

ეროვნული სასწავლო გეგმა

კარი I - სწავლა-სწავლების პროცესის ორგანიზების ადმინისტრაციული და კონცეპტუალური საკითხები

თავი I. ეროვნული სასწავლო გეგმის სტრუქტურა, ტერმინოლოგიური ლექსიკონი და ზოგადი განათლების საფეხურები

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

„სწავლაში ძირითადი მნიშვნელობა იმ პროდუქტს კი არა აქვს, რომელსაც იგი კონკრეტული ჩვევის ან კონკრეტული შინაარსის მქონე ცოდნის სახით გვაძლევს, არამედ განსაზღვრული მიმართულებით მოსწავლის ძალების განვითარებას.“

დიმიტრი უზნაძე

მუხლი 1. შესავალი

1. ეროვნული სასწავლო გეგმა ეფუძნება „ზოგადი განათლების ეროვნული მიზნების“ დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2004 წლის 18 ოქტომბრის №84 დადგენილებით დამტკიცებულ ზოგადი განათლების ეროვნულ მიზნებს (შემდგომში - ზოგადი განათლების ეროვნული მიზნები), რომელიც განსაზღვრავს, თუ როგორი თაობების აღზრდას უნდა შეუწყოს ხელი საქართველოს ზოგადი განათლების სისტემამ.
2. ეროვნული სასწავლო გეგმა ზოგადი განათლების ეროვნული მიზნების მიღწევის ერთ-ერთი ძირითადი საშუალებაა.
3. ეროვნულ სასწავლო გეგმას შეიმუშავენ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს (შემდგომში - სამინისტრო) ეროვნული სასწავლო გეგმების დეპარტამენტი.
4. ეროვნული სასწავლო გეგმა ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებისთვის (შემდგომში - სკოლა) სავალდებულო დოკუმენტია, რომელიც მოიცავს ზოგადი განათლების ყველა საფეხურისათვის საათების განაწილებას, სასწავლო გარემოს ორგანიზების პირობებსა და რეკომენდაციებს, მოსწავლეთა აუცილებელ დატვირთვას, იმ მიღწევების (უნარ-ჩვევებისა და ცოდნის) ჩამონათვალს, რომელთაც მოსწავლე უნდა ფლობდეს ყოველი საფეხურის დამთავრებისას, და ამ უნარ-ჩვევებისა და ცოდნის შეძენის საშუალებათა აღწერას.

მუხლი 2. ეროვნული სასწავლო გეგმის სტრუქტურა

1. ეროვნული სასწავლო გეგმა შედგება სამი კარისგან.
2. I კარში წარმოდგენილია სკოლებში სწავლა-სწავლების პროცესის ორგანიზების ადმინისტრაციული და კონცეპტუალური საკითხები: ზოგადი განათლების საფეხურები, მათი მისია და მიზნები; განათლების ენები და ენობრივი განათლება; ეროვნული სასწავლო გეგმის საგანმანათლებლო პრინციპები; მეთოდოლოგიური ორიენტირები; სასწავლო წლის კალენდარი სკოლაში; მოსწავლეთა რაოდენობა საჯარო სკოლის კლასში; სკოლის საერთო კულტურა; დამრიგებლის მოვალეობები; საგნობრივი კათედრები საჯარო სკოლაში;

სასკოლო სასწავლო გეგმა; საგანმანათლებლო რესურსები; მოსწავლის შეფასება; გამოცდის ტიპები; მოსწავლეთა აკადემიური მიღწევის აღიარება; გაცდენები; შინ სწავლება; ინკლუზიური განათლება; სავალდებულო და არჩევითი საგნები; საათობრივი ბადე.

3. II კარში წარმოდგენილია საგნობრივი სასწავლო გეგმების ზოგადი დახასიათება, საგნის სწავლების მიზნები და ამოცანები, საგნის სწავლების ორგანიზება, საგნობრივი სტანდარტები საფეხურების მიხედვით. საგნობრივი სტანდარტი:

ა) აერთიანებს სწავლა-სწავლების ოთხ კომპონენტს: 1) მიზნებს, 2) შედეგებსა და შინაარსს, 3) მეთოდოლოგიურ ორიენტირებს, 4) შეფასებას;

ბ) განსაზღვრავს სავალდებულო მოთხოვნებს (საფეხურის ბოლოს მისაღწევ შედეგებს) და წარმოადგენს ორიენტირს, რომლისკენაც უნდა წარიმართოს საგანმანათლებლო პროცესი;

გ) ორგანიზებულია შემდეგნაირად:

გ.ა) დაწყებითი საფეხური - I-IV კლასების სტანდარტი და V-VI კლასების სტანდარტი;

გ.ბ) საბაზო საფეხური - VII-IX კლასების სტანდარტი;

გ.გ) საშუალო საფეხური - X-XII - კლასების სტანდარტი.

4. III კარში წარმოდგენილია საგნობრივი სასწავლო გეგმების საგნობრივი პროგრამები (შემდგომში - საგნობრივი პროგრამები) კლასების მიხედვით. საგნობრივი პროგრამა განსაზღვრავს, თუ რა უნდა იცოდეს და შეძლოს მოსწავლემ და როგორ უნდა იქნეს მიღწეული საგნობრივი სტანდარტის შედეგები; საგნობრივი პროგრამები მოიცავს ერთ ან ორ სასწავლო წელს;

5. ზოგიერთი საგნის საგნობრივი სასწავლო გეგმა წარმოდგენილია მხოლოდ საგნობრივი სტანდარტის სახით;

6. შესაძლებელია სკოლამ საგნობრივი სტანდარტის მოთხოვნების განხორციელება მის მიერ შედგენილი საგნობრივი პროგრამის მიხედვით განხორციელოს. ასეთ შემთხვევაში, მის მიერ შემუშავებული საგნობრივი პროგრამა შესაბამისობაში უნდა იყოს შესაბამის საგნობრივ სტანდარტთან. დასაშვებია ეროვნული სასწავლო გეგმისგან განსხვავებული საგნობრივი პროგრამების შემუშავება როგორც ყველა, ასევე რომელიმე საგანში/საგნებში. საჯარო სკოლა (კერძო სკოლისგან განსხვავებით) ვალდებულია საგნობრივი პროგრამა შესათანხმებლად წარმოადგინოს სამინისტროში და თავად უზრუნველყოს მოსწავლეები შესაბამისი დამატებითი საგანმანათლებლო რესურსებით, ასეთის საჭიროების შემთხვევაში.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - კვებვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 2¹. ტერმინოლოგიური ლექსიკონი

ა) **ცოდნა** – ცოდნის სამი კატეგორიის (დეკლარატიულის, პროცედურულის, პირობისეულის) ერთიანობა, რომელიც სამი ტიპის შეკითხვას პასუხობს: *რა ვიცი? როგორ შევასრულო? როდის, რატომ, რა შემთხვევაში გამოვიყენო?*

- დეკლარატიული ცოდნა – გულისხმობს თეორიების, ფაქტების, წესების, კანონებისა და პრინციპების თეორიულ ცოდნას. იგი სტატიკური ხასიათისაა და უპასუხებს შეკითხვას: *რა ვიცი?*
- პროცედურული ცოდნა – გულისხმობს ქმედების/ქმედებათა თანამიმდევრობის ცოდნას და იძლევა ცოდნის რეალიზების საშუალებას ოპერაციების/პროცედურების დონეზე. იგი დინამიკური ხასიათისაა, აღიწერება, როგორც უნარი და უპასუხებს შეკითხვას: *როგორ გავაკეთო?/როგორ შევასრულო?*

- პირობისეული ცოდნა – გულისხმობს დეკლარატიული და პროცედურული ცოდნის გამოყენების პირობების გააზრებას. საგანთა, მოვლენათა, სიტუაციათა არსებითი ასპექტების გააზრების, კატეგორიზაციის უნარს, რომელიც ცოდნის სხვადასხვა კონტექსტში გადატანის (ტრანსფერის) შესაძლებლობას იძლევა. იგი დინამიკური ხასიათისაა და უპასუხებს შეკითხვებს: *როდის, რა შემთხვევაში? რატომ?*

ბ) ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნები – გამომდინარეობს ზოგადი განათლების ეროვნული მიზნებიდან. ისინი განსაზღვრავს იმ ზოგად უნარებსა და ღირებულებებს, რომელთა განვითარება-ჩამოყალიბებასაც ყველა საგანში შეძენილი ცოდნა უნდა ემსახურებოდეს;

გ) საგნობრივი ჯგუფის მიზნები – აზუსტებს და აკონკრეტებს ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებს საგნობრივი ჯგუფის სფეროს ფარგლებში. საგნობრივი ჯგუფის მიზნების განხორციელებას ემსახურება საგნობრივი სტანდარტები და წლიური პროგრამები;

დ) საგნობრივი სტანდარტი – განსაზღვრავს ცოდნის სავალდებულო მინიმუმს, რომელსაც უნდა ფლობდეს მოსწავლე საფეხურის ბოლოს. იგი პასუხობს შეკითხვებს: *რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ, რა უნდა შეეძლოს მას, რა ღირებულებებით უნდა აღიზარდოს იგი კონკრეტული საგნის ფარგლებში. სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისგან:*

- საგნის სწავლების მიზნები;
- სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- მეთოდოლოგიური ორიენტირები;
- შეფასება.

ე) წლიური პროგრამა – გვიჩვენებს სასწავლო პროცესში საგნობრივი სტანდარტის მოთხოვნების რეალიზების გზებს. სტანდარტისგან განსხვავებით, წლიური პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა;

ვ) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები – აკონკრეტებს ეროვნული სასწავლო გეგმისა და საგნობრივი ჯგუფის მიზნებს კერძო საგნის კონტექსტში;

ზ) სტანდარტის შედეგები – საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და უპასუხებს შეკითხვას: *რა უნდა შეეძლოს საბაზო საფეხურის მოსწავლეს?* შედეგები აღიწერება პროცედურული და პირობისეული ცოდნის სახით. სწავლა-სწავლება, ისევე როგორც შეფასება, უნდა დაიგეგმოს და განხორციელდეს შედეგებზე დაყრდნობით;

თ) სტანდარტის შინაარსი – განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებების, სასწავლო თემების/ თემატური ბლოკების/ ჩარჩოების, საგნობრივი საკითხების სახით;

ი) ცნებები – საგნის სისტემური და გააზრებული ცოდნის საფუძველი ამ საგნის ძირითად ცნებათა სისტემაა. აქედან გამომდინარე, ცნებები შედეგის განუყოფელი ნაწილი და სასწავლო პროცესის მიზნობრივი ორიენტირია. ცნების სწავლა-სწავლება მოიცავს მის სამ სტრუქტურულ ელემენტს: ტერმინს (ცნების აღმნიშვნელი სიტყვა), ცნების შინაარსს (ცნების განმსაზღვრელი, არსებითი ნიშან-თვისებები) და ცნების მოცულობას (მაგალითების/შემთხვევების სიმრავლე, რომლებსაც ეს ნიშან-თვისებები მიესადაგება);

კ) სასწავლო თემები – წარმოადგენს სასწავლო ერთეულს, რომლის ფარგლებშიც მუშავდება შედეგები და ცნებები. თითოეული თემის ფარგლებში შეძლებისდაგვარად სტანდარტის ყველა შედეგი უნდა დამუშავდეს. საგნობრივი პროგრამები თემების სახით მოსწავლეებს სთავაზობს ნაცნობ, მისი ასაკობრივი ინტერესების შესაბამის კონტექსტებს, რომლებიც საგნობრივი კომპონენტების (შედეგების, ცნებების, კონკრეტული საკითხების) ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა;

ლ) თემატური ბლოკი/ჩარჩო – იმ საგნებში, რომლებშიც სასწავლო თემები მჭიდროდ არ უკავშირდება სტანდარტის შედეგებს (ქართული ენა და ლიტერატურა, ქართული, როგორც მეორე ენა, უცხოური ენები, სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება, მუსიკა, მათემატიკა,

ფიზიკური აღზრდა და სპორტი), სავალდებულო თემების ნაცვლად თემატური ბლოკები/ჩარჩოებია წარმოდგენილი. ისინი ქმნის საერთო საფუძველს წლიურ პროგრამაში კონკრეტული სასწავლო თემების განსაზღვრისათვის;

მ) საგნობრივი საკითხები – განისაზღვრება სტანდარტის შინაარსის ფარგლებში. ისინი შერჩეული უნდა იქნეს იმგვარად, რომ ცნებების გააზრებას, საკვანძო კითხვებსა და კომპლექსურ დავალებებზე მუშაობას, მკვიდრი წარმოდგენების ჩამოყალიბებას ემსახურებოდეს;

ნ) თემატური საკვანძო შეკითხვები – აკავშირებს სასწავლო თემას/თემატურ ბლოკს, საკითხებს სტანდარტის შედეგებთან. მათი ფუნქციაა:

- მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად;
- სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა;
- თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მათემატიკურ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.
- თემატურ საკვანძო შეკითხვებს სარეკომენდაციო ხასიათი აქვს.

ო) საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვები – ისინი თემატური საკვანძო შეკითხვებისგან განსხვავებით სავალდებულო ხასიათისაა. საფეხურებრივი შეკითხვები განზოგადებულად განსაზღვრავენ ვექტორებს, რომლებიც სწავლა-სწავლების პროცესს შედეგებისკენ მიმართავს;

პ) შეფასების ინდიკატორები – გამომდინარეობს შედეგებიდან და აჩვენებს, თუ რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორი არის თემაში რეალიზებული შედეგი, რომელიც სავალდებულო ხასიათს ატარებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის;

ჟ) შემაჯამებელი კომპლექსური დავალება – განისაზღვრება თემების მიხედვით და წარმოადგენს შინაარსიან, ცხოვრებისეულ სიტუაციებთან დაკავშირებულ დავალებას, რომლის შესრულება მოითხოვს ფუნქციურ კონტექსტებში სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას;

რ) მკვიდრი წარმოდგენები – განისაზღვრება თემების მიხედვით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მან თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა შეძლოს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 3. ზოგადი განათლების საფეხურები

1. სრული ზოგადი განათლება არის სამ საფეხურიანი და თორმეტწლიანი.

2. სრული ზოგადი განათლების საფეხურებია:

ა) დაწყებითი - I-VI კლასები;

ბ) საბაზო - VII-IX კლასები;

გ) საშუალო - X-XII კლასები.

შენიშვნა: საქართველოს ზოგადი განათლების საფეხურების შესაბამისობა განათლების კლასიფიცირების საერთაშორისო სტანდარტის (ISCED) დოკუმენტებთან შემდეგნაირია:

დაწყებითი საფეხური - Primary education (ISCED level 1),
 საბაზო საფეხური - Lower secondary education (ISCED level 2),
 საშუალო საფეხური - Upper secondary education (ISCED level 3).

3. დაწყებითი და საბაზო განათლება სავალდებულოა.

4. სრული ზოგადი განათლების მიღება გულისხმობს ზოგადი განათლების სამივე საფეხურის ეროვნული სასწავლო გეგმით დადგენილი მიღწევების დონის დამლევას, სკოლის გამოსაშვები გამოცდების წარმატებით ჩაბარებას და შესაბამისი დოკუმენტით სახელმწიფოს მიერ ამის დადასტურებას.

თავი II. სწავლა-სწავლების მიზნები და საგანმანათლებლო პრინციპები

მუხლი 4. დაწყებითი საფეხურის მისია

დაწყებითი საფეხურის მისიაა:

- ა) საგანთა თანამიმდევრული სწავლა-სწავლების გზით მოსწავლის გონებრივი, ფიზიკური, ემოციური და სოციალური განვითარების ხელშეწყობა;
- ბ) საბაზისო უნარების - წიგნიერებისა და რაოდენობრივი წიგნიერების განვითარების ხელშეწყობა;
- გ) სასკოლო გარემოსა და სწავლის მიმართ დადებითი დამოკიდებულების ჩამოყალიბება, ცნობისმოყვარეობის ცოდნისმოყვარეობაში გადაზრდა და მოსწავლის მომზადება საბაზო საფეხურისთვის.

მუხლი 5. საბაზო საფეხურის მისია

საბაზო საფეხურის მისიაა საგანთა სწავლა-სწავლების საფუძველზე მყარი, დინამიკური და ფუნქციური ცოდნის კონსტრუირება, მოსწავლის ინტერესებისა და მიდრეკილებების გამოვლენა, მოსწავლის დამოუკიდებელი სწავლის უნარისა და შრომისუნარიანობის განვითარება, აქტიური მოქალაქის ფორმირების ხელშეწყობა და საფუძველების შექმნა განათლების მომდევნო საფეხურზე სწავლის გაგრძელებისთვის ან შრომითი საქმიანობისთვის.

მუხლი 6. საშუალო საფეხურის მისია

საშუალო საფეხურის მისიაა:

- ა) საგანთა გაღრმავებული სწავლების გზით სისტემური ცოდნის კონსტრუირება;
- ბ) მოაზროვნე, მამიებელი, ახლის შემოქმედი, წიგნიერი, ინფორმირებული და პასუხისმგებლობის გრძნობის მქონე მოქალაქის ჩამოყალიბება, რომელსაც შეუძლია გადაწყვეტილებების დამოუკიდებლად მიღება, საკუთარი მიღწევების გამოყენება ახალი მატერიალური, ინტელექტუალური თუ სულიერი ღირებულებების შესაქმნელად.

მუხლი 7. ეროვნული სასწავლო გეგმის სწავლა-სწავლების მიზნები

1. ეროვნული სასწავლო გეგმის სწავლა-სწავლების მიზნებია მოსწავლეს განუვითაროს შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

პრობლემების გადაჭრა	- პრობლემის ამოცნობა, აღწერა და გაანალიზება; - პრობლემის გადაჭრის გზების ძიება, მათგან ყველაზე ეფექტურის შერჩევა.
კრიტიკული	ფაქტების, წარმოდგენების, მოსაზრებების კრიტიკულად განხილვა და

აზროვნება	- გაანალიზება; - შეკითხვების ჩამოყალიბება და მათზე პასუხის მიცემა; - არგუმენტირებულად მსჯელობა, ანუ საკუთარი მოსაზრებების დასაბუთება შესაფერისი არგუმენტების, მაგალითების მოყვანით; - გონივრული არჩევანის გაკეთება და მისი დასაბუთება.
შემოქმედებითი აზროვნება	- ჩანაფიქრის შემოქმედებითად განხორციელება; - ორიგინალური იდეების გამოვლენა და ხორცშესხმა; ახლის შექმნა; - დასმული პრობლემების გადასაჭრელად არასტანდარტული გზების მოძიება; - სწრაფვა გარემოს გარდაქმნა-გაუმჯობესებისკენ; - გამოწვევების მიღება, სასკოლო საქმიანობაში გაბედული ნაბიჯების გადადგმა.
თანამშრომლობა	- სამუშაოს თანასწორად განაწილება და შესრულება ჯგუფური/გუნდური მუშაობის დროს; - მზაობა ჯგუფში/გუნდში სხვადასხვა ფუნქციის შესასრულებლად (მაგ., ლიდერის); - განსხვავებული იდეების, შეხედულებების კონსტრუქციულად განხილვა; - რესურსების, მოსაზრებების, ცოდნის გაზიარება პრობლემათა ერთობლივად გადაჭრის, გადაწყვეტილებათა ერთობლივად მიღების მიზნით.
კომუნიკაცია	- განცდილის, ნააზრევის მიტანა მსმენელამდე/მკითხველამდე, მათზე შთაბეჭდილების მოხდენა; - ინფორმაციის გაზიარება საკომუნიკაციო სიტუაციის შესაბამისი ვერბალური და არავერბალური საშუალებების გამოყენებით; - სხვისი მოსმენისა და გაგების უნარი; - პიროვნული ღირსების გააზრებისა და დაფასების უნარი.
ეთიკა	- ეთიკური ნორმების დაცვა; - სოლიდარობის განცდა; - ემპათია; - განსხვავებულობის მიმღებლობა; - საკუთარ აქტივობაზე პასუხისმგებლობის გააზრება.
მეწარმეობა, ინიციატივების გამოვლენა და საქმედ ქცევა	- სწავლა-სწავლების პროცესში ინტერესისა და ცნობისმოყვარეობის გამოვლენა; - ახალი იდეების, მიდგომების, შესაძლებლობების მიცემა და მათი განხორციელება სწავლის გაუმჯობესების მიზნით;

	• მზაობა გამოწვევების მისაღებად, გაბედული ნაბიჯების გადასადგმელად.
დროსა და სივრცეში ორიენტირება	• თანამედროვე რეალობის სივრცულ-დროით ჭრილში გააზრება და ინტერპრეტირება; • მულტიპერსპექტიული ხედვა დროითი და სივრცული ფაქტორების გათვალისწინებით.
კვლევა	• კვლევითი ამოცანის, კვლევის პროცედურების, მონაცემების მოპოვების გზებისა და აღრიცხვის ფორმების განსაზღვრა; სათანადო რესურსების შერჩევა; • კვლევის ჩატარება, მონაცემების აღრიცხვა და სხვადასხვა ფორმით წარმოდგენა/ორგანიზება; • მონაცემების ანალიზი, არგუმენტირებული მსჯელობის საფუძველზე დასკვნების გამოტანა; კვლევის შედეგების შეფასება; • კვლევითი სამუშაოების ჩატარების დროს ეთიკისა და უსაფრთხოების ნორმების დაცვა.
სწავლის სწავლა დამოუკიდებლად საქმიანობა	• აქტივობის/დავალების ღირებულების განსაზღვრა - მოსწავლემ უნდა დაინახოს, რას შესძენს აქტივობის შესრულება, რა პიროვნულ თუ სოციალურ სარგებელს მოუტანს მას; • აქტივობის/დავალების დაგეგმვა - მოთხოვნათა გააზრება და მის შესასრულებლად საჭირო ცოდნის განსაზღვრა; დავალების/აქტივობის მთავარი მიზნის განსაზღვრა; სამუშაოს წარმატებით შესრულების კრიტერიუმების დადგენა; განსაზღვრული საშუალოს ეტაპების გამოკვეთა; იმის განჭვრეტა, თუ რა გაუადვილდება, რა გაუძნელდება, რაში დასჭირდება დახმარება; სტრატეგიების მიზანშეწონილად შერჩევა სამუშაოს თითოეული ეტაპისათვის; • სწავლის პროცესის მონიტორინგი - დაფიქრება სწავლის პროცესზე, იმ პირობების და ფაქტორების ამოცნობა, რომლებიც ხელს უწყობს ან აფერხებს წინსვლას, სათანადო ზომების მიღება წინსვლის ხელშესაწყობად; თვითშეფასება ძლიერი და სუსტი მხარეების დასადგენად, სუსტი მხარეების გასაძლიერებლად გზების დასახვა; • სოციომოციური მართვა - ნერვიულობის მინიმუმამდე დაყვანა, საჭიროებისამებრ, დახმარების თხოვნა, საკუთარ თავში სიძნელეთა გადალახვის რესურსების პოვნა; შეცდომების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბება და წინსვლის წყაროდ გამოყენება; • ცალკეული საქმიანობისთვის გამოყოფილი დროის ეფექტურად გამოყენება.
პასუხისმგებლობა	• სასკოლო საქმიანობებში (სასკოლო ცხოვრებაში) ნაკისრი ვალდებულების შესრულება; • სამუშაოს დადგენილ ვადებში დასრულება და ჩაბარება; • საკუთარი ქცევის მართვა, საკუთარ ქცევებზე, სოციალურ

	აქტივობებზე პასუხისმგებლობის აღება.
ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	- ქსელური ძიება; - ინფორმაციის გავრცელება; - ელექტრონული რესურსის მოძიება და გამოყენება სასწავლო პროცესში.
წიგნიერება	ზეპირი და წერიტი მეტყველების გზით ინფორმაციის მიღების, დამუშავების, გააზრების, სისტემაში მოყვანის, გაანალიზება-ინტერპრეტირებისა და წარდგენა-გაზიარების უნარი.

2. ზოგადი განათლების ეროვნული მიზნებიდან გამომდინარე, ეროვნული სასწავლო გეგმა ასევე გამოყოფს პრიორიტეტულ თემებს:

- ა) კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა;
- ბ) გარემოს დაცვა;
- გ) ჯანსაღი ცხოვრება;
- დ) სამოქალაქო უსაფრთხოება;
- ე) კონფლიქტების მართვა;
- დ) ფინანსური წიგნიერება;
- ე) კულტურული მრავალფეროვნება.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - კებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 8. განათლების ენები და ენობრივი განათლება

1. ენა უნიკალურ როლს ასრულებს სასკოლო განათლებაში - იგი მთავარი იარაღია საგანთა შინაარსის შესამეცნებლად და ასათვისებლად. ამდენად, ხარისხიანი და ხელმისაწვდომი განათლების უზრუნველყოფა გულისხმობს ენობრივი განათლების ხელშეწყობას.

2. განათლების ენები მოიცავს:

ა) **სწავლა-სწავლების ენას**, რომელზედაც მიმდინარეობს სასკოლო საგანთა სწავლა და სწავლება;

ბ) **საგნის ენას**, რომელზედაც მიმდინარეობს კონკრეტული საგნობრივი შინაარსის სწავლება. საგნის ენა არის სწავლა-სწავლების ენის სახესხვაობა, რომელიც ხასიათდება სპეციფიკური ენობრივი ნორმებით;

გ) **ენას, როგორც საგანს**, რომლის მიზანი ენის სწავლებაა. ეროვნულ სასწავლო გეგმაში ასეთ საგნებს წარმოადგენს ქართული ენა და ლიტერატურა, ქართული, როგორც მეორე ენა, აფხაზური ენა და ლიტერატურა, უცხოური ენები, მათ შორის, ეთნიკურ უმცირესობათა ენები.

3. სწავლა-სწავლების ენა და ცალკეულ საგანთა ენები ქმნიან აკადემიურ, წიგნიერ ენას, რომელიც ხასიათდება რთული გრამატიკული სტრუქტურებით, ტერმინებით თუ სპეციფიკური ლექსიკით, მეცნიერული ცნებებითა და ტექსტების ორგანიზების თავისებური ფორმებით.

4. ცალკეული საგნის სწავლება გულისხმობს საგნის ენის გაგებისა და გამოყენების უნარების განვითარებასაც, ანუ სიტყვიერად მოწოდებული საგნობრივი საკითხების არსის გააზრებისა და გააზრებულ საკითხთა სიტყვიერად გადმოცემის უნარების ჩამოყალიბებას.

5. საგნის ენის, როგორც შემეცნებითი ინსტრუმენტის, გამოყენების უნარი განაპირობებს საგნობრივ წიგნიერებას, სწავლა-სწავლების ენის გამოყენების უნარი კი - ზოგად წიგნიერებას.
6. ზოგადი წიგნიერება არის კითხვის, წერის, ინფორმაციის მიღების, დამუშავების, გააზრების, სისტემაში მოყვანისა და გაზიარების უნარი.
7. საგანთა სწავლებისას რეკომენდებულია როგორც ბეჭდური, ისე მულტიმედიური და მრავალგვარი ფორმის ელექტრონული ტექსტების გამოყენება. მათი დამუშავება, გააზრება-გამოყენება და შექმნა მოსწავლეებს განუვითარებს ციფრული წიგნიერებისა და მედიაწიგნიერების უნარებს.
8. ციფრული წიგნიერება გულისხმობს ქსელური მიეების, მრავალგვარი ფორმის ელექტრონული ტექსტების შექმნისა და მათი ელექტრონული დამუშავების პროგრამების გამოყენების უნარს.
9. მედიაწიგნიერება გულისხმობს მულტიმედიური ტექსტების (რომლებიც ერთდროულად იყენებს ენობრივ, ხმოვან და ვიზუალურ საშუალებებს) აღქმა-გააზრების, ინტერპრეტირების, გამოყენებისა და შექმნის უნარს, ასევე მედიასამყაროში ორიენტირების, სწორი არჩევანის გაკეთების (ინფორმაციის „გაფილტვრის“) და მიღებული ინფორმაციის კრიტიკულად შეფასების უნარს.
10. საკომუნიკაციო და ციფრული ტექნოლოგიების ხანაში ციფრული და მედიაწიგნიერება ზოგადი წიგნიერების აუცილებელ კომპონენტებს წარმოადგენს.
11. ენობრივი განათლებისა და წიგნიერების დონის ასამაღლებლად აუცილებელია, რომ მოსწავლეთა ენობრივი უნარების გამომუშავებასა და განვითარებაში ყველა საგანმა შეიტანოს თავისი წვლილი. ამისთვის აუცილებელია განათლების ენათა ინტეგრირებული სწავლება, რაც გულისხმობს შემდეგს: ენა, როგორც შემეცნებისა და აზრის გამოხატვის ინსტრუმენტი, ყველა საგნის კონტექსტში უნდა იქცეს დაკვირვების ობიექტად, რათა მოსწავლემ მიზანმიმართულად და გაცნობიერებულად გამოიყენოს იგი; სასკოლო საგნებს შორის უნდა გაიდოს „ენობრივი ხიდები“, რათა მოსწავლემ შეძლოს სხვადასხვა საგნის კონტექსტში შეძენილი ენობრივი ცოდნისა და გამოცდილების ერთმანეთთან დაკავშირება. ეს გააფართოებს მოსწავლეთა ენობრივ ცნობიერებას და განავითარებს მათ შემეცნებით თუ ენობრივ უნარებს, რაც წარმატებული სწავლის საფუძველია.
12. განათლების ენათა ინტეგრირებული სწავლა-სწავლების მთავარი ინსტრუმენტია სწავლის სტრატეგიები.
13. (ამოღებულია - 07.09.2018, №32/ნ).
14. (ამოღებულია - 07.09.2018, №32/ნ).
15. ორენოვანი განათლება საფუძველს უნდა უქმნიდეს ორენოვან წიგნიერებას.

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 7 სექტემბრის ბრძანება №32/ნ - კებგვერდი, 10.09.2018წ.

მუხლი 8¹. ენობრივი განათლება არაქართულენოვან სკოლებში/სექტორებზე

1. იმ სკოლებში, სადაც ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელი მოსწავლეები სწავლობენ, პრიორიტეტია სახელმწიფო ენაზე წიგნური მეტყველების განვითარება, რომლის ერთ-ერთი ინსტრუმენტია ორენოვანი (ბილინგვური) განათლება. ბილინგვური განათლება გულისხმობს სწავლა-სწავლების პროცესში ორი ენის გამოყენებას, რაც საფუძველს უქმნის ორენოვან წიგნიერებას.
2. სკოლამ ბილინგვური განათლების მოდელის დანერგვისას მოზარდს უნდა მისცეს შესაძლებლობა, მშობლიურ ენაზე დაეუფლოს წიგნურ მეტყველებას ასაკის შესაბამისად.

ბილინგვური განათლების დანერგვის ყოველი მომდევნო ეტაპის საგანმანათლებლო შინაარსი უნდა ეფუძნებოდეს და ავითარებდეს წინა ეტაპზე შეძენილ ცოდნასა და უნარებს.

3. თუ ქართულენოვან სკოლაში/სექტორზე სწავლობენ ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელი მოსწავლეები, სკოლა უფლებამოსილია მათ შესთავაზოს მშობლიური ენის საგნის სწავლება იმავე ან განსხვავებული საათობრივი დატვირთვით, ვიდრე მოცემულია არაქართულენოვანი სკოლების/სექტორების საათობრივ ბადეში საგნისთვის „ეროვნული უმცირესობების ენა“. ამ საგნისთვის მოსწავლეთა ჯგუფი შესაძლებელია დაკომპლექტდეს ერთი ან რამდენიმე კლასიდან და მათი რაოდენობა უნდა იყოს მინიმუმ 10. აღნიშნული საგნის შემოტანის შემთხვევაში, ეს ინფორმაცია უნდა აისახოს სასკოლო სასწავლო გეგმაში. საგანში შეფასება უნდა განხორციელდეს ამ გეგმის 31-ე მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტებით დადგენილი წესის შესაბამისად.

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 7 სექტემბრის ბრძანება №32/ნ - ვებგვერდი, 10.09.2018წ.

მუხლი 9. ეროვნული სასწავლო გეგმის ძირითადი საგანმანათლებლო პრინციპები

1. ზოგადი განათლების ეროვნული მიზნებიდან გამომდინარე, ეროვნული სასწავლო გეგმა ეფუძნება პიროვნების განვითარებაზე ორიენტირებულ კონსტრუქტივისტულ საგანმანათლებლო კონცეფციას და განსაზღვრავს ხუთ ძირითად საგანმანათლებლო პრინციპს, რომლებსაც უნდა დაეყრდნოს სწავლა-სწავლების პროცესი. ეს პრინციპებია:

ა) **სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა შინაგანი ძალების გააქტიურებას.** მიღებული ინფორმაცია ცოდნად გარდაიქმნება მოსწავლის მიერ მისი აქტიური დამუშავების შედეგად. მოსწავლე მიწოდებული ინფორმაციიდან გამოარჩევს ცოდნის შენებისთვის (კონსტრუირებისთვის) მნიშვნელოვან ელემენტებს და ცოდნად გარდაქმნის შერჩეულ ინფორმაციას სხვადასხვა სააზროვნო ოპერაციის განხორციელების საფუძველზე.

ბ) **სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.** ინფორმაციის დამუშავება და ცოდნად გარდაქმნა წინარე ცოდნის საშუალებით ხორციელდება. წინარე ცოდნა განაპირობებს იმას, თუ მიწოდებული ინფორმაციიდან რა კომპონენტებს მიაქცევს ყურადღებას მოსწავლე და რის სწავლას შეძლებს იგი.

გ) **სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.** მეხსიერებაში ცოდნათა ურთიერთდაკავშირება და ორგანიზება ზრდის გააზრების, დამახსოვრებისა და ცოდნის ფუნქციური გამოყენების შესაძლებლობებს.

დ) **სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლა).** სწავლის პროცესში მართებული ხერხებისა და მიდგომების გამოყენება წარმატებული სწავლის განმსაზღვრელ ფაქტორს წარმოადგენს. კონკრეტული მიზნის მისაღწევად განსახორციელებელ ქმედებათა გააზრებულად, გაცნობიერებულად დაგეგმვა და კოორდინირება ზრდის მოსწავლის ქმედობაუნარიანობას, ეხმარება მას მიზნის ეფექტიანად მიღწევასა და სიძნელეთა გადალახვაში. აქედან გამომდინარე, მასწავლებელი ვალდებულია დააფიქროს მოსწავლე იმ ხერხებსა თუ მიდგომებზე, რომლებსაც იგი გამოიყენებს მიზნის მისაღწევად და დაეხმაროს მათ შორის, საუკეთესოს აღმოჩენაში.

ე) **სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.**

ე.ა) დეკლარატიული ცოდნა სტატიკური ხასიათისაა. იგი გულისხმობს თეორიების, ფაქტების, წესების ცოდნას და პასუხობს კითხვას: რა ვიცი?

ე.ბ) პროცედურული ცოდნა დინამიკურია და იძლევა ცოდნის რეალიზების საშუალებას. პროცედურული ცოდნა პასუხობს კითხვას: როგორ გავაკეთო/როგორ შევასრულო?

ე.გ) პირობისეული ცოდნა დინამიკურია და გულისხმობს პირობების, ანუ არსებითი ნიშან-თვისებების ამოცნობას. იგი უზრუნველყოფს სხვადასხვა კონტექსტში ცოდნის ადეკვატურად გამოყენებას და პასუხობს კითხვას: როდის და/ან რატომ გამოვიყენო ეს ცოდნა?

თავი III. ძირითადი მეთოდური ორიენტირები

მუხლი 10. მოსწავლეზე ორიენტირებული მიდგომა

ა) ყველა მოსწავლე არის უნიკალური თავისი ინდივიდუალური ფიზიკური და ფსიქიკური მახასიათებლებით, შესაძლებლობებით, ემოციებით, ინტერესებით, პირადი გამოცდილებით, აკადემიური საჭიროებებით და სწავლის სტილით, რაც გათვალისწინებული უნდა იქნეს სწავლა-სწავლების დროს;

ბ) სწავლა უნდა მიმდინარეობდეს პოზიტიურ და მოწესრიგებულ გარემოში, სადაც განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება პოზიტიურ ურთიერთობებსა და ინტერაქციას, სადაც მოსწავლე არის დაფასებული, აღიარებული და მასწავლებელთან ერთად არის პასუხისმგებელი საკუთარ სწავლასა და განვითარებაზე.

მუხლი 11. სწავლა-სწავლების პროცესში თანასწორუფლებიანობის დაცვა

სწავლა-სწავლების პროცესში თანასწორუფლებიანობის დაცვის მიზნით:

ა) დაუშვებელია მოსწავლეების განაწილება კლასებში აკადემიური მოსწრების მიხედვით;

ბ) დაუშვებელია, რომ საჯარო სკოლამ დააწესოს ბარიერები მოსწავლეთა მიღებასთან დაკავშირებით და მიიღოს მხოლოდ სასკოლო მზაობით გამორჩეული ან მაღალი აკადემიური მოსწრების მქონე მოსწავლეები. ამ პუნქტის მოქმედება არ ვრცელდება საგნის/საგნების გაძლიერებული სწავლების სტატუსის მქონე საჯარო სკოლისთვის;

გ) განვითარების თანაბარი შესაძლებლობის მისაცემად, სკოლა ვალდებულია მოსწავლეები უზრუნველყოს მრავალფეროვანი სასწავლო პროცესით - ინდივიდუალური მიდგომისას სხვადასხვა მეთოდის, სტრატეგიის, პრობლემათა გადაჭრის გზებისა თუ აქტივობათა ტიპების გამოყენებით.

მუხლი 12. სიღრმისეული სწავლება

სკოლა ვალდებულია, უზრუნველყოს სიღრმისეული სწავლება: სასწავლო მასალის ეტაპობრივად და მრავალმხრივად მიწოდება, ახალი საკითხების, ცნებების საფუძვლიანად და განსხვავებულ კონტექსტებში განხილვა, საგანთაშორისი კავშირების გამოვლენა და საერთო ასპექტების დამუშავება.

მუხლი 13. მოსწავლის მოტივაციის გაზრდა

სკოლა ორიენტირებული უნდა იყოს მოსწავლის მოტივაციის გაზრდაზე. მოსწავლე უნდა ხედავდეს დავალების მიზანს, მის საჭიროებას, კავშირს სკოლაში მიმდინარე საქმიანობასა და სკოლის გარეთ მიმდინარე ცხოვრებას შორის.

მუხლი 14. დისციპლინა

სკოლამ უნდა განუვითაროს მოსწავლეებს საკუთარი მოვალეობების გააზრების და საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის უნარ-ჩვევები. ამავე დროს, სკოლამ უნდა უზრუნველყოს მშვიდი და საქმიანი გარემოს შექმნა.

მუხლი 15. მოსწავლეთა ჩართულობა

მასწავლებელმა უნდა უზრუნველყოს მოსწავლეთა თანაბარი ჩართულობა სასწავლო პროცესში. მოსწავლეები არა მხოლოდ აქტიურად უნდა მონაწილეობდნენ განათლების მიღების პროცესში, ასევე საშუალება უნდა ჰქონდეთ ერთმანეთს დაეხმარონ და მონაწილეობა მიიღონ თანატოლების სწავლა-სწავლების პროცესშიც.

თავი IV. საგანმანათლებლო პროცესის ორგანიზება

მუხლი 16. სასწავლო წლის კალენდარი

1. საჯარო სკოლაში სასწავლო წელი იყოფა ორ სემესტრად. მას სემესტრებად ყოფს ზამთრის არდადეგები.
2. საჯარო სკოლებისთვის სასწავლო წლის დაწყებისა და დამთავრების თარიღები და არდადეგების დრო და ხანგრძლივობა განისაზღვრება საქართველოს კანონმდებლობით.
3. კერძო სკოლებში ერთი აკადემიური წლის მანძილზე II-XI კლასებისთვის სასწავლო კვირების ხანგრძლივობა არ უნდა იყოს 35 კვირაზე ნაკლები, ხოლო I და XII კლასებისთვის – 30 კვირაზე ნაკლები.
4. საჯარო სკოლებისთვის სასწავლო კვირა ხუთდღიანია. საჭიროების შემთხვევაში, დასაშვებია კვირაში ექვსდღიანი სწავლება. კერძოდ, ექვსდღიანი სწავლება დასაშვებია, თუ:
 - ა) სკოლის სასწავლო გეგმიდან გამომდინარე სკოლა გადაწყვეტს ყოველდღიური საათობრივი ბადის განტვირთვას;
 - ბ) გაუთვალისწინებელი მიზეზების გამო სკოლაში გაცდება სასწავლო დღე/დღეები. ამ შემთხვევაში სკოლა ვალდებულია ინფორმაცია მიაწოდოს სამინისტროს;
 - გ) ობიექტური მიზეზების გამო სკოლა მიზანშეწონილად მიიჩნევს კვირის რომელიმე დღე განსაზღვროს დასვენების დღედ სამინისტროსთან შეთანხმებით.
5. მოზარდის ფიზიკური და ფსიქოლოგიური შესაძლებლობების გათვალისწინებით, სარეკომენდაციო დატვირთვის (გაკვეთილებზე გატარებული ასტრონომიული საათების) მაქსიმალური რაოდენობა არის შემდეგი:

კლასი	I	II-III	IV-V	VI-VIII	IX	X-XII
მაქსიმალური დასაშვები საათები (ასტრონომიული) დღეში	3	4	4	5	5-6	5-6

სკოლის მიერ საათების დამატების შემთხვევაში, რეკომენდებულია სკოლამ მოსწავლეებს შესთავაზოს სრულფასოვანი კვება და დასვენება.

6. საჯარო სკოლაში III-XII კლასებში გაკვეთილის ხანგრძლივობა განისაზღვრება 45 წუთით. პირველ კლასში გაკვეთილის ხანგრძლივობა განისაზღვრება 35 წუთით, ხოლო II კლასში – 40 წუთით. ორ და მეტცვლიან სკოლაში დასაშვებია III-XII კლასებში გაკვეთილის/გაკვეთილების ხანგრძლივობა განისაზღვროს 40 წუთით (სკოლის გადაწყვეტილების შესაბამისად), თუკი სკოლას მოსწავლეები ჩართული ჰყავს არაფორმალურ აქტივობებში შესაბამისი მიმართულებებით. ასევე გაკვეთილების ხანგრძლივობასთან დაკავშირებით შესაძლებელია დაშვებულ იქნეს გამონაკლისი, როდესაც სკოლამ, შესაძლოა, ხანმოკლე ვადით შეცვალოს (გაზარდოს ან შეამციროს) გაკვეთილების ხანგრძლივობა.

7. საჯარო სკოლაში გაკვეთილებს შორის შესვენების ხანგრძლივობა არ შეიძლება იყოს 5 წუთზე ნაკლები. შესვენებებს შორის უნდა იყოს ერთი დიდი დასვენება, რომელიც სკოლამ უნდა დაგეგმოს სასწავლო განრიგის გათვალისწინებით. დიდი დასვენება არ უნდა იყოს 10 წუთზე ნაკლები და 30 წუთზე მეტი.

8. ამ მუხლის მე-6 და მე-7 პუნქტებით გათვალისწინებული გაკვეთილების ხანგრძლივობა და გაკვეთილებს შორის შესვენებების ხანგრძლივობა არასრულწლოვანთა სარეაბილიტაციო დაწესებულებებში განისაზღვრება საქართველოს კანონმდებლობით.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2017 წლის 6 ივნისის ბრძანება №91/ნ - ვებგვერდი, 07.06.2017წ.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 7 სექტემბრის ბრძანება №32/ნ - ვებგვერდი, 10.09.2018წ.

მუხლი 17. მოსწავლეთა რაოდენობა საჯარო სკოლის კლასში

1. საჯარო სკოლაში კლასში მოსწავლეთა მაქსიმალური რაოდენობა განსაზღვრულია 25 მოსწავლით.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილ მოსწავლეთა მაქსიმალურ რაოდენობასთან დაკავშირებით გამონაკლისი დაიშვება სამინისტროსთან წერილობითი შეთანხმებით. თანხმობა გაიცემა ობიექტური გარემოების გათვალისწინებით კონკრეტულ მოსწავლეზე და ვრცელდება ამავე მოსწავლის მიერ ამავე სკოლის მომდევნო კლასში სწავლის გაგრძელებისას. ასეთ შემთხვევაში მოსწავლეთა მაქსიმალური რაოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს 29-ს.

3. პარალელური კლასების არსებობა დასაშვებია იმ შემთხვევაში, თუ თითოეულ პარალელურ კლასში მოსწავლეთა მინიმალური რაოდენობა არის 15. გამონაკლისი მოსწავლეთა რაოდენობასთან დაკავშირებით დაიშვება სამინისტროსთან შეთანხმებით.

4. 2014-2015 სასწავლო წლამდე საჯარო სკოლაში ჩარიცხულ მოსწავლეთათვის კლასში მოსწავლეთა მაქსიმალური რაოდენობა განისაზღვრება 30 მოსწავლით. მოსწავლეთა მაქსიმალურ რაოდენობასთან დაკავშირებით გამონაკლისი დაიშვება სამინისტროსთან წერილობითი შეთანხმებით. თანხმობა გაიცემა ობიექტური გარემოების გათვალისწინებით კონკრეტულ მოსწავლეზე და ვრცელდება ამავე მოსწავლის მიერ ამავე სკოლის მომდევნო კლასში სწავლის გაგრძელებისას. ასეთ შემთხვევაში, მოსწავლეთა მაქსიმალური რაოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს 35-ს. პარალელური კლასების არსებობა დასაშვებია იმ შემთხვევაში, თუ თითოეულ პარალელურ კლასში მოსწავლეთა მინიმალური რაოდენობა არის 18; გამონაკლისი მოსწავლეთა რაოდენობასთან დაკავშირებით დაიშვება სამინისტროსთან შეთანხმებით.

5. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული წესი მოსწავლეთა მაქსიმალურ რაოდენობასთან დაკავშირებით შესაძლებელია შემოღებულ იქნეს 2014-2015 სასწავლო წლამდე სკოლაში ჩარიცხული მოსწავლეებით დაკომპლექტებული კლასის შემთხვევაში, თუ ეს მოქმედება არ გამოიწვევს მოსწავლეების სკოლიდან ამორიცხვას.

6. „ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების საჯარო სამართლის იურიდიულ პირებად დაფუძნებისა და საჯარო სკოლის წესდების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2005 წლის 15 სექტემბრის №448 ბრძანების №4 და №6 დანართებით დამტკიცებულ სკოლებში კლასში მოსწავლეთა საერთო რაოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს 10-ს.

7. კლასის გაყოფა დასაშვებია შემდეგ საგნებში: ქართულ ენასა და ლიტერატურაში, ქართულ, როგორც მეორე ენა (არაქართულენოვან სკოლებში/სექტორებზე) და უცხოური ენებში, თუ სკოლას აქვს შესაბამისი ფინანსური შესაძლებლობა. გაძლიერებული სწავლების სტატუსის მქონე სკოლებს კი შეუძლიათ კლასი გაყოფონ იმ საგანშიც/საგნებშიც, რომელსაც აძლიერებენ. გაყოფა შესაძლებელია იმ შემთხვევაში, თუ კლასში მოსწავლეთა რაოდენობა აღემატება 25-ს, ხოლო უცხოურ ენაში – 20-ს. უცხოურ ენებში დასაშვებია განაყოფები

დაკომპლექტდეს მოსწავლეთა ენის ფლობის დონის გათვალისწინებით ან ჯგუფები და განაყოფები დაკომპლექტდეს მეორე და მესამე ენების არჩევანის შესაბამისად.

8. მცირეკონტინგენტიან სკოლებში დასაშვებია კლას-კომპლექტების შექმნა. თუ კლასში ერთი ან ორი მოსწავლეა, რეკომენდებულია სხვა კლასთან კლასკომპლექტის შექმნა. კლას-კომპლექტში მოსწავლეთა საერთო რაოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს 10-ს.

9. კლას-კომპლექტები რეკომენდებულია შეიქმნას საფეხურის ფარგლებში და ერთ კლას-კომპლექტში არ გაერთიანდეს ორ კლასზე მეტი. I-IV კლასები შეიძლება დაკომპლექტდეს სხვადასხვა პრინციპით (მაგ.: I-II და III-IV კლასებად, ან I და III, II და IV კლასებად). სპორტისა და ესთეტიკური აღზრდის საგნობრივ ჯგუფებს მიკუთვნებული საგნების გაკვეთილებზე შესაძლებელია გაერთიანდეს რამდენიმე კლასი (მაგ.: I, II და III; IV, V და VI; VII, VIII და IX და ა.შ.).

10. კლას-კომპლექტის შექმნის შემთხვევაში, თითოეული კლასის მოსწავლეს უნდა ჩაუტარდეს შესაბამისი კლასისთვის/საგნისთვის ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული სავალდებულო საათების რაოდენობა.

11. კლას-კომპლექტებში სწავლა-სწავლების პროცესი მთლიანად უნდა დაეფუძნოს დიფერენცირებული სწავლების მიდგომებს.

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 7 სექტემბრის ბრძანება №32/ნ - ვებგვერდი, 10.09.2018წ.

მუხლი 18. სკოლის საერთო კულტურა

1. სკოლამ საგნების სწავლა-სწავლების, სასკოლო პროექტების, სპორტული, სახელოვნებო და საკლუბო აქტივობების (მოსწავლეების, მასწავლებლების, მშობლების ჩართულობით) საშუალებით ხელი უნდა შეუწყოს:

ა) ურთიერთპატივისცემის, შემწყნარებლობისა და თანასწორობის დამკვიდრებას მოსწავლეებს, მშობლებს და მასწავლებლებს შორის განურჩევლად მათი სოციალური, ეთნიკური, რელიგიური, ლინგვისტური და მსოფლმხედველობრივი კუთვნილებისა.

ბ) სკოლის საზოგადოების წევრებისთვის შემოქმედებითი და თანამშრომლობითი გარემოს შექმნას;

გ) მოსწავლეთა მოქალაქეობრივი პასუხისმგებლობის განვითარებასა და სამოქალაქო ჩართულობას;

დ) **ისტორიული და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვას** - ისტორიული და კულტურული მემკვიდრეობის პატივისცემა და მათ დაცვაზე ზრუნვა ქვეყნის განვითარების ერთ-ერთ წინაპირობას წარმოადგენს. იგი ხელს უწყობს პატრიოტი, პასუხისმგებლობიანი მოქალაქის აღზრდას. ამის გათვალისწინებით სკოლის საერთო კულტურამ მოსწავლეს უნდა გამოუმუშავოს პატივისცემის გრძნობა და მზრუნველი დამოკიდებულება ადამიანის მიერ წარსულსა და აწმყოში შექმნილი მატერიალური თუ არამატერიალური კულტურის (ტრადიციების, ფასეულობების, სხვ.) ნიმუშების მიმართ; გაააზრებინოს, რომ მომავალი სწორედ ამ მემკვიდრეობას უნდა დაეფუძნოს;

ე) **კულტურული მრავალფეროვნების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულებისა და ტოლერანტობის დამკვიდრებას** - შემწყნარებლობა (ტოლერანტობა) გულისხმობს ქვეყანასა თუ მსოფლიოში არსებული მრავალფეროვნების მიმდებლობასა და პატივისცემას, რაც ადამიანთა მშვიდობიანი თანაცხოვრების ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს პირობას წარმოადგენს. სკოლის საერთო კულტურამ ხელი უნდა შეუწყოს მოზარდს იმის გააზრებაში, რომ ყოველი ადამიანი წარმოადგენს გარკვეული ენის, კულტურის, ტრადიციის მატარებელ ინდივიდს, რომელსაც თავისი უნიკალური წვლილის შეტანა შეუძლია ქვეყნისა თუ საზოგადოების წინსვლაში. ეს სტიმულს მისცემს მოზარდის სრულფასოვან განვითარებას და

დაეხმარება მას კულტურათმშორისი დიალოგის წარმართვაში როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე მის ფარგლებს გარეთ;

ვ) **ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრებასა და უსაფრთხოების დაცვას** - ჯანსაღი ცხოვრების წესის დაცვას გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს მოსწავლის ფიზიკური და ფსიქიკური კეთილდღეობის უზრუნველსაყოფად, რათა საფრთხე არ შეუქმნას საკუთარ და სხვათა სიცოცხლეს, ჯანმრთელობასა და კეთილდღეობას. ამის გათვალისწინებით სკოლის საერთო კულტურა მოსწავლეს უნდა დაეხმაროს თავიდან აირიდოს ნეგატიური ფაქტორების ზემოქმედება, გააცნობიეროს ჯანსაღი ცხოვრების არსი (ზომიერება ყველაფერში, გაკაჩება, სწორი კვება, ცხოვრების რაციონალური რეჟიმი, რისკების თავიდან აცილება, მავნე ჩვევებზე უარის თქმა და სხვ.) და გაიაზროს მისი მნიშვნელობა;

ზ) **გარემოსდაცვით განათლებას მდგრადი განვითარებისთვის** - ეს არის მიდგომა, რომლის მიზანია ხელი შეუწყოს მდგრადი განვითარების პრინციპების დანერგვას გარემოსდაცვით კონტექსტზე დაფუძნებით. ის გულისხმობს გარემოსდაცვითი ცნობიერების ჩამოყალიბების ხელშეწყობას დედამიწის, როგორც საერთო სასიცოცხლო სივრცის, მდგრადი მომავლის უზრუნველსაყოფად. ამის გათვალისწინებით სკოლის საერთო კულტურა (ფარული კურიკულუმი) მოსწავლეს უნდა უზიძვებდეს გააცნობიეროს პირადი და მოქალაქეობრივი პასუხისმგებლობა გარემოში მიმდინარე პროცესების მიმართ, გაიაზროს მდგრადი განვითარების მნიშვნელობა, ჩამოუყალიბდეს სწორი დამოკიდებულება გარემოს მიმართ, გაუჩნდეს გარემოს დაცვასა და მის აღდგენასთან დაკავშირებულ ღონისძიებებში მონაწილეობის მიღების სურვილი;

თ) **კონფლიქტების მშვიდობიანად მოგვარების გზების სწავლებას** - კონფლიქტი ცხოვრების განუყოფელ ნაწილია. სკოლაში ხშირად კონფლიქტის თანმდევი პროცესია ძალადობაც (ბულინგი). ამის გათვალისწინებით, სკოლის საერთო კულტურა ხელს უნდა უწყობდეს ფიზიკური თუ ფსიქიკური ძალადობის ფენომენის გააზრებას, ძალადობასა და კონფლიქტს შორის არსებული განსხვავებების გაცნობიერებასა და კონფლიქტების არაძალადობრივი მეთოდებით გადაჭრის გზების სწავლებას;

ი) **სამეწარმეო უნარების განვითარებას და ინიციატივების წახალისებას** - მეწარმეობა არის ინდივიდის უნარი იდეები აქციოს საქმედ. ის მოიცავს როგორც შემოქმედებითი მიდგომის, ინოვაციისა და რისკის, ასევე დასახული მიზნის მისაღწევად დაგეგმვისა და პროექტების მართვის უნარს. მეწარმეობას გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს სასკოლო თემის ცხოვრებაში მოსწავლეთა აქტიური ჩართვისთვის. მეწარმეობის საფუძვლების გათავისება მოსწავლისთვის ფართო ასპარეზია ინოვაციური იდეების დაგეგმვის, განვითარებისა და განხორციელებისთვის. იგი სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი უნარია, რომლის მქონე თითოეული ინდივიდი ავტომატურად ხდება საკუთარი ქვეყნის ეკონომიკის განვითარების ხელშემწყობი, რაც მისი მოქალაქეობრივი მოვალეობებისა და პასუხისმგებლობების ზრდასაც განაპირობებს. ამის გათვალისწინებით, სკოლის საერთო კულტურა სასკოლო საზოგადოების წევრებს უნდა აძლევდეს საკუთარი ინიციატივების რეალიზებისა და თავისუფალი არჩევანის შესაძლებლობას.

მუხლი 19. დამრიგებელი

1. სკოლაში ყველა კლასს უნდა ჰყავდეს დამრიგებელი. საჯარო სკოლაში დამრიგებელი უნდა იყოს იმავე სკოლის მასწავლებელი.

2. მცირეკონტინგენტთან სკოლაში რეკომენდებულია, რომ ერთ დამრიგებელს ჰყავდეს არანაკლებ 10 მოსწავლისა, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ სკოლაში მოსწავლეთა ჯამური რაოდენობა 10 მოსწავლეზე ნაკლებია. დაუშვებელია ერთი კლასის/კლას-კომპლექტის მოსწავლეებს ჰყავდეთ სხვადასხვა დამრიგებელი.

3. დამრიგებლის მუშაობა წარიმართება შემდეგი პრინციპებით:

- ა) სრულფასოვანი აღზრდა - საადმინისტრაციო მუშაობა მიმართული უნდა იყოს პიროვნების ფიზიკური, კოგნიტური (შემეცნებითი) და ემოციურ-სოციალური განვითარებისაკენ;
- ბ) მოსწავლის შესაძლებლობების გამოვლენა - დამრიგებლის ფუნქციაა მოსწავლის პოტენციური ძალების ამოქმედება და მისი ნიჭისა და შესაძლებლობების გამოვლენისათვის სათანადო პირობების შექმნა;
- გ) მოსწავლეებში პასუხისმგებლობის გრძნობის განვითარება - დამრიგებელმა მოსწავლეებს საშუალება უნდა მისცეს, მონაწილეობა მიიღონ აქტივობების (ზეიმები, ლაშქრობები, ექსკურსიები და სხვ.) დაგეგმვასა და ამ დროს წამოჭრილი პრობლემების მოგვარებაში;
- დ) თანამშრომლობის პრინციპი - დამრიგებლის ურთიერთობა მოსწავლეებთან უნდა ემყარებოდეს თანამშრომლობას, პატივისცემასა და ნდობას.

4. დამრიგებლის მოვალეობებია:

- ა) გააცნოს მოსწავლესა და მის მშობელს/კანონიერ წარმომადგენელს (შემდგომში მშობელი) მათი უფლებები და მოვალეობები (სკოლის შინაგანაწესი, მოსწავლის ეთიკის კოდექსი, სასკოლო სასწავლო გეგმის შესაბამისი საკითხები და სხვ.);
- ბ) დაწყებით საფეხურზე ჩაატაროს სადამრიგებლო საათი არანაკლებ ორ კვირაში ერთხელ, საბაზო-საშუალო საფეხურებზე - არანაკლებ თვეში ერთხელ. სადამრიგებლო საათის ფარგლებში დამრიგებელმა მოსწავლის ასაკის შესაბამისად უნდა იმუშაოს სხვადასხვა უნარის განვითარებაზე (მაგ.: კითხვის უნარის განვითარება (დაწყებით საფეხურზე), გარემოსდავითი კულტურის განვითარება და სხვ.) სხვადასხვა აქტივობის მეშვეობით.
- გ) დაეხმაროს მოსწავლეს აკადემიური თუ სასკოლო გარემოში წამოჭრილი სხვადასხვა პრობლემის გადაჭრაში;
- დ) იყოს შუამავალი მოსწავლეს, მშობელსა და მასწავლებელს შორის თანამშრომლობითი ურთიერთობის ჩამოყალიბებაში;
- ე) რეგულარულად (მინიმუმ თვეში ერთხელ) მიაწოდოს მშობელს ინფორმაცია მოსწავლის აკადემიური მიღწევის, დისციპლინის, პიროვნული პრობლემებისა თუ წარმატებების შესახებ. დაუშვებელია ერთი მოსწავლის დისციპლინისა და აკადემიური მიღწევის შესახებ სხვა მოსწავლის/მშობლის თანდასწრებით საუბარი;
- ვ) საჭიროების შემთხვევაში, შეხვდეს დაინტერესებულ მშობელს და მიაწოდოს მას მოსწავლესთან და სკოლაში მიმდინარე პროცესებთან დაკავშირებული ინფორმაცია;
- ზ) სასწავლო წლის ბოლოს გააანალიზოს სადამრიგებლო კლასის თითოეული მოსწავლის მიღწევები, გაკვეთილებზე დასწრება და ქცევა მასწავლებლებისგან მიწოდებული ინფორმაციის საფუძველზე, მოამზადოს თითოეული მოსწავლის მოკლე დახასიათება ძლიერი და სუსტი მხარეების შესახებ და მიაწოდოს მშობელს და შეინახოს თავადაც, მოსწავლის განვითარებაზე შემდგომი დაკვირვების მიზნით;
- თ) მოსწავლის სხვა სკოლაში გადასვლის შემთხვევაში, დამრიგებელმა უნდა მოამზადოს ინფორმაცია მისი აკადემიური მიღწევისა და გაკვეთილებზე დასწრების შესახებ და მოათავსოს მოსწავლის პირად საქმეში.

5. რეკომენდებულია, საჯარო სკოლის დამრიგებელი გაეცნოს სამინისტროს და სამინისტროს საჯარო სამართლის იურიდიული პირების მიერ შემუშავებულ და/ან რეკომენდებულ შესაბამის მეთოდურ სახელმძღვანელოებსა და გზამკვლევებს.

მუხლი 20. საგნობრივი კათედრები საჯარო სკოლაში

1. საჯარო სკოლა ვალდებულია საგნობრივი ჯგუფების მიხედვით შექმნას კათედრები, რომელთა შემადგენლობა და ფუნქციები აისახება სასკოლო სასწავლო გეგმაში. კათედრაზე გაერთიანებული იქნება საგნობრივ ჯგუფში შემავალი ყველა საგნის მასწავლებელი. იმ შემთხვევაში, თუ სკოლაში საგნობრივ ჯგუფში შემავალი თითო საგნის მასწავლებელია,

შესაძლებელია სხვადასხვა საგნობრივ ჯგუფში შემავალი საგნების მასწავლებლები ერთ კათედრაზე გაერთიანდნენ (მაგ., მათემატიკისა და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების); აგრეთვე რეკომენდებულია სკოლამ შექმნას დაწყებითი საფეხურის კათედრა.

2. კათედრების ფუნქციები:

- ა) საგნობრივი ჯგუფის საგნის/საგნების სწავლების კოორდინირება;
- ბ) კათედრის წევრთა შორის გამოცდილების გაზიარება, წარმატებების წინაპირობათა განსაზღვრა და პრობლემების გადაჭრის გზების ძიება;
- გ) საგაკვეთილო პროცესისთვის, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარებისა და სასკოლო ბიბლიოთეკისთვის საგანმანათლებლო რესურსების შერჩევა და პედაგოგიური საბჭოსთვის წარდგენა;
- დ) სხვა კათედრებთან კოორდინირებული მუშაობა (მაგ., ისტორიასა და ქართულ ენასა და ლიტერატურაში საერთო თემატიკის შეთანხმება, ექსკურსიებისთვის საერთო დავალებების მოფიქრება და სხვ.);
- ე) ზრუნვა მასწავლებლის პროფესიული განვითარებისთვის;
- ვ) რეკომენდაციების შემუშავება სწავლა-სწავლების თანამედროვე მეთოდებისა და მიდგომების დანერგვასთან დაკავშირებით;
- ზ) შემაჯამებელი დავალებების ამსახველი დოკუმენტაციის, მოსწავლეთა აკადემიური მიღწევებისა და გაცდენების ანალიზი;
- თ) სკოლის დირექტორისთვის მასწავლებლის შეფასების ჯგუფის წევრის წარდგენა.

3. კათედრების მოწყობა:

- ა) კათედრის თავმჯდომარეს ირჩევს კათედრა ერთი სასწავლო წლის ვადით ხმათა უმრავლესობით;
- ბ) ერთი და იმავე პირის არჩევა კათედრის თავმჯდომარედ შესაძლებელია ზედიზედ სამჯერ.

4. კათედრის თავმჯდომარის ფუნქციები:

- ა) კათედრის შეხვედრების ორგანიზება (დღის წესრიგის მომზადება, ოქმებისა და სხვა დოკუმენტაციის წარმოება-შენახვა);
- ბ) სკოლის მართვის ორგანოებისათვის კათედრის შეხვედრებზე მიღებულ გადაწყვეტილებათა მიწოდება (მაგ., გრიფინიჭებული სახელმძღვანელოებისა და სხვა სასწავლო მასალის არჩევის თაობაზე);
- გ) მასწავლებლების პროფესიული განვითარებისთვის სასარგებლო აქტივობების (კოლეგებთან შეხვედრების, ტრენინგების, კონფერენციების და სხვ.) ორგანიზება.

5. კათედრა იკრიბება სემესტრში მინიმუმ ორჯერ (მათ შორის, სემესტრის დასრულებისას საგნის სწავლების შეჯამების და ანალიზის მიზნით). კათედრა აუცილებლად უნდა შეიკრიბოს სასწავლო წლის დაწყებამდე.

თავი V. სასკოლო სასწავლო გეგმა

მუხლი 21. სასკოლო სასწავლო გეგმის დანიშნულება და შემადგენელი ნაწილები

- 1. სკოლა ვალდებულია შეიმუშაოს საკუთარი სასკოლო სასწავლო გეგმა ყოველი ახალი სასწავლო წლისათვის.
- 2. სასკოლო სასწავლო გეგმა უნდა ეფუძნებოდეს ეროვნულ სასწავლო გეგმა და სკოლის მისიას.
- 3. სასკოლო სასწავლო გეგმის დანიშნულებაა:
 - ა) სკოლის მისიის განსაზღვრა;
 - ბ) სკოლის პრიორიტეტების გათვალისწინებით კონკრეტული სკოლისათვის ეროვნულ სასწავლო გეგმაში მოცემული სათაბრივი დატვირთვის დაზუსტება;

გ) საგნის/საგნების მიხედვით საგნობრივი პროგრამების შემუშავება იმ შემთხვევაში, თუ სკოლა გადაწყვეტს ეროვნული სასწავლო გეგმის წლიური პროგრამებისგან განსხვავებული პროგრამით მუშაობას;

დ) დამატებითი საგანმანათლებლო და სააღმზრდელო მომსახურების განსაზღვრა;

ე) სასკოლო-საგანმანათლებლო აქტივობების მიმართულებების განსაზღვრა.

4. სასკოლო სასწავლო გეგმა შედგება შემდეგი ნაწილებისგან:

ა) სკოლის მისია;

ბ) სასკოლო საათობრივი ბადე;

გ) გრიფინიჭებული სასკოლო სახელმძღვანელოების ნუსხა კლასების/დონეებისა და საგნების მიხედვით;

დ) მოსწავლის აკადემიური მიღწევის შეფასების წესები (რომელიც განსაზღვრავს ვადებსა და პირობებს გაცდენილი შემაჯამებელი დავალებების აღდგენისთვის, საშემოდგომო გამოცდების ჩატარებისთვის და სხვა);

ე) ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული დამატებითი საგანმანათლებლო მომსახურების ჩამონათვალი და აღწერილობა;

ვ) ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული დამატებითი საგანმანათლებლო და სააღმზრდელო მომსახურების ჩამონათვალი, საჭიროების დასაბუთება და აღწერილობა;

ზ) IX და XI კლასებში სკოლის მიერ პროფესიული ორიენტაციისა და კარიერის დაგეგმვის პროგრამის განხორციელებაზე პასუხისმგებელი პირ(ებ)ის მიერ პროფესიული ორიენტაციისა და კარიერის დაგეგმვის გაკვეთილების ჩატარების განრიგი: 8 გაკვეთილი - IX კლასში, 4 გაკვეთილი - XI კლასში. ასევე პროფორიენტაციისა და კარიერის დაგეგმვის პროგრამით გათვალისწინებული სხვა აქტივობების განრიგი: მათ შორის, საგანმანათლებლო დაწესებულებებსა და დასაქმების ობიექტებში ექსკურსიების და სხვადასხვა პროფესიის წარმომადგენლებთან შეხვედრების განრიგი;

თ) ეროვნულ სასწავლო გეგმაზე დაყრდნობით შემუშავებული ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა (საჭიროების შემთხვევაში) სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე მოსწავლეთათვის;

5. საჯარო სკოლაში სასკოლო სასწავლო გეგმას მასწავლებლების/კათედრების და დირექტორის მონაწილეობით შეიმუშავებს და სამეურვეო საბჭოსთან შეთანხმებით ამტკიცებს პედაგოგიური საბჭო.

6. სკოლა მომდევნო წლის სასკოლო სასწავლო გეგმისათვის მუშაობას იწყებს სასწავლო წლის დასრულებისთანავე განვლილი სასწავლო წლის შედეგების ანალიზისა და შეფასების საფუძველზე. სასკოლო სასწავლო გეგმა უნდა დამტკიცდეს ახალი სასწავლო წლის დაწყებამდე არაუგვიანეს ერთი კვირით ადრე, გარდა 42-ე მუხლის მე-5 პუნქტით განსაზღვრული შემთხვევებისა.

7. სკოლის დირექცია ვალდებულია უზრუნველყოს დამტკიცებული სასკოლო სასწავლო გეგმის საჯაროობა (გარდა ინდივიდუალური სასწავლო გეგმისა), მისთვის მოსახერხებელი ნებისმიერი ფორმით (ვებგვერდზე ან სოციალურ გვერდზე განთავსებით, საინფორმაციო დაფაზე განთავსებით, ბუკლეტის გავრცელებით და ა.შ.).

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 7 სექტემბრის ბრძანება №32/ნ - ვებგვერდი, 10.09.2018წ.

მუხლი 22. დამატებითი საგანმანათლებლო და სააღმზრდელო მომსახურება

1. დამატებითი საგანმანათლებლო და სააღმზრდელო მომსახურება ხელს უნდა უწყობდეს ზოგადი განათლების ეროვნული მიზნებისა და, შესაბამისად, ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული მიზნების მიღწევას.

2. სკოლას უფლება აქვს, შესთავაზოს მოსწავლეებს ეროვნული სასწავლო გეგმით

გათვალისწინებული დამატებითი საგანმანათლებლო და/ან ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული დამატებითი საგანმანათლებლო და სააღმზრდელო მომსახურება.

3. ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული დამატებითი საგანმანათლებლო და ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული დამატებითი საგანმანათლებლო და სააღმზრდელო მომსახურება შეიძლება იყოს მოსწავლისთვის შეთავაზებული სავალდებულო ან ფაკულტატური სახით.

4. დამატებით სავალდებულო საგანზე დასწრება აუცილებელია კონკრეტული სკოლის/კლასის ყველა მოსწავლისათვის;

5. დამატებით ფაკულტატურ მომსახურებას (წრეს) მოსწავლეები სურვილის მიხედვით ირჩევენ/ესწრებიან.

6. საჯარო სკოლას უფლება აქვს მშობლებთან შეთანხმებით შესთავაზოს მოსწავლეებს ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებულ საგნებში დამატებითი ფასიანი საგანმანათლებლო მომსახურება იმ შემთხვევაში, თუ:

ა) აღნიშნულ მომსახურებას არ ეწევა ამავე სკოლაში დასაქმებული მასწავლებელი;

ბ) ამ მომსახურებას არა აქვს საგაკვეთილო სახე;

გ) აღნიშნული მომსახურება არ ხდება შესაბამისი მოსწავლისათვის საგაკვეთილო პროცესის მიმდინარეობის დროს.

7. სკოლის გადაწყვეტილებით, ფაკულტატური მომსახურებით შეიძლება ისარგებლოს სხვა სკოლის მოსწავლემაც.

8. ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული დამატებითი საგანმანათლებლო მომსახურება ან ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული დამატებითი საგანმანათლებლო და სააღმზრდელო მომსახურების შესათავაზებლად სკოლამ უნდა განსაზღვროს:

ა) დამატებითი საგანმანათლებლო და სააღმზრდელო მომსახურების ჩამონათვალი;

ბ) დამატებითი საგანმანათლებლო მომსახურების სახე (ფაკულტატური/ სავალდებულო);

გ) თითოეული დამატებითი საგანმანათლებლო და სააღმზრდელო მომსახურებისთვის ამ მომსახურების განმახორციელებელი პირის მიერ შემუშავებული სასწავლო გეგმა (თუ ასეთი გეგმა არ არის ეროვნული სასწავლო გეგმის საგნობრივ პროგრამებში).

9. დამატებითი სავალდებულო საგნის სასწავლო გეგმა უნდა მოიცავდეს:

ა) საგნის სწავლების მიზნებს (სადაც ჩამოყალიბებული იქნება, თუ რა ცოდნის, უნარ-ჩვევებისა და დამოკიდებულებების შეძენას ითვალისწინებს ეს კურსი);

ბ) შეფასების ფორმასა (ქულა, ჩათვლა) და პრინციპებს;

გ) საჭირო საგანმანათლებლო რესურსების ჩამონათვალს.

10. ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული დამატებითი საგანმანათლებლო და სააღმზრდელო მომსახურებისთვის საათების კონკრეტული ოდენობა ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული არ არის. სკოლამ, ასეთი სახის მომსახურების შეთავაზების შემთხვევაში, თავად უნდა განსაზღვროს იგი. სასკოლო სასწავლო გეგმაში დამატებითი საგნების გათვალისწინებისას სკოლამ ყურადღება უნდა მიაქციოს იმას, რომ მოსწავლეებს სათანადო დასვენებისა და კვების საშუალება ჰქონდეთ.

მუხლი 23. სასკოლო საათობრივი ბადე

1. სასკოლო საათობრივი ბადე:

ა) განსაზღვრავს საგნის/საგნების წლიური ჯამური საათების რაოდენობას;

ბ) მოიცავს თითოეული კლასის ყოველდღიური გაკვეთილების განრიგს, რომელიც აზუსტებს კვირის რომელ დღეს, რა თანამიმდევრობით და დროის რა მონაკვეთში რომელი საგანი ისწავლება.

2. სასკოლო საათობრივ ბადეში უნდა აღინიშნოს როგორც სავალდებულო და არჩევითი საგნები, ასევე ეროვნული სასწავლო გეგმის 22-ე მუხლის მე-2 პუნქტით განსაზღვრული დამატებითი საგანმანათლებლო და სააღმზრდელო მომსახურება (არსებობის შემთხვევაში).

3. საჯარო სკოლას უფლება აქვს, ეროვნული სასწავლო გეგმით ერთი კლასისთვის განსაზღვრული საათობრივი დატვირთვის ფარგლებში, კონკრეტული საგნის წლიური ჯამური საათობრივი დატვირთვის 25% გადაანაწილოს სხვა საგნებს შორის. აღნიშნული გადაანაწილება უნდა იყოს დასაბუთებული. ამ პუნქტის მოქმედება არ ვრცელდება დაწყებით საფეხურზე სპორტისა და ესთეტიკური აღზრდის საგნობრივ ჯგუფში შემავალ საგნებზე. გამონაკლისი დაიშვება ობიექტური გარემოებების არსებობისას სამინისტროსთან შეთანხმებით.

4. სკოლას უფლება არა აქვს, საათობრივი ბადიდან საერთოდ ამოიღოს ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული რომელიმე სავალდებულო საგანი.

5. საგნის/საგნების გაძლიერებული სწავლების სტატუსის მქონე საჯარო სკოლაში გაძლიერებული სწავლების საგნები, ხოლო კერძო სკოლაში ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული ნებისმიერი საგანი შესაძლებელია ისწავლებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმით დადგენილისაგან განსხვავებული სქემით. ამასთან, გასათვალისწინებელია, რომ სკოლას უფლება არა აქვს საფეხურის ფარგლებში საერთოდ ამოიღოს ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული რომელიმე სავალდებულო საგანი. შესაბამისად, ეს საგანი უნდა ისწავლებოდეს საფეხურის რომელიმე კლასში იმგვარად, რომ სრულად დაიფაროს ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული შედეგები. გამონაკლისი კერძო სკოლებისთვის დაიშვება სამინისტროსთან წერილობითი შეთანხმებით იმ შემთხვევაში, თუ ამ საგნის სტანდარტით განსაზღვრული შედეგები ინტეგრირებულია სხვა საგნის/საგნების სასწავლო გეგმაში.

5¹. სენსორული ან/და მძიმე/ღრმა ინტელექტუალური ან/და მრავლობითი დარღვევის მქონე, ან მრავლობითი სენსორული დარღვევის მქონე (ყრუ და უსინათლო), ან ქცევითი და ემოციური აშლილობის მქონე მოსწავლეებისათვის განკუთვნილ რესურსსკოლებს, გამონაკლისის სახით, უფლება ეძლევათ შეიმუშაონ ეროვნული სასწავლო გეგმისაგან განსხვავებული საათობრივი ბადე და სასკოლო სასწავლო გეგმა დამტკიცებამდე შეთანხმონ სამინისტროსთან.

6. სასკოლო სასწავლო გეგმით განსაზღვრულ შემთხვევაში (მაგ., ინტეგრირებული გაკვეთილის ჩატარება, გაკვეთილების დაწყებამდე მიზნებიდან გამომდინარე), სკოლა უფლებამოსილია, სასკოლო სასწავლო გეგმაში ცვლილების შეტანის გარეშე შეცვალოს სასკოლო საათობრივი ბადით გათვალისწინებული გაკვეთილების განრიგი კონკრეტული დღის/დღეების განმავლობაში. ამ ცვლილებამ არ უნდა გამოიწვიოს თითოეული საგნისათვის სასკოლო სასწავლო გეგმით დათმობილი საათების წლიური ჯამური რაოდენობის ცვლილება.

7. მოსწავლის სკოლაში მობილობის შემთხვევაში, მიმღები სკოლა ვალდებულია მოსწავლისთვის შედგენილი საგნის ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის საშუალებით უზრუნველყოს მოსწავლის მიერ იმ სავალდებულო საგნის სტანდარტის შედეგების დაფარვა, რომელი საგანიც მას ჯერ არ ჰქონდა გავლილი სკოლაში, საიდანაც გადმოვიდა, და/ან მიმღებ სკოლაში ამ საგნის სწავლება უკვე დაწყებულია ან დასრულებული.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2017 წლის 2 აგვისტოს ბრძანება №121/5 - კებგვერდი, 03.08.2017წ.

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 7 სექტემბრის ბრძანება №32/5 - კებგვერდი, 10.09.2018წ.

მუხლი 24. საგნის/საგნების გაძლიერებული სწავლების სტატუსის მქონე სკოლები

1. სკოლა უფლებამოსილია, გააძლიეროს ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული საგნის/საგნების სწავლება.
2. საჯარო სკოლის შემთხვევაში საგნის/საგნების გაძლიერებული სწავლების სტატუსი შეიძლება მიენიჭოს სკოლას, რომელსაც აქვს მხოლოდ საბაზო და/ან საშუალო საფეხური/საფეხურები.
3. საგნის/საგნების გაძლიერებული სწავლების სტატუსის მისაღებად საჯარო სკოლამ სამინისტროში უნდა წარადგინოს:
 - ა) სასკოლო სასწავლო გეგმა, რომელშიც დეტალურად არის გაწერილი გაძლიერებული სწავლების საგნის/საგნების სასწავლო პროგრამები;
 - ბ) სწავლის პროცესში გამოსაყენებელი საგანმანათლებლო რესურსების ჩამონათვალი;
 - გ) ინფორმაცია შესაბამისი ადამიანური რესურსის შესახებ; გაძლიერებული სწავლების საგნის/საგნების მასწავლებლებს უნდა ჰქონდეთ მინიმუმ მაგისტრის ან მასთან გათანაბრებული აკადემიური ხარისხი და უფროსი მასწავლებლის სტატუსი;
 - დ) სამეურვეო საბჭოს თანხმობა;
 - ე) გაძლიერებული სწავლების დანერგვის სამწლიანი გეგმა.
4. სტატუსის მინიჭებიდან 3 სასწავლო წლის შემდეგ საჯარო სკოლამ სამინისტროს უნდა წარუდგინოს გაძლიერებული სწავლების დანერგვის გეგმის შესრულების ანგარიში, რომლის საფუძველზეც სამინისტრო იღებს გადაწყვეტილებას საჯარო სკოლისთვის სტატუსის გაგრძელების ან შეწყვეტის თაობაზე.

თავი VI. საგანმანათლებლო რესურსები

მუხლი 25. საგანმანათლებლო რესურსების ტიპები

საგანმანათლებლო რესურსების ტიპებია:

- ა) გრიფინიჭებული სასკოლო სახელმძღვანელო/სერია;
- ბ) საქართველოს კანონმდებლობის საფუძველზე სამინისტროსთან შეთანხმებული სახელმძღვანელო/სერია;
- გ) დამატებითი საგანმანათლებლო (მათ შორის, ელექტრონული) რესურსები;
- დ) სხვადასხვა სახის თვალსაჩინოება (რუკები, პლაკატები, მოდელები და სხვ.).

მუხლი 26. სკოლის მიერ საგანმანათლებლო რესურსების შერჩევა

1. სკოლა საგანმანათლებლო რესურსების შერჩევას ახორციელებს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.
2. სკოლა ვალდებულია უზრუნველყოს მის მიერ სწავლებისას გამოყენებული, ეროვნული სასწავლო გეგმის 25-ე მუხლის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული საგანმანათლებლო რესურსების შესახებ ინფორმაციის საჯაროობა.
3. მასწავლებელს უფლება აქვს, ეროვნული სასწავლო გეგმის 25-ე მუხლის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული სახელმძღვანელოების გარდა, სწავლებისას დამატებითი რესურსის სახით გამოიყენოს სხვა საგანმანათლებლო რესურსი და თვალსაჩინოება. ამასთან, საჯარო სკოლის მასწავლებელს/სკოლას უფლება არ აქვს მოსთხოვოს მოსწავლეს/მოსწავლის კანონიერ წარმომადგენელს დამატებითი საგანმანათლებლო რესურსის ან თვალსაჩინოების შეძენა.
4. დამატებითი საგანმანათლებლო რესურსის ან თვალსაჩინოების სასწავლო პროცესში გამოყენება უნდა ემსახუროდეს ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული მიზნების მიღწევას. მისი შინაარსი, დიზაინი ან სხვა რაიმე ნიშანი არ უნდა შეიცავდეს დისკრიმინაციულ ან/და დისკრედიტაციულ (მათ შორის, ენის, ეროვნების, სქესის,

ეთნიკური და სოციალური კუთვნილების და სხვა ხასიათის) ელემენტებს.

5. სკოლა უფლებამოსილია სსსმ მოსწავლის სწავლება განახორციელოს ნებისმიერი კლასის/დონის გრიფირებული ან ადაპტირებული გრიფირებული სახელმძღვანელოთი, მიუხედავად იმისა, თუ რომელ კლასშია ეს მოსწავლე. სსსმ მოსწავლეების სწავლებისას შესაძლებელია გრიფმინიჭებულ სახელმძღვანელოსთან ერთად, როგორც ძირითადი საგანმანათლებლო რესურსი, გამოყენებულ იქნეს მოსწავლის ინდივიდუალურ საჭიროებზე მორგებული სხვა საგანმანათლებლო რესურსები/სერვისები.

თავი VII. მოსწავლის შეფასების სისტემა

მუხლი 27. მოსწავლის შეფასების მიზნები, პრინციპები და ამოცანები

1. მოსწავლის შეფასების მთავარი მიზანია სწავლა-სწავლების ხარისხის მართვა, რაც გულისხმობს, ერთი მხრივ, სწავლის ხარისხის გაუმჯობესებაზე ზრუნვას და, მეორე მხრივ, სწავლა-სწავლების ხარისხის მონიტორინგს. შეფასება უნდა იძლეოდეს ინფორმაციას მოსწავლის ინდივიდუალური პროგრესის შესახებ.
2. მოსწავლის შეფასება არის სწავლა-სწავლების განუყოფელი ნაწილი. თანამიმდევრული საგანმანათლებლო პროცესის უზრუნველსაყოფად, მოსწავლის შეფასება უნდა დაეფუძნოს სწავლის კონსტრუქტივისტულ პრინციპებს.
3. მოსწავლის შეფასების ძირითად ამოცანებს წარმოადგენს:
 - ა) აჩვენოს როგორ მიმდინარეობს მოსწავლის ცოდნის კონსტრუირების პროცესი და მეხსიერებაში ცოდნათა ურთიერთდაკავშირება;
 - ბ) ახალი სასწავლო საკითხის/თემის დაწყებამდე დაადგინოს მოსწავლის წინარე ცოდნა და წარმოდგენები;
 - გ) გამოავლინოს, რამდენად ახერხებს მოსწავლე საკუთარი ძლიერი და სუსტი მხარეების დამოუკიდებლად შეფასებას, ასევე რამდენად გააზრებულ და ეფექტიან ნაბიჯებს დგამს იგი საკუთარი წინსვლის ხელშესაწყობად;
 - დ) მოიცვას სამივე კატეგორიის ცოდნა;
 - ე) აჩვენოს, რამდენად ახერხებს მოსწავლე ცოდნის ერთობლიობათა ფუნქციურად გამოყენებას შინაარსიან კონტექსტებში.
4. ძირითადი ამოცანების გადასაჭრელად მოსწავლის შეფასებაში პრიორიტეტი მიენიჭება კომპლექსურ, კონტექსტის მქონე დავალებებს, რომელთა შესრულება მოსწავლეს უბიძგებს ცოდნის სხვადასხვა კომპონენტის ინტერაქტიულად და თანადროულად გამოყენებისკენ.

მუხლი 28. განმსაზღვრელი და განმავითარებელი შეფასება კლასში

1. შეფასება შეიძლება იყოს: განმსაზღვრელი და განმავითარებელი.
2. განმსაზღვრელი შეფასება ადგენს მოსწავლის მიღწევის დონეს საგნობრივი სასწავლო გეგმის შედეგებთან მიმართებაში.
3. განმავითარებელი შეფასება ადგენს თითოეული მოსწავლის განვითარების დინამიკას და მიმართულია სწავლის ხარისხის გაუმჯობესებაზე.

მუხლი 29. განმსაზღვრელი და განმავითარებელი შეფასებების აღწერილობა

	განმავითარებელი	განმსაზღვრელი

მიზნები	სწავლის ხარისხის გაუმჯობესება; მოსწავლის წინსვლისა და განვითარების ხელშეწყობა.	მოსწავლის აკადემიური მიღწევის დონის დადგენა საგნობრივი სასწავლო გეგმის შედეგებთან მიმართებაში.
ამოცანები	ცოდნის კონსტრუირებისა და ცოდნათა ურთიერთდაკავშირების პროცესის შეფასება; წინარე ცოდნის/წარმოდგენების დადგენა; მოსწავლის მიერ თავისივე ძლიერი და სუსტი მხარეების დადგენის უნარის შეფასება; მოსწავლის მიერ საკუთარი წინსვლის ხელშესაწყობად გააზრებული ნაბიჯების გადადგმის უნარის შეფასება; ცოდნის სამივე კატეგორიის ათვისების პროცესის შეფასება; ცოდნის ერთობლიობათა ფუნქციურად გამოყენების უნარის შეფასება.	ცოდნათა ურთიერთდაკავშირების უნარის შეფასება; ცოდნის სამივე კატეგორიის გამოყენების უნარის შეფასება; ცოდნის ერთობლიობათა ფუნქციურად გამოყენების უნარის შეფასება.
წარმატების კრიტერიუმი	განხორციელებული წინსვლა წინარე შედეგებთან/ წინარე დონესთან შედარებით.	მიღწევის დონე საგნობრივი სასწავლო გეგმის მოთხოვნებთან შედარებით
შემფასებელი და შეფასების ფორმები	მასწავლებელი: ზეპირსიტყვიერი ან წერილობითი უკუკავშირი, წამახალისებელი მითითებები, სიმბოლური ნიშნები და ა.შ.. მოსწავლეები: თვითშეფასებით; ურთიერთშეფასებით.	მასწავლებელი: ქულა (შეიძლება ახლდეს კომენტარი ძლიერი და სუსტი მხარეების აღწერით, ხარვეზების გამოსასწორებელი მითითებებით).

მუხლი 30. აკადემიური მიღწევის დონეები და შეფასების სისტემა

მოსწავლეთა აკადემიური მიღწევები ფასდება ათქულიანი სისტემით ხუთი დონის მიხედვით:

ქულები	შეფასების დონეები
10	მაღალი
9	
8	საშუალოზე მაღალი
7	
6	საშუალო

5	
4	საშუალოზე დაბალი
3	
2	დაბალი
1	

მუხლი 31. შეფასება დაწყებით, საბაზო და საშუალო საფეხურებზე

1. I-IV კლასებსა და V კლასის პირველ სემესტრში მხოლოდ განმავითარებელი შეფასება გამოიყენება. ამ კლასებში წლის ბოლოს საგნის მასწავლებლებმა უნდა დაწერონ მოსწავლის მოკლე წერილობითი შეფასება, რომელშიც დაახასიათებს მოსწავლეს, აღნიშნავს მის წარმატებებს და მიუთითებს, რაში სჭირდება მოსწავლეს დახმარება საკუთარი შესაძლებლობების უკეთ გამოსავლენად. კლასის დამრიგებელმა, საკუთარი და სხვა მასწავლებლებისაგან მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე, IV კლასის ბოლოს უნდა დაწეროს შემაჯამებელი წერილობითი შეფასება.

2. V კლასის მეორე სემესტრსა და VI-XII კლასებში განმავითარებელი და განმსაზღვრელი შეფასება გამოიყენება. მოსწავლე ფასდება ათქულიანი სისტემით, ყველაზე დაბალი ქულა არის 1, ხოლო ყველაზე მაღალი ქულა - 10.

3. V-XII კლასებში სპორტის საგნობრივ ჯგუფში გაერთიანებულ საგნებში, საგანში „საგზაო ნიშნები და მოძრაობის უსაფრთხოება“ და არჩევით საგნებში მოსწავლე ფასდება ჩათვლის სისტემით: ჩაეთვალა/არ ჩაეთვალა.

4. დამატებითი სავალდებულო საგნის/საგნების შეფასება არ იანგარიშება საფეხურის ქულის გამოთვლისას.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - კებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 32. მოსწავლის შეფასების კომპონენტები

1. სემესტრის განმავლობაში მოსწავლეები ფასდებიან შემდეგი სამი კომპონენტის მიხედვით:

- ა) მიმდინარე საშინაო დავალება;
- ბ) მიმდინარე საკლასო დავალება;
- გ) შემაჯამებელი დავალება.

2. მასწავლებელს შეუძლია სემესტრის განმავლობაში განმავითარებელი შეფასება გამოიყენოს ნებისმიერ კომპონენტში.

3. სემესტრის განმავლობაში განმსაზღვრელი შეფასებით მოსწავლეები ფასდებიან შემდეგ კომპონენტებში:

- ა) მიმდინარე საკლასო დავალება (V კლასის მეორე სემესტრი, VI-XII კლასები),
- ბ) მიმდინარე საშინაო დავალება (VII-XII კლასები),
- გ) შემაჯამებელი დავალება (V კლასის მეორე სემესტრი, VI-XII კლასები).

4. ამ მუხლის მე-3 პუნქტით განსაზღვრულ კომპონენტებს ერთნაირი წონა აქვს.

5. I-VI კლასებში საშინაო დავალების კომპონენტში გამოიყენება მხოლოდ განმავითარებელი შეფასება.

6. I-IV კლასებსა და V კლასის პირველ სემესტრში საკლასო და შემაჯამებელ დავალებათა კომპონენტებში გამოიყენება მხოლოდ განმავითარებელი შეფასება.

7. V კლასის მეორე სემესტრსა და VI-XII კლასებში საკლასო და შემაჯამებელ დავალებათა კომპონენტებში გამოიყენება როგორც განმსაზღვრელი, ასევე განმავითარებელი შეფასება.

	I-IV კლასები და V კლასის პირველი სემესტრი	V კლასის მეორე სემესტრი და VI კლასი	საბაზო-საშუალო საფეხურები
მიმდინარე საშინაო დავალება	განმავითარებელი შეფასება	განმავითარებელი შეფასება	განმავითარებელი შეფასება განმსაზღვრელი შეფასება
მიმდინარე საკლასო დავალება	განმავითარებელი შეფასება	განმავითარებელი შეფასება განმსაზღვრელი შეფასება	განმავითარებელი შეფასება განმსაზღვრელი შეფასება
შემაჯამებელი დავალება	განმავითარებელი შეფასება	განმავითარებელი შეფასება განმსაზღვრელი შეფასება	განმავითარებელი შეფასება განმსაზღვრელი შეფასება

8. შემაჯამებელი დავალების კომპონენტში სავალდებულოა კომპლექსური, კონტექსტის მქონე დავალებების გამოყენება (მაგ., ესეს დაწერა, პროექტის მომზადება, ლაბორატორიული კვლევის ჩატარება, რეფერატის დაწერა, ამოცანის ამოხსნა, სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების ნიმუშის შექმნა, მოთხრობის შედგენა, მონაცემთა ბაზის შექმნა, კონკრეტული პრობლემის გადაჭრა, საველე-გასვლითი სამუშაოს ან სასწავლო ექსკურსიის ანგარიშის მომზადება და სხვ.). ამგვარ დავალებაში შესრულებული სამუშაოს მრავალმხრივი შეფასებისათვის პედაგოგმა უნდა შეიმუშავოს მოსწავლეების შეფასების კრიტერიუმები.

9. ეროვნული სასწავლო გეგმა V კლასის მეორე სემესტრის, VI კლასის და საბაზო-საშუალო საფეხურების თითოეული საგნისათვის განსაზღვრავს სემესტრის განმავლობაში ჩასატარებელი შემაჯამებელი დავალებების სავალდებულო მინიმალურ რაოდენობას.

10. მოსწავლე ვალდებულია შეასრულოს კლასში ჩატარებული ყველა შემაჯამებელი დავალება (ეროვნული სასწავლო გეგმით დადგენილი სავალდებულო მინიმუმი და სკოლის მიერ დამატებით დადგენილი, ამ უკანასკნელის არსებობის შემთხვევაში);

11. თუ მოსწავლე არ შეასრულებს რომელიმე შემაჯამებელ დავალებას გაცდენის გამო, სკოლა ვალდებულია, მისცეს მას გაცდენილი შემაჯამებელი დავალებების აღდგენის საშუალება. შემაჯამებელი დავალებების აღდგენის ვადები და მისი ჩატარების ფორმა განისაზღვრება სასკოლო სასწავლო გეგმით;

12. თითოეული მასწავლებელი ვალდებულია, კათედრას წარუდგინოს მის მიერ კლასში ჩატარებული შემაჯამებელი დავალებების დოკუმენტაცია. აღნიშნულ დოკუმენტაციაში წარმოდგენილი უნდა იყოს: შემაჯამებელი დავალების ნომერი, შემაჯამებელი დავალების პირობა, საგნის სტანდარტის ის შედეგი/შედეგები, რომლის შეფასებასაც ემსახურება კონკრეტული შემაჯამებელი დავალება; კრიტერიუმები, რომლითაც შეფასდება ეს დავალებები; ასევე, მოსწავლეების მიერ შესრულებული და მასწავლებლის მიერ შეფასებული შემაჯამებელი დავალების რამდენიმე ნიმუში ან შესრულებული შემაჯამებელი დავალების ამსახველი ვიზუალური მასალა.

მუხლი 33. განმსაზღვრელი შეფასების ქულათა სახეობები

ზოგადსაგანმანათლებლო სისტემაში გამოიყენება განმსაზღვრელი შეფასების შემდეგი სახეობები:

- ა) საგნის მიმდინარე საკლასო, მიმდინარე საშინაო და შემაჯამებელი დავალებების ქულები, რომლებსაც მოსწავლე იღებს სემესტრის განმავლობაში;
- ბ) საგნის სემესტრული ქულა – საგანში მიღებული შეფასება თითოეულ სემესტრში;
- გ) საგნის წლიური ქულა – სემესტრული ქულებიდან გამომდინარე შეფასება საგანში. გამოწვევის წარმოადგენს მეხუთე კლასის წლიური ქულა, რომელიც მეორე სემესტრის საგნის სემესტრული ქულის იდენტურია. წლიურ ქულაში შეიძლება წლიური გამოცდის ქულაც აისახოს, თუ ასეთი გამოცდა გათვალისწინებულია სასკოლო სასწავლო გეგმით და სკოლის მიერ განსაზღვრულია, რომ მას გავლენა ექნება საგნის წლიურ ქულაზე.

მუხლი 34. ქულების გამოანგარიშების წესი

1. საგნის სემესტრული ქულის გამოანგარიშების წესი:

- ა) მოსწავლის მიერ სემესტრის განმავლობაში სხვადასხვა კომპონენტში მიღებული ქულების ჯამი უნდა გაიყოს მიღებული ქულების რაოდენობაზე;
- ბ) მიღებული ქულა უნდა დამრგვალდეს მთელის სიზუსტით (მაგ., 6.15 მრგვალდება 6-მდე, 7.49 მრგვალდება 7-მდე, 8.5 მრგვალდება 9-მდე);
- გ) იმ შემთხვევაში, თუ მოსწავლეს არა აქვს შესრულებული ყველა ჩატარებული შემაჯამებელი დავალება, მისი სემესტრული ქულის გამოსაანგარიშებლად სხვადასხვა კომპონენტში მიღებული ქულების ჯამი უნდა გაიყოს მიღებული ქულების რაოდენობისა და შესრულებელი შემაჯამებელი დავალებების რაოდენობის ჯამზე;
- დ) თუ სემესტრის განმავლობაში სკოლიდან სკოლაში გადასვლისას აღმოჩნდება, რომ მიმღებ სკოლაში რომელიმე საგანში/საგნებში ჩატარებულია შემაჯამებელი დავალების/დავალებების უფრო მეტი რაოდენობა, ვიდრე გამშვებ სკოლაში, მიმღები სკოლა მოსწავლის შემაჯამებელი დავალების რაოდენობას დაითვლის გამშვებ სკოლაში დადგენილი და მოსწავლის მიერ შესრულებული, ასევე მიმღებ სკოლაში მოსწავლის გადმოსვლის მომენტიდან ჩატარებული და მის მიერ შესრულებული შემაჯამებელი დავალებების მიხედვით;
- ე) 36-ე მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული სემესტრული გამოცდის ჩაბარების შემთხვევაში, სემესტრული ქულა გამოითვლება მისი გათვალისწინებით: გამოცდის ქულა ემატება საგნის სემესტრულ ქულას და ჯამი იყოფა ორზე.

2. საგნის წლიური ქულის გამოანგარიშების წესი:

- ა) საგნის წლიური ქულის გამოსაანგარიშებლად საგნის სემესტრული ქულების ჯამი უნდა გაიყოს ორზე;
- ბ) საგნის წლიური ქულა მრგვალდება მთელის სიზუსტით (მაგ., 7.25 მრგვალდება 7-მდე, 4.49 მრგვალდება 4-მდე, 9.5 მრგვალდება 10-მდე);
- გ) თუ სასკოლო სასწავლო გეგმა ითვალისწინებს წლიური გამოცდის ჩატარებას და განსაზღვრულია, რომ ამ გამოცდის ქულაც აისახება საგნის წლიურ ქულაზე, მაშინ საგნის წლიური ქულა სამი (ორი - საგნის სემესტრული და ერთი - გამოცდის) ქულის საშუალო არითმეტიკულია (დამრგვალებული მთელის სიზუსტით);
- დ) თუ მოსწავლეს, სკოლიდან სკოლაში სემესტრის მიმდინარეობისას გადასვლის გამო, მოუხდება განსხვავებული საგნების სწავლა და მანამდე ნასწავლ საგანში მიღებული აქვს 32-ე მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული შეფასება, რომლის საშუალო არითმეტიკული არის 5.0 ან მეტი ქულა, ეს ქულა დაუფიქსირდება ნასწავლი საგნის წლიურ

ქულად. ამასთან, მიმღებმა სკოლამ უნდა შეაფასოს მოსწავლე ახალ განსხვავებულ საგანში, თუ ეს ესწრება სემესტრის დასრულებამდე;

ე) მოსწავლის მიერ სემესტრის დასრულების შემდეგ სკოლიდან სკოლაში გადასვლის გამო, მიმღებ სკოლაში განსხვავებული საგნის სწავლის შემთხვევაში, განსხვავებული საგნების სემესტრული ქულები აღირიცხება, როგორც ორი დამოუკიდებელი საგნის წლიური ქულა. (მაგ., თუ მოსწავლე პირველ სემესტრში უცხოურ ენად სწავლობდა ფრანგულს, მეორე სემესტრში კი ფრანგულის ნაცვლად - გერმანულს, მაშინ ფრანგული ენის სემესტრული ქულა გადადის ფრანგული ენის წლიურ ქულად, ხოლო გერმანული ენის სემესტრული ქულა - გერმანული ენის წლიურ ქულად).

3. საფეხურის ქულის გამოანგარიშების წესი:

ა) საფეხურის ქულის გამოთვლისას ჯამდება საფეხურის მანძილზე ნასწავლი ყველა საგნის წლიური ქულა და ჯამი იყოფა წლიური ქულების საერთო რაოდენობაზე;

ბ) საფეხურის ქულა მრგვალდება მეთოდის სიზუსტით (მაგ., 6.43 მრგვალდება 6.4-მდე, 7.58 მრგვალდება 7.6-მდე, 9.75 მრგვალდება 9.8-მდე).

მუხლი 35. კლასისა და საფეხურის დაძლევა

1. კლასი დაძლეულად ჩაითვლება, თუ მოსწავლის მიერ კონკრეტული კლასის თითოეული საგნის წლიური ქულა (დამრგვალების შემდეგ) არის 5.0 ან მეტი და მოსწავლეს მიღებული აქვს ჩათვლა 31-ე მუხლის მე-3 პუნქტით განსაზღვრულ საგნებში, რაც აძლევს მას მომდევნო კლასში გადასვლის უფლებას. დაძლეული კლასის განმეორებით გავლა დაუშვებელია, მათ შორის 24-ე მუხლით განსაზღვრულ სკოლებში.

2. დაწყებითი საფეხური დაძლეულად ჩაითვლება, თუ მოსწავლის საფეხურის ქულა (დამრგვალების შემდეგ) არის 5.0 ან მეტი და ეროვნული სასწავლო გეგმის შესაბამისად, დაძლეული აქვს V-VI კლასები, რაც აძლევს მას საბაზო საფეხურზე სწავლის გაგრძელების უფლებას.

3. საბაზო საფეხური დაძლეულად ჩაითვლება, თუ მოსწავლის საფეხურის ქულა (დამრგვალების შემდეგ) არის 5.0 ან მეტი და ამ მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად, დაძლეული აქვს საბაზო საფეხურში შემავალი ყველა კლასი, რაც აძლევს მას საბაზო განათლების ატესტატის აღების ან/და საშუალო საფეხურზე სწავლის გაგრძელების უფლებას.

4. საშუალო საფეხური დაძლეულად ჩაითვლება, თუ მოსწავლის საფეხურის ქულა (დამრგვალების შემდეგ) არის 5.0 ან მეტი და ამ მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად, დაძლეული აქვს საშუალო საფეხურში შემავალი ყველა კლასი.

5. კერძო სკოლებს და საგნის/საგნების გაძლიერებული სწავლების სტატუსის მქონე საჯარო სკოლებს უფლება აქვთ, დაადგინონ გაძლიერებული საგნის/საგნების დაძლევის ბარიერი, მაგრამ არანაკლებ ამ მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილი ბარიერისა.

6. თუ მოსწავლემ კონკრეტულ კლასში ვერ გადალახა კერძო სკოლების და საგნის/საგნების გაძლიერებული სწავლების სტატუსის მქონე საჯარო სკოლების მიერ დადგენილი ბარიერი, მაგრამ დაძლია ამ მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილი ბარიერი, უფლება აქვს სწავლა გააგრძელოს სხვა სკოლის მომდევნო კლასში.

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 7 სექტემბრის ბრძანება №32/ნ - ვებგვერდი, 10.09.2018წ.

მუხლი 36. გამოცდის ტიპები

1. ზოგადსაგანმანათლებლო სისტემაში შესაძლებელია ჩატარდეს შემდეგი ტიპის გამოცდები:

ა) სემესტრული გამოცდა;

ბ) წლიური (სასწავლო წლის დამამთავრებელი) გამოცდა;

გ) საშემოდგომო გამოცდა;

დ) ექსტერნატის გამოცდა;

ე) სკოლის გამოსაშვები გამოცდა.

2. სემესტრული გამოცდა ინიშნება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მოსწავლე თვლის, რომ მას უფრო მაღალი შეფასება ეკუთვნის.

3. სემესტრული გამოცდის დანიშვნისთვის მოსწავლის მშობელი/კანონიერი წარმომადგენელი სემესტრის დასრულებიდან ერთი კვირის ვადაში წერილობით მიმართავს სკოლის დირექტორს. დირექტორი განიხილავს საკითხს და იღებს გადაწყვეტილებას მოსწავლის სემესტრულ გამოცდაზე დაშვება-არდაშვების შესახებ. დაშვებაზე უარის შემთხვევაში, გადაწყვეტილება უნდა იყოს დასაბუთებული.

4. მოსწავლის გამოცდაზე დაშვების შემთხვევაში, სკოლამ უნდა მიიღოს შესაბამისი ზომები გამოცდის ობიექტურად და მიუკერძოებლად ჩატარების უზრუნველყოფის მიზნით.

5. გამოცდაზე გასული მოსწავლის საგნის სემესტრული ქულა გამოითვლება შემდეგი წესით: გამოცდის ქულა ემატება საგნის სემესტრულ ქულას და ჯამი იყოფა ორზე.

6. სემესტრული გამოცდა ინიშნება სემესტრის დასრულებიდან არაუგვიანეს 2 კვირის ვადაში.

7. წლიური გამოცდის დანიშვნა/არდანიშვნის საკითხს წყვეტს სკოლა.

8. წლიური გამოცდის დანიშვნის შესახებ ასახული უნდა იყოს სასკოლო სასწავლო გეგმაში.

9. სკოლას უფლება აქვს ერთი აკადემიური წლის განმავლობაში კლასს დაუნიშნოს გამოცდა არაუმეტეს ორ საგანში. ამავე დროს, ერთსა და იმავე საგანში გამოცდებს შორის უნდა იყოს ორწლიანი შუალედი მაინც (მაგ., თუ სკოლამ კონკრეტულ კლასისთვის მე-7 კლასში დანიშნა წლიური გამოცდა ინგლისურ ენაში, მომდევნო ორი წლის განმავლობაში ამ კლასისთვის ამ საგანში ვეღარ დანიშნავს წლიურ გამოცდას). აღნიშნული არ ეხება იმ საგანს/საგნებს, რომლებშიც სკოლებს გაძლიერებული სწავლების სტატუსი აქვთ მიღებული;

10. წლიური გამოცდა შეიძლება დაინიშნოს მხოლოდ საბაზო და/ან საშუალო საფეხურზე. თუ სკოლას სურს საგნის წლიური გამოცდის დანიშვნა, მან სასწავლო წლის დაწყებამდე უნდა განსაზღვროს, რომელ კლასში/კლასებში და რომელ საგანში/საგნებში ჩაატარებს ამ გამოცდას და ექნება თუ არა ამ გამოცდაზე მიღებულ ქულას გავლენა საგნის წლიურ ქულაზე.

11. თუ სკოლა ჩაატარებს წლიურ გამოცდას, იგი ვალდებულია გამოცდაზე შემაჯამებელი დავალების მსგავსი კომპლექსური კონტექსტის მქონე დავალებები შესთავაზოს მოსწავლეებს. დაუშვებელია წლიურ გამოცდაზე არჩევითპასუხიანი ტესტების შეთავაზება.

12. თუ სასკოლო სასწავლო გეგმით განსაზღვრულია, რომ წლიური გამოცდის ქულას გავლენა აქვს საგნის წლიურ ქულაზე, საგნის წლიური ქულის გამოთვლისას წლიური გამოცდის ქულა ემატება საგნის სემესტრულ ქულებს და ჯამი იყოფა სამზე.

13. საშემოდგომო გამოცდა ინიშნება იმ შემთხვევაში, თუ მოსწავლეს რომელიმე საგანში წლიური ქულა აქვს 5-ზე ნაკლები.

14. საშემოდგომო გამოცდის ჩატარების წესი და პროცედურა განისაზღვრება სასკოლო სასწავლო გეგმით.

15. საშემოდგომო გამოცდა უნდა ჩატარდეს სასწავლო წლის დასრულებიდან არაუადრეს ორი კვირისა და მომდევნო სასწავლო წლის დაწყებამდე მინიმუმ ერთი კვირით ადრე.

16. საშემოდგომო გამოცდამდე მოსწავლეს უნდა მიეცეს არანაკლებ 2 კვირის ვადა მომზადებისთვის. სკოლა ვალდებულია, გაუწიოს კონსულტაციები მოსწავლეს იმ საგანში/საგნებში, რომლებშიც მას დაენიშნა აღნიშნული ტიპის გამოცდა.

17. მოსწავლე საგნის/საგნების წლიურ შეფასებას იღებს საშემოდგომო გამოცდის საფუძველზე. საშემოდგომო გამოცდის ქულა ხდება საგნის წლიური ქულა.

18. ექსტერნატის ფორმით ზოგადი განათლების მიღების წესი და პირობები განისაზღვრება კანონმდებლობით;
19. ექსტერნატის გამოცდას, გარდა იმ პირებისა, რომლებიც ზოგადი განათლების ცალკეული კლასის/კლასების პროგრამებს ძირითადად დამოუკიდებლად ძლევენ და ექსტერნატის გამოცდას აბარებენ შესაბამისი განათლების დასადასტურებლად, რაც მათ შემდეგ კლასში/საფეხურზე სწავლის გაგრძელების საშუალებას მისცემს, აბარებენ აგრეთვე ის მოსწავლეები, რომლებზედაც ვრცელდება ეროვნული სასწავლო გეგმის 38-ე მუხლის მე-3 პუნქტი.
20. სრული ზოგადი განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტის – ატესტატის მისაღებად მოსწავლეს დაძლეული უნდა ჰქონდეს საშუალო საფეხური და სკოლის გამოსაშვებ გამოცდებზე მიღებული უნდა ჰქონდეს დადებითი შეფასება.
21. სკოლის გამოსაშვები გამოცდის ჩატარების ვადები, წესი და პირობები განისაზღვრება კანონმდებლობით.

მუხლი 37. მოსწავლის აკადემიური მიღწევის აღიარება

1. შეფასების მაღალი დონე (ქულები 9-დან 10-ის ჩათვლით) გულისხმობს სასწავლო წლის ან საფეხურის წარჩინებით დამთავრებას. წარჩინებული მოსწავლეების წახალისების წესს, სურვილისამებრ, განსაზღვრავს სკოლა სასკოლო სასწავლო გეგმით.
2. მოსწავლე, რომლის საშუალო საფეხურის საერთო ქულა არის 10 დამრგვალების გარეშე და სკოლის გამოსაშვებ გამოცდებზე მიიღებს დადებით შეფასებას, იღებს ოქროს მედალსა და შესაბამის სერტიფიკატს.
3. მოსწავლე, რომლის საშუალო საფეხურის საერთო ქულა არის 9.8 ან მეტი და სკოლის გამოსაშვებ გამოცდებზე მიიღებს დადებით შეფასებას, იღებს ვერცხლის მედალსა და შესაბამის სერტიფიკატს.
4. პირზე, რომელმაც ზოგადი განათლების საშუალო საფეხურის კლასის/კლასების, ან საშუალო საფეხურის ცალკეულ კლასში შემავალი საგნის/საგნების ზოგადსაგანმანათლებლო სასწავლო პროგრამა/პროგრამები წარჩინებით დაძლია ექსტერნატის ფორმით, ოქროსა და ვერცხლის მედალი და შესაბამისი სერტიფიკატები არ გაიცემა.
5. ამ მუხლის მე-4 პუნქტის მოქმედება არ ვრცელდება იმ პირებზე, რომლებმაც „საქართველოში გაცემული საგანმანათლებლო დოკუმენტების ნამდვილობის დადასტურებისა და უცხოეთში მიღებული განათლების აღიარების წესისა და საფასურების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2010 წლის 1 ოქტომბრის № 98/ნ ბრძანების საფუძველზე, უცხოეთში სწავლის პერიოდში მიღებული ზოგადი განათლების აღიარების შემდეგ, ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული სავალდებულო საგნები, რომლებთან შესაბამისობაც არ იქნა დადგენილი საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით, დაძლიეს ექსტერნატის ფორმით.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2017 წლის 2 აგვისტოს ბრძანება №123/ნ - კებგვერდი, 03.08.2017წ.

მუხლი 38. გაცდენები

1. მოსწავლის გაცდენები აღირიცხება მოსწავლეთა გაკვეთილზე დასწრების აღრიცხვის ჟურნალში, მათ შორის აბიტურის საათის და ამ მუხლის მე-5 პუნქტით გათვალისწინებული გაცდენები.
2. გაკვეთილებზე მოსწავლეთა დასწრების ყოველდღიური აღრიცხვის წარმოებაზე პასუხისმგებელია საგნის მასწავლებელი. თითოეული მასწავლებელი ვალდებულია გაკვეთილის დასაწყისში აღრიცხოს მოსწავლეთა დასწრება.

3. თუ საბაზო-საშუალო საფეხურებზე მოსწავლემ სასწავლო წლის განმავლობაში გააცდინა კონკრეტული საგნისთვის კონკრეტული სასწავლო წლის მანძილზე დათმობილი საათების 30% და მეტი, მოსწავლე ფასდება მხოლოდ ექსტერნატის გამოცდის ჩაბარების საფუძველზე.

4. ამ მუხლის მე-3 პუნქტი არ ვრცელდება აბიტურის საათის გაცდენის შემთხვევაში; ასევე კონკრეტული საგნისთვის კონკრეტული სასწავლო წლის მანძილზე დათმობილი საათების 30%-ში არ იანგარიშება ის გაცდენილი დღე/დღეები, როცა ჩატარდა შემაჯამებელი დავალება, თუკი ის მოგვიანებით მოსწავლემ აღადგინა.

5. იმ მოსწავლეებისთვის, რომლებიც მონაწილეობენ ეროვნულ და საერთაშორისო სასპორტო, სახელოვნებო ღონისძიებებში, აგრეთვე ეროვნულ და საერთაშორისო საგნობრივ ოლიმპიადებში, სკოლის გაცდენის შემთხვევაში, მოსწავლის კანონიერი წარმომადგენლის წერილობითი მიმართვის საფუძველზე, სკოლის დირექტორი უფლებამოსილია მიიღოს გადაწყვეტილება ამ მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული მოთხოვნების კონკრეტული მოსწავლის მიმართ გაუვრცელებლობის თაობაზე.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 39. შინ სწავლება

1. სკოლა ვალდებულია შინ სწავლების რეჟიმზე გადაიყვანოს ის მოსწავლეები, რომლებიც არ არიან სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეები, მაგრამ საჭიროებენ მკურნალობას ერთ თვეზე მეტი ვადით და აღნიშნული ცნობილი ხდება სკოლისათვის სამედიცინო დაწესებულების მიერ გაცემული ცნობის საფუძველზე.

2. მოსწავლეზე, შინ სწავლებაზე გადასვლის მომენტიდან, არ გავრცელდება ეროვნული სასწავლო გეგმის 38-ე მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული მოთხოვნა.

3. სკოლა ვალდებულია, დაადგინოს განრიგი, რომლის მიხედვითაც სკოლის მიერ განსაზღვრული მასწავლებელი/მასწავლებლები განახორციელებს მოსწავლესთან ვიზიტს.

4. შინ სწავლების პროცესში რეკომენდებულია დისტანციური სწავლების (ინტერნეტისა და ვიდეოკონფერენციების) ფორმის გამოყენება.

5. მოსწავლის შინ სწავლების შემთხვევაში, სკოლა უზრუნველყოფს შინ სწავლებაზე მყოფი მოსწავლისთვის შესაბამისი კლასის საათობრივი ბადით განსაზღვრული თითოეული საგნისთვის (გარდა სპორტის საგნობრივი ჯგუფით გათვალისწინებული საგნებისა) კვირაში მინიმუმ 1 გაკვეთილის ჩატარებას.

6. მოსწავლის შინ სწავლების შემთხვევაში, სკოლა უზრუნველყოფს შემაჯამებელი დავალებების ჩატარებაზე/აღდგენაზე მოსწავლისთვის ხელშეწყობას.

7. მოსწავლის შინ სწავლების შემთხვევაში, სპორტის საგნობრივ ჯგუფში შემაჯავლი საგნების შეფასებისას მასწავლებელმა უნდა გაითვალისწინოს მოსწავლის ფიზიკური მდგომარეობა.

თავი VIII. ინკლუზიური განათლება

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 7 სექტემბრის ბრძანება №32/ნ - ვებგვერდი, 10.09.2018წ.

მუხლი 40. ინკლუზიური განათლება

თანაბრად ხელმისაწვდომი საგანმანათლებლო პროცესი, რომლის ფარგლებშიც ყველა მოსწავლისთვის უზრუნველყოფილია განათლების ინდივიდუალური საგანმანათლებლო საჭიროებისა და შესაძლებლობის გათვალისწინებით მიღება.

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 7 სექტემბრის ბრძანება №32/ნ - ვებგვერდი, 10.09.2018წ.

მუხლი 41. სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლე

1. სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლე (შემდგომში – სსსმ მოსწავლე), რომელსაც აქვს სწავლასთან დაკავშირებული სირთულეები, ვერ ძლევს შესაბამისი კლასისათვის ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებულ მინიმალურ მოთხოვნებს ან/და საჭიროებს ეროვნული სასწავლო გეგმის ადაპტაციას/გაფართოებას, გარემოს ადაპტაციას, ალტერნატიულ სასწავლო გეგმას ან/და სპეციალურ საგანმანათლებლო მომსახურებას.

2. სსსმ მოსწავლე შეიძლება იყოს მოსწავლე, რომელსაც აქვს:

ა) ფიზიკური შეზღუდვა;

ბ) ინტელექტუალური განვითარების დარღვევა;

გ) სწავლის უნარის დარღვევა;

დ) სენსორული განვითარების დარღვევა (სმენის და/ან მხედველობის);

ე) მეტყველების განვითარების დარღვევა;

ვ) ქცევითი და ემოციური დარღვევა;

ზ) გრძელვადიანი ჰოსპიტალიზაციის საჭიროება;

თ) სოციალური ფაქტორებით გამოწვეული სირთულეები სწავლაში, რის გამოც ვერ ძლევს ეროვნული სასწავლო გეგმის მოთხოვნებს;

ი) ენობრივი ბარიერის გამო გამოწვეული სირთულეები სწავლაში.

3. სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების დადასტურება ხდება სამინისტროს ინკლუზიური განათლების მულტიდისციპლინური გუნდის (შემდგომში – მულტიდისციპლინური გუნდი) შეფასებისა და დასკვნის საფუძველზე, ასევე მულტიდისციპლინური გუნდის მიერ განისაზღვრება სსსმ მოსწავლისთვის ეროვნული სასწავლო გეგმის ადაპტაციის საჭიროება. ადაპტაციის სახეებია: მოდიფიკაცია, აკომოდაცია, ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა, ალტერნატიული სასწავლო მიზნები, ალტერნატიული სასწავლო გეგმა ან/და გაფართოებული სასწავლო გეგმა.

4. სსსმ მოსწავლისთვის სკოლა ვალდებულია უზრუნველყოს ეროვნული სასწავლო გეგმის მოდიფიკაცია, სასწავლო გარემოს აკომოდაცია და საჭიროების შემთხვევაში ალტერნატიული სასწავლო მიზნების შემუშავება.

5. მოსწავლისთვის ეროვნული სასწავლო გეგმის მოდიფიკაცია ნიშნავს ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული შედეგების რაოდენობრივ და/ან თვისებრივ ცვლილებებს, რაც შესაძლებელია გულისხმობდეს სასწავლო მიზნების რაოდენობრივ შემცირებას, გამარტივებას მოსწავლის მზაობისა და შესაძლებლობების გათვალისწინებით.

6. სასწავლო გარემოს აკომოდაცია ნიშნავს სასწავლო გარემოს ისეთი ცვლილებას, რომელიც არ იწვევს ეროვნული სასწავლო გეგმის შინაარსის შეცვლას, არამედ ხელს უწყობს სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლისთვის შესაბამისი სასწავლო გარემოს და პირობების შექმნას ქვემოთ ჩამოთვლილ კომპონენტებში:

ა) ინსტრუქციის აკომოდაცია;

ბ) გარემო პირობების აკომოდაცია;

გ) შეფასების აკომოდაცია;

დ) დროის, გრაფიკის აკომოდაცია.

7. ალტერნატიული სასწავლო მიზნების შემუშავება ხდება მძიმე, ღრმა და მრავლობითი დარღვევის მქონე მოსწავლეებისთვის, თუ შეუძლებელია ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული ზოგიერთი საგნის სწავლება. მძიმე, ღრმა და მრავლობითი დარღვევის მქონე მოსწავლეებისთვის აუცილებელია ინდივიდუალურ სასწავლო გეგმაში ალტერნატიული მიზნების შეტანა, როგორიცაა ყოველდღიური სასიცოცხლო ფუნქციური უნარ-ჩვევების გამომუშავება.

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 7

მუხლი 42. ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა

1. ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა არის მოსწავლის სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების გათვალისწინებით ეროვნული სასწავლო გეგმის ადაპტაციით შექმნილი სასწავლო გეგმა, რომელიც სასკოლო სასწავლო გეგმის ნაწილია.
2. სწავლის პროცესში სირთულეების გამოვლენის შემდეგ სკოლამ უნდა უზრუნველყოს მოსწავლის გადამისამართება დეტალური შეფასებისთვის სამინისტროს ინკლუზიური განათლების მულტიდისციპლინურ გუნდთან, ხოლო მულტიდისციპლინური გუნდის შეფასების შედეგად განისაზღვრება რეკომენდაცია ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის შედგენის შესახებ.
3. ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა ასახავს შესაბამისი კლასის დამთავრებისთვის მოსალოდნელ სასწავლო შედეგებს, მათ მისაღწევად განსაზღვრულ სწავლების სტრატეგიასა და დამატებით საშუალებებს/ღონისძიებებს, შესაბამისი სასწავლო გარემოს შესაქმნელად გასატარებელ ზომებს.
4. ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა მაქსიმალურად უნდა ითვალისწინებდეს სსსმ მოსწავლის ყველა საგანმანათლებლო საჭიროებას და მისი მიღწევის გზებს, მოსწავლის ინტერესებსა და ინდივიდუალურ შესაძლებლობებს, რომლებიც აუცილებელია ინდივიდუალური სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული მიზნების მისაღწევად.
5. სკოლის ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის ჯგუფი (შემდგომში – ისე ჯგუფი) მულტიდისციპლინური გუნდის მიერ მოსწავლის სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების დადასტურებიდან ერთი თვის ვადაში, ხოლო მანამდე უკვე იდენტიფიცირებული სსსმ მოსწავლეებისთვის – ორი კვირის ვადაში ქმნის ინდივიდუალურ სასწავლო გეგმას.
6. ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა შეიძლება მოიცავდეს ყველა საგანს ან რომელიმე კონკრეტულ საგანს/საგნებს სსსმ მოსწავლის საჭიროების შესაბამისად.
7. ყოველი სსსმ მოსწავლისთვის ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის ფარგლებში დეტალურად უნდა განისაზღვროს:
 - ა) სასწავლო შედეგები, სწავლების სტრატეგიები და სასწავლო (როგორც საკლასო, ისე საშინაო) აქტივობები შერჩეულ საგანში/საგნებში;
 - ბ) დრო, რომელსაც მასწავლებელი დაუთმობს ინდივიდუალური სასწავლო გეგმით განსაზღვრული სასწავლო შედეგების მიღწევას თითოეულ საგანში;
 - გ) მოსწავლისათვის საჭირო დამატებითი ჯგუფური/ინდივიდუალური მეცადინეობები, მეცადინეობების გრაფიკი, ადგილი და ხანგრძლივობა;
 - დ) დამატებით ჯგუფურ/ინდივიდუალურ მეცადინეობებზე პასუხისმგებელი პირი: საგნის მასწავლებელი, მშობელი და/ან სპეციალური მასწავლებელი, საჭიროების შემთხვევაში სხვა სპეციალისტი;
 - ე) სასწავლო პროცესში გამოსაყენებელი რესურსი (სახელმძღვანელოები და მოსწავლისათვის საჭირო სხვა საგანმანათლებლო/განმავითარებელი რესურსი) და რესურსით უზრუნველყოფაზე პასუხისმგებელი პირი, მათ შორის, მშობელიც;
 - ვ) მოსწავლისათვის საჭირო დამატებითი ტექნიკური რესურსები.
8. ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა უნდა მოიცავდეს ინფორმაციას ბავშვის კოგნიტური, აკადემიური, საგნობრივი კომპეტენციების, ინტერესების, სოციალური, ქცევითი, ემოციური, მოტორული და სხვა სფეროების შესახებ, ძლიერი მხარეებისა და საჭიროებების გათვალისწინებით.

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 7

მუხლი 42¹. ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის შესრულებაზე პასუხისმგებელი ისგ ჯგუფი

1. სკოლის ადმინისტრაციის ბრძანებით თითოეული სსსმ მოსწავლისათვის ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის შესამუშავებლად განისაზღვრება ისგ ჯგუფი, რომელიც უზრუნველყოფს სსსმ მოსწავლისათვის ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის შემუშავებას და ხელს შეუწყობს მის განხორციელებას. ისგ-ის ჯგუფი ვალდებულია მონაწილეობა მიიღოს ისგ-ს შიდა მონიტორინგში და მასალა წარუდგინოს სკოლის დირექტორს.

2. სკოლის ისგ ჯგუფი შედგება შემდეგი წევრებისაგან:

- ა) სსსმ მოსწავლის კლასის დამრიგებელი;
- ბ) საგნის მასწავლებლები, რომლებიც უშუალოდ ასწავლიან მოსწავლეს;
- გ) სკოლაში ინკლუზიურ განათლებაში ჩართული სპეციალისტი/სპეციალისტები;
- დ) სსსმ მოსწავლის მშობელი/კანონიერი წარმომადგენელი;
- ე) საჭიროების შემთხვევაში მოწვეული სხვა სპეციალისტი.

3. ისგ ჯგუფს უნდა ჰყავდეს კოორდინატორი, რომელიც წარმართავს ჯგუფის წევრების მუშაობას და პასუხისმგებელია ჯგუფის საქმიანობაზე. ჯგუფს ხელმძღვანელობას უწევს დამრიგებელი.

4. ისგ ჯგუფი იკრიბება, სასწავლო წლის განმავლობაში მინიმუმ 4-ჯერ; ისგ ჯგუფის წევრები შეხვედრაზე განიხილავენ სსსმ მოსწავლის მიმდინარე საგანმანათლებლო პროცესს, მის სასწავლო შედეგებს, გამოწვევებს, გამოყენებული სწავლების სტრატეგიების ეფექტურობას, ინდივიდუალური სასწავლო გეგმაში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის საჭიროებას, სწავლებაში ახალი მიდგომებისა და მეთოდების დანერგვის საჭიროებას და აუცილებელ რესურსებს.

5. ისგ ჯგუფის შეხვედრებზე სპეციალური მასწავლებელი/კლასის დამრიგებელი აწარმოებს სხდომის ოქმებს. ყველა სხდომის ოქმი ინახება მოსწავლის პირად საქმეში.

6. სასწავლო წლის დასასრულს, ისგ ჯგუფის წევრი თითოეული მასწავლებელი აფასებს შესაბამის საგანში სსსმ მოსწავლის მიღწევების (ცოდნა, უნარ-ჩვევები) შესაბამისობას ინდივიდუალური სასწავლო გეგმით განსაზღვრულ სასწავლო შედეგებთან დაკავშირებულ ინფორმაციას და ანგარიშს წარუდგენს დირექტორს, პედაგოგიურ საბჭოს და მშობელს.

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 7 სექტემბრის ბრძანება №32/ნ - ვებგვერდი, 10.09.2018წ.

მუხლი 43. სსსმ მოსწავლის აკადემიური მიღწევის შეფასება, დასწრება და გაცდენები

1. სსსმ მოსწავლის აკადემიური მიღწევის შეფასება ხდება იმავე პრინციპით, როგორც ფასდება ნებისმიერი სხვა მოსწავლის აკადემიური მიღწევა. თუ სსსმ მოსწავლე განათლებას იღებს ინდივიდუალური სასწავლო გეგმით, ფასდება მის მიერ ინდივიდუალური სასწავლო გეგმით განსაზღვრული მიზნების მიღწევის დონე. სსსმ მოსწავლე, რომელიც წარმატებით ძლევს ინდივიდუალურ სასწავლო გეგმას, ფასდება შესაბამისი ქულით.

2. სსსმ მოსწავლისთვის სემესტრული, წლიური და საფეხურის ქულები გამოითვლება იმავე პრინციპით, როგორც სხვა მოსწავლეებისთვის, ამ გეგმის 34-ე მუხლის შესაბამისად.

3. მულტიდისციპლინური გუნდის წინასწარი დასკვნის საფუძველზე, გამონაკლისის სახით, შესაძლებელია:

- ა) სსსმ მოსწავლე გადავიდეს მომდევნო კლასში იმ შემთხვევაში, თუ ის, დასკვნის საფუძველზე, არ ესწრება ერთ ან რამდენიმე საგანს და არ აქვს შეფასება შესაბამის საგანში/საგნებში.

ბ) სსსმ მოსწავლის წლიური ქულა გამოანგარიშდეს საგნის/საგნების ერთი სემესტრის შეფასების საფუძველზე.

4. სსსმ მოსწავლის მიმართ ვრცელდება ეროვნული სასწავლო გეგმის 38-ე მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული ღონისძიებები და ექსტერნატის გამოცდის ჩაბარება ხდება ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის შესაბამისად.

5. თუ სასკოლო სასწავლო გეგმით განსაზღვრულია წლიური გამოცდის ჩატარება და დადგენილია, რომ მას აბარებენ ის სსსმ მოსწავლეებიც, რომლებიც ინდივიდუალური სასწავლო გეგმით სწავლობენ, სკოლამ უნდა უზრუნველყოს საგამოცდო მასალის ადაპტირება – უნდა შეიქმნას ინდივიდუალური საგამოცდო პროგრამა, რომელიც დაეყრდნობა სსსმ მოსწავლის ინდივიდუალურ სასწავლო გეგმას.

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 7 სექტემბრის ბრძანება №32/ნ - ვებგვერდი, 10.09.2018წ.

მუხლი 44. სსსმ მოსწავლეთა შინ სწავლება

1. იმ შემთხვევაში, თუ სსსმ მოსწავლეს ჯანმრთელობის მდგომარეობა არ აძლევს სკოლაში სიარულის საშუალებას, სკოლა მიმართავს მულტიდისციპლინურ გუნდს, რომლის დასკვნის საფუძველზეც სსსმ მოსწავლე სწავლას განაგრძობს შინ სწავლების ფორმით. ამ შემთხვევაში მოსწავლე ირიცხება სკოლაში, მაგრამ არ ესწრება გაკვეთილებს. სკოლა უდგენს მას ინდივიდუალური სწავლების განრიგს, რომლის მიხედვითაც მოხდება სსსმ მოსწავლის შინ სწავლება.

2. მულტიდისციპლინური გუნდი განსაზღვრავს და სკოლასთან და მშობელთან ათანხმებს სსსმ მოსწავლის ინდივიდუალურ სასწავლო გეგმას.

3. შინ სწავლების მეთოდით გათვალისწინებული ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა მაქსიმალურად უნდა იყოს მიახლოებული ეროვნულ სასწავლო გეგმასთან. სკოლა ვალდებულია დაადგინოს განრიგი, რომლის მიხედვითაც სკოლის მიერ განსაზღვრული საგნის მასწავლებელი და საჭიროების შემთხვევაში სპეციალური მასწავლებელი განახორციელებენ სსსმ მოსწავლესთან ვიზიტებს. სკოლამ/ისგ ჯგუფმა უნდა განახორციელოს შინ სწავლების პროცესის მონიტორინგი სკოლის მიერ შერჩეული ფორმატით.

4. შინ სწავლების პროცესში ჩართული უნდა იყოს სსსმ მოსწავლის მშობელი, რომელიც დაეხმარება მოსწავლეს ყოველდღიური დავალებების შესრულებაში.

5. შინ სწავლების პროცესში დასაშვებია დისტანციური (ინტერნეტისა და ვიდეოკონფერენციების) სწავლების ფორმის გამოყენება.

6. სსსმ მოსწავლის შინ სწავლების შემთხვევაში სკოლა უზრუნველყოფს შინ სწავლებაზე მყოფი მოსწავლისათვის შესაბამისი კლასის საათობრივი ბადით განსაზღვრული თითოეული საგნის (გარდა ფიზიკური აღზრდისა) კვირაში მინიმუმ ერთი აკადემიური საათის ოდენობით ჩატარებას.

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 7 სექტემბრის ბრძანება №32/ნ - ვებგვერდი, 10.09.2018წ.

თავი IX. სავალდებულო და არჩევითი საგნები

მუხლი 45. საგნების დაჯგუფების მთავარი პრინციპები

1. საგნობრივი ჯგუფები მოიცავს როგორც სავალდებულო, ისე არჩევით საგნებს.

2. ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული საგნები ერთიანდება რვა საგნობრივ ჯგუფში:

ა) სახელმწიფო ენა;

- ბ) მათემატიკა;
- გ) უცხოური ენები;
- დ) საზოგადოებრივი მეცნიერებები;
- ე) საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები;
- ვ) ტექნოლოგიები;
- ზ) ესთეტიკური აღზრდა;
- თ) სპორტი.

3. საგნობრივი ჯგუფები აერთიანებს მომიჯნავე დისციპლინებს.

4. საგნობრივ ჯგუფებში შემავალი საგნები ისწავლება სავალდებულო და/ან არჩევითი სახით ზოგადი განათლების სამივე საფეხურზე.

5. დაწყებით საფეხურზე საგნებს შორის ინტეგრაციის ხარისხი გაცილებით მაღალი უნდა იყოს, ვიდრე საბაზო და საშუალო საფეხურებზე, სადაც საგნები უფრო სპეციალიზებულად ისწავლება. რეკომენდებულია, დაწყებით საფეხურზე სხვადასხვა საგანს ერთი და იგივე მასწავლებელი ასწავლიდეს.

მუხლი 46. სახელმწიფო ენა

1. სახელმწიფო ენის საგნობრივ ჯგუფში გაერთიანებულია შემდეგი სავალდებულო საგნები:

- ა) ქართული ენა და ლიტერატურა (ისწავლება I-XII კლასებში);
- ბ) აფხაზური ენა და ლიტერატურა, აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკაში (ისწავლება I-XII კლასებში);
- გ) ქართული, როგორც მეორე ენა, არაქართულენოვანი სკოლებისთვის/სექტორებისთვის (ისწავლება I-XII კლასებში).

2. სახელმწიფო ენის შესწავლამ მოზარდს უნდა განუვითაროს ძირითადი საკომუნიკაციო უნარები (წერა, კითხვა, მოსმენა, საუბარი) საქართველოს სახელმწიფო ენაზე/ენებზე. ამ ჯგუფში შემავალი საგნის/საგნების შესწავლის მიზანია მოსწავლეებში მხატვრული ნაწარმოების ესთეტიკური აღქმისა და შეფასების, საკუთარი აზრის ლოგიკური თანამიმდევრობით გამოხატვის, კითხვისა და სხვადასხვა შინაარსის ტექსტების შექმნის უნარის განვითარება; ლიტერატურული მემკვიდრეობისადმი პატივისცემის გრძნობის აღძვრა; მოსწავლეთა წერითი და ზეპირი მეტყველების კულტურის განვითარება.

3. ამ მუხლით განსაზღვრულ საგნობრივ ჯგუფში ასევე შედის შემდეგი არჩევითი საგნები: ფოლკლორი და მითოლოგია, XIX–XX სუკუნის დასავლური ლიტერატურა, მცირერიცხოვანი ეთნიკური უმცირესობების ენა.

მუხლი 47. მათემატიკა

1. მათემატიკის საგნობრივ ჯგუფს განეკუთვნება სავალდებულო საგანი მათემატიკა (ისწავლება I-XII კლასებში).

2. მათემატიკის სწავლების ძირითადი მიზანია მოზარდში ანალიტიკური, ლოგიკური, სისტემური და სიმბოლური აზროვნებისა და კვლევის უნარ-ჩვევის გამომუშავება. მათემატიკის სწავლამ მოსწავლეს უნდა შესძინოს ის უნარ-ჩვევები, რომლებიც მას დაეხმარება ცხოვრებისეული პრაქტიკული პრობლემების გადაჭრაში.

3. ამ მუხლით განსაზღვრულ საგნობრივ ჯგუფში ასევე შედის შემდეგი არჩევითი საგნები: ხაზვა, ჭადრაკი (სპეციალური ელექტრონული პროგრამა II-III კლასებისთვის), რობოტეკნიკა, კოდირება.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 48. უცხოური ენები

1. უცხოური ენების საგნობრივ ჯგუფში გაერთიანებულია შემდეგი სავალდებულო საგნები:

- ა) პირველი უცხოური ენა (ისწავლება I-XII კლასებში);
- ბ) მეორე უცხოური ენა (ისწავლება V-XII კლასებში).
- გ) მესამე უცხოურ ენა (არჩევითი საგანი, ისწავლება X-XII კლასებში).

2. პირველი კლასიდან სავალდებულოა ინგლისური ენის სწავლება.

3. პირველი უცხოური ენის სწავლება იწყება პირველი კლასიდან, ხოლო მეორე უცხოური ენის - V კლასიდან (გარდა არაქართულენოვანი სკოლებისთვის/სექტორებისთვის ამ მუხლის მე-7 პუნქტით დადგენილი გამონაკლისისა). სკოლამ მინიმუმ ორი უცხოური ენა უნდა შესთავაზოს მოსწავლეებს ასარჩევად.

4. უცხოური ენის გაძლიერებული სწავლების სტატუსის მქონე და კერძო სკოლები უფლებამოსილები არიან მეორე უცხოური ენის სწავლება დაიწყონ ნებისმიერი კლასიდან.

5. საჯარო სკოლა უფლებამოსილია, სამინისტროსთან წერილობითი შეთანხმებით, მეორე უცხოური ენის სწავლება დაიწყოს მესამე კლასიდან.

6. უცხოური ენების სწავლებამ მოსწავლეს უნდა განუვითაროს სახელმწიფო ენასთან ერთად სულ მცირე ორ ენაზე კომუნიკაციის უნარი.

7. არაქართულენოვან სკოლებს/სექტორებს უფლება აქვთ თავიანთ მოსწავლეებს, სახელმწიფო და მშობლიური ენების გარდა, ერთი უცხოური ენა ასწავლონ.

8. უცხოური ენების საგნობრივი ჯგუფის ერთ-ერთი მთავარი მიზანია, მოსწავლეებმა შეძლონ წერილობითი და ზეპირი ფორმით კომუნიკაცია უცხოურ ენაზე/ენებზე. ყველა სხვა საგნობრივი ჯგუფის მსგავსად, ძირითადი ყურადღება უნდა მიექცეს შეძენილი ცოდნის პრაქტიკულად გამოყენების უნარის განვითარებას.

9. სკოლას უფლება აქვს, მოსწავლეებს მეორე უცხოურ ენად ნებისმიერი სხვა ენა/ენები შესთავაზოს, რაც უნდა განისაზღვროს სასკოლო სასწავლო გეგმით.

10. ამ მუხლით განსაზღვრულ საგნობრივ ჯგუფში ასევე შედის შემდეგი არჩევითი საგნები: მესამე უცხოური ენა, ამერიკისმცოდნეობა, XIX-XX სუკუნის დასავლური ლიტერატურა, მცირერიცხოვანი ეთნიკური უმცირესობების ენა.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - კვებგერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 49. საზოგადოებრივი მეცნიერებები

1. საზოგადოებრივი მეცნიერებების საგნობრივ ჯგუფში გაერთიანებულია შემდეგი სავალდებულო საგნები:

- ა) მე და საზოგადოება (ისწავლება III-IV კლასებში);
- ბ) ჩვენი საქართველო (ისწავლება V-VI კლასებში);
- გ) საქართველოს და მსოფლიო ისტორია (ისწავლება VII-XII კლასებში);
- დ) გეოგრაფია (ისწავლება VII-VIII კლასებში);
- ე) საქართველოს გეოგრაფია (ისწავლება IX კლასში);
- ვ) მსოფლიოს გეოგრაფია (ისწავლება X კლასში);
- გ) გლობალური პრობლემების გეოგრაფია (ისწავლება XI კლასში);
- ზ) სამოქალაქო განათლება (ისწავლება VII-X კლასებში);

2. საზოგადოებრივი მეცნიერებების საგნობრივი ჯგუფის მთავარი მიზანია, ხელი შეუწყოს ინფორმირებული, აქტიური და პასუხისმგებლობის გრძნობის მქონე მოქალაქის აღზრდას; მიაწოდოს მოსწავლეს ინფორმაცია მშობლიური გარემოს შესახებ; დაეხმაროს მას, განსაზღვროს მშობლიური ქვეყნის ადგილი მსოფლიო ისტორიულ და გეოგრაფიულ

პროცესებში; ჩამოაყალიბოს იგი პატრიოტ და ჰუმანურ ადამიანად. ამასთან, საზოგადოებრივი მეცნიერებების საგნობრივ ჯგუფში შემავალი საგნების სწავლებას გადაწყვეტი მნიშვნელობა აქვს მოსწავლეებში სამოქალაქო ღირებულებების გამომუშავებისთვის.

3. ამ მუხლით განსაზღვრულ საგნობრივ ჯგუფში ასევე შედის შემდეგი არჩევითი საგნები: ამერიკისმცოდნეობა, გეოგრაფიული კვლევა, ეკონომიკა და სახელმწიფო, მეწარმეობის საფუძვლები, მსოფლიო კულტურა, სახელმწიფო და სამართალი, ბუნების მეგობრები დაკვირვება, საქართველოს ეთნოგრაფია, სამხედრო ისტორია და ეროვნული თავდაცვა, გარემო და მდგრადი განვითარება.

მუხლი 50. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები

1. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების საგნობრივ ჯგუფში გაერთიანებულია შემდეგი სავალდებულო საგნები:

ა) ბუნებისმეტყველება (ისწავლება I-VI კლასებში);

ბ) საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების საფუძვლები (ისწავლება VII კლასში 2019-2020 სასწავლო წლამდე);

გ) ბიოლოგია (ისწავლება VIII-XI კლასებში 2019-2020 სასწავლო წლამდე და 2019-2020 სასწავლო წლიდან - VII-XI კლასებში);

დ) ფიზიკა (ისწავლება VIII-XI კლასებში 2019-2020 სასწავლო წლამდე და 2019-2020 სასწავლო წლიდან - VII-XI კლასებში);

ე) ქიმია (ისწავლება VIII-XI კლასებში).

2. საბუნებისმეტყველო საგნების სწავლების მთავარი მიზანია, აზიაროს მოსწავლე მეცნიერების საფუძვლებს და განუვითაროს მას კვლევის უნარ-ჩვევები, რაც მოსწავლეს საშუალებას მისცემს შეიცნოს სამყარო, ჩაერთოს საზოგადოებრივი საქმიანობის სხვადასხვა სფეროში, იგრძნოს პასუხისმგებლობა საკუთარი თავის, საზოგადოებისა და გარემოს მიმართ.

3. ამ მუხლით განსაზღვრულ საგნობრივ ჯგუფში ასევე შედის შემდეგი არჩევითი საგნები: კონსერვაციული ბიოლოგიის საფუძვლები, სამედიცინო ბიოლოგია და ჯანმრთელობა, ქიმიური ტექნოლოგიები, შესავალი თანამედროვე ფიზიკაში, ასტრონომია, გარემო და მდგრადი განვითარება, ბუნებისმეტყველების ინტეგრირებული ლაბორატორიული კვლევები, რობოტეხნიკა, კოდირება.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - კვებვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 51. ტექნოლოგიები

1. ტექნოლოგიების საგნობრივ ჯგუფს განეკუთვნება სავალდებულო საგანი „ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები“ (ისტ). იგი ისწავლება დაწყებით და საბაზო საფეხურებზე.

2. ტექნოლოგიების საგნობრივი ჯგუფის მიზანია: ხელი შეუწყოს მოსწავლეებში მედია და ციფრული წიგნიერების დონის ამაღლებას; დაეხმაროს მათ სხვადასხვა დარგისათვის სპეციფიკური ტექნოლოგიების დაუფლებაში და ამ ტექნოლოგიების გამოყენებისათვის აუცილებელი უნარ-ჩვევების განვითარებაში, როგორც სხვადასხვა საგანთან ინტეგრირებული სწავლებისას, ასევე ცალკე სწავლების გზით.

3. ამ მუხლით განსაზღვრულ საგნობრივ ჯგუფში ასევე შედის შემდეგი არჩევითი საგნები: კომპიუტერული მეცნიერება, კოდირება, რობოტეხნიკა, თანამედროვე ტექნოლოგიები მუსიკაში, მულტიმედია და დიზაინი, მულტიმედია და მუსიკა, მუსიკალურ-კომპიუტერული პროგრამების პრაქტიკული კურსი, ჭადრაკი (სპეციალური ელექტრონული პროგრამა II-III კლასებისთვის).

მუხლი 52. ესთეტიკური აღზრდა

1. ესთეტიკური აღზრდის საგნობრივ ჯგუფში გაერთიანებულია შემდეგი სავალდებულო საგნები:

ა) სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება (ისწავლება I-IX კლასებში);

ბ) მუსიკა (ისწავლება I-IX კლასებში);

2. ესთეტიკური აღზრდის საგნობრივი ჯგუფის მიზანია, განუვითაროს მოსწავლეებს წარმოსახვა, შემოქმედებით-ასოციაციური აზროვნება და ემოციური სფერო; გამოუმუშაოს ხელოვნების ნიმუშებისა და მუსიკის აღქმის, შეფასების, გარემოს შეცნობისა და მისი მხატვრული ასახვის უნარები და ამით ხელი შეუწყოს თვითგამოხატვის განსხვავებული საშუალებებისა და ფორმების დაუფლებას. დაეხმაროს მოსწავლეებს ხელოვნების უნივერსალური ენის შესწავლასა და მისი საშუალებით ეროვნულ და მსოფლიო კულტურულ ფასეულობებთან ზიარებაში.

3. ამ მუხლით განსაზღვრულ საგნობრივ ჯგუფში ასევე შედის შემდეგი არჩევითი საგნები: გამოყენებითი ხელოვნების რომელიმე დარგი (თექა, ხეზე კვეთა, მეთუნეობა, გობელენი და სხვ.) - შრომა, სახვითი ხელოვნების რომელიმე დარგი (ხატვა, ფერწერა, ძეგლვა), თანამედროვე ტექნოლოგიები მუსიკაში, მულტიმედია და მუსიკა, გუნდი, დრამა, თეატრალური ხელოვნება, სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების თეორიულ-პრაქტიკული კურსი, სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების პრაქტიკული კურსი, ხელოვნების ისტორია, ფოლკლორული ანსამბლი, მუსიკალურ-კომპიუტერული პროგრამების პრაქტიკული კურსი, მულტიმედია და დიზაინი, კინოხელოვნება.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - კებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 53. სპორტი

1. სპორტის საგნობრივ ჯგუფში გაერთიანებულია შემდეგი სავალდებულო საგნები:

ა) ფიზიკური აღზრდა (ისწავლება I-VI კლასებში)

ბ) ფიზიკური აღზრდა და სპორტი (VII-XII კლასებში);

2. სპორტის საგნობრივი ჯგუფის მიზანია, ჩააბას მოსწავლე ფიზიკურ აქტივობებში და ამ გზით შეუწყოს ხელი მის ფიზიკურ განვითარებას, ასევე, მოსწავლემ გააცნობიეროს ჯანსაღი ცხოვრების მნიშვნელობა ადამიანის ცხოვრებაში.

3. სსსმ მოსწავლეები (კერძოდ, ფიზიკური პრობლემების მქონე: ეტლით მოსარგებლე, გონებრივი განვითარების დარღვევის მქონე, მხედველობისა და სმენის დარღვევის მქონე და სხვ.) სპორტის გაკვეთილებსა და სპორტულ შეჯიბრებებში მონაწილეობენ მათთვის შემუშავებული ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის შესაბამისად.

4. ამ მუხლით განსაზღვრულ საგნობრივ ჯგუფში ასევე შედის არჩევითი საგანი – ჭადრაკი (სპეციალური ელექტრონული პროგრამა II-III კლასებისთვის).

მუხლი 54. არჩევითი საგნები

1. სკოლას შეუძლია საკუთარი რესურსებისა და მოსწავლეების ინტერესის გათვალისწინებით შესთავაზოს მათ სხვადასხვა საგანი.

2. არჩევითი საგნების სწავლების მთავარი მიზანია მოსწავლეთა თვალსაწიერის გაფართოება და მათი გამოცდილების გამდიდრება. საკუთარი სურვილის მიხედვით არჩეული რამდენიმე საგნის სწავლება მოსწავლეებს საშუალებას მისცემს, მოსინჯონ საკუთარი ძალები სხვადასხვა

საგანმანათლებლო სფეროში და უფრო ზუსტი წარმოდგენა შეიქმნან საკუთარი მიდრეკილებებისა და მომავალში ასარჩევი გეზის შესახებ.

3. არჩევითი საგნები ისწავლება კვირაში ორსაათიანი დატვირთვით;

4. XII კლასის მეორე სემესტრში არჩევითი საგნები არ ისწავლება;

5. არჩევითი საგნების სწავლებისას შესაძლებელია კლასი დაკომპლექტდეს პარალელური და/ან ერთი საფეხურის სხვადასხვა კლასის მოსწავლეებისგან;

6. შესაძლებლობების შემთხვევაში, სასურველია სკოლამ მოსწავლეებს შესთავაზოს არჩევითი საგნების მაქსიმალურად ფართო არჩევანი.

7. არჩევითი საგნების ნუსხა.

ერთმოდულიანი საგნები, რომელთა მოდულის ხანგრძლივობა არის ერთი სემესტრი				
საგნის დასახელება	საგნობრივი ჯგუფი	ერთი მოდულის ხანგრძლივობა სემესტრების მიხედვით	მოდულის რაოდენობა	კლასი
1. გამოყენებითი ხელოვნების რომელიმე დარგი (თექა, ხეზე კვეთა, მეთუნეობა, გობელენი და სხვ) - შრომა	ესთეტიკური აღზრდა	1	1	IX
2. სახვითი ხელოვნების რომელიმე დარგი (ხატვა, ფერწერა, ძერწვა)	ესთეტიკური აღზრდა	1	1	IX
3. თანამედროვე ტექნოლოგიები მუსიკაში	ესთეტიკური აღზრდა, ტექნოლოგიები	1	1	IX
4. მულტიმედია და მუსიკა	ესთეტიკური აღზრდა, ტექნოლოგიები	1	1	IX
5. გუნდი	ესთეტიკური აღზრდა	1	1	IX
6. დრამა	ესთეტიკური აღზრდა	1	1	IX
7. ბუნებისმეტყველების ინტეგრირებული ლაბორატორიული კვლევები	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები	1	1	IX
8. კონსერვაციული ბიოლოგიის საფუძვლები	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები	1	1	X/XI/XII
ერთმოდულიანი საგნები, რომელთა მოდულის ხანგრძლივობა არის ორი სემესტრი				
9. რობოტეკნიკა	ტექნოლოგიები, მათემატიკა, საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები	2	1	IX
10. კოდირება	ტექნოლოგიები, მათემატიკა, საბუნებისმეტყველო	2	1	IX

	მეცნიერებები			
11. ამერიკის მცოდნეობა	საზოგადოებრივი მეცნიერებები, უცხოური ენები	2	1	X/XI/XII
12. გეოგრაფიული კვლევა	საზოგადოებრივი მეცნიერებები	2	1	X/XI/XII
13. ეკონომიკა და სახელმწიფო	საზოგადოებრივი მეცნიერებები	2	1	XI/XII
14. თეატრალური ხელოვნება	ესთეტიკური აღზრდა	2	1	X/XI/XII
15. მეწარმეობის საფუძვლები	საზოგადოებრივი მეცნიერებები	2	1	X/XI/XII
16. კომპიუტერული მეცნიერება	ტექნოლოგიები	2	1	X/XI/XII
17. მსოფლიო კულტურა	საზოგადოებრივი მეცნიერებები, ესთეტიკური აღზრდა	2	1	X/XI/XII
18. მულტიმედია დიზაინი და	ტექნოლოგიები, ესთეტიკური აღზრდა	2	1	X/XI/XII
19. სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება: თეორიულ-პრაქტიკული კურსი	ესთეტიკური აღზრდა	2	1	X/XI/XII
20. სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება: პრაქტიკული კურსი	ესთეტიკური აღზრდა	2	1	X/XI/XII
21. ფოლკლორი და მითოლოგია	სახელმწიფო ენა	2	1	X/XI/XII
22. XIX-XX საუკუნის დასავლური ლიტერატურა	სახელმწიფო ენა, უცხოური ენები	2	1	X/XI/XII
23. ხელოვნების ისტორია	ესთეტიკური აღზრდა	2	1	X/XI/XII
24. სახელმწიფო სამართალი და	საზოგადოებრივი მეცნიერებები	2	1	XI/XII
25. ბუნების დაცვით დაკავრება	საზოგადოებრივი მეცნიერებები	2	1	X/XI/XII
26. საქართველოს ეთნოგრაფია	საზოგადოებრივი მეცნიერებები	2	1	X/XI/XII

27. ფოლკლორული ანსამბლი	ესთეტიკური აღზრდა	2	1	X/XI/XII
28. სამხედრო ისტორია და ეროვნული თავდაცვა	საზოგადოებრივი მეცნიერებები	2	1	X/XI/XII
ორმოდულიანი საგნები, რომლის თითო მოდულის ხანგრძლივობა არის ერთი სემესტრი (სკოლამ				
შესაძლებელია სურვილის მიხედვით ასწავლოს ან მხოლოდ ერთი მოდული, ან ორივე მოდული)				
29. კინოხელოვნება	ესთეტიკური აღზრდა	1	2	X/XI/XII
30. მუსიკალურ- კომპიუტერული პროგრამების პრაქტიკული კურსი	ტექნოლოგიები, ესთეტიკური აღზრდა	1	2	X/XI/XII
31. სამედიცინო ბიოლოგია და ჯანმრთელობა	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები	1	2	I მოდ. - X/XI/XII II მოდ. - XI/XII
32. ქიმიური ტექნოლოგიები	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები	1	2	XI/XII
33. შესავალი თანამედროვე ფიზიკაში	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები	1	2	I მოდ. - XI/XII II მოდ. - XII
34. ხაზვა	მათემატიკა	1	2	X/XI/XII
35. ასტრონომია	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები	1	2	XI/XII
36. გარემო და მდგრადი განვითარება	საზოგადოებრივი მეცნიერებები, საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები	1	2	X/XI/XII
საგნები, რომლებიც შეიძლება ისწავლებოდეს ერთ წელზე მეტი ხნის განმავლობაში				
37. მესამე უცხოური ენა	უცხოური ენები			X/XI/XII
38. მცირერიცხოვანი ეთნიკური უმცირესობების ენა (შესაძლებელია ისწავლებოდეს მინისტრის ინდივიდუალურ- სამართლებრივი აქტით განსაზღვრულ სკოლებში და კლასებში კვირაში 2- საათიანი დატვირთვით).	სახელმწიფო ენა, უცხოური ენა.			
39. ჭადრაკი (სპეციალური ელექტრონული	ტექნოლოგიები, მათემატიკა, სპორტი			II-III

პროგრამა)				

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - კებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 55. აბიტურის საათი

სავალდებულო და არჩევითი საგნების გარდა, მე-12 კლასის საათობრივ ბადეში გათვალისწინებულია ე.წ. „აბიტურის საათები“ იმ საგნებისთვის, რომელშიც ბარდება სკოლის გამოსაშვები გამოცდა. აღნიშნული საათის მიზანია, ხელი შეუწყოს მოსწავლეს თითოეულ კონკრეტულ საგანში ნასწავლი მასალის გამეორებას სკოლის გამოსაშვები გამოცდისთვის განსაზღვრული პროგრამის მიხედვით.

თავი X. საათობრივი ბადე

მუხლი 56. საათობრივი ბადე ქართულენოვანი და არაქართულენოვანი საჯარო სკოლებისთვის/სექტორებისთვის

1. საათობრივი ბადე განსაზღვრავს მოსწავლეთა აუცილებელი კვირეული და წლიური დატვირთვის ოდენობას კლასების, სემესტრების და საგნების მიხედვით.
2. საათობრივი ბადე ქართულენოვანი საჯარო სკოლების/სექტორების დაწყებითი საფეხურისთვის:

	კლასები და სემესტრები	I კლასი		II კლასი		III კლასი		IV კლასი		V კლასი		VI კლასი	
		I ს	II ს	I ს	II ს	I ს	II ს	I ს	II ს	I ს	II ს	I ს	II ს
	სახელმწიფო ენა												
1	ქართული ენა და ლიტერატურა	7	7	7	7	6	6	6	6	5	5	5	5
	მათემატიკა												
2	მათემატიკა	4/5	4/5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4
	უცხოური ენები												
3	პირველი უცხოური ენა	0	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3
4	მეორე უცხოური ენა									2	2	2	2
	საზოგადოებრივი მეცნიერებები												
5	მე და საზოგადოება					2	2	2	2				
6	ჩვენი საქართველო									2	2	3	3
	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები												
7	ბუნებისმეტყველება	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3

	ტექნოლოგიები												
8	ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები	0/1	0/1							2	2	2	2
	ესთეტიკური აღზრდა												
9	სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
10	მუსიკა	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	ფიზიკური აღზრდა და სპორტი												
11	ფიზიკური აღზრდა	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2
	სულ კვირეული საათობრივი დატვირთვა	21	22	23	23	25	25	25	25	28	28	28	28

[2]. საათობრივი ბადე ქართულენოვანი საჯარო სკოლების/სექტორების საბაზო საფეხურისთვის

	კლასები	VII კლასი		VIII კლასი		IX კლასი	
	საგნები	I ს	II ს	I ს	II ს	I ს	II ს
	სახელმწიფო ენა						
1	ქართული ენა და ლიტერატურა	5	5	5	5	5	5
	მათემატიკა						
2	მათემატიკა	5	5	5	5	5	5
	უცხოური ენები						
3	პირველი უცხოური ენა	3	3	3	2	2	2
4	მეორე უცხოური ენა	2	2	2	2	2	2
	საზოგადოებრივი მეცნიერებები						
5	ისტორია	2	2	2	3	3	3
6	გეოგრაფია	2	2	2	2	2	2
7	სამოქალაქო განათლება	2	2	1	1	1	1
	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები						
8	ბიოლოგია	2	2	2	2	2	2
9	ფიზიკა	2	2	2	2	2	2
10	ქიმია			2	2	2	2
	ტექნოლოგიები						
11	ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები	1	1	1	1		
	ესთეტიკური აღზრდა						

12	სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება	2	2	2	1	1	2
13	მუსიკა	2	2	1	2	2	1
	სპორტი						
14	ფიზიკური აღზრდა და სპორტი	2	2	2	2	2	2
	არჩევითი საგნები						
15						1	1+1
	სულ საათების რაოდენობა	32	32	32	32	32	32-33

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

3. საათობრივი ბადე არაქართულენოვანი საჯარო სკოლების/სექტორების დაწყებითი საფეხურისთვის:

N	საგანი	I კლასი		II კლასი		III კლასი		IV კლასი		V კლასი		VI კლასი	
		I ს	II ს	I ს	II ს	I ს	II ს	I ს	II ს	I ს	II ს	I ს	II ს
	სახელმწიფო ენა												
1	ქართული, როგორც მეორე ენა	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
	მათემატიკა												
2	მათემატიკა	4/5	4/5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4
	ეთნიკური უმცირესობების ენები												
3	ეთნიკური უმცირესობების ენა	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5
	უცხოური ენები												
4	პირველი უცხოური ენა	0	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3
5	მეორე უცხოური ენა									0-2	0-2	0-2	0-2
	საზოგადოებრივი მეცნიერებები												
6	მე და საზოგადოება					2	2	2	2				
7	ჩვენი საქართველო									2	2	3	3
	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები												
8	ბუნებისმეტყველება	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3
	ტექნოლოგიები												
9	ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები	0/1	0/1							2	2	2	2

	ესთეტიკური აღზრდა												
10	სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
11	მუსიკა	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	ფიზიკური აღზრდა და სპორტი												
12	ფიზიკური აღზრდა	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2
	სულ კვირეული საათობრივი დატვირთვა	22-24	22-25	24-26	24-26	27-29	27-29	27-29	27-29	29-31	29-31	29-31	29-31

[3¹. საათობრივი ბადე არაქართულენოვანი საჯარო სკოლების/სექტორების საბაზო საფეხურისთვის]

	კლასები	VII კლასი		VIII კლასი		IX კლასი	
	საგნები	I ს	II ს	I ს	II ს	I ს	II ს
	სახელმწიფო ენა						
1	ქართული, როგორც მეორე ენა	5	5	5	5	5	5
	მათემატიკა						
2	მათემატიკა	5	5	5	5	5	5
	ეთნიკური უმცირესობების ენა						
3	ეთნიკური უმცირესობების ენა	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5
	უცხოური ენები						
4	პირველი უცხოური ენა	3	3	3	2	2	2
5	მეორე უცხოური ენა	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
	საზოგადოებრივი მეცნიერებები						
6	ისტორია	2	2	2	3	3	3
7	გეოგრაფია	2	2	2	2	2	2
8	სამოქალაქო განათლება	2	2	1	1	1	1
	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები						
9	ბიოლოგია	2	2	2	2	2	2
10	ქიმია			2	2	2	2
11	ფიზიკა	2	2	2	2	2	2
	ტექნოლოგიები						
12	ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები	1	1	1	1		
	ესთეტიკური აღზრდა						
13	სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება	2	2	2	1	1	2
14	მუსიკა	2	2	1	2	2	1

	სპორტი						
15	ფიზიკური აღზრდა და სპორტი	2	2	2	2	2	2
	არჩევითი საგნები						
16						1	1
	სულ საათების მინიმალური რაოდენობა	33	33	33	33	33	33

შენიშვნა: არაქართულენოვან სკოლებში/სექტორებზე ჯამური საათობრივი დატვირთვა არ უნდა აღემატებოდეს კვირაში 35 საათს.

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

4. წლიური საათობრივი დატვირთვა ქართულენოვანი და არაქართულენოვანი საჯარო სკოლებისთვის/ სექტორებისთვის

ა) დაწყებითი საფეხური

ქართ	არაქართ	საგანი	I კლასი	II კლასი	III კლასი	IV კლასი	V კლასი	VI კლასი
		სახელმწიფო ენა						
1		ქართული ენა და ლიტერატურა	224	245	210	210	175	175
	1	ქართული, როგორც მეორე ენა	160	175	175	175	175	175
		ეთნიკური უმცირესობების ენები						
	2	ეთნიკური უმცირესობების ენა	96-160	105-175	105-175	105-175	105-175	105-175
		მათემატიკა						
2	3	მათემატიკა	128-175	175	175	175	175	140
		უცხოური ენები						
3		პირველი უცხოური ენა	17	70	105	105	105	105
	4	პირველი უცხოური ენა არაქართულენოვანი სკოლებისთვის/სექტორებისთვის	0-17	70	105	105	105	105
4		მეორე უცხოური ენა					70	70
	5	მეორე უცხოური ენა არაქართულენოვანი სკოლებისთვის/სექტორებისთვის					0-70	0-70
		საზოგადოებრივი მეცნიერებები						
5	6	მე და საზოგადოება			70	70		
6	7	ჩვენი საქართველო					70	105
		საბუნებისმეტყველო						

		მეცნიერებები						
7	8	ბუნებისმეტყველება	64	70	70	70	105	105
		ტექნოლოგიები						
8	9	ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები	0-32				70	70
		ესთეტიკური აღზრდა						
9	10	სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება	64	70	70	70	70	70
10	11	მუსიკა	64	70	70	70	70	70
		სპორტი						
11	12	ფიზიკური აღზრდა	96	105	105	105	70	70

[ბ] საბაზო საფეხური

ქართ	არაქართ	საგანი	VII კლასი	VIII კლასი	IX კლასი
		სახელმწიფო ენა			
1		ქართული ენა და ლიტერატურა	175	175	175
	1	ქართული, როგორც მეორე ენა	175	175	175
		ეთნიკური უმცირესობების ენები			
	2	ეთნიკური უმცირესობების ენა	105-175	105-175	105-175
		მათემატიკა			
2	3	მათემატიკა	175	175	175
		უცხოური ენები			
3		პირველი უცხოური ენა	105	85	70
	4	პირველი უცხოური ენა არაქართულენოვანი სკოლებისთვის/სექტორებისთვის	105	85	70
4		მეორე უცხოური ენა	70	70	70
	5	მეორე უცხოური ენა არაქართულენოვანი სკოლებისთვის/სექტორებისთვის	0-70	0-70	0-70
		საზოგადოებრივი მეცნიერებები			
5	6	ისტორია	70	90	105
6	7	გეოგრაფია	70	70	70
7	8	მოქალაქეობა	70	70	35

		საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები			
8	9	ბიოლოგია	70	70	70
9	10	ფიზიკა	70	70	70
10	11	ქიმია		70	70
		ტექნოლოგიები			
11	12	ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები	35	35	
		ესთეტიკური აღზრდა			
12	13	სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება	70	50	55
13	14	მუსიკა	70	55	50
		სპორტი			
14	15	ფიზიკური აღზრდა და სპორტი	70	70	70

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

5. საათობრივი ბადე კლასების მიხედვით ქართულენოვანი და არაქართულენოვანი საჯაროსკოლებისათვის/სექტორებისათვის

ა) დაწყებითი საფეხური

ა.ა) I კლასი

ქართ.	არაქართ.	საგანი	საათების რაოდენობა კვირაში		შენიშვნა
			I სემესტრი	II სემესტრი	
1		ქართული ენა და ლიტერატურა	7	7	
	1	ქართული, როგორც მეორე ენა	5	5	
	2	ეთნიკური უმცირესობების ენა	3-5	3-5	ეთნიკური უმცირესობების ენას ეთმობა მინიმუმ 3 და მაქსიმუმ 5 საათი.
2	3	მათემატიკა	4/5	4/5	თუ სკოლა ასწავლის ისტ-ს, მათემატიკას ეთმობა კვირაში 4 საათი.
3		პირველი უცხოური ენა	0	1	
	4	პირველი უცხოური ენა (არაქართულენოვანი სკოლებისთვის/სექტორებისთვის)	0	0/1	
4	5	ბუნებისმეტყველება	2	2	
5	6	ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები	0/1	0/1	ისტ-ის სწავლებას სკოლა თავად წვევს.

6	7	სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება	2	2	
7	8	მუსიკა	2	2	
8	9	ფიზიკური აღზრდა	3	3	
აუცილებელი საათების რაოდენობა კვირაში					
ქართულენოვანი სკოლებისათვის/ სექტორებისათვის			21	22	
არაქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისათვის			22-24	22-25	

ა.ბ) II კლასი

ქართ	არაქართ	საგანი	საათების რაოდენობა კვირაში		შენიშვნა
			I სემესტრი	II სემესტრი	
1		ქართული ენა და ლიტერატურა	7	7	
	1	ქართული, როგორც მეორე ენა	5	5	
	2	ეთნიკური უმცირესობების ენა	3-5	3-5	ეთნიკური უმცირესობების ენას ეთმობა მინიმუმ 3 და მაქსიმუმ 5 საათი.
2	3	მათემატიკა	5	5	
3	4	პირველი უცხოური ენა	2	2	
4	5	ბუნებისმეტყველება	2	2	
5	6	სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება	2	2	
6	7	მუსიკა	2	2	
7	8	ფიზიკური აღზრდა	3	3	
აუცილებელი საათების რაოდენობა კვირაში					
ქართულენოვანი სკოლებისათვის/ სექტორებისათვის			23	23	
არაქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისათვის			24-26	24-26	

ა.გ) III კლასი

ქართ	არაქართ	საგანი	საათების რაოდენობა კვირაში	შენიშვნა

			I სემესტრი	II სემესტრი	
1		ქართული ენა და ლიტერატურა	6	6	
	1	ქართული, როგორც მეორე ენა	5	5	
	2	ეთნიკური უმცირესობების ენა	3-5	3-5	ეთნიკური უმცირესობების ენას ეთმობა მინიმუმ 3 და მაქსიმუმ 5 საათი.
2	3	მათემატიკა	5	5	
3	4	პირველი უცხოური ენა	3	3	
4	5	მე და საზოგადოება	2	2	
5	6	ბუნებისმეტყველება	2	2	
6	7	სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება	2	2	
7	8	მუსიკა	2	2	
8	9	ფიზიკური აღზრდა	3	3	
აუცილებელი საათების რაოდენობა კვირაში					
ქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისათვის			25	25	
არაქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისათვის			27-29	27-29	

ა.დ) IV კლასი

ქართ.	არაქართ.	საგანი	საათების რაოდენობა კვირაში		შენიშვნა
			I სემესტრი	II სემესტრი	
1		ქართული ენა და ლიტერატურა	6	6	
	1	ქართული, როგორც მეორე ენა	5	5	
	2	ეთნიკური უმცირესობების ენა	3-5	3-5	ეთნიკური უმცირესობების ენას ეთმობა მინიმუმ 3 და მაქსიმუმ 5 საათი.
2	3	მათემატიკა	5	5	
3	4	პირველი უცხოური ენა	3	3	
4	5	მე და საზოგადოება	2	2	

5	6	ბუნებისმეტყველება	2	2	
6	7	სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება	2	2	
7	8	მუსიკა	2	2	
8	9	ფიზიკური აღზრდა	3	3	
აუცილებელი საათების რაოდენობა კვირაში					
ქართულენოვანი სკოლებისათვის/ სექტორებისათვის			25	25	
არაქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისათვის			27-29	27-29	

ა.ე) V კლასი

ქართ.	არაქართ.	საგანი	საათების რაოდენობა კვირაში		შენიშვნა	შემაჯამებელი დავალების სავალდებულო მინიმალური რაოდენობა
			სემესტრი			სემესტრი
			I	II		II
1		ქართული ენა და ლიტერატურა	5	5	ენის სწავლებას უნდა დაეთმოს ცალკე საგაკვეთილო საათი, რომლის რაოდენობას 5 პედაგოგი განსაზღვრავს კლასის საჭიროების მიხედვით.	5
	1	ქართული, როგორც მეორე ენა	5	5		5
	2	ეთნიკური უმცირესობების ენა	3-5	3-5	ეთნიკური უმცირესობების ენას ეთმობა მინიმუმ 3 და მაქსიმუმ 5 საათი. ამავე დროს, თუ სკოლა გადაწყვეტს მეორე უცხოური ენის სწავლებას დაუთმოს 1 ან 2 საათი, მაშინ მშობლიური ენის სწავლებას უნდა დაეთმოს 3 საათი.	5
2	3	მათემატიკა	5	5		6
3	4	პირველი უცხოური ენა	3	3		4
4		მეორე უცხოური ენა	2	2		3
	5	მეორე უცხოური ენა	0-2	0-2	თუ სკოლა გადაწყვეტს	3

		(არაქართულენოვანი სკოლებისთვის/სექტორებისთვის)			მეორე უცხოური ენის სწავლებას, მას შესაძლოა დაეთმოს 1 ან 2 საათი.	
5	6	ჩვენი საქართველო	2	2		3
6	7	ბუნებისმეტყველება	3	3		4
7	8	ისტ	2	2		2
8	9	სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება	2	2		2
9	10	მუსიკა	2	2		2
10	11	ფიზიკური აღზრდა	2	2		
აუცილებელი საათების რაოდენობა კვირაში						
ქართულენოვანი სკოლებისათვის/ სექტორებისათვის			28	28		
არაქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისათვის			29-31	29-31		

ა.ვ) VI კლასი

ქართ	არაქართ	საგანი	საათებისრაოდენობა კვირაში		შენიშვნა	შემაჯამებელი დავალებისსავალდებულო მინიმალურირაოდენობა	
			სემესტრი			სემესტრი	
			I	II		I	II
1		ქართული ენა და ლიტერატურა	5	5	ენის სწავლებას უნდა დაეთმოს ცალკე საგაკვეთილო საათი, რომლის რაოდენობას პედაგოგი განსაზღვრავს კლასის საჭიროების მიხედვით.	3	5
	1	ქართული, როგორც მეორე ენა	5	5		3	5
	2	ეთნიკური უმცირესობების ენა	3-5	3-5	ეთნიკური უმცირესობების ენას ეთმობა მინიმუმ 3 და მაქსიმუმ 5 საათი. ამავე დროს, თუ სკოლა გადაწყვეტს მეორე უცხოური ენის სწავლებას დაუთმოს 1 ან 2 საათი, მაშინ მშობლიური ენის სწავლებას უნდა დაეთმოს მაქსიმუმ 3	3	5

					საათი.		
2	3	მათემატიკა	4	4		4	6
3	4	პირველი უცხოური ენა	3	3		4	4
4		მეორე უცხოური ენა	2	2		2	3
	5	მეორე უცხოური ენა (არაქართულენოვანი სკოლებისათვის /სექტორებისათვის)	0-2	0-2	თუ სკოლა გადაწყვეტს მეორე უცხოური ენის სწავლებას, შესაძლოა დაეთმოს 1 ან 2 საათი.	2	3
5	6	ჩვენი საქართველო	3	3		2	3
6	7	ბუნებისმეტყველება	3	3		3	4
7	8	ისტ	2	2		2	2
8	9	სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება	2	2		2	2
9	10	მუსიკა	2	2		2	2
10	11	ფიზიკური აღზრდა	2	2			
აუცილებელი საათების რაოდენობა კვირაში							
ქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისათვის			28	28			
არაქართულენოვანი სკოლებისათვის/ სექტორებისათვის			29-31	29-31			

[ბ) საბაზო საფეხური:

ბ.ა) VII კლასი

ქართ	არაქართ	საგანი	საათებისრაოდენობაკვირაში		შენიშვნა
			სემესტრი		
			I	II	
1		ქართული ენა და ლიტერატურა	5	5	ენის სწავლებას უნდა დაეთმოს ცალკე საგაკვეთილო საათი, რომლის რაოდენობას პედაგოგი განსაზღვრავს კლასის საჭიროების მიხედვით.
	1	ქართული, როგორც მეორე ენა	5	5	
	2	ეთნიკური უმცირესობების ენა	3-5	3-5	ეთნიკური უმცირესობების ენას ეთმობა მინიმუმ 3 და მაქსიმუმ 5 საათი. ამავე დროს, თუ სკოლა გადაწყვეტს მეორე უცხოური ენის სწავლებას დაუთმოს 1 ან 2 საათი, მაშინ მშობლიური ენის სწავლებას უნდა დაეთმოს

					მაქსიმუმ 3 საათი.
2	3	მათემატიკა	5	5	
3	4	პირველი უცხოური ენა	3	3	
4		მეორე უცხოური ენა	2	2	
	5	მეორე უცხოური ენა (არაქართულენოვანი სკოლებისათვის /სექტორებისათვის)	0-2	0-2	თუ სკოლა გადაწყვეტს მეორე უცხოური ენის სწავლებას, მას შესაძლოა დაეთმოს 1 ან 2 საათი.
5	6	ისტორია	2	2	
6	7	გეოგრაფია	2	2	
7	8	მოქალაქეობა	2	2	
8	9	ბიოლოგია	2	2	
9	10	ფიზიკა	2	2	
10	11	ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები	1	1	
11	12	სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება	2	2	
12	13	მუსიკა	2	2	
13	14	ფიზიკური აღზრდა და სპორტი	2	2	
საათების ჯამური რაოდენობა კვირაში					
ქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისათვის			32	32	
არაქართულენოვანი სკოლებისათვის/ სექტორებისათვის			33-35	33-35	

შენიშვნა: კონკრეტულ საგანში შემაჯამებელი დავალებების მინიმალური რაოდენობა ემთხვევა წლის მანძილზე სასწავლი თემების რაოდენობას.

ბ.ბ) VIII კლასი

ქართ	არაქართ	საგანი	საათებისრაოდენობაკვირაში		შენიშვნა
			სემესტრი		
			I	II	
1		ქართული ენა და ლიტერატურა	5	5	ენის სწავლებას უნდა დაეთმოს ცალკე საგაკვეთილო საათი, რომლის რაოდენობას პედაგოგი განსაზღვრავს კლასის საჭიროების მიხედვით.
	1	ქართული, როგორც მეორე ენა	5	5	

	2	ეთნიკური უმცირესობების ენა	3-5	3-5	ეთნიკური უმცირესობების ენას ეთმობა მინიმუმ 3 და მაქსიმუმ 5 საათი. ამავე დროს, თუ სკოლა გადაწყვეტს მეორე უცხოური ენის სწავლებას დაუთმოს 1 ან 2 საათი, მაშინ მშობლიური ენის სწავლებას უნდა დაეთმოს მაქსიმუმ 3 საათი.
2	3	მათემატიკა	5	5	
3	4	პირველი უცხოური ენა	3	2	
4		მეორე უცხოური ენა	2	2	
	5	მეორე უცხოური ენა (არაქართულენოვანი სკოლებისათვის /სექტორებისათვის)	0-2	0-2	თუ სკოლა გადაწყვეტს მეორე უცხოური ენის სწავლებას, მას შესაძლოა დაეთმოს 1 ან 2 საათი.
5	6	ისტორია	2	3	
6	7	გეოგრაფია	2	2	
7	8	მოქალაქეობა	1	1	
8	9	ბიოლოგია	2	2	
9	10	ფიზიკა	2	2	
10	11	ქიმია	2	2	
11	2	ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები	1	1	
12	13	სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება	2	1	
13	14	მუსიკა	1	2	
14	15	ფიზიკური აღზრდა და სპორტი	2	2	
საათების ჯამური რაოდენობა კვირაში					
ქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისათვის			32	32	
არაქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისათვის			33-35	33-35	

შენიშვნა:

1. კონკრეტულ საგანში შემავალი დავალებების მინიმალური რაოდენობა ემთხვევა წლის მანძილზე სასწავლო თემების რაოდენობას.

2. 2019-2020 სასწავლო წელს საგნის „ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების“ სწავლება VIII კლასში უნდა წარიმართოს VII კლასის სტანდარტის შესაბამისად.

ბ.გ) IX კლასი

ქართ	არაქართ	საგანი	საათებისრაოდენობაკვირაში		შენიშვნა
			სემესტრი		
			I	II	
1		ქართული ენა და ლიტერატურა	5	5	ენის სწავლებას უნდა დაეთმოს ცალკე საგაკვეთილო საათი, რომლის რაოდენობას პედაგოგი განსაზღვრავს კლასის საჭიროების მიხედვით.
	1	ქართული, როგორც მეორე ენა	5	5	
	2	ეთნიკური უმცირესობების ენა	3-5	3-5	ეთნიკური უმცირესობების ენას ეთმობა მინიმუმ 3 და მაქსიმუმ 5 საათი. ამავე დროს, თუ სკოლა გადაწყვეტს მეორე უცხოური ენის სწავლებას დაუთმოს 1 ან 2 საათი, მაშინ მშობლიური ენის სწავლებას უნდა დაეთმოს მაქსიმუმ 3 საათი.
2	3	მათემატიკა	5	5	
3	4	პირველი უცხოური ენა	2	2	
4		მეორე უცხოური ენა	2	2	
	5	მეორე უცხოური ენა (არაქართულენოვანი სკოლებისათვის /სექტორებისათვის)	0-2	0-2	თუ სკოლა გადაწყვეტს მეორე უცხოური ენის სწავლებას, მას შესაძლოა დაეთმოს 1 ან 2 საათი.
5	6	ისტორია	3	3	
6	7	გეოგრაფია	2	2	
7	8	მოქალაქეობა	1	1	
8	9	ბიოლოგია	2	2	
9	10	ფიზიკა	2	2	
10	11	ქიმია	2	2	
11	12	სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება	1	2	
12	13	მუსიკა	2	1	
13	14	ფიზიკური აღზრდა და სპორტი	2	2	
14		არჩევითი საგნები	1	1+1	სკოლას შეუძლია II სემესტრში მოსწავლეებს შესთავაზოს ერთი არჩევითი საგანი და მას დაუთმოს კვირაში 1 ან 2 საათი, ან შესთავაზოს ორი არჩევითი საგანი და თითოეულს დაუთმოს 1 საათი
	15	არჩევითი საგნები (არაქართულენოვანი სკოლებისთვის/სექტორებისთვის)	1	1	
საათების ჯამური რაოდენობა კვირაში					
ქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისათვის			32	32-33	

არაქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისათვის	33-35	33-35	

შენიშვნა: კონკრეტულ საგანში შემავალი დავალებების მინიმალური რაოდენობა ემთხვევა წლის მანძილზე სასწავლო თემების რაოდენობას.

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

კარი II - საგნობრივი სასწავლო გეგმები - ზოგადი ნაწილი და სტანდარტები თავი XI. სახელმწიფო ენები - ზოგადი ნაწილი და სტანდარტები

მუხლი 57. სახელმწიფო ენები - ზოგადი ნაწილი

შესავალი

სახელმწიფო ენების საგნობრივ ჯგუფში გაერთიანებულია შემდეგი სავალდებულო საგნები: ქართული ენა და ლიტერატურა; ქართული, როგორც მეორე ენა; აფხაზური ენა და ლიტერატურა.

სახელმწიფო ენის შესწავლა მოზარდს უვითარებს ზეპირი და წერილობითი კომუნიკაციის უნარს, გამოუმუშავებს საკუთარი აზრის ლოგიკური თანამიმდევრობით გამოხატვის, სხვადასხვა ტიპის ტექსტების გააზრებული კითხვისა და შექმნის უნარს სახელმწიფო ენაზე; ეხმარება მას, რომ გაცნობიეროს ლოკალური და ზოგადსაკაცობრიო კულტურა, როგორც ცვლილებისა და განვითარების მუდმივმოქმედი პროცესი, ხელს უწყობს დამოუკიდებელი, შემოქმედებითი და რეფლექსური აზროვნების განვითარებას; უზრუნველყოფს მოზარდის სრულფასოვან ინტეგრირებას სამოქალაქო საზოგადოებაში.

სახელმწიფო ენების სწავლების მიზნები და ამოცანები

სახელმწიფო ენების (ქართულის/აფხაზურის) სწავლების მიზანია ეროვნულ და ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებებთან ნაზიარები, თავისუფალი და შემოქმედებითი პიროვნების აღზრდა, რომელიც შეძლებს ქვეყნის საზოგადოებრივ ცხოვრებაში აქტიურად ჩაბმას, საკუთარი წვლილის შეტანას ქვეყნის წინსვლასა და სამოქალაქო საზოგადოების შემდგომ განვითარებაში.

საგანმანათლებლო მიზნებიდან გამომდინარე, სასწავლო გეგმა ითვალისწინებს კონკრეტული ამოცანების გადაჭრას. ამგვარ ამოცანებს წარმოადგენს:

- ენობრივი ცოდნის შეძენა-გაღრმავება, ენობრივი უნარების განვითარება;
- აზრის ცხადად, ლაკონიურად, მკაფიოდ და მწყობრად გამოხატვის უნარის ჩამოყალიბება;
- მსჯელობის უნარის განვითარება;
- სააზროვნო მოქმედებათა (ანალიზი, შედარება, განზოგადება) განვითარება ენობრივ (ტექსტობრივ) საფუძველზე;
- ფუნქციურად და შინაარსობრივად მრავალფეროვანი ტექსტების შესწავლისა და გააზრების უნარის ჩამოყალიბება;

- ტექსტებთან შემოქმედებითი (თავისუფალი) დამოკიდებულების გამომუშავება;
- დისკუსიებში მონაწილეობა, მონოლოგიური და დიალოგიური მეტყველების უნარ-ჩვევათა ჩამოყალიბება;
- სამეტყველო ეტიკეტის ნორმების დაცვის უნარის განვითარება;
- მიზნობრივი ამოცანის შესატყვისი სტილით გამართულად წერისა და მეტყველების უნარის განვითარება;
- სხვადასხვა სახის, სტილისა და ჟანრის ტექსტების ანალიზისა და შექმნის უნარის გამომუშავება-განვითარება;
- მწერლის შემოქმედების გააზრების უნარის განვითარება სუბიექტური (მწერლის ცხოვრების მნიშვნელოვანი ფაქტები და მომენტები) და ობიექტური (ეპოქის ზოგადი კონტექსტი) ფაქტორების გათვალისწინებით;
- მხატვრულ და არამხატვრულ ტექსტებში ასახული პრობლემატიკის მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვის, პიროვნული პოზიციის ჩამოყალიბებისა და მისი არგუმენტირების უნარის გამომუშავება;
- ლიტერატურული ნაწარმოების ესთეტიკური აღქმისა და შეფასების უნარის გამომუშავება;
- ლიტერატურულ ნაწარმოებებში ასახული ფასეულობების აღქმა-გააზრებისა და მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვის უნარის განვითარება;
- ეროვნული და მსოფლიო ლიტერატურული პროცესების, უნივერსალური ლიტერატურული თემების ურთიერთკავშირის გააზრების უნარის გამომუშავება;
- კულტურული მემკვიდრეობისადმი პატივისცემის გრძნობის გამომუშავება;
- სხვადასხვა ტიპის დამოკიდებულების (პიროვნულ განსხვავებათა დაფასება და პატივისცემა, ენობრივ-კულტურული კუთვნილების განცდა, ენების სწავლის სურვილი და სხვ.) ჩამოყალიბება და განვითარება;
- სახელმწიფოში მცხოვრები სხვადასხვა ეთნიკური ჯგუფის სოციოკულტურულ თავისებურებათა დაფასება და პატივისცემა; სოციოკულტურული მრავალფეროვნების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების გამოვლენა;
- უცხო კულტურის გაგების უნარის განვითარება;
- სახელმწიფო ენის/ენების ცოდნის დამოუკიდებულად გაღრმავების უნარის განვითარება;
- ენის სწავლის უნარ-ჩვევების (სწავლის სწავლა) განვითარება;
- საგანმანათლებლო მიზნებით ციფრული ტექნოლოგიების გამოყენების უნარის განვითარება;
- სასიცოცხლო უნარ-ჩვევების (თანამშრომლობა, თავისუფალი არჩევანის გაკეთება, პრობლემის გადაჭრა, შემოქმედებითობა და სხვ.) განვითარება;
- ქვეყნის მოქალაქეობის განცდის უნარის გამომუშავება და განვითარება.

სახელმწიფო ენების სწავლების ორგანიზება

სახელმწიფო ენების სასწავლო გეგმაში გაერთიანებულია შემდეგი სავალდებულო საგნები:

- ა) ქართული ენა და ლიტერატურა (ისწავლება I-XII კლასებში);
- ბ) აფხაზური ენა და ლიტერატურა, აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკაში (ისწავლება I-XII კლასებში);
- გ) ქართული, როგორც მეორე ენა არაქართულენოვანი სკოლებისთვის/სექტორებისთვის (ისწავლება I-XII კლასებში).

შეფასება სახელმწიფო ენებში

შეფასება ქართულ ენასა და ლიტერატურაში

შეფასების კომპონენტები

მიმდინარე (საშინაო და საკლასო) დავალებათა კომპონენტები

შეიძლება შეფასდეს შემდეგი ცოდნა და უნარ-ჩვევები:

- სხვადასხვა სახის მხატვრული და არამხატვრული ტექსტების მრავალმხრივი გააზრება-გაანალიზება და შეფასება;
- ტექსტების ინტერპრეტირება;
- ტექსტების შედარებითი ანალიზი;
- თხრობა;
- მსჯელობა;
- სხვადასხვა სახის ტექსტების შედგენა-შეთხზვა;
- ზეპირი გამოსვლა/პრეზენტაცია;
- გამომეტყველებითი კითხვა;
- გრამატიკული და ლექსიკური ცოდნა;
- მართლწერა;
- შემოქმედებითობა;
- სასწავლო სტრატეგიების (კითხვის, წერის, მოსმენის, ზეპირმეტყველების) გააზრებულად გამოყენება;
- მხატვრული ხერხების ცოდნა;
- ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების ამოცნობა და გაანალიზება;
- ძირითადი ლიტერატურული მიმდინარეობების მახასიათებლები და სხვა.

სასიცოცხლო უნარ-ჩვევები:

- შემოქმედებითობა;
- თანამშრომლობა (მეწყვილესთან, ჯგუფის წევრებთან);
- სტრატეგიების გააზრებულად გამოყენება უნარ-ჩვევების განვითარებისა და სასწავლო საქმიანობის ხელშეწყობის მიზნით;
- სასწავლო აქტივობებში ჩართულობა.

უნარ-ჩვევები ფასდება შემდეგი დავალებებით:

- დასმულ კითხვებზე პასუხის გაცემა;
- სხვადასხვა ტიპის გრამატიკული და ლექსიკური სავარჯიშოები;
- დისკუსიის მოწყობა პრობლემურ საკითხთან დაკავშირებით;
- ინდივიდუალური ან ჯგუფური პრეზენტაციის მომზადება;
- სხვადასხვა ტიპის საკითხავი და მოსასმენი ამოცანების გადაჭრა;
- სხვადასხვა ტიპის ზეპირი აქტივობის შესრულება დამოუკიდებლად, მეწყვილესთან ერთად ან ჯგუფურად;
- სხვადასხვა სახის ტექსტების შექმნა დამოუკიდებლად, მეწყვილესთან ერთად ან ჯგუფურად;
- პროექტის განხორციელება.

შენიშვნა: დაწყებით კლასებში განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს შემდეგ უნარ-ჩვევებს:

- გაწაფულად კითხვა;
- გამოწერა;
- გადაწერა;
- კარნახით წერა;
- შინაარსის გადმოცემა საკვანძო სიტყვებზე/ილუსტრაციებზე დაყრდნობით;
- ეპიზოდების თხრობა;
- შინაარსის ვრცლად და მოკლედ გადმოცემა.

შემაჯამებელი დავალებების კომპონენტი

შემაჯამებელი დავალების კომპონენტი უკავშირდება სწავლა-სწავლების შედეგს. ამ კომპონენტში უნდა შეფასდეს ერთი სასწავლო მონაკვეთის (თემა, თავი, პარაგრაფი, საკითხი) შესწავლა-დამუშავების გზით მიღწეული შედეგები. კონკრეტული სასწავლო ერთეულის დასრულებისას მოსწავლემ უნდა შეძლოს ქართული ენისა და ლიტერატურის სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების წარმოჩენა.

შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები

სტანდარტის მოთხოვნათა შესასრულებლად რეკომენდებულია შემაჯამებელ დავალებათა მრავალი ფორმის გამოყენება. ქართულ ენასა და ლიტერატურაში შესაძლებელია შემდეგი ტიპის შემაჯამებელი დავალებების გამოყენება:

- მხატვრული/არამხატვრული ტექსტის გაგება-გააზრება;
- სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა სახის ტექსტების შედგენა;
- არგუმენტირებული მსჯელობა კონკრეტული საკითხის/თემის შესახებ;
- ზეპირი მოხსენების წარმოდგენა;
- ესეს შედგენა;
- პრობლემური საკითხის წარმოდგენა იმიტირებული სიტუაციის (მინისპექტაკლის, როლური თამაშის და სხვ.) საშუალებით;
- გამომეტყველებითი კითხვა (ინდივიდუალური ან გუნდური);
- ლიტერატურული სალონი;
- პროექტი;
- ზეპირი გამოსვლის აუდიო ან აუდიოვიზუალური ჩანაწერის მოსმენა და შეფასება
- და სხვა.

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი დავალებები:

- ყველა ტიპის დავალებას უნდა ახლდეს შეფასების რუბრიკა (ტესტური დავალებების შემთხვევაში თითოეულ ტესტურ კითხვას უნდა ახლდეს შეფასების სქემა);
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;

➤ მითითებული უნდა იყოს სტანდარტის ის შედეგები, რომელთა შემოწმებასაც ემსახურება შემაჯამებელი დავალება.

შეფასება ქართულ, როგორც მეორე ენაში

შეფასების კომპონენტები ქართულ, როგორც მეორე ენაში

მიმდინარე (საშინაო და საკლასო) დავალებათა კომპონენტები

შეიძლება შეფასდეს შემდეგი ცოდნა და უნარ-ჩვევები:

ენობრივი ცოდნა და უნარები

- ლექსიკური ცოდნა;
- გრამატიკული ცოდნა;
- ლექსიკური და გრამატიკული უნარ-ჩვევები;
- გამოთქმა;
- მართლწერა.

კომუნიკაციური უნარები

- კითხვა-გაგება;
- გაწაფულად კითხვა;
- მოსმენა-გაგება;
- ზეპირი კომუნიკაცია;
- წერითი კომუნიკაცია.

სასიცოცხლო უნარ-ჩვევები

- შემოქმედებითობა;
- თანამშრომლობა (მეწყვილესთან, ჯგუფის წევრებთან);
- სტრატეგიების გააზრებულად გამოყენება უნარ-ჩვევების განვითარებისა და სასწავლო საქმიანობის ხელშეწყობის მიზნით;
- სასწავლო აქტივობებში ჩართულობა.

უნარ-ჩვევები ფასდება შემდეგი დავალებებით:

- სხვადასხვა ტიპის გრამატიკული და ლექსიკური სავარჯიშოები;
- სხვადასხვა ტიპის საკითხავი და მოსასმენი ამოცანების გადაჭრა;
- სხვადასხვა ტიპის ზეპირი აქტივობის შესრულება დამოუკიდებლად, მეწყვილესთან ერთად თუ ჯგუფურად;
- სხვადასხვა ტიპის ტექსტის შექმნა დამოუკიდებლად, მეწყვილესთან ერთად თუ ჯგუფურად;
- პროექტის განხორციელება.

შენიშვნა: დაწყებით კლასებში განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა შემდეგ უნარ-ჩვევებს:

- ხმამაღალი კითხვა;
- ჩუმი კითხვა (მარტივი საკითხავი ამოცანების დამოუკიდებლად გადაჭრა);
- გამოწერა;

- გადაწერა;
- კარნახით წერა.

შემაჯამებელი დავალებების კომპონენტი

შემაჯამებელი დავალების კომპონენტი უკავშირდება სწავლა-სწავლების შედეგს. ამ კომპონენტში უნდა შეფასდეს ერთი სასწავლო მონაკვეთის (თემა, თავი, პარაგრაფი, საკითხი) შესწავლა-დამუშავების გზით მიღწეული შედეგები. კონკრეტული სასწავლო ერთეულის დასრულებისას მოსწავლემ უნდა შეძლოს ქართულის, როგორც მეორე ენის სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების წარმოჩენა.

შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები

სტანდარტის მოთხოვნათა დასაფარად, რეკომენდებულია მრავალფეროვანი შემაჯამებელი დავალების გამოყენება. ქართულის, როგორც მეორე ენის შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები შეიძლება იყოს:

- ტექსტის გაგება - გააზრება;
- სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა სახის ტექსტების შედგენა;
- როლურ თამაშებში, სიმულაციურ სიტუაციებში მონაწილეობა;
- ინტერაქცია კონკრეტული საკითხის/თემის შესახებ;
- საუბარი კონკრეტული თემის/საკითხის შესახებ;
- ზეპირი მოხსენება;
- განხორციელებული პროექტი
- და სხვ.

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი დავალებები

- ყველა ტიპის დავალებას უნდა ახლდეს შეფასების რუბრიკა (ტესტური დავალების შემთხვევაში, შეფასების სქემა უნდა ახლდეს თითოეულ ტესტურ კითხვას);
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- მითითებული უნდა იყოს სტანდარტის ის შედეგები, რომელთა შემოწმებასაც ემსახურება შემაჯამებელი დავალება.

მუხლი 58. ქართული ენისა და ლიტერატურის სტანდარტი

1. შესავალი

ქართული ენისა და ლიტერატურის სტანდარტის ბირთვს წარმოადგენს ენა, როგორც პიროვნების თვითგამოხატვის, აზრის ჩამოყალიბებისა და გადაცემის საშუალება. ენობრივი უნარ-ჩვევები წარმოადგენს არა შემთხვევით ნაკრებს, არამედ ერთ მთლიან სისტემას. მან ხელი უნდა შეუწყოს პიროვნების პირადი, ცხოვრებისეული, სოციალური თუ პროფესიული სირთულეების დამოუკიდებლად დაძლევის პროცესს, ვინაიდან ქართული ენა მხოლოდ ერთ-ერთი სასწავლო საგანი კი არ არის, არამედ, სხვა საგანთაგან განსხვავებით, სწავლების ენაა, ყველა დანარჩენი საგნის შესწავლის საშუალებაა. სწავლების ძირითადი პრინციპია საგნის (ენისა და ლიტერატურის) შინაარსობრივი ერთიანობა.

პიროვნების საერთო კულტურა, საკომუნიკაციო და პროფესიული უნარ-ჩვევები სწორედ მშობლიური ენის საფუძველზე ყალიბდება. ის ქმნის იმ ძირითად ბაზისს, რომელსაც ეფუძნება ადამიანის თავისუფალი განვითარების მთელი შემდგომი პროცესი. სწორედ ამის გათვალისწინებით განისაზღვრება ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლების ძირითადი მიზნები:

- განუვითაროს მოზარდს ძირითადი საკომუნიკაციო უნარები (მოსმენა, ლაპარაკი, კითხვა, წერა);
- გამოუმუშაოს წერითი და ზეპირი მეტყველების კულტურა;
- განუვითაროს საკუთარი აზრის ლოგიკური თანამიმდევრობით გამოთქმისა და სხვადასხვა დანიშნულების წერილობითი ტექსტის შექმნის უნარი;
- ჩამოუყალიბოს დამოუკიდებელი, შემოქმედებითი და რეფლექსური აზროვნების უნარი;
- შეაყვაროს კითხვა; გამოუმუშაოს ლიტერატურის, როგორც სიტყვის ხელოვნებისა და კულტურის ფაქტის, აღქმისა და გაცნობიერების უნარი;
- გააცნობიერებინოს ეროვნული და ზოგადსაკაცობრიო კულტურა, როგორც ცვლილებისა და განვითარების მუდმივმოქმედი პროცესი.

ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლების ძირითად მიმართულებებს წარმოადგენს ზეპირმეტყველების, კითხვისა და წერის უნარ-ჩვევების განვითარება.

ზეპირმეტყველება. ეს მიმართულება ორ ერთმანეთთან მჭიდროდ დაკავშირებულ სამეტყველო ქცევას აერთიანებს. ესენია: **მოსმენა** და **ლაპარაკი**. ამ სამეტყველო ქცევებთან დაკავშირებული უნარ-ჩვევების თანამიმდევრული განვითარება მიზნად ისახავს თავისუფალი, თანამედროვე კომუნიკაციისათვის მზადყოფი პიროვნების ჩამოყალიბებას. ეს გულისხმობს ზეპირი მეტყველების, აზრის გამოხატვის უნარ-ჩვევების, მოსმენის კულტურის, სოციალური კომუნიკაციისა და ინტერაქტიური უნარების განვითარებას. მათი განვითარება საფუძველს უყრის ჰუმანური, ტოლერანტული, სხვათა აზრის დამფასებელი პიროვნების აღზრდას.

კითხვა. კითხვის უნარის განვითარება **წიგნიერების** საფუძველია, რაც სრულფასოვანი პიროვნების ჩამოყალიბების აუცილებელ პირობას წარმოადგენს. ეს მიმართულება ემსახურება მშობლიურ და მსოფლიო ლიტერატურასთან ზიარებას; ამასთანავე, ნაირგვარი წერილობითი ტექსტის წაკითხვის, მათში მოცემული ინფორმაციის გაგების, გააზრებისა და გამოყენების უნარ-ჩვევების გამომუშავებას. სწავლის პროცესში მოსწავლემ უნდა გამოიყენოს კითხვის ძირითადი სტრატეგიები, რათა შეძლოს ტექსტის შერჩევა, მასში სასურველი ინფორმაციის დამოუკიდებლად მოძიება, კრიტიკული კითხვა, გრამატიკული, სტატიკური და კონტექსტური მონაცემების გამოყენება ტექსტის ღრმად წვდომის მიზნით; სპეციალური საძიებლებისა და ლექსიკონების გამოყენება, ტექსტების სწრაფი და დიფერენცირებული კითხვა, მიღებული ინფორმაციის დამუშავება, მონაცემთა ანალიზი და დასკვნების გამოტანა.

წერა. ინფორმაციისა და საკუთარი აზრის წერილობითი გადმოცემა, წერის კულტურის ჩამოყალიბება პიროვნების ინტელექტუალური შესაძლებლობების რეალიზაციის აუცილებელი პირობაა. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ინდივიდუალური შემოქმედებითი უნარის გამოვლენა და განვითარება, აზრებისა და დამოკიდებულებების გამოხატვის ენობრივ-სტილისტური საშუალებების დაუფლება, მიზნის შესაბამისი სტრატეგიების გამოყენება (წინასწარი გეგმის შედგენა, საკვანძო სიტყვების შერჩევა, „შავი“ ხელნაწერის გასწორება-რედაქტირება და ა.შ.). მოსწავლე უნდა დაეუფლოს აზრის წერილობით ჩამოყალიბების უნარ-ჩვევებს, აგრეთვე მკაფიო ხელწერას, მართლწერისა და პუნქტუაციის სავალდებულო ნორმებს.

ენა აზროვნებისა და კომუნიკაციის საშუალებაა. შესაბამისად, მისი სწავლება ენის უმთავრესი ფუნქციის წინ წამოწევასა და პრიორიტეტულ მიზნად დასახვას უნდა ემსახურებოდეს.

- ინფორმაციის გაგება, ანალიზი და შეფასება, როგორც აზროვნების საშუალება, უპირველესად გულისხმობს ადამიანის თვითგამოხატვის ენობრივი საშუალებების ფლობას, ენის სემანტიკური და სტრუქტურული კანონზომიერებების ცოდნას; მოსწავლეები ეუფლებიან მშობლიური ენის მართლწერისა და მართლმეტყველების ძირითად ნორმებს. მშობლიური ენის სწავლების ძირითად პრინციპს წარმოადგენს ენის აქტიური გამოყენების უნარ-ჩვევების დაუფლება, რაც გულისხმობს მოსწავლეებში ენობრივი კომპეტენციის განვითარებას და არა მხოლოდ გრამატიკული ცოდნის თვითმიზნურ დაგროვებას. ძირითადი აქცენტი გადატანილია პრაქტიკული გრამატიკის სწავლებაზე. ამიტომ სწავლის პროცესში ენის საკითხები უშუალოდ უნდა უკავშირდებოდეს ტექსტს და კონკრეტულ სამეტყველო სიტუაციას.
- ენის სწავლების ამ კომპონენტთან მჭიდროდაა დაკავშირებული **ენის კომუნიკაციური ასპექტები**. მისი მიზანია, გამოუმუშაოს მოსწავლეს ის უნარ-ჩვევები, რომლებიც აუცილებელია ამა თუ იმ სამეტყველო სიტუაციის მართებულად შეფასებისა და სამეტყველო ქცევის ადეკვატურად წარმართვისათვის, ნებისმიერ სოციალურ გარემოში წარმატებული კომუნიკაციის დასამყარებლად, კომუნიკაციის ძირითადი ხერხებისა და სტრატეგიების დასაუფლებლად. ენის სწავლების ეს კომპონენტი სოციალური ინტერაქციისათვის საჭირო უნარ-ჩვევების განვითარებას ისახავს მიზნად.
- **მხატვრული ტექსტის გაგება და თვითგამოხატვა**. ლიტერატურის სწავლების პროცესმა ხელი უნდა შეუწყოს და ერთგვარი ბიძგი მისცეს თითოეულ მოსწავლეში არსებული უნიკალური – ინდივიდუალური და შემოქმედებითი – პოტენციალის გამოვლენას. მხატვრული ლიტერატურის შესწავლისას, მისი თავისებურებებიდან გამომდინარე, მოსწავლეთა წინაშე ბუნებრივად ჩნდება საკუთარი თავისა და სამყაროს შეცნობის ინდივიდუალური პერსპექტივა.
- პიროვნებაზე ორიენტირებულ საგანმანათლებლო პროცესში ლიტერატურის სწავლების მიზანია არა იდეოლოგიზებული ცნობიერების მქონე ადამიანის აღზრდა, არამედ ისეთი სასწავლო გარემოს შექმნა, რომელშიც მოსწავლეს საშუალება ექნება, პიროვნული გამოცდილების საფუძველზე გაიაზროს და შეაფასოს მხატვრულ ტექსტებში ასახული სიღრმისეული და ცხოვრებისეული პრობლემები. ლიტერატურასთან ურთიერთობამ უნდა განუვითაროს მოსწავლეს მხატვრული და ესთეტიკური გემოვნება, გაუღვიძოს შინაგანი აქტიურობისა და თვითშემეცნების სურვილი.

2. ქართული ენა და ლიტერატურა დაწყებით საფეხურზე

შესავალი

მშობლიური ენის სწავლება დაწყებით საფეხურზე ემსახურება აუცილებელი ენობრივი უნარ-ჩვევების ჩამოყალიბებას ზეპირმეტყველების, კითხვისა და წერის მიმართულებით. ამავე დროს, ეს პროცესი გულისხმობს იმ მინიმალური ლინგვისტური კომპეტენციის ფორმირებას, რომელიც ენის პრაქტიკული გამოყენების თვალსაზრისით არის აქტუალური და შეესაბამება მოსწავლის ინტელექტუალურ შესაძლებლობებსა და ინტერესებს.

მშობლიური ენისა და ლიტერატურის სწავლება დაწყებით საფეხურზე ეფუძნება მდიდარ ტექსტურ კორპუსს – სხვადასხვა სახის მხატვრულ და არამხატვრულ, ასევე მულტიმედიურ ტექსტებს.

ტექსტების ნაირსახეობა ქმნის იმ აუცილებელ თემატურ გარემოს, რომლის გაცნობაც მოსწავლეს შესძენს ცხოვრებისეული ურთიერთობებისათვის საჭირო გამოცდილებას. მოსწავლეები უნდა დაეუფლონ მხატვრული, საინფორმაციო-შემეცნებითი და პრაგმატული ტექსტების აღქმის, გაგების, გამოყენებისა და შექმნის, ასევე ინფორმაციის მოპოვებისა და დამუშავების საბაზისო უნარ-ჩვევებს. სათანადო ყურადღება უნდა მიექცეს ასევე მოსწავლეთა შემოქმედებითი უნარების განვითარებას. მოსწავლეებმა უნდა შეძლონ მიღებული ცოდნისა თუ ენობრივი გამოცდილების საფუძველზე ახალი ტექსტების შექმნა და თვითგამოხატვა.

მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით, I-IV კლასების სტანდარტის მოთხოვნების შესრულებისას ძირითადი აქცენტი უნდა გაკეთდეს მოსწავლეთა ბუნებრივი ენობრივი უნარების კორექციასა და შემდგომ განვითარებაზე, ლექსიკური მარაგის გამდიდრებაზე; ზეპირმეტყველების, კითხვისა და წერის კულტურის გამომუშავებაზე (საწყის დონეზე). მუშაობა უნდა წარიმართოს იმ მიმართულებითაც, რომ მოსწავლეებს ჩამოუყალიბდეთ პოზიტიური დამოკიდებულება კითხვისა და, ზოგადად, სწავლის მიმართ, განუვითარდეთ მეტაკოგნიტური უნარები საწყის დონეზე (საკუთარ სწავლის პროცესზე დაკვირვება, დამოუკიდებლად მუშაობა, სასწავლო საქმიანობის ორგანიზება და სხვ.).

მიმართულებების აღწერა

მიმართულება: ზეპირმეტყველება

ზეპირმეტყველება (მოსმენა და ლაპარაკი) უმნიშვნელოვანეს როლს ასრულებს ცოდნის შეძენისა და ენობრივი უნარ-ჩვევების განვითარების პროცესში. გასათვალისწინებელია, რომ კითხვისა და წერისგან განსხვავებით, ზეპირმეტყველების უნარები მოსწავლეებს უკვე მეტ-ნაკლებად განვითარებული აქვთ სკოლაში მისვლისას: მათ ადრეული ცოდნა, ძირითადად, შეძენილი აქვთ მოსმენით; კომუნიკაციისა თუ თვითგამოხატვის მიზნით კი ამ ასაკის მოსწავლეები უმეტესწილად ლაპარაკს იყენებენ.

სწავლა-სწავლების პროცესში მოსწავლეთა ზეპირმეტყველების უნარების განვითარებას სისტემური და თანამიმდევრული ხასიათი უნდა მიეცეს. მოსმენილის ზეპირად გადმოცემა/თხრობა, მასზე აზრის გამოთქმა, პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა და სხვა ხელს უწყობს გაგება-გააზრების პროცესებს. სწავლების პროცესში მოსმენილი ტექსტობრივი მასალის ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებებისა და შესწავლილი სიტყვების აქტიურად გამოყენებით კი თანდათანობით მდიდრდება მოსწავლეთა ლექსიკური მარაგი, იხვეწება მათი მეტყველება.

I-IV კლასებში საგანგებო ყურადღება უნდა მიექცეს მოსწავლეთა ფონოლოგიური უნარ-ჩვევების განვითარებას, რაც კითხვისა და მართლმეტყველების საფუძველს წარმოადგენს. ეს, თავის მხრივ, ხელს შეუწყობს მართლწერისა და, ზოგადად, წერითი მეტყველების უნარ-ჩვევების განვითარებას. მუშაობა უნდა წარიმართოს ასევე მოსწავლეთა ორთოეპიული (მართლწარმოთქმის) უნარ-ჩვევების ჩამოყალიბებისა და განვითარების მიმართულებით.

V-VI კლასებში სათანადო ყურადღება უნდა მიექცეს კრიტიკული მოსმენის, მოსმენილის ინტერპრეტაციისა და შეფასების უნარ-ჩვევების გამომუშავებას; ინდივიდუალური და ჯგუფური საკომუნიკაციო უნარების, ასევე თვითგამოხატვის უნარ-ჩვევების განვითარებას.

მიმართულება: კითხვა

საწყის ეტაპზე კითხვის სწავლების უპირველესი მიზანია მოსწავლეებში წერილობითი ტექსტის გაშიფვრის უნარის გამომუშავება (გაშიფვრა, იგივე დეკოდირება – სიტყვის გრაფიკული ხატის აკუსტიკურ ხატად კონვერტირება, ანუ ასოების ამოცნობა და მათი დაკავშირება შესაბამის ბგერებთან; ბგერების სიტყვად გამთლიანება, აკუსტიკური ხატის სიტყვის მნიშვნელობასთან დაკავშირება). ეს საშუალებას მისცემს მოსწავლეებს, განვითარონ გაწაფული კითხვის უნარ-ჩვევები, თუმცა მუშაობა იმავდროულად უნდა წარიმართოს წაკითხულის გაგება-გააზრების უნარის განვითარების მიმართულებითაც – მოსწავლეებს უნდა ესმოდეთ ის, რასაც კითხულობენ. სწორედ ეს უნარი აძლევს მათ საშუალებას, შეიძინონ ცოდნა და მიიღონ ინფორმაცია სხვადასხვა ტიპისა და დანიშნულების ტექსტებიდან.

კითხვის სწავლების საბოლოო მიზანია წაკითხულის გააზრება, რაც გულისხმობს მკითხველის აქტიურ მონაწილეობას კითხვის პროცესის სამივე ეტაპზე: კითხვის დაწყებამდე, კითხვის დროსა და კითხვის შემდეგ. კითხვის ტექნიკის თანდათანობით სრულყოფა საშუალებას მისცემს მოსწავლეებს, გახდნენ გაწაფული მკითხველები, გაიგონ და გააზრონ წაკითხული.

წაკითხულის გაგება-გააზრება მნიშვნელოვანწილადაა დამოკიდებული ლექსიკურ მარაგზე - რაც უფრო მდიდარია მოსწავლის ლექსიკური მარაგი, მით უფრო წარმატებულია იგი, როგორც მკითხველი. ამდენად, ლექსიკური მარაგის შევსება-გამდიდრებაზე ზრუნვას სწავლების საწყის ეტაპზევე საგანგებო ყურადღება უნდა მიექცეს. ზეპირი და ბეჭდური ვერბალური ტექსტების გარდა, მუშაობა უნდა წარიმართოს ასევე მულტიმედიური ტექსტების კითხვა-გაგების მიმართულებითაც, რაც ხელს შეუწყობს მოსწავლეებში ზოგადი წიგნიერების უნარ-ჩვევების განვითარებას.

V-VI კლასებში ღრმავდება მოსწავლეთა ენობრივი კომპეტენციები როგორც რეცეფციულ, ისე ფუნქციურ დონეზე, მოსწავლეებს თანდათან უყალიბდებათ ესთეტიკური და ემოციური დამოკიდებულება მხატვრული ტექსტების მიმართ. ამ შინაგანი პროცესების სტიმულირებას სათანადო ყურადღება უნდა მიექცეს. მუშაობა უნდა წარიმართოს იმ მიმართულებითაც, რომ მოსწავლეებს გამოუმუშავდეთ და განუვითარდეთ ქვეტექსტის (იმპლიციტური ინფორმაციის) წვდომის, ასევე მასალის კონტექსტში გააზრებისა და ინტერპრეტაციის, კრიტიკული აზროვნებისა თუ წაკითხულის შეფასების უნარები.

მიმართულება: წერა

მოსწავლეთა უმრავლესობა წერას სწავლების პირველ წელს სწავლობს. წერაში კარგი შედეგების მისაღწევად აუცილებელია, მოსწავლეებმა წერონ ხშირად და მიზანმიმართულად.

სხვადასხვა სახისა და ტიპის ტექსტების შედგენაზე მუშაობა თავდაპირველად უნდა წარიმართოს მასწავლებლის ხელმძღვანელობით, საყრდენების/მინიშნებების გამოყენებით თუ მოდელის მიხედვით. მკაფიო და გასაგები ინსტრუქციების თანხლებით, მრავალფეროვანი კონტექსტის მქონე წერითი დავალებების შესრულების გზით მოსწავლეები თანდათან დახვეწენ კალიგრაფიას, გაიწაფებიან წერაში და შეიქმნიან გარკვეულ წარმოდგენას წერის პროცესზე, რაც გულისხმობს მოსწავლეთა აქტიურ მონაწილეობას წერის სამივე ეტაპზე: წერის დაწყებამდე, წერის პროცესში, წერის შემდეგ.

V-VI კლასებში მუშაობა უნდა წარიმართოს იმ მიმართულებით, რომ მოსწავლეებს გამოუმუშავდეთ გამართული წერითი მეტყველების, აზრის თანამიმდევრულად და ლოგიკურად გადმოცემის უნარ-ჩვევები. ასევე სათანადო ყურადღება უნდა მიექცეს მოსწავლეთა თვითგამოხატვისა და შემოქმედებითი უნარების განვითარებას.

ა) I-IV კლასების სტანდარტი

IV კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

დაწყებითი საფეხურის სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., ქართ.დაწყ.(I).1

„ქართ.“ – მიუთითებს საგანს „ქართული ენა და ლიტერატურა“;

„დაწყ.(I).“ – მიუთითებს I-IV კლასების სტანდარტს;

„1“ – მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

ქართული ენისა და ლიტერატურის სტანდარტის შედეგები (I-IV კლასები)	
	მიმართულება: ზეპირმეტყველება
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
ქართ.დაწყ.(I).1	სათანადო სამეტყველო ქცევის გამოვლენა ნაცნობ საკომუნიკაციო სიტუაციაში.
ქართ.დაწყ.(I).2	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების მოსმენა, გაგება-გააზრება და გადმოცემა.
ქართ.დაწყ.(I).3	პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა ტექსტის თემის, მასში განხილული საკითხების მიმართ; მხატვრული ნაწარმოების პერსონაჟ(ებ)ის, მისი/მათი ქცევის შეფასება და საკუთარი თვალსაზრისის ახსნა.
ქართ.დაწყ.(I).4	ნაცნობი ლექსიკისა და ენობრივ-სინტაქსური კონსტრუქციების სათანადოდ გამოყენება; მართლმეტყველებისა და სამეტყველო ეტიკეტის საბაზისო ნორმების დაცვა.
ქართ.დაწყ.(I).5	ზეპირმეტყველების ნაცნობი სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.
	მიმართულება: კითხვა
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
ქართ.დაწყ.(I).6	გაწაფულად კითხვა.
ქართ.დაწყ.(I).7	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების წაკითხვა და გაგება-გააზრება; ტექსტში ვერბალური და არავერბალური ფორმით მოწოდებული ინფორმაციის (მაგ., ილუსტრაციისა და ტექსტის) ურთიერთდაკავშირება.
ქართ.დაწყ.(I).8	მცირე ზომის მხატვრული ტექსტების ინტერპრეტირება ვერბალური და არავერბალური გზით; ვერბალური ინფორმაციის ვიზუალურად გარდაქმნა და/ან პირიქით.
ქართ.დაწყ.(I).9.	წაკითხული ტექსტის მიმართ პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა და ახსნა; ტექსტის თემის და/ან მასში განხილული კონკრეტული საკითხების შეფასება.
ქართ.დაწყ.(I).10	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების მაორგანიზებელი ელემენტების, სტრუქტურული და კომპოზიციური მახასიათებლების ამოცნობა.
ქართ.დაწყ.(I).11	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების ლექსიკურ და სემანტიკურ მხარეზე, ენობრივ ფორმებზე დაკვირვება.
ქართ.დაწყ.(I).12	კითხვის ნაცნობი სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.
	მიმართულება: წერა

შედგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
ქართ.დაწყ.(I).13	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის მცირე ზომის მარტივი ტექსტების შექმნა ნაცნობ თემატიკაზე.
ქართ.დაწყ.(I).14	ნაცნობი ლექსიკის, ნასწავლი ენობრივ-სინტაქსური კონსტრუქციებისა და სტრუქტურული ელემენტების ადეკვატურად გამოყენება; კალიგრაფიისა და მართლწერის საბაზისო ნორმების დაცვა.
ქართ.დაწყ.(I).15	წერის ნაცნობი სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.

შინაარსი

I-IV კლასების მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით, ქვემოთ ჩამოთვლილი ენობრივი საკითხების, ასევე ტერმინებისა და ცნებების სწავლება უნდა მიმდინარეობდეს პრაქტიკული აქტივობებით. სწავლების ამ ეტაპზე მიზანშეწონილი არ არის გრამატიკული წესებისა და ენობრივი კანონზომიერებების თეორიული სწავლება.

ენობრივი ცოდნა და უნარ-ჩვევები

ენის ლექსიკოლოგიური ასპექტი

აქტიური ლექსიკური ფონდის შევსება; სიტყვიერი მარაგის გამდიდრება დარგობრივი ლექსიკური ერთეულებით; სიტყვათა სემანტიკური და ლექსიკური კავშირების (სინონიმის, ანტონიმის, ერთი სემანტიკური ჯგუფის სიტყვების) ამოცნობა და გამოყენება; სიტყვაწარმოება ელემენტარულ დონეზე; მარტივ ფრაზეოლოგიზმებზე, სიტყვათა მრავალმნიშვნელობაზე დაკვირვება.

ენის გრამატიკული ასპექტი

თხრობითი, კითხვითი, ბრძანებითი და ძახილის წინადადებების ამოცნობა და გამოყენება; სასვენი ნიშნების ამოცნობა და გამოყენება ნასწავლ კონტექსტებში (მაგ., ჩამონათვალში, დიალოგში); სიტყვათა ფორმაცვალების კანონზომიერებათა აღმოჩენა (მაგ., ზმნის უღლება, სახელის ბრუნება, მხოლობითისა და მრავლობითის ფორმების წარმოება); სივრცული, დროითი და მიზეზშედეგობრივი მიმართებების გამომხატველი ენობრივ-გრამატიკული საშუალებების ამოცნობა და გამოყენება; მართლმეტყველებისა და მართლწერის საბაზისო ნორმების დაცვა.

ცნებები და ტერმინები

- **სიტყვის აგებულება:** ბგერა, ხმოვანი და თანხმოვანი ბგერები; ასო, მარცვალი;
- **ტექსტის აგებულება:** სიტყვა, წინადადება, სტრიქონი, აზნაფი, ტექსტი, სათაური, თავი, მიმართვა, ხელმოწერა; სასვენი ნიშნები (წერტილი, მძიმე, კითხვითი ნიშანი, ძახილის ნიშანი, ტირე, ორწერტილი, მრავალწერტილი);
- **ლიტერატურათმცოდნეობის საბაზისო ცნებები:** მოთხრობა, ზღაპარი, იგავ-არაკი, ლექსი, თქმულება/ლეგენდა, ავტორი, პერსონაჟი/გმირი; სიუჟეტი (მოქმედების დრო, ადგილი; ამბის დასაწყისი, შუა ნაწილი, დასასრული); ნაწარმოების თემა, დედააზრი (მთავარი იდეა), ეპითეტი, შედარება.

მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით, ცნებების დამუშავება უნდა ხდებოდეს თვალსაჩინო მასალის საფუძველზე, რათა მოსწავლემ კონკრეტული მაგალითების მეშვეობით გაიაზროს მათი მნიშვნელობა. ამ ეტაპზე მიზანშეწონილი არ არის ცნებების/ტერმინებისა და მათი განმარტებების თეორიული სწავლება.

საკითხავი ტექსტების ტიპები

- **მხატვრული:** პროზაული და პოეტური ნაწარმოებები, ფოლკლორის ნიმუშები: ლექსები, ზღაპრები, თქმულებები, ლეგენდები, მითები, ენის გასატეხები, გამოცანები, ანდაზები და სხვ.; კომიქსები.
- **არამხატვრული:**
- ა) პრაგმატული ტექსტები: რეკლამა, რეცეპტი, განრიგი, ტელეპროგრამა, მოსაწვევი ბარათი, სია, სამახსოვრო წესები, ცხრილი, გეგმა, ინსტრუქცია, გამაფრთხილებელი წარწერა/აზრა, ღია ბარათი, ინტერვიუ, განცხადება (მაგ., საყმაწვილო ჟურნალში), წერილი (მაგ., მეგობრული);
- ბ) ასაკის შესაბამისი სირთულის საინფორმაციო და შემეცნებითი ტექსტები: სტატიები საბავშვო ენციკლოპედიიდან, ჟურნალიდან, გაზეთიდან და სხვ;
- გ) დიდაქტიზებული ტექსტები (საანბნო და სასაუბრო ტექსტები და სხვ.).
- **მულტიმედიაური:** მულტფილმი, საბავშვო სიმღერა, კინოფილმი, სასწავლო-შემეცნებითი ფილმი, სხვადასხვა სახის ვიდეო-, აუდიო-, აუდიოვიდეომასალა (რეკლამა, ანონსი, რეპორტაჟი, სლაიდშოუ), საბავშვო სპექტაკლი; სტატიები საბავშვო ვებგვერდიდან, ვებპორტალიდან, მიმიკური მიზანსცენა, სხვ.

ბ) V-VI კლასების სტანდარტი

VI კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

დაწყებითი საფეხურის სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **ქართ.დაწყ.(II).1**

„**ქართ.**“ – მიუთითებს საგანს „ქართული ენა და ლიტერატურა“;

„**დაწყ.(II).**“ – მიუთითებს V-VI კლასების სტანდარტს;

„**1**“ – მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

ქართული ენისა და ლიტერატურის სტანდარტის შედეგები (V-VI კლასები)	
	1. მიმართულება: ზეპირმეტყველება
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
ქართ.დაწყ.(II).1	სამეტყველო ქცევის წარმართვა საკომუნიკაციო მიზნისა და კონტექსტის შესაბამისად.
ქართ.დაწყ.(II).2	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების მოსმენა და გაგება-გააზრება; ტექსტებზე მსჯელობა და დასკვნის გამოტანა.
ქართ.დაწყ.(II).3	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ნაცნობი ტექსტების ინტერპრეტირება და შეფასება; მათ მიმართ პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა და ახსნა; მხატვრული ნაწარმოების ესთეტიკური შეფასება (საწყის დონეზე).
ქართ.დაწყ.(II).4	სათანადო ლექსიკის, ნასწავლი ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების ამოცნობა და ადეკვატურად გამოყენება.
ქართ.დაწყ.(II).5	ზეპირმეტყველების ნაცნობი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება მიზნის შესაბამისად.
	მიმართულება: კითხვა
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

ქართ.დაწყ.(II).6.	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების წაკითხვა, გაგება და გაანალიზება არსებითი მნიშვნელობის მქონე საკითხების/დეტალების გათვალისწინებით.
ქართ.დაწყ.(II).7.	წაკითხული ტექსტების ინტერპრეტირება, დასაბუთებული დასკვნის გამოტანა და შეფასება; ტექსტების მიმართ პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა და ახსნა; კითხვით გამოწვეული განწყობილებისა და შთაბეჭდილების გადმოცემა.
ქართ.დაწყ.(II).8.	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების ლექსიკური და სემანტიკური მახასიათებლების, სტრუქტურულ-კომპოზიციური ელემენტებისა და ენობრივ-გამომსახველობითი ფორმების ამოცნობა.
ქართ.დაწყ.(II).9.	კითხვის ნაცნობი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება მიზნის შესაბამისად.
მიმართულება: წერა	
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
ქართ.დაწყ.(II).10.	ნაცნობ თემატიკაზე სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის მცირე ზომის ტექსტების შექმნა.
ქართ.დაწყ.(II).11.	ნაცნობი ლექსიკის, ნასწავლი ენობრივ-სინტაქსური კონსტრუქციებისა და სტრუქტურული ელემენტების მიზნობრივად შერჩევა და სათანადოდ გამოყენება; ქართული სალიტერატურო ენის ძირითადი ნორმების დაცვა.
ქართ.დაწყ.(II).12.	წერის ნაცნობი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება მიზნის შესაბამისად.

შინაარსი

დაწყებითი საფეხურის დამამთავრებელ ეტაპზე (ისევე, როგორც I-IV კლასებში) ენობრივი საკითხების სწავლება უნდა მიმდინარეობდეს პრაქტიკული აქტივობებით. მიზანშეწონილი არ არის ძირითადი აქცენტის გადატანა გრამატიკული წესებისა და ენობრივი კანონზომიერებების თეორიულ დასწავლაზე. თუმცა, იმის გათვალისწინებით, რომ V-VI კლასებიდან უკვე იწყება მოსწავლეთა მეტაენობრივი უნარების განვითარებაზე ზრუნვა, აუცილებელია, რომ ენობრივ-გრამატიკული საკითხების დამუშავებას უფრო სისტემური და თანამიმდევრული ხასიათი მიეცეს.

ენობრივი ცოდნა და უნარ-ჩვევები

ენის ლექსიკოლოგიური ასპექტი: აქტიური ლექსიკური ფონდის შევსება სხვადასხვა დარგობრივი ცნებებითა და ტერმინებით, მხატვრული ნაწარმოებების შესწავლისას ათვისებული ლექსიკური ერთეულებითა თუ ფრაზეოლოგიზმებით; ახალი სიტყვებისა და ფრაზების გააზრებულად წარმოება ნაცნობი მოდელების მიხედვით.

ენის გრამატიკული ასპექტი: სიტყვათა მორფოლოგიური აგებულება (სახელთა ბრუნვის ფორმები და მათი ფუნქციები); ზოგიერთი გრამატიკულ-სემანტიკური კატეგორია (არსებითი სახელის ჯგუფები; ზმნის დრო, კილო, ასპექტი); წინადადებათა მოდალობები; წინადადების ძირითადი წევრები; ძირითადი სინტაქსური მიმართებები სიტყვებს შორის (შეთანხმება ზმნასა და სახელს შორის პირსა და რიცხვში); სახელისა და ზმნის ძირითადი გრამატიკული კატეგორიები და მათი სინტაქსური ფუნქციები წინადადებაში.

ცნებები და ტერმინები

- **ტექსტის აგებულება:** ქვეთავი.
- **ტექსტის ფუნქციური ტიპები:** თხრობა, აღწერა, მსჯელობა.
- **ლიტერატურათმცოდნეობის საბაზისო ცნებები და ტერმინები:** მხატვრული ლიტერატურა, არამხატვრული ლიტერატურა; ნაწარმოების ქვეთემა; ჰიპერბოლა, გაპიროვნება.

მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით, პროგრამით განსაზღვრული ცნებების დამუშავება უნდა ხდებოდეს თვალსაჩინო მასალის საფუძველზე, რათა მოსწავლემ კონკრეტული მაგალითების მეშვეობით გაიაზროს მათი მნიშვნელობა. სწავლების ამ ეტაპზე მიზანშეწონილი არ არის ძირითადი აქცენტის გადატანა ცნებების/ტერმინებისა და მათი განმარტებების თეორიულ სწავლებაზე.

საკითხავი ტექსტების ტიპები

- **მხატვრული:**
პროზაული და პოეტური ნაწარმოებები, ფოლკლორის ნიმუშები: ლექსები, ზღაპრები, თქმულებები, ლეგენდები, მითები, ენის გასატეხები, გამოცანები, ანდაზები და სხვ.; კომიქსები.
- **არამხატვრული:**
 - ა) ბიოგრაფიული ტექსტები, პრაგმატული ტექსტები: რეკლამა, რეცეპტი, განრიგი, ტელეპროგრამა, მოსაწვევი ბარათი, სია, სამახსოვრო წესები, ცხრილი, გეგმა, ინსტრუქცია, გამაფრთხილებელი წარწერა/აბრა, ღია ბარათი, ინტერვიუ, განცხადება, წერილი (მეგობრული, ოფიციალური).
 - ბ) საინფორმაციო და შემეცნებითი ტექსტები: სტატიები საბავშვო ენციკლოპედიიდან, ჟურნალიდან, გაზეთიდან და სხვ.
- **მულტიმედია:**
მულტიფილმი, საბავშვო სიმღერა, მხატვრული და/ან დოკუმენტური ფილმები, სასწავლო-შემეცნებითი ფილმი, სხვადასხვა სახის ვიდეო-, აუდიო-, აუდიოვიდეომასალა (რეკლამა, ანონსი, რეპორტაჟი, სლაიდშოუ), საბავშვო სპექტაკლი; სტატიები საბავშვო ვებგვერდიდან, ვებპორტალიდან, მიმიკური მიზანსცენა, სხვ.

[3. ქართული ენა და ლიტერატურა საბაზო საფეხურზე

შესავალი

საბაზო საფეხურის ქართული ენისა და ლიტერატურის სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- გ) მეთოდური ორიენტირები;
- დ) შეფასება;
- ე) დანართი.

საბაზო საფეხურზე ქართულ ენასა და ლიტერატურაში მოსწავლეები შეისწავლიან სხვადასხვა ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს (ქართველ კლასიკოსთა თხზულებებს, თანამედროვე მხატვრულ ლიტერატურას, არამხატვრულ ლიტერატურას და სხვ.). სწავლა-სწავლების პროცესში აქცენტები კეთდება ისეთ მასალაზე, რომელიც შეიცავს პრობლემას (პრობლემებს), განსხვავებულ თვალსაზრისებს და მოითხოვს ამ პრობლემების გადაჭრის ალტერნატიული გზების ძიებას, თვალსაზრისების შეჯერებასა და საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვას.

საგნის სწავლა-სწავლებისას მოსწავლე ჩართული იქნება აქტივობებში, რომლებიც მას შეძენილი ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების საშუალებას მისცემს.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

საბაზო საფეხურზე ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლა-სწავლება მიზნად ისახავს:

- მოსწავლეს განუვითაროს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ზეპირ და წერილობით ტექსტებზე დამოუკიდებლად მუშაობის, მათი გაგება-გაანალიზების, ინტერპრეტირებისა და არგუმენტირების უნარები;
- მოსწავლეს განუვითაროს ენობრივი უნარები, გაუმდიდროს ლექსიკური მარაგი;
- მოსწავლეს განუვითაროს მხატვრულ-ესთეტიკური გემოვნება;
- მოსწავლეს განუვითაროს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების (მათ შორის თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით შექმნილი ტექსტების) შექმნისა და წარდგენა-გაზიარების უნარები;
- მოსწავლეს გამოუმუშავოს პატივისცემისა და პასუხისმგებლობის გრძნობა მშობლიური ენისა და ლიტერატურის, ზოგადად, ქართული კულტურის მიმართ;
- ხელი შეუწყოს მოსწავლის, როგორც სხვა კულტურების პატივისცემელი პიროვნების ფორმირებას;
- ხელი შეუწყოს მოსწავლის, როგორც ჰუმანურ ღირებულებებზე ორიენტირებული, შემოქმედებითი და მაძიებელი პიროვნების ფორმირებას.

ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და პასუხობს შეკითხვას, რა უნდა შეეძლოს საბაზო საფეხურის მოსწავლეს საგან „ქართული ენისა და ლიტერატურის“ ფარგლებში?

სტანდარტის შედეგები ჯგუფდება ოთხი მიმართულების მიხედვით:

ტექსტის გაგება-გაანალიზება - გულისხმობს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტებში მოცემული ექსპლიციტური და იმპლიციტური ინფორმაციის გაგებას და მრავალმხრივად გააზრებას (სასწავლო გეგმაში ტერმინი „ტექსტი“ გამოიყენება ფართო მნიშვნელობით და გულისხმობს როგორც ბეჭდურ, ისე აუდიოვიზუალურ/მულტიმედიურ, აუდიო- და ვიდეოფორმატის ტექსტებს).

ცოდნისა და იდეების გაზიარება - ფოკუსირებულია მოსწავლის პროდუცირების უნარებზე. ეს გულისხმობს, რომ მოსწავლემ, წერილობითი ან ზეპირი ტექსტების სახით, უნდა წარმოადგინოს და გააზიაროს თავისი დამოკიდებულება ტექსტის მიმართ, არგუმენტირებულად იმსჯელოს ნაცნობ თემებზე, საკითხებზე/პრობლემებზე; წარმოაჩინოს ცოდნა, იდეები ან/და ტექსტის გაცნობის შედეგად მიღებული საკუთარი უნიკალური გამოცდილება, ტექსტის მისეული ინტერპრეტაცია, დამოუკიდებლად ჩატარებული სამუშაოს შედეგები.

ენობრივი და სტრუქტურული მახასიათებლების გამოყენება - გულისხმობს სხვადასხვა საკომუნიკაციო სიტუაციაში (ზეპირმეტყველების, კითხვის, წერის დროს) ენობრივი საშუალებებისა და ტექსტის სტრუქტურულ-კომპოზიციური ელემენტების ფუნქციურად გამოყენების უნარების განვითარებას.

სტრატეგიების გამოყენება - სწავლა-სწავლებისას გრძელდება მუშაობა იმ მიმართულებით, რომ მოსწავლეებს განუვითარდეთ სხვადასხვა საკომუნიკაციო სიტუაციაში (ლაპარაკის, მოსმენის, კითხვისა თუ წერის დროს) კოგნიტური და მეტაკოგნიტური სტრატეგიების შერჩევისა და

გააზრებულად გამოყენების უნარი კონკრეტული სასწავლო ამოცანების შესაბამისად, რაც ხელს შეუწყობს დამოუკიდებლად სწავლის უნარების განვითარებას.

სტანდარტის შინაარსი განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებების, თემატური ბლოკებისა და საგნობრივი საკითხების სახით.

საკითხავი ლიტერატურა შეთავაზებულია 3 ძირითადი თემატური ბლოკის სახით. თემატური ბლოკები შემოსაზღვრავს ზოგად შინაარსობრივ კონტექსტებს და საფუძველს ქმნის სტანდარტის შედეგების მიღწევისთვის. თითოეული თემატური ბლოკი მოიცავს შესაბამის სასწავლო თემებს, განსაზღვრულს ლიტერატურის უნივერსალური მოტივების (/თემების) გათვალისწინებით. აქვეა წარმოდგენილი ჩამონათვალი სავალდებულო ნაწარმოებებისა, რომლებიც დამუშავდება შეთავაზებული თემატური ბლოკების ფარგლებში. საბაზო საფეხურის თითოეულ კლასში მოსწავლეებს უნდა შევთავაზოთ სამივე თემატური ბლოკის შესაბამისი მასალა.

სწავლა-სწავლების პროცესში სტანდარტით განსაზღვრული შედეგები, ცნებები და საკითხები ინტეგრირებულად დამუშავდება ყველა კონკრეტულ სასწავლო თემაში.

ინდექსების განმარტება

საბაზო საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების საფეხურსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს, მაგ., **ქართ. საბ. 1.**

„**ქართ.**“ - აღნიშნავს საგანს „ქართული ენა და ლიტერატურა“;

„**საბ**“ - მიუთითებს საბაზო საფეხურს;

„**1**“ - მიუთითებს საგნობრივი სტანდარტის შედეგის ნომერს.

ქართული ენისა და ლიტერატურის სტანდარტის შედეგები (VII-IX კლასები)		
შედეგების ინდექსი	მიმართულება: ტექსტის გაგება-გაანალიზება	ცნებები
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
ქართ.საბ.1.	ტექსტში მოცემული ფაქტობრივი და კონცეპტუალური ინფორმაციის ამოცნობა-გააზრება;	ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები
ქართ.საბ.2.	ტექსტის ცალკეულ ნაწილებს შორის არსებული მიმართებების გაანალიზება და სათანადო დასკვნების გამოტანა;	კომპოზიციური ელემენტები
ქართ.საბ.3.	ტექსტის კომპოზიციური ელემენტების გააზრება მთლიანი ტექსტის ფარგლებში;	სტრუქტურული და
ქართ.საბ.4.	ტექსტის კრიტიკული გააზრება კონტექსტური ფაქტორების გათვალისწინებით.	ორგანიზაციული ელემენტები
მიმართულება: ცოდნისა და იდეების გაზიარება		ენობრივ-
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	გამომსახველობითი
ქართ.საბ.5.	ტექსტის ინტერპრეტაცია პირად ან/და ლიტერატურულ გამოცდილებაზე დაყრდნობით (მაგ. ხედვის პერსპექტივის შეცვლით, დროსა თუ სივრცეში გადანაცვლებით);	საშუალებები

ქართ.საბ.6.	ერთსა და იმავე თემაზე შექმნილი ტექსტების შედარება და მსჯელობა მათ მსგავსება-განსხვავებებზე;	ტექსტის კონტექსტი
ქართ.საბ.7.	საკუთარ გამოცდილებაზე დაყრდნობით ტექსტის შეფასება, ტექსტის მიმართ პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა და ახსნა-დასაბუთება;	მიმართულები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა)
ქართ.საბ.8.	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების შედგენა-გაზიარება საკომუნიკაციო სიტუაციის გათვალისწინებით (ზეპირი ან/და წერიტი მეტყველების დროს).	ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია)
მიმართულება: ენობრივი და სტრუქტურული მახასიათებლების გამოყენება		
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
ქართ.საბ.9.	ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებებისა და გრამატიკის საკითხების ცოდნის ფუნქციურად გამოყენება კონკრეტული მიზნით (ზეპირი ან/და წერიტი მეტყველების დროს);	სტრატეგიები: ზეპირმეტყველების სტრატეგიები
ქართ.საბ.10.	სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტების ცოდნის ფუნქციურად გამოყენება კონკრეტული მიზნით (ზეპირი ან/და წერიტი მეტყველების დროს).	კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები
მიმართულება: სტრატეგიების გამოყენება		
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
ქართ.საბ.11.	ზეპირმეტყველების, კითხვის, წერის სტრატეგიების მიზნის შესაბამისად შერჩევა და ადეკვატურად გამოყენება;	გრამატიკა
ქართ.საბ.12.	სწავლის პროცესში გამოყენებული სტრატეგიების გაცნობიერება, გაანალიზება და შეფასება მიზანშეწონილობისა და ეფექტურობის თვალსაზრისით.	

ცნებები და საკითხები

ტექსტი

➤ ტიპები - მხატვრული, არამხატვრული

➤ ჟანრები

- მხატვრული: მოთხრობა, ნოველა, იგავი, მითი, ზღაპარი, ლეგენდა, ლექსი, პოემა.
- არამხატვრული: საინფორმაციო-შემეცნებითი ტექსტი; ისტორიული წყარო; ესე; პუბლიცისტური წერილი, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებში გამოქვეყნებული მასალა (მაგ., საინფორმაციო ქრონიკა, ინტერვიუ, რეპორტაჟი, სტატია, რეკლამა); მემუარული პროზა; ბიოგრაფიული/ ავტობიოგრაფიული ტექსტი; პირადი/არაფორმალური წერილი; საჯარო გამოსვლა, ინსტრუქცია; ოფიციალურ-საქმიანი სტილის ტექსტები (მაგ., განცხადება, რეზიუმე/CV, ავტობიოგრაფია, ფორმალური წერილი).

➤ კომპოზიციური ელემენტები - თემა, ქვეთემა, იდეა; მოქმედების დრო და ადგილი; თხრობა, აღწერა; პერსონაჟები; დიალოგი; ავტორისეული დახასიათება; პეიზაჟი; პორტრეტი; ხედვის კუთხე/პერსპექტივა (ავტორის, მოთხრობელის, პერსონაჟის); ლირიკული გადახვევა; მორალი/შეგონება (იგავის); სიუჟეტი და მისი განვითარების საფეხურები; კონფლიქტი; რითმა, მეტრი, სტროფი, ტაქტი.

➤ **სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები** - სათაური; თავი; რუბრიკა; აბზაცი; მიმართვა; ხელმოწერა; არავერბალური ელემენტები (ილუსტრაცია, ლოგო, სქემა, შრიფტის სახესხვაობა და ზომა).

კონტექსტი - ტექსტის შექმნის ეპოქა, ადგილი; ეპოქის ზოგადი კონტექსტი (მაგ., რეალიზმი, ფასეულობები, ცოდნის დონე); ავტორის ცხოვრებისეული და სულიერი გამოცდილება (მაგ., შეხედულებები, დამოკიდებულებები).

მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა) - ალუზია; ციტირება.

ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) - კომუნიკაციის ადგილი; კომუნიკაციის მიზანი; ავტორი; აუდიტორია, მკითხველი; მონაწილეები (დისკუსიის, დებატების); არავერბალური მეტყველება (მაგ., სხეულის ენა, ხმის ძალა, ინტონაცია).

ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები (ლექსიკა, სტილი, მხატვრული ხერხები, რიტორიკული ხერხები)

- **ლექსიკა, სტილი** - ომონიმი, დიალექტიზმი, ბარბარიზმი, ჟარგონი, არქაიზმი, ნეოლოგიზმი; ფრაზეოლოგიზმი; აფორიზმი; სიტყვაწარმოება; სიტყვის პირდაპირი და გადატანითი მნიშვნელობა; სტილისტური ხარვეზი (ტავტოლოგია, კალკი, პარონიმები); სხვადასხვა ფუნქციური სტილი (სასაუბრო, მხატვრული, პუბლიცისტური, ოფიციალურ-საქმიანი, სამეცნიერო);
- **მხატვრული სტილის ენობრივი ფიგურები** - ტროპები (ეპითეტი, შედარება, ჰიპერბოლა, მეტაფორა, ალიტერაცია, ალეგორია, ირონია).
- **რიტორიკის ელემენტები** - თეზისი, არგუმენტი; რიტორიკული შეკითხვა, რიტორიკული მიმართვა, განმეორება; რიტორიკული სტილის ძირითადი მახასიათებლები (სარწმუნოობა, ლოგიკა, ემოცია).

სტრატეგიები

- **ზეპირმეტყველების (ლაპარაკის, მოსმენის) სტრატეგიები** (მაგ., კომუნიკაციის სიტუაციური მახასიათებლების განსაზღვრა, წინარე ცოდნის მობილიზება, რეპეტიციის გავლა, პარაფრაზირება; წინასწარი ვარაუდების გამოთქმა, დამაზუსტებელი კითხვების დასმა, ჩანაწერების კეთება).
- **კითხვის სტრატეგიები** (მაგ., წინარე ცოდნის გააქტიურება, დაკავშირება, ვარაუდების გამოთქმა, წაკითხულის ვიზუალიზაცია, შეჯამება, შეკითხვების დასმა, ხელახლა წაკითხვა, დაჯგუფება-დახარისხება, კონტექსტზე დაყრდნობით/ლექსიკონის გამოყენებით სიტყვის მნიშვნელობის ამოცნობა-დადგენა).

- **წერის სტრატეგიები** (მაგ., კომუნიკაციის სიტუაციური მახასიათებლების განსაზღვრა; იდეების გენერირება; იდეების დაჯგუფება; ცოდნის მობილიზება; გეგმის შედგენა; პირველადი ვარიანტის შედგენა; პირველადი ვარიანტის გაუმჯობესება; ნაწერის გაფორმება და წარდგენა-გაზიარება).
- **მეტაკოგნიტური სტრატეგიები** (მაგ., აქტივობის/დავალების ღირებულების გააზრება; დაფიქრება სწავლის პროცესზე, წინსვლა-განვითარების შემაფერხებელი და ხელშემწყობი ფაქტორების გაცნობიერება, სწავლის პროცესის დაგეგმვა).

მეტყველების ფუნქციური ტიპები: თხრობა, აღწერა, მსჯელობა.

ქართული ენის ისტორია: მსოფლიოს ენათა ოჯახები; ქართული ენა, ქართველური ენები, ქართული ენის დიალექტები; ქართული სალიტერატურო ენა, ქართული დამწერლობა (ანბანი).

გრამატიკის საკითხები

მორფოლოგია

ფორმაცვალებადი მეტყველების ნაწილები:

- სახელები (არსებითი, ზედსართავი, რიცხვითი, ნაცვალსახელი): სახელთა ჯგუფები შინაარსის მიხედვით; სახელთა ბრუნება; სახელთა წარმოქმნა; კომპოზიცია.
- ზმნა: ძირითადი ზმნური კატეგორიები; გარდამავლობა; ზმნისწინი; ზმნის უღლება; თავისებური ზმნები.
- სახელზმნები (საწყისი და მიმღეობა).

ფორმაუცვლელი მეტყველების ნაწილები:

- ზმნიზედა (ადგილის, დროის, ვითარების, მიზეზისა და მიზნის);
- თანდებული (ცალკე მდგომი და შერწყმული);
- კავშირი და მისი ჯგუფები;
- ნაწილაკი და მისი ჯგუფები;
- შორისდებული და მისი ჯგუფები.

სინტაქსი

- სიტყვათა შორის სინტაქსური ურთიერთობის სახეები - შეთანხმება, მართვა, მირთვა;
- წინადადების წევრები: მთავარი და არამთავარი წევრები;

- **წინადადება:** წინადადება მოდალობის მიხედვით; წინადადება აგებულების მიხედვით; მარტივი წინადადება და მისი სახეები; შერწყმული წინადადება; რთული წინადადების სახეები; წინადადებათა შეერთების საშუალებები; დამოკიდებული წინადადების სახეები რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში.
- განკერძოებული სიტყვები და გამოთქმები;
- პირდაპირი და ირიბი ნათქვამი.

აღნიშნულ ენობრივ-გრამატიკულ საკითხებთან დაკავშირებული სალიტერატურო ენის ნორმები, მართლწერა, პუნქტუაცია.

საკითხავი ლიტერატურა

საბაზო საფეხურის მოსწავლეთა საკითხავი ლიტერატურის ძირითად ბირთვს წარმოადგენს ქართული მწერლობა. მათგან ცალკე ჯგუფს ქმნის სავალდებულო ნაწარმოებები - ქართული მწერლობის კლასიკოსთა დროში გამოცდილი თხზულებები, რომლებმაც მყარად დაიმკვიდრეს ადგილი ქართული ლიტერატურის ისტორიაში და წარმოადგენენ საყრდენ ტექსტებს ცალკეული თემების შესწავლის დროს (სავალდებულო ნაწარმოებების ჩამონათვალი იხ. თემატური ბლოკების ქვემოთ).

სწავლა-სწავლების პროცესში, ამა თუ იმ თემატური ბლოკის ან/და სასწავლო თემის ფარგლებში, სავალდებულო ნაწარმოებებთან ერთად მოსწავლეებს უნდა შევთავაზოთ არასავალდებულო ლიტერატურაც - მხატვრული და არამხატვრული ტექსტები, რომლებიც შეესაბამება მოსწავლეთა ასაკობრივ ინტერესებს და დაეხმარება მათ სტანდარტით განსაზღვრული საგნობრივი ცნებებისა და საკითხების ათვისებაში, უნივერსალური ლიტერატურული მოტივების (/თემების) წვდომა-გააზრებაში.

ძირითადი თემატური ბლოკები და სასწავლო თემები

I თემატური ბლოკი. ადამიანი და მისი ცხოვრება

ადამიანის ცხოვრების გზა (მაგ., ადამიანის ყოფა-ცხოვრება, საქმიანობა, ურთიერთობა სხვა ადამიანთან), ადამიანის შინაგანი სამყარო (მაგ., ემოციები, გრძნობები, განცდები, ოცნებები; წარმოსახვა-ფანტაზია);

საზოგადოებაში თანაცხოვრება (მაგ., ადამიანის ადგილი საზოგადოებაში, საზოგადოების ზეგავლენა ადამიანზე, ადამიანის ზეგავლენა საზოგადოებაზე).

II თემატური ბლოკი. სამყაროს შეცნობა, ახლის ძიება

მშობლიური სამყარო (მაგ., მშობლიური ქვეყნის წარსული, აწმყო, მომავალი; ენა, კულტურა, ტრადიციები; მშობლიური ქვეყნის მრავალფეროვნება);

ბუნებასთან ურთიერთობა (მაგ., ბუნების მშვენიერება, ჰარმონიულობა; წონასწორობა/ბალანსი ადამიანსა და ბუნებას შორის, კონფლიქტი ბუნებასთან და მისი შედეგები; ზრუნვა ბუნებაზე/გარემოზე თანამედროვე ეპოქაში);

ახალი სამყაროს აღმოჩენა-შემეცნება (მაგ., ახლის/სიახლის აღმოჩენის გზები, ახლის ნახვით/აღმოჩენით მიღებული ცოდნა და გამოცდილება, ურთიერთმიმართება ახალსა და ნაცნობს/ჩვეულს შორის).

III თემატური ბლოკი. მარადიული ძიებები

სიკეთე და ბოროტება (მაგ., სიკეთისა და ბოროტების ურთიერთმიმართება, ადამიანის ნების როლი სიკეთისა და ბოროტების დაპირისპირებაში);

ცხოვრების საზრისი (მაგ., ადამიანის არსებობის მიზანი, ადამიანური პოტენციალის რეალიზების გზების ძიება-გააზრება).

სავალდებულო ნაწარმოებები

1. ლეონტი მროველი - „ცხოვრება და მოქალაქობა ღირსისა და მოციქულთა სწორისა ნეტარისა ნინოსი“: მირიანის ნადირობა და მზის დაბნელება (ადაპტირებული სახით);
2. შოთა რუსთველი - „ვეფხისტყაოსანი“: „ამბავი როსტევან არაბთა მეფისა“, „ნახვა არაბთა მეფისაგან მის ყმისა ვეფხისტყაოსნისა“, „ანდერძი ავთანდილისა“ (მითითებული სახით), „თათბირი ნურადინ ფრიდონისა“, „თათბირი ავთანდილისა“, „თათბირი ტარიელისა“;
3. სულხან-საბა ორბელიანი - „წიგნი სიბრძნე-სიცრუისა“: ცალკეული იგავები, შერჩეული სამი ძირითადი თემატური ბლოკის გათვალისწინებით (ადაპტირებული სახით);
4. დავით გურამიშვილი - „დავითიანი“: 3 თავი (ლეკთაგან დატყვევება; სიზმარი ტყვეობასა შინა; ტყვეობიდან გაპარვა) (მითითებული სახით);
5. ნიკოლოზ ბარათაშვილი - „ბედი ქართლისა“, „ფიქრნი მტკვრის პირას“, „სული ობოლი“;
6. ილია ჭავჭავაძე - „ბაზალეთის ტბა“, „სარჩოხელაზედ“, „რა გითხრათ? რით გაგახაროთ?“ (მითითებული სახით), „სიტყვა წინამძღვრიანთკარის სამეურნეო სკოლის გახსნაზე“ (მითითებული სახით);
7. აკაკი წერეთელი - „განთიადი“, „თორნიკე ერისთავი“, „ბაში-აჩუკი“;
8. ვაჟა-ფშაველა - „ჩემი ვედრება“, „კაი ყმა“, „ხმელი წიფელი“;
9. მიხეილ ჯავახიშვილი - „ეშმაკის ქვა“;
10. გალაკტიონ ტაბიძე - „ქარი ქრის“, „გაგონდება თუ არა“, „წამყე ბეთანიისაკენ“, „მამული“;
11. კონსტანტინე გამსახურდია - „მთვარის მოტაცება“: ფრაგმენტი (მითითებული სახით);
12. გიორგი ლეონიძე - „ნატვრის ხე“: მარიტა;
13. კოლაუ ნადირაძე - „25 თებერვალი“;

14. ანა კალანდაძე - „ვაჟაო, დილის მზის სხივო...“;

15. ჭაბუა ამირეჯიბი - „დათა თუთაშხია“: მოსე ზამთარაძის ნაამბობი.

საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვები:

საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვები სტანდარტის ცნებებსა და საკითხებს აკავშირებს შედეგებთან:

- რა მიზნით ვკითხულობ? რა შეიძლება გავაკეთო იმისთვის, რომ უკეთ გავიგო/გავიაზრო ტექსტი? (/როგორ მოქმედებენ კარგი მკითხველები, როდესაც არ ესმით ტექსტი?)
- რატომ/რა მიზნით იყენებს ავტორი ამა თუ იმ ენობრივ-გრამატიკულ ფორმებსა და ლექსიკურ საშუალებებს, მხატვრულ და სტილურ ხერხებს? რატომ არის ეს ტექსტი მოთხრობა (/ პოემა, იგავი, პირადი წერილი და ა.შ.)?
- რამდენად და როგორ მეხმარება ნაწარმოების სტრუქტურა ტექსტის გაგება-გააზრებაში?
- როგორ/რა საშუალებებით ცდილობს ავტორი მკითხველზე ზემოქმედებას, აზრის გამოხატვას, პოზიციის დასაბუთებას? რამდენად ეფექტურია მისი მცდელობები?
- რას მეუბნება/რა ინფორმაციას მაწვდის ტექსტი მისი შექმნის ეპოქაზე, ავტორზე?
- რითია ეს ტექსტი გამორჩეული, უნიკალური (/რით გამოირჩევა ეს ტექსტი ამავე თემაზე, საკითხზე, პრობლემაზე შექმნილი სხვა ტექსტებისგან?)
- რამდენად/როგორ დამეხმარება ეს ტექსტი რეალური სამყაროს გაცნობაში, საკუთარი თავის შემეცნებაში, სხვა ტექსტის (წიგნის, ფილმის) გაგებაში? / რამდენად და რითია ეს ტექსტი საინტერესო პირადად ჩემთვის, თანამედროვე ადამიანებისთვის?
- როგორ გამოვხატო საკუთარი აზრები, იდეები, ფიქრები და დამოკიდებულებები ამ კონკრეტულ ნამუშევარში/საკომუნიკაციო სიტუაციაში? რა ენობრივი საშუალებები გამოვიყენო ამ კონკრეტულ საკომუნიკაციო სიტუაციაში (/ამ კონკრეტული ნამუშევრის შესადგენად)? როგორ დავეხმარო მკითხველს/მსმენელს ჩემი ნაწერის/ნათქვამის უკეთ გაგებაში?

გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა შინაგანი ძალების გააქტიურებას;
- ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით;
- გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებასა და ორგანიზებას;
- დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლას);
- ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

პასუხისმგებლობა	• სასკოლო საქმიანობებში (სასკოლო ცხოვრებაში) ნაკისრი ვალდებულების შესრულება; • სამუშაოს დადგენილ ვადებში დასრულება და ჩაბარება; • საკუთარი ქცევის მართვა, საკუთარ ქცევებზე, სოციალურ აქტივობებზე პასუხისმგებლობის აღება.
თანამშრომლობა	• სამუშაოს თანასწორად განაწილება და შესრულება ჯგუფური/გუნდური მუშაობის დროს; • მზაობა ჯგუფში/გუნდში სხვადასხვა ფუნქციის შესასრულებლად (მაგ., ლიდერის); • განსხვავებული იდეების, შეხედულებების კონსტრუქციულად განხილვა; • რესურსების, მოსაზრებების, ცოდნის გაზიარება პრობლემათა ერთობლივად გადაჭრის, გადაწყვეტილებათა ერთობლივად მიღების მიზნით.
ეთიკა	• ეთიკური ნორმების დაცვა; • სოლიდარობის განცდა; • ემპათია; • განსხვავებულობის მიმღებლობა; • საკუთარ აქტივობაზე პასუხისმგებლობის გააზრება.
ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	• ქსელური ძიება; • სხვადასხვა ტიპისა და ფორმატის ელექტრონული ტექსტების შექმნა (მაგ., სლაიდშოუს, PowerPoint-პრეზენტაციის); • ელექტრონული ტექსტების დამუშავება, e-წიგნებისა და აუდიოწიგნების გამოყენება; • პერსონაჟის ფეისბუქი/ფეისბუქ-პროფილი; • მკითხველის ფორუმი, წიგნის/ნაწარმოების ბლოგი.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

წლიური პროგრამა სტანდარტზე დაყრდნობით იგეგმება და გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს. წლიური პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა. სკოლას შეუძლია გამოიყენოს რეკომენდაციის სახით შეთავაზებული წლიური პროგრამა ან თავად დასახოს სტანდარტის მიღწევის გზები. წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემების საშუალებით (შედეგი არ წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასწავლო ერთეულს - თემას).

სასწავლო თემის დასაგეგმად გამოიყენება შემდეგი კომპონენტები:

სასწავლო თემა სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.
ცნებები, ტექსტები, საკითხები ტექსტებისა და საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.

საკვანძო შეკითხვები

თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა:

- მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად;
- სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა;
- თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მათემატიკურ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.

აქტივობები

მიმდინარე დავალებების ტიპების/წიშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.

კომპლექსურ/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი

კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

როგორ აიგება სასწავლო თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრესი ორიენტირებია სტანდარტის შედეგები. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. სტანდარტის ცნებებსა და შედეგებზე დაყრდნობით განისაზღვრება საკვანძო შეკითხვები და შეფასების ინდიკატორები, შეირჩევა ტექსტები, შემუშავდება იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის. ამის შემდეგ განისაზღვრება საგნობრივი საკითხები, რესურსები, დავალებათა ტიპები/წიშები. თითოეულ თემაზე მუშაობის პროცესი მოემსახურება ზოგადი მკვიდრი წარმოდგენების ჩამოყალიბებას.

ქვემოთ თემის ასაგებად გადასადგმელი ნაბიჯები წარმოდგენილია სქემატურად, ცხრილის სახით.

ცხრილი. სასწავლო თემის აგების პროცესი

ნაბიჯი 1. მკვიდრი წარმოდგენების განსაზღვრა
ნაბიჯი 2. თემატური საკვანძო შეკითხვების დასმა
ნაბიჯი 3. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა
ნაბიჯი 4. თემის ტექსტების/რესურსების შერჩევა
ნაბიჯი 5. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების იდეების შემუშავება
ნაბიჯი 6. საკითხების განსაზღვრა
ნაბიჯი 7. მიმდინარე აქტივობებისა და დავალებების განსაზღვრა-დაგეგმვა

თემატური ერთეულების დაგეგმვისას გასათვალისწინებელია შემდეგი:

- შერჩეული მასალა უნდა შეესატყვისებოდეს მოსწავლეთა ასაკობრივ ინტერესებსა და შესაძლებლობებს;
- ქართული მწერლობის კლასიკოსთა თხზულებების გარდა, მოსწავლეებს უნდა შევთავაზოთ მაღალი ხარისხის თანამედროვე ლიტერატურა, რომელიც ასახავს მათთვის ნაცნობ რეალიებს, პრობლემატიკას; თანამედროვე ადამიანის შინაგან სამყაროს, ფიქრებს, დამოკიდებულებებს, ოცნებებსა და მისწრაფებებს. ეს დაეხმარება მოსწავლეებს იმაში, რომ უკეთ გაიაზრონ თანამედროვე სამყარო, იპოვონ პასუხები მათთვის აქტუალურ და არსებით შეკითხვებზე, დასახონ პრობლემების გადაჭრის გზები, შეიმეცნონ საკუთარი თავი და დაიმკვიდრონ ადგილი თანამედროვე საზოგადოებაში. სხვადასხვა ეპოქაში შექმნილ ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების აღმოჩენა კი ნოყიერ ნიადაგს შექმნის მსჯელობისთვის და დაეხმარება მოსწავლეებს იმაში, რომ სიღრმისეულად გაიაზრონ საგნობრივი ცნებები და საკითხები შეთავაზებული კონტექსტების (თემების) ფარგლებში.

- ქართული ლიტერატურის გარდა, მოსწავლეებს შესაძლებელია შევთავაზოთ უცხოური ლიტერატურის ნიმუშებიც, რაც დაეხმარება მათ, გაიაზრონ მშობლიური ლიტერატურა მსოფლიო ლიტერატურის კონტექსტში (სხვადასხვა კულტურის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების აღმოჩენის გზით). ეს გააფართოებს მოსწავლეთა კულტურულ ჰორიზონტს და ხელს შეუწყობს მათ განვითარებას ინტერკულტურული კუთხით.
- ენობრივ-გრამატიკული ცნებებისა და საკითხების სწავლება არ გულისხმობს გრამატიკული ცოდნის თვითმიზნურ დაგროვებას. სწავლა-სწავლების პროცესი უნდა წარიმართოს ისე, რომ მოსწავლემ შეძლოს ნასწავლის სინთეზირება და ფუნქციურად გამოყენება სხვადასხვა საკომუნიკაციო სიტუაციაში (ზეპირმეტყველების, კითხვის, წერის დროს). ამდენად, მოსწავლეებს უნდა მივცეთ შესაძლებლობა, გამოიყენონ ენობრივი ცოდნა განსხვავებულ კონტექსტებში სხვადასხვა ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შედგენის გზით.
- საკითხავი მასალის რაოდენობა უნდა შეირჩეს იმგვარად, რომ მოსწავლეებს ჰქონდეთ საკმარისი დრო მისი (მასალის) საფუძვლიანად დამუშავებისა და გააზრებისათვის.

სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია ზრუნვა მეტაკოგნიციის უნარების განვითარებაზე, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და მისი შესრულებისას „ხმამალა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს ეს აქტივობა (მაგ., კარგად გავეცნოთ პირობას და დავაკვირდეთ, რას მოითხოვს იგი; აქვს თუ არა პირობას თანხმლები მასალა, მაგ., სურათები? სანამ ტექსტს წავიკითხავთ, ხომ არ სჯობს, ჯერ სურათებს გავეცნოთ და ვნახოთ, რა ინფორმაციის შემცველია ეს სურათები? და მისთ).

წინმსწრები მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფურად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.) და სტრატეგიები, რომლებსაც გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ნამუშევრები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ (ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებსა და ქმედობაუნარიანობას.

დ) შეფასება

საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშესაწყობად უპირატესობა უნდა მიენიჭოს განმავითარებელ შეფასებას, რომელიც აფასებს მოსწავლეს თავის წინარე შედეგებთან მიმართებით, ზომავს ინდივიდუალურ წინსვლას და, ამდენად, აძლევს მოსწავლეს ცოდნის ეტაპობრივად აგების (კონსტრუირების) საშუალებას.

მნიშვნელოვანია, მოსწავლე თავად იყოს ჩართული განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითადი მიზანია მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას შეასწავლის ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვას.

განმავითარებელი და განმსაზღვრელი შეფასებებისათვის გამოიყენება შემდეგი კრიტერიუმები:

მოსწავლე:

- ამოიცნობს ლოგიკურ მიმართებებს ტექსტის სხვადასხვა ნაწილში მოცემულ ინფორმაციას შორის (მაგ., ქრონოლოგიური თანამიმდევრობა, მიზეზშედეგობრიობა, პირობისეულობა);
- ახარისხებს ინფორმაციას კონკრეტული მიზნით;
- გამოყოფს საკვანძო სიტყვებს, ადგილებს/ეპიზოდებს და ხსნის, რითია ისინი მნიშვნელოვანი;
- ტექსტში მოწოდებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით ამოიცნობს ნაგულისხმევ ინფორმაციას;
- ამოიცნობს თემას/ქვეთემას, მთავარ იდეას, ძირითად პრობლემას/საკითხს;
- აანალიზებს პერსონაჟ(ებ)ის ქცევას, მსჯელობს პერსონაჟ(ებ)ის მოტივაციაზე, მათ ურთიერთდამოკიდებულებაზე;
- ახასიათებს პერსონაჟს/ამბის გმირს ტექსტის მონაცემებზე დაყრდნობით (მაგ., გარეგნობის, მეტყველების, ქცევის, აზრების, ავტორისეული დახასიათების, საცხოვრებელი გარემოს მიხედვით);
- ერთმანეთს უდარებს პერსონაჟ(ებ)ს და პოულობს მსგავსება-განსხვავებას მათ შორის;
- აკვირდება, როგორ იცვლებიან მოვლენები/პერსონაჟები სიუჟეტის განვითარების სხვადასხვა ეტაპზე;
- ამოიცნობს კონცეპტუალურ ინფორმაციას (მაგ., მხატვრულ ტექსტებში აკვირდება მოვლენათა და პერსონაჟთა ავტორისეულ შეფასებებს, არამხატვრულ ტექსტებში ამოიცნობს ძირითად თეზისებს/დებულებებს), გამოაქვს შესაბამისი დასკვნები;

- გაიაზრებს ტექსტის სხვაგვარად ინტერპრეტირების შესაძლებლობას;
- განასხვავებს ფაქტსა და მოსაზრებას/შეფასებას, თეზისსა და არგუმენტს, გაიაზრებს მიმართებას მათ შორის;
- განასხვავებს მთავარ და არამთავარ ინფორმაციას, გაიაზრებს მიმართებას მათ შორის;
- საუბრობს მნიშვნელოვანი დეტალების/ნიუანსების დანიშნულებაზე (მაგ., პერსონაჟის სახასიათო თვისების წარმოჩენა, მოქმედების დროისა და ადგილის სპეციფიკის ჩვენება);
- განსაზღვრავს კონფლიქტს/ძირითად პრობლემას ტექსტში, საუბრობს მის გამომწვევ მიზეზებზე;
- მსჯელობს, როგორ იყენებს ავტორი თემისა და მთავარი იდეის წარმოსაჩენად კომპოზიციის ელემენტებს (მაგ., მოქმედების დროსა და ადგილს, პერსონაჟებს, სიუჟეტს);
- ამოიცნობს სპეციფიკურ დრო-სივრცულ მახასიათებლებს, გაიაზრებს მათ მთლიანი ტექსტის კონტექსტში;
- გაიაზრებს მხატვრულ ნაწარმოებში წარმოდგენილ კონფლიქტს/პრობლემას, ასევე ავტორის, მთხრობელის, პერსონაჟის პოზიციას ტექსტის თანადროული ეპოქის კონტექსტში;
- საუბრობს, რა დასკვნა გამოიტანა ტექსტის საფუძველზე (/რა ასწავლა ტექსტმა);
- პოულობს მსგავსება-განსხვავებას ტექსტში ასახულ რეალიებს, პერსონაჟებს/ამბის გმირებსა და რეალურ ცხოვრებას/რეალურ ადამიანებს შორის, გამოაქვს სათანადო დასკვნები;
- გაიაზრებს, თუ როგორ შეიძლება შეცვალოს ნაწარმოების შინაარსი დრო-სივრცული ფაქტორების ცვლილებამ;
- ამოიცნობს და ხსნის სხვაობას ავტორის/მთხრობელის, პერსონაჟების ხედვის პერსპექტივებს შორის;
- ამოიცნობს ავტორის შეხედულებებს/დამოკიდებულებებს, საუბრობს, რა მიმართებაა ტექსტსა და ავტორის გამოცდილებას შორის;
- წარმოადგენს საკუთარ ინტერპრეტაციას სხვადასხვა ფორმით (მაგ., ინსცენირებით, გამომსახველობითი კითხვით);
- ასაბუთებს საკუთარ მოსაზრებას ტექსტიდან შესაბამისი ადგილების მოხმობით;
- ასახელებს მისთვის ყველაზე შთამბეჭდავ/მიმზიდველ ადგილებს და ხსნის, რითია ისინი გამორჩეული;
- ამოიცნობს, რით ჰგავს/რით განსხვავდება ერთსა და იმავე თემაზე/პრობლემაზე შექმნილი ტექსტები ერთმანეთისგან (მაგ., მოვლენების, ფაქტების, პერსონაჟთა თვისებების, ქცევის, თვალსაზრისების კუთხით), გამოაქვს სათანადო დასკვნა;
- ამოიცნობს, რა განსხვავებული მიდგომებია გამოყენებული სხვადასხვა ტიპის/ჟანრის ტექსტებში ერთი და იმავე თემის/საკითხის, პრობლემის წარმოსაჩენად;
- აფასებს, რამდენად დამაჯერებლად ასაბუთებს ავტორი თვალსაზრისს/პოზიციას;
- საკუთარ გამოცდილებაზე დაყრდნობით შეაფასებს ტექსტში ასახულ განსხვავებულ თვალსაზრისებს;
- წამოაყენებს ტექსტში წამოჭრილი პრობლემის გადაჭრის ალტერნატიულ ვარიანტს;
- იყენებს არგუმენტაციის სხვადასხვა ფორმას (მაგ., ფაქტობრივ, მიზეზშედეგობით, ანალოგიაზე დამყარებულ არგუმენტებს);

- ადგენს სტანდარტით განსაზღვრული ტიპის ტექსტებს ნაცნობ თემაზე/საკითხზე სხვადასხვა მიზნით (მაგ., ანალიზის შედეგების წარმოჩენის, თვითგამოხატვის, ინფორმაციის მოწოდების, საკუთარი პოზიციის გამოხატვის, გამოცდილების გაზიარების);
- ადეკვატურად იყენებს გრამატიკული ფორმებისა და სინტაქსური კონსტრუქციების ცოდნას სხვადასხვა მიზნით (მაგ., წაკითხულის გაანალიზების, საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვის);
- ადეკვატურად იყენებს ცალკეული ჟანრების ენობრივი და სტილისტური მახასიათებლების ცოდნას;
- ამოიცნობს ენობრივ-გამომსახველობით ხერხებს, რომლებსაც ავტორი იყენებს განწყობის, ემოციური ფონის შესაქმნელად;
- ამოიცნობს მხატვრულ ხერხებს, რომლებიც ტექსტს ანიჭებს ესთეტიკურ მიმზიდველობას (მაგ., ჰიპერბოლას, მეტაფორას, სხვ.) და ხსნის მათ დანიშნულებას;
- ამოიცნობს და ახასიათებს პოეტურ ნაწარმოებში ბგერწერითი ეფექტის შემქმნელ ელემენტებს (რიტმას, რიტმს, ალიტერაციას);
- ამოიცნობს მიმართებებს ტექსტის სტრუქტურულ და ორგანიზაციულ ელემენტებს შორის, გაიაზრებს მათ მთლიანი ტექსტის ფარგლებში (მაგ., სათაური-ტექსტი, წამყვანი აბზაცი-დამხმარე აბზაცები).

შემაჯამებელი (განმავითარებელი და განმსაზღვრელი) შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისთვის გამოიყენება კომპლექსური, კონტექსტის მქონე დავალებები, რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას. ამ დავალებათა შესაფასებლად გამოიყენება შეფასების რუბრიკები, ანუ კრიტერიუმების ბადე.

მოსწავლეს თითოეული სასწავლო თემის დამუშავების შემდეგ ევალება შემაჯამებელი დავალების წარმოდგენა. შემაჯამებელი დავალებების მინიმალური რაოდენობა წლის განმავლობაში სასწავლო თემების რაოდენობას ემთხვევა.

განმსაზღვრელი შემაჯამებელი დავალება ინტეგრირებულად ამოწმებს/აფასებს ენისა და ლიტერატურის სწავლა-სწავლებისას შეძენილ ცოდნასა თუ უნარებს.

ტიპობრივი დავალებები შემაჯამებელი შეფასებისათვის

სტანდარტში შემოთავაზებულია ტიპობრივ დავალებათა ფართო არჩევანი. შემაჯამებელი შეფასებისათვის მასწავლებელი და/ან მოსწავლე შეარჩევს დავალების სასურველ ტიპს/ტიპებს.

შემაჯამებელი დავალებების სახით, მოსწავლეებს უნდა შევთავაზოთ კომპლექსური სახის აქტივობები. ყოველი სასწავლო თემის ფარგლებში მოსწავლეებმა უნდა შეასრულონ, სულ მცირე, ერთი შემაჯამებელი კომპლექსური დავალება.

კომპლექსურ დავალებებს მიეკუთვნება:

- დისკუსია;
- დებატები;
- ლიტერატურული სამსჯავრო, ლიტერატურული სალონი;

- პრეზენტაცია, ზეპირი მოხსენება/ზეპირი გამოსვლა;
- პრობლემური საკითხის წარმოდგენა იმიტირებული სიტუაციის (მინისპექტაკლის, როლური თამაშის და სხვ.) საშუალებით;
- ნაწარმოების ინსცენირება;
- ანალიტიკური წერითი ნამუშევრები (მაგ., ტექსტის ანალიზი; ორი ტექსტის შედარებითი ანალიზი, პერსონაჟის დახასიათება, პერსონაჟების შედარებითი დახასიათება);
- თხრობითი ტექსტის შედგენა (რეალურ ან/და წარმოსახვით გამოცდილებაზე);
- დამარწმუნებელი ტექსტების შედგენა (არგუმენტირებული ესე, სარეკლამო, სარეკლამო-საინფორმაციო ტექსტი, წერილი რედაქციას, რედაქტორს);
- ახსნა-განმარტებითი/საინფორმაციო ტექსტის შედგენა;
- პროექტი / კვლევა (თემაზე, ტექსტის იდეაზე, კონკრეტულ პრობლემაზე/ საკითხზე);
- წერილობითი რეზიუმეს შედგენა (ნაცნობი ტექსტის);
- ტექსტის შეცვლა: გავრცობა-შევსება, ახალი პერსონაჟ(ებ)ის შემოყვანა, დასასრულის შეცვლა, თხრობის გაგრძელება, წინარე ისტორიის აღდგენა, ტექსტის გადაწერა სხვა ჟანრში;
- წერილი ავტორს, პერსონაჟს; ერთი პერსონაჟის წერილი მეორის მიმართ;
- წარმოსახვითი ინტერვიუ ავტორთან, პერსონაჟთან;
- ანოტაციის, რეკომენდაციის შედგენა (მაგ., წიგნის, ფილმის);
- წერილობითი ტექსტების შედგენა თვითგამოხატვის მიზნით (მაგ., ჩანახატი, ნოველა, პირადი გამოხმაურება/შთაბეჭდილება);
- ალტერნატიული ფორმის ტექსტების შედგენა თვითგამოხატვისთვის, პირადი დამოკიდებულების წარმოჩენისთვის (მაგ., ნახატი, პოსტერი, კოლაჟი, გრაფიკა, ვიდეორგოლი, მუსიკალური კლიპი შესწავლილი ტექსტების საფუძველზე) და მისთ.

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი განმსაზღვრელი შეფასებისათვის განკუთვნილი დავალება

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს შეფასების ზოგადი რუბრიკა;
- დავალების შეფასების რუბრიკის შედგენისას გამოიყენება: თემის შეფასების ინდიკატორები, კრიტერიუმები, ეროვნული სასწავლო გეგმის გამჭოლი პრიორიტეტები (იხ. ცხრილი);
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე.

ნიმუში. შემაჯამებელი დავალება ზეპირმეტყველებაში

დავლების პირობა:

გაეცანით მოცემულ თვალსაზრისს და მოამზადეთ ზეპირი გამოსვლა, რომელშიც:

- ა) წარმოადგენთ თქვენს მოსაზრებას ამ თვალსაზრისთან დაკავშირებით;
- ბ) მოიყვანთ არგუმენტებსა და მაგალითებს თქვენი მოსაზრების დასამტკიცებლად;
- გ) გამოიტანთ დასკვნას/დასკვნებს.

ზეპირი გამოსვლის მაქსიმალური დროა 5 წუთი.

	ქულა	კომენტარი
პირობასთან შესაბამისობა		
იცავს დროის ლიმიტს	0 - 1	
იცავს პირობის შინაარსობრივ მოთხოვნებს (მოსაზრება, არგუმენტები, დასკვნა)	0 - 0, 5 - 1	
კომუნიკაციური უნარ-ჩვევები		
გასაგებად აყალიბებს მოსაზრებას და თანამიმდევრულად ავითარებს მას	0 - 1 - 2	
მოჰყავს ადეკვატური არგუმენტები და მაგალითები	0 - 1 - 2	
გამოაქვს ადეკვატური დასკვნა	0 - 1	
ენობრივი უნარ-ჩვევები		
ადეკვატურად იყენებს ზეპირი მსჯელობისათვის დამახასიათებელ არავერბალურ საშუალებებს (მაგ., ქესტიკულაციას, ინტერვალს საუბარში, ხმის სხვადასხვა დონეს და ა.შ.)	0-1	
იყენებს მსჯელობითი ტექსტისათვის დამახასიათებელ ენობრივ-გრამატიკულ ფორმებსა და ენობრივ კონსტრუქციებს (მაგ., განკერძოებულ სიტყვებს, გამოთქმებს, ჩართულს, პირობით-შედეგობით კონსტრუქციას და ა.შ.)	0 - 1	
შემოქმედებითი უნარ-ჩვევები		
აქვს საინტერესო მოსაზრებები, მოჰყავს ორიგინალური არგუმენტები, მაგალითები	0 - 1	
ქულათა მაქსიმალური რაოდენობაა 10 (ქულები მრგვალდება მთელის სიზუსტით)		

ე) დანართი

ამონარიდებისა და ფრაგმენტების მითითებები საბაზო საფეხურის სავალდებულო

ლიტერატურისთვის

შოთა რუსთველი, „ვეფხისტყაოსანი“: ანდერძი ავთანდილისა - 6 სტროფი (1. „დაჯდა წერად ანდერძისა..“; 2. „ვიცი, ბოლოდ არ დამიგმობ...“; 3-5. „არდავიწყება მოყვრისა... სიკვდილი სახელოვანი“; 6. „მაქვს საქონელი ურიცხვი...“).

დავით გურამიშვილი, „დავითიანი“: 3 თავი (ლევთაგან დატყვევება; სიზმარი ტყვეობასა შინა; ტყვეობიდან გაპარვა) (სიტყვებიდან: „მე ვიყავ ერთი თავადი...“).

ილია ჭავჭავაძე, სიტყვა წინამძღვრიანთკარის სამეურნეო სკოლის გახსნაზე:

ა) დასაწყისიდან/მიმართვიდან ვიდრე სიტყვებამდე: „... უფრო მდიდარია, უფრო სავსეა“;

ბ) სიტყვებიდან: „მაშ რაღადა ვართ ღარიბნიო?...“ სიტყვებამდე: „...ცოდნა ჰქვია“;

გ) სიტყვებიდან: „ცოდნა ხერხია...“ სიტყვებამდე: „...უფრო ძლიერია“;

დ) სიტყვებიდან: „კაცი უნდა ხერხი იყოს...“ სიტყვებამდე: „...ჰკუა ცოდნით გაუღესია“;

ე) სიტყვებიდან: „ცოდნა სიმდიდრეა..“ სიტყვებამდე: „...დაიწყებს ლაპლაპს“;

ვ) სიტყვებიდან: „...სანთელს მართო იმაში არა ჰგავს...“ სიტყვებამდე: „უფრო გაძლიერებული“;

ზ) სიტყვებიდან: „როგორ შევიძინოთ ის სანატრელი განძი...“ სიტყვებამდე: „... გზას მე გიჩვენებთო!“;

თ) სიტყვებიდან: „ის კაცი ილია წინამძღვრიშვილია..“ სიტყვებამდე: „ასე ლამაზად უხდება ამ პატარა სოფელს“;

ი) სიტყვებიდან: „აქედან ჩვენი შვილები...“ სიტყვებამდე: „გასაზრდელად, გასადვიძებლად“;

კ) სიტყვებიდან: „ღმერთმა შეგასწოროთ იმ დროს...“ სიტყვებამდე: „...მეც დავასრულე (!), რაც სათქმელი მქონდა და თქვენებურად, ჩვენებურად გეუბნებით: თქვენი გამარჯვებისა იყოს“.

ილია ჭავჭავაძე, რა გითხრათ, რით გაგახაროთ?

სიტყვებიდან: „აჰა, ერთი კიდეც ახალი წელიწადი...“, აზვაცის ბოლომდე, შემდეგი სიტყვების ჩათვლით: „...რა გითხრათ, რით გაგახაროთ?“

სიტყვებიდან: „რა არ გადაგვხდენია თავს...“, აზვაცის ბოლომდე, შემდეგი სიტყვების ჩათვლით: „...რა გითხრათ, რით გაგახაროთ?“

სიტყვებიდან: „ყველა ეს შევძელით...“ აზვაცის ბოლომდე, შემდეგი სიტყვების ჩათვლით: „...რა გითხრათ, რით გაგახაროთ?“

სიტყვებიდან: „ხმლიანმა მტერმა ვერ დაგვათმობინა...“, აზვაცის ბოლომდე, შემდეგი სიტყვების ჩათვლით: „...რა გითხრათ, რით გაგახაროთ?“

სიტყვებიდან: „ეხლაც ომია...“, ტექსტის დასასრულამდე, შემდეგი სიტყვების ჩათვლით: „რა გითხრათ, რით გაგახაროთ?“.

კონსტანტინე გამსახურდია, „მთვარის მოტაცება“: ფრაგმენტი (მე-2 კარი, I თავი. სიტყვებიდან: „შევცქერი ქართულ ასოებს და ასე მგონია...“ სიტყვებამდე: „...ხმთანდება ჩემს გულში სახე, ფერი და მოძრაობა“). (ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)]

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 59. ქართულის, როგორც მეორე ენის სტანდარტი

1. შესავალი

საგანმანათლებლო მიზნიდან გამომდინარე, ქართულის, როგორც მეორე ენის სწავლება სკოლაში ითვალისწინებს კონკრეტული ამოცანების გადაჭრას, კერძოდ, მოსწავლემ უნდა:

- აითვისოს როგორც ენობრივი, ისე კულტურული ინფორმაცია;
- შეიძინოს სხვადასხვა კატეგორიის უნარ-ჩვევა:
 - სამეტყველო უნარ-ჩვევები (მოსმენა, კითხვა, წერა, ლაპარაკი);
 - უცხო კულტურის გაგების უნარი;
 - ენის სწავლის უნარ-ჩვევები (სწავლის სწავლა);
 - სასიცოცხლო უნარ-ჩვევები (თანამშრომლობა, თავისუფალი არჩევანის გაკეთება, პრობლემის გადაჭრა, შემოქმედებითობა და სხვა).
- 1. ჩამოუყალიბდეს სხვადასხვა ტიპის დამოკიდებულება:
 - პიროვნულ განსხვავებათა დაფასება და პატივისცემა;
 - ენობრივ-კულტურული კუთვნილების განცდა;
 - ენების სწავლის სურვილი და სხვა;
- 2. ჩამოუყალიბდეს ქვეყნის მოქალაქეობის განცდა.

2. ქართული, როგორც მეორე ენა დაწყებით საფეხურზე

შესავალი

დაწყებით საფეხურზე ქართულის, როგორც მეორე ენის სწავლა-სწავლების პრიორიტეტული მიზნებია:

- მოსწავლის ენობრივი ცნობიერების განვითარება;
- ენობრივ-კულტურული გამოცდილების გამდიდრება;
- ენის სწავლის უნარ-ჩვევების განვითარება.

დაწყებით საფეხურზე სწავლა-სწავლების მნიშვნელოვანი ამოცანაა თითოეული მოსწავლის მოტივაციის გაძლიერება. მოზარდებმა უნდა შეიყვარონ ქართულის, როგორც მეორე ენის სწავლის პროცესი და თვით ქართული ენა და კულტურა.

დაწყებით საფეხურზე ქართულის, როგორც მეორე ენის სწავლება რამდენიმე მიმართულებით იშლება: **კომუნიკაცია** (მოსმენა, კითხვა, წერა, ლაპარაკი), **გრამატიკა** (პირველ-მეოთხე კლასებში) და **სწავლის სწავლა** (მესამე კლასიდან).

მიმართულება: კომუნიკაცია

მოსმენა – ამ ეტაპზე მოსმენას, როგორც ენის ათვისების მთავარ არხს, პრიორიტეტული მნიშვნელობა ენიჭება. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა სიტყვიერ ჯაჭვში ბგერების, სიტყვების, მარტივი წინადადებების მოსმენით გარჩევას, რადგან ქართული ენისათვის დამახასიათებელ ჟღერადობებზე სმენის გამახვილება აუცილებელია გაგების უნარისა და სწორი გამოთქმის ჩამოსაყალიბებლად, რაც წარმატებული ინტერაქციის საფუძველს წარმოადგენს. ფონემატური სმენის განვითარება შინაარსიან კონტექსტში უნდა მოხდეს. ტექსტებს უზვად უნდა ახლდეს თვალსაჩინო მასალა (სურათები, საგნები, ნახატები, ფოტოები და სხვა) და ბგერითი ინდიკატორები (რაიმე ხმაური, მკაფიოდ გამოხატული ინტონაციები და სხვა), რომლებზე დაყრდნობითაც მოსწავლეს გაუადვილდება ტექსტის გაგება.

ლაპარაკი – პირველ ეტაპზე მოსწავლის ალაპარაკება გაჭირდება. სწავლების სტრატეგია რეპროდუცირებისკენ უნდა იყოს მიმართული. რეპროდუცირების მიზანია, სწორი გამოთქმის ჩამოყალიბება და ლექსიკური მარაგის გამდიდრება/განმტკიცება. რეპროდუცირებისთვის გამოიყენება ლექსები, გათვლები (პატარებისათვის), სიმღერები, დიალოგები, სკეტჩები. პროდუცირება ძალიან შეზღუდული სახით მიმდინარეობს – მოსწავლეები შესწავლილი ლექსიკური მასალის გამოყენებით სვამენ/უპასუხებენ შეკითხვებს და ნიმუშების მიხედვით გაითამაშებენ მარტივ სცენებს.

კითხვა – დაწყებით საფეხურზე კითხვის სწავლება თავისებური მეთოდოლოგიით უნდა წარიმართოს. პირველ რიგში, განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ფონოლოგიური უნარების განვითარებას, რათა მოსწავლეს განუვითარდეს ფონემური ცნობიერება (ზეპირი მარცვლების, ბგერების აღქმისა და გამოყენების უნარი). ფონემური ცნობიერების განვითარება მნიშვნელოვანია იმისათვის, რომ მოსწავლემ ანბანური პრინციპი გაიგოს (ასოს, ანუ გრაფიკული ერთეულის მიმართება ბგერასთან, ანუ ხმოვან ერთეულთან). პირველი და მეორე კლასი დაეთმობა მოსწავლის კითხვისათვის მომზადებას, კითხვის სისტემური კურსის შეთავაზება კი მესამე კლასიდან დაიწყება.

წერა – სწავლება აქაც ძირითადად რეპროდუცირებას უნდა დაეფუძნოს. კითხვის მსგავსად, წერის უნარის განვითარებაც აუჩქარებელი ტემპით უნდა წარიმართოს კითხვის უნარის განვითარების პარალელურად. დაწყებით საფეხურზე განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა წერის ტექნიკურ-მოტორული უნარ-ჩვევის ჩამოყალიბებას. მოსწავლე გამოწერს ასოებს, ნასწავლ სიტყვებს; ეუფლება ასოების სწორად მოხაზვის ტექნიკას. საწყის ეტაპზე რეპროდუცირება რომ მოსაწყენი არ გახდეს, მნიშვნელოვანია მრავალფეროვანი, სახალისო და, რაც მთავარია, მოსწავლისთვის ნაცნობი კონტექსტების შეთავაზება.

მიმართულება: გრამატიკა

გრამატიკის სწავლება საკომუნიკაციო მიზნებს ემსახურება, ამიტომ მნიშვნელოვანია კონტექსტში (და არა კონტექსტიდან მოწყვეტილად) მისი სწავლება. ენობრივ მასალაზე მუშაობა უნდა მიმდინარეობდეს არა თეორიული ახსნა-განმარტებებით, არამედ ამ მასალის განსხვავებულ საკომუნიკაციო სიტუაციებში გამოყენებითა და პრაქტიკული სავარჯიშოებით. მოსწავლეებს არ მოეთხოვებათ არც აღწერით-თეორიული გრამატიკისა და არც წესებისა და ტერმინების ზეპირად დასწავლა. სწავლების საწყის ეტაპზე მოსწავლეები გრამატიკულ კონსტრუქციებს ენობრივი ნიმუშების დამახსოვრებასთან ერთად სპონტანურად, გაანალიზების გარეშე ათვისებენ.

მოსწავლეებს საშუალება უნდა მიეცეთ, თვალსაჩინო მაგალითებზე დაკვირვებით ამოიცნონ და კონტექსტში გამოიყენონ მარტივი ენობრივი მექანიზმები, გრამატიკული თავისებურებები და შესაბამისი ენობრივი კონსტრუქციები.

მიმართულება: სწავლის სწავლა

მოსწავლეებმა უნდა შეიძინონ სასწავლო საქმიანობის დამოუკიდებლად მართვის საწყისი უნარები. ამისათვის მათ იმთავითვე უნდა მივაქცევინოთ ყურადღება იმ ფაქტორებსა და პირობებზე, რომლებიც ზეგავლენას ახდენს სწავლის პროცესზე; უნდა გავაცნობიერებინოთ, რომ მათ თავად შეუძლიათ იმ ხელშემწყობი პირობების შექმნა, რომლებიც დაეხმარება მათ მიღწევების გაუმჯობესებაში.

ა) I-IV კლასების სტანდარტი

IV კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

დაწყებით საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **ქ.მ.დაწყ.(I).1.**

„ქ.მ.“ – მიუთითებს საგანს „ქართული, როგორც მეორე ენა“;

„დაწყ.(I).“ – მიუთითებს I-IV კლასების სტანდარტს;

„1“ – მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

ქართულის, როგორც მეორე ენის სტანდარტის შედეგები (I-IV კლასები)	
მიმართულება: კომუნიკაცია	
მოსმენა და მოსმენის სტრატეგიები	
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
ქ.მ.დაწყ.(I).1.	სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით მცირე ზომის მარტივი ტექსტების ძირითადი შინაარსის მოსმენა და გაგება.
კითხვა და კითხვის სტრატეგიები	
ქ.მ.დაწყ.(I).2.	კითხვის სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით მცირე ზომის სხვადასხვა ტიპის ტექსტის წაკითხვა და ზოგადი შინაარსის გაგება.
ქ.მ.დაწყ.(I).3.	სათანადო სტრატეგიების გამოყენებით ხმამაღალი (გამართული და გაწაფული) კითხვის ელემენტარული უნარ-ჩვევის გამოვლენა.
წერა	
ქ.მ.დაწყ.(I).4.	მოდელის მიხედვით ან გარკვეული საყრდენების დახმარებით სხვადასხვა ტიპის მარტივი ტექსტის წერა ნასწავლი თემატიკის გარშემო.
ლაპარაკი და ლაპარაკის სტრატეგიები	
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
ქ.მ.დაწყ.(I).5.	ენის გასატეხების, ლექსებისა და გათვლების ზეპირად წაკითხვა; სიმღერების შესრულება, მარტივი დიალოგებისა და სცენების გათამაშება.
ქ.მ.დაწყ.(I).6.	სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით ილუსტრაციების აღწერა, მარტივ ინტერაქციაში მონაწილეობა, ნაცნობი თემატიკის გარშემო საუბარი.
მიმართულება: გრამატიკა	

	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
ქ.მ.დაწყ.(I).7.	სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვისი გამოთქმების, შესაბამისი ენობრივი მარკერების (მაგ., დროისა და სივრცის, მოქმედებისა და ინტენსივობის გამომხატველი სიტყვების), კონკრეტული სიტყვათშეხამებების, ცალკეული ნასწავლი მარტივი დარგობრივი ლექსიკის ამოცნობა და გამოყენება.
ქ.მ.დაწყ.(I).8.	ნასწავლი სახელისა და ზმნის კონკრეტული ფორმების, შესაბამისი გრამატიკული საშუალებების, სიტყვებს შორის ნასწავლი სინტაქსური მიმართებების, მარტივი ენობრივი კონსტრუქციების, შესაბამისი სასვენი ნიშნების გარჩევა და სათანადო ფუნქციით მათი გამოყენება.
მიმართულება: სწავლის სწავლა	
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
ქ.მ.დაწყ.(I).9.	სასწავლო საქმიანობის მართვის საწყისი უნარ-ჩვევების გამოვლენა;
ქ.მ.დაწყ.(I).10.	კონსტრუქციული დამოკიდებულების გამოვლენა და სხვებთან თანამშრომლობა;
ქ.მ.დაწყ.(I).11.	სათანადო სტრატეგიებისა და საგანმანათლებლო რესურსების მოძიება და გააზრებულად გამოყენება.

შინაარსი

სამეტყველო აქტები

- **ინტერაქცია სოციალურ რიტუალებში** – მისაღმება-დამშვიდობება, მოკითხვა, გაცნობა, მადლობის გადახდა, მილოცვა, თანხმობა/უარი, ტელეფონით საუბარი;
- **ინტერაქცია ინფორმაციის მოსაპოვებლად** – პირადი მონაცემების გაცვლა (ვინაობა, ასაკი, ეროვნება, სადაურობა, საცხოვრებელი ადგილი, ტელეფონის ნომერი); ადამიანის / ცხოველის / საგნის აღწერა/დახასიათება (გარეგნობა, ფერი, ფორმა, ზომა...); თარიღის, ჯანმრთელობის, ამინდის გაგება; საკუთარი ან სხვისი ყოველდღიური საქმიანობა;
- **ინტერაქცია შეხედულებებისა და დამოკიდებულებების შესახებ** – მოწონება/არ მოწონება; სურვილისა და ინტერესის გამოხატვა; დადებითი და უარყოფითი შეფასება (კარგია, ცუდია...);
- **ინტერაქცია ემოციებისა და შეგრძნებების შესახებ** – მარტივი ემოციებისა და შეგრძნებების გამოხატვა (სიხარული, ტკივილი, სიცივე, სიცხე...);
- **ინტერაქცია დროისა და სივრცის შესახებ**: დროის მითითება (საათის / დღის / კვირის / თვის / წლის), მოქმედების ქრონოლოგიური თანამიმდევრობის განსაზღვრა (ჯერ/შემდეგ), ადგილმდებარეობისა და მიმართულების მითითება.

თემატიკა

მოცემული ჩამონათვალი საორიენტაციო ხასიათს ატარებს. შესაბამისად, შესაძლებელია მისი შეცვლა, შევსება ან შემცირება.

I. ყოფითი თემები:

- **საკუთარი თავის შესახებ** (პირადი მონაცემები, დაბადების დღე, საქმიანობა, ინტერესები);
- **სახლი და უახლოესი გარემო** (ოჯახი/ნათესავები; ქალაქი/სოფელი; საცხოვრებელი ადგილი, სახლის ინტერიერი, ავეჯი / საყოფაცხოვრებო ნივთები);
- **ყოველდღიური ცხოვრება** (სკოლა, სასწავლო საგნები, სასკოლო ნივთები და აქტივობები; დღის განრიგი);
- **თავისუფალი დრო, გართობა** (თამაში / სათამაშოები, სპორტი, სეირნობა, ცხოველთა სამყარო);

- **ჯანმრთელობა** (სხეულის ნაწილები; ავადმყოფობა, წამალი, ექიმი, საავადმყოფო);
- **საჭმელ-სასმელი** (ხილი, ბოსტნეული, სურსათი; ჭურჭელი);
- **საყიდლები** (ტანსაცმელი/ფეხსაცმელი; მაღაზიები);
- **ამინდი** (წელიწადის დროები, თვეები, კვირის დღეები; ბუნების მოვლენები).

II. სოცოკულტურა და კულტურა

- წეს-ჩვეულებები (ყოფით სიტუაციებში ქცევები და ურთიერთობები);
- ტრადიციული საბავშვო თამაშები, პერსონაჟები;
- დღესასწაულები და ტრადიციები (ახალი წელი; კერძები; სამოსი);
- ყოფითი რეალიები.

ძირითადი ენობრივი საკითხები:

- **ფონეტიკა და ორთოეპია:** ბგერა/ასო; მარცვალი; ხმოვანი და თანხმოვანი; ქართულისათვის დამახასიათებელი სპეციფიკური თანხმოვნები;
- **მორფოლოგია:** სახელის რიცხვი; კონკრეტულ ბრუნვათა ფუნქციები; პირის, კითხვითი და კუთვნილებითი ნაცვალსახელები; რაოდენობითი და რიგობითი რიცხვითი სახელები; ზედსართავი სახელის ხარისხის ფორმები; სახელთა წარმოქმნის ცალკეული შემთხვევები; პირისა და რიცხვის გამოხატვა სხვადასხვა ტიპის ზმნებში; ნასწავლი ზმნების ახლანდელი, წარსული და მომავალი დროის ფორმები (აწყო, წყვეტილი, მყოფადი); თანდებულები და ზმნიზედები კონკრეტული ფუნქციით (დრო, ადგილი, მოქმედების ინტენსივობა და ქრონოლოგიური თანამიმდევრობა);
- **სინტაქსი:** წინადადება მოდალობის მიხედვით - თხრობითი და კითხვითი წინადადებები; მარტივი სინტაქსური კონსტრუქციები;
- **პუნქტუაცია:** წერტილი, მძიმე, კითხვის ნიშანი.

ტექსტის ტიპები

- **მხატვრული ლიტერატურა:** პროზაული და პოეტური ნაწარმოებები – ენის გასატეხები, გამოცანები და ანდაზები, საბავშვო ლექსები, ადაპტირებული მოთხრობები, ლეგენდები და ზღაპრები;
- **არამხატვრული ლიტერატურა:** ა) პრაგმატული ტექსტები – გაკვეთილების ცხრილი, განრიგი, ტელეპროგრამა, რეცეპტი, განცხადება, ანკეტა; ბ) მარტივი კორესპონდენცია – ღია ბარათი, პირადი წერილი, ინტერვიუ; გ) მარტივი საინფორმაციო და შემეცნებითი ტექსტები – სტატიები საბავშვო წიგნებიდან, ჟურნალებიდან და გაზეთებიდან;
- **მედია/მულტიმედია ტექსტები:** ქართული ანიმაციური ფილმები და საბავშვო სპექტაკლები, საბავშვო სიმღერები, აუდიო-ვიდეო სასწავლო რესურსები საპროგრამო თემატიკაზე;
- **სასწავლო მიზნებით შედგენილი (დიდაქტიზებული) ტექსტები** – თემატური დიალოგები, მარტივი თხრობითი ან აღწერითი ტექსტები, ადაპტირებული კომიქსები.

ცნებები და ტერმინები

ოთხწლედის მოზარდის ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით, ტერმინებისა და ცნებების გაგება-გააზრება უნდა დაეფუძნოს პრაქტიკულ სავარჯიშოებს და არა თეორიულ ახსნა-განმარტებებს.

- **ტექსტის აგებულება:** ტექსტი, სათაური, აზრადი, სტროფი, სტრიქონი, წინადადება, სიტყვა; დიალოგი, მონოლოგი;
- **გაშიფვრა:** ანბანი, ხმოვანი, თანხმოვანი; ბგერა, ასო, მარცვალი; ასოთშეთანხმება; ინტონაცია, მახვილი, წარმოთქმა;
- **სასვენი ნიშნები:** წერტილი, მძიმე, კითხვის ნიშანი.

ბ) V-VI კლასების სტანდარტი

VI კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

დაწყებით საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **ქ.მ.დაწყ.(II).1**

„**ქ.მ.**“ – მიუთითებს საგანს „ქართული, როგორც მეორე ენა“;

„**დაწყ.(II).**“ – მიუთითებს V-VI კლასების სტანდარტს;

„**1**“ – მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

ქართულის, როგორც მეორე ენის სტანდარტის შედეგები (V-VI კლასები)	
1. მიმართულება: კომუნიკაცია	
მოსმენა და მოსმენის სტრატეგიები	
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
ქ.მ.დაწყ.(II).1.	სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით სხვადასხვა ტიპის ილუსტრირებული ტექსტის ძირითადი შინაარსის მოსმენა და გაგება;
ქ.მ.დაწყ.(II).2.	მოსმენილი ტექსტის მიმართ საკუთარი შეფასება-დამოკიდებულების გამოხატვა და კონკრეტულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით დასკვნების გამოტანა;
ქ.მ.დაწყ.(II).3.	შესაბამისი ენობრივი სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით მოსმენილი ტექსტის ძირითადი ენობრივი მახასიათებლების ამოცნობა.
კითხვა და კითხვის სტრატეგიები	
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
ქ.მ.დაწყ.(II).4.	კითხვის სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით სხვადასხვა ტიპის ტექსტის წაკითხვა და ძირითადი შინაარსის გაგება;
ქ.მ.დაწყ.(II).5.	წაკითხული ტექსტის მიმართ საკუთარი შეფასება-დამოკიდებულების გამოხატვა და კონკრეტულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით დასკვნების გამოტანა;
ქ.მ.დაწყ.(II).6.	ხმამაღალი კითხვის სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით სხვადასხვა ტიპის ტექსტის წაკითხვა;
ქ.მ.დაწყ.(II).7.	შესაბამისი სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით ტექსტის სტრუქტურული და ენობრივი მახასიათებლების ამოცნობა.
წერა და წერის სტრატეგიები	
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

ქ.მ.დაწყ.(II).8.	წერის სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით სხვადასხვა ტიპის ტექსტის / ამბის წერა ილუსტრაციებზე დაყრდნობით ან ნიმუშისა თუ მოცემული პირობის მიხედვით;
ქ.მ.დაწყ.(II).9.	საკუთარი შეფასება-დამოკიდებულების წერილობით გამოხატვა და კონკრეტულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით დასკვნების გამოტანა;
ქ.მ.დაწყ.(II).10.	შესაბამისი სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით წერილობითი ტექსტის სტრუქტურული მახასიათებლებისა და ელემენტარული ენობრივი უნარ-ჩვევების ფუნქციური გამოყენება.
ლაპარაკი და ლაპარაკის სტრატეგიები	
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
ქ.მ.დაწყ.(II).11.	სხვადასხვა სიტუაციაში მეტყველებისათვის აუცილებელი უნარ-ჩვევების გამოვლენა;
ქ.მ.დაწყ.(II).12.	სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით მარტივ ინტერაქციაში მონაწილეობა, ნაცნობი თემატიკის გარშემო საუბარი;
ქ.მ.დაწყ.(II).13.	მისთვის ნაცნობ და საინტერესო თემებსა თუ საკითხებზე საკუთარი აზრის, პოზიციის გამოთქმა; ინფორმაციის პირად ან სხვის გამოცდილებაზე გადატანა;
ქ.მ.დაწყ.(II).14.	სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით საკომუნიკაციო სიტუაციის შესაბამისი სათანადო ენობრივი ფორმულებისა და კლიშეების, ენობრივი კონსტრუქციებისა და კონკრეტული გრამატიკული ფორმების ფუნქციური გამოყენება.
2. მიმართულება: სწავლის სწავლა	
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
ქ.მ.დაწყ.(II).15.	სასწავლო საქმიანობის მართვის უნარ-ჩვევების გამოვლენა;
ქ.მ.დაწყ.(II).16.	სხვებთან თანამშრომლობა და ამ პროცესში კონსტრუქციული ურთიერთობების გამოვლენა;
ქ.მ.დაწყ.(II).17.	სათანადო სტრატეგიებისა და საგანმანათლებლო რესურსების (ბეჭდვითი და მულტიმედიაური რესურსების, ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების) გააზრებულად გამოყენება.

შინაარსი

სამეტყველო აქტები

- **ინტერაქცია სოციალურ სიტუაციებში** – წარდგენა (საკუთარი თავის/სხვისი), მოზოდინება, შეთავაზება, დახმარების თხოვნა, ნებართვის აღება/მიცემა, თავაზიანობის გამოხატვა;
- **ინტერაქცია ინფორმაციის მოსაპოვებლად** – პირადი და სხვისი მონაცემების გაცვლა (წარმომავლობა, სადაურობა, მისამართი); ადამიანის/ცხოველის აღწერა/დახასიათება (გარეგნობა, ხასიათი, ბუნება...); გარემოს, საქმიანობის აღწერა/დახასიათება; მომავალი გეგმების / საქმიანობის გაგება;
- **ინტერაქცია შეხედულებებისა და დამოკიდებულებების შესახებ** – ინტერესები და მოთხოვნები; დადებითი და უარყოფითი შეფასება; დათანხმება/უარყოფა; ვარაუდის გამოთქმა, პოზიციის გამოხატვა;
- **ინტერაქცია ემოციებისა და შეგრძნებების შესახებ** – გრძნობების, ემოციებისა (სიხარული, ბრაზი, უკმაყოფილება, შიში) და შეგრძნებების (ტკივილი, წყურვილი, შიმშილი, სიცივე, სიცხე) გამოხატვა;
- **ინტერაქცია დროისა და სივრცის შესახებ**: დროის მითითება, მოქმედების ქრონოლოგიური თანამიმდევრობისა და ინტენსივობის (სიხშირე, ხანგრძლივობა) განსაზღვრა, ადგილმდებარეობისა და მიმართულების მითითება.

თემატიკა

მოცემული ჩამონათვალი საორიენტაციო ხასიათს ატარებს. შესაბამისად, შესაძლებელია მისი შეცვლა, შევსება ან შემცირება.

I. ყოფითი თემები:

- საკუთარი თავის შესახებ (პირადი მონაცემები, საქმიანობა);
- სახლი და უახლოესი გარემო (ოჯახი და ნათესავები; მეგობრები და ახლობლები; პროფესიული საქმიანობა/ხელობა);
- ყოველდღიური ცხოვრება (სკოლა და სასკოლო აქტივობები; დღის რეჟიმი – დილით/შუადღისას/სადამოს; ყოველდღიური ყოფითი საქმიანობა);
- თავისუფალი დრო, გართობა (დასვენება, სეირნობა; დღესასწაულები; გარემო/ზუნება; სტუმრად წასვლა);
- ინტერესები (ჰობი; ლაშქრობა/მოგზაურობა; მუსიკა და სპორტი).

II. სოციოკულტურა და კულტურა

- დღესასწაულები და ტრადიციები (ფესტივალები, კარნავალები; შესაბამისი აქსესუარები; რიტუალები);
- წეს-ჩვეულებები (ყოფით სიტუაციებში ქცევები და ურთიერთობები);
- ტრადიციული საბავშვო თამაშები, პერსონაჟები;
- სახელმწიფო სიმბოლიკა და ყოფითი რეალიები;
- ღირსშესანიშნაობები.

ძირითადი ენობრივი საკითხები:

- **მორფოლოგია:** არსებითი სახელის ბრუნვა და ცალკეულ ბრუნვათა კონკრეტული ფუნქციები; ნაცვალსახელი; ზედსართავი სახელი და მისი ფუნქცია წინადადებაში; პირისა და რიცხვის გამოხატვა სხვადასხვა ტიპის ზმნებში; წარსულში შესრულებული მოქმედების ორგვარი გამოხატვა (წყვეტილი / უწყვეტელი); მომავალში შესასრულებელი მოქმედების ფორმა და შინაარსი (II კავშირებითი და მისი ფუნქციები); წართქმითი და უკუთქმითი ბრძანებითი; ზმნისწინის ფუნქციები (მოქმედების მიმართულება, მრავალგზისობის გამოხატვა); საწყისი და მიმდებარე და მათი ფუნქციები წინადადებაში; სახელთა წარმოქმნის კონკრეტული შემთხვევები; თანდებულის ფუნქციები (წარმომავლობა, ადგილის გამოხატვა, დროში სიხშირის განსაზღვრა).
- **სინტაქსი:** წინადადება მოდალობის მიხედვით - თხრობითი, კითხვითი და ძახილის წინადადებები; მარტივი სინტაქსური კონსტრუქციები; შეთანხმებული მსაზღვრელ-საზღვრული; მოქმედების მიზეზისა და მიზნის გამოხატვა და შესაბამისი სინტაქსური კონსტრუქციები (რატომ? რა მიზეზით? / რისთვის? რა მიზნით?).
- **პუნქტუაცია:** წერტილი, მძიმე, კითხვისა და ძახილის ნიშნები; ორი წერტილი, ტირე.

ტექსტის ტიპები

- **მხატვრული ლიტერატურა:** პროზაული და პოეტური ნაწარმოებები - ლექსები, ადაპტირებული მოთხრობები, ლეგენდები და ზღაპრები; ლიტერატურული ზღაპრები;
- **არამხატვრული ლიტერატურა:** ა) პრაგმატული ტექსტები - ტელეპროგრამა, რეცეპტი, განცხადება, კატალოგი, მარშრუტი, შეტყობინება, ინსტრუქცია, გზამკვლევი; ბ) მარტივი კორესპონდენცია - ღია ბარათი, პირადი წერილი, ინტერვიუ; გ) მარტივი საინფორმაციო და შემეცნებითი ტექსტები - სტატიები საბავშვო წიგნებიდან, ჟურნალებიდან და გაზეთებიდან; დ) ბიოგრაფიული ტექსტები - დღიური, მოგონება;

- **მედია/მულტიმედიური ტექსტები:** საბავშვო სიმღერები, ქართული ანიმაციური ფილმები და საბავშვო სპექტაკლები; საბავშვო მხატვრული და დოკუმენტური ფილმები; საბავშვო გასართობ-შემეცნებითი გადაცემები; აუდიო-ვიდეო სასწავლო რესურსები საპროგრამო თემატიკაზე;
- **სასწავლო მიზნებით შედგენილი (დიდაქტიზებული) ტექსტები** - თემატური დიალოგები, მარტივი თხრობითი ან აღწერითი ტექსტები, ადაპტირებული კომიქსები.

ცნებები და ტერმინები

ისევე, როგორც I-IV კლასებში, დაწყებითი საფეხურის დამამთავრებელ ეტაპზეც, სასურველია, ტერმინებისა და ცნებების გაგება-გააზრება დაეფუძნოს პრაქტიკულ სავარჯიშოებს და არა - თეორიულ ახსნა-განმარტებებს.

- **ტექსტის აგებულება:** ტექსტი, სათაური, აბზაცი, სტროფი, სტრიქონი, წინადადება, სიტყვა; დიალოგი, მონოლოგი;
- **სასვენი ნიშნები:** წერტილი, მძიმე, კითხვის ნიშანი, ძახილის ნიშანი, ორი წერტილი, ტირე.

3. ქართული, როგორც მეორე ენა საბავშვო საფეხურზე

შესავალი

საბავშვო საფეხურის ქართულის, როგორც მეორე ენის სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები;
- დ) შეფასება.

საბავშვო საფეხურზე ქართულის, როგორც მეორე ენის შესწავლისას მოსწავლეები სახელმწიფო ენას ფუნქციურად გამოიყენებენ კომუნიკაციური მიზნებისა თუ სასწავლო საქმიანობათა განსახორციელებლად; დაეუფლებიან ენის სწავლის უნარებსაც. საბავშვო საფეხურზე ღრმავდება ის საგნობრივი ცოდნა და უნარ-ჩვევები, რომლებიც მოსწავლემ შეიძინა დაწყებით საფეხურზე.

ქართულის, როგორც მეორე ენის, მთავარ გამოწვევას წარმოადგენს მოსწავლის მომზადება ისეთი მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილების მისაღებად, როგორიცაა კონკრეტული გეზის არჩევა (აქტიურ ცხოვრებაში ჩაბმა, პროფესიული განათლების მიღება, სკოლაში სწავლის გაგრძელება). ამის გათვალისწინებით, ქართულის, როგორც მეორე ენის, საბავშვო საფეხურის სტანდარტი განსაზღვრავს მოსწავლის აღჭურვას იმგვარი ცოდნით, რომელმაც ხელი უნდა შეუწყოს მას – გზა გაიკვალოს თანამედროვე ცხოვრებაში.

საგნის სწავლა-სწავლებისას მოსწავლე ჩართული იქნება აქტივობებში, რომლებიც მას შეძენილი ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების საშუალებას მისცემს.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

ქართულის, როგორც მეორე ენის, სწავლა-სწავლება მიზნად ისახავს:

- მოსწავლეს განუვითაროს ქართულ ენაზე წარმატებული კომუნიკაციის უნარი;
- მოსწავლეს განუვითაროს ქართული ენის მიზნობრივად და ფუნქციურად გამოყენების უნარი სხვადასხვა სოციალურ კონტექსტში;
- მოსწავლეს განუვითაროს სხვა კულტურათა დაფასებისა და პატივისცემის უნარი;
- ხელი შეუწყოს სამოქალაქო საზოგადოებაში მოსწავლის სრულფასოვან ინტეგრირებას;
- მოსწავლეს განუვითაროს ენის დამოუკიდებლად სწავლის უნარი.

ამ მიზნებზე მიმართული მუშაობით საგანი „ქართული, როგორც მეორე ენა“ თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიითა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა თუ ღირებულებების განვითარება-ჩამოყალიბებაში.

ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და პასუხობს შეკითხვას: რა უნდა შეეძლოს საბაზო საფეხურის მოსწავლეს ქართულის, როგორც მეორე ენის ლიტერატურის ფარგლებში.

სტანდარტის შედეგები ჯგუფდება სამ მიმართულებად:

კომუნიკაცია – გულისხმობს საკომუნიკაციო უნარების განვითარების ხელშესაწყობად საჭირო და აუცილებელი სტრატეგიების დაუფლებას და კონკრეტული საკომუნიკაციო ამოცანების გადასაჭრელად მათ მიზნობრივ გამოყენებას; ზეპირი თუ წერილობითი ტექსტის გაგებასა და გაანალიზებას როგორც შინაარსის, ისე მისი სტრუქტურული და ენობრივი მახასიათებლების მიხედვით; მონაწილეობას მრავალფეროვან საკომუნიკაციო სიტუაციებში და ენობრივი მარაგის უფრო თავისუფლად გამოყენებას როგორც სიმულაციური, ისე რეალური კომუნიკაციის დროს; პიროვნული და შემოქმედებითი დამოკიდებულების გამოვლენას.

სოციოკულტურა და კულტურა – გულისხმობს განსხვავებული ენობრივ-კულტურული თვითმყოფადობის დაფასებასა და პატივისცემას; ზეპირი და წერილობითი ტექსტის გაანალიზებას, არა მხოლოდ ინტერკულტურული თვალსაზრისით, არამედ განსხვავებულ კულტურულ თუ სოციოკულტურულ კონტექსტებში ზეპირ და წერილობით ინტერაქციას; ცხოვრების განსხვავებული წესების, ტრადიციების, ღირებულებების აღმოჩენასა და გაგებას; საკუთარ კულტურულ გამოცდილებასა თუ გარემოსთან პარალელების გავლენას.

სწავლის სწავლა – გულისხმობს სასწავლო საქმიანობის დამოუკიდებლად წარმართვასა და სწავლა-სწავლების პროცესში აქტიურ მონაწილეობას (სწავლის პროცესის დაგეგმვას, შეფასებასა და მონიტორინგს; სასწავლო მიზნებისა და ამოცანების გააზრებას; შედეგების დამოუკიდებლად შეფასებას; გარკვეულ საკითხებთან დაკავშირებით პასუხისმგებლობის საკუთარ თავზე აღებას; სხვებთან თანამშრომლობის პროცესში კონსტრუქციული დამოკიდებულებების გამოვლენას; რესურსების ეფექტურად მართვას; იმ ფაქტორებისა და მიზეზების გაცნობიერებას, რომლებიც აფერხებს ან, პირიქით, ხელს უწყობს სასწავლო პროცესის მსვლელობას და სხვა).

•

სტანდარტის შინაარსი განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებების, თემატური ბლოკებისა და საგნობრივი საკითხების სახით.

სტანდარტის შედეგების ინდექსების განმარტება

საბაზო საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., ქ.მ.საბ. 1.

„ქ.მ.“ – მიუთითებს საგანს „ქართული, როგორც მეორე ენა“;

„საბ.“ – მიუთითებს საბაზო საფეხურის სტანდარტს;

„1“ – მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

ქართულის, როგორც მეორე ენის სტანდარტის შედეგები (VII-IX კლასები)		
მიმართულება: კომუნიკაცია		ცნებები
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
ქ.მ.საბ.1.	სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით, ნაცნობ თემასა თუ საკითხზე სხვადასხვა ტიპის მოსასმენი და/ან წასაკითხი ტექსტის გაგება/გააზრება და ტექსტის ინფორმაციაზე დაყრდნობით დასკვნების გამოტანა;	ტექსტი, ტექსტის ტიპები; ტექსტის ჟანრები
ქ.მ.საბ.2.	სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით სხვადასხვა ტიპის ტექსტის ზეპირად ან წერილობით შექმნა კონკრეტული საყრდენების მიხედვით;	მეტყველების ფუნქციური ტიპები
ქ.მ.საბ.3.	სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით, ნაცნობ თემებზე, აქტუალურ საკითხებსა თუ პრობლემებზე საუბარი, დიალოგის წარმართვა ან სხვების საუბარში ჩართვა;	სტრატეგიები სამეტყველო აქტები
ქ.მ.საბ.4.	საკუთარ გამოცდილებაზე დაყრდნობით ტექსტის შეფასება, საკუთარი დამოკიდებულების ზეპირად და/ან წერილობით გამოხატვა და ახსნა-დასაბუთება;	ენობრივი საკითხები; მორფოლოგია,
ქ.მ.საბ.5.	ნასწავლი ენობრივი საშუალებებისა და სტრუქტურული ელემენტების ამოცნობა და მათი ფუნქციური გამოყენება;	სინტაქსი, მართლწერისა და პუნქტუაციის
ქ.მ.საბ.6.	ტექსტების შედგენა-გადმოცემის დროს შემოქმედებითი უნარ-ჩვევების გამოვლენა.	საკითხები, ლექსიკა
მიმართულება: სოციოკულტურა და კულტურა		
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
ქ.მ.საბ.7.	სოციოკულტურული თვალსაზრისით კონკრეტული ინფორმაციის ან მთლიანი ტექსტის გაანალიზება;	
ქ.მ.საბ.8.	განსხვავებული კულტურული ნორმებისა და ღირებულებების გაგება-გააზრება და კულტურული მრავალფეროვნების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების გამოვლენა;	

ქ.მ.საბ.9.	განსხვავებულ კულტურულ კონტექსტებში ინტერპერსონალური უნარების გამოვლენა, თავისუფლად ორიენტირება.	
მიმართულება: სწავლის სწავლა		
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
ქ.მ.საბ.10.	სასწავლო საქმიანობის მართვის უნარ-ჩვევების გამოვლენა (დაგეგმვა, განხორციელება და მონიტორინგი);	
ქ.მ.საბ.11.	სხვებთან თანამშრომლობა და ამ პროცესში კონსტრუქციული დამოკიდებულებების გამოვლენა;	
ქ.მ.საბ.12.	სათანადო სტრატეგიებისა და საგანმანათლებლო რესურსების (ბეჭდვითი და მულტიმედია რესურსების, ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების) გააზრებულად გამოყენება.	

შინაარსი

ცნებები და საკითხები

ტექსტი

- ტიპები - მხატვრული, არამხატვრული
- ჟანრები
 - მხატვრული ლიტერატურა: პროზაული და პოეტური ნაწარმოებები – ლექსები; ადაპტირებული მოთხრობები, იგავ-არაკები, მითები და ლეგენდები;
 - არამხატვრული ლიტერატურა: ა) პრაგმატული ტექსტები – ტელეპროგრამა, რეკლამა, აფიშა, ანონსი, ანოტაცია, გამოსხმასურება ბ) საქმიანი ქაღალდები – განცხადება, სამოტივაციო წერილი, რეზიუმე (CV); გ) კორესპონდენცია – პირადი და მარტივი ოფიციალური წერილები, ინტერვიუ; დ) საინფორმაციო და შემეცნებითი ტექსტები – სტატიები წიგნებიდან, ჟურნალებიდან და გაზეთებიდან; ე) ბიოგრაფიული ტექსტები – ავტობიოგრაფია, ბიოგრაფია, ბიოგრაფიული ცნობარი/პორტრეტები, დღიური, მოგონება;
 - მედია/მულტიმედია ტექსტები: მხატვრული და დოკუმენტური ფილმები, სპექტაკლები; გასართობ-შემეცნებითი გადაცემები; სტატიები ვებგვერდიდან, ვებპორტალიდან; საპროგრამო თემატიკაზე მორგებული აუდიო-ვიდეო სასწავლო რესურსები;
 - სასწავლო მიზნებით შედგენილი (დიდაქტიზებული) ტექსტები: თემატური დიალოგები, თხრობითი ან აღწერითი ტექსტები; კითხვარები, მინიკვლევები, ანგარიშები.

მეტყველების ფუნქციური ტიპები:

- თხრობა
- აღწერა
- მსჯელობა

სტრატეგიები

- მოსმენის/კითხვის წინარე სტრატეგიები – ვარაუდების გამოთქმა; ცოდნის მობილიზება (წინარე ცოდნის გააქტიურება);
- მოსმენის სტრატეგიები – გაუგებარ მონაკვეთებთან მიბრუნება; დამაზუსტებელი კითხვების დასმა; ინფორმაციის დაჯგუფება;

- კითხვის სტრატეგიები – გაცნობითი კითხვა: დაკვირვება ტექსტის აგებულებაზე, სათაურზე, აბზაცებზე, ილუსტრაციებზე, წარწერებზე, გამოყოფილ სიტყვებზე და ა.შ.; შესწავლითი კითხვა: გაუგებარ მონაკვეთებთან მიბრუნება; შეკითხვების დასმა; ინფორმაციის დაჯგუფება; ძიებითი კითხვა კონკრეტული ამოცანების გადაჭრის მიზნით;
- ლაპარაკის სტრატეგიები – ცოდნის მობილიზება, საჭირო რესურსების წინასწარ მომზადება; რეპეტიცია; გაუგებრობის შემთხვევაში განმარტების თხოვნა, შეკითხვების დასმა; საკომპენსაციო საშუალებების (არავერბალური ენა, პერიფრაზირება, სიტყვიერი განმარტება...) გამოყენება; მხედველობითი კონტაქტის დამყარება;
- წერის წინარე სტრატეგიები – მიზნისა და ადრესატის განსაზღვრა; იდეებისა და ცოდნის მობილიზება; აუცილებელი რესურსების (ფოტოილუსტრაცია, სქემები და დიაგრამები და ა.შ.) თავმოყრა;
- წერის სტრატეგიები – გეგმის შედგენა; პირველადი ვარიანტის შედგენა; პირველი ვერსიის გაუმჯობესება; ნაწერის გაფორმება და წარდგენა;
- სტრატეგიები ლექსიკისა და გრამატიკის შესასწავლად – ენათმეორისი პარალელების გავლება; დედუქცია, ინდუქცია, დამახსოვრების ხერხების გამოყენება; კონტექსტის, გამოცდილების ან ლექსიკონის დახმარებით უცხო სიტყვათა მნიშვნელობების დაზუსტება;
- მეტაკოგნიტური სტრატეგიები – აქტივობის/დავალების ღირებულების განჭვრეტა, მეტაკოგნიტური პაუზა: სასწავლო აქტივობაში გამოყენებული სტრატეგიების გახსენება, გაანალიზება და შეფასება მიზანშეწონილობისა და ეფექტიანობის თვალსაზრისით. სწავლის პროცესზე დაფიქრება-რეფლექსია, ხელშემწყობი და შემაფერხებელი პირობების გაცნობიერება და წინსვლის ხელშეწყობა.

სამეტყველო აქტები:

- ინტერაქცია სოციალურ რიტუალებში (კომუნიკაციის დაწყება/დასრულება, თავაზიანობის გამოხატვა, დახმარების თხოვნა, დაპატიჟება, შეხვედრის დანიშვნა, წახალისება/შექება);
- ინტერაქცია ინფორმაციის მოსაპოვებლად (პირადი და სხვისი მონაცემების გაცვლა; ადამიანის/ცხოველის/გარემოს, საქმიანობის აღწერა/დახასიათება; საჭიროებების/მოთხოვნილებების/სურვილების გაზიარება (თავისუფალი დრო, საქმიანობა, გეგმები/განზრახვა, მგზავრობა/მოგზაურობა და ა.შ.);
- ინტერაქცია გრძნობა/ემოციისა და შეხედულებების/დამოკიდებულებების შესახებ (დადებითი და უარყოფითი გრძნობებისა და ემოციების, შთაბეჭდილების, შეფასების, პოზიციის გამოხატვა: კმაყოფილება/უკმაყოფილება, სინანული, გაკვირვება, ეჭვი, ვარაუდი, ინტერესი/ინდიფერენტულობა...);
- ინტერაქცია დროისა და სივრცის შესახებ (დროში ლოკალიზება, მოქმედების ქრონოლოგია, სიხშირე და ხანგრძლივობა, თანადროულობა; ადგილმდებარეობისა და მიმართულების მითითება/განსაზღვრა: დანიშნულების ადგილი, მარშრუტი...).

ენობრივი საკითხები:

- მორფოლოგია: არსებითი სახელი; ბრუნვები და ბრუნვათა ფუნქციები; ნაცვალსახელის ჯგუფები და მათი ფუნქციები; ზედსართავი და რიცხვითი სახელები; პირთა კომბინაციები სხვადასხვა ტიპის ზმნებში (სუბიექტური და ობიექტური პირების გამოხატვა); ზმნის აქტიური და პასიური ფორმები; სასურველი და სავარაუდო მოქმედების გამოხატვა (II კავშირებითი/ხოლმეობითი); აუცილებლად შესასრულებელი და აკრძალული მოქმედების გამოხატვა (წართქმითი და უკუთქმითი ბრძანებითი); შესრულებელი მოქმედების გამოხატვა წარსულში

(ფორმა და შინაარსი – ერთგზისი და მრავალგზისი მოქმედება, შესრულებული მოქმედების პროცესი და შედეგი, უნახავი მოქმედების გამოხატვა – I თურმეობითი); ასპექტის წარმოება; თავისებური ზმნები; საწყისი და მიმღეობა და მათი ფუნქციები; სახელთა წარმოქმნა; ფორმაუცვლელი სიტყვები და მათი ფუნქციები (ზმნიზება, თანდებული, კავშირი და ნაწილაკი);

- **სინტაქსი:** წინადადება მოდალობის მიხედვით – თხრობითი, კითხვითი, ძახილისა და ბრძანებითი წინადადებები; რთული სინტაქსური კონსტრუქციები (კავშირიანი და უკავშირო შეერთება რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში); აქტიური და პასიური კონსტრუქციები; ქვემდებარის ადგილი და ბრუნვა აქტიური და პასიური ზმნის კონსტრუქციაში; მსაზღვრელ-საზღვრული; პირობისა და შედეგის გამოხატვა და შესაბამისი სინტაქსური კონსტრუქციები (რა შემთხვევაში? რა პირობებში?);
- **მართლწერისა და პუნქტუაციის საკითხები:** რიცხვითი სახელების მართლწერა (რთული რიცხვითი სახელები, რიგობითი რიცხვითი სახელების გამოხატვა არაბული და რომაული ციფრებით); ნაცვალსახელები და მათთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები (მისი/თავისი; ჩემს მეგობარს, შენს ქალაქში; თავისი/თავიანთი; რიცხვსა და ბრუნვაში შეთანხმების საკითხები; რთული სიტყვების (კომპოზიტების) მართლწერის საკითხები; სხვათა სიტყვის ნაწილაკების მართლწერის საკითხები; სასვენი ნიშნების ხმარება პირდაპირ და ირიბ ნათქვამში, განკერძოებულ სიტყვებთან და გამოთქმებთან);
- **ლექსიკა:** სინონიმი, ანტონიმი; კომპოზიტი; დანართი, ჩართული.

ძირითადი თემატური ბლოკები და სასწავლო თემები

საბაზო საფეხურის სტანდარტით განსაზღვრული შედეგები და ცნებები უნდა დამუშავდეს მოსწავლისთვის ნაცნობ კონტექსტებში. ეს კონტექსტები სავალდებულო თემების სახითაა განსაზღვრული და თავმოყრილია თემატურ ბლოკებში იმ ძირითად შინაარსობრივ საკითხებთან ერთად, რომლებიც ითვალისწინებს მოსწავლის ასაკობრივ ინტერესებსა და მოთხოვნებს და შეესაბამება ენობრივი ცოდნის მოცემულ დონეს.

თემატური ბლოკები

I. მე და სამყარო:

1. **ყველაფერი ჩემ შესახებ** (მონაცემები, უახლოესი გარემო, ყოველდღიური ყოფითი საქმიანობა, ჯანმრთელობა, თავისუფალი დრო, ჰობი, ინტერესები, უახლოესი გეგმები, მომავლის დაგეგმვა/არჩევანის გაკეთება);
2. **ფიზიკური გარემო** (დედამიწა, მსოფლიოს გარშემო – ქვეყნები და ქალაქები; ეკოლოგია, ბუნებრივი კატასტროფები, გეოგრაფიული გარემო, მხარეები, აღმოჩენები).

II. სოციალურ კულტურა და კულტურა:

1. **ყოველდღიური ცხოვრება** (ეტიკეტი, სოციალური ქცევის წესები, ქცევები ყოფით სიტუაციებში, კვებითი ჩვევები, თავისუფალი დროის გატარება);
2. **პიროვნებათშორისი ურთიერთობები** (ოჯახური ურთიერთობები, თანატოლებს / თაობებს შორის ურთიერთობები);

3. ღირებულებები და ფასეულობები (კულტურა, ტრადიციები, დღესასწაულები და ფესტივალები, ღირსშესანიშნაობები; ისტორიული პიროვნებები და მოვლენები; უმცირესობები - ეთნიკური / რელიგიური, სხვა ქვეყნები და ხალხები).

საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვები

საკვანძო შეკითხვები სტანდარტის ცნებებსა და საკითხებს უკავშირებს სტანდარტის შედეგებს და აჩვენებს თუ რისთვის, რა მიზნით უნდა გამოიყენოს მოსწავლემ შინაარსით განსაზღვრული ცოდნა.

- რა მსგავსება და განსხვავება აქვს ტექსტში ასახულ კულტურულ-სოციალურ გარემოს ჩემს მშობლიურ კულტურულ-სოციალურ გარემოსთან? შეიცვალა თუ არა ჩემი წარმოდგენები ამ გარემოსთან მიმართებით და რატომ?
- როგორ გავიგო ტექსტი? რა ენობრივ ცოდნასა და სტრატეგიებს ვიყენებ ტექსტის (ინფორმაციის) გასაგებად? საკომუნიკაციო ამოცანების გადასაჭრელად?
- რამ შემიშალა ხელი ტექსტის (ინფორმაციის) გაგებაში და რატომ?
- როგორ შემიძლია გადმოვცე ჩემი ცოდნა, გამოვხატო აზრები, ფიქრები და დამოკიდებულებები ტექსტის, თემის, პრობლემის/საკითხის მიმართ? რა ენობრივ ცოდნასა და სტრატეგიებს ვიყენებ ამისთვის?
- რას ვეყრდნობი საკუთარი აზრის გამოხატვისას / ჩემი შეფასებისას? რის საფუძველზე (რატომ) გამომაქვს ესა თუ ის დასკვნა?
- როგორ შემიძლია თვითგამოხატვა? არის თუ არა ჩემი აზრი/იდეა ორიგინალური და სხვებისგან განსხვავებული და რით?
- როგორ დავგეგმო საკუთარი სასწავლო საქმიანობა? მიჭირს თუ არა საკუთარი სწავლის (სასწავლო საქმიანობის) დაგეგმვა?
- რა გავაკეთე ან არ/ვერ გავაკეთე იმისათვის, რომ მიზნისთვის მიმეღწია? რა სტრატეგიები და საგანმანათლებლო რესურსები გამოვიყენე ამისათვის?
- მოვახერხე თუ არა თანამშრომლობა სხვებთან? რამ შემიწყო ან შემიშალა ხელი? რა გავაკეთე იმისათვის, რომ შეთანხმებისათვის მიმეღწია?

გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა მოტივირებას და შინაგანი ძალების გააქტიურებას.
- ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.
- გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.
- დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლას).
- ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

დროსა და სივრცეში ორიენტირება	• თანამედროვე რეალობის სივრცულ-დროით ჭრილში გააზრება და ინტერპრეტირება; • ხედვის პერსპექტივა დროითი და სივრცული ფაქტორების გათვალისწინებით.
წიგნიერება	• ზეპირი და წერიტი მეტყველების გზით ინფორმაციის მიღების, დამუშავების, გააზრების, სისტემაში მოყვანის, გაანალიზება-ინტერპრეტირებისა და წარდგენა-გაზიარების უნარი.
კვლევა	• კვლევითი ამოცანის, კვლევის პროცედურების, მონაცემების მოპოვების გზებისა და აღრიცხვის ფორმების განსაზღვრა; სათანადო რესურსების შერჩევა; • კვლევის ჩატარება, მონაცემების აღრიცხვა და სხვადასხვა ფორმით წარმოდგენა/ორგანიზება; • მონაცემების ანალიზი, არგუმენტირებული მსჯელობის საფუძველზე დასკვნების გამოტანა; კვლევის შედეგების შეფასება; • კვლევითი სამუშაოების ჩატარების დროს ეთიკისა და უსაფრთხოების ნორმების დაცვა.

ენის სწავლების მეთოდები

სწავლების მეთოდები დიდად არის დამოკიდებული მოსწავლეთა სწავლების სტილსა და მათ ინდივიდუალურ შესაძლებლობებზე (ბუნებრივია, იმისთვის, რომ მოსწავლემ ეფექტიანად გამოიყენოს შეთავაზებული სწავლების მეთოდები, ის სწავლის ეფექტურ სტრატეგიებსაც უნდა ფლობდეს). მათი სწორად შერჩევა და გამოყენება უზრუნველყოფს სასწავლო პროცესის ეფექტურად წარმართვას და, შესაბამისად, იმ შედეგების მიღწევას, რომლებიც სტანდარტით არის განსაზღვრული.

სწავლების მეთოდის შერჩევისას მნიშვნელოვანია, მასწავლებელმა გაითვალისწინოს, მოსწავლეებში რა კომპეტენციის განვითარებას უწყობს ხელს ეს მეთოდი და რა არის მისი ძლიერი ან სუსტი მხარე. მეთოდის შერჩევისას ასევე უნდა დავფიქრდეთ:

- დაგვეხმარება თუ არა ჩვენ მიერ შერჩეული მეთოდი დასახული შედეგის მიღწევაში;
- შეესაბამება თუ არა ჩვენ მიერ შერჩეული მეთოდი აქტივობას;
- შეესაბამება თუ არა ჩვენ მიერ შერჩეული მეთოდი მოსწავლეთა შესაძლებლობებსა და გამოცდილებას;
- ტექნიკურად შესაძლებელია თუ არა მისი განხორციელება (ხელმისაწვდომია თუ არა რესურსები; გვეყოფა თუ არა დრო, შესაძლებელია თუ არა ამ რაოდენობის მოსწავლით მეთოდის ეფექტიანად განხორციელება და ა.შ.).

ენის სწავლების ძირითადი პრინციპები

იმისათვის, რომ სწავლა-სწავლების პროცესი ეფექტურად წარიმართოს, მასწავლებელმა:

- კარგად უნდა შეისწავლოს თითოეული მოსწავლის ინდივიდუალური თავისებურებები (მნიშვნელოვანია, სასწავლო პროცესში გარკვეული პერიოდულობით/სიხშირით ხდებოდეს მოსწავლეებზე ინდივიდუალური დაკვირვება და მათი სწავლის სტილის დადგენა / დიაგნოსტიკა იმისათვის, რომ დაიგეგმოს ოპტიმალური სასწავლო სიტუაციები. მეორე მხრივ, მასწავლებელი აუცილებლად უნდა ეცადოს მოსწავლეთა შესაძლებლობების განვითარებასა და სწავლის სტილთა გამრავალფეროვნებას);

- უნდა შეარჩიოს სწავლების მრავალფეროვანი სტრატეგიები, მეთოდები და მიდგომები, ვინაიდან არ არსებობს სწავლების თუ სწავლის ერთი უნივერსალური მეთოდი, რომელიც ყველა მოსწავლეს შეესაბამება;
- მოსწავლეებს უნდა შესთავაზოს აქტივობათა და დავალებათა ასევე მრავალფეროვანი არჩევანი.

იმისათვის, რომ ავამაღლოთ მოსწავლეთა მოტივაცია, ყურადღება უნდა გავამახვილოთ მის განმაპირობებელ ფაქტორებზე, კერძოდ:

- მოსწავლეებს უნდა გავუღვიძოთ ცნობისმოყვარეობა შესასწავლი საკითხის/თემის, მიმართ; გავამდიდროთ სასწავლო პროცესი მრავალფეროვანი და საინტერესო სასწავლო მასალითა და აქტივობებით, სწავლების ახალი მეთოდებითა და სტრატეგიებით.
- უნდა დავარწმუნოთ ისინი საკუთარ შესაძლებლობებში. სწორედ ამისთვის არის საჭირო, რომ მასწავლებელი ფლობდეს ინფორმაციას მოსწავლეების ცოდნის დონისა და უნარების შესახებ. გამოვიყენოთ სხვადასხვა სირთულისა და ტიპის დავალებები.
- უნდა შევქმნათ თანამშრომლობითი ატმოსფერო. ერთი მხრივ, ეს გულისხმობს მოსწავლეთა აქტიურ ჩართვას სასწავლო პროცესში და, მეორე მხრივ, მათში კონსტრუქციული დამოკიდებულებების ჩამოყალიბებას. ამისთვის, სასურველია:
 - ✓ მასწავლებელმა მოსწავლესთან ერთად დაგეგმოს კონკრეტული აქტივობები; განსაზღვროს შესასრულებელი სამუშაოს ეტაპები; განახორციელოს ჯგუფური სამუშაოები; ჩართოს მოსწავლეები ცოდნის შეფასების ინსტრუმენტების მომზადებაში. მათთან ერთად შეიმუშაოს შეფასების კრიტერიუმები და ინდიკატორები. დაეხმაროს მოსწავლეებს სწავლის სტრატეგიების გამომუშავებაში და სხვა.
 - ✓ მოსწავლეებს უნდა ჩამოუყალიბოს შეცდომებისადმი კონსტრუქციული დამოკიდებულება. მათ უნდა იცოდნენ, რომ შეცდომები სწავლის საუკეთესო საშუალებაა. გახადოს ისინი მიმტევებელნი / შემწყნარებელნი როგორც საკუთარი, ისე სხვისი შეცდომების მიმართ.

მეტაკოგნიტური უნარების განვითარება

სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია ზრუნვა მეტაკოგნიციის უნარების განვითარებაზე, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და მისი შესრულებისას „ხმამაღლა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს ეს აქტივობა (მაგ., კარგად გავეცნოთ პირობას და დავაკვირდეთ, რას მოითხოვს იგი; აქვს თუ არა პირობას თანხმლები მასალა, მაგ., სურათები? ამიტომ, სანამ ტექსტს წავიკითხავთ, ხომ არ სჯობს, ჯერ სურათებს გავეცნოთ და ვნახოთ, რა ინფორმაციის შემცველია ეს სურათები? და მისთ).

წინმსწრები მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფურად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.), ასევე სტრატეგიები, რომლებსაც გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ნამუშევრები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ (ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებს და აუმაღლებს სწავლის ქმედობაუნარიანობას.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

სტანდარტზე დაყრდნობით იგეგმება წლიური პროგრამები, რომლებიც გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს. წლიური პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა. სკოლას შეუძლია გამოიყენოს რეკომენდებული წლიური პროგრამა ან თავად დასახოს სტანდარტის მიღწევის გზები. წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემების საშუალებით (შედეგი არ წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასწავლო ერთეულს - თემას).

სასწავლო თემა იგეგმება შემდეგი კომპონენტების გამოყენებით:

სასწავლო თემა
სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.
ცნებები, ტექსტები, საკითხები
ტექსტებისა და საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.
საკვანძო შეკითხვები
თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა: • მოსწავლის წინაშე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად; • სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა; • თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მათემატიკურ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.
აქტივობები
მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული

გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.

კომპლექსურ/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი

კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

როგორ აიგება სასწავლო თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრესი ორიენტირებია სტანდარტის შედეგები. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. სტანდარტის ცნებებსა და შედეგებზე დაყრდნობით განისაზღვრება საკვანძო კითხვები და შეფასების ინდიკატორები, შეირჩევა ტექსტები, შემუშავდება იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის. ამის შემდეგ განისაზღვრება საგნობრივი საკითხები, რესურსები, დავალებების ტიპები/ნიმუშები. თითოეულ თემაზე მუშაობის პროცესი მოემსახურება ზოგადი მკვიდრი წარმოდგენების ჩამოყალიბებას.

ქვემოთ თემის ასაგებად გადასადგმელი ნაბიჯები წარმოდგენილია სქემატურად, ცხრილის სახით.

ცხრილი. სასწავლო თემის აგების პროცესი

ნაბიჯი 1. თემატური საკვანძო შეკითხვების დასმა

ნაბიჯი 2. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა

	ნაბიჯი 3. თემის ტექსტების შერჩევა
	ნაბიჯი 4. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების იდეების შემუშავება
	ნაბიჯი 5. ენობრივი და სოციოკულტურული საკითხების განსაზღვრა
	ნაბიჯი 6. რესურსების შერჩევა, აქტივობებისა და მიმდინარე დავალებების განსაზღვრა და დაგეგმვა
	ნაბიჯი 7. მკვიდრი წარმოდგენების განსაზღვრა

დ) შეფასება

საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშესაწყობად უპირატესობა უნდა მიენიჭოს განმავითარებელ შეფასებას, რომელიც აფასებს მოსწავლეს თავის წინარე შედეგებთან მიმართებით, ზომავს ინდივიდუალურ წინსვლას და, ამდენად, აძლევს მოსწავლეს ცოდნის ეტაპობრივი კონსტრუირების საშუალებას.

მნიშვნელოვანია, მოსწავლე თავად იყოს ჩართული განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითადი მიზანია მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვას შეასწავლის.

შემაჯამებელი (განმავითარებელი და განმსაზღვრელი) შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისთვის გამოიყენება კომპლექსური, მოსწავლისთვის ნაცნობი კონტექსტის მქონე დავალებები, რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას. შემაჯამებელი დავალებები ხელს უნდა უწყობდეს ეროვნული სასწავლო გეგმების საბაზო საფეხურის მისიის განხორციელებას, სახელდობრ, დინამიკური და ფუნქციური ცოდნის კონსტრუირებასა და მოსწავლის ცხოვრებისათვის მომზადებას.

ამ დავალებათა შესაფასებლად გამოიყენება შეფასების რუბრიკები, ანუ კრიტერიუმების ბადე.

მოსწავლეს თითოეული სასწავლო თემის დამუშავების შემდეგ ევალება შემაჯამებელი დავალების წარმოდგენა. შემაჯამებელი დავალებების მინიმალური რაოდენობა წლის განმავლობაში სავალდებულო სასწავლო თემების რაოდენობას ემთხვევა.

ტიპობრივი დავალებები შემაჯამებელი შეფასებისათვის

ქვემოთ შემოთავაზებულია ტიპობრივ დავალებათა ფართო არჩევანი. შემაჯამებელი შეფასებისათვის მასწავლებელი და/ან მოსწავლე შეარჩევს დავალების სასურველ ტიპს/ტიპებს:

- კვლევითი პროექტების განხორციელება;
- ზეპირი ან წერილობითი ანგარიშის წარდგენა (მაგ., კვლევის მონაცემთა ანალიზი)
- აქტუალურ საკითხებზე დისკუსიების მოწყობა;
- ფილმის, ნახატის, ლიტერატურული ნაწარმოების განხილვა;
- შემოქმედებითი პროდუქტის შექმნა (მაგ., რეკლამა, ვიდეორგოლი, ვებგვერდი, გაზეთი...);
- წერილობითი ტექსტების შედგენა (დღიური, გამოხმაურება, რეპორტაჟი, გზამკვლევი...);
- როლურ თამაშებში მონაწილეობა (ინსცენირება; ინტერვიუს აღება, ვიქტორინის მოწყობა...).

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს განმსაზღვრელი შეფასებისათვის განკუთვნილი შემაჯამებელი დავალება

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს შეფასების ზოგადი რუბრიკა;
- დავალების შეფასების რუბრიკა, შეფასების ინდიკატორების გარდა, უნდა ეფუძნებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის გამჭოლ უნარებსა და ღირებულებებს;
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე;

ნიმუში. შემაჯამებელი დავალება წერით მეტყველებაში

თემა - სტუმრად უცხო ქალაქში

დავალების პირობა:

დააკვირდი სქემაზე მონიშნულ მარშრუტს და წერილობით აუხსენი შენს სტუმარს, როგორ მოვიდეს შენამდე.

ყურადღება მიაქციე!

1. რომელი გზით არის უკეთესი წამოსვლა, შენამდე ადვილად რომ მოვიდეს?
2. ურჩიე, რით ჯობია, რომ წამოვიდეს.
3. მიუთითე, როგორ მოვიდეს შენამდე.
4. შესთავაზე სხვა ვარიანტიც.

გამოიყენე!		
1. გირჩევ, უნდა, შეგიძლია		
2. თუ ... , მაშინ ...		
სიტყვების მინიმალური რაოდენობა – 20		
შეფასების კრიტერიუმები	ქულები	განმავითარებელი შეფასების კომენტარი
პირობასთან შესაბამისობა		
იცავს სიტყვების რაოდენობის ქვედა ზღვარს	0 - 1	
იცავს პირობის შინაარსობრივ მოთხოვნებს (შეთავაზებულია გზის ორი ვარიანტი)	0 - 1	
კომუნიკაციური უნარ-ჩვევები		
სწორად არის ახსნილი პირველი გზა	0 - 1 - 2	
სწორად არის ახსნილი მეორე გზა	0 - 1 - 2	
ენობრივი უნარ-ჩვევები		
სწორად იყენებს ზმნის ფორმებს	0 - 1 - 2	
სწორად იყენებს ნასწავლ ლექსიკას	0 - 1 - 2	
ქულათა მაქსიმალური რაოდენობა	10	

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - კებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 60. აფხაზური ენის სტანდარტი

(იხილეთ დანართის სახით)

თავი XII. მათემატიკა - ზოგადი ნაწილი და სტანდარტები

მუხლი 61. მათემატიკა - ზოგადი ნაწილი

შესავალი

თანამედროვე ეპოქაში მათემატიკა ცხოვრების განუყოფელი ნაწილია. იგი გამოიყენება ადამიანის საქმიანობის ყველა სფეროში: მეცნიერებასა და ტექნოლოგიებში, მედიცინაში, ეკონომიკაში, გარემოს დაცვასა და აღდგენა-კეთილმოწყობაში, სოციალურ გადაწყვეტილებათა მიღებაში. აგრეთვე აღსანიშნავია მათემატიკის განსაკუთრებული როლი

კაცობრიობის განვითარებასა და თანამედროვე ცივილიზაციის ჩამოყალიბებაში. ციფრული ტექნოლოგიების განვითარება, სივრცე-დროის სტრუქტურის უკეთ გააზრება, ბუნებაში არსებული მრავალი კანონზომიერების აღმოჩენა და აღწერა ნათლად წარმოაჩენს მათემატიკის სამეცნიერო და კულტურულ ღირებულებას. რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, მათემატიკა ხელს უწყობს ადამიანის გონებრივი შესაძლებლობების განვითარებას. იგი იძლევა ეფექტიანი, ლაკონური და არაორაზროვანი კომუნიკაციის საშუალებას. მათემატიკას იყენებენ რთული სიტუაციების თვალსაჩინო წარმოჩენის, მოვლენების ახსნისა და მათი შედეგების განჭვრეტისას. მათემატიკაში შექმნილი აბსტრაქტული სისტემები და თეორიული მოდელები გამოიყენება კანონზომიერებების შესასწავლად, სიტუაციის გასაანალიზებლად და პრობლემების გადასაჭრელად.

პრობლემის გადაჭრისას აუცილებელია მის არსში წვდომა, ადეკვატური მათემატიკური აპარატის შერჩევა, ხოლო ასეთის არარსებობის შემთხვევაში - მისი შემუშავება, შესასწავლი პროცესისა თუ ობიექტის გააზრებული მოდელის შექმნა, მიღებული მოდელის საშუალებით საჭირო დასკვნების გაკეთება და შემდეგ მათი ინტერპრეტაცია. პრაქტიკული თუ სამეცნიერო პრობლემები, თავის მხრივ, მათემატიკას ამარაგებს მნიშვნელოვანი და საინტერესო ამოცანებით. აქედან გამომდინარე, სწავლებისას მნიშვნელოვანი ყურადღება უნდა მიექცეს მათემატიკური მეთოდების გამოყენებას გარემომცველი სამყაროს შემეცნებისას, სოციალურ-ეკონომიკური თუ ტექნიკური პროცესების მართვისას, საყოფაცხოვრებო თუ მეცნიერული პრობლემების გადაჭრისას და მათემატიკური ცოდნის, როგორც ლოგიკურად გამართული სისტემის ჩამოყალიბებას და გადაცემას. გარდა ამისა, მათემატიკის სწავლებისას, ძირითადი ფოკუსის გადატანა როგორც პრაქტიკული, ასევე მეცნიერული ხასიათის პრობლემების გადაჭრაზე, აძლიერებს მოსწავლეთა მოტივაციას და აღძრავს მათემატიკისადმი ინტერესს.

მათემატიკის სწავლების მიზნები და ამოცანები

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებაში მათემატიკის სწავლების ძირითადი მიზნებია:

- მოსწავლის ჩამოყალიბება აქტიურ მოქალაქედ, რომელიც შეძლებს რეალური ვითარებიდან გამომდინარე საკითხების გამოკვლევას და გაანალიზებას, იქნება შემოქმედებითი და ორგანიზებული;
- ხელსაყრელი წინაპირობების შექმნა ქვეყანაში მათემატიკური მეცნიერების განვითარებისათვის.

მათემატიკის ცოდნა ნიშნავს მათემატიკური ცნებებისა და პროცედურების ფლობას, მათი გამოყენების უნარს რეალური პრობლემების გადაჭრისას; აგრეთვე კომუნიკაციის იმ საშუალებების ფლობას, რომლებიც საჭიროა ინფორმაციის მისაღებად და გადასაცემად მათემატიკური ენისა და საშუალებების გამოყენებით.

საგანმანათლებლო მიზნებიდან გამომდინარე, სასწავლო გეგმა ითვალისწინებს კონკრეტული ამოცანების გადაჭრას. ამგვარ ამოცანებს წარმოადგენს:

მოსწავლეთათვის აზროვნების, მსჯელობის, შეხედულებათა დასაბუთების, მოვლენებისა და ფაქტების ანალიზის უნარის განვითარება:

- ვარაუდის გამოთქმა და კერძო შემთხვევებში მისი კვლევა;
- საწყისი მონაცემების შერჩევა და ორგანიზება;
- დამტკიცების, დასაბუთების ხერხის შერჩევა;

- არჩეული სტრატეგიის ვარგისიანობისა და მისი გამოყენების საზღვრების განხილვა;
- მსჯელობის ხაზის განვითარება, ალტერნატიული გზების ძიება, მიღებული გადაწყვეტილების სისწორისა და ეფექტიანობის დასაბუთება;

მათემატიკის, როგორც სამყაროს აღწერისა და მეცნიერების უნივერსალური ენის ათვისება:

- მათემატიკის ადგილისა და მნიშვნელობის შეფასება სხვადასხვა დისციპლინაში, ბიზნესში, ხელოვნებასა, და ადამიანის მოღვაწეობის სხვადასხვა სფეროში;
- ჩვეულ გარემოში (ყოველდღიურ ცხოვრებაში) მათემატიკური ობიექტებისა და პროცესების შემჩნევა და მათი თვისებების გამოყენება მოდელის აგებისას, პრაქტიკული (ყოფითი) ამოცანების გადაჭრისას;
- ინფორმაციის წარმოდგენის ხერხებისა და მეთოდების ფლობა, გამოყენება; სხვადასხვა გზით წარმოდგენილი ინფორმაციის ინტერპრეტაცია, მათზე მსჯელობა, ერთმანეთთან დაკავშირება;
- სხვისი ნააზრევის გაგება და გაანალიზება; ინფორმაციის გადაცემისას საკითხის არსის წარმოჩენა.

სწავლის შემდგომი ეტაპისათვის ან პროფესიული საქმიანობისათვის მომზადება; ცხოვრებისეული ამოცანების გადასაწყვეტად საჭირო ცოდნის გადაცემა და ამ ცოდნის გამოყენების უნარის განვითარება:

- სამუშაოს ორგანიზებისა და დაგეგმვის ხერხებისა და მეთოდების ფლობა;
- ამოცანის შინაარსის აღქმა, ამოცანის მონაცემებისა და საძიებელი სიდიდეების გააზრება-გამიჯვნა;
- პრობლემის განსაზღვრა და მისი ჩამოყალიბება;
- კომპლექსური პრობლემის საფეხურებად, მარტივ ამოცანებად დაყოფა და ეტაპობრივად გადაჭრა;
- პრობლემის გადასაჭრელად საჭირო სტრატეგიებისა და რესურსების შერჩევა და მათი გამოყენება;
- მიღებული შედეგის კრიტიკული შეფასება კონტექსტის გათვალისწინებით;
- პრობლემის გადაჭრისას ადეკვატური დამხმარე ტექნიკური საშუალებებისა და ტექნოლოგიების შერჩევა და მათი გამოყენება.

მათემატიკის სწავლების ორგანიზება

ზოგადი განათლების ყოველი საფეხურის ყოველ კლასში მათემატიკა ისწავლება, როგორც სავალდებულო საგანი.

შეფასება მათემატიკაში

სტანდარტის მოთხოვნათა დასაფარად, მოსწავლეთა შეფასებისას რეკომენდებულია მათემატიკურ დავალებათა მრავალფეროვანი ფორმების გამოყენება. დავალებათა ტიპები შეიძლება იყოს ამგვარი:

1. მათემატიკური შინაარსის ტექსტის (მათ შორის, ისეთი ტექსტის, რომელიც შეიცავს დიაგრამებსა და ცხრილებს) წაკითხვა და მონაცემთა ანალიზით (გამოთვლების ან ლოგიკური მსჯელობის საფუძველზე) მიღებული დასკვნის გადმოცემა და დასაბუთება;

2. ამოცანა, რომელშიც წინასწარ განსაზღვრული მონაცემების საფუძველზე მოსწავლეს მოეთხოვება მოცემული ფაქტის დასაბუთება ან უარყოფა (მაგალითად, თეორემის დამტკიცება);
3. რიცხვითი გამოსახულების მნიშვნელობის გამოთვლა, განტოლების ამოხსნა, ასოითი გამოსახულების გამარტივება; ამოცანის რამდენიმე შესაძლო პასუხს შორის სწორი პასუხის შერჩევა, შესაბამისობის დამყარება, მონაცემების მითითებული თანმიმდევრობით დალაგება;
4. გეომეტრიული ამოცანა, რომელშიც მოსწავლეს მოეთხოვება ფიგურის თვისებების დადგენა, ზომების განსაზღვრა, ფიგურის აგება;
5. გრაფიკის ან დიაგრამის აგება, სივრცული ფიგურის შლილის ან მაკეტის დამზადება და სხვ.

მათემატიკური დავალებების შეფასების კომპონენტებია:

1. მათემატიკური ცნებებისა და დებულებების ცოდნა და გამოყენება;
2. მათემატიკურ ობიექტებს შორის კავშირებისა და მიმართებების დადგენა;
3. მათემატიკური ობიექტების წარმოდგენა და მათემატიკური ენის ფლობა;
4. მსჯელობა - დასაბუთება;
5. ინფორმაციის გადაცემისას საკითხის არსის წარმოაჩენა;
6. ამოცანის ჩამოყალიბება;
7. კომპლექსური ამოცანის მარტივ ამოცანებად დაყოფა და ეტაპობრივად ამოხსნა;
8. მათემატიკური მოდელირება;
9. ამოცანის ამოხსნის გზის მოძებნა და მისი რეალიზება;
10. გამოთვლების ოპტიმალური ხერხის შერჩევა; გამოთვლების შესრულების აკურატულობა;
11. დამხმარე ტექნიკური საშუალებებისა და საინფორმაციო ტექნოლოგიების გამოყენება.

შეფასების ფოკუსში ექცევა მოსწავლის სასიცოცხლო უნარ-ჩვევებიც:

1. შემოქმედებითობა;
2. თანამშრომლობა (მეწყვილესთან, ჯგუფის წევრებთან);
3. სტრატეგიების გააზრებულად გამოყენება სასწავლო საქმიანობის ხელშეწყობის მიზნით;
4. სასწავლო აქტივობებში მონაწილეობის ხარისხი.

შენიშვნა: დაწყებით კლასებში მოსწავლეთა შეფასებისას განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა შემდეგ უნარ-ჩვევებს:

1. რიცხვების ჩაწერა და დასახელება;
2. არითმეტიკული მოქმედებების შესრულება და სიტყვიერი აღწერა;
3. გეომეტრიული ფიგურების ამოცნობა და მათი აღწერა;
4. ფიგურების კონსტრუირება;
5. მანძილის გაზომვისა და განსაზღვრის ხერხების / საშუალებების ცოდნა და გამოყენება;
6. მიმართულების, გადაადგილების და მარშრუტის სიტყვიერი აღწერა და სქემატური გამოსახვა;
7. ტერმინების: "ყველა", "ყოველი", "თითოეული", "ზოგიერთი", "ერთ-ერთი", "არცერთი", "ერთადერთი" გამოყენება რიცხვების თვისებების ან რიცხვთა ერთობლიობებს შორის მიმართებების დადგენისას;
8. მონაცემთა დალაგება, დაჯგუფება და კლასიფიკაცია მითითებული კრიტერიუმების მიხედვით;

9. საზომი ერთეულების (მანძილის, დროის, ფულის ერთეულების) და მათ შორის, მიმართებების ცოდნა და გამოყენება.

შემაჯამებელი დავალებების კომპონენტი

შემაჯამებელი დავალების კომპონენტი უკავშირდება სწავლა-სწავლების შედეგს. ამ კომპონენტში უნდა შეფასდეს ერთი სასწავლო მონაკვეთის (თემა, თავი, პარაგრაფი, საკითხი) შესწავლა-დამუშავების შედეგად მიღწეული შედეგები. კონკრეტული სასწავლო ერთეულის დასრულებისას მოსწავლემ უნდა შეძლოს მათემატიკის საგნობრივი პროგრამით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების წარმოჩენა. შესაბამისად, შემაჯამებელი დავალებები უნდა აფასებდეს მათემატიკის საგნობრივი პროგრამით განსაზღვრულ შედეგებს.

შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები:

სტანდარტის მოთხოვნათა დასაფარად, რეკომენდებულია შემაჯამებელ დავალებათა მრავალფეროვანი ფორმების გამოყენება. მათემატიკის შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები შეიძლება იყოს:

1. ტექსტურ ამოცანასთან დაკავშირებული ღია ან დახურული (რამდენიმე შესაძლო პასუხს შორის სწორი პასუხის შერჩევა, შესაბამისობის დამყარება, სწორი თანმიმდევრობით დალაგება) ტიპის დავალება;
2. ტექსტის წაკითხვა და მონაცემთა ანალიზით (გამოთვლების ან ლოგიკური მსჯელობის საფუძველზე) მიღებული დასკვნის გადმოცემა და დასაბუთება (მათ შორის, ისეთი ტექსტის, რომელიც შეიცავს დიაგრამებს და ცხრილებს);
3. განტოლების ამოხსნა, ასოითი გამოსახულების გამარტივება, რიცხვითი გამოსახულების მნიშვნელობის გამოთვლა;
4. გეომეტრიული ამოცანა, რომელშიც მოსწავლეს მოეთხოვება ფიგურის თვისებების დადგენა, ზომების განსაზღვრა, ფიგურის აგება;
5. ამოცანა, რომელშიც წინასწარ განსაზღვრული მონაცემების საფუძველზე მოსწავლეს მოეთხოვება მოცემული ფაქტის დასაბუთება ან უარყოფა (მაგალითად, თეორემის დამტკიცება).

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი დავალებები:

1. დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს თავისი შეფასების ზოგადი რუბრიკა;
2. ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
3. მითითებული უნდა იყოს სტანდარტის ის შედეგები, რომელთა შეფასებასაც ემსახურება შემაჯამებელი დავალება.

მუხლი 62. მათემატიკის სტანდარტი

1. მათემატიკა დაწყებით საფეხურზე

შესავალი

მათემატიკის საგნობრივ სასწავლო გეგმაში გამოყოფილია ოთხი მიმართულება: **რიცხვები და მოქმედებები; გეომეტრია და სივრცის აღქმა; მონაცემთა ანალიზი, სტატისტიკა და ალბათობა; კანონზომიერებები და ალგებრა.**

ეს მიმართულებები მჭიდრო ურთიერთკავშირშია და მოიცავს იმ ცოდნასა და უნარ-ჩვევებს, რომლებსაც მოსწავლე უნდა დაეუფლოს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებაში. მიმართულებებად დაყოფა არ გულისხმობს კურსის ანალოგიურ დაყოფას, იგი მხოლოდ წარმოაჩენს შესასწავლი მასალის სპექტრს და საშუალებას იძლევა მიეთითოს, თუ რაზე უნდა გამახვილდეს მეტი ყურადღება სწავლების ამა თუ იმ საფეხურზე.

მიმართულება: რიცხვები და მოქმედებები

- რიცხვები, მათი გამოყენება და რიცხვის წარმოდგენის საშუალებები;
- მოქმედებები რიცხვებზე და რიცხვითი თანაფარდობები;
- რაოდენობათა შეფასება და მიახლოება;
- სიდიდეები, ზომის ერთეულები და რიცხვების სხვა გამოყენება.

ამ მიმართულების ძირითადი მიზნებია „რიცხვის შეგრძნების“ განვითარება, თვლის პრინციპების ათვისება, არითმეტიკული მოქმედებებისა და მათი თვისებების შესწავლა, გამოთვლის ხერხების ათვისება და შედეგების შეფასება; რიცხვის ჩაწერის პოზიციური სისტემების შესწავლა, მათი ურთიერთშედარება და გამოყენება არითმეტიკული მოქმედებების შესრულებისას და პრაქტიკული ამოცანების გადაჭრისას; რიცხვითი სისტემების შესწავლა.

დაწყებით საფეხურზე უნდა მოხდეს არითმეტიკული მოქმედებების და მათი ადეკვატურად გამოყენების უნარის ჩამოყალიბება; არითმეტიკული მოქმედებების თვისებებისა და მათ შორის, კავშირების გააზრება; არითმეტიკული მოქმედებების შედეგისა და რიცხვითი გამოსახულების მნიშვნელობის შეფასების უნარის განვითარება.

გარდა ამისა, მოსწავლეს უნდა ჩამოუყალიბდეს ათობითი პოზიციური სისტემის სრულყოფილი გაგება და მრავალნიშნა რიცხვებზე მოქმედებების შესრულებისას მისი გამოყენების უნარი; მთელის ნაწილების (ნახევრის, მესამედის, მეოთხედის) აღქმის, მოდელზე დემონსტრირების, კონსტრუირებისა და მათი შედარების უნარი.

მიმართულება: გეომეტრია და სივრცის აღქმა

- გეომეტრიული ობიექტები: მათი თვისებები, ურთიერთმიმართება და კონსტრუირება;
- ზომა და გაზომვის საშუალებები;
- გარდაქმნები და ფიგურათა სიმეტრიულობა;
- კოორდინატები და მათი გამოყენება გეომეტრიაში.

ამ მიმართულების ძირითადი მიზანია გეომეტრიული ობიექტებისა და მათი თვისებების, გაზომვების, გეომეტრიული გარდაქმნებისა და გეომეტრიული ობიექტების აღგებრული მეთოდებით შესწავლა, გეომეტრიის გამოყენებითი ასპექტების წარმოჩენა.

დაწყებით საფეხურზე მიმართულების ძირითადი მიზანია გეომეტრიული ობიექტების ურთიერთგანლაგების აღწერისა და დემონსტრირების უნარის განვითარება; გეომეტრიულ ობიექტთა კომპონენტების ამოცნობისა და მათი ურთიერთმიმართების აღწერის უნარის განვითარება; ატრიბუტების მიხედვით ფიგურათა დაჯგუფების, სიტყვიერი აღწერილობის მიხედვით ფიგურის

ამოცნობისა და მისი მოდელის შექმნის უნარის განვითარება, ორ წერტილს შორის მანძილის შეფასებისა და სიგრძის სტანდარტულ ერთეულებში გაზომვის, მარშრუტის აღწერისა და სქემატური გამოსახვის უნარის განვითარება.

მიმართულება: მონაცემთა ანალიზი, ალბათობა და სტატისტიკა

- მონაცემთა წყაროები და მონაცემთა მოპოვების საშუალებები;
- მონაცემთა მოწესრიგების ხერხები და მონაცემთა წარმოდგენის საშუალებები;
- მონაცემთა შემაჯამებელი რიცხვითი მახასიათებლები;
- ალბათური მოდელები;
- შერჩევითი მეთოდი და შერჩევის რიცხვითი მახასიათებლები.

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებაში სტატისტიკური ცნებებისა და აპარატის შემოტანის მიზანია მონაცემთა შესახებ მოსწავლეთა ინტუიციური წარმოდგენების მოწესრიგება, სტრუქტურებად ჩამოყალიბება და მოსწავლეების ალბათურ-სტატისტიკური ხერხების გამოყენების უნარისა და ინტუიციის განვითარება.

დაწყებით საფეხურზე მიმართულების სწავლების მიზანია მოსწავლეები გაეცნონ აღწერითი სტატისტიკის ელემენტებს – თვისებრივი და დისკრეტული რაოდენობრივი მონაცემების შეგროვების, მოწესრიგების, წარმოდგენისა და ინტერპრეტაციის საშუალებებს.

მიმართულება: კანონზომიერებები და ალგებრა

- სიმრავლეები, ასახვები, ფუნქციები და მათი გამოყენება;
- დისკრეტული მათემატიკის ელემენტები და მათი გამოყენება;
- ალგორითმები და მათი გამოყენება;
- ალგებრული ოპერაციები და მათი თვისებები.

ამ მიმართულების ძირითადი მიზანია, მოსწავლეს ჩამოუყალიბდეს კანონზომიერებების, ალგებრული მიმართებებისა და ფუნქციური დამოკიდებულებების ამოცნობისა და აღწერის, აგრეთვე მათი საშუალებით მოვლენების მოდელირებისა და პრობლემების გადაჭრის უნარები.

დაწყებით საფეხურზე მიმართულების მიზანია მარტივი კანონზომიერებებისა და სიდიდეებს შორის დამოკიდებულების ამოცნობის უნარის განვითარება, არითმეტიკული ოპერაციების თვისებებისა და ასოიითი აღნიშვნების გამოყენების შესწავლა.

ა) I-IV კლასების სტანდარტი

IV კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

დაწყებით საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **მათ.დაწყ.(I).1.:**

„მათ.“ – მიუთითებს საგანს „მათემატიკა“;

„დაწყ.“ – მიუთითებს დაწყებით საფეხურს;

„(I)“ – მიუთითებს, რომ სტანდარტი მოიცავს I-IV კლასებს;

„1“ – მიუთითებს შედეგის ნომერს.

მათემატიკის სტანდარტის შედეგები (I-IV კლასები)		
მიმართულება - რიცხვები და მოქმედებები		
ქვემიმართულებები	შედეგების ინდექსი	
რიცხვები, მათი გამოყენება და რიცხვის წარმოდგენის საშუალებები	მათ.დაწყ.(I).1	მოსწავლე უნდა ფლობდეს და იყენებდეს რიცხვის ცნებას და რიცხვის წარმოდგენის საშუალებებს; მოსწავლემ უნდა შეძლოს რიცხვების შედარება და კლასიფიცირება.
მოქმედებები რიცხვებზე და რიცხვითი თანაფარდობები	მათ.დაწყ.(I).2	მოსწავლემ უნდა შეძლოს ძირითადი არითმეტიკული ოპერაციების შესრულება რიცხვებზე.
რაოდენობათა შეფასება და მიახლოება	მათ.დაწყ.(I).3	მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნატურალურ რიცხვებზე მოქმედების შედეგის მიახლოებით შეფასება და რიცხვების დამრგვალება.
სიდიდეები, ზომის ერთეულები და რიცხვების სხვა გამოყენება	მათ.დაწყ.(I).4	მოსწავლემ უნდა შეძლოს ზომის სხვადასხვა ერთეულის გამოყენება და ერთმანეთთან დაკავშირება.
მიმართულება - გეომეტრია და სივრცის აღქმა		
ქვემიმართულებები	შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
გეომეტრიული ობიექტები: მათი თვისებები, ურთიერთმიმართება და კონსტრუირება	მათ.დაწყ.(I).5	ფიგურების იდენტიფიკაცია, კლასიფიცირება, გამოსახვა.
ზომა და გაზომვის საშუალებები	მათ.დაწყ.(I).6	საგანთა და ფიგურათა ზომებისა და ობიექტთა შორის მანძილების პოვნა.
კოორდინატები და მათი გამოყენება გეომეტრიაში	მათ.დაწყ.(I).7	ორიენტირება სიბრტყეზე.
მიმართულება - კანონზომიერებები და ალგებრა		
ქვემიმართულებები	შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
სიმრავლეები, ასახვები, ფუნქციები და მათი გამოყენება	მათ.დაწყ.(I).8	საგნებს შორის ან საგნებსა და მათ ატრიბუტებს შორის მოცემული შესაბამისობის გავრცობა, გამოსახვა და გამოკვლევა.
ალგებრული ოპერაციები და მათი თვისებები	მათ.დაწყ.(I).9	რიცხვითი გამოსახულების შემცველი ტოლობის შედგენა და მისი გამოყენება პრობლემის გადასაჭრელად.
მიმართულება - მონაცემთა ანალიზი, ალბათობა და სტატისტიკა		
ქვემიმართულებები	შედეგების ინდექსი	

მონაცემთა წყაროები და მონაცემთა მოპოვების საშუალებები	მათ.დაწყ.(I).10	მოსწავლეს უნდა ჰქონდეს ელემენტარული წარმოდგენები ინფორმაციის მოპოვების საშუალებების შესახებ.
მონაცემთა მოწესრიგების ხერხები და მონაცემთა წარმოდგენის საშუალებები	მათ.დაწყ.(I).11	მოსწავლე უნდა ფლობდეს ინფორმაციის მოწესრიგებისა და წარმოდგენის ხერხებს (საშუალებებს).
მონაცემთა შემაჯამებელი რიცხვითი მახასიათებლები	მათ.დაწყ.(I).12	მოსწავლემ უნდა შეძლოს თვისებრივ და რაოდენობრივ მონაცემთა ინტერპრეტაცია და ელემენტარული ანალიზი.
მიმართულება - მსჯელობა-დასაბუთება, პრობლემის გადაჭრა		
ქვემიმართულებები		
მსჯელობა-დასაბუთება	მათ.დაწყ.(I).13	მოსწავლემ უნდა შეძლოს ყოველდღიური ცხოვრებიდან ან ბუნებისმეტყველების დარგებიდან მომდინარე მარტივი ამოცანების ამოხსნა.
პრობლემის გადაჭრა		

შინაარსი

1. რიცხვის ცნება. რიცხვების გამოყენება (მაგ., ჭდე, რიგი);
2. ნატურალური რიცხვები მილიონის ფარგლებში. ათობითი პოზიციური სისტემა. უმარტივესი წარმოდგენები სხვა რიცხვითი სისტემების შესახებ (ანბანი და ასოების რიცხვითი შესატყვისები; რომაული სისტემა);
3. არითმეტიკული მოქმედებები ნატურალურ რიცხვებზე. გაყოფა ნაშთით. რიცხვების შედარება და არითმეტიკული მოქმედებების შედეგის შეფასება. არითმეტიკული მოქმედებების თვისებები: შეკრებისა და გამრავლების კომუტაციურობა (გადანაცვლებადობა), ასოციაციურობა (ჯუფთებადობა) და შეკრების მიმართ გამრავლების დისტრიბუციულობა (განრიგებადობა);
4. ტექსტური ამოცანები, რომლებიც შეკრების, გამოკლებისა და გამრავლების შემცველი რიცხვითი გამოსახულებით იხსნება;
5. ზომის ერთეულები, ზომის ერთეულებს შორის კავშირები და ზომის ერთეულების გამოყენება;
6. გეომეტრიული ფიგურები (ბრტყელი, სივრცული). ფიგურის ელემენტები და გამოსახვა;
7. ფიგურათა კლასიფიკაცია სხვადასხვა ნიშნით (მაგ. ბრტყელი და სივრცული);
8. ფიგურის ზომები: საზომი ხელსაწყოები და სიგრძის საზომი ერთეულები. მრავალკუთხედის პერიმეტრი;
9. სივრცული ფიგურების მოდელები, შლილები.
10. ზოგადი წარმოდგენები თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების საჭიროებაზე (დანიშნულებაზე) შეგროვების საშუალებანი: გაზომვა, დაკვირვება, გამოკითხვა; მონაცემთა ამოკრება მონაცემთა უმარტივესი წყაროებიდან (მაგ. ცნობარიდან);
11. თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების ორგანიზება: მონაცემთა დაჯგუფება; რაოდენობრივ მონაცემთა დალაგება ზრდადობა-კლებადობით; თვისებრივ მონაცემთა დალაგება (მაგ., ლექსიკოგრაფიული მეთოდით);
12. მონაცემთა წარმოდგენის საშუალებანი: ცხრილი, პიქტოგრამა, დიაგრამა;
13. მონაცემთა შემაჯამებელი რიცხვითი მახასიათებლები თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემებისთვის: მონაცემთა საერთო რაოდენობა, უდიდესი და უმცირესი მნიშვნელობები.

ბ) V-VI კლასების სტანდარტი

მისაღწევი შედეგები VI კლასის ბოლოს

ინდექსების განმარტება

დაწყებით საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **მათ.დაწყ.(II).1.**:

„მათ.“ - მიუთითებს საგანს „მათემატიკა“;

„დაწყ.“ - მიუთითებს დაწყებით საფეხურს;

„(II)“ - მიუთითებს, რომ სტანდარტი მოიცავს V-VI კლასებს;

„1“ - მიუთითებს შედეგის ნომერს.

მათემატიკის სტანდარტის შედეგები (V-VI კლასები)		
მიმართულება: რიცხვები და მოქმედებები		
ქვემიმართულებები	შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
რიცხვები, მათი გამოყენება და რიცხვის წარმოდგენის საშუალებები	მათ.დაწყ.(II).1.	ნატურალური და არაუარყოფითი რაციონალური რიცხვების გამოსახვა, კლასიფიცირება და გამოყენება.
მოქმედებები რიცხვებზე და რიცხვითი თანაფარდობები	მათ.დაწყ.(II).2.	ნატურალურ და არაუარყოფით რაციონალურ რიცხვებზე არითმეტიკული მოქმედებების შესრულება.
რაოდენობათა შეფასება და მიახლოება	მათ.დაწყ.(II).3.	ნატურალურ რიცხვებზე მოქმედების შედეგის მიახლოებით შეფასება და რიცხვების დამრგვალება.
სიდიდეები, ზომის ერთეულები და რიცხვების სხვა გამოყენება.	მათ.დაწყ.(II).4.	ზომის სხვადასხვა ერთეულის ერთმანეთთან დაკავშირება და გამოყენება.
მიმართულება: გეომეტრია და სივრცის აღქმა		
ქვემიმართულებები	შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
გეომეტრიული ობიექტები: მათი თვისებები, ურთიერთმიმართება და კონსტრუირება	მათ.დაწყ.(II).5.	ბრტყელი და სივრცული გეომეტრიული ფიგურების ამოცნობა, აღწერა და გამოსახვა, ფიგურებს შორის და ფიგურის ელემენტებს შორის მიმართებების დადგენა.
ზომა და გაზომვის საშუალებები	მათ.დაწყ.(II).6.	ბრტყელი ფიგურის ფართობის გამოთვლა და გამოყენება რეალური ვითარების შესაბამის ამოცანებში.
გარდაქმნები და ფიგურათა სიმეტრიულობა	მათ.დაწყ.(II).7.	გეომეტრიული გარდაქმნების დემონსტრირება.
კოორდინატები და მათი გამოყენება გეომეტრიაში	მათ.დაწყ.(II).8.	ორიენტირება ბადით დაფარულ არეზე.
მიმართულება: კანონზომიერებები და ალგებრა		

ქვემომართულებები	შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
სიმრავლეები, ასახვები, ფუნქციები და მათი გამოყენება	მათ.დაწყ.(II).9.	სიდიდეებს შორის დამოკიდებულების გამოსახვა და აღწერა.
ალგებრული ოპერაციები და მათი თვისებები	მათ.დაწყ.(II).10.	ალგებრული გამოსახულების შედგენა და გამარტივება.
მიმართულება: მონაცემთა ანალიზი, ალბათობა და სტატისტიკა		
ქვემომართულებები	შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მონაცემთა წყაროები და მონაცემთა მოპოვების საშუალებები	მათ.დაწყ.(II).11.	დასმული ამოცანის ამოსახსნელად საჭირო თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების მოპოვება.
მონაცემთა მოწესრიგების ხერხები და მონაცემთა წარმოდგენის საშუალებები	მათ.დაწყ.(II).12.	თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების დასმული ამოცანის ამოსახსნელად ხელსაყრელი ფორმით წარმოდგენა.
მონაცემთა შემაჯამებელი რიცხვითი მახასიათებლები	მათ.დაწყ.(II).13.	თვისებრივ და რაოდენობრივ მონაცემთა ინტერპრეტაცია და ელემენტარული ანალიზი.
მიმართულება: მსჯელობა-დასაბუთება, პრობლემის გადაჭრა		
ქვემომართულება	შედეგების ინდექსი	
მსჯელობა-დასაბუთება პრობლემის გადაჭრა	მათ.დაწყ.(II).14.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს პრობლემების გადაჭრა გამოთვლების, ვარიანტების დათვლის და ობიექტებსა და მათ თვისებებს შორის მიმართებების გამოყენებით.

შინაარსი

- ნატურალური რიცხვები და მათზე მოქმედებები;
- მილიონზე მეტი ნატურალური რიცხვები (მილიარდი, ტრილიონი და ა.შ.);
- სხვა რიცხვითი სისტემების გაცნობა;
- მოქმედებები სხვადასხვა მნიშვნელის მქონე არაუარყოფით წილადებზე;
- არაუარყოფითი ათწილადები; კავშირები ათწილადი წილადი და წილადი ათწილადი (სასრული ათწილადის შემთხვევა);
- მოქმედებები არაუარყოფით ათწილადებზე;
- კავშირი სიგრძის, ფართობისა და მოცულობის ერთეულებს შორის;
- დროის ერთეულები (საათი, წუთი, წამი; წელი, ნაკიანი წელი);
- სიგრძისა და მოცულობის ერთეულები და მათ შორის, კავშირები;
- ორ სიდიდეს შორის დამოკიდებულებები, რომლებიც შეკრების, გამოკლების ან გამრავლების შემცველი გამოსახულებით მოიცემა;
- შეკრების, გამოკლების ან გამრავლების შემცველი რიცხვითი და ასოითი გამოსახულებები, მათი გამარტივება და მათი გამოყენება ტექსტური ამოცანების ამოხსნისას;
- შეკრების, გამოკლების ან გამრავლების შემცველი რიცხვითი უტოლობები და მათი თვისებები;
- გეომეტრიული გარდაქმნები სიბრტყეზე: ღერძული სიმეტრია, პარალელური გადატანა;
- ბრტყელი ფიგურის ფართობი;

15. სივრცული ფიგურების ელემენტებს შორის რაოდენობრივი დამოკიდებულება (მაგალითად, ეილერის ფორმულა);
16. სივრცული ფიგურების მოდელები, კუბის და მართკუთხა პარალელეპიპედის შლილები;
17. თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების შეგროვების საშუალებანი: გაზომვა, დაკვირვება, გამოკითხვა; მონაცემთა ამოკრება წყაროებიდან (მაგალითად, ცნობარი, კატალოგი, ინტერნეტი), სტატისტიკური ექსპერიმენტი;
18. თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების ორგანიზება: ინტერვალებად დაჯგუფებული რაოდენობრივი მონაცემები;
19. მონაცემთა მოწესრიგებული ერთობლიობების თვისებრივი ნიშნები: განმეორების ტიპის კანონზომიერებანი;
20. მონაცემთა წარმოდგენის საშუალებანი რაოდენობრივი და თვისებრივი მონაცემებისთვის: სვეტოვანი და წრიული დიაგრამები;
21. მონაცემთა შემაჯამებელი რიცხვითი მახასიათებლები თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემებისათვის: ცენტრალური ტენდენციის საზომი – მონაცემთა საშუალო; უდიდესი და უმცირესი მნიშვნელობები.

[2. მათემატიკა საბაზო საფეხურზე]

შესავალი

საბაზო საფეხურის მათემატიკის სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები;
- დ) შეფასება.

საბაზო საფეხურზე საგანი „მათემატიკა“ რიცხვებზე მოქმედებების, ალგებრის, გეომეტრიის, მონაცემთა ანალიზისა და სტატისტიკის, ალბათობის შესწავლას გულისხმობს.

საგნის სწავლა-სწავლებისას მოსწავლე ჩართული იქნება აქტივობებში, რომლებიც მას შემდგომი ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების საშუალებას მისცემს.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

საბაზო საფეხურზე მათემატიკის სწავლების ძირითადი მიზნებია:

- მოსწავლე მათემატიკის მეშვეობით დაეუფლოს აბსტრაქტული, ლოგიკური და კრიტიკული აზროვნების ხერხებს;
- მოსწავლე დაეუფლოს მათემატიკის ენას - უნივერსალურ საშუალებას არა მარტო მათემატიკის, არამედ სხვა მეცნიერებებისა და სამყაროს შესაცნობად, ლოგიკური კავშირების/ზმების დასანახად;
- მოსწავლემ შეძლოს რეალური პრობლემების გადაჭრა მათემატიკური ინსტრუმენტების გამოყენებით.

ამ მიზნებზე მუშაობით მათემატიკა თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიისა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა და ღირებულებების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში.

ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის სწავლა-სწავლების მიზნებიდან გამომდინარეობს. ისინი პასუხობს შეკითხვას: რა უნდა შეეძლოს მოსწავლეს მათემატიკაში საბაზო საფეხურის ბოლოს.

შედეგები ჯგუფდება სამ მიმართულებად:

მსჯელობა-დასაბუთება - გულისხმობს ვარაუდების გამოთქმას, სრულად ან კერძო შემთხვევებში მათი მართებულობის კვლევას, საწყისი მონაცემების შერჩევასა და ორგანიზებას; არსებითი და არაარსებითი თვისებებისა და მონაცემების ერთმანეთისგან გამოიჯვანება, დამტკიცების და დასაბუთების ხერხის შერჩევას, არჩეული სტრატეგიის ვარგისიანობისა და მისი გამოყენების საზღვრების განხილვას, მსჯელობის ხაზის განვითარებას, ალტერნატიული გზის მოძებნას საჭიროების შემთხვევაში, მიღებული გადაწყვეტილების სისწორისა და ეფექტიანობის დასაბუთებას, გამონაკლისი შემთხვევების აღნიშვნას და მათი განზოგადების არამართებულობის დასაბუთებას (მაგ., კონტრმაგალითის მოყვანით).

მათემატიკური ენა, კომუნიკაციის მათემატიკური ხერხები - გულისხმობს მათემატიკური ობიექტების განსაზღვრებებისა და თვისებების ჩამოყალიბებას, ტერმინების, აღნიშვნებისა და სიმბოლოების კორექტულად გამოყენებას, მათემატიკური შინაარსის ინფორმაციის წარმოდგენის ხერხებისა და მეთოდების ფლობას და გამოყენებას, სხვადასხვა გზით წარმოდგენილი ინფორმაციის ინტერპრეტაციას და ერთმანეთთან დაკავშირებას; სხვისი ნააზრევის გაგებასა და გაანალიზებას, ინფორმაციის მიღებისა და გადაცემის შესაფერისი საშუალებების შერჩევას აუდიტორიისა და საკითხის გათვალისწინებით, ინფორმაციის გადაცემისას საკითხის არსის წარმოჩენას;

მათემატიკური მოდელირება, პრობლემების გადაჭრა - გულისხმობს ჩვეულ გარემოში ყოველდღიურ ცხოვრებაში არსებულ ობიექტებსა და პროცესებში მათემატიკური ობიექტების მოდელისა და მიმართებების აღმოჩენას, მათი თვისებების გამოყენებას პრაქტიკული ამოცანების გადაჭრისას, ამოცანის შინაარსის აღქმას, ამოცანის მონაცემებისა და საძიებელი სიდიდეების გააზრება-გამოიჯვანება, პრობლემის განსაზღვრასა და მის ჩამოყალიბებას მათემატიკურ ენაზე; კომპლექსური პრობლემის საფეხურებად, მარტივ ამოცანებად დაყოფას და ეტაპობრივად გადაჭრას, მიღებული შედეგების კრიტიკულ შეფასებას კონტექსტის გათვალისწინებით, პრობლემის გადაჭრას ადეკვატური დამხმარე ტექნიკური საშუალებებისა და ტექნოლოგიების გამოყენებით.

სტანდარტის შინაარსი განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებების, თემატური ჩარჩოს, საგნობრივი საკითხების სახით.

სტანდარტის შედეგების ინდექსების განმარტება

საბაზო საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **მათ.საბ.1.**:

„**მათ.**“ - მიუთითებს საგანს „მათემატიკა“;

„**საბ.**“ - მიუთითებს საბაზო საფეხურს;

„**1**“ - მიუთითებს შედეგის ნომერს.

მათემატიკის სტანდარტის შედეგები	
შედეგების ინდექსი	მიმართულება: მსჯელობა-დასაბუთება
მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
მათ.საბ.1.	მათემატიკური ან სხვა საგნებიდან მომდინარე ამოცანების განხილვისას ჰიპოთეზების ჩამოყალიბება, მათი მართებულობის დადგენა ან უარყოფა;
მათ.საბ.2.	მსჯელობის ხაზის განვითარება; განზოგადებით ან დედუქციით მიღებული დასკვნების დასაბუთება.
მიმართულება: მათემატიკური ენა, კომუნიკაციის მათემატიკური ხერხები	
მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
მათ.საბ.3.	მათემატიკური ობიექტების განსაზღვრებებისა და თვისებების სწორად ჩამოყალიბება; მათემატიკური ტერმინების, აღნიშვნებისა და სიმბოლოების კორექტულად გამოყენება.
მათ.საბ.4.	მათემატიკურ დებულებათა ფორმულირების ხერხების კორექტულად გამოყენება;
მათ.საბ.5.	გრაფიკულად გადმოცემული მათემატიკური შინაარსის ინფორმაციის წაკითხვა; მათემატიკური ობიექტების გრაფიკული ხერხით (გრაფიკების, დიაგრამების და ნახაზების სახით) წარმოდგენა.
მიმართულება: მათემატიკური მოდელირება, პრობლემების გადაჭრა	
მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
მათ.საბ.6.	ყოველდღიურ ცხოვრებაში არსებულ ობიექტებსა და პროცესებში მათემატიკური ობიექტების მოდელისა და მიმართებების შემჩნევა და მათი თვისებების გამოყენება მოდელის აგებისას, პრაქტიკული ამოცანების გადაჭრისას;
მათ.საბ.7.	ამოცანის შინაარსის აღქმა, ამოცანის მონაცემებისა და საძიებელი სიდიდეების გააზრება-გამიჯვნა, პრობლემის გამოკვეთა და მისი ჩამოყალიბება;
მათ.საბ.8.	კომპლექსური (რთული) პრობლემის საფეხურებად, მარტივ ამოცანებად დაყოფა და ეტაპობრივად გადაჭრა/ამოხსნა;
მათ.საბ.9.	ამოცანის ამოხსნის შემდეგ მიღებული შედეგის კრიტიკული შეფასება ამოცანის კონტექსტის გათვალისწინებით.

მოსწავლეებში აღნიშნული უნარების ჩამოყალიბება და განვითარება შესაძლებელია მათემატიკის პროგრამის შინაარსის მეშვეობით, რომლის ძირითადი სფეროებია: რიცხვები და მათზე მოქმედებები; ალგებრა; გეომეტრია; მონაცემთა ანალიზი და სტატისტიკა, ალბათობა.

თემატური ჩარჩო საბაზო საფეხურის სასწავლო თემებისათვის

- რიცხვები და მათი გამოყენება ყოველდღიურ ცხოვრებაში და მეცნიერების სხვა დარგებში;
- რეალური პროცესების მათემატიკური მოდელები;
- გარემომცველი სამყარო და გეომეტრიული ობიექტები.

- მონაცემთა ინტერპრეტაცია და ანალიზი.

რიცხვები და მათზე მოქმედებები

ცნებები და საკითხები:

რიცხვის ჩაწერის სისტემები: რიცხვის ჩაწერის პოზიციური და არაპოზიციური სისტემები. ათობითი და ორობითი პოზიციური სისტემები. რომაული და ძველი ქართული ნუმერაცია.

ნატურალური რიცხვები, მთელი რიცხვები
არითმეტიკული მოქმედებები მთელ რიცხვებზე.

რაციონალური რიცხვები
რაციონალური რიცხვების წარმოდგენა წილადებისა და ათწილადების სახით (მათ შორის, უსასრულო პერიოდული ათწილადის სახით). არითმეტიკული მოქმედებები რაციონალურ რიცხვებზე. რიცხვების შედარება და არითმეტიკული მოქმედებების შედეგის შეფასება. რიცხვითი გამოსახულებები, მოქმედებათა თანმიმდევრობა რიცხვით გამოსახულებებში, არითმეტიკულ მოქმედებათა თვისებები.

ირაციონალური რიცხვები

ირაციონალური რიცხვის არსებობა ($\sqrt{2}$ -ის ირაციონალობა, π რიცხვი).

რიცხვითი წრფე. რიცხვითი შუალედები
რიცხვის გამოსახვა რიცხვით წრფეზე. რიცხვითი შუალედები.

რიცხვის მოდული

მოდულის ძირითადი თვისებები და მისი გეომეტრიული აზრი.

პროპორცია.

პროპორციის თვისებები, პროპორციის უცნობი წევრის პოვნა, რიცხვის დაყოფა მოცემული შეფარდებით, სიდიდეებს შორის პირდაპირპროპორციული და უკუპროპორციული დამოკიდებულება.

რიცხვის პროცენტი, ნაწილი

რიცხვის პროცენტისა და ნაწილის პოვნა. რიცხვის პოვნა მისი პროცენტით ან ნაწილით, რიცხვის ჩაწერა პროცენტის სახით.

ნაშთი. ნაშთთა არითმეტიკა

ნაშთი. ნაშთთა არითმეტიკის ელემენტები (იგულისხმება ნაშთის მარტივი თვისებები: რისი ტოლია q -ამის ნაშთი, ნამრავლის ნაშთი და ა.შ.)

ხარისხი

ხარისხი ნატურალური და მთელი მაჩვენებლით, ნამრავლის, შეფარდების და ხარისხის ახარისხება. ტოლფუძიანი ხარისხების ნამრავლი და შეფარდება. რიცხვის ჩაწერის სტანდარული ფორმა.

არითმეტიკული ფესვი (კვადრატული და კუბური)

კვადრატული და კუბური ფესვების ძირითადი თვისებები. ფესვის შემცველ გამოსახულებათა

გამარტივება.

ზომის ერთეულები: სიგრძის, ფართობის, მოცულობის, მასის, დროის, კუთხის, სიჩქარის ერთეულები.

პროცედურები:

- რიცხვების წარმოდგენის მეთოდები, რიცხვების კლასიფიკაცია და მათი ადეკვატურად გამოყენება სხვადასხვა ასპექტში.
- ნამდვილ რიცხვებზე მოქმედებების შესრულება; რიცხვებზე მოქმედებებს შორის კავშირების ახსნა და მოქმედებათა თვისებების დასაბუთება.
- რაოდენობების შეფასებისა და შედარების სხვადასხვა ხერხების გამოყენება, რიცხვებზე მოქმედების შედეგის მიახლოებით შეფასება, რიცხვების დამრგვალება.
- ზომის სხვადასხვა ერთეულის ერთმანეთთან დაკავშირება და გამოყენება (მათ შორის რეალურ ვითარებაში).
- პრაქტიკულ საქმიანობასთან დაკავშირებული და/ან სხვა სასწავლო დისციპლინებიდან მომდინარე ამოცანების ამოხსნა გამოთვლებზე (მათ შორის ტექნოლოგიების გამოყენებით).

საკვანძო შეკითხვები:

- რით განსაზღვრდება და როგორ ურთიერთკავშირშია ნამდვილ რიცხვთა ქვესიმრავლეები: ნატურალური რიცხვები, მთელი რიცხვები, რაციონალური რიცხვები, ირაციონალური რიცხვები, კენტი რიცხვები, ლუწი რიცხვები, დადებითი და უარყოფითი რიცხვები, მარტივი და შედგენილი რიცხვები?
- რაში მდგომარეობს რიცხვის ჩაწერის პოზიციური სისტემის არსი? რა განაპირობებს იმ ფაქტს, რომ მეცნიერების და ტექნიკის გარკვეულ მიმართულებებში იყენებენ სხვადასხვა ფუძიან პოზიციურ სისტემებს?
- როგორ გვეხმარება რიცხვებზე მოქმედებათა თვისებები რიცხვითი გამოსახულებების მნიშვნელობის გამოთვლისას?
- არის თუ არა რიცხვითი გამოსახულების მნიშვნელობის შეფასება ზუსტი პასუხის პოვნაზე უფრო შესაფერისი გარკვეულ ვითარებებში?
- რითია სასარგებლო ხარისხის თვისებების ცოდნა მათემატიკური და რეალური ვითარებიდან მომდინარე ამოცანების ამოხსნისას?
- როგორ გამოვიყენებთ რიცხვების თვისებებს პირადი ხარჯთაღრიცხვის წარმოებასთან დაკავშირებული ან მეცნიერების სხვა დარგებიდან მომდინარე ამოცანების ამოხსნისას?

აღგებრა

ცნებები და საკითხები:

სიმრავლე. სიმრავლეებს შორის მიმართებები. მოქმედებები სიმრავლეებზე.

ქვესიმრავლე, ორი სიმრავლის ტოლობა (იგულისხმება, რომ, მაგ., დასაბუთდეს ორი სხვადასხვა აღწერით მოცემული სიმრავლეების ტოლობა), ცარიელი სიმრავლე. სასრული და უსასრულო სიმრავლეები (მთელი რიცხვების მაგალითზე). სიმრავლეთა გაერთიანება, თანაკვეთა.

ალგებრული გამოსახულებები: ასოითი აღნიშვნების გამოყენება, ცვლადი, უცნობი სიდიდე, ფორმულა; ალგებრული გამოსახულება, მისი რიცხვითი მნიშვნელობები, იგივეურად ტოლი გამოსახულებები.

მრავალწევრები

მრავალწევრების შეკრება, გამოკლება, გამრავლება. მრავალწევრის მამრავლებად დაშლა. შემოკლებული გამრავლების ფორმულები.

ალგებრული წილადები

წილადის ძირითადი თვისება, ალგებრული წილადების შეკვეცა, შეკრება, გამოკლება (იგულისხმება მარტივი შემთხვევები, როცა, მაგ. საერთო მნიშვნელის მოძებნა არ არის რთული), გამრავლება და გაყოფა.

განტოლებები

იგივეობის, განტოლების ცნებები, განტოლების ამონახსნი, ეკვივალენტური განტოლებები. გარდაქმნები, რომელთაც მივყავართ ეკვივალენტურ განტოლებამდე.

წრფივი ერთუცნობიანი განტოლება.

განტოლების ფესვი. წრფივი ერთუცნობიანი განტოლების ამოხსნა. წრფივი ერთუცნობიანი განტოლების შედგენა ამოცანის პირობის მიხედვით.

წრფივ განტოლებათა სისტემა.

ორუცნობიანი ერთი განტოლების ამონახსნები. განტოლებათა სისტემის ამონახსნის ცნება. ორუცნობიანი ორი წრფივი განტოლების სისტემის ამოხსნა. ორუცნობიანი ორი წრფივი განტოლების სისტემის შედგენა ამოცანის პირობის მიხედვით.

კვადრატული განტოლება და კვადრატული სამწევრი.

კვადრატული სამწევრი და მისი კოეფიციენტები. არასრული კვადრატული განტოლებები და მათი ამოხსნის ხერხები. სრული კვადრატული განტოლების ფესვების ფორმულა. ვიეტის თეორემა კვადრატული განტოლების ფესვების შესახებ. წილად-რაციონალური განტოლებების ამოხსნა, რომლებიც კვადრატულზე დაიყვანება (იგულისხმება უმარტივესი შემთხვევები). კვადრატული განტოლების გამოკვლევა მისი დისკრიმინანტის საშუალებით. კვადრატული განტოლების შედგენა ამოცანის პირობის მიხედვით.

უტოლობები.

რიცხვითი უტოლობები და მათი თვისებები. წრფივი უტოლობებისა და ერთუცნობიანი ორი წრფივი უტოლობის სისტემის ამოხსნა. წრფივი და ერთუცნობიანი ორი წრფივი უტოლობის სისტემის შედგენა ამოცანის პირობის მიხედვით.

კოორდინატთა სისტემა

წერტილის კოორდინატები ღერძზე, დეკარტის კოორდინატთა სისტემა, წერტილის კოორდინატები სიბრტყეზე.

სიდიდეებს შორის დამოკიდებულება. ფუნქციები (წრფივი, კვადრატული, უკუპროპორციულობის)
სიდიდეებს შორის დამოკიდებულება და ამ დამოკიდებულების გამოსახვა ცხრილის, დიაგრამის, გრაფიკის, ფორმულის (განტოლების) საშუალებით.

პირდაპირპროპორციულობის დამოკიდებულება და მისი გამოსახვა დიაგრამის, ცხრილის, გრაფიკის და განტოლების საშუალებით. წრფივ დამოკიდებულებათა რეალური მაგალითები.

რიცხვითი ფუნქციის ცნება, განსაზღვრის არე და მნიშვნელობათა სიმრავლე, ფუნქციის მოცემის ხერხები, ფუნქციის გრაფიკის ცნება, ღერძებთან კვეთები.

ფუნქციის გრაფიკის საშუალებით შემდეგ ცნებათა ინტერპრეტაცია: ფუნქციის ზრდადობა, კლებადობა, მუდმივობა, ნიშანმუდმივობის შუალედები, ნულები, ფუნქციის უდიდესი და უმცირესი მნიშვნელობები მოცემულ შუალედზე.

რიცხვითი მიმდევრობები: მიმდევრობის ზრდადობა, კლებადობა, შემოსაზღვრულობა. არითმეტიკული და გეომეტრიული პროგრესიები.

პროცედურები:

- განტოლებებისა და უტოლობების ამოხსნათა ხერხები, მოქმედებების შესრულება ალგებრულ გამოსახულებებზე, მოვლენების და პროცესების ალგებრული მოდელების შედგენა და პრობლემების გადაჭრა ალგებრული ტექნიკის გამოყენებით.
- სიმრავლური ცნებების და ოპერაციების გამოყენება;
- სიდიდეებს შორის დამოკიდებულებების აღწერა და წარმოდგენა ასახვების (ფუნქციების) მეშვეობით;
- მოვლენების და პროცესების ფუნქციური მოდელების შედგენა და პრობლემების გადაჭრა ფუნქციათა თვისებების კვლევის გამოყენებით.

საკვანძო შეკითხვები:

- როდის გამოიყენება ალგებრული და რიცხვითი გამოსახულებები?
- როგორ უნდა ჩაიწეროს მათემატიკურ ენაზე ჩვეულებრივ ენაზე (ვერბალურად) აღწერილი ამოცანა?
- როგორ ვქმნით რეალური ვითარების მათემატიკურ მოდელს? როგორ ვამოწმებთ და ვადასტურებთ მის მართებულობას?
- ყოველთვის ემთხვევა თუ არა რეალური ვითარების და ამ ვითარების მათემატიკური მოდელის ამონახსნები ერთმანეთს? ახსენით თქვენი მოსაზრება და მოიყვანეთ მაგალითები.
- როგორ გამოიყენებთ ფუნქციების თვისებებს ორ სიდიდეს შორის დამოკიდებულების შესასწავლად?
- რა გრაფიკული და ალგებრული მეთოდები გამოიყენება ფუნქციების თვისებების შესასწავლად?
- მნიშვნელოვანია თუ არა კანონზომიერებების შემჩნევა და აღწერა ჩვენს გარემომცველ სამყაროში?
- როგორ გამოიყენებთ მიმდევრობებს რეალურ ვითარებებში კანონზომიერებების შესასწავლად და აღსაწერად?

გეომეტრია

ცნებები და საკითხები:

ლოგიკის ელემენტები

ცნება, ნიშანი, განსაზღვრება, მსჯელობა, დასკვნა.

ძირითადი გეომეტრიული ობიექტი

წერტილი, წრფე, სიბრტყე, ბრტყელი და სივრცული ფიგურა, მონაკვეთი, სხივი, ტეხილი, მრუდი.

კუთხეები

სრული, გაშლილი, მოსაზღვრე, ვერტიკალური, მართი კუთხეები. კუთხის ბისექტრისისა და მონაკვეთის შუამართობის თვისებები. წრფეთა პარალელობის და მართობულობის ცნებები, თვისებები და ნიშნები.

სამკუთხედები

სამკუთხედი, მისი ელემენტები, სამკუთხედთა კლასიფიკაციები გვერდებისა და კუთხეების მიხედვით. დამოკიდებულება სამკუთხედის გვერდებსა და კუთხეებს შორის, სამკუთხედის უტოლობა, სამკუთხედის კუთხეების ჯამი. სამკუთხედის გარე კუთხე. სამკუთხედთა ტოლობის ნიშნები. ტოლფერდა სამკუთხედის თვისებები და ნიშნები. პითაგორას თეორემა. მახვილი კუთხის ტრიგონომეტრიული ფუნქციები. მართკუთხა სამკუთხედების ამოხსნა.

სამკუთხედის პერიმეტრი და ფართობი.

თალესის თეორემა. სამკუთხედთა მსგავსების ცნება, მსგავსების კოეფიციენტი. მსგავსების ნიშნები. მსგავს სამკუთხედთა პერიმეტრების და ფართობების შეფარდება. სამკუთხედების მსგავსების ნიშნების გამოყენებები.

ოთხკუთხედები

მართკუთხედის, პარალელოგრამის, რომბის, ტრაპეციის თვისებები და ნიშნები. მართკუთხედის, პარალელოგრამის, ტრაპეციის ფართობი.

წრეწირი და წრე

წრეწირის მხები, მკვეთი, ქორდა, მხებისა და ქორდის თვისებები. წრეწირთან დაკავშირებულ კუთხეთა ზომები. წრეწირის სიგრძე, წრის ფართობი, რკალის სიგრძე, სექტორის ფართობები.

თეორემები სამკუთხედში ჩახაზულ და მასზე შემოხაზულ წრეწირთა ცენტრების და რადიუსების შესახებ.

აგების უმარტივესი ამოცანები.

ანალიზური გეომეტრიის ელემენტები სიბრტყეზე.

მართკუთხა კოორდინატების შემოღება სიბრტყეზე. მონაკვეთის შუა წერტილის კოორდინატები. ორ წერტილს შორის მანძილის გამოსახვა დეკარტის კოორდინატებში.

გეომეტრიული გარდაქმნები.

ღერძული და ცენტრული სიმეტრიები, მობრუნება, პარალელური გადატანა.

ვექტორები

მოქმედებები ვექტორებზე - სკალარზე გამრავლება, შეკრება, სხვაობა ვექტორის დაშლა ჯამად მიმართულებების მიხედვით.

სივრცითი ფიგურები

მართი პრიზმა, პარალელეპიპედი, პირამიდა, ცილინდრი, კონუსი, ბირთვი.

სივრცული ფიგურის შლილი (პრიზმა, პირამიდა, ცილინდრი, კონუსი).

სივრცული ფიგურის ზედაპირის ფართობი (მართკუთხა პარალელეპიპედი, პირამიდა, ცილინდრი).

სივრცული ფიგურის მოცულობა (მართკუთხა პარალელეპიპედი).

პროცედურები:

- გეომეტრიულ ფიგურათა განმარტება, წარმოდგენა (მაგ, დახაზვა, მათ შორის ტექნოლოგიების გამოყენებით) და ამოცნობა, მათი სახეობების შედარება და კლასიფიცირება; ფიგურათა თვისებების შესწავლა (ჰიპოთეზის ჩამოყალიბება, მისი დამტკიცება ან უარყოფა) და მათი გამოყენება თეორიულ და პრაქტიკულ ამოცანებში.
- კოორდინატთა მეთოდი; გეომეტრიული გარდაქმნების თვისებების ჩამოყალიბება, დასაბუთება და გამოყენება თეორიულ და პრაქტიკულ ამოცანებში.
- ვექტორებზე მოქმედებების შესრულება და ვექტორების გამოყენება გეომეტრიული და საბუნებისმეტყველო პრობლემების გადაჭრისას.

საკვანძო შეკითხვები:

- როგორ გამოიყენებთ გეომეტრიულ ფიგურებს ჩვენი გარემომცველი ობიექტების აღწერისას?
- რა განსხვავებაა ფიგურის აღწერას, დახასიათებას და განსაზღვრებას შორის?
- როგორ ფიქრობთ, რა შემეცნებითი ღირებულება აქვს მსჯელობას?
- რა ხერხებს გამოიყენებთ ფიგურათა სახეობებს შორის მიმართებების გამოსახვის მიზნით?
- როგორ შეიძლება კოორდინატთა მეთოდის გამოყენება სიბრტყეზე ორიენტირებისათვის?
- სად და როგორ შეიძლება გეომეტრიული გარდაქმნების გამოყენება ყოველდღიურ ცხოვრებაში?

მონაცემთა ანალიზი და სტატისტიკა, ალბათობა

ცნებები და საკითხები:

მონაცემთა წარმოდგენა. მონაცემთა მოწესრიგებული ერთობლიობების რაოდენობრივი და თვისებრივი ნიშნები: მონაცემთა რაოდენობა, პოზიცია და თანმიმდევრობა ერთობლიობაში, მონაცემთა სიხშირე და ფარდობითი სიხშირე; განმეორების ტიპის კანონზომიერებანი; გამორჩეული (მაგალითად: ექსტრემალური, იშვიათი) მონაცემები.

მონაცემთა წარმოდგენის საშუალებანი რაოდენობრივი და თვისებრივი მონაცემებისთვის: სია, ცხრილი, პიქტოგრამა, წერტილოვანი, ხაზოვანი, სვეტოვანი, წრიული დიაგრამები.

მონაცემთა მახასიათებლები

ცენტრალური ტენდენციის საზომები (საშუალო, მედიანა, მოდა). მონაცემთა გაფანტულობის საზომი - გაბნევის დიაპაზონი.

ალბათობა

ვარიანტების დათვლის ხერხები, ხდომილობა; ელემენტარული და თანაბრადმოსალოდნელი, აუცილებელი და შეუძლებელი ხდომილობები, ალბათობა.

პროცედურები:

- დასმული ამოცანის ამოსახსნელად საჭირო თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების მოპოვება;
- მონაცემების მოწესრიგება და წარმოდგენა (მათ შორის ტექნოლოგიების გამოყენებით) დასმული ამოცანის ამოსახსნელად ხელსაყრელი ფორმით;
- თვისებრივ და რაოდენობრივ მონაცემთა ინტერპრეტაცია და ანალიზი ამოცანის კონტექსტის გათვალისწინებით და დასკვნების ჩამოყალიბება.
- ალბათური მოდელებისა და ალბათობის თვისებების აღწერა; მათი გამოყენება შემთხვევითი მოვლენების აღწერისას.

საკვანძო შეკითხვები:

- როგორ და რატომ ვაგროვებთ მონაცემებს?
- როგორ შეგვიძლია მონაცემების დახარისხება და წარმოდგენა?
- როგორ გეხმარება დიაგრამები, ცხრილები და გრაფიკები მონაცემების ინტერპრეტაციაში?
- როგორ დგინდება და გადმოიცემა ხდომილობის სავარაუდობა?

გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა მოტივირებას და შინაგანი ძალისხმევის გააქტიურებას.
- ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.
- გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.
- დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლას).
- ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

პასუხისმგებლობა	• სასკოლო საქმიანობებში (სასკოლო ცხოვრებაში) ნაკისრი ვალდებულების შესრულება; • სამუშაოს დადგენილ ვადებში დასრულება და ჩაბარება; • საკუთარი ქცევის მართვა, საკუთარ ქცევებზე პასუხისმგებლობის აღება.
თანამშრომლობა	• სამუშაოს თანასწორად განაწილება და შესრულება ჯგუფური/გუნდური მუშაობის დროს; • მზაობა ჯგუფში/გუნდში სხვადასხვა ფუნქციის შესასრულებლად; • განსხვავებული იდეების, შეხედულებების კონსტრუქციულად განხილვა; • რესურსების, მოსაზრებების, ცოდნის გაზიარება პრობლემათა ერთობლივად გადაჭრის, გადაწყვეტილებათა ერთობლივად მიღების მიზნით.
დროსა და სივრცეში ორიენტირება	• თანამედროვე რეალობის სივრცულ-დროით ჭრილში გააზრება და ინტერპრეტირება; • მულტიპერსპექტიული ხედვა დროითი და სივრცული ფაქტორების გათვალისწინებით.
ეთიკა	• ეთიკური ნორმების დაცვა; • სოლიდარობის განცდა; • ემპათია; • განსხვავებულობის მიმღებლობა; • საკუთარ სოციალურ აქტივობაზე პასუხისმგებლობის გააზრება.
სწავლის სწავლა დამოუკიდებლად საქმიანობა	• აქტივობის/დავალების ღირებულების გააზრება - მოსწავლემ უნდა დაინახოს, რას შესძენს აქტივობის შესრულება, რა პიროვნულ თუ სოციალურ სარგებელს მოუტანს მას; • აქტივობის/დავალების დაგეგმვა - (მოთხოვნათა გააზრება და მის შესასრულებლად საჭირო ცოდნის განსაზღვრა; დავალების/აქტივობის მთავარი მიზნის განსაზღვრა; სამუშაოს წარმატებით შესრულების კრიტერიუმების დადგენა; განსახორციელებელი სამუშაოს ეტაპების გამოკვეთა; იმის განჭვრეტა, თუ რა გაუადვილდება, რა გაუძნელდება, რაში დასჭირდება დახმარება; სტრატეგიების მიზანშეწონილად შერჩევა სამუშაოს თითოეული ეტაპისათვის); • სწავლის პროცესის მონიტორინგი - დაფიქრება სწავლის პროცესზე, იმ პირობების და ფაქტორების ამოცნობა, რომლებიც ხელს უწყობს ან აფერხებს წინსვლას, სათანადო ზომების მიღება წინსვლის ხელშესაწყობად; თვითშეფასება ძლიერი და სუსტი მხარეების დასადგენად, სუსტი მხარეების გასაძლიერებლად გზების დასახვა; • სოციოემოციური მართვა - ნერვიულობის მინიმუმამდე დაყვანა, საჭიროებისამებრ, დახმარების თხოვნა, საკუთარ თავში სიმძნელეთა გადალახვის რესურსების პოვნა; შეცდომების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბება და წინსვლის წყაროდ გამოყენება; • ცალკეული საქმიანობისთვის გამოყოფილი დროის ეფექტურად გამოყენება.
ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	• მათემატიკური შინაარსის ციფრული ფორმატის ტექსტის შექმნა - ალგებრული გამოსახულებების და გეომეტრიაში გამოყენებული სხვადასხვა აღნიშვნების ჩაწერა ტექსტურ რედაქტორის გამოყენებით; • ციფრული ფორმატის გრაფიკული გამოსახულებების - დიაგრამების, გრაფიკების, ცხრილების, გეომეტრიული ნახაზების აგება სპეციალური გრაფიკული რედაქტორების გამოყენებით; • ელექტრონული ცხრილების გამოყენება მონაცემთა ორგანიზება-წარმოდგენის, მათი დამუშავებისა და ანალიზის მიზნით; • კალკულატორების გამოყენება გამოთვლების შესრულებისას ზომის ერთეულების ონლაინ-კონვერტორების გამოყენება; • დინამიური, ვირტუალური სიმულაციების გამოყენება მათემატიკური შინაარსის ამოცანების ამოხსნისას.
წიგნიერება	• ეპირი და წერიტი მეტყველების გზით ინფორმაციის მიღების, დამუშავების, გააზრების,

	სისტემაში მოყვანის, გაანალიზება-ინტერპრეტირებისა და წარდგენა-გაზიარების უნარი.
მეწარმეობა, ინიციატივების გამოვლენა და საქმედ ქცევა	• სწავლა-სწავლების პროცესში ინტერესისა და ცნობისმოყვარეობის გამოვლენა; • ახალი იდეების, მიდგომების, შესაძლებლობების ძიება და მათი განხორციელება სწავლის გაუმჯობესების მიზნით; • მზაობა გამოწვევების მისაღებად, გაბედული ნაბიჯების გადასადგმელად.
შემოქმედებითი აზროვნება	• ჩანაფიქრის შემოქმედებითად განხორციელება; • ორიგინალური იდეების გამოვლენა და ხორცშესხმა; ახლის შექმნა; • დასმული პრობლემების გადასაჭრელად არასტანდარტული გზების მოძიება; • სწრაფვა გარემოს გარდაქმნა-გაუმჯობესებისკენ; • გამოწვევების მიღება, სასკოლო საქმიანობებში გაბედული ნაბიჯების გადადგმა.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

სტანდარტზე დაყრდნობით იგეგმება წლიური პროგრამები, რომლებიც გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს. წლიური პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა. სკოლას შეუძლია გამოიყენოს რეკომენდებული წლიური პროგრამა ან თავად დასახოს სტანდარტის მიღწევის გზები. წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემების საშუალებით.

სასწავლო თემა იგეგმება შემდეგი კომპონენტების გამოყენებით:

სასწავლო თემა
სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.
საგნობრივი საკითხები
წლიური თემების ფარგლებში გამოიყოფა საგნობრივი საკითხები. საგნობრივი საკითხების სწავლება თვითმიზანს არ წარმოადგენს.
საგნობრივი საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები
ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.

თემატური საკვანძო შეკითხვები

თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა:

- მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად;
- სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა;
- თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელმაც სასწავლო თემის ფარგლებში შესაძლოა გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლი შეასრულოს.

აქტივობები

დავალებების ტიპები/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც გამოიყენება გაგება-გააზრებისა და შეჯამების პროცესების, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.

კომპლექსური/პროექტული დავალებათა იდეების ჩამონათვალი

კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

როგორ აიგება სასწავლო თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრესი ორიენტირებია სტანდარტის შედეგები. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. ცნებებსა და შედეგებზე დაყრდნობით განისაზღვრება მკვიდრი წარმოდგენები, საკვანძო კითხვები და შეფასების ინდიკატორები.

სასწავლო თემის სწავლა-სწავლების მიზნით შემდეგ ეტაპზე უნდა განისაზღვროს საგნობრივი საკითხები, რესურსები, დავალებების ტიპები/ნიმუშები გაგების, გააზრების, განმტკიცებისა და შეჯამების მიზნით. ასევე მნიშვნელოვანია განისაზღვროს იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის, რადგან მხოლოდ კომპლექსური დავალებებით საშუალებით შეიძლება გამოვლინდეს, რამდენად დაეუფლა მოსწავლე თემის ფარგლებში ასათვისებელ ცოდნა-უნართა ერთობლიობას და რამდენად ახერხებს მათ ფუნქციურად გამოყენებას.

სასწავლო თემის აგების ბიჯები

ნაბიჯი 1. საგნობრივი საკითხების განსაზღვრა	
ნაბიჯი 2. თემატური საკვანძო კითხვების დასმა	
ნაბიჯი 3. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა	
ნაბიჯი 4. აქტივობებისა და მიმდინარე დავალებების დაგეგმვა და რესურსების შერჩევა	
ნაბიჯი 5. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების შემუშავება	

სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია ზრუნვა მეტაკოგნიციის უნარების განვითარებაზე, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და მისი შესრულებისას „ხმამაღლა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს ეს აქტივობა (მაგ., კარგად გავეცნოთ პირობას და დავაკვირდეთ, რას მოითხოვს იგი; აქვს თუ არა პირობას თანხმლები მასალა და მისთ.);

წინმსწერები მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფურად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.), ასევე სტრატეგიები, რომლებსაც გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ნამუშევრები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ (ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებს და აუმაღლებს სწავლის ქმედუნარიანობას.

დ) შეფასება

საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშესაწყობად უპირატესობა უნდა მიენიჭოს განმავითარებელ შეფასებას, რომელიც აფასებს მოსწავლეს თავის წინარე შედეგებთან მიმართებით, ზომავს ინდივიდუალურ წინსვლას და, ამდენად, აძლევს მოსწავლეს ცოდნის ეტაპობრივი კონსტრუირების საშუალებას.

მნიშვნელოვანია, მოსწავლე თავად იყოს ჩართული განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითადი მიზანია მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვას შეასწავლის.

შემაჯამებელი (განმავითარებელი და განსაზღვრელი) შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისთვის გამოიყენება კომპლექსური, კონტექსტის მქონე დავალებები, რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას. ამ დავალებათა შესაფასებლად გამოიყენება შეფასების რუბრიკები, ანუ კრიტერიუმების ბადე.

მოსწავლეს თითოეული სასწავლო თემის დამუშავების შემდეგ ევალება შემაჯამებელი დავალების წარმოდგენა. შემაჯამებელი დავალებების მინიმალური რაოდენობა წლის განმავლობაში სავალდებულო სასწავლო თემების რაოდენობას ემთხვევა.

ტიპობრივი დავალებები შემაჯამებელი შეფასებისათვის

სტანდარტის მოთხოვნათა დასაფარად, რეკომენდებულია შემაჯამებელ დავალებათა მრავალფეროვანი ფორმების გამოყენება. მათემატიკის შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები შეიძლება იყოს:

- ტექსტურ ამოცანასთან დაკავშირებული ღია ან დახურული (რამდენიმე შესაძლო პასუხს შორის სწორი პასუხის შერჩევა, შესაბამისობის დამყარება, სწორი თანმიმდევრობით დალაგება) ტიპის დავალება;
- ტექსტის წაკითხვა და მონაცემთა ანალიზით (გამოთვლების ან ლოგიკური მსჯელობის საფუძველზე) მიღებული დასკვნის გადმოცემა და დასაბუთება (მათ შორის ისეთი ტექსტის, რომელიც შეიცავს დიაგრამებს და ცხრილებს);
- განტოლების ამოხსნა, ასოითი გამოსახულების გამარტივება, რიცხვითი გამოსახულების მნიშვნელობის გამოთვლა;
- გეომეტრიული ამოცანა, რომელშიც მოსწავლეს მოეთხოვება ფიგურის თვისებების დადგენა, ზომების განსაზღვრა, ფიგურის აგება;
- ამოცანა, რომელშიც წინასწარ განსაზღვრული მონაცემების საფუძველზე მოსწავლეს მოეთხოვება მოცემული ფაქტის დასაბუთება ან უარყოფა (მაგალითად, თეორემის დამტკიცება).

უნარ-ჩვევები ფასდება შემდეგი კრიტერიუმებით:

- მოსწავლე აღიქვამს ამოცანის შინაარსს, გაიაზრებს და გამოიჯნავს ამოცანის მონაცემებსა და საძიებელ სიდიდეებს. ახდენს მონაცემების (მათ შორის პრობლემის გადასაჭრელად საჭირო მონაცემების) ორგანიზებას და მათ წარმოდგენას;

- გადმოცემისას სწორად და ეფექტიანად იყენებს მათემატიკურ ტერმინებსა და აღნიშვნებს. ადეკვატურად ირჩევს სიმკაცრის დონეს და როდესაც საჭიროა, დასაბუთებისას იყენებს მკაცრ მათემატიკურ მსჯელობას (მათ შორის ინდუქციურ და დედუქციურ მსჯელობას);
- პოულობს, არჩევს და იყენებს გზებსა და მეთოდებს (მათ შორის ტექნოლოგიებს) ფიგურების და ობიექტების ზომების, აგრეთვე მათ შორის მანძილების, მასის, ტემპერატურის და დროის გასაზომად. არჩევს და მოიპოვებს პროცესის ან რეალური ვითარების მოდელირებისათვის საჭირო მონაცემებს;
- ახდენს მოცემული მოდელის ელემენტების ინტერპრეტირებას იმ რეალობის კონტექსტში, რომელსაც მოდელი აღწერს და პირიქით – რეალური ვითარების დაკვირვების შედეგად მიღებული მონაცემების ინტერპრეტირებას შესაბამისი მოდელის ენაზე. განსაზღვრავს მოდელის ვარგისიანობას და აფასებს მისი გამოყენების საზღვრებს;
- კომპლექსურ (რთულ) პრობლემას ყოფს საფეხურებად, მარტივ ამოცანებად და ჭრის ეტაპობრივად (ამოხსნა), მათ შორის სტანდარტული მიდგომებისა და პროცედურების გამოყენებით;
- ამოცანების ამოხსნისას, იყენებს მათემატიკურ ობიექტებს, პროცესებს და მათ თვისებებს;
- ირჩევს ეფექტიან სტრატეგიას და მოკლედ აღწერს პრობლემის გადაჭრის საფეხურებს. მიჰყვება არჩეულ სტრატეგიას. აანალიზებს არჩეულ სტრატეგიას და ასაბუთებს არჩეული სტრატეგიის ეფექტიანობას, მიმოიხილავს შესაძლო ალტერნატიულ სტრატეგიებს და მსჯელობს მათ უპირატესობებსა და ნაკლზე;
- ირჩევს გამოთვლების ადეკვატურ / ოპტიმალურ ხერხს და ახდენს მის რეალიზებას;
- ამყარებს კავშირებს (მაგალითად, სხვა მათემატიკურ სტრუქტურებთან, ობიექტებთან ან სხვა დისციპლინებთან) და იყენებს ამ კავშირებს როგორც პრობლემის გადაჭრისას, ასევე მიღებული შედეგების გაანალიზებისას;
- ახდენს მიღებული შედეგების განზოგადებას, ამყარებს კავშირებს (მაგალითად სხვა მათემატიკურ სტრუქტურებთან, ობიექტებთან ან სხვა დისციპლინებთან) და იყენებს ამ კავშირებს როგორც პრობლემის გადაჭრისას, ასევე მიღებული შედეგების გაანალიზებისას;
- ირჩევს დასაბუთების ხერხს (მაგალითად: საწინააღმდეგოს დაშვების გამოყენება დამტკიცებისას, ევრისტული მეთოდის გამოყენება დასაბუთებისას);
- ინფორმაციის გადაცემისას წარმოაჩენს საკითხის არსს (მაგალითად, მათემატიკური ობიექტის არსებით თვისებებს);
- კორექტულია მასწავლებელთან და მეგობრებთან მიმართებაში. იგებს და აანალიზებს სხვის ნააზრევს;
- თანამშრომლობს თანაკლასელებთან ჯგუფური სამუშაოების შესრულებისას;
- აუდიტორიისა და საპრეზენტაციო მასალის მიხედვით ირჩევს პრეზენტაციის ფორმას და დამხმარე საშუალებებს (მათ შორის საინფორმაციო ტექნოლოგიებს). ეფექტიანად იყენებს პრეზენტაციისათვის განკუთვნილ დროს;
- ახდენს პრობლემის ფორმულირებას აუდიტორიისათვის გასაგები ფორმით. ასაბუთებს პრობლემის აქტუალობას და მნიშვნელობას (იგულისხმება პრობლემის პრაქტიკული ან/და წმინდა მეცნიერული აქტუალობა);
- სადემონსტრაციოდ იყენებს მაგალითებს, როგორც რეალური ვითარებიდან ასევე მათემატიკიდან;
- კეთილსინდისიერად ასრულებს დავალებებს (ვადებისა და რაოდენობის თვალსაზრისით).

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს განმსაზღვრელი შეფასებისათვის განკუთვნილი შემაჯამებელი დავალება

4. დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს თავისი შეფასების ზოგადი რუბრიკა;

5. ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
6. 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე;
7. მითითებული უნდა იყოს სტანდარტის ის შედეგები, რომელთა შეფასებასაც ემსახურება შემაჯამებელი დავალება.

კონკრეტული რუბრიკის ნიმუში

ტექსტური ამოცანა, რომლის ამოხსნა მოითხოვს განტოლების შედგენას და ამოხსნას

საფეხურები	ქულა
ამოცანის მონაცემების ორგანიზება	
ამოხსნისათვის საჭირო მონაცემების ამოკრეფა ამოცანის ტექსტიდან	0 - 1
მონაცემების ორგანიზება და ისეთი ხერხით ჩაწერა, რომელიც აადვილებს ამოხსნის გზის მოძებნას	0 - 1
ადეკვატური აღნიშვნების შემოტანა	
სამიბელო სიდიდეების გამოყოფა	0 - 1
სამიბელო სიდიდეებისათვის ასოითი აღნიშვნების შემოღება	0 - 1
მათემატიკური ობიექტებისა და პროცედურებისათვის სწორი აღნიშვნების გამოყენება (მაგალითად: ფუნქციის, ალგებრული მოქმედების)	0 - 1
ამოხსნის გზის მოძებნა	
განტოლების შედგენის წინმსწრები მსჯელობა	0 - 1
განტოლების შედგენა	0 - 1
ამოხსნის გზის რეალიზება და პასუხის მიღება	
განტოლების ამოხსნის ხერხის მოძებნა	0 - 1
განტოლების ამოხსნა და პასუხის მიღება	0 - 1 - 2

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - კვებვერდი, 11.05.2018წ.

თავი XIII. ეთნიკური უმცირესობების ენები - ზოგადი ნაწილი და სტანდარტები
 მუხლი 63. ეთნიკური უმცირესობების ენები - ზოგადი ნაწილი
 შესავალი

ეთნიკურ უმცირესობათა ენების სასწავლო გეგმა ითვალისწინებს საქართველოში მცხოვრებ ეთნიკურ უმცირესობათა მშობლიური ენების სწავლებას ქართულ და არაქართულენოვან ზოგადსაგანმანათლებლო საჯარო დაწესებულებებში.

არაქართულენოვანი საჯარო სკოლებისა და სექტორების სასწავლო გეგმა მოიცავს სტანდარტებსა და საგნობრივ პროგრამებს ენასა და ლიტერატურაში.

ქართულენოვანი საჯარო სკოლების სასწავლო გეგმა მოიცავს სტანდარტებსა და საგნობრივ პროგრამებს იმ ენებისათვის, რომელთა გადაცემა საქართველოში მცხოვრები მოზარდი თაობისთვის გაძნელებულია და, ამდენად, შექმნილია მათი გაქრობის საფრთხე. ამ ენათა რიცხვს მიეკუთვნება: ასურული, ოსური, უდიური, კურმანჯი, ჩეჩნური, ხუნძური.

ეთნიკური უმცირესობების ენების სწავლების მიზნები და ამოცანები

ეთნიკურ უმცირესობათა ენის/ენების სწავლება მიზნად ისახავს, მოსწავლეს გააცნობიერებინოს მშობლიური ენა, როგორც ეროვნული კულტურისა და პიროვნული იდენტობის ერთ-ერთი განმსაზღვრელი/არსებითი კომპონენტი; განუვითაროს მას მშობლიური ენისა და ლიტერატურის გააზრების უნარი ჩვენი ქვეყნის ეთნიკურ-კულტურული მრავალფეროვნების კონტექსტში.

ეთნიკურ უმცირესობათა ენების შესწავლამ მოზარდს უნდა განუვითაროს ძირითადი საკომუნიკაციო უნარები (წერა, კითხვა, მოსმენა, საუბარი) საქართველოს ეთნიკური/ეროვნული უმცირესობების ამა თუ იმ მშობლიურ ენაზე.

ამ ჯგუფში შემავალი საგნის/საგნების შესწავლამ მოსწავლეებს უნდა განუვითაროს საკუთარი აზრის ლოგიკური თანამიმდევრობით გამოხატვის უნარი მშობლიურ ენაზე; აღუძრას მშობლიური ლიტერატურული მემკვიდრეობისადმი ინტერესისა და პატივისცემის გრძნობა; გამოუმუშაოს მშობლიური კულტურის წარმომადგენლებთან წარმატებული კომუნიკაციის უნარი; აღმოაჩინოს ენობრივ-კულტურული იდენტობის განუმეორებლობა; ჩამოუყალიბოს დადებითი განწყობილება ენობრივ-კულტურული მრავალფეროვნების მიმართ, რომელიც ქვეყნის სიმდიდრეს წარმოადგენს და გააცნობიერებინოს იგი, როგორც სამყაროს მრავალფეროვნების კერძო გამოვლინება.

საგანმანათლებლო მიზნებიდან გამომდინარე, სასწავლო გეგმა ითვალისწინებს კონკრეტული ამოცანების გადაჭრას. ამგვარ ამოცანებს წარმოადგენს:

- მშობლიური ენის აგებულების, ძირითადი ენობრივი ნორმების, ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების, სტილისტიკის საკითხებისა და სამეტყველო ეტიკეტის შესახებ ცოდნის შეძენა და გაღრმავება;
- ლექსიკური მარაგის შევსება;
- აზრის ცხადად, ლაკონიურად, მკაფიოდ და მწყობრად გამოხატვის უნარის ჩამოყალიბება; მსჯელობის უნარის განვითარება;
- სააზროვნო მოქმედებათა (ანალიზი, შედარება, განზოგადება) განვითარება ენობრივ (ტექსტობრივ) საფუძველზე;
- სამეტყველო ეტიკეტის ნორმების დაცვის უნარის განვითარება;
- ფუნქციურად და შინაარსობრივად მრავალფეროვანი ტექსტების შესწავლისა და გააზრების უნარის ჩამოყალიბება;

- მწერლის შემოქმედების გააზრების უნარის განვითარება სუბიექტური (მაგ., მწერლის ცხოვრების მნიშვნელოვანი ფაქტები და მომენტები) და ობიექტური (მაგ., ეპოქის ზოგადი კონტექსტი) ფაქტორების გათვალისწინებით;
- მხატვრულ და არამხატვრულ ტექსტებში ასახული პრობლემატიკის მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვის, პიროვნული პოზიციის ჩამოყალიბებისა და მისი არგუმენტირების უნარის გამომუშავება;
- ლიტერატურულ ნაწარმოებებში ასახული ფასეულობების აღქმა-გააზრებისა და მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვის უნარის განვითარება;
- კულტურული მემკვიდრეობისადმი პატივისცემის გრძნობის გამომუშავება;
- სხვადასხვა ტიპის დამოკიდებულების (პიროვნულ განსხვავებათა დაფასება და პატივისცემა, ენობრივ-კულტურული კუთვნილების განცდა, ენების სწავლის სურვილი და სხვ.) ჩამოყალიბება და განვითარება;
- სოციოკულტურული მრავალფეროვნების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების განვითარება;
- ენის/ენების ცოდნის დამოუკიდებლად გაღრმავების უნარის განვითარება;
- ენის სწავლის უნარ-ჩვევების (სწავლის სწავლა) განვითარება;
- საგანმანათლებლო მიზნებით ციფრული ტექნოლოგიების გამოყენების უნარის განვითარება;
- ქვეყნის ეთნიკურ-კულტურული მრავალფეროვნების გააზრებისა და პატივისცემის უნარების განვითარება.

ეთნიკური უმცირესობების ენების სწავლების ორგანიზება

ეროვნულ უმცირესობათა ენების სასწავლო გეგმაში გაერთიანებულია შემდეგი საგნები:

ა) ეროვნული უმცირესობების ენა და ლიტერატურა არაქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისთვის.

ეს საგანი სავალდებულოა არაქართულენოვანი სკოლებისთვის/სექტორებისთვის და ისწავლება I-XII კლასებში.

ბ) ეროვნული უმცირესობების ენა და ლიტერატურა ქართულენოვანი სკოლების მცირერიცხოვანი ეთნიკური უმცირესობებისათვის.

ეს საგანი არჩევითია და ისწავლება მინისტრის ბრძანებით დადგენილ სკოლებში. ამ საგნის სწავლება შესაძლებელია დაიწყოს I ან V კლასიდან (სკოლის არჩევანის მიხედვით).

მცირერიცხოვანი ეთნიკური უმცირესობების მშობლიური ენებისთვის არსებობს ორი სტანდარტი: **A** და **B**.

A სტანდარტი განკუთვნილია იმ მოსწავლეებისათვის, რომლებმაც სკოლაში მისვლისას იციან მშობლიური ენა.

B სტანდარტი განკუთვნილია იმ მოსწავლეთათვის, რომლებმაც სკოლაში მისვლისას არ იციან მშობლიური ენა.

მუხლი 64. ეთნიკური უმცირესობების ენების სტანდარტები (მშობლიური ენა და ლიტერატურა არაქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისთვის).

1. მშობლიური ენა და ლიტერატურა არაქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისთვის დაწყებით საფეხურზე (აზერბაიჯანული, რუსული, სომხური)

შესავალი

ენისა და ლიტერატურის სწავლების ძირითად მიმართულებებს წარმოადგენს ზეპირმეტყველების, კითხვისა და წერის უნარ-ჩვევების განვითარება.

მიმართულებების აღწერა

მიმართულება: ზეპირმეტყველება

ზეპირმეტყველება (მოსმენა და ლაპარაკი) უმნიშვნელოვანეს როლს ასრულებს ცოდნის შეძენისა და ენობრივი უნარ-ჩვევების განვითარების პროცესში. გასათვალისწინებელია, რომ კითხვისა და წერისგან განსხვავებით, ზეპირმეტყველების უნარები მოსწავლეებს უკვე მეტ-ნაკლებად განვითარებული აქვთ სკოლაში მისვლისას: მათ ადრეული ცოდნა, ძირითადად, შეთვისებული აქვთ მოსმენით; კომუნიკაციისა თუ თვითგამოხატვის მიზნით კი ამ ასაკის მოსწავლეები, უმეტესწილად, ლაპარაკს იყენებენ.

სწავლა-სწავლების პროცესში მოსწავლეთა ზეპირმეტყველების უნარების განვითარებას სისტემური და თანამიმდევრული ხასიათი უნდა მიეცეს. მოსმენილის ზეპირად გადმოცემა/თხრობა, მასზე აზრის გამოთქმა, პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა და მისთ. ხელს უწყობს გაგება-გააზრების პროცესებს; სწავლების პროცესში მოსმენილი ტექსტობრივი მასალის ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებებისა და შესწავლილი სიტყვების აქტიურად გამოყენებით კი თანდათანობით მდიდრდება მოსწავლეთა ლექსიკური მარაგი, იხვეწება მათი მეტყველება.

I-IV კლასებში საგანგებო ყურადღება უნდა მიექცეს მოსწავლეთა ფონოლოგიური უნარ-ჩვევების განვითარებას, რაც კითხვისა და მართლმეტყველების საფუძველს წარმოადგენს. ეს, თავის მხრივ, ხელს შეუწყობს მართლწერისა და, ზოგადად, წერითი მეტყველების უნარ-ჩვევების განვითარებას.

V-VI კლასებში სათანადო ყურადღება უნდა მიექცეს კრიტიკული მოსმენის, მოსმენილის ინტერპრეტაციისა და შეფასების უნარ-ჩვევების გამომუშავებას; ინდივიდუალური და ჯგუფური საკომუნიკაციო უნარების, ასევე თვითგამოხატვის უნარ-ჩვევების განვითარებას.

მიმართულება: კითხვა

საწყის ეტაპზე კითხვის სწავლების უპირველესი მიზანია მოსწავლეებში წერილობითი ტექსტის გაშიფვრის (გაშიფვრა, იგივე დეკოდირება - სიტყვის გრაფიკული ხატის აკუსტიკურ ხატად კონვერტირება, ანუ ასოების ამოცნობა და მათი დაკავშირება შესაბამის ბგერებთან; ბგერების სიტყვად გამთლიანება; აკუსტიკური ხატის სიტყვის მნიშვნელობასთან დაკავშირება). უნარის გამომუშავება. ეს საშუალებას მისცემს მოსწავლეებს გამოიმუშაონ გაწაფული კითხვის უნარ-ჩვევები, თუმცა მუშაობა იმავდროულად უნდა წარიმართოს წაკითხულის გაგება-გააზრების უნარის განვითარების მიმართულებითაც - მოსწავლეებს უნდა ესმოდეთ ის, რასაც კითხულობენ. სწორედ ეს

უნარი აძლევს მათ საშუალებას, შეიძინონ ცოდნა და მიიღონ ინფორმაცია სხვადასხვა ტიპისა და დანიშნულების ტექსტებიდან.

კითხვის სწავლების საბოლოო მიზანია წაკითხულის გააზრება, რაც გულისხმობს მკითხველის აქტიურ მონაწილეობას კითხვის პროცესის სამივე ეტაპზე: კითხვის დაწყებამდე, კითხვის დროსა და კითხვის შემდეგ. კითხვის ტექნიკის თანდათანობით სრულყოფა საშუალებას მისცემს მოსწავლეებს, გახდნენ გაწაფული მკითხველები, გაიგონ და გაიაზრონ წაკითხული.

წაკითხულის გაგება-გააზრება მნიშვნელოვანწილადაა დამოკიდებული ლექსიკურ მარაგზე - რაც უფრო მდიდარია მოსწავლის ლექსიკური მარაგი, მით უფრო წარმატებულია იგი, როგორც მკითხველი. ამდენად, ლექსიკური მარაგის შევსება-გამდიდრებაზე ზრუნვას სწავლების საწყის ეტაპზევე საგანგებო ყურადღება უნდა მიექცეს. ზეპირი და ბეჭდური ვერბალური ტექსტების გარდა, მუშაობა უნდა წარიმართოს ასევე მულტიმედიური ტექსტების კითხვა-გაგების მიმართულებითაც, რაც ხელს შეუწყობს მოსწავლეებში ზოგადი წიგნიერების უნარ-ჩვევების განვითარებას.

V-VI კლასებში ღრმავდება მოსწავლეთა ენობრივი კომპეტენციები როგორც რეცეფციულ, ისე ფუნქციურ დონეზე, მოსწავლეებს თანდათან უყალიბდებათ ესთეტიკური და ემოციური დამოკიდებულება მხატვრული ტექსტების მიმართ. ამ შინაგანი პროცესების სტიმულირებას სათანადო ყურადღება უნდა მიექცეს. მუშაობა უნდა წარიმართოს იმ მიმართულებითაც, რომ მოსწავლეებს გამოუმუშავდეთ და განუვითარდეთ ქვეტექსტის (იმპლიციტური ინფორმაციის) წვდომის უნარი, რაც ტექსტის შედარებით ღრმა ანალიზს მოითხოვს, ასევე მასალის კონტექსტში გააზრებისა და ინტერპრეტაციის უნარი. სწავლების ამ ეტაპზე ყურადღება უნდა მიექცეს ასევე მოსწავლეთა კრიტიკული აზროვნებისა და წაკითხულის შეფასების უნარების განვითარებას.

მიმართულება: წერა

მოსწავლეთა უმრავლესობა წერას სწავლების პირველ წელს სწავლობს. წერაში კარგი შედეგების მისაღწევად აუცილებელია, მოსწავლეებმა წერონ ხშირად და მიზანმიმართულად.

სხვადასხვა სახისა და ტიპის ტექსტების შედგენაზე მუშაობა თავდაპირველად უნდა წარიმართოს მასწავლებლის ხელმძღვანელობით, საყრდენების/მინიშნებების გამოყენებითა თუ მოდელის მიხედვით. მკაფიო და გასაგები ინსტრუქციების თანხლებით, მრავალფეროვანი კონტექსტის მქონე წერითი დავალებების შესრულების გზით მოსწავლეები თანდათან გაიწაფებიან წერაში, შეიქმნიან გარკვეულ წარმოდგენას წერის პროცესზე, რაც გულისხმობს მოსწავლეთა აქტიურ მონაწილეობას წერის სამივე ეტაპზე: წერის დაწყებამდე, წერის დროს, წერის შემდეგ.

V-VI კლასებში მუშაობა უნდა წარიმართოს იმ მიმართულებით, რომ მოსწავლეებს გამოუმუშავდეთ გამართული წერითი მეტყველების, აზრის თანამიმდევრულად და ლოგიკურად გადმოცემის უნარ-ჩვევები. სათანადო ყურადღება უნდა დაეთმოს ასევე მოსწავლეთა თვითგამოხატვისა და შემოქმედებითი უნარების განვითარებას.

ა) I-IV კლასების სტანდარტი

IV კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები ინდექსების განმარტება

დაწყებით საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., „მშ. დაწყ.(I).1.“

„მშ.“ - მიუთითებს საგანს „მშობლიური ენა და ლიტერატურა“;

„დაწყ.(I).“ - მიუთითებს I-IV კლასების სტანდარტს,

„1“- მიუთითებს სტანდარტის შედეგის რიგს (1 = სტანდარტის პირველი შედეგი).

მშობლიური ენისა და ლიტერატურის სტანდარტის შედეგები არაქართულენოვანი სკოლებისთვის (I-IV კლასები)	
	მიმართულება: ზეპირმეტყველება
შედეგების ინდექსი	სტანდარტის შედეგები მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მშ. დაწყ.(I).1.	მკაფიოდ და გასაგებად მეტყველება; სამეტყველო ეტიკეტის საბაზისო ნორმების დაცვა; მეტყველების არავერბალური საშუალებების (მაგ., ჟესტების, მიმიკის) ამოცნობა და სათანადოდ გამოყენება.
მშ. დაწყ.(I).2.	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების შინაარსის გაგება და გადმოცემა ლოგიკური ხაზის დაცვით; მოსმენილი ტექსტის თემის, დანიშნულების, ადრესატის ამოცნობა; ტექსტში კონკრეტული ინფორმაციის ამოცნობა; ტექსტის ცალკეული მონაკვეთების ერთმანეთთან დაკავშირება.
მშ. დაწყ.(I).3.	პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა ტექსტის თემის, მასში განხილული საკითხების შესახებ; მხატვრული ნაწარმოების პერსონაჟ(ებ)ის, მისი/მათი ქცევის შეფასება და საკუთარი თვალსაზრისის ახსნა.
მშ. დაწყ.(I).4.	აქტიური ლექსიკისა და ნასწავლი ენობრივი ფორმების მეტყველებაში გამოყენება; მართლმეტყველების საბაზისო ნორმების დაცვა.
	მიმართულება: კითხვა
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მშ. დაწყ.(I).5.	გაწაფულად კითხვა; სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების წაკითხვა და გაგება-გააზრება; ინფორმაციის მოძიება; მარტივი პრაგმატული ტექსტის ავტორის, ადრესატისა და დანიშნულების ამოცნობა; ტექსტში ვერბალური და არავერბალური ფორმით მოწოდებული ინფორმაციის (მაგ., ილუსტრაციისა და ტექსტის) ურთიერთდაკავშირება.
მშ. დაწყ.(I).6.	მცირე ზომის მხატვრული ტექსტების ინტერპრეტირება ვერბალური და არავერბალური გზით (მაგ., პანტომიმით, ჟესტებით, როლური თამაშით); ვერბალური ინფორმაციის ვიზუალურად გარდაქმნა და/ან პირიქით (მაგ., ტექსტზე დაყრდნობით ილუსტრაციის შექმნა, ნახატზე დაყრდნობით ამბის გადმოცემა).
მშ. დაწყ.(I).7.	წაკითხული ტექსტის მიმართ პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა და ახსნა; წაკითხულის დაკავშირება პირად გამოცდილებასთან; დაკვირვება პერსონაჟის თვისებებსა და ქცევაზე; დასკვნის გამოტანა.
მშ. დაწყ.(I).8.	პრაგმატული ტექსტების სტრუქტურული მახასიათებლების ამოცნობა, სიუჟეტის განვითარების ძირითადი საფეხურების (ამბის დასაწყისის, ძირითადი ნაწილისა და დასასრულის) გამოყოფა.
მშ. დაწყ.(I).9.	დაკვირვება ტექსტის ლექსიკურ და სემანტიკურ მხარეზე (მაგ., სინონიმების, ანტონიმების ამოცნობა; ფრაზეოლოგიზმებზე დაკვირვება).
მშ. დაწყ.(I).10.	კითხვის ნაცნობი სტრატეგიების ადეკვატურად გამოყენება.

	მიმართულება: წერა
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მშ. დაწყ.(I).11.	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის მცირე ზომის ტექსტების შექმნა ნაცნობ თემატიკაზე მოდელის და/ან საყრდენების გამოყენებით.
მშ. დაწყ.(I).12.	ნაცნობი მხატვრული ტექსტის/ტექსტის მონაკვეთის შინაარსის გადმოცემა, გეგმის შედგენა.
მშ. დაწყ.(I).13.	შესწავლილ ტექსტებში ასახული თემების, საკითხების, პერსონაჟების მიმართ საკუთარი დამოკიდებულებისა და წაკითხულით გამოწვეული შთაბეჭდილების წერილობით გადმოცემა.
მშ. დაწყ.(I).14.	კალიგრაფიისა და მართლწერის საბაზისო ნორმების დაცვა; აზრის თანამიმდევრულად გადმოცემა; ნასწავლი ლექსიკისა და ენობრივ-სინტაქსური კონსტრუქციების ადეკვატურად გამოყენება.
მშ. დაწყ.(I).15.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს: წერის ნაცნობი სტრატეგიების ადეკვატურად გამოყენება.

შინაარსი

I-IV კლასების მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით, ქვემოთ ჩამოთვლილი ენობრივი საკითხების, ასევე ტერმინებისა და ცნებების სწავლება უნდა მიმდინარეობდეს პრაქტიკული აქტივობებით. სწავლების ამ ეტაპზე მიზანშეწონილი არ არის გრამატიკული წესებისა და ენობრივი კანონზომიერებების თეორიული სწავლება.

ენობრივი ცოდნა და უნარ-ჩვევები

ენის ლექსიკოლოგიური ასპექტი

აქტიური ლექსიკური ფონდის შევსება; სიტყვიერი მარაგის გამდიდრება დარგობრივი ლექსიკური ერთეულებით; სიტყვათა სემანტიკური და ლექსიკური კავშირების (სინონიმის, ანტონიმის, ერთი სემანტიკური ჯგუფის სიტყვების) ამოცნობა და გამოყენება; სიტყვაწარმოება ელემენტარულ დონეზე; მარტივ ფრაზეოლოგიზმებზე, სიტყვათა მრავალმნიშვნელობაზე დაკვირვება.

ენის გრამატიკული ასპექტი

თხრობითი, კითხვითი, ბრძანებითი და ძახილის წინადადებების ამოცნობა და გამოყენება; სასვენი ნიშნების (წერტილის, კითხვისა და ძახილის ნიშნების, მძიმის, ორწერტილის, ტირეს) ამოცნობა და გამოყენება ნასწავლ კონტექსტებში (მაგ., ჩამონათვალში, დიალოგში); სიტყვათა ფორმაცვალების კანონზომიერებათა აღმოჩენა (მაგ., ზმნის უღლება, სახელის ბრუნება, მხოლობითისა და მრავლობითის ფორმების წარმოება); სივრცული, დროითი და მიზეზ-შედეგობრივი მიმართებების გამომხატველი ენობრივ-გრამატიკული საშუალებების ამოცნობა და გამოყენება; მართლმეტყველებისა და მართლწერის საბაზისო ნორმების დაცვა.

ცნებები და ტერმინები

- **სიტყვის აგებულება:** ბგერა, ხმოვანი და თანხმოვანი ბგერები; ასო, მარცვალი;
- **ტექსტის აგებულება:** სიტყვა, წინადადება, სტრიქონი, აზნაფი, ტექსტი, სათაური, თავი, მიმართვა, ხელმოწერა; სასვენი ნიშნები (წერტილი, მძიმე, კითხვის ნიშანი, ძახილის ნიშანი, ტირე, ორწერტილი);
- **ლიტერატურათმცოდნეობის საბაზისო ცნებები:** მოთხრობა, ზღაპარი, იგავ-არაკი, ლექსი, პოემა, თქმულება/ლეგენდა, ავტორი, პერსონაჟი/გმირი; მოქმედების დრო, ადგილი; ამბის

დასაწყისი, შუა ნაწილი, დასასრული; დიალოგი, მონოლოგი.

- მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით, ცნებების დამუშავება უნდა მიმდინარეობდეს თვალსაჩინო მაგალითების საფუძველზე. მოსწავლე კონკრეტული მაგალითების მეშვეობით გაიაზრებს მათ მნიშვნელობას და გამოიყენებს შესაბამისად. ამ ეტაპზე დაუშვებელია ცნებებისა და მათი განმარტებების თეორიული სწავლება.

საკითხავი ტექსტების ტიპები

- **მხატვრული:**
პროზაული და პოეტური ნაწარმოებები, ფოლკლორის ნიმუშები: ლექსები, ზღაპრები, თქმულებები, ლეგენდები, მითები; მცირე ფოლკლორული ჟანრები: ენის გასატეხები, გამოცანები, ანდაზები, სხვ.
- **არამხატვრული:**
ა) პრაგმატული ტექსტები: რეკლამა, რეცეპტი, განრიგი, ტელეპროგრამა, მოსაწვევი ბარათი, სია, სამახსოვრო წესები, ცხრილი, გეგმა, ინსტრუქცია, გამაფრთხილებელი წარწერა/აზრა, ღია ბარათი, ინტერვიუ, განცხადება (მაგ., საყმაწვილო ჟურნალში), წერილი (მეგობრული ან სხვა სახის).
ბ) ასაკის შესაბამისი სირთულის საინფორმაციო და შემეცნებითი ტექსტები: სტატიები საბავშვო ენციკლოპედიიდან, ჟურნალიდან, გაზეთიდან, სხვ.
გ) დიდაქტიზებული ტექსტები (საანბნო და სასაუბრო ტექსტები, სხვ.).
- **მულტიმედია:**
კომიქსი, მულტფილმი, საბავშვო სიმღერა, კინოფილმი, სასწავლო-შემეცნებითი ფილმი, სხვადასხვა სახის ვიდეო-, აუდიო-, აუდიო-ვიდეო მასალა (რეკლამა, ანონსი, რეპორტაჟი, სლაიდშოუ), საბავშვო სპექტაკლი; სტატიები საბავშვო ვებგვერდიდან, ვებპორტალიდან, პლაკატი, მიმიკური მიზანსცენა, სხვ.

ბ) V-VI კლასების სტანდარტი

VI კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

დაწყებით საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., „მშ. დაწყ.(II).1.“

„მშ.“ - მიუთითებს საგანს „მშობლიური ენა და ლიტერატურა“,

„დაწყ.(II).“ - მიუთითებს V-VI კლასების სტანდარტს,

„1“- მიუთითებს სტანდარტის შედეგის რიგს (1 = სტანდარტის პირველი შედეგი).

მშობლიური ენისა და ლიტერატურის სტანდარტის შედეგები არაქართულენოვანი სკოლებისთვის (V-VI კლასები)	
	1. მიმართულება: ზეპირმეტყველება
შედეგების ინდექსი	სტანდარტის შედეგები მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მშ. დაწყ.(II).1.	ჯგუფური და ინდივიდუალური საკომუნიკაციო ამოცანების განხორციელება; სამეტყველო ქცევის წარმართვა მიზნისა და კონტექსტის შესაბამისად.

მშ. დაწყ.(II).2.	ასაკის შესაფერისი სირთულის ტექსტების მოსმენა, გაგება და ინტერპრეტაცია, ასევე მხატვრული ტექსტის გააზრებისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე დეტალების, ზოგადად, ლიტერატურული ნაწარმოების ესთეტიკური შეფასება საწყის დონეზე.
მშ. დაწყ.(II).3.	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების ენობრივ-გრამატიკული ნიშნების ამოცნობა და გამოყენება შესაბამის სამეტყველო სიტუაციებში.
მშ. დაწყ.(II).4.	დისკუსიაში მონაწილეობის ნაცნობი სტრატეგიების მიზნის შესაბამისად შერჩევა და გამოყენება.
	2. მიმართულება: კითხვა
	სტანდარტის შედეგები მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მშ. დაწყ.(II).5.	ტექსტის ხმამაღლა წაკითხვა მსმენელისათვის.
მშ. დაწყ.(II).6.	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის მხატვრული და არამხატვრული ტექსტების დამოუკიდებლად წაკითხვა და გაგება-გააზრება.
მშ. დაწყ.(II).7.	სხვადასხვა ჟანრის მხატვრული ტექსტების დამოუკიდებლად წაკითხვა, გაგება-გაანალიზება და ინტერპრეტირება (საწყის დონეზე); მსჯელობა ნაწარმოებში ასახული მისთვის გასაგები და მნიშვნელოვანი პრობლემების შესახებ; დაკვირვება ნაწარმოების ესთეტიკურ მხარეზე; კითხვით გამოწვეული განწყობილებისა და შთაბეჭდილების გადმოცემა.
მშ. დაწყ.(II).8.	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების ენობრივ და სტრუქტურულ თავისებურებებზე დაკვირვება და მსჯელობა.
მშ. დაწყ.(II).9.	ტექსტის ვერბალური და არავერბალური ნაწილების ერთმანეთთან დაკავშირება და შედარება; მულტიმედიური ტექსტების გაანალიზება, შეფასება და შექმნა; მედიაწიგნიერების საწყისი უნარ-ჩვევების გამოყენება.
მშ. დაწყ.(II).10.	კითხვის ნაცნობი სტრატეგიების მიზნის შესაბამისად შერჩევა და გამოყენება.
	3. მიმართულება: წერა
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მშ. დაწყ.(II).11.	მცირე ზომის მარტივი მხატვრული ტექსტების შექმნა; პიროვნული და შემოქმედებითი გამოცდილების, ასევე წარმოსახვის უნარის გამოყენება წერის პროცესში.
მშ. დაწყ.(II).12.	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის პრაგმატული ტექსტის დამოუკიდებლად შექმნა შესაბამისი ფუნქციური სტილის გამოყენებით.
მშ. დაწყ.(II).13.	წერისას გრამატიკის, ორთოგრაფიისა და პუნქტუაციის ძირითადი წესების დაცვა.
მშ. დაწყ.(II).14.	წერის ნაცნობი სტრატეგიების მიზნის შესაბამისად შერჩევა და გამოყენება.

შინაარსი

ენობრივი ცოდნა და უნარ-ჩვევები

ისევე, როგორც I-IV კლასებში, დაწყებითი საფეხურის დამამთავრებელ ეტაპზეც, ენობრივი საკითხების სწავლება უნდა მიმდინარეობდეს პრაქტიკული აქტივობებით. არც ამ ეტაპზე არ არის მიზანშეწონილი ძირითადი აქცენტის გადატანა გრამატიკული წესებისა და ენობრივი კანონზომიერებების თეორიულ დასწავლაზე. თუმცა, იმის გათვალისწინებით, რომ V-VI

კლასებიდან უკვე იწყება მოსწავლეთა მეტაენობრივი უნარების განვითარებაზე ზრუნვა, აუცილებელია, რომ ენობრივ-გრამატიკული საკითხების დამუშავებას უფრო სისტემური და თანამიმდევრული ხასიათი მიეცეს.

ენის ლექსიკოლოგიური ასპექტი

აქტიური ლექსიკური ფონდის შევსება სხვადასხვა დარგობრივი ცნებებითა და ტერმინებით, მხატვრული ნაწარმოებების შესწავლისას ათვისებული ლექსიკური ერთეულებითა თუ ფრაზეოლოგიზმებით; ახალი სიტყვებისა და ფრაზების გააზრებულად წარმოება ნაცნობი მოდელების მიხედვით.

ენის გრამატიკული ასპექტი

სიტყვათა მორფოლოგიური აგებულება (სახელთა ბრუნვის ფორმები და მათი ფუნქციები); ზოგიერთი გრამატიკულ-სემანტიკური კატეგორია (არსებითი სახელის ჯგუფები; ზმნის დრო, კილო, ასპექტი); წინადადებათა მოდალობები; წინადადების ძირითადი წევრები; ძირითადი სინტაქსური მიმართებები სიტყვებს შორის (შეთანხმება ზმნასა და სახელს შორის პირსა და რიცხვში); სახელისა და ზმნის ძირითადი გრამატიკული კატეგორიები და მათი სინტაქსური ფუნქციები წინადადებაში.

ცნებები და ტერმინები

პროგრამით გათვალისწინებული გრამატიკული და გრამატიკულ-სემანტიკური კატეგორიების აღმნიშვნელი ცნებები.

- **ტექსტის აგებულება:** ქვეთავი.
- **ტექსტის ფუნქციური ტიპები:** თხრობა, აღწერა, მსჯელობა.
- **ლიტერატურათმცოდნეობის საბაზისო ცნებები და ტერმინები:** ლიტერატურა, მხატვრული ლიტერატურა, არამხატვრული ლიტერატურა, ნოველა; ნაწარმოების თემა, მთავარი აზრი (დედააზრი), ეპითეტი, შედარება, მეტაფორა.

მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით, ცნებების დამუშავება უნდა მიმდინარეობდეს თვალსაჩინო მაგალითების საფუძველზე. მოსწავლე კონკრეტული მაგალითების მეშვეობით გაიაზრებს მათ მნიშვნელობას და გამოიყენებს შესაბამისად. ამ ეტაპზე დაუშვებელია ცნებებისა და მათი განმარტებების თეორიული სწავლება.

საკითხავი ტექსტების ტიპები

მხატვრული:

პროზაული და პოეტური ნაწარმოებები, ფოლკლორის ნიმუშები: ლექსები, ზღაპრები, თქმულებები, ლეგენდები, მითები; მცირე ფოლკლორული ჟანრები: ენის გასატეხები, გამოცანები, ანდაზები...

არამხატვრული:

ა) ბიოგრაფიული ტექსტები, პრაგმატული ტექსტები: რეკლამა, რეცეპტი, განრიგი, ტელეპროგრამა, მოსაწვევი ბარათი, სია, სამახსოვრო წესები, ცხრილი, გეგმა, ინსტრუქცია, გამაფრთხილებელი წარწერა/აბრა, ღია ბარათი, ინტერვიუ, განცხადება (მაგ., საყმაწვილო ჟურნალში), წერილი (მეგობრული, ოფიციალური).

ბ) საინფორმაციო და შემეცნებითი ტექსტები: სტატიები საბავშვო ენციკლოპედიიდან, ჟურნალიდან, გაზეთიდან, სხვ.

მულტიმედიური:

კომიქსი, მულტფილმი, საბავშვო სიმღერა, მხატვრული და/ან დოკუმენტური ფილმები, სასწავლო-შემეცნებითი ფილმი, სხვადასხვა სახის ვიდეო-, აუდიო-, აუდიო-ვიდეო მასალა (რეკლამა, ანონსი, რეპორტაჟი, სლაიდშოუ), საბავშვო სპექტაკლი; სტატიები საბავშვო ვებგვერდიდან, ვებპორტალიდან, პლაკატი, მიმიკური მიზანსცენა, სხვ.

[2. მშობლიური ენა და ლიტერატურა არაქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისთვის საბაზო საფეხურზე

ეროვნული უმცირესობების მშობლიური ენა და ლიტერატურა

შესავალი

საბაზო საფეხურის მშობლიური ენისა და ლიტერატურის სტანდარტი შემდეგი ხუთი ნაწილისგან შედგება. ესენია:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები
- ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი
- გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები
- დ) შეფასება

მოსწავლეები შეისწავლიან სხვადასხვა ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს (კლასიკურ და თანამედროვე მხატვრულ ლიტერატურას, არამხატვრულ ლიტერატურას, სხვ.). სწავლა-სწავლების პროცესი აგებულია ისეთ მასალაზე, რომელიც შეიცავს პრობლემას ან პრობლემებს, განსხვავებულ თვალსაზრისებს და მოითხოვს ამ პრობლემების გადასაჭრელად ალტერნატიული გზების ძიებას, თვალსაზრისების შეჯერებასა და საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვას.

საგნის სწავლა-სწავლებისას მოსწავლე ჩართული იქნება კომპლექსურ და პროექტულ აქტივობებში, რომლებიც მას შეძენილი ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების საშუალებას მისცემს.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

მშობლიური ენისა და ლიტერატურის სწავლა-სწავლების მიზნებია:

- სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ზეპირი და წერილობითი ტექსტების გაგება-გაანალიზების, ინტერპრეტირებისა და არგუმენტირების უნარების განვითარება;
- ენობრივი ცოდნის აქტიური გამოყენების უნარების განვითარება, ლექსიკური მარაგის შევსება-გამდიდრება;
- მხატვრულ-ესთეტიკური გემოვნების განვითარება;
- სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების (მათ შორის თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით შექმნილი ტექსტების) შექმნისა და წარდგენა-გაზიარების უნარების განვითარება;
- ტექსტებთან დამოუკიდებლად მუშაობის უნარის განვითარება;
- ჰუმანურ ღირებულებებზე ორიენტირებული, შემოქმედებითი და მაძიებელი პიროვნების ფორმირების ხელშეწყობა;

- მშობლიური ენისა და ლიტერატურის, კულტურის მიმართ პატივისცემისა და პასუხისმგებლობის გრძნობის გამომუშავება;
- სხვა კულტურების პატივისცემელი პიროვნების ფორმირების ხელშეწყობა;
- მოქალაქეობრივი ცნობიერების განვითარება.

ამ მიზნებზე მიმართული მუშაობით „მშობლიური ენა და ლიტერატურა“ თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიისა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა და ღირებულებების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში.

ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და პასუხობს კითხვას, რა უნდა შეეძლოს საბაზო საფეხურის მოსწავლეს მშობლიური ენისა და ლიტერატურის ფარგლებში.

მშობლიურ ენასა და ლიტერატურაში სტანდარტის შედეგები ჯგუფდება ოთხი მიმართულების მიხედვით:

ტექსტის გაგება-გაანალიზება - გულისხმობს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტებში მოცემული ექსპლიციტური და იმპლიციტური ინფორმაციის იდენტიფიცირებას და მრავალმხრივად გააზრებას (სასწავლო გეგმაში ტერმინი „ტექსტი“ გამოიყენება ფართო მნიშვნელობით და გულისხმობს როგორც ბეჭდური, ისე აუდიო-, ვიდეო-, აუდიოვიზუალური/მულტიმედიური ფორმატის ტექსტებს).

ცოდნისა და იდეების გაზიარება - ფოკუსირებულია მოსწავლის პროდუცირების უნარებზე. მოსწავლემ, როგორც მკითხველმა, უნდა ჩამოაყალიბოს თავისი დამოკიდებულება ტექსტის მიმართ, არგუმენტირებულად იმსჯელოს ნაცნობ თემებზე, საკითხებზე/პრობლემებზე, ზეპირად ან წერილობით გააზიაროს ცოდნა ან/და ტექსტის გაცნობის შედეგად მიღებული საკუთარი უნიკალური გამოცდილება, წარმოადგინოს დამოუკიდებლად ჩატარებული სამუშაოს შედეგები ზეპირი ტექსტებისა თუ წერილობითი ნამუშევრების სახით.

ენობრივი და სტრუქტურული მახასიათებლების გამოყენება - ამ მიმართულებაში დაჯგუფებული შედეგები გულისხმობს ენობრივი ცოდნისა და სტრუქტურული ელემენტების ფუნქციურად გამოყენებას სხვადასხვა საკომუნიკაციო სიტუაციაში (ზეპირმეტყველების, კითხვისა და წერის დროს)

სტრატეგიების გამოყენება - სწავლა-სწავლებისას გრძელდება მუშაობა იმ მიმართულებით, რომ მოსწავლეებს განუვითარდეთ სხვადასხვა საკომუნიკაციო სიტუაციაში (ლაპარაკის, მოსმენის, კითხვისა თუ წერის დროს) კოგნიტური და მეტაკოგნიტური სტრატეგიების კონკრეტული სასწავლო ამოცანების შესაბამისად შერჩევისა და გააზრებულად გამოყენების უნარი.

სტანდარტის შინაარსი განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებების, თემატური ბლოკების, საგნობრივი საკითხების სახით.

საკითხავი ლიტერატურის ფარგლებში შეთავაზებულია 3 ძირითადი თემატური ბლოკი. თემატური ბლოკები შემოსაზღვრავს ზოგად შინაარსობრივ კონტექსტებს და საფუძველს ქმნის სტანდარტის შედეგების მიღწევისთვის. თითოეული თემატური ბლოკი მოიცავს შესაბამის სასწავლო თემებს, განსაზღვრულს ლიტერატურის უნივერსალური მოტივების (/თემების) გათვალისწინებით.

სტანდარტით განსაზღვრული შედეგები, ცნებები და საკითხები ინტეგრირებულად დამუშავდება ყველა კონკრეტული სასწავლო თემის ფარგლებში.

სწავლა-სწავლების პროცესში სტანდარტით განსაზღვრული შედეგები, ცნებები და საკითხები ინტეგრირებულად დამუშავდება ყველა კონკრეტულ სასწავლო თემაში.

საბაზო საფეხურის თითოეულ კლასში მოსწავლეებს უნდა შევთავაზოთ სამივე თემატური ბლოკის შესაბამისი მასალა.

ინდექსების განმარტება

სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ ინდექსი აქვს დართული:

მაგალითად, მშ. საბ. 1:

„მშ.“ - მიუთითებს საგანს „მშობლიური ენა და ლიტერატურა“,

„საბ.“ - მიუთითებს საბაზო საფეხურს,

„1“ - მიუთითებს შედეგის რიგს (აქ: პირველ შედეგს).

მშობლიური ენისა და ლიტერატურის სტანდარტის შედეგები (VII-IX კლასები)		
მიმართულება: ტექსტის გაგება-გაანალიზება		ცნებები
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები
მშ.საბ.1.	ტექსტში მოცემული ფაქტობრივი და კონცეპტუალური ინფორმაციის ამოცნობა-გააზრება;	კომპოზიციური ელემენტები
მშ.საბ.2.	ტექსტის ცალკეულ ნაწილებს შორის არსებული მიმართებების გაანალიზება და სათანადო დასკვნების გამოტანა;	სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები
მშ.საბ.3.	ტექსტის კომპოზიციური ელემენტების გააზრება მთლიანი ტექსტის ფარგლებში;	ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები
მშ.საბ.4.	ტექსტის კრიტიკული გააზრება კონტექსტური ფაქტორების გათვალისწინებით.	ტექსტის კონტექსტი
მიმართულება: ცოდნისა და იდეების გაზიარება		მიმართებები
მშ.საბ.5.	ტექსტის ინტერპრეტაცია პირად ან/და ლიტერატურულ გამოცდილებაზე დაყრდნობით (მაგ. ხედვის პერსპექტივის შეცვლით, დროსა თუ სივრცეში გადანაცვლებით);	ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალური)
მშ.საბ.6.	ერთსა და იმავე თემაზე შექმნილი ტექსტების შედარება და მსჯელობა მათ მსგავსება-განსხვავებებზე;	ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია)
მშ.საბ.7.	საკუთარ გამოცდილებაზე დაყრდნობით ტექსტის შეფასება, ტექსტის მიმართ პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა და ახსნა-დასაბუთება;	სტრატეგიები: ზეპირმეტყველების,
მშ.საბ.8.	სტანდარტით განსაზღვრული ტიპის ტექსტების შედგენა-გაზიარება საკომუნიკაციო სიტუაციის გათვალისწინებით (ზეპირი ან/და წერიტი მეტყველების დროს).	
მიმართულება: ენობრივი და სტრუქტურული მახასიათებლების გამოყენება		
მშ.საბ.9.	ენობრივ-გრამატიკული ფორმებისა და მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხების ფუნქციურად გამოყენება კონკრეტული მიზნით (ზეპირი ან/და წერიტი მეტყველების დროს);	

მშ.საბ.10.	სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტების ფუნქციურად გამოყენება კონკრეტული მიზნით (ზეპირი ან/და წერიტი მეტყველების დროს).	კითხვის, წერის.
მიმართულება: სტრატეგიების გამოყენება		მეტაკოგნიტური სტრატეგიები
მშ.საბ.11.	ზეპირმეტყველების, კითხვის, წერის სტრატეგიების მიზნის შესაბამისად შერჩევა და ადეკვატურად გამოყენება;	გრამატიკა
მშ.საბ.12.	სწავლის პროცესში გამოყენებული სტრატეგიების გაცნობიერება, გაანალიზება და შეფასება მიზანშეწონილობისა და ეფექტიანობის თვალსაზრისით.	

ცნებები და საკითხები

ტექსტი

➤ ტიპები - მხატვრული, არამხატვრული

➤ ჟანრები

- მხატვრული: პროზა (მოთხრობა, მინიატურა, იგავ-არაკი, მითი, ლეგენდა), პოეზია (ლექსი, პოემა).
- არამხატვრული: საინფორმაციო-შემეცნებითი ტექსტი; ისტორიული მატთანე; ესე; პუბლიცისტური წერილი, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებში გამოქვეყნებული მასალა (მაგ., ინტერვიუ, რეპორტაჟი, სტატია); მემუარული პროზა; ბიოგრაფიული/ავტობიოგრაფიული ტექსტი; პირადი/არაფორმალური წერილი; საჯარო გამოსვლა.

➤ **კომპოზიციური ელემენტები** (მაგ., თემა, ქვეთემა, იდეა; მოქმედების დრო და ადგილი; თხრობა, აღწერა; პერსონაჟები; დიალოგი; ავტორისეული დახასიათება; პეიზაჟი; პორტრეტი; ხედვის კუთხე/პერსპექტივა (ავტორის, მოთხრობელის, პერსონაჟის); ლირიკული გადახვევა; მორალი/შეგონება (იგავის); სიუჟეტი და მისი განვითარების საფეხურები; კონფლიქტი; რითმა, მეტრი, სტროფი, ტაქტი.

➤ **სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები** (მაგ., სათაური; თავი; რუბრიკა; აბზაცი; მიმართვა; ხელმოწერა; არავერბალური ელემენტები (ილუსტრაცია, ლოგო, სქემა, შრიფტის სახესხვაობა და ზომა).

კონტექსტი - ტექსტის შექმნის ეპოქა, ადგილი; ეპოქის ზოგადი კონტექსტი (მაგ., რეალიზმი, ფასეულობები, ცოდნის დონე); ავტორის ცხოვრებისეული და სულიერი გამოცდილება (მაგ., შეხედულებები, დამოკიდებულებები).

მიმართებები ტექსტებს შორის - ალუზია; ციტირება.

ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) - კომუნიკაციის ადგილი; კომუნიკაციის მიზანი; ავტორი; აუდიტორია, მკითხველი; მონაწილეები (დისკუსიის, დებატების).

ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები (ლექსიკა, სტილი, მხატვრული ხერხები, რიტორიკული ხერხები)

- ლექსიკა, სტილი - ომონიმი, დიალექტიზმი, ბარბარიზმი, ჟარგონი, არქაიზმი, ნეოლოგიზმი; ფრაზეოლოგიზმი; აფორიზმი; სიტყვაწარმოება; სიტყვის პირდაპირი და გადატანითი მნიშვნელობა; სტილისტური ხარვეზი (ტავტოლოგია, კალკი, პარონიმები); სხვადასხვა ფუნქციური სტილი (სასაუბრო, მხატვრული, პუბლიცისტური, ოფიციალურ-საქმიანი, სამეცნიერო);
- მხატვრული სტილის ენობრივი ფიგურები - ტროპები (ეპითეტი, შედარება, ჰიპერბოლა, მეტაფორა, ალიტერაცია, ალეგორია, ირონია).
- რიტორიკის ელემენტები - თეზისი, არგუმენტი; რიტორიკული შეკითხვა, რიტორიკული მიმართვა, გამეორება; რიტორიკული სტილის ძირითადი მახასიათებლები (სარწმუნოობა, ლოგიკა, ემოცია).

მეტყველების ფუნქციური ტიპები: თხრობა, აღწერა, მსჯელობა.

სტრატეგიები

- **ზეპირმეტყველების (ლაპარაკის, მოსმენის) სტრატეგიები** (მაგ., კომუნიკაციის სიტუაციური მახასიათებლების განსაზღვრა, წინარე ცოდნის მობილიზება, რეპეტიციის გავლა, პარაფრაზირება; წინასწარი ვარაუდების გამოთქმა, დამაზუსტებელი კითხვების დასმა, ჩანაწერების კეთება).
- **კითხვის სტრატეგიები** (მაგ., წინარე ცოდნის გააქტიურება, დაკავშირება, ვარაუდების გამოთქმა, წაკითხულის ვიზუალიზაცია, შეჯამება, შეკითხვების დასმა, ხელახლა წაკითხვა, დაჯგუფება-დახარისხება, კონტექსტზე დაყრდნობით/ლექსიკონის გამოყენებით სიტყვის მნიშვნელობის ამოცნობა-დადგენა).
- **წერის სტრატეგიები** (მაგ., კომუნიკაციის სიტუაციური მახასიათებლების განსაზღვრა; იდეების გენერირება; იდეების დაჯგუფება; ცოდნის მობილიზება; გეგმის შედგენა; პირველადი ვარიანტის შედგენა; პირველადი ვარიანტის გაუმჯობესება; ნაწერის გაფორმება და წარდგენა-გაზიარება).
- **მეტაკოგნიტური სტრატეგიები** (მაგ., აქტივობის/დავალის ღირებულების გააზრება; დაფიქრება სწავლის პროცესზე, წინსვლა-განვითარების შემაფერხებელი და ხელშემწყობი ფაქტორების გაცნობიერება, სწავლის პროცესის დაგეგმვა).

მეტყველების ფუნქციური ტიპები: თხრობა, აღწერა, მსჯელობა.

მშობლიური ენის ისტორია: მსოფლიოს ენათა ოჯახები; მშობლიური ენა, მისი მონათესავე ენები, მშობლიური ენის დიალექტები; სალიტერატურო ენა და დამწერლობა (ანბანი).

გრამატიკა - მორფოლოგია, სინტაქსი

(ცალკეული ენის გრამატიკის საკითხები დაზუსტდება დანართში)

საკითხავი ლიტერატურა

საბაზო საფეხურის მოსწავლეთა საკითხავი ლიტერატურის ძირითად ბირთვს წარმოადგენს მშობლიური მწერლობის ნიმუშები, მშობლიური მწერლობის კლასიკოსთა დროში გამოცდილი თხზულებები, რომელთაც მყარად დაიმკვიდრეს ადგილი მშობლიური ლიტერატურის ისტორიაში და წარმოადგენენ საყრდენ ტექსტებს ცალკეული თემების შესწავლის დროს.

სწავლა-სწავლების პროცესში, ამა თუ იმ თემატური ბლოკის ან/და სასწავლო თემის ფარგლებში, მოსწავლეებს უნდა შევთავაზოთ მხატვრული და არამხატვრული ტექსტები, რომლებიც შეესაბამება მოსწავლეთა ასაკობრივ ინტერესებს და დაეხმარება მათ სტანდარტით განსაზღვრული საგნობრივი ცნებებისა და საკითხების ათვისებაში, უნივერსალური ლიტერატურული მოტივების (/თემების) წვდომა-გააზრებაში, ასევე ქართული ლიტერატურის ნიმუშებიც, რაც გააფართოებს მოსწავლეთა კულტურულ ჰორიზონტს და ხელს შეუწყობს მათ განვითარებას ინტერკულტურული კუთხით.

ძირითადი თემატური ბლოკები და სასწავლო თემები

I თემატური ბლოკი. ადამიანი და მისი ცხოვრება

ადამიანის ცხოვრების გზა (მაგ., ადამიანის ყოფა-ცხოვრება, საქმიანობა, ურთიერთობა სხვა ადამიანთან), ადამიანის შინაგანი სამყარო (მაგ., ემოციები, გრძნობები, განცდები, ოცნებები; წარმოსახვა-ფანტაზია);

საზოგადოებაში თანაცხოვრება (მაგ., ადამიანის ადგილი საზოგადოებაში, საზოგადოების ზეგავლენა ადამიანზე, ადამიანის ზეგავლენა საზოგადოებაზე).

II თემატური ბლოკი. სამყაროს შეცნობა, ახლის ძიება

მშობლიური სამყარო (მაგ., ისტორიული სამშობლოს წარსული, აწმყო, მომავალი; ენა, კულტურა, ტრადიციები);

ბუნებასთან ურთიერთობა (მაგ., ბუნების მშვენიერება, ჰარმონიულობა; წონასწორობა/ბალანსი ადამიანსა და ბუნებას შორის, კონფლიქტი ბუნებასთან და მისი შედეგები; ზრუნვა ბუნებაზე/გარემოზე თანამედროვე ეპოქაში);

ახალი სამყაროს აღმოჩენა-შემეცნება (მაგ., ახლის/სიახლის აღმოჩენის გზები, ახლის ნახვით/აღმოჩენით მიღებული ცოდნა და გამოცდილება, ურთიერთმიმართება ახალსა და ნაცნობს/ჩვეულს შორის).

III თემატური ბლოკი. მარადიული ძიებები

სიკეთე და ბოროტება (მაგ., სიკეთისა და ბოროტების ურთიერთმიმართება, ადამიანის ნების როლი სიკეთისა და ბოროტების დაპირისპირებაში);

ცხოვრების საზრისი (მაგ., ადამიანის არსებობის მიზანი, ადამიანური პოტენციალის რეალიზების გზების ძიება-გააზრება).

საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები:

საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები სტანდარტის ცნებებს აკავშირებს შედეგებთან.

- რა მიზნით ვკითხულობ? რა შეიძლება გავაკეთო იმისთვის, რომ უკეთ გავიგო/გავიაზრო ტექსტი? (/როგორ მოქმედებენ კარგი მკითხველები, როდესაც არ ესმით ტექსტი?)
- რატომ/რა მიზნით იყენებს ავტორი ამა თუ იმ ენობრივ-გრამატიკულ ფორმებსა და ლექსიკურ საშუალებებს, მხატვრულ და სტილურ ხერხებს? რატომ არის ეს ტექსტი მოთხრობა (/ პოემა, იგავი, პირადი წერილი და ა.შ.)?
- რამდენად და როგორ მეხმარება ნაწარმოების სტრუქტურა ტექსტის გაგება-გააზრებაში?
- როგორ/რა საშუალებებით ცდილობს ავტორი მკითხველზე ზემოქმედებას, აზრის გამოხატვას, პოზიციის დასაბუთებას? რამდენად ეფექტურია მისი მცდელობები?
- რას მეუბნება/რა ინფორმაციას მაწვდის ტექსტი მისი შექმნის ეპოქაზე, ავტორზე?
- რითია ეს ტექსტი გამორჩეული, უნიკალური? (/რით გამორჩევა ეს ტექსტი ამავე თემაზე, საკითხზე, პრობლემაზე შექმნილი სხვა ტექსტებისგან?)
- რამდენად/როგორ დამეხმარება ეს ტექსტი რეალური სამყაროს გაცნობაში, საკუთარი თავის შემეცნებაში, სხვა ტექსტის (წიგნის, ფილმის) გაგებაში? / რამდენად და რითია ეს ტექსტი საინტერესო პირადად ჩემთვის, თანამედროვე ადამიანებისთვის?
- როგორ გამოვხატო საკუთარი აზრები, იდეები, ფიქრები და დამოკიდებულებები ამ კონკრეტულ ნამუშევარში/საკომუნიკაციო სიტუაციაში? რა ენობრივი საშუალებები გამოვიყენო ამ კონკრეტულ საკომუნიკაციო სიტუაციაში (/ამ კონკრეტული ნამუშევრის შესადგენად)? როგორ დავეხმარო მკითხველს/მსმენელს ჩემი ნაწერის/ნათქვამის უკეთ გაგებაში?

გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები

სტანდარტის ამ ნაწილში განსაზღვრულია, თუ რა პრინციპების საფუძველზე უნდა წარიმართოს სწავლა-სწავლების პროცესი. აქვეა მოცემული მოკლე ინსტრუქციები იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა დაიგეგმოს კონკრეტული სასწავლო ერთეულის – თემის სწავლა-სწავლება.

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა შინაგანი ძალების გააქტიურებას.
- ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.
- გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.
- დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლას).
- ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

პასუხისმგებლობა	• სასკოლო და სხვა საქმიანობებში ნაკისრი ვალდებულების შესრულება; • სამუშაოს დადგენილ ვადებში დასრულება და ჩაბარება; • საკუთარი ქცევის მართვა, საკუთარ ქცევებზე პასუხისმგებლობის აღება.

თანამშრომლობა	• მზაობა ჯგუფში/გუნდში სხვადასხვა ფუნქციის შესასრულებლად; • განსხვავებული იდეების, შეხედულებების კონსტრუქციულად განხილვა; • რესურსების, მოსაზრებების, ცოდნის გაზიარება პრობლემათა ერთობლივად გადაჭრის, გადაწყვეტილებათა ერთობლივად მიღების მიზნით. • ჯგუფის წევრებს შორის განაწილებული სამუშაოს შესრულება.
ეთიკა	• ეთიკური და ქცევითი ნორმების დაცვა; • სოლიდარობის განცდა; • სხვებისადმი ემპათია; • პიროვნული ღირსების გააზრებისა და დაფასების უნარი; • განსხვავებულობის მიმდებლობა; • საკუთარ სოციალურ აქტივობაზე პასუხისმგებლობის გააზრება.
ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	• ინფორმაციის/სასწავლო მასალის (დიდაქტიზებული, პრაგმატული, საინფორმაციო-შემეცნებითი, გასართობ-შემოქმედებითი ხასიათის ტექსტები) მოძიება ინტერნეტში სხვადასხვა საძიებო სისტემის მეშვეობით; • ინფორმაციული საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება სასწავლო მასალისა და სხვადასხვა ტიპის ტექსტების შესაქმნელად და პროექტების განსახორციელებლად (სხვადასხვა ხასიათის ღია ბარათის/მეგობრული წერილის/შეტყობინების ელექტრონული ვერსიის მიწერა ელექტრონული ფოსტის მეშვეობით, ჩეთში მონაწილეობა skype-ის, messenger-ის მეშვეობით; ვებგვერდის/ბლოგის შექმნა და უცხოურ ენაზე განხორციელებული სხვადასხვა პროექტის, მაგ., კულინარიული რეცეპტების კრებულის, სკოლის მოსწავლეთა ნახატების/ნაკეთობების კატალოგის სკოლის ვებგვერდზე/ ბლოგზე განთავსება); ინფორმაციული საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება (მაგ., Word, PowerPoint) სასწავლო მასალისა და სხვადასხვა ტიპის ელექტრონული ტექსტების დასამუშავებლად.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

წლიური პროგრამა სტანდარტზე დაყრდნობით იგეგმება და გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს. წლიური პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა. სკოლას შეუძლია გამოიყენოს რეკომენდაციის სახით შეთავაზებული წლიური პროგრამა ან თავად დასახოს სტანდარტის მიღწევის გზები ქვემოთ წარმოდგენილი პრინციპების გათვალისწინებით. წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემების საშუალებით (შედეგი არ წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასწავლო ერთეულს - თემას).

სასწავლო თემის დასაგეგმად გამოიყენება შემდეგი კომპონენტები:

სასწავლო თემა სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.

ცნებები, ტექსტები, საკითხები

ტექსტებისა და საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.

საკვანძო შეკითხვები

თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა:

- მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად;
- სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა;
- თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მათემატიკურ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.

აქტივობები

მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.

კომპლექსურ/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი

კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს.

შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით შემუშავდება კრიტერიუმები კონკრეტული დავალებების შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

როგორ აიგება სასწავლო თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრესი ორიენტირებია სტანდარტის შედეგები. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. სტანდარტის ცნებებსა და შედეგებზე დაყრდნობით განისაზღვრება თემის მკვიდრი წარმოდგენები, საკვანძო შეკითხვები და შეფასების ინდიკატორები, შეირჩევა ტექსტები, შემუშავდება იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის. ამის შემდეგ განისაზღვრება საგნობრივი საკითხები, რესურსები, დავალებების ტიპები/ნიმუშები. თითოეულ თემაზე მუშაობის პროცესი მოემსახურება ზოგადი მკვიდრი წარმოდგენების ჩამოყალიბებას.

ქვემოთ თემის ასაგებად გადასადგმელი ნაბიჯები წარმოდგენილია სქემატურად, ცხრილის სახით.

ცხრილი. სასწავლო თემის აგების პროცესი

ნაბიჯი 1. თემატური საკვანძო შეკითხვების დასმა
ნაბიჯი 2. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა
ნაბიჯი 3. თემის ტექსტების/რესურსების შერჩევა
ნაბიჯი 4. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების იდეების შემუშავება
ნაბიჯი 5. საკითხების განსაზღვრა
ნაბიჯი 6. მიმდინარე აქტივობებისა და დავალებების განსაზღვრა-დაგეგმვა
ნაბიჯი 7. მკვიდრი წარმოდგენების განსაზღვრა

თემატური ერთეულების დაგეგმვისას გასათვალისწინებელია შემდეგი:

- შერჩეული მასალა უნდა შეესატყვისებოდეს მოსწავლეთა ასაკობრივ ინტერესებსა და შესაძლებლობებს.
- მშობლიური მწერლობის კლასიკოსთა თხზულებების გარდა, მოსწავლეებს უნდა შევთავაზოთ მაღალი ხარისხის თანამედროვე ლიტერატურა, რომელიც ასახავს მათთვის ნაცნობ რეალიებს, კულტურას, პრობლემატიკას; თანამედროვე ადამიანის შინაგან სამყაროს, მიზნებს, მისწრაფებებს. ეს დაეხმარება მოსწავლეებს იმაში, რომ უკეთ გაიაზრონ თანამედროვე სამყარო, იპოვონ პასუხები მათთვის აქტუალურ და არსებით კითხვებზე, დასახონ პრობლემების გადაჭრის გზები, შეიმეცნონ საკუთარი თავი და დაიმკვიდრონ ადგილი თანამედროვე საზოგადოებაში. სხვადასხვა ეპოქაში შექმნილ ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების აღმოჩენა კი ნოყიერ ნიადაგს შექმნის მსჯელობისთვის და დაეხმარება მოსწავლეებს იმაში, რომ სიღრმისეულად გაიაზრონ საგნობრივი ცნებები და საკითხები შეთავაზებული კონტექსტების (თემების) ფარგლებში.
- სამუშაო მასალის/ტექსტების რაოდენობა უნდა შეირჩეს იმგვარად, რომ მოსწავლეებს ჰქონდეთ საკმარისი დრო მისი (მასალის) მრავალმხრივად და სიღრმისეულად დამუშავებისთვის.

- მოსწავლე უნდა იცოს სწავლა-სწავლების პროცესის აქტიური მონაწილე. ამის უზრუნველსაყოფად მოსწავლე ჩართული უნდა იყოს განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითად მიზანს წარმოადგენს მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ხელს შეუწყობს ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვაში;

- სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია ზრუნვა მეტაკოგნიციის უნარების განვითარებაზე, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და მისი შესრულებისას „ხმამაღლა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს ეს აქტივობა (მაგ., კარგად გავეცნოთ პირობას და დავაკვირდეთ, რას მოითხოვს იგი; აქვს თუ არა პირობას თანხმლები მასალა, მაგ., სურათები? ამიტომ, სანამ ტექსტს წავიკითხავთ, ხომ არ სჯობს, ჯერ სურათებს გავეცნოთ და ვნახოთ, რა ინფორმაციის შემცველია ეს სურათები? და მისთ).

წინმსწრები მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფურად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.), ასევე სტრატეგიები, რომლებსაც გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ნამუშევრები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ (ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებს და აუმაღლებს სწავლის ქმედუნარიანობას.

დ) შეფასება

საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშესაწყობად უპირატესობა უნდა მიენიჭოს განმავითარებელ შეფასებას, რომელიც აფასებს მოსწავლეს თავის წინარე შედეგებთან მიმართებით, ზომავს ინდივიდუალურ წინსვლას და, ამდენად, ამლევს მოსწავლეს ცოდნის ეტაპობრივი კონსტრუირების საშუალებას.

მნიშვნელოვანია, მოსწავლე თავად იცოს ჩართული განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს

ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითადი მიზანია მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვას შეასწავლის.

განმავითარებელი და განმსაზღვრელი შეფასებებისათვის გამოიყენება შემდეგი კრიტერიუმები:

მოსწავლე:

- ამოიცნობს ლოგიკურ მიმართებებს ტექსტის სხვადასხვა ნაწილში მოცემულ ინფორმაციას შორის (მაგ., ქრონოლოგიური თანამიმდევრობა, მიზეზშედეგობრიობა, პირობისეულობა);
- ახარისხებს ინფორმაციას კონკრეტული მიზნით;
- გამოყოფს საკვანძო სიტყვებს, ადგილებს/ეპიზოდებს და ხსნის, რითია ისინი მნიშვნელოვანი;
- ტექსტში მოწოდებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით ამოიცნობს ნაგულისხმევ ინფორმაციას;
- ამოიცნობს თემას/ქვეთემას, მთავარ იდეას, ძირითად პრობლემას/საკითხს;
- აანალიზებს პერსონაჟ(ებ)ის ქცევას, მსჯელობს პერსონაჟ(ებ)ის მოტივაციაზე, მათ ურთიერთდამოკიდებულებაზე;
- ახასიათებს პერსონაჟს/ამბის გმირს ტექსტის მონაცემებზე დაყრდნობით (მაგ., გარეგნობის, მეტყველების, ქცევის, აზრების, ავტორისეული დახასიათების, საცხოვრებელი გარემოს მიხედვით);
- ერთმანეთს უდარებს პერსონაჟ(ებ)ს და პოულობს მსგავსება-განსხვავებას მათ შორის;
- აკვირდება, როგორ იცვლებიან მოვლენები/პერსონაჟები სიუჟეტის განვითარების სხვადასხვა ეტაპზე;
- ამოიცნობს კონცეპტუალურ ინფორმაციას (მაგ., მხატვრულ ტექსტებში აკვირდება მოვლენათა და პერსონაჟთა ავტორისეულ შეფასებებს, არამხატვრულ ტექსტებში ამოიცნობს ძირითად თეზისებს/დებულებებს), გამოაქვს შესაბამისი დასკვნები;
- გაიაზრებს ტექსტის განსხვავებული ინტერპრეტაციით გააზრების შესაძლებლობას;
- განასხვავებს ფაქტსა და მოსაზრებას/შეფასებას, თეზისსა და არგუმენტს, გაიაზრებს მიმართებას მათ შორის;
- განასხვავებს მთავარ და არამთავარ ინფორმაციას, გაიაზრებს მიმართებას მათ შორის;
- საუბრობს მნიშვნელოვანი დეტალების/ნიუანსების დანიშნულებაზე (მაგ., პერსონაჟის სახასიათო თვისების წარმოჩენა, მოქმედების დროისა და ადგილის სპეციფიკის ჩვენება);
- განსაზღვრავს კონფლიქტს/ძირითად პრობლემას ტექსტში, საუბრობს მის გამომწვევ მიზეზებზე;
- მსჯელობს, როგორ იყენებს ავტორი თემისა და მთავარი იდეის წარმოსაჩენად კომპოზიციის ელემენტებს (მაგ., მოქმედების დროსა და ადგილს, პერსონაჟებს, სიუჟეტს);

- ამოიცნობს სპეციფიკურ დრო-სივრცულ მახასიათებლებს, გაიაზრებს მათ მთლიანი ტექსტის კონტექსტში;
- გაიაზრებს მხატვრულ ნაწარმოებში წარმოდგენილ კონფლიქტს/პრობლემას, ასევე ავტორის, მთხრობელის, პერსონაჟის პოზიციას ტექსტის თანადროული ეპოქის კონტექსტში;
- საუბრობს, რა დასკვნა გამოიტანა ტექსტის საფუძველზე (/რა ასწავლა ტექსტმა);
- პოულობს მსგავსება-განსხვავებას ტექსტში ასახულ რეალებს, პერსონაჟებს/ამბის გმირებსა და რეალურ ცხოვრებას/რეალურ ადამიანებს შორის, გამოაქვს სათანადო დასკვნები;
- გაიაზრებს, თუ როგორ შეიძლება შეცვალოს ნაწარმოების შინაარსი დრო-სივრცული ფაქტორების ცვლილებამ;
- ამოიცნობს და ხსნის სხვაობას ავტორის/მთხრობელის, პერსონაჟების ხედვის პერსპექტივებს შორის;
- ამოიცნობს ავტორის შეხედულებებს/დამოკიდებულებებს, საუბრობს, რა მიმართებაა ტექსტსა და ავტორის გამოცდილებას შორის;
- წარმოადგენს საკუთარ ინტერპრეტაციას სხვადასხვა ფორმით (მაგ., ინსცენირებით, გამომსახველობითი კითხვით);
- ასაბუთებს საკუთარ მოსაზრებას ტექსტიდან შესაბამისი ადგილების მოხმობით;
- ასახელებს მისთვის ყველაზე შთამბეჭდავ/მიმზიდველ ადგილებს და ხსნის, რითია ისინი გამორჩეული;
- ამოიცნობს, რით ჰგავს/რით განსხვავდება ერთსა და იმავე თემაზე/პრობლემაზე შექმნილი ტექსტები ერთმანეთისგან (მაგ. მოვლენების, ფაქტების, პერსონაჟთა თვისებების, ქცევის, თვალსაზრისების კუთხით), გამოაქვს სათანადო დასკვნა;
- ამოიცნობს, რა განსხვავებული მიდგომებია გამოყენებული სხვადასხვა ტიპის/ჟანრის ტექსტებში ერთი და იმავე თემის/საკითხის, პრობლემის წარმოსაჩენად;
- აფასებს, რამდენად დამაჯერებლად ასაბუთებს ავტორი თვალსაზრისს/პოზიციას;
- საკუთარ გამოცდილებაზე დაყრდნობით შეაფასებს ტექსტში ასახულ განსხვავებულ თვალსაზრისებს;
- წამოაყენებს ტექსტში წამოჭრილი პრობლემის გადაჭრის ალტერნატიულ ვარიანტს;
- ადგენს სტანდარტით განსაზღვრული ტიპის ტექსტებს ნაცნობ თემაზე/საკითხზე სხვადასხვა მიზნით (მაგ., ანალიზის შედეგების წარმოჩენის, თვითგამოხატვის, ინფორმაციის მოწოდების, საკუთარი პოზიციის გამოხატვის, გამოცდილების გაზიარების);
- ადეკვატურად იყენებს გრამატიკული ფორმებისა და სინტაქსური კონსტრუქციების ცოდნას (მაგ., წაკითხულის გაანალიზების, საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვის, მისთ.);
- ადეკვატურად იყენებს ცალკეული ჟანრების ენობრივი და სტილისტური მახასიათებლების ცოდნას;
- ამოიცნობს ენობრივ-გამომსახველობით ხერხებს, რომლებსაც ავტორი იყენებს განწყობის, ემოციური ფონის შესაქმნელად;
- ამოიცნობს მხატვრულ ხერხებს, რომლებიც ტექსტს ანიჭებს ესთეტიკურ მიმზიდველობას (მაგ. ჰიპერბოლას, მეტაფორას, სხვ.) და ხსნის მათს დანიშნულებას;
- ამოიცნობს და ახასიათებს პოეტურ ნაწარმოებში ბგერწერითი ეფექტის შემქმნელ ელემენტებს (რიტმას, რიტმს, ალიტერაციას);

- ამოიცნოს მიმართებებს ტექსტის სტრუქტურულ და ორგანიზაციულ ელემენტებს შორის, გაიაზრებს მათ მთლიანი ტექსტის ფარგლებში (მაგ., სათაური-ტექსტი, წამყვანი აზრები-დამხმარე აზრები).

შემაჯამებელი (განმავითარებელი და განმსაზღვრელი) შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისთვის გამოიყენება კომპლექსური, კონტექსტის მქონე დავალებები, რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას. ამ დავალებათა შესაფასებლად გამოიყენება შეფასების რუბრიკები, ანუ კრიტერიუმების ბადე.

მოსწავლეს თითოეული სასწავლო თემის დამუშავების შემდეგ ევალება შემაჯამებელი დავალების წარმოდგენა. შემაჯამებელი დავალებების მინიმალური რაოდენობა წლის განმავლობაში სავალდებულო სასწავლო თემების რაოდენობას ემთხვევა.

განმსაზღვრელი შემაჯამებელი დავალება ინტეგრირებულად ამოწმებს/აფასებს ენისა და ლიტერატურის სწავლა-სწავლებისას შეძენილ ცოდნასა თუ უნარებს.

ტიპობრივი დავალებები შემაჯამებელი შეფასებისათვის

სტანდარტში შემოთავაზებულია ტიპობრივ დავალებათა ფართო არჩევანი. შემაჯამებელი შეფასებისათვის მასწავლებელი და/ან მოსწავლე შეარჩევს დავალების სასურველ ტიპს/ტიპებს.

შემაჯამებელი დავალებების სახით, მოსწავლეებს უნდა შევთავაზოთ კომპლექსური სახის აქტივობები. ყოველი სასწავლო თემის ფარგლებში მოსწავლეებმა უნდა შეასრულონ, სულ მცირე, ერთი შემაჯამებელი კომპლექსური დავალება.

ამ სახის დავალებებს მიეკუთვნება:

- დისკუსია;
- დებატები;
- ლიტერატურული სამსჯავრო;
- ზეპირი გამოსვლა;
- როლური სცენარი;
- როლური კითხვა;
- ინსცენირება;
- ანალიტიკური წერითი ნამუშევრები (მაგ., ტექსტის ანალიზი; ორი ტექსტის შედარებითი ანალიზი, პერსონაჟის დახასიათება, პერსონაჟების შედარებითი დახასიათება);
- საინფორმაციო ტექსტი;
- აღწერითი ტექსტი;
- თხრობითი ტექსტი (საკუთარი ან/და სხვისი ბიოგრაფია, რეალური ან/და გამოგონილი ისტორია, ლიტერატურული ნაწარმოების ან მის მიერ გამოგონილი პერსონაჟის თავგადასავალი);

- დამარწმუნებელი ტექსტები (არგუმენტირებული ესე, სარეკლამო, სარეკლამო-საინფორმაციო ტექსტი, წერილი რედაქციას, რედაქტორს);
- ახსნა-განმარტებითი ტექსტი;
- პროექტი / კვლევა (თემაზე, ტექსტის იდეაზე, კონკრეტულ პრობლემაზე/ საკითხზე);
- რეზიუმე (ნაცნობი ტექსტის);
- წერილი ავტორს, პერსონაჟს; ერთი პერსონაჟის წერილი მეორის მიმართ;
- წარმოსახვითი ინტერვიუ ავტორთან, პერსონაჟთან;
- პერსონაჟის CV;
- ანოტაცია, რეკომენდაცია (მაგ., წიგნის, ფილმის);
- ინტერვიუ;
- თვითგამოხატვის მიზნით შექმნილი წერიტი ტექსტები (მაგ., ჩანახატი, ნოველა, პირადი გამოხმაურება/შთაბეჭდილება);
- ალტერნატიული ფორმის ტექსტები თვითგამოხატვისთვის, პირადი დამოკიდებულების წარმოჩენისთვის (მაგ., ნახატი, პოსტერი, კოლაჟი, გრაფიკა, ვიდეორგოლი, მუსიკალური კლიპი შესწავლილი ტექსტების საფუძველზე);
- ოფიციალური-საქმიანი წერა (მაგ., განცხადება, CV, ავტობიოგრაფია, სამოტივაციო წერილი).

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი განმსაზღვრელი შეფასებისათვის განკუთვნილი დავალება

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს შეფასების ზოგადი რუბრიკა;
- დავალების შეფასების რუბრიკის შედგენისას გამოიყენება: თემის შეფასების ინდიკატორები, კრიტერიუმები, ეროვნული სასწავლო გეგმის გამჭოლი პრიორიტეტები (იხ. ცხრილი);
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე.

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/წ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 65. ეთნიკური უმცირესობების ენების სტანდარტები ქართულენოვანი სკოლების/სექტორების მცირერიცხოვანი ეთნიკური უმცირესობებისათვის (არჩევითი საგანი) – A სტანდარტი

1. ეთნიკური უმცირესობების ენა დაწყებით საფეხურზე, A სტანდარტი (I-VI კლასები)

A სტანდარტი განკუთვნილია იმ მოსწავლეებისათვის, რომლებმაც სკოლაში მისვლისას იციან მშობლიური ენა.

მშობლიური ენისა და ლიტერატურის სწავლების ძირითად მიმართულებებს წარმოადგენს ზეპირმეტყველების, კითხვისა და წერის უნარ-ჩვევების განვითარება. მშობლიური ენისა და ლიტერატურის სწავლება დაწყებით საფეხურზე ეფუძნება მდიდარ ტექსტურ კორპუსს - სხვადასხვა სახის მხატვრულ და არამხატვრულ, ასევე მულტიმედიურ ტექსტებს.

ზეპირმეტყველება. ეს მიმართულება ორ ერთმანეთთან მჭიდროდ დაკავშირებულ სამეტყველო ქცევას აერთიანებს, ესენია: **მოსმენა** და **ლაპარაკი**. ამ სამეტყველო ქცევებთან დაკავშირებული უნარ-ჩვევების თანამიმდევრული განვითარება მიზნად ისახავს თავისუფალი, თანამედროვე კომუნიკაციისათვის მზადყოფი პიროვნების ჩამოყალიბებას. ეს გულისხმობს ზეპირი მეტყველების, აზრის გამოხატვის უნარ-ჩვევების, მოსმენის კულტურის, სოციალური კომუნიკაციისა და ინტერაქტიური უნარების განვითარებას. მათი განვითარება საფუძველს უყრის ჰუმანური, ტოლერანტული, სხვათა აზრის დამფასებელი პიროვნების აღზრდას.

კითხვა. ეს მიმართულება ემსახურება მშობლიურ ლიტერატურასთან ზიარებას, ლიტერატურულ ნაწარმოებებში ასახული ფასეულობების აღქმა-გააზრებას, მშობლიური კულტურის თავისებურებებზე ყურადღების გამახვილებას, პარალელების გავლებას საკუთარ კულტურულ გამოცდილებასა თუ გარემოსთან, კულტურული კუთვნილების განცდის გაღრმავებას, ენობრივ-კულტურული იდენტობის გაცნობიერებას. ამასთანავე, ნაირგვარი წერილობითი ტექსტის წაკითხვის, მათში მოცემული ინფორმაციის გაგების, გააზრებისა და გამოყენების უნარ-ჩვევების გამომუშავებას. სწავლის პროცესში მოსწავლემ უნდა გამოიყენოს კითხვის ძირითადი სტრატეგიები, რათა შეეძლოს ტექსტის შერჩევა, მასში სასურველი ინფორმაციის დამოუკიდებლად მოძიება, გრამატიკული, სტატიკური და კონტექსტური მონაცემების გამოყენება ტექსტის ღრმად წვდომის მიზნით; ტექსტების სწრაფი და დიფერენცირებული კითხვა, მიღებული ინფორმაციის დამუშავება, მონაცემთა ანალიზი და დასკვნების გამოტანა.

წერა. ინფორმაციისა და საკუთარი აზრის წერილობითი გადმოცემა და წერის კულტურის ჩამოყალიბება პიროვნების ინტელექტუალური შესაძლებლობების რეალიზაციის აუცილებელი პირობაა. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ინდივიდუალური შემოქმედებითი უნარის გამოვლენა და განვითარება, აზრებისა და დამოკიდებულებების გამოხატვის ენობრივ-სტილისტური საშუალებების დაუფლება, მიზნის შესაბამისი სტრატეგიების გამოყენება (წინასწარი გეგმის შედგენა, საკვანძო სიტყვების შერჩევა, „შავი“ ხელნაწერის გასწორება-რედაქტირება და ა.შ.). მოსწავლე უნდა დაეუფლოს აზრის წერილობით ჩამოყალიბების უნარ-ჩვევებს, აგრეთვე მკაფიო ხელწერას, მართლწერისა და პუნქტუაციის სავალდებულო ნორმებს.

ა) I-VI კლასების A სტანდარტი

VI კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების საფეხურსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., „**მშA.დაწყ.1.**“

„**მშA**“ - მიუთითებს საგანს „მშობლიური ენა და ლიტერატურა მცირერიცხოვანი ეთნიკური უმცირესობებისათვის, A სტანდარტი“;

„**დაწყ.**“ - მიუთითებს I-VI კლასების სტანდარტს;

„1“- მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

ეთნიკური უმცირესობების ენის A სტანდარტის შედეგები (I-VI კლასები)	
მიმართულება: ზეპირმეტყველება	
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მშA.დაწყ.1.	ჯგუფური და ინდივიდუალური საკომუნიკაციო ამოცანების განხორციელება; სამეტყველო ქცევის წარმართვა მიზნისა და კონტექსტის შესაბამისად.
მშA.დაწყ.2.	ასაკის შესაფერისი სირთულის ტექსტების მოსმენა, გაგება და გადმოცემა ლოგიკური ხაზის დაცვით; ტექსტში კონკრეტული ინფორმაციის ამოცნობა; ტექსტის ცალკეული მონაკვეთების ერთმანეთთან დაკავშირება.
მშA.დაწყ.3.	პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა ტექსტის თემის, მასში განხილული საკითხების მიმართ; მხატვრული ნაწარმოების პერსონაჟ(ებ)ის, მისი/მათი ქცევის შეფასება და საკუთარი თვალსაზრისის ახსნა.
მშA.დაწყ.4.	აქტიური ლექსიკისა და ნასწავლი ენობრივი ფორმების მეტყველებაში გამოყენება; მართლმეტყველების საბაზისო ნორმების დაცვა.
მიმართულება: კითხვა	
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მშA.დაწყ.5.	ტექსტის ხმამაღლა წაკითხვა მსმენელისათვის.
მშA.დაწყ.6.	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის მხატვრული და არამხატვრული ტექსტების დამოუკიდებლად წაკითხვა და გაგება-გააზრება.
მშA.დაწყ.7.	მცირე ზომის მხატვრული ტექსტების ინტერპრეტირება ვერბალური და არავერბალური გზით (მაგ., პანტომიმით, ჟესტებით, როლური თამაშით); ვერბალური ინფორმაციის ვიზუალურად გარდაქმნა და/ან პირიქით (მაგ., ტექსტზე დაყრდნობით ილუსტრაციის შექმნა, ნახატზე დაყრდნობით ამბის გადმოცემა).
მშA.დაწყ.8.	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების ენობრივი და სტრუქტურული მახასიათებლების ამოცნობა, სიუჟეტის განვითარების ძირითადი საფეხურების (ამბის დასაწყისის, ძირითადი ნაწილისა და დასასრულის) გამოყოფა.
მშA.დაწყ.9.	დაკვირვება ტექსტის ლექსიკურ და სემანტიკურ მხარეზე (მაგ., სინონიმების, ანტონიმების ამოცნობა, ფრაზეოლოგიზმებზე დაკვირვება).
მშA.დაწყ.10.	კითხვის ნაცნობი სტრატეგიების მიზნის შესაბამისად შერჩევა და გამოყენება.
მიმართულება: წერა	
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მშA.დაწყ.11.	მცირე ზომის მარტივი მხატვრული ტექსტების შექმნა; პიროვნული და შემოქმედებითი გამოცდილების, ასევე წარმოსახვის უნარის გამოყენება წერის პროცესში.
მშA.დაწყ.12.	ნაცნობი მხატვრული ტექსტის/ტექსტის მონაკვეთის შინაარსის გადმოცემა, გეგმის შედგენა.
მშA.დაწყ.13.	კალიგრაფიისა და მართლწერის საბაზისო ნორმების დაცვა; აზრის თანამიმდევრულად გადმოცემა; ნასწავლი ლექსიკისა და ენობრივ-სინტაქსური კონსტრუქციების ადეკვატურად გამოყენება.
მშA.დაწყ.14.	წერის ნაცნობი სტრატეგიების მიზნის შესაბამისად შერჩევა და გამოყენება.

ენობრივი ცოდნა და უნარ-ჩვევები

I-IV კლასებში ენობრივი საკითხების სწავლება უნდა მიმდინარეობდეს პრაქტიკული აქტივობებით. არც V-VI კლასებიდან არ არის მიზანშეწონილი ძირითადი აქცენტის გადატანა გრამატიკული წესებისა და ენობრივი კანონზომიერებების თეორიულ დასწავლაზე. თუმცა იმის გათვალისწინებით, რომ უკვე იწყება მოსწავლეთა მეტაენობრივი უნარების განვითარებაზე ზრუნვა, აუცილებელია, რომ ენობრივ-გრამატიკული საკითხების დამუშავებას უფრო სისტემური და თანამიმდევრული ხასიათი მიეცეს.

ენის ლექსიკოლოგიური ასპექტი

აქტიური ლექსიკური ფონდის შევსება სხვადასხვა დარგობრივი ცნებებითა და ტერმინებით, მხატვრული ნაწარმოებების შესწავლისას ათვისებული ლექსიკური ერთეულებითა თუ ფრაზეოლოგიზმებით; ახალი სიტყვებისა და ფრაზების გააზრებულად წარმოება ნაცნობი მოდელების მიხედვით.

ენის გრამატიკული ასპექტი

სიტყვათა მორფოლოგიური აგებულება (სახელთა ბრუნვის ფორმები და მათი ფუნქციები); ზოგიერთი გრამატიკულ-სემანტიკური კატეგორია (არსებითი სახელის ჯგუფები; ზმნის დრო, კილო, ასპექტი); წინადადებათა მოდალობები; წინადადების ძირითადი წევრები; ძირითადი სინტაქსური მიმართებები სიტყვებს შორის (შეთანხმება ზმნასა და სახელს შორის პირსა და რიცხვში); სახელისა და ზმნის ძირითადი გრამატიკული კატეგორიები და მათი სინტაქსური ფუნქციები წინადადებაში.

ცნებები და ტერმინები

სიტყვის აგებულება: ბგერა, ხმოვანი და თანხმოვანი ბგერები; ასო, მარცვალი;

ტექსტის აგებულება: სიტყვა, წინადადება, სტრიქონი, აზრადი, ტექსტი, სათაური, თავი, მიმართვა, ხელმოწერა; სასვენი ნიშნები (წერტილი, მძიმე, კითხვის ნიშანი, ძახილის ნიშანი, ტირე, ორწერტილი);

ლიტერატურათმცოდნეობის საბაზისო ცნებები: მოთხრობა, ზღაპარი, იგავ-არაკი, ლექსი, პოემა, თქმულება/ლეგენდა, ავტორი, პერსონაჟი/გმირი; მოქმედების დრო, ადგილი; ამბის დასაწყისი, შუა ნაწილი, დასასრული; დიალოგი, მონოლოგი, ნაწარმოების თემა, მთავარი აზრი (დედააზრი), ეპითეტი, შედარება, მეტაფორა.

მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით, ცნებების დამუშავება უნდა მიმდინარეობდეს თვალსაჩინო მაგალითების საფუძველზე. მოსწავლე კონკრეტული მაგალითების მეშვეობით გაიაზრებს მათ მნიშვნელობას და გამოიყენებს შესაბამისად. ამ ეტაპზე დაუშვებელია ცნებებისა და მათი განმარტებების თეორიული სწავლება.

საკითხავი ტექსტების ტიპები

მხატვრული:

პროზაული და პოეტური ნაწარმოებები, ფოლკლორის ნიმუშები: ლექსები, ზღაპრები, თქმულებები, ლეგენდები, მითები; მცირე ფოლკლორული ჟანრები: ენის გასატეხები, გამოცანები, ანდაზები, სხვ.

არამხატვრული:

ა) ბიოგრაფიული ტექსტები, პრაგმატული ტექსტები: რეკლამა, განრიგი, ტელეპროგრამა, მოსაწვევი ბარათი, სია, სამახსოვრო წესები, ცხრილი, გეგმა, ინსტრუქცია, ღია ბარათი, ინტერვიუ, წერილი (მეგობრული, ოფიციალური).

ბ) საინფორმაციო და შემეცნებითი ტექსტები: სტატიები საბავშვო ენციკლოპედიიდან, ჟურნალიდან, გაზეთიდან, სხვ.

მულტიმედიური:

მულტფილმი, საბავშვო სიმღერა, მხატვრული და/ან დოკუმენტური ფილმები, სასწავლო-შემეცნებითი ფილმი, სხვადასხვა სახის ვიდეო-, აუდიო-, აუდიო-ვიდეო მასალა, საბავშვო სპექტაკლი; სტატიები საბავშვო ვებგვერდიდან, ვებპორტალიდან, პლაკატი, მიმიკური მიზანსცენა, სხვ.

2. ეთნიკური უმცირესობების ენა საბავშვო საფეხურზე, A სტანდარტი (VII-IX კლასები)

A სტანდარტი განკუთვნილია იმ მოსწავლეებისათვის, რომლებიც სახლში, ოჯახში მშობლიურ ენაზე საუბრობენ.

შესავალი

საბავშვო საფეხურზე მშობლიური ენის სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- ბ) A სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები;
- დ) შეფასება;
- ე) ტერმინოლოგიური ლექსიკონი.

საბავშვო საფეხურზე მოსწავლეები შეისწავლიან სხვადასხვა ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს, მშობლიურ ენას ფუნქციურად გამოიყენებენ კომუნიკაციური მიზნებისა თუ სასწავლო საქმიანობათა განსახორციელებლად, დაეუფლებიან ენის სწავლის უნარებსაც.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

მშობლიური ენის სწავლა-სწავლების მიზნებია, მოსწავლეს ჩამოუყალიბოს/განუვითაროს:

- მშობლიურ ენაზე წარმატებული კომუნიკაციის უნარი თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით;
- სხვადასხვა სოციალურ კონტექსტში მშობლიური ენის მიზნობრივად და ფუნქციურად გამოყენების უნარი;
- ენის დამოუკიდებლად სწავლის უნარი;
- საკუთარი კულტურის უკეთ გაგებისა და მის მიმართ პასუხისმგებლობის გრძნობა;
- ასევე, სხვა კულტურათა მიმართ პატივისცემის უნარი და პასუხისმგებლობის გრძნობა;
- სამოქალაქო ცნობიერება.

ამ მიზნებზე მუშაობით მშობლიური ენა თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიისა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა და ღირებულებების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში.

ბ) A სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და პასუხობს შეკითხვას, რა უნდა შეემდოს საბავშვო საფეხურის მოსწავლეს მშობლიურ ენაში. ეს შედეგები ჯგუფდება სამ მიმართულებად:

ტექსტის მოსმენა/წაკითხვა და გაგება - მოიცავს უნარებსა და სტრატეგიებს, რომლებსაც უნდა დაეუფლოს მოსწავლე ტექსტების გასაგებად და გასაანალიზებლად.

წერა და ლაპარაკი - გულისხმობს უნარებსა და სტრატეგიებს, რომელთა საშუალებითაც უნდა შეძლოს მოსწავლემ მშობლიურ ენაზე ზეპირი და წერიტი კომუნიკაცია.

საქმიანობა მშობლიური ენის გამოყენებით - ამ მიმართულების მთავარ ამოცანას წარმოადგენს სოციალურ კონტექსტებში სხვადასხვა ტიპის საქმიანობათა მშობლიურ ენაზე განხორციელების უნარების განვითარება.

სტანდარტის შინაარსი განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებების, თემატური ჩარჩოსა და საგნობრივი საკითხების სახით.

თემატური ჩარჩო საბაზო საფეხურის სასწავლო თემებისათვის აჩვენებს იმ კონტექსტებს, რომლებშიც უნდა შეძლოს მოსწავლემ მშობლიური ენის გაგება-გამოყენება. მასწავლებლის თუ ავტორის მიერ შერჩეული სასწავლო თემები საბაზო საფეხურის სამივე კლასისთვის უნდა გამომდინარეობდეს სტანდარტის თემატური ბლოკიდან.

A სტანდარტის შედეგების ინდექსების განმარტება

საბაზო საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების საფეხურსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **A. მშ. საბ. 1.**

„**A.**“- მიუთითებს სტანდარტის ტიპს, რომელიც განკუთვნილია მშობლიური ენის მცოდნე მოსწავლეთათვის;

„**მშ.**“ - მიუთითებს საგანს „ეროვნული უმცირესობების მშობლიური ენა“;

„**საბ.**“- მიუთითებს საბაზო საფეხურის სტანდარტს;

„**1**“- მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

მშობლიური ენის A სტანდარტის შედეგები		
შედეგის ინდექსი	მიმართულება: ტექსტის გაგება-გაანალიზება	ცნებები
მოსწავლემ უნდა შეძლოს:		
A.მშ.საბ.1.	ტექსტის ცალკეულ ნაწილებს შორის არსებული მიმართებების გაანალიზება და სათანადო დასკვნების გამოტანა.	ტექსტი, ტექსტის ტიპი, ტექსტის ჟანრი
A.მშ.საბ.2.	ტექსტის ინტერპრეტირება და მის მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა.	ტექსტის სტრუქტურული ელემენტები
A.მშ.საბ.3.	ტექსტის კრიტიკული გააზრება კონტექსტური ფაქტორების გათვალისწინებით.	საკომუნიკაციო სიტუაცია
A.მშ.საბ.4.	ტექსტის გაანალიზება ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების, ჟანრული და სტრუქტურულ-კომპოზიციური მახასიათებლების მიხედვით.	კულტურათშორის

A.შ.საბ.5.	ტექსტის გაგებამდე, გაგების პროცესში და გაგების შემდგომ შესაბამისი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება.	ი დიალოგი
მიმართულება: წერა და ლაპარაკი (პროდუცირება)		სტრატეგიები
მოსწავლემ უნდა შეძლოს:		ლექსიკა
A.შ.საბ.6.	დასაბუთებული მსჯელობა დისკუსიის დროს;	გრამატიკა
A.შ.საბ.7.	ზეპირი გამოსვლის/პრეზენტაციის წარდგენა;	ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები
A.შ.საბ.8.	სტანდარტით განსაზღვრული ტიპის წერილობითი ტექსტების შედგენა საკომუნიკაციო სიტუაციის გათვალისწინებით (ზეპირი ან/და წერილი მეტყველების დროს).	
A.შ.საბ.9.	წერამდე, წერის დროს და წერის შემდგომ ფაზებში შესაბამისი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება.	
A.შ.საბ.10.	ზეპირი და წერილი კომუნიკაციისას წარმოქმნილი პრობლემების გაანალიზება, მათ გადასაღებად სამოქმედო გეგმის შედგენა.	
მიმართულება: საქმიანობა მშობლიური ენის გამოყენებით		
მოსწავლემ უნდა შეძლოს:		
A.შ.საბ.11.	კულტურათმშორისი დიალოგის ხელშეწყობი ინიციატივების გამოვლენა და რეალიზება, სოციოკულტურული თავისებურებების გაზიარება.	
A.შ.საბ.12.	ზეპირი და წერილი კომუნიკაციის უნარების გამოყენებით საქმიანი იდეების განხორციელება.	

შინაარსი

ცნებები და საკითხები

ტექსტი

➤ ტიპები - მხატვრული, არამხატვრული

➤ ჟანრები

- მხატვრული ლიტერატურა: პროზაული და პოეტური ნაწარმოებები - ლექსები; ადაპტირებული მოთხრობები, იგავ-არაკები, მითები და ლეგენდები;
- არამხატვრული ლიტერატურა: ა) პრაგმატული ტექსტები - ტელეპროგრამა, რეკლამა, აფიშა, ანონსი, ანოტაცია, გამოხმაურება ბ) საქმიანი ქაღალდები - განცხადება, სამოტივაციო წერილი, რეზიუმე (CV); გ) კორესპონდენცია - პირადი და მარტივი ოფიციალური წერილები, ინტერვიუ; დ) საინფორმაციო და შემეცნებითი ტექსტები - სტატიები წიგნებიდან, ჟურნალებიდან და გაზეთებიდან; ე) ბიოგრაფიული ტექსტები - ავტობიოგრაფია, ბიოგრაფია, ბიოგრაფიული ცნობარი/პორტრეტები, დღიური, მოგონება;
- სასწავლო მიზნებით შედგენილი (დიდაქტიზებული) ტექსტები: თემატური დიალოგები, თხრობითი ან აღწერითი ტექსტები; კითხვარები, მინიკვლევები, ანგარიშები.

სტრატეგიები

- მოსმენის სტრატეგიები მოსმენის პროცესის თითოეული ფაზისათვის (მოსმენამდე, მოსმენის დროს, მოსმენის შემდეგ)

- კითხვის სტრატეგიები კითხვის პროცესის თითოეული ფაზისთვის (კითხვამდე, კითხვის დროს, კითხვის შემდეგ)
- ლაპარაკის სტრატეგიები ზეპირ კომუნიკაციამდე და კომუნიკაციის დროს;
- წერის სტრატეგიები წერის პროცესის თითოეული ფაზისთვის (წერის დაწყებამდე, წერის დროს, პირველი ვარიანტის შექმნის შემდეგ)
- ლექსიკისა და გრამატიკის სწავლის სტრატეგიები;
- სწავლის პროცესის მართვა (მეტაკოგნიტური სტრატეგიები)

ლექსიკა - ანტონიმი, სინონიმი, ომონიმი, ფრაზეოლოგიზმი/მყარი შესიტყვება;

გრამატიკა - ფონეტიკა, მორფოლოგია, სინტაქსი

ლექსიკურ-გრამატიკული ცოდნა კომუნიკაციურ მიზნების განხორციელებას უნდა ემსახურებოდეს. შესაბამისად, ლექსიკა და გრამატიკული საკითხები ცალკეულ სასწავლო თემის საკომუნიკაციო მიზნებიდან გამომდინარე განისაზღვრება.

ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები

ქვემოთ წარმოდგენილია იმ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებების ჩამონათვალი, რომელთა შესრულებაც უნდა შეძლოს მოსწავლემ სხვადასხვა კონტექსტსა თუ სიტუაციებში კომუნიკაციისას. სტანდარტი გამოყოფს მიკრო-ფუნქციებს და მაკრო-ფუნქციებს.

მაკრო-ფუნქციები:

- თხრობა
- აღწერა
- მსჯელობა

სამეტყველო აქტები:

- ინტერაქცია სოციალურ რიტუალებში (კომუნიკაციის დაწყება/დასრულება, თავაზიანობის გამოხატვა, დახმარების თხოვნა, დაპატიჟება, შეხვედრის დანიშვნა, წახალისება/შექება).
- ინტერაქცია ინფორმაციის მოსაპოვებლად (პირადი და სხვისი მონაცემების გაცვლა; ადამიანის/ცხოველის/გარემოს, საქმიანობის აღწერა/დახასიათება; საჭიროებების/მოთხოვნილებების / სურვილების გაზიარება (თავისუფალი დრო, საქმიანობა, გეგმები/განზრახვა, მგზავრობა/მოგზაურობა და ა.შ.);
- ინტერაქცია გრძნობა/ემოციისა და შეხედულებების/დამოკიდებულებების შესახებ (დადებითი და უარყოფითი გრძნობებისა და ემოციების, შთაბეჭდილების, შეფასების, პოზიციის გამოხატვა (კმაყოფილება/უკმაყოფილება, სინანული, გაკვირვება, ეჭვი, ვარაუდი, ინტერესი/ინდიფერენტულობა...));
- ინტერაქცია დროისა და სივრცის შესახებ (დროში ლოკალიზება, მოქმედების ქრონოლოგია, სიხშირე და ხანგრძლივობა, თანადროულობა; ადგილმდებარეობისა და მიმართულების მითითება/განსაზღვრა (დანიშნულების ადგილი, მარშრუტი...)).

ენობრივი საკითხები:

- მორფოლოგია

- სინტაქსი
- მართლწერა და პუნქტუაცია

ძირითადი თემატური ბლოკები და სასწავლო თემები

თემატური ბლოკები შემოსაზღვრავს ზოგად შინაარსობრივ კონტექსტებს, რომლებშიც უნდა დამუშავდეს სტანდარტის შედეგები და ცნებები. საფეხურის სამივე კლასისთვის მასწავლებლის თუ ავტორის მიერ შერჩეული სასწავლო თემები უნდა გამომდინარეობდეს თემატური ბლოკიდან.

თემატური ბლოკები

I. მე და სამყარო:

3. ყველაფერი ჩემ შესახებ (მონაცემები, უახლოესი გარემო, ყოველდღიური ყოფითი საქმიანობა, ჯანმრთელობა, თავისუფალი დრო, ჰობი, ინტერესები, უახლოესი გეგმები, მომავლის დაგეგმვა/არჩევანის გაკეთება);
4. ფიზიკური გარემო (დედამიწა, მსოფლიოს გარშემო - ქვეყნები და ქალაქები; ეკოლოგია, ბუნებრივი კატასტროფები, გეოგრაფიული გარემო, მხარეები, აღმოჩენები)

II. სოციოკულტურა და კულტურა:

4. ყოველდღიური ცხოვრება (ეტიკეტი, სოციალური ქცევის წესები, ქცევები ყოფით სიტუაციებში, კვებითი ჩვევები, თავისუფალი დროის გატარება);
5. პიროვნებათშორისი ურთიერთობები (ოჯახური ურთიერთობები, თანატოლებს/თაობებს შორის ურთიერთობები);
6. ღირებულებები და ფასეულობები კულტურა, ტრადიციები, დღესასწაულები და ფესტივალები, ღირსშესანიშნაობები; სამშობლო/ისტორიული სამშობლო, ისტორიული პიროვნებები და მოვლენები; უმცირესობები - ეთნიკური/ რელიგიური, სხვა ქვეყნები და ხალხები).

საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები

- რა შეიძლება გავაკეთო იმისთვის, რომ უკეთ გავიგო/გავიაზრო ტექსტი?
- რას მეუბნება ტექსტი მისი შექმნის ეპოქაზე, ავტორზე?
- რამდენად/როგორ დამეხმარება ტექსტი საკუთარი თავის შეცნობაში?
- როგორ შემიძლია თვითგამოხატვა მოცემულ თემაზე, პრობლემაზე/საკითხზე?
- როგორ მოვიქცე, რომ წარმატებით გავართვათ თავი წერით საკომუნიკაციო ამოცანას?
- როგორ შევუწყო ხელი კულტურათშორის დიალოგს, სოციოკულტურულ თავისებურებათა წარმოჩენასა და გაცვლა-გაზიარებას?

გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა მოტივირებას და შინაგანი ძალისხმევის გააქტიურებას.
- ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.
- გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.
- დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლას).
- ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

პასუხისმგებლობა	• სასკოლო და სხვა საქმიანობებში ნაკისრი ვალდებულების შესრულება; • სამუშაოს დადგენილ ვადებში დასრულება და ჩაბარება; • საკუთარი ქცევის მართვა, საკუთარ ქცევებზე პასუხისმგებლობის აღება.
თანამშრომლობა	• მზაობა ჯგუფში/გუნდში სხვადასხვა ფუნქციის შესასრულებლად; • განსხვავებული იდეების, შეხედულებების კონსტრუქციულად განხილვა; • რესურსების, მოსაზრებების, ცოდნის გაზიარება პრობლემათა ერთობლივად გადაჭრის, გადაწყვეტილებათა ერთობლივად მიღების მიზნით; • ჯგუფის წევრებს შორის განაწილებული სამუშაოს შესრულება.
დროსა და სივრცეში ორიენტირება	• თანამედროვე რეალობის სივრცულ-დროით ჭრილში გააზრება და ინტერპრეტირება; • მულტიპერსპექტიული ხედვა დროითი და სივრცული ფაქტორების გათვალისწინებით.
ეთიკა	• ეთიკური და ქცევითი ნორმების დაცვა; • სოლიდარობის განცდა; • სხვებისადმი ემპათია; • პიროვნული ღირსების გააზრებისა და დაფასების უნარი; • განსხვავებულობის მიმღებლობა; • საკუთარ სოციალურ აქტივობაზე პასუხისმგებლობის გააზრება.
ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	• ინფორმაციის/სასწავლო მასალის (დიდაქტიზებული, პრაგმატული, საინფორმაციო-შემეცნებითი, გასართობ-შემოქმედებითი ხასიათის ტექსტები) მოძიება ინტერნეტში სხვადასხვა საძიებო სისტემის მეშვეობით; • ინფორმაციული საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება სასწავლო მასალისა და სხვადასხვა ტიპის ტექსტების შესაქმნელად და პროექტების განსახორციელებლად (სხვადასხვა ხასიათის ღია ბარათის/მეგობრული წერილის/შეტყობინების ელექტრონული ვერსიის მიწერა ელექტრონული ფოსტის მეშვეობით, თანატოლებთან ჩეთში მონაწილეობა skype-ის, messenger-ის მეშვეობით; ვებგვერდის/ბლოგის შექმნა და უცხოურ ენაზე განხორციელებული სხვადასხვა პროექტის, მაგ., კულინარიული რეცეპტების კრებულის, სკოლის მოსწავლეთა ნახატების/ნაკეთობების კატალოგის სკოლის ვებგვერდზე/ ბლოგზე განთავსება);

	ინფორმაციული საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება (მაგ., Word, PowerPoint) სასწავლო მასალისა და სხვადასხვა ტიპის ელექტრონული ტექსტების დასამუშავებლად.
კვლევა	• კვლევითი ამოცანის, კვლევის პროცედურების, მონაცემების მოპოვების გზებისა და აღრიცხვის ფორმების განსაზღვრა; სათანადო რესურსების შერჩევა; • კვლევის ჩატარება, მონაცემების აღრიცხვა და სხვადასხვა ფორმით წარმოდგენა/ორგანიზება; • მონაცემების ანალიზი, არგუმენტირებული მსჯელობის საფუძველზე დასკვნების გამოტანა; კვლევის შედეგების შეფასება; • კვლევითი სამუშაოების ჩატარების დროს ეთიკისა და უსაფრთხოების ნორმების დაცვა.
შემოქმედებითი აზროვნება	• ჩანაფიქრის შემოქმედებითად განხორციელება; • ორიგინალური იდეების გამოვლენა და ხორცშესხმა; ახლის შექმნა; • დასმული პრობლემების გადასაჭრელად არასტანდარტული გზების მოძიება; • სწრაფვა გარემოს გარდაქმნა-გაუმჯობესებისკენ.

მეთოდოლოგიური მიდგომები

მშობლიური ენის სწავლა-სწავლება შემდეგ მეთოდოლოგიურ მიდგომებს უნდა ითვალისწინებდეს:

- მშობლიური ენის სტანდარტის მოთხოვნათა შესრულება მოითხოვს მშობლიურ ენაზე კომუნიკაციური უნარების ფუნქციურად გამოყენების უნარების განვითარებას. ამ მოთხოვნის უზრუნველსაყოფად მნიშვნელოვანია ეგრეთწოდებული “უკუსვლით დაგეგმვის“ (backward design) მეთოდის გამოყენება: პირველ რიგში, უნდა ვხედავდეთ, კონკრეტული თემატური ერთეულის ბოლოს, რა კომპლექსურ-ფუნქციური დავალებების/საქმიანობის შესრულება უნდა შეძლოს მოსწავლემ. შემდეგ, ეს დავალება უნდა დავშალოთ ცოდნისა და უნარების ცალკეულ კომპონენტებად, რომელთა ათვისებაც დასჭირდება მოსწავლეს იმისთვის, რომ ბოლოს შეძლოს კომპლექსური დავალების შესრულება, რომლის დროსაც მოუწევს ფუნქციური გამონათქვამების, ლექსიკური, გრამატიკული, კომუნიკაციური ცოდნისა და უნარების ერთდროულად და ინტერაქტიულად გამოყენება.
- ლექსიკური მასალა თუ გრამატიკული საკითხები თვითმიზნურად არ უნდა ისწავლებოდეს, მათი სწავლება გადაჯაჭვული უნდა იყოს კომუნიკაციურ მიზნებთან. მოსწავლეს ის ლექსიკურ-გრამატიკული უნარები უნდა გამოვუმუშაოთ, რომლებსაც კონკრეტულ კომუნიკაციურ სიტუაციებში გამოიყენებს.
- მოსწავლე უნდა იყოს სწავლა-სწავლების პროცესის აქტიური მონაწილე. ამის უზრუნველსაყოფად მოსწავლე ჩართული უნდა იყოს განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითად მიზანს წარმოადგენს მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ხელს შეუწყობს ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვაში;
- სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია ზრუნვა მეტაკოგნიციის უნარების განვითარებაზე, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და მისი შესრულებისას „ხმამაღლა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს ეს აქტივობა (მაგ., კარგად გავეცნოთ პირობას და დავაკვირდეთ, რას მოითხოვს იგი; აქვს თუ არა პირობას თანხმობები მასალა, მაგ., სურათები? ამიტომ, სანამ ტექსტს წავიკითხავთ, ხომ არ სჯობს, ჯერ სურათებს გავეცნოთ და ვნახოთ, რა ინფორმაციის შემცველია ეს სურათები? და მისთ.

წინმსწრები მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფურად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.), ასევე სტრატეგიები, რომლებსაც გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ნამუშევრები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ (ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებს და აუმაღლებს სწავლის ქმედუნარიანობას.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

წლიური პროგრამა სტანდარტზე დაყრდნობით იგეგმება და გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს. წლიური პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა. სკოლას შეუძლია გამოიყენოს რეკომენდაციის სახით შეთავაზებული წლიური პროგრამა ან თავად დასახოს სტანდარტის მიღწევის გზები. წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემების საშუალებით (შედეგი არ წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასწავლო ერთეულს - თემას).

სასწავლო თემის დასაგეგმად გამოიყენება შემდეგი კომპონენტები:

სასწავლო თემა
სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.
ცნებები, ტექსტები, საკითხები
ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. ტექსტებისა და საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.

საკვანძო შეკითხვები

თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა:

- მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად;
- სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა;
- თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მათემატიკურ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.

აქტივობები

მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.

კომპლექსური/პროექტული დავალებათა იდეების ჩამონათვალი

კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

როგორ აიგება სასწავლო თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრესი ორიენტირებია სტანდარტის შედეგები. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. სტანდარტის ცნებებსა და შედეგებზე დაყრდნობით განისაზღვრება საკვანძო შეკითხვები და შეფასების ინდიკატორები, შეირჩევა ტექსტები, შემუშავდება იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის. ამის შემდეგ განისაზღვრება საგნობრივი საკითხები, რესურსები, დავალებების ტიპები/ნიმუშები. თითოეულ თემაზე მუშაობის პროცესი მოემსახურება ზოგადი მკვიდრი წარმოდგენების ჩამოყალიბებას.

ქვემოთ თემის ასაგებად გადასადგმელი ნაბიჯები წარმოდგენილია სქემატურად, ცხრილის სახით. ცხრილი. სასწავლო თემის აგების პროცესი

ნაბიჯი 1. თემატური საკვანძო შეკითხვების დასმა	
ნაბიჯი 2. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა	
ნაბიჯი 3. თემის ტექსტების/რესურსების შერჩევა	
ნაბიჯი 4. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების იდეების შემუშავება	
ნაბიჯი 5. საკითხების განსაზღვრა	
ნაბიჯი 6. მიმდინარე აქტივობებისა და დავალებების განსაზღვრა-დაგეგმვა	
ნაბიჯი 7. მკვიდრი წარმოდგენების განსაზღვრა	

თემის სწავლა-სწავლების პროცესის ტაბულა A სტანდარტისათვის

ქვემოთ მოცემულია პროცესის ტაბულა, რომელიც აჩვენებს, თუ როგორ მუშავდება კომუნიკაციურ-ენობრივი უნარები, როგორ წარიმართება, ერთი თემატური ერთეულის ფარგლებში, მოსწავლის აქტივობასა და სწავლის პროცესზე ორიენტირებული სწავლა-სწავლება. სწავლის პროცესზე ორიენტირება მოსწავლეს ეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, რაც ხელს უწყობს მას მიღწევების გაუმჯობესებაში.

თემა:
მოსმენა-გაგების პროცესი
საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე ტექსტის შინაარსის გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური უნარები?
ტექსტი/ტექსტები:
ბიჯები და სწავლა-სწავლების სტრატეგიები

ფაზა: მოსმენამდე საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვემზადო ტექსტის მოსასმენად?
მოსმენის წინარე სტრატეგიები: ბიჯი 1. დავალების ნათლად გააზრება და დაზუსტება პირობის გაანალიზების გზით; საჭიროებისამებრ, დამატებითი დაზუსტებების მოთხოვნა; ბიჯი 2. სხვადასხვა ხერხით შინაარსის წინასწარ განჭვრეტა (მაგ., ვარაუდის გამოთქმა ილუსტრაციებზე, სათაურზე დაყრდნობით); ბიჯი 3. ტექსტის გასააზრებლად საჭირო წინარე ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი, თემასთან დაკავშირებული) გახსენება-გააქტიურება; საჭიროებისამებრ (ტექსტის სირთულის მიხედვით) რამდენიმე აუცილებელი საკვანძო სიტყვის/მყარი შესიტყვების დამუშავება.
ფაზა: მოსმენის დროს საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვიქცე, რომ უკეთ გავიგო ტექსტი? როგორ გავიადვილო ტექსტის გაგება?
მოსმენის სტრატეგიები: ბიჯი 4. პირველი მოსმენა - ტექსტის ზოგადი შინაარსის გასაგებად გაცნობითი მოსმენა: - ყურადღების გამახვილება მხოლოდ ნაცნობ სიტყვებსა და გამოთქმებზე, არავერბალურ ელემენტებზე (მაგ., მიმიკა-ჟესტიკულაცია, ხმის ტემბრი, ილუსტრაცია); ბიჯი 5. სხვადასხვა ტიპის აქტივობის გამოყენებით ტექსტის მრავალჯერადი მოსმენა მთლიანი შინაარსის ეტაპობრივი კონსტრუირებისათვის: მოსმენის სტრატეგიები: - ჩანიშვნების გაკეთება; - ინფორმაციის დაჯგუფება, ორგანიზება სხვადასხვა გრაფიკის, სქემის გამოყენებით; - გაუგებარი მონაკვეთის თავიდან მოსმენა; - უცნობი სიტყვების მნიშვნელობის გამოცნობა კონტექსტზე დაყრდნობით; - სელექციური მოსმენა - ყურადღების მიზანმიმართულად გამახვილება კონკრეტულ ინფორმაციაზე.
ფაზა: მოსმენის შემდეგ საკვანძო შეკითხვები: როგორ გავიგე ტექსტი? რით უკავშირდება ჩემს გამოცდილებას? რამ შემაფრნა გაგების პროცესში? რატომ გამიჭირდა ტექსტის გაგება? როგორ უნდა გადამეჭრა ეს პრობლემა? რამ შემიწყო ხელი მოსასმენი ამოცანის წარმატებით თავის გართმევაში?

ბიჯი 6. გაგებულის გადამოწმება, შეკითხვების, რეფორმულირებების და კომენტარების დახმარებით; დაზუსტება ინფორმაციის, მართებულ ვარიანტამდე მისვლა;
ბიჯი 7. მოსმენილის დაკავშირება საკუთარ გამოცდილებასთან; განცდილის, ნააზრევის გაზიარება (ენის ფლობის დაბალ საფეხურზე - მშობლიურ ენაზე);
ბიჯი 8. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება ტექსტის გაგებისათვის გამოყენებულ მიდგომებთან (მეტაკოგნიცია); • დაფიქრება გამოყენებული სტრატეგიებზე, ეფექტიანობის შეფასება, შედარება სხვების მიერ გამოყენებულ სტრატეგიებთან; • გაგების პროცესის გაუმჯობესებისათვის შესაძლო გზების შეთავაზება/მითითება.
როგორ მოვიქცე ენობრივ-გრამატიკული მასალის ასათვისებლად? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ?
გარდამავალი ფაზა პროდუცირებისაკენ
ბიჯი 9. - ტექსტზე დაფუძნებით ენობრივი (ფონეტიკური, ლექსიკური, გრამატიკული) უნარების განვითარება, ახალი ენობრივი მასალის (ლექსიკა, გრამატიკული ფორმები, შესიტყვებები, სამეტყველო ფუნქციები) ათვისება სხვადასხვა ენობრივი აქტივობით; სწავლის სტრატეგიები: • ინდუქციური მიდგომა - კონკრეტულ მაგალითებზე დაყრდნობით წესის გამოყვანა. • დედუქციური მიდგომა - ენობრივი კანონზომიერების/წესის ამოცნობა, განზოგადება და გამოყენება კონკრეტულ მაგალითებში. • პარალელულების გავლება მშობლიურ ან სხვა ენასთან - ნიშანდობლივი ენათშორისი შედარებების გაკეთება შესასწავლი ენის სისტემისა და ფუნქციონირების გაგების ხელშესაწყობად. • დამახსოვრების ხერხების გამოყენება - მაგ., რამდენჯერმე გადაწერა ან ხმამაღლა გამეორება, დაჯგუფება, კონტექსტში ჩასმა/გამოყენება, ასოცირება, ჩანიშვნების გაკეთება და სხვ.
ლაპარაკი
საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე, რომ წარმატებით გავართვათ თავი ზეპირ საკომუნიკაციო ამოცანას? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები?
ბიჯები და სწავლის სტრატეგიები
ფაზა: მომზადება კომუნიკაციისთვის საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო ზეპირი კომუნიკაციისთვის?

ბიჯი 1. დავალების მოთხოვნათა ნათლად გააზრება, საჭიროებისამებრ, დამატებითი დაზუსტებების მოთხოვნა; ბიჯი 2. საკომუნიკაციო სიტუაციის ელემენტების დაზუსტება (თემა, მიზანი, ადრესატი/აუდიტორია, კონტექსტი, ტექსტის ტიპი ; ბიჯი 3. მომზადება აუდიტორიის წინაშე გამოსასვლელად; სწავლის სტრატეგიები • ცოდნის მობილიზება -საჭირო ენობრივი რესურსების (შესიტყვებების, კლიშეების, საკვანძო სიტყვების, სამეტყველო აქტების, გრამატიკული ფორმების) გახსენება და/ან მოძიება და ჩანიშვნა. საჭიროებისამებრ, დამატებითი ინფორმაციის მოძიება-ჩანიშვნა • გეგმის მომზადება (პრეზენტაციის შემთხვევაში - საპრეზენტაციო მასალის); • რეპეტიციის გავლა - წარმოთქმის, ინტონაციის, თავისუფლად მეტყველების უნარის გასავარჯიშებლად, დელვის შესამცირებლად; ვარჯიშისას ხმის, არავერბალური ელემენტების - სახის გამომეტყველების, შესტიკუალაციის გაკონტროლება.
ზეპირი კომუნიკაციისას საკვანძო შეკითხვა: როგორი სტრატეგიები გამოვიყენო ზეპირი კომუნიკაციის ამოცანის წარმატებით გადასაჭრელად?
ბიჯი 4. გამოსვლა აუდიტორიის წინაშე; • სტრატეგია - პარაფრაზირება - საუბრის დროს სიტყვის დავიწყების/არცოდნის შემთხვევაში საკომპენსაციო საშუალებების (მაგ., კესტიკულაციით მითითება, ნაგულისხმევი საგნის აღწერა ან მისი დანიშნულების აღნიშვნა) გამოყენება.
ფაზა: ზეპირი კომუნიკაციის შემდეგ საკვანძო კითხვები: რატომ ვერ გადავჭერი წარმატებით საკომუნიკაციო ამოცანა? როგორ სტრატეგიების გამოვიყენე? რამ შემაფერხა? როგორ გავაუმჯობესო ზეპირი მეტყველების უნარი? რამ შემიწყო წინსვლაში ხელი?
ბიჯი 5. საკუთარი გამოსვლის შეფასება - წარმატებული ასპექტებისა და ხარვეზების ამოცნობა; ბიჯი 6. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება გამოყენებულ სტრატეგიებზე, გაუმჯობესების სამოქმედო გეგმის შედგენა.
კითხვა საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე ტექსტის ტიპის ამოსაცნობად და ტექსტის შინაარსის გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები?
ბიჯები და სტრატეგიები
ფაზა: კითხვამდე საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო ტექსტის წასაკითხად?
ბიჯი 1. დავალების მოთხოვნათა ნათლად გააზრება და დაზუსტება პირობის გაანალიზების გზით, საჭიროებისამებრ, დამატებითი დაზუსტებების მოთხოვნა;

ბიჯი 2. მომზადება ტექსტის გაგების პროცესის ხელშესაწყობად.

კითხვის წინარე სტრატეგიები:

- სხვადასხვა ხერხით შინაარსის წინასწარ განჭვრეტა (მაგ., ვარაუდის გამოთქმა ილუსტრაციებზე, სათაურზე. ტექსტის სტრუქტურაზე დაყრდნობით)
- ტექსტის გასააზრებლად საჭირო წინარე ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი, თემასთან დაკავშირებული) გახსენება-გააქტიურება;
- თუ ტექსტი მოსწავლეთა ენის ცოდნის დონესთან შედარებით რთულია, ტექსტის გაგებისათვის საჭირო საკვანძო სიტყვების/შესიტყვებების ენობრივ ფორმების დამუშავება.

ფაზა: კითხვის დროს შინაარსის კონსტრუირების პროცესი;

საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვიქცე, რომ უკეთ გავიგო ტექსტი? როგორ გავიადვილო ტექსტის გაგება?

ბიჯი 5. პირველი წაკითხვა ტექსტის ზოგადი შინაარსის გასაგებად გაცნობითი კითხვის სტრატეგიის გამოყენებით;

- **სწავლის სტრატეგიები:**
- ყურადღების მიმართვა ტექსტის სტრუქტურაზე, მის მაორგანიზებელ სიტყვიერ და არასიტყვიერ ელემენტებზე; სათაურის/ქვესათაურების, წარწერების, გამოყოფილი სიტყვების, აბზაცების პირველი და/ან ბოლო წინადადების წაკითხვით და მათზე დაყრდნობით შინაარსზე წარმოდგენის შექმნა.

ბიჯი 6. სხვადასხვა აქტივობის გამოყენებით ტექსტის მრავალგვარად დამუშავება მისი შინაარსის ეტაპობრივი კონსტრუირებისათვის;

შესწავლითი კითხვის სტრატეგიები:

- ტექსტის მთლიანად ჩაკითხვა უცნობ სიტყვებზე შეჩერების გარეშე;
- გაუგებარ მონაკვეთებთან მიბრუნება;
- მონაკვეთების, ეპიზოდების წარმოდგენაში გაცოცხლება;
- **გამოცნობა** - უცნობი სიტყვების, გამოთქმების მნიშვნელობის ამოცნობა ნაცნობი ელემენტების (ილუსტრაციების, ნაცნობი ფუძის, კონტექსტის და სხვ.) დახმარებით.
- უცნობი სიტყვების ამოწერა და ლექსიკონში ნახვა;
- შეკითხვების დასმა;
- ტექსტის მომდევნო მონაკვეთის შინაარსის განჭვრეტა;
- ინფორმაციის დაჯგუფება სხვადასხვა ხერხის (სემანტიკური რუკის, სქემატური ჩანაწერების, მაორგანიზებელი გრაფიკის) გამოყენებით;
- ტექსტის მონაკვეთის, აბზაცის შეჯამება.

ფაზა: კითხვის შემდეგ

საკვანძო შეკითხვები: როგორ გავიგე ტექსტი? რით უკავშირდება ჩემს გამოცდილებას?

რამ შემაფარბა გაგების პროცესში? რატომ ვერ გადავჭერი საკითხავი ამოცანა? როგორ უნდა გადავჭრა ეს პრობლემა? რამ შემიწყო ხელი საკითხავი ამოცანის წარმატებით თავის გართმევაში?

ბიჯი 7. გაგებულის გადამოწმება, შეკითხვების, რეფორმულირებების და კომენტარების დახმარებით; ინფორმაციის დაზუსტება, მართებულ ვარიანტამდე მისვლა;

ბიჯი 8. წაკითხულის დაკავშირება საკუთარ ცხოვრებისეულ თუ წიგნიერ გამოცდილებასთან; განცდილის,

ნააზრევის გაზიარება (ენის ფლობის დაბალ საფეხურზე - მშობლიურ ენაზე);
ბიჯი 9. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება ტექსტის გაგებისათვის გამოყენებულ სტრატეგიებზე, მეტაკოგნიტური პაუზა:
- დაფიქრება გამოყენებულ სტრატეგიებზე, ეფექტიანობის შეფასება, შედარება სხვების მიერ გამოყენებულ სტრატეგიებთან; - სწავლის პროცესზე დაფიქრება-რეფლექსია, შემაფერხებელი და ხელშემწყობი პირობების გაცნობიერება; - გაგების პროცესის გაუმჯობესებისათვის შესაძლო გზების შეთავაზება/მითითება;
➤ როგორ მოვიქცე ენობრივ-გრამატიკული მასალის ასათვისებლად? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ?
➤ ფაზა: გადასვლა რეცეფციიდან პროდუცირებისაკენ
ბიჯი 10. გარდამავალი ბიჯი წერისაკენ - ტექსტის ახალი ენობრივი მასალის (ლექსიკა, გრამატიკული ფორმები, შესიტყვებები, სამეტყველო ფუნქციები და სხვ.) გაგება-გამოყენება სხვადასხვა ტიპის ენობრივი სავარჯიშოებით;
სწავლის სტრატეგიები:
- დამახსოვრების სხვადასხვა ხერხის გამოყენება - (რამდენჯერმე გადაწერა, პერიოდული გამეორება, დაჯგუფება, კონტექსტში ჩასმა, რაიმესთან ასოცირება და სხვ.); - პარალელუბის გავლება მშობლიურ ან სხვა ენასთან - ნიშანდობლივი ენათშორისი შედარებების გაკეთება შესასწავლი ენის სისტემისა და ფუნქციონირების გაგების ხელშესაწყობად; - დედუქცია - ენობრივი კანონზომიერების/წესის ამოცნობა, განზოგადება და გამოყენება კონკრეტულ მაგალითებში; - ინდუქცია - კონკრეტულ მაგალითებზე დაყრდნობით წესის გამოყვანა; - დამხმარე რესურსების შექმნა-გამოყენება (მაგ., გრამატიკული ცნობარის; სტრუქტურული მოდელები).
წერა
➤ როგორ მოვიქცე იმისთვის, რომ შევძლო წერილობითი ტექსტის შექმნა? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები?
ბიჯები და სტრატეგიები
ფაზა: წერის წინა სამზადისი
საკვანძო: როგორ მოვემზადო წერითი ამოცანის გადასაჭრელად?
ბიჯი 1. წერის ჩანაფიქრის გამოკვეთა;
წერის წინარე სტრატეგიები:
- საკომუნიკაციო სიტუაციის განსაზღვრა - წერის მიზნისა და ადრესატის განსაზღვრა, თემისა და ტექსტის სახეობის შერჩევა. - იდეების გენერირება - იდეების მოფიქრება-ჩამოყრა. - ცოდნის მობილიზება/თავმოყრა - საჭირო ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი, თემასთან დაკავშირებული და სხვ.) გონებაში მოძიება-გააქტიურება; საჭიროებისამებრ, დამატებითი ინფორმაციის მოძიება სათანადო რესურსებში. - იდეების დაჯგუფება - იდეების დახარისხება, ურთიერთდაკავშირება მაორგანიზებელი სქემების გამოყენებით. - დამხმარე რესურსების მობილიზება - სტრუქტურული მოდელი, საკვანძო სიტყვები, გრამატიკული ცნობარი, დახარისხებული ლექსიკური ერთეულები, ჩანიშვნები).

ბიჯი 2. გეგმის შედგენა დაჯგუფებულ იდეებზე დაყრდნობით;
ფაზა: წერის დროს საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვიქცე წერითი ამოცანის წარმატებით გადასაჭრელად?
ბიჯი 3. პირველადი ვარიანტის შედგენა გეგმაზე დაყრდნობით;
ფაზა: წერის შემდეგ რატომ ვერ გადავჭერი წარმატებით წერითი ამოცანა? როგორ სტრატეგიები გამოვიყენე? რამ შემაფერხა? რამ შემიწყო ხელი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში? როგორ გავიუმჯობესო წერითი მეტყველების უნარი?
ბიჯი 4. პირველადი ვარიანტის გაუმჯობესება; სწავლის სტრატეგიები: • ნაწერის პოტენციური მკითხველის თვალთახედვით შეფასება; • შინაარსობრივი, სტრუქტურული შესწორებების შეტანა; • გრამატიკული და ორთოგრაფიული შეცდომების გასწორება დამხმარე რესურსების და ისტ-ის გამოყენებით; ბიჯი 5. საბოლოო ვარიანტის შემუშავება და გაფორმება.
თემის შემაჯამებელი (კომპლექსური) დავალებები შესაბამისი შეფასების რუბრიკებით

დ) შეფასება

რამდენადაც მცირერიცხოვანი ეროვნული უმცირესობების მშობლიური ენა და ლიტერატურა არჩევით საგანს წარმოადგენს, სკოლა თავად იღებს გადაწყვეტილებას შეფასების ფორმებზე.

ე) ტერმინოლოგიური ლექსიკონი

მშობლიური ენების სტანდარტის სპეციფიკური ტერმინები

- **მაკრო-ფუნქციები** არის კატეგორიები, რომლებიც განსაზღვრავენ წერილობითი ან ზეპირი დისკურსის (გამონათქვამთა ბმული თანამიმდევრობის) ფუნქციურ გამოყენებას.
- **მიკრო-ფუნქციები** არის კატეგორიები, რომლებიც განსაზღვრავენ ცალკეული გამონათქვამების ფუნქციურ გამოყენებას.
- **ტექსტის სტრუქტურულ-ორგანიზაციული ელემენტები:**
✓ არავერბალური ელემენტები: ილუსტრაცია, ჟესტ-მიმიკა, ლოგო, სქემა, შრიფტის სახესხვაობა, ზომა და სხვ.

✓ ვერბალური ელემენტები: სათაური, თავი, რუბრიკა, აბზაცი;

• **სტრატეგიები:**

✓ **მოსმენის/კითხვის წინარე სტრატეგიები -**

- პირობის გააზრება;
- ვარაუდების გამოთქმა;
- ცოდნის მობილიზება - გულისხმობს ორი ტიპის ქმედებას: 1) იმ წინარე ენობრივი თუ თემასთან დაკავშირებული წინარე ცოდნის გონებაში მოძიება-გააქტიურებას, რომელიც უკავშირდება დასამუშავებელ ახალ საკითხებს; 2) საჭიროებისამებრ, ტექსტის გაგებისათვის აუცილებელი საკვანძო ლექსიკური ერთეულების ან გრამატიკული საკითხის დამუშავებას, დამატებითი ინფორმაციის მოძიებას სათანადო რესურსებში.

✓ **სტრატეგიები მოსმენის/კითხვის დროს და შემდეგ -**

- **გაცნობითი კითხვა** - გულისხმობს ტექსტის ზოგადი შინაარსის გასაგებად ყურადღების მიმართვას ტექსტის ორგანიზებაზე, მის სტრუქტურულ ერთეულებზე; ტექსტის შინაარსზე აზრის შესაქმნელად სათაურის/ქვესათაურების, ილუსტრაციების, წარწერების, გამოყოფილი სიტყვების, აბზაცების პირველი და/ან ბოლო წინადადების წაკითხვა (გაცნობითი მოსმენის შემთხვევაში მსმენელი ყურადღებას გაამახვილებს ნაცნობ სიტყვებსა და შესიტყვებებზე, არავერბალურ ელემენტებზე (ინტონაცია, მიმიკა-ჟესტიკულაცია, ხმის ტემბრი და სხვ.).
- **სელექციური კითხვა/მოსმენა** - გულისხმობს ყურადღების მიზანმიმართულად წარმართვას არა მთლიან შინაარსზე, არამედ მხოლოდ და მხოლოდ კონკრეტულ ინფორმაციაზე.
- **შესწავლითი კითხვა:** გულისხმობს ტექსტის დეტალურ დამუშავებას სხვადასხვა სტრატეგიის გამოყენებით. ამგვარ სტრატეგიებს წარმოადგენს:
 - **მთლიანად გადაკითხვა** - ტექსტის მთლიანად ჩაკითხვა უცნობ სიტყვებზე შეჩერების გარეშე თემატიკის/მთავარი საკითხების შესახებ აზრის შესაქმნელად;
 - **გონებაში დამუშავება** - ტექსტის ცალკეული მონაკვეთის/აბზაცის შინაარსის წარმოდგენაში გაცოცხლება, წინარე ცოდნასთან დაკავშირება და დამუშავება;
 - **გამოცნობა გულისხმობს** უცნობი სიტყვების, გამოთქმების მნიშვნელობის ამოცნობას ნაცნობი ელემენტების (*კონტექსტის, ილუსტრაციების, ნაცნობი ფუძის, მიმიკის და სხვ.*) დახმარებით;
 - **უცნობი სიტყვების ამოწერა** - ლექსიკონის დახმარებით უცხო სიტყვების მნიშვნელობის ამოცნობა;
 - **მიბრუნება** - გაუგებარ, რთულ, ბუნდოვან მონაკვეთებთან მიბრუნება;
 - **შეკითხვების დასმა** - ტექსტის მონაკვეთების ერთმანეთთან დასაკავშირებლად;
 - **ინფორმაციის დაჯგუფება** - ინფორმაციის ორგანიზების სხვადასხვა ხერხის (*სემანტიკური რუკის, სქემატური ჩანაწერების, ტაბულის, გრაფიკის*) გამოყენება;
 - **ტექსტის სხვადასხვა მონაკვეთის/აბზაცის შეჯამება.**

➤ **ლაპარაკის სტრატეგიები:**

- ცოდნის მობილიზება;

- რეპეტიცია;
- პარაფრაზირება - სიტყვის დავიწყების/არცოდნის შემთხვევაში საკომპენსაციო საშუალებების (მაგ., ქესტიკულაციით მითითება, ნაგულისხმევი საგნის აღწერა ან მისი დანიშნულების აღნიშვნა) გამოყენება.

➤ წერის წინარე სტრატეგიები:

- კომუნიკაციის სიტუაციური მახასიათებლების (მიზნისა და ადრესატის, ადგილის) განსაზღვრა;
- იდეების გენერირება (დაბადება) - გულისხმობს იდეების მოფიქრება-ჩანიშვნას.
- იდეების დაჯგუფება - გულისხმობს იდეების ურთიერთდაკავშირებას, მათ შორის არსებული მიმართებების გამოკვეთას მაორგანიზებელი სქემების გამოყენებით.
- ცოდნის მობილიზება;
- გეგმის შედგენა;

➤ სტრატეგიები წერის დროს და წერის შემდგომ -

- პირველადი ვარიანტის შედგენა;
- პირველადი ვარიანტის გაუმჯობესება - ნაწერის პოტენციური მკითხველის თვალთახედვით შეფასება; შინაარსობრივი, სტრუქტურული, ენობრივი შესწორებების შეტანა; გრამატიკული და ორთოგრაფიული შეცდომების გასწორება დამხმარე რესურსების და ისტ-ის გამოყენებით; ნაწერის გაფორმება და გამოქვეყნება;

➤ სტრატეგიები ლექსიკისა და გრამატიკის შესასწავლად:

- ენათშორისი პარალელების გავლება;
- დამახსოვრების სხვადასხვა ხერხის გამოყენება;
- დედუქცია - ენის სწავლების კონტექსტში გულისხმობს ენობრივი კანონზომიერების/წესის ამოცნობას, განზოგადებას და გამოყენებას კონკრეტულ მაგალითებში.
- ინდუქცია - ენის სწავლების კონტექსტში გულისხმობს კონკრეტულ მაგალითებზე დაყრდნობით წესის გამოყვანას.

➤ სწავლის პროცესის მართვა (მეტაკოგნიტური სტრატეგიები):

- აქტივობის/დავალების ღირებულების განჭვრეტა ანუ მოსწავლის მიერ იმ პიროვნული თუ სოციალური სარგებლის დანახვა, რომელსაც მოუტანს მას ამა თუ იმ აქტივობის შესრულება. სასკოლო აქტივობების ღირებულების დანახვა მოტივაციის გაზრდის მნიშვნელოვანია ფაქტორია.
- სწავლის პროცესზე დაფიქრება (მეტაკოგნიტური პაუზა - სასწავლო აქტივობაში გამოყენებული სტრატეგიების გაანალიზება და შეფასება მიზანშეწონილობისა და ეფექტიანობის თვალსაზრისით და სათანადო დასკვნების გამოტანა;
- ენის სწავლის შემაფერხებელი და ხელშემწყობი ფაქტორების გაცნობიერება და მათი გათვალისწინებით წინსვლის ხელშეწყობა.

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 66. ეთნიკური უმცირესობების ენების სტანდარტები ქართულენოვანი სკოლების/სექტორების მცირერიცხოვანი ეთნიკური უმცირესობებისათვის (არჩევითი საგანი)
– B სტანდარტი

1. ეთნიკური უმცირესობების ენა დაწყებით საფეხურზე, B სტანდარტი (I-VI კლასები)

B სტანდარტი განკუთვნილია იმ მოსწავლეთათვის, რომლებმაც სკოლაში მისვლისას საერთოდ არ იციან მშობლიური ენა.

მშობლიური ენის სწავლება ოთხი მიმართულებით გაიშლება: მოსმენა, კითხვა, წერა, ლაპარაკი.

მოსმენა - ამ ეტაპზე მოსმენა ენის ათვისების ძირითად საშუალებას წარმოადგენს. სწავლების დროს განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს სიტყვიერ ჯაჭვში ბგერების, სიტყვების, მარტივი წინადადებების მოსმენით გარჩევას.

ენისათვის დამახასიათებელ ჟღერადობებზე სმენის გამახვილება აუცილებელია გაგების უნარისა და სწორი გამოთქმის ჩამოსაყალიბებლად.

მოსასმენი ტექსტები გამოიყენება ნიმუშებად ზეპირმეტყველებისათვის, ამიტომ ტექსტები უნდა შეიცავდეს ნაცნობ ლექსიკასა და გრამატიკულ კონსტრუქციებს.

ლაპარაკი – პირველ ეტაპზე სწავლების სტრატეგია რეპროდუცირებისკენ უნდა იყოს მიმართული. რეპროდუცირების მიზანია სწორი გამოთქმის ჩამოყალიბება და ლექსიკური მარაგის გამდიდრება-განმტკიცება.

პროდუცირება გამოიყენება შეზღუდული სახით. მოსწავლეები შესწავლილი ლექსიკური მასალის გამოყენებით დასვამენ/უპასუხებენ კითხვებს და ნიმუშების მიხედვით გაითამაშებენ მარტივ სცენებს.

კითხვა - მოსწავლეები მუშაობენ როგორც კითხვის ტექნიკაზე (ანუ სიტყვების, წინადადებების გაშიფრვაზე), ისე მათს გაგებაზე. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წინასწარ დასმული კონკრეტული ამოცანის საშუალებით საკითხავი დავალების მთავარი მიზნის მიღწევა.

წერა - აღნიშნულ ეტაპზე სწავლება, ძირითადად, რეპროდუცირებას დაეფუძნება. წერითი დავალებები მრავალფეროვან, სახალისო და შინაარსიან კონტექსტებზე უნდა აიგოს, რაც ხელს შეუწყობს როგორც კითხვის უნარის გაუმჯობესებას, ისე ენობრივი მასალის დამახსოვრებას.

ა) I-VI კლასების B სტანდარტი

VI კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების საფეხურსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., „მშB.დაწყ.1.“

„მშB“ - მიუთითებს საგანს „მშობლიური ენა და ლიტერატურა მცირერიცხოვანი ეთნიკური უმცირესობებისათვის, B სტანდარტი“;

„დაწყ.“ - მიუთითებს I-VI კლასების სტანდარტს;

„1“- მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

ეთნიკური უმცირესობების ენის B სტანდარტის შედეგები (I-VI კლასები)	
1. მიმართულება: მოსმენა	
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მშბ.დაწყ.1.	სტანდარტით განსაზღვრული თემატიკის შემცველი მცირე ზომის დიდაქტიზებული ტექსტებისა და მარტივი საკლასო ინსტრუქციების გაგება.
მიმართულება: კითხვა	
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მშბ.დაწყ.2.	ნაცნობი თემატიკის შემცველი ტექსტების ხმამაღლა წაკითხვა გარკვევით და გამართულად.
მშბ.დაწყ.3.	სტანდარტით განსაზღვრული ტექსტის ტიპების ზოგადი შინაარსის გაგება, კონკრეტული დეტალების ამოცნობა და მათში კონკრეტული ინფორმაციის მოძიება.
მშბ.დაწყ.4.	სტანდარტით განსაზღვრული ტექსტის ტიპების სტრუქტურული მახასიათებლების ამოცნობა; ტექსტებში ნასწავლი ენობრივი ფორმების ამოცნობა-გარჩევა.
მიმართულება: წერა	
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მშბ.დაწყ.5.	წერილობითი ტექსტის სტრუქტურის დაცვა, ტექსტის შედგენისას ელემენტარული ენობრივი უნარ-ჩვევების ადეკვატურად გამოყენება.
მშბ.დაწყ.6.	მოდელის მიხედვით მარტივი პრაგმატული ტექსტების შედგენა.
მიმართულება: ლაპარაკი	
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მშბ.დაწყ.7.	სიტყვების, წინადადებებისა და ტექსტების გარკვევით წარმოთქმა შესაბამისი ინტონაციისა თუ მახვილების დაცვით.
მშბ.დაწყ.8.	სტანდარტით განსაზღვრულ თემატიკაზე მარტივი ენით ინტერაქცია; რამდენიმე წინადადებიანი მონოლოგის წარმოთქმა.

შინაარსი

შედეგების მიღწევა დაეფუძნება შემდეგ შინაარსს:

თემატიკა

- ინდივიდი: პირადი მონაცემები, წარმომავლობა, სხეული, გარეგნობა, ტანსაცმელი;
- ინდივიდის გარემოცვა: ოჯახი, ნათესავები, მეგობრები; საცხოვრებელი ადგილი, საყოფაცხოვრებო ნივთები;
- ცხოველთა/ფრინველთა სამყარო;
- ბუნება/ბუნების მოვლენები; ამინდი,
- ქალაქი, სოფელი;
- სკოლა/სასკოლო ნივთები, სასკოლო საგნები;
- საჭმელ-სასმელი, ხილი, ბოსტნეული, სურსათი, კვება;

- დღესასწაულები / ზეიმები;
- აქტივობები: ყოველდღიური საქმიანობა, განრიგი, გართობა, ჰობი, სპორტი, თამაშები;
- წელიწადის დროები, თვეები, კვირის დღეები, დღე და ღამე;
- მახასიათებლები: ფერი, ზომა, ფორმა, რაოდენობა.

სოციოკულტურა და კულტურა

- დღესასწაულები და ტრადიციები: მათი თავისებურებები, ტრადიციული კერძი, პერსონაჟები და სხვა;
- წეს-ჩვეულებები (ყოფით სიტუაციებში ქცევები და ურთიერთობები);
- ტრადიციული საბავშვო თამაშები, პერსონაჟები;
- საკუთარი სახელები და კნინობითი ფორმები.

ტექსტის ტიპები

პრაგმატული ტექსტები:

მითითება, შეტყობინება, სავარჯიშოს პირობა, ინსტრუქცია, თამაშის წესები, კვირის განრიგი, სავარჯიშოს პირობა, ინსტრუქცია, თამაშის წესები, ამინდის პროგნოზი;

სასწავლო მიზნებით შედგენილი (დიდაქტიზებული) ტექსტები:

ა) თემატური დიალოგი, მონოლოგი, მარტივი თხრობითი და/ან აღწერითი ტექსტები, სხვ.

ბ) ლექსები, გათვლები, ენის გასატეხები, ადაპტირებული ლექსები, თქმულებები და ზღაპრები.

მულტიმედიური ტექსტები:

ადაპტირებული კომიქსები, საბავშვო სიმღერები, სხვადასხვა სახის აუდიო-ვიდეო რესურსები, ანიმაციური ფილმები, საბავშვო გადაცემები, სხვ.

ენობრივი საშუალებები

დაწყებით საფეხურზე ენობრივი საკითხების სწავლება ხორციელდება/მიმდინარეობს პრაქტიკული აქტივობებით, აბსტრაქტული ტერმინების, წესებისა და თეორიული განმარტებების გარეშე.

მოსწავლეები კონტექსტში ამოიცნობენ და იყენებენ საკომუნიკაციო მიზნის განსახორციელებლად საჭირო გრამატიკულ საშუალებებს.

სამეტყველო აქტები

- **ინტერაქცია სოციალური ურთიერთობებისას:** მისალმება, მოკითხვა, დამშვიდობება, გაცნობა, მობოდიშება, მადლობის გადახდა, მილოცვა, შეთავაზება, დახმარების თხოვნა, ნებართვის აღება/მიცემა;
- **ინტერაქცია ინფორმაციის მოსაპოვებლად:** პირადი მონაცემების (*ვინაობა, წარმომავლობა, ასაკი, მისამართი, ტელეფონის ნომერი*) გაცვლა; ადამიანის/ცხოველის/საგნის/საქმიანობის აღწერა/დახასიათება; თარიღის, საქმიანობის, ჯანმრთელობის, ამინდის გაგება;
- **ინტერაქცია შეხედულებებისა და დამოკიდებულებების შესახებ:** მოწონება/არ მოწონება; სურვილისა და ინტერესის გამოხატვა; დადებითი და უარყოფითი შეფასება; დათანხმება, უარყოფა, აკრძალვა;
- **ინტერაქცია ემოციებისა და შეგრძნებების შესახებ:** ემოციებისა (*სიხარული, ბრაზი, წუხილი, გაოცება, შიში*) და შეგრძნებების (*ტკივილი, წყურვილი, შიმშილი, სიცივე, სიცხე*) გამოხატვა;
- **ინტერაქცია დროისა და სივრცის შესახებ:** დროის მითითება, ადგილმდებარეობისა და მიმართულების მითითება.

ენის ლექსიკოლოგიური ასპექტი

აქტიური ლექსიკური ფონდის შევსება; სიტყვათა სემანტიკური და ლექსიკური კავშირების (სინონიმების, ანტონიმების, ერთი სემანტიკური ჯგუფის სიტყვების) ამოცნობა და გამოყენება; სიტყვაწარმოება ელემენტარულ დონეზე; სიტყვათა მრავალმნიშვნელობაზე დაკვირვება.

ენის გრამატიკული ასპექტი

თხრობითი, კითხვითი, ბრძანებითი და ძახილის წინადადებების ამოცნობა და გამოყენება; სასვენი ნიშნების (წერტილის, კითხვისა და ძახილის ნიშნების, მძიმის, ორწერტილის, ტირეს) ამოცნობა და გამოყენება ნასწავლ კონტექსტებში; სიტყვათა ფორმაცვალების კანონზომიერებათა აღმოჩენა (მაგ., ზმნის უღლება, სახელის ბრუნება, მხოლობითი და მრავლობითი ფორმების წარმოება); სივრცული, დროითი და მიზეზ-შედეგობრივი მიმართებების გამომხატველი ენობრივ-გრამატიკული საშუალებების ამოცნობა და გამოყენება; მართლმეტყველებისა და მართლწერის საბაზისო ნორმების დაცვა.

[2. ეთნიკური უმცირესობების ენა საბაზო საფეხურზე, B სტანდარტი (VII-IX კლასები)]

B სტანდარტი განკუთვნილია იმ მოსწავლეებისათვის, რომლებიც სახლში, ოჯახში არ საუბრობენ მშობლიურ ენაზე.

შესავალი

საბაზო საფეხურზე მშობლიური ენის სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- ბ) B სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები;
- დ) შეფასება;
- ე) ტერმინოლოგიური ლექსიკონი.

საბაზო საფეხურზე მოსწავლეები შეისწავლიან სხვადასხვა ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს, მშობლიურ ენას ფუნქციურად გამოიყენებენ კომუნიკაციური მიზნებისა თუ სასწავლო საქმიანობათა განსახორციელებლად; დაეუფლებიან ენის სწავლის უნარებსაც.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

მშობლიური ენის სწავლა-სწავლების მიზნებია, მოსწავლეს ჩამოუყალიბოს/განუვითაროს:

- მშობლიურ ენაზე წარმატებული კომუნიკაციის უნარი თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით;
- სხვადასხვა სოციალურ კონტექსტში მშობლიური ენის მიზნობრივად და ფუნქციურად გამოყენების უნარი;
- ენის დამოუკიდებლად სწავლის უნარი;
- საკუთარი კულტურის უკეთ გაგებისა და მის მიმართ პასუხისმგებლობის გრძნობა;
- ასევე, სხვა კულტურათა მიმართ პატივისცემის უნარი და პასუხისმგებლობის გრძნობა;
- სამოქალაქო ცნობიერება.

ამ მიზნებზე მუშაობით მშობლიური ენა თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიისა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა და ღირებულებების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში.

ბ) B სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და პასუხობს კითხვას, რა უნდა შეძლოს საბაზო საფეხურის მოსწავლეს მშობლიურ ენაში. ეს შედეგები ჯგუფდება სამ მიმართულებად:

1. **ტექსტის მოსმენა/წაკითხვა და გაგება** - მოიცავს სტრატეგიებს, რომლებსაც უნდა დაეუფლოს მოსწავლე მშობლიურენოვანი ტექსტების გასაგებად სოციოკულტურული კონტექსტების თავისებურებათა გათვალისწინებით.
2. **წერა და ლაპარაკი** - გულისხმობს სტრატეგიებს, რომელთა საშუალებითაც უნდა შეძლოს მოსწავლემ მშობლიურ ენაზე ზეპირი და წერიტი კომუნიკაცია.
3. **საქმიანობა მშობლიური ენის გამოყენებით** - ამ მიმართულების მთავარ ამოცანას წარმოადგენს სოციალურ კონტექსტებში სხვადასხვა ტიპის საქმიანობათა მშობლიურ ენაზე განხორციელების უნარების განვითარება.

სტანდარტის შინაარსში განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებების, თემატური ბლოკის, საგნობრივი საკითხების სახით.

საბაზო საფეხურის სტანდარტით განსაზღვრული შედეგები და ცნებები უნდა დამუშავდეს შინაარსიან კონტექსტებში. ეს კონტექსტები სავალდებულო თემატური ბლოკების სახითაა წარმოდგენილი.

B სტანდარტის შედეგების ინდექსების განმარტება

საბაზო საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების საფეხურსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **B. მშ. საბ.1.**

„**B.**“- მიუთითებს სტანდარტის ტიპს, რომელიც განკუთვნილია მშობლიური ენის არმცოდნე მოსწავლეთათვის;

„**მშ.**“- მიუთითებს საგანს „ეროვნული უმცირესობების მშობლიური ენა“;

„**საბ.**“- მიუთითებს საბაზო საფეხურის სტანდარტს;

„**1**“- მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

მშობლიური ენის B სტანდარტის შედეგები		
შედეგის ინდექსი	მართულება: ტექსტის მოსმენა/წაკითხვა და გაგება (რეცეფციული უნარები)	ცნებები
მოსწავლემ უნდა შეძლოს:		ტექსტის ტიპი
B.მშ.საბ.1.	მოსმენამდე/წაკითხვამდე ტექსტის ტიპის განსაზღვრა მისი სტრუქტურული და სიტუაციური მახასიათებლების ამოცნობის გზით;	ტექსტის

B.მშ.საბ.2.	ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით ტექსტის შინაარსის გააზრება და საკუთარ გამოცდილებასთან დაკავშირება;	სტრუქტურული ელემენტები
B.მშ.საბ.3.	ტექსტებში ასახული სოცოკულტურული თავისებურებების ამოცნობა და მათ მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების გამოვლენა;	საკომუნიკაციო სიტუაცია
B.მშ.საბ.4.	ტექსტის გაგებამდე, გაგების პროცესში და გაგების შემდგომ შესაბამისი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება;	კულტურათშორი სი დიალოგი
B.მშ.საბ.5	ტექსტის გააზრებისას წარმოქმნილი პრობლემების გაანალიზება, მათი გადალახვის გზების დადგენა. (სწავლის პროცესის მართვა - მეტაკოგნიტური სტრატეგია).	სტრატეგიები
მიმართულება: წერა და ლაპარაკი (პროდუცირება)		ლექსიკა
მოსწავლემ უნდა შეძლოს:		გრამატიკა
B.მშ.საბ.6	ზეპირი საკომუნიკაციო სიტუაციის/მიზნის შესაბამისი სამეტყველო მოქმედებების შესრულება სათანადო სტრატეგიების გამოყენებით;	ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები
B.მშ.საბ.7.	ნასწავლი ენობრივი საშუალებებით საკომუნიკაციო მიზნის შესაბამისი წერილობითი ტექსტის პირველადი ვარიანტის შემუშავება;	
B.მშ.საბ.8.	პირველადი ვარიანტის ცალკეული აზრების, მთლიანი ტექსტის ენობრივი, შინაარსობრივი თუ სტრუქტურული გაუმჯობესება, საბოლოო ვარიანტის სათანადოდ გაფორმება;	
B.მშ.საბ.9.	წერამდე, წერის დროს და წერის შემდგომ ფაზებში შესაბამისი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება;	
B.მშ.საბ.10.	ზეპირი და წერითი კომუნიკაციისას წარმოქმნილი პრობლემების გაანალიზება, მათ გადასალახად სამოქმედო გეგმის შედგენა (სწავლის პროცესის მართვა - მეტაკოგნიტური სტრატეგია).	
მიმართულება 3. საქმიანობა მშობლიურ ენის გამოყენებით		
მოსწავლემ უნდა შეძლოს:		
B.მშ.საბ.11.	კულტურათშორისი დიალოგის ხელშეწყობი ინიციატივების გამოვლენა და რეალიზება, სოცოკულტურული თავისებურებების გაზიარება;	
B.მშ.საბ.12	ზეპირი და წერითი კომუნიკაციის უნარების გამოყენებით საქმიანი იდეების განხორციელება.	

ცნებები და საკითხები

ტექსტის ტიპი

- სასწავლო მიზნით შექმნილი (დიდაქტიზებული) ტექსტი (მაგ., თემატური დიალოგი/მონოლოგი, აღწერითი, თხრობითი ტექსტი);
- პრაგმატული ტექსტები (მაგ., განრიგი/პროგრამა, გზის მარშრუტი, რეკლამა, აფიშა);
- კორესპონდენცია (მაგ. ღია ბარათი, მეგობრული წერილი, შეტყობინება/SMS/CHAT);
- საინფორმაციო-შემეცნებითი ტექსტები (მაგ., ცნობარი, ანოტაცია, ინტერვიუ, ბუკლეტი, პირადი გამოხმაურება, საყმაწვილო ენციკლოპედიის სტატია);
- გასართობ-შემოქმედებითი ტექსტები (მაგ., სიმღერა, ლექსი, სკეტჩი, რიტმული ტექსტი, რეპი, კარიკატურა, კლიპი).

ტექსტის სტრუქტურული ელემენტები (მაგ., სათაური, რუბრიკა, ილუსტრაცია, სქემა, აზრები)

აზიზი - სტრუქტურა: თემატური წინადადება, დამხმარე წინადადებები (დამატებითი ინფორმაციის შემცველი მაგალითი, დეტალი, მონაცემი თემატურ წინადადებაში ასახული მთავარი იდეის შესახებ), დასკვნითი წინადადება;

ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები/საკომუნიკაციო სიტუაცია (მაგ., კომუნიკაციის ადგილი, მიზანი, მონაწილეები, ადრესატი, ავტორი);

სოციოკულტურული თავისებურება (მაგ., რეალიები, ფასეულობები, ზნე-ჩვეულებები, კულტურული ნორმები)

კულტურათშორისი დიალოგი;

სტრატეგიები

- **მოსმენის სტრატეგიები** მოსმენის პროცესის თითოეული ფაზისათვის (მოსმენამდე, მოსმენის დროს, მოსმენის შემდეგ);
- **კითხვის სტრატეგიები** კითხვის პროცესის თითოეული ფაზისთვის (კითხვამდე, კითხვის დროს, კითხვის შემდეგ);
- **ლაპარაკის სტრატეგიები** ზეპირი კომუნიკაციამდე და კომუნიკაციის დროს;
- **წერის სტრატეგიები** წერის პროცესის თითოეული ფაზისთვის (წერის დაწყებამდე, წერის დროს, პირველი ვარიანტის შექმნის შემდეგ);
- **ლექსიკისა და გრამატიკის სწავლის სტრატეგიები;**
- **სწავლის პროცესის მართვა** (მეტაკოგნიტური სტრატეგიები).

ლექსიკა - ანტონიმი, სინონიმი, ომონიმი, ფრაზეოლოგიზმი/მყარი შესიტყვება;

გრამატიკა - ფონეტიკა, მორფოლოგია, სინტაქსი;

ლექსიკურ-გრამატიკული ცოდნა კომუნიკაციურ მიზნების განხორციელებას უნდა ემსახურებოდეს. შესაბამისად, ლექსიკა და გრამატიკული საკითხები ცალკეულ სასწავლო თემის საკომუნიკაციო მიზნებიდან გამომდინარე განისაზღვრება.

ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები

ქვემოთ წარმოდგენილია იმ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებების ჩამონათვალი, რომელთა შესრულებაც უნდა შეძლოს მოსწავლემ სხვადასხვა კონტექსტებსა თუ სიტუაციებში კომუნიკაციისას. სტანდარტი გამოყოფს მიკრო-ფუნქციებს და მაკრო-ფუნქციებს.

მიკრო-ფუნქციები:

- **ინტერაქცია სოციალურ რიტუალებში** - მისალმება; ვინმეს/საკუთარი თავის წარდგენა; ვინმეს მიღება; მილოცვა; კეთილი სურვილის გამოხატვა; გამომშვიდობება; ტელეფონზე ინტერაქცია (ზარზე პასუხი, თანამოსაუბრის ვინაობის დადგენა, მოზოდიშება, დალოდების თხოვნა, საუბრის დასრულება); მადლობის გადახდა;
- **ინტერაქცია ინფორმაციის შესახებ:** სახელდება, მითითება, აღნიშვნა; ინფორმაციის მოთხოვნა/გაცემა: რაიმე საგნის/პიროვნების შესახებ (რა არის, ვინ არის); დროის შესახებ (დროის

მონაკვეთების აღნიშვნა; დროში - აწმყოს, წარსულსა თუ მომავალში - ლოკალიზება; თანადროულობის, წინსმწრებობის, მერმინდელობის გამოხატვა, დასაწყისის, დასასრულის აღნიშვნა; განმეორებადობის, ხანგძრლივობის, სიხშირის აღნიშვნა); სივრცის შესახებ (ადგილის/ადგილმდებარეობის აღნიშვნა; მანძილის დაზუსტება, მოძრაობის, მიმართულება/ორიენტაციის აღნიშვნა); ვითარების შესახებ; რაოდენობისა და ხარისხის შესახებ; მიზეზის შესახებ; ფაქტის დადასტურება/ უარყოფა; ინფორმაციის შესწორება.

- **ინტერაქცია შეხედულებების და დამოკიდებულების შესახებ:** საკუთარი თვალსაზრისის გამოხატვა; მიმხრობა-გაზიარება; შეწინააღმდეგება, უარყოფა; დაპირისპირება; გამოხატვა იმისა, რომ რაიმე იცი ან არ იცი, შეგიძლია/არ შეგიძლია; გამოხატვა იმისა, რომ რაიმე გახსოვს ან დაგავიწყდა; რაიმეს შეხსენება; ეჭვის, დაურწმუნებლობისა თუ დარწმუნებულობის გამოხატვა; საკუთარი სურვილების, განზრახვის გამოხატვა; ვალდებულების, აუცილებლობის გამოხატვა; შედარება; მსგავსების/განსხვავების, მეტობის/ნაკლებობის აღნიშვნა, მიზეზშედეგობრივი კავშირები, მიზნის, პირობითობის გამოხატვა.
- **ინტერაქცია ემოციებსა და გრძნობებზე:** სიხარულის, სიამოვნების, ბედნიერების განცდის გამოხატვა; მოწყენილობის, სევდის გამოხატვა; ნუგეშისცემა, დამშვიდება; იმედის, გულდაწყვეტის გამოხატვა; შიშის, წუხილის, ფიზიკური ტკივილის გამოხატვა; მოწონების/არ მოწონების, აღფრთოვანების გამოხატვა; გამოხატვა იმისა, თუ რა გირჩევნია; კმაყოფილების/უკმაყოფილობის გამოხატვა; ბრაზის გამოხატვა; ინტერესის გამოხატვა რაიმეს მიმართ; გაკვირვების/ინდიფერენტული დამოკიდებულების, მადლიერების გამოხატვა;
- **ინტერაქცია ქმედებებსა და საქმიანობებზე:** ბრძანების ან ინსტრუქციის მიცემა; დახმარების თხოვნა; შეკვეთის მიცემა (მაგ. კაფეში, რესტორანში); თხოვნაზე პასუხი გაცემა დათანხმებით, ყოყმანით, უარის თქმით; რაიმეს გაკეთების თხოვნა; რაიმე გაკეთების შეთავაზება; შეთავაზება; შეთავაზებაზე დადებითი ან უარყოფითი პასუხის გაცემა; რჩევის მიცემა, გაფრთხილება; გამხნეება; ნებართვის თხოვნა/მიცემა; აკრძალვა; დამუქრება; დაპირება; საყვედურის მიცემა.
- **სიტყვის, სათქმელის სტრუქტურირება** - გეგმის წარდგენა; თემის წამოწყება, თემის/საკითხის გაშლა-განვითარება დაჯგუფების, შედარების, აღწერის, თხრობის საშუალებით; მაგალითის მოყვანა; სხვისი ნათქვამის მოყვანა; თემის შეჯამება;
- **ზეპირი ინტერაქციის სტრუქტურირება** - თანამოსაუბრესთან საუბრის დაწყება; საუბარში ჩართვა/სიტყვის თხოვნა; სიტყვის მნიშვნელობის დაზუსტება/პარაფრაზირება, გადამოწმება იმის, რომ თანამოსაუბრეს ჩვენი ესმის; კითხვის დასმით გადამოწმება, რომ მართებულად გვესმის თანამოსაუბრისა; გაუგებრობის შემთხვევაში თანამოსაუბრისთვის თხოვნა, რომ უფრო ნელა ისაუბროს, დამარცვლოს, ნათქვამი გაიმეოროს,/პარაფრაზირებით განმარტოს.

მაკრო-ფუნქციები: აღწერა, თხრობა, ახსნა-განმარტება

ძირითადი თემატური ბლოკები და სასწავლო თემები

თემატური ბლოკები შემოსაზღვრავს ზოგად შინაარსობრივ კონტექსტებს, რომლებშიც უნდა დამუშავდეს სტანდარტის შედეგები და ცნებები. საფეხურის სამივე კლასისთვის მასწავლებლის თუ ავტორის მიერ შერჩეული სასწავლო თემები უნდა გამომდინარეობდეს თემატური ბლოკიდან.

თემატური ბლოკები

I. მე და სამყარო:

5. ყველაფერი ჩემ შესახებ (მონაცემები, უახლოესი გარემო, ყოველდღიური ყოფითი საქმიანობა, ჯანმრთელობა, თავისუფალი დრო, ჰობი, ინტერესები, უახლოესი გეგმები, მომავლის დაგეგმვა/არჩევანის გაკეთება);
6. ფიზიკური გარემო (დედამიწა, მსოფლიოს გარშემო - ქვეყნები და ქალაქები; ეკოლოგია, ბუნებრივი კატასტროფები, გეოგრაფიული გარემო, მხარეები, აღმოჩენები)

II. სოციოკულტურა და კულტურა:

7. ყოველდღიური ცხოვრება (ეტიკეტი, სოციალური ქცევის წესები, ქცევები ყოფით სიტუაციებში, კვებითი ჩვევები, თავისუფალი დროის გატარება);
8. პიროვნებათშორისი ურთიერთობები (ოჯახური ურთიერთობები, თანატოლებს/თაობებს შორის ურთიერთობები);
9. ღირებულებები და ფასეულობები კულტურა, ტრადიციები, დღესასწაულები და ფესტივალები, ღირსშესანიშნაობები; სამშობლო/ისტორიული სამშობლო, ისტორიული პიროვნებები და მოვლენები; უმცირესობები - ეთნიკური/ რელიგიური, სხვა ქვეყნები და ხალხები).

საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები

- რას მეუბნება ტექსტი მისი შექმნის ეპოქაზე, ავტორზე?
- რა შეიძლება გავაკეთო იმისთვის, რომ უკეთ გავიგო/გავიაზრო ტექსტი?
- რამდენად/როგორ დამეხმარება ტექსტი საკუთარი თავის შეცნობაში?
- როგორ შემიძლია თვითგამოხატვა მოცემულ თემაზე, პრობლემაზე/საკითხზე?
- როგორ მოვიქცე, რომ წარმატებით გავართვა თავი წერით საკომუნიკაციო ამოცანას
- როგორ შევუწყო ხელი კულტურათშორის დიალოგს, სოციოკულტურულ თავისებურებათა წარმოჩენასა და გაცვლა-გაზიარებას?

გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა მოტივირებას და შინაგანი ძალისხმევის გააქტიურებას.
- ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.
- გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.
- დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლას).
- ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

გამჭოლი უნარები და ღირებულებები

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

პასუხისმგებლობა	• სასკოლო და სხვა საქმიანობებში ნაკისრი ვალდებულების შესრულება; • სამუშაოს დადგენილ ვადებში დასრულება და ჩაბარება; • საკუთარი ქცევის მართვა, საკუთარ ქცევებზე პასუხისმგებლობის აღება.
თანამშრომლობა	• მზაობა ჯგუფში/გუნდში სხვადასხვა ფუნქციის შესასრულებლად; • განსხვავებული იდეების, შეხედულებების კონსტრუქციულად განხილვა; • რესურსების, მოსაზრებების, ცოდნის გაზიარება პრობლემათა ერთობლივად გადაჭრის, გადაწყვეტილებათა ერთობლივად მიღების მიზნით. • ჯგუფის წევრებს შორის განაწილებული სამუშაოს შესრულება.
დროსა და სივრცეში ორიენტირება	• თანამედროვე რეალობის სივრცულ-დროით ჭრილში გააზრება და ინტერპრეტირება; • მულტიპერსპექტიული ხედვა დროითი და სივრცული ფაქტორების გათვალისწინებით.
ეთიკა	• ეთიკური და ქცევითი ნორმების დაცვა; • სოლიდარობის განცდა; • სხვებისადმი ემპათია; • პიროვნული ღირსების გააზრებისა და დაცვების უნარი; • განსხვავებულობის მიმღებლობა; • საკუთარ სოციალურ აქტივობაზე პასუხისმგებლობის გააზრება.
ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	• ინფორმაციის/სასწავლო მასალის (დიდაქტიზებული, პრაგმატული, საინფორმაციო-შემეცნებითი, გასართობ-შემოქმედებითი ხასიათის ტექსტები) მოძიება ინტერნეტში სხვადასხვა საძიებო სისტემის მეშვეობით; • ინფორმაციული საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება სასწავლო მასალისა და სხვადასხვა ტიპის ტექსტების შესაქმნელად და პროექტების განსახორციელებლად (სხვადასხვა ხასიათის ღია ბარათის/მეგობრული წერილის/შეტყობინების ელექტრონული ვერსიის მიწერა ელექტრონული ფოსტის მეშვეობით, ჩეთში მონაწილეობა skype-ის, messenger-ის მეშვეობით; ვებგვერდის/ბლოგის შექმნა და უცხოურ ენაზე განხორციელებული სხვადასხვა პროექტის, მაგ., კულინარიული რეცეპტების კრებულის, სკოლის მოსწავლეთა ნახატების/ნაკეთობების კატალოგის სკოლის ვებგვერდზე/ ბლოგზე განთავსება); • ინფორმაციული საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება (მაგ., Word, PowerPoint) სასწავლო მასალისა და სხვადასხვა ტიპის ელექტრონული ტექსტების დასამუშავებლად.
კვლევა	• კვლევითი ამოცანის, კვლევის პროცედურების, მონაცემების მოპოვების გზებისა და აღრიცხვის ფორმების განსაზღვრა; სათანადო რესურსების შერჩევა; • კვლევის ჩატარება, მონაცემების აღრიცხვა და სხვადასხვა ფორმით წარმოდგენა/ ორგანიზება; • მონაცემების ანალიზი, არგუმენტირებული მსჯელობის საფუძველზე დასკვნების გამოტანა; კვლევის შედეგების შეფასება; • კვლევითი სამუშაოების ჩატარების დროს ეთიკისა და უსაფრთხოების ნორმების დაცვა.
შემოქმედებითი აზროვნება	• ჩანაფიქრის შემოქმედებითად განხორციელება; • ორიგინალური იდეების გამოვლენა და ხორცმესხმა; ახლის შექმნა; • დასმული პრობლემების გადასაჭრელად არასტანდარტული გზების მოძიება; • სწრაფვა გარემოს გარდაქმნა-გაუმჯობესებისკენ.

მშობლიური ენის სწავლა-სწავლება შემდეგ მეთოდოლოგიურ მიდგომებს უნდა ითვალისწინებდეს:

- მშობლიური ენის სტანდარტის მოთხოვნათა შესრულება მოითხოვს მშობლიურ ენაზე კომუნიკაციური უნარების ფუნქციურად გამოყენების უნარების განვითარებას. ამ მოთხოვნის უზრუნველსაყოფად მნიშვნელოვანია ეგრეთწოდებული „უკუსვლით დიზაინის“ (backward design) მეთოდის გამოყენება: პირველ რიგში, უნდა ვხედავდეთ, კონკრეტული თემატური ერთეულის ბოლოს, რა კომპლექსურ-ფუნქციური დავალებების/საქმიანობის შესრულება უნდა შეძლოს მოსწავლემ. შემდეგ, ეს დავალება უნდა დავშალოთ ცოდნისა და უნარების ცალკეულ კომპონენტებად, რომელთა ათვისებაც დასჭირდება მოსწავლეს იმისთვის, რომ ბოლოს შეძლოს კომპლექსური დავალების შესრულება, რომლის დროსაც მოუწევს ფუნქციური გამონათქვამების, ლექსიკური, გრამატიკული, კომუნიკაციური ცოდნისა და უნარების ერთდროულად და ინტერაქტიულად გამოყენება.
- ლექსიკური მასალა თუ გრამატიკული საკითხები თვითმიზნურად არ უნდა ისწავლებოდეს, მათი სწავლება გადაჯაჭვული უნდა იყოს კომუნიკაციურ მიზნებთან. მოსწავლეს ის ლექსიკურ-გრამატიკული უნარები უნდა გამოვუმუშაოთ, რომლებსაც კონკრეტულ კომუნიკაციურ სიტუაციებში გამოიყენებს.
- მოსწავლე უნდა იყოს სწავლა-სწავლების პროცესის აქტიური მონაწილე. ამის უზრუნველსაყოფად მოსწავლე ჩართული უნდა იყოს განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითად მიზანს წარმოადგენს მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ხელს შეუწყობს ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვაში;
- სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია ზრუნვა მეტაკოგნიციის უნარების განვითარებაზე, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და მისი შესრულებისას „ხმამაღლა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს ეს აქტივობა (მაგ., კარგად გავეცნოთ პირობას და დავაკვირდეთ, რას მოითხოვს იგი; აქვს თუ არა პირობას თანხმლები მასალა, მაგ., სურათები? ამიტომ, სანამ ტექსტს წავიკითხავთ, ხომ არ სჯობს, ჯერ სურათებს გავეცნოთ და ვნახოთ, რა ინფორმაციის შემცველია ეს სურათები? და მისთ).

წინმსწრები მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფურად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.), ასევე სტრატეგიები, რომლებსაც გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ნამუშევრები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ

(ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებს და აუმაღლებს სწავლის ქმედუნარიანობას.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

წლიური პროგრამა სტანდარტზე დაყრდნობით იგეგმება და გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს. წლიური პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა. სკოლას შეუძლია გამოიყენოს რეკომენდაციის სახით შეთავაზებული წლიური პროგრამა ან თავად დასახოს სტანდარტის მიღწევის გზები. წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემების საშუალებით (შედეგი არ წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასწავლო ერთეულს - თემას).

სასწავლო თემის დასაგეგმად გამოიყენება შემდეგი კომპონენტები:

სასწავლო თემა
სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.
ცნებები, ტექსტები, საკითხები
ტექსტებისა და საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.
საკვანძო შეკითხვები
თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა: • მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად; • სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა; • თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მათემატიკურ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.
აქტივობები
მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.
კომპლექსური/პროექტული დავალებათა იდეების ჩამონათვალი
კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ დავალებებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.
შეფასების ინდიკატორები
შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს

მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს.

შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით შემუშავდება კრიტერიუმები კონკრეტული დავალებების შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

როგორ აიგება სასწავლო თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრესი ორიენტირებია სტანდარტის შედეგები. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. სტანდარტის ცნებებსა და შედეგებზე დაყრდნობით განისაზღვრება მკვიდრი წარმოდგენები, საკვანძო შეკითხვები და შეფასების ინდიკატორები, შეირჩევა ტექსტები, შემუშავდება იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის. ამის შემდეგ განისაზღვრება საგნობრივი საკითხები, რესურსები, დავალებების ტიპები/ნიმუშები. თითოეულ თემაზე მუშაობის პროცესი მოემსახურება ზოგადი მკვიდრი წარმოდგენების ჩამოყალიბებას.

ქვემოთ თემის ასაგებად გადასადგმელი ნაბიჯები წარმოდგენილია სქემატურად, ცხრილის სახით.

ცხრილი. სასწავლო თემის აგების პროცესი

ნაბიჯი 1. თემატური საკვანძო შეკითხვების დასმა	
ნაბიჯი 2. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა	
ნაბიჯი 3. თემის ტექსტების/რესურსების შერჩევა	
ნაბიჯი 4. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების იდეების შემუშავება	
ნაბიჯი 5. საკითხების განსაზღვრა	

ნაბიჯი 6. მიმდინარე აქტივობებისა და დავალებების განსაზღვრა-დაგეგმვა

ნაბიჯი 7. მკვიდრი წარმოდგენების განსაზღვრა

თემის სწავლა-სწავლების პროცესის ტაბულა B სტანდარტისათვის

ქვემოთ მოცემულია პროცესის ტაბულა, რომელიც აჩვენებს, თუ როგორ მუშავდება კომუნიკაციურ-ენობრივი უნარები, როგორ წარიმართება, ერთი თემატური ერთეულის ფარგლებში, მოსწავლის აქტივობასა და სწავლის პროცესზე ორიენტირებული სწავლა-სწავლება. სწავლის პროცესზე ორიენტირება მოსწავლეს ეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, რაც ხელს უწყობს მას მიღწევების გაუმჯობესებაში.

თემა:

მოსმენა- გაგების პროცესი

საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე ტექსტის შინაარსის გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური უნარები?

ტექსტი/ტექსტები:

ბიჯები და სწავლა-სწავლების სტრატეგიები

ფაზა: მოსმენამდე

საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვემზადო ტექსტის მოსასმენად?

მოსმენის წინარე სტრატეგიები:

ბიჯი 1. დავალების ნათლად გააზრება და დაზუსტება პირობის გაანალიზების გზით; საჭიროებისამებრ, დამატებითი დაზუსტებების მოთხოვნა;

ბიჯი 2. სხვადასხვა ხერხით შინაარსის წინასწარ განჭვრეტა (მაგ., ვარაუდის გამოთქმა ილუსტრაციებზე, სათაურზე დაყრდნობით);

ბიჯი 3. ტექსტის გასააზრებლად საჭირო წინარე ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი, თემასთან დაკავშირებული) გახსენება-გააქტიურება; საჭიროებისამებრ (ტექსტის სირთულის მიხედვით) რამდენიმე აუცილებელი საკვანძო სიტყვის/მყარი შესიტყვების დამუშავება.

ფაზა: მოსმენის დროს

საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვიქცე, რომ უკეთ გავიგო ტექსტი? როგორ გავიაღვილო ტექსტის გაგება?

მოსმენის სტრატეგიები:

ბიჯი 4. პირველი მოსმენა - ტექსტის ზოგადი შინაარსის გასაგებად გაცნობითი მოსმენა:

- ყურადღების გამახვილება მხოლოდ ნაცნობ სიტყვებსა და გამოთქმებზე, არავერბალურ ელემენტებზე (მაგ., მიმიკა-ჟესტიკულაცია, ხმის ტემბრი, ილუსტრაცია);

ბიჯი 5. სხვადასხვა ტიპის აქტივობის გამოყენებით ტექსტის მრავალჯერადი მოსმენა მთლიანი შინაარსის ეტაპობრივი კონსტრუირებისათვის:

მოსმენის სტრატეგიები:

- ჩანიშვნების გაკეთება;
- ინფორმაციის დაჯგუფება, ორგანიზება სხვადასხვა გრაფიკის, სქემის გამოყენებით;
- გაუგებარი მონაკვეთის თავიდან მოსმენა;
- უცნობი სიტყვების მნიშვნელობის გამოცნობა კონტექსტზე დაყრდნობით;
- სელექციური მოსმენა - ყურადღების მიზანმიმართულად გამახვილება კონკრეტულ ინფორმაციაზე.

ფაზა: მოსმენის შემდეგ

საკვანძო შეკითხვები: როგორ გავიგე ტექსტი? რით უკავშირდება ჩემს გამოცდილებას?

რამ შემაფერხა გაგების პროცესში? რატომ გამიჭირდა ტექსტის გაგება? როგორ უნდა გადავჭრა ეს პრობლემა?

რამ შემიწყო ხელი მოსასმენი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში?

ბიჯი 6. გაგებულის გადამოწმება, შეკითხვების, რეფორმულირებების და კომენტარების დახმარებით; დაზუსტება ინფორმაციის, მართებულ ვარიანტამდე მისვლა;

ბიჯი 7. მოსმენილის დაკავშირება საკუთარ გამოცდილებასთან; განცდილის, ნააზრევის გაზიარება (ენის ფლობის დაბალ საფეხურზე - მშობლიურ ენაზე);

ბიჯი 8. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება ტექსტის გაგებისათვის გამოყენებულ მიდგომებთან (მეტაკოგნიცია);

- დაფიქრება გამოყენებული სტრატეგიებზე, ეფექტიანობის შეფასება, შედარება სხვების მიერ გამოყენებულ სტრატეგიებთან;
- გაგების პროცესის გაუმჯობესებისათვის შესაძლო გზების შეთავაზება/მითითება.

როგორ მოვიქცე ენობრივ-გრამატიკული მასალის ასათვისებლად? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ?

გარდამავალი ფაზა პროდუცირებისაკენ

ბიჯი 9. ტექსტზე დაფუძნებით ენობრივი (ფონეტიკური, ლექსიკური, გრამატიკული) უნარების განვითარება, ახალი ენობრივი მასალის (ლექსიკა, გრამატიკული ფორმები, შესიტყვებები, სამეტყველო ფუნქციები) ათვისება სხვადასხვა ენობრივი აქტივობით; სწავლის სტრატეგიები: • ინდუქციური მიდგომა - კონკრეტულ მაგალითებზე დაყრდნობით წესის გამოყვანა; • დედუქციური მიდგომა - ენობრივი კანონზომიერების/წესის ამოცნობა, განზოგადება და გამოყენება კონკრეტულ მაგალითებში; • პარალელუბის გავლება მშობლიურ ან სხვა ენასთან - ნიშანდობლივი ენათშორისი შედარებების გაკეთება შესასწავლი ენის სისტემისა და ფუნქციონირების გაგების ხელშესაწყობად; • დამახსოვრების ხერხების გამოყენება - მაგ., რამდენჯერმე გადაწერა ან ხმამაღლა გამეორება, დაჯგუფება, კონტექსტში ჩასმა/გამოყენება, ასოცირება, ჩანიშვნების გაკეთება და სხვ.
ლაპარაკი
საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე, რომ წარმატებით გავართვათ თავი ზეპირ საკომუნიკაციო ამოცანას? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები?
ბიჯები და სწავლის სტრატეგიები
ფაზა: მომზადება კომუნიკაციისთვის საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო ზეპირი კომუნიკაციისთვის?
ბიჯი 1. დავალების მოთხოვნათა ნათლად გააზრება, საჭიროებისამებრ, დამატებითი დაზუსტებების მოთხოვნა; ბიჯი 2. საკომუნიკაციო სიტუაციის ელემენტების დაზუსტება (თემა, მიზანი, ადრესატი/აუდიტორია, კონტექსტი, ტექსტის ტიპი); ბიჯი 3. მომზადება აუდიტორიის წინაშე გამოსასვლელად; სწავლის სტრატეგიები • ცოდნის მობილიზება - საჭირო ენობრივი რესურსების (შესიტყვებების, კლიშეების, საკვანძო სიტყვების, სამეტყველო აქტების, გრამატიკული ფორმების) გახსენება და/ან მოძიება და ჩანიშვნა. საჭიროებისამებრ, დამატებითი ინფორმაციის მოძიება-ჩანიშვნა • გეგმის მომზადება (პრეზენტაციის შემთხვევაში - საპრეზენტაციო მასალის); • რეპეტიციის გავლა - წარმოთქმის, ინტონაციის, თავისუფლად მეტყველების უნარის გასავარჯიშებლად, დელვის შესამცირებლად; ვარჯიშისას ხმის, არავერბალური ელემენტების - სახის გამომეტყველების, ქესტიკულაციის გაკონტროლება.
ზეპირი კომუნიკაციისას საკვანძო შეკითხვა: როგორი სტრატეგიები გამოვიყენო ზეპირი კომუნიკაციის ამოცანის წარმატებით გადასაჭრელად?

ბიჯი 4. გამოსვლა აუდიტორიის წინაშე; • სტრატეგია - პარაფრაზირება - საუბრის დროს სიტყვის დავიწყების/არცოდნის შემთხვევაში საკომპენსაციო საშუალებების (მაგ., კესტიკულაციით მითითება, ნაგულისხმევი საგნის აღწერა ან მისი დანიშნულების აღნიშვნა) გამოყენება.
ფაზა: ზეპირი კომუნიკაციის შემდეგ საკვანძო კითხვები: რატომ ვერ გადავჭერი წარმატებით საკომუნიკაციო ამოცანა? როგორ სტრატეგიების გამოვიყენე? რამ შემაფერხა? როგორ გავაუმჯობესო ზეპირი მეტყველების უნარი? რამ შემიწყო წინსვლაში ხელი?
ბიჯი 5. საკუთარი გამოსვლის შეფასება - წარმატებული ასპექტებისა და ხარვეზების ამოცნობა;
ბიჯი 6. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება გამოყენებულ სტრატეგიებზე, გაუმჯობესების სამოქმედო გეგმის შედგენა.
კითხვა
საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე ტექსტის ტიპის ამოსაცნობად და ტექსტის შინაარსის გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები ?
ბიჯები და სტრატეგიები
ფაზა: კითხვამდე საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო ტექსტის წასაკითხად ?
ბიჯი 1. დავალების მოთხოვნათა ნათლად გააზრება და დაზუსტება პირობის გაანალიზების გზით, საჭიროებისამებრ, დამატებითი დაზუსტებების მოთხოვნა; ბიჯი 2. მომზადება ტექსტის გაგების პროცესის ხელშესაწყობად. კითხვის წინარე სტრატეგიები: • სხვადასხვა ხერხით შინაარსის წინასწარ განჭვრეტა (მაგ., ვარაუდის გამოთქმა ილუსტრაციებზე, სათაურზე. ტექსტის სტრუქტურაზე დაყრდნობით) • ტექსტის გასააზრებლად საჭირო წინარე ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი, თემასთან დაკავშირებული) გახსენება-გააქტიურება; • თუ ტექსტი მოსწავლეთა ენის ცოდნის დონესთან შედარებით რთულია, ტექსტის გაგებისათვის საჭირო საკვანძო სიტყვების/შესიტყვებების ენობრივ ფორმების დამუშავება.
ფაზა: კითხვის დროს, შინაარსის კონსტრუირების პროცესი; საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვიქცე, რომ უკეთ გავიგო ტექსტი? როგორ გავიაღვილო ტექსტის გაგება?
ბიჯი 5. პირველი წაკითხვა ტექსტის ზოგადი შინაარსის გასაგებად გაცნობითი კითხვის სტრატეგიის გამოყენებით; • სწავლის სტრატეგიები: • ყურადღების მიმართვა ტექსტის სტრუქტურაზე, მის მორგანიზებელ სიტყვიერ და არასიტყვიერ ელემენტებზე; სათაურის/ქვესათაურების, წარწერების, გამოყოფილი სიტყვების, აბზაცების

პირველი და/ან ბოლო წინადადების წაკითხვით და მათზე დაყრდნობით შინაარსზე წარმოდგენის შექმნა.

ბიჯი 6. სხვადასხვა აქტივობის გამოყენებით ტექსტის მრავალგვარად დამუშავება მისი შინაარსის ეტაპობრივი კონსტრუირებისათვის;

შესწავლითი კითხვის სტრატეგიები:

- ტექსტის მთლიანად ჩაკითხვა უცნობ სიტყვებზე შეჩერების გარეშე;
- გაუგებარ მონაკვეთებთან მიბრუნება;
- მონაკვეთების, ეპიზოდების წარმოდგენაში გაცოცხლება;
- გამოცნობა - უცნობი სიტყვების, გამოთქმების მნიშვნელობის ამოცნობა ნაცნობი ელემენტების (ილუსტრაციების, ნაცნობი ფუძის, კონტექსტის და სხვ.) დახმარებით.
- უცნობი სიტყვების ამოწერა და ლექსიკონში ნახვა;
- შეკითხვების დასმა;
- ტექსტის მომდევნო მონაკვეთის შინაარსის განჭვრეტა;
- ინფორმაციის დაჯგუფება სხვადასხვა ხერხის (სემანტიკური რუკის, სქემატური ჩანაწერების, მორგანიზებული გრაფიკის) გამოყენებით;
- ტექსტის მონაკვეთის, აზნაცის შეჯამება;

ფაზა: კითხვის შემდეგ

საკვანძო შეკითხვები: როგორ გავიგე ტექსტი? რით უკავშირდება ჩემს გამოცდილებას?

რამ შემაფერხა გაგების პროცესში? რატომ ვერ გადავჭერი საკითხავი ამოცანა? როგორ უნდა გადავჭრა ეს პრობლემა? რამ შემიწყო ხელი წარმატებით საკითხავი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში?

ბიჯი 7. გაგებულის გადამოწმება, შეკითხვების, რეფორმულირებების და კომენტარების დახმარებით; ინფორმაციის დაზუსტება, მართებულ ვარიანტამდე მისვლა;

ბიჯი 8. წაკითხულის დაკავშირება საკუთარ ცხოვრებისეულ თუ წიგნიერ გამოცდილებასთან; განცდილის, ნააზრევის გაზიარება (ენის ფლობის დაბალ საფეხურზე - მშობლიურ ენაზე);

ბიჯი 9. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება ტექსტის გაგებისათვის გამოყენებულ სტრატეგიებზე, მეტაკოგნიტური პაუზა:

- დაფიქრება გამოყენებულ სტრატეგიებზე, ეფექტიანობის შეფასება, შედარება სხვების მიერ გამოყენებულ სტრატეგიებთან;
- სწავლის პროცესზე დაფიქრება-რეფლექსია, შემაფერხებელი და ხელშემწყობი პირობების გაცნობიერება;
- გაგების პროცესის გაუმჯობესებისათვის შესაძლო გზების შეთავაზება/მითითება

➤ როგორ მოვიქცე ენობრივ-გრამატიკული მასალის ასათვისებლად? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ?

ფაზა: გადასვლა რეცეფციიდან პროდუცირებისაკენ

ბიჯი 10. გარდამავალი ბიჯი წერისაკენ - ტექსტის ახალი ენობრივი მასალის (ლექსიკა, გრამატიკული ფორმები, შესიტყვებები, სამეტყველო ფუნქციები და სხვ.) გაგება-გამოყენება სხვადასხვა ტიპის ენობრივი სავარჯიშოებით;

სწავლის სტრატეგიები:

• დამახსოვრების სხვადასხვა ხერხის გამოყენება - (რამდენჯერმე გადაწერა, პერიოდული გამეორება, დაჯგუფება, კონტექსტში ჩასმა, რაიმესთან ასოცირება და სხვ.); • პარალელების გავლება მშობლიურ ან სხვა ენასთან - ნიშანდობლივი ენათშორისი შედარებების გაკეთება შესასწავლი ენის სისტემისა და ფუნქციონირების გაგების ხელშესაწყობად; • დედუქცია - ენობრივი კანონზომიერების/წესის ამოცნობა, განზოგადება და გამოყენება კონკრეტულ მაგალითებში; • ინდუქცია - კონკრეტულ მაგალითებზე დაყრდნობით წესის გამოყვანა; • დამხმარე რესურსების შექმნა-გამოყენება (მაგ., გრამატიკული ცნობარის; სტრუქტურული მოდელები).
წერა
➤ როგორ მოვიქცე იმისთვის, რომ შევძლო წერილობითი ტექსტის შექმნა? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები?
ბიჯები და სტრატეგიები
ფაზა: წერის წინა სამზადისი საკვანძო: როგორ მოვემზადო წერითი ამოცანის გადასაჭრელად?
ბიჯი 1. წერის ჩანაფიქრის გამოკვეთა; წერის წინარე სტრატეგიები: • საკომუნიკაციო სიტუაციის განსაზღვრა - წერის მიზნისა და ადრესატის განსაზღვრა, თემისა და ტექსტის სახეობის შერჩევა. • იდეების გენერირება - იდეების მოფიქრება-ჩამოყრა. • ცოდნის მობილიზება/თავმოყრა - საჭირო ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი, თემასთან დაკავშირებული და სხვ.) გონებაში მოძიება-გააქტიურება; საჭიროებისამებრ, დამატებითი ინფორმაციის მოძიება სათანადო რესურსებში. • იდეების დაჯგუფება - იდეების დახარისხება, ურთიერთდაკავშირება მათგან მიღებული სქემების გამოყენებით. • დამხმარე რესურსების მობილიზება - სტრუქტურული მოდელი, საკვანძო სიტყვები, გრამატიკული ცნობარი, დახარისხებული ლექსიკური ერთეულები, ჩანიშვნები).
ბიჯი 2. გეგმის შედგენა დაჯგუფებულ იდეებზე დაყრდნობით;
ფაზა: წერის დროს საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვიქცე წერითი ამოცანის წარმატებით გადასაჭრელად?
ბიჯი 3. პირველადი ვარიანტის შედგენა გეგმაზე დაყრდნობით;
ფაზა: წერის შემდეგ რატომ ვერ გადავჭერი წარმატებით წერითი ამოცანა? როგორ სტრატეგიები გამოვიყენე? რამ შემაფერხა? რამ შემიწყო ხელი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში? როგორ გავიუმჯობესო წერითი მეტყველების უნარი?
ბიჯი 4. პირველადი ვარიანტის გაუმჯობესება;

სწავლის სტრატეგიები:

- ნაწერის პოტენციური მკითხველის თვალთახედვით შეფასება;
- შინაარსობრივი, სტრუქტურული შესწორებების შეტანა;
- გრამატიკული და ორთოგრაფიული შეცდომების გასწორება დამხმარე რესურსების და ისტ-ის გამოყენებით;

ბიჯი 5. საბოლოო ვარიანტის შემუშავება და გაფორმება.

თემის შემაჯამებელი (კომპლექსური) დავალებები შესაბამისი შეფასების რუბრიკებით

დ) შეფასება

რამდენადაც მცირერიცხოვანი ეროვნული უმცირესობების მშობლიური ენა და ლიტერატურა არჩევით საგანს წარმოადგენს, სკოლა თავად იღებს გადაწყვეტილებას შეფასების ფორმებზე.

ე) ტერმინოლოგიური ლექსიკონი

მშობლიური ენების სტანდარტის სპეციფიკური ტერმინები

- **მაკრო-ფუნქციები** არის კატეგორიები, რომლებიც განსაზღვრავენ წერილობითი ან ზეპირი დისკურსის (გამონათქვამთა ბმული თანამიმდევრობის) ფუნქციურ გამოყენებას.
- **მიკრო-ფუნქციები** არის კატეგორიები, რომლებიც განსაზღვრავენ ცალკეული გამონათქვამების ფუნქციურ გამოყენებას.
- **ტექსტის სტრუქტურულ-ორგანიზაციული ელემენტები:**
 - ✓ არავერბალური ელემენტები: ილუსტრაცია, ჟესტ-მიმიკა, ლოგო, სქემა, შრიფტის სახესხვაობა, ზომა და სხვ.
 - ✓ ვერბალური ელემენტები: სათაური, თავი, რუბრიკა, აბზაცი;

• სტრატეგიები:

✓ მოსმენის/კითხვის წინარე სტრატეგიები -

- პირობის გააზრება;
- ვარაუდების გამოთქმა;
- ცოდნის მობილიზება - გულისხმობს ორი ტიპის ქმედებას: 1) იმ წინარე ენობრივი თუ თემასთან დაკავშირებული წინარე ცოდნის გონებაში მოძიება-გააქტიურებას, რომელიც უკავშირდება დასამუშავებელ ახალ საკითხებს; 2) საჭიროებისამებრ, ტექსტის გაგებისათვის აუცილებელი საკვანძო ლექსიკური ერთეულების ან გრამატიკული საკითხის დამუშავებას, დამატებითი ინფორმაციის მოძიებას სათანადო რესურსებში.

✓ სტრატეგიები მოსმენის/კითხვის დროს და შემდეგ -

- **გაცნობითი კითხვა** - გულისხმობს ტექსტის ზოგადი შინაარსის გასაგებად ყურადღების მიმართვას ტექსტის ორგანიზებაზე, მის სტრუქტურულ ერთეულებზე; ტექსტის შინაარსზე აზრის შესაქმნელად სათაურის/ქვესათაურების, ილუსტრაციების, წარწერების, გამოყოფილი

სიტყვების, აზრების პირველი და/ან ბოლო წინადადების წაკითხვა (გაცნობითი მოსმენის შემთხვევაში მსმენელი ყურადღებას გაამახვილებს ნაცნობ სიტყვებსა და შესიტყვებებზე, არავერბალურ ელემენტებზე (ინტონაცია, მიმიკა-ჟესტიკულაცია, ხმის ტემბრი და სხვ.).

○ **სელექციური კითხვა/მოსმენა** - გულისხმობს ყურადღების მიზანმიმართულად წარმართვას არა მთლიან შინაარსზე, არამედ მხოლოდ და მხოლოდ კონკრეტულ ინფორმაციაზე.

○ **შესწავლითი კითხვა**: გულისხმობს ტექსტის დეტალურ დამუშავებას სხვადასხვა სტრატეგიის გამოყენებით. ამგვარ სტრატეგიებს წარმოადგენს:

▪ **მთლიანად გადაკითხვა** - ტექსტის მთლიანად ჩაკითხვა უცნობ სიტყვებზე შეჩერების გარეშე თემატიკის/მთავარი საკითხების შესახებ აზრის შესაქმნელად;

▪ **გონებაში დამუშავება** - ტექსტის ცალკეული მონაკვეთის/აზრის შინაარსის წარმოდგენაში გაცოცხლება, წინარე ცოდნასთან დაკავშირება და დამუშავება;

▪ **გამოცნობა გულისხმობს** უცნობი სიტყვების, გამოთქმების მნიშვნელობის ამოცნობას ნაცნობი ელემენტების (*კონტექსტის, ილუსტრაციების, ნაცნობი ფუძის, მიმიკის და სხვ.*) დახმარებით;

▪ **უცნობი სიტყვების ამოწერა** - ლექსიკონის დახმარებით უცხო სიტყვების მნიშვნელობის ამოცნობა;

▪ **მიბრუნება** - გაუგებარ, რთულ, ბუნდოვან მონაკვეთებთან მიბრუნება;

▪ **შეკითხვების დასმა** - ტექსტის მონაკვეთების ერთმანეთთან დასაკავშირებლად;

▪ **ინფორმაციის დაჯგუფება** - ინფორმაციის ორგანიზების სხვადასხვა ხერხის (*სემანტიკური რუკის, სქემატური ჩანაწერების, ტაბულის, გრაფიკის*) გამოყენება;

▪ **ტექსტის სხვადასხვა მონაკვეთის/აზრის შეჯამება.**

➤ **ლაპარაკის სტრატეგიები:**

○ ცოდნის მობილიზება;

○ რეპეტიცია;

○ პარაფრაზირება - სიტყვის დავიწყების/არცოდნის შემთხვევაში საკომპენსაციო საშუალებების (*მაგ., ჟესტიკულაციით მითითება, ნაგულისხმევი საგნის აღწერა ან მისი დანიშნულების აღნიშვნა*) გამოყენება.

➤ **წერის წინარე სტრატეგიები:**

○ კომუნიკაციის სიტუაციური მახასიათებლების (მიზნისა და ადრესატის, ადგილის) განსაზღვრა;

○ იდეების გენერირება (დაბადება) - გულისხმობს იდეების მოფიქრება-ჩანაშენას.

○ იდეების დაჯგუფება - გულისხმობს იდეების ურთიერთდაკავშირებას, მათ შორის არსებული მიმართებების გამოკვეთას მათგან განიზიშნული სქემების გამოყენებით.

○ ცოდნის მობილიზება;

○ გეგმის შედგენა;

➤ **სტრატეგიები წერის დროს და წერის შემდგომ -**

○ პირველადი ვარიანტის შედგენა;

○ პირველადი ვარიანტის გაუმჯობესება - ნაწერის პოტენციური მკითხველის თვალთახედვით შეფასება; შინაარსობრივი, სტრუქტურული, ენობრივი შესწორებების შეტანა; გრამატიკული და ორთოგრაფიული შეცდომების გასწორება დამხმარე რესურსების და ისტ-ის გამოყენებით; ნაწერის გაფორმება და გამოქვეყნება;

➤ **სტრატეგიები ლექსიკისა და გრამატიკის შესასწავლად:**

○ ენათშორისი პარალელების გავლება;

○ დამახსოვრების სხვადასხვა ხერხის გამოყენება;

- დედუქცია - ენის სწავლების კონტექსტში გულისხმობს ენობრივი კანონზომიერების/წესის ამოცნობას, განზოგადებას და გამოყენებას კონკრეტულ მაგალითებში.
- ინდუქცია - ენის სწავლების კონტექსტში გულისხმობს კონკრეტულ მაგალითებზე დაყრდნობით წესის გამოყვანას.

➤ სწავლის პროცესის მართვა (მეტაკოგნიტური სტრატეგიები):

- აქტივობის/დავალების ღირებულების განჭვრეტა ანუ მოსწავლის მიერ იმ პიროვნული თუ სოციალური სარგებლის დანახვა, რომელსაც მოუტანს მას ამა თუ იმ აქტივობის შესრულება. სასკოლო აქტივობების ღირებულების დანახვა მოტივაციის გაზრდის მნიშვნელოვანია ფაქტორია.
- სწავლის პროცესზე დაფიქრება (მეტაკოგნიტური პაუზა - სასწავლო აქტივობაში გამოყენებული სტრატეგიების გაანალიზება და შეფასება მიზანშეწონილობისა და ეფექტიანობის თვალსაზრისით და სათანადო დასკვნების გამოტანა;
- ენის სწავლის შემაფერხებელი და ხელშემწყობი ფაქტორების გაცნობიერება და მათი გათვალისწინებით წინსვლის ხელშეწყობა.

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)]

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - კებგვერდი, 11.05.2018წ.

თავი XIV. უცხოური ენები - ზოგადი ნაწილი და სტანდარტები

მუხლი 67. უცხოური ენები - ზოგადი ნაწილი

შესავალი

საქართველო, როგორც ევროსაბჭოში შემავალი ქვეყანა, ენობრივად და კულტურულად მრავალფეროვანი სივრცის წევრია. უცხოური ენების ცოდნის გარეშე შეუძლებელია ამ სივრცეში ინტეგრირება და საკუთარი პიროვნული შესაძლებლობების სრულფასოვანი რეალიზება, ამიტომ ზოგადი განათლების ეროვნული სასწავლო გეგმა ორი ან სამი უცხოური ენის სწავლებას ითვალისწინებს.

უცხოური ენების სწავლების მიზნები და ამოცანები

უცხოური ენის სწავლების პრიორიტეტული მიზნებია:

- ენობრივი ცნობიერების გამდიდრება და ამ გზით ენობრივი განათლების დონის ამაღლება;
- სამეტყველო უნარ-ჩვევების (მოსმენა, კითხვა, წერა, ლაპარაკი) განვითარება მინიმუმ ორ უცხოურ ენაზე;
- სხვა კულტურის წარმომადგენლებთან წარმატებული საკომუნიკაციო უნარ-ჩვევების გამომუშავება;
- დადებითი განწყობილების ჩამოყალიბება ენობრივ-კულტურული მრავალფეროვნების მიმართ;
- განსხვავებული კულტურული კონტექსტებისა და ტექსტების გაგების უნარ-ჩვევების განვითარება;

- სხვადასხვა ენობრივ-კულტურული იდენტობის წარმომადგენლებთან თანამოღვაწეობის უნარის გამომუშავება;
- ენების ეფექტიანად სწავლის უნარ-ჩვევების განვითარება.

ამ საგანმანათლებლო მიზნებიდან გამომდინარე, უცხოური ენების სწავლება სკოლაში ითვალისწინებს კონკრეტული ამოცანების გადაჭრას, რომლებიც სამ კატეგორიად იყოფა:

1. სხვადასხვა ტიპის ცოდნის შეძენა:

- გრამატიკული, ლექსიკური ცოდნა;
- მართლწერისა და მართლმეტყველების საბაზისო ნორმების ცოდნა;
- უცხოენოვანი ქვეყნების სოციოკულტურისა და კულტურის გაცნობა;
- ტექსტის ტიპებისა და მათი მახასიათებლების ცოდნა.

2. სხვადასხვა სახის უნარ-ჩვევების განვითარება:

- სამეტყველო უნარ-ჩვევები;
- ენობრივი უნარ-ჩვევები;
- სტრატეგიული უნარ-ჩვევები;
- სამოქალაქო უნარ-ჩვევები.

3. დამოკიდებულებების ჩამოყალიბება:

- ინდივიდუალური მრავალფეროვნების დაფასება და პატივისცემა;
- ენობრივ-კულტურული კუთვნილების განცდა;
- კულტურული გარემოს თვითმყოფადობის, მისი განუმეორებლობის დაფასება და პატივისცემა;
- პოზიტიური დამოკიდებულება როგორც კულტურული, ისე ინდივიდუალური მრავალფეროვნების მიმართ და მისი, როგორც სამყაროს მრავალფეროვნების კერძო გამოვლინების აღქმა;
- ინტერესი უცხო სამყაროს მიმართ.

უცხოური ენების სწავლების ორგანიზება

უცხოური ენების განაწილება საფეხურების მიხედვით. ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით, სავალდებულოა ორი უცხოური ენის სწავლება. ამდენად, პირველი და მეორე უცხოური ენა სავალდებულო საგანთა რიცხვს მიეკუთვნება.

მესამე უცხოური ენა შესაძლებელია საშუალო საფეხურზე არჩევითი საგნის სახით ისწავლებოდეს (იხ. ეროვნული სასწავლო გეგმა, ადმინისტრაციული ნაწილი, არჩევითი საგნების ჩამონათვალი).

პირველი უცხოური ენა. პირველი უცხოური ენა არის ინგლისური ენა და ისწავლება I კლასის მეორე სემესტრიდან XII კლასის ჩათვლით.

მეორე უცხოური ენა. მეორე უცხოური ენა ისწავლება V კლასიდან XII კლასის ჩათვლით. მეორე უცხოური ენა შეიძლება იყოს ნებისმიერი ენა, რომელსაც სკოლა თავისი რესურსების, მშობელთა და მოსწავლეთა ინტერესების გათვალისწინებით შესთავაზებს მოსწავლეებს.

თუ სკოლას აქვს სათანადო ადამიანური და ფინანსური რესურსი, მას შეუძლია კლასების სხვადასხვა განაყოფს სხვადასხვა ენა შესთავაზოს მშობელთა და მოსწავლეთა ინტერესების გათვალისწინებით.

მესამე უცხოური ენა. საშუალო საფეხურიდან სკოლას შეუძლია მოსწავლეს არჩევით საგნად შესთავაზოს მესამე უცხოური ენა. მესამე უცხოური ენა შეიძლება იყოს ნებისმიერი ენა, რომელსაც სკოლა თავისი რესურსების, მშობელთა და მოსწავლეთა ინტერესების გათვალისწინებით შესთავაზებს მოსწავლეებს.

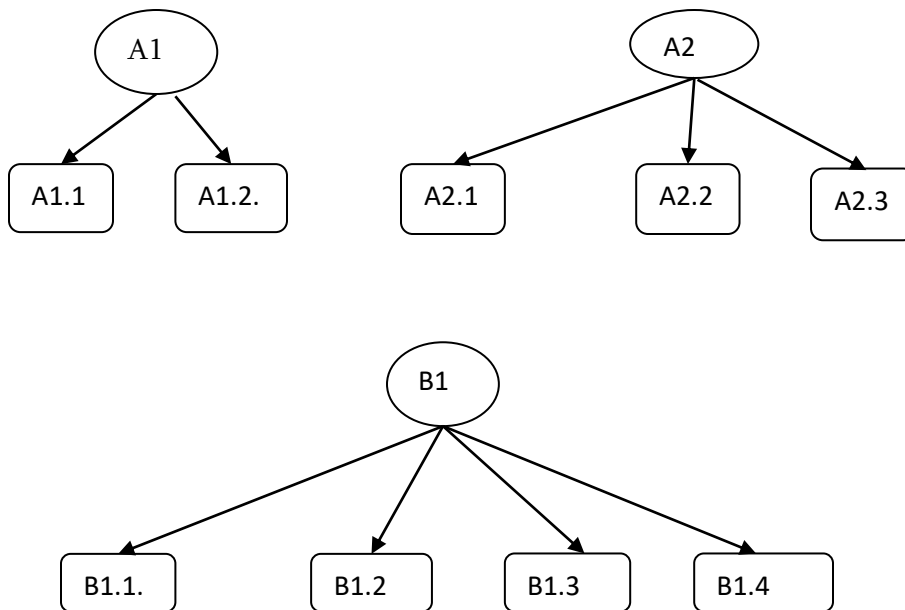
სტანდარტის დონეები და ევროსაბჭოს მიერ განსაზღვრული ენის ფლობის დონეები

ევროსაბჭოს საგანმანათლებლო ენობრივი პოლიტიკის დეპარტამენტმა უცხოური ენების სწავლა-სწავლებისა და შეფასებისათვის შეადგინა და გამოსცა ენების ერთიანი ევროპული სარეკომენდაციო ჩარჩო. ამ ჩარჩოს მიზანია, შექმნას წევრ-ქვეყნებისათვის საერთო ბაზა ენის ცოდნის კვალიფიკაციის განსასაზღვრად და ხელი შეუწყოს მასწავლებლების, პროგრამების შემდგენლების, სერტიფიკატის გამცემი ორგანიზაციებისა და უცხოური ენების სწავლების ადმინისტრატორების შეთანხმებულ მოქმედებას.

ენების ერთიანი ევროპული სარეკომენდაციო ჩარჩო განსაზღვრავს ენის ფლობის 3 ძირითად დონეს:

- A - ენის ელემენტარული ფლობა (ენის ელემენტარულ დონეზე გამოყენება)
- B - ენის დამოუკიდებლად ფლობა (ენის დამოუკიდებლად გამოყენება)
- C - ენის თავისუფალი ფლობა (ენის პროფესიული მიზნით გამოყენება)

ეს სამი დონე 6 განშტოებად იყოფა: A1, A2; B1, B2; C1, C2. სასკოლო კონტექსტთან ადაპტირების მიზნით ეროვნული სასწავლო გეგმა თითოეულ დონეს შემდეგ ქვესიმრავლეებად შლის:

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში წარმოდგენილია პირველი, მეორე და მესამე უცხოური ენების სტანდარტებისა და ევროსაბჭოს ენის ფლობის დონეების საორიენტაციო შესაბამისობა.

	პირველი უცხოური ენა		მეორე უცხოური ენა		მესამე უცხოური ენა	
	მოსმენა და კითხვა	წერა და ლაპარაკი	მოსმენა და კითხვა	წერა და ლაპარაკი	მოსმენა და კითხვა	წერა და ლაპარაკი
I-IV კლასების სტანდარტი	A1.1	A1.1				
V-VI კლასების სტანდარტი	A2.2.	A2.1	A1.2.	A1.2		
VII – IX კლასების სტანდარტი	B1.1	A2.3	A2.2	A2.1.		
X-XII კლასების სტანდარტი	B1.4	B1.1	A2.3 /B1.1.	A2.3	A2.3	A1.2.

როგორც ცხრილიდან ჩანს, თითოეული ენისათვის ერთმანეთისაგან გამიჯნულია რეცეფციული (კითხვა და მოსმენა) და პროდუციული (ლაპარაკი და წერა) უნარები, რამდენადაც პროდუციული უნარების განვითარება მეტ დროს საჭიროებს და, შესაბამისად, მოთხოვნები და მოსწავლეთა მიღწევები ამ უნარში თანაბარი ვერ იქნება.

საქართველოს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების კურსდამთავრებულებს მოეთხოვებათ პირველ უცხოურ ენაში (ინგლისური ენა) B1.4, მეორე უცხოურ ენაში კი - A2.3/B1.1 დონეების ფლობა.

შეფასება უცხოურ ენებში

შეფასება პირველ უცხოურ ენაში

შეფასების კომპონენტები უცხოურ ენებში

მიმდინარე (საშინაო და საკლასო) დავალებათა კომპონენტები

შეიძლება შეფასდეს შემდეგი ცოდნა და უნარ-ჩვევები:

ენობრივი ცოდნა და უნარები

- ლექსიკური ცოდნა;
- გრამატიკული ცოდნა;
- ლექსიკური და გრამატიკული უნარ-ჩვევები;
- წარმოთქმა;
- მართლწერა.

კომუნიკაციური უნარები

- კითხვა-გაგება;
- ხმამაღალი კითხვა;
- მოსმენა-გაგება;
- ზეპირი კომუნიკაცია;
- წერითი კომუნიკაცია.

კულტურა

- შესწავლილი საკითხების ცოდნა;
- კულტურული თავისებურებების ამოცნობა-გაანალიზება.

სასიცოცხლო უნარ-ჩვევები

- შემოქმედებითობა;
- თანამშრომლობა (მეწყვილესთან, ჯგუფის წევრებთან);
- სასწავლო სტრატეგიების გააზრებულად გამოყენება (კითხვის, წერის, მოსმენისა და ზეპირმეტყველების);
- სტრატეგიების გააზრებულად გამოყენება სასწავლო საქმიანობის ხელშეწყობის მიზნით;
- სასწავლო აქტივობებში მონაწილეობის ხარისხი.

უნარ-ჩვევები ფასდება შემდეგი დავალებებით:

- სხვადასხვა ტიპის გრამატიკული და ლექსიკური სავარჯიშოები (სწორი ფორმის ამოცნობა, ფორმის/კონსტრუქციის ტრანსფორმირება ნიმუშის მიხედვით, კონტექსტის მიხედვით სწორი ფორმის წარმოება, შეცდომების ამოცნობა-გასწორება, სინონიმებისა და ანტონიმების დაკავშირება/მოფიქრება, ნაკლულ ტექსტში სიტყვების ჩასმა და სხვა);
- სხვადასხვა ტიპის საკითხავი და მოსასმენი ამოცანის გადაჭრა (შემოხაზე სწორი ვარიანტი; მონიშნე, სწორია თუ არა; იპოვე სწორი თანამიმდევრობა, ამოიცანი უცნობი სიტყვები კონტექსტის მიხედვით, შეაფასე შენი მეწყვილის/საკუთარი ნაწერი, შეაფასე გამომსვლელები და სხვა);
- სხვადასხვა ტიპის ზეპირი აქტივობის შესრულება დამოუკიდებლად, მეწყვილესთან ერთად თუ ჯგუფურად (გაინაწილე როლები და გაითამაშეთ მეწყვილესთან ერთად, ჩამოართვი ინტერვიუ თანაკლასელს, წარმოადგინე კლასის წინაშე შენი ჯგუფის ნამუშევარი, გადმოეცი შენი მოსაზრება და დასაბუთე, იმსჯელე, დაახასიათე, მოყევი და სხვა);
- სხვადასხვა ტიპის ტექსტის შექმნა დამოუკიდებლად, მეწყვილესთან ერთად თუ ჯგუფურად (მისწერეთ წერილი მეგობარს ზაფხულის არდადეგების შესახებ, მოამზადეთ ჯგუფურად სტატია ცნობილი მსახიობის შესახებ, შეადგინეთ ბიოგრაფიული ცნობარი,

დაასრულეთ ამბავი, დაიყავით ჯგუფებად და შეადგინეთ კინორეკლამა/ტურისტული გზამკვლევი; დაწერეთ, თქვენი მოსაზრება ამ საკითხის შესახებ, დაასაბუთეთ და სხვა);

➤ პროექტის განხორციელება.

შენიშვნა: დაწყებით კლასებში განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა შემდეგ უნარ-ჩვევებს:

- ხმამაღალი კითხვა;
- ჩუმი კითხვა (მარტივი საკითხავი ამოცანების დამოუკიდებლად გადაჭრა);
- გამოწერა;
- გადაწერა;
- კარნახით წერა.

შემაჯამებელი დავალებების კომპონენტი

შემაჯამებელი დავალების კომპონენტი უკავშირდება სწავლა-სწავლების შედეგს. ამ კომპონენტში უნდა შეფასდეს ერთი სასწავლო მონაკვეთის (თემა, თავი, პარაგრაფი, საკითხი) შესწავლა-დამუშავების შედეგად მიღწეული შედეგები. კონკრეტული სასწავლო ერთეულის დასრულებისას მოსწავლემ უნდა შეძლოს უცხოური ენების სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების წარმოჩენა. შესაბამისად, შემაჯამებელი დავალებები უნდა ამოწმებდეს უცხოური ენების სტანდარტებით განსაზღვრულ შედეგებს.

შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები

სტანდარტის მოთხოვნათა დასაფარად, რეკომენდებულია შემაჯამებელ დავალებათა მრავალფეროვანი ფორმების გამოყენება. უცხოური ენების შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები შეიძლება იყოს:

- ტექსტის გაგება-გააზრება;
- სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა სახის ტექსტების შედგენა;
- როლურ თამაშებში, სიმულაციურ სიტუაციებში მონაწილეობა;
- ინტერაქცია კონკრეტული საკითხის/თემის ირგვლივ;
- საუბარი კონკრეტული თემის/საკითხის შესახებ;
- ზეპირი მოხსენება;
- განხორციელებული პროექტი;
- და სხვა.

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი დავალებები

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს თავისი შეფასების ზოგადი რუბრიკა (თუ რეცეფციული (კითხვა, მოსმენა) დავალებაა, მაშინ შეფასების სქემა უნდა ახლდეს თითოეულ ტექსტურ კითხვას);
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე;
- მითითებული უნდა იყოს სტანდარტის ის შედეგები, რომელთა შემოწმებასაც ემსახურება შემაჯამებელი დავალება.

შეფასება მეორე უცხოურ ენაში

შეფასების კომპონენტები უცხოურ ენებში

მიმდინარე (საშინაო და საკლასო) დავალებათა კომპონენტები

შეიძლება შეფასდეს შემდეგი ცოდნა და უნარ-ჩვევები:

ენობრივი ცოდნა და უნარები:

- ლექსიკური ცოდნა;
- გრამატიკული ცოდნა;
- ლექსიკური და გრამატიკული უნარ-ჩვევები;
- წარმოთქმა;
- მართლწერა.

კომუნიკაციური უნარები:

- კითხვა-გაგება;
- ხმამაღალი კითხვა;
- მოსმენა-გაგება;
- ზეპირი კომუნიკაცია;
- წერითი კომუნიკაცია.

კულტურა:

- შესწავლილი საკითხების ცოდნა;
- კულტურული თავისებურებების ამოცნობა-გაანალიზება.

სასიცოცხლო უნარ-ჩვევები:

- შემოქმედებითობა;
- თანამშრომლობა (მეწყვილესთან, ჯგუფის წევრებთან);
- სასწავლო სტრატეგიების გააზრებულად გამოყენება (კითხვის, წერის, მოსმენისა და ზეპირმეტყველების);
- სტრატეგიების გააზრებულად გამოყენება სასწავლო საქმიანობის ხელშეწყობის მიზნით;
- სასწავლო აქტივობებში მონაწილეობის ხარისხი.

უნარ-ჩვევები ფასდება შემდეგი დავალებებით:

- სხვადასხვა ტიპის გრამატიკული და ლექსიკური სავარჯიშოები (სწორი ფორმის ამოცნობა, ფორმის/კონსტრუქციის ტრანსფორმირება ნიმუშის მიხედვით, კონტექსტის მიხედვით სწორი ფორმის წარმოება, შეცდომების ამოცნობა-გასწორება, სინონიმებისა და ანტონიმების დაკავშირება/მოფიქრება, ნაკლულ ტექსტში სიტყვების ჩასმა და სხვა);
- სხვადასხვა ტიპის საკითხავი და მოსასმენი ამოცანის გადაჭრა (შემოხაზე სწორი ვარიანტი; მონიშნე, სწორია თუ არა; იპოვე სწორი თანამიმდევრობა, ამოიცანი უცნობი სიტყვები კონტექსტის მიხედვით, შეაფასე შენი მეწყვილის/საკუთარი ნაწერი, შეაფასე გამომსვლელები და სხვა);
- სხვადასხვა ტიპის ზეპირი აქტივობის შესრულება დამოუკიდებლად, მეწყვილესთან ერთად თუ ჯგუფურად (გაინაწილეთ როლები და გაითამაშეთ მეწყვილესთან ერთად, ჩამოართვი ინტერვიუ თანაკლასელს, წარმოადგინე კლასის წინაშე შენი ჯგუფის ნამუშევარი, გადმოეცი შენი მოსაზრება და დაასაბუთე, იმსჯელე, დაახასიათე, მოყევი და სხვა);
- სხვადასხვა ტიპის ტექსტის შექმნა დამოუკიდებლად, მეწყვილესთან ერთად თუ ჯგუფურად (მისწერეთ წერილი მეგობარს ზაფხულის არდადეგების შესახებ, ჯგუფურად მოამზადეთ სტატია ცნობილი მსახიობის შესახებ, შეადგინეთ ბიოგრაფიული ცნობარი, დაასრულეთ ამბავი, დაიყავით ჯგუფებად და შეადგინეთ კინორეკლამა/ტურისტული გზამკვლევი; დაწერეთ თქვენი მოსაზრება ამ საკითხის შესახებ, დაასაბუთეთ და სხვა);
- პროექტის განხორციელება.

შენიშვნა: დაწყებით კლასებში განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა შემდეგ უნარ-ჩვევებს:

- ხმამაღალი კითხვა;
- ჩუმი კითხვა (მარტივი საკითხავი ამოცანების დამოუკიდებლად გადაჭრა);
- გამოწერა;
- გადაწერა;
- კარნახით წერა.

შემაჯამებელი დავალებების კომპონენტი

შემაჯამებელი დავალების კომპონენტი უკავშირდება სწავლა-სწავლების შედეგს. ამ კომპონენტში უნდა შეფასდეს ერთი სასწავლო მონაკვეთის (თემა, თავი, პარაგრაფი, საკითხი) შესწავლა-დამუშავების შედეგად მიღწეული შედეგები. კონკრეტული სასწავლო ერთეულის დასრულებისას მოსწავლემ უნდა შეძლოს უცხოური ენების სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების წარმოჩენა. შესაბამისად, შემაჯამებელი დავალებები უნდა ამოწმებდეს უცხოური ენების სტანდარტებით განსაზღვრულ შედეგებს.

შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები

სტანდარტის მოთხოვნათა დასაფარად, რეკომენდებულია შემაჯამებელ დავალებათა მრავალფეროვანი ფორმების გამოყენება. უცხოური ენების შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები შეიძლება იყოს:

- ტექსტის გაგება - გააზრება;
- სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა სახის ტექსტების შედგენა;
- როლურ თამაშებში, სიმულაციურ სიტუაციებში მონაწილეობა;
- ინტერაქცია კონკრეტული საკითხის/თემის ირგვლივ;
- საუბარი კონკრეტული თემის/საკითხის შესახებ;
- ზეპირი მოხსენება;
- განხორციელებული პროექტი;
- და სხვა.

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი დავალებები:

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს თავისი შეფასების ზოგადი რუბრიკა (თუ რეცეფციული (კითხვა, მოსმენა) დავალებაა, მაშინ შეფასების სქემა უნდა ახლდეს თითოეულ ტესტურ კითხვას);
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე;
- მითითებული უნდა იყოს სტანდარტის ის შედეგები, რომელთა შემოწმებასაც ემსახურება შემაჯამებელი დავალება.

მუხლი 68. პირველი უცხოური ენის (ინგლისური ენის) სტანდარტი

1. ინგლისური ენა დაწყებით საფეხურზე

შესავალი

დაწყებით საფეხურზე უცხოური ენის სწავლა-სწავლების პრიორიტეტული მიზნებია:

- მოსწავლის ენობრივი ცნობიერების განვითარება;
- ენობრივ-კულტურული გამოცდილების გამდიდრება;

- ენის სწავლის უნარ-ჩვევების განვითარება.

დაწყებით საფეხურზე სწავლა-სწავლების მნიშვნელოვანი ამოცანაა თითოეული მოსწავლის მოტივაციის ამაღლება. მოზარდებმა უნდა შეიყვარონ უცხოური ენის სწავლის პროცესი, თვითონ უცხოური ენა და კულტურა. მეთოდოლოგია სწავლის პედაგოგიკას უნდა დაეფუძნოს, იგი ორიენტირებული უნდა იყოს თითოეული მოსწავლის განვითარების პროცესზე.

მიმართულებების აღწერა

დაწყებით საფეხურზე უცხოური ენის სწავლება ოთხი მიმართულებით გაიმდგება: 1. **ზეპირი მეტყველება (მოსმენა და ლაპარაკი)**, 2. **წერითი მეტყველება (კითხვა და წერა)**, 3. **ინტერკულტურა** 4. **სწავლის სწავლა**.

მიმართულება - ზეპირი მეტყველება (მოსმენა და ლაპარაკი)

ეს მიმართულება აერთიანებს ორ სამეტყველო აქტივობას (მოსმენას/მოსმენა-ყურებასა და ლაპარაკს) და ამ სამეტყველო აქტივობათა თანმხლებ სტრატეგიებს, რომლებიც მოსწავლეს უადვილებს საკომუნიკაციო მიზნების მიღწევას.

მოსმენა/მოსმენა-ყურება - ამ ეტაპზე მოსმენას, როგორც უცხოური ენის ათვისების მთავარ არხს, პრიორიტეტული მნიშვნელობა მიენიჭება. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა სიტყვიერ ჯაჭვში ბგერების, სიტყვების, მარტივი წინადადებების მოსმენით გარჩევას; უცხოური ენისათვის დამახასიათებელ ჟღერადობებზე სმენის გამახვილება აუცილებელია გაგების უნარისა და სწორი გამოთქმის ჩამოსაყალიბებლად, რაც წარმატებული ინტერაქციის საფუძველს წარმოადგენს. ფონემატური სმენის განვითარება მოსწავლისთვის ნაცნობ კონტექსტში მოხდება. ტექსტებს უხვად უნდა ახლდეს თვალსაჩინო მასალა (სურათები, საგნები, ნახატები, ფოტოები და სხვ.) და კონკრეტულ კონტექსტებზე მიმანიშნებელი ბგერითი ინდიკატორები (რაიმე ხმაური, მკაფიოდ გამოხატული ინტონაციები და სხვ.), რომლებზე დაყრდნობითაც მოსწავლეს გაუადვილდება ტექსტის გაგება.

ლაპარაკი - პირველ ეტაპზე სწავლების სტრატეგია რეპროდუცირებისკენ უნდა იყოს მიმართული. რეპროდუცირების მიზანია სწორი წარმოთქმის ჩამოყალიბება და ლექსიკური მარაგის გამდიდრება/განმტკიცება. რეპროდუცირებისთვის გამოიყენება ლექსები, გათვლები (პატარებისათვის), სიმღერები, დიალოგები, სკეტჩები.

პროდუცირება ძალიან შეზღუდული სახით მიმდინარეობს - მოსწავლეები შესწავლილი ლექსიკური მასალის გამოყენებით დასვამენ/უპასუხებენ შეკითხვებს და ნიმუშების მიხედვით გაითამაშებენ მარტივ სცენებს.

მიმართულება - წერითი მეტყველება (კითხვა და წერა)

კითხვა - დაწყებით საფეხურზე კითხვის სწავლებისას განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ფონოლოგიური უნარების განვითარებას, რათა მოსწავლეს განუვითარდეს ფონემური ცნობიერება (ზეპირი მარცვლების, ბგერების აღქმისა და გამოყენების უნარი). ფონემური ცნობიერების განვითარება მნიშვნელოვანია იმისათვის, რომ მოსწავლემ ანბანური პრინციპი გაიგოს (ასოს, ანუ გრაფიკული ერთეულის მიმართება ბგერასთან, ანუ ხმოვან ერთეულთან). I და II კლასი დაეთმობა მოსწავლის კითხვისათვის მომზადებას, კითხვის სისტემური კურსის შეთავაზება კი მესამე კლასიდან დაიწყება.

წერა - დაწყებით საფეხურზე სწავლება ძირითადად რეპროდუცირებას დაეფუძნება. კითხვის მსგავსად, წერის უნარ-ჩვევის განვითარებაც აუჩქარებელი ტემპით წარიმართება კითხვის უნარის განვითარების პარალელურად. დაწყებით საფეხურზე განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა წერის ტექნიკურ-მოტორული უნარ-ჩვევის ჩამოყალიბებას: მოსწავლე გამოწერს ასოებს, ნასწავლ სიტყვებს.

საწყის ეტაპზე მნიშვნელოვანია მრავალფეროვანი, სახალისო და, რაც მთავარია, მოსწავლისთვის ნაცნობი კონტექსტების შეთავაზება.

მიმართულება - ინტერკულტურა

უცხოური ენის შესწავლა ნიშნავს უცხო სამყაროში შესვლას, ცხოვრების განსხვავებული წესების, ტრადიციების აღმოჩენას, განსხვავებული ღირებულებების გაგებას. მოსწავლეთა ყურადღება გამახვილდება უცხო კულტურის თავისებურებებზე. მოსწავლეებს საშუალება მიეცემათ, პარალელური გაავლონ საკუთარ კულტურულ გამოცდილებასა და გარემოსთან. ასეთი სახის აქტივობები მოსწავლეებს გაუღრმავებს კულტურული კუთვნილების განცდას, საშუალებას მისცემს გააცნობიეროს კულტურული მრავალფეროვნება, ასწავლის საკუთარი და უცხოური კულტურის დაფასებას.

მოცემულ საფეხურზე მოსწავლეები ინდივიდუალურად ან ჯგუფურად განახორციელებენ პროექტებს ასაკისათვის შესაფერის თემატიკაზე. პროექტის განხორციელება მოსწავლეს საშუალებას მისცემს, მისთვის ნაცნობ კონტექსტში ინტეგრირებულად გამოიყენოს და საკუთარ გამოცდილებას დაუკავშიროს შეძენილი ენობრივი ცოდნა და უნარები. გარდა ამისა, მოსწავლე შეიძენს კომპლექსური, მრავალეტაპიანი სამუშაოს დაგეგმვისა და განხორციელების, ასევე ჯგუფური მუშაობის საწყის უნარ-ჩვევებს. პროექტების განხორციელებისას მთავარი ღირებულება პროდუქტის შექმნის პროცესს აქვს და არა მიღებულ პროდუქტს. ასეთი სახის სამუშაო მოსწავლეებს შესძენს და განუმტკიცებს ცოდნასა და უნარებს, ჩამოუყალიბებს დამოკიდებულებებს.

მიმართულება - სწავლის სწავლა

ამ ეტაპზე მნიშვნელოვანია მოსწავლეების მიერ სასწავლო საქმიანობის დამოუკიდებლად მართვის საწყისი უნარების შეძენა. შესაბამისად, საჭიროა მათი ყურადღების გამახვილება იმ ფაქტორებსა და პირობებზე, რომლებიც ზეგავლენას ახდენს სწავლის პროცესზე. ეს მათ დაეხმარება გააცნობიერონ, რომ მათ თავად შეუძლიათ იმ ხელშემწყობი პირობების შექმნა, რომლებიც მიღწევების გაუმჯობესებაში დაეხმარება.

ა) I-IV კლასების სტანდარტი

IV კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

დაწყებით საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **Iუცხ.დაწყ.(I)1:**

„**Iუცხ.**“ - მიუთითებს საგანს „პირველ უცხოურ ენას (ინგლისური ენა)“;

„**დაწყ.**“ - მიუთითებს დაწყებით საფეხურს;

„**(I)**“ - მიუთითებს, რომ სტანდარტი მოიცავს I-IV კლასებს;

„**1**“ - მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

	პირველი უცხოური ენის (ინგლისური ენის) სტანდარტის შედეგები (I-IV კლასები)
	მიმართულება: ზეპირი მეტყველება (მოსმენა და ლაპარაკი)

შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
Iუცხ.დაწყ.(I).1.	სტანდარტით განსაზღვრული მცირე ზომის ტექსტების მოსმენა/მოსმენა-ყურება და გაგება.
Iუცხ.დაწყ.(I).2.	სიტყვების, წინადადებებისა და ტექსტების გარკვევით და შესაბამისი ინტონაციისა თუ მახვილების დაცვით წარმოთქმა.
Iუცხ.დაწყ.(I).3.	ნაცნობ თემატიკაზე მარტივ ინტერაქციაში მონაწილეობა, ნაცნობი თემატიკის გარშემო საუბარი.
Iუცხ.დაწყ.(I).4.	ზეპირი მეტყველების აქტივობების შესრულებისას სტრატეგიების გააზრებულად გამოყენება.
მიმართულება: წერითი მეტყველება (კითხვა და წერა)	
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
Iუცხ.დაწყ.(I).5	სიტყვების, წინადადებების გაშიფრვა; სხვადასხვა ტიპის მცირე ზომის ტექსტების გაშიფრა და გაგება.
Iუცხ.დაწყ.(I).6.	კალიგრაფიული ნორმების დაცვა. მოდელის მიხედვით სხვადასხვა ტიპის მარტივი ტექსტების შედგენა.
Iუცხ.დაწყ.(I).7.	წერითი მეტყველების აქტივობის შესრულებისას სტრატეგიების გააზრებულად გამოყენება.
მიმართულება: ინტერკულტურა	
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
Iუცხ.დაწყ.(I).8.	ილუსტრაციებსა და ტექსტებში საკუთარი და უცხო კულტურის რეალიების ამოცნობა, სოციოკულტურული კონტექსტების ერთმანეთთან შედარება.
Iუცხ.დაწყ.(I).9.	თანატოლებთან და მასწავლებელთან ერთად საგანმანათლებლო პროექტების დაგეგმვა და განხორციელება სამიზნე ქვეყნის/ქვეყნების სოციოკულტურულ და კულტურულ რეალიებზე.
მიმართულება: სწავლის სწავლა	
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
Iუცხ.დაწყ.(I).10.	მასწავლებლის დახმარებით სწავლის პროცესზე დაფიქრება, საკუთარი წინსვლის ხელშეწყობა და სწავლის პროცესის წარმართვასა და გაუმჯობესებაში აქტიურად მონაწილეობა.
Iუცხ.დაწყ.(I).11.	სწავლის ხელშეწყობი სტრატეგიებისა და სხვადასხვა ტიპის საგანმანათლებლო რესურსების (ბეჭდვითი და მულტიმედია რესურსების, ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების) გააზრებულად გამოყენება.

შინაარსი

შედეგების მიღწევა დაეფუძნება შემდეგ შინაარსს:

თემატიკა

- **ინდივიდი:** პირადი მონაცემები, წარმომავლობა, სხეული, გარეგნობა, ტანსაცმელი;
- **ინდივიდის გარემოცვა:** ოჯახი, ნათესავები, მეგობრები; ცხოველთა/ფრინველთა სამყარო; სათამაშოები, ზღაპრის სამყარო; ბუნება/ბუნების მოვლენები; საცხოვრებელი ადგილი, ქალაქი, სოფელი; საყოფაცხოვრებო ნივთები; სკოლა/სასკოლო ნივთები; სურსათი; დღესასწაულები და ზეიმები.
- **აქტივობები:** ყოველდღიური საქმიანობა, განრიგი, გართობა, ჰობი, სპორტი, თამაშები;

- **ორიენტირები:** წელიწადის დროები, თვეები, კვირის დღეები; დღე და ღამე;
- **მახასიათებლები:** ფერი, ზომა, ფორმა, რაოდენობა.

სოციალურ კულტურა და კულტურა

- **დღესასწაულები და ტრადიციები:** მნიშვნელოვანი დღესასწაულები, მათი თავისებურებები, დეკორაციები, ტრადიციული კერძები, პერსონაჟები და სხვა;
- **კვება:** მოზარდის ჩვეული საუზმე;
- **თავისუფალი დრო/გართობა/დასვენება:** ტიპობრივი აქტივობები;
- **სასკოლო საგნები, სასკოლო კვირის განრიგი;**
- **ხმამიზნა (ონომატოპია):** ცხოველების, ჩვეული ხმაურების (მაგ., მამლის ყივილის, დაცემინების, კაკუნის მიზაძვითი ხმები);
- **საკუთარი სახელები და კნინობითი ფორმები;**
- **სახელმწიფო სიმბოლოები:** დროშა;
- **დედაქალაქი/ქალაქი და მისი რამდენიმე ღირსშესანიშნაობა.**

ტექსტის ტიპები

ა) პრაგმატული ტექსტები:

სია, აბრა, გაკვეთილების ცხრილი, დღის განრიგი, საბავშვო ტელეგადაცემების პროგრამა, საბავშვო კატალოგი, ღია ბარათი, გზავნილი, ანკეტა პირადი მონაცემებით, ინსტრუქცია;

ბ) სასწავლო მიზნებით შედგენილი (დიდაქტიზებული) ტექსტები:

თემატური დიალოგები/მონოლოგები, მარტივი თხრობითი ან აღწერითი ტექსტები; საინფორმაციო ტექსტები;

გ) მულტიმედიური ტექსტები:

ადაპტირებული კომიქსები, ანიმაციური ფილმები, საბავშვო სიმღერები, აუდიო-ვიდეო სასწავლო რესურსები საპროგრამო თემატიკაზე, საბავშვო სპექტაკლი, რეკლამა.

დ) საბავშვო ლიტერატურა:

ლექსები, გათვლები, ენის გასატეხები, ზღაპრები.

ენობრივი საშუალებები

I-IV კლასების მოზარდის ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით, ენობრივი საკითხების სწავლება უნდა მიმდინარეობდეს პრაქტიკული აქტივობებით აბსტრაქტული ტერმინების, წესებისა და თეორიული განმარტებების გარეშე.

სამეტყველო აქტები

- **ინტერაქცია სოციალური ურთიერთობებისას:** მისალმება, დამშვიდობება, გაცნობა, მადლობის გადახდა, მილოცვა;
- **ინტერაქცია ინფორმაციის მოსაპოვებლად:** პირადი მონაცემების გაცვლა, ადამიანის/საგნის აღწერა, ამინდის გაგება, ნებართვის თხოვნა;
- **ინტერაქცია შეხედულებებისა და დამოკიდებულებების შესახებ:** მოწონება/არმოწონება, სურვილის გამოხატვა, დადებითი და უარყოფითი შეფასება;

- **ინტერაქცია ემოციებისა და შეგრძნებების შესახებ:** ემოციებისა (სიხარული, ბრაზი, წუხილი, გაოცება, შიში) და შეგრძნებების (სიცივე, სიცხე) გამოხატვა;
- **ინტერაქცია დროისა და სივრცის შესახებ:** დროის მითითება, ადგილმდებარეობისა და მიმართულების მითითება.

გრამატიკა - მოსწავლეები სახალისო აქტივობების საფუძველზე ავტომატურად იმახსოვრებენ და იყენებენ მარტივ და ხშირად ხმარებულ გრამატიკულ კონსტრუქციებსა და ფორმებს;

ლექსიკა - ხშირად გამოყენებული სიტყვათშეთანხმებები, ანტონიმები;

ფონეტიკა - ბგერა, ბგერათშენაერთები, ხმოვნები, თანხმოვნები, მარცვალი, მახვილი, რიტმი, ინტონაცია;

ორთოგრაფია - ასო, ასოთშენაერთები, მთავრული/არამთავრული ასოები, სიტყვათა შემოკლებული ფორმები, პუნქტუაციის, მართლწერის ელემენტარული წესები.

ცნებები და ტერმინები:

ენობრივი საკითხების მსგავსად, ტერმინებისა და ცნებების გაგება უნდა ხორციელდებოდეს პრაქტიკული აქტივობებით აბსტრაქტული ტერმინების, წესებისა და თეორიული განმარტებების გარეშე. ცნებები ძირითადად მშობლიურ ენაზე მიეწოდება. სასურველია საკლასო ოთახში ყველაზე ხშირად ხმარებულ ცნებათა ორენოვანი პლაკატების გამოკვრა.

ტექსტის აგებულება: ტექსტი, აზნაფი, სტრიქონი, სიტყვა, წინადადება, სათაური, დიალოგი, მონოლოგი, მიმართვა, ხელმოწერა;

გამოფრვა: ბგერა, ასო, ბგერათშენაერთი, ასოთშენაერთი, ხმოვანი სიტყვა, დაწერილი სიტყვა, ხმოვანი (ზეპირი) მარცვალი, დაწერილი მარცვალი, მთავრული და არამთავრული ასოები, აზნანი, ხმოვანი, თანხმოვანი, ტრანსკრიფცია;

სასვენი ნიშნები: წერტილი, მძიმე, კითხვის ნიშანი, ძახილის ნიშანი, დეფისი, ორწერტილი.

ბ) V-VI კლასები სტანდარტი

დაწყებითი საფეხურის VI კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

დაწყებით საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **Iუცხ.დაწყ.(II).1.:**

„**Iუცხ.**“ - მიუთითებს საგანს „პირველი უცხოური ენა (ინგლისური ენა)“;

„**დაწყ.**“ - მიუთითებს დაწყებით საფეხურს;

„**(II)**“ - მიუთითებს, რომ სტანდარტი მოიცავს V- VI კლასებს;

„**1**“ - მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

პირველი უცხოური ენის (ინგლისური ენის) სტანდარტის შედეგები (V-VI კლასები)

	მიმართულება: ზეპირი მეტყველება (მოსმენა და ლაპარაკი)
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
I უცხ.დაწყ.(II).1.	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტის მოსმენა/მოსმენა-ყურება და გაგება.
I უცხ.დაწყ.(II).2.	მარტივ ინტერაქციაში მონაწილეობა, რამდენიმე წინადადებიანი მონოლოგის წარმოთქმა.
I უცხ.დაწყ.(II).3.	საკომუნიკაციო სიტუაციის გათვალისწინებით, ელემენტარული ენობრივი უნარ-ჩვევების გამოყენება.
I უცხ.დაწყ.(II).4.	ზეპირი მეტყველების ამოცანების შესაბამისი სტრატეგიების გამოყენება.
	მიმართულება: წერითი მეტყველება (კითხვა და წერა)
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
I უცხ.დაწყ.(II).5.	გაწაფულად კითხვა.
I უცხ.დაწყ.(II).6.	სტანდარტით განსაზღვრული ტექსტების წაკითხვა და გაგება.
I უცხ.დაწყ.(II).7.	სხვადასხვა ტიპის მარტივი ტექსტის სტრუქტურული და ენობრივი მახასიათებლების ამოცნობა.
I უცხ.დაწყ.(II).8.	წიგნის მიხედვით მცირე ზომის ტექსტის დაწერა.
I უცხ.დაწყ.(II).9.	წერილობითი ტექსტის სტრუქტურის დაცვა, ელემენტარული ენობრივი უნარ-ჩვევების გამოყენება.
I უცხ.დაწყ.(II).10.	წერითი მეტყველების ამოცანების შესაბამისი სტრატეგიების გამოყენება.
	მიმართულება: ინტერკულტურა
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
I უცხ.დაწყ.(II).11.	ნასწავლი სოციოკულტურული კონტექსტების ერთმანეთთან შედარება, პარალელების გავლება უცხო და მშობლიური კულტურის ფენომენებს შორის.
I უცხ.დაწყ.(II).12.	თანატოლებთან და მასწავლებელთან ერთად სხვადასხვა ტიპის პროექტის დაგეგმვა და განხორციელება.
	მიმართულება: სწავლის სწავლა
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
I უცხ.დაწყ.(II).13.	სასწავლო საქმიანობის მართვა, სწავლის პროცესზე დაფიქრება, საკუთარი წინსვლის ხელშეწყობა და სწავლის პროცესის წარმართვასა და გაუმჯობესებაში აქტიურად მონაწილეობა.
I უცხ.დაწყ.(II).14.	სათანადო სტრატეგიებისა და სხვადასხვა ტიპის საგანმანათლებლო რესურსების (ბეჭდვითი და მულტიმედია რესურსების, ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების) გააზრებულად გამოყენება.

შინაარსი

შედეგების მიღწევა დაეფუძნება შემდეგ შინაარსს:

თემატიკა

- **ინდივიდი:** პირადი მონაცემები, წარმომავლობა, საქმიანობა, ინტერესი, გარეგნობა, ჩაცმულობა, ჯანმრთელობა/ავადმყოფობა, მომავალი გეგმები, ემოციური რეაქციები;
- **ინდივიდის გარემოცვა:** ოჯახი, ნათესავები, მეგობრები; ცხოველთა/ ფრინველთა სამყარო; ბუნება/ბუნების მოვლენები; გეოგრაფიული დასახელებები, საცხოვრებელი ადგილი, ქალაქი, სოფელი; საყოფაცხოვრებო ნივთები; სკოლა, სასკოლო ნივთები; მომსახურების ობიექტები, სურსათი, საყიდლები;
- **აქტივობები:** ყოველდღიური საქმიანობა; განრიგი, არდადეგები, გართობა, ჰობი, სპორტი, თამაშები; ყოველდღიური საჭიროებები; საყიდლებზე წასვლა, მგზავრობა/გადაადგილება; დღესასწაულები/ზეიმები;
- **ორიენტირები:** წელიწადის დროები, თვეები, კვირის დღეები; ქვეყნის მხარეები, ადგილმდებარეობა.
- **მახასიათებლები:** ფერი, ზომა, ფორმა, რაოდენობა, წონა, ტემპერატურა.

სოციოკულტურა და კულტურა

- დღესასწაულები და ტრადიციები (დამახასიათებელი თავისებურებები, დეკორაციები, ტრადიციული ჩაცმულობა, კერძები, პერსონაჟები, თამაშები და სხვა);
- მოზარდის კვების რეჟიმი, ჩვეული საუზმე/კერძები და სხვა;
- მოზარდის სასკოლო კვირის და დღის განრიგი, სასწავლო საგნები, არდადეგები, თავისუფალი დრო, გართობა, დასვენება;
- ინგლისურენოვანი ქვეყნები, დედაქალაქები/ ქალაქები, ღირსშესანიშნაობები, ფულის ერთეულები.

ტექსტის ტიპები

პრაგმატული ტექსტები:

მითითება, სავარჯიშოს პირობა, ინსტრუქცია, თამაშის წესები, საჯარო წარწერა (გამაფრთხილებელი წარწერა გაჩერების/მაღაზიის/საჯარო შენობის დასახელება, მემორიალური დაფა, აბრა), ანკეტა, კვირის განრიგი, გაკვეთილების ცხრილი, სავიზიტო ბარათი, ბილეთი, კატალოგი, სამარშრუტო გეგმა, მენიუ, კულინარული რეცეპტი, ღია ბარათი, მეგობრული წერილი, მარტივი შეტყობინება, ამინდის პროგნოზი;

სასწავლო მიზნებით შედგენილი (დიდაქტიზებული) ტექსტები:

თემატური დიალოგი, მონოლოგი, მარტივი თხრობითი ან აღწერითი ტექსტები, ადაპტირებული ილუსტრირებული მოთხრობები და სხვა;

საინფორმაციო და შემეცნებითი ტექსტები:

ადაპტირებული სტატიები საბავშვო ჟურნალიდან, გაზეთიდან, ენციკლოპედიიდან და სხვა;

მულტიმედია ტექსტები:

ადაპტირებული კომიქსები, სხვადასხვა სახის აუდიო-ვიდეო რესურსები, ანიმაციური ფილმები, საბავშვო გადაცემები და სხვა.

ენობრივი საშუალებები

სამეტყველო აქტები

- **ინტერაქცია სოციალური ურთიერთობისას:** მისაღება, მოკითხვა, დამშვიდობება, წარდგენა/გაცნობა, მადლობის გადახდა, მოზოდინება, მილოცვა, კეთილი სურვილების გამოხატვა, წახალისება/შექება, შეთავაზება, დახმარების თხოვნა, ნებართვის თხოვნა/მიცემა, დაპატიჟება, ინტერაქცია სუფრასთან;
- **ინტერაქცია ინფორმაციის მოსაპოვებლად:** პირადი მონაცემების (ვინაობა, წარმომავლობა, ასაკი, მისამართი, ტელეფონის ნომერი) გაცვლა; ადამიანის დახასიათება / საგნის აღწერა; თარიღის, საქმიანობის, ჯანმრთელობის, ამინდის გაგება; ინტერაქცია საყიდლებზე ყოფნისას;
- **ინტერაქცია შეხედულებებისა და დამოკიდებულებების შესახებ:** მოწონება/არ მოწონება; სურვილისა და ინტერესის გამოხატვა; დადებითი და უარყოფითი შეფასება; დათანხმება, უარყოფა, აკრძალვა; აზრის, დამოკიდებულების, პოზიციის გამოხატვა;
- **ინტერაქცია ემოციებისა და შეგრძნებების შესახებ:** ემოციებისა (სიხარული, ბრაზი, წუხილი, გაოცება, შიში) და შეგრძნებების (ტკივილი, წყურვილი, შიმშილი, სიცივე, სიცხე) გამოხატვა;
- **ინტერაქცია დროისა და სივრცის შესახებ:** დროის მითითება, ინტენსივობის (ქრონოლოგია, სიხშირე, ხანგრძლივობა) განსაზღვრა; ადგილმდებარეობისა და მიმართულების მითითება.

გრამატიკა

დაწყებითი საფეხურის მოცემულ ეტაპზე ენობრივი საკითხები და გრამატიკული ცნებები ისწავლება პრაქტიკული აქტივობებით, კონკრეტულ საკომუნიკაციო სიტუაციებსა და მაგალითებზე დაყრდნობით. სწავლების ამ ეტაპზე მიზანშეწონილი არ არის გრამატიკული წესებისა და ენობრივი კანონზომიერებების თეორიული სწავლება.

მოსწავლეები კონტექსტში ამოიცნობენ და იყენებენ კომუნიკაციური მიზნის განსახორციელებლად საჭირო ძირითად ენობრივ საშუალებებს:

- საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვისი გამოთქმები, კლიშეები, ენობრივი კონსტრუქციები, მეტყველების თავაზიანი და ფამილარული ფორმულები;
- ზმნური და სახელური ფორმები (verbs, nouns, adjectives, adverbs, pronouns);
- დროის/ადგილმდებარეობის გამომხატველი მარტივი ენობრივი საშუალებები (preposition, adverbs);
- ზმნის ახლანდელი, წარსული და მომავალი დროის გამომხატველი ფორმები, ზმნიზედები (მაგ. Verb forms, present/past/future tenses, time expressions);
- სხვადასხვა მოდალობის წინადადებები (affirmative, interrogative, negative);
- სიტყვათა წყობა შესაბამისი მოდალობის მქონე წინადადებაში (მაგ., SVO /subject, verb, object word order);
- წინადადებები აგებულების მიხედვით - მარტივი, რთული თანწყობილი/ქვეწყობილი (simple, compound, complex);
- სინტაქსური მიმართებები მარტივი წინადადებების წევრებს შორის (მაგ., Subject-verb agreement);
- ორთოგრაფიის წესები, სასვენი ნიშნები.

[2. ინგლისური ენა საბაზო საფეხურზე

შესავალი

საბაზო საფეხურზე პირველი უცხოური ენის სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

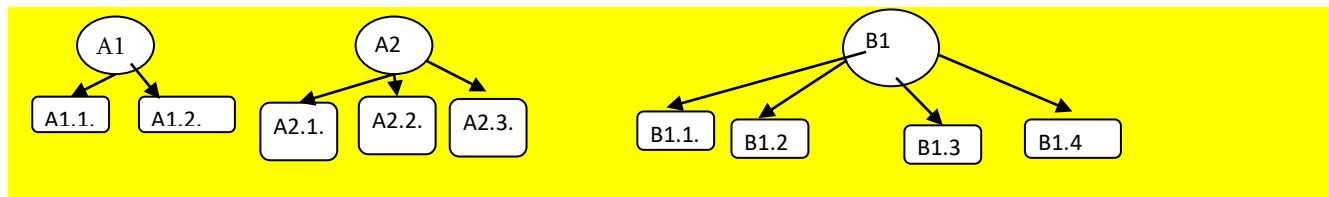
- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები;
- დ) შეფასება;
- ე) ტერმინოლოგიური ლექსიკონი;
- ვ) დანართი - გრამატიკა.

საბაზო საფეხურზე უცხოური ენის შესწავლისას მოსწავლეები უცხოურ ენას ფუნქციურად გამოიყენებენ კომუნიკაციური მიზნებისა თუ სასწავლო საქმიანობათა განსახორციელებლად; დაეუფლებიან ენის სწავლის უნარებს.

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში წარმოდგენილია პირველი და მეორე უცხოური ენების სტანდარტებისა და ევროსაბჭოს ენის ფლობის დონეების საორიენტაციო შესაბამისობა.

	პირველი უცხოური ენა		მეორე უცხოური ენა	
	მოსმენა და კითხვა	წერა და ლაპარაკი	მოსმენა და კითხვა	წერა და ლაპარაკი
I-IV კლასების სტანდარტი	A1.1	A1.1		
V-VI კლასების სტანდარტი	A2.2.	A2.1	A1.2.	A1.2
VII – IX კლასების სტანდარტი	B1.1	A2.3	A2.2	A2.1.

სასკოლო კონტექსტთან ადაპტირების მიზნით ეროვნული სასწავლო გეგმაში A1, A2; B1 დონეები შემდეგ ქვესიმრავლეებადაა დაშლილი:

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

საბაზო საფეხურზე პირველი უცხოური ენის სწავლა-სწავლების მიზნებია, მოსწავლეს ჩამოუყალიბოს/განუვითაროს:

- უცხოურ ენაზე სხვადასხვა ტიპის ზეპირი და წერილობითი ტექსტების გაგებისა და შექმნა-გაზიარების უნარები;
- უცხოური ენის გამოყენების უნარი პრაგმატული თუ საგანმანათლებლო მიზნების განსახორციელებლად;
- ენობრივ-კულტურულ მრავალფეროვნების დაფასებისა და პატივისცემის უნარი;
- ენების ეფექტიანად სწავლისთვის საჭირო უნარ-ჩვევები;
- კონსტრუქციული თანამშრომლობის უნარი.

ამ მიზნებზე მუშაობით პირველი უცხოური ენა თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიისა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა და ღირებულებების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში.

ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და პასუხობს კითხვას, რა უნდა შეძლოს საბაზო საფეხურის მოსწავლეს პირველი უცხოურ ენაში.

ეს შედეგები ჯგუფდება სამ მიმართულებად:

ტექსტის მოსმენა/წაკითხვა და გაგება - მოიცავს სტრატეგიებს, რომლებსაც უნდა დაეუფლოს მოსწავლე უცხოენოვანი ტექსტების გასაგებად სოციოკულტურული კონტექსტების თავისებურებათა გათვალისწინებით.

წერა და ლაპარაკი - გულისხმობს სტრატეგიებს, რომელთა საშუალებითაც უნდა შეძლოს მოსწავლემ უცხო ენაზე ზეპირი და წერიტი კომუნიკაცია.

საქმიანობა უცხოური ენის გამოყენებით - გულისხმობს სოციალურ კონტექსტებში სხვადასხვა ტიპის საქმიანობათა უცხოურ ენაზე განხორციელებას. იგი შეესაბამება ენების დიდაქტიკის ახალ პარადიგმას - მოქმედებაზე ორიენტირებულ მიდგომას (action-oriented approach).

სტანდარტის შინაარსი განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებების, თემატური ჩარჩოების, საგნობრივი საკითხების სახით.

საბაზო საფეხურის სტანდარტით განსაზღვრული შედეგები, ცნებები და საკითხები უნდა დამუშავდეს მოსწავლისთვის ნაცნობ კონტექსტებში. ეს კონტექსტები თემატური ჩარჩოს სახითაა განსაზღვრული. მასწავლებლის თუ ავტორის მიერ შერჩეული სასწავლო თემები საბაზო საფეხურის სამივე კლასისთვის უნდა გამომდინარეობდეს სტანდარტის თემატურ ბლოკიდან.

თემატური ჩარჩო საბაზო საფეხურის სასწავლო თემებისათვის აჩვენებს იმ კონტექსტებს, რომლებშიც უნდა შეძლოს მოსწავლემ უცხოური ენის გაგება-გამოყენება.

სტანდარტის შედეგების ინდექსების განმარტება

სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების საფეხურსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **Iუცხ.საბ.1.**:

„**Iუცხ**“ - მიუთითებს პირველ უცხოურ ენას;

„**საბ**“ - მიუთითებს საბაზო საფეხურს;

„**1**“ - მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

პირველი უცხოური ენის (ინგლისურის) სტანდარტის შედეგები (VII-IX კლასები)		
შედეგის ინდექსი	მიმართულება: ტექსტის მოსმენა/წაკითხვა და გაგება (რეცეპციული უნარები)	ცნებები

მოსწავლემ უნდა შეძლოს:		
Iუცხ.საბ.1.	მოსმენამდე/წაკითხვამდე ტექსტის ტიპის განსაზღვრა მისი სტრუქტურული და სიტუაციური მახასიათებლების ამოცნობის გზით;	ტექსტის ტიპი
Iუცხ.საბ.2.	ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით ტექსტის შინაარსის გააზრება და საკუთარ გამოცდილებასთან დაკავშირება;	ტექსტის სტრუქტურული ელემენტები
Iუცხ.საბ.3.	ტექსტებში ასახული სოცოკულტურული თავისებურებების ამოცნობა და მათ მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების გამოვლენა;	საკომუნიკაციო სიტუაცია
Iუცხ.საბ.4.	ტექსტის გაგებამდე, გაგების პროცესში და გაგების შემდგომ შესაბამისი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება;	კულტურათშორის ი დიალოგი
Iუცხ.საბ.5.	ტექსტის გააზრებისას წარმოქმნილი პრობლემების გაანალიზება, მათი გადაჭრის გზების დადგენა (სწავლის პროცესის მართვა - მეტაკოგნიტური სტრატეგია).	სტრატეგიები
მიმართულება: წერა და ლაპარაკი (პროდუცირება)		ლექსიკა
მოსწავლემ უნდა შეძლოს:		
Iუცხ.საბ.6.	ზეპირი საკომუნიკაციო სიტუაციის/მიზნის შესაბამისი სამეტყველო მოქმედებების შესრულება სათანადო სტრატეგიების გამოყენებით;	გრამატიკა
Iუცხ.საბ.7.	ნასწავლი ენობრივი საშუალებებით საკომუნიკაციო მიზნის შესაბამისი წერილობითი ტექსტის პირველადი ვარიანტის შემუშავება;	ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები
Iუცხ.საბ.8.	პირველადი ვარიანტის ცალკეული აზრების, მთლიანი ტექსტის ენობრივი, შინაარსობრივი თუ სტრუქტურული გაუმჯობესება, საბოლოო ვარიანტის სათანადოდ გაფორმება;	
Iუცხ.საბ.9.	წერამდე, წერის დროს და წერის შემდგომ ფაზებში შესაბამისი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება;	
Iუცხ.საბ.10.	ზეპირი და წერილი კომუნიკაციისას წარმოქმნილი პრობლემების გაანალიზება, მათ გადასაღებად სამოქმედო გეგმის შედგენა (სწავლის პროცესის მართვა - მეტაკოგნიტური სტრატეგია).	
მიმართულება: საქმიანობა უცხოური ენის გამოყენებით		
მოსწავლემ უნდა შეძლოს:		
Iუცხ.საბ.11.	კულტურათშორისი დიალოგის ხელშეწყობი ინიციატივების გამოვლენა და რეალიზება, სოცოკულტურული თავისებურებების გაზიარება;	
Iუცხ.საბ.12.	ზეპირი და წერილი კომუნიკაციის უნარების გამოყენებით იდეების განხორციელება.	

შინაარსი

ცნებები და საკითხები

ტექსტის ტიპი

- სასწავლო მიზნით შექმნილი (დიდაქტიზებული) ტექსტი (მაგ., თემატური დიალოგი/მოწოდება, აღწერითი, თხრობითი ტექსტი);
- პრაგმატული ტექსტები (მაგ., განრიგი/პროგრამა, გზის მარშრუტი, რეკლამა, აფიშა);
- კორესპონდენცია (მაგ. ღია ბარათი, მეგობრული წერილი, შეტყობინება/SMS/CHAT);

- საინფორმაციო-შემეცნებითი ტექსტები (მაგ., ცნობარი, ანოტაცია, ინტერვიუ, ბუკლეტი, პირადი გამოხმაურება, საყმაწვილო ენციკლოპედიის სტატია);
- გასართობ-შემოქმედებითი ტექსტები (მაგ., სიმღერა, ლექსი, სკეტჩი, რიტმული ტექსტი, რეპი, კარიკატურა, კლიპი).

ტექსტის სტრუქტურული ელემენტები (მაგ., სათაური, რუბრიკა, ილუსტრაცია, სქემა, აბზაცი)

აბზაცი - სტრუქტურა: თემატური წინადადება, დამხმარე წინადადებები (დამატებითი ინფორმაციის შემცველი მაგალითი, დეტალი, მონაცემი თემატურ წინადადებაში ასახული მთავარი იდეის შესახებ), დასკვნითი წინადადება;

ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები/საკომუნიკაციო სიტუაცია (მაგ., კომუნიკაციის ადგილი, მიზანი, მონაწილეები, ადრესატი, ავტორი);

სოციოკულტურული თავისებურება (მაგ., რეალიები, ფასეულობები, ზნე-ჩვეულებები, კულტურული ნორმები)

კულტურათშორისი დიალოგი;

სტრატეგიები

- მოსმენის სტრატეგიები მოსმენის პროცესის თითოეული ფაზისათვის (მოსმენამდე, მოსმენის დროს, მოსმენის შემდეგ)
- კითხვის სტრატეგიები კითხვის პროცესის თითოეული ფაზისთვის (კითხვამდე, კითხვის დროს, კითხვის შემდეგ)
- ლაპარაკის სტრატეგიები ზეპირი კომუნიკაციამდე და კომუნიკაციის დროს;
- წერის სტრატეგიები წერის პროცესის თითოეული ფაზისთვის (წერის დაწყებამდე, წერის დროს, პირველი ვარიანტის შექმნის შემდეგ)
- ლექსიკისა და გრამატიკის სწავლის სტრატეგიები;
- სწავლის პროცესის მართვა (მეტაკოგნიტური სტრატეგიები)

ლექსიკა - ანტონიმი, სინონიმი, ომონიმი, ფრაზეოლოგიზმი/მყარი შესიტყვება;

გრამატიკა - ფონეტიკა, მორფოლოგია, სინტაქსი;

ლექსიკურ-გრამატიკული ცოდნა კომუნიკაციურ მიზნების განხორციელებას უნდა ემსახუროდეს. შესაბამისად, ლექსიკა და გრამატიკული საკითხები ცალკეულ სასწავლო თემის საკომუნიკაციო მიზნებიდან გამომდინარე განისაზღვრება.

ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები

ქვემოთ წარმოდგენილია იმ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებების ჩამონათვალი, რომელთა შესრულებაც უნდა შეძლოს მოსწავლემ სხვადასხვა კონტექსტსა თუ სიტუაციებში კომუნიკაციისას. სტანდარტი გამოყოფს მიკროფუნქციებს და მაკრო-ფუნქციებს.

მიკროფუნქციები:

- **ინტერაქცია სოციალურ რიტუალებში** - მისაღება; ვინმეს/საკუთარი თავის წარდგენა; ვინმეს მიღება; მილოცვა; კეთილი სურვილის გამოხატვა; გამომშვიდობება; ტელეფონზე ინტერაქცია (ზარზე პასუხი, თანამოსაუბრის ვინაობის დადგენა, მოზოდისება, დალოდების თხოვნა, საუბრის დასრულება); მადლობის გადახდა;
- **ინტერაქცია ინფორმაციის შესახებ:** სახელდება, მითითება, აღნიშვნა; ინფორმაციის მოთხოვნა/გაცემა: რაიმე საგნის/პიროვნების შესახებ (რა არის, ვინ არის); დროის შესახებ (დროის მონაკვეთების აღნიშვნა; დროში - აწმყოს, წარსულსა თუ მომავალში - ლოკალიზება; თანადროულობის, წინმსწრებობის, მერმინდელობის გამოხატვა, დასაწყისის, დასასრულის აღნიშვნა; განმეორებადობის, ხანგრძლივობის, სიხშირის აღნიშვნა); სივრცის შესახებ (ადგილის/ადგილმდებარეობის აღნიშვნა; მანძილის დაზუსტება, მოძრაობის, მიმართულება/ორიენტაციის აღნიშვნა); ვითარების შესახებ; რაოდენობისა და ხარისხის შესახებ; მიზეზის შესახებ; ფაქტის დადასტურება/ უარყოფა; ინფორმაციის შესწორება;
- **ინტერაქცია შეხედულებების და დამოკიდებულების შესახებ:** საკუთარი თვალსაზრისის გამოხატვა; მიმხრობა-გაზიარება; შეწინააღმდეგება, უარყოფა; დაპირისპირება; გამოხატვა იმისა, რომ რაიმე იცი ან არ იცი, შეგიძლია/არ შეგიძლია; გამოხატვა იმისა, რომ რაიმე გახსოვს ან დაგავიწყდა; რაიმეს შეხსენება; ეჭვის, დაურწმუნებლობისა თუ დარწმუნებულობის გამოხატვა; საკუთარი სურვილების, განზრახვის გამოხატვა; ვალდებულების, აუცილებლობის გამოხატვა; შედარება: მსგავსების/განსხვავების, მეტობის/ნაკლებობის აღნიშვნა, მიზეზშედეგობრივი კავშირები, მიზნის, პირობითობის გამოხატვა;
- **ინტერაქცია ემოციებსა და გრძნობებზე:** სიხარულის, სიამოვნების, ბედნიერების განცდის გამოხატვა; მოწყენილობის, სევდის გამოხატვა; ნუგეშისცემა, დამშვიდება; იმედის, გულდაწყვეტის გამოხატვა; შიშის, წუხილის, ფიზიკური ტკივილის გამოხატვა; მოწონების/არ მოწონების, აღფრთოვანების გამოხატვა; გამოხატვა იმისა, თუ რა გირჩევნია; კმაყოფილების/უკმაყოფილობის გამოხატვა; ბრაზის გამოხატვა; ინტერესის გამოხატვა რაიმეს მიმართ; გაკვირვების/ინდიფერენტული დამოკიდებულების, მადლიერების გამოხატვა;
- **ინტერაქცია ქმედებებსა და საქმიანობებზე:** ბრძანების ან ინსტრუქციის მიცემა; დახმარების თხოვნა; შეკვეთის მიცემა (მაგ. კაფეში, რესტორანში); თხოვნაზე პასუხი გაცემა დათანხმებით, ყოყმანით, უარის თქმით; რაიმეს გაკეთების თხოვნა; რაიმე გაკეთების შეთავაზება; შეთავაზება; შეთავაზებაზე დადებითი ან უარყოფითი პასუხის გაცემა; რჩევის მიცემა, გაფრთხილება; გამხნეება; ნებართვის თხოვნა/მიცემა; აკრძალვა; დამუქრება; დაპირება; საყვედურის მიცემა;
- **სიტყვის, სათქმელის სტრუქტურირება** - გეგმის წარდგენა; თემის წამოწყება, თემის/საკითხის გაშლა-განვითარება დაჯგუფების, შედარების, აღწერის, თხრობის საშუალებით; მაგალითის მოყვანა; სხვისი ნათქვამის მოყვანა; თემის შეჯამება;
- **ზეპირი ინტერაქციის სტრუქტურირება** - თანამოსაუბრესთან საუბრის დაწყება; საუბარში ჩართვა/სიტყვის თხოვნა; სიტყვის მნიშვნელობის დაზუსტება/პარაფრაზირება, გადამოწმება იმის, რომ თანამოსაუბრეს ჩვენი ესმის; კითხვის დასმით გადამოწმება, რომ მართებულად გვესმის თანამოსაუბრისა; გაუგებრობის შემთხვევაში თანამოსაუბრისთვის თხოვნა, რომ უფრო ნელა ისაუბროს, დამარცვლოს, ნათქვამი გაიმეოროს, პარაფრაზირებით განმარტოს.

მაკრო-ფუნქციები: აღწერა, თხრობა, ახსნა-განმარტება

თემატური ჩარჩო საბაზო საფეხურის სასწავლო თემებისათვის

ქვემოთ მოცემული ჩარჩო აღწერს იმ კონტექსტებს, რომლებშიც უნდა შეძლოს მოსწავლემ უცხოური ენის გაგება-გამოყენება. შესაბამისად, საბაზო საფეხურის სამივე კლასის სასწავლო თემები მთლიანობაში უნდა შეესაბამებოდეს სტანდარტის თემატური ჩარჩოს.

ინდივიდის აქტივობის სფეროები			
პარამეტრები	პირადი	საზოგადოებრივი	საგანმანათლებლო
ადგილი	კერძო სივრცეები, მაგ., სახლი, ბინა, ეზო.	საჯარო სივრცეები სოფელსა თუ ქალაქში (მაგ., უბანი, ქუჩა, მოედანი, სხვადასხვა ტიპის ტრანსპორტი, პარკი, კაფე, აეროპორტი, მაღაზია, ბიბლიოთეკა, სადგური).	სკოლის შენობა და მისი მიმდებარე ტერიტორია, კოლეჯი, ლიცეუმი, პროფესიული სასწავლებელი.
ინსტიტუცია	ოჯახი, თემი.	მერია, პოლიცია, სამაშველო სამსახური, საქველმოქმედო საზოგადოება.	სკოლა და სასკოლო საზოგადოება, ზოგადი და პროფესიული განათლება.
ადამიანი	ოჯახის წევრები, ნათესავები, წინაპრები, თანატოლები, მეგობრები, ნაცნობები.	სხვადასხვა საქმიანობის და პროფესიის ადამიანები (მაგ., მეხანძრე, ექიმი, მზარეული, მწერალი, მოგზაური), მოქალაქე, მგზავრი, მაყურებელი, გულშემატკივარი და სხვ.	სკოლის პერსონალი (მაგ., მასწავლებელი, დამრიგებელი, დირექტორი, ბიბლიოთეკარი, დარაჯი), მოსწავლე, მშობელი.
საგანი	ავეჯი, სამოსი, საყოფაცხოვრებო ნივთები, სპორტული აღჭურვილობა და სხვ.	ფული, საფულე, სურსათი, საქონელი, წამლები, ოფიციალური დოკუმენტები (მაგ., პირადობის მოწმობა, მართვის მოწმობა).	სასკოლო აღჭურვილობა და ნივთები (მაგ., წიგნი, დაფა, ცარცი, კომპიუტერი, პროექტორი, სპორტული ინვენტარი).
მოვლენა	ოჯახური დღესასწაულები, ავადმყოფობა, დღეობები, სტუმრობა, წვეულება, კულტურული და სპორტული აქტივობები,	ბუნებრივი მოვლენები, უბედური შემთხვევა, ბაზრობა, კონკურსი, სპექტაკლი, სამოქალაქო და რელიგიური ზეიმი და სხვ.	სასწავლო წლის დასაწყისი/დასასრული, კლასგარეშე ღონისძიებები, კონკურსები, კონფლიქტები სკოლაში და სხვ.

	არდადეგები და სხვ.		
მოქმედება	ყოველდღიური ყოფითი, შემოქმედებით-ინტელექტუალური, სპორტული, გასართობი საქმიანობები (მაგ., ჭამა, ჩაცმა, კითხვა, მეცადინეობა, კოლექციონერობა, ტელევიზორის ყურება).	ყოფითი, შემოქმედებით-ინტელექტუალური, სპორტული, გასართობი აქტივობები საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში (მაგ., საყიდლებზე სიარული, თეატრში წასვლა, სპორტულ შეჯიბრში მონაწილეობა), მგზავრობა, მოგზაურობა.	სწავლა და სწავლება; კლასგარეშე შემოქმედებით-ინტელექტუალურ, სპორტულ და გასართობ აქტივობებში მონაწილეობა, მშობელთა კრება.
ბუნება, ცხოველთა სამყარო, მცენარეთა სამყარო	შინაური და გარეული ცხოველები, ყვავილები, ხეები, ტყე, მდინარე, ტბა, უდაბნო, ზღვა, მთა, მინდორი, კოსმოსი.		

საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვები

- როგორ მოვიქცე, რომ შევძლო ინგლისურენოვანი სხვადასხვა ტიპის ტექსტის გაგება?
- როგორ მოვიქცე, რომ შევძლო საკომუნიკაციო სიტუაციის შესაბამისი სამეტყველო მოქმედებების შესრულება?
- როგორ მოვიქცე, რომ წარმატებით გავართვათ თავი წერით საკომუნიკაციო ამოცანას?
- რატომ გამიჭირდა საკომუნიკაციო ამოცანის შესრულება? როგორ გადავლახო ეს სიძნელე? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ?
- როგორ შევუწყო ხელი კულტურათშორის დიალოგს, სოციოკულტურულ თავისებურებათა წარმოჩენასა და გაცვლა-გაზიარებას?
- რით ჰგავს, რით განსხვავდება უცხოური ენა და კულტურა მშობლიურისაგან?
- როგორ გამოვიყენო უცხოური ენის ცოდნა საქმიანი იდეების განსახორციელებლად?

გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა მოტივირებას და შინაგანი ძალისხმევის გააქტიურებას.
- ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.
- გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.
- დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლას).
- ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

გამჭოლი უნარები და ღირებულებები

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

პასუხისმგებლობა	• სასკოლო და სხვა საქმიანობებში ნაკისრი ვალდებულების შესრულება; • სამუშაოს დადგენილ ვადებში დასრულება და ჩაბარება; • საკუთარი ქცევის მართვა, საკუთარ ქცევებზე პასუხისმგებლობის აღება.
თანამშრომლობა	• მზაობა ჯგუფში/გუნდში სხვადასხვა ფუნქციის შესასრულებლად; • განსხვავებული იდეების, შეხედულებების კონსტრუქციულად განხილვა; • რესურსების, მოსაზრებების, ცოდნის გაზიარება პრობლემათა ერთობლივად გადაჭრის, გადაწყვეტილებათა ერთობლივად მიღების მიზნით. • ჯგუფის წევრებს შორის განაწილებული სამუშაოს შესრულება.
დროსა და სივრცეში ორიენტირება	• თანამედროვე რეალობის სივრცულ-დროით ჭრილში გააზრება და ინტერპრეტირება; • მულტიპერსპექტიული ხედვა დროითი და სივრცული ფაქტორების გათვალისწინებით.
ეთიკა	• ეთიკური და ქცევითი ნორმების დაცვა; • სოლიდარობის განცდა; • სხვებისადმი ემპათია; • პიროვნული ღირსების გააზრებისა და დაცვების უნარი; • განსხვავებულობის მიმღებლობა; • საკუთარ სოციალურ აქტივობაზე პასუხისმგებლობის გააზრება.
ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	• ინფორმაციის/სასწავლო მასალის (დიდაქტიზებული, პრაგმატული, საინფორმაციო-შემეცნებითი, გასართობ-შემოქმედებითი ხასიათის ტექსტები) მოძიება ინტერნეტში სხვადასხვა საძიებო სისტემის მეშვეობით; • ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება სასწავლო მასალისა და სხვადასხვა ტიპის ტექსტების შესაქმნელად და პროექტების განსახორციელებლად (სხვადასხვა ხასიათის ღია ბარათის/მეგობრული წერილის/შეტყობინების ელექტრონული ვერსიის მიწერა ელექტრონული ფოსტის მეშვეობით, უცხოელ თანატოლებთან ჩეთში მონაწილეობა skype-ის, messenger-ის მეშვეობით; ვებგვერდის/ბლოგის შექმნა და უცხოურ ენაზე განხორციელებული სხვადასხვა პროექტის, მაგ., კულინარიული რეცეპტების კრებულის, სკოლის მოსწავლეთა ნახატების/ნაკეთობების კატალოგის სკოლის ვებგვერდზე/ ბლოგზე განთავსება); • ინფორმაციული საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება (მაგ., Word, PowerPoint) სასწავლო მასალისა და სხვადასხვა ტიპის ელექტრონული ტექსტების დასამუშავებლად.
კვლევა	• კვლევითი ამოცანის, კვლევის პროცედურების, მონაცემების მოპოვების გზებისა და აღრიცხვის ფორმების განსაზღვრა; სათანადო რესურსების შერჩევა; • კვლევის ჩატარება, მონაცემების აღრიცხვა და სხვადასხვა ფორმით წარმოდგენა/ ორგანიზება; • მონაცემების ანალიზი, არგუმენტირებული მსჯელობის საფუძველზე დასკვნების გამოტანა; კვლევის შედეგების შეფასება; • კვლევითი სამუშაოების ჩატარების დროს ეთიკისა და უსაფრთხოების ნორმების დაცვა.
შემოქმედებითი აზროვნება	• ჩანაფიქრის შემოქმედებითად განხორციელება; • ორიგინალური იდეების გამოვლენა და ხორცშესხმა; ახლის შექმნა; • დასმული პრობლემების გადასაჭრელად არასტანდარტული გზების მოძიება;

მეთოდური მიდგომები

უცხოური ენის სწავლა-სწავლება შემდეგ მეთოდურ მიდგომებს უნდა ითვალისწინებდეს:

- უცხოური ენის სტანდარტის მოთხოვნათა შესრულება მოითხოვს უცხოურ ენაზე კომუნიკაციური უნარების ფუნქციურად გამოყენების უნარების განვითარებას. ამ მოთხოვნის უზრუნველსაყოფად მნიშვნელოვანია ეგრეთწოდებული „უკუსვლით დაგეგმვის“ (backward design) მეთოდის გამოყენება: პირველ რიგში, უნდა ვხედავდეთ, კონკრეტული თემატური ერთეულის ბოლოს, რა კომპლექსურ-ფუნქციური დავალებების/საქმიანობის შესრულება უნდა შეძლოს მოსწავლემ. შემდეგ, ეს დავალება უნდა დავშალოთ ცოდნისა და უნარების ცალკეულ კომპონენტებად, რომელთა ათვისებაც დასჭირდება მოსწავლეს იმისთვის, რომ ბოლოს შეძლოს კომპლექსური დავალების შესრულება, რომლის დროსაც მოუწევს ფუნქციური გამონათქვამების, ლექსიკური, გრამატიკული, კომუნიკაციური ცოდნისა და უნარების ერთდროულად და ინტერაქტიულად გამოყენება.
- ლექსიკური მასალა თუ გრამატიკული საკითხები თვითმიზნურად არ უნდა ისწავლებოდეს, მათი სწავლება გადაჯაჭვული უნდა იყოს კომუნიკაციურ მიზნებთან. მოსწავლეს ის ლექსიკურ-გრამატიკული უნარები უნდა გამოვუმუშაოთ, რომლებსაც კონკრეტულ კომუნიკაციურ სიტუაციებში გამოიყენებს.
- მოსწავლე უნდა იყოს სწავლა-სწავლების პროცესის აქტიური მონაწილე. ამის უზრუნველსაყოფად მოსწავლე ჩართული უნდა იყოს განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითად მიზანს წარმოადგენს მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ხელს შეუწყობს ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვაში;
- სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია მეტაკოგნიციის გაუმჯობესებაზე ზრუნვა, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და მისი შესრულებისას „ხმამაღლა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს ეს აქტივობა (მაგ., კარგად გავეცნოთ პირობას და დავაკვირდეთ, რას მოითხოვს იგი; აქვს თუ არა პირობას თანხმობები მასალა, მაგ., სურათები? ამიტომ, სანამ ტექსტს წავიკითხავთ, ხომ არ სჯობს, ჯერ სურათებს გავეცნოთ და ვნახოთ, რა ინფორმაციის შემცველია ეს სურათები? და მისთ).

წინმსწრები მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფურად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.), ასევე სტრატეგიები, რომლებსაც გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ნამუშევრები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები

გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ (ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებს და აუმაღლებს სწავლის ქმედუნარიანობას.

- ყოველი ახალი თემატური ერთეულის სწავლება უნდა იწყებოდეს მოსწავლისთვის ნაცნობი კონტექსტების შეთავაზებით, სახელდობრ, იმგვარი ტექსტების დამუშავებით, რომლებიც მარტივ საკომუნიკაციო სიტუაციას წარმოადგენს. სწორედ ამ ტექსტების კონტექსტში უნდა გაეცნოს მოსწავლე იმ ახალ ენობრივ მასალას (ლექსიკურ ერთეულებს, გრამატიკულ ფორმებს თუ მექანიზმებს), რომლებსაც მომდევნო ეტაპზე ცალკეული სავარჯიშოების საშუალებით აითვისებს იმ მიზნით, რომ შემდგომ ზეპირმეტყველებასა და წერით მეტყველებაში გამოიყენოს.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

წლიური პროგრამა სტანდარტზე დაყრდნობით იგეგმება და გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს. წლიური პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა. სკოლას შეუძლია გამოიყენოს რეკომენდაციის სახით შეთავაზებული წლიური პროგრამა ან თავად დასახოს სტანდარტის მიღწევის გზები. წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემების საშუალებით (შედეგი არ წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასწავლო ერთეულს - თემას).

სასწავლო თემის დასაგეგმად გამოიყენება შემდეგი კომპონენტები:

სასწავლო თემა სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.
ცნებები, ტექსტები, საკითხები ტექსტებისა და საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.
საკვანძო შეკითხვები თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა: • მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად; • სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა; • თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მათემატიკურ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.
აქტივობები მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული

გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.

კომპლექსურ/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი

კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

როგორ აიგება სასწავლო თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრესი ორიენტირებია სტანდარტის შედეგები. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. სტანდარტის ცნებებსა და შედეგებზე დაყრდნობით განისაზღვრება საკვანძო შეკითხვები და შეფასების ინდიკატორები, შეირჩევა ტექსტები, შემუშავდება იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის. ამის შემდეგ განისაზღვრება საგნობრივი საკითხები, რესურსები, დავალებების ტიპები/ნიმუშები. თითოეულ თემაზე მუშაობის პროცესი მოემსახურება ზოგადი მკვიდრი წარმოდგენების ჩამოყალიბებას. უცხოურ ენაში მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის მოთხოვნებზე დაყრდნობით და საერთოა სასწავლო წლის თემებისათვის.

ქვემოთ თემის ასაგებად გადასადგმელი ნაბიჯები წარმოდგენილია სქემატურად, ცხრილის სახით.

ცხრილი. სასწავლო თემის აგების პროცესი

ნაბიჯი 1. თემატური საკვანძო შეკითხვების დასმა

ნაბიჯი 2. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა

ნაბიჯი 3. თემის ტექსტების/რესურსების შერჩევა
ნაბიჯი 4. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების იდეების შემუშავება
ნაბიჯი 5. საკითხების განსაზღვრა
ნაბიჯი 6. მიმდინარე აქტივობებისა და დავალებების განსაზღვრა-დაგეგმვა
ნაბიჯი 7. მკვიდრი წარმოდგენების განსაზღვრა

თემის სწავლა-სწავლების პროცესის ტაბულა

ქვემოთ მოცემულია პროცესის ტაბულა, რომელიც აჩვენებს, თუ როგორ მუშავდება კომუნიკაციურ-ენობრივი უნარები, როგორ წარიმართება, ერთი თემატური ერთეულის ფარგლებში, მოსწავლის აქტივობასა და სწავლის პროცესზე ორიენტირებული სწავლა-სწავლება. სწავლის პროცესზე ორიენტირება მოსწავლეს ეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, რაც ხელს უწყობს მას მიღწევების გაუმჯობესებაში.

თემა:
მოსმენა- გაგების პროცესი
საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე ტექსტის შინაარსის გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური უნარები?
ტექსტი/ტექსტები:
ბიჯები და სწავლა-სწავლების სტრატეგიები
ფაზა: მოსმენამდე
საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვემზადო ტექსტის მოსასმენად?
მოსმენის წინარე სტრატეგიები:
ბიჯი 1. დავალების ნათლად გააზრება და დაზუსტება პირობის გაანალიზების გზით; საჭიროებისამებრ, დამატებითი დაზუსტებების მოთხოვნა;

ბიჯი 2. სხვადასხვა ხერხით შინაარსის წინასწარ განჭვრეტა (მაგ., ვარაუდის გამოთქმა ილუსტრაციებზე, სათაურზე დაყრდნობით);

ბიჯი 3. ტექსტის გასააზრებლად საჭირო წინარე ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი, თემასთან დაკავშირებული) გახსენება-გააქტიურება; საჭიროებისამებრ (ტექსტის სირთულის მიხედვით) რამდენიმე აუცილებელი საკვანძო სიტყვის/მყარი შესიტყვების დამუშავება.

ფაზა: მოსმენის დროს

საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვიქცე, რომ უკეთ გავიგო ტექსტი? როგორ გავიადვილო ტექსტის გაგება?

მოსმენის სტრატეგიები:

ბიჯი 4. პირველი მოსმენა - ტექსტის ზოგადი შინაარსის გასაგებად გაცნობითი მოსმენა:

- ყურადღების გამახვილება მხოლოდ ნაცნობ სიტყვებსა და გამოთქმებზე, არავერბალურ ელემენტებზე (მაგ., მიმიკა-ჟესტიკულაცია, ხმის ტემბრი, ილუსტრაცია);

ბიჯი 5. სხვადასხვა ტიპის აქტივობის გამოყენებით ტექსტის მრავალჯერადი მოსმენა მთლიანი შინაარსის ეტაპობრივი კონსტრუირებისათვის:

მოსმენის სტრატეგიები:

- ჩანიშვნების გაკეთება;
- ინფორმაციის დაჯგუფება, ორგანიზება სხვადასხვა გრაფიკის, სქემის გამოყენებით;
- გაუგებარი მონაკვეთის თავიდან მოსმენა;
- უცნობი სიტყვების მნიშვნელობის გამოცნობა კონტექსტზე დაყრდნობით;
- სელექციური მოსმენა - ყურადღების მიზანმიმართულად გამახვილება კონკრეტულ ინფორმაციაზე.

ფაზა: მოსმენის შემდეგ

საკვანძო შეკითხვები: როგორ გავიგე ტექსტი? რით უკავშირდება ჩემს გამოცდილებას?

რამ შემაფარბა გაგების პროცესში? რატომ გამიჭირდა ტექსტის გაგება? როგორ უნდა გადაემეჭრა ეს პრობლემა? რამ შემიწყო ხელი მოსასმენი ამოცანის წარტმადეტებით გადაჭრაში?

ბიჯი 6. გაგებულის გადამოწმება, შეკითხვების, რეფორმულირებების და კომენტარების დახმარებით; დაზუსტება ინფორმაციის, მართებულ ვარიანტამდე მისვლა; ბიჯი 7. მოსმენილის დაკავშირება საკუთარ გამოცდილებასთან; განცდილის, ნააზრევის გაზიარება (ენის ფლობის დაბალ საფეხურზე - მშობლიურ ენაზე); ბიჯი 8. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება ტექსტის გაგებისათვის გამოყენებულ მიდგომებთან (მეტაკოგნიცია); • დაფიქრება გამოყენებული სტრატეგიებზე, ეფექტიანობის შეფასება, შედარება სხვების მიერ გამოყენებულ სტრატეგიებთან; • გაგების პროცესის გაუმჯობესებისათვის შესაძლო გზების შეთავაზება/მითითება. როგორ მოვიქცე ენობრივ-გრამატიკული მასალის ასათვისებლად? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ?
გარდამავალი ფაზა პროდუცირებისაკენ
ბიჯი 9. - ტექსტზე დაფუძნებით ენობრივი (ფონეტიკური, ლექსიკური, გრამატიკული) უნარების განვითარება, ახალი ენობრივი მასალის (ლექსიკა, გრამატიკული ფორმები, შესიტყვებები, სამეტყველო ფუნქციები) ათვისება სხვადასხვა ენობრივი აქტივობით; სწავლის სტრატეგიები: • ინდუქციური მიდგომა - კონკრეტულ მაგალითებზე დაყრდნობით წესის გამოყვანა; • დედუქციური მიდგომა - ენობრივი კანონზომიერების/წესის ამოცნობა, განზოგადება და გამოყენება კონკრეტულ მაგალითებში; • პარალელების გავლება მშობლიურ ან სხვა ენასთან - ნიშანდობლივი ენათშორისი შედარებების გაკეთება შესასწავლი ენის სისტემისა და ფუნქციონირების გაგების ხელშესაწყობად; • დამახსოვრების ხერხების გამოყენება - მაგ., რამდენჯერმე გადაწერა ან ხმამაღლა გამეორება, დაჯგუფება, კონტექსტში ჩასმა/გამოყენება, ასოცირება, ჩანიშვნების გაკეთება და სხვ. ლაპარაკი საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე, რომ წარმატებით გავართვა თავი ზეპირ საკომუნიკაციო ამოცანას? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები? ბიჯები და სწავლის სტრატეგიები ფაზა: მომზადება კომუნიკაციისთვის საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო ზეპირი კომუნიკაციისთვის?

ბიჯი 1. დავალების მოთხოვნათა ნათლად გააზრება, საჭიროებისამებრ, დამატებითი დაზუსტებების მოთხოვნა;

ბიჯი 2. საკომუნიკაციო სიტუაციის ელემენტების დაზუსტება (თემა, მიზანი, ადრესატი/აუდიტორია, კონტექსტი, ტექსტის ტიპი;

ბიჯი 3. მომზადება აუდიტორიის წინაშე გამოსასვლელად;

სწავლის სტრატეგიები

- **ცოდნის მობილიზება** - საჭირო ენობრივი რესურსების (შესიტყვებების, კლიშეების, საკვანძო სიტყვების, სამეტყველო აქტების, გრამატიკული ფორმების) გახსენება და/ან მოძიება და ჩანიშვნა. საჭიროებისამებრ, დამატებითი ინფორმაციის მოძიება-ჩანიშვნა
- **გეგმის მომზადება** (პრეზენტაციის შემთხვევაში - საპრეზენტაციო მასალის);
- **რეპეტიციის გავლა** - წარმოთქმის, ინტონაციის, თავისუფლად მეტყველების უნარის გასავარჯიშებლად, ღელვის შესამცირებლად; ვარჯიშისას ხმის, არავერბალური ელემენტების - სახის გამომეტყველების, ქესტიკულაციის გაკონტროლება.

ზეპირი კომუნიკაციისას

საკვანძო შეკითხვა: როგორი სტრატეგიები გამოვიყენო ზეპირი კომუნიკაციის ამოცანის წარმატებით გადასაჭრელად?

ბიჯი 4. გამოსვლა აუდიტორიის წინაშე;

- **სტრატეგია - პარაფრაზირება** - საუბრის დროს სიტყვის დავიწყების/არცოდნის შემთხვევაში საკომპენსაციო საშუალებების (მაგ., ქესტიკულაციით მითითება, ნაგულისხმევი საგნის აღწერა ან მისი დანიშნულების აღნიშვნა) გამოყენება.

ფაზა: ზეპირი კომუნიკაციის შემდეგ

საკვანძო კითხვები: რატომ ვერ გადავჭერი წარმატებით საკომუნიკაციო ამოცანა? როგორ სტრატეგიების გამოვიყენე? რამ შემაფერხა? როგორ გავაუმჯობესო ზეპირი მეტყველების უნარი? რამ შემიწყო წინსვლაში ხელი?

ბიჯი 5. საკუთარი გამოსვლის შეფასება - წარმატებული ასპექტებისა და ხარვეზების ამოცნობა;

ბიჯი 6. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება გამოყენებულ სტრატეგიებზე, გაუმჯობესების სამოქმედო გეგმის შედგენა.

კითხვა

საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე ტექსტის ტიპის ამოსაცნობად და ტექსტის შინაარსის გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები?

ბიჯები და სტრატეგიები

ფაზა: კითხვამდე

საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო ტექსტის წასაკითხად?

ბიჯი 1. დავალების მოთხოვნათა ნათლად გააზრება და დაზუსტება პირობის გაანალიზების გზით, საჭიროებისამებრ, დამატებითი დაზუსტებების მოთხოვნა;

ბიჯი 2. მომზადება ტექსტის გაგების პროცესის ხელშესაწყობად.

კითხვის წინარე სტრატეგიები:

- სხვადასხვა ხერხით შინაარსის წინასწარ განჭვრეტა (მაგ., ვარაუდის გამოთქმა ილუსტრაციებზე, სათაურზე. ტექსტის სტრუქტურაზე დაყრდნობით)
- ტექსტის გასააზრებლად საჭირო წინარე ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი, თემასთან დაკავშირებული) გახსენება-გააქტიურება;
- თუ ტექსტი მოსწავლეთა ენის ცოდნის დონესთან შედარებით რთულია, ტექსტის გაგებისათვის საჭირო საკვანძო სიტყვების/შესიტყვებების ენობრივ ფორმების დამუშავება.

ფაზა: კითხვის დროს, შინაარსის კონტრუირების პროცესი;

საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვიქცე, რომ უკეთ გავიგო ტექსტი? როგორ გავიაღვილო ტექსტის გაგება?

ბიჯი 3. პირველი წაკითხვა ტექსტის ზოგადი შინაარსის გასაგებად გაცნობითი კითხვის სტრატეგიის გამოყენებით;

- **სწავლის სტრატეგიები:**
- ყურადღების მიმართვა ტექსტის სტრუქტურაზე, მის მაორგანიზებელ სიტყვიერ და არასიტყვიერ ელემენტებზე; სათაურის/ქვესათაურების, წარწერების, გამოყოფილი სიტყვების, აზნაცების პირველი და/ან ბოლო წინადადების წაკითხვით და მათზე დაყრდნობით შინაარსზე წარმოდგენის შექმნა.

ბიჯი 4. სხვადასხვა აქტივობის გამოყენებით ტექსტის მრავალგვარად დამუშავება მისი შინაარსის ეტაპობრივი კონსტრუირებისათვის;

შესწავლითი კითხვის სტრატეგიები:

- ტექსტის მთლიანად ჩაკითხვა უცნობ სიტყვებზე შეჩერების გარეშე;
- გაუგებარ მონაკვეთებთან მიბრუნება;
- მონაკვეთების, ეპიზოდების წარმოდგენაში გაცოცხლება;
- **გამოცნობა** - უცნობი სიტყვების, გამოთქმების მნიშვნელობის ამოცნობა ნაცნობი ელემენტების (ილუსტრაციების, ნაცნობი ფუძის, კონტექსტის, მშობლიურ ენაში დამკვიდრებული უცხოური სიტყვების და სხვ.) დახმარებით;
- უცნობი სიტყვების ამოწერა და ლექსიკონში ნახვა;
- შეკითხვების დასმა;

- ტექსტის მომდევნო მონაკვეთის შინაარსის განჭვრეტა;
- ინფორმაციის დაჯგუფება სხვადასხვა ხერხის (სემანტიკური რუკის, სქემატური ჩანაწერების, მაორგანიზებელი გრაფიკის) გამოყენებით;
- ტექსტის მონაკვეთის, აზრის შეჯამება;

ფაზა: კითხვის შემდეგ

საკვანძო შეკითხვები: როგორ გავიგე ტექსტი? რით უკავშირდება ჩემს გამოცდილებას?

რამ შემაფარბა გაგების პროცესში? რატომ ვერ გადავჭერი საკითხავი ამოცანა? როგორ უნდა გადაემეჭრა ეს პრობლემა? რამ შემიწყო ხელი წარმატებით საკითხავი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში?

ბიჯი 5. გაგებულის გადამოწმება, შეკითხვების, რეფორმულირებების და კომენტარების დახმარებით; ინფორმაციის დაზუსტება, მართებულ ვარიანტამდე მისვლა;

ბიჯი 6. წაკითხულის დაკავშირება საკუთარ ცხოვრებისეულ თუ წიგნიერ გამოცდილებასთან; განცდილის, ნააზრევის გაზიარება (ენის ფლობის დაბალ საფეხურზე - მშობლიურ ენაზე);

ბიჯი 7. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება ტექსტის გაგებისათვის გამოყენებულ სტრატეგიებზე, მეტაკოგნიტური პაუზა:

- დაფიქრება გამოყენებულ სტრატეგიებზე, ეფექტიანობის შეფასება, შედარება სხვების მიერ გამოყენებულ სტრატეგიებთან;
- სწავლის პროცესზე დაფიქრება-რეფლექსია, შემაფერხებელი და ხელშემწყობი პირობების გაცნობიერება;
- გაგების პროცესის გაუმჯობესებისათვის შესაძლო გზების შეთავაზება/მითითება.

➤ როგორ მოვიქცე ენობრივ-გრამატიკული მასალის ასათვისებლად? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ?

ფაზა: გადასვლა რეცეფციიდან პროდუცირებისაკენ

ბიჯი 8. გარდამავალი ბიჯი წერისაკენ - ტექსტის ახალი ენობრივი მასალის (ლექსიკა, გრამატიკული ფორმები, შესიტყვებები, სამეტყველო ფუნქციები და სხვ.) გაგება-გამოყენება სხვადასხვა ტიპის ენობრივი სავარჯიშოებით;

სწავლის სტრატეგიები:

- დამახსოვრების სხვადასხვა ხერხის გამოყენება - (რამდენჯერმე გადაწერა, პერიოდული გამეორება, დაჯგუფება, კონტექსტში ჩასმა, რაიმესთან ასოცირება და სხვ.);
- პარალელების გავლება მშობლიურ ან სხვა ენასთან - ნიშანდობლივი ენათშორისი შედარებების გაკეთება შესასწავლი ენის სისტემისა და ფუნქციონირების გაგების ხელშესაწყობად;
- დედუქცია - ენობრივი კანონზომიერების/წესის ამოცნობა, განზოგადება და გამოყენება კონკრეტულ მაგალითებში;
- ინდუქცია - კონკრეტულ მაგალითებზე დაყრდნობით წესის გამოყვანა;
- დამხმარე რესურსების შექმნა-გამოყენება (მაგ., გრამატიკული ცნობარის; სტრუქტურული მოდელები).

წერა
➤ როგორ მოვიქცე იმისთვის, რომ შევძლო წერილობითი ტექსტის შექმნა? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები?
ბიჯები და სტრატეგიები
ფაზა: წერის წინა სამზადისი საკვანძო: როგორ მოვემზადო წერითი ამოცანის გადასაჭრელად?
ბიჯი 1. წერის ჩანაფიქრის გამოკვეთა; წერის წინარე სტრატეგიები: • საკომუნიკაციო სიტუაციის განსაზღვრა - წერის მიზნისა და ადრესატის განსაზღვრა, თემისა და ტექსტის სახეობის შერჩევა. • იდეების გენერირება - იდეების მოფიქრება-ჩამოყრა. • ცოდნის მობილიზება/თავმოყრა - საჭირო ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი, თემასთან დაკავშირებული და სხვ.) გონებაში მოძიება-გააქტიურება; საჭიროებისამებრ, დამატებითი ინფორმაციის მოძიება სათანადო რესურსებში. • იდეების დაჯგუფება - იდეების დახარისხება, ურთიერთდაკავშირება მაორგანიზებელი სქემების გამოყენებით. • დამხმარე რესურსების მობილიზება - სტრუქტურული მოდელი, საკვანძო სიტყვები, გრამატიკული ცნობარი, დახარისხებული ლექსიკური ერთეულები, ჩანიშვნები). ბიჯი 2. გეგმის შედგენა დაჯგუფებულ იდეებზე დაყრდნობით.
ფაზა: წერის დროს საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვიქცე წერითი ამოცანის წარმატებით გადასაჭრელად?
ბიჯი 3. პირველადი ვარიანტის შედგენა გეგმაზე დაყრდნობით.
• ფაზა: წერის შემდეგ რატომ ვერ გადაჭერი წარმატებით წერითი ამოცანა? როგორ სტრატეგიების გამოვიყენე? რამ შემაფერხა? რამ შემიწყო ხელი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში? როგორ გაიუმჯობესო წერითი მეტყველების უნარი?
ბიჯი 4. პირველადი ვარიანტის გაუმჯობესება. სწავლის სტრატეგიები: • ნაწერის პოტენციური მკითხველის თვალთახედვით შეფასება; • შინაარსობრივი, სტრუქტურული შესწორებების შეტანა; • გრამატიკული და ორთოგრაფიული შეცდომების გასწორება დამხმარე რესურსების და ისტ-ის გამოყენებით;

ბიჯი 5. საბოლოო ვარიანტის შემუშავება და გაფორმება.

თემის შემაჯამებელი (კომპლექსური) დავალებები შესაბამისი შეფასების რუბრიკებით

დ) შეფასება

საბაზო საფეხურის ნებისმიერ კლასში საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშესაწყობად უპირატესი ადგილი უნდა მიენიჭოს განმავითარებელ შეფასებას, რომელიც მოსწავლეს თავისსავე წინარე შედეგებთან მიმართებით აფასებს, ზომავს მის ინდივიდუალურ წინსვლას, რითაც მას ცოდნის ეტაპობრივი კონსტრუირების საშუალებას აძლევს.

შემაჯამებელი (განმავითარებელი და განმსაზღვრელი) შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისათვის გამოიყენება კომპლექსური, კონტექსტის მქონე დავალებები, რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას. ამ დავალებათა შესაფასებლად გამოიყენება შეფასების რუბრიკები, ანუ კრიტერიუმების ბადე.

ტიპობრივი დავალებები შემაჯამებელი შეფასებისათვის

სტანდარტში შემოთავაზებულია ტიპობრივ დავალებათა ფართო არჩევანი. შემაჯამებელი შეფასებისათვის მასწავლებელი და/ან მოსწავლე შეარჩევს დავალების სასურველ ტიპს/ტიპებს.

- შემეცნებითი ხასიათის კონკრეტული საკითხის გამოკვლევა (მაგ. „რა ვიცი თუ წყლის შესახებ“, „ჩვენი უცხოელი თანატოლების სასკოლო ცხოვრება“) და ძიების შედეგების წარმოდგენა სასურველი ფორმატით (მაგ., პრეზენტაცია, პოსტერი, ბროშურა);
- მინი სოციალური კვლევა ყმაწვილებისათვის საინტერესო საკითხზე (მაგ. „რა მუსიკას უსმენენ ჩვენი თანატოლები“, „რა გადაცემებს ვუყურებთ უმეტესწილად“) კითხვარის შედგენა, გამოკითხვის ჩატარება, მონაცემების გაანალიზება და ზეპირი ან წერილობითი ანგარიშის წარდგენა; კორესპონდენციაში მონაწილეობა (წერილების მიწერა რეალური ან წარმოსახვითი უცხოელი თანატოლისთვის, ანონონიმური საკლასო მიმოწერა განვლილ თემატიკასთან დაკავშირებულ საკითხზე, რომელშიც ადრესატები ცდილობენ ამოიცნონ ავტორი.);
- ინტერვიუება აქტუალურ საკითხზე (მაგ., „როგორია შენი ოცნების სკოლა“, „უნდა გყავდეს თუ არა შინაური ცხოველები?“) კითხვების მომზადება, ინტერვიუების აღება/მიცემა და შედეგების წარდგენა;
- კულტურათა დიალოგის ხელშეწყობი პროექტის/აქტივობის განხორციელება (მაგ., ორენოვანი ტურისტული ვებგვერდის/ბუკლეტის; უცხო ქვეყნის დღესასწაულთა კალენდარის შექმნა, თეატრალური წარმოდგენა და სხვ.);
- შემოქმედებითი პროდუქტების შექმნა და წარდგენა (მაგ., სკეტჩი, რეპი, კლიპი, ვიდეორგოლი, რეკლამა, თანატოლთა ნაკეთობების კატალოგი და სხვ.);
- ტექსტის სხვა ფორმატში „გადაწერა“ (მაგ., ბიოგრაფიის საფუძველზე ბიოგრაფიული ცნობარის შედგენა, დღის წესრიგის საფუძველზე - დღიურის და სხვ.)

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი განმსაზღვრელი შეფასებისათვის განკუთვნილი დავალება

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს თავისი შეფასების ზოგადი რუბრიკა;
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე;

კონკრეტული რუბრიკის ნიმუშები

ნიმუში 1. შემაჯამებელი დავალება ზეპირმეტყველებაში

დავალების პირობა: მოცემულ სურათზე დაყრდნობით შეადგინე და მოყევი ამბავი - რა ხდებოდა სურათის გადაღებამდე ორი-სამი საათით ადრე და რა მოხდა შემდეგ. დააზუსტე პერსონაჟთა ვინაობა, დაახასიათე ისინი, გადმოეცი ამბები, მიუთითე მოქმედებათა თანამიმდევრობა, დრო და ადგილი. საუბრის მინიმალური დრო - 2 წუთი

კრიტერიუმების ბადე ზემოთ მოცემული შემაჯამებელი ზეპირი დავალებისათვის	ქულები	კომენტარი
პირობასთან შესაბამისობა		
იცავს დროის ლიმიტს	0 - 1	
იცავს პირობის შინაარსობრივ მოთხოვნებს	0 - 1	
კომუნიკაციური უნარ-ჩვევები		
თანამიმდევრულად აღწერს/გადმოსცემს მოქმედებებს	0 - 1	
განსაზღვრავს მოქმედების დროსა და სივრცეს	0 - 1	
ენობრივი უნარ-ჩვევები		
იყენებს ნასწავლი დროის გამომხატველ გრამატიკულ კონსტრუქციებსა და ენობრივ ფორმებს	0 - 1	
ადეკვატურად იყენებს ზმნის წარსული დროის გამომხატველ ფორმებს	0 - 1	
იყენებს ნასწავლ ლექსიკას	0 - 1	
შემოქმედებითი უნარ-ჩვევები		
ავლენს ფანტაზიის უნარს, ორიგინალურობას	0 - 1	
იჩენს გაბედულებას ენობრივი თვალსაზრისით	0 - 1	

ე) ტერმინოლოგიური ლექსიკონი

უცხოური ენების სტანდარტის სპეციფიკური ტერმინები

- **მაკრო-ფუნქციები** არის კატეგორიები, რომლებიც განსაზღვრავენ წერილობითი ან ზეპირი დისკურსის (გამონათქვამთა ბმული თანამიმდევრობის) ფუნქციურ გამოყენებას.
- **მიკროფუნქციები** არის კატეგორიები, რომლებიც განსაზღვრავენ ცალკეული გამონათქვამების ფუნქციურ გამოყენებას.
- **მოქმედებაზე ორიენტირებულ მიდგომა** (action-oriented approach) - ენების დიდაქტიკის ახალ პარადიგმას წარმოადგენს. განსხვავებით კომუნიკაციური მიდგომისაგან, რომელიც არსებითად ინფორმაციის გაცვლაზე იყო ორიენტირებული, ამ ახალ პარადიგმაში ენების სწავლა-სწავლების მთავარ ამოცანას შეადგენს სოციალურ კონტექსტებში სხვადასხვა ტიპის საქმიანობათა უცხოურ ენაზე განხორციელების უნარების განვითარება. თუკი კომუნიკაციური მიდგომის მთავარ საგაკვეთილო აქტივობას „სიმულაცია“ შეადგენდა, ამ ახალი მიმართულების მიხედვით, პროექტული სწავლა-სწავლებაა პრიორიტეტული.
- **ტექსტის სტრუქტურულ-ორგანიზაციული ელემენტები:**
 - ✓ არავერბალური ელემენტები: ილუსტრაცია, ჟესტ-მიმიკა, ლოგო, სქემა, შრიფტის სახესხვაობა, ზომა და სხვ.
 - ✓ ვერბალური ელემენტები: სათაური, თავი, რუბრიკა, აბზაცი;
- **სტრატეგიები:**
 - ✓ **მოსმენის/კითხვის წინარე სტრატეგიები** -
 - პირობის გააზრება;
 - ვარაუდების გამოთქმა;
 - ცოდნის მობილიზება - გულისხმობს ორი ტიპის ქმედებას: 1) იმ წინარე ენობრივი თუ თემასთან დაკავშირებული წინარე ცოდნის გონებაში მოძიება-გააქტიურებას, რომელიც უკავშირდება დასამუშავებელ ახალ საკითხებს; 2) საჭიროებისამებრ, ტექსტის გაგებისათვის აუცილებელი საკვანძო ლექსიკური ერთეულების ან გრამატიკული საკითხის დამუშავებას, დამატებითი ინფორმაციის მოძიებას სათანადო რესურსებში.
 - ✓ **სტრატეგიები მოსმენის/კითხვის დროს და შემდეგ** -
 - **გაცნობითი კითხვა** - გულისხმობს ტექსტის ზოგადი შინაარსის გასაგებად ყურადღების მიმართვას ტექსტის ორგანიზებაზე, მის სტრუქტურულ ერთეულებზე; ტექსტის შინაარსზე აზრის შესაქმნელად სათაურის/ქვესათაურების, ილუსტრაციების, წარწერების, გამოყოფილი სიტყვების, აბზაცების პირველი და/ან ბოლო წინადადების წაკითხვა (გაცნობითი მოსმენის შემთხვევაში მსმენელი ყურადღებას გაამახვილებს ნაცნობ სიტყვებსა და შესიტყვებებზე, არავერბალურ ელემენტებზე (ინტონაცია, მიმიკა-ჟესტიკულაცია, ხმის ტემბრი და სხვ.).
 - **სელექციური კითხვა/მოსმენა** - გულისხმობს ყურადღების მიზანმიმართულად წარმართვას არა მთლიან შინაარსზე, არამედ მხოლოდ და მხოლოდ კონკრეტულ ინფორმაციაზე.
 - **შესწავლითი კითხვა**: გულისხმობს ტექსტის დეტალურ დამუშავებას სხვადასხვა სტრატეგიის გამოყენებით. ამგვარ სტრატეგიებს წარმოადგენს:
 - **მთლიანად გადაკითხვა** - ტექსტის მთლიანად ჩაკითხვა უცნობ სიტყვებზე შეჩერების გარეშე თემატიკის/მთავარი საკითხების შესახებ აზრის შესაქმნელად;

- გონებაში დამუშავება - ტექსტის ცალკეული მონაკვეთის/აზრის შინაარსის წარმოდგენაში გაცოცხლება, წინარე ცოდნასთან დაკავშირება და დამუშავება;
- გამოცნობა გულისხმობს უცნობი სიტყვების, გამოთქმების მნიშვნელობის ამოცნობას ნაცნობი ელემენტების (კონტექსტის, მშობლიურ ენაში დამკვიდრებული უცხოური სიტყვების ილუსტრაციების, ნაცნობი ფუძის, მიმიკის და სხვ.) დახმარებით;
- უცნობი სიტყვების ამოწერა - ლექსიკონის დახმარებით უცხო სიტყვების მნიშვნელობის ამოცნობა;
- მიბრუნება - გაუგებარ, რთულ, ბუნდოვან მონაკვეთებთან მიბრუნება;
- შეკითხვების დასმა - ტექსტის მონაკვეთების ერთმანეთთან დასაკავშირებლად;
- ინფორმაციის დაჯგუფება - ინფორმაციის ორგანიზების სხვადასხვა ხერხის (სემანტიკური რუკის, სქემატური ჩანაწერების, ტაბულის, გრაფიკის) გამოყენება;
- ტექსტის სხვადასხვა მონაკვეთის/აზრის შეჯამება.

➤ ლაპარაკის სტრატეგიები:

- ცოდნის მობილიზება;
- რეპეტიცია;
- პარაფრაზირება - სიტყვის დავიწყების/არცოდნის შემთხვევაში საკომპენსაციო საშუალებების (მაგ., ქესტიკულაციით მითითება, ნაგულისხმევი საგნის აღწერა ან მისი დანიშნულების აღნიშვნა) გამოყენებას.

➤ წერის წინარე სტრატეგიები:

- კომუნიკაციის სიტუაციური მახასიათებლების (მიზნისა და ადრესატის, ადგილის) განსაზღვრა;
- იდეების გენერირება (დაბადება) - გულისხმობს იდეების მოფიქრება-ჩანიშვნას.
- იდეების დაჯგუფება - გულისხმობს იდეების ურთიერთდაკავშირებას, მათ შორის არსებული მიმართებების გამოკვეთას მაორგანიზებელი სქემების გამოყენებით.
- ცოდნის მობილიზება;
- გეგმის შედგენა;

➤ სტრატეგიები წერის დროს და წერის შემდგომ -

- პირველადი ვარიანტის შედგენა;
- პირველადი ვარიანტის გაუმჯობესება - ნაწერის პოტენციური მკითხველის თვალთახედვით შეფასება; შინაარსობრივი, სტრუქტურული, ენობრივი შესწორებების შეტანა; გრამატიკული და ორთოგრაფიული შეცდომების გასწორება დამხმარე რესურსების და ისტ-ის გამოყენებით; ნაწერის გაფორმება და გამოქვეყნება;

➤ სტრატეგიები ლექსიკისა და გრამატიკის შესასწავლად:

- ენათშორისი პარალელების გავლება;
- დამახსოვრების სხვადასხვა ხერხის გამოყენება;
- დედუქცია - ენის სწავლების კონტექსტში გულისხმობს ენობრივი კანონზომიერების/წესის ამოცნობას, განზოგადებას და გამოყენებას კონკრეტულ მაგალითებში.
- ინდუქცია - ენის სწავლების კონტექსტში გულისხმობს კონკრეტულ მაგალითებზე დაყრდნობით წესის გამოყენებას.

➤ სწავლის პროცესის მართვა (მეტაკოგნიტური სტრატეგიები) -

- აქტივობის/დავალის ღირებულების განჭვრეტა ანუ მოსწავლის მიერ იმ პიროვნული თუ სოციალური სარგებლის დანახვა, რომელსაც მოუტანს მას ამა თუ იმ აქტივობის შესრულება.

სასკოლო აქტივობების ღირებულების დანახვა მოტივაციის გაზრდის მნიშვნელოვანია ფაქტორია.

- სწავლის პროცესზე დაფიქრება (მეტაკოგნიტური პაუზა - სასწავლო აქტივობაში გამოყენებული სტრატეგიების გაანალიზება და შეფასება მიზანშეწონილობისა და ეფექტიანობის თვალსაზრისით და სათანადო დასკვნების გამოტანა;
- ენის სწავლის შემაფერხებელი და ხელშემწყობი ფაქტორების გაცნობიერება და მათი გათვალისწინებით წინსვლის ხელშეწყობა.

ვ) დანართი

გრამატიკა

Grammar

Nouns: Countable/Uncountable; Possessives; Regular/Irregular plural;

Articles: Definite, indefinite, zero;

Adjectives: Comparative/Superlative;

Adverbs: of time/place/frequency/degree/manner; Comparative/Superlative;

Numbers: Cardinal/Ordinal;

Pronouns: Personal, possessive, indefinite, demonstrative, reflexive, interrogative, reciprocal;

Verbs: Basic forms, V+ing; Regular/Irregular; Main/Auxiliary; Intransitive/Transitive; Linking, Phrasal, Modal; Verb patterns: Would+infinitive, V+infinitive, V+ing, etc.

Verb forms: Active - Present simple/continuous/perfect;

Past simple/continuous/perfect;

Preset perfect continuous;

Future forms: will+infinitive, going to, present continuous, present simple;

Future continuous;

Passive – Present simple/continuous/perfect/future; Past simple/continuous;

Prepositions: of time, place, direction, movement;

Conjunctions: Coordinating/Subordinating;

Types of sentences: Declarative/Imperative/Interrogative;

Elements of a sentence: Word order - Subject/Verb/Object;

Question forms: Yes/No, Wh, tag;

Sentence structure: Simple/Compound/Complex;

Conditionals: Zero/first, Wish+past simple;

Reported speech: Range of tense, reported questions/imperatives;

Wordbuilding: Suffixes/Prefixes/Compound words;

There is/are, used to+Verb, let/make+Object+Verb.

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - კვებვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 69. მეორე უცხოური ენის სტანდარტი

1. მეორე უცხოური ენა დაწყებით საფეხურზე

შესავალი

დაწყებით საფეხურზე უცხოური ენის სწავლა-სწავლების პრიორიტეტული მიზნებია:

- მოსწავლის ენობრივი ცნობიერების განვითარება;
- მეორე უცხოურ ენაზე ენობრივ-საკომუნიკაციო უნარების განვითარება;
- ენობრივ-კულტურული გამოცდილების გამდიდრება;
- ენის სწავლის უნარ-ჩვევების განვითარება.

მიმართულებების აღწერა

დასახული მიზნების მიღწევის უზრუნველსაყოფად უცხოური ენის სწავლება სამი მიმართულებით უნდა გაიშალოს: **1. ზეპირი მეტყველება (მოსმენა/მოსმენა-ყურება და ლაპარაკი), 2. წერითი მეტყველება (კითხვა და წერა), 3. ინტერკულტურა.**

მიმართულება: ზეპირი მეტყველება

ეს მიმართულება აერთიანებს ორ ერთმანეთთან მჭიდროდ დაკავშირებულ სამეტყველო ქცევას - **მოსმენა/მოსმენა-ყურებასა და ლაპარაკს** და ამ სამეტყველო აქტივობათა თანმხლებ სტრატეგიებს, რომლებიც მოსწავლეს გაუადვილებს საკომუნიკაციო მიზნების მიღწევას.

ამ მიმართულების ფარგლებში გამოიყენება ზეპირი მეტყველებისათვის დამახასიათებელი ისეთი ტიპისა და შინაარსის ტექსტები, რომლებიც სირთულით შეესაბამება სტანდარტით მოთხოვნილ დონეს. ასეთი ტიპის ტექსტებს წარმოადგენს თემატური დიალოგი, მონოლოგი, ინტერვიუ, სკეტჩი, რიტმული ტექსტი, რეპი და მისთ.

მოსმენის, რეპროდუცირებისა და პროდუცირების უნარების განსავითარებლად და განსამტკიცებლად აუცილებელია, მოსწავლეებმა მოსმენასა და ლაპარაკში ერთი და იმავე შინაარსისა და სახეობების ტექსტებზე იმუშაონ.

მიმართულება: წერითი მეტყველება

ეს მიმართულებაც აერთიანებს ორ ერთმანეთთან მჭიდროდ დაკავშირებულ სამეტყველო ქცევას - **კითხვასა და წერას** და ამ სამეტყველო აქტივობათა თანმხლებ სტრატეგიებს, რომლებიც მოსწავლეს გაუადვილებს საკომუნიკაციო მიზნების მიღწევას.

ამ მიმართულების ფარგლებში გამოიყენება წერითი მეტყველებისათვის დამახასიათებელი ტექსტის ისეთი ტიპები და სახეობები, რომლებიც სირთულით შეესაბამება სტანდარტით მოთხოვნილ დონეს. ასეთი ტიპის ტექსტებს წარმოადგენს სხვადასხვა ტიპის განრიგი, მეგობრული წერილი, დღიური, ამბავი, მენიუ, კულინარული რეცეპტი, ფილმის ანოტაცია, ცნობარი და სხვ.

კითხვის უნარებზე მუშაობისას მოსწავლეები დაეუფლებიან ორი ტიპის უნარს - გაწაფულ კითხვას, ანუ კითხვის ტექნიკასა და წაკითხულის გაგება-გააზრებას.

კითხვაში დამუშავებული ტექსტები გამოიყენება როგორც ენობრივი უნარების, ისე წერითი კომუნიკაციის უნარების განსავითარებლად. მოსწავლე, ერთი მხრივ, დააკვირდება ამ ტექსტებში წარმოდგენილ ენობრივ მექანიზმებს და გაივარჯიშებს მათ წარმოებაზე. მეორე მხრივ, იგი ამ ტექსტებს გამოიყენებს მოდელებად, რომლითაც იხელმძღვანელებს მსგავსი პროდუქტის შესაქმნელად.

მიმართულება: ინტერკულტურა

უცხოური ენის სწავლა ნიშნავს უცხო სამყაროში შესვლას, ცხოვრების განსხვავებული წესების, ტრადიციების აღმოჩენას, განსხვავებული ღირებულებების, მენტალობების გაგებას. ამდენად, წარმატებული კომუნიკაცია დამოკიდებულია არა მხოლოდ სამეტყველო უნარ-ჩვევებზე, არამედ განსხვავებული კულტურული კონტექსტების გაგებისა და პატივისცემის უნარზეც. სწორედ ამ უნარებისა და დამოკიდებულებების ჩამოყალიბებას ემსახურება მიმართულება **ინტერკულტურა**.

მოსწავლეებს საშუალება მიეცემათ, ამოიცნონ უცხო კულტურის თავისებურებები, გამოხატონ თავიანთი დამოკიდებულება, შეაფასონ და პარალელები გაავლონ საკუთარ კულტურულ გამოცდილებასა თუ გარემოსთან. ასეთი სახის აქტივობები მოსწავლეებს კულტურული კუთვნილების განცდას გაუძლიერებს, საშუალებას მისცემს, გააცნობიერონ კულტურული მრავალფეროვნება, ასწავლოს საკუთარი და უცხოური კულტურის დაფასება.

ა) V-VI კლასების სტანდარტი

დაწყებითი საფეხურის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

დაწყებით საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **IIუცხ.დაწყ.(II)1.**:

„**IIუცხ.**“ - მიუთითებს საგანს „მეორე უცხოური ენა“;

„**დაწყ.**“ - მიუთითებს დაწყებით საფეხურს;

„**(II)**“ - მიუთითებს, რომ სტანდარტი მოიცავს V-VI კლასებს;

„**1**“ - მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

მეორე უცხოური ენის სტანდარტის შედეგები (V-VI კლასები)	
	მიმართულება: ზეპირი მეტყველება (მოსმენა/მოსმენა-ყურება და ლაპარაკი)
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
IIუცხ.დაწყ.(II)1.	სტანდარტით განსაზღვრული თემატიკის შემცველი მცირე ზომის ტექსტების გაგება.
IIუცხ.დაწყ.(II)2.	სიტყვების, წინადადებებისა და ტექსტების გარკვევით და შესაბამისი ინტონაციისა თუ მახვილების დაცვით წარმოთქმა.
IIუცხ.დაწყ.(II)3.	სტანდარტით განსაზღვრულ თემატიკაზე მარტივი ენით ინტერაქცია და რამდენიმე წინადადებიანი მონოლოგის წარმოთქმა.
IIუცხ.დაწყ.(II)4.	ზეპირი მეტყველების სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.
	მიმართულება: წერითი მეტყველება (კითხვა და წერა)
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
IIუცხ.დაწყ.(II)5.	გაწაფულად კითხვა.
IIუცხ.დაწყ.(II)6.	სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების გაგება.

II უცხ.დაწყ.(II)7.	მოდელის ან კონკრეტული საყრდენების მიხედვით ნასწავლ თემატიკაზე მცირე მოცულობის ტექსტების შედგენა.
II უცხ.დაწყ.(II)8.	წერითი მეტყველების სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.
მიმართულება: ინტერკულტურა	
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
II უცხ.დაწყ.(II)9.	საკუთარი და უცხო კულტურის რეალიების ამოცნობა და სოციოკულტურული კონტექსტების შედარება.
II უცხ.დაწყ.(II)10.	თანატოლებთან და მასწავლებელთან ერთად სხვადასხვა ტიპის პროექტების დაგეგმვა და განხორციელება.

შინაარსი

შედეგების მიღწევა დაეფუძნება შემდეგ შინაარსს:

თემატიკა

ინდივიდი: პირადი მონაცემები, წარმომავლობა, სხეული, გარეგნობა, ტანსაცმელი;

ინდივიდის გარემოცვა: ოჯახი, ნათესავები, მეგობრები; ცხოველთა/ფრინველთა სამყარო; ბუნება/ბუნების მოვლენები; საცხოვრებელი ადგილი, ქალაქი, სოფელი; ამინდი; საყოფაცხოვრებო ნივთები; სკოლა/სასკოლო ნივთები, სასკოლო საგნები; დღესასწაულები/ზეიმები;

აქტივობები: ყოველდღიური საქმიანობა, დღის/კვირის განრიგი, თავისუფალი დროის გამოყენება, ჰობი, სპორტი, თამაშები, საყიდლები, კვება;

ორიენტირები: წელიწადის დროები, თვეები, კვირის დღეები, დღე და ღამე;

მახასიათებლები: ფერი, ზომა, ფორმა, რაოდენობა.

სოციოკულტურა და კულტურა

- დღესასწაულები და ტრადიციები: რამდენიმე მნიშვნელოვანი დღესასწაული, მათი თავისებურებები, დეკორაციები, ტრადიციული კერძები, პერსონაჟები და სხვა;
- კვება: მოზარდის ჩვეული საუზმე;
- თავისუფალი დრო/გართობა/დასვენება: ტიპობრივი აქტივობები;
- სასკოლო საგნები, სასკოლო კვირის განრიგი;
- საკუთარი სახელები და კნინობითი ფორმები;
- შესასწავლი ქვეყნის სახელმწიფო სიმბოლოები;
- შესასწავლი ქვეყნის დედაქალაქი/ქალაქი და მისი რამდენიმე ღირსშესანიშნაობა.

ტექსტის ტიპები

ა) **პრაგმატული ტექსტები:** მითითება, სავარჯიშოს პირობა, ინსტრუქცია, საჯარო წარწერა (გამაფრთხილებელი წარწერა, გაჩერების/მაღაზიის/საჯარო შენობის დასახელება, აბრა), ანკეტა, დღის/კვირის განრიგი, გაკვეთილების ცხრილი, ბილეთი, კატალოგი, სამარშრუტო გეგმა, მენიუ, კულინარული რეცეპტი, ღია ბარათი, მეგობრული წერილი, მარტივი შეტყობინება, ამინდის პროგნოზი.

ბ) **სასწავლო მიზნებით შედგენილი (დიდაქტიზებული) და ადაპტირებული ტექსტები:**

- თემატური დიალოგი, მონოლოგი, მარტივი თხრობითი ან აღწერითი ტექსტები და სხვა;
- ადაპტირებული სტატიები საბავშვო ჟურნალ-გაზეთებიდან და სხვა.

გ) საბავშვო ლიტერატურა: ლექსები, გათვლები, ენის გასატეხები, ადაპტირებული ზღაპრები.

დ) მულტიმედიური ტექსტები: კომიქსები, საბავშვო სიმღერები, სხვადასხვა სახის აუდიო-ვიდეო რესურსები, ანიმაციური ფილმები, საბავშვო გადაცემები და სხვა.

ენობრივი საშუალებები

სამეტყველო აქტები

ინტერაქცია სოციალური ურთიერთობებისას: მისალმება, მოკითხვა, დამშვიდობება, გაცნობა, მოზოდინება, მადლობის გადახდა, მილოცვა, შეთავაზება, დახმარების თხოვნა, ნებართვის აღება/მიცემა;

ინტერაქცია ინფორმაციის მოსაპოვებლად: პირადი მონაცემების (ვინაობა, წარმომავლობა, ასაკი, მისამართი, ტელეფონის ნომერი) გაცვლა; ადამიანის/ცხოველის/საგნის/საქმიანობის აღწერა/დახასიათება; თარიღის, საქმიანობის, ჯანმრთელობის, ამინდის გაგება;

ინტერაქცია შეხედულებებისა და დამოკიდებულებების შესახებ: მოწონება/არმოწონება; სურვილისა და ინტერესის გამოხატვა; დადებითი და უარყოფითი შეფასება; დათანხმება, უარყოფა, აკრძალვა;

ინტერაქცია ემოციებისა და შეგრძნებების შესახებ: ემოციებისა (სიხარული, ბრაზი, წუხილი, გაოცება, შიში) და შეგრძნებების (ტკივილი, წყურვილი, შიმშილი, სიცივე, სიცხე) გამოხატვა;

ინტერაქცია დროისა და სივრცის შესახებ: დროის მითითება, ადგილმდებარეობისა და მიმართულების მითითება.

გრამატიკა

დაწყებით საფეხურზე ენობრივი საკითხების სწავლება ხორციელდება პრაქტიკული აქტივობებით ტერმინების, წესებისა და თეორიული განმარტებების გარეშე. მოსწავლეებმა კონტექსტში უნდა ამოიცნონ და გამოიყენონ საკომუნიკაციო მიზნის განსახორციელებლად საჭირო შემდეგი გრამატიკული საშუალებები:

- დროისა და კილოს გამომხატველი ზმნის ფორმები;
- ადგილმდებარეობის, მიმართულებისა და დროის გამომხატველი მარტივი ენობრივი საშუალებები (მაგ.: ზმნიზედა, წინდებული, შესიტყვება);
- სინტაქსური მიმართებები მარტივი წინადადების წევრებს შორის (მაგ.: ზმნისა და არსებითი სახელის შეთანხმება პირსა და რიცხვში; არსებითი და ზედსართავი სახელების შეთანხმება რიცხვში/სქესში);
- სიტყვათა რიგის დაცვა მარტივ გაუვრცობელ და გავრცობილ წინადადებაში.

ენობრივი საშუალებების დეტალური აღწერა ენების მიხედვით იხილეთ დანართში: „სარეკომენდაციო შინაარსი უცხოური ენებისათვის, V-VI კლასები“.

[2. მეორე უცხოური ენა საბაზო საფეხურზე

შესავალი

საბაზო საფეხურზე მეორე უცხოური ენის სტანდარტი შედგება ექვსი ნაწილებისაგან:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები;
- დ) შეფასება;

ე) ტერმინოლოგიური ლექსიკონი;

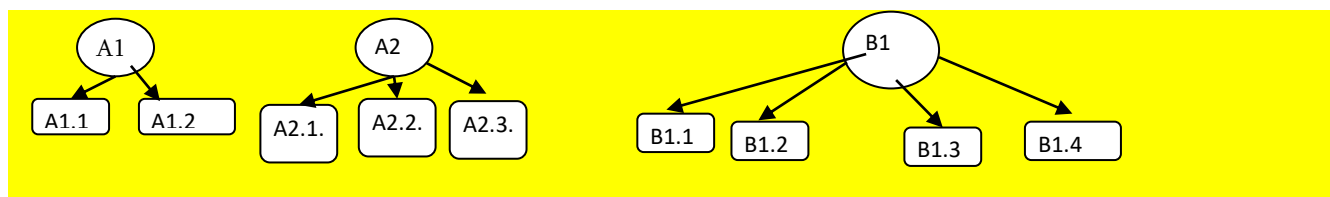
ვ) დანართები - გრამატიკა (ფრანგული, გერმანული, რუსული).

საბაზო საფეხურზე უცხოური ენის შესწავლისას მოსწავლეები უცხოურ ენას ფუნქციურად გამოიყენებენ კომუნიკაციური მიზნებისა თუ სასწავლო საქმიანობათა განსახორციელებლად; დაეუფლებიან ენის სწავლის უნარებს.

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში წარმოდგენილია პირველი და მეორე უცხოური ენების სტანდარტებისა და ევროსაბჭოს ენის ფლობის დონეების საორიენტაციო შესაბამისობა.

	პირველი უცხოური ენა		მეორე უცხოური ენა	
	მოსმენა და კითხვა	წერა და ლაპარაკი	მოსმენა და კითხვა	წერა და ლაპარაკი
I-IV კლასების სტანდარტი	A1.1	A1.1		
V-VI კლასების სტანდარტი	A2.2	A2.1	A1.2	A1.2
VII – IX კლასების სტანდარტი	B1.1	A2.3	A2.2	A2.1

სასკოლო კონტექსტთან ადაპტირების მიზნით ეროვნულ სასწავლო გეგმაში A1, A2, B1 დონეები შემდეგ ქვესიმრავლეებადაა დაშლილი:

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

მეორე უცხოური ენის სწავლა-სწავლება მიზნად ისახავს:

- უცხოურ ენაზე სხვადასხვა ტიპის ზეპირი და წერილობითი ტექსტების გაგებისა და შექმნა-გაზიარების უნარების განვითარებას;
- უცხოური ენის გამოყენების უნარის განვითარებას პრაგმატული თუ საგანმანათლებლო მიზნების განსახორციელებლად;
- ენობრივ-კულტურული მრავალფეროვნების დაფასებისა და პატივისცემის უნარის ჩამოყალიბებას;
- ენების ეფექტიანად სწავლისთვის საჭირო უნარ-ჩვევები;
- სასწავლო საქმიანობაში წარმოქმნილი პრობლემების გადაჭრის უნარის განვითარებას კონსტრუქციული თანამშრომლობის გზით.

ამ მიზნებზე მუშაობით მეორე უცხოური ენა თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიისა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა და ღირებულებების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში.

ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და პასუხობს შეკითხვას, რა უნდა შეძლოს საბაზო საფეხურის მოსწავლე მეორე უცხოურ ენაში. ეს შედეგები ჯგუფდება სამ მიმართულებად:

ტექსტის მოსმენა/წაკითხვა და გაგება - მოიცავს სტრატეგიებს, რომლებსაც უნდა დაეუფლოს მოსწავლე უცხოენოვანი ტექსტების გასაგებად სოციოკულტურული კონტექსტების თავისებურებათა გათვალისწინებით.

წერა და ლაპარაკი - გულისხმობს სტრატეგიებს, რომელთა საშუალებითაც უნდა შეძლოს მოსწავლემ უცხო ენაზე ზეპირი და წერიტი კომუნიკაცია.

საქმიანობა უცხოური ენის გამოყენებით - გულისხმობს სოციალურ კონტექსტებში სხვადასხვა ტიპის საქმიანობათა უცხოურ ენაზე განხორციელებას. იგი შეესაბამება ენების დიდაქტიკის ახალ პარადიგმას - მოქმედებაზე ორიენტირებულ მიდგომას (action-oriented approach).

სტანდარტის შინაარსი განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებების, თემატური ჩარჩოების, საგნობრივი საკითხების სახით.

საბაზო საფეხურის სტანდარტით განსაზღვრული შედეგები, ცნებები და ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები უნდა დამუშავდეს შინაარსიან კონტექსტებში. ეს კონტექსტები თემატური ჩარჩოს სახითაა განსაზღვრული. მასწავლებლის თუ ავტორის მიერ შერჩეული სასწავლო თემები საბაზო საფეხურის სამივე კლასისთვის უნდა გამომდინარეობდეს სტანდარტის თემატურ ბლოკიდან.

თემატური ჩარჩო საბაზო საფეხურის სასწავლო თემებისათვის აჩვენებს იმ კონტექსტებს, რომლებშიც უნდა შეძლოს მოსწავლემ უცხოური ენის გაგება-გამოყენება.

სტანდარტის შედეგების ინდექსების განმარტება

სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების საფეხურსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., II უცხ.საბ.1.:

„II უცხ“- მიუთითებს მეორე უცხოურ ენაზე;

„საბ“- მიუთითებს საბაზო საფეხურზე;

„1“- მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერზე.

მეორე უცხოური ენის სტანდარტი		
შედეგის ინდექსი	მიმართულება: ტექსტის მოსმენა/წაკითხვა და გაგება (რეცეფცია)	ცნებები
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
II უცხ.საბ.1.	მოსმენამდე/კითხვამდე ტექსტის ტიპის განსაზღვრა მისი სტრუქტურული და სიტუაციური მახასიათებლების ამოცნობის გზით;	ტექსტის ტიპი

IIუცხ.საზ.2.	ნასწავლი ენობრივ-გრამატიკული საშუალებებისა და მოსმენის/კითხვის სტრატეგიების გამოყენებით ტექსტის შინაარსის ეტაპობრივად კონსტრუირება;	ტექსტის სტრუქტურული ელემენტები
IIუცხ.საზ.3.	ტექსტის შინაარსის დაკავშირება საკუთარ ცოდნასა და გამოცდილებასთან, მის მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების განსაზღვრა;	საკომუნიკაციო სიტუცია
IIუცხ.საზ.4	ტექსტებში ასახული სოციოკულტურული თავისებურებების ამოცნობა და მათ მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების გამოვლენა;	კულტურათმორის ი დიალოგი
IIუცხ.საზ.5	ტექსტის გაგების პროცესში წარმოქმნილი დაბრკოლებების გაანალიზება, მათი გადალახვის გზების დასახვა (სწავლის პროცესის მართვა - მეტაკოგნიტური სტრატეგია).	სტრატეგიები
მიმართულება: წერა და ლაპარაკი (პროდუცირება)		ლექსიკა
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	გრამატიკა
IIუცხ.საზ.6	ზეპირი საკომუნიკაციო სიტუაციის/მიზნის შესაბამისი სამეტყველო მოქმედებების შესრულება სათანადო სტრატეგიების გამოყენებით;	ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები
IIუცხ.საზ.7.	ნასწავლი ენობრივი საშუალებებით საკომუნიკაციო მიზნის შესაბამისი წერილობითი ტექსტის პირველადი ვარიანტის შემუშავება;	
IIუცხ.საზ.8.	პირველადი ვარიანტის ცალკეული აზრების, მთლიანი ტექსტის ენობრივი, შინაარსობრივი თუ სტრუქტურული გაუმჯობესება, საბოლოო ვარიანტის სათანადოდ გაფორმება;	
IIუცხ.საზ.9.	წერამდე, წერის დროს და წერის შემდგომ ფაზებში შესაბამისი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება;	
IIუცხ.საზ.10.	ზეპირი და წერითი კომუნიკაციისას წარმოქმნილი პრობლემების გაანალიზება, მათ გადასალახად სამოქმედო გეგმის შედგენა (სწავლის პროცესის მართვა - მეტაკოგნიტური სტრატეგია).	
მიმართულება: საქმიანობა უცხოური ენის გამოყენებით		
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
IIუცხ.საზ.11.	კულტურათმორისი დიალოგის ხელშეწყობი აქტივობების რეალიზება, სოციოკულტურული თავისებურებების გაზიარება;	
IIუცხ.საზ.12	ზეპირი და წერითი კომუნიკაციის უნარ-ჩვევების გამოყენებით იდეების განხორციელება.	

ცნებები და საკითხები

ტექსტის ტიპები

- სასწავლო მიზნით შექმნილი (დიდაქტიზებული) ტექსტები (მაგ., თემატური დიალოგი/მონოლოგი, აღწერითი/თხრობითი ტექსტი);
- პრაგმატული ტექსტები (მაგ., განრიგი/პროგრამა, გზის მარშრუტი, რეკლამა, აფიშა);
- კორესპონდენცია (მაგ., ღია ბარათი, მეგობრული წერილი, შეტყობინება/SMS/CHAT);
- საინფორმაციო-შემეცნებითი ტექსტები (მაგ., ცნობარი, ანოტაცია, ინტერვიუ, ბუკლეტი, პირადი გამომხატურება, საყმაწვილო ენციკლოპედიის სტატია);

- გასართობ-შემოქმედებითი ტექსტები (მაგ., სიმღერა, ლექსი, სკეტჩი, რიტმული ტექსტი, რეპი, კარიკატურა, კლიპი).

ტექსტის სტრუქტურული ელემენტები (მაგ., სათაური, რუბრიკა, ილუსტრაცია, სქემა, აბზაცი)

აბზაცი - სტრუქტურა: თემატური წინადადება, დამხმარე წინადადებები (დამატებითი ინფორმაციის შემცველი მაგალითი, დეტალი, მონაცემი თემატურ წინადადებაში ასახული მთავარი იდეის შესახებ), დასკვნითი წინადადება;

ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები/საკომუნიკაციო სიტუაცია (მაგ., კომუნიკაციის ადგილი, მიზანი, მონაწილეები, ადრესატი, ავტორი);

სოციოკულტურული თავისებურება (მაგ., რეალიები, ფასეულობები, ზნე-ჩვეულებები, კულტურული ნორმები);

კულტურათშორისი დიალოგი;

სწავლის სტრატეგიები:

- მოსმენის სტრატეგიები მოსმენის პროცესის თითოეული ფაზისათვის (მოსმენამდე, მოსმენის დროს, მოსმენის შემდეგ);
- კითხვის სტრატეგიები კითხვის პროცესის თითოეული ფაზისთვის (კითხვამდე, კითხვის დროს, კითხვის შემდეგ);
- ლაპარაკის სტრატეგიები ზეპირ კომუნიკაციამდე და კომუნიკაციის დროს;
- წერის სტრატეგიები წერის პროცესის თითოეული ფაზისთვის (წერის დაწყებამდე, წერის დროს, პირველი ვარიანტის შექმნის შემდეგ);
- ლექსიკისა და გრამატიკის სწავლის სტრატეგიები;
- სწავლის პროცესის მართვა (მეტაკოგნიტური სტრატეგიები);

ლექსიკა - ანტონიმი, სინონიმი, ომონიმი, ფრაზეოლოგიზმი/მყარი შესიტყვება;

გრამატიკა - ფონეტიკა, მორფოლოგია, სინტაქსი.

ლექსიკურ-გრამატიკული ცოდნა კომუნიკაციური მიზნების განხორციელებას უნდა ემსახურებოდეს. შესაბამისად, ლექსიკა და გრამატიკული საკითხები ცალკეული სასწავლო თემის საკომუნიკაციო მიზნებიდან გამომდინარე განისაზღვრება.

ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები

ქვემოთ წარმოდგენილია იმ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებების ჩამონათვალი, რომელთა შესრულებაც უნდა შეძლოს მოსწავლემ სხვადასხვა კონტექსტსა თუ სიტუაციაში კომუნიკაციისას. სტანდარტი გამოყოფს მიკრო-ფუნქციებს და მაკრო-ფუნქციებს.

მიკრო-ფუნქციები:

- **ინტერაქცია სოციალურ რიტუალებში:** მისაღება; ვინმეს/საკუთარი თავის წარდგენა; ვინმეს მიღება; მილოცვა; კეთილი სურვილის გამოხატვა; გამომშვიდობება; ტელეფონზე ინტერაქცია (ზარზე პასუხი, თანამოსაუბრის ვინაობის დადგენა, მობოდიშება, დალოდების თხოვნა, საუბრის დასრულება); მადლობის გადახდა;
 - **ინტერაქცია ინფორმაციის შესახებ:** სახელდება, მითითება, აღნიშვნა; ინფორმაციის მოთხოვნა/გაცემა: რაიმე საგნის/პიროვნების შესახებ (რა არის, ვინ არის); დროის შესახებ (დროის მონაკვეთების აღნიშვნა; დროში - აწმყოში, წარსულსა თუ მომავალში - ლოკალიზება; დასაწყისის, დასასრულის აღნიშვნა; განმეორებადობის, ხანგრძლივობის, სიხშირის აღნიშვნა); სივრცის შესახებ (ადგილის/ადგილმდებარეობის აღნიშვნა; მანძილის დაზუსტება; მოძრაობის, მიმართულების/ორიენტაციის აღნიშვნა); ვითარების შესახებ; რაოდენობისა და ხარისხის შესახებ; მიზეზის შესახებ; ფაქტის დადასტურება/უარყოფა; ინფორმაციის შესწორება;
 - **ინტერაქცია შეხედულებებისა და დამოკიდებულების შესახებ:** საკუთარი თვალსაზრისის გამოხატვა; მიმხრობა-გაზიარება; შეწინააღმდეგება, უარყოფა; გამოხატვა იმისა, რომ რაიმე იცი ან არ იცი, შეგიძლია/არ შეგიძლია; გამოხატვა იმისა, რომ რაიმე გახსოვს ან დაგავიწყდა; რაიმეს შეხსენება; საკუთარი სურვილების, განზრახვის გამოხატვა; ვალდებულების, აუცილებლობის გამოხატვა; შედარება: მსგავსების/განსხვავების, მეტობის/ნაკლებობის აღნიშვნა; მიზეზშედეგობრივი კავშირების, მიზნის გამოხატვა;
 - **ინტერაქცია ემოციებსა და გრძნობებზე:** სიხარულის, სიამოვნების, ბედნიერების განცდის გამოხატვა; მოწყენილობის, სევდის გამოხატვა; დამშვიდება; შიშის, ფიზიკური ტკივილის გამოხატვა; მოწონების/არ მოწონების, აღფრთოვანების გამოხატვა; გამოხატვა იმისა, თუ რა გირჩევნია; კმაყოფილების/უკმაყოფილების გამოხატვა; რაიმეს მიმართ ინტერესის გამოხატვა; გაკვირვების/ინდიფერენტული დამოკიდებულების გამოხატვა;
 - **ინტერაქცია ქმედებებსა და საქმიანობებზე:** ბრძანების ან ინსტრუქციის მიცემა; დახმარების თხოვნა; შეკვეთის მიცემა (მაგ., კაფეში, რესტორანში); თხოვნაზე დათანხმება; რჩევის მიცემა; გაფრთხილება; გამხნეება; ნებართვის თხოვნა/მიცემა; აკრძალვა;
 - **სიტყვის, სათქმელის სტრუქტურირება** - გეგმის წარდგენა; თემის წამოწყება; თემის გაშლა აღწერის, თხრობის საშუალებით, მაგალითის მოხმობით; თემის შეჯამება/დასრულება;
 - **ზეპირი ინტერაქციის სტრუქტურირება** - თანამოსაუბრესთან საუბრის დაწყება; საუბარში ჩართვა/სიტყვის თხოვნა; სიტყვის მნიშვნელობის დაზუსტება/პარაფრაზირება, გადამოწმება იმის, რომ თანამოსაუბრეს ჩვენი ესმის; კითხვის დასმით გადამოწმება, რომ მართებულად გვესმის თანამოსაუბრის; გაუგებრობის შემთხვევაში თანამოსაუბრისთვის თხოვნა, რომ უფრო ნელა ისაუბროს, დამარცვლოს, ნათქვამი გაიმეოროს/პარაფრაზირებით განმარტოს.
- მაკრო-ფუნქციები** - აღწერა, თხრობა.

ქვემოთ მოცემული ჩარჩო აღწერს იმ კონტექსტებს, რომლებშიც უნდა შეძლოს მოსწავლემ უცხოური ენის გაგება-გამოყენება. შესაბამისად, საბაზო საფეხურის სამივე კლასის სასწავლო თემები მთლიანობაში უნდა შეესაბამებოდეს სტანდარტის თემატურ ჩარჩოს.

ინდივიდის აქტივობის სფეროები			
პარამეტრები	პირადი	საზოგადოებრივი	საგანმანათლებლო
ადგილი	კერძო სივრცეები (მაგ., სახლი, ბინა, ეზო)	საჯარო სივრცეები სოფელსა თუ ქალაქში (მაგ., უბანი, ქუჩა, მოედანი, სხვადასხვა ტიპის ტრანსპორტი, პარკი, კაფე, აეროპორტი, მაღაზია, ბიბლიოთეკა, სადგური)	სკოლის შენობა და მისი მიმდებარე ტერიტორია, კოლეჯი, ლიცეუმი, პროფესიული სასწავლებელი
ინსტიტუცია	ოჯახი	მერია, თემი, პოლიცია, სამაშველო სამსახური, საქველმოქმედო საზოგადოება	სკოლა და სასკოლო საზოგადოება, ზოგადი და პროფესიული განათლება
ადამიანი	ოჯახის წევრები, ნათესავები, წინაპრები, თანატოლები, მეგობრები, ნაცნობები	სხვადასხვა საქმიანობის და პროფესიის ადამიანები (მაგ., მეხანძრე, ექიმი, მზარეული, მწერალი, მოგზაური), მოქალაქე, მეზავრი, მაყურებელი, შემსრულებელი, გულშემატკივარი და სხვ.	სკოლის პერსონალი (მაგ., მასწავლებელი, დამრიგებელი, დირექტორი, ბიბლიოთეკარი, დარაჯი), მოსწავლე, მშობელი, თანაკლასელი
საგანი	ავეჯი, სამოსი, საყოფაცხოვრებო ნივთები, სპორტული აღჭურვილობა და სხვ.	ფული, საფულე, სურსათი, საქონელი, წამლები, ოფიციალური დოკუმენტები (მაგ., პირადობის მოწმობა, მართვის მოწმობა)	სასკოლო აღჭურვილობა და ნივთები (მაგ., წიგნი, დაფა, ცარცი, კომპიუტერი, პროექტორი)
მოვლენა	ოჯახური დღესასწაულები, ავადმყოფობა, დღეობები, სტუმრობა, წვეულება, კულტურული და სპორტული აქტივობები, არდადეგები და სხვ.	ბუნებრივი მოვლენები, უბედური შემთხვევა, ბაზრობა, კონცერტი, სპექტაკლი, სამოქალაქო და რელიგიური ზეიმები და სხვ.	სასწავლო წლის დასაწყისი/დასასრული, კლასგარეშე ღონისძიებები, კონკურსები, კონფლიქტები სკოლაში და სხვ.
მოქმედება	ყოველდღიური ყოფითი, შემოქმედებით-ინტელექტუალური, სპორტული, გასართობი საქმიანობები (მაგ., ჭამა,	ყოფითი, შემოქმედებით-ინტელექტუალური, სპორტული, გასართობი აქტივობები საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში (მაგ.,	სწავლა და სწავლება; კლასგარეშე შემოქმედებით-ინტელექტუალურ, სპორტულ და გასართობ

	ჩაცმა, კითხვა, მეცადინეობა, კოლექციონერობა, ტელევიზორის ყურება)	საყიდლებზე სიარული, თეატრში წასვლა, სპორტულ შეჯიბრში მონაწილეობა, მგზავრობა, მოგზაურობა	აქტივობებში მონაწილეობა, მშობელთა კრება
ბუნება, ცხოველთა და მცენარეთა სამყარო	შინაური და გარეული ცხოველები, ყვავილები, ხეები, ტყე, მდინარე, ტბა, უდაბნო, ზღვა, მთა, მინდორი, კოსმოსი და სხვ.		

სტანდარტის საფუძვრებრივი საკვანძო შეკითხვები:

საკვანძო შეკითხვები, რომლებიც სტანდარტის შინაარსს აკავშირებს სტანდარტის შედეგებთან და აჩვენებს, თუ რისთვის უნდა გამოიყენოს მოსწავლემ კონკრეტული ცოდნა, რელევანტურია ნებისმიერი სასწავლო თემისთვის.

- როგორ მოვიქცე, რომ შევძლო უცხოურენოვანი ტექსტების გაგება?
- როგორ მოვიქცე, რომ შევძლო საკომუნიკაციო სიტუაციის შესაბამისი სამეტყველო მოქმედებების შესრულება?
- როგორ მოვიქცე, რომ წარმატებით გავართვა თავი წერით საკომუნიკაციო ამოცანას?
- რატომ გამიჭირდა საკომუნიკაციო ამოცანის შესრულება? როგორ გადავლახო ეს სიძნელე? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ?
- რით ჰგავს, რით განსხვავდება უცხოური ენა და კულტურა მშობლიურისაგან?
- როგორ შევუწყო ხელი კულტურათშორის დიალოგს?
- როგორ გამოვიყენო უცხოური ენის ცოდნა საქმიანი იდეების განსახორციელებლად?

გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა მოტივირებას და შინაგანი ძალისხმევის გააქტიურებას.
- ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.
- გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებასა და ორგანიზებას.
- დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლა).
- ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

გამჭოლი უნარები და ღირებულებები

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს შემდეგ გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

პასუხისმგებლობა	• სასკოლო და სხვა საქმიანობებში ნაკისრი ვალდებულების შესრულება; • სამუშაოს დადგენილ ვადებში დასრულება და ჩაბარება; • საკუთარი ქცევის მართვა, საკუთარ ქცევებზე პასუხისმგებლობის აღება.
თანამშრომლობა	• მზაობა ჯგუფში/გუნდში სხვადასხვა ფუნქციის შესასრულებლად; • განსხვავებული იდეების, შეხედულებების მოსმენა და კონსტრუქციულად განხილვა; • რესურსების, მოსაზრებების, ცოდნის გაზიარება პრობლემათა ერთობლივად გადაჭრის, გადაწყვეტილებათა ერთობლივად მიღების მიზნით; • ჯგუფის წევრებს შორის განაწილებული სამუშაოს შესრულება.
დროსა და სივრცეში ორიენტირება	• თანამედროვე რეალობის სივრცულ-დროით ჭრილში გააზრება და ინტერპრეტირება; • მულტიპერსპექტიული ხედვა დროითი და სივრცული ფაქტორების გათვალისწინებით.
ეთიკა	• ეთიკური და ქცევითი ნორმების დაცვა; • სოლიდარობის განცდა; • სხვებისადმი ემპათია; • პიროვნული ღირსების გააზრებისა და დაცვების უნარი; • განსხვავებულობის მიმდებლობა; • საკუთარ სოციალურ აქტივობაზე პასუხისმგებლობის გააზრება.
ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	• ინფორმაციის/სასწავლო მასალის (დიდაქტიზებული, პრაგმატული, საინფორმაციო-შემეცნებითი, გასართობ-შემოქმედებითი ხასიათის ტექსტები) მოძიება ინტერნეტში სხვადასხვა საძიებო სისტემის მეშვეობით; • ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება სასწავლო მასალისა და სხვადასხვა ტიპის ტექსტების შესაქმნელად და პროექტების განსახორციელებლად (სხვადასხვა ხასიათის ღია ბარათის/მეგობრული წერილის/შეტყობინების ელექტრონული ვერსიის მიწერა ელექტრონული ფოსტის მეშვეობით, უცხოელ თანატოლებთან ჩეთში მონაწილეობა skype-ის, messenger-ის მეშვეობით; ვებგვერდის/ბლოგის შექმნა და უცხოურ ენაზე განხორციელებული სხვადასხვა პროექტის, მაგ., კულინარიული რეცეპტების კრებულის, სკოლის მოსწავლეთა ნახატების/ნაკეთობების კატალოგის სკოლის ვებგვერდზე/ ბლოგზე განთავსება); • ინფორმაციული საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება (მაგ., Word, PowerPoint) სასწავლო მასალისა და სხვადასხვა ტიპის ელექტრონული ტექსტების დასამუშავებლად.
კვლევა	• კვლევითი ამოცანის, კვლევის პროცედურების, მონაცემების მოპოვების გზებისა და აღრიცხვის ფორმების განსაზღვრა; სათანადო რესურსების შერჩევა; • კვლევის ჩატარება, მონაცემების აღრიცხვა და სხვადასხვა ფორმით წარმოდგენა/ ორგანიზება; • მონაცემების ანალიზი; კვლევის შედეგების შეფასება; • კვლევითი სამუშაოების ჩატარების დროს ეთიკისა და უსაფრთხოების ნორმების დაცვა.
შემოქმედებითი აზროვნება	• ჩანაფიქრის შემოქმედებითად განხორციელება; • ორიგინალური იდეების გამოვლენა და ხორცშესხმა; ახლის შექმნა; • დასმული პრობლემების გადასაჭრელად არასტანდარტული გზების მოძიება; • სწრაფვა გარემოს გარდაქმნა-გაუმჯობესებისკენ.

მეთოდური მიდგომები

უცხოური ენის სწავლა-სწავლება შემდეგ მეთოდოლოგიურ მიდგომებს უნდა ითვალისწინებდეს:

- უცხოური ენის სტანდარტის მოთხოვნათა შესრულება მოითხოვს უცხოურ ენაზე კომუნიკაციური უნარების ფუნქციურად გამოყენების უნარების განვითარებას. ამ მოთხოვნის უზრუნველსაყოფად მნიშვნელოვანია ეგრეთწოდებული „უკუსვლით დაგეგმვის“ (backward design) მეთოდის გამოყენება: პირველ რიგში, უნდა ვხედავდეთ, კონკრეტული თემატური ერთეულის ბოლოს რა კომპლექსურ-ფუნქციური დავალებების/საქმიანობის შესრულება უნდა შეძლოს მოსწავლემ. შემდეგ, ეს დავალება უნდა დავშალოთ ცოდნისა და უნარების ცალკეულ კომპონენტებად, რომელთა ათვისებაც დასჭირდება მოსწავლეს იმისთვის, რომ ბოლოს შეძლოს კომპლექსური დავალების შესრულება, რომლის დროსაც მოუწევს ფუნქციური გამონათქვამების, ლექსიკური, გრამატიკული, კომუნიკაციური ცოდნისა და უნარების ერთდროულად და ინტერაქტიულად გამოყენება.
- ლექსიკური მასალა თუ გრამატიკული საკითხები თვითმიზნურად არ უნდა ისწავლებოდეს. მათი სწავლება გადაჯაჭვული უნდა იყოს კომუნიკაციურ მიზნებთან. მოსწავლეს ის ლექსიკურ-გრამატიკული უნარები უნდა გამოვუმუშაოთ, რომლებსაც კონკრეტულ კომუნიკაციურ სიტუაციებში გამოიყენებს.
- მოსწავლე უნდა იყოს სწავლა-სწავლების პროცესის აქტიური მონაწილე. ამის უზრუნველსაყოფად მოსწავლე ჩართული უნდა იყოს განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითად მიზანს წარმოადგენს მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ხელს შეუწყობს ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვაში.
- სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია მეტაკოგნიციის გაუმჯობესებაზე ზრუნვა, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და მისი შესრულებისას „ხმამაღლა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს ეს აქტივობა (მაგ., კარგად გავეცნოთ პირობას და დავაკვირდეთ, რას მოითხოვს იგი; აქვს თუ არა პირობას თანხმლები მასალა, მაგ., სურათები? ამიტომ, სანამ ტექსტს წავიკითხავთ, ხომ არ სჯობს, ჯერ სურათებს გავეცნოთ და ვნახოთ, რა ინფორმაციის შემცველია ეს სურათები? და მისთ).

წინმსწრები მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფურად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.), ასევე სტრატეგიები, რომლებსაც გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ნამუშევრები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ (ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებს და აუმაღლებს სწავლის ქმედუნარიანობას.

- სასურველია, ყოველი ახალი თემატური ერთეულის სწავლება იწყებოდეს შინაარსიანი კონტექსტების შეთავაზებით, სახელდობრ, იმგვარი ტექსტების მოსმენით, რომლებიც მარტივ საკომუნიკაციო სიტუაციას წარმოადგენს. სწორედ ამ ტექსტების კონტექსტში უნდა გაეცნოს მოსწავლე იმ ახალ ენობრივ მასალას (ლექსიკურ ერთეულებს, გრამატიკულ ფორმებსა თუ მექანიზმებს), რომლებსაც მომდევნო ეტაპზე ცალკეული სავარჯიშოების საშუალებით აითვისებს იმ მიზნით, რომ შემდგომ ზეპირმეტყველებასა და წერით მეტყველებაში გამოიყენოს.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

წლიური პროგრამა სტანდარტზე დაყრდნობით იგეგმება და გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს. წლიური პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა. სკოლას შეუძლია გამოიყენოს რეკომენდაციის სახით შეთავაზებული წლიური პროგრამა ან თავად დასახოს სტანდარტის მიღწევის გზები. წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემების საშუალებით (შედეგი არ წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასწავლო ერთეულს - თემას).

სასწავლო თემის დასაგეგმად გამოიყენება შემდეგი კომპონენტები:

სასწავლო თემა

სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.

ცნებები, ტექსტები, საკითხები

ტექსტებისა და საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.

საკვანძო შეკითხვები

თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა:

- მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად;
- სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა;
- თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.

აქტივობები

მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.

კომპლექსური/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი

კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება

მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

როგორ აიგება სასწავლო თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრესი ორიენტირებია სტანდარტის შედეგები. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. სტანდარტის ცნებებსა და შედეგებზე დაყრდნობით განისაზღვრება საკვანძო შეკითხვები და შეფასების ინდიკატორები, შეირჩევა ტექსტები, შემუშავდება იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის. ამის შემდეგ განისაზღვრება საგნობრივი საკითხები, რესურსები, დავალებების ტიპები/ნიმუშები. თითოეულ თემაზე მუშაობის პროცესი მოემსახურება ზოგადი მკვიდრი წარმოდგენების ჩამოყალიბებას. უცხოურ ენაში მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის მოთხოვნებზე დაყრდნობით და საერთოა სასწავლო წლის თემებისათვის.

ქვემოთ თემის ასაგებად გადასადგმელი ნაბიჯები წარმოდგენილია სქემატურად, ცხრილის სახით.

ცხრილი. სასწავლო თემის აგების პროცესი

ნაბიჯი 1. თემატური საკვანძო შეკითხვების დასმა

ნაბიჯი 2. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა

ნაბიჯი 3. თემის ტექსტების/რესურსების შერჩევა

ნაბიჯი 4. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების იდეების შემუშავება
ნაბიჯი 5. საკითხების განსაზღვრა
ნაბიჯი 6. მიმდინარე აქტივობებისა და დავალებების განსაზღვრა-დაგეგმვა
ნაბიჯი 7. მკვიდრი წარმოდგენების განსაზღვრა

თემის სწავლა-სწავლების პროცესის ტაბულა

ქვემოთ მოცემულია პროცესის ტაბულა, რომელიც გვიჩვენებს, თუ როგორ უნდა წარიმართოს, ერთი თემატური ერთეულის ფარგლებში, მოსწავლის აქტივობასა და სწავლის პროცესზე ორიენტირებული სწავლა-სწავლება. სწავლის პროცესზე ორიენტირება მოსწავლეს ეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, რაც ხელს უწყობს მას მიღწევების გაუმჯობესებაში.

თემა:
მოსმენა- აგების პროცესი
საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე ტექსტის შინაარსის გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური უნარები?
ტექსტი/ტექსტები:
ბიჯები და სწავლა-სწავლების სტრატეგიები
ფაზა: მოსმენამდე
საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო ტექსტის მოსასმენად?
მოსმენის წინარე სტრატეგიები:
ბიჯი 1. დავალების ნათლად გააზრება და დაზუსტება პირობის გაანალიზების გზით; საჭიროებისამებრ, დამატებითი დაზუსტებების მოთხოვნა;
ბიჯი 2. სხვადასხვა ხერხით შინაარსის წინასწარ განჭვრეტა (მაგ., ვარაუდის გამოთქმა ილუსტრაციებზე, სათაურზე დაყრდნობით);

ბიჯი 3. ტექსტის გასააზრებლად საჭირო წინარე ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი, თემასთან დაკავშირებული) გახსენება-გააქტიურება; საჭიროებისამებრ (ტექსტის სირთულის მიხედვით), რამდენიმე აუცილებელი საკვანძო სიტყვის/მყარი შესიტყვების დამუშავება.

ფაზა: მოსმენის დროს

საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე, რომ უკეთ გავიგო ტექსტი? როგორ გავიაღვილო ტექსტის გაგება?

მოსმენის სტრატეგიები:

ბიჯი 4. პირველი მოსმენა - ტექსტის ზოგადი შინაარსის გასაგებად გაცნობითი მოსმენა:

- ყურადღების გამახვილება მხოლოდ ნაცნობ სიტყვებსა და გამოთქმებზე, არავერბალურ ელემენტებზე (მაგ., მიმიკა-ჟესტიკულაცია, ხმის ტემბრი, ილუსტრაცია);

ბიჯი 5. სხვადასხვა ტიპის აქტივობების გამოყენებით ტექსტის მრავალჯერადი მოსმენა მთლიანი შინაარსის ეტაპობრივი კონსტრუირებისათვის:

მოსმენის სტრატეგიები:

- ჩანიშვნების გაკეთება;
- ინფორმაციის დაჯგუფება, ორგანიზება სხვადასხვა გრაფიკის, სქემის გამოყენებით;
- გაუგებარი მონაკვეთის თავიდან მოსმენა;
- უცნობი სიტყვების მნიშვნელობის გამოცნობა კონტექსტზე დაყრდნობით;
- სელექციური მოსმენა - ყურადღების მიზანმიმართულად გამახვილება კონკრეტულ ინფორმაციაზე.

ფაზა: მოსმენის შემდეგ

საკვანძო შეკითხვები: როგორ გავიგე ტექსტი? რით უკავშირდება ჩემს გამოცდილებას?

რამ შემაფარბა გაგების პროცესში? რატომ გამიჭირდა ტექსტის გაგება? როგორ უნდა გადამეჭრა ეს პრობლემა?

რამ შემიწყო ხელი მოსასმენი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში?

ბიჯი 6. გაგებულის გადამოწმება, შეკითხვების, რეფორმულირებებისა და კომენტარების დახმარებით; ინფორმაციის დაზუსტება, მართებულ ვარიანტამდე მისვლა;

ბიჯი 7. მოსმენილის დაკავშირება საკუთარ გამოცდილებასთან; განცდილის, ნააზრევის გაზიარება (ენის ფლობის დაბალ საფეხურზე - მშობლიურ ენაზე);

ბიჯი 8. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება ტექსტის გაგებისათვის გამოყენებულ მიდგომებზე (მეტაკოგნიცია);

- დაფიქრება გამოყენებულ სტრატეგიებზე, მათი ეფექტიანობის შეფასება, შედარება სხვების მიერ გამოყენებულ სტრატეგიებთან;
- გაგების პროცესის გაუმჯობესებისათვის შესაძლო გზების შეთავაზება/მითითება.

როგორ მოვიქცე ენობრივი მასალის ასათვისებლად? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ?

ფაზა: გადასვლა რეცეფციიდან პროდუცირებისაკენ

ბიჯი 9. ტექსტზე დაფუძნებით ენობრივი (ფონეტიკური, ლექსიკური, გრამატიკული) უნარების განვითარება, ახალი ენობრივი მასალის (ლექსიკა, გრამატიკული ფორმები, შესიტყვებები, სამეტყველო ფუნქციები) ათვისება სხვადასხვა ენობრივი აქტივობით;

სწავლის სტრატეგიები:

- **ინდუქციური მიდგომა** - კონკრეტულ მაგალითებზე დაყრდნობით წესის გამოყვანა;
- **დედუქციური მიდგომა** - ენობრივი კანონზომიერების/წესის ამოცნობა, განზოგადება და გამოყენება კონკრეტულ მაგალითებში;
- **პარალელუბის გავლება მშობლიურ ან სხვა ენასთან** - ნიშანდობლივი ენათშორისი შედარებების გაკეთება შესასწავლი ენის სისტემისა და ფუნქციონირების გაგების ხელშესაწყობად;
- **დამახსოვრების ხერხების გამოყენება** - მაგ., რამდენჯერმე გადაწერა ან ხმამაღლა გამეორება, დაჯგუფება, კონტექსტში ჩასმა/გამოყენება, ასოცირება, ჩანიშვნების გაკეთება და სხვ.

ლაპარაკი

საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე, რომ წარმატებით გავართვათ თავი ზეპირ საკომუნიკაციო ამოცანას? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები?

ბიჯები და სწავლის სტრატეგიები

ფაზა: ზეპირი კომუნიკაციისთვის მომზადება

საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო ზეპირი კომუნიკაციისთვის?

ბიჯი 1. დავალების მოთხოვნათა ნათლად გააზრება, საჭიროებისამებრ, დამატებითი დაზუსტებების მოთხოვნა;

ბიჯი 2. საკომუნიკაციო სიტუაციის ელემენტების დაზუსტება (თემა, მიზანი, ადრესატი/აუდიტორია, კონტექსტი, ტექსტის ტიპი);

ბიჯი 3. მომზადება აუდიტორიის წინაშე გამოსასვლელად;

სწავლის სტრატეგიები

- **ცოდნის მობილიზება** - საჭირო ენობრივი რესურსების (შესიტყვებების, კლიშეების, საკვანძო სიტყვების, სამეტყველო მოქმედებები, გრამატიკული ფორმების) გახსენება და/ან მოძიება და ჩანიშვნა; საჭიროებისამებრ, დამატებითი ინფორმაციის მოძიება-ჩანიშვნა;
- **გეგმის მომზადება** (პრეზენტაციის შემთხვევაში - საპრეზენტაციო მასალის);
- **რეპეტიციის გავლა** - წარმოთქმის, ინტონაციის, თავისუფლად მეტყველების უნარის გასავარჯიშებლად, დელვის შესამცირებლად; ვარჯიშისას ხმის, არავერბალური ელემენტების - სახის გამომეტყველების, ქესტიკულაციის გაკონტროლება.

ფაზა: ზეპირი კომუნიკაციისას
საკვანძო შეკითხვა: რომელი სტრატეგიები გამოვიყენო ზეპირი კომუნიკაციის ამოცანის წარმატებით გადასაჭრელად?
ბიჯი 4. გამოსვლა აუდიტორიის წინაშე; • სტრატეგია - პარაფრაზირება - საუბრის დროს სიტყვის დავიწყების/არცოდნის შემთხვევაში საკომპენსაციო საშუალებების (მაგ., ქესტიკულაციით მითითება, ნაგულისხმევი საგნის აღწერა ან მისი დანიშნულების აღნიშვნა) გამოყენება.
ფაზა: ზეპირი კომუნიკაციის შემდეგ საკვანძო შეკითხვები: რატომ ვერ გადავჭერი წარმატებით საკომუნიკაციო ამოცანა? რომელი სტრატეგიები გამოვიყენე? რამ შემაფერხა? როგორ გავაუმჯობესო ზეპირი მეტყველების უნარი? რამ შემიწყო წინსვლაში ხელი?
ბიჯი 5. საკუთარი გამოსვლის შეფასება - წარმატებული ასპექტებისა და ხარვეზების ამოცნობა; ბიჯი 6. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება გამოყენებულ სტრატეგიებზე, გაუმჯობესების სამოქმედო გეგმის შედგენა.

კითხვა
საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე ტექსტის ტიპის ამოსაცნობად და ტექსტის შინაარსის გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები?
ბიჯები და სტრატეგიები
ფაზა: კითხვამდე საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო ტექსტის წასაკითხად?
ბიჯი 1. დავალების მოთხოვნათა ნათლად გააზრება და დაზუსტება პირობის გაანალიზების გზით; საჭიროებისამებრ, დამატებითი დაზუსტებების მოთხოვნა; ბიჯი 2. მომზადება ტექსტის გაგების პროცესის ხელშესაწყობად;
კითხვის წინარე სტრატეგიები: • სხვადასხვა ხერხით შინაარსის წინასწარ განჭვრეტა (მაგ., ვარაუდის გამოთქმა ილუსტრაციებზე, სათაურზე, ტექსტის სტრუქტურაზე დაყრდნობით); • ტექსტის გასააზრებლად საჭირო წინარე ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი, თემასთან დაკავშირებული) გახსენება-გააქტიურება; • თუ ტექსტი მოსწავლეთა ენის ცოდნის დონესთან შედარებით რთულია, ტექსტის გაგებისათვის საჭირო საკვანძო სიტყვების/შესიტყვებების ენობრივი ფორმების დამუშავება.

ფაზა: კითხვის დროს (შინაარსის კონსტრუირების პროცესი)

საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე, რომ უკეთ გავიგო ტექსტი? როგორ გავიაღვილო ტექსტის გაგება?

ბიჯი 3. პირველი წაკითხვა ტექსტის ზოგადი შინაარსის გასაგებად გაცნობითი კითხვის სტრატეგიის გამოყენებით;

სწავლის სტრატეგიები:

- ყურადღების მიმართვა ტექსტის სტრუქტურაზე, მის მაორგანიზებელ სიტყვიერ და არასიტყვიერ ელემენტებზე; სათაურის/ქვესათაურების, წარწერების, გამოყოფილი სიტყვების, აბზაცების პირველი და/ან ბოლო წინადადების წაკითხვით და მათზე დაყრდნობით შინაარსზე წარმოდგენის შექმნა.

ბიჯი 4. სხვადასხვა აქტივობის გამოყენებით ტექსტის მრავალგვარად დამუშავება მისი შინაარსის ეტაპობრივი კონსტრუირებისათვის;

შესწავლითი კითხვის სტრატეგიები:

- ტექსტის მთლიანად ჩაკითხვა უცნობ სიტყვებზე შეჩერების გარეშე;
- გაუგებარ მონაკვეთებთან მიბრუნება;
- მონაკვეთების, ეპიზოდების წარმოდგენაში გაცოცხლება;
- გამოცნობა - უცნობი სიტყვების, გამოთქმების მნიშვნელობის ამოცნობა ნაცნობი ელემენტების (ილუსტრაციების, ნაცნობი ფუძის, კონტექსტის, მშობლიურ ენაში დამკვიდრებული უცხოური სიტყვების და სხვ.) დახმარებით.
- უცნობი სიტყვების ამოწერა და ლექსიკონში ნახვა;
- შეკითხვების დასმა;
- ტექსტის მომდევნო მონაკვეთის შინაარსის განჭვრეტა;
- ინფორმაციის დაჯგუფება სხვადასხვა ხერხის (სემანტიკური რუკის, სქემატური ჩანაწერების, მაორგანიზებელი გრაფიკის) გამოყენებით;
- ტექსტის მონაკვეთის, აბზაცის შეჯამება.

ფაზა: კითხვის შემდეგ

საკვანძო შეკითხვები: როგორ გავიგე ტექსტი? რით უკავშირდება ჩემს გამოცდილებას?

რამ შემაფარა გაგების პროცესში? რატომ ვერ გადავჭერი საკითხავი ამოცანა? როგორ უნდა გადამეჭრა ეს პრობლემა? რამ შემიწყო ხელი საკითხავი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში?

ბიჯი 5. გაგებულის გადამოწმება შეკითხვების, რეფორმულირებების და კომენტარების დახმარებით; ინფორმაციის დაზუსტება, მართებულ ვარიანტამდე მისვლა;

ბიჯი 6. წაკითხულის დაკავშირება საკუთარ ცხოვრებისეულ თუ წიგნიერ გამოცდილებასთან; განცდილის, ნააზრევის გაზიარება (ენის ფლობის დაბალ საფეხურზე - მშობლიურ ენაზე);

ბიჯი 7. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება ტექსტის გაგებისათვის გამოყენებულ სტრატეგიებზე, მეტაკოგნიტური პაუზა:

- დაფიქრება გამოყენებულ სტრატეგიებზე, მათი ეფექტიანობის შეფასება, შედარება სხვების მიერ გამოყენებულ სტრატეგიებთან;
- სწავლის პროცესზე დაფიქრება-რეფლექსია, შემაფერხებელი და ხელშემწყობი პირობების გაცნობიერება;
- გაგების პროცესის გაუმჯობესებისათვის შესაძლო გზების შეთავაზება/მითითება.

როგორ მოვიქცე ენობრივ-გრამატიკული მასალის ასათვისებლად? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ?

ფაზა: გადასვლა რეცეფციიდან პროდუცირებისაკენ

ბიჯი 8. გარდამავალი ბიჯი წერისაკენ - ტექსტის ახალი ენობრივი მასალის (ლექსიკა, გრამატიკული ფორმები, შესიტყვებები, სამეტყველო მოქმედებები და სხვ.) გაგება-გამოყენება სხვადასხვა ტიპის ენობრივი სავარჯიშოებით;

სწავლის სტრატეგიები:

- დამახსოვრების სხვადასხვა ხერხის გამოყენება - რამდენჯერმე გადაწერა, პერიოდული გამეორება, დაჯგუფება, კონტექსტში ჩასმა, რაიმესთან ასოცირება და სხვ.
- პარალელების გავლება მშობლიურ ან სხვა ენასთან - ნიშანდობლივი ენათშორისი შედარებების გაკეთება შესასწავლი ენის სისტემისა და ფუნქციონირების გაგების ხელშესაწყობად;
- დედუქცია - ენობრივი კანონზომიერების/წესის ამოცნობა, განზოგადება და გამოყენება კონკრეტულ მაგალითებში;
- ინდუქცია - კონკრეტულ მაგალითებზე დაყრდნობით წესის გამოყვანა;
- დამხმარე რესურსების შექმნა-გამოყენება (მაგ., გრამატიკული ცნობარი, სტრუქტურული მოდელები).

წერა

საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე იმისთვის, რომ შევძლო წერილობითი ტექსტის შექმნა? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები?

ბიჯები და სტრატეგიები

ფაზა: წერის წინა სამზადისი

საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო წერითი ამოცანის გადასაჭრელად?

ბიჯი 1. წერის ჩანაფიქრის გამოკვეთა;

წერის წინარე სტრატეგიები:

- საკომუნიკაციო სიტუაციის განსაზღვრა - წერის მიზნისა და ადრესატის განსაზღვრა; თემისა და ტექსტის სახეობის შერჩევა;
- იდეების გენერირება - იდეების მოფიქრება-ჩამოყრა;
- ცოდნის მობილიზება/თავმოყრა - საჭირო ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი, თემასთან დაკავშირებული და სხვ.) გონებაში მოძიება-გააქტიურება; საჭიროებისამებრ, დამატებითი ინფორმაციის მოძიება სათანადო რესურსებში;
- იდეების დაჯგუფება - იდეების დახარისხება, ურთიერთდაკავშირება მაორგანიზებელი სქემების გამოყენებით;
- დამხმარე რესურსების მობილიზება - სტრუქტურული მოდელი, საკვანძო სიტყვები, გრამატიკული ცნობარი, დახარისხებული ლექსიკური ერთეულები, ჩანიშვნები);

ბიჯი 2. გეგმის შედგენა დაჯგუფებულ იდეებზე დაყრდნობით.

ფაზა: წერის დროს

საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვიქცე წერითი ამოცანის წარმატებით გადასაჭრელად?

ბიჯი 3. პირველადი ვარიანტის შედგენა გეგმაზე დაყრდნობით;

ფაზა: წერის შემდეგ

საკვანძო შეკითხვები: რატომ ვერ გადავჭერი წარმატებით წერითი ამოცანა? რომელი სტრატეგიები გამოვიყენე? რამ შემაფერხა? რამ შემიწყო ხელი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში? როგორ გავიმჯობესო წერითი მეტყველების უნარი?

ბიჯი 4. პირველადი ვარიანტის გაუმჯობესება;

სწავლის სტრატეგიები:

- ნაწერის პოტენციური მკითხველის თვალთახედვით შეფასება;
- შინაარსობრივი, სტრუქტურული შესწორებების შეტანა;
- გრამატიკული და ორთოგრაფიული შეცდომების გასწორება დამხმარე რესურსებისა და ისტ-ის გამოყენებით;

ბიჯი 5. საბოლოო ვარიანტის შემუშავება და გაფორმება.

თემის შემაჯამებელი (კომპლექსური) დავალებები შესაბამისი შეფასების რუბრიკებით

•

დ) შეფასება

საბაზო საფეხურის ნებისმიერ კლასში საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშესაწყობად უპირატესი ადგილი უნდა მიენიჭოს განმავითარებელ შეფასებას, რომელიც მოსწავლეს თავისსავე წინარე შედეგებთან მიმართებით

ავასებს, ზომავს მის ინდივიდუალურ წინსვლას, რითაც მას ცოდნის ეტაპობრივი კონსტრუირების საშუალებას აძლევს.

შემაჯამებელი (განმავითარებელი და განმსაზღვრელი) შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისათვის გამოიყენება კომპლექსური, კონტექსტის მქონე დავალებები, რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას. ამ დავალებათა შესაფასებლად კრიტერიუმების ზადე გამოიყენება.

ტიპობრივი დავალებები შემაჯამებელი შეფასებისათვის

სტანდარტში შემოთავაზებულია ტიპობრივ დავალებათა ფართო არჩევანი. შემაჯამებელი შეფასებისათვის მასწავლებელი და/ან მოსწავლე შეარჩევს დავალების სასურველ ტიპს/ტიპებს.

- შემეცნებითი ხასიათის კონკრეტული საკითხის გამოკვლევა (მაგ., „რა ვიცი თუ წყლის შესახებ“, „ჩვენი უცხოელი თანატოლების სასკოლო ცხოვრება“) და მიების შედეგების წარმოდგენა სასურველი ფორმატით (მაგ., პრეზენტაცია, პოსტერი, ბროშურა);
- მინი სოციალური კვლევა ყმაწვილებისათვის საინტერესო საკითხზე (მაგ., „რა მუსიკას უსმენენ ჩვენი თანატოლები“, „რა გადაცემებს ვუყურებთ უმეტესწილად“) - კითხვარის შედგენა, გამოკითხვის ჩატარება, მონაცემების გაანალიზება და ზეპირი ან წერილობითი ანგარიშის წარდგენა;
- კორესპონდენციაში მონაწილეობა (წერილების მიწერა რეალური ან წარმოსახვითი უცხოელი თანატოლისთვის, ანონონიმური საკლასო მიმოწერა განვლილ თემატიკასთან დაკავშირებულ საკითხზე, რომელშიც ადრესატები ცდილობენ ამოიცნონ ავტორი.);
- ინტერვიუება აქტუალურ საკითხზე (მაგ., „როგორია შენი ოცნების სკოლა“, „უნდა გვყავდეს თუ არა შინაური ცხოველები?“) - კითხვების მომზადება, ინტერვიუების აღება/მიცემა და შედეგების წარდგენა;
- კულტურათა დიალოგის ხელშეწყობი პროექტის/აქტივობის განხორციელება (მაგ., ორენოვანი ტურისტული ვებგვერდის/ბუკლეტის, უცხო ქვეყნის დღესასწაულთა კალენდრის შექმნა, თეატრალური წარმოდგენა და სხვ.);
- შემოქმედებითი პროდუქტების შექმნა და წარდგენა (მაგ., სკეტჩი, რეპი, კლიპი, ვიდეორგოლი, რეკლამა, თანატოლთა ნაკეთობების კატალოგი და სხვ.);
- ტექსტის სხვა ფორმატში „გადაწერა“ (მაგ., ბიოგრაფიის საფუძველზე ბიოგრაფიული ცნობარის შედგენა, დღის წესრიგის საფუძველზე - დღიურის და სხვ.).

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი განმსაზღვრელი შეფასებისათვის განკუთვნილი დავალება:

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს თავისი შეფასების ზოგადი რუბრიკა;
- დავალების შეფასების რუბრიკა, შეფასების ინდიკატორების გარდა, უნდა ეფუძნებოდეს მეთოდოლოგიურ ნაწილში წარმოდგენილ გამჭოლ უნარებსა და ღირებულებებს;
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე.

კონკრეტული რუბრიკის ნიმუში

შემაჯამებელი დავალება ზეპირმეტყველებაში

დავალების პირობა: მოცემულ სურათზე დაყრდნობით შეადგინე და მოყევი ამბავი - რა ხდებოდა სურათის გადაღებამდე ორი-სამი საათით ადრე და რა მოხდა შემდეგ. დააზუსტე პერსონაჟთა ვინაობა, დაახასიათე ისინი, გადმოეცი ამბები, მიუთითე მოქმედებათა თანამიმდევრობა, დრო და ადგილი. საუბრის მინიმალური დრო - 2 წუთი

კრიტერიუმების ბაზე ზემოთ მოცემული შემჯავებული ზეპირი დავალებისათვის	ქულები	კომენტარი
პირობასთან შესაბამისობა		
იცავს დროის ლიმიტს	0 - 1	
იცავს პირობის შინაარსობრივ მოთხოვნებს	0 - 1	
კომუნიკაციური უნარ-ჩვევები		
თანამიმდევრულად აღწერს/გადმოსცემს მოქმედებებს	0 -0,5- 1	
განსაზღვრავს მოქმედების დროსა და სივრცეს	0 – 0,5 -1	
ენობრივი უნარ-ჩვევები		
იყენებს ნასწავლი დროის გამომხატველ გრამატიკულ კონსტრუქციებსა და ენობრივ ფორმებს	0-1-2	
ადეკვატურად იყენებს ზმნის წარსული დროის გამომხატველ ფორმებს	0 - 1	
იყენებს ნასწავლ ლექსიკას	0 - 1	
შემოქმედებითი უნარ-ჩვევები		
ავლენს ფანტაზიის უნარს, ორიგინალურობას	0 - 1	
იყენს გაბედულებას ენობრივი თვალსაზრისით	0 - 1	
ქულათა მაქსიმალური რაოდენობა (10)		

ე) ტერმინოლოგიური ლექსიკონი

უცხოური ენების სტანდარტის სპეციფიკური ტერმინები:

- მაკრო-ფუნქციები არის კატეგორიები, რომლებიც განსაზღვრავენ წერილობითი ან ზეპირი დისკურსის (გამონათქვამთა ბმული თანამიმდევრობის) ფუნქციურ გამოყენებას.
- მიკრო-ფუნქციები არის კატეგორიები, რომლებიც განსაზღვრავენ ცალკეული გამონათქვამების ფუნქციურ გამოყენებას.

- მოქმედებაზე ორიენტირებულ მიდგომა (action-oriented approach) ენების დიდაქტიკის ახალ პარადიგმას წარმოადგენს. განსხვავებით კომუნიკაციური მიდგომისაგან, რომელიც არსებითად ინფორმაციის გაცვლაზე იყო ორიენტირებული, ამ ახალ პარადიგმაში ენების სწავლა-სწავლების მთავარ ამოცანას შეადგენს სოციალურ კონტექსტებში სხვადასხვა ტიპის საქმიანობათა უცხოურ ენაზე განხორციელების უნარების განვითარება. თუკი კომუნიკაციური მიდგომის მთავარ საგაკვეთილო აქტივობას „სიმულაცია“ წარმოადგენდა, ამ ახალი მიმართულების მიხედვით, პროექტული სწავლა-სწავლებაა პრიორიტეტული.

- ტექსტის სტრუქტურულ-ორგანიზაციული ელემენტები:

- ✓ არავერბალური ელემენტები: ილუსტრაცია, ჟესტ-მიმიკა, ლოგო, სქემა, შრიფტის სახესხვაობა, ზომა და სხვ.

- ✓ ვერბალური ელემენტები: სათაური, თავი, რუბრიკა, აზნაფი.

- სტრატეგიები:

- ✓ მოსმენის/კითხვის წინარე სტრატეგიები:

- პირობის გააზრება;
- ვარაუდების გამოთქმა;
- ცოდნის მობილიზება - გულისხმობს ორი ტიპის ქმედებას: 1) იმ ენობრივი თუ თემასთან დაკავშირებული წინარე ცოდნის გონებაში მოძიება-გააქტიურებას, რომელიც უკავშირდება დასამუშავებელ ახალ საკითხებს; 2) საჭიროებისამებრ, ტექსტის გაგებისათვის აუცილებელი საკვანძო ლექსიკური ერთეულების ან გრამატიკული საკითხის დამუშავებას, დამატებითი ინფორმაციის მოძიებას სათანადო რესურსებში.

- ✓ სტრატეგიები მოსმენის/კითხვის დროს და შემდეგ:

- გაცნობითი კითხვა - გულისხმობს ტექსტის ზოგადი შინაარსის გასაგებად ყურადღების მიმართვას ტექსტის ორგანიზებაზე, მის სტრუქტურულ ერთეულებზე; ტექსტის შინაარსზე აზრის შესაქმნელად სათაურის/ქვესათაურების, ილუსტრაციების, წარწერების, გამოყოფილი სიტყვების, აზნაფების პირველი და/ან ბოლო წინადადების წაკითხვა (გაცნობითი მოსმენის შემთხვევაში მსმენელი ყურადღებას გაამახვილებს ნაცნობ სიტყვებსა და შესიტყვებებზე, არავერბალურ ელემენტებზე (ინტონაცია, მიმიკა-ჟესტიკულაცია, ხმის ტემბრი და სხვ.);
- სელექციური კითხვა/მოსმენა - გულისხმობს ყურადღების მიზანმიმართულად წარმართვას არა მთლიან შინაარსზე, არამედ მხოლოდ და მხოლოდ კონკრეტულ ინფორმაციაზე;
- შესწავლითი კითხვა - გულისხმობს ტექსტის დეტალურ დამუშავებას სხვადასხვა სტრატეგიის გამოყენებით. ამგვარ სტრატეგიებს წარმოადგენს:
 - მთლიანად გადაკითხვა - ტექსტის მთლიანად ჩაკითხვა უცნობ სიტყვებზე შეჩერების გარეშე თემატიკის/მთავარი საკითხების შესახებ აზრის შესაქმნელად;
 - გონებაში დამუშავება - ტექსტის ცალკეული მონაკვეთის/აზნაფის შინაარსის წარმოდგენაში გაცოცხლება, წინარე ცოდნასთან დაკავშირება და დამუშავება;
 - გამოცნობა - გულისხმობს უცნობი სიტყვების, გამოთქმების მნიშვნელობის ამოცნობას ნაცნობი ელემენტების (კონტექსტის, მშობლიურ ენაში დამკვიდრებული უცხოური სიტყვების, ილუსტრაციების, ნაცნობი ფუძის, მიმიკის და სხვ.) დახმარებით;
 - უცნობი სიტყვების ამოწერა - ლექსიკონის დახმარებით უცხო სიტყვების მნიშვნელობის ამოცნობა;
 - მიბრუნება - გაუგებარ, რთულ, ბუნდოვან მონაკვეთებთან მიბრუნება;
 - შეკითხვების დასმა - ტექსტის მონაკვეთების ერთმანეთთან დასაკავშირებლად;

- ინფორმაციის დაჯგუფება - ინფორმაციის ორგანიზების სხვადასხვა ხერხის (სემანტიკური რუკის, სქემატური ჩანაწერების, ტაბულის, გრაფიკის) გამოყენება;

- ტექსტის სხვადასხვა მონაკვეთის/აზზაის შეჯამება.

➤ ლაპარაკის სტრატეგიები:

- ცოდნის მობილიზება;

- რეპეტიცია;

- პარაფრაზირება - სიტყვის დავიწყების/არცოდნის შემთხვევაში საკომპენსაციო საშუალებების (მაგ., ქესტიკულაციით მითითება, ნაგულისხმევი საგნის აღწერა ან მისი დანიშნულების აღნიშვნა) გამოყენებას.

✓ წერის წინარე სტრატეგიები:

- კომუნიკაციის სიტუაციური მახასიათებლების (მიზნისა და ადრესატის, ადგილის) განსაზღვრა;

- იდეების გენერირება (დაბადება) - გულისხმობს იდეების მოფიქრება-ჩანიშვნას;

- იდეების დაჯგუფება - გულისხმობს იდეების ურთიერთდაკავშირებას, მათ შორის არსებული მიმართებების გამოკვეთას მაორგანიზებელი სქემების გამოყენებით;

- ცოდნის მობილიზება;

- გეგმის შედგენა.

➤ სტრატეგიები წერის დროს და წერის შემდგომ:

- პირველადი ვარიანტის შედგენა;

- პირველადი ვარიანტის გაუმჯობესება - ნაწერის პოტენციური მკითხველის თვალთახედვით შეფასება; შინაარსობრივი, სტრუქტურული, ენობრივი შესწორებების შეტანა; გრამატიკული და ორთოგრაფიული შეცდომების გასწორება დამხმარე რესურსების და ისტ-ის გამოყენებით; ნაწერის გაფორმება და გამოქვეყნება.

➤ სტრატეგიები ლექსიკისა და გრამატიკის შესასწავლად:

- ენათშორისი პარალელების გავლება;

- დამახსოვრების სხვადასხვა ხერხის გამოყენება;

- დედუქცია - ენის სწავლების კონტექსტში გულისხმობს ენობრივი კანონზომიერების/წესის ამოცნობას, განზოგადებას და გამოყენებას კონკრეტულ მაგალითებში;

- ინდუქცია - ენის სწავლების კონტექსტში გულისხმობს კონკრეტულ მაგალითებზე დაყრდნობით წესის გამოყვანას.

➤ სწავლის პროცესის მართვა (მეტაკოგნიტური სტრატეგიები):

- აქტივობის/დავალბის ღირებულების განჭვრეტა ანუ მოსწავლის მიერ იმ პიროვნული თუ სოციალური სარგებლის დანახვა, რომელსაც მოუტანს მას ამა თუ იმ აქტივობის შესრულება. სასკოლო აქტივობების ღირებულების დანახვა მოტივაციის გაზრდის მნიშვნელოვანია ფაქტორია.

- სწავლის პროცესზე დაფიქრება (მეტაკოგნიტური პაუზა) - სასწავლო აქტივობაში გამოყენებული სტრატეგიების გაანალიზება, მიზანშეწონილობისა და ეფექტიანობის თვალსაზრისით შეფასება და სათანადო დასკვნების გამოტანა;

- ენის სწავლის შემაფერხებელი და ხელშემწყობი ფაქტორების გაცნობიერება და მათი გათვალისწინებით წინსვლის ხელშეწყობა.

ვ) დანართები

ვ.ა. ფრანგული ენა

საბაზო საფეხურის გრამატიკა

L'article

L'article indéfini : *un, une, des*

L'article défini : *le, la, l', les*

L'article contracté : *au, aux; du, des*

L'article partitif : *du, de la, de l', des*

- L'article partitif après la forme négative : *de*

Le nom

La formation du féminin des noms

- Règle générale: *le masculin + e*
- La terminaison ne change pas : *un élève/une élève, un artiste/une artiste, etc.*
- Les règles particulières - *la terminaison change* : *un écolier/une écolière, un veuf/une veuve, un acheteur/une acheteuse, un directeur/une directrice, etc.*
- Les cas particuliers: *un homme/une femme; un héros/une héroïne, un coq/une poule, etc.*

La formation du pluriel des noms

- Règle générale : *le singulier + s*
- La terminaison ne change pas : *un pays/des pays, un nez/des nez, une noix /des noix, etc.*
- Les règles particulières - *la terminaison change* : *un bateau/des bateaux, un cheveux/des cheveux, un bijou/des bijoux, un animal/des animaux, etc.*
- Les cas particuliers : *un œil/des yeux, un monsieur/des messieurs, un os [ʔs]/des os [o], etc.*

L'adjectif

La formation du féminin des adjectifs qualificatifs

- Règle générale: *le masculin + e*
- La terminaison ne change pas : *jeune/jeune*
- Les règles particulières - *la terminaison change* : *premier/première, neuf/neuve, joyeux/joyeuse, etc.*
- Les cas particuliers: *long/longue, faux/fausse, beau/belle, etc.*

La formation du pluriel des adjectifs qualificatifs

- Règle générale : *singulier + s*
- La terminaison ne change pas : *un mur bas/des murs bas, un sourire doux, des sourire doux, etc.*

- Les cas particuliers : *national/nationaux, nouveau/nouveaux, etc.*

Les adjectifs possessifs : *mon, ma, mes, ton, ta, tes, son, sa, ses, notre, nos, votre, vos, leur, leurs*

- Les adjectifs possessifs devant un nom féminin commençant par une voyelle ou par un h muet : *mon amie, son horloge, etc.*

Les adjectifs démonstratifs : *ce, cet, cette, ces*

Les adjectifs interrogatifs : *quel, quelle, quels, quelles*

L'adjectif indéfini : *tout*

Les adjectifs numéraux :

- Les adjectifs numéraux cardinaux
- Les adjectifs numéraux ordinaux

Le pronom

Les pronoms personnels atones :

- Les pronoms personnels sujets : *je, tu, il, elle, nous, vous, ils, elles*
- Les pronoms personnels compléments d'objet directs (COD) : *me, te, le, la, l', nous, vous, les*
- Les pronoms personnels compléments d'objet indirects (COI) : *me, te, lui, nous, vous, leur*

Les pronoms personnels toniques : *moi, toi, lui, elle, nous, vous, eux, elles*

Le pronom personnel indéfini : *on*

Les pronoms démonstratifs neutres : *ce, ceci, cela, ça*

Les pronoms indéfinis : *tout, rien, personne, quelqu'un, quelque chose, etc.*

Les pronoms relatifs simples : *qui, que*

Les pronoms interrogatifs : *qui, que*

L'expression de la possession :

- à + nom
- à + pronom personnel tonique
- de + nom

L'adverbe

Les adverbes de lieu : *ici, là, là-bas, là-haut, loin, près, en haut, en bas, etc.*

Les adverbes de quantité : *beaucoup, peu, assez, trop, etc.*

Les adverbes de temps : *maintenant, après, avant, tôt, toujours, etc.*

ზმბს / Le verbe

- Les trois groupes des verbes
- Les verbes pronominaux : *se lever, se promener, etc.*
- Les verbes auxiliaires « *avoir* » et « *être* »
- Les verbes conjugués avec l'auxiliaire « *être* »
- Les verbes impersonnels: *falloir, pleuvoir, neiger, etc.*
- Les constructions: *il y a, il faut + l'infinitif du verbe*

Les modes et les temps du verbe

L'indicatif présent

Le futur proche / futur immédiat

Le passé récent / passé immédiat

Le passé composé

L'imparfait

Le futur simple

Le participe passé

L'impératif présent

La forme négative des temps simples et composés

La forme interrogative avec: *intonation, « est-ce que », inversion, pronom/adjectif/adverbe interrogatif*

La préposition

Les prépositions de lieu : *à, en, dans, sur, sous, chez, etc.*

La phrase

La phrase simple

Les phrases coordonnées et subordonnées avec les conjonctions : *et, ou, mais, parce que.*

ვ.ბ. გერმანული ენა

საბაზო საფეხური: გრამატიკა

Verb:

- Präteritum bei regelmäßigen und unregelmäßigen Verben
- Negation *nicht*
- *haben, sein* und *werden* im Präteritum
- Modalverben *können, müssen, wollen, dürfen, mögen, sollen* in Präsens und Präteritum

- Satzklammer: *können, müssen, wollen + Infinitiv*
- Reflexive Verben (Präsens, Perfekt)
- Trennbare und untrennbare Verben im Präsens und Perfekt
- Konjunktiv II – Höfliche Bitte
- Verben mit Präpositionen
- Präsens Passiv: *wird gemacht/geschenkt/gefeiert*; Präsens Passiv mit Modalverben (Modalverb + Partizip II + *werden*): *muss geschrieben werden*
- Infinitiv mit *zu*

Artikelwörter

- bestimmter Artikel: *Dativ*
- Demonstrativpronomen: *diese/diese/dieses; der/die/das*
- Interrogativ: *Welch-?*
- Bestimmte und unbestimmte Artikel im Nominativ und Akkusativ
- Possessivpronomen: *mein/dein/sein/ihr/Ihr; unser/euer*

Nomen:

- Genus: *der/die/das*
- Numerus: *Singular/Plural der Nomen*
- Kasus: *Nominativ, akkusativ, Dativ der Nomen; Genitiv nur bei Eigennamen*
- Pluralbildung
- Wortbildung: feminine Berufsbezeichnungen auf *-in*

Pronomen:

- Personalpronomen im *Nominativ, Akkusativ, Dativ*
- Reflexivpronomen: *Akkusativ-mich, dich, ihn, sie, es*
- Indefinit: *man, jemand, etwas, nichts, mehr, alles*
- Reziprokpronomen: *sich/uns*
- Fragepronomen: *Nominativ- Wer?/Was?; Akkusativ: Was?; Dativ: Mit wem?*
- Pronomen *man, es (man/es ist)*
- Demonstrativpronomen *das*

Zahlwörter:

- Kardinalzahl

- Ordnungszahl

Adjektiv:

- Attributiv: *das rote Kleid*
- Praedikativ: *das Kleid ist rot*
- Adverbial: *Ich spiele gern*
- Steigerung der Adjektive (Positiv, Komparativ und Superlativ) und Adverbien.

Präposition

- Präposition *in* mit Akkusativ; Temporal-Ergänzungen mit *am, um*; Perfekt
- Präposition: *am* (Temporal Ergänzung); Temporale Präpositionen
- die Präposition *für* + Akkusativ
- Lokale Präpositionen: *Richtungsangaben*
- Lokal-Ergänzung: *Frage Wohin?* mit den Präpositionen *in, an, nach*;

Partikeln:

- Redepartikel

Konnektor Konjunktior

- *und, auch, aber, oder, dass, wenn, damit, weil, wie, deshalb*

Syntax

- Nebensätze mit *dass, weil*
- Relativsätze mit *der, das, die*
- Konzessivangaben mit *obwohl*
- Nebensätze - kausal
- Nebensätze – konditional

ვ.გ. რუსული ენა

საბაზო საფეხური: გრამატიკა

1. Грамматика

1.1. Фонетика

Соотношение звуков и букв. Гласные и согласные звуки. Твердые и мягкие, звонкие и глухие согласные. Слово, слог. Ударение и ритмика. Типы интонационных конструкций: законченное высказывание, специальный вопрос, обращение, просьба, общий вопрос, сопоставительный вопрос с союзом «а», оценка.

1.2. Словообразование

Понятие об основе слова. Основа слова и окончание; корень слова, суффикс, префикс.

Морфологический способ словообразования. Распознавание минимально ограниченного числа словообразовательных моделей (*учитель — учительница; иностранец — иностранка; городской; читать — прочитать; русский — по-русски*. Суффикс *-ёнок/-онок* и его роль в распознавании словообразовательных моделей (*кошка-котёнок, корова-телёнок, волк-волчонок*)

Лексико-семантический способ словообразования (на примере ограниченного количества примеров, предлагаемых материалами используемого учебника).

1.3. Морфология

Имя существительное.

Одушевленные и неодушевленные имена существительные.

Нарицательные и собственные имена существительные. Собственные имена существительные для обозначения имени, отчества, фамилии; географические названия, названия книг, фильмов, спектаклей.

Существительные мужского, женского, среднего, общего рода (слова, обозначающие профессии, род деятельности, сферу интересов: *врач, политик, коллекционер*). Род несклоняемых имен существительных.

Число имен существительных. Существительные, имеющие форму только единственного или только множественного числа: конкретные и вещественные.

Система падежей в русском языке.

Значение и употребление падежей

Именительный падеж:

- Лицо активного действия;
- Название лица, предмета;
- Обращение;
- Наличие предмета;
- Предмет обладания.

Родительный падеж

а) без предлога:

- родительный падеж принадлежности;
- отсутствие лица (предмета) только в настоящем времени;
- в сочетании с числительными в ограниченных конструкциях;
- месяц в дате (на вопрос «Какое сегодня число? *Первое января.*»);

б) с предлогом:

- исходный пункт движения (*из, с*);
- лицо, которому принадлежит что-либо (*у*).

Дательный падеж

а) без предлога:

- адресат действия;
- лицо (предмет), о возрасте которого идет речь (только с личными местоимениями);
- лицо, испытывающее необходимость в чем-либо (только с личными местоимениями);

б) с предлогом:

- лицо как цель движения (*к*);

Винительный падеж

а) без предлога:

- лицо (предмет) как объект действия;
- логический субъект при глаголе *звать*;

б) с предлогом:

- направление движения (*в, на*);
- время (час, день недели) (*в*).

Творительный падеж

а) без предлога:

- с глаголом *заниматься*;
- с глаголом *знакомить/познакомить*;
- профессия лица (при глаголе *быть*);

б) с предлогом:

- совместность.

Предложный падеж

с предлогом:

- объект речи, мысли;
- место (*в/на*);
- средство передвижения (*на*).

Имя прилагательное

Род, число и падеж имен прилагательных. Зависимость рода, числа и падежа прилагательного от существительного. Склонение прилагательных.

Местоимение

Значение, падежные формы изменения и употребление личных местоимений (*я, ты, он, она, оно, мы, вы, они*).

Вопросительные (*какой? чей? сколько?*), притяжательные (*мой, твой...*), указательные (*этот,*

тот), возвратное (*себя*) местоимения.

Склонение личных, указательных и притяжательных местоимений. Отличие личных местоимений в падеже местоимений *его, ее, их* от притяжательных местоимений *его, ее, их*.

Имя числительное

Разряды числительных по значению: количественные и порядковые. Разряды числительных по строению: простые и составные.

Обозначение даты (*первое марта*), возраста (*четыре года - пять лет - двадцать один год*), времени действия (*в шесть часов - в два часа - в час*). Числительные в нумерации (*дом номер два*).

Родовые формы и формы числа у числительных (*один/одна-одно-одни; два-две*) и их согласование с существительным.

Глагол

Инфинитив. I и II спряжение глаголов. Лицо и число.

Настоящее, будущее и прошедшее время глагола в изъявительном наклонении.

Возвратные глаголы. Особенности их спряжения. Глаголы учить-учиться: управление Вин. П. и Пред. П. (учить – что? – математику; учиться – где? - в школе).

Глаголы *хотеть, любить, мочь, должен* и их спряжение. Сочетание с формами инфинитива (*хочу/хочешь/... /хотят изучать русский язык, люблю читать*)

Глаголы движения. Движение пешком и на транспорте (*идти-ехать*). Движение как однонаправленный процесс (*идти, ехать*) и как процесс, направленный в обе стороны (*ходить-ездить*). Временные формы глаголов движения.

Категория вида: несовершенный и совершенный вид глаголов. Видовые пары глаголов (*нести-носить, везти-возить*), спряжение и временные формы.

Изъявительное и повелительное наклонения глаголов (общее понятие).

Наречие

Разряды наречий: образа действия (*хорошо, плохо*), места (*далеко, близко*), времени (*утром, зимой*), меры (*много-мало*) и степени (*медленно, быстро*). Указательные и вопросительные наречия.

Союзы

Простые сочинительные союзы: соединительные, противительные, разделительные.

Предлоги

Простые производные предлоги.

Принадлежность предлогов падежам.

Частица

Формообразующие частицы для образования повелительного наклонения (*давай, давайте*).

1.4. Синтаксис

Словосочетание

Согласование как тип связи в словосочетании. Управление как тип связи в словосочетании.

Примыкание как тип связи в словосочетании.

Простое предложение.

Понятие о субъекте и предикате в предложении.

Способы выражения грамматического субъекта:

- имя существительное или местоимение в форме именительного падежа (*Алина танцует*).

Способы выражения логического субъекта;

- имя существительное или местоимение в форме винительного падежа (*Меня зовут Олег*);

- имя существительное или местоимение в форме родительного падежа (*У меня есть книга*). Способы выражения предиката;

- глагол в изъявительном наклонении.

Согласование между подлежащим и сказуемым в предложении.

Предложения утвердительные и отрицательные.

Способы выражения лексико-смысловых отношений в предложении:

- Объектные отношения: беспредложные конструкции (*Я читаю книгу.*) и предложно-падежные конструкции (*Я читаю о России*);
- Атрибутивные отношения: согласованное определение: (*красивая девушка*);
- Пространственные отношения: предложно-падежные конструкции существительных, наречия (*Джон живет в Америке. Наташа живет далеко*);
- Временные отношения: наречия (*Я долго ждала её*).

Невопросительные предложения:

- повествовательные и утвердительные (*Вчера приехал мой друг. Андрей смотрит телевизор. Сегодня тепло.*);
- отрицательные (*Гости не пришли*).

Вопросительные предложения (*Сколько стоит эта книга?*)

Двухкомпонентные модели (*Брат спит. Папа-учитель*).

Простые предложения с противительным союзом *а* (*Это не дом, а школа*).

Обращение и его выражение.

Сложное предложение.

Понятие о бессоюзном и союзном (сложносочиненном) предложении (элементарные

конструкции).

1.5. Правописание

Орфография и орфоэпия

Употребление строчной и прописной букв.

Правописание и произношение гласных (безударные гласные, проверяемые и непроверяемые ударением) и согласных в корнях слов.

Правила переноса.

Слитное и раздельное написание **не** с глаголами.

Употребление **ь** в падежных формах имен существительных и глаголах.

Правописание предлогов, союзов, частиц (в объеме, установленном стандартами для данного уровня).

Правописание гласных после шипящих и **ц**.

Правописание окончаний в именах существительных, прилагательных, наречиях.

Гласные **э** и **е** в начале слова и под ударением; правописание и произношение.

Гласные **ы** и **и**; правописание и произношение.

Гласные **е, е, ю, я** в начале и в середине слова; правописание и произношение.

Произношение слов с разделительным **ь**.

Произношение твердых и мягких, звонких и глухих согласных. Двойные согласные.

Произношение сочетания согласных **чн, чт, тц, тьс, сч, стн, здн, лнц** и др.

Произношение заимствованных слов.

Произношение родительного падежа имен прилагательных.

Ассимилятивное смягчение согласных перед мягкими зубными (**стена**).

Произношение **ш** и **щ**.

Пунктуация

Знаки препинания в конце предложения.

Знаки препинания в простом предложении (тире между подлежащим и сказуемым: *Москва - столица России. Тбилиси - столица Грузии.*).

Знаки препинания в простом предложении с одиночными союзами **а, но, и, или**.

Знаки препинания при обращении.

Знаки препинания в предложении с однородными членами (простейшие конструкции без обобщающих слов).

Знаки препинания в бессоюзном сложном предложении со значением перечисления.

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

თავი XV. საზოგადოებრივი მეცნიერებები - ზოგადი ნაწილი და სტანდარტები

მუხლი 70. საზოგადოებრივი მეცნიერებები - ზოგადი ნაწილი

შესავალი

საზოგადოებრივი მეცნიერებების შესწავლა უმნიშვნელოვანესია მოსწავლის პიროვნული განვითარებისთვის, მისი ღირებულებითი სისტემის ფორმირებისთვის. საზოგადოებრივი მეცნიერებების საგნობრივ ჯგუფში გაერთიანებული საგნების შესწავლის გზით მოსწავლე შეიმეცნებს ოჯახზე, უშუალო გარემოსა და სამშობლოზე ზრუნვის აუცილებლობას; ადამიანის სიცოცხლის, ღირსებისა და უფლებების პატივისცემას; მოქალაქეობრივ სიმამაცეს, თანასწორობასა და შემწყნარებლობას.

საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლების მიზნები და ამოცანები

საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლება მიზნად ისახავს:

- მოსწავლის კოგნიტური, ემოციური და სოციალური განვითარების ხელშეწყობას;
- მოსწავლის სამოქალაქო აღზრდას;
- მოსწავლისთვის საზოგადოებრივი მეცნიერებების შესწავლისთვის საჭირო უნარების განვითარებას.

საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლების ამოცანებია:

- მოსწავლის პიროვნული განვითარების ხელშეწყობა;
- მოსწავლისთვის ჰუმანური ღირებულებების ჩამოყალიბება;
- მოსწავლისთვის სოციალური უნარების (ეთიკის, ეკოლოგიური წიგნიერების, მეწარმეობის, საგანგებო სიტუაციებში რისკის შეფასებისა და უსაფრთხოდ მოქმედების და სხვა) განვითარება;
- მოსწავლისთვის სამშობლოსა და მისი კულტურის მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბება;
- მოსწავლის დახმარებას მსოფლიოს ერთ მთლიანობად აღქმასა და მიმდინარე პროცესებში საქართველოს ადგილის განსაზღვრაში;
- მოსწავლისთვის შემოქმედებითი და კრიტიკული აზროვნების განვითარება;
- მოსწავლისთვის აღმოჩენებისა და სიახლის ძიების მიმართ დადებითი დამოკიდებულების ჩამოყალიბება;
- მოსწავლისთვის დროსა და სივრცეში ორიენტირებისთვის, ფაქტებისა და მოვლენების ინტერპრეტაციისთვის, თვალსაჩინოებების შექმნისა და გამოყენებისთვის, ისტორიულ-გეოგრაფიული მოვლენებისა და კანონზომიერებების დადგენისთვის საჭირო სპეციფიკური უნარ-ჩვევების განვითარება.

საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლების ორგანიზება

საზოგადოებრივი მეცნიერებები სავალდებულო სახით ისწავლება ზოგადი განათლების სამივე საფეხურზე. ამ საგნობრივ ჯგუფში გაერთიანებულია მომიჯნავე საგნები - „მე და საზოგადოება“, „ჩვენი საქართველო“, ისტორია, გეოგრაფია, სამოქალაქო განათლება. სასწავლო პროცესი აგებულია უწყვეტობის პრინციპზე და ითვალისწინებს მოსწავლის ასაკობრივ თავისებურებებს.

დაწყებით საფეხურზე საზოგადოებრივი მეცნიერებები III-VI კლასებში ისწავლება. იგი III-IV კლასებში - „მე და საზოგადოების“, ხოლო V-VI კლასებში „ჩვენი საქართველოს“ სახითაა

წარმოდგენილი. ამ საფეხურზე ეს საგანი საზოგადოებრივი მეცნიერებების ინტეგრირებულ სწავლებას გულისხმობს.

საბაზო და საშუალო საფეხურებზე საზოგადოებრივი მეცნიერებები ისწავლება დამოუკიდებელი დისციპლინების სახით.

	დაწყებითი საფეხური						საბაზო საფეხური			საშუალო საფეხური		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
მე და საზოგადოება												
ჩვენი საქართველო												
ისტორია												
გეოგრაფია												
სამოქალაქო განათლება												
არჩევითი საგნები												

შეფასება საზოგადოებრივ მეცნიერებებში

საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლა-სწავლებისას გამოიყენება განმავითარებელი და განმსაზღვრელი შეფასება.

საკლასო შეფასების ძირითად ამოცანებს წარმოადგენს:

- ა) აჩვენოს, როგორ მიმდინარეობს მოსწავლის ცოდნის კონსტრუირების პროცესი და მეხსიერებაში ცოდნათა ურთიერთდაკავშირება;
- ბ) ახალი სასწავლო საკითხის/თემის დაწყებამდე დაადგინოს მოსწავლის წინარე ცოდნა და წარმოდგენები;
- გ) გამოავლინოს, რამდენად გააზრებულ და ეფექტიან ნაბიჯებს დგამს მოსწავლე კონკრეტული სასწავლო მიზნის მისაღწევად;
- დ) მოიცვას სამივე კატეგორიის ცოდნა;
- ე) აჩვენოს, რამდენად ახერხებს მოსწავლე ცოდნის ერთობლიობათა კომპლექსურად გამოყენებას.

ძირითადი ამოცანების გადასაჭრელად საკლასო შეფასებაში პრიორიტეტული ადგილი უნდა მიენიჭოს კომპლექსურ, კონტექსტის მქონე დავალებებს, რომელთა შესრულება მოსწავლეს უბიძგებს ცოდნის სხვადასხვა კომპონენტის ინტერაქტიულად და თანადროულად გამოყენებისკენ.

მიმდინარე (საშინაო და საკლასო) დავალებათა კომპონენტები:

საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლა-სწავლების პროცესში მოსწავლე შემდეგი ტიპური აქტივობებით უნდა შეფასდეს:

1. **ტესტური დავალება;**

2. **რუკაზე მუშაობა** (რუკის შექმნა (მათ შორის, ფაზლით), რუკაზე არსებული შეცდომის შესწორება, სიმულაციური მოგზაურობა რუკაზე და სხვა);

3. **დიაგრამების, სკალების** (დროის სკალა) შექმნა;

4. **ინფორმაციის, ფოტომასალის მოძიება და პრეზენტაციის** მომზადება, გამოფენის მოწყობა;

5. **მოთხრობის, ანიმაციური/მხატვრული/დოკუმენტური ფილმის, ვიდეორგოლის, მუსიკალური კლიპის, ყოფითი შემთხვევის, ლიტერატურული ნაწარმოების, წყაროს განხილვა.**

6. **შემოქმედებითი პროდუქტის შექმნა** (პლაკატის, ნახატის, კომიქსის, ფლერის, ესეს, მოთხრობის, ბუკლეტის, კედლის გაზეთის, მაკეტის, ემბლემის, ვიდეორგოლის, ფოტოალბომის, ფოტოკოლაჟის (დროის სკალის გამოყენებით), სლოგანის, შექმნა);

7. **დოკუმენტების** (საკლასო „კონსტიტუცია“, დღის რეჟიმი“ პეტიციის და სხვა) შექმნა;

8. **კვლევითი პროექტი** (გამოკითხვა, ინტერვიუ, რეპორტაჟი და სხვა);

9. **საქველმოქმედო, საგანმანათლებლო, სოციალური პრობლემის გადაჭრაზე ორიენტირებული პროექტების** დაგეგმვა და განხორციელება;

10. **ექსკურსია;**

11. **დისკუსია** (დებატი, თოქ-შოუ);

12. **როლური თამაში** (საჯარო სტრუქტურის იმიტაცია, სიმულაციური სასამართლო და სხვა).

შემაჯამებელი დავალებების კომპონენტი

შემაჯამებელი დავალების კომპონენტი უკავშირდება სწავლა-სწავლების შედეგს. ამ კომპონენტში უნდა შეფასდეს ერთი სასწავლო მონაკვეთის (თემა, თავი, პარაგრაფი, საკითხი) შესწავლა-დამუშავების შედეგად მიღწეული შედეგები. კონკრეტული სასწავლო ერთეულის დასრულებისას მოსწავლემ უნდა შეძლოს საზოგადოებრივი მეცნიერებების საგნების სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების წარმოჩენა. შესაბამისად, შემაჯამებელი დავალებები უნდა ამოწმებდეს უცხოური ენების სტანდარტებით განსაზღვრულ შედეგებს.

შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები:

სტანდარტის მოთხოვნათა დასაფარად, რეკომენდებულია შემაჯამებელ დავალებათა მრავალფეროვანი ფორმების გამოყენება. საზოგადოებრივი მეცნიერებების შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები შეიძლება იყოს:

1. **ინფორმაციის, ფოტომასალის მოძიება და პრეზენტაციის** მომზადება, გამოფენის მოწყობა;

2. **მოთხრობის, ანიმაციური/მხატვრული/დოკუმენტური ფილმის, ვიდეორგოლის, მუსიკალური კლიპის, ყოფითი შემთხვევის, ლიტერატურული ნაწარმოების, წყაროს განხილვა.**

3. **შემოქმედებითი პროდუქტის შექმნა** (პლაკატის, ნახატის, კომიქსის, ფლერის, ესეს, მოთხრობის, ბუკლეტის, კედლის გაზეთის, მაკეტის, ემბლემის, ვიდეორგოლის, ფოტოალბომის, ფოტოკოლაჟის (დროის სკალის გამოყენებით), სლოგანის, პეტიციის შექმნა);

4. **კვლევითი პროექტი** (გამოკითხვა, ინტერვიუ, რეპორტაჟი და სხვა);

5. **საქველმოქმედო, საგანმანათლებლო, სოციალური პრობლემის გადაჭრაზე ორიენტირებული პროექტების** დაგეგმვა და განხორციელება;

6. **ექსკურსია;**

7. დისკუსია (დებატი, თოქ-შოუ);
8. როლური თამაში (საჯარო სტრუქტურის მუშაობის იმიტაცია, სიმულაციური სასამართლო და სხვა).

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი დავალება

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს თავისი შეფასების ზოგადი რუბრიკა (თუ რეცეფციული (კითხვა, მოსმენა) დავალებაა, მაშინ შეფასების სქემა უნდა ახლდეს თითოეულ ტესტურ კითხვას);
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- მითითებული უნდა იყოს სტანდარტის ის შედეგები, რომელთა შემოწმებასაც ემსახურება შემაჯამებელი დავალება.

მუხლი 71. საზოგადოებრივი მეცნიერებების სტანდარტი

1. საზოგადოებრივი მეცნიერებები დაწყებით საფეხურზე

ა) „მე და საზოგადოება“

შესავალი

საგანი „მე და საზოგადოება“ მოსწავლეს ამზადებს საზოგადოებრივი მეცნიერებების დისციპლინების - ისტორიის, გეოგრაფიის და სამოქალაქო განათლების - შესასწავლად. სასწავლო კურსის ცენტრშია მოსწავლე და მისი გარემომცველი სამყარო, რომლის შემეცნებაც საგნის სწავლა-სწავლების პროცესში სხვადასხვა თემის დამუშავების გზით ხორციელდება. მოსწავლის წინაშე თანამიმდევრულად წარმოჩნდება მასზე მოქმედი სოციალური გარემო.

მიზნები

„მე და საზოგადოება“ III-IV კლასებში მიზნად ისახავს, მოსწავლეს ჩამოუყალიბოს პასუხისმგებლობა და მზრუნველი დამოკიდებულება საკუთარი თავის, ოჯახის, თემის, ბუნებრივი გარემოსა და კულტურული მემკვიდრეობის მიმართ; ასევე:

- დაეხმაროს საკუთარი თავის საზოგადოების წევრად აღქმაში;
- ხელი შეუწყოს სოციალიზაციასა და თვითგამოხატვის უნარის განვითარებაში;
- გააცნობიერებინოს, რომ თავის უშუალო გარემოზე ზრუნვით იწყება სამშობლოს სიყვარული;
- გამოუმუშაოს გარემოში ადეკვატურად და ეთიკურად მოქმედების უნარი;
- ასწავლოს ზრუნვა საკუთარი და ოჯახის წევრების ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოების დაცვაზე;
- განუვითაროს სხვადასხვა ტიპის კატასტროფების შემთხვევაში ადეკვატურად მოქმედების უნარი;
- ასაკის შესაბამისად ჩამოუყალიბოს ეთიკა და ზნეობრივი ღირებულებები.

მიმართულებების აღწერა:

პიროვნული განვითარება - მიმართულების მიზანია, მოსწავლეს ასწავლოს თვითშეფასება, რაც მომავალში საკუთარი შესაძლებლობების განსაზღვრაში დაეხმარება; ასევე განუვითაროს პასუხისმგებლობის გრძნობა. საგნის ეს მიმართულება მოსწავლეს შეაჩვევს ჯანსაღი ცხოვრების წესს (პირადი ჰიგიენისა და წესრიგის დაცვას, ჯანსაღ კვებას, ფიზიკურ აქტივობებს); ხელს შეუწყობს ჩამოყალიბდეს ღირსების, პასუხისმგებლობის, ზნეობრივი პრინციპების მქონე პიროვნებად, რომელსაც ექნება თვითკონტროლისა და თვითგამოხატვის უნარები.

ინიციატივა და მეწარმეობა - მიმართულების მიზანია მოსწავლეს განუვითაროს კრიტიკული და ინოვაციური აზროვნება; აღჭურვოს იგი ისეთი უნარებით, როგორებიცაა: გადაწყვეტილების მიღება, მიზნების შესაბამისად რაციონალური მოქმედება, პრობლემის იდენტიფიცირება და გადაჭრა, დროის და სხვა რესურსების სწორად დაგეგმვა, ხარჯვა და დაზოგვა.

სოციალურ-კულტურული განვითარება, მოქალაქეობა და უსაფრთხოება - მიმართულების მიზანია, მოსწავლეს გაუღვივოს ინტერესი საკუთარი ქალაქის/სოფლისა და საკუთარი მხარის მიმართ; დაანახოს თავისი ადგილი მშობლიურ გარემოში; შეასწავლოს მის გარშემო მიმდინარე სოციალურ და კულტურულ პროცესებში მონაწილეობის საშუალებები; გააცნოს შესაძლო საგანგებო სიტუაციებიდან მომდინარე საფრთხეები; ჩამოუყალიბოს საგანგებო სიტუაციებში თვითგადარჩენისა და უსაფრთხოდ ქცევის უნარი. ამასთანავე, მოსწავლემ უნდა გაიაზროს დროის ფენომენი; დაინახოს, თუ როგორ ვითარდება ცხოვრებისეული მოვლენები და რა სახის ცვლილებებს აქვს ადგილი მის ლოკალურ გარემოში. აღნიშნული მიმართულება ჰუმანური ღირებულებების (არაძალადობრივი გზებით მოქმედება, შემწყნარებლობა (ტოლერანტობა), თანასწორობა) ჩამოყალიბებასა და აქტიური მოქალაქის აღზრდასაც უწყობს ხელს, რომელსაც გააზრებული აქვს საერთო წესების მნიშვნელობა, ზრუნავს საკუთარ ოჯახზე, სკოლაზე, ბუნებრივ გარემოსა და ისტორიულ მემკვიდრეობაზე, აღიქვამს მის ქვეყანაში არსებული სახელმწიფო ინსტიტუტების მნიშვნელობას.

III-IV კლასების სტანდარტი

IV კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

დაწყებით საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **საზ.მეც.დაწყ.(I).1.:**

„**საზ.მეც.**“ - მიუთითებს საზოგადოებრივ მეცნიერებებს;

„**დაწყ.**“ - მიუთითებს დაწყებით საფეხურს;

„**(I)**“ - მიუთითებს, რომ სტანდარტი მოიცავს III-IV კლასებს;

„**1**“ - მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

„**მე და საზოგადოების**“ სტანდარტის შედეგები (III-IV კლასები)

შედეგების ინდექსი	1. მიმართულება: პიროვნული განვითარება
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
საზ.მეც.დაწყ.(I).1.	საკუთარი თავის აღქმა საზოგადოებრივი ჯგუფების - ოჯახის, სამეგობროს, სკოლის, თემის - წევრად;
საზ.მეც.დაწყ.(I).2.	საკუთარი თავისა და სხვა ადამიანების მიმართ ზრუნვა-პატივისცემის გამოვლენა;
საზ.მეც.დაწყ.(I).3.	ასაკის შესატყვისი ზნეობრივი კატეგორიების გაცნობიერება და საზოგადოებაში მიღებული ეთიკის ნორმების შესაბამისად მოქმედება;
საზ.მეც.დაწყ.(I).4.	ჯანსაღი ცხოვრების წესის დაცვა (პირადი ჰიგიენა, ჯანსაღი კვება, სპორტული აქტივობები);
საზ.მეც.დაწყ.(I).5.	მშობლიური კულტურის მიმართ მზრუნველი დამოკიდებულების გამოვლენა.
	2. მიმართულება: ინიციატივა და მეწარმეობა
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
საზ.მეც.დაწყ.(I).6.	საკუთარი საქმიანობის დაგეგმვა და მისი მოსალოდნელი შედეგების გაცნობიერება; რესურსების დაგეგმვა და დაზოგვა;
საზ.მეც.დაწყ.(I).7.	სხვადასხვა პროფესიისა და საქმიანობის მნიშვნელობისა და საჭიროების გაცნობიერება;
საზ.მეც.დაწყ.(I).8.	ასაკის შესატყვისი სამომხმარებლო და ეკონომიკური უნარ-ჩვევების გამოვლენა.
	3. მიმართულება: სოციალურ-კულტურული განვითარება, მოქალაქეობა და უსაფრთხოება
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
საზ.მეც.დაწყ.(I).9.	მოვლენების დროსთან დაკავშირება და ტერმინების - წარსულის, აწმყოს, მომავლის - ადეკვატურად გამოყენება;
საზ.მეც.დაწყ.(I).10.	ღირებულებების (მაგ. ეთიკური ქცევის ნორმების დაცვა, სამართლიანობა, პასუხისმგებლობა, ქვეყნის კულტურული მრავალფეროვნების გააზრება და დაფასება) რეალურ სიტუაციებთან დაკავშირება;
საზ.მეც.დაწყ.(I).11.	ლეგენდებისა და მითების, კულტურულ-ისტორიული ძეგლების, მნიშვნელოვანი მოვლენების, ისტორიული და თანამედროვე პიროვნებების ლოკალურ გარემოსთან დაკავშირება;
საზ.მეც.დაწყ.(I).12.	მოსწავლის საცხოვრებელ გარემოში წარმოდგენილი სხვადასხვა სოციალურ-კულტურული ინსტიტუტის ფუნქციების გაცნობიერება (მაგ.: სკოლის, უნივერსიტეტის, სამედიცინო დაწესებულების, მუზეუმის, კინოს, კლუბის, პოლიციის);
საზ.მეც.დაწყ.(I).13.	ბავშვის უფლებებისა და მოვალეობების გაცნობიერება, ასევე ოჯახისა და საზოგადოების წინაშე პასუხისმგებლობის გააზრება;
საზ.მეც.დაწყ.(I).14.	ქცევის წესების გათავისება, თანატოლებთან მათი შეთანხმება და დაცვა; შემწყნარებლობის გამოვლენა განსხვავებული კულტურის, ეროვნების,

	შესაძლებლობების მქონე ადამიანების მიმართ;
საზ.მეც.დაწყ.(I).15.	საგანგებო (ბუნებრივი კატასტროფების დროს) და ცხოვრებისეულ (მაგ.: ქუჩაში, ტრანსპორტში, ექსკურსიაზე) სიტუაციებში სამოქალაქო უსაფრთხოების წესების დაცვით მოქმედება;
საზ.მეც.დაწყ.(I).16.	კონფლიქტურ სიტუაციებში პრობლემის გადაჭრის მშვიდობიანი გზების მოძებნა;
საზ.მეც.დაწყ.(I).17.	მზრუნველობის გამოვლენა ბუნებრივი გარემოსა და ისტორიული მემკვიდრეობის მიმართ.

შინაარსი

ძირითადი ცნებითი კატეგორიები და სასწავლო თემები

„მე და საზოგადოება“ III-IV კლასებში მოსწავლეს სოციალურ გარემოს იმ ინსტიტუტების (ოჯახი, სკოლა, სანათესაო წრე, მეგობრები, მეზობლები/ეზო, ქუჩა, მედია) საშუალებით შეასწავლის, რომლებიც უზრუნველყოფენ ადამიანის საზოგადოებაში ინტეგრაციის პროცესს. საგნის სწავლება შემდეგი ცნებითი კატეგორიებისა და თემების დამუშავების ფონზე წარიმართება:

ცნებები და ტერმინები:

1. პიროვნება, მე, როგორც საზოგადოებრივი ჯგუფების (ოჯახი, სკოლა, სამეგობრო, სამეზობლო, თემი) წევრი;
2. დრო, უწყვეტობა და ცვლილება (წარსული, აწმყო, მომავალი);
3. ხალხი, მდებარეობა, გარემო (ადამიანები ჩემ გარშემო, ადგილი, სადაც ვცხოვრობ, საგანგებო სიტუაციები, ბუნებრივი გარემო);
4. ეკონომიკა (პროფესია, პირადი და საზოგადო საკუთრება, დაზოგვა, რესურსები);
5. მოქალაქე (პასუხისმგებლობა, ჯანსაღი ცხოვრების წესი - პირადი ჰიგიენა, ჯანსაღი კვება, ფიზიკური აქტივობები, ზრუნვა, მონაწილეობა);
6. ღირებულებები და კულტურა (ზნეობრივი კატეგორიები, მრავალფეროვნება, თანასწორობა, კონფლიქტის დაძლევა, გარემოს დაცვა, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა).

მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით, ცნებების დამუშავება უნდა მიმდინარეობდეს თვალსაჩინო მაგალითების საფუძველზე. მოსწავლე კონკრეტული მაგალითების მეშვეობით გაიაზრებს მათ მნიშვნელობას და გამოიყენებს შესაბამისად. ამ ეტაპზე დაუშვებელია ცნებებისა და მათი განმარტებების თეორიული სწავლება.

თემები:

- ჩემი ოჯახი;

- სასკოლო გარემო, მეგობრები და თანატოლები;
- გარემო, რომელშიც ვცხოვრობ;
- სად და როგორ ვიღებ განათლებას;
- მედია და ინფორმაცია;
- მე და ჩემი ქვეყანა.

სავალდებულო თემები:

თემები III კლასისათვის

თემა	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები: გრაფაში მოცემული კონკრეტული შეკითხვის პროვოცირება (ანუ, მათ მიმართ მოსწავლის ინტერესის გაღვივება და დაფიქრება) „მე და საზოგადოების“ ორი-სამი ან კიდევ უფრო მეტი გაკვეთილის მიზნად შეიძლება ჩავთვალოთ.	ძირითადი ცნებები
1. ჩემი ოჯახი	როგორ გამოვხატო პატივისცემა ოჯახის წევრების (დედ-მამის, და-ძმის, ბებია-ბაბუის და სხვა) მიმართ? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 1, 2, 3, 5, 10, 13); რატომ მამლევენ ჩემი ოჯახის უფროსი წევრები რჩევებს/შენიშვნებს? (საზ.მეც.დაწყ.(I).1, 2, 13); რატომ და როგორ უნდა ვზრუნავდეთ ოჯახის წევრები ერთმანეთზე? (საზ.მეც.დაწყ.(I).1, 2, 3, 10); როგორ ვინაწილებთ შრომას ოჯახში? (საზ.მეც.დაწყ.(I).1, 2, 3, 10, 13) რატომ და როგორ უნდა დავაფასოთ ოჯახის ყველა წევრის (დედის, მამის, და-ძმის, ბებია-ბაბუის და სხვა) შრომა? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 2, 3, 6, 7, 8, 14); რა პასუხისმგებლობები მაქვს ჩემი ოჯახის წინაშე? (საზ.მეც.დაწყ.(I).1, 2, 13, 16); რატომ მინდა მოვიქცე კარგად? რა მიზეზი კანახობს ადამიანებს ზნეობრივ საქციელს? (რატომ უნდა ვცე პატივი დედას და მამას, არ მოვიპარო, არ მოვიტყუო, ცილი არ დავწამო და ა.შ.)?(საზ.მეც.დაწყ.(I)2,3,10); რატომ და როგორ უნდა დავიცვათ ოჯახში საერთო და პირადი ჰიგიენა? (საზ.მეც.დაწყ.(I) 1, 2, 4); როგორ დავიცვა ჯანსაღი ცხოვრების წესი? რა მნიშვნელობა აქვს	ოჯახი; თაობა; წინაპარი; დაზოგვა; საოჯახო წეს-ჩვეულებები.

	ჯანსაღ კვებას? (საზ.მეც.დაწყ.(I) 4); როგორ შეგვიძლია გავალამაზოთ საოჯახო გარემო (სახლი, ეზო)? (საზ.მეც.დაწყ.(I) 2, 6); რას, რატომ და როგორ ვუფრთხილდებით ოჯახში (მაგ.: მცენარე, შინაური ცხოველი, სათამაშო, რელიკვია.)? (საზ.მეც.დაწყ.(I) 1. 5, 17); რატომ და როგორ უნდა დავიცვა უსაფრთხოების წესები საცხოვრებელ ადგილზე? (საზ.მეც.დაწყ.(I).15); რატომ და როგორ უნდა მოვიხმარო რესურსები (მაგ.: წყალი, ელექტროენერგია) გონივრულად (ეკონომიურად) ოჯახში? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 6, 8, 17).	
2. სასკოლო გარემო, მეგობრები და თანატოლები	რა უფლებები და მოვალეობები მაქვს სკოლაში? რატომ და როგორ უნდა იყოს ყველა ბავშვის უფლებები დაცული სკოლაში? (საზ.მეც.დაწყ.(I).1, 2, 3, 10, 13, 14); რატომ და როგორ უნდა ვცეთ პატივი თანაკლასელებს, მასწავლებლებსა და სკოლის სხვა პერსონალს? საზ.მეც.დაწყ.(I).1, 2, 3, 5, 14); როგორ შეგვიძლია სხვადასხვა სიტუაციაში თანატოლების დახმარება? (საზ.მეც.დაწყ.(I).10, 15); რატომ არის მნიშვნელოვანი სიკეთის კეთება, თანადგომა?(საზ.მეც.დაწყ.(I)2, 10, 13); როგორ ავირიდოთ ან გადავჭრათ თანატოლებთან კონფლიქტი მშვიდობიანად? (საზ.მეც.დაწყ.(I).10, 16); რატომ არ შეიძლება რელიგიური შეხედულების/რწმენა-წარმოდგენის სახელით ძალადობა?(საზ.მეც.დაწყ.(I) 13, 14); როგორ შეიძლება ავირიდოთ დაავადებების გავრცელება სკოლაში, როგორ დავიცვათ პირადი ჰიგიენა და ვიკვებოთ ჯანსაღად? (საზ.მეც.დაწყ.(I).4); როგორ ვიმოქმედოთ საგანგებო სიტუაციებში სკოლაში ყოფნისას? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 15); როგორ და რატომ უნდა ვიზრუნოთ უსაფრთხო სასკოლო გარემოს შექმნაზე? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 1, 2, 13, 15); რატომ არის მნიშვნელოვანი ქცევის წესების დაცვა სკოლის ყველა მოსწავლისთვის? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 1, 10, 14); რისი გაკეთება შემიძლება სასკოლო გარემოს გასაუმჯობესებლად	მოსწავლე/მასწავლებელი მეგობარი/თანატოლები; სკოლა; სწავლა/შრომა; წესები; უსაფრთხოება; უფლება/მოვალეობა/ პასუხისმგებლობა

	ჩემს თანატოლებთან ერთად (მაგ.: სივრცის გალამაზება, გამწვანება, დასუფთავება, ეზოს მოწყობა)? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 6, 17); რატომ და როგორ განსხვავდება ჩემი სკოლა იმ სკოლისგან, რომელიც ჩვენმა მშობლებმა, ბებია-ბაბუებმა დაამთავრეს? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 9, 11); როგორ ზრუნავენ სკოლაში მომუშავე სხვადასხვა პროფესიის ადამიანები სკოლაზე? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 7); როგორ გამომადგება სწავლა მომავალში (მაგ. პროფესიისთვის, რომელზეც ვოცნებობ)? (საზ.მეც.დაწყ.(I).6, 7, 9); რატომ უნდა იყოს სკოლაში ყველა გოგოსა და ბიჭის განვითარებისთვის თანაბარი შესაძლებლობები და პირობები? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 2, 13, 14).	
3. გარემო, რომელშიც ვცხოვრობ	როგორ ვმონაწილეობთ მე და ჩემი თანატოლები ჩემი თემის ცხოვრებაში? (საზ.მეც.დაწყ.(I).1, 5, 13); რა გვაერთიანებს და რა საერთო საზრუნავი გვაქვს ჩვენი უბნის მაცხოვრებლებს, როგორ შეიძლება გამოვადგე ჩემს თემს (ინდივიდის დახმარება; საზოგადოებრივი საქმიანობა)? (საზ.მეც.დაწყ.(I).1, 10, 14); რატომ არის მნიშვნელოვანი ერთმანეთის პატივისცემა თემში მშვიდობიანი თანაცხოვრებისთვის? (საზ.მეც.დაწყ.(I).2, 3, 10, 14, 16); როგორ ავიცილოთ ბუნებრივი კატასტროფები და როგორ ვიმოქმედოთ საგანგებო სიტუაციებში (ჩემი და სხვების უსაფრთხოება)? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 15); როგორ და რატომ ვიცავ ქუჩაში მოძრაობის წესებს? (საზ.მეც.დაწყ.(I).15); რატომ და როგორ უნდა დავიცვა ჩემი თემის ბუნებრივი და კულტურული გარემო? (საზ.მეც.დაწყ.(I).5, 17); რატომ იქცა ამა თუ იმ დღესასწაულის აღნიშვნა ტრადიციად ჩემს თემში?(საზ.მეც.დაწყ.(I) 5, 9, 10, 17); რომელი დაწესებულებების არსებობა არის აუცილებელი სოფლის/ქალაქის ცხოვრებაში? (საზ.მეც.დაწყ.(I).8, 12, 15); რატომ გვჭირდება სხვადასხვა პროფესიის ადამიანების ყოფნა ჩვენ ირგვლივ? (საზ.მეც.დაწყ.(I).7); რატომ ვყიდულობთ სხვადასხვა საქონელს და მომსახურებას? (საზ.მეც.დაწყ.(I).6, 8.);	უბანი / თემი; მისაბადი პიროვნება; ღირსშესანიშნაობა; ტრადიცია ჩვენი; მოხალისეობა; საქონელი, მომსახურება; საგზაო ნიშნები.

	რატომ არის საჭირო სპორტული და დასასვენებელი ადგილები ჩემი თემისთვის? (საზ.მეც.დაწყ.(I).4); რატომ არის მნიშვნელოვანი ვიცოდეთ ჩემი სოფლის/ქალაქის ისტორია, ღირსშესანიშნაობა და დღევანდელი მდგომარეობა? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 5, 9, 11, 17).	

თემები IV კლასისათვის

თემა	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები: გრაფაში მოცემული კონკრეტული შეკითხვის პროვოცირება (ანუ მათ მიმართ მოსწავლის ინტერესის გაღვივება და დაფიქრება) სამი-ოთხი ან კიდევ უფრო მეტი გაკვეთილის მიზნად შეიძლება ჩავთვალოთ.	ძირითადი ცნებები
1. სად და როგორ ვიღებ განათლებას?	რა მნიშვნელობა აქვს განათლებას ჩემი მომავალი ცხოვრებისთვის? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 6, 7, 10); რისი სწავლა შეიძლება არასაგაკვეთილო აქტივობების (მაგ. ექსკურსიაზე, მუზეუმში, სპექტაკლზე) შედეგად? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 1, 3, 4, 5, 9, 10, 11, 15); რატომ არის განათლება ყველა ბავშვის უფლება? (საზ.მეც.დაწყ.(I).13); რა განსხვავებაა მიზნის მიღწევის კანონიერ და უკანონო გზებს შორის?(საზ.მეც.დაწყ.(I) 13, 14); რატომ არ უნდა მივითვისო სხვისი ნაშრომი (მაგ.: თანაკლასელის სასკოლო დავალება)? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 3, 10, 16); როგორ და რატომ უნდა ვისარგებლოთ ბიბლიოთეკით? (საზ.მეც.დაწყ.(I).12); რას ვსწავლობთ და როგორ უნდა ვიქცეოდეთ თეატრში, კინოში, გამოფენასა და მუზეუმში? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 3, 12); რა მიზნით და როგორ ვგეგმავთ სხვადასხვა ღონისძიებას? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 6, 8, 15); როგორ ვიქცევით უსაფრთხოების წესების დაცვით ექსკურსიაზე (არ ვტოვებთ ცეცხლს, არ ვეხებით უცხო საგნებს და ცხოველებს)? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 2, 6, 8, 15, 17); რა ინფორმაციას გვაწვდის ისტორიული ძეგლები გარემოსა და ჩვენი მხარის შესახებ? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 5, 9, 11, 17); რატომ გვჭირდება სპორტი გოგონებსაც და ბიჭებსაც, დიდებსაც და	სწავლა /სწავლება/განათლება; გამოცდილება; ბავშვის უფლება და მოვალეობა; პერსპექტივა/წარმატება; ქცევის ნორმები.

	პატარებსაც? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 4); რისთვის ვკითხულობთ წიგნებს? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 3, 6); რა შედეგები მოაქვს შრომას და რატომ არის შრომა მიზნის მიღწევის საუკეთესო საშუალება? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 3, 6); რატომ არ შეიძლება ბავშვის შრომის ბოროტად გამოყენება? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 2, 10, 13).	
2. მედია და ინფორმაცია	საიდან ვიღებთ და როგორ ვიყენებთ ინფორმაციას? (საზ.მეც.დაწყ.(I).6.); რატომ შეიძლება გახდეს შეუმოწმებელი ინფორმაცია კონფლიქტის მიზეზი? (საზ.მეც.დაწყ.(I).16); რატომ და როგორ გამოვხატო პატივისცემა სხვა ადამიანების მიმართ მიუხედავად მათი განსხვავებული რელიგიური შეხედულებისა ან ეთნიკური კუთვნილებისა?(საზ.მეც.დაწყ.(I) 2,3, 10, 14); რატომ უნდა მოვუსმინოთ განსხვავებულ აზრს?(საზ.მეც.დაწყ.(I) 2, 3, 14); როგორ ხდებოდა ინფორმაციის გადაცემა/გავრცელება ძველად და ახლა?(საზ.მეც.დაწყ.(I) 9, 11); რა დრო უნდა დავუთმო ჩემი დღის რეჟიმში საინფორმაციო-ტექნოლოგიურ საშუალებებს (ტელევიზორს, ინტერნეტს)? (საზ.მეც.დაწყ.(I).2, 4, 6); რა ინფორმაცია შეიძლება მივიღო რეკლამისგან? (საზ.მეც.დაწყ.(I).6, 8); რაში გვხმარება სოციალური რეკლამა (რომელიც ასახავს მაგ.: ეკოლოგიის პრობლემებს, ან მოგვიწოდებს სამოქალაქო აქტიურობისკენ)? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 2, 6, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17); ვის და როგორ უნდა მივმართო საფრთხეების შემთხვევაში (პირადი უსაფრთხოება, საზოგადოებრივი პრობლემები)? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 15); რა გზით გავუზიარო ინფორმაცია თანატოლებს ბავშვთა უფლებების შესახებ? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 13).	ჟურნალისტი/ინფორმაციის მომპოვებელი; შეხედულება;თანამედროვე ტექნოლოგიები; კომუნიკაცია; სიახლე; სასარგებლო/უსარგებლო ინფორმაცია; ინფორმაციის წყარო; სოციალური ქსელი; რეკლამა / სოციალური რეკლამა; დღის რეჟიმი.
3. მე და ჩემი ქვეყანა	რატომ უნდა მიყვარდეს ჩემი ქვეყანა და ვუფრთხილდებოდე მას? (საზ.მეც.დაწყ.(I) 5, 10, 11, 13, 17); რატომ უნდა ვცე პატივი ჩემი ქვეყნის დროშასა და გერბს? (საზ.მეც.დაწყ.(I). 5, 10). რატომ უნდა გავუფრთხილდე ჩემი ქვეყნის ბუნებას?	წეს-ჩვეულება / ტრადიცია; ეროვნული

	(საზ.მეც.დაწყ.(I). 6, 10, 17). რატომ უნდა მოვიხმარო პასუხისმგებლობით ბუნებრივი რესურსები? (საზ.მეც.სტ.IV. 6, 8, 17); რატომ უნდა დავიცვათ საზოგადოებრივი წესრიგი (ქუჩაში მოძრაობისას, ტრანსპორტში) (საზ.მეც.დაწყ.(I) 2, 13, 15); რა შედეგები შეიძლება მოჰყვეს წესებისა და კანონების დარღვევას?(საზ.მეც.დაწყ.(I) 2, 3, 10, 13, 14, 17); რატომ არის მნიშვნელოვანი ქვეყნისთვის ჯანსაღი ცხოვრების წესის პოპულარიზაცია? (საზ.მეც.დაწყ.(I).4). რატომ აღვნიშნავთ საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრულ ეროვნულ დღესასწაულებს (მაგ.: დამოუკიდებლობის დღეს, აღდგომას)? (საზ.მეც.დაწყ.(I) 1, 9, 11); როგორ ასახავს ცალკეული ნივთები/ძეგლები (მაგ.: სურათი, ციხესიმაგრის ნანგრევები, ტაძარი) ჩემი ქვეყნის ისტორიას? (საზ.მეც.სტ.IV. 9, 11, 17); როგორ ვლინდება რელიგიური რწმენა-წარმოდგენები კულტურის ძეგლებსა და ტრადიციებში?(საზ.მეც.დაწყ.(I) 9, 10, 11, 17); რატომ არის საჭირო ქვეყნისთვის საზოგადოებრივი ინსტიტუტები (მაგ.: ოპერა, თეატრი, მუზეუმი, სამედიცინო დაწესებულება, მუნიციპალიტეტი)? (საზ.მეც.დაწყ.(I) 12).	დღესასწაულები; შემწყნარებლობა, პატივისცემა; წესი \ კანონი; უფლება \ მოვალეობები; მოსახლეობა; თაობა/წინაპარი; მემკვიდრეობა; სიმბოლიკა; ქვეყანა; მართვა.

შეფასება

„მე და საზოგადოების“ სწავლებისას გამოიყენება მხოლოდ განმავითარებელი შეფასება. მისი ამოცანები საზოგადოებრივი მეცნიერებების სტანდარტის ზოგად ნაწილშია ჩამოყალიბებული.

საგნის სწავლა-სწავლების პროცესში მოსწავლე შემდეგი ტიპური აქტივობებით უნდა შეფასდეს:

- **შემოქმედებითი პროდუქტის შექმნა** (პლაკატი, ნახატი, კომიქსი, ფლაერი, ბუკლეტი, კედლის გაზეთი, მაკეტი, ემბლემა და სხვა);
- **საკლასო აქტივობებში ჩართულობა;**
- **ინფორმაციის მოძიება და პრეზენტაციის მომზადება;**
- **თხზულების, თემის დაწერა**, წერილის მიწერა, ზღაპრის, იგავის, ლექსის, კროსვორდის შექმნა, დაუსრულებელი ისტორიის დასრულება;
- **მოთხრობის, ფოტოების, ანიმაციური/მხატვრული ფილმის, ვიდეორგოლის, მუსიკალური კლიპის, ყოფითი შემთხვევის განხილვა;**
- **ექსკურსია;**
- **დოკუმენტების** (საკლასო „კონსტიტუცია“, დღის რეჟიმი“ პეტიციის და სხვა) შექმნა;
- **კვლევითი პროექტი** (გამოკითხვა, ინტერვიუ, რეპორტაჟი და სხვა);
- **საქველმოქმედო, საგანმანათლებლო, სოციალური პრობლემის გადაჭრაზე ორიენტირებული პროექტების დაგეგმვა და განხორციელება;**
- **დისკუსია** (დებატი);

- **როლური თამაში.**

აღნიშნულ აქტივობებში მოსწავლეთა მონაწილეობა განმავითარებელი შეფასების რუბრიკებით ფასდება, რომლებიც ერთი მხრივ ამოწმებენ მოსწავლის ინდივიდუალურ პროგრესს, მეორე მხრივ კი – სასწავლო პროცესში შეძენილი ცოდნის ხარისხს (ცოდნის სამ კატეგორიას – დეკლარატიულს, პროცედურულს, პირობისეულს).

ბ) „ჩვენი საქართველო“

შესავალი

საგანი „ჩვენი საქართველო“ საზოგადოებრივი მეცნიერებების საფუძვლების ინტეგრირებულ სწავლებას გულისხმობს. მის ფარგლებში მოსწავლე, ასაკის შესაბამისად, საქართველოს მხარეების (მაგ.: ქართლის, კახეთის, გურიის და ა.შ.) გეოგრაფიას, ისტორიას, ეთნოგრაფიულ თავისებურებებსა და თანამედროვე მდგომარეობას შეისწავლის.

საგნის სწავლა-სწავლების პროცესში მოსწავლეს ცნობისმოყვარეობა გაუღვივდება ქვეყნის წარსულისა და აწმყოს მიმართ; მხარის გეოგრაფიას დაუკავშირებს ისტორიას, კულტურას და ეთნოგრაფიას. გაუჩნდება მოტივაცია, საკუთარი წვლილი შეიტანოს საზოგადო პრობლემების გადაჭრაში. ეს მას სამშობლოს სიყვარულის გრძნობას გაუღვივებს და სამოქალაქო ცნობიერების ჩამოყალიბებაში დაეხმარება.

მიზნები

საგანი „ჩვენი საქართველო“ მიზნად ისახავს მოსწავლეს:

- დაეხმაროს საკუთარი ქვეყნის მრავალმხრივად დანახვასა და შეცნობაში;
- გაუღვივოს ცნობისმოყვარეობა ქვეყნის წარსულისა და თანამედროვეობის მიმართ;
- გააცნობიერებინოს, რომ საქართველოს ეთნოგრაფიული, ბუნებრივი, ეთნიკური, რელიგიურ-კულტურული მრავალფეროვნება ჩვენი ქვეყნის სიმდიდრეა;
- ჩამოუყალიბოს მზრუნველი დამოკიდებულება თავისი რეგიონის და ქვეყნის მიმართ;
- დაეხმაროს საზოგადოებისა და სახელმწიფოს წევრად თავის აღქმაში;
- საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლისთვის საჭირო უნარ-ჩვევების განვითარებაში;
- დაეხმაროს სამოქალაქო ცნობიერების განვითარებაში;
- განუვითაროს სამოქალაქო საზოგადოებაში ცხოვრებისთვის საჭირო უნარ-ჩვევები;
- განუვითაროს სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისთვის საშიში სიტუაციების შეფასებისა და საგანგებო ვითარებაში ადეკვატურად მოქმედების უნარი.

V-VI კლასების სტანდარტი

VI კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

დაწყებით საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., საზ.მეც.დაწყ.(II).1.:

„საზ.მეც“- მიუთითებს საზოგადოებრივ მეცნიერებებს;

„დაწყ“ - მიუთითებს დაწყებით საფეხურს;

„(II)“ – მიუთითებს, რომ სტანდარტი მოიცავს V- VI კლასებს;

„1“- მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

„ჩვენი საქართველოს“ სტანდარტი (V-VI კლასები)	
შედეგების ინდექსი	1. მიმართულება: დრო, სივრცე და ცვალებადობა
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
საზ.მეც.დაწყ.(II).1.	ისტორიული ფაქტებისა და მოვლენების ქრონოლოგიურ ჭრილში გააზრება და გადმოცემა. მათი დაკავშირება თანამედროვე სოციალურ-კულტურულ გარემოსა და ისტორიულ მემკვიდრეობასთან;
საზ.მეც.დაწყ.(II).2.	ლეგენდებისა და მითების, მნიშვნელოვანი ისტორიული მოვლენებისა და პიროვნებების ლოკალურ გარემოსთან დაკავშირება; ქვეყნის განვითარებაში პიროვნების როლის გაცნობიერება;
საზ.მეც.დაწყ.(II).3.	საქართველოს მხარეების ბუნებრივი და სოციალურ-კულტურული მახასიათებლების შესწავლა;
საზ.მეც.დაწყ.(II).4.	რუკის ლეგენდაში მოცემული პირობითი ნიშნების საშუალებით რუკაზე დატანილი ინფორმაციის წაკითხვა;
საზ.მეც.დაწყ.(II).5.	საქართველოსთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი მოვლენების გამომწვევი მიზეზებისა და მათი შედეგების გააზრება; ბუნებრივ მოვლენებზე ადეკვატური რეაგირება და მათგან თავდაცვა;
	2. მიმართულება: ინიციატივა და მეწარმეობა
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
საზ.მეც.დაწყ.(II).6.	ქვეყნის განვითარებისთვის ვაჭრობის, სხვა ტრადიციული და ამჟამინდელი პროფესიებისა და საქმიანობის მნიშვნელობისა და საჭიროების გააზრება;
საზ.მეც.დაწყ.(II).7.	ინიციატივის გამოვლენა, ადამიანური და მატერიალური რესურსების გათვალისწინებით შედეგზე ორიენტირებული საქმიანობის დაგეგმვა;
	3. მიმართულება: სოციალურ-კულტურული განვითარება მოქალაქეობა და უსაფრთხოება
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
საზ.მეც.დაწყ.(II).8.	მისი, როგორც ბავშვის, გარკვეული უფლება-მოვალეობებისა და პასუხისმგებლობების გაცნობიერება; დადგენილი წესებისა და კანონების საფუძველზე თავისი უფლებების რეალიზება და სხვისი უფლებების დაცვა.
საზ.მეც.დაწყ.(II).9.	საზოგადოებისთვის აქტუალური პრობლემების/მოვლენების გააზრება ისტორიულ და თანამედროვე ჭრილში; საკუთარი ჩართულობით მათი გამოსწორების მექანიზმების გაცნობიერება;
საზ.მეც.დაწყ.(II).10.	გააცნობიეროს ჯანსაღი ცხოვრების წესის (პირადი ჰიგიენის, ჯანსაღი კვების, ტრადიციული და ამჟამინდელი სპორტული აქტივობების) მნიშვნელობა და მისდიოს მას;
საზ.მეც.დაწყ.(II).11.	უსაფრთხოების წესების დაცვის მნიშვნელობის გააზრება და საგანგებო და საყოფაცხოვრებო სიტუაციებში შესაბამისად მოქმედება (მაგ.: ქუჩაში მოძრაობისას, ტრანსპორტში ყოფნისას, ექსკურსიაზე, ლაშქრობისას, ბუნებრივი კატასტროფებისას);

საზ.მეც.დაწყ.(II).12.	ღირებულებების - მაგ.: დემოკრატიის პრინციპების, ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის, გარემოს დაცვის, შემწყნარებლობის - მნიშვნელობის გაცნობიერება ინდივიდისა და საზოგადოების განვითარებისთვის;
საზ.მეც.დაწყ.(II).13.	საქართველოს ეთნიკური, კულტურულ-რელიგიური მრავალფეროვნების გააზრება და პოზიტიური დამოკიდებულების გამოვლენა;
საზ.მეც.დაწყ.(II).14.	ბუნებრივი გარემოს, ისტორიული და კულტურული მემკვიდრეობის მნიშვნელობის გაცნობიერება და მის მიმართ მზრუნველი დამოკიდებულების გამოვლენა.
საზ.მეც.დაწყ.(II).15.	მის გარშემო წარმოდგენილი სოციალურ-კულტურული ინსტიტუტების (მაგ.: სკოლა, საკულტო (რელიგიური) ნაგებობები, კინო, კლუბი, მუზეუმი, სამედიცინო დაწესებულება, პოლიცია) ფუნქციების გაცნობიერება.

შინაარსი

სასწავლო პროცესი შემდეგი ცნებითი კატეგორიებისა და თემების დამუშავების საფუძველზე უნდა წარიმართოს:

ცნებები და ტერმინები

საგან „ჩვენი საქართველოს“ სტანდარტი გულისხმობს ჩამოთვლილი ცნებების იმპლიციტურ და არა ექსპლიციტურ დამუშავებას:

- პიროვნება, საზოგადოებრივი ჯგუფები;
- დრო, უწყვეტობა და ცვლილება (ისტორია, წყარო, ფაქტი და ინტერპრეტაცია, კალენდარი, საუკუნე, წელთაღრიცხვა);
- ხალხი, მდებარეობა, გარემო (გეოგრაფია, რუკა/ადგილის გეგმა; საზღვარი; ბუნებრივი რესურსები, დასახლების ტიპები, საცხოვრისის ტიპები, ლანდშაფტი (ბუნებრივი), ეკოლოგია / გარემოს დაცვა, რელიეფი, კლიმატი, ბუნებრივი მოვლენები და მათგან თავდაცვა, საგანგებო სიტუაციები, ერი, ეთნიკური ჯგუფი, ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მხარე);
- ეკონომიკა (პროფესია, სოფლის მეურნეობა, მრეწველობა, ვაჭრობა, ტრანსპორტი და კომუნიკაციები);
- სახელმწიფო და მოქალაქე (საზოგადოება, პასუხისმგებლობა, ჯანსაღი ცხოვრების წესი, მოხალისეობა, მონაწილეობა, სამოქალაქო უსაფრთხოება, კანონი, კონფლიქტი, ძალადობა), არჩევნები, სიმბოლიკა).
- კულტურული მრავალფეროვნება (ეთნიკური, კულტურულ-რელიგიური მრავალფეროვნება, კულტურული მემკვიდრეობა, მუზეუმი, ტრადიცია/ინოვაცია, ფოლკლორი, დამწერლობა, ტრადიციული სპორტული სახეობები, ტრადიციული ყოფითი საქმიანობები).

V-VI კლასებისათვის სავალდებულო თემები
საქართველოს მხარეები (ისტორიულ-ეთნოგრაფიული დაყოფა): 1) ქართლი; 2) აღმოსავლეთ საქართველოს მთიანეთი (თუშეთი, ფშავ-ხევსურეთი, ხევი, მთიულეთი, გუდამაყარი, ერწო-თიანეთი); 3) სამეგრელო; 4) აჭარა;

- 5)იმერეთი;
- 6)კახეთი;
- 7)გურია;
- 8)სვანეთი;
- 9)რაჭა-ლეჩხუმი;
- 10) აფხაზეთი;
- 11) სამცხე-ჯავახეთი;
- 12) საქართველოს დედაქალაქი - თბილისი;
- 13) სახელმწიფო- ჩვენი საქართველო.

V კლასში გათვალისწინებულია საქართველოს ხუთი მხარის შესწავლა: ქართლი, სვანეთი, სამეგრელო, აჭარა, იმერეთი. VI კლასში კი საქართველოს დანარჩენ ექვს მხარესთან ერთად ისწავლება თემები: თბილისი - საქართველოს დედაქალაქი და სახელმწიფო - ჩვენი საქართველო.

თემა V – VI კლასებისთვის

საქართველოს მხარის მოცემული მატრიცა უნივერსალური ნიმუშია, რომლის მიხედვით უნდა აიგოს მასალა ყველა მხარის ირგვლივ, რა თემა უნდა, მხარეთა სპეციფიკურობის გათვალისწინებით.

თემა	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები:
საქართველოს მხარე	რა ვიციტ საქართველოსა და მისი მხარეების შესახებ (საზ.მეც.დაწყ.(II). 3, 4) რა შეიძლება გავიგო საქართველოს ამა თუ იმ მხარის შესახებ რუკაზე დატანილი პირობითი ნიშნების საშუალებით (რესურსი, ძეგლი, ბრძოლის ადგილი, ქალაქი, მდინარე, ტბა, მთა, ბარი)? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 3, 4) რას და როგორ მოგვითხრობს ისტორიის შესახებ საქართველოს ამა თუ იმ მხარეში შემორჩენილი ძეგლები? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 1, 2, 4, 14) რომელი მნიშვნელოვანი პიროვნებები, მოვლენები, მითები და ლეგენდები უკავშირდება საქართველოს ამა თუ იმ მხარის ისტორიას? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 1, 2, 12) ისტორიულად რომელი ცნობილი მოგზაურები უკავშირდება საქართველოს ამა თუ იმ მხარეს? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 1, 2, 6) როგორ აისახება ომისა და მშვიდობის შედეგები (მაგ.: ისტორიული ნანგრევები, საზღვრების ცვლილება, მოსახლეობის ცვლილება) საქართველოს ამა თუ იმ მხარის ისტორიასა და ყოფაზე? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 1, 9, 12)

	როგორ განსხვავდება საქართველოს სხვადასხვა ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მხარე სხვადასხვა ნიშნით (მაგ.: ფოლკლორი, სამზარეულო, ჩაცმულობა, წეს-ჩვეულებები) ერთმანეთისგან და რამ განაპირობა ეს? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 3, 13) რამ განაპირობა, რომ საქართველოს ამა თუ იმ მხარეში სხვადასხვა ეთნიკური, კულტურული და რელიგიური ჯგუფის წარმომადგენლები ცხოვრობენ? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 1, 3, 13) რატომ არის საქართველოს ამა თუ იმ მხარეში გავრცელებული ესა თუ ის ტრადიციული საქმიანობა და მეურნეობის დარგი? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 3, 6) რა განაპირობებს დასახლებისა და საცხოვრისის ტიპების თავისებურებებს საქართველოს ამა თუ იმ მხარეში? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 3, 5) როგორ იცავენ თავს საქართველოს ამა თუ იმ მხარისთვის დამახასიათებელი სტიქიური მოვლენებისგან? რა განაპირობებს სტიქიური მოვლენების წარმოქმნას? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 5, 11) როგორ შეიძლება მივიღოთ მონაწილეობა ამა თუ იმ მხარისთვის აქტუალური პრობლემების (მაგ.: გარემოს დაცვა, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, ეკომიგრანტები, დევნილები, განათლების ხელმისაწვდომობა, სახელმწიფო ენის არცოდნა*) გადაჭრაში? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 7, 12, 14) <i>*ამ ჩამონათვალთან უნდა გამოვეყოთ და მიმოვიხილოთ კონკრეტული მხარისთვის დამახასიათებელი სოციალური პრობლემა.</i> როგორ შემიძლია მშვიდობიანი გზით დავიცვა ჩემი და ჩემი თანატოლების უფლებები და რა საშუალებები შემიძლია გამოვიყენო საზოგადოებისთვის საზიანო ძალადობრივი ქცევის შესაჩერებლად? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 7, 8, 9, 10, 12) რა პრობლემები შეუძლია შეუქმნას ჩემს მხარეს ჩემი და ჩემი თანატოლების მხრიდან უპასუხისმგებლო ქმედებებმა და მოვალეობების იგნორირებამ? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 9, 10, 14) რატომ არის მნიშვნელოვანი, რომ გოგონებმაც და ბიჭებმაც დაიცვან ჯანსაღი ცხოვრების წესი და როგორ გვეხმარება საქართველოს ამა თუ იმ მხარეში გავრცელებული ტრადიციული სპორტული სახეობები ჯანსაღი ცხოვრების წესის შენარჩუნებაში? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 10) რატომ იყო და არის საჭირო საქართველოს სხვადასხვა მხარეში სოციალურ-კულტურული ინსტიტუტების არსებობა (მაგ.: სკოლა, აკადემია, საკულტო (რელიგიური) ნაგებობები, ბიბლიოთეკა, თეატრი, მუზეუმი) წარსულსა და თანამედროვეობაში? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 1, 6, 15)
თბილისი - საქართველოს დედაქალაქი	როგორ დაარსდა თბილისი? როგორ იქცა იგი საქართველოს დედაქალაქად? როგორი იერსახე ჰქონდა მას ისტორიულ წარსულში? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 1, 2, 13) როგორ აისახება ომისა და მშვიდობის შედეგები (მაგ.: ისტორიული ნანგრევები, საზღვრების ცვლილება, მოსახლეობის ცვლილება) თბილისის ისტორიასა და ყოფაზე? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 1, 12) რას და როგორ მოგვითხრობს შემორჩენილი ძეგლები თბილისის ისტორიაზე (მაგ.: ნარიყალა, მეტეხი?) (საზ.მეც.დაწყ.(II). 1, 14) როგორ განსხვავდება ისტორიული და თანამედროვე თბილისი? როგორ მოგვითხრობს ნა-

	ხატი ან ფოტო თბილისის ისტორიასა და განვითარებაზე? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 1, 2, 3, 6, 14) რატომ აქვს თბილისის უბნებს სხვადასხვა იერსახე (არქიტექტურა, მოსახლეობის ყოფა)? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 1, 3, 5, 15) რატომ წარმოადგენს რუსთაველის გამზირი და თავისუფლების მოედანი თბილისის ცენტრს (კულტურულ-პოლიტიკური მნიშვნელობით)? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 15) რით არის განპირობებული სხვადასხვა საქმიანობისა და პროფესიის მრავალფეროვნება თბილისში? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 1, 3, 6, 13, 15) რატომ ცხოვრობენ თბილისში სხვადასხვა ეთნიკური, კულტურული და რელიგიური ჯგუფის წარმომადგენლები? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 1, 3, 12, 13) როგორ აისახებოდა/აისახება თბილისი ხელოვნებასა და მწერლობაში? (მაგ. ფიროსმანი, გრიშაშვილი და სხვა) (საზ.მეც.დაწყ.(II). 1, 2, 3) როგორ შეიძლება გამოვიყენოთ ქალაქის გეგმაზე ასახული პირობითი ნიშნები თბილისში ორიენტირებისთვის? (საზ.მეც.დაწყ.(II).4) რატომ დგას თბილისში მწვავედ გარემოს (ეკოლოგიის, ჰაერის დაბინძურების) დაცვის პრობლემები? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 9, 14) როგორ გამოვიყენოთ ეფექტიანად ჯანსაღი ცხოვრების წესისთვის ტურისტული და დასასვენებელი (რეკრეაციული) ზონები? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 10)
სახელმწიფო - ჩვენი საქართველო	როდის და როგორ შეიქმნა საქართველოს სახელმწიფო, ქართული დამწერლობა? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 1, 2, 14) რა მნიშვნელობა აქვს და რატომ შეიძლება იცვლებოდეს სახელმწიფოს საზღვარი? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 1, 2, 4) რა შეიძლება გავიგოთ საქართველოს შესახებ სხვადასხვა ტიპის რუკებისა და მათზე დატანილი პირობითი ნიშნების საშუალებით? (საზ.მეც.დაწყ.(II).4, 5) რა პრობლემები შეუძლია შეუქმნას ჩემს ქვეყანას ჩემი და ჩემი თანატოლების მხრიდან უპასუხისმგებლო ქმედებამ და მოვალეობების იგნორირებამ? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 8, 12) როგორ შევიტანოთ წვლილი ჩემი ქვეყნის განვითარებაში არსებული გამოწვევების ფონზე (ეკოლოგიური პრობლემები, საგზაო უსაფრთხოება, ცხოვრების ჯანსაღი წესი, განათლების ხელმისაწვდომობა, ძალადობის პრობლემა, სახელმწიფო ენის არცოდნა, და სხვა)? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 7, 9, 10, 12) რატომ არის ჩემი მოვალეობა ქვეყნის ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობისა და გარემოს დაცვა? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 7, 9, 14) რატომ არის საქართველოსთვის დამახასიათებელი ეთნიკური, კულტურული და რელიგიური მრავალფეროვნება? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 3, 13) რატომ ახასიათებს საქართველოს მრავალფეროვანი ეთნოგრაფიული ტრადიციები? (საზ.მეც.დაწყ.(II).1, 3, 13)

	როგორ ზრუნავს სხვადასხვა ინსტიტუტები ჩვენი უფლებების დაცვასა და რეალიზებაზე (მაგ.: პარლამენტი, სასამართლო, სამინისტროები, საგანმანათლებლო დაწესებულებები, თეატრი, მუზეუმი)? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 15) როგორ ზრუნავს სახელმწიფო ჩვენს სამოქალაქო უსაფრთხოებაზე? (საზ.მეც.დაწყ.(II). 11) როგორ მივაწვდინო ხმა ხელისუფლებას მნიშვნელოვან საკითხებთან დაკავშირებით ჩემს ხელთ არსებული საშუალებებით (საზ.მეც.დაწყ.(II). 7, 8, 9, 12)

შეფასება

საგნის „ჩვენი საქართველო“ სწავლა-სწავლებისას გამოიყენება განმსაზღვრელი და განმავითარებელი შეფასება. მისი ამოცანები საზოგადოებრივი მეცნიერებების სტანდარტის ზოგად ნაწილშია ჩამოყალიბებული.

საგნის სწავლა-სწავლების პროცესში, მიმდინარე შეფასების კომპონენტში, მოსწავლე შემდეგი ტიპური აქტივობებით უნდა შეფასდეს:

საგნის სწავლა-სწავლების პროცესში მოსწავლე შეიძლება შეფასდეს შემდეგი ტიპური აქტივობებით:

- **რუკაზე მუშაობა** (რუკის შექმნა (მათ შორის, ფაზლით), რუკაზე არსებული შეცდომის შესწორება, სიმულაციური მოგზაურობა რუკაზე და სხვა);
- **დიაგრამების, სკალეების** (დროის სკალა) შექმნა;
- **ინფორმაციის, ფოტომასალის მოძიება და პრეზენტაციის** მომზადება, გამოფენის მოწყობა;
- **მოთხრობის, ანიმაციური/მხატვრული/დოკუმენტური ფილმის, ვიდეორგოლის, მუსიკალური კლიპის, ყოფითი შემთხვევის, ლიტერატურული ნაწარმოების, წყაროს განხილვა.**
- **შემოქმედებითი პროდუქტის შექმნა** (პლაკატის, ნახატის, კომიქსის, ფლერის, ესეს, მოთხრობის, ბუკლეტის, კედლის გაზეთის, მაკეტის, ემბლემის, ვიდეორგოლის, ფოტოალბომის, ფოტოკოლაჟის (დროის სკალის გამოყენებით), სლოგანის, შექმნა);
- **კვლევითი პროექტი** (გამოკითხვა, ინტერვიუ, რეპორტაჟი, კვლევის ჩატარება, ქცევის წესები („კონსტიტუცია“), დღის რეჟიმი, „მეგობრობის დღიური“, გამოფენა);
- **დოკუმენტების** (საკლასო „კონსტიტუცია“, დღის რეჟიმი“ პეტიციის და სხვა) შექმნა;
- **კვლევითი პროექტი** (გამოკითხვა, ინტერვიუ, რეპორტაჟი და სხვა);
- **საქველმოქმედო, საგანმანათლებლო, სოციალური პრობლემის გადაჭრაზე ორიენტირებული პროექტების** დაგეგმვა და განხორციელება;
- **ექსკურსია;**
- **დისკუსია** (დებატი, თოქ-შოუ);
- **როლური თამაში** (საჯარო სტრუქტურის იმიტაცია, სიმულაციური სასამართლო და სხვა).

აღნიშნულ აქტივობებში მოსწავლეთა მონაწილეობა უნდა შეფასდეს შეფასების რუბრიკებით, რომლებიც, ერთი მხრივ, ამოწმებენ მოსწავლის ინდივიდუალურ პროგრესს, მეორე მხრივ კი – სასწავლო პროცესში შეძენილი ცოდნის ხარისხს (ცოდნის სამ კატეგორიას – დეკლარატიულს, პროცედურულს, პირობისეულს).

შემაჯამებელი დავალება წარმოდგენილი უნდა იყოს კომპლექსური დავალების სახით. კომპლექსური დავალება შეიძლება იყოს შემდეგი სახის:

- საქართველოს ამა თუ იმ მხარის (მაგალითად, ქართლის) რომელიმე პუნქტში ექსკურსიის გზით **კვლევის ჩატარება** (ისტორიულ-გეოგრაფიულ-სოციალურ პრობლემებზე) და მისი შედეგების **პრეზენტაცია**;
- საქართველოს ამა თუ იმ მხარის საპატივცემულოდ რაიმე **ღონისძიების გამართვა**, რომელშიც ისტორიის, გეოგრაფიისა და სამოქალაქო განათლების მონაცემები აისახება;
- **როლური თამაშით** საქართველოს ამა თუ იმ მხარის რომელიმე ისტორიული მოვლენის ეპიზოდის წარმოდგენა;
- **მაკეტების შექმნა** საქართველოს ორი მხარის მახასიათებლების ერთმანეთთან შედარების მიზნით;
- ეთნოგრაფიულ **მუზეუმში სტუმრობა** მისი ღირსშესანიშნაობების შესასწავლად;
- საქართველოს ამა თუ იმ მხარის შესახებ საინფორმაციო-სარეკლამო ბუკლეტის შექმნა;
- სკაიპის, ტელეფონის ან სხვა ტექნიკური საშუალებების გამოყენებით საქართველოში სხვადასხვა მხარეში მცხოვრებ თანატოლებთან დაკავშირება, ინფორმაციის გაცვლა-გამოცვლა და თანატოლების პრობლემების ირგვლივ მოგროვილი ინფორმაციის განზოგადება;
- საქართველოს ამა თუ იმ მხარისთვის აქტუალური **მარტივი სამოქალაქო პროექტების** (ეკოლოგია, საგანგებო ვითარებები, ჯანსაღი ცხოვრება) განხორციელება.

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი დავალება

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს თავისი შეფასების ზოგადი რუბრიკა (თუ რეცეფციული (კითხვა, მოსმენა) დავალებაა, მაშინ შეფასების სქემა უნდა ახლდეს თითოეულ ტესტურ კითხვას);
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე;
- მითითებული უნდა იყოს სტანდარტის ის შედეგები, რომელთა შემოწმებასაც ემსახურება შემაჯამებელი დავალება.

2. საზოგადოებრივი მეცნიერებები საბაზო საფეხურზე

ა) ისტორია

შესავალი

საბაზო საფეხურის „ისტორიის“ სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისგან:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები;
- დ) შეფასება.

საბაზო საფეხურზე საგანი „ისტორია“ საქართველოსა და მსოფლიო ისტორიის ინტეგრირებულ სწავლა-სწავლებას გულისხმობს. სასწავლო კურსის განმავლობაში მოსწავლე გაეცნობა საქართველოს ისტორიის უმთავრეს ეპიზოდებს უძველესი დროიდან დღემდე და დაუკავშირებს მათ მსოფლიო ისტორიის საკვანძო მოვლენებს; შეისწავლის სხვადასხვა ეპოქის სოციალურ ისტორიას (რელიგია, კულტურა, ეკონომიკა); დაინახავს, რომ თანამედროვეობა და წარსული ერთმანეთთან მჭიდროდაა დაკავშირებული.

საგნის სწავლა-სწავლებისას მოსწავლე ჩართული იქნება აქტივობებში, რომლებიც მას შეძენილი ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების საშუალებას მისცემს.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

ისტორიის სწავლა-სწავლება მიზნად ისახავს:

- ხელი შეუწყოს მოსწავლის ჰუმანურ, სახელმწიფოებრივად მოაზროვნე, პატრიოტ მოქალაქედ ჩამოყალიბებას;
- მოსწავლეს გაუღვივოს ინტერესი საქართველოსა და მსოფლიო ისტორიის შესწავლის მიმართ;
- მოსწავლეს განუვითაროს ისტორიული (პოლიტიკური, სოციალური, ეკონომიკური, კულტურული, რელიგიური) პროცესების ანალიზისა და მათი თანამედროვეობასთან შედარების უნარი; ისტორიული პიროვნებებისა და მოვლენების მრავალმხრივად შეფასების უნარი;
- დაეხმაროს მოსწავლეს ისტორიული ეპოქების აღქმასა და მათი მახასიათებლების ერთმანეთთან / თანამედროვეობასთან შედარებაში;
- მოსწავლეს განუვითაროს ისტორიის კვლევისთვის საჭირო უნარები;
- მოსწავლეს შესძინოს ისტორიის დარგობრივი ენით ოპერირების უნარი.

ამ მიზნებზე მუშაობით ისტორია თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიისა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა და ღირებულებების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში.

ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და პასუხობს შეკითხვას: რა უნდა შეეძლოს მოსწავლეს ისტორიაში საბაზო საფეხურის ბოლოს.

შედეგები ჯგუფდება სამ მიმართულებად:

- **ისტორიული ინტერპრეტაცია და კვლევა** - გულისხმობს ისტორიული მოვლენებისა და პროცესების, ასევე ისტორიული პიროვნებების მრავალმხრივად შეფასებას; ისტორიული შინაარსის ტექსტების წაკითხვა-გააზრებასა და გაანალიზებას.
- **ისტორიული ეპოქის აღქმა/ანალიზი** - გულისხმობს სხვადასხვა ისტორიული ეპოქების არსებითი მახასიათებლების გამოკვეთას, თანამედროვეობასთან პარალელების გავლენას.
- **ღირებულებები და დამოკიდებულებები** - გულისხმობს ისტორიის სწავლა-სწავლების პროცესის ღირებულებების (პატრიოტიზმი, სახელმწიფოებრივი აზროვნება და კულტურული მრავალფეროვნება) განვითარებაზე ორიენტირებულად წარმართვას.

სტანდარტის შინაარსი განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებებისა და თემების სახით.

ცნებების სახით განსაზღვრულია ის ცოდნა, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. ცნებები შედეგებთან ერთად უნდა დამუშავდეს მოსწავლისთვის ნაცნობ კონტექსტებში. ეს კონტექსტები **სავალდებულო თემების** სახითაა წარმოდგენილი.

თითოეულ თემას ახლავს **შეფასების ინდიკატორები**. ისინი განსაზღვრავს, თუ რა უნდა შეფასდეს სწავლა-სწავლების პროცესში (თითოეულ ინდიკატორს ახლავს შესაბამისი შედეგის ინდექსის ნომერი, რომელიც განსაზღვრავს, თუ რომელი შედეგიდან/შედეგებიდან გამომდინარეობს იგი).

სტანდარტის შედეგების ინდექსების განმარტება

საბაზო საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **ისტ. საბ. 1.**:

„ისტ.“ – მიუთითებს საგანს „ისტორია“;

„საბ.“ – მიუთითებს საბაზო საფეხურს;

„1“ – მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

ისტორიის სტანდარტის შედეგები (VII-IX კლასები)		
	მიმართულება: ისტორიული ინტერპრეტაცია და კვლევა	
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	ცნებები
ისტ. საბ. 1.	საკუთარი მოსაზრების/პოზიციის წყაროს/მტკიცებულების საფუძველზე დასაბუთება; იმის გაცნობიერება, რომ ახალი წყაროების აღმოჩენის შემთხვევაში შესაძლებელია ნებისმიერი მოვლენის ახლებურად გააზრება/გადაფასება;	დრო სივრცე
ისტ. საბ. 2.	სხვადასხვა ტიპის (პირველადი და მეორადი) წყაროსა და თვალსაჩინოებების (მაგ, ისტორიული რუკა, გენეალოგიური ტაბულა) მიზნის შესაბამისად გამოყენება; წყაროების კრიტიკული ანალიზი;	საზოგადოება ისტორიული მოვლენა/პროცესი
ისტ. საბ. 3.	ისტორიული მოვლენების გადმოცემისას ქრონოლოგიური ერთეულებისა და ისტორიულ-გეოგრაფიული ტერმინების ადეკვატური გამოყენება;	ძალაუფლება
ისტ. საბ. 4.	ისტორიული მოვლენის/ფაქტების ტიპოლოგიური დაჯგუფება (პოლიტიკური, სოციალური ნიშნით);	წყარო, ისტორიული
ისტ. საბ. 5.	ფაქტების, ინტერპრეტაცია/მოსაზრებების და სტერეოტიპების ერთმანეთისგან გარჩევა;	

ისტ. საბ. 6.	ერთი და იმავე ისტორიული მოვლენის განსხვავებულად ინტერპრეტირება, გაანალიზება და შეფასება: ისტორიულ მოვლენაზე და პიროვნებაზე განსხვავებული ინტერპრეტაციების არსებობის მიზეზების ახსნა, განსხვავებული ინტერპრეტაციების შედარება და შეფასება.	ინტერპრეტაცია და კვლევა
	მიმართულება: ისტორიული ეპოქის აღქმა/ანალიზი	
ისტ. საბ. 7.	ისტორიული ეპოქის მახასიათებლების (სოციალურ-კულტურული განვითარება, რელიგია და მსოფლმხედველობა, სახელმწიფოებრივი განვითარება და პოლიტიკა) გამოყოფა, ეპოქის უნიკალურობის ჩვენება;	
ისტ. საბ. 8.	ისტორიული მოვლენების და პროცესების დანახვა/შეფასება კონკრეტულ ეპოქაში მცხოვრები ადამიანების თვალით;	
ისტ. საბ. 9.	კონკრეტული მაგალითების მოშველიებით ისტორიული მოვლენებისა და პროცესების მსგავსება-განსხვავებებზე მსჯელობა.	
	მიმართულება: ღირებულებები და დამოკიდებულებები	
ისტ. საბ. 10.	ქვეყნის წარსულის, აწმყოსა და მომავლის ერთიან კონტექსტში გააზრება;	
ისტ. საბ. 11.	პოზიტიური დამოკიდებულების გამოვლენა კულტურული, ეთნიკური და რელიგიური მრავალფეროვნების მიმართ;	
ისტ. საბ. 12.	ისტორიული მაგალითების მოშველიებით სახელმწიფოებრივი აზროვნებისა (პატრიოტიზმი) და დემოკრატიის პრინციპების (თანასწორობა, მონაწილეობა) საჭიროების დასაბუთება.	

სასწავლო თემები	ცნებები, რომელიც თითოეული თემის ფარგლებში უნდა დამუშავდეს:
VII კლასი	დრო ცვალებადობა, ქრონოლოგია, წელთაღრიცხვის სისტემა, საუკუნე, ათასწლეული, ისტორიული პერიოდი, ეპოქა;
1. პრეისტორია/ქვის ხანა;	სივრცე კონტინენტი (ევროპა, აზია);
2. ბრინჯაოს ხანა/ძველი აღმოსავლეთი;	რეგიონი (კავკასია, მცირე აზია, ხმელთაშუაზღვისპირეთი, მახლობელი აღმოსავლეთი, შუა და ცენტრალური აზია);
3. ანტიკური და გვიანანტიკური ხანა.	საქართველოს ისტორიულ-გეოგრაფიული მხარე;
VIII კლასი	საზოგადოება სოციალური ფენა, ეკონომიკა, კულტურა; რელიგია; მსოფლმხედველობა; ეთნოსი/ერი; „კულტურული სხვა“;
1. შუა საუკუნეები;	ისტორიული მოვლენა/პროცესი პოლიტიკური ისტორია; სოციალური ისტორია;
2. გვიანი შუა საუკუნეები და ახალი დრო.	ძალაუფლება სახელმწიფო, დემოკრატია.
IX კლასი	წყარო, ისტორიული ინტერპრეტაცია და კვლევა წყარო (პირველადი, მეორადი), ფაქტი/ინტერპრეტაცია/სტერეოტიპი, ისტორიოგრაფია, ისტორიის დამხმარე დისციპლინები.
1. „ხანგრძლივი მე-19 საუკუნე“;	
2. პირველი მსოფლიო ომის პერიოდი/საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა;	
3. საბჭოთა პერიოდი;	
4. საქართველო და თანამედროვე მსოფლიო.	

საკითხები

ეროვნული სასწავლო გეგმა თემების გასაშლელად საჭირო საკითხებს სავალდებულო სახით არ განსაზღვრავს. პედაგოგებსა და სახელმძღვანელოს ავტორებს უფლება აქვთ, თითოეული თემისთვის საკითხები თავად შეარჩიონ. თუმცა, სავალდებულოა შემდეგი მოთხოვნების გათვალისწინება:

- თითოეულ თემაში წარმოდგენილი უნდა იყოს საკითხები როგორც მსოფლიო, ისე საქართველოს ისტორიიდან;
- საკითხების შერჩევისას აქცენტი უნდა გაკეთდეს საქართველოს ისტორიისთვის საკვანძო მოვლენებისა და პიროვნებების წარმოჩენაზე.

VII კლასი

თემა: პრეისტორია / ქვის ხანა

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ქვის ხანისთვის / პრეისტორიისთვის დამახასიათებელი არსებითი ნიშნების (გვაროვნული თემი, მაგია, მეურნეობა (შემგროვებლობა-მონადირეობა, მიწათმოქმედება-მესაქონლეობა)) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- არქეოლოგიური და ეთნოლოგიური მონაცემების საფუძველზე ქვის ხანის მოვლენების შესწავლა-ინტერპრეტირება (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- პირველყოფილი საზოგადოების (სოციალური ფენები, მეურნეობის ფორმები, მსოფლმხედველობა) თანამედროვე და/ან სხვა ისტორიული ეპოქის საზოგადოებასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- „ნეოლითური რევოლუციის“ მისთვის ცნობილ სხვა ისტორიულ მოვლენებთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

თემა: ბრინჯაოს ხანა/ ძველი აღმოსავლეთი

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- საქართველოს ტერიტორიაზე ბრინჯაოს ხანის არქეოლოგიური კულტურებისა და ლურსმული ფირფიტების მონაცემების საფუძველზე ძველადმოსავლური პერიოდის/ბრინჯაოს ხანის საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ. 1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- ძველადმოსავლური პერიოდისთვის/ბრინჯაოს ხანისთვის დამახასიათებელი არსებითი ნიშნების (დამწერლობა, სახელმწიფოებრიობა, რელიგიური სისტემები, „კომპლექსური საზოგადოება“) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- ძველადმოსავლური საზოგადოების (სოციალური ფენები, სახელმწიფო მოწყობა, სამართლებრივი აზროვნება (კანონები), მეურნეობის ფორმები, რელიგია და მსოფლმხედველობა) თანამედროვე და/ან სხვა ისტორიული ეპოქის საზოგადოებასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- დამწერლობისა და სახელმწიფო ინსტიტუტების წარმოქმნის მიზეზებზე მსჯელობა; სახელმწიფოს წარმოქმნით გამოწვეული კომპლექსური ცვლილებების დახასიათება და სხვა ისტორიულ მოვლენებთან მათი შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

თემა: ანტიკური და გვიანანტიკური ხანა

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- არქეოლოგიური, ნუმიზმატიკური, მითოლოგიური, ბერძენი და რომაელი ისტორიკოსების ცნობების საფუძველზე ანტიკური და გვიანანტიკური საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- ანტიკური და გვიანანტიკური ხანისთვის დამახასიათებელი არსებითი ნიშნების (მმართველობის ფორმები, ქალაქები, სავაჭრო ურთიერთობები, რელიგიები, მიგრაციული პროცესები) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- ანტიკური და გვიანანტიკური საზოგადოების (სოციალური ფენები, სახელმწიფო მოწყობა, სამართლებრივი აზროვნება, მეურნეობის ფორმები, რელიგია და მსოფლმხედველობა) თანამედროვე და/ან სხვა ისტორიული ეპოქის საზოგადოებასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- ბერძნული კოლონიზაციის, ალექსანდრე მაკედონელის ლაშქრობების, რომის მსოფლიო იმპერიად ჩამოყალიბების, „ხალხთა დიდი გადასახლების“ შედეგად გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება; საქართველოზე მათი ზეგავლენის გაანალიზება; მათი სხვა ისტორიულ მოვლენებთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

VIII კლასი

თემა: შუა საუკუნეები

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- წერილობითი წყაროების (ჰაგიოგრაფიული თხზულებების, ქრონიკის, მატიანეს) საფუძველზე შუა საუკუნეების ხანის საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- შუა საუკუნეების ეპოქისათვის დამახასიათებელი არსებითი ნიშნების (ფეოდალიზმი, „წმინდა მიწისთვის ბრძოლა“, დასავლეთისა და აღმოსავლეთის ურთიერთობები და დაპირისპირებები, პროვიდენციალური აზროვნება) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- შუა საუკუნეების საზოგადოების („სამწვეროვანი საზოგადოება“, სამართლებრივი აზროვნება, მსოფლმხედველობა, ყოფის, საკუთრებისა და მეურნეობის ფორმები) თანამედროვე და/ან სხვა ისტორიული ეპოქის საზოგადოებასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- ჯვაროსნული ლაშქრობების, საეკლესიო განხეთქილებების დახასიათება, საქართველოზე მათი ზეგავლენის გაანალიზება; სხვა ისტორიულ მოვლენებთან მათი შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

თემა: გვიანი შუა საუკუნეები და ახალი დრო

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- წერილობითი წყაროების (ქრონიკები, მისიონერებისა და მოგზაურების ჩანაწერები, კარტოგრაფიული მონაცემები) საფუძველზე გვიანი შუა საუკუნეებისა და ახალი დროის საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- გვიანი შუა საუკუნეებისა და ახალი დროის არსებითი მახასიათებლების (დიდი გეოგრაფიული

აღმოჩენები, ანტიოსმალური კოალიციები) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12); - გვიანი შუა საუკუნეებისა და ახალი დროის საზოგადოების (სოციალური ფენები, სახელმწიფო მოწყობა, სამართლებრივი აზროვნება, მეურნეობის ფორმები, რელიგია და მსოფლმხედველობა, ეკონომიკური ურთიერთობები) თანამედროვე და/ან სხვა ისტორიული ეპოქის საზოგადოებასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12); - ბიზანტიის დაცემით, დიდი გეოგრაფიული აღმოჩენებითა და ევროპის ჰეგემონობის დამყარებით გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება, საქართველოზე მათი ზეგავლენის გაანალიზება; სხვა ისტორიულ მოვლენებთან მათი შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

IX კლასი

თემა: „ხანგრძლივი XIX საუკუნე“
შეფასების ინდიკატორები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - წერილობითი წყაროების (პუბლიცისტიკა) საფუძველზე „ხანგრძლივი XIX საუკუნის“ საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12); „ხანგრძლივი XIX საუკუნის“ არსებითი მახასიათებლების (რევოლუციები, კოლონიალიზმი, სამრეწველო გადატრიალება, ნაციონალიზმი, საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართალი) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12); „ხანგრძლივი XIX საუკუნის“ საზოგადოების (ნაცია სახელმწიფოები, მსოფლმხედველობა, ტექნოლოგიური პროგრესი, ეკონომიკური ურთიერთობები) თანამედროვე და/ან სხვა ისტორიული ეპოქის საზოგადოებასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12); - რევოლუციების, კოლონიალიზმის, ნაციონალიზმის, ლიბერალური, მემარცხენე იდეოლოგიის გავრცელების შედეგად გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება, საქართველოზე მათი ზეგავლენის გაანალიზება; სხვა ისტორიულ მოვლენებთან მათი შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

თემა: პირველი მსოფლიო ომის პერიოდი/საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა
შეფასების ინდიკატორები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - წერილობით წყაროებზე (პუბლიცისტური მონაცემები, მემუარები), ფოტო-ფონო მასალებზე დაყრდნობით XX საუკუნის პირველი ნახევრის საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12); - XX საუკუნის პირველი ნახევრის არსებითი მახასიათებლების (რევოლუციური მოძრაობები, პირველი მსოფლიო ომი, მემარჯვენე და მემარცხენე იდეოლოგიების ჭიდილი, საერთაშორისო ურთიერთობები, გლობალური საფრთხეების პრევენცია) გამოკვეთა (ისტ.საბ. 1,2,3,5,7,8,9,10,11,12); - XX საუკუნის პირველი ნახევრის საზოგადოების (მსოფლმხედველობა - „ომით გადაღლის სინდრომი“, ეკონომიკური ურთიერთობები) თანამედროვე და/ან სხვა ისტორიული ეპოქის საზოგადოებასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12); - პირველი მსოფლიო ომისა და რუსეთის რევოლუციების შედეგად გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება, საქართველოზე მათი გავლენის გაანალიზება; სხვა ისტორიულ მოვლენებთან მათი შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

თემა: საბჭოთა პერიოდი

შეფასების ინდიკატორები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- წერილობით წყაროებზე (საარქივო მასალები), აუდიო-ვიდეო მასალებზე, ზეპირ ისტორიებზე დაყრდნობით საბჭოთა ეპოქის საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- საბჭოთა ეპოქის არსებითი მახასიათებლების (ინდუსტრიალიზაცია, კოლექტივიზაცია, რეპრესიები, ათეიზმი, ტოტალიტარიზმი) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- საბჭოთა ეპოქის საზოგადოების (რეჟიმი, მსოფლმხედველობა, ინდივიდი/კოლექტივიზმი) თანამედროვე და/ან სხვა ისტორიული ეპოქის საზოგადოებასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- ინდუსტრიალიზაციის, კოლექტივიზაციის, რეპრესიების, მეორე მსოფლიო ომისა და „პერესტროიკის“ შედეგად გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება, საქართველოზე მათი ზეგავლენის გაანალიზება; სხვა ისტორიულ მოვლენებთან მათი შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

თემა: საქართველო და თანამედროვე მსოფლიო

შეფასების ინდიკატორები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- წერილობით, ციფრულ მონაცემებსა და ზეპირ ისტორიებზე დაყრდნობით თანამედროვე საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- თანამედროვე ეპოქის არსებითი მახასიათებლების (გლობალიზაცია, ტერორიზმი, ფუნდამენტალიზმი, მიგრაციული პროცესები) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- თანამედროვე საზოგადოების (ინფორმაციული საზოგადოება და ტექნოლოგიური პროგრესი, „მომხმარებელი საზოგადოება“ და ეკონომიკური ურთიერთობები) წინარე ისტორიული ეპოქების საზოგადოებებთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- გლობალიზაციის შედეგად გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება, საქართველოზე მისი ზეგავლენის გაანალიზება; სხვა ისტორიულ მოვლენებთან მისი შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვები

საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები სტანდარტის ცნებებს აკავშირებს შედეგებთან.

- საიდან ვიცით, რომ წარსულში ყველაფერი მართლაც ისე ხდებოდა, როგორც ამას ისტორიკოსები გადმოგვცემენ?
- როგორ უნდა გავარკვიოთ, რა მოხდა სინამდვილეში, როდესაც სხვადასხვა წყარო ერთმანეთისგან განსხვავებულ ინფორმაციას გვაწვდის? რომელი ისტორიული წყარო იმსახურებს ნდობას?
- რატომ იცვლება ყველაფერი (ყოფა-ცხოვრება, ტექნოლოგიები, ტრადიციები, ღირებულება/დამოკიდებულებები) ჩვენ გარშემო? რატომ არის ცვალებადობა ისტორიის განუყოფელი ნაწილი? რატომ განსხვავდება ისტორიული ეპოქები ერთმანეთისგან?
- რატომ უნდა გავითვალისწინო ფაქტების, მოვლენებისა და პროცესების შეფასებისას ისტორიული გარემო (კონტექსტი), რომელსაც ისინი უკავშირდება?
- როგორ ცხოვრობდნენ ადამიანები საქართველოში სხვადასხვა ისტორიულ ეპოქაში (როგორი იყო მათი ყოფა, ყოველდღიური ცხოვრება, მსოფლმხედველობა)?
- რატომ უნდა ვსწავლობდე საკუთარი ქვეყნისა და მსოფლიოს ისტორიას?
- როგორ ვისწავლო ისტორია?

გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირება

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა მოტივირებასა და შინაგანი ძალების გააქტიურებას.
- ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.
- გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას დაორგანიზებას.
- დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლას).
- ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

დისციპლინის წვდომისათვის, სასწავლო პროცესში აქცენტი, პირველ რიგში, უნდა კეთდებოდეს ისტორიული მოვლენის ანალიზზე და წარსულში მომხდარი ფაქტის დღევანდელობასთან დაკავშირებაზე და თანამედროვე სოციალურ-პოლიტიკური პროცესების განვითარების პერსპექტივების განსაზღვრაზე.

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

პრობლემების გადაჭრა	- პრობლემის ამოცნობა, აღწერა და გაანალიზება; - პრობლემის გადაჭრის გზების ძიება, მათგან ყველაზე ეფექტურის შერჩევა.
შემოქმედებითი აზროვნება	- ჩანაფიქრის შემოქმედებითად განხორციელება; - ორიგინალური იდეების გამოვლენა და ხორცშესხმა; ახლის შექმნა; - დასმული პრობლემების გადასაჭრელად არასტანდარტული გზების მოძიება; - სწრაფვა გარემოს გარდაქმნა-გაუმჯობესებისკენ; - გამოწვევების მიღება, სასკოლო საქმიანობაში გაბედული ნაბიჯების გადადგმა.
თანამშრომლობა	- სამუშაოს თანასწორად განაწილება და შესრულება ჯგუფური/გუნდური მუშაობის დროს; - მზაობა ჯგუფში/გუნდში სხვადასხვა ფუნქციის შესასრულებლად (მაგ., ლიდერის); - განსხვავებული იდეების, შეხედულებების კონსტრუქციულად განხილვა; - რესურსების, მოსაზრებების, ცოდნის გაზიარება პრობლემათა ერთობლივად გადაჭრის, გადაწყვეტილებათა ერთობლივად მიღების მიზნით.
კომუნიკაცია	- განცდილის, ნააზრვეის მიტანა მსმენელამდე/მკითხველამდე, მათზე შთაბეჭდილების მოხდენა; - ინფორმაციის გაზიარება საკომუნიკაციო სიტუაციის შესაბამისი ვერბალური და არავერბალური საშუალებების გამოყენებით; - სხვისი მოსმენისა და გაგების უნარი; - პიროვნული ღირსების გააზრებისა და დაფასების უნარი.
ეთიკა	- ეთიკური და ქცევითი ნორმების დაცვა; - სოლიდარობის განცდა; - სხვებისადმი ემპათია; - პიროვნული ღირსების გააზრებისა და დაფასების უნარი; - განსხვავებულობის მიმღებლობა; - საკუთარ სოციალურ აქტიუობაზე პასუხისმგებლობის გააზრება.
მეწარმეობა, ინიციატივების	- სწავლა-სწავლების პროცესში ინტერესისა და ცნობისმოყვარეობის გამოვლენა; - ახალი იდეების, მიდგომების, შესაძლებლობების ძიება და მათი განხორციელება სწავლის

გამოვლენა და საქმედ ქცევა	გაუმჯობესების მიზნით; • მზაობა გამოწვევების მისაღებად, გაბედული ნაბიჯების გადასადგმელად.
სწავლის სწავლა დამოუკიდებლად საქმიანობა	• აქტივობის/დავალების ღირებულების განსაზღვრა - მოსწავლემ უნდა დაინახოს, რას შესძენს აქტივობის შესრულება, რა პიროვნულ თუ სოციალურ სარგებელს მოუტანს მას; • აქტივობის/დავალების დაგეგმვა - (მოთხოვნათა გააზრება და მის შესასრულებლად საჭირო ცოდნის განსაზღვრა; დავალების/აქტივობის მთავარი მიზნის განსაზღვრა; სამუშაოს წარმატებით შესრულების კრიტერიუმების დადგენა; განსახორციელებელი სამუშაოს ეტაპების გამოკვეთა; იმის განჭვრეტა, თუ რა გაუადვილებს, რა გაუძნელებს, რაში დასჭირდება დახმარება; სტრატეგიების მიზანშეწონილად შერჩევა სამუშაოს თითოეული ეტაპისათვის; • სწავლის პროცესის მონიტორინგი - დაფიქრება სწავლის პროცესზე, იმ პირობების და ფაქტორების ამოცნობა, რომლებიც ხელს უწყობს ან აფერხებს წინსვლას, სათანადო ზომების მიღება წინსვლის ხელშესაწყობად; თვითშეფასება ძლიერი და სუსტი მხარეების დასადგენად, სუსტი მხარეების გასაძლიერებლად გზების დასახვა; • სოციოემოციური მართვა - ნერვიულობის მინიმუმამდე დაყვანა, საჭიროებისამებრ, დახმარების თხოვნა, საკუთარ თავში სიმძნელეთა გადალახვის რესურსების პოვნა; შეცდომების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბება და წინსვლის წყაროდ გამოყენება; • ცალკეული საქმიანობისთვის გამოყოფილი დროის ეფექტურად გამოყენება.
პასუხისმგებლობა	• სასკოლო საქმიანობებში (სასკოლო ცხოვრებაში) ნაკისრი ვალდებულების შესრულება; • სამუშაოს დადგენილ ვადებში დასრულება და ჩაბარება; • საკუთარი ქცევის მართვა, საკუთარ ქცევებზე, სოციალურ აქტივობებზე პასუხისმგებლობის აღება.
ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	• სამიეზო სისტემაში (მაგ.: ებსკო, ელსევიარი) პერიოდიკის მოძიება; • Google Map-ში ისტორიულ მოვლენებთან დაკავშირებული, ონლაინ რუკების შექმნა და მათი ინტერნეტის საშუალებით გავრცელება. • სამიეზო სისტემაში (მაგ.: გუგლი) სხვადასხვა ტიპის (მაგ.: ინტერაქტიული და ა.შ.) თემატური ელექტრონული რუკების მოძიება; • ისტორიული შინაარსის ელექტრონული ტექსტების (მაგ. ვიკიტექსტების) შექმნა და ატვირთვა; • სპეციფიკური შინაარსის დიაგრამებთან და გრაფიკებთან მუშაობა (მაგ.: ტერიტორიული, დემოგრაფიული, საზოგადოებრივი განწყობების ზრდა-კლების და ა.შ.) ექსელის საშუალებით. • ვებგვერდის/ბლოგის შექმნა და სასწავლო პროცესის განმავლობაში განხორციელებული სხვადასხვა პროექტის, ვებგვერდზე/ ბლოგზე განთავსება; • ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება (მაგ., Word, PowerPoint) სასწავლო მასალისა და სხვადასხვა ტიპის ელექტრონული ტექსტების დასამუშავებლად.
წიგნიერება	• ეპირი და წერიტი მეტყველების გზით ინფორმაციის მიღების, დამუშავების, გააზრების, სისტემაში მოყვანის და წარდგენა-გაზიარების უნარი.

სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია ზრუნვა მეტაკოგნიციის უნარების განვითარებაზე, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და მისი შესრულებისას „ხმამალა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს ეს აქტივობა (მაგ., კარგად გავეცნოთ პირობას და დავაკვირდეთ, რას მოითხოვს იგი; აქვს თუ არა პირობას თანხმობები მასალა და მისი).

წინმსწრები მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფურად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.), ასევე სტრატეგიები, რომლებსაც გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ნამუშევრები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ (ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებს და აუმაღლებს სწავლის ქმედუნარიანობას.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

ეროვნული სასწავლო გეგმის საფეხურებრივი საგნობრივი სტანდარტები განსაზღვრავს სავალდებულო საგნობრივ მოთხოვნებს (რა უნდა შეეძლოს და რა უნდა იცოდეს მოსწავლეს). მათზე დაყრდნობით იგეგმება წლიური პროგრამები, რომლებიც გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს.

წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სავალდებულო სასწავლო თემების საშუალებით. სასწავლო თემა წამოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის ნაწილების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. რამდენადაც შედეგები საგნის სწავლების გრძელვადიან მიზნებს წარმოადგენს, **თითოეული თემის ფარგლებში სტანდარტის ყველა შედეგი უნდა დამუშავდეს.** მაშასადამე, სასწავლო თემების ცვლით შეიცვლება კონტექსტები, მაგრამ არ შეიცვლება სწავლის მიზნები, რომლებიც სტანდარტის შედეგების სახითაა ფორმულირებული (შედეგი თავისთავად არ წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასწავლო ერთეულს - თემას).

სასწავლო თემის დასაგეგმად გამოიყენება შემდეგი კომპონენტები:

სასწავლო თემა სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.
საგნობრივი საკითხები წლიური თემების ფარგლებში გამოიყოფა საგნობრივი საკითხები. საგნობრივი საკითხების სწავლება თვითმიზანს არ წარმოადგენს. საგნობრივი საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.
საკვანძო შეკითხვები თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა: • მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად; • სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა; • თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მათემატიკურ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.
აქტივობები მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით. კომპლექსური/პროექტული დავალებათა იდეების ჩამონათვალი კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.
შეფასების ინდიკატორები შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე

დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

როგორ აიგება სასწავლო თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრესი ორიენტირებია სტანდარტის შედეგები. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. ცნებებსა და შედეგებზე დაყრდნობით განისაზღვრება მკვიდრი წარმოდგენები, საკვანძო კითხვები და შეფასების ინდიკატორები.

სასწავლო თემის სწავლა-სწავლების მიზნით შემდეგ ეტაპზე უნდა განისაზღვროს საგნობრივი საკითხები, რესურსები, დავალებების ტიპები/ნიმუშები გაგების, გააზრების, განმტკიცებისა და შეჯამების მიზნით. ასევე მნიშვნელოვანია განისაზღვროს იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის, რადგან მხოლოდ კომპლექსური დავალებების საშუალებით შეიძლება გამოვლინდეს, რამდენად დაეუფლა მოსწავლე თემის ფარგლებში ასათვისებელ ცოდნა-უნართა ერთობლიობას და რამდენად ახერხებს მათ ფუნქციურად გამოყენებას.

სასწავლო თემის აგების ბიჯები

ნაბიჯი 1. მკვიდრი წარმოდგენების დადგენა

ნაბიჯი 2. თემატური საკვანძო კითხვების დასმა

ნაბიჯი 3. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა

ნაბიჯი 4. საგნობრივი საკითხების განსაზღვრა

ნაბიჯი 5. აქტივობებისა და მიმდინარე დავალებების დაგეგმვა და რესურსების შერჩევა

ნაბიჯი 6. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების შემუშავება

დ) შეფასება

სტანდარტის ამ ნაწილში წარმოდგენილია შეფასების პრინციპები. საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშესაწყობად უპირატესი ადგილი უნდა მიენიჭოს განმავითარებელ შეფასებას, რომელიც მოსწავლეს თავისსავე წინარე შედეგებთან მიმართებით აფასებს, ზომავს მის ინდივიდუალურ წინსვლას, რითაც მას ცოდნის ეტაპობრივი კონსტრუირების საშუალებას აძლევს.

მნიშვნელოვანია, მოსწავლე თავად იყოს ჩართული განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითად მიზანს წარმოადგენს მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვას შეასწავლის. მაგალითად, თუ მოსწავლე კარგად გაიაზრებს აქტივობის მიზანსა და ამ მიზნის წარმატებით მიღწევის კრიტერიუმებს (მოსწავლისათვის განკუთვნილი კრიტერიუმები ნათლად ფორმულირებული და შეზღუდული რაოდენობის უნდა იყოს), იგი უკეთ დაინახავს იმ ნაბიჯებს, რომლებიც უნდა გადადგას სასურველი შედეგის მისაღწევად და უფრო გააზრებულად წარმართავს მიზნისაკენ მიმავალ პროცესებს. თუ აქტივობის დასრულებისას მას ვთხოვთ, გააანალიზოს განვლილი გზა - რა ნაბიჯები გადადგა, რა შედეგს მიაღწია, რა მიდგომა გამოიყენა, კიდევ რომელი მიდგომის გამოყენება შეიძლებოდა ან აჯობებდა, რამ შეუქმნა პრობლემა, რა გაუჭირდა ან ვერ გადაჭრა და რატომ, რა გაუადვილდა, რამ შეუწყო ხელი წარმატებაში და სხვ., ეს ხელს შეუწყობს მისი სწავლის ქმედუნარიანობის გაზრდას.

შემაჯამებელი (განმავითარებელი და განმსაზღვრელი) შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისათვის გამოიყენება კომპლექსური, კონტექსტის მქონე დავალებები, რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას. ამ დავალებათა შესაფასებლად გამოიყენება შეფასების რუბრიკები, ანუ კრიტერიუმების ბადე.

მოსწავლეს თითოეული სასწავლო თემის დამუშავების შემდეგ ევალება შემაჯამებელი დავალების წარმოდგენა. მამასადამე, შემაჯამებელი დავალებების მინიმალური რაოდენობა წლის განმავლობაში სავალდებულო სასწავლო თემების რაოდენობას ემთხვევა.

ტიპობრივი დავალებები შემაჯამებელი შეფასებისათვის

სტანდარტში შემოთავაზებულია ტიპობრივ დავალებათა ფართო არჩევანი. შემაჯამებელი შეფასებისათვის მასწავლებელი და/ან მოსწავლე შეარჩევს დავალების სასურველ ტიპს/ტიპებს:

ქვემოთ გთავაზობთ სტანდარტით გათვალისწინებულ ტიპობრივ შემაჯამებელ დავალებათა ნუსხას. მოსწავლეზე და/ან მასწავლებელზეა დამოკიდებული, თუ რომელ დავალებას/დავალებებს შეარჩევს.

- წყაროს გარჩევა;
- ვიდეომასალისა და ფილმების გარჩევა;
- მუზეუმში სტუმრობა;
- ექსკურსია;
- გამოკითხვა/კვლევის ჩატარება;
- როლური თამაში - პიესის დადგმა, რაიმეს ინსცენირება;
- ლიტერატურული შინაარსის შემოქმედებითი პროდუქტის შექმნა (პირველ პირში დღიურის, ჩანახატის დაწერა);
- რეფერატი/თემის მომზადება;
- საინფორმაციო ტიპის პროექტი - გაზეთი პლაკატი, პოსტერი, ბუკლეტი, ფლაერი;
- ნახატის/ნამერწის/მაკეტის შექმნა.

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი განმსაზღვრელი შეფასებისათვის განკუთვნილი დავალება

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს თავისი შეფასების ზოგადი რუბრიკა;
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე.

შეფასების რუბრიკის შესაძლო ფორმა

კლასი		
მოსწავლის სახელი, გვარი		
თემა		
დავალების პირობა		
შეფასების კრიტერიუმები	ქულები	კომენტარი

ბ) გეოგრაფია

შესავალი

საბაზო საფეხურის გეოგრაფიის სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები;
- დ) შეფასება.

საბაზო საფეხურზე საგანი „გეოგრაფია“ კონტინენტებისა და საქართველოს გეოგრაფიის შესწავლას გულისხმობს; მოსწავლე შეიმეცნებს ზოგადგეოგრაფიულ კანონზომიერებებს, საზოგადოებრივ და ბუნებრივ სისტემებს შორის არსებულ მიზეზ-შედეგობრივ კავშირებს.

საგნის სწავლა-სწავლებისას მოსწავლე ჩართული იქნება აქტივობებში, რომლებიც მას შეძენილი ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების საშუალებას მისცემს.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

გეოგრაფიის სწავლა-სწავლება მიზნად ისახავს, მოსწავლეს:

- გამოუმუშავოს რუკის კითხვისა და ანალიზის უნარი;
- შესძინოს გეოგრაფიული კანონზომიერებებისა და თავისებურებების კვლევისთვის (გლობალურ, რეგიონულ და ლოკალურ დონეზე) საჭირო უნარები;
- გამოუმუშავოს გეოგრაფიული ობიექტების, მოვლენებისა და პროცესების სივრცე-დროით ჭრილში გაანალიზების უნარი;
- ჩამოუყალიბოს გეოგრაფიული გარემოს სისტემური აღქმისა და ანალიზის უნარი;
- ჩამოუყალიბოს გარემოსდაცვითი ცნობიერება;
- ჩამოუყალიბოს სხვა ხალხების მიმართ ტოლერანტული დამოკიდებულება;
- დაეხმაროს გეოგრაფიული გარსის მთლიანობის აღქმაში;
- შესძინოს გეოგრაფიის დარგობრივი ენით ოპერირების უნარი.

ამ მიზნებზე მუშაობით გეოგრაფია თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიისა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა და ღირებულებების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში.

ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და პასუხობს შეკითხვას: რა უნდა შეეძლოს მოსწავლეს საგან „გეოგრაფიის“ ფარგლებში საბაზო საფეხურის ბოლოს.

საბაზო საფეხურზე გეოგრაფიის შედეგები ჯგუფდება სამ მიმართულებად.

- **რუკა და გეოგრაფიული ანალიზი** - გულისხმობს სხვადასხვა გეოგრაფიული ინფორმაციის მოპოვებასა და ანალიზის სხვადასხვა წყაროს (რუკა, გრაფიკი, აერო და კოსმოსური სურათები, დიაგრამა) საშუალებით;
- **ბუნებრივი და საზოგადოებრივი სისტემები** - გულისხმობს ბუნებრივი და საზოგადოებრივი სისტემების განვითარების კანონზომიერების ჩვენებას, კავშირების დადგენას - ბუნება-საზოგადოება-მეურნეობა; ადამიანის მიერ ბუნებაზე ზემოქმედების შედეგების გაანალიზებას;
- **მდგრადი განვითარება და უსაფრთხოება** - გულისხმობს გარემოსდაცვითი ცნობიერების და გარემოს მიმართ მზრუნველი დამოკიდებულების ჩამოყალიბების მნიშვნელობის ჩვენებას, ბუნებრივ, სოციალურ-ეკონომიკურ, პოლიტიკურ სისტემებს შორის ურთიერთმიმართების გააზრებას; ბუნებრივი და ტექნოგენური მიზეზებით გამოწვეული კატასტროფების მიმართ ადეკვატური ქცევის ჩამოყალიბებას.

სტანდარტის შინაარსი განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებებისა და თემების სახით.

ცნებების სახით განსაზღვრულია ის ცოდნა, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. ცნებები შედეგებთან ერთად უნდა დამუშავდეს მოსწავლისთვის ნაცნობ კონტექსტებში. ეს კონტექსტები **სავალდებულო თემების** სახითაა წარმოდგენილი.

თითოეულ თემას ახლავს **შეფასების ინდიკატორები**. ისინი განსაზღვრავს, თუ რა უნდა შეფასდეს კონკრეტულ თემაში (თითოეულ ინდიკატორს ახლავს შესაბამისი შედეგის ინდექსის ნომერი, რომელიც განსაზღვრავს, თუ რომელი შედეგიდან/შედეგებიდან გამომდინარეობს იგი).

სტანდარტის შედეგების ინდექსების განმარტება

საბაზო საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს;

მაგ., გეო. საბ. 1.:

„გეო.“ – მიუთითებს საგანს „გეოგრაფია“;

„საბ.“ – მიუთითებს საბაზო საფეხურს;

„1“ – მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

გეოგრაფიის სტანდარტის შედეგები (VII-IX კლასები)		
შედეგების ინდექსი	მიმართულება: რუკა და გეოგრაფიული ანალიზი	ცნებები
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	

გეო.საბ.1.	პირობითი აღნიშვნების გამოყენებით სხვადასხვა შინაარსის რუკის კითხვა და ანალიზი;	რუკა და ორიენტირება;
გეო.საბ.2.	სხვადასხვა გეოგრაფიული ობიექტის ადგილმდებარეობის განსაზღვრა ადგილსა და რუკაზე;	გეოგრაფიული გარსი;
გეო.საბ.3.	სხვადასხვა ტიპის წყაროდან (რუკა, ფოტო, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა, აერო და კოსმოსური სურათები, მულტიმედია საშუალებები) ინფორმაციის ამოკითხვა და გაანალიზება; კვლევის შედეგების ცხრილების, გრაფიკების და დიაგრამების სახით წარმოდგენა.	გეოგრაფიული ობიექტი;
მიმართულება: ბუნებრივი და საზოგადოებრივი სისტემები		გეოგრაფიული მოვლენა,
მოსწავლემ უნდა შეძლოს:		გეოგრაფიული პროცესი;
გეო.საბ.4.	გეოგრაფიული გარსის მთლიანობის აღქმა და მისი გეოსფეროების (ლიტოსფერო, ატმოსფერო, ჰიდროსფერო, ბიოსფერო, ნოოსფერო, დედამიწის შინაგანი აგებულება) ურთიერთდამოკიდებულების გაანალიზება;	გეოგრაფიული კვლევა და ანალიზი;
გეო.საბ.5.	შინაგანი და გარეგანი ძალების დაკავშირება დედამიწის თანამედროვე სახის ჩამოყალიბების პროცესთან;	მოსახლეობა და მეურნეობა;
გეო.საბ.6.	გეოგრაფიული აღმოჩენების მნიშვნელობის გააზრება საზოგადოების განვითარებისთვის;	მდგრადი განვითარება
გეო.საბ.7.	ბუნებრივი პირობებისა და რესურსების ზეგავლენის გაანალიზება მოსახლეობის სამეურნეო საქმიანობასა და ცხოვრების წესზე;	
გეო.საბ.8.	მოსახლეობის ძირითადი მახასიათებლების (ბუნებრივი და მექანიკური მოძრაობა, სტრუქტურა, სიმჭიდროვე, განსახლება) ცვალებადობის გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების გააზრება;	
გეო.საბ.9.	ცალკეული გეოგრაფიული ერთეულების (კონტინენტი, რეგიონი, ბუნებრივი ზონა, ლანდშაფტი) კომპლექსური დახასიათება;	
მიმართულება: მდგრადი განვითარება და უსაფრთხოება		
მოსწავლემ უნდა შეძლოს:		
გეო.საბ.10.	გარემოსადმი მზრუნველი დამოკიდებულების გამოვლენა;	
გეო.საბ.11.	მდგრადი განვითარების გარემოსდაცვითი, სოციალური და ეკონომიკური მნიშვნელობის გააზრება მოსახლეობის კეთილდღეობისთვის;	
გეო.საბ.12.	გარემოზე ადამიანის საქმიანობის (ანთროპოგენური ზემოქმედების) შედეგების შეფასება;	
გეო.საბ.13.	სხვადასხვა სახის ბუნებრივი კატასტროფის ნიშნების ამოცნობა; წარმოქმნის მიზეზების გაანალიზება; მათი თავიდან აცილებისთვის/ზიანის შერბილებისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება; უსაფრთხო ქვეყნის წესების დაცვა	

სავალდებულო თემები	ცნებები, რომლებიც თითოეულ თემაში უნდა

	დამუშავდეს
VII კლასი	რუკა და ორიენტირება მასშტაბი, პირობითი აღნიშვნები, კოორდინატები, სასაათო ზონები, კომპასი, ჰორიზონტის მხარეები, აზიმუტი, GPS
დედამიწა	
აფრიკა	
ავსტრალია და ოკეანეთი	გეოგრაფიული გარსი ლიტოსფერო (რელიეფი, ფილაქენების ტექტონიკა) ატმოსფერო (ამინდი, ჰავა, კლიმატური სარტყელი), ჰიდროსფერო (შიგა წყლები, ჰიდროლოგიური პროცესები) ბიოსფერო (ფლორა და ფაუნა, ნიადაგი), ნოოსფერო, ბუნებრივი ზონა, ლანდშაფტი
ანტარქტიდა	
VIII კლასი	გეოგრაფიული ობიექტი დედამიწა, კონტინენტი, რეგიონი
სამხრეთ ამერიკა	
ჩრდილოეთ ამერიკა	
აზია	გეოგრაფიული მოვლენა, გეოგრაფიული პროცესი შინაგანი და გარეგანი ძალები, ბუნებრივი კატასტროფა (ბუნებრივი და ანთროპოგენური სტიქიური პროცესები)
ევროპა	
კავკასია	
IX კლასი	გეოგრაფიული კვლევა და ანალიზი გეოგრაფიული აღმოჩენები, ფოტო, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა, აერო და კოსმოსური სურათები, მულტიმედია საშუალებები
საქართველო-ბუნებრივი და საზოგადოებრივი სისტემები	მოსახლეობა და მეურნეობა ბუნებრივი და მექანიკური მოძრაობა, სტრუქტურა, სიმჭიდროვე, განსახლება
დასავლეთ საქართველო (იმერეთი, რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთი, სამეგრელო-ზემო სვანეთი, გურია აჭარა, აფხაზეთი);	მდგრადი განვითარება გარემოსდაცვითი, სოციალური და ეკონომიკური ასპექტები, ბუნებრივი კატასტროფა, ბუნებრივი რესურსები
აღმოსავლეთ საქართველო (თბილისი, შიდა ქართლი, ქვემო ქართლი, კახეთი, მცხეთა მთიანეთი)	
სამხრეთ საქართველო (სამცხე-ჯავახეთი)	

საკითხები:

ეროვნული სასწავლო გეგმა სავალდებულო სახით არ განსაზღვრავს საკითხებს. პედაგოგებსა და სახელმძღვანელოს ავტორებს უფლება აქვთ, თითოეული თემისთვის საკითხები თავად შეარჩიონ, თუმცა სავალდებულოა შემდეგი მოთხოვნების გათვალისწინება - ჩამონათვალში აუცილებლად უნდა იყოს:

- რომელიმე ქვეყანა ან რეგიონი და ბუნებრივი ზონა, რომელიც კომპლექსურად დახასიათდება (არ ეხება თემებს: „დედამიწა“ და „კავკასია“);

- მნიშვნელოვანი აღმოჩენები;
- სავალდებულო თემის კონტექსტის შესაბამისი გეოგრაფიული მოვლენები და პროცესები;
- გარემოს დაცვასა და მდგრად განვითარებასთან დაკავშირებული საკითხები.

VII კლასი

სასწავლო თემა: დედამიწა

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკისა და გლობუსის გამოყენებით დედამიწის (რელიეფის, კლიმატური სარტყლების, მსოფლიო ოკეანის, მოსახლეობის) დახასიათება, გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გრძედი, განედი, პოლუსები, ეკვატორი, საწყისი მერიდიანი, თარიღთა ცვლის ხაზი) (გეო.საბ.1,2,3,9);
- დედამიწის შესახებ სხვადასხვა დროს არსებული წარმოდგენების ცვალებადობის მიზეზების გაანალიზება (გეო.სტ.საბ. 3,6);
- გეოგრაფიული გარსის მთლიანობის აღქმა და მისი გეოსფეროების (ლიტოსფერო, ატმოსფერო, ჰიდროსფერო, ბიოსფერო, ნოოსფერო) ურთიერთდამოკიდებულების გაანალიზება; ბუნებრივი ზონების წარმოქმნისა და თავისებურებების განხილვა (გეო.საბ. 4,5,7,9,10,11,12,13);
- დედამიწაზე მოსახლეობის არათანაბარი განაწილების მიზეზების გაანალიზება (გეო.საბ. 8);
- გლობალური ეკოლოგიური პრობლემების (კლიმატის გლობალური ცვლილება, მსოფლიო ოკეანის დაბინძურება) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.7,10,11,12,13).

სასწავლო თემა: აფრიკა

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით აფრიკის (მდებარეობის, რელიეფის, კლიმატური სარტყლების, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- აფრიკისთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი ზონების კომპლექსური დახასიათება და მათი ერთმანეთთან შედარება სხვადასხვა არსებითი ნიშნის მიხედვით (გეოლოგია, ამინდი და ჰავა, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,11,12);
- აფრიკის მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (მაღალი შობადობა, მაღალი მოკვდაობა/სიკვდილიანობა) გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- აფრიკის მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- აფრიკისთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (გეოგრაფიული აღმოჩენები, კოლონიზაცია, დაავადებების გავრცელება, ჰუმანური განვითარება, იძულებითი მიგრაცია) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,2,13);
- აფრიკისთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (გაუდაბნობა, სიღარიბე) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

სასწავლო თემა: ავსტრალია და ოკეანეთი

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით ავსტრალიისა და ოკეანეთის (მდებარეობის, რელიეფის, კლიმატური სარტყლების, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- ავსტრალიისა და ოკეანეთისთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი ზონების კომპლექსური დახასიათება და მათი ერთმანეთთან შედარება სხვადასხვა არსებითი ნიშნის მიხედვით (გეოლოგია, ამინდი და ჰავა, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,11,12);
- ავსტრალიისა და ოკეანეთის მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (არათანაბარი სიმჭიდროვე) გამომწვევი მიზეზების და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- ავსტრალიისა და ოკეანეთის მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- ავსტრალიისა და ოკეანეთისთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (გეოგრაფიული აღმოჩენები, ჰუმანური განვითარება, იმიგრაცია) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11.,2,13);
- ავსტრალიისა და ოკეანეთისთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (მარჯნის რიფების ეკოსისტემების განადგურება) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

სასწავლო თემა: ანტარქტიდა

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით ანტარქტიდის (მდებარეობის, კლიმატური სარტყლების) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- ანტარქტიდისთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი ზონის კომპლექსური დახასიათება (გეოლოგია, ამინდი და ჰავა, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,11,12);
- ანტარქტიდისთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ოზონის ხვრელი, ზეწრული მყინვარების დნობა) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

სასწავლო თემა: სამხრეთ ამერიკა**შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:**

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით სამხრეთ ამერიკის (მდებარეობის, რელიეფის, კლიმატური სარტყლების, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- სამხრეთ ამერიკისთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი ზონების კომპლექსური დახასიათება და მათი ერთმანეთთან შედარება სხვადასხვა არსებითი ნიშნის მიხედვით (გეოლოგია, ამინდი და ჰავა, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,11,12);
- სამხრეთ ამერიკის მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (მაღალი ბუნებრივი მატება) გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- სამხრეთ ამერიკის მაგალითზე გარემო-ადამიანი (მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- სამხრეთ ამერიკისთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (ფსევდო-ურბანიზაცია, რასების ასიმილაცია) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,12,13);
- სამხრეთ ამერიკისთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ნიადაგის ეროზია, ტყის ჩეხვა, უმუშევრობა) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

სასწავლო თემა: ჩრდილოეთ ამერიკა**შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:**

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით ჩრდილოეთ ამერიკის (მდებარეობის, რელიეფის, კლიმატური სარტყლების, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- ჩრდილოეთ ამერიკისთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი ზონების კომპლექსური დახასიათება და მათი ერთმანეთთან შედარება სხვადასხვა არსებითი ნიშნის მიხედვით (გეოლოგია, ამინდი და ჰავა, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,11,12);
- ჩრდილოეთ ამერიკის მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (მოსახლეობის არათანაბარი სიმჭიდროვე, ეთნიკური მრავალფეროვნება) გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- ჩრდილოეთ ამერიკის მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- ჩრდილოეთ ამერიკისთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (იმიგრაცია, მეგაპოლისების ჩამოყალიბება, მაღალი ჰუმანური განვითარების ინდექსი) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,12,13);
- ჩრდილოეთ ამერიკისთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ტორნადოები, ქარიშხლები, მდგრადი მოხმარება და წარმოება) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

სასწავლო თემა: აზია

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით აზიის (მდებარეობის, რელიეფის, კლიმატური სარტყლების, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- აზიისთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი ზონების კომპლექსური დახასიათება და მათი ერთმანეთთან შედარება სხვადასხვა არსებითი ნიშნის მიხედვით (გეოლოგია, ამინდი და ჰავა, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,11,12);
- აზიის მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (მოსახლეობის არათანაბარი განაწილება, ეთნიკური და ლინგვისტური მრავალფეროვნება) გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- აზიის მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- აზიისთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (ურბანიზაცია, დემოგრაფიული პოლიტიკა) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,2,13);
- აზიისთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ნიადაგების დამლაშება, წყლისა და ჰაერის დაბინძურება, მდგრადი ქალაქები, განათლების არათანაბარი ხელმისაწვდომობა, კეთილდღეობის უზრუნველყოფა) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

სასწავლო თემა: ევროპა

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით ევროპის (მდებარეობის, რელიეფის, კლიმატური სარტყლების, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- ევროპისთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი ზონების კომპლექსური დახასიათება და მათი ერთმანეთთან შედარება სხვადასხვა არსებითი ნიშნის მიხედვით (გეოლოგია, ამინდი და ჰავა, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,11,12);
- ევროპის მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (სიცოცხლის მაღალი ხანგრძლივობა) გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- ევროპის მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- ევროპისთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (რურბანიზაცია, მოსახლეობის „დაბერება“, ცხოვრების მაღალი სტანდარტი) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,2,13);
- ევროპისთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ზღვების დაბინძურება, ანთროპოგენური ზემოქმედება, საერთაშორისო ვაჭრობა) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

თემა: კავკასია

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით კავკასიის (მდებარეობის, რელიეფის, კლიმატური სარტყლების, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- კავკასიის ოროგრაფიული ერთეულების (იმერკავკასიის ვაკე, კავკასიონი, ამიერკავკასიის ბარი, მცირე კავკასიონი, თალიშის მთები, სამხრეთ კავკასიის ვულკანური მთიანეთი) არსებითი ნიშნების მიხედვით (გეოლოგიური, ატმოსფერული პროცესები, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) ერთმანეთთან შედარება (გეო.საბ. 4,5,7,9,10,11);
- კავკასიის მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (ეთნიკური სიჭრელე) გამომწვევი მიზეზების და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- კავკასიის მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- კავკასიისთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (ურბანიზაცია, მთიდან ბარში მიგრაცია) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,2,13);
- კავკასიისთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ზღვის დაბინძურება, ღვარცოფები, მეწყრები, ზვავები, არათანაბარი შესაძლებლობები - განათლება, ცხოვრების დონე) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

სასწავლო თემა: საქართველო-ბუნებრივი და საზოგადოებრივი სისტემები**შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:**

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით საქართველოს (მდებარეობის, რელიეფის, ჰავის, მცენარეთა და ცხოველთა სამყაროს, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- საქართველოს ლანდშაფტების ზოგადი დახასიათება (გეოლოგიური, ატმოსფერული პროცესები, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,10,11);
- საქართველოს მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- საქართველოს მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- საქართველოსთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,2,13);
- საქართველოსთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ზღვის დაბინძურება, ღვარცოფები, მეწყრები, მიწისძვრები, ეროზია, გამოფიტვა, ზვავები, არათანაბარი შესაძლებლობები - განათლება, ცხოვრების დონე) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

სასწავლო თემა: დასავლეთ საქართველო (იმერეთი, რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთი, სამეგრელო-ზემო სვანეთი, გურია აჭარა, აფხაზეთი)**შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:**

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით დასავლეთ საქართველოს (მდებარეობის, რელიეფის, ჰავის, მცენარეთა და ცხოველთა სამყაროს, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- დასავლეთ საქართველოს ლანდშაფტების ზოგადი დახასიათება (გეოლოგიური, ატმოსფერული პროცესები, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,10,11);
- დასავლეთ საქართველოს მხარეების მაგალითზე საქართველოს მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (სიმჭიდროვე) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- დასავლეთ საქართველოს მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- დასავლეთ საქართველოსთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (რეკრეაცია, ურბანიზაცია, დეპოპულაცია) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,2,13);
- დასავლეთ საქართველოს მაგალითზე საქართველოსთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ზღვის დაბინძურება, მეწყრები, ეროზია, ეკონომიკური ზრდა) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

სასწავლო თემა: აღმოსავლეთ საქართველო (თბილისი, შიდა ქართლი, ქვემო ქართლი, კახეთი, მცხეთა მთიანეთი)

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით აღმოსავლეთ საქართველოს (მდებარეობის, რელიეფის, ჰავის, მცენარეთა და ცხოველთა სამყაროს, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- აღმოსავლეთ საქართველოს ლანდშაფტების ზოგადი დახასიათება (გეოლოგიური, ატმოსფერული პროცესები, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,10,11);
- აღმოსავლეთ საქართველოს მხარეების მაგალითზე საქართველოს მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (შობადობის მაღალი დონე) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- აღმოსავლეთ საქართველოს მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- აღმოსავლეთ საქართველოს მაგალითზე საქართველოსთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (ფსევდო-ურბანიზაცია, შიდა მიგრაცია) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,2,13);
- აღმოსავლეთ საქართველოსთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ზვავები, ქარისმიერი ეროზია, ღვარცოფები, მეწყრები, უმუშევრობა) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

სასწავლო თემა: სამხრეთ საქართველო (სამცხე-ჯავახეთი)

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით სამხრეთ საქართველოს (მდებარეობის, რელიეფის, ჰავის, მცენარეთა და ცხოველთა სამყაროს, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- სამხრეთ საქართველოს ლანდშაფტების ზოგადი დახასიათება (გეოლოგიური, ატმოსფერული პროცესები, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,10,11);
- სამხრეთ საქართველოს მხარეების მაგალითზე საქართველოს მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (ეთნიკური და რელიგიური სიჭრელე) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- სამხრეთ საქართველოს მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- სამხრეთ საქართველოს მაგალითზე საქართველოსთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (რეკრეაცია) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,2,13);
- სამხრეთ საქართველოსთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (გამოფიტვა, ეროზია, ცხოვრების დონე/სტანდარტი) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვები

საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები სტანდარტის ცნებებს აკავშირებს შედეგებთან.

- როგორ ჩამოყალიბდა დედამიწა? როგორ მიიღო თანამედროვე იერსახე?
- როგორ ურთიერთქმედებს გეოგრაფიული გარსის სხვადასხვა კომპონენტი ერთმანეთთან? რატომ მიიჩნევენ გეოგრაფიულ გარსს ერთ მთლიან სისტემად?
- როგორ უწყობდა ხელს გეოგრაფიული აღმოჩენები საზოგადოების განვითარებას?
- რატომ იცვლება მოსახლეობის მახასიათებლები?
- როგორ გამოვიყენოთ რუკა, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა გეოგრაფიული პროცესებისა და მოსახლეობის მახასიათებლების ცვალებადობის წარმოსაჩენად?
- რატომ განსხვავდება ქვეყნები განვითარების მიხედვით?
- როგორი ურთიერთკავშირია ბუნებასა და ადამიანს შორის?
- როგორ მოვიქცეთ სხვადასხვა ბუნებრივი და ანთროპოგენური სტიქიური პროცესის დროს?
- რატომ და როგორ უნდა ვისწავლო გეოგრაფია?

გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები

სტანდარტის ამ ნაწილში განსაზღვრულია, თუ რა პრინციპების საფუძველზე უნდა წარიმართოს სწავლა-სწავლების პროცესი. ასევე, მოცემულია მოკლე ინსტრუქციები იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა დაიგეგმოს კონკრეტული სასწავლო ერთეულის – თემის სწავლა-სწავლება.

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა შინაგანი ძალების გააქტიურებას.
- ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.
- გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.
- დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლას).
- ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

პრობლემების გადაჭრა	• პრობლემის ამოცნობა, აღწერა და გაანალიზება; • პრობლემის გადაჭრის გზების ძიება, მათგან ყველაზე ეფექტურის შერჩევა.
შემოქმედებითი აზროვნება	• ჩანაფიქრის შემოქმედებითად განხორციელება; • ორიგინალური იდეების გამოვლენა და ხორცშესხმა; ახლის შექმნა; • დასმული პრობლემების გადასაჭრელად არასტანდარტული გზების მოძიება; • სწრაფვა გარემოს გარდაქმნა-გაუმჯობესებისკენ; • გამოწვევების მიღება, სასკოლო საქმიანობაში გაბედული ნაბიჯების გადადგმა.
თანამშრომლობა	• სამუშაოს თანასწორად განაწილება და შესრულება ჯგუფური/გუნდური მუშაობის დროს; • მზაობა ჯგუფში/გუნდში სხვადასხვა ფუნქციის შესასრულებლად (მაგ., ლიდერის); • განსხვავებული იდეების, შეხედულებების კონსტრუქციულად განხილვა; • რესურსების, მოსაზრებების, ცოდნის გაზიარება პრობლემათა ერთობლივად გადაჭრის, გადაწყვეტილებათა ერთობლივად მიღების მიზნით.

კომუნიკაცია	• განცდილის, ნააზრევის მიტანა მსმენელამდე/მკითხველამდე, მათზე შთაბეჭდილების მოხდენა; • ინფორმაციის გაზიარება საკომუნიკაციო სიტუაციის შესაბამისი ვერბალური და არავერბალური საშუალებების გამოყენებით; • სხვისი მოსმენისა და გაგების უნარი; • პიროვნული ღირსების გააზრებისა და დაფასების უნარი.
ეთიკა	• ეთიკური ნორმების დაცვა; • სოლიდარობის განცდა; • ემპათია; • განსხვავებულობის მიმდებლობა; • საკუთარ აქტივობაზე პასუხისმგებლობის გააზრება.
ინიციატივების გამოვლენა და საქმედ ქცევა	• სწავლა-სწავლების პროცესში ინტერესისა და ცნობისმოყვარეობის გამოვლენა; • ახალი იდეების, მიდგომების, შესაძლებლობების ძიება და მათი განხორციელება სწავლა-გაუმჯობესების მიზნით; • მზაობა გამოწვევების მისაღებად, გაბედული ნაბიჯების გადასადგმელად.
სწავლის სწავლა დამოუკიდებლად საქმიანობა	• აქტივობის/დავალების ღირებულების განსაზღვრა - მოსწავლემ უნდა დაინახოს, რას შესძენს აქტივობის შესრულება, რა პიროვნულ თუ სოციალურ სარგებელს მოუტანს მას; • აქტივობის/დავალების დაგეგმვა - მოთხოვნათა გააზრება და მის შესასრულებლად საჭირო ცოდნის განსაზღვრა; დავალების/აქტივობის მთავარი მიზნის განსაზღვრა; სამუშაოს წარმატებულ შესრულების კრიტერიუმების დადგენა; განსახორციელებელი სამუშაოს ეტაპების გამოკვეთა; იმ განჭვრეტა, თუ რა გაუადვილდება, რა გაუძნელდება, რაში დასჭირდება დახმარება; სტრატეგიები მიზანშეწონილად შერჩევა სამუშაოს თითოეული ეტაპისათვის; • სწავლის პროცესის მონიტორინგი - დაფიქრება სწავლის პროცესზე, იმ პირობების და ფაქტორების ამოცნობა, რომლებიც ხელს უწყობს ან აფერხებს წინსვლას, სათანადო ზომების მიღება წინსვლაზე ხელშეწყობად; თვითშეფასება ძლიერი და სუსტი მხარეების დასადგენად, სუსტი მხარეები გასაძლიერებლად გზების დასახვა; • სოციომოციური მართვა - ნერვიულობის მინიმუმამდე დაყვანა, საჭიროებისამებრ, დახმარება მოთხოვნა, საკუთარ თავში სიძნელეთა გადალახვის რესურსების პოვნა; შეცდომების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბება და წინსვლის წყაროდ გამოყენება; • ცალკეული საქმიანობისთვის გამოყოფილი დროის ეფექტურად გამოყენება.
პასუხისმგებლობა	• სასკოლო საქმიანობებში (სასკოლო ცხოვრებაში) ნაკისრი ვალდებულების შესრულება; • სამუშაოს დადგენილ ვადებში დასრულება და ჩაბარება; • საკუთარი ქცევის მართვა, საკუთარ ქცევებზე, სოციალურ აქტივობებზე პასუხისმგებლობის აღქმა.
სწავლის სწავლა დამოუკიდებლად საქმიანობა	• აქტივობის/დავალების ღირებულების განსაზღვრა - მოსწავლემ უნდა დაინახოს, რას შესძენს აქტივობის შესრულება, რა პიროვნულ თუ სოციალურ სარგებელს მოუტანს მას; • აქტივობის/დავალების დაგეგმვა - (მოთხოვნათა გააზრება და მის შესასრულებლად საჭირო ცოდნის განსაზღვრა; დავალების/აქტივობის მთავარი მიზნის განსაზღვრა; სამუშაოს წარმატებულ შესრულების კრიტერიუმების დადგენა; განსახორციელებელი სამუშაოს ეტაპების გამოკვეთა; იმ განჭვრეტა, თუ რა გაუადვილდება, რა გაუძნელდება, რაში დასჭირდება დახმარება; სტრატეგიები მიზანშეწონილად შერჩევა სამუშაოს თითოეული ეტაპისათვის; • სწავლის პროცესის მონიტორინგი - დაფიქრება სწავლის პროცესზე, იმ პირობების და ფაქტორების ამოცნობა, რომლებიც ხელს უწყობს ან აფერხებს წინსვლას, სათანადო ზომების მიღება წინსვლაზე ხელშეწყობად; თვითშეფასება ძლიერი და სუსტი მხარეების დასადგენად, სუსტი მხარეები გასაძლიერებლად გზების დასახვა; • სოციომოციური მართვა - ნერვიულობის მინიმუმამდე დაყვანა, საჭიროებისამებრ, დახმარება მოთხოვნა, საკუთარ თავში სიძნელეთა გადალახვის რესურსების პოვნა; შეცდომების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბება და წინსვლის წყაროდ გამოყენება; • ცალკეული საქმიანობისთვის გამოყოფილი დროის ეფექტურად გამოყენება.

ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები	• სხვადასხვა მონაცემის დამუშავება, გრაფიკების და დიაგრამების აგება „ექსელში“. • Google Map-ზე სხვადასხვა გეოგრაფიული ობიექტების დატანა. • გეოგრაფიული არეალის გაზომვა Google Earth-ის საშუალებით. • ვიდეო პრეზენტაციის მომზადება Google Earth-ის საშუალებით. • ვებ-გვერდის/ბლოგის შექმნა და სასწავლო პროცესის განმავლობაში განხორციელებულ სხვადასხვა პროექტის, ვებ-გვერდზე/ ბლოგზე განთავსება. • ინფორმაციული საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება (მაგ., Word, PowerPoint) სასწავლო მასალისა და სხვადასხვა ტიპის ელექტრონული ტექსტების დასამუშავებლად.
წიგნიერება	• ეპირი და წერიტი მეტყველების გზით ინფორმაციის მიღების, დამუშავების, გააზრების, სისტემის მოყვანის, გაანალიზება-ინტერპრეტირებისა და წარდგენა-გაზიარების უნარი.

სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია ზრუნვა მეტაკოგნიციის უნარების განვითარებაზე, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და მისი შესრულებისას „ხმამალა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს ეს აქტივობა (მაგ., კარგად გავეცნოთ პირობას და დავაკვირდეთ, რას მოითხოვს იგი; აქვს თუ არა პირობას თანხმობები მასალა და მისი).

წინმსწრები მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფურად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.), ასევე სტრატეგიები, რომლებსაც გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ნამუშევრები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ (ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებს და აუმაღლებს სწავლის ქმედუნარიანობას.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

ეროვნული სასწავლო გეგმის საფეხურებრივი საგნობრივი სტანდარტები განსაზღვრავს სავალდებულო საგნობრივ მოთხოვნებს (რა უნდა შეეძლოს და რა უნდა იცოდეს მოსწავლეს). მათზე დაყრდნობით იგეგმება წლიური პროგრამები, რომლებიც გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს.

წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სავალდებულო სასწავლო თემების საშუალებით. სასწავლო თემა წამოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის ნაწილების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. რამდენადაც შედეგები საგნის სწავლების გრძელვადიან მიზნებს წარმოადგენს, თითოეული თემის ფარგლებში სტანდარტის ყველა შედეგი უნდა დამუშავდეს. მაშასადამე, სასწავლო თემების ცვლით შეიცვლება კონტექსტები, მაგრამ არ შეიცვლება სწავლის მიზნები, რომლებიც სტანდარტის შედეგების სახითაა ფორმულირებული (შედეგი თავისთავად არ წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასწავლო ერთეულს - თემას).

სასწავლო თემის დასაგეგმად გამოიყენება შემდეგი კომპონენტები:

სასწავლო თემები სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.
საგნობრივი საკითხები წლიური თემების ფარგლებში გამოიყოფა საგნობრივი საკითხები. საგნობრივი საკითხების სწავლება თვითმიზანს არ წარმოადგენს. საგნობრივი საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.
თემატური საკვანძო შეკითხვები თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა: • მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად; • სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა; • თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.
აქტივობები მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების

მიზნით.

კომპლექსურ/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი

კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

როგორ აიგება სასწავლო თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრესი ორიენტირებია სტანდარტის შედეგები. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. ცნებებსა და შედეგებზე დაყრდნობით განისაზღვრება მკვიდრი წარმოდგენები, საკვანძო კითხვები და შეფასების ინდიკატორები.

სასწავლო თემის სწავლა-სწავლების მიზნით შემდეგ ეტაპზე უნდა განისაზღვროს საგნობრივი საკითხები, რესურსები, დავალებების ტიპები/ნიმუშები გაგების, გააზრების, განმტკიცებისა და შეჯამების მიზნით. ასევე მნიშვნელოვანია განისაზღვროს იდეები **შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის**, რადგან მხოლოდ კომპლექსური დავალებების საშუალებით შეიძლება გამოვლინდეს, რამდენად დაეუფლა მოსწავლე თემის ფარგლებში ასათვისებელ ცოდნა-უნართა ერთობლიობას და რამდენად ახერხებს მათ ფუნქციურად გამოყენებას.

სასწავლო თემის აგების ბიჯები

ნაბიჯი 1. მკვიდრი წარმოდგენების დადგენა

ნაბიჯი 2. თემატური საკვანძო კითხვების დასმა

ნაბიჯი 3. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა	
ნაბიჯი 4. საგნობრივი საკითხების განსაზღვრა	
ნაბიჯი 5. აქტივობებისა და მიმდინარე დავალებების დაგეგმვა და რესურსების შერჩევა	
ნაბიჯი 6. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების შემუშავება	

დ) შეფასება

საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშესაწყობად უპირატესობა უნდა მიენიჭოს განმავითარებელ შეფასებას, რომელიც აფასებს მოსწავლეს თავის წინარე შედეგებთან მიმართებით, ზომავს ინდივიდუალურ წინსვლას და, ამდენად, აძლევს მოსწავლეს ცოდნის ეტაპობრივი კონსტრუირების საშუალებას.

მნიშვნელოვანია, მოსწავლე თავად იყოს ჩართული განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითადი მიზანია მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვას შეასწავლის.

შემაჯამებელი (განმავითარებელი და განმსაზღვრელი) შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისთვის გამოიყენება კომპლექსური, კონტექსტის მქონე დავალებები, რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას. ამ დავალებათა შესაფასებლად გამოიყენება შეფასების რუბრიკები, ანუ კრიტერიუმების ბადე.

მოსწავლეს თითოეული სასწავლო თემის დამუშავების შემდეგ ევალება შემაჯამებელი დავალების წარმოდგენა. შემაჯამებელი დავალებების მინიმალური რაოდენობა წლის განმავლობაში სავალდებულო სასწავლო თემების რაოდენობას ემთხვევა.

ტიპობრივი დავალებები შემაჯამებელი შეფასებისათვის

ქვემოთ შემოთავაზებულია ტიპობრივ დავალებათა ფართო არჩევანი. შემაჯამებელი შეფასებისათვის მასწავლებელი და/ან მოსწავლე შეარჩევს დავალების სასურველ ტიპს/ტიპებს:

ქვემოთ გათვალისწინებული ტიპობრივ შემაჯამებელ დავალებათა ნუსხას. მოსწავლეზე და/ან მასწავლებელზეა დამოკიდებული, თუ რომელ დავალებას/დავალებებს შეარჩევს.

- პროექტი (პროექტი შეიძლება ეხებოდეს ისეთ საკვლევ საკითხს, როგორიცაა “რა გარემოსდაცვითი პრობლემები არსებობს ჩვენს თემში?”. კვლევის შედეგები სხვადასხვა სახით შეიძლება იქნას წარმოდგენილი (პრეზენტაცია, წერილობითი ანგარიში და/ან ესე).
- სხვადასხვა გეოგრაფიულ ინფორმაციის წყაროებზე დაყრდნობით გრაფიკების, ცხრილების, დიაგრამების შექმნა.
- ესე (მოსწავლეები დაწერენ ესეს პრობლემურ და/ან აქტუალურ საკითხზე, მაგ.: „როგორ შევამციროთ კატასტროფებისგან მოყენებული ზარალი?“);
- საველე კვლევა (კვლევითი სამუშაო ტარდება საკლასო ოთახის გარეთ, მაგალითად ამ დროს მოსწავლეები მასწავლებელთან ერთად მიდიან ბუნებაში, ან რომელიმე საწარმოში და იკვლევენ ისეთ საკითხებს, როგორებიცაა: მდინარისეული პროცესები და მათ მიერ წარმოქმნილი რელიეფის ფორმები, საწარმოს ტიპი და გამოშვებული პროდუქცია).

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი განმსაზღვრელი შეფასებისათვის განკუთვნილი დავალება

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს თავისი შეფასების ზოგადი რუბრიკა;
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე.

შეფასების რუბრიკის შესაძლო ფორმა

კლასი		
მოსწავლის სახელი, გვარი		
თემა		
დავალების პირობა		
შეფასების კრიტერიუმები	ქულები	კომენტარი

გ) „მოქალაქეობა“

შესავალი

საბაზო საფეხურის „მოქალაქეობის“ სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისგან:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები;
- დ) შეფასება.

საგან „მოქალაქეობის“ ფარგლებში მოსწავლე გაეცნობა საზოგადოებას, რომელშიც ცხოვრობს; შეისწავლის ლოკალურ, სახელმწიფოებრივ და გლობალურ დონეზე მიმდინარე სოციალურ-პოლიტიკურ პროცესებს.

საგნის სწავლა-სწავლებისას მოსწავლე ჩართული იქნება სამოქალაქო აქტივობებში, რომლებიც მას შეძენილი ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების საშუალებას მისცემს.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

მოქალაქეობის სწავლა-სწავლება მიზნად ისახავს, მოსწავლეს:

- დაეხმაროს საკუთარი თავის საზოგადოების სრულუფლებიან წევრად აღქმაში;
- ჩამოუყალიბოს საკუთარი ქვეყნის მიმართ მზრუნველი დამოკიდებულება;
- ასწავლოს სამოქალაქო მონაწილეობის ფორმები; გააცნობიერებინოს, რომ მას შეუძლია და მართებს საკუთარ ქვეყანაში (თემში/მუნიციპალიტეტში/სახელმწიფოში) პოზიტიური ცვლილებების განხორციელება;
- გამოუმუშავოს მოქალაქისთვის საჭირო უნარ-ჩვევები (თანამშრომლობის, კონფლიქტის მართვის, სამეწარმეო და ფინანსური) და ღირებულებები/დამოკიდებულებები (ადამიანის უფლებების, განსხვავებული აზრის პატივისცემა, ტოლერანტობა);
- დაეხმაროს კანონის უზენაესობისა და დემოკრატიის პრინციპების გათავისებაში;
- ჩამოუყალიბოს საზოგადოებრივ და პოლიტიკურ ცხოვრებაში მონაწილეობის კულტურა.

ამ მიზნებზე მუშაობით „მოქალაქეობა“ თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიისა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა და ღირებულებების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში.

ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და პასუხობს შეკითხვას: რა უნდა შეეძლოს მოსწავლეს საგან „მოქალაქეობის“ ფარგლებში საბაზო საფეხურის ბოლოს.

შედეგები ჯგუფდება სამ მიმართულებად:

- **პიროვნული განვითარება და სოციალიზაცია** - გულისხმობს მოსწავლის საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ინტეგრაციას. მისი მხრიდან სოციალური ნორმების, ქცევის მოდელებისა და ღირებულებების გათავისებებას;
- **ინიციატივა და მეწარმეობა** - გულისხმობს ინოვაციურ და კრიტიკულ აზროვნებას; იდეების საქმედ ქცევასა და გრძელვადიან მიზნებზე ორიენტირებას;
- **სამოქალაქო მონაწილეობა და უსაფრთხოება** - გულისხმობს საკუთარ ქვეყანაზე ზრუნვას; საზოგადოებისთვის სასარგებლო სამოქალაქო და სოციალური აქტივობების არაძალადობრივი მეთოდებით, კანონის დაცვით განხორციელებას.

სტანდარტის შინაარსი განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებებისა და თემების სახით.

ცნებების სახით განსაზღვრულია ის ცოდნა, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. ცნებები შედეგებთან ერთად უნდა დამუშავდეს შინაარსიან კონტექსტებში. ეს კონტექსტები სავალდებულო თემების სახითაა წარმოდგენილი.

თითოეულ თემას ახლავს შეფასების ინდიკატორები. შეფასების ინდიკატორები განსაზღვრავს, თუ რა უნდა შეფასდეს კონკრეტული თემის ფარგლებში (თითოეულ ინდიკატორს ახლავს შესაბამისი შედეგის ინდექსის ნომერი, რომელიც განსაზღვრავს, თუ რომელი შედეგიდან/შედეგებიდან გამომდინარეობს იგი).

სტანდარტის შედეგების ინდექსების განმარტება

სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ ინდექსი აქვს დართული, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ. **მოქ.საბ.1.**

„**მოქ**“ მიუთითებს საგანს – „მოქალაქეობა“;

„**საბ**“ – საფეხურს (საბაზო საფეხური), რომლის ბოლოსაც არის მისაღწევი შედეგი;

„**1**“ – შედეგის რიგს (1 = პირველი შედეგი).

მოქალაქეობის სტანდარტის შედეგები (VII-IX კლასები)		
შედეგების ინდექსი	მიმართულება: პიროვნული განვითარება და სოციალიზაცია	ცნებები
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს :	
მოქ.საბ.1.	საკუთარი შეხედულებების, ქცევების შეფასება და კორექტირება, ემოციების მართვა (თვითრეგულაცია);	სოციალიზაცია
მოქ.საბ.2.	საკუთარი თავის საზოგადოების სხვადასხვა ჯგუფის (მაგალითად, სასკოლო თემის) წევრად აღქმა;	დემოკრატია, დემოკრატიის

მ.ოქ.ს.ა.ზ.3.	საკუთარი და სხვა ადამიანების უფლება-მოვალეობების გაცნობიერება და დაცვა;	პრინციპები
მ.ოქ.ს.ა.ზ.4.	დემოკრატიის პრინციპების ცხოვრებისეულ სიტუაციებთან დაკავშირება;	ინიციატივა
	მიმართულება: ინიციატივა და მეწარმეობა	
	მ.ოქ.ს.ა.ზ.5.	სამოქალაქო მონაწილეობა
	მოკლე და გრძელვადიანი მიზნების დასახვა; იდეების ჩამოყალიბება, ინიციატივის გამოვლენა და მისი განხორციელებისთვის საჭირო ნაბიჯების დაგეგმვა;	მდგრადი განვითარება
მ.ოქ.ს.ა.ზ.6.	მომავალი პროფესიის შერჩევისთვის საკუთარი შესაძლებლობების, მოთხოვნილებებისა და საჭიროებების გააზრება;	
მ.ოქ.ს.ა.ზ.7.	ასაკის შესაბამისი ფინანსური უნარ-ჩვევების (მაგ., პირადი ფინანსების დაგეგმვა და პასუხისმგებლობით განკარგვა) გამოვლენა;	
	მიმართულება: სამოქალაქო მონაწილეობა და უსაფრთხოება	
	მ.ოქ.ს.ა.ზ.8.	
	სამოქალაქო აქტივობებში მონაწილეობის საფუძველზე ჩართულობისა მნიშვნელობის გაცნობიერება და დემოკრატიის პრინციპების საფუძველზე მოქმედების საჭიროების დანახვა;	
მ.ოქ.ს.ა.ზ.9.	საზოგადოებისა და ქვეყნისთვის აქტუალური პრობლემების ამოცნობა და საკუთარი ჩართულობით მათ გამოსწორებაზე ზრუნვა;	
მ.ოქ.ს.ა.ზ.10.	მდგრადი განვითარების პრინციპების გააზრება და მათ საფუძველზე მოქმედება;	
მ.ოქ.ს.ა.ზ.11.	ცხოვრებისეულ და საგანგებო (ბუნებრივი და ტექნოგენური მიზეზებით გამოწვეულ) ვითარებაში უსაფრთხოების წესების დაცვით მოქმედება;	
მ.ოქ.ს.ა.ზ.12.	სხვადასხვა ინტერესთა ჯგუფებთან და სახელმწიფო უწყებებთან თანამშრომლობა (ინფორმაციის მოპოვება, ლობირება, ადვოკატირება, ადვოკატირების გზით ხელისუფლების ანგარიშვალდებულება და მონიტორინგი);	
მ.ოქ.ს.ა.ზ.13.	საკუთარი გადაწყვეტილებების/შეხედულებების უმთავრესი სამართლებრივი დოკუმენტების (საქართველოს კონსტიტუცია, ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაცია, ბავშვთა უფლებების კონვენცია) საფუძველზე დასაბუთება.	

სავალდებულო სასწავლო თემები	ცნებები, რომლებიც თითოეულ თემაში უნდა დამუშავდეს
VII კლასი	სოციალიზაცია
თემატური ბლოკი: ინდივიდი და საზოგადოება	მე, პიროვნება, საზოგადოება, საზოგადოებრივი ჯგუფები
1. თემი, რომელშიც ცვხოვრობთ	
2. სასკოლო გარემო/სასკოლო საზოგადოება	დემოკრატია, დემოკრატიის პრინციპები ადამიანის უფლებები, სამართლებრივი

3. ჯანსაღი ცხოვრება	დოკუმენტები
4. ბუნებრივი გარემოსა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა	ინიციატივა
5. ეკონომიკური ურთიერთობები თემში	დაგეგმვა, პროფესია, ფინანსები
VIII კლასი	
თემატური ბლოკი: მოქალაქე და სახელმწიფო	სამოქალაქო მონაწილეობა
1. ადგილობრივი თვითმმართველობა	მოხალისეობა, ადვოკატირება, ლობირება
2. ცენტრალური ხელისუფლება	
3. ეკონომიკა და სახელმწიფო	მდგრადი განვითარება
	სამოქალაქო უსაფრთხოება
IX კლასი	
თემატური ბლოკი: მოქალაქე და გლობალური პროცესები	
1. სამშვიდობო პროცესები	
2. გარემოს დაცვა	
3. ეკონომიკა და გლობალური პროცესები	

საკითხები:

ეროვნული სასწავლო გეგმა სავალდებულო თემების გასაშლელად საჭირო საკითხებს სავალდებულო სახით არ განსაზღვრავს. პედაგოგებსა და სახელმძღვანელოს ავტორებს უფლება აქვთ თითოეული თემისთვის საკითხები თავად შეარჩიონ.

VII კლასი

თემატური ბლოკი: ინდივიდი და საზოგადოება

სასწავლო თემა: თემი, რომელშიც ვცხოვრობთ
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • თემში არსებული სოციალური და ინფრასტრუქტურული პრობლემების (დაწერილი და დაუწერელი წესების თანაარსებობა, არასრულწლოვანთა დანაშაული, საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოება, ბუნებრივი საფრთხეები) იდენტიფიცირება; საკუთარი ჩართულობით მათ გადაჭრაზე ზრუნვა (მოქ.საზ.2,4,5,7,8,9,10,11,12,13); • სათემო აქტივობების დაგეგმვისას განსხვავებული შეხედულებების ადამიანებთან თანამშრომლობა; თემში მცხოვრები ყველა ადამიანის ინტერესის გათვალისწინება (მოქ.საზ.1,2,3,4,5,6,8,9,12); • პირადი და სათემო აქტივობების დაგეგმვისა და განხორციელებისას მდგრადი განვითარებისა და დემოკრატიის პრინციპების (თანასწორობა, კანონის უზენაესობა, გამჭვირვალობა, პასუხისმგებლობა, ინკლუზიურობა, არამალადობრივი მეთოდებით მოქმედება, ტოლერანტობა) გათვალისწინებით მოქმედება (მოქ.საზ.1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,12).

სასწავლო თემა: სასკოლო გარემო / სასკოლო საზოგადოება

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სკოლაში არსებული სოციალური და ინფრასტრუქტურული პრობლემების (ჩაგვრა (ბულინგი), განათლების უფლების რეალიზაცია, უსაფრთხო სკოლა) იდენტიფიცირება; საკუთარი ჩართულობით მათ გადაჭრაზე ზრუნვა (მოქ.საბ.2,4,5,7,8,9,10,11,12,13);
- სასკოლო თვითმმართველობაში (სასკოლო კლუბები, თანატოლთა მედიაცია) მონაწილეობა; საჭიროების შემთხვევაში, სკოლაში არსებულ სხვა სტრუქტურულ ერთეულებთან (დირექციასთან, სამეურვეო საბჭოსთან) თანამშრომლობა (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,7,8, 9,12,13);
- სასკოლო აქტივობების დაგეგმვისას განსხვავებული შეხედულებების ადამიანებთან თანამშრომლობა და მათი ინტერესების გათვალისწინება (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6,8,9,12);
- პირადი და სასკოლო აქტივობების დაგეგმვისას მდგრადი განვითარებისა და დემოკრატიის პრინციპების (თანასწორობა, კანონის უზენაესობა, გამჭვირვალობა, პასუხისმგებლობა, ინკლუზიურობა, არამალადობრივი მეთოდებით მოქმედება, ტოლერანტობა) გათვალისწინებით მოქმედება (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,12).

სასწავლო თემა: ჯანსაღი ცხოვრება

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- პირადი ჰიგიენისა და ჯანსაღი ცხოვრების წესის დაცვის საჭიროებაზე მსჯელობა; მათი დაცვისას წარმოქმნილი (ჯანსაღ კვება, ასაკობრივი თავისებურებები) სირთულეების გაანალიზება (მოქ.საბ.1,2,3,6,7,9,10);
- საკუთარი ფიზიკური აქტივობებისა და ჯანსაღი კვების რეჟიმის დაგეგმვა (მოქ.საბ.1,3,5,7,10);
- ადამიანსა და საზოგადოებაზე ადიქციის სხვადასხვა ფორმის მავნე ზემოქმედების შედეგების გაანალიზება (მოქ.საბ.2,3,4,5,7,8,9,10,11,12);
- საკან
ონმდებლო დოკუმენტებზე დაყრდნობით იმის გაანალიზება, თუ რა შეიძლება გახდეს ჯანმრთელობისა და განათლების უფლების დარღვევის საფუძველი (ადრეული ქორწინება, არასრულწლოვანთა შრომითი ექსპლუატაცია) (მოქ.საბ.1,3,4,5,6,7,8,9,10,12,13).

სასწავლო თემა: ბუნებრივი გარემოსა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის საჭიროების გაანალიზება (მოქ.საბ.3,4,7,9,10,11,13);
- საკუთარ დასახლებაში/რეგიონში არსებული ეკოლოგიური, გარემოსდაცვითი, კულტურულ მემკვიდრეობასთან დაკავშირებული პრობლემების (ვანდალიზმი, ბრაკონიერობა) იდენტიფიცირება; საკუთარი ჩართულობით მათ გადაჭრაზე ზრუნვა (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6, 7,8,9,10,11,12);
- ეკოლოგიური, გარემოსდაცვითი, კულტურულ მემკვიდრეობასთან დაკავშირებული პრობლემების ანალიზისას მდგრადი განვითარებისა და დემოკრატიის პრინციპების (თანასწორობა, კანონის უზენაესობა, გამჭვირვალობა, პასუხისმგებლობა, ინკლუზიურობა, არამალადობრივი მეთოდებით მოქმედება, ტოლერანტობა) გათვალისწინება (მოქ.საბ.3,4,9,10,11,13).

სასწავლო თემა: ეკონომიკური ურთიერთობები თემში

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- საკუთარი ფინანსური შესაძლებლობებისა და კონკრეტული მიზნების შესაბამისად პირადი ბიუჯეტის დაგეგმვა (მოქ.საბ.1,3,5,6,7,10);
- გააანალიზოს, თუ რა განაპირობებს ადამიანების ეკონომიკურ აქტივობას; რა ლოგიკით იღებენ ისინი ამა თუ იმ ფინანსურ გადაწყვეტილებას (მოქ.საბ.2,3,4,5,7,8,9,10,11,12,13);
- გააანალიზოს, თუ როგორ ყალიბდება ბაზარი (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,12).

VIII კლასი

თემატური ბლოკი: მოქალაქე და სახელმწიფო

სასწავლო თემა: ადგილობრივი თვითმმართველობა

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- მუნიციპალიტეტში არსებული სოციალური და ინფრასტრუქტურული საჭიროებების იდენტიფიცირება; საკუთარი ჩართულობით მათი გადაჭრის გზების დასახვა (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,7,8,9,10,11,12,13);
- სათემო აქტივობების დაგეგმვისას მუნიციპალური ორგანოების როლის განსაზღვრა; საჭიროების შემთხვევაში, მათთან თანამშრომლობა (ინფორმაციის მოპოვება); თემში მცხოვრები ყველა ადამიანის ინტერესის გათვალისწინება (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6,8,9,10,12,13);
- ადგილობრივი თვითმმართველობის საქმიანობის შეფასებისას/მისთვის რეკომენდაციების შემუშავებისას მდგრადი განვითარებისა და დემოკრატიის პრინციპების (თანასწორობა, კანონის უზენაესობა, გამჭვირვალობა, პასუხისმგებლობა, ინკლუზიურობა, არაძალადობრივი მეთოდებით მოქმედება, ტოლერანტობა) გათვალისწინება (მოქ.საბ.1,3,4,10,11,12,13).

სასწავლო თემა: ცენტრალური ხელისუფლება

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სახელმწიფოში არსებული სოციალური და ინფრასტრუქტურული პრობლემების (საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოება, საგანგებო სიტუაციები) იდენტიფიცირება; საკუთარი ჩართულობით მათი გადაჭრის გზების დასახვა (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13);
- სათემო აქტივობების დაგეგმვისას ცენტრალური ხელისუფლების ორგანოებთან თანამშრომლობის ფორმების გააზრება (ინფორმაციის მოპოვება) (მოქ.საბ.1,3,4,5,8,9,12,13);
- პოლიტიკური პროცესების გაანალიზება მდგრადი განვითარებისა და დემოკრატიის პრინციპების (თანასწორობა, კანონის უზენაესობა, გამჭვირვალობა, პასუხისმგებლობა, ინკლუზიურობა, არაძალადობრივი მეთოდებით მოქმედება, ტოლერანტობა) გათვალისწინებით (მოქ.საბ.3,4,7,9,10,11,12,13).

სასწავლო თემა: ეკონომიკა და სახელმწიფო

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- მომხმარებლის უფლებებისა და პასუხისმგებლობების გაანალიზება და დაცვა (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13);
- ფინანსური გადაწყვეტილებების განხილვისას მდგრადი განვითარების პრინციპების გათვალისწინება (მოქ.საბ.5,6, 7, 8, 10, 11, 13);
- გაანალიზოს, თუ რა ფაქტორების გათვალისწინებით იკვეთება პრიორიტეტები სახელმწიფო ბიუჯეტის დაგეგმვისას (მოქ.საბ. 2, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13).

IX კლასი

თემატური ბლოკი: მოქალაქე და გლობალური პროცესები

სასწავლო თემა: სამშვიდობო პროცესები

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- საერთაშორისო საფრთხეების (ტრეფიკინგი, ფუნდამენტალიზმი, ტერორიზმი, დევნილობა) იდენტიფიცირება; მათი გადაჭრის შესაძლო გზებზე მსჯელობა (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6, 8,9,10,11,12,13);
- სამშვიდობო პროცესების გაანალიზება მდგრადი განვითარებისა და დემოკრატიის პრინციპების (თანასწორობა, კანონის უზენაესობა, გამჭვირვალობა, პასუხისმგებლობა, ინკლუზიურობა, არაძალადობრივი მეთოდებით მოქმედება, ტოლერანტობა) გათვალისწინებით (მოქ.საბ.1,2,3,4,10,11,13).

სასწავლო თემა: გარემოს დაცვა

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის საჭიროების გაანალიზება (მოქ.საბ.1,2,3,5,6,8,9,10,11,13);
- მსოფლიოში არსებული ეკოლოგიური (კლიმატის ცვლილება), გარემოსდაცვითი, კულტურულ მემკვიდრეობასთან დაკავშირებული პრობლემების ყოველდღიურ ცხოვრებასთან დაკავშირება; საკუთარი ჩართულობით მათი გადაჭრის გზების გაანალიზება (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6, 7,8,9,10,11,12,13);
- ეკოლოგიური, გარემოსდაცვითი, კულტურულ მემკვიდრეობასთან დაკავშირებული პრობლემების ანალიზისას მდგრადი განვითარებისა და დემოკრატიის პრინციპების (თანასწორობა, კანონის უზენაესობა, გამჭვირვალობა, პასუხისმგებლობა, ინკლუზიურობა, არაძალადობრივი მეთოდებით მოქმედება, ტოლერანტობა) გათვალისწინება (მოქ.საბ.3,4,5,7,10,11,13).

სასწავლო თემა: ეკონომიკა და გლობალური პროცესები

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- საერთაშორისო ვაჭრობისა და ეკონომიკური ინტეგრაციის დადებითი და უარყოფითი მხარეების გაანალიზება (მოქ.საბ. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13);
- გლობალური და ადგილობრივი ეკონომიკური პროცესების დახასიათება და ყოველდღიურ ცხოვრებასთან მათი დაკავშირება (მოქ.საბ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13);

- მომხმარებლის უფლებებისა და პასუხისმგებლობების გაანალიზება და დაცვა (მოქ.საზ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13).

საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები

საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები სტანდარტის ცნებებს აკავშირებს შედეგებთან.

- რატომ სჭირდება ინდივიდს საზოგადოება და საზოგადოებას კი – ინდივიდი?
- რატომ არის მოვალეობები ადამიანის უფლებების განუყოფელი ნაწილი?
- როგორ ვიზრუნო საკუთარ ქვეყანაზე? როგორ უნდა ვიქცეოდე, რომ ჩვენი სახელმწიფოს ღირსეული მოქალაქე ვიყო?
- როგორ შეუძლია ერთ ადამიანს საზოგადოებისა და ქვეყნისთვის საჭირო და მნიშვნელოვანი ცვლილებების განხორციელება?
- რატომ და როგორ უნდა ვიზრუნოთ ჩვენს ქალაქში/დაბაში/რეგიონში პრობლემების მოგვარებაზე/ არსებული მდგომარეობის გაუმჯობესებაზე (მაგ., უსაფრთხო გარემოს შექმნაზე, კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის მოვლაზე)?
- როგორ ვიურთიერთო სახელმწიფო და საზოგადოებრივ ინსტიტუტებთან?
- რატომ სჭირდება მოქალაქეს კანონების ცოდნა?

გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები

სტანდარტის ამ ნაწილში განსაზღვრულია, თუ რა პრინციპების საფუძველზე უნდა წარიმართოს სწავლა-სწავლების პროცესი. ასევე, მოცემულია მოკლე ინსტრუქციები იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა დაიგეგმოს კონკრეტული სასწავლო ერთეულის – თემის სწავლა-სწავლება.

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა შინაგანი ძალების გააქტიურებას.
- ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.
- გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.
- დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლას).
- ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების	• ადვოკატირების კამპანიის წარმართვა სოციალური ქსელის გამოყენებით; • პეტიციის შექმნა და ხელმოწერების შეგროვება;

გამოყენება	• იმეილის საშუალებით, თანაკლასელებს და მასწავლებელს შორის ინფორმაციის გაცვლა; • ვებგვერდის/ბლოგის შექმნა და სასწავლო პროცესის განმავლობაში განხორციელებული სხვადასხვა პროექტის, ვებგვერდზე/ბლოგზე განთავსება; • ინფორმაციული საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება (მაგ., Word, PowerPoint) სასწავლო მასალისა და სხვადასხვა ტიპის ელექტრონული ტექსტების დასამუშავებლად.
წიგნიერება	• ეპირი და წერიტი მეტყველების გზით ინფორმაციის მიღების, დამუშავების, გააზრების სისტემაში მოყვანის და წარდგენა-გაზიარების უნარი.

სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია ზრუნვა მეტაკოგნიციის უნარების განვითარებაზე, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და მისი შესრულებისას „ხმამალა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს ეს აქტივობა (მაგ., კარგად გავცნოთ პირობას და დავაკვირდეთ, რას მოითხოვს იგი; აქვს თუ არა პირობას თანხმობები მასალა და მისი).

წინმსწრები მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფურად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.), ასევე სტრატეგიები, რომლებსაც გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ნამუშევრები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ (ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებს და აუმაღლებს სწავლის ქმედუნარიანობას.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

ეროვნული სასწავლო გეგმის საფეხურებრივი საგნობრივი სტანდარტები განსაზღვრავს სავალდებულო საგნობრივ მოთხოვნებს (რა უნდა შეეძლოს და რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ). მათზე დაყრდნობით იგეგმება წლიური პროგრამები, რომლებიც გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს.

წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სავალდებულო სასწავლო თემების საშუალებით. სასწავლო თემა წამოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის ნაწილების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. რამდენადაც შედეგები საგნის სწავლების გრძელვადიან მიზნებს წარმოადგენს, თითოეული თემის ფარგლებში სტანდარტის ყველა შედეგი უნდა დამუშავდეს. მაშასადამე, სასწავლო თემების ცვლით შეიცვლება კონტექსტები, მაგრამ არ შეიცვლება სწავლის მიზნები, რომლებიც სტანდარტის შედეგების სახითაა ფორმულირებული (შედეგი თავისთავად არ წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასწავლო ერთეულს - თემას).

სასწავლო თემის დასაგეგმად გამოიყენება შემდეგი კომპონენტები:

სასწავლო თემები
სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.
საგნობრივი საკითხები
წლიური თემების ფარგლებში გამოიყოფა საგნობრივი საკითხები. საგნობრივი საკითხების სწავლება თვითმიზანს არ წარმოადგენს.
საგნობრივი საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები
ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.
თემატური საკვანძო შეკითხვები
თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი კითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა:
• მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად; • სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა; • თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.
აქტივობები
მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების

მიზნით.

კომპლექსურ/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი

კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

როგორ აიგება სასწავლო თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრესი ორიენტირებია სტანდარტის შედეგები. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. ცნებებსა და შედეგებზე დაყრდნობით განისაზღვრება მკვიდრი წარმოდგენები, საკვანძო კითხვები და შეფასების ინდიკატორები.

სასწავლო თემის სწავლა-სწავლების მიზნით შემდეგ ეტაპზე უნდა განისაზღვროს საგნობრივი საკითხები, რესურსები, დავალებების ტიპები/ნიმუშები გაგების, გააზრების, განმტკიცებისა და შეჯამების მიზნით. ასევე მნიშვნელოვანია განისაზღვროს იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის, რადგან მხოლოდ კომპლექსური დავალებების საშუალებით შეიძლება გამოვლინდეს, რამდენად დაეუფლა მოსწავლე თემის ფარგლებში ასათვისებელ ცოდნა-უნართა ერთობლიობას და რამდენად ახერხებს მათ ფუნქციურად გამოყენებას.

სასწავლო თემის აგების ბიჯები

ნაბიჯი 1. მკვიდრი წარმოდგენების დადგენა

ნაბიჯი 2. თემატური საკვანძო კითხვების დასმა

ნაბიჯი 3. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა

ნაბიჯი 4. თემატური საკითხების განსაზღვრა	
ნაბიჯი 5. აქტივობებისა და მიმდინარე დავალებების დაგეგმვა და რესურსების შერჩევა	
ნაბიჯი 6. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების შემუშავება	

დ) შეფასება

სტანდარტის ამ ნაწილში წარმოდგენილია შეფასების პრინციპები. საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშესაწყობად უპირატესი ადგილი უნდა მიენიჭოს განმავითარებელ შეფასებას, რომელიც მოსწავლეს თავისსავე წინარე შედეგებთან მიმართებით აფასებს, ზომავს მის ინდივიდუალურ წინსვლას, რითაც მას ცოდნის ეტაპობრივი კონსტრუირების საშუალებას აძლევს.

მნიშვნელოვანია, მოსწავლე თავად იყოს ჩართული განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითად მიზანს წარმოადგენს მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვას შეასწავლის. მაგალითად, თუ მოსწავლე კარგად გაიაზრებს აქტივობის მიზანსა და ამ მიზნის წარმატებით მიღწევის კრიტერიუმებს (მოსწავლისათვის განკუთვნილი კრიტერიუმები ნათლად ფორმულირებული და შეზღუდული რაოდენობის უნდა იყოს), იგი უკეთ დაინახავს იმ ნაბიჯებს, რომლებიც უნდა გადადგას სასურველი შედეგის მისაღწევად და უფრო გააზრებულად წარმართავს მიზნისაკენ მიმავალ პროცესებს. თუ აქტივობის დასრულებისას მას ვთხოვთ, გააანალიზოს განვლილი გზა - რა ნაბიჯები გადადგა, რა შედეგს მიაღწია, რა მიდგომა გამოიყენა, კიდევ რომელი მიდგომის გამოყენება შეიძლებოდა ან აჯობებდა, რამ შეუქმნა პრობლემა, რა გაუჭირდა ან ვერ გადაჭრა და რატომ, რა გაუადვილდა, რამ შეუწყო ხელი წარმატებაში და სხვ., ეს ხელს შეუწყობს მისი სწავლის ქმედუნარიანობის გაზრდას.

შემაჯამებელი (განმავითარებელი და განმსაზღვრელი) შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისათვის გამოიყენება კომპლექსური, კონტექსტის მქონე დავალებები, რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნის ინტეგრირებულად და

ფუნქციურად გამოყენებას. ამ დავალებათა შესაფასებლად გამოიყენება შეფასების რუბრიკა, ანუ კრიტერიუმების ბადე.

მოსწავლეს თითოეული სასწავლო თემის დამუშავების შემდეგ ევალება შემაჯამებელი დავალების წარმოდგენა. მაშასადამე, შემაჯამებელი დავალებების მინიმალური რაოდენობა წლის განმავლობაში სავალდებულო სასწავლო თემების რაოდენობას ემთხვევა.

ტიპობრივი დავალებები შემაჯამებელი შეფასებისათვის

სტანდარტში შემოთავაზებულია ტიპობრივ დავალებათა ფართო არჩევანი. შემაჯამებელი შეფასებისათვის მასწავლებელი და/ან მოსწავლე შეარჩევს დავალების სასურველ ტიპს/ტიპებს:

ქვემოთ გთავაზობთ სტანდარტით გათვალისწინებულ ტიპობრივ შემაჯამებელ დავალებათა ნუსხას. მოსწავლეზე და/ან მასწავლებელზეა დამოკიდებული თუ რომელ დავალებას/ დავალებებს შეარჩევს.

- სოციალური პრობლემის გადაჭრაზე ორიენტირებული პროექტი;
- ადვოკატირებაზე ორიენტირებული პროექტი;
- საზოგადოების ინფორმირებაზე ორიენტირებული პროექტი;
- ქველმოქმედების მიზნით განხორციელებული პროექტი.

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი განმსაზღვრელი შეფასებისათვის განკუთვნილი დავალება:

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს თავისი შეფასების რუბრიკა;
- რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე.

შეფასების რუბრიკის სავარაუდო ფორმა

კლასი		
მოსწავლის სახელი, გვარი		
თემა		
დავალების პირობა		
შეფასების კრიტერიუმები	ქულები	კომენტარი

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2016 წლის 30 დეკემბრის ბრძანება №182/ნ - ვებგვერდი, 03.01.2017წ.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 72. ამოღებულია

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2016 წლის 30 დეკემბრის ბრძანება №182/ნ - ვებგვერდი, 03.01.2017წ.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

თავი XVI. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები - ზოგადი ნაწილი და სტანდარტები

მუხლი 73. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები - ზოგადი ნაწილი

შესავალი

საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების საგნობრივ ჯგუფში გაერთიანებულია შემდეგი საგნები: ბუნებისმეტყველება, რომელიც მოიცავს ბიოლოგიის, ფიზიკის, ქიმიის და დედამიწადმცოდნეობის საფუძვლებს (დაწყებითი საფეხური), ბიოლოგია, ქიმია და ფიზიკა (საბაზო და საშუალო საფეხურები). საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებს საქართველოს ზოგადი განათლების სისტემაში პრიორიტეტული მნიშვნელობა ენიჭება. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები მოსწავლეს აღჭურავს იმ ცოდნითა და უნარ-ჩვევებით, რომლებიც მას საშუალებას მისცემს, არ ჩამორჩეს კაცობრიობის სწრაფ პროგრესს, გამოიყენოს თანამედროვე მეცნიერების მიღწევები, გახდეს საზოგადოების სრულფასოვანი წევრი, ჩამოყალიბდეს აქტიურ შემმეცნებლად. ასეთი ადამიანი შეძლებს მიღებული ცოდნის გამოყენებას როგორც პროფესიული წარმატებისათვის, ასევე საზოგადოების სასიკეთოდ. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების შესწავლა ხელს უწყობს სამყაროში მიმდინარე პროცესების ერთიანობის გაცნობიერებას, აგრეთვე გარემომცველ სამყაროზე ზრუნვისა და ჯანსაღი და უსაფრთხო ცხოვრების წესის დაცვის მნიშვნელობის გააზრებას.

საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების სწავლებისას აუცილებელია ყურადღების გამახვილება განწყობა-დამოკიდებულებების ჩამოყალიბებაზე, კვლევა-ძიების უნარ-ჩვევების განვითარებასა და ცოდნის გამოყენებაზე, ეს არის როგორც თანამედროვე პედაგოგიკის, ისე ქართული კლასიკური დიდაქტიკის მოთხოვნა. იაკობ გოგებაშვილის თანახმად, ბუნების შესწავლის უმთავრესი მიზანია - “გაუხსნას ყმაწვილს თანაგრძნობა ბუნებისა, შეაყვაროს მისი გამოძიება და მისი განხილვა” (“ბუნების კარი”, I გამოცემის წინასიტყვაობა).

საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების სწავლების მიზნები და ამოცანები

საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების ჯგუფში გაერთიანებული საგნების სწავლების მიზანია, გაუჩინოს მოსწავლეს ინტერესი და აზიაროს საბუნებისმეტყველო მეცნიერების საფუძვლებს, განუვითაროს კვლევის უნარ-ჩვევები, რაც მას საშუალებას მისცემს, შეიცნოს და გაითავისოს სამყარო, იგრძნოს პასუხისმგებლობა საკუთარი თავის, საზოგადოებისა და გარემოს მიმართ.

საგანმანათლებლო მიზნებიდან გამომდინარე, სასწავლო გეგმა ითვალისწინებს კონკრეტული ამოცანების გადაჭრას. ეს ამოცანებია:

- ცოცხალი სამყაროსა და მასში მიმდინარე სასიცოცხლო პროცესების შესწავლა;
- სამყაროში მიმდინარე ფიზიკური და ქიმიური მოვლენების შესწავლა;
- დედამიწისა და გარესამყაროს შესწავლა;
- ადამიანისა და გარემოს ურთიერთდამოკიდებულების შესწავლა;
- დაკვირვების, აღწერის უნარის გამომუშავება;
- კლასიფიცირების უნარის განვითარება;
- განჭვრეტა/ჰიპოთეზის გამოთქმის უნარის ჩამოყალიბება;
- დაგეგმვის უნარის განვითარება;
- ექსპერიმენტის/ცდის ჩატარების უნარის ჩამოყალიბება;
- მონაცემების აღრიცხვის უნარის განვითარება;
- ანალიზის უნარის განვითარება;
- დასკვნის გამოტანისა და შეფასების უნარის ჩამოყალიბება;
- მოდელირების უნარის განვითარება;
- კომუნიკაციის უნარის ჩამოყალიბება;
- საბუნებისმეტყველო დისციპლინების მიმართ ინტერესის განვითარება;
- საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების მნიშვნელობის გააზრება;
- მეცნიერული კვლევისა და სიახლეების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების განვითარება;
- თანამშრომლობის სურვილის განვითარება;
- ჯანმრთელობის, ჯანსაღი და უსაფრთხო ცხოვრების წესის დაცვის მნიშვნელობის გააზრება;
- გარემოზე ზრუნვისა და პასუხისმგებლობის ჩამოყალიბება.

საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების სწავლების ორგანიზება

საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები სავალდებულო სახით ისწავლება ზოგადი განათლების სამივე საფეხურზე.

	დაწყებითი საფეხური						საბაზო საფეხური			საშუალო საფეხური*		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ბუნებისმეტყველება												
ბიოლოგია												
ქიმია												
ფიზიკა												

არჩევითი (საბუნებისმეტყველო) საგნები													

შეფასება საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებში

შეფასების აუცილებელი კომპონენტებია:

საშინაო დავალება

დავალების ტიპები: საბუნებისმეტყველო შინაარსის ტექსტზე მუშაობა, კითხვებზე პასუხების მომზადება, საშინაო ექსპერიმენტის ჩატარება და ოქმის მომზადება, ობიექტებსა და პროცესებზე დაკვირვება და შედეგების აღრიცხვა, ინფორმაციის მოძიება ან/და დამუშავება, კონცეპტუალური რუკის შედგენა, მოდელირება, რეფერატის მომზადება, პროექტზე მუშაობა და სხვა.

შესაფასებელი უნარ-ჩვევები:

- სააზროვნო;
 - კვლევის;
 - პრობლემის გადაჭრის;
 - დამოუკიდებლად მუშაობის;
 - თვითმართვის
- და სხვა.

საკლასო დავალება

დავალების ტიპები: საკითხის განხილვა/დისკუსია, ობიექტებსა და პროცესებზე დაკვირვება, ექსპერიმენტის ჩატარება, მონაცემების აღრიცხვა/დამუშავება, მოდელის შექმნა, სავლე/გასვლითი სამუშაოები, კონცეპტუალური რუკის შედგენა, საბუნებისმეტყველო შინაარსის ტექსტზე მუშაობა და სხვა.

შესაფასებელი უნარ-ჩვევები:

- სააზროვნო;
 - კვლევის;
 - პრობლემის გადაჭრის;
 - სოციალური;
 - კომუნიკაციის;
 - თვითმართვის
- და სხვა.

შემაჯამებელი დავალება

დავალების ტიპები: სავლე/გასვლითი სამუშაო, კვლევითი სამუშაო, მოდელის შექმნა, ინდივიდუალურ/ჯგუფურ პროექტზე მუშაობა, პრეზენტაცია, ტესტი და სხვა. სასწავლო წლის განმავლობაში აუცილებელია გამოყენებულ იქნეს შემაჯამებელი დავალების სხვადასხვა ტიპი.

შესაფასებელი უნარ-ჩვევები:

- სააზროვნო;
 - კვლევის;
 - პრობლემის გადაჭრის;
 - კომუნიკაციის;
 - სოციალური;
 - თვითმართვის
- და სხვა.

შემაჯამებელი დავალების კომპონენტით უნდა შეფასდეს ერთი კონკრეტული სასწავლო ერთეულის (მაგ., თემა, თავი) ბოლოს მიღწეული შედეგები.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - კებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 74. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების სტანდარტები

1. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები დაწყებით საფეხურზე

ა) ბუნებისმეტყველება

შესავალი

სწავლების დაწყებით საფეხურზე (I-VI კლასები) საფუძველი უნდა ჩაეყაროს მოსწავლის მიერ გარემოს პასიური აღქმიდან აქტიურ შემეცნებაზე გადასვლას. მოსწავლეს უნდა გაუჩნდეს გარემოს მიმართ ინტერესი და მისი კვლევის სურვილი. არსებითია, რომ ბუნებისმეტყველების სწავლება ითვალისწინებდეს იმ კონტექსტს, რომელშიც მოსწავლე ცხოვრობს. ბუნებისმეტყველების სწავლებამ ხელი უნდა შეუწყოს მოსწავლეში კრიტიკული, შემოქმედებითი აზროვნებისა და გარემოსადმი სწორი დამოკიდებულების ჩამოყალიბებას. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ჯანსაღი და უსაფრთხო ცხოვრების წესის ელემენტარული უნარ-ჩვევების გამომუშავებას. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მიღებული ცოდნისა და შეძენილი გამოცდილების ყოველდღიურ ცხოვრებასთან დაკავშირება.

დაწყებით საფეხურზე ისწავლება ინტეგრირებული საგანი „ბუნებისმეტყველება“, რომელიც აერთიანებს ცოდნას ბიოლოგიის, ფიზიკის, ქიმიისა და დედამიწათმცოდნეობის სფეროებიდან. საგანი „ბუნებისმეტყველება“ მოიცავს 4 მიმართულებას:

- მეცნიერული კვლევა-ძიება;
- ცოცხალი სამყარო (ბიოლოგიის ელემენტები);
- სხეულები და მოვლენები (ფიზიკისა და ქიმიის ელემენტები);
- დედამიწა და გარესამყარო (დედამიწათმცოდნეობისა და ასტრონომიის ელემენტები).

მიმართულება: მეცნიერული კვლევა-ძიება

დაწყებით საფეხურზე მიმართულების ფარგლებში მოსწავლე ეცნობა მეცნიერული კვლევა-ძიების საფუძვლებს. ის სწავლობს კვლევითი კითხვის დასმას, ვარაუდის გამოთქმას, მარტივი პრაქტიკული აქტივობების დაგეგმვას, ჩატარებას, დაკვირვებას, აღწერას, მოდელების შექმნა-გამოყენებას, მიღებული შედეგების ორგანიზებას, გაანალიზებას, დასკვნის გამოტანას, საკუთარ ვარაუდთან შედარებას და ნამუშევრის თანაკლასელებისთვის წარდგენას. ამ ყველაფერს მოსწავლე თავდაპირველად მასწავლებლის დახმარებით აკეთებს, ხოლო საფეხურის ბოლოს, ანუ მეექვსე

კლასის დასრულებისას, მისი დამოუკიდებლად მუშაობის ხარისხი იზრდება და ცდილობს, კვლევა დაგეგმოს და ჩაატაროს მასწავლებლის აქტიური დახმარების გარეშე.

მიმართულება მეცნიერული კვლევა-ძიება გამჭოლია და ეფუძნება დანარჩენი სამი მიმართულების შინაარსს.

მიმართულება: ცოცხალი სამყარო

მიმართულების ფარგლებში მოსწავლე ეცნობა ცოცხალი ბუნების მრავალფეროვნებას, ორგანიზმების აგებულებისა და ცხოვრების თავისებურებებს, ძირითად სასიცოცხლო მოთხოვნილებებს, ორგანიზმების ძირითადი ჯგუფების მახასიათებლებს, მათ სასიცოცხლო ციკლებსა და გარემოსთან შეგუების ფორმებს. მოსწავლე გარემომცველ სამყაროს შეიცნობს მარტივი კვლევითი აქტივობების საშუალებით. აკვირდება ცოცხალ სამყაროს საკუთარი შეგრძნების ორგანოების ან მარტივი ხელსაწყოების გამოყენებით; აგროვებს და ამუშავებს მონაცემებს; გამოთქვამს ვარაუდს და ამოწმებს მისთვის საინტერესო იდეას პრაქტიკული აქტივობის საშუალებით; მოიძიებს ინფორმაციას, აყალიბებს დასკვნას საკუთარი დაკვირვებისა და მოსაზრებების საფუძველზე.

მიმართულება: სხეულები და მოვლენები

მიმართულების ფარგლებში მოსწავლე სწავლობს ფიზიკური და ქიმიური მოვლენების შესახებ ვარაუდების გამოთქმას საკუთარი დაკვირვებების საფუძველზე, მარტივ, თვალსაჩინო პრაქტიკულ აქტივობებზე დაფუძნებით შეისწავლის ახალ ცნებებს. ის ეცნობა ფიზიკის და ქიმიის ელემენტარულ კონცეფციებსა და მარტივ ტერმინოლოგიას რეალური სიტუაციებისა და ყოველდღიური ცხოვრებისეული მაგალითების საფუძველზე, რაც შემდგომ საფეხურზე გაუადვილებს იმავე და ახალი თემების გაღრმავებულ შესწავლას.

მიმართულება: დედამიწა და გარესამყარო

მიმართულების ფარგლებში მოსწავლე ეცნობა შეხედულებებს დედამიწის, მზის სისტემისა და სხვა კოსმოსური სხეულების შესახებ, ივითარებს წარმოდგენას დროსა და სივრცეში ორიენტირების შესახებ. მოსწავლე შეისწავლის ბუნებაში მიმდინარე ციკლურ პროცესებს, ეცნობა დედამიწაზე სიცოცხლის არსებობისათვის აუცილებელ რესურსებს, მათი გამოყენების გზებსა და საშუალებებს. გარემოს შეცნობის მეთოდების დასაუფლებლად გათვალისწინებულია პრაქტიკული სამუშაოები, მათ შორის, უშუალო დაკვირვება და სასწავლო ცდები, მარტივი ხელსაწყოების გაცნობა და გაზომვა-გამოთვლითი სამუშაოების ჩატარება, ადგილზე ორიენტირება, რუკების გამოყენება, ობიექტების და პროცესების მოდელირება და სხვ.

I-IV კლასების სტანდარტი

IV კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

დაწყებით საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **ბუნ.დაწყ.(I).1.:**

„**ბუნ.**“ - მიუთითებს ბუნებისმეტყველებას;

„**დაწყ.**“ - მიუთითებს დაწყებით საფეხურს;

„**(I)**“ – მიუთითებს, რომ სტანდარტი მოიცავს I-IV კლასებს;

„**1**“ - მიუთითებს შედეგის ნომერს.

ბუნებისმეტყველების სტანდარტის შედეგები (I-IV კლასები)	
შედეგების ინდექსი	მიმართულება: მეცნიერული კვლევა-ძიება

ბუნ.დაწყ.(I).1.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს: პრაქტიკულ აქტივობებში მონაწილეობა და ელემენტარული კვლევითი უნარ-ჩვევების დემონსტრირება.
	მიმართულება: ცოცხალი სამყარო
ბუნ.დაწყ.(I).2.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს: ორგანიზმების (მცენარეებისა და ცხოველების) აღწერა და დახასიათება ძირითადი ნიშან-თვისებების მიხედვით; ორგანიზმების დაჯგუფება, ჯგუფების დახასიათება და შედარება, მათი ტიპური წარმომადგენლების აგებულების, ცხოველქმედებისა და სასიცოცხლო ციკლის თავისებურებებზე მსჯელობა; ორგანიზმების სასიცოცხლო მოთხოვნილებებისა და მათზე გარემო ფაქტორების ზემოქმედების შესახებ მსჯელობა.
	მიმართულება: სხეულები და მოვლენები
ბუნ.დაწყ.(I).3.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს: სხეულებისა და მათი შემადგენელი მასალების/ნივთიერებების თვისებების დახასიათება; ბგერის, სინათლისა და სითბოს წყაროებსა და გავრცელებაზე მსჯელობა; აგრეგატული მდგომარეობის ცვლილებაში სითბოს გადაცემის როლზე მსჯელობა; ადვილად დაკვირვებადი მოძრაობებისა და ძალების დახასიათება.
	მიმართულება: დედამიწა და გარესამყარო
ბუნ.დაწყ.(I).4.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს: ლოკალურ გარემოში ორიენტირება; წყლისა და ხმელეთის მნიშვნელოვანი ობიექტების აღწერა და მათი ამოცნობა სხვადასხვა სახის გეგმასა და რუკაზე; ბუნებრივი რესურსების მნიშვნელობაზე მსჯელობა; ციკლური ბუნებრივი მოვლენების აღწერა და მათ გამომწვევ მიზეზებზე მსჯელობა.

შინაარსი

მიმართულება: ცოცხალი სამყარო

- ორგანიზმების სასიცოცხლო ნიშნები: კვება, ზრდა, სუნთქვა, მოძრაობა, გამრავლება;
- ორგანიზმების სასიცოცხლო მოთხოვნილებები: საკვები, წყალი, ჰაერი, სითბო, სინათლე, თავშესაფარი;
- მცენარეების და ცხოველების აგებულება, მათი ცალკეული ნაწილების/ორგანოების ფუნქციები;
- ორგანიზმთა ჯგუფები და მათი ტიპური წარმომადგენლები;
- ორგანიზმთა ძირითადი ჯგუფების სასიცოცხლო ციკლები;
- ორგანიზმებზე გარემოს ზემოქმედება.

მიმართულება: სხეულები და მოვლენები

- ნივთიერებების/მასალების თვისებები: მაგ., გამჭვირვალობა, სითბოგამტარობა, ტივტივის უნარი;

- სხეულის დანიშნულების კავშირი მის დასამზადებლად გამოყენებული ნივთიერების/მასალის თვისებებთან;
- მაგნიტის პოლუსები; მაგნიტის ურთიერთქმედება მეორე მაგნიტთან და სხვადასხვა მასალისაგან დამზადებულ სხეულებთან;
- სინათლისა და სითბოს ბუნებრივი და ხელოვნური წყაროები და გავრცელების მარტივი კანონზომიერებები;
- ჩრდილის სიგრძის დამოკიდებულება სხეულისა და სინათლის წყაროს ურთიერთგანლაგებაზე;
- ბგერის წყარო და მისი მარტივი მახასიათებლების (ხმამაღლობა და ტონალობა) კავშირი მერხვეი სხეულის რხევის სიძლიერესა და სიგრძესთან;
- სხეულის მოძრაობის სისწრაფისა და მიმართულების ცვლილების დაკავშირება ამ სხეულზე უშუალოდ (ბიძგი, მოქაჩვა) და მანძილზე (მაგნიტური ურთიერთქმედება, დედამიწის მიზიდულობა) მოქმედ ძალებთან;
- წყლის აგრეგატული მდგომარეობები და მათი თვისებები;
- სითბოს როლი წყლის აგრეგატული მდგომარეობების ცვლილებაში;
- წყლის ერთი აგრეგატული მდგომარეობიდან მეორეში გარდაქმნის შექცევადობა და გავლენა ბუნებაში მიმდინარე მოვლენებზე.

მიმართულება: დედამიწა და გარესამყარო

- გარემოში ორიენტირება და მიზანმიმართული გადაადგილება;
- გარემოში არსებული ობიექტების ამოცნობა;
- დედამიწის ბრუნვა საკუთარი ღერძის და მზის გარშემო;
- მთვარის ბრუნვა დედამიწის გარშემო;
- მზე - დედამიწისთვის სინათლისა და სითბოს წყარო;
- მთვარის ხილული ფორმის ცვლილების მიზეზები;
- წყლისა და ხმელეთის გეოგრაფიული ობიექტები;
- ნიადაგი და ქვები/მინერალები სხვადასხვა გარემოში;
- ბუნებრივი რესურსები: ჰაერი, წყალი, წიაღისეული და ა.შ.
- წყლის წრებრუნვა ბუნებაში და მისი მნიშვნელობა ცოცხალი და არაცოცხალი ბუნებისთვის;
- გლობუსი, რუკა და ადგილის გეგმა;
- რუკისა და გეგმის ლეგენდა.

V-VI კლასების სტანდარტი

VI კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

დაწყებით საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **ბუნ.დაწყ.(II).1.:**

„**ბუნ.**“ - მიუთითებს ბუნებისმეტყველებას,

„**დაწყ.**“ - მიუთითებს დაწყებით საფეხურს,

„**(II)**“ - მიუთითებს, რომ სტანდარტი მოიცავს V-VI კლასებს,

„**1**“ - მიუთითებს შედეგის ნომერს.

ბუნებისმეტყველების სტანდარტის შედეგები (V-VI კლასები)	
შედეგების ინდექსი	მიმართულება: მეცნიერული კვლევა-ძიება
ბუნ.დაწყ.(II).1.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

	პრაქტიკულ აქტივობებში მონაწილეობა და კვლევითი უნარ-ჩვევების დემონსტრირება.
	მიმართულება: ცოცხალი სამყარო
ბუნ.დაწყ.(II).2.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს: ორგანიზმებისათვის ზოგიერთი ნიშან-თვისების შეგუებითი მნიშვნელობის შესახებ მსჯელობა, ტიპობრივი ეკოსისტემების დახასიათება და მათში მოქმედი მარტივი კვებითი კავშირების აღწერა; ბუნებაში ადამიანის უხეში ჩარევით გამოწვეული უარყოფითი შედეგების შეფასება და მათი თავიდან აცილების გზების დასახვა; ადამიანის ზოგიერთი ორგანოს ამოცნობა და ორგანიზმის, როგორც ერთი მთლიანის განხილვა; ჯანმრთელობაზე მოქმედი სხვადასხვა მავნე ფაქტორის შესახებ მსჯელობა.
	მიმართულება: სხეულები და მოვლენები
ბუნ.დაწყ.(II).3.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს: სხეულის მოძრაობის დახასიათება ტრაექტორიისა და სიჩქარის მიხედვით; დამუხტული სხეულების ურთიერთქმედების აღწერა და მარტივი ელექტრული წრედის აწყობა; ენერგიის სხვადასხვა სახესა და მის ერთი სახიდან მეორეში გადასვლაზე მსჯელობა; ნივთიერებებისა და ნარევების ერთმანეთისგან გარჩევა მათი თვისებების მიხედვით და ნარევების კომპონენტებად დაყოფა.
	მიმართულება: დედამიწა და გარესამყარო
ბუნ.დაწყ.(II).4.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს: მზის სისტემის და ზოგიერთი ასტრონომიული მოვლენის აღწერა; დედამიწაზე სინათლისა და სითბოს განაწილებაზე მსჯელობა; დედამიწის სტრუქტურის განმსაზღვრელ და დედამიწის რელიეფის ცვლილების გამომწვევ მიზეზებზე მსჯელობა; ბუნებრივ მოვლენებსა და კატასტროფებს შორის მიზეზ-შედეგობრივ კავშირებზე მსჯელობა.

შინაარსი

მიმართულება: ცოცხალი სამყარო

- შეგუებულობები და მათი მნიშვნელობა;
- ეკოსისტემა;
- კვებითი კავშირები;
- ადამიანის ორგანიზმი;
- ჯანმრთელობა და ჯანსაღი ცხოვრების წესი;
- გარემოს დაცვა და მისი მნიშვნელობა.

მიმართულება: სხეულები და მოვლენები

- მოძრაობა და მისი მახასიათებლები: ტრაექტორია (წრფივი, ტეხილი, მრუდწირული), გავლილი მანძილი, დრო და სიჩქარე, თანაბარი მოძრაობის სიჩქარის გამოთვლა;
- ელექტრული მუხტები და მათი ურთიერთქმედება; მარტივი ელექტრული წრედი და წრედის კომპონენტები;
- ენერგიის სახეები; ენერგიის გარდაქმნა ერთი სახიდან მეორეში;

- ენერგიის განახლებადი და არაგანახლებადი წყაროები და მათი მნიშვნელობა ადამიანისთვის;
- სუფთა ნივთიერებები და ნარევეები. ერთგვაროვანი და არაერთგვაროვანი ნარევეები;
- ნარევეების ცალკეულ კომპონენტებად დაყოფის მეთოდები;
- ლაბორატორიაში უსაფრთხოდ მუშაობის წესები.

მიმართულება: დედამიწა და გარესამყარო

- მზის სისტემა: მზე, დედამიწა, მთვარე და პლანეტები;
- მზის და მთვარის დაბნელება, ბუნიობა და ნაბუნიობა;
- კლიმატური სარტყლები;
- დედამიწის ზედაპირის ფორმები, აგებულება და ნამარხი ორგანიზმები;
- დედამიწაზე გავრცელებული ძირითადი ბიომები;
- ბუნებრივი პროცესებით გამოწვეული კატასტროფები.

2. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები საბაზო საფეხურზე

ა) ბიოლოგია

შესავალი

საბაზო საფეხურის ბიოლოგიის სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები;
- დ) შეფასება.

საგან „ბიოლოგიის“ სწავლა-სწავლება გულისხმობს ცოცხალი სისტემების (უჯრედიდან ეკოსისტემის ჩათვლით) შესწავლას, გარემოს დაცვისა და ჯანმრთელობის შენარჩუნების მნიშვნელობის გააზრებას. სასწავლო კურსის განმავლობაში მოსწავლე გაეცნობა ორგანიზმის სხვადასხვა ჯგუფს, აგრეთვე ზოგიერთ ევოლუციურ, ეკოლოგიურ და გენეტიკურ კანონზომიერებას.

საგნის სწავლა-სწავლებისას მოსწავლე ჩართული იქნება აქტივობებში, რომლებიც მას მოვლენების არსის გაგებაში, ახალი ცოდნის შექმნასა და ამ ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენებაში დაეხმარება.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

ბიოლოგიის სწავლა-სწავლება მიზნად ისახავს:

- მოსწავლეს გაუჩნდეს ინტერესი ცოცხალი სამყაროს შესწავლის მიმართ;
- მოსწავლემ შეძლოს ბიოლოგიური კანონზომიერებების გაანალიზება;
- მოსწავლემ შეძლოს ორგანიზმში და გარემოში მიმდინარე ბიოლოგიური პროცესების ურთიერთდაკავშირება;
- მოსწავლეს გამოუმუშავდეს კვლევითი უნარ-ჩვევები;
- მოსწავლეს ჩამოუყალიბდეს გარე სამყაროს მიმართ მზრუნველი დამოკიდებულება;
- მოსწავლემ გააანალიზოს ჯანმრთელობის და ჯანსაღი ცხოვრების წესის მნიშვნელობა;

- მოსწავლეს შესძინოს დარგობრივი ენით ოპერირების უნარი.

ამ მიზნებზე მუშაობით ბიოლოგია თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიისა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა და ღირებულებების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში.

ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და პასუხობს შეკითხვას: რა უნდა შეეძლოს მოსწავლეს ბიოლოგიაში საბაზო საფეხურის ბოლოს.

ეს შედეგები ჯგუფდება სამ მიმართულებად:

- **ცოცხალი სამყარო** - გულისხმობს ბიოლოგიის ძირითადი კონცეფციებისა და კანონზომიერებების გააზრებას; საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებისათვის საერთო ცნებებზე (ნივთიერება და მატერია, სტრუქტურა და ფუნქცია, ენერგია და ენერგიის გარდაქმნა, სისტემები და ურთიერთქმედებები, მდგრადობა და ცვლილებები) წარმოდგენების ჩამოყალიბებას; გარემოს დაცვისა და მდგრადი განვითარების მნიშვნელობის მიმართ დამოკიდებულების ჩამოყალიბებას; ჯანსაღი ცხოვრების წესისა და მისი დაცვის მნიშვნელობის გაცნობიერებას;
- **მეცნიერული კვლევა-ძიება** - გულისხმობს მოსწავლის ჩართვას მარტივი ექსპერიმენტების, ცდების დაგეგმვასა და განხორციელებაში; კვლევითი უნარების (დაკვირვება, მონაცემების გაანალიზება/წარდგენა, არგუმენტირებული მსჯელობა, დასკვნების გამოტანა) განვითარებას;
- **მეცნიერება და ტექნოლოგიები** - გულისხმობს საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების გამოყენებითი ასპექტების აღქმას; საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებისა და ტექნოლოგიების მიღწევების გავლენის გაცნობიერებას საზოგადოებასა და გარემოზე; მნიშვნელოვანი სამეცნიერო აღმოჩენების შეფასებას; გააზრებას, რომ მეცნიერული შეხედულებები და მოსაზრებები ვითარდება და შეიძლება შეიცვალოს დროთა განმავლობაში.

სტანდარტის შინაარსი განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებების, თემებისა და საგნობრივი საკითხების სახით.

ცნებების სახით განსაზღვრულია ის ცოდნა, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. ცნებები შედეგებთან ერთად უნდა დამუშავდეს მოსწავლისთვის ნაცნობ კონტექსტებში. ეს კონტექსტები სავალდებულო თემების სახითაა წარმოდგენილი.

თითოეულ თემას ახლავს საკითხები და შეფასების ინდიკატორები. საკითხები აკონკრეტებს თემას, შეფასების ინდიკატორები კი განსაზღვრავს, თუ რა უნდა შეფასდეს კონკრეტულ თემაში (თითოეულ ინდიკატორთან მითითებულია მასთან დაკავშირებული შედეგის /შედეგების ინდექსი).

ინდექსების განმარტება

საბაზო საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **ბიოლ.საბ.1.:**

„ბიოლ.“ – მიუთითებს საგანს „ბიოლოგია“;

„საბ.“ – მიუთითებს საბაზო საფეხურს

„1“ – მიუთითებს სტანდარტის შედგენის ნომერს.

ბიოლოგიის სტანდარტის შედეგები (VII-IX კლასები)		
შედეგების ინდექსები	მიმართულება: ცოცხალი სამყარო მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	ცნებები
ბიოლ.საბ.1.	ორგანიზაციის სხვადასხვა დონეზე მყოფი ცოცხალი სისტემის სტრუქტურისა და ფუნქციის დახასიათება;	სტრუქტურა, ფუნქცია
ბიოლ.საბ.2.	ორგანიზმების საერთო სასიცოცხლო თვისებების დახასიათება და მათში მიმდინარე ენერგიისა და ნივთიერებების გარდაქმნებზე არგუმენტირებული მსჯელობა;	ცოცხალი სისტემა სასიცოცხლო თვისება
ბიოლ.საბ.3.	ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებისა და მისი ცვლილების მნიშვნელობის გააზრება;	ბიომრავალფეროვნება,
ბიოლ.საბ.4.	ჯანსაღი ცხოვრების წესის მნიშვნელობის გაცნობიერება და მისი დაცვა.	სისტემატიკური ჯგუფი, შეგუებულიობა;
	მიმართულება: მეცნიერული კვლევა-ძიება მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	მდგრადობა,
ბიოლ.საბ.5.	ბიოლოგიური ობიექტების/პროცესის შესწავლის მიზნით კვლევის დაგეგმვა;	ჯანმრთელობა, დაავადება
ბიოლ.საბ.6.	ბიოლოგიური ობიექტების/პროცესების კვლევისათვის საჭირო პროცედურების განხორციელება;	კვლევა
ბიოლ.საბ.7.	თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების სხვადასხვა ფორმით ჩაწერა და ორგანიზება; მონაცემების ორგანიზებისთვის ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება;	მეცნიერება და ტექნოლოგია
ბიოლ.საბ.8.	მონაცემების გაანალიზება და არგუმენტირებული მსჯელობის საფუძველზე დასკვნების გამოტანა;	მდგრადი განვითარება.
ბიოლ.საბ.9.	მოდელების შექმნა და გამოყენება ცოცხალი სისტემების სტრუქტურისა და ბიოლოგიური პროცესების საჩვენებლად;	
ბიოლ.საბ.10.	კვლევის ჩატარებისას უსაფრთხოების წესების დაცვა.	
	მიმართულება: მეცნიერება და ტექნოლოგიები მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
ბიოლ.საბ.11.	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებისა და ტექნოლოგიების მიღწევების შეფასება მდგრადი განვითარების პრინციპების თვალსაზრისით.	
ბიოლ.საბ.12.	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებისა და ტექნოლოგიების მიღწევების ყოველდღიურობასთან დაკავშირება;	
ბიოლ.საბ.13.	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების სხვადასხვა პროფესიასთან დაკავშირება.	

თემებისა და ცნებების დამაკავშირებელი ცხრილი

ცხრილში მოცემულია სავალდებულო თემები, რომლებიც უნდა ისწავლებოდეს VII-დან IX კლასის ჩათვლით. ასევე, მოცემულია ცნებები, რომლებიც ყველა თემის ფარგლებში უნდა დამუშავდეს.

სავალდებულო თემები:	ცნებები
მიკროორგანიზმები	სტრუქტურა, ფუნქცია ნივთიერება, ენერგია; რეგულაცია;
სოკოები	ცოცხალი სისტემა
მცენარეები	უჯრედი, ორგანო, ორგანოთა სისტემა, ორგანიზმი, ეკოსისტემა;
ცხოველები	სასიცოცხლო თვისება
სასიცოცხლო ციკლი	კვება, სუნთქვა, გამრავლება, გამოყოფა, გაღიზიანებადობა, ზრდა-განვითარება, მემკვიდრეობითობა, ცვალებადობა;
ადამიანის მარეგულირებელი სისტემები	ბიომრავალფეროვნება,
ადამიანის საყრდენ-მამოძრავებელი სისტემა	სისტემატიკური ჯგუფი
ნივთიერებების მიმოცვლა და ტრანსპორტი	სამეფო, ტიპი, კლასი, სახეობა
ადამიანის შეგრძნების ორგანოები	შეგუებულობა
ადამიანის რეპროდუქციული სისტემა	მდგრადობა, ჯანმრთელობა, დაავადება
უჯრედი, ქსოვილი	პირადი ჰიგიენა, ჯანსაღი კვება, ფიზიკური აქტივობა, მავნე ჩვევა;
გენეტიკა	კვლევა
ეკოლოგია	კვლევის მეთოდი (ცდა, ექსპერიმენტი, გამოკითხვა, ინტერვიუ);
ევოლუცია	დაგეგმვა-განხორციელება (საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, პროცედურა, უსაფრთხოება, რესურსი, ცვლადი, მონაცემი, მონაცემთა ორგანიზება, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა, მოდელი);
ჯანმრთელობა და გარემო.	მეცნიერება და ტექნოლოგია აღმოჩენა, თეორია, კანონი მდგრადი განვითარება.

თემების, საკითხებისა და შეფასების ინდიკატორების დამაკავშირებელი ცხრილები

თითოეულ ცხრილში მოცემულია თემის დასახელება, თემის შესაბამისი საკითხები, რომლებიც აზუსტებს თემას. შეფასების ინდიკატორებში ნაჩვენებია, თუ როგორ რეალიზდება შედეგები კონკრეტულ თემაში.

თემა: მიკროორგანიზმები

საკითხთა მინიმუმი:

1. ვირუსები;
2. პროკარიოტები;
3. ერთუჯრედიანი ეუკარიოტები;
4. მიკროორგანიზმების მნიშვნელობა ადამიანისა და ბუნებისათვის.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- კვლევის საფუძველზე მიკროორგანიზმების აგებულების და სასიცოცხლო თვისებების მიხედვით შედარება (ბიოლ.საბ.სტ.1,2,3,5,6,7,8,9,10);
- ვირუსული და ბაქტერიული დაავადებების ერთმანეთისაგან განსხვავება; დაავადებების პრევენციის (ჰიგიენა, ვაქცინაცია) შესახებ მსჯელობა (ბიოლ.საბ.სტ.8, 11, 12);
- ბუნებასა და ადამიანისათვის ბაქტერიების მნიშვნელობის დასაბუთება (ბიოლ.საბ.სტ.4, 10,11,12);
- მიკროორგანიზმებზე მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, გარემოს დაცვა, კვების ტექნოლოგია, ვირუსოლოგია, ბაქტერიოლოგია, პარაზიტოლოგია, მიკრობიოლოგია) (ბიოლ.საბ.სტ.11, 12,13).

თემა: სოკოები

საკითხთა მინიმუმი:

1. ერთუჯრედიანი სოკოები;
2. მრავალუჯრედიანი სოკოები;
3. სოკოვანი დაავადებები, პრევენცია;
4. სოკოების მნიშვნელობა ადამიანისა და ბუნებისათვის.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- კვლევის საფუძველზე ერთუჯრედიანი და მრავალუჯრედიანი სოკოების დახასიათება აგებულებისა და სასიცოცხლო თვისებების მიხედვით (ბიოლ.საბ.1,2,3);
- მსჯელობა სოკოს აგებულებაზე, რაც განასხვავებს მათ მცენარეებისა და ცხოველებისაგან (ბიოლ.საბ.1,2,3,4,5,6,7,8,9,10);
- მსჯელობა სხვადასხვა სოკოს მნიშვნელობაზე ადამიანისათვის (პენიცილიუმი, ანტიბიოტიკის აღმოჩენა, სოკოვანი დაავადება) (ბიოლ.საბ.4,10,11,12);
- სოკოებზე მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, გარემოს დაცვა, მედიცინა, სოფლის მეურნეობა, კვების ტექნოლოგია, მიკრობიოლოგია) (ბიოლ.საბ.11,12,13).

თემა: მცენარეები

საკითხთა მინიმუმი:

1. მცენარეთა სისტემატიკური ჯგუფების დახასიათება;
2. ფოტოსინთეზის პროცესი და მისი მნიშვნელობა;
3. მცენარეების მნიშვნელობა ადამიანისა და ბუნებისათვის.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- კვლევის საფუძველზე მცენარეთა სხვადასხვა სისტემატიკური ჯგუფის (წყალმცენარეები, გვიმრები, ხავსები, შიშველთესლოვანი, ფარულთესლოვანი) განსხვავება აგებულებისა და სასიცოცხლო თვისებების მიხედვით; გარემოსთან მათი შეგუებულობების მაგალითების მოყვანა (ბიოლ.საბ.1,2,3,5,6, 9,10);
- ფოტოსინთეზის პროცესის აღწერა; კვლევის საფუძველზე მსჯელობა იმ ფაქტორებზე, რომლებიც მოქმედებენ მცენარის ზრდა-განვითარებასა და ფოტოსინთეზის ინტენსივობაზე (ბიოლ.საბ.1,2,3,5,6, 9,10);
- მცენარეული საფარველის და ბიომრავალფეროვნების დაცვის მნიშვნელობის დასაბუთება (IUCN კატეგორიები საქართველოს „წითელი ნუსხა“, ენდემური, რელიქტური, ინვაზიური სახეობები) და ადამიანისთვის მცენარეებთან (ალერგენები, შხამიანი მცენარეები) ურთიერთობის რისკებზე მსჯელობა (ბიოლ. საბაზო.4, 10,11,12);
- მცენარეებზე მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, გარემოს დაცვა, მედიცინა, სოფლის მეურნეობა, ფარმაცოლოგია) (ბიოლ.საბ.11,12,13).

თემა: ცხოველები

საკითხთა მინიმუმი:

1. ცხოველთა სისტემატიკური ჯგუფების დახასიათება;
2. ცხოველთა მნიშვნელობა ადამიანისა და ბუნებისათვის.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ჩატარებული კვლევის (შედარებით-ანატომიური, ლუპით დაკვირვება, ან ქცევის კვლევა) საფუძველზე ცხოველთა სხვადასხვა სისტემატიკური ჯგუფის (ნაწლავდრუიანები, ჭიები, მოლუსკები, ფეხსახსრიანები, თევზები, ამფიბიები, ქვეწარმავლები, ფრინველები, ძუძუმწოვრები) ერთმანეთისგან განსხვავება აგებულებისა და სასიცოცხლო თვისებების (უსქესო, სქესობრივი გამრავლება, სუნთქვა, გალიზიანებადობა) მიხედვით (ბიოლ.საბ.1,2,3, 5,6,9,10);
- ცხოველთა ბიომრავალფეროვნების დაცვის მნიშვნელობის დასაბუთება (IUCN კატეგორიები საქართველოს „წითელი ნუსხა“, ენდემური, რელიქტური, ინვაზიური სახეობები) და ადამიანისთვის ცხოველებთან ურთიერთობის რისკებზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.4, 10,11,12);
- ჩატარებული კვლევის საფუძველზე ცხოველთა სხვადასხვა ჯგუფის საარსებო გარემოსთან შეგუებულობების შესახებ მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2,3,4,5,6,7,8,9);
- ცხოველებზე მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, გარემოს დაცვა, მედიცინა, სოფლის მეურნეობა) (ბიოლ.საბ.11,12,13).

თემა: სასიცოცხლო ციკლი

საკითხთა მინიმუმი:

- მცენარეთა სასიცოცხლო ციკლი;
- ცხოველთა სასიცოცხლო ციკლი;
- ადამიანის სასიცოცხლო ციკლი.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- კვლევის საფუძველზე მცენარის ზრდა-განვითარებაზე, მის სასიცოცხლო ციკლზე მსჯელობა და ცხოველებში პირდაპირი და არაპირდაპირი განვითარების განსხვავება (ბიოლ.საბ.1,2,3, 5,6,9,10);
- არგუმენტირებულად მსჯელობა ორგანიზმებისათვის განვითარების სტადიების მონაცვლეობის ბიოლოგიურ მნიშვნელობაზე (ბიოლ.საბ.1,2,3, 5,6,9,10);
- კვლევის (გამოკითხვა, ან ინტერვიუ ფსიქოლოგთან) საფუძველზე გარდატეხის ასაკისათვის დამახასიათებელ ცვლილებებსა და შესაძლო რისკებზე მსჯელობა, კვლევის ეთიკის დაცვა (ბიოლ.საბ.1,2,3,4,5, 6, 7,9);
- ორგანიზმების სასიცოცხლო ციკლის შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, გარემოს დაცვა, მედიცინა, სოფლის მეურნეობა, ფსიქოლოგია) (ბიოლ.საბ.11, 12,13).

თემა: ადამიანის მარეგულირებელი სისტემები

საკითხთა მინიმუმი:

1. ნერვული და ენდოკრინული სისტემების მნიშვნელობა;
2. თავისა და ზურგის ტვინის აგებულება და ფუნქციები;
3. პირობითი და უპირობო რეფლექსები, რეფლექსური რკალი;
4. ენდოკრინული ჯირკვლების ფუნქციის დარღვევები;
5. ფსიქოაქტიური ნივთიერებების მოქმედება.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ნერვული სისტემის აგებულებისა და ფუნქციის დახასიათება, მარტივი რეფლექსური რკალის მოდელის შექმნა, პირობითი და უპირობო რეფლექსების შედარება (ბიოლ.საბ.1,2,5,6,7,8,9);
- ენდოკრინული სისტემის ზოგიერთი ჯირკვლის ფუნქციის დარღვევებზე მსჯელობა, მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების მოდელის შექმნა (ბიოლ.საბ.1,2,3, 5,6,7,8,9);
- არსებული მონაცემების საფუძველზე ფსიქოაქტიური ნივთიერებების (ნიკოტინის/ალკოჰოლის და სხვა ნარკოტიკის) ნერვული სისტემის ფუნქციონირებაზე მოქმედების დასაბუთება (ბიოლ.საბ.1,2,4,5,6,7,8,10);
- არგუმენტების მოყვანა ზოგიერთი მეცნიერული და ტექნოლოგიური მიღწევის (მაგ., პავლოვის ცდები, კომპიუტერული ტომოგრაფია) მნიშვნელობაზე მედიცინის განვითარებაში (ბიოლ.საბ.7,8,9,11,12);
- ადამიანის მარეგულირებელი სისტემების შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა

პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (პირველადი დახმარება, ჯანმრთელობის დაცვა, მედიცინა, კრიმინალისტიკა) (ბიოლ.საბ.სტ.11,12,13).

თემა: ადამიანის საყრდენ-მამოძრავებელი სისტემა

საკითხთა მინიმუმი:

1. ძვლის შემადგენლობა, აგებულება;
2. ჩონჩხი. ძვლების შეერთების ტიპები;
3. ჩონჩხის კუნთები;
4. კუნთის მუშაობა და დაღლა.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ძვლოვანი და კუნთოვანი ქსოვილების აღწერა, ილუსტრაციაზე ან მაკეტზე ჩონჩხის ძირითადი ძვლებისა და კუნთების ამოცნობა (ბიოლ.საბ.1,2,3);
- კვლევის საფუძველზე ძვლის ქიმიური შედგენილობისა და მნიშვნელობის დადგენა (ბიოლ.საბ.1,2,5,6,7,8,9,10);
- კუნთის მუშაობაზე მსჯელობა და კვლევის საფუძველზე კუნთის დაღლის გამომწვევი მიზეზების დადგენა (ბიოლ.საბ.2, 5,6,7,8,9,10);
- ფიზიკური აქტივობის მნიშვნელობის დასაბუთება მოზარდის საყრდენ-მამოძრავებელი სისტემის ნორმალური განვითარებისათვის, კვლევის საფუძველზე თანატოლებში ტანადობის დარღვევების (სკოლიოზის) მიზეზებზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.4,5,6,7,8);
- ადამიანის საყრდენ-მამოძრავებელი სისტემის შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (პირველადი დახმარება, ჯანმრთელობის დაცვა, მედიცინა, კრიმინალისტიკა) (ბიოლ.საბ.სტ.11,12,13).

თემა: ნივთიერებების მიმოცვლა და ტრანსპორტი

საკითხთა მინიმუმი:

1. სისხლი და სისხლის მიმოქცევის სისტემა;
2. სუნთქვის სისტემა;
3. საჭმლის მონელების სისტემა;
4. გამომყოფი სისტემა.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ადამიანის სხვადასხვა ორგანოს (მაგ., სისხლძარღვი, ღვიძლი, კუჭი, გული, ფილტვი, თირკმელი) მიკუთვნება შესაბამის სისტემასთან და მათი ფუნქციების შესახებ მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2,3);
- გარემოსა და ორგანოთა სისტემებს შორის ნივთიერებათა (მაგ., აირები, წყალი, საკვები ნივთიერებები, ცხოველქმედების პროდუქტები) მიმოცვლის მოდელირება (ბიოლ.საბ.1,2,9,10);
- კვლევის საფუძველზე ორგანიზმის ჰომეოსტაზის (წყლის ბალანსი, ტემპერატურა) შენარჩუნების მნიშვნელობის დადგენა და ორგანიზმის დაცვითი შესაძლებლობების (კანი, ლორწოვანი გარსები, ღვიძლი, ტემპერატურის მატება, ფაგოციტები, იმუნიტეტი) შესახებ მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2, 4,5,6,7,8,9,10);
- კვლევის საფუძველზე გარემოს ცვლად პირობებში ორგანიზმში მიმდინარე ცვლილებების (პულსის აჩქარება-შენელება, სუნთქვის სიხშირის შეცვლა, ოფლიანობა, წნევის მომატება) დადგენა (ბიოლ.საბ.1,2,4, 5,6,8,9,10);
- ადამიანის ორგანოთა სისტემების შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (პირველადი დახმარება, ჯანმრთელობის დაცვა, მედიცინა, კრიმინალისტიკა) (ბიოლ.საბ.სტ.11,12,13).

თემა: შეგრძნების ორგანოები

საკითხთა მინიმუმი:

1. შეგრძნების ორგანოები და მათი მნიშვნელობა;
2. მხედველობის ორგანოს აგებულება და ფუნქცია;
3. მხედველობა და მისი დარღვევები;
4. სმენის ორგანოს აგებულება და ფუნქციები;
5. სმენის დარღვევა.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ადამიანისათვის შეგრძნების ორგანოების მნიშვნელობის დასაბუთება და მხედველობის/ სმენის ორგანოებში შემავალი სტრუქტურებისა და მათი ფუნქციების აღწერა (ბიოლ.საბ.1,2,9,10);
- ბგერის/გამოსახულების აღქმის მექანიზმის სქემატურად (მოდელი) გამოხატვა და კვლევის საფუძველზე სმენის/მხედველობის დარღვევების მიზეზებზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2, 4,5,6,7,8,9,10);
- თანამედროვე მიღწევების (ლაზერით მკურნალობა, ხელოვნური ბროლი, ხელოვნური სასმენი ძვლები) მნიშვნელობაზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.7,8, 10,11,12);
- ადამიანის შეგრძნების ორგანოების შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (პირველადი დახმარება, ჯანმრთელობის დაცვა,

მედიცინა) (ბიოლ.საბ.სტ.11,12,13).

თემა: ადამიანის რეპროდუქციული სისტემა

საკითხთა მინიმუმი:

1. ქალის რეპროდუქციული სისტემა;
2. მამაკაცის რეპროდუქციული სისტემა;
3. განაყოფიერება და ნაყოფის განვითარება;
4. სქესობრივი გზით გადამდები დაავადებები.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ქალისა და მამაკაცის რეპროდუქციული სისტემისა და მისი ფუნქციების აღწერა (ბიოლ.საბ.1,2);
- კვლევის საფუძველზე დასაბუთება, როგორ მოქმედებს ნაყოფის განვითარებაზე მშობლის მიერ ჯანსაღი ცხოვრების წესის დარღვევა და სქესობრივი გზით გადამდები დაავადებების გავრცელების რისკ-ფაქტორებზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2,5,6,7,8,9,10);
- ადამიანის რეპროდუქციული სისტემის შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, უშიშროების დამცვეა, დაავადებები, ხელოვნური განაყოფიერება, მედიცინა, იმუნოლოგია) (ბიოლ.საბ.11,12,13).

თემა: უჯრედი, ქსოვილი

საკითხთა მინიმუმი:

1. უჯრედული თეორია;
2. უჯრედების აგებულება;
3. უჯრედის გაყოფა;
4. მცენარეული ქსოვილები;
5. ცხოველური ქსოვილები.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- უჯრედის ზოგიერთი კომპონენტის (უჯრედის კედელი, პლაზმური მემბრანა, ციტოპლაზმა, ბირთვი, მიტოქონდრია, ქლოროპლასტი, ვაკუოლი) ამოცნობა და თითოეულის ფუნქციის დასახელება (ბიოლ.საბ.1,2,3);
- მიკროსკოპული კვლევის საფუძველზე უჯრედების (მცენარეული, ცხოველური) განსხვავება ფორმის, აგებულებისა და ზომის მიხედვით და მათ ფუნქციებთან დაკავშირება; ქსოვილთა

თემა: გენეტიკა

საკითხთა მინიმუმი:

1. მემკვიდრეობითობა;
2. მონოჰიბრიდული შეჯვარება;
3. სქესის გენეტიკური განსაზღვრა;
4. ადამიანის გენეტიკა;
5. ცვალებადობა.

შეფასების ინდიკატორები: მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- შეჯვარების გენეტიკური სქემის (მონოჰიბრიდული შეჯვარება) შედგენა და კონკრეტული ნიშან-თვისების/სქესის მქონე ინდივიდის დაბადების ალბათობის განსაზღვრა (ბიოლ.საბ.1,2,3,5,9);
- ამა თუ იმ ნიშან-თვისების ცვალებადობისა და მისი ფორმების (ფენოტიპური, გენოტიპური) დადგენა (ბიოლ.საბ.1,2,3,4,5,6);
- ადამიანის გენეტიკურ აპარატზე ზოგიერთი ფაქტორის (ალკოჰოლი, ნარკოტიკები, ავტომობილების გამონაბოლქვი, პესტიციდები) ზემოქმედების საფრთხეზე არგუმენტირებული მსჯელობა (ბიოლ.საბ.4,5,6,7,8);
- გენეტიკის შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, გარემოს დაცვა, გენური ინჟინერია, კლონირება, სელექცია, მედიცინა)(ბიოლ.საბ.11,12,13).

ძირითადი ჯგუფების ამოცნობა და შედარებითი დახასიათება (ბიოლ.საბ.1,2,3,4,5,6,7,8,9);

- მიტოზისა და მეიოზის მარტივი მოდელის შექმნა შვილეულ უჯრედებში ქრომოსომების განაწილების კანონზომიერებების ასახსნელად (ბიოლ.საბ.1,2,5,9);
- უჯრედის ფუნქციონირებაზე მავნე ჩვევების მოქმედების დასაბუთება (ბიოლ.საბ.2,4,9);
- უჯრედული თეორიისა და თანამედროვე მიღწევების (დეროვანი უჯრედები) მნიშვნელობაზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.11,12,13).;
- ციტოლოგიის შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, დაავადებები, მედიცინა, იმუნოლოგია) (ბიოლ.საბ.11,12,13).

თემა: ეკოლოგია

საკითხთა მინიმუმი:

1. ძირითადი ეკოლოგიური ფაქტორები;
2. კვებითი დონეები ეკოსისტემებში;
3. ცოცხალი ორგანიზმების ურთიერთქმედება ეკოსისტემაში.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ეკოსისტემის კომპონენტებს შორის ურთიერთკავშირის გაანალიზება და ორგანიზმების ურთიერთქმედების როლზე მსჯელობა მათი მრავალფეროვნებისა და ეკოსისტემის სტაბილურობის შენარჩუნებაში (ბიოლ.საბ.1,2,3,9);
- კვლევის შედეგად დიაგრამის წარმოდგენა ლოკალურ გარემოში კვებით ჯაჭვებში ჩართული ორგანიზმების შესახებ და გარემოს დაბინძურების მნიშვნელობაზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2,3,4);
- მოდელის შექმნა, რომელიც ასახავს ეკოსისტემაში ნივთიერებათა წრებრუნვას და ამ პროცესის მნიშვნელობაზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2,3,4,5,6,7,8,9);
- გარემო ფაქტორების მნიშვნელობის გაანალიზება ადამიანის ჯანმრთელობისათვის და გარემოს დაბინძურების დაკავშირება ორგანიზმთა მრავალფეროვნების შემცირებასთან, გარემოს დაცვაზე ზრუნვა (ბიოლ.საბ.3,4,9,10);
- ეკოლოგიის შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, გარემოს დაცვა, სოფლის მეურნეობა, მედიცინა) (ბიოლ.საბ.11,12,13).

თემა: ევოლუცია

საკითხთა მინიმუმი:

1. დარვინ-უოლესის ევოლუციური თეორია;
2. ევოლუციის მამოძრავებელი ფაქტორები;
3. ევოლუციის დამამტკიცებელი არგუმენტები;
4. ბუნებრივი და ხელოვნური გადარჩევა.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ცოცხალი სამყაროს ისტორიულ განვითარებაზე მსჯელობა, ორგანიზმთა მრავალფეროვნების დაკავშირება ევოლუციურ პროცესთან (ბიოლ.საბ.3,7,8,9);
- კვლევის საფუძველზე მთავარი ევოლუციური ფაქტორის (ბუნებრივი გადარჩევა) მოქმედების დასაბუთება, არსებობისათვის ბრძოლის სახეების გაანალიზება და ევოლუციის საბოლოო შედეგზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2,3,4,5,7,8);
- ბუნებრივი და ხელოვნური გადარჩევის შედარება და ბუნებრივი გადარჩევის პროცესის ამსახველი მოდელის შექმნა (ბიოლ.საბ.1,2,3,4,5,7,8);
- ევოლუციის შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (გარემოს დაცვა, სელექცია, სოფლის მეურნეობა) (ბიოლ.საბ.11,12,13).

თემა: ჯანმრთელობა და გარემო

საკითხთა მინიმუმი:

1. ჯანსაღი კვება და დაბალანსებული დიეტა;
2. ქიმიურ ნივთიერებებზე დამოკიდებულება, მავნე ჩვევები;
3. ფიზიკური აქტივობა და მისი მნიშვნელობა ჯანმრთელობის შენარჩუნებაში;
4. ნაადრევ ქორწინებასთან/ორსულობასთან დაკავშირებული რისკები.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- კვლევის საფუძველზე ცხოვრების ჯანსაღი წესის (ფიზიკური აქტივობა, დაბალანსებული დიეტა, ჯანსაღი კვება) მნიშვნელობაზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2,4,6,7, 9,10);
- დღის რეჟიმის (ძილ-ღვიძილის ციკლი) ხშირი დარღვევის შედეგზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2,4,6,7, 9,10);
- მავნე ნივთიერებებზე (ნიკოტინი, ალკოჰოლი, ნარკოტიკი, აქროლადი ტოქსიკური ნივთიერებები) დამოკიდებულების წარმოქმნა და მისი დაკავშირება ჯანმრთელობასთან (ბიოლ.საბ.1,2,4, 5,6,7, 8,9,10);
- გადამდები დაავადებების გადაცემის გზების განსაზღვრა და პირადი ჰიგიენისა და სანიტარული პირობების მნიშვნელობის გააზრება ინფექციური დაავადებების (შიდსი, C-ჰეპატიტი) გავრცელების პრევენციისათვის (ბიოლ.საბ.11,12,13);
- არსებული კვლევების საფუძველზე ადრეულ სქესობრივ კავშირთან, ნაადრევ ქორწინებასა და ორსულობასთან დაკავშირებული რისკების გაანალიზება, მათ გამომწვევ მიზეზებსა და პრევენციაზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.11,12,13).

საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვები

საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვები სტანდარტის ცნებებს აკავშირებს შედეგებთან.

- რატომ არის მნიშვნელოვანი ორგანიზმების მრავალფეროვნების შენარჩუნება?
- რატომ არის მნიშვნელოვანი გარემოს დაცვა და რა კავშირშია იგი მდგრადი განვითარების პრინციპებთან?
- რა მნიშვნელობა აქვს ორგანიზმების მემკვიდრეობითობას და ცვალებადობას ევოლუციის თვალსაზრისით?
- როგორ შეიძლება გამოიყენოს ადამიანი ბიოლოგიასთან დაკავშირებული ცოდნა ყოველდღიურ ცხოვრებაში/ზოგიერთ პროფესიაში?
- როგორ გამოიყენება თანამედროვე ტექნოლოგიების მიღწევები სოფლის მეურნეობაში, მედიცინაში?
- როგორ ჩავატარო კვლევა: დაკვირვება, ექსპერიმენტი?
- როგორ ხდება ენერგიის ცვლა და ნივთიერებების გარდაქმნა ცოცხალ სისტემებში?
- როგორ შეესაბამება სხვადასხვა ორგანიზმის სტრუქტურა მათ ფუნქციებს?
- რა უპირატესობა აქვს ჯანსაღ ცხოვრების წესს და როგორ მოქმედებს მავნე ჩვევები ადამიანის ორგანიზმზე?
- როგორ დავიცვათ თავი სხვადასხვა გადამდები დაავადებისაგან?

გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები

სტანდარტის ამ ნაწილში განსაზღვრულია, თუ რა პრინციპების საფუძველზე უნდა წარიმართოს სწავლა-სწავლების პროცესი. ასევე, მოცემულია მოკლე ინსტრუქციები იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა დაიგეგმოს კონკრეტული სასწავლო ერთეულის – თემის სწავლა-სწავლება.

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა შინაგანი ძალების გააქტიურებას.
- ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.
- გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.
- დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლას).
- ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

შემოქმედებითი აზროვნება	- ჩანაფიქრის შემოქმედებითად განხორციელება; - ორიგინალური იდეების გამოვლენა და ხორცშესხმა; ახლის შექმნა; - დასმული პრობლემების გადასაჭრელად არასტანდარტული გზების მოძიება; - სწრაფვა გარემოს გარდაქმნა-გაუმჯობესებისკენ; - გამოწვევების მიღება, სასკოლო საქმიანობებში გაბედული ნაბიჯების გადადგმა.
თანამშრომლობა	- სამუშაოს თანაბრად განაწილება და შესრულება ჯგუფური/გუნდური მუშაობის დროს; - მზაობა ჯგუფში/გუნდში სხვადასხვა ფუნქციის შესასრულებლად; - განსხვავებული იდეების, შეხედულებების კონსტრუქციულად განხილვა; - რესურსების, მოსაზრებების, ცოდნის გაზიარება პრობლემათა ერთობლივად გადაჭრის, გადაწყვეტილებათა ერთობლივად მიღების მიზნით.
მეწარმეობა, ინიციატივების გამოვლენა და საქმედ ქცევა	- სწავლა-სწავლების პროცესში ინტერესისა და ცნობისმოყვარეობის გამოვლენა; - ახალი იდეების, მიდგომების, შესაძლებლობების ძიება და მათი განხორციელება სწავლის გაუმჯობესების მიზნით; - მზაობა გამოწვევების მისაღებად, გაბედული ნაბიჯების გადასადგმელად.
დროსა და სივრცეში ორიენტირება	- თანამედროვე რეალობის სივრცესა და დროში გააზრება და ინტერპრეტირება; - მულტიპერსპექტიული ხედვა დროითი და სივრცული ფაქტორების გათვალისწინებით.
სწავლის სწავლა, დამოუკიდებლად საქმიანობა	- აქტივობის/დავალების ღირებულების განსაზღვრა - მოსწავლემ უნდა დაინახოს, რას შესძენს აქტივობის შესრულება, რა პიროვნულ თუ სოციალურ სარგებელს მოუტანს მას; - აქტივობის/დავალების დაგეგმვა - მოთხოვნათა გააზრება და მის შესასრულებლად საჭირო ცოდნის განსაზღვრა; დავალების/აქტივობის მთავარი მიზნის განსაზღვრა; სამუშაოს წარმატებით შესრულების კრიტერიუმების დადგენა; განსახორციელებელი სამუშაოს ეტაპების გამოკვეთა; იმის განჭვრეტა, თუ რა გაუადვილდება, რა გაუძნელდება, რაში დასჭირდება დახმარება; სტრატეგიების მიზანშეწონილად შერჩევა სამუშაოს თითოეული

	ეტაპისათვის; • სწავლის პროცესის მონიტორინგი - დაფიქრება სწავლის პროცესზე, იმ პირობების და ფაქტორების ამოცნობა, რომლებიც ხელს უწყობს ან აფერხებს წინსვლას, სათანადო ზომების მიღება წინსვლის ხელშესაწყობად; თვითშეფასება ძლიერი და სუსტი მხარეების დასადგენად, სუსტი მხარეების გასაძლიერებლად გზების დასახვა; • სოციო-ემოციური მართვა - ნერვიულობის მინიმუმამდე დაყვანა, საჭიროების შემთხვევაში, დახმარების თხოვნა, საკუთარ თავში სიძნელეთა გადალახვის რესურსების პოვნა; შეცდომების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბება და წინსვლისათვის გამოყენება; • ცალკეული საქმიანობისთვის გამოყოფილი დროის ეფექტიანად გამოყენება.
პასუხისმგებლობა	• სასკოლო საქმიანობებში (სასკოლო ცხოვრებაში) ნაკისრი ვალდებულების შესრულება; • სამუშაოს დადგენილ ვადებში დასრულება და ჩაბარება; • საკუთარი ქცევის მართვა, საკუთარ ქცევებზე პასუხისმგებლობის აღება.
ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	• ელექტრონული ცხრილების გამოყენება მონაცემთა ორგანიზება-წარმოდგენის, მათი დამუშავებისა და ანალიზის მიზნით; • საბუნებისმეტყველო შინაარსის დინამიური, ვირტუალური სიმულაციების მიზნობრივად გამოყენება; • კვლევითი სამუშაოების ოქმებისა და ანგარიშების შექმნა ტექსტურ რედაქტორებში; • ციფრული ფორმატის პრეზენტაციების მომზადება სხვადასხვა მულტიმედიური ელემენტების (ტექსტი, გამოსახულება, აუდიო, ვიდეო, ანიმაცია) გამოყენებით; • ქსელური ძიება.
წიგნიერება	• ეპირი და წერიტი მეტყველების გზით ინფორმაციის მიღების, დამუშავების, გააზრების, სისტემაში მოყვანის, გაანალიზება-ინტერპრეტირებისა და წარდგენა-გაზიარების უნარი.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

სტანდარტზე დაყრდნობით იგეგმება წლიური პროგრამები, რომლებიც გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს. წლიური პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა. სკოლას შეუძლია გამოიყენოს რეკომენდებული წლიური პროგრამა ან თავად დასახოს სტანდარტის მიღწევის გზები. წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემების საშუალებით.

სასწავლო თემა იგეგმება შემდეგი კომპონენტების გამოყენებით:

სასწავლო თემა სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.

საგნობრივი საკითხები

წლიური თემების ფარგლებში გამოიყოფა საგნობრივი საკითხები. საგნობრივი საკითხების სწავლება თვითმიზანს არ წარმოადგენს.

საგნობრივი საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები

ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.

თემატური საკვანძო შეკითხვები

თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი კითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა:

- მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად;
- სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა;
- თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მათემატიკურ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.

აქტივობები

მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.

კომპლექსური/პროექტული დავალებათა იდეების ჩამონათვალი

კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

როგორ აიგება სასწავლო თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრესი ორიენტირებია სტანდარტის შედეგები. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. ცნებებსა და შედეგებზე დაყრდნობით განისაზღვრება მკვიდრი წარმოდგენები, საკვანძო კითხვები და შეფასების ინდიკატორები.

სასწავლო თემის სწავლა-სწავლების მიზნით შემდეგ ეტაპზე უნდა განისაზღვროს საგნობრივი საკითხები, რესურსები, დავალებების ტიპები/ნიმუშები გაგების, გააზრების, განმტკიცებისა და შეჯამების მიზნით. ასევე მნიშვნელოვანია განისაზღვროს იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის, რადგან მხოლოდ კომპლექსური დავალებების საშუალებით შეიძლება გამოვლინდეს, რამდენად დაეუფლა მოსწავლე თემის ფარგლებში ასათვისებელ ცოდნა-უნართა ერთობლიობას და რამდენად ახერხებს მათ ფუნქციურად გამოყენებას.

სასწავლო თემის აგების ბიჯები

ნაბიჯი 1. მკვიდრი წარმოდგენების დადგენა	
ნაბიჯი 2. თემატური საკვანძო კითხვების დასმა	
ნაბიჯი 3. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა	
ნაბიჯი 4. თემატური საკითხების განსაზღვრა	
ნაბიჯი 5. აქტივობებისა და მიმდინარე დავალებების დაგეგმვა და რესურსების შერჩევა	
ნაბიჯი 6. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების შემუშავება	

საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების სწავლების მნიშვნელოვანი მიდგომები

გაკვეთილებზე მოსწავლეები ხშირად სვამენ „რატომ“ კითხვებს. სწავლების პროცესი ისე უნდა წარმართოს, რომ ამ კითხვების დიდი ნაწილი შეიცვალოს „როგორ“ კითხვებით. „როგორ“ კითხვები ბევრად უფრო ამძაფრებს კვლევის წინაპირობას, ვიდრე „რატომ“ კითხვები. გაკვეთილის დაწყებისთანავე მასწავლებელმა მოსწავლეებში უნდა აღძრას ინტერესი საკითხისა თუ თემის ირგვლივ, გაზარდოს მოტივაცია. მხოლოდ ამის შემდეგ უჩნდებათ მოსწავლეებს დამატებითი

კითხვები, თუ „როგორ“ და „რატომ“ წარმოიშვა ესა თუ ის ფენომენი. საწყისი შეკითხვა შეიძლება მოდიოდეს მოსწავლისაგან, მასწავლებლისაგან, სახელმძღვანელოდან, ინტერნეტიდან ან რაიმე სხვა წყაროდან. კითხვის განსაზღვრაში მასწავლებელი გადამწყვეტ როლს ასრულებს. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მასწავლებლის როლი იმ შემთხვევაში, თუ კითხვა მოსწავლეებმა უნდა ჩამოაყალიბონ. ამა თუ იმ თემასთან დაკავშირებით კითხვების შერჩევის დროს მასწავლებელი უნდა დაეყრდნოს მოსწავლეების წინარე ცოდნას და გამოცდილებას. მასწავლებელმა ისიც უნდა გაითვალისწინოს, რომ მოსწავლეების მიერ დასმული კითხვა გამომდინარეობს მათივე დაკვირვებებით მიღებული ინფორმაციიდან, ამდენად, პასუხიც მათ ცოდნასა და განვითარების დონეს უნდა შეესაბამებოდეს. კვლევა მოსწავლეებისათვის საინტერესო ხდება მაშინ, თუ ის მათთვის მნიშვნელოვან და საინტერესო საკითხს ეფუძნება, რომელსაც აქვს კავშირი ყოველდღიურ ცხოვრებასთან.

საბუნებისმეტყველო მეცნიერების სტანდარტის მოთხოვნების მისაღწევად აუცილებელია, მოსწავლე ჩართული იყოს კვლევა-ძიების პროცესებში და ჰქონდეს უწყვეტი პრაქტიკა. მოსწავლეები კვლევის არსს ვერ იგებენ მხოლოდ ტერმინების, მაგალითად, ჰიპოთეზა - დასწავლით, ან სხვადასხვა პროცედურის, მაგალითად, მეცნიერული კვლევის ეტაპების - დამახსოვრებით. მოსწავლე თვითონ უნდა იყოს ჩართული პროცესში; მაგ., თვითონ განსაზღვროს კვლევის ეტაპები, რათა უფრო ღრმად ჩასწვდეს მის არსს. ამასთან, კვლევა-ძიებითი აქტივობების მხოლოდ ჩატარება არ კმარა. კვლევა-ძიება და მისი შედეგების გააზრება ერთდროულად უნდა ხდებოდეს. სწავლა-სწავლების ახალი მიდგომა მოითხოვს მოსწავლეების ჩართვას მეცნიერული ცოდნის შეფასებაში. კვლევაში ჩართულმა მოსწავლეებმა და მასწავლებელმა უნდა დასვან შემდეგი კითხვები:

- რა ხდება, რა მოვლენა ან პროცესი მიმდინარეობს?
- მოვლენის/პროცესის რა მახასიათებლები გვაქვს?
- რომელი მახასიათებლები არ გვკვირდება?
- რა სახის ცვლადები გვაქვს?
- პასუხობს თუ არა მიღებული მონაცემები კვლევის მიზანს?
- რა ახსნა შეიძლება მოვუძებნოთ ამ მონაცემებს?
- რით სჯობს ერთი რომელიმე ახსნა დანარჩენებს?

საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების სწავლების პროცესში პრაქტიკული სამუშაოს გამოყენებას ფუნდამენტური როლი ენიჭება. მნიშვნელოვანია, რომ მასწავლებელმა შეძლოს კლასში პრაქტიკული სამუშაოს ეფექტიანი წარმართვა და უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფა. პრაქტიკული სამუშაოს დამთავრების შემდეგ კი დიდი მნიშვნელობა ენიჭება სამუშაოს შედეგების განხილვისა და შეჯამების მიზნით დისკუსიის წარმართვას.

მიზნების გათვალისწინებით, სწავლების დროს შეიძლება გამოყენებული იყოს შემდეგის სახის პრაქტიკული სამუშაოები:

1. სადემონსტრაციო ცდა – პრაქტიკული სამუშაოები, რომელთა მიზანია კონკრეტული მეცნიერული მოვლენის ილუსტრირება;
2. გასავარჯიშებელი პრაქტიკული სამუშაოები – სავარჯიშოები, რომლებიც ექსპერიმენტების ჩატარების ტექნიკას, ხელსაწყოების მოხმარების პრაქტიკული უნარ-ჩვევების განვითარებას ემსახურება;
3. კვლევა-ძიებითი პრაქტიკული სამუშაოები - მათი მიზანია, მოსწავლეებმა ისწავლონ კვლევა, ნაბიჯ-ნაბიჯ მიყვანენ კვლევის ციკლის ეტაპებს, გამოიყენონ გასავარჯიშებელი პრაქტიკული სამუშაოების დროს მიღებული ცოდნა და უნარები.
4. პრობლემის გადაჭრაზე ორიენტირებული პრაქტიკული სამუშაოები - გულისხმობს ისეთ აქტივობებს, სადაც მოსწავლეებს რეალური ობიექტებით მანიპულირების გზით უწევთ პრობლემის გადაჭრა - პრაქტიკული გამოსავლის მოძებნა.

სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია ზრუნვა მეტაკოგნიციის უნარების განვითარებაზე, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და დავალების შესრულებისას „ხმამაღლა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს დავალება (მაგ., კარგად გავეცნოთ პირობას და დავაკვირდეთ, რას მოითხოვს იგი; აქვს თუ არა პირობას თანხმობები მასალა და მისთ.);

წინმსწრები მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფთან ერთად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.), ასევე სტრატეგიები, რომლებსაც გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ნამუშევრები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ (ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებს და აუმაღლებს სწავლის ქმედუნარიანობას.

დ) შეფასება

საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშესაწყობად უპირატესობა უნდა მიენიჭოს განმავითარებელ შეფასებას, რომელიც აფასებს მოსწავლეს თავის წინარე შედეგებთან მიმართებით, ზომავს ინდივიდუალურ წინსვლას და, ამდენად, ამლევს მოსწავლეს ცოდნის ეტაპობრივი კონსტრუირების საშუალებას.

მნიშვნელოვანია, მოსწავლე თავად იყოს ჩართული განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითადი მიზანია მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვას შეასწავლის.

შემაჯამებელი (განმავითარებელი და განმსაზღვრელი) შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისთვის გამოიყენება კომპლექსური, კონტექსტის მქონე დავალებები, რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას. ამ დავალებათა შესაფასებლად გამოიყენება შეფასების რუბრიკა, ანუ კრიტერიუმების ბადე.

მოსწავლეს თითოეული სასწავლო თემის დამუშავების შემდეგ ევალება შემაჯამებელი დავალების წარმოდგენა. შემაჯამებელი დავალებების მინიმალური რაოდენობა წლის განმავლობაში სავალდებულო სასწავლო თემების რაოდენობას ემთხვევა.

ტიპობრივი დავალებები შემაჯამებელი შეფასებისათვის

სტანდარტის მოთხოვნათა მიღწევის შესაფასებლად რეკომენდებულია შემაჯამებელ დავალებათა მრავალფეროვანი ფორმების გამოყენება. შემაჯამებელი დავალება უნდა იძლეოდეს იმ ცოდნისა და უნარების სრულფასოვნად შეფასების საშუალებას, რომელთა დაუფლებასაც ემსახურებოდა სწავლების პროცესი.

საბუნებისმეტყველო საგნების შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები შეიძლება იყოს: ტესტი, მოდელირება, პროექტი, პრეზენტაცია, პრობლემის გადაჭრაზე დაფუძნებული დავალებები; ექსპერიმენტის შედეგების ანალიზი, სავლე/გასვლითი სამუშაოს ანგარიში და სხვა.

ტესტი - ტესტური დავალებების ერთობლიობა. ტესტური დავალებები შეიძლება იყოს როგორც დახურული, ასევე - ღია. დახურული ტიპის დავალებების ქულების წილი მთლიან ტესტში, სასურველია, არ აღემატებოდეს 30%-ს. ღია ტიპის დავალებები უნდა ამოწმებდეს მოსწავლეების ანალიტიკური აზროვნების უნარებს. სასურველია, ღია ტიპის ტესტურ დავალებებში წამყვანი იყოს კითხვები „რატომ“, „როგორ“. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების ტესტური დავალებები უნდა მოიცავდეს სქემების, ნახატების და ნახაზების წაკითხვის, გაგებისა და ანალიზის კომპონენტსაც. მოსწავლეს უნდა მოეთხოვებოდეს გრაფიკული მაორგანიზებლებით მოცემული ინფორმაციის წაკითხვა და/ან გრაფიკული მაორგანიზებლების აგება პროცესების აღწერის მიზნით.

კვლევა-ძიებაზე დაფუძნებული დავალებები (მათ შორის ექსპერიმენტული სამუშაოები) - დავალებები, რომლებიც მოითხოვენ მოსწავლეების ჩართვას როგორც პრაქტიკულ კვლევით აქტივობებში, ისე მონაცემების დამუშავების, ანალიზის ინტერპრეტაციაში.

მოდელირება - პროცესის, მოვლენის, ობიექტის ანალოგის გამოყენება ან/და შექმნა. მოდელი შეიძლება იყოს როგორც ორგანოზომილებიანი (სამეცნიერო ნახატი/ნახაზის შექმნა), ასევე სამგანზომილებიანი. მნიშვნელოვანია, რომ მოსწავლეებმა შეძლონ ახსნან მოდელის კომპონენტების ფუნქციები, მოდელის დახმარებით აღწერონ პროცესები, მოდელი შექმნან გარკვეული პრობლემის გადასაჭრელად. აუცილებელია მოსწავლეებმა იმსჯელონ მოდელის შეზღუდვებზე (მაგ., ატომის სიბრტყეზე გამოსახული სქემა არასრულფასოვნად აჩვენებს, როგორ მოძრაობენ ელექტრონები ატომბირთვის გარშემო).

პრობლემის გადაჭრაზე დაფუძნებული დავალებები - შესრულებული სამუშაო უნდა მოიცავდეს, პრობლემის განსაზღვრას, ანალიზს, პრობლემის გადაჭრის ოპტიმალური გზის შერჩევას და პრობლემის გადაჭრას. პრობლემის გადაჭრაზე დაფუძნებული დავალება უნდა იძლეოდეს ალტერნატიული გადაჭრის გზების არსებობის შესაძლებლობას.

პროექტი - შესრულებული სამუშაო უნდა მოიცავდეს პრობლემის/საკითხის ანალიზს; პრობლემის/საკითხის ირგვლივ შეგროვებული ინფორმაციის ანალიზს, პროექტის დაგეგმვის და შესრულების (აქტივობების) აღწერას, დასკვნებს, პროექტის საბოლოო პროდუქტს.

პრეზენტაცია - შესრულებული ნაშრომის წარდგენა აუდიტორიის წინაშე. მნიშვნელოვანია, რომ პრეზენტაცია არ უნდა იყოს მოძიებული ინფორმაციის წარდგენა. საპრეზენტაციო დავალება უნდა იძლეოდეს საშუალებას, თითოეულმა მოსწავლემ/ჯგუფმა წარმოადგინოს საკუთარი ორიგინალური გადაწყვეტილება, ანალიზი, შეფასება ან სხვა.

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი განმსაზღვრელი შეფასებისათვის განკუთვნილი დავალება

- თითოეულ დავალებას უნდა ახლდეს პირობა და დავალების პირობის შესაბამისი შეფასების რუბრიკა;
- დავალების შეფასების რუბრიკა, სტანდარტის შედეგების გარდა, უნდა ეფუძნებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის გამჭოლ უნარებსა და ღირებულებებს;
- 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე;

შეფასების რუბრიკის ნიმუში

დავალება/აქტივობა: ექსპერიმენტის დაგეგმვა და ჩატარება		
შეფასების კრიტერიუმები	ქულები	კომენტარი
1. კვლევის მიზნის განსაზღვრა და ჰიპოთეზის ჩამოყალიბება	0-1	
2. ექსპერიმენტის დაგეგმვა (ეტაპების განსაზღვრა, ცვლადების დადგენა შესაბამისი რესურსების შერჩევა)	0-2	

3. მონაცემების შეგროვება და ორგანიზება	0-1	
4. მონაცემების ანალიზი, დასკვნების გამოტანა	0-2	
5. სამუშაოს წარდგენა/პრეზენტაცია	0-2	
6. ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	0-1	
7. ძალისხმევა	0-1	

ბ) ფიზიკა

შესავალი

საბაზო საფეხურის ფიზიკის სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები;
- დ) შეფასება.

საბაზო საფეხურზე საგან „ფიზიკაში“ შეისწავლება მექანიკის, ელექტრული, მაგნიტური, ოპტიკური და სითბური მოვლენების ძირითადი პრინციპები. მოსწავლე გაეცნობა ბუნებაში მიმდინარე ფიზიკური პროცესების კანონზომიერებებს, მათ გავლენას გარემომცველ სამყაროზე და როლს მეცნიერებისა და ტექნიკის განვითარებაში.

საგნის სწავლა-სწავლებისას მოსწავლე ჩართული იქნება აქტივობებში, რომლებიც მას მოვლენების არსის გაგებაში, ახალი ცოდნის შექმნაში და ამ ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენებაში დაეხმარება.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

ფიზიკის სწავლა-სწავლების მიზნებია, მოსწავლეს:

- გაუჩნდეს ინტერესი ფიზიკური პროცესების შესწავლის მიმართ;
- შეეძლოს სამყაროში მიმდინარე მოვლენებში ფიზიკის კანონზომიერებების დანახვა და მიღებული ცოდნის გამოყენებით სხვადასხვა ცხოვრებისეული ამოცანების გადაჭრა;
- შეეძლოს გარემოში მიმდინარე ფიზიკური პროცესების ურთიერთდაკავშირება;
- განუვითარდეს კვლევითი უნარ-ჩვევები, რომლებსაც ახალი ცოდნის მისაღებად გამოიყენებს;
- ფიზიკური მოვლენების ანალიზის საფუძველზე შეეძლოს ბუნებაში სხვადასხვა მოვლენის პროგნოზირება;
- შესძინოს ფიზიკის დარგობრივი ენით ოპერირების უნარი.

ამ მიზნებზე მუშაობით ფიზიკა თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიისა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა და ღირებულებების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში.

ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და პასუხობს შეკითხვას: რა უნდა შეემლოს მოსწავლეს ფიზიკაში საბაზო საფეხურის ბოლოს.

ეს შედეგები ჯგუფდება სამ მიმართულებად:

- **ფიზიკური მოვლენები** - გულისხმობს ფიზიკის ძირითადი კონცეფციებისა და კანონზომიერებების გააზრებას; საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებისათვის საერთო ცნებებზე (ნივთიერება და მატერია, სტრუქტურა და ფუნქცია, ენერგია და ენერგიის გარდაქმნა, სისტემები და ურთიერთქმედებები, მდგრადობა და ცვლილებები) წარმოდგენების ჩამოყალიბებას;
- **მეცნიერული კვლევა-ძიება** - გულისხმობს მოსწავლის ჩართვას დაკვირვებების, მარტივი ექსპერიმენტებისა და ცდების განხორციელებაში;
- **მეცნიერება და ტექნოლოგიები** - გულისხმობს საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების გამოყენებითი ასპექტების აღქმას; საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებისა და ტექნოლოგიების მიღწევების გავლენის გაცნობიერებას საზოგადოებასა და გარემოზე; მნიშვნელოვანი სამეცნიერო აღმოჩენების შეფასებას; გააზრებას, რომ მეცნიერული შეხედულებები და მოსაზრებები ვითარდება და შეიძლება შეიცვალოს დროთა განმავლობაში.

სტანდარტის შინაარსი განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებების, თემებისა და საგნობრივი საკითხების სახით.

ცნებების სახით განსაზღვრულია ის ცოდნა, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. ცნებები შედეგებთან ერთად უნდა დამუშავდეს მოსწავლისთვის ნაცნობ კონტექსტებში. ეს კონტექსტები სავალდებულო თემების სახითაა წარმოდგენილი.

თითოეულ თემას ახლავს საკითხები და შეფასების ინდიკატორები. საკითხები აკონკრეტებს თემას, შეფასების ინდიკატორები კი განსაზღვრავს, თუ რა უნდა შეფასდეს კონკრეტულ თემაში (თითოეულ ინდიკატორთან მითითებულია მასთან დაკავშირებული შედეგის/შედეგების ინდექსი).

ინდექსების განმარტება

საბაზო საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **ფიზ.საბ.1.:**

„**ფიზ.**“ – მიუთითებს საგანს „ფიზიკა“;

„**საბ.**“ – მიუთითებს საბაზო საფეხურს

„**1**“ – მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

შედეგების ინდექსები	სტანდარტის შედეგები	ცნებები
	მიმართულება: ფიზიკური მოვლენები მოსწავლემ უნდა შეძლოს	
ფიზ.საბ.1.	მატერიის დახასიათება მისი ფიზიკური თვისებების მიხედვით;	მატერია, სისტემები, სტრუქტურა; ფუნქცია; ურთიერთქმედება; ენერგია კვლევა აღმოჩენა, თეორია, კანონი, ტექნოლოგია; მდგრადი განვითარება.
ფიზ.საბ.2.	სხეულთა ურთიერთქმედებაზე და ურთიერთქმედების შედეგებზე არგუმენტირებული მსჯელობა;	
ფიზ.საბ.3.	ენერგიის სახეების დახასიათება და მათ ურთიერთგარდაქმნაზე არგუმენტირებული მსჯელობა.	
	მიმართულება: მეცნიერული კვლევა-ძიება მოსწავლემ უნდა შეძლოს	
ფიზ.საბ.4.	ფიზიკური მოვლენების შესწავლის მიზნით კვლევის (ცდა, ექსპერიმენტი) დაგეგმვა (ჰიპოთეზების შემუშავება, დამოკიდებული და დამოუკიდებელი ცვლადების განსაზღვრა, კვლევის პროცედურის, მონაცემების აღრიცხვის ფორმების განსაზღვრა, სათანადო რესურსების შერჩევა);	
ფიზ.საბ.5.	ფიზიკური პროცესებისა და კანონზომიერებების კვლევისათვის საჭირო პროცედურების განხორციელება (დაკვირვება, გაზომვა, მონაცემების აღრიცხვა, შესაბამისი მასალისა და აღჭურვილობის ადეკვატურად გამოყენება);	
ფიზ.საბ.6.	თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების სხვადასხვა ფორმით (ცხრილებით, დიაგრამებით, გრაფიკებით და სხვ.) ჩაწერა და ორგანიზება; მონაცემების ორგანიზებისთვის ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება;	
ფიზ.საბ.7.	მონაცემების გაანალიზება და არგუმენტირებული მსჯელობის საფუძველზე დასკვნების გამოტანა, ცვლადებს შორის დამოკიდებულების აღსაწერად დიაგრამებისა და გრაფიკების გამოყენება;	
ფიზ.საბ.8.	მოდელების შექმნა და გამოყენება ფიზიკური მოვლენების/კანონზომიერებების საჩვენებლად;	
ფიზ.საბ.9.	ცდისა და ექსპერიმენტის დაგეგმვისა და ჩატარებისას უსაფრთხოების წესების დაცვა.	
	მიმართულება: მეცნიერება და ტექნოლოგიები მოსწავლემ უნდა შეძლოს	
ფიზ.საბ.10.	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებისა და ტექნოლოგიების მიღწევების შეფასება მდგრადი განვითარების პრინციპების თვალსაზრისით;	
ფიზ.საბ.11.	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებისა და ტექნოლოგიების მიღწევების ყოველდღიურობასთან დაკავშირება;	
ფიზ.საბ.12.	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების სხვადასხვა პროფესიასთან დაკავშირება.	

თემებისა და ცნებების დამაკავშირებელი ცხრილი

ცხრილში მოცემულია სავალდებულო თემები, რომლებიც უნდა ისწავლებოდეს VII-დან IX კლასის ჩათვლით. ასევე, მოცემულია ცნებები, რომლებიც ყველა თემის ფარგლებში უნდა დამუშავდეს.

სავალდებულო თემები	ცნებები
ნივთიერების აგებულება და მისი ფიზიკური თვისებები	მატერია, სისტემები,
თანაბარი მოძრაობა	სტრუქტურა; ფუნქცია; ურთიერთქმედება;
ძალა და წნევა	ენერგია
მექანიკური მოვლენები	ენერგიის მუდმივობა, ენერგიის გარდაქმნა
ელექტრომაგნიტური მოვლენები	კვლევა
სითბური მოვლენები	კვლევის მეთოდი (ცდა, ექსპერიმენტი, გამოკითხვა, ინტერვიუ);
აჩქარებული მოძრაობა	კვლევის დაგეგმვა-განხორციელება (საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, უსაფრთხოება, რესურსი, ცვლადი (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული) მონაცემი, მონაცემთა ორგანიზება, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა);
სტატიკა და დინამიკა	მოდელი (ფორმულა);
ოპტიკური მოვლენები	აღმოჩენა, თეორია, კანონი, ტექნოლოგია;
	მდგრადი განვითარება.

თემების, საკითხებისა და შეფასების ინდიკატორების დამაკავშირებელი ცხრილები

თითოეულ ცხრილში მოცემულია თემის დასახელება, თემის შესაბამისი საკითხები, რომლებიც აზუსტებს თემას. შეფასების ინდიკატორებში ნაჩვენებია, თუ როგორ რეალიზდება შედეგები კონკრეტულ თემაში.

თემა: ნივთიერების აგებულება და მისი ფიზიკური თვისებები

საკითხთა მინიმუმი:

1. ატომები, მოლეკულები და მათი ურთიერთქმედება;
2. დიფუზია და აგრეგატული მდგომარეობის ცვლილება;
3. მასა და სიმკვრივე.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- აგრეგატული მდგომარეობის დაკავშირება ნივთიერების ატომურ-მოლეკულურ აგებულებასთან (ფიზ.საბ.1, 2, 3);
- ნივთიერების აგრეგატული მდგომარეობის ცვლილების პირობების დადგენა და სიმკვრივის განსაზღვრა ექსპერიმენტულად (ფიზ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9);
- დიფუზიის მოვლენის სადემონსტრაციო მოდელის შექმნა და პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანების გადაჭრა (ფიზ.საბ.4, 5, 6, 7, 8, 9);
- დიფუზიის მოვლენის როლის შეფასება ბუნებასა და ყოფა-ცხოვრებაში (ფიზ.საბ.1, 2, 3, 10, 11);
- ნივთიერებების ფიზიკური მახასიათებლების ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.1, 2, 3, 10, 11, 12).

დაზუსტება - ამ ეტაპზე არ ისწავლება ბროუნის მოძრაობა.

თემა: თანაბარი მოძრაობა

საკითხთა მინიმუმი:

1. სხეულთა მოძრაობა;
2. ათვლის სისტემა;
3. თანაბარი მოძრაობის სიჩქარე.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხეულის მოძრაობის დამახასიათებელ პარამეტრებზე (ტრაექტორია, გავლილი გზა, ათვლის სხეული, ნივთიერი წერტილი, გადაადგილება, სიჩქარე, საშუალო სიჩქარე, ინერცია,) მსჯელობა (ფიზ.საბ.1,2, 3, 6);
- წრფივი თანაბარი მოძრაობის შესწავლა მოდელის საშუალებით; პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანების გადაჭრა (ფიზ.საბ.4, 5, 6, 7, 8, 9);
- სხეულთა სიჩქარის როლის შეფასება ბუნებასა და ყოფა-ცხოვრებაში (ფიზ.საბ. 10, 11);
- სხეულთა მოძრაობის სახეების ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.10, 11, 12).

დაზუსტება - ამ ეტაპზე განიხილება მხოლოდ ერთი წრფის გასწვრივ მიმართული ვექტორები.

თემა: ძალა და წნევა

საკითხთა მინიმუმი:

- სხეულზე მოქმედი ძალები;
- წნევა აირებსა და სითხეებში;
- ატმოსფერული წნევა;
- ზიარჭურჭელი.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს

- ბუნების სხვადასხვა ძალის მოქმედების შედეგებზე მსჯელობა (ფიზ.საბ.1, 2, 3, 6);
- აირებსა და სითხეებში წნევის განაწილების თავისებურებების ექსპერიმენტულად დადგენა და დაკვირვების შედეგების განზოგადება. პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანის გადაჭრა (ფიზ.საბ.4, 5, 6, 7, 9);
- წნევის როლის შეფასება ბუნებასა და ყოფა-ცხოვრებაში (ფიზ.საბ.10, 11);
- აირებსა და სითხეებში წნევის მოქმედების პრინციპების ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.სტ.10, 11, 12).

დაზუსტება - ამ ეტაპზე არ ისწავლება ამომგდები ძალის მათემატიკური გამოყვანა; იდეალური აირი და გაზის კანონები.

თემა: მექანიკური მოვლენები

საკითხთა მინიმუმი:

1. მექანიკური მუშაობა, სიმძლავრე და ენერგია;
2. სხეულთა წონასწორობა;
3. მარტივი მექანიზმები.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს

- მუშაობის, როგორც ენერგიის ცვლილების შედეგის, დახასიათება (ფიზ.საბ. 1, 2, 3);
- სხეულზე მოქმედი სხვადასხვა ტიპის ძალების მოქმედების შედეგების შესწავლა მოდელების საშუალებით. პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანების გადაჭრა (ფიზ.საბ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9);
- მარტივი მექანიზმების, მსოფლიო მიზიდულობის ძალის, ამომგდები ძალის როლის შეფასება ბუნებასა და ყოფა-ცხოვრებაში (ფიზ.საბ. 10, 11);
- სხეულთა წონასწორობის პირობების ცოდნისა და მარტივი მექანიზმების გამოყენების დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.10,11,12).

დაზუსტება - ამ ეტაპზე არ ისწავლება დახრილ სიბრტყეზე სხეულზე მოქმედი ძალების დაშლა მდგენელებად.

თემა: ელექტრომაგნიტური მოვლენები

საკითხთა მინიმუმი:

1. სხეულთა დაელექტროება;
2. ომის კანონი წრედის უზნისთვის (მიმდევრობითი და პარალელური შეერთება);
3. ელექტრული ველის მუშაობა და სიმძლავრე;
4. ელექტრომაგნიტები.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ნივთიერების გვარობაზე სხეულის დაელექტროების დამოკიდებულებაზე მსჯელობა (ფიზ.საბ.1, 2, 3);
- ელექტრული ენერგიის მუშაობასა და სიმძლავრეზე და სხვა სახის ენერგიად გარდაქმნაზე არგუმენტირებული მსჯელობა (ფიზ.საბ. 2, 3);
- ელექტრული მოვლენების, მიმდევრობითი და პარალელური შეერთების შესწავლა მოდელების საშუალებით; პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანების გადაჭრა (ფიზ.საბ. 4, 5, 6, 7, 8, 9);
- ელექტროენერგიის მიღების, ელექტრული დენის მაგნიტური თვისებების თანამედროვე ტექნოლოგიებსა და ყოველდღიურ ცხოვრებაში რაციონალურად და უსაფრთხოდ გამოყენებაზე არგუმენტირებული მსჯელობა (ფიზ.საბ.10, 11);
- ელექტრომაგნიტური პროცესების ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.10,11,12).

დაზუსტება - ამ ეტაპზე არ ისწავლება კულონის კანონი.

თემა: სითბური მოვლენები

საკითხთა მინიმუმი:

1. სითბოს გადაცემა;
2. სითბოს რაოდენობა;
3. სითბური ძრავები და ეკოლოგიური პრობლემები.

- სითბოს გადაცემის სახეების დახასიათება და მათ თანხმებულებებზე არგუმენტირებული მსჯელობა (ფიზ.საბ.1, 2, 3);
- სითბური ძრავების მოქმედების პრინციპსა და მათი მუშაობით შექმნილ ეკოლოგიურ პრობლემებზე არგუმენტირებული მსჯელობა (ფიზ.საბ. 1, 2, 3, 10, 11);
- ნივთიერების სითბოტევადობისა და წვის კუთრი სითბოს ექსპერიმენტული შესწავლა მოდელების დახმარებით; პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანების გადაწყვეტა (ფიზ.საბ. 4, 5, 6, 7, 8, 9);
- კუთრი სითბოტევადობების და წვის კუთრი სითბოს როლის შეფასება ბუნებასა და ყოფა-ცხოვრებაში (ფიზ.საბ.1, 2, 3, 10, 11);
- ბუნებაში მიმდინარე სითბური პროცესების შესახებ ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.10,11,12).

თემა: აჩქარებული მოძრაობა

საკითხთა მინიმუმი:

1. არათანაბარი მოძრაობა;
2. მრუდწირული (წრიული) მოძრაობა.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს

- სხეულის არათანაბარი მოძრაობის დამახასიათებელ პარამეტრებზე მსჯელობა (ფიზ.საბ. 1, 2, 3, 6);
- წრფივი თანაბრაჩქარებული და მრუდწირული მოძრაობის შესწავლა მოდელის საშუალებით; პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანების გადაჭრა (ფიზ.საბ. 4, 5, 6, 7, 8, 9);
- სხეულთა სიჩქარის ცვლილების როლის შეფასება ბუნებასა და ყოფა-ცხოვრებაში (ფიზ.საბ. 10, 11);
- აჩქარებული მოძრაობის პრინციპების ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.10,11,12).

დაზუსტება - ამ ეტაპზე არ ისწავლება ცენტრისკენული აჩქარების მიმართულების დადგენა გრაფიკულად; კუთხით გასროლილი სხეულის მოძრაობა, ვექტორების დაშლა მდგენელებად.

თემა: სტატიკა და დინამიკა

საკითხთა მინიმუმი:

1. ნიუტონის კანონები;
2. მსოფლიო მიზიდულობის ძალა;
3. ამომგდები ძალა სითხეებსა და აირებში.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ნიუტონის კანონების საშუალებით სხეულის მოძრაობის დაკავშირება მასზე მოქმედ ძალებთან (ფიზ.საბ. 2,3,7);
- მსოფლიო მიზიდულობის ძალის დაკავშირება პლანეტების ხელოვნური თანამგზავრისა და კოსმოსური სადგურების მოძრაობასთან (ფიზ.საბ.2,3,4,7,8,10,11);
- სითხეებსა და აირებში ამომგდებ ძალაზე არგუმენტირებული მსჯელობა (ფიზ.საბ.1, 2, 3);
- ნიუტონის კანონების, სხეულთა ცურვის პირობების ლაბორატორიული შესწავლა მოდელების საშუალებით. პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანების გადაჭრა (ფიზ.საბ.2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9);
- სხეულზე მოქმედი სხვადასხვა ტიპის ძალების როლის შეფასება ბუნებასა და ყოფა-ცხოვრებაში (ფიზ.საბ. 10, 11);
- ნიუტონის კანონების და/ან ცურვის პირობების ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.10, 11, 12).

დაზუსტება - ამ ეტაპზე არ ისწავლება მსოფლიო მიზიდულობის ძალისა და ამომგდები ძალის ფორმულის გამოყენება

თემა: ოპტიკური მოვლენები

საკითხთა მინიმუმი:

1. სინათლის გავრცელება სხვადასხვა გარემოში;
2. გამოსახულების აგება ლინზაში;
3. ოპტიკური ხელსაწყოები.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სინათლის სხივის სხვადასხვა გარემოში გავრცელების თავისებურებებზე არგუმენტირებული მსჯელობა (ფიზ.საბ. 1, 2, 3);
- ოპტიკური მოვლენების კვლევა მოდელების დახმარებით; პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანების გადაჭრა (ფიზ.საბ.4, 5, 6, 7, 8, 9);
- სინათლის ბუნებრივი და ხელოვნური წყაროების როლის შეფასება ბუნებასა და ყოფაცხოვრებაში. მათ უსაფრთხოდ გამოყენებაზე არგუმენტირებული მსჯელობა (ფიზ.საბ.2, 3, 4, 9, 10, 11);
- განსაზღვროს ნივთიერების რა თვისებებია გასათვალისწინებელი ოპტიკური ხელსაწყოების დამზადების პროცესში (ფიზ.საბ.1);
- ოპტიკური მოვლენების პრინციპების ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.10,11,12).

საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები

საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები სტანდარტის ცნებებს აკავშირებს შედეგებთან.

- როგორ უნდა შევისწავლო ფიზიკური მოვლენები?
- როგორ ჩავატარო კვლევა: დაკვირვება, ექსპერიმენტი?
- რაში და როგორ შეიძლება გამოვიყენო ფიზიკური კანონზომიერებების ცოდნა?
- როგორ გარდაიქმნება ენერგია ერთი სახეობიდან მეორე სახეობად? რატომ არის ენერგია მუდმივი?
- როგორ ურთიერთქმედებენ ბუნებაში არსებული ძალები?
- რა გავლენას ახდენს ნივთიერების აგრეგატული მდგომარეობის ცვლილება ბუნებაში მიმდინარე პროცესებზე?

გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები

სტანდარტის ამ ნაწილში განსაზღვრულია, თუ რა პრინციპების საფუძველზე უნდა წარიმართოს სწავლა-სწავლების პროცესი. ასევე, მოცემულია მოკლე ინსტრუქციები იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა დაიგეგმოს კონკრეტული სასწავლო ერთეულის – თემის სწავლა-სწავლება.

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა შინაგანი ძალების გააქტიურებას.

ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.

გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.

დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლას).

ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

შემოქმედებითი აზროვნება	• ჩანაფიქრის შემოქმედებითად განხორციელება; • ორიგინალური იდეების გამოვლენა და ხორცშესხმა; ახლის შექმნა; • დასმული პრობლემების გადასაჭრელად არასტანდარტული გზების მოძიება; • სწრაფვა გარემოს გარდაქმნა-გაუმჯობესებისკენ; • გამოწვევების მიღება, სასკოლო საქმიანობებში გაბედული ნაბიჯების გადადგმა.
თანამშრომლობა	• სამუშაოს თანაბრად განაწილება და შესრულება ჯგუფური/გუნდური მუშაობის დროს; • მზაობა ჯგუფში/გუნდში სხვადასხვა ფუნქციის შესასრულებლად; • განსხვავებული იდეების, შეხედულებების კონსტრუქციულად განხილვა; • რესურსების, მოსაზრებების, ცოდნის გაზიარება პრობლემათა ერთობლივად გადაჭრის, გადაწყვეტილებათა ერთობლივად მიღების მიზნით.
მეწარმეობა, ინიციატივების გამოვლენა და საქმედ ქცევა	• სწავლა-სწავლების პროცესში ინტერესისა და ცნობისმოყვარეობის გამოვლენა; • ახალი იდეების, მიდგომების, შესაძლებლობების ძიება და მათი განხორციელება სწავლის გაუმჯობესების მიზნით; • მზაობა გამოწვევების მისაღებად, გაბედული ნაბიჯების გადასადგმელად.
დროსა და სივრცეში ორიენტირება	• თანამედროვე რეალობის სივრცესა და დროში გააზრება და ინტერპრეტირება; • მულტიპერსპექტიული ხედვა დროითი და სივრცული ფაქტორების გათვალისწინებით.
სწავლის სწავლა, დამოუკიდებლად საქმიანობა	• აქტივობის/დავალების ღირებულების განსაზღვრა - მოსწავლემ უნდა დაინახოს, რას შესძენს აქტივობის შესრულება, რა პიროვნულ თუ სოციალურ სარგებელს მოუტანს მას; • აქტივობის/დავალების დაგეგმვა - მოთხოვნათა გააზრება და მის შესასრულებლად საჭირო ცოდნის განსაზღვრა; დავალების/აქტივობის მთავარი მიზნის განსაზღვრა; სამუშაოს წარმატებით შესრულების კრიტერიუმების დადგენა; განსახორციელებელი სამუშაოს ეტაპების გამოკვეთა; იმის განჭვრეტა, თუ რა გაუადვილდება, რა გაუძნელდება, რაში დასჭირდება დახმარება; სტრატეგიების მიზანშეწონილად შერჩევა სამუშაოს თითოეული ეტაპისათვის; • სწავლის პროცესის მონიტორინგი - დაფიქრება სწავლის პროცესზე, იმ პირობების და ფაქტორების ამოცნობა, რომლებიც ხელს უწყობს ან აფერხებს წინსვლას, სათანადო ზომების მიღება წინსვლის ხელშესაწყობად; თვითშეფასება ძლიერი და სუსტი მხარების დასადგენად, სუსტი მხარეების გასაძლიერებლად გზების დასახვა; • სოციო-ემოციური მართვა - ნერვიულობის მინიმუმამდე დაყვანა, საჭიროების შემთხვევაში, დახმარების თხოვნა, საკუთარ თავში სიმძნელეთა გადალახვის რესურსების პოვნა; შეცდომების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბება და წინსვლისათვის გამოყენება; • ცალკეული საქმიანობისთვის გამოყოფილი დროის ეფექტიანად გამოყენება.
პასუხისმგებლობა	• სასკოლო საქმიანობებში (სასკოლო ცხოვრებაში) ნაკისრი ვალდებულების შესრულება; • სამუშაოს დადგენილ ვადებში დასრულება და ჩაბარება; • საკუთარი ქცევის მართვა, საკუთარ ქცევებზე პასუხისმგებლობის აღება.

ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	• ელექტრონული ცხრილების გამოყენება მონაცემთა ორგანიზება-წარმოდგენის, მათი დამუშავებისა და ანალიზის მიზნით; • საბუნებისმეტყველო შინაარსის დინამიური, ვირტუალური სიმულაციების მიზნობრივად გამოყენება; • კვლევითი სამუშაოების ოქმებისა და ანგარიშების შექმნა ტექსტურ რედაქტორებში; • ციფრული ფორმატის პრეზენტაციების მომზადება სხვადასხვა მულტიმედიური ელემენტების (ტექსტი, გამოსახულება, აუდიო, ვიდეო, ანიმაცია) გამოყენებით; • ქსელური ძიება.
წიგნიერება	• ეპირი და წერითი მეტყველების გზით ინფორმაციის მიღების, დამუშავების, გააზრების, სისტემაში მოყვანის, გაანალიზება-ინტერპრეტირებისა და წარდგენა-გაზიარების უნარი.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

სტანდარტზე დაყრდნობით იგეგმება წლიური პროგრამები, რომლებიც გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს. წლიური პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა. სკოლას შეუძლია გამოიყენოს რეკომენდებული წლიური პროგრამა ან თავად დასახოს სტანდარტის მიღწევის გზები. წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემების საშუალებით.

სასწავლო თემა იგეგმება შემდეგი კომპონენტების გამოყენებით:

სასწავლო თემა
სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.
საგნობრივი საკითხები
წლიური თემების ფარგლებში გამოიყოფა საგნობრივი საკითხები. საგნობრივი საკითხების სწავლება თვითმიზანს არ წარმოადგენს.
საგნობრივი საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები
ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.

თემატური საკვანძო შეკითხვები

თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი კითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა:

- მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად;
- სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა;
- თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მათემატიკურ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.

აქტივობები

მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.

კომპლექსური/პროექტული დავალებათა იდეების ჩამონათვალი

კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

როგორ აიგება სასწავლო თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრესი ორიენტირებია სტანდარტის შედეგები. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. ცნებებსა და შედეგებზე დაყრდნობით განისაზღვრება მკვიდრი წარმოდგენები, საკვანძო კითხვები და შეფასების ინდიკატორები.

სასწავლო თემის სწავლა-სწავლების მიზნით შემდეგ ეტაპზე უნდა განისაზღვროს საგნობრივი საკითხები, რესურსები, დავალებების ტიპები/ნიმუშები გაგების, გააზრების, განმტკიცებისა და შეჯამების მიზნით. ასევე მნიშვნელოვანია განისაზღვროს იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური

დავალებებისთვის, რადგან მხოლოდ კომპლექსური დავალებების საშუალებით შეიძლება გამოვლინდეს, რამდენად დაეუფლა მოსწავლე თემის ფარგლებში ასათვისებელ ცოდნა-უნართა ერთობლიობას და რამდენად ახერხებს მათ ფუნქციურად გამოყენებას.

სასწავლო თემის აგების ბიჯები

ნაბიჯი 1. მკვიდრი წარმოდგენების დადგენა	
ნაბიჯი 2. თემატური საკვანძო კითხვების დასმა	
ნაბიჯი 3. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა	
ნაბიჯი 4. თემატური საკითხების განსაზღვრა	
ნაბიჯი 5. აქტივობებისა და მიმდინარე დავალებების დაგეგმვა და რესურსების შერჩევა	
ნაბიჯი 6. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების შემუშავება	

საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების სწავლების მნიშვნელოვანი მიდგომები

გაკვეთილებზე მოსწავლეები ხშირად სვამენ „რატომ“ კითხვებს. სწავლების პროცესი ისე უნდა წარმართოს, რომ ამ კითხვების დიდი ნაწილი შეიცვალოს „როგორ“ კითხვებით. „როგორ“ კითხვები ბევრად უფრო ამძაფრებს კვლევის წინაპირობას, ვიდრე „რატომ“ კითხვები. გაკვეთილის დაწყებისთანავე მასწავლებელმა მოსწავლეებში უნდა აღძვრას ინტერესი საკითხისა თუ თემის ირგვლივ, გაზარდოს მოტივაცია. მხოლოდ ამის შემდეგ უჩნდებათ მოსწავლეებს დამატებითი კითხვები, თუ „როგორ“ და „რატომ“ წარმოიშვა ესა თუ ის ფენომენი. საწყისი შეკითხვა შეიძლება მოდიოდეს მოსწავლისაგან, მასწავლებლისაგან, სახელმძღვანელოდან, ინტერნეტიდან ან რაიმე სხვა წყაროდან. კითხვის განსაზღვრაში მასწავლებელი გადამწყვეტ როლს ასრულებს. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მასწავლებლის როლი იმ შემთხვევაში, თუ კითხვა მოსწავლეებმა უნდა ჩამოაყალიბონ. ამა თუ იმ თემასთან დაკავშირებით კითხვების შერჩევის დროს მასწავლებელი უნდა დაეყრდნოს მოსწავლეების წინარე ცოდნას და გამოცდილებას. მასწავლებელმა ისიც უნდა გაითვალისწინოს, რომ მოსწავლეების მიერ დასმული კითხვა გამომდინარეობს მათივე დაკვირვებებით მიღებული ინფორმაციიდან, ამდენად, პასუხიც მათ ცოდნასა და განვითარების დონეს უნდა შეესაბამებოდეს. კვლევა მოსწავლეებისათვის საინტერესო ხდება მაშინ, თუ ის მათთვის

მნიშვნელოვან და საინტერესო საკითხს ეფუძნება, რომელსაც აქვს კავშირი ყოველდღიურ ცხოვრებასთან.

საბუნებისმეტყველო მეცნიერების სტანდარტის მოთხოვნების მისაღწევად აუცილებელია, მოსწავლე ჩართული იყოს კვლევა-ძიების პროცესებში და ჰქონდეს უწყვეტი პრაქტიკა. მოსწავლეები კვლევის არსს ვერ იგებენ მხოლოდ ტერმინების, მაგალითად, ჰიპოთეზა – დასწავლით, ან სხვადასხვა პროცედურის, მაგალითად, მეცნიერული კვლევის ეტაპების – დამახსოვრებით. მოსწავლე თვითონ უნდა იყოს ჩართული პროცესში. მაგ., თვითონ განსაზღვროს კვლევის ეტაპები, რათა უფრო ღრმად ჩასწვდეს მის არსს. ამასთან, კვლევა-ძიებითი აქტივობების მხოლოდ ჩატარება არ კმარა. კვლევა-ძიება და მისი შედეგების გააზრება ერთდროულად უნდა ხდებოდეს. სწავლა-სწავლების ახალი მიდგომა მოითხოვს მოსწავლეების ჩართვას მეცნიერული ცოდნის შეფასებაში. კვლევაში ჩართულმა მოსწავლეებმა და მასწავლებელმა უნდა დასვან შემდეგი კითხვები:

- რა ხდება, რა მოვლენა ან პროცესი მიმდინარეობს?
- მოვლენის/პროცესის რა მახასიათებლები გვაქვს?
- რომელი მახასიათებლები არ გვჭირდება?
- რა სახის ცვლადები გვაქვს?
- პასუხობს თუ არა მიღებული მონაცემები კვლევის მიზანს?
- რა ახსნა შეიძლება მოვუძებნოთ ამ მონაცემებს?
- რით სჯობს ერთი რომელიმე ახსნა დანარჩენებს?

საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების სწავლების პროცესში პრაქტიკული სამუშაოს გამოყენებას ფუნდამენტური როლი ენიჭება. მნიშვნელოვანია, რომ მასწავლებელმა შეძლოს კლასში პრაქტიკული სამუშაოს ეფექტიანი წარმართვა და უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფა. პრაქტიკული სამუშაოს დამთავრების შემდეგ კი დიდი მნიშვნელობა ენიჭება სამუშაოს შედეგების განხილვისა და შეჯამების მიზნით დისკუსიის წარმართვას.

მიზნების გათვალისწინებით, სწავლების დროს შეიძლება გამოყენებული იყოს შემდეგის სახის პრაქტიკული სამუშაოები:

- სადემონსტრაციო ცდა – პრაქტიკული სამუშაოები, რომელთა მიზანია კონკრეტული მეცნიერული მოვლენის ილუსტრირება;
- გასავარჯიშებელი პრაქტიკული სამუშაოები – სავარჯიშოები, რომლებიც ექსპერიმენტების ჩატარების ტექნიკას, ხელსაწყოების მოხმარების პრაქტიკული უნარ-ჩვევების განვითარებას ემსახურება;
- კვლევა-ძიებითი პრაქტიკული სამუშაოები - მათი მიზანია, მოსწავლეებმა ისწავლონ კვლევა, ნაბიჯ-ნაბიჯ მიყვანენ კვლევის ციკლის ეტაპებს. გამოიყენონ გასავარჯიშებელი პრაქტიკული სამუშაოების დროს მიღებული ცოდნა და უნარები.

- პრობლემის გადაჭრაზე ორიენტირებული პრაქტიკული სამუშაოები გულისხმობს ისეთ აქტივობებს, სადაც მოსწავლეებს რეალური ობიექტებით მანიპულირების გზით უწევთ პრობლემის გადაჭრა - პრაქტიკული გამოსავლის მოძებნა.

სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია ზრუნვა მეტაკოგნიციის უნარების განვითარებაზე, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და მისი შესრულებისას „ხმამაღლა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს ეს აქტივობა (მაგ., კარგად გავეცნოთ პირობას და დავაკვირდეთ, რას მოითხოვს იგი; აქვს თუ არა პირობას თანხმობები მასალა და მისთვის);

წინმსწრები მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფურად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.), ასევე სტრატეგიები, რომლებსაც გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ნამუშევრები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ (ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებს და აუმაღლებს სწავლის ქმედუნარიანობას.

დ) შეფასება

საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშესაწყობად უპირატესობა უნდა მიენიჭოს განმავითარებელ შეფასებას, რომელიც აფასებს მოსწავლეს თავის წინარე შედეგებთან მიმართებით, ზომავს ინდივიდუალურ წინსვლას და, ამდენად, აძლევს მოსწავლეს ცოდნის ეტაპობრივი კონსტრუირების საშუალებას.

მნიშვნელოვანია, მოსწავლე თავად იყოს ჩართული განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითადი მიზანია მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვას შეასწავლის.

შემაჯამებელი (განმავითარებელი და განმსაზღვრელი) შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისთვის გამოიყენება კომპლექსური, კონტექსტის მქონე დავალებები, რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას. ამ დავალებათა შესაფასებლად შეფასების რუბრიკა, ანუ კრიტერიუმების ბადე გამოიყენება.

მოსწავლეს თითოეული სასწავლო თემის დამუშავების შემდეგ ევალება შემაჯამებელი დავალების წარმოდგენა. შემაჯამებელი დავალებების მინიმალური რაოდენობა წლის განმავლობაში სავალდებულო სასწავლო თემების რაოდენობას ემთხვევა.

ტიპობრივი დავალებები შემაჯამებელი შეფასებისათვის

სტანდარტის მოთხოვნათა მიღწევის შესაფასებლად რეკომენდებულია შემაჯამებელ დავალებათა მრავალფეროვანი ფორმების გამოყენება. შემაჯამებელის დავალება უნდა იძლეოდეს იმ ცოდნისა და უნარების სრულფასოვნად შეფასების საშუალებას, რომლის დაუფლებასაც ემსახურებოდა სწავლების პროცესი.

საბუნებისმეტყველო საგნების შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები შეიძლება იყოს: ტესტი, მოდელირება, პროექტი, პრეზენტაცია, პრობლემის გადაჭრაზე დაფუძნებული დავალებები. ექსპერიმენტის შედეგების ანალიზი, საველე/გასვლითი სამუშაოს ანგარიში და სხვა.

ტესტი - ტესტური დავალებების ერთობლიობა. ტესტური დავალებები შეიძლება იყოს როგორც დახურული, ასევე - ღია. დახურული ტიპის დავალებების ქულების წილი მთლიან ტესტში, სასურველია, არ აღემატებოდეს 30%-ს. ღია ტიპის დავალებები უნდა ამოწმებდეს მოსწავლეების ანალიტიკური აზროვნების უნარებს. სასურველია, ღია ტიპის ტესტურ დავალებებში წამყვანი იყოს კითხვები „რატომ“, „როგორ“. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების ტესტური დავალებები უნდა მოიცავდეს სქემების, ნახატების და ნახაზების წაკითხვის, გაგების და ანალიზის კომპონენტსაც. მოსწავლეს უნდა მოეთხოვებოდეს გრაფიკული მაორგანიზებლებით მოცემული ინფორმაციის წაკითხვა და/ან გრაფიკული მაორგანიზებლების აგება პროცესების აღწერის მიზნით.

კვლევა-ძიებაზე დაფუძნებული დავალებები (მათ შორის ექსპერიმენტული სამუშაოები) - დავალებები, რომლებიც მოითხოვენ მოსწავლეების ჩართვას როგორც პრაქტიკულ კვლევით აქტივობებში, ისე მონაცემების დამუშავების, ანალიზის ინტერპრეტაციაში.

მოდელირება - პროცესის, მოვლენის, ობიექტის ანალოგის გამოყენება ან/და შექმნა. მოდელი შეიძლება იყოს როგორც ორგანიზმილიებიანი (სამეცნიერო ნახატი/ნახაზის შექმნა), ასევე სამგანზომილებიანი. მნიშვნელოვანია, რომ მოსწავლეებმა შეძლონ ახსნან მოდელის კომპონენტების ფუნქციები, მოდელის დახმარებით აღწერონ პროცესები, მოდელი შექმნან გარკვეული პრობლემის გადასაჭრელად. აუცილებელია მოსწავლეებმა იმსჯელონ მოდელის შეზღუდვებზე (მაგ., ატომის სიბრტყეზე გამოსახული სქემა არასრულფასოვნად აჩვენებს როგორ მოძრაობენ ელექტრონები ატომბირთვის გარშემო).

პრობლემის გადაჭრაზე დაფუძნებული დავალებები - შესრულებული სამუშაო უნდა მოიცავდეს, პრობლემის განსაზღვრას, ანალიზს, პრობლემის გადაჭრის ოპტიმალური გზის შერჩევას და პრობლემის გადაჭრას. პრობლემის გადაჭრაზე დაფუძნებული დავალება უნდა იძლეოდეს ალტერნატიული გადაჭრის გზების არსებობის შესაძლებლობას.

პროექტი - შესრულებული სამუშაო უნდა მოიცავდეს პრობლემის/საკითხის ანალიზს; პრობლემის/საკითხის ირგვლივ შეგროვებული ინფორმაციის ანალიზს, პროექტის დაგეგმვის და შესრულების (აქტივობების) აღწერას, დასკვნებს, პროექტის საბოლოო პროდუქტს.

პრეზენტაცია - შესრულებული ნაშრომის წარდგენა აუდიტორიის წინაშე. მნიშვნელოვანია, რომ პრეზენტაცია არ უნდა იყოს მოძიებული ინფორმაციის წარდგენა. საპრეზენტაციო დავალება უნდა იძლეოდეს საშუალებას, თითოეულმა მოსწავლემ/ჯგუფმა წარმოადგინოს საკუთარი ორიგინალური გადაწყვეტილება, ანალიზი, შეფასება ან სხვა.

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი განმსაზღვრელი შეფასებისათვის განკუთვნილი დავალება

- თითოეულ დავალებას უნდა ახლდეს პირობა და დავალების პირობის შესაბამისი შეფასების რუბრიკა;
- დავალების შეფასების რუბრიკა, სტანდარტის შედეგების გარდა, უნდა ეფუძნებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის გამჭოლ უნარებსა და ღირებულებებს;
- 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე;

შეფასების რუბრიკის ნიმუში

დავალება/აქტივობა: ექსპერიმენტის დაგეგმვა და ჩატარება		
შეფასების კრიტერიუმები	ქულები	კომენტარი
1. კვლევის მიზნის განსაზღვრა და ჰიპოთეზის ჩამოყალიბება	0-1	
2. ექსპერიმენტის დაგეგმვა (ეტაპების განსაზღვრა, ცვლადების დადგენა შესაბამისი რესურსების შერჩევა)	0-2	
3. მონაცემების შეგროვება და ორგანიზება	0-1	
4. მონაცემების ანალიზი, დასკვნების გამოტანა	0-2	
o სამუშაოს წარდგენა/პრეზენტაცია	0-2	
6. ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	0-1	
7. ძალისხმევა	0-1	

გ) ქიმია

შესავალი

საბაზო საფეხურის ქიმიის სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები;
- დ) შეფასება.

საგან „ქიმიის“ სწავლა-სწავლება გულისხმობს ატომისა და ნივთიერებების აგებულების, პერიოდული ცხრილის ორგანიზების, ქიმიური პროცესების ზოგადი კანონზომიერებების და არაორგანულ და ორგანულ ნაერთთა სხვადასხვა კლასის წარმომადგენლების თვისებების შესწავლას, გარემოს დაცვისა და უსაფრთხოების წესების დაცვის მნიშვნელობის გააზრებას.

საგნის სწავლა-სწავლებისას მოსწავლე ჩართული იქნება აქტივობებში, რომლებიც მას მოვლენების არსის გაგებაში, ახალი ცოდნის შექმნასა და ამ ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენებაში დაეხმარება.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

ქიმიის სწავლა-სწავლება მიზნად ისახავს, მოსწავლეს:

- გაუჩნდეს ინტერესი გარემომცველ სამყაროში მიმდინარე ქიმიური პროცესების შესწავლის მიმართ;
- შეეძლოს ქიმიური კანონზომიერებების გაანალიზება;
- შეეძლოს გარემოში მიმდინარე ქიმიური პროცესების ურთიერთდაკავშირება და მათი ერთიანობის აღქმა;
- გაუჩნდეს გარე სამყაროს მიმართ მზრუნველობის განცდა;
- გამოუმუშავდეს კვლევითი უნარ-ჩვევები (ექსპერიმენტის დაგეგმვა, განხორციელება და წარდგენა);
- შესძინოს ქიმიის დარგობრივი ენით ოპერირების უნარი.

ამ მიზნებზე მუშაობით ქიმია თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიისა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა და ღირებულებების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში.

ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და პასუხობს შეკითხვას: რა უნდა შეეძლოს მოსწავლეს ქიმიაში საბაზო საფეხურის ბოლოს.

ეს შედეგები ჯგუფდება სამ მიმართულებად:

- **ქიმიური მოვლენები** - გულისხმობს ქიმიის ძირითადი კონცეფციების გააზრებას; ქიმიური მოვლენების აღწერასა და მათ შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების დამყარებას; საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებისათვის საერთო ცნებებზე (ნივთიერება და მატერია, სტრუქტურა და ფუნქცია, ენერგია და ენერგიის გარდაქმნა, სისტემები და ურთიერთქმედებები, მდგრადობა და

ცვლილებები) წარმოდგენების ჩამოყალიბებას; გარემოს დაცვისა და მდგრადი განვითარების მნიშვნელობის გააზრებას.

- **მეცნიერული კვლევა-ძიება** - გულისხმობს მოსწავლის ჩართვას მარტივი ექსპერიმენტებისა და ცდების დაგეგმვასა და განხორციელებაში; კვლევითი უნარების (დაკვირვება, მონაცემების გაანალიზება/წარდგენა, არგუმენტირებული მსჯელობა, დასკვნების გამოტანა) განვითარებას;
- **მეცნიერება და ტექნოლოგიები** - გულისხმობს საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების გამოყენებითი ასპექტების აღქმას; საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებისა და ტექნოლოგიების მიღწევების გავლენის გაცნობიერებას საზოგადოებასა და გარემოზე; მნიშვნელოვანი სამეცნიერო აღმოჩენების შეფასებას; გააზრებას, რომ მეცნიერული შეხედულებები და მოსაზრებები ვითარდება და შეიძლება შეიცვალოს დროთა განმავლობაში.

სტანდარტის შინაარსი განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებების, თემებისა და საგნობრივი საკითხების სახით.

ცნებების სახით განსაზღვრულია ის ცოდნა, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. ცნებები შედეგებთან ერთად უნდა დამუშავდეს მოსწავლისთვის ნაცნობ კონტექსტებში. ეს კონტექსტები **სავალდებულო თემების** სახითაა წარმოდგენილი.

თითოეულ თემას ახლავს საკითხები და შეფასების ინდიკატორები. **საკითხები** აკონკრეტებს თემას, **შეფასების ინდიკატორები** კი განსაზღვრავს, თუ რა უნდა შეფასდეს კონკრეტულ თემაში (თითოეულ ინდიკატორთან მითითებულია მასთან დაკავშირებული შედეგის/შედეგების ინდექსი).

ინდექსების განმარტება

საბაზო საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **ქიმ.საბ.1.**:

„**ქიმ.**“ – მიუთითებს საგანს „ქიმია“;

„**საბ.**“ – მიუთითებს საბაზო საფეხურს

„**1**“ – მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

	ქიმიის სტანდარტის შედეგები (VIII-IX კლასები)	
შედეგების ინდექსები	მიმართულება: ქიმიური მოვლენები მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	ცნებები
ქიმ.საბ.1.	ნივთიერებათა კლასიფიცირება მათი შედგენილობის, ფიზიკური და ქიმიური თვისებების მიხედვით;	ნივთიერება

ქიმ.საბ.2.	ნივთიერებათა თვისებების დაკავშირება მათი მოლეკულების შედგენილობაში შემავალი ატომების ელექტრონულ აღნაგობასთან და ქიმიური ბმის ხასიათთან;	ქიმიური ბმა
ქიმ.საბ.3.	ელემენტთა პერიოდული ცხრილის ორგანიზების პრინციპის გამოყენება კონკრეტული ამოცანების გადაჭრისთვის;	მოლეკულათშორისი კავშირები
ქიმ.საბ.4.	ფიზიკური და ქიმიური თვისებებისა და მოვლენების დახასიათება, ერთმანეთისგან განსხვავება და სხვადასხვა სახის ქიმიური რეაქციის აღწერა;	ელემენტთა პერიოდულობის ცხრილი
ქიმ.საბ.5.	ფიზიკური და ქიმიური მოვლენების რაოდენობრივი დახასიათება.	ნაერთთა კლასები
	მიმართულება: მეცნიერული კვლევა-ძიება მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	ფიზიკური მოვლენა, ქიმიური მოვლენა, ქიმიური რეაქცია
ქიმ.საბ.6.	ქიმიური პროცესების კვლევის მიზნით კვლევის დაგეგმვა;	
ქიმ.საბ.7.	ქიმიური მოვლენების კვლევისათვის საჭირო პროცედურების განხორციელება;	ნივთიერებათა რაოდენობრივი მახასიათებლები
ქიმ.საბ.8.	თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების სხვადასხვა ფორმით ჩაწერა და ორგანიზება; მონაცემების ორგანიზებისთვის ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება;	კვლევა
ქიმ.საბ.9.	მონაცემების გაანალიზება და არგუმენტირებული მსჯელობის საფუძველზე დასკვნების გამოტანა;	აღმოჩენა, თეორია, კანონი, ტექნოლოგია;
ქიმ.საბ.10.	მოდელის შექმნა და გამოყენება ქიმიური პროცესის, მოვლენის, ნაერთების გარდაქმნის საჩვენებლად;	მდგრადი განვითარება.
ქიმ.საბ.11.	კვლევის ჩატარებისას უსაფრთხოების წესების დაცვა.	
	მიმართულება: მეცნიერება და ტექნოლოგიები მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
ქიმ.საბ.12.	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების და ტექნოლოგიების მიღწევების შეფასება მდგრადი განვითარების პრინციპების თვალსაზრისით;	
ქიმ.საბ.13.	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების და ტექნოლოგიების მიღწევების ყოველდღიურობასთან დაკავშირება;	
ქიმ.საბ.14.	საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების სხვადასხვა პროფესიასთან დაკავშირება.	

თემებისა და ცნებების დამაკავშირებელი ცხრილი

ცხრილში მოცემულია სავალდებულო თემები, რომლებიც უნდა ისწავლებოდეს VII-დან IX კლასის ჩათვლით. ასევე, მოცემულია ცნებები, რომლებიც ყველა თემის ფარგლებში უნდა დამუშავდეს.

სავალდებულო თემები:	ცნებები

წყალი, ხსნარები	ნივთიერება ელემენტი, ატომი, მოლეკულა, თვისება, ნარევი, ნაერთი ქიმიური ზმა იონური, კოვალენტური და მეტალური მოლეკულათშორისი კავშირები ელემენტთა პერიოდულობის ცხრილი ნაერთთა კლასები არაორგანულ ნაერთთა კლასები (ოქსიდი, მჟავა, ფუძე/ტუტე, მარილი); ორგანულ ნაერთთა კლასები. ფიზიკური მოვლენა, ქიმიური მოვლენა, ქიმიური რეაქცია ქიმიური თვისება, ფიზიკური თვისება ნივთიერებათა რაოდენობრივი მახასიათებლები ფარდობითი ატომური და მოლეკულური მასები, მასური წილი, მოლი, მოლური მასა, მოლური მოცულობა; კვლევა კვლევის მეთოდი (ცდა, ექსპერიმენტი, გამოკითხვა, ინტერვიუ); დაგეგმვა-განხორციელება (საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, პროცედურა, უსაფრთხოება, რესურსი, ცვლადი (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული), მონაცემი, მონაცემთა ორგანიზება, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა, მოდელი). აღმოჩენა, თეორია, კანონი, ტექნოლოგია; მდგრადი განვითარება.
ჰაერი	
ელემენტების ორგანიზების პრინციპი	
ნივთიერებათა მრავალფეროვნება	
ნავთობი და მისი პროდუქტები; ბუნებრივი აირი	
ნახშირწყალბადების ფუნქციური ნაწარმები	

თემების, საკითხებისა და შეფასების ინდიკატორების დამაკავშირებელი ცხრილები

თითოეულ ცხრილში მოცემულია თემის დასახელება, თემის შესაბამისი საკითხები, რომლებიც აზუსტებს თემას. შეფასების ინდიკატორებში ნაჩვენებია, თუ როგორ რეალიზდება შედეგები კონკრეტულ თემაში.

თემა: წყალი, ხსნარები

საკითხთა მინიმუმი:

1. წყლის ფიზიკური თვისებები, ქიმიური შედგენილობა;
2. ნივთიერების შედგენილობის მუდმივობის კანონი;
3. ნივთიერებათა წყალში ხსნადობა;
4. ხსნართა ნაჯერობა და კონცენტრაცია.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- წყლის ფიზიკური და ქიმიური თვისებების, სხვადასხვა ნივთიერების წყალში ხსნადობაზე გამოთქმული ვარაუდის ექსპერიმენტულად შესწავლა (ქიმ.საბ.1,4,6,7,8,9,11,12,13);
- წყლის ფიზიკური თვისებების ახსნა ატომის აგებულების და მოლეკულათშორისი კავშირების საფუძველზე (ქიმ.საბ.2,6,7,8,11);
- სივრცითი მოდელების შექმნის სხვადასხვა საშუალების გამოყენებით მარტივ და რთულ ნივთიერებებს შორის განსხვავების ჩვენება, წყლისა და სხვა ნივთიერებების ფიზიკური და ქიმიური გარდაქმნების ახსნა, ნაერთთა ქიმიური ფორმულების შედგენა ვალენტობის საფუძველზე (ქიმ.საბ.2,4,10);
- პრობლემის გადაჭრა წყლის თვისებების, შედგენილობის მუდმივობის, ნარევის კომპონენტებად დაყოფის ხერხების, სხვადასხვა ტიპის რეაქციების, ხსნარებში ნივთიერებების მასური წილების გამოთვლის გამოყენებით (ქიმ.საბ.1,2,3, 4,5);
- წყლის ფიზიკური და ქიმიური თვისებების, შედგენილობის მუდმივობის, ხსნარების მნიშვნელობის შეფასება ადამიანის ყოფა-ცხოვრებასა და ბუნებაში, წყლის რაციონალურად გამოყენების მნიშვნელობაზე მსჯელობა (ქიმ.საბ.4,12,13);
- ადამიანის საქმიანობის სხვადასხვა სფეროს/ პროფესიის დაკავშირება წყლის ფიზიკური და ქიმიური თვისებების ცოდნის გამოყენებასთან (ქიმ.საბ.4,14).

დაზუსტება - ამ ეტაპზე არ განიხილება ქიმიური ბმები, ვიხილავთ მხოლოდ წყლის მოლეკულებს შორის. მოქმედ მოლეკულათშორის ძალას.

თემა: ჰაერი

საკითხთა მინიმუმი:

1. ჰაერის შედგენილობა;
2. ჰაერში ჟანგბადის მოცულობითი წილის განსაზღვრა;
3. ჟანგბადის ალოტროპული სახესხვაობები;
4. წვისა და ჟანგვის რეაქციები.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ჰაერის შედგენილობაში შემავალი მარტივი და რთული ნივთიერებების ფიზიკური და ქიმიური თვისებების ექსპერიმენტულად შესწავლა (ქიმ.საბ.1,4,6,7,8,9,11,12,13);
- ჰაერის შედგენილობაში შემავალი მარტივი და რთული ნივთიერებების თვისებების ახსნა ატომის აგებულების საფუძველზე (ქიმ.საბ.2,6,7,8,9,11);
- სივრცითი მოდელების შექმნის სხვადასხვა საშუალების გამოყენებით ჰაერის შედგენილობაში შემავალი ნივთიერებების გარდაქმნების ახსნა, ქიმიური პროცესების აღწერა (ქიმ.საბ.2,4,10);
- პრობლემის გადაჭრა ნარევის კომპონენტებად დაყოფის ხერხების, ჰაერის შედგენილობაში შემავალი ნივთიერებების ქიმიური და ფიზიკური თვისებების, გამოთვლების გამოყენებით (ქიმ.საბ.1,2,3,4,5);
- ჰაერის შედგენილობაში შემავალი ნივთიერებების მონაწილეობით მიმდინარე ქიმიური გარდაქმნების დახასიათება, ქიმიური რეაქციის ნიშნების ამოცნობა, შესაბამისი ქიმიური რეაქციის ტოლობის შედგენა მასის მუდმივობის კანონის საფუძველზე, სხვადასხვა სახის (მაგ., წვის, ჟანგვის) ქიმიური რეაქციების აღწერა ყოველდღიურობასთან კავშირში (ქიმ.საბ.1,4, 12, 13);
- ჰაერის მნიშვნელობის შეფასება ადამიანის ყოფა-ცხოვრებასა და ბუნებაში, დაბინძურებისგან მისი დაცვის აუცილებლობაზე მსჯელობა (ქიმ.საბ.4, 12, 13);
ადამიანის საქმიანობის სხვადასხვა სფეროს/ პროფესიის დაკავშირება ჟანგბადის, აზოტის, ნახშირორჟანგის, ინერტული აირების და სხვა ნივთიერებების თვისებების ცოდნის გამოყენებასთან (ქიმ.საბ.4, 14).

თემა: ელემენტების ორგანიზების პრინციპი

საკითხთა მინიმუმი:

1. ატომის
შედგენილობა და ელექტრონული აღნაგობა (შრეები)
2. ელექტრონების განაწილება ატომებში
3. მეტალები და არამეტალები. მათი ნაერთების კლასიფიცირება (ცნებების დონეზე), pH*.
ნეიტრალიზაციის რეაქციის არსი
4. ქიმიური ელემენტების პერიოდულობის კანონი და ცხრილი.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ელემენტების, მათ შორის, მეტალების/არამეტალების და მათი მნიშვნელოვანი ნაერთების თვისებების დახასიათება პერიოდულ სისტემაში ელემენტთა მდებარეობის საფუძველზე (ქიმ.საბ.1,4,6,7,8,9,11,12,13);
- ოქსიდების/მჟავების/ფუძეების/მარილების მნიშვნელოვანი წარმომადგენლების დასახელება, ქიმიური თვისებების ექსპერიმენტულად შესწავლა; ინდიკატორების გამოყენებით pH-ის განსაზღვრა* (ქიმ.საბ.1,4,6,7,8,9,11,12,13);
- ნივთიერებების თვისებების ახსნა ატომის ელექტრონული აღნაგობის საფუძველზე (ქიმ.საბ.2,6,7,8, 9,11);
- სივრცითი მოდელების შექმნა სხვადასხვა საშუალების გამოყენებით; სხვადასხვა ელემენტის ატომის აღნაგობის დემონსტრირება და დახასიათება (ქიმ.საბ.2,4,10);
- პრობლემის გადაჭრა ელემენტების თვისებების, მათი ატომის აგებულების, სხვადასხვა ტიპის რეაქციების, გამოთვლების (ფარდობითი ატომური და მოლეკულური მასები, ნაერთში ელემენტის მასური წილი, მოლი, მოლური მასა, ავოგადროს კანონი, ფარდობითი სიმკვრივე, გაანგარიშებები ქიმიური რეაქციების ტოლობების საფუძველზე) გამოყენებით (ქიმ.საბ.1,2,3, 4, 6, 10, 11, 12,12, 14);
- ელემენტების მნიშვნელობის შეფასება ადამიანის ყოფა-ცხოვრებასა და წარმოებაში მათი გამოყენების თვალსაზრისით (ქიმ.საბ.4,12,13);
ადამიანის საქმიანობის სხვადასხვა სფეროს/პროფესიის დაკავშირება ელემენტთა პერიოდულობის სისტემის ორგანიზების ცოდნის გამოყენებასთან (ქიმ.საბ.4,14).

დაზუსტება: * - ამ ეტაპზე მოსწავლეს მოეთხოვება სხვადასხვა ხსნარის მჟავიანობის (pH-ის) განსაზღვრა ინდიკატორების გამოყენებით.

თემა: ნივთიერებათა მრავალფეროვნება

საკითხთა მინიმუმი:

1. ქიმიური რეაქციების ტიპები: შეერთების, დაშლის, მიმოცვლის, ჩანაცვლების;
2. ქიმიური რეაქციების სითბური ეფექტი (ენერგიის გამოყოფა ან შთანთქმა). ეგზოთერმული და ენდოთერმული რეაქციები;
3. ქიმია და ეკოლოგია: მჟავა წვიმები, მათი გამომწვევი მიზეზები და მათი თავიდან აცილების გზები. გლობალური დათბობა, სათბურის ეფექტი, ოზონის ხვრელი;
4. წიაღისეულის მოპოვება მდგრადი განვითარების თვალსაზრისით.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ნაერთთა სხვადასხვა კლასის წარმომადგენლების შედარება ატომის აგებულებისა და მათში არსებული ქიმიური ბმების (იონური, კოვალენტური და მეტალური), ოქტეტის წესის საფუძველზე (ქიმ.საბ. 2,6,7,8,9,11);
- სივრცითი მოდელების შექმნის სხვადასხვა საშუალების გამოყენებით ნაერთთა სხვადასხვა კლასის წარმომადგენელთა ქიმიური გარდაქმნების ახსნა, ნაერთთა კლასებს შორის კავშირების ჩვენება (ქიმ.საბ.2, 4, 10);
- პრობლემის გადაჭრა ნაერთთა სხვადასხვა კლასის წარმომადგენელთა თვისებების ცოდნის, სხვადასხვა ტიპის რეაქციების, გამოთვლების (ფარდობითი და მოლეკულური ატომური მასები, ნაერთში ელემენტის მასური წილი, მოლი, მოლური მასა, ავოგადროს კანონი, ფარდობითი სიმკვრივე, გაანგარიშებები ქიმიური რეაქციების ტოლობების საფუძველზე) გამოყენებით (ქიმ.საბ.1,2,3, 4, 6, 10, 11, 12,12, 14);
- სხვადასხვა კლასის ნაერთთა მნიშვნელობის, ქიმიური გარდაქმნების ტიპების შეფასება ადამიანის ყოფა-ცხოვრებასა და წარმოებაში მათი გამოყენების თვალსაზრისით. ქიმიური გარდაქმნების მნიშვნელობის შეფასება გარემოს დაბინძურებისა და მის წინააღმდეგ ბრძოლის კუთხით. არაორგანული ნაერთების რაციონალურად გამოყენებაზე მსჯელობა (ქიმ.საბ.4,12,13);
- ადამიანის საქმიანობის სხვადასხვა სფეროს/პროფესიის დაკავშირება სხვადასხვა კლასის ნაერთთა ქიმიური თვისებების, ქიმიური რეაქციების ტიპების ცოდნის გამოყენებასთან (ქიმ.საბ.4,14).

დაზუსტება - მოსწავლეებს მოეთხოვებათ კოვალენტური ბმა ზოგადად, და არა პოლარული და არაპოლარული ბმები.

ნაერთთა მიღების ხერხებიდან მოეთხოვებათ:

- ოქსიდების მიღება შესაბამისი მარტივი ნივთიერების წვით;
- ტუტის მიღება შესაბამისი მეტალის ან ოქსიდის წყალთან მოქმედებით;
- ჟანგბადიანი მჟავას მიღება ოქსიდიდან, უჟანგბადოსი - მარტივი ნივთიერებიდან;
- მარილების მიღება ნეიტრალიზაციის რეაქციით, ფუძე და მჟავა ოქსიდების, ფუძისა და მჟავა ოქსიდის, ფუძე ოქსიდისა და მჟავას, მარილისა და მჟავას ურთიერთქმედებით.

თემა: ნავთობი და მისი პროდუქტები; ბუნებრივი აირი

საკითხთა მინიმუმი:

1. ორგანული ნაერთების აღნაგობის თეორია;
2. ორგანული ნაერთების კლასიფიკაცია: ნახშირწყალბადები და ფუნქციური ნაერთები;
3. ნახშირწყალბადების კლასიფიკაცია: ალკანები, ციკლოალკანები, ალკენები, ალკინები, არენები;
4. პოლიმერი, მონომერი, ელემენტარული რგოლი, პოლიმერიზაციის ხარისხი;
5. პოლიმერების როლი ბუნებაში და ადამიანის ყოფაში.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ნახშირწყალბადების თვისებების ექსპერიმენტულად შესწავლა (მაგ., უჯერი ნახშირწყალბადების აღმოჩენა ბრომიანი წყლით, წვის რეაქცია), შესაბამისი ქიმიური რეაქციების* აღწერა (ქიმ.საბ.1,4,6,7,8,9,11,12,13);
- ნახშირწყალბადების მრავალფეროვნების ახსნა ნახშირბადის ატომის თავისებურებების, ამ ნაერთებში არსებული ბმების საფუძველზე, ჰომოლოგიური რიგის პირველი 7 წევრის მაგალითზე ნომენკლატურის, ჰომოლოგიური სხვაობისა და იზომერიის ცნების (ჯაჭვის, ჯერადი ბმების მდებარეობის, ცის- და ტრანს- იზომერია) არსის ჩვენება (ქიმ.საბ. 2,6,7,8,9,11);
- სივრცითი მოდელების შექმნის სხვადასხვა საშუალების გამოყენებით ნახშირწყალბადების შედგენილობის, თვისებების და შესაბამისი რეაქციების აღწერა (ქიმ.საბ.2,4,10);
- პრობლემის გადაჭრა ნახშირწყალბადების თვისებების (წვა, ჩანაცვლების რეაქცია მეთანის მაგალითზე, მიერთების და პოლიმერიზაციის რეაქციები ეთილენის მაგალითზე, ჰიდრირება-დეჰიდრირება) და გამოთვლების გამოყენებით (ქიმ.საბ.1,2,3, 4,5);
- ნავთობისა და ბუნებრივი აირის მოპოვება-გადამუშავების დადებითი და უარყოფითი მხარეების შეფასება, მათ რაციონალურად გამოყენებაზე მსჯელობა (ქიმ.საბ.4,12,13);
- იმ სფეროების დასახელება, რომლებისთვისაც მნიშვნელოვანია გამოყენება (ქიმ.საბ.4,14);
- ადამიანის საქმიანობის სხვადასხვა სფეროს/ პროფესიის დაკავშირება ნავთობისა და ნავთობპროდუქტების გამოყენებასთან (ქიმ.საბ.4,14).

დაზუსტება - ნახშირწყალბადების ქიმიური თვისებები განიხილება მხოლოდ ქიმიური რეაქციების დონეზე, მექანიზმების გარეშე.

თემა: ნახშირწყალბადების ფუნქციური ნაწარმები

საკითხთა მინიმუმი:

1. ფუნქციური ჯგუფის ცნება და ორგანულ ნაერთთა შესაბამისი კლასები და მათი მნიშვნელოვანი წარმომადგენლების გამოყენება;
2. წარმოდგენა ბიოორგანული ნაერთებზე (ნახშირწყლები, ცხიმები და ცილები) და მათი როლი (გლუკოზა, (ფრუქტოზა, სახამებელი, ცელულოზა სტრუქტურული ფორმულების გარეშე).

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ნახშირწყალბადების ფუნქციური ნაწარმების აღმოჩენა ექსპერიმენტულად თვისებითი რეაქციებით (მაგ., სახამებლის - იოდით, ალდეჰიდებისა და გლუკოზის - ვერცხლის სარკის რეაქციით, გლიცერინის - სპილენძის ჰიდროქსიდით), ქიმიური რეაქციების ტოლობების გარეშე (ქიმ.საბ.1,4,6,7,8,9,11,12,13);
- ნახშირწყალბადებსა და მათ ფუნქციურ ნაწარმებს (სპირტები, ალდეჰიდები, კეტონები, კარბონმჟავები, ამინები) შორის კავშირების ჩვენება მოდელების ან/და სქემების გამოყენებით (ქიმ.საბ.2,4,10);
- პრობლემის გადაჭრა ნახშირწყალბადების ფუნქციური ნაწარმების თვისებითი რეაქციების სათანადო ტერმინების ადეკვატურად გამოყენებით (ქიმ.საბ.1,2,3, 4,5);
- ნახშირწყალბადების ფუნქციური ნაწარმების (სპირტები, ალდეჰიდები, კეტონები, კარბონმჟავები, ამინები) მნიშვნელოვანი წარმომადგენლების (ღვინის სპირტის, ეთილენგლიკოლის, გლიცერინის, აცეტონის, ძმარმჟავას, აგრეთვე, წამლების, პლასტმასების, ქსოვილების, საკვების) თვისებების მნიშვნელობის შეფასება ადამიანის ყოფა-ცხოვრებასა და ბუნებაში (ქიმ.საბ.4,12,13);
- ადამიანის საქმიანობის სხვადასხვა სფეროს/პროფესიის დაკავშირება ნახშირწყალბადების ფუნქციური ნაწარმების ფიზიკური და ქიმიური თვისებების ცოდნის გამოყენებასთან (ქიმ.საბ.4,14).

საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები:

საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები სტანდარტის ცნებებს აკავშირებს შედეგებთან.

- როგორ გეხმარებათ ქიმიის შესწავლაში ელემენტთა პერიოდულობის ცხრილი?
- რა განაპირობებს ნივთიერებათა მრავალფეროვნებას?
- რა კავშირია ნივთიერებათა თვისებებსა და მათ გამოყენებას შორის?
- როგორ გამოიყენებთ თანამედროვე ტექნოლოგიების მიღწევებს?
- რაში შეიძლება გამოგვადგეს კვლევითი მიდგომის ცოდნა?
- რატომ და როგორ იცვლებოდა შეხედულება ნივთიერებების აღნაგობაზე დროთა განმავლობაში?

გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები

სტანდარტის ამ ნაწილში განსაზღვრულია, თუ რა პრინციპების საფუძველზე უნდა წარიმართოს სწავლა-სწავლების პროცესი. ასევე, მოცემულია მოკლე ინსტრუქციები იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა დაიგეგმოს კონკრეტული სასწავლო ერთეულის – თემის სწავლა-სწავლება.

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა შინაგანი ძალების გააქტიურებას.

ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.

გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.

დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლას).

ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

შემოქმედებითი აზროვნება	• ჩანაფიქრის შემოქმედებითად განხორციელება; • ორიგინალური იდეების გამოვლენა და ხორცშესხმა; ახლის შექმნა; • დასმული პრობლემების გადასაჭრელად არასტანდარტული გზების მოძიება; • სწრაფვა გარემოს გარდაქმნა-გაუმჯობესებისკენ; • გამოწვევების მიღება, სასკოლო საქმიანობებში გაბედული ნაბიჯების გადადგმა.
თანამშრომლობა	• სამუშაოს თანაბრად განაწილება და შესრულება ჯგუფური/გუნდური მუშაობის დროს; • მზაობა ჯგუფში/გუნდში სხვადასხვა ფუნქციის შესასრულებლად; • განსხვავებული იდეების, შეხედულებების კონსტრუქციულად განხილვა; • რესურსების, მოსაზრებების, ცოდნის გაზიარება პრობლემათა ერთობლივად გადაჭრის, გადაწყვეტილებათა ერთობლივად მიღების მიზნით.
მეწარმეობა, ინიციატივების გამოვლენა და საქმედ ქცევა	• სწავლა-სწავლების პროცესში ინტერესისა და ცნობისმოყვარეობის გამოვლენა; • ახალი იდეების, მიდგომების, შესაძლებლობების ძიება და მათი განხორციელება სწავლის გაუმჯობესების მიზნით; • მზაობა გამოწვევების მისაღებად, გაბედული ნაბიჯების გადასადგმელად.
დროსა და სივრცეში ორიენტირება	• თანამედროვე რეალობის სივრცესა და დროში გააზრება და ინტერპრეტირება; • მულტიპერსპექტიული ხედვა დროითი და სივრცული ფაქტორების გათვალისწინებით.

სწავლის სწავლა, დამოუკიდებლად საქმიანობა	• აქტივობის/დავალების ღირებულების განსაზღვრა - მოსწავლემ უნდა დაინახოს, რას შესძენს აქტივობის შესრულება, რა პიროვნულ თუ სოციალურ სარგებელს მოუტანს მას; • აქტივობის/დავალების დაგეგმვა - მოთხოვნათა გააზრება და მის შესასრულებლად საჭირო ცოდნის განსაზღვრა; დავალების/აქტივობის მთავარი მიზნის განსაზღვრა; სამუშაოს წარმატებით შესრულების კრიტერიუმების დადგენა; განსახორციელებელი სამუშაოს ეტაპების გამოკვეთა; იმის განჭვრეტა, თუ რა გაუადვილებს, რა გაუძნელებს, რაში დასჭირდება დახმარება; სტრატეგიების მიზანშეწონილად შერჩევა სამუშაოს თითოეული ეტაპისათვის; • სწავლის პროცესის მონიტორინგი - დაფიქრება სწავლის პროცესზე, იმ პირობების და ფაქტორების ამოცნობა, რომლებიც ხელს უწყობს ან აფერხებს წინსვლას, სათანადო ზომების მიღება წინსვლის ხელშესაწყობად; თვითშეფასება ძლიერი და სუსტი მხარეების დასადგენად, სუსტი მხარეების გასაძლიერებლად გზების დასახვა; • სოციო-ემოციური მართვა - ნერვიულობის მინიმუმამდე დაყვანა, საჭიროების შემთხვევაში, დახმარების თხოვნა, საკუთარ თავში სიძნელეთა გადალახვის რესურსების პოვნა; შეცდომების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბება და წინსვლისათვის გამოყენება; • ცალკეული საქმიანობისთვის გამოყოფილი დროის ეფექტიანად გამოყენება.
პასუხისმგებლობა	• სასკოლო საქმიანობებში (სასკოლო ცხოვრებაში) ნაკისრი ვალდებულების შესრულება; • სამუშაოს დადგენილ ვადებში დასრულება და ჩაბარება; • საკუთარი ქცევის მართვა, საკუთარ ქცევებზე პასუხისმგებლობის აღება.
ინფორმაციულ- საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	• ელექტრონული ცხრილების გამოყენება მონაცემთა ორგანიზება-წარმოდგენის, მათი დამუშავებისა და ანალიზის მიზნით; • საბუნებისმეტყველო შინაარსის დინამიური, ვირტუალური სიმულაციების მიზნობრივად გამოყენება; • კვლევითი სამუშაოების ოქმებისა და ანგარიშების შექმნა ტექსტურ რედაქტორებში; • ციფრული ფორმატის პრეზენტაციების მომზადება სხვადასხვა მულტიმედიაური ელემენტების (ტექსტი, გამოსახულება, აუდიო, ვიდეო, ანიმაცია) გამოყენებით; • ქსელური ძიება.
წიგნიერება	• ეპირი და წერითი მეტყველების გზით ინფორმაციის მიღების, დამუშავების, გააზრების, სისტემაში მოყვანის, გაანალიზება-ინტერპრეტირებისა და წარდგენა-გაზიარების უნარი.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

სტანდარტზე დაყრდნობით იგეგმება წლიური პროგრამები, რომლებიც გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს. წლიური პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა. სკოლას შეუძლია გამოიყენოს რეკომენდებული წლიური პროგრამა ან თავად დასახოს სტანდარტის მიღწევის გზები. წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემების საშუალებით.

სასწავლო თემა იგეგმება შემდეგი კომპონენტების გამოყენებით:

სასწავლო თემა სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.
საგნობრივი საკითხები წლიური თემების ფარგლებში გამოიყოფა საგნობრივი საკითხები. საგნობრივი საკითხების სწავლება თვითმიზანს არ წარმოადგენს. საგნობრივი საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.
თემატური საკვანძო შეკითხვები თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი კითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა: • მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად; • სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა; • თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.
აქტივობები მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით. კომპლექსურ/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.
შეფასების ინდიკატორები შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.
მკვიდრი წარმოდგენები მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში.

მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

როგორ აიგება სასწავლო თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრესი ორიენტირებია სტანდარტის შედეგები. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. ცნებებსა და შედეგებზე დაყრდნობით განისაზღვრება მკვიდრი წარმოდგენები, საკვანძო კითხვები და შეფასების ინდიკატორები.

სასწავლო თემის სწავლა-სწავლების მიზნით შემდეგ ეტაპზე უნდა განისაზღვროს საგნობრივი საკითხები, რესურსები, დავალებების ტიპები/ნიმუშები გაგების, გააზრების, განმტკიცებისა და შეჯამების მიზნით. ასევე მნიშვნელოვანია განისაზღვროს იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის, რადგან მხოლოდ კომპლექსური დავალებების საშუალებით შეიძლება გამოვლინდეს, რამდენად დაეუფლა მოსწავლე თემის ფარგლებში ასათვისებელ ცოდნა-უნართა ერთობლიობას და რამდენად ახერხებს მათ ფუნქციურად გამოყენებას.

სასწავლო თემის აგების ბიჯები

ნაბიჯი 1. მკვიდრი წარმოდგენების დადგენა

ნაბიჯი 2. თემატური საკვანძო კითხვების დასმა

ნაბიჯი 3. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა

ნაბიჯი 4. თემატური საკითხების განსაზღვრა

ნაბიჯი 5. აქტივობებისა და მიმდინარე დავალებების დაგეგმვა და რესურსების შერჩევა

ნაბიჯი 6. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების შემუშავება

საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების სწავლების მნიშვნელოვანი მიდგომები

გაკვეთილებზე მოსწავლეები ხშირად სვამენ „რატომ“ კითხვებს. სწავლების პროცესი ისე უნდა წარმართოს, რომ ამ კითხვების დიდი ნაწილი შეიცვალოს „როგორ“ კითხვებით. „როგორ“ კითხვები ბევრად უფრო ამძაფრებს კვლევის წინაპირობას, ვიდრე „რატომ“ კითხვები. გაკვეთილის დაწყებისთანავე მასწავლებელმა მოსწავლეებში უნდა აღძვრას ინტერესი საკითხისა თუ თემის ირგვლივ, გაზარდოს მოტივაცია. მხოლოდ ამის შემდეგ უჩნდებათ მოსწავლეებს დამატებითი კითხვები, თუ „როგორ“ და „რატომ“ წარმოიშვა ესა თუ ის ფენომენი. საწყისი შეკითხვა შეიძლება მოდიოდეს მოსწავლისაგან, მასწავლებლისაგან, სახელმძღვანელოდან, ინტერნეტიდან ან რაიმე სხვა წყაროდან. კითხვის განსაზღვრაში მასწავლებელი გადამწყვეტ როლს ასრულებს. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მასწავლებლის როლი იმ შემთხვევაში, თუ კითხვა მოსწავლეებმა უნდა ჩამოაყალიბონ. ამა თუ იმ თემასთან დაკავშირებით კითხვების შერჩევის დროს მასწავლებელი უნდა დაეყრდნოს მოსწავლეების წინარე ცოდნას და გამოცდილებას. მასწავლებელმა ისიც უნდა გაითვალისწინოს, რომ მოსწავლეების მიერ დასმული კითხვა გამომდინარეობს მათივე დაკვირვებებით მიღებული ინფორმაციიდან, ამდენად, პასუხიც მათ ცოდნასა და განვითარების დონეს უნდა შეესაბამებოდეს. კვლევა მოსწავლეებისათვის საინტერესო ხდება მაშინ, თუ ის მათთვის მნიშვნელოვან და საინტერესო საკითხს ეფუძნება, რომელსაც აქვს კავშირი ყოველდღიურ ცხოვრებასთან.

საბუნებისმეტყველო მეცნიერების სტანდარტის მოთხოვნების მისაღწევად აუცილებელია, მოსწავლე ჩართული იყოს კვლევა-ძიების პროცესებში და ჰქონდეს უწყვეტი პრაქტიკა. მოსწავლეები კვლევის არსს ვერ იგებენ მხოლოდ ტერმინების, მაგალითად, ჰიპოთეზა – დასწავლით, ან სხვადასხვა პროცედურის, მაგალითად, მეცნიერული კვლევის ეტაპების – დამახსოვრებით. მოსწავლე თვითონ უნდა იყოს ჩართული პროცესში. მაგ., თვითონ განსაზღვროს კვლევის ეტაპები, რათა უფრო ღრმად ჩასწვდეს მის არსს. ამასთან, კვლევა-ძიებითი აქტივობების მხოლოდ ჩატარება არ კმარა. კვლევა-ძიება და მისი შედეგების გააზრება ერთდროულად უნდა ხდებოდეს. სწავლა-სწავლების ახალი მიდგომა მოითხოვს მოსწავლეების ჩართვას მეცნიერული ცოდნის შეფასებაში. კვლევაში ჩართულმა მოსწავლეებმა და მასწავლებელმა უნდა დასვან შემდეგი კითხვები:

- რა ხდება, რა მოვლენა ან პროცესი მიმდინარეობს?
- მოვლენის/პროცესის რა მახასიათებლები გვაქვს?
- რომელი მახასიათებლები არ გვჭირდება?
- რა სახის ცვლადები გვაქვს?
- პასუხობს თუ არა მიღებული მონაცემები კვლევის მიზანს?
- რა ახსნა შეიძლება მოვუძებნოთ ამ მონაცემებს?
- რით სჯობს ერთი რომელიმე ახსნა დანარჩენებს?

საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების სწავლების პროცესში პრაქტიკული სამუშაოს გამოყენებას ფუნდამენტური როლი ენიჭება. მნიშვნელოვანია, რომ მასწავლებელმა შეძლოს კლასში პრაქტიკული

სამუშაოს ეფექტიანი წარმართვა და უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფა. პრაქტიკული სამუშაოს დამთავრების შემდეგ კი დიდი მნიშვნელობა ენიჭება სამუშაოს შედეგების განხილვისა და შეჯამების მიზნით დისკუსიის წარმართვას.

მიზნების გათვალისწინებით, სწავლების დროს შეიძლება გამოყენებული იყოს შემდეგის სახის პრაქტიკული სამუშაოები:

1. სადემონსტრაციო ცდა – პრაქტიკული სამუშაოები, რომელთა მიზანია კონკრეტული მეცნიერული მოვლენის ილუსტრირება;
2. გასავარჯიშებელი პრაქტიკული სამუშაოები – სავარჯიშოები, რომლებიც ექსპერიმენტების ჩატარების ტექნიკას, ხელსაწყოების მოხმარების პრაქტიკული უნარ-ჩვევების განვითარებას ემსახურება;
3. კვლევა-ძიებითი პრაქტიკული სამუშაოები – მათი მიზანია, მოსწავლეებმა ისწავლონ კვლევა, ნაბიჯ-ნაბიჯ მიყვანენ კვლევის ციკლის ეტაპებს. გამოიყენონ გასავარჯიშებელი პრაქტიკული სამუშაოების დროს მიღებული ცოდნა და უნარები.
4. პრობლემის გადაჭრაზე ორიენტირებული პრაქტიკული სამუშაოები გულისხმობს ისეთ აქტივობებს, სადაც მოსწავლეებს რეალური ობიექტებით მანიპულირების გზით უწევთ პრობლემის გადაჭრა - პრაქტიკული გამოსავლის მოძებნა.

სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია ზრუნვა მეტაკოგნიციის უნარების განვითარებაზე, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და მისი შესრულებისას „ხმამალა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს ეს აქტივობა (მაგ., კარგად გავეცნოთ პირობას და დავაკვირდეთ, რას მოითხოვს იგი; აქვს თუ არა პირობას თანხმლები მასალა და მისთ.);

წინმსწრები მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფურად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.), ასევე სტრატეგიები, რომლებსაც გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ნამუშევრები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ (ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებს და აუმაღლებს სწავლის ქმედუნარიანობას.

დ) შეფასება

საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშესაწყობად უპირატესობა უნდა მიენიჭოს განმავითარებელ შეფასებას, რომელიც აფასებს მოსწავლეს თავის წინარე შედეგებთან მიმართებით, ზომავს ინდივიდუალურ წინსვლას და, ამდენად, აძლევს მოსწავლეს ცოდნის ეტაპობრივი კონსტრუირების საშუალებას.

მნიშვნელოვანია, მოსწავლე თავად იყოს ჩართული განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითადი მიზანია მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვას შეასწავლის.

შემაჯამებელი (განმავითარებელი და განმსაზღვრელი) შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისთვის გამოიყენება კომპლექსური, კონტექსტის მქონე დავალებები, რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას. ამ დავალებათა შესაფასებლად შეფასების რუბრიკა, ანუ კრიტერიუმების ბადე გამოიყენება.

მოსწავლეს თითოეული სასწავლო თემის დამუშავების შემდეგ ევალება შემაჯამებელი დავალების წარმოდგენა. შემაჯამებელი დავალებების მინიმალური რაოდენობა წლის განმავლობაში სავალდებულო სასწავლო თემების რაოდენობას ემთხვევა.

ტიპობრივი დავალებები შემაჯამებელი შეფასებისათვის

სტანდარტის მოთხოვნათა მიღწევის შესაფასებლად რეკომენდებულია შემაჯამებელ დავალებათა მრავალფეროვანი ფორმების გამოყენება. შემაჯამებელის დავალება უნდა იძლეოდეს იმ ცოდნისა და უნარების სრულფასოვნად შეფასების საშუალებას, რომლის დაუფლებასაც ემსახურებოდა სწავლების პროცესი.

საბუნებისმეტყველო საგნების შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები შეიძლება იყოს: ტესტი, მოდელირება, პროექტი, პრეზენტაცია, პრობლემის გადაჭრაზე დაფუძნებული დავალებები. ექსპერიმენტის შედეგების ანალიზი, სავლე/გასვლითი სამუშაოს ანგარიში და სხვა.

ტესტი - ტესტური დავალებების ერთობლიობა. ტესტური დავალებები შეიძლება იყოს როგორც დახურული, ასევე - ღია. დახურული ტიპის დავალებების ქულების წილი მთლიან ტესტში, სასურველია, არ აღემატებოდეს 30%-ს. ღია ტიპის დავალებები უნდა ამოწმებდეს მოსწავლეების ანალიტიკური აზროვნების უნარებს. სასურველია, ღია ტიპის ტესტურ დავალებებში წამყვანი იყოს

კითხვები „რატომ“, „როგორ“. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების ტესტური დავალებები უნდა მოიცავდეს სქემების, ნახატების და ნახაზების წაკითხვის, გაგების და ანალიზის კომპონენტსაც. მოსწავლეს უნდა მოეთხოვებოდეს გრაფიკული მაორგანიზებლებით მოცემული ინფორმაციის წაკითხვა და/ან გრაფიკული მაორგანიზებლების აგება პროცესების აღწერის მიზნით.

კვლევა-ძიებაზე დაფუძნებული დავალებები (მათ შორის ექსპერიმენტული სამუშაოები) - დავალებები, რომლებიც მოითხოვენ მოსწავლეების ჩართვას როგორც პრაქტიკულ კვლევით აქტივობებში, ისე მონაცემების დამუშავების, ანალიზის ინტერპრეტაციაში.

მოდელირება - პროცესის, მოვლენის, ობიექტის ანალოგის გამოყენება ან/და შექმნა. მოდელი შეიძლება იყოს როგორც ორგანიზმილებიანი (სამეცნიერო ნახატი/ნახაზის შექმნა), ასევე სამგანზომილებიანი. მნიშვნელოვანია, რომ მოსწავლეებმა შეძლონ ახსნან მოდელის კომპონენტების ფუნქციები, მოდელის დახმარებით აღწერონ პროცესები, მოდელი შექმნან გარკვეული პრობლემის გადასაჭრელად. აუცილებელია მოსწავლეებმა იმსჯელონ მოდელის შეზღუდვებზე (მაგ., ატომის სიბრტყეზე გამოსახული სქემა არასრულფასოვნად აჩვენებს როგორ მოძრაობენ ელექტრონები ატომბირთვის გარშემო).

პრობლემის გადაჭრაზე დაფუძნებული დავალებები - შესრულებული სამუშაო უნდა მოიცავდეს, პრობლემის განსაზღვრას, ანალიზს, პრობლემის გადაჭრის ოპტიმალური გზის შერჩევას და პრობლემის გადაჭრას. პრობლემის გადაჭრაზე დაფუძნებული დავალება უნდა იძლეოდეს ალტერნატიული გადაჭრის გზების არსებობის შესაძლებლობას.

პროექტი - შესრულებული სამუშაო უნდა მოიცავდეს პრობლემის/საკითხის ანალიზს; პრობლემის/საკითხის ირგვლივ შეგროვებული ინფორმაციის ანალიზს, პროექტის დაგეგმვის და შესრულების (აქტივობების) აღწერას, დასკვნებს, პროექტის საბოლოო პროდუქტს.

პრეზენტაცია - შესრულებული ნაშრომის წარდგენა აუდიტორიის წინაშე. მნიშვნელოვანია, რომ პრეზენტაცია არ უნდა იყოს მოძიებული ინფორმაციის წარდგენა. საპრეზენტაციო დავალება უნდა იძლეოდეს საშუალებას, თითოეულმა მოსწავლემ/ჯგუფმა წარმოადგინოს საკუთარი ორიგინალური გადაწყვეტილება, ანალიზი, შეფასება ან სხვა.

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი განმსაზღვრელი შეფასებისათვის განკუთვნილი დავალება

- თითოეულ დავალებას უნდა ახლდეს პირობა და დავალების პირობის შესაბამისი შეფასების რუბრიკა;
- დავალების შეფასების რუბრიკა, სტანდარტის შედეგების გარდა, უნდა ეფუძნებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის გამჭოლ უნარებსა და ღირებულებებს;
- 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე;

შეფასების რუბრიკის ნიმუში

დავალება/აქტივობა: ექსპერიმენტის დაგეგმვა და ჩატარება

შეფასების კრიტერიუმები	ქულები	კომენტარი
1. კვლევის მიზნის განსაზღვრა და ჰიპოთეზის ჩამოყალიბება	0-1	
2. ექსპერიმენტის დაგეგმვა (ეტაპების განსაზღვრა, ცვლადების დადგენა შესაბამისი რესურსების შერჩევ	0-2	
3. მონაცემების შეგროვება და ორგანიზება	0-1	
4. მონაცემების ანალიზი, დასკვნების გამოტანა	0-2	
5. სამუშაოს წარდგენა/პრეზენტაცია	0-2	
6. ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	0-1	
7. ძალისხმევა	0-1	

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - კვებგერდი, 11.05.2018წ.

თავი XVII. ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები - ზოგადი ნაწილი და სტანდარტები

მუხლი 75. ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები - ზოგადი ნაწილი

შესავალი

ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების (ისტ) გარეშე დღეს წარმოდგენილია პროგრესი სახელმწიფო და საზოგადოებრივი მოღვაწეობის ნებისმიერ სფეროში. შესაბამისი ინფრასტრუქტურის განვითარება, ინფორმაციული საზოგადოების შექმნა და მსოფლიო ინფორმაციულ სივრცეში აქტიურად ჩართვა ჩვენი ქვეყნის პრიორიტეტულ ამოცანად არის მიჩნეული. ამ ამოცანის წარმატებით გადაჭრას გადაწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება ისეთი სტრატეგიული მიზნების მისაღწევად, როგორებიცაა დემოკრატიული, თავისუფალი და სამართლებრივი სახელმწიფოს შექმნა, სამოქალაქო საზოგადოების განვითარება, ქვეყნის უსაფრთხოება, ადამიანის უფლებების დაცვა, სიღარიბესთან და კორუფციასთან, ექსტრემიზმთან და ტერორიზმთან ბრძოლა.

გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს იმას, რომ ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების აქტიურმა გამოყენებამ სასწავლო პროცესში არა მხოლოდ ტექნიკური უნარ-ჩვევები შესძინოს მოსწავლეს, არამედ შექმნას ხელსაყრელი პირობები ეროვნული და ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებების მატარებელი, თავისუფალი პიროვნების ჩამოსაყალიბებლად.

სასწავლო პროცესში ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენებას რამდენიმე მნიშვნელოვანი მხარე აქვს, კერძოდ:

- ხელს უწყობს საგანთა შორის კავშირების წარმოჩენას;

- ხელს უწყობს შემოქმედებითობისა და ინოვაციური მიდგომების განვითარებას, რაც ძალზე მნიშვნელოვანია პრობლემებზე დაფუძნებული კონსტრუქტივისტული საკლასო გარემოს შესაქმნელად;
- ისტ-ის გამოყენებით შესაძლებელია ისეთი თვალსაჩინოებების შექმნა და გამოყენება, რომლებიც საჭიროა ახალი ცნების, ობიექტისა და პროცედურის შემოტანისას. ამის მაგალითებია:
 - არითმეტიკული მოქმედებები რიცხვებზე, როდესაც ამ მოქმედებების რეალიზაცია, ძირითადად, ხდება საგნობრივი თვალსაჩინოებების გამოყენებით (დაწყებით საფეხურზე);
 - ახალი სიტყვებისა და ფრაზების შესწავლა მშობლიურ თუ უცხოურ ენებში, როდესაც უცნობ სიტყვებსა და ფრაზებს მოსწავლეები უკავშირებენ შესაბამის გრაფიკულ გამოსახულებას;
 - ისეთი ბუნებრივი მოვლენების სიმულაცია, რომლებზე დაკვირვებაც შეუძლებელია ან ძალზე რთულია რეალურ ვითარებაში.
- ისტ-ის გამოყენებამ შესაძლოა უფრო ეფექტურად და ინტენსიურად შეუწყოს ხელი ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული უნარ-ჩვევების განვითარებას. ასეთებია, მაგალითად:
 - ვიზუალური თუ რაოდენობრივი კანონზომიერებების აღმოჩენის უნარი (კანონზომიერება საგანთა მიმდევრობაში, კანონზომიერება გრაფიკულ გამოსახულებაში, რაოდენობრივი ცვლილების კანონზომიერება);
 - ობიექტთა ზომების დადგენისა და შეფასების უნარი;
 - ინფორმაციის გააზრებისა და ერთი ფორმატიდან მეორეში გადაყვანის უნარი (მაგალითად: ტექსტური მასალისათვის გრაფიკული გამოსახულების შერჩევა და პირიქით; სიტყვიერად აღწერილი რაოდენობრივი ინფორმაციის გამოსახვა და პირიქით);
 - სივრცული წარმოდგენის უნარი;
 - თანამშრომლობითი უნარ-ჩვევები;
 - სამუშაო სივრცის მომზადებისა და საჭირო საშუალებების შერჩევის უნარი.

ციფრული წიგნიერების განვითარების ხელშეწყობა

გარდა იმისა, რომ ისტ-ის გამოყენება მოსწავლეებს ეხმარება სხვადასხვა დისციპლინით გათვალისწინებული შედეგების მიღწევაში, იგი ხელს უწყობს თვით ისტ-თან დაკავშირებული კომპეტენციების განვითარებასაც. ისტ კომპეტენცია მოიცავს იმ ტექნიკურ და კოგნიტურ უნარებს, რომლებიც ინფორმაციაზე წვდომის, გამოყენების, შექმნის, დახვეწისა და გადაცემის შესაძლებლობას იძლევა ისტ-ის ინსტრუმენტების გამოყენებით. მოსწავლეები ამ კომპეტენციების დემონსტრირებას ახდენენ ტექნოლოგიების მიზნობრივად გამოყენებისას: ეს შეიძლება იყოს ინფორმაციის გაანალიზება და გაცვლა, იდეების ჩამოყალიბება და განვითარება, სხვადასხვა მოდელის შექმნა და მოწყობილობების მართვა. ციფრული წიგნიერება არის ცოდნის, უნარებისა და დამოკიდებულებების ერთობლიობა, რომელიც ციფრული ტექნოლოგიების ეფექტიანად და მიზნობრივად, საკანონმდებლო და ეთიკური ნორმების დაცვით გამოყენების შესაძლებლობას იძლევა, ინფორმაციის მოპოვების, კვლევის, ორგანიზების, შეფასებისა და შექმნის გზით.

ისტ კომპეტენციები ცოტა უფრო ფართო ცნებაა, ვიდრე ცალკეულად აღებული ტექნიკური პროგრამული უზრუნველყოფის გამოყენების ტექნიკური უნარები, თუმცა, ბუნებრივია, ეს უკანასკნელიც ძალიან მნიშვნელოვანია. ისტ კომპეტენციები მოიცავს ინფორმაციულ-

საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების სწორად შერჩევისა და შეფასების უნარებს. მოსწავლეებს სჭირდებათ იმის ცოდნა, თუ რა ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები არსებობს, როდის არის საჭირო მათი გამოყენება და კონკრეტულად რომელი ინსტრუმენტი იქნება ადეკვატური გადასაჭრელი ამოცანიდან გამომდინარე.

დღეს ციფრული, ისევე, როგორც რაოდენობრივი წიგნიერება, არანაკლებ მნიშვნელოვანია, ვიდრე წიგნიერება ტრადიციული გაგებით. ამგვარად, დაწყებით საფეხურზე ისტ-ის გამოყენებისას ყურადღება უნდა მიექცეს ისეთი კომპეტენციების ჩამოყალიბებასა და განვითარებას, როგორებიცაა: კომპიუტერში ინფორმაციის შემტან-გამომტანი მოწყობილობების გამოყენება (კლავიატურა, მაუსი, ეკრანი); ციფრული მოწყობილობისა თუ ციფრული რესურსის პარამეტრების გააზრება (მაგალითად, მეხსიერება, ფერების რაოდენობა, საჭირო აპარატურული რესურსები); ციფრული მოწყობილობის მუშაობის პრინციპებისა და ინფორმაციის შენახვა, დამუშავება და მისი გაცემის შესახებ წარმოდგენის შექმნა (მაგალითად, ოპერაციული სისტემისა და ფაილის ცნებების გააზრება, ასევე იმის გააზრება, რომ ტექსტური, გრაფიკული და აუდიომასალა ციფრულ მოწყობილობაში ინახება ერთი და იმავე სახის ერთეულში).

ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება სწავლის პროცესში ხელს უწყობს მოსწავლეთა მოტივაციის ზრდას. გარდა იმისა, რომ ისტ-ის გამოყენებით შესაძლებელია უფრო მდიდარი, მრავალფეროვანი და დინამიური სასწავლო მასალის შექმნა და გამოყენება, მისი საშუალებით შესაძლებელია სასწავლო შინაარსი გავრცელებული ინტერაქტიული. შედეგად, მოსწავლე ინფორმაციის პასიური მიმღები კი არ არის, არამედ მას თავად შეუძლია სასწავლო შინაარსის მოდიფიცირება და შექმნაც კი. ყოველივე ეს კი სრულად შეესაბამება სასწავლო პროცესისადმი თანამედროვე, კონსტრუქტივისტულ მიდგომას, რომელიც ითვალისწინებს ცოდნის მიგნებასა და შექმნას თვით მოსწავლის მიერ.

ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების სწავლების მიზნები და ამოცანები

ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების სწავლების ძირითადი მიზანია ინფორმირებული, ტექნოლოგიური მიღწევების ეფექტიანად გამოყენების უნარის მქონე, ეთიკური და კანონმორჩილი პიროვნების აღზრდა, რომელიც შეძლებს ინფორმაციის დამოუკიდებლად მოპოვებას, მართვას, დამუშავებას, შეფასებას, ანალიზს და მასზე დაყრდნობით გადაწყვეტილების დამოუკიდებლად მიღებას.

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების დასრულების შემდეგ მოსწავლეს უნდა ჰქონდეს საბაზისო ცოდნა ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების შესახებ, ასევე მათი მოხმარების პრაქტიკული გამოცდილება, რომელიც საკმარისი იქნება როგორც მომავალი პროფესიული საქმიანობისათვის, ასევე შემდეგ საფეხურზე სწავლის გასაგრძელებლად.

საგანმანათლებლო მიზნებიდან გამომდინარე, სასწავლო გეგმა ითვალისწინებს კონკრეტული ამოცანების გადაჭრას. ამგვარ ამოცანებს წარმოადგენს:

1. მოსწავლემ გაცნობიეროს ისტ-ით სარგებლობის სოციალური, ეთიკური, გარემოს დაცვასთან და ადამიანურ ფაქტორთან დაკავშირებული პრობლემები;
2. მოსწავლემ შეეძლოს ისტ-ის ეფექტიანი გამოყენება, მათ შორის, საყოფაცხოვრებო და რეალური ვითარების დროს წარმოქმნილი პრობლემების გადაჭრისას;

3. მოსწავლე ფლობდეს კვლევის ციფრულ საშუალებებს (იგულისხმება ინფორმაციის სხვადასხვა წყაროდან მოძიება, შენახვა, დამუშავება, ანალიზი და ანალიზის საფუძველზე დასკვნების ჩამოყალიბება);
4. მოსწავლე ფლობდეს ციფრული პროდუქტის შესაქმნელ საშუალებებს;
5. მოსწავლე ფლობდეს კომუნიკაციისა და თანამშრომლობის ციფრულ საშუალებებს.

ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების სწავლების ორგანიზება

ეროვნულ სასწავლო გეგმაში ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები მოაზრებულია როგორც დამოუკიდებელი საგანი, თუმცა ის ასევე განიხილება როგორც ინსტრუმენტი, რომელიც გამჭოლად გასდევს სხვადასხვა სასწავლო დისციპლინას. შესაბამისად, განსაზღვრულია ისტ-ის კომპეტენციების გამომუშავების სამი მიდგომა. ესენია:

1. ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები, როგორც დამოუკიდებელი სავალდებულო საგანი:

მეხუთე-მეექვსე კლასებში ხდება მოსწავლეებში დამწყები მომხმარებლისთვის საჭირო ცოდნისა და უნარების გამომუშავება: ძირითადი მოწყობილობების ცოდნა, ოპერაციული სისტემა, ტექსტთან და მულტიმედიაურ მონაცემებთან მუშაობა (შექმნა, რედაქტირება), ოპერაციები ფაილებზე, ინტერნეტი, საოფისე პროგრამების პაკეტი და ა.შ., ხოლო საბაზო საფეხურზე ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების სწავლების ფარგლებში მოსწავლე გაეცნობა ალგორითმების შემუშავება-რეალიზაციის პრინციპებს; ვიზუალური პროგრამირების (ვიზუალური ბლოკების საშუალებით პროგრამული კოდის შექმნის) საშუალებით ისწავლის პროგრამულ კოდთან მუშაობას.

2. ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები ინტეგრირებული სხვა სასწავლო დისციპლინებში

სხვადასხვა საგნის მასწავლებელს არ უწევს ისტ ინსტრუმენტების ტექნიკური შესაძლებლობების საბაზისო ასპექტების სწავლება მოსწავლეებისთვის, მაგრამ მან უნდა შექმნას და შესთავაზოს მოსწავლეებს ახალი შესაძლებლობები ცოდნის გასაღრმავებლად; მოსწავლეებს შესაძლებლობა უნდა მიეცეთ, გამოავლინონ და განავითარონ ის კომპეტენციები, რომლებიც მათ უკვე შეძენილი აქვთ ისტ-ის დამოუკიდებელ საგნად სწავლებისას. მაშასადამე, გაკვეთილები რჩება საგნის მიზნებზე ორიენტირებული და მასწავლებლები არ კონცენტრირდებიან ისტ-ის ტექნიკურ დეტალებზე ჩაღრმავებით. იგულისხმება, რომ საგნის მასწავლებელმა კარგად უნდა იცოდეს, თუ რა ისტ კომპეტენციებს ფლობენ მისი მოსწავლეები, რათა შეთავაზებული ამოცანები ამ კომპეტენციების შესაბამისი იყოს.

3. ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები, როგორც არჩევითი საგანი:

ეროვნული სასწავლო გეგმა ითვალისწინებს არჩევითი საგნების კურსს, რაც საშუალებას მისცემს მოსწავლეებს, კიდევ უფრო მეტად გაიფართოონ თვალსაწიერი და გაიმდიდრონ თავიანთი გამოცდილება ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების მიმართულებით.

4. შეფასება ინფორმაციულ და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებში

ისტ კომპეტენციები შესაძლებელია გამოვლინდეს სხვადასხვა ციფრული საშუალების გამოყენებისას, სხვადასხვა ვითარებაში და სხვადასხვა სახის ციფრული მასალის შექმნისას. მაგალითად, ეს შეიძლება იყოს ელექტრონული ცხრილის გამოყენება რაოდენობრივი მონაცემების სტატისტიკური დამუშავებისას, ციფრული მასალის გამოქვეყნება ინტერნეტში ან ლოკალურ ქსელში, ლიტერატურული ან კვლევითი ხასიათის ნაშრომის მომზადება, მათემატიკური ან საბუნებისმეტყველო შინაარსის პრობლემის გადაჭრა ისტ-ის დახმარებით და ა.შ.

ეს შემთხვევები შესაძლოა არ იყოს მკაფიოდ გამიჯნული ერთმანეთისაგან და კონკრეტული სასწავლო ერთეული, მაგალითად, პროექტი, შეიძლება მოითხოვდეს მათ კომბინირებულად გამოყენებას სხვადასხვა ეტაპზე. შეფასებისას გამოყენებული აქტივობა და მისი შედეგი უნდა დაიყოს კომპონენტებად ისე, რომ გასაგები იყოს შეფასების სქემა. გასათვალისწინებელია ისიც, რომ ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენებისას ყოველთვის არ არის შესაძლებელი მოსწავლის კომპეტენციის შემოწმება მხოლოდ მიღებული პროდუქტის შინაარსის მიხედვით. ისტ-ის გამოყენებით შექმნილი ნაშრომის შეფასებისას უნდა შეფასდეს არა მხოლოდ ნაშრომის შინაარსი და დიზაინი, არამედ ისიც, თუ რა ტექნიკური საშუალებები და რა ფუნქციები გამოიყენა მოსწავლემ მისი გაფორმების დროს. ეს კი ყველაზე კარგად აისახება ამ ნაშრომის ციფრულ სტრუქტურაში, მაგალითად, დასათაურებისა და სტილების გამოყენებაში, სანიშნეების, ბმულების და ნაშრომში გადაადგილების სხვა საშუალებების, ტექსტის სასურველი სახით განლაგებისას უხილავი ცხრილების, ტექსტური ველების გამოყენებაში, დანომვრისა და ჩამონათვალის გაკეთების ავტომატიზაციაში.

შეფასება საშინაო დავალების კომპონენტში უნდა დაეფუძნოს მოსწავლეთა ელექტრონულ პორტფოლიოს. ელექტრონული პორტფოლიო, ეს არის იმ ციფრულ ნამუშევართა/პროდუქტთა კრებული, რომელსაც მოსწავლე ქმნის და ინახავს მთელი კურსის განმავლობაში. პორტფოლიოში შესაძლოა გაერთიანდეს როგორც ინდივიდუალური ნამუშევრები, ასევე ჯგუფურად შესრულებული პროდუქტები. პორტფოლიოში შემავალ ძირითად საკითხთა ჩამონათვალი მასწავლებელმა უნდა განსაზღვროს კურსის დასაწყისშივე და მოამზადოს შესაბამისი განმავითარებელ და განმსაზღვრელ შეფასებათა სქემები. მასწავლებელი მოსწავლეთა ნამუშევრების დახვეწისა და განვითარების მიზნით მოსწავლეებს პერიოდულად აძლევს განმავითარებელ შეფასებას, ხოლო საბოლოო ნამუშევრის/პროდუქტის ჩაბარების დროს აძლევს განმსაზღვრელ შეფასებას. კურსის ბოლოს მოსწავლეებმა უნდა წარადგინონ საკუთარი პორტფოლიო აუდიტორიის წინაშე, რა დროსაც განისაზღვრება მოსწავლის საბოლოო ნიშანი. პორტფოლიოს საბოლოო შეფასებისას გათვალისწინებული უნდა იქნეს ისეთი კრიტერიუმები, როგორებიცაა:

- სწავლის სისტემატიურობა, შემოქმედებითობა და რესურსის გამოყენების რაციონალურობა;
- სტანდარტით გათვალისწინებულ შედეგებზე ორიენტირება და დამოუკიდებლად სწავლის უნარების წარმოჩენა;
- შექმნილი ნამუშევრის ტექნიკურად დახვეწილობა, ესთეტიკურობა, ორიგინალობა.

შემაჯამებელი დავალება უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ მოთხოვნებს:

- შემაჯამებელი დავალებებიდან სემესტრში ერთი მაინც უნდა იყოს პროექტის სახის, რა დროსაც გამოყენებული იქნება სხვადასხვა აქტივობა (მაგ., გასვლითი სამუშაო, მონაცემების აღრიცხვა/დამუშავება, ინფორმაციის კვლევა/ძიება, ექსპერიმენტი, მოდელირება, ციფრული პროდუქტის შექმნა, პრეზენტაცია და ა.შ.);
- შემაჯამებელი დავალება უნდა მოიცავდეს სტანდარტით გათვალისწინებულ თითქმის ყველა შედეგს;
- დავალების თითოეულ ტიპს საჭიროებისამებრ უნდა ახლდეს შეფასების რუბრიკა, რომელიც უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობების გათვალისწინებით.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - კებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 76. ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების სტანდარტი

1. ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები დაწყებით საფეხურზე

შესავალი

ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენებასთან დაკავშირებული V-VI კლასებში მისაღწევი კომპეტენციები მოიცავს ხუთ შედეგს. წარმოდგენილი დოკუმენტის მიხედვით, ამ კომპეტენციების ჩამოყალიბება იწყება კურსის პირველივე სასწავლო წლიდან - V კლასიდან და გრძელდება კურსის მეორე წელს. ამასი განსაკუთრებულ როლს თამაშობს ისტ კომპეტენციების ინტეგრირება სხვა სასწავლო დისციპლინებთან, რომლის მისაღწევი შედეგებიც ასახულია ისტ-ის ზოგადი უნარების სტანდარტში. ისტ-ის შედეგები ზუსტად იმეორებს იმ დასახელებებს, რომლებიც მოცემულია ისტ-ის ზოგადი უნარების სტანდარტის მიმართულებებში, თუმცა, თავის მხრივ, ის უფრო მეტ კომპეტენციას მოიცავს, ვიდრე ამ უკანასკნელითაა განსაზღვრული.

გარდა უნარ-ჩვევებთან დაკავშირებული კომპეტენციებისა, დოკუმენტში წარმოდგენილია სასწავლო მასალის შინაარსი, რომელიც თემატური საკითხების ჩამონათვალის სახითაა მოცემული.

V-VI კლასების სტანდარტი

VI კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების საფეხურსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **ისტ.ტექნ.დაწყ.1**

„ისტ.ტექნ.“ - მიუთითებს საგანს „ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები“;

„დაწყ.“ - მიუთითებს V-VI კლასების სტანდარტს,

„1“- მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების სტანდარტის შედეგები

შედეგების ინდექსი	
ის.ტექნ.დაწყ.1.	მოსწავლე უნდა იცავდეს სოციალურ, ეთიკურ და უსაფრთხოების ნორმებს ისტ-ის გამოყენების დროს
	მოსწავლე: • ციფრული ინფორმაციის გამოყენებისას ესმის პლაგიატის მნიშვნელობა; • ქსელურ გარემოში ავლენს პოზიტიურ სოციალურ უნარ-ჩვევებს; • მონაწილეობს ციფრული ტექნოლოგიების უსაფრთხოდ გამოყენების სასკოლო/საკლასო წესების შემუშავებაში და იცავს მათ ქსელისა და ციფრული საშუალებების გამოყენებისას; • მსჯელობს ისტ-ის გამოყენების როგორც დადებით, ისე უარყოფით მხარეებზე ადამიანის საქმიანობის სხვადასხვა სფეროში.
ის.ტექნ.დაწყ.2.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს ისტ-ის ეფექტიანი და უსაფრთხო გამოყენება
	მოსწავლე: • ციფრული მოწყობილობების გამოყენებისას იცავს ჯანმრთელობის უსაფრთხოების ნორმებს; • უსაფრთხოდ და სწორად იყენებს ინფორმაციის შესანახ მოწყობილობებს (მყარი დისკი, CD, DVD, Blue-Ray, ფლეშ მეხსიერება, მეხსიერების ბარათი) და მათი მიერთების ან/და ჩადების ადგილებს; • ეფექტიანად იყენებს კლავიატურას, იაზრებს კლავიშების განლაგებას და მათ ფუნქციებს; • ეფექტიანად იყენებს მაუსს/ტაჩპედს, მოხერხებულად იყენებს მის ღილაკებს; • ასახელებს სხვადასხვა ციფრულ საშუალებას და საუბრობს მათ დანიშნულებაზე; • ჩართავს და გამორთავს კომპიუტერს შესაბამისი ფუნქციის გამოყენებით, ასევე მოწყობილობის ჩართვა-გამორთვის ღილაკების საშუალებით. გაიაზრებს ამ ორ ხერხს შორის განსხვავებას; • აცნობიერებს სხვადასხვა სახის პროგრამული უზრუნველყოფის (მაგალითად: ტექსტური რედაქტორი, გრაფიკული რედაქტორი) დანიშნულებას და ფუნქციებს და ეფექტიანად იყენებს მათ ზოგიერთ ძირითად ფუნქციას (მაგალითად: მონიშვნა, კოპირება, ჩასმა, ფორმატირება); • გაიაზრებს ჰიპერტექსტური დოკუმენტის დანიშნულებას და იყენებს მას; • მუშაობის პროცესში საჭიროებისამებრ ინახავს ციფრულ მასალას პროგრამული უზრუნველყოფის შესაბამისი ფუნქციების გამოყენებით; • ქმნის ფაილებსა და საქაღალდეებს ლოგიკური ორგანიზების პრინციპით, მონაცემთა ეფექტიანად შენახვის, მოძებნისა და წაკითხვის მიზნით.
ის.ტექნ.დაწყ.3.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა სახის ციფრული საშუალების შერჩევა და გამოყენება ინფორმაციის მოძიებისას და კვლევის პროცესში
	მოსწავლე: • იყენებს ისტ-ს კვლევის პროცესში იდეებისა და ინფორმაციის ორგანიზებისას; • ინფორმაციის სხვადასხვა ფორმატის მქონე საცავებში ძიებისას, შეარჩევს და იყენებს შესაბამის ციფრულ საშუალებებს; • ინფორმაციის ძიებისას ეფექტიანად იყენებს გავრცელებულ საძიებო სისტემებს. შეუძლია საძიებო სიტყვების, ფრაზებისა და მათი კომბინაციების ადეკვატურად შერჩევა და გამოყენება; • მოპოვებული ინფორმაციის სანდოობისთვის იყენებს რამდენიმე წყაროს,

	მსჯელობს თითოეული მათგანის სანდოობაზე.
ის.ტექნ.დაწყ.4.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა სახის ციფრული საშუალების შერჩევა და გამოყენება ციფრული პროდუქტის შექმნისას
	მოსწავლე: • აფასებს ციფრული საშუალებების შესაძლებლობებს და ადეკვატურად შეარჩევს მათ ახალი პროდუქტის შექმნისას; • იყენებს ისტ-ს კანონზომიერების აღმოჩენისას და კანონზომიერების შექმნისას (მაგ., რიცხვითი მიმდევრობა, ფიგურების განლაგება); • მიზნებისა და აუდიტორიის თავისებურებების გათვალისწინებით, ამზადებს პრეზენტაციას/სლაიდებს საკუთარი (ან ჯგუფის) მოსაზრებების წარმოსაჩენად ან მუშაობის შედეგის სადემონსტრაციოდ; • გაიაზრებს განსხვავებას პრეზენტაციასა და სხვა სახის ვიზუალურ და საკითხავ მასალას შორის; • ახდენს ტექსტური, გრაფიკული და აუდიო მასალის ეფექტიან კომბინირებას; • ციფრული ნამუშევრის/პროდუქტის შექმნისას კომბინირებულად იყენებს ტექსტურ, გრაფიკულ და აუდიო მასალას.
ის.ტექნ.დაწყ.5.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა სახის ციფრული საშუალების შერჩევა და გამოყენება კომუნიკაციისა და თანამშრომლობისათვის
	მოსწავლე: • იყენებს ისტ-ს სასკოლო საზოგადოებასთან საკომუნიკაციოდ ციფრული ინფორმაციის მოსაძიებლად, ციფრული მასალის შესაქმნელად და მისი ხარისხის გასაუმჯობესებლად; • იცავს საკომუნიკაციო საშუალებების კორექტულად გამოყენების წესებს (მაგალითად: იცავს ქსელის უსაფრთხოების წესებს, პირადი ხასიათის ინფორმაციის ხელშეუხებლობის ნორმებს, ციფრული რესურსების მისაწვდომობის ნორმებს).

სარეკომენდაციო შინაარსი

კომპიუტერი და მასთან დაკავშირებული მოწყობილობები

- კომპიუტერის აგებულება და მისი კომპონენტები (მაგ.; პროცესორი, ოპერატიული მეხსიერება, დედა პლატა);
- ინფორმაციის შემტან-გამომტანი მოწყობილობები და მათი დანიშნულება (მაგ., კლავიატურა, მიკროფონი, სკანერი, ვებ-კამერა, მონიტორი, პრინტერი, სპიკერები/ყურსასმენები, მაუსი/თაჩპედი, ჯოისტიკი);
- ინფორმაციის შესანახი მოწყობილობები (მაგ., მყარი დისკი, CD, DVD, BRD, ფლეშ მეხსიერება, მეხსიერების ბარათი, გარე მყარი დისკი);
- კლავიატურა, ლილაკთა ჯგუფები და მათი დანიშნულება.

ოპერაციული სისტემა და მისი ფუნქციები

- ციფრული მოწყობილობის ჩართვა და სისტემის ჩატვირთვის ეტაპები;
- გამორთვა და გადატვირთვა. მათ შორის, განსხვავება. განსხვავება პროგრამულად გამორთვასა და დენის წყაროდან გამორთვას შორის;

- ოპერაციულ სისტემაში მომხმარებლის შესვლა და გამოსვლა;
- სისტემის სხვადასხვა მდგომარეობა და მათ შორის, განსხვავება (მაგ., განსხვავება გამორთულ მდგომარეობასა და დაზოგვის რეჟიმს შორის);
- კომპიუტერის პროგრამული უზრუნველყოფა. პროგრამული უზრუნველყოფის იერარქიული სტრუქტურა;
- ოპერაციული სისტემის დანიშნულება და მისი კომპონენტები;
- ოპერაციული სისტემის სამომხმარებლო ინტერფეისის გრაფიკული ელემენტები და მათი დანიშნულება. გრაფიკული ელემენტებთან ინტერაქცია მაუსის/თაჩპედის საშუალებით;
- სისტემის სტანდარტული სამომხმარებლო პროგრამები;
- პროგრამის გაშვება და პროგრამის მუშაობის დასრულება;
- ფაილისა და საქალაქის ცნება. საქალაქებთან დაკავშირებული მოქმედებები (მაგ., შექმნა, წაშლა, კოპირება, გადაადგილება);
- ფაილის შექმნა სხვადასხვა სამომხმარებლო პროგრამის გამოყენებით;
- ფაილებთან დაკავშირებული მოქმედებები (მაგ., კოპირება, გადაადგილება, წაშლა, წაშლილი ფაილის აღდგენა, ფაილების დაჯგუფება საქალაქებში);
- შენახული მასალის წაკითხვა პროგრამული უზრუნველყოფის შესაბამისი ფუნქციების გამოყენებით (მაგალითად: „Open”, „Import”);
- ციფრული ინფორმაციის საზომი ერთეულები.

გრაფიკული რედაქტორი

- სურათის შექმნა წინასწარ გამზადებული გრაფიკული ელემენტების (მაგალითად, გეომეტრიული ფიგურების) კომბინირებით;
- ფერის ცნება, ფერის პარამეტრები, ფერის ციფრული გენერაცია: სხვადასხვა ფერის მიღება ფერის პარამეტრების მოდიფიკაციით;
- მოქმედებები გრაფიკულ ობიექტებზე სხვადასხვა ხელსაწყოთა გამოყენებით;
- გეომეტრიული გარდაქმნები სურათის შემადგენელ გრაფიკულ ელემენტებზე (მაგ., მობრუნება, სიმეტრია, გაჭიმვა);
- სახატავი - კოორდინატთა სისტემა;
- სურათის ზომები და გარჩევადობა, მათი შეცვლა;
- ტექსტის ჩასმა სურათში სასურველ ადგილას;
- ფერის ფილტრი და მისი გამოყენება;
- გრაფიკული ეფექტები და მათი გამოყენება სურათის შემადგენელი გრაფიკული ელემენტების მიმართ;

- გრაფიკული ელემენტების იმპორტირება და მათი განთავსება სურათში;
- ბექდვისწინა დათვალიერება და ბექდვა.

ტექსტური რედაქტორი	საპრეზენტაციო პროგრამა	ელექტრონული ცხრილები
• ახალი დოკუმენტის, პრეზენტაციის, დავთრის შექმნა; შაბლონის გამოყენება; • შრიფტის ცნება და მისი პარამეტრები, ქართული შრიფტის თავისებურებანი; • მეხსიერების ბუფერი; • ფაილში ინფორმაციის ძიება, ერთი ფრაგმენტის მეორეთი ჩანაცვლება; • ცხრილები და ინფორმაციის ორგანიზება ცხრილის საშუალებით; • სურათები და ფიგურები; • დიაგრამები, გრაფიკული სქემები, ტექსტური ჩარჩო; • სიმბოლოები და მათემატიკური გამოსახულებები; • კლავიშების დანიშნულება, „ცხელი“ კლავიშები; • გვერდის პარამეტრები, ბექდვისწინა დათვალიერება და ბექდვა; • უკანასკნელი ქმედებების გაუქმება/გამეორება.		
• აბზაცის ფორმატირება, ტექსტის სტილი.	• მოქმედებები სლაიდებზე: შექმნა, წაშლა, გადაადგილება, დამალვა; • ანიმაცია სლაიდის ობიექტებზე; • სლაიდებს შორის გადასვლის ეფექტები, გადასვლის ავტომატიზება; • პრეზენტაციის ჩვენების რეჟიმები.	• მონაცემთა ტიპები; • ფორმულები და ხშირად გამოყენებადი ფუნქციები.

ინტერნეტი

- ვებბრაუზერი და მისი სამომხმარებლო ინტერფეისი;
- ვებსაიტი და მისი შემადგენელი კომპონენტები;
- ჰიპერბმული და მისი შესაბამისი მისამართი;
- სამიუბო სისტემები და სამიუბო ფრაზების სინტაქსი;
- ინტერნეტში განთავსებული მასალის გამოყენებასთან დაკავშირებული ეთიკური და საკანონმდებლო ნორმები; საავტორო უფლებები.

[2. ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები საბაზო საფეხურზე

შესავალი

საბაზო საფეხურის ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისგან:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები
- ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- გ) მეთოდური ორიენტირები;

დ) შეფასება.

საბაზო საფეხურზე საგნის „ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები“ (ისტ) ფარგლებში მოსწავლე შეისწავლის ალგორითმების შემუშავება-რეალიზაციის პრინციპებს; ვიზუალური პროგრამირების (ვიზუალური ბლოკების საშუალებით პროგრამული კოდის შექმნის) საშუალებით ისწავლის პროგრამულ კოდთან მუშაობას.

საგნის სწავლა-სწავლებისას მოსწავლე ჩართული იქნება აქტივობებში, რომლებიც მას შეძენილი ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების საშუალებას მისცემს.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების სწავლა-სწავლება მიზნად ისახავს:

- ხელი შეუწყოს ციფრული მოქალაქეობის განვითარებას, ციფრულ სამყაროში არსებული შესაძლებლობების პასუხისმგებლობით გამოყენებას;
- მოსწავლეს განუვითაროს ალგორითმული აზროვნება;
- მოსწავლეს განუვითაროს პროგრამულ კოდთან მუშაობის საბაზისო უნარ-ჩვევები;
- მოსწავლეს შესძინოს ისტ-ის დარგობრივი ენით ოპერირების უნარი.
- მოსწავლეს განუვითაროს შემოქმედებითი მიდგომა პროგრამული პროდუქტების (კომპიუტერული პროგრამები, კომპიუტერული თამაშები და ა.შ.) შექმნისას.

ამ მიზნებზე მუშაობით საგანი „ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები“ თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიისა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა და ღირებულებების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში.

ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და პასუხობს შეკითხვას: რა უნდა შეეძლოს საბაზო საფეხურის მოსწავლეს საგნის „ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების“ ფარგლებში.

შედეგები ჯგუფდება ორ მიმართულებად:

- **ციფრული მოქალაქეობა** - გულისხმობს სწავლა-სწავლებისას ციფრული ტექნოლოგიების ეფექტურად, უსაფრთხოდ, პასუხისმგებლობით გამოყენებას სამართლებრივი და ეთიკური ფაქტორების გათვალისწინებით; საზოგადოებაზე ისტ-ის როგორც პოზიტიური, ისე ნეგატიური ზემოქმედების გაცნობიერებას;
- **ალგორითმული აზროვნება** - გულისხმობს ალგორითმების (თანამიმდევრული ნაბიჯების) ჩამოყალიბებას პრობლემის გადაჭრის მიზნით და მის პროგრამულ რეალიზაციას (კომპიუტერული პროგრამის შექმნა და სხვა);

სტანდარტის შინაარსი განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებების, თემატური ჩარჩოების, საგნობრივი საკითხების სახით.

სტანდარტის შედეგების ინდექსების განმარტება

სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ ინდექსი აქვს დართული. მაგ. ისტ.საბ.1., სადაც ისტ მიუთითებს საგანს – „ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები“;

“საბ” - მიუთითებს საბაზო საფეხურს;
 „1“-შედეგის რიგს (1 = პირველი შედეგი).

ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების სტანდარტის შედეგები (VII-VIII კლასები)		
შედეგების ინდექსი	მიმართულება - ციფრული მოქალაქეობა	ძირითადი ცნებები
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
ისტ.საბ.1	ციფრულ სამყაროში საკუთარი და სხვისი უფლებების გააზრება და დაცვა;	ინტელექტუალური საკუთრება;
ისტ.საბ.2	კომუნიკაციისა და თანამშრომლობისთვის შეაბამისი ციფრული ინსტრუმენტების შერჩევა; უსაფრთხოების წესების დაცვითა და პასუხისმგებლობით მათი გამოყენება;	ეთიკის ნორმები; კიბერ დანაშაული;
	მიმართულება - ალგორითმული აზროვნება	ონლაინ კომუნიკაცია, კიბერუსაფრთხოება;
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
ისტ.საბ.3	ალგორითმის ჩამოყალიბება, პროგრამული კოდის შემუშავება, პროგრამის შექმნა.	ალგორითმი; პროგრამული კოდი;
ისტ.საბ.4	კომპიუტერულ პროგრამაში/თამაშში, ცხოვრებისეული მოვლენების ასახვა. კომპიუტერული პროგრამის/თამაშის შექმნისას შემოქმედებითი მიდგომის გამოვლენა.	პროგრამული რეალიზაცია.

თემატური ბლოკი	ძირითადი ცნებები
ვიზუალური (ბლოკებით) პროგრამირება	ინტელექტუალური საკუთრება; კანონი, საავტორო უფლებები;

პროგრამული კოდის შემუშავება შესაბამის პროგრამულ გარემოში*. (არასავალდებულო)	ეთიკის ნორმები; სოციალური პასუხისმგებლობა; კიბერ დანაშაული, კიბერუსაფრთხოება; ინფორმაციის დაცვა; უსაფრთხოების ნორმების დაცვა; ონლაინ კომუნიკაცია; ელ.ფოსტა; სოციალური მედია; ონლაინ საკომუნიკაციო სერვისები. ალგორითმი; პროგრამული რეალიზაცია. ალგორითმი, პროგრამული კოდი; პროგრამული პროდუქტი (პროგრამა), ტესტირება და დახვეწა.

***შენიშვნა:** VII კლასში სავალდებულოა ვიზუალური პროგრამირების სწავლება. მაგ: <https://scratch.mit.edu/>, <https://studio.code.org/courses>, <https://developers.google.com/blockly/>, <http://www.alice.org/>, <https://www.kodugamelab.com/about> და სხვა), VIII კლასში სკოლას შეუძლია სწავლა-სწავლება ვიზუალური პროგრამირებით გააგრძელოს ან აირჩიოს რომელიმე პროგრამულ გარემოში მუშაობა (მაგ. JAVA, Python, C# და სხვა). ეროვნული სასწავლო გეგმა სავალდებულო სახით არ განსაზღვრავს, თუ რომელი ვიზუალური პროგრამირების რედაქტორში ან რომელი პროგრამული ენის გამოყენებით უნდა წარიმართოს სწავლა-სწავლების პროცესი. ამ მხრივ არჩევანის გაკეთების შესაძლებლობა პედაგოგებს, სკოლებსა და სახელმძღვანელოს ავტორებს ეძლევათ.

თემატური ბლოკი - ვიზუალური (ბლოკებით) პროგრამირება	
<u>საკითხები</u>	
VII კლასი	
1.	ინტელექტუალური საკუთრების დაცვა ონლაინ სერვისების გამოყენებისას;
2.	ეთიკის ნორმები, სოციალური პასუხისმგებლობა, ონლაინ სერვისებთან მუშაობისას;
3.	ალგორითმის შემუშავება და გამოყენება პროგრამულ პროდუქტზე მუშაობისას;
4.	ვიზუალური ბლოკებით პროგრამირება, პირველი ნაბიჯები: ობიექტების გადაადგილება/ამოძრავება; მოვლენები;
5.	ფუნქციები
5.1.	პარამეტრიანი ფუნქციები: ჩაშენებული ფუნქციები, რომლებსაც პარამეტრები გადაეცემა;
5.2.	ფუნქციები პარამეტრების გარეშე: ჩაშენებული ფუნქციები, რომლებსაც პარამეტრები არ გადაეცემა;
6.	პარალელური პროგრამირება: კოდის რამდენიმე ფრაგმენტის ერთდროულად, პარალელურად შესრულება;
7.	ციკლები:
7.1.	უსასრულო ციკლები;
7.2.	სასრული ციკლები;
8.	მომხმარებლისგან ინფორმაციის მიღების ინტერაქტიული ფორმები;

9. ობიექტები;
10. ობიექტების გადაადგილება კოორდინატების მითითებით;
11. პირობითი ოპერატორები.

VIII კლასი

1. ონლაინ საკომუნიკაციო სერვისების საშუალებით ინფორმაციის გაცვლა (ელ. ფოსტა, სოციალური მედია);
2. საკუთარ პროექტზე მუშაობისათვის, ინფორმაციის დაცვა, უსაფრთხოების დაცვა;
3. ობიექტების შეჯახების დაფიქსირება და შეჯახებაზე რეაგირება;
4. ჩადგმული პირობითი ოპერატორები;
5. ჩადგმული ციკლები;
6. არითმეტიკული ოპერატორები;
7. ლოგიკური ოპერატორები;
8. ცვლადები;
9. მოვლენებზე რეაგირება;
10. მოვლენების დაფიქსირება და მათზე რეაგირება;
11. კონტეინერები და კოლექციები;
12. სტრიქონებისა და რიცხვების დამუშავება.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს

- კომუნიკაციისა და თანამშრომლობისას უსაფრთხოების წესების (მონაცემთა უსაფრთხოება), სამართლებრივი (ინტელექტუალური საკუთრება) და ეთიკური ნორმების (შინაარსი, დიზაინი) დაცვა (ისტ.საბ.1,2).
- პროგრამული პროდუქტის შექმნისას ეფექტური კომუნიკაცია და თანამშრომლობა (ელ.ფოსტა, სოციალური მედია; ონლაინ საკომუნიკაციო სერვისები) ეთიკის ნორმებისა და უსაფრთხოების წესების გათვალისწინებით (ისტ.საბ.1,2,3,4);
- მზა პროგრამული კოდის გამოყენებისას (არსებული კოდის კოპირება/გადმოტანა) სამართლებრივი და ეთიკის ნორმების დაცვა (ისტ.საბ.1,2,3);
- ალგორითმის (ბრძანებების ლოგიკური თანამიმდევრობის) შემუშავება; (ისტ.საბ.3);
- პროგრამული პროდუქტის შექმნა და მისი ტესტირება, დახვეწა (ისტ.საბ.3,4);
- პროგრამული პროდუქტის შექმნისას შესაბამისი ელემენტების (functions, parallel programming, operators, objects, events და ა.შ.) და ცვლადების ტიპების (Int, Double, Char, Bool, String) გამოყენება (ისტ.საბ.3,4).

დაზუსტება:

თემატური ბლოკი - პროგრამირების საფუძვლები (არასავალდებულო)
 VIII კლასში თემისთვის ჩამოყალიბებული შედეგების მოთხოვნების მიღწევა შესაძლებელია მოხდეს არა ვიზუალური პროგრამირებით გზით, არამედ პროგრამული კოდის შემუშავებით შესაბამის პროგრამულ გარემოში რომელიმე პროგრამული ენის საშუალებით (მაგ. JAVA, Python, C# და ა. შ. სხვა). ეროვნული სასწავლო გეგმა სავალდებულო სახით არ განსაზღვრავს, თუ რომელი პროგრამული ენის გამოყენებით უნდა წარიმართოს სწავლა-სწავლების პროცესი.

საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები

საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები სტანდარტის ცნებებს აკავშირებს შედეგებთან.

- რატომ და როგორ უნდა დავიცვა ტექნოლოგიებით სარგებლობისას, სხვებთან ონლაინ კომუნიკაციისას, უსაფრთხოების წესები და ეთიკის ნორმები?
- რა უნდა გავაკეთო რომ არ გავხვდე კიბერ დანაშაულის მსხვერპლი?
- როგორ შევქმნა პროგრამული პროდუქტი (მაგ., მარტივი კომპიუტერული თამაში)?
- როგორ შეცვალა ტექნოლოგიების განვითარებამ საავტორო უფლებებთან დამოკიდებულება?
- რა არის ალგორითმი და როგორ უნდა შევიმუშავო პროგრამული კოდი?
- როგორ იქმნება კომპიუტერული თამაში?
- რატომ მჭირდება შემოქმედებითი მიდგომის გამოყენება პროგრამული კოდის შემუშავებისას?

გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები

სტანდარტის ამ ნაწილში განსაზღვრულია, თუ რა პრინციპების საფუძველზე უნდა წარიმართოს სწავლა-სწავლების პროცესი. ასევე, მოცემულია მოკლე ინსტრუქციები იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა დაიგეგმოს კონკრეტული სასწავლო ერთეულის – თემის სწავლა-სწავლება

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა მოტივირებას და შინაგანი ძალისხმევის გააქტიურებას.
- ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.
- გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.
- დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლას).
- ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

მეწარმეობა, ინიციატივების გამოვლენა და საქმედ ქცევა	• სწავლა-სწავლების პროცესში ინტერესისა და ცნობისმოყვარეობის გამოვლენა; • ახალი იდეების, მიდგომების, შესაძლებლობების ძიება და მათი განხორციელება სწავლის გაუმჯობესების მიზნით; • მზაობა გამოწვევების მისაღებად, გაბედული ნაბიჯების გადასადგმელად.
დროსა და სივრცეში ორიენტირება	• თანამედროვე რეალობის სივრცულ-დროით ჭრილში გააზრება და ინტერპრეტირება; • მულტიპერსპექტიული ხედვა დროითი და სივრცული ფაქტორების გათვალისწინებით.
კვლევა	• კვლევითი ამოცანის, კვლევის პროცედურების, მონაცემების მოპოვების გზებისა და აღრიცხვის ფორმების განსაზღვრა; სათანადო

	რესურსების შერჩევა; • კვლევის ჩატარება, მონაცემების აღრიცხვა და სხვადასხვა ფორმით წარმოდგენა/ორგანიზება; • მონაცემების ანალიზი, არგუმენტირებული მსჯელობის საფუძველზე დასკვნების გამოტანა; კვლევის შედეგების შეფასება; • კვლევითი სამუშაოების ჩატარების დროს ეთიკისა და უსაფრთხოების ნორმების დაცვა.
სწავლის სწავლა დამოუკიდებლად საქმიანობა	• აქტივობის/დავალების ღირებულების განსაზღვრა - მოსწავლემ უნდა დაინახოს, რას შესძენს აქტივობის შესრულება, რა პიროვნულ თუ სოციალურ სარგებელს მოუტანს მას; • აქტივობის/დავალების დაგეგმვა - (მოთხოვნათა გააზრება და მის შესასრულებლად საჭირო ცოდნის განსაზღვრა; დავალების/აქტივობის მთავარი მიზნის განსაზღვრა; სამუშაოს წარმატებით შესრულების კრიტერიუმების დადგენა; განსახორციელებელი სამუშაოს ეტაპების გამოკვეთა; იმის განჭვრეტა, თუ რა გაუადვილდება, რა გაუძნელდება, რაში დასჭირდება დახმარება; სტრატეგიების მიზანშეწონილად შერჩევა სამუშაოს თითოეული ეტაპისათვის; • სწავლის პროცესის მონიტორინგი - დაფიქრება სწავლის პროცესზე, იმ პირობების და ფაქტორების ამოცნობა, რომლებიც ხელს უწყობს ან აფერხებს წინსვლას, სათანადო ზომების მიღება წინსვლის ხელშესაწყობად; თვითშეფასება ძლიერი და სუსტი მხარეების დასადგენად, სუსტი მხარეების გასაძლიერებლად გზების დასახვა; • სოციომოციური მართვა - ნერვიულობის მინიმუმამდე დაყვანა, საჭიროებისამებრ, დახმარების თხოვნა, საკუთარ თავში სიძნელეთა გადალახვის რესურსების პოვნა; შეცდომების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბება და წინსვლის წყაროდ გამოყენება; • ცალკეული საქმიანობისთვის გამოყოფილი დროის ეფექტურად გამოყენება.
წიგნიერება	• ზეპირი და წერიტი მეტყველების გზით ინფორმაციის მიღების, დამუშავების, გააზრების, სისტემაში მოყვანის, გაანალიზება-ინტერპრეტირებისა და წარდგენა-გაზიარების უნარი.

სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია ზრუნვა მეტაკოგნიციის უნარების განვითარებაზე, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და მისი შესრულებისას „ხმამალა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს ეს აქტივობა (მაგ., კარგად გავეცნოთ პირობას და დავაკვირდეთ, რას მოითხოვს იგი; აქვს თუ არა პირობას თანხმდები მასალა და მისთ.).

წინმსწრები მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფურად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.), ასევე სტრატეგიები,

რომლებსაც გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ნამუშევრები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ (ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებს და აუმაღლებს სწავლის ქმედუნარიანობას.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

ეროვნული სასწავლო გეგმის საფეხურებრივი საგნობრივი სტანდარტები განსაზღვრავს სავალდებულო საგნობრივ მოთხოვნებს (რა უნდა შეეძლოს და რა უნდა იცოდეს მოსწავლეს). მათზე დაყრდნობით იგეგმება წლიური პროგრამები, რომლებიც გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს.

წლიური პროგრამა უნდა დაიგეგმოს სავალდებულო სასწავლო თემის საშუალებით. სასწავლო თემა წამოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის ნაწილების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. რამდენადაც შედეგები საგნის სწავლების გრძელვადიან მიზნებს წარმოადგენს, **თითოეული თემის ფარგლებში სტანდარტის ყველა შედეგი უნდა დამუშავდეს**. მაშასადამე, სასწავლო თემების ცვლით შეიცვლება კონტექსტები, მაგრამ არ შეიცვლება სწავლის მიზნები, რომლებიც სტანდარტის შედეგების სახითაა ფორმულირებული (შედეგი თავისთავად არ წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასწავლო ერთეულს - თემას).

სასწავლო თემის დასაგეგმად გამოიყენება შემდეგი კომპონენტები:

სასწავლო თემები სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.
საგნობრივი საკითხები წლიური თემების ფარგლებში გამოიყოფა საგნობრივი საკითხები. საგნობრივი საკითხების სწავლება თვითმიზანს არ წარმოადგენს. საგნობრივი საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.

თემატური საკვანძო შეკითხვები

თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი კითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა:

- მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად;
- სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა;
- თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელმაც სასწავლო თემის ფარგლებში შეიძლება შეასრულოს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლი.

აქტივობები

დავალებების ტიპები/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.

კომპლექსურ/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი

კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემა ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

როგორ აიგება თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრეს ერთეულს ცნებები წარმოადგენს. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. აღნიშნულ ცნებებზე დაყრდნობითა და სტანდარტის შედეგების მოთხოვნათა გათვალისწინებით გამოიყოფა თემის ასაგებად საჭირო კომპონენტები: მკვიდრი წარმოდგენები, საკვანძო შეკითხვები და შეფასების ინდიკატორები. თემის სწავლების ეტაპები ცნებებისა და საკვანძო კითხვების მეშვეობით განისაზღვრება.

თემის სწავლა-სწავლების დასაგეგმად ასევე მნიშვნელოვანია განისაზღვროს იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის, რადგან მხოლოდ კომპლექსური დავალებების საშუალებით შეიძლება გამოვლინდეს, რამდენად დაეუფლა მოსწავლე თემის ფარგლებში ასათვისებელ ცოდნა-უნართა ერთობლიობას და რამდენად ახერხებს მათ ფუნქციურად გამოყენებას.

ამის შემდეგ შეირჩევა თემის დასამუშავებლად საჭირო საგნობრივი საკითხები და რესურსები.

ნაბიჯი 1. მკვიდრი წარმოდგენების დადგენა	
ნაბიჯი 2. თემატური საკვანძო კითხვების დასმა	
ნაბიჯი 3. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა	
ნაბიჯი 4. თემატური საკითხების განსაზღვრა	
ნაბიჯი 5. აქტივობებისა და მიმდინარე დავალებების დაგეგმვა და რესურსების შერჩევა	
ნაბიჯი 6. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების შემუშავება	

დ) შეფასება

საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

შემაჯამებელი (განმავითარებელი) შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისთვის გამოიყენება კომპლექსური, კონტექსტის მქონე დავალებები (კომპიუტერული თამაშები), რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას. დავალებათა შესაფასებლად შეფასების რუბრიკა, ანუ კრიტერიუმების ბადე გამოიყენება.

პროექტული დავალების შეფასების რუბრიკის ნიმუში:

კრიტერიუმები	ქულები (მაქსიმუმ 10 ქულა)
მკაფიოდ იკითხება თამაშის ალგორითმი;	0-2
თამაში აკმაყოფილებს დავალების პირობას (მაგ., კლავიატურის გამოყენებით თამაში, ტურების არსებობა თამაშში);	0-3
თამაშის შექმნის და საბოლოო პროდუქტის გაზიარების მიზნით მოსწავლე იყენებს ონლაინ საკომუნიკაციო სისტემებს (მაგ.: იმეილი, სოციალური ქსელი)	0-3

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - კვებვერდი, 11.05.2018წ.

თავი XVIII. ესთეტიკური აღზრდა - ზოგადი ნაწილი და სტანდარტები

მუხლი 77. ესთეტიკური აღზრდა - ზოგადი ნაწილი

შესავალი

პიროვნების აღზრდასა და ჰარმონიულ განვითარებაში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს მისი ხელოვნებასთან ზიარება. სწორედ ეს ფუნქცია აქვს სკოლაში ესთეტიკური აღზრდის საგნებს. მათი შესწავლა უვითარებს მოსწავლეს სამყაროს მშვენიერების აღქმის უნარს, წარმოსახვას, შემოქმედებითობას, თვითგამოხატვის, კრიტიკული აზროვნების უნარებს, უღვივებს აღმოჩენისა და სიახლის ძიების სურვილს, რაც აუცილებელია მოსწავლის ნებისმიერი მომავალი საქმიანობისთვის და ამზადებს მას ცხოვრებისეული გამოწვევებისთვის. ამ საგნების შესწავლისას მოსწავლე ეუფლება თვითგამოხატვის განსხვავებულ საშუალებებსა და ფორმებს. ესთეტიკური საგნების შესწავლა აზიარებს მოსწავლეს ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებებს და ამავდროულად ხელს უწყობს ეროვნული ცნობიერების ჩამოყალიბებას. ესთეტიკური აღზრდის ჯგუფი აერთიანებს ორ საგანს: მუსიკას და სახვით და გამოყენებით ხელოვნებას. ესთეტიკური აღზრდის ჯგუფი, გარკვეულწილად, ითავსებს **თეატრალური ხელოვნების ელემენტებს**, ვინაიდან მუსიკის სწავლისას დიდი დატვირთვა ენიჭება წარმოდგენას (პერფორმანსს). პიროვნების აღზრდა-განვითარებისთვის აუცილებელი **შრომითი საქმიანობა** ხელოვნების სწავლებასთან არის ინტეგრირებული. ამ ინტეგრირების საფუძველს სახვითი ხელოვნების სწავლებაში გამოყენებით-დეკორატიული ხელოვნების ელემენტების ჩართვა წარმოადგენს.

ესთეტიკური აღზრდის სწავლების მიზნები და ამოცანები

ესთეტიკური აღზრდის სწავლების მიზნებია:

- ინტერესისა და სიყვარულის გაღვივება ხელოვნებისადმი;
- სამყაროს ერთიანობის განცდის ჩამოყალიბება;
- ეროვნული, სხვა ერისა და ზოგადსაკაცობრიო კულტურის დაფასების, განსხვავებული აზრისა და მსოფლმხედველობის, ადამიანის შრომის მიმართ პატივისცემის გრძნობის გამომუშავება;
- გარემოს ესთეტიკური აღქმის, მშვენიერების განცდისა და მხატვრული გემოვნების განვითარება;
- შემოქმედებით-ასოციაციური აზროვნებისა და ემოციური სფეროს განვითარება;
- წარმოსახვის, კრიტიკული აზროვნების, თვითგამოხატვის, შემოქმედებითი და საკომუნიკაციო უნარების განვითარება.

ესთეტიკური აღზრდის სწავლების ამოცანებია:

- ეროვნულ და მსოფლიო კულტურულ ფასეულობებთან ზიარება;
- ხელოვნების უნივერსალური ენის შესწავლა;
- მოსწავლის ჩაბმა შემოქმედებით და საინტერპრეტაციო საქმიანობაში;
- ხელოვნების ნიმუშის/ნაწარმოების აღქმის უნარის ჩამოყალიბება;
- მსჯელობისა და წარდგენის უნარის გამომუშავება;
- სამუშაო გარემოს მოწესრიგებისა და მოვლის, შრომითი უნარ-ჩვევების ჩამოყალიბება;
- შემოქმედებითი საქმიანობის ტექნიკურ საშუალებათა დაუფლება;
- ხედვის, სივრცითი წარმოდგენების, დაკვირვების უნარის, მხედველობითი მეხსიერებისა და ხელის მოტორიკის განვითარება;
- მუსიკის მოსმენის ჩვევის გამომუშავება;
- მუსიკალური სმენისა და მეხსიერების, რიტმის გრძნობის, პლასტიკისა და კოორდინაციის განვითარება;
- მუსიკის, სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების ენის (მათ შორის, მუსიკალური დამწერლობის) შესწავლა.

ესთეტიკური აღზრდის სწავლების ორგანიზება

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნებისა და მუსიკის სწავლება ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის სამივე საფეხურზეა გათვალისწინებული: დაწყებითა და საბაზოზე - სავალდებულო (I-IX კლასები), ხოლო საშუალოზე - (XI-XII კლასები) არჩევითი საგნების სახით.

შეფასება ესთეტიკურ აღზრდაში

შეფასება სახვით და გამოყენებით ხელოვნებაში

შეფასების კომპონენტები სახვით და გამოყენებით ხელოვნებაში

მიმდინარე (საშინაო და საკლასო) დავალებათა კომპონენტები

შეიძლება შეფასდეს შემდეგი ცოდნა და უნარ-ჩვევები:

- შემოქმედებითობა (გადაწყვეტილების დამოუკიდებლად მიღება, საკუთარი ხელწერის, ხედვის დემონსტრირება, ტექნიკის, მასალის და მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხების ეფექტურად გამოყენება ჩანაფიქრის გადმოსაცემად და სხვ.);
- მასალის, ტექნიკის და მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებების გამოყენება;
- ნამუშევრის შესახებ საუბარი (გამოყენებულ მასალაზე, ტექნიკასა და მხატვრულ-გამომსახველობით საშუალებებზე შესაბამისი ტერმინოლოგიის გამოყენებით);
- ხელოვნების სხვადასხვა დარგის ნიმუშების დაკავშირება ისტორიულ, რელიგიურ, კულტურულ და სოციალურ კონტექსტთან;
- ხელოვნების დარგებისა და ჟანრების ამოცნობა და მსჯელობა;
- ზეპირი გამოსვლა/პრეზენტაცია (სათქმელის ნათლად და გასაგებად გადმოცემა, აუდიტორიასთან კონტაქტი, თვალსაჩინოებისა და ტექნიკური საშუალებების გამოყენება და სხვ.);
- საკუთარი აზრის დასაბუთებულად წარმოჩენა;
- კითხვებზე ადეკვატური პასუხის გაცემა;
- სხვისი აზრის პატივისცემის დემონსტრირება;

- სასწავლო აქტივობებში ჩართულობა;
- თანამშრომლობა (მეწყვილესთან, ჯგუფის წევრებთან);
- ორგანიზებულობა (სისტემურობა, დროის ლიმიტის დაცვა, საჭირო მასალის, აღჭურვილობის ქონა).

ცოდნა და უნარ-ჩვევები ფასდება შემდეგი დავალებებით:

- კონკრეტული პრაქტიკული სამუშაოს შესრულება ან ნამუშევრის შექმნა გარკვეულ თემაზე (მოსწავლეებმა პრაქტიკული სამუშაო შეიძლება შეასრულონ წარმოსახვით, მეხსიერებით, ნიმუშის მიხედვით და ასევე, ასახონ გარემოზე დაკვირვების შედეგები, მაგ., პეიზაჟი, ნატურმორტი და სხვ.);
- საკუთარი და სხვისი ნამუშევრების განხილვა;
- ხელოვნების ნიმუშის შესახებ მსჯელობა;
- გარკვეული ეპოქის, შემოქმედის ან ხელოვნების ნიმუშის ანალიზი ან მის ირგვლივ მსჯელობა;
- ინდივიდუალური ან ჯგუფური პრეზენტაციის მომზადება (საკუთარი და სხვების ნამუშევრების პრეზენტაცია, აუდიტორიისთვის წარდგენა და სხვ.);
- დაკვირვება გარემოზე (დაკვირვების შედეგებზე მსჯელობა ან ასახვა ნამუშევარში);
- მასალის მოძიება;
- რეფერატის შედგენა.

შემაჯამებელი დავალებების კომპონენტი

შემაჯამებელი დავალების კომპონენტი უკავშირდება სწავლა-სწავლების შედეგს. ამ კომპონენტში უნდა შეფასდეს ერთი სასწავლო მონაკვეთის (თემა, თავი, პარაგრაფი, საკითხი) შესწავლა-დამუშავების შედეგად მიღწეული შედეგები. კონკრეტული სასწავლო ერთეულის დასრულებისას მოსწავლემ უნდა შეძლოს სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების წარმოჩენა.

შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები:

სტანდარტის მოთხოვნათა შესასრულებლად რეკომენდებულია შემაჯამებელ დავალებათა მრავალი ფორმის გამოყენება. სახვით და გამოყენებით ხელოვნებაში შესაძლებელია შემდეგი ტიპის შემაჯამებელი დავალებების გამოყენება:

- პრაქტიკული სამუშაო, მაგ., მასშტაბური ნამუშევარი;
- გამოფენა;
- პროექტი (პროექტის სავარაუდო თემები: პროექტები, რომლებიც დაკავშირებულია რომელიმე ხელოვნების ან გამოჩენილი ადამიანის შემოქმედებასთან, მოღვაწეობასთან, ხელოვნების დარგებთან და ჟანრებთან, მსოფლიოში/ქვეყანაში/ ქალაქში/ რეგიონში და სხვ. მომხდარ მოვლენასთან (*ეკოლოგიური, პოლიტიკური, სოციალური და სხვ.*), ასევე, გამოფენის ექსპოზიცია, სპექტაკლის გაფორმება, გაზეთის, ჟურნალის, წიგნის მაკეტი; სკვერის კეთილმოწყობა, სკოლის, საკლასო ოთახის, ინტერიერის დიზაინი და სხვ.);
- მოხსენება-რეფერატი (გარკვეული ეპოქის, შემოქმედის შესახებ);
- პრეზენტაცია;
- ტესტი
- და სხვ.

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი დავალებები:

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს თავისი შეფასების ზოგადი რუბრიკა;
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- მითითებული უნდა იყოს სტანდარტის ის შედეგები, რომელთა შემოწმებასაც ემსახურება შემაჯამებელი დავალება.

შეფასება მუსიკაში

შეფასების კომპონენტები მუსიკაში

შეიძლება შეფასდეს შემდეგი ცოდნა და უნარ-ჩვევები:

- წარმოსახვითი უნარები.
- ასოციაციური აზროვნება;
- შემოქმედებითობა;
- მუსიკის მოსმენის ჩვევა;
- მუსიკალური მეხსიერება;
- რიტმის გრძნობა;
- იმპროვიზაციულობა;
- საკუთარი აზრის დასაბუთების უნარი;
- მუსიკალურ-კომპიუტერული პროგრამების ცოდნა;
- წარდგენის (პრეზენტაციის) უნარი;
- მუსიკალური ინტონირება;
- სოციალური უნარები;
- ტოლერანტობა.

ცოდნა და უნარ-ჩვევები ფასდება შემდეგი დავალებებით:

- მუსიკის მოსმენა და მასთან დაკავშირებული დავალებების შესრულება;
- მასალის მოძიება;
- დავალების შესრულება მუსიკალურ-კომპიუტერული პროგრამის გამოყენებით და ა. შ.
- თეატრალური სკეტჩები, ეტიუდები მუსიკის თანხლებით;
- ჩანახატი, პერსონაჟის პორტრეტის სხვადასხვა მუსიკალური ენის ელემენტების გამოყენებით;
- მუსიკალური კომპოზიციის ჩანაწერი სხვადასხვა სიმბოლოების გამოყენებით;
- თხრობა;
- როლური თამაშები;
- ინტერვიუ;
- ცეკვა;
- პანტომიმა;
- შემოქმედებით საქმიანობაში მონაწილეობა: სიმღერა, იმპროვიზაცია, მუსიკალურ-დრამატული კომპოზიციები, მუსიკალურ-კომპიუტერული პროგრამების შექმნა;
- კონცერტის, წარმოდგენის რეპეტიციებში მონაწილეობა;
- პროექტის მომზადება;
- საკუთარი და სხვისი შესრულების / შემოქმედების განხილვაში მონაწილეობა;
- მუსიკალური ნაწარმოების კონტექსტის განხილვა;
- სხვადასხვა აქტივობის დაგეგმვა და მომზადება;
- საკუთარი ნაშრომის, შემოქმედებითი საქმიანობის წარდგენა;

- სხვადასხვა დავალების შესრულებისას მუსიკალური დამწერლობის გამოყენება;
- და სხვ.

შემაჯამებელი დავალებების კომპონენტი

შემაჯამებელი დავალების კომპონენტი უკავშირდება სწავლა-სწავლების შედეგს. ამ კომპონენტში უნდა შემოწმდეს ერთი სასწავლო მონაკვეთის (თემა, თავი, პარაგრაფი, საკითხი) შესწავლა-დამუშავების შედეგად მიღწეული შედეგები. კონკრეტული სასწავლო ერთეულის დასრულებისას მოსწავლემ უნდა შეძლოს მუსიკის სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების წარმოჩენა.

შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები:

სტანდარტის მოთხოვნათა დასაფარად, რეკომენდებულია შემაჯამებელ დავალებათა მრავალფეროვანი ფორმების გამოყენება. მუსიკის შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები შეიძლება იყოს:

- კონცერტი/ წარმოდგენა;
- ვიქტორინა;
- მოხსენება-რეფერატი;
- ლექცია-კონცერტი;
- პრეზენტაცია;
- ტესტირება;
- პროექტი (*მოსწავლის მიერ შესრულებული პროექტის სავარაუდო თემები: თემატური წარმოდგენის/კონცერტის გამართვა; ტელეგადაცემის, რადიოგადაცემის, სპექტაკლის მომზადება; გაზეთის, ჟურნალის, სანოტო ალბომის მომზადება; კლიპის გადაღება სიმღერის, მუსიკალური ნაწარმოების ან სხვა თემაზე; სკოლაში ცნობილი კომპოზიტორის, მომღერლის, რეჟისორის მიწვევა, შეხვედრის ორგანიზება და წარმართვა და ა. შ.*);
- მუსიკალური კოლაჟი;
- მარტივი სიუჟეტის წარდგენა მუსიკალური ენის ელემენტების გამოყენებით.

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი დავალებები:

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს თავისი შეფასების ზოგადი რუბრიკა;
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- მითითებული უნდა იყოს სტანდარტის ის შედეგები, რომელთა შემოწმებასაც ემსახურება შემაჯამებელი დავალება.

მუხლი 78. სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სტანდარტი

1. სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება დაწყებით საფეხურზე

შესავალი

დაწყებით საფეხურზე ხელოვნების, როგორც სასწავლო-აღმზრდელობითი დარგის, პედაგოგიურ პოტენციალს მისი თვალსაჩინო-სახეობრივი ბუნება განსაზღვრავს. უმცროსკლასელებში, მათი ასაკობრივი თავისებურებიდან გამომდინარე, თვალსაჩინო-პრაქტიკული აზროვნება და სამყაროს ემოციური აღქმა სჭარბობს, ამიტომ მათთვის მნიშვნელოვანია აღმოჩენაზე, კეთებაზე, დაკვირვებაზე დაფუძნებული აქტივობა, რასაც კარგად მიესადაგება სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების შესწავლის სპეციფიკა.

დაწყებით საფეხურზე ხელოვნების სწავლება ძირითადად ბავშვის ემოციური და შემეცნებითი სფეროს, შრომითი და საკომუნიკაციო უნარების განვითარებას ემსახურება.

მიმართულებების აღწერა

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სწავლება სასწავლო გეგმის მიხედვით სამი მიმართულებით იმდება:

- შემოქმედებითობა და პრაქტიკა;
- კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია;
- ხელოვნების აღქმა კონტექსტში.

სწავლება ყველა მიმართულების ფარგლებში მიმდინარეობს პარალელურად და ერთმანეთთან მჭიდრო ურთიერთკავშირში.

შემოქმედებითობა და პრაქტიკა

ამ მიმართულების ფარგლებში მოსწავლეები ჩართულნი არიან შემოქმედებით საქმიანობაში, ახდენენ მრავალფეროვანი იდეების გენერირებას (*იდეების წყარო მრავალფეროვანი უნდა იყოს, მაგ.: წარმოსახვა, საკუთარი ფანტაზია, გარემოდან მიღებული შთაბეჭდილებები, სხვა საგნებში გავლილი მასალა, ზღაპრები, პოეზია, ლიტერატურული ნაწარმოებები, საბავშვო ბიბლია, მოთხრობები, ადაპტირებული მითოლოგია - ქართული, ძველბერძნული, ძველი აღმოსავლეთის; იგავ-არაკები, საბავშვო ლიტერატურის ილუსტრაციები, ზღაპრული, მითოლოგიური, ბიბლიური, მხატვრული ნაწარმოებების პერსონაჟები და სიუჟეტები, ცნობილ ხელოვანთა ან თანატოლების ნამუშევრები, მხატვრული, ანიმაციური ფილმები, მუსიკალური ნაწარმოებები; საკონცერტო, თეატრალური, საცირკო წარმოდგენები, ადგილობრივი და ოჯახური სადღესასწაულო ტრადიციები და სხვა*). მიმართავენ თვითგამოხატვის სხვადასხვა ფორმას, ქმნიან ნამუშევრებს წარმოსახვით, ფანტაზიით, ასახვენ გარემოზე დაკვირვების შედეგად მიღებულ შთაბეჭდილებებს, განწყობილებებს და სხვ. ამისთვის მოსწავლეები ეუფლებიან ხელოვნების მოცემული დარგის ელემენტებს, პრინციპებს, გამომსახველობით ხერხებს, ეცნობიან სხვადასხვა ტექნიკას, მასალასა და იარაღს. შედეგად, მოსწავლეებს უღვივდებათ ცნობისმოყვარეობა, აღმოჩენისა და სიახლის ძიების სურვილი, უვითარდებათ წარმოსახვა და პრობლემის შემოქმედებითად გადაჭრის უნარი.

შემოქმედებითობის გასავითარებლად და დასახული მიზნების განსახორციელებლად მასწავლებელმა უნდა შეარჩიოს ისეთი სტრატეგიები და აქტივობები, რომლებიც გამოხატვის მრავალფეროვანი გზების, საშუალებებისა და მიდგომების ძიებაზე, ექსპერიმენტებსა და აღმოჩენებზე იქნება დაფუძნებული. მასწავლებელმა უნდა გაითვალისწინოს მოსწავლის ინტერესები და გამოცდილება, მისცეს მას განსხვავებული იდეების წამოყენებისა და გადაწყვეტილებების მიღების საშუალება (მაგ., თავად შეარჩიოს თემა, სიუჟეტი, მასალა, ტექნიკა და სხვ.).

ამ მიმართულების ფარგლებში მოსწავლეებს აგრეთვე უვითარდებათ აღჭურვილობის მოტანა-მოწესრიგების, დროის ლიმიტის, კლასში მოქცევის, ჰიგიენისა და უსაფრთხოების წესების დაცვის, სამუშაო ადგილის, საკლასო ოთახის მოწესრიგების უნარები; ჩართულნი არიან შრომით საქმიანობაში (მაგ., მონაწილეობა ეზოს დასუფთავება-გალამაზებაში, დაზიანებული ნივთებისა და სასკოლო ინვენტარის (წიგნი, რუკა) აღდგენა და სხვ.).

კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია

ამ მიმართულების ფარგლებში მოსწავლეები სწავლობენ ხელოვნების ნაწარმოების გაგებასა და შეფასებას, მის შესახებ აზრის ჩამოყალიბებას, ხელოვნების, როგორც თვითგამოხატვისა და კომუნიკაციის საშუალების, გააზრებას. ეჩვევიან საკუთარი ჩანაფიქრის ნათელ და მკაფიო განმარტებას (*მოსწავლემ საუბრისას სწორად უნდა შეძლოს ტერმინების გამოყენება, ადეკვატურად რეაგირება მასწავლებლის კომენტარზე, ასევე რჩევისა და მითითების გაგება და შესრულება. მას უნდა ესმოდეს ტერმინის მნიშვნელობა, უნდა შეეძლოს საკუთარი სიტყვებით ახსნა, თუმცა არ მოეთხოვება ტერმინის განმარტების დაზეპირება*) და სხვისი აზრის გულისყურით მოსმენას, უვითარდებათ შეფასებისა და თვითშეფასების უნარები.

მოსწავლეებს ასევე უვითარდებათ სოციალური და საკომუნიკაციო უნარები, ეუფლებიან გუნდური მუშაობის მეთოდებს (წყვილში/ჯგუფში ერთობლივი მუშაობა, სხვადასხვა სამუშაოს შესრულების დროს ერთმანეთთან თანამშრომლობა, ერთობლივი გადაწყვეტილების მიღება, საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა, განსხვავებული აზრის მოსმენა/გათვალისწინება, ინიციატივის გამოჩენა და სხვ.).

ამ მიმართულების ფარგლებში, კულტურული მემკვიდრეობის გაცნობის მიზნით, უნდა მოეწყოს ექსკურსიები მუზეუმებში, გალერეებში, ისტორიულ ძეგლებზე, შეხვედრები ხელოვნების გამოჩენილ მოღვაწეებთან და სხვ. მოსწავლეებმა მონაწილეობა უნდა მიიღონ საკლასო და სასკოლო გამოფენებში, სპექტაკლებში, აქციებში, ზეიმებსა და სხვა ღონისძიებებში; დახმარება უნდა გაუწიონ უმცროსკლასელებს ზეიმების გაფორმებაში, ინვენტარის შეკეთებაში, კლასის მოწყობაში და სხვ.

ხელოვნების აღქმა კონტექსტში

ამ მიმართულების ფარგლებში მოსწავლეები ეცნობიან ქართული და მსოფლიო ხელოვნების ცნობილ ნიმუშებს (*დაწყებით კლასებში მოსწავლეს არ მოეთხოვება ნანახი ხელოვნების ნიმუშის სათაურის და ავტორის ვინაობის ცოდნა, თუმცა, თანდათან მაინც უნდა შეძლოს ზოგიერთი მათგანის დასახელება, რათა ნელ-ნელა შეეჩვიოს ხელოვნების ნაწარმოებთან ურთიერთობას*) უძველესი დროიდან დღემდე და ხალხურ შემოქმედებას, არკვევენ მათ შინაარსს, დანიშნულებასა და როლს საზოგადოების ცხოვრებაში. აკავშირებენ მათ ყოველდღიურ რეალობასთან და საკუთარ გამოცდილებასთან, ეცნობიან მათი შექმნისა და შეფასების განსხვავებულ ისტორიულ, კულტურულ, სოციალურ და სხვა კონტექსტებს.

მოსწავლეებს უვითარდებათ სამყაროს ესთეტიკური აღქმის, დაკვირვებისა და მისით ტკბობის უნარი. ამისთვის ყურადღება უნდა გამახვილდეს გარემოში ხელოვნებისა და მისი ელემენტების მრავალფეროვნების აღქმასა და გააზრებაზე (*მასწავლებელმა მოსწავლეებს ყურადღება უნდა გაამახვილებინოს იმაზე, თუ სად და რა სახით შეხვედრიათ ხელოვნება, მისი გამოვლინება ყოველდღიურ ცხოვრებაში (ილუსტრირებული წიგნები, სათამაშოების დიზაინი, ანიმაციური ფილმები, მუზეუმებში და გალერეებში არსებული ხელოვნების ნიმუშები და სხვ.)*).

ა) I-IV კლასების სტანდარტი

IV კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები ინდექსების განმარტება

დაწყებითი საფეხურის სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **ს.გ.დაწყ.(I).1.:**

„ს.გ.“ - მიუთითებს საგანს „სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება“;

„დაწყ.“ - მიუთითებს დაწყებით საფეხურს;

„(I)“ - მიუთითებს, რომ სტანდარტი მოიცავს I-IV კლასებს;

„1“ - მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სტანდარტის შედეგები (I-IV კლასები)	
შედეგების ინდექსები	მიმართულება: შემოქმედებითობა და პრაქტიკა
ს.გ.დაწყ.(I).1.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარ ინტერესებსა და გამოცდილებაზე დაყრდნობით ჩანაფიქრის, იდეის, გუნება-განწყობის (ემოციების) და/ან გარემოზე დაკვირვების შედეგად მიღებული შთაბეჭდილებების ასახვა ნამუშევარში სახვითი ხელოვნების ელემენტებისა და პრინციპების გამოყენებით.
ს.გ.დაწყ.(I).2.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა მასალისა და ტექნიკის შერჩევა და გამოყენება საკუთარი ჩანაფიქრის და იდეის განსახორციელებლად.
მიმართულება: კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია	
ს.გ.დაწყ.(I).3.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს თანაკლასელებთან თანამშრომლობით (წყვილში, გუნდში) შესასრულებელი სამუშაოს დაგეგმვა და განხორციელება.
ს.გ.დაწყ.(I).4.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს ინდივიდუალური და ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენა; აზრის, იდეების, შთაბეჭდილებების გაზიარება და საუბარი საკუთარ, თანაკლასელთან ან ცნობილ ხელოვანთან ნამუშევრებზე შესაბამისი ტერმინოლოგიის გამოყენებით.
მიმართულება: ხელოვნების აღქმა კონტექსტში	
ს.გ.დაწყ.(I).5.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხელოვნების მრავალფეროვნების აღქმა გარემოში და საკუთარი დამოკიდებულებისა და შთაბეჭდილების გამოხატვა.
ს.გ.დაწყ.(I).6.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების დარგებისა და ჟანრების განსხვავება ერთმანეთისგან, მათი დაკავშირება ყოველდღიურ ცხოვრებასა და სხვა საგნებში განვლილ მასალასთან.

შინაარსი

სახვითი ხელოვნების ელემენტები: ხაზი (სხვადასხვა ტიპის სქელი, წვრილი, სწორი, ტალღოვანი, ტეხილი, წყვეტილი, ზიგზაგი, ჰორიზონტალური, ვერტიკალური, მრუდი, დიაგონალური; განსხვავებული სისქის კონტური, შტრიხი); ფერი (ძირითადი და შედგენილი, ცივი და თბილი, კონტრასტული, ტონალობა - თეთრის ან შავი ფერის დამატებით მიღებული ტონი); ფორმა (მარტივი გეომეტრიული და ბუნებაში არსებული, ბრტყელი და მოცულობითი - 2D და 3D).

სახვითი ხელოვნების პრინციპები: რიტმი, ძირითადის გამოყოფა, წინა და უკანა ხედი, კონტრასტი, სტატიკა, დინამიკა.

ტექნიკა და პროცედურა: ფერწერა, გრაფიკა, ძერწვა, აპლიკაცია, კოლაჟი, მოზაიკა, ანაბეჭდი, მონოტიპია და სხვა.

სარეკომენდაციო მასალა და იარაღი: ფანქარი, პასტელი, ფლომასტერი, გუაში, აკვარელი, ნახშირი, სანგინა, ფერადი ცარცები, ფერადი ქაღალდი, მუყაო, ქსოვილი, პლასტილინი, თიხა, სხვა მასალა (ტრადიციული და არატრადიციული, ბუნებრივი და ხელოვნური), ფუნჯი, მაკრატელი, წებო და სხვ.

სახვითი ხელოვნების დარგები: ფერწერა, გრაფიკა, ქანდაკება, არქიტექტურა, დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება.

სახვითი ხელოვნების ჟანრები: ნატურმორტი, პეიზაჟი, პორტრეტი და სხვ.

ბ) V-VI კლასების სტანდარტი

VI კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები ინდექსების განმარტება

დაწყებითი საფეხურის სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **ს.გ.დაწყ.(II).1.**:

„ს.გ.“ - მიუთითებს საგანს „სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება“;

„დაწყ“ - მიუთითებს დაწყებით საფეხურს;

„(II)“ - მიუთითებს, რომ სტანდარტი მოიცავს V-VI კლასებს;

„1“ - მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სტანდარტის შედეგები (V-VI კლასები)	
შედეგების ინდექსი	1. მიმართულება: შემოქმედებითობა და პრაქტიკა
ს.გ.დაწყ.(II).1.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარ ინტერესებსა და გამოცდილებაზე დაყრდნობით, სახვითი ხელოვნების ელემენტებისა და პრინციპების მიზანმიმართულად გამოყენება ნამუშევარში ჩანაფიქრის, იდეის, გუნება-განწყობის (ემოციების) და შთაბეჭდილებების გადმოსაცემად.
ს.გ.დაწყ.(II).2.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა მასალისა და ტექნიკის მიზანმიმართულად შერჩევა და გამოყენება საკუთარი ჩანაფიქრის და იდეის განსახორციელებლად.
2. მიმართულება: კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია	
ს.გ.დაწყ.(II).3.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს თანაკლასელებთან თანამშრომლობით (წყვილში, გუნდში) შესასრულებელი სამუშაოს დაგეგმვა და განხორციელება შემოქმედებითი და საორგანიზაციო პრობლემის გადასაჭრელად.
ს.გ.დაწყ.(II).4.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს ინდივიდუალური და ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენა; აზრის, იდეების, შთაბეჭდილებების გაზიარება და მიღებულ ცოდნაზე დაყრდნობით საუბარი გამოყენებული ხერხების შესახებ საკუთარ, თანაკლასელთა ან ცნობილ ხელოვანთა ნამუშევრებში შესაბამისი ტერმინოლოგიის გამოყენებით.
3. მიმართულება: ხელოვნების აღქმა კონტექსტში	
ს.გ.დაწყ.(II).5.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სხვადასხვა დარგის ნიმუშების დაკავშირება ისტორიულ, რელიგიურ, კულტურულ და სოციალურ კონტექსტთან.
ს.გ.დაწყ.(II).6.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს ქართულ ხელოვნებასა და ხელოვნების მოღვაწეებზე მსჯელობა.

შინაარსი

სახვითი ხელოვნების ელემენტები: ხაზი (სხვადასხვა ტიპის სქელი, წვრილი, სწორი, ტალღოვანი, ტეხილი, წყვეტილი, ზიგზაგი, ჰორიზონტალური, ვერტიკალური, მრუდი, დიაგონალური; განსხვავებული სისქის კონტური, შტრიხი); ფერი (ძირითადი და შედგენილი, ცივი და თბილი, კონტრასტული, მონათესავე, ტონალობა - თეთრის ან შავი ფერის დამატებით მიღებული ტონი,

ნახევარტონები, ფერის გრადაცია); ფორმა (მარტივი გეომეტრიული და ბუნებაში არსებული, ბრტყელი და მოცულობითი - 2D და 3D).

სახვითი ხელოვნების პრინციპები: კომპოზიციური განაწილების საფუძველი (ვერტიკალური ან ჰორიზონტალური ფორმატის შერჩევა, ფორმატზე გამოსახულების განაწილება); რიტმი, ძირითადის გამოყოფა, სიმეტრია და ასიმეტრია, კონტრასტი, სტატიკა, დინამიკა, საგანთა თანაფარდობა და პროპორცია, სივრცე (პერსპექტივის კანონები - წინა, შუა და უკანა ხედები), წონასწორობა, ხედვის წერტილი.

ტექნიკა და პროცედურა: ფერწერა, გრაფიკა და მათი ტექნიკები (მონასმი, ლაქა, ანაბეჭდი), მერწვა, აპლიკაცია, კოლაჟი, მოზაიკა, მონოტიპია, მოდელირება, კონსტრუქცია, კომპიუტერული ტექნოლოგიები (სახატავი პროგრამა, ტექსტური რედაქტორი, საპრეზენტაციო პროგრამა); დაჭრა, დაწებება, ამოკაწვრა, ღუნვა, გრეხვა, დაწვნა, ქარგვა, ქსოვა, კერვა, ხეზე კვეთა და სხვა.

სარეკომენდაციო მასალა და იარაღი: ფანქარი, პასტელი, ფლომასტერი, გუაში, აკვარელი, ტემპერა, ტუში, მელანი, ნახშირი, სანგინა, ფერადი ცარცები, ფერადი ქაღალდი, მუყაო, ქსოვილი, ძაფი, თოკი, მავთული, პლასტილინი, თიხა, სხვა მასალა (ტრადიციული და არატრადიციული, ბუნებრივი და ხელოვნური), ფუნჯი, მაკრატელი, წებო, სადურგლო, სამეთუნეო, საქსოვი, სამკერვალო იარაღი და სხვა.

სახვითი ხელოვნების დარგები: ფერწერა, გრაფიკა, ქანდაკება, არქიტექტურა, დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება, კედლის მხატვრობა, ხელნაწერთა მინიატურა, ჭედურობა, კერამიკა და სხვ.

სახვითი ხელოვნების ჟანრები: ნატურმორტი, პეიზაჟი, პორტრეტი, ყოფითი და სხვ.

[2. სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება საბაზო საფეხურზე

შესავალი

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისგან:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები;
- დ) შეფასება.

საგან „სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების“ ფარგლებში მოსწავლე შეისწავლის ხელოვნებას, როგორც თვითგამოხატვისა და კომუნიკაციის საშუალებას. ის აცნობიერებს სამყაროს, როგორც მრავალფეროვანი გრძნობებისა და იდეების წყაროს, რომელიც შეუძლია შემოქმედებითად ასახოს ნამუშევრებში.

სწავლა-სწავლების პროცესში მოსწავლე გაეცნობა ქართული და მსოფლიო, ძველი და ახალი ხელოვნების ცნობილ ნიმუშებს და ხალხურ შემოქმედებას; მათი შექმნისა და შეფასების განსხვავებულ ისტორიულ, კულტურულ, სოციალურ და სხვა კონტექსტებს; გამოიკვლევს მათ როლს საზოგადოების ცხოვრებაში.

სწავლა-სწავლების პროცესში მოსწავლე მიიღებს მონაწილეობას სხვადასხვა შემოქმედებით პროექტში; შექმნის სხვადასხვა დარგისა და ჟანრის ნამუშევრებს მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებების, ხერხების, მასალის, ტექნიკის გამოყენებით.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სწავლა-სწავლება მიზნად ისახავს:

- მოსწავლეს გაუღვივოს ინტერესი ხელოვნების მიმართ;
- მოსწავლემ გაიაზროს საკუთარი შემოქმედებითი პოტენციალი, განივითაროს თვითგამოხატვის მრავალფეროვანი გზების ძიებისა და გამოყენების უნარი;
- მოსწავლეს განუვითაროს ხელოვნების ნიმუშებზე, საკუთარ და სხვის ნამუშევრებზე აზრის კორექტულად გამოთქმის, მსჯელობისა და ინტერპრეტაციის უნარი;
- ხელი შეუწყოს მოსწავლეს, ჩამოყალიბდეს საკუთარი მსოფლმხედველობისა და აქტიური ცხოვრებისეული პოზიციის მქონე პიროვნებად ეროვნული და მსოფლიო კულტურის გაცნობის გზით.

ამ მიზნებზე მუშაობით სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიისა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა და ღირებულებების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში.

ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და პასუხობს შეკითხვას, რა უნდა შეეძლოს საბაზო საფეხურის მოსწავლეს სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების ფარგლებში.

სტანდარტის შედეგები ჯგუფდება ორ მიმართულებად:

- **შემოქმედებითობა და პრაქტიკა** - გულისხმობს საკუთარი შთაბეჭდილებებისა და გამოცდილების საფუძველზე მხატვრული ნამუშევრების შექმნას, მათი საშუალებით საკუთარი იდეების, ემოციებისა და განწყობების გამოხატვას.

სწავლა-სწავლების პროცესში მოსწავლემ უნდა გამოიყენოს შემდეგი მასალა, იარაღი, პროცესი, პროცედურა: ფანქარი, პასტელი, ფლომასტერი, გუაში, აკვარელი, ტემპერა, აკრილი, ტუში, მელანი, ნახშირი, სანგინა, ფერადი ცარცები, ფერადი ქაღალდი, მუყაო, ქსოვილი, ძაფი, თოკი, მავთული, პლასტილინი, თიხა, სხვა მასალა (ტრადიციული და არატრადიციული, ბუნებრივი და ხელოვნური), ფუნჯი, მაკრატელი, წებო, სადურგლო, სამეთუნეო, საქსოვი, სამკერვალო იარაღი და სხვა. დაჭრა, დაწებება, ამოკაწვრა, ღუნვა, გრეხვა, დაწვნა, ქარგვა, ქსოვა, კერვა, ხეზე კვეთა და სხვა.

- **ხელოვნების აღქმა კონტექსტში** - გულისხმობს სხვადასხვა დარგის, ჟანრის, ეპოქის/მიმდინარეობის ხელოვნების ნიმუშების ანალიზს, ინტერპრეტაციასა და შეფასებას.

სტანდარტის შინაარსი განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებების, თემატური ბლოკების სახით.

ცნებების სახით განსაზღვრულია ის ცოდნა, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. ცნებები შედეგებთან ერთად უნდა დამუშავდეს მოსწავლისთვის ნაცნობ კონტექსტებში. ეს კონტექსტები სავალდებულო თემატური ბლოკების სახითაა წარმოდგენილი.

სტანდარტის შედეგების ინდექსების განმარტება

საბაზო საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., ს.გ. საბ. 1.:

„ს.გ.“ – მიუთითებს საგანს „სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება“;

„საბ.“ – მიუთითებს საბაზო საფეხურს;

„1“ – მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სტანდარტის შედეგები (VII-IX კლასები)		
შედეგების ინდექსები	მიმართულება: შემოქმედებითობა და პრაქტიკა	ცნებები
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
ს.გ.საბ.1.	ნამუშევრის შექმნა თვითგამოხატვისათვის, მიზნის შესაბამისად მრავალფეროვანი სტრატეგიების, მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხების, სხვადასხვა მასალისა და ტექნიკის გააზრებულად და შემოქმედებითად გამოყენება;	სახვითი ხელოვნების საშუალებები (ელემენტები)
ს.გ.საბ.2.	ნამუშევრის შექმნისას თავად დასახოს და გადაჭრას შემოქმედებითი ამოცანა, მიზნის შესაბამისად შეარჩიოს მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხები, მასალა, ტექნიკა, მხატვრული სტილი.	სახვითი ხელოვნების ხერხები (პრინციპები)
	მიმართულება: ხელოვნების აღქმა კონტექსტში	სახვითი ხელოვნების დარგები და ჟანრები
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	სახვითი ხელოვნების ტექნიკა
ს.გ.საბ.3.	ხელოვნების კონკრეტული ნიმუშის ანალიზი (მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხები, ეპოქა, სტილი, მიმდინარეობა, დარგი, ჟანრი, ავტორი), ინტერპრეტაცია და შეფასება;	ეპოქა
ს.გ.საბ.4.	სხვადასხვა ეპოქის, კულტურის და სტილის ნამუშევრების ამოცნობა და ერთმანეთთან შედარება ისტორიული, რელიგიური, სოციალური და კულტურული კონტექსტის გათვალისწინებით.	მიმდინარეობა

ცნებები

სახვითი ხელოვნების მხატვრულ-გამომსახველობით საშუალებები და ხერხები -

• სახვითი ხელოვნების საშუალებები (ელემენტები) (მაგ.: ხაზი: სხვადასხვა ტიპის და სისქის, კონტური, შტრიხი; ფერი: ძირითადი და შედგენილი, ცივი და თბილი, ნეიტრალური, კონტრასტული, მონათესავე, ინტენსიური, ფერისა და ტონის გრადაცია, კოლორიტი; შუქ-ჩრდილი, განათება; ფორმა: ბრტყელი და მოცულობითი (გეომეტრიული და ბუნებაში არსებული, უტრირებული, სტილიზებული და სხვ.); ფაქტურა; ფონისა და გამოსახულების ურთიერთმიმართება.

• სახვითი ხელოვნების ხერხები (პრინციპები) (მაგ.: კომპოზიციური განაწილება, ელემენტების განმეორებადობა, რიტმი, ძირითადის გამოყოფა, აქცენტი, სიმეტრია-ასიმეტრია, სტატიკა-

დინამიკა, კონტრასტი, თანაფარდობა, მასშტაბი, პროპორცია/დისპროპორცია, წონასწორობა, სივრცე, პერსპექტივა (ხედვის წერტილი, ჰორიზონტის ხაზი, თავშეყრის წერტილი), კომპოზიციური მთლიანობა.

სახვითი ხელოვნების დარგები და ჟანრები (დარგები - მაგ.: ფერწერა (დაზგური, მინიატურა, მონუმენტური - ფრესკა, მოზაიკა, ვიტრაჟი, გრაფიტი), გრაფიკა (დაზგური, ბეჭდვითი), ქანდაკება, ჭედურობა, არქიტექტურა, დიზაინი, დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება და სხვ.; **ჟანრები** - მაგ: ნატურმორტი, პორტრეტი, პეიზაჟი, ყოფითი, ისტორიული და სხვ.).

სახვითი ხელოვნების ტექნიკა (მაგ.: ფერწერა, გრაფიკა და მათი ტექნიკები, ძერწვა, აპლიკაცია, კოლაჟი, მოზაიკა, მონოტიპია, მოდელობა, კონსტრუირება, ციფრული ტექნოლოგიები).

სხვადასხვა ეპოქის/მიმდინარეობის ხელოვნება (მაგ.: პრეისტორია, ძველი აღმოსავლეთი, ანტიკური ხანა, შუა საუკუნეები, აღორძინება, ახალი დროის ხელოვნება (XVII-XIX სს.), მოდერნიზმი, თანამედროვე ხელოვნება).

სავალდებულო თემატური ბლოკები

საბაზო საფეხურზე სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სწავლა-სწავლება წარიმართება სამი ძირითადი თემატური ბლოკის ფარგლებში. საბაზო საფეხურის თითოეულ კლასში მოსწავლეებს უნდა შევთავაზოთ სამივე თემატური ბლოკის შესაბამისი მასალა.

თემატური ბლოკი: გარემო და ხელოვნება

სარეკომენდაციო თემები: გარემო - ადამიანის ინტერესის ობიექტი; გარემოს ზეგავლენა ადამიანზე და ადამიანის ზეგავლენა გარემოზე; ხელოვნება ჩვენ გარშემო (ხელოვნების დარგები და ჟანრები); სამყაროს მრავალფეროვანი ასახვის გზები - სტილები, მიმდინარეობები, მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხები; ტექნიკური პროგრესის გავლენა ხელოვნებაზე; გამოსახვის ახალი საშუალებების ძიება.

თემატური ბლოკი: ადამიანი ხელოვნებაში

სარეკომენდაციო თემები: ადამიანის გამოსახულება და რწმენა-წარმოდგენები; ხელოვნება - პიროვნული რეალიზების საშუალება; მე - კულტურის ნაწილი; თვითგამოხატვა, ემოციები, გრძნობები, იდეები, შეხედულებები, წარმოდგენები; თვითგამოხატვის თანამედროვე ფორმები.

თემატური ბლოკი: საზოგადოება და ხელოვნება

სარეკომენდაციო თემები: ხელოვნება - ისტორიული მეხსიერება, რას და როგორ გვიყვება ხელოვნება; კულტურული მემკვიდრეობა; ყოფითი და ესთეტიკური დანიშნულება, ხელოვნება - საჭიროება თუ ფუფუნება; ხელოვნება - ზემოქმედების საშუალება (მონუმენტური ხელოვნება, პლაკატი, რეკლამა, ქუჩის მხატვრობა, ხელოვნება, როგორც აქცია და სხვ.).

საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვები

საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები სტანდარტის ცნებებს აკავშირებს შედეგებთან.

- რა არის ხელოვნება?

- რატომ ქმნიან ადამიანები ხელოვნების ნიმუშებს?
- როგორ და რატომ იცვლებოდა ხელოვნების დანიშნულება?
- როგორ ზემოქმედებს ხელოვნება ადამიანზე და საზოგადოების ცხოვრებაზე?
- როგორ გავლენას ახდენს ხელოვნებაზე საზოგადოების მოთხოვნები და ინტერესები?
- რა შეგვიძლია გადმოვცეთ და გავიგოთ ხელოვნების ნიმუშების მეშვეობით?
- რატომ ვსწავლობ სახვით და გამოყენებით ხელოვნებას?
- რისთვის და როგორ ვიყენებ სახვითი ხელოვნების მხატვრულ-გამომსახველობით ხერხებს, ტექნიკას, მასალას და იარაღს?

გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები

სტანდარტის ამ ნაწილში განსაზღვრულია, თუ რა პრინციპების საფუძველზე უნდა წარიმართოს სწავლა-სწავლების პროცესი. ასევე, მოცემულია მოკლე ინსტრუქციები იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა დაიგეგმოს კონკრეტული სასწავლო ერთეულის – თემის სწავლა-სწავლება.

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლის მოტივირებას და შინაგანი ძალისხმევის გააქტიურებას.
- ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.
- გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.
- დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლას).
- ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

სწავლა-სწავლების პროცესში მოსწავლეს არ მოეთხოვება მაღალმხატვრული ღირებულების ნამუშევრების შექმნა. ერთმანეთისგან უნდა გაირჩეს „ნიჭი“ და „შემოქმედებითობა“. შემოქმედებითი ნამუშევარი/პროდუქტი თვითგამოხატვის თვითრეალიზების საშუალებაა, თუმცა უფრო ხშირად, ამ თვალსაზრისით, თავად შექმნის პროცესია უფრო მნიშვნელოვანი, ანუ, კვლევის, აღმოჩენის, ექსპერიმენტირების პროცესი – რომელსაც უდიდესი ღირებულება აქვს - და არა პროდუქტი.

განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს თანამედროვე მასალას, ტექნიკას, ტექნოლოგიას (მათ შორის, ციფრულს) და პროცედურას, რომლებიც მოსწავლემ შეიძლება აქტიურად გამოიყენოს მომავალში და ყოველდღიურ ცხოვრებაში.

მოსწავლე ასევე უნდა დაეუფლოს შემოქმედებითი და საორგანიზაციო საქმიანობის დაგეგმვისა და მისი განხორციელების უნარებს სხვადასხვა სტრატეგიის გამოყენებით; განუვითარდეს სოციალური, საკომუნიკაციო და გუნდური მუშაობის უნარები.

კულტურული მემკვიდრეობის გაცნობის მიზნით უნდა მოეწყოს ექსკურსიები მუზეუმებში, გალერეებში, ისტორიულ ძეგლებზე, შეხვედრები ხელოვნების გამოჩენილ მოღვაწეებთან და სხვა. მოსწავლემ მონაწილეობა უნდა მიიღოს საკლასო და სასკოლო გამოფენებში, სპექტაკლებში, აქციებში, ზეიმებსა და სხვა ღონისძიებებში; დახმარება უნდა გაუწიოს უმცროსკლასელებს ზეიმების გაფორმებაში, ინვენტარის შეკეთებაში, კლასის მოწყობაში და სხვა.

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

კრიტიკული აზროვნება	• ფაქტების, წარმოდგენების, მოსაზრებების კრიტიკულად განხილვა და გაანალიზება; • შეკითხვების ჩამოყალიბება და მათზე პასუხის მიცემა; • არგუმენტირებულად მსჯელობა, ანუ საკუთარი მოსაზრებების დასაბუთება შესაფერისი არგუმენტების, მაგალითების მოყვანით; • გონივრული არჩევანის გაკეთება და მისი (არჩევანის) დასაბუთება.
თანამშრომლობა	• სამუშაოს თანასწორად განაწილება და შესრულება ჯგუფური/გუნდური მუშაობის დროს; • მზაობა ჯგუფში/გუნდში სხვადასხვა ფუნქციის შესასრულებლად; • განსხვავებული იდეების, შეხედულებების კონსტრუქციულად განხილვა; • რესურსების, მოსაზრებების, ცოდნის გაზიარება პრობლემათა ერთობლივად გადაჭრის, გადაწყვეტილებათა ერთობლივად მიღების მიზნით.
ეთიკა	• ეთიკური ნორმების დაცვა; • სოლიდარობის განცდა; • ემპათია; • განსხვავებულობის მიმღებლობა; • საკუთარ სოციალურ აქტივობაზე პასუხისმგებლობის გააზრება.
კვლევა	• კვლევითი ამოცანის, კვლევის პროცედურების, მონაცემების მოპოვების გზებისა და აღრიცხვის ფორმების განსაზღვრა; სათანადო რესურსების შერჩევა; • კვლევის ჩატარება, მონაცემების აღრიცხვა და სხვადასხვა ფორმით წარმოდგენა/ორგანიზება; • მონაცემების ანალიზი, არგუმენტირებული მსჯელობის საფუძველზე დასკვნების გამოტანა; კვლევის შედეგების შეფასება; • კვლევითი სამუშაოების ჩატარების დროს ეთიკისა და უსაფრთხოების ნორმების დაცვა.
სწავლის სწავლა დამოუკიდებლად საქმიანობა	• აქტივობის/დავალების ღირებულების განსაზღვრა - მოსწავლემ უნდა დაინახოს, რას შესძენს აქტივობის შესრულება, რა პიროვნულ თუ სოციალურ სარგებელს მოუტანს მას; • აქტივობის/დავალების დაგეგმვა - (მოთხოვნათა გააზრება და მის შესასრულებლად საჭირო ცოდნის განსაზღვრა; დავალების/აქტივობის მთავარი მიზნის განსაზღვრა; სამუშაოს წარმატებით შესრულების კრიტერიუმების დადგენა; განსაზღვრული საფუძვლის სამუშაოს ეტაპების გამოკვეთა; იმის განჭვრეტა, თუ რა გაუადვილდება, რა გაუძნელდება, რაში დასჭირდება დახმარება; სტრატეგიების მიზანშეწონილად შერჩევა სამუშაოს თითოეული ეტაპისათვის); • სწავლის პროცესის მონიტორინგი - დაფიქრება სწავლის პროცესზე, იმ პირობების და ფაქტორების ამოცნობა, რომლებიც ხელს უწყობს ან აფერხებს წინსვლას, სათანადო ზომების მიღება წინსვლის ხელშესაწყობად; თვითშეფასება ძლიერი და სუსტი მხარეების დასადგენად, სუსტი მხარეების გასაძლიერებლად გზების დასახვა; • სოციომოციური მართვა - ნერვიულობის მინიმუმამდე დაყვანა, საჭიროებისამებრ, დახმარების თხოვნა, საკუთარ თავში სიძნელეთა გადალახვის რესურსების პოვნა; შეცდომების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბება და წინსვლის წყაროდ გამოყენება; • ცალკეული საქმიანობისთვის გამოყოფილი დროის ეფექტურად გამოყენება.

პასუხისმგებლობა	• სასკოლო საქმიანობებში (სასკოლო ცხოვრებაში) ნაკისრი ვალდებულების შესრულება; • სამუშაოს დადგენილ ვადებში დასრულება და ჩაბარება; • საკუთარი ქცევის მართვა, საკუთარ ქცევებზე პასუხისმგებლობის აღება.
ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	• ქსელური ძიება (მაგ., სხვადასხვა დროისა და კულტურის ხელოვნების ნიმუშების, ხელოვნების შემოქმედების და სხვ. შესახებ ინფორმაციის მოძიება ანალიზის, ინტერპრეტაციისა და შეფასების მიზნით); • Google Arts & Culture-ის საშუალებით საკუთარი გალერეის შექმნა. • ნამუშევრების შექმნა, დამუშავება კომპიუტერული სახატავი /გრაფიკული პროგრამების გამოყენებით; • ვებგვერდის/ბლოგის შექმნა და სასწავლო პროცესის განმავლობაში განხორციელებული სხვადასხვა პროექტის, ვებგვერდზე/ ბლოგზე განთავსება; • ინფორმაციული საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება (მაგ., Word, PowerPoint) სასწავლო მასალისა და სხვადასხვა ტიპის ელექტრონული ტექსტების დასამუშავებლად.
წიგნიერება	• ეპირი და წერიტი მეტყველების გზით ინფორმაციის მიღების, დამუშავების, გააზრების, სისტემაში მოყვანის, გაანალიზება-ინტერპრეტირებისა და წარდგენა-გაზიარების უნარი.

სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია ზრუნვა მეტაკოგნიციის უნარების განვითარებაზე, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და მისი შესრულებისას „ხმამალა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს ეს აქტივობა (მაგ., კარგად გავეცნოთ პირობას და დავაკვირდეთ, რას მოითხოვს იგი; აქვს თუ არა პირობას თანხმობები მასალა და მისთ.).

წინმსწრები მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფურად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.), ასევე სტრატეგიები, რომლებსაც გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ნამუშევრები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ (ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებს და აუმაღლებს სწავლის ქმედუნარიანობას.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

სტანდარტზე დაყრდნობით იგეგმება წლიური პროგრამები, რომლებიც გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს. წლიური პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა. სკოლას შეუძლია გამოიყენოს რეკომენდებული წლიური პროგრამა ან თავად დასახოს სტანდარტის მიღწევის გზები. წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემების საშუალებით (შედეგი არ წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასწავლო ერთეულს - თემას).

სასწავლო თემის დასაგეგმად გამოიყენება შემდეგი კომპონენტები:

სასწავლო თემა - სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები - ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.
თემატური საკვანძო შეკითხვები - თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა: • მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად; • სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა; • თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.
აქტივობები მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით. კომპლექსური/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები -

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები -

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

როგორ აიგება სასწავლო თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრესი ორიენტირებია სტანდარტის შედეგები. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. ცნებებსა და შედეგებზე დაყრდნობით განისაზღვრება მკვიდრი წარმოდგენები, საკვანძო კითხვები და შეფასების ინდიკატორები.

სასწავლო თემის სწავლა-სწავლების მიზნით შემდეგ ეტაპზე უნდა განისაზღვროს საგნობრივი საკითხები, რესურსები, დავალებების ტიპები/ნიმუშები, გაგების, გააზრების, განმტკიცებისა და შეჯამების მიზნით. ასევე მნიშვნელოვანია განისაზღვროს იდეები **შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის**, რადგან მხოლოდ კომპლექსური დავალებების საშუალებით შეიძლება გამოვლინდეს, რამდენად დაეუფლა მოსწავლე თემის ფარგლებში ასათვისებელ ცოდნა-უნართა ერთობლიობას და რამდენად ახერხებს მათ ფუნქციურად გამოყენებას.

სასწავლო თემის აგების ბიჯები

ნაბიჯი 1. მკვიდრი წარმოდგენების დადგენა.

ნაბიჯი 2. თემატური საკვანძო კითხვების დასმა.

ნაბიჯი 3. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა.

ნაბიჯი 4. აქტივობებისა და მიმდინარე დავალებების დაგეგმვა და რესურსების შერჩევა.

დ) შეფასება

საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშესაწყობად უპირატესობა უნდა მიენიჭოს განმავითარებელ შეფასებას, რომელიც აფასებს მოსწავლეს თავის წინარე შედეგებთან მიმართებით, ზომავს ინდივიდუალურ წინსვლას და, ამდენად, აძლევს მოსწავლეს ცოდნის ეტაპობრივი კონსტრუირების საშუალებას.

მნიშვნელოვანია, მოსწავლე თავად იყოს ჩართული განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითადი მიზანია მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვას შეასწავლის.

შემაჯამებელი (განმავითარებელი და განმსაზღვრელი) შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისთვის გამოიყენება კომპლექსური, კონტექსტის მქონე დავალებები, რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას. ამ დავალებათა შესაფასებლად შეფასების რუბრიკა, ანუ კრიტერიუმების ბადე გამოიყენება.

მოსწავლეს თითოეული სასწავლო თემის დამუშავების შემდეგ ევალება შემაჯამებელი დავალების შესრულება. შემაჯამებელი დავალებების მინიმალური რაოდენობა წლის განმავლობაში სასწავლო თემების რაოდენობას ემთხვევა.

ტიპობრივი დავალებები შემაჯამებელი შეფასებისათვის

ქვემოთ შემოთავაზებულია ტიპობრივ დავალებათა ფართო არჩევანი. შემაჯამებელი შეფასებისათვის მასწავლებელი და/ან მოსწავლე შეარჩევს დავალების სასურველ ტიპს/ტიპებს:

- პრაქტიკული სამუშაო - ნამუშევრის შექმნა;
- გამოფენა;
- პროექტი (ვიქტორინა, რომელიმე ხელოვანის შემოქმედების კვლევა, მსოფლიოში/ქვეყანაში/ქალაქში/რეგიონში და სხვ. მომხდარი მოვლენები (ეკოლოგიური, პოლიტიკური, სოციალური, კულტურული და სხვ.) სკოლის გარემოს გაფორმება და სხვ.);
- მოხსენება-რეფერატი;
- ნამუშევრის წარდგენა;
- გარკვეული ეპოქის, ხელოვნების ნიმუშის და სხვ. ანალიზი;
- სააზროვნო უნარების შემოწმებაზე ორიენტირებული ტესტი;
- და სხვ.

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს განმსაზღვრელი შეფასებისათვის განკუთვნილი შემაჯამებელი დავალება

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს შეფასების ზოგადი რუბრიკა;
- დავალების შეფასების რუბრიკა, შეფასების ინდიკატორების გარდა, უნდა ეფუძნებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის გამჭოლ უნარებსა და ღირებულებებს;
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე.

შეფასების რუბრიკის შესაძლო ფორმა

კლასი		
მოსწავლის სახელი, გვარი		
თემა		
დავალების პირობა		
შეფასების კრიტერიუმები	ქულები	კომენტარი

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - კებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 79. მუსიკის სტანდარტი

1. მუსიკა დაწყებით საფეხურზე

შესავალი

დაწყებით საფეხურზე განსაკუთრებით დიდია მუსიკის, როგორც საგნის მნიშვნელობა, მაშინ, როდესაც ბავშვის თანდაყოლილი, ბუნებრივი უნარები, მიდრეკილებები ჯერ ბოლომდე არ გამოვლენილა და მათ გახსნა, წარმართვა სჭირდება. ამ ასაკში ბავშვს უჭირს მუსიკის აბსტრაქტული სახეების აღქმა და ორიენტირებისთვის მუსიკის აღსაქმელად მას ნაცნობი ხილული ანალოგიები სჭირდება. ამის განხორციელება შესაძლებელია მოსწავლისთვის ნაცნობი აქტივობებით - სიმღერა, ცეკვა, იმპროვიზაცია, თამაში, დაკვირვება და ა. შ., რომლებიც გარემოში არსებული ხილული

სახეების მუსიკაში ამოცნობას ისახავს მიზნად. ეს კი, თავის მხრივ, ითვალისწინებს მოსწავლეთა შემოქმედებითი უნარების ამოქმედებას, ერთობლივ შემოქმედებით პროცესებში მათ ჩართვას.

მიმართულებების აღწერა

მუსიკის სწავლება ორი მიმართულებით იშლება:

- შემოქმედებითობა და პრაქტიკა;
- მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია.

სწავლება ორივე მიმართულების ფარგლებში მიმდინარეობს პარალელურად და ერთმანეთთან მჭიდრო კავშირში.

შემოქმედებითობა და პრაქტიკა

ამ მიმართულების უშუალო მიზანია მოსწავლის შემოქმედებითი უნარების განვითარება. მოსწავლე ეუფლება გარესამყაროში არსებული მოვლენების, სახეების მუსიკალური გამოხატვის სხვადასხვა ფორმას და გამომსახველობით ხერხს; მას უვითარდება პრაქტიკული უნარები, რაც ხელს უწყობს საკუთარი თავის აღმოჩენაში, გამოხატვასა და განვითარებაში: მღერის, უკრავს, ცდილობს შექმნას მუსიკა - მარტივი მელოდიურ-რიტმული კომპოზიციები. მხატვრული სახის, განწყობილების, ემოციის გადმოცემისას მოსწავლე იყენებს და ეუფლება ხელოვნების სხვა დარგების გამომსახველობით საშუალებებსაც - ცეკვავს, გაითამაშებს თეატრალურ ეტიუდებსა და სცენებს, ხატავს, თხზავს ტექსტს.

ამ მიმართულების ფარგლებში მოსწავლეს უვითარდება მუსიკალური სმენა და მეხსიერება, რიტმის გრძნობა, რასაც ხელს უწყობს რიტმულ-ინტონაციური სავარჯიშოები. მეოთხე კლასიდან ამას ემატება იმპროვიზაციული ელემენტები, რითიც შემოქმედებით საწყისს მეტი დატვირთვა ენიჭება. მოსწავლე პრაქტიკულად ეუფლება და იყენებს მუსიკალური ენის ნასწავლ ელემენტებს - განარჩევს და სხვადასხვა ხერხით გამოხატავს ბგერას, მეტრს, ტემპს, რეგისტრს, დინამიკურ ნიუანსებს, იმეორებს და აბოლოებს თანაკლასელის ან მასწავლებლის მიერ წამოწყებულ მელოდიას და ა. შ.. მოსწავლე სწავლობს სიმღერას, ასევე სწავლობს მუსიკალურ დამწერლობას - ამოიცნობს, ჩაწერს და იყენებს ნასწავლ ნიშნებს.

შემოქმედებითი აქტივობების დროს - სიმღერა, დაკვრა, ცეკვა, პრეზენტაცია, სცენის გათამაშება - მოსწავლე წარდგება აუდიტორიის წინაშე, ეჩვევა და უყალიბდება წარდგენის, აუდიტორიასთან ურთიერთობის უნარ-ჩვევა და ეჩვევა საკუთარი ემოციების, ქცევის მართვას. ეს აქტივობები შეიძლება იყოს ინდივიდუალური, როდესაც მოსწავლე პერსონალურადაა პასუხისმგებელი საკუთარ გამოსვლაზე ან ჯგუფური. ჯგუფურ აქტივობებში მონაწილეობის დროს მოსწავლე ჩართულია შემოქმედებით თანამშრომლობაში, რომლის დროს საკუთარი ემოცია, თვალსაზრისი, ინტერპრეტაცია საერთო ხედვას უნდა შეუთანხმოს. მოსწავლეს უვითარდება პასუხისმგებლობის გრძნობა თანაგუნდელების მიმართ, ყალიბდება კოლექტივის წევრად და არ არღვევს გუნდის (სიმღერა, ცეკვა, ფერხული, სცენის გათამაშება) მთლიანობას.

ამავე მიმართულების ფარგლებში სასურველია მოსწავლე იყენებდეს ინფორმაციულ საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებს (ისტ-ს) - აკეთებდეს აუდიო ჩანაწერს; აუდიო და ვიდეო ინფორმაციის გასაზიარებლად იყენებდეს ინფორმაციის შესანახ მოწყობილობას; აჟღერებდეს ხმას, მუსიკალურ საკრავს ელექტრონულ გარემოში; შეარჩევდეს გამომსახველობით ხერხებს და ფონს მელოდიისთვის; იყენებდეს ჩაწერილ ხმას იმპროვიზაციის პროცესში.

მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია

მუსიკა, რომელიც აღიარებულია საკომუნიკაციო ენად, მრავალგვარი და მრავალჯერადი ინტერპრეტაციის საშუალებას იძლევა. მოსწავლე მუსიკის შესახებ მიღებულ ინფორმაციას აკავშირებს გარემოსთან, ყოველდღიურ მოვლენებთან და საკუთარ გამოცდილებასთან, სხვა საგნობრივ დისციპლინებთან. აღიქვამს მუსიკას, როგორც სამყაროს ნაწილს, იკვლევს და აკვირდება ხმის წარმოქმნის წყაროებს; ეჩვევა ხმოვან სამყაროსთან, მუსიკასთან კომუნიკაციას - მუსიკის მოსმენას, მუსიკისა და პერფორმანსის შეფასებას, აზრის ნათლად გამოთქმას, საკუთარი შეხედულების დასაბუთებას კამათის, მსჯელობის დროს შესაფერისი ტერმინოლოგიის გამოყენებით, წიგნიერი ენით და ქცევის ნორმების დაცვით.

კამათისა და მსჯელობის დროს მოსწავლე აცნობიერებს, რომ მუსიკა ყველა დროისა და ხალხის კულტურისა და ყოფის განუყოფელი ნაწილია. ეცნობა და პარალელს ავლებს ეროვნულ და მსოფლიო ხალხთა მუსიკალურ ტრადიციებს შორის. ქართულ ხალხურ საკრავებს აკავშირებს სხვა ერების ხალხურ საკრავებთან. მოსწავლე განასხვავებს ქართულ და მსოფლიო ხალხურ, კლასიკურ და თანამედროვე მუსიკალურ ნაწარმოებებს.

ა) I-IV კლასების სტანდარტი

IV კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

დაწყებით საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **მუს.დაწყ.(I).1.:**

„მუს.“ - მიუთითებს მუსიკის საგანს;

„დაწყ.“ - მიუთითებს დაწყებით საფეხურს;

„(I)“ - მიუთითებს, რომ სტანდარტი მოიცავს I-IV კლასებს;

„1“ - მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

მუსიკის სტანდარტის შედეგები (I-IV კლასები)	
შედეგების ინდექსი	მიმართულება: შემოქმედება და პრაქტიკა
	სტანდარტის შედეგები მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მუს.დაწყ.(I).1.	გარესამყაროში ბუნებრივად არსებული და ხელოვნურად შექმნილი ხმის, ბგერის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) გამოყენება გარკვეული ემოციური მდგომარეობის გადმოსაცემად;
მუს.დაწყ.(I).2.	ხმის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) მეშვეობით გარესამყაროს ასახვა;
მუს.დაწყ.(I).3.	ხმოვანი გზავნილის სხვადასხვა სიმბოლოთი ჩაწერა.
	მიმართულება: მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მუს.დაწყ.(I).4.	მოსმენის დროს სახე-ხატების შექმნაში მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) როლის განსაზღვრა;
მუს.დაწყ.(I).5.	ცალკეულ მუსიკალურ ელემენტებს (მაგ.: რიტმს, ტემპს, მელოდიას და ა.შ.), ხმაურსა და ვიზუალურ რიგს შორის ასოციაციური კავშირების გაბმვა;

შინაარსი

ცნებითი კატეგორიების ჩარჩო და სასწავლო თემები

მუსიკის საგანი ხმოვანი გზავნილის შინაარსის ამოკითხვას მუსიკალურ-გამომსახველობით ელემენტებსა და გარესამყაროში არსებულ სახეებს შორის ასოციაციური კავშირების საშუალებით შეასწავლის. საგნის სწავლება შემდეგი ცნებითი კატეგორიებითა და თემებით წარიმართება:

ცნებები და ტერმინები:

საგნის სწავლა-სწავლების პროცესი უნდა წარიმართოს შემდეგი ცნებების დამუშავების საფუძველზე:

- მუსიკალური ენის ძირითადი ელემენტები: რიტმი, მელოდია;
- მუსიკალური ენის არაძირითადი ელემენტები: ტემპი, რეგისტრი, ტემბრი, ფაქტურა;
- მეტრი: ორწილადი, სამწილადი, ოთხწილადი;
- ბუნებრივი და ხელოვნურად შექმნილი ხმები;
- ბგერის თვისებები: სიმაღლე, სიძლიერე, გრძლიობა, ტემბრი;
- მელოდიის შემადგენელი ნაწილები: ინტონაცია, მოტივი;
- საკომპოზიციო ხერხები: რიტმული და მელოდიური ოსტინატო, რიტმული და მელოდიური მონაცვლეობა, კონტრაპუნქტი, მუსიკალური კოლაჟი;
- მუსიკალური დამწერლობა:
- ტრადიციული: ხუთხაზიანი სანოტო სისტემა;
- არატრადიციული: შტრიხები, ხაზები, პიქტოგრამები;
- ხალხური მუსიკის სხვადასხვა ჟანრი: საცეკვაო, სარიტუალო სიმღერები.

მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით, ცნებების დამუშავება უნდა მიმდინარეობდეს თვალსაჩინო მაგალითების საფუძველზე. მოსწავლე კონკრეტული მაგალითების მეშვეობით გაიაზრებს მათ მნიშვნელობას და გამოიყენებს შესაბამისად. ამ ეტაპზე სასურველია ცნებებისა და მათი განმარტებების თეორიული სწავლება მინიმუმამდე იყოს დაყვანილი.

სავალდებულო თემები I-IV კლასებისთვის:

გარესამყარო მუსიკაში

1. ხმების მრავალფეროვნება (I კლასი);
2. ცხოველები მუსიკაში (II კლასი);
3. ბუნებრივი მოვლენები მუსიკაში (II კლასი);
4. ქალაქის/სოფლის ხმები (III კლასი);
5. მუსიკალური გასეირნება ქალაქში/სოფელში (III კლასი);
6. მუსიკა და ტელევიზია (IV კლასი).

მუსიკა და ჩვენი ყოფა

1. ყოფითი საგნები მუსიკაში (I კლასი);
2. თამაშები მუსიკაში (I კლასი);
3. წვეულებები და დღესასწაულები სახლში და გარეთ (II კლასი);
4. ჩემი ცხოვრების ერთი დღე (III კლასი);
5. მუსიკა და თავისუფალი დრო (IV კლასი).

ეთნოგრაფია და მუსიკა

1. გარესამყაროს ხმები სხვადასხვა ქვეყნის ხალხურ მუსიკაში (I კლასი);
2. სხვადასხვა ხალხის დღესასწაულების მუსიკა (II კლასი);

3. სხვადასხვა ხალხის გართობის ფორმები და მუსიკა (III კლასი);
 4. სხვადასხვა ხალხის რიტუალები და მუსიკა (IV კლასი).
- მუსიკა და კინო**
1. მუსიკის როლი ანიმაციაში და საყმაწვილო კინოში (IV კლასი).

თემები კლასების მიხედვით (I-IV კლასები)

I კლასი

თემა	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები: <i>გრაფაში მოცემული კონკრეტული შეკითხვის პროვოცირება (ანუ მათ მიმართ მოსწავლის ინტერესის გაღვივება და დაფიქრება) მუსიკის საგნის ორი ან მეტი გაკვეთილის მიზანს წარმოადგენს.</i>	ცნებები
გარესამყარო მუსიკაში		
ხმების მრავალფეროვნება	როგორ გამოვიყენოთ სხვადასხვა ხმა რაიმე განწყობის ან სახე-ხატის შესაქმნელად? მუს.დაწყ.(I).1, 2; როგორ შეიძლება ამა თუ იმ ხმის გამოცემა ან ხმაურის შექმნა სხვადასხვა საშუალებით? მუს.დაწყ.(I).1, 2; როგორ შეიძლება ჩაიწეროს ესა თუ ის ხმა? მუს.დაწყ.(I).3. როგორ დავაჯგუფოთ ხმები და ხმაური სხვადასხვა ნიშნის მიხედვით? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორ შეუძლია ამა თუ იმ ხმას რაიმე ემოციის გამოწვევა? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6. როგორ აისახება გარესამყარო ამა თუ იმ ხალხურ სიმღერაში ან პროფესიულ მუსიკაში? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6.	ინსტრუმენტი, ბუნებრივი და ხელოვნურად შექმნილი ხმები, ხმაური, განწყობა.
მუსიკა და ჩვენი ყოფა		
ყოფითი საგნები მუსიკაში	როგორ შეიძლება დავუკავშიროთ ბგერის თვისებები საგნის თვისებებს (რა ასოციაციური კავშირის გაბმა შეიძლება ბგერისა და საგნის თვისებებს შორის)? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორ აისახება სხვადასხვა ხალხის მუსიკაში ყოფითი საგნები? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორ შეიძლება გადმოვცეთ ბგერის თვისებებითა და მოკლე მოტივებით სხვადასხვა საგნის თვისებები? მუს.დაწყ.(I).1, 2; როგორ გამოვსახოთ ესა თუ ის ბგერა? მუს.დაწყ.(I).3.	ბგერის სიმაღლე, სიძლიერე, გრძლიობა, მოტივი.

თამაშები მუსიკაში	რა მუსიკალური ელემენტებით შეიძლება გადმოვცეთ თამაშების ნაირსახეობები? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; რა მოძრაობებთან ასოცირდება მოტივი, ტემპი და რიტმი? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორ აისახება სხვადასხვა კომპოზიტორის ნაწარმოებში ბავშვების თამაშები? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორი მოტივი, ტემპი და რიტმი უნდა შეირჩეს გარკვეული მოძრაობის და ამ მოძრაობებთან დაკავშირებული ემოცია-განწყობის გადმოსაცემად? მუს.დაწყ.(I).1, 2; რა ნიშნებით ჩავწერთ ეს მოტივები? მუს.დაწყ.(I).3.	მოტივი, რიტმი, ტემპი, ტემპის მონაცვლეობა, მოტივის მონაცვლეობა, მუსიკალური კოლაჟი, მუსიკალური კომპოზიცია
ეთნოგრაფია და მუსიკა		
გარესამყაროს ხმები სხვადასხვა ქვეყნის ხალხურ მუსიკაში	როგორ აისახება გარესამყარო ამა თუ იმ ხალხურ სიმღერაში? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6;	ხმაბაძვითი სიტყვები

II კლასი

თემა	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები: <i>გრაფაში მოცემული კონკრეტული შეკითხვის პროვოცირება (ანუ მათ მიმართ მოსწავლის ინტერესის გაღვივება და დაფიქრება) მუსიკის საგნის ორი ან მეტი გაკვეთილის მიზანს წარმოადგენს.</i>	ცნებები
გარესამყარო მუსიკაში		
ცხოველები მუსიკაში	რა ხერხებით შეუძლია მუსიკას ცხოველის გარეგნობა, ხმა ან ქცევა აღწეროს? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორ ახასიათებენ სხვადასხვა ცხოველს სხვადასხვა ქვეყნის ხალხურ მუსიკაში? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორ გამოვიყენოთ მოტივი, რიტმი, ტემპი, ცხოველის გარეგნობის, ხმის ან ქცევის მუსიკალური აღწერის დროს? მუს.დაწყ.(I).1, 2; რა სიმბოლოებით შეიძლება ცხოველის ხმის ან მოძრაობის ამსახველი ინტონაციის ან მოტივის აღნიშვნა? მუს.დაწყ.(I).3.;	მოტივი, ინტონაცია, მელოდია, რიტმული ფიგურაცია, ტემპი, რეგისტრი
ბუნებრივი მოვლენები მუსიკაში	როგორ გადმოიცემა სხვადასხვა მუსიკალური ინტონაციით, რიტმითა და ტემპით ბუნების მოვლენები? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორ გამოვიყენოთ მუსიკალური ინტონაციები, რიტმი და ტემპი ბუნების მოვლენების გადმოსაცემად? მუს.დაწყ.(I).1, 2; როგორ ჩავწერთ ბუნების ამსახველი ინტონაციები და რიტმი? მუს.დაწყ.(I).3.	გამომსახველობითი ინტონაციები, ტემპი, რიტმი.
მუსიკა და ჩვენი ყოფა		

წვეულებები და დღესასწაულები სახლში და გარეთ	როგორ იქმნება სადღესასწაულო განწყობა მელოდიის, რიტმისა და ტემპის მეშვეობით? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორ გადმოიცემა მუსიკალურ ინტონაციაში მეტყველების მანერა, ქცევის სტილი, ჟესტი, რომელიც წვეულების, დღესასწაულის დროს წარმოქმნილ ემოციებს გამოხატავს? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; რა საერთო მუსიკალური ინტონაციებია სხვადასხვა ქვეყნის სადღესასწაულო ხალხურ სიმღერებში ან ცეკვებში? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორ შევარჩიოთ მელოდიის ინტონაციები, რიტმი და ტემპი, რომლებიც გარკვეულ სადღესასწაულო განწყობას შეგვიქმნის? მუს.დაწყ.(I).1, 2; რა სიმბოლოებით შეიძლება აღვნიშნოთ ინტონაცია მეტყველების დროს? მუს.დაწყ.(I).3; რა სიმბოლოებით შეიძლება აღვნიშნოთ მელოდიის მოძრაობა? მუს.დაწყ.(I).3.	რიტმი, ტემპი, მუსიკალური ინტონაცია; ინტონაცია, როგორც წარმოქმნის მანერა; მელოდია; აკომპანემენტი.
ეთნოგრაფია და მუსიკა		
სხვადასხვა ხალხის დღესასწაულების მუსიკა	რა როლი ენიჭება მუსიკას სხვადასხვა ხალხის დღესასწაულებში? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორ გადმოიცემა ხალხურ მუსიკაში სხვადასხვა დღესასწაულის განწყობა? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6.	კალანდობა, მოსავლის აღების სიმღერები

III კლასი

თემა	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები: გრაფაში მოცემული კონკრეტული შეკითხვის პროვოცირება (ანუ მათ მიმართ მოსწავლის ინტერესის გაღვივება და დაფიქრება) მუსიკის საგნის ორი ან მეტი გაკვეთილის მიზანს წარმოადგენს.	ცნებები
გარესამყარო მუსიკაში		
ქალაქის/სოფლის ხმები	როგორ ვითარდება მუსიკალური აზრი სხვადასხვა ხმაურის, მოქმედების გადმოცემაში მუსიკალური ინტონაციების, რიტმისა და ტემპის მონაცვლეობით (მაგ.: მელოდიის განვითარება სხვადასხვა ინტონაციის, რიტმისა და ტემპის მონაცვლეობის გზით)? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორ შევქმნათ კოლაჟი ქალაქის სხვადასხვა ხმის, მუსიკალური ინტონაციის, რიტმისა და ტემპის მეშვეობით? მუს.დაწყ.(I).1, 2; რა სიმბოლოებით შეიძლება ჩაიწეროს მუსიკალური კოლაჟი, რომელიც ქალაქის ხმაურს გადმოსცემს? მუს.დაწყ.(I).3.	რიტმის, ტემპის, მუსიკალური ინტონაციების კონტრასტები; მუსიკალური ინტონაციების, რიტმებისა და ტემპებისგან შედგენილი კოლაჟი

მუსიკალური გასეირნება ქალაქში/სოფელში	რა ხერხებით შეუძლია მუსიკას მოგვითხროს გასეირნების დროს მიღებული სხვადასხვა გამოცდილების შესახებ (მუსიკალური განვითარების უმარტივესი პრინციპები)? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორ გამოვიყენოთ მელოდიური და რიტმული ოსტინატო ქალაქში მოგზაურობის შესახებ მუსიკალური კომპოზიციის შესაქმნელად? მუს.დაწყ.(I).1, 2; როგორ ჩავწეროთ მუსიკალური კომპოზიცია? მუს.დაწყ.(I).3.	რიტმული და მელოდიური ოსტინატო; კონტრაპუნქტი
მუსიკა და ჩვენი ყოფა		
ჩემი ცხოვრების ერთი დღე	როგორ შეიძლება მუსიკალური ინტონაციებით რაიმე მოქმედების დამახასიათებელი განწყობის გადმოცემა? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორ უნდა შეირჩეს მუსიკალური თანხლება, რომელიც გარკვეულ მოქმედებას რაიმე განწყობას შეუქმნის? მუს.დაწყ.(I).1, 2; როგორ შეიძლება სხვადასხვა ხმით და მუსიკალური მასალით შეიქმნას კოლაჟი, რომელშიც რაიმე საქმიანობა/მოქმედება და მისგან გამოწვეული განწყობა იქნება გადმოცემული? მუს.დაწყ.(I).3.	რიტმული და მელოდიური ოსტინატო; სხვადასხვა ემოციის გადმომცემი ინტონაციები მელოდიაში; მოტივი, ტემპის მონაცვლეობა, მოტივების მონაცვლეობა, მუსიკალური კოლაჟი, მუსიკალური კომპოზიცია.
ეთნოგრაფია მუსიკაში		
სხვადასხვა ხალხის გართობის ფორმები და მუსიკა	როგორ აისახება გართობის სხვადასხვა ფორმა ხალხურ მუსიკაში? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6;	საჭიდაო, საცეკვაო სიმღერები

IV კლასი

თემა	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები: გრაფაში მოცემული კონკრეტული შეკითხვის პროვოცირება (ანუ მათ მიმართ მოსწავლის ინტერესის გაღვივება და დაფიქრება) მუსიკის საგნის ორი ან მეტი გაკვეთილის მიზანს წარმოადგენს.	ცნებები
გარესამყარო მუსიკაში		
მუსიკა და ტელევიზია	როგორ მოქმედებს მუსიკა ტელემაყურებლის ემოციაზე? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორ უნდა შევარჩიოთ მუსიკა ტელეპროგრამისთვის? მუს.დაწყ.(I).1, 2; როგორ შეიძლება ჩაიწეროს გადაცემის ქული? მუს.დაწყ.(I).3.	მუსიკალური ფრაზა, ხმის ეფექტები, ტემბრი, მუსიკალური ფაქტურა
მუსიკა და ჩვენი ყოფა		

მუსიკა და თავისუფალი დრო	როგორ შეუძლია მელოდიურ მოძრაობას, რიტმულ ფიგურაციებს და კილოს აქტიური ან პასიური დასვენებისთვის განწყობის შექმნა? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორ შეიძლება მელოდიის მოძრაობისა და რიტმული ფიგურაციების სხვადასხვა მეტრით ორგანიზება, რათა შევძლოთ აქტიური ან პასიური დასვენებისთვის მუსიკალური ფონის შექმნა? მუს.დაწყ.(I).1, 2; რა სიმბოლოებით შეიძლება აღინიშნოს მეტრით ორგანიზებული რიტმული ფიგურაციები? მუს.დაწყ.(I)3.	მელოდიის მწყობრი ან ნახტომებით მოძრაობა, ინტერვალი, რიტმული ფიგურაციები მელოდიური და რიტმული ფიგურაციების თანმიმდევრობა, ორწილადი, სამწილადი, ოთხწილადი მეტრი.
მუსიკა და კინო		
მუსიკის როლი ანიმაციაში და საყმაწვილო კინოში	როგორ იქმნება მუსიკის დახმარებით მხატვრული სახე ანიმაციაში? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორ იქმნება მხატვრული სახეები საყმაწვილო კინოში? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; რა გამომსახველობითი ხერხები გამოვიყენოთ ანიმაციური ფილმის მოკლე ეპიზოდისთვის მუსიკალური თანხლების შესაქმნელად? მუს.დაწყ.(I).1, 2. რა სიმბოლოებით შეიძლება ჩაიწეროს მუსიკალური თანხლება? მუს.დაწყ.(I).3.	მუსიკალური თემა, მუსიკალური ეფექტები, მუსიკალური დახასიათება, ტემბრი, ლაიტმოტივი, რეგისტრი
ეთნოგრაფია და მუსიკა		
სხვადასხვა ხალხის რიტუალები და მუსიკა	როგორ აისახება სხვადასხვა ხალხის საცეკვაო მუსიკაში მათ კულტურაში არსებული რიტუალები? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6; როგორ შეუძლია მუსიკას რაიმე ქმედებას, მოვლენას გარკვეული შინაარსი შესძინოს? მუს.დაწყ.(I).4, 5, 6;	მაყრული, სვანური ლილე, ზარი; საფერხულო სიმღერები. ინდური რაგა, იაპონური ბუგაკუ, შოტლანდიური ჰაილენდ-ცეკვები; მაორის ჰაკა.

ბ) V-VI კლასების სტანდარტი

VI კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

დაწყებით საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., მუს.დაწყ.(II).1.:

„მუს.“ - მიუთითებს მუსიკის საგანს;

„დაწყ.“ - მიუთითებს დაწყებით საფეხურს;

„(II)“ – მიუთითებს, რომ სტანდარტი მოიცავს V-VI კლასებს;

„1“ - მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

მუსიკის სტანდარტის შედეგები (V-VI კლასები)	
შედეგების ინდექსი	1. მიმართულება: შემოქმედება და პრაქტიკა
	სტანდარტის შედეგები მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მუს.დაწყ.(II).1.	საიმიჯო მუსიკალური კომპოზიციის (რეკლამის, მუსიკალური ლოგოტიპის) შექმნა;
მუს.დაწყ.(II).2.	ბგერის, ხმის, ხმაურის, მღერისა და მარტივი მუსიკალური გამომსახველობითი ხერხების მეშვეობით რეალური და წარმოსახვითი სამყაროს ასახვა;
მუს.დაწყ.(II).3.	ხმოვანი გზავნილის ჩასაწერად ტრადიციული სანოტო ან არატრადიციული სიმბოლოების სისტემების გამოყენება.
	2. მიმართულება: მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:
მუს.დაწყ.(II).4.	ხმოვანი გზავნილის ემოციურ-შინაარსობრივი დატვირთვის შეგრძნება და რეალურ თუ წარმოსახვით სამყაროსთან ასოციაციურ კავშირების გაბმა;
მუს.დაწყ.(II).5.	დრამისა და მუსიკის ელემენტების ურთიერთკავშირების ამოცნობა;
მუს.დაწყ.(II).6.	ტრადიციული თუ არატრადიციული სიმბოლოების სისტემებით ჩაწერილი ხმოვანი გზავნილის ამოცნობა;
მუს.დაწყ.(II).7.	საქართველოს სხვადასხვა კუთხის ხალხური შემოქმედებისთვის დამახასიათებელი მუსიკალური ენის ელემენტების განსხვავება.

შინაარსი

ცნებები და ტერმინები:

- მუსიკალური ენის ძირითადი ელემენტები:
- რიტმი: სხვადასხვა რიტმული ფიგურაცია
- მელოდია: ინტონაცია, მოტივი;
- ჰარმონია: დისონანსი, კონსონანსი;
- კილო: მყარი და მერყევი საფეხურები, მაჟორი, მინორი ქრომატიზმი, ალტერაციის ნიშნები;
- მუსიკალური ენის არაძირითადი ელემენტები: ტემპი, რეგისტრი, ტემბრი, ფაქტურა;
- მეტრი: ორწილადი, სამწილადი, ოთხწილადი;
- ბუნებრივი და ხელოვნურად შექმნილი ხმები;
- ბგერის თვისებები: სიმაღლე, სიძლიერე, გრძლიობა;
- საკომპოზიციო ხერხები: რიტმული და მელოდიური ოსტინატო, რიტმული და მელოდიური მონაცვლეობა, კონტრაპუნქტი, ტრეკერი, ლუპი, პატერნი;
- მუსიკალური ფორმები: ვარიაცია, მუსიკალური კოლაჟი;
- მუსიკალური ფორმის ელემენტები: ლაიტმოტივი (პერსონაჟის, მოვლენის თემა), კულმინაციური თემა;

- მუსიკის ფუნქციები დრამასა და კინოში: მუსიკალური ფონი (ილუსტრაციული, ასოციაციური, პირობითი, კონტრასტული)
- მუსიკალური დამწერლობა:
- ტრადიციული: ხუთხაზიანი სანოტო სისტემა;
- არატრადიციული: შტრიხები, ხაზები, პიქტოგრამები;
- ხმების ტიპები:
- ქალის ხმა: კოლორატურული-სოპრანო; სოპრანო; მეცო-სოპრანო; კონტრალტო
- კაცის ხმა: ტენორი, ბარიტონი, ბანი.
- საოპერო ჟანრის ელემენტები: არია, მუსიკალური ანტრაქტი, რეჩიტატივი;
- მუსიკალური შტრიხები: glissando, legato, staccato, ვიბრატო;
- ხალხური მუსიკის სხვადასხვა ჟანრი: საცეკვაო, სარიტუალო სიმღერები.

მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით, ცნებების დამუშავება უნდა მიმდინარეობდეს თვალსაჩინო მაგალითების საფუძველზე. მოსწავლე კონკრეტული მაგალითების მეშვეობით გაიაზრებს მათ მნიშვნელობას და გამოიყენებს შესაბამისად. ამ ეტაპზე სასურველია ცნებებისა და მათი განმარტებების თეორიული სწავლება მინიმუმამდე იყოს დაყვანილი.

სავალდებულო თემები V-VI კლასებისთვის

რეალური და წარმოსახვითი სამყარო მუსიკაში

1. ზღაპრული სამყარო მუსიკაში (V კლასი);
2. რეალობა და ჩვენი წარმოდგენები (VI კლასი).

მუსიკა და ჩვენი ყოფა

1. მუსიკა და თანამედროვე ტექნოლოგიები (V კლასი);
2. ადამიანის პორტრეტი მუსიკაში (VI კლასი).

მუსიკა და კინო

1. მუსიკის როლი მუნჯ კინოში (V კლასი);
2. მუსიკის როლი ხმოვან კინოში (VI კლასი).

მუსიკა და თეატრი

1. მუსიკა დრამატულ თეატრში (V კლასი);
2. მუსიკა პანტომიმის თეატრში (V კლასი);
3. მუსიკალური თეატრი: ოპერა, მიუზიკლი (VI კლასი).
4. მუსიკა საბალეტო სპექტაკლში (VI კლასი).

ეთნოგრაფია და მუსიკა

- სხვადასხვა ქვეყნის ინსტრუმენტები (V კლასი);
- ნაციონალური ელემენტები პროფესიულ მუსიკაში (VI კლასი).

თემები კლასების მიხედვით (V-VI კლასები)

V კლასი

თემა	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები: გრაფაში მოცემული კონკრეტული შეკითხვის პროვოცირება (ანუ მათ მიმართ მოსწავლის ინტერესის გაღვივება და დაფიქრება) მუსიკის საგნის ორი ან მეტი გაკვეთილის მიზანს წარმოადგენს.	ცნებები

რეალური და წარმოსახვითი მუსიკაში		
ზღაპრული სამყარო მუსიკაში	როგორ იქმნება ზღაპრული სახეები მუსიკაში? მუს.დაწყ.(II).4,5,6,7; როგორ იყენებენ კილოს არამყარ საფეხურებს მუსიკაში ზღაპრული სახეების გადმოსაცემად? მუს.დაწყ.(II).1, 2, ; როგორ ჩავწეროთ მუსიკალური მელოდია, რომელიც ქრომატულ სვლაზეა აგებული? მუს.დაწყ.(II).3.	ქრომატიზმი, მყარი და არამყარი საფეხურები, დისონანსი, ინტონაცია, მაჟორული და მინორული კილო, ალტერაციის ნიშნები (დიეზი, ბემოლი, ბეკარი)
მუსიკა და ჩვენი ყოფა		
მუსიკა და თანამედროვე ტექნოლოგიები	რა მნიშვნელობა ენიჭება მუსიკალურ თანხლებას კომპიუტერულ პროგრამებში? მუს.დაწყ.(II).4,5,6,7; როგორ შევადგინოთ ტრეკერი რომელიმე კომპიუტერული თამაშისთვის? მუს.დაწყ.(II).1, 2; როგორ ჩავწეროთ და დავიმახსოვროთ ტრეკერი? მუს.დაწყ.(II).3.	ტრეკერი, ლუპი, ეფექტი, პატერნი გლისანდო, პორტამენტო, სტაკატო, ვიბრატო,
მუსიკა და კინო		
მუსიკის როლი მუნჯ კინოში	რა როლი ენიჭება მუსიკალურ თანხლებას მუნჯ კინოში? მუს.დაწყ.(II).4,5,6,7; როგორ შევადგინოთ მუსიკალური თანხლება მუნჯი კინოს ეპიზოდისთვის? მუს.დაწყ.(II).1, 2; როგორ ჩავწეროთ მუსიკალური თანხლება? მუს.დაწყ.(II).3.	მთავარი თემა, პერსონაჟის თემა, კულმინაციური თემა, ქრონომეტრაჟი, მუსიკალური ფონი, მუსიკალური კულმინაცია, ვარიაცია
მუსიკა და თეატრი		
მუსიკა დრამატულ თეატრში	როგორ ჩანს სპექტაკლის მუსიკაში რეჟისორის ჩანაფიქრი? მუს.დაწყ.(II). 4,5,6,7; რა პრინციპით შევურჩიოთ სპექტაკლს მუსიკალური თანხლება? მუს.დაწყ.(II).1, 2; რა სიმბოლოებით აღვნიშნოთ თანხლება? მუს.დაწყ.(II).3.	სიუჟეტური და პირობითი მუსიკა კონტრასტული, ილუსტრაციული და ასოციაციური მუსიკალური ფონი, რიტმი, ტემპი

მუსიკა პანტომიმის თეატრში	როგორ უკავშირდება ერთმანეთს ჟესტი და მუსიკა პანტომიმში? მუს.დაწყ.(II). 4,5,6,7; როგორ შევურჩიოთ მიმიკურ ეტიუდს მუსიკალური თანხლება, რომელიც მაყურებელს დაეხმარება იმის დანახვაში, რაც არ ჩანს? მუს.დაწყ.(II).1, 2; როგორ შეიძლება ჩაიწეროს მიმიკური ეტიუდის მუსიკალური თანხლება? მუს.დაწყ.(II).3.	მეტყველი ჟესტი და მუსიკალური ინტონაცია კონტრასტული, ილუსტრაციული და ასოციაციური მუსიკალური ფონი, რიტმი, ტემპი
ეთნოგრაფია და მუსიკა		
სხვადასხვა ქვეყნის ინსტრუმენტები	რა ხასიათს სძენს ინსტრუმენტები ხალხურ მუსიკას? მუს.დაწყ.(II). 4,5,6,7; როგორ შეიძლება გამოიყენოს კომპოზიტორმა სხვადასხვა ხალხის მუსიკალური ინსტრუმენტი? მუს.დაწყ.(II). 4,5,6,7;	ჩონგური, ფანდური, ჭუნირი, ბანჯო, ესპანური გიტარა, მარაკასი.

VI კლასი

თემა	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები: გრაფაში მოცემული კონკრეტული შეკითხვის პროვოცირება (ანუ მათ მიმართ მოსწავლის ინტერესის გაღვივება და დაფიქრება) მუსიკის საგნის ორი ან მეტი გაკვეთილის მიზანს წარმოადგენს.	ცნებები
რეალური და წარმოსახვითი მუსიკაში		
რეალობა და ჩვენი წარმოდგენები	როგორ იყენებენ რეკლამაში მუსიკას ჩვენს ცნობიერებაზე გავლენის მოსახდენად? მუს.დაწყ.(II).4,5,6,7; როგორ შეიძლება მელოდიის ჰარმონიზებით მუსიკაში რეალური თუ არარეალური მხატვრული სახის შექმნა? მუს.დაწყ.(II).1, 2; როგორ შეიძლება ჰარმონიზება ჩაიწეროს? მუს.დაწყ.(II).3.	მელოდია, ჰარმონია.
მუსიკა და ჩვენი ყოფა		
ადამიანის პორტრეტი მუსიკაში	როგორ შეუძლია მუსიკას გადმოსცეს ადამიანის ხასიათი? მუს.დაწყ.(II).4,5,6,7; როგორ შეიძლება მუსიკის გამომსახველობითი ხერხების გამოყენება ადამიანის ხასიათის გადმოსაცემად? მუს.დაწყ.(II).1, 2; როგორ შეიძლება მუსიკალური პორტრეტის სხვადასხვა სიმბოლოთი ჩაწერა ? მუს.დაწყ.(II).3.	მელოდია, ჰარმონია, რიტმი, კილო(მინორული, მაჟორული)
მუსიკა და კინო		
მუსიკის როლი ხმოვან კინოში	რა ფუნქციებს ასრულებს მუსიკა ხმოვან კინოში? მუს.დაწყ.(II).4,5,6,7; როგორ შეიძლება კინომუსიკის გამომსახველობითი ხერხების გამოყენება პერსონაჟების შინაგანი განცდების გადმოსაცემად? მუს.დაწყ.(II).1, 2.	კონტრასტული მუსიკალური თემები, რიტმული კონტრასტი

მუსიკა და თეატრი		
მუსიკალური თეატრი; ოპერა და მიუზიკლი	როგორ გადმოიცემა ოპერაში (როკ ოპერაში), მიუზიკლში ამბის მთავარი იდეა და მასში მოქმედი პერსონაჟების ხასიათი? მუს.დაწყ.(II).4,5,6,7; როგორ გადმოვცეთ რეჟიტატივში პერსონაჟის ხასიათი? მუს.დაწყ.(II).1, 2.	სასიმღერო ხმების ტიპები, საოპერო სპექტაკლის ელემენტები, საორკესტრო პარტია, ინსტრუმენტალური ანტრაქტი, არია, მუსიკალური ნომერი, რეჟიტატივი, ინსტრუმენტალური თანხლება.
მუსიკა საბალეტო სპექტაკლში	როგორ იქმნება ბალეტში ცეკვისა და მუსიკის მეშვეობით მხატვრული სახე? მუს.დაწყ.(II).4,5,6,7; როგორია მუსიკის გამომსახველობითი ხერხების როლი ბალეტში? მუს.დაწყ.(II).4,5,6,7; როგორ კარნახობს პლასტიკა მუსიკალური თანხლების არჩევაში და, პირიქით, როგორ ახდენს მუსიკა პლასტიკაზე გავლენას? მუს.დაწყ.(II).1, 2; როგორ შეიძლება საბალეტო ფრაგმენტის მუსიკალური თანხლების ჩაწერა? მუს.დაწყ.(II).3.	მეტყველი ჟესტი და მუსიკალური ინტონაცია
ეთნოგრაფია და მუსიკა		
სხვადასხვა კუთხის მცხოვრები ქართველები და მათი ხასიათი ხალხურ შემოქმედებაში	რით განსხვავდება საქართველოს სხვადასხვა კუთხის ხალხური მუსიკა? მუს.დაწყ.(II).4,5,6,7; როგორ იჩენს თავს ხალხური სიმღერის მელოდიაში კუთხური თავისებურებები? მუს.დაწყ.(II).4,5,6,7.	ინტონაცია, კილო, სხვადასხვა ხალხის ცეკვები.

შეფასება

საგან მუსიკაში გამოიყენება განმავითარებელი შეფასება, რომელიც ავთენტური შეფასების პრინციპებს ემყარება. საგნის სწავლა-სწავლების პროცესში მოსწავლე შემდეგი ტიპური აქტივობებით უნდა შეფასდეს:

- შემოქმედებითი პროდუქტის შექმნა: მუსიკალური კომპოზიციის, თანხლების, მუსიკალური ლოგოტიპის შექმნა;
- საკლასო აქტივობებში ჩართულობა;
- ინფორმაციის მოძიება და პრეზენტაციის მომზადება;
- იმპროვიზაციული სავარჯიშოების შესრულება: მოტივის და ცალკეული ინტონაციის სხვადასხვა ვარიანტების შექმნა და მათი სხვადასხვა კონტექსტში გამოყენება;
- მოთხრობის, ფოტოების, ანიმაციური/მხატვრული ფილმის, ვიდეორგოლის, მუსიკალური კლიპის, ყოფითი შემთხვევის განხილვა და მათი მუსიკალური ანალოგიების შექმნა;

- დისკუსია (დებატი).

[2. მუსიკა საბაზო საფეხურზე

შესავალი

მუსიკის სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- გ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები;
- დ) შეფასება.

საგან „მუსიკის“ ფარგლებში მოსწავლე შეისწავლის მუსიკას, როგორც თვითგამოხატვისა და კომუნიკაციის საშუალებას; გაეცნობა, თუ როგორ შეიძლება გადმოიცეს სამყაროს აღქმა, ადამიანის ცხოვრება, მისი შინაგანი მდგომარეობა, ასევე სოციალური და ეპოქალური ცვლილებები მუსიკალური გამომსახველობითი ხერხებით. მოსწავლეები გააცნობიერებენ სამყაროს, როგორც მრავალფეროვანი გრძნობებისა და იდეების წყაროს, რომლებიც შეუძლიათ შემოქმედებითად ასახონ ნამუშევრებში.

მოსწავლე გაეცნობა ქართული და მსოფლიო, ძველი და ახალი მუსიკალური ხელოვნების ცნობილ ნიმუშებს და ხალხურ შემოქმედებას; მათი შექმნისა და შეფასების განსხვავებულ ისტორიულ, კულტურულ, სოციალურ და სხვა კონტექსტებს; გამოიკვლევს მათ როლს საზოგადოების ცხოვრებაში.

საგნის სწავლა-სწავლებისას მოსწავლე ჩართული იქნება აქტივობებში, რომლებიც მას შეძენილი ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების საშუალებას მისცემს.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

მუსიკის სწავლება მიზნად ისახავს:

- მოსწავლეს დაეხმაროს პირად თუ საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მუსიკის როლის გააზრებასა და საკუთარი ესთეტიკური შეხედულებების ფორმირებაში;
- მოსწავლეს დაეხმაროს მუსიკალური ენის სხვადასხვა კონტექსტში გააზრებაში;
- მოსწავლეს შესძინოს მუზიციურობისა და დარგობრივი ენით ოპერირების უნარი.

ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და პასუხობს შეკითხვას, რა უნდა შეეძლოს მოსწავლეს მუსიკის ფარგლებში საბაზო საფეხურის ბოლოს.

ეს შედეგები ჯგუფდება ორ მიმართულებად:

- **შემოქმედებითობა და პრაქტიკა** - გულისხმობს საკუთარი შთაბეჭდილებებისა და გამოცდილების საფუძველზე შემოქმედებითი ჩანაფიქრის განხორციელებას. მუსიკის საშუალებით საკუთარი იდეების, ემოციებისა და განწყობების გამოხატვას.
- **მუსიკის აღქმა კონტექსტში** - გულისხმობს სხვადასხვა ეპოქის, ჟანრისა და სტილის მუსიკალური ხელოვნების ნიმუშების, ავტორისეული ჩანაფიქრის ანალიზსა და შეფასებას.

სტანდარტის შინაარსი განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებებისა და თემატური ბლოკების სახით.

ცნებების სახით განსაზღვრულია ის ცოდნა, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. ცნებები შედეგებთან ერთად უნდა დამუშავდეს მოსწავლისთვის ნაცნობ კონტექსტებში. ეს კონტექსტები სავალდებულო თემატური ბლოკების სახითაა წარმოდგენილი.

სტანდარტის შედეგების ინდექსების განმარტება

სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების საფეხურსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ.: მუს.საბ.1.:

- „მუს.“ - მიუთითებს მუსიკის საგანს;
- „საბ.“ - მიუთითებს საბაზო საფეხურს;
- „1“ - მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

მუსიკის სტანდარტის შედეგები (VII-IX კლასები)		
შედეგების ინდექსი	1. მიმართულება: შემოქმედებითობა და პრაქტიკა	ცნებები
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	მელოდია
მუს.საბ.1.	სხვადასხვა რიტმული, ინტონაციური ფორმულებისა და სხვა მუსიკალური ელემენტების გამოყენება იმპროვიზაციის დროს;	რიტმი და მეტრი
მუს.საბ.2.	მარტივი მუსიკალური ფორმებით, საკუთარი ან სხვისი მუსიკალური მასალით მხატვრული იდეის გადმოცემა;	ჰარმონია
მუს.საბ.3.	სხვადასხვა სიმბოლოს გამოყენებით კომპოზიციების ჩაწერა.	ჟანრი
	2. მიმართულება: მუსიკის აღქმა კონტექსტში	ფორმა
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
მუს.საბ.4	ნაწარმოების მოსმენისას მუსიკის გამომსახველობითი ხერხების ამოცნობა და მხატვრული სახის შექმნაში მათი როლის განსაზღვრა;	
მუს.საბ.5.	აკადემიური და ხალხური მუსიკის ნიმუშებში მხატვრული კონცეფციის განსაზღვრა.	

სტანდარტის შინაარსი მოიცავს ცნებებსა და თემატურ ბლოკებს.

ეს კონტექსტები სავალდებულო თემატური ბლოკების სახითაა წარმოდგენილი.

ცნებები

საგნის სწავლა-სწავლების პროცესი უნდა წარიმართოს შემდეგი ცნებების დამუშავების საფუძველზე:

1. მელოდია

ინტონაციური ფორმულა, მოტივი, მუსიკალური თემა;

2. რიტმი და მეტრი

რიტმული ნახაზი, ზომი;

3. ჰარმონია

ინტერვალი, აკორდი, ჰარმონიული ფორმულები, ტონალობა, კილო, კონსონანსი, დისონანსი;

4. ჟანრი

სიმღერა, რომანსი, სონატა, სიმფონია, ოპერა, ბალეტი, მიუზიკლი; კამერული მუსიკა, ინსტრუმენტული და ვოკალური მუსიკა, ჯაზი, როკმუსიკა;

5. ფორმა

იმპროვიზაცია, მუსიკალური კომპოზიცია, მუსიკალური კოლაჟი, მუსიკალური ციტატა, მცირე ფორმები, რონდო, ვარიაციები, კუპლეტური ფორმა.

სავალდებულო თემატური ბლოკები

თემატური ბლოკი: მუსიკა სამყაროში და სამყარო მუსიკაში

სარეკომენდაციო თემები: ბუნება და ტექნიკა, ხილული და უხილავი, მითი და რეალობა მუსიკაში;

თემატური ბლოკი: მუსიკა საზოგადოებაში და საზოგადოება მუსიკაში

სარეკომენდაციო თემები: ძველი და ახალი მუსიკაში, თაობები მუსიკაში, პირადული და საზოგადოებრივი მუსიკაში;

თემატური ბლოკი: მე მუსიკაში და მუსიკა ჩემში

სარეკომენდაციო თემები: სიყვარული და სიმშოვილი, მარტოობა და ერთობა, გმირი და ანტიგმირი მუსიკაში.

საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვები

საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვები სტანდარტის ცნებებს აკავშირებს შედეგებთან.

- რა შეგვიძლია გადმოვცეთ და გავიგოთ მუსიკალური მეშვეობით?
- როგორ გვეხმარება მუსიკა საკუთარი განცდისა თუ საზოგადოებაში არსებული განწყობის გადმოცემაში? როგორ გადმოვცე საკუთარი ემოციები და შთაბეჭდილებები მუსიკის საშუალებით?
- როგორ ზემოქმედებს მუსიკა ადამიანზე და საზოგადოების ცხოვრებაზე?

გ) მეთოდური ორიენტირები

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა შინაგანი ძალების გააქტიურებას.

ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.

გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.

დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლას).

ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

კრიტიკული აზროვნება	• ფაქტების, წარმოდგენების, მოსაზრებების კრიტიკულად განხილვა და გაანალიზება; • შეკითხვების ჩამოყალიბება და მათზე პასუხის ძიება; • არგუმენტირებულად მსჯელობა, ანუ საკუთარი მოსაზრებების დასაბუთება შესაფერისი არგუმენტების, მაგალითების მოყვანით; • გონივრული არჩევანის გაკეთება და მისი დასაბუთება.
თანამშრომლობა	• სამუშაოს თანასწორად განაწილება და შესრულება ჯგუფური/გუნდური მუშაობის დროს; • მზაობა ჯგუფში/გუნდში სხვადასხვა ფუნქციის შესასრულებლად(მაგ., ლიდერის); • განსხვავებული იდეების, შეხედულებების კონსტრუქციულად განხილვა; • რესურსების, მოსაზრებების, ცოდნის გაზიარება პრობლემათა ერთობლივად გადაჭრის, გადაწყვეტილებათა ერთობლივად მიღების მიზნით.
ეთიკა	• ეთიკური ნორმების დაცვა; • სოლიდარობის განცდა; • ემპათია; • განსხვავებულობის მიმდებლობა; • საკუთარ აქტივობაზე პასუხისმგებლობის გააზრება.
კვლევა	• კვლევითი ამოცანის, კვლევის პროცედურების, მონაცემების მოპოვების გზებისა და აღრიცხვის ფორმების განსაზღვრა; სათანადო რესურსების შერჩევა; • კვლევის ჩატარება, მონაცემების აღრიცხვა და სხვადასხვა ფორმით წარმოდგენა/ორგანიზება; • მონაცემების ანალიზი, არგუმენტირებული მსჯელობის საფუძველზე დასკვნების გამოტანა; კვლევის შედეგების შეფასება; • კვლევითი სამუშაოების ჩატარების დროს ეთიკისა და უსაფრთხოების ნორმების დაცვა.
სწავლის სწავლა დამოუკიდებლად და საქმიანობა	• აქტივობის/დავალების ღირებულების განსაზღვრა - მოსწავლემ უნდა დაინახოს, რას შესძენს აქტივობის შესრულება, რა პიროვნულ თუ სოციალურ სარგებელს მოუტანს მას; • აქტივობის/დავალების დაგეგმვა - მოთხოვნათა გააზრება და მის შესასრულებლად საჭირო ცოდნის განსაზღვრა; დავალების/აქტივობის მთავარი მიზნის განსაზღვრა; სამუშაოს წარმატებით შესრულების კრიტერიუმების დადგენა; განსაზღვრული საშუალოს ეტაპების გამოკვეთა; იმის განჭვრეტა, თუ რა გაუადვილდება, რა გაუძნელდება, რაში დასჭირდება დახმარება; სტრატეგიების მიზანშეწონილად შერჩევა სამუშაოს თითოეული ეტაპისათვის; • სწავლის პროცესის მონიტორინგი - დაფიქრება სწავლის პროცესზე, იმ პირობების და ფაქტორების ამოცნობა, რომლებიც ხელს უწყობს ან აფერხებს წინსვლას, სათანადო ზომების მიღება წინსვლის ხელშესაწყობად; თვითშეფასება ძლიერი და სუსტი მხარეების დასადგენად, სუსტი მხარეების გასაძლიერებლად გზების დასახვა; • სოციოემოციური მართვა - ნერვიულობის მინიმუმამდე დაყვანა, საჭიროებისამებრ, დახმარების თხოვნა, საკუთარ თავში სიმძნელეთა გადალახვის რესურსების პოვნა; შეცდომების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბება და წინსვლის წყაროდ გამოყენება; • ცალკეული საქმიანობისთვის გამოყოფილი დროის ეფექტურად გამოყენება.
პასუხისმგებლობა	• სასკოლო საქმიანობებში (სასკოლო ცხოვრებაში) ნაკისრი ვალდებულების შესრულება; • სამუშაოს დადგენილ ვადებში დასრულება და ჩაბარება; • საკუთარი ქცევის მართვა, საკუთარ ქცევებზე, სოციალურ აქტივობებზე პასუხისმგებლობის აღება.
ინფორმაციული	• აუდიოფაილების დამუშავება;

და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	• მუსიკალური კოლაჟების შექმნა; • ტრეკერების შექმნა; • ლუპების, სემპლების შექმნა. • საკუთარი ნამუშევარის ინტერნეტში ატვირთვა (მაგ.: Sound Cloud); • ვებგვერდის/ბლოგის შექმნა და სასწავლო პროცესის განმავლობაში განხორციელებული სხვადასხვა პროექტის, ვებგვერდზე/ ბლოგზე განთავსება; • ინფორმაციული საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება (მაგ., Word, PowerPoint) სასწავლო მასალისა და სხვადასხვა ტიპის ელექტრონული ტექსტების დასამუშავებლად
წიგნიერება	• ზეპირი და წერიტი მეტყველების გზით ინფორმაციის მიღების, დამუშავების, გააზრების, სისტემაში მოყვანის და წარდგენა-გაზიარების უნარი.

სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია ზრუნვა მეტაკოგნიციის უნარების განვითარებაზე, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და მისი შესრულებისას „ხმამალა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს ეს აქტივობა (მაგ., კარგად გავეცნოთ პირობას და დავაკვირდეთ, რას მოითხოვს იგი; აქვს თუ არა პირობას თანხმლები მასალა და მისი).

წინმსწრები მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფურად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.), ასევე სტრატეგიები, რომლებსაც გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ნამუშევრები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ (ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებს და აუმაღლებს სწავლის ქმედუნარიანობას.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

სტანდარტზე დაყრდნობით იგეგმება წლიური პროგრამები, რომლებიც გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს. წლიური პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა. სკოლას შეუძლია გამოიყენოს რეკომენდებული წლიური პროგრამა ან თავად დასახოს სტანდარტის

მიღწევის გზები. წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემების საშუალებით (შედეგი არ წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასწავლო ერთეულს - თემას).

სასწავლო თემის დასაგეგმად გამოიყენება შემდეგი კომპონენტები:

სასწავლო თემა -
სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები -
ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.
თემატური საკვანძო შეკითხვები -
თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა: • მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად; • სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა; • თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.
აქტივობები
მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.
კომპლექსურ/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი
კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.
შეფასების ინდიკატორები -
შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები -

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

როგორ აიგება სასწავლო თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრესი ორიენტირებია სტანდარტის შედეგები. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. ცნებებსა და შედეგებზე დაყრდნობით განისაზღვრება მკვიდრი წარმოდგენები, საკვანძო კითხვები და შეფასების ინდიკატორები.

სასწავლო თემის სწავლა-სწავლების მიზნით შემდეგ ეტაპზე უნდა განისაზღვროს საგნობრივი საკითხები, რესურსები, დავალებების ტიპები/ნიმუშები, გაგების, გააზრების, განმტკიცებისა და შეჯამების მიზნით. ასევე მნიშვნელოვანია განისაზღვროს იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის, რადგან მხოლოდ კომპლექსური დავალებების საშუალებით შეიძლება გამოვლინდეს, რამდენად დაეუფლა მოსწავლე თემის ფარგლებში ასათვისებელ ცოდნა-უნართა ერთობლიობას და რამდენად ახერხებს მათ ფუნქციურად გამოყენებას.

სასწავლო თემის აგების ბიჯები

ნაბიჯი 1. მკვიდრი წარმოდგენების დადგენა.

ნაბიჯი 2. თემატური საკვანძო კითხვების დასმა.

ნაბიჯი 3. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა.

ნაბიჯი 4. აქტივობებისა და მიმდინარე დავალებების დაგეგმვა და რესურსების შერჩევა.

ნაბიჯი 5. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების შემუშავება.

დ) შეფასება

საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშესაწყობად უპირატესი ადგილი უნდა მიენიჭოს განმავითარებელ შეფასებას, რომელიც მოსწავლეს თავისთავად წინარე შედეგებთან მიმართებით აფასებს, ზომავს მის ინდივიდუალურ წინსვლას, რითაც მას ცოდნის ეტაპობრივი კონსტრუირების საშუალებას აძლევს.

მნიშვნელოვანია, მოსწავლე თავად იყოს ჩართული განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითად მიზანს წარმოადგენს მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვას შეასწავლის. მაგალითად, თუ მოსწავლე კარგად გაიაზრებს აქტივობის მიზანსა და ამ მიზნის წარმატებით მიღწევის კრიტერიუმებს (მოსწავლისათვის განკუთვნილი კრიტერიუმები ნათლად ფორმულირებული და შეზღუდული რაოდენობის უნდა იყოს), იგი უკეთ დაინახავს იმ ნაბიჯებს, რომლებიც უნდა გადადგას სასურველი შედეგის მისაღწევად და უფრო გააზრებულად წარმართავს მიზნისაკენ მიმავალ პროცესებს. თუ აქტივობის დასრულებისას მას ვთხოვთ, გააანალიზოს განვლილი გზა - რა ნაბიჯები გადადგა, რა შედეგს მიაღწია, რა მიდგომა გამოიყენა, კიდევ რომელი მიდგომის გამოყენება შეიძლებოდა ან აჯობებდა, რამ შეუქმნა პრობლემა, რა გაუჭირდა ან ვერ გადაჭრა და რატომ, რა გაუადვილდა, რამ შეუწყო ხელი წარმატებაში და სხვ., ეს ხელს შეუწყობს მისი სწავლის ქმედუნარიანობის გაზრდას.

შემაჯამებელი (განმავითარებელი და განსაზღვრელი) შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისათვის გამოიყენება კომპლექსური, კონტექსტის მქონე დავალებები, რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას. ამ დავალებათა შესაფასებლად შეფასების რუბრიკა, ანუ კრიტერიუმების ბაღე გამოიყენება.

მოსწავლეს, თითოეული სასწავლო თემის დამუშავების შემდეგ, ევალება შემაჯამებელი დავალების წარმოდგენა. მაშასადამე, შემაჯამებელი დავალებების მინიმალური რაოდენობა წლის განმავლობაში სასწავლო თემების რაოდენობას ემთხვევა.

ქვემოთ გთავაზობთ სტანდარტით გათვალისწინებულ ტიპობრივ შემაჯამებელ დავალებათა ნუსხას. მოსწავლეზე და/ან მასწავლებელზეა დამოკიდებული, თუ რომელ დავალებას/ დავალებებს შეარჩევს.

- შემეცნებითი ხასიათის კონკრეტული მუსიკალური საკითხის გამოკვლევა (მაგ., „რა გავლენა მოახდინა ინდურმა მუსიკამ როკ-მუსიკაზე?“, რა საერთო აქვთ აკადემიური და პოპულარული მუსიკის გამომსახველ ხერხებს?“) და ძიების შედეგების წარმოდგენა სასურველი ფორმატით (მაგ., ლექცია-კონცერტი; ვიდეორგოლი, მუსიკალური წარმოდგენა);
- მოსწავლისთვის საყვარელი მუსიკალური ნაწარმოების ან მისთვის რომელიმე საინტერესო მუსიკალური მიმდინარეობის წარმოდგენა მოცემული თემის კონკრეტული საკითხის გაშუქების მიზნით (პრეზენტაცია, მუსიკალური კოლაჟი);

- საკუთარი კომპოზიციის შექმნა კონკრეტული მუსიკალურ-გამომსახველობითი ხერხების გამოყენებით (მაგ., ცვალებად რიტმზე აგებული კომპოზიცია, რაიმე უკვე არსებულ მუსიკალური თემაზე აგებული კომპოზიცია, კონკრეტულ ჰარმონიულ ფორმულაზე აგებული კომპოზიცია; კომპოზიცია სხვადასხვა ეპოქისთვის დამახასიათებელი ინტონაციური ფორმულების გამოყენებით);
- უცნობი მუსიკალური ნაწარმოების ირგვლივ დისკუსია თემის გარკვეული საკითხის კრილში (დისკუსიისთვის წინასწარი კითხვარის/საკითხების ჩამოწერა);
- ლიტერატურული წარმოდგენის მუსიკალური გაფორმება.

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი განმსაზღვრელი შეფასებისათვის განკუთვნილი დავალება:

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს შეფასების რუბრიკა;
- რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე.

შეფასების რუბრიკის შესაძლო ფორმა

კლასი		
მოსწავლის სახელი, გვარი		
თემა		
დავალების პირობა		
შეფასების კრიტერიუმები	ქულები	კომენტარი

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2016 წლის 30 დეკემბრის ბრძანება №182/ნ - კებგვერდი, 03.01.2017წ.

თავი XIX. სპორტი - ზოგადი ნაწილი და სტანდარტები

მუხლი 80. სპორტი - ზოგადი ნაწილი

შესავალი

ფიზიკური აღზრდა და სპორტი მეტად მნიშვნელოვანია პიროვნების ჰარმონიული განვითარებისთვის. მოზარდმა დაწყებითი კლასებიდანვე უნდა შეიმეცნოს ფიზიკური აქტივობის აუცილებლობა. მან უნდა გააცნობიეროს, რომ ჯანმრთელობა ნიშნავს არა რომელიმე დაავადების არქონას, არამედ ამ დაავადების თავიდან აცილებას, რაც ჯანსაღი ცხოვრების წესის დაცვით არის შესაძლებელი. მას უნდა ესმოდეს, რომ ფიზიკური აქტივობა სიცოცხლის გახანგრძლივების, სოციალური და მატერიალური კეთილდღეობის საწინდარია.

ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის გაკვეთილებზე შეძენილი ჯანსაღი ცხოვრებისთვის აუცილებელი უნარ-ჩვევები მოსწავლეებს გაჰყვებათ მთელი ცხოვრების მანძილზე, რაც იქნება მყარი საფუძველი იმისა, რომ ისინი გახდნენ აქტიური და შრომისუნარიანი მოქალაქეები. ჯანმრთელი და შრომისუნარიანი მოსახლეობა კი პოზიტიურ გავლენას ახდენს ქვეყნის თავდაცვის უნარზე, ეკონომიკასა და კეთილდღეობაზე.

ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის ხალისიანმა და შედეგიანმა გაკვეთილებმა უნდა დაარწმუნოს მოსწავლეები საკუთარი ფიზიკური უნარების ამაღლების შესაძლებლობასა და აუცილებლობაში, ხელი შეუწყოს მათ თვითდამკვიდრებას. ფიზიკური ვარჯიშების მრავალფეროვნება ვაჟებსა და გოგონებს ერთნაირად აძლევს საშუალებას გამოავლინონ და განავითარონ თავიანთი ფიზიკური უნარ-ჩვევები.

ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის საგნის სწავლება ხელს უწყობს მოსწავლეთა ფსიქო-ფიზიკურ განვითარებას, ცხოვრების ჯანსაღი წესის, როგორც ფასეულობის, განმტკიცებას და შესაბამისი უნარ-ჩვევების გამომუშავებას; ესენია: სამართლიანი თამაში, გუნდური სულისკვეთება, ინდივიდუალური და გუნდური თვითგამოხატვა, ურთიერთდახმარება, შინაგანი დისციპლინა, ერთობლივი აქტივობების დაგეგმვა, პასუხისმგებლობის განაწილება და ლიდერობა, არაძალადობრივი ურთიერთქმედება, კოლეგიალობა, ურთიერთგაგება.

მავენე ჩვევების პრევენციის თვალსაზრისით, ფიზიკური ვარჯიშები, მოძრაობა და სპორტული თამაშები გულისხმობს შემდეგი უნარ-ჩვევებისა და ღირებულებების ჩამოყალიბებას: მიღწევის მოთხოვნილების დაკმაყოფილება, წაგების ღირსეულად მიღება, ჯანსაღი ცხოვრების წესის, როგორც ფასეულობის, აღქმა და ცხოვრებაში დანერგვა, საკუთარი თავის პოვნა და თვითდამკვიდრება, თანატოლთა წრესთან იდენტობის განცდა და ა.შ.

სკოლას მოეთხოვება ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის გაკვეთილებზე და სასკოლო შეჯიბრებებზე სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების ჩართვა მათთვის შემუშავებული ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის საფუძველზე.

ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის სწავლების მიზნები და ამოცანები

ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის საგნის სწავლების მიზანია შეიქმნას პოზიტიური გარემო მოსწავლის ფსიქო-ფიზიკური შესაძლებლობების განვითარების, მისი პირადი და

სოციალური კეთილდღეობის ამაღლებისთვის, ჯანსაღი ცხოვრების წესის მნიშვნელობის გაცნობიერებისა და ისეთი სამოქალაქო უნარ-ჩვევების გამომუშავებისათვის, როგორებიცაა: დამოუკიდებლად გადაწყვეტილების მიღება, პასუხისმგებლობა, კონსტრუქციული თანამშრომლობა, შემწყნარებლობა.

დაწყებით საფეხურზე (I-VI კლასები) საგნის სწავლების ამოცანებია:

- მოსწავლის ფიზიკურ აქტივობებში ჩაბმა და ამ გზით მისი ფიზიკური განვითარებისათვის ხელის შეწყობა;
- მოძრაობითი ჩვევების დაუფლება და ფიზიკური თვისებების განვითარება;
- ფიზიკური ვარჯიშობისადმი ინტერესის ამაღლება და სიყვარულის გაღვივება;
- ჯანსაღი ცხოვრების წესის მნიშვნელობის გაცნობიერება;
- დამოუკიდებელი მოტორული ქმედებების სტიმულირება და ფორმირება;
- ზოგადგანმავითარებელ ვარჯიშთა კომპლექსების შესწავლა და გამოყენება;
- სწორი მოძრაობითი უნარ-ჩვევების გამომუშავება.

ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის სწავლების ორგანიზება

საგნობრივ ჯგუფში შედის საგანი ფიზიკური აღზრდა და სპორტი.

ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის საგნის სწავლება ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის სამივე საფეხურზეა გათვალისწინებული სავალდებულო სახით.

შეფასება ფიზიკურ აღზრდასა და სპორტში

შეიძლება შეფასდეს შემდეგი ცოდნა, უნარ-ჩვევები და ფიზიკური თვისებები:

- ფიზიკური თვისებები (ძალა, სისწრაფე, გამძლეობა, მოქნილობა, სიმარჯვე, კოორდინაცია და სხვ.);
- გუნდური თამაშის ძირითადი ტექნიკური ელემენტები;
- გუნდური მუშაობის უნარი;
- თანამშრომლობა (მეწყვილესთან, ჯგუფის წევრებთან);
- ჯანსაღი ცხოვრების წესის მნიშვნელობა;
- უსაფრთხოების წესების დაცვის უნარი;
- ორგანიზებულობა;
- სასწავლო აქტივობებში ჩართულობა;
- კითხვებზე ადეკვატური პასუხის გაცემა;
- საკუთარი აზრის დასაბუთებულად წარმოჩენა.

ცოდნა, უნარ-ჩვევები და ფიზიკური თვისებები ფასდება შემდეგი დავალებებით:

- ფიზიკური აქტივობები;
- თამაში;
- სამწყობრო მომზადება;
- პროექტი;
- იმიტირებული სიტუაცია;
- ექსკურსია, ლაშქრობა;
- მასალის მოძიება;
- მსჯელობა/დისკუსია.

შემაჯამებელი დავალების კომპონენტი

შემაჯამებელი დავალების კომპონენტი უკავშირდება სწავლა-სწავლების შედეგს. ამ კომპონენტში უნდა შეფასდეს ერთი სასწავლო მონაკვეთის შესწავლა-დამუშავების შედეგად მიღწეული შედეგები. კონკრეტული სასწავლო ერთეულის დასრულებისას მოსწავლემ უნდა შეძლოს ფიზიკური აღზრდის სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების წარმოჩენა.

შემაჯამებელ დავალებათა ტიპები:

სტანდარტის მოთხოვნათა დასაფარად რეკომენდირებულია შემაჯამებელ დავალებათა მრავალი ფორმის გამოყენება. ფიზიკურ აღზრდაში შესაძლებელია შემდეგი ტიპის შემაჯამებელი დავალებების გამოყენება:

- ფიზიკური აქტივობები;
- თამაში;
- პროექტი;
- ექსკურსია, ლაშქრობა.

მოთხოვნები, რომელსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი დავალებები:

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს თავისი შეფასების ზოგადი რუბრიკა;
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- მითითებული უნდა იყოს სტანდარტის ის შედეგები რომელთა შემოწმებასაც ემსახურება შემაჯამებელი დავალება.

მუხლი 81. სპორტის სტანდარტი

1. ფიზიკური აღზრდა დაწყებით საფეხურზე

შესავალი

დაწყებით საფეხურზე (I-VI კლასები) ფიზიკური აღზრდის საგნობრივი პროგრამა ითვალისწინებს სამი ასაკობრივი ჯგუფის ბიო-ფსიქოლოგიურ თავისებურებებს, რომელთაგან ერთი შემოიფარგლება I-II კლასებით (6-7 წელი), მეორე - III-IV კლასებით (8-9 წელი), ხოლო მესამე - V-VI კლასებით (10-11 წელი). ამ საფეხურზე განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ბავშვის ზოგად ფიზიკურ მომზადებას და იმ საბაზისო მოძრაობითი უნარ-ჩვევების შეძენას, რომლებიც დაეხმარება მას მონაწილეობა მიიღოს ფიზიკურ აქტივობებში საბაზო და საშუალო საფეხურებზე.

დაწყებით საფეხურზე მოსწავლეთა ფიზიკური აღზრდის მთავარი საშუალება ფიზიკური ვარჯიშია, რაც I-VI კლასების საგნობრივ პროგრამაში წარმოდგენილია მოძრავი თამაშების, ტანვარჯიშის, მძლეოსნობის, სპორტული თამაშების (ფეხბურთი, კალათბურთი, ფრენბურთი, ხელბურთი და სხვ.) ელემენტების სახით.

საგანი ფიზიკური აღზრდა დაწყებით საფეხურზე ემსახურება მოსწავლეთა ხასიათისა და პიროვნული თვისებების განვითარებას, ორგანიზებულობის, ნებისყოფის სიმტკიცისა და დისციპლინის გამომუშავებას. დაწყებით საფეხურზე შეძენილი უნარ-ჩვევები შემდგომში მას საშუალებას მისცემს, ჩაებას სპორტის რომელიმე სახეობაში და მიიღოს სათანადო მომზადება.

ფიზიკური აღზრდის დაწყებით საფეხურზე სწავლების მიმართულებებია:

ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება

ამ მიმართულების ფარგლებში მოსწავლეები ეცნობიან, თუ რა კავშირია ფიზიკურ აქტივობას, ჯანმრთელობასა და ფიზიკურ განვითარებას შორის, ითავისებენ ჯანმრთელი ცხოვრების წესს, უვითარდებათ უსაფრთხოების წესების დაცვის უნარ-ჩვევები. ყურადღება ექცევა უსაფრთხოების წესების სწავლებას ფიზიკური აქტივობისა და თამაშის დროს, უსაფრთხო ქცევის წესებს სპორტულ დარბაზსა და მოედანზე, სპორტულ ინვენტართან და სხვა. მოსწავლე სწავლობს პირადი ჰიგიენისა და უსაფრთხოების ელემენტარულ წესებს, რომელიც კლასიდან კლასში თანდათანობით რთულდება. ყოველ მომდევნო კლასში ყურადღება მახვილდება ცოდნისა და უნარების განვითარება-განმტკიცებაზე.

დასახული მიზნების განსახორციელებლად მასწავლებელი შეარჩევს ისეთ აქტივობებს და მეთოდებს, რომლებიც საშუალებას იძლევა თამაშით, გამომსახველობით აითვისოს ჯანსაღი ცხოვრების წესისა და ფიზიკური აქტიურობის ძირითადი პრინციპები (მოძრავი თამაშები, ლაშქრობებში მონაწილეობა და სხვ.).

მოძრაობა და მოტორული უნარ-ჩვევები

ამ მიმართულების ფარგლებში მოსწავლეები სწავლობენ ფიზიკურ აქტივობაში (მოძრავი თამაშები, ტანვარჯიში, მძლეოსნობა და სხვა) მონაწილეობისათვის აუცილებელ მოძრაობით მოქმედებებს, ფიზიკურ ვარჯიშებს და სხეულის მდგომარეობის თავისებურებებს, მოძრავ თამაშებსა და რიტმულ მოძრაობებს. სახალისო, გასართობი მოძრავი თამაშების საშუალებით ივითარებენ ფიზიკურ თვისებებს, ეუფლებიან სხვადასხვა სახის მოტორულ უნარ-ჩვევებს.

გაკვეთილზე მნიშვნელოვანი ადგილი უნდა დაეთმოს ზოგადგანმავითარებელ ვარჯიშებს (სიარული, სირბილი, ხტომა და სხვ.), ვარჯიშებს ტანადობის ჩამოყალიბებისთვის, ტერფის გამაგრებისათვის, ზურგისა და მუცლის კუნთების განვითარებისთვის, ასევე, ვარჯიშებს ტანვარჯიშულ კედელთან. ამ ასაკობრივ ჯგუფში აგრეთვე სასურველია სიუჟეტური მოძრავი თამაშების გამოყენება. მოძრავი თამაშის წესები უნდა იყოს მარტივი, გასაგები და ადვილად აღსაქმელი. მოსწავლემ მასწავლებლის მითითებით სწორად უნდა შეძლოს ფიზიკური აქტივობის (ილეთი, ვარჯიში) შესრულება, ადეკვატურად მოახდინოს რეაგირება მასწავლებლის მითითებაზე, გაიგოს და შეასრულოს ინსტრუქცია.

აქტიური მონაწილეობა

ამ მიმართულების ფარგლებში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია საკომუნიკაციო უნარების განვითარებაზე ზრუნვა, თანაკლასელებთან ურთიერთობისა და თანამშრომლობის უნარი, სხვისი ინტერესების გათვალისწინება, მიზნის დასახვა. მოსწავლეებს თანდათან უვითარდებათ წყვილებში, გუნდში თამაშისას ურთიერთთანამშრომლობის, ერთობლივი გადაწყვეტილების მიღების უნარები. მოსწავლეს შეუძლია დაიცვას თამაშის წესები, შეასრულოს მასწავლებლის მითითებები, ფიზიკურ აქტივობებში (მოძრავი თამაშები, ტანვარჯიში, მძლეოსნობა და სხვა) მონაწილეობისას გამოიყენოს ფიზიკური აღზრდის გაკვეთილზე მიღებული ცოდნა და საჭიროების შემთხვევაში, გაუზიაროს სხვებს. მნიშვნელოვანია მოსწავლეების მონაწილეობა სასკოლო და კლასგარეშე მასობრივ სპორტულ ღონისძიებებში, ლაშქრობებში და სხვა.

ამ მიმართულების ფარგლებში მოსწავლეები სწავლობენ მოგებასა და წაგებაზე სათანადო რეაგირებას, თანაგუნდელთა ინტერესების გათვალისწინებას, როგორც საკუთარი, ასევე

მოწინააღმდეგე გუნდის მოთამაშეების პატივისცემას. ეჩვევით მიზნის დასახვას (მაგ., მინდა ვიყო უფრო სწრაფი და ა.შ.), ეუფლებიან გუნდური მუშაობის მეთოდებს, უვითარდებათ შეფასებისა და თვითშეფასების უნარები, შეუძლიათ შეაფასონ ის ძირითადი ფიზიკური აქტივობები, რომლებიც აუმაჯობესებენ მათ ჯანმრთელობას.

მოსწავლეები ეჩვევიან დისციპლინას, სხვისი აზრის გულისყურით მოსმენას, მონაწილეობენ სხვადასხვა სპორტულ-გამაჯანსაღებელ ღონისძიებაში, რაც ხელს უწყობს პატიოსანი თამაშის წესებისა და ტოლერანტობის უნარ-ჩვევების დამკვიდრებას და აგრეთვე, შემოქმედებითი უნარების განვითარებას.

ა) I-IV კლასების სტანდარტი

IV კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

დაწყებით საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., ფ.ა.დაწყ.(I).1.:

„ფ.ა.“ - მიუთითებს საგანს „ფიზიკური აღზრდა“;

„დაწყ.“ - მიუთითებს დაწყებით საფეხურს;

„(I)“ – მიუთითებს, რომ სტანდარტი მოიცავს I-IV კლასებს;

„1“ - მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

ფიზიკური აღზრდის სტანდარტის შედეგები (I-IV კლასები)	
შედეგების ინდექსები	სტანდარტის შედეგები
	1. მიმართულება: ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება
ფ.ა.დაწყ.(I).1.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს დაიცვას პირადი ჰიგიენისა და უსაფრთხოების ელემენტარული წესები.
	2. მიმართულება: მოძრაობა და მოტორული უნარ-ჩვევები
ფ.ა.დაწყ.(I).2.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს ფიზიკურ აქტივობაში მონაწილეობისათვის აუცილებელი საბაზისო მოძრაობითი უნარ-ჩვევების წარმოჩენა.
	3. მიმართულება: აქტიური მონაწილეობა
ფ.ა.დაწყ.(I).3.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს მონაწილეობის მიღება ჯანმრთელობის შენარჩუნებისა და გაკაჩებისათვის აუცილებელ ელემენტარულ ფიზიკურ აქტივობებში.
ფ.ა.დაწყ.(I).4.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი უნარ-ჩვევების გამოვლენა ფიზიკურ აქტივობებში მონაწილეობის საფუძველზე.
ფ.ა.დაწყ.(I).5.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს ფიზიკური აქტივობის დაკავშირება სხეულის მდგომარეობასთან.

შინაარსი

მიმართულება: ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება

პირადი ჰიგიენა (ფიზიკური აქტივობის შემდგომ სხეულის მოვლის პროცედურები, ფიზიკური აქტივობისას სპორტული ტანსაცმლისა და ფეხსაცმლის შერჩევა), ფიზიკური აქტივობის დროს უსაფრთხოების წესების დაცვა სპორტულ დარბაზსა და მოედანზე, უსაფრთხოების წესების დაცვა სპორტულ ინვენტართან მიმართებაში, ექსკურსიისას, ლაშქრობისას უსაფრთხო გადაადგილებისა და ქცევის წესები, ლაშქრობისთვის საჭირო აღჭურვილობა.

მიმართულება: მოძრაობა და მოტორული უნარ-ჩვევები

სიარული, რბენა, ხტომა, გადაადგილება სწორ ხაზზე, წრიულად, ზიგზაგისებურად და სხვ., მასწავლებლის ნიშანზე მოძრაობების სწრაფი ცვლა და სხვადასხვა მიმართულებით გადაადგილება, წონასწორობის შენარჩუნება, ბურთით თამაში (გდება, დაჭერა, მიზანში სროლა, ხელით ბურთის ტარება ადგილზე და მოძრაობაში, უძრავ და მოძრავ ბურთზე ფეხის დარტყმა, ტარება, კენწვლა და სხვ.), ცეკვის ელემენტები, ინდივიდუალური და ჯგუფური ვარჯიშები.

მიმართულება: აქტიური მონაწილეობა

სხეულის მდგომარეობის თავისებურებები, ფიზიკური დატვირთვის გავლენა ორგანიზმზე, ტანადობის ჩამოყალიბებაზე. საგაკვეთილო და კლასგარეშე მასობრივი სპორტული ღონისძიებები, ექსკურსიები, ლაშქრობები, ცეკვა, მოძრავი თამაშები. სხვადასხვა სახის ფიზიკურ აქტივობაში ჩართულობა, თამაშის წესების დაცვა, მასწავლებლის ინსტრუქციების გაგება და შესრულება. მიზნის დასახვა, გადაწყვეტილების მიღება, პრობლემის გადაჭრა, თანაკლასელებთან ურთიერთობა, მიზანდასახული მოძრაობითი მოქმედებები და სხვა.

ბ) V-VI კლასების სტანდარტი

VI კლასის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

ინდექსების განმარტება

დაწყებით საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., ფ.ა.დაწყ.(II).1.:

„ფ.ა.“ - მიუთითებს საგანს „ფიზიკური აღზრდა“;

„დაწყ.“ - მიუთითებს დაწყებით საფეხურს;

„(II)“ - მიუთითებს, რომ სტანდარტი მოიცავს V-VI კლასებს;

„1“ - მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

ფიზიკური აღზრდის სტანდარტის შედეგები (V-VI კლასები)	
შედეგების ინდექსები	მიმართულება: ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება
ფ.ა.დაწყ.(II).1.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს ჯანმრთელობის, როგორც საზოგადოებაში წარმატებული არსებობის ერთ-ერთი საწინდარის, განსაზღვრა.
ფ.ა.დაწყ.(II).2.	მოსწავლეს განვითარებული უნდა ჰქონდეს საკუთარი და სხვების უსაფრთხოების დაცვისა და კრიტიკული სიტუაციებიდან თავის დაღწევის უნარი.
მიმართულება: მოძრაობა და მოტორული უნარ-ჩვევები	

ფ.ა.დაწყ.(II).3.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს ძირითადი და აუცილებელი მოძრაობითი უნარ-ჩვევის წარმოჩენა ფიზიკური აქტივობისას.
	მიმართულება: აქტიური მონაწილეობა
ფ.ა.დაწყ.(II).4.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს მონაწილეობის მიღება ფიზიკურ აქტივობებში, რომლებიც მის ჯანმრთელობას აუმჯობესებს.
ფ.ა.დაწყ.(II).5.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი უნარ-ჩვევების გამოვლენა ფიზიკურ აქტივობებში მონაწილეობის საფუძველზე.

შინაარსი

მიმართულება: ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება

მავნე ჩვევების (თამბაქოს მოწევა, ნარკოტიკებისა და ალკოჰოლის მოხმარება) გავლენა ადამიანის ჯანმრთელობაზე. მსუბუქი ტრავმის დროს პირველადი სამედიცინო დახმარების ელემენტარული წესები. ბუნებაში უსაფრთხო გადაადგილებისა და ქცევის წესები.

მიმართულება: მოძრაობა და მოტორული უნარ-ჩვევები

რბენა, ხტომა, გადახტომა, ჩამოხტომა, ვიწრო საყრდენზე წონასწორობის შენარჩუნება, სხვადასხვა ზომის, ფორმისა და სიმძიმის საგნების დაჭერა, მიზანში ტყორცნა, მანძილის განსაზღვრა. გუნდური თამაშების (ფეხბურთის, კალათბურთის, ფრენბურთის, ხელბურთის) ძირითადი ტექნიკური ელემენტები. წინ და უკან კოტრიალი, ხარიხაზე დაყრდნობით გადახტომა.

მიმართულება: აქტიური მონაწილეობა

მიზნის დასახვა, გადაწყვეტილების მიღება, მიზანდასახული მოქმედება, პრობლემის გადაჭრა, ადამიანებთან ურთიერთობა, გუნდური თამაშის წესების დაცვა.

[2. ფიზიკური აღზრდა და სპორტი საბაზო საფეხურზე

შესავალი

საბაზო საფეხურის ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

- საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- სტანდარტის შედეგები და შინაარსი;
- მეთოდოლოგიური ორიენტირები;
- შეფასება.

საბაზო საფეხურზე საგან „ფიზიკურ აღზრდასა და სპორტში“ გათვალისწინებულია სპორტის სხვადასხვა (ინდივიდუალური, სათამაშო (გუნდური, ინდივიდუალური), ორთაბრძოლები) სახეობაში ვარჯიში. მათი მრავალფეროვანი არჩევანი ყველა მოსწავლეს ერთნაირად აძლევს საშუალებას, განივითარონ და გამოავლინონ თავიანთი ფიზიკური უნარები.

ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის გაკვეთილზე ყველა ბავშვი, მათ შორის შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე მოსწავლეები (მათთვის შემუშავებული ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის საფუძველზე), ჩართულები იქნებიან ფიზიკურ ვარჯიშსა და თამაშებში; ისინი განახორციელებენ პროექტებს: ჯანსაღი ცხოვრების წესის, ოლიმპიზმის და სხვ. შესახებ, რაც მოსწავლეებს სასწავლო მასალის მრავალმხრივ გააზრებაში დაეხმარებათ.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

საგნის - „ფიზიკური აღზრდა და სპორტი“ - სწავლება-სწავლება მიზნად ისახავს:

- ხელი შეუწყოს მოსწავლის ფიზიკურ განვითარებას (მოტორული უნარების განვითარებას);
- ხელი შეუწყოს ჯანსაღი ცხოვრების წესის პოპულარიზაციასა და დამკვიდრებას;
- დაეხმაროს მოსწავლეს ფიზიკური აქტივობის მნიშვნელობისა და საჭიროების გაცნობიერებაში;
- განუვითაროს მოსწავლეს თვითკონტროლი და ორგანიზებულობა.

ამ მიზნებზე მუშაობით „ფიზიკური აღზრდა და სპორტი“ თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიისა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა და ღირებულებების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში.

ბ) სტანდარტის შედეგები და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები საგნის ცნებებზე დაფუძნებით განსაზღვრავს მიზნობრივ ორიენტირებს და პასუხობს შეკითხვას: რა უნდა შეეძლოს მოსწავლეს საგან „ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის“ ფარგლებში საბაზო საფეხურის ბოლოს.

ეს შედეგები ჯგუფდება ორ მიმართულებად:

- **აქტიური მონაწილეობა, ორგანიზებულობა** - გულისხმობს ჯანსაღი ცხოვრების წესის პოპულარიზაციას სპორტულ აქტივობებში აქტიური ჩართულობით; მავნე ჩვევებით გამოწვეული უარყოფითი შედეგების გააზრებას; ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის გაკვეთილებზე, ლაშქრობებზე, ექსკურსიებზე უსაფრთხოების დაცვას;
- **მოტორული უნარ-ჩვევები** - გულისხმობს ფიზიკური თვისებებისა და ტექნიკური ელემენტების განვითარებას და გამოყენებას სპორტის ინდივიდუალურ და სათამაშო (გუნდური, ინდივიდუალური) სახეობებში.

სტანდარტის შინაარსი განსაზღვრავს, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ. შინაარსი აღიწერება სავალდებულო ცნებებისა და თემატური ბლოკების სახით.

ცნებების სახით განსაზღვრულია ის ცოდნა, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. ცნებები შედეგებთან ერთად უნდა დამუშავდეს შინაარსიან კონტექსტებში. ეს კონტექსტები სავალდებულო თემატური ბლოკების სახითაა წარმოდგენილი.

სტანდარტის შედეგების ინდექსების განმარტება

საბაზო საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., **ფ.ა.სპ.სტ.საბ.1.:**

„ფ.ა.სპ.“ – მიუთითებს საგანს „ფიზიკური აღზრდა და სპორტი“;

„საბ.“ – მიუთითებს საბაზო საფეხურს;

„1“ – მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის სტანდარტის შედეგები (VII-IX კლასები)		
შედეგების ინდექსი	მიმართულება: აქტიური მონაწილეობა, ორგანიზებულობა	ცნებები
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს	
ფ.ა.სპ.საბ.1.	ფიზიკურ აქტივობებში ჩართულობის (როგორც ჯანმრთელობის განმტკიცებისა და სოციალიზაციის ხელშემწყობი საშუალების) მნიშვნელობის გაცნობიერება;	თვითკონტროლი ორგანიზებულობა
ფ.ა.სპ.საბ.2.	სპორტულ-გამაჯანსაღებელი აქტივობების საშუალებით ორგანიზებულობის განვითარება;	ფიზიკური თვისებები
ფ.ა.სპ.საბ.3.	სპორტულ-გამაჯანსაღებელ აქტივობებში თვითკონტროლის (მაგალითად: ემოციების მართვა, დისციპლინის, უსაფრთხოების, ძირითადი წესებისა, სამართლიანი თამაშის წესების დაცვა) გამოვლენა.	ტექნიკური ელემენტები
	მიმართულება: მოტორული უნარ-ჩვევები	
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს	
ფ.ა.სპ.საბ.4.	ტექნიკური ელემენტების (მაგალითად: გადაცემა, ტყორცნა, მიღება, დარტყმა, ჩაწოდება/მოწოდება, გათამაშება, ტარება, გადაადგილება, დგომა) განვითარება;	
ფ.ა.სპ.საბ.5.	ფიზიკური თვისებების (მაგალითად: ძალა, სისწრაფე, მოქნილობა, გამძლეობა, სიმარჯვე) განვითარება.	

ცნებები

თვითკონტროლი - ემოციების მართვა, დისციპლინა, ჰიგიენა, უსაფრთხოების დაცვა, კვება, დასვენება, ფიზიკური ვარჯიში, ძირითადი წესების და სამართლიანი თამაშის წესების დაცვა.

ორგანიზებულობა - სამწყობრო მომზადება (მოწყობა, ბრუნები, სამწყობრო სიარული, მიდგმითი ნაბიჯებით გადაადგილება, სიარული, მოწყობა გადაწყობა);

ზოგადგანმავითარებელი ვარჯიშები (ზედა, ქვედა კიდურების, წელის ვარჯიშები);

სპეციალური ვარჯიშები (სპორტის სახეობების მიხედვით);

ფიზიკური თვისებები - ძალა, სისწრაფე, მოქნილობა, გამძლეობა, სიმარჯვე, კოორდინაცია.

ტექნიკური ელემენტები - გადაცემა, ტყორცნა, მიღება, დარტყმა, ჩაწოდება/მოწოდება, გათამაშება, ტარება, გადაადგილება, დგომა.

თემატური ბლოკები

1. სპორტის ინდივიდუალური სახეობები
2. სპორტის სათამაშო (გუნდური, ინდივიდუალური) სახეობები
3. ორთაბრძოლის სახეობები (არასავალდებულო)

საფეხურებრივი კითხვები

- რატომ უნდა ჩავება აქტიურად სპორტულ აქტივობებში?

პრობლემების გადაჭრა	- პრობლემის ამოცნობა, აღწერა და გაანალიზება; - პრობლემის გადაჭრის გზების ძიება, მათგან ყველაზე ეფექტურის შერჩევა; - საჭიროებისამებრ, სხვა ვარიანტთან მიბრუნება.
სწავლის სწავლა დამოუკიდებლად საქმიანობა	- აქტივობის/დავალების ღირებულების განსაზღვრა - მოსწავლემ უნდა დაინახოს, რას შესძენს აქტივობის შესრულება, რა პიროვნულ თუ სოციალურ სარგებელს მოუტანს მას; - აქტივობის/დავალების დაგეგმვა - (მოთხოვნათა გააზრება და მის შესასრულებლად საჭირო ცოდნის განსაზღვრა; დავალების/აქტივობის მთავარი მიზნის განსაზღვრა; - სამუშაოს წარმატებით შესრულების კრიტერიუმების დადგენა; განსახორციელებელი სამუშაოს ეტაპების გამოკვეთა; იმის განჭვრეტა, - თუ რა გაუადვილდება, რა გაუძნელდება, რაში დასჭირდება დახმარება; სტრატეგიების მიზანშეწონილად შერჩევა სამუშაოს თითოეული ეტაპისათვის; - სწავლის პროცესის მონიტორინგი - დაფიქრება სწავლის პროცესზე, იმ პირობების და ფაქტორების - ამოცნობა, რომლებიც ხელს უწყობს ან აფერხებს წინსვლას, სათანადო ზომების მიღება წინსვლის - ხელშესაწყობად; თვითშეფასება ძლიერი და სუსტი მხარეების დასადგენად, სუსტი მხარეების გასაძლიერებლად გზების - დასახვა; - სოციომოციური მართვა - ნერვიულობის მინიმუმამდე დაყვანა, საჭიროებისამებრ დახმარების - თხოვნა, საკუთარ თავში სიძნელეთა გადალახვის რესურსების პოვნა; შეცდომების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბება და წინსვლის წყაროდ გამოყენება; - ცალკეული საქმიანობისთვის გამოყოფილი დროის ეფექტურად გამოყენება.
კომუნიკაცია	- ინფორმაციის გაზიარება საკომუნიკაციო სიტუაციის შესაბამისი ვერბალური და არავერბალური საშუალებების გამოყენებით; - სხვისი მოსმენისა და გაგების უნარი; - ენობრივი და კულტურული მრავალფეროვნების პატივისცემა.
ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება	- ქსელური ძიება; - ინფორმაციის გავრცელება; - ელექტრონული რესურსის მოძიება და გამოყენება სასწავლო პროცესში.
წიგნიერება	- ზეპირი და წერიტი მეტყველების გზით ინფორმაციის მიღების, დამუშავების, გააზრების, - სისტემაში მოყვანის და წარდგენა-გაზიარების უნარი.
კვლევა	- კვლევითი ამოცანის, კვლევის პროცედურების, მონაცემების მოპოვების გზებისა და აღრიცხვის ფორმების განსაზღვრა; სათანადო რესურსების შერჩევა; - კვლევის ჩატარება, მონაცემების აღრიცხვა და სხვადასხვა ფორმით წარმოდგენა/ ორგანიზება - მონაცემების ანალიზი, არგუმენტირებული მსჯელობის საფუძველზე დასკვნების გამოტანა; - კვლევის შედეგების შეფასება; - კვლევითი სამუშაოების ჩატარების დროს ეთიკისა და უსაფრთხოების ნორმების დაცვა.
კრიტიკული	- ფაქტების, წარმოდგენების, მოსაზრებების კრიტიკულად განხილვა და გაანალიზება; - შეკითხვების ჩამოყალიბება და მათზე პასუხის ძიება;

აზროვნება	• არგუმენტირებულად მსჯელობა, ანუ საკუთარი მოსაზრებების დასაბუთება შესაფერის არგუმენტების, • მაგალითების მოყვანით; • გონივრული არჩევანის გაკეთება და მისი (არჩევანის) დასაბუთება.
შემოქმედებითი აზროვნება	• ჩანაფიქრის შემოქმედებითად განხორციელება; • ორიგინალური იდეების გამოვლენა და ხორცშესხმა; ახლის შექმნა; • დასმული პრობლემების გადასაჭრელად არასტანდარტული გზების მოძიება; • სწრაფვა გარემოს გარდაქმნა-გაუმჯობესებისკენ.

- რატომ არის საჭირო ფიზიკური ვარჯიში?
- რატომ და როგორ უნდა ვიზრუნო ფიზიკური თვისებების განვითარებაზე?
- რატომ და როგორ უნდა განვივითარო ტექნიკური ელემენტები?
- რატომ არის მნიშვნელოვანი და როგორ გვეხმარება თვითკონტროლისა და ორგანიზებულობის გამოვლენა ფიზიკური აქტივობების დროს?

გ) მეთოდიკური ორიენტირები

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- ა) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა შინაგანი ძალების გააქტიურებას.
- ბ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.
- გ) სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.
- დ) სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლას).
- ე) სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

საგნობრივი შედეგების გარდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის მიზნებიდან სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ ასევე უნდა იქცეს შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად მნიშვნელოვანია ზრუნვა მეტაკოგნიციის უნარების განვითარებაზე, რისთვისაც მასწავლებელმა პერიოდულად სამი ტიპის აქტივობა უნდა ჩაატაროს. ეს აქტივობებია:

სტრატეგიების მოდელირება: მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ასრულებს დავალებას და მისი შესრულებისას „ხმამაღლა ფიქრობს“ იმაზე, თუ როგორ შეასრულოს აქტივობა; **მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულებამდე დაფიქრება და მსჯელობა გადასადგმელ ნაბიჯებზე** - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან დავალების პირობას, შევასრულებინებთ მეტაკოგნიტური ხასიათის ამგვარ აქტივობას: მათ ჯგუფთან ერთად უნდა განსაზღვრონ ის გზა, რომლითაც დავალებას შეასრულებენ, სახელდობრ: დეტალურად აღწერონ დავალების შესრულების ეტაპები (რას შეასრულებენ რის შემდეგ და სხვ.), ასევე სტრატეგიები, რომლებსაც

გამოიყენებენ თითოეულ ეტაპზე. ჯგუფებმა უნდა წარმოადგინონ აქტივობები და იმსჯელონ შერჩეული გზებისა თუ სტრატეგიების მიზანშეწონილობაზე.

შემდგომი მეტაკოგნიტური პაუზა, ანუ დავალების შესრულების შემდეგ დაფიქრება და მსჯელობა

გადადგმულ ნაბიჯებზე - მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეასრულებენ კონკრეტულ დავალებას, მათ უნდა გაიხსენონ და აღწერონ განვლილი გზა: რა გააკეთეს რის შემდეგ? რა ხერხები გამოიყენეს მუშაობისას? რა გაუჭირდათ ან რა გაუადვილდათ? შესრულებული მოქმედებების აღწერის შედეგად მოსწავლეები გააცნობიერებენ იმ ფაქტს, რომ მიზნის მისაღწევად არსებობს სხვადასხვა გზა და ხერხი, რომლებზეც დავალების შესრულებამდე უნდა დაფიქრდნენ (ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად). მეტაკოგნიტური პაუზა მოსწავლეებს განუვითარებს სწავლის უნარებს და აუმაღლებს სწავლის ქმედუნარიანობას.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

ეროვნული სასწავლო გეგმის საფეხურებრივი საგნობრივი სტანდარტები განსაზღვრავს სავალდებულო საგნობრივ მოთხოვნებს (რა უნდა შეეძლოს და რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ). მათზე დაყრდნობით იგეგმება წლიური პროგრამები, რომლებიც გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს.

წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემების საშუალებით. სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის ნაწილების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. რამდენადაც შედეგები საგნის სწავლების გრძელვადიან მიზნებს წარმოადგენს, **თითოეული თემის ფარგლებში სტანდარტის ყველა შედეგი უნდა დამუშავდეს**. მაშასადამე, სასწავლო თემების ცვლით შეიცვლება კონტექსტები, მაგრამ არ შეიცვლება სწავლის მიზნები, რომლებიც სტანდარტის შედეგების სახითაა ფორმულირებული (შედეგი თავისთავად არ წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასწავლო ერთეულს - თემას).

სასწავლო თემის დასაგეგმად გამოიყენება შემდეგი კომპონენტები:

სასწავლო თემები - სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებების, კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში შეძლებისდაგვარად სტანდარტის ყველა შედეგი უნდა დამუშავდეს.
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები - ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.

თემატური საკვანძო შეკითხვები -

თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი კითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა:

- მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად;
- სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა;
- თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელმაც სასწავლო თემის ფარგლებში შესაძლოა გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლი შეასრულოს.

აქტივობები

დავალებების ტიპები/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.

იდეების ჩამონათვალი კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის;

კომპლექსური/პროექტული დავალება იმგვარი აქტივობაა, რომლის შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა და უნართა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები -

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, თუ რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები -

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.;

როგორ აიგება თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრეს ერთეულს ცნებები წარმოადგენს. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. აღნიშნულ ცნებებზე დაყრდნობითა და სტანდარტის შედეგების მოთხოვნათა გათვალისწინებით გამოიყოფა თემის ასაგებად საჭირო კომპონენტები: **მკვიდრი წარმოდგენები, საკვანძო შეკითხვები და შეფასების ინდიკატორები.** თემის სწავლების ეტაპები ცნებებისა და საკვანძო კითხვების მეშვეობით განისაზღვრება.

თემის სწავლა-სწავლების დასაგეგმად ასევე მნიშვნელოვანია განისაზღვროს იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის, რადგან მხოლოდ კომპლექსური დავალებების საშუალებით შეიძლება გამოვლინდეს, რამდენად დაეუფლა მოსწავლე თემის ფარგლებში ასათვისებელ ცოდნა-უნართა ერთობლიობას და რამდენად ახერხებს მათ ფუნქციურად გამოყენებას.

ამის შემდეგ შეირჩევა თემის დასამუშავებლად საჭირო საგნობრივი საკითხები და რესურსები.

ნაბიჯი 1. მკვიდრი წარმოდგენების დადგენა.	
ნაბიჯი 2. თემატური საკვანძო კითხვების დასმა.	
ნაბიჯი 3. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა.	
ნაბიჯი 4. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების შემუშავება.	
ნაბიჯი 5. აქტივობებისა და მიმდინარე დავალებების განსაზღვრა და დაგეგმვა.	

დ) შეფასება

საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის სწავლა-სწავლებისას გამოიყენება განმავითარებელი შეფასება, რომელიც მოსწავლეს თავისსავე წინარე შედეგებთან მიმართებით აფასებს, ზომავს მის ინდივიდუალურ წინსვლას, რითაც მას ცოდნის ეტაპობრივი კონსტრუირების საშუალებას აძლევს.

მნიშვნელოვანია, მოსწავლე თავად იყოს ჩართული განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითად მიზანს წარმოადგენს მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვას შეასწავლის. მაგალითად, თუ მოსწავლე კარგად გააზრებს აქტივობის მიზანსა და ამ მიზნის წარმატებით მიღწევის კრიტერიუმებს (მოსწავლისათვის განკუთვნილი კრიტერიუმები ნათლად ფორმულირებული და შეზღუდული რაოდენობის უნდა იყოს), იგი უკეთ დაინახავს იმ ნაბიჯებს, რომლებიც უნდა გადადგას სასურველი შედეგის მისაღწევად და უფრო გააზრებულად წარმართავს მიზნისაკენ მიმავალ პროცესებს. თუ აქტივობის დასრულებისას მას ვთხოვთ, გააანალიზოს განვლილი გზა - რა ნაბიჯები გადადგა, რა შედეგს მიაღწია, რა მიდგომა

გამოიყენა, კიდევ რომელი მიდგომის გამოყენება შეიძლებოდა ან აჯობებდა, რამ შეუქმნა პრობლემა, რა გაუჭირდა ან ვერ გადაჭრა და რატომ, რა გაუადვილდა, რამ შეუწყო ხელი წარმატებაში და სხვ., ეს ხელს შეუწყობს მისი სწავლის ქმედუნარიანობის გაზრდას.

შემაჯამებელი შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისათვის გამოიყენება კომპლექსური, შინაარსიანი დავალებები, რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას. ამ დავალებათა შესაფასებლად შეფასების რუბრიკა, ანუ კრიტერიუმების ბადე გამოიყენება.

ტიპობრივი დავალებები შემაჯამებელი შეფასებისათვის

სტანდარტში შემოთავაზებულია ტიპობრივ დავალებათა ფართო არჩევანი. შემაჯამებელი შეფასებისათვის მასწავლებელი და/ან მოსწავლე შეარჩევს დავალების სასურველ ტიპს/ტიპებს:

- ფიზიკური აქტივობები;
- თამაში;
- პროექტი;
- ექსკურსია, ლაშქრობა.

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი შეფასებისათვის განკუთვნილი დავალება

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს თავისი შეფასების ზოგადი რუბრიკა;
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;

შეფასების რუბრიკის შესაძლო ფორმა

კლასი	
მოსწავლის სახელი, გვარი	
თემა	
დავალების პირობა	
შეფასების კრიტერიუმები	კომენტარი

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

კარი III - საგნობრივი სასწავლო გეგმები - წლიური პროგრამები კლასების მიხედვით
თავი XX. სახელმწიფო ენა - წლიური პროგრამები კლასების მიხედვით

მუხლი 82. ქართული ენისა და ლიტერატურის წლიური პროგრამები

1. ქართული ენა და ლიტერატურა დაწყებით საფეხურზე

I კლასი

საფეხურებრივი სტანდარტის შედეგები და მათი შეფასების ინდიკატორები

მიმართულება: ზეპირმეტყველება	
სტანდარტის შედეგები	I კლასის შეფასების ინდიკატორები
ქართ.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სამეტყველო ქცევის გამოვლენა ნაცნობ საკომუნიკაციო სიტუაციაში.	მოსწავლე: • სწორად რეაგირებს ნაცნობ სამეტყველო სიტუაციებში; • გასაგებად გამოხატავს სათქმელს; • გადმოსცემს ფაქტებს; • საჭიროების მიხედვით, ადეკვატურად ცვლის სამეტყველო როლებს (უსმენს სხვებს, სვამს/ პასუხობს შეკითხვებს); • ასრულებს მასწავლებლის მარტივ ზეპირ ინსტრუქციებს; • ამოიცნობს და მიზნის შესაბამისად იყენებს მეტყველების ვერბალურ და არავერბალურ საშუალებებს (ჟესტებს, მიმიკასა და სხვ.).

ქართ.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების მოსმენა, გაგება-გააზრება და გადმოცემა.	მოსწავლე: • ისმენს და ადეკვატურად აღიქვამს მარტივ ინფორმაციას ნაცნობ თემაზე; • ამოიცნობს ზღაპრის დასაწყისისა და დასასრულის ფორმულების მიხედვით („იყო და არა იყო რა“; „ჭირი იქა, ლხინი აქა“...); • ამოიცნობს ფაქტების/მოქმედებების თანამიმდევრობას ტექსტში; • ამოიცნობს კონკრეტულ ინფორმაციას; • აკავშირებს ერთმანეთთან ტექსტში მოცემულ კონკრეტულ ინფორმაციას (მასწავლებლის დახმარებით ან დამოუკიდებლად); • ამოიცნობს მოსმენილი მხატვრული ტექსტის პერსონაჟის ემოციურ მდგომარეობას (მხიარული, მოწყენილი, გაკვირვებული და ა. შ.); • ილუსტრაციებს უკავშირებს მოსმენილ ტექსტს და განალაგებს მათ მოქმედებათა თანამიმდევრობის მიხედვით; • გადმოსცემს ნაცნობი ტექსტის/ტექსტის ეპიზოდის შინაარსს (მარტივი საყრდენების გამოყენებით ან მათ გარეშე).
ქართ.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა ტექსტის თემის, მასში განხილული საკითხების მიმართ; მხატვრული ნაწარმოების პერსონაჟ(ებ)ის, მისი/მათი ქცევის შეფასება და საკუთარი თვალსაზრისის ახსნა.	მოსწავლე • იხსენებს მოსმენილის მსგავს ამბავს, ცდილობს ახსნას, რით ჰგავს იგი მოსმენილს; • აფასებს პერსონაჟსა და მის საქციელს (კეთილია / ბოროტია; კარგად მოიქცა / ცუდად მოიქცა და ა.შ.); • აფასებს მოსმენილს (მომეწონა / არ მომეწონა), ცდილობს ნათქვამის ახსნას.
ქართ.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნაცნობი ლექსიკისა და ენობრივ-სინტაქსური კონსტრუქციების სათანადოდ გამოყენება; მართლმეტყველებისა და სამეტყველო ეტიკეტის საბაზისო ნორმების დაცვა.	მოსწავლე: • მკაფიოდ გამოთქვამს ბგერებს/ მარცვლებს სიტყვაში; • განარჩევს მსგავსი ჟღერადობის მარცვლებს/სიტყვებს; • ადეკვატურად იყენებს აქტიურ ლექსიკას; • პაუზით გამოყოფს სიტყვებს ერთმანეთისგან; • მეტყველებისას იყენებს წინადადების მოდალობებს (თხრობას, შეკითხვას, თხოვნას, ბრძანებას) და შესაბამის ინტონაციას; • იყენებს საკავშირებელ სიტყვებს (და, რომ, მაგრამ...); • ამოიცნობს და სათანადოდ იყენებს სამეტყველო ეტიკეტის ენობრივ ფორმულებს (მისალმება, დამშვიდობება, ბოდიშის მოხდა, მადლობის გადახდა და ა. შ.); • წინადადების დასრულებას გამოხატავს პაუზით და შესაბამისი ინტონაციით; • თავს არიდებს პარაზიტი ჩანართების („ესე იგი“, „დიახ“, „მნა-მნა“...) გამოყენებას სამეტყველო პაუზების დროს; • მეტყველებს გაბმულად (შეფერხებების გარეშე), მკაფიოდ და გასაგებად.
ქართ.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ზეპირმეტყველების ნაცნობი სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე • სვამს შეკითხვებს უცნობი სიტყვის მნიშვნელობის, კონკრეტული ფაქტის/ინფორმაციის დასაზუსტებლად; • მიზნის შესაბამისად იყენებს საყრდენებს (მაგ., მინიშნებებს, ილუსტრაციებს, შეთავაზებულ მარტივ სქემას, ინსტრუქციასა და სხვ.).
დავალებათა / აქტივობათა ნიმუშები: • სიტუაციური/როლური თამაშები, ჯგუფური აქტივობები (მოსწავლეთათვის სხვადასხვა სამეტყველო როლის შეთავაზებით); • ინტერაქცია (კითხვა-პასუხი) ნაცნობი ტექსტის/თემის შესახებ; • თხრობა, საუბარი კონკრეტულ ფაქტებზე წინასწარ მიცემული მარტივი გეგმის/ინსტრუქციის საფუძველზე (მაგ., საუბარი ყოველდღიური საქმიანობის შესახებ რუბრიკებით: „დილა“, „შუადღე“, „სალამო“);	

- პერსონაჟის განსახიერება (შესაბამისი ხმის ტემბრით, ჟესტებით, მიმიკით, ინტონაციით, რიტმული მოძრაობებით) და/ან განსახიერებული პერსონაჟის ამოცნობა;
- ილუსტრაციის აღწერა მოქმედების დასახელებით, საგნებისა და მათი განლაგების (წინ, უკან, ზევით, ქვევით, მარჯვნივ, მარცხნივ) აღნიშვნით;
- მოსმენილი ტექსტის ცალკეული მონაკვეთის/მონაკვეთების მიხედვით ილუსტრაციების შექმნა და დასათაურება
- და სხვა.

მიმართულება: კითხვა	
სტანდარტის შედეგები	I კლასის შეფასების ინდიკატორები
ქართ. დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გაწაფულად კითხვა.	მოსწავლე: • სიტყვებში გამოყოფს და წარმოთქვამს მარცვლებს, მარცვლებში – ბგერებს; • სიტყვებს შლის ბგერებად, ბგერებს აერთიანებს სიტყვებად; • თავისუფლად ცნობს ხშირად გამოყენებული სიტყვის ორთოგრაფიულ ხატს; • ნაცნობ ასოებს ამთლიანებს მარცვლებად, მარცვლებს - სიტყვებად; • თავისუფლად კითხულობს ნაცნობ სიტყვებს; • თავისუფლად კითხულობს ანბანის ყველა ასოს; • ხმამაღლა (მთლიანი სიტყვებით ან დამარცვლით) კითხულობს და იგებს მარტივი წინადადებებით შედგენილ მცირე ზომის სხვადასხვა ტიპის ტექსტებს; • ხმამაღლა კითხვისას სწორად მონიშნავს წინადადების საზღვრებს ტექსტში, იცავს პაუზას; • ცდილობს სათანადო ინტონაციით გამოხატოს წინადადების მოდალობა (თხრობითი და კითხვითი წინადადებების); • აგრძელებს სხვის მიერ დაწყებულ კითხვას სათანადო ადგილიდან.
ქართ.დაწყ.(I).7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების წაკითხვა და გაგება-გააზრება; ტექსტში ვერბალური და არავერბალური ფორმით მოწოდებული ინფორმაციის (მაგ., ილუსტრაციისა და ტექსტის) ურთიერთდაკავშირება.	მოსწავლე: • ამოიცნობს ტექსტში მოცემულ კონკრეტულ ინფორმაციას (ვინ, სად, როდის, რამდენი, როგორ...); • აკავშირებს ერთმანეთთან ტექსტში მოცემულ კონკრეტულ ინფორმაციას (მასწავლებლის დახმარებით ან დამოუკიდებლად); • ამოიცნობს მარტივი სახის პრაგმატული ტექსტების (მაგ., მისალოცი/მოსაწვევი ბარათის, რეკლამის, გამაფრთხილებელი აზრის, სხვ.) დანიშნულებას, ადრესატს; • გამოაქვს დასკვნა ნაწარმოებში წამოწეულ ზნეობრივ და მორალურ საკითხებზე/თემებზე (მაგ., სიზარმაცე ცუდია, უნდა იყო მეგობრული...); • იგებს და ასრულებს მარტივი ენით დაწერილ სამ- ან ოთხსაფეხურიან ინსტრუქციებს (მაგ., იცავს უსაფრთხოების წესებს, ქმნის მარტივ ნაკეთობას და სხვ.); • დამოუკიდებლად იგებს სავარჯიშოს/დავალების პირობას; • ერთმანეთთან აკავშირებს ტექსტში მოცემულ კონკრეტულ ინფორმაციას და ილუსტრაციას.
ქართ.დაწყ.(I).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მცირე ზომის მხატვრული ტექსტების ინტერპრეტირება ვერბალური და არავერბალური გზით; ვერბალური ინფორმაციის ვიზუალურად გარდაქმნა და/ან	მოსწავლე: • ხატავს/აფერადებს წაკითხული ნაწარმოების ცალკეულ ეპიზოდს/პერსონაჟს; • წარმოადგენს მხატვრული ტექსტის პერსონაჟს სათანადო ხმის ტემბრით, ინტონაციით, ჟესტ-მიმიკით (ნაწარმოების ინსცენირების, როლური თამაშის დროს); • ილუსტრაციაზე დაყრდნობით ჰყვება ამბავს.

პირიქით.	
ქართ.დაწყ.(I).9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წაკითხული ტექსტის მიმართ პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა და ახსნა; ტექსტის თემის და/ან მასში განხილული კონკრეტული საკითხების შეფასება.	მოსწავლე: - წაკითხული ტექსტის მიმართ გამოხატავს პირად დამოკიდებულებას (მომეწონა/არ მომეწონა); - ვერბალური თუ არავერბალური ტექსტებით გადმოცემულ ამბავს უკავშირებს საკუთარ გამოცდილებას (მაგ., მე როგორ მოვიქცეოდი/მოვიქცევი ანალოგიურ სიტუაციაში); - აფასებს პერსონაჟის საქციელს (კარგად/ცუდად მოიქცა; კეთილია, ზარმაცია და ა.შ.).
ქართ.დაწყ. (I).10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების მაორგანიზებელი ელემენტების, სტრუქტურული და კომპოზიციური მახასიათებლების ამოცნობა.	მოსწავლე: - განარჩევს ერთმანეთისაგან წიგნის გარეკანს, თავფურცელს, სათაურს, ძირითად ტექსტს, ავტორის გვარსა და სახელს, ტექსტის ბოლოს მოცემულ კითხვებს, სხვ.; - ამოიცნობს ტექსტის მაორგანიზებელ ელემენტებს (სათაურს, ილუსტრაციას, აბზაცს, წარწერას, ლოგოს, ტიპოგრაფიულ მახასიათებლებს, მაგ., მსხვილ შრიფტს და სხვ.); - ამოიცნობს ტექსტის, აბზაცის, სტროფის, წინადადების დასაწყისსა და დასასრულს; - განარჩევს მარტივი სახის პრაგმატული ტექსტების (წერილის, მისალოცი ბარათის, სხვ.) სტრუქტურულ ელემენტებს (მიმართვას, ძირითად ტექსტს, ხელმოწერას), ამოიცნობს მათს ფუნქციას.
ქართ.დაწყ.(I).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების ლექსიკურ და სემანტიკურ მხარეზე, ენობრივ ფორმებზე დაკვირვება.	მოსწავლე: - განარჩევს წინადადებათა მოდალობებს (თხრობით, კითხვით, ბრძანებით წინადადებებს); - ცდილობს უცნობი ლექსიკური ერთეულების, ენობრივი ფორმების მნიშვნელობის გააზრებას (სხვათა დახმარებით); - ამოიცნობს სასვენ ნიშნებს (წერტილს, კითხვის ნიშანს, ძახილის ნიშანს).
ქართ.დაწყ.(I).12. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კითხვის ნაცნობი სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: - სიტყვის/წინადადების/მონაკვეთის უკეთ გასაგებად უბრუნდება წაკითხულს; - კონტექსტზე დაყრდნობით ცდილობს ამოიცნოს უცნობი სიტყვის მნიშვნელობა ან მიმართავს მასწავლებელს/მშობელს; - ილუსტრაციაზე დაყრდნობით გამოთქვამს ვარაუდს, რაზე/ვისზე შეიძლება იყოს ნაწარმოები; - საჭიროებისამებრ იყენებს საყრდენებს/მინიშნებებს (ილუსტრაციას, მარტივ გეგმას, სხვ.); - საჭიროებისამებრ იყენებს მულტიმედიურ რესურსებს (ნეტბუქის მასალას).
დავალებათა / აქტივობათა ნიმუშები: - სიტყვებში ნაცნობი ასოების პოვნა და მათი შესაბამისი ბგერების წარმოთქმა; - სხვადასხვა სიტყვის ორთოგრაფიული ხატების შედარება, საერთო მარცვლების, ასოების პოვნა; - ასოებისაგან სიტყვის, მოკლე წინადადების შედგენა მოძრავი ანბანის გამოყენებით; - სიტყვაში გამოტოვებული ასოს აღდგენა, წინადადებაში - გამოტოვებული სიტყვისა; - სიტყვათა ჩამონათვალში მითითებული სიტყვის პოვნა; - სიტყვის გრაფიკული ხატისა და სურათის დაკავშირება; - საბავშვო წიგნების, ჟურნალების დათვალიერება-განხილვა ილუსტრაციებზე, მსხვილ შრიფტსა და სხვა ფორმალურ მახასიათებლებზე დაკვირვების მიზნით; - რებუსების ამოხსნა; - მიჯრით მიწყობილი სიტყვების ხაზით გამოყოფა; - გრძელ სიტყვაში მოკლე სიტყვის ამოცნობა; - აბზაცში წინადადებების, წინადადებაში სიტყვების რაოდენობის დათვლა;	

- ინტერაქცია (კითხვა-პასუხი) წაკითხული ტექსტების თემის, მხატვრული ტექსტების პერსონაჟების შესახებ (მათი ქცევის შეფასების მიზნით);
- ნაცნობი ტექსტის ალტერნატიული სათაურის მოფიქრება;
- ამბის (ზღაპრის, მცირე ზომის მოთხრობის) დასასრულის შეცვლა;
- ილუსტრაციების დასათაურება;
- წაკითხული ტექსტის მიხედვით აპლიკაციების, კოლაჟების შექმნა;
- ლექსიკური სავარჯიშოები (მაგ., საპირისპირო მნიშვნელობის მქონე სიტყვების დაკავშირება: ცუდი - კარგი, ბოროტი - კეთილი);
- წაკითხული ტექსტის სახელდახელო ინსცენირება
- და სხვა.

მიმართულება: წერა	
სტანდარტის შედეგები	I კლასის შეფასების ინდიკატორები
ქართ.დაწყ.(I).13. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის მცირე ზომის მარტივი ტექსტების შექმნა ნაცნობ თემატიკაზე.	მოსწავლე: • წერს მარტივ წინადადებებს, ფრაზებს, მცირე ზომის ტექსტებს ნაცნობ თემებზე, გასაგებად გადმოსცემს აზრს; • ავსებს ტექსტში ნაკლულ ინფორმაციას; • წარწერას უკეთებს ილუსტრაციას; • წერილობით პასუხობს მარტივ კითხვებს; • წერს და აფორმებს მარტივი სახის პრაგმატულ ტექსტებს (მოდელის, საყრდენების, მინიშნებების გამოყენებით).
ქართ.დაწყ.(I).14. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნაცნობი ლექსიკის, ნასწავლი ენობრივ-სინტაქსური კონსტრუქციებისა და სტრუქტურული ელემენტების ადეკვატურად გამოყენება; კალიგრაფიისა და მართლწერის საბაზისო ნორმების დაცვა.	მოსწავლე: • აღწერს კონკრეტული ასოს ზედა/ქვედა/შუა ნაწილებს (მაგ., სად არის სწორი ხაზი, რგოლი, რკალი, საით მრგვალდება რკალი, რამდენი რკალია და ა.შ.); • იცავს ხაზოვან სისტემაში ასოების განლაგების პრინციპს; • ხელის სწორი მოძრაობით წერს ანბანის ყველა ასოს შესაბამისი მიმართულებით; • დამოუკიდებლად წერს სიტყვებს, რომელთა ორთოგრაფიული ხატი მისთვის ნაცნობია; • წერს აკურატულად, იცავს კალიგრაფიის საბაზისო პრინციპებს (მანძილს ასოებს, სიტყვებს, სტრიქონებს შორის, სხვ.); • სათანადოდ იყენებს საგნების, მათი თვისებებისა და მოქმედების გამომხატველ სიტყვებს; • სიტყვების დასაკავშირებლად მართებულად იყენებს კავშირებს (და, მაგრამ...); • სათანადოდ იყენებს სასვენ ნიშნებს წინადადების ბოლოს (წერტილს, კითხვის ნიშანს).
ქართ.დაწყ.(I).15. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წერის ნაცნობი სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • იყენებს მოდელს, მითითებებს/საყრდენებს (ტექსტების შედგენისა და სათანადოდ გაფორმების მიზნით); • სიტყვის დაწერამდე ჩუმად ხმით წარმოთქვამს მას (დასაწერ სიტყვას); • სიტყვის წერისას ჩუმად ხმით ასახელებს გამოსაყვანი ასოს შესაბამის ბგერას; • ხმადაბლა, დამარცვლით გადაიკითხავს ნაწერს შეცდომების აღმოჩენისა და გასწორების მიზნით.
დავალებათა/აქტივობათა ნიმუშები:	
• ნაცნობი ასოს მოხაზულობის ჰაერში გამოსახვა (ხელის სწორი მოძრაობით);	

- ასოების გამოძერწვა, გაფერადება, გამოწერა წერტილების შეერთებით;
- სიტყვების/წინადადებების გადაწერა (წიგნიდან, დაფიდან);
- ნაცნობ თემაზე/საკითხზე მოცემული სიტყვებისგან წინადადებების შედგენა და დაწერა;
- მასწავლებლის მიერ მოცემული სიტყვების მიხედვით მარტივი წინადადებების შედგენა;
- წინადადების/მცირე ზომის ტექსტის შედგენა ნაცნობ თემაზე საყრდენების (ჩარჩო-კონსტრუქციების) გამოყენებით ან მათ გარეშე („ჩემი ოჯახი“, „ჩემი მეგობარი“ და სხვ.);
- კარნახით წერა (ასოების, მარცვლების, სიტყვების, წინადადებების);
- ნაცნობი თემატიკის მარტივ ტექსტში ნაკლები ინფორმაციის შევსება;
- მარტივი სახის მცირე ზომის პრაგმატული ტექსტების (მისალოცი/მოსაწვევი ბარათის, წერილის, საყიდლების სიის, დღის რეჟიმის, გამაფრთხილებელი აზრის, საყვარელი კერძების მენიუს) შედგენა მოდელის, მინიშვნების/საყრდენების გამოყენებით;
- მარტივი კითხვარის შევსება ბიოგრაფიული და/ან სხვა მონაცემებით (მაგ., „მე მქვია...“, „მე მიყვარს...“, სხვ.);
- არეული რიგით მოწოდებული სიტყვებისგან წინადადების/მცირე ზომის პრაგმატული ტექსტის შედგენა (მაგ., გამაფრთხილებელი აზრის შექმნა სიტყვებისგან: „წესები, მოძრაობის, დაიცავი“)
- და სხვა.

პროგრამის შინაარსი:

შედეგების მიღწევა შესაძლებელია მოცემული შინაარსის საფუძველზე:

ინფორმაციის გაგება, ანალიზი და შეფასება

ძირითადი თემატიკა: ბგერა და ასო; მარცვალი. კავშირი და განსხვავება დონეებს შორის: სიტყვა - წინადადება; მარტივი წინადადების აგება; თხრობითი, კითხვითი და ბრძანებითი წინადადებების ინტონაციის გამოხატვა; წინადადება - დასრულებული აზრი.

ენის კომუნიკაციური ასპექტები

ძირითადი თემატიკა: მოსმენისა და საუბრის წესები; თავაზიანი მეტყველება; მეტყველების ეტიკეტური ფორმები (მისაღმება, დამშვიდობება, ბოდიშის მოხდა, მაღლობის გადახდა, თხოვნა); სიტყვიერი და არასიტყვიერი კომუნიკაცია (ჟესტები, მიმიკა, ხმის დონეები, ინტონაცია); წერილობითი ტექსტის გრაფიკული სტრუქტურა: ტექსტი, სათაური, ავტორი, აბზაცი, სტრიქონი, წინადადება, განსხვავებული ტიპის შრიფტები, ილუსტრაციები.

მხატვრული ტექსტის გაგება და თვითგამოხატვა

ძირითადი თემატიკა: მცირე ზომის ლექსები, მოთხრობები და ზღაპრები თანატოლებზე, სამშობლოზე, მეგობრობაზე, სიმაღლეზე, ადამიანურ ურთიერთობებზე, ცხოველებზე, სიკეთესა და ბოროტებაზე, ადამიანისა და ბუნების ურთიერთობაზე.

საკითხავი მასალა: ლიტერატურული და ხალხური ზღაპრები; მცირე ზომის ფოლკლორული ტექსტები: ენის გასატეხები, გამოცანები, ანდაზები, ლექსები; ქართული და უცხოური საბავშვო კლასიკა და თანამედროვე მწერლების ზღაპრები, მოთხრობები, კომიქსები, ქართული საბავშვო ლექსები.

II კლასი

საფეხურებრივი სტანდარტის შედეგები და მათი შეფასების ინდიკატორები

მიმართულება: ზეპირმეტყველება	
სტანდარტის შედეგები	II კლასის შეფასების ინდიკატორები
ქართ.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სამეტყველო ქცევის გამოვლენა ნაცნობ საკომუნიკაციო სიტუაციაში.	მოსწავლე: • მიზნის შესაბამისად გადმოსცემს კონკრეტულ ინფორმაციას; • ისმენს და ადეკვატურად აღიქვამს ინფორმაციას ნაცნობ თემაზე; • მონაწილეობს ინტერაქციაში ნაცნობ თემატიკაზე; • გადმოსცემს კონკრეტულ ფაქტს / მოვლენას საკუთარი ცხოვრებიდან.
ქართ.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების მოსმენა, გაგება-გააზრება და გადმოცემა.	მოსწავლე: • ამოიცნობს სამეტყველო სიტუაციის ადრესანტს (ვინ ლაპარაკობს), ადრესატს (ვის ელაპარაკებიან) და საუბრის თემას; • სვამს / პასუხობს შეკითხვებს მოსმენილ ტექსტთან დაკავშირებით; • ასათაურებს ტექსტს; • ტექსტზე დაყრდნობით ახასიათებს პერსონაჟებს (მათს გარეგნობას, ნიშან-თვისებებს); • საკუთარი სიტყვებით გადმოსცემს ნაცნობი ტექსტის ეპიზოდის შინაარსს (ილუსტრაციების, სხვა საყრდენების გამოყენებით); • აგრძელებს სხვის მიერ დაწყებულ თხრობას სათანადო ადგილიდან.
ქართ.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა ტექსტის თემის, მასში განხილული საკითხების მიმართ; მხატვრული ნაწარმოების პერსონაჟ(ებ)ის, მისი/მათი ქცევის შეფასება და საკუთარი თვალსაზრისის ახსნა.	მოსწავლე: • გამოხატავს პირად დამოკიდებულებას მხატვრული ტექსტების პერსონაჟისა და მისი მოქმედების მიმართ (მომწონს / არ მომწონს, კარგად მოიქცა / ცუდად მოიქცა; კეთილია, გონიერია და ა.შ.); • ისმენს ტექსტს და ასახელებს შესაბამისი თემატიკის მულტფილმს, საბავშვო ფილმს; იხსენებს მსგავსსა და განსხვავებულ ადგილებს ამ მულტფილმებიდან და საბავშვო ფილმებიდან; • აკავშირებს მოსმენილ ტექსტში ასახულ ამბავს პირად გამოცდილებასთან (იხსენებს მსგავს შემთხვევას, პერსონაჟს უდარებს თავის მეგობარს, სხვ.); • გამოხატავს კონკრეტული პერსონაჟის ქმედებით აღძრულ ემოციებს (მაგ., გამაკვირვა, შემეცოდა და ა. შ.).
ქართ.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნაცნობი ლექსიკისა და ენობრივ-სინტაქსური კონსტრუქციების სათანადოდ გამოყენება; მართლმეტყველებისა და სამეტყველო ეტიკეტის საბაზისო ნორმების დაცვა.	მოსწავლე: • ამბის გადმოცემის, ნაცნობი საგნის თვალსაჩინო ნიშნებით აღწერა-დახასიათების დროს იყენებს მართებულ სიტყვაფორმებსა და მარტივ წინადადებებს; • განარჩევს წინადადების მოდალობებს (თხრობას, კითხვას, თხოვნას, ნატვრას, ბრძანებას) და წარმოთქვამს მათ შესაბამისი ინტონაციით; • სათანადოდ იყენებს კავშირებს (ან, მაგრამ...); • ადრესატის გათვალისწინებით წარმართავს ეტიკეტურ დიალოგებს ნაცნობ თემებზე (მიპატიჟება, თვაზიანი თხოვნა ან უარი და ა. შ.),

	შეარჩევს მართებულ გამონათქვამს სამეტყველო სიტუაციისა და ადრესატის გათვალისწინებით (მაგ., როგორ ხარ? / ბრძანდებით?); • სწორად ხმარობს კითხვით სიტყვებს (ვინ? რა?), უარყოფით ნაწილაკებსა (არ, ვერ) და ნაცვალსახელებს (პირის, კუთვნილების) სათანადო კონტექსტში.
ქართ.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ზეპირმეტყველების ნაცნობი სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • იყენებს საყრდენებს (მაგ., ილუსტრაციებს, სურათებს, ნახატებს, სხვ.); • იყენებს არავერბალური მეტყველების საშუალებებს.
დავალბათა / აქტივობათა ნიმუშები: • მინიდილოგების მოსმენა და შესაბამისი სამეტყველო სიტუაციის ამოცნობა; • მინიდილოგების გათამაშება ნაცნობ თემაზე; ინფორმაციის პრეზენტაცია (მაგ., წინასწარ შეთავაზებული მარტივი მოსაწვევი ბარათის და/ან აფიშის მონაცემების საფუძველზე ზეპირი განცხადების გაკეთება დაგეგმილი ღონისძიების რაობის, ჩატარების დროს, ადგილისა და სხვა.); • ილუსტრაციებზე დაყრდნობით უცნობი ტექსტის თემის ამოცნობა; ვარაუდის გამოთქმა ტექსტის შესაძლო შინაარსის შესახებ; • ნაცნობი ტექსტის ცალკეული ეპიზოდის ილუსტრირება და ილუსტრაციების დასათაურება; • მოსმენილი ტექსტის დასათაურება; • ინტერაქცია (კითხვა-პასუხი) მოსმენილ ტექსტთან დაკავშირებით; • პერსონაჟის, ობიექტის ან მოვლენის ჯგუფური დახასიათება; • მინიინტერვიუს მოწყობა მეწყვილესთან და მიღებული ინფორმაციის თანაკლასელოთათვის გაზიარება (მაგ., ინტერვიუ თემაზე: „საცხოვრებელი გარემო“: <i>(მეწყვილის სახელი)</i> ცხოვრობს ძნელადის ქუჩაზე, ცხრასართულიან სახლში, სახლს აქვს დიდი ეზო...“); • სხვადასხვა მოდალობის მიხედვით წინადადებების შედგენა და გამოთქმა შესაბამისი ინტონაციით; • წინადადების მოდალობების მართებულად გამოყენება იმიტირებულ სიტუაციაში; • იმიტირებული სიტუაციის ორგანიზება ეტიკეტური მეტყველების ენობრივი ფორმულების გამოყენებით და სხვა.	

მიმართულება: კითხვა	
სტანდარტის შედეგები	II კლასის შეფასების ინდიკატორები
ქართ.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გაწაფულად კითხვა.	მოსწავლე: • თავისუფლად ამოიცნობს ნაცნობ სიტყვებს; • დამარცვლით კითხულობს უცნობ სიტყვებს; • ხმამაღლა (მთლიანი სიტყვებით ან დამარცვლით) კითხულობს და იგებს მარტივი წინადადებებით შედგენილ მცირე ზომის სხვადასხვა ტიპის ტექსტებს; • ხმამაღლა კითხვისას სწორად მონიშნავს წინადადების საზღვრებს ტექსტში, იცავს პაუზას; • სათანადო ინტონაციით გამოხატავს წინადადების მოდალობას (თხრობითი, კითხვითი ბრძანებითი წინადადებების); • აგრძელებს სხვის მიერ დაწყებულ კითხვას სათანადო ადგილიდან; • პოულობს და კითხულობს ტექსტში მასწავლებლის მიერ მითითებულ ადგილებს; • კითხულობს ხმამაღლა და გარკვევით.
ქართ.დაწყ.(I).7. მოსწავლემ	მოსწავლე:

უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების წაკითხვა და გაგება-გააზრება; ტექსტში ვერბალური და არავერბალური ფორმით მოწოდებული ინფორმაციის (მაგ., ილუსტრაციისა და ტექსტის) ურთიერთდაკავშირება.	• განარჩევს თხრობასა და დიალოგს, მოიძიებს რეპლიკების ავტორებს; • ტექსტის კონკრეტულ მონაკვეთში მოიძიებს მითითებულ სიტყვას/წინადადებას, (მაგ., პერსონაჟთა სახელებს, ცხოველს, სათამაშოს და სხვ.); • ამოკრებს კონკრეტულ ინფორმაციას (მაგ., რომელ დღეს და რომელ საათზე ესა თუ ის მულტფილში, კვირაში რამდენჯერ არის ჭადრაკის წრე და სხვ.); • აჯგუფებს ტექსტში მოცემულ ინფორმაციას კონკრეტული ნიშნების მიხედვით (მასწავლებლის დახმარებით ან დამოუკიდებლად) (მაგ., შინაური და გარეული ცხოველები, ხილი და ბოსტნეული, ზამთრის თემატიკის ამსახველი ლექსიკა, სხვ.); • თანამიმდევრულობის დაცვით, საკუთარი სიტყვებით გადმოსცემს წაკითხული ტექსტის/ტექსტის მონაკვეთის შინაარსს; • პოულობს ტექსტის კონკრეტულ მონაკვეთში ილუსტრაციის შესაბამის ეპიზოდს; • ილუსტრაციის მიხედვით გამოთქვამს ვარაუდს ტექსტის შესაძლო შინაარსის შესახებ.
ქართ.დაწყ.(I).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მცირე ზომის მხატვრული ტექსტების ინტერპრეტირება ვერბალური და არავერბალური გზით; ვერბალური ინფორმაციის ვიზუალურად გარდაქმნა და/ან პირიქით.	მოსწავლე: • ქმნის წაკითხული / მოსმენილი ტექსტის ან მისი ფრაგმენტის სიუჟეტურ ნახატს; • ირჩევს პერსონაჟს / რომელიმე მოქმედებას / მოქმედების ადგილს და ქმნის ნახატს საკუთარი ინტერპრეტაციით, ფანტაზიით; • ქმნის ნახატს, რომელშიც გადმოცემულია მოსმენილი / წაკითხული ამბის გაგრძელება; • ასათაურებს საკუთარი ინტერპრეტაციით ან ფანტაზიით შექმნილ ნახატს / წაკითხული ან მოსმენილი ტექსტის საფუძველზე დამოუკიდებლად შექმნილი ამბის გაგრძელებას და ხსნის, რატომ შეურჩია ნახატს ასეთი სათაური; • გამოძერწავს პერსონაჟ(ებ)ს; • ნასწავლი მუსიკალური მელოდიით აფორმებს (მიუსადაგებს) ტექსტის მონაკვეთს.
ქართ.დაწყ.(I).9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წაკითხული ტექსტის მიმართ პირადი დამოკიდებულებების გამოხატვა და ახსნა; ტექსტის თემის და/ან მასში განხილული კონკრეტული საკითხების შეფასება.	მოსწავლე: • აფასებს მხატვრული ნაწარმოების პერსონაჟის საქციელს; • გამოხატავს თავის დამოკიდებულებას ნაწარმოებში გადმოცემული მოვლენისადმი/პერსონაჟისადმი; • ასახელებს წაკითხული ტექსტის შესაბამისი თემატიკის მულტფილმს, საბავშვო ფილმს, ასახელებს მსგავს / განსხვავებულ ადგილებს.
ქართ.დაწყ.(I).10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების მაორგანიზებელი ელემენტების, სტრუქტურული და კომპოზიციური მახასიათებლების	მოსწავლე: • გამოყოფს ტექსტის მაორგანიზებელ ნაწილებს/ელემენტებს (სათაურს, ძირითად ტექსტს, ავტორს); • ტექსტის მაორგანიზებელ ელემენტებზე დაკვირვებით ამოიცნობს, რა ტიპის ინფორმაციაა მოცემული კონკრეტული სახის ტექსტში (მაგ., ტელეპროგრამაში - გადაცემის ტიპი, დღე, საათი; კულინარიულ რეცეპტში - მასალის ჩამონათვალი, რაოდენობა, მომზადების წესი და სხვ.); • ასახელებს ან მიუთითებს, ტექსტის რომელ ნაწილში უნდა ეძებოს კონკრეტული ინფორმაცია (მაგ., გაკვეთილების ცხრილში სად არის განთავსებული საგნების ჩამონათვალი, სად - კვირის დღეები).

ამოცნობა.	
ქართ.დაწყ.(I).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების ლექსიკურ და სემანტიკურ მხარეზე, ენობრივ ფორმებზე დაკვირვება.	მოსწავლე: • განარჩევს და ასახელებს პერსონაჟის / ობიექტის დამახასიათებელ სიტყვებს შინაარსობრივი თვალსაზრისით (საგნის, პიროვნების აღმნიშვნელ სიტყვებს, მოქმედება-მდგომარეობის აღმნიშვნელ ლექსიკას...); • აკავშირებს ერთმანეთთან საგნისა და მოქმედების აღმნიშვნელ სიტყვებს; • ადარებს და კითხვის დასმის საშუალებით აჯგუფებს სიტყვებს (სახელებსა და მოქმედების აღმნიშვნელ სიტყვებს).
ქართ.დაწყ.(I).12. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კითხვის ნაცნობი სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • უბრუნდება წაკითხულს კონკრეტული ინფორმაციის მოსაძიებლად, ტექსტის უკეთ გასააზრებლად; • სვამს კითხვებს ტექსტში მოცემული ინფორმაციის დასაზუსტებლად; • იყენებს სათაურსა და ილუსტრაციას ტექსტის შესაძლო შინაარსის ამოსაცნობად; • შემუშავებული აქვს მარტივი წესი, რომლის მიხედვით წიგნში იოლად ჩაინიშნავს ან მოძებნის კონკრეტულ ადგილს; • ყურადღებას აქცევს და იყენებს წიგნის სარჩევს, სახელმძღვანელოში მოცემულ პირობით ნიშნებს; • იყენებს მარტივ გრაფიკულ სქემებს, გრაფიკულ მაორგანიზებლებს ინფორმაციის დასაჯგუფებლად; • უცნობი სიტყვების მნიშვნელობის ამოსაცნობად აკვირდება კონტექსტს, იყენებს ტექსტის შემდეგ მოცემულ სიტყვათა განმარტებებს, ან მიმართავს მასწავლებელს/მშობელს.
დავალებათა / აქტივობათა ნიმუშები: • ტექსტის კონკრეტულ მონაკვეთში მითითებული სიტყვების მოძიება (მაგ., პერსონაჟთა სახელების, ცხოველების, რეპლიკის ავტორის/ადრესატისა და სხვ.); • არეული რიგით მოწოდებული წინადადებების სწორი თანამიმდევრობით წარმოდგენა წაკითხული ტექსტის შინაარსის აღდგენის მიზნით; • დიალოგის კითხვა წყვილებში; • მხატვრული ტექსტის პერსონაჟთა ამოცნობა მათი დამახასიათებელი ნიშან-თვისების მიხედვით; პერსონაჟთა გარეგნობის, ჩაცმულობის აღწერა; • ილუსტრაციების მიხედვით (შესაძლოა კომპიუტერის, პროექტორის გამოყენება) ნაწარმოების გამოცნობა; • ილუსტრაციის მიხედვით ტექსტის შინაარსის ამოცნობა; • წაკითხული ტექსტის ამბის გაგრძელება; • პერსონაჟის ალტერნატიული საქციელის მოფიქრება; • პერსონაჟთა დამახასიათებელი ნიშან-თვისებების რუკის შევსება; • ტექსტის მიხედვით ილუსტრაციების შექმნა; • პრაგმატული ტექსტების გაკვეთილის ცხრილის, დღის განრიგის, აფიშის, მოსაწვევი/მისალოცი ბარათის და ა. შ.) გაფორმება; • ტექსტის/ტექსტის მონაკვეთის ხმამაღლა კითხვა; • წინადადებების შედგენა ახლად ნასწავლი ლექსიკური ერთეულების გამოყენებით • და სხვა.	

მიმართულება: წერა	
სტანდარტის შედეგები	II კლასის შეფასების ინდიკატორები

ქართ.დაწყ.(I).13. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის მცირე ზომის მარტივი ტექსტების შექმნა ნაცნობ თემატიკაზე.	მოსწავლე: • ადგენს პრაგმატულ ტექსტებს, სათანადოდ აფორმებს მათ მოდელის შინაარსობრივი და სტრუქტურულ-კომპოზიციური მახასიათებლების გათვალისწინებით; • ადგენს პირადი გამოცდილების ამსახველ ტექსტს მითითებების/საყრდენების გათვალისწინებით).
ქართ.დაწყ.(I).14. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნაცნობი ლექსიკის, ენობრივ-სინტაქსური კონსტრუქციებისა და სტრუქტურული ელემენტების ადეკვატურად გამოყენება; კალიგრაფიისა და მართლწერის საბაზისო ნორმების დაცვა.	მოსწავლე: • წერს აკურატულად, იცავს ტექსტის გრაფიკულ სტრუქტურას; • სათანადოდ ათანხმებს რიცხვში სახელებსა და მოქმედების აღმნიშვნელ სიტყვებს; • კონტექსტის მიხედვით მართებულად იყენებს ზმნის დროებს (წარსულს, აწმყოს, მომავალს); • იყენებს მაერთებელ კავშირებს სიტყვათა და სიტყვათა ჯგუფების დასაკავშირებლად წინადადებაში; • მართებულად იყენებს თხრობით, ბრძანებით და კითხვით წინადადებებს (სწორად იყენებს ზმნურ ფორმებს) და წინადადებების ბოლოს სვამს სათანადო სასვენ ნიშნებს (წერტილს, კითხვის ნიშანს, ძახილის ნიშანს); • იყენებს ნაცნობ ლექსიკას; • სათანადოდ იყენებს ეტიკეტური მეტყველების ფორმებს პრაგმატული ტექსტების (მაგ., მოსაწვევი ბარათის) შედგენისას; • მართებულად იყენებს მრავლობითი რიცხვის ფორმებს პრაგმატული ტექსტების შედგენისას.
ქართ.დაწყ.(I).15. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წერის ნაცნობი სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • საჭიროებისამებრ იყენებს საყრდენებს (მოდელს, მარტივ მითითებებს და სხვ.); • შედგენილ ტექსტს ადარებს მოდელს და, საჭიროებისამებრ, შეაქვს შესწორებები; • კითხულობს საკუთარ ნაწერს ხმამაღლა და ასწორებს შემჩნეულ შეცდომებს; • ამოიწერს მასწავლებლის მიერ ჩასწორებულ ფორმებს ან მთლიან წინადადებას; • ასწორებს სხვის (მაგ., თანაკლასელის) ნაწერს.
დავალბათა / აქტივობათა ნიმუშები: • შეთავაზებული კონკრეტული სიტუაციის (კონკრეტულად, ვის იწვევენ, რასთან დაკავშირებით, სად, როდის და სხვ.) შესაბამისი მოსაწვევი ბარათის შედგენა სათანადო მაორგანიზებელი ელემენტების გამოყენებით (მიმართვა, ძირითადი ტექსტი, ხელმოწერა); • შეთავაზებული კონკრეტული სიტუაციის შესაბამისი წერილის დაწერა მეგობრისადმი (მაგ., შთაბეჭდილების გაზიარება ახალ მულტფილზე, წაკითხულ წიგნზე; ახალი ამბის/სამომავლო გეგმის გაზიარება, სხვ.) ორგანიზების სათანადო წესების დაცვით (მიმართვა, ძირითადი ტექსტი, ხელმოწერა); ხელნაწერი და/ან ელექტრონული სახით); • შეთავაზებული კონკრეტული სიტუაციის შესაბამისი გამაფრთხილებელი აზრებისა და განცხადებების შედგენა (მაგ., „ფრთხილად, ეზოში ძაღლია“, „ნუ შეეხებით“, „დაიკარგა ძაღლი“ და ა. შ.); • პირადი გამოცდილების ამსახველი მცირე ზომის მარტივი თხრობითი ტექსტის შედგენა საყრდენების დახმარებით ან მათ გარეშე (მაგ., „ჩემი დაბადების დღე“, „როგორ შევხვდი ახალ წელს“ და სხვ.); • მცირე ზომის მარტივი თხრობითი ტექსტის შედგენა საყრდენების დახმარებით (მაგ., ამბის გადმოცემა შეთავაზებულ ხუთ მარტივ შეკითხვაზე: „ვინ?“, „სად?“, „რა?“, „როდის?“, „რატომ?“ პასუხის გაცემის გზით); • კითხვებზე პასუხის გაცემა წერილობით და/ან ონლაინ ინსტრუმენტის გამოყენებით; • კარნახით წერა (ფრაზების, აზრების, მცირე ზომის ტექსტების); • მცირე ზომის ტექსტის/ტექსტის მონაკვეთის (ფრაზების, აზრების) გადაწერა წიგნიდან, დაფიდან	

პროგრამის შინაარსი

შედგენის მიღწევა შესაძლებელია მოცემული შინაარსის საფუძველზე:

ინფორმაციის გაგება, ანალიზი და შეფასება

ძირითადი თემატიკა:

ლექსიკოლოგიური ასპექტი: სხვადასხვა მნიშვნელობის მქონე სიტყვებზე (საგნების, მოქმედების, თვისებებისა და სხვ. აღმნიშვნელი სიტყვები), სიტყვების მრავალმნიშვნელობაზე დაკვირვება; სიტყვის ადეკვატურად შერჩევა კონტექსტზე დაყრდნობით (აზრის უკეთ გამოხატვის მიზნით).

გრამატიკული ასპექტი: ხმოვანი და თანხმოვანი; სიტყვის ბგერითი ანალიზი და სინთეზი; სიტყვის ფორმობრივი ანალიზი საწყის დონეზე; კავშირი და განსხვავება დონებს შორის: **სიტყვა - წინადადება - ტექსტი**; მარტივი წინადადების აგება და ძირითადი სასვენი ნიშნების გამოყენება; წარმოთქმული წინადადების ინტონაციის გამოხატვა წერისას და დაწერილისა - პირიქით, წარმოთქმისას; სიტყვათა შინაარსობრივი კავშირი წინადადებაში; წინადადება - დასრულებული აზრი; მოცემული სიტყვებით წინადადების კონსტრუირება; თხრობითი, კითხვითი და ძახილის წინადადებები.

ენის კომუნიკაციური ასპექტები

ძირითადი თემატიკა: საუბრის თემა, ადრესანტი და ადრესატი; ეტიკეტური დიალოგები. მოსმენისა და კითხვის სტრატეგიები (თემა, სათაური და საკვანძო სიტყვები). შესწავლითი კითხვა (სასწავლო ტექსტის კითხვის სტრატეგიები: სათაურისა და აზრების მიხედვით კითხვების დასმა, საკვანძო სიტყვების გამოყოფა); ტექსტის კორექტირების მარტივი ხერხები (ჩამატება, ამოღება). ტექსტი, როგორც თემატური და აზრობრივი ერთიანობა. სათაურის ტიპები. ტექსტის სტრუქტურულ-აზრობრივი ნაწილები: დასაწყისი, ძირითადი ნაწილი, დასასრული. აღწერა და მსჯელობა. მიზნობრივი და ზეპირი კომუნიკაციის მარტივი ტექსტები (წერილი, დიალოგი, განცხადება, გამაფრთხილებელი წარწერები).

მხატვრული ტექსტის გაგება და თვითგამოხატვა

ძირითადი თემატიკა: ლექსები, მოთხრობები და ზღაპრები თანატოლებზე, სამშობლოზე, მეგობრობაზე, სიმართლეზე, ადამიანურ ურთიერთობებზე, ადამიანისა და ბუნების ურთიერთობაზე, სიკეთესა და ბოროტებაზე.

საკითხავი მასალა: ლიტერატურული და ხალხური ზღაპრები, იგავ-არაკები; მცირე ფოლკლორული ჟანრები: ენის გასატეხები, გამოცანები, ანდაზები, ლექსები, ქართული და უცხოური საბავშვო კლასიკა, მოთხრობები, კომიქსები, ქართული საბავშვო ლექსები.

III კლასი

მიმართულება: ზეპირმეტყველება	
სტანდარტის შედეგები	III კლასის შეფასების ინდიკატორები
ქართ.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სამეტყველო ქცევის გამოვლენა ნაცნობ საკომუნიკაციო სიტუაციაში.	მოსწავლე: • მიზნისა და სამეტყველო სიტუაციის ადრესატის გათვალისწინებით ირჩევს შესაბამის არავერბალურ საშუალებებს (ჟესტს, მიმიკას, ინტონაციას); • ადეკვატურად რეაგირებს ნაცნობ სამეტყველო სიტუაციაში; • ადეკვატურად აღიქვამს ინფორმაციას; • გადმოსცემს ინფორმაციას ნაწახის, განცდილის შესახებ; • ჰყვება ამბავს პირადი გამოცდილებიდან.
ქართ.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების მოსმენა, გაგება-გააზრება და გადმოცემა.	მოსწავლე: • ისმენს და ამოიცნობს პრაგმატული ტექსტების ადრესატს (მაგ., ვისთვისაა განკუთვნილი რეკლამა - დიდებისთვის თუ პატარებისთვის) და მიზანს (გაფრთხილება, რჩევის მიცემა, აკრძალვა, ინტერესის/სურვილის აღძვრა და სხვ.); • ამოიცნობს ტექსტის თემას; • ასახელებს ტექსტში ასახულ ფაქტებს, პერსონაჟებს; • საკუთარი სიტყვებით, თანამიმდევრულობისა და აზრობრივი შესაბამისობის დაცვით გადმოსცემს ტექსტის შინაარსს; • ამოიცნობს ტექსტის შინაარსს სათაურის მიხედვით.
ქართ.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა ტექსტის თემის, მასში განხილული საკითხების მიმართ; მხატვრული ნაწარმოების პერსონაჟ(ებ)ის, მისი/მათი ქცევის შეფასება და საკუთარი თვალსაზრისის ახსნა.	მოსწავლე • აღწერს და ახასიათებს პერსონაჟებს თვალსაჩინო ნიშნების მიხედვით; • ავლებს პარალელს მოსმენილ ტექსტში ასახულ ამბავსა და პირად/ლიტერატურულ გამოცდილებას შორის; • მარტივი გამოთქმებით („მომწონს / არ მომწონს“, „საინტერესოა / უინტერესოა“, „ვეთანხმები/ არ ვეთანხმები“, „ერთგულია / მოღალატეა“, „მამაცია / მხდალია“ და ა. შ.) აფასებს ნაწარმოებს, პერსონაჟებს, მათს საქციელს და ცდილობს საკუთარი მოსაზრების ახსნას („არ ვეთანხმები იმიტომ, რომ...“, „საინტერესოა იმიტომ, რომ...“ და ა. შ.).
ქართ.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნაცნობი ლექსიკისა და ენობრივ-სინტაქსური კონსტრუქციების სათანადოდ გამოყენება; მართლმეტყველებისა და სამეტყველო ეტიკეტის საბაზისო ნორმების დაცვა.	მოსწავლე • სასაუბრო თემებისათვის (მაგ., „წელიწადის დროები“, „ცხოველები“, „ქალაქი“, „სოფელი“ და ა. შ.) იყენებს სპეციალურ ლექსიკას; • სიტყვათა შესაკავშირებლად გააზრებულად იყენებს კავშირებსა და სიტყვა-კავშირებს (ან, თუ, ვინც, რაც, როგორც, როცა / როდესაც...); • სწორად იყენებს პირის, ჩვენებით, კითხვით და უარყოფით ნაცვალსახელებს; • სათანადო კონტექსტში სწორად იყენებს სიტყვებს: ყველა, ზოგი (ზოგიერთი), არცერთი და სხვ.; • მართებულად სვამს კითხვებს (ვინ...? რა...? როგორი...? რომელი...? რამდენი...?) და კითხვით წინადადებაში მახვილს სვამს კითხვით სიტყვებზე; • სწორად უხამებს ზმნას სახელს პირსა და რიცხვში; • მიზნისა და სამეტყველო სიტუაციის ადრესატის გათვალისწინებით ირჩევს შესაბამის სამეტყველო სტილს; • განარჩევს და სწორად იყენებს ჩვეულებრივ და თავაზიანობის გამომხატველ ზმნურ ფორმებს („მოდი - მობრძანდით“; „აიღე - ინებეთ“, „დაჯექი - დაბრძანდით“ და სხვ.).

ქართ.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ზეპირმეტყველების ნაცნობი სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: ➤ იყენებს საყრდენებს/მინიშნებებს (მაგ., შეთავაზებული მარტივი გრაფიკული მათერგანიზებლების) ინფორმაციის დასახარისხებლად; ➤ იყენებს ნიმუშებს, საყრდენებს საკომუნიკაციო სიტუაციის შესაბამისი სამეტყველო ქცევის წარსამართავად.
დავალბათა / აქტივობათა ნიმუშები: • ჯგუფური აქტივობები, სიტუაციური თამაშები (ადრესანტის ცვლილებით); • მოსმენილი წიგნის/მოთხრობის შესახებ თანაკლასელებისთვის შთაბეჭდილების გაზიარება; • წაკითხული ან მოსმენილი ტექსტის შესახებ მინიდიკუსის მოწყობა; • სარიტმო სიტყვების ამოცნობა ლექსებში; • სხვადასხვა მოდალობის წინადადების შედგენა და გამოთქმა შესაბამისი ინტონაციით; • მრავალფუნქციური ზეპირი საკომუნიკაციო სიტუაციის (მაგ., ინტერვიუ ცნობილ პოეტთან, მსახიობთან) მომზადება და იმიტირება; • ტექსტის როლური ინსცენირება შესაბამისი ინტონაციისა და მიმიკის გამოყენებით; • მინიდილოგების გათამაშება ერთსა და იმავე თემაზე/საკითხზე განსხვავებული სამეტყველო სიტუაციების შეთავაზებით (მაგ., სხვადასხვა ადრესატთან - მასწავლებელთან, თანაკლასელთან, მშობელთან, ოჯახის წევრთან, ნაწარმოების პერსონაჟთან); • მინიპრეზენტაციები (მაგ., პრეზენტაცია „ფოტოს მოყოლილი ამბავი“ - მოსწავლეები წარადგენენ საოჯახო ალბომიდან შერჩეულ ფოტოსურათს და ჰყვებიან მასთან დაკავშირებულ ამბავს); • საუბარი/თხრობა საყვარელი წიგნის, ფილმის, მულტფილმის შესახებ (მასწავლებლის მიერ წინასწარ შეთავაზებულ მარტივ საორიენტაციო შეკითხვებზე დაყრდნობით ან ცოცხალი ინტერაქციის გზით); • სასწავლო მასალასთან დაკავშირებული სახალისო ვიქტორინები; • თამაში ლექსიკური ერთეულებით: ორ- ან მეტცნებიან კომპოზიტებში ფუძეთა გამოყოფა (მაგ., გონებაწართმეული, უსახლკარო, თავგზააბნეული, ხელფეხშეკრული) • და სხვა.	

მიმართულება: კითხვა	
სტანდარტის შედეგი	III კლასის შეფასების ინდიკატორები
ქართ.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გაწაფულად კითხვა.	მოსწავლე: • თავისუფლად კითხულობს ნაცნობ და უცნობ სიტყვებს, ცდილობს დაიცვას სათანადო ტემპი; • ხმამაღლა, თავისუფლად კითხულობს მასწავლებლის მიერ მითითებულ ეპიზოდს, მცირე ზომის ტექსტებს; • ხმამაღლა კითხვისას იცავს პაუზას სასვენ ნიშნებთან.
ქართ.დაწყ.(I).7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების წაკითხვა და გაგება-გაზიარება; ტექსტში ვერბალური და არავერბალური ფორმით მოწოდებული ინფორმაციის (მაგ., ილუსტრაციისა და ტექსტის) ურთიერთდაკავშირება.	მოსწავლე: • ამოიცნობს ტექსტის თემას, წვდება დედააზრს (მთავარ იდეას); • ტექსტში ეძებს და პოულობს კონკრეტულ ინფორმაციას (როდის, სად, რამდენი, როგორი, რამდენ ხანს, რამდენჯერ და სხვ.); • აკავშირებს ერთმანეთთან ექსპლიციტურად მოცემულ ფაქტებს, მოვლენებს, მოქმედებებს; • ამოიცნობს ტექსტში მოცემულ სხვადასხვა ინფორმაციას შორის არსებულ მიზეზშედეგობრივ კავშირებს, გამოაქვს სათანადო დასკვნა; • აჯგუფებს ინფორმაციას კონკრეტული (მაგ., მსგავსება-განსხვავების) ნიშნით;

	• საკუთარი სიტყვებით გადმოსცემს ტექსტის შინაარსს, ტექსტის ცალკეული მონაკვეთის არსებით ინფორმაციას; • განსაზღვრავს მოქმედებათა დროსა და ადგილს; • განსაზღვრავს, რა იცის / რა არ იცის ცალკეულმა პერსონაჟმა; • ამოიცნობს პერსონაჟების მოქმედებებს, გრძნობებს, ემოციებს; • ამოიცნობს, რა ტიპის ურთიერთობა აქვთ პერსონაჟებს ერთმანეთთან (ნათესაური, მტრული, მეგობრული და სხვ.); • გამოყოფს სიუჟეტის განვითარების საფეხურებს (დასაწყისს, ამბის შუა ნაწილს, დასასრულს); • განსაზღვრავს რეპლიკის ავტორს, ადრესატსა და მიზანს (რჩევის მიცემა, ინფორმირება, ახსნა, საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა და სხვ.); • აკვირდება მხატვრული ტექსტების ენას, მწერლისეულ ლექსიკას; • ეძებს და პოულობს, რომელ რუბრიკას / ქვესათაურს უკავშირდება ილუსტრაცია, წარწერა.
ქართ.დაწყ.(I).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მცირე ზომის მხატვრული ტექსტების ინტერპრეტირება ვერბალური და არავერბალური გზით; ვერბალური ინფორმაციის ვიზუალურად გარდაქმნა და/ან პირიქით.	მოსწავლე: • წაკითხული ნაწარმოებიდან მიღებული შთაბეჭდილებით ქმნის ილუსტრაციებს; • აფასებს სხვების მიერ შექმნილ ილუსტრაციებს (რამდენად ასახავს ილუსტრაცია ტექსტის შინაარსს); • ჯგუფის წევრებთან ერთად დგამს ნაწარმოებში ასახულ სცენებს.
ქართ.დაწყ.(I).9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წაკითხული ტექსტის მიმართ პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა და ახსნა; ტექსტის თემის და/ან მასში განხილული კონკრეტული საკითხების შეფასება.	მოსწავლე: • გამოხატავს წაკითხული ტექსტით აღძრულ ემოციებს, განცდებს; • ტექსტში მოცემულ ინფორმაციას აკავშირებს პირად გამოცდილებასთან და გამოაქვს დასკვნა; • ასახელებს საყვარელ პერსონაჟს და ხსნის საკუთარ არჩევანს; • ასახელებს ნაწარმოების გმირების მოქმედების მოტივს (რატომ მოიქცა ასე) და აფასებს მათს საქციელს; • ასახელებს მულტიფილმებს, სურათებს, ნახატებს, მოსმენილ და წაკითხულ ნაწარმოებებს, რომლებიც გაახსენდა ტექსტის კითხვის დროს; მსჯელობს მათ შორის, მსგავსება-განსხვავებაზე.
ქართ.დაწყ.(I).10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების მაორგანიზებელი ელემენტების, სტრუქტურული და კომპოზიციური მახასიათებლების ამოცნობა.	მოსწავლე: • მთლიანობაში აკვირდება ტექსტის სტრუქტურას, მის სიტყვიერ და არასიტყვიერ მაორგანიზებელ ელემენტებს (სათაურს, რუბრიკას, ილუსტრაციას, წარწერას, აბზაცს, სვეტს, ლოგოს, ტიპოგრაფიულ მახასიათებლებს, მაგ., მსხვილ შრიფტსა და სხვ.) ინფორმაციის ამოკრების მიზნით; • ასახელებს ტექსტის კომპოზიციურ მახასიათებლებს (სათაურს, ილუსტრაციას, წარწერას, პირობით ნიშანს, რუბრიკას, აბზაცების რაოდენობას, სქემასა და სხვ.); • ამოიცნობს, რომელ რუბრიკაში, ტექსტის რომელ ნაწილში უნდა ეძებოს ესა თუ ის ინფორმაცია (მაგ., რას ჭამს ზღარბი? . . . - რუბრიკაში „საკვები“);
ქართ.დაწყ.(I).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების ლექსიკურ და სემანტიკურ მხარეზე, ენობრივ ფორმებზე დაკვირვება.	მოსწავლე: • ამოიცნობს სასვენი ნიშნების (წერტილის, მძიმის, ორწერტილის, ბრჭყალების, კითხვისა და ძახილის ნიშნების) ფუნქციას; • ამოიცნობს პირდაპირ ნათქვამს; • კითხვების (რა? ვინ? როგორი? რამდენი? რას აკეთებს?) გამოყენებით განასხვავებს შესაბამის მეტყველების ნაწილებს.
ქართ.დაწყ.(I).12. მოსწავლემ უნდა	მოსწავლე:

შემდგომ კითხვის ნაცნობი სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	• ცდილობს უცნობი სიტყვების ახსნას კონტექსტის გათვალისწინებით; • ილუსტრაციებზე, სათაურზე დაყრდნობით გამოთქვამს ვარაუდს ტექსტის შინაარსის შესახებ; • წაკითხული შინაარსის უკეთ გაგების მიზნით გონებაში, წარმოსახვაში აცოცხლებს მას; • კონკრეტული ინფორმაციის მოძიებისას საყრდენებად იყენებს ტექსტის სიტყვიერ და არასიტყვიერ მარკანიზებელ ელემენტებს, სტრუქტურულ მახასიათებლებს; • აღწერს, რა ხერხს მიმართა დასმულ კითხვაზე პასუხის გასაცემად; • დასმულ კითხვებზე პასუხის გაცემის შემდეგ აზუსტებს, რამდენადაა პასუხის სისწორეში დარწმუნებული („დარწმუნებული ვარ“, „თითქმის დარწმუნებული ვარ“, „არა ვარ დარწმუნებული“); • განსაზღვრავს და პოულობს ტექსტის იმ მონაკვეთს, რომელსაც უნდა მიუბრუნდეს პასუხის დასაზუსტებლად; • მასწავლებლის დახმარებით ადგენს ტექსტის მარტივ გეგმას მისთვის სასურველი ფორმით (სიტყვიერად ან ნახატებით).

დავალებათა / აქტივობათა ნიმუშები:

- წინადადებაში გამოტოვებულ ადგილას მართებული სიტყვის შერჩევა და ჩასმა კონტექსტის მიხედვით;
- ტექსტში გადმოცემულ მოქმედებათა დროისა და ადგილის გრაფიკულ სქემაში ასახვა / ქრონოლოგიური სქემის შედგენა;
- როლებში კითხვა/მკითხველის თეატრი;
- საყვარელი ნაწარმოების/ეპიზოდის წაკითხვა თანაკლასელებისთვის;
- ხმამაღალი კითხვის ჩანაწერის მოსმენა და კორექტირება;
- ინფორმაციის კატეგორიზაცია თემატურად;
- აზრობრივი რუკების / სქემების შექმნა;
- პერსონაჟის დამახასიათებელი სიტყვების/ფრაზების/წინადადებების/ეპიზოდების მოძიება და ამოწერა;
- მოვლენათა შორის მიზეზშედეგობრივი კავშირების სქემის სახით გადმოცემა;
- მოკლედ გადმოცემული ამბის გავრცობა საყრდენების/მინიშნებების გამოყენებით;
- ტექსტის სიუჟეტის ან მხოლოდ დასასრულის შეცვლა;
- პერსონაჟის ალტერნატიული საქციელის მოფიქრება;
- საყვარელი ნაწარმოებების დასურათების კონკურსი - გამოფენა;
- საყვარელი ნაწარმოების /ზღაპრის მიხედვით წიგნის შექმნა;
- წაკითხული ნაწარმოების მიხედვით დიორამების შექმნა;
- ტექსტის დაყოფა კომპოზიციური და სტრუქტურული მახასიათებლების მიხედვით;
- ნაცნობი და უცნობი ლექსიკის აქტივაცია - მათი გამოყენებით ახალი წინადადებების შექმნა;
- მსგავსი და განსხვავებული მნიშვნელობის სიტყვების დაჯგუფება;
- ვარაუდების სქემის გამოყენება;
- ტექსტთან დაკავშირებით მოსწავლეების მიერ ერთმანეთისთვის კითხვების დასმა;
- ტექსტის მონაკვეთებად დაყოფა და დასათაურება, გეგმის შედგენა
- და სხვა.

მიმართულება: წერა	
სტანდარტის შედეგები	III კლასის შეფასების ინდიკატორები
ქართ.დაწყ.(I).13. მოსწავლემ უნდა შემდგომ სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის მცირე ზომის მარტივი ტექსტების შექმნა ნაცნობ	მოსწავლე: • წერს ინსტრუქციებს, გასაგებად წარმოადგენს საჭირო ინფორმაციას; • აღწერს კონკრეტულ საგანს/ნივთს (მცენარეს, ცხოველს, მოვლენას), წარმოაჩენს მათ დამახასიათებელ ნიშან-თვისებებს;

თემატიკაზე.	• გადმოსცემს კონკრეტულ ფაქტს/მოვლენას საკუთარი ცხოვრებიდან; • ადგენს მარტივ დიალოგებს; • თანამიმდევრულობის დაცვით გადმოსცემს ინფორმაციას; • თანამიმდევრულობის დაცვით გადმოსცემს ნაცნობი ტექსტის/ტექსტის ეპიზოდის შინაარსს; • თანამიმდევრულად აგებს თხრობას; • ცდილობს ახლად შესწავლილი სიტყვების, ფრაზების გამოყენებას (მაგ., საინფორმაციო ტექსტების შედგენისას).
ქართ.დაწყ.(I).14. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნაცნობი ლექსიკის, ენობრივ-სინტაქსური კონსტრუქციებისა და სტუქტურული ელემენტების ადეკვატურად გამოყენება; კალიგრაფიისა და მართლწერის საბაზისო ნორმების დაცვა.	მოსწავლე: • იყენებს ზმნას სათანადო პირისა და რიცხვის ფორმით; • სწორად იყენებს კავშირებს (და, თუ, მაგრამ, ან) რთული და შერწყმული წინადადებების ნაწილების დასაკავშირებლად; • სათანადოდ იყენებს პირის, ჩვენებით („ეს / ის კაცი მოვიდა - ეს / ის მოვიდა“...) და კითხვით (რომელი? როგორი?) ნაცვალსახელებს; • სათანადო კონტექსტში სწორად ხმარობს სიტყვებს: ყველა, ზოგი (ზოგიერთი), არცერთი; • სწორად უხამებს ზმნას სახელს პირსა და რიცხვში, სწორად ათანხმებს რიცხვით და / ან ზედსართავ სახელსა და არსებით სახელს ბრუნვასა და რიცხვში; • მსგავსი მნიშვნელობის ლექსიკური ერთეულებიდან შეარჩევს მოცემული კონტექსტისთვის შესაფერის / მართებულ სიტყვას; • იყენებს დიალოგის გაფორმებისთვის საჭირო ენობრივ-გრამატიკულ საშუალებებს (ზმნის II პირის ფორმებს, პუნქტუაციის ნიშნებს); • სწორად დამარცვლავს სიტყვებს და გადააქვს სტრიქონიდან სტრიქონზე; • სათანადოდ იყენებს სასვენ ნიშნებს (წერტილს, მძიმეს, ორწერტილს, ბრჭყალებს, კითხვისა და ძახილის ნიშნებს); • სათანადოდ აფორმებს მარტივ დიალოგებს; • საჭიროებისამებრ ყოფს ნამუშევარს აბზაცებად თანამიმდევრულობის დაცვით.
ქართ.დაწყ.(I).15. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წერის ნაცნობი სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • საჭიროებისამებრ იყენებს საყრდენებს (მოდელს, მითითებებს, მარტივ გრაფიკულ სქემებს, გეგმას და სხვ.); • ითვალისწინებს მიზანსა და აუდიტორიას მარტივი პრაგმატული ტექსტის (მაგ., მოსაწვევი ბარათის) შედგენისას; • გადაიკითხავს და ჩაასწორებს საკუთარ ნაწერს, ჩაამატებს, ამოშლის ან გადასვამს ტექსტში სასურველ სიტყვას ან წინადადებას; • კარნახით ნაწერ ტექსტს უდარებს დედანს (ჩასწორების მიზნით); • ამოწმებს და ჩაასწორებს საკუთარ და/ან სხვის ნაწერში მისთვის ნაცნობ სასვენ ნიშნებს.
დავალებათა / აქტივობათა ნიმუშები: • მარტივი ინსტრუქციების შედგენა ნაცნობ თემატიკაზე (მაგ., როგორ უნდა მოვიქცეთ ქუჩის	

გადასასვლელელებზე, როგორ მოვუაროთ შინაურ ცხოველებს, როგორ გავუფრთხილდეთ სასკოლო ნივთებს);

- წერილის დაწერა ნაწარმოების პერსონაჟის/კომიქსის, მულტფილმის გმირის მიმართ;
- მცირე ზომის მარტივი ინფორმაციული ტექსტის შედგენა სხვადასხვა საგანში შეძენილი ცოდნის საფუძველზე (მაგ., „შემოდგომა“, „შინაური ცხოველები“, „ჩვენი დედაქალაქი“);
- მცირე ზომის აღწერითი ტექსტის შედგენა (მაგ., სურათის/ილუსტრაციის აღწერა);
- კონკრეტული ცხოვრებისული გამოცდილების ამსახველი მცირე ზომის ტექსტის შედგენა;
- თვითშეფასების სქემის შევსება წერილობითი ნამუშევრის შესაფასებლად;
- პერსონაჟის დახასიათება მარტივი გრაფიკული სქემების გამოყენებით;
- წერითი ნამუშევრის შეფასების კრიტერიუმების შედგენა
- და სხვა.

პროგრამის შინაარსი

შედეგების მიღწევა შესაძლებელია მოცემული შინაარსის საფუძველზე:

ინფორმაციის გაგება, ანალიზი და შეფასება

ძირითადი თემატიკა:

ლექსიკოლოგიური ასპექტი: აქტიური ლექსიკური ფონდი; სიტყვათა დაჯგუფება-განსხვავება შინაარსობრივი და ექსპრესიული თვალსაზრისით; ხატოვანი გამონათქვამები და მარტივი ფრაზეოლოგიზმები.

გრამატიკული ასპექტი: წინადადების ძირითადი წევრები: ზმნა-შემასმენელი და მასთან დაკავშირებული მოქმედი პირი (სუბიექტი); ზმნა და საგარემოებო სიტყვები; კავშირები წინადადებაში. სახელის სხვადასხვა ბრუნვის ფორმებს შორის ფუნქციური სხვაობა; ზმნური და სახელური ფორმაცვალება; ტიპობრივი ორთოგრაფიული შეცდომების გასწორების წესები; ძირითადი სასვენი ნიშნები (წერტილი, მძიმე, კითხვისა და ძახილის ნიშნები, ბრჭყალები, ორწერტილი, ტირე).

ენის კომუნიკაციური ასპექტები

ძირითადი თემატიკა: საკომუნიკაციო ამოცანა და მიზანი; მიზნობრივი ტექსტის დანიშნულება და ადრესატი; საუბრისა და კამათის თემა; ჯგუფური აქტივობა, სიტუაციური თამაში და კონკრეტული როლი; საბავშვო ბიბლიოთეკით სარგებლობის წესები; კითხვის სტრატეგიები (თემა, მთავარი და მეორეხარისხოვანი გმირები, სათაურისა და ტექსტის აზრობრივი მიმართება). ტექსტის ტიპები: მიზნობრივი ტექსტები (რეცეპტი, სამახსოვრო წესები, აბრა, რეკლამა, განცხადება); ტექსტის ჩასწორების მარტივი ხერხები.

მხატვრული ტექსტის გაგება და თვითგამოხატვა

ძირითადი თემატიკა: თანატოლების ცხოვრება, სათავგადასავლო, იუმორისტული ნაწარმოებები, დიდაქტიკური ხასიათის თხზულებები.

საკითხავი მასალა: ქართული და მსოფლიოს ხალხთა ზღაპრები, თქმულებები, ლეგენდები, მითები; ადაპტირებული ლიტერატურული ტექსტები, ლირიკული და სიუჟეტური ლექსები, პროზაული

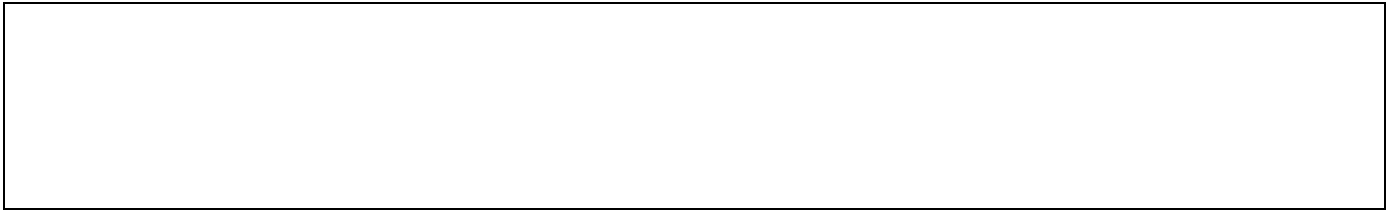
თხზულებები (მცირე ზომის) დასრულებული ამბით, საინტერესო სიუჟეტით, მკაფიოდ და ნათლად გამოხატული სათქმელით.

IV კლასი

საფეხურებრივი სტანდარტის შედეგები და მათი შეფასების ინდიკატორები

მიმართულება: ზეპირმეტყველება	
სტანდარტის შედეგები	IV კლასის შეფასების ინდიკატორები
ქართ.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სამეტყველო ქცევის გამოვლენა ნაცნობ საკომუნიკაციო სიტუაციაში.	მოსწავლე: • კორექტულად, ეტიკეტის დაცვით გამოთქვამს საკუთარ მოსაზრებას დისკუსიის, აზრთა გაცვლა-გამოცვლის დროს; • ყურადღებით ისმენს სხვათა მოსაზრებებს, არ აწყვეტინებს მოსაუბრეს ლაპარაკს.
ქართ.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების მოსმენა, გაგება-გააზრება და გადმოცემა.	მოსწავლე: • ამოიცნობს და განარჩევს სასაუბრო ტექსტების სახეებს (აღწერას, თხრობას, დიალოგს...); • ამოიცნობს ტექსტში მოცემულ კონკრეტულ ინფორმაციას; • ახარისხებს ტექსტში მოცემულ ინფორმაციას კონკრეტული ნიშან-თვისებების მიხედვით; • ამოიცნობს ტექსტის სხვადასხვა მონაკვეთში ექსპლიციტურად მოცემულ სხვადასხვა ინფორმაციას, მათ შორის, არსებულ ლოგიკურ (მიზეზშედეგობრივ, ოპოზიციურ, სხვ.) კავშირებს; • მსჯელობს მხატვრულ ნაწარმოებში ასახულ ამბავსა და პერსონაჟებზე; • თანამიმდევრულობის დაცვით გადმოსცემს ტექსტების შინაარსს (ვრცლად და/ან მოკლედ); • მიჰყვება მხატვრული ნაწარმოების სიუჟეტურ ხაზს და თანამიმდევრულად გადმოსცემს ფაქტებსა და მოვლენებს; • გადმოსცემს არამხატვრული ტექსტების შინაარსს ლოგიკური ხაზის დაცვით; • შინაარსის გადმოცემისას ერთმანეთს ანაცვლებს თხრობასა და აღწერას.
ქართ.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა ტექსტის თემის, მასში განხილული საკითხების მიმართ; მხატვრული ნაწარმოების პერსონაჟ(ებ)ის, მისი/მათი ქცევის შეფასება და საკუთარი თვალსაზრისის ახსნა.	მოსწავლე • ნაწარმოებში ასახულ ამბავსა და პერსონაჟებზე აზრის გამოთქმისას/მსჯელობისას ცდილობს მისთვის საინტერესო და მნიშვნელოვანი ასპექტის გამოკვეთას; • ასახელებს მოსმენილი ტექსტიდან ესთეტიკურად ღირებულ ადგილებს; • აფასებს გმირის საქციელს და განმარტავს თავის დამოკიდებულებას; • უკავშირებს პერსონაჟის მოქმედებას პირად ცხოვრებისეულ გამოცდილებას და იხსენებს მსგავს სიტუაციებს; • მონაწილეობს მხატვრული ნაწარმოების შესახებ გამართულ დისკუსიაში; • მონაწილეობს საბავშვო სპექტაკლის ან ზღაპრის განხილვაში; • გამოხატავს საკუთარ ემოციებს/განცდებს და ცდილობს მათ ახსნას („გამიკვირდა იმიტომ, რომ...“, „აღვშფოთდი იმიტომ, რომ...“).

ქართ.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნაცნობი ლექსიკისა და ენობრივ-სინტაქსური კონსტრუქციების სათანადოდ გამოყენება; მართლმეტყველებისა და სამეტყველო ეტიკეტის საბაზისო ნორმების დაცვა.	მოსწავლე: • განასხვავებს არაფორმალური გარემოს (მაგ., შინაური გარემოს) სასაუბრო სტილსა და ოფიციალური გარემოს (მაგ., სასკოლო საქმიანი სიტუაციის) ენას, ადეკვატურად იყენებს მათ საკომუნიკაციო მიზნისა და სიტუაციის შესაბამისად; • განასხვავებს პირდაპირ და ირიბ ნათქვამს და დანიშნულებისამებრ იყენებს მათ (მაგ. ტექსტის შინაარსის გადმოცემისას); • ყოფითი სიტუაციების აღწერისას სათანადოდ რთავს მეტყველებაში სპეციფიკურ ლექსიკას; • თხრობისას იყენებს ავტორისეულ ლექსიკას; • მასწავლებლის მიერ მითითებული ნიმუშების მიხედვით შემოქმედებითად იყენებს სიტყვათა სემანტიკურ კავშირებს (სინონიმებს, ანტონიმებს...); • სათანადო კონტექსტებში სწორად ჩაანაცვლებს სახელებს (არსებითს, ზედსართავს, რიცხვითს) ნაცვალსახელებით (ეს, ის, ასეთი, ამდენი...) და მარტივი ზმნიზედებით (აქ, იქ, მაშინ, ამიტომ...); • კონტექსტის მიხედვით სწორად იყენებს ზმნის გრამატიკული დროის ფორმებს (მაგ., შარშან დავისვენეთ - გაისად დავისვენებთ და ა. შ.); • მეტყველებისას იცავს ბრუნვისა და პირის ნიშნებთან დაკავშირებულ მართლმეტყველების წესებს (მაგ. ვვარჯიშობ, ვუთხარი, თბილისს, ქათამმა, კარგად ვარ და ა. შ.); • სწორად უთანხმებს ზმნას არსებით სახელებსა და ნაცვალსახელებს პირისა და რიცხვის მიხედვით; • სწორად ათანხმებს მსაზღვრელ-საზღვრულს; • მეტყველებს მკაფიოდ და გარკვევით; • იყენებს ინტონაციას სასვენი ნიშნების ფუნქციით.
ქართ.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ზეპირმეტყველების ნაცნობი სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • საკომუნიკაციო მიზნის შესაბამისად იყენებს ნიმუშებს, საყრდენებს; • ადგენს მარტივი სახის მოკლე ჩანაწერებს დისკუსიების დროს (ჩაინიშნავს მნიშვნელოვან სიტყვას/სიტყვებს სხვათა და/ან საკუთარ მოსაზრებას, კონკრეტულ საკითხს და სხვ.).
დავალებათა / აქტივობათა ნიმუშები: • ილუსტრაციების მიხედვით პერსონაჟთა გახმოვანება შესაბამისი ტემბრით, ინტონაციით, ჟესტებისა და მიმიკის გამოყენებით; • როლური თამაშის ორგანიზება, იმპროვიზაციის გათამაშება; • მინიდისკუსია მხატვრული ნაწარმოების შესახებ; • ინტერაქცია (კითხვა-პასუხი) ნაცნობი ნაწარმოების შესახებ; • საბავშვო სპექტაკლის, ფილმის, მულტფილმის განხილვა; • ინტერვიუს გათამაშება ავტორთან/პერსონაჟთან (შეკითხვების დასმა ნაწარმოების „ავტორის“ და/ან „პერსონაჟის“ მიმართ, რომლის როლსაც ერთ-ერთი მოსწავლე „მოირგებს“, დანარჩენი მოსწავლეები მას უსვამენ შეკითხვებს ტექსტის შესახებ); • ”სიტყვობანა” - სახალისო თამაში ლექსიკური ერთეულებით (მაგ., შეთავაზებული სიტყვის სინონიმების და/ან ანტონიმების რიგრიგობით დასახელება); • ლექსიკური რუკის შევსება; • ნაცნობი მხატვრული ტექსტის შინაარსის გადმოცემა მთხრობელის ჩანაცვლების გზით (მაგ., როგორ მოყვებოდა ნაცარქექიასთან შეხვედრის ამბავს დევი); • შინაარსის გადმოცემა: დეტალური თხრობა, მოკლე შინაარსის თხრობა, გამოკრებილი თხრობა (ტექსტის ცალკეული ეპიზოდის შინაარსის გადმოცემა); • კონკურსი გამომსახველობით კითხვაში • და სხვა.	

მიმართულება: კითხვა	
სტანდარტის შედეგი	IV კლასის შეფასების ინდიკატორები
ქართ.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გაწაფულად კითხვა.	მოსწავლე: • გაბმულად (შეფერხებების გარეშე), სათანადო ტემპითა და შესაბამისი ინტონაციით ხმამაღლა კითხულობს ნაცნობ და უცნობ ტექსტებს/ტექსტების მონაკვეთებს; • ხმამაღლა კითხულობს კლასის წინაშე სასურველ / შერჩეულ ნაწყვეტს ნაცნობი ტექსტიდან და ინტონაციით გამოხატავს ტექსტში ასახულ ემოციებს.
ქართ.დაწყ.(I).7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების წაკითხვა და გაგება-გააზრება; ტექსტში ვერბალური და არავერბალური ფორმით მოწოდებული ინფორმაციის (მაგ., ილუსტრაციისა და ტექსტის) ურთიერთდაკავშირება.	მოსწავლე: • ამოიცნობს ნაწარმოების თემას, დედააზრს (მთავარ იდეას); • საკუთარი სიტყვებით გადმოსცემს ტექსტის მოკლე შინაარსს; • გამოყოფს ტექსტის მთავარ საკითხს, ცალკეული მონაკვეთის არსებით ინფორმაციას; • მოიძიებს კონკრეტულ ინფორმაციას (მაგ., მოვლენათა, მოქმედებათა დროსა და ადგილს); • აკავშირებს ერთმანეთთან ექსპლიციტურად მოცემულ ფაქტებს, მოვლენებს, მოქმედებებს და გამოაქვს სათანადო დასკვნები; • ამოიცნობს ტექსტში გადმოცემულ მოვლენებს, ფაქტებს, მოქმედებებს შორის არსებულ ქრონოლოგიურ და ლოგიკურ (მიზეზშედეგობრივ, ოპოზიციურ, პირობით, დათმობით და სხვა) კავშირებს; • აჯგუფებს ინფორმაციას კონკრეტული ნიშნით (მსგავსება-განსხვავების, მზარდი-კლებადი ხარისხისა და ა.შ. მიხედვით); • ასახელებს მხატვრული ნაწარმოების მოქმედ პირებს, განსაზღვრავს ხედვის კუთხეს (ვისი თვალით არის აღქმული მოვლენები); • განარჩევს ერთმანეთისგან ფაქტსა და სურვილს/ოცნებას; • გამოყოფს მხატვრულ ტექსტში სიუჟეტის განვითარების ეტაპებს (დასაწყისს, ამბის შუა ნაწილს, დასასრულს); • აანალიზებს ცალკეულ რეპლიკას - ვის ეკუთვნის, ვინ არის ადრესატი, რა არის რეპლიკის მიზანი (მაგ., რჩევის მიცემა, ინფორმირება, ახსნა, საყვედურის გამოთქმა, შენიშვნის მიცემა, საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა და სხვა); • განარჩევს ტექსტში ავტორისა და პერსონაჟების სიტყვებს, დიალოგსა და მონოლოგს; • აკვირდება პერსონაჟთა ქცევას, მოქმედებას, თვისებებს და დაკვირვების საფუძველზე გამოაქვს სათანადო დასკვნა მათი აზრების, განზრახვების, განცდების შესახებ; • საუბრობს სათაურისა და ტექსტის აზრობრივ/ შინაარსობრივ ურთიერთკავშირზე; • ამოიცნობს საბავშვო, შემეცნებით (შემეცნებით-გასართობ), მუსიკალურ, სპორტულ და საინფორმაციო გადაცემებს სპეციფიკური ნიშნების (მუსიკალური ქუდის, ლოგოს, დასაწყისისა და ა.შ.) მიხედვით.

ქართ.დაწყ.I.8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მცირე ზომის მხატვრული ტექსტების ინტერპრეტირება ვერბალური და არავერბალური გზით; ვერბალური ინფორმაციის ვიზუალურად გარდაქმნა და/ან პირიქით.	მოსწავლე: • განაცხადებს მოკლედ გადმოცემულ ამბავს; • ასახელებს სათაურის ალტერნატიულ ვარიანტებს; • გადმოსცემს ნაწარმოებში ასახულ ამბავს ერთ-ერთი პერსონაჟის პირით; • თავისი შეხედულებისამებრ ინტერპრეტაციას უკეთებს მხატვრულ ტექსტს (სათაურის, დასასრულის შეცვლა, გაგრძელება, სიუჟეტის ელემენტების ცვლილება და ა.შ.); • საბავშვო სპექტაკლისათვის ამზადებს და წარმოადგენს მასწავლებლის მითითებით ან საკუთარი სურვილით შერჩეულ როლს; • საბავშვო სპექტაკლისათვის შეარჩევს (თვითონ ხატავს ან მოიძიებს) როლის შესაბამის ვიზუალურ მასალას (კოსტუმს, ნიღაბს, სხვ.); • როლის (მოლაპარაკე ცხოველების, უსულო საგნების) განსასახიერებლად ადეკვატურად იყენებს დამხმარე საშუალებებს (ქესტს, მიმიკას, დამახასიათებელ მოძრაობას, გარკვეულ არტიკულაციას; მოხერხებულობის, ტყუილის თუ სხვა თვისებებისა და გრძნობების გამომხატველ მინიშნებებს); • წარმოადგენს მიმიკურ მიზანსცენებს წაკითხული ტექსტის ცალკეული ეპიზოდის / ეპიზოდების საფუძველზე (თანაკლასელთა ჯგუფთან ერთად); • ილუსტრაციებზე, სათაურზე დაყრდნობით გამოთქვამს ვარაუდს ტექსტის შინაარსის შესახებ.
ქართ.დაწყ.(I).9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წაკითხული ტექსტის მიმართ პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა და ახსნა; ტექსტის თემის და/ან მასში განხილული კონკრეტული საკითხების შეფასება.	მოსწავლე: • ავლენს მხატვრული ტექსტების ესთეტიკური და ეთიკური შეფასების სურვილს; • აკავშირებს ტექსტში მოცემულ ინფორმაციას საკუთარ გამოცდილებასთან, გამოკვეთს მათ შორის, არსებულ მსგავსება-განსხვავებას, გამოაქვს სათანადო დასკვნა; • საკუთარი შეხედულების/შეფასების დასასაბუთებლად იყენებს შესაბამის ადგილებს წაკითხული ტექსტიდან ან მაგალითებს პირადი გამოცდილებიდან. • ასახელებს საყვარელ წიგნს, ტექსტს / მხატვრულ ნაწარმოებს, ავტორს, პერსონაჟს და ხსნის თავის არჩევანს; • მიუთითებს, რით დაინტერესდა / რა მოეწონა ტექსტში (ინფორმაცია, ამბავი, პერსონაჟის საქციელი, ბუნების აღწერა, დიალოგები თუ სხვა); • მონაწილეობს წაკითხულის შესახებ გამართულ დისკუსიებში; საკუთარი შეხედულების დასასაბუთებლად იყენებს შესაბამის ადგილებს წაკითხული ტექსტიდან ან მაგალითებს პირადი გამოცდილებიდან.
ქართ.დაწყ.(I).10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების მაორგანიზებელი ელემენტების, სტრუქტურული და კომპოზიციური მახასიათებლების ამოცნობა.	მოსწავლე: • ახასიათებს სხვადასხვა სახის ტექსტს სტრუქტურული მახასიათებლების მიხედვით (მაგ., ღია ბარათს დასაწყისში აქვს მიმართვის ფორმა, მას მოსდევს ძირითადი ტექსტი, ბოლოს კი არის ხელმოწერა; კულინარიული რეცეპტი შედგება სათაურისა და ორი ძირითადი ნაწილისაგან: ინგრედიენტთა ჩამონათვალი და დამზადების წესი; დარგობრივ-შემეცნებით ტექსტს აქვს სათაური, ახლავს ილუსტრაციები წარწერებით და აზოგად დაყოფილი ტექსტი და ა.შ.); • ადეკვატურად იყენებს საბავშვო წიგნში გამოყენებულ პირობით ნიშნებს (ლოგოს, რუბრიკას, სქემას), ილუსტრაციებს, დამხმარე ცხრილებსა და მარტივ დიაგრამებს.

ქართ.დაწყ.(I).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების ლექსიკურ და სემანტიკურ მხარეზე, ენობრივ ფორმებზე დაკვირვება.	მოსწავლე: • მხატვრულ ტექსტებში აკვირდება მწერლის ენას, ლექსიკურ და სემანტიკურ მხარეს (სინონიმებს, ანტონიმებს, ფრაზეოლოგიზმებს და ა.შ.), ზოგიერთ მხატვრულ ხერხს (ეპითეტს, შედარებას); • დამოუკიდებლად პოულობს ტექსტში სიტყვებსა და გამოთქმებს, რომლებსაც ავტორი იყენებს პერსონაჟების, ფაქტებისა და მოვლენების აღსაწერად; • ამოიცნობს და ასახელებს მოქმედების აღმნიშვნელ სიტყვებს, რომელთა საშუალებით აზრაცში / ტექსტის ცალკეულ ეპიზოდში / ტექსტში გადმოცემულია მოვლენათა თანამიმდევრობა (მაგ. ჯერ დახატა, მერე გაუგზავნა მეგობარს; ჯერ წავიდა, შემდეგ იყიდა, ბოლოს კი შეჭამა...); • ამოიცნობს და ასახელებს საგნისა (მაგ., წითელი ფანქარი; კარგი ამინდი, მაღალი სახლი) და მოქმედების (ლამაზად წერს) დამახასიათებელ ნიშნებს; • ამოიცნობს მარტივი აღწერითი ტექსტის ძირითად ენობრივ მახასიათებლებს, მაგ., შედგენილი შემასმენლის აქტიურად გამოყენებას (ეს კალამია, ის რვეულია, ეს კი ჩემი ჩანთაა), აღსაწერი საგნის / ობიექტის აღმნიშვნელი სიტყვის ჩანაცვლებას ნაცვალსახელით ან ზმნიზებით (თბილისი საქართველოს დედაქალაქია; ის დააარსა ვახტანგ გორგასალმა. შარშან თბილისში ვიყავი. იქ ბევრი ლამაზი სახლი ვნახე) და ა.შ.; • ამოიცნობს და ასახელებს ძირითად სინტაქსურ მიმართებებს, მაგ., შეთანხმებას სახელებს შორის ბრუნვაში (მაგ., ორმა მეგობარმა, ლამაზი სახლი); • ამოიცნობს და ასახელებს ქონა-ყოლის აღმნიშვნელ ზმნებს, ამჩნევს მათი წარმოების თავისებურებებს (დედა მყავს, რვეული მაქვს).
ქართ.დაწყ.(I).12. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კითხვის ნაცნობი სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • ამოიცნობს უცნობი სიტყვების / გამოთქმების მნიშვნელობას ნაცნობი ელემენტების (ილუსტრაციების, ნაცნობი ფუძის, კონტექსტისა და სხვ.) დახმარებით; • ტექსტის უკეთ გააზრების მიზნით სვამს კითხვებს წაკითხულთან დაკავშირებით; • ილუსტრაციებზე, სათაურზე დაყრდნობით გამოთქვამს ვარაუდს ტექსტის შინაარსის შესახებ; • აკვირდება ტექსტში მოცემულ ინფორმაციას, უკავშირებს მას წინარე ცოდნას და ამის საფუძველზე გამოაქვს დასკვნა; • დასმულ კითხვებზე პასუხის გაცემის შემდეგ აზუსტებს, რამდენად დარწმუნებულია პასუხის სისწორეში („დარწმუნებული ვარ“, „თითქმის დარწმუნებული ვარ“, „არა ვარ დარწმუნებული“); • უბრუნდება ტექსტის შესაბამის/სათანადო მონაკვეთს იმ საკითხების დასაზუსტებლად, რაშიც არ არის დარწმუნებული; • აცნობიერებს სხვადასხვა ხერხს, რომლებიც ტექსტის გაგებას უწყობს ხელს (ტექსტში გადმოცემული ამბების წარმოსახვაში გაცოცხლება, ტექსტში გადმოცემული ამბის ინსცენირება, ტექსტის ცალკეული მონაკვეთის საკუთარი სიტყვებით გადმოცემა და სხვ.); • ადეკვატურად იყენებს საბავშვო წიგნში გამოყენებულ პირობით ნიშნებს (ლოგოს, რუბრიკას, სქემას), ილუსტრაციებს, დამხმარე ცხრილებსა და მარტივ დიაგრამებს.
დავალებათა / აქტივობათა ნიმუშები: • ელექტრონული პროგრამის გამოყენებით მარტივი ცნების რუკის შედგენა/შეცვლა;	

- ინფორმაციის კონკრეტული ნიშნის (მსგავსება-განსხვავების, მზარდი-კლებადი ხარისხისა და ა.შ.) მიხედვით დაჯგუფება;
- ტექსტში არსებითი ინფორმაციის გამოკვეთა;
- ავტორის მიზნის ამოცნობა;
- პრაგმატული ტექსტის დანიშნულების განსაზღვრა;
- საკლასო ბიბლიოთეკის შექმნა და წიგნების მიმოხილვა;
- პერსონაჟთა დამახასიათებელი ადგილების (სიტყვები, ფრაზები, ეპიზოდები) მოძიება და გრაფიკულ სქემებში ორგანიზება;
- პერსონაჟთა ურთიერთდამოკიდებულებების შესახებ აზრობრივი რუკების შექმნა-გამოყენება;
- სათაურის ალტერნატიული ვარიანტების დასახელება;
- წიგნის/ნაწარმოების პრეზენტაციები (წაკითხული ნაწარმოების შესახებ შთაბეჭდილების გაზიარება თანაკლასელებისათვის, თუ რატომ უნდა წაიკითხოთ ესა თუ ის ნაწარმოები);
- მინიდისკუსია წაკითხული ნაწარმოების შესახებ;
- მხატვრული ნაწარმოების დასასრულის შეცვლა;
- ტექსტის დაყოფა კომპოზიციური და სტრუქტურული მახასიათებლების მიხედვით;
- აზრდებში საყრდენი სიტყვის ან წინადადების მოძიება და აზრდების დასათაურება;
- ნაცნობი და უცნობი ლექსიკის აქტივაცია - მათი გამოყენებით ახალი წინადადებების შექმნა;
- სიტყვების დაჯგუფება კითხვების საშუალებით;
- სინონიმებისა და ანტონიმების დაჯგუფება;
- სიტყვებისაგან / ფრაზებისგან წინადადებების აგება;
- საყვარელი ნაწარმოებისგან (საკუთარი ან ნასწავლი/წაკითხული ლექსები, გამონათქვამები, ციტატები, ანდაზები, გამოცანები, და ა.შ.) პატარა ჟურნალის ან წიგნის შექმნა;
- ტექსტის მარკირება მასწავლებლის მიერ მითითებული ინსტრუქციის მიხედვით;
- ტექსტის შინაარსის გეგმის შედგენა;
- საძიებო ელექტრონული სისტემების გამოყენება
- და სხვა.

მიმართულება: წერა	
სტანდარტის შედეგები	IV კლასის შეფასების ინდიკატორები
ქართ.დაწყ.(I).13. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის მცირე ზომის მარტივი ტექსტების შექმნა ნაცნობ თემატიკაზე.	მოსწავლე: • ადგენს მარტივ პრაგმატულ ტექსტებს (წერილს, შეკითხვებს ინტერვიუსთვის); • ადგენს მარტივ დარგობრივ/ინფორმაციულ ტექსტებს, მიზნის შესაბამისად წარმოადგენს სათანადო ინფორმაციას; • ადგენს მცირე ზომის ტექსტებს ცხოვრებისეული და/ან ლიტერატურული გამოცდილების საფუძველზე, თანამიმდევრულად გადმოსცემს ფაქტებსა და მოვლენებს; • ადგენს აღწერით ტექსტებს, ცდილობს მნიშვნელოვანი დეტალების წარმოჩენას; • გამოხატავს საკუთარ მოსაზრებას/დამოკიდებულებას, ცდილობს მის ახსნას.
ქართ.დაწყ.(I).14. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნაცნობი ლექსიკის, ნასწავლი ენობრივ-სინტაქსური კონსტრუქციებისა და სტრუქტურული ელემენტების ადეკვატურად	მოსწავლე: • იყენებს შესაფერის სპეციალურ ლექსიკას (დარგობრივ ტექსტებში); • მხატვრული ტექსტის შინაარსის გადმოცემისას ცდილობს ავტორისეული ლექსიკის გამოყენებას; • აკვირდება სიტყვათა ლექსიკურ მნიშვნელობას და კონტექსტის გათვალისწინებით შეურჩევს მათ ადგილს; • ავლენს სახელის ფორმაცვალების წესების ცოდნას (მაგ., სწორად არჩევს

გამოყენება; კალიგრაფიისა და მართლწერის საბაზისო ნორმების დაცვა.	სახელის ბრუნვის ფორმებს ზმნის სინტაქსური კონსტრუქციების მიხედვით) და სათანადოდ იყენებს მას; • მართებულად ხმარობს სიტყვებს: თითოეული, ყველა, ზოგი (ზოგიერთი), რამდენიმე და სწორად უთანხმებს რიცხვში ზმნებს; • სათანადოდ იყენებს ნაცნობი გრამატიკული ფორმების მართლწერის წესებს წინადადების/ფრაზის აგებისას; • მართებულად იყენებს სასვენიშნებს (წერტილს, კითხვისა და ძახილის ნიშნებს, ბრჭყალებს, ორწერტილს, ტირეს, მრავალწერტილს); • საჭიროებისამებრ ყოფს ნამუშევარს აბზაცებად შინაარსობრივი თანამიმდევრულობისა და ლოგიკურ შესაბამისობის დაცვით.
ქართ.დაწყ.(I).15. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წერის ნაცნობი სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • წერის დაწყებამდე განსაზღვრავს ტექსტის დანიშნულებას და ადრესატს პრაგმატული ტექსტებისთვის; • იყენებს მოდელს, საყრდენებს, მითითებებს; საჭიროებისამებრ იყენებს მარტივ გრაფიკულ მაორგანიზებლებს; • მოდელზე დაყრდნობით (მითითებების მიხედვით) სათანადოდ აფორმებს მარტივ პრაგმატულ ტექსტებს; • მარტივი სამიზნო სისტემის მეშვეობით წინასწარ მოიძიებს საჭირო ინფორმაციას (ბეჭდური/ელექტრონული რესურსების გამოყენებით); • შეადგენს ტექსტის, წერიტი დავალების მოკლე გეგმას; • უბრუნდება ნაწერს კორექტირებისთვის, ამჩნევს და ასწორებს სხვადასხვა სახის შეცდომებს (ჩამატებს, ამოშლის ან გადასვამს ტექსტში ასოს, სიტყვას, ფრაზას/წინადადებას); • ხმამაღლა კითხულობს საკუთარ ნაწერს, ცვლის ტექსტის ამა თუ იმ მონაკვეთს ესთეტიკური თვალსაზრისით უკეთესი ვარიანტით.
დავალებათა / აქტივობათა ნიმუშები: • ნაცნობი ტექსტის/ეპიზოდის შინაარსის გადმოცემა; • მცირე ზომის მარტივი დარგობრივი ტექსტის შედგენა სხვადასხვა საგანში მიღებული ცოდნის საფუძველზე (მაგ., კლიმატური პირობების, გეოგრაფიული გარემოს აღწერა, მათემატიკური ამოცანის პირობის შედგენა); • ტექსტის მარტივი გეგმის შედგენა; • შეკითხვების შედგენა საყვარელ მწერალთან წარმოსახვითი ინტერვიუსთვის; • საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა პერსონაჟის მიმართ (მოკლე დახასიათების, პერსონაჟის საქციელზე გაკეთებული კომენტარის სახით); • მხატვრული ტექსტის დასასრულის განსხვავებული ვერსიის შექმნა; • კონკრეტული ცხოვრებისული გამოცდილების/განცდილი შთაბეჭდილების ამსახველი მცირე ზომის ტექსტის შედგენა (მაგ., „ერთ თოვლიან დღეს“, „დიდ შესვენებაზე“); • აღწერითი ტექსტის შედგენა (მაგ., „ჩემი ოთახი“, „ხედი ჩემი სახლის ფანჯრიდან“, „ჩემი სკოლის ეზო“) • და სხვა.	

პროგრამის შინაარსი

შედგების მიღწევა შესაძლებელია მოცემული შინაარსის საფუძველზე:

ინფორმაციის გაგება, ანალიზი და შეფასება

ძირითადი თემატიკა:

ლექსიკოლოგიური ასპექტი: ლექსიკური ფონდის შევსება: სპეციალური ლექსიკა და ტერმინოლოგია; სიტყვათა სემანტიკური კავშირების (სინონიმის, ანტონიმის, ლექსიკური ბუდეების...) აქტიურად, შემოქმედებითად გამოყენება; ერთი სემანტიკური ჯგუფის სიტყვების კონტექსტურად შერჩევა;

სიტყვათა ლექსიკური კავშირები (სიტყვაწარმოების საწყისი წესები, ახალ სიტყვათა წარმოქმნა); რთული შედგენილობის სიტყვები; სიტყვის მრავალმნიშვნელობა.

გრამატიკული ასპექტი: სახელის ბრუნვისა და ზმნის პირის ნიშნებთან დაკავშირებული ორთოგრაფიის წესები; სივრცული, დროითი და მიზეზშედეგობრივი მიმართებების გამომხატველი ენობრივ-გრამატიკული საშუალებები; სიტყვათა ძირითადი კლასები (მეტყველების ნაწილები) და მნიშვნელოვანი სინტაქსური მიმართებები სიტყვათა შორის; სიტყვის მორფოლოგიური აგებულება საწყის დონეზე; სიტყვათა ფორმაცვალების კანონზომიერებათა აღმოჩენა (მაგ., ზმნის უღლება, მხოლობითისა და მრავლობითის ფორმების წარმოება), სასვენი ნიშნები (წერტილი, მძიმე, კითხვისა და ძახილის ნიშნები, ბრჭყალები, ორწერტილი, მრავალწერტილი, ტირე).

ენის კომუნიკაციური ასპექტები

ძირითადი თემატიკა: საკომუნიკაციო ამოცანა და მისი გადაჭრის ხერხები; ჯგუფური აქტივობა (როლის შესრულება / მოკლე ზეპირი გამოსვლა); ენის სხვადასხვა ფუნქციური სტილი (სასაუბრო, სალიტერატურო) და მათი გამოყენების სფეროები; პრაგმატული ტექსტები (აბრა, რეკლამა, პლაკატი, რეცეპტი, სამახსოვრო წესები, ინსტრუქცია, სხვადასხვა ხასიათის წერილები), მათი ჩაწერისა და გაფორმების წესები.

მხატვრული ტექსტის გაგება და თვითგამოხატვა

ძირითადი თემატიკა: სხვადასხვა ქვეყნის ხალხთა ცხოვრება, სათავგადასავლო ნაწარმოებები, დიდაქტიკური თხზულებები, ფანტასტიკა, იუმორისტული და სატირული ნაწარმოებები; ყოფითი, პატრიოტული და ჰეროიკული თემები.

საკითხავი მასალა: ქართული ხალხური ზეპირსიტყვიერება; ნიმუშები მსოფლიოს ხალხთა ფოლკლორიდან: ზღაპრები, თქმულებები, ლეგენდები, მითები (ქართული, ბერძნული, რომაული და სხვ.); ადაპტირებული ნაწარმოებები, ლიტერატურული ზღაპრები (ქართველი და უცხოელი მწერლების), ლექსები და პროზაული თხზულებები; მარტივი საინფორმაციო / შემეცნებითი ტექსტები; სხვადასხვა სახის არამხატვრული ტექსტები.

V კლასი

საფეხურებრივი სტანდარტის შედეგები და მათი შეფასების ინდიკატორები

მიმართულება: ზეპირმეტყველება	
სტანდარტის შედეგი	V კლასის შეფასების ინდიკატორები
ქართ.დაწყ.(II).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სამეტყველო ქცევის წარმართვა საკომუნიკაციო მიზნისა და კონტექსტის შესაბამისად.	მოსწავლე: • ჯგუფთან ერთად ამზადებს ზეპირ გამოსვლას: დამოუკიდებლად ამუშავებს თემის ერთ-ერთ ნაწილს, მოპოვებულ მასალას და შემუშავებულ თვალსაზრისს აცნობს და უთანხმებს ჯგუფის წევრებს; • გამოდის წყვილის, ჯგუფისა თუ კლასის მომხსენებლის როლში; ითვალისწინებს და გამოხატავს თანაგუნდელების საერთო აზრს; • ინაწილებს პასუხისმგებლობას ჯგუფის სახელით გამოთქმულ მოსაზრებაზე; • ზეპირი გამოსვლის/პრეზენტაციის დროს ნათლად წარმოადგენს თემას/საკითხს სათანადო ინფორმაციის მოწოდებითა და ლოგიკური თანამიმდევრულობის დაცვით; • საუბრობს სათანადო ტემპით, მკაფიოდ და გარკვევით; საჭიროებისამებრ იყენებს მეტყველების არავერბალურ საშუალებებს.

ქართ.დაწყ.(II).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების მოსმენა და გაგება-გააზრება; ტექსტებზე მსჯელობა და დასკვნის გამოტანა.	მოსწავლე: • ისმენს სხვადასხვა ხასიათის საინფორმაციო ტექსტებს და ერთმანეთისაგან განარჩევს ფაქტებსა და დამოკიდებულებებს (შეფასებებს); • წარმოაჩენს ნაწარმოების პერსონაჟს სხვადასხვა კუთხით (მიუთითებს მის როგორც დადებით, ისე უარყოფით თვისებებზე); • ყურადღებას ამახვილებს დეტალებზე (მაგ., პერსონაჟის დახასიათებისას); • გამოაქვს დასკვნა ტექსტში მოცემული ინფორმაციის საფუძველზე; • ისმენს ერთსა და იმავე თემაზე შექმნილ ლიტერატურულ ტექსტებს და პოულობს მსგავსება-განსხვავებას მათ შორის; • მონაწილეობს ლიტერატურული ნაწარმოების შესახებ გამართულ დისკუსიაში, მსჯელობს ნაწარმოებში ასახული პრობლემის/კონფლიქტის შესახებ.
ქართ.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ნაცნობი ტექსტების ინტერპრეტირება და შეფასება; მათ მიმართ პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა და ახსნა; მხატვრული ნაწარმოების ესთეტიკური შეფასება (საწყის დონეზე).	მოსწავლე: • გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებას საინფორმაციო ტექსტებში გადმოცემული ფაქტების მიმართ (დადებითად/უარყოფითად ვაფასებ; აღმაფრთოვანა/აღმაშფოთა და სხვ.); • ისმენს მხატვრულ ნაწარმოებს (ლექსს, ნოველას, მოთხრობას) და გამოხატავს საკუთარ ემოციებსა და შთაბეჭდილებებს; • ასახელებს მისთვის ესთეტიკურად მიმზიდველ ადგილებს მხატვრული ტექსტიდან; • საუბრობს პოეტურ ნაწარმოებში გამოხატულ განწყობაზე; • მონაწილეობს ლიტერატურული ნაწარმოების შესახებ გამართულ დისკუსიაში, გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებას ამა თუ იმ პერსონაჟის მიმართ; • ასახელებს სხვადასხვა თვალსაზრისით მისთვის საინტერესო ადგილებს ტექსტიდან.
ქართ.დაწყ.(II).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო ლექსიკის, ნასწავლი ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების ამოცნობა და ადეკვატურად გამოყენება.	მოსწავლე • მართებულად შეარჩევს ბრუნვის ფორმებს კონტექსტური მნიშვნელობების გამოსახატავად; • ამოიცნობს და შესაბამის კონტექსტებში მართებულად იყენებს ზმნის დრო-კილოთა სათანადო ფორმებს (მაგ., გააკეთა - აკეთებდა - გაუკეთებია და სხვ.); • სწორად იყენებს არაწესიერი წარმოების (ქონა-ყოლისა და გრძნობა-აღქმის) ზმნათა ფორმებს; • კითხვის დასმის, თხოვნის, ბრძანების, გრძნობების გადმოცემის დროს იცავს სიტყვათა რიგს და მოდალობებისთვის დამახასიათებელ ინტონაციურ თავისებურებებს; • საუბრის თემის, ადრესატისა და მიზნის შესაბამისად ირჩევს შესაბამის, მაგ., სასაუბრო (ეტიკეტური დიალოგების) და მხატვრულ (განცდებსა და შთაბეჭდილებებზე საუბრის) სტილს.

ქართ.დაწყ.(II).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ზეპირმეტყველების ნაცნობი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • სვამს ადეკვატურ კითხვებს მოსმენილი ტექსტის უკეთ გასააზრებლად / ამა თუ იმ საკითხის დასაზუსტებლად (დისკუსიის დროს); • მოსმენისას ჩაინიშნავს საყრდენ სიტყვებს, საყრდენ ფრაზებს; • ყურადღებით ისმენს ჯგუფის თითოეული წევრის აზრს, ალაგებს გამოთქმულ მოსაზრებებს გარკვეული პრინციპით (ვის აქვს განსხვავებული მოსაზრება, რამდენი თვალსაზრისი გამოითქვა ჯგუფში...); • ადგენს მარტივ გეგმას ამ მოსაზრებათა წარმოსადგენად; • ქმნის ან მოიძიებს ვიზუალურ და/ან აუდიომასალას ზეპირი გამოსვლის/პრეზენტაციისა თუ სადისკუსიო თემის შესახებ; • ამყარებს მხედველობით კონტაქტს თანამოსაუბრესთან, აუდიტორიასთან.
დავალებათა / აქტივობათა ნიმუშები: • მოსმენილის შეფასება სხვადასხვა პოზიციიდან; • თანატოლებთან ერთად წაკითხული ან მოსმენილი ინფორმაციის მოკლედ, რეზიუმეს სახით გადმოცემა და ძირითადი საკითხების შესახებ როგორც ინდივიდუალურად, ასევე წყვილებში მუშაობა; • მოსმენილი ამბის დროის შეცვლა, მოქმედების გადატანა წარსულში/აწმყოში/მომავალში; • დადებითი და უარყოფითი ემოციის ზეპირად გადმოცემა; • პერსონაჟის ხასიათის, მისთვის დამახასიათებელი თვისებების შესახებ საუბარი კონკრეტული ეპიზოდის მიხედვით; • მსჯელობა მოსმენილი ან წაკითხული ტექსტის პერსონაჟზე დახასიათების სქემების გამოყენებით; • ამა თუ იმ თემის შესახებ იდეებისა და თვალსაზრისების ჩამოყალიბება და ზეპირად გადმოცემა; • საკუთარი თვალსაზრისის არგუმენტირება და შეჯერება მეწყვილესთან/ჯგუფის წევრებთან; • ლიტერატურული დისკუსიების ორგანიზება ნაწარმოების განხილვის მიზნით; • მოკლე ზეპირი გამოსვლა ნაცნობ თემაზე/საკითხზე; • გონებრივი იერიშის ჩატარება სხვადასხვა თემაზე/საკითხზე; • მოსმენილ მხატვრულ ტექსტში ასახული განწყობის იდენტიფიცირება, ტექსტის მიმართ პირადი დამოკიდებულების, მიღებული შთაბეჭდილების გადმოცემა (მაგ., ე.წ. ემოციური კომენტარების მეშვეობით) • და სხვა.	

მიმართულება: კითხვა	
სტანდარტის შედეგი	V კლასის შეფასების ინდიკატორები
ქართ.დაწყ.(II).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების წაკითხვა, გაგება და გაანალიზება არსებითი მნიშვნელობის მქონე საკითხების/დეტალების გათვალისწინებით.	მოსწავლე: • გაწაფულად კითხულობს ნაცნობ და უცნობ ტექსტებს / ტექსტების მონაკვეთებს; • გამოყოფს და ასახელებს ტექსტის მთავარ საკითხებს; • გამოკვეთს არსებით ინფორმაციას ტექსტის ცალკეული მონაკვეთიდან; • ასახელებს ნაწარმოების თემას/ქვეთემას; • ამოკრებს კონკრეტულ ინფორმაციას (სად, როდის, რამდენი, რამდენჯერ, როგორი, რითი და სხვ.); • განარჩევს მთავარ და მეორეხარისხოვან პერსონაჟებს; • ახასიათებს პერსონაჟებს როგორც ექსპლიციტურად მოცემულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით, ისე შინაარსის გააზრების საფუძველზე; • განსაზღვრავს ტექსტის ერთ მონაკვეთში ან მის სხვადასხვა ნაწილში ასახულ მოვლენებს / ფაქტებს შორის არსებულ ლოგიკურ კავშირებს (მიზეზშედეგობრივს, შეპირისპირებითს, პირობითსა და სხვ.);

	• განარჩევს ერთმანეთისგან ფაქტსა და თვალსაზრისს; • აკვირდება ტექსტზე დართულ ილუსტრაციებს და მსჯელობს, რამდენად ასახავს ილუსტრაცია ტექსტის განწყობას, რას გვეუბნება იგი ტექსტში აღწერილი ადგილის, დროის, ადამიანის, პერსონაჟთა ხასიათების, მათი ურთიერთდამოკიდებულებისა და ემოციების შესახებ; აფასებს, რამდენად ეხმარება მას ილუსტრაცია ტექსტის გაგებაში და/ან იძლევა თუ არა იგი დამატებით მასალას ტექსტის შესახებ; • აკვირდება მწერლის ენას, ამოიცნობს ზოგიერთ მხატვრულ ხერხს (ეპითეტს, შედარებას, ჰიპერბოლას, გაპიროვნებას), სალექსო რითმას; • ამოიცნობს და განმარტავს ლიტერატურულ და ხალხურ ზღაპარს შორის მსგავსება-განსხვავებას; • ამოიცნობს სხვადასხვა კულტურული და სოციალური გარემოს დამახასიათებელ სპეციფიკურ ნიშნებს (ყოფით რეალიებს, ტრადიციებს, ქცევის ნორმებს, სხვ.).
ქართ.დაწყ.(II).7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წაკითხული ტექსტების ინტერპრეტირება, დასაბუთებული დასკვნის გამოტანა და შეფასება; ტექსტების მიმართ პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა და ახსნა; კითხვით გამოწვეული განწყობილებისა და შთაბეჭდილების გადმოცემა.	მოსწავლე: • განმარტავს პერსონაჟთა ქცევის მოტივს და აფასებს მათს საქციელს; • გამოაქვს დასკვნა პერსონაჟებს შორის არსებული ურთიერთობის შესახებ, ცდილობს ნათქვამის დასაბუთებას ტექსტის მონაცემებზე დაყრდნობით; • ტექსტის მთლიანი გააზრების საფუძველზე გამოაქვს დასკვნა; • ავლენს პარალელს თემატურად მსგავს ნაწარმოებებთან; • მსჯელობს მისთვის საინტერესო საკითხების შესახებ და გამოხატავს საკუთარ პოზიციას; • აფასებს ნაწარმოებში განვითარებულ მოვლენებს სხვადასხვა პერსონაჟის პოზიციიდან; • ქმნის წაკითხული ან მოსმენილი ტექსტის ილუსტრაციას/ილუსტრაციებს (შესაძლებელია კომპიუტერული გრაფიკული რედაქტორის გამოყენებით); ხსნის, რა კავშირშია მის მიერ შექმნილი ილუსტრაცია/ილუსტრაციები ტექსტთან ან ტექსტის ცალკეულ ეპიზოდთან; • მხატვრული ტექსტის წაკითხვით გამოწვეული ემოციების გადმოსაცემად შეარჩევს ნაცნობ მუსიკალურ ნაწარმოებს/ნაწარმოების ფრაგმენტს; • ამოიცნობს და ხსნის მარტივ მხატვრულ სიმბოლოებს.
ქართ.დაწყ.I(II).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების ლექსიკური და სემანტიკური მახასიათებლების, სტრუქტურულ-კომპოზიციური ელემენტებისა და ენობრივ-გამომსახველობითი ფორმების ამოცნობა.	მოსწავლე: • ერთი ტექსტის ფარგლებში გამოყოფს ტექსტის ფუნქციურ ტიპებს (თხრობას, აღწერას) და მიუთითებს შესაბამის ნიშნებზე; • აკვირდება და აფასებს თანატოლის მიერ შექმნილ პრაგმატულ ტექსტს, მის სტრუქტურასა და ვიზუალურ მხარეს (მაგ., ილუსტრაციისა და ტექსტის ურთიერთმიმართების, შრიფტის სახესხვაობის, რუბრიკების, ტექსტის აბზაცებად/სვეტებად დაყოფის, ნაწილების დასათაურების თვალსაზრისით); • კითხვების მეშვეობით ამოიცნობს ზოგ გრამატიკულ-სემანტიკურ კატეგორიას („ვინ“ და „რა“ ჯგუფის სახელებს, ზმნის დროებს...); • ამოიცნობს ტექსტში ძირითად მოდალობებს; • აცნობიერებს ბრუნვის ფორმათა ფუნქციონირების მრავალფეროვნებას და სათანადო სიტყვაფორმებს არჩევს კონტექსტური მნიშვნელობების გამოსახატავად; • განარჩევს ზმნის დრო-კილოთა ნაირსახეობებს და შესაბამის კონტექსტებში იყენებს ამ პარამეტრების მიხედვით შერჩეულ

	სათანადო ფორმებს.
ქართ.დაწყ.(II).9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კითხვის ნაცნობი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • შეარჩევს მცირე ზომის ტექსტს/ტექსტის ეპიზოდს ხმამაღლა წასაკითხად, წინასწარ გადაიკითხავს მას, გადის რეპეტიციას (მეწყვილესთან, მასწავლებელთან, მშობელთან, სხვ.); • ხმამაღლა კითხვისას შინაარსის შესაბამისად ცვლის სხეულის ენას (მიმიკას, ჟესტიკულაციას); • ინფორმაციის უკეთ გააზრების მიზნით ტექსტს ყოფს მონაკვეთებად და ასათაურებს მათ; • სხვადასხვა საშუალებით (კონტექსტის გათვალისწინებით, კითხვის დასმით, ლექსიკონით) ამოიცნობს უცნობი სიტყვებისა და გამოთქმების მნიშვნელობას; • სხვადასხვა საყრდენის (სათაურის, აზრების დასაწყისის, საკვანძო სიტყვების, ერთ-ერთი აზრის, გამოყოფილი სიტყვების) მოშველიებით გამოთქვამს ვარაუდს ტექსტის/ტექსტის მონაკვეთის შინაარსის შესახებ; • კონკრეტული ინფორმაციის მოსაძიებლად თვალს გადაავლებს ტექსტის სტრუქტურას, სიტყვიერ და არასიტყვიერ მაორგანიზებელ ელემენტებს და მათზე დაყრდნობით ამოკრებს საჭირო მასალას/მონაცემებს; • იყენებს სხვადასხვა ხერხს, რომლებიც ხელს უწყობს ტექსტის გაგებას (მაგ., წარმოსახვაში აცოცხლებს ტექსტში გადმოცემულ ამბებს, ახდენს ტექსტში გადმოცემული ამბის ინსცენირებას, საკუთარი სიტყვებით გადმოსცემს ტექსტის ცალკეული მონაკვეთის შინაარსს, აკვირდება დასმულ კითხვას იმის დასადგენად, თუ რა ტიპის ოპერაციას მოითხოვს იგი და სხვ.); • იყენებს სხვადასხვა სახის ბეჭდურ და ციფრულ რესურსებს (ბეჭდურ და/ან ონლაინ ლექსიკონს, საბავშვო ენციკლოპედიას, სხვ.) კონკრეტული ინფორმაციის მოსაპოვებლად, უცნობი სიტყვის მნიშვნელობის დასაზუსტებლად, გაუგებარი ან ბუნდოვანი ადგილების გასააზრებლად; • დამოუკიდებლად, საკუთარი ინტერესების შესაბამისად, ირჩევს საკითხავ ლიტერატურას.
დავალებათა / აქტივობათა ნიმუშები: • გამომსახველობითი კითხვის სესიის/კონკურსის ორგანიზება (შესაძლებელია ცალკეული ნომინაციების დაწესებაც - მაგ., ყველაზე სწრაფი მკითხველი, ყველაზე ზუსტი (უშეცდომოდ) მკითხველი და სხვ.); • ტექსტის დაყოფა შინაარსობრივ მონაკვეთებად; • საგანთა თუ მოვლენათა კლასიფიცირება გრაფიკული სქემების გამოყენებით; • დაკვირვება კონკრეტული სახის პრაგმატული ტექსტის ენობრივ და სტილურ ფორმებზე (მაგ., მოძრაობის წესების ჩამონათვალზე დაკვირვების გზით იმის აღმოჩენა, რომ ტექსტში უმეტესწილად გამოიყენება წართქმითი ან უკუთქმითი ბრძანებითი კილოს ფორმები: „შეჩერდი“, „ნუ გადახვალ“, სხვ., ხოლო ზმნებს აქვთ იმპერატიული შინაარსი: „უნდა“, „საჭიროა“, „დაუშვებელია“, „აუცილებელია“ და ა. შ.); • დაკვირვება ტექსტის ფუნქციურ ტიპებზე - თხრობასა და აღწერაზე - მათი სპეციფიკური ენობრივი მახასიათებლების ამოცნობა (მაგ., იმის დადგენა, რომ აღწერით ტექსტებში ზმნები გვხვდება მცირე რაოდენობით, უმეტესწილად გამოიყენება ზედსართავები და ნაზმნარი ზედსართავები, ანუ მიმღებები; თხრობით ტექსტებში კი, პირიქით, ზმნები გამოიყენება ჭარბად, მოქმედების თანამიმდევრულობის გადმოსაცემად გამოყენებულია მარკერები და ა.შ.); • ფაქტებს შორის ურთიერთკავშირის ამსახველი სქემების შედგენა; • მსგავს თემაზე შექმნილი ნაწარმოებების გამაერთიანებელი და განმასხვავებელი ნიშნების დადგენა გრაფიკული სქემების საშუალებით; • ნაწარმოების შინაარსის გადმოცემა მეორეხარისხოვანი პერსონაჟების / უსულო საგნების პირით;	

- ნაწარმოების წაკითხვით აღძრული ემოციების გადმოსაცემად ფერების, მუსიკის, სხვადასხვა ხმოვანი ეფექტების შერჩევა;
- წინადადებაში გამოტოვებულ ადგილას ამა თუ იმ მეტყველების ნაწილის შესაბამისი ფორმით ჩასმა;
- ვარაუდების სქემის შევსება კითხვის დაწყებამდე;
- ილუსტრაციის მიხედვით ნაწარმოების განწყობის/შინაარსის ამოცნობა;
- ლექსიკონის (როგორც ბეჭდური, ისე ელექტრონული) ინდექსის გამოყენება;
- არასწორი თანამიმდევრობით (აზრობრივი შესაბამისობის დარღვევით) მოწოდებული აზრების თანამიმდევრობის აღდგენა მცირე ზომის ტექსტში;
- საკითხავი დავალებების შესრულების შემდეგ ინტერაქცია გამოყენებული სტრატეგიების შესახებ (ვინ რა მიდგომა/ხერხი გამოიყენა); მოსაზრებების გამოთქმა იმის შესახებ, თუ რომელი მიდგომა იყო ან იქნებოდა უფრო მისადაგებული/ეფექტური და რატომ)
- და სხვა.

მიმართულება: წერა	
სტანდარტის შედეგები	V კლასის შეფასების ინდიკატორები
ქართ.დაწყ.(II).10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნაცნობ თემატიკაზე სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის მცირე ზომის ტექსტების შექმნა.	მოსწავლე: • წერს ჩანახატებს, მცირე ზომის მხატვრულ ტექსტებს; • თანამიმდევრულად გადმოსცემს სათანადო ინფორმაციას, კონკრეტულ ცხოვრებისეულ გამოცდილებას, განცდილ შთაბეჭდილებას, ფაქტებსა და მოვლენებს; • გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებას ამა თუ იმ საკითხის/თემის მიმართ; • გამოხატავს და ასაბუთებს თვალსაზრისს; • წერისას აქცენტს აკეთებს მთავარ და არსებით მომენტებზე.
ქართ.დაწყ.(II).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნაცნობი ლექსიკის, ნასწავლი ენობრივ-სინტაქსური კონსტრუქციებისა და სტრუქტურული ელემენტების მიზნობრივად შერჩევა და სათანადოდ გამოყენება; ქართული სალიტერატურო ენის ძირითადი ნორმების დაცვა.	მოსწავლე: • მიზნისა და აუდიტორიის შესაბამისად შეარჩევს და იყენებს სათანადო ლექსიკურ ერთეულებს, ენობრივ-გრამატიკულ საშუალებებს; • თანამიმდევრულობისა და ლოგიკური შესაბამისობის დაცვით ყოფს ტექსტს აზრებად; • მარტივი მხატვრული ტექსტების შედგენისას ცდილობს ნაცნობი მხატვრული ხერხების გამოყენებას; • მსგავსი მნიშვნელობის სიტყვებიდან კონტექსტის მიხედვით შეარჩევს სათანადო ლექსიკურ ერთეულს; • აქტიურად იყენებს მეტყველების ნაწილთა ძირითად ფორმოებრივ თავისებურებებს (სახელთა ბრუნებას, სიტყვაწარმოებას, სხვადასხვა დრო-კილოთა ზმნური სიტყვაფორმებს...); • ზმნის ფორმაცვალებისას მართებულად შეუწყობს სახელებს ბრუნვასა და რიცხვში; • მართებულად იყენებს შეფასების / დამოკიდებულების გამომხატველ ენობრივ ფორმულებს (მაგ. „არ გეთანხმები“, „მეც ასე მგონია“, „მეეჭვება“, „არ მჯერა“, „შესაძლოა ასეც იყოს, მაგრამ...“ და ა.შ.).
ქართ.დაწყ.(II).12. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წერის ნაცნობი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • წერის დაწყებამდე წინასწარ ირჩევს თემას, სასურველ ჟანრს; • განსაზღვრავს წერითი ნამუშევრის მიზანსა და აუდიტორიას; • დამატებითი ინფორმაციის მოსაძიებლად იყენებს ბეჭდურ/ელექტრონულ რესურსებს; • იყენებს მოდელს, საყრდენებს, მითითებებს, ტექსტის გეგმას; საჭიროებისამებრ იყენებს გრაფიკულ მათერიალებს;

	• ნაწერის სრულყოფის მიზნით ხელახლა გადაიკითხავს ნამუშევარს, ასწორებს სტილისტურ ხარვეზებს და გრამატიკულ შეცდომებს (მაგ.: სუბიექტ-ობიექტისა და ზმნის სინტაქსური ურთიერთობის წესების დარღვევისას), ითვალისწინებს ზმნის პირის ფორმათა აგების კანონზომიერებებს; • ხმამაღლა კითხულობს და საჭიროების შემთხვევაში ხვეწს ნამუშევარს ესთეტიკური და/ან სტილისტური თვალსაზრისით, ანაცვლებს უკეთესი ვარიანტით.
დავალებათა / აქტივობათა ნიმუშები: • ტექსტიდან საკვანძო სიტყვების/ფრაზების ამოწერა; • ტექსტის მოკლე შინაარსის დაწერა (წინასწარ შედგენილ გეგმაზე დაყრდნობით); • ერთსა და იმავე კონკრეტულ თემასთან/საკითხთან დაკავშირებული პრაგმატული ტექსტის (წერილის, კულინარიული რეცეპტის, რჩევა-დარიგების) შედგენა ორი განსხვავებული ვერსიის სახით სხვადასხვა ასაკისა და სოციალური მდგომარეობის პირებისთვის (მაგ., თანაკლასელისა და მასწავლებლისთვის); • ჩანახატის შექმნა კონკრეტულ თემაზე (საკლასო გაზეთისა და ჟურნალისათვის); • განცდილი შთაბეჭდილების, კონკრეტული ცხოვრებისეული გამოცდილების გადმოცემა (მაგ., „ჩვენი ექსკურსია მცხეთაში“); • ნაცნობ/საინტერესო თემაზე მცირე ზომის მარტივი მხატვრული ტექსტის (ზღაპრის, მცირე მოთხრობის) შედგენა და დასათაურება (მაგ., „ჯიუტი ბიჭის ზღაპარი“) • და სხვა.	

პროგრამის შინაარსი

შედეგების მიღწევა შესაძლებელია მოცემული შინაარსის საფუძველზე:

ინფორმაციის გაგება, ანალიზი და შეფასება

ძირითადი თემატიკა:

ლექსიკოლოგიური ასპექტი: ლექსიკური მარაგის გაფართოება; ფრაზეოლოგიზმებისა და ხატოვან სიტყვა-თქმათა აქტიურად გამოყენება; სიტყვათა ლექსიკური კავშირების ეფექტურად გამოყენება, ახალი სიტყვების წარმოება; სიტყვათა გადატანითი მნიშვნელობა და მისი ფუნქცია სათქმელის ხატოვნად გადმოცემის პროცესში.

გრამატიკული ასპექტი: ძირითადი მოდალობების ამოცნობა ტექსტში; სიტყვების შედარება მორფოლოგიური აგებულების თვალსაზრისით (სახელის ბრუნვის ფორმების, სახელური სიტყვაწარმოების ძირითადი წესების მიხედვით); ზმნის საერთო ფუძის გამოყოფა ზმნური სიტყვაფორმების შედარება-შეპირისპირების საფუძველზე); მნიშვნელოვანი სინტაქსური მიმართებების ამოცნობა სიტყვათა შორის (ზმნასა და სახელს შორის შეთანხმება პირსა და რიცხვში, რიცხვითი და/ან ზედსართავი სახელისა და არსებითი სახელის ბრუნება...).

ენის კომუნიკაციური ასპექტები

ძირითადი თემატიკა: ინდივიდუალური და ჯგუფური საკომუნიკაციო ამოცანების დაგეგმვა, მომზადება და გადაჭრა; გუნდური განაწილების პრინციპით საკითხის მომზადება და ერთობლივი მოხსენების წარმოდგენა; სადისკუსიო სტრატეგიები და ხერხები (მსჯელობის მიზანი, არგუმენტი და დასკვნა); სადისკუსიო ეტიკეტი და სტრატეგიები (ნათლად, გასაგებად ჩამოყალიბებული პოზიცია, არგუმენტები); არგუმენტის სახეები (ფაქტობრივი, ანალოგიაზე დამყარებული). მასალის მოპოვება, დამუშავება და კითხვის სტრატეგიები (სხვადასხვა სახის ლექსიკონებითა და ენციკლოპედიებით

სარგებლობა). ენის განსხვავებული ფუნქციური სტილი (სასაუბრო, სასწავლო-სამეცნიერო, მხატვრულ-ლიტერატურული); ტექსტის ტიპები: პრესაში გამოქვეყნებული სხვადასხვა ხასიათის სტატიები (ისტორიულ-ეთნოგრაფიული, შემეცნებითი, იუმორისტული); მიზნობრივი ტექსტების აგების პრინციპები (დაკვირვება ენობრივ-სტილურ საშუალებებსა და ლექსიკაზე), ეპისტოლარული ჟანრი (თხრობა, მსჯელობა, აღწერა კონკრეტული ადრესატისთვის).

მხატვრული ტექსტის გაგება და თვითგამოხატვა

ძირითადი თემატიკა: მოთხრობები ბავშვთა ოცნებებსა და ფანტაზიებზე, მათს ცხოვრებაზე, ზნეობრივ პრობლემებზე, ადამიანურ ურთიერთობებზე, ადამიანისა და ბუნების ურთიერთობაზე; პატრიოტული და სამოქალაქო ჟღერადობის, ისტორიულ თემატიკაზე შექმნილი ნაწარმოებები.

საკითხავი მასალა: ფოლკლორული ჟანრები: ზღაპარი, ბალადა, ლექსები, თქმულებები, ლეგენდები (ქართული და უცხოური); იგავ-არაკები, დიდაქტიკური ხასიათის თხზულებები, ბიბლიური მოთხრობები, სახარებისეული იგავები; სხვადასხვა ეპოქის ქართველ და უცხოელ კლასიკოსთა ნაწარმოებები (ადაპტირებული და შემოკლებული ტექსტები), ქართული ლირიკის ნიმუშები; თანამედროვე ქართული პროზის ნიმუშები.

VI კლასი

საფეხურებრივი სტანდარტის შედეგები და მათი შეფასების ინდიკატორები

მიმართულება: ზეპირმეტყველება	
სტანდარტის შედეგები	VI კლასის შეფასების ინდიკატორები
ქართ.დაწყ.(II).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სამეტყველო ქცევის წარმართვა საკომუნიკაციო მიზნისა და კონტექსტის შესაბამისად.	მოსწავლე: • ისმენს და ადეკვატურად აღიქვამს სხვადასხვა სახის და განსხვავებული ფორმით მოწოდებულ ზეპირ ინფორმაციას; • თანატოლებთან ერთად მსჯელობს და კამათობს მოსმენილი/წაკითხული ინფორმაციის შესახებ; • ინდივიდუალურად ან თანამოაზრეებთან ერთად მონაწილეობს დისკუსიაში; • ჯგუფთან წარმოადგენს და სათანადო არგუმენტებით იცავს საერთო პოზიციას; • წინასწარ შედგენილი მოკლე გეგმის მიხედვით მოამზადებს და წარმოადგენს ზეპირ მოხსენებას/პრეზენტაციას სხვადასხვა ნაცნობ თემაზე, მოჰყავს სათანადო ინფორმაცია ლოგიკური თანამიმდევრულობის დაცვით, გამოკვეთს არსებით საკითხს/საკითხებს; • საუბრობს ნათლად და გარკვევით, გააზრებულად იყენებს შესაბამის არავერბალურ საშუალებებს; • მეტყველების პროცესში თავისუფლად გადმოსცემს სხვის ნათქვამს; • ამოიცნობს მოცემულ კულტურულ გარემოში მოქმედ წესებს, ეტიკეტურ ნორმებს, ცდილობს მათ გათვალისწინებას კომუნიკაციის დამყარებისას.

ქართ.დაწყ.(II).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების მოსმენა და გაგება-გააზრება; ტექსტებზე მსჯელობა და დასკვნის გამოტანა.	მოსწავლე • მსჯელობს ნაწარმოებში განვითარებულ მოვლენებზე სხვადასხვა პერსონაჟის პოზიციიდან; • მსჯელობს ტექსტში გამოკვეთილ ცალკეულ მოვლენებსა და ფაქტებს შორის მიზეზშედეგობრივ კავშირზე; • უკავშირებს ერთმანეთს ტექსტის ცალკეულ მონაკვეთებს, ამოიცნობს ლოგიკურ კავშირებს მათ შორის; • ყურადღებას ამახვილებს კონკრეტულ დეტალებზე, გაიაზრებს მათ ნაწარმოების საერთო კონტექსტში; • აკავშირებს ტექსტის ინფორმაციას პირად და/ან ლიტერატურულ გამოცდილებასთან, გამოაქვს სათანადო დასკვნა.
ქართ.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ნაცნობი ტექსტების ინტერპრეტირება და შეფასება; მათ მიმართ პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა და ახსნა; მხატვრული ნაწარმოების ესთეტიკური შეფასება (საწყის დონეზე).	მოსწავლე: • გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებას ამა თუ იმ ფაქტისადმი; • მხატვრულ ტექსტში მოცემული ამბის გააზრება/შეფასება; • ტექსტში მოთხრობილი ამბის გადმოცემა სხვადასხვა პერსონაჟის პოზიციიდან; • ასახელებს მისთვის აზრობრივი და მხატვრული თვალსაზრისით მნიშვნელოვან ეპიზოდებს, გამონათქვამებს და ახდენს მათს ინტერპრეტირებას; • აფასებს პერსონაჟების ქმედებას კონფლიქტურ, წინააღმდეგობრივი ხასიათის მქონე ეპიზოდებში; • ირჩევს ტექსტში ასახული კონკრეტული პრობლემის გადაჭრისათვის შეთავაზებულ ალტერნატიულ ვარიანტებს შორის მისი თვალსაზრისით საუკეთესოს; • სთავაზობს აუდიტორიას ნაწარმოებში გამოკვეთილი კონკრეტული პრობლემის გადაჭრის საკუთარ ვერსიას.
ქართ.დაწყ.(II).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო ლექსიკის, ნასწავლი ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების ამოცნობა და ადეკვატურად გამოყენება.	მოსწავლე • სამეტყველო ვითარებაში მოიძიებს და იყენებს აზრის გამოთქმისთვის აუცილებელ ლექსიკურ და გრამატიკულ საშუალებებს; • ერკვევა ზმნის ძირითადი კატეგორიების (პირის, რიცხვის, პირიანობის, დროის, კილოს) არსში და საჭიროებისამებრ იყენებს მათ: სწორად უთანხმებს სახელთა ბრუნვის ფორმებს ზმნას დროისა და პირის გათვალისწინებით (მაგ., აშენებს ის მას, ააშენა მან ის, აუშენებია მას ის...); • განარჩევს სიტყვის შინაარსობრივ მრავალფეროვნებას და სათანადოდ იყენებს მას მეტყველების დროს; • ამოიცნობს ადრეული პერიოდის ქართული სალიტერატურო ენის ძირითად ენობრივ თავისებურებებს (სახელთა ბრუნვისას, მრავლობითის ფორმების წარმოებისას); • ამოიცნობს სხვადასხვა ჟანრისა და სტილისათვის დამახასიათებელ ენობრივ ფორმებს.
ქართ.დაწყ.(II).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ზეპირმეტყველების ნაცნობი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • მონაწილეობს დისკუსიის, დებატების წესების შემუშავებაში, მოსამზადებელი სამუშაოს განაწილებაში, საერთო ჯგუფური დავალების შესრულებაში; • სხვადასხვა საშუალებით (ბიბლიოთეკის, ინტერნეტის და ა.შ. მეშვეობით) აგროვებს მასალას, გააცნობს მას ჯგუფის წევრებს და ითვალისწინებს მათს აზრს; • წინასწარ ამზადებს საჭირო რესურსს/თვალსაჩინოებებს; • აუდიტორიის წინაშე გამოსვლამდე გადის რეპეტიციას;

	• შემოიფარგლება კონკრეტული თემით და თავს არიდებს ზოგად საკითხებზე მსჯელობას; • აზრის გამოთქმისას იცავს მიღებულ ფორმალობებს (დგება აუდიტორიის წინ და ამყარებს მსმენელებთან მხედველობით კონტაქტს; იყენებს მეტყველების ეტიკეტურ ფორმებს, სხვ.); • აანალიზებს იმ ფაქტორებს, რომლებმაც ხელი შეუწყო წარმატების მიღწევაში ან გამოიწვია წარუმატებლობა ზეპირი გამოსვლის დროს და მასწავლებელთან ერთად ისახავს გამოსწორების გეგმას.
დავალებათა / აქტივობათა ნიმუშები: • სხვის მიერ მოთხოვნილი ამბის/გამოთქმული მოსაზრების გადმოცემა საკუთარი სიტყვებით; • მოკლე გეგმის მიხედვით ზეპირი მოხსენების მომზადება სხვადასხვა თემაზე; • მხატვრულ ტექსტებში არქაული ფორმების ამოცნობა და მათი თანამედროვე ფორმებით ჩანაცვლება; • ნაცნობი ტექსტის პერსონაჟის წარმოსახვითი აღწერა (იმ შემთხვევებში, როდესაც ტექსტში არ გვხვდება პერსონაჟის პორტრეტი); • არაოფიციალური კამათი/არაოფიციალური დებატები მოსწავლეთა ორ ჯგუფს შორის (მათთვის საინტერესო პრობლემურ თემაზე/საკითხზე); • მოსმენილი/წაკითხული ფრაგმენტის საფუძველზე მთლიანი ტექსტის რეკონსტრუირება; • ზეპირი მოხსენება ნაცნობ თემაზე/საკითხზე (მაგ., შესწავლილი ნაწარმოების მოქმედების დროსა თუ ადგილთან დაკავშირებული დამატებით მოძიებული ინფორმაციის წარდგენა); • შესრულებული პროექტების პრეზენტაცია კლასის წინაშე; • მინისპექტაკლების დადგმა; • ლიტერატურული სამსჯავრო; • ლიტერატურული სადამოების/შეხვედრების ორგანიზება (შეხვედრები მწერლებთან, მეცნიერებთან, სპორტსმენებთან) • და სხვა.	

მიმართულება: კითხვა	
სტანდარტის შედეგი	VI კლასის შეფასების ინდიკატორები
ქართ.დაწყ.(II).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების წაკითხვა, გაგება და გაანალიზება არსებითი მნიშვნელობის მქონე საკითხების/დეტალების გათვალისწინებით.	მოსწავლე: • გაწაფულად კითხულობს ნაცნობ და უცნობ ტექსტებს; • ხმამაღლა კითხვისას ინტონაციით გამოხატავს ტექსტში ასახულ ემოციებს; ცდილობს მხედველობითი კონტაქტის დამყარებას აუდიტორიასთან; • ამოიცნობს მხატვრული და არამხატვრული (პრაგმატული) ტექსტის საკომუნიკაციო სიტუაციას (მიზანს, ავტორს, ადრესატს...); • ახალ ინფორმაციას აკავშირებს არსებულ ცოდნასა და გამოცდილებასთან; • ამოიცნობს და ერთმანეთთან აკავშირებს ტექსტში არსებულ სხვადასხვა სახის ინფორმაციას; • განარჩევს ვარაუდს ფაქტისაგან, ფაქტს - თვალსაზრისისაგან; • ამოიცნობს მოვლენებს, ფაქტებს, მოქმედებებს შორის არსებულ ლოგიკურ და ქრონოლოგიურ კავშირებს; • განსაზღვრავს ცალკეული პერსონაჟის ხედვის კუთხეს; • გამოკვეთს მთავარ ინფორმაციას და გადმოსცემს მას საკუთარი სიტყვებით; • ამოიცნობს ზოგიერთ მხატვრულ ხერხს (ეპითეტს, შედარებას, გაპიროვნებას, ჰიპერბოლას), ხატოვან გამონათქვამებს და გაიაზრებს მათს ფუნქციას; • თხრობითი ხასიათის ტექსტებში გამოყოფს სიუჟეტის განვითარების

	საფეხურებს (დასაწყისს, მოქმედების განვითარებას და დასასრულს) და ასაბუთებს საკუთარ თვალსაზრისს ტექსტში მოძიებული კონკრეტული არგუმენტებით; • სწორად „ამოიკითხავს“ ტექსტის ინტონაციას, პაუზებს, აზრობრივ აქცენტებს. • მართებულად იყენებს ადმინისტრაციული ხასიათის მარტივ ტექსტებს (სხვადასხვა ინსტრუქციას, ამა თუ იმ დაწესებულებაში მოქმედ წესებს, ფორმულარებს).
ქართ.დაწყ.(II).7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წაკითხული ტექსტების ინტერპრეტირება, დასაბუთებული დასკვნის გამოტანა და შეფასება; ტექსტების მიმართ პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა და ახსნა; კითხვით გამოწვეული განწყობილებისა და შთაბეჭდილების გადმოცემა.	მოსწავლე: • გამოთქვამს საკუთარ მოსაზრებებს ლიტერატურული ტექსტის სიუჟეტში განვითარებული მოვლენების შესახებ; • განმარტავს პერსონაჟთა ქცევის მოტივს და უკავშირებს საკუთარ გამოცდილებას; • მსჯელობს ნაწარმოებში დრამატულად განვითარებული მოვლენების შესახებ; • საკუთარი მოსაზრების განსამტკიცებლად იშველიებს ლიტერატურულ ტექსტებს, რეალურ ფაქტებს, მაგალითებს პირადი ცხოვრებიდან; • ასოციაციურად უკავშირებს ერთმანეთს მხატვრულ ამბავსა და რეალურ მოვლენას; • გამოხატავს უშუალო, ცოცხალ განცდასა და დაკვირვებაზე დაფუძნებულ შეხედულებებს მისთვის მნიშვნელოვანი, პრობლემური საკითხების შესახებ; • ავლებს პარალელს ლიტერატურულ ნაწარმოებებს შორის ჟანრის, თემისა და პრობლემატიკის მიხედვით; • მსჯელობს პოეტურ ნაწარმოებში გამოხატულ განწყობილებაზე; • ასახელებს მისთვის ესთეტიკური თვალსაზრისით მიმზიდველ ადგილებს და ხსნის აღნიშნულ ეპიზოდში გამოყენებული ნაცნობი მხატვრული ხერხების დანიშნულებას; • გამოაქვს დასკვნა მთლიანი ტექსტის გააზრების საფუძველზე; • უდარებს წაკითხულ ნაწარმოებს მის ეკრანიზებულ და თეატრალიზებულ ვერსიებს.
ქართ.დაწყ.(II).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების ლექსიკური და სემანტიკური მახასიათებლების, სტრუქტურულ-კომპოზიციური ელემენტებისა და ენობრივ-გამომსახველობითი ფორმების ამოცნობა.	მოსწავლე: • ასახელებს ადმინისტრაციული ხასიათის მარტივი ტექსტების ფორმალურ ნიშნებს, როგორებიცაა, მაგ., მკაცრად ლაკონური სტილი, ტექსტის პირობითი ფორმა (ბლანკის ტიპისა); სპეციალური/დარგობრივი ტერმინოლოგია და ა. შ.; • იცნობს ბეჭდური და ელექტრონული პრესის სტრუქტურას და სწორად მოიძიებს საჭირო ინფორმაციას (ხვდება, მისთვის სასურველი ინფორმაცია თუ სტატია რომელ ნაწილში უნდა იყოს განთავსებული); • ამოიცნობს სხვადასხვა მოდალობის (სურვილის, შესაძლებლობის) გამომხატველ სიტყვებს; • ერკვევა ზმნის ძირითადი კატეგორიების (პირის, რიცხვის, პირიანობის, დროის, კილოს) არსში და საჭიროებისამებრ იყენებს მათ; • ამოიცნობს და განარჩევს არსებით, ზედსართავ, რიცხვით სახელებს და მათ ფუნქციას; გაიაზრებს ზმნიზედის ფუნქციას ზმნური შინაარსის გამოხატვაში; • ამოიცნობს და განარჩევს სხვათა სიტყვის აღმნიშვნელ ნაწილაკებს (-მეთქი; -თქო; -ო);

	• ამოიგნობს ზმნისწინის ფუნქციას, განარჩევს ზმნისწინით გამოხატულ ძირითად მნიშვნელობებს; • ამოიგნობს წინადადების ძირითად წევრებსა და ძირითად შესიტყვებებს; • განასხვავებს სხვადასხვა ფუნქციურ სტილს: სასაუბროს (ეტიკეტური • დიალოგები), სასწავლო-სამეცნიეროს (რადაცის ახსნის ან დამტკიცებისათვის აუცილებელი მსჯელობა) და მხატვრულს (შთაბეჭდილების გადმოცემა).
ქართ.დაწყ.(II).9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კითხვის ნაცნობი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • სვამს კითხვებს წაკითხული ტექსტის უკეთ გააზრების მიზნით; • კითხვისას წამოჭრილი სირთულეების დასაძლევად მიმართავს სხვადასხვა საშუალებას: თავიდან გადაიკითხავს რთულ ან მნიშვნელოვან ნაწილებს, აკეთებს ჩანაწერებს, კომენტარებს უკეთებს ტექსტის ცალკეულ ნაწილებს; კონტექსტზე, გამოცდილებაზე დაყრდნობით ან ლექსიკონის დახმარებით აზუსტებს უცხო სიტყვების მნიშვნელობას; • სხვადასხვა ელემენტის (სათაურის, აბზაცების დასაწყისის, საკვანძო სიტყვების, ერთ-ერთი აბზაცის, გამოყოფილი სიტყვების) გამოყენებით გამოთქვამს ვარაუდს ტექსტის/ტექსტების მონაკვეთის შინაარსის შესახებ; • აანალიზებს თანატოლების მიერ შესრულებულ საკითხავ დავალებებს - განარჩევს სწორ და მცდარ პასუხებს; ხსნის, რატომ ვერ გასცა მოსწავლემ სწორად პასუხი, რა ვერ გაიგო, რატომ შეცდა იგი და სხვ.; • ტექსტის სახისა და საკითხავი ამოცანის გათვალისწინებით, ირჩევს კონკრეტულ სტრატეგიას/მიდგომას და ხსნის თავის არჩევანს; • ენციკლოპედიების, ლექსიკონებისა და ინტერნეტის საშუალებით აზუსტებს ტექსტში მოთხრობილ უცნობ ან გაუგებარ ამბავს; • მიზნობრივად იყენებს ბეჭდურ და ელექტრონულ ორთოგრაფიულ, განმარტებით და სხვა ლექსიკონებს.
დავალბათა / აქტივობათა ნიმუშები: • არეულად მოცემული ეპიზოდების/ნაწყვეტების დალაგება ლოგიკური თანამიმდევრობით; • ტექსტში „გამოტოვებული“ (ავტორის მიერ ნაგულისხმევი) ეპიზოდების აღდგენა; • მოვლენათა ჯაჭვის შექმნა მიზეზშედეგობრიობის პრინციპით, გრაფიკული სქემის გამოყენებით; • დისკუსიისთვის ტექსტში არგუმენტების მოძიება; • ტექსტში (ბეჭდური თუ ელექტრონული) მოძიებული ინფორმაციის გამოყენებით რადიო ან სატელევიზიო ახალი ამბების რეპორტაჟის მომზადება; • სემანტიკური რუკების შედგენა; • მხატვრული და არამხატვრული ტექსტების შედარება ლექსიკური თვალსაზრისით; • მასწავლებლის მითითებით ტექსტში რომელიმე მეტყველების ნაწილის გამოყოფა და ფორმაცვალება (დროის, რიცხვის, კილოს და ა.შ. შეცვლა), დაკვირვება მიღებულ შედეგზე; • უცნობი სიტყვებისა და ფრაზების სინონიმური განმარტებებით ჩანაცვლება; • ვარაუდების სქემის შევსება კითხვის დაწყებამდე; • ფრაზეოლოგიზმების შინაარსის ამოცნობა კონტექსტზე დაყრდნობით; • ინფორმაციის მისაღებად წყაროს შერჩევა; • კრიტერიუმების კითხვარის შემუშავება ინფორმაციის წყაროს საიმედოობის შესაფასებლად; • იმის შესახებ მსჯელობა, თუ რომელ საგნებში და/ან რა სახის ტექსტების წაკითხვისას შეიძლება აღნიშნული სტრატეგიების გამოყენება; • წაკითხული წიგნების კატალოგის შედგენა (მოკლე ანოტაციით);	

- გაბმული სახით (აბზაცების გარეშე) წარმოდგენილი ტექსტის დაყოფა აბზაცებად
- და სხვა.

მიმართულება: წერა	
სტანდარტის შედეგები	VI კლასის შეფასების ინდიკატორები
ქართ.დაწყ.(II).10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს შეძლოს ნაცნობ თემატიკაზე სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის მცირე ზომის ტექსტების შექმნა.	მოსწავლე: • თანამიმდევრულად და ლოგიკური ხაზის დაცვით გადმოსცემს სათანადო ინფორმაციას, იდეას/თემას, კონკრეტულ ცხოვრებისეულ გამოცდილებას, განცდილ შთაბეჭდილებას, ფაქტებსა და მოვლენებს; • კონკრეტული ლიტერატურული ჟანრის ტექსტის დასაწყისის მიხედვით ქმნის შესაბამისი მხატვრული ფორმის მცირე ზომის თხზულებას; • ავლენს ფაქტისადმი (მოვლენისადმი) საკუთარ დამოკიდებულებას, ახერხებს მის ემოციურ შეფასებას; • მიზნის, თემისა და რესპონდენტის გათვალისწინებით ადგენს სხვადასხვა სახის პრაგმატულ ტექსტებს; • გამოთქვამს მოსაზრებას და ასაბუთებს მას ადეკვატური მტკიცებულებებით (ფაქტებით, მაგალითებით, სხვ.); • გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებას და ხსნის მას.
ქართ.დაწყ.(II).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნაცნობი ლექსიკის, ნასწავლი ენობრივ-სინტაქსური კონსტრუქციებისა და სტრუქტურული ელემენტების მიზნობრივად შერჩევა და სათანადოდ გამოყენება; ქართული სალიტერატურო ენის ძირითადი ნორმების დაცვა.	მოსწავლე: • სათანადოდ იყენებს სტრუქტურულ-კომპოზიციურ ელემენტებს (სათაურს, აბზაცს, სხვ.) წერილობითი ტექსტის შედგენისას; • მხატვრული ტექსტის/ეპიზოდის შინაარსის გადმოცემისას იყენებს ავტორისეულ ლექსიკას; • მხატვრული ტექსტის შედგენისას ცდილობს ნაცნობი მხატვრული ხერხების (ეპითეტის, შედარების, მეტაფორის) გამოყენებას; • ინფორმაციული ტექსტების შედგენისას იყენებს სპეციალურ/დარგობრივ ტერმინოლოგიას; • მიზნის შესაბამისად იყენებს სათანადო ლექსიკურ და გრამატიკულ საშუალებებს; • სწორად იყენებს ირიბ ნათქვამსა და ციტირებას; • განარჩევს ნაცვალსახელთა ჯგუფებს და შესაფერის კონტექსტში სწორად უნაცვლებს მათ სათანადო სახელთა ფორმებს; • მართებულად იყენებს მისათითებელ სიტყვებსა და კავშირებს (წევრ-კავშირებს) მიზეზშედეგობრიობისა თუ სხვა მიმართებების გადმოსაცემად; • მართლწერის შესამოწმებლად იყენებს დამხმარე საშუალებებს; • იყენებს სხვადასხვა სტილისტურ თუ ენობრივ-გრამატიკულ საშუალებას ფუნქციური ტექსტების შესადგენად; • სწორად იყენებს სასვენ ნიშნებს; • კონტექსტის მიხედვით მართებულად იყენებს ენობრივად სწორ, დასაშვებ და შესაძლებელ ფორმებს.

ქართ.დაწყ.(II).12. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წერის ნაცნობი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • წერის მოსამზადებელ ეტაპზე მონაწილეობს იდეების გენერირებაში, ნაწერის თემის განსაზღვრაში; • წერის დაწყებამდე განსაზღვრავს წერითი ნამუშევრის მიზანსა და აუდიტორიას; შეარჩევს სათანადო სტილს და ენობრივ საშუალებებს; • წერის დაწყებამდე ადგენს გეგმას; ადგენს და/ან იყენებს გრაფიკულ მაორგანიზებლებს ინფორმაციის დახარისხების, შეჯამების და სხვ. მიზნით; • საჭირო ენობრივი მასალის მოსამიებლად იყენებს ბეჭდურ ან ციფრულ რესურსებს, სხვადასხვა დამხმარე საშუალებას (სინონიმურ განმარტებებს, სიტყვათშეხამებებს, მყარ შესიტყვებებს, ფრაზეოლოგიზმებს; მუშაობს ლექსიკონზე...); • საკუთარი განცდის, შთაბეჭდილების გადმოსაცემად ირჩევს მისთვის სასურველ მხატვრულ ფორმას; • ტექსტის შედგენისას იყენებს მოდელს/მინიშნებებს, საყრდენებს, ითვალისწინებს მის შინაარსობრივ, კომპოზიციურ და სტრუქტურულ მახასიათებლებს სხვადასხვა სახის ტექსტების შედგენისას; • გადაიკითხავს ნაწერს და ჩაასწორებს მას აზრობრივი, ენობრივ-სტილური და პუნქტუაციის თვალსაზრისით; • აზრობრივი სრულყოფის მიზნით, დამატებით სვამს ტექსტში საჭირო სიტყვებსა და გამონათქვამებს; • ამოწმებს ტექსტში გამოყენებულ ფორმებს და სიტყვათშეხამებებს ენის მოქმედი ნორმების მიხედვით; ტექსტის კორექტირებისას იყენებს ორთოგრაფიულ და უცხო სიტყვათა ლექსიკონს.
დავალებათა / აქტივობათა ნიმუშები: • ტექსტის/ტექსტის მონაკვეთის შინაარსის გადმოცემა მოკლედ და/ან ვრცლად; • ნაცნობ თემაზე საკუთარი მოსაზრების გამოთქმა და დასაბუთება; • მარტივი კვლევითი პროექტის (მაგ., გამოკითხვის) ჩატარება და შედეგების ამსახველი ანგარიშის დაწერა სათანადოდ ორგანიზებული სახით; • მოსწავლისთვის აზრობრივად საინტერესო ეპიზოდის გაგრძელებისა და დასასრულის საკუთარი ვარიანტის შედგენა; • მოკლე წერილობითი კომენტარის შედგენა საინტერესო მონაკვეთების შესახებ; • აზრის გამოთქმა/მსჯელობა ტექსტის და/ან ტექსტში დასმული პრობლემის/საკითხის, მხატვრული ნაწარმოების პერსონაჟის შესახებ; • მარტივი სახის ორიგინალური თხზულების დაწერა ნაცნობ თემატიკაზე; • განხორციელებული პროექტის (მაგ., მარტივი სოციოლოგიური გამოკითხვის) წერილობითი ანგარიშის შედგენა (საყრდენების/მოდელის გამოყენებით); • ერთი ტიპის ტექსტის შეცვლა სხვა ტიპის ტექსტით (მაგ., მოსმენილი ბიოგრაფიული ტექსტის ინფორმაციის გადმოცემა ტექსტის მთავარ გმირთან ინტერვიუს სახით, ინტერვიუსი - ბიოგრაფიული ტექსტის სახით) • და სხვა.	

პროგრამის შინაარსი

შედეგების მიღწევა შესაძლებელია მოცემული შინაარსის საფუძველზე:

ინფორმაციის გაგება, ანალიზი და შეფასება

ძირითადი თემატიკა:

ლექსიკოლოგიური ასპექტი: სიტყვათა მარაგის შევსება სხვადასხვა დარგობრივი ლექსიკით; მოსწავლისთვის უკვე ცნობილი მოდელების მიხედვით ახალი სიტყვებისა და ფრაზების გააზრებულად წარმოება; სათქმელის (როგორც ზეპირად, ასევე წერილობით) ხატოვნად და ამომწურავად გამოხატვა.

გრამატიკული ასპექტი: სახელის ბრუნვისა და რიცხვის ფორმების გამოყენება ზმნურ კონსტრუქციებში; დროის, კილოსა და ასპექტური სახესხვაობების მიხედვით ზმნის გარჩევა; წინადადების მოდალობათა მაკონსტრუირებელი ენობრივ-გრამატიკული საშუალებები; მოდალობათა გადმოსაცემი არავერბალური საშუალებები; სახელისა და ზმნის ძირითადი გრამატიკული კატეგორიების სინტაქსური ფუნქციების განსაზღვრა წინადადებაში.

ენობრივი გრძნობისა და მეტყველების კულტურის დახვეწა-განვითარება: ორთოეპიული ჩვევების განვითარება; რიტმის, ტემპის როლი და მნიშვნელობა მეტყველებაში; სიტყვათა შერჩევა შინაარსობრივი და ექსპრესიული თვალსაზრისით.

ენის კომუნიკაციური ასპექტები

ძირითადი თემატიკა: ინდივიდუალური, ჯგუფური და წყვილური საკომუნიკაციო ამოცანების დაგეგმვა და მომზადება. ტექსტის მიზანი და მისი მიღწევის გამომხატველობითი საშუალებები (ვთქვათ, რეკლამის მაგალითზე); საბავშვო და შემეცნებით-გასართობი პროგრამები, მათი სტრუქტურა და აგების ძირითადი პრინციპები; დისკუსიაში მონაწილეობის ჯგუფური და ინდივიდუალური სტრატეგიები (პასუხისმგებლობა ჯგუფის სახელით გამოთქმულ მოსაზრებაზე). პრესა, პრესის სახეები და სტრუქტურა; ტექსტის ტიპები და მათი განმსაზღვრელი ენობრივ-სტილური ნიშნები (ამ ნიშნების ამოცნობა, განმარტება, შეფასება და წერისას მართებულად გამოყენება). ტექსტის ჩასწორების, კორექტირებისა და რედაქტირების წესები. ტექსტის დამუშავების ელექტრონული პროგრამები.

მხატვრული ტექსტის გაგება და თვითგამოხატვა

ძირითადი თემატიკა: მოთხრობები ბავშვთა ოცნებებსა და ფანტაზიებზე, მათს ცხოვრებაზე, ზნეობრივ პრობლემებზე, ადამიანურ ურთიერთობებზე, ადამიანისა და ბუნების ურთიერთობაზე; სათავგადასავლო ლიტერატურა და ფანტასტიკა; პატრიოტული და სამოქალაქო ჟღერადობის, ისტორიულ თემატიკაზე შექმნილი ნაწარმოებები.

საკითხავი მასალა: ფოლკლორული ჟანრები: ზღაპარი, ბალადა, ლექსები, თქმულებები, ლეგენდები, მითები (ქართული და უცხოური); ბიბლიური მოთხრობები, სახარებისეული იგავები; სხვადასხვა ეპოქის ქართველ და უცხოელ კლასიკოსთა ნაწარმოებები (შესამღებელია ადაპტირებული ტექსტები); ქართული ლირიკის ნიმუშები; თანამედროვე ქართული პროზის ნიმუშები; საინტერესო ეპიზოდები გამოჩენილ ადამიანთა ცხოვრებიდან, მათი მოგონებები და მოგონებები მათზე.

[2. ქართული ენა და ლიტერატურა საბაზო საფეხურზე

შესავალი

საბაზო საფეხურის ქართული ენისა და ლიტერატურის პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა და აჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების შესაძლო გზებს. პროგრამას აქვს ჩარჩო-სქემის სახე. მის საფუძველზე შესაძლებელია საბაზო საფეხურის ცალკეული კლასებისთვის გამოზნული წლიური პროგრამების შექმნა.

ქვემოთ წარმოდგენილი თემები და ცალკეული თემის ფარგლებში შერჩეული მასალა მოწოდებულია რეკომენდაციის სახით. დასაშვებია თემების შეცვლა-მოდიფიცირება, შევსება და მისთ. მთავარია, შერჩეული თემატიკა პასუხობდეს შემდეგ მოთხოვნებს:

- თემები უნდა ითვალისწინებდეს მოსწავლეთა ასაკობრივ ინტერესებსა და შესაძლებლობებს;
- საბაზო საფეხურის თემატიკა მთლიანობაში უნდა შეესაბამებოდეს ძირითად თემატურ ბლოკებს.

სარეკომენდაციო პროგრამაში შესულია მხოლოდ სტანდარტით გათვალისწინებული სავალდებულო ნაწარმოებები, ცალკეულ შემთხვევებში ტექსტები დასახელებული არ არის. ამდენად, შეთავაზებული ჩარჩო-სქემის გამოყენების შემთხვევაში, იგი უნდა მოდიფიცირდეს საბაზო საფეხურის კონკრეტული კლასისთვის. ეს გულისხმობს, რომ კლასების შესაბამისად უნდა:

- ა) გადანაწილდეს დასახელებული ნაწარმოებები;
- ბ) შეირჩეს რელევანტური დამატებითი მასალა - სხვადასხვა ტიპისა და ჟანრის ტექსტები (თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით).

დასაშვებია ჩარჩო-სქემაში წარმოდგენილი მასალის (საკვანძო შეკითხვების, თემატური მკვიდრი წარმოდგენების, კომპლექსური დავალებების, შეფასების ინდიკატორების) შერჩევა-გადანაწილება, მოდიფიცირება, შევსება და მისთ. საბაზო საფეხურის ამა თუ იმ კლასისთვის. თემების ფარგლებში შერჩეული ტექსტების/რესურსების შესაბამისად, შეივსება და დაკონკრეტდება ჩარჩო-სქემის ცნებებისა და საკითხების ბლოკში შესული მასალაც.

I თემატური ბლოკი - ადამიანი და მისი ცხოვრება

ადამიანის ცხოვრების გზა

1. თემა: ცხოვრებისეული გამოცდილება

თემა: ცხოვრებისეული გამოცდილება
საკითხავი ლიტერატურა
სავალდებულო ნაწარმოებები
დავით გურამიშვილი, „დავითიანი“ (მითითებული სახით)

არასავალდებულო ტექსტები

შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.

ზოგადი ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები კომპოზიციური ელემენტები სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი მიმართებები ტექსტებს შორის ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) სტრატეგიები: ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (საჭიროებისამებრ, კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	- რა განსაზღვრავს ადამიანის ცხოვრებას - მისი პირადი არჩევანი თუ სხვა ფაქტორები (აღზრდა, გარემო, ბედისწერა, ხასიათი, სხვ.)? - როგორ შეიძლება გავუმკლავდეთ ცხოვრებისეულ განსაცდელს/პრობლემებს? - საიდან ვიგებ, როგორია სხვა ადამიანი, როგორი ვარ მე? როგორ/რაში ვლინდება ადამიანის შინაგანი სამყარო? რატომ არის მნიშვნელოვანი, გაუგო სხვა ადამიანს? - რა ვიცი საკუთარ თავზე? როგორ/რა გზით შემიძლია საკუთარი თავის უკეთ შეცნობა? როგორ/საიდან უყალიბდებათ სხვებს აზრი ჩემ შესახებ? რამდენად და რატომ არის/არ არის მნიშვნელოვანი, ერთმანეთს ემთხვეოდეს ჩემი და სხვისი აზრი ჩემ შესახებ? - რატომ და როგორ მოგვითხრობს ლიტერატურა ადამიანების ცხოვრების გზაზე, მრავალფეროვან ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე? რა მიმართებაა მწერლობაში ასახულ ცხოვრებას, ადამიანებს/პერსონაჟებსა და რეალურ ცხოვრებას/ადამიანებს შორის? - რაში და რამდენად მეხმარება ავტორის ემოციებში გარკვევა? - რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? - რა მსგავსება-განსხვავებაა ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე შექმნილ ტექსტებს შორის? რითია ისინი განპირობებული? - რითია საინტერესო ადამიანის ცხოვრებაზე, ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე შექმნილი ლიტერატურა? როგორ შემიძლია გამოვიყენო მისი ცოდნა რეალურ ცხოვრებაში?
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - ადამიანის ცხოვრებაზე, ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (ქართ.საბ. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); - ადამიანის ცხოვრებაზე/ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (ქართ.საბ. 6, 9, 10, 11, 12); - ადამიანის ცხოვრებაზე/ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ	

საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (ქართ.საზ. 7, 9, 10, 11); - საკუთარი ცხოვრებისეული გამოცდილების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (ქართ.საზ. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); - სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (ქართ.საზ. 12).
მკვიდრი წარმოდგენები: - ადამიანის ცხოვრებაზე, ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე მოგვითხრობს განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტები. - ადამიანების ცხოვრებისეული გამოცდილება შესაძლებელია განსხვავდებოდეს ერთმანეთისგან. - ავტორის, პერსონაჟის/ლირიკული გმირის ცხოვრებისეული გამოცდილება მეხმარება რეალური ცხოვრების სხვადასხვა პერსპექტივიდან გააზრებაში, ადამიანების/საკუთარი თავის უკეთ შეცნობაში, ლიტერატურული გამოცდილების გამდიდრებაში. - მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებას იმისათვის, რომ უკეთ წარმოაჩინონ ადამიანის ცხოვრებისეული გამოცდილება, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველზე, დაარწმუნონ მკითხველი. - ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად, მასზე აზრის გამოსახატავად შემოიღოთ გამოვიყენო პირადი გამოცდილება, ნასწავლი ლიტერატურის, ტექსტის ელემენტების, ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების, კითხვის სტრატეგიების ცოდნა. - იმისათვის, რომ გადმოვცე საკუთარი ცხოვრებისეული გამოცდილება, შემოიღოთ გამოვიყენო ნასწავლი/ნაცნობი ლიტერატურის, ცნებებისა და საკითხების ცოდნა.

2. თემა: სიყვარული

თემა: სიყვარული	
საკითხავი ლიტერატურა <u>სავალდებულო ნაწარმოებები</u> - გალაკტიონ ტაბიძე, „ქარი ქრის“, „გაგონდება თუ არა“; - ანა კალანდაძე, „ვაჟაო, დილის მზის სხივო“. <u>არასავალდებულო ტექსტები</u> შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.	
ზოგადი ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები კომპოზიციური ელემენტები სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი	- როგორ გამოხატავენ ადამიანები სიყვარულს? - როგორ შეიძლება ამოვიცნოთ ნამდვილი სიყვარული? - რამდენად ცვლის/არ ცვლის ადამიანს სიყვარული და რატომ? - რა მიმართებაა სიყვარულსა და მსხვერპლის გაღებას/სხვის მსახურებას შორის? - რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც მაქვს სიყვარულთან დაკავშირებით? - რამდენად მეხმარება მწერლის/ლირიკული გმირის

მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა) ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) სტრატეგიები: ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (საჭიროებისამებრ, კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	ემოციების, სულიერი გამოცდილების გაცნობა? - რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? - რატომ წერენ მწერლები სიყვარულზე? / რატომასიყვარული ერთ-ერთი უმთავრესი თემა ყველა დროისა და კულტურის ლიტერატურასა და ხელოვნებაში? - რა მსგავსება-განსხვავებაა სიყვარულზე შექმნილ ტექსტებს შორის? რითია ისინი განპირობებული?
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - სიყვარულზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (ქართ.საბ. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); - სიყვარულზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (ქართ.საბ. 6, 9, 10, 11, 12); - სიყვარულზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (ქართ.საბ. 7, 9, 10, 11); - სიყვარულზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (ქართ.საბ. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); - სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (ქართ.საბ. 12).	
მკვიდრი წარმოდგენები: - სიყვარულზე შექმნილია განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტები. - სხვადასხვა ეპოქაში (/კულტურაში) შექმნილ ტექსტებში შესაძლებელია ასახული იყოს განსხვავებული დამოკიდებულებები/წარმოდგენები სიყვარულზე. - მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებას იმისათვის, რომ უკეთ წარმოაჩინონ თავიანთი დამოკიდებულება სიყვარულის მიმართ, სიყვარულთან დაკავშირებული განცდები და ქმედებები, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველზე, დაარწმუნონ მკითხველი. - მწერლის, ლირიკული გმირის / პერსონაჟის ემოციების, სულიერი გამოცდილების გაცნობა მეხმარება ადამიანის შინაგანი სამყაროს გაცნობაში, საკუთარი თავის უკეთ შეცნობაში. - სიყვარულზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემიძლია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა. - იმისათვის, რომ წარმოვადგინო/გავაზიარო საკუთარი მოსაზრებები და იდეები სიყვარულზე, შემიძლია გამოვიყენო ნასწავლი /ნაცნობი ლიტერატურის, ცნებებისა და საკითხების ცოდნა.	

3. თემა: მეგობრობა

თემა: მეგობრობა	
ტექსტები შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.	
ზოგადი ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები კომპოზიციური ელემენტები სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა) ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) სტრატეგიები: ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (საჭიროებისამებრ, კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	- ვის შეიძლება ვუწოდოთ ნამდვილი მეგობარი? - რას ეძებს ადამიანი მეგობარში, სხვა ადამიანში? რამდენად ცვლის ადამიანს სხვებთან ურთიერთობა? - როგორ უმეგობრდებიან ადამიანები ერთმანეთს? რა არის საჭირო იმისთვის, რომ ვიყოთ კარგი მეგობარი? - რატომაა, რომ ადამიანს ზოგჯერ უძნელდება მეგობრების შეძენა? - როგორ შევინარჩუნოთ მეგობრები? როგორ აგვარებენ მეგობრები უთანხმოებას? - რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც მაქვს მეგობრობასთან დაკავშირებით? - რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? - რა მსგავსება-განსხვავებაა მეგობრობაზე შექმნილ ტექსტებს შორის? რითია ისინი განპირობებული?
აქტივობები	
იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - მეგობრობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (ქართ.საბ. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); - მეგობრობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (ქართ.საბ. 6, 9, 10, 11, 12); - მეგობრობაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (ქართ.საბ. 7, 9, 10, 11); - მეგობრობაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (ქართ.საბ. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); - სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (ქართ.საბ. 12).	
მკვიდრი წარმოდგენები: - მეგობრობაზე მოგვითხრობს განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტები. - ტექსტებში შესაძლებელია ასახული იყოს განსხვავებული წარმოდგენები მეგობრობაზე.	

- მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებას იმისათვის, რომ უკეთ წარმოაჩინონ მეგობრობის კონკრეტული მაგალითები, თავიანთი დამოკიდებულება მეგობრობის მიმართ, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველზე, დაარწმუნონ მკითხველი.
- მეგობრობაზე შექმნილი ლიტერატურის გაცნობა მეხმარება რეალური ცხოვრების უკეთ გაცნობაში, სხვებთან ურთიერთობაში.
- მეგობრობაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად, მასზე აზრის გამოსახატავად შემიძლია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა.
- იმისათვის, რომ წარმოვადგინო/გავაზიარო ჩემი მოსაზრებები, იდეები, დამოკიდებულებები მეგობრობაზე, შემიძლია გამოვიყენო პირადი გამოცდილება, ნასწავლი/ნაცნობი ლიტერატურის, ცნებებისა და საკითხების ცოდნა.

საზოგადოებაში თანაცხოვრება

1. თემა: პირადული და საზოგადოებრივი/პირადული და სახელმწიფოებრივი

პირადული და საზოგადოებრივი/სახელმწიფოებრივი	
სავალდებულო ნაწარმოებები	
• ჭაბუა ამირეჯიბი, „დათა თუთაშხია“: მოსე ზამთარაძის ნაამბობი.	
არასავალდებულო ტექსტები	
ტექსტები შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.	
ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები კომპოზიციური ელემენტები სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა) ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები(საკომუნიკაციო სიტუაცია) სტრატეგიები: ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები	• რას ნიშნავს, იყო საზოგადოების წევრი? • რა მიმართებაა ინდივიდუალურ თავისუფლებასა და საზოგადოებრივ პასუხისმგებლობას შორის? • რა მიმართებაა ცალკეული ადამიანის პირად ცხოვრებას/კეთილდღეობასა და საზოგადოების, ქვეყნის ცხოვრებას/კეთილდღეობას შორის? • როგორ შეუძლია ცალკეულ ადამიანს წვლილის შეტანა საზოგადოების/ქვეყნის ცხოვრებაში? • როგორ/რა გზითაა შესაძლებელი ძალაუფლების გამოყენება ადამიანის/საზოგადოების საკეთილდღეოდ? • რატომაა მნიშვნელოვანი ტოტალიტარულ ძალაუფლებაზე შექმნილი ლიტერატურის გაცნობა? • რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? • რამდენად შეუძლია ლიტერატურას საზოგადოებაზე გავლენის მოხდენა?

მეტაკოგნიტური სტრატეგიები	
გრამატიკის საკითხები (საჭიროებისამებრ, კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	
აქტივობები	
იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • ადამიანის და საზოგადოების ურთიერთმიმართებაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (ქართ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); • პირადულისა და საზოგადოებრივის/სახელმწიფოებრივის ურთიერთმიმართებაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (ქართ.საბ.6,9,10,11,12); • პირადულისა და საზოგადოებრივის/სახელმწიფოებრივის ურთიერთმიმართებაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (ქართ.საბ.7, 9, 10, 11); • პირადულისა და საზოგადოებრივის/სახელმწიფოებრივის ურთიერთმიმართებაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (ქართ.საბ.5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); • სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (ქართ.საბ.12).	
მკვიდრი წარმოდგენები: • პირადულისა და საზოგადოებრივის/სახელმწიფოებრივის ურთიერთმიმართებაზე მოგვითხრობს განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტები. • პირადულისა და საზოგადოებრივის/სახელმწიფოებრივის ურთიერთმიმართებაზე შექმნილი ტექსტების გაცნობა მეხმარება იმაში, რომ გავაცნობიერო საზღვარი პირადულ და საზოგადოებრივ სფეროებს შორის, დავიმკვიდრო ჩემი ადგილი საზოგადოებაში. • ტოტალიტარულ ძალაუფლებაზე შექმნილი ლიტერატურა მაცნობს უარყოფით/არასასურველ გამოცდილებას, რაც დამეხმარება თავისუფლების/დემოკრატიის ფასეულობის გააზრებაში. • მწერლები იყენებენ ტექსტის ელემენტებს, ენობრივ საშუალებებს, რათა გამოხატონ თავიანთი მოსაზრებები პირადულისა და საზოგადოებრივის/სახელმწიფოებრივის ურთიერთმიმართებაზე, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველებზე, დაარწმუნონ ისინი. • პირადულისა და საზოგადოებრივის/სახელმწიფოებრივის ურთიერთმიმართებაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემიძლია გამოვიყენო პირადი გამოცდილება, ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა. • იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები პირადულისა და საზოგადოებრივის/სახელმწიფოებრივის ურთიერთმიმართებაზე, შემიძლია გამოვიყენო პირადი გამოცდილება, ნასწავლი/ნაცნობი ლიტერატურის, ცნებებისა და საკითხების ცოდნა.	

2. თემა: დანაშაული და პასუხისმგებლობა

1. თემა: პასუხისმგებლობა	
საკითხავი ლიტერატურა <u>სავალდებულო ნაწარმოებები:</u> • ილია ჭავჭავაძე, „სარჩობელაზე“; • მიხეილ ჯავახიშვილი, „ეშმაკის ქვა“; • გიორგი ლეონიძე, „ნატვრის ხე“: მარიტა. <u>არასავალდებულო ტექსტები</u> <i>შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.</i>	
ზოგადი ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტის ტიპები და ჟანრები კომპოზიციური ელემენტები სტრუქტურულ-ორგანიზაციული ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი მიმართებები ტექსტებს შორის სტრატეგიები: ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (საჭიროებისამებრ, კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	• ვინ და როგორ ქმნის საზოგადოების წარმოდგენას სამართლიანობაზე, სამართლიან სასჯელზე? რა მიმართებაა სამართლიანობასა და სამართალს შორის? • რას გულისხმობს ადამიანის პასუხისმგებლობა საზოგადოების მიმართ ან პირიქით? როგორ და რაში ვლინდება ადამიანის პასუხისმგებლობა საზოგადოების/ქვეყნის მიმართ? • რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც მაქვს სამართლიანობასთან დაკავშირებით? • რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? • რა ფაქტორები განსაზღვრავს ავტორის/პერსონაჟების წარმოდგენებს ინდივიდუალურ და საზოგადოებრივ პასუხისმგებლობაზე, დანაშაულსა და სასჯელზე? • რა გავლენას მოახდენდა (/რამდენად შეცვლიდა) ხედვის პერსპექტივის შეცვლა ნაწარმოებში აღწერილ ამბავს? • რა მსგავსება-განსხვავებაა ამ თემაზე შექმნილ ტექსტებს შორის? რითია ისინი განპირობებული? • რამდენად და როგორ დამეხმარება ამ თემაზე შექმნილი ლიტერატურის ცოდნა რეალურ ცხოვრებაში?
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • პასუხისმგებლობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (ქართ.საბ. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); • პასუხისმგებლობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (ქართ.საბ. 6, 9, 10, 11, 12);	

- პასუხისმგებლობაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (ქართ.საბ. 7, 9, 10, 11);
- პასუხისმგებლობაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (ქართ.საბ. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11);
- სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (ქართ.საბ. 12).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- დანაშაულსა და პასუხისმგებლობაზე მოგვითხრობს განსხვავებული ჟანრისა და ტიპის ტექსტები.
- ავტორების, პერსონაჟების/ამბის გმირების წარმოდგენები დანაშაულზე, სამართლიანობაზე, პასუხისმგებლობის დაკისრების ფორმებზე/დანაშაულსა და სასჯელზე შესაძლებელია არაერთგვაროვანი იყოს.
- დანაშაულზე/პასუხისმგებლობაზე შექმნილი ლიტერატურა მეხმარება რეალური ცხოვრების სხვადასხვა პერსპექტივიდან გააზრებაში, რეალური ადამიანების უკეთ შეცნობაში, ლიტერატურული გამოცდილების გამდიდრებაში.
- მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებას იმისათვის, რომ გამოკვეთონ ადამიანის და საზოგადოების პასუხისმგებლობის პრობლემები, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველზე, დაარწმუნონ მკითხველი.
- პასუხისმგებლობის თემაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემიძლება გამოვიყენო პირადი გამოცდილება, ტექსტის ელემენტების, ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა.
- იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები დანაშაულისა და პასუხისმგებლობის თემაზე, შემიძლება გამოვიყენო პირადი გამოცდილება, ნასწავლი/ნაცნობი ლიტერატურის, ცნებებისა და საკითხების ცოდნა.

3. თემა: ურთიერთობები

ურთიერთობები	
ტექსტები შეიარჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.	
ზოგადი ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები	• რა შეიძლება ისწავლოს უფროსმა თაობამ უმცროსი თაობისგან ან/და პირიქით?
კომპოზიციური ელემენტები	• რით განსხვავდებიან თაობები ერთმანეთისგან, რით ჰგვანან ერთმანეთს?
სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები	• რამდენად სპეციფიკურია ის პრობლემები, რომლებიც შეიძლება გვქონდეს მე და ჩემს თანატოლებს? რითია განპირობებული ამ პრობლემების არსებობა? რამდენად და როგორაა შესაძლებელი მათი გადაჭრა?
ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები	• როგორ შეიძლება კონფლიქტის თავიდან არიდება, მართვა? რა მსგავსება-განსხვავებაა შინაგან კონფლიქტსა და გარეგან კონფლიქტს შორის?
ტექსტის კონტექსტი	• რატომ და როგორ თანამშრომლობენ ადამიანები? (/რა მიმართებაა მეგობრობასა და თანამშრომლობას შორის?)
მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა)	• რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც
ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები	

(საკომუნიკაციო სიტუაცია) სტრატეგიები: ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (საჭიროებისამებრ, კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	მაქვს ადამიანებს შორის ურთიერთობებთან დაკავშირებით? - რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? - როგორ შემიძლია გამოვიყენო/რამდენად დამეხმარება ამ თემაზე შექმნილი ლიტერატურის გაცნობა ყოველდღიურ ცხოვრებაში?
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - მოზარდებზე, თაობათა შორის ურთიერთობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (ქართ.საბ. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); - მოზარდებზე, თაობათა შორის ურთიერთობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (ქართ.საბ. 6, 9, 10, 11, 12); - მოზარდებზე, თაობათა შორის ურთიერთობაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (ქართ.საბ. 7, 9, 10, 11); - თანატოლებზე, თაობათა შორის ურთიერთობაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (ქართ.საბ. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); - სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (ქართ.საბ. 12).	
მკვიდრი წარმოდგენები: - უფროსი და უმცროსი თაობების ცხოვრების სტილი, ინტერესები, შესაძლებლობები, მოვალეობები, გამოცდილებები შესაძლებელია განსხვავდებოდეს ერთმანეთისგან. - თაობათა შორის ურთიერთობაზე მოგვითხრობს განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტები. - ჩემს თანატოლებზე შექმნილი ლიტერატურა შეიძლება დამეხმაროს კონკრეტული სპეციფიკური პრობლემების გაცნობიერებასა და გადაჭრაში, კონფლიქტის მართვაში, ლიტერატურული გამოცდილების გამდიდრებაში. - მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებას იმისათვის, რომ უკეთ წარმოაჩინონ მოზარდების სპეციფიკური მახასიათებლები, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველზე, დაარწმუნონ მკითხველი. - მოზარდებზე შექმნილი ტექსტების უკეთ გასაგებად, მათზე აზრის გამოსახატავად შემიძლია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა (ენობრივი საშუალებების, გრამატიკის საკითხების, ჟანრული მახასიათებლებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა). - მოზარდებზე შექმნილი ლიტერატურის, თანატოლებზე ჩემი მოსაზრებების, საკუთარი გამოცდილების გადმოსაცემად შემიძლია გამოვიყენო პირადი გამოცდილება, ნასწავლი/ნაცნობი ლიტერატურის, ცნებებისა და საკითხების ცოდნა.	

4. თემა: მართობა

თემა: მარტოობა	
საკითხავი ლიტერატურა სავალდებულო ნაწარმოებები • ნიკოლოზ ბარათაშვილი, „სული ობოლი“ არასავალდებულო ტექსტები <i>შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.</i>	
ზოგადი ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები კომპოზიციური ელემენტები სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა) ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) სტრატეგიები: ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (საჭიროებისამებრ, კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	• რატომ გაურბის ადამიანი მარტოობას ან პირიქით, რატომ მიისწრაფვის მარტოობისკენ? რით შეიძლება იყოს გამოწვეული ადამიანის მარტოობა? • როგორ, რა გზითაა შესაძლებელი მარტოობის დამლევა? • რა გავლენას ახდენს მარტოობა ადამიანზე, მის ცხოვრებაზე? • რამდენად მეტყველებს საზოგადოებაზე მისი დამოკიდებულება მარტოსული/გაუცხოებული ადამიანების მიმართ? • რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც მაქვს ადამიანის მარტოობასთან დაკავშირებით? • რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? • რა მსგავსება-განსხვავებაა მარტოობის თემაზე შექმნილ ტექსტებს შორის? რითია ისინი განპირობებული?
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • მარტოობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (ქართ.საბ. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); • მარტოობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (ქართ.საბ. 6, 9, 10, 11, 12); • მარტოობაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა	

(ქართ.საბ. 7, 9, 10, 11); - მარტოობაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (ქართ.საბ. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); - სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (ქართ.საბ. 12).
მკვიდრი წარმოდგენები: - ადამიანის მარტოობაზე მოგვითხრობს განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტები. - ადამიანების მარტოობა შეიძლება განპირობებული იყოს სხვადასხვა ფაქტორით. - მწერლები არჩევენ სიტყვებს, ფრაზებს, იყენებენ მხატვრულ ხერხებს, რათა შთამბეჭდავად ასახონ ადამიანის მარტოობა, მოახდინონ გავლენა მკითხველზე. - მარტოობის თემაზე შექმნილი ლიტერატურა მეხმარება ადამიანის უკეთ გაცნობაში, სხვებთან ურთიერთობაში. - მარტოობის თემაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემიძლება გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებების, კითხვის სტრატეგიების ცოდნა. - იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები მარტოობის თემაზე, შემიძლება გამოვიყენო პირადი გამოცდილება, ნასწავლი/ნაცნობი ლიტერატურის, ცნებებისა და საკითხების ცოდნა.

5. თემა: გმირები

თემა: გმირები	
საკითხავი ლიტერატურა <u>სავალდებულო ნაწარმოებები</u> - ილია ჭავჭავაძე, „ბაზალეთის ტბა“, „რა გითხრათ, რით გაგახაროთ?“ (მითითებული სახით) - ვაჟა-ფშაველა, „კაი ყმა“ <u>არასავალდებულო ტექსტები</u> შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.	
ზოგადი ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები კომპოზიციური ელემენტები სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა) ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) სტრატეგიები:	- ვის შეიძლება ვუწოდოთ გმირი? - რა ზრდის/აყალიბებს გმირს? - რატომ ჩადიან ადამიანები გმირობას? - რა მსგავსება-განსხვავებაა გმირებს შორის? / მათზე შექმნილ ტექსტებს შორის? - რამდენად მეხმარება მწერლის გამოწვევები რეალურად მომხდარი გმირობის გაგება-გააზრებაში? - რატომ უნდა ვიცნობდეთ გმირებს? - რა მიმართებაა გმირსა და ლიდერს შორის? - რატომ, რომ ზოგიერთი გმირი ფართოდაა ცნობილი, ზოგიერთი კი არა? - რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? - რა საშუალებები შემიძლება გამოვიყენო

ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (საჭიროებისამებრ, კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	იმისთვის, რომ შევქმნა ტექსტი გმირზე/გმირობის თემაზე, წარმოვაჩინო ჩემი ცოდნა, გამოვხატო პირადი დამოკიდებულება გმირის/გმირობის მიმართ?
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • გმირებზე/გმირობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (ქართ.საბ. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); • გმირებზე/გმირობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (ქართ.საბ. 6, 9, 10, 11, 12); • გმირებზე/გმირობაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (ქართ.საბ. 7, 9, 10, 11); • გმირებზე/გმირობაზე შექმნილი საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (ქართ.საბ. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); • სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (ქართ.საბ. 12).	
მკვიდრი წარმოდგენები: • გმირები დადებით გავლენას ახდენენ საზოგადოებაზე, უკეთესობისკენ ცვლიან ადამიანების/ქვეყნის ცხოვრებას უდიდესი ძალისხმევით, შესაძლოა, თავგანწირვის ფასად. • გმირებზე შექმნილია სხვადასხვა ტიპისა და ჟანრის ტექსტები. • გმირებს აქვთ საერთო და განსხვავებული ნიშან-თვისებები, კონკრეტული გმირის სახეს განსაზღვრავს ეპოქა (/კულტურა). • გმირები გვიჩვენებენ, რომ ადამიანის შესაძლებლობები ამოუწურავია, გმირად გახდომის პოტენციალი ყველა ადამიანს აქვს. • ავტორები იყენებენ კომპოზიციურ ელემენტებსა და ენობრივ-გამომსახველობით საშუალებებს გმირის სახის წარმოსაჩენად, მკითხველის დასარწმუნებლად, შთაბეჭდილების გასაძლიერებლად. • ავტორის მიერ გამოყენებული სიტყვების, ფრაზების საფუძველზე შესაძლებელია ამოვიცნოთ მისი შეხედულებები, დამოკიდებულებები გმირის/გმირობის მიმართ. • გმირობის თემაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემიძლება გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა. • იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები გმირებსა და გმირობაზე, შემიძლება გამოვიყენო პირადი გამოცდილება, ნასწავლი/ნაცნობი ლიტერატურის, ცნებებისა და საკითხების ცოდნა.	

II თემატური ბლოკი - სამყაროს შეცნობა, ახლის ძიება

მშობლიური სამყარო

1. თემა: სამშობლო

სამშობლო	
საკითხავი მასალა	
სავალდებულო ნაწარმოებები	
• ლეონტი მროველი, „ნინოს ცხოვრება“: მირიან მეფის ნადირობა და მზის დაბნელება; • ნიკოლოზ ბარათაშვილი, „ბედი ქართლისა“; • აკაკი წერეთელი, „განთიადი“, „თორნიკე ერისთავი“, „ბაში-აჩუკი“; • გალაკტიონ ტაბიძე, „წამყე ბეთანიისაკენ“, „მამული“; • კონსტანტინე გამსახურდია, „მთვარის მოტაცება“: ფრაგმენტი ქართულ ანბანზე (მითითებული სახით); • კოლაუ ნადირაძე, „25 თებერვალი“.	
არასავალდებულო ტექსტები	
შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.	
ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები	• რა არის სამშობლო? რატომ და რითია სამშობლო მნიშვნელოვანი/განსაკუთრებული ადამიანისთვის? (/რამდენად და როგორ ზემოქმედებს მშობლიური ქვეყანა ადამიანზე, მის ჩამოყალიბებაზე?)
კომპოზიციური ელემენტები	• რას ნიშნავს, იყო სამშობლო ქვეყნის შვილი?
სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები	• როგორ/რაში ვლინდება სამშობლოს სიყვარული?
ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები	• რითია ჩემი სამშობლო საინტერესო, ღირსშესანიშნავი?
ტექსტის კონტექსტი	• რა ფაქტორები განსაზღვრავს მრავალფეროვანი ქვეყნის ერთიანობას? (/რატომაა მნიშვნელოვანი ქვეყნის ერთიანობა?)
მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა)	• რას გვასწავლის წარსული თანამედროვეობის შესახებ? (/რატომაა მნიშვნელოვანი წარსულის ცოდნა?)
ტექსტის სიტუაციური მახასიათებელი (საკომუნიკაციო სიტუაცია)	• რამდენად და როგორ შეიძლება ისტორიულ თემაზე შექმნილი მხატვრული ნაწარმოებით ვისწავლოთ მშობლიური ქვეყნის წარსული? (/რა მსგავსება-განსხვავებაა ისტორიკოსისა და მწერლის დამოკიდებულებებში ისტორიული წყაროს/რეალური სინამდვილის მიმართ?)
სტრატეგიები: ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები	• რამდენად და როგორაა დღეს შესაძლებელი, ვიზრუნოთ ქვეყნის ხვალისდელ დღეზე?
გრამატიკის საკითხები (კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	

	• რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც მაქვს სამშობლოსთან დაკავშირებით? • რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? • რა მსგავსება-განსხვავებაა სამშობლოს თემაზე დაწერილ ტექსტებს შორის? რითია ისინი განპირობებული? • რას მასწავლის სამშობლოს თემაზე შექმნილი ლიტერატურა?
აქტივობები	
იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • მშობლიურ ქვეყანაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (ქართ.საბ. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); • მშობლიურ ქვეყანაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (ქართ.საბ. 6, 9, 10, 11, 12); • მშობლიურ ქვეყანაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (ქართ.საბ. 7, 9, 10, 11); • მშობლიურ ქვეყანაზე საკუთარი მოსაზრებების/დამოკიდებულებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (ქართ.საბ. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); • სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (ქართ.საბ. 12).	
მკვიდრი წარმოდგენები: • ჩემს მშობლიურ ქვეყანაზე დაწერილია განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტები. • ავტორები სხვადასხვა კუთხით წარმოგიდგენენ ჩემს მშობლიურ ქვეყანას. • ტექსტებში შესაძლებელია ასახული იყოს განსხვავებული წარმოდგენები სამშობლოზე, განსხვავებული დამოკიდებულებები სამშობლოს მიმართ. • წარსულზე დაწერილი ლიტერატურა მეხმარება ჩემი ქვეყნის თანამედროვეობის უკეთ გაგებაში. • მწერლები იყენებენ ტექსტის ელემენტებს, ენობრივ საშუალებებს, რათა გვიჩვენონ, რა არის მათთვის სამშობლო, გამოხატონ თავიანთი დამოკიდებულება სამშობლოს მიმართ, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველებზე, დაარწმუნონ ისინი. • ჩემს ქვეყანაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემიძლია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა. • იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები სამშობლოზე, გამოვხატო პირადი დამოკიდებულება სამშობლოს მიმართ, შემიძლია გამოვიყენო პირადი გამოცდილება, ნასწავლი/ნაცნობი ლიტერატურის, ცნებებისა და საკითხების ცოდნა.	

ბუნებასთან ურთიერთობა

1. თემა: ადამიანი და ბუნება

ადამიანი და ბუნება

საკითხავი ლიტერატურა სავალდებულო ნაწარმოებები ვაჟა-ფშაველა, „ხმელი წიფელი“. არასავალდებულო ტექსტები <i>შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.</i>	
ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები კომპოზიციური ელემენტები სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა) ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) სტრატეგიები: ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (საჭიროებისამებრ, კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	- რატომ უწოდებენ ადამიანს ბუნების შვილს/ქმნილებას? - რა და როგორ შეიძლება ვისწავლოთ ბუნებისგან? - რატომ და როგორ უნდა მივაღწიოთ თანხმობას/ჰარმონიას ბუნებასთან? - რატომაა ბუნება შთაგონების წყარო მწერლებისთვის, სხვა ხელოვანებისთვის? - რა გავლენას ახდენს ტექნოლოგიების განვითარება ბუნებაზე, ჩვენს ცხოვრებაზე? - რას გვასწავლის ადამიანისა და ბუნების ურთიერთობაზე შექმნილი ტექსტები? - რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? - რამდენად დამახასიათებელია ადამიანისა და ბუნების ურთიერთობაზე შექმნილი ტექსტები ყოველდღიურ ცხოვრებაში?
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - ბუნებაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-განაალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (ქართ.საბ. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); - ბუნებაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (ქართ.საბ. 6, 9, 10, 11, 12); - ბუნებაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (ქართ.საბ. 7, 9, 10, 11); - ბუნებაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (ქართ.საბ. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11);	

- სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (ქართ.საბ. 12).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- ადამიანისა და ბუნების ურთიერთობა ასახულია განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებში.
- ავტორები/ხელოვანები წარმოგვიდგენენ ბუნებას სხვადასხვა კუთხიდან, განსხვავებული საშუალებების (სიტყვების; ზერების; ფერების, ხაზების, ფორმების) გამოყენებით.
- ბუნების კონკრეტულ საგნებში/მოვლენებში შესაძლებელია აისახოს ბუნების/სამყაროს მოწყობის ზოგადი პრინციპები.
- სხვადასხვა ავტორის, პერსონაჟის/ლირიკული გმირის დამოკიდებულებები ბუნების მიმართ შეიძლება განსხვავდებოდეს ერთმანეთისგან.
- ბუნებაზე შექმნილი ტექსტები გვხვდება გავიაროთ ადამიანის ადგილი სამყაროში, ადამიანის პასუხისმგებლობა ბუნების მიმართ.
- ავტორები იყენებენ ტექსტის ელემენტებს, ენობრივ საშუალებებს, რათა გამოხატონ თავიანთი დამოკიდებულება ბუნების მიმართ, მოახდინონ ზემოქმედება მკითხველებზე, დაარწმუნონ ისინი.
- ადამიანისა და ბუნების ურთიერთობაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემოიღია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა.
- იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები ბუნებაზე შექმნილ ლიტერატურაზე, გამოვხატო პირადი დამოკიდებულება/მოსაზრებები ბუნებისა და ადამიანის ურთიერთობაზე, შემოიღია გამოვიყენო საკუთარი გამოცდილება, ნასწავლი/ნაცნობი ლიტერატურის, ცნებებისა და საკითხების ცოდნა.

ახალი სამყაროს აღმოჩენა-შემეცნება

1. თემა: მოგზაურობა

მოგზაურობა	
ტექსტები შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.	
ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები	• რატომ მიისწრაფვის ადამიანი ახლისკენ, უცნობისკენ? (/რატომ მოგზაურობენ ადამიანები?)
კომპოზიციური ელემენტები	• რამდენად ეხმარება ადამიანს უცნობის/უცხოის გაცნობა ნაცნობის/მშობლიურის უკეთ გაგებაში ან/და პირიქით?
სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები	• რითია განპირობებული მსგავსება-განსხვავებები ქვეყნებს შორის? • რა მსგავსება-განსხვავებაა მოგზაურობაზე, ახლის აღმოჩენაზე შექმნილ ტექსტებს შორის?
ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები	• რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც მაქვს მოგზაურობასთან, ახალი გამოცდილების მიღებასთან დაკავშირებით?
ტექსტის კონტექსტი	• რას გვასწავლის მოგზაურობაზე შექმნილი ტექსტების გაცნობა? • რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს?
მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა)	
ტექსტის სიტუაციური	

მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) სტრატეგიები: ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (საჭიროებისამებრ, კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • მოგზაურობაზე, ახლის აღმოჩენაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (ქართ.საბ. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); • მოგზაურობაზე, ახლის აღმოჩენაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (ქართ.საბ. 6, 9, 10, 11, 12); • სიახლეზე, ახლის აღმოჩენაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (ქართ.საბ. 7, 9, 10, 11); • მოგზაურობაზე, ახლის აღმოჩენაზე საკუთარი მოსაზრებებისა და გამოცდილების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (ქართ.საბ. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); • სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (ქართ.საბ. 12).	
მკვიდრი წარმოდგენები: • მოგზაურობაზე, ახლის აღმოჩენაზე შექმნილია სხვადასხვა ტიპისა და ჟანრის ტექსტები; • მოგზაურობამ, ახლის გაცნობამ მიღებამ შესაძლებელია შეცვალოს ადამიანის წარმოდგენები; • მწერლები იყენებენ ტექსტის ელემენტებს, ენობრივ საშუალებებს, რათა გამოხატონ თავიანთი დამოკიდებულება ახლის/სიახლის მიმართ, სიახლის აღმოჩენაზე, გაგვიცოცხლონ მოგზაურობის რეალიები, მოახდინონ გავლენა მკითხველებზე, დაარწმუნონ ისინი; • მოგზაურობაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემიძლია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა; • იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი გამოცდილება/მოსაზრებები მოგზაურობაზე, ახლის აღმოჩენაზე, შემიძლია გამოვიყენო საკუთარი გამოცდილება, ნასწავლი/ნაცნობი ლიტერატურის, ცნებებისა და საკითხების ცოდნა.	

2. თემა: სწავლა-აღზრდა

სწავლა-აღზრდა	
საკითხავი ლიტერატურა	
სავალდებულო ნაწარმოებები ილია ჭავჭავაძე, „სიტყვა წინამძღვრიანთკარის სამეურნეო სკოლის გახსნაზე“ (მითითებული სახით)	
არასავალდებულო ტექსტები <i>შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.</i>	
ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები კომპოზიციური ელემენტები სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა) ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) სტრატეგიები: ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (საჭიროებისამებრ, კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	- როგორ ხდება პიროვნების ჩამოყალიბება/ფორმირება? რა ფაქტორები ახდენს გავლენას პიროვნების ჩამოყალიბებაზე/ფორმირებაზე? - რატომ და როგორ/რითი სწავლობს ადამიანი? - როგორ და რამდენად უწყობს ხელს სწავლა-განათლება ადამიანის პიროვნულ ზრდა-განვითარებას? - რას გულისხმობს კარგი სწავლება/კარგი გაკვეთილი? რის სწავლა შეუძლიათ სხვებს ჩემგან? - როგორ აღწევენ ადამიანები ზრდასრულობას/პიროვნულ სიმწიფეს – საფეხურებრივად, თანდათანობით, თუ ერთბაშად, უცებ? (მთავრდება ეს პროცესი თუ მუდმივად გრძელდება?) - რა ფაქტორები ზემოქმედებს ადამიანის ზრდასრულად ქცევის პროცესზე? რამდენად და როგორ ზემოქმედებს ოჯახი, სოციალური ნორმები? - რა გავლენას ახდენს ბავშვობის გაკვეთილები ჩვენს აწმყოსა და მომავალზე? - რა და რატომ შეიცვალა/არ შეიცვალა სწავლა-სწავლებაში დროთა განმავლობაში? - რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც მაქვს სწავლასთან დაკავშირებით? - რას მასწავლის სწავლა-აღზრდაზე შექმნილი ლიტერატურის გაცნობა? (/რამდენად მესმარება სწავლაში?) - რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს?
აქტივობები	
იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	

- სწავლა-აღზრდაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-განალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (ქართ.საბ. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11);
- სწავლა-აღზრდაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (ქართ.საბ. 6, 9, 10, 11, 12);
- სწავლა-აღზრდაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (ქართ.საბ. 7, 9, 10, 11);
- სწავლა-აღზრდაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (ქართ.საბ. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11);
- სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (ქართ.საბ. 12).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- სწავლა-აღზრდაზე შექმნილია სხვადასხვა ტიპისა და ჟანრის ტექსტები.
- ტექსტებში შესაძლებელია ასახული იყოს სწავლების განსხვავებული ტრადიციები და რეალიები, განსხვავებული წარმოდგენები სწავლა-აღზრდაზე, ადამიანის ზრდის პროცესზე.
- მწერლები იყენებენ ტექსტის ელემენტებს, ენობრივ საშუალებებს, რათა გამოხატონ თავიანთი შეხედულებები სწავლა-აღზრდაზე, გაგვიცოცხლონ სწავლასთან დაკავშირებული საკუთარი გამოცდილება, კონკრეტული რეალიები; მოახდინონ გავლენა მკითხველებზე, დაარწმუნონ ისინი.
- სწავლა-აღზრდაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემიძლია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა.
- იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები სწავლა-აღზრდაზე, შემიძლია გამოვიყენო საკუთარი გამოცდილება, ნასწავლი/ნაცნობი ლიტერატურის, ცნებებისა და საკითხების ცოდნა.

III თემატური ბლოკი - მარადიული მიეზები

სიკეთე და ბოროტება

1. თემა: ზნეობრივი არჩევანი

ზნეობრივი არჩევანი	
საკითხავი ლიტერატურა	
სავალდებულო ნაწარმოებები	
• შოთა რუსთველი, „ვეფხისტყაოსანი“ (მითითებული სახით); • ვაჟა-ფშაველა, „ჩემი ვედრება“	
არასავალდებულო ტექსტები	
შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.	
ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები	• საიდან ვიცით, რა არის სიკეთე, რა - ბოროტება (/რას ეფუძნება ჩვენი წარმოდგენა სიკეთესა და

კომპოზიციური ელემენტები სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა) ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) სტრატეგიები: ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (საჭიროებისამებრ, კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	ბოროტებაზე)? - რამდენად და რატომ მიიჩნევა სიკეთე ყოვლისშემძლედ? - რა როლს ასრულებს ადამიანის არჩევანი სიკეთისა და ბოროტების დაპირისპირებაში? - როგორ/რისი მეშვეობითაა შესაძლებელი ბოროტების დამარცხება? - რამდენად და რატომ შეიცვალა/არ შეიცვალა ადამიანის წარმოდგენა სიკეთესა და ბოროტებაზე დროთა განმავლობაში? - რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც მაქვს სიკეთესა და ბოროტებასთან დაკავშირებით? - რამდენად და როგორ დამეხმარება ყოველდღიურ ცხოვრებაში სიკეთისა და ბოროტების თემაზე შექმნილი ლიტერატურის ცოდნა? - რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? - რა მსგავსება-განსხვავებაა ამ თემაზე შექმნილ ტექსტებს შორის?
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - სიახლეზე, ახლის აღმოჩენაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (ქართ.საბ. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); - სიკეთესა და ბოროტებაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (ქართ.საბ. 6, 9, 10, 11, 12); - სიკეთესა და ბოროტებაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (ქართ.საბ. 7, 9, 10, 11); - სიკეთესა და ბოროტებაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (ქართ.საბ. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); - სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (ქართ.საბ. 12).	

მკვიდრი წარმოდგენები

- ადამიანების წარმოდგენები სიკეთესა და ბოროტებაზე ასახულია განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებში.
- ავტორები იყენებენ ტექსტის ელემენტებს, ენობრივ საშუალებებს, რათა წარმოგვიდგინონ თავიანთი დამოკიდებულება სიკეთისა და ბოროტების მიმართ, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველებზე, დაარწმუნონ ისინი.
- სიკეთისა და ბოროტების დაპირისპირებაზე/ზნეობრივ არჩევანზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემოძლია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა.
- იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები ზნეობრივ არჩევანზე, სიკეთისა და ბოროტების დაპირისპირებაზე შექმნილ ლიტერატურაზე, გამოვხატო პირადი დამოკიდებულებები სიკეთისა და ბოროტების მიმართ, შემოძლია გამოვიყენო საკუთარი გამოცდილება, ნასწავლი/ნაცნობი ლიტერატურის, ცნებებისა და საკითხების ცოდნა.

ცხოვრების საზრისი

1. თემა: ადამიანის დანიშნულება

ადამიანის დანიშნულება

საკითხავი ლიტერატურა

სავალდებულო ნაწარმოებები

- ნიკოლოზ ბარათაშვილი, „ფიქრნი მტკვრის პირას“.

არასავალდებულო ტექსტები

შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.

ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები კომპოზიციური ელემენტები სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა) ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) სტრატეგიები: ზეპირმეტყველების სტრატეგიები	• რა ანიჭებს აზრს ადამიანის ცხოვრებას? (/რას ნიშნავს უაზრო ცხოვრება?) • რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც მაქვს ადამიანის დანიშნულების, ცხოვრების საზრისის შესახებ? • რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? • რით ჰგავს/რით განსხვავდება ერთმანეთისგან ავტორების დამოკიდებულება ადამიანის დანიშნულების მიმართ? • რატომაა მნიშვნელოვანი ადამიანის დანიშნულების/სიცოცხლის საზრისის გააზრება? რამდენად დაგვეხმარება ადამიანის დანიშნულებაზე შექმნილი ტექსტების გაცნობა რეალურ ცხოვრებაში?

კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (საჭიროებისამებრ, კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • ადამიანის დანიშნულებაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (ქართ.საბ. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); • ადამიანის დანიშნულებაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (ქართ.საბ. 6, 9, 10, 11, 12); • ადამიანის დანიშნულებაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (ქართ.საბ. 7, 9, 10, 11); • ადამიანის დანიშნულებაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (ქართ.საბ. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); • სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (ქართ.საბ. 12).	
მკვიდრი წარმოდგენები: • ტექსტებში შეიძლება ასახული იყოს განსხვავებული წარმოდგენები/დამოკიდებულებები ადამიანის დანიშნულების, ადამიანის სიცოცხლის საზრისის მიმართ. • ავტორები იყენებენ ტექსტის ელემენტებს, ენობრივ საშუალებებს, რათა წარმოგვიდგინონ თავიანთი დამოკიდებულება ადამიანის დანიშნულების მიმართ, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველებზე, დაარწმუნონ ისინი. • ადამიანის დანიშნულებაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემოიძლია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა. • იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები ადამიანის დანიშნულებაზე შექმნილ ლიტერატურის შესახებ, გამოვხატო პირადი დამოკიდებულება/მოსაზრებები, შემოიძლია გამოვიყენო პირადი გამოცდილება, ნასწავლი/ნაცნობი ლიტერატურის, ცნებებისა და საკითხების ცოდნა.	

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ -
კებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 83. ქართულის, როგორც მეორე ენის წლიური პროგრამები

1. ქართული, როგორც მეორე ენა დაწყებით საფეხურზე

I კლასი (დონე)

მიმართულება კომუნიკაცია: მოსმენა და მოსმენის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგები	I კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით მცირე ზომის მარტივი ტექსტების ძირითადი შინაარსის მოსმენა და გაგება.	მოსწავლე: - ამოიცნობს ნაცნობ სიტყვებს, გამოთქმებს, მარტივ ნასწავლ ენობრივ ფორმულებსა და კონსტრუქციებს; - არავერბალური საშუალებებით სათანადოდ რეაგირებს მითითებებზე; - ამოიცნობს პერსონაჟებსა და ინტონაციით გამოხატულ მარტივ ემოციებს; - ამოიცნობს კონკრეტულ ინფორმაციას (გარეგნობას - ფერს, ფორმას, ზომას; ადგილმდებარეობას, მოქმედებებს).
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) სასწავლო მიზნებით შედგენილი მარტივი ილუსტრირებული მინიდილოგები; მარტივი აღწერითი/ნარატიული ხასიათის ილუსტრირებული ტექსტები; ბ) ლექსები და სიმღერები; გათვლები, ენის გასატეხები; გ) ადაპტირებული ილუსტრირებული ზღაპრები; დ) მასწავლებლის მითითებები და მარტივი ინსტრუქციები; ე) მულტიმედიური ტექსტები: საპროგრამო თემატიკაზე შექმნილი აუდიო-ვიდეო მასალა.	
სტრატეგიები: - მშობლიურ ენაზე ვარაუდების გამოთქმა ტექსტის შინაარსის გარშემო ილუსტრაციებსა და სათაურზე დაყრდნობით; - უცნობი სიტყვებისა და გამოთქმების ამოსაცნობად ნაცნობი ვერბალური თუ არავერბალური ელემენტების გამოყენება (მიმიკა/ჟესტიკულაცია, ინტონაცია, ხმის ტემბრი, ილუსტრაცია...).	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: - რეკლიკებისა და წინადადებების დაკავშირება შესაბამის ილუსტრაციებთან; - ხმის ტემბრის ან კონკრეტული ნიშან-თვისების მიხედვით პერსონაჟების (ადამიანის, ცხოველის, საგნის) დაკავშირება რეკლიკებთან ან ილუსტრაციებთან; - პერსონაჟის, ცხოველის, საგნის ან კონკრეტული მოქმედების განსახიერება მიმიკა-ჟესტიკულაციითა და რიტმული მოძრაობებით; - აღწერილი პერსონაჟის (ცხოველის/საგნის) მითითება, გაფერადება, შემოხაზვა - და სხვა.	
მიმართულება კომუნიკაცია: კითხვა და კითხვის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგი:	I კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები:
ქ.მ.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კითხვის სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით მცირე ზომის სხვადასხვა	მოსწავლე: - ამოიცნობს ყველა ბეჭდურ და ნაწერ ასოს; - პირდაპირი გზით (გაშიფვრის გარეშე) ამოიცნობს ხშირად გამოყენებული სიტყვების ორთოგრაფიულ ხატს¹;

¹ სიტყვის ორთოგრაფიული ხატის ამოცნობა - მთლიანი სიტყვის ამოცნობა დამარცვლა-დანაწევრების გარეშე, ე.წ. პირდაპირი გზით. როცა მოსწავლეს მეხსიერებაში აქვს კონკრეტული სიტყვის ორთოგრაფიული ხატი, ანუ მასში მოცემულ ასოთა მოწესრიგებული თანამიმდევრობა, იგი დანახვისთანავე აკავშირებს ამ ხატს სიტყვის მნიშვნელობასთან.

ტიპის ტექსტის წაკითხვა და ზოგადი შინაარსის გაგება.	- ილუსტრირებულ ტექსტში პოულობს ნაცნობ სიტყვებსა და ორ-სამსიტყვიან წინადადებებს; - ავლენს წიგნსა და ტექსტზე მუშაობის ელემენტარულ ჩვევებს (მაგ., ამოიცნობს წიგნის კომპონენტებს: ყდას, ფურცელს, ილუსტრაციას, ტექსტს, სათაურს, ავტორს; გამოყოფს ტექსტში წინადადებებს, წინადადებებში სიტყვებს, სიტყვებში ასოებს).
ქ.მ.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების გამოყენებით ხმამაღალი (გამართული და გაწაფული) კითხვის ელემენტარული უნარ-ჩვევის გამოვლენა.	- თავისუფლად კითხულობს ანბანის ყველა ასოს; - ავტომატურად და უშეცდომოდ კითხულობს ნასწავლ სიტყვებს; - მთლიანი სიტყვებით ან დამარცვლით კითხულობს ორ-სამსიტყვიან წინადადებებს; - კითხვის დროს წინადადებებს შორის აკეთებს პაუზას.
რეკომენდაციები	
ტექსტზე მუშაობის ელემენტარულ ჩვევებზე მუშაობა შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგი ტიპის ტექსტებს: ა) მცირე ზომის ილუსტრირებული ზღაპარი (ან ნაწყვეტი ზღაპრიდან), ლექსი, ენის გასატეხი, გამოცანა და სხვა; ბ) სასწავლო მიზნებით შედგენილი მცირე ზომის ტექსტები (მინიდილოგები, აღწერითი და საანბანო ტექსტები).	
სტრატეგიები: - მშობლიურ ენაზე ვარაუდის გამოთქმა ტექსტის შინაარსის შესახებ ილუსტრაციებზე დაყრდნობით; - სიტყვიერი და არასიტყვიერი ნაწილების (ილუსტრაციის, სავარჯიშოს პირობის, ძირითადი ტექსტის) გამოყოფა; - ტექსტის (რეპლიკის, ლექსის სტროფის) დასაწყისისა და დასასრულის გამოყოფა.	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: - სხვადასხვა სიტყვის ორთოგრაფიული ხატის ერთმანეთთან შედარება, საერთო მარცვლების, ასოების პოვნა და გაფერადება / შემოხაზვა; - სიტყვათა ჩამონათვალში წინასწარ მითითებული ასოს, მარცვლის, სიტყვის პოვნა; - დიდ სიტყვაში პატარა სიტყვის პოვნა; - ასოების მარცვლებად, მარცვლების - სიტყვებად გამოთლიანება; - აზრების, წინადადებების, სტრიქონების დასაწყისისა და დასასრულის მოძიება და მითითება; - აზრაცში წინადადებების, წინადადებაში სიტყვების რაოდენობის დათვლა; - არეული თანმიმდევრობით მოცემული ასოებისაგან / მარცვლებისაგან სიტყვების აწყობა; სიტყვის აწყობა მოძრავი ანბანით; - სიტყვების ანბანური რიგით დალაგება; - სიტყვის / წინადადების ილუსტრაციასთან დაკავშირება; - მიჯრით მიწყობილი სიტყვების ხაზით გამოყოფა; - მითითებულ ტექსტში კონკრეტული სიტყვის ან წინადადების პოვნა და სხვა.	
მიმართულება კომუნიკაცია: წერა	
სტანდარტის შედეგები	I კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოდელის მიხედვით ან გარკვეული საყრდენების დახმარებით სხვადასხვა ტიპის მარტივი ტექსტის წერა ნასწავლი თემატიკის გარშემო.	მოსწავლე: - ხელის სწორი მოძრაობით გამოწერს ანბანის ყველა ასოს შესაბამისი მიმართულებით; - იცავს ოთხხაზოვან სისტემაში ასოთა განლაგების პრინციპს; - გადმოწერს ნაცნობ სიტყვებსა და ორ-სამსიტყვიან წინადადებებს.
რეკომენდაციები	

ტექსტის ტიპები: ა) ენის გასატეხი, გამოცანა, გათვლა და სხვა; ბ) სასწავლო მიზნებით შედგენილი ორ-სამწინადადებიანი ტექსტები (მინიდილოგები, აღწერითი და საანბანო ტექსტები).	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: • კონკრეტული ასოს ზედა/ქვედა/შუა ნაწილების ხელის სწორი მოძრაობით გამოსახვა; • გამოტოვებული ადგილების შევსება (სიტყვებში - ასოების; წინადადებაში - სიტყვების); • ნახატის შექმნა და დასათაურება, ამის შემდეგ მასწავლებლის მიერ დაფაზე დაწერილი სათაურის გადმოწერა (გადმოხატვა) დაფიდან (მაგ., ჩემი ოჯახი, ჩემი კლასელი, ჩემი ძალი / სახლი და ა.შ.); • მისალოცი ბარათის დახატვა/შექმნა და მიწერა, ვისთვის არის გამიზნული (მაგ., „დათოს“, „დათო, გილოცავ“ და ა.შ.); • მარტივი კროსვორდის შევსება; • რებუსის ამოხსნა • და სხვა.	
მიმართულება კომუნიკაცია: ლაპარაკი და ლაპარაკის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგები	I კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ენის გასატეხების, ლექსებისა და გათვლების ზეპირად წაკითხვა; სიმღერების შესრულება, მარტივი დიალოგებისა და სცენების გათამაშება.	მოსწავლე: • ცდილობს სწორად და გარკვევით წარმოთქვას ქართული ენისათვის დამახასიათებელი ბგერები, ნასწავლი სიტყვები, მარტივი ფრაზები, ენის გასატეხები; • ავლენს ფონოლოგიურ უნარ-ჩვევებს; • ლექსის/სიმღერის შინაარსს ადეკვატურად უსადაგებს არავერბალურ მეტყველებას (მიმიკა-ჟესტიკულაციას, რიტმულ მოძრაობებს); • ტექსტის წარმოთქმისას იცავს შესაბამის ინტონაციებს.
ქ.მ.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით ილუსტრაციების აღწერა, მარტივ ინტერაქციაში მონაწილეობა, ნაცნობი თემატიკის გარშემო საუბარი.	მოსწავლე: • თითო სიტყვით პასუხობს მარტივ შეკითხვებზე როგორც ნასწავლი თემების გარშემო, ისე კონკრეტულ საკლასო სიტუაციასთან დაკავშირებით (მაგ., <i>რა არის, რა ჰქვია, როგორია, რამდენია და ა.შ.; დაამთავრე? - დიახ/არა; რა გინდა? - კალამი / საშლელი;</i> • <i>მაქვს/არ მაქვს; მინდა/არ მინდა</i> და ა.შ.); • კითხვების დახმარებით აღწერს სურათს, პერსონაჟს, საგანს, თანაკლასელს და სხვა (მაგ., <i>ვინ/რა არის, რა ჰქვია, როგორია, რამდენია, რა ფერია, სად არის და რას აკეთებს</i> და ა.შ.); • ნასწავლი მარტივი ენობრივი ფორმულების გამოყენებით საუბრობს საკუთარი თავის შესახებ (მაგ., <i>რა ჰქვია და რამდენი წლისაა, როგორია, ვინ ჰყავს და რა აქვს, რა უყვარს და რა არ უყვარს</i>).
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) ენის გასატეხები, გათვლები და გამოცანები; ბ) ლექსები და სიმღერები;	

- გ) რეპეტიტული ხასიათის ზღაპრები;
- დ) მოსმენასა და კითხვაში დამუშავებული სასწავლო მიზნით შექმნილი ტექსტები;
- ე) სიმულაციური დიალოგები და საბავშვო პიესები.

სტრატეგიები:

- მშობლიურ ენაზე დახმარების თხოვნა მასწავლებლის ან თანაკლასელისაგან;
- კომუნიკაციის არავერბალური საშუალებების (ჟესტებს, მიმიკას) გამოყენება.

კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები:

- მასწავლებლის მიერ წარმოთქმული ბგერების, სიტყვების, მოკლე ფრაზების გამოვლენა;
- ენის გასატეხების, გათვლების გამოვლენა;
- მოსმენილ წინადადებაში სიტყვების გამოყოფა;
- სიტყვების ბგერებად დაშლა ან პირიქით - ბგერების სიტყვებად გაერთიანება;
- მასწავლებლის მიერ ჩამოთვლილ სიტყვებში წინასწარ მითითებული ბგერით დაწყებული სიტყვების დასახელება;
- ცხრილის მონაცემების მიხედვით პერსონაჟის, მეწყვილის, საგნის შესახებ ორ-სამსიტყვიანი წინადადებებით საუბარი;
- საკუთარი ნახატის / საოჯახო ფოტოს და ა.შ. პრეზენტაცია და კითხვების დახმარებით მასზე ორ-სამსიტყვიანი წინადადებებით საუბარი;
- გარეგნული ნიშნების მიხედვით დამალული ნივთის, კლასელის ამოცნობა (მაგ., *ისმენს თანაკლასელის გარეგნობას და ასახელებს, ვინ არის; ისმენს გამოცანას და მიუთითებს/ასახელებს, რა არის* და ა.შ.);
- მინიინტერვიუს მოწყობა კლასელებთან და შემდეგ ამ ინფორმაციის კლასისთვის გაცნობა (მაგ., *შოთას ჰყავს ერთი და, ლეილას და არ ჰყავს...; ზაფხული უყვარს ლიას / სერგოს უყვარს ზამთარი* და ა.შ.);
- მინიდილოგების გათამაშება
- და სხვა.

მიმართულება: გრამატიკა

სტანდარტის შედეგები	I კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(I).7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვისი გამოთქმების, შესაბამისი ენობრივი მარკერების (მაგ., დროისა და სიერცის, მოქმედებისა და ინტენსივობის გამომხატველი სიტყვების), კონკრეტული სიტყვათშეხამებების, ცალკეული ნასწავლი მარტივი დარგობრივი ლექსიკის ამოცნობა და გამოყენება.	მოსწავლე: • საკლასო თუ სიმულაციურ სიტუაციებში მარტივი სოციალური ურთიერთობის დასამყარებლად ამოიცნობს და იყენებს სათანადო ლექსიკას (მაგ., <i>მისალმება, დამშვიდობება, მადლობის გადახდა, მობოდიშება, დათანხმება, უარი</i>); • ამოიცნობს და/ან იყენებს საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვისი გამოთქმებს (მაგ., <i>გილოცავ დაბადების დღეს! კარგია/ცუდია! სწორია/არ არის სწორი!</i> და ა.შ.); • აღწერა-დახასიათებისას ამოიცნობს და იყენებს გარეგნობის (<i>ფორმა, ზომა, ფერი</i>) აღმნიშვნელ მარტივ ლექსიკას; • კუთვნილებითობის ან დანიშნულების გამოსახატავად ამოიცნობს და იყენებს კონკრეტულ სიტყვათშეხამებებს (მაგ., <i>სკოლის ჩანთა / გიორგის ჩანთა / ჩემი ჩანთა; ქართულის მასწავლებელი, ხატვის გაკვეთილი, საკლასო ოთახი</i> და ა.შ.); • ამოიცნობს საკლასო ლექსიკას (მაგ., <i>სიჩუმე! ჩუმად! მომისმინე(თ)! ყურადღებით იყავი(თ)!</i> და ა.შ.).
ქ.მ.დაწყ.(I).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნასწავლი სახელისა და ზმნის კონკრეტული ფორმების, შესაბამისი გრამატიკული საშუალებების, სიტყვებს შორის ნასწავლი სინტაქსური	მოსწავლე: • განარჩევს სამივე პირის ნაცვალსახელს მხოლოდობით რიცხვში; • ამოიცნობს და იყენებს I პირის კუთვნილებით ნაცვალსახელს მხოლოდობით რიცხვში; • ამოიცნობს და იყენებს ზეში თანდებულებს

მიმართებების, მარტივი ენობრივი კონსტრუქციების, შესაბამისი სასვენი ნიშნების გარჩევა და სათანადო ფუნქციით მათი გამოყენება.	ადგილმდებარეობის გამოსახატავად; • განარჩევს და იყენებს მაქვს/მყავს ფორმებს; • იყენებს სახელობით ბრუნვას ნასწავლ ზმნებთან (ბიჭი/გოგო მიდის, მდერის...; აქვს ბურთი/ჩანთა...; უყვარს შოკოლადი...); • იყენებს მიცემით ბრუნვას ნასწავლ ზმნებთან (ბიჭს/გოგოს აქვს; ჰყავს ნაყინს...); • იყენებს არის/-ა ზმნას შედგენილი შემასმენლის ფუნქციით (ის არის ბიჭი // ის ბიჭია).
რეკომენდაციები	
სტრატეგიები: • მასწავლებლის დახმარებით თვალსაჩინოების შექმნა და გამოყენება (ბარათი, ლოტო, ნახატი); • მასწავლებლის დახმარებით ლექსიკური მასალის სამი კრიტერიუმის მიხედვით დახარისხება, მაგ.: კარგად ვიცი, ცუდად ვიცი, არ ვიცი. კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: ფონოლოგიური და ფონეტიკური სავარჯიშოები ქართულისათვის დამახასიათებელ ცალკეულ ბგერებსა და ბგერათშეთანხმებებზე, ბგერის იდენტიფიცირებასა და სიტყვაში მათ პოზიციაზე - სიტყვის დასაწყისშია, შუაში თუ ბოლოში. • მკვეთრი და ფშვინვიერი თანხმოვნების და ამ თანხმოვნების გამოყენებით შედგენილი სიტყვების, ენის გასატეხების გამეორება; • სიტყვაში, წინადადებაში, მიკროტექსტში ასოს/მარცვლის/შესაბამისი თანხმოვნებით შედგენილი სიტყვის პოვნა და შემოხაზვა / გაფერადება; • არასწორად დაწერილი სიტყვების გასწორება ნახატის მიხედვით (მაგ., ქუდი / კუდი; ქალი / ბალი და ა.შ.); • სიტყვაში გამოტოვებული ასოს ჩასმა ნახატის მიხედვით; • ნახატის მიხედვით სწორი ვარიანტის შემოხაზვა; • ჩამოთვლილი ვარიანტებიდან სწორი ვარიანტის პოვნა და შემოხაზვა / გაფერადება / მონიშვნა (მაგ., ჯოხი, ძოხი, ჭოხი და ა.შ.) • და სხვა.	

I კლასის (დონის) შინაარსობრივი პრიორიტეტები: ძირითადი სამეტყველო ფუნქციები სათანადო ენობრივი კონსტრუქციებითა და ფორმულებით:

სამეტყველო ფუნქციები	ენობრივი კონსტრუქციები და ფორმულები
1.1. სოციალური ურთიერთობები	
მისალმება	გამარჯობა! დილა _ მშვიდობისა!
დამშვიდობება	ნახვამდის! კარგად!
მადლობის გადახდა	გმადლობ!
მობოდიშება	ბოდიში!
წარდგენა (საკუთარი თავის/სხვისი), გაცნობა	მე ვარ + (სახელი) / ეს არის + (სახელი) ; მე მქვია... / მას ჰქვია...
მილოცვა (დაბადების დღის, დღესასწაულის)	გილოცავ დაბადების დღეს!
დათანხმება, უარი	კი / არა
წახალისება, ქება-შექება	კარგია!
1.2. ინფორმაციის გაცვლა	
პირადი მონაცემები: სახელი, გვარი, ასაკი, საცხოვრებელი ადგილი	რამდენი წლის ხარ? _ მე ვარ + ...წლის; რა გქვია შენ? _ მე მქვია + (სახელი);
ოჯახი / ნათესავები	ეს არის + არს. სახელი (სახ-ში)...; მე მყავს + არს. სახელი (სახ-ში)
საკუთრების შესახებ	მაქვს/არ მაქვს; მყავს/არ მყავს + არს. სახელი (სახ-ში);

	ბიჭს აქვს/ყავს + არს. სახელი (სახ-ში); ეს გიორგის წიგნია /ეს ჩემი წიგნია;
პროფესიის/ხელობის შესახებ	მე ვარ + ...
სახელდება პიროვნების / საგნის	ვინ არის ეს? _ ეს არის + არს. სახელი (სახ-ში); რა არის ეს? _ ეს არის + არს. სახელი (სახ-ში); ეს არ არის + არს. სახ. (სახ-ში), ეს არის + არს. სახ. (სახ-ში)
საკუთარი ან სხვისი საქმიანობის, აქტივობის შესახებ	რას ვაკეთებ? _ ვთამაშობ, ვხატავ...; ის რას აკეთებს? _ თამაშობს, ხატავს...
1.3. აღწერა, დახასიათება	
ადამიანის გარეგნობა	როგორია? _ ... არის მაღალი //... მაღალია
საგნის, შენობის (სახლი, სკოლა...), ცხოველის, ფრინველის აღწერა	როგორია? _ ... არის დიდი/წითელი // ... დიდია/წითელია
1.4. შეფასება, დამოკიდებულების გამოხატვა	
საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (ნივთის, საქმიანობის, ამინდის, საჭმლის... მიმართ)	მიყვარს/არ მიყვარს + არს. სახელი (სახ-ში);
დადებითი, უარყოფითი შეფასება (ნივთის, საქმიანობის, საჭმლის...)	სწორია! არ არის სწორი!
1.5. საჭიროების, სურვილის გამოხატვა	
სურვილის შესახებ	მინდა/არ მინდა + არს. სახელი (სახ-ში);
1.6. გრძნობების, ემოციის გამოხატვა	
სიხარული	კარგია!
ინტერესი	რა არის ეს?
1.7. სივრცეში ორიენტირება	
ადგილმდებარეობის მითითება (ადამიანის, ნივთის, ცხოველის, მარშრუტის...)	სად არის + ...? _ ... არის + ...-ში/-ზე
მიმართულების განსაზღვრა	მიდის + ...-ში
1.8. ინტერაქცია საკლასო ოთახში	
მასწავლებლის მითითებები	ადექი(თ)! დაჯექი!/დასხედით! გადაშალე(თ) წიგნ(ებ)ი! გამოდი(თ) დაფასთან! წაშალე(თ) დაფა! სიჩუმე! ჩუმად! ითამაშე(თ)! შეხედე(თ)! მომისმინე(თ)! გავიმეოროთ ერთად! დახატე(თ)! გააფერადე(თ)... სწრაფად! ყურადღებით იყავი(თ)! მომისმინე(თ)! მიპასუხე! გაიმეორე(თ)! დავაკავშიროთ! მოვძებნოთ! მაჩვენე(თ)!

II კლასი (დონე)

მიმართულება კომუნიკაცია: მოსმენა და მოსმენის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგები	II კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით მცირე ზომის მარტივი ტექსტების ძირითადი შინაარსის მოსმენა და გაგება.	მოსწავლე: • ამოიცნობს ნაცნობ სიტყვებს, გამოთქმებს, ნასწავლ ენობრივ ფორმულებსა და კონსტრუქციებს; • ასრულებს მასწავლებლის ინსტრუქციებს; • ამოიცნობს კონკრეტულ ინფორმაციას (გარეგნობას - <i>ფერს, ფორმას, ზომას</i>; ადგილმდებარეობას, მოქმედებებს); • ამოიცნობს პერსონაჟს, ცხოველს, საგანს მოცემული ნიშან-თვისებისა და მათი ადგილმდებარეობის მიხედვით; • ამოიცნობს მარტივ მოქმედებათა თანამიმდევრობას (მაგ., <i>როდის რას აკეთებს: რვა საათზე იღვიძებს, საუზმობს და მიდის</i> და ა.შ.); • ამოიცნობს პერსონაჟების ინტონაციით გამოხატულ მარტივ ემოციებს.

რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) სასწავლო მიზნებით შედგენილი მარტივი ილუსტრირებული მინიდილოგები და აღწერითი/ნარატიული ხასიათის ილუსტრირებული ტექსტები; ბ) ლექსები და სიმღერები, გამოცანები და ენის გასატეხები; გ) მცირე ზომის ილუსტრირებული ტექსტები (მარტივი ამბავი, ადაპტირებული რეპეტიტული ხასიათის ზღაპრები და მცირე ზომის მოთხრობები); დ) პრაგმატული ტექსტები (გაკვეთილების ცხრილი, დღის განრიგი და ა.შ.); ე) მასწავლებლის მითითებები და მარტივი ინსტრუქციები; ვ) მულტიმედიური ტექსტები: საპროგრამო თემატიკაზე შექმნილი აუდიო-ვიდეო მასალა.	
სტრატეგიები: - ილუსტრაციებსა და სათაურზე დაყრდნობით ვარაუდების გამოთქმა მშობლიურ ენაზე ტექსტის შინაარსის გარშემო; - უცნობი სიტყვებისა და გამოთქმების ამოსაცნობად ნაცნობი ვერბალური თუ არავერბალური ელემენტების (მიმიკა-ჟესტიკულაციის, ინტონაციის, ხმის ტემბრის, ილუსტრაციის...) გამოყენება.	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: - რეპლიკებისა და წინადადებების დაკავშირება შესაბამის ილუსტრაციებთან/პერსონაჟებთან; - აღწერილი პერსონაჟის (ცხოველის/საგნის) მითითება, მონიშვნა, გაფერადება, შემოხაზვა, დახატვა; - მოქმედებების დაკავშირება პერსონაჟებთან; - ილუსტრაციის მიხედვით მოქმედებათა ადგილის დასახელება ან სურათზე მითითება (მაგ., <i>ტყეში, ეზოში</i> და ა.შ.); - შეკითხვებზე პასუხი (მაგ., <i>ასახელებს, ვისზეა საუბარი, ვინ არის და როგორია, როდის რას აკეთებს</i> და ა.შ.); - ილუსტრაციების განლაგება მოქმედებათა თანამიმდევრობის მიხედვით (მაგ., <i>რას აკეთებს დილით, საღამოს, რას აკეთებს რვა საათზე, ორ საათზე, საღამოს ექვს საათზე</i> და ა.შ.); - წინადადებაში გამოტოვებული ადგილის შევსება; - ცხრილში სათანადო უჯრის მონიშვნა; - მოცემული ვარიანტებიდან სწორი ინფორმაციის მონიშვნა; - მასწავლებლის თხრობის კვალდაკვალ ამბის ინსცენირება და სხვა.	
მიმართულება კომუნიკაცია: კითხვა და კითხვის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგი:	II კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები:
ქ.მ.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კითხვის სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით მცირე ზომის სხვადასხვა ტიპის ტექსტის წაკითხვა და ზოგადი შინაარსის გაგება.	მოსწავლე: - კითხულობს მოსმენაში დამუშავებულ ტექსტებს და ამოიცნობს იქ მოცემულ კონკრეტულ ინფორმაციას; - იგებს ხშირად გამოყენებულ ფრაზებსა და სავარჯიშოების მარტივ ინსტრუქციებს; - ავლენს წიგნსა და ტექსტზე მუშაობის ელემენტარულ ჩვევებს (მაგ., ამოიცნობს წიგნის კომპონენტებს: ყდას, ფურცელს, ილუსტრაციას, ტექსტს, სათაურს, ავტორს; გამოყოფს ტექსტში წინადადებებს, წინადადებებში სიტყვებს).
ქ.მ.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების გამოყენებით ხმამაღალი (გამართული და გაწაფული) კითხვის ელემენტარული უნარ-ჩვევის გამოვლენა.	მოსწავლე: - ავტომატურად და უშეცდომოდ კითხულობს ნასწავლ სიტყვებს; - მთლიანი სიტყვებით კითხულობს ნაცნობ ფრაზებსა და სამოთხწინადადებიან ნასწავლ ტექსტებს; - ამოიცნობს და სწორად იყენებს ნასწავლ სასვენ ნიშნებს (მაგ., პაუზით გამოყოფს სიტყვებს ერთმანეთისაგან; წინადადების დასრულებას გამოხატავს სათანადო ინტონაციით).

რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) მცირე ზომის ილუსტრირებული ზღაპარი, ამბავი, მოთხრობა, ლექსი, ენის გასატეხი, გამოცანა და ა.შ.; ბ) პრაგმატული ტექსტები (გაკვეთილების ცხრილი, კატალოგი და ა.შ.); ბ) სასწავლო მიზნებით შედგენილი მცირე ზომის ტექსტები (მინიდილოგები და აღწერითი ტექსტები); გ) სავარჯიშოთა ინსტრუქციები.	
სტრატეგიები: • მშობლიურ ენაზე ვარაუდის გამოთქმა ტექსტის შინაარსის შესახებ ილუსტრაციებზე დაყრდნობით; • ტექსტში აზნაცების რაოდენობის, აზნაცში - სტრიქონების, სტრიქონში - სიტყვების დათვლა და ა.შ.; • სიტყვიერი და არასიტყვიერი ნაწილების განსხვავება და გამოყოფა (მაგ., ლოგოს, ილუსტრაციის, ილუსტრაციის წარწერის, სავარჯიშოს პირობის, ძირითადი ტექსტის, სათაურის); • ტიპოგრაფიული მინიშნებების გარჩევა (მაგ., მსხვილი, გადახრილი, გამუქებული, ფერადი შრიფტი); • ტექსტის (რეპლიკის, ლექსის სტროფის) დასაწყისისა და დასასრულის გამოყოფა.	
კონკრეტულ აქტივობათა ნიმუშები: • წარწერის დაკავშირება ნახატთან; • ტექსტში მოძიება დასმული შეკითხვის პასუხის, ნახატის შესატყვისი წინადადების, ერთი სემანტიკური ველის სიტყვების (მაგ., <i>ცხოველები, სასკოლო ნივთები</i> და ა.შ.); • სავარაუდო პასუხებიდან სწორი ვარიანტის შემოხაზვა; • ცხრილიდან კონკრეტული ინფორმაციის ამოკრება (მაგ., <i>რომელ დღეებში აქვს ესა თუ ის გაკვეთილი; რომელ საათზე აქვს ხატვა ორშაბათს</i> და ა.შ.); • ტექსტის მიხედვით ნახატის შექმნა/გაფერადება ან დასრულება; • ცხრილში სათანადო უჯრის მონიშვნა; • სხვადასხვა პარამეტრით კონკურსის მოწყობა ხმამაღალ (გაწაფულ) კითხვაში (მაგ., ყველაზე სწრაფი მკითხველი, ყველაზე კარგი გამოთქმის მქონე, ყველაზე მონდომებული და ა.შ.); • რეპლიკების, ლექსების გაბმულად და გამომეტყველებით წაკითხვა • და სხვა.	
მიმართულება კომუნიკაცია: წერა	
სტანდარტის შედეგები	II კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოდელის მიხედვით ან გარკვეული საყრდენების დახმარებით სხვადასხვა ტიპის მარტივი ტექსტის წერა ნასწავლი თემატიკის გარშემო.	მოსწავლე: • იცავს ორხაზოვან სისტემაში ასოთა განლაგების პრინციპს; • ნაწერიდან ან ნაბეჭდი წყაროდან გადაწერს სიტყვებს, წინადადებებს, მარტივ მცირე ზომის ტექსტებს; • კარნახით წერს ორთოგრაფიულად დამახსოვრებულ სიტყვებს; • კონკრეტული მითითების მიხედვით ან გარკვეული საყრდენების დახმარებით წერს მარტივ ყოფით მიკროტექსტებს; • სათანადოდ იყენებს (სწორად სვამს) სასვენ ნიშნებს წინადადებების ბოლოს.
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) პრაგმატული ტექსტები (გაკვეთილების ცხრილი, დღის განრიგი, ტელეპროგრამა...); ბ) მარტივი კორესპონდენცია (მისალოცი ბარათი...); გ) მარტივი აღწერითი და თხრობითი ტექსტები; დ) კროსვორდები და რებუსები.	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: • კროსვორდების, საკუთარი გაკვეთილების ცხრილის, ნაკლული ტექსტის შევსება კონკრეტული ინფორმაციით; • სხვადასხვა მონაცემის მიხედვით მარტივი სიების შედგენა (მაგ., <i>თანაკლასელების სახელები ანბანის მიხედვით; შინაური ცხოველები; საყვარელი საჭმელი</i> და ა.შ.); • წინადადების დასრულება ნახატის მიხედვით (მაგ., <i>ნიკას უყვარს...</i>); • ყალიბის მიხედვით მისალოცი ბარათების შედგენა და გაფორმება ნახატებით;	

• მარტივი სქემატური ნახატების შექმნა სხვადასხვა თემაზე თავისი წარწერებით (მაგ., <i>ჩემი ოჯახი, ჩემი ოთახი, ჩემი სკოლა</i> და ა.შ.); • ფოტოალბომებისა და „წიგნების“ შექმნა შესაბამისი წარწერებით (მაგ., <i>ჩემი ოჯახი, ჩემი მეგობრები, საყვარელი ცხოველები</i> და ა.შ.) • და სხვა.	
მიმართულება კომუნიკაცია: ლაპარაკი და ლაპარაკის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგები	II კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ენის გასატეხების, ლექსებისა და გათვლების ზეპირად წაკითხვა; სიმღერების შესრულება, მარტივი დიალოგებისა და სცენების გათამაშება.	მოსწავლე: • ავლენს ფონოლოგიურ უნარ-ჩვევებს; • სწორად და გარკვევით წარმოთქვამს ქართული ენისათვის დამახასიათებელ ბგერებს, ნაცნობ სიტყვებსა და ფრაზებს, ენის გასატეხებს; • ტექსტების შინაარსს ადეკვატურად უსადაგებს არავერბალურ მეტყველებას; • ტექსტის წარმოთქმისას იცავს შესაბამის ინტონაციებს, მახვილებს, რიტმულ სეგმენტებს, ბაძავს პერსონაჟების ხმის ტემბრს.
ქ.მ.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით ილუსტრაციების აღწერა, მარტივი ინტერაქციაში მონაწილეობა, ნაცნობი თემატიკის გარშემო საუბარი.	მოსწავლე: • მოკლედ პასუხობს / სვამს მარტივ კითხვებს ნასწავლი თემების გარშემო; • პასუხობს ნასწავლი ტექსტის შინაარსის გარშემო დასმულ მარტივ კითხვებზე; • კითხულობს და ასახელებს მარტივ მიზეზს (რატომ? - იმიტომ, რომ...); • მოკლედ გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებას, მაგალითად, ნივთის, საჭმლის და ა.შ. მიმართ (მომწონს/არ მომწონს); • კითხვების დახმარებით აღწერს სურათს; • ნაცნობი ლექსიკის, ენობრივი ფორმულებისა და კონსტრუქციების გამოყენებით მარტივად (და/ან მასწავლებლის დახმარებით) საუბრობს ნასწავლი თემების გარშემო.
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) ენის გასატეხები, გათვლები და გამოცანები; ბ) ლექსები და სიმღერები; გ) სიმულაციური დიალოგები და საბავშვო პიესები, მინიინტერვიუები; დ) მცირე ზომის მარტივი აღწერითი და თხრობითი ხასიათის ტექსტები.	
სტრატეგიები: • მშობლიურ ენაზე დახმარების თხოვნა მასწავლებლის ან თანაკლასელისაგან; • კომუნიკაციის არავერბალური საშუალებების (ჟესტების, მიმიკის) გამოყენება.	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: • სიტყვების ბგერებად თუ მარცვლებად დაშლა ან პირიქით - ბგერებისა თუ მარცვლების სიტყვებად გაერთიანება; • ილუსტრაციების / ფოტოების აღწერა (მაგ., <i>ვინ / რა არის, როგორია, ვინ სად არის; სად რა დევს; ვის რა აცვია/ახურავს/უკეთია; ვინ როდის/რომელ საათზე რას აკეთებს; რას აკეთებენ ცხოველები, ფრინველები და ა.შ.</i>); • ორი ილუსტრაციის შედარება და მათ შორის, მსგავსება-განსხვავებების დასახელება; • საუბარი ნასწავლი თემების გარშემო (მაგ., <i>ოჯახის წევრების, მეგობრების, თანაკლასელების შესახებ: ვინ არის, რა ჰქვია, რამდენი წლისაა, როგორია, ვის როდის აქვს დაბადების დღე და ა.შ.</i>; საყვარელი ცხოველები; ჩემი ოთახი და ა.შ.); • ცხრილის მონაცემებზე დაყრდნობით ნასწავლი მარტივი ენობრივი კონსტრუქციებით საუბარი; • მოსმენილი და/ან წაკითხული დიალოგის მიხედვით მსგავსი დიალოგების გათამაშება მეწყვილესთან ერთად; • სიმულაციურ სიტუაციებში მონაწილეობა (მაგ., <i>მინიინტერვიუების მოწყობა, გამოკითხვების ჩატარება კლასში კონკრეტულ თემაზე და ა.შ.</i>);	

• ვიქტორინების მოწყობა ნასწავლი მასალის გარშემო; • სახალისო თამაშები (მაგ., გამოიცანი, ვინ/რა არის; რა მაქვს ჩანთაში? და ა.შ.); • სხვადასხვა თემაზე ნახატების შექმნა და კლასის წინაშე მინიპრეზენტაციების მოწყობა (მაგ., ჩემი ოჯახი, ჩემი ოთახი, საყვარელი მენიუ, ჩემი საყვარელი დღე; ერთი კვირის ამინდის პროგნოზის შედგენა და წარდგენა და ა.შ.); • როლური თამაშებისა და მინისპექტაკლების მოწყობა • და სხვა.	
მიმართულება: გრამატიკა	
სტანდარტის შედეგები	II კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(I).7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვისი გამოთქმების, შესაბამისი ენობრივი მარკერების (მაგ., დროისა და სივრცის, მოქმედებისა და ინტენსივობის გამომხატველი სიტყვების), კონკრეტული სიტყვათშეხამებების, ცალკეული ნასწავლი მარტივი დარგობრივი ლექსიკის ამოცნობა და გამოყენება.	მოსწავლე: • საკლასო თუ სიმულაციურ სიტუაციებში მარტივი სოციალური ურთიერთობის დასამყარებლად ამოიცნობს და იყენებს სათანადო ლექსიკას ან კონკრეტულ სიტყვათშეხამებებს (მაგ., <i>სალამი / დილა მშვიდობისა! საღამო მშვიდობისა! კარგად იყავი!</i> და ა.შ.); • ამოიცნობს და/ან იყენებს საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვის გამოთქმებს (მაგ., <i>გილოცავ დაბადების დღეს! ყოჩაღ! რა კარგია / რა ცუდია! მოდი, ... / გინდა, ...</i> და ა.შ.); • აღწერა-დახასიათებისას ამოიცნობს და იყენებს გარეგნობისა და ხასიათის / თვისების აღმნიშვნელ მარტივ ლექსიკასა და ნასწავლ ენობრივ ფორმულებს (მაგ., <i>დათვზე პატარაა, კურდღელზე დიდია</i> და ა.შ.); • მარტივი ინფორმაციის გასაცვლელად ამოიცნობს და იყენებს შესაბამის ლექსიკას ოჯახის / ნათესავების, საქმიანობის, კვებითი ჩვევების და ა.შ. შესახებ; • ამოიცნობს და იყენებს დროისა და სივრცის გამომხატველ სიტყვებსა და სიტყვათშეხამებებს (მაგ., <i>დილით, შუადღისას, საღამოს; დღეს დილით; აქ/იქ; მარჯვნივ/მარცხნივ; წინ/უკან</i> და ა.შ.).
ქ.მ.დაწყ.(I).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნასწავლი სახელისა და ზმნის კონკრეტული ფორმების, შესაბამისი გრამატიკული საშუალებების, სიტყვებს შორის ნასწავლი სინტაქსური მიმართებების, მარტივი ენობრივი კონსტრუქციების, შესაბამისი სასვენი ნიშნების გარჩევა და სათანადო ფუნქციით მათი გამოყენება.	მოსწავლე: <u>ამოიცნობს და იყენებს:</u> • არსებითი სახელების მხოლობითისა და -ებ-იანი მრავლობითის ფორმებს (<i>ბიჭი/ბიჭები...</i>); • სამივე პირის ნაცვალსახელს მხოლობითისა და მრავლობით რიცხვში; • I და II პირის კუთვნილებით ნაცვალსახელებს მხოლობითისა და მრავლობით რიცხვში; • ნათესაობითი ბრუნვის ფორმას კუთვნილებითობის გამოსახატავად (<i>დათოს ჩანთა / ძმის ბურთი</i>); • მიცემითი ბრუნვის ფორმას დროის გამოხატვის ფუნქციით (<i>ორშაბათს, კვირას...</i>); • -ში/-ზე თანდებულებს დროის გამოხატვის ფუნქციით (<i>ივნისში, ზაფხულში, გაზაფხულზე...</i>); • ყოფნა ზმნას სამივე დროში (<i>არის - იყო - იქნება</i>). <u>იყენებს:</u> • ნასწავლი სახელების შეკუმშულ და შეკვეცილ ფორმებს კუთვნილებითობის გამოხატვისას (<i>მასწავლებლის მაგიდა, ძმის ჩანთა</i>); • არა/არ ნაწილაკებს (<i>გინდა? - არა; არ მინდა; გიყვარს? - არა; არ მიყვარს</i>). <u>პასუხისას სწორად სვამს:</u>

	სახელს ბრუნვაში კითხვებზე დაყრდნობით (ვინ თამაშობს? – ბიჭი; ვის აქვს? – ბიჭს; რა აქვს? – ბურთი; რას თამაშობს? – ბურთს);
რეკომენდაციები	
სტრატეგიები: - მასწავლებლის დახმარებით გრამატიკული მარტივი მექანიზმების ამსახველი თვალსაჩინოების შექმნა და გამოყენება; - მასწავლებლის დახმარებით ლექსიკური მასალის დახარისხება სამი კრიტერიუმის მიხედვით, მაგ.: კარგად ვიცი, ცუდად ვიცი, არ ვიცი.	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: საჭიროებისამებრ, კვლავ გრძელდება <u>ფონოლოგიური და ფონეტიკური სავარჯიშოები</u> ქართულისათვის დამახასიათებელ ცალკეულ ბგერებსა და ბგერათშეთანხმებებზე, ბგერის იდენტიფიცირებასა და სიტყვაში მათ პოზიციაზე. - მკვეთრი და ფშვინვიერი თანხმოვნების გამოყენებით შედგენილი სიტყვების, ენის გასატეხების გამეორება; - არასწორად დაწერილი სიტყვების გასწორება ნახატის მიხედვით; - წინადადებაში გამოტოვებული სიტყვის (როგორც სალექსიკონო ერთეულის) და/ან მოცემული სიტყვის სათანადო ფორმაში (მაგ., მხოლობითსა თუ მრავლობითში) ჩასმა ნახატის მიხედვით; - მოცემული სიტყვების სხვადასხვა კატეგორიად დახარისხება (მაგ., <i>სიტყვები, რომლებიც მიუთითებენ დროს, ადგილს, მოქმედებას, ნიშან-თვისებას; სიტყვები, რომლებიც განსხვავდებიან სულიერება/უსულოების მიხედვით, ასევე მაქვს თუ მყავს; ერთი სემანტიკის მქონე სიტყვები</i> და ა.შ.); - ნახატის მიხედვით სწორი ვარიანტის შემოხაზვა; - ჩამოთვლილი ვარიანტებიდან სწორი ფორმის პოვნა და შემოხაზვა / მონიშვნა; - მცდარი ფორმის გასწორება - და სხვა.	

II კლასის (დონის) შინაარსობრივი პრიორიტეტები: ძირითადი სამეტყველო ფუნქციები სათანადო ენობრივი კონსტრუქციებითა და ფორმულებით:

სამეტყველო ფუნქციები	ენობრივი კონსტრუქციები და ფორმულები
1.1. სოციალური ურთიერთობები	
მისალმება	გამარჯობა(თ)! დილა _ მშვიდობისა! საღამო მშვიდობისა! სალამი!
მოკითხვა	როგორ ხარ? კარგად / ცუდად
დამშვიდობება	ნახვამდის! კარგად იყავი!
მადლობის გადახდა	გმადლობ!
მოზოდინება	ბოდიში!
წარდგენა (საკუთარი თავის/სხვისი), გაცნობა	მე ვარ + (სახელი) / ეს არის + (სახელი) ; მე მქვია... / მას ჰქვია...
მილოცვა (დაბადების დღის, დღესასწაულის)	გილოცავ დაბადების დღეს!
დათანხმება, უარი	დიახ / არა
წახალისება, ქება-შექება	ყოჩაღ! / კარგია!
შეთავაზება	მოდით . . . / გინდა. . .
1.2. ინფორმაციის გაცვლა	
პირადი მონაცემები: სახელი, გვარი, ასაკი, საცხოვრებელი ადგილი	რამდენი წლის ხარ? _ მე ვარ + ...წლის; რა გქვია შენ? _ მე მქვია + (სახელი);
ოჯახი / ნათესავები	ეს არის + არს. სახელი (სახ-ში) ... ; მე მყავს + არს. სახელი (სახ-ში)

საკუთრების შესახებ	მაქვს/არ მაქვს; მყავს/არ მყავს + არს. სახ. (სახ-ში); ბიჭს აქვს/ყავს + არს. სახ. (სახ-ში); ეს გიორგის წიგნია; ეს ჩემი/შენი/მისი წიგნია; ჩვენი ბურთია.
პროფესიის/ხელობის შესახებ	მე ვარ + ...
სახელდება პიროვნების / საგნის	ვინ არის ეს? _ ეს არის + არს. სახ. (სახ-ში); რა არის ეს? _ ეს არის + არს. სახ. (სახ-ში); ეს არ არის + არს. სახელი (სახ-ში), ეს არის + არს. სახელი (სახ-ში)
ჯანმრთელობის შესახებ	როგორ ხარ? _ ცუდად/ავად ვარ; კარგად ვარ
საკუთარი ან სხვისი საქმიანობის, აქტივობის შესახებ	რას ვაკეთებ? _ ვსწავლობ, ვუსმენ, ვიზან... ის რას აკეთებს? _ წერს, კითხულობს, ზის... / ისინი სწავლობენ, დახტიან...
კვებითი ჩვევების შესახებ	ვსვამ/ვჭამ + ... საათზე; ვსვამ/ვჭამ + არს. სახელი (მიც-ში)
1.3. აღწერა, დახასიათება	
ადამიანის გარეგნობა	როგორია? _ ... არის მსუქანი //... მსუქანია... მაქვს/აქვს + გრძელი თმა...
ადამიანის ჩაცმულობა	მაცვია/აცვია + ... / ახურავს, უკეთია...
ადამიანის ხასიათი	როგორი ადამიანია? _ ... არის კეთილი, მხიარული //... კეთილია, მხიარულია...
საგნის, შენობის (სახლი, სკოლა...), ცხოველის, ფრინველის აღწერა	როგორია? _ ... არის დიდი/წითელი // ... დიდი/წითელია; აქვს გრძელი კუდი. დახტის ხეზე. უყვარს ბანანი...; ...-ზე დიდი / ...-ზე პატარა
1.4. შეფასება, დამოკიდებულების გამოხატვა	
საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (ნივთის, საქმიანობის, ამინდის, საჭმლის... მიმართ)	მომწონს/არ მომწონს + არს. სახ. (სახ-ში); მიყვარს/არ მიყვარს + არს. სახ. (სახ-ში); მომწონს/არ მომწონს + საწყისი; მიყვარს/არ მიყვარს + საწყისი
დადებითი, უარყოფითი შეფასება (ნივთის, საქმიანობის, საჭმლის...)	სწორია! არ არის სწორი! როგორია? _ კარგია/ცუდია...
1.5. საჭიროების, სურვილის გამოხატვა	
სურვილის შესახებ	მინდა/არ მინდა + არს. სახელი (სახ-ში); მინდა/არ მინდა + საწყისი
1.6. გრძნობების, ემოციის გამოხატვა	
სიხარული	კარგია! რა კარგია!
სინანული	ცუდია! რა ცუდია!
ინტერესი	რა არის ეს?
1.7. დროში ორიენტირება	
მითითება საათის/დღის/კვირის/თვის/წლის	როდის? -- დილით, შუადღისას, საღამოს; რომელი საათია? ცხრა საათია; რომელ საათზე რას აკეთებს? - (მხოლოდითში/მრავლობითში); დღეს ორშაბათია... / ორშაბათს... აპრილში... გაზაფხულზე, ზამთარში...
1.8. სივრცეში ორიენტირება	
ადგილმდებარეობის მითითება (ადამიანის, ნივთის, ცხოველის, მარშრუტის...)	სად არის + ...? _ ... არის + ...-ში/-ზე; აქ / იქ; მარჯვნივ / მარცხნივ; წინ / უკან; ქვევით / ზევით ...-ის წინ, უკან, მარჯვნივ, მარცხნივ...
მიმართულების განსაზღვრა	მიდის + ...-ში

1.9. ლოგიკური კავშირის გამოხატვა	
მიზეზი	რატომ? _ იმიტომ, რომ
1.10. ინტერაქცია საკლასო ოთახში	
მასწავლებლის მითითებები	ადექი(თ)! დაჯექი!/დასხედით! გადაშალე(თ) წიგნ(ებ)ი! გამოდი(თ) დაფასთან! წაშალე(თ) დაფა! სიჩუმე! ჩუმად! ითამაშე(თ)! შეხედე(თ)! მომისმინე(თ)! გავიმეოროთ ერთად! დახატე(თ)! გააფერადე(თ)... სწრაფად! ყურადღებით იყავი(თ)! მომისმინე(თ)! მიპასუხე! გაიმეორე(თ)! დავაკავშიროთ! მოვძებნოთ! მაჩვენე(თ)!

III კლასი (დონე)

მიმართულება კომუნიკაცია: მოსმენა და მოსმენის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგები	III კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით მცირე ზომის მარტივი ტექსტების ძირითადი შინაარსის მოსმენა და გაგება.	მოსწავლე: • ამოიცნობს სასაუბრო თემასა და კონტექსტს; • ამოიცნობს კონკრეტულ დეტალებს (<i>კინ, რა, სად, როდის, როგორ, რატომ</i> და ა.შ.); • ამოიცნობს მოქმედებათა თანამიმდევრობას; • ამოიცნობს ადამიანის, საგნის, მოვლენისადმი მარტივ შეფასება-დამოკიდებულებას (<i>მაგ., კარგია / ცუდია; ტირის იმიტომ, რომ</i> და ა.შ.); • ამოიცნობს ინტონაციით გამოხატულ ემოციებსა და შეგრძნებებს.
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) ლექსები, სიმღერები, გამოცანები...; ბ) სასწავლო მიზნით შექმნილი მცირე ზომის დიალოგები და აღწერითი ხასიათის ტექსტები; გ) მცირე ზომის თხრობითი ხასიათის ილუსტრირებული ტექსტები (ადაპტირებული ზღაპარი, მოთხრობა, ამბავი); დ) მასწავლებლის მითითებები და სავარჯიშოს მარტივი ინსტრუქციები; ე) მულტიმედიური ტექსტები: საპროგრამო თემატიკაზე შექმნილი აუდიო-ვიდეო მასალა; ქართული ანიმაციური ფილმები.	
სტრატეგიები: • მშობლიურ ენაზე ვარაუდის გამოთქმა ტექსტის შინაარსის შესახებ ილუსტრაციებსა და სათაურზე დაყრდნობით; • უცნობი სიტყვებისა და გამოთქმების ამოსაცნობად ნაცნობი ვერბალური თუ არავერბალური ელემენტების გამოყენება (მიმიკა/ჟესტიკულაცია, ინტონაცია, ხმის ტემბრი, ილუსტრაცია...).	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები:	

• მოსასმენი ამოცანების შესაბამისად, ცხრილში სათანადო უჯრის მონიშვნა/შეესება, ნაკლული ტექსტის შეესება; • მოცემული ვარიანტებიდან სწორი ვარიანტის შემოხაზვა; • მოსასმენი ტექსტის გარშემო კითხვებზე პასუხი (მაგ., <i>ვის რა მოსწონს, რა ურჩევნია, რატომ ტირის, რატომ არ მოსწონს, რისი ეშინია</i> და ა.შ.); • ტექსტის / ინფორმაციის ნახატთან დაკავშირება (მაგ., <i>ასახელებს ან მიუთითებს ნახატზე აღწერილ პერსონაჟს, ცხოველს, საგანს; ვინ/რა სად ან ვის/რის გვერდით დგას</i> და ა.შ.); • ტექსტის მიხედვით ნახატის შექმნა; • მოქმედებათა თანამიმდევრობის მიხედვით სურათების განლაგება/დანომრვა; • ინტონაციის მიხედვით სასვენი ნიშნების დასმა; • მასწავლებლის თხოობის კვალდაკვალ ამბის ინსცენირება • და სხვა.	
მიმართულება კომუნიკაცია: კითხვა და კითხვის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგი:	III კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები:
ქ.მ.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კითხვის სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით მცირე ზომის სხვადასხვა ტიპის ტექსტის წაკითხვა და ზოგადი შინაარსის გაგება.	მოსწავლე: • მარტივი საკითხავი ამოცანის გადასაჭრელად ამოიცნობს კონკრეტულ ინფორმაციას მოსმენაში დამუშავებულ ტექსტებში; • ინფორმაციას აკავშირებს შესაბამის ილუსტრაციასთან, პერსონაჟთან; • განარჩევს დიალოგსა და თხოობას; • ავლენს წიგნსა და ტექსტზე მუშაობის საწყისს ჩვევებს (მაგ., <i>საკითხავი ამოცანების გადასაჭრელად ეყრდნობა სიტყვიერ და არასიტყვიერ ნაწილებს - სავარჯიშოს პირობას, ლოგოს, ილუსტრაციას, ილუსტრაციის წარწერას, სათაურს, ქვესათაურს</i>); • ავლენს ინტერესს კულტურული განსხვავებების მიმართ.
ქ.მ.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების გამოყენებით ხმამაღალი (გამართული და გაწაფული) კითხვის ელემენტარული უნარ-ჩვევის გამოვლენა.	• თავისუფლად კითხულობს ნაცნობ სიტყვებსა და ფრაზებს; • შესაბამისი ინტონაციითა და პაუზების გამოყოფით გამართულად კითხულობს მცირე ზომის ნაცნობ ტექსტებს; • ტექსტის შინაარსს ადეკვატურად უსადაგებს არავერბალურ მეტყველებას.
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) მცირე ზომის ილუსტრირებული ზღაპარი, ლექსი, მოთხრობა, ამბავი; ბ) სასწავლო მიზნებით შედგენილი მცირე ზომის ტექსტები (მინიდილოგები, თხოობითი და აღწერითი ტექსტები); გ) სავარჯიშოების ინსტრუქციები; დ) პრაგმატული ტექსტები (ანკეტები, კატალოგები, ტელეპროგრამა, მენიუ...).	
სტრატეგიები: • ილუსტრაციებზე დაყრდნობით ვარაუდების გამოთქმა ტექსტის შინაარსის გარშემო მშობლიურ ენაზე; • შინაარსის გასაგებად არასიტყვიერი ელემენტების მოშველიება (მაგ., ლოგოს, ილუსტრაციის, პირობითი ნიშნის); • ტიპოგრაფიული მინიშნებების გარჩევა (მაგ., მსხვილი, გადახრილი, გამუქებული, ფერადი	

შრიფტი); • ტექსტის (რეპლიკის, ლექსის სტროფის), აზნაფის, წინადადების დასაწყისისა და დასასრულის გამოყოფა.	
კონკრეტულ აქტივობათა ნიმუშები: • დასმული შეკითხვის პასუხის, ნახატის შესატყვისი წინადადების პოვნა ტექსტში; • მთლიანი ტექსტის (დიალოგის, აზნაფის...) ან ცალკეული ინფორმაციის დაკავშირება სურათთან; • ტექსტში მოძიებული ინფორმაციით მარტივი სქემებისა და ცხრილების შევსება; • შეკითხვების პასუხებთან დაკავშირება; • არეული რეპლიკების თანამიმდევრობით დალაგება; • სავარაუდო ვარიანტებიდან სწორი/არასწორი ვარიანტის შემოხაზვა, მონიშვნა, მითითება; • მოცემული ინფორმაციის დადასტურება ან უარყოფა ტექსტის მიხედვით; • ტექსტის მიხედვით სურათების დანომრვა; • მოცემული კულტურული თვალსაჩინოებების მითითება / დასახელება (<i>ილუსტრაციებზე ასახული ზღაპრის გმირები, ტანსაცმელი, ნუგბარი - ჩურჩხელა, გოზინაყი და ა.შ.</i>); • კონკრეტული კულტურული მსგავსებებისა და განსხვავებების პოვნა და დასახელება (დღესასწაულები, საკუთარი სახელები, ზგერები) • და სხვა.	
მიმართულება კომუნიკაცია: წერა	
სტანდარტის შედეგები	III კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოდელის მიხედვით ან გარკვეული საყრდენების დახმარებით სხვადასხვა ტიპის მარტივი ტექსტის წერა ნასწავლი თემატიკის გარშემო.	მოსწავლე: • კარნახით წერს წინადადებებსა და მიკროტექსტებს; • კონკრეტული მითითების მიხედვით ან გარკვეული საყრდენების დახმარებით წერს მარტივ კორესპონდენციასა და პრაგმატულ ტექსტებს; • სათანადოდ იყენებს (სწორად სვამს) სასვენ ნიშნებს წინადადებების ბოლოს.
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) პრაგმატული ტექსტები (ანკეტა, გაკვეთილების ცხრილი, ტელეპროგრამა...); ბ) მარტივი კორესპონდენცია (ღია ბარათი); გ) აღწერითი ტექსტები; დ) სხვადასხვა ტიპის კროსვორდი.	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: • პირადი ან ცხრილის მონაცემებით ანკეტის შევსება (<i>სახელი, გვარი, სადაურობა, საცხოვრებელი ადგილი, საქმიანობა და ა.შ.</i>); • ანკეტის მიხედვით მარტივი ინფორმაციული ტექსტის შექმნა; • კონკრეტული ინფორმაციით ნაკლული ტექსტის შევსება (მაგ., <i>ცხრილის მიხედვით წინადადებების შევსება; მოცემული რეპლიკებით დიალოგის / ნარატიული ტექსტის შევსება; სქემის მიხედვით მარტივი შემცენებითი ტექსტის შევსება და ა.შ.</i>); • მოცემული რეპლიკებით (ან მის გარეშე) კონტექსტის მიხედვით დიალოგის შევსება; • ნახატის მიხედვით წინადადებების დაწერა, ტექსტის შინაარსის დასრულება; • მოდელის / სქემის მიხედვით ნაცნობ თემებზე მიკროტექსტების დაწერა (მაგ., <i>საკუთარი სკოლის, ოჯახის, ნათესავების შესახებ და ა.შ.</i>);	

• მოდელის მიხედვით ადამიანის, ცხოველის ან საგნის აღწერა; • ნასწავლი თემების გარშემო მინიპროექტების განხორციელება (მაგ., <i>კლასელების დღიურის შექმნა: ვინაობა; საყვარელი საგანი, თვე და რიცხვი; საყვარელი, ფერი, ცხოველი, ხილი...; ინტერესები და საქმიანობა</i> და ა.შ.) • და სხვა.	
მიმართულება კომუნიკაცია: ლაპარაკი და ლაპარაკის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგები	III კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ენის გასატეხების, ლექსებისა და გათვლების ზეპირად წაკითხვა; სიმღერების შესრულება, მარტივი დიალოგებისა და სცენების გათამაშება.	მოსწავლე: • სწორად და გარკვევით წარმოთქვამს სიტყვებსა და ფრაზებს; • ტექსტების შინაარსს ადეკვატურად უსადაგებს არავერბალურ მეტყველებას; • ტექსტის წარმოთქმისას იცავს შესაბამის ინტონაციებს, მახვილებს, რიტმულ სეგმენტებს, ბამავს პერსონაჟების ხმის ტემბრს.
ქ.მ.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით ილუსტრაციების აღწერა, მარტივ ინტერაქციაში მონაწილეობა, ნაცნობი თემატიკის გარშემო საუბარი.	მოსწავლე: • სვამს/პასუხობს მარტივ კითხვებს საკლასო ან სიმულაციურ სიტუაციებში, ნაცნობი თემების გარშემო; • გამოხატავს თხოვნას კონკრეტულ საკლასო სიტუაციასთან დაკავშირებით (მაგ., <i>შეიძლება გავიდე? შეიძლება, ეს ავიღო?</i> და ა.შ.); • პასუხობს ნასწავლი ტექსტის შინაარსის გარშემო დასმულ მარტივ კითხვებზე; • მარტივი ენით აღწერს სურათს, საუბრობს საკუთარი თუ სხვისი ინტერესების /სურვილების / შეფასებების შესახებ (<i>რა მოსწონს / რა აინტერესებს / რა უნდა</i>); • იხსენებს თავს გადამხდარ მარტივ ამბებს.
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) ლექსები და სიმღერები; საბავშვო პიესები; ბ) სიმულაციური დიალოგები (მინიინტერვიუები); ბ) პოსტერები და ილუსტრაციები, საოჯახო ფოტოები; გ) მარტივი აღწერითი და თხრობითი ხასიათის ტექსტები.	
სტრატეგიები: • მშობლიურ ენაზე დახმარების თხოვნა მასწავლებლის ან თანაკლასელისაგან; • კომუნიკაციის არავერბალური საშუალებების (ჟესტების, მიმიკის) გამოყენება.	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: • მინიინტერვიუების მოწყობა თანაკლასელებთან სხვადასხვა თემაზე; • ფოტოებსა და ილუსტრაციებზე, ანკეტებსა და კითხვარებზე დაყრდნობით საუბარი; • მხიარული ვიქტორინის მოწყობა კლასში ნასწავლი თემების გარშემო; • სიმულაციური სიტუაციების გათამაშება მეწყვილესთან ერთად ან მცირე ჯგუფებში (მაგ., <i>სტუმრად მეგობართან, შეხვედრა ქუჩაში, საყიდლებზე წასვლა</i> და ა.შ.); • ილუსტრაციების აღწერა; • ილუსტრაციების შედარებითი აღწერა და მათ შორის, მსგავსება-განსხვავებების დასახელება; • ილუსტრაციების გამოყენებით ნასწავლი თხრობითი ტექსტების გადმოცემა • და სხვა.	

მიმართულება: გრამატიკა	
სტანდარტის შედეგები	III კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(I).7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვისი გამოთქმების, შესაბამისი ენობრივი მარკერების (მაგ., დროისა და სივრცის, მოქმედებისა და ინტენსივობის გამომხატველი სიტყვების), კონკრეტული სიტყვათშეხამებების, ცალკეული ნასწავლი მარტივი დარგობრივი ლექსიკის ამოცნობა და გამოყენება.	მოსწავლე: - საკლასო თუ სიმულაციურ სიტუაციებში მარტივი სოციალური ურთიერთობის დასამყარებლად ამოიცნობს და იყენებს სათანადო ლექსიკას ან კონკრეტულ სიტყვათშეხამებებს, თავაზიან და ფამილარულ ფორმებს (მაგ., <i>როგორ ხარ? როგორ ბრძანდებით? კარგად იყავი! კარგად ბრძანდებოდეთ!</i> და ა.შ.); - ამოიცნობს და/ან იყენებს საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვის გამოთქმებს (მაგ., <i>გისურვებ(თ) ჯანმრთელობას...! გაიცანით, ეს...; თუ შეიძლება, სთხოვეთ!</i> და ა.შ.); - მარტივი ინფორმაციის გასაცვლელად ამოიცნობს და იყენებს შესაბამის ლექსიკას პირადი მონაცემების, ეროვნებისა და წარმომავლობის, პროფესიისა და საქმიანობის და ა.შ. შესახებ; - პიროვნების, საგნის, მოვლენის დახასიათებისას იყენებს სათანადო ენობრივ საშუალებებსა და კონკრეტულ სიტყვათშეხამებებს (მაგ., <i>...-ზე დიდი, უფრო დიდი, ყველაზე დიდი; ულვაშიანი...</i> და ა.შ.); - ამოიცნობს და იყენებს დროისა და ადგილის ზმნიზედებს; სათანადო ლექსიკით გამოხატავს ქრონოლოგიურ თანამიმდევრობას; - მარტივი მიზეზის გამოსახატავად იყენებს იმიტომ, რომ კავშირს (<i>მომწონს იმიტომ, რომ ლამაზია</i>);
ქ.მ.დაწყ.(I).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნასწავლი სახელისა და ზმნის კონკრეტული ფორმების, შესაბამისი გრამატიკული საშუალებების, სიტყვებ შორის ნასწავლი სინტაქსური მიმართებების, მარტივი ენობრივი კონსტრუქციების, შესაბამისი სასვენი ნიშნების გარჩევა და სათანადო ფუნქციით მათი გამოყენება.	მოსწავლე: <u>განარჩევს და იყენებს:</u> - I, II და III პირის კუთვნილებით ნაცვალსახელებს მხოლოდით რიცხვში; - ჩვენებით ნაცვალსახელებს (ეს/ის); - ნათესაობით ბრუნვას სხვადასხვა ფუნქციით (კუთვნილებითობის, დანიშნულების გამოსახატავად: <i>ძმის ბურთი, სკოლის ჩანთა, ქართულის გაკვეთილი...</i>); - მოქმედებით ბრუნვას სხვადასხვა ფუნქციით (დროში ორიენტაციის გამოსახატავად: დილით, ღამით... ინსტრუმენტალისის ფუნქციით: <i>მიდის ფეხით / ავტობუსით, თამაშობს ბურთით, წერს კალმით</i> და ა.შ.); - მოთხრობით ბრუნვას ნასწავლ ზმნებთან ნასწავლ ენობრივ კონსტრუქციებში; - ნასწავლი ზმნების ახლანდელი (აწმყო) და წარსული (წყვეტილი) დროის ფორმებს ნასწავლ ენობრივ კონსტრუქციებში; - კითხვით სიტყვებს (ვის აქვს/უყვარს/მოსწონს...? ვინ აკეთებს/გააკეთა? რას აკეთებს? რა გააკეთა?).
რეკომენდაციები	
სტრატეგიები:	

• თვალსაჩინო მაგალითებზე დაკვირვებით მარტივი ენობრივი მექანიზმების ამოცნობა (მაგ., სურათის დახმარებით ამოიცნობს -ზე/-ში თანდებულებს შორის სხვაობას: <i>წიგნი დევს ჩანთაზე/ჩანთაში</i>); • მასწავლებლის დახმარებით მარტივი მექანიზმების შემცველი გრამატიკული თვალსაჩინოებების შექმნა და გამოყენება; • ლექსიკური მასალის დახარისხება სამი კრიტერიუმის მიხედვით, მაგ.: კარგად ვიცი, ცუდად ვიცი, არ ვიცი; • განვლილი ლექსიკური მასალის გამეორება.	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: • მოცემული ვარიანტებიდან ორთოგრაფიულად სწორად დაწერილი სიტყვის პოვნა და შემოხაზვა / მონიშვნა; • ორთოგრაფიულად ან გრამატიკულად არასწორად დაწერილი სიტყვების გასწორება (მაგ., დაქსი (ტაქსი); ბიჭი აქვს (ბიჭს) და ა.შ.); • ლექსიკური შეცდომის პოვნა და გასწორება; • ერთი სემანტიკური ველის მქონე სიტყვათა ჩამონათვალში საერთო ძირის პოვნა და შემოხაზვა; • სიტყვათა სხვადასხვა ნიშნით დაჯგუფება (მაგ., <u>გრამატიკული ნიშნით</u>: მოქმედების სახელები, ნიშან-თვისების აღმნიშვნელი სახელები...; <u>ლექსიკური ნიშნით</u>: სიტყვები დედისა და მამის ნათესავების მიხედვით; ქალები და კაცები; ხმელეთის / წყლის ცხოველები; საერთო ძირის მქონე სიტყვები და ა.შ.); • კონტექსტის მიხედვით ფორმათა შერჩევა და ჩასმა (მაგ., <u>თბილისში / თბილისელი</u>: არის..., ცხოვრობს... ; <u>კუდი / კუდიანი</u>: ... აქვს, არის... და ა.შ.); • ნიმუშის მიხედვით ფორმათა წარმოება (მაგ., <u>ბოლნისი / ბოლნისელი</u>...); • ნიმუშის მიხედვით მარტივი წინადადებების შედგენა; • სხვადასხვა ნიშნით სიტყვათა ერთმანეთთან დაკავშირება (მაგ., <u>ასოციაციური კავშირები - ვეხბურთი - მეკარე // აფთიაქი - წამალი ...; სიტყვათშეხამებები - ვეხბურთის თამაში // ბურთის სროლა ...; სინონიმები და ანტონიმები</u> და ა.შ.) • და სხვა.	
მიმართულება: სწავლის სწავლა	
სტანდარტის შედეგები	III კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(I).9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სასწავლო საქმიანობის მართვის საწყისი უნარ-ჩვევების გამოვლენა.	მოსწავლე: • ასრულებს მასწავლებლის მიერ მინიჭებულ ფუნქციას; • მონაწილეობს შეფასების პროცესში (ცდილობს თვითშეფასების მარტივი სქემების შევსებას); • იწერს დავალებებს (მშობლიურ ენაზე); • ახერხებს ყურადღების კონცენტრირებას; • ცდილობს, დაიცვას დროის ლიმიტი ყველა ტიპის აქტივობის შესრულებისას.
ქ.მ.დაწყ.(I).10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კონსტრუქციული დამოკიდებულების გამოვლენა და სხვებთან თანამშრომლობა.	მოსწავლე: • სხვებს აცდის პასუხის დასრულებას; • უსმენს თანაკლასელებს, მასწავლებელს; • თანატოლს ეხმარება იმ საკითხებში, რომლებშიც თავად არის ძლიერი; • ცდილობს, მეწყვილესთან ან გუნდის წევრებთან ერთად გადაჭრას დასმული ამოცანა;

	არ დასცინის / არ ამცირებს თანაკლასელებს.
ქ.მ.დაწყ.(I).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიებისა და საგანმანათლებლო რესურსების მოძიება და გააზრებულად გამოყენება.	მოსწავლე: - მასწავლებლის, მშობლის და ა.შ. დახმარებით მოიძიებს სათანადო რესურსებს; - მასწავლებლის დახმარებით გუნდის წევრებთან ერთად შეარჩევს და დაამუშავებს მოძიებულ მასალას; - იყენებს სახელმძღვანელოს ილუსტრაციებს, საკლასო ოთახში არსებულ თვალსაჩინოებებს.

III კლასის (დონის) შინაარსობრივი პრიორიტეტები: ძირითადი სამეტყველო ფუნქციები სათანადო ენობრივი კონსტრუქციებითა და ფორმულებით:

სამეტყველო ფუნქციები	ენობრივი კონსტრუქციები და ფორმულები
1.1. სოციალური ურთიერთობები	
მისალმება	გამარჯობა!
მოკითხვა	როგორ ბრძანდებით?
დამშვიდობება	კარგად ბრძანდებოდეთ! ღამე მშვიდობისა!
წარდგენა (საკუთარი თავის/სხვისი), გაცნობა	გაიცანით, ეს არის ... / ...-ა
მილოცვა (დაბადების დღის, დღესასწაულის)	გისურვებ(თ) ჯანმრთელობას, ბედნიერებას...
დათანხმება, უარი	კი, კარგი
წახალისება	ძალიან კარგია!
ტელეფონით საუბარი	ვინ გნებავთ? _ თუ შეიძლება, ...-ს სთხოვეთ!
1.2. ინფორმაციის გაცვლა	
პირადი მონაცემები: სახელი, გვარი, ასაკი, საცხოვრებელი ადგილი	რამდენი წლის არის/წლისაა ... /შენი ...? _ ის არის + ...წლის / ის ... წლისაა; ცხოვრობს + ...ში
ეროვნებისა და წარმომავლობის შესახებ	არის + ...ელი (თბილისელი, ბოლნისელი...)
ოჯახი / ნათესავები	ეს ჩემი ოჯახია; ვცხოვრობ ...-თან ერთად
საკუთრების შესახებ	ეს მისი/მათი ოთახია
პროფესიის/ხელობის შესახებ	ფეხბურთელი, კალათბურთელი... პოლიციელი, მძღოლი, გამყიდველი, გემის კაპიტანი, მეზღვაური...
საკუთარი ან სხვისი საქმიანობის, აქტივობის შესახებ	ბიჭი ხატავს ძაღლს / ბიჭმა დახატა ძაღლი...
საყიდვებზე ყოფნისას	მომეცით, ინებეთ; რა ღირს? ყიდულობს / ყიდის
1.3. აღწერა, დახასიათება	
ადამიანის გარეგნობა	როგორია? _ არის + ზედ. სახელი; აქვს + გრძელი, ლამაზი, შავი... თმა ...ზე დიდი / პატარა...; ყველაზე დიდი / პატარა... მაღალი - უფრო მაღალი - ყველაზე მაღალი; აქვს ულვაში / არის ულვაშიანი
ადამიანის ხასიათი	როგორია? _ არის + ზედ. სახელი ჭკვიანი, მხიარული...
საგნის, შენობის (სახლი, სკოლა...), ცხოველის, ფრინველის აღწერა	ეს ხის მაგიდაა / ეს სკოლის შენობაა...; დახოხავს, დაცურავს, დაბაჯბაჯებს... უშნო, ლამაზი, რბილი, მაგარი... - იანი: კოპლებიანი... / აქვს კოპლები / არის კოპლებიანი

1.4. შეფასება, დამოკიდებულების გამოხატვა	
საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (ნივთის, საქმიანობის, ამინდის, საქმლის... მიმართ)	არა, არ მომწონს ... /არა, არ მიყვარს ...; წვიმიანი, ქარიანი, მზიანი... იყო ღრუბელი / იყო ღრუბლიანი ამინდი; ვეთანხმები / არ ვეთანხმები
დადებითი, უარყოფითი შეფასება (ნივთის, საქმიანობის, საქმლის...)	არც ისე ...-ა (კარგია, გემრიელი...)
1.5. საჭიროების, სურვილის გამოხატვა	
სურვილი	მე მინდა + საწყისი
1.6. გრძნობების, ემოციის გამოხატვა	
სიხარული	რა კარგია!
ინტერესი	მაინტერესებს/არ მაინტერესებს + საწყისი
1.7. დროში ორიენტირება	
მითითება საათის/დღის/კვირის/თვის/წლის	ცხრის ნახევარი; იანვარში... ზამთარში/ გაზაფხულზე...; შარშან, წელს, მომავალ წელს; მაშინ პირველად
ქრონოლოგიური თანამიმდევრობა	გუშინ, დღეს, ხვალ; დილით...
1.8. სივრცეში ორიენტირება	
ადგილმდებარეობის მითითება (ადამიანის, ნივთის, ცხოველის, მარშრუტის...)	სად არის ...? _ არის + -თან/ახლოს/შორს/მარჯვნივ...
მიმართულების განსაზღვრა	მიდის + ...-თან
1.9. ლოგიკური კავშირის გამოხატვა	
მიზეზი, შედეგი, ოპოზიცია	... იმიტომ, რომ ...-ია
1.10. ინტერაქცია საკლასო ოთახში	
მასწავლებლის მითითებები	ყურადღებით მომისმინე(თ)! მიპასუხე(თ) კითხვაზე! წაიკითხე(თ) დავალება! დაიყავით ჯგუფებად! გააკეთე(თ) სწრაფად! აღწერე(თ) სურათი! გაიმეორე(თ)!

IV კლასი (დონე)

მიმართულება კომუნიკაცია: მოსმენა და მოსმენის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგები	IV კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით მცირე ზომის მარტივი ტექსტების ძირითადი შინაარსის მოსმენა და გაგება.	მოსწავლე: • ამოიცნობს სასაუბრო თემასა და კონტექსტს; კონკრეტულ დეტალებს (<i>ვინ, რა, სად, როდის, როგორ, რატომ</i> და ა.შ.); • ამოიცნობს ამბის განვითარების მარტივ საფეხურებს (<i>როგორ დაიწყო, რა მოხდა და როგორ დამთავრდა</i>); • განსაზღვრავს მოქმედებათა დროსა და ადგილს; სიხშირეს; კონკრეტული მოქმედების / მდგომარეობის მიზეზს; • ამოიცნობს პერსონაჟების მარტივ ემოციებსა და შეგრძნებებს; სურვილებსა და ინტერესებს; მარტივ შეფასება-დამოკიდებულებებს; • განარჩევს ინტონაციით გამოხატული ნათქვამის

მოდალობას (თხოვნა, შეკითხვა, ბრძანება).	
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) მცირე ზომის დიალოგები (მათ შორის, სატელეფონო დიალოგები); ბ) ლექსები და სიმღერები; გ) მცირე ზომის აღწერითი და თხრობითი ხასიათის ილუსტრირებული ტექსტები ან ნაწყვეტები (ადაპტირებული ზღაპარი, მოთხრობა, ამბავი); დ) მარტივი კორესპონდენცია (მისალოცი ბარათი, მცირე ზომის პირადი წერილი); ე) პრაგმატული ტექსტები (რეცეპტები, მარტივი განცხადებები); ვ) მასწავლებლის მითითებები და ინსტრუქციები; ზ) მულტიმედიური ტექსტები: საპროგრამო თემატიკაზე შექმნილი აუდიო-ვიდეო მასალა; ქართული ანიმაციური ფილმები.	
სტრატეგიები: - ილუსტრაციებსა და სათაურზე დაყრდნობით ვარაუდების გამოთქმა მშობლიურ ენაზე ტექსტის შინაარსის გარშემო; - უცნობი სიტყვებისა და გამოთქმების ამოსაცნობად ნაცნობი ვერბალური თუ არავერბალური ელემენტების გამოყენება (მიმიკა / ჟესტიკულაცია, ინტონაცია, ხმის ტემბრი, ილუსტრაცია, კონტექსტი...); - ჩანაწერის ან უშუალოდ მეტყველების მოსმენისას არავერბალურ ელემენტებზე დაყრდნობა (სხვადასხვა ტიპის ხმაური, ინტონაცია, მიმიკა, ჟესტიკულაცია).	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: - აღწერილი პერსონაჟის, ცხოველის, საგნის დასახელება, მითითება ან მონიშვნა სურათზე / ცხრილში; - ტექსტის (ან მისი ნაწყვეტის, დიალოგის, რეპლიკის, წინადადების) დაკავშირება ილუსტრაციასთან / პერსონაჟთან და ა.შ.; - კონკრეტული ინფორმაციით ნაკლები ტექსტის / წინადადების / რეპლიკის შევსება; - მოქმედებათა თანამიმდევრობის მიხედვით სურათების განლაგება/დანომრვა; - მოცემული ინფორმაციის ლოგიკური თანამიმდევრობით დალაგება (მაგ., მოცემული ფრაზების დალაგება გამართული ტექსტის მისაღებად; არეული რეპლიკების დალაგებით მოსმენილი დიალოგის აწყობა და ა.შ.); - ტექსტის მიხედვით ილუსტრაციების შექმნა; - მოცემული ვარიანტებიდან სწორი/არასწორი ინფორმაციის მონიშვნა / შემოხაზვა; - მოცემული ინფორმაციის დადასტურება ან უარყოფა; - წინადადებების / რეპლიკების ბოლოს სასვენი ნიშნების დასმა; - საკუთარი ვარაუდების, შესრულებული დავალების შემოწმება / დაზუსტება; - მასწავლებლის თხრობის კვალდაკვალ ამბის ინსცენირება - და სხვა.	
მიმართულება კომუნიკაცია: კითხვა და კითხვის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგი:	IV კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები:
ქ.მ.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კითხვის სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით მცირე ზომის სხვადასხვა ტიპის ტექსტის წაკითხვა და ზოგადი შინაარსის გაგება.	მოსწავლე: - ამოიცნობს საკომუნიკაციო სიტუაციას (ავტორი, ადრესატი, მიზანი); - მარტივი საკითხავი ამოცანების შესასრულებლად ტექსტში პოულობს კონკრეტულ ინფორმაციას; - ამოიცნობს მოვლენათა თანამიმდევრობას; - აკავშირებს კონკრეტულ შინაარსს სათანადო აზრთან,

	ილუსტრაციას შესაბამის ეპიზოდთან / წარწერის შინაარსთან; • განარჩევს ავტორისა და პერსონაჟის სიტყვებს; • ავლენს ტექსტზე მუშაობის საწყისს ჩვევებს (მაგ., საკითხავი ამოცანების გადასაჭრელად იყენებს სხვადასხვა სტრატეგიას); • ავლენს ინტერესს კულტურული განსხვავებების მიმართ.
ქ.მ.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების გამოყენებით ხმამაღალი (გამართული და გაწაფული) კითხვის ელემენტარული უნარ-ჩვევის გამოვლენა.	• თავისუფლად კითხულობს მცირე ზომის ნაცნობ ტექსტებს; • კითხულობს შესაბამისი ინტონაციითა და პაუზების გამოყოფით; • ტექსტის შინაარსს ადეკვატურად უსადაგებს არავერბალურ მეტყველებას.
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) მცირე ზომის ილუსტრირებული მხატვრული ტექსტები (ადაპტირებული ზღაპარი, მოთხრობა, ამბავი, ლექსი); ბ) სასწავლო მიზნებით შედგენილი მცირე ზომის ტექსტები (მინიდილოგები, თხრობითი და აღწერითი ტექსტები, კომიქსები); გ) სავარჯიშოთა ინსტრუქციები; დ) პრაგმატული ტექსტები (დღის განრიგი, მარტივი რეცეპტი, მარტივი განცხადება, ანკეტა და სხვა); ე) მარტივი კორესპონდენცია (ღია ბარათი, პირადი წერილი); ვ) ილუსტრირებული შემეცნებითი ხასიათის მიკროტექსტები.	
სტრატეგიები: • მშობლიურ ენაზე ვარაუდების გამოთქმა ილუსტრაციებზე დაყრდნობით ტექსტის შინაარსის შესახებ; • შინაარსის გასაადვილებლად არასიტყვიერი ელემენტების გამოყენება (ილუსტრაცია, ლოგო...); • სტრუქტურულ, ორგანიზაციულ მახასიათებლებზე დაყრდნობით სხვადასხვა ტიპის ტექსტის გარჩევა (მაგ., <i>რეცეპტს განარჩევს ღია ბარათისაგან, ღია ბარათს - შემეცნებითი ტექსტისაგან</i>) და მითითება/დასახელება (მაგ., <i>ღია ბარათს დასაწყისში აქვს მიმართვის ფორმა, ბოლოს – ხელმოწერა და ა.შ.</i>); • მშობლიურ ენაზე იმის აღწერა, თუ რა ხერხით/გზით შეძლო ამა თუ იმ საკითხავი ამოცანის გადაჭრა.	
კონკრეტულ აქტივობათა ნიმუშები: • ტექსტში დასმული შეკითხვის პასუხის, ნახატის შესატყვისი წინადადების, ერთი სემანტიკური ველის სიტყვების პოვნა; • შემოწმება, სწორია თუ არა ესა თუ ის მოცემული ინფორმაცია; • სავარაუდო პასუხებიდან სწორი ვარიანტის შემოხაზვა; • მცდარი ინფორმაციის მითითება/მოწიშვნა; • ტექსტის მიხედვით სურათების დანომვრა ან ილუსტრაციის შექმნა; • არეული ინფორმაციის, რეპლიკის თანამიმდევრობით დალაგება; • ტექსტიდან სხვადასხვა ინფორმაციას ამოკრება (მაგ., <i>რეცეპტიდან - ინგრედიენტების, მოქმედებების; ანკეტიდან საცხოვრებელი ადგილის, პროფესიის და ა.შ.</i>); • ცხრილის შევსება მსგავსი ტიპის ტექსტების მონაცემებით (მაგ., <i>სხვადასხვა ანკეტიდან, განცხადებებიდან, ღია ბარათებიდან, პირადი წერილებიდან და ა.შ.</i>);	

• კონკრეტული ინფორმაციით სხვადასხვა ტიპის ტექსტის ერთმანეთთან შედარება (მაგ., განცხადებისა და ანკეტის; განცხადებისა და ღია ბარათის და ა.შ.); • ილუსტრაციებზე/ტექსტებში ასახულ სიმბოლურ, სოციოკულტურულ, საყოფაცხოვრებო რეალიებზე მითითება / დასახელება(მაგ. <i>ჯვარი, ჩურჩხელა, მეჩეთი, ხალხური საკრავი, ტანსაცმელი</i> და ა.შ.); • სოციოკულტურული ნიშნით მსგავსებები-განსხვავებების ჩვენება (მაგ., <i>დღესასწაულები, პერსონაჟები, დროშა, ნუგბარი, საკუთარი სახელები</i>); • მშობლიურ ენაზე იმ მოსმენილი ან წაკითხული ამბების, ზღაპრების, ლეგენდების, ანიმაციური ფილმების დასახელება, რომლებიც გაახსენა შესწავლილმა ტექსტმა და სხვა.	
მიმართულება კომუნიკაცია: წერა	
სტანდარტის შედეგები	IV კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოდელის მიხედვით ან გარკვეული საყრდენების დახმარებით სხვადასხვა ტიპის მარტივი ტექსტის წერა ნასწავლი თემატიკის გარშემო.	მოსწავლე: • განსაზღვრავს საკომუნიკაციო სიტუაციას (ადრესატს, მიზანს); • სათქმელს ალაგებს ქრონოლოგიური თანამიმდევრობით; • მიუთითებს კონკრეტულ დეტალებს (<i>ვინ, რა, სად, როდის, როგორი</i> და ა.შ.); • გამოხატავს სათქმელის მიმართ საკუთარ დამოკიდებულებას, ინტერესს, გრძნობებსა და ემოციებს; • წერისას იყენებს ამა თუ იმ ტექსტის ენობრივ და სტრუქტურულ მახასიათებლებს (მაგ., <i>იცავს კორესპონდენციის ფორმალურ მხარეს; შემეცნებით ტექსტში – სათაურს, რუბრიკებს, აბზაცებს; ტექსტს ყოფს აზრობრივ მონაკვეთებად; წერილის ადრესატის გათვალისწინებით იცავს სათანადო ეტიკეტს</i> და ა.შ.); • სათანადოდ იყენებს სასვენ ნიშნებს (<i>წერტილს, მძიმეს, კითხვის ნიშანს, ძაბილის ნიშანს</i>).
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) პრაგმატული ტექსტები (ანკეტა, განცხადება, რეცეპტი, დღის განრიგი...); ბ) მარტივი კორესპონდენცია (ღია ბარათი, პირადი წერილი); გ) აღწერითი ტექსტები; დ) დიალოგები.	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: • შინაარსის დასრულება ნახატის მიხედვით; • ადამიანის, ცხოველის, საგნის, ყოველდღიური საქმიანობების აღწერა და ა.შ.; • ტექსტის მიხედვით ორი პერსონაჟის, საგნის, ცხოველისა და ა.შ. შედარებითი დახასიათების დაწერა (მსგავსება-განსხვავებების ჩვენება); • ნაკლული ტექსტის შევსება (მაგ., <i>ანკეტას ავსებს ტექსტის მიხედვით ან პირადი მონაცემებით: სახელი, გვარი, საცხოვრებელი ადგილი, საქმიანობა და სხვა; დიალოგს – ნაკლული რეპლიკებით: პასუხების მიხედვით წერს შეკითხვებს და პირიქით</i> და ა.შ.); • თავისი ან სხვისი დღის განრიგის შედგენა; • მოდელის მიხედვით ახალი ტექსტის შექმნა (მაგ., <i>ღია ბარათის / პირადი წერილის დაწერა, მარტივი განცხადების, რეცეპტის შედგენა ახალი მონაცემების მიხედვით; ახალ მონაცემებზე დაყრდნობით მცირე ზომის აღწერითი ტექსტის, მარტივი საინფორმაციო-შემეცნებითი ტექსტის დაწერა; დიალოგების შედგენა</i>);	

• ტექსტის გარშემო დასმულ შეკითხვებზე წერილობითი პასუხების გაცემა; • სურათის მიხედვით ტექსტის გასწორება და გადაწერა; • კროსვორდების შევსება; • პირადი ლექსიკონების შექმნა და სხვა.	
მიმართულება კომუნიკაცია: ლაპარაკი და ლაპარაკის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგები	IV კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ენის გასატეხების, ლექსებისა და გათვლების ზეპირად წაკითხვა; სიმღერების შესრულება, მარტივი დიალოგებისა და სცენების გათამაშება.	მოსწავლე: • სწორად და გარკვევით წარმოთქვამს სიტყვებსა და ფრაზებს; • ტექსტების შინაარსს ადეკვატურად უსადაგებს არავერბალურ მეტყველებას; • ტექსტის წარმოთქმისას იცავს შესაბამის ინტონაციებს, მახვილებს, რიტმულ სეგმენტებს, ბამავს პერსონაჟების ხმის ტემბრს.
ქ.მ.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით ილუსტრაციების აღწერა, მარტივ ინტერაქციაში მონაწილეობა, ნაცნობი თემატიკის გარშემო საუბარი.	მოსწავლე: • სვამს/პასუხობს მარტივ კითხვებს საკლასო ან სიმულაციურ სიტუაციებში, ნაცნობი თემების გარშემო (მაგ., <i>გაცნობა/წარდგენა, ინტერვიუს ჩამორთმევა, ვიზიტი ექიმთან, სატელეფონო დიალოგები</i> და ა.შ.); • პასუხობს ნასწავლი ტექსტის შინაარსის გარშემო დასმულ კითხვებზე; • მარტივი წინადადებებით აღწერს სურათს; • ილუსტრაციებზე დაყრდნობით ან მარტივი გეგმის მიხედვით ჰყვება მოსმენილი ტექსტის მოკლე შინაარსს, ნანახ, თავს გადამხდარ პატარა ამბავს.
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) ლექსები და სიმღერები; საბავშვო პიესები; ბ) მინიინტერვიუები, სიმულაციური დიალოგები; გ) პოსტერები და ილუსტრაციები.	
სტრატეგიები: • მშობლიურ ენაზე დახმარების თხოვნა მასწავლებლის ან თანაკლასელისაგან; • კომუნიკაციის არავერბალური საშუალებების გამოყენება (ყესტების, მიმიკის); • წინასწარ ვარჯიში, რეპეტიცია მეწყვილესთან, ჯგუფის წევრებთან ერთად.	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: • ლექსების ზეპირად წაკითხვა, სიმღერების შესრულება; • მარტივი დიალოგებისა და სკეტჩების გათამაშება; მინისპექტაკლებში მონაწილეობა; • სიმულაციური სიტუაციების გათამაშება (მაგ., <i>ვიზიტი ექიმთან, ტელეფონით ჯანმრთელობის გარკვევა, აფთიაქში</i> და ა.შ.); • თანაკლასელებთან ინტერვიუების ორგანიზება (მაგ., <i>ვის როდის აქვს დაბადების დღე? რომელი კერძი/თამაში/ცხოველი/წელიწადის რომელი დრო... მოსწონს/არ მოსწონს? რით ერთობა? რა სიხშირით მოქმედებს, სად და როგორ, ვისთან ერთად გაატარებს არდადეგებს, იქ რას გააკეთებს</i> და ა.შ.); • კლასის წინაშე რეალურ ან წარმოსახვით ადამიანზე საუბარი (მაგ., <i>საუბრობს საკუთარი ოჯახის წევრის, მეგობრის... შესახებ: ვინ არის, რა ჰყვია, რამდენი წლისაა, როდის აქვს დაბადების დღე, სად ცხოვრობს და ვისთან ერთად, როგორია, რას საქმიანობს, რა აინტერესებს</i> და ა.შ.); • საუბარი მომავალ გეგმებზე (მაგ., <i>სად და როგორ გაატარებს შაბათ-კვირას, არდადეგებს</i> და ა.შ.);	

• ილუსტრაციების აღწერა; • მინიპროექტების განხორციელება და მისი პრეზენტაცია; • სახალისო ვიქტორინების მოწყობა ნასწავლი თემების გარშემო • და სხვა.	
მიმართულება: გრამატიკა	
სტანდარტის შედეგები	IV კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(I).7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვისი გამოთქმების, შესაბამისი ენობრივი მარკერების (მაგ., დროისა და სივრცის, მოქმედებისა და ინტენსივობის გამომხატველი სიტყვების), კონკრეტული სიტყვათშეხამებების, ცალკეული ნასწავლი მარტივი დარგობრივი ლექსიკის ამოცნობა და გამოყენება.	მოსწავლე: • საკლასო თუ სიმულაციურ სიტუაციებში მარტივი სოციალური ურთიერთობის დასამყარებლად ამოიცნობს და იყენებს სათანადო ლექსიკას ან კონკრეტულ სიტყვათშეხამებებს, თავაზიან და ფამილარულ ფორმებს (მაგ., <i>ვინ გნებავთ? – თუ შეიძლება, ...-ს სთხოვეთ! გისმენთ! ნომერი შეგეშალათ, სხვაგან მოხვდით...</i> და ა.შ.); • ინფორმაციის გასაცვლელად ამოიცნობს და იყენებს შესაბამის ლექსიკას პირადი მონაცემების, ეროვნებისა და წარმომავლობის, პროფესიისა და საქმიანობის, ჯანმრთელობის, გართობის, თავისუფალი დროისა და ა.შ. შესახებ; • სათანადო ლექსიკით გამოხატავს მოქმედების ქრონოლოგიურ თანამიმდევრობასა და ინტენსივობას (მაგ., <i>წინ, ჯერ, შემდეგ; ყოველთვის, ხშირად, იშვიათად, არასდროს</i>); • იმეორებს კონკრეტულ სიტყვათშეხამებას (მაგ., <i>მსაზღვრელ-საზღვრულს სათანადო ბრუნვასა და რიცხვში: ჩემს ძმას, ლამაზ კაბას, ორ ბავშვს, ჩემი ძმის, ორ აპრილს</i> და ა.შ.); • მიზეზის გამოსახატავად იყენებს იმიტომ, რომ კავშირს (<i>გაცივდა იმიტომ, რომ უქუდოდ გავიდა; ტირის იმიტომ, რომ კბილი სტკივა</i> და ა.შ.).
ქ.მ.დაწყ.(I).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნასწავლი სახელისა და ზმნის კონკრეტული ფორმების, შესაბამისი გრამატიკული საშუალებების, სიტყვებ შორის ნასწავლი სინტაქსური მიმართებების, მარტივი ენობრივი კონსტრუქციების, შესაბამისი სასვენი ნიშნების გარჩევა და სათანადო ფუნქციით მათი გამოყენება.	მოსწავლე: <u>განარჩევს და იყენებს:</u> • ზედსართავი სახელის უფრობითი ხარისხის ფორმებს შედარების გამოსახატავად; • ნასწავლი სახელების შეკუმშულ და შეკვეცილ ფორმებს სათანადო ფუნქციის გამოხატვისას (მაგ., <i>ძმის ბურთი, ატმის ხე</i> და ა.შ.); • ნასწავლი ზმნების საწყის ფორმებს; • ნასწავლი ზმნების ახლანდელი (აწმყო), წარსული (წყვეტილი) და მომავალი (მყოფადი) დროის ფორმებს ნასწავლ ენობრივ კონსტრუქციებში; <u>სწორად აფორმებს:</u> • III სუბიექტური პირის ნაცვალსახელს მხოლოდობით რიცხვში სხვადასხვა ტიპის ზმნასთან (<i>ის თამაშობს, ერთობა; მას მოსწონს, აინტერესებს...</i>).
რეკომენდაციები	

სტრატეგიები:

- თვალსაჩინო მაგალითებზე დაკვირვებით მარტივი ენობრივი მექანიზმების ამოცნობა (მაგ., სურათის დახმარებით ამოიცნობს -**თან** თანდებულის კონკრეტულ ფუნქციას: *ბიჭი არის სახლთან/სახლში*; ან სურათის დახმარებით ამოიცნობს -**თან** თანდებულის სხვადასხვა ფუნქციას: *ბიჭი მიდის მეგობართან*, *ბიჭი მიდის მეგობართან ერთად* და ა.შ.);
- მასწავლებლის დახმარებით მარტივი მექანიზმების შემცველი გრამატიკული თვალსაჩინოებების შექმნა და გამოყენება;
- ლექსიკური ერთეულების დამახსოვრების სხვადასხვა ხერხის გამოყენება (ხმამაღლა გამეორება, რამდენჯერმე წაკითხვა ან დაწერა, ასოცირება ნახატთან, მოძრაობასთან, რაიმე სიტუაციასთან და ა.შ.);
- ლექსიკური მასალის დახარისხება სამი კრიტერიუმის მიხედვით, მაგ.: კარგად ვიცი, ცუდად ვიცი, არ ვიცი;
- განვლილი ლექსიკური მასალის გამეორება.

კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები:

- ენობრივად (ორთოგრაფიულად, გრამატიკულად და ლექსიკურად) არასწორად დაწერილი სიტყვებისა და სიტყვათშეხამებების პოვნა და შემოხაზვა / მონიშვნა / გასწორება; მცდარი ფორმების გადახაზვა;
- სიტყვათა სხვადასხვა ნიშნით დაჯგუფება, სიტყვათა კლასიფიცირება;
- მოცემული ფორმებიდან კონტექსტის მიხედვით სწორი ფორმის შერჩევა და ჩასმა (მაგ., *ზმნის ფორმა პირის, რიცხვის, დროის მიხედვით; სახელის ბრუნვა და რიცხვი* და ა.შ.);
- სიტყვების სათანადო ფორმაში ჩასმა (მაგ., *ორ_ საათია / ორ_ ნახევარია / ორ_ აკლია...* და ა.შ.);
- ნიმუშის მიხედვით ფორმათა წარმოება (მაგ., *ყველაზე ლამაზი - ულამაზესი...*)
- წინადადებების / ცალკეული ზმნების გადაკეთება (მაგ., *აწმყოდან წარსულში, მომავალში* და ა.შ.);
- მოცემული სიტყვებით მარტივი წინადადებების შედგენა;
- კონტექსტის მიხედვით წინადადებების დასრულება;
- სხვადასხვა ნიშნით სიტყვათა ერთმანეთთან დაკავშირება (მაგ., გრამატიკული ნიშნით: პირის ნაცვალსახელების ზმნის შესაბამის ფორმებთან...; ლექსიკური ნიშნით: სინონიმების, ანტონიმების და ა.შ.)
- და სხვა.

მიმართულება: სწავლის სწავლა

სტანდარტის შედეგები

ქ.მ.დაწყ.(I).9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სასწავლო საქმიანობის მართვის საწყისი უნარ-ჩვევების გამოვლენა.

IV კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები

მოსწავლე:

- მასწავლებელთან და გუნდის წევრებთან ერთად გეგმავს პროექტის / ჯგუფური სამუშაოს განხორციელების ეტაპებს;
- ასრულებს მასწავლებლის მიერ მინიჭებულ ფუნქციას; ხალისით მონაწილეობს აქტივობებში;
- მასწავლებლის დახმარებით აუშჯობებს პროექტს / სამუშაოს; შეაქვს შესწორებები;
- ხალისით ავსებს თვითშეფასების სკემებს; ინტერესდება შეფასების შედეგებით;
- იწერს დავალებებს;
- ახერხებს ყურადღების კონცენტრირებას;
- სვამს შეკითხვებს და ითხოვს დახმარებას, როცა სიმძნელეს აწყდება ან რაიმე არ ესმის;
- იცავს დროის ლიმიტს ყველა ტიპის აქტივობის შესრულებისას.

ქ.მ.დაწყ.(I).10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კონსტრუქციული დამოკიდებულების გამოვლენა და სხვებთან თანამშრომლობა.	მოსწავლე: • არ უფროთხის შეცდომების დაშვებას; • კორექტულად აღნიშნავს დაშვებულ შეცდომებს; არ დასცინის / არ ამცირებს თანაკლასელებს; • სხვებს აცდის პასუხის დასრულებას; • თანატოლს ეხმარება იმ საკითხებში, რომლებშიც თავად არის ძლიერი; • მეწყვილესთან ან გუნდის წევრებთან ერთად გადაჭრის დასმულ ამოცანას; • ახერხებს თანაგუნდელებთან მორიგებას.
ქ.მ.დაწყ.(I).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიებისა და საგანმანათლებლო რესურსების მოძიება და გააზრებულად გამოყენება.	მოსწავლე: • მასწავლებლის, ოჯახის წევრის, უფროსი მეგობრის და ა.შ. დახმარებით მოიძიებს სათანადო რესურსებს მასალის შესაქმნელად; • მოძიებული მასალის დასამუშავებლად, საჭიროებისამებრ, მიმართავს მასწავლებელს დასახმარებლად ან კონსულტაციისათვის; • იყენებს სახელმძღვანელოს ილუსტრაციებს, სარჩევს, ლექსიკონს, ნიმუშებს, საკლასო ოთახში არსებულ თვალსაჩინოებებს; • ქმნის და იყენებს დამატებით რესურსებს (მაგ., ბარათი, ლოტო, ნახატი და სხვა).

IV კლასის (დონის) შინაარსობრივი პრიორიტეტები: ძირითადი სამეტყველო ფუნქციები სათანადო ენობრივი კონსტრუქციებითა და ფორმულებით:

სამეტყველო ფუნქციები	ენობრივი კონსტრუქციები და ფორმულები
1.1. სოციალური ურთიერთობები	
მისალმება	გამარჯობა(თ)!
მოკითხვა	როგორ ხარ / ბრძანდებით?
დამშვიდობება	კარგად ბრძანდებოდეთ! ღამე მშვიდობისა!
წარდგენა (საკუთარი თავის/სხვისი), გაცნობა	გაიცანით, ეს არის ... / ...-ა
მილოცვა (დაბადების დღის, დღესასწაულის)	გისურვებ(თ) ჯანმრთელობას, ბედნიერებას...
დათანხმება, უარი	კი, კარგი
წახალისება	კარგია!
ტელეფონით საუბარი	ვინ გნებავთ? _ თუ შეიძლება, ...-ს სთხოვეთ! გისმენთ! ნომერი შეგეშალათ, სხვაგან მოხვდით...
1.2. ინფორმაციის გაცვლა	
პირადი მონაცემები: სახელი, გვარი, ასაკი, საცხოვრებელი ადგილი	დავიბადე / ვცხოვრობ ... -ში
ეროვნებისა და წარმომავლობის შესახებ	სადაური ხარ? _ თბილისელი...
ტელეფონის ნომერი	ჩემი ტელეფონის ნომერია ...
ოჯახი / ნათესავები	ეს ჩემი ოჯახია; ვცხოვრობ ...-თან ერთად
საკუთრების შესახებ	ეს მისი/მათი ოთახია
პროფესიის/ხელობის შესახებ	ის მუშაობს ...ში, ექიმია. კბილის ექიმი, ტანსაცმლის მკერავი...
ჯანმრთელობის შესახებ	რა გაწუხებს/რა აწუხებს? _ მახველებს/... მტკივა; აქვს

	სიცხე... / ახველებს, აცემინებს...
საკუთარი ან სხვისი საქმიანობის, აქტივობის შესახებ	ვიღვიძებ, ვიბან, ვსაუზმობ, მივდივარ, ვკითხულობ, ვთამაშობ ... კერავს - შეკერავს; ამზადებს მოამზადებს ...
თავისუფალი დროის შესახებ	რას აკეთებ თავისუფალ დროს? ...თან ერთად + ვთამაშობ + ...-ს; ვერთობი + ...თან ერთად; ვსეირნობ / ვისეირნებ; ვისვენებ / დავისვენებ...
1.3. აღწერა, დახასიათება	
ადამიანის გარეგნობა	როგორია? _ არის + ზედ. სახელი აქვს + გრძელი, ლამაზი, შავი... თმა
ადამიანის ხასიათი	როგორია? _ არის + ზედ. სახელი
საგნის, შენობის (სახლი, სკოლა...), ცხოველის, ფრინველის აღწერა	ეს ხის მაგიდაა / ეს სკოლის შენობაა...; ლამაზი, ყველაზე ლამაზი, ულამაზესი; კარგი - უკეთესი; ცუდი - უარესი... ვარსკვლავით ციმციმებს / ყვავილით ლამაზია
1.4. შეფასება, დამოკიდებულების გამოხატვა	
საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (ნივთის, საქმიანობის, ამინდის, საქმლის... მიმართ)	არა, არ მომწონს ... / არა, არ მიყვარს ...
დადებითი, უარყოფითი შეფასება (ნივთის, საქმიანობის, საქმლის...)	კარგია, გემრიელია...
1.5. შეგრძნებების გამოხატვა	
1.6. საჭიროების, სურვილის გამოხატვა	
სურვილი	მე მინდა + საწყისი; მინდა, რომ ვიყო ...
1.7. გრძნობების, ემოციის გამოხატვა	
სიხარული	მიხარია!
გაკვირვება	მართლა?
ინტერესი	მაინტერესებს/არ მაინტერესებს + საწყისი
1.8. დროში ორიენტირება	
მითითება საათის/დღის/კვირის/თვის/წლის	იანვარში... ორ იანვარს; სეზონები, თვეები, კვირის დღეები ცოტა ხანში / მოგვიანებით / ხუთ წუთში / ერთ საათში ...
ქრონოლოგიური თანამიმდევრობა	გუშინ, დღეს, ხვალ; დილით, შუადღისას, საღამოს; ჯერ/წინ/შემდეგ; გვიან / ადრე;
1.9. სივრცეში ორიენტირება	
ადგილმდებარეობის მითითება (ადამიანის, ნივთის, ცხოველის, მარშრუტის...)	სად არის...? არის + -თან/ახლოს/შორს/მარჯვნივ...
მიმართულების განსაზღვრა	მიდის + ...-თან
1.10. ლოგიკური კავშირის გამოხატვა	
მიზეზი, შედეგი	სტკივა იმიტომ, რომ იმიტომ, რომ მომწონს / მაინტერესებს

V კლასი (დონე)

მიმართულება კომუნიკაცია: მოსმენა და მოსმენის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგები	V კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(II). 1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით სხვადასხვა ტიპის ილუსტრირებული	მოსწავლე: ამოიცნობს საკომუნიკაციო სიტუაციასა და კონკრეტულ დეტალებს (თემას, საკითხებს; პერსონაჟებს/ თანამოსაუბრეებს; მოქმედების დროსა და ადგილს და ა.შ.);

ტექსტის ძირითადი შინაარსის მოსმენა და გაგება.	• ამოიცნოს თანამოსაუბრეთა და პერსონაჟთა შორის არსებულ მარტივ ურთიერთობებს (მაგ., <i>თანაკლასელები, მეგობრები, ნათესავები, მეზობლები</i> და ა.შ.); • ამოიცნოს სიუჟეტის განვითარების ხაზს; • ამოიცნოს მოქმედებათა თანამიმდევრობას.
ქ.მ.დაწყ.(II). 2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოსმენილი ტექსტის მიმართ საკუთარი შეფასება-დამოკიდებულების გამოხატვა და კონკრეტულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით დასკვნების გამოტანა.	მოსწავლე: • რეპლიკებზე დაყრდნობით გამოხატავს პერსონაჟისა და მისი მოქმედების მიმართ საკუთარ დამოკიდებულებას; • აფასებს პერსონაჟთა ხასიათს, ქცევას; • ტექსტში ასახულ ამბავს აკავშირებს პირად გამოცდილებასთან.
ქ.მ.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს შესაბამისი ენობრივი სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით მოსმენილი ტექსტის ძირითადი ენობრივი მახასიათებლების ამოცნობა.	მოსწავლე: • ამოიცნოს საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვის გამოთქმებსა და კლიშეებს; მეტყველების თავაზიან და ფამილარულ ფორმებს; • კონკრეტულ სიტყვათშეხამებებს, ცალკეულ მარტივ დარგობრივ ლექსიკას; • ამოიცნოს მოქმედების ქრონოლოგიის, სიხშირისა და ხანგრძლივობის გამომხატველ ენობრივ მარკერებს; • განასხვავებს და ამოიცნოს თანამოსაუბრეთა მიერ ინტონაციით გამოხატული ნათქვამის მოდალობას (თხოვნა, მოთხოვნა, ბრძანება, შეკითხვა).
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) სასწავლო მიზნებით შედგენილი დიალოგები; აღწერითი/ნარატიული ხასიათის ილუსტრირებული ტექსტები, კომიქსები; ბ) ილუსტრირებული მხატვრული ტექსტები (ლექსი, მარტივი ამბავი, ადაპტირებული ზღაპარი / მოთხრობა); გ) მცირე ზომის მარტივი ილუსტრირებული საინფორმაციო-შემეცნებითი ტექსტები; დ) მარტივი კორესპონდენცია (ღია ბარათი, პირადი წერილი); ე) მულტიმედიური ტექსტები: საპროგრამო თემატიკაზე შექმნილი აუდიო-ვიდეო მასალა; ანიმაციური / საბავშვო ფილმები; მისთვის საინტერესო თემაზე გადაღებული საბავშვო გასართობ-შემეცნებითი გადაცემები.	
სტრატეგიები: • ილუსტრაციების, სათაურის საფუძველზე ტექსტის შინაარსის შესახებ ვარაუდების გამოთქმა მშობლიურ ენაზე; • ჩანაწერის ან უშუალოდ მეტყველების მოსმენისას არავერბალურ ელემენტებზე დაყრდნობა (ხმის ტემბრი, სხვადასხვა ტიპის ხმაური, ინტონაცია, მიმიკა, ჟესტიკულაცია); • ნაცნობ სიტყვიერ თუ არასიტყვიერ ელემენტებზე (მაგ., <i>კონტექსტი, მიმიკა/ჟესტიკულაცია, ინტონაცია, ხმის ტემბრი, ილუსტრაცია</i> და ა.შ.) დაყრდნობით უცნობი სიტყვების, გამოთქმების დამოუკიდებლად ამოცნობის მცდელობა; • მშობლიურ ენაზე იმის აღწერა, თუ რა ხერხით/გზით შეძლო მოსასმენი ამოცანის გადაჭრა.	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: • ცხრილის / ნაკლული ტექსტის / დიალოგის შევსება სათანადო ინფორმაციით; • სწორი/არასწორი პასუხის / ინფორმაციის მონიშვნა; • მოცემული ინფორმაციის / წინადადებების დადასტურება ან უარყოფა; • მოსასმენი ამოცანების შესაბამისად კონკრეტული ინფორმაციის ილუსტრაციასთან დაკავშირება; • საკუთარი ვერსიების შედარება / შემოწმება / დაზუსტება; • კითხვებზე პასუხი; • პერსონაჟების / თანამოსაუბრეების დახასიათება (მაგ., <i>მიუთითებს მათ ხასიათზე, საქმიანობებზე, ინტერესებზე, გეგმებზე</i> და ა.შ.); • რეპლიკის დაკავშირება ავტორთან; • პერსონაჟების ან კონკრეტული ინფორმაციების ერთმანეთთან შედარება გარკვეული ნიშნის მიხედვით (მაგ.,	

<i>რამდენ წელს ცხოვრობს სპილო და რამდენს - ჯიხვი; რით იკვებებიან და ა.შ.);</i> • იმის მითითება, რით დაიწყო, რა მოხდა შემდეგ და რით დამთავრდა; • ტექსტის ან კონკრეტული ეპიზოდის ილუსტრაციების შექმნა • და სხვა.	
მიმართულება კომუნიკაცია: კითხვა და კითხვის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგი:	V კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები:
ქ.მ.დაწყ.(II).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კითხვის სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით სხვადასხვა ტიპის ტექსტის წაკითხვა და ძირითადი შინაარსის გაგება.	მოსწავლე: • ამოიცნობს ტექსტის ან ცალკეული ეპიზოდის საკომუნიკაციო სიტუაციას (<i>ავტორი, ადრესატი; თემა, მიზანი</i>); ტექსტში ექსპლიციტურად მოცემულ ინფორმაციას საკითხავი ამოცანების შესაბამისად; • ამოიცნობს მოვლენათა და მოქმედებათა თანამიმდევრობას; მათ შორის, მიზეზშედეგობრივ კავშირებს; • ამოიცნობს პერსონაჟების ემოციებსა და განწყობებს, მათი ქცევის მოტივებს (მაგ., <i>რატომ არის მოწყენილი; რატომ მოიქცა ასე</i> და ა.შ.); • განარჩევს ტექსტში ავტორისა და პერსონაჟების სიტყვებს; • გამოყოფს სიუჟეტის განვითარების საფეხურებს; • ამოიცნობს მარტივ წინადადებებს ან ერთი რთული წინადადების ნაწილებ შორის არსებულ ლოგიკურ კავშირებს; • იჩენს ინტერესს კულტურული განსხვავებების მიმართ.
ქ.მ.დაწყ.(II).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წაკითხული ტექსტის მიმართ საკუთარი შეფასება-დამოკიდებულების გამოხატვა და კონკრეტულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით დასკვნების გამოტანა.	მოსწავლე: • გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებას პერსონაჟისა და მისი მოქმედების / ქცევის მიმართ; • აფასებს პერსონაჟთა საქციელს; • ექსპლიციტურ ინფორმაციაზე დაყრდნობით გამოაქვს დასკვნა; • ტექსტში მოცემულ ინფორმაციას აკავშირებს პირად გამოცდილებასთან.
ქ.მ.დაწყ.(II).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმამაღალი კითხვის სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით სხვადასხვა ტიპის ტექსტის წაკითხვა.	მოსწავლე: • გამართულად და გამომეტყველებით უკითხავს თანაკლასელებს სასურველ/შერჩეულ ნაწყვეტს ნაცნობი ტექსტიდან; • იცავს შესაბამის ინტონაციას სხვადასხვა მოდალობის წინადადების წარმოთქმის დროს; • მონაწილეობს დიალოგის, სკეტჩის გუნდურ კითხვაში.
ქ.მ.დაწყ.(II).7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს შესაბამისი სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით ტექსტის სტრუქტურული და ენობრივი მახასიათებლების ამოცნობა.	მოსწავლე: • განარჩევს სხვადასხვა ტიპის ტექსტს მათ სტრუქტურულ, ორგანიზაციულ მახასიათებლებზე დაკვირვებით (მაგ., <i>მოთხრობას, ზღაპარს ლექსისგან, პირადი წერილისგან</i>); • ასახელებს ამა თუ იმ ტექსტის სტრუქტურული ორგანიზების თავისებურებებს (მაგ., <i>შემეცნებით ტექსტებში - სათაურები, რუბრიკები, წარწერები, ილუსტრაციები</i> და ა.შ.); • ამოიცნობს და ასახელებს ლიტერატურული ზღაპრისათვის დამახასიათებელ ნიშნებს, თავისებურებებს (მაგ., <i>ავტორი, ზღაპრული ელემენტები, ენობრივი ფორმულები - იყო და არა იყო რა; ჭირი იქა, ლხინი აქა; გადაიარა ცხრა მთა და ცხრა ზღვა</i> და ა.შ.); • ამოიცნობს ამა თუ იმ ტექსტისთვის დამახასიათებელ ენობრივ ნიშნებს (მაგ., <i>მხატვრულ ტექსტში ზმნების ჭარბი გამოყენება, ამბის/მოვლენების განვითარების გამოხატვის შესაბამისი მარკერები, პირდაპირი ნათქვამი, ავტორისეული მეტყველება</i> და ა.შ.; <i>კორესპონდენციაში - მისალმება/დამშვიდობებისა და მიმართვის ფორმულები</i> და ა.შ.); • ამოიცნობს აღწერითი ტექსტისათვის დამახასიათებელ ძირითად

	ენობრივ ნიშნებს (მაგ., ზედსართავი სახელების ჭარბი გამოყენება, ზმნების ძირითადად ერთი დროის ფორმით ხმარება და ა.შ.); • ამოიცნობს საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვის გამოთქმებს, კლიშეებს, ენობრივ კონსტრუქციებს (მაგ., მოკითხვის, მილოცვის, დაპატიჟების და ა.შ.); • ამოიცნობს სასვენი ნიშნების ფუნქციას (მაგ., ორი წერტილის, ტირეს).
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) სასწავლო მიზნებით შედგენილი ტექსტები (მინიდილოგები, აღწერითი და ნარატიული ტექსტები, კომიქსები); ბ) მარტივი კორესპონდენცია (ღია ბარათი, პირადი წერილი); გ) მცირე ზომის ადაპტირებული მხატვრული ტექსტები (ლექსი, მოთხრობა, ლიტერატურული ზღაპარი); დ) მცირე ზომის ილუსტრირებული საინფორმაციო-შემეცნებითი ტექსტები.	
სტრატეგიები: • შინაარსის გასაადვილებლად სიტყვიერი (ნაცნობი ძირი, კონტექსტი...) და არასიტყვიერი (ტიპოგრაფიული მინიშნებები, ხაზგასმა, ილუსტრაცია, ლოგო...) ელემენტების გამოყენება; • ხმამაღლა წაკითხვამდე ჯერ ჩუმად წაკითხვა და შინაარსის გააზრება; • ილუსტრაციებზე, სათაურზე დაყრდნობით მშობლიურ ენაზე ვარაუდების გამოთქმა ტექსტის შინაარსის გარშემო; • მხატვრულ და არამხატვრულ ტექსტებ შორის განსხვავებების პოვნა სათაურსა და ილუსტრაციებზე დაყრდნობით; • მშობლიურ ენაზე იმის აღწერა, თუ რა ხერხით/გზით შეძლო ამ თუ იმ საკითხავი ამოცანის გადაჭრა.	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: • კონკრეტული ინფორმაციის პოვნა / ამოკრება (მაგ., <i>ავსებს ცხრილს; მონიშნავს სწორ/არასწორ პასუხს/ინფორმაციას; პასუხობს შეკითხვებზე; პოულობს რეპლიკებსა და მათ ავტორებს; მითითებულ ეპიზოდებს</i> და ა.შ.); • საკითხავი ამოცანების შესაბამისად ინფორმაციების ერთმანეთთან, ტექსტის ილუსტრაციასთან დაკავშირება (მაგ., <i>აკავშირებს სათაურს ტექსტთან; გეგმის ცალკეულ პუნქტს სათანადო აზრთან/აზრებთან; რუბრიკას ან ტექსტის ცალკეულ მონაკვეთს / ეპიზოდს შესაბამის ილუსტრაციასთან</i> და ა.შ.; მიუთითებს, რომელ რუბრიკაში, ტექსტის რომელ ნაწილში უნდა ეძებოს ესა თუ ის ინფორმაცია, მაგ., <i>აქლემი ჭამს მცენარეებს - „საკვები“, ბინადრობს აზიაში - „საცხოვრებელი ადგილი“</i> და ა.შ.); • ექსპლიციტურად მოცემულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით პერსონაჟის აღწერა-დახასიათება; საგნის, გარემოს, მოქმედების, მოვლენის აღწერა; • ილუსტრაციებზე/ტექსტებში ასახული სიმბოლური, სოცოკულტურული, საყოფაცხოვრებო რეალიების მითითება; • განსხვავებულ კულტურებს შორის პარალელების გავლება (პოულობს და ასახელებს მსგავსებებს, განსხვავებებს); • მოსმენილი ან წაკითხული ამბების, ზღაპრების, ლეგენდებისა თუ ნანახი ფილმების (ანიმაციური, დოკუმენტური, მხატვრული) დასახელება მშობლიურ ენაზე, რომლებიც გაახსენა შესწავლილმა ტექსტმა • და სხვა.	
ენობრივ დავალებათა ნიმუშები: • მოცემული ენობრივი ერთეულების (/მასალის) დაკავშირება სხვადასხვა მიზნით (მაგ., <i>შეკითხვების პასუხებთან დაკავშირება; წინადადების ერთი ნაწილის დაკავშირება მეორესთან; ლექსიკურ ერთეულთან შესაბამისი განმარტების დაკავშირება; მსგავსი ან საპირისპირო მნიშვნელობის მექონე სიტყვების დაკავშირება ერთმანეთთან</i> და ა.შ.); • წინადადებაში სწორი/არასწორი სიტყვის ან შესიტყვების, გრამატიკული ფორმის მონიშვნა / გადახაზვა; • ტექსტში დაშვებული ლექსიკური თუ გრამატიკული შეცდომების პოვნა და მითითება; • მოცემული ვარიანტებიდან სწორი / არასწორი ვარიანტის მონიშვნა, შემოხაზვა • და სხვა.	

მიმართულება კომუნიკაცია: წერა და წერის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგები	V კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(II).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წერის სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით სხვადასხვა ტიპის ტექსტის / ამბის წერა ილუსტრაციებზე დაყრდნობით ან ნიმუშისა თუ მოცემული პირობის მიხედვით.	მოსწავლე: - განსაზღვრავს საკომუნიკაციო სიტუაციას (თემა, რუბრიკები, მიზანი, ადრესატი); - აღწერს / ახასიათებს ადამიანებს, ცხოველებს, საგნებს; - თანამიმდევრობით გადმოსცემს ფაქტებს, მოვლენებს; - გამოხატავს საკუთარ განწყობებს, გრძნობებსა და სურვილებს; - ავლენს შემოქმედებით დამოკიდებულებას.
ქ.მ.დაწყ.(II).9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარი შეფასება-დამოკიდებულების წერილობით გამოხატვა და კონკრეტულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით დასკვნების გამოტანა.	მოსწავლე: - გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებას კონკრეტული პერსონაჟისადმი / ფაქტისადმი / მოვლენისადმი; - აფასებს პერსონაჟის / ცხოველის ქცევას; - ექსპლიციტურ ინფორმაციაზე დაყრდნობით გამოაქვს დასკვნა; - ტექსტში მოცემულ ინფორმაციას აკავშირებს პირად გამოცდილებასთან.
ქ.მ.დაწყ.(II).10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს შესაბამისი სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით წერილობითი ტექსტის სტრუქტურული მახასიათებლებისა და ელემენტარული ენობრივი უნარ-ჩვევების ფუნქციური გამოყენება.	მოსწავლე: - წერისას იყენებს ამა თუ იმ ტექსტის სტრუქტურულ მახასიათებლებს (მაგ., <i>კორესპონდენციის წერის დროს - მიმართვა, ხელმოწერა, თარიღი; შემეცნებითი ტექსტის დროს - რუბრიკები, ქვერუბრიკები</i> და ა.შ.); - იყენებს საკომუნიკაციო სიტუაციის (მაგ., <i>მილოცვა, დაპატიჟება, შთაბეჭდილების გაზიარება, გრძნობის გამოხატვა, ინფორმაციის გაცვლა</i> და ა.შ.) შესაბამის ენობრივ-გრამატიკულ სტრუქტურებსა და ხერხებს, შეარჩევს სათანადო ლექსიკურ ერთეულებსა და გრამატიკულ ფორმებს; - წერილის ადრესატის გათვალისწინებით იცავს სათანადო ეტიკეტს (<i>მიმართვა-მისალმების, მოკითხვის, დამშვიდობების ფორმულები; ზმნების თავაზიანი ფორმები</i>); - მართებულად იყენებს შეფასება/დამოკიდებულების გამომხატველ ენობრივ ფორმულებს; - ადამიანების/საგნების შესადარებლად იყენებს შესაბამის ენობრივ კონსტრუქციებს (მაგ., <i>...-თან შედარებით უფრო ...-ია / უფრო მეტად/ნაკლებად</i> და ა.შ.); - ათანხმებს მსაზღვრელ-საზღვრულს ბრუნვასა და რიცხვში; - სათანადოდ აფორმებს მარტივი წინადადების ფარგლებში სუბიექტისა და ობიექტის ბრუნვებს; - იცავს მართლწერის წესებს რთული რიცხვების დაწერისას; - წარსულში შესრულებული მოქმედებებისადმი დამოკიდებულების გამოსახატავად იყენებს შესაბამისი მწკრივის ფორმას (უწყვეტელი / წყვეტილი); - სწორად იყენებს სასვენ ნიშნებს.
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) მარტივი კორესპონდენცია (ღია ბარათი, პირადი წერილი); ბ) შემეცნებითი ხასიათის მიკროტექსტები სკოლის / კლასის გაზეთისთვის ან ჟურნალისთვის; გ) ყოფითი დიალოგები; დ) მარტივი აღწერითი და თხრობითი ტექსტები.	
სტრატეგიები: მასწავლებლის დახმარებით სამუშაოს დაწყებამდე საჭირო რესურსების თავმოყრა (მაგ., <i>ლექსიკური თუ</i>	

გრამატიკული მასალის, ნიმუშების, ენობრივი კონსტრუქციებისა და ა.შ.); • შავი ვარიანტის წერა; • შავი ვარიანტის წაკითხვა და შემოწმება; მასწავლებლის / თანაკლასელების შენიშვნების გათვალისწინება; • გასწორების მიზნით შავი ნაწერის გადაკითხვა (მაგ., <i>ასწორებს ენობრივ შეცდომებს, აუმჯობესებს დიზაინს - სიტყვიერი და არასიტყვიერი მაორგანიზებელი ელემენტების განლაგებას</i>); • მარტივი შესწორებების შეტანა შინაარსობრივი თვალსაზრისით (მაგ., <i>სიტყვის/წინადადების ჩამატება ან წაშლა</i> და ა.შ.).	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: • ღია ბარათის შედგენა სხვადასხვა მიზნით (მილოცვა, ამბის შეტყობინება, დაპატიჟება); • გეგმის მიხედვით პირადი წერილის / ნასწავლი ტექსტის მოკლე შინაარსის წერა; • მოცემული ყალიბის შევსება განსხვავებული შინაარსით (მაგ., <i>წერს პერსონაჟის საპირისპირო დახასიათებას; ავსებს ტექსტს პერსონაჟის პირადი მონაცემებით</i> და ა.შ.); • ამბის დასრულება, ან დასასრულის შეცვლა საკუთარი წარმოსახვით, ილუსტრაციაზე დაყრდნობით და ა.შ.; • ილუსტრაციებისათვის წარწერების შექმნა; • ნიმუშის ან მოცემული პირობის მიხედვით სხვადასხვა ტიპის ტექსტის წერა (მაგ., <i>მეგობრის, საცხოვრებელი ადგილის, ნივთის, ცხოველის აღწერა; დიალოგის მიხედვით დიალოგში მონაწილე პირების შესახებ საინფორმაციო ტექსტის დაწერა: ვინაობა, ოჯახი, ნათესავები, საქმიანობა, ინტერესები</i> და ა.შ.) • და სხვა. ენობრივი დავალებების ნიმუშები: • წინადადებაში / ტექსტში დაშვებული ენობრივი შეცდომების გასწორება და გადაწერა; • წინადადებებში გამოტოვებული სიტყვების ჩასმა სათანადო ფორმებით (მაგ., <i>შესაბამისი ნაცვალსახელების, ზმნის ფორმების</i> და ა.შ.); • ფორმათა დასრულება (მაგ., <i>ახალ_წლ_ ატრიბუტები</i> და ა.შ.); • წინადადებების შედგენა / აწყობა (მაგ., <i>არეული სიტყვების დალაგება; მოცემული სიტყვების სათანადო ფორმაში ჩასმა; ნახატების შესატყვისი წინადადებების მოფიქრება</i> და ა.შ.); • კითხვით სიტყვებზე მუშაობა და მათი გამოყენებით შესაბამისი შეკითხვების დასმა / წინადადებების შედგენა / დიალოგში გამოტოვებული რეპლიკების შევსება და ა.შ.; • სიტყვის / წინადადების / ტექსტის შეცვლა (ტრანსფორმაცია), მაგ., <i>მხოლოდითიდან მრავლობითში გადაყვანა; ზმნის პირის, რიცხვისა და დროის მიხედვით ცვლა; მიკროტექსტის შეცვლა თხრობის კუთხის მიხედვით</i> და ა.შ.; • სხვადასხვა ნიშნით სიტყვათა გადახარისხება (მაგ., <i>ზმნების - დაბოლოების მიხედვით; აქტიურობა-პასიურობის მიხედვით: ყრია/ყრის, აწყია/აწყობს</i> და ა.შ.); • ცხრილების შევსება სხვადასხვა პირობის მიხედვით (მაგ., <i>გრამატიკული თუ სემანტიკური ნიშნით</i> და ა.შ.); • ლექსიკონის შედგენა სხვადასხვა პარამეტრით (მაგ., <i>ანბანის რიგის მიხედვით, თემატურად, გრამატიკული კატეგორიების მიხედვით, მსაგავსი და საპირისპირო სიტყვები</i> და ა.შ.).	
მიმართულება კომუნიკაცია: ლაპარაკი და ლაპარაკის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგები	V კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(II).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა სიტუაციაში მეტყველებისათვის აუცილებელი უნარ-ჩვევების გამოვლენა.	მოსწავლე: • ზეპირად კითხულობს ლექსებს, გაითამაშებს მარტივ დიალოგებს, მონაწილეობს საკლასო სპექტაკლებში და ა.შ.; • ქართულ ენაზე მიმართავს მასწავლებელსა და თანაკლასელებს სასწავლო პროცესში წარმოქმნილ მარტივ პრობლემებთან დაკავშირებით; • ტექსტის შინაარსს ადეკვატურად უსადაგებს არავერბალურ მეტყველებას (ინტონაციას, მიმიკას, ჟესტიკულაციას, რიტმულ მოძრაობებს); • ტექსტის წარმოთქმისას იცავს შესაბამის ინტონაციებს, მახვილებს, რიტმულ სეგმენტებს.
ქ.მ.დაწყ.(II).12. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და	მოსწავლე: • სვამს/პასუხობს კითხვებს კონკრეტულ საკლასო

გამოყენებით მარტივ ინტერაქციაში მონაწილეობა, ნაცნობი თემატიკის გარშემო საუბარი.	სიტუაციასთან დაკავშირებით; • სვამს/პასუხობს მარტივ კითხვებს ნაწავლი ტექსტის შინაარსის, მისთვის ნაცნობი თემების გარშემო; • მონაწილეობს საკლასო და სიმულაციურ სიტუაციებში; • სურათებზე დაყრდნობით ან გეგმის მიხედვით გადმოსცემს მოსმენილი ან წაკითხული ტექსტის მოკლე შინაარსს, ახალ ამბავს; • საუბრობს მისთვის ნაცნობ თემებზე.
ქ.მ.დაწყ.(II).13. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მისთვის ნაცნობ და საინტერესო თემებსა თუ საკითხებზე საკუთარი აზრის, პოზიციის გამოთქმა; ინფორმაციის პირად ან სხვის გამოცდილებაზე გადატანა.	მოსწავლე: • მონაწილეობს სწავლების პროცესში წარმოქმნილ მარტივ პრობლემებთან დაკავშირებულ დისკუსიაში; • აფასებს საკუთარ / სხვის (მათ შორის, ტექსტის პერსონაჟების) ქცევას; • კონკრეტულ სიტუაციაზე / ფაქტზე დაყრდნობით გამოაქვს დასკვნა; • მოსმენილი ან წაკითხული ტექსტის შინაარსი გადააქვს პირად ან სხვის გამოცდილებაზე (ჰყვება გაგონილ, ნანახ ან თავს გადამხდარ ამბავს).
ქ.მ.დაწყ.(II).14. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით საკომუნიკაციო სიტუაციის შესაბამისი სათანადო ენობრივი ფორმულებისა და კლიშეების, ენობრივი კონსტრუქციებისა და კონკრეტული გრამატიკული ფორმების ფუნქციური გამოყენება.	მოსწავლე: • იცავს შესაბამის ინტონაციას სხვადასხვა მოდალობის წინადადებების წარმოთქმის დროს; • ცდილობს მართებულად გამოიყენოს თავაზიანი და ფამილარული ფორმები; • სათანადო კონტექსტში სწორად იყენებს კითხვით ნაცვალსახელებსა და კითხვით სიტყვებს (<i>ვინ? რა? რამდენი? როდის? როგორი? რომელი?</i> და ა.შ.); • სათანადოდ იყენებს პირის, ჩვენებით (<i>ეს/ის</i>) და კითხვით (<i>რომელი</i> თუ <i>როგორი</i>) ნაცვალსახელებს; • ამბის გადმოცემისას სწორად იყენებს მოვლენათა თანამიმდევრობის გამომხატველ სიტყვებს (<i>მაგ., ერთხელ, თავიდან, მერე, ბოლოს</i>); • იყენებს კონტექსტის შესაფერის მარტივ ენობრივ ფორმულებსა და კონსტრუქციებს; • შესაბამის ენობრივ კონსტრუქციებში სათანადოდ იყენებს მოქმედების ინტენსივობის, ადგილისა და დროის გამომხატველ ზმნიზედებს (<i>მაგ., ხანდახან, ხშირად, იშვიათად</i>); • კონტექსტის მიხედვით სწორად იყენებს ზმნის სხვადასხვა მწკრივის ფორმას (<i>აწყო, უწყვეტელი, წყვეტილი, მყოფადი</i>); • სასაუბრო თემებისათვის იყენებს სათანადო ლექსიკას.
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) საკლასო და სიმულაციური დიალოგები; ბ) ლექსები, სიმღერები, საბავშვო პიესები; გ) ნაწავლი თხრობითი და აღწერითი ტექსტები.	
სტრატეგიები: • მშობლიურ ენაზე დახმარების თხოვნა მასწავლებლის ან თანაკლასელისაგან; • კომუნიკაციის არავერბალური საშუალებების გამოყენება (ჟესტების, მიმიკის); • წინასწარ ვარჯიში, რეპეტიცია მეწყვილესთან, ჯგუფის წევრებთან ერთად.	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები:	

• მინიინტერვიუების მოწყობა თანაკლასელებთან ნაცნობი თემების გარშემო (მაგ., არდადადეგები, საცხოვრებელი ადგილი, მეგობრები, საყვარელი დღესასწაული და ა.შ.); • მარტივი ინტერაქცია მასწავლებელთან და თანაკლასელებთან (მაგ., ყოველდღიურ საკლასო სიტუაციებთან დაკავშირებით; ნასწავლი ტექსტების გარშემო კითხვების დასმა და პასუხი და ა.შ.); • ილუსტრაციების, რეალური და წარმოსახვითი ადამიანების აღწერა-დახასიათება, მათი შედარებითი დახასიათება სხვადასხვა ნიშნით; • საუბარი ნასწავლი თემებისა და ტექსტების გარშემო (მაგ., ჰყვება საკუთარ მეგობრებზე; იძლევა ინფორმაციას თავისი კუთხის / სოფლის / ქალაქის შესახებ; საუბრობს საქართველოზე; მარტივი გეგმის მიხედვით ჰყვება ნასწავლი ტექსტის მოკლე შინაარსს და ა.შ.); • თანაკლასელებთან ერთად სხვადასხვა სიმულაციური სიტუაციის გათამაშება (მაგ., კაფეში, შეხვედრა თანატოლთან / უფროს ადამიანთან, გამოფენის წარდგენა და ა.შ.); • მინიპრეზენტაციების მოწყობა განხორციელებული პროექტების საფუძველზე (მაგ., კედლის გაზეთის მომზადება და წარდგენა; საოჯახო რეცეპტების გაცნობა; საოჯახო / მეგობრების ალბომის შექმნა და წარდგენა; საკუთარი სოფლის / ქალაქის / კუთხის ღირსშესანიშნაობების შესახებ მოძიებული მასალის წარდგენა; საკლასო სპექტაკლის მოწყობა და ა.შ.) • და სხვა.	
მიმართულება: სწავლის სწავლა	
სტანდარტის შედეგები	V კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(II).15. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სასწავლო საქმიანობის მართვის უნარ-ჩვევების გამოვლენა.	მოსწავლე: • მასწავლებელთან ერთად გეგმავს შესასრულებელ სამუშაოს და ადგენს შესრულების ვადებს; • აქტიურად ებმება სასწავლო პროცესში; • მუშაობის პროცესში ადგენს, რა უჭირს და უზიარებს მასწავლებელს; • მიღებულ გამოცდილებას ითვისებს სასწავლო საქმიანობისას; • არ უფრთხის შეცდომების დაშვებას; • სვამს შეკითხვებს და ითხოვს დახმარებას, როცა უჭირს ან რაიმე არ ესმის; • მონაწილეობს თვითშეფასებისა და თანაშეფასების პროცესში; • მშობლიურ ენაზე ასახელებს ზოგიერთ ფაქტორს, მიზეზს, რომლებიც ხელს უშლის წინსვლაში (მაგ., იყო უყურადღებოდ, არ გაიმეორა მასალა, ვერ გაბედა შეკითხვის დასმა და ა.შ.).
ქ.მ.დაწყ.(II).16. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვებთან თანამშრომლობა და ამ პროცესში კონსტრუქციული ურთიერთობების გამოვლენა.	მოსწავლე: • შეფასებისას იჩენს კორექტულობას; • კამათისას ყურს უდევს განსხვავებულ მოსაზრებებს, მოჰყავს სათანადო არგუმენტები; • ახერხებს მეწყვილესთან და თანაგუნდელებთან მორიგებას; • ეხმარება თანატოლებს; • კორექტულად უდგება საკუთარ თუ სხვის შეცდომებს; • ავლენს პოზიტიურ დამოკიდებულებებს.
ქ.მ.დაწყ.(II).17. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიებისა და საგანმანათლებლო რესურსების (ბეჭდვითი და მულტიმედიური რესურსების, ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების) გააზრებულად გამოყენება.	მოსწავლე: • იყენებს სახელმძღვანელოს სარჩევს, ლექსიკონს, სტრუქტურულ ნიმუშებს, ილუსტრაციებს და ა.შ.; • სათანადო შეკითხვებს უსვამს მასწავლებელს/ კომპეტენტურ პირს; • ქმნის ოპერატიულ რესურსებს და იყენებს მათ (მაგ., ანბანური /თემატური ლექსიკონი, პლაკატი, მარტივი სქემა, კითხვარი და ა.შ.); • საჭიროების შემთხვევაში, მოიძიებს სასურველ ინფორმაციას სკოლის გარეთ.

V კლასის (დონის) შინაარსობრივი პრიორიტეტები: ძირითადი სამეტყველო ფუნქციები სათანადო ენობრივი კონსტრუქციებითა და ფორმულებით; ძირითადი ენობრივი საკითხები:

სამეტყველო ფუნქციები	ძირითადი ენობრივი კონსტრუქციები და ფორმულები	ძირითადი ენობრივი საკითხები
1.1. სოციალური ურთიერთობები: მისალმება/დამშვიდობება, მოკითხვა, საკუთარი თავის / სხვისი წარდგენა, მილოცვა, თხოვნა, ნებართვის აღება, შეთავაზება, დაპატიჟება, შეხვედრის დანიშვნა, წახალისება/შექება, თავაზიანობის გამოხატვა, მაღლობის გადახდა, მობოდიშება, ტელეფონით საუბარი	ხვალამდე! გისმენთ! სთხოვეთ! თუ შეიძლება! როგორ ბრძანდებით? თქვენ ბრძანდებით?	ფონეტიკა/მრფოლოგია/სინტაქსი: 1. არსებითი სახელი: ბრუნება _ სახელობითი, მოთხრობითი, მიცემითი, ნათესაობითი და მოქმედებითი ბრუნვები და მათი ფუნქციები; 2. ზედსართავი სახელი: ვითარებითი ზედსართავები და მათი ფუნქციები წინადადებაში; 3. ნაცვალსახელი: პირისა და კუთვნილებითი ნაცვალსახელები; 4. ზმნა: მწკრივები: აწმყო, უწყვეტელი, წყვეტილი, მყოფადი; პირნაკლი ზმნები: წვიმს, თოვს... თავისებური ზმნები: დევს - აწყვია, გდია - ყრია, ზის - სხედან. 5. ზმნიზედა (ადგილის, დროის, ვითარების); 6. საწყისი 7. მიმღეობა (მწერალი, მშენებელი, მხატვარი, მეპურე, მუსიკოსი...); 8. თანდებული (-დან, -ში, -ზე, -თან, გან); 9. სიტყვაწარმოება (-იანი, უ-ო, -ელი); 10. შეთანხმებული მსაზღვრელ-საზღვრულის ბრუნება (ჩემი ძმა, ჩემს ძმას; დიდი ბიჭი, დიდ ბიჭს; პატარა გოგო, პატარა გოგოს) 11. მარტივი წინადადება; 12. ინტონაცია სასვენი ნიშნების ფუნქციით. ორთოგრაფია/პუნქტუაცია: 1. ორი წერტილი, ტირე; 2. მსაზღვრელ-საზღვრულის შეთანხმება ბრუნვასა და
1.2. ინფორმაციის გაცვლა: პირადი მონაცემები (ვინაობა, ასაკი, წარმომავლობა, სადაურობა, საცხოვრებელი ადგილი), ოჯახი / ნათესავები, საკუთრება, პროფესია/ხელობა, საჭიროებები / მოთხოვნილებები / სურვილები, თავისუფალი დრო, საქმიანობა, კვებითი ჩვევები, ჯანმრთელობა, ამინდი, გეგმები / განზრახვა, მგზავრობა/მოგზაურობა, გემოვნება, საყიდლებზე ყოფნისას	ვარ საიდან / სადაური? ...-დან + ყოფნა ზმნა სამივე დროში (თბილისიდან ვარ); ზმნა სამივე დროში + ...-ში (ვცხოვრობ თბილისში; მუშაობს სკოლაში); ზმნა სამივე დროში + ...-ის ქუჩაზე (ვცხოვრობ დოლიძის ქუჩაზე); დავიბადე ... წელს, ... (მაისს); ჩემი ოჯახის წევრები არიან ... ; სახელი + -ა(რის) (ექიმია); მინდა + სახელი (ნათ.-ში) + საწყისი (მინდა ბურთის ყიდვა/თამაში); რით ერთობი? _ ვერთობი + სახელი მოქმ.-ში (ვერთობი ბურთით); რას აპირებ? _ ვაპირებ + საწყისი მიც.-ში (ვაპირებ ხატვას); რას აპირებ ? ვაპირებ + საწყისი; რას აკეთებდა, რითი ერთობოდა?	
1.3. აღწერა-დახასიათება: ადამიანის გარეგნობა, ჩაცმულობა, ხასიათი, თვისებები; ცხოველის/საგნის აღწერა	ჩემზე.../ყველაზე + ზედს. + -ა(რის) _ ჩემზე მაღალია; ჩემთან შედარებით უფრო... / ჩემსავე... + როგორი? როგორი გარეგნობა/ ხასიათი აქვს? მაცვია/აცვია + ...-იანი + სახელი (აცვია ჯიბეებიანი შარვალი); მაცვია/აცვია (როგორი?) + (რა?) აცვია + როგორ (ლამაზად, ცუდად...)? ყოფნა ზმნა + ...-იანი (არის მოკლეთმიანი)	
1.4. გრძნობა/ემოციისა და შეფასება/დამოკიდებულების გამოხატვა: დადებითი/უარყოფითი ემოციები (სახარული, კმაყოფილება, ბრაზი, სინანული, გაკვირვება, უკმაყოფილება, ეჭვი, ვარაუდი, შიში, ინტერესი, ინდიფერენტულობა), დადებითი / უარყოფითი შეფასება, შთაბეჭდილება, პოზიციის გამოხატვა	მაინტერესებს + ეს/ის; სულ ერთია; საჭიროა, აუცილებელია + საწყისი (საჭიროა წერა); ზმნა (აწმყოსა და წარსულში) + როგორ? (მოიქცა კარგად/ცუდად); მე მგონი, + ზედს. + -ა(რის) _ მე მგონი, კარგია / ლამაზია;	

1.5. დროში ორიენტირება: დროში ლოკალიზება, ქრონოლოგია, სიხშირე, თანადროულობა, ხანგრძლივობა, დროში მრავალგზისი მოქმედება.	ერთხელ, თავიდან, ჯერ, შემდეგ, მერე, ბოლოს ყოველთვის, ხანდახან, ხშირად, იშვიათად, არასდროს... დავდივარ ხატვაზე (მაგრამ ახლა მივდივარ)	რიცხვში;
1.6. სივრცეში ორიენტირება: ადგილმდებარეობის მითითება, მიმართულების განსაზღვრა (დანიშნულების ადგილი, მარშრუტი...)	სად? საით? საიდან? საიდან სადამდე? (დასავლეთით, დასავლეთიდან, -იდან -ს მიმართულებით, -იდან -ისკენ, -იდან -ში)	
1.7. ლოგიკური კავშირების გამოხატვა: მიზანი, მიზეზი, შედეგი, ოპოზიცია	იმიტომ, რომ მაგრამ	

VI კლასი (დონე)

მიმართულება კომუნიკაცია: მოსმენა და მოსმენის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგები	VI კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(II).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით სხვადასხვა ტიპის ილუსტრირებული ტექსტის ძირითადი შინაარსის მოსმენა და გაგება.	მოსწავლე: - ამოიცნობს საკომუნიკაციო სიტუაციასა და კონკრეტულ დეტალებს; - ამოიცნობს თანამოსაუბრეთა და პერსონაჟთა შორის არსებულ ურთიერთობებს (მაგ., მეგობრული, კონფლიქტური, ფორმალური, ახალგაცნობილები, დიდი ხნის ნაცნობები და ა.შ.); - ამოიცნობს თანამოსაუბრეთა და პერსონაჟთა ემოციებს, განწყობებსა და შეგრძნებებს; - ამოიცნობს სიუჟეტის განვითარების საფეხურებს; - ამოიცნობს ცალკეული მოქმედებების, ფაქტებისა და მოვლენების თანამიმდევრობას.
ქ.მ.დაწყ.(II).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოსმენილი ტექსტის მიმართ საკუთარი შეფასება-დამოკიდებულების გამოხატვა და კონკრეტულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით დასკვნების გამოტანა.	მოსწავლე: - ვერბალურ და არავერბალურ (მაგ., ინტონაციაზე, მახვილზე და ა.შ.) ინფორმაციაზე დაყრდნობით აფასებს პერსონაჟთა ქცევასა და ხასიათს; - გამოხატავს საკუთარ აზრს პერსონაჟთა მოქმედებების მიმართ და ხსნის მათი ქცევის მიზეზებსა თუ მოტივებს; - გამოაქვს კონკრეტული დასკვნები თანამოსაუბრეთა / პერსონაჟთა შესახებ; - მოსმენილ ამბავს / ისტორიას / სიტუაციას აკავშირებს პირად გამოცდილებასთან.
ქ.მ.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს შესაბამისი ენობრივი სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით მოსმენილი ტექსტის ძირითადი ენობრივი მახასიათებლების ამოცნობა.	მოსწავლე: - ინტონაციის მიხედვით განარჩევს შეკითხვას თხოვნისაგან, რჩევას ბრძანებისაგან და ა.შ.; - ამოიცნობს მეტყველების თავაზიან და ფამილარულ ფორმებს; - ამოიცნობს გეზისა და ორიენტაციის გამოხატველ

	ენობრივ საშუალებებს (ზმნისწინები, ადგილის ზმნიზედები, თანდებულები და ა.შ.); • ამოიცნობს მოვლენათა თანამიმდევრობის გამომხატველ სიტყვებს (პირველად, ჯერ, შემდეგ, ბოლოს); • ამოიცნობს შესასრულებელი მოქმედებისადმი დამოკიდებულების გამომხატველ მარკერებს (მაგ., სურვილი, ვარაუდი, ბრძანება, აკრძალვა: შეგიძლია/უნდა/არ + გააკეთო).
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) სასწავლო მიზნებით შედგენილი ილუსტრირებული და არაილუსტრირებული დიალოგები; აღწერითი/ნარატიული ხასიათის ტექსტები; კომიქსები; ბ) მარტივი ავთენტური დიალოგები და ინტერვიუები; გ) პრაგმატული ტექსტები (მაგ., ზეპირი განცხადებები, მრავალსაფეხურიანი ინსტრუქციები და შეტყობინებები, მარშრუტი); დ) მულტიმედია ტექსტები: საპროგრამო თემატიკაზე შექმნილი აუდიო-ვიდეო მასალა; საბავშვო მხატვრული და დოკუმენტური ფილმები; საბავშვო გასართობ-შემეცნებითი გადაცემები.	
სტრატეგიები: • ილუსტრაციების, სათაურის საფუძველზე ტექსტის შინაარსის შესახებ ვარაუდის გამოთქმა (შესაძლებელია მშობლიურ ენაზეც); • ჩანაწერის ან უშუალოდ მეტყველების მოსმენისას არავერბალურ ელემენტებზე დაყრდნობა; • უცნობი სიტყვების, გამოთქმების დამოუკიდებლად ამოცნობის მცდელობა ნაცნობ სიტყვიერ თუ არასიტყვიერ ელემენტებზე დაყრდნობით (კონტექსტი, მიმიკა/ჟესტიკულაცია, ინტონაცია, ხმის ტემბრი, ილუსტრაცია და ა.შ.); • ქართულ ენაზე მარტივად იმის აღწერა, თუ რა ხერხით/გზით მოახერხა მოსასმენი ამოცანის გადაჭრა.	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: • მონიშვნა სწორი/არასწორი პასუხის, სათანადო ინფორმაციის (მაგ., სად არის გაკეთებული განცხადება - სადგურში, თვითმფრინავში, სტადიონზე, სკოლაში, სუპერმარკეტში, მეტროში, ქუჩაში და ა.შ.); • კონკრეტული ინფორმაციით ცხრილის ან ნაკლული ტექსტის შევსება (მაგ., სასკოლო ღონისძიების დრო და ადგილი, დაკარგული ნივთის მახასიათებლები, სურსათის ფასი, გამგზავრების დრო, უსაფრთხოების წესები, დანიშნულების ადგილი და მიმართულება და ა.შ.); • ინფორმაციის სხვადასხვა ნიშნით დალაგება (მაგ., თანმიმდევრულად ალაგებს მოქმედებებს: ჯერ მარჯვნივ გაუხვიე, შემდეგ ქუჩა გადაკვეთე და იარე პირდაპირ...); • კითხვებზე პასუხის გაცემა (მაგ., რა არის განცხადების თემა / მიზანი - რეკლამირება, გაფრთხილება, რეკომენდაციების / რჩევების მიცემა, მარშრუტის ახსნა; ვისთვის არის განკუთვნილი შეტყობინება, განცხადება; ვინ არიან დიალოგში მონაწილე პირები ერთმანეთისთვის და ა.შ.); • მოსმენილი ტექსტის მიხედვით სქემის, ილუსტრაციის შექმნა (მაგ., ხაზავს მარშრუტის სქემას); • მარტივი გეგმის შედგენა; • მოსასმენი ამოცანების შესაბამისად კონკრეტული ინფორმაციის ილუსტრაციასთან დაკავშირება; • საკუთარი ვერსიების შედარება / შემოწმება / დაზუსტება • და სხვა.	
მიმართულება კომუნიკაცია: კითხვა და კითხვის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგი:	VI კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები:
ქ.მ.დაწყ.(II).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კითხვის სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით	მოსწავლე: • ამოიცნობს ახსნა-განმარტებითი ტექსტების,

სხვადასხვა ტიპის ტექსტის წაკითხვა და ძირითადი შინაარსის გაგება.	განცხდებებისა და მრავალსაფეხურიანი ინსტრუქციების საკომუნიკაციო სიტუაციას, თემასა და შინაარსს; • ამოიცნობს ფაქტობრივ ინფორმაციას; • ამოიცნობს მოვლენათა და მოქმედებათა თანამიმდევრობას; განმარტავს, სად იწყება და სად მთავრდება ამბის განვითარების საფეხურები და მიუთითებს შესაბამის მარკერებზე; • ამოიცნობს ტექსტის / ინფორმაციის ავტორის ემოციებს, განწყობებსა და დამოკიდებულებებს; • ტექსტში ექსპლიციტურად მოცემული ინფორმაციის მიხედვით ახასიათებს პიროვნებას; აღწერს საგნებს, გარემოს; მიუთითებს პერსონაჟთა ქცევის მოტივებზე; • ამოიცნობს წინადადებებს ან ტექსტის ნაწილებს შორის არსებულ კავშირებს; • იჩენს ინტერესს კულტურული განსხვავებების მიმართ.
ქ.მ.დაწყ.(II).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წაკითხული ტექსტის მიმართ საკუთარი შეფასება-დამოკიდებულების გამოხატვა და კონკრეტულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით დასკვნების გამოტანა.	მოსწავლე: • გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებას, პოზიციას პერსონაჟისა და მისი მოქმედების, მოვლენის მიმართ; • აფასებს პერსონაჟთა საქციელს და ამ ქცევის მოტივებს; • ექსპლიციტურ ინფორმაციაზე დაყრდნობით გამოაქვს დასკვნა; • ტექსტში მოცემულ ინფორმაციას აკავშირებს პირად გამოცდილებასთან.
ქ.მ.დაწყ.(II).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმამაღალი კითხვის სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით სხვადასხვა ტიპის ტექსტის წაკითხვა.	მოსწავლე: • გამართულად და გამომეტყველებით კითხულობს კლასის წინაშე ნაცნობი ტექსტიდან სასურველ/შერჩეულ ნაწყვეტს; • მონაწილეობს დიალოგის, სკეტჩის გუნდურ კითხვაში; • სხვადასხვა მოდალობის წინადადების წარმოთქმისას იცავს შესაბამის ინტონაციას.
ქ.მ.დაწყ.(II).7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს შესაბამისი სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით ტექსტის სტრუქტურული და ენობრივი მახასიათებლების ამოცნობა.	მოსწავლე: • ერთი ტექსტის ფარგლებში გამოყოფს ტექსტის ფუნქციურ ტიპებს (თხრობა, აღწერა) და მიუთითებს შესაბამის ნიშნებზე (მაგ., <u>აღწერისას</u> - <i>ზედსართავებისა და ნაზმნარი ზედსართავების, ანუ მიმღებების სიჭარბე, ზმნების ნაკლები რაოდენობა; თხრობისას</i> - <i>ზმნების სიჭარბე, მოქმედების თანამიმდევრობა და მისი მარკერები</i> და ა.შ.); • სტრუქტურული ორგანიზების მიხედვით ადარებს ერთმანეთს ერთი და იმავე ტიპის ტექსტებს და მშობლიურ ენაზე მსჯელობს, რომელი მათგანი უფრო მეტად უწყობს ხელს ტექსტის აღქმას; • კონტექსტის მიხედვით ამოიცნობს კონკრეტული

	თანდებული ფუნქციას (მაგ., <i>-დან - მდე</i> თანდებულებით ადგილისა და დროში სიხშირის/ინტენსივობის განსაზღვრა და ა.შ.); • ამოიცნობს დროთა თანამიმდევრობისა და ლოგიკური ურთიერთმიმართების გამომხატველ სიტყვებს, სიტყვათშეხამებებსა და კავშირებს; • ამოიცნობს შეფასება/დამოკიდებულების გამომხატველ ენობრივ ფორმულებს; • ამოიცნობს და მართებულად აკავშირებს ერთმანეთთან მისათითებელ სიტყვებსა და წევრ-კავშირებს (მაგ., <i>იქ - სადაც, მაშინ - როცა</i> და ა.შ.); • ამოიცნობს სასვენი ნიშნების ფუნქციას (მაგ., <i>კონტექსტის მიხედვით ამოიცნობს, რა არის გამოხატული ძახილის ნიშნით - ბრძანება, თხოვნა, სიხარული, მწუხარება</i> და ა.შ.).
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) პრაგმატული ტექსტები (განცხადებები, შეტყობინებები, მრავალსაფეხურიანი ინსტრუქციები); ბ) მარტივი კორესპონდენცია (ღია ბარათი, პირადი წერილი); გ) მცირე ზომის ადაპტირებული მხატვრული ტექსტები (ლექსი, მოთხრობა, ლიტერატურული ზღაპარი, ლეგენდა); დ) ილუსტრირებული შემეცნებითი ტექსტები; ე) მარტივი ბიოგრაფიული ტექსტები (დღიური, მოგონება).	
სტრატეგიები: • პირველი წაკითხვისას ტექსტის მთლიანად გაცნობა ისე, რომ არ ჩერდება უცნობ სიტყვებზე; • სირთულეების დასაძლევად რთული ან მნიშვნელოვანი ადგილების გადაკითხვა; • კონტექსტის, გამოცდილების ან ლექსიკონის დახმარებით უცხო სიტყვების მნიშვნელობის დაზუსტება; • კონკრეტული ინფორმაციის მოძიების მიზნით ტექსტის სწრაფად წაკითხვა, შესაბამისი საყრდენების მოძიება (მაგ., <i>საკვანძო სიტყვების, თავების/პარაგრაფების სათაურების</i>), აზვანების პირველი წინადადებების წაკითხვა; • ილუსტრაციებზე, სათაურზე დაყრდნობით ვარაუდების გამოთქმა ტექსტის შინაარსის გარშემო; • საბავშვო ბიბლიოთეკის ანბანური და თემატური კატალოგებით სარგებლობა (იგებს და იყენებს ბიბლიოთეკის კატალოგებსა და ბარათებზე განთავსებულ ინფორმაციას: <i>ავტორი, სათაური, გვერდების რაოდენობა</i>); • მარტივი ენით იმის აღწერა, თუ რა ხერხით/გზით შეძლო ამა თუ იმ საკითხავი ამოცანის გადაჭრა.	
კონკრეტულ აქტივობათა ნიმუშები: • განსხვავებული ტიპის ტექსტების ერთმანეთთან შედარება და მსგავსება-განსხვავებებზე მითითება (მაგ., <i>განცხადებისა - მარშრუტთან; კორესპონდენციისა - ბიოგრაფიულ ტექსტთან, ბიოგრაფიული ტექსტისა - შემეცნებით ტექსტთან, ზღაპრისა - ლეგენდასთან</i> და ა.შ.); • კონკრეტული ინფორმაციის პოვნა / ამოკრება (მაგ., <i>ავსებს ცხრილს; მონიშნავს სწორ/არასწორ პასუხს/ინფორმაციას; ადასტურებს ან უარყოფს მოცემულ ინფორმაციას; პოულობს რეპლიკებსა და მათ ავტორებს, დასმულ შეკითხვებზე პასუხებს</i> და ა.შ.); • საკითხავი ამოცანების შესაბამისად ინფორმაციების ერთმანეთთან ან ტექსტის ილუსტრაციებთან დაკავშირება (მაგ., <i>სათაურს აკავშირებს ტექსტთან; გვერდის ცალკეულ პუნქტს - სათანადო აზვანთან/აზვანებთან; რუბრიკას ან ტექსტის ცალკეულ მონაკვეთს/ეპიზოდს - შესაბამის ილუსტრაციასთან; დიალოგს - რუკასთან; ცალკეულ ფრაზებს - კონკრეტულ ტექსტთან</i> და ა.შ.);	

- ექსპლიციტურად მოცემულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით პერსონაჟის აღწერა-დახასიათება; საგნის, გარემოს, მოქმედების, მოვლენის აღწერა;
- არეული ტექსტის თანმიმდევრობით დალაგება (მაგ., დიალოგის არეულ რეპლიკებს ნომრავს თანმიმდევრობით; სიუჟეტურ სურათებს ნომრავს ისე, რომ ამბავი გამოვიდეს და ა.შ.);
- საკუთარი ვარაუდებისა და ვერსიების ტექსტის მიხედვით შემოწმება / შედარება;
- კონკრეტული პოზიციის გასამყარებლად ტექსტში სათანადო ინფორმაციის მოძიება;
- ილუსტრაციებზე/ტექსტებში ასახული სიმბოლური, სოციოკულტურული, საყოფაცხოვრებო რეალიების მითითება;
- განსხვავებულ კულტურებს შორის პარალელების გავლება (პოულობს და ასახელებს მსგავსებებს, განსხვავებებს);
- მოსმენილი ან წაკითხული ამბების, ზღაპრების, ლეგენდებისა თუ ნანახი ფილმების (ანიმაციური, დოკუმენტური, მხატვრული) დასახელება მშობლიურ ენაზე, რომლებიც გაახსენა შესწავლილმა ტექსტმა და სხვა.

ენობრივ დავალებათა ნიმუშები:

- ენობრივი ერთეულების (/მასალის) დაკავშირება სხვადასხვა მიზნით (მაგ., შეკითხვების პასუხებთან დაკავშირება; წინადადების ერთი ნაწილის დაკავშირება მეორესთან; სიტყვიერი განმარტების დაკავშირება შესაბამის ლექსიკურ ერთეულთან; გაყოფილი სიტყვათშეხამებების, მსგავსი ან საპირისპირო მნიშვნელობის მქონე სიტყვების ერთმანეთთან დაკავშირება და ა.შ.);
- წინადადებაში სწორი/არასწორი სიტყვის ან შესიტყვების, გრამატიკული ფორმის მონიშვნა / გადახაზვა;
- ტექსტში დაშვებული ლექსიკური თუ გრამატიკული შეცდომების პოვნა და მითითება;
- განმარტებების მიხედვით შესაბამისი ლექსიკური ერთეულის გამოცნობა / დასახელება;
- მოცემული ვარიანტებიდან სწორი / არასწორი ვარიანტის მონიშვნა, შემოხაზვა და სხვა.

მიმართულება კომუნიკაცია: წერა და წერის სტრატეგიები

სტანდარტის შედეგები	VI კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(II).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წერის სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით სხვადასხვა ტიპის ტექსტის / ამბის წერა ილუსტრაციებზე დაყრდნობით ან ნიმუშისა თუ მოცემული პირობის მიხედვით.	მოსწავლე: • იცავს ტექსტის ფორმალურ მხარეს; • განსაზღვრავს საკომუნიკაციო სიტუაციას და შესაბამისად ირჩევს სტილსა და სხვა ენობრივ მახასიათებლებს; • თანმიმდევრობით გადმოსცემს ფაქტებს, მოვლენებს, მითითებებს, შესაბამის რჩევა-დარიგებებს; • აღწერს ადამიანებს, გარემოს, მოვლენებს, კონკრეტულ მოქმედებებს; • მიუთითებს კონკრეტულ დეტალებს (ვინ, რა, სად, როდის, როგორ, რატომ, რისთვის და ა.შ.); • გამოხატავს საკუთარ განწყობებს, განცდებსა და ემოციებს, გრძნობებსა და სურვილებს; • ავლენს შემოქმედებით დამოკიდებულებას.
ქ.მ.დაწყ.(II).9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარი შეფასება-დამოკიდებულების წერილობით გამოხატვა და კონკრეტულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით დასკვნების გამოტანა.	მოსწავლე: • გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებას ადამიანისადმი / ფაქტისადმი / მოვლენისადმი; • აფასებს პერსონაჟის / ცხოველის ქცევას, ამ თუ იმ მოვლენას, ტექსტის მიზანს; • ექსპლიციტურ ინფორმაციაზე დაყრდნობით

	გამოაქვს დასკვნა; • ტექსტში მოცემულ ინფორმაციას აკავშირებს პირად გამოცდილებასთან.
ქ.მ.დაწყ.(II).10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს შესაბამისი სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით წერილობითი ტექსტის სტრუქტურული მახასიათებლებისა და ელემენტარული ენობრივი უნარ-ჩვევების ფუნქციური გამოყენება.	მოსწავლე: • იყენებს ამა თუ იმ ტექსტის სტრუქტურულ მახასიათებლებს; • სხვადასხვა საკომუნიკაციო სიტუაციის წარმოდგენისას (მაგ., <i>ინფორმაცია, რჩევა, თხოვნა, მოპატიჟება</i> და ა.შ.) იყენებს შესაბამის ენობრივ-გრამატიკულ სტრუქტურებსა • და ხერხებს; • იყენებს ამა თუ იმ ტექსტისათვის დამახასიათებელ ენობრივ-სტილურ საშუალებებს (მაგ., <i>ბშირად გამოყენებულ ამა თუ იმ გრამატიკულ ფორმას, სინტაქსურ წყობას, ლექსიკას</i>); • დამოკიდებულების გამოსახატავად იყენებს სათანადო ფორმულებსა და სიტყვათშეხამებებს; • დროში თანამიმდევრული მოქმედების გადმოცემისას იყენებს ერთი დროის ფორმებს; • განარჩევს და იყენებს ზმნების შესაბამისი დროის ფორმებს (<i>აწმყო, უწყვეტელი, წყვეტილი, მყოფადი, II კავშირებითი</i>) კონკრეტულ ენობრივ კონსტრუქციებში (მაგ., <i>ახლა ვაკეთებ, გუშინ გავაკეთე, ხვალ გავაკეთებ/უნდა გავაკეთო/გააკეთო</i>); • მომავალში შესასრულებელი მოქმედებისადმი დამოკიდებულებას (მაგ., <i>სურვილს, ვარაუდს, ბრძანებას, თხოვნას, აკრძალვას</i>) გამოხატავს II კავშირებითის ფორმით; • ათანხმებს მსაზღვრელ-საზღვრულს ბრუნვასა და რიცხვში; • იცავს ბრუნვის ნიშნებთან და ზმნის პირის ნიშნებთან დაკავშირებულ მართლწერის წესებს (მაგ., <i>ერთნაირი ბგერის თავმოყრა სახელსა და ზმნაში: ქათამმა, ვვარჯიშობ</i> და ა.შ.); • სწორად სვამს სასვენ ნიშნებს როგორც წინადადებაში.
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) მარტივი კორესპონდენცია (პირადი წერილი); ბ) პრაგმატული ტექსტები (ინსტრუქციები, ტურისტული გზამკვლევი, საინფორმაციო ბუკლეტი, განცხადება და ა.შ.); გ) მცირე ზომის შემეცნებითი ხასიათის ტექსტები; დ) მარტივი აღწერითი და თხრობითი ტექსტები (მოგონება, ამბავი, დღიური).	
სტრატეგიები: • სხვადასხვა წყაროდან საჭირო ინფორმაციის მოძიება (საბავშვო ლიტერატურიდან, ინტერნეტიდან, საგაზეთო სტატიიდან, საბავშვო ენციკლოპედიიდან და ა.შ.); • სათანადო ილუსტრაციების მოძიება / შერჩევა; • გზამკვლევის რუბრიკების შერჩევა;	

- შესასრულებელი მასალის სამუშაო გეგმის შედგენა;
- სამუშაოს დაწყებამდე საჭირო ენობრივი რესურსების თავმოყრა (ლექსიკური თუ გრამატიკული მასალის, ნიმუშების, ენობრივი კონსტრუქციებისა და ა.შ.);
- შავი ვარიანტის წერა;
- მეწყვილისთვის ან თანაკლასელებისათვის შავი ვარიანტის წაკითხვა და მათი შენიშვნების გათვალისწინება;
- გასწორების მიზნით ნაწერის გადაკითხვა (*ასწორებს ენობრივ შეცდომებს, აუმჯობესებს დიზაინს - სიტყვიერი და არასიტყვიერი მათარგანიზებული ელემენტების განლაგებას*).

კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები:

- რაიმეს მომზადების/მოხმარების/ჩატარების წესების დაწერა;
- პროცედურის აღწერა, კონკრეტული ამოცანისათვის ზუსტი მითითებების თანამიმდევრობით მიცემა (მაგ., *როგორ ჩაატაროს თანაკლასელმა ექსპერიმენტი*);
- მეწყვილესთან (ან მცირე ჯგუფთან) ერთად ტურისტული ან საინფორმაციო ბუკლეტისათვის ტექსტის შექმნა (მაგ., *ადგილმდებარეობა, დამატებით სხვა საინტერესო ადგილები, სიძველე, განსაკუთრებულობა* და ა.შ.) და შეფასებების დართვა;
- ნახატის, რუკის ან გეგმის მიხედვით მარშრუტის წერა;
- კონკრეტული პიროვნების / ადგილის შესახებ რაიმე ამბის / ისტორიის გახსენება;
- საკუთარი ან წარმოსახვითი პერსონაჟის დღიურის წერა;
- ამბის დასრულება ან დასასრულის შეცვლა საკუთარი წარმოსახვით, ილუსტრაციაზე დაყრდნობით და ა.შ.;
- ნიმუშის ან მოცემული პირობის მიხედვით სხვადასხვა ტიპის ტექსტის წერა (მაგ., *გამოგონილი პერსონაჟის ერთი პატარა ისტორიის; მცირე ზომის აღწერითი ტექსტის, მაგ., ჩემი ოცნების სახლი; შემეცნებითი ტექსტის, მაგ., ციური სხეულები, ქვეყნები და ქალაქები* და სხვა);
- ილუსტრაციებისათვის წარწერების შედგენა
- და სხვა.

ენობრივი დავალებების ნიმუშები:

- წინადადებაში / ტექსტში დაშვებული ენობრივი შეცდომების გასწორება და გადაწერა;
- კონკრეტული საყრდენების ან მოცემული პირობის მიხედვით ნაკლული წინადადებების შევსება (კერძოდ: კითხვითი სიტყვების მიხედვით წინადადებაში გამოტოვებული წევრის სათანადო ფორმით ჩაწერა; ფრჩხილებში მოცემული საწყისების სათანადო პირიანი ზმნის ფორმით ჩასმა; ერთი სემანტიკური ველის მქონე სიტყვების ან სხვადასხვა ფორმით მოცემული ერთისა და იმავე სახელის ან ზმნის გადანაწილება: მაგ., *მოგ ზაური/სამოგ ზაუროდ/მოგ ზაურობს/მოგ ზაურობა; სვანეთს/სვანეთის/ სვანეთით...; დავბრუნდე/დავბრუნდები/დავბრუნდი/ვბრუნდები* და ა.შ.);
- ხაზგასმული სიტყვებისათვის შეკითხვების დასმა;
- წინადადებების შედგენა / აწყობა (მაგ., *არეული სიტყვების დალაგება; მოცემული სიტყვების სათანადო ფორმაში ჩასმა ისე, რომ სწორი წინადადება მივიღოთ* და ა.შ.);
- კითხვით სიტყვებზე მუშაობა და მათი გამოყენებით შესაბამისი შეკითხვების დასმა / წინადადებების შედგენა / დიალოგში გამოტოვებული რეპლიკების შევსება და ა.შ.;
- სიტყვის / წინადადების / ტექსტის შეცვლა (ტრანსფორმაცია), მაგ., *მხოლოდითიდან მრავლობითში გადაყვანა; ზმნის პირის, რიცხვისა და დროის მიხედვით ცვლა; მიკროტექსტის შეცვლა თხრობის კუთხის მიხედვით* და ა.შ.;
- სხვადასხვა ნიშნით სიტყვათა გადახარისხება (მაგ., *კითხვითი სიტყვების მიხედვით; ზმნების კლასიფიცირება დაბოლოების მიხედვით, მწკრივების მიხედვით, აქტიურობა-პასიურობის მიხედვით* და ა.შ.);
- ცხრილების შევსება სხვადასხვა პირობის მიხედვით (მაგ., *გრამატიკული თუ სემანტიკური ნიშნით* და ა.შ.);

• ნიმუშის მიხედვით მსაზღვრულ-საზღვრულის შედგენა, მსგავსი კონსტრუქციის მქონე წინადადებების აწყობა /მოფიქრება და ა.შ. • და სხვა.	
მიმართულება კომუნიკაცია: ლაპარაკი და ლაპარაკის სტრატეგიები	
სტანდარტის შედეგები	VI კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(II).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა სიტუაციაში მეტყველებისათვის აუცილებელი უნარ-ჩვევების გამოვლენა.	მოსწავლე: • მონაწილეობს საკლასო სპექტაკლებში, სიმულაციურ სიტუაციებში (მაგ., <i>მარშრუტის ახსნა, ტელეფონით ინფორმაციის მოპოვება, შეხვედრის დანიშვნა</i> და ა.შ.); • ახერხებს ტელეფონით საუბარს ყოველდღიურ თემებზე; • ძირითადად ქართულ ენაზე მიმართავს მასწავლებელს, კლასელებს სასწავლო პროცესში წარმოქმნილ მარტივ პრობლემებთან დაკავშირებით; • ტექსტის შინაარსს ადეკვატურად უსადაგებს არავერბალურ მეტყველებას (ინტონაციას, მიმიკას, ჟესტიკულაციას, რიტმულ მოძრაობებს).
ქ.მ.დაწყ.(II).12. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და გამოყენებით მარტივ ინტერაქციაში მონაწილეობა, ნაცნობი თემატიკის გარშემო საუბარი.	მოსწავლე: • სვამს/უპასუხებს კითხვებს: კონკრეტულ საკლასო სიტუაციასთან დაკავშირებით; ნასწავლი ტექსტის შინაარსის, მისთვის ნაცნობი თემების გარშემო; • კონკრეტული საყრდენების მიხედვით გადმოსცემს მოსმენილი ან წაკითხული ტექსტის მოკლე შინაარსს, ახალ ამბავს; • საუბრობს მისთვის ნაცნობ თემებზე, საკუთარ თუ სხვის გეგმებზე და ა.შ.; • თანამიმდევრულად აღწერს მოვლენებს, მოქმედებებს; • ჰყვება გაგონილ, თავს გადამხდარ ამბავს / ისტორიას; • გამოხატავს თავის ემოციებს, განწყობებს, სურვილებს.
ქ.მ.დაწყ.(II).13. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მისთვის ნაცნობ და საინტერესო თემებსა თუ საკითხებზე საკუთარი აზრის, პოზიციის გამოთქმა; ინფორმაციის პირად ან სხვის გამოცდილებაზე გადატანა.	მოსწავლე: • მონაწილეობს სწავლების პროცესში წარმოქმნილ მარტივ პრობლემებთან დაკავშირებულ დისკუსიაში; • გამოთქვამს თავის დამოკიდებულებას გარკვეულ საკითხზე, მოჰყავს მაგალითები პირადი გამოცდილებიდან; • აფასებს კონკრეტულ მოვლენებსა და მოქმედებებს; • კონკრეტულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით გამოაქვს დასკვნა; • განმარტავს საკუთარ პოზიციას, რატომ ფიქრობს ასე.
ქ.მ.დაწყ.(II).14. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიების შერჩევითა და	მოსწავლე: • ინტერაქციის წარმართვისას შეარჩევს

გამოყენებით საკომუნიკაციო სიტუაციის შესაბამისი სათანადო ენობრივი ფორმულებისა და კლიშეების, ენობრივი კონსტრუქციებისა და კონკრეტული გრამატიკული ფორმების ფუნქციური გამოყენება.	საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვის ენობრივ კონსტრუქციებსა და ფორმულებს, კლიშეებს (მაგ., <i>თუ შეიძლება</i>, • <i>სთხოვეთ / მოთხარით / დამეხმარეთ</i> და ა.შ.); • სათანადოდ იყენებს პირის, ჩვენებით (<i>ეს/ის</i>) და კითხვით (<i>რომელი თუ როგორი</i>) ნაცვალსახელებს; • სათანადო კონტექსტში სწორად იყენებს კითხვით ნაცვალსახელებსა და კითხვით სიტყვებს; • მართებულად იყენებს შესაბამის ფორმულებსა და ენობრივ კონსტრუქციებს (მაგ., <i>შეფასება/დამოკიდებულების გამოსახატავად: მიყვარს/მომწონს + საწყისი; ჩემი აზრით; მე ვფიქრობ, რომ</i> და ა.შ.); • დროსა და სივრცეში ორიენტაციას გამოხატავს სხვადასხვა ენობრივი საშუალებით (<i>ზმნიზედა; ზმნა: ზმნისწინი, მწკრივის ფორმები; სათანადო სიტყვათშეხამებანი: ქუჩის დასაწყისში/ბოლოს... გადახვალ ქუჩაზე, წახვალ ქუჩით, გადაკვეთ ქუჩას</i> და ა.შ.); • მომავალი დროის გამოსახატავად კონტექსტის მიხედვით იყენებს <i>მყოფადისა</i> და <i>II კავშირებითის</i> ფორმებს; • კონტექსტის მიხედვით სწორად იყენებს ზმნის სათანადო ფორმებს (მაგ., <i>აკეთებს / გააკეთა / გააკეთებს</i>); • იყენებს ზმნას სათანადო პირისა და რიცხვის ფორმით; • ცალკეულ თემებსა თუ საკითხებზე საუბრისას იყენებს სათანადო ლექსიკას; • სწორად იყენებს ქართულისათვის დამახასიათებელ ინტონაციას (მაგ., განცდების გამოსახატავად, სასვენი ნიშნების ფუნქციით).
რეკომენდაციები	
ტექსტის ტიპები: ა) საკლასო და სიმულაციური დიალოგები; ბ) ლექსები, სიმღერები, საბავშვო პიესები; გ) ნასწავლი თხრობითი და აღწერითი ტექსტები (რეალური და გამოგონილი ამბები); დ) პრაგმატული ტექსტები (გზამკვლევი, ტურისტული ბუკლეტი...).	
სტრატეგიები: • კომუნიკაციის არავერბალური საშუალებების გამოყენება (ჟესტების, მიმიკის, მითითების); • წინასწარ ვარჯიში, რეპეტიცია მეწყვილესთან, ჯგუფის წევრებთან ერთად; • შეცდომის მიხედვით და გასწორება; • სასაუბრო თემის მარტივი გეგმის შედგენა.	
კონკრეტულ დავალებათა ნიმუშები: • მინიინტერვიუების მოწყობა თანაკლასელებთან ნაცნობი თემების გარშემო (მაგ., <i>მოგზაურობა, საყვარელი ქალაქი, ელსკურსიის შთაბეჭდილებები, გართობა</i> და ა.შ.); • მარტივი ინტერაქცია მასწავლებელთან და თანაკლასელებთან (მაგ., <i>ყოველდღიურ საკლასო</i>	

- სიტუაციებთან დაკავშირებით; ნასწავლი ტექსტების გარშემო კითხვების დასმა და პასუხი და ა.შ.);
- ილუსტრაციების, რეალური და წარმოსახვითი ადამიანების, ტექსტის პერსონაჟების აღწერა-დახასიათება, მათი შედარებითი დახასიათება სხვადასხვა ნიშნით;
 - საუბარი ნასწავლი თემებისა და ტექსტების გარშემო (მაგ., საუბრობს ახალგაზრდობილ მეგობრებზე; საოცნებო ქვეყნის/ქალაქის შესახებ; გამოხატავს თავის სურვილებსა და ოცნებებს: სად უნდა, რომ წავიდეს; რა უნდა, რომ ნახოს/დაათვალიეროს და რატომ...; გადმოსცემს თავის ემოციებსა და შთაბეჭდილებებს; მარტივი გეგმის მიხედვით ჰყვება ნასწავლი ტექსტის მოკლე შინაარსს; აფასებს პერსონაჟთა საქციელს და მარტივად განმარტავს საკუთარ პოზიციას; იხსენებს მსგავს შემთხვევებს პირადი გამოცდილებიდან; გამოთქვამს ვარაუდებს და ა.შ.);
 - თანაკლასელებთან ერთად სხვადასხვა სიმულაციური სიტუაციის გათამაშება (მაგ., მარშრუტის ახსნა - როგორ მივიდეს დანიშნულების ადგილამდე; რეკომენდაციებისა და რჩევების მიცემა, როგორ მოემზადონ ლაშქრობისთვის, როგორ მოიქცნენ ბუნებაში და ა.შ.);
 - მინიპრეზენტაციების მოწყობა განხორციელებული პროექტების საფუძველზე (მაგ., სარეკლამო ბუკლეტის მომზადება და წარდგენა; საოჯახო რეცეპტების გაცნობა; საკლასო სპექტაკლის მოწყობა და ა.შ.)
 - და სხვა.

მიმართულება: სწავლის სწავლა	
სტანდარტის შედეგები	VI კლასის (დონის) შეფასების ინდიკატორები
ქ.მ.დაწყ.(II).15. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სასწავლო საქმიანობის მართვის უნარ-ჩვევების გამოვლენა.	მოსწავლე: • საჭიროებისამებრ, მასწავლებლის დახმარებით გუნდის წევრებთან ერთად გეგმავს შესასრულებელ სამუშაოს და ადგენს განხორციელების ეტაპებს; • მასწავლებლის დახმარებით გეგმავს შესასრულებელი სამუშაოს თანამიმდევრობას; • მუშაობის პროცესში ადგენს, რა უჭირს და უზიარებს მასწავლებელს; • მიღებულ გამოცდილებას ითვალისწინებს სასწავლო საქმიანობისას; • კონკრეტული ამოცანის გადასაჭრელად თავს უყრის საჭირო რესურსებს და ახდენს ცოდნის მობილიზებას; • აკვირდება შეცდომებს და ცდილობს, გაარკვიოს მიზეზი; • სვამს შეკითხვებს და ითხოვს დახმარებას, როცა სიძნელეებს აწყდება, ან რაიმე არ ესმის; • მონაწილეობს თვითშეფასებასა და თანაშეფასებაში; • შედეგებზე დაკვირვებით ასახელებს, სად აქვს წინსვლა და სად - არა; • მშობლიურ ენაზე ასახელებს ზოგიერთ ფაქტორს, მიზეზს, რომლებიც ხელს უშლის წინსვლაში (მაგ., სათანადოდ არ გამოიყენა რესურსები, გამოტოვა ერთი ეტაპი, ამოცანა დაუძლეველი მოეჩვენა, არ იყო გუნებაზე და ა.შ.); • ცდილობს, დაასახელოს ხარვეზების აღმოსაფხვრელად საჭირო ზომები (ძირითადად, მშობლიურ ენაზე).
ქ.მ.დაწყ.(II).16. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვებთან თანამშრომლობა და ამ პროცესში	მოსწავლე: • აღნიშნავს დაშვებულ შეცდომებს; შეფასებისას იჩენს

კონსტრუქციული ურთიერთობების გამოვლენა.	კორექტულობას; • კამათისას ყურს უგდებს განსხვავებულ მოსაზრებებს, მოჰყავს სათანადო არგუმენტები; • ახერხებს მეწყვილესთან და თანაგუნდელებთან მორიგებას; • მეწყვილესთან / გუნდის წევრებთან ერთად გადაჭრის დასმულ საკითხს; • ეხმარება თანატოლებს; • ავლენს პოზიტიურ დამოკიდებულებებს; • უთანხმოებისას ცდილობს შეთანხმების მიღწევას.
ქ.მ.დაწყ.(II).17. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიებისა და საგანმანათლებლო რესურსების (ბეჭდვითი და მულტიმედიური რესურსების, ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების) გააზრებულად გამოყენება.	მოსწავლე: • იყენებს სახელმძღვანელოს რესურსებს (მაგ., <i>ლექსიკონს</i>, • <i>სტრუქტურულ ნიმუშებს, გრამატიკულ ცნობარსა და ა.შ.</i>); • სათანადო შეკითხვებს უსვამს მასწავლებელს / კომპეტენტურ პირს; • ქმნის ოპერატიულ რესურსებს და იყენებს მათ (მაგ., <i>ანბანურ / თემატურ ლექსიკონს, სქემას, კითხვარს, ცხრილსა და ა.შ.</i>); • სხვადასხვა მაჩვენებლის მიხედვით ახარისხებს სხვადასხვა გზით მოპოვებულ ინფორმაციას; • საჭიროების შემთხვევაში, მოიძიებს სასურველ ინფორმაციას როგორც სკოლაში არსებული რესურსების ფარგლებში (მაგ. <i>საკლასო თვალსაჩინოებებს, მასალას სკოლის ბიბლიოთეკიდან, მასწავლებლიდან და ა.შ.</i>), ისე სკოლის გარეთ.

VI კლასის (დონის) შინაარსობრივი პრიორიტეტები: ძირითადი სამეტყველო ფუნქციები სათანადო ენობრივი კონსტრუქციებითა და ფორმულებით; ძირითადი ენობრივი საკითხები:

სამეტყველო ფუნქციები	ძირითადი ენობრივი კონსტრუქციები და ფორმულები	ძირითადი ენობრივი საკითხები
1.1. სოციალური ურთიერთობები: მისალმება/დამშვიდობება, მოკითხვა, საკუთარი თავის / სხვისი წარდგენა, მილოცვა, თხოვნა, ნებართვის აღება, შეთავაზება, დაპატიჟება, შეხვედრის დანიშვნა, წახალისება/შექება, თავაზიანობის გამოხატვა, მადლობის გადახდა, მოზოდინება, ტელეფონით საუბარი	გმადლობთ + ...თვის (დახმარებისათვის)! მოგესალმები(თ)! მაპატიეთ! უკაცრავად! თუ შეიძლება, ... შეგიძლიათ, ...?	ფონეტიკა/მორფოლოგია/სინტაქსი: 1. არსებითი სახელი; 2. რიცხვითი სახელი; 3. ზედსართავი სახელი: ვითარებითი და მიმართებითი ზედსართავეები; ხარისხის წარმოება. 4. ნაცვალსახელი: კუთვნილებითი და კითხვითი ნაცვალსახელები; 5. ზმნა: პირისა და რიცხვის

1.2. ინფორმაციის გაცვლა: პირადი მონაცემები (ვინაობა, ასაკი, წარმომავლობა, სადაურობა, საცხოვრებელი ადგილი), ოჯახი / ნათესავები, საკუთრება, პროფესია/ხელობა, საჭიროებები / მოთხოვნილებები / სურვილები, თავისუფალი დრო, საქმიანობა, კვებითი ჩვევები, ჯანმრთელობა, ამინდი, გეგმები / განზრახვა, მგზავრობა/მოგზაურობა, გემოვნება, საყიდლებზე ყოფნისას	გვარად + ...-ა(რის) (...ძეა/...-შვილია); წარმოშობით აქაური/იქაური ვარ; ჩემი მისამართია ...; მინდა, უნდა + ზმნა (II კავშირებითში) – მინდა ვიყიდო, გავისინჯო, წავიდე...	გამოხატვა; ბრძანებითის გამოხატვა – წართქმითი და უკუთქმითი ბრძანებითი; მწკრივები: II კავშირებითი, წყვეტილი; მარტივი და რთული ზმნისწინები. 6. მიმღეობა; 7. თანდებული: -დან, -მდე (ადგილის გამოხატვა, დროში სიხშირის განსაზღვრა); 8. სიტყვაწარმოება: (-ური / -ული) 9. მსაზღვრელ-საზღვრული: (მართულმსაზღვრელიანი სახელის ბრუნება – სკოლის ეზო, მეზობლის სახლი); 10. ნაწილაკი: არ / ნუ 11. რთული წინადადება; 12. ინტონაციის ძირითადი ელემენტები (ლოგიკური მახვილი, პაუზა და სხვა).
1.3. აღწერა-დახასიათება: ადამიანის გარეგნობა, ჩაცმულობა, ხასიათი, თვისებები; ცხოველის/საგნის აღწერა	როგორია გარეგნულად? როგორი ბუნებისაა? უფრო + ...ა, ვიდრე ... ისეთივეა, როგორც ... ჩემხელა, ჩემნაირი...	ორთოგრაფია/პუნქტუაცია: 1. ძახილის ნიშანი და მისი ფუნქციები; 2. მსაზღვრელ-საზღვრულის შეთანხმება ბრუნვასა და რიცხვში; 3. რთული რიცხვების მართლწერა; 4. სასვენი ნიშნების ხმარება მარტივ და რთულ წინადადებებში;
1.4. გრძნობა/ემოციისა და შეფასება/დამოკიდებულების გამოხატვა: დადებითი/უარყოფითი ემოციები (სახარული, კმაყოფილება, ბრაზი, სინანული, გაკვირვება, უკმაყოფილება, ეჭვი, ვარაუდი, შიში, ინტერესი, ინდიფერენტულობა), დადებითი / უარყოფითი შეფასება, შთაბეჭდილება, პოზიციის გამოხატვა	ჩემი ვარაუდით, ... ; როგორც მე ვფიქრობ, ... რა თქმა უნდა! მე მგონი, ... / არა მგონია, ... ვეთანხმები / არ ვეთანხმები	ლექსიკა: 1. სიტყვაწარმოება (როგორც ენის ლექსიკური მარაგის გამდიდრების საშუალება). 2. სინონიმები, ანტონიმები.
1.5. დროში ორიენტირება: დროში ლოკალიზება, ქრონოლოგია, სიხშირე, თანადროულობა, ხანგრძლივობა	სულ, ყოველთვის	ტექსტის ლინგვისტიკა: 1. არამხატვრული ტექსტის სტრუქტურული თავისებურებანი და მისი მახასიათებლები. 2. ტექსტის კომპოზიცია (დასაწყისი, შუა ნაწილი, დასასრული)
1.6. სივრცეში ორიენტირება: ადგილმდებარეობის მითითება, მიმართულების განსაზღვრა (დანიშნულების ადგილი, მარშრუტი...)	მიდის + ...-ისკენ/-ის მიმართულებით; გადახვალ ქუჩაზე, გადაკვეთ ქუჩას; ...-ის ბოლოს/დასაწყისში/კუთხეში..., წადი ...-მდე ...	1.8. ლოგიკური კავშირების გამოხატვა: მიზანი, მიზეზი, შედეგი, ოპოზიცია
1.7. ინსტრუქციის მიცემა: რჩევა-დარიგება, მოთხოვნა, აკრძალვა, ნებართვის მიცემა, ვალდებულება	აუცილებლობა: (არ) უნდა + II კავშირებითი ნების დართვა/რჩევის მიცემა: შეგიძლია (არ) + II კავშირებითი; გირჩევ (არ) + II კავშირებითი სასურველობა: იქნებ (არ) + II კავშირებითი	
1.8. ლოგიკური კავშირების გამოხატვა: მიზანი, მიზეზი, შედეგი, ოპოზიცია	მაშინ ..., როცა / როცა ..., მაშინ რატომ? რის გამო? რა მიზეზით? – ამიტომ / ამის გამო; იმიტომ, რომ... / იმის გამო, რომ... / იმ მიზეზით,	

	რომ ...	

[2. ქართული, როგორც მეორე ენა საბაზო საფეხურზე

VII კლასი

თემა: მოგზაურობა უცხო ქვეყანაში	
კავშირები თემატურ ბლოკებთან:	
I. მე და სამყარო: ა) ყველაფერი ჩემ შესახებ - პირადი მონაცემები, ჰობი, ინტერესები; ბ) ფიზიკური გარემო - ქვეყნები და ქალაქები; მხარეები	
II. სოციოკულტურა და კულტურა: ა) ყოველდღიური ცხოვრება - ეტიკეტი, ქცევები ყოფით სიტუაციებში, კვებითი ჩვევები; ბ) პიროვნებათშორისი ურთიერთობები - ურთიერთობა უცხოელ თანატოლებთან; გ) ღირებულებები და ფასეულობები - ღირსშესანიშნაობები, დღესასწაულები, კულტურა და ტრადიციები ტექსტები შეირჩევა და შეიქმნება თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.	
<u>სამეტყველო აქტები</u> ინტერაქცია სოციალურ რიტუალებში - კომუნიკაციის დაწყება / დასრულება, თავაზიანობის გამოხატვა, დახმარების თხოვნა, შეხვედრის დანიშვნა; ინტერაქცია ინფორმაციის მოსაპოვებლად - პირადი და სხვისი მონაცემების გაცვლა; გარემოს აღწერა; გეგმები/განზრახვა, მგზავრობა/ მოგზაურობა და ა.შ.; ინტერაქცია გრძნობა/ემოციისა და შეხედულებების/ დამოკიდებულებების შესახებ - დადებითი და უარყოფითი გრძნობებისა და ემოციების, შთაბეჭდილების, შეფასების, პოზიციის გამოხატვა (კმაყოფილება / უკმაყოფილება, გაკვირვება, ინტერესი); ინტერაქცია დროისა და სივრცის შესახებ: დროში ლოკალიზება, მოქმედების ქრონოლოგია, სიხშირე და ხანგრძლივობა, თანადროულობა; ადგილმდებარეობისა და მიმართულების მითითება / განსაზღვრა	<u>ენობრივი საკითხები</u> თანდებული, ზმნისწინი; აქტიური და პასიური კონსტრუქცია; II კავშირებითი; ფაქტი / ვარაუდი / სურვილი; ქვემდებარის ადგილი და ბრუნვა აქტიური და პასიური ზმნის კონსტრუქციაში; ნაცვალსახელები და მასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები - მისი/თავისი; ჩემს მეგობარს, შენს ქალაქში; თავისი/თავიანთი; რიცხვსა და ბრუნვაში შეთანხმება და მასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები.

(დანიშნულების ადგილი, მარშრუტი...).	
ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტის ტიპები ბიოგრაფიული: დღიური, მოგონებები; პრაგმატული: რეკლამა, გზამკვლევი; საინფორმაციო და შემეცნებითი: სტატიები წიგნებიდან, ჟურნალ-გაზეთებიდან; ადაპტირებული მხატვრული ნაწარმოებები; მედია/მულტიმედია: სტატიები საბავშვო ვებგვერდიდან, ვებპორტალიდან; სასწავლო მიზნებით შედგენილი: თემატური დიალოგები, თხრობითი ან აღწერითი ტექსტები. სტრატეგიები მოსმენის, კითხვის, ლაპარაკისა და წერის სტრატეგიები; სტრატეგიები ლექსიკისა და გრამატიკის შესასწავლად; მეტაკოგნიტური სტრატეგიები	- რატომ მოგზაურობენ ადამიანები? რამდენად ეხმარება ადამიანს უცხო სამყაროს გაგნობა ნაცნობის / მშობლიურის უკეთ გაგებაში ან/და პირიქით? - რა მსგავსება და განსხვავება აქვს უცხო ქვეყნის კულტურულ-სოციალურ გარემოს ჩემს მშობლიურ კულტურულ-სოციალურ გარემოსთან? რითია განპირობებული განსხვავებული ფაქტორების არსებობა? - რატომ არის მნიშვნელოვანი სოციოკულტურული კონტექსტების გათვალისწინება? შეიცვალა თუ არა ჩემი წარმოდგენები და რატომ? - არგუმენტირებულად ვაყალიბებ თუ არა ჩემს პოზიციას უცხო სოციოკულტურულ კონტექსტებზე საუბრისას? რის საფუძველზე (რატომ) გამომაქვს ესა თუ ის დასკვნა? - სად, როგორ და ვისთან შემიძლია გამოვიყენო ქართული ენა მოცემული თემის ფარგლებში? რა ენობრივი ცოდნა და სტრატეგიები მეხმარება კონკრეტული საკომუნიკაციო ამოცანების გადასაჭრელად? - არის თუ არა მარტივად გასაგები და აღსაქმელი ჩემი საუბარი / ნაწერი და რატომ? - რას ვაკეთებ ან არ/ვერ ვაკეთებ იმისათვის, რომ მიზანს მივაღწიო? რა სტრატეგიებსა და საგანმანათლებლო რესურსებს ვიყენებ ამისათვის?
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - საუბრის თემისა და მიზნის, ძირითადი საკითხების, მისთვის საინტერესო მნიშვნელოვანი დეტალების გაგება; თანამოსაუბრეთა თვალსაზრისებისა და დამოკიდებულებების, დადებითი და უარყოფითი შეფასებების, მათი განწყობისა და ემოციების ამოცნობა (ქ.მ.საბ. 1. 5); - მოცემული კულტურულ-სოციალური გარემოსა და უცხო კულტურისათვის დამახასიათებელი ქცევის ეტიკეტის ამოცნობა; კონკრეტული სოციალურ-კულტურული ფასეულობების მიმართ საკუთარი / სხვების დამოკიდებულებების გააანალიზება; კულტურულ თავისებურებებზე საუბრისას საკუთარი შეხედულებებისა და დამოკიდებულების ტაქტიკურად გამოხატვა (ქ.მ.საბ. 1. 7. 8. 9); - კონკრეტული საკითხის / დასმული პრობლემის მიმართ საკუთარი პოზიციის დასაბუთებული ახსნა -რატომ ფიქრობს ასე; არგუმენტირებული კომენტარების გაკეთება; ცალკეული ქმედებების, ფაქტებისა თუ მოვლენების შეფასება და კონკრეტული დასკვნების გამოტანა; პირადი ან სხვისი გამოცდილებიდან სათანადო მაგალითების დამოწმება საკუთარი თვალსაზრისის გასამყარებლად (ქ.მ.საბ. 1. 2. 3. 4. 6); - ზეპირი და/ან წერიტი მეტყველებისას ტექსტის ფორმალური მხარის დაცვა; საკომუნიკაციო სიტუაციის	

შესატყვისი სტრუქტურული და სტილური მახასიათებლების შერჩევა; ნასწავლი ენობრივ-გრამატიკული საშუალებების კონტექსტის შესაბამისად გამოყენება; აზრის თანამიმდევრულად, მკაფიოდ და გასაგებად ჩამოყალიბება (ქ.მ.საზ. 2. 4. 5. 6);

- სასწავლო საქმიანობის დაგეგმვისას შესასრულებელი სამუშაოს თანამიმდევრობისა და მისი განხორციელების ეტაპების შედგენა; საჭირო რესურსების შექმნა და გამოყენება; დავალების შესრულებისას საკომუნიკაციო ამოცანის შესატყვისი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება; შედეგებზე დაკვირვებით გამოყენებული სტრატეგიების შეფასება სათანადოობისა და ეფექტიანობის თვალსაზრისით; იმ მიზეზებისა და ფაქტორების გაანალიზება, რომლებიც ხელს უშლის წინსვლაში (ქ.მ.საზ. 10. 11. 12).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- სხვადასხვა ქვეყნის (/კულტურის) ადამიანების ცხოვრებისეულ გამოცდილებას შორის არსებობს მსგავსება-განსხვავებები;
- უცხო ქვეყნის კულტურულ-სოციალურ გარემოსთან შეხება და უცხო სოციოკულტურული კონტექსტების გათვალისწინება მეხმარება ადამიანების / საკუთარი თავის უკეთ შეცნობაში; პირადი გამოცდილების გამდიდრებაში; არსებული წარმოდგენების გადაფასებაში;
- მოგზაურობაზე შექმნილი ტექსტების უკეთ გასაგებად შემიძლია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა;
- ნასწავლი ლიტერატურის, ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა მნიშვნელოვანია იმისათვის, რათა შევძლო კონკრეტული საკომუნიკაციო ამოცანების გადაჭრა საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში მოგზაურობისას და/ან საქართველოს შესახებ საუბრისას.

სამეტყველო აქტები ენობრივ საკითხებთან მიმართებით:

პრიორიტეტული სამეტყველო ფუნქციები	ძირითადი ენობრივი კონსტრუქციები და ფორმულები	ძირითადი ენობრივი საკითხები
1.1. სოციალური ურთიერთობები: მისალმება/დამშვიდობება, მოკითხვა, საკუთარი თავის / სხვისი წარდგენა, მილოცვა, თხოვნა, ნებართვის აღება, შეთავაზება, დაპატიჟება, შეხვედრის დანიშვნა, წახალისება/შექება, თავაზიანობის გამოხატვა, მადლობის გადახდა, მობოდიშება	საღამომდე! მომავალ შეხვედრამდე! მაპატიეთ! გაიცანით, ეს ჩემი . . . გიწვევ(თ) + ...-ზე/-თან/-ში	ფონეტიკა/მორფოლოგია/სინტაქსი 1. არსებითი სახელი 2. ჩვენებითი ნაცვალსახელი: ეს(ესენი) _ ეგ(ეგენი) _ ის(ისინი); 3. კითხვითი ნაცვალსახელი: სადაური? საიდან? რანაირი? როდინდელი?... 4. სახელის წარმოქმნა: ხელობის, დანიშნულების, სადაურობის... 5. ზმნა: რთული ზმნისწინები: გადა, გადმო... მწკრივები: მყოფადი, წყვეტილი, II კავშირებითი; წართქმითი და უკუთქმითი ბრძანებითის გამოხატვა; ქცევა: სათავისო, საარვისო, სასხვისო; 6. ზმნიზება: დროის: უცებ, ჯერ, თავიდან, შემდეგ, მერე... ადგილის: აქეთ/იქით, პირას, შიგნით...
1.2. ინფორმაციის გაცვლა: პირადი მონაცემები (ვინაობა, ასაკი, წარმომავლობა, სადაურობა, საცხოვრებელი ადგილი), ოჯახი / ნათესავები, პროფესია/ხელობა, საჭიროებები / მოთხოვნილებები / სურვილები, თავისუფალი დრო, საქმიანობა, კვებითი ჩვევები, ჯანმრთელობა, ამინდი, გეგმები / განზრახვა, მგზავრობა/მოგზაურობა, გემოვნება	ვარ + ...-დან (საქართველოდან); დავიბადე ...წლის ...-ს (მაგ., ხუთ მაისს); მინდა გავხდე/გამოვიდე...; რისთვის? რა მიზნით? _ად; წასაკითხად, სანადიროდ, სამოგზაუროდ... მინდა/უნდა/აუცილებელია + II კავშირებითი; ვაპირებ/ვერ ვიტან წასვლას / მგზავრობას + ...-ით; ბილეთი + რის + ...-ზე (მაგ., თბილისის მატარებელზე)	

1.3. აღწერა-დახასიათება: ადამიანის გარეგნობა, ჩაცმულობა, ხასიათი, თვისებები; ცხოველის/საგნის აღწერა	...-თან შედარებით უფრო/ნაკლებად/უფრო მეტად/უფრო ნაკლებად ... ; მაცვია/აცვია + ზედ. სახელი + რით (მაგ., პატარა ჯიბით)	7. მიმღეობა (წასაკითხი, დასაწერი, დასახატი, ასაშენებელი...); 8. თანდებული: ზე/ში/დან/მდე; ცალკე მდგომი: გამო, შესახებ... 9. კავშირი: და, ან, ხან, თუ, მაგრამ... 10. ნაწილაკი: არ/ნუ; ... 11. რთული თანწყობილი წინადადება: სტრუქტურა; კავშირიანი და უკავშირო შეერთება.
1.4. გრძნობა/ემოციისა და შეფასება/დამოკიდებულების გამოხატვა: დადებითი/უარყოფითი ემოციები (სახარული, კმაყოფილება, ბრაზი, სინანული, გაკვირვება, უკმაყოფილება, ეჭვი, ვარაუდი, შიში, ინტერესი, ინდიფერენტულობა), დადებითი / უარყოფითი შეფასება, შთაბეჭდილება, პოზიციის გამოხატვა	ჩემი აზრით, ... როგორც ვფიქრობ, ... მე მგონი,.../არა მგონია,... მეეჭვება, არ გეთანხმები... უკეთესად / უარესად + ზმნა	ორთოგრაფია/პუნქტუაცია 1. მიმართვის ფორმები საკუთარ და საზოგადო სახელებთან და მასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები; 2. კომპოზიტების მართლწერა: შერწყმულად, დეფისით; 3. სასვენი ნიშნების ხმარება პირდაპირ და ირიბ ნათქვამში; 4. პუნქტუაცია და ინტონაცია.
1.5. დროში ორიენტირება: დროში ლოკალიზება, ქრონოლოგია, სიხშირე, თანადროულობა, ხანგრძლივობა	ორი + ...-ის (წუთის/წლის...) განმავლობაში; აქამდე, ამ დრომდე... ორი/მთელი + ...-ით (საათით/ დღით...)	ლექსიკა 1. სინონიმები, ანტონიმები, ომონიმები.
1.6. სივრცეში ორიენტირება: ადგილ-მდებარეობის მითითება, მიმართულების განსაზღვრა (დანიშნულების ადგილი, მარშრუტი...)	გადახვალ ქუჩაზე, გადაკვეთ ქუჩას; ...-ის ბოლოს/დასაწყისში/კუთხეში..., წადი ...-მდე...	ტექსტის ლინგვისტიკა 1. მეტყველების ფუნქციური ტიპები (თხრობა და მისი მახასიათებლები); 2. მონოლოგი, დიალოგი (I და II პირების მეტყველების თავისებურებები); 3. პირდაპირი და ირიბი ნათქვამი; 4. ტექსტის კომპოზიცია (დასაწყისი, შუა ნაწილი, დასასრული).
1.7. ინსტრუქციის მიცემა: რჩევა-დარიგება, მოთხოვნა, აკრძალვა, ნებართვის მიცემა, ვალდებულება	აუცილებლობა: (არ) უნდა + II კავშირებითი ნების დართვა/რჩევის მიცემა: შეგიძლია (არ) + II კავშირებითი; გირჩევ (არ) + II კავშირებითი სასურველობა: იქნებ (არ) + II კავშირებითი	
1.8. ლოგიკური კავშირების გამოხატვა: მიზეზი, მიზეზი, შედეგი, ოპოზიცია, პირობითობა	რატომ? რის გამო? _ ამიტომ / ამის გამო;	

VIII კლასი

თემა: მე და ჩემი თანატოლები
კავშირები თემატურ ბლოკებთან:
I. მე და სამყარო: ა) ყველაფერი ჩემ შესახებ - პირადი მონაცემები, ყოველდღიური საქმიანობა და ყოფითი ცხოვრება, ინტერესები და გატაცებები;

II. სოციოკულტურა და კულტურა: ა) ყოველდღიური ცხოვრება - სოციალური ქცევის წესები, ქცევები ყოფით სიტუაციებში; ბ) პიროვნებათშორისი ურთიერთობები - თანატოლებს შორის ურთიერთობები; ტექსტები შეირჩევა და შეიქმნება თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.	
სამეტყველო აქტები ინტერაქცია სოციალურ რიტუალებში - კომუნიკაციის დაწყება/დასრულება, თავაზიანობის გამოხატვა ინტერაქცია ინფორმაციის მოსაპოვებლად - პირადი და სხვისი მონაცემების გაცვლა; ადამიანის, საქმიანობის აღწერა/დახასიათება; საჭიროებების / მოთხოვნილებების / სურვილების გაზიარება (თავისუფალი დრო, საქმიანობა, გეგმები/განზრახვა, ინტერესები / სურვილები და ა.შ.); ინტერაქცია გრძნობა/ემოციისა და შეხედულებების/ დამოკიდებულებების შესახებ - დადებითი და უარყოფითი გრძნობებისა და ემოციების, შეფასების, პოზიციის გამოხატვა (კმაყოფილება / უკმაყოფილება, სინანული, გაკვირვება, ეჭვი, ვარაუდი...)	ენობრივი საკითხები სასურველი და სავარაუდო მოქმედების გამოხატვა - II კავშირებითი; აუცილებლად შესასრულებელი და აკრძალული მოქმედების გამოხატვა - წართქმითი და უკუთქმითი ბრძანებითი; შესრულებული მოქმედების გამოხატვა წარსულში - ფორმა და შინაარსი: ერთგზისი და მრავალგზისი მოქმედება; შესრულებული მოქმედების პროცესი და შედეგი; მსაზღვრელ-საზღვრული; წინადადება მოდალობის მიხედვით - თხრობითი, კითხვითი, ძახილისა და ბრძანებითი წინადადებები; პირობისა და შედეგის გამოხატვა და შესაბამისი სინტაქსური კონსტრუქციები - რა შემთხვევაში? რა პირობებში?
ცნებები და საკითხები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტის ტიპები სტანდარტულ სიტუაციებში თანამოსაუბრეთა შორის მიმდინარე საუბარი; ნაცნობ თემაზე შექმნილი ადაპტირებული მხატვრული და არამხატვრული ტექსტები - დღიური, მოგონება, ინტერვიუ, პირადი წერილი; მულტიმედიური ტექსტი - ფორუმი; არაფორმალური და მარტივი ფორმალური დისკუსიები სტრატეგიები მოსმენის, კითხვის, ლაპარაკისა და წერის	- რა ინტერესები აქვთ ჩემს თანატოლებს? რამდენად ცვლის ადამიანს სხვებთან ურთიერთობა? - რატომ იქმნება კონფლიქტები თანატოლებს შორის? - რა მსგავსება და განსხვავება არსებობს სხვადასხვა ენისა და კულტურის მატარებელ ახალგაზრდებს შორის და რითია განპირობებული განსხვავებული ფაქტორების არსებობა? შეიცვალა თუ არა ჩემი წარმოდგენები და რატომ? - რატომ არის მნიშვნელოვანი სოციოკულტურული კონტექსტების გათვალისწინება საქართველოში მცხოვრებ განსხვავებული ენისა და კულტურის მატარებელ თანატოლებთან ურთიერთობისას? - როგორ გამოვხატავ ჩემს აზრს / პირად ცხოვრებისეულ გამოცდილებას კონფლიქტურ სიტუაციებში, ჩემი და ჩემი თანატოლების პრობლემებზე მსჯელობისას? არგუმენტირებულად ვაყალიბებ თუ არა ჩემს პოზიციას? რის საფუძველზე (რატომ) გამომაქვს ესა თუ ის დასკვნა?

სტრატეგიები; სტრატეგიები ლექსიკისა და გრამატიკის შესასწავლად; მეტაკოგნიტური სტრატეგიები	• არის თუ არა მარტივად გასაგები და აღსაქმელი ჩემი საუბარი / ნაწერი და რატომ? • რა ენობრივი ცოდნა და სტრატეგიები მეხმარება კონკრეტული საკომუნიკაციო ამოცანების გადასაჭრელად თანატოლებთან ურთიერთობისას? • რას ვაკეთებ ან არ ვაკეთებ იმისათვის, რომ მიზანს მივაღწიო? რა სტრატეგიებსა და საგანმანათლებლო რესურსებს ვიყენებ ამისათვის?
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • საუბრის თემისა და მიზნის, ძირითადი საკითხების, მისთვის საინტერესო მნიშვნელოვანი დეტალების გაგება; თანამოსაუბრეთა თვალსაზრისებისა და დამოკიდებულებების, დადებითი და უარყოფითი შეფასებების, მათი განწყობებისა და ემოციების ამოცნობა (ქ.მ.საბ. 1. 5); • მოცემული კულტურულ-სოციალური გარემოსა და უცხო კულტურისათვის დამახასიათებელი ქცევის ეტიკეტის ამოცნობა; კონკრეტული სოციალურ-კულტურული ფასეულობების მიმართ საკუთარი / სხვების დამოკიდებულებების გაანალიზება; კულტურულ თავისებურებებზე საუბრისას საკუთარი შეხედულებებისა და დამოკიდებულების კორექტულად გამოხატვა (ქ.მ.საბ. 1. 7. 8. 9); • კონკრეტული საკითხის / დასმული პრობლემის მიმართ საკუთარი პოზიციის დასაბუთებული ახსნა - რატომ ფიქრობს ასე; არგუმენტირებული კომენტარების გაკეთება; ცალკეული ქმედებების, ფაქტებისა თუ მოვლენების შეფასება და კონკრეტული დასკვნების გამოტანა; პირადი ან სხვისი გამოცდილებიდან სათანადო მაგალითების დამოწმება საკუთარი თვალსაზრისის გასამყარებლად (ქ.მ.საბ. 1. 2. 3. 4. 6); • ზეპირი და/ან წერითი მეტყველებისას ტექსტის ფორმალური მხარის დაცვა; საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვისი სტრუქტურული და სტილური მახასიათებლების შერჩევა; ნასწავლი ენობრივ-გრამატიკული საშუალებების კონტექსტის შესაბამისად გამოყენება; აზრის თანამიმდევრულად, მკაფიოდ და გასაგებად ჩამოყალიბება (ქ.მ.საბ. 2. 4. 5. 6); • სასწავლო საქმიანობის დაგეგმვისას შესასრულებელი სამუშაოს თანამიმდევრობისა და მისი განხორციელების ეტაპების შედგენა; საჭირო რესურსების შექმნა და გამოყენება; დავალების შესრულებისას საკომუნიკაციო ამოცანის შესატყვისი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება; შედეგებზე დაკვირვებით გამოყენებული სტრატეგიების შეფასება სათანადოობისა და ეფექტიანობის თვალსაზრისით; იმ მიზეზებისა და ფაქტორების გაანალიზება, რომლებიც ხელს უშლის წინსვლაში (ქ.მ.საბ. 10. 11. 12).	
მკვიდრი წარმოდგენები: • უცხო სოციოკულტურული კონტექსტების გათვალისწინება მეხმარება სხვადასხვა კულტურის მქონე თანატოლებთან ურთიერთობაში; სხვების / საკუთარი თავის უკეთ შეცნობაში; პირადი გამოცდილების გამდიდრებაში; არსებული წარმოდგენების გადაფასებაში; • ნებისმიერი ეროვნებისა თუ კულტურის მქონე ბავშვს აქვს მსგავსი ინტერესები და საერთო უფლებები; • თანატოლებზე შექმნილი ტექსტების უკეთ გასაგებად შემიძლია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა; • ნასწავლი ლიტერატურის, ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა მნიშვნელოვანია იმისათვის, რომ შევძლო კონკრეტული საკომუნიკაციო ამოცანების გადაჭრა საქართველოში მცხოვრებ განსხვავებული ენისა და კულტურის მატარებელ თანატოლებთან ურთიერთობისას.	

სამეტყველო აქტები ენობრივ საკითხებთან მიმართებით:

პრიორიტეტული სამეტყველო ფუნქციები	მირითადი ენობრივი კონსტრუქციები და ფორმულები	მირითადი ენობრივი საკითხები
1.1. სოციალური ურთიერთობები: მისალმება/დამშვიდობება, წარდგენა, მოკითხვა, თხოვნა, ნებართვის აღება, შეთავაზება, წახალისება/შექება, მილოცვა/კეთილი სურვილების /თავაზიანობის გამოხატვა, მადლობის გადახდა, მოზოდინება	მოგესალმებით! დროებით! კარგად! ხვალამდე! თუ შეიძლება, + მყოფ. (Iპ.- დაწერე) / წყვეტ. (IIპ.- დაწერე) / II კავშ. (IIIპ. დაწეროს); ინებეთ! გთხოვთ, მოზოდინდეთ + ...-ზე/-თან/-ში; უკეთესია!	მორფოლოგია/სინტაქსი 1. მოქმედებითი ბრუნვის ფუნქციები: მიზეზის (შიშით თვალები დაუბნელდა)... 2. ჩვენებითი ნაცვალსახელი: ასეთი/ისეთი; ამნაირი / იმნაირი... 3. კუთვნილებითი ნაცვალსახელი: თავისი/თავიანთი _ (ი)მისი/(ი)მათი; 4. განსაზღვრებითი ნაცვალსახელი: ყველა, სხვა, თვითონ... 5. ზედსართავი სახელის ხარისხის წარმოება: მოტკბო _ ტკბილი _ უტკბესი; 6. ზმნა: პირი: ობიექტური პირების გამოხატვა; მწკრივები: უწყვეტელი, ხოლმეობითი; თავისებური ზმნები; 7. ზმნიზება: ვითარების: სწრაფად, ძლიერ, ნელა, უკეთ, უცებ, ასე, ისე... 8. მიმღეობა (წაუკითხავი, დაუწერელი, დაუხატავი, აუშენებელი...); 9. თანდებული: ვით... 10. კავშირი: რომ, როდესაც, როცა, სანამ... ხოლმე... 11. ნაწილაკი: არ/წუ; განა, ნუთუ... 12. მსაზღვრელ-საზღვრული: რამდენიმე მსაზღვრელი ერთ საზღვრულთან; 13. რთული ქვეწყობილი წინადადება: სტრუქტურა; კავშირიანი და უკავშირო შეერთება; 14. უნახავი მოქმედების გამოხატვა: თურმე + უწყვეტ. / წყვეტ.; 15. მრავალგზისი მოქმედების გამოხატვა: აწმყო / უწყვეტ. + ხოლმე 16. მსაზღვრელის ადგილი წინადადებაში (დიდი ორი ბიჭი თუ ორი დიდი ბიჭი); 17. თვის თუ გამო? 18. თავისი თუ მისი? ორთოგრაფია/პუნქტუაცია 1. სასვენი ნიშნების ხმარება რთულ თანწყობილ წინადადებაში; 2. სხვათა სიტყვის ნაწილაკების მართლწერა;
1.2. ინფორმაციის გაცვლა: პირადი მონაცემები, პროფესია/ხელობა, საჭიროებები / მოთხოვნილებები /სურვილები, თავისუფალი დრო, საქმიანობა, ჯანმრთელობა, ამინდი, გეგმები / განზრახვა, მგზავრობა/მოგზაურობა, საკუთრება, გემოვნება	ეროვნებით ვარ ... ჩემი ჰობია + საწყისი; მომწონს + ...-ობა (ექიმობა) ჩემი მიზანია/სურვილია + II კავშირებითი; საჭიროა/აუცილებელია + საწყისი; ...-იანი / უ _ ო ამინდია; მოსალოდნელია + ...-იანი / უ _ ო (ქარიანი / უქარი) ამინდი; (ეს) მე მეკუთვნის; გადის + ...-ის სადგურიდან + ...-ის მიმართულებით; ჩემი / გიორგ-ის გემოვნებით	
1.3. აღწერა-დახასიათება: ადამიანის გარეგნობა, ჩაცმულობა, ხასიათი, თვისებები; ცხოველის/საგნის აღწერა	...-ვით + ზედ. სახ. (ლომით ძლიერი, ვარდით ღამაზი...) // ზედ. სახ., + როგორც + არს. სახ. (ძლიერი, როგორც ღამაზი...); (ეს) ოდნავ ...-ა, ვიდრე (ის); ისე _ როგორც, ისეთი _ როგორც; მაცვია/აცვია + არს. სახელი, რომელსაც აქვს (რომელიც არის) ... ;	
1.4. გრძნობა/ემოციისა და შეფასება / დამოკიდებულების გამოხატვა: დადებითი/ უარყოფითი ემოციები, დადებითი / უარყოფითი შეფასება, შთაბეჭდილება, პოზიციის გამოხატვა	მშვენიერია / საოცარია...; საშინელება! ეს (კარგად/ცუდად) ჩანს ამ ...-დან/მისი ...-დან; ჩემი ვარაუდით, ...-დან გამომდინარე, . . . ; შესაბამისად, . . .	
1.5. დროში ორიენტირება: დროში ლოკალიზება, ქრონოლოგია, სიხშირე, თანადროულობა, ხანგრძლივობა	როდის-თვის + ზმნა (წარსულსა და მომავალში) (ორისთვის ვიყავი/ვიქნები...) აწმყო/უწყვეტელი + ხოლმე (ვერ ხოლმე. . .);	
1.6. სივრცეში ორიენტირება: ადგილმდებარეობის მითითება, მიმართულების	შევიდა + ...-ში, გავიდა + ...-დან . . . როგორ მივიდე ...-მდე? წახვალ ... ქუჩით;	

განსაზღვრა		ლექსიკა
1.7. ინსტრუქციის მიცემა: რჩევა-დარიგება, მოთხოვნა, აკრძალვა, ნებართვის მიცემა, ვალდებულება	ვალდებული ვარ (ხარ, არის/ა), (რომ) + II კავშირებითი; ამისათვის/ გასაკეთებლად საჭიროა + საწყისი ...-თვის/-ად საჭიროა, (რომ) + II კავშირებითი;	1. განკერძოებული სიტყვები და გამოთქმები (დანართი და ჩართული); 2. სიტყვაწარმოება (როგორც ენის ლექსიკური მარაგის გამდიდრების საშუალება); 3. ერთ და მრავალმნიშვნელობიანი სიტყვები.
1.8. ლოგიკური კავშირების გამოხატვა: მიზეზი, შედეგი, მიზანი, ოპოზიცია, პირობითობა	რატომ/რის გამო? იმის გამო..., რომ + ...; იმიტომ კი არა, რომ + II კავშ., არამედ იმის გამო, რომ + II კავშ.; რისთვის/რა მიზნით? იმისათვის + ზმნა (აწმყო/წყვეტ.), რომ + II კავშირებითი; იმისათვის, რომ + II კავშირებითი, უნდა/საჭიროა + II კავშირებითი; თუ + მყოფადი, მაშინ + მყოფადი; თუ + აწმყო, მაშინ + ნუ აწმყო/მყოფადი	ტექსტის ლინგვისტიკა მეტყველების ტიპები (აღწერა და მისი მახასიათებლები – I, II და III პირის მეტყველების გამოყენების სფეროები და თავისებურებები).

IX კლასი

თემა: პროფესიული არჩევანი	
კავშირები თემატურ ბლოკებთან:	
III. მე და სამყარო: ა) ყველაფერი ჩემ შესახებ - პირადი მონაცემები; ჰობი, ინტერესები; მომავლის დაგეგმვა / არჩევანის გაკეთება	
IV. სოციალულტურა და კულტურა: ღირებულებები და ფასეულობები - კულტურა და ტრადიციები, პროფესიული ჯგუფები, უმცირესობები - ეთნიკური/რელიგიური	
ტექსტები შეირჩევა და შეიქმნება თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.	
სამეტყველო აქტები	ენობრივი საკითხები
ინტერაქცია სოციალურ რიტუალებში - კომუნიკაციის დაწყება/დასრულება, თავაზიანობის გამოხატვა, დახმარების თხოვნა	რიცხვითი სახელების მართლწერა - რთული რიცხვითი სახელები, რიგობითი რიცხვითი სახელების გამოხატვა არაბული და რომაული ციფრებით;
ინტერაქცია ინფორმაციის მოსაპოვებლად - პირადი და სხვისი მონაცემების გაცვლა; საქმიანობის აღწერა/ დახასიათება; საჭიროებების / მოთხოვნილებების / სურვილების გაზიარება - საქმიანობა,	პირთა კომბინაციები სხვადასხვა ტიპის ზმნებში - სუბიექტური და ობიექტური პირების გამოხატვა; ზმნის აქტიური და პასიური ფორმები; სასურველი და სავარაუდო მოქმედების გამოხატვა - II

ჰობი, ინტერესები, გეგმები/განზრახვა ინტერაქცია გრძნობა/ემოციისა და შეხედულებების/ დამოკიდებულებების შესახებ - დადებითი და უარყოფითი გრძნობებისა და ემოციების, შთაბეჭდილების, შეფასების, პოზიციის გამოხატვა (კმაყოფილება / უკმაყოფილება, სინანული, გაკვირვება, ეჭვი, ვარაუდი, ინტერესი / ინდიფერენტულობა...	კავშირებითი / ხოლმეობითი; შეუსრულებელი მოქმედების გამოხატვა წარსულში - არ/ვერ + წყვეტილი, I თურმეობითი; საწყისი და მიმდებარე და მათი ფუნქციები წინადადებაში; რთული სინტაქსური კონსტრუქციები - კავშირისა და უკავშირობის შეერთება რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში; აქტიური და პასიური კონსტრუქციები; ქვემდებარის ადგილი და ბრუნვა აქტიური და პასიური ზმნის კონსტრუქციაში; პირობისა და შედეგის გამოხატვა და შესაბამისი სინტაქსური კონსტრუქციები - რა შემთხვევაში? რა პირობებში?
ცნებები და საკითხები	საკვანძო შეკითხვები
<u>ტექსტის ტიპები</u> სტანდარტულ სიტუაციებში თანამოსაუბრეთა შორის მიმდინარე საუბარი; ნაცნობ თემაზე შექმნილი ადაპტირებული მხატვრული ტექსტები; საქმიანი ქაღალდები - განცხადება, სამოტივაციო წერილი, რეზიუმე (CV); ბიოგრაფიული ტექსტები - ავტობიოგრაფია, ბიოგრაფია, ბიოგრაფიული ცნობარი; კორესპონდენცია - მარტივი ოფიციალური წერილები, ინტერვიუ; საინფორმაციო და შემეცნებითი ტექსტები; არაფორმალური და მარტივი ფორმალური დისკუსიები <u>სტრატეგიები</u> მოსმენის, კითხვის, ლაპარაკისა და წერის სტრატეგიები; სტრატეგიები ლექსიკისა და გრამატიკის შესასწავლად; მეტაკოგნიტური სტრატეგიები	• რას ნიშნავს პროფესიის არჩევა? რთულია თუ არა არჩევანის გაკეთება და რატომ? რატომ უჭირთ შენს თანატოლებს სწორი გადაწყვეტილების მიღება? რა უნდა გაითვალისწინოს ადამიანმა პროფესიის არჩევისას? • რა როლს ასრულებს სოციოკულტურული გარემო პროფესიის არჩევისას? არის თუ არა მნიშვნელოვანი სოციოკულტურული კონტექსტების გათვალისწინება? შეიცვალა თუ არა ჩემი წარმოდგენები და რატომ? • სად, როგორ და ვისთან შემიძლია გამოვიყენო ქართული ენა პროფესიული წინსვლის მისაღწევად? რა ენობრივი ცოდნა და სტრატეგიები დამეხმარება კონკრეტული საკომუნიკაციო ამოცანების გადასაჭრელად? • არგუმენტირებულად ვაყალიბებ თუ არა ჩემს პოზიციას საკუთარი გადაწყვეტილებების შესახებ? რას ვეყრდნობი აზრის გამოხატვისას / ჩემი შეფასებისას? რის საფუძველზე (რატომ) გამომაქვს ესა თუ ის დასკვნა? • არის თუ არა მარტივად გასაგები და აღსაქმელი ჩემი საუბარი / ნაწერი და რატომ? • რას ვაკეთებ ან არ ვაკეთებ იმისათვის, რომ მიზანს მივაღწიო? რა სტრატეგიებსა და საგანმანათლებლო რესურსებს ვიყენებ ამისათვის?

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- საუბრის თემისა და მიზნის, ძირითადი საკითხების, მისთვის საინტერესო მნიშვნელოვანი დეტალების გაგება; თანამოსაუბრეთა თვალსაზრისებისა და დამოკიდებულებების, დადებითი და უარყოფითი შეფასებების, მათი განწყობებისა და ემოციების ამოცნობა (ქ.მ.საზ. 1. 5);
- მოცემული კულტურულ-სოციალური გარემოსა და უცხო კულტურისათვის დამახასიათებელი ქცევის ეტიკეტის ამოცნობა; კონკრეტული სოციალურ-კულტურული ფასეულობების მიმართ საკუთარი / სხვების დამოკიდებულებების გაანალიზება; კულტურულ თავისებურებებზე საუბრისას საკუთარ შეხედულებებისა და დამოკიდებულების კორექტულად გამოხატვა (ქ.მ.საზ. 1. 7. 8. 9);
- კონკრეტული საკითხის / დასმული პრობლემის მიმართ საკუთარი პოზიციის დასაბუთებული ახსნა -რატომ ფიქრობს ასე; არგუმენტირებული კომენტარების გაკეთება; ცალკეული ქმედებების, ფაქტებისა თუ მოვლენების შეფასება და კონკრეტული დასკვნების გამოტანა; პირადი ან სხვისი გამოცდილებიდან სათანადო მაგალითების დამოწმება საკუთარი თვალსაზრისის გასამყარებლად (ქ.მ.საზ. 1. 2. 3. 4. 6);
- ზეპირი და/ან წერიტი მეტყველებისას ტექსტის ფორმალური მხარის დაცვა; საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვისი სტრუქტურული და სტილური მახასიათებლების შერჩევა; ნასწავლი ენობრივ-გრამატიკული საშუალებების კონტექსტის შესაბამისად გამოყენება; აზრის თანამიმდევრულად, მკაფიოდ და გასაგებად ჩამოყალიბება (ქ.მ.საზ. 2. 4. 5. 6);
- სასწავლო საქმიანობის დაგეგმვისას შესასრულებელი სამუშაოს თანამიმდევრობისა და მისი განხორციელების ეტაპების შედგენა; საჭირო რესურსების შექმნა და გამოყენება; დავალების შესრულებისას საკომუნიკაციო ამოცანის შესატყვისი სტრატეგიების შერჩევა და გამოყენება; შედეგებზე დაკვირვებით გამოყენებული სტრატეგიების შეფასება სათანადოობისა და ეფექტიანობის თვალსაზრისით; იმ მიზეზებისა და ფაქტორების გაანალიზება, რომლებიც ხელს უშლის წინსვლაში (ქ.მ.საზ. 10. 11. 12).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- უცხო სოციოკულტურული კონტექსტების გათვალისწინება მეხმარება პირადი გამოცდილების გამდიდრებაში; მცდარი წარმოდგენების გადაფასებაში; საკუთარი პროფესიული არჩევანის სწორად განსაზღვრაში;
- პირადი ინტერესებისა და სურვილების გარდა, პროფესიის არჩევისას მნიშვნელოვანია შესაბამისი ცოდნისა და უნარების გათვალისწინება;
- საქმიანი ქაღალდებისა თუ სხვა ოფიციალური ტექსტების უკეთ შესაქმნელად შემიძლია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და წერის სტრატეგიების ცოდნა;
- ნასწავლი ლიტერატურის, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა მნიშვნელოვანია იმისათვის, რომ შევძლო კონკრეტული საკომუნიკაციო ამოცანების გადაჭრა საზოგადოების სხვადასხვა ჯგუფთან ურთიერთობებისას.

სამეტყველო აქტები ენობრივ საკითხებთან მიმართებით:

პრიორიტეტული სამეტყველო ფუნქციები	ძირითადი ენობრივი კონსტრუქციები და ფორმულები	ძირითადი ენობრივი საკითხები
1.1. სოციალური ურთიერთობები: მისალმება/დამშვიდობება, მოკითხვა, წარდგენა, თხოვნა, ნებართვის აღება, შეთავაზება,	გაუმარჯოს! დროებით! ხომ კარგად ბრძანდებით? ბოდიშს გიხდით. გემუდარებით! ძალიან გთხოვთ!	მორფოლოგია/სინტაქსი 1. მიმართებითი ნაცვალსახელი (აგებულება და ფუნქცია); 2. ზმნა: ზმნის მარტივი და რთული

წახალისება/შეცემა, მილოცვა/კეთილი სურვილების /თავაზიანობის გამოხატვა, მადლობის გადახდა, მობოდიშება	ზომ არ + (ინებებთ / მიირთმევთ / წამოზრმანდებით...)? ...-ად გამოგდის! (თურმე) ...-ად (კარგად/მშვენივრად...) შეგიძლია;	ფორმები; მწკრივები: აწმყოს კავშირებითი, I თურმეობითი, II თურმეობითი; კონტაქტი: წარმოება და ფუნქცია; თავისებური ზმნები; ნასახელარი ზმნები: ცხელდება/ აცხელეს;
1.2. ინფორმაციის გაცვლა: პირადი მონაცემები, პროფესია/ხელობა, საჭიროებები / მოთხოვნილებები /სურვილები, თავისუფალი დრო, საქმიანობა, კვებითი ჩვევები, ჯანმრთელობა, ამინდი, გეგმები / განზრახვა, მგზავრობა/მოგზაურობა, საკუთრება	მე გახლავართ-ის/-ს მოქალაქე ვარ; საჭიროა/ჯობია/აჯობებს, (რომ) + II კავშირებითი; გირჩევ/არ გირჩევ, (რომ) ეს + II კავშირებითი; (გუშინდელთან...) შედარებით ცუდად/კარგად ვარ; ... ჩემი კუთვნილებაა; ცვალებადი ამინდია; მოსალოდნელია ცვალებადი (-იანი/უ-ო) ამინდი;	3.საწყისი და მიმღობა; 4. მაქვემდებარებელი კავშირები; 5. მსაზღვრელ-საზღვრული (მსაზღვრელის მსაზღვრელი); 6. რთული ქვეწყობილი წინადადება (დამოკიდებული წინადადების სახეები და მათი ფუნქციები). 7. მსაზღვრელის ადგილი წინადადებაში; 8. ქვემდებარის ადგილი და ბრუნვა რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში;
1.3. აღწერა-დახასიათება: ადამიანის გარეგნობა, ჩაცმულობა, ხასიათი, თვისებები; ცხოველის/საგნის აღწერა	საწყისი (მიგ.-ში) + მიმღობა (მაგ., სიზარმაცეს შეჩვეული); უხასიათოა; რამდენადაც _ იმდენად (მაგ., რამდენადაც ლამაზია, იმდენად ცუდი ხასიათი აქვს/უხასიათოა);	ორთოგრაფია/პუნქტუაცია 1. სასვენი ნიშნების ხმარება რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში;
1.4. გრძნობა/ემოციისა და შეფასება / დამოკიდებულების გამოხატვა: დადებითი/უარყოფითი ემოციები, დადებითი / უარყოფითი შეფასება, შთაბეჭდილება, პოზიციის გამოხატვა	შესანიშნავია! სასურველია! საშინლად ვარ; შესანიშნავად ვარ; ძალიან ვწუხვარ, რომ . . . როგორც ჩანს/ამბობენ/მგონია...; გეთანხმები/არ გეთანხმები! არა მგონია, ასე/ისე იყოს! ...-(ი)დან გამომდინარე;	ლექსიკა 1. სიტყვის პირდაპირი და გადატანითი მნიშვნელობა; 2. სიტყვის მნიშვნელობის გაფართოება-დავიწროება; 3. სიტყვის კონტექსტური მნიშვნელობა; 4. კომპოზიტი.
1.5. დროში ორიენტირება: დროში ლოკალიზება, ქრონოლოგია, სიხშირე, თანადროულობა, ხანგრძლივობა	- ისტანავე (საწყისი ნათ-ში + თანავე; წასვლისთანავე, გაღვიძებისთანავე...);	ტექსტის ლინგვისტიკა 1. მეტყველების ტიპები (მსჯელობა და მისი მახასიათებლები); 2. ავტორისეული მეტყველება 3. წინადადებათა აზრობრივი გადაბმა.
1.6. სივრცეში ორიენტირება: ადგილმდებარეობის მითითება, მიმართულების განსაზღვრა	აღმოსავლეთით // აღმოსავლეთისკენ... წახვალ/წამოხვალ ... ქუჩით;	
1.7. ლოგიკური კავშირების გამოხატვა: მიზეზი, შედეგი, ოპოზიცია, პირობითობა, მიზანი	რა მიზეზით? _ ამ მიზეზით; ...-ის მიზეზით; რის გამო? _ ...-ის გამო//...-ით (შიშის გამო // შიშით); რა მიზნით? _ ...-ის მიზნით; იმდენად _ რამდენადაც; ვინ/როგორი რომ ვიქნები, + რას ვიზამ? (მყოფადი) ვინ/როგორი რომ ვიყო, + რას ვიზამდი? (ხოლმეობითი);	

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

თავი XXI. მათემატიკა - წლიური პროგრამები კლასების მიხედვით

მუხლი 84. მათემატიკის წლიური პროგრამები

1. მათემატიკა დაწყებით საფეხურზე

I კლასი

წლის ბოლოს მისაღწევი შედეგები და მათი ინდიკატორები

მიმართულება: რიცხვები და მოქმედებები

მათ. I.1. მოსწავლეს შეუძლია ერთმანეთს შეუსაბამოს რიცხვები, რიცხვითი სახელები და რაოდენობები.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ირჩევს და ქმნის მოცემული რიცხვის შესაბამისი რაოდენობის საგანთა ერთობლიობას და პირიქით – მოცემულ საგანთა ერთობლიობას შეუსაბამებს რიცხვს;
- ქმნის ტოლი რაოდენობის საგანთა მოწესრიგებულ ერთობლიობას მათი დაწყვილებით;
- კითხულობს და წერს რიცხვებს; გამოსახავს მათ სხვადასხვა მოდელის გამოყენებით;
- გამოყოფს მითითებული რიცხვების შესაბამისი რაოდენობების ჯგუფებს გროვაში (მაგალითად, გამოყოფს სამეულს, ხუთეულს, ათეულს გროვაში).

მათ. I.2. მოსწავლეს შეუძლია რიგობრივ რიცხვითი სახელების გამოყენება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ითვლის წინ/უკან ნებისმიერი რიცხვიდან, განმარტავს 11-დან 20-მდე რიცხვების სახელებს; ასახელებს მოცემული რიცხვის წინა და მომდევნო რიცხვებს;
- საგანთა მოწესრიგებულ ერთობლიობაში ასახელებს მითითებული საგნის რიცხვს; მოცემული თანმიმდევრობით და მითითებულ პოზიციებზე განათავსებს საგნებს;
- იყენებს რიგობრივ რიცხვით სახელებს მოვლენათა ან ქმედებათა თანმიმდევრობის აღწერისას;
- ადეკვატურად იყენებს ნულს და მის აღმნიშვნელ სიმბოლოს შესაბამის სიტუაციებში;
- განასხვავებს და ასახელებს ეროვნული ფულის ნიშნებს (მონეტებს და ბანკნოტებს) 20-ის ფარგლებში.

მათ. I.3. მოსწავლეს შეუძლია ერთმანეთთან დააკავშიროს თვლა, რიცხვებს შორის დამოკიდებულებები და შეკრება-გამოკლების მოქმედებები.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სიტყვიერად აღწერს შეკრების, გამოკლების, ტოლობისა და შედეგის ცნებებს სხვადასხვა კონტექსტში (მაგალითად, "დავუმატოთ", "მოვაკლოთ", მიმატება - გაზრდა; გამოკლება - შემცირება, განცალკევება, განსხვავება);

- ახდენს შეკრება-გამოკლების თვალსაჩინოდ დემონსტრირებას, განსაზღვრავს განსხვავებას (მაგალითად, "რამდენით გაიზარდა/შემცირდა?") და აღწერს რიცხვებს შორის დამოკიდებულებებს;
- ზეპირად ანგარიშსას იყენებს 1-ის ტოლი ბიჯით თვლას ან სხვა ხერხს და ახდენს შეკრება-გამოკლების მოქმედებათა ურთიერთშეზღუდულობის დემონსტრირებას მოდელის გამოყენებით;
- მოცემული გროვისათვის ასახელებს ამ გროვის მითითებულ რაოდენობამდე შესავსებად საჭირო დამატებით რაოდენობას; ზეპირად ასრულებს 10-ის გავლით შეკრება-გამოკლებას და ახდენს გამოყენებული ხერხის დემონსტრირებას.

მათ. I.4. მოსწავლეს შეუძლია რაოდენობების შეფასება და შედარება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- დაუთვლელად ასახელებს ზუსტ რაოდენობას ერთგვაროვან, მცირე ზომის საგანთა გროვაში (საგანთა რაოდენობა არ აღემატება 5-ს) და ამოწმებს თავის პასუხს;
- აკავშირებს "-ით" მეტობა/ნაკლებობას შეკრება/გამოკლების მოქმედებებთან და ახდენს ამის მოდელზე დემონსტრირებას;
- საგანთა დაწყვილებით ადარებს რაოდენობებს გროვებში, იყენებს შესაბამის ტერმინებსა და აღნიშვნებს ($>$, $<$, $=$) და განსაზღვრავს განსხვავებას ("რამდენით მეტი/ნაკლები?");
- ირჩევს ორი გროვიდან ერთს, რომელშიც საგნების რაოდენობა დაახლოებით მოცემული რიცხვის ტოლია, ამოწმებს თავის ვარაუდს.

მიმართულება: კანონზომიერებები და ალგებრა

მათ. I.5. მოსწავლეს შეუძლია განავრცოს, წარმოადგინოს და ერთმანეთს შეადაროს საგნების პერიოდული განლაგებები (მიმდევრობები).

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მიმდევრობის მოცემული ფრაგმენტის მიხედვით ავსებს ამ მიმდევრობის რამდენიმე თანმიმდევრულ ღია პოზიციას;
- ადარებს ერთნაირი საგნებით წარმოდგენილ ორ მოცემულ მიმდევრობას (რომლებშიც საგანთა რაოდენობა ტოლია) და შესაბამის შემთხვევაში მიუთითებს იმ მიმდევრობებს, რომლებიც განლაგების ერთსა და იმავე წესს ემორჩილება;
- სიტყვიერად მოცემული წესის მიხედვით, მიმდევრობით განლაგებს მხოლოდ ერთი ატრიბუტით განსხვავებულ საგნებს (მაგალითად, ერთი ზომის ბურთების ასეთ მიმდევრობას: წითელი ბურთი, ლურჯი ბურთი, წითელი ბურთი . . .).

მიმართულება: გეომეტრია და სივრცის აღქმა

მათ. I.6. მოსწავლეს შეუძლია ბრტყელი გეომეტრიული ფიგურის ამოცნობა და აღწერა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ყოფითი დანიშნულების საგნებში ან მათ ილუსტრაციებში უთითებს დასახელებულ ბრტყელ ფიგურებს;
- შეარჩევს მითითებული ფიგურის მოდელს შერეული გროვიდან;
- აღწერს მითითებულ გეომეტრიულ ფიგურას (მაგალითად, ასახელებს მოცემული მრავალკუთხედის წვეროების რაოდენობას).

მათ. I.7. მოსწავლეს შეუძლია ბრტყელი გეომეტრიული ფიგურების გამოსახვა და ობიექტთა ურთიერთმდებარეობის ამოცნობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- რომელიმე ხერხით (მაგალითად, აპლიკაციით ან ნახატის საშუალებით) ქმნის დასახელებული ფორმის ბრტყელი ფიგურის მოდელს ან გამოსახულებას;
- უთავსებს სხვადასხვა ბრტყელი ფიგურის მოდელებს ერთმანეთს ნიმუშზე მოცემული გამოსახულების (ნახატის) მისაღებად;
- სწორად პასუხობს კითხვებს ობიექტთა ურთიერთმდებარეობის (მარჯვნივ/მარცხნივ, ზემოთ/ქვემოთ, წინ/უკან) შესახებ;
- მითითებული წესით აერთებს რამდენიმე წერტილს სიბრტყეზე და მონიშნავს გზას მითითებულ ობიექტამდე მარტივ სქემაზე.

პროგრამის შინაარსი

1. ნატურალური რიცხვები 20-ის ფარგლებში და 0;
2. რიცხვის ცნების სხვადასხვა ასპექტი;
3. რიცხვების გამოყენება;
4. საგნების საშუალებით წარმოდგენილი პერიოდული მიმდევრობები;
5. ბრტყელი ფიგურები: სამკუთხედი, ოთხკუთხედი, ხუთკუთხედი, ექვსკუთხედი, წრე;
6. მარტივი სქემები სიბრტყეზე (მაგალითად, წირებით შეერთებული წერტილები).

II კლასი

წლის ბოლოს მისაღწევი შედეგები და მათი ინდიკატორები

მიმართულება: რიცხვები და მოქმედებები

მათ. II.1. მოსწავლეს შეუძლია ერთმანეთს შეუსაბამოს რიცხვები, რიცხვითი სახელები, რაოდენობები და რიგი.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- კითხულობს “ერთნიშნა” და “ორნიშნა” რიცხვებს, ასახელებს მათ წინა და მომდევნო რიცხვებს; ნებისმიერი რიცხვიდან ითვლის ბიჯით წინ/უკან და გამოსახავს რიცხვებს სხვადასხვა ხერხით

(მაგალითად, ჩაწერს მათ პოზიციური სისტემის გამოყენებით ან გამოსახავს რიცხვს საგანთა შესაბამისი რაოდენობის გროვით);

- სხვადასხვა ხერხით ითვლის საგანთა ერთობლიობაში საგნების რაოდენობას და ადარებს მიღებულ შედეგებს ერთმანეთს; ახდენს რიცხვის ათობითი პოზიციური სისტემით ჩაწერის დემონსტრირებას საგანთა ერთობლიობაში ათეულების ჯგუფების გამოყოფით;
- ორნიშნა რიცხვის ჩანაწერში უთითებს ათეულისა და ერთეულის თანრიგებს, ასახელებს ამ თანრიგებში მდგომი ციფრების მნიშვნელობას და განმარტავს ერთეულის თანრიგში 0-ის გამოყენების აზრს; იყენებს ამ ცოდნას რიცხვების შედარებისას;
- ასახელებს მითითებული ელემენტის ნომერს ფიგურების ან ნახატების მოწესრიგებულ ერთობლიობაში; ასახელებს მის შემდგომ ან წინმსწრებ წევრთა რიცხვს.

მათ. II.2. მოსწავლეს შეუძლია ერთმანეთთან დააკავშიროს თვლა, რიცხვები, რიცხვებს შორის დამოკიდებულებები და შეკრება-გამოკლების მოქმედებები.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სხვადასხვა საგნის ან მისი გამოსახულების მეშვეობით ასრულებს შეკრების და გამოკლების ოპერაციებს, ასახულებს ან ადგენს მოქმედების შედეგს (მაგალითად, "რამდენით გაიზარდა, შემცირდა?");
- ზეპირად ანგარიშისას იყენებს ბიჯით თვლას, ან სხვა ხერხს (მაგალითად, თანრიგების დაჯგუფება, მთლიანი ათეულით "გადახტომა"); ახდენს მოქმედებათა ურთიერთშეზღუდულობის დემონსტრირებას;
- განმარტავს რიცხვების სახელდებას ქართულ ენაში;
- ზეპირად ასრულებს ათეულის გავლით შეკრება-გამოკლებას და ახდენს გამოყენებული ხერხის დემონსტრირებას (მაგალითად, რიცხვით კიბეზე ან საგანთა გროვაზე).

მათ. II.3. მოსწავლეს შეუძლია განახევრება-გაორმაგების მოქმედებების შესრულება, მათი დაკავშირება შეკრება-გამოკლებასთან და ერთმანეთთან.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ახდენს გაორმაგების მოქმედების დემონსტრირებას საგანთა მოცემული რაოდენობის ჯგუფისთვის იმავე რაოდენობის ჯგუფის დამატებით;
- აორმაგებს რიცხვებს 10-ის ფარგლებში, აგრეთვე სრულ 10-ეულებსა და 20-ეულებს; აკავშირებს ამ მოქმედებას შესაბამისი ბიჯით თვლასთან (მაგალითად, განმარტავს სრული ათეულის შესაბამისი რიცხვების სახელდებას ქართულ ენაში);
- დაადგენს, არის თუ არა მითითებული რაოდენობა სხვა მითითებული რაოდენობის ნახევარი/ორმაგი კონკრეტული მოდელის შემთხვევაში (მაგალითად, საგანთა დაწყვილებით);
- ირჩევს ხერხს (მაგალითად, უკუთვლა ან გამოკლება) და ანახევრებს ლუწ რიცხვებს; ახდენს გაორმაგება-განახევრების ურთიერთშეზღუდულობის დემონსტრირებას.

მათ. II.4. მოსწავლეს შეუძლია შეაფასოს და შეადაროს რაოდენობები 100-ის ფარგლებში.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ირჩევს ხერხს (მაგალითად, დაწყვილება), აფასებს და ადარებს რაოდენობებს ორ გროვაში; განსაზღვრავს მათ შორის, განსხვავებას ("რამდენით მეტი/ნაკლები?", "ტოლი", "ორჯერ მეტი/ნაკლები");
- ერთგვაროვან საგანთა ორი გროვიდან (რომლებშიც საგნების რაოდენობა მკვეთრად განსხვავებულია) ირჩევს ერთს, რომელშიც საგანთა რაოდენობა დაახლოებით მოცემული რიცხვის ტოლია და ამოწმებს თავის ვარაუდს;
- ასახელებს რიცხვის უახლოეს ოცეულს, ათეულს ან ხუთეულს; განმარტავს პასუხს.

მათ. II.5. მოსწავლეს შეუძლია რიცხვებისა და მათზე მოქმედებების გამოყენება ამოცანების ამოხსნისას.
შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოცანის პირობის მიხედვით განსაზღვრავს, თუ რა არის მოცემული და რა არის საძებნი;
- მარტივი ამოცანის ამოსახსნელად ირჩევს შესაბამის მოქმედებას და მისი შესრულების ხერხს;
- იყენებს 1-ის ტოლი ბიჯით თვლას და პოულობს მეორე შესაკრებს, თუ ცნობილია პირველი შესაკრები და ჯამი; იყენებს ერთეულის ბიჯით უკუთვლას უცნობი მაკლების პოვნისთვის, მოცემული საკლებითა და სხვაობით და ახდენს გამოყენებული ხერხის დემონსტრირებას;
- განასხვავებს, ასახელებს და რეალურ/გათამაშებულ ვითარებაში იყენებს ეროვნული ფულის ნიშნებს (მონეტები და ბანკნოტები 100-ის ფარგლებში).

მიმართულება: კანონზომიერებები და ალგებრა

მათ. II.6. მოსწავლეს შეუძლია საგნების ან ნახატების/ფიგურების პერიოდული განლაგებების (მიმდევრობების) განვრცობა, წარმოდგენა და ერთმანეთთან შედარება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მოცემულ მიმდევრობაში ავსებს რამდენიმე გამოტოვებულ პოზიციას;
- ერთმანეთს ადარებს რამდენიმე (არაუმეტეს სამისა) მიმდევრობას და ასახელებს იმ მიმდევრობებს, რომლებიც განლაგების ერთსა და იმავე წესს ემორჩილებიან;
- მოცემული წესის მიხედვით წარმოადგენს მიმდევრობას მხოლოდ ერთი ატრიბუტით (მაგ., ფერით ან ფორმით) განსხვავებული საგნების ან ნახატების/ფიგურების საშუალებით.

მათ. II.7. მოსწავლეს შეუძლია შეკრებისა და გამოკლების გამოყენება მარტივი ამოცანების ამოხსნისას.
შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოწმებს, არის თუ არა დასახელებული რიცხვი მოცემული ტოლობის (მაგალითად, $\square + 7 = 10$) უცნობი კომპონენტის მნიშვნელობა;
- შეადგენს რეალური ვითარების ამსახველ, შეკრების/გამოკლების ერთი მოქმედების შემცველ, ეკვივალენტურ მთელრიცხოვან გამოსახულებას. (მაგალითად, ფულადი მონეტების ორი ისეთი ერთობლიობისათვის, რომელიც ერთსა იმავე თანხას შეადგენს);

- იყენებს შეკრების კომუტაციურობისა (გადანაცვლებადობის) და ასოციაციურობის (ჯუფთებადობის) თვისებებს რიცხვითი გამოსახულების მნიშვნელობის გამოსათვლელად.

მიმართულება: გეომეტრია და სივრცის აღქმა

მათ. II.8. მოსწავლეს შეუძლია თვისებრივი და რაოდენობრივი ნიშნების გამოყენება ფიგურების აღსაწერად.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ადარებს და აჯგუფებს ბრტყელ ფიგურებს გეომეტრიული ატრიბუტების (მაგალითად, წვეროების/გვერდების რაოდენობის) მიხედვით;
- განასხვავებს ფიგურის შიგა და გარე არეებს; უთითებს ფიგურის შიგნით, გარეთ და საზღვარზე მდებარე წერტილებს;
- უთითებს საერთო საზღვრის მქონე ფიგურების საერთო გვერდებსა და წვეროებს.

მათ. II.9. მოსწავლეს შეუძლია გარემოში ორიენტირება და ობიექტთა ურთიერთგანლაგების აღწერა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- განალაგებს ობიექტებს მითითებული წესის მიხედვით;
- აღწერს ობიექტის მდებარეობას მეორე ობიექტის მიმართ შესაბამისი ტერმინების გამოყენებით (მაგალითად, მარჯვნივ, მარცხნივ, ზემოთ, ქვემოთ);
- გასცემს და თავადაც ასრულებს მოძრაობის ორიენტაციის შემცველ მითითებებს.

მათ. II.10. მოსწავლეს შეუძლია ფიგურათა ზომების შედარება და დადგენა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ურთიერთშეთავსებით ადარებს ფიგურათა წრფივ ზომებს და გამოხატავს შედარების შედეგს შესაბამისი ტერმინებით (მაგალითად, გრძელი, მოკლე, ტოლი);
- მოიძიებს ტოლი ფიგურების ნიმუშებს მისთვის ჩვეულ გარემოში; ახდენს ფიგურათა ტოლობის დემონსტრირებას მათი ურთიერთშეთავსებით;
- პოულობს რეალური ობიექტის (მაგალითად, საკლასო ოთახის, სპორტული დარბაზის) წრფივ ზომას არასტანდარტული ზომის ერთეულის (მაგალითად, ნაბიჯის) გამოყენებით.

მიმართულება: მონაცემთა ანალიზი, ალბათობა და სტატისტიკა

მათ. II.11. მოსწავლეს შეუძლია თვისებრივი მონაცემების შეგროვება მისი უშუალო გარემოცვის შესახებ.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აგროვებს მონაცემებს რეალურ ობიექტებზე დაკვირვებით;
- ამოკრებს რამდენიმე მონაცემს ერთგვაროვან მონაცემთა მოკლე სიიდან (არაუმეტეს ათი მონაცემი);
- ამოკრებს საჭირო მონაცემებს უმარტივესი (ორსვეტიანი ან ორსტრიქონიანი) ცხრილიდან.

მათ. II.12. მოსწავლეს შეუძლია თვისებრივი მონაცემების მოწესრიგება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- განაღებებს მონაცემებს მოცემული თანმიმდევრობით ან მოცემულ პოზიციებზე (მიმდევრობით გამოყოფილი პოზიციების შემთხვევაში);
- მონაცემთა ერთობლიობის ყოველ მონაცემს მიუჩენს ადგილს რომელიმე მოცემულ ჯგუფში (მონაცემთა რაოდენობა არ აღემატება ათს, ხოლო ჯგუფების რაოდენობა - სამს);
- ერთი კლასის ობიექტთა (მაგალითად, გეომეტრიული ფიგურები) შესახებ მონაცემებს ალაგებს/აჯგუფებს რაიმე წესით; განმარტავს დალაგების/დაჯგუფების წესს.

მათ. II.13. მოსწავლეს შეუძლია თვისებრივ მონაცემთა ინტერპრეტაცია.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სიტყვიერად ახასიათებს მონაცემთა სიას (რომელშიც გაერთიანებულია არაუმეტეს 10 მონაცემისა) მონაცემთა საერთო რაოდენობის, განმეორების, პოზიციის, თანმიმდევრობის მიხედვით;
- სიტყვიერად აღწერს/განმარტავს პიქტოგრამას, რომელშიც ერთი სიმბოლო შეესაბამება ერთ მონაცემს ან მონაცემთა წყვილს;
- სიტყვიერად აღწერს/განმარტავს მონაცემთა უმარტივეს (ორსვეტიან ან ორსტრიქონიან) ცხრილს.

პროგრამის შინაარსი

1. 100-ზე ნაკლები ნატურალური რიცხვები;
2. ათობითი პოზიციური სისტემა და მისი დემონსტრირება;
3. არითმეტიკული მოქმედებები ნატურალურ რიცხვებზე და მათი დემონსტრირება;
4. ეროვნული ფულის ნიშნები;
5. საგნების, ნახატების ან ფიგურების საშუალებით წარმოდგენილი პერიოდული მიმდევრობები;
6. შეკრების/გამოკლების (არაუმეტეს ორი მოქმედებისა) შემცველი მთელრიცხოვანი გამოსახულებები და მათი ეკვივალენტობა;
7. შეკრების კომუტაციურობა (გადანაცვლებადობა) და ასოციაციურობა (ჯუფთებადობა) (არაფორმალურად და შესაბამისი ტერმინების გარეშე);
8. ერთი უცნობი კომპონენტისა და შეკრების/გამოკლების ერთი მოქმედების შემცველი მთელრიცხოვანი ტოლობები;
9. ბრტყელი ფიგურები: წერტილი, მონაკვეთი, ტეხილი, მრუდი წირი;
10. ფიგურის შიგა და გარე არეები, ფიგურის საზღვარი;
11. საერთო საზღვრის მქონე ფიგურები, მათი საერთო გვერდები და წვეროები;
12. ტოლი ფიგურები;
13. მანძილი: ადგიურობა მონაკვეთზე, სიგრძის საზომი არასტანდარტული ერთეულები;
14. სიბრტყეზე ორიენტაცია და ობიექტთა ურთიერთგანლაგება;
15. თვისებრივ მონაცემთა შეგროვების საშუალებანი: დაკვირვება, მონაცემთა ამოკრება მონაცემთა სიიდან და ცხრილიდან;
16. თვისებრივი მონაცემების ორგანიზაცია: მონაცემთა დაჯგუფება;
17. მონაცემთა მოწესრიგებული ერთობლიობების რაოდენობრივი და თვისებრივი ნიშნები: მონაცემთა საერთო რაოდენობა, განმეორება, პოზიცია და თანმიმდევრობა ერთობლიობაში;

18. მონაცემთა წარმოდგენის საშუალებანი თვისებრივი მონაცემებისთვის: სია, ცხრილი, პიქტოგრამა (რომელშიც ერთი სიმბოლო შეესაბამება ერთ მონაცემს ან მონაცემთა წყვილს).

III კლასი

წლის ბოლოს მისაღწევი შედეგები და მათი ინდიკატორები

მიმართულება: რიცხვები და მოქმედებები

მათ. III.1. მოსწავლეს შეუძლია ნატურალური რიცხვების გამოსახვა, შედარება და დალაგება პოზიციური სისტემის გამოყენებით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- კითხულობს და გამოსახავს რიცხვებს, განმარტავს რიცხვების სახელდებას ქართულ ენაში; ახდენს ათობითი პოზიციური სისტემის დემონსტრირებას სხვადასხვა მოდელის გამოყენებით;
- ასახელებს რიცხვის ჩანაწერში სხვადასხვა თანრიგში მდგომი ციფრების შესაბამის მნიშვნელობებს, წარმოადგენს რიცხვს სათანრიგო შესაკრებების ან სხვა სახით;
- იყენებს პოზიციურ სისტემას რიცხვების შედარებისას, ალაგებს რიცხვებს ზრდადობით ან კლებადობით (რიცხვების რაოდენობა არ აღემატება ხუთს);
- ასახელებს მოცემული რიცხვის წინა და მომდევნო რიცხვებს; ასახელებს მოცემული რიცხვის უახლოეს ათეულს, ასეულს;
- თანრიგების შესაბამისი ბიჯით ითვლის წინ/უკან მოცემული რიცხვიდან.

მათ. III.2. მოსწავლეს შეუძლია შეკრება-გამოკლების შესრულების რომელიმე ხერხის გამოყენება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- კონკრეტული მაგალითისთვის ირჩევს და იყენებს ზეპირი ანგარიშის (შეკრება/გამოკლება) სხვადასხვა ხერხს; აღწერს გამოყენებულ ხერხს და ახდენს მის დემონსტრირებას მოდელზე. (მაგალითად: შეკრება-გამოკლება თანრიგის გავლით, ცალკეული თანრიგების შეკრება/გამოკლებით, დადგენილი კანონზომიერებების გამოყენებით; გაორმაგების გამოყენება შეკრებისას; თანრიგის დაშლით);
- ირჩევს და იყენებს შეკრება-გამოკლების მოქმედებების შესრულების ადეკვატურ ხერხს კონკრეტული მაგალითის შემთხვევაში;
- იყენებს თანრიგამდე შევსების/თანრიგის დაშლის ხერხს მოქმედებათა შესრულებისას; ასაბუთებს მოქმედებათა შესრულების წერით ალგორითმს;
- იყენებს მოქმედებათა თანმიმდევრობას ზეპირი ანგარიშისას და მარტივი რიცხვითი გამოსახულების მნიშვნელობის პოვნისას (ყველა არითმეტიკული მოქმედება: მაგალითად, “რას მივიღებთ შედეგად, თუ 3 შვიდეულს მივუმატებთ 7 ასეულს?”).

მათ. III.3. მოსწავლეს შეუძლია გამრავლება-გაყოფის მოქმედებების შესრულება, მათი შეკრება-გამოკლების მოქმედებებთან და ერთმანეთთან დაკავშირება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ახდენს გამრავლების მოქმედების მრავალჯერადი შეკრებით დემონსტრირებას, ხოლო გაყოფის მოქმედების დემონსტრირებას - გროვის ტოლი რაოდენობის ჯგუფებად დაყოფით;
- აკავშირებს გამრავლება-გაყოფას ერთმანეთთან, როგორც ურთიერთშებრუნებულ მოქმედებებს და ახდენს ამის დემონსტრირებას მოდელზე;
- ზეპირად ასრულებს გამრავლება-გაყოფას მარტივ შემთხვევებში (მაგალითად, ერთნიშნა რიცხვების გამრავლება; ერთ და ორნიშნა რიცხვების 10-ზე გამრავლება);
- მოცემული განაყოფითა და გასაყოფის მიხედვით უცნობი გამყოფის განსაზღვრისათვის ირჩევს რომელიმე ხერხს ან მოდელს; ანალოგიურად, მოცემული ნამრავლითა და თანამამრავლით განსაზღვრავს მეორე თანამამრავლს; განმარტავს გამოყენებულ ხერხს (1000-ის ფარგლებში).

მათ. III.4. მოსწავლეს შეუძლია გამოთვლებთან, თვლასთან და შეფასებებთან დაკავშირებული პრობლემების გადაწყვეტა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ასახელებს, თუ რამდენი წყვილი, 5-ეული, 10-ეული და სხვ. არის მოცემულ რიცხვში და ასაბუთებს პასუხს (მაგალითად, რამდენი 10-ეულია 412-ში, კიდევ რამდენი ერთეული რჩება?);
- იყენებს რომელიმე ხერხს და პოულობს მეორე შესაკრებს, თუ ცნობილია პირველი შესაკრები და ჯამი - პოულობს უცნობი მაკლების, მოცემული საკლებითა და სხვაობით (1000-ის ფარგლებში მაინც);
- იყენებს ზეპირი ანგარიშის ხერხებს რიცხვით გამოსახულებების მნიშვნელობათა შესადარებლად;
- ხსნის ამოცანებს ვარიანტების დათვლაზე/გამორიცხვაზე (მაგალითად, ავსებს წერითი ალგორითმის გამოყენებით შესრულებული შეკრების ნიმუშში გამოტოვებულ ციფრებს და ასაბუთებს პასუხს);
- იყენებს რიცხვებს და ციფრებს, როგორც ჭდეებს პრობლემების გადაჭრისას; ასახელებს რიცხვების და ციფრების, როგორც ჭდეების გამოყენების მაგალითებს (მაგალითად, სახლის, ტელეფონის, მანქანის ნომერი).

მიმართულება: კანონზომიერებები და ალგებრა

მათ. III.5. მოსწავლეს შეუძლია საგნებისა და ნახატების/ფიგურების პერიოდული განლაგებების (მიმდევრობების) წარმოდგენა, შედარება და გამოკვლევა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- გამოყოფს მიმდევრობის პერიოდს (პერიოდის სიგრძე არ აღემატება სამ პოზიციას);
- მოცემული მიმდევრობის მიხედვით ქმნის მსგავს მიმდევრობას სხვა ობიექტების გამოყენებით;
- ერთმანეთს ადარებს რამდენიმე მიმდევრობას და გამოყოფს მსგავს მიმდევრობებს.

მათ. III.6. მოსწავლეს შეუძლია საგნებს შორის ან საგნებსა და მათ ატრიბუტებს შორის მოცემული შესაბამისობის გავრცობა, გამოსახვა და გამოკვლევა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ანალოგიის ან წინასწარ მოცემული წესის მიხედვით განავრცობს მოცემული მარტივი შესაბამისობის ფრაგმენტს (მაგალითად, მის ირგვლივ მდებარე საგნებისათვის მოცემული ასეთი შესაბამისობისათვის: ფურცელი $\rightarrow$ თეთრი, ჩანთა $\rightarrow$ ლურჯი, დაფა $\rightarrow$ (?));
- სიტყვიერად მოცემული შესაბამისობის მიხედვით ავსებს მოცემულ ცხრილს;
- ცხრილის საშუალებით გამოსახული შესაბამისობისათვის პოულობს მითითებული ელემენტის წინასახეს (მაგალითად, მოცემული ცხრილისათვის, რომელიც გამოსახავს, თუ რომელმა მოსწავლემ რა ნიშანი მიიღო, ე.ი. შესაბამისობას: “მოსწავლე $\rightarrow$ ნიშანი”, ასახელებს ყველა იმ მოსწავლეს, რომელმაც მიიღო 6).

მათ. III.7. მოსწავლეს შეუძლია რიცხვითი გამოსახულების შემცველი ტოლობის შედგენა და მისი გამოყენება პრობლემის გადასაჭრელად.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ქმნის რეალური ვითარების გამომსახველ მთელრიცხოვან ეკვივალენტურ გამოსახულებებს (მაგალითად, სასწორის წონასწორობა, ირჩევს ფულის შესაფერის ნიშნებს მითითებული თანხის წარმოსადგენად და დასახურდავებლად);
- რეალურ ვითარებასთან დაკავშირებული ამოცანის ამოსახსნელად ადგენს და იყენებს ისეთ რიცხვით გამოსახულებას, რომელიც შეკრების/გამოკლების ერთ მოქმედებას შეიცავს;
- პოულობს (შერჩევს ან რაიმე სხვა ხერხით) შეკრების, გამოკლების შემცველი ტოლობის უცნობი კომპონენტის მნიშვნელობას.

მიმართულება: გეომეტრია და სივრცის აღქმა

მათ. III.8. მოსწავლეს შეუძლია გეომეტრიული ფიგურის ამოცნობა და აღწერა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოიცნობს სივრცულ გეომეტრიულ ფიგურებს არქიტექტურისა და ხელოვნების ნიმუშებში ან მათ ილუსტრაციებში, ყოფითი დანიშნულების საგნებში ან ფიგურათა მოდელების გროვაში;
- განასხვავებს ფიგურის ელემენტებს და იყენებს გეომეტრიულ ტერმინებს მათი დასახელებისას (მაგალითად: წვერო, წახნაგი, წიბო);
- იყენებს გეომეტრიული ფიგურის წვეროების ასოით აღნიშვნებს ფიგურის ელემენტების (წვეროები და გვერდები) დასახელებისას.

მათ. III.9. მოსწავლეს შეუძლია ბრტყელი ფიგურების გრაფიკული გამოსახულებებისა და მოდელების შექმნა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- გეომეტრიული ფიგურის სიტყვიერი აღწერილობის მიხედვით ქმნის ამ ფიგურის გრაფიკულ გამოსახულებას;
- ირჩევს ბრტყელი გეომეტრიული ფიგურების მოდელებს მოცემული გროვიდან და ქმნის მითითებულ კონფიგურაციას/ფიგურას;
- ანაწევრებს ბრტყელი გეომეტრიული ფიგურის გრაფიკულ გამოსახულებას ან მოდელს მითითებული ფიგურის/ფიგურების მისაღებად.

მათ. III.10. მოსწავლეს შეუძლია საგანთა და ფიგურათა წრფივი ზომებისა და ობიექტთა შორის მანძილების მოძებნა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- პოულობს საგნის წრფივ ზომებს არასტანდარტული ერთეულებით (მაგალითად, მტკაველით), შემდეგ აფასებს მას სტანდარტული ერთეულების გამოყენებით; მსჯელობს სტანდარტული ერთეულების გამოყენების საჭიროების შესახებ;
- ადარებს და აფასებს ობიექტთა წრფივ ზომებს (მათ შორის, ურთიერთშეთავსებით) და წარმოადგენს შედარების შედეგს შესაბამისი ტერმინებით (მაგალითად, გრძელი, მოკლე, ტოლი);
- ზომავს ფიგურათა გვერდებს სახაზავის გამოყენებით და აფიქსირებს გაზომვის შედეგს რომელიმე სტანდარტულ ერთეულში (მაგალითად, 3 სმ ან 30 მმ).

მიმართულება: მონაცემთა ანალიზი, ალბათობა და სტატისტიკა

მათ. III.11. მოსწავლეს შეუძლია მოცემულ თემასთან ან გამოსაკვლევ ობიექტთან დაკავშირებით თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების შეგროვება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- კითხულობს მოკლე ტექსტს (ორი-სამი მარტივი წინადადება) და ამოკრებს მითითებული ობიექტის შესახებ ტექსტში არსებულ მონაცემებს;
- სვამს დიახ/არა ტიპის შეკითხვებს მონაცემთა მოსაპოვებლად მოცემულ თემასთან ან გამოსაკვლევ ობიექტთან დაკავშირებით და აღრიცხავს პასუხს;
- ირჩევს მონაცემთა შეგროვების შესაფერის საშუალებას (დაკვირვება, გაზომვა) და იყენებს მას.

მათ. III.12. მოსწავლეს შეუძლია დისკრეტული რაოდენობრივი და თვისებრივი მონაცემების მოწესრიგება და წარმოდგენა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აჯგუფებს მონაცემებს არაუმეტეს ორი ნიშნით და ასახელებს ნიშნებს, რომელთა მიხედვითაც მოახდინა დაჯგუფება;
- ალაგებს რამდენიმე რაოდენობრივ მონაცემს ზრდადობით, კლებადობით;
- ქმნის ურთიერთთვალსაზრის შესაბამისობის წესით პიქტოგრამას მასწავლებლის მიერ მომზადებულ ბადეზე (მაგალითად, სქემატურად გამოსახავს თითოეულ ობიექტს ბადის შესაბამის უჯრაში).

მათ. III.13. მოსწავლეს შეუძლია თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების ინტერპრეტირება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აღწერს/განმარტავს პიქტოგრამის და ცხრილის სახით წარმოდგენილ მონაცემებს სიტყვიერად ან წერილობით;
- ახასიათებს დაჯგუფებულ თვისებრივ მონაცემთა ერთობლიობას მასში მონაცემთა საერთო რაოდენობის, ქვეჯგუფების რაოდენობის, თითოეულ ქვეჯგუფში მონაცემთა რაოდენობის და ერთობლიობაში მონაცემთა განმეორების, პოზიციის, თანმიმდევრობის მიხედვით;
- სვამს შემაჯამებელ კითხვებს პიქტოგრამის ან უმარტივესი (ორსვეტიანი ან ორსტრიქონიანი) ცხრილის სახით წარმოდგენილი მონაცემების მიმართ.

პროგრამის შინაარსი

1. სამნიშნა ნატურალური რიცხვები;
2. ათობითი პოზიციური სისტემის დემონსტრირება და გამოყენება;
3. არითმეტიკული მოქმედებები ნატურალურ რიცხვებზე;
4. რიცხვების გამოყენება;
5. საგნების, ნახატების ან ფიგურების საშუალებით წარმოდგენილი პერიოდული მიმდევრობები და მათი პერიოდი;
6. შესაბამისობები საგნებს შორის, საგნებსა და მათ ატრიბუტებს შორის; შესაბამისობის გამოსახვა ცხრილის საშუალებით; მოცემული შესაბამისობისათვის ელემენტის წინასახე;
7. შეკრების/გამოკლების შემცველი მთელრიცხოვანი გამოსახულებები და მათი ეკვივალენტობა;
8. ერთი უცნობი კომპონენტისა და შეკრების/გამოკლების მოქმედების შემცველი მთელრიცხოვანი ტოლობები;
9. სივრცული ფიგურები: კუბი, მართკუთხა პარალელეპიპედი, პირამიდა, სფერო;
10. სივრცული ფიგურების ელემენტები: წვერო, წიბო, წახნაგი;
11. ფიგურის წრფივი ზომები, საზომი ხელსაწყოები და სიგრძის საზომი ერთეულები: მეტრი, დეციმეტრი, სანტიმეტრი;
12. თვისებრივ და რაოდენობრივ მონაცემთა შეგროვების საშუალებანი: გაზომვა, დაკვირვება, გამოკითხვა; მონაცემთა ამოკრება წაკითხული ტექსტიდან;
13. თვისებრივ და რაოდენობრივ მონაცემთა ორგანიზება: მონაცემთა ტიპები - თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემები; თვისებრივ მონაცემთა დაჯგუფება; რაოდენობრივ მონაცემთა დაჯგუფება (გარდა ინტერვალთა კლასებად დაყოფისა); რაოდენობრივ მონაცემთა დალაგება ზრდადობით, კლებადობით;
14. მონაცემთა მოწესრიგებული ერთობლიობების რაოდენობრივი და თვისებრივი ნიშნები: მონაცემთა საერთო რაოდენობა ერთობლიობაში და მონაცემთა რაოდენობა ქვეჯგუფებში; მონაცემთა განმეორება, პოზიცია და თანმიმდევრობა ერთობლიობაში/ქვეჯგუფებში;
15. მონაცემთა წარმოდგენის საშუალებანი რაოდენობრივი და თვისებრივი მონაცემებისთვის: ცხრილი, პიქტოგრამა.

IV კლასი

წლის ბოლოს მისაღწევი შედეგები და მათი ინდიკატორები

მიმართულება: რიცხვები და მოქმედებები

მათ. IV.1. მოსწავლეს შეუძლია რიცხვების გამოსახვა, შედარება და დალაგება პოზიციური სისტემის გამოყენებით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- კითხულობს რიცხვებს, სხვადასხვა მოდელის გამოყენებით გამოსახავს რიცხვებს და ახდენს პოზიციური სისტემის დემონსტრირებას (მაგალითად, სტრუქტურირებული საგანთა ერთობლიობა, რიცხვით სხივზე);
- ასახელებს რიცხვის ჩანაწერში თანრიგებში მდგომი ციფრების შესაბამის მნიშვნელობებს, წარმოადგენს რიცხვს სათანრიგო შესაკრებთა ჯამის სახით;

- იყენებს პოზიციურ სისტემას რიცხვების შედარებისას, ალაგებს მოცემულ ოთხ/ხუთ რიცხვს ზრდით ან კლებით;
- ასახელებს მოცემული რიცხვის წინა და მომდევნო რიცხვებს, აგრეთვე უახლოეს ათეულს, ასეულს, ათასეულს; ნებისმიერი ოთხნიშნა, ხუთნიშნა რიცხვიდან ითვლის თანრიგების შესაბამისი ბიჯით წინ/უკან.

მათ. IV.2. მოსწავლეს შეუძლია ნატურალურ რიცხვებზე სხვადასხვა ხერხით შეკრება-გამოკლების მოქმედებების შესრულება და მოქმედებათა შედეგის შეფასება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ზეპირად ასრულებს შეკრება-გამოკლების მოქმედებებს რომელიმე ხერხის გამოყენებით და ხსნის გამოყენებულ ხერხს;
- ასრულებს შეკრება-გამოკლებას სხვადასხვა ხერხის (შეფასება, ზეპირი ანგარიში, წერითი ალგორითმები) გამოყენებით; კონკრეტული მაგალითისათვის ირჩევს მათგან უფრო ხელსაყრელს;
- ადარებს გამოთვლების შედეგს მის მიერვე წინასწარი შეფასებით მიღებულ პასუხს და მსჯელობს გამოთვლების შედეგის მართებულობის შესახებ;
- ავსებს წერითი ალგორითმის გამოყენებით შესრულებული შეკრების/გამოკლების ნიმუშში გამოტოვებულ ციფრებს და ასაბუთებს პასუხს.

მათ. IV.3. მოსწავლეს შეუძლია გამრავლება-გაყოფის მოქმედებების შესრულების რომელიმე ხერხის გამოყენება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ზეპირად ყოფს ორნიშნა რიცხვს ერთნიშნაზე, შესაბამის შემთხვევაში ასახელებს განაყოფსა და ნაშთს; ასაბუთებს პასუხს;
- ხსნის რიცხვის 100-ზე და 1000-ზე და ა.შ. გამრავლების და ნულებით დაბოლოებულ რიცხვების გამრავლების შემოკლებულ წესებს; იყენებს მათ გამოთვლების შესრულებისას;
- იყენებს წერით ალგორითმს რიცხვებზე გამრავლება-გაყოფის მოქმედებათა შესასრულებლად და განმარტავს გამოყენებულ ხერხს (ერთნიშნა რიცხვზე გაყოფისას); შესაბამის შემთხვევაში უთითებს ნაშთს;
- გამოთვლებზე ამოცანების ამოხსნისას, ნაშთით გაყოფის შემთხვევაში, ახდენს ნაშთის ინტერპრეტაციას ამოცანის კონტექსტის გათვალისწინებით.

მათ. IV.4. მოსწავლეს შეუძლია მთელის ნაწილების (ნახევარი, მესამედი, მეოთხედი) ერთმანეთისაგან განსხვავება, დასახელება და შედარება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოიცნობს და ასახელებს მთელის ნახევარ/მესამედ/მეოთხედ ნაწილებს სხვადასხვა მოდელზე (მონაკვეთის, მართკუთხედისა და წრის მოდელებზე, მაგალითად, ნამცხვარი, საათი, შოკოლადის ფილა);
- ახდენს ნაწილის, როგორც მთელის ტოლ ნაწილებად დაყოფის შედეგის და საგანთა სტრუქტურის მქონე გროვის ტოლი რაოდენობის ჯგუფებად დაყოფის შედეგის დემონსტრირებას;
- იყენებს გაორმაგებას და ერთმანეთთან აკავშირებს მთელის მეოთხედს და ნახევარს;
- ადარებს მთელის ნაწილს მთელის ნახევარს მოდელზე (ნახევარზე მეტია, ნაკლებია, ტოლია).

მათ. IV.5. მოსწავლეს შეუძლია ზომის სხვადასხვა ერთეულის გამოყენება და ერთმანეთთან დაკავშირება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- გამოსახავს სიგრძის/წონის რომელიმე დიდ ერთეულს (აგრეთვე დიდი ერთეულის ნახევარს) მცირე ერთეულით (მაგალითად, 2მ = 20დმ, 2მ = 200სმ; 4კგ = 4000გ);
- იყენებს დროის ერთეულებს (საათები და წუთები) შორის ცნობილ თანაფარდობას და არითმეტიკული მოქმედებების გამოყენებით პოულობს დროის (ერთ საათამდე) ინტერვალს;
- ერთი საათის ნახევარს/მეოთხედს გამოსახავს წუთებით;
- იყენებს ნაშთით გაყოფას ზომის მოცემულ ერთეულებში მონაცემის სხვა ერთეულით გამოსახვისას (მაგალითად: რამდენი მეტრი და სანტიმეტრია 320 სმ? რამდენი საათია 100 წუთი?).

მიმართულება: კანონზომიერებები და ალგებრა

მათ. IV.6. მოსწავლეს შეუძლია შესაბამისობის აგება, გამოსახვა და გამოკვლევა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ასახელებს ერთსა და იმავე შესაბამისობას მისი გამოსახვის ხერხისაგან დამოუკიდებლად;
- რაიმე ხერხით (მაგალითად, სიტყვიერად, ცხრილის ან სქემის საშუალებით) მოცემული შესაბამისობისათვის პოულობს მითითებული ელემენტის წინასახეს;
- აგებს რეალური ვითარების ადეკვატურ შესაბამისობას ობიექტთა მოცემულ ორ ჯგუფს შორის (მაგალითად, მოსწავლეები და მერხები საკლასო ოთახში) და ცხრილის ან სქემის საშუალებით გამოსახავს მას.

მათ. IV.7. მოსწავლეს შეუძლია ალგებრული გამოსახულების შედგენა და გამოყენება მარტივი ამოცანის ამოხსნისას.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ხსნის მარტივ პროპორციულ დამოკიდებულებასთან დაკავშირებულ ამოცანებს (რომლებშიც ერთეულის შესაბამისი რიცხვის მიხედვით საჭიროა რამდენიმე ერთეულის შესაბამისი რიცხვის გამოთვლა, მაგალითად, ერთეულის ღირებულების მიხედვით რამდენიმე ერთეულის ღირებულების გამოთვლა);
- რიცხვითი გამოსახულების მნიშვნელობის მოსაძებნად იყენებს შეკრებისა და გამრავლების კომუტაციურობას, ასოციაციურობას და შეკრების მიმართ გამრავლების დისტრიბუციულობას;
- პოულობს შეკრების, გამოკლების, გამრავლების, გაყოფის შემცველი ტოლობის უცნობი კომპონენტის მნიშვნელობას;
- ამოცანის ამოხსნისას განასხვავებს საჭირო და ზედმეტ მონაცემებს.

მიმართულება: გეომეტრია და სივრცის აღქმა

მათ. IV.8. მოსწავლეს შეუძლია გეომეტრიული ფიგურების აღწერა და მათი კლასიფიკაცია.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ადარებს და აჯგუფებს სივრცულ ფიგურებს გეომეტრიული ატრიბუტების მიხედვით;

- თანამკვეთი ფიგურების გამოსახულებაზე უთითებს როგორც საერთო წერტილებს, ასევე იმ წერტილებს, რომლებიც მხოლოდ ერთ ფიგურას ეკუთვნის;
- სივრცულ ფიგურაში უთითებს მოსაზღვრე /არამოსაზღვრე წახნაგებს, თანამკვეთ/არათანამკვეთ წიბოებს.

მათ. IV.9. მოსწავლეს შეუძლია ბრტყელი და სივრცული ფიგურების გრაფიკული გამოსახულებების და მოდელების შექმნა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ნიმუშის მიხედვით ქმნის მითითებული სივრცული ფიგურის მოდელს ან კარკასს სხვადასხვა მასალის გამოყენებით;
- ქმნის ბრტყელი ფიგურის ან ფიგურათა ჯგუფის გრაფიკულ გამოსახულებას მისი სიტყვიერი აღწერილობის საფუძველზე (მაგალითად, დახაზე ერთი და იმავე პერიმეტრის მქონე კვადრატი და მართკუთხედი);
- სივრცული გეომეტრიული ფიგურების მოდელებისაგან ქმნის მითითებულ კონფიგურაციას/ფიგურას; ანაწევრებს ბრტყელი გეომეტრიული ფიგურის გრაფიკულ გამოსახულებას ან მოდელს მითითებული ფიგურის/ფიგურების მისაღებად.

მათ. IV.10. მოსწავლეს შეუძლია საგანთა და ფიგურათა ზომებისა და ობიექტთა შორის მანძილების პოვნა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ახდენს ორ ობიექტს შორის მანძილის შეფასებას შესაბამის სტანდარტულ ერთეულში, ზომავს მას და ამოწმებს თავის ვარაუდს;
- ზომავს და ითვლის ტეხილის სიგრძეს, მრავალკუთხედის პერიმეტრს და აფიქსირებს შედეგს შესაფერის სტანდარტულ ერთეულში;
- რეალური ვითარების შესაბამისი სქემატური გამოსახულების (რომელზეც მანძილებია აღნიშნული) მიხედვით პოულობს ორ ობიექტს შორის უმოკლეს მანძილს (მაგალითად, სახლიდან სკოლამდე მარშრუტის სიგრძე).

მათ. IV.11. მოსწავლეს შეუძლია სქემაზე ორიენტირება და მარშრუტის აღმწერი მარტივი სქემის შექმნა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- გამოარჩევს სიმბოლოების გამოყენებით მითითებულ მარშრუტს სქემაზე;
- იყენებს სიმბოლოებს (მაგალითად, ასოით აღნიშვნებს) სქემაზე მითითებულ ორ წერტილს შორის მარშრუტის აღსაწერად;
- სქემატურად გამოსახავს რეალური ვითარების შესაბამის მარშრუტს (მაგალითად, მარშრუტი სახლიდან სკოლამდე).

მიმართულება: მონაცემთა ანალიზი, ალბათობა და სტატისტიკა

მათ. IV.12. მოსწავლეს შეუძლია მოცემულ თემასთან ან გამოსაკვლევ ობიექტთან დაკავშირებით თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების შეგროვება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოკრებს საჭირო მონაცემებს მოწესრიგებული მონაცემების შესაფერისი კატეგორიებიდან;
- მოცემულ თემასთან დაკავშირებით სვამს რამდენიმე ალტერნატიული არჩევანის მომცველ კითხვებს და ამ კითხვების საშუალებით მოიპოვებს საჭირო მონაცემებს (მაგალითად, "რა სახის ნაყინს ანიჭებ უპირატესობას - შოკოლადის, მარწყვის თუ ნაღების?");
- ირჩევს მონაცემთა შეგროვების შესაფერის საშუალებას (დაკვირვება, გაზომვა) და იყენებს მას, განმარტავს თავის არჩევანს.

მათ. IV.13. მოსწავლეს შეუძლია რაოდენობრივი და თვისებრივი მონაცემების მოწესრიგება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ალაგებს ჯგუფში გაერთიანებულ არაუმეტეს ათ მონაცემს (მაგალითად: ზრდადობით ან კლებადობით ალაგებს რიცხვით მონაცემებს; ლექსიკოგრაფიული მეთოდით ალაგებს გვარებს, რომელთა შორის რამდენიმეს საერთო აქვს არაუმეტეს ორი პირველი ასოსი);
- აჯგუფებს მონაცემებს არანაკლებ ორი ნიშნით და ხსნის დაჯგუფების წესს;
- სწორად ავსებს ცხრილს, სქემას, კითხვარს/ანკეტას (მაგალითად შეაქვს მონაცემები მზა ცხრილის შესაბამის უჯრებში).

მათ. IV.14. მოსწავლეს შეუძლია თვისებრივ და რაოდენობრივ მონაცემთა ინტერპრეტირება და ელემენტარული ანალიზი

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სვამს საძიებო/შემაჯამებელ კითხვებს ცხრილის სახით წარმოდგენილი მონაცემების შესახებ;
- აღწერს/განმარტავს სვეტოვანი დიაგრამის სახით წარმოდგენილ მონაცემებს სიტყვიერად და წერილობით;
- ადარებს მონაცემთა ორ ერთობლიობას და პოულობს თვისებრივ განსხვავებას მათ შორის, (თვისებრიობა უკავშირდება ერთობლიობაში მონაცემთა გვარობას/ტიპს, მონაცემთა განმეორებადობას, პოზიციას და თანმიმდევრობას).

პროგრამის შინაარსი

1. ნატურალური რიცხვები მილიონის ფარგლებში;
2. მოქმედებები ნატურალურ რიცხვებზე;
3. ნაშთით გაყოფა;
4. მთელის ნახევარი, მესამედი და მეოთხედი ნაწილები მხოლოდ გაცნობის წესით (ნაწილის წილადად ჩაწერა და წილადების შესახებ ცოდნა არ იგულისხმება);
5. სიგრძის ერთეულები;
6. დროის ერთეულები: საათები და წუთები, საწყისი წარმოდგენები საათის 12-საათიანი ფორმატის შესახებ;
7. წონის ერთეულები: კილოგრამი, გრამი;
8. შესაბამისობები საგნებს შორის, საგნებსა და მათ ატრიბუტებს შორის; შესაბამისობის გამოსახვა ცხრილის და სქემის საშუალებით; მოცემული შესაბამისობისათვის ელემენტის წინასახე;
9. შეკრების, გამოკლებისა და გამრავლების შემცველი მთელრიცხოვანი გამოსახულებები და მათი ეკვივალენტობა;
10. შეკრებისა და გამრავლების კომუტაციურობა (გადანაცვლებადობა), ასოციაციურობა (ჯუფთებადობა) და შეკრების მიმართ გამრავლების დისტრიბუციულობა (განრიგებადობა);

11. ტექსტური ამოცანები, რომლებიც შეკრების, გამოკლებისა და გამრავლების შემცველი ალგებრული გამოსახულებების საშუალებით იხსნება.
12. სივრცული ფიგურები: პრიზმა, კონუსი, ცილინდრი;
13. სივრცული ფიგურის ელემენტთა ურთიერთგანლაგება: მოსაზღვრე და არამოსაზღვრე წახნაგები, თანამკვეთი და არათანამკვეთი წიბოები;
14. მრავალკუთხედის პერიმეტრი;
15. რეალურ ვითარებაში ობიექტთა ურთიერთგანლაგების აღმწერი სქემები;
16. თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების შეგროვების საშუალებანი: გაზომვა, დაკვირვება, გამოკითხვა; მონაცემთა ამოკრება მონაცემთა უმარტივესი წყაროებიდან (მაგალითად, ცნობარი);
17. თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების ორგანიზაცია: მონაცემთა დაჯგუფება; რაოდენობრივ მონაცემთა დალაგება ზრდადობა-კლებადობით; თვისებრივ მონაცემთა დალაგება ლექსიკოგრაფიული მეთოდით;
18. მონაცემთა წარმოდგენის საშუალებანი რაოდენობრივი და თვისებრივი მონაცემებისთვის: ცხრილი, პიქტოგრამა; სვეტოვანი დიაგრამა.

V კლასი

წლის ბოლოს მისაღწევი შედეგები და ინდიკატორები

მიმართულება: რიცხვები და მოქმედებები

მათ.V.1. მოსწავლეს შეუძლია ახალი რიცხვითი სახელების და პოზიციური სისტემის გამოყენება და ნატურალური რიცხვების კლასიფიკაცია.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

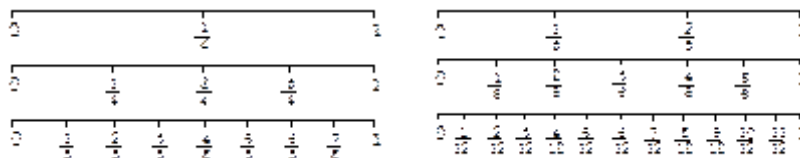
- კითხულობს მილიონზე დიდ რიცხვებს ახალი რიცხვითი სახელების გამოყენებით (მაგალითად, ტრილიონი და ა.შ.); განმარტავს ამ რიცხვით სახელებს;
- პოულობს ახალი რიცხვითი სახელით მოცემული (მილიონზე) დიდი რიცხვის რიგს (მაგალითად, რამდენი ციფრისგან შედგება ათობით პოზიციურ სისტემაში ჩაწერილი ასეთი რიცხვი?);
- იყენებს 10-ის ხარისხებს რიცხვების ჩაწერისას. მსჯელობს ათობითი პოზიციური სისტემის უპირატესობაზე სხვა რიცხვით სისტემებთან შედარებით (მაგალითად, ეგვიპტური ან რომაული სისტემა);
- პოულობს მოცემული ერთნიშნა და ორნიშნა რიცხვების ჯერადებსა და გამყოფებს;
- განასხვავებს კენტ, ლუწ, მარტივ და შედგენილ რიცხვებს, ასაბუთებს 2-ზე და 5-ზე გაყოფადობის ნიშნებს;
- იყენებს რიცხვის კვადრატის ცნებას, ამოიცნობს ორნიშნა ნატურალურ რიცხვებს შორის ნატურალური რიცხვის კვადრატს.

მათ. V.2. მოსწავლეს შეუძლია წილადების წაკითხვა, გამოსახვა, შეფასება, შედარება და დალაგება.

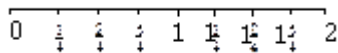
შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- კითხულობს და გამოსახავს ჩვეულებრივ და შერეულ წილადებს; უთითებს მათ ჩანაწერში წილადის მრიცხველს და მნიშვნელს, მთელ და წილად ნაწილებს;
- გამოსახავს ერთეულის ნაწილებს რიცხვით სხივზე და აღნიშნავს ტოლ ნაწილებს; ითვლის ასეთი ნაწილების შესაბამისი ბიჯით (მათ შორის, ერთეულის გავლით);

ნიმუში 1

ნიმუში 2

- ადარებს ორ წილადს, მათ შორის, წილადის ძირითადი თვისების გამოყენებით;
- წერს შერეულ წილადს არაწესიერი წილადის სახით და პირიქით; ახდენს (წესიერი) წილადის ცნების სხვადასხვაგვარ ინტერპრეტაციას და მსჯელობს მათ შორის, კავშირებზე (წილადი, როგორც ორი ნატურალური რიცხვის გაყოფის შედეგის ჩანაწერი, ერთეულის ნაწილი, მთლიანი ჯგუფის ქვეჯგუფი და როგორც "რიცხვით სხივზე" გარკვეული ადგილი).

მათ.V.3. მოსწავლეს შეუძლია ნატურალურ რიცხვებზე და ტოლმნიშვნელიან წილადებზე მოქმედებების შესრულება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოცანის კონტექსტის გათვალისწინებით ირჩევს და იყენებს ნატურალურ რიცხვებზე მოქმედებათა შესრულების ადეკვატურ ხერხს; ნაშთით გაყოფის შემთხვევაში ახდენს ნაშთის ინტერპრეტაციას ამოცანის კონტექსტის გათვალისწინებით;
- ახდენს ერთნაირი მნიშვნელის მქონე მარტივ წილადებზე არითმეტიკული მოქმედებების დემონსტრირებას და მოქმედებათა შედეგის ინტერპრეტაციას მოდელის გამოყენებით (მაგალითად, ნამცხვრის ნაჭრები);
- მსჯელობს, თუ როგორ იცვლება წილადი მისი მხოლოდ მნიშვნელის ან მხოლოდ მრიცხველის "-ჯერ/-ით" გაზრდით ან შემცირებით; ასაბუთებს პასუხს (მაგალითად, მოდელის გამოყენებით);
- იყენებს მოქმედებათა თვისებებს და მათ შორის, კავშირებს შერეულ რიცხვებზე გამოთვლების შესრულებისას/მათ გასამარტივებლად (შერეული რიცხვების შეკრება/გამოკლება; წილადის ნატურალურ რიცხვზე გამრავლება).

მათ.V.4. მოსწავლეს შეუძლია ზომის სხვადასხვა ერთეულის ერთმანეთთან დაკავშირება და გამოყენება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ერთმანეთთან აკავშირებს სიგრძისა და ფართობის ერთეულებს, იყენებს რიცხვის კვადრატის ჩანაწერს ამ კონტექსტში;
- ერთმანეთთან აკავშირებს ფართობის სხვადასხვა ერთეულს; გამოსახავს ფართობის დიდ ერთეულს მცირე ერთეულის გამოყენებით;

- იყენებს დროის 12 და 24-საათიან ფორმატებს და არითმეტიკული მოქმედებების გამოყენებით განსაზღვრავს დროს და დროის ინტერვალს;
- იყენებს ნაშთით გაყოფას ზომის მოცემულ ერთეულებში მონაცემის სხვა ერთეულით გამოსახვისას (მაგალითად, რამდენი საათია 50000 წამი).

მიმართულება: კანონზომიერებები და ალგებრა

მათ. V.5. მოსწავლეს შეუძლია სიდიდეებს შორის დამოკიდებულების გამოსახვა და აღწერა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აღწერს (მათ შორის, რეალურ ვითარებაში) რაიმე სიდიდის თანაბარ ცვლილებას, რომელიც მიიღება მუდმივი სიდიდის მიმატებით/გამოკლებით;
- მოცემული დამოკიდებულებისათვის თვისებრივად აღწერს, თუ რა გავლენას ახდენს ერთი სიდიდის ცვლილება მასზე დამოკიდებულ მეორე სიდიდეზე და სხვა ატრიბუტებზე (მაგალითად, "ერთის ზრდა გამოიწვევს მეორის ზრდას", "ზღვის დონესთან შედარებით უფრო მეტი სიმაღლე რუკაზე უფრო მუქია");
- ერთი ცვლადის შემცველ მოცემულ ასოით გამოსახულებაში, სხვადასხვა რიცხვის ჩასმით ავსებს ცვლადის მნიშვნელობებსა და გამოსახულების მნიშვნელობებს შორის დამოკიდებულების გამომსახველ ცხრილს, რომელშიც ცვლადის მნიშვნელობების შესაბამისი სვეტი/სტრიქონი წინასწარაა შევსებული.

მათ. V.6. მოსწავლეს შეუძლია ალგებრული გამოსახულების შედგენა და გამარტივება ამოცანის ამოხსნისას.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ადგენს რეალური ვითარების ან მისი სიტყვიერი აღწერის შესაბამის ტოლობას, უტოლობას ან განტოლებას (რომელშიც უცნობი არის ტოლობის მხოლოდ ერთ მხარეს);
- არითმეტიკული ოპერაციების გამოყენებით ტექსტური ამოცანის ამოხსნისას, სვამს კითხვებს ამოცანის პირობაში არასრული მონაცემების შესავსებად (მაგალითად, ამოცანის პირობა: "მოსწავლემ სამ ფანქარში 60 თეთრი გადაიხადა. რა ღირს ერთი ფანქარი?" დაკლებული მონაცემების შესავსებად შეიძლება დაისვას კითხვა: "სამივე ფანქრის ფასი ტოლია?");
- იყენებს შეკრებისა და გამრავლების კომუტაციურობას, ასოციაციურობას და შეკრების მიმართ გამრავლების დისტრიბუციულობის თვისებებს (ერთი ცვლადის შემცველი) ასოითი გამოსახულებების გასამარტივებლად.

მიმართულება: გეომეტრია და სივრცის აღქმა

მათ. V.7. მოსწავლეს შეუძლია გეომეტრიული ფიგურების ამოცნობა, აღწერა და გამოსახვა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- უთითებს წრის/წრეწირის ელემენტებს; კორექტულად იყენებს წრეწირთან/წრესთან დაკავშირებულ ტერმინებს (ცენტრი, დიამეტრი, რადიუსი, ქორდა);
- ყოფს წრეწირს/წრეს ტოლ (ნახევარი, მეოთხედი) რკალებად/სექტორებად; იყენებს მათ კუთხეების შესადარებლად და დასაჯგუფებლად (ბლაგვი, მართი, მახვილი და გაშლილი);
- ამზადებს მართკუთხა პარალელეპიპედისა და კუბის შლილს; მოცემული შლილის მიხედვით ამზადებს მოდელს და ასახელებს მიღებულ ფიგურას.

მათ. V.8. მოსწავლეს შეუძლია ფიგურებს შორის და ფიგურის ელემენტებს შორის მიმართებების დადგენა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ახდენს სამკუთხედების კლასიფიკაციას მისი კუთხეების მიხედვით (ბლაგვკუთხა, მართკუთხა, მახვილკუთხა);
- უთითებს ბრტყელი ფიგურის პარალელურ და ურთიერთთანამკვეთ გვერდებს, მსჯელობს გადაიკვეთება თუ არა მოცემული გვერდები გაგრძელების შედეგად;
- სივრცული ფიგურის მოდელზე უთითებს პარალელურ და ურთიერთთანამკვეთ წახნაგებს, მსჯელობს, გადაიკვეთება თუ არა მოცემული წახნაგები მათი გავრცობის შედეგად.

მათ.V.9. მოსწავლეს შეუძლია ბრტყელი ფიგურების ფართობების პოვნა და შედარება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- დაფარავს ფიგურას ერთნაირი არაგადამფარავი ფიგურებით და ასახელებს დასაფარად საჭირო ფიგურების მთლიან რაოდენობას;
- ფიგურათა ურთიერთშეთავსებით ადარებს ან აფასებს ფიგურების ფართობებს (მაგალითად, როდესაც ერთი ფიგურა თავსდება მეორეში, მაშინ მისი ფართობი უფრო ნაკლებია);
- იყენებს ფართობის ადგიურობას არაგადამფარავი ფიგურების კომბინაციით მიღებული ფიგურის ფართობის მოსაძებნად.

მათ.V.10. მოსწავლეს შეუძლია ორიენტირება ზადით დაფარულ არეზე.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- კოორდინატების (სიმბოლოთა წყვილის) გამოყენებით აღწერს მდებარეობას და იყენებს ამ ხერხს რეალურ ვითარებაში (მაგალითად, კინოთეატრი, გემების ჩაძირობა, ჭადრაკის დაფა, რუკაზე ობიექტის მოძებნა);
- გადაადგილდება უჯრიან ფურცელზე ინსტრუქციების მიხედვით და აღწერს, როგორ მიაღწევს მოცემული უჯრიდან სხვა უჯრამდე (მაგალითად, ორი უჯრა მარცხნივ, შემდეგ ერთი უჯრა ზევით);
- აღწერს რუკაზე ორი ან მეტი პუნქტის ურთიერთმდებარეობას ოთხი მიმართულების გამოყენებით (მაგალითად, ჩრდილოეთით, დასავლეთით).

მიმართულება: მონაცემთა ანალიზი, ალბათობა და სტატისტიკა

მათ.V.11. მოსწავლეს შეუძლია დასმული ამოცანის ამოსახსნელად საჭირო თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების მოპოვება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- შეკითხვების მოცემული ჩამონათვალიდან შეარჩევს და იყენებს საჭირო მონაცემთა შესაგროვებლად შესაფერის შეკითხვას/შეკითხვებს;
- მოცემულ თემასთან დაკავშირებით სვამს კითხვებს შესაფერისი ფორმით (დია, დახურული, რამდენიმე ალტერნატიული არჩევანის მომცველი) და ამ კითხვების საშუალებით მოიპოვებს საჭირო მონაცემებს;
- ირჩევს მონაცემთა შეგროვების შესაფერის საშუალებას (დაკვირვება, გაზომვა, მონაცემთა ამოკრება მოცემული ერთობლიობიდან) და იყენებს მას, ასაბუთებს თავის არჩევანს.

მათ.V.12. მოსწავლეს შეუძლია თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების დასმული ამოცანის ამოსახსნელად ხელსაყრელი ფორმით წარმოდგენა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- კლასიფიცირებული მონაცემებისთვის ცალსახა შესაბამისობის მითითებული წესით ქმნის პიქტოგრამას, რომლის ერთი სიმბოლო შეესაბამება რამდენიმე მონაცემს;
- ქმნის მარტივ ცხრილს არაუმეტეს ოცი კლასიფიცირებული და დალაგებული მონაცემების (მაგალითად: განსაზღვრავს ჭდეებს, სათაურს, სვეტებისა და სტრიქონების რაოდენობას და ადგენს მონაცემთა ცხრილს);
- კლასიფიცირებული მონაცემებისთვის ურთიერთცალსახა შესაბამისობის წესით ქმნის სვეტოვან დიაგრამას უჯრებიან ფურცელზე (მაგალითად: განსაზღვრავს ჭდეებს, სათაურს, სვეტების რაოდენობას და აფერადებს უჯრებიან ფურცლის შესაბამისი სიგრძის ზოლებს).

მათ.V.13. მოსწავლეს შეუძლია თვისებრივ და რაოდენობრივ მონაცემთა ინტერპრეტირება და ელემენტარული ანალიზი.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სვამს საძიებო/შემაჯამებელ კითხვებს მონაცემების შესახებ, რომლებიც წარმოდგენილია სვეტოვანი დიაგრამის სახით (მაგალითად, ნაყინის რამდენი განსხვავებული სახეობა უნდა ვიყიდოთ კლასის ზეიმისთვის? თითოეული სახეობის რამდენი ნაყინი? ნაყინის რომელი სახეობა უყვარს უფრო მეტ ჩვენს თანაკლასელს – შოკოლადის თუ მარწყვის? ნაყინის რომელი სახეობა ყველაზე პოპულარული ჩვენი კლასელებისთვის? გოგონებისთვის? ვაჟებისთვის? რატომ?);
- ადარებს მონაცემთა ორ ერთობლიობას და წარმოაჩენს თვისებრივ და რაოდენობრივ მსგავსებასა და განსხვავებას მათ შორის, (თვისებრიობა უკავშირდება ჯგუფში მონაცემთა გვარობას/ტიპს, მონაცემთა გამეორებადობას, პოზიციას და თანმიმდევრობას, გამორჩეულ მონაცემებს);
- გამოთქვამს ვარაუდს მონაცემთა საფუძველზე (მაგალითად, გამოკითხვის – “ვინ რა გადაადგილების საშუალებას იყენებს სკოლაში მისასვლელად”- შედეგების საფუძველზე გამოთქვამს ვარაუდს, დაახლოებით რამდენი ბავშვი ცხოვრობს სკოლასთან ახლოს).

პროგრამის შინაარსი

1. ნატურალური რიცხვები და მათზე მოქმედებები;
2. მილიონზე მეტი ნატურალური რიცხვები (მილიარდი, ტრილიონი და ა.შ.);
3. სხვა რიცხვითი სისტემების გაცნობა;
4. არაუარყოფითი წილადები ტოლი მნიშვნელით და მათზე მოქმედებები;
5. სხვადასხვამნიშვნელიანი წილადების შედარება, დალაგება და გამოსახვა;
6. რიცხვის კვადრატი ფართობის კონტექსტში;
7. კავშირი სიგრძისა და ფართობის ერთეულებს შორის;
8. დროის ერთეულები (საათები, წუთები, წამები), საათის 12 და 24-საათიანი ფორმატი;
9. წონის ერთეულები (კილოგრამი, გრამი, მილიგრამი);
10. ორ სიდიდეს შორის დამოკიდებულება, რომელიც შეკრების/გამოკლების შემცველი გამოსახულებით მოიცემა; სიდიდეებს შორის დამოკიდებულების გამოსახვა ცხრილის საშუალებით;

11. შეკრების, გამოკლებისა და გამრავლების შემცველი რიცხვითი და ასოითი გამოსახულებები და მათი გამარტივება;
12. შეკრებისა და გამოკლების შემცველი რიცხვითი უტოლობები და მათი თვისებები;
13. ტექსტური ამოცანები, რომლებიც შეკრების, გამოკლებისა და გამრავლების შემცველი რიცხვითი ან ერთი ასოითი აღნიშვნის შემცველი ალგებრული გამოსახულებით ამოიხსნება;
14. წრე/წრეწირი: ცენტრი, რადიუსი, დიამეტრი, ქორდა, რკალი, სექტორი;
15. კუთხე (არაფორმალურად, როგორც მრავალკუთხედის ელემენტი);
16. სამკუთხედის სახეობები: ბლაგვკუთხა, მართკუთხა, მახვილკუთხა.
17. მრავალკუთხედის გვერდებს შორის მიმართება: პარალელური და თანამკვეთი გვერდები; მრავალწახნაგას წახნაგებს შორის მიმართება: პარალელური და თანამკვეთი წახნაგები;
18. ფართობი (არაფორმალურად, როგორც ერთნაირი არაგადამფარავი ფიგურებით დაფარულ ფიგურაში დამფარავი ფიგურების რაოდენობა).
19. კოორდინატები (არაფორმალურად, როგორც ადგილმდებარეობის მითითება სიმბოლოთა წყვილით);
20. თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების შეგროვების საშუალებანი: გაზომვა, დაკვირვება, გამოკითხვა; მონაცემთა ამოკრება მონაცემთა უმარტივესი წყაროებიდან (მაგალითად ცნობარი, კატალოგი);
21. თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების ორგანიზაცია: მონაცემების კლასიფიკაცია (გარდა რაოდენობრივ მონაცემთა დაჯგუფებისა ინტერვალებად);
22. მონაცემთა მოწესრიგებული ერთობლიობების რაოდენობრივი და თვისებრივი ნიშნები: გამორჩეული (მაგალითად: ექსტრემალური, იშვიათი) მონაცემები;
23. მონაცემთა წარმოდგენის საშუალებანი რაოდენობრივი და თვისებრივი მონაცემებისათვის: სიხშირეთა ცხრილი, პიქტოგრამა, სვეტოვანი დიაგრამა.

VI კლასი

წლის ბოლოს მისაღწევი შედეგები და ინდიკატორები

მიმართულება: რიცხვები და მოქმედებები

მათ.VI.1. მოსწავლეს შეუძლია არაუარყოფითი რაციონალური რიცხვების გამოსახვა, შედარება და დალაგება პოზიციური სისტემის გამოყენებით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მოცემული (მაგალითად, ხუთი, ექვსი ან შვიდი) ციფრებით ქმნის უდიდეს/უმცირეს (ხუთნიშნა, ექვსნიშნა ან შვიდნიშნა) რიცხვს;
- გამოსახავს ათწილადებს სხვადასხვა სახით (მათ შორის, რიცხვით სხივზე); წერს სასრულ ათწილადს წილადის სახით;
- კითხულობს სასრული ათწილადის ჩანაწერს; უთითებს თანრიგებს და ასახელებს ციფრთა მნიშვნელობებს თანრიგების მიხედვით; იყენებს ამ ცოდნას ათწილადების შედარებისა და დალაგებისას (მათ შორის, რიცხვით სხივზე);

- წილადის გამოსახულებაში უთითებს მის მთელ და წილად ნაწილებს, წილადის მრიცხველს და მნიშვნელს; იყენებს ამ ცოდნას წილადების შეფასების/შედარებისა და დალაგებისას;
- გამოსახავს წილადს უკვეცი ფორმით; გამოსახავს წილადს სასრული ათწილადით შესაბამის შემთხვევაში.

მათ.VI.2. მოსწავლეს შეუძლია არაუარყოფით რაციონალურ რიცხვებზე არითმეტიკული მოქმედებების შესრულება და მოქმედებათა შედეგის შეფასება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- იყენებს წილადის ძირითად თვისებას წილადებზე შეკრება-გამოკლების მოქმედებების შესრულებისას; პოულობს მოცემული რიცხვის ნაწილს და ხსნის შებრუნებულ ამოცანებს;
- იყენებს რაციონალური რიცხვის ჩაწერის ეკვივალენტურ ფორმებს და არითმეტიკულ მოქმედებათა თვისებებს გამოთვლების გასამარტივებლად (მაგალითად, მათი ზეპირად შესრულებისას);
- ამრგვალებს ათწილადებს მოცემული სიზუსტით (მეათედისა და მეასედის); მიახლოებით პოულობს (სიზუსტის მითითების გარეშე) არითმეტიკული გამოსახულების მნიშვნელობას;
- პოულობს უცნობ გამყოფს მოცემული განაყოფითა და გასაყოფით; ანალოგიურად პოულობს ერთ-ერთ უცნობ თანამამრავლს მოცემული მეორე თანამამრავლითა და ნამრავლით; ამოწმებს პასუხს.

მათ.VI.3. მოსწავლეს შეუძლია ზომის სხვადასხვა ერთეულის ერთმანეთთან დაკავშირება და გამოყენება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- იყენებს ათწილადებზე გამრავლებას ზომის (სიგრძე, ფართობი, წონა, მოცულობა, ტევადობა) მცირე ერთეულის დიდ ერთეულთან თანაფარდობის გამოსახვისთვის;
- ერთმანეთთან აკავშირებს სიგრძის, ფართობის და მოცულობის შესაბამის ერთეულებს;
- იყენებს პროპორციულობას და შეფასებას ბუნებისმეტყველების დარგებიდან მომდინარე ამოცანების ამოხსნისას (ამოცანები მასშტაბზე, ხსნარებზე, შენადნობებზე);
- იყენებს ცოდნას დროის სარტყელების შესახებ, დროის ერთეულებს შორის თანაფარდობებსა და შეკრება-გამოკლების მოქმედებებს დროის მონაკვეთის პოვნისთვის (მაგალითად, პოულობს თბილისიდან დილის 6:00-ზე გაფრენილი თვითმფრინავის ბოსტონში ჩაფრენის დროს, თუ თბილისსა და ბოსტონს შორის განსხვავება 9-საათია, მგზავრობას კი 13 საათი სჭირდება).

მათ.VI.4. მოსწავლეს შეუძლია პრობლემების გადაჭრა გამოთვლების, ვარიანტების დათვლისა და მიმართებების გამოყენებით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- იყენებს პოზიციური სისტემის შესახებ ცოდნას, ამოწურვის და გამორიცხვის ხერხებს და ნაშთით გაყოფას ამოცანების ამოხსნისას (მაგალითად, ამოცანები ვარიანტების დათვლაზე; წერითი ალგორითმის გამოყენებით შესრულებულ გამრავლების ნიმუშში გამოტოვებული ციფრების ჩასმა და პასუხის დასაბუთება; დადგენა, თუ რამდენი წელია, მაგალითად, 1200 დღე ნაკიანი წლების გათვალისწინებით);
- სწორად იყენებს ტერმინებს - "ყველა", "ყოველი", "თითოეული", "ზოგიერთი", "ერთ-ერთი", "არცერთი", "ერთადერთი" - რიცხვების თვისებების ან რიცხვთა ერთობლიობებს შორის მიმართებების დადგენისას;
- იყენებს ზოგადი-კერძო ტიპის მიმართებებს და მსჯელობს რიცხვითი თვისებების/რიცხვითი კანონზომიერების შესახებ მოცემული გამონათქვამის მართებულების შესახებ;

- გამოთვლებზე ამოცანის ამოხსნისას მსჯელობს, რა უფრო მიზანშეწონილია- არითმეტიკულ მოქმედებათა შედეგის შეფასება თუ მისი ზუსტი მნიშვნელობის პოვნა.

მიმართულება: კანონზომიერებები და ალგებრა

მათ.VI.5. მოსწავლეს შეუძლია სიდიდეებს შორის დამოკიდებულების გამოსახვა, განვრცობა და აღწერა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მოცემული დამოკიდებულებისათვის (მათ შორის, რეალურ ვითარებაში) თვისებრივად და რაოდენობრივად აღწერს, თუ რა გავლენას ახდენს ერთი სიდიდის ცვლილება მასზე დამოკიდებულ მეორე სიდიდესა და სხვა ატრიბუტებზე;
- სიტყვიერად მოცემული წესის მიხედვით ან მოცემულ ასოით გამოსახულებაში სხვადასხვა რიცხვის ჩასმით ავსებს სიდიდეებს შორის დამოკიდებულების გამომსახველ ცხრილს;
- განავრცობს სიდიდეებს შორის დამოკიდებულების გამომსახველ ცხრილს: ცვლადის მითითებული მნიშვნელობებისათვის პოულობს დამოკიდებული სიდიდის გამოტოვებულ მნიშვნელობებს.

მათ.VI.6. პრობლემის გადაჭრისას მოსწავლეს შეუძლია ალგებრული გამოსახულების შედგენა, გამარტივება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ადგენს რეალური ვითარების ან მისი სიტყვიერი აღწერის შესაბამის (წრფივი გამოსახულებით მოცემულ) ტოლობას, უტოლობას ან განტოლებას;
- ამოცანის ამოსახსნელად შედგენილი განტოლების მიხედვით დაადგენს, თუ რა გავლენას ახდენს ერთი სიდიდის ცვლილება ამოცანის ამონახსნზე;
- იყენებს კომუტაციურობის, ასოციაციურობისა და დისტრიბუციულობის თვისებებს ასოითი გამოსახულებების გასამარტივებლად და ალგებრული გამოსახულებების ეკვივალენტურობის დასადგენად.

მიმართულება: გეომეტრია და სივრცის აღქმა

მათ.VI.7. მოსწავლეს შეუძლია სივრცული ფიგურების ამოცნობა, აღწერა და სხვადასხვა ხერხით გამოსახვა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ასახელებს სივრცული ფიგურის შესაძლო ტიპს მისი მოცემული გეომეტრიული ატრიბუტების მიხედვით (მაგალითად, წახნაგების ფორმა და რაოდენობა);
- აღწერს სივრცულ გეომეტრიულ ფიგურათა მოცემულ გრაფიკულ გამოსახულებებს ან ფიგურათა ურთიერთმდებარეობას შესაბამისი ტერმინოლოგიის გამოყენებით (მაგალითად, მართკუთხა პარალელეპიპედის რომელ წახნაგებს ეკუთვნის მითითებული წვერო);
- ამზადებს სივრცული ფიგურის შლილს; განასხვავებს სივრცულ ფიგურებს მათი შლილების მიხედვით.

მათ.VI.8. მოსწავლეს შეუძლია გეომეტრიული გარდაქმნების დემონსტრირება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ახდენს მოცემული ბრტყელი ფიგურის (წერტილი, მონაკვეთი, ტეხილი, მრავალკუთხედი) პარალელურ გადატანას ისე, რომ მისი მითითებული წერტილი გადაჰყავს სიბრტყის მითითებულ წერტილში;
- აგებს ბრტყელი ფიგურის სიმეტრიულ ფიგურას მითითებული სიმეტრიის ღერძის მიმართ უჯრიან ფურცელზე;

- პოულობს ფიგურათა სიმეტრიული კონფიგურაციის სიმეტრიის ღერძს/ღერძებს და ასაბუთებს პასუხს (მაგალითად, გადაკვეცით, სარკის გამოყენებით).

მათ. VI.9. მოსწავლეს შეუძლია ფიგურებსა და ფიგურის ელემენტებს შორის მიმართებების დადგენა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სხვადასხვა ფიგურისათვის (ბრტყელი, სივრცული) ითვლის და ერთმანეთს ადარებს ეილერის მახასიათებლის მნიშვნელობებს; იყენებს ეილერის ფორმულას სივრცული ფიგურების ელემენტების რაოდენობის დასადგენად;
- იყენებს გეომეტრიულ გარდაქმნებს ფიგურათა კონგრუენტულობის და სიმეტრიულობის დასადგენად;
- აკეთებს დასკვნას სიბრტყეზე წრეწირების ურთიერთგანლაგების შესახებ, მათ ცენტრებს შორის მანძილისა და რადიუსების გამოყენებით.

მათ. VI.10. პრობლემის გადაჭრისას მოსწავლეს შეუძლია ბრტყელი ფიგურის ფართობის გამოთვლა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ფარავს ბრტყელ ფიგურას კვადრატული ერთგვაროვანი ბადით და აფასებს მის ფართობს (მაგალითად, ითვლის ფიგურის მთლიანად დასაფარავად საჭირო კვადრატების მინიმალურ რაოდენობას და მათგან ფიგურის შიგნით მოთავსებულ კვადრატების რაოდენობებს და აფასებს ფართობს, როგორც ამ ორ რიცხვს შორის მოთავსებულ სიდიდეს);
- რეალურ ვითარებაში პოულობს მართკუთხა ობიექტის (მაგალითად, საკლასო ოთახის იატაკი) ფართობს და შედეგს წარმოადგენს შესაფერის ერთეულებში (მათ შორის, წილადების გამოყენებით);
- იყენებს ფართობის ადიციურობას ფართობის გამოთვლაზე პრაქტიკული ამოცანების გადასაჭრელად.

მიმართულება: მონაცემთა ანალიზი, ალბათობა და სტატისტიკა

მათ. VI.11. მოსწავლეს შეუძლია დასმული ამოცანის ამოსახსნელად საჭირო თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების მოპოვება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ახდენს მზა ანკეტი/კითხვარით მითითებულ რესპონდენტთა გამოკითხვას და აგროვებს მონაცემებს;
- ატარებს მარტივ სტატისტიკურ ექსპერიმენტს და აგროვებს მონაცემებს (მაგალითად, სთხოვს თანაკლასელებს შეაფასონ დაფაზე დახაზულ ფიგურაში რომელიმე მონაკვეთის სიგრძე და ცალკე აღებული იმავე მონაკვეთის სიგრძე);
- ირჩევს მონაცემთა შეგროვების შესაფერის საშუალებას (დაკვირვება, გაზომვა, მონაცემთა ამოკრება მოცემული ერთობლიობიდან) და იყენებს მას, ასაბუთებს თავის არჩევანს.

მათ. VI.12. მოსწავლეს შეუძლია თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების მოწესრიგება და ამოცანის ამოსახსნელად ხელსაყრელი ფორმით წარმოდგენა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ახდენს თვისებრივ და რაოდენობრივ მონაცემთა კლასიფიკაციას (გარდა დისკრეტულ რაოდენობრივ მონაცემთა ინტერვალებად დაჯგუფებისა) და დალაგებას;
- ქმნის მონაცემთა ცხრილებს, მათ შორის, დაჯგუფებული რაოდენობრივი მონაცემების შემთხვევაში;

- აგებს წრიულ და სვეტოვან დიაგრამებს (როდესაც მონაცემები იძლევა სკალის ადვილად შერჩევის საშუალებას).

მათ.VI.13. მოსწავლეს შეუძლია თვისებრივ და რაოდენობრივ მონაცემთა ინტერპრეტირება და ელემენტარული ანალიზი.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ითვლის შემაჯამებელ რიცხვით მახასიათებლებს (მონაცემთა საშუალო, უდიდესი და უმცირესი მნიშვნელობები) დისკრეტული რაოდენობრივი მონაცემებისთვის და იყენებს მათ მონაცემთა ერთობლიობის დასახასიათებლად;
- ადარებს მონაცემთა რამდენიმე ერთობლიობას მათი წინასწარ მოცემული სტატისტიკური მახასიათებლების საშუალებით;
- პოულობს მონაცემთა ერთობლიობაში არსებულ კანონზომიერებებს და მსჯელობს მათზე.

პროგრამის შინაარსი

1. მოქმედებები სხვადასხვა მნიშვნელის მქონე არაუარყოფით წილადებზე;
2. არაუარყოფითი ათწილადები; კავშირები ათწილადი წილადი და წილადი ათწილადი (სასრული ათწილადის შემთხვევა);
3. მოქმედებები არაუარყოფით ათწილადებზე;
4. ნატურალური რიცხვის დაშლა მარტივ მამრავლებად;
5. რამდენიმე ნატურალური რიცხვის უმცირესი საერთო ჯერადი და უდიდესი საერთო გამყოფი;
6. მარტივი და შედგენილი ნატურალური რიცხვები; გამყოფი და ჯერადი;
7. ნაშთით გაყოფა, ნაშთი და გაყოფადობის ნიშნებიდან ზოგიერთი;
8. კავშირი სიგრძის, ფართობისა და მოცულობის ერთეულებს შორის;
9. დროის ერთეულები (საათი, წუთი, წამი; წელი, ნაკიანი წელი);
10. სიგრძის და მოცულობის ერთეულები და მათ შორის, კავშირები;
11. ორ სიდიდეს შორის დამოკიდებულებები, რომლებიც შეკრების, გამოკლების ან გამრავლების შემცველი გამოსახულებით მოიცემა;
12. შეკრების, გამოკლების ან გამრავლების შემცველი რიცხვითი და ასოითი გამოსახულებები, მათი გამარტივება და მათი გამოყენება ტექსტური ამოცანების ამოხსნისას;
13. შეკრების, გამოკლების ან გამრავლების შემცველი რიცხვითი უტოლობები და მათი თვისებები;
14. გეომეტრიული გარდაქმნები სიბრტყეზე: ღერძული სიმეტრია, პარალელური გადატანა;
15. ბრტყელი ფიგურის ფართობი;
16. სივრცული ფიგურების ელემენტებს შორის რაოდენობრივი დამოკიდებულება (მაგალითად, ეილერის ფორმულა);
17. სივრცული ფიგურების მოდელები, კუბის და მართკუთხა პარალელებიპედის შლილები;
18. თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების შეგროვების საშუალებანი: გაზომვა, დაკვირვება, გამოკითხვა; მონაცემთა ამოკრება წყაროებიდან (მაგალითად: ცნობარი, კატალოგი, ინტერნეტი); სტატისტიკური ექსპერიმენტი;
19. თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების ორგანიზაცია: ინტერვალებად დაჯგუფებული რაოდენობრივი მონაცემები;
20. მონაცემთა მოწესრიგებული ერთობლიობების თვისებრივი ნიშნები: განმეორების ტიპის კანონზომიერებანი;
21. მონაცემთა წარმოდგენის საშუალებანი რაოდენობრივი და თვისებრივი მონაცემებისთვის: სვეტოვანი და წრიული დიაგრამები;

22. მონაცემთა შემაჯამებელი რიცხვითი მახასიათებლები თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემებისთვის: ცენტრალური ტენდენციის საზომი – მონაცემთა საშუალო; უდიდესი და უმცირესი მნიშვნელობები.

[2. მათემატიკა საბაზო საფეხურზე

წლიური პროგრამა

საბაზო საფეხურის მათემატიკის პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა და აჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების შესაძლო გზებს. პროგრამა შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

სასწავლო თემა სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.
საგნობრივი საკითხები წლიური თემების ფარგლებში გამოიყოფა საგნობრივი საკითხები. საგნობრივი საკითხების სწავლება თვითმიზანს არ წარმოადგენს. საგნობრივი საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.
თემატური საკვანძო შეკითხვები თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა: • მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად; • სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა; • თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელმაც სასწავლო თემის ფარგლებში შესაძლოა გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლი შეასრულოს.
აქტივობები დავალებების ტიპები/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც გამოიყენება გაგება-გააზრებისა და შეჯამების პროცესების, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით. კომპლექსურ/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება

მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

VII კლასი

თემა: რიცხვები და მათი გამოყენება ყოველდღიურ ცხოვრებასა და მეცნიერების სხვა დარგებში

ზოგადი ცნებები	ცნებები	საკითხები
რიცხვები, რიცხვითი გამოსახულებები	მთელი რიცხვი, წილადი, ათწილადი, რაციონალური რიცხვი, რიცხვის მოდული, პროპორცია, რიცხვის ნატურალურმაჩვენებლიანი ხარისხი, სიდიდის ზომა, ზომის ერთეული, მასშტაბი	• მთელი რიცხვები და არითმეტიკული მოქმედებები მთელ რიცხვებზე. რიცხვის მოდული. რიცხვის მოდულის გეომეტრიული აზრი; • რაციონალური რიცხვების წარმოდგენა წილადებისა და ათწილადების სახით (მათ შორის, უსასრულო პერიოდული ათწილადის სახით). რაციონალური რიცხვების შედარება. რაციონალურ რიცხვებზე არითმეტიკული მოქმედებების შედეგის შეფასება. რაციონალური რიცხვის დაყოფა პროპორციულ ნაწილებად; • პროცენტი. კავშირი სიდიდის პროცენტსა და ამ სიდიდის ნაწილს შორის. რიცხვის პოვნა მისი პროცენტით ან ნაწილით; • რაციონალური რიცხვის ნატურალურმაჩვენებლიანი ხარისხი; • ზომის ერთეულები, კავშირები ზომის ერთეულებს შორის და ზომის ერთეულების გამოყენება: მასშტაბი; ერთი სისტემის ერთეულის სხვა სისტემის შესაბამისი ერთეულით გამოსახვა; • ფასდაკლება/ფასის გაზრდა (თანმიმდევრობითი და ერთჯერადი ფასდაკლებების/ფასების ზრდის ერთმანეთთან შედარება) და მარტივი ხარჯთაღრიცხვა.

კითხვები:

- წილადების გაყოფისას რატომ იძლევა სწორ შედეგს გამყოფის შებრუნებისა და შემდგომ გამრავლების თანმიმდევრობა?
- როგორ ახსნით, რომ ერთი რიცხვის მეორეზე გაყოფის შედეგად შესაძლებელია მიიღოთ გასაყოფზე

დიდი რიცხვი? • რითია სასარგებლო ნატურალურმაჩვენებლიანი ხარისხის თვისებების ცოდნა მათემატიკური და რეალური ვითარებიდან მომდინარე ამოცანების ამოხსნისას? • როგორ გამოვიყენებ რაციონალური რიცხვების თვისებებს ფასდაკლებებთან ან პირადი ხარჯთაღრიცხვის წარმოებასთან დაკავშირებული ამოცანების ამოხსნისას? • როგორ არის დაკავშირებული რაციონალური რიცხვები შენადნობებსა და ხსნარებში შემავალი სხვადასხვა ნივთიერების კონცენტრაციასთან?	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • რაციონალური რიცხვების წაკითხვა, გამოსახვა, შედარება და დალაგება პოზიციური სისტემის გამოყენებით; რიცხვების თვისებების გამოკვლევა პოზიციური სისტემის გამოყენებით (მათ.საბ.3,4); • რაციონალურ რიცხვებზე მოქმედებების სხვადასხვა ხერხით შესრულება (მათ.საბ.1,2); • რაციონალურ რიცხვებზე მოქმედებათა შედეგის შეფასება (მათ.საბ.1,2); • ზომის სხვადასხვა ერთეულის ერთმანეთთან დაკავშირება და მათი გამოყენება ამოცანების ამოხსნისას (მათ.საბ.7).	

თემა: რეალური პროცესების მათემატიკური მოდელები		
ზოგადი ცნებები	ცნებები	საკითხები
სიმრავლე	სიმრავლის ელემენტი, ცარიელი სიმრავლე, ქვესიმრავლე, თანაკვეთა, გაერთიანება.	• სიმრავლეთა თეორიის ცნებები, ოპერაციები და შესაბამისი აღნიშვნები სასრული სიმრავლეების შემთხვევაში: ელემენტის სიმრავლისადმი კუთვნილება, ქვესიმრავლე, ორი სიმრავლის თანაკვეთა და გაერთიანება.
სიდიდეებს შორის დამოკიდებულება	პირდაპირპროპორციულობა	• სიდიდეებს შორის პირდაპირპროპორციული დამოკიდებულება და ამ დამოკიდებულების გამოსახვა გრაფიკის და ცხრილის საშუალებით.
ალგებრული გამოსახულებები; განტოლებები და უტოლობები	ცვლადი, უცნობი სიდიდე, ფორმულა. ტოლობა, იგივეობა, განტოლება, განტოლების ფესვი	• ტოლფასი განტოლებები; • არაუმეტეს ორი ცვლადის შემცველი წრფივი ან მეორე ხარისხის გამოსახულებების გამარტივება და მნიშვნელობების გამოთვლა; • მრავალწევრი. მოქმედებები მრავალწევრებზე: შეკრება, გამოკლება და გამრავლება; • საერთო მამრავლის გატანა ფრჩხილებს გარეთ. დაჯგუფების წესი, მამრავლებად დაშლა შემოკლებული გამრავლების ფორმულების გამოყენებით; • ტექსტური ამოცანების ამოხსნა წრფივი

		განტოლებების გამოყენებით.
კითხვები:		
- როგორ შემიძლია გავარკვიო, არის თუ არა ორი გამოსახულება იგივეურად ტოლი? - როგორ ემსგავსება განტოლება „გაწონასწორებას“? როგორ დამეხმარება გაწონასწორების იდეა განტოლების ამოხსნაში? - რა განსხვავებაა ალგებრულ გამოსახულებასა და განტოლებას შორის? - როგორ უნდა გამოვიყენოთ ერთუცნობიანი წრფივი განტოლება რეალური ვითარებიდან მომდინარე ტექსტური ამოცანის ამოხსნისას? - რა დამხმარე ხერხების გამოყენება ამარტივებს სიმრავლეებს შორის მიმართებების გამოსახვის და მათზე მოქმედებების შესრულების პროცესს? - რეალური ვითარების რომელი პროცესები აღიწერება მუდმივი ნაზრდის მქონე რიცხვითი მიმდევრობებით?		
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:		
- ვერბალურად აღწერილი სიტუაციის პირველი ხარისხის ალგებრული გამოსახულების (ფორმულის) სახით ჩაწერა (მათ.საბ.4,5,7,8); - პირველი ხარისხის ალგებრული გამოსახულების გამარტივება და მათი რიცხვითი მნიშვნელობების გამოთვლა ცვლადთა სხვადასხვა მნიშვნელობებისათვის (მათ.საბ.4); - წრფივი განტოლების ამოხსნა და ამონახსნის გეომეტრიული ინტერპრეტაცია (მათ.საბ.1,2,3,7); - წრფივი განტოლებების შედგენა ვერბალურად მოცემული ამოცანის შესაბამისად, განტოლების შესაბამისი ამოცანის შედგენა (მათ.საბ.1,2,3,7). - სიდიდეებს შორის პირდაპირპროპორციული დამოკიდებულების ამოცნობა და გამოსახვა (მათ.საბ.7,8,9); - სიმრავლური ცნებებისა და ოპერაციების გამოყენება ამოცანის ამოხსნისას (მათ.საბ.7,8,9).		

თემა: გარემომცველი სამყარო და გეომეტრიული ობიექტები		
ზოგადი ცნებები	ცნებები	საკითხები
ლოგიკური მსჯელობა, არგუმენტირება	ცნება, ნიშანი, განსაზღვრება, მსჯელობა, დასკვნა.	
გეომეტრიული ფიგურა	წერტილი, წრფე, სიბრტყე, კუთხე, სამკუთხედი, ოთხკუთხედი, წრეწირი	- წერტილები, წრფეები და სიბრტყეები: მიმართებები მათ შორის; - გეომეტრიული ფიგურები: კლასიფიკაცია სხვადასხვა ნიშნით (მაგალითად ამოზნექილი და არამოზნექილი, ბრტყელი და სივრცული); - კუთხე: კუთხის ელემენტები, კუთხის გრადუსული ზომა. კუთხეების კლასიფიკაცია: მართი, მახვილი, ბლაგვი და გაშლილი კუთხეები; კუთხის თვისებები. კუთხე ორ წრფეს შორის; - კუთხის ბისექტრისა და მისი თვისება. მოსაზღვრე და ვერტიკალური კუთხეები;

		- სამკუთხედი: სამკუთხედის ელემენტები, სამკუთხედების კლასიფიკაცია კუთხეების და გვერდების ზომების მიხედვით, სამკუთხედის თვისებები, სამკუთხედების ტოლობის ნიშნები; - აგების უმარტივესი ამოცანები: მოცემული სამკუთხედის ტოლი სამკუთხედის აგება, კუთხის ბისექტრისის აგება, მონაკვეთის შუამართობის აგება; - წრეწირის ქორდა. წრეწირის მხები.
გეომეტრიული გარდაქმნები (სიბრტყეზე)	პარალელური გადატანა, ღერძული სიმეტრია, საკოორდინატო სისტემა, წერტილის კოორდინატი სიბრტყეზე	- გეომეტრიული გარდაქმნები სიბრტყეზე: პარალელური გადატანა, ღერძული სიმეტრია; - მართკუთხა კოორდინატთა სისტემა სიბრტყეზე. ორიენტირება სიბრტყეზე კოორდინატების საშუალებით, გეომეტრიული გარდაქმნების (ღერძული სიმეტრია საკოორდინატო ღერძების ან მათი პარალელური წრფეების მიმართ, პარალელური გადატანა) გამოსახვა კოორდინატებში.
კითხვები: - როგორ გამოიყენებთ გეომეტრიულ ფიგურებს ჩვენი გარემომცველი ობიექტების აღწერისას? - რა ხერხებს გამოიყენებთ ფიგურათა სახეობებს შორის მიმართებების გამოსახვის მიზნით? - როგორ ფიქრობთ, რატომ იყენებენ გეომეტრიული ამოცანის შესაბამის ნახაზებზე ასოით აღნიშვნებს? - რომელი მარტივი ხერხის გამოყენებაა შესაძლებელი ბრტყელი ფიგურის ღერძულად სიმეტრიულობის სადემონსტრაციოდ? - როგორ გამოიყენებთ ბრტყელი ფიგურის ღერძულად სიმეტრიულობას ფიგურის თვისებების დასადგენად? - როგორ შეიძლება კოორდინატთა მეთოდის გამოყენება სიბრტყეზე ორიენტირებისათვის? - სად და როგორ შეიძლება გეომეტრიული გარდაქმნების გამოყენება ყოველდღიურ ცხოვრებაში?		
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - გეომეტრიული ფიგურების ამოცნობა, მათი სახეობების შედარება და კლასიფიცირება (მათ.საბ.1,2,5,6,7); - გეომეტრიული ობიექტების წარმოდგენა ამოცანის კონტექსტის შესაბამისად (მათ.საბ.4,5,6); - გეომეტრიული გარდაქმნების განხორციელება და მათი გამოყენება ფიგურათა თვისებების დასადგენად (მათ.საბ.1,2,3); - კოორდინატთა მეთოდის გამოყენება ორიენტირებისათვის (მათ.საბ.7); - გეომეტრიული ამოცანების ამოხსნა სამკუთხედებთან დაკავშირებული ცნებებისა და ფაქტების გამოყენებით (მათ.საბ.1,2,3,7,8,9).		
თემა: მონაცემთა ინტერპრეტაცია და ანალიზი		

ზოგადი ცნებები	ცნებები	საკითხები
მონაცემები	სია, ცხრილი, პიქტოგრამა, წერტილოვანი, ხაზოვანი, სვეტოვანი დიაგრამები. ცენტრალური ტენდენციის საზომები - საშუალო, მედიანა, მოდა; მონაცემთა გაფანტულობის საზომი - გაბნევის დიაპაზონი.	• მონაცემთა შეგროვების საშუალებანი: გაზომვა და დაკვირვება; გამოკითხვა; სტატისტიკური ექსპერიმენტი; • თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების ორგანიზაცია: მონაცემების კლასიფიკაცია (გარდა ინტერვალებად დაჯგუფებისა); მონაცემთა დალაგება ზრდადობა-კლებადობით ან ლექსიკოგრაფიული მეთოდით; • მონაცემთა მოწესრიგებული ერთობლიობების რაოდენობრივი და თვისებრივი ნიშნები: მონაცემთა პოზიცია, სიხშირე, ფარდობითი სიხშირე და თანმიმდევრობა ერთობლიობაში; განმეორების ტიპის კანონზომიერებანი; გამორჩეული (მაგალითად: ექსტრემალური, იშვიათი) მონაცემები; • მონაცემთა წარმოდგენის საშუალებანი რაოდენობრივი და თვისებრივი მონაცემებისთვის: სია, ცხრილი, პიქტოგრამა, ხაზოვანი, სვეტოვანი დიაგრამები; • მონაცემთა შემაჯამებელი რიცხვითი მახასიათებლები თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემებისთვის: ცენტრალური ტენდენციის საზომები - საშუალო, მედიანა, მოდა; მონაცემთა გაფანტულობის საზომი - გაბნევის დიაპაზონი.
კითხვები	• როგორ უნდა მოვიპოვოთ თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემები? • რა განაპირობებს თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების წარმოდგენის ხერხის შერჩევას? • როგორ შეიძლება გამოვიყენოთ რაოდენობრივ მონაცემთა ანალიზის შედეგები ყოველდღიურ ცხოვრებაში?	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	• დასმული ამოცანის ამოსახსნელად საჭირო თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების მოპოვება (მათ.საბ.1,2,3,7,8); • თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების მოწესრიგება და წარმოდგენა დასმული ამოცანის ამოსახსნელად ხელსაყრელი ფორმით (მათ.საბ.1,2,3,4,6); • თვისებრივ და რაოდენობრივ მონაცემთა ინტერპრეტაცია და ანალიზი ამოცანის კონტექსტის გათვალისწინებით (მათ.საბ.1,2,3,7,8,9).	

VIII კლასი

თემა: რიცხვები და მათი გამოყენება ყოველდღიურ ცხოვრებაში და მეცნიერების სხვა დარგებში		
ზოგადი ცნებები	ცნებები	საკითხები
რიცხვები	რაციონალური რიცხვის მთელმწიფენებლიანი ხარისხი. ირაციონალური რიცხვი. არითმეტიკული ფესვი რიცხვიდან, კუბური ფესვი რიცხვიდან	- მთელმწიფენებლიანი ხარისხი. ნამრავლის, ფარდობის და ხარისხის აყვანა ხარისხში. ტოლფუძიანი ხარისხების ნამრავლი და შეფარდება; - რიცხვის ჩაწერის სტანდარტული ფორმა და მისი კავშირი პოზიციურ სისტემასთან; - არითმეტიკული ფესვი რიცხვიდან; კუბური ფესვი რიცხვიდან. რიცხვებისა და რიცხვითი გამოსახულებების (მათ შორის ხარისხების ან არითმეტიკული ფესვების შემცველი გამოსახულებების) შედარება; "სამომხმარებლო არითმეტიკა": მარტივად დარიცხული საპროცენტო განაკვეთი; სხვადასხვაგვარი ფასდაკლება; მარტივი ხარჯთაღრიცხვა.
შეკითხვები:		
- როგორ შეიძლება გამოვიყენოთ რიცხვების თვისებები ორი სამომხმარებლო კონტრაქტიდან ან მომსახურების გეგმიდან უკეთესის შესარჩევად? - როგორ შეიძლება გამოვიყენოთ რიცხვების თვისებები ბუნებისმეტყველების დარგებიდან მომდინარე გამოთვლებთან დაკავშირებული ამოცანების ამოხსნისას?		
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:		
- პოზიციური სისტემის და რიცხვის ჩაწერის სტანდარტული ფორმის გამოყენება (მათ.საბ.4,5); - რაციონალურ რიცხვებზე მოქმედებების შესრულება და მათი შედეგის შეფასება (მათ.საბ.1,2,3,4,5); - მსჯელობა-დასაბუთების ზოგიერთი ხერხის გამოყენება (მათ.საბ.1,2,3); - გამოთვლებთან დაკავშირებული ამოცანების ამოხსნა (მათ.საბ.7,8,9).		

თემა: რეალური პროცესების მათემატიკური მოდელები		
ზოგადი ცნებები	ცნებები	საკითხები

სიდიდეებს შორის დამოკიდებულება	სიდიდეთა შორის წრფივი დამოკიდებულება	წრფივი დამოკიდებულება და მისი გამოსახვა გრაფიკის, ცხრილის და განტოლების საშუალებით.
ალგებრული გამოსახულებები; განტოლებები და უტოლობები	ორუცნობიან წრფივ განტოლებათა სისტემა; ერთუცნობიანი წრფივი უტოლობა	- ორუცნობიან წრფივ განტოლებათა სისტემები და მათი გამოყენება ტექსტური ამოცანების ამოხსნისას. განტოლებისა და განტოლებათა სისტემის ამონახსნისა და ამონახსნთა სიმრავლის ცნებები. ტოლფასი განტოლებები და განტოლებათა სისტემები; - ორუცნობიანი ორი წრფივი განტოლების სისტემის შედგენა ამოცანის პირობის მიხედვით; - ერთუცნობიანი წრფივი უტოლობები; - ამოცანების ამოხსნა უტოლობის გამოყენებით.

შეკითხვები:

- შეგიძლიათ თუ არა დაასახელოთ ნაცნობ სიდიდეთაგან ისეთები, რომელთა შორისაც წრფივი დამოკიდებულებაა?
- რომელი მათგანი მეუბნება უფრო მეტს ჩემს მიერ შესასწავლ სიდიდეთა შორის დამოკიდებულებაზე - ცხრილი, ნახაზი თუ ფორმულა?
- როგორ უნდა შევადგინოთ და ამოვხსნათ ერთუცნობიანი წრფივი უტოლობები ტექსტური ამოცანების ამოხსნისას და რეალური ვითარების მოდელირებისას?
- რითი განსხვავდება განტოლებისა და უტოლობის ამონახსნები?
- როგორ უნდა ამოვიცნოთ, გავაანალიზოთ და გამოვსახოთ წრფივი დამოკიდებულება ყოველდღიური ცხოვრებიდან ნაცნობი სიდიდეების დამოკიდებულებებს შორის?

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ვერბალურად აღწერილი სიტუაციის ალგებრული გამოსახულების (ფორმულის) სახით ჩაწერა (მათ.საბ.4,5,6,7,8,9);
- ალგებრული გამოსახულების გამარტივება და მათი რიცხვითი მნიშვნელობების გამოთვლა ცვლადთა სხვადასხვა მნიშვნელობებისათვის (მათ.საბ.4,5);
- განტოლების ამოხსნა და ამონახსნის გეომეტრიული ინტერპრეტაცია (მათ.საბ.2,3,4,5);
- განტოლებების შედგენა ვერბალურად მოცემული ამოცანის შესაბამისად, განტოლების შესაბამისი ამოცანის შედგენა (მათ.საბ.3,4,7,8,9);
- სიდიდეებს შორის წრფივი დამოკიდებულების ამოცნობა, გაანალიზება და გამოსახვა (მათ.საბ.3,4,5);
- ორ სიმრავლეს შორის შესაბამისობის აგება, გამოსახვა და გამოკვლევა (მათ.საბ.3,4,7,8,9).

თემა: გარემომცველი სამყარო და გეომეტრიული ობიექტები

ზოგადი ცნებები	ცნებები	საკითხები

ლოგიკური მსჯელობა, არგუმენტირება	აქსიომა, თეორემა.	
გეომეტრიული ფიგურა	კუთხე, სამკუთხედი, ოთხკუთხედი, ბრტყელი ფიგურის ფართობი, სივრცული ფიგურის მოცულობა	•წრფეთა მართობულობა; •ორი პარალელური წრფის მესამე წრფით გადაკვეთისას მიღებული კუთხეების თვისებები; •თაღის თეორემა; •სამკუთხედის შიდა კუთხეების ჯამი. სამკუთხედის მედიანა, ბისექტრისა, სიმაღლე და მათი თვისებები. სამკუთხედის შუახაზი და მისი თვისება. ტოლფერდა/ტოლგვერდა სამკუთხედის თვისებები. •პარალელოგრამი. პარალელოგრამის თვისებები. მართკუთხედი. მართკუთხედის თვისებები. რომბი. რომბის თვისებები; •ტრაპეციის ელემენტები: ფუძე, ფერდი, სიმაღლე, შუახაზი. ტრაპეციის კერძო სახეები: ტოლფერდა ტრაპეცია, მართკუთხა ტრაპეცია და მათი თვისებები; •მართკუთხედის, პარალელოგრამის, ტრაპეციის ფართობი, მართი პრიზმისა და წესიერი პირამიდის ზედაპირის ფართობი; •მოცულობა, მოცულობის თვისება: სხეულის მოცულობა ამ სხეულის შემადგენელი ნაწილების მოცულობების ჯამის ტოლია; •პითაგორას თეორემა; •მახვილი კუთხის სინუსი, კოსინუსი და ტანგენსი. მართკუთხა სამკუთხედების ამოხსნა.
კოორდინატები და გეომეტრიული გარდაქმნები	წერტილის კოორდინატები სიბრტყეზე, მობრუნება	•კოორდინატთა სისტემა: სიბრტყეზე ორ წერტილს შორის მანძილის გამოსახვა კოორდინატებში, კოორდინატების გამოყენება ფიგურათა თვისებების კვლევაში; •გეომეტრიული გარდაქმნები სიბრტყეზე: მობრუნება.
შეკითხვები: • როგორ შეგვიძლია ერთი ფიგურის გამოყენება მეორის ფართობის დასადგენად? • როგორ გავზომოთ ფიგურის ფართობი ამ ფიგურის ფართობის გამოსათვლელი ფორმულის გარეშე? • როგორ უნდა გამოვიყენოთ ალგებრული გარდაქმნები, ტოლობისა და უტოლობების თვისებები გეომეტრიულ დებულებათა დასაბუთებისას? • როგორ შეიძლება გეომეტრიული ფიგურების თვისებების გამოყენება ჩვენი გარემომცველი საგნების და მათი ელემენტების ზომების მოსაძებნად?		

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ფიგურათა თვისებების გამოყენება ფიგურათა კლასიფიცირებისათვის და მათი სახეობების შესადარებლად (მათ.საბ.3,4,7,8,9);
- ფიგურისა და მისი ელემენტების ზომების მოძებნა (მათ.საბ.1,2,5,6,7);
- გეომეტრიული დებულებების მართებულობის დასაბუთება (მათ.საბ.1,2,3).

თემა: მონაცემთა ინტერპრეტაცია და ანალიზი

ზოგადი ცნებები	ცნებები	საკითხები
მონაცემები	კითხვარი, ანკეტა, ექსპერიმენტი, ფარდობითი სიხშირე, დიაგრამა	• მონაცემთა შეგროვების საშუალებანი: კითხვარის/ანკეტის შედგენა და რესპონდენტთა გამოკითხვა (წარმომადგენლობითი ჯგუფის შერჩევის გარეშე); შემთხვევითი ექსპერიმენტი, შემთხვევითობის წარმომქმნელი მოწყობილობები - მონეტა, ურნა, კამათელი, რულეტი; • მონაცემთა მოწესრიგებული ერთობლიობების რაოდენობრივი და თვისებრივი ნიშნები: მონაცემთა ფარდობითი სიხშირე, მონაცემთა წარმოდგენის საშუალებანი: წრიული დიაგრამა ფარდობითი სიხშირის დიაგრამა.

შეკითხვები:

- რამდენად მნიშვნელოვანია დასკვნების მართებულობისთვის მონაცემების შეგროვების შესაფერისი საშუალებების გამოყენება?
- რა განაპირობებს თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების წარმოდგენის ხერხის შერჩევას?
- როგორ შეიძლება გამოვიყენოთ რაოდენობრივ მონაცემთა ანალიზის შედეგები ყოველდღიურ ცხოვრებაში?

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ამოცანის ამოსახსნელად (პრობლემის გადასაჭრელად) საჭირო მონაცემების მოპოვება (მათ.საბ.4,7,8,9);
- მონაცემების მოწესრიგება და წარმოდგენა დასმული ამოცანის ამოსახსნელად ხელსაყრელი ფორმით(მათ.საბ.4,5,6).

IX კლასი

თემა: რიცხვები და მათი გამოყენება ყოველდღიურ ცხოვრებასა და მეცნიერების სხვა დარგებში

ზოგადი ცნებები	ცნებები	საკითხები
რიცხვები	ნამდვილი რიცხვები	• „სამომხმარებლო არითმეტიკა“: მარტივად და რთულად დარიცხული საპროცენტო განაკვეთი; ხარჯთაღრიცხვა; სხვადასხვა გადასახადი,

		ფასდაკლება, ამორტიზაცია.
შეკითხვები:		
- როგორ უნდა შევადაროთ ორი მარტივად დარიცხული საპროცენტო განაკვეთი ერთმანეთს? - როგორ გვეხმარება რიცხვების თვისებები სხვადასხვაგვარ ფასდაკლებასთან, დაბეგვრასთან დაკავშირებული ამოცანების ამოხსნისას? - როგორ უნდა გამოვიყენოთ გამოთვლების ტექნიკა პირად ხარჯთაღრიცხვასთან, შემოსავალთან დაკავშირებული ამოცანების ამოხსნისას?		
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:		
- მსჯელობა-დასაბუთების ზოგიერთი ხერხის გამოყენება რიცხვებთან დაკავშირებული დებულებების დამტკიცებისას (მათ.საბ.1,2,3,4); - გამოთვლებთან და რაოდენობის შეფასებასთან დაკავშირებული ამოცანების ამოხსნა (მათ.საბ.7,8,9).		

თემა: რეალური პროცესების მათემატიკური მოდელები		
ზოგადი ცნებები	ცნებები	საკითხები
სიდიდებს შორის დამოკიდებულება	ფუნქცია, ფუნქციის გრაფიკი	- ფუნქცია. ფუნქციის განსაზღვრის არე და მნიშვნელობათა სიმრავლე. ფუნქციის ზრდადობა, კლებადობა, ლუწობა, კენტობა. ფუნქციის უდიდესი და უმცირესი მნიშვნელობები; - წრფივი ფუნქცია, კვადრატული ფუნქცია, მათი განსაზღვრის არე და მნიშვნელობათა სიმრავლე, გრაფიკები და თვისებები: ზრდადობა/კლებადობა, ნიშანმუდმივობის შუალედები, ნულები, მოცემულ ინტერვალზე მაქსიმუმის/მინიმუმის წერტილები და შესაბამისი მნიშვნელობები.
ალგებრული გამოსახულებები; განტოლებები და უტოლობები	კვადრატული სამწევრი, კვადრატული განტოლება	- კვადრატული სამწევრი: დისკრიმინანტი, ფესვები. კვადრატული სამწევრის დაშლა მამრავლებად. ვიეტის თეორემა; - ერთუცნობიან უტოლობათა სისტემები; - ორუცნობიან განტოლებათა სისტემები (ერთი განტოლება მაინც წრფივია, ხოლო მეორის ხარისხი არ აღემატება ორს).
მიმდევრობები	არიტმეტიკული პროგრესია, გეომეტრიული პროგრესია	არიტმეტიკული/გეომეტრიული პროგრესიის n-ური წევრისა და პირველი n წევრის ჯამის გამოსათვლელი ფორმულები.
შეკითხვები:		
- როგორ არის შესაძლებელი განტოლებათა სისტემებისა და უტოლობების გამოყენება რეალური პრობლემის გადაჭრისას? - როგორ შეიძლება არიტმეტიკული და გეომეტრიული პროგრესიის თვისებების გამოყენება მარტივად და რთულად დარიცხული საპროცენტო განაკვეთის გამოსათვლელად? თანხის დასაბანდებლად ან სესხის		

ასაღებად უკეთესი პირობების შესარჩევად?

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ვერბალურად აღწერილი სიტუაციის ალგებრული გამოსახულების (ფორმულის) სახით ჩაწერა (მათ.საბ.1,2,3,4);
- ალგებრული გამოსახულების გამარტივება და მათი რიცხვითი მნიშვნელობების გამოთვლა ცვლადთა სხვადასხვა მნიშვნელობებისათვის (მათ.საბ.1,2,3,4,7,8,9);
- განტოლების ამოხსნა და ამონახსნის გეომეტრიული ინტერპრეტაცია (მათ.საბ.4,5,6,7,8,9);
- განტოლებების შედგენა ვერბალურად მოცემული ამოცანის შესაბამისად, განტოლების შესაბამისი ამოცანის შედგენა (მათ.საბ.7,8,9);
- მიმდევრობების და მათი თვისებების გამოყენება პრობლემების გადაჭრისას (მათ.საბ.1,2,3,4,7,8,9);
- ფუნქციებისა და მათი თვისებების გამოყენება სიდიდეებს შორის დამოკიდებულების აღსაწერად და გამოსაკვლევად (მათ.საბ.1,2,3,7,8,9).

თემა: გარემომცველი სამყარო და გეომეტრიული ობიექტები

ზოგადი ცნებები	ცნებები	საკითხები
გეომეტრიული ფიგურა	სამკუთხედი, წრეწირი, სივრცითი ფიგურა	• მსგავსი მრავალკუთხედები. სამკუთხედების მსგავსების ნიშნები. მსგავსი სამკუთხედების პერიმეტრებისა და ფართობების შეფარდება; • წრეწირი და წრე: მათთან დაკავშირებული მონაკვეთები და მათი თვისებები, ცენტრალური და ჩახაზული კუთხეები; • წრეწირის მხების და ქორდის თვისებები: ურთიერთგადამკვეთი ქორდების თვისებები, ერთი წერტილიდან წრეწირისადმი გავლებული მხებისა და მკვეთის თვისება; • წრეწირის სიგრძე და წრის ფართობი (დამტკიცების გარეშე); • სამკუთხედში ჩახაზული/შემოხაზული წრეწირი და მისი რადიუსი; • გეომეტრიული ადგილის ცნება და მისი გამოყენება აგების ამოცანებში; • პრიზმა და მისი ელემენტები: ფუძე, გვერდითი წახნაგი, გვერდითი წიბო, სიმაღლე, დიაგონალი; • პრიზმის კერძო სახეები: მართი პრიზმა, წესიერი პრიზმა, მართი პარალელეპიპედი, მართკუთხა პარალელეპიპედი, კუბი; • მართი პრიზმის დიაგონალური კვეთა; • პირამიდა და მისი ელემენტები: წვერო, გვერდითი წიბო, ფუძე, გვერდითი წახნაგი, სიმაღლე. წესიერი პირამიდა, აპოთემა; • მართობი, დახრილი და გეგმილი. მანძილი წერტილიდან წრფემდე.
კოორდინატები და გეომეტრიული	მსგავსების გარდაქმნა.	• მსგავსების კოეფიციენტი, მსგავს ფიგურათა პერიმეტრები და ფართობები; • ოპერაციები ვექტორებზე - სკალარზე გამრავლება,

გარდაქმნები (სიბრტყეზე)	ვექტორები	შეკრება, სხვაობა. ვექტორის დაშლა ჯამად მიმართულებების მიხედვით.
შეკითხვები: - როგორ შემიძლია სივრცითი ფიგურების შლილების გამოყენება ამ ფიგურების ზედაპირის ფართობების გამოსათვლელად? - რა სახის ამოცანები შეიძლება ამოიხსნას მართკუთხა და სამკუთხა პრიზმებისა და პირამიდების ზედაპირის ფართობების გამოყენებით? - როგორ შეიძლება გეომეტრიული ფიგურების თვისებების გამოყენება ჩვენი გარემომცველი საგნებისა და მათი ელემენტების ზომების მოსაძებნად?		
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - ფიგურების ან მათი ელემენტების ზომების მოძებნა/შეფასება და მათი გამოყენება პრაქტიკული პრობლემების გადაჭრისას(მათ.საბ.1,2,5,6,7); - გეომეტრიული გარდაქმნებისა და მათი კომპოზიციების კვლევა და გამოყენება (მათ.საბ.1,2,3,4,7,8,9); “წერტილთა გეომეტრიული ადგილის” ცნების გამოყენება ობიექტთა გამოსახვისა და მათი თვისებების აღსაწერად(მათ.საბ.1,2,5,6,7).		

თემა: მონაცემთა ინტერპრეტაცია და ანალიზი		
ზოგადი ცნებები	ცნებები	საკითხები
ალბათობა	ხდომილობა. ხდომილობის ალბათობა	- აუცილებელი და შეუძლებელი ხდომილობანი, მოცემული ხდომილობის საწინააღმდეგო ხდომილობა; - ვარიანტების დათვლის ხერხები: გადანაცვლებათა რაოდენობა, ჯუფთებათა რაოდენობა, წყობათა რაოდენობა; - ვარიანტების დათვლის ხერხების გამოყენება შემთხვევითი ექსპერიმენტის აღსაწერად
შეკითხვები: - როგორ უნდა მოვიპოვოთ თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემები? - რატომ არის შემთხვევითი ხდომილობის ალბათობა 0-სა და 1-ს შორის? - რა განსხვავებაა თეორიულ და ექსპერიმენტულ ალბათობებს შორის? - როგორ გამოიყენება თეორიული ალბათობები პროგნოზების ან გადაწყვეტილებების მისაღებად? - როგორ შემიძლია გამოვიყენო ალბათობა იმის დასადგენად, ღირს თუ არა თამაში მონაწილეობის მიღება ან ლატარიაში მოგების ჩემი შანსების შესახებ წარმოდგენის მისაღებად? - რა განაპირობებს თვისებრივი და რაოდენობრივი მონაცემების წარმოდგენის ხერხის შერჩევას? - როგორ შეიძლება გამოვიყენოთ რაოდენობრივ მონაცემთა ანალიზის შედეგები ყოველდღიურ ცხოვრებაში?		

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- მონაცემების მოწესრიგება და წარმოდგენა დასმული ამოცანის ამოსახსნელად ხელსაყრელი ფორმით (მათ.საბ.4,5,6);
- შემთხვევითი მოვლენების ამოცნობა და ხდომილობათა ალბათობების გამოთვლა (მათ.საბ.1,2,3,4,7);
- ხდომილობათა ალბათობების შეფასება და მსჯელობა ხდომილობათა მოსალოდნელობის შესახებ ფარდობით სიხშირესა და ალბათობას შორის კავშირის გამოყენებით (მათ.საბ.1,2,3,4,7,8,9);
- მონაცემთა ანალიზი და დასკვნების ჩამოყალიბება (მათ.საბ.1,2,3,4,5,7,8,9).

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - კებგვერდი, 11.05.2018წ.

თავი XXII. უცხოური ენები - წლიური პროგრამები კლასების მიხედვით

მუხლი 85. პირველი უცხოური ენის (ინგლისური ენის) წლიური პროგრამები

1. პირველი უცხოური ენა (ინგლისური ენა) დაწყებით საფეხურზე

I კლასი

მიმართულება 1. ზეპირი მეტყველება (მოსმენა და ლაპარაკი)	
მისაღწევი შედეგები	I კლასის შეფასების ინდიკატორები
I.უცხ.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული მცირე ზომის ტექსტების მოსმენა/მოსმენა-ყურება და გაგება.	მოსწავლე: ➤ მოსწავლე იგებს მასწავლებლის მითითებებს; ➤ ილუსტრირებულ ტექსტებში ამოიცნობს პერსონაჟებს, კონკრეტულ ინფორმაციას (მაგ., ქმედებებს, ობიექტებს და მათ ნიშან-თვისებებს - ფერს, ზომას).
I.უცხ.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სიტყვების, წინადადებებისა და ტექსტების გარკვევით და შესაბამისი ინტონაციისა თუ მახვილების დაცვით წარმოთქმა.	მოსწავლე: • ზეპირად კითხულობს ლექსებს, გათვლებს, ენის გასატეხებს, ასრულებს სიმღერებს; • ტექსტის წარმოთქმისას იცავს შესაბამის ინტონაციას, მახვილებს, რიტმულ სეგმენტებს.
I.უცხ.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნაცნობ თემატიკაზე მარტივ ინტერაქციაში მონაწილეობა, ნაცნობი თემატიკის გარშემო საუბარი.	მოსწავლე: • ნასწავლ თემატიკაზე თითო სიტყვით პასუხობს მარტივ კითხვებზე ან რეაგირებს მათზე არავერბალური საშუალებებით (მაგ., ეს ბურთი რა ფერისაა? – წითელი; სად არის მანქანა? – მიუთითებს შესაბამის ნახატს);
რეკომენდაციები	
აქტივობები შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგი ტიპის ტექსტებს: ა) სასწავლო მიზნებით შედგენილი მოსასმენი ილუსტრირებული ტექსტები, თემატური მინიდილოგები/მონოლოგები, მარტივი აღწერითი ტექსტი; ბ) მულტიმედიური ტექსტები: ვიდეოთამაშები ენობრივი კონსტრუქციებისა და ლექსიკური ერთეულების	

ასათვისებლად, ილუსტრირებული ბარათები, თემატური რესურსები.	
კითხვა-პასუხი შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგ თემატიკას: ოჯახი, სხეულის ნაწილები, სათამაშოები, ცხოველები, ფერები, ზომა, ტანსაცმელი, ყოველდღიური აქტივობები.	
აქტივობათა ნიმუშები: • სიტყვის/მოკლე წინადადების დაკავშირება შესაბამისი ილუსტრაციებთან; • დასახელებული პერსონაჟის, ცხოველის, საგნის დაკავშირება შესაბამის ნახატთან; • სიტყვის ქესტიკულაციით განსახიერება/ დახატვა; • აღწერილი ნიშან-თვისებების (მაგ., მრგვალი, დიდი, პატარა) მიხედვით შესაბამისი ილუსტრაციის მითითება/შემოხაზვა; • მითითებული ფერის მიხედვით ნახატების გაფერადება; • პერსონაჟის, ცხოველის, ქმედების განსახიერება; • ლექსის/სიმღერის წარმოთქმა არავერბალური მეტყველების (ინტონაციის, მიმიკა- ქესტიკულაციის, რიტმული მოძრაობების) მისადაგებით; • ლექსის თქმა ტემპისა და ტემპის ცვლით (ხმის დაბოხება-დაწვრილებით, ნელი/ჩქარი ტემპით, ჩურჩულით/ხმამაღლა); • მასწავლებლის მიერ წარმოთქმულ უცხოური ენისათვის დამახასიათებელ ბგერების გამეორება და სხვ.	
მიმართულება 2. წერითი მეტყველება (კითხვა და წერა)	
მისაღწევი შედეგები	I კლასის შეფასების ინდიკატორები
Iუცხ.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სიტყვების, წინადადებების გაშიფრვა; სხვადასხვა ტიპის მცირე ზომის ტექსტების გაშიფრვა და გაგება.	მოსწავლე: • პირდაპირი გზით (გაშიფრვის გარეშე) ამოიცნობს ხშირად გამოყენებული სიტყვების ორთოგრაფიულ ხატს (<i>სიტყვის ორთოგრაფიული ხატის ამოცნობა - მთლიანი სიტყვის ამოცნობა დამარცვლა-დანაწევრების გარეშე, ე.წ. პირდაპირი გზით. როცა მოსწავლეს მეხსიერებაში აქვს კონკრეტული სიტყვის ორთოგრაფიული ხატი, ანუ მასში მოცემულ ასოთა მოწესრიგებული თანამიმდევრობა, იგი დანახვისთანავე აკავშირებს ამ ხატს სიტყვის მნიშვნელობასთან</i>).
Iუცხ.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კალიგრაფიული ნორმების დაცვა. მოდელის მიხედვით სხვადასხვა ტიპის მარტივი ტექსტების შედგენა.	მოსწავლე: • „გადახატავს“ სიტყვებს, აკვირდება და სხვადასხვა საშუალებით გამოსახავს ასოთა მოხაზულობას.
რეკომენდაციები	
აქტივობები შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგი ტიპის ტექსტებს: ა) ადაპტირებული კომიქსი, ილუსტრირებული მოთხრობა/ზღაპარი; ბ) სასწავლო მიზნებით შედგენილი ტექსტები.	
აქტივობათა ნიმუშები: • სურათების შესაბამის ნაბეჭდ სიტყვებთან დაკავშირება; • საბავშვო წიგნების ან სახელმძღვანელოების ტექსტებში აზრების, წინადადებების დასაწყისისა და დასასრულის მოძიება და მითითება; • აზრაცში წინადადებების, წინადადებაში სიტყვების რაოდენობის დათვლა; • კონკრეტული მითითების მიხედვით, შესაბამის აზრაცში წინადადებისა თუ სიტყვის პოვნა და მითითება (მაგ., იპოვე და მაჩვენე მეორე აზრაცში მოკლე წინადადება; მაჩვენე ამ წინადადებაში ყველაზე გრძელი სიტყვა და სხვ.) • საკუთარი სახელის გადახატვა; • ხელის მოძრაობით, ზონრით, პლასტელინით ნაცნობი ასოს ფორმის გამოხატვა; • დაფიდან ნაცნობი სიტყვის გადმოხატვა და შესაბამისი ილუსტრაციის მიხატვა და სხვ.	

მიმართულება 3. ინტერკულტურა	
მისაღწევი შედეგები	I კლასის შეფასების ინდიკატორები
იუცხ.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ილუსტრაციებსა და ტექსტებში საკუთარი და უცხო კულტურის რეალიების ამოცნობა, სოციოკულტურული კონტექსტების ერთმანეთთან შედარება.	მოსწავლე: სახელმძღვანელოსა თუ საბავშვო მედია/მულტიმედიურ ტექსტებში ამოიცნობს კულტურის, სოციო-კულტურის რეალიებს (ილუსტრაციებში ასახული ზღაპრის პერსონაჟებს);
რეკომენდაციები	
აქტივობები შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგი ტიპის ტექსტებს: აუდიო-ვიდეო სასწავლო რესურსები, ადაპტირებული კომიქსები, ანიმაციური ფილმები, ილუსტრირებული საბავშვო წიგნები.	
მიმართულება 4. სწავლის სწავლა	
მისაღწევი შედეგები	I კლასის შეფასების ინდიკატორები
იუცხ.დაწყ.(I).7. მოსწავლემ მასწავლებლის დახმარებით უნდა შეძლოს სწავლის პროცესზე დაფიქრება, საკუთარი წინსვლის ხელშეწყობა და სწავლის პროცესის წარმართვასა და გაუმჯობესებაში აქტიურად მონაწილეობა.	მოსწავლე: ზრუნავს საჭირო ნივთების მოტანაზე, სასწავლო ნივთების მოწესრიგებაზე, იწერს დავალებებს, ფიქრობს, რა თანამიმდევრობით შეასრულოს დავალება;

II კლასი

მიმართულება 1. ზეპირი მეტყველება (მოსმენა და ლაპარაკი)	
მისაღწევი შედეგები	II კლასის შეფასების ინდიკატორები
იუცხ.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული მცირე ზომის ტექსტების მოსმენა/მოსმენა-ყურება და გაგება	მოსწავლე: - იგებს მასწავლებლის მითითებებსა და მარტივ ინსტრუქციებს; - ამოიცნობს პერსონაჟებს, მათ ემოციებსა და რეპლიკებს; - ამოიცნობს პერსონაჟებსა და ქმედებებს, ობიექტებს და მათ ნიშან-თვისებებს; - ამოიცნობს საგანთა ადგილმდებარეობას (მაგ., მაგიდაზე, ჩანთაში, სკამის ქვეშ); - ამოიცნობს მოქმედებათა თანამიმდევრობას.
იუცხ.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სიტყვების, წინადადებებისა და ტექსტების გარკვევით და შესაბამისი ინტონაციისა თუ მახვილების დაცვით წარმოთქმა;	მოსწავლე: - ზეპირად კითხულობს ლექსებს, გათვლებს, ენის გასატეხებს, ასრულებს სიმღერებს; - ტექსტის წარმოთქმისას იცავს შესაბამის ინტონაციას, მახვილებს, რიტმულ სეგმენტებს.
იუცხ.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნაცნობ თემატიკაზე მარტივ ინტერაქციაში მონაწილეობა, ნაცნობი თემატიკის გარშემო საუბარი.	მოსწავლე: - ნასწავლ თემატიკაზე მოკლედ პასუხობს კითხვებს ან რეაგირებს მათზე არავერბალური საშუალებებით (მაგ., - საკუთარი თავის შესახებ - რა აქვს, რა ჰყავს, რა ჰქვია, რას აკეთებს, რა უნდა და სხვა); - გამომუშავებული აქვს კითხვისათვის აუცილებელი

	ფონოლოგიური უნარები: სიტყვებს შლის მარცვლებად, მარცვლებს ფონემებად/ბგერებად, დაშლილ ფონემებს ამთლიანებს სიტყვებად (სიტყვის ანალიზი და სინთეზი).
I.უცხ.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ზეპირი მეტყველების აქტივობების შესრულებისას სტრატეგიების გააზრებულად გამოყენება.	მოსწავლე: ჩანაწერის ან უშუალო მეტყველების მოსმენისას, არავერბალურ ელემენტებზე (მაგ., ხმის ტემბრზე, სხვადასხვა ტიპის ხმაურზე, ინტონაციაზე, მიმიკა-ჟესტიკულაციაზე) დაყრდნობით ცდილობს უცნობი სიტყვების, გამოთქმების დამოუკიდებლად ამოცნობას.
რეკომენდაციები	
აქტივობები შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგი ტიპის ტექსტებს: ა) სასწავლო მიზნებით შედგენილი მოსასმენი ტექსტები, რომლებსაც ილუსტრაციებიც ახლავს: თემატური დიალოგები/მონოლოგები, მარტივი ამბავი, მარტივი აღწერითი ტექსტი, მარტივი ინსტრუქცია. ბ) მულტიმედიური ტექსტები: ვიდეოთამაშები ენობრივი კონსტრუქციებისა და ლექსიკური ერთეულების ასათვისებლად, ანიმაციური ფილმი, რეკლამა. გ) მხატვრული ლიტერატურა: ლექსები, გათვლები, ენის გასატეხები, სიმღერები; დ)სასწავლო მიზნებით შედგენილი (დიდაქტიზებული) ტექსტები - თემატური დიალოგები/მონოლოგები; ე) მულტიმედიური ტექსტები: საბავშვო სპექტაკლი.	
კითხვა-პასუხი შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგ თემატიკას: პირადი მონაცემები, სათამაშოები, ცხოველთა სამყარო, ფერები, ზომა, ოჯახი, სხეულის ნაწილები, ტანსაცმელი, ქალაქი, სოფელი; წელიწადის დროები, დღე და ღამე, ყოველდღიური საქმიანობა, ფერი, ზომა, ფორმა, რაოდენობა.	
აქტივობათა ნიმუშები: - საგნების მოთავსება მასწავლებლის მიერ ნაკარნახევ ადგილზე; - დამალული საგნის პოვნა მითითების შესაბამისად; - მოქმედებათა გამომხატველი ილუსტრაციების დანომვრა სწორი თანამიმდევრობით; - რეპლიკების დაკავშირება შესაბამის ილუსტრაციებთან; - დასახელებული პერსონაჟის, ცხოველის, საგნის დაკავშირება შესაბამის ნახატთან; - სიტყვის ჟესტიკულაციით განსახიერება/ დახატვა; - დასახელებული პერსონაჟის, ცხოველის, ქმედების განსახიერება; - სიტყვაში მარცვლების, ფონემების რაოდენობების ამოცნობა; - იმ სიტყვების ამოცნობა, რომლებშიც შედის წინასწარ მითითებული ბგერა/მარცვალი; - სიტყვაში მითითებული მარცვლის ადგილმდებარეობის (დასაწყისში, შუაში, ბოლოში)ამოცნობა; - სურათებით წარმოდგენილ ან მასწავლებლის მიერ ჩამოთვლილ სიტყვებში იმ სიტყვების ამოცნობა, რომლებიც იწყება/მთავრდება წინასწარ მითითებული ბგერით. - სურათებით წარმოდგენილ ან მასწავლებლის მიერ ჩამოთვლილი სიტყვების დაჯგუფება თავკიდურა ბგერის მიხედვით; - მოსმენილ მარტივ წინადადებაში სიტყვების გამოყოფა და მათი რაოდენობის ამოცნობა - და სხვ.	
მიმართულება 2. წერითი მეტყველება (კითხვა და წერა)	
მისაღწევი შედეგები	II კლასის შეფასების ინდიკატორები
I.უცხ.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სიტყვების, წინადადებების გაშიფრვა; სხვადასხვა ტიპის მცირე ზომის ტექსტების გაშიფვრა და გაგება.	მოსწავლე: პირდაპირი გზით (გაშიფრვის გარეშე) ამოიცნობს ხშირად გამოყენებული სიტყვების ორთოგრაფიულ ხატს (<i>მთლიანი სიტყვის ამოცნობა დამარცვლა-დანაწევრების გარეშე, ე.წ. პირდაპირი გზით. როცა მოსწავლეს მეხსიერებაში აქვს კონკრეტული სიტყვის ორთოგრაფიული ხატი, ანუ მასში</i>

	მოცემულ ასოთა მოწესრიგებული თანამიმდევრობა, იგი დანახვისთანავე აკავშირებს ამ ხატს სიტყვის მნიშვნელობასთან); • სიტყვებში გამოანაწევრებს ნასწავლ ასოს/ასოთშენაერთს; • იგებს მიმართებას ბგერასა და ასოს შორის, ფონემასა და გრაფემას შორის; • ხმამაღლა (დამარცვლით ან მთლიანი სიტყვებით) კითხულობს ნაცნობ სიტყვებს; • ნაცნობ სიტყვებსა და ილუსტრაციებზე დაყრდნობით ამოიცნობს მიკროტექსტის ზოგად შინაარსს; • ამოიცნობს კონკრეტულ დეტალებს. • ავლენს წიგნსა და ტექსტზე მუშაობის ელემენტარულ ჩვევებს (ამოიცნობს უცხოურენოვანი ტექსტების სტრუქტურულ ერთეულებს: სათაურს, ტექსტს, აზნაცს, სტრიქონს, წინადადებას, სიტყვას, ასოს; განარჩევს ტექსტის სიტყვიერ და არასიტყვიერ ნაწილებს).
იუცხ.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კალიგრაფიული ნორმების დაცვა; მოდელის მიხედვით სხვადასხვა ტიპის მარტივი ტექსტების შედგენა.	მოსწავლე: • „გადახატავს“ სიტყვებს; • ასოს მოხაზვის მიმართულების დაცვით გამოწერს ნასწავლ ასოებს (საანბნო პერიოდი მესამე კლასში დასრულებდა) და ნასწავლი ასოებისაგან შედგენილ სიტყვებს.
იუცხ.დაწყ.(I).7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წერითი მეტყველების აქტივობის შესრულებისას სტრატეგიების გააზრებულად გამოყენება.	• სტრუქტურული ორგანიზების თავისებურებებზე დაყრდნობით ამოიცნობს ტექსტის ტიპს; • სიტყვების წაკითხვისას ამოიცნობს ნაცნობ ასოთშენაერთებს.
რეკომენდაციები	
აქტივობები შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგი ტიპის ტექსტებს: • პრაგმატული ტექსტები: აბრა, სია, კატალოგი; • დიდაქტიზებული ტექსტები: მინიდილოგები, აღწერითი ტექსტები; • ვიდეოთამაშები სიტყვათა წაკითხვა-ამოცნობაზე. • მხატვრული ლიტერატურა: ლექსები, გათვლები, ენის გასატეხები, სიმღერები; • სასწავლო მიზნებით შედგენილი (დიდაქტიზებული) ტექსტები - თემატური დიალოგები/მონოლოგები; • მულტიმედია ტექსტები: საბავშვო სპექტაკლი.	
აქტივობათა ნიმუშები: • სურათების შესაბამის ნაბეჭდ სიტყვებთან დაკავშირება; • სიტყვათა ჩამონათვალში დასახელებული ან სურათზე ასახული სიტყვის პოვნა; • ასოთშენაერთების მოძიება და შემოხაზვა სიტყვათა ჩამონათვალში; • სიტყვის შემადგენელი ასოებისა და ბგერების რაოდენობის ერთმანეთთან შედარება და სათანადო დასკვნის გამოტანა (მაგ., მეტი ასოა და ნაკლები ბგერა იმიტომ, რომ ერთი ასო არ იკითხება, ან ორი ასო ერთ ბგერად წარმოითქმის); • დამახსოვრებულ სიტყვებზე დაყრდნობით სხვა სიტყვების გაანალიზება, მათში ანალოგიური ასოების/ასოთშენაერთების ამოცნობა და შესაბამის ბგერებთან დაკავშირება. • პრაგმატული ტექსტების - აბრის, სიის და კატალოგის შედარება და ამოცნობა სტრუქტურული ორგანიზების თავისებურებებზე დაყრდნობით, თითოეული მათგანის დანიშნულების დასახელება; • ნახატის დასათაურება; • ნასწავლი ასოებით მოძრავი ანბანით სიტყვების შედგენა; • გამოსაწერი ასოს ზედა/ქვედა/შუა ნაწილების აღწერა (მაგ., სად არის სწორი ხაზი, რგოლი, რკალი, საით მრგვალდება რკალი, რამდენი რკალია და ა.შ.).	
მიმართულება 3. ინტერკულტურა	
მისაღწევი შედეგები	II კლასის შეფასების ინდიკატორები

I.უცხ.დაწყ.(I).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ილუსტრაციებსა და ტექსტებში საკუთარი და უცხო კულტურის რეალიების ამოცნობა, სოციოკულტურულ კონტექსტების ერთმანეთთან შედარება.	მოსწავლე: • ადარებს მშობლიურთან და პოულობს მათ შორის, მსგავსებებსა და განსხვავებებს (მაგ., უცხოურ ენაზე და მშობლიურ ენაზე ცხოველთა ხმაბამებითი სიტყვები, პერსონაჟებისა და საკუთარი სახელები, კნინობითი ფორმები). • სახელმძღვანელოსა თუ საბავშვო მედია/მულტიმედიურ ტექსტებში ამოიცნობს კულტურის, სოციო-კულტურის რეალიებს (ილუსტრაციებში ასახული დღესასწაულის ატრიბუტიკას, კერძებს), ადარებს მშობლიურთან და პოულობს მათ შორის, მსგავსებებსა და განსხვავებებს.
რეკომენდაციები	
აქტივობები შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგი ტიპის ტექსტებს: აუდიო-ვიდეო სასწავლო რესურსები, ადაპტირებული კომიქსები, ანიმაციური ფილმები, ილუსტრირებული წიგნები.	
მიმართულება 4. სწავლის სწავლა	
მისაღწევი შედეგები	II კლასის შეფასების ინდიკატორები
I.უცხ.დაწყ.(I).9. მოსწავლემ მასწავლებლის დახმარებით უნდა შეძლოს სწავლის პროცესზე დაფიქრება, საკუთარი წინსვლის ხელშეწყობა და სწავლის პროცესის წარმართვასა და გაუმჯობესებაში აქტიურად მონაწილეობა.	მოსწავლე: • ზრუნავს საჭირო ნივთების მოტანაზე, სასწავლო ნივთების მოწესრიგებაზე, იწერს დავალებებს, ფიქრობს, რა თანამიმდევრობით შეასრულოს დავალება. • აფასებს სწავლის პროცესს: ამჩნევს, რაში აქვს წინსვლა და აღწერს/ასახელებს მას; • წინსვლის ამსახველ მასალას ინახავს პორტფოლიოში (მაგ, ადრეულ და გვიანდელ ნაწერს, სადაც ჩანს, როგორ გააუმჯობესა ასოების, სიტყვების წერა; ძველი და ახალი აუდიო ან ვიდეოჩანაწერი, საიდანაც ჩანს, თუ როგორ გააუმჯობესა გამოთქმა, ან რაიმე ლექსის თქმა);
I.უცხ.დაწყ.(I).10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სწავლის ხელშეწყობი სტრატეგიებისა და სხვადასხვა ტიპის საგანმანათლებლო რესურსების (ბეჭდვითი და მულტიმედიური რესურსების, ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების) გააზრებულად გამოყენება.	მოსწავლე: • მოდელის მიხედვით ქმნის ოპერატიულ რესურსებს და იყენებს მათ (მაგ., მარტივ სქემებს, ილუსტრირებულ ლექსიკონს, ილუსტრირებულ ანბანს და სხვა); • იგებს და იყენებს სახელმძღვანელოს რესურსებს (ილუსტრაციებს, ლექსიკონს, სარჩევს, ლოგოებს, სამოდელო ნიმუშებს).

III კლასი

მიმართულება 1. ზეპირი მეტყველება (მოსმენა და ლაპარაკი)	
მისაღწევი შედეგები	III კლასის შეფასების ინდიკატორები

იუცხ.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული მცირე ზომის ტექსტების მოსმენა/მოსმენა-ყურება და გაგება.	მოსწავლე: • ამოიცნობს სასაუბრო თემას; • ამოიცნობს პერსონაჟებს, მათ ემოციებსა და რეპლიკებს; • ამოიცნობს კონკრეტულ ინფორმაციას (პერსონაჟთა გარეგნობას, ობიექტების ნიშან-თვისებებს); • ამოიცნობს საგანთა ადგილმდებარეობას (მაგ., წინ/უკან/გვერდით; მაღლა/დაბლა; ახლოს/შორს); • ამოიცნობს მოქმედებათა თანამიმდევრობას.
იუცხ.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სიტყვების, წინადადებებისა და ტექსტების გარკვევით და შესაბამისი ინტონაციისა თუ მახვილების დაცვით წარმოთქმა.	მოსწავლე: • ზეპირად გაითამაშებს დიალოგებს, სცენებს; • ზეპირად კითხულობს ლექსებს, გათვლებს, ენის გასატეხებს, ასრულებს სიმღერებს; • ტექსტების შინაარსს ადეკვატურად უსადაგებს არავერბალურ მეტყველებას.
იუცხ.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნაცნობ თემატიკაზე მარტივ ინტერაქციაში მონაწილეობა, ნაცნობი თემატიკის გარშემო საუბარი.	მოსწავლე: • პასუხობს კითხვებს კონკრეტულ საკლასო სიტუაციასთან დაკავშირებით (მაგ., დაასრულე? დიახ/არა); • პასუხობს კითხვებს ნასწავლ თემატიკაზე; • აღწერს სურათს.
იუცხ.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ზეპირი მეტყველების აქტივობების შესრულებისას სტრატეგიების გააზრებულად გამოყენება.	მოსწავლე: • ჩანაწერის ან უშუალო მეტყველების მოსმენისას, არავერბალურ ელემენტებზე (მაგ., ხმის ტემბრზე, სხვადასხვა ტიპის ხმაურზე, ინტონაციაზე, მიმიკა-ჟესტიკულაციაზე) დაყრდნობით ცდილობს უცნობი სიტყვების, გამოთქმების დამოუკიდებლად ამოცნობას.
რეკომენდაციები	
აქტივობები შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგი ტიპის ტექსტებს: ა) სასწავლო მიზნებით შედგენილი მოსასმენი ტექსტები, რომლებსაც ილუსტრაციებიც ახლავს: თემატური დიალოგები/მონოლოგები, მარტივი ამბავი, ინსტრუქცია; ბ) ადაპტირებული ილუსტრირებული ზღაპარი; გ) მულტიმედიური ტექსტები: ვიდეო თამაშები ენობრივი კონსტრუქციებისა და ლექსიკური ერთეულების ასათვისებლად, ანიმაციური ფილმი, რეკლამა.	
ინტერაქცია შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგ თემატიკას: ოჯახის წევრები, ბუნება/ბუნების მოვლენები, ფერები, ზომა, სხეულის ნაწილები, ტანსაცმელი, ქალაქი, სოფელი; წელიწადის დროები, ყოველდღიური საქმიანობა, ფერი, ზომა, ფორმა, რაოდენობა; საკლასო ოთახი; სასკოლო ნივთები.	
აქტივობათა ნიმუშები: • საგნების მოთავსება მასწავლებლის მიერ ნაკარნახევ ადგილზე; • დამალული საგნის პოვნა მითითებაზე დაყრდნობით; • მოქმედებათა გამომხატველი ილუსტრაციების დანომვრა სწორი თანამიმდევრობით; • აღწერილი ნიშან-თვისებების (მაგ., გრძელი/მოკლე, სამკუთხა/ოთხკუთხა) მიხედვით შესაბამისი ილუსტრაციის მითითება/შემოხაზვა; • ტექსტის მიხედვით ნახატის შექმნა/გაფერადება/დასრულება; • რეკლამის დაკავშირება შესაბამის ობიექტთან; • თანაკლასელებთან/ მეწყვილესთან შეჯიბრი; ენის გასატეხის/გათვლის სწრაფად და გამართულად წარმოთქმაში; • სასკოლო ჩანთის ჩალაგება (ნივთების დასახელება თანამიმდევრობით) და ქმედებათა გასიტყვება: "ჩანთაში ჩავდე წიგნი, რვეული, ფანქარი..."; • მითითებული ემოციის განსახიერება: "გაბრაზებული", "მზიარული", "მოწყენილი..."; • ლექსის ან სიმღერის გამეორება რიტმული მოძრაობებით, ტემპისა და ტემბრის ცვლით და სხვ.	

მიმართულება 2. წერიტი მეტყველება (კითხვა და წერა)	
მისაღწევი შედეგები	III კლასის შეფასების ინდიკატორები
Iუცხ.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სიტყვების, წინადადებების გაშიფრვა; სხვადასხვა ტიპის მცირე ზომის ტექსტების გაშიფვრა და გაგება.	მოსწავლე: - ამოიცნობს ყველა მთავრულ და არამთავრულ ასოს; - შიფრავს და ხმამაღლა კითხულობს ნაცნობ სიტყვებს და ნაცნობი სიტყვებისგან შემდგარ მოკლე წინადადებებს; - იგებს ზოგად შინაარსს; - მოიძიებს კონკრეტულ ინფორმაციას პრაგმატულ ტექსტებში; - ამოიცნობს ფაქტობრივ ინფორმაციას (რა/ვინ, როგორი, რამდენი).
Iუცხ.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კალიგრაფიული ნორმების დაცვა; მოდელის მიხედვით სხვადასხვა ტიპის მარტივი ტექსტების შედგენა.	მოსწავლე: - გამოწერს ანბანის ყველა მთავრულ და არამთავრულ ასოს; - გამოწერს სიტყვებს, წინადადებებს; - შეარჩევს სათანადო ლექსიკას, შესიტყვებებსა და გამოთქმებს; - სათანადოდ სვამს სასველ ნიშნებს; - ადგენს წარწერებს ილუსტრაციებისთვის.
Iუცხ.დაწყ.(I).7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წერიტი მეტყველების აქტივობის შესრულებისას სტრატეგიების გააზრებულად გამოყენება.	მოსწავლე: - ამოიცნობს ტექსტის ტიპს სტრუქტურული თავისებურების მიხედვით. - მშობლიურ ენაზე აღწერს, რა გზით მოახერხა ამა თუ იმ საკითხავ აქტივობაში დასმული ამოცანის გადაჭრა; - ადარებს სხვების მიერ შერჩეულ ხერხს და გამოაქვს დასკვნა იმის შესახებ, თუ რომელი მიდგომა იყო უფრო მისადაგებული/ეფექტური და რატომ.
რეკომენდაციები	
აქტივობები შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგი ტიპის ტექსტებს: ა) ლექსები, ენის გასატეხები; ბ) პრაგმატული ტექსტები: აბრა, სია, კატალოგი, მისალოცი ბარათი; გ) დიდაქტიზებული ტექსტები: დიალოგი, ამბავი; აღწერითი ტექსტი (მაგ., ოთახის აღწერა, ოჯახის წევრების აღწერა); დ) მარტივი შემეცნებითი ტექსტი (მაგ., ცხოველის სხეულის ნაწილებისა და ქცევების აღწერა); ე) ადაპტირებული კომიქსები.	
აქტივობათა ნიმუშები: - ტექსტში ნაცნობი სიტყვების მოძიება წინასწარ მიცემული ინსტრუქციის მიხედვით (მაგ., პერსონაჟთა სახელები, სათამაშოების ან ცხოველების აღმნიშვნელი სიტყვები და ა.შ.); - ტექსტში მოცემულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით კონკრეტული ქმედების შესრულება (ნახატის დასურათება, შესატყვისი ილუსტრაციის პოვნა, ცხრილის შევსება, სურათების დანომვრა და მისთ.); - მისალოცი/მოსაწვევი ბარათების მომზადება წარწერებითა და ნახატებით; - სხვადასხვა დანიშნულების სიის შედგენა (მაგ. გუნდის წევრების, საყიდლების, არდადეგებზე წასაღები ნივთების, კერძის ინგრედიენტების და სხვ.); - სხვადასხვა თემაზე (მაგ. „ჩემი ოჯახი“) ნახატებით/ფოტოებით და მათი აღმწერი წარწერებით გაფორმებული ტექსტის შექმნა. ამ ტექსტში განვლილი მასალის შესაბამისად შეიძლება სხვადასხვა ასპექტის წამოწევა, მაგ., გარეგნობა, პროფესია/საქმიანობა, ჩაცმულობა და სხვ. ამავე ტიპის აქტივობა შეიძლება გაკეთდეს თემებზე „ჩემი ეზო“, „ჩემი საყვარელი ნივთი“, „ჩემი სახლი“, „ჩემი ოთახი“, „ჩემი ოთხფეხა მეგობარი“ და სხვ.	
მიმართულება 3. ინტერკულტურა	
მისაღწევი შედეგები	III კლასის შეფასების ინდიკატორები
Iუცხ.დაწყ.(I).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ილუსტრაციებსა და ტექსტებში	მოსწავლე: სახელმძღვანელოსა თუ საბავშვო მედია/მულტიმედიურ

საკუთარი და უცხო კულტურის რეალიების ამოცნობა, სოციოკულტურული კონტექსტების ერთმანეთთან შედარება.	ტექსტებში ამოიცნობს კულტურის, სოციო-კულტურის რეალიებს; • შედარებისას პოულობს მათ შორის, მსგავსებებსა და განსხვავებებს.
რეკომენდაციები	
აქტივობები შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგი ტიპის ტექსტებს: აუდიო-ვიდეო სასწავლო რესურსები, ადაპტირებული კომიქსები, ანიმაციური ფილმები; ილუსტრირებული საბავშვო წიგნები.	
ინტერაქცია შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგ თემატიკას: დედაქალაქი და მისი რამდენიმე ღირსშესანიშნაობა, ტრადიციული ზღაპრის პერსონაჟები, მათი სახელები, სკოლის შენობა, სასკოლო საგნები და სხვ.	
მიმართულება 4. სწავლის სწავლა	
მისაღწევი შედეგები	შეფასების ინდიკატორები
I.უცხ.დაწყ.(I).9. მოსწავლემ მასწავლებლის დახმარებით უნდა შეძლოს სწავლის პროცესზე დაფიქრება, საკუთარი წინსვლის ხელშეწყობა და სწავლის პროცესის წარმართვასა და გაუმჯობესებაში აქტიურად მონაწილეობა.	მოსწავლე: • აფასებს სწავლის პროცესს: ავსებს ასაკის შესაბამის შეფასების სკემებს; • ამჩნევს, რაში აქვს წინსვლა და აღწერს/ასახელებს მას; • წინსვლის ამსახველ მასალას ინახავს პორტფოლიოში (მაგ, გამოწერილი წინადადებები; ორი ნამუშევარი, რომელშიც თვალსაჩინოდ აისახება წინსვლა; ადრეული და გვიანდელი შეფასების სკემები, ვიდეო და აუდიო ჩანაწერები); • აცნობიერებს და ასახელებს სისუსტეებს და მიუთითებს გამოსწორების შესაძლო გზებს (მაგ. როგორ მოიქცეს, რომ აღარ დარჩეს შინ სასწავლო ნივთები; როგორი ხერხით დაიმახსოვროს ლექსიკური ერთეულები).
I.უცხ.დაწყ.(I).10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სწავლის ხელშეწყობი სტრატეგიებისა და სხვადასხვა ტიპის საგანმანათლებლო რესურსების (ბეჭდვითი და მულტიმედიური რესურსების, ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების) გააზრებულად გამოყენება.	მოსწავლე: • ქმნის ოპერატიულ რესურსებს და იყენებს მათ (მაგ., ლოტოს, მარტივ სკემებს, ილუსტრირებულ ლექსიკონს, ილუსტრირებულ ანბანს, ყუთებს ინფორმაციის, მასალის დახარისხებისათვის და სხვა); • ეფექტიანად იყენებს სახელმძღვანელოს რესურსებს (ილუსტრაციებს, ლექსიკონს, სარჩევს, ლოგოებს, სამოდულო ნიმუშებს); • მოიძიებს ინფორმაციას/სასწავლო მასალას ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების (ისტ) მეშვეობით.

IV კლასი

მიმართულება 1. ზეპირი მეტყველება (მოსმენა და ლაპარაკი)	
მისაღწევი შედეგები:	IV კლასის შეფასების ინდიკატორები:
I.უცხ.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრულ მცირე ზომის ტექსტების მოსმენა/მოსმენა-ყურება და გაგება.	მოსწავლე: • ამოიცნობს სასაუბრო თემას, კონტექსტს, თანამოსაუბრეებს; • განარჩევს ფამილარულ და თავაზიან ფორმულებს; • ამოიცნობს სხვადასხვა სახის კონკრეტულ დეტალებს (მაგ., ემოციების, ადგილმდებარეობის, ფერის, ფორმის, რაოდენობის შესახებ);

	• ამოცნობს ამბის განვითარების ეტაპებს (როგორ დაიწყო, რა მოხდა, როგორ დამთავრდა), მოვლენათა თანამიმდევრობას; • პერსონაჟთა საქციელიდან გამომდინარე, გამოაქვს დასკვნა მათი ხასიათის, თვისების შესახებ (მაგ., კეთილია, ზოროტია, ძუნწია, გულადია, მშიშარაა, ზარმაცია).
იუცხ.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სიტყვების, წინადადებებისა და ტექსტების გარკვევით და შესაბამისი ინტონაციისა თუ მახვილების დაცვით წარმოთქმა.	მოსწავლე: • ზეპირად გაითამაშებს დიალოგებს, სცენებს; • ზეპირად კითხულობს ლექსებს, ენის გასატეხებს, ასრულებს სიმღერებს; • ტექსტების შინაარსს ადეკვატურად უსადაგებს არავერბალურ მეტყველებას.
იუცხ.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნაცნობ თემატიკაზე მარტივ ინტერაქციაში მონაწილეობა, ნაცნობი თემატიკის გარშემო საუბარი.	მოსწავლე: • სვამს/პასუხობს კითხვებს, ან ითხოვს ნებართვას კონკრეტულ საკლასო სიტუაციასთან დაკავშირებით (მაგ., შეიძლება ავიღო ეს წიგნი?... და სხვა); • მონაწილეობს მარტივ ინტერაქციაში ნასწავლ თემატიკაზე (მაგ., რა უყვარს, რა იცის, როგორია მისი მეგობარი, რა აქვს ჩანთაში, სად არის ნივთი და სხვ.); • პასუხობს ნასწავლი ტექსტის შინაარსის გარშემო დასმულ მარტივ კითხვებს (მაგ., რა აქვს, ვინ რა აჩუქა, რა ფერის, რამდენი, როგორი, როდის წავიდა, სად წავიდა, ვის რა მისცა და სხვა); • აღწერს ილუსტრაციებს; • მონაწილეობს სიმულაციურ სიტუაციაში.
იუცხ.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ზეპირი მეტყველების აქტივობების შესრულებისას სტრატეგიების გააზრებულად გამოყენება.	მოსწავლე: • გამოთქვამს ვარაუდს სათაურსა და ილუსტრაციებზე დაყრდნობით; • შინაარსის გასააზრებლად იშველიებს არავერბალურ ელემენტებს (მაგ., ხმის ტემბრს, ინტონაციას, მიმიკა-ჟესტიკულაციას).
რეკომენდაციები	
აქტივობები შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგი ტიპის ტექსტებს:	
ა) სასწავლო მიზნებით შედგენილი მოსასმენი ტექსტები, რომლებსაც ილუსტრაციებიც ახლავს: თემატური დიალოგები/მონოლოგები, მარტივი ამბავი, ინსტრუქცია; ბ) ადაპტირებული ილუსტრირებული ზღაპარი/ მოთხრობა; გ) მულტიმედიური ტექსტები: ანიმაციური ფილმი, რეკლამა, საბავშვო რეკლამა, ვიდეოთამაშები ენობრივი კონსტრუქციებისა და ლექსიკური ერთეულების ასათვისებლად; დ) მხატვრული ტექსტი/ლიტერატურა: ლექსები, სიმღერები, ადაპტირებული ზღაპრები; ე) მულტიმედიური ტექსტები: საბავშვო სპექტაკლი, აუდიო-ვიდეო ტექსტები, განმავითარებელი თამაშები.	
ინტერაქცია შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგ თემატიკას:	
სასკოლო საგნები, სასკოლო კვირის განრიგი, დღის რეჟიმი, საყოფაცხოვრებო ნივთები, საყიდლები, სურსათი, მაღაზიები; გართობა, ჰობი, სპორტი, თამაშები; ბუნება/ზუნების მოვლენები, ფერები, ზომა, სხეულის ნაწილები, ყოველდღიური საქმიანობა, დაბადების დღე, საჩუქრები და სხვ.	
აქტივობათა ნიმუშები:	
• სწორი პასუხის შემოხაზვა; • ტექსტიდან ამოკრებილი ინფორმაციის დაჯგუფება-დახარისხება; • მოქმედებათა გამომხატველი ილუსტრაციების დანომვრა სწორი თანამიმდევრობით;	

- აღწერილი ნიშან-თვისებების (მაგ., გრძელი/მოკლე, სამკუთხა/ოთხკუთხა) მიხედვით შესაბამისი ილუსტრაციის მითითება/შემოხაზვა;
- პერსონაჟის, ცხოველის, ქმედების განსახიერება;
- მასწავლებლის თხოვრის კვალდაკვალ ამბის ინსცენირება პანტომიმით;
- თამაში „ციცა/ცხელა“ / „ზამთარი/ზაფხული“ (მასწავლებლის მიერ დამალული ნივთის პოვნა);
- ჩაფიქრებული სიტყვის/ნივთის/საგნის გუნდისათვის ან კლასისათვის ერთი სიტყვით ახსნა (თამაში „ასოციაციობანა“);
- თანაკლასელის ჟესტების მიხედვით პერსონაჟის, ცხოველის ან საგნის ამოცნობა და დასახელება;
- მეწყვილისათვის/თანაკლასელისათვის ინტერვიუს ჩამორთმევა (რა გქვია? რამდენი წლის ხარ? ...);
- რა შეეშალა მხატვარს? ორ ილუსტრაციას შორის განსხვავებების დასახელება;
- მითითებული ფერის მიხედვით ფერადი ბარათების გაცვლა ერთი და იმავე ფერის ბარათების შესაგროვებლად („მომეცი ლურჯი“, „აი, თეთრი ბარათი“ და მისთ.) და სხვ.

მიმართულება 2. წერითი მეტყველება (კითხვა და წერა)

მისაღწევი შედეგები	IV კლასის შეფასების ინდიკატორები
იუცხ.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სიტყვების, წინადადებების გაშიფრვა; სხვადასხვა ტიპის მცირე ზომის ტექსტების გაშიფვრა და გაგება.	მოსწავლე: • კითხულობს (შიფრავს) ნაცნობ და უცნობ სიტყვებს, წინადადებებს, მცირე ზომის ტექსტებს; • ამოიცნობს ტექსტის საკომუნიკაციო სიტუაციას (ავტორი, ადრესატი, თემა, მიზანი.); • ამოიცნობს ფაქტობრივ/ექსპლიციტურ ინფორმაციას (როდის, სად, ვინ, რამდენი, როგორი და სხვა); • ამოიცნობს პერსონაჟთა თვისებებს; • ამოიცნობს მოქმედებების თანამიმდევრობას; • ამოიცნობს მოვლენათა შორის მიზეზ-შედეგობრივ კავშირებს; • ამოიცნობს მოქმედებათა დროსა და ადგილს.
იუცხ.დაწყ.I.6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კალიგრაფიული ნორმების დაცვა; მოდელის მიხედვით სხვადასხვა ტიპის მარტივი ტექსტების შედგენა.	მოსწავლე: • წერს აკურატულად; • კარნახით წერს ნასწავლ სიტყვებს და წინადადებებს; • ტექსტის წერისას სათანადოდ იყენებს ნასწავლ ლექსიკასა და შესიტყვებებს, გამოთქმებს; • მიუთითებს კონკრეტულ დეტალებს; • სათანადოდ სვამს სასვენ ნიშნებს; • ადგენს წარწერებს ილუსტრაციებისთვის.
იუცხ.დაწყ.(I).7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წერითი მეტყველების აქტივობის შესრულებისას სტრატეგიების გააზრებულად გამოყენება.	მოსწავლე: • ნაცნობ ელემენტებზე (კონტექსტზე, ილუსტრაციაზე) დაყრდნობით ცდილობს უცნობი სიტყვების ამოცნობას; • აკვირდება ტექსტის სტრუქტურას, მაორგანიზებელ ელემენტებს (მაგ., სათაურს, რუბრიკას, ცხრილის აგებულებას და მონაცემებს, ილუსტრაციას, წარწერას, ლოგოს, ტიპოგრაფიულ მახასიათებლებს (მაგ., მსხვილ შრიფტს და სხვა) და მასზე დაყრდნობით მოიძიებს საჭირო ინფორმაციას; • აცნობიერებს კითხვის პროცესში გამოყენებულ ხერხებს.
რეკომენდაციები	
აქტივობები შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგი ტიპის ტექსტებს: ა) პრაგმატული ტექსტები: დღის განრიგი, კატალოგი, საბავშვო ტელეპროგრამა, გაკვეთილების ცხრილი, მისალოცი ბარათი, გზავნილი (შეტყობინება), ანკეტა პირადი მონაცემებით, ღია ბარათი, მენიუ;	

- ბ) დიდაქტიზებული ტექსტები: დიალოგი, ამბავი;
 გ) მცირე ზომის შემეცნებითი ტექსტები ნაცნობ თემატიკაზე;
 დ) ადაპტირებული კომიქსები, რეკლამები.

აქტივობათა ნიმუშები:

- ტექსტში სიტყვების მოძიება წინასწარ მიცემული ინსტრუქციის მიხედვით (მაგ., პერსონაჟთა სახელები, სათამაშოების ან ცხოველების აღმნიშვნელი სიტყვები და ა.შ.);
- ილუსტრაციის შესაბამისი მონაკვეთის პოვნა;
- ტექსტში მოცემულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით კონკრეტული ქმედების (დაასრულებს ნახატს, პოულობს შესატყვის ილუსტრაციას, ავსებს ცხრილს, ნომრავს სურათებს და სხვა) შესრულება;
- სხვადასხვა ტიპის ტექსტის შედარება სტრუქტურული ორგანიზების მიხედვით (მაგ., სათამაშოების კატალოგისა და ტელეპროგრამის), განსხვავებების, მსგავსებების დასახელება (მაგ., კატალოგში სურათები და ინფორმაცია იქვეა განთავსებული, ტელეპროგრამაში კი - არა; ტელეპროგრამაში საათების მიხედვით არის ჩამონათვალი, კატალოგში საათი საერთოდ არ არის მითითებული და სხვა);
- მოსწავლეთა მიერ გამოყენებული ხერხების დაფაზე ჩამოწერა, მათი შედარება და შეფასება: რომელმა გააადვილა საკითხავი ამოცანის გადაჭრა;
- დაფიდან ან სხვა ნაბეჭდი წყაროდან სიტყვების, წინადადებების გადაწერა;
- გამაფრთხილებელი აზრის დაწერა;
- საყვარელ გადაცემათა ტელეპროგრამის შედგენა;
- კლასში მომზადებული „საფოსტო ყუთის“ გამოყენებით ერთმანეთისათვის ღია ბარათების გაგზავნა;
- დილის საუზმის მენიუს შედგენა;
- სხვადასხვა თემაზე (მაგ., „სკოლა“, „ჩემი მეგობარი“, „ჩემი საყვარელი საგანი“, „ჩემი დაბადების დღე“ და სხვ.) ნახატებით/ფოტოებით და მათი აღმწერი წარწერებით გაფორმებული ტექსტების შექმნა და სხვ.

მიმართულება 3. ინტერკულტურა

მისაღწევი შედეგები	IV კლასის შეფასების ინდიკატორები
Iუცხ.დაწყ.(I).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ილუსტრაციებსა და ტექსტებში საკუთარი და უცხო კულტურის რეალიების ამოცნობა, სოციოკულტურული კონტექსტების ერთმანეთთან შედარება.	მოსწავლე: • სახელმძღვანელოსა თუ საბავშვო მედია/მულტიმედიურ ტექსტებში ამოიცნობს კულტურის, სოციო-კულტურის რეალიებს; • შედარებისას პოულობს მათ შორის, მსგავსებებსა და განსხვავებებს.
Iუცხ.დაწყ.(I).9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს თანატოლებთან და მასწავლებელთან ერთად საგანმანათლებლო პროექტების დაგეგმვა და განხორციელება სამიზნე ქვეყნის/ ქვეყნების სოციოკულტურულ და კულტურულ რეალიებზე.	მოსწავლე: • მასწავლებელთან ერთად აყალიბებს პროექტის წარმატებით განხორციელების კრიტერიუმებს; • გუნდის წევრებთან და მასწავლებელთან ერთად გეგმავს პროექტის განხორციელების ეტაპებს; • გუნდის წევრებისა და მასწავლებლის დახმარებით განსაზღვრავს და ანაწილებს ფუნქციებს; • გუნდის თითოეულ წევრთან ერთად ასრულებს მისთვის მიკუთვნებულ ფუნქციას; • მასწავლებლის დახმარებით აუმჯობესებს და ასრულებს პროექტს.

რეკომენდაციები

საპროექტო იდეები:

გენეალოგიური ხის შედგენა, ზღაპრის/სკეტჩის დადგმა და წარდგენა, ზეიმის მოწყობა, ნახატების გამოფენა, საყვარელი ზღაპრის/ანიმაციური ფილმის აფიშის მომზადება, სასურველი ტელეგადაცემების კვირული პროგრამის შედგენა და სხვ.

მიმართულება 4. სწავლის სწავლა	
მისაღწევი შედეგები	IV კლასის შეფასების ინდიკატორები
Iუცხ.დაწყ.(I).10. მოსწავლემ მასწავლებლის დახმარებით უნდა შეძლოს სწავლის პროცესზე დაფიქრება, საკუთარი წინსვლის ხელშეწყობა და სწავლის პროცესის წარმართვასა და გაუმჯობესებაში აქტიურად მონაწილეობა.	მოსწავლე: - აფასებს სწავლის პროცესს: ავსებს ასაკის შესაბამის შეფასების სკემებს; - ამჩნევს, რაში აქვს წინსვლა და აღწერს/ასახელებს მას; წინსვლის ამსახველ მასალას ინახავს პორტფოლიოში (მაგ, ორი ნამუშევარი, რომელშიც თვალსაჩინოდ აისახება წინსვლა; ადრეული და გვიანდელი შეფასების სკემები, ვიდეო და აუდიო ჩანაწერები, რომლებშიც ჩანს მისი ზეპირი აქტივობა); - აცნობიერებს და ასახელებს სისუსტეებს და მიუთითებს გამოსწორების შესაძლო გზებს (მაგ. როგორ მოიქცეს, რომ აღარ დარჩეს შინ სასწავლო ნივთები; როგორი ხერხით დაიმახსოვროს ლექსიკური ერთეულები).
Iუცხ.დაწყ.(I).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სწავლის ხელშეწყობი სტრატეგიებისა და სხვადასხვა ტიპის საგანმანათლებლო რესურსების (ბეჭდვითი და მულტიმედიაური რესურსების, ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების) გააზრებულად გამოყენება.	მოსწავლე: - ქმნის ოპერატიულ რესურსებს და იყენებს მათ (მაგ., ლოტოს, მარტივ სკემებს, ილუსტრირებულ ლექსიკონს, ყუთებს ინფორმაციის, მასალის დახარისხებისათვის და სხვა). - იყენებს ისტ-ს ამა თუ იმ მასალის/ტექსტის შესაქმნელად/დასამუშავებლად; - ეფექტიანად იყენებს სახელმძღვანელოს რესურსებს (ილუსტრაციებს, ლექსიკონს, სარჩევს, ლოგოებს, სამოდელო ნიმუშებს); - მოიძიებს ინფორმაციას/სასწავლო მასალას ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების (ისტ) მეშვეობით.

თვითშეფასების სკემის ნიმუში მაღიან კარგად საშუალოდ ჯერ არ შემიძლია

შემიძლია ინგლისურად:	
1. ვთქვა, რა მქვია	

2. ვკითხო სხვას, რა ჰქვია	
3. ვთქვა, რა ცხოველი მყავს	
4. დავითვალო ათამდე	
5. ჩამოვთვალო, რა სასწავლო ნივთები მაქვს	
უნდა გავაუმჯობესო: ----- ამისათვის: ----- ხელმოწერა: -----	

V კლასი

მიმართულება 1. ზეპირი მეტყველება (მოსმენა და ლაპარაკი)	
მისაღწევი შედეგები	V კლასის შეფასების ინდიკატორები
I უცხ.დაწყ.(II).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტის მოსმენა/მოსმენა-ყურება და გაგება.	მოსწავლე: • ამოიცნობს სასაუბრო თემას, კონტექსტს, თანამოსაუბრეებს; • განარჩევს ფამილარულ და თავაზიან ფორმულებს; • ამოიცნობს კონკრეტულ დეტალებს (სად, როდის, რამდენი, როგორი და სხვ.); • ამოიცნობს ამბის განვითარების ეტაპებს (როგორ დაიწყო, რა მოხდა, როგორ დამთავრდა); • განსაზღვრავს მოქმედებათა დროსა და ადგილს; • ამოიცნობს პერსონაჟების ემოციებს, დამოკიდებულებს; • პერსონაჟთა საქციელიდან გამომდინარე, გამოაქვს დასკვნა მათი ხასიათის, თვისების შესახებ; • განარჩევს ინტონაციით გამოხატული ნათქვამის მოდალობას (თხოვნა, შეკითხვა, ბრძანება).
I უცხ.დაწყ.(II).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მარტივ ინტერაქციაში მონაწილეობა, რამდენიმე წინადადებიანი მონოლოგის წარმოთქმა.	მოსწავლე: • გაითამაშებს მარტივ დიალოგებსა და სცენებს; ტექსტების წარმოთქმისას იცავს შესაბამის ინტონაციასა და რიტმს; • მონაწილეობს მარტივ ინტერაქციაში; სვამს/პასუხობს კითხვებს კონკრეტულ საკლასო სიტუაციასთან დაკავშირებით; • სვამს /პასუხობს მარტივ კითხვებს მისთვის ნაცნობი თემების, ნასწავლი ტექსტის შინაარსის შესახებ; • მონაწილეობს სიმულაციურ სიტუაციაში (მაგ., მაღაზიაში, შეხვედრა ქუჩაში/პარკში თანატოლთან/უფროსთან); • აღწერს გარემოს (ოთახს, ქუჩას, სურათს); • მარტივი ენით ჰყვება ნაწახ ან გაგონილ ამბავს; • საუბრობს მისთვის ნაცნობ თემებზე (მაგ., ოჯახი, ნათესავები/ მეგობრები, თავისუფალი დრო და სხვა).
I უცხ.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკომუნიკაციო სიტუაციის გათვალისწინებით ელემენტარული	მოსწავლე: • ინტერაქციისას შეარჩევს საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვის მიმართვის ფორმებს, გამოთქმებს, კლიშეებს, ენობრივ

ენობრივი უნარ-ჩვევების გამოყენება;	კონსტრუქციებს; • იცავს შესაბამის ინტონაციას სხვადასხვა მოდალობის წინადადებების წარმოთქმის დროს; • იყენებს ადგილმდებარეობის გამომხატველ მარტივ ენობრივ საშუალებებს; • იცავს ელემენტარულ სინტაქსურ მიმართებებს წინადადებების წევრებს შორის (ქვემდებარისა და შემასმენლის შეთანხმება პირსა და რიცხვში); • სათანადოდ იყენებს ნასწავლ ლექსიკურ ერთეულებს.
Iუცხ.დაწყ.(II).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ზეპირი მეტყველების ამოცანების შესაბამისი სტრატეგიების გამოყენება.	მოსწავლე: • გამოთქვამს ვარაუდს შინაარსის შესახებ სათაურის, ილუსტრაციების, არავერბალური ელემენტების საფუძველზე; • ცდილობს უცნობი სიტყვების, გამოთქმების, წინადადებების მნიშვნელობის დამოუკიდებლად ამოცნობას ნაცნობ ელემენტებზე დაყრდნობით (მაგ., კონტექსტი, ილუსტრაცია და სხვა); • მშობლიურ ენაზე აღწერს, რა ხერხით/გზით მოახერხა მოსასმენი ამოცანის გადაჭრა.
რეკომენდაციები	
აქტივობები შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგი ტიპის ტექსტებს: ა) სასწავლო მიზნებით შედგენილი მოსასმენი ილუსტრირებული ტექსტები, თემატური დიალოგები/მონოლოგები, მარტივი ამბავი, ინსტრუქცია, საგზაო მარშრუტი; ბ) ადაპტირებული ილუსტრირებული მოთხრობა; გ) მულტიმედიური ტექსტები: ანიმაციური ფილმი, რეკლამა, საბავშვო რეკლამა, ვიდეოთამაშები ენობრივი კონსტრუქციებისა და ლექსიკური ერთეულების ასათვისებლად, აუდიო-ვიდეო მასალა საპროგრამო თემატიკაზე; დ) სასწავლო მიზნით შედგენილი ტექსტები, ადაპტირებული მოთხრობები; ე) მარტივი შემცენებითი ტექსტები; ვ) მულტიმედიური ტექსტები: საბავშვო სპექტაკლი, აუდიო-ვიდეო ტექსტები, განმავითარებელი თამაშები.	
ინეტრაქცია შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგ თემატიკას: სასკოლო კვირის განრიგი, სასკოლო საგნები, ოჯახი, მეგობრები, გართობა, ჰობი, სპორტი, კვება, ყოველდღიური საქმიანობა, საცხოვრებელი ადგილი და სხვა.	
აქტივობათა ნიმუშები: • ტექსტის შინაარსის მიხედვით კითხვებზე პასუხის გაცემა; • მოცემული ვარიანტებიდან სწორი/არასწორი ინფორმაციის მონიშვნა; • პერსონაჟებისა და რეპლიკების ურთიერთდაკავშირება; • მოსმენილი ტექსტის მიხედვით შესაბამისი ილუსტრაციების დანომვრა ქრონოლოგიური თანმიმდევრობით; • ტექსტის მიხედვით სავარჯიშოში გამოტოვებული ადგილების შევსება შესატყვისი სიტყვებით/ფრაზებით; • მოსმენილი ტექსტის მიხედვით რეკლამის ნაკლული ინფორმაციის შევსება; • მინიინტერვიუების ჩამორთმევა თანაკლასელებისთვის ნაცნობი თემების გარშემო (მაგ., არდადადეგები, საცხოვრებელი ადგილი, მეგობრები, საყვარელი დღესასწაული და სხვა); • აღწერილი სიტუაციების მიხედვით სიმულაციური დიალოგების გათამაშება; • დამალული საგნის, ჩაფიქრებული სიტყვის გამოცნობა კითხვა-პასუხზე დაყრდნობით; • ორი სურათის მსგავსება-განსხვავებაზე საუბარი; • საცხოვრებლის, ქალაქის, ოჯახის და ა.შ. აღწერა თვალსაჩინოებაზე დაყრდნობით; • სკოლისკენ ან სახლისკენ მიმავალი გზის აღწერა; • „ჯაჭვური თხრობა“: მოსმენილი ფრაზების გამეორება და ტექსტის გაგრძელება თითო სიტყვით/წინადადებით (მოსწავლეთა ჯაჭვში) და სხვ.	

მიმართულება 2. წერიტი მეტყველება (კითხვა და წერა)	
მისაღწევი შედეგები:	V კლასის შეფასების ინდიკატორები:
Iუცხ.დაწყ.(II).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გაწაფულად კითხვა.	მოსწავლე: - შესაბამისი ინტონაციითა და პაუზების გამოყენებით ხმამაღლა გამართულად კითხულობს მცირე ზომის ნაცნობ ტექსტებს; - ტექსტის შინაარსს ადეკვატურად უსადაგებს არავერბალურ მეტყველებას.
Iუცხ.დაწყ.(II).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული ტექსტების წაკითხვა და გაგება.	მოსწავლე: - ამოიცნობს ტექსტის საკომუნიკაციო სიტუაციას (ავტორი, ადრესატი, თემა, მიზანი); - საკითხავი ამოცანების შესაბამისად ტექსტში პოულობს ექსპლიციტურად მოცემულ ინფორმაციას; - ამოიცნობს მოვლენათა და მოქმედებათა თანამიმდევრობას; მათ შორის, მიზეზშედეგობრივ კავშირებს; - ამოიცნობს პერსონაჟების ემოციებსა და განწყობებს, მათი ქცევის მოტივებს (მაგ., რატომ არის მოწყენილი; რატომ მოიქცა ასე და ა.შ.); - განარჩევს ტექსტში ავტორისა და პერსონაჟების სიტყვებს; - გამოყოფს სიუჟეტის განვითარების საფეხურებს.
Iუცხ.დაწყ.(II).7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა ტიპის მარტივი ტექსტის სტრუქტურული და ენობრივი მახასიათებლების ამოცნობა.	მოსწავლე: - ამოიცნობს სხვადასხვა ტიპის მარტივი ტექსტის სტრუქტურულ მახასიათებლებს; - ერთმანეთს ადარებს სხვადასხვა სახის ტექსტს კომპოზიციური აგებულების მიხედვით (მაგ., გაკვეთილების ცხრილი და ღია ბარათი), ასახელებს განსხვავებებს, მსგავსებებს; - ამოიცნობს საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვის გამოთქმებს, კლიშეებს, ენობრივ კონსტრუქციებს (მაგ., მოკითხვის, მილოცვის, დაპატიჟების და სხვა); - ამოიცნობს სინტაქსურ მიმართებებს მარტივი წინადადებების წევრებს შორის, ზმნის ახლანდელი, წარსული და მომავალი დროის გამომხატველ ფორმებს, ზმნიზედებს, ადგილმდებარეობისა და დროის გამომხატველ მარტივ ენობრივ საშუალებებს (ზმნიზედას, წინდებულს).
Iუცხ.დაწყ.(II).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნიმუშის მიხედვით მცირე ზომის ტექსტის დაწერა.	მოსწავლე: - თანამიმდევრობით გადმოსცემს ფაქტებს, მოვლენებს; - აღწერს / ახასიათებს ადამიანებს, ცხოველებს, საგნებს; - აზუსტებს საჭირო დეტალებს; - გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებებს, გრძნობებსა და სურვილებს.
Iუცხ.დაწყ.(II).9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წერილობითი ტექსტის სტრუქტურის დაცვა, ელემენტარული ენობრივი უნარ-ჩვევების გამოყენება.	მოსწავლე: - იყენებს საკომუნიკაციო სიტუაციის შესაბამის ფორმულებს; - იცავს წერილობითი ტექსტის სტრუქტურას; - იყენებს ადგილმდებარეობის გამომხატველ მარტივ ენობრივ საშუალებებს (ზმნიზედა, წინდებული); - იცავს ელემენტარულ სინტაქსურ მიმართებებს წინადადების

	წევრებს შორის (მაგ., ქვემდებარისა და შემასმენლის შეთანხმება პირსა და რიცხვში); • შეარჩევს ზმნის სათანადო ფორმებს; • იცავს სიტყვათა წყობას მტკიცებითი, უარყოფითი და კითხვითი შინაარსის შემცველ წინადადებებში; • იცავს ორთოგრაფიის წესებს, სწორად იყენებს სასვენ ნიშნებს.
Iუცხ.დაწყ.(II).10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წერითი მეტყველების ამოცანების შესაბამისი სტრატეგიების გამოყენება.	მოსწავლე: • სათაურზე, ილუსტრაციებზე დაყრდნობით მშობლიურ ენაზე გამოთქვამს ვარაუდს ტექსტის შინაარსის შესახებ; • ნაცნობ ელემენტებზე დაყრდნობით (მაგ., კონტექსტი, ილუსტრაცია, ნაცნობი ფუძე) დამოუკიდებლად ამოიცნობს უცნობი სიტყვების, წინადადებების მნიშვნელობას; • მთლიან ტექსტზე დაკვირვებით, მისი სიტყვიერი და არასიტყვიერი მორგანიზებული ელემენტების დახმარებით (სათაური, რუბრიკა, ილუსტრაცია, წარწერა, აბზაცი, სვეტი, ლოგო, ტიპოგრაფიული მახასიათებლები /მაგ., მსხვილი შრიფტი/ და სხვ.) მოიძიებს კონკრეტულ ინფორმაციას; • მშობლიურ ენაზე აღწერს, რა გზით მოახერხა ამა თუ იმ საკითხავი დავალების შესრულება; • ეცნობა და იყენებს სხვების მიერ შერჩეულ ხერხებს, გამოაქვს დასკვნა იმის შესახებ, თუ რომელი მიდგომა იყო მისთვის უფრო ეფექტური და რატომ. • მოიძიებს და ამზადებს აუცილებელ სასწავლო რესურსებს (მაგ., ლექსიკონი, ნიმუში, საჭირო ენობრივი მასალა და სხვა); • წერს შავ ვარიანტს; • გადაიკითხავს შავ ვარიანტს, სასწავლო რესურსზე დაყრდნობით ამოწმებს ნაწერს და ასწორებს შეცდომებს; • ათეთრებს ნაწერს.
რეკომენდაციები	
აქტივობები შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგი ტიპის ტექსტებს: ა) პრაგმატული ტექსტები: ღია ბარათი, პირადი წერილი (ხელნაწერი ან ელექტრონული სახით), დღის განრიგი, გაკვეთილების ცხრილი, მოსაწვევი ბარათი, მენიუ, კულინარული რეცეპტი და სხვა; ბ) დიდაქტიზებული ტექსტები: დიალოგი, მარტივი თხრობითი ან აღწერითი ტექსტები, საგზაო მარშრუტი; გ) საინფორმაციო, მცირე ზომის შემეცნებითი ტექსტები; დ) ადაპტირებული კომიქსები, რეკლამები, აუდიო-ვიდეო მასალა საპროგრამო თემატიკაზე.	
აქტივობათა ნიმუშები: • მონაწილეობა დიალოგის, სკეტჩის გუნდურ კითხვაში. • ტექსტის შინაარსის მიხედვით კომიქსის პერსონაჟების გახმოვანება; • ტექსტის (თხრობითი, შემეცნებითი) არეულად მოცემული ფრაგმენტების სწორი თანმიმდევრობით დალაგება; • ტექსტისა ან მისი ცალკეული ეპიზოდის დასათაურება; • ტექსტში ნაკლული ინფორმაციის შევსება; • ილუსტრაციის ან გეგმის მიხედვით ცალკეული მონაკვეთებისგან ტექსტის აწყობა; • ტექსტში მოცემული ინფორმაციის დახარისხება (მაგ., მოქმედ პირთა წარმომავლობა, პროფესიები, გეოგრაფიული ადგილები და სხვა); • სადღესასწაულო წვეულებისთვის კერძების შერჩევა სხვადასხვა მენიუდან/კულინარული რეცეპტების წიგნიდან;	

- მეგობრისთვის, ახლობლისთვის, მასწავლებლისთვის განკუთვნილ ღია ბარათში/წერილში გამოტოვებული ადგილების შევსება;
- მოსაწვევის შედგენა მეგობრის წვეულებაზე დასაპატიჟებლად;
- სურათის აღწერა;
- საკუთარი ოთახის აღწერა;
- მონაცემების მიხედვით პირადი წერილის შედგენა;
- გეგმის მიხედვით ნასწავლი ტექსტის მოკლე შინაარსის შედგენა;
- მოცემული ყალიბის შევსება განსხვავებული შინაარსით (მაგ., *წერს პერსონაჟის საპირისპირო დახასიათებას*);
- მოსწავლეების მიერ მომზადებულ საფოსტო ყუთის გამოყენებით ერთმანეთისათვის შეტყობინებების გაგზავნა „დამალულ განმზე“;
- ილუსტრაციებზე დაყრდნობით ამბის დასრულება;
- მოცემულ სიტყვებზე/ ილუსტრაციებზე/ სათაურზე დაყრდნობით ტექსტის შედგენა და სხვ.

მიმართულება 3. ინტერკულტურა

მისაღწევი შედეგები	V კლასის შეფასების ინდიკატორები
Iუცხ.დაწყ.(II).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სოციოკულტურული კონტექსტების ერთმანეთთან შედარება, პარალელების გავლება უცხო და მშობლიური კულტურის ფენომენებს შორის.	მოსწავლე: • მოსწავლე იჩენს ინტერესს კულტურული განსხვავებების მიმართ; ავლებს პარალელებს უცხო და მშობლიურ კულტურულ და სოციოკულტურულ კონტექსტებს შორის და პოულობს მსგავსება-განსხვავებებს; • გამოთქვამს საკუთარ მოსაზრებებს, დამოკიდებულებებს მსგავსებებსა და განსხვავებების შესახებ; • მოიძიებს დამატებით ცნობებს; • პოულობს ნასწავლი ანდაზის ანალოგიურს მშობლიურ ენაში და ადარებს გამოხატვის ფორმებს.
Iუცხ.დაწყ.(II).12. მოსწავლემ უნდა შეძლოს თანატოლებთან და მასწავლებელთან ერთად სხვადასხვა ტიპის პროექტის დაგეგმვა და განხორციელება.	მოსწავლე: • მასწავლებელთან, გუნდის წევრებთან ერთად აყალიბებს პროექტის წარმატებით განხორციელების კრიტერიუმებს, გეგმავს პროექტის განხორციელების ეტაპებს; • ასრულებს მისთვის მიკუთვნებულ ფუნქციას, რომლის განსაზღვრა-განაწილებაში მონაწილეობს გუნდის ყველა წევრი მასწავლებლის დახმარებით; • მასწავლებლის, მშობლის ან სხვა პირის დახმარებით მოიძიებს სათანადო რესურსებს; • გუნდის წევრებთან ერთად მასწავლებლის დახმარებით შეარჩევს, დაამუშავებს მოძიებულ მასალას, აუმჯობესებს და ასრულებს პროექტს.

რეკომენდაცია

საპროექტო იდეები: დასურათებული ლექსიკონის შედგენა; სურათებიანი წიგნისთვის ტექსტის შედგენა; ამბის ინსცენირება; საშობაო/დედის დღის აღსანიშნავი მისალოცი ბარათების შექმნა; საყვარელი ფილმის/წიგნის/საგნის რეკლამა.

მიმართულება 4. სწავლის სწავლა

მისაღწევი შედეგები	V კლასის შეფასების ინდიკატორები
Iუცხ.დაწყ.(II).13. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სასწავლო საქმიანობის მართვა, სწავლის პროცესზე დაფიქრება, საკუთარი წინსვლის ხელშეწყობა და სწავლის პროცესის წარმართვასა და გაუმჯობესებაში აქტიურად	მოსწავლე: • გეგმავს საკუთარ საქმიანობას; • მონაწილეობს სწავლის პროცესის შეფასებაში, ავსებს ასაკის შესაბამის თვითშეფასების სქემებს, • აკვირდება შეფასების შედეგებს, გაიაზრებს და ასახელებს წინსვლისა და ჩამორჩენის მიზეზებს;

მონაწილეობა.	• ქმნის პირად პორტფოლიოს საკუთარი წინსვლის ამსახველი მასალებისთვის (შეფასების სქემები, ვიდეო და აუდიო ჩანაწერები, პროექტის მასალები); • ცდილობს დამოუკიდებლად გადალახოს სიმწელებები; • აცნობიერებს და ასახელებს წინსვლისთვის ხელისშემშლელ მიზეზებს, მიუთითებს მათი გამოსწორების შესაძლო გზებზე (მაგ. რომელი ხერხი გამოიყენოს ლექსიკური მასალის დასამახსოვრებლად).
Iუცხ.დაწყ.(II).14. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიებისა და სხვადასხვა ტიპის საგანმანათლებლო რესურსების (ბეჭდვითი და მულტიმედიური რესურსების, ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების) გააზრებულად გამოყენება.	მოსწავლე: • იყენებს სხვადასხვა ხერხს ლექსიკური მასალის ასათვისებლად (მაგ., რამდენჯერმე წაკითხვა ან დაწერა, ასოცირება რაიმესთან, კონტექსტში გამოყენება, ერთი თემატიკის მიხედვით დაჯგუფება და სხვა); სისტემატურად იმეორებს განვლილ ლექსიკურ მასალას; ამოკრებს რთულად ათვისებულ ლექსიკურ ერთეულებს და ამუშავებს მათ; • იყენებს სხვადასხვა სტრატეგიას გრამატიკულ მოვლენებში გასარკვევად: კონკრეტულ მაგალითებზე დაკვირვებით ამოიცნობს და იყენებს ენობრივ მექანიზმებს; ადარებს ერთმანეთს უცხოური და მშობლიური ენების გრამატიკულ მოვლენებს; იყენებს სქემებს, ტაბულებს, კლასიფიკაციებს, სტრუქტურულ მოდელებს; • ქმნის ოპერატიულ რესურსებს (მაგ., ანბანურ/თემატურ ლექსიკონს, პლაკატს, მარტივ სქემას, კითხვარს და სხვა) და იყენებს მათ; • ეფექტიანად იყენებს სახელმძღვანელოს რესურსებს (მაგ., ლექსიკონს, სტრუქტურულ ნიმუშებს, გრამატიკულ ცნობარს, ილუსტრაციებს და სხვა); • ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების (ისტ) მეშვეობით ეფექტიანად იყენებს ასაკის შესატყვის საგანმანათლებლო პროგრამებს, ელექტრონულ ლექსიკონებს; • მასწავლებლის დახმარებით მოძიებული ინტერნეტ-რესურსების გამოყენებით ქმნის და ამუშავებს ტექსტს, იყენებს ფოტოებს, ცხრილებს.

VI კლასი

მიმართულება 1. ზეპირი მეტყველება (მოსმენა და ლაპარაკი)	
მისაღწევი შედეგები:	VI კლასის შეფასების ინდიკატორები
Iუცხ.დაწყ.(II).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტის მოსმენა/მოსმენა-ყურება და გაგება	მოსწავლე: • ამოიცნობს საკომუნიკაციო სიტუაციას (თემას, პერსონაჟებს/თანამოსაუბრეებს); • ამოიცნობს თანამოსაუბრეთა და პერსონაჟთა შორის არსებულ მარტივ ურთიერთობებს; • რეპლიკებზე დაყრდნობით გამოაქვს კონკრეტული დასკვნები თანამოსაუბრეთა შესახებ (მაგ., მათი სურვილების, გეგმების, ინტერესების, საქმიანობის, დამოკიდებულებების შესახებ); • ამოიცნობს კონკრეტულ დეტალებს (მოქმედების დროს, ადგილს და ა.შ.); • ამოიცნობს სიუჟეტის განვითარების ხაზს; • ამოიცნობს მოქმედებათა თანამიმდევრობას; • ამოიცნობს ინტონაციით გამოხატული ნათქვამის მოდალობას (თხოვნა, მოთხოვნა, შეკითხვა, ბრძანება).

Iუცხ.დაწყ.(II).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მარტივ ინტერაქციაში მონაწილეობა, რამდენიმე წინადადებანი მონოლოგის წარმოთქმა.	მოსწავლე: • სვამს/პასუხობს კითხვებს მისთვის ნაცნობი თემის (მაგ., სტუმრად ქალაქში/ სოფელში, საყვარელი საქმიანობა/ გართობა, საყვარელი გადაცემები და სხვა) გარშემო; • გამოთქვამს საკუთარ დამოკიდებულებას, ემოციას გარკვეულ საკითხთან დაკავშირებით; • მოჰყავს მაგალითები პირადი გამოცდილებიდან; • მონაწილეობს სიმულაციურ სიტუაციაში (მაგ., გზა სკოლიდან სახლამდე, შეთანხმება შეხვედრის შესახებ; კაფეში; ვიზიტი ექიმთან, საჩუქრის შერჩევა და სხვა); • გეგმის მიხედვით ჰყვება მოსმენილი/წაკითხული ტექსტის მოკლე შინაარსს; • საუბრობს მისთვის ნაცნობ თემებზე (მაგ., არდადეგები, გეგმები, გატაცებები, საყვარელი საქმიანობა და სხვა).
Iუცხ.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკომუნიკაციო სიტუაციის გათვალისწინებით ელემენტარული ენობრივი უნარ-ჩვევების გამოყენება.	მოსწავლე: • ინტერაქციისას შეარჩევს საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვის მიმართვის ფორმებს, გამოთქმებს, კლიშეებს, ენობრივ კონსტრუქციებს; • იცავს შესაბამის ინტონაციას სხვადასხვა მოდალობის წინადადებების წარმოთქმის დროს; • იყენებს ადგილმდებარეობის გამომხატველ მარტივ ენობრივ საშუალებებს; • იცავს ელემენტარულ სინტაქსურ მიმართებებს წინადადებების წევრებს შორის; • სათანადოდ იყენებს ნასწავლ ლექსიკურ ერთეულებს.
Iუცხ.დაწყ.(II).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ზეპირი მეტყველების ამოცანების შესაბამისი სტრატეგიების გამოყენება.	მოსწავლე: • გამოთქვამს ვარაუდს შინაარსის შესახებ სათაურის, ილუსტრაციების, არავერბალური ელემენტების საფუძველზე; • ცდილობს უცნობი სიტყვების, გამოთქმების, წინადადებების მნიშვნელობის დამოუკიდებლად ამოცნობას ნაცნობ ელემენტებზე დაყრდნობით (მაგ., კონტექსტი, ინტონაცია, ილუსტრაცია და სხვა); • მშობლიურ ენაზე აღწერს, რა ხერხით/გზით მოახერხა მოსასმენი ამოცანის გადაჭრა.
რეკომენდაციები	
აქტივობები შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგი ტიპის ტექსტებს: ა) სასწავლო მიზნებით შედგენილი მოსასმენი ილუსტრირებული ტექსტები, თემატური დიალოგები/მონოლოგები, მარტივი ამბავი, ინსტრუქცია; ბ) ადაპტირებული ილუსტრირებული მოთხრობა; გ) პრაგმატული ტექსტი - ამინდის მარტივი პროგნოზი, სამარშრუტო გეგმა, მარტივი შეტყობინება; დ) მულტიმედიური ტექსტები: ანიმაციური ფილმი, რეკლამა, საბავშვო რეკლამა, ვიდეოთამაშები ენობრივი კონსტრუქციებისა და ლექსიკური ერთეულების ასათვისებლად, აუდიო-ვიდეო მასალა საპროგრამო თემატიკაზე; ე) სასწავლო მიზნით შედგენილი ტექსტები, ადაპტირებული მოთხრობები; ვ) საინფორმაციო და შემეცნებითი ტექსტები; ზ) მულტიმედიური ტექსტები: საბავშვო სპექტაკლი, აუდიო-ვიდეო ტექსტები, განმავითარებელი თამაშები.	
ინტერაქცია შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგ თემატიკას: საქმიანობა, ჯანმრთელობა, ჩაცმულობა, თამაშები, მაღაზიები, საყიდლები, ქვეყნები, დედაქალაქები, ღირსშესანიშნაობები, დღესასწაულები, ზეიმები, სანახაობები, ბუნება/ზუნების მოვლენები და სხვ.	
აქტივობათა ნიმუშები: • ტექსტის თემატიკის დადგენა ტექსტიდან წინადადებების ან ფრაგმენტის მოსმენის შედეგად;	

• მოსმენილი ტექსტის დასაწყისის შესაბამისად ამბის დასრულება, აუდიოჩანაწერთან შედარება; • მოსმენილი დიალოგის მიხედვით ცხრილის შევსება: ვინ/სად/როდის, რატომ? და ა.შ.; • მოსმენილ დიალოგში მოსაუბრეთა რეპლიკების/ინტონაციის მიხედვით მათი გრძნობების ამოცნობა (მაგ., მოწყენილი, შეშინებული, გაბრაზებული); • მოსმენილი ტექსტის მიხედვით დედაქალაქებისა და ღირსშესანიშნაობების ერთმანეთთან დაკავშირება; • მოსმენილი ამინდის პროგნოზის მიხედვით ატმოსფერული მოვლენებისა და ტემპერატურის ამსახველი ინფორმაციის, გეოგრაფიული მხარეების შესაბამისი მონაცემების ჩანიშვნა (მაგ., ჩრდილოეთში მისაღწევია. . .); • რადიოგადცემაში მონაწილე პირების (ინტერვიუს რესპონდენტის ან მთავარი გმირის) მონაცემების ანკეტაში შეტანა და სხვ. • სიმულაციური სიტუაციების გათამაშება, მაგ., მაღაზიაში, კინოში, მგზავრის დაკვალიანება და ა.შ.; • მინიინტერვიუების ჩამორთმევა თანაკლასელებისთვის ნაცნობი თემების გარშემო (მაგ., მოგზაურობა, საყვარელი ქალაქი, ექსკურსიის შთაბეჭდილებები, გართობა და სხვა); • საკვანძო სიტყვებისა და ნაცნობი ლექსიკურ-გრამატიკული ერთეულების გამოყენებით შინაარსის გადმოცემა ან ილუსტრაციის აღწერა; • მოსმენილი ტექსტის/ნაწყვეტის დასასრულის მოფიქრება და მოყოლა; • ნაწახი სპექტაკლის, ფილმის სიუჟეტის გადმოცემა; • ორი მოსმენილი ამბის მსგავსება-განსხვავებაზე საუბარი; • ილუსტრაციების ფორმით მოცემული დროშების, ღირსშესანიშნაობების, სუვენირების, ეროვნული სიმბოლიკის, ფულადი ერთეულის გამოსახულების დაჯგუფება, შედარება და მსგავსება-განსხვავებების პოვნა და სხვ.	

მიმართულება 2. წერითი მეტყველება (კითხვა და წერა)

მისაღწევი შედეგები:	VI კლასის შეფასების ინდიკატორები:
Iუცხ.დაწყ.(II).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გაწაფული კითხვა.	მოსწავლე: • თავისუფლად კითხულობს ნაცნობ სიტყვებსა და ფრაზებს; • შესაბამისი ინტონაციითა და პაუზების გამოყოფით გამართულად კითხულობს მცირე ზომის ნაცნობ ტექსტებს; • ტექსტის შინაარსს ადეკვატურად უსადაგებს არავერბალურ მეტყველებას.
Iუცხ.დაწყ.(II).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული ტექსტების წაკითხვა და გაგება.	მოსწავლე: • ამოიცნობს ტექსტის საკომუნიკაციო სიტუაციას (ავტორი, ადრესატი, თემა, მიზანი); • საკითხავი ამოცანების შესაბამისად ტექსტში პოულობს კონკრეტულ ინფორმაციას; • ამოიცნობს მოვლენათა და მოქმედებათა თანამიმდევრობას; მათ შორის, მიზეზშედეგობრივ კავშირებს; • ამოიცნობს პერსონაჟების ემოციებსა და განწყობებს, მათი ქცევის მოტივებს (მაგ., რატომ არის მოწყენილი; რატომ მოიქცა ასე და ა.შ.); • განარჩევს ტექსტში ავტორისა და პერსონაჟების სიტყვებს; • გამოყოფს სიუჟეტის განვითარების საფეხურებს.
Iუცხ.დაწყ.(II).7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა ტიპის მარტივი ტექსტის სტრუქტურული და ენობრივი მახასიათებლების ამოცნობა.	მოსწავლე: • ამოიცნობს სხვადასხვა ტიპის მარტივი ტექსტის სტრუქტურულ მახასიათებლებს; • ერთმანეთს ადარებს სხვადასხვა სახის ტექსტს კომპოზიციური აგებულების მიხედვით (მაგ., კატალოგსა და შემეცნებით ტექსტს), ასახელებს განსხვავებებს, მსგავსებებს; • ამოიცნობს საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვის გამოთქმებს, კლიშეებს, ენობრივ კონსტრუქციებს (მაგ., წახალისების, შეთავაზების, კეთილი სურვილების და სხვა); • ამოიცნობს სინტაქსურ მიმართებებს მარტივი წინადადებების

	წევრებს შორის, ზმნის ახლანდელი, წარსული და მომავალი დროის გამომხატველ ფორმებს, ადგილმდებარეობისა და დროის გამომხატველ მარტივ ენობრივ საშუალებებს (ზმნიზედას, წინდებულს).
Iუცხ.დაწყ.(II).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნიმუშის მიხედვით მცირე ზომის ტექსტის დაწერა.	მოსწავლე: • თანამიმდევრობით გადმოსცემს ფაქტებს, მოვლენებს; • აღწერს / ახასიათებს ადამიანებს, ცხოველებს, საგნებს; • აზუსტებს საჭირო დეტალებს; • გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებებს, გრძნობებსა და სურვილებს.
Iუცხ.დაწყ.(II).9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წერილობითი ტექსტის სტრუქტურის დაცვა და ელემენტარული ენობრივი უნარ-ჩვევების გამოყენება.	მოსწავლე: • იყენებს საკომუნიკაციო სიტუაციის შესაბამის ფორმულებს; • იცავს წერილობითი ტექსტის სტრუქტურას, გამომუშავებული აქვს ელემენტარული ენობრივი უნარ-ჩვევები და იყენებს მათ. • იყენებს ადგილმდებარეობის გამომხატველ მარტივ ენობრივ საშუალებებს (მაგ., წინდებული, ზმნიზედა), • იცავს ელემენტარულ სინტაქსურ მიმართებებს წინადადების წევრებს შორის (მაგ., ქვემდებარისა და შემასმენლის შეთანხმება პირსა და რიცხვში); • იცავს სიტყვათა წყობას მტკიცებითი, უარყოფითი და კითხვითი შინაარსის შემცველ წინადადებებში (მაგ., ქვემდებარე, შემასმენელი, დამატება); • იცავს ორთოგრაფიის წესებს, სწორად იყენებს სასვენ ნიშნებს.
Iუცხ.დაწყ.(II).10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წერითი მეტყველების ამოცანების შესაბამისი სტრატეგიების გამოყენება.	მოსწავლე: • სათაურზე, ილუსტრაციებზე დაყრდნობით მშობლიურ ენაზე გამოთქვამს ვარაუდს ტექსტის შინაარსის შესახებ; • ნაცნობ ელემენტებზე დაყრდნობით (მაგ., კონტექსტი, ილუსტრაცია, ნაცნობი ასოები) დამოუკიდებლად ამოიცნობს უცნობი სიტყვების, წინადადებების მნიშვნელობას; • მთლიან ტექსტზე დაკვირვებით, სიტყვიერი და არასიტყვიერი მაორგანიზებელი ელემენტების დახმარებით (სათაური, რუბრიკა, ილუსტრაცია, წარწერა, აბზაცი, სვეტი, ლოგო, ტიპოგრაფიული მახასიათებლები /მაგ., მსხვილი შრიფტი/ და სხვ.) მოიძიებს კონკრეტულ ინფორმაციას; • მშობლიურ ენაზე აღწერს, რა გზით მოახერხა ამა თუ იმ საკითხავი დავალების შესრულება; ეცნობა და იყენებს სხვების მიერ შერჩეულ ხერხს და გამოაქვს დასკვნა იმის შესახებ, თუ რომელი მიდგომა იყო მისთვის უფრო ეფექტური და რატომ.
რეკომენდაციები	
აქტივობები შესაძლებელია დაეფუძნოს შემდეგი ტიპის ტექსტებს: ა) პრაგმატული ტექსტები: თამაშის წესები, საჯარო წარწერა, სამარშრუტო გეგმა, კატალოგი, საბავშვო ტელეპროგრამა, მისალოცი ბარათი, გზავნილი (შეტყობინება), ანკეტა პირადი მონაცემებით და სხვა; ბ) დიდაქტიზებული ტექსტები: დიალოგი, მარტივი თხრობითი ან აღწერითი ტექსტები; გ) საინფორმაციო, მცირე ზომის შემეცნებითი ტექსტები; დ) ადაპტირებული კომიქსები, რეკლამები, აუდიო-ვიდეო მასალა საპროგრამო თემატიკაზე.	

აქტიუობათა ნიმუშები:

- კონკურსი ხმამაღლა კითხვაში - მონოლოგის, დიალოგის, ტექსტის, კომიქსის მეწყვილესთან ერთად როლებში წაკითხვა (ინდივიდუალურად, თანაკლასელებთან, გუნდის წევრებთან ერთად);
- ტექსტის სათაურის წაკითხვა და ილუსტრაციებზე დაკვირვებით მისი შინაარსის შესახებ აზრის გამოთქმა;
- ტექსტის ფრაგმენტის მოსმენა და საკითხავ ტექსტში მისი პოვნა;
- წაკითხული ტექსტის გეგმის შედგენა;
- ფილმების/მულტიპლიკაციური ფილმების ანოტაციის წაკითხვის შედეგად მათი აფიშების ამოცნობა;
- თამაშის წესების შესაბამისი დავალებების განაწილება;
- ილუსტრაციების მიხედვით ინსტრუქციის (თამაშის წესის) თანმიმდევრობის აღდგენა;
- თემატური სასწავლო დამხმარე რესურსების (მაგ., სამარშრუტო გეგმის დასურათებული პოსტერი) დამზადებისთვის საჭირო ინსტრუქციის შედგენა: საჭირო იარაღები, მასალა, მოქმედებები და ა.შ.;
- ტექსტზე მუშაობა: ა) ტექსტის აზრაცხად დაყოფა; ბ) აზრაცხების ილუსტრაციებთან დაკავშირება; გ) ილუსტრაციების დანომვრა; დ) ილუსტრაციებისთვის წარწერების მისადაგება;
- ტექსტში სასვენი ნიშნების დასმა, იმ ხმოვნების/თანხმოვნების გახაზვა/მონიშვნა, რომლებიც არ იკითხება;
- მეგობრისთვის დაბადების დღის მილოცვა ღია ბარათით, მისი კომპოზიციის დეტალების ზუსტად განსაზღვრა და შესაბამისი მიმართვის ფორმების შერჩევა;
- ღია ბარათში მიმართვისა და მისალმება-გამომშვიდობების ფორმების შესწორება სხვადასხვა ადრესატის გათვალისწინებით (თანატოლი, უფროსი ადამიანი);
- გატარებული არდადეგების შესახებ თანატოლისთვის წერილის მიწერა შესაბამისი ტექსტის სახეობისთვის ტიპობრივი ფორმალობების მაქსიმალური დაცვით;
- შეცდომებით მოცემული წერილის შესწორება;
- ტექსტის/ამბის დასრულება ილუსტრაციებზე დაყრდნობით;
- დღის განრიგის, გაკვეთილების ცხრილის, საჯარო წარწერების, სავიზიტო ბარათის, სკოლის ნივთების კატალოგის, ტელეპროგრამის შედგენა ნიმუშის მიხედვით;
- საკუთარი ჰობის, ინტერესების შესახებ ნიმუშის მიხედვით ტექსტის შედგენა;
- სახელმძღვანელოში მოცემული პერსონაჟის აღწერის მიხედვით საყვარელი პერსონაჟის, სპორტსმენის, მსახიობის, მომღერლის და ა.შ. აღწერა; მისი ფოტოს/სურათის მოძიება და წარმოდგენა;
- ამბის მოფიქრება და მის მიხედვით რამდენიმე ილუსტრაციისგან შედგენილი კომიქსის შექმნა: ა) კომიქსის ილუსტრაციებისთვის ტექსტის მიწერა; ბ) კომიქსის ტექსტისა და ილუსტრაციების შედგენა და სხვ.

მიმართულება 3. ინტერკულტურა

მისაღწევი შედეგები	VI კლასის შეფასების ინდიკატორები
Iუცხ.დაწყ.(II).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნასწავლი სოციოკულტურული კონტექსტების ერთმანეთთან შედარება, პარალელების გავლება უცხო და მშობლიური კულტურის ფენომენებს შორის.	მოსწავლე: • მოსწავლე იჩენს ინტერესს კულტურული განსხვავებების მიმართ; • ავლებს პარალელებს უცხო და მშობლიურ კულტურულ და სოციოკულტურულ კონტექსტებს შორის და პოულობს მსგავსება-განსხვავებებს (მაგ., სახელმწიფო სიმბოლოები, ეროვნული ვალუტა, ტრადიციული ჩაცმულობა, სუვენირები, ლეგენდა და სხვა); • გამოთქვამს საკუთარ მოსაზრებებს, დამოკიდებულებებს მსგავსებებისა და განსხვავებების შესახებ; • მოიძიებს დამატებით ცნობებს; • პოულობს ნასწავლი ანდაზის ანალოგიურს მშობლიურ ენაში და ადარებს შინაარსის გამოხატვის თავისებურებებს.

Iუცხ.დაწყ.(II).12. მოსწავლემ უნდა შეძლოს თანატოლებთან და მასწავლებელთან ერთად სხვადასხვა ტიპის პროექტის დაგეგმვა და განხორციელება.	მოსწავლე: • მასწავლებელთან, გუნდის წევრებთან ერთად აყალიბებს პროექტის წარმატებით განხორციელების კრიტერიუმებს, გეგმავს პროექტის განხორციელების ეტაპებს; • ასრულებს მისთვის მიკუთვნებულ ფუნქციას, რომლის განსაზღვრა-განაწილებაში მონაწილეობს გუნდის ყველა წევრი მასწავლებლის დახმარებით; • მასწავლებლის, მშობლის ან სხვა პირის დახმარებით მოიძიებს სათანადო რესურსებს; • გუნდის წევრებთან ერთად მასწავლებლის დახმარებით შეარჩევს, დაამუშავებს მოძიებულ მასალას, აუმჯობესებს და ასრულებს პროექტს.
რეკომენდაციები	
საპროექტო იდეები მცირე ზომის საინფორმაციო ბუკლეტის შედგენა ცხოველებზე, წელიწადის დროებზე; საყვარელი კერძების წიგნის შედგენა; უცნობი ადამიანის სურათის მიხედვით მისი პროფილის შედგენა (გვარ-სახელი, საქმიანობა, საცხოვრებელი ადგილი, საყვარელი საქმიანობა და სხვ.); სხვადასხვა თემაზე ელექტრონული ცნობარის შედგენა (მაგ., უცხოენოვანი ქვეყნების დღესასწაულები და ზეიმები; ფულის ერთეულები და სხვ.); საცხოვრებელი ქუჩის/სკოლის მიმდებარე ადგილის გეგმის შედგენა და პრეზენტაცია და სხვ.	
მიმართულება 4. სწავლის სწავლა	
მისაღწევი შედეგები	VI კლასის შეფასების ინდიკატორები
Iუცხ.დაწყ.(II).13. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სასწავლო საქმიანობის მართვა, სწავლის პროცესზე დაფიქრება, საკუთარი წინსვლის ხელშეწყობა და სწავლის პროცესის წარმართვასა და გაუმჯობესებაში აქტიურად მონაწილეობა.	მოსწავლე: • გეგმავს საკუთარ საქმიანობას; მონაწილეობს სწავლის პროცესის შეფასებაში, ავსებს ასაკის შესაბამის თვითშეფასების სქემებს, აკვირდება შეფასების შედეგებს, გაიაზრებს და ასახელებს წინსვლისა და ჩამორჩენის მიზეზებს; • ქმნის პირად პორტფოლიოს საკუთარი წინსვლის ამსახველი მასალებისთვის (შეფასების სქემები, ვიდეო/აუდიო ჩანაწერები, პროექტის მასალები, წერიტი ნამუშევრები); • ცდილობს დამოუკიდებლად გადალახოს სიძნელეები, აცნობიერებს და ასახელებს წინსვლისთვის ხელისშემშლელ მიზეზებს, მიუთითებს მათი გამოსწორების შესაძლო გზებს (მაგ. რომელი ხერხი გამოიყენოს გრამატიკულ მოვლენებში გასარკვევად, სხვადასხვა ენობრივი მექანიზმების ამოსაცნობად).
Iუცხ.დაწყ.(II).14. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სათანადო სტრატეგიებისა და სხვადასხვა ტიპის საგანმანათლებლო რესურსების (ბეჭდვითი და მულტიმედიაური რესურსების, ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების (ისტ)) გააზრებულად გამოყენება.	მოსწავლე: • იყენებს სხვადასხვა ხერხს ლექსიკური მასალის ასათვისებლად (მაგ., რამდენჯერმე წაკითხვა ან დაწერა, ასოცირება რაიმესთან, კონტექსტში გამოყენება, ერთი თემატიკის მიხედვით დაჯგუფება და სხვა); • სისტემატურად იმეორებს განვლილ ლექსიკურ მასალას; ამოკრებს რთულად ათვისებულ ლექსიკურ ერთეულებს და ამუშავებს მათ; • იყენებს სხვადასხვა სტრატეგიას გრამატიკულ მოვლენებში გასარკვევად: კონკრეტულ მაგალითებზე დაკვირვებით ამოიცნობს და იყენებს ენობრივ მექანიზმებს; ადარებს ერთმანეთს უცხოური და მშობლიური ენების გრამატიკულ მოვლენებს; იყენებს სქემებს,

	ტაბულებს, კლასიფიკაციებს, სტრუქტურულ მოდელებს; ქმნის ოპერატიულ რესურსებს (მაგ., ანბანურ/თემატურ ლექსიკონს, პლაკატს, მარტივ სქემას, კითხვარს და სხვ) და იყენებს მათ.

[2. პირველი უცხოური ენა (ინგლისური ენა) საბაზო საფეხურზე

საბაზო საფეხურის პირველი უცხოური ენის პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა და აჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების შესაძლო გზებს. პროგრამა შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

- წლიური სასწავლო თემების სანიმუშო განაწილება წლების მიხედვით;
- თემატური გეგმის ზოგადი სქემა - იგი აჩვენებს, როგორ უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემები სტანდარტის მოთხოვნების შესაბამისად;
- თემატური გეგმის კონკრეტული ნიმუში (თემისთვის „Natural Disasters“);
- დანართი: თემატური ერთეული „Natural Disasters” - დეტალური დამუშავების ნიმუში.

სასწავლო თემების სანიმუშო განაწილება წლების მიხედვით

ქვემოთ წარმოდგენილი თემების ჩამონათვალი და ცალკეული თემის ფარგლებში შერჩეული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები სარეკომენდაციო ხასიათს ატარებს. დასაშვებია თემებისა და ენობრივი საკითხების შეცვლა, საბაზო საფეხურის ერთი კლასის პროგრამიდან მეორეში გადანაცვლება, ჩამონათვალის შევსება თუ შემცირება. მთავარია, საბაზო საფეხურზე შერჩეული თემატიკა პასუხობდეს შემდეგ მოთხოვნებს:

- ისინი უნდა შეესაბამებოდეს მოსწავლეთა ინტერესებსა და ენობრივ შესაძლებლობებს;
- საბაზო საფეხურის სამივე კლასის თემატიკა მთლიანობაში უნდა შეესაბამებოდეს საბაზო საფეხურის სტანდარტის თემატურ ჩარჩოს.

თემები VII კლასისთვის

1.	თავისუფალი დრო (კონცერტი, მუსიკა, კინო, სპორტი, საყვარელი საქმიანობა და სხვ.);
პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:	
<i>At the sports club</i>	
•	ტექსტის ტიპები/Text types: <i>Interview, questionnaire</i> ;
•	ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები/Language functions (<i>Likes/dislikes</i>):
	<i>St. A – What are the sports you like/dislike?</i>
	<i>St. B – I like extreme sports;</i>
•	გრამატიკა/Grammar: <i>Question formation; Like+noun, Like +infinitive</i> ;
•	ლექსიკა/Vocabulary: <i>team, join, rowing, athletics, extreme, dangerous</i> ;
2.	ყოველდღიური ყოფა (დღის რეჟიმი, ყოველდღიური საქმიანობები - ჭამა, ჩაცმა, მეცადინეობა, სპორტზე/მუსიკაზე სიარული, ტრანსპორტით მგზავრობა, საყიდლებზე წასვლა და სხვ.);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა ტექსტის ტიპები:

Cooking is a great fun

- ტექსტის ტიპები/Text types: *recipe, instructions*;
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები/Language functions (*giving instructions*):
A - *Oh, How delicious! How can I cook such delicious salad?*
B - *Cut vegetables into small pieces, roast them in olive oil, and then garnish with fresh herbs.*

- გრამატიკა/Grammar: *countable/uncountable nouns, quantifiers, plural*;

- ლექსიკა/Vocabulary: *cook, recipe, cooking book, life skill, cut, slice, stir, ingredients.*

3. დღესასწაულები - (მილოცვა, ახალი წელ, შობა, დღესასწაულების კალენდარი - სეზონები და დღესასწაულები; კერძები, დეკორაციები);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

Christmas gift

- ტექსტის ტიპები/Text types: *narrative, descriptive, dialogue*;
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები/Language functions (*talking about Christmas gifts; asking for help*):
A – *Annie, are you free tomorrow?*
B – *Why? I need to buy a Christmas gift for my sister. Can you come with me?*

- გრამატიკა/Grammar: *modals – 'have to'; need; can/could-expressing request (register-polite/less polite)*;

- ლექსიკა/Vocabulary: *shopping, Christmas gift, free, popular holiday, celebrate*;

4. სასკოლო გარემო და სასკოლო საქმიანობა (სკოლის შენობა, სკოლის ეზო, საკუთარი და უცხოელი თანატოლების გაკვეთილების ცხრილი, სასკოლო საქმიანობები, საყვარელი საგანი, კლასგარეშე აქტივობები, სასკოლო არდადეგები);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

At the school library

- ტექსტის ტიპები/Text types: *announcement, library rules, timetable*;
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები/Language functions (*talking about library rules*):
A - *I want to take some books.*
B - *You can't take some books. You can take only one at a time.*

- გრამატიკა/Grammar: *Imperatives; modals: can/can't, must/mustn't*;

- ლექსიკა/Vocabulary: *rules, borrow books, at a time, due date, opening hours*;

5. ბუნება და ცხოველები (შინაური და გარეული ცხოველები, ცხოველებზე ზრუნვა); პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

A lost pet

- ტექსტის ტიპები/Text types: *poster, descriptive, announcement*;
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები/Language functions (*offering help*):
A – *Hi, Ben. What's wrong?*

B – Hi, our dog is lost.

A – Oh. No. Let me help you find it.

- გრამატიკა/Grammar: *Let+obj+verb*;
- ლექსიკა/Vocabulary: *poster, lost, address, reward, safe return.*

თემები VIII კლასისთვის

1. ჩემი მეგობრები (გარეგნობა და ჩაცმულობა, ხასიათი, ჰობი, ინტერესთა სფერო)

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

A text message to my friend

- ტექსტის ტიპები/Text types: *text message*;
 - ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები/Language functions: *(talking about texting)*.
- A – Do you like to text message a lot on your phone?

B – Yeah, I text message a lot.

- გრამატიკა/Grammar: *Texting language; Basic punctuation (capitals, full stops); some text message abbreviations*;
- ლექსიკა/Vocabulary: *text message, come, meet, cinema, u=you, 2=to, @=at, cu later=see you later, 4u=for you.*

2. სასკოლო ცხოვრება (კლასგარეშე აქტივობები, წრეები, კლუბები, სამოქალაქო აქტივობა, საქველმოქმედო აქციებში მონაწილეობა);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

Teenage volunteering - community service ideas

- ტექსტის ტიპები/Text types: *narrative, descriptive, interview, report*;
 - ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები/Language functions *(talking about teenage volunteering)*:
- A – Have you ever done any volunteer work?

B – Not really, but now I'd like to join the school volunteer project.

- გრამატიკა/Grammar: *present perfect/past simple, would like*;
- ლექსიკა/Vocabulary: *volunteering, international programs, community service, charity.*

3. დაბადების დღე (მილოცვა, საჩუქრები, აღნიშვნა);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

An invitation to a birthday party

- ტექსტის ტიპები/Text types: *an invitation letter/email, dialogue*;
 - ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები/Language functions *(Wishing a happy birthday)*:
- A – Many happy returns! /Wishing you a wonderful birthday!

B – Thank you so much.

- გრამატიკა/Grammar: *Present continuous for future plans and arrangements*;

•	ლექსიკა/Vocabulary: arranging a <i>birthday party</i> , <i>address</i> , <i>lots of people</i> , <i>lemonade</i> , <i>cakes</i> , <i>please</i> , <i>reply</i> ;
4.	ჯანმრთელობა (ავად გახდომა, ექიმი, ექიმის გამოძახება, ექიმთან მისვლა, საავადმყოფო, წამალი, აფთიაქი, გამოჯანმრთელება); პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები: I don't feel well • ტექსტის ტიპები/Text types: <i>dialogue</i>, <i>instructions</i>; • ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები/Language functions (<i>talking about health problems</i>, <i>giving advice</i>): A – <i>What's wrong, Billy?</i> B – <i>I don't feel well. I have a runny nose and a terrible headache.</i> A – <i>You should go to the doctor.</i> • გრამატიკა/Grammar: <i>Question formation</i>, <i>modal – "should"</i> • ლექსიკა/Vocabulary: <i>doctor</i>, <i>medicine</i>, <i>ambulance</i>, <i>chemist</i>, <i>headache</i>.
5.	ზაფხულის არდადეგები (დასასვენებელი ადგილები, აქტივობები, ზღვა, მთა, სოფელი, ამინდი). პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები: Wildlife holidays • ტექსტის ტიპები/Text types: <i>narrative</i>, <i>descriptive</i>; • ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები/Language functions (<i>talking about adventure travel</i>, <i>expressing feelings</i>): A – <i>What was your most unforgettable holiday adventure?</i> B – <i>The trip to Europe. It was wonderful.</i> • გრამატიკა/Grammar: <i>narrative tenses (past simple/continuous/perfect)</i>; • ლექსიკა/Vocabulary: <i>holiday</i>, <i>adventure</i>, <i>wildlife</i>, <i>tour</i>, <i>Asia</i>, <i>nature</i>, <i>safari</i>;

თემები IX კლასისთვის

1.	ჯანსაღი ცხოვრების წესი და მავნე ჩვევები (სპორტი, გაწონასწორებული/ჯანსაღი კვება, ჰიგიენა); პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები: Sleeping problems • ტექსტის ტიპები/Text types: <i>radio program interview</i>; • ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები/Language functions (<i>giving recommendations</i>): A – <i>Do you manage to sleep as much as you need? If not, why?</i> B – <i>No, I don't because I play video games before going to bed.</i> A – <i>I recommend you not to do that for an hour before you go to sleep.</i>

• გრამატიკა/Grammar: <i>imperatives/negative form; modals – ‘should, ought’</i> • ლექსიკა/Vocabulary: <i>useful advice, important, doctor, tips, studio, host, recommendation.</i>
2. მოგზაურობა და ტურიზმი (მოგზაურობის დაგეგმვა, სამოგზაურო აღჭურვილობა, მგზავრობა მატარებლით/თვითმფრინავით/გემით, სადგური, აეროპორტი, ღირსშესანიშნაობები, ექსკურსია, ტურისტული სააგენტოები); პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები: Travel guide • ტექსტის ტიპები/Text types: <i>brochure, guide, annotation, dialogue;</i> • ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები/Language functions: (<i>Planning vocation</i>): <i>A – Do you have any plans for your vacation?</i> <i>B – I’d like to visit the most popular places in the UK.</i> • გრამატიკა/Grammar: ‘<i>Would+infinitive</i>’ with unreal meaning; • ლექსიკა/Vocabulary: <i>landmarks, view, fascinating, museum, exciting places.</i>
3. ეკოლოგია და გარემოს დაცვა (ბუნების დაცვა, გარემოს დაბინძურება, ნაკრძალები, ბუნებრივი კატასტროფები, სამაშველო სამსახური, პოლიცია); პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები: Natural disasters • ტექსტის ტიპები/Text types: <i>Natural disaster safety rules, poster;</i> • ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები/Language functions (<i>Giving advice/warning</i>): <i>A –If you follow the rules, you’ll be safe.</i> <i>B – I never leave my home during hurricane.</i> • გრამატიკა/Grammar: <i>Conditional I;</i> • ლექსიკა/Vocabulary: <i>Natural Disaster risk zone, tornado, earthquake, ocean surface, storm.</i>
4. ინგლისურენოვანი ქვეყნები (ეროვნული დღესასწაულები, კულტურულ-ისტორიული ცნობები, საერთაშორისო ორგანიზაციები); პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები: England four different countries • ტექსტის ტიპები/Text types: <i>encyclopedia article, narrative/descriptive;</i> • ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები/Language functions (<i>showing interest</i>): <i>A – Have you read the article about the UK?</i> <i>B – Yes, that’s interesting.</i> • გრამატიკა/Grammar: <i>Present simple, present perfect;</i> • ლექსიკა/Vocabulary: <i>Houses of Parliament, culture, heritage, Queen, flag, symbols.</i>
5. პროფესიული ორიენტაცია (პროფესიები, ხელობები, საქმიანობები, სხვადასხვა პროფესიის ცნობილი წარმომადგენლები, პროფესიული სასწავლებელი);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

Job advert/interview

- ტექსტის ტიპები/Text types: *advertisement, interview*;
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები/Language functions (*at a job interview*):
A – Are you interested in a full-time or part-time position?
B – I'm more interested in a part time job because I'm a student.
- გრამატიკა/Grammar: adjectives - '*interesting vs. interested*'.
- ლექსიკა/Vocabulary: *support worker, part/full time job, experience, customer, successful.*

თემატური გეგმის ზოგადი სქემა

სასწავლო თემის გეგმა უნდა შედგებოდეს შემდეგი კომპონენტებისაგან:

თემის სათაური:	სასწავლო საათების საორიენტაციო რაოდენობა: 8-10 სთ.
თემაში დასამუშავებელი ცნებები და საკითხები	
<u>Language functions</u> (სამეტყველო მოქმედებები)	<u>Grammar</u> (გრამატიკა)
<u>Vocabulary</u> (ლექსიკა)	
ტექსტები კომუნიკაციურ-ენობრივი უნარების განსავითარებლად	ტექსტის ტიპები და სტრატეგიები
საკვანძო შეკითხვები	
იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისათვის	
შეფასების ინდიკატორები	
მკვიდრი წარმოდგენები/ (Enduring understanding)	

როგორც ცხრილიდან ჩანს, სასწავლო თემის ასაგებად სტანდარტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით განისაზღვრება თემის ფარგლებში გასავითარებელი კომუნიკაციური და ენობრივი უნარები და შეირჩევა შესაბამისი ტექსტები და ცნებები, მათ საფუძველზე დაზუსტდება ლექსიკურ-გრამატიკული საკითხები. ამის შემდეგ განისაზღვრება თემის საკვანძო შეკითხვები და შეფასების ინდიკატორები. საკვანძო კითხვები მაპროვოცირებელი შეკითხვებია, რომლებიც მოსწავლის წინარე ცოდნას აკავშირებს ასათვისებელ, ახალ ცოდნასთან. შეფასების ინდიკატორები კი სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, თუ რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. ეროვნული სასწავლო გეგმის უცხოურ ენების პროგრამაში შემუშავებულია თემის შეფასების ინდიკატორთა ყალიბი, რომელიც მოიცავს 6 ძირითად ინდიკატორს. ესენია:

1. ინდიკატორი, რომელიც თემის ფარგლებში მოსმენა-გაგების და სტრატეგიების გამოყენების უნარებს აფასებს;
2. ინდიკატორი, რომელიც ზეპირი მეტყველებისა და შესაბამისი სტრატეგიების გამოყენების უნარებს აფასებს;
3. ინდიკატორი, რომელიც წერითი მეტყველებისა და წერითი სტრატეგიების გამოყენების უნარებს აფასებს;
4. ინდიკატორი, რომელიც მეტაკოგნიტურ უნარებს, ანუ სწავლის პროცესზე დაფიქრების უნარებს აფასებს;
5. ინდიკატორი, რომელიც განსხვავებული სოციოკულტურული რეალების ამოცნობა-განაალიზების უნარებს ამოწმებს;
6. ინდიკატორი, რომელიც თემის ფარგლებში შეძენილი სხვადასხვა ცოდნის ინტეგრირებული გამოყენების უნარს ამოწმებს საქმიანი იდეების განსახორციელებლად.

თემის სწავლა-სწავლების დასაგეგმად ასევე მნიშვნელოვანია გამოიკვეთოს იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის, რადგან მხოლოდ კომპლექსური დავალებების მეშვეობით შეიძლება გამოვლინდეს, რამდენად დაეუფლა მოსწავლე თემის ფარგლებში ასათვისებელ ცოდნათა დინამიკურ ერთობლიობას და რამდენად ახერხებს მათ ფუნქციურად გამოყენებას. უცხოურ ენის პროგრამა გამოკვეთს ასევე მკვიდრ წარმოდგენებს, ანუ იმ ზოგად ცოდნა-წარმოდგენებს, რომლებიც უნდა ჩამოუყალიბდეს მოსწავლეს უცხოური ენისა და კულტურის სწავლის პროცესში. მკვიდრი წარმოდგენები საერთოა ყველა თემისათვის.

ზემოთ წარმოდგენილი თემატური გეგმის მოდელი ტიპობრივია - იგი ნებისმიერ სასწავლო თემას სტანდარტის მოთხოვნების შესაბამისად დაასტრუქტურირებს.

თემატური გეგმის კონკრეტული ნიმუში

Grade IX

Thematic Unit

Natural Disasters

თემაში დასამუშავებელი ცნებები და საკითხები

<u>Language functions</u> Prediction - I think, I'm sure, I don't have any idea; Expressing feelings/emotions - I'm lucky/happy/ scared/nervous; Expressing sadness - I'm sad (formal) I'm sorry (informal); Expressing opinion / personal point of view– I think, personally, I think. . . I believe that...; Giving advice/warning – You had better/You'd better follow the rules. If I were you... Don't leave your home during hurricane!	<u>Grammar focus</u> <i>Grammar 1 - Revision</i> <i>Will Future; going to;</i> <i>Present/Past simple; Past Simple</i> <i>Comparisons;</i> <i>Question formation;</i> <i>Grammar 2</i> <i>Conditional I</i> <i>If + Present Simple + Won't</i> <i>If + Present Simple + Imperative</i>
<u>Natural disaster vocabulary</u> <i>Natural Disaster risk zone, making a homemade water filter, mph/miles per hour/ intense, tolerance; Tornado, Earthquake, Hurricane -eye, wind, cloud, rain, ocean surface, storm, storm surge, flood; Preparation tips, suggestions, safe place, shelter, safety kit (e.g. canned food, light, batteries, water, cash, flashlight, can opener, first aid kit), etc.;</i>	
ტექსტები კომუნიკაციურ-ენობრივი უნარების განსავითარებლად	ტექსტის ტიპები და სტრატეგიები
Listening - Natural disasters;	ტექსტის ტიპი: გამოხმაურება/პირადი მოსაზრებები (ბუნებრივ კატასტროფებთან დაკავშირებით); მოსმენის სტრატეგიები;
Reading - Hurricanes: Natural Wildest Storms; Categories of Hurricanes; What's your name, Hurricane? Predicting Hurricane and protecting people; (article, informative/narrative);	ტექსტის ტიპი: საინფორმაციო-შემეცნებითი ტექსტი; კითხვის სტრატეგიები; აღწერითი აზვადი;
Hurricane Safety Tips (instructions); Grammar focus - Conditional I	ტექსტის ტიპი: პრაგმატული, ახსნა-განმარტებითი ტექსტი; გრამატიკის სწავლების სტრატეგია;
Speaking – Are you ready? (poster/social advertisement).	ტექსტის ტიპი: პრაგმატული პოსტერი;

	აღწერითი აზრად; ზეპირი მეტყველების სტრატეგია;
Writing – An article for school magazine – Local climate, natural disaster risks in Georgia; A story about disaster survivors.	ტექსტის ტიპი: საინფორმაციო ტექსტი; თხრობითი ტექსტი; წერის სტრატეგიები.
საკვანძო შეკითხვები	
- როგორ მოვიქცე ბუნებრივ კატასტროფებზე სხვადასხვა ტიპის ტექსტის შინაარსის გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? - როგორ ჩამოვყალიბო რჩევა-დარიგებები უსაფრთხოების წესებზე? როგორ გამოვხატო ჩემი მოსაზრება/დამოკიდებულება ბუნებრივი კატასტროფების პრობლემატიკაზე? - როგორ დავწერო სხვადასხვა ტიპის ტექსტი ბუნებრივ კატასტროფების თემატიკაზე? - როგორ გამოვიყენო ნასწავლი მასალა ბუნებრივი კატასტროფების შედეგად დაზარალებულთა დამხმარე საერთაშორისო ორგანიზაციების საქმიანობის შესახებ ინფორმაციის მოსაპოვებლად? - როგორ გავიუმჯოვო სწავლის უნარი? - როგორ გამოვიყენო ბუნებრივ კატასტროფებზე მუშაობისას შემენილი ენობრივ-შინაარსობრივი ცოდნა და გამოცდილება საქმიანი იდეის განსახორციელებლად?	
Project ideas - Make a Power Point presentation on some events of Natural disasters; - Create a brochure. It should include disaster safety tips, illustrations and colorful pictures; Present the brochure to your classmate; - Write a story for the class magazine about disaster survivors; - Create a mini picture dictionary of disaster related vocabulary; - Conduct a survey – use social media tool to get opinions on hurricane Irma. Share your findings with the class. - Make a Power Point Presentation about the International Disaster Rescue organizations/volunteers. - Watch the video - How to make a water filter? (https://www.youtube.com/watch?v=NCB_-ri0eGM) Listen to the text and write step by step instruction of making a homemade water filter. Describe the situation when people need the homemade water filter.	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - სტრატეგიებისა და ენობრივი ცოდნის გამოყენებით საინფორმაციო-შემეცნებითი და პრაგმატული ტექსტების გაგება ბუნებრივ კატასტროფებზე (Iუცხ.საბ.1,2,3,4); - თემაში ათვისებული გრამატიკული, ლექსიკური და სამეტყველო მოქმედებების გამოყენებით მონაწილეობის მიღება ბუნებრივ კატასტროფებთან დაკავშირებულ საუბრებსა და დისკუსიებში (Iუცხ.საბ.6, 10); - წერის სტრატეგიებისა და ახლად შეძენილი ლექსიკურ-გრამატიკული ცოდნის გამოყენებით მცირე ზომის ტექსტების შეთხზვა ბუნებრივი კატასტროფების თემატიკაზე (Iუცხ.საბ.7,8,9); - აანალიზებს და აფასებს სასწავლო აქტივობებში გამოყენებული სტრატეგიების ეფექტიანობას (Iუცხ.საბ.5, 10); - შესწავლილი მასალის გამოყენებით ბუნებრივი კატასტროფების შედეგად დაზარალებულთა დამხმარე	

საერთაშორისო ორგანიზაციების საქმიანობის შესახებ ინფორმაციის მოძიება და თანაკლასელებთან ერთად განხილვა (Iუცხ.საბ.11);

6. ბუნებრივი კატასტროფების თემის დამუშავებისას შეძენილი ენობრივ-შინაარსობრივი ცოდნისა და გამოცდილების გამოყენებით საქმიანი იდეის განხორციელება, კულტურათა დიალოგის ხელის შეწყობა (Iუცხ.საბ.11, 12).

მკვიდრი წარმოდგენები

1. მოსმენის, კითხვის, ლაპარაკის და წერის უნარების განვითარებას ხშირი პრაქტიკა უწყობს ხელს;
2. ყოველდღიურ/სასკოლო ცხოვრებაში უცხოური ენის პრაქტიკული გამოყენება სხვადასხვა სტრატეგიის დაუფლებითა და მრავალფეროვან აქტივობაში მონაწილეობითაა შესაძლებელი (მაგ. გაგონილი რეპლიკების გონებაში გამეორება, უცხოენოვანი სიმღერის სწავლა, საპროექტო იდეის განხორციელება, მეგობრებთან ინფორმაციის გაცვლა ინგლისურ ენაზე „chat“, და სხვ.);
3. უცნობი ტექსტის შინაარსის გაგება-გააზრება ეტაპობრივად, რამდენჯერმე მოსმენა-წაკითხვით, არსებულ ცოდნასა და გამოცდილებაზე დაყრდნობითაა შესაძლებელი;
4. სწავლის სტრატეგიებზე დაფიქრება და მათი გააზრებულად გამოყენება აადვილებს ენის დაუფლებას და ხელს უწყობს მიღწევების გაუმჯობესებას;
5. ნასწავლი სტრატეგიები ხელს შეუწყობს ნებისმიერი სხვა ენის უფრო ეფექტიანად სწავლა-ათვისებას;
6. უცხოური ენის შესწავლა ხელს უწყობს საკუთარი ენისა და კულტურის უკეთ გაგებას.

Resources

Listening

Listening: A lesson on Natural disasters

Breaking News English Lessons, Listen a minute.com

http://www.listenaminute.com/n/natural_disasters.html

Reading

1.Super Teacher worksheets

https://www.superteacherworksheets.com/reading-comp/5th-hurricanes_WBFFR.pdf?up=1504242395

Hurricanes: Nature's Wildest Storms

2.CNN article

<http://edition.cnn.com/2017/09/07/world/iyw-help-for-hurricane-irma-victims/index.html>

Hurricane Irma victims need your help

By Bethany Hines, CNN, September 16, 2017

3.True story (Optional)

<https://www.rd.com/true-stories/inspiring/100-word-stories/>

Speaking

Poster

Are you ready?

<https://emergency.cdc.gov/preparedness/pdf/infographic-are-you-prepared.pdf>

Writing

A photo of a disaster survivor

<https://www.rd.com/culture/newborn-hurricane-harvey-photo-shoot/>

Grammar focus

Conditional I

<http://learnenglishteens.britishcouncil.org/grammar-and-vocabulary/grammar-videos/conditionals>

Comparatives and superlatives

<http://learnenglishteens.britishcouncil.org/grammar-and-vocabulary/grammar-videos/comparative-and-superlative-adjectives>

Future forms; Present/Past Simple; Past simple.

Language functions video BC resources

Grammar video BC resources

Project work

Youtube video

Giving instructions

https://www.youtube.com/watch?v=NCB_-ri0eGM

How to make a water filter?

დანართი თემისთვის

თემის „Natural Disasters“ დეტალური დამუშავების ნიმუში

შენიშვნა: თემა დამუშავებული სტანდარტის მეთოდოლოგურ ნაწილში წარმოდგენილი „პროცესის ტაბულის“ გამოყენებით

თემა: Natural Disasters

მოსმენა-გაგების პროცესი	
ცნებები	საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე ბუნებრივ კატასტროფებზე პირადი დამოკიდებულების გამომხატველი მონოლოგის გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? როგორ გავიუმჯობესო სწავლის უნარი?
ტექსტის ტიპი: თემატური მონოლოგი:	<i>Listening text: (1min. monologue)</i> Natural disasters <i>I don't know about you, but I think there are more natural disasters now than before. Every time I turn on the news there's some kind of disaster. There are bushfires in Australia and California, earthquakes in China, hurricanes in Mexico and droughts in Africa. I'm sure global warming is creating more natural disasters. I'm lucky. Where I live, we don't really have natural disasters. I've never experienced anything like the things on TV. Japan has many natural disasters. They have earthquakes, typhoons, flooding, volcanoes, all kinds of things. They are lucky they have the money to deal with them. There are countries in Africa that aren't rich. When a natural disaster hits them, everyone suffers terribly.</i>
მოსმენის სამი ფაზა: მოსმენამდე; მოსმენის დროს; მოსმენის შემდეგ	ბიჯები და სწავლა-სწავლების სტრატეგიები მეთოდოლოგიური რეკომენდაციები მოსასმენი აქტივობები სამი ძირითადი ფაზისგან შედგება: 1. მოსმენამდე პერიოდი (Pre-listening), რომელიც მოსწავლეებს ამზადებს ტექსტის შინაარსის უკეთ გასაგებად; 2. მოსმენის პერიოდი (While listening), რომლის დროსაც მოსწავლეები სავარჯიშოების საშუალებით ყურადღებას ამახვილებენ ტექსტის შინაარსის სხვადასხვა ასპექტზე; 3. მოსმენის შემდეგ (Post-listening), რომლის დროსაც მოსწავლეები ახდენენ მიღებული ინფორმაციის/ცოდნის ინტეგრირებას წინარე ცოდნასა და გამოცდილებასთან. თითოეული საფეხურის დასაძლევად მოსწავლეებს მოსმენის სხვადასხვა სტრატეგიის დაუფლება ესაჭიროებათ.
მოსმენის წინარე სტრატეგიები - წინარე ცოდნის მობილიზება; - ვარაუდების	ფაზა: მოსმენამდე (Pre-listening) საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვემზადო ბუნებრივი კატასტროფების შესახებ შემეცნებითი ტექსტის მოსასმენად? ბიჯი 1. იმისათვის რომ მოსწავლეები ტექსტის მოსასმენად მოემზადონ უპირველესად, საჭიროა დავალების პირობის გაანალიზება მისი გააზრებისა და დაზუსტების მიზნით. ბიჯი 2. განხილულ თემატურ ერთეულში მოსმენის წინა პერიოდის სავარჯიშოებში სწავლის შემდეგი სტრატეგიებია გამოყენებული - სათაურის მიხედვით უცნობი სიტყვის მნიშვნელობის ამოცნობა (Inferring – Task 1 a) და სათაურზე დაყრდნობით

გამოთქმა; - გამოცნობა	ვარაუდის გამოთქმა ტექსტის შინაარსის შესახებ (Prediction – Task 1 b). ბიჯი 3. მომდევნო დავალების (Task 2) შესასრულებლად მოსწავლეებს თემასთან დაკავშირებული წინარე ცოდნის გაზიარება უწევთ, რაც კატასტროფებთან დაკავშირებული ზოგადი ცოდნის, მიზნობრივი ლექსიკისა და შესწავლილი ენობრივი სტრუქტურების გააქტიურებას უწყობს ხელს. სამივე შემთხვევაში მოსწავლეთა მოსასმენი დავალებებისთვის მომზადება სამეტყველო სავარჯიშოების დახმარებით ხდება. Pre-listening activities <i>Task 1. Read the title and:</i> <i>a) infer the meaning of the word “disaster”;</i> <i>b) predict what the listening text is about;</i> <i>Task 2. Share with your classmates the information you have about extreme weather and national disasters.</i>
მოსმენის სტრატეგიები (Listening strategies):	ფაზა: მოსმენის დროს (While listening) საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვიქცე, რომ უკეთ გავიგო თემატური მონოლოგი? როგორ გავიაღვილო ტექსტის გაგება?
სელექციური მოსმენა შესწავლითი მოსმენა: - მიბრუნება ტექსტთან; - გამოცნობა: უცნობის სიტყვების/ შესიტყვებების, ნაცნობი ელემენტების ამოცნობა (კონტექსტი, ნცნობი ფუძე და სხვ.) დაყრდნობით;	მოსმენის სტრატეგიები (Listening strategies): ბიჯი 4. პირველი მოსმენა სელექციური ხასიათისაა (Selective listening) და ტექსტში ტექსტის ზოგადი შინაარსის გაგებას ემსახურება (<i>Listening for the main idea</i>). მოსმენის პროცესში ჩასართავად მოსწავლეები წინასწარ უნდა იცნობდნენ დავალების კონკრეტულ მიზანს. მოცემული აქტივობის მიხედვით მოსწავლეებს ევალებათ მოსმენის შემდეგ პასუხი გასცენ ტექსტის შინაარსის შესაბამის საკვანძო შეკითხვას (<i>Task 3. Listen to the text and answer the concept question – Why is the narrator lucky?</i>). ტექსტის მოსმენის წინ მოსწავლისთვის მიცემული დავალება ზრდის მის მოტივაციას და პასუხისმგებლობას, რადგან მისთვის ნათელი ხდება მოსმენის კონკრეტული მიზანი. მოსწავლე უნდა იყენებდეს მოსმენის შემდეგ სტრატეგიებს - ყურადღების მიზანმიმართულად წარმართვას არა მთლიან შინაარსზე, არამედ მხოლოდ და მხოლოდ საჭირო ინფორმაციასთან დაკავშირებულ ელემენტებზე (მაგ. თემის ამსახველ ნაცნობ საკვანძო სიტყვებზე /Key words/). ბიჯი 5. ტექსტის განმეორებითი მოსმენა მთლიანი შინაარსის ეტაპობრივი კონსტრუირებისათვის შემდეგი სახის აქტივობებს შეიცავს: • უცნობი სიტყვების მნიშვნელობის გამოცნობა კონტექსტზე დაყრდნობით (<i>Task 4.</i>); • თემატური სიტყვების დაკავშირება განმარტებებთან (<i>Task 5.</i>); • მოსმენილი ტექსტის ტიპის განსაზღვრა (<i>Task 6.</i>).

	While listening <i>Task 3. Listen to the text and answer the concept question – Why is the narrator lucky? (main idea)</i> <i>Task 4. Listen to the text again and tick disaster words/phrases in the worksheet;</i> <i>Task 5. Match the disaster words with their definitions;</i> <i>Task 6. Determine the type of the text (monologue/expressing personal opinion/feelings).</i>
მოსმენის სტრატეგიები (Listening strategies)	ფაზა: მოსმენის შემდეგ (Post-listening) საკვანძო შეკითხვები: როგორ გავიგე ტექსტი? რით უკავშირდება ჩემს გამოცდილებას? რამ შემაფარბა გაგების პროცესში? რატომ ვერ გადავჭერი მოსასმენი პრობლემა? როგორ უნდა გადაემჭრა ეს პრობლემა? რამ შემიწყო ხელი წარმატებით მოსასმენი ამოცანის წარტმამტებით გადაჭრაში?
შესწავლითი მოსმენა: - შეკითხვების დასმა (მონაკვეთების ერთმანეთთან დასაკავშირებლად) - ინფორმაციის დაჯგუფება; - შეჯამება - მეტაკოგნიტური პაუზა: სწავლის პროცესზე	მოცემულ ფაზაში ქვემოთ ჩამოთვლილი სტრატეგიების გამოყენებით ხდება მოსწავლეთა მიერ შეძენილი ცოდნისა და ენობრივი უნარ-ჩვევების წინარე ცოდნასა და ენობრივ უნარ-ჩვევებთან ინტეგრირება: ბიჯი 6. გაგებულის გადამოწმება, შეკითხვების, რეფორმულირებების და კომენტარების დახმარებით; ინფორმაციის დაზუსტება, მართებულ ვარიანტამდე მისვლა (Task 7). (აღნიშნული აქტივობა ამავე დროს, ტექსტის შინაარსში კონკრეტული ინფორმაციის ამოცნობას ემსახურება /Listening for details/); ბიჯი 7. მოსმენილის დაკავშირება საკუთარ გამოცდილებასთან; განცდილის, ნააზრევების გაზიარება (Task 8); ბიჯი 8. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება ტექსტის გაგებისათვის გამოყენებულ მიდგომებთან (მეტაკოგნიცია) (Task 11); • დაფიქრება გამოყენებული სტრატეგიებზე, ეფექტიანობის შეფასება, შედარება სხვების მიერ გამოყენებულ სტრატეგიებთან; • გაგების პროცესის გაუმჯობესებისათვის შესაძლო გზების შეთავაზება/მიტითება. <i>Task 7. Answer the comprehension questions (Which geographical places does the man mention? According to his information which are the most dangerous countries for national disasters? etc.);</i> <i>Task 8. Read the tapescript and brainstorm words related to:</i> - disaster relief and rescue operations –shelter, food, aid, support, assistance, medical care, save, protect, help, etc.; - Effects of disaster - destroy, ruin, smash, crash, kill, injure, burn, break, etc. <i>Task 9. Discussion: Look at the diagram – Countries in the natural disaster risk zones and identify which countries (including Gergia) are in higher/lower natural disaster risk zones.</i>

დაფიქრება;	How do you feel about it?
გამოყენებული სტრატეგიის შეფასება	Task 10. Grammar review – adjectives/comparisons; <u>Self - assessment</u> Task 11. Tell your classmates what you have learned about the national disaster using the vocabulary worksheets. What helped you understand the text? What helped you ask questions about the topic?
	გარდამავალი პერიოდი როგორ მოვიქცე ენობრივ-გრამატიკული მასალის ასათვისებლად? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ?
გამეორება	ბიჯი 9. ენობრივი (ფონეტიკური, ლექსიკური, გრამატიკული) უნარების განვითარება, (ლექსიკა, გრამატიკული ფორმები, შესიტყვებები, სამეტყველო ფუნქციები) გამეორება/ათვისება ხდება ტექსტზე დაფუძნებით სხვადასხვა ენობრივი აქტივობის საშუალებით; თემაში გამოყენებულ ტექსტზე/აქტივობებზე დაყრდნობით ხდება ნასწავლი ენობრივი სტრუქტურებისა და სამეტყველო აქტების გამეორება გრამატიკული მასალის გამეორება (Grammar revision, act.1-10) Present Simple/Progressive Adjectives/Comparisons Question formation <u>სამეტყველო აქტები - Language functions:</u> Prediction - I think, I'm sure, I don't have any idea Expressing feelings/emotions - I'm lucky/happy/scared/nervous Expressing sadness - I'm sad (formal) I'm sorry (informal) Expressing opinion / personal point of view– I think, personally, I think. . . I believe that

კითხვა	
ტექსტის ტიპი	საკვანძო კითხვები როგორ მოვიქცე ბუნებრივ სტრატეგიებზე საინფორმაციო-შემეცნებითი ტექსტის

საინფორმაციო/
შემეცნებითი
ტექსტი

გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი სწავლის პროცესზე დაფიქრება?

1. Hurricanes: Nature's Wildest Storms

by Erin Ryan

Hurricanes are major tropical storms that can cause **devastating waves**, wind, and rain. They happen during "Hurricane Season," which is from June 1st until November 30th in the Atlantic Ocean and from May 15th until November 30th in the Pacific Ocean. A hurricane that forms in the Atlantic Ocean begins as **tropical disturbance**. This is a large area of windy thunderstorms that forms over the warm ocean, near the **equator**. When the storms grow larger, rains and wind pick up, and the "disturbance" can develop into a hurricane.

When a hurricane **makes landfall**, it can be very dangerous along coastlines because of a **storm surge**, where ocean waters rush onto land. When this is combined with **heavy rainfall**, there can be **devastating floods**. The center of a hurricane is called the eye. While most of a hurricane contains dangerously strong winds, the eye is actually **a calm area** in the storm. When the eye of a hurricane passes over land, people might think that it's over, but before long the wind and rain increase again as the second part of the hurricane moves through. (184)

2. Categories of Hurricanes

There are five **categories of hurricanes**, which are based on wind speeds. The categories help to **make people aware** of how much damage a hurricane may cause because **the greater the wind speed, the more dangerous the storm**. Category 1 – Winds 74 – 95 mph Winds snap branches, **uproot trees**, and **overturn mobile homes** that aren't secured to the ground. Category 2 – Winds 96 -110 mph Winds are strong enough to destroy weak doors and windows, and create 8-foot ocean waves. Category 3 – Winds 111 - 130 **mph Intense** winds cause major flooding near the coast, which can destroy homes and businesses. Category 4 – Winds 131 - 155 mph Winds are strong enough to destroy some buildings. Causes heavy damages to building roofs. Category 5 – Winds greater than 155 mph Buildings along the shorelines are **washed away**. Buildings can be completely destroyed. (141)

3. What's Your Name, Hurricane?

Hurricanes and tropical storms are given names to help people identify them. Scientists refer to hurricanes and storms by name as they **track** them **across the ocean**. Before 1953, hurricanes were not given **official names**. From 1953 through 1978, hurricanes were only given **female names**, like Isabel, Camille, Claudette, and Wilma. Beginning in 1979, hurricanes were given the names of both women and men. Today, the names **alternate by gender**, and they are **named alphabetically**. For example, in 2010, storms were named as follows: Alex (male) Bonnie (female) Colin (male) Danielle (female) Earl (male) and so on... There are six different lists of names that change, so the same names are used every six years. The only way that a new name is added is when a hurricane has been particularly deadly or

	costly and the name is retired, then replaced with a new one. Hurricane Katrina which ripped through Louisiana, Alabama, Mississippi and Texas was one of the deadliest hurricanes in history. (163) 4. Predicting Hurricanes and Protecting People! The National Hurricane Center, located in Miami, Florida issues watches and warnings before hurricanes approach the coastline. They use computers with satellite images to figure out where and when a hurricane will come on shore. Sometimes, if a hurricane is strong enough, officials may require citizens to evacuate, or leave their homes, and travel to a safer place. Can you imagine flying a plane through a hurricane? If you're a hurricane hunter, it's your job! Hurricane Hunters, who work for the Air Force Reserve, fly airplanes called WC-130's on weather missions to help the National Hurricane Center make predictions about hurricanes, and gives them the information needed to issue accurate warnings. Pilots determine how fast the winds are blowing, how big the hurricane is, and which direction it's moving. This helps people to be better prepared for hurricanes as they approach shore. (142)
	ბიჯები და სწავლა-სწავლების სტრატეგიები
კითხვის სამი ფაზა: წაკითხვამდე; კითხვის დროს; კითხვის შემდეგ	მეთოდური რეკომენდაციები კითხვის აქტივობები მოსასმენის მსგავსად, სამი ძირითადი ფაზისგან შედგება: 1. კითხვამდე პერიოდი (Pre-reading), რომელიც მოსწავლეებს ამზადებს ტექსტის შინაარსის უკეთ გასაგებად; 2. კითხვის პერიოდი (While reading), რომლის დროსაც მოსწავლეები სავარჯიშოების საშუალებით ყურადღებას ამახვილებენ ტექსტის შინაარსის სხვადასხვა ასპექტზე; 3. კითხვის შემდეგ (Post-reading), რომლის დროსაც მოსწავლეები ახდენენ მიღებული ინფორმაციის/ცოდნის ინტეგრირებას წინარე ცოდნასა და გამოცდილებასთან, ტექსტის/ტექსტის მონაკვეთების შეჯამება თითოეული საფეხურის დასამლევად მოსწავლეებს კითხვის სხვადასხვა სტრატეგიის დაუფლება ესაჭიროებათ.
კითხვის წინარე სტრატეგიები	ფაზა: კითხვამდე (Pre-reading) საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო ტექსტის წასაკითხად?
-ვარაუდების გამოთქმა ტექსტის ილუსტრაციებზე დაყრდნობით; - წინარე ცოდნის მობილიზება	ბიჯი 1. იმისათვის რომ მოსწავლეები ტექსტის წასაკითხად მოემზადონ, საჭიროა დავალების პირობის გაანალიზება მათი გააზრებისა და დაზუსტების მიზნით. ბიჯი 2. ტექსტის გაგების/გააზრების ხელშესაწყობად კითხვის წინარე სტრატეგიები გამოიყენება: • ილუსტრაციებზე დაყრდნობით ტექსტის შინაარსის წინასწარი განჭვრეტა (Prediction -Task 1.); • ტექსტის გასააზრებლად საჭირო წინარე ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი,

	თემასთან დაკავშირებული) გახსენება-გააქტიურება (Schemata - Task 2). Task 1. Look at the pictures and predict what the text is about. Task 2. Think-pair-share – Write down thoughts, discuss with a partner and share meaningful ideas with the class.
კითხვის სტრატეგიები (Reading strategies)	ფაზა: კითხვის დროს, შინაარსის კონტრუირების პროცესი (While reading); საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვიქცე, რომ უკეთ გავიგო ტექსტი? როგორ გავიადგილო ტექსტის გაგება?
გაცნობითი კითხვა: ტექსტის ორგანიზება, სტრუქტურა შესწავლითი კითხვა	თემაში გამოყენებული “Jigsaw reading”-ს მოდიფიცირებული მოდელი კომუნიკაციური კითხვის ნათელი მაგალითია. ჯგუფურ აქტივობაში ინტეგრირებულია ოთხივე სამეტყველო აქტივობა (კითხვა, წერა, ლაპარაკი, მოსმენა) შესაბამისი სავარჯიშოებით (ტექსტის შინაარსის შესაბამისად სათაურის შერჩევა (Task 1), ჩანაწერების გაკეთება (Task 2), გეგმის შედგენა ზეპირი ტექსტის გადასაცემად (Task 3), ლექსიკონის/HO-ის გამოყენება (Task 4), თუმცა ყველა აქტივობა პრიორიტეტულად ემსახურება წაკითხულის გაგება-გააზრებას წაკითხული ტექსტის უკეთ გასაგებად მოსწავლეებმა შეიძლება გამოიყენონ კითხვის შემდეგი სტრატეგიები: გაცნობითი კითხვის სტრატეგიები: ბიჯი 3. ტექსტის ზოგადი შინაარსის გაგება (reading for the main idea): ყურადღების მიმართვა ტექსტის ორგანიზებაზე, ტექსტის შინაარსზე აზრის შესაქმნელად ილუსტრაციების, წარწერების, გამოყოფილი სიტყვების, აბზაცების პირველი და/ან ბოლო წინადადების წაკითხვა. (Task 1); ბიჯი 4. სხვადასხვა აქტივობის გამოყენებით ტექსტის მრავალგვარად დამუშავება მისი შინაარსის ეტაპობრივი კონსტრუირებისთვის - შესწავლითი კითხვის სტრატეგიები: • ტექსტის მთლიანად ჩაკითხვა უცნობ სიტყვებზე შეჩერების გარეშე (Task 3 a); • შეკითხვების დასმა (Task 3 b); • გაუგებარ მონაკვეთებთან მიბრუნება; • მონაკვეთების, ეპიზოდების წარმოდგენაში გაცოცხლება; • უცნობი სიტყვების ამოწერა და ლექსიკონში ნახვა (Task 3 d); • ტექსტის მონაკვეთის, აბზაცის შეჯამება (Task 5); • გამოცნობა - უცნობი სიტყვების, გამოთქმების მნიშვნელობის ამოცნობა ნაცნობი ელემენტების (ილუსტრაციების, ნაცნობი ფუძის, კონტექსტის, მშობლიურ ენაში დამკვიდრებული უცხოური სიტყვების და სხვ.) დახმარებით. • ტექსტის მომდევნო მონაკვეთის შინაარსის განჭვრეტა; • ინფორმაციის დაჯგუფება სხვადასხვა ხერხის (სემანტიკური რუკის, სქემატური ჩანაწერების, მაორგანიზებელი გრაფიკის) გამოყენებით. Task 3. Jigsaw reading Students /A, B, C, D/ work in groups of 4. Students from each group get one part of the article

	and follow the instructions: (Step 1) Task a) Read your part of the article and choose the appropriate title for it; (1. Hurricanes: Nature's Wildest Storms; 2. Categories of Hurricanes; 3. What's Your Name, Hurricane? 4. Predicting Hurricanes and Protecting People!); Task b) Take notes, ask and answer questions to check understanding; Task c) Make a plan how to give information about the text to other group members; Task d) Use dictionaries or use HOs to look the unknown words up; (Step 2); Task 4. Students complete their tasks in their original groups. They create different groups getting all As/ B/sCs/Ds together and orally exchange the information; (Step 3) Task 5. Each group shares aloud with the whole class all the information they received and teacher records on the board. Students add any missing information and clarify misconceptions.
კითხვის სტრატეგიები (Reading strategies)	ფაზა: კითხვის შემდეგ (Post-reading) საკვანძო შეკითხვები: როგორ გავიგე ტექსტი? რით უკავშირდება ჩემს გამოცდილებას? რამ შემაფერბა გაგების პროცესში? რატომ ვერ გადავჭერი საკითხავი ამოცანა? როგორ უნდა გადაემჭრა ეს პრობლემა? რამ შემიწყო ხელი წარმატებით საკითხავი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში?
- შესწავლითი კითხვა - აზრები - მეტაკოგნიტური პაუზა	მოცემულ ფაზაში ქვემოთ ჩამოთვლილი სტრატეგიები გამოიყენება: ბიჯი 5. ჯგუფების წევრთა მიერ წაკითხული ტექსტის გაგების გადამოწმება, სტატიის სრული შინაარსის შეჯამების საშუალებით ინფორმაციის დაზუსტება, და მართებულ ვარიანტამდე მისვლა (Task 6); ბიჯი 6. წაკითხულის დაკავშირება საკუთარ ცხოვრებისეულ თუ წიგნიერ გამოცდილებასთან; განცდილის, ნააზრევის გაზიარება ზეპირი/წერილობითი ფორმით (ენის ფლობის დაბალ საფეხურზე - მშობლიურ ენაზე), (Tasks 7, 8); ბიჯი 7. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება ტექსტის გაგებისათვის გამოყენებულ სტრატეგიებზე, მეტაკოგნიტური პაუზა (Task 9): • დაფიქრება გამოყენებულ სტრატეგიებზე, ეფექტიანობის შეფასება, შედარება სხვების მიერ გამოყენებულ სტრატეგიებთან; • სწავლის პროცესზე დაფიქრება-რეფლექსია, შემაფერხებელი და ხელშემწყობი პირობების გაცნობიერება • გაგების პროცესის გაუმჯობესებისათვის შესაძლო გზების შეთავაზება/მითითება. Task 6. Summarize the entire article;

	Task 7. Do the quiz (about the article), discuss the results; Task 8. Write a paragraph describing hurricane. Self-assessment Task 9. Tell your classmates what you have learned about the Hurricane. What was hard to understand and why? What helped you understand the text? What helped you ask questions about the topic?
	ფაზა: გადასვლა რეცეფტიდან პროდუქტიულობისაკენ (From receptive to productive)
ტექსტის ტიპი: ინსტრუქცია	საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე ენობრივ-გრამატიკული მასალის ასათვისებლად? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ?
	Intensive reading Hurricane Safety Tips <i>There is no way to stop a hurricane or make it change direction, so if you ever find yourself in the path of a hurricane, be sure to be follow any emergency procedures that your community has in place.</i> <i>Here are some other hurricane safety tips.</i> • <i>Be sure you have a battery-powered radio, batteries, fresh drinking water, and a supply of food and medicine. If you get prepared, your family will survive a disaster.</i> • <i>Tell neighbors, friends, and family members your emergency plans. Tell them where you'll go if you need to leave your home.</i> • <i>Before a hurricane arrives, be sure your family's car is filled with fuel. If the electricity goes out, the fuel pumps at gas stations will not work.</i> • <i>Stay inside during the storm. You could be seriously injured if you go outside.</i> <i>If you live near the ocean, in low-lying area, or in a mobile home, leave your home and travel inland to a safe place. You could stay with a friend or family member, in an inland hotel/motel, or in an emergency shelter area.</i> • <i>Keep listening to the radio if a hurricane is approaching. If local authorities instruct you to evacuate, do it immediately.</i>
სტრატეგიები გრამატიკის	ბიჯები და სწავლა-სწავლების სტრატეგიები

შესასწავლად			
ინდუქცია	მეთოდური რეკომენდაციები ბიჯი 8. გარდამავალი ბიჯი პროდუცირებისკენ - აღნიშნული საფეხური ზოგადად, გულისხმობს ტექსტის ახალი ენობრივი მასალის (ლექსიკა, გრამატიკული ფორმები, შესიტყვებები, სამეტყველო ფუნქციები და სხვ.) გაგება-გამოყენებას სხვადასხვა ტიპის ენობრივი სავარჯიშოებით; მოცემული აქტივობის საკითხავ ტექსტში (Hurricane Safety Tips) თავმოყრილია ახალი გრამატიკული მასალის შემცველი ენობრივი ფორმულები. დავალების მიზანია ტექსტის გაანალიზების პროცესში (Intensive reading) ახალი, ერთმანეთის მსგავსი ენობრივი ფორმულების აღმოჩენა (Task 1 - First conditional,) და მათი დაკავშირება ტექსტში აღწერილ სიტუაციებთან (Task 2 - Predicting a dangerous results in the future, and giving instruction of advice). ამ მიზნით მოსწავლეებმა შეიძლება გამოიყენონ სწავლის შემდეგი სტრატეგიები (learning strategies): • დამახსოვრების სხვადასხვა ხერხის გამოყენება - ტექსტის გაანალიზების დროს ახალი გრამატიკული სტრუქტურების აღმოჩენა/იდენტიფიცირება, მათი გამოყენების სიტუაციური ანალიზი, გადაწერა, პერიოდული გამეორება, დაჯგუფება, ანალოგიური წინადადებების შედგენა (Tasks 1, 2, 3), • პარალელების გავლება მშობლიურ ან სხვა ენასთან - ტექსტის გაანალიზების დროს ნიშანდობლივი ენათშორისი შედარებების გაკეთება შესასწავლი ენის სისტემისა და ფუნქციონირების გაგების ხელშესაწყობად (Task 1); • ინდუქცია - კონკრეტულ მაგალითებზე დაყრდნობით წესის გამოყვანა (Task 4). Task 1. Read and discuss (describing real/unreal situation) the text - Hurricane Safety Tips; Identify the grammar topic; Task 2. Write the sentences from the text (1-6) and put them in the right column: a) Predicting a dangerous result in the future; b) Give instruction of advice. 1. If you get prepared, your family will survive a disaster. 2. If local authorities instruct you to evacuate, do it immediately. 3. Etc. <table border="1" data-bbox="479 1596 1388 1711"> <tr> <td>Predicting a dangerous result in the future (1)</td> <td>Giving instruction of advice (2)</td> </tr> </table> Task 3. Work in groups. Think about your everyday situation and Group 1 – create some warning predicting a dangerous result;	Predicting a dangerous result in the future (1)	Giving instruction of advice (2)
Predicting a dangerous result in the future (1)	Giving instruction of advice (2)		

	Group 2 – give some instructions of advice. Task 4. - Review the examples you have seen and work together to figure out the grammar rule for the sentence structures. (predicting dangerous result - If + Present Simple + Will/Won't; Giving instruction of advice - If + Present Simple + Imperatives). <u>სამეტყველო აქტები -Language functions:</u> Giving advice/warning – You had better/You'd better follow the rules, If I were you... Don't leave your home during hurricane!

	ლაპარაკი
ლაპარაკის სტრატეგიები	საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე იმისთვის, რომ შევძლო ზეპირი საკომუნიკაციო ამოცანის გადაჭრა? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები? Poster - Are you ready? https://emergency.cdc.gov/preparedness/pdf/infographic-are-you-prepared.pdf (Tips how to behave in the event of an emergency).
	ბიჯები და სწავლის სტრატეგიები
	ფაზა: მომზადება კომუნიკაციისთვის (Getting ready for communication) საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო ზეპირი კომუნიკაციისთვის?
	მეთოდური რეკომენდაციები
	საკომუნიკაციო აქტივობებს შორის მოსწავლეთა სამეტყველო აქტივობებში ჩაბმა დიდ სირთულეს უკავშირდება. სასურველი შედეგის მისაღებად მოსწავლეებს ყველა შესაძლო შემთხვევაში უნდა მიეცეთ ენის პრაქტიკულად გამოყენების შესაძლებლობა, რადგან ლაპარაკის უნარების განვითარება უცხოურ ენაზე მხოლოდ ვარჯიშითაა შესაძლებელი. სწავლების პროცესში ლაპარაკის უნარ-ჩვევების განმავითარებელი სავარჯიშოების სიმრავლე, ლაპარაკის სტრატეგიების გაცნობა მოსწავლეთათვის სირთულეების დაძლევის ერთგვარი საშუალებაა. მოცემულ თემაში სამეტყველო აქტივობები ინტეგრირებულია მოსმენის, კითხვის აქტივობებთან და სწავლის სხვადასხვა სტრატეგიის გამოყენებითაა ინიცირებული: სათაურზე/ილუსტრაციებზე დაყრდნობით ვარაუდის გამოთქმა, საკუთარი მოსაზრებების/დამოკიდებულებების გაზიარება, სხვადასხვა საკითხის
- ზეპირი მეტყველების	

სტრატეგიები: კომუნიკაციური სიტუაციის მახასიათებლები განსაზღვრა (მიზანი, აუდიტორია); - საჭირო ცოდნის მოძიება; - რეპეტიციის გავლა; - პარაფრაზირება;	განხილვა და შეჯამება ლაპარაკის აქტივობებია და ენის პრაქტიკულად გამოყენებას მოითხოვს (Listening – Task 1, 2 /prediction, sharing/; Gr. Focus – Task 9 /discussion/; Reading – Task 2 /summarizing/). მოცემულ თემაში ლაპარაკის უნარ-ჩვევების განმავითარებელი აქტივობები თვალსაჩინო მასალაში მოცემულ ინფორმაციას ეყრდნობა. აღნიშნული აქტივობების შესასრულებლად შემდეგი სტრატეგიების გათვალისწინებაა რეკომენდებული: ბიჯი 1. დავალების მოთხოვნათა ნათლად გააზრება, საჭიროებისამებრ, დამატებითი დაზუსტებების მოთხოვნა; (Task 1, 2) ბიჯი 2. პოსტერის წაკითხვა-გაგება, საკომუნიკაციო სიტუაციის ელემენტების დაზუსტება (თემა, მიზანი, ადრესატი/აუდიტორია, კონტექსტი, ტექსტის ტიპი (Task 1, 2); ბიჯი 3. ცოდნის მოძიება - საჭირო ენობრივი რესურსების (შესიტყვებების, კლიშეების, საკვანძო სიტყვების, სამეტყველო აქტების, გრამატიკული ფორმების) გახსენება და/ან მოძიება და ჩანიშვნა. საჭიროებისამებრ, დამატებითი ინფორმაციის მოძიება-ჩანიშვნა; ბიჯი 4. მომზადება კლასის წინაშე გამოსასვლელად (Task 1, 2); ამ პროცესში მოსწავლეებს შესაძლოა დასჭირდეთ მასწავლებლის მხარდაჭერა, ასევე ენობრივი საყრდენები, რათა შეძლონ სამეტყველო მოქმედებების განხორციელება, რაც კომპლექსურ კოგნიტური აქტივობას წარმოადგენს. მოცემულ სავარჯიშოში მოსწავლეებს ხელი მიუწვდებათ გარკვეულ საყრდენებზე (შეკითხვები, მიზნობრივი ლექსიკა, მოსასმენ/საკითხავი სავარჯიშოებში წარმოდგენილი ლექსიკური მასალა, გრამატიკული სტრუქტურები). აღნიშნული აქტივობები ამავე დროს, წერითი კომუნიკაციისათვის (პროდუცირების შემდეგი საფეხური) მოსამზადებელ ფუნქციას ასრულებს, რომელიც ამ ეტაპზე განხილული თემის მოკლე (ერთ აზრადიანი) ჩანაწერით შემოიფარგლება (Task 3).
	Task 1. Group work. Look at the poster – “Are you ready?”. Read the following questions, take notes and come up with your arguments: a) What is the aim of the poster? b) Who is it designed for? c) Why is it important to follow the disaster safety tips? These phrases will help you - A 3-day supply, easy to prepare food, first aid kit, emergency supplies, keep the charger handy, alerts and warnings, personal documents, etc.). Task 2. Read the factual information and express your own opinion on the following

აზი: თემატური წინადადება, ძირითადი ნაწილი, დასკვნითი წინადადება მეტაკოგნიტური სტრატეგიები მეტაკოგნიტური პაუზა (დაფიქრება გამოყენებულ სტრატეგიებზე)	questions. “Hurricane Irma (August 30, 2017-September 16, 2017) caused incredible damages. It killed at least 130 people”. a) Think-pair-share – What was the reason of this tragic result? b) Whole class discussion - How could people avoid those tragic damages? Task 3. Write a paragraph describing the results of hurricane Irma. Why were they so tragic? (Start the paragraph with the topic sentence). ზეპირი კომუნიკაციისას საკვანძო შეკითხვა: როგორი სტრატეგიები გამოვიყენო ზეპირი კომუნიკაციის ამოცანის წარმატებით გადასაჭრელად? ბიჯი 4. გამოსვლა აუდიტორიის წინაშე; პარაფრაზირება - საუბრის დროს სიტყვის დავიწყების/არცოდნის შემთხვევაში საკომპენსაციო საშუალებების (მაგ., ექსტრუდაციათ მითითება, ნაგულისხმევი საგნის აღწერა ან მისი დანიშნულების აღნიშვნა) გამოყენება. ფაზა: ზეპირი კომუნიკაციის შემდეგ რატომ ვერ გადავჭერი წარმატებით საკომუნიკაციო ამოცანა? როგორ სტრატეგიების გამოვიყენე? რამ შემაფერხა? როგორ გავაუმჯობესო ზეპირი მეტყველების უნარი? რამ შემიწყო წინსვლაში ხელი? ბიჯი 5. საკუთარი გამოსვლის შეფასება - წარმატებული ასპექტებისა და ხარვეზების ამოცნობა (Task 4); ბიჯი 6. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება გამოყენებულ სტრატეგიებზე, გაუმჯობესების სამოქმედო გეგმის შედგენა (Task 5). Task 4. Tell your classmates what you have learned about the Safety tips. What was hard to understand and why? What helped you understand the text? What helped you ask questions about the topic? Task 5. Think about the action plan and write 3 points you think will help to improve your speaking skills.

წერა	
	საკვანძო კითხვები: როგორ მოვიქცე იმისთვის, რომ შევძლო წერილობითი ტექსტების შექმნა ბუნებრივ კატასტროფებზე? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები?

	Task 1 Write an article for your penpal for his school journey about local climate and natural disaster risks in your region. Task 2 Disaster survivors Look at the photo and write a (2 paragraph) story about a newborn disaster survivor, Hope by name. https://www.rd.com/culture/newborn-hurricane-harvey-photo-shoot/ ბოჯები და სტრატეგიები მეთოდური რეკომენდაციები წერის წინარე სტრატეგიები: ფაზა: წერის წინა სამზადისი საკომუნიკაციო სიტუაციის განსაზღვრა; საკვანძო: როგორ მოვემზადო წერითი ამოცანის გადასაჭრელად? იდეების გენერირება; ისევე როგორც სამეტყველო აქტივობების დროს წერით აქტივობებს ხანგრძლივი მოსამზადებელი პერიოდი უნდა უძღოდეს წინ. მოსწავლე უნდა ფლობდეს თემასთან დაკავშირებულ საკვანძო ლექსიკას, ენობრივ ფორმულებსა და სტრუქტურებს და დამატებით იცნობდეს წერის სტრატეგიებს, რომელთაგან კონკრეტული აქტივობისთვის საკუთარი შეხედულებით შეარჩევს ყველაზე შესაფერისს. (სტატია სასკოლო ჟურნალისთვის Task 1; ორი აზზაფისგან შედგენილი ამბის შექმნა სურათზე დაყრდნობით (Task 2)) იდეების დაჯგუფება წერის წინარე სტრატეგიები: ბოჯი 1. წერის ჩანაფიქრის გამოკვეთა; ნამუშევრის გეგმა წერის წინარე სტრატეგიები: • საკომუნიკაციო სიტუაციის განსაზღვრა - წერის მიზნისა და ადრესატის განსაზღვრა, თემისა და ტექსტის სახეობის შერჩევა. • იდეების გენერირება - იდეების მოფიქრება-ჩამოყრა. • ცოდნის მობილიზება/თავმოყრა - საჭირო ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი, თემასთან დაკავშირებული და სხვ.) გონებაში მოძიება-გააქტიურება; საჭიროებისამებრ, დამატებითი ინფორმაციის მოძიება სათანადო რესურსებში. • იდეების დაჯგუფება - იდეების დახარისხება, ურთიერთდაკავშირება მათგან მიღებული სქემების გამოყენებით. • დამხმარე რესურსების მობილიზება - სტრუქტურული მოდელი, საკვანძო სიტყვები, გრამატიკული ცნობარი, დახარისხებული ლექსიკური ერთეულები, ჩანაწერები). ბოჯი 2. გეგმის შედგენა დაჯგუფებულ იდეებზე დაყრდნობით.
წერის	• ფაზა: წერის დროს

სტრატეგიები	საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვიქცე წერითი ამოცანის წარმატებით გადასაჭრელად?
	ბიჯი 3. პირველადი ვარიანტის შედგენა გეგმაზე დაყრდნობით.
	ფაზა: წერის შემდეგ რატომ ვერ გადავჭერი წარმატებით წერითი ამოცანა? როგორ სტრატეგიების გამოვიყენე? რამ შემაფერხა? რამ შემიწყო ხელი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში? როგორ გაიაუმჯობესო წერითი მეტყველების უნარი?
პირველადი ვარიანტი	ბიჯი. 4. პირველადი ვარიანტის გაუმჯობესება:
საბოლოო ვარიანტი	- ნაწერის პოტენციური მკითხველის თვალთახედვით შეფასება; - შინაარსობრივი, სტრუქტურული შესწორებების შეტანა; - გრამატიკული და ორთოგრაფიული შეცდომების გასწორება დამხმარე რესურსების და ისტ-ის გამოყენებით;
	ბიჯი 5. საბოლოო ვარიანტის შემუშავება და გაფორმება.

Project work - Make a Power Point presentation on some events of Natural disasters;

Oral Presentation Rubric

Category	Criteria	Points
Preparedness (4 points)	Student is completely prepared. Reads very seldom	0-1
	Student stands up straight, looks relaxed and confident, establishes eye contact with everyone	0-1
	Student speaks clearly and distinctly	0-1
	Time limit – presentation is about 5 minutes long	0-1
Content (6 points)	Quality of information show a full understanding of the topic	0-1
	Information is organized in a logical sequence	0-1
	Visual aids are well prepared, informative, effective	0-1
	Student uses appropriate vocabulary	0-1
	Student is able to accurately answer questions posted by classmates	0-1
	All sources are accurately documented in the desired format	0-1

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ -
კებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 86. მეორე უცხოური ენის წლიური პროგრამები

1. მეორე უცხოური ენა დაწყებით საფეხურზე

V კლასი

მიმართულება 1. ზეპირი მეტყველება (მოსმენა/მოსმენა-ყურება და ლაპარაკი)	
მისაღწევი შედეგები	V კლასის შეფასების ინდიკატორები
II უცხ.დაწყ.(II)1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული თემატიკის შემცველი მცირე ზომის ტექსტების გაგება.	მოსწავლე: • გამოარჩევს ცალკეულ სიტყვებს/შესიტყვებას სიტყვების ნაკადში; • ამოიცნობს ფრაზების/გამოთქმების მნიშვნელობას; • რეაგირებს მასწავლებლის მითითებებსა და მარტივ ინსტრუქციებზე; • ამოიცნობს დიალოგის/მონოლოგის თემას; • ამოიცნობს პერსონაჟებს/თანამოსაუბრეებს; • განასხვავებს მეტყველების ფამილარულ და თავაზიან ფორმას დიალოგში; • ამოიცნობს ინტონაციით გამოხატულ ემოციებს (სიხარულს, გაკვირვებას, გაბრაზებას და სხვა); • ამოკრებს ფაქტობრივ ინფორმაციას (სად, როდის, რამდენი, რომელი, როგორი და სხვა) ტექსტიდან.
II უცხ.დაწყ.(II)2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სიტყვების, წინადადებებისა და ტექსტების გარკვევით და შესაბამისი ინტონაციისა თუ მახვილების დაცვით წარმოთქმა.	მოსწავლე: • ბაძავს მოსმენილი ბგერების, სიტყვების ჟღერადობას; • ბაძავს უცხოური ენისათვის დამახასიათებელ ინტონაციას, წარმოთქმას; • გაითამაშებს სცენებს, დიალოგებს; ამბობს ენის გასატეხებსა და ლექსებს რიტმის, პაუზების, ინტონაციის დაცვით.

II უცხ. დაწყ. (II) 3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრულ თემატიკაზე მარტივი ენით ინტერაქცია და რამდენიმე წინადადებიანი მონოლოგის წარმოთქმა.	მოსწავლე: • სვამს და პასუხობს კითხვებს ნაცნობ თემატიკაზე; • ცდილობს, უცხოურ ენაზე გადმოსცეს სათქმელი სასწავლო პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებთან დაკავშირებით (მაგ.: “ვერ გავიგე”; “ეს რას ნიშნავს?”; “რვეული შინ დამრჩა”; “მათხოვე ფანქარი!” და სხვა); • შეარჩევს საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვის მიმართვის თავაზიან და ფამილარულ ფორმებს ინტერაქციისას; • მონაწილეობს მარტივ სიმულაციურ სიტუაციებში (მაგ.: შეხვედრა, გაცნობა და სხვა); • სათანადოდ რეაგირებს თანამოსაუბრის რეპლიკებზე, კითხვებზე; • ლაპარაკობს საკუთარ თავზე, ახლობლებზე.
II უცხ. დაწყ. (II) 4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ზეპირი მეტყველების სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • იყენებს პირველ უცხოურ ენაში მიღებულ ცოდნასა და გამოცდილებას; • გამოთქვამს ვარაუდს ტექსტის შინაარსის შესახებ სათაურისა და ილუსტრაციების საფუძველზე; • იშველიებს არავერბალურ ელემენტებს (ხმის ტემბრს, ინტონაციას, მიმიკას, ჟესტიკულაციას, სხვადასხვა ტიპის ხმაურს, ლოგიკურ მახვილებს) ცოცხალი მეტყველების/ჩანაწერის გასაგებად; • ამოიცნობს უცნობი სიტყვების, გამოთქმების, წინადადებების მნიშვნელობას ნაცნობ ელემენტებზე დაყრდნობით (კონტექსტი, ინტონაცია, ილუსტრაცია და სხვა); • თავს უყრის ზეპირი კომუნიკაციის წარმართვისათვის აუცილებელ რესურსებს (მაგ.: მოდელებს, წინადადებებს, გამოთქმებს, კლიშეებს); • ითხოვს განმარტებას, ნელა და გარკვევით წარმოთქმას, გამეორებას გაუგებრობის შემთხვევაში.
რეკომენდაციები	
მოსასმენი ტექსტის ტიპები: ა) მასწავლებლის მითითებები, სავარჯიშო პირობები, მარტივი შეტყობინება; ბ) თემატური მინი-დიალოგები, მონოლოგები, მარტივი აღწერითი ხასიათის ილუსტრირებული ტექსტები და სხვა; გ) ლექსები, სიმღერები, ენის გასატეხები, გათვლები; დ) სხვადასხვა სახის აუდიო-ვიდეო მასალა (მაგ.: სასწავლო და ავთენტური მასალები, ანიმაციური ფილმები და სხვა). რეპროდუცირებისთვის განსაზღვრული ტექსტის ტიპები: პატარა ლექსები, გათვლები, ენის გასატეხები და სხვა; პროდუცირებისთვის განსაზღვრული ტექსტის ტიპები და თემატიკა: • მარტივი დიალოგი, მონოლოგი; მარტივი თხრობითი ან აღწერითი ტექსტები და სხვა; • ოჯახი, საცხოვრებელი ადგილი, სკოლა, თავისუფალი დრო და აქტივობები, მეგობრები, ამინდი, ფერები, საყვარელი ნივთი, ცხოველები, გატაცებები და სხვა.	
აქტივობათა ნიმუშები: • პერსონაჟის ან კონკრეტული მოქმედების განსახიერება მიმიკებისა და ჟესტიკულაციის	

დახმარებით; • მოსმენილი ტექსტის პერსონაჟის ინტონაციის, ხმის ტემბრის მიზიდვა; • მოსმენილი წინადადებების შესაბამის ილუსტრაციებთან დაკავშირება; • მოსმენილ ტექსტზე დაყრდნობით სწორი წინადადებების მონიშვნა; • ტექსტში მოსმენილი ნაცნობი სიტყვების შემოხაზვა წინასწარ მიცემული სიტყვების ჩამონათვალში; • მოსმენილი ტექსტის მიხედვით ილუსტრაციის დასრულება; • ცხრილში სათანადო უჯრის შევსება მოსასმენი ამოცანების შესაბამისად და ნაკლული ტექსტის შევსება; • ტექსტში ინტერნაციონალიზმების ამოცნობა და მათი დასახელება; • ჩანაწერში მოსმენილი ან მასწავლებლის მიერ წარმოთქმული ბგერების, სიტყვებისა და მოკლე ფრაზების გამეორება; • მეწყვილისათვის/თანაკლასელისათვის ინტერვიუს ჩამორთმევა (მაგ., რა გქვია? რამდენი წლის ხარ?); • ინტერვიუს შედეგად მიღებული ინფორმაციის პრეზენტაცია (მაგ., მაია 10 წლისაა, მას ერთი და ჰყავს და მისთ.); • საკუთარი ოჯახის წევრების, მეგობრების, ზღაპრის საყვარელი გმირის, კომიქსის პერსონაჟის მარტივი ენით აღწერა; • ფოტოებსა და ილუსტრაციებზე, ანკეტებსა და კითხვარებზე დაყრდნობით საუბარი; • თანაკლასელებთან ერთად მარტივი სიტუაციის გათამაშება ნასწავლ თემატიკაზე და სხვა.	
მიმართულება 2. წერითი მეტყველება (კითხვა და წერა)	
მისაღწევი შედეგები	V კლასის შეფასების ინდიკატორები
II უცხ.დაწყ.(II)5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გაწაფულად კითხვა.	მოსწავლე: • ამოიცნობს ყველა მთავრულ და არამთავრულ ბეჭდურ/ნაწერ ასოს; • ახმოვანებს ასოებს, ასოთშენაერთებს, მარცვლებს; • ხმამაღლა და გარკვევით კითხულობს ნასწავლ სიტყვებს, გამოთქმებს, წინადადებებს.
II უცხ.დაწყ.(II)6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების გაგება.	მოსწავლე: • ამოიცნობს სავარჯიშოს პირობას; • იგებს საჯარო წარწერებს (მაგ.: გამაფრთხილებელ წარწერას; გაჩერების, ქუჩის, მაღაზიის, საჯარო შენობის დასახელებას); • ამოიცნობს ტექსტის ზოგად შინაარსს; • ამოიცნობს ფაქტობრივ ინფორმაციას; • ამოკრებს საჭირო ინფორმაციას.
II უცხ.დაწყ.(II)7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოდელის ან კონკრეტული საყრდენების მიხედვით ნასწავლ თემატიკაზე მცირე მოცულობის ტექსტების შედგენა.	მოსწავლე: • იცავს კალიგრაფიისა და მართლწერის ელემენტარულ ნორმებს; • კარნახით წერს ნასწავლ სიტყვებსა და წინადადებებს; • იყენებს ნასწავლ ლექსიკასა და შესიტყვებებს ტექსტის შედგენისას; • მიუთითებს კონკრეტულ დეტალებს; • იცავს ნასწავლ სინტაქსურ მიმართებებს წინადადების წევრებს შორის (მაგ., ათანხმებს არსებით და ზედსართავ სახელებს რიცხვში/სქესში; ათანხმებს ზმნას და არსებით სახელს პირსა და რიცხვში); • იცავს სიტყვათა რიგს მტკიცებით და უარყოფით

	წინადადებებში.
II უცხ. და წყ. (II) 8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წერიითი მეტყველების სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • აკვირდება ტექსტს და მის სიტყვიერ და არასიტყვიერ მაორგანიზებელ ელემენტებს მთლიანობაში კონკრეტული ინფორმაციის მოძიების მიზნით (მაგ., სათაურს, რუბრიკას, ილუსტრაციას, წარწერას, აბზაცს, სვეტს, ლოგოს, ტიპოგრაფიულ მახასიათებლებს - მსხვილ შრიფტს და სხვა) და იყენებს მათ საყრდენებად; • ამოიცნობს უცნობი სიტყვების, გამოთქმების მნიშვნელობას ნაცნობი ელემენტების (როგორებიცაა: ილუსტრაციები, ნაცნობი ფუძე, კონტექსტი, მშობლიურ ენაში დამკვიდრებული უცხოური სიტყვები: მაგ., ტელეფონი, ბანანი, ტაქსი) დახმარებით; • მოიძიებს და ამზადებს აუცილებელ სასწავლო რესურსებს წერის დაწყებამდე (მაგ., ლექსიკონს, გრამატიკულ ცნობარს, ნიმუშს, საჭირო ენობრივ მასალას და სხვა); • წერს შავ ვარიანტს, სასწავლო რესურსზე დაყრდნობით ამოწმებს ნაწერს, ასწორებს შეცდომებს და ათეთრებს ნამუშევარს.
რეკომენდაციები	
საკითხავი ტექსტის ტიპები: ა) მითითებები, სავარჯიშოს პირობა, ინსტრუქცია, საჯარო წარწერები (გამაფრთხილებელი წარწერა, გაჩერების/მაღაზიის/საჯარო შენობის დასახელება), ანკეტა, ღია ბარათი, მარტივი შეტყობინება, ამინდის პროგნოზი და სხვა; ბ) თემატური მინიდილოგები, მარტივი მონოლოგები; მარტივი თხრობითი ან აღწერითი ტექსტები, კომიქსი და სხვა. გ) ლექსები, ენის გასატეხები, გამოცანები და სხვა. მოდელის მიხედვით შესადგენი ტექსტის ტიპები: მარტივი კორესპონდენცია (ღია ბარათი, მარტივი შეტყობინება), ანკეტა, დღის განრიგი, გაკვეთილების ცხრილი, სია და სხვა.	
აქტივობათა ნიმუშები: • ტექსტების ხმამაღლა და გამოთქმით წაკითხვა; • ტექსტში კონკრეტული სიტყვის, წინადადების პოვნა და შემოხაზვა; • საჯარო წარწერების შესაბამის სიტუაციასთან/დიალოგთან/ილუსტრაციასთან დაკავშირება; • მთლიანი ტექსტის ან კონკრეტული ინფორმაციის დაკავშირება ილუსტრაციებთან; • ტექსტში მოძიებული ინფორმაციით მარტივი ცხრილების შევსება; • ამინდის პროგნოზის მიხედვით ნაკლული დიალოგის შევსება; • ტექსტში მოცემულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით ანკეტის შევსება; • ღია ბარათების შესაბამისი ადრესანტების/ადრესატების ამოცნობა; • არეულად მოცემული ტექსტის ფრაგმენტების სწორი თანამიმდევრობით დალაგება; • სავარაუდო ვარიანტებიდან სწორი პასუხის შემოხაზვა; • მოცემული ინფორმაციის დადასტურება ან უარყოფა ტექსტის მიხედვით; • ტექსტში კონკრეტული ინფორმაციის მოძიება (ვინ, სად, როდის, რატომ და ა. შ.);	

- დაფიდან ან ნაბეჭდი წყაროდან სიტყვების, წინადადებების გადაწერა;
- საკუთარი ოჯახის გენეალოგიური ხის შედგენა და სურათების ქვეშ საკუთარი სახელების მიწერა;
- ნიმუშის მიხედვით ანკეტის, გაკვეთილების ცხრილის, კვირის განრიგის საკუთარი მონაცემებით შევსება;
- პირადი ან გამოგონილი პერსონაჟის მონაცემებით ანკეტის შევსება (სახელი, გვარი, სადაურობა, საცხოვრებელი ადგილი, საქმიანობა და ა. შ.);
- ანკეტის მიხედვით მარტივი საინფორმაციო ტექსტის შექმნა;
- მოსაწვევი ბარათების შედგენა და გაფორმება;
- ილუსტრაციებზე შესაბამისი წარწერების გაკეთება;
- ილუსტრაციების მიხედვით წინადადებების დასრულება;
- ნიმუშის მიხედვით საგნის ან ადამიანის აღწერა;
- კონკრეტული ღონისძიებისათვის საჭირო ნივთების/პროდუქტების სიის შედგენა და სხვა.

მიმართულება 3. ინტერკულტურა

მისაღწევი შედეგები

V კლასის შეფასების ინდიკატორები

II უცხ. დაწყ. (II) 9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარი და უცხო კულტურის რეალიების ამოცნობა და სოციოკულტურული კონტექსტების შედარება.

მოსწავლე:

- აკვირდება და ამოიცნობს ილუსტრაციებში/ტექსტებში ასახულ სახელმწიფო სიმბოლოებს, კულტურის რეალიებს (მაგ., დროშას, ძეგლს და სხვა);
- პოულობს სასწავლო მასალაში გამოვლენილ კონკრეტულ მსგავსებებსა და განსხვავებებს (მაგ., სადღესასწაულო მორთულობას, ჩვეულ საუბრეს და სხვა).

II უცხ. დაწყ. (II) 10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს თანატოლებთან და მასწავლებელთან ერთად სხვადასხვა ტიპის პროექტების დაგეგმვა და განხორციელება.

მოსწავლე:

- აყალიბებს პროექტის წარმატებით განხორციელების კრიტერიუმებს მასწავლებელთან და გუნდის წევრებთან ერთად;
- განსაზღვრავს და გეგმავს განსახორციელებელ ეტაპებს, ადგენს შესრულების ვადებს მასწავლებელთან და გუნდის წევრებთან ერთად;
- განსაზღვრავს საკუთარ ფუნქციებს გუნდის წევრებთან ერთად, მასწავლებლის დახმარებით;
- მოიძიებს, შეარჩევს და დაამუშავებს ინფორმაციას გუნდის წევრებთან ერთად;
- შეიმუშავებს პროექტის შავ ვარიანტს გუნდის წევრებთან ერთად;
- აუმჯობესებს და ასრულებს პროექტს გუნდის წევრებთან ერთად მასწავლებლისა და თანაკლასელების შენიშვნების, კომენტარების გათვალისწინებით;
- იღებს პროექტის შედეგების პრეზენტაციაში მონაწილეობას მასწავლებელთან და თანაკლასელებთან ერთად;
- იყენებს ინფორმაციულ საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებს პროექტზე მუშაობისას.

რეკომენდაციები

აქტივობათა ნიმუშები:

- ქართული და უცხოური სახელებითა და გვარებით ცხრილის შევსება და მსგავსება-განსხვავებების აღმოჩენა (მაგ., მათე, Mathieu, Matthieu, Matthäus, Матвей);

• მშობლიურ ენაში შემოჭრილი უცხოური სიტყვების პოვნა და მათი ფონემური ხატის შედარება უცხოურენოვან ფონემურ ხატთან; • ქართველი და უცხოელი მოსწავლეების გაკვეთილების ცხრილებს შორის პარალელების გავლება და მსგავსება-განსხვავებებზე საუბარი; • უცხოური და ქართული საახალწლო ატრიბუტების ფოტოების დაჯგუფება ქვეყნების მიხედვით, ერთმანეთთან შედარება და მსგავსება-განსხვავებებზე საუბარი; • ახალი წლის შეხვედრის უცხოური და ქართული წეს-ჩვეულებების შედარება და მსგავსება-განსხვავებებზე საუბარი; • უცხო ქვეყნისა და საქართველოს დროშის პოვნა, ფერების დასახელება, ერთმანეთთან შედარება და გაფერადება; • თანაკლასელების ფოტოალბომის შექმნა წარწერებით და კლასის წინაშე მისი წარდგენა; • სასურველი გაკვეთილების ცხრილის შედგენა და წარდგენა; • ზღაპრის/სკეტჩის დადგმა და წარდგენა; • საყვარელი ფილმის აფიშის მომზადება; • საბავშვო სიმღერების სადამოს გამართვა; • დედის დღისადმი მიძღვნილი მისალოცი ბარათების გამოფენა; • ქართულ-უცხოური პოეზიის სადამოს მოწყობა და სხვა.

VI კლასი

მიმართულება 1. ზეპირი მეტყველება (მოსმენა/მოსმენა-ყურება და ლაპარაკი)	
მისაღწევი შედეგები	მე-6 კლასის შეფასების ინდიკატორები
II უცხ.დაწყ.(II)1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული თემატიკის შემცველი მცირე ზომის ტექსტების გაგება.	მოსწავლე: • ამოიცნობს თემას (პერსონაჟებს/თანამოსაუბრეებს, მოვლენებს და სხვა) მოსმენისას/მოსმენა-ყურებისას; • ამოკრებს ფაქტობრივ ინფორმაციას (ვინ, სად, როდის, რამდენი, რომელი, როგორი და სხვა) ტექსტიდან; • მოსმენისას ამოიცნობს ინტონაციით გამოხატულ ემოციებს (სიხარულს, გაკვირვებას, გაბრაზებას და სხვა); • განასხვავებს დიალოგში მეტყველების ფამილარულ და თავაზიან ფორმას.
II უცხ.დაწყ.(II)2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სიტყვების, წინადადებებისა და ტექსტების გარკვევით და შესაბამისი ინტონაციისა თუ მახვილების დაცვით წარმოთქმა.	მოსწავლე: • სწორად და გარკვევით წარმოთქვამს სიტყვებსა და ფრაზებს; • ადეკვატურად უსადაგებს არავერბალურ მეტყველებას ტექსტების შინაარსს; • იცავს შესაბამის ინტონაციებს, მახვილებს, რიტმულ სეგმენტებს ტექსტის წარმოთქმისას.
II უცხ.დაწყ.(II)3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრულ თემატიკაზე მარტივი ენით ინტერაქცია და რამდენიმე წინადადებიანი მონოლოგის წარმოთქმა.	მოსწავლე: • სვამს/პასუხობს მარტივ კითხვებს საკლასო ან სიმულაციურ სიტუაციებში, ნაცნობი თემების გარშემო (მაგ., გაცნობა/ წარდგენა, ინტერვიუს ჩამორთმევა, შეხვედრა, კაფეში შეკვეთის მიცემა, სატელეფონო დიალოგები და სხვა); • გადმოსცემს სათქმელს უცხოურ ენაზე სასწავლო პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებთან დაკავშირებით (მაგ.: “ვერ

	გავიგე“; “ეს რას ნიშნავს?“; “რვეული შინ დამრჩა“; “მათხოვე ფანქარი!“ ...); • საუბრობს ნაცნობ თემებზე; • შეარჩევს საკომუნიკაციო სიტუაციის შესატყვისი მიმართვის თავაზიან და ფამილარულ ფორმებს, გამოთქმებს, კლიშეებს, ენობრივ კონსტრუქციებს ინტერაქციისას; • სათანადოდ იყენებს სხვადასხვა შინაარსის (თხრობითი, კითხვითი, ძახილის) მქონე წინადადებებს; • იყენებს ადგილმდებარეობისა და დროის გამომხატველ მარტივ ენობრივ საშუალებებს; • იცავს ელემენტარულ სინტაქსურ მიმართებებს წინადადებების წევრებს შორის (იყენებს ზმნას სათანადო პირსა და რიცხვში); • სათანადოდ იყენებს ნასწავლ ლექსიკურ ერთეულებს.
II უცხ.დაწყ.(II)4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ზეპირი მეტყველების სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • გამოთქვამს ვარაუდს ტექსტის შინაარსის შესახებ სათაურისა და ილუსტრაციების საფუძველზე; • იშველიებს არავერბალურ ელემენტებს (ხმის ტემბრს, ინტონაციას, მიმიკას, ჟესტიკულაციას, სხვადასხვა ტიპის ხმაურს, ლოგიკურ მახვილებს) ცოცხალი მეტყველების/ჩანაწერის გასაგებად; • ამოიცნობს უცნობი სიტყვების, გამოთქმების, წინადადებების მნიშვნელობას ნაცნობ ელემენტებზე დაყრდნობით (კონტექსტი, ინტონაცია, ილუსტრაცია და სხვა) დამოუკიდებლად; • გაუგებრობის შემთხვევაში ითხოვს განმარტებას, ნელა და გარკვევით წარმოთქმას, გამეორებას; • იყენებს აუცილებელ რესურსებს (მაგ.: მოდელებს, წინადადებებს, გამოთქმებს, კლიშეებს) კომუნიკაციის წარმართვისთვის; • იყენებს საკომპენსაციო საშუალებებს (მაგ.: მიმიკას, ჟესტიკულაციას, პერიფრაზირებას/აღწერს ნაგულისხმევ საგანს ან მიუთითებს რაში გამოიყენება და სხვა) სიტყვის დავიწყების/არცოდნის შემთხვევაში; • აღმოაჩენს და ასწორებს საკუთარ/სხვის შეცდომებს ზეპირი მეტყველების დროს.
რეკომენდაციები	
მოსასმენი ტექსტის ტიპები: ა) მითითებები, სავარჯიშოს პირობა, ინსტრუქცია, მარტივი შეტყობინება, ამინდის პროგნოზი; ბ) თემატური დიალოგი, მონოლოგი, მარტივი აღწერითი ტექსტები და სხვა; გ) ლექსები, ადაპტირებული ზღაპრები; დ) საბავშვო სიმღერები, სხვადასხვა სახის აუდიო-ვიდეო მასალა (მაგ.: სასწავლო და ავთენტური მასალები, ანიმაციური ფილმები, საბავშვო გადაცემები და სხვა). რეპროდუცირებისთვის განსაზღვრული ტექსტები: ლექსები, გათვლები, ენის გასატეხები, ადაპტირებული ზღაპრები და სხვა;	

პროდუცირებისთვის განსაზღვრული ტექსტის ტიპები და თემატიკა:

- თემატური მარტივი დიალოგი, მონოლოგი; მარტივი თხრობითი ტექსტი;
- ოჯახი, სოფელი და ქალაქი, მეგობრები, თავისუფალი დრო და აქტივობები, ჰობი, ამინდი, საყვარელი ნივთი, ცხოველები, მარშრუტი და სხვა.

აქტივობათა ნიმუშები:

- დიალოგის მონაწილეების ილუსტრაციაზე მონიშვნა;
- წინადადებების ან ფრაგმენტის მოსმენის შედეგად ტექსტის თემატიკის დადგენა;
- მოსმენილის შედეგად სწორი/არასწორი პასუხების მონიშვნა;
- ტექსტის მონაკვეთის მოსმენის შედეგად სავარჯიშოში გამოტოვებული ადგილების შევსება;
- რადიოგადაცემის ჩანაწერის მიხედვით ინტერვიუს რესპონდენტის მონაცემების ანკეტაში შეტანა;
- რამდენიმე ილუსტრაციიდან ისეთის ამორჩევა, რომელიც ყველაზე უკეთ ასახავს მოსმენილი ტექსტის შინაარსს;
- მოსმენილი დიალოგის მიხედვით ცხრილის შევსება: ვინ? სად? როდის? რა მიზნით? რამდენი ხნით?
- ნაცნობ თემებზე თანაკლასელებთან მინი-ინტერვიუების მოწყობა (მაგ., არდადეგები, საცხოვრებელი ადგილი, მეგობრები, საყვარელი დღესასწაული და სხვა);
- ნაცნობი თემების გარშემო მარტივი შეკითხვების დასმა და შეკითხვებზე პასუხი;
- საცხოვრებლის, ქალაქის, სოფლის, ოჯახის და ა. შ. აღწერა ნახატებზე დაყრდნობით;
- მარტივი დიალოგების გათამაშება ნაცნობ სიტუაციებზე დაყრდნობით და თავაზიანი და ფამილარული ფორმების გამოყენება;
- საუბარში მონაწილეობა რაიმე თავგადასავლის, დღის განრიგის, გატარებული შაბათ-კვირის, არდადეგების და ა. შ. შესახებ;
- ამინდის პროგნოზზე დაყრდნობით ამინდზე საუბარი;
- მოსმენილი ტექსტის, ნანახი ფილმის ან სპექტაკლის (ან მათი მონაკვეთების) დასასრულის მოფიქრება და მოყოლა და სხვა.

მიმართულება 2. წერითი მეტყველება (კითხვა და წერა)

მისაღწევი შედეგები	VI კლასის შეფასების ინდიკატორები
II უცხ. და წყ. (II) 5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გაწაფულად კითხვა.	მოსწავლე: • თავისუფლად კითხულობს ნაცნობ სიტყვებსა და ფრაზებს; • გამართულად კითხულობს მცირე ზომის ნაცნობ ტექსტებს შესაბამისი ინტონაციითა და პაუზების გამოყენებით.
II უცხ. და წყ. (II) 6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული სხვადასხვა ტიპის ტექსტების გაგება.	მოსწავლე: • ამოიცნობს და ასრულებს სავარჯიშოს პირობაში წარმოდგენილ მითითებებს; • ამოიცნობს ტექსტის საკომუნიკაციო სიტუაციას (ავტორი, ადრესატი, თემა, მიზანი); • ამოიცნობს მოქმედებათა დროსა და ადგილს; • ამოიცნობს ფაქტობრივ/ექსპლიციტურ ინფორმაციას (ვინ, რამდენი, როგორი და სხვა); • ამოიცნობს პერსონაჟთა თვისებებს მცირე ზომის თხრობით ტექსტში; • ამოიცნობს მოქმედებების თანამიმდევრობას; • ამოიცნობს მოვლენათა შორის მიზეზშედეგობრივ კავშირებს.

II უცხ.დაწყ.(II)7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოდელის ან კონკრეტული საყრდენების მიხედვით ნასწავლ თემატიკაზე მცირე მოცულობის ტექსტების შედგენა.	მოსწავლე: • განსაზღვრავს საკომუნიკაციო სიტუაციას (ადრესატი, მიზანი, თემა) და იყენებს შესაბამის ლექსიკასა და შესიტყვებებს; • გასაგებად აყალიბებს აზრებს; • ალაგებს ინფორმაციას თანამიმდევრულად; • მიუთითებს კონკრეტულ დეტალებს; • გამოხატავს გრძნობებსა და ემოციებს, საკუთარ დამოკიდებულებას; • იცავს ელემენტარულ სინტაქსურ მიმართებებს წინადადების წევრებს შორის (მაგ.: ათანხმებს არსებით და ზედსართავ სახელებს რიცხვში/სქესში; ათანხმებს ზმნას და არსებით სახელს პირსა და რიცხვში); • შეარჩევს ზმნის სათანადო ფორმებს; • იყენებს ადგილმდებარეობის გამოხატველ მარტივ ენობრივ საშუალებებს (მაგ.: წინდებულს, ზმნიზედას და სხვა); • იცავს სიტყვათა რიგს მტკიცებით, უარყოფით და კითხვით გაუვრცობელ წინადადებებში; • იცავს ორთოგრაფიის წესებს, სწორად იყენებს სასვენ ნიშნებს.
II უცხ.დაწყ.(II)8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წერიტი მეტყველების სტრატეგიების გამოყენება მიზნის შესაბამისად.	მოსწავლე: • მთლიანობაში აკვირდება ტექსტს, მის სიტყვიერ და არასიტყვიერ მარგანიზებელ ელემენტებს კონკრეტული ინფორმაციის მოძიების მიზნით; • დამოუკიდებლად ამოიცნობს უცნობი სიტყვების, გამოთქმების მნიშვნელობას ნაცნობი ელემენტების დახმარებით; • მოიძიებს და ამზადებს აუცილებელ სასწავლო რესურსებს წერის დაწყებამდე; • წერს შავ ვარიანტს, სასწავლო რესურსზე დაყრდნობით ამოწმებს ნაწერს, ასწორებს შეცდომებს და ათეთრებს ნამუშევარს.
რეკომენდაციები	
საკითხავი ტექსტის ტიპები: ა) მითითება, სავარჯიშოს პირობა, ინსტრუქცია, ანკეტა, დღის/კვირის განრიგი, სავიზიტო ბარათი, ბილეთი, კატალოგი, სამარშრუტო გეგმა, მენიუ, კულინარული რეცეპტი, ღია ბარათი, პირადი წერილი, მარტივი შეტყობინება, ამინდის პროგნოზი და სხვა. ბ) თემატური დიალოგი, მონოლოგი, მარტივი თხრობითი ან აღწერითი ტექსტები და სხვა; გ) ადაპტირებული სტატიები საბავშვო ჟურნალიდან, გაზეთიდან, ენციკლოპედიიდან და სხვა; დ) კომიქსი, ადაპტირებული ზღაპრები და სხვა. მოდელის მიხედვით შესადგენი ტექსტის ტიპები: ანკეტა, დღის/კვირის განრიგი, ბილეთი, კატალოგი, მენიუ, კულინარული რეცეპტი, მარტივი შეტყობინება, მარტივი კორესპონდენცია (ღია ბარათი, პირადი წერილი) და სხვა.	
კონკრეტულ აქტივობათა ნიმუშები: • სხვადასხვა პარამეტრით კონკურსის მოწყობა ხმამაღალ (გაწაფულ) კითხვაში (მაგ., ყველაზე სწრაფი მკითხველი, ყველაზე კარგი გამოთქმის მქონე, ყველაზე მონდომებული და სხვა); • რეპლიკების, ლექსების გაბმულად და გამომეტყველებით წაკითხვა;	

- ილუსტრაციაზე ან ტექსტის სათაურზე დაყრდნობით ტექსტის შინაარსის შესახებ გამოთქმული ვარაუდების შემოწმება;
- წაკითხული ტექსტის აზრაცხად დაყოფა და აზრაცხების დასათაურება;
- აზრაცხების ილუსტრაციებთან დაკავშირება;
- გამოტოვებული ადგილების შევსება ტექსტის შინაარსის შესატყვისი სიტყვებით, ფრაზებით;
- არეულად მოცემული ტექსტის ფრაგმენტების სწორი თანამიმდევრობით დალაგება;
- საკითხავი ამოცანების შესაბამისად ინფორმაციების ერთმანეთთან, ტექსტის ილუსტრაციასთან დაკავშირება (მაგ., აკავშირებს სათაურს ტექსტთან; გეგმის ცალკეულ პუნქტს - სათანადო აზრაცხთან; რუბრიკას ან ტექსტის ცალკეულ მონაკვეთს /ეპიზოდს - შესაბამის ილუსტრაციასთან და ა. შ.);
- ანკეტის შევსება მოცემული ნიმუშის მიხედვით;
- დღის განრიგის შედგენა ნიმუშის მიხედვით;
- ილუსტრაციებისათვის წარწერების შედგენა;
- მოცემული ყალიბის განსხვავებული შინაარსით შევსება;
- დიალოგის შევსება ნაკლები რეპლიკებით: პასუხების მიხედვით შეკითხვების შედგენა და პირიქით;
- მენიუს შედგენა;
- საყვარელი კერძის კულინარული რეცეპტის შედგენა;
- პირადი წერილის/ღია ბარათის/მოსაწვევის შედგენა ნიმუშის მიხედვით;
- საკუთარი ჰობის, ინტერესების შესახებ ტექსტის შედგენა ნიმუშის მიხედვით;
- სახელმძღვანელოში მოცემული ნიმუშის მიხედვით საყვარელი პერსონაჟის, სპორტსმენის, მსახიობის, მომღერლის აღწერა;
- კროსვორდების შევსება;
- პირადი ლექსიკონების შექმნა;
- ამბის დასრულება/მოცემული დასასრულის შეცვლა საკუთარი წარმოსახვით ან ილუსტრაციაზე დაყრდნობით და სხვა.

მიმართულება 3. ინტერკულტურა	
მისაღწევი შედეგები	VI კლასის შეფასების ინდიკატორები
II უცხ.დაწყ.(II)9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარი და უცხო კულტურის რეალიების ამოცნობა და სოციოკულტურული კონტექსტების შედარება.	მოსწავლე: • აკვირდება და ამოიცნობს ილუსტრაციებში/ტექსტებში ასახულ სახელმწიფო სიმბოლოებს, კულტურის რეალიებს (მაგ.: დროშას, მეგლს და სხვა); • ამოიცნობს უცხო კულტურისთვის დამახასიათებელ ქცევის ეტიკეტს და სიმულაციური სიტუაციების გათამაშებისას იცავს უცხოური სოციოკულტურული გარემოსთვის დამახასიათებელ ნორმებს; • სვამს კითხვებს მშობლიურ ენაზე/ითხოვს განმარტებას კონკრეტული სოციოკულტურული საკითხების გარშემო; • კორექტულად?გამოთქვამს საკუთარ აზრს, შეხედულებას, დამოკიდებულებას კულტურათა თავისებურებებზე მსჯელობისას.
II უცხ.დაწყ.(II)10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს თანატოლებთან და მასწავლებელთან ერთად სხვადასხვა ტიპის პროექტების დაგეგმვა და განხორციელება.	მოსწავლე: • აყალიბებს პროექტის წარმატებით განხორციელების კრიტერიუმებს მასწავლებელთან და გუნდის წევრებთან ერთად; • განსაზღვრავს და გეგმავს განსახორციელებელ ეტაპებს,

	ადგენს შესრულების ვადებს მასწავლებელთან და გუნდის წევრებთან ერთად; • განსაზღვრავს საკუთარ ფუნქციებს გუნდის წევრებთან ერთად, მასწავლებლის დახმარებით; • მოიძიებს, შეარჩევს და დაამუშავებს ინფორმაციას გუნდის წევრებთან ერთად; • შეიმუშავებს პროექტის შავ ვარიანტს გუნდის წევრებთან ერთად; • ხვეწს და ასრულებს პროექტს მასწავლებლისა და თანაკლასელების შენიშვნების, კომენტარების გათვალისწინებით გუნდის წევრებთან ერთად; • შეიმუშავებს გუნდის წევრებთან ერთად პროექტის საბოლოო ვერსიას და წარადგენს აუდიტორიის წინაშე; • იყენებს ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებს მარტივი ინფორმაციის როგორც მოძიების, ისე სკოლის ვებგვერდზე განთავსების მიზნით.

რეკომენდაციები

აქტივობათა ნიმუშები:

- ილუსტრაციებზე/ტექსტებში ასახული სახელმწიფო სიმბოლოების/ღირსშესანიშნაობების მოძიება;
- ქართული და უცხოური ზღაპრის/მოთხრობის/ფილმის პერსონაჟების ამოცნობა და შედარება;
- უცხოელი თანატოლისა და საკუთარი საუზმის, სადილისა და ვახშმის შედარება და მსგავსება-განსხვავებების პოვნა;
- ილუსტრაციებზე მოცემული ქართული და უცხოური კერძების დაჯგუფება ქვეყნების მიხედვით და ეროვნულ კერძებზე საკუთარი აზრის გამოხატვა;
- საკლასო ზეიმის/თემატური სადამოს ჩატარება (ახალი წელი, გაზაფხულის ზეიმი და სხვა);
- ნასწავლი ზღაპრის ინსცენირება;
- კლასში დამუშავებული მოთხრობის (ზღაპრის, ალბომის და სხვა) ფოტოებით/ილუსტრაციებით გაფორმება და მისი პრეზენტაცია;
- თანაკლასელების დაბადების დღეების კალენდრის შექმნა და კლასში გამოკვრა;
- შესწავლილი რეცეპტების მიხედვით კერძების მომზადება და გამოფენის მოწყობა;
- სასურველი ტელეგადაცემების კვირეული პროგრამის შედგენა და სხვა.

[2. მეორე უცხოური ენა საბაზო საფეხურზე

ა) ფრანგული ენა

საბაზო საფეხურის მეორე უცხოური ენის პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა და აჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების შესაძლო გზებს. პროგრამა შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

- წლიური სასწავლო თემების სანიმუშო განაწილება წლების მიხედვით;
- თემატური გეგმის ზოგადი სქემა - იგი აჩვენებს, როგორ უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემები სტანდარტის მოთხოვნების შესაბამისად;
- თემატური გეგმის კონკრეტული ნიმუში (თემისთვის „Les loisirs”);

- დანართი: თემატური ერთეულის „Les loisirs” - დეტალური დამუშავების ნიმუში.

სასწავლო თემების სანიმუშო განაწილება წლების მიხედვით

ქვემოთ წარმოდგენილი თემების ჩამონათვალი და ცალკეული თემის ფარგლებში შერჩეული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები სარეკომენდაციო ხასიათს ატარებს. დასაშვებია თემებისა და ენობრივი საკითხების შეცვლა, საბაზო საფეხურის ერთი კლასის პროგრამიდან მეორეში გადანაცვლება, ჩამონათვალის შევსება თუ შემცირება. მთავარია, საბაზო საფეხურზე შერჩეული თემატიკა პასუხობდეს შემდეგ მოთხოვნებს:

- თემები უნდა შეესაბამებოდეს მოსწავლეთა ინტერესებსა და ენობრივ შესაძლებლობებს;
- საბაზო საფეხურის სამივე კლასის თემატიკა მთლიანობაში უნდა შეესაბამებოდეს საბაზო საფეხურის სტანდარტის თემატურ ჩარჩოს.

თემები VII კლასისთვის

1. **თავისუფალი დრო** (კონცერტი, მუსიკა, კინო, სპორტი, საყვარელი საქმიანობა და სხვ.);
პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:
 - ტექსტის ტიპები:
L'interview, l'enquête, le dialogue;
 - ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები:
Demander et donner des informations sur des activités de loisirs: Qu'est-ce que tu aimes faire? Est-ce que tu fais du sport ? Pourquoi tu joues au foot ? Parce que j'adore les jeux d'équipe;
 - Exprimer la fréquence:** Tu joues au foot souvent? Combien de fois par semaine? Toujours, parfois, etc.
 - გრამატიკა:
Verbes au présent: pratiquer, surfer, préférer, acheter, sortir, dormir;
 - Constructions: jouer de + nom; jouer à + nom; faire + de;
 - La forme de politesse: Je voudrais + infinitif;
 - Adverbes de fréquence: souvent, jamais, toujours, parfois, deux fois par semaine;
 - ლექსიკა:
Le temps libre, la sortie, les jeux individuels, les jeux d'équipe, les jeux vidéo, Internet, la guitare, la danse, le cinéma, le vélo, la natation, le football, le fan.
2. **ყოველდღიური ყოფა** (დღის რეჟიმი, ყოველდღიური საქმიანობები - ჭამა, ჩაცმა, მეცადინეობა, სპორტზე/მუსიკაზე სიარული, ტრანსპორტით მგზავრობა, საყიდლებზე წასვლა და სხვ.);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

➤ ტექსტის ტიპები:

L'enquête, l'emploi du temps d'une journée/d'une semaine, le dialogue, le monologue, l'interview, le texte descriptif, la BD, les ressources audiovisuelles;

➤ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები:

Demander et donner l'heure: Il est quelle heure? Il est sept heures moins le quart. Tu te lèves le matin à quelle heure? Je me lève à huit heures. Je suis en retard. Je suis à l'heure. Je suis en avance.

Demander et donner des informations sur des habitudes quotidiennes, un emploi du temps: Qu'est-ce que tu fais le soir? À quelle heure tu te lèves? Je me lève, je me lave, je prends mon petit déjeuner, je vais à l'école, je rentre de l'école, je prends le bus, je fais des courses, je me couche à dix heures;

Acheter quelque chose / Demander et donner un prix: Ça coûte/C'est/Ça fait combien? (Ça coûte/C'est/Ça fait) 5 euros.

➤ გრამატიკა:

Les verbes pronominaux au présent: se réveiller, se lever, se promener, s'habiller, se coucher;

Locution impersonnelle : Il est ... (huit heures);

Locutions avec le verbe *être* : être à l'heure, être en retard, être en avance;

➤ ლექსიკა:

L'heure, la minute, le quart, demi(e), la montre, le réveil, l'aiguille, les moments de la journée, le jour, la journée, la soirée, le midi, l'après-midi, le minuit, la cantine, le prix, tôt, tard, se réveiller, se lever, déjeuner, travailler, rentrer à la maison, se coucher.

3. დღესასწაულები (მილოცვა, ახალი წელი, დღესასწაულების კალენდარი - სეზონები და დღესასწაულები; კერძები, დეკორაციები);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

➤ ტექსტის ტიპები:

Le texte descriptif, le texte informatif, le texte narratif, le dialogue, le monologue, le calendrier des fêtes, la carte de vœux, la carte d'invitation, le programme d'une fête, la recette d'un plat traditionnel;

➤ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები:

Féliciter / Souhaiter / Présenter des vœux: Bonne fête! Joyeux Noël! Bonne année! Joyeuses Pâques! Meilleurs vœux! À votre santé!

Inviter / Offrir : Tu veux / peux venir chez moi demain? Venez faire la fête!

Accepter ou refuser une invitation: Bonne idée! Pourquoi pas? Avec plaisir! Désolé(e), je ne peux pas. J'aimerais bien, mais je n'ai pas le temps.

Raconter des événements passés: Hier, j'ai fêté Noël avec mes amis. Nous avons chanté, dansé et rigolé.

გრამატიკა:

Les verbes au passé composé: chanter, danser, regarder, voir, offrir, célébrer;

La forme de politesse: J'aimerais + infinitif ;

➤ **ლექსიკა:**

La fête civile/nationale/religieuse, le 14 juillet, la fête de la musique, les fêtes de fin d'année, Noël, le carnaval (Mardi Gras), le père Noël, le feu d'artifice, la tradition, le cadeau, le bal, les bonbons, le gâteau, la foire, désolé, libre, l'invitation, le jour férié, le plat traditionnel, le costume, le masque, le défilé, la bûche de Noël, la dinde aux marrons, la crèche, le gui, manger, inviter, fêter, célébrer, réveillonner.

4. სასკოლო გარემო და სასკოლო საქმიანობა (სკოლის შენობა, სკოლის ეზო, საკუთარი და უცხოელი თანატოლების გაკვეთილების ცხრილი, სასკოლო საქმიანობები, საყვარელი საგანი, კლასგარეშე აქტივობები, სასკოლო არდადეგები);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

➤ **ტექსტის ტიპები:**

Le texte descriptif, le dialogue, le monologue, l'emploi du temps scolaire, l'emploi du temps d'une journée type, la fiche, l'affiche, le poster, les règles de vie à respecter en classe;

➤ **ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები:**

Parler de sa vie à l'école (emploi du temps, matière préférée, etc.): Qu'est-ce que tu fais à l'école ? Quelle est ta matière préférée ? J'aime dessiner. J'adore les maths.

Nommer les différents lieux de l'école: C'est notre cantine.

Décrire son caractère et celui de ses camarades: Je suis travailleur. Il est paresseux.

➤ **გრამატიკა:**

Les verbes au présent et au passé composé: comprendre, apprendre, écrire, lire, traduire, répondre, savoir;

Les adjectifs qualificatifs de caractère – formation du féminin;

Les adverbes de fréquence : parfois, quelquefois, rarement;

L'interrogation avec où, quand, comment, pourquoi;

➤ **ლექსიკა:**

Le système scolaire, l'école publique, l'école privée, l'école maternelle, l'école primaire/secondaire, le collège, le lycée, la cour, la récréation, la cantine, la rentrée, le calendrier scolaire, l'emploi du temps, le règlement, les grandes vacances, le caractère, la biologie, la note, le personnel d'un collège, attentif, distrait, travailleur, paresseux, étudier, réviser, réciter, noter.

5. ბუნება და ცხოველები (შინაური და გარეული ცხოველები, ცხოველებზე ზრუნვა);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

➤ **ტექსტის ტიპები:**

Le texte descriptif, le texte narratif, le texte informatif, le dialogue, le monologue, la fiche d'identité d'un animal, l'annonce;

➤ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები:

Parler de ses animaux préférés: Il est grand et gris. Il a le poil court. Il est très mignon, gentil et sympa.

Poser des questions avec *quel*: Quel est ton animal préféré?

Exprimer l'obligation: Il faut protéger les animaux.

➤ გრამატიკა:

Le féminin des noms d'animaux;

Les verbes au présent et au passé composé: entendre, courir, mourir, naître;

Il faut + infinitif;

➤ ლექსიკა:

Le coq, la poule, le bouc, la chèvre, la souris, l'ours, l'éléphant, le perroquet, la baleine, l'insecte, l'animal de compagnie, sauvage, la plume, la queue, le cri, la voix, la disparition, le lieu de vie, la forêt, la ferme, l'herbe, l'arbre, miauler, coasser, sauver, protéger.

თემა VIII კლასისთვის

1. ჩემი მეგობრები (გარეგნობა და ჩაცმულობა, ხასიათი, ჰობი, ინტერესთა სფერო);
პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

➤ ტექსტის ტიპები:

Le texte descriptif, le dialogue, le monologue, le catalogue, la lettre amicale;

➤ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები:

S'informer sur les personnes / Décrire et caractériser des personnes: Comment est-il/elle ? Il a de grandes oreilles et un nez pointu. Il est roux. Il a des cheveux longs. Elle est drôle et souriante. Elle aime bavarder. Elle porte une robe longue. Elle est habillée à la mode.

Donner des appréciations: Je déteste les jupes longues. J'adore cette robe et je l'achète. Les jeans très larges, c'est nul !

Faire une proposition: Qu'est-ce qu'on fait ? Tu veux mettre ce pull ?

Demander l'opinion: Tu aimes ça ? C'est bien ? Ça te dit ?

Décrire dans le passé: C'était bien. Il était beau. Hier, le soleil brillait toute la journée.

➤ გრამატიკა:

Les verbes à l'imparfait;

Les verbes au présent et au passé composé: mettre, suivre;

Les pronoms compléments d'objet directs: me, te, le, la, l', nous, vous, les;

Les adverbes de quantité: très, assez, trop;

➤ ლექსიკა:

Les jeunes Français, les vêtements, la chemise, le pantalon « slim », les styles vestimentaires, porter, mettre, la mode, suivre, les tatouages, les cheveux, la musique, le jardinage, la peinture, mettre, suivre.

2. სასკოლო ცხოვრება (კლასგარეშე აქტივობები, წრეები, კლუბები, სამოქალაქო აქტივობა, საქველმოქმედო აქციებში მონაწილეობა);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა:

➤ ტექსტის ტიპები:

Le texte descriptif, le texte narratif, le dialogue, le monologue, l'affiche;

➤ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები:

Parler de ses activités en dehors de l'école: Qu'est-ce que tu fais le week-end? Tu restes chez toi? Non, je vais à la natation.

Exprimer ses besoins et ses sensations: Il a faim. Ils sont malades. Les malades ont besoin de nous. J'ai envie d'aider les enfants qui ont faim.

Exprimer la condition: Si vous avez envie de collecter de l'argent pour le téléthon, organisez une course dans votre collège! Si vous voulez aider les enfants qui ont faim, vous pouvez organiser un vide-greniers.

➤ გრამატიკა:

Les pronoms compléments d'objet indirects: me, te, lui, nous, vous, leur;

Les pronoms relatifs: qui, que;

Exprimer la condition: si + présent du verbe;

➤ ლექსიკა:

L'heure de vie de classe, le cercle, le club, la solidarité, le secours, le projet humanitaire, la Croix-Rouge, le resto du cœur, la famine, collecter.

3. დაბადების დღე (მილოცვა, საჩუქრები, აღნიშვნა);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

➤ ტექსტის ტიპები:

Le texte descriptif, le dialogue, la carte d'anniversaire, la carte d'invitation;

➤ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები:

Féliciter / Souhaiter : Bon/Joyeux anniversaire, Sandrine!

Inviter quelqu'un à son anniversaire: Je t'invite ce soir chez moi. C'est mon anniversaire! Je fête mon anniversaire. J'organise une fête chez moi. Est-ce que tu vas venir? J'organise une fête pour mon anniversaire. Tu viens à ma fête d'anniversaire?

Accepter/refuser/s'excuser/remercier une invitation: Merci de l'invitation. Moi, je viens. Je regrette, ma famille va à la campagne ce soir. Je ne vais pas à l'anniversaire de Michel. D'accord ! OK !

Offrir/recevoir/remercier un cadeau: C'est une surprise! Moi aussi, j'ai quelque chose pour toi. C'est pour moi? Je peux l'ouvrir? Oh, merci. Je l'adore, merci beaucoup ! Merci pour votre cadeau!

Interagir au téléphone: Allô, Sandrine? Qui est à l'appareil? Ici, Marie. Vous pouvez répéter, s'il vous plaît? Bonjour, je voudrais parler à Robert.

➤ **გრამატიკა:**

Les verbes au présent et au passé composé: recevoir, croire;

Le futur proche: forme négative;

Je voudrais + nom (un gâteau);

➤ **ლექსიკა:**

L'anniversaire, le cadeau, la bougie, la carte d'anniversaire, l'idée, la surprise, le thème de la fête, la liste des invités/des musiques/des plats, la date et l'heure de la fête, le téléphone portable, drôle, apporter, se déguiser, souffler, souhaiter.

4. ჯანმრთელობა (ავად გახდომა, ექიმი, ექიმის გამოძახება, ექიმთან მისვლა, საავადმყოფო, წამალი, აფთიაქი, გამოჯანმრთელება);
პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

➤ **ტექსტის ტიპები:**

Le texte descriptif, le dialogue, le monologue, le régime alimentaire, la prescription, la liste de conseils pour être en bonne santé;

➤ **ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები:**

Parler de la santé: Je me sens mal. J'ai mal au ventre. Je tousse beaucoup et j'éternue. J'ai de la fièvre. Je vais mieux.

Prendre / Confirmer un rendez-vous téléphonique chez le médecin: Cabinet du docteur Legrand, bonjour. Je voudrais un rendez-vous avec le docteur Legrand, s'il vous plaît. Oui, pour quel jour ? Jeudi à quelle heure ? L'après-midi à 16 heures. C'est noté, Monsieur.

Interagir à la pharmacie: Je peux vous aider? Oui, je cherche ce médicament. Vous allez prendre un cachet avec de l'eau chaque matin. Très bien, merci.

➤ **გრამატიკა:**

Les verbes au présent et au passé composé : guérir, prescrire, se sentir;

Les locutions avec avoir: avoir mal à, avoir de la fièvre;

➤ ლექსიკა:

La santé, le bras, le ventre, la médecine, le médecin, le dentiste, le malade, la pharmacie, le médicament, le cachet, le sirop, l'ordonnance, la prescription, l'ambulance, les urgences, examiner, ausculter, garder le lit, se sentir, guérir, prescrire, éternuer.

5. ზაფხულის არდადეგები (დასასვენებელი ადგილები, აქტივობები, ზღვა, მთა, სოფელი, ამინდი); პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

➤ ტექსტის ტიპები:

Le texte descriptif, le texte narratif, l'interview, le dialogue, le monologue, la carte postale, la lettre informelle, le dépliant touristique, la prévision météo, la carte de la météo;

➤ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები:

Parler de ses projets: Je vais observer/j'observerai la nature, les animaux, les fleurs. Je vais aller/j'irai à la mer.

Parler du temps qu'il fait/fera: Quel temps fait-il ? Il pleut. Il neige. Il fait chaud. Il fait froid. Il y a du soleil/des nuages. Aujourd'hui il fait 35 degrés. Quel temps fera-t-il demain à Paris ? Demain, il pleuvra à Paris.

Exprimer un souhait / Faire une demande polie: Je voudrais partir. Elle a envie de ...

➤ გრამატიკა:

Les verbes au futur simple;

Les locutions impersonnelles: Il pleut. Il fait chaud/froid/beau;

Les locutions avec le verbe *avoir*: avoir envie de + infinitif;

➤ ლექსიკა:

les vacances, la mer, la montagne, le pays, l'étranger, le voyage, la colonie/le camp de vacances, un voyage organisé, une croisière, le climat, la température, le degré, l'orage, l'éclair, passer, partir, voyager, louer, se reposer, faire la sieste, aller à la pêche, se baigner, aller à la plage, se bronzer.

თემები IX კლასისთვის

1. ჯანსაღი ცხოვრების წესი და მავნე ჩვევები (სპორტი, გაწონასწორებული/ჯანსაღი კვება, ჰიგიენა);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

➤ ტექსტის ტიპები:

Le texte descriptif, le texte informatif, l'interview, le dialogue, la fiche santé, le menu, l'enquête, la recette de cuisine, le régime;

➤ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები:

Parler de la vie saine: Robert va (très) bien. Il est en bonne forme/excellente santé. Il fait du sport.

Parler de son alimentation: Bonjour, qu'est-ce que vous voulez manger ? La soupe, c'est bon pour la santé, il y a beaucoup de vitamines. En général, je mange du fromage au petit-déjeuner. Je voudrais du poulet avec de la purée.

Exprimer une quantité: Ajoutez un peu de sel.

Réaliser une recette: Dans une cocotte, fais dorer les oignons avec un peu d'huile d'olive. Fais cuire au four à 150°C pendant 30 minutes.

➤ გრამატიკა:

Les verbes au présent, au passé composé et au futur simple : grossir, vouloir, pouvoir, recevoir, mourir, rire;

La locution avec le verbe *être*: être en bonne forme.

➤ ლექსიკა:

Les habitudes alimentaires, les mauvaises habitudes, la vie saine, le régime, les sports, le repas, la gastronomie, le menu équilibré, la spécialité, la quiche lorraine, le plat du jour, les fruits, les légumes, les céréales, la viande, la pâte, le sucre, l'ingrédient, la préparation, la cuillère, une poêle, le four, courir, faire de la gym, grossir, verser, mélanger, goûter, recevoir.

2. მოგზაურობა და ტურიზმი (მოგზაურობის დაგეგმვა, სამოგზაურო აღჭურვილობა, მგზავრობა მატარებლით/თვითმფრინავით/გემით, სადგური, აეროპორტი, ღირსშესანიშნაობები, ექსკურსია, ტურისტული სააგენტოები);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა:

➤ ტექსტის ტიპები: Le texte descriptif, le texte informatif, le dialogue, l'itinéraire, la publicité, l'affiche, la brochure touristique;

➤ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები:

Demander / Dire ce qu'on a visité: Qu'est-ce que vous avez fait ? Qu'avez-vous visité? J'ai fait une excursion à Paris. J'ai visité la tour Eiffel.

Demander / Indiquer le chemin / la direction: S'il vous plaît, pour aller place de la Concorde? Pourriez-vous me dire où se trouve la place de la Liberté? Il faut prendre la deuxième rue à gauche. Continuez tout droit ! Traversez la rue ! Tournez à droite!

Parler des différents modes de transport: Je prends le bus. Je voyage souvent en avion. Je vais à vélo à l'école.

➤ გრამატიკა:

Verbes au passé composé et au futur simple: attendre, connaître, construire;

Prépositions et adverbess de lieu: à, de, en, à gauche, à droite;

➤ **ლექსიკა:**

Le pays, la région, le château, le pont, le roi, le siècle, le billet, l'horaire, les moyens de transport, le voyageur, la station, l'arrêt, le guichet, le ticket, le bureau de renseignements, la sortie, l'entrée, la ligne, la voie, le quai, la voiture, l'avion, le bateau, le train, le TGV, la gare, l'aéroport, le guide, le bagage, la vue, le paysage, l'agence de voyages, l'hôtel, une auberge de jeunesse, habiter, voyager, partir, construire, attendre, connaître.

3. ეკოლოგია და გარემოს დაცვა (ბუნების დაცვა, გარემოს დაბინძურება, ნაკრძალები, ბუნებრივი კატასტროფები, სამაშველო სამსახური, პოლიცია);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

➤ **ტექსტის ტიპები:** Le texte descriptif, le texte informatif, la lettre formelle, l'affiche, le dépliant, le tract;

➤ **ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები:**

Exprimer le but: Pour protéger la nature, rapporte ton vieux téléphone portable dans le magasin où tu l'as acheté.

Exprimer l'obligation et l'interdiction: Nous devons économiser l'eau. Il faut sauver la planète! Il ne faut pas utiliser trop de sacs plastiques.

➤ **გრამატიკა:**

La construction impersonnelle: Il faut/Il ne faut pas;

Les verbes au présent, au passé composé et au futur simple: devoir, disparaître, vivre;

Les degrés de comparaison des adverbess;

➤ **ლექსიკა:**

L'écologie, la pollution, la disparition, la protection, la nature, l'environnement, la biodiversité, la réserve naturelle, l'inondation, la sécheresse, le séisme, le danger, la catastrophe écologique, le recyclage, les déchets, la poubelle, les changements climatiques, le réchauffement planétaire, le développement durable, les services d'urgence en France, le SAMU, la police, le pompier, protéger, sauver, limiter, disparaître, vivre.

4. ფრანკოფონია (ფრანგულენოვანი ქვეყნები, ეროვნული დღესასწაულები, კულტურულ-ისტორიული ცნობები, საერთაშორისო ორგანიზაციები);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

➤ **ტექსტის ტიპები:**

Le texte descriptif, le texte informatif, la lettre informelle, le menu francophone, l'affiche, la recette culinaire;

➤ **ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები:**

Décrire et caractériser des lieux : Est-ce que Laval est une belle ville ? Oui, c'est charmant, elle est située tout près de Montréal.

Présenter un pays, une ville et ses habitants: Il habite en Italie. Il est italien. Elle habite à Paris. Elle est parisienne. Montréal est une ville bilingue du Canada. Ses habitants sont chaleureux.

Demander/Fournir des renseignements, des informations: Est-ce qu'il neige beaucoup en hiver, dans ce pays ? Quelle est la fonction de l'Institut Français? L'Institut Français contribue à l'enseignement de la langue française comme langue étrangère.

Exprimer la provenance / la destination: Il vient du Sénégal/d'Espagne/de la France/des États-Unis. Je vais en Belgique/au Canada/en Iran/aux États-Unis.

➤ **გრამატიკა:**

Les verbes au présent, au passé composé et au futur simple: s'exprimer, promouvoir;

L'emploi des articles et des prépositions devant les lieux géographiques;

➤ **ლექსიკა:**

L'OIF, l'AUF, l'ONU, la Belgique, le Sénégal, l'Institut Français, le Parlement Européen, le Parlement Européen des jeunes, la Francophonie, francophone, francophile, la carte de la Francophonie, les pays francophones, le continent, le métropole, les DOM-TOM, le logo de la Francophonie, la langue maternelle, la langue officielle, bilingue, plurilingue, la diversité, l'euro, RFI, TV5 Monde, la Journée internationale de la Francophonie, les stars et célébrités francophones, posséder, maîtriser, s'exprimer, protéger, respecter, décoloniser, promouvoir.

5. **პროფესიული ორიენტაცია** (პროფესიები, ხელოვნები, საქმიანობები, სხვადასხვა პროფესიის ცნობილი წარმომადგენლები, პროფესიული სასწავლებელი).

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

➤ **ტექსტის ტიპები:** Le texte descriptif, le texte informatif, le dialogue, l'interview, le CV;

➤ **ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები:**

Demander / Fournir des renseignements, des informations: Quelle est votre profession préférée? Quel est votre métier préféré ? Qu'est-ce que tu voudrais faire/devenir? Quel métier vais-je choisir ? j'ai envie de faire des films. Où est-ce que je peux trouver des informations sur les métiers ? Marc veut devenir professeur.

Parler des qualités pour exercer un métier: Il a de l'imagination. Je sais écouter les gens.

Exprimer une nécessité: Il faut aimer travailler en groupe.

Poser des questions formelles: Aimez-vous votre métier? Comment êtes-vous devenu médecin?

➤ **გრამატიკა:**

Les verbes au présent, au passé composé et au futur simple : choisir, devenir, conduire, construire;

L'interrogation avec inversion;

Le féminin des noms de métiers;

➤ ლექსიკა:

Le métier, la profession, le boulanger, l'infirmier, le réalisateur, le journaliste, le vendeur, le guitariste, la qualité, l'hôpital, le magasin, créatif, curieux, travailler, choisir, devenir, conduire, construire.

თემატური გეგმის ზოგადი სქემა

სასწავლო თემის გეგმა უნდა შედგებოდეს შემდეგი კომპონენტებისაგან:

თემის სათაური:	საათების საორიენტაციო რაოდენობა -
თემაში დასამუშავებელი ცნებები და საკითხები	
<u>Fonctions langagières (ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები)</u>	<u>Grammaire (გრამატიკა)</u>
<u>Lexique (ლექსიკა)</u>	
ტექსტები კომუნიკაციურ-ენობრივი უნარების განსავითარებლად	ტექსტის ტიპები და სტრატეგიები
Compréhension orale	
Compréhension écrite	
Grammaire contextuelle	
Production orale	
Production écrite	
საკვანძო შეკითხვები	
იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისათვის	

შეფასების ინდიკატორები
მკვიდრი წარმოდგენები

როგორც ცხრილიდან ჩანს, სასწავლო თემის ასაგებად სტანდარტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით განისაზღვრება თემის ფარგლებში განსავითარებელი კომუნიკაციური და ენობრივი უნარები და შეირჩევა შესაბამისი ტექსტები და ცნებები, მათ საფუძველზე დაზუსტდება ლექსიკურ-გრამატიკული საკითხები. ამის შემდეგ განისაზღვრება თემის საკვანძო შეკითხვები და შეფასების ინდიკატორები. საკვანძო შეკითხვები მაპროვოცირებელი შეკითხვებია, რომლებიც მოსწავლის წინარე ცოდნას აკავშირებს ასათვისებელ, ახალ ცოდნასთან. შეფასების ინდიკატორები კი სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, თუ რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. ეროვნული სასწავლო გეგმის უცხოური ენების პროგრამაში შემუშავებულია თემის შეფასების ინდიკატორთა ყალიბი, რომელიც მოიცავს 6 ძირითად ინდიკატორს. ესენია:

7. ინდიკატორი, რომელიც თემის ფარგლებში ტექსტის გაგებისა და სტრატეგიების გამოყენების უნარებს აფასებს;
8. ინდიკატორი, რომელიც ზეპირი მეტყველებისა და შესაბამისი სტრატეგიების გამოყენების უნარებს აფასებს;
9. ინდიკატორი, რომელიც წერითი მეტყველებისა და წერითი სტრატეგიების გამოყენების უნარებს აფასებს;
10. ინდიკატორი, რომელიც მეტაკოგნიტურ უნარებს, ანუ სწავლის პროცესზე დაფიქრების უნარებს აფასებს;
11. ინდიკატორი, რომელიც განსხვავებული სოციოკულტურული რეალობის ამოცნობა-გაანალიზების უნარებს ამოწმებს;
12. ინდიკატორი, რომელიც თემის ფარგლებში შემენილი სხვადასხვა ცოდნის ინტეგრირებული გამოყენების უნარს ამოწმებს საქმიანი იდეების განსახორციელებლად.

თემის სწავლა-სწავლების დასაგეგმად ასევე მნიშვნელოვანია გამოიკვეთოს იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის, რადგან მხოლოდ კომპლექსური დავალებების მეშვეობით შეიძლება გამოვლინდეს, რამდენად დაეუფლა მოსწავლე თემის ფარგლებში ასათვისებელ ცოდნათა დინამიკურ ერთობლიობას და რამდენად ახერხებს მათ ფუნქციურად გამოყენებას.

უცხოური ენის პროგრამა გამოკვეთს ასევე მკვიდრ წარმოდგენებს, ანუ იმ ზოგად ცოდნა-წარმოდგენებს, რომლებიც უნდა ჩამოუყალიბდეს მოსწავლეს უცხოური ენისა და კულტურის სწავლის პროცესში. მკვიდრი წარმოდგენები საერთოა ყველა თემისათვის.

ზემოთ წარმოდგენილი თემატური გეგმის მოდელი ტიპობრივია - იგი ნებისმიერ სასწავლო თემას სტანდარტის მოთხოვნების შესაბამის სტრუქტურას მისცემს.

თემატური გეგმის კონკრეტული ნიმუში (თემისთვის „Les loisirs”);

თემა : LES LOISIRS	საათების საორიენტაციო რაოდენობა: 8-10
თემაში დასამუშავებელი ცნებები და საკითხები	
Fonctions langagières (ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები) Poser une question: Tu aimes le cinéma? Est-ce que vous aimez la musique? Qu'est-ce que vous faites pendant votre temps libre? Pourquoi tu fais du sport? Demander et donner des informations sur des activités de loisirs: Est-ce que tu fais du sport? Pourquoi tu joues au foot? Parce que j'adore les jeux d'équipe; Commencer et terminer une interview: Bonjour! Je voudrais te poser quelques questions. Je voudrais savoir si tu pratiques un sport? S'il te plaît! / S'il vous plaît ! Merci et bonne journée! Parler de ses goûts et préférences: J'aime ... ; Je n'aime pas ... ; J'adore ; Je préfère ... ; Je privilégie Je déteste Exprimer la fréquence: Tu joues au foot souvent ? Combien de fois par semaine? Toujours, parfois, rarement, en général, deux fois par semaine; Exprimer la quantité: Il y a combien de groupes ... ? Combien de jeunes préfèrent les pratiques artistiques? 11%.	Grammaire (გრამატიკა) Révision des articles définis et contractés: - le, la, les ; - du, de la, de l', des; - au, à la, à l', aux; Révision des constructions: - aimer / adorer + nom; - aimer / adorer + infinitif; Constructions à apprendre: - jouer de + nom; - jouer à + nom; - je voudrais + infinitif; Double construction pour les sports: - jouer à + nom; - faire de + nom; Verbes au présent : préférer, faire, aller, lire, sortir, pratiquer, écouter, regarder, surfer; Adverbes de fréquence : souvent, jamais, toujours, parfois, rarement, en général, deux fois par semaine; Prépositions : à, de, par, pour.
Lexique (ლექსიკა) Le temps libre, les loisirs, le goût, la sortie, les jeux individuels, les jeux d'équipe, les jeux vidéo, Internet, la guitare, le piano, la télévision, la radio, le cinéma, le théâtre, le concert, le vélo, le ski, la randonnée, la	

piscine, le tennis, le patinage, la natation, le football, la gymnastique, le fan, le fêru	
ტექსტები კომუნიკაციურ-ენობრივი უნარების განსავითარებლად	ტექსტის ტიპები და სტრატეგიები
Compréhension orale: Interview (Quels sont tes loisirs préférés?);	• ტექსტის ტიპი: ინტერვიუ; • მოსმენის სტრატეგიები;
Compréhension écrite: Enquête - Que font les jeunes de leurs loisirs?	• ტექსტის ტიპი: საინფორმაციო-შემეცნებითი ტექსტი; • კითხვის სტრატეგიები;
Grammaire contextuelle Interview : Quels sont tes loisirs préférés? Enquête : Que font les jeunes de leurs loisirs?	• გრამატიკა • გრამატიკის სწავლის სტრატეგიები;
Production orale: Interview (Quels sont tes loisirs préférés?); Dialogue (Mon activité préférée. Les activités préférées des adolescents français.); Sondage (Les activités préférées de mes copains et copines) ; Monologue (Présentation des résultats du sondage devant la classe);	• ტექსტის ტიპები: დიალოგი; • ინტერვიუ; გამოკითხვა; მონოლოგი; • ზეპირი მეტყველების სტრატეგიები;
Production écrite: Enquête; Texte descriptif;	• ტექსტის ტიპი: გამოკითხვის ანგარიში; აღწერითი ტექსტი; ინტერაქცია ფორუმზე; • წერის სტრატეგიები.
საკვანძო შეკითხვები	
1. როგორ მოვიქცე თავისუფალი დროის თემაზე სხვადასხვა ტიპის ტექსტის გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? 2. როგორ მივიღო მონაწილეობა სხვადასხვა ტიპის ინტერაქციაში თავისუფალი დროის შესახებ? როგორ შევასრულო საკომუნიკაციო მიზნის შესაბამისი სამეტყველო მოქმედებები? 3. როგორ დავწერო სხვადასხვა ტიპის ტექსტები თავისუფალი დროის თემატიკაზე? 4. როგორ გადავლახო სიძნელეები? როგორ გავაუმჯობესო მიღწევები? 5. რით ჰგავს, რით განსხვავდება ჩვენი და უცხოენოვანი თანატოლების დროის გატარებასთან დაკავშირებული ზნე-ჩვეულებები? 6. როგორ გამოვიყენო თავისუფალი დროის თემაზე მუშაობისას შეძენილი ენობრივ-შინაარსობრივი ცოდნა და გამოცდილება საქმიანი იდეის განსახორციელებლად, კულტურათა	

დიალოგის ხელშესაწყობად?

იდეები შემაჯამებელი დავალებებისათვის

Activité 1. Fais un sondage.

a. Par groupe de quatre, recopiez le tableau suivant avec les activités de loisirs que vous pratiquez.

Activités	Garçons	Filles	Total
Jouer au basket			
Jouer aux jeux vidéo			
Écouter de la musique			
Regarder la télé			
autres			

b. Posez des questions à vos camarades de classe pour compléter le tableau.

Exemple: Qu'est-ce que tu fais comme sport?

c. Mettez en commun avec la classe: quelle est l'activité préférée des filles? celle des garçons?

Activité 2. Interviewe un sportif sur ses activités de loisirs.

a. Vous êtes journaliste. Par deux, choisissez un sportif et imaginez les questions que vous pouvez lui poser.

b. Écrivez l'interview dans vos cahiers.

c. Jouez l'interview devant la classe: un élève joue le rôle du journaliste, l'autre celui du sportif.

Vous pouvez trouver des informations sur votre sportif préféré sur Internet.

Activité 3. Écrivez sur le forum pour dire si vous êtes comme les ados français ou si vous avez des activités différentes.

Activité 4. Projet : Fais le blog de ton activité préférée.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

7. სტრატეგიებისა და ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით საინფორმაციო-შემცენებლური ტექსტებისა და დიალოგების გაგება თავისუფალი დროის თემატიკაზე (II-ეცხ.საბ.1, 2, 3, 4);

8. თემაში ათვისებული გრამატიკული, ლექსიკური და სამეტყველო მოქმედებების გამოყენებით თავისუფალი დროის თემასთან დაკავშირებულ საუბრებსა და ინტერვიუებში მონაწილეობის

მიღება (II უცხ.საბ.6,10);

9. წერის სტრატეგიებისა და შეძენილი ლექსიკურ-გრამატიკული ცოდნის გამოყენებით მცირე ზომის ტექსტების შეთხზვა თავისუფალი დროის თემატიკაზე (II უცხ.საბ.7, 8,9);
10. სასწავლო აქტივობებში გამოყენებული სტრატეგიების ეფექტიანობის გაანალიზება და შეფასება, ხარვეზების გამოსწორების გზების დადგენა (II უცხ.საბ.5,10);
11. თავისუფალი დროის გატარებასთან დაკავშირებული სოციოკულტურული თავისებურებების განსაზღვრა (II უცხ.საბ.3,11);
12. თავისუფალი დროის შესახებ თემატიკის დამუშავებისას შეძენილი ენობრივ-შინაარსობრივი ცოდნისა და გამოცდილების გამოყენებით საქმიანი იდეის განხორციელება, კულტურათა დიალოგისთვის ხელის შეწყობა (II უცხ.საბ.11,12).

მკვიდრი წარმოდგენები

- მოსმენის, კითხვის, ლაპარაკისა და წერის უნარების დაუფლებას ხშირი პრაქტიკა უწყობს ხელს.
- ყოველდღიურ, მათ შორის, სასკოლო ცხოვრებაში უცხოური ენის პრაქტიკისთვის უამრავი შემთხვევა გვებლევა, რომელიც შეიძლება გამოვიყენოთ (მაგ., გაგონილი რეპლიკების გონებაში გამეორება, უცხოენოვანი სიმღერის სწავლა, საპროექტო იდეის განხორციელება, მეგობრებთან უცხოურ ენაზე „chat“ და სხვ.).
- ტექსტის გაგება არ ხდება ერთი წაკითხვით/მოსმენით; ტექსტის შინაარსს ეტაპობრივად ვიაზრებთ ჩვენს გონებაში არსებული ცოდნისა და გამოცდილების გამოყენებით.
- სტრატეგიებზე დაფიქრება და მათი გააზრებულად გამოყენება გვიადვილებს ენის დაუფლებას და გვეხმარება მიღწევების გაუმჯობესებაში.
- ნასწავლი სტრატეგიები დაგვეხმარება ნებისმიერი სხვა ენის უფრო ეფექტიანად ათვისებაში.
- უცხოური ენის შესწავლა გვეხმარება საკუთარი ენისა და კულტურის უკეთ გაგებაში.

თემის „Les loisirs” დეტალური დამუშავების ნიმუში

შენიშვნა: თემა დამუშავებული სტანდარტის მეთოდოლოგიურ ნაწილში წარმოდგენილი „პროცესის ტაბულის“ გამოყენებით

თემა: Les loisirs

	მოსმენა - გაგების პროცესი
ცნებები	საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე გართობის თემაზე ინტერვიუს გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი სტრატეგიებზე დაკვირვება?
ტექსტის ტიპი: ინტერვიუ.	Quels sont tes loisirs préférés? - Bonjour, Thomas. - Bonjour. - Je fais <u>un sondage</u> sur les loisirs des adolescents français. Je voudrais te poser quelques questions, tu as quelques minutes, s'il te plaît? - Oui, mais cinq minutes <u>seulement</u>. - C'est parfait, merci. Je voudrais savoir si tu pratiques un sport? - Oui, je joue au football. - Tu joues au football souvent? - <u>Comme</u> je vais au collège, je fais du football deux ou trois fois par semaine, environ cinq heures de sport par semaine. - Pourquoi fais-tu du sport? - Je fais du sport pour <u>être</u> en forme. - Pourquoi as-tu choisi le football? - Parce que j'adore les jeux d'équipe. - Tu aimes regarder le sport à la télé? - <u>Rarement</u>, je n'ai pas beaucoup de temps libre. <u>Mais</u> quand il y a de grands événements sportifs comme, par exemple, les Jeux Olympiques, je regarde toujours la télé. - Pendant ton temps libre, tu fais d'autres activités? - En général, je sors avec mes amis, je joue de la guitare, je surfe sur Internet ou parfois je joue aux jeux vidéo. - Et bien Thomas, merci pour tes réponses à mes questions et bonne journée! - Merci et bonne journée!
	ბიჯები და სწავლა-სწავლების სტრატეგიები
მოსმენის	ფაზა: მოსმენამდე (Pré-écoute)

წინარე სტრატეგიები:	საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო გართობის თემაზე ინტერვიუს მოსასმენად?
წინარე ცოდნის მოძილიზება;	Activité 1. Observe les images et dis qui fait quoi. Qu'est-ce que ça t'évoque? Activité 2. Observe les images et associe un objet et une activité de loisir. Activité 3. Observe les vêtements des personnages et imagine quels sports ils font aujourd'hui. Activité 4. Qu'est-ce que tu aimes faire quand tu as du temps libre? Activité 5. Que sais-tu sur le temps libre des ados français? Activité 6. À ton avis, de quoi on va parler dans l'enregistrement? Activité 7. Lis et analyse la consigne.
ვარაუდების გამოთქმა.	ბიჯი 1. ტექსტის შინაარსის გასაგებად მის მოსმენამდე მოსწავლე აანალიზებს და ნათლად გაიაზრებს დავალების პირობას (Activité 7); ბიჯი 2. მოსასმენი ტექსტის გაგების გასაადვილებლად, მოსამზადებელ ეტაპზე მოსწავლე ილუსტრაციებზე დაყრდნობით გამოთქვამს ვარაუდს, თუ რა თემას შეეხება იგი (Activités 1, 6). ეს კი მათში აღძრავს ინტერესს და ხელს უწყობს მათ მოტივირებას. ბიჯი 3. მოსასმენი ტექსტის გააზრების გასაადვილებლად საჭიროა მოსწავლის ენობრივი, ტექსტობრივი და თემასთან დაკავშირებული წინარე ცოდნის გახსენება-გააქტიურება, რომელზეც მოხდება მომდევნო ფაზაში ახალი ცოდნის დაშენება (Activités 2-5).
	ფაზა: მოსმენის დროს (Pendant l'écoute) საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე, რომ უკეთ გავიგო ინტერვიუ გართობის თემაზე? როგორ გავიაღვილო ტექსტის გაგება?
მოსმენის სტრატეგიები:	Activité 1. Écoute et dis de quel type de document il s'agit. Activité 2. Écoute et associe les images aux mots entendus dans le document.
გაცნობითი მოსმენა;	Activité 3. Écoute l'interview et réponds aux questions: Combien de personnes parlent dans le document? Qui parle à qui? De quoi parlent-ils? Quelle est l'activité préférée de Thomas? Il joue au football souvent? Pourquoi il a choisi le football ? Est-ce qu'il aime regarder le sport à la télé?
სელექციური მოსმენა;	Activité 4. Écoute l'interview sur les loisirs de Thomas et réponds: vrai ou faux? Activité 5. Écoute encore et associe les questions et les réponses.
შესწავლითი მოსმენა;	Activité 6. Par deux, lisez les questions et retrouvez les réponses.
მიბრუნება ტექსტთან;	Activité 7. Numérote les activités de loisirs dans leur ordre d'apparition. Activité 8. Complète le texte avec les noms des activités que tu entends.

გამოცნობა: უცნობი სიტყვების/შესი ტყვეების ამოცნობა ნაცნობ ელემენტებზე (კონტექსტი, საერთაშორისო სიტყვები, ნაცნობი ფუძე და სხვ.) დაყრდნობით.	Activité 9. Relève les mots qui expriment la fréquence. Activité 10. Confirmer-tu les hypothèses initiales que tu viens de formuler? ბიჯი 4. ტექსტის პირველი მოსმენა ემსახურება ტექსტის ზოგადი შინაარსის გაცნობას. • მოსწავლე ყურადღებას ამახვილებს ნაცნობ სიტყვებსა და გამოთქმებზე, არავერბალურ ელემენტებზე; ამოიცნობს ტექსტის ტიპსა და საკომუნიკაციო სიტუაციას ხმის ტემბრსა და ილუსტრაციებზე დაყრდნობით (Activités 1, 2, 3); ბიჯი 5. სხვადასხვა ტიპის აქტივობის გამოყენებით ტექსტის მრავალჯერადი მოსმენის შედეგად მოსწავლე ახდენს მთლიანი შინაარსის ეტაპობრივ კონსტრუირებას (Activités 4-10); მოსმენის სტრატეგიები: • ჩანიშვნების გაკეთება; • ინფორმაციის დაჯგუფება, ორგანიზება სხვადასხვა გრაფიკის, სქემის გამოყენებით; • გაუგებარი მონაკვეთის თავიდან მოსმენა; • უცნობი სიტყვების მნიშვნელობის გამოცნობა კონტექსტზე დაყრდნობით; • სელექციური მოსმენა - ყურადღების მიზანმიმართულად გამახვილება კონკრეტულ ინფორმაციაზე.
	ფაზა: მოსმენის შემდეგ (Post-écoute) საკვანძო შეკითხვები: როგორ გავიგე ტექსტი? რით უკავშირდება ჩემს გამოცდილებას? რამ შემაფარბა გაგების პროცესში? რატომ ვერ გადავჭერი მოსასმენი პრობლემა? როგორ უნდა გადავჭრა ეს პრობლემა? რამ შემიწყო ხელი მოსასმენი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში?
მოსმენის სტრატეგიები: შესწავლითი მოსმენა; შეკითხვების დასმა (მონაკვეთების	Activité 1. Réponds aux questions : Et toi, est-ce que tu aimes le foot? Est-ce que tu aimes regarder les matchs à la télé? Et les membres de ta famille? Tu aimes les jeux d'équipe ou tu préfères les jeux individuels? Quelles autres activités aimes-tu faire? Activité 2. Prépare et joue avec ton copain/ta copine une interview sur vos loisirs préférés. Activité 3. Retrouve la phrase qui résume le mieux le document parmi les phrases suivantes. Activité 4. Fais l'autoévaluation en répondant aux questions: Qu'est-ce qui a été facile/difficile pour toi? As-tu fais attention aux mots-clés / au ton de la voix ? Comment tu peux améliorer ta compréhension? Aimes-tu faire ce type d'activité ? Pourquoi?

ერთმანეთთან დასაკავშირებლად);	ბიჯი 6. მოსწავლის მიერ გაგებულის გადამოწმება ხდება შეკითხვების, რეფორმულირებების, კომენტარების დახმარებით და აჯამებს მოსმენილს (Activité 3);
ინფორმაციის დაჯგუფება;	ბიჯი 7. მოსწავლე მოსმენილს აკავშირებს საკუთარ გამოცდილებასთან და ნააზრევს უზიარებს სხვებს (Activités 1-2);
შეჯამება;	ბიჯი 8. მოსწავლე აკეთებს მეტაკოგნიტურ პაუზას, რათა დაფიქრდეს ტექსტის გაგებისათვის გამოყენებულ სტრატეგიებზე, შეაფასოს მათი ეფექტიანობა და შეადაროს სხვების მიერ გამოყენებულ სტრატეგიებს; პოულობს ხარვეზებს და მოიძიებს მათი გაუმჯობესების შესაძლო გზებს (Activité 4).
მეტაკოგნიტური პაუზა:	
სწავლის პროცესზე დაფიქრება;	
გამოყენებული სტრატეგიის შეფასება.	
	გარდამავალი ფაზა პროდუცირებისაკენ (De la réception à la production):
	საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე გართობის თემაზე ენობრივ-გრამატიკული მასალის ასათვისებლად? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ?
გამეორება;	Activité 1. Écoute et répète la conjugaison du verbe (verbes: <i>préférer, faire, sortir</i> au présent).
	Activité 2. Complète les phrases avec les verbes donnés.
ინდუქციური მიდგომა;	Activité 3. Relève dans le texte les expressions avec les verbes <i>jouer</i> et <i>faire</i> . Pense au verbe et à la préposition.
	Quelles expressions sont utilisées pour parler d'un jeu ? d'une pratique musicale ? d'une activité en général?
	Activité 4. Complète avec le verbe qui convient (Je au foot. Elle du violon. Nous ... de la danse.)
დედუქციური მიდგომა.	Activité 5. Écoute l'enregistrement et complète le texte à trous avec les articles qui conviennent.
	Activité 6. Associe les questions et les réponses.
	Activité 7. Pose une question.

Activité 8. Note les mots qui expriment les activités de loisirs.

Activité 9. Note les expressions verbales utilisées pour décrire les actions.

Activité 10. Relève les expressions utilisées par l'interviewé pour exprimer la fréquence.

Activité 11. Et vous, avec quelle fréquence pratiquez-vous vos loisirs préférés? Utilisez les adverbes de fréquence (souvent, jamais, parfois, etc.).

Activité 12. Relie les antonymes.

Activité 13. Phonétique.

Écoute et répète, puis classe les mots dans le tableau : [y] « u » / [u] « ou » (Par ex. : Pour — utiliser – jouer – du — tu, etc.).

ბიჯი 9. თემატურ ტექსტზე დაფუძნებით ხდება მოსწავლის ენობრივი: ფონეტიკური (Activité 13), ლექსიკური (Activités 6, 8, 9, 12), გრამატიკული (Activités 1-5, 7, 10, 11) უნარების განვითარება და ახალი ენობრივი მასალის ათვისება სხვადასხვა ენობრივი აქტივობით.

სწავლის სტრატეგიები:

- **ინდუქციური მიდგომა** - კონკრეტულ მაგალითებზე დაყრდნობით წესის გამოყვანა.
- **დედუქციური მიდგომა** - ენობრივი კანონზომიერების/წესის ამოცნობა, განზოგადება და გამოყენება კონკრეტულ მაგალითებში.
- **პარალელულების გავლება მშობლიურ ან სხვა ენასთან** - ნიშანდობლივი ენათშორისი შედარებების გაკეთება შესასწავლი ენის სისტემისა და ფუნქციონირების გაგების ხელშესაწყობად.
- **დამახსოვრების ხერხების გამოყენება** - მაგ., რამდენჯერმე გადაწერა ან ხმამაღლა გამეორება, დაჯგუფება, კონტექსტში ჩასმა/გამოყენება, ასოცირება, ჩანიშვნების გაკეთება და სხვ.

ლაპარაკი

საკვანძო შეკითხვები:

როგორ მოვიქცე იმისთვის, რომ შევძლო გართობის თემაზე ზეპირი საკომუნიკაციო ამოცანის გადაჭრა? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი

სტრატეგიებზე დაფიქრება?

ბიჯები და სწავლის სტრატეგიები

ზეპირი

მეტყველების

სტრატეგიები:

საკომუნიკაციო

სიტუაციის

მახასიათებლების

განსაზღვრა (მიზანი,

აუდიტორია);

საჭირო ცოდნის

მოხილვება;

რეპეტიციის გავლა;

პარაფრაზირება.

ფაზა: მომზადება ზეპირი კომუნიკაციისთვის

საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო გართობის თემაზე ზეპირი კომუნიკაციისთვის?

Activité 1. Observe les photos des ados et dis quelles activités ils font quand ils sont libres?

Activité 2. Écoute l'interview et prépare des questions sur les activités de loisirs. Pose-les à tes camarades!

Activité 3. Observe le tableau et présente les activités préférées des ados français selon l'âge (en %).

	11 ans	13 ans	15 ans	17 ans
Faire du sport	57	64	71	70
Pratiquer une activité artistique	36	38	40	44
Jouer à des jeux vidéo	22	31	38	45
Écouter de la musique	20	25	33	40
Utiliser un ordinateur	12	18	21	20
Regarder la télévision	8	12	17	22
Écouter la radio	8	17	18	21

Source : Département des études de la prospective et des statistiques, ministère de la Culture, 2010.

ბიჯი 1. მოსწავლემ ნებისმიერი დავალების შესრულებისას ნათლად უნდა გაიაზროს მისი მოთხოვნები და, საჭიროების შემთხვევაში, მოითხოვოს დამატებითი დახმებები.

ბიჯი 2. ლაპარაკის დაწყებამდე საჭიროა საკომუნიკაციო სიტუაციის ელემენტების (თემა, მიზანი, ადრესატი/აუდიტორია, კონტექსტი, ტექსტის ტიპი) დაზუსტება და შესაბამისი ენობრივი რესურსების მოხილვება (Activité 1, 2).

ბიჯი 3. აუდიტორიის წინაშე გამოსვლამდე მოსწავლემ უნდა შეიმუშაოს გეგმა და გაიაროს რეპეტიცია (Activité 2, 3).

სწავლის სტრატეგიები

- ცოდნის მოხილვება - საჭირო ენობრივი რესურსების (შესიტყვებების, კლიშეების, საკვანძო სიტყვების, ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებების,

	გრამატიკული ფორმების) გახსენება და/ან მოძიება და ჩანიშვნა. საჭიროებისამებრ, დამატებითი ინფორმაციის მოძიება-ჩანიშვნა; • გეგმის მომზადება (პრეზენტაციის შემთხვევაში - საპრეზენტაციო მასალის); • რეპეტიციის გავლა - წარმოთქმის, ინტონაციის, თავისუფლად მეტყველების უნარის გასავარჯიშებლად, ლელვის შესამცირებლად; ვარჯიშისას ხმის, არავერბალური ელემენტების - სახის გამომეტყველების, ქესტიკულაციის გაკონტროლება.
პარაფრაზირება; საკომპენსაციო საშუალებები; სოციოკულტურული თავისებურებები.	ფაზა: ზეპირი კომუნიკაციისას საკვანძო შეკითხვა: რომელი სტრატეგიები გამოვიყენო გართობის თემაზე ზეპირი კომუნიკაციის ამოცანის წარმატებით გადასაჭრელად? Activité 1. Sondage dans la classe. Observe le tableau des loisirs des ados français et demande à tes camarades de les classer par ordre de préférence. Ils peuvent en ajouter d'autres. Puis présente les résultats devant la classe. Activité 2. Observe le tableau des activités de loisirs des ados français et raconte si tu es comme les ados français ou tu as des activités différentes. Activité 3. Raconte avec quelle fréquence tu pratiques tes activités de loisirs préférées. Activité 4. Les ados de votre pays, quels sports et activités pratiquent-ils? Activité 5. Jeu de rôle: Préparez et jouez une interview avec un sportif célèbre sur ses loisirs et ses passions. ბიჯი 4. გამოსვლა აუდიტორიის წინაშე (Activités 1-5); • სტრატეგია - პარაფრაზირება - საუბრის დროს სიტყვის დავიწყების/ არცოდნის შემთხვევაში საკომპენსაციო საშუალებების (მაგ., ქესტიკულაციით მითითება, ნაგულისხმევი საგნის აღწერა ან მისი დანიშნულების აღნიშვნა) გამოყენება.
მეტაკოგნიტური პაუზა	ფაზა: ზეპირი კომუნიკაციის შემდეგ საკვანძო შეკითხვები: რატომ ვერ გადავჭერი წარმატებით საკომუნიკაციო ამოცანა? რომელი სტრატეგიები გამოვიყენე? რამ შემაფერხა? როგორ გავაუმჯობესო ზეპირი მეტყველების უნარი? რამ შემიწყო წინსვლაში ხელი? Activité 1. Remplis la fiche d'autoévaluation. Activité 2. Réponds aux questions: Est-ce que ce travail a été facile/difficile pour

	toi? Pourquoi? Comment surmontes-tu les difficultés? Il y a d'autres façons de faire? As-tu utilisé des mots sur le thème de loisirs? Lesquels? As-tu appris des choses nouvelles dans cette activité?
	ბიჯი 5. მოსწავლე აფასებს საკუთარ გამოსვლას და აანალიზებს საკუთარ ძლიერ და სუსტ მხარეებს (Activité 1).
	ბიჯი 6. მეტაკოგნიტური პაუზის დროს მოსწავლე ფიქრობს გამოყენებულ სტრატეგიებზე და ადგენს ზეპირი მეტყველების უნარების გაუმჯობესების სამოქმედო გეგმას (Activité 2).

შეკითხვა	
საინფორმაციო-შემეცნებითი ტექსტი	საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე გართობის თემაზე საინფორმაციო-შემეცნებითი ტექსტის გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები?

	Que font les jeunes de leurs loisirs ? <i>Source : Sciences Humaines, N° 152 (version adaptée)</i> L'enquête réalisée sur les loisirs culturels des enfants de 6-14 ans montre que ces jeunes aiment plutôt une «culture de chambre»: écouter de la musique et regarder la télévision. Mais les activités de loisirs diffèrent selon le sexe: les filles préfèrent lire et fréquenter les bibliothèques, écoutent de la musique ou la radio et pratiquent des activités artistiques. Les garçons privilégient le multimédia et les activités sportives. Les loisirs diffèrent aussi selon les groupes sociaux. Chez les enfants d'agriculteurs, par exemple, la télévision, l'ordinateur et les jeux vidéo sont rarement présents. L'analyse de l'enquête montre huit groupes culturels différents : les exclus qui ne pratiquent jamais les loisirs culturels (11 %); les fans de musique (14 %); les jeunes qui privilégient l'audiovisuel traditionnel (télévision, vidéo, DVD) et les jeux vidéo (16 %); les férus de médias traditionnels: télévision, musique et lecture (12 %); les férus de médias traditionnels, d'ordinateurs et de sorties (9 %); les jeunes qui aiment les loisirs culturels et sportifs (12 %); les adolescents qui préfèrent la télévision, l'ordinateur et les jeux vidéo représentent 15 % et, enfin, les jeunes qui privilégient les pratiques artistiques (11 %). L'analyse des loisirs culturels montre aussi qu'il y a un lien fort entre les activités de loisirs des enfants et de leurs parents. Les choix des parents sont souvent un modèle. Les activités médiatiques occupent donc une place centrale dans les loisirs des 6-14 ans mais les autres activités ne sont pas absentes et dépendent en général de leurs familles.
	ბიჯები და სწავლის სტრატეგიები
კითხვის წინარე სტრატეგიები	ფაზა: შეკითხვამდე (Pré-lecture) საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო ტექსტის წასაკითხად ?
ვარაუდების გამოთქმა ტექსტის სათაურსა და ილუსტრაციებზე დაყრდნობით;	Activité 1. Que font les personnages? Observe et décris les images. Activité 2. Lis le titre. Selon toi, de quoi va-t-on parler dans le texte? Activité 3. À ton avis, qu'est-ce qui intéresse les jeunes Français: Quelles sont leurs activités de loisirs? Où sortent-ils?
წინარე ცოდნის მობილიზება;	ბიჯი 1. ნებისმიერი დავალების შესრულებამდე საჭიროა დავალების პირობის მოთხოვნათა ნათლად გააზრება-გაანალიზება და, საჭიროებისამებრ, დამატებითი დაზუსტებების მოთხოვნა (Activités 1).

საკვანძო სიტყვები.	ბიჯი 2. წასაკითხი ტექსტის გაგების პროცესის ხელშესაწყობად საჭიროა მოსწავლის წინასწარ მომზადება, რაც გულისხმობს, ერთი მხრივ, საჭირო ენობრივი ცოდნის გააქტიურებასა და მობილიზებას, მეორე მხრივ, მის დაინტერესებას მოტივაციის გაზრდის მიზნით. მოსწავლე სათაურზე დაყრდნობით გამოთქვამს ვარაუდს ტექსტის თემისა და შინაარსის შესახებ (Activité 2) და კითხვა-პასუხის საშუალებით ხდება თემასთან დაკავშირებული მისი ცოდნისა და გამოცდილების მობილიზება (Activité 3). ხოლო ილუსტრაციების აღწერა მას დაეხმარება გართობის თემაზე ტექსტის გაგებისთვის საჭირო ლექსიკური და გრამატიკული ერთეულების გახსენება-გააქტიურებასა და უცხო საკვანძო სიტყვების დამუშავებაში (Activité 1). კითხვის წინარე სტრატეგიები: • სხვადასხვა ხერხით შინაარსის წინასწარ განჭვრეტა (მაგ., ვარაუდის გამოთქმა ილუსტრაციებზე, სათაურზე. ტექსტის სტრუქტურაზე დაყრდნობით); • ტექსტის გასააზრებლად საჭირო წინარე ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი, თემასთან დაკავშირებული) გახსენება-გააქტიურება; • თუ ტექსტი მოსწავლეთა ენის ცოდნის დონესთან შედარებით რთულია, ტექსტის გაგებისათვის საჭირო საკვანძო სიტყვების/შესიტყვებების ენობრივ ფორმების დამუშავება.
	ფაზა: კითხვის დროს (შინაარსის კონსტრუირების პროცესი) (Pendant la lecture) საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე, რომ უკეთ გავიგო ტექსტი? როგორ გავიაღვილო ტექსტის გაგება?
ტექსტის ტიპი; ტექსტის სტრუქტურა; სიტუაციური მახასიათებლები (კომუნიკაციის მიზანი,	Activité 1. Lis le texte. De quel type de document s'agit-il ? (a. dialogue, b. enquête, c. affiche) Activité 2. Dis de quoi on parle dans le texte. Activité 3. Vérifie tes hypothèses initiales si elles sont correctes. Activité 4. Trouve et souligne les mots-clés. Écris-les au tableau ou dans ton cahier. Activité 5. Lis le texte et réponds aux questions: <i>Il y a combien de groupes culturels des adolescents? Est-ce que les loisirs diffèrent selon le sexe et les groupes sociaux des adolescents? Quelles activités occupent une place centrale dans les loisirs des 6-14 ans? De quoi dépendent les activités des adolescents?</i> Comparez les réponses à deux et justifiez-les.

მონაწილეები, ავტორი; კითხვის სტრატეგიები: გაცნობითი კითხვა; შესწავლითი კითხვა;	Activité 6. Entoure la bonne réponse (QCM). Activité 7. Lis le texte et réponds: vrai ou faux? Justifie tes réponses. Activité 8. Observe le pourcentage dans le texte: combien de jeunes aiment les loisirs culturels et sportifs? l'audiovisuel traditionnel? la télévision, l'ordinateur et les jeux vidéo? les pratiques artistiques? Activité 9. Lis le texte et trouve les mots inconnus. Écris-les au tableau et essaie de deviner leur sens. Activité 10. Trouve le mot « dépendre » dans le dictionnaire. Activité 11. Note les verbes qui expriment le goût et les préférences des adolescents français. Activité 12. Lis le texte et entoure les activités de loisirs. Activité 13. Complète le texte à trous avec les activités de loisirs. Activité 14. Pose des questions à tes camarades sur leurs activités de loisirs. Activité 15. Lisez le texte à haute voix, chacun votre tour (correction phonétique). Activité 16. À l'aide de mots-clés résume le texte.
გამოცნობა.	ბიჯი 3. მოსწავლე პირველად კითხულობს ტექსტს ზოგადი შინაარსის გასაგებად გაცნობითი კითხვის სტრატეგიის გამოყენებით. ამ მიზნით იგი ყურადღებას ამახვილებს ტექსტის ტიპზე, მის სტრუქტურაზე, საკვანძო სიტყვებსა და სათაურის მიხედვით გამოთქმული ვარაუდის სისწორეზე (Activité 1-4); სწავლის სტრატეგიები: • ყურადღების მიმართვა ტექსტის სტრუქტურაზე, მის მაორგანიზებელ სიტყვიერ და არასიტყვიერ ელემენტებზე; სათაურის/ქვესათაურების, წარწერების, გამოყოფილი სიტყვების, აზრდების პირველი და/ან ბოლო წინადადების წაკითხვით და მათზე დაყრდნობით შინაარსზე წარმოდგენის შექმნა. ბიჯი 4. ტექსტის შინაარსის ეტაპობრივი კონსტრუირებისათვის მოსწავლე რამდენჯერმე კითხულობს მას და ასრულებს სხვადასხვა აქტივობას: სვამს და პასუხობს შეკითხვებს (Activités 5, 6, 7, 8, 14); უბრუნდება გაუგებარ მონაკვეთებს, ამოწერს უცნობ სიტყვებს და კონტექსტის, ნაცნობი ან გამჭვირვალე სიტყვების დახმარებით ამოიცნობს მათ მნიშვნელობას (Activité 9); საჭიროების შემთხვევაში იყენებს ლექსიკონს უცნობი სიტყვის მნიშვნელობის დასადგენად (Activité 10); აჯგუფებს სიტყვებსა და გამოთქმებს მათი მნიშვნელობების

	მიხედვით (Activités 11, 12, 13); ხმამაღლა კითხულობს ტექსტს (Activité 15) და აჯამებს მას (Activité 16). შესწავლითი კითხვის სტრატეგიები: • ტექსტის მთლიანად ჩაკითხვა უცნობ სიტყვებზე შეჩერების გარეშე; • გაუგებარ მონაკვეთებთან მიბრუნება; • მონაკვეთების, ეპიზოდების წარმოდგენაში გაცოცხლება; • გამოცნობა - უცნობი სიტყვების, გამოთქმების მნიშვნელობის ამოცნობა ნაცნობი ელემენტების (ილუსტრაციების, ნაცნობი ფუძის, კონტექსტის, მშობლიურ ენაში დამკვიდრებული უცხოური სიტყვების და სხვ.) დახმარებით. • უცნობი სიტყვების ამოწერა და ლექსიკონში ნახვა; • კითხვების დასმა; • ტექსტის მომდევნო მონაკვეთის შინაარსის განჭვრეტა; • ინფორმაციის დაჯგუფება სხვადასხვა ხერხის (სემანტიკური რუკის, სქემატური ჩანაწერების, მაორგანიზებელი გრაფიკის) გამოყენებით; • ტექსტის მონაკვეთის, აზრის შეჯამება.
კითხვის სტრატეგიები:	ფაზა: კითხვის შემდეგ (Post-lecture) საკვანძო შეკითხვები: როგორ გავიგე ტექსტი? რით უკავშირდება ჩემს გამოცდილებას? რამ შემაფარბა გაგების პროცესში? რატომ ვერ გადავჭერი საკითხავი ამოცანა? როგორ უნდა გადაემეჭრა ეს პრობლემა? რამ შემიწყო ხელი წარმატებით საკითხავი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში?
სწავლის პროცესის მართვა (მეტაკოგნიტური სტრატეგიები)	Activité 1. Retrouve la phrase qui résume le mieux le document parmi les phrases suivantes. Activité 2. Résume le texte et parle des activités de loisirs préférées des adolescents français. Activité 3. Raconte à ton camarade ce que tu as appris des loisirs des adolescents français. Activité 4. Remplis la fiche d'autoévaluation. Activité 5. Réponds aux questions : Qu'est-ce qui a été facile/difficile pour toi dans ce texte? Pourquoi? Comment tu peux surmonter les difficultés? Qu'est-ce qu'il faut améliorer pour mieux comprendre le texte écrit ? Est-ce qu'il y a d'autres façons de

	faire? As-tu appris des choses nouvelles? ბიჯი 5. ტექსტის გაგების გადასამოწმებლად მოსწავლე რეფორმულირებას უკეთებს ფრაზებს, აზუსტებს ინფორმაციას და გადმოსცემს ტექსტის მოკლე შინაარსს (Activités 1, 2). ბიჯი 6. მოსწავლე წაკითხულს უკავშირებს საკუთარ გამოცდილებას და საუბრობს თავისუფალ დროს საკუთარი და მეგობრების საქმიანობის შესახებ (Activité 3). ბიჯი 7. დავალებების შესრულების შემდეგ მოსწავლე უნდა დაფიქრდეს და შეაფასოს, რამდენად შედეგიანი იყო მისი საქმიანობა (Activité 4). მან უნდა გააცნობიეროს, რამ შეუშალა ხელი, რა დაეხმარა ტექსტის შინაარსის გაგებაში, რათა მომავალში გაითვალისწინოს დაშვებული შეცდომები და უფრო ეფექტიანი მიდგომები გამოიყენოს უცხო ტექსტზე მუშაობისას (Activité 5). სწავლის სტრატეგიები: დაფიქრება სწავლის პროცესზე (მეტაკოგნიტური პაუზა): • დაფიქრება გამოყენებულ სტრატეგიებზე, ეფექტიანობის შეფასება, შედარება სხვების მიერ გამოყენებულ სტრატეგიებთან; • სწავლის პროცესზე დაფიქრება-რეფლექსია, შემაფერხებელი და ხელშემწყობი პირობების გაცნობიერება; • გაგების პროცესის გაუმჯობესებისათვის შესაძლო გზების შეთავაზება/მითითება.
	ფაზა: გადასვლა რეცეფციიდან პროდუქციისაკენ (De la réception à la production) საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე ენობრივი მასალის ასათვისებლად? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ?
სტრატეგიები გრამატიკის შესასწავლად: დედუქცია:	Activité 1. Souligne dans le texte les verbes qui expriment les goûts et les préférences. Activité 2. Complète les phrases avec le verbe «préférer» au présent. Activité 3. Complète le texte avec les verbes qui conviennent. Activité 4. Souligne les mots transparents. Activité 5. Relève tous les mots qui concernent le thème de loisirs. Activité 6. Trouve les antonymes des mots donnés. Activité 7. Remplace les mots soulignés par leurs synonymes.

ინდუქცია;	Activité 8. Relie les mots de la même famille (a. différent – lire – sortir – présent – choix –préférence; b. différer – préférer – représenter – sortie – lecture -choisir).
სინონიმი; ანტონიმი; გამოცნობა.	ბიჯი 8. გარდამავალი ბიჯი წერისაკენ - რეცეფციიდან პროდუცირებისკენ გარდამავალ ეტაპზე ტექსტის ახალი ენობრივი მასალის გაგება-გამოყენების მიზნით მოსწავლე ასრულებს სხვადასხვა ტიპის სავარჯიშოებს. იგი ტექსტში ამოკრებს და შინაარსის მიხედვით აჯგუფებს გართობისა და მოწონების აღმნიშვნელ ზმნებსა და არსებით სახელებს (Activités 1, 5); კონტექსტში სვამს სიტყვებს (Activité 3); მშობლიური ენის დახმარებით ამოიცნობს გამჭვირვალე სიტყვების მნიშვნელობას (Activité 4); ერთმანეთთან აკავშირებს ანტონიმური და სინონიმური მნიშვნელობის მქონე წყვილებს (Activité 6, 7); საერთო ფუძის დახმარებით ამოიცნობს მონათესავე სიტყვების მნიშვნელობას (Activité 8); კონკრეტულ ფრაზებში იყენებს ზმნა préférer-ს აწმყო დროში (Activité 1). სწავლის სტრატეგიები: • დამახსოვრების სხვადასხვა ხერხის გამოყენება - (რამდენჯერმე გადაწერა, პერიოდული გამეორება, დაჯგუფება, კონტექსტში ჩასმა, რაიმესთან ასოცირება და სხვ.); • პარალელების გავლება მშობლიურ ან სხვა ენასთან - ნიშანდობლივი ენათშორისი შედარებების გაკეთება შესასწავლი ენის სისტემისა და ფუნქციონირების გაგების ხელშეწყობად; • დედუქცია - ენობრივი კანონზომიერების/წესის ამოცნობა, განზოგადება და გამოყენება კონკრეტულ მაგალითებში; • ინდუქცია - კონკრეტულ მაგალითებზე დაყრდნობით წესის გამოყვანა; • დამხმარე რესურსების შექმნა-გამოყენება (მაგ., გრამატიკული ცნობარი, სტრუქტურული მოდელები).

წერა
საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე იმისთვის, რომ შევძლო წერილობითი ტექსტის შექმნა? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები?
ბიჯები და სწავლის სტრატეგიები
ფაზა: წერის წინა სამზადისი

საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო წერითი ამოცანის გადასაჭრელად?	
წერის წინარე სტრატეგიები:	Activité 1. Fais le sondage sur les loisirs préférés de tes camarades et présente les résultats dans le journal de classe. Activité 1.1. Relis les mots-clés pour te rappeler le vocabulaire de loisirs.
საკომუნიკაციო სიტუაციის განსაზღვრა:	Activité 1.2. Fais le remue-méninge et rassemble les idées sur les activités de loisirs. Activité 1.3. Dresse une liste d'activités-clés et prépare des questions. Activité 1.4. Analyse les réponses et fais le plan.
იდეების გენერირება:	ბიჯი 1. წერით აქტივობებს ხანგრძლივი მოსამზადებელი პერიოდი უძღვის წინ. თემასთან დაკავშირებული საკვანძო ლექსიკის, ენობრივი ფორმულებისა და სტრუქტურების მობილიზების საფუძველზე (Activité 1.1.) მოსწავლე განსაზღვრავს წერის მიზანსა და ადრესატს, შეარჩევს ტექსტის სახეობას და ახდენს იდეების გენერირებას გონებრივი იერიშის მეთოდის გამოყენებით (Activité 1.2.). შემდეგ მოძიებს დამატებით ინფორმაციას, აანალიზებს პასუხებს, ახარისხებს და აჯგუფებს იდეებს (Activité 1.3.).
ცოდნის მობილიზება:	წერის წინარე სტრატეგიები: • საკომუნიკაციო სიტუაციის განსაზღვრა - წერის მიზნისა და ადრესატის განსაზღვრა, თემისა და ტექსტის სახეობის შერჩევა.
იდეების დაჯგუფება:	• იდეების გენერირება - იდეების მოფიქრება-ჩამოყრა.
ნამუშევრის გეგმა.	• ცოდნის მობილიზება/თავმოყრა - საჭირო ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი, თემასთან დაკავშირებული და სხვ.) გონებაში მოძიება-გააქტიურება; საჭიროებისამებრ, დამატებითი ინფორმაციის მოძიება სათანადო რესურსებში. • იდეების დაჯგუფება - იდეების დახარისხება, ურთიერთდაკავშირება მაორგანიზებელი სქემების გამოყენებით. • დამხმარე რესურსების მობილიზება - სტრუქტურული მოდელი, საკვანძო სიტყვები, გრამატიკული ცნობარი, დახარისხებული ლექსიკური ერთეულები, ჩანიშვნები). ბიჯი 2. მოსწავლე ადგენს გეგმას დაჯგუფებულ იდეებზე დაყრდნობით (Activité 1.4.).
	ფაზა: წერის დროს საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვიქცე წერითი ამოცანის წარმატებით

	გადასაჭრელად?																								
წერის სტრატეგიები: პირველადი ვარიანტი; სოცოკულტურული თავისებურებები.	Activité 1. Fais un sondage. d. Par groupe de quatre, recopiez le tableau suivant avec les activités que vous aimez pratiquer. <table><tr><th>Activités</th><th>Garçons</th><th>Filles</th><th>Total</th></tr><tr><td>Jouer au basket</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Jouer aux jeux vidéo</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Écouter de la musique</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Regarder la télé</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>.....</td><td></td><td></td><td></td></tr></table> e. Posez-vous des questions et complétez le tableau. Exemple: Qu'est-ce que tu fais quand tu es libre ? f. Comparez vos réponses avec la classe, rédigez et présentez par écrit les résultats: quelles sont les activités préférées des filles ? des garçons ? Activité 2. Écrivez sur le forum pour dire quelles sont vos activités de loisirs préférées et celles des ados français. Activité 3. Projet: Parle de ton passe-temps favori sur le blog de ta classe/ton école. ბიჯი 3. მოსწავლე ადგენს პირველად ვარიანტს გეგმაზე დაყრდნობით (Activités 1, 2, 3).	Activités	Garçons	Filles	Total	Jouer au basket				Jouer aux jeux vidéo				Écouter de la musique				Regarder la télé							
Activités	Garçons	Filles	Total																						
Jouer au basket																									
Jouer aux jeux vidéo																									
Écouter de la musique																									
Regarder la télé																									
.....																									
	ფაზა: წერის შემდეგ საკვანძო შეკითხვები: რატომ ვერ გადავჭერი წარმატებით წერითი ამოცანა? რომელი სტრატეგიები გამოვიყენე? რამ შემაფერხა? რამ შემიწყო ხელი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში? როგორ გავიუმჯობესო წერითი მეტყველების უნარი?																								
წერის სტრატეგიები:	Activité 1. Révise le texte et améliore-le à partir d'une grille d'autoévaluation. Activité 2. Vérifie l'accord des noms, des adjectifs et des déterminants. Activité 3. Vérifie l'accord des verbes avec le sujet.																								

საბოლოო ვარიანტი.	Activité 4. Utilise des signes de ponctuation appropriés. Activité 5. Consulte le dictionnaire et vérifie l'orthographe des mots difficiles. Activité 6. Choisis la façon de diffuser ton texte. Activité 7. Réponds aux questions: Qu'est-ce qui a été facile/difficile pour toi? Qu'est-ce qui t'a aidé à faire la tâche? As-tu fais attention aux mots-clés? Comment tu peux améliorer ton texte? Aimes-tu faire ce type d'activité? Pourquoi? As-tu appris des choses nouvelles dans cette activité? ბიჯი 4. მოსწავლე აუმჯობესებს პირველად ვარიანტს: მკითხველის თვალთა აფასებს ნაწერს (Activité 1) და ასწორებს გრამატიკულ და ორთოგრაფიულ შეცდომებს (Activités 2-5). სწავლის სტრატეგიები: • ნაწერის პოტენციური მკითხველის თვალთახედვით შეფასება; • შინაარსობრივი, სტრუქტურული შესწორებების შეტანა; • გრამატიკული და ორთოგრაფიული შეცდომების გასწორება დამხმარე რესურსების და ისტ-ის გამოყენებით; ბიჯი 5. მოსწავლე შეიმუშავებს და აფორმებს ნაწერის საბოლოო ვარიანტს და აქვეყნებს კლასის/სკოლის ბლოგზე (Activité 6); აანალიზებს საკუთარ საქმიანობას, ხელშემწყობ და შემაფერხებელ პირობებს და სახავს ხარვეზების გამოსწორების გზებს (Activité 7).		
	თემის შემაჯამებელი (კომპლექსური) დავალება შესაბამისი შეფასების რუბრიკით		
	Activité 1. Faites une interview. a. Vous êtes journaliste. Par deux, choisissez un sportif célèbre et imaginez les questions que vous pouvez lui poser sur ses goûts et ses préférences. b. Jouez l'interview devant la classe: un élève joue le rôle du journaliste, l'autre celui du sportif. Vous pouvez trouver des informations sur votre sportif préféré sur Internet. შეფასების რუბრიკა: <table border="1" data-bbox="487 1770 1502 1837"> <tr> <td></td><td>Points</td></tr> </table>		Points
	Points		

	Respect de la consigne	
	Met en adéquation sa production avec la situation proposée.	0 - 1
	Compétence communicative	
	Se présente, salue et prend congé.	0 - 1
	Demande et donne des informations sur les goûts et les préférences d'un sportif célèbre.	0 - 2
	Utilise les formules de politesse élémentaires.	0 - 1
	Compétence linguistique	
	Possède un vocabulaire suffisant sur les activités de loisirs pour s'exprimer.	0 - 2
	Utilise correctement des phrases et des structures simples.	0 - 2
	Prononce de façon suffisamment claire.	0 - 1
	Note totale: 10	

ბ) გერმანული ენა

საბაზო საფეხურის მეორე უცხოური ენის პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა და აჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების შესაძლო გზებს. პროგრამა შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

- წლიური სასწავლო თემების სანიმუშო განაწილება წლების მიხედვით;
- თემატური გეგმის ზოგადი სქემა - იგი აჩვენებს, როგორ უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემები სტანდარტის მოთხოვნების შესაბამისად;
- თემატური გეგმის კონკრეტული ნიმუში (თემისთვის „Familienfeste: Weihnachten“);
- დანართი: თემატური ერთეული „Weihnachten“ - დეტალური დამუშავების ნიმუში.

სასწავლო თემების სანიმუშო განაწილება წლების მიხედვით

ქვემოთ წარმოდგენილი თემების ჩამონათვალი და ცალკეული თემის ფარგლებში შერჩეული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები სარეკომენდაციო ხასიათს ატარებს. დასაშვებია თემებისა და ენობრივი საკითხების შეცვლა, საბაზო საფეხურის ერთი კლასის პროგრამიდან მეორეში გადანაცვლება, ჩამონათვალის შევსება თუ შემცირება. მთავარია, საბაზო საფეხურზე შერჩეული თემატიკა პასუხობდეს შემდეგ მოთხოვნებს:

- ისინი უნდა შეესაბამებოდეს მოსწავლეთა ინტერესებსა და ენობრივ შესაძლებლობებს;
- საბაზო საფეხურის სამივე კლასის თემატიკა მთლიანობაში უნდა შეესაბამებოდეს საბაზო საფეხურის სტანდარტის თემატურ ჩარჩოს.

თემები VII კლასისთვის

6.	თავისუფალი დრო (კონცერტი, მუსიკა, კინო, სპორტი, საყვარელი საქმიანობა და სხვ.);
პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:	
➤	ტექსტის ტიპები: Bilder mit Erläuterungen; Interview; kurzer Info-Text über Freizeit und Hobby; Kartenspiel; Listen
➤	ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: über Freizeitaktivitäten berichten; über Reisen, Kino, Musik sprechen; Musik hören; Konzert/Kino/Theater/Ausstellung besuchen; Schach spielen; sich unterhalten und sich amüsieren; Informationen (z.B. das Kinoprogramm, Öffnungszeiten) erfragen; kurze Texte über Sport verstehen; Sportarten und Hobbys benennen; sagen, dass man z.B. ein Sportgerät braucht u.a.
➤	გრამატიკა: Präteritum bei regelmäßigen und unregelmäßigen Verben; Negation (nicht, kein); das Verb <i>gehören</i> und das Fragewort <i>Wem?: Wem gehört ...?</i> ; zusammengesetzte Wörter; die Modalverben <i>können, müssen, wollen</i> in Präsens (1., 2. und 3. Person Sing.) und Präteritum;

Satzklammer: *können, müssen, wollen + Infinitiv*

- წარმოთქმა: Betonung schwieriger Wörter (Komposita); Vokal e [e:]
- ლექსიკა: die Freizeit, die Hobbys (das Hobby), der Film, das Kino, das Museum, das Theater, das Konzert, die Disco, der Spielfilm, der Schauspieler, der Regisseur, die Bühne, die Eintrittskarte, die Oper, das Ballett, das Orchester, der Dirigent, der Chor, der Sportplatz, die Sporthalle, das Schwimmbad, das Tor, der Ball, das Fahrrad, das Skateboard, der Fußball, das Rugby, die Mannschaft, die Olympiade

7. ყოველდღიური ყოფა (დღის რეჟიმი, ყოველდღიური საქმიანობები - ჭამა, ჩაცმა, მეცადინეობა, სპორტზე/მუსიკაზე სიარული, ტრანსპორტით მგზავრობა, საყიდლებზე წასვლა და სხვ.);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

- ტექსტის ტიპები: Info-Text zum Tagesablauf; Dialog; mündliche Beschreibung (eigener Tagesablauf); Wochenplan; Übersicht; tabellarischer Wochenplan; Interview
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: über Tagesablauf sprechen; Dialoge spielen (Wann/Was?); den eigenen Tag beschreiben; einen Wochenplan verstehen und besprechen; über Aktivitäten und Tageszeiten sprechen; den eigenen Wochenplan formulieren; Fragen zum Wochenplan stellen und beantworten; eine Person fragen, wohin sie geht, und darauf antworten; den Tagesablauf beschreiben; Alltagstätigkeiten benennen; über die Schulzeit berichten; über Fahrmöglichkeiten und Verkehrsmittel sprechen/schreiben
- გრამატიკა: das unregelmäßige Verb *fahren* (Präsens und Präteritum); temporale Fragewörter: Wann? Wie lange?; die trennbaren Verben *aufstehen, anfangen, fernsehen, anrufen*; Trennbare und untrennbare Verben im Präsens und Perfekt; Reflexive Verben, Genus, Genitiv; das Fragewort: Wohin?; Präposition *in* mit Akkusativ; Temporal-Ergänzungen mit *am, um*; Perfekt; Temporale Präpositionen; Konjunktiv II – Höfliche Bitte; Verben mit Präpositionen; Indirekte Fragen; Nebensätze mit *dass*
- წარმოთქმა: Konsonanten: f [f], v [f] [v], ph [f], w [v]; Intonation: Fragen und Antworten
- ლექსიკა: Aktivitäten im Tagesablauf; Verben *aufstehen, anfangen, fernsehen, anrufen*; Uhr und Stunde; der Unterricht, die Schule, die Pause; Tätigkeiten; sich waschen, sich kämmen, putzen.... das Auto, das Fahrrad, der Bus, das Taxi, die U-Bahn, die Haltestelle, der Zug, die Station, der Bahnhof, die Fahrkarte, der Fahrplan, das Gleis, der Paß, der Flughafen

8. დღესასწაულები - (მილოცვა, შობა, ახალი წელი, დღესასწაულების კალენდარი - სეზონები და დღესასწაულები; კერძები, დეკორაციები);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

- ტექსტის ტიპები: Dialog, Interview, Einladungsbrief, Dankesbrief, Kulinarisches Rezept, Lied
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: über Familienfeste (wie Weihnachten) sprechen; Dialoge mit weihnachtlichen Szenen spielen; Silvestertraditionen vergleichen; sagen, welche Gegenstände in Deutschland und anderen Ländern als Glücksbringer betrachtet werden; Weihnachten/Silvester feiern; Plätzchen backen; Geschenke am Heiligabend übergeben/vermitteln; Weihnachtsgeschenke besorgen; Kerze anzünden; Wünschen: Es weihnachtet! Frohes Fest! Frohe/Fröhliche Weihnachten! Alles Gute zum Silvester! Frohe Weihnachten und ein gutes neues Jahr!
- გრამატიკა: Perfekt unregelmäßiger Verben; Präsens Passiv: wird gemacht/geschenkt/gefeiert; Präsens Passiv mit Modalverben (Modalverb + Partizip II + werden): muss geschrieben werden
- ლექსიკა: der Advent, die Adventskerze, der Adventskranz, das Weihnachten, der Weihnachtsbaum, der Weihnachtsmann, die Christbaumkugel, Nikolaus, das Geschenk, der Silvester,

das Neujahr

9. სასკოლო გარემო და სასკოლო საქმიანობა (სკოლის შენობა, სკოლის ეზო, საკუთარი და უცხოელი თანატოლების გაკვეთილების ცხრილი, სასკოლო საქმიანობები, საყვარელი საგანი, კლასგარეშე აქტივობები, სასკოლო არდადეგები);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

- ტექსტის ტიპები: Sach- und Informationstext, Dialog, Fragen und Antworten, Interview, Erzähltext, Brief, Bilder mit Text (Beschreibungen)
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: Vorliebe ausdrücken: Ich mag ..., Super! Sehr gut! Prima!; Eigene Schule beschreiben (schriftlich und mündlich)
- გრამატიკა: Pronomen *man, es* (man/es ist); Demonstrativpronomen *das*; Kardinalzahl; Ordnungszahl; Adverb: *gern, lieber, am liebsten*
- წარმოთქმა: Endungen: -ich [ჟ] und -ig [ჟ]
- ლექსიკა: das Schuljahr, der Unterricht, die Pause, der Pausenhof, die Turnhalle, der Computerraum, das Schwimmbad, der Schreibtisch; das ist; es ist; man hat

10. ბუნება და ცხოველები (შინაური და გარეული ცხოველები, ცხოველებზე ზრუნვა);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები :

- ტექსტის ტიპები: Tier-Memory; Rätsel; Kartenspiel; Klassenumfrage; Fragen und Antworten; Interview; Bilder mit Text (Beschreibungen)
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: Haustiere benennen; über Tiere und Haustiere berichten; nach Haustieren fragen; sagen, ob man Haustiere besitzt oder nicht; Tiere beschreiben (einfache Informationen nennen); Tiere erraten; eine Klassenumfrage durchführen und das Ergebnis präsentieren; sagen, was Haustiere gerne essen/fressen
- გრამატიკა: Komparation der Adjektive; Empfehlungen (*sollten*); Relativsätze; Redepartikeln; Präpositionen mit Akkusativ; Akkusativ: unbestimmter Artikel + *kein* (auch im Plural);
- წარმოთქმა: Tiernamen nachsprechen; Laute: *h, ä, ei, ie, äu, ch, sch, v*
- ლექსიკა: das Tier, der Mensch, Aussehen und Charakter, Lebensmittel (Was mögen Haustiere?), das Haustier, das Raubtier, der Vögel

თემები VIII კლასისთვის

1. ჩემი მეგობრები (გარეგნობა და ჩაცმულობა, ხასიათი, ჰობი, ინტერესთა სფერო)

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

- ტექსტის ტიპები: Biographie, Steckbrief, Erzählung, Fragebogen, Interview, Dialog
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: über eigene Freunde sprechen/schreiben; Freunde charakterisieren; Personen beschreiben; über die Kleidung der Freunde und ihr Hobbys sprechen; über Gefühle sprechen; über das Befinden sprechen; über zwischenmenschliche Beziehungen sprechen; über Freude und Ärger sprechen; Jemanden loben oder kritisieren
- გრამატიკა: Modalverben im Präsens und Präteritum; Präteritum bei regelmäßigen und unregelmäßigen Verben; Negation; reflexive Verben (Präsens, Perfekt)
- წარმოთქმა: Vokal e [e:]
- ლექსიკა: Hobbys und Interessenbereiche; Kleidungsstücke: der Anzug, der Rock, Informationen zur Person; Lob und Kritik

2. სასკოლო ცხოვრება (სასკოლო ცხოვრება და კლასგარეშე აქტივობები, წრეები, კლუბები, სამოქალაქო აქტივობა, საქველმოქმედო აქციებში მონაწილეობა);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

- ტექსტის ტიპები: Stundenplan; Fragen und Antworten; Listen mit Schulsachen (sortiert nach Artikel/Farbe); Buchstabenspiel (Buchstabenkarten); Interview; Briefe über außerschulische Tätigkeiten u.a.
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: über einen Stundenplan sprechen; Lieblingsfächer nennen; Schulfächer beurteilen; nach Schulsachen fragen (was? wie viele?); den Tagesablauf beschreiben; Alltagstätigkeiten benennen; über die Schulzeit berichten; über ehrenamtliche Tätigkeiten sprechen, über die außerschulische Tätigkeiten, Vereine sprechen usw.
- გრამატიკა: Pluralbildung - alle Formen; das Verb *brauchen*; Trennbare und untrennbare Verben im Präsens und Perfekt; Reflexive Verben; Perfekt; Präposition: am (TemporalErgänzung); Temporale Präpositionen; Konjunktiv II – Höfliche Bitte; Verben mit Präpositionen; Indirekte Fragen; Adjektive zur Beurteilung der Unterrichtsfächer
- Aussprache: Konsonanten: f [f], v [f] [v], ph [f], w [v]; Gegenstände in der Schule nachsprechen
- ლექსიკა: der Wochentag, das Schulgegenstand, die Tätigkeit, der Verein, der Bund, die außerschulische Aktivität

3. დაბადების დღე (მილოცვა, საჩუქრები, აღნიშვნა);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

- ტექსტის ტიპები: persönliche Angaben; Interview; Liste: *Geburtstage in der Klasse*; Jahreskalender; schriftliche Einladung zum Geburtstag; Dankesbrief; Fragen und Antworten (sollen / Imperativ); Telefondialoge; Karten zum Satzbau; Geschenke-Memory
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: fragen und sagen, wann eine Persönlichkeit geboren bzw. gestorben ist; nach dem Geburtsdatum fragen und darauf antworten; eine

	Geburtstags Einladung schriftlich formulieren und darauf antworten; nach einem Rat / einer Meinung fragen; jemanden auffordern, etwas zu tun; fragen, für wen ein Geschenk bestimmt ist; Was bringt man zu einer Geburtstagsparty mit?; Geschenkstraditionen zu verschiedenen Feierlichkeiten. ➤ გრამატიკა: Jahreszahlen; Datum; das Verb <i>werden</i>; das Modalverb <i>sollen</i>; Imperativ: 2. Person Sg.; das Fragewort <i>Wen?</i>: <i>Für wen ist ...?</i>; die Präposition <i>für</i> + Akkusativ ➤ წარმოთქმა: Jahreszahlen nachsprechen ➤ ლექსიკა: berühmte Leute; Berufe; Aktivitäten auf einer Geburtstagsparty; Geschenkenamen
4.	ჯანმრთელობა (ავად გახდომა, ექიმი, ექიმის გამოძახება, ექიმთან მისვლა, საავადმყოფო, წამალი, აფთიაქი, გამოჯანმრთელება);
	პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:
	➤ ტექსტის ტიპები: Bilder zum Thema Krankheiten mit Untertiteln; Fragen und Antworten; Tabelle; Minidialog; Kartentexte; Dialogpuzzle; kurze Briefe an einen Arzt und Antworten / Ratschläge eines Arztes ➤ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: Körperteile benennen; nach dem Gesundheitszustand einer Person fragen und Informationen geben; sagen, welche Medikamente man gegen welche Krankheit nehmen soll; Aufforderungen / Ratschläge formulieren und um Hilfe / Beratung bitten ➤ გრამატიკა: bestimmter Artikel: Dativ; Fragewort <i>Wem?</i>: <i>Wem tut ... weh?</i>; Dativ bestimmter Artikel, Personalpronomen; Imperativ: 2. Person Sing. und Pl.; Modalverb <i>sollen</i> ➤ Aussprache: Körperteile nachsprechen; Krankheiten nachsprechen; lange und kurze Vokale: [a], [e], [i] ➤ ლექსიკა: Körperteile; das Verb <i>tun</i>; Krankheiten / Schmerzen; Medikamente; das Verb <i>nehmen</i>... ; die Krankenversicherung, die Krankenkasse, die Spritze, das Wartezimmer, die Sprechstunde; Zahnschmerzen haben, bohren/plombieren lassen; die Bohrmaschine, untersuchen; Fieber haben; Temperatur messen, niesen, husten, atmen; operieren
5.	ზაფხულის არდადეგები (დასასვენებელი ადგილები, აქტივობები, ზღვა, მთა, სოფელი, ამინდი, მოგზაურობა).
	პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:
	➤ ტექსტის ტიპები: Bildertexte zum Thema Ferien; Minidialog; Erzähltexte; Kartentexte; Ansichtskarte; Werbetexte ➤ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: Informationen in Reiseprospekten verstehen; Ein Gespräch im Reisebüro führen; Über Reisegewohnheiten und Urlaub berichten; Über das Wetter sprechen; Verkehrsdurchsagen verstehen; Sich entschuldigen; Vorschläge machen; Orte benennen, wo er/sie die Ferien verbracht hat; bestimmte Länder benennen; sagen, was er/sie in den Ferien gemacht hat und die Altersgenossen danach fragen; einen Rap-Reim über Ferienorte aufsagen ➤ გრამატიკა: Lokale Präpositionen: Richtungsangaben; Deklination der Adjektive und Steigerungsstufe; Konzessivangaben (<i>obwohl</i>); Verben mit festen Präpositionen: <i>träumen</i>, <i>erzählen</i> von --- ➤ წარმოთქმა: Das unbetonte [e] und der Konsonant [r] ➤ ლექსიკა: die Reise, das Land, Einwohner verschiedener Länder, das Wetter, das Verkehrsmittel, der Stadtbesuch, die Ferien, das Ferienerlebniss

ჯანსაღი ცხოვრების წესი და მავნე ჩვევები (სპორტი, გაწონასწორებული/ჯანსაღი კვება, ჰიგიენა);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

- ტექსტის ტიპები: Bilder / Listen; Info-Texte; Minidialoge; Listen; Kalorientabelle; Interview; kulinarisches Rezept; Leserbrief
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: über Gesundheit sprechen; gesunde Lebensmittel benennen können und mit ungesundem Lebensstil kontrastieren; um Erlaubnis bitten; jemandem etwas erlauben / verbieten; Warum-Fragen formulieren und eine Begründung angeben; Tagesmenü zusammenstellen; ein Rezept verstehen und schreiben; Ratschläge über gesundes Essen erteilen; benennen, was der Gesundheit schadet;
- გრამატიკა: das Verb schaden + Dativ; das Modalverb *dürfen* (Präsens und Imperfekt); Nebensatz mit *weil*
- წარმოთქმა: lange und kurze Vokale: [o], [u]
- ლექსიკა: gesunde(s) Ernährung(Essen), gesund/ungesund, das Lebensmittel, die Freizeitaktivität (en), vegetarische Lebensmittel; Gründe für einen ungesunden Lebensstil die Marmelade, der Joghurt, die Sahne, der Quark, das Würstchen, der Kaffee, die Cola, das Obst, die Zitrone, die Orange, die Banane, das Gemüse, der Blumenkohl, das Steak, der Schinken, der Fisch, die Hühnerbrühe, die Tomatensuppe, der Saft, der Ketchup, die Pommesfrites, die Limonade, der Imbiss (Schnellimbis), die Mahlzeiten, die Vorspeise, das Hauptgericht, die Nachspeise, das Getränk

მოგზაურობა და ტურიზმი (მოგზაურობის დაგეგმვა, სამოგზაურო აღჭურვილობა, მგზავრობა მატარებლით/თვითმფრინავით/გემით, სადგური, აეროპორტი, ღირსშესანიშნაობები, ექსკურსია, ტურისტული სააგენტოები);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

- ტექსტის ტიპები: Interview; Dialog; Werbung; Bild mit Sprechblasen; Bilder mit Erläuterungen zu Landschaften / Städten; Klassenumfrage; Kartenspiel
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: über Freizeitaktivitäten berichten, über Reisen sprechen; Informationen (per Telefon; über Werbebroschüren u.a.) erfragen; über den Urlaub / die Urlaubspläne sprechen; Fragen zu Ferienzeilen (Landschaften, Städte, Länder) stellen und beantworten; nach dem Grund für ein Ferienzeil fragen und darauf antworten; Landschaften benennen
- გრამატიკა: Lokal-Ergänzung: Frage *Wohin?* mit den Präpositionen *in, an, nach*; das Fragewort *Warum?*
- წარმოთქმა: Schwierige Wörter (Komposita); Vokal [e], [e:]
- ლექსიკა: die Freizeit, das Hobby (Hobbys), die Reise, das Hotel, die Werbung, die Landschaft, der Berg, das Meer, die Ferien; das Land, die Stadt, das Dorf, die Siedlung

ეკოლოგია და გარემოს დაცვა (ბუნების დაცვა, გარემოს დაბინძურება, ნაკრძალები, ბუნებრივი კატასტროფები, სამაშველო სამსახური, პოლიცია, დახარისხება);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

➤	ტექსტის ტიპები: Interview; kurze Info-Texte über Umwelt und Umweltschutz
➤	ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: sich für den Umweltschutz engagieren; Es ist neblig/windig/regnerisch
➤	გრამატიკა: Adjektive, Steigerung der Adjektive (Positiv, Komparativ und Superlativ) und Adverbien
➤	წარმოთქმა: Betonung der Adjektive und zusammengesetzten Wörter
➤	ლექსიკა: die Natur, das Klima, das Wetter, der Regen, der Blitz, der Donner, das Gewitter, das Erdbeben, die Überschwemmung, der Frost, der Wind, der Schnee, die Hitze, die Kälte, der Sturm, die Temperatur; die Umwelt, der Umweltschutz, der Müll, der Hausmüll, die Mülltonne, die Gesundheit, der Kunststoff, die Verpackung, der Abfall, das Plastik, die Tüte, die Dose, das Altpapier, <u>die Ökologie</u>
გერმანულენოვანი სამყარო (გერმანულენოვანი ქვეყნები, ეროვნული დღესასწაულები, კულტურულ-ისტორიული ცნობები, საერთაშორისო ორგანიზაციები)	
პრიორიტეტული ენობრივი მასალა:	
➤	ტექსტის ტიპები: DACH-Karte; Vorstellungstexte; Bilder mit Erläuterungen; Interview; kurze Info-Texte über deutschsprachige Länder
➤	ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: alle deutschsprachigen Länder benennen; Fragen zu Herkunft, Name, Alter und Sprache stellen und beantworten; Orte in deutschsprachigen Ländern benennen; länderspezifische/städtespezifische Realien benennen, wie <i>Wahrzeichen, Fahnen, Essgerichte u.a.</i>
➤	გრამატიკა: Frage: <i>Woher?</i> ; unregelmäßige Verben (<i>sprechen, lesen, fahren</i>) im Präsens, Präteritum und Perfekt; Wortbildung: feminine Berufsbezeichnungen auf -in
➤	წარმოთქმა: -er [ɐ] im Auslaut; Umlaute: ö [œ]; ü [y]; Der Laut ch [ç] ö Ü-Laute und Ö- Laute unterscheiden und richtig bilden
➤	ლექსიკა: deutschsprachige Länder, das eigene Land; deutsche Städte; die Sprache(n); das Bundesland, das Kanton
პროფესიული ორიენტაცია (პროფესიები, ხელობები, საქმიანობები, სხვადასხვა პროფესიის ცნობილი წარმომადგენლები, პროფესიული სასწავლებელი);	
პრიორიტეტული ენობრივი მასალა:	
➤	ტექსტის ტიპები: Vorstellungstexte; Interview; tabellarische Angaben; Informationstexte; Dialog; Lebenslauf und CV
➤	ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: Berufe und Tätigkeiten nennen; einen tabellarischen Lebenslauf lesen und schreiben; über Berufe/berufliche Tätigkeiten/Fähigkeiten und Eigenschaften sprechen; den eigenen Beruf beschreiben; Vor- und Nachteile benennen; Informationen telefonisch erfragen und geben; Informationen weiterleiten; über Umgangsformen im Beruf berichten; einen Brief über die Arbeit schreiben; einen kurzen Motivationsbrief schreiben
➤	გრამატიკა: Verben im Präsens; trennbare und nicht trennbare Verben; Perfekt mit reflexiven Verben; Konjunktiv II: Höfliche Bitte; Rektion der Verben; Infinitiv mit <i>zu</i> ;
➤	წარმოთქმა: Wortakzent bei Verben
➤	ლექსიკა: Angaben zur Person, der Beruf (-e), die Ausbildung, der Termin (-e), telefonieren, Stellenanzeigen und Bewerbungen, berufstätig sein, freiberuflich, der Lehrer, der Mechaniker,

der Mathematiker, der Philologe, der Maler, der Sportler, der Polizist, der Kellner, der Richter, der Manager, der Ingenieur

თემატური გეგმის ზოგადი სქემა

სასწავლო თემის გეგმა უნდა შედგებოდეს შემდეგი კომპონენტებისაგან:

თემის სათაური:	საათების რაოდენობა:
თემაში დასამუშავებელი ცნებები და საკითხები	
<u>Sprachfunktionen</u> (სამეტყველო მოქმედებები)	<u>Grammatik</u> (გრამატიკა)
<u>Wortfeld zum Thema</u> (სამეტყველო ბლოკი/ლექსიკა)	
ტექსტები კომუნიკაციურ-ენობრივი უნარების განსავითარებლად	ტექსტის ტიპები და სტრატეგიები
Hör-Sehe-Verstehen	
Leseverstehen	
Kontextgrammatik	
Mündliche Rede	
Schriftliche Rede	
საკვანძო შეკითხვები	
იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისათვის	
Projektideen	
შეფასების ინდიკატორები	
მკვიდრი წარმოდგენები	

როგორც ცხრილიდან ჩანს, სასწავლო თემის ასაგებად სტანდარტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით განისაზღვრება თემის ფარგლებში გასავითარებელი კომუნიკაციური და ენობრივი უნარები და შეირჩევა შესაბამისი ტექსტები და ცნებები, მათ საფუძველზე დაზუსტდება ლექსიკურ-გრამატიკული საკითხები. ამის შემდეგ განისაზღვრება თემის საკვანძო შეკითხვები და შეფასების ინდიკატორები. საკვანძო შეკითხვები მაპროვოცირებელი შეკითხვები მოსწავლის წინარე ცოდნას აკავშირებს ასათვისებელ, ახალ ცოდნასთან. შეფასების ინდიკატორები კი სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. ესგ-ს უცხოურ ენების პროგრამაში შემუშავებულია თემის შეფასების ინდიკატორთა ყალიბი, რომელიც მოიცავს 6 ძირითად ინდიკატორს. ესენია:

13. ინდიკატორი, რომელიც თემის ფარგლებში ტექსტის გაგების და სტრატეგიების გამოყენების უნარებს აფასებს;
14. ინდიკატორი, რომელიც ზეპირი მეტყველებისა და შესაბამისი სტრატეგიების გამოყენების უნარებს აფასებს;
15. ინდიკატორი, რომელიც წერითი მეტყველებისა და წერითი სტრატეგიების გამოყენების უნარებს აფასებს;
16. ინდიკატორი, რომელიც მეტაკოგნიტურ უნარებს, ანუ სწავლის პროცესზე დაფიქრების უნარებს აფასებს;
17. ინდიკატორი, რომელიც განსხვავებული სოციოკულტურული რეალიების ამოცნობა-გაანალიზების უნარებს ამოწმებს;
18. ინდიკატორი, რომელიც თემის ფარგლებში შეძენილი სხვადასხვა ცოდნის ინტეგრირებული გამოყენების უნარს ამოწმებს საქმიანი იდეების განსახორციელებლად.

თემის სწავლა-სწავლების დასაგეგმად ასევე მნიშვნელოვანია, გამოიკვეთოს იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის, რადგან მხოლოდ კომპლექსური დავალებების მეშვეობით შეიძლება გამოვლინდეს, რამდენად დაეუფლა მოსწავლე თემის ფარგლებში ასათვისებელ ცოდნათა დინამიკურ ერთობლიობას და რამდენად ახერხებს მათ ფუნქციურად გამოყენებას.

უცხოურ ენის პროგრამა გამოკვეთს ასევე მკვიდრ წარმოდგენებს, ანუ იმ ზოგად ცოდნა-წარმოდგენებს, რომლებიც უნდა ჩამოუყალიბდეს მოსწავლეს უცხოური ენისა და კულტურის სწავლის პროცესში.

მკვიდრი წარმოდგენები საერთოა ყველა თემისათვის.

ზემოთ წარმოდგენილი თემატური გეგმის მოდელი ტიპობრივია. იგი ნებისმიერ სასწავლო თემას სტანდარტის მოთხოვნების შესაბამისი სტრუქტურას შესძენს.

თემატური გეგმის კონკრეტული ნიმუში (VII კლასი)

Familienfeste: *Weihnachten*

თემა: Weihnachten in anderen Ländern (წინარე ცოდნა: შობა გერმანულენოვან ქვეყნებში) (შობა სხვა ქვეყნებში)	საათების რაოდენობა: 8-10 აკად. სთ.
თემაში დასამუშავებელი ცნებები და საკითხები	
<u>Sprachfunktionen</u> Es weihnachtet! Frohes Fest! Frohe/Fröhliche Weihnachten! Frohe Weihnachten und schöne Feiertage! Alles Gute zum Silvester! Frohe Weihnachten und ein gutes neues Jahr!	<u>Grammatik</u> ➤ Präsens Passiv: <i>wird gemacht/geschenkt/gefeiert</i>; ➤ Präsens Passiv mit Modalverben (Modalverb + Partizip II + werden): <i>muss geschrieben werden</i> (რეცეფციულ დონეზე)
<u>Wortfeld zum Thema Weihnachten/Lexik:</u> Silvester feiern die Bescherung Plätzchen backen Geschenke am Heiligabend übergeben/vermitteln Weihnachtsgeschenke besorgen die Kerze anzünden die Christbaumkugel	
ტექსტები კომუნიკაციურ-ენობრივი უნარების განსავითარებლად	ტექსტის ტიპები და სტრატეგიები
Hör-Sehe-Verstehen	ტექსტის ტიპი: სიმღერა; მოსმენის სტრატეგიები
Leseverstehen	ტექსტის ტიპები: საინფორმაციო-შემეცნებითი ტექსტი, მოსაწვევი და სამადლობელო ბარათი, კულინარიული

	რეცეპტი; კითხვის სტრატეგიები
- Kontextgrammatik: წამყო თხრობითი/Präteritum; schenken + Dat/Akk (გამეორება); - პასივი: wird gemacht/geschenkt/gefeiert; - Präsens Passiv mit Modalverben (Modalverb + Partizip II + werden): muss geschrieben werden (რეცეფციულ დონეზე)	ტექსტის ტიპი: პრაგმატული ახსნა-განმარტებითი ტექსტი; გრამატიკის სწავლის სტრატეგიები
Muendliche Rede: über Weihnachten im eigenen Land und in anderen Ländern sprechen (mit einfachen Texten)	ტექსტის ტიპები: პრაგმატული და საინფორმაციო ტექსტი; მონოლოგი; პრეზენტაცია; ზეპირი მეტყველების სტრატეგიები
Schriftliche Rede: Weihnachtsgrüsse schreiben; inoffizielle Briefe schreiben; Danksagungen schriftlich äußern	ტექსტის ტიპები: საინფორმაციო ტექსტი; მოსაწვევი და სამადლობელო ბარათი; კულინარიული რეცეპტი; წერის სტრატეგიები
საკვანძო შეკითხვები	
- როგორ მოვიქცე შობის დღესასწაულზე სხვადასხვა ტიპის ტექსტის შინაარსის გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? - როგორ ჩავერთო შობის დღესასწაულთან დაკავშირებულ საუბარში და გამოვხატო ჩემი მოსაზრება ჩემ ქვეყანასა და გერმანულენოვან ქვეყნებში შობის დღესასწაულის ზეიმთან დაკავშირებულ საკითხებზე? - როგორ დავწერო სხვადასხვა ტიპის ტექსტი შობის დღესასწაულის თემასთან დაკავშირებით? (მაგ. მისალოცი ბარათის შედგენა; მადლობის წერილი; წერილი მეგობართან შობის ზეიმთან დაკავშირებით და სხვ.) - როგორ გავიუმჯობესო სწავლის უნარი? (მეტაკოგნიცია) - რით ჰგავს, რით განსხვავდება ჩვენთან და გერმანულენოვან ქვეყნებში საშობაო დღესასწაული? - როგორ გამოვიყენო შობის დღესასწაულზე მუშაობისას შეძენილი ენობრივ-შინაარსობრივი ცოდნა და გამოცდილება საქმიანი იდეის განსახორციელებლად, კულტურათა დიალოგის ხელშესაწყობად? (შობასთან დაკავშირებული პროექტებში მონაწილეობა და სხვ.)	
იდეები შემაჯამებელი დავალებებისათვის Projektideen: Projekt 1. Macht kleine Poster in Gruppen über Weihnachten in verschiedenen Ländern (eine Gruppe	

macht ein oder zwei Länder);

Projekt 2. Spielt die Szenen im Studio, in dem die Prominenten aus verschiedenen Ländern über Weihnachten in eigenen Ländern erzählen;

Projekt 3. Seht den Film „Weihnachtsgeschenke selber machen“ über Weihnachten und macht auch selbst die Weihnachtsgeschenke (<https://www.youtube.com/watch?v=4Oovf2wClaM>) Selbstbewertung

Spiel: „Wichteln in der Weihnachtszeit“ (s.Anhang 7/დანართი 7)

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

1. სტრატეგიებისა და ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით საინფორმაციო-შემეცნებითი ტექსტების გაგება საოჯახო დღესასწაულებზე და, კერძოდ, შობის თემატიკაზე (II უცხ.საბ.1, 2,3,4); (გაგება)
2. თემაში ათვისებული გრამატიკული, ლექსიკური და სამეტყველო მოქმედებების გამოყენებით მონაწილეობის მიღება შობის დღესასწაულის თემასთან დაკავშირებულ საუბრებსა და ინტერვიუებში (II უცხ.საბ.6,10);
3. წერის სტრატეგიებისა და ახლად შეძენილი ლექსიკურ-გრამატიკული ცოდნის გამოყენებით მცირე ზომის ტექსტების შეთხზვა შობის თემატიკაზე (II უცხ.საბ.7,8,9) (წერა);
4. სასწავლო აქტივობებში გამოყენებული სტრატეგიების ეფექტიანობის გაანალიზება და შეფასება, სისუსტეების და მათი გაუმჯობესების გზების დადგენა (II უცხ.საბ.5,10);
5. შობის დღესასწაულთან დაკავშირებული სოცოკულტურული თავისებურების განსაზღვრა (II უცხ.საბ.4,11);
6. შობის შესახებ თემატიკის დამუშავებისას შეძენილი ენობრივ-შინაარსობრივი ცოდნისა და გამოცდილების გამოყენებით საქმიანი იდეის განხორციელება, კულტურათა დიალოგის ხელის შეწყობა (II უცხ.საბ.4, 11, 12).

დანართი

თემის „Weihnachten“ დეტალური დამუშავების ნიმუში (VII კლასისთვის)

შენიშვნა: თემა დამუშავებულია სტანდარტის მეთოდოლოგურ ნაწილში წარმოდგენილი „პროცესის ტაბულის“ გამოყენებით

ბიჯები და სწავლა-სწავლების სტრატეგიები

ბიჯი/ფაზა	ბიჯები და სწავლა-სწავლების სტრატეგიები	კონკრეტული თემის დაგეგმვა ბიჯებისა და სწავლა-სწავლების სტრატეგიების მიხედვით კონკრეტული გაკვეთილებისათვის ჩვენ მიერ

		შემოთავაზებული სქემა არის მხოლოდ ერთი წინადადება. პედაგოგს შეუძლია დასახელებული თემა სხვა სქემის მიხედვითაც შეიტანოს სასწავლო პროცესში, რაშიც მას აქ წარმოდგენილი ზოგადი ბიჯები და სწავლა-სწავლის სტრატეგიები დაეხმარება (იხ. მე-2 სვეტი)
ფაზა: კითხვამდე (Vor dem Lesen)		
საკვანძო შეკითხვები:		
როგორ მოვემზადო ჩემთვის ახალ თემაზე ტექსტის გასაგებად? ტექსტის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო ამისათვის და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი სტრატეგიებზე დაკვირვება?		
კითხვის წინარე სტრატეგიები	ტექსტის კითხვის წინა ფაზაში საჭიროა, მოსწავლეებს ისეთი ტიპის დავალებები მიეწოდოს, რომელთა დახმარებითაც მათ გაუიოლდებათ ტექსტის/ახალი მასალის გაგება.	დასახელებული კონკრეტული აქტივობის მიზანია საშობაო სიმღერის დახმარებით მოსწავლეთა ახალ თემაში შეყვანა და მათი ახალი თემით დაინტერესება. სიმღერის მოსმენიების შემდეგ მასწავლებელი ნასწავლ მასალაზე დაყრდნობით წარმართავს საუბარს სიმღერის თემაზე (აქ. შობა)
ბიჯი 1:	ახალი ტექსტის შეტანამდე სასურველია მოსწავლეთა დაინტერესება და მათი მოტივაციის ამაღლება, მაგალითად, მათთვის ისეთ საინტერესო საკითხებზე საუბრით ან საინტერესო სურათისა თუ ვიდეოსცენის ჩვენებით, რომლებიც ახალ თემას უკავშირდება.	Aufgabe 1: Hört das Lied „Stille Nacht, heilige Nacht“ (Liedtext s. im Anhang 2 (დანართი 2)) und diskutiert im Plenum,
შესავალი ფაზა	ამ ფაზის ტიპურ დავალებებს წარმოადგენს - ტექსტში მოცემულ თემატიკაზე საუბარი, კითხვა-პასუხი, - მარტივი დისკუსიის წარმართვა, - თემასთან დაკავშირებული სურათის აღწერა, - სიმღერის მოსმენა და სიმღერის თემაზე საუბარი (მაგ. ვარაუდების გამოთქმა მელოდიის მიხედვით) და ა.შ. შესაძლებელია, რიგ შემთხვევებში, ტექსტში მოცემული ახალი გრამატიკული სტრუქტურების შესწავლის გასაიოლებლად ნასწავლი მასალის გამეორება და/ან ახალ ლექსიკურ ერთეულებზე ტექსტში შეხვედრამდე მუშაობა. შესაბამის სავარჯიშოთა ტიპებია: - მაგ. წარსული დროის ფორმების ახსნამდე	- Was für Assoziationen ihr bekommt? - Worum geht es im Lied? - Kennt ihr das Lied/die Melodie? - Wenn ja, woher kennt ihr die Melodie? - Welche Lieder kennt Ihr noch über Weihnachten und Silvester? (7-10 Min./Arbeit im Plenum)

	აწმყო დროის ფორმის გამოვლენა დ.ა.შ. - მაგ. სიტყვების სპონტანურად დასახელება თემაზე „შობა“ (ასოციაციური რუკა) და ა.შ.	
ფაზა: კითხვის დროს (während des Lesens) საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე, რომ უკეთ გავიგო ტექსტი? როგორ გავიადვილო ტექსტის გაგება?		
კითხვის სტრატეგიები კითხვის დროს (კითხვის პარალელურად) ბიჯი 2: ახალი მასალის პრეზენტაციის ფაზა 1	ტექსტის კითხვის პარალელურ ფაზაში ხდება ტექსტის გაცნობითი კითხვა, რათა ტექსტის პირველი წაკითხვისას მოსწავლეებმა ტექსტის ძირითადი აზრი გაიგონ და ტექსტში მოცემული ახალი ინფორმაციების, ლექსიკური თუ გრამატიკული ერთეულების გასაცნობად და შესასწავლად მოემზადონ (ანუ ტექსტის დეტალურად გასაგებად). ამ ფაზის ტიპურ დავალებებს წარმოადგენს - ტექსტის წაკითხვა და კითხვაზე პასუხი: რაზეა ტექსტში ლაპარაკი; - ტექსტის მონაკვეთების დასათაურება; - მინიტექსტების მოცემულ სათაურებთან დაკავშირება; - მინიტექსტების მოცემულ სურათებთან დაკავშირება და ა.შ.	<u>დასახელებული აქტივობის მიზანია,</u> მოსწავლეების მიერ ახალი ტექსტის ძირითადი არსის/მთავარი თემის გაგება Aufgabe 2: Lest bitte den angegebenen Text über Weihnachten (s. Anhang 3/დანართი 3) in Gruppen und beantwortet die Frage: Worum geht es im Text? (10 Min./Gruppenarbeit und Plenum)
ნაბიჯი 3: (სამიზნე ჯგუფიდან გამომდინარე შესაძლებელია მე-2 და მე-3 ბიჯებიდან მხოლოდ ერთ-ერთი მათგანის შეტანაც) პრეზენტაციის ფაზა 2/სემანტიზაციის ფაზა 1	ტექსტის კითხვის პარალელურ ფაზაში შესაძლებელია, აგრეთვე, მოსწავლეების მიერ ტექსტის წაკითხვა და ტექსტიდან ორი-სამი კონკრეტული ინფორმაციის ამოღება, რათა მოსწავლეებმა სტრესის გარეშე წაიკითხონ ახალი ტექსტი და ყურადღება გაამახვილონ მხოლოდ კონკრეტულ ინფორმაციებზე (სელექციური გაგება); ტექსტის წაკითხვასთან ერთად ხაზგასმული ზმნების თუ უცნობი სიტყვების ამოკრეფა და მათი სემანტიზირება და სხვ. ამ ფაზის ტიპურ დავალებებს წარმოადგენს:	<u>დასახელებული აქტივობის მიზანია,</u> მოსწავლეების მიერ ახალი ტექსტის წაკითხვა, ტექსტიდან მხოლოდ რამდენიმე კონკრეტული ინფორმაციის ამოღება და ახალი ზმნებისა (პასივის ფორმები: <i>Präsens Passiv-werden+Part.II; Präsens Passiv mit Modalverben</i>) და ტექსტში უცნობი სიტყვების გაგება Aufgabe 3: Lest bitte den Text erneut und sucht folgende Informationen im Text

	➤ ტექსტის გადაკითხვა და მასში ორ-სამი კონკრეტული ინფორმაციის ამოცნობა; ➤ ტექსტის წაკითხვა და ვარაუდების გამოთქმა; ➤ ტექსტში გადმოცემული ინფორმაციის თემატური სელექცია; ➤ ტექსტის წაკითხვისას ზმნებზე ხაზის გასმა და ხაზგასმული ზმნების დაჯგუფება დამხმარე ზმნების მიხედვით და სხვ.	a. In welchem Land feiert man Weihnachten am 7. Januar und warum? b. Ich welchen Ländern ist der heilige Nikolaus wichtig? (10 Min. Partnerarbeit und Plenum) Aufgabe 4. a) Unterstreicht die Verben im Text (wird gefeiert u.a. kann gefeiert werden) und gruppiert sie (Verben mit Hilfsverb <i>wird</i> und ohne Hilfsverb; Modalverb + Partizip II + <i>werden</i>) b) Unterstreicht die Fremdwörter im Text über Weihnachten und erschließt sie mithilfe des Lehrers (7 Min. Partnerarbeit und Plenum)									
ნაბიჯი 4.: სემანტიზაციის ფაზა 2/ვარჯიშის ფაზა	ტექსტის კითხვის პარალელურ ფაზაში ხდება, ასევე, ახალი მასალის სემანტიზაცია, ანუ მოსწავლეების მიერ ტექსტის სიტყვისა და წინადადების დონეზე გაგება (ტექსტის დეტალურად გაგება) და შემდეგ ახალ მასალაზე ვარჯიში. ამ ფაზის ტიპურ დავალებებს წარმოადგენს: ➤ ტექსტის ხელახალი წაკითხვა და გამოთქმული ვარაუდების გადამოწმება; ➤ „სწორია-არასწორია“, „ტექსტის შინაარსზე ორიენტირებულ კითხვებზე პასუხი“, „სავარაუდო პასუხებიდან სწორი პასუხის შემოხაზვა“, (Multiple Choice); ➤ ახალ ლექსიკაზე სამუშაო სავარჯიშოები (მაგ. დაასრულეთ ტექსტი უჯრაში მოცემული სიტყვებით და სხვ.); ➤ საწარმოთქმო ჩვენებსა და სწორ მართლწერაზე ვარჯიში (შეადარე სიტყვები ერთმანეთს (გრძელი და მოკლე ხმოვნები) და სხვ.); ➤ წინარე ცოდნის გააქტიურება და მისი ახალ მასალასთან დაკავშირება (კარნახი წყვილებში ქვეყანათმცოდნეობითი ტექსტის გამოყენებით ნასწავლი მასალიდან); ➤ გრამატიკაზე ვარჯიში (მაგ. ჩასვით სწორ	ამ ფაზისათვის გამოყენებული <u>აქტივობების მიზანია</u>: მოსწავლეებმა გაიმტკიცონ ახალ მასალაში მიღებული ცოდნა და საყრდენების დახმარებით შეძლონ ლაპარაკი და წერა ამ თემასთან დაკავშირებულ ყველა სენსიტიურ საკითხზე (გრამატიკასა და ლექსიკაზე ვარჯიში; კულტურათა დიალოგი და სხვ. შესაძლებელია ახალი პატარა (მოსასმენი და საკითხავი) ტექსტების შეტანაც ამ თემასთან დაკავშირებით) Aufgabe 5: Lest den Text noch einmal und beantwortet folgende Fragen. Begründet eure Antworten mit <i>Ja/Nein</i> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Im Text kommt das vor</th><th>Ja</th><th>Nein</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>In Spanien bringen die Heiligen Drei Könige den Kindern am 6. Januar Weihnachtsgeschenke. Alle Kinder bekommen Geschenke</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>In Griechenland bekommen Kinder am heiligen Abend Geschenke</td><td></td><td></td></tr> </tbody> </table>	Im Text kommt das vor	Ja	Nein	In Spanien bringen die Heiligen Drei Könige den Kindern am 6. Januar Weihnachtsgeschenke. Alle Kinder bekommen Geschenke			In Griechenland bekommen Kinder am heiligen Abend Geschenke		
Im Text kommt das vor	Ja	Nein									
In Spanien bringen die Heiligen Drei Könige den Kindern am 6. Januar Weihnachtsgeschenke. Alle Kinder bekommen Geschenke											
In Griechenland bekommen Kinder am heiligen Abend Geschenke											

	ფორმებში მოცემული ზმნები პასივში) და/ან გრამატიკული წესის მოსწავლეების მიერ დასრულება/„აღმოჩენითი გრამატიკა“ (დაასრულე მოცემული წინადადებები/მინიტექსტი დამხმარე ზმნის “werden” ის სწორი ფორმებით; დაასრულე მოცემული წესი და სხვ.). ➤ ნახევრადლია დავალებები, როგორებიცაა მნიშვნელოვანი ინფორმაციები ტექსტიდან ამოკრეფა და მათი მეწყვილესთან გაზიარება; წინადადებების ერთმანეთთან დაკავშირება; სწორი თანმიმდევრობით მოცემული დიალოგის დალაგება; ერთნაირი ინფორმაციების შემცველი ქვეყნების დაჯგუფება და შედეგების ფორუმში წარმოადგენა და ა.შ.) ➤ ვიდეოფილმის ჩვენება შესაბამის თემაზე და ნანახის გამოყენება ○ სალაპარაკო ან საწერ იმპულსად წინასწარ მომზადებული საყრდენების (მაგ. მზა წინადადებები/ფრაზები და ა.შ.) გამოყენებით; ○ პროექტის იმპულსად (მაგ. საშობაო საჩუქრების თვითონ მომზადება; ღია ბარათების ტექსტის შედგენა და ა.შ.) ➤ ტექსტის შედგენა საყრდენების დახმარებით (მაგ. მოცემული რეცეპტის მიხედვით მეგობრისათვის იმ ნამცხვრის რეცეპტის შედგენა, რომელსაც საკუთარ ოჯახში აცხობენ შობა-ახალ წელს; მოცემული მისალოცი ბარათის მიხედვით მისალოცი ბარათის მეგობრისათვის შედგენა და სხვ.) ამ ფაზაში ხდება ასევე ახალი ლექსიკის ათვისებასთან, ტექსტის გაგებასთან და სხვ. დაკავშირებით მოსწავლეების მიერ სწავლის პროცესზე დაფიქრება და გამოყენებული სტრატეგიისა და ტექნიკების შეფასება სხვადასხვა დავალების მიხედვით (მაგ. ჯგუფებში დისკუსიები: რა დამეხმარა დავალების შესრულებაში? რა არის ბუნდოვანი ამ საკითხზე ჩემთვის და ა.შ./თვითშეფასება)	(7 Min./PA) Aufgabe 6. Findet im Text die für euch 5 wichtigen Informationen über Weihnachten, die auch in euren Ländern wichtig sind und tauscht sie mit eurem Partnern; (8 Min./PA) Aufgabe 7. Schreibt in euren Heften die gruppierten Verben (z.B. wird gefeiert/beschert man...); (10 Min./EA und Pl.) Aufgabe 8. Macht ein kleines Wörterbuch mit Weihnachtswörtern (Silvester feiern; die Bescherung; Plätzchen backen u.a.); (10 Min./EA und Pl.) Aufgabe 9. Sucht die ähnliche Informationen nach Ländern in Gruppen und präsentiert sie mithilfe der Textabschnitten im Forum. (7 Min./GA und Pl.) Aufgabe 10. Sucht im Text 5 Informationen, die an Weihnachten auch in Georgien wichtig sind und präsentiert sie im Plenum. (8 Min./GA und Pl.) Aufgabe 11. Ergänzt die Texte in Partnern (Partnerdiktat) (s. Anhang 4/იბ. დანართი 4) (10 Min./PA) Aufgabe 12: 12.a. Diskutiert in Gruppen, welche Süßigkeiten zu Weihnachten in Georgien gebacken werden? Tauscht einander die Ergebnisse. (10 Min./GA und Pl.) 12.b. Lest bitte das angegebene Rezept (s. Anhang

		5/ობ. დანართი 5) und erstellt ein Kuchenrezept, den man am Weihnachten in Georgien backt. (15 Min./GA. Kann auch als Hausaufgabe gegeben werden). 12.c. Macht Weihnachtsquiz in Gruppen (s.Anhang 6/ობ. დანართი 6) (10 Min./GA und Pl.) Aufgabe 13. Seht den Film “ Bescherung - viele Geschenke unter dem Weihnachtsbaum“ und erzählt in Gruppen, ob euch die verteilten Geschenke gut gefallen haben/ ob ihr euch solche Geschenke zu Weihnachten wünscht (https://www.youtube.com/watch?v=IVas78067KY) (დავალეზის შესასრულებლად აჩვენეთ მოსწავლეებს ფილმიდან საშობაო საჩუქრების გახსნის სცენები... ფილმის გამოყენება შესაძლებელია სხვა მიზნებისთვისაც (მაგ. საშობაო სადილი და სხვ.)) (15 Min./GA und Pl.) Aufgabe 14. Seht den Videofilm an, erstellt eigenen Wunschzettel und klebt an Poster (https://www.youtube.com/watch?v=IVas78067KY) (15 Min./EA und Pl.) Aufgabe 15. Erzähle bitte deinem Freund, was dir dabei geholfen hat, - den Text zu verstehen? - neuen Wortschatz zu lernen? - Grammatikregel zu entdecken? - Fragen zum Thema zu stellen? usw. (10 Min./GA und Pl.)
ფაზა: კითხვის შემდეგ (nach des Lesens) საკვანძო შეკითხვები: როგორ გავიგე ტექსტი? რით უკავშირდება ტექსტის თემა/თემები ჩემს გამოცდილებას? რამ შემიწყო ხელი/შემიშალა ხელი წარმატებით/წარუმატებლად საკითხავი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში? რა დამეხმარება შობის შესახებ გერმანულენოვან ქვეყნებსა და საქართველოში საუბარში/დისკუსიაში მონაწილეობის მიღებაში? როგორ მოვიქცე		

შობის თემატიკის ფარგლებში წერილობით ტექსტების პროდუცირებაში?		
კითხვის სტრატეგიები კითხვის შემდეგ. რეფლექსია და ევალუაცია ნაბიჯი 5.: გამოყენების ფაზა	ტექსტზე მუშაობის შემდგომი ფაზა ეთმობა შესწავლილი ახალი მასალის გამოყენებას, რაც მოსწავლეების მიერ ნასწავლ მასალაზე დაყრდნობით, უპირველეს ყოვლისა, ახალი ტექსტის პროდუცირებას უკავშირდება. ახალი ტექსტის დეტალურად გაგების, თემასთან დაკავშირებული ახალი ინფორმაციების გაგება-გააზრების შემდეგ ნასწავლის სიმულირება უმეტესწილად ხდება ნახევრადღია და ღია დავალებების დახმარებით. ამ ფაზის ტიპურ დავალებებს წარმოადგენს: ➤ ტექსტის პერსონაჟებზე საუბარში მონაწილეობა; ➤ ტექსტში წამოჭრილი პრობლემისა თუ სხვა სახის დისკუსიებსა და დებატებში მონაწილეობა (მაგ. ტექსტში ასახული სინამდვილისა და საკუთარი სამყაროს შედარება, კულტურული მსგავსება-განსხვავებების აღწერა და სხვ.); ➤ ტექსტის სხვა პოზიციიდან აღწერა; ➤ მოსაწვევი და სამადლობელო ბარათების შედგენა საყრდენების გარეშე; ➤ წერილის დაწერა კულტურულ მსგავსება-განსხვავებებზე; ➤ ალტერნატიული შინაარსის განვითარება; ➤ ტექსტის/თემის ინსცენირება; ➤ როლური თამაშებში და სხვა თამაშებში მონაწილეობა; ➤ (მინი)პროექტების კეთება; და სხვ. დისკუსიებსა თუ წერილობითი დავალებების დროს საკუთარი მონაწილეობის შეფასება და წარმატებული/წარუმატებელი ასპექტებისა და ხარვეზების ამოცნობა და წარუმატებლობის შემთხვევაში შედეგების გაუმჯობესებისათვის	ამ ფაზისათვის გამოყენებული <i>აქტივობების მიზანია</i>, მოსწავლემ გამოიყენოს ნასწავლი ახალი მასალა სიმულაციურ სიტუაციებში და შეძლოს საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა თემასთან დაკავშირებულ სიტუაციებში. მნიშვნელოვანია აგრეთვე, მოსწავლემ გააცნობიეროს, რა სტრატეგიებითა და ტექნიკებით შეძლოს საკუთარი წარმატება/წარუმატებლობა და, საჭიროების შემთხვევაში, შემდგომი მუშაობა ამ მიმართულებით წარმართოს Aufgabe 16: 16.1. Schreibt Weihnachtsgrüße an Eure deutsche Freunde; (15 Min./EA und Pl. Kann auch als Hausaufgabe gegeben werden) 16.2. Schickt Euren Freunden Einladungsbriefe und lädt sie zu Weihnachten; (15 Min./EA. Kann auch als Hausaufgabe gegeben werden) Aufgabe 17: Singt das Lied “Stille Nacht, heilige Nacht“ mit (https://www.youtube.com/watch?v=TuyroRHlcBE). (10 Min./Pl.) Aufgabe 18: An Weihnachten gibt es viele Feiertage. Was macht ihr an den Feiertagen? a) Notiert Stichwörter im Heft. b) Vergleicht die Stichwörter mit euren Nachbarn. c) Erzählt in Gruppen. (15-20 Min./EA und GA.) Aufgabe 19. Teilt euren Klassenkameraden mit, was und wie ihr dabei gelernt habt. Was war schwer zu verstehen und warum? Was hat euch geholfen, den Text zu verstehen? Was hat euch

	სამოქმედო გეგმის შედგენა (რეფლექსია და თვითევალუაცია).	geholfen, Fragen zum Thema zu stellen? Gebt eure Tipps den Freunden! (15 Min./GA und Pl.) Aufgabe 20. Überlegt euch bitte den Aktionsplan und schreibt 3 Punkte, von denen ihr denkt, dass ihr eure sprachlichen Fähigkeiten verbessern werdet. Tauscht eure Meinungen den Partnern (10-15 Min./EA und PA) Projektideen: Projekt 1. Macht kleine Poster in Gruppen über Weihnachten in verschiedenen Ländern (eine Gruppe macht ein oder zwei Länder); (20 Min./GA) Projekt 2. Spielt die Szenen im Studio, in dem die Prominenten aus verschiedenen Ländern über Weihnachten in eigenen Ländern erzählen; (20 Min./PA) Projekt 3. Seht den Film „Weihnachtsgeschenke selber machen“ über Weihnachten und macht auch selbst die Weihnachtsgeschenke (https://www.youtube.com/watch?v=4Oovf2wClaM)Selbstbewertung Projekt 4. Spiel: „Wichteln in der Weihnachtszeit“ (Im Spiel können die Kinder selbstgebastelte Geschenke verwenden) (s. Anhang 7/იხ.დანართი7) (als Hausaufgabe und Spiel in der Klasse mit etwa 15 Minuten/EA und Pl.)

დანართი 1.

თემა: დღესასწაულები / ქვეთემები კლასების მიხედვით

კლასები	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
ჩემი პირველი დღე სკოლაში								
ჩემი დაბადების დღე								
დაბადების დღე და ჩემი საჩუქრები								
შობა გერმანულენოვან ქვეყნებში								
შობა მსოფლიოს ქვეყნებში				X				
აღდგომა გერმანულენოვან ქვეყნებში								
აღდგომა მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში								
დღესასწაულები სხვადასხვა ქვეყანაში (ქრისტიანული, მუსულმანური, ებრაული და სხვ.)								
დამოკიდებულებები დღესასწაულების მიმართ								

შენიშვნა: თემა „დღესასწაულები“ ქვეთემების სახით კლასების მიხედვით წარმოდგენილია ქვემოთ მოყვანილ ცხრილში, რაც მოსწავლეებს საშუალებას აძლევს, თემასთან დაკავშირებული მასალა მხოლოდ ერთ წელს/კლასში კი არა, არამედ თითქმის ყველა კლასში გაიმეორონ და ერთხელ მიღებული ცოდნა და კომპეტენციები გაიღრმავონ და ისინი გრძელვადიან მეხსიერებაში დააგროვონ (თემატური პროგრესია)

დანართი 2.

Lied: *Stille Nacht, heilige Nacht* (<https://www.kostenlose-weihnachtslieder.com/stille-nacht-heilige-nacht/>)

Stille Nacht, heilige Nacht!
Alles schläft, einsam wacht
nur das traute, hochheilige Paar.
Holder Knabe im lockigen Haar,
schlaf in himmlischer Ruh,
schlaf in himmlischer Ruh.

Stille Nacht, heilige Nacht!
Gottes Sohn, o wie lacht
Lieb aus deinem göttlichen Mund
Da uns schlägt die rettende Stund,
Christ, in deiner Geburt,
Christ, in deiner Geburt.

Stille Nacht, heilige Nacht!
Hirten erst kundgemacht,
Durch der Engel Halleluja.
Tönt es laut von fern und nah:
Christ, der Retter ist da,
Christ, der Retter ist da.

Weihnachtsbräuche in anderen Ländern

Weihnachten - ein Fest mit vielen Traditionen. Wir kennen es als Fest der Liebe und Besinnlichkeit. Bei uns wird am Heiligabend beschert. Die Geschenke bringen der Weihnachtsmann oder das Christkind. Wie feiert man aber in anderen Ländern? Wir haben für Sie die schönsten Weihnachtsbräuche rund um den Globus gesammelt.

Niederlande *In den Niederlanden steht nicht der Heilige Abend, sondern der 6. Dezember (Nikolaustag) im Mittelpunkt. Holländische Kinder lassen ihre Schuhe vor dem Nikolausabend draußen, um sie am Morgen mit Süßigkeiten gefüllt zu finden.*

Großbritannien *An Heiligabend („Christmas Eve“) werden die Geschenke durch den Father Christmas unter den Weihnachtsbaum geliefert. Ausgepackt werden sie am Morgen des ersten Weihnachtsfeiertags. Später versammelt sich die Familie zum traditionellen Weihnachtsmahl. Zum Dessert wird entweder ein süßer Mince Pie oder Christmas Pudding (Plumpudding) serviert. Darin können Münzen oder Glücksbringer für die Kinder als Überraschung versteckt sein.*

Italien *In Italien ist Weihnachten ein großes Familienfest. In einigen Teilen Italiens werden die Geschenke durch "Gesù bambino" (Christkind) an Heiligabend gebracht. Ansonsten werden Kinder am Dreikönigstag beschenkt. Sie warten dann sehnsüchtig auf die hässliche, aber weise alte Hexe "Befana", die durch den Kamin rutscht, um ein Geschenk im bereitgestellten Schuh zu hinterlassen.*

Spanien *In Spanien sind es traditionell die Heiligen Drei Könige, die den Kindern am 6. Januar an Stelle des Weihnachtsmanns oder des Christkinds Weihnachtsgeschenke bringen, Unartige Kinder bekommen statt Geschenken nur - essbare - Kohlestücke.*

Frankreich *In Frankreich lieferte früher Saint Nicolas seine Geschenke am 6. Dezember ab. Heute bringt Père Noël die Geschenke in der Nacht vom 24. auf den 25. Dezember. Er kommt durch den Schornstein und legt seine Gaben in die bereitgestellten Schuhe.*

Griechenland *Am 24. Dezember ziehen Kinder mit ihren Instrumenten durch die Straßen. Mit ihren Lobgesängen ("Kalanda") möchten sie Segen für die Häuser erwirken. Am 1. Januar, dem Tag des Heiligen Basilius, finden die Kinder vor ihrem Bett Weihnachtsgeschenke.*

Polen *Zum Heiligabend gehören die Weihnachtsoblaten. Das sind große eckige Backoblaten, meist mit einem aufgeprägten Bild. Tagsüber wird gefastet, und abends kommt die Familie zum Weihnachtessen zusammen. Das Festmahl beginnt aber erst wenn der erste Stern am Himmel aufgegangen ist.*

Russland *Weihnachten wird in Russland am 7. Januar gefeiert. Das entspricht im Julianischen Kalender dem 25. Dezember. Wie auch in den anderen Ländern Osteuropas hat die Tradition von Väterchen Frost. Dieser kommt mit seiner Enkelin, Schneemädchen, in einem Schlitten, der von drei Pferden gezogen wird und bringt den Kindern Geschenke.*

USA *In den USA wird traditionell am Morgen des 25. Dezember beschert. Vorher, in der Nacht vom 24.*

auf den 25., kommt Santa Claus in seinem Schlitten. Er kommt durch den Kamin ins Haus.

Australien In Australien fällt Weihnachten mitten auf den Sommer. Santa Claus flitzt in roten Boxershorts auf Wasserskiern an und fliegt per Helikopter in entfernte Orte. Der Weihnachtstruthahn wird am liebsten am Strand beim Picknick verzehrt.

Indien In Indien ist Weihnachten ein offizieller Feiertag, der auf Hindi auch als "der große Tag" bezeichnet wird. Geschenke erhalten in erster Linie die Kinder, aber auch die Angestellten.

China In der Volksrepublik China ist der 25. Dezember kein gesetzlicher Feiertag. Und ähnlich wie in Japan hat Weihnachten keine Tradition. Inzwischen gibt es einige Chinesen, die sich zu Weihnachten einen kleinen Plastik-Weihnachtsbaum ins Wohnzimmer stellen. Auch die Sitte, seine Socken aufzuhängen, hat China erreicht.

დაწერეთ 4.

Diktat

Teilnehmer 1	Teilnehmer 2
<u>Advent und Weihnachten in Deutschland</u>	<u>Advent und Weihnachten in Deutschland</u>
Dies ist für viele Deutsche die schönste Zeit im Jahr. Überall wird sie gefeiert.	Dies ist für viele Deutsche die schönste Zeit im Jahr. Überall wird sie gefeiert.
In der _____ bereitet man sich auf Weihnachten vor. Das Wort „_____“ kommt aus der lateinischen Sprache und heißt „Ankunft“.	In der Adventszeit bereitet man sich auf _____ vor. Das Wort „Advent“ kommt aus der lateinischen Sprache und heißt „_____“.
Zur Adventszeit sind die Straßen der Städte sehr schön geschmückt und hell beleuchtet. Überall hängen _____ und bunter Weihnachtsschmuck.	Zur Adventszeit sind die Straßen der Städte sehr schön geschmückt und hell beleuchtet. Überall hängen Lichterketten und bunter _____.
Auch die Fenster sehen sehr schön aus, weil in den Fenstern bunte _____ und andere bunte Papierfiguren hängen. Aus vielen Küchen kommt ein schöner Duft, weil man _____ und besondere Weihnachtskuchen backt.	Auch die Fenster sehen sehr schön aus, weil in den Fenstern bunte Sterne und andere bunte _____ hängen. Aus vielen Küchen kommt ein schöner Duft, weil man Weihnachtsplätzchen und besondere _____ backt.
Fast alle deutsche Kinder haben _____, die	Fast alle deutsche Kinder haben Adventskalender, die sie meistens von ihren Eltern als _____ bekommen.
	Für jeden der 24 Tage im Dezember bis zum

sie meistens von ihren Eltern als Geschenk bekommen. Für jeden der 24 Tage im Dezember bis zum _____ findet man ein Stückchen Schokolade oder kleine Geschenke hinter den Türchen. Fast Jede Familie hat in der Weihnachtszeit auch einen _____, der aus Tannengrün geflochten wird. An jedem Sonntag im Advent wird eine neue _____ angezündet. Wenn alle vier Kerzen brennen, dann ist es bald Weihnachten.	Weihnachtstag findet man ein Stückchen _____ oder kleine Geschenke hinter den Türchen. Fast Jede Familie hat in der Weihnachtszeit auch einen Adventskranz, der aus _____ geflochten wird. An jedem Sonntag im Advent wird eine neue Kerze angezündet. Wenn alle vier Kerzen brennen, dann ist es bald _____.

დაწერეთ 5.

Weihnachtsplätzchen

- Zutaten:
 - 600 g Mehl,
 - 400 g Butter, weich
 - 200 g Zucker
 - 1 Ei
- Vorbereitung:
 - Alles zu einer weichen Masse kneten und Figuren ausstechen. Bei 180 Grad backen
-

დაწერეთ 6.

Weihnachtsquiz

1. Was bedeutet das Wort "Advent" übersetzt?
 - a. Ankunft
 - b. Anlass
 - c. Abfahrt
2. Seit wann feiert man Weihnachten?
 - a. Seit Christi Geburt
 - b. Seit der Reformation
 - c. Seit 4. Jahrhundert

3. Wo ist Jesus laut Bibel geboren?

- a. Bethlehem
- b. Jerusalem
- c. Nasareth

4. Wann endet die Adventszeit?

- a. am Silvester
- b. am 6. Januar
- c. am Heiligen Abend

5. Warum feiern wir Weihnachten? Welches Ereignis geht dem zu Grunde?

- a. die Geburt von Jesus Christus
- b. die Taufe von Jesus Christus
- c. Jesus Tod

6. Wie nennt man das Verteilen der Geschenke zu Weihnachten?

- a. Schenkung
- b. Wichteln
- c. Bescherung

დანართი 7.

Spiel: „Wichteln in der Weihnachtszeit“

Die Namen der Schüler werden kurz vor Weihnachten auf Zettel geschrieben und untereinander verteilt.

Für die Person, deren Namen man auf einem Zettel gezogen hat, überlegt man sich dann ein kleines Präsent, das in der Regel nicht besonders teuer oder wertvoll, dafür aber originell und persönlich sein sollte.

Wenn die Geschenke fertig und eingepackt sind, werden am Weihnachtsabend verteilt.

Das Spiel kann auch anders gemacht werden. Die Klasse kann im Internet recherchieren und eine andere Version für das Spiel auswählen und der Spielregel folgen (Vorschlag: <https://www.youtube.com/watch?v=q3WTBF3uwzI>).

გ) რუსული ენა

საბაზო საფეხურის მეორე უცხოურ ენის პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა და აჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების შესაძლო გზებს. პროგრამა შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

- წლიური სასწავლო თემების სანიმუშო განაწილება წლების მიხედვით;

- თემატური გეგმის ზოგადი სქემა - იგი აჩვენებს, როგორ უნდა დაიგეგმოს სასწავლო თემები სტანდარტის მოთხოვნების შესაბამისად;
- თემატური გეგმის კონკრეტული ნიმუში (თემისთვის «Как ты проводишь свободное время?»);
- დანართი: თემატური ერთეული «Как ты проводишь свободное время?» - დეტალური დამუშავების ნიმუში;

სასწავლო თემების სანიმუშო განაწილება წლების მიხედვით

ქვემოთ წარმოდგენილი თემების ჩამონათვალი სარეკომენდაციო ხასიათს ატარებს. დასაშვებია თემების შეცვლა, საბაზო საფეხურის ერთი კლასის პროგრამიდან მეორეში გადანაცვლება, ჩამონათვალის შევსება თუ შემცირება. მთავარია, საბაზო საფეხურზე შერჩეული თემატიკა პასუხობდეს შემდეგ მოთხოვნებს:

- უნდა შეესაბამებოდეს მოსწავლეთა ინტერესებსა და ენობრივ შესაძლებლობებს;
- საბაზო საფეხურის სამივე კლასის თემატიკა მთლიანობაში უნდა შეესაბამებოდეს საბაზო საფეხურის სტანდარტის თემატურ ჩარჩოს.

თემები VII კლასისთვის

11. თავისუფალი დრო (კონცერტი, მუსიკა, კინო, სპორტი, საყვარელი საქმიანობა და სხვ.);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

Как ты проводишь свободное время?

- ტექსტის ტიპები: песня, диалог, дидактизированный повествовательный текст, письмо другу/подруге;
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: приветствие; обмен информацией о погоде, способе передвижения, досуге; выбор приоритетов; одобрение;
- გრამატიკა: творительный падеж с предложом с/со: определение предмета /лица.; предложный падеж с предлогами в/на, обозначающий передвижение на чём-либо; атрибутивные отношения: согласованное определение;
- ლექსიკა: заниматься спортом, играть в футбол\баскетбол\ волейбол...; кататься на велосипеде\мопед\ коньках\ санках\ лыжах...; гулять с собакой\ приехать с друзьями\ говорить с сестрой...

12. ყოველდღიური ყოფა (დღის რეჟიმი, ყოველდღიური საქმიანობები - ჭამა, ჩაცმა, მეცადინეობა, სპორტზე/მუსიკაზე სიარული, ტრანსპორტით მგზავრობა, საყიდლებზე წასვლა და სხვ.);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა:

Режим дня

- ტექსტის ტიპები: режим дня, диалог, повествовательный текст, анкета;
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: обмен информацией о времени, возрасте, активности, выражение собственного мнения/отношения к происходящему: необходимость\обязательность действия, выражение намерения; выражение эмоций: сожаления, радости;

- გრამატიკა: выражение времени: винительный падеж с предлогом в; родительный падеж с числительными 1 – 24; глаголы движения, вид глагола, наречия;
- лექსიკა: идти – ехать; ходить – ездить; часто, редко, обычно и т.д., когда? (какого числа?, в котором часу?); куда?; бассейн, спорт, танцы и т.д.

13. დღესასწაულები - (მილოცვა, ახალი წელი, დღესასწაულების კალენდარი - სეზონები და დღესასწაულები; კერძები, დეკორაციები);

С Новым годом!

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

- ტექსტის ტიპები: поздравительная открытка, диалог, повествовательный текст, список продуктов;
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: поздравление, пожелание, выражение эмоций: радости, удовольствия, удивления, выражение приоритета;
- გრამატიკა: дательный и винительный падеж существительных и личных местоимений, сложные сказуемые (хочу + начальная форма глагола);
- лექსიკა: подарить, поздравить, пожелать, пригласить, купить, приготовить, нравится (что?) и т.д.

14. სასკოლო გარემო და სასკოლო საქმიანობა (სკოლის შენობა, სკოლის ეზო, საკუთარი და უცხოელი თანატოლების გაკვეთილების ცხრილი, სასკოლო საქმიანობები, საყვარელი საგანი, კლასგარეშე აქტივობები, სასკოლო არდადეგები);

Один день в моей школе

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

- ტექსტის ტიპები: расписание уроков, диалог, повествовательный текст;
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: выражение приоритета, обмен информацией о времени, активности, проявление интереса к происходящему;
- გრამატიკა: порядковые числительные, родительный падеж порядковых числительных;
- лექსიკа: первый урок ..., пятое\тридцатое\... ноября, какое (число), когда?, математика, родной язык, русский\иностраннй язык, естествознание, точные науки, физкультура, спортплощадка, спортивный зал, родительское собрание, присутствовать, электронный журнал, успеваемость.

15. ბუნება და ცხოველები (შინაური და გარეული ცხოველები, ცხოველებზე ზრუნვა);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები :

О братьях наших меньших

- ტექსტის ტიპები: диалог, повествовательный текст, заметка для журнала «Юный натуралист»;
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: выражение эмоций: удовольствия, страха, равнодушия; выражение собственного мнения, согласия, несогласия, выражение необходимости\обязательности действия, выражение намерения;
- გრამატიკა: творительный и предложный падежи существительных, согласование существительного с прилагательным в именительном падеже, сложные сказуемые (можно/нужно + начальная форма глагола);

- ლექსიკა: питается, обитает, живёт, размножается, умный, красивый, опасный, агрессивный, на свободе, в неволе, два/... детёныша, обычно, часто, иногда, всегда.

თემები VIII კლასისთვის

1. ჩემი მეგობრები (გარეგნობა და ჩაცმულობა, ხასიათი, ჰობი, ინტერესთა სფერო); პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

Модный приговор

- ტექსტის ტიპები: интервью, анкета, диалог, дидактизированный текст-описание;
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: обмен информацией о человеке, его возрасте, внешности, характере, сфере интересов;
- გრამატიკა: родительный падеж с предлогом у в значении принадлежности, существительные с прилагательными в именительном падеже, творительный падеж существительных в значении рода деятельности\профессии\хобби, глаголы несовершенного вида;
- ლექსიკა: высокий - низкий, полный - худой, светлые - тёмные, длинные - короткие, ходить, играть, увлекаться, заниматься, хочу стать (кем?) и т.д.

2. სასკოლო ცხოვრება (კლასგარეშე აქტივობები, წრეები, კლუბები, სამოქალაქო აქტივობა, საქველმოქმედო აქციებში მონაწილეობა);

В школьном клубе

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა:

- ტექსტის ტიპები: расписание школьных и внешкольных мероприятий, чат, письмо иностранному другу об участии в работе школьного клуба;
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: действия, выражение собственного мнения/отношения к происходящему: проявление интереса, обмен информацией о том, кто откуда, какие языки изучает и т.д.;
- გრამატიკა: наречия, родительный падеж с предлогом из;
- ლექსიკა: какого числа?/ в котором часу? состоится, пройдёт, будет (что?) концерт, спектакль, экскурсия, встреча, открытие, дискуссия в клубе и т.д.

3. დაბადების დღე (მილოცვა, საჩუქრები, აღნიშვნა);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

Скоро мой лучший день рождения!

- ტექსტის ტიპები: письмо о том, какой день рождения мечтает справить, поздравительная sms-ка, меню;
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: заказ в ресторане\кафе;
- გრამატიკა: дательный и винительный падеж существительных и личных местоимений, сложные сказуемые (хочу + начальная форма глагола), сложное будущее время;
- ლექსიკა: дарить, поздравлять, желать, приглашать, заказать, отмечать, вечеринка, нравится (что?/ где?), в кафе, в ресторане, петь под караоке, танцевать и т.д.

4. ჯანმრთელობა (ავად გახდომა, ექიმი, ექიმის გამოძახება, ექიმთან მისვლა, საავადმყოფო, წამალი, აფთიაქი, გამოჯანმრთელება);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

У врача

- ტექსტის ტიპები: დიალოგ, инструкция;
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: выражение эмоций и ощущений: скуки, грусти, физической боли, жара и озноба, желаний, совет;
- გრამატიკა: дательный падеж + слова категории состояния, выражающие 1. физическое и душевное состояние человека, 2. возможность, долженствование, необходимость; родительный падеж с предлогом у;
- ლექსიკა: можно, нельзя, надо, нужно, необходимо, мне\тебе\ему... плохо\грустно\больно\ ... , меня\тебя\его... знобит; болит (что?) голова, рука, нога, живот и т.д.

5. ზაფხულის არდადეგები (დასასვენებელი ადგილები, აქტივობები, ზღვა, მთა, სოფელი, ამინდი); Ты ездил на экскурсию?

- ტექსტის ტიპები: დიალოგ по телефону, повествовательный текст, письмо, запрещающие/ предупреждающие знаки с подписями, плакат, постер;
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: выражение частотности, длительности/ локализации во времени и пространстве, направление движения, этикетные выражения, связанные с телефонным разговором;
- გრამატიკა: временные формы глаголов движения, однонаправленное движение; винительный падеж существительных: объекта, места с предлогами в/на; творительный падеж с предлогом с/со: определение предмета /лица.; предложный падеж места, обозначение средства передвижения с предлогами в/на;
- ლექსიკა: ехать, идти, быть/находиться, убирать, купить, есть, пить, сидеть, петь, рюкзак, гитара, песня, друзья, билет, продукты, лес, озеро, дорога, солнце, экология, мешки для мусора, указательные таблички и т.д.

თემები IX კლასისთვის

6. ჯანსაღი ცხოვრების წესი და მავნე ჩვევები (სპორტი, დაბალანსებული/ჯანსაღი კვება, ჰიგიენა);

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები:

Курите ли вы?

- ტექსტის ტიპები: заметка о проведенной дискуссии, адаптированный публицистический текст;
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: локализация во времени и пространстве, описание сопутствующих обстоятельств;
- გრამატიკა: сложное предложение с придаточным определительным, согласование существительного с прилагательным в различных падежах;
- ლექსიკა: легкие, горло, гортань, поражение тканей, болезнь, раковые клетки, пропаганда здорового образа жизни, запрет на (что?)..., осуществление проекта, заграничный опыт

ი.ტ.დ.	
7.	მოგზაურობა და ტურიზმი (მოგზაურობის დაგეგმვა, სამოგზაურო აღჭურვილობა, მგზავრობა მატარებლით/თვითმფრინავით/გემით, სადგური, აეროპორტი, ღირსშესანიშნაობები, ექსკურსია, ტურისტული სააგენტოები); პრიორიტეტული ენობრივი მასალა: Достопримечательности Москвы ➤ ტექსტის ტიპები: рекламный ролик, диалог, письмо, репортаж; ➤ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: локализация во времени и пространстве, описание сопутствующих обстоятельств; ➤ გრამატიკა: родительный падеж множественного числа, предложный падеж порядковых числительных, творительный падеж места; ➤ ლექსიკა: построен(а, о, ы), основан(а, о, ы), упоминается, является, смотровая площадка, МГУ, пешеходная улица, состоит из (чего?)..., ВДНХ, дворец, храм, пункт назначения и т.д.
8.	ეკოლოგია და გარემოს დაცვა (ბუნების დაცვა, გარემოს დაბინძურება, ნაკრძალები, ბუნებრივი კატასტროფები, სამაშველო სამსახური, პოლიცია); Курите ли вы? პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები: ➤ ტექსტის ტიპები: заметка для газеты, отрывок из телешоу, теленовости, чат; ➤ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: локализация во времени и пространстве, описание сопутствующих обстоятельств; ➤ გრამატიკა: вид глагола, сложные предложения с придаточным места и времени; ➤ ლექსიკა: наводнение, землетрясение, ураган, спасательные службы, жертвы, разрушения и т.д.
9.	რუსული ენა მსოფლიოში (რუსულენოვანი დიასპორები ევროპასა და ამერიკაში, კულტურულ-ისტორიული ცნობები, საერთაშორისო ორგანიზაციები); პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები: Русские нобелевские лауреаты ➤ ტექსტის ტიპები: биография, анкета, автобиография; ➤ ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: обмен информацией о личности, её заслугах, этапах жизни и т.д.; ➤ გრამატიკა: предложный и родительный падеж числительных, родительный падеж множественного числа, сложное предложение с придаточным определительным, прошедшее время глагола; ➤ ლექსიკა: родился, учился, женился, умер\погиб\скончался, создал (что?) произведение/ роман/теорию, был удостоен (чего?)..., была вручена (что?)..., отказался от (чего?) и т.д.
10.	პროფესიული ორიენტაცია (პროფესიები, ხელობები, საქმიანობები, სხვადასხვა პროფესიის ცნობილი წარმომადგენლები, პროფესიული სასწავლებელი); Как выбрать профессию?

პრიორიტეტული ენობრივი მასალა და ტექსტის ტიპები :

- ტექსტის ტიპები: ბიოგრაფია, ანკეტა, опроса, текст презентации;
- ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები: обмен информацией о личности, её заслугах;
- გრამატიკა: творительный падеж существительных, сложное предложение с придаточным условным;
- ლექსიკა: по данным опроса, хочет стать\быть (кем?)..., учитывать\учесть (что?)..., способности, желания, ответственность и т.д.

თემატური გეგმის ზოგადი სქემა

სასწავლო თემის გეგმა უნდა შედგებოდეს შემდეგი კომპონენტებისაგან:

თემის სათაური:	საორიენტაციო სასწავლო საათების რაოდენობა
ცნებები და საკითხები	
Речевые функции (ფუნქციური სამეტყველო მოქმედებები)	Грамматика (გრამატიკა)
Лексика (ლექსიკა)	
ტექსტები კომუნიკაციურ-ენობრივი უნარების განსავითარებლად	ტექსტის ტიპები და სტრატეგიები
Аудирование	
Понимание прочитанного	
Грамматика в контексте	
Говорение	
Коммуникативное письмо	
საკვანძო შეკითხვები	
იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისათვის	

შეფასების ინდიკატორები
მკვიდრი წარმოდგენები

თემატური გეგმის კომპონენტებიდან გამოვყოფთ იმ ოთხ მნიშვნელოვან ერთეულს, რომლებიც უზრუნველყოფს თემატური სასწავლო მასალის სტანდარტებთან დაკავშირებას, სწავლა-სწავლების პროცესის სტანდარტის მიზნებისკენ წარმართვას. ეს ერთეულებია:

- **მკვიდრი წარმოდგენები** - ისინი აჩვენებს იმ ზოგად ცოდნა-წარმოდგენებს, რომლებიც უნდა ჩამოუყალიბდეს მოსწავლეს ენის სწავლის პროცესში. მკვიდრი წარმოდგენები საერთოა ყველა თემისათვის.
- **ზოგადი ცნებები** - განსაზღვრავს სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარე ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე სასწავლო საქმიანობის შედეგად უნდა დაეუფლოს.
- **საკვანძო შეკითხვები** - მოსწავლის წინარე ცოდნას აკავშირებს ცნებებთან და, როგორც ვექტორები, თემის სწავლა-სწავლების პროცესს შედეგებისკენ მიმართავს.
- **შეფასების ინდიკატორები** - ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, თუ რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.
- **შემაჯამებელი კომპლექსური ხასიათის, ანუ საპროექტო ტიპის დავალებები** - ამ ტიპის დავალებები ხელს უწყობს თემის ფარგლებში შეძენილ ცოდნათა თუ უნართა ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას.

ზემოთ წარმოდგენილი სქემატური თემატური გეგმის მოდელი ტიპობრივია - იგი ნებისმიერი რესურსის, მათ შორის, ნებისმიერი ენის სახელმძღვანელოს თემატური ერთეულის შინაარსს შეითავსებს და მას სტანდარტის მოთხოვნების შესაბამისად დაასტრუქტურირებს.

როგორც ცხრილიდან ჩანს, სასწავლო თემის ასაგებად სტანდარტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით განისაზღვრება თემის ფარგლებში გასავითარებელი კომუნიკაციური და ენობრივი უნარები და შეირჩევა შესაბამისი ტექსტები და ცნებები, მათ საფუძველზე დაზუსტდება ლექსიკურ-გრამატიკული საკითხები. ამის შემდეგ განისაზღვრება თემის საკვანძო შეკითხვები და შეფასების ინდიკატორები. საკვანძო შეკითხვები მაპროვოცირებელი შეკითხვებია, რომლებიც მოსწავლის წინარე ცოდნას აკავშირებს ასათვისებელ, ახალ ცოდნასთან. შეფასების ინდიკატორები კი სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, თუ რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. ესგ-ს უცხოურ ენების პროგრამაში შემუშავებულია თემის შეფასების ინდიკატორთა ყალიბი, რომელიც მოიცავს 6 ძირითად ინდიკატორს. ესენია:

1. ინდიკატორი, რომელიც თემის ფარგლებში მოსმენა-გაგების და სტრატეგიების გამოყენების უნარებს აფასებს ;

2. ინდიკატორი, რომელიც ზეპირი მეტყველებისა და შესაბამისი სტრატეგიების გამოყენების უნარებს აფასებს;
3. ინდიკატორი, რომელიც წერიტი მეტყველებისა და წერიტი სტრატეგიების გამოყენების უნარებს აფასებს;
4. ინდიკატორი, რომელიც მეტაკოგნიტურ უნარებს, ანუ სწავლის პროცესზე დაფიქრების უნარებს აფასებს;
5. ინდიკატორი, რომელიც განსხვავებული სოციოკულტურული რეალიების ამოცნობა-გაანალიზების უნარებს ამოწმებს;
6. ინდიკატორი, რომელიც თემის ფარგლებში შეძენილი სხვადასხვა ცოდნის ინტეგრირებული გამოყენების უნარს ამოწმებს საქმიანი იდეების განსახორციელებლად.

თემის სწავლა-სწავლების დასაგეგმად ასევე მნიშვნელოვანია გამოიკვეთოს იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის, რადგან მხოლოდ კომპლექსური დავალებების მეშვეობით შეიძლება გამოვლინდეს, რამდენად დაეუფლა მოსწავლე თემის ფარგლებში ასათვისებელ ცოდნათა დინამიკურ ერთობლიობას და რამდენად ახერხებს მათ ფუნქციურად გამოყენებას.

უცხოურ ენის პროგრამა გამოკვეთს ასევე მკვიდრ წარმოდგენებს, ანუ იმ ზოგად ცოდნა-წარმოდგენებს, რომლებიც უნდა ჩამოუყალიბდეს მოსწავლეს უცხოური ენისა და კულტურის სწავლის პროცესში. მკვიდრი წარმოდგენები საერთოა ყველა თემისათვის.

ზემოთ წარმოდგენილი თემატური გეგმის მოდელი ტიპობრივია - იგი ნებისმიერ სასწავლო თემას სტანდარტის მოთხოვნების შესაბამისად დაასტრუქტურირებს.

თემატური გეგმის კონკრეტული ნიმუში

VII კლასი

Тематическая единица 1

Тема: Как ты проводишь свободное время?	Ориентировочное количество часов -12-15ч
ცნებები და საკითხები	
Речевые функции: Приветствие Привет! Как дела? Как съездили в ? Обмен информацией о погоде, способе передвижения, досуге Какая (была) погода? На чём поехали? На автобусе/маршрутке/ электричке...	Грамматика Творительный падеж с предлогом с/со; определение предмета /лица.; Предложный падеж с предлогами в/на, обозначающий передвижение на чём-либо; Атрибутивные отношения: согласованное определение; Конструкции:

Что ты делаешь в свободное время? Как провели свободное время? Выбор приоритетов Мне (не)нравится (что делать?), я (не)люблю (что делать?).... Одобрение Ты катаешься на коньках? Здорово! Ты поешь в ансамбле? Молодец, отлично!	а) (Кто/что?) с (кем/чем?) <i>Модель: Я живу с родителями. Мы с другом поехали в Бакуриани.</i> б) Любить + (что делать?) <i>Модель: Я люблю читать книги, а он любит плавать в бассейне.</i> с) (Что делать?) + (на чём?) <i>Модель: Они катаются на санках/велосипеде. Он приехал на поезде.</i>
Лексика (ლექსიკა) Семантические поля понятий «свободное время», «спорт», «транспорт», «погода». Заниматься спортом, играть в футбол\баскетбол\ волейбол\хоккей\теннис\гольф\в компьютерные игры\шашки\шахматы\лото. Кататься на велосипеде\мопед\ коньках\ санках\ лыжах\ роликах, купаюсь\купается в реке. Гулять с собакой\ приехать с друзьями\ говорить с сестрой\ кататься с друзьями\находиться с родителями.	
ტექსტები კომუნიკაციურ-ენობრივი უნარების განსავითარებლად	ტექსტის ტიპები და სტრატეგიები
Тексты для прослушивания: 1. «Неуклюжий медвежонок». Слова и музыка Валерия Уланова.; 2. диалог-знакомство мальчика-лыжника с русским ровестником на зимнем курорте в Бакуриани и т.д.;	• ტექსტი ტიპები: ◦ სიმღერა ◦ თემატური დიალოგი • მოსმენის სტრატეგიები
Текст для чтения: дидактизированный текст, кто как проводит свободное время;	• ტექსტის ტიპი: მონოლოგები; • კითხვის სტრატეგიები;
გრამატიკა კონტექსტში/ Грамматика в контексте: диалог для прослушивания; дидактизированный текст для чтения.	• ტექსტის ტიპი: თემატური დიალოგი; • დიდაქტიზებული ტექსტი; • გრამატიკის სწავლის სტრატეგია;
Тексты для говорения: 1. рассказ о себе и друзьях: что любят делать в свободное время;	• ტექსტი ტიპი: მონოლოგი; სიტუაციური დიალოგი; • ზეპირი მეტყველების სტრატეგიები;

2. დიალოგ ს ოპორი ნ კარტოჩკი ო თმ, კტო კტო ლიუბიტ დელაქ ვ სვობოდნოე ვრემია; 3. პერესკაზ ისტორიი ზნაკომსტვა მალჩიკოვ ს ოპორი ნ პროსლუშანნი დიალოგ; 4. სამოსტოიატელნი სოსტავლენნი ტექსტა ო სვოემ ზნაკომმ, ო თმ, კტო ტოტ ლიუბიტ დელაქ ვ სვობოდნოე ვრემია.	
ტექსტის ტიპი: წერილი; თხრობითი ტექსტი; წერის სტრატეგიები.	ტექსტის ტიპი: წერილი; თხრობითი ტექსტი; წერის სტრატეგიები.
საკვანძო შეკითხვები	
1. როგორ მოვიქცე თავისუფალი დროის თემაზე სხვადასხვა ტიპის ტექსტის გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? 2. როგორ მივიღო მონაწილეობა სხვადასხვა ტიპის ინტერაქციაში თავისუფალი დროის შესახებ? როგორ შევასრულო საკომუნიკაციო მიზნის შესაბამისი სამეტყველო აქტები? 3. როგორ დავწერო სხვადასხვა ტიპის ტექსტები თავისუფალი დროის თემატიკაზე? 4. როგორ გადავლახო სიძნელეები? როგორ გავაუმჯობესო მიღწევები? 5. რით ჰგავს, რით განსხვავდება ჩვენი და უცხოენოვანი თანატოლების დროის გატარებასთან დაკავშირებული ზნე-ჩვეულებები? 6. როგორ გამოვიყენო თავისუფალი დროის თემაზე მუშაობისას შეძენილი ენობრივ-შინაარსობრივი ცოდნა და გამოცდილება საქმიანი იდეის განსახორციელებლად, კულტურათა დიალოგის ხელშესაწყობად?	
იდეები შემაჯამებელი დავალებებისათვის: • Оформление альбома «Наше свободное время»; დამატებითი იდეები: • Презентация в PowerPoint «Как я провел время в»; • Оформление фотовыставки «Наши развлечения»; • Опрос родителей и родственников о том, как они проводили свободное время в детстве/молодости; • Интервью с завучем/ директором/ тренером/ учителем пения/... о том, как они проводили свободное время в детстве/молодости.	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: 1. სტრატეგიებისა და ენობრივი ცოდნის გამოყენებით საინფორმაციო-შემეცნებით ტექსტებისა და დიალოგების გაგება თავისუფალი დროის თემატიკაზე (II უცხ.საბ.1,2,3,4,5); 2. თემაში ათვისებული გრამატიკული, ლექსიკური და სამეტყველო მოქმედებების გამოყენებით მონაწილეობის მიღება თავისუფალი დროის თემასთან დაკავშირებულ საუბრებსა და	

ინტერვიუებში (IIუცხ.საბ.6,10);

3. წერის სტრატეგიებისა და ახლად შეძენილი ლექსიკურ-გრამატიკული ცოდნის გამოყენებით მცირე ზომის ტექსტების შეთხზვა თავისუფალი დროის თემატიკაზე (IIუცხ.საბ.7,8,9);
4. სასწავლო აქტივობებში გამოყენებული სტრატეგიების ეფექტიანობის გაანალიზება და შეფასება, სისუსტეების და მათი გაუმჯობესების გზების დადგენა (IIუცხ.საბ.5,10);
5. თავისუფალ დროის გატარებასთან დაკავშირებული სოცოკულტურული თავისებურებების დადგენა (IIუცხ.საბ.3,11);
6. თავისუფალი დროის შესახებ თემატიკის დამუშავებისას შეძენილი ენობრივ-შინაარსობრივი ცოდნისა და გამოცდილების გამოყენებით საქმიანი იდეის განხორციელება, კულტურათა დიალოგის ხელის შეწყობა (IIუცხ.საბ.11,12).

მკვიდრი წარმოდგენები

- მოსმენის, კითხვის, ლაპარაკის და წერის უნარების დაუფლებას ხშირი პრაქტიკა უწყობს ხელს;
- ყოველდღიურ, მათ შორის, სასკოლო ცხოვრებაში უცხოური ენის პრაქტიკისთვის უამრავი შემთხვევა გვეძლევა, რომელიც შეიძლება გამოვიყენოთ (მაგ. გაგონილი რეპლიკების გონებაში გამოთქმა, უცხოენოვანი სიმღერის სწავლა, საპროექტო იდეის განხორციელება, მეგობრებთან უცხოურ ენაზე „chat“, და სხვ.);
- ტექსტის გაგება არ ხდება ერთი წაკითხვით/მოსმენით; ტექსტის შინაარსს ეტაპობრივად ვიაზრებთ ჩვენს გონებაში არსებული ცოდნისა და გამოცდილების გამოყენებით;
- სტრატეგიებზე დაფიქრება და მათი გააზრებულად გამოყენება გვიადვილებს ენის დაუფლებას და გვეხმარება მიღწევების გაუმჯობესებაში;
- ნასწავლი სტრატეგიები დაგვეხმარება ნებისმიერი სხვა ენის უფრო ეფექტიანად ათვისებაში;
- უცხო ენის შესწავლა გვეხმარება საკუთარი ენისა და კულტურის უკეთ გაგებაში.

დანართი

თემის «Как ты проводишь свободное время?» დეტალური დამუშავების ნიმუში

შენიშვნა: თემა დამუშავებულია სტანდარტის მეთოდოლოგიურ ნაწილში წარმოდგენილი „პროცესის ტაბულის“ გამოყენებით.

რუსული ენა

VII კლასი

თემა 1. Как ты проводишь свободное время?

	თემა: «Как ты проводишь свободное время?»
	მოსმენა- გაგების პროცესი
ცნებები	საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე ტურისტული სიმღერის შინაარსის გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური უნარები?
სიმღერა;	ტექსტი/ტექსტები: «Неуклюжий медвежонок», слова и музыка Валерия Уланова. https://www.youtube.com/watch?v=SSofD4QFht0

	Неуклюжий медвежонок Жил в берлоге с мамой, папой, Был пушистый, как котёнок, От природы косолапый. Никогда медведь не плакал, Знал он песен очень много, И, притопывая лапой, Пел про синие сугробы. Но однажды, направляясь По тропинке к бабке старой, Мишка на лесной полянке Повстречал людей с гитарой. Мишка долго-долго слушал, Как они тихонько пели, А потом следил, как дружно С аппетитом кашу ели. Захотелось мишке тоже Кашу есть и спать в палатке, И носить рюкзак тяжёлый, И штаны с большой заплаткой. Прощавшись с мамой, папой, (Значит прежней жизни крышка), Помахав прощально лапой, Убежал к туристам мишка.
	ბიჯები და სწავლა-სწავლების სტრატეგიები
	ფაზა: მოსმენამდე საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო ტექსტის მოსასმენად?
ტექსტი სტრუქტურა მოსმენის წინარე სტრატეგიები; წინარე ცოდნის მობილიზება; ვარაუდების გამოთქმა; გამოცნობა;	მოსმენის წინარე დავალებები: Мотивационные задания: Задание 1. Посмотрите на иллюстрацию и ответьте на вопросы. (Как вы думаете, песня будет весёлая или грустная? О чём будет песня? и т.д.); Задание 2. Опишите иллюстрацию к песне.; Задание 3. Прослушайте первый куплет и скажите, оправдались ли ваши предположения относительно содержания песни.; Лексические задания: Задание 4. Соедините слова с их объяснением.; Задание 5. Подпишите слова под иллюстрациями.; Задание 6. Вставьте в предложения слова, которыми подписали иллюстрации.; Задание 7. Заполните кроссворд. მეთოდური კომენტარი ბიჯი 1. დავალების ნათლად გააზრება და დაზუსტება პირობის გაანალიზების გზით; საჭიროებისამებრ, დამატებითი დაზუსტებების მოთხოვნა; ბიჯი 2. სხვადასხვა ხერხით შინაარსის წინასწარ განჭვრეტა (მაგ., ვარაუდის გამოთქმა ილუსტრაციებზე, სათაურზე დაყრდნობით);

	ბიჯი 3. ტექსტის გასააზრებლად საჭირო წინარე ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი, თემასთან დაკავშირებული) გახსენება-გააქტიურება; საჭიროებისამებრ (ტექსტის სირთულის მიხედვით), რამდენიმე აუცილებელი საკვანძო სიტყვის/მყარი შესიტყვების დამუშავება. მასწავლებელი კითხულობს, რამდენად ნათელია პირობა. საჭიროებისამებრ მასწავლებელი აზუსტებს პირობას იმისათვის, რომ მოსწავლეებმა ზუსტად გათვალონ თავისი მოქმედებები დავალების შესრულებისას. ეს ეხება ყველა ტიპის დავალების პირობას. • შემდგომ საჭიროა მოსწავლეების წინარე ცოდნის გააქტიურება და, ერთდროულად, მათი დაინტერესება (მოტივირება) დავალებით. მოსწავლის მიერ ცოდნის მობილიზება გულისხმობს ორი ტიპის ქმედებას: 1) იმ წინარე ენობრივი, ლექსიკური თუ სხვა ცოდნის გონებაში მოძიება-გააქტიურებას, რომელიც უკავშირდება დასამუშავებელ ახალ საკითხებს; 2) საჭიროებისამებრ, დამატებითი ინფორმაციის მოძიებას სათანადო რესურსებში. დავალებები 1, 2: ხდება ვარაუდის გამოთქმა ილუსტრაციაზე დაყრდნობით და ილუსტრაციის აღწერა. ეს შეამზადებს მოსწავლეებს, როგორც მოსასმენი მასალის აღსაქმელად ისე გაუადვილებს სასაუბრო სავარჯიშოების შესრულებას. დავალება 3 ამოწმებს გამოთქმულ ვარაუდებს. ამ დავალების შესრულებისას მოსწავლეები ისმენენ სიმღერას. შემდეგი დავალებების ბლოკი (დავალებები 4-7) ემსახურება ძველი ლექსიკური ერთეულების გამეორებას და ახალი ლექსიკური ერთეულების გაცნობა-დამახსოვრებას.
	ფაზა: მოსმენის დროს საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე, რომ უკეთ გავიგო ტექსტი? როგორ გავიაღვილო ტექსტის გაგება?
სელექციური მოსმენა; შეკითხვების დასმა; მონაკვეთების ერთმანეთთან დასაკავშირებლად; ინფორმაციის დაჯგუფება;	მოსმენის სტრატეგიები: Задания, направленные на развитие фонематического слуха и заучивание текста песни наизусть: Задание 8. Прослушайте песню и пронумеруйте словосочетания в том порядке, в каком их услышите.; Задание 9. Прослушайте первый куплет песни и повторите все знакомые слова и словосочетания, которые вы слышали.; Задание 10. Прослушайте первый куплет песни и повторите строки, которые вы слышали. Задание 11. Прослушайте первый куплет песни и впишите пропущенные слова.; Задание 12. Пойте первый куплет вместе с исполнителем.; и т.д. Работа над пониманием смысла текста: Задание 13. Прочитайте вопросы. Прослушайте песню и ответьте на вопросы. (<i>Вопросы по сюжету песни</i>); Задание 14. Выберите правильный ответ. (<i>Тест множественного выбора</i>); Задание 15. Прослушайте песню и пронумеруйте картинки в нужной последовательности.; Задание 16. Прослушайте песню и пронумеруйте строки в нужной последовательности. მეთოდური კომენტარი ბიჯი 4. პირველი მოსმენა - ტექსტის ზოგადი შინაარსის გასაგებად გაცნობითი მოსმენა. ბიჯი 5. სხვადასხვა ტიპის აქტივობების გამოყენებით ტექსტის მრავალჯერადი მოსმენა მთლიანი შინაარსის ეტაპობრივი კონსტრუირებისათვის. დავალება 8 გულისხმობს სიმღერის პირველ მოსმენას თავიდან ბოლომდე. ამ დროს მოსწავლეები ყურადღებას ამახვილებენ მხოლოდ ნაცნობ სიტყვებსა და გამოთქმებზე, რაც გაუადვილებთ მათ ტექსტის ზოგადი შინაარსის გაგებას. ასეთ მოსმენას გაცნობითი მოსმენა ეწოდება. დავალებები 9-12 გულისხმობს სიმღერის პირველი კუპლეტის გაგებას და ზეპირად სწავლას. ანალოგიურად მუშავდება დანარჩენი კუპლეტები. დავალებები 13-16 გამოიყენება მრავალჯერ მოსმენილი ტექსტის შინაარსის დეტალური გაგებისთვის. დავალება 13 გულისხმობს შეკითხვების გვერდით მოსმენისას ჩანიშვნების გაკეთებას იმისთვის, რომ მოსწავლეებმა ზეპირად უპასუხონ ამ შეკითხვებს მოსმენის დასრულებისას. აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მოსწავლეების მიერ შეკითხვების წინასწარ წაკითხვა და მათი გაგება, რაც მასწავლებელმა აუცილებლად უნდა გადაამოწმოს. დავალება 15 მიზნად ისახავს მოსწავლის მიერ სიმღერის სიუჟეტში წარმოდგენილი მოქმედებების თანმიმდევრობის გაგებას, ხოლო შემდეგი დავალება 16 სიმღერის

	დამახსოვრებას ემსახურება.
	ფაზა: მოსმენის შემდეგ საკვანძო შეკითხვები: როგორ გავიგე ტექსტი? რით უკავშირდება ჩემს გამოცდილებას? რამ შემაფარბა გაგების პროცესში? რატომ ვერ გადავჭერი მოსასმენი პრობლემა? როგორ უნდა გადაემეჭრა ეს პრობლემა? რამ შემიწყო ხელი წარმატებით მოსასმენი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში?
სოციოკულტურული თავისებურებები; შეჯამება; მეტაკოგნიტური პაუზა; სწავლის პროცესზე დაფიქრება; გამოყენებული სტრატეგიის შეფასება;	Задание 17. Заглядывайте в заполненный вами текст песни и пойте её вместе с исполнителем.; Задание 18. Пойте песню под караоке.; Задание 19. Найдите в тексте песни смешные моменты и прочитайте их вслух.; Задание 20. Опишите устно, какую иллюстрацию вы бы нарисовали к песне.; Задание 21. Ответьте на вопросы. a) Скажите, какие песни вы поете на экскурсиях? b) Когда, в каких случаях поют песни наши школьники? c) Есть ли у нас похожий жанр туристической песни? d) Понравилась ли вам песня и почему? e) Какие песни вы предпочитаете?; Задание 22. Ответьте на вопросы. a) У вас было задание, прослушайте первый куплет песни и повторите строки, которые вы услышали. Как вы думаете, нужно ли понимать смысл всех слов, чтобы повторить предложение? b) Что надо сделать в первую очередь, чтобы ответить на вопросы по содержанию песни? Что следует сделать потом? и т.д. მეთოდური კომენტარი ბიჯი 6. მოსმენილის დაკავშირება საკუთარ გამოცდილებასთან; განცდილის, ნააზრევის გაზიარება (ენის ფლობის დაბალ საფეხურზე - მშობლიურ ენაზე); ბიჯი 7. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება ტექსტის გაგებისათვის გამოყენებულ მიდგომებთან (მეტაკოგნიცია); დაფიქრება გამოყენებულ სტრატეგიებზე, ეფექტიანობის შეფასება, შედარება სხვების მიერ გამოყენებულ სტრატეგიებთან; გაგების პროცესის გაუმჯობესებისათვის შესაძლო გზების შეთავაზება/მითითება. დავალებები 17-21 ხელს უწყობს მოსმენილის დაკავშირებას მოსწავლეების გამოცდილებასთან; განცდილის, ნააზრევის გაზიარებას იმაზე, თუ სად შეიძლება იმდერო ასეთი სიმღერა, მღერიან თუ არა ქართველი მოსწავლეები ლაშქრობებზე თუ სხვანაირად ერთობიან. დავალებების ბლოკი ხელს შეუწყობს კულტურათა შორის დიალოგის მიმართულების განვითარებას. მოსწავლეები გაიგებენ, რომ რუსეთში ტურისტული სიმღერა ცალკე ჟანრია, რომელიც ყოველთვის ძალიან პოპულარული იყო მოზარდებშიც და ზრდასრულებშიც. კულტურათა დიალოგს ემსახურება სიმღერის იუმორისტული მომენტების გარჩევა, სლენგური გამოთქმის „значит прежней жизни крышка» მნიშვნელობაზე ვარაუდების გამოთქმა და ა.შ. მოსმენის შემდეგ მასწავლებელმა აუცილებლად უნდა დააფიქროს მოსწავლეები ტექსტის გაგებისათვის გამოყენებულ მიდგომებზე (მეტაკოგნიტური სტრატეგია), რაშიც მას დავალება 22 დაეხმარება. მოსწავლეები დაფიქრდებიან გამოყენებულ სტრატეგიებზე, შეაფასებენ მათ ეფექტიანობას. მოსწავლეები შეადარებენ საკუთარ სტრატეგიებს სხვების მიერ გამოყენებულ სტრატეგიებს და გამოკვეთენ საუკეთესოს. მოსწავლეები შესთავაზებენ ერთმანეთს შესაძლო გზებს გაგების პროცესის გასაუმჯობესებლად, ასევე მოისმენენ მასწავლებლის შეთავაზებას.
	გარდამავალი (პროდუცირებისათვის მოსამზადებელი) პერიოდი საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე ენობრივი მასალის ასათვისებლად? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ?
	გარდამავალი ფაზა პროდუცირებისაკენ
გამეორება;	Повторение изученного грамматического материала: Задание 23. Прочитайте знакомые вам конструкции и приведите по 2 (два) примера

გრამატიკის სწავლის სტრატეგიები;	использования данных конструкций в предложении. (см. данные конструкции в разделе გრამატიკა);
ინდუქცია;	Задание 24. Прочитайте текст песни и выпишите примеры использования данных конструкций в песне. (<i>Ученики выписывают словосочетания:</i>
პარალელების გავლება მშობლიურ ან სხვა ენებთან;	a) <i>жил в берлоге, спать в палатке</i> b) <i>медвежонок пушистый и косолапый, синие сугробы, старая бабка, большая заплатка, прежняя жизнь, тяжёлый рюкзак</i>);
დამახსოვრების ხერხების გამოყენება;	Задание 25. Задайте друг другу вопросы по тексту песни и ответьте на них; Задание 26. Запишите 8-10 вопросов к песне.
	მეთოდური კომენტარი ბოჯი 8. ტექსტზე დაფუძნებით ენობრივი (ფონეტიკური, ლექსიკური, გრამატიკული) უნარების განვითარება, ახალი ენობრივი მასალის (ლექსიკა, გრამატიკული ფორმები, შესიტყვებები, სამეტყველო ფუნქციები) ათვისება სხვადასხვა ენობრივი აქტივობით. ბლოკის დავალებები მიმართულია ნაცნობი გრამატიკული მასალის გახსენებაზე (დავალება 23, 24) და მის გამოყენებაზე ზეპირი მეტყველების დროს (დავალება 25). მოსწავლე იყენებს ისეთ დამახსოვრების სტრატეგიას, როგორიცაა დაჯგუფება. ის აჯგუფებს სიმღერიდან ამოწერილ შესიტყვებებს და უსადაგებს მათ მოცემულ კონსტრუქციებს. შემდეგ მოსწავლეები იყენებს ამ შესიტყვებებს წინადადებებში. ენის სწავლების კონტექსტში ხდება ენობრივი კანონზომიერების ამოცნობა, განზოგადება და კონკრეტულ მაგალითებში გამოყენება, რაც გულისხმობს დედუქციის გამოყენებას ენის სწავლისას. კარგია პარალელების გავლება მშობლიურ ან პირველ უცხოურ ენასთან. მაგალითად, შეკითხვების დასმისას, მარტივია პარალელის გავლება ინგლისურთან, რადგან რუსულშიც და ინგლისურშიც შეკითხვა იწყება კითხვითი სიტყვით და თითქმის იდენტურია კითხვითი წინადადების სტრუქტურა: <i>კითხვითი სიტყვა + შემასმენელი + ქვემდებარე (არსებითი საბ.)? ან კითხვითი სიტყვა + ქვემდებარე (ნაცვალსახელი) + შემასმენელი?</i> Where did there live a bear? Где жил медведь? Where did he live? Где он жил?

	თემა: « Как ты проводишь свободное время?»
	მოსმენა- გაგების პროცესი
ცნებები	საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე ზამთრის არდადეგების გატარებაზე მონოლოგის გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? როგორ გავიუმჯოვებო სწავლის უნარი?
თემატური დიალოგი;	ტექსტი/ტექსტები: А. – Здравствуй! Меня зовут Анзор, а тебя? Б. – Привет, меня зовут Борис. Ты здорово катаешься на лыжах! А.- Ты тоже. Ты русский? Б.- Да, я русский. А. – Где ты живёшь? Б. – Я живу в Томске. А ты? А. – Я живу в Кутаиси. А у нас что делаешь? Б. – Я приехал с родителями и сестрой на каникулы. В Тбилиси живут наши друзья. А ты? А. – Я здесь в зимнем спортивном лагере. Я и мои друзья. Б. – Правда? Тоже лыжники? А.- Не только. У нас даже бобслеисты есть. А ты любишь кататься на лыжах? Б. – Да, но я любитель. В Томске зимой много снега. Русские любят снег. У нас все катаются на лыжах. А на коньках ты катаешься? А. – Нет. Но с нами тренируются три девочки-фигуристки. Б. – А мы с братом часто ходим на каток зимой. Здорово! Говорят, в Грузии тепло,

	გუგინი ნე ლუბეჲ ჯიჲუ. ჯდეჲ სოჲლკო რებეჲ, ვსე ნა ლყჲჲ, როდეჲი ს მალყშაჲი, კატაჲი დეჲეჲ ნა სანკაჲ. ჲ დუმალ, Ჲ ვას სნეგა ნე ბყუაჲ. ა. – ვ ტბილესი ინოგდა ნე ბყუაჲ, ა ვ ბაკურიანი ჯიჲო – ვსეგდა! ჲოეჲე, Ჲ პოზნაკომლუ ტებეჲ სო სოჲიჲი დრუჲყაჲი? ბ. – და, ს Ჲდოვლყსთყეჲ. ვაშ ლაგერე ნავერჲუ? პოედემ ნა კანატკე? ა. – ნე, ნაშ ლაგერე ვნიჲუ. ნავერჲუ ნაეინაჲეჲს ლყჲნეჲ ტრასა. პოდოჲდემ ჯდეჲ. რებეჲა სეიჲას სანი ნა ლყჲჲ სპუსჲჲჲ.
	ბიჲეჲი და სწავლა- სწავლესი სტრატეგიეჲი
	ფაზა: მოსმენამდე საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო დიალოგის მოსასმენად?
მოსმენის წინარე სტრატეგიეჲი:	მოსმენის წინარე დავალებეჲი: Мотивационные задания: ჲადანიე 1. პოსმორეჲე ნა ილლუსტრაციი Ჲ ვსკაჲჲე პრედპოჲოჲენიე, კაკიე იჲ ნიჲ სოოტვესთვყუე ტეჲე დიალოგა.; ჲადანიე 2. სოედინეჲე სოვა ს ილლუსტრაციიჲი (ნა ილლუსტრაციიჲ დეჲი კატაჲჲეჲ ნა სანკაჲ, ნა სანიჲ, ნა ლყჲჲ, ნა კონყკაჲ, ნა როლიკაჲ Ჲ ტ.დ.),; ჲადანიე 3. Ჲსთნო იპიშეჲე ილლუსტრაციი.; ჲადანიე 4. სკაჲჲე, კაკ ვე Ჲნოსეჲეჲეჲე კ ჯიჲნიჲ ვიდაჲ სპორტა Ჲ პოეჲუ.
წინარე ცოდნის მობილიზება ვარაუდების გამოთქმა	მეთოდური კომენტარი ბიჲი 1. დავალები ს ნათლად გააზრება და ჲაჲუსტება პირობის გაანალიზების გზით; საჭიროებისამებრ, დამატებითი ჲაჲუსტებების მოთხოვნა; ბიჲი 2. სხვადასხვა ხერხით შინაარსის წინასწარ განჭყრეტა (მაგ., ვარაუდის გამოთქმა ილუსტრაციებზე, სათაურზე დაყრდნობით); ბიჲი 3. ტექსტის გასააზრებლად საჭირო წინარე ცოდნის (ენობრივი, ტექსტობრივი, თემასთან დაკავშირებული) გახსენება-გააქტიურება; საჭიროებისამებრ (ტექსტის სირთულის მიხედვით) რამდენიმე აუცილებელი საკვანძო სიტყვის/მყარი შესიტყვების დამუშავება. დავალებეჲი 1, 2, 4 ხდება მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება და, ერთდროულად, მისი დაინტერესება დავალებით. დავალებეჲი ააქტიურებს მოსწავლის პასიურ ლექსიკურ ცოდნას, ახსენებენ ნასწავლ გრამატიკულ სტრუქტურებს და ლექსიკურ ერთეულებს, რომლებიც სჭირდება ჲამთრის სპორტულ სახეობებზე სასაუბროდ. დავალება 3 მეშვეობით შემოდის ახალი ლექსიკური ერთეულები.
	ფაზა: მოსმენის დროს საკვანძო შეკითხვებე: როგორ მოვიქცე, რომ უკეთ გავიგო თემატური მონოლოგი? როგორ გავიადვილო მისი გაგება?
სელექციური მოსმენა შესწავლითი მოსმენა: მიბრუნება ტექსტთან; გამოცნობა: უცნობის სიტყვების/შესიტყვებების ამოცნობა ნაცნობი ელემენტების	მოსმენის სტრატეგიეჲი: ჲადანიე, ნაპრავლენნიე ნა პონიჲანიე Ჲბეჲო სმყსჲ ტექსტა: ჲადანიე 5. პროსლუშაჲე დიალოგ Ჲ სკაჲჲე, კტო ს კემ რაგვარეჲაჲე, გდე პრისოჲოდეჲე.; ჲადანიე 6. ნაოვეჲე 5 ჲნაკომყ ვამ სოვ Ჲ სოვოსოეჲანიეჲ, კტორეჲე პროჲვუეჲი ვ დიალოგე. ჲადანიე, ნაპრავლენნიე ნა პონიჲანიე კონკრეტნიჲ დეტაჲეჲ ტექსტა: ჲადანიე 7. პროდეჲაჲე ვოპროსე. პროსლუშაჲე დიალოგ Ჲ Ჲნვეჲეჲე ნა ნიჲ. (დანიე ვოპროსე, კასაოჲყენეჲ კონკრეტნიე ინფორმაციი: პოეჲუ მალყიკი ნაოჲდჲჲეჲ ვ ბაკურიანი, კტო რუსსკიე მალყიკ დუმალ Ჲ ჯიჲე ვ გრუჲი, კტო Ჲნი სობირაჲჲეჲ დეჲაჲე Ჲ ტ.დ.),; ჲადანიე, ნაპრავლენნიე ნა რაგვორ ნეჲნაკომყ ლესიკი ვ კონტექსტე Ჲ ეე ჲაპომინანიე, ა ტაჲჲე ნა რაბოტუ ნად პრეიჲნოშენიემ: ჲადანიე 8. კაკ ვე დუმაჲე, კტო ვ კონტექსტე დანნიო დიალოგ დოჲჲნიე Ჲნაეჲაჲე სოვოსოეჲანიე ჲდოროვო კატაეშჲჲე, ლყჲნიკი, ჯიჲნიე სპორტივნიე ლაგერე, ლუბიტელე, ფიგურისტკი, ტრენირუჲჲე, სოჲლკო ვაშიჲ რებეჲ, პოდნიჲიმეჲ, სპუსჲჲჲე სანი, ნაეინაჲეჲს ლყჲნეჲ ტრასა,

(კონტექსტი, ნაცნობი ფუძე და სხვ.) დაყრდნობით; ჩანიშვნების გაკეთება: ინფორმაციის დაჯგუფება სხვადასხვა გრაფიკის/სქემის გამოყენებით; გაუგებარი მონაკვეთის თავიდან მოსმენა; სელექციური მოსმენა: ყურადღების მიზანმიმართულად გამახვილება კონკრეტულ ინფორმაციაზე;	поедем на канатке?; Задание 9. Прослушайте диалог ещё раз и перечислите вопросы, которые ребята задают друг другу. Обратите внимание на интонацию.; Задания, направленные на понимание конкретных деталей текста: Задание 10. Выберите правильный ответ. (Тест множественного выбора); Задание 11. Прослушайте диалог и пронумеруйте предложения в нужной последовательности. მეთოდური კომენტარი ბიჯი 4. პირველი მოსმენა - ტექსტის ზოგადი შინაარსის გასაგებად გაცნობითი მოსმენა: ყურადღების გამახვილება მხოლოდ ნაცნობ სიტყვებსა და გამოთქმებზე, არავერბალურ ელემენტებზე (მაგ., მიმიკა-ჟესტიკულაცია, ხმის ტემბრი, ილუსტრაცია); ბიჯი 5. სხვადასხვა ტიპის აქტივობის გამოყენებით ტექსტის მრავალჯერადი მოსმენა მთლიანი შინაარსის ეტაპობრივი კონსტრუირებისათვის. დავალება 5 დაეხმარება მოსწავლეებს ნაცნობ ლექსიკაზე დაყრდნობით ტექსტის ზოგადი შინაარსის გაგებაში. დავალება 6 მოსწავლეები ასახელებენ მათთვის ნაცნობ ლექსიკურ ერთეულებს, რომლებიც ტექსტიდან გაიგეს. თუ მასწავლებელმა მათი ყურადღება გაამახვილა იმაზე, რომ მკაფიოდ გააზრებული ინსტრუქცია და ნაცნობი სიტყვები მათ ხელს უწყობს ზოგადი შინაარსის გაგებაში, მოსწავლეები ეცდებიან ეს სტრატეგია შემდგომშიც გამოიყენონ. დავალება 7 მოსწავლეები ეცნობიან შეკითხვებს და კვლავ უსმენენ ჩანაწერს (მინიმუმ ორჯერ). მოსმენის დროს ისინი აკეთებენ ჩანიშვნებს (სიმბოლური ნიშნით ან ცალკეული სიტყვით), რომლებიც დაეხმარებათ გასცენ შეკითხვებზე პასუხები. მოსმენის დასრულებისას მოსწავლეები ზეპირად პასუხობენ შეკითხვებს. დავალება ხელს უწყობს სელექციური მოსმენის უნარ-ჩვევის განვითარებას, როდესაც მოსწავლის ყურადღება მიზანმიმართულად მახვილდება მხოლოდ კონკრეტულ ინფორმაციაზე. დავალება 8 შესრულებისას მოსწავლეები ცდილობენ უცნობი სიტყვების მნიშვნელობის ამოცნობას ნაცნობი ელემენტების (ილუსტრაციების, ნაცნობი ფუძის, კონტექსტის, მშობლიურ ენაში დამკვიდრებული უცხოური სიტყვების და სხვ.) დახმარებით. ანალოგიური ლექსიკური მუშაობა ტარდება კითხვის დროს. შემდეგ მოსწავლეები იწერენ რვეულში ახალ ლექსიკურ ერთეულებს. დავალება 9 მეშვეობით მასწავლებელი ამუშავებს გამოთქმას. დავალებები 10-11 მიმართულია კონკრეტული ინფორმაციის გაგებაზე. ამ დროს მოსწავლეებს შეუძლიათ გაუგებარი მონაკვეთის თავიდან მოსმენა.
	ფაზა: მოსმენის შემდეგ, გარდამავალი პერიოდი რეცეპციიდან პროდუცირებისაკენ საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე ენობრივი მასალის ასათვისებლად? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ?

	Задание 12. Прослушайте диалог ещё раз и запишите 10 ключевых слов, которые помогут вам передать рассказанную в нём историю. (<i>Ученики выписывают опорные слова</i>).; Ведение нового грамматического материала: Задание 13. а) Прочитайте примеры и назовите, что может означать предлог с в этом случае? <i>Примеры: приехал с родителями и сестрой, родители с малышами, мы с братом, познакомлю со своими друзьями.</i> б) Выделите окончания существительных и сформулируйте, какие окончания бывают у существительных в творительном (5) падеже. в) Подчеркните, как вы начнете вопрос к данным словосочетаниям: а) <i>У кого?</i> б) <i>С кем?</i> в) <i>Кем ...?</i>; Задание 14. Распределите в таблице словосочетания: <i>гулять с друзьями, встретиться с подружкой, разговаривать с другом, гулять с собакой, сидеть в кресле с кошкой, пить чай с сахаром, попрощаться с учителем, кататься с братьями на лыжах, есть бутерброд с маслом, ходить в кино с одноклассниками, поговорить с папой/с отцом, зайти в кафе с мамой, учиться с одноклассниками, играть с ребёнком, познакомиться с мальчиком, поздороваться с бабушкой, приготовить кашу с молоком.</i> <table><tr><th>Женский род</th><th>Мужской род</th><th>Средний род</th><th>Множественное число</th></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table> Задание 15. Дополните предложения. Когда мы хотим указать на человека, животное или предмет, с помощью которого или при участии которого происходит действие, мы используем с предлогом ; Задание 16. Вспомните песню. Скажите, какие словосочетания с творительным падежем были в ней использованы.; Задание 17. Раскройте скобки. и т.д.; Задание 18. Рассмотрите таблицу окончаний существительных в предложном падеже. Скажите, существительные какого рода в единственном числе имеют одинаковые окончания.; Задание 19. Проанализируйте примеры и скажите, какова в данном случае функция предложного (6) падежа. <i>Примеры: ехать на автобусе, съехать с горы на санках, кататься на велосипеде, поехать на маршрутке, кататься на лыжах, ездить на метро, прокатиться на роликах и т.д.;</i> Задание 20. Когда мы хотим указать на чём передвигается/едет человек, мы используем с предлогом ; Задание 21. Вспомните и скажите, какой вопрос мы задаем в этом случае.; Задание 22. Раскройте скобки. и т.д.	Женский род	Мужской род	Средний род	Множественное число												
Женский род	Мужской род	Средний род	Множественное число														
ინდუქცია;	მეთოდური კომენტარი ბიჯი 6. ტექსტზე დაფუძნებით ენობრივი (ლექსიკური, გრამატიკული) უნარების განვითარება, ახალი ენობრივი მასალის ათვისება-განმტკიცება სხვადასხვა ენობრივი აქტივობით. დავალება 12. მოსმენისას მოსწავლეები იწერენ საკვანძო სიტყვებს, რომლებიც გაუადვილებენ																

	მათ ანალოგიური ტექსტის კონსტრუირებას ზეპირმეტყველებაში. მოსწავლეები ადარებენ ერთმანეთის ამოწერილ სიტყვებს და მსჯელობენ რომელი ვარიანტი უფრო ზუსტია. დავლები 13-22 მეშვეობით ხდება 2 ახალი გრამატიკული საკითხის შემოტანა და მათი დამუშავება. მოსწავლეები იყენებენ ინდუქციურ მიდგომას და, კონკრეტულ მაგალითებზე დაყრდნობით, ადგენენ ბრუნვების გამოყენების წესს. მოსწავლეები მსჯელობენ ხერხებზე, რომლებიც გაუადვილებთ მათ დამახსოვრებას, მაგ., რამდენიმე ჯერ კონსტრუქციის გადაწერა, მაგალიტების სხვადასხვა კონტექსტში ჩასმა და ა.შ.

	ლაპარაკი
	საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვიქცე იმისთვის, რომ შევძლო ზეპირი საკომუნიკაციო ამოცანის გადაჭრა? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები?
	ბიჯები და სწავლის სტრატეგიები
	ფაზა: მომზადება კომუნიკაციისთვის საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო ზეპირი კომუნიკაციისთვის?
ცოდნის მოზილიზება;	Посттекстовые задания на аудирование и чтение: Задание 1. Какие слова или словосочетания вы бы использовали, рассказывая, как проводите свободное время? Вспомните и назовите их.; Задание 2. Задайте друг другу 5 (пять) вопросов по прослушанному диалогу и ответьте на них.; Задание 3. Задайте друг другу 10 (пять) вопросов по прочитанному тексту и ответьте на них.; Задание 4. Разбейтесь на три группы. Каждая группа перечитывает один или несколько абзацев текста и пересказывает по цепочке.; Задание 5. Перечитайте текст и перескажите его по цепочке.
გეგმის მომზადება;	მეთოდური კომენტარი ბიჯი 1. დავლების მოთხოვნათა ნათლად გააზრება, საჭიროებისამებრ, დამატებითი დაზუსტებების მოთხოვნა. ბიჯი 2. საკომუნიკაციო სიტუაციის ელემენტების დაზუსტება (თემა, მიზანი, ადრესატი/აუდიტორია, კონტექსტი, ტექსტის ტიპი). ბიჯი 3. მომზადება აუდიტორიის წინაშე გამოსასვლელად. დავლება 1 ემსახურება მოსწავლის პასიურ მეხსიერებაში არსებული შესიტყვებების, კლიშეების, საკვანძო სიტყვების, სამეტყველო აქტების, გრამატიკული ფორმების გააქტიურებას, მოსმენილი, წაკითხული ლექსიკის გამეორებას. დავლები 2 შესრულებს მოსმენაზე მუშაობის დასრულებისას, ხოლო დავლები 3-5 წასაკითხი ტექსტის დამუშავების შემდგომ. მოსასმენი და წასაკითხი ტექსტები უნდა გახდეს დასაყრდენი რესურსი ზეპირი აქტივობებისთვის. თუ მოსასმენი ან წასაკითხი ტექსტი განყენებულია და მოწყვეტილია მეტყველებას თემატური ერთეულის მიზანი მიღწეული არ არის.
	ზეპირი კომუნიკაციისას საკვანძო შეკითხვა: როგორი სტრატეგიები გამოვიყენო ზეპირი კომუნიკაციის ამოცანის წარმატებით გადასაჭრელად?
პარაფრაზირება;	Коммуникативные задания მოსასმენი ტექსტი Задание 1. Прослушайте текст ещё раз и перескажите историю знакомства мальчиков в 3 лице, используя записанные вами вопросы и ключевые слова.; Задание 2. С опорой на карточки составьте диалог и разыграйте его. Познакомьтесь, спросите, где живет ваш собеседник, с кем приехал и зачем, любитель он или спортсмен, на чем катается. Данные для диалога: I. а) Андрей, лыжи, жить - Владикавказ, родители, любитель, приехал отдыхать б) Ника, жить - Гори, друзья, сани, бобслей, спортсмен, приехал в спортивный лагерь на сборы

	II. ა) Катя, лыжи, жить - Новосибирск, брат, спортсменка, приехала на соревнования б) Нора, лыжи, жить - София, мама, спортсменка, приехала на соревнования III. ა) Алина, коньки, жить - Москва, подруга, любитель, приехала к родственникам б) Лука, жить - Флоренция, братья, коньки, любитель, приехал отдыхать IV. ა) Петер, лыжи, жить - Либава, сестра, любитель, приехал в гости к сестре б) Вусал, жить - Риза, друзья, сани, спортсмен, приехал на соревнования; Задание 3. Используя карточки, составьте устный рассказ о знакомстве людей, приехавших на зимний курорт.; წასაკითხი ტექსტი Задание 4. Перечитайте текст и составьте 15 вопросов к нему. Задайте вопросы друг другу и ответьте на них.; Задание 5. Перечитайте текст и перескажите его.; Задание 6. Работа в парах. Выберите двух персонажей из текста и разыграйте диалог между ними. Познакомьтесь, скажите, кто что любит делать, кто на чем ездит и где бывает.; კომუნიკაცია თავისუფალი დროს გატარების შესახებ Задание 7. Спросите друг у друга, что вы любите делать в свободное время.; Задание 8. Прослушайте ответ собеседника на вопрос, чем он любит заниматься в свободное время. Делайте пометки в тетради. Опираясь на пометки, расскажите, чем любит заниматься ваш собеседник. მეთოდური კომენტარი ბიჯი 6. გამოსვლა აუდიტორიის წინაშე; დავალებები 1-8 წარმოადგენს აქტივობებს ზეპირი კომუნიკაციისთვის. გამოიყენება პარაფრაზირების სტრატეგია, როდესაც მოსწავლე ცდილობს მოსმენილ ან წაკითხულ ტექსტზე დაყრდნობით ამზის მოყოლას თავისი სიტყვებით. სიტყვის არცოდნის ან დავიწყების შემთხვევაში მოსწავლეს შეუძლია საკომპენსაციო საშუალების გამოყენება. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს დავალებებს 2, 3, 6, 8. მათი შესრულებისას მასწავლებელს ენიჭება ორგანიზატორის და დამკვირვებლის როლი. დაკვირვება მისცემს მას ინფორმაციას იმაზე, თუ რა უნდა გააანალიზონ მოსწავლეებმა ზეპირი კომუნიკაციის შემდეგ.
	ფაზა: ზეპირი კომუნიკაციის შემდეგ საკვანძო შეკითხვები: რატომ ვერ გადავჭერი წარმატებით საკომუნიკაციო ამოცანა? რომელი სტრატეგიები გამოვიყენე? რამ შემაფერხა? როგორ გავაუმჯობესო ზეპირი მეტყველების უნარი? რამ შემიწყო წინსვლაში ხელი?
მეტაკოგნიტური პაუზა;	Задания на осмысление проделанной работы Задание 9. Ответьте на вопросы. 1. Что было самым сложным в работе с карточками? Почему это оказалось самым сложным? 2. Что нужно делать, если забыл нужную конструкцию? Приведите примеры. 3. Что важно учитывать, когда пересказываешь текст? 4. Нужны ли ключевые слова для пересказа текста? Почему? მეთოდური კომენტარი ბიჯი 7. საკუთარი გამოსვლის შეფასება - წარმატებული ასპექტებისა და ხარვეზების ამოცნობა. ბიჯი 8. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება გამოყენებულ სტრატეგიებზე, გაუმჯობესების სამოქმედო გეგმის შედგენა. დავალება 9. აჯამებს ლაპარაკის მიმართულებით ჩატარებულ სამუშაოს და მოითხოვს გამოყენებულ სტრატეგიებზე დაფიქრებას. მოსწავლეები ადარებენ გამოყენებულ სტრატეგიებს და ირჩევენ საუკეთესოს.

	საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე თავისუფალ დროზე ტექსტის შინაარსის გასაგებად? რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები?
საინფორმაციო-	ტექსტი: Хонნი

შემეცნებითი ტექსტი;	ტექსტი აღებულია საიტიდან islcollective და ადაპტირებულია ა.მხეიძის მიერ https://ru.islcollective.com/resources/printables/worksheets doc docx/tekst xobbi/-/56574 Как мы проводим свободное время Моя подруга Ира любит читать. В её комнате много книг. Иногда она берет книги в библиотеке. Она ездит в библиотеку на трамвае. Её любимый автор - Лев Толстой. Его самые знаменитые романы – «Война и мир» и «Анна Каренина». Ещё он любил писать маленькие рассказы для детей. Когда Ира ездит к бабушке в деревню, она берет с собой Толстого. В деревню Ира ездит на электричке. Моя подруга Оля любит фотографировать цветы, животных, реки, горы и многое другое. Иногда она ездит в другие города, чтобы фотографировать площади, памятники, красивые дома, людей. Оля ездит на поезде. Иногда она ездит на машине. Но больше она любит летать на самолёте. Она считает, что самые красивые горы находятся в Италии. Оля очень любит бывать в Итальянских Альпах. Мой друг Максим любит рисовать портреты людей. Ещё он красиво рисует природу. Особенно горы. Максим любит ходить в музеи, где много картин. Его любимый художник Клод Моне. Максим любит ездить в Санкт-Петербург на поезде. Там он часто посещает музей «Эрмитаж», где есть картины Клода Моне. Мои друзья Илья и Маша очень любят заниматься спортом. Маша любит кататься на роликовых коньках (на роликах), а Илья больше любит ездить на велосипеде. Ещё они любят плавать в бассейне. Они познакомились на спортивных соревнованиях в парке.
კითხვის სამი ფაზა: წაკითხვამდე; კითხვის დროს; კითხვის შემდეგ	ბიჯები და სტრატეგიები
	ფაზა: კითხვამდე საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო ტექსტის წასაკითხად?
კითხვის სტრატეგიები;	ფაზა: კითხვის დროს, შინაარსის კონტრუირების პროცესი; საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვიქცე, რომ უკეთ გავიგო ტექსტი? როგორ გავიაღვილო ტექსტის გაგება?
ტექსტის სტრუქტურა; გაცნობითი კითხვა; სიტყვის მნიშვნელობის გამოცნობა კონტექსტზე დაყრდნობით; არავერბალური მორგანიზებელი ელემენტები; სელექციური კითხვა.	Предтекстовые задания: Задание 1. Скажите, а) сколько абзацев в тексте, б) сколько персонажей описано, в) какие имена собственные есть в тексте, г) какие географические названия есть в тексте.; Задание 2. Просмотрите текст и скажите, какая картинка какому абзацу соответствует. Притекстовые задания, направленные на понимание общего содержания и конкретной информации в тексте: Задание 3. Прочитайте текст, подчеркните незнакомые слова. Постарайтесь угадать их значение по контексту.; Задание 4. Обведите правильный ответ (Да\нет).; Задание 5. Выберите правильный ответ из трёх данных.; Задание 6. Пронумеруйте предложения в нужной последовательности. მეთოდური კომენტარი ბიჯი 5. პირველი წაკითხვა ტექსტის ზოგადი შინაარსის გასაგებად გაცნობითი კითხვის სტრატეგიის გამოყენებით. სწავლის სტრატეგიები: ყურადღების მიმართვა ტექსტის სტრუქტურაზე, მის მორგანიზებელ სიტყვიერ და არასიტყვიერ ელემენტებზე; სათაურის/ქვესათაურების, წარწერების, გამოყოფილი სიტყვების, აბზაცების პირველი და/ან ბოლო წინადადების წაკითხვით და მათზე დაყრდნობით შინაარსზე წარმოდგენის შექმნა. ბიჯი 6. სხვადასხვა აქტივობის გამოყენებით ტექსტის მრავალგვარად დამუშავება მისი შინაარსის ეტაპობრივი კონსტრუირებისათვის. სავარჯიშოები 1-2. სავარჯიშოების მეშვეობით ხდება ტექსტის ზოგადი შინაარსის გაცნობა.

	დავალბა 3 გარკვეულ წილად აგრძელებს ლექსიკაზე მუშაობას. მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტის შინაარსს და ცდილობენ უცნობი სიტყვების მნიშვნელობის ამოცნობას ნაცნობი ელემენტების (ილუსტრაციების, ნაცნობი ფუძის, კონტექსტის, მშობლიურ ენაში დამკვიდრებული უცხოური სიტყვების და სხვ.) დახმარებით. ანალოგიური მუშაობა ტარდება მოსმენის დროს. მასწავლებლის მითითებით მოსწავლეები უცნობი სიტყვების ნაწილს ამოიწერენ და ლექსიკონში ნახავენ მათ მნიშვნელობას. ეს შესწავლითი კითხვის სტრატეგიის გამოყენებას გულისხმობს. ამავე დროს მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტის სრულ შინაარსს. დავალბები 4-6 ემსახურება ტექსტიდან კონკრეტული ინფორმაციის ამოკრებას.
	ფაზა: კითხვის შემდეგ საკვანძო შეკითხვები: როგორ გავიგე ტექსტი? რით უკავშირდება ჩემს გამოცდილებას? რამ შემაფარბა გაგების პროცესში? რატომ ვერ გადავჭერი საკითხავი ამოცანა? როგორ უნდა გადავჭრა ეს პრობლემა? რამ შემიწყო ხელი საკითხავი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში?
	Задание 7. Выпишите 10 ключевых слов, которые использованы в тексте. Объясните, почему вы считаете их ключевыми.;
	საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე ენობრივ-გრამატიკული მასალის ასათვისებლად? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ?
	ფაზა: გადასვლა რეცეფციიდან პროდუცირებისაკენ
შესწავლითი კითხვა;	Задания на повторение старого и введение нового грамматического материала, пройденного в рамках тематической единицы: Задание 8. Подчеркните в тексте все словосочетания, связанные с передвижением.; Задание 9. Перечитайте текст. Назовите словосочетания, построенные по принципу глагол любит любят + инфинитив/начальная форма глагола.;
გრამატიკა;	Задание 10. Раскройте скобки, поставьте глагол любить в нужной форме.; Задание 11. Посмотрите на картинки и напишите, что любят делать персонажи.
ლექსიკა;	მეთოდური კომენტარი ბიჯი 7. გაგებულის გადამოწმება, შეკითხვების, პერეფრაზირების და კომენტარების დახმარებით; ინფორმაციის დაზუსტება, მართებულ ვარიანტამდე მისვლა. ბიჯი 8. წაკითხულის დაკავშირება საკუთარ ცხოვრებისეულ თუ წიგნიერ გამოცდილებასთან; განცდილის, ნაზრების გაზიარება (ენის ფლობის დაბალ საფეხურზე - მშობლიურ ენაზე); ბიჯი 9. მეტაკოგნიტური პაუზა: დაფიქრება ტექსტის გაგებისათვის გამოყენებულ სტრატეგიებზე, მეტაკოგნიტური პაუზა: - დაფიქრება გამოყენებულ სტრატეგიებზე, ეფექტიანობის შეფასება, შედარება სხვების მიერ გამოყენებულ სტრატეგიებთან; - სწავლის პროცესზე დაფიქრება-რეფლექსია, შემაფერხებელი და ხელშემწყობი პირობების გაცნობიერება; - გაგების პროცესის გაუმჯობესებისათვის შესაძლო გზების შეთავაზება/მითითება.
ინდუქცია;	კითხვის შემდგომ პერიოდში მოსწავლეები გადაამოწმებენ, რამდენად კარგად გაიგეს ტექსტის შინაარსი, დასვამენ შეკითხვებს და დააზუსტებენ ინფორმაციას. შემდეგ მათ შეუძლიათ უპასუხონ შეკითხვაზე, თუ რომელი პერსონაჟთა აქტივობები მათ მიაჩნიათ საინტერესოდ, ხოლო რომელი მოსაწყენად და რატომ. თუ არგუმენტაცია გაუჭირდათ დაბალი ენის ფლობის დონის გამო, მათ შეუძლიათ ახსნან ეს მშობლიურ ენაზე. დაფიქრება იმაზე, თუ რატომ არ იმუშავა ამა თუ იმ არჩეულმა სტრატეგიამ შემდგომში გაუადვილებთ მათ კითხვის სტრატეგიის სწორ არჩევანს. დავალბა 7 გულისხმობს ტექსტიდან საკვანძო სიტყვების ამოწერას, რაც შემდგომ დაეხმარება მოსწავლეებს მსგავსი ტექსტის კონსტრუირებაში. ბიჯი 10. (გარდამავალი ბიჯი წერისაკენ) - ტექსტის ახალი ენობრივი მასალის (ლექსიკა, გრამატიკული ფორმები, შესიტყვებები, სამეტყველო ფუნქციები და სხვ.) გაგება-გამოყენება სხვადასხვა ტიპის ენობრივი სავარჯიშოებით. დავალბები 8-11 ემსახურება ახალი გრამატიკული საკითხის დამუშავებას, შემოდის რთული ქვემდებარე, რომელიც შედგება დამხმარე ზმნიდან, რომელიც იუღლება და ზმნის

	საწყისი ფორმისაგან. საჭიროა კონკრეტული მაგალითების მოყვანა. დავალბა 10 განამტკიცებს მოსწავლეთა ცოდნას, ხოლო დავალბაში 11 მოსწავლეები გამოიყენებენ ნაცნობ კონსტრუქციას ნახატის პერსონაჟების აღწერისას.

	წერა
	საკვანძო შეკითხვები: როგორ მოვიქცე იმისთვის, რომ შევძლო წერილობითი ტექსტის შექმნა? როდის რომელი სტრატეგია უნდა გამოვიყენო და რატომ? რატომ არის მნიშვნელოვანი მეტაკოგნიტური სტრატეგიები?
	ბიჯები და სტრატეგიები
	ფაზა: წერის წინა სამზადისი საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვემზადო წერითი ამოცანის გადასაჭრელად?
საკომუნიკაციო სიტუაცია;	Подготовительные задания Задание 1. Вспомните, в какой последовательности составляются письма. Назовите основные части письма.;
ცოდნის მობილიზება;	Задание 2. Ответьте на вопросы. (Вопросы по формату письма: где находится приветствие, какие формулы приветствия и прощания вы знаете и т.д.);
დამხმარე რესურსების მობილიზება;	Задание 3. Перечитайте ключевые слова: любит ходить на экскурсии/ кататься на санках/ на коньках/на лыжах/ заниматься спортом/ рисовать природу/читать книги, ездить на велосипеде/ на электричке/ летать на самолёте и т.д. Объясните, пригодятся ли они вам при составлении собственного текста о том, как вы проводите свободное время.;
სტრუქტურული ელემენტები;	Задание 4. Дополните список ключевых слов. Расскажите, что бы вы написали в таком письме, что бы добавили, о чём не стали бы писать.
გეგმა; საკვანძო სიტყვები; ჩანიშვნები;	მეთოდური კომენტარი ბიჯი 1. წერის ჩანაფიქრის გამოკვეთა. ბიჯი 2. გეგმის შედგენა დაჯგუფებულ იდეებზე დაყრდნობით. დავალბები 1-3 ამზადებს მოსწავლეებს წერილის დასაწერად. მოსწავლეები ზეპირად ადგენენ წერილის გეგმას, განსაზღვრავენ საკვანძო სიტყვების მნიშვნელობას, ანუ ქმნიან დამხმარე რესურსს, რომელიც გამოადგებათ წერისას. სასურველია წერის წინ მოსწავლეებმა გადახედონ თემატურ ერთეულში წარმოდგენილ შესაბამის გრამატიკულ სტრუქტურებს. დავალბა 4 სთავაზობს მოსწავლეებს დაფიქრდნენ, რას აღწერენ წერილში. ზეპირად გამოთქმულ აზრებს მოსწავლეები ინიშნავენ ფურცელზე.
	ფაზა: წერის დროს საკვანძო შეკითხვა: როგორ მოვიქცე წერითი ამოცანის წარმატებით გადასაჭრელად?
	Задание на коммуникационное письмо Задание 5. Напишите письмо другу/подруге о том, как вы и три ваших друга/подруги проводите свободное время.
სტრუქტურა;	მეთოდური კომენტარი ბიჯი 3. პირველადი ვარიანტის შედგენა გეგმაზე დაყრდნობით. წერის წინ მასწავლებელმა უნდა განსაზღვროს დროის ლიმიტი, რომელიც მოსწავლეებმა უნდა დაიცვან. მასწავლებელს შეუძლია გამოიყენოს ბარათები, რომლებსაც იყენებდა სალაპარაკო სავარჯიშოების შესრულების დროს.
	ფაზა: წერის შემდეგ საკვანძო შეკითხვები: რატომ ვერ გადავჭერი წარმატებით წერითი ამოცანა? რომელი

	სტრატეგიები გამოვიყენე? რამ შემაფერხა? რამ შემიწყო ხელი ამოცანის წარმატებით გადაჭრაში? როგორ გავაუმჯობესო წერიტი მეტყველების უნარი?
ნაწერის მკითხველის თვალთ შეფასება;	Задание 6. Перечитайте работу, так будто вы не автор письма, а его адресат. Исправьте ошибки.; Задание 7. Обменяйтесь тетрадями и проверьте работы друг друга, подчеркивая ошибки простым карандашом.; Задание 8. Уточните у учителя, верно ли вы нашли ошибки.; Задание 9. Найдите хорошую сторону в работе товарища и скажите ему об этом.; Задание 10. Повторите классу, что сказал о вашей работе одноклассник. Модель: Он/она сказал(а), что я /у меня
ნაწერის შინაარსის და სტრუქტურის გაუმჯობესება; გრამატიკული და ორთოგრაფიული შეცდომების გასწორება.	მეთოდური კომენტარი ბიჯი 4. პირველადი ვარიანტის გაუმჯობესება. ბიჯი 5. საბოლოო ვარიანტის შემუშავება და გაფორმება. წერის დასრულებისას მოსწავლეები გადაიკითხავენ ნამუშევარს (დავალბა 6). ადრესატის პოზიციიდან კითხვა მათ სხვა თვალთ დაანახებს საკუთარ ნამუშევარს და ხელს შეუწყობს შეცდომების პოვნას. გასწორდება ლოგიკური და წერილის სტრუქტურასთან დაკავშირებული შეცდომები. ერთმანეთის ნამუშევრის განხილვა გამოავლენს გრამატიკულ და, ზოგ შემთხვევაში, ორთოგრაფიულ შეცდომებს (დავალბა 7-8). დავალბები 9-10 ხელს შეუწყობს მოსწავლეებს თანაკლასელების მიმართ ტოლერანტული დამოკიდებულების გამოხატვაში.
	თემის შემაჯამებელი (კომპლექსური) დავალბები შესაბამისი შეფასების რუბრიკებით
	თემის შემაჯამებელი დავალბა ➤ Презентация в PowerPoint «Как я провел летние/зимние каникулы/время в»;
	შეფასების რუბრიკები: 1. მოსწავლეებმა ზუსტად გაიგეს დავალბების არსი; 2. მოსწავლეები ავლენენ შემოქმედებით უნარებს; 3. პრეზენტაციაში ასახულია მოსწავლეთა აქტივობები, მათი დასვენება; 4. პოსტერის ტექსტი გამართულია და შეიცავს არანაკლებ 150 სიტყვისა; 5. მოსწავლეს შეუძლია მოყვეს, რა წვლილი შეიტანა პრეზენტაციის მომზადებაში.

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

თავი XXIII. საზოგადოებრივი მეცნიერებები - წლიური პროგრამები კლასების მიხედვით

მუხლი 87. საზოგადოებრივი მეცნიერებების წლიური პროგრამები

1. საზოგადოებრივი მეცნიერებები დაწყებით საფეხურზე

ა) „მე და საზოგადოება“

ეროვნული სასწავლო გეგმის საზოგადოებრივი მეცნიერებების საგნობრივი პროგრამის წინამდებარე ნაწილში მოცემულია მე-3 და მე-4 კლასების წლიური პროგრამები საგნისთვის – „მე და საზოგადოება“. მათი მიზანია,

პრაქტიკული რეკომენდაციები მისცეს პედაგოგს სასწავლო თემების სწავლებისას სტანდარტის შედეგების დამუშავებასა და მათ მიღწევაში.

წლიური პროგრამები სქემების სახითაა წარმოდგენილი (იხ. სქემა 1). თითოეული სქემა თითო სასწავლო თემას შეესატყვისება.

მე-3 კლასის სასწავლო თემებია:

- 1) ჩემი ოჯახი;
- 2) სასკოლო გარემო, მეგობრები და თანატოლები;
- 3) გარემო, რომელშიც ვცხოვრობ.

მე-4 კლასის სასწავლო თემებია:

- 1) სად და როგორ ვიღებ განათლებას,
- 2) მედია და ინფორმაცია;
- 3) მე და ჩემი ქვეყანა.

სქემა 1.

1	სტანდარტის შედეგები	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
2		შეკითხვები:
3		ცნებები:
3	რეკომენდაციები:	
4	სასწავლო აქტივობების მაგალითები:	
5	შედეგები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის:	

N1. პირველ გრაფაში წარმოდგენილია „მე და საზოგადოების“ სტანდარტის შედეგები, რომლებიც რვა ჯგუფად არის განაწილებული; კერძოდ, გაერთიანებული სახითაა წარმოდგენილი მე-7, მე-8, მე-9, მე-11, მე-13 შედეგები, მე-14, მე-16, მე-15, მე-17 შედეგებს კი ინდივიდუალური გრაფები ეძღვნება. წლიურ პროგრამაში (თუკი მე-4 კლასის თემებში წარმოდგენილ ცალკეულ გამოწავლისებს არ მივიღებთ მხედველობაში) ვერ შეხვდებით გრაფებს 1, 2, 3, 5, 6, 10 და 12 შედეგებისთვის, რადგან ამ შედეგებს გამჭოლი ხასიათი აქვს. შესაბამისად, ისინი ყველა გრაფაში მოიაზრება.

წლიურ პროგრამაში ექვსივე თემასთან მიმართებით ნაჩვენებია, თუ როგორ უნდა დამუშავდეს ეს შედეგები.

N2. მეორე გრაფაში მოცემულია სასწავლო თემის (მაგალითად, სად და როგორ ვიღებ განათლებას) სტანდარტის კონკრეტულ შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები. ისინი არ წარმოადგენენ შეკითხვებს, რომლებიც

პედაგოგმა მოსწავლეებს უნდა დაუსვას. საგაკვეთილო პროცესი ამ კითხვებზე პასუხების მიღების პროვოცირებას უნდა ემსახურებოდეს. გრაფაში მოცემული კონკრეტული შეკითხვების პროვოცირება რამდენიმე გაკვეთილის მიზნად მოიაზრება.

- N3. სქემის ამ ნაწილში მოცემულია საკვანძო ცნებები, რომელთა დამუშავებასაც სტანდარტის კონკრეტული შედეგების დასაძლევად გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს.
- N4. გრაფაში ნაჩვენებია ისეთი საკლასო აქტივობების მაგალითები, რომელთა განხორციელება ხელს შეუწყობს სტანდარტის კონკრეტული შედეგების მიღწევას.
- N5. გრაფაში ნაჩვენებია საშინაო დავალებების მაგალითები, რომელთა განხორციელება მოსწავლეს დაეხმარება სტანდარტის კონკრეტული შედეგების დაძლევაში.

III კლასი

თემა: ჩემი ოჯახი

1. სტანდარტის შედეგები (ეკონომიკური უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა პროფესიის/ოჯახური საქმიანობის მნიშვნელობისა და საჭიროების გაცნობიერება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ასაკის შესატყვისი სამომხმარებლო და ეკონომიკური უნარ-ჩვევების გამოვლენა.	შეკითხვები: რა პასუხისმგებლობები მაქვს ჩემი ოჯახის წინაშე? რატომ და როგორ უნდა დავაფასოთ ოჯახის ყველა წევრის (დედის, მამის, ბაბუის და ბებუის) შრომა? რატომ და როგორ უნდა მოვიხმაროთ რესურსები (მაგ.: წყალი, ელექტროენერგია) გონივრულად (ეკონომიურად) ოჯახში? ცნებები: ოჯახი, ჩემი საკუთრება, ოჯახის საკუთრება, დაზოგვა, პროფესია.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • ანიმაციური ფილმის / ლექსის / ზღაპრის „ჭრიჭინა და ჭიანჭველა“ განხილვა; • „ჭრიჭინა და ჭიანჭველას“ დადგმა დრამა-პედაგოგიკის გამოყენებით; შემდეგ კი სპექტაკლის მთავარი პერსონაჟების „გამოკითხვა“, რა მიზნები ამოძრავებდათ მათ თითოეული გადაწყვეტილების მიღებისას; • დისკუსია თემაზე, თუ რამდენად მნიშვნელოვანი, შეუცვლელი და ფასდაუდებელია ოჯახის თითოეული წევრის (დედის, მამის, დის, ძმის) შრომა; • გონებრივი იერიში: რომელი რესურსები უნდა მოვიხმაროთ პასუხისმგებლობით და სიფრთხილით ოჯახში? რატომ?	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • რომელიმე პროფესიასთან დაკავშირებით მოკლე თხზულების მომზადება; • თანატოლებს შორის გამოკითხვის ჩატარება სასურველი პროფესიის შესახებ და არჩევანის მიზეზების თაობაზე; შედეგების პრეზენტაცია.	
2. სტანდარტის შედეგები (გარემოს დაცვა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 17. მოსწავლემ უნდა შეძლოს	შეკითხვები:

მზრუნველობის გამოვლენა ბუნებრივი გარემოსა და ისტორიული მემკვიდრეობის მიმართ.	როგორ შეგვიძლია გავალამაზოთ საოჯახო გარემო (სახლი, ეზო)? რას, რატომ და როგორ უნდა გავუფრთხილოთ ოჯახში (მაგ.: მცენარე, შინაური ცხოველი, სათამაშო, რელიკვია)? რატომ უნდა მოვიხმაროთ რესურსები (წყალი, ელექტროენერგია) გონივრულად (ეკონომიურად) ოჯახში? ცნებები: ოჯახი, მემკვიდრეობა, პასუხისმგებლობა, ზრუნვა, მონაწილეობა, გარემოს დაცვა.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობები: • დისკუსია: რით განსხვავდება ოჯახში კარგად მოვლილი და ზრუნვას მოკლებული ცხოველი (მაგ. ძაღლი, თუთიყუში), მცენარე, ფრინველი ან სათამაშო; • ნაწყვეტების განხილვა ანიმაციური ფილმიდან „ფიფქია და შვიდი ჯუჯა“ იმის საილუსტრაციოდ, თუ როგორ ზრუნავს მულტფილმის მთავარი პერსონაჟი საოჯახო გარემოზე.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • პრეზენტაციების მომზადება თემაზე: „გადაწყვეტიტე, ვიზრუნო საოჯახო გარემოზე“; • თხზულების მომზადება, როგორ გვეხმარებიან ოთახის მცენარეები ჯანსაღი საოჯახო გარემოს შექმნაში.	
3. სტანდარტის შედეგები (ჯანსაღი ცხოვრების წესი)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ჯანსაღი ცხოვრების წესის დაცვა (პირადი ჰიგიენა, ჯანსაღი კვება, სპორტული აქტივობები).	შეკითხვები: რატომ და როგორ უნდა დავიცვათ ოჯახში საერთო და პირადი ჰიგიენა? როგორ დავიცვა ჯანსაღი ცხოვრების წესი? რა მნიშვნელობა აქვს ჯანსაღ კვებას? ცნებები: ოჯახი, ზრუნვა, ჯანსაღი კვება, ჰიგიენა, სპორტი/ვარჯიში
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • ჯანსაღი და არაჯანსაღი საკვები პროდუქტების სურათების კლასიფიცირება ნიშნით: მისაღები, მიუღებელი, არასასურველი; • გონებრივი იერიში თემაზე: როგორ ამოვიცნოთ ვადაგასული პროდუქტი; • დისკუსია თემაზე: რატომ არ ყიდულობენ მშობლები არაჯანსაღ პროდუქტს: მაგ., ე.წ. ჩიპსებს, გაზიან სასმელებს, T დიაგრამაზე ბავშვების სურვილების/მშობლების არგუმენტების გამოსახვა; • კონკურსის ჩატარება: ვინ მეტ რჩევას მისცემს უმცროს და-ძმებს ჯანსაღი ცხოვრების წესთან დაკავშირებით (პირადი ჰიგიენის დაცვა, ჯანსაღი კვება, სახლის დალაგება, პირადი ნივთების მოვლა, ფიზიკური აქტივობები).	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • „კვების პირამიდის“ აწყობა ბუკეტში (სადაც ჯანსაღი პროდუქტები ძირშია მოთავსებული, არაჯანსაღი კი - წვერზე); • წესების შედგენა: „როდის უნდა დავიბანოთ ხელები?“ • პლაკატის შექმნა, რომელიც მოსწავლეებში ჯანსაღი ცხოვრების პოპულარიზაციას შეუწყობს ხელს.	
4. სტანდარტის შედეგები (სამოქალაქო უსაფრთხოება)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 15. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საგანგებო (ბუნებრივი კატასტროფების დროს) და ცხოვრებისეულ (მაგ.: ქუჩაში, ტრანსპორტში,	შეკითხვები: რატომ და როგორ უნდა დავიცვა უსაფრთხოების წესები საცხოვრებელ ადგილზე?

ექსკურსიაზე) სიტუაციებში სამოქალაქო უსაფრთხოების წესების დაცვით მოქმედება.	რატომ და როგორ უნდა მოვიხმაროთ რესურსები გონივრულად (ეკონომიურად) ოჯახში? ცნებები: ოჯახი, უსაფრთხოება, საგანგებო სიტუაციები.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობები: • ბუკების მეშვეობით ელექტრონული თამაში ოჯახში საგანგებო სიტუაციებთან (მაგ.: მიწისძვრა, წყალდიდობა) დაკავშირებით (იხ. Buki.ge); • გამოკითხვა თემაზე: ვის მივმართავ ხანძრის დროს, გაზის გაჟონვისას და რატომ? • ვიდეორგოლის განხილვა, რომელიც ოჯახში საგანგებო სიტუაციებში მშველის ჩართულობაზე მოგვითხრობს.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • ყოფითი მაგალითის მოფიქრება, თუ როგორ გამოიწვია საოჯახო ტექნიკისა და მოწყობილობის უპასუხისმგებლო გამოყენებამ (მაგ.: უთო, მოშვებული ონკანი, ჩამრთველი) საგანგებო შემთხვევა და როგორ უნდა დავაღწიოთ თავი პრობლემას; • კომიქსის შედგენა თემაზე: საგანგებო სიტუაცია ოჯახში – როგორ ვიქცევით ამ დროს; • ფლერის შექმნა, რომელზეც ნაჩვენები იქნება, თუ რა შედეგები შეიძლება მოჰყვეს ოჯახში რომელიმე საყოფაცხოვრებო ნივთის არასწორ გამოყენებას (მაგ. ასანთი – ხანძარი; მოშვებული წყლის ან გაზის ონკანი).	
5. სტანდარტის შედეგები (უფლებების დაცვა, შემწყნარებლობა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 14. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ქცევის წესების გათავისება, თანატოლებთან მათი შეთანხმება და დაცვა; შემწყნარებლობის გამოვლენა განსხვავებული კულტურის, ეროვნების, შესაძლებლობების მქონე ადამიანების მიმართ.	შეკითხვები: როგორ გამოვხატო პატივისცემა ოჯახის წევრების (დედ-მამის, და-ძმის, ბებია-ბაბუის) მიმართ? რატომ მინდა მოვიქცე კარგად? რა მიზეზი კარნახობს ადამიანებს ზნეობრივ საქციელს? (რატომ უნდა ვცე პატივი დედას და მამას, არ მოვიპარო, არ მოვიტყუო, ცილი არ დავწამო და ა.შ.)? როგორ ვინაწილებთ შრომას ოჯახში? რატომ და როგორ უნდა დავაფასოთ ოჯახის ყველა წევრის (დედის, მამის, და-ძმის, ბებია-ბაბუის) შრომა? ცნებები: ოჯახი, პასუხისმგებლობა, თანაბარი უფლებები.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • გონებრივი იერიში თემაზე: რისი გაკეთება შემიძლია ოჯახში დამოუკიდებლად, როცა უფროსები დროებით შინ არ არიან (როგორ ვინაწილებთ მე და ჩემი და/ძმა საქმეებზე პასუხისმგებლობებს)? • ოჯახის აგარაკზე გამგზავრების სამზადისის გათამაშება და განხილვა გოგონების და ბიჭების ჯგუფების მიერ.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • თემატური ნახატის შექმნა თემაზე – როგორ გამოვხატავთ პატივისცემას ოჯახის წევრების მიმართ.	
6. სტანდარტის შედეგები (ბავშვთა უფლებები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები

საზ. მეც. დაწყ. (I). 13. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ბავშვის უფლებებისა და მოვალეობების, ასევე ოჯახისა და საზოგადოების წინაშე პასუხისმგებლობის გაცნობიერება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 14. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ქცევის წესების გათავისება, თანატოლებთან მათი შეთანხმება და დაცვა; შემწყნარებლობის გამოვლენა განსხვავებული კულტურის, ეროვნების, შესაძლებლობების მქონე ადამიანების მიმართ.	შეკითხვები: რატომ მაძლევენ ჩემი ოჯახის უფროსი წევრები რჩევებს/შენიშვნებს? რა პასუხისმგებლობები მაქვს ჩემი ოჯახის წინაშე? ცნებები: ოჯახი, საერთო წესები, შემწყნარებლობა, ანგარიშის გაწევა.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • ნაწყვეტის განხილვა ფილმიდან „სხვისი შვილები“ – ბოთლების ჩაბარებასთან დაკავშირებული ეპიზოდი; • როლური თამაში, რომელშიც ერთი მოსწავლე მშობლის როლს მოირგებს, მეორე – შვილისას: მშობლისა და შვილის არგუმენტები, როცა მშობელი ვერ ან არ ყიდულობს სასურველ ნივთს (მოსმენა, გაზიარება, ანგარიშის გაწევა).	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • ანდაზებისა და გამონათქვამების მოგოვება, რომლებიც მშობლების პატივისცემისკენ მოგვიწოდებენ; • თავისუფალი თემის დაწერა: როგორ ვმონაწილეობ ჩემი ოჯახის ცხოვრებაში - ჩემი უფლებები და მოვალეობები ოჯახის წევრებთან ურთიერთობისას.	

თემა: სასკოლო გარემო, მეგობრები და თანატოლები

1. სტანდარტის შედეგები (ისტორიისა და დროის აღქმის უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცხოვრებისეული სიტუაციების დროსთან დაკავშირება და ტერმინების – წარსულის, აწმყოს, მომავლის – ადეკვატურად გამოყენება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ლეგენდებისა და მითების, კულტურულ-ისტორიული ძეგლების, მნიშვნელოვანი მოვლენების, ისტორიული და თანამედროვე პიროვნებების ლოკალურ გარემოსთან დაკავშირება.	შეკითხვები: რატომ და როგორ განსხვავდება ჩემი სკოლა იმ სკოლისგან, რომელიც ჩვენმა მშობლებმა, ბებია-ბაბუებმა დაამთავრეს? ცნებები: სკოლა, მოსწავლე, წარსული, აწმყო, მომავალი.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • გონებრივი იერიში: რა განსხვავებაა ძველ და თანამედროვე სკოლას შორის (მაგ.: ძველად - სასკოლო ფორმების სავალდებულოდ ტარება, განსხვავებული მერხები და სკამები, ამჟამად - ბუკების არსებობა და ინტერნეტის ხელმისაწვდომობა); • მოსწავლეების ჯგუფებად დაყოფა და პრეზენტაციების მომზადება: როგორი მინდა იყოს ჩემი სკოლა და რას შევცვლიდი მომავალში.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • ინფორმაციის მოძიება და თხზულების დაწერა თემაზე: ჩემი სკოლის ისტორია; • თხზულების დაწერა: მე რომ სკოლას დავამთავრებ.	
2. სტანდარტის შედეგები (ეკონომიკური უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები

საზ. მეც. დაწყ. (I). 7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა პროფესიისა და საქმიანობის მნიშვნელობისა და საჭიროების გაცნობიერება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ასაკის შესატყვისი სამომხმარებლო და ეკონომიკური უნარ-ჩვევების გამოვლენა.	შეკითხვები: როგორ ზრუნავენ სკოლაში მომუშავე სხვადასხვა პროფესიის ადამიანები სკოლაზე? როგორ გამომადგება სწავლა მომავალში (მაგ.: მომავალი პროფესიისთვის, რომელზეც ვოცნებობ? ცნებები: სკოლა, მოსწავლე, საკუთარი, საზოგადო, სწავლა / შრომა, დაზოგვა, პროფესია.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • სასკოლო პროფესიებთან დაკავშირებული დაშიფრული სიტყვების გამოცნობა; • კონკურსის ჩატარება ჯგუფებს შორის: ვინ მეტ პროფესიას იცნობს; • გონებრივი იერიში თემაზე: რომელია საზოგადო მოხმარების სივრცეები სკოლაში, როგორია მათი დანიშნულება და ვინ ზრუნავს მათზე (მაგ.: ბიბლიოთეკა, ბუფეტი, სამედიცინო კაბინეტი, დარბაზი).	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • გამოკითხვის ჩატარება თემაზე: როგორ და რატომ აირჩიეს სკოლაში მომუშავე სხვადასხვა პროფესიის ადამიანებმა თავიანთი პროფესიები; • თხზულების დაწერა თემაზე: ჩემი საოცნებო პროფესია, როგორ დამეხმარება სწავლა მომავალი პროფესიისთვის? • ნახატის მომზადება თემაზე: რომელი სასკოლო ნივთების შეძენა გვიწევს სასწავლო წლის დასაწყისში?	
3. სტანდარტის შედეგები (კონფლიქტის მართვა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 16. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კონფლიქტურ სიტუაციებში პრობლემის გადაჭრის მშვიდობიანი გზების მოძებნა.	შეკითხვები: როგორ ავირიდოთ ან გადავჭრათ თანატოლებთან კონფლიქტი მშვიდობიანად? რატომ არ შეიძლება რელიგიური შეხედულების/რწმენა-წარმოდგენის სახელით ძალადობა? ცნებები: სკოლა, მოსწავლე, კონფლიქტი, მეგობარი / თანატოლები, პასუხისმგებლობა, წესები, ძალადობა, ზრუნვა, თანაბარი უფლებები.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • გონებრივი იერიში თემაზე: რა შეიძლება გახდეს სასკოლო კონფლიქტის მიზეზი და როგორ შეიძლება გადაიჭრას იგი მშვიდობიანად; • დაშიფრული სიტყვების გამოცნობა, რომელიც დაკავშირებულია ძალადობასა (მაგ.: კონფლიქტი, ჩხუბი) და ერთმანეთის პატივისცემასთან (მაგ.: მეგობრობა, შერიგება, თანადგომა, პატიება).	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • კომიქსის დახატვა, რომელიც სკოლაში მომხდარი რაიმე კონფლიქტური სიტუაციის მშვიდობიანად გადაჭრას ასახავს; • დაუსრულებელი ისტორიის გაგრძელება, რომელშიც მოსწავლეებმა თანატოლებს შორის მომხდარი კონფლიქტური სიტუაციიდან გამოსავალი უნდა იპოვონ.	
4. სტანდარტის შედეგები (გარემოს დაცვა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 17. მოსწავლემ უნდა შეძლოს	შეკითხვები:

მზრუნველობის გამოვლენა ბუნებრივი გარემოსა და ისტორიული მემკვიდრეობის მიმართ.	რისი გაკეთება შემიძლია სასკოლო გარემოს გასაუმჯობესებლად ჩემს თანატოლებთან ერთად (მაგ.: სივრცის გალამაზება, გამწვანება, დასუფთავება, ეზოს მოწყობა)? ცნებები: სკოლა, მოსწავლე, მოვალეობა, პასუხისმგებლობა, ზრუნვა, მონაწილეობა, გარემოს დაცვა.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: - საველე აქტივობის (მაგ.: დასუფთავება, ყვავილების დარგვა, სახელობითი ხის დარგვა, რომლის მოვლაც მოსწავლეს შემდგომში დაევალება) ჩატარება სკოლის ეზოში ან მის მიმდებარე ტერიტორიაზე; - ვიდეორგოლის განხილვა, რომელშიც სკოლაში განხორციელებული სხვადასხვა აქტივობა არის წარმოდგენილი; - კომიქსის დახატვა, რომელიც სკოლის მოსწავლეების გარემოსდაცვით აქტივობას წარმოადგენს.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: - ისეთი ილუსტრაციების/ნახატების მოგოვება და კოლაჟის მომზადება, რომლებიც სასკოლო გარემოს დაბინძურების მავნე შედეგებს ასახავს; - ფლავრის შექმნა, რომელიც სასკოლო თემის წევრებს სკოლის მიმდებარე გარემოს სისუფთავის დაცვისკენ მოუწოდებს; - დახატვა ან ქაღალდის მაკეტის აწყობა, რომელიც წარმოადგენს, როგორი უნდა იყოს სასკოლო გარემო.	
5. სტანდარტის შედეგები (ჯანსაღი ცხოვრების წესი)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ჯანსაღი ცხოვრების წესის დაცვა (პირადი ჰიგიენა, ჯანსაღი კვება, სპორტული აქტივობები).	შეკითხვები: როგორ შეიძლება ავირიდოთ დაავადებების გავრცელება სკოლაში, როგორ დავიცვათ პირადი ჰიგიენა და ვიკვებოთ ჯანსაღად? ცნებები: სკოლა, მოსწავლე, ზრუნვა, ჯანსაღი ცხოვრების წესი.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: - სტუმრის სახით კლასში ექიმის (სკოლის) მოწვევა, რომელიც მოსწავლეებს გადამდები დაავადებებისგან თავის არიდებაზე ესაუბრება; - თამაში, რომლის ფარგლებში მოსწავლეები სხვადასხვა დაავადებას (ბოტკინი, წითურა, გრიპი) აღწერენ და ერთმანეთს გამოცნობას სთხოვენ; - კლასში ქვევის წესების ჩამოწერა, თუ როგორ უნდა დავიცვათ თავი, როცა გრიპის ეპიდემიაა.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: - მოთხრობის/ზღაპრის შექმნა, რომელშიც რომელიმე დაავადებისგან თავის აცილების ისტორია არის აღწერილი; - ჯგუფური პრეზენტაციის მომზადება, რომელიც ჯანსაღი ცხოვრების წესის შესახებ გვაწვდის ინფორმაციას.	
6. სტანდარტის შედეგები (სამოქალაქო უსაფრთხოება)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 15. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საგანგებო (ბუნებრივი კატასტროფების დროს) და	შეკითხვები: როგორ ვიმოქმედოთ საგანგებო სიტუაციებში? როგორ

ცხოვრებისეულ (მაგ.: ქუჩაში, ტრანსპორტში, ექსკურსიაზე) სიტუაციებში სამოქალაქო უსაფრთხოების წესების დაცვით მოქმედება;	და რატომ უნდა ვიზრუნოთ უსაფრთხო სასკოლო გარემოს შექმნაზე? ცნებები: სკოლა, მოსწავლე, უსაფრთხოება, საგანგებო სიტუაციები, ევაკუაცია, ხანძარსაწინააღმდეგო დაფა.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • გონებრივი იერიში თემაზე: უსაფრთხოების რომელი წესები უნდა დავიცვათ სკოლაში? • ელექტრონული თამაში, რომელიც სკოლაში უსაფრთხოების წესების დაცვას გვასწავლის; • ჯგუფური პრეზენტაციები თემაზე: ევაკუაციის წესები (ხანძრის/ მიწისძვრის დროს);	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • უსაფრთხოების აღმნიშვნელი/გამაფრთხილებელი ნიშნების მოძიება და მათი პრეზენტაცია; • საგანგებო სიტუაციასთან დაკავშირებული საკვანძო სიტყვების გამოყენებით თემის დაწერა; • პლაკატის შექმნა, რომელიც უსაფრთხოების დაცვისკენ მოგვიწოდებს.	
7. სტანდარტის შედეგები (უფლებების დაცვა, შემწყნარებლობა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 14. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ქცევის წესების გათავისება, თანატოლებთან მათი შეთანხმება და დაცვა; შემწყნარებლობის გამოვლენა განსხვავებული კულტურის, ეროვნების, შესაძლებლობების მქონე ადამიანების მიმართ.	შეკითხვები: რატომ არის მნიშვნელოვანი ქცევის წესების დაცვა სკოლის ყველა მოსწავლისთვის? რატომ და როგორ უნდა ვცეთ პატივი თანაკლასელებს, მასწავლებლებს, სკოლის სხვა პერსონალს? როგორ შეგვიძლია თანატოლების დახმარება სხვადასხვა სიტუაციაში? რატომ არის მნიშვნელოვანი სიკეთის კეთება, თანადგომა? რატომ არ შეიძლება რელიგიური შეხედულების/რწმენა-წარმოდგენის სახელით ძალადობა? ცნებები: სკოლა, მოსწავლე, მეგობარი/თანატოლები, წესები, მრავალფეროვნება.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • გონებრივი იერიში თემაზე: რომელია საერთო წესები სკოლის მოსწავლეებისთვის და რატომ არის მნიშვნელოვანი მათი დაცვა? • ჯგუფური მუშაობით მოვლენების ჯაჭვის აგება _ რა ხდება, როცა მოსწავლეები სასკოლო წესებს არღვევენ. • იაკობ გოგებაშვილის მოთხრობის „სიკეთე ბოროტებისთვის“ განხილვა; • საკლასო „კონსტიტუციის“ (კლასში ქცევის წესები) შექმნა.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • მოთხრობის „სიკეთე ბოროტებისთვის“ გაგრძელების დაწერა; • მეგობრობის წერილის მიწერა თანატოლისთვის, რომელიც განსხვავებული ეთნოსის, კულტურის, რელიგიის წარმომადგენელია.	
8. სტანდარტის შედეგები (ბავშვის უფლებები და მოვალებები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 13. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ბავშვის უფლებებისა და მოვალებების, ასევე ოჯახისა და საზოგადოების წინაშე პასუხისმგებლობის გაცნობიერება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 14. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ქცევის	შეკითხვები: რა უფლებები და მოვალებები მაქვს სკოლაში? რატომ და როგორ უნდა იყოს ყველა ბავშვის უფლებები დაცული სკოლაში? რატომ უნდა იყოს სკოლაში ყველა გოგონასა და ბიჭის

წესების გათავისება, თანატოლებთან მათი შეთანხმება და დაცვა; შემწყნარებლობის გამოვლენა განსხვავებული კულტურის, ეროვნების, შესაძლებლობების მქონე ადამიანების მიმართ.	განვითარებისთვის თანაბარი შესაძლებლობები და პირობები? ცნებები: სკოლა, მოსწავლე, მეგობარი/თანატოლები, წესები, თანაბარი უფლებები.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • შემთხვევის განხილვა, რომელიც ბავშვის რომელიმე ფუნდამენტურ უფლებას განიხილავს; • ბავშვთა უფლება-მოვალეობების შესახებ მოკლე ვიდეორგოლების განხილვა (ორგანიზაციის „ადამიანი გაჭირვებაში“ მასალები). • გონებრივი იერიში თემაზე: გოგონებისა და ბიჭების მსგავსი და განსხვავებული თვისებები, თანაბარი უფლებები და შესაძლებლობები.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • უფლება-მოვალეობებსა და პასუხისმგებლობებთან დაკავშირებული ფოტოს, ნახატის ან პლაკატის შექმნა; • ჯგუფების მიერ ბავშვის სხვადასხვა ფუნდამენტურ უფლებებთან დაკავშირებით მაგალითების მოფიქრება და პრეზენტაცია/განხილვა.	

თემა: გარემო, რომელშიც ვცხოვრობ

1. სტანდარტის შედეგები (ისტორიისა და დროის აღქმის უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცხოვრებისეული სიტუაციების დროსთან დაკავშირება და ტერმინების – წარსულის, აწმყოს, მომავლის – ადეკვატურად გამოყენება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ლეგენდებისა და მითების, კულტურულ-ისტორიული ძეგლების, მნიშვნელოვანი მოვლენების, ისტორიული და თანამედროვე პიროვნებების ლოკალურ გარემოსთან დაკავშირება.	შეკითხვები: რატომ არის მნიშვნელოვანი ვიცოდე ჩემი სოფლის/ქალაქის ისტორია, ღირსშესანიშნაობა და დღევანდელი მდგომარეობა? რატომ იქცა ამა თუ იმ დღესასწაულის აღნიშვნა ტრადიციად ჩემს თემში? ცნებები: უბანი/ თემი/ მეზობელი, მისაბადი პიროვნება, ღირსშესანიშნაობა, ტრადიცია, წარსული, აწმყო, მომავალი.
რეკომენდაციები:	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • როლური თამაში, რომელშიც პედაგოგი მოგზაურის როლს მოირგებს, გიდეების როლში მყოფი მოსწავლეები კი ერთმანეთთან დისკუსიას მართავენ იმის შესახებ, თუ მათ თემში რა უნდა გააცნონ „ტურისტს“ და რატომ; • ფოტოებზე წარმოდგენილი ობიექტების დაჯგუფება იმის მიხედვით, წარმოდგენენ თუ არა ისინი ღირსშესანიშნაობას (T დიაგრამის მიხედვით).	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • წინასწარ შემუშავებული კითხვარის საშუალებით საკუთარი თემის შესახებ საინტერესო ისტორიის მოძიება და პრეზენტაცია; • თხზულების დაწერა: რას გავაკეთებ მომავალში, რათა საკუთარი სოფელი/ქალაქი ვასახელო.	
2. სტანდარტის შედეგები (ეკონომიკური უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა პროფესიისა და საქმიანობის მნიშვნელობისა და საჭიროების გაცნობიერება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ასაკის	შეკითხვები: რატომ გვჭირდება სხვადასხვა პროფესიის ადამიანების ყოფნა ჩვენ ირგვლივ? რომელი დაწესებულებების არსებობა არის აუცილებელი სოფლის/ქალაქის ცხოვრებაში; მათგან

შესატყვისი სამომხმარებლო და ეკონომიკური უნარ-ჩვევების გამოვლენა.	რომელი გვეხმარება უსაფრთხოების დაცვაში? რატომ ვყიდულობთ სხვადასხვა საქონელსა და მომსახურებას? ცნებები: უბანი / თემი / მეზობელი, დაზოგვა, პროფესია, საქონელი, მომსახურება.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: „რომელი ქუდი რომელ პროფესიას შეესატყვისება“ – თამაში, რომელშიც თემისთვის საჭირო პროფესიები (მაგ.: მეხანძრე, პოლიციელი, ექიმი) იქნება განხილული; - თემისთვის საჭირო რომელიმე პროფესიის ადამიანის სტუმრად მოწვევა; - თხზულების დაწერა: რისი შეძენა გვსურს და რისი შეძენა შეგვიძლია?	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: - გამოფენის მოწყობა – „პროფესიების კოლექცია“ (სადაც თემისთვის საჭირო პროფესიის ადამიანები და მათი საქმიანობა იქნება გამოსახული); - საკვანძო სიტყვებით თემის დაწერა: რომ გავიზრდები, მე გავხდები...; - საკუთარი თემისთვის აქტუალური სოციალური პრობლემის (მაგ. წყლის შეწყვეტა, დაზიანებული გზის საფარი) შერჩევა და განხილვა, თუ რასთან არის დაკავშირებული მისი მოგვარება (ფინანსური და ადამიანისეული რესურსები).	
3. სტანდარტის შედეგები (კონფლიქტის მართვა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 16. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კონფლიქტურ სიტუაციებში პრობლემის გადაჭრის მშვიდობიანი გზების მოძებნა.	შეკითხვები: რა გვაერთიანებს და რა საერთო საზოგადოებრივ გვქვს ჩვენი უბნის მაცხოვრებლებს, როგორ შეიძლება გამოვადგე ჩემს თემს (ინდივიდის დახმარება; საზოგადოებრივი საქმიანობა)? რატომ არის მნიშვნელოვანი ერთმანეთის პატივისცემა თემში მშვიდობიანი თანაცხოვრებისთვის? ცნებები: უბანი / თემი / მეზობელი, კონფლიქტი, პასუხისმგებლობა, ზრუნვა, თანაბარი უფლებები.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: - კომიქსის განხილვა, რომელშიც თემში მომხდარი კონფლიქტის გამომწვევი მიზეზები და მისი მოგვარებაა წარმოდგენილი; - რომელიმე ფილმის ჩვენება-განხილვა (მაგ., ორგანიზაციის „ადამიანი გაჭირვებაში“ ფილმი „ჩემი ძმა დრონა“).	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: - დაუსრულებელი ისტორიის (რომლის საწყის ნაწილსაც მასწავლებელი კლასში მოყვება) დასრულება, რომელიც თემის პრობლემის გადაჭრის გზებს უნდა ასახავდეს; - ქართული ანიმაციური ფილმის „მტრობა“ ნახვა და პატარა ჩანახატის დაწერა: მოწინააღმდეგე ფრინველები უფრო წინდახედულები რომ ყოფილიყვნენ;	
4. სტანდარტის შედეგები (გარემოს დაცვა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 17. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მზრუნველობის გამოვლენა ბუნებრივი გარემოსა და ისტორიული მემკვიდრეობის მიმართ.	შეკითხვები: რატომ და როგორ უნდა დავიცვა ჩემი თემის ბუნებრივი და კულტურული გარემო? რატომ არის მნიშვნელოვანი ვიცოდე ჩემი სოფლის, ქალაქის ისტორია, ღირსშესანიშნაობა და დღევანდელი მდგომარეობა? ცნებები:

	უბანი / თემი / მეზობელი, ღირსშესანიშნაობა (თემის კონტექსტში), მოხალისეობა, პასუხისმგებლობა, ზრუნვა, მონაწილეობა, გარემოს დაცვა.
რეკომენდაციები:	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • ფოტოების მოშველიებით (მაგ.: ფოტოებზე წარმოდგენილი იქნება დაზიანებული წარწერები, ამოკარული ფრესკები, ჩამოტეხილი კედლები, დაჭუჭყიანებული გარემო ან გაჩეხილი ტყე) ბავშვების პროვოცირება და დისკუსია თემაზე: მე რა შემთხვევაში გავაკეთო ამ მდგომარეობის გამოსასწორებლად; • ბუნებაში გაკვეთილის ჩატარება, რომლის დროსაც მოსწავლეები შეაფასებენ არსებულ მდგომარეობას და ამ გარემოს სრულყოფის საჭიროებებს განსაზღვრავენ (მაგ.: დასუფთავება, გამწვანება) • რომელიმე ფილმის განხილვა (მაგ. ორგანიზაცია „ადამიანი გაჭირვებაში“ ფილმი – „ადამიანი, რომელიც ხეებს რგავდა“).	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • თხზულების დაწერა ჩემი თემის ბუნებრივი და კულტურული გარემოს დაცვის შესახებ; • გამოკითხვის ჩატარება მშობლებთან/უფროსი ასაკის ადამიანებთან თემაზე: როგორ გამოიყურებოდა ძველად ესა თუ ის ადგილი (მთა, ხეობა, მდინარე, ტბა).	
5. სტანდარტის შედეგები (ჯანსაღი ცხოვრების წესი)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ჯანსაღი ცხოვრების წესის დაცვა (პირადი ჰიგიენა, ჯანსაღი კვება, სპორტული აქტივობები).	შეკითხვები: რატომ არის საჭირო სპორტული და დასასვენებელი ადგილები ჩემი თემისთვის? ცნებები: უბანი / თემი / მეზობელი, ზრუნვა, ჯანსაღი ცხოვრების წესი
რეკომენდაციები:	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • დისკუსიის ჩატარება თემაზე: როგორ გავატაროთ თავისუფალი დრო - კომპიუტერთან, წიგნებთან თუ ეზოში; • მოთხრობის განხილვა, რომელშიც გამოჩნდება, თუ როგორ უწყობს ხელს თემში/ეზოში/უბანში არსებული ჯანსაღი გარემო ბავშვებს სოციალიზაციაში; • ბუნებრივ გარემოში გაკვეთილის ჩატარება, რომლის დროსაც მოსწავლეები მათი თაობისთვის უცნობ სხვადასხვა ჯანსაღ თამაშობებს (მაგ.: წრეში ბურთი, რეზინობანა, კლასობანა) ისწავლიან და ითამაშებენ.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • თემატური ნახატის დახატვა: როგორ მოვაწყოთ ჩემი ეზო/უბანი ისე, რომ ხელი შემიწყოს ჯანსაღი ცხოვრების წესის დაცვაში; • ინტერვიუს საშუალებით თამაშების მოძიება, რომლებსაც ბაბუა-ბებების თაობა თამაშობდა.	
6. სტანდარტის შედეგები (სამოქალაქო უსაფრთხოება)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 15. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საგანგებო (ბუნებრივი კატასტროფების დროს) და ცხოვრებისეულ (მაგ.: ქუჩაში, ტრანსპორტში, ექსკურსიაზე) სიტუაციებში სამოქალაქო უსაფრთხოების წესების დაცვით მოქმედება;	შეკითხვები: როგორ და რატომ ვიცავ ქუჩაში მოძრაობის წესებს? რომელი დაწესებულებების არსებობა არის აუცილებელი სოფლის / ქალაქის ცხოვრებაში; მათგან რომელი გვეხმარება უსაფრთხოების დაცვაში? როგორ ავიცილოთ ბუნებრივი კატასტროფები და როგორ ვიმოქმედოთ საგანგებო სიტუაციებში (ჩემი და სხვების უსაფრთხოება)? ცნებები: თემი, უსაფრთხოება, საგანგებო სიტუაციები, საგზაო ნიშნები.

რეკომენდაციები:	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • თემში მომხდარი საგანგებო სიტუაციის ამსახველი ვიდეოს განხილვა, სადაც ამა თუ იმ პროფესიის ადამიანი (მაგ., მეხანძრე, მაშველი) პრობლემის გადაჭრელის როლში გამოდის; • ბუკებით ელექტრონული თამაში, რომელშიც თემისთვის საშიში საგანგებო სიტუაციაა წარმოდგენილი (იხ. Buki.ge); • კლასის გარეთ „შუქნიშნობანას“ თამაში – „შუქნიშნის“ საშუალებით საგზაო მოძრაობის ინსცენირება. • კლასის გარეთ სიმულაციური თამაში – „თემის წევრების“, „მამულებისა“ და „112-ის თანამშრომლების“ მეშვეობით ხანძრის ლიკვიდაცია.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • ნახატის ან ქალაქის მაკეტის შექმნა, რომელზეც სახლიდან სკოლამდე გზაზე მდებარე დაწესებულებები, გზები და საგზაო ნიშნები იქნება გამოსახული; • საკონკურსო ზღაპრის შექმნა „შეწუხებულ“ შუქნიშანზე, რომელსაც ერთი ფერი ჩაუქრა და სათანადო გაფრთხილებას ვერ აძლევს მოსახლეობას; • პოლიციელის მოწვევა და გასაუბრება მისი საქმიანობის შესახებ (საზოგადოების უსაფრთხოებაზე ზრუნვა).	
7. სტანდარტის შედეგები (უფლებების დაცვა და შემწყნარებლობა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 14. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ქცევის წესების გათავისება, თანატოლებთან მათი შეთანხმება და დაცვა; შემწყნარებლობის გამოვლენა განსხვავებული კულტურის, ეროვნების, შესაძლებლობების მქონე ადამიანების მიმართ.	შეკითხვები: რა გვავრთიანებს და რა საერთო საზრუნავი გვაქვს ჩვენი უბნის მაცხოვრებლებს, როგორ შეიძლება გამოვადგე ჩემს თემს (ინდივიდის დახმარება; საზოგადოებრივი საქმიანობა)? რატომ არის მნიშვნელოვანი ერთმანეთის პატივისცემა თემში მშვიდობიანი თანაცხოვრებისთვის? ცნებები: უბანი / თემი / მეზობელი, მრავალფეროვნება, თანაბარი უფლებები.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • სტუმრის მოწვევა, რომელიც საქართველოს რომელიმე ქალაქის/უბნის მრავალფეროვნებაზე მოყვება (მაგ., უამბობს, რა სიკეთე მოუტანა ასეთ უბანში/ქალაქში ცხოვრებამ, რა პრობლემები ჰქონდათ, როგორ გადაჭრეს); • მხატვრული ფილმიდან „მზე შემოდგომისა“ ნაწყვეტების განხილვა, სადაც თბილისური ეზოს მრავალფეროვნება და ურთიერთთანადგომა ჩანს.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • საკუთარი თემის/უბნის სიმბოლოს შექმნა; • საკუთარი თემის წევრების გასაფრთხილებლად ისეთი წერილის დაწერა/პლაკატის შექმნა, რომელშიც თემისთვის აქტუალური რომელიმე სოციალური პრობლემა წარმოჩნდება; • თემის დაწერა: რა განასხვავებს და რა აერთიანებს ჩემს თემში მცხოვრებ ადამიანებს, როგორ ვეხმარებით ერთმანეთს.	
8. სტანდარტის შედეგები (ბავშვთა უფლებები და მოვალეობები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 13. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ბავშვის უფლებებისა და მოვალეობების, ასევე ოჯახისა და საზოგადოების წინაშე პასუხისმგებლობის გაცნობიერება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 14. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ქცევის წესების გათავისება, თანატოლებთან მათი შეთანხმება და დაცვა; შემწყნარებლობის	შეკითხვები: როგორ ვმონაწილეობთ მე და ჩემი თანატოლები თემის ცხოვრებაში? რა გვავრთიანებს და რა საერთო საზრუნავი გვაქვს თემის წევრებს? როგორ შეიძლება გამოვადგე ჩემს თემს (ინდივიდის დახმარება; საზოგადოებრივი საქმიანობა)?

გამოვლენა განსხვავებული კულტურის, ეროვნების, შესაძლებლობების მქონე ადამიანების მიმართ.	ცნებები: უბანი / თემი / თანატოლები
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • მოთხრობის / ანიმაციური ფილმის „თაღამის“ განხილვა; • მოსწავლის მიერ საკუთარი თემისთვის აქტუალური ერთი პრობლემის გამოკვეთა (მაგ. ავარიული გზა, შენობა) და ამ მის გადასაჭრელად საჭირო ღონისძიებების დასახვა.	
დავალაგების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • „რეპორტაჟის“ მომზადება თემაზე: ჩვენი ეზოს ამბები; • თემის წევრების (მათ შორის, თანატოლების) გამოკითხვა თემაზე: რა არის აქტუალური საკითხები თემისთვის; • ისეთი თემატური ნახატის შექმნა, რომელიც თემის ცხოვრებაში თანატოლების (მათ შორის, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ბავშვების) ჩართულობას განასახიერებს.	

IV კლასი

თემა: სად და როგორ ვიღებ განათლებას?

1. სტანდარტის შედეგები (ისტორიისა და დროის აღქმის უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცხოვრებისეული სიტუაციების დროსთან დაკავშირება და ტერმინების – წარსულის, აწმყოს, მომავლის – ადეკვატურად გამოყენება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ლეგენდებისა და მითების, კულტურულ-ისტორიული ძეგლების, მნიშვნელოვანი მოვლენების, ისტორიული და თანამედროვე პიროვნებების ლოკალურ გარემოსთან დაკავშირება.	შეკითხვები: რა ინფორმაციას გვაწვდის ისტორიული ძეგლები გარემოსა და ჩვენი მხარის შესახებ? რისი სწავლა შეიძლება არასაგაკვეთილო აქტივობების (მაგ. ექსკურსიაზე, მუზეუმში, სპექტაკლზე) შედეგად? ცნებები: სწავლა / სწავლება / განათლება, გამოცდილება, წარსული, აწმყო, მომავალი.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • კლასის დამრიგებლისათვის ისეთი წერილის მიწერა ექსკურსიაზე წასვლის თხოვნით, რომელშიც დასაბუთებული იქნება ექსკურსიის აუცილებლობა (რას ისწავლიან მოსწავლეები ამ აქტივობის შედეგად); • ექსკურსიაზე წასვლა მუზეუმში ან რომელიმე ისტორიული ძეგლის სანახავად, რის შემდეგაც მოსწავლეებს დაევალებათ რაიმეს (მაგ.: ძეგლის, ნივთის, ისტორიული პიროვნების, ნახატის) შესახებ ინფორმაციის მოძიება; • თავისუფალი თემის დაწერა, რომელშიც აღწერილი იქნება რომელიმე ძეგლის ისტორია.	
დავალაგების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • თემის დაწერა, რომელშიც გადმოცემული იქნება, თუ რომელი ისტორიული ან ბუნების ძეგლი მოინახულა ან მის შესახებ წაიკითხა მოსწავლემ არდადეგებზე; • რომელიმე ისტორიული ძეგლის სურათების მოძიება ბუკების საშუალებით და მათი პრეზენტაცია.	
2. სტანდარტის შედეგები (ეკონომიკური უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა პროფესიისა და საქმიანობის მნიშვნელობისა და საჭიროების გაცნობიერება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ასაკის შესატყვისი სამომხმარებლო და ეკონომიკური უნარ-	შეკითხვები: რა მნიშვნელობა აქვს განათლებას ჩემი მომავალი ცხოვრებისთვის? რა შედეგები მოაქვს შრომას და რატომ არის შრომა მიზნის მიღწევის საუკეთესო საშუალება? რა მიზნით და როგორ ვგეგმავთ სხვადასხვა ღონისძიებას?

ჩვევების გამოვლენა.	ცნებები: სწავლა/სწავლება/განათლება, გამოცდილება, ქცევის ნორმები, ჩემი საკუთრება, დაზოგვა, პროფესია, პერსპექტივა/წარმატება.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • აქტივობა – როლების შეცვლა: ერთ-ერთი მოსწავლე მასწავლებლის როლში გაკვეთილს უტარებს თანაკლასელებს და უხსნის მათ, თუ რა მნიშვნელობა აქვს განათლებას მომავალი ცხოვრებისთვის; • აქტივობა – „ზურგჩანთის მომზადება“ (მოსწავლეები დახატავენ ზურგჩანთას და იმ ნივთებს, რომლებიც საჭიროა ექსკურსიაზე/ლაშქრობაში წასაღებად).	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • სამახსოვრო ბარათის შექმნა, სადაც ნაჩვენები იქნება: რა უნდა ვიცოდეთ / რა უნდა შეგვძლოს ჩემი მომავალი პროფესიის დასაუფლებლად; • პროფესიებთან დაკავშირებით მარტივი კროსვორდის შედგენა.	
3. სტანდარტის შედეგები (კონფლიქტის მართვა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 16. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კონფლიქტურ სიტუაციებში პრობლემის გადაჭრის მშვიდობიანი გზების მოძებნა.	შეკითხვები: რატომ არ უნდა მივითვისო სხვისი ნაშრომი (მაგ. თანაკლასელის სასკოლო დავალება)? ცნებები: სწავლა / სწავლება / განათლება, ქცევის ნორმები. კონფლიქტი, პასუხისმგებლობა, ზრუნვა, თანაბარი უფლებები.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • დავალების გადაწერასთან დაკავშირებული კურიოზის (ვიდეორგოლის, მხატვრული ფილმის ნაწყვეტის ან ანიმაციური ფილმის) განხილვა - თუ რატომ იქცეოდა ან უნდა მოქცეულიყო თოთოეული მხარე ამ შემთხვევაში; • ანიმაციური ფილმის „ველურების“ განხილვა.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • დახატვა კომიქსისა, რომელიც დავალების შესრულების პროცესში სხვისი ნაშრომის მითვისების მცდელობას ასახავს; • საკვანძო სიტყვების (მაგ.: გადაწერა, კონფლიქტი, მოგვარება, შერიგება) გამოყენებით თემის დაწერა; • ოჯახის უფროსი წევრების გამოკითხვა თემაზე: იწერდნენ თუ არა სხვის ნაშრომს, როცა სკოლაში სწავლობდნენ და რა შედეგები მოჰყოლია ამას?	
4. სტანდარტის შედეგები (გარემოს დაცვა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 17. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მზრუნველობის გამოვლენა ბუნებრივი გარემოსა და ისტორიული მემკვიდრეობის მიმართ.	შეკითხვები: რა ინფორმაციას გვაწვდის ისტორიული ძეგლები გარემოსა და ჩვენი მხარის შესახებ? ცნებები: სწავლა/სწავლება/განათლება, მემკვიდრეობა, ეტიკეტი (ქცევის ნორმები), პასუხისმგებლობა, ზრუნვა, მონაწილეობა, გარემოს დაცვა, ბავშვის უფლება და მოვალეობა.
რეკომენდაციები	

საკლასო აქტივობების მაგალითები: • საღამოს მოწყობა, რომელიც რომელიმე ისტორიული ან ბუნების ძეგლისადმი (მაგ.: დაცული ტერიტორია, ნაკრძალი) იქნება მიძღვნილი; • „იღბლიანი ბორბლის“ თამაში საქართველოში ყველასათვის კარგად ცნობილ ისტორიულ ძეგლებთან დაკავშირებით. დამარცხებულებს ამ ძეგლების შესახებ ინფორმაციის მოძიება დაევალებათ; • ექსკურსია ბოტანიკურ ბაღში (ნაკრძალში, დაცულ ტერიტორიაზე) ბუნების დაცვის მნიშვნელობის გააზრების მიზნით.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • პლაკატის/სლოგანის შექმნა რომელიმე ისტორიული ან ბუნების ძეგლის (დაცული ტერიტორია, ნაკრძალი) დაცვის მოწოდებით; • ბუკეტის საშუალებით ინფორმაციის მოძიება „თელავის ჭადარზე“ ან სხვა ემბლემურ ხეებზე.	
5. სტანდარტის შედეგები (ჯანსაღი ცხოვრების წესი)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ჯანსაღი ცხოვრების წესის დაცვა (პირადი ჰიგიენა, ჯანსაღი კვება, სპორტული აქტივობები).	შეკითხვები: რისი სწავლა შეიძლება არასაგაკვეთილო აქტივობების (მაგ., ექსკურსიაზე, მუზეუმში, თეატრში) შედეგად? რატომ გვჭირდება სპორტი გოგონებსაც და ბიჭებსაც, დიდებსაც და პატარებსაც? ცნებები: სწავლა/სწავლება/განათლება, გამოცდილება, ზრუნვა, ჯანსაღი ცხოვრების წესი.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • თამაში – „რას წავიღებდი ექსკურსიაზე“, რომლის დროსაც წრეში მსხდომმა მოსწავლეებმა ექსკურსიისთვის საჭირო ის ნივთები უნდა ჩამოთვალონ, რომელთა დასახელებაც მათი სახელის პირველ ასოზე იწყება; • „ვენის დიაგრამის“ საშუალებით იმის წარმოდგენა, თუ რომელია ბიჭების საყვარელი თამაში და რომელი – გოგონებისა და რას თამაშობენ ისინი ერთად; • სპორტის პედაგოგთან ერთად ინტეგრირებული გაკვეთილის ჩატარება, რომლის დროსაც მოსწავლეები „მხიარული სტარტების“ თამაშს სპორტულ ვიქტორინას შეუთავსებენ.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • არდადეგების შთაბეჭდილებების დაწერა (და, მაგალითად, მათი ჯანსაღი ცხოვრების ჭრილში) განხილვა; • ექსკურსიის (მუზეუმში / კულტურული ძეგლი / სახელმწიფო დაწესებულება) შემდეგ კითხვარის შევსება – რა ვიცოდი / რა გავიგე / რა მინდა ვიგოდე; • ბუკეტის საშუალებით ჯგუფური სპორტული აქტივობების შესახებ ვიდეო-რგოლების მოძიება. მსჯელობა თემაზე: რისი სწავლა შეიძლება სპორტული აქტივობების შედეგად (ჯგუფური მუშაობა, ლიდერობა, ბიჭებისა და გოგონებისთვის თანაბარი უფლებებისა და შესაძლებლობების მიცემა).	
6. სტანდარტის შედეგები (სამოქალაქო უსაფრთხოება)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 15. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საგანგებო (ბუნებრივი კატასტროფების დროს) და ცხოვრებისეულ (მაგ.: ქუჩაში, ტრანსპორტში, ექსკურსიაზე) სიტუაციებში სამოქალაქო უსაფრთხოების წესების დაცვით მოქმედება;	შეკითხვები: როგორ ვიქცევით უსაფრთხოების წესების დაცვით ექსკურსიაზე (არ ვტოვებთ ცეცხლს, არ ვვხებით უცხო საგნებსა და ცხოველებს)? ცნებები: სწავლა / სწავლება / განათლება, გამოცდილება, უსაფრთხოება, საგანგებო სიტუაციები.

რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • ექსკურსიაზე უსაფრთხოდ მოქცევის წესების შესახებ პლაკატის შექმნა და მისი კლასში გამოკვრა; • გაკვეთილის ბუნებრივ გარემოში ჩატარება, სადაც უსაფრთხოების საკითხები სიმულაციების გზით დამუშავდება; • ბუკებით ელექტრონული თამაში ბუნებრივ გარემოში უსაფრთხოების შესახებ, რომლის შემდეგაც მოსწავლეები დაწერენ, რა ისწავლეს ამ თამაშის შედეგად.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • თემატური ნახატების კოლაჟის შედგენა თემაზე: რა შედეგები შეიძლება მოჰყვეს ბუნებრივ გარემოში უსაფრთხოების წესების (მაგალითად, ცეცხლის დატოვება) დაუცველობას; • მასწავლებლის მიერ მოყოლილი დაუსრულებელი ისტორიის დასრულება იმის შესახებ, თუ რა შედეგები მოიტანა ბუნებრივ გარემოში უსაფრთხოების წესების გაუთვალისწინებლობამ.	
7. სტანდარტის შედეგები (უფლებების დაცვა, ღირებულებები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ასაკის შესატყვისი ზნეობრივი კატეგორიების გაცნობიერება და საზოგადოებაში მიღებული ეთიკის ნორმების შესაბამისად მოქმედება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარი საქმიანობის დაგეგმვა და მისი მოსალოდნელი შედეგების გაცნობიერება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ღირებულებების (მაგ. ეთიკური ქცევის ნორმების დაცვა, სამართლიანობა, პასუხისმგებლობა, კულტურული მრავალფეროვნების გააზრება და დაფასება) ცხოვრებისეულ სიტუაციებთან დაკავშირება;	შეკითხვები: რატომ არის განათლება ყველა ბავშვის უფლება? რისთვის ვკითხულობთ წიგნებს? როგორ და რატომ უნდა ვისარგებლოთ ბიბლიოთეკით? რა შედეგები მოაქვს შრომას და რატომ არის შრომა მიზნის მიღწევის საუკეთესო საშუალება? რა განსხვავებაა მიზნის მიღწევის კანონიერ და უკანონო გზებს შორის? რას ვსწავლობთ და როგორ უნდა ვიქცეოდეთ თეატრში, კინოში, გამოფენასა და მუზეუმში? ცნებები: სწავლა/სწავლება/ განათლება, გამოცდილება, პერსპექტივა/ წარმატება.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • ზღაპრის „ერთი მანეთის შოვნა“ განხილვა; • წაკითხული წიგნის ან მოთხრობის შესახებ შთაბეჭდილებების თანაკლასელებისთვის გაზიარება; • ანიმაციურ ფილმის „ბომბორა სწავლას იწყებს“ განხილვა. • თეატრში, კინოში, გამოფენაზე ან მუზეუმში წასვლის წინ ქცევის წესებზე შეთანხმება და ჩამოყალიბება.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • კომიქსის სახით წიგნისა და კომპიუტერის დიალოგის შედგენა; • თავისუფალი თემა: ჩემი სკოლის ბიბლიოთეკა; • იაკობ გოგებაშვილის მოთხრობა „თხა და გიგოს“ განხილვის დაწერა.	
8. სტანდარტის შედეგები (ბავშვთა უფლებები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები

საზ. მეც. დაწყ. (I). 13. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ბავშვის უფლებებისა და მოვალეობების, ასევე ოჯახისა და საზოგადოების წინაშე პასუხისმგებლობის გაცნობიერება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 14. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ქცევის წესების გათავისება, თანატოლებთან მათი შეთანხმება და დაცვა; შემწყნარებლობის გამოვლენა განსხვავებული კულტურის, ეროვნების, შესაძლებლობების მქონე ადამიანების მიმართ.	შეკითხვები: რატომ არ შეიძლება ბავშვის შრომის ბოროტად გამოყენება? რატომ არის განათლება ყველა ბავშვის უფლება? რისი სწავლა შეიძლება არასაგაკვეთილო აქტივობების (მაგ. ექსკურსიაზე, მუზეუმში, თეატრში) შედეგად? ცნებები: სწავლა /სწავლება/განათლება, ბავშვის უფლება და მოვალეობა, პერსპექტივა/წარმატება.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • ანიმაციური ფილმიდან „პინოქიო“ ნაწყვეტის განხილვა, რომელშიც უსაქმურთა კუნძულზე გადასახლებული ბავშვების თავგადასავალია წარმოდგენილი; • ყოფითი შემთხვევის განხილვა, როცა მათი რომელიმე თანატოლის შრომას არასწორად (მაგ.: მძიმე ფიზიკური შრომა, სათამაშო ან სამეცადინო დროის შეზღუდვა) იყენებენ.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • მოთხრობის დაწერა იმავე სიტუეტის (იხ. საკლასო აქტივობა) პერსონაჟთა წინარე თავგადასავლის შესახებ; • პლაკატის შექმნა, რომელიც ბავშვთა განათლების უფლების დაცვისკენ მოგვიწოდებს; • ანიმაციურ ფილმის „კონკიას“ ნახვა და განხილვა იმისა, თუ ვინ და როგორ არღვევს კონკიას უფლებებს.	

თემა: მედია და ინფორმაცია

1. სტანდარტის შედეგები (ისტორიისა და დროის აღქმის უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცხოვრებისეული სიტუაციების დროსთან დაკავშირება და ტერმინების – წარსულის, აწმყოს, მომავლის – ადეკვატურად გამოყენება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ლეგენდებისა და მითების, კულტურულ-ისტორიული ძეგლების, მნიშვნელოვანი მოვლენების, ისტორიული და თანამედროვე პიროვნებების ლოკალურ გარემოსთან დაკავშირება.	შეკითხვები: როგორ ხდებოდა ინფორმაციის გავრცელება/გადაცემა ძველად და ახლა? ცნებები: ჟურნალისტი / ინფორმაციის მომპოვებელი; თანამედროვე ტექნოლოგიები; კომუნიკაცია; სიახლე; ინფორმაციის წყარო; წარსული, აწმყო, მომავალი; სოციალური ქსელი.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობები მაგალითები: • მასწავლებლის მიერ დაფაზე მტრედის, ბოთლის და ძველად არსებული რომელიმე სხვა საკომუნიკაციო საშუალების დახატვა, ფოტოკოლაჟის გამოფენა მოსწავლეების ჯგუფებად დაყოფა და დავალების მიცემა, თუ როგორ შეიძლებოდა მათი გამოყენება ინფორმაციის გასავრცელებლად; • მასწავლებლის მიერ ვიდეორგლის ჩვენება ან ფოტოკოლაჟის ჩვენება ინფორმაციის გადაცემის საშუალებების განვითარების შესახებ.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • თხზულების დაწერა: თანამედროვე ყოფაში ყველაზე ხშირად რომელ საშუალებებს იყენებენ ინფორმაციის გადასაცემად და რატომ? • მოთხრობის დაწერა: როგორ მივაწვდენდი ხმას ადამიანებს, უკაცრიელ კუნძულზე რომ მოვხვედრილიყავი.	
2. სტანდარტის შედეგები (ეკონომიკური უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები

საზ. მეც. დაწყ. (I). 7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა პროფესიისა და საქმიანობის მნიშვნელობისა და საჭიროების გაცნობიერება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ასაკის შესატყვისი სამომხმარებლო და ეკონომიკური უნარ-ჩვევების გამოვლენა.	შეკითხვები: რა ინფორმაცია შეიძლება მივიღო რეკლამიდან? ცნებები: ჟურნალისტი / ინფორმაციის მომპოვებელი; თანამედროვე ტექნოლოგიები; კომუნიკაცია; სიახლე; ინფორმაციის წყარო; ჩემი (საკუთრება), დაზოგვა, პროფესია; რეკლამა, სოციალური ქსელი.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • ბუკების საშუალებით რამდენიმე საინტერესო სარეკლამო რგოლის გაკვეთილზე განხილვა; • კლასში სასწავლო ნივთების რეკლამის ინსცენირება ჯგუფურად; • გამოთქმის განხილვა: „რეკლამა არ სჭირდება“.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • ჯგუფურად რაიმე რეკლამის მოფიქრება და პრეზენტაცია; • აქტივობის ჩატარება სკოლაში არსებული ობიექტის, მაგ., ბუფეტის რეკლამირებისთვის სკოლის მასშტაბით; • გამოკითხვის ჩატარება თემაზე: რისთვის არის საჭირო რეკლამა? გამოკითხვის შედეგების პრეზენტაცია.	
3. სტანდარტის შედეგები (კონფლიქტის მართვა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 16. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კონფლიქტურ სიტუაციებში პრობლემის გადაჭრის მშვიდობიანი გზების მოძებნა.	შეკითხვები: რატომ შეიძლება გახდეს შეუმოწმებელი ინფორმაცია კონფლიქტის მიზეზი? რატომ და როგორ გამოვხატო პატივისცემა სხვა ადამიანების მიმართ მიუხედავად მათი განსხვავებული რელიგიური შეხედულებისა ან ეთნიკური კუთვნილებისა? ცნებები: ჟურნალისტი / ინფორმაციის მომპოვებელი; თანამედროვე ტექნოლოგიები; კომუნიკაცია; სიახლე; ინფორმაციის წყარო; შეხედულება, კონფლიქტი, პასუხისმგებლობა, ზრუნვა, სოციალური ქსელი.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • დისკუსია თემაზე – რატომ იჯერებენ ადამიანები ადვილად შეუმოწმებელ ინფორმაციას? • ბუკების საშუალებით გონებრივი იერიში თემაზე: რა არის ჭორი? საკლასო სტენდის შექმნა, სადაც მოსწავლეები მათთვის ცნობილ ჭორებს დაწერენ და მათ ნეგატიურ და პოზიტიურ შედეგებზე ისაუბრებენ.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • დასრულება „დაუსრულებელი ისტორიისა“, რომელიც წარმოაჩენს, თუ როგორ გახდა ჭორი კონფლიქტის მიზეზი; • მოკლე ტელესიუჟეტის ან ინტერნეტრგოლის ყურება იმის გასარკვევად, თუ რამდენად შემოწმებულ ინფორმაციას წარმოაჩენენ ისინი.	
4. სტანდარტის შედეგები (გარემოს დაცვა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 17. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მზრუნველობის გამოვლენა ბუნებრივი გარემოსა და ისტორიული მემკვიდრეობის მიმართ.	შეკითხვები: რაში გვეხმარება სოციალური რეკლამა?

		ცნებები: ჟურნალისტი / ინფორმაციის მომპოვებელი; ტექნოლოგიები; კომუნიკაცია; სიახლე; ინფორმაციის წყარო; სასარგებლო/უსარგებლო ინფორმაცია; სოციალური რეკლამა; მემკვიდრეობა, პასუხისმგებლობა, ზრუნვა, მონაწილეობა, გარემოს დაცვა.
რეკომენდაციები		
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • კლასში ორი რეკლამის ინსცენირება, რომელთაგან ერთი რაიმე პროდუქტის ყიდვისკენ მოგვიწოდებს, მეორე კი – გარემოს დაცვისკენ. განხილვა – რა განსხვავებაა მათ შორის; • მუსიკალური კლიპის „ყველაფერი ჩვენ“ (რომელიც გარემოს დასუფთავებაზეა ორიენტირებული) განხილვა; • თავისუფალი თემის დაწერა: რას გრძნობს ბუნება (მაგ.: ხე, მდინარე), როდესაც მას ცუდად ექცევიან; • გარემოს დაცვის წესების ჩამოყალიბება (ჩემი ქალაქისთვის/სოფლისთვის).		
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • რაიმე იდეის (მაგ.: გარემოს დაცვა, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა) შესახებ პლაკატის შექმნა; • ბუნების დაცვის თემაზე გამოფენის მოწყობა, სადაც სურათები სლოგანების თანხლებით იქნება წარმოდგენილი.		
5. სტანდარტის შედეგები (ჯანსაღი ცხოვრების წესი)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები	
საზ. მეც. დაწყ. (I). 4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ჯანსაღი ცხოვრების წესის დაცვა (პირადი ჰიგიენა, ჯანსაღი კვება, სპორტული აქტივობები).	შეკითხვები: რა დრო უნდა დავუთმო ჩემი დღის რეჟიმში ტელევიზორსა და ინტერნეტს? ცნებები: ჟურნალისტი / ინფორმაციის მომპოვებელი; თანამედროვე ტექნოლოგიები; კომუნიკაცია; სიახლე; ინფორმაციის წყარო; სასარგებლო / უსარგებლო ინფორმაცია; ზრუნვა, ჯანსაღი ცხოვრების წესი.	
რეკომენდაციები		
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • დისკუსია თემაზე: ტელევიზორსა და ინტერნეტს ზიანი მეტი მოაქვს თუ სარგებელი? • მოსწავლის იდეალური დღის რეჟიმის შედგენა. თემის დაწერა: „ჩემი ერთი დღე“ და მისი შედარება შედგენილ რეჟიმთან; • „მენტალური რუკის“ შედგენა ბავშვის ინტერესების შესახებ და მასთან ტელევიზიისა და ინტერნეტის შესაძლებლობების დაკავშირება.		
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • გამოკითხვის ჩატარება თემაზე: რამდენ დროს ატარებენ უფროსები და ჩემი თაობის წარმომადგენლები ტელევიზორსა და ინტერნეტთან; • მშობლისგან, ბებია/ბაბუისგან ინტერვიუს აღება იმის გასარკვევად, თუ როდის და როგორ გაეცნენ პირველად ინტერნეტსა და ტელევიზორს და როგორ შეიცვალა ამით მათი ცხოვრება; • მოთხრობის დაწერა ინტერნეტსა და ტელევიზორთან დაკავშირებით.		
6. სტანდარტის შედეგები (სამოქალაქო უსაფრთხოება)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები	
საზ. მეც. დაწყ. (I). 15. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საგანგებო (ბუნებრივი კატასტროფების დროს) და ცხოვრებისეულ (მაგ.: ქუჩაში, ტრანსპორტში, ექსკურსიაზე) სიტუაციებში სამოქალაქო უსაფრთხოების წესების დაცვით მოქმედება;	შეკითხვები: ვის და როგორ უნდა მივმართოთ საფრთხეების შემთხვევაში (პირადი უსაფრთხოება, საზოგადოებრივი პრობლემები)?	

	ცნებები: ჟურნალისტი / ინფორმაციის მომპოვებელი; თანამედროვე ტექნოლოგიები; კომუნიკაცია; სიახლე; ინფორმაციის წყარო; ინტერნეტის რისკები; უსაფრთხოება, საგანგებო სიტუაციები.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • საგანგებო სიტუაციებზე მომუშავე რომელიმე საჯარო სტრუქტურაში სტუმრობა; • დისკუსია ცხოვრებისეულ სიტუაციასთან დაკავშირებით, როდესაც საგანგებო სიტუაციების სამსახურში (112) დარეკვით რაიმე შეიცვალა ან შეიძლება შეცვლილიყო; • სტუმრის მოწვევა, რომელიც ასაკის შესაბამისად მოსწავლეებს ესაუბრება ინტერნეტიდან მოსალოდნელ საფრთხეებზე.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • საგანგებო სიტუაციის შესახებ მოთხრობის დაწერა საკვანძო სიტყვების გამოყენებით: სამოქალაქო უსაფრთხოება, უსაფრთხოების სამსახურში დარეკვა, მოხალისეობა; • მშობლებისა და თანატოლების გამოკითხვა: რა არ მოსწონთ მათ ტელევიზიაში. პასუხების ერთმანეთთან შედარება; • დისკუსიის მომზადება თემაზე: არიან თუ არა მართლები მშობლები, რომლებიც შვილებს ტელევიზორის ყურებასა და ინტერნეტის გამოყენებას უშლიან.	
7. სტანდარტის შედეგები (მეწარმეობა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარი საქმიანობის დაგეგმვა და მისი მოსალოდნელი შედეგების გაცნობიერება.	შეკითხვები: საიდან ვიღებთ და როგორ ვიყენებთ ინფორმაციას? ცნებები: ჟურნალისტი / ინფორმაციის მომპოვებელი; თანამედროვე ტექნოლოგიები; კომუნიკაცია; სიახლე; ინფორმაციის წყარო; სასარგებლო / უსარგებლო ინფორმაცია, რეკლამა / სოციალური რეკლამა, სოციალური ქსელი.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • გონებრივი იერიში თემაზე: საიდან და როგორ ვიღებთ ინფორმაციას? SWOT-ანალიზის საშუალებით მათი სანდოობის განხილვა; • „გაფუჭებული ტელეფონის“ თამაშის გზით რაიმე ინფორმაციის გადაცემა და მისი დამახინჯების მიზეზებზე მსჯელობა; • საკლასო ოთახში „საინფორმაციო გამოშვების“ მომზადება, რომელიც სკოლის ყოველდღიურ ამბებს გადმოსცემს. განხილვა იმისა, თუ რამდენად სანდო წყაროებს ეყრდნობოდნენ „გადაცემის“ ავტორები.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • მარტივი კროსვორდის შედგენა ინფორმაციის წყაროებთან დაკავშირებით; • მშობლების გამოკითხვა: რომელია მათთვის ყველაზე საყვარელი გადაცემა. რას და როგორ იგებენ მისი საშუალებით? • სკოლისთვის აქტუალურ მოვლენებთან დაკავშირებით კვირეული გაზეთის შექმნა.	
8. სტანდარტის შედეგები (ბავშვთა უფლებები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 13. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ბავშვის უფლებებისა და მოვალეობების, ასევე ოჯახისა და საზოგადოების წინაშე პასუხისმგებლობის გაცნობიერება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 14. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ქცევის წესების გათავისება, თანატოლებთან მათი	შეკითხვები: რა გზით გავუზიაროთ ინფორმაცია თანატოლებს ბავშვთა უფლებების შესახებ? რატომ და როგორ გამოვხატო პატივისცემა სხვა ადამიანების მიმართ მიუხედავად მათი განსხვავებული რელიგიური შეხედულებისა ან ეთნიკური

შეთანხმება და დაცვა; შემწყნარებლობის გამოვლენა განსხვავებული კულტურის, ეროვნების, შესაძლებლობების მქონე ადამიანების მიმართ.	კუთვნილებისა? ცნებები: ჟურნალისტი/ინფორმაციის მომპოვებელი; თანამედროვე ტექნოლოგიები; კომუნიკაცია; სიახლე; ინფორმაციის წყარო, სოციალური ქსელი.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: - რომელიმე მოსწავლის მიერ მასწავლებლის როლის მორგება და კლასელებისთვის იმის ახსნა, თუ რა არის მათი ფუნდამენტური უფლება (მაგალითად, განათლების უფლება); „გაფუჭებული ტელეფონის“ თამაშით ბავშვთა უფლებების კონვენციის პუნქტების ერთმანეთისთვის გაზიარება; - ტოქშოუს მოწყობა თემაზე – რა საშუალებებით ავუხსნათ ჩვენს თანატოლებს თავიანთი უფლებები და მოვალეობები.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: - პლაკატის შექმნა, რომელიც ბავშვთა უფლებათა კონვენციის რომელიმე პუნქტს განასახიერებს (ბავშვის უფლებები და მოვალეობები); - ინტერნეტის საშუალებით მოძიება სლოგანებისა, რომლებიც ბავშვთა ფუნდამენტური უფლებების დაცვისკენ მოგვიწოდებს; - შექმნა და სკოლაში გავრცელება ფლაერებისა, რომლებიც ბავშვთა უფლებათა კონვენციის სხვადასხვა პუნქტს გამოხატავს.	

თემა: მე და ჩემი ქვეყანა

1. სტანდარტის შედეგები (ისტორიისა და დროის აღქმის უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცხოვრებისეული სიტუაციების დროსთან დაკავშირება და ტერმინების – წარსულის, აწმყოს, მომავლის – ადეკვატურად გამოყენება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ლეგენდებისა და მითების, კულტურულ-ისტორიული ძეგლების, მნიშვნელოვანი მოვლენების, ისტორიული და თანამედროვე პიროვნებების ლოკალურ გარემოსთან დაკავშირება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 12. მოსწავლის საცხოვრებელ გარემოში წარმოდგენილი სხვადასხვა სოციოკულტურული ინსტიტუტის ფუნქციების გაცნობიერება (მაგ.: სკოლის, უნივერსიტეტის, სამედიცინო დაწესებულების, მუზეუმის, კინოს, კლუბის, პოლიციის).	შეკითხვები: რატომ აღვნიშნავთ საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრულ ეროვნულ დღესასწაულებს (მაგ.: დამოუკიდებლობის დღეს, აღდგომას)? რატომ უნდა ვცეთ პატივი ჩემი ქვეყნის დროშასა და გერბს? როგორ ასახავს ცალკეული ნივთები/ძეგლები (მაგ.: სურათი, ციხესიმაგრის ნანგრევები, ტაძარი) ჩემი ქვეყნის ისტორიას? როგორ ვლინდება რელიგიური რწმენა-წარმოდგენები კულტურის ძეგლებსა და ტრადიციებში? რატომ არის საჭირო ქვეყნისთვის საზოგადოებრივი ინსტიტუტები (მაგ.: ოპერა, თეატრი, მუზეუმი, სამედიცინო დაწესებულება, მუნიციპალიტეტი)? ცნებები: წეს-ჩვეულება/ტრადიცია; შემწყნარებლობა, პატივისცემა; თაობა/წინაპარი; მემკვიდრეობა; სიმბოლიკა; ქვეყანა.
რეკომენდაციები:	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: - საკუთარი კლასისთვის დროშისა და გერბის შექმნა (შესაძლებელია ჰიმნის შექმნაც); - დისკუსია თემაზე: რატომ მიაგებენ პატივს სპორტსმენები საკუთარი ქვეყნის ეროვნულ სიმბოლიკას; - გონებრივი იერიში თემაზე: რომელ დღესასწაულებს აღნიშნავენ საქართველოში; - დოკუმენტური ფილმიდან („როგორ იქმნება ლეგენდა“, ან „მუზეუმის გიდის“ რომელიმე სერიის (მაგ. ეთნოგრაფიული მუზეუმის)) ნაწყვეტის ჩვენება და განხილვა.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის:	

• თემატური ფოტოკოლაჟის წარმოდგენა რომელიმე დღესასწაულთან დაკავშირებულ ტრადიციაზე; • ინტერვიუ უფროსი თაობის წარმომადგენელთან თემაზე: როგორ აღინიშნებოდა სხვადასხვა დღესასწაული (მაგ.: შობა, ახალი წელი) ძველად და რა ტრადიციები ახლდა მას; შედარება თანამედროვე ტრადიციებთან; • ინფორმაციის მოძიება საქართველოს დროშის, გერბის ისტორიისა და შინაარსობრივი დატვირთვის შესახებ; • ოჯახის უფროსი წევრების (ან უფროსი თაობის ადამიანების) გამოკითხვა იმის შესახებ, თუ რომელი ისტორიული პიროვნებები მოღვაწეობდნენ, ან რომელი ისტორიული მოვლენები მომხდარა ჩემს ქალაქში/სოფელში.	
2. სტანდარტის შედეგები (ეკონომიკური უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა პროფესიისა და საქმიანობის მნიშვნელობისა და საჭიროების გაცნობიერება; საზ. მეც. დაწყ. (I). 8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ასაკის შესატყვისი სამომხმარებლო და ეკონომიკური უნარ-ჩვევების გამოვლენა.	შეკითხვები: რატომ უნდა მოვიხმაროთ პასუხისმგებლობით ბუნებრივი რესურსები? ცნებები: პატივისცემა; წესი/კანონი; უფლება/მოვალეობები; მოსახლეობა; თაობა/წინაპარი; მემკვიდრეობა, ქვეყანა.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • იმიტირებული სასამართლო პროცესი, სადაც რესურსების უპასუხისმგებლოდ გამოყენების შემთხვევა განიხილება; • ლექსის „ონკანიდან წყალი მოდის“ განხილვა; • მოსწავლეთა პრაქტიკიდან რომელიმე რესურსის პასუხისმგებლობით გამოყენების სანიმუშო შემთხვევების განხილვა. დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • ჯგუფურად კროსვორდის შედგენა-შეესება ქვეყნისთვის აუცილებელი რესურსების შესახებ; • ნახატის შექმნა, სადაც გადმოცემული იქნება რომელიმე რესურსის (ხე-ტყე) პასუხისმგებლობით გამოყენების ციკლი; • რომელიმე „დაჩაგრული (უპასუხისმგებლოდ მოხმარებული) რესურსის“ საჩივრის წერილის დაწერა.	
3. სტანდარტის შედეგები (კონფლიქტის მართვა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ. მეც. დაწყ. (I). 14. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ქცევის წესების გათავისება, თანატოლებთან მათი შეთანხმება და დაცვა; შემწყნარებლობის გამოვლენა განსხვავებული კულტურის, ეროვნების, შესაძლებლობების მქონე ადამიანების მიმართ. საზ. მეც. დაწყ. (I). 16. მოსწავლემ უნდა შეძლოს კონფლიქტურ სიტუაციებში პრობლემის გადაჭრის მშვიდობიანი გზების მოძებნა.	შეკითხვები: რა შედეგები შეიძლება მოჰყვეს წესებისა და კანონების დარღვევას? ცნებები: მოსაზრება/შეხედულება; წეს-ჩვეულება / ტრადიცია; შემწყნარებლობა, პატივისცემა; წესი/კანონი; უფლება/მოვალეობები; მოსახლეობა; თაობა/წინაპარი; მემკვიდრეობა; სიმბოლიკა; ქვეყანა; მართვა.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • დისკუსია თემაზე: „რატომ ვემორჩილებით წესებს თამაშის დროს“; • სიმულაცია იმისა, თუ როგორი იქნებოდა გაკვეთილი წესების არარსებობის შემთხვევაში; • ნაწყვეტის განხილვა ფილმიდან „აკაკის აკვანი“, თითების „დიალოგის“ ეპიზოდი (განხილვა იმისა, თუ რატომ არის მიუღებელი ნეკა თითის „პასუხი“ (კანონიერისა და უკანონოს ცნებების ასახსნელად)); დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • დახატვა / დაწერა იმისა, თუ რა მდგომარეობა შეიქმნებოდა ქვეყანაში წესების (მაგ.: ქუჩაში მოძრაობის წესების) არარსებობის შემთხვევაში;	

• ანიმაციური ფილმის „ლურჯი მელია“ განხილვის დაწერა; • მოთხრობის დაწერა, რომელშიც წესების დარღვევა კონფლიქტის საფუძველი ხდება.			
4. სტანდარტის შედეგები (გარემოს დაცვა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები		
საზ. მეც. დაწყ. (I). 17. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მზრუნველობის გამოვლენა ბუნებრივი გარემოსა და ისტორიული მემკვიდრეობის მიმართ.	შეკითხვები: რატომ უნდა გავუფრთხილდე ჩემი ქვეყნის ბუნებას? რატომ უნდა მიყვარდეს და ვუფრთხილდებოდე ჩემს ქვეყანას? ცნებები: მოსაზრება/შეხედულება; პატივისცემა; წესი/კანონი; უფლება/ მოვალეობები; მემკვიდრეობა; სიმბოლიკა; ქვეყანა.		
რეკომენდაციები:			
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • „მოლოდინების ხის“ აგება იმასთან დაკავშირებით, თუ რატომ ვიცავ ბუნებას და რა შედეგებს ველოდები ამისგან? • პედაგოგის მიერ შერჩეული პლაკატის განხილვა გარემოს დაცვასთან დაკავშირებით; • „როლური თამაში“ - მწვანეთა ორგანიზაციის სხდომა, სადაც მოსწავლეები ორგანიზაციის წევრების როლს მოირგებენ და ქვეყნისთვის აქტუალურ მოვლენებს განიხილავენ.			
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • ფოტოკოლაჟის მომზადება გარემოს დაბინძურებისა და მისი შედეგების შესახებ; • ინფორმაციის მოძიება რომელიმე პიროვნებაზე, ან ადამიანების ჯგუფზე, რომლებმაც გარემოს დაცვის კუთხით საინტერესო აქტივობა განახორციელეს; • ლოგოს შექმნა გარემოს დაცვის პროფილის მქონე ორგანიზაციისთვის; • ლექსის/სიმღერის „ტყე შეუნახე შვილებსა“ განხილვა.			
5. სტანდარტის შედეგები (ჯანსაღი ცხოვრების წესი)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები		
საზ. მეც. დაწყ. (I). 4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ჯანსაღი ცხოვრების წესის დაცვა (პირადი ჰიგიენა, ჯანსაღი კვება, სპორტული აქტივობები).	შეკითხვები: რატომ არის მნიშვნელოვანი ქვეყნისთვის ჯანსაღი ცხოვრების წესის პოპულარიზაცია? ცნებები: წესი/კანონი; უფლება/ მოვალეობები; მოსახლეობა; მემკვიდრეობა; ქვეყანა		
რეკომენდაციები:			
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • საინფორმაციო გამოშვების სიმულაცია, რომელშიც ჯანსაღი ცხოვრების კუთხით ქვეყანაში არსებული მდგომარეობა იქნება განხილული; • გაკვეთილზე სპორტსმენის მოწვევა; მასთან ჯანსაღი ცხოვრებისა და სპორტის მნიშვნელობაზე გასაუბრება; • აქციის (მაგალითად, სპორტული აქტივობა, მსვლელობა, ღონისძიების გამართვა) ორგანიზება ჯანსაღი ცხოვრების პოპულარიზაციის მიზნით.			
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • საინფორმაციო ბუკლეტის შექმნა, რომლის მიზანიც რომელიმე საშიშ ეპიდემიასთან დაკავშირებით მკითხველის ინფორმირება იქნება; • პოსტერის დამზადება ქვეყანაში ჯანსაღი ცხოვრების წესის პოპულარიზაციის მიზნით; • პრეზენტაციის მომზადება რომელიმე სპორტსმენთან დაკავშირებით, რომელმაც საქართველოს გაუთქვა სახელი.			

ბ) „ჩვენი საქართველო“

ეროვნული სასწავლო გეგმის საზოგადოებრივი მეცნიერებების საგნობრივი პროგრამის წინამდებარე ნაწილში მოცემულია V და VI კლასების წლიური პროგრამები საგნისთვის „ჩვენი საქართველო“. ისინი სარეკომენდაციო ხასიათისაა და მიზნად ისახავს კონკრეტული სასწავლო თემების სწავლებისას სტანდარტის შედეგების დამუშავებაში პედაგოგების დახმარებას.

წლიური პროგრამები სქემების სახითაა წარმოდგენილი (იხ. სქემა 1). თითოეული სქემა თითო სასწავლო თემას შეესატყვისება. პროგრამაში წარმოდგენილია სამი სქემა თემებისთვის: „საქართველოს მხარე“, „თბილისი - საქართველოს დედაქალაქი“, „სახელმწიფო - ჩვენი საქართველო“. თემისთვის - „საქართველოს მხარე“ - წარმოდგენილი პროგრამა სანიმუშოა საქართველოს 11 მხარისთვის. V კლასში მოსწავლეები შეისწავლიან საქართველოს რომელიმე ხუთ მხარეს, ხოლო VI კლასში კი ექვს სხვა მხარესთან ერთად შეისწავლიან თემებს: „თბილისი - საქართველოს დედაქალაქი“, „სახელმწიფო - ჩვენი საქართველო“.

სქემა 1.

1	სტანდარტის შედეგები	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
2		შეკითხვები:
3		ცნებები:
4	რეკომენდაციები:	
5	სასწავლო აქტივობები:	
6	დავალებები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის:	
	შემაჯამებელი დავალებები:	

N1 – ამ გრაფაში წარმოდგენილია საგან „ჩვენი საქართველოს“ სტანდარტის შედეგები. ისინი პირობითად საგნობრივადაა (ისტორია, გეოგრაფია, სამოქალაქო განათლება) დაჯგუფებული.

წლიურ პროგრამაში სამ თემასთან („საქართველოს მხარე“, „თბილისი - საქართველოს დედაქალაქი“, „სახელმწიფო - ჩვენი საქართველო“) მიმართებაში ნაჩვენებია, თუ როგორ უნდა მოხდეს ამ შედეგების დამუშავება;

N2 - გრაფაში მოცემულია სასწავლო თემის (მაგალითად, „საქართველოს მხარე“) სტანდარტის კონკრეტულ შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები. ისინი არ წარმოადგენენ შეკითხვებს, რომლებიც პედაგოგმა მოსწავლეებს უნდა დაუსვას. საგაკვეთილო პროცესი მათ პროვოცირებას უნდა ემსახურებოდეს. გრაფაში

მოცემული კონკრეტული შეკითხვების პროვოცირება საგან „ჩვენი საქართველოს“ 4-5 ან კიდევ უფრო მეტი გაკვეთილის მიზანს წარმოადგენს;

N3 - სქემის ამ ნაწილში მოცემულია საკვანძო ცნებები, რომელთა დამუშავებასაც სტანდარტის კონკრეტული შედეგების დასაძლევად გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს;

N4 - გრაფაში ნაჩვენებია, თუ რა საკლასო აქტივობების განხორციელებაა რეკომენდებული სტანდარტის კონკრეტული შედეგების მისაღწევად;

N5 - გრაფაში ნაჩვენებია, თუ რა ტიპის საშინაო დავალებების მიცემა არის რეკომენდებული მოსწავლისთვის სტანდარტის კონკრეტული შედეგების მისაღწევად;

N6 - გრაფაში ნაჩვენებია, თუ რა ფორმით შეიძლება შესრულდეს შემაჯამებელი (კომპლექსური) დავალებები კონკრეტული თემის შესწავლის შემდეგ.

V-VI კლასები

თემა: საქართველოს მხარე

1. სტანდარტის შედეგები (გეოგრაფიული უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ.მეც.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საქართველოს მხარეების ბუნებრივი და სოციალურ-კულტურული მახასიათებლების შესწავლა/ გამოვლენა; საზ.მეც.დაწყ.(II).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს რუკის ლეგენდაში მოცემული პირობითი ნიშნების საშუალებით რუკაზე დატანილი ინფორმაციის წაკითხვა; საზ.მეც.დაწყ.(II).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საქართველოსთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი მოვლენების გამომწვევი მიზეზებისა და მათი შედეგების გააზრება; ბუნებრივ მოვლენებზე ადეკვატური რეაგირება და მათგან თავდაცვა; საზ.მეც.დაწყ.(II).6. ქვეყნის განვითარებისთვის ვაჭრობის, სხვა ტრადიციული და ამჟამინდელი პროფესიებისა და საქმიანობის მნიშვნელობისა და საჭიროების გააზრება; საზ.მეც.დაწყ.(II).9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საზოგადოებისთვის აქტუალური პრობლემების/ მოვლენების ამოცნობა და საკუთარი ჩართულობით მათ გამოსწორებაზე ზრუნვა; საზ.მეც.დაწყ.(II).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს უსაფრთხოების წესების დაცვის მნიშვნელობის	შეკითხვები: - რა ვიციტ საქართველოსა და მისი მხარეების შესახებ? - შეიძლება გავიგო საქართველოს ამა თუ იმ მხარის შესახებ რუკაზე დატანილი პირობითი ნიშნების საშუალებით (რესურსი, მეგლი, ბრძოლის ადგილი, ქალაქი, მდინარე, ტბა, მთა, ბარი)? - რატომ არის საქართველოს ამა თუ იმ მხარეში გავრცელებული ესა თუ ის ტრადიციული საქმიანობა და მეურნეობის დარგი? - როგორ იცავენ თავს საქართველოს ამა თუ იმ მხარის მაცხოვრებლები სტიქიური მოვლენებისგან? რა განაპირობებს სტიქიური მოვლენების წარმოქმნას? - რა განაპირობებს დასახლებისა და საცხოვრისის ტიპების თავისებურებებს საქართველოს ამა თუ იმ მხარეში? ცნებები: გეოგრაფია, რუკა/ადგილის გეგმა, საზღვარი; ბუნებრივი რესურსები, დასახლების ტიპები, საცხოვრისის ტიპები; ლანდშაფტი (ბუნებრივი, ანთროპოგენული); ეკოლოგია/გარემოს დაცვა, რელიეფი, კლიმატი, ბუნებრივი მოვლენები,

გააზრება და საგანგებო და საყოფაცხოვრებო სიტუაციებში შესაბამისად მოქმედება (მაგ.: ქუჩაში მოძრაობისას, ტრანსპორტში ყოფნისას, ექსკურსიაზე, ლაშქრობისას, ბუნებრივი კატასტროფებისას);	საგანგებო სიტუაციები, ეროვნული ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მხარე; პროფესია, სოფლის მეურნეობა, მრეწველობა, ვაჭრობა, ტრანსპორტი და კომუნიკაციები.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • საქართველოს ამა თუ იმ მხარის რუკის აგება; • ფოტოების საშუალებით საქართველოს ამა თუ იმ მხარის მთიანი და დაბლობი ადგილების პეიზაჟების პრეზენტაცია და საცხოვრებელი სახლების ტიპებთან მათი დაკავშირება; • საქართველოს ამა თუ იმ მხარის სხვადასხვა პუნქტში რუკის საშუალებით სიმულაციური მოგზაურობა;	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • კვლევის ჩატარება/მასალის მოძიება, თუ რა სტიქიური მოვლენები და საგანგებო სიტუაციები აწუხებს საქართველოს ამა თუ იმ მხარის მოსახლეობას და კვლევის შედეგების ელექტრონული პრეზენტაცია; • ნახატების გამოფენა თემაზე: წყალი ყველაზე ძვირფასი სიმდიდრეა; • მოთხრობის დაწერა საქართველოს ამა თუ იმ მხარეში მცხოვრები მოსწავლის/თანატოლის შესახებ, რომელშიც აისახება ამ მხარის ყოფა, რესურსები, მეურნეობის დარგები, როგორ მონაწილეობს ჩემი თანატოლი ოჯახის სამეურნეო საქმიანობაში (მაგ., თუშეთზე თხრობისას შეიძლება აღინიშნოს, რომ ეს მთიანი მხარეა, აქ მეურნეობის ისეთი დარგია გავრცელებული, როგორიცაა მესაქონლეობა, კერძოდ მეცხვარეობა. ჩემი თანატოლი პაპას ეხმარება დოღის დროს ცხვრის გაკრეჭაში, ხოლო მისი და - ბებიას მატყლის დართვაში და სწავლობს წინდის ქსოვას, რომლითაც ტურისტები ინტერესდებიან).	

2. სტანდარტის შედეგები (ისტორიული უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ.მეც.დაწყ.(II).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ისტორიული ფაქტებისა და მოვლენების ქრონოლოგიურ ჭრილში გააზრება და გადმოცემა. მათი დაკავშირება თანამედროვე სოციალურ-კულტურულ გარემოსთან; საზ.მეც.დაწყ.(II).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ლეგენდებისა და მითების, მნიშვნელოვანი ისტორიული მოვლენებისა და პიროვნებების ლოკალურ გარემოსთან დაკავშირება; ქვეყნის განვითარებაში პიროვნების როლის გაცნობიერება. საზ.მეც.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საქართველოს მხარეების ბუნებრივი და	შეკითხვები: • რას და როგორ მოგვითხრობს ისტორიის შესახებ საქართველოს ამა თუ იმ მხარეში შემორჩენილი ძეგლები? • რომელი მნიშვნელოვანი პიროვნებები, მოვლენები, მითები და ლეგენდები უკავშირდება საქართველოს ამა თუ იმ მხარის ისტორიას? • რა განაპირობებს დასახლებისა და საცხოვრისის ტიპების თავისებურებებს საქართველოს ამა თუ იმ მხარეში? • რატომ განსხვავდება საქართველოს სხვადასხვა ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მხარე სხვადასხვა ნიშნით (მაგ.: ფოლკლორი, სამზარეულო, ჩაცმულობა, წეს-ჩვეულებები) ერთმანეთისგან? • რატომ ცხოვრობენ საქართველოს ამა თუ იმ მხარეში სხვადასხვა ეთნიკური, კულტურული და რელიგიური ჯგუფის წარმომადგენლები?

სოციალურ-კულტურული მახასიათებლების შესწავლა/ გამოვლენა;	• ისტორიულად რომელი ცნობილი მოგზაურები უკავშირდება საქართველოს ამა თუ იმ მხარეს? ცნებები: ისტორია, წყარო, ფაქტი და ინტერპრეტაცია; საუკუნე, წელთაღრიცხვა; ერი, ეთნიკური ჯგუფი; ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მხარე.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • საქართველოს მხარის ისტორიიდან სხვადასხვა ეპიზოდის ქრონოლოგიურ შკალაზე დატანა; • პურის მისაღებად საჭირო პროცესის თანმიმდევრულად წარმოჩენა (მიწის დამუშავებიდან დაწყებული) ცხრილის სახით; ძველი და ახალი (ტექნოლოგიური ძვრების წარმოჩენით) მეთოდების შედარება; • მხარეთმცოდნეობით მუზეუმში / მუზეუმ-ნაკრძალში სტუმრობა და საკუთარი მხარის ეთნოგრაფიული ყოფის შედარება საქართველოს ამა თუ იმ მხარესთან; • დოკუმენტური ფილმის განხილვა „ანანურთან“ / „ბოლნისის სიონი“ (გამომცემელი „სასწავლო სატელევიზიო ცენტრი“).	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • საქართველოს მხარის ისტორიის სხვადასხვა ეპიზოდთან დაკავშირებით ჯგუფური პრეზენტაციების მომზადება; • ნახატის დახატვა, რომელიც საქართველოს ამა თუ იმ მხარის ყოფით თავისებურებებს წარმოაჩენს; • კომიქსის დახატვა საქართველოს ერთ-ერთ მხარესთან დაკავშირებული ისტორიული ეპიზოდის შესახებ; • ფოტოალბომის გაკეთება საქართველოს მხარის უმნიშვნელოვანეს კულტურულ-ისტორიულ ძეგლებზე.	

3. სტანდარტის შედეგები (სამოქალაქო უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ.მეც.დაწყ.(II).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მისი, როგორც ბავშვის, გარკვეული უფლება-მოვალეობებისა და პასუხისმგებლობების გაცნობიერება; დადგენილი წესებისა და კანონების საფუძველზე თავისი უფლებების რეალიზება და სხვისი უფლებების დაცვა. საზ.მეც.დაწყ.(II).9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საზოგადოებისთვის აქტუალური პრობლემების/ მოვლენების ამოცნობა და საკუთარი ჩართულობით მათ გამოსწორებაზე ზრუნვა; საზ.მეც.დაწყ.(II).7. ინიციატივის გამოვლენა, ადამიანური და მატერიალური რესურსების	შეკითხვები: • როგორ შეიძლება მივიღოთ მონაწილეობა ამა თუ იმ მხარისთვის აქტუალური პრობლემების (მაგ.: გარემოს დაცვა, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, ეკომიგრანტები, დევნილები, განათლების ხელმისაწვდომობა, სახელმწიფო ენის არცოდნა) გადაჭრაში? • როგორ შემიძლია დავიცვა მშვიდობიანი გზით დავიცვა ჩემი და ჩემი თანატოლების უფლებები და რა საშუალებები შემიძლია გამოვიყენო საზოგადოებისთვის საზიანო ძალადობრივი ქცევის შესაჩერებლად? • რა პრობლემები შეუძლია შეუქმნას ჩემს მხარეს ჩემი და ჩემი თანატოლების მხრიდან

გათვალისწინებით შედეგზე ორიენტირებული საქმიანობის დაგეგმვა; საზ.მეც.დაწყ.(II).10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გააცნობიეროს ჯანსაღი ცხოვრების წესის (პირადი ჰიგიენის, ჯანსაღი კვების, ტრადიციული და ამჟამინდელი სპორტული აქტივობების) მნიშვნელობა და მისდიოს მას; საზ.მეც.დაწყ.(II).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს უსაფრთხოების წესების დაცვის მნიშვნელობის გააზრება და საყოფაცხოვრებო სიტუაციებში შესაბამისად მოქმედება (მაგ.: ქუჩაში მოძრაობისას, ტრანსპორტში ყოფნისას, ექსკურსიაზე, ლაშქრობისას, ბუნებრივი კატასტროფებისას). საზ.მეც.დაწყ.(II).12. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ღირებულებების (დემოკრატიის პრინციპების და ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის, გარემოს დაცვის, შემწყნარებლობის,) მნიშვნელობის გააცნობიერება ინდივიდისა და საზოგადოების ნორმალური განვითარებისთვის; საზ.მეც.დაწყ.(II).15. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მის გარშემო წარმოდგენილი სოციალურ-კულტურული ინსტიტუტების (მაგ.: სკოლა, საკულტო (რელიგიური) ნაგებობები, კინო, კლუბი, მუზეუმი, სამედიცინო დაწესებულება, პოლიცია) ფუნქციების გააცნობიერება.	უპასუხისმგებლო ქმედებებმა და მოვალეობების იგნორირებამ? რატომ არის მნიშვნელოვანი, რომ გოგონებმაც და ბიჭებმაც დაიცვან ჯანსაღი ცხოვრების წესი და როგორ გვეხმარება საქართველოს ამა თუ იმ მხარეში გავრცელებული ტრადიციული სპორტული სახეობები ჯანსაღი ცხოვრების წესის შენარჩუნებაში? ცნებები: საზოგადოება; პასუხისმგებლობა; ჯანსაღი ცხოვრების წესი; მოხალისეობა, მონაწილეობა, სამოქალაქო უსაფრთხოება; კანონი, კონფლიქტი; ეთნიკური, რელიგიური უმრავლესობა/უმცირესობა, დისკრიმინაცია (ჩაგვრა, ძალადობა); არჩევნები, სიმბოლიკა, ეთნიკური, კულტურული და რელიგიური მრავალფეროვნება, თანასწორობა, კულტურული მემკვიდრეობა; მუზეუმი (სახლმუზეუმი, მხარეთმცოდნეობითი მუზეუმი), ტრადიცია/ინოვაცია, ფოლკლორი, ტრადიციული სპორტული სახეობები, ტრადიციული ყოფითი საქმიანობები.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: - საკლასო დისკუსია თემაზე: უნდა იცოდნენ თუ არა საქართველოს ამა თუ იმ მხარეში მცხოვრებმა ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელმა თანატოლებმა ქართული (სახელმწიფო ენა); „პრობლემების ხის“ გამოყენებით მხარისთვის აქტუალური პრობლემების განხილვა (მაგ. გარემოს დაბინძურება, სასმელი წყლის პრობლემა, რეკრეაციული, დასასვენებელი ან სპორტული მოედნების არარსებობა); - კლასში სოციალური მუშაკის / საჯარო მოხელის / არასამთავრობო ორგანიზაციის წარმომადგენლის მოწვევა, რომელიც მხარისთვის აქტუალურ სოციალურ პრობლემებზე ისაუბრებს. დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: - შერჩეულ მხარეზე ინფორმაციის მოძიება ინტერნეტით ან უფროსების გამოკითხვის გზით - რა პრობლემები აქვს საქართველოს ამა თუ იმ მხარის მოსახლეობას; შედეგების პრეზენტაცია; - მაკეტების შექმნა საქართველოს ორი მხარის ერთმანეთთან შედარების მიზნით;	

- საკლასო აქტივობის ფარგლებში რომელიმე საჯარო სტრუქტურაში (მაგ.: საკრებულო, გამგეობა) სტუმრობისა და მათი ფუნქციების გაცნობის შემდეგ შთაბეჭდილებების გაზიარება პრეზენტაციების გზით - როგორ გაიგეს ან როგორ ესახებათ საჯარო სტრუქტურის მოვალეობები.

შემაჯამებელი დავალებების ნიმუშები:

- საქართველოს ამა თუ იმ მხარეში (მაგალითად ქართლის) ექსკურსიის გზით კვლევის ჩატარება (ისტორიულ-გეოგრაფიულ-სოციალურ პრობლემებზე) და მისი შედეგების პრეზენტაცია;
- საქართველოს მხარის საპატივცემულოდ რაიმე ღონისძიების გამართვა, რომელშიც ისტორიული და გეოგრაფიული მონაცემები იქნება ასახული; ასევე წარმოჩინდება მიმდინარე სოციალური საკითხები;
- საქართველოს მხარის ისტორიიდან რომელიმე ეპიზოდის შესახებ წარმოდგენის დადგმა;
- ეთნოგრაფიულ მუზეუმში სტუმრობა მისი ღირსშესანიშნაობების შესასწავლად;
- საქართველოს მხარის შესახებ საინფორმაციო-სარეკლამო ბუკლეტის შექმნა;
- საქართველოს მხარისთვის აქტუალური მარტივი სამოქალაქო პროექტების (ეკოლოგია, საგანგებო ვითარებები, ჯანსაღი ცხოვრება) განხორციელება.

თემა: საქართველოს დედაქალაქი

1. სტანდარტის შედეგები (ისტორიული უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ.მეც.დაწყ.(II).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ისტორიული ფაქტებისა და მოვლენების ქრონოლოგიურ ჭრილში გააზრება და გადმოცემა. მათი დაკავშირება თანამედროვე სოციალურ-კულტურულ გარემოსთან (მაგ.: სახელმწიფო, ისტორიული მემკვიდრეობა); საზ.მეც.დაწყ.(II).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ლეგენდებისა და მითების, მნიშვნელოვანი ისტორიული მოვლენებისა და პიროვნებების ლოკალურ გარემოსთან დაკავშირება; ქვეყნის განვითარებაში პიროვნების როლის გაცნობიერება. საზ.მეც.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საქართველოს მხარეების ბუნებრივი და სოციალურ-კულტურული მახასიათებლების შესწავლა/გამოვლენა;	შეკითხვები: • როგორ იცვლებოდა ქვეყნის დედაქალაქის მდებარეობა დროთა განმავლობაში? როგორ დაარსდა თბილისი? როგორ იქცა იგი საქართველოს დედაქალაქად? როგორი იერსახე ჰქონდა მას ისტორიულ წარსულში? • რას და როგორ მოგვითხრობს შემორჩენილი ძეგლები თბილისის ისტორიაზე (მაგ.: ნარიყალა, მეტეხი)? • როგორ აისახება ომისა და მშვიდობის შედეგები (ისტორიული ნანგრევები, საზღვრების ცვლილება, მოსახლეობის ცვლილება) თბილისის ისტორიასა და ყოფაზე? • როგორ მოგვითხრობს ნახატი ან ფოტო თბილისის ისტორიასა და განვითარებაზე? • რატომ აქვს თბილისის უბნებს სხვადასხვა იერსახე (არქიტექტურა, მოსახლეობის ყოფა)? • როგორ აისახება თბილისის კოლორიტი ხელოვნებასა და მწერლობაში? (მაგ. ფიროსმანი, გრიშაშვილი) ცნებები: ისტორია, წყარო, ფაქტი და ინტერპრეტაცია; კალენდარი, საუკუნე, წელთაღრიცხვა; ერი, ეთნიკური ჯგუფი, ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მხარე.
რეკომენდაციები:	
საკლასო აქტივობების მაგალითები:	

• მუზეუმში სტუმრობა ძველი თბილისისთვის დამახასიათებელი ყოფის (ფოლკლორი, სამზარეულო, ჩაცმულობა, წეს-ჩვეულებები) შესასწავლად; • ლიტერატურული ნაწარმოების (მაგალითად, ადაპტირებული ნაწყვეტი იოანე ბატონიშვილის „კალმასობიდან“; იოსებ გრიშაშვილის „ძველი თბილისის ბოჰემა“ განხილვა, რომელიც ძველი თბილისისთვის დამახასიათებელ პროფესიებსა და ყოფაზე მოგვითხრობს. მისი შედარება თანამედროვეობასთან); • ისტორიული წყაროს - „თბილისის აღება დავით აღმაშენებლის მიერ“ - განხილვა, რომელიც ომისა და მშვიდობის შედეგებს, ამავე დროს, თბილისისთვის დამახასიათებელ მრავალფეროვნებას აჩვენებს; • გამოფენის მოწყობა თემაზე: „რელიგიურ-კულტურული მრავალფეროვნება თბილისში“.	
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • ინფორმაციის მოძიება, რა სახელი ერქვა ადრე თბილისის ამა თუ იმ ქუჩას/უბანს? როდის და რატომ შეიცვალა მათი დასახელებები? • კონკურსისთვის ფოტოკოლაჟის / ვიდეორგოლის შექმნა თბილისის რომელიმე უბნის შესახებ; • იმ ისტორიული პერსონაჟების შემდგომი თავგადასვლის შესახებ ინფორმაციის მოძიება, რომელთა სახელსაც თბილისის უმთავრესი ისტორიული ნაგებობები უკავშირდება (მაგალითად, დემეტრე თავდადებული - მეტეხის ტაძარი); • ნახატის/ქაღალდის მაკეტის შექმნა, რომელიც თავისუფლების მოედანსა და რუსთაველზე მდებარე კულტურულ-პოლიტიკური მნიშვნელობის ცენტრებს წარმოაჩენს.	
2. სტანდარტის შედეგები (გეოგრაფიული უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ.მეც.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საქართველოს მხარეების ბუნებრივი და სოციალურ-კულტურული მახასიათებლების შესწავლა/გამოვლენა; საზ.მეც.დაწყ.(II).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს რუკის ლეგენდაში მოცემული პირობითი ნიშნების (გეომეტრიული, ფართობლივი და ხაზობრივი ნიშნების) საშუალებით რუკაზე დატანილი ინფორმაციის წაკითხვა; საზ.მეც.დაწყ.(II).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საქართველოსთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი მოვლენების გამომწვევი მიზეზებისა და მათი შედეგების გააზრება; ბუნებრივ მოვლენებზე ადეკვატური რეაგირება და მათგან თავდაცვა; საზ.მეც.დაწყ.(II).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს უსაფრთხოების წესების დაცვის მნიშვნელობის გააზრება და საგანგებო და საყოფაცხოვრებო სიტუაციებში შესაბამისად მოქმედება (მაგ.: ქუჩაში მოძრაობისას, ტრანსპორტში ყოფნისას, ექსკურსიაზე, ლაშქრობისას, ბუნებრივი კატასტროფებისას);	შეკითხვები: • როგორ შეიძლება გამოვიყენოთ ქალაქის გეგმაზე ასახული პირობითი ნიშნები თბილისში ორიენტირებისთვის? • როგორ მოგვითხრობს ნახატი ან ფოტო თბილისის ისტორიასა და განვითარებაზე? • რით არის განპირობებული სხვადასხვა საქმიანობისა და პროფესიის მრავალფეროვნება თბილისში? ცნებები: გეოგრაფია, რუკა/ადგილის გეგმა, საზღვარი, ბუნებრივი რესურსები, დასახლების ტიპები, საცხოვრისის ტიპები, ლანდშაფტი (ბუნებრივი, ანთროპოგენული), ეკოლოგია / გარემოს დაცვა, რელიეფი, კლიმატი; ბუნებრივი მოვლენები და მათგან თავდაცვა, საგანგებო სიტუაციები; ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მხარე; პროფესია, სოფლის მეურნეობა, მრეწველობა, ვაჭრობა; ტრანსპორტი და კომუნიკაციები.
რეკომენდაციები: საკლასო აქტივობების მაგალითები: • სიმულაციური მოგზაურობა თბილისში რუკის, ან ადგილის გეგმის გამოყენებით; • კონტურული და რელიეფური რუკის შექმნა, რომელზეც თბილისი, მისი მიმდებარე მხარეები და მათი დამაკავშირებელი გზები იქნება ასახული; • SWOT ანალიზით რისკების შეფასება, რეკომენდაციების შემუშავება საფრთხის შემცველ ადგილას შენობა-ნაგებობის აშენებისთვის და „ნებართვის“ სახით მისი შედეგების წარმოდგენა;	

• თბილისისთვის დამახასიათებელი ეკოლოგიური პრობლემის იდენტიფიცირება და კლასგარეშე გაკვეთილის სახით სამოხალისო აქტივობის დაგეგმვა (დასუფთავება, ხეების დარგვა, ნაგვის ურნების დადგმა), რომელიც გარემოს დაცვაზე იქნება ორიენტირებული (ეს აქტივობა თბილისის გარეთ მცხოვრებმა მოსწავლეებმა შეიძლება თავიანთ რეგიონში განახორციელონ).
დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • გამოკითხვის ჩატარება თემაზე: „რა არის თბილისისთვის ყველაზე აქტუალური პრობლემა“ და მისი შედეგების პრეზენტაცია (აქტივობის განსახორციელებლად შესაძლებელია სოფლის/რეგიონის რომელიმე სკოლის დამეგობრება თბილისის ერთ-ერთ სკოლასთან და შემდგომ მოსწავლეებს შორის კონტაქტის დამყარება ინტერნეტის (სკაიპის) საშუალებით ან ტელეფონით); • დროის ხაზის გამოყენებით ფოტოკოლაჟის გაკეთება თემაზე: „როგორ გამოიყურებოდა თბილისის სხვადასხვა უბანი ძველად და ახლა“; • მარტივი კვლევის ჩატარება უფროსი ასაკის ადამიანებთან (ბებია-ბაბუებთან, მშობლებთან) და თანატოლებთან თემაზე: „რომელი პროფესია იყო (ძველი თაობისთვის) და არის (ახალი თაობისთვის) ყველაზე მეტად პოპულარული თბილისში (ან რეგიონში)“ და კვლევის შედეგების განხილვა; • თბილისის ტურისტულ-რეკრეაციულ ადგილებში (მაგ.: პარკებში, სკვერებში) მყოფი ადამიანებისგან ინტერვიუს აღება თემაზე: „რატომ ვსტუმრობ ამ ადგილს?“ და ინტერვიუს შედეგების პრეზენტაცია (ეს აქტივობა თბილისის გარეთ მცხოვრებმა მოსწავლეებმა შეიძლება თავიანთ რეგიონში განახორციელონ).

3. სტანდარტის შედეგები (სამოქალაქო უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ.მეც.დაწყ.(II).10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გააცნობიეროს ჯანსაღი ცხოვრების წესის (პირადი ჰიგიენის, ჯანსაღი კვების, ტრადიციული და ამჟამინდელი სპორტული აქტივობების) მნიშვნელობა და მისდიოს მას; საზ.მეც.დაწყ.(II).12. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ღირებულებების (დემოკრატიის პრინციპების და ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის, შემწყნარებლობის, გარემოს დაცვის) მნიშვნელობის გააცნობიერება ინდივიდისა და საზოგადოების ნორმალური განვითარებისთვის; საზ.მეც.დაწყ.(II).13. საქართველოს ეთნიკური, კულტურულ-რელიგიური მრავალფეროვნების გააზრება და პოზიტიური დამოკიდებულების გამოვლენა; საზ.მეც.დაწყ.(II).14. ბუნებრივი გარემოს, ისტორიული და კულტურული მემკვიდრეობის მნიშვნელობის გააცნობიერება და მის მიმართ მზრუნველი დამოკიდებულების გამოვლენა.	შეკითხვები: • რატომ ცხოვრობენ თბილისში სხვადასხვა ეთნიკური, კულტურული და რელიგიური ჯგუფის წარმომადგენლები? • რატომ წარმოადგენს რუსთაველის გამზირი და თავისუფლების მოედანი თბილისის ცენტრს (კულტურულ-პოლიტიკური მნიშვნელობით)? • როგორ გამოვიყენოთ ეფექტიანად ცხოვრების ჯანსაღი წესისთვის ტურისტულ-რეკრეაციული ზონები? ცნებები: საზოგადოება, პასუხისმგებლობა, ჯანსაღი ცხოვრების წესი; მოხალისეობა, მონაწილეობა; სამოქალაქო უსაფრთხოება, კანონი, კონფლიქტი, ეთნიკური, რელიგიური უმრავლესობა/უმცირესობა, დისკრიმინაცია (ჩაგვრა, ძალადობა); არჩევნები, სიმბოლიკა; ეთნიკური, კულტურული და რელიგიური მრავალფეროვნება, თანასწორობა, კულტურული მემკვიდრეობა; მუზეუმი (სახლმუზეუმი, მხარეთმცოდნეობითი მუზეუმი); ტრადიცია/ინოვაცია, ფოლკლორი, დამწერლობა; ტრადიციული სპორტული სახეობები, ტრადიციული ყოფითი საქმიანობები.
რეკომენდაციები:	

საკლასო აქტივობების მაგალითები: • თემატური ექსკურსია რომელიმე სახელმწიფო სტრუქტურაში (მაგ.: საკრებულო, პოლიცია, მერია); • დოკუმენტური ფილმის „ბედნიერების მტრედები“ განხილვა (ორგანიზაცია: „ადამიანი გაჭირვებაში“); • სტუმრის (მაგალითად, უზნის ინსპექტორის, სკოლის ექიმის) მოწვევა, რომელიც მოსწავლეებს ნარკოტიკებისა და თამბაქოს მავნე ზემოქმედების შედეგებზე გაესაუბრება; • საკლასო თოქშოუს მოწყობა თემაზე: „ტოლერანტობა თბილისში“.	
დავალების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • დაკვირვება სკოლის მიმდებარე ტერიტორიაზე იმის გამოსაკვლევად, თუ რამდენი ადამიანი დაარღვევს მოძრაობის წესებს; • პლაკატის / სლოგანის შექმნა, რომელიც თბილისისთვის აქტუალურ რომელიმე სოციალურ პრობლემას (ნარკომანია, ჩაგვრა) ეხმიანება; • ერთი დღით მანდატურის როლის მორგება და მოსწავლეთა ანტისოციალურ ქცევებზე დაკვირვება. დაკვირვების შედეგების პრეზენტაცია; • საკონკურსოდ მოთხოვნის დაწერა საკვანძო სიტყვების (მაგ.: პრობლემა, თბილისი, მოხალისეობა, მრავალფეროვნება), გამოყენებით, რომლებიც თბილისისთვის აქტუალური რომელიმე პრობლემის სპეციფიკას უჩვენებს.	
შემაჯამებელი დავალებების ნიმუშები: • თბილისის საპატივცემულოდ რაიმე ღონისძიების გამართვა, რომელშიც ისტორიის, გეოგრაფიისა და სამოქალაქო განათლებისთვის აქტუალური მასალა აისახება; • დრამის დადგმა, რომელიც თბილისის ისტორიის რომელიმე მოვლენას ან მისთვის დამახასიათებელ თანამედროვე სოციალურ პრობლემას ეძღვნება; • მაკეტების საშუალებით თბილისის შედარება საქართველოს რომელიმე ისტორიულ-ეთნოგრაფიულ მხარესთან; • თბილისისთვის აქტუალური მარტივი სამოქალაქო პროექტების (ეკოლოგია, საგანგებო ვითარებები, ჯანსაღი ცხოვრება) განხორციელება; • თბილისში მცხოვრებ თანატოლებთან თანამშრომლობით (სკაიპის, ტელეფონის, ან სხვა საშუალებების გამოყენებით) დედაქალაქის შესახებ საინტერესო ინფორმაციის მოძიება და გადმოცემა; • თბილისის შესახებ საინფორმაციო-სარეკლამო ბუკლეტის შექმნა; • ექსკურსია ძველ თბილისში რელიგიურ-კულტურული მრავალფეროვნების შესასწავლად.	

თემა: სახელმწიფო - ჩვენი საქართველო

1. სტანდარტის შედეგები (ისტორიული უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ.მეც.დაწყ.(II).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ისტორიული ფაქტებისა და მოვლენების ქრონოლოგიურ ჭრილში გააზრება და გადმოცემა. მათი დაკავშირება თანამედროვე სოციალურ-კულტურულ გარემოსთან (მაგ.: სახელმწიფო, ისტორიული მემკვიდრეობა); საზ.მეც.დაწყ.(II).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ლეგენდებისა და მითების, მნიშვნელოვანი ისტორიული მოვლენებისა და პიროვნებების ლოკალურ გარემოსთან დაკავშირება; ქვეყნის განვითარებაში პიროვნების როლის გაცნობიერება. საზ.მეც.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საქართველოს მხარეების ბუნებრივი და სოციალურ-კულტურული მახასიათებლების	შეკითხვები: • როდის და როგორ შეიქმნა საქართველოს სახელმწიფო, ქართული დამწერლობა? • როგორ იცვლებოდა ქვეყნის საზღვრები (სამაჩაბლო, აფხაზეთი)? • რატომ არის საქართველოსთვის დამახასიათებელი ეთნიკური, კულტურული და რელიგიური მრავალფეროვნება? • რატომ ახასიათებს საქართველოს მრავალფეროვანი ეთნოგრაფიული ტრადიციები? ცნებები: ისტორია, წყარო, ფაქტი და ინტერპრეტაცია; კალენდარი, საუკუნე, წელთაღრიცხვა; სახელმწიფო, მმართველობის ფორმები, დამწერლობა, ერი, ეთნიკური ჯგუფი, ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მხარე.

შესწავლა/გამოვლენა;	
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობები: • ჯგუფური მუშაობის გზით პლაკატის შექმნა, რომელიც ქვეყნის მრავალფეროვნებას გაუსვამს ხაზს; • დისკუსია რომელიმე ისტორიული ძეგლის აღდგენის საქმიანობასთან და ფორმებთან დაკავშირებით; • როლური თამაში, რომლითაც ერთიან საქართველოში სავაზიროს დარბაზობის კოსტუმირებული ინსცენირება იქნება წარმოდგენილი (რომელშიც სახელმწიფოს სხვადასხვა მოხელე: მეფე, მექუთუბელთუხუცესი, ამირსპასალარი მიიღებენ მონაწილეობას); • როლური თამაში, რომელიც საქართველოს თანამედროვე პარლამენტის/მინისტრთა კაბინეტის სხდომას წარმოადგენს.	
დავალებები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • მსგავსება-განსხვავებების პოვნის მიზნით საქართველოში მცხოვრები ეთნიკური ჯგუფების რომელიმე დღესასწაულის შესახებ ინფორმაციის მოძიება და პრეზენტაცია; • ნახატების ან ფოტოების საშუალებით საქართველოსთვის დამახასიათებელი საცხოვრისის ტიპების წარმოჩენა; • გამოკითხვის ჩატარება თანატოლებში: დაასახელეთ სამი, თქვენი აზრით, ყველაზე მნიშვნელოვანი ფაქტი, საქართველოს ისტორიიდან. გამოკითხვის შედეგების შეჯერება და პრეზენტაცია; • რევაზ ინანაშვილის მოთხრობის - „ლოქინში“ - საფუძველზე შემდგომი ისტორიის დაწერა.	

2. სტანდარტის შედეგები (გეოგრაფიული უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ.მეც.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საქართველოს მხარეების ბუნებრივი და სოციალურ-კულტურული მახასიათებლების შესწავლა/ გამოვლენა; საზ.მეც.დაწყ.(II).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს რუკის ლეგენდაში მოცემული პირობითი ნიშნების (გეომეტრიული, ფართობი და ხაზობრივი ნიშნები) საშუალებით რუკაზე დატანილი ინფორმაციის წაკითხვა; საზ.მეც.დაწყ.(II).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საქართველოსთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი მოვლენების გამომწვევი მიზეზებისა და მათი შედეგების გააზრება; ბუნებრივ მოვლენებზე ადეკვატური რეაგირება და მათგან თავდაცვა; საზ.მეც.დაწყ.(II).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს უსაფრთხოების წესების დაცვის მნიშვნელობის გააზრება და საგანგებო და საყოფაცხოვრებო სიტუაციებში შესაბამისად მოქმედება (მაგ.: ქუჩაში მოძრაობისას, ტრანსპორტში ყოფნისას, ექსკურსიაზე, ლაშქრობისას, ბუნებრივი კატასტროფებისას);	შეკითხვები: • რა შეიძლება გავიგო საქართველოს შესახებ სხვადასხვა ტიპის რუკაზე დატანილი პირობითი ნიშნების საშუალებით? • რატომ არის ჩემი მოვალეობა ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობისა და გარემოს დაცვა? ცნებები: გეოგრაფია, რუკა/ადგილის გეგმა, საზღვარი, ბუნებრივი რესურსები, დასახლების ტიპები, საცხოვრისის ტიპები, ლანდშაფტი (ბუნებრივი, ანთროპოგენული), ეკოლოგია / გარემოს დაცვა, რელიეფი, კლიმატი, ბუნებრივი მოვლენები და მათგან თავდაცვა, საგანგებო სიტუაციები, ისტორიულ მხარე; პროფესია, სოფლის მეურნეობა, მრეწველობა, ვაჭრობა, ტრანსპორტი და კომუნიკაციები.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობები: • რუკის შესწორება, რომელზეც ობიექტები არასწორი პირობითი ნიშნებითაა გამოსახული; • ფაზლების საშუალებით, რომლებიც საქართველოს მხარეებსა და მის მეზობელ ქვეყნებს წარმოადგენენ, საქართველოს ადმინისტრაციული რუკის აგება (ჯგუფური სამუშაო); • დოკუმენტური ფილმის განხილვა საქართველოს დაცული ტერიტორიების შესახებ (დაცული ტერიტორიების სააგენტოს საიტი);	
დავალებები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის:	

- „ასოციაციური რუკის“ დახატვა, რომელზეც 12 სამხარეო ერთეული ფოთლებიანი ყვავილის სახითაა წარმოდგენილი. ბუნებრივი რესურსების რუკის საშუალებით განსაზღვრა იმისა, თუ რომელი რესურსითაა მდიდარი საქარველოს ესა თუ ის მხარე;
- სხვადასხვა ფერის პლასტელინით სახლის გამოძერწვა, სადაც ცნება ეკონომიკა წითელ ფერთან იქნება გაიგივებული. იმის მიხედვით, თუ სახლის რომელი ნაწილი (სადირველი, სახურავი, ფანჯარა) იქნება შეფერადებული წითლად, მოსწავლეები იმსჯელებენ, თუ რა როლი აქვს ეკონომიკას ქვეყნის განვითარებისთვის;
- გამოკითხვის ჩატარება მშობლებთან, ბებია-ბაბუებთან, უფროსი ასაკის ადამიანებთან იმის შესახებ, ახსოვთ თუ არა განსაკუთრებული მოვლენა რომელიმე ბუნებრივ მოვლენასთან მიმართებაში;
- ლოკალური გარემოსთვის დამახასიათებელი ფლორისა და ფაუნის T დიაგრამის შედგენა. მათი გავრცელების სავარაუდო მიზეზების მოკვლევა.

3. სტანდარტის შედეგები (სამოქალაქო უნარები)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და საკვანძო ცნებები
საზ.მეც.დაწყ.(II).8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მისი, როგორც ბავშვის, გარკვეული უფლება-მოვალეობებისა და პასუხისმგებლობების გაცნობიერება; დადგენილი წესებისა და კანონების საფუძველზე თავისი უფლებების რეალიზება და სხვისი უფლებების დაცვა. საზ.მეც.დაწყ.(II).9. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საზოგადოებისთვის აქტუალური პრობლემების/მოვლენების ამოცნობა და საკუთარი ჩართულობით მათ გამოსწორებაზე ზრუნვა; საზ.მეც.დაწყ.(II).10. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გააცნობიეროს ჯანსაღი ცხოვრების წესის (პირადი ჰიგიენის, ჯანსაღი კვების, ტრადიციული და ამჟამინდელი სპორტული აქტივობების) მნიშვნელობა და მისდიოს მას; საზ.მეც.დაწყ.(II).11. მოსწავლემ უნდა შეძლოს უსაფრთხოების წესების დაცვის მნიშვნელობის გააზრება და საგანგებო და საყოფაცხოვრებო სიტუაციებში შესაბამისად მოქმედება (მაგ.: ქუჩაში მოძრაობისას, ტრანსპორტში ყოფნისას, ექსკურსიაზე, ლაშქრობისას, ბუნებრივი კატასტროფებისას); საზ.მეც.დაწყ.(II).12. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ღირებულებების (მაგ.: დემოკრატიის პრინციპების და ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის, შემწყნარებლობის, გარემოს დაცვის) მნიშვნელობის გაცნობიერება ინდივიდისა და საზოგადოების ნორმალური განვითარებისთვის; საზ.მეც.დაწყ.(II).15. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მის გარშემო წარმოდგენილი სოციალურ-კულტურული ინსტიტუტების (მაგ.: სკოლა, საკულტო (რელიგიური) ნაგებობები, კინო, კლუბი, მუზეუმი, სამედიცინო დაწესებულება, პოლიცია) ფუნქციების გაცნობიერება.	შეკითხვები: • რა პრობლემები შეუძლია შეუქმნას ჩემს ქვეყანას ჩემი და ჩემი თანატოლების მხრიდან უპასუხისმგებლო ქმედებამ და მოვალეობების იგნორირებამ? • როგორ შევითანოთ წვლილი ჩვენი ქვეყნის განვითარებაში არსებული გამოწვევების ფონზე (მაგ.: ცხოვრების ჯანსაღი წესი, განათლების ხელმისაწვდომობა, ქალთა და ბავშვთა დისკრიმინაცია, ძალადობის (ბავშვზე ძალადობა) პრობლემა, სახელმწიფო ენის არცოდნა)? • როგორ ზრუნავს ძირითადი სახელმწიფო და სოციალურ-კულტურული ინსტიტუტები ჩვენი უფლებების დაცვასა და რეალიზებაზე (მაგ.: პარლამენტი, სასამართლო, სამინისტრო, უნივერსიტეტი (განათლების უფლება), ოპერის თეატრი, მუზეუმი)? • როგორ ზრუნავს სახელმწიფო ჩვენს სამოქალაქო უსაფრთხოებაზე? • როგორ მივაწვდინო ხმა ხელისუფლებას მნიშვნელოვან საკითხებთან დაკავშირებით ჩემს ხელთ არსებული საშუალებებით? ცნებები: საზოგადოება, პასუხისმგებლობა, ჯანსაღი ცხოვრების წესი; მოხალისეობა, მონაწილეობა, სამოქალაქო უსაფრთხოება, კანონი, კონფლიქტი, ეთნიკური, რელიგიური უმრავლესობა/უმცირესობა, დისკრიმინაცია (ჩაგვრა, ძალადობა); არჩევნები, სიმბოლიკა; ეთნიკური, კულტურული და რელიგიური მრავალფეროვნება, თანასწორობა; კულტურული მემკვიდრეობა, მუზეუმი (სახლმუზეუმი, მხარეთმცოდნეობითი მუზეუმი), ტრადიცია/ ინოვაცია, ფოლკლორი, დამწერლობა, ტრადიციული სპორტული სახეობები, ტრადიციული ყოფითი საქმიანობები.

რეკომენდაციები:
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • „გონებრივი იერიში“ თემაზე: რა უფლებები აქვს მოქალაქეს. შემდეგ კი განხილვა, თუ როგორ იცავს სახელმწიფო ამ უფლებებს; • ვიზიტი რომელიმე საჯარო სტრუქტურაში (საგანგებო სიტუაციების მართვის სააგენტო, რეგიონული სახანძრო-სამაშველო სამსახურები, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოები, იუსტიციის სახლი). მათი ფუნქციების გაცნობა; • ჯგუფური დავალების სახით პეტიციის დაწერა ქვეყნისთვის აქტუალურ რომელიმე საკითხთან დაკავშირებით; დავალებების ნიმუშები დამოუკიდებელი მუშაობისთვის: • თემის დაწერა: ჩემი და ჩემი თანატოლების მოვალებები ქვეყნის წინაშე; • მასალის მოგროვება სხვადასხვა ადამიანის მიერ სხვადასხვა დროს განხორციელებული სამოქალაქო აქტივობების შესახებ (ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, გარემოს დაცვა, ქველმოქმედება, მოხალისეობა); • ქართველი სპორტსმენების ოლიმპიურ წარმატებებზე ინფორმაციის მოძიება და პრეზენტაცია; • საკვანძო სიტყვების (მაგ.: პრობლემა, სახელმწიფო) გამოყენებით თემის დაწერა: რას გამოვასწორებდი ჩემს ქვეყანაში. შემაჯამებელი დავალებების ნიმუშები: • როლური თამაშის სახით დრამის დადგმა, რომელიც საქართველოს ისტორიის რომელიმე საკვანძო მოვლენას ეძღვნება; • როლური თამაშის სახით დრამის დადგმა, რომელიც საქართველოსთვის აქტუალურ თანამედროვე სოციალურ პრობლემას ეძღვნება; • საქართველოსთვის აქტუალური მარტივი სამოქალაქო პროექტების (ეკოლოგია, საგანგებო ვითარებები, ჯანსაღი ცხოვრება) განხორციელება; • სკაიპის, ტელეფონის ან სხვა ტექნიკური საშუალებების გამოყენებით საქართველოში მცხოვრები მათი თანატოლების პრობლემების შესწავლა, მათი განზოგადება და პრეზენტაცია; • საქართველოს შესახებ საინფორმაციო-სარეკლამო ბუკლეტის / ვიდეორგოლის შექმნა; • ექსკურსია საქართველოს რომელიმე მხარეში / მუზეუმში ქვეყნის მრავალფეროვნების შესასწავლად, შედეგების პრეზენტაცია.

2. საზოგადოებრივი მეცნიერებები საბაზო საფეხურზე

ა) ისტორია

საბაზო საფეხურის ისტორიის პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა და აჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების შესაძლო გზებს. პროგრამა შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

სასწავლო თემა
სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.
საგნობრივი საკითხები
წლიური თემების ფარგლებში გამოიყოფა საგნობრივი საკითხები. საგნობრივი საკითხების სწავლება

თვითმიზანს არ წარმოადგენს. საგნობრივი საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.		
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.		
საკვანძო შეკითხვები თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა: • მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად; • სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა; • თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.		
აქტივობები მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით. კომპლექსურ/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.		
შეფასების ინდიკატორები შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.		
მკვიდრი წარმოდგენები მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.		

სასწავლო თემები	საათების სავარაუდო რაოდენობა	სარეზერვო დრო
VII კლასი		

4. პრეისტორია/ქვის ხანა;	8 საათი	4 საათი
5. ბრინჯაოს ხანა/ძველი აღმოსავლეთი;	14 საათი	4 საათი
6. ანტიკური და გვიანანტიკური ხანა.	32 საათი	8 საათი
VIII კლასი		
3. შუასაუკუნეები;	42 საათი	8 საათი
4. გვიანი შუა საუკუნეები და ახალი დრო.	32 საათი	8 საათი
IX კლასი		
5. „ხანგრძლივი მე-19 საუკუნე“;	37 საათი	8 საათი
6. პირველი მსოფლიო ომის პერიოდი/საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა;	19 საათი	4 საათი
7. საბჭოთა პერიოდი;	19 საათი	4 საათი
8. საქართველო და თანამედროვე მსოფლიო.	10 საათი	4 საათი

VII კლასი

თემა - პრეისტორია / ქვის ხანა	საათების სავარაუდო რაოდენობა - 8 (+4)
საკითხები: 1. დმანისის აღმოჩენები; 2. პალეოლითური მღვიმეების კულტურა საქართველოსა და ევროპაში; 3. საქართველო - მიწათმოქმედებისა და მეღვინეობის უძველესი კერა.	
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები: დრო - ცვალებადობა, ქრონოლოგია, წელთაღრიცხვის სისტემა, საუკუნე, ათასწლეული, ისტორიული პერიოდი, ეპოქა; სივრცე - კონტინენტი (ევროპა, აზია); რეგიონი (კავკასია, მცირე აზია, ხმელთაშუაზღვისპირეთი, მახლობელი აღმოსავლეთი, შუა და ცენტრალური აზია); საქართველოს ისტორიულ-გეოგრაფიული მხარე; საზოგადოება - სოციალური ფენა, ეკონომიკა, კულტურა; რელიგია; მსოფლმხედველობა; ეთნოსი/ერი; „კულტურული სხვა“; ისტორიული მოვლენა/პროცესი - პოლიტიკური ისტორია; სოციალური ისტორია; მაღაუფლება - სახელმწიფო, დემოკრატია; წყარო, ისტორიული კვლევა - წყარო (პირველადი, მეორადი), ფაქტი/ინტერპრეტაცია/სტერეოტიპი, ისტორიოგრაფია, ისტორიის დამხმარე დისციპლინები.	

საკვანძო შეკითხვები: • რაც ვიცით, საიდან ვიცით ქვის ხანის შესახებ? • როგორ ცხოვრობდნენ ადამიანები ქვის ხანაში? როგორი იყო მათი საზოგადოება? • როგორ აღიქვამდა პირველყოფილი ადამიანი სამყაროს? რატომ მისდევდა იგი მაგიას? • რით განსხვავდებოდა ქვის ხანა თანამედროვეობისგან? • რატომ იხსენიებენ მეცნიერები მიწათმოქმედებისა და მესაქონლეობის გაჩენას „რევოლუციის“ სახელით?
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • ქვის ხანისთვის / პრეისტორიისთვის დამახასიათებელი არსებითი ნიშნების (გვაროვნული თემი, მაგია, მეურნეობა (შემგროვებლობა-მონადირეობა, მიწათმოქმედება-მესაქონლეობა)) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12); • არქეოლოგიური და ეთნოლოგიური მონაცემების საფუძველზე ქვის ხანის მოვლენების შესწავლა-ინტერპრეტირება (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12); • პირველყოფილი საზოგადოების (სოციალური ფენები, მეურნეობის ფორმები, მსოფლმხედველობა) თანამედროვე და/ან სხვა ისტორიული ეპოქის საზოგადოებასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12); • „ნეოლითური რევოლუციის“ მისთვის ცნობილ სხვა ისტორიულ მოვლენებთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).
მკვიდრი წარმოდგენები: • პრეისტორია ადამიანის გაჩენიდან - პირველი სახელმწიფოებისა და დამწერლობის ჩამოყალიბებამდე პერიოდია; • ქვის ხანის შესახებ არქეოლოგიური და ეთნოგრაფიული მონაცემები მოგვითხრობს; • ქვის ხანაში ძირითადად ქვის იარაღებს იყენებდნენ; • ქვის ხანაში ადამიანები გვაროვნული თემის პირობებში ცხოვრობდნენ; • მაგია პირველყოფილი ადამიანის აზროვნებისა და მსოფლმხედველობის უმთავრესი ფორმაა. იგი საგნებს/ადამიანებს შორის უხილავი კავშირების არსებობას გულისხმობს; • ქვის ხანაში ადამიანები მონადირეობასა და შემგროვებლობას მისდევდნენ, მოგვიანებით კი მათ მიწათმოქმედება და მესაქონლეობა ისწავლეს; • საქართველოს ტერიტორიაზე აღმოჩენილია ევრაზიაში უძველესი ადამიანის ნაშთები; საქართველო ერთ-ერთი პირველი ქვეყანაა, რომლის ტერიტორიაზეც მიწათმოქმედება და მესაქონლეობა გაჩვენარდა.

თემა: ბრინჯაოს ხანა / ძველი აღმოსავლეთი	საათების სავარაუდო რაოდენობა - 14 (+4)
საკითხები: 1. მტკვარ-არაქსის კულტურა; 2. თრიალეთის კულტურა; 3. დიაოხისა და კოლხას ურთიერთობები ძველადმოსავლურ ქვეყნებთან.	
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები: დრო - ცვალებადობა, ქრონოლოგია, წელთაღრიცხვის სისტემა, საუკუნე, ათასწლეული, ისტორიული პერიოდი, ეპოქა; სივრცე - კონტინენტი (ევროპა, აზია); რეგიონი (კავკასია, მცირე აზია, ხმელთაშუაზღვისპირეთი, მახლობელი აღმოსავლეთი, შუა და ცენტრალური აზია); საქართველოს ისტორიულ-გეოგრაფიული მხარე;	

საზოგადოება - სოციალური ფენა, ეკონომიკა, კულტურა; რელიგია; მსოფლმხედველობა; ეთნოსი/ერი; „კულტურული სხვა“; ისტორიული მოვლენა/პროცესი - პოლიტიკური ისტორია; სოციალური ისტორია; ძალაუფლება - სახელმწიფო, დემოკრატია; წყარო, ისტორიული კვლევა - წყარო (პირველადი, მეორადი), ფაქტი/ინტერპრეტაცია/სტერეოტიპი, ისტორიოგრაფია, ისტორიის დამხმარე დისციპლინები.
საკვანძო შეკითხვები: • რაც ვიცით საიდან ვიცით ძველი აღმოსავლეთის/ბრინჯაოს ხანის შესახებ? • როგორ ცხოვრობდნენ ადამიანები ძველადმოსავლურ ხანაში? როგორი იყო მათი საზოგადოება? • რით განსხვავდებოდა ძველადმოსავლური ხანა თანამედროვეობისგან და/ან სხვა ისტორიული ეპოქებისგან? • როგორ აღიქვამდა ძველადმოსავლურ პერიოდში მცხოვრები ადამიანი სამყაროს? • რატომ შეიქმნა დამწერლობა, კანონები, დროის აღრიცხვის სისტემა? • რატომ წარმოიქმნა პირველი ცივილიზაციები დიდი მდინარეების გასწვრივ? • როგორი ურთიერთობა ჰქონდა მომთაბარეებს ძველი აღმოსავლეთის მოწინავე სახელმწიფოებთან? • რატომ იყო დამახასიათებელი ძველადმოსავლური ეპოქისთვის მონუმენტური არქიტექტურა? • რატომ მარხავდნენ მმართველებს ყორღანებში? • რატომ იხსენიება ძველადმოსავლურ წყაროებში ბევრი ქართული სახელმწიფოებრივი გაერთიანება?
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • საქართველოს ტერიტორიაზე ბრინჯაოს ხანის არქეოლოგიური კულტურებისა და ლურსმული ფირფიტების მონაცემების საფუძველზე ძველადმოსავლური პერიოდის/ბრინჯაოს ხანის საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ. 1,2,3,4,5,7,9,10,11,12); • ძველადმოსავლური პერიოდისთვის/ბრინჯაოს ხანისთვის დამახასიათებელი არსებითი ნიშნების (დამწერლობა, სახელმწიფოებრიობა, რელიგიური სისტემები, „კომპლექსური საზოგადოება“) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12); • ძველადმოსავლური საზოგადოების (სოციალური ფენები, სახელმწიფო მოწყობა, სამართლებრივი აზროვნება (კანონები), მეურნეობის ფორმები, რელიგია და მსოფლმხედველობა) თანამედროვე და/ან სხვა ისტორიული ეპოქის საზოგადოებასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12); • დამწერლობისა და სახელმწიფო ინსტიტუტების წარმოქმნის მიზეზებზე მსჯელობა; სახელმწიფოს წარმოქმნით გამოწვეული კომპლექსური ცვლილებების დახასიათება და სხვა ისტორიულ მოვლენებთან მათი შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).
მკვიდრი წარმოდგენები • პირველი სახელმწიფოები და დამწერლობის სისტემები ერთდროულად წარმოიქმნა; • პირველი სახელმწიფოები დიდი მდინარეების გასწვრივ ჩამოყალიბდა; • უძველესი ცივილიზაციების ჩამოყალიბება ძველი აღმოსავლეთის ხალხებს (შუმერები, ხეთები, ასურელები, ბაბილონელები) უკავშირდება. ისინი ძირითადად ლურსმულ დამწერლობას იყენებდნენ; • ძველადმოსავლურ ცივილიზაციებს მომთაბარე ტომების შემოსევები დიდ საფრთხეს უქმნიდა; • საქართველოს ტერიტორია როგორც ბრინჯაოს, ისე რკინის წარმოების თვალსაზრისით იმდროინდელი მსოფლიოს მოწინავე რეგიონი იყო; • ძველი აღმოსავლეთის ქვეყნებისთვის დამახასიათებელია მონუმენტური არქიტექტურა; • ბრინჯაოს ხანაში საქართველოს ტერიტორიაზე მცხოვრები ხალხი თავიანთ მმართველებს ყორღანებში

მარხავდა;

- ძველადმოსავლურ პერიოდში საქართველოს ტერიტორიაზე არსებულ სახელმწიფოებრივ გაერთიანებებს (დიაოხი, კოლხა და სხვა) ინტენსიური ურთიერთობა ჰქონდა ძველი მსოფლიოს მოწინავე ხალხებთან.

თემა: ანტიკური და გვიანანტიკური ხანა

საათების სავარაუდო რაოდენობა - 32 (+8)

საკითხები:

1. ბერძნული ახალშენები საქართველოს ტერიტორიაზე;
2. ალექსანდრე მაკედონელის ლაშქრობა და ქართლის სამეფოს წარმოქმნა;
3. რომის აღმოსავლური დაპყრობები და საქართველო;
4. ქართლისა და რომის ურთიერთობა ახ.წ. I-II საუკუნეებში;
5. ქრისტიანობის გავრცელება რომის იმპერიასა და საქართველოში;
6. ვახტანგ გორგასალი (სპარსეთ-ბიზანტიის დაპირისპირების კონტექსტში);
7. „დიდი ომიანობა“ ეგრისში.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

დრო - ცვალებადობა, ქრონოლოგია, წელთაღრიცხვის სისტემა, საუკუნე, ათასწლეული, ისტორიული პერიოდი, ეპოქა;

სივრცე - კონტინენტი (ევროპა, აზია); რეგიონი (კავკასია, მცირე აზია, ხმელთაშუაზღვისპირეთი, მახლობელი აღმოსავლეთი, შუა და ცენტრალური აზია); საქართველოს ისტორიულ-გეოგრაფიული მხარე;

საზოგადოება - სოციალური ფენა, ეკონომიკა, კულტურა; რელიგია; მსოფლმხედველობა; ეთნოსი/ერი; „კულტურული სხვა“;

ისტორიული მოვლენა/პროცესი - პოლიტიკური ისტორია; სოციალური ისტორია;

ძალაუფლება - სახელმწიფო, დემოკრატია;

წყარო, ისტორიული კვლევა - წყარო (პირველადი, მეორადი), ფაქტი/ინტერპრეტაცია/სტერეოტიპი, ისტორიოგრაფია, ისტორიის დამხმარე დისციპლინები.

საკვანძო შეკითხვები:

- რაც ვიცით საიდან ვიცით ანტიკური ხანის შესახებ?
- როგორ ცხოვრობდნენ ადამიანები ანტიკურ ხანაში? როგორი იყო მათი საზოგადოება?
- როგორ აღიქვამდა ანტიკური ხანის ადამიანი სამყაროს?
- რით განსხვავდებოდა ანტიკური ხანა თანამედროვეობისგან და სხვა ისტორიული ეპოქებისგან?
- რატომ და როგორ იქმნება მითები?
- რატომ დააარსეს ბერძნებმა ახალშენები დასავლეთ საქართველოს ტერიტორიაზე?
- რატომ იჭრებოდა საქართველოს ტერიტორიაზე ბერძნულწარწერიანი კოლხური თეთრი ?
- რატომ დაამარცხდა სპარსეთის იმპერია პატარა, დაქსაქსულ საბერძნეთთან ბრძოლაში?
- რატომ ადარებენ ელინიზმს თანამედროვე გლობალიზაციას?
- რატომ ცდილობდნენ სხვადასხვა ისტორიულ ეპოქაში ანტიკური ხანის კულტურის მიბადვას?

- რატომ უპირისპირდებოდნენ ერთმანეთს პატრიციები და პლებეები?
- რატომ იყო პრივილეგია რომის მოქალაქეობა?
- რატომ ჰქონდა რომაულ ლეგიონებს მოწინააღმდეგის ჯარებზე უპირატესობა?
- რატომ იყვნენ რომაელები დანტერესებულნი ქართლთან „მეგობრობითა და მოკავშირეობით“?
- რატომ არის საქართველოში მრავლად აღმოჩენილი რომაული პერიოდის არქეოლოგიური არტეფაქტები?
- რატომ ახდენს რომაული მემკვიდრეობა (კანონები, პოლიტიკური სისტემა) გავლენას თანამედროვეობაზე?
- რატომ მიიღო იმპერატორმა კონსტანტინემ ქრისტიანობა?
- რატომ მიიღო მირიან მეფემ ქრისტიანობა?

- რატომ ჰქონდა გვიანანტიკურ ხანაში საეკლესიო დავებს შეურიგებელი ხასიათი?

- რატომ დაეცა რომის იმპერია?
- რატომ ცდილობდნენ საქართველოს მეფეები ჩრდილოეთ კავკასიის უღელტეხილების გაკონტროლებას? რატომ უწყობდნენ მათ ამაში ხელს ბიზანტია და სასანიანთა ირანი?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- არქეოლოგიური, ნუმისმატიკური, მითოლოგიური, ბერძენი და რომაელი ისტორიკოსების ცნობების საფუძველზე ანტიკური და გვიანანტიკური საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- ანტიკური და გვიანანტიკური ხანისთვის დამახასიათებელი არსებითი ნიშნების (მმართველობის ფორმები, ქალაქები, სავაჭრო ურთიერთობები, რელიგიები, მიგრაციული პროცესები) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- ანტიკური და გვიანანტიკური საზოგადოების (სოციალური ფენები, სახელმწიფო მოწყობა, სამართლებრივი აზროვნება, მეურნეობის ფორმები, რელიგია და მსოფლმხედველობა) თანამედროვე და/ან სხვა ისტორიული ეპოქის საზოგადოებასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- ბერძნული კოლონიზაციის, ალექსანდრე მაკედონელის ლაშქრობების, რომის მსოფლიო იმპერიად ჩამოყალიბების, „ხალხთა დიდი გადასახლების“ შედეგად გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება; საქართველოზე მათი ზეგავლენის გაანალიზება; მათი სხვა ისტორიულ მოვლენებთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

მკვიდრი წარმოდგენები

- ანტიკურ ხანაში პოლიტიკური და კულტურული თვალსაზრისით წამყვანი პოზიციები ბერძნებსა და რომაელებს ეკავათ; მათი ცივილიზაცია თანამედროვეობაზეც ახდენს გავლენას;
- ანტიკურ ხანაში საქართველოს ტერიტორიაზე მცხოვრებ მოსახლეობას მკიდრო ურთიერთობა ჰქონდა იმდროინდელი მსოფლიოს მოწინავე ხალხებთან - ბერძნებთან, რომელებთან და სპარსელებთან;
- კოლხეთი ფართოდაა ასახული ბერძნულ მითოლოგიაში, ბერძენი და რომაელი ავტორების თხზულებებში;
- კოლხეთში მსოფლიოში ერთ-ერთი უძველესი მონეტა - კოლხური თეთრი იჭრებოდა;
- ძველი საბერძნეთი არ იყო ერთიანი სახელმწიფო. იგი დამოუკიდებელი ქალაქ-სახელმწიფოებისგან - პოლისებისგან შედგებოდა;
- ანტიკურ ხანაში ფართოდ იყენებდნენ მონეტის შრომას;
- ანტიკურ ხანაში აღმოსავლური და დასავლური/ხმელთაშუაზღვისპირული სახელმწიფოები უპირისპირდებოდა ერთმანეთს; ალექსანდრე მაკედონელის მოღვაწეობამ მათი კულტურების შერწყმას (ელინიზმს) დაუდო საფუძველი;
- აღმოსავლეთ საქართველოში პირველი სახელმწიფო (ქართლი) ალექსანდრე მაკედონელის ლაშქრობის შემდგომ წარმოიქმნა;
- რომის იმპერია მთელ ხმელთაშუაზღვისპირეთს მოიცავდა;

- ლეგიონი რომის სახელმწიფოს სამხედრო ძლიერების საფუძველს წარმოადგენდა;
- რომაული საზოგადოება ორი ძირითადი ფენისგან - პატრიციებისა და პლებეებისგან შედგებოდა;
- ქართლის სამეფო რომის „მეგობარი და მოკავშირე“ სახელმწიფო იყო;
- რომაული სამართალი და მმართველობის სისტემა საფუძვლად უდევს თანამედროვე ევროპულ/დასავლურ სამართალსა და მმართველობის სისტემას;
- იმპერატორ კონსტანტინეს დროიდან რომში ქრისტიანობა მთავარ რელიგიად იქცა;
- გვიანანტიკურ ხანაში ხშირი იყო საეკლესიო განხეთქილებები (მაგალითად, მონოფიზიტებსა და დიოფიზიტებს შორის); სადავო საკითხები მსოფლიო საეკლესიო კრებებზე წყდებოდა;
- რომის იმპერია გერმანული ტომების შემოსევების შედეგად დაეცა. შუა საუკუნეებს რომის იმპერიის დაცემის შემდგომ პერიოდს უწოდებენ;
- მომთაბარეების შესაჩერებლად კავკასიის უღელტეხილების გამაგრებას ბიზანტიისა და სპარსეთისთვის სტრატეგიული მნიშვნელობა ჰქონდა; ეს საერთაშორისო პოლიტიკაში ქართული სახელწიფოების (ქართლი, ეგრისი) როლის ზრდას განაპირობებდა.

VIII კლასი

თემა: შუა საუკუნეები

საათების სავარაუდო რაოდენობა - 42 (+8)

საკითხები

1. არაბთა სახალიფოს ჩამოყალიბება და მის მიერ საქართველოს დაპყრობა;
2. ბაგრატ მესამის საშინაო და საგარეო პოლიტიკა;
3. ჯვაროსნული ლაშქრობები და საქართველო;
4. დავით აღმაშენებელი;
5. თამარ მეფე;
6. მონღოლთა იმპერიის ჩამოყალიბება და საქართველო;
7. გიორგი ბრწყინვალე;
8. თემურ ლენგი და მისი შემოსევები.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

დრო - ცვალებადობა, ქრონოლოგია, წელთაღრიცხვის სისტემა, საუკუნე, ათასწლეული, ისტორიული პერიოდი, ეპოქა;

სივრცე - კონტინენტი (ევროპა, აზია); რეგიონი (კავკასია, მცირე აზია, ხმელთაშუაზღვისპირეთი, მახლობელი აღმოსავლეთი, შუა და ცენტრალური აზია); საქართველოს ისტორიულ-გეოგრაფიული მხარე;

საზოგადოება - სოციალური ფენა, ეკონომიკა, კულტურა; რელიგია; მსოფლმხედველობა; ეთნოსი/ერი; „კულტურული სხვა“;

ისტორიული მოვლენა/პროცესი - პოლიტიკური ისტორია; სოციალური ისტორია;

ძალაუფლება - სახელმწიფო, დემოკრატია;

წყარო, ისტორიული კვლევა - წყარო (პირველადი, მეორადი), ფაქტი/ინტერპრეტაცია/სტერეოტიპი, ისტორიოგრაფია, ისტორიის დამხმარე დისციპლინები.

საკვანძო შეკითხვები:

- რაც ვიცით საიდან ვიცით შუა საუკუნეების შესახებ?
- როგორ ცხოვრობდნენ ადამიანები შუა საუკუნეებში? როგორი იყო მათი საზოგადოება?
- როგორ აღიქვამდა შუა საუკუნეების ადამიანი სამყაროს?
- რით განსხვავდებოდა შუა საუკუნეები თანამედროვეობისგან და/ან სხვა ისტორიული ეპოქებისგან?
- რატომ გაჩნდნენ მონასტრები, რატომ იქცნენ ისინი განათლების კერებად?
- რატომ გაუადვილდათ არაბებს მახლობელი აღმოსავლეთისა და კავკასიის დაპყრობა?
- რატომ გაჩნდა საქართველოს ტერიტორიაზე VIII-IX საუკუნეებში ახალი სამეფო-სამთავროები (აფხაზეთის სამეფო, კახეთის საქორეპისკოპოსო, ტაო-კლარჯეთის „ქართველთა სამეფო“, ჰერეთის სამეფო, თბილისის საამირო)?
- რატომ არის ქართულ ენაში ბევრი არაბული და სპარსული წარმოშობის სიტყვა?
- რატომ ატარებდნენ საქართველოს მეფეები ბიზანტიურ ტიტულებს?
- რატომ გაერთიანდა საქართველო X-XI საუკუნეებში?
- რატომ შეიქმნა „ქართლის ცხოვრების“ კრებული XI-XII საუკუნეში?
- რატომ უპირისპირდებოდა ეკლესია და დიდგვაროვნები სამეფო ხელისუფლებას შუა საუკუნეებში?
- რატომ ურთიერთობდნენ ქართველები ევროპელ ჯვაროსნებთან? რატომ ჰქონდათ მიმოწერა ქართველ მეფეებს რომის პაპებთან?
- რატომ გაუადვილდათ მონღოლებს მსოფლიო იმპერიის შექმნა?
- რატომ განვითარდა გილდიები და ამქრები შუა საუკუნეებში?
- რატომ იქცა XI-XII საუკუნეები „ოქროს ხანად“ საქართველოს ისტორიაში?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- წერილობითი წყაროების (ჰაგიოგრაფიული თხზულებების, ქრონიკის, მატიანეს) საფუძველზე შუა საუკუნეების ხანის საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- შუა საუკუნეების ეპოქისათვის დამახასიათებელი არსებითი ნიშნების (ფეოდალიზმი, „წმინდა მიწისთვის ბრძოლა“, დასავლეთისა და აღმოსავლეთის ურთიერთობები და დაპირისპირებები, პროვიდენციალური აზროვნება) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- შუა საუკუნეების საზოგადოების („სამწევროვანი საზოგადოება“, სამართლებრივი აზროვნება, მსოფლმხედველობა, ყოფის, საკუთრებისა და მეურნეობის ფორმები) თანამედროვე და/ან სხვა ისტორიული ეპოქის საზოგადოებასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- ჯვაროსნული ლაშქრობების, საეკლესიო განხეთქილებების დახასიათება, საქართველოზე მათი ზეგავლენის გაანალიზება; სხვა ისტორიულ მოვლენებთან მათი შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

მკვიდრი წარმოდგენები

- ქრისტიანობა და ისლამი მონოთეისტური რელიგიებია;
- შუა საუკუნეებში ხშირი იყოს განხეთქილება ქრისტიანობის სხვადასხვა მიმდინარეობას შორის; სადავო საკითხები მსოფლიო საეკლესიო კრებებზე წყდებოდა;
- ქრისტიანულ სამყაროში სულ რამდენიმე ავტოკეფალური ეკლესიაა. საქართველოს ეკლესია ერთ-ერთია მათ შორის;
- შუა საუკუნეებში მონასტრები საგანმანათლებლო კერებს წარმოადგენდნენ;
- ისლამი მუჰამედის ქადაგების შედეგად წარმოიქმნა; არაბთა სახალიფოსთან საქართველოს მჭიდრო

ურთიერთობა ჰქონდა;
• შუა საუკუნეებისთვის დამახასიათებელია ფეოდალიზმი („სამწევროვანი საზოგადოება“ ევროპაში, პატრონ-ყმობა საქართველოში);
• შუა საუკუნეებში საქართველო „ბიზანტიური თანამეგობრობაში“ შედიოდა;
• შუა საუკუნეები ჯვაროსნული ლაშქრობებისა და დიდი აზიური იმპერიების (თურქ-სელჩუკები, მონღოლები) ეპოქაა;
• შუა საუკუნეები რაინდების, ციხე-სიმაგრეებისა და ციხე-ქალაქების ეპოქაა;
• შუა საუკუნეებში „აბრეშუმის გზა“ ევროპასა და აზიას ერთმანეთთან აკავშირებდა. იგი საქართველოზეც გადიოდა;
• „ქართლის ცხოვრება“ შუა საუკუნეების საქართველოს ისტორიის უმთავრესი წყაროა;
• XII საუკუნე პოლიტიკური და კულტურული თვალსაზრისით საქართველოს ძლიერების ხანაა.

თემა: გვიანი შუა საუკუნეები და ახალი დრო საათების სავარაუდო რაოდენობა - 22 (+8)

საკითხები

1. საქართველოს დაშლა სამეფო-სამთავროებად;
2. დიდი გეოგრაფიული აღმოჩენების მიზეზები და შედეგები;
3. ქართული სახელმწიფოები და ირან-ოსმალეთის დაპირისპირება;
4. ვახტანგ მეექვსის მოღვაწეობა.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

დრო - ცვალებადობა, ქრონოლოგია, წელთაღრიცხვის სისტემა, საუკუნე, ათასწლეული, ისტორიული პერიოდი, ეპოქა;

სივრცე - კონტინენტი (ევროპა, აზია); რეგიონი (კავკასია, მცირე აზია, ხმელთაშუაზღვისპირეთი, მახლობელი აღმოსავლეთი, შუა და ცენტრალური აზია); საქართველოს ისტორიულ-გეოგრაფიული მხარე;

საზოგადოება - სოციალური ფენა, ეკონომიკა, კულტურა; რელიგია; მსოფლმხედველობა; ეთნოსი/ერი; „კულტურული სხვა“;

ისტორიული მოვლენა/პროცესი - პოლიტიკური ისტორია; სოციალური ისტორია;

ძალაუფლება - სახელმწიფო, დემოკრატია;

წყარო, ისტორიული კვლევა - წყარო (პირველადი, მეორადი), ფაქტი/ინტერპრეტაცია/სტერეოტიპი, ისტორიოგრაფია, ისტორიის დამხმარე დისციპლინები.

საკვანძო შეკითხვები

- რაც ვიცით საიდან ვიცით გვიანი შუა საუკუნეების / ახალი დროის შესახებ?
- რატომ „გახანგრძლივდა“ შუა საუკუნეები საქართველოში?
- როგორ აღიქვამდა ახალი დროის ადამიანი სამყაროს?
- რით განსხვავდებოდა ახალი დრო თანამედროვეობისგან და/ან სხვა ისტორიული ეპოქებისგან?
- რატომ მოუტანა უარყოფითი შედეგები ბიზანტიის დაცემამ და დიდმა გეოგრაფიულმა აღმოჩენებმა საქართველოს?
- რატომ ჩამოყალიბდა სათავადოები?

- რატომ დაიშალა საქართველო სამეფო-სამთავროებად XV საუკუნეში?
- რატომ მსახურობდა ბევრი ქართველი მეომარი ახლო აღმოსავლეთის მუსლიმურ ქვეყნებში?
- რატომ ცდილობდნენ გვიან შუა საუკუნეებში ქართველი და ევროპელი საერო და სასულიერო მმართველები ერთმანეთთან დიპლომატიური ურთიერთობების დამყარებას?
- რატომ იქცა გვიანი შუა საუკუნეები საქართველოს დაცემა-დაქვეითების ხანად?
- რატომ ატარებს გვიანი შუა საუკუნეების ქართული კულტურა და ყოფა მკვეთრად გამოხატულ სპარსულ-თურქულ ელფერს?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- წერილობითი წყაროების (ქრონიკები, მისიონერებისა და მოგზაურების ჩანაწერები, კარტოგრაფიული მონაცემები) საფუძველზე გვიანი შუა საუკუნეებისა და ახალი დროის საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- გვიანი შუა საუკუნეებისა და ახალი დროის არსებითი მახასიათებლების (დიდი გეოგრაფიული აღმოჩენები, ანტიოსმალური კოალიციები) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- გვიანი შუა საუკუნეებისა და ახალი დროის საზოგადოების (სოციალური ფენები, სახელმწიფო მოწყობა, სამართლებრივი აზროვნება, მეურნეობის ფორმები, რელიგია და მსოფლმხედველობა, ეკონომიკური ურთიერთობები) თანამედროვე და/ან სხვა ისტორიული ეპოქის საზოგადოებასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- ბიზანტიის დაცემით, დიდი გეოგრაფიული აღმოჩენებითა და ევროპის ჰეგემონობის დამყარებით გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება, საქართველოზე მათი ზეგავლენის გაანალიზება; სხვა ისტორიულ მოვლენებთან მათი შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

მკვიდრი წარმოდგენები

- XV-XVIII საუკუნეები ევროპაში დიდი გეოგრაფიული აღმოჩენების, ტექნოლოგიური ნოვაციების, ეროვნული სახელმწიფოების ჩამოყალიბების ეპოქაა; საქართველოზე ეს სიახლეები დაგვიანებით და ნაწილობრივ აისახებოდა;
- ბიზანტიის იმპერიის დაცემით საქართველოს დასავლურ სახელმწიფოებთან ურთიერთობა პრაქტიკულად შეწყდა; ქართველები აქტიურად მონაწილეობდნენ ანტიოსმალურ კოალიციებში;
- გვიანი შუა საუკუნეების საქართველოს უცხოელი მისიონერები და მოგზაურები აღწერენ;
- გვიან შუა საუკუნეებში საქართველო სამეფო-სამთავროებად დაიშალა;
- გვიან შუა საუკუნეებში საქართველოში სათავადოები ჩამოყალიბდა;
- გვიან შუა საუკუნეებში “ტყვის სყიდვა” იყო გავრცელებული; ბევრი გაყიდული ქართველი მამლუქების, ღულამებისა და იანიჩარების სახით სხვა ქვეყნების სამსახურში იდგა;
- გვიან შუა საუკუნეებში საქართველო ირანისა და ოსმალეთის პოლიტიკურ და კულტურულ ზეგავლენას

თემები IX კლასისთვის

თემა: „ხანგრძლივი XIX საუკუნე“

საათების სავარაუდო რაოდენობა - 37 (+8)

საკითხები

1. საფრანგეთის რევოლუციის მიზეზები და შედეგები;
2. „ინდუსტრიული რევოლუცია“;
3. გეორგიევსკის ტრაქტატი და ქართული სახელმწიფოებრიობის გაუქმება;
4. თერგდალეულთა მოღვაწეობა და დაშლა დასებად.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

დრო - ცვალებადობა, ქრონოლოგია, წელთაღრიცხვის სისტემა, საუკუნე, ათასწლეული, ისტორიული პერიოდი, ეპოქა;

სივრცე - კონტინენტი (ევროპა, აზია); რეგიონი (კავკასია, მცირე აზია, ხმელთაშუაზღვისპირეთი, მახლობელი აღმოსავლეთი, შუა და ცენტრალური აზია); საქართველოს ისტორიულ-გეოგრაფიული მხარე;

საზოგადოება - სოციალური ფენა, ეკონომიკა, კულტურა; რელიგია; მსოფლმხედველობა; ეთნოსი/ერი; „კულტურული სხვა“;

ისტორიული მოვლენა/პროცესი - პოლიტიკური ისტორია; სოციალური ისტორია;

მაღაუფლება - სახელმწიფო, დემოკრატია;

წყარო, ისტორიული კვლევა - წყარო (პირველადი, მეორადი), ფაქტი/ინტერპრეტაცია/სტერეოტიპი, ისტორიოგრაფია, ისტორიის დამხმარე დისციპლინები.

საკვანძო შეკითხვები

- რაც ვიცით საიდან ვიცით XVIII-XIX საუკუნეების საქართველოს შესახებ?
- როგორ ცხოვრობდნენ ადამიანები დიდი რევოლუციების ეპოქაში? როგორი იყო მათი საზოგადოება?
- როგორ აღიქვამდა XVIII-XIX საუკუნეების ადამიანი სამყაროს?
- რით განსხვავდება „ხანგრძლივი XIX საუკუნე“ თანამედროვეობისგან და/ან სხვა ისტორიული ეპოქებისგან?
- რატომ დაკარგა საქართველომ სახელმწიფოებრიობა?
- რატომ აისახა საქართველოზე ნაკლებად საფრანგეთის რევოლუციისა და „ინდუსტრიული რევოლუციის“ შედეგები?
- რატომ ად უწყობდა ცარიზმი ხელს საქართველოში მრეწველობის განვითარებას?
- რატომ უწოდებდნენ კავკასიის მეფისნაცვალ მიხეილ ვორონცოვის მოღვაწეობას „ნამცხვრისა და მათრახის“ პოლიტიკას?
- რატომ განახორციელა ალექსანდრე მეორემ რეფორმები?
- რატომ აშუქებდნენ თერგდალეულები აქტიურად ევროპაში მიმდინარე სოციალურ-პოლიტიკურ პროცესებს?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- წერილობითი წყაროების (პუბლიცისტიკა) საფუძველზე „ხანგრძლივი XIX საუკუნის“ საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- „ხანგრძლივი XIX საუკუნის“ არსებითი მახასიათებლების (რევოლუციები, კოლონიალიზმი, სამრეწველო გადატრიალება, ნაციონალიზმი, საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართალი) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- „ხანგრძლივი XIX საუკუნის“ საზოგადოების (ნაცია სახელმწიფოები, მსოფლმხედველობა, ტექნოლოგიური პროგრესი, ეკონომიკური ურთიერთობები) თანამედროვე და/ან სხვა ისტორიული ეპოქის საზოგადოებასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- რევოლუციების, კოლონიალიზმის, ნაციონალიზმის, ლიბერალური, მემარცხენე იდეოლოგიის გავრცელების შედეგად გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება, საქართველოზე მათი ზეგავლენის გაანალიზება; სხვა ისტორიულ მოვლენებთან მათი შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

მკვიდრი წარმოდგენები

- XVIII-XIX საუკუნეები საფრანგეთის რევოლუციის, „ინდუსტრიული რევოლუციისა“ და სამეცნიერო-ტექნიკური პროგრესის ხანაა;
- „ხანგრძლივი XIX საუკუნე“-ის განმავლობაში მსოფლიოს უმეტესი ნაწილი ევროპული სახელმწიფოების კოლონიებს წარმოადგენდა;
- „ხანგრძლივი XIX საუკუნის“ პერიოდში საქართველომ სახელმწიფოებრიობა დაკარგა და რუსეთის გუბერნიად იქცა;
- XIX საუკუნეში საქართველოში ბატონყმობა გაუქმდა;
- თერგდალეულები მეფის რუსეთის წინააღმდეგ იბრძოდნენ და საზოგადოებაში ევროპულ ლიბერალურ ღირებულებებს ამკვიდრებდნენ;
- „ხანგრძლივი XIX საუკუნე“ ნაციონალიზმისა და რომანტიზმის ეპოქაა.

თემა: პირველი მსოფლიო ომის ეპოქა / საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა

საათების სავარაუდო რაოდენობა - 19 (+4)

საკითხები

1. პირველი მსოფლიო ომი და საქართველო;
2. 1917 წლის რევოლუციები რუსეთში და საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადება;
3. საქართველოს გასაბჭოება.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

დრო - ცვალებადობა, ქრონოლოგია, წელთაღრიცხვის სისტემა, საუკუნე, ათასწლეული, ისტორიული პერიოდი, ეპოქა;

სივრცე - კონტინენტი (ევროპა, აზია); რეგიონი (კავკასია, მცირე აზია, ხმელთაშუაზღვისპირეთი, მახლობელი აღმოსავლეთი, შუა და ცენტრალური აზია); საქართველოს ისტორიულ-გეოგრაფიული მხარე;

საზოგადოება - სოციალური ფენა, ეკონომიკა, კულტურა; რელიგია; მსოფლმხედველობა; ეთნოსი/ერი; „კულტურული სხვა“;

ისტორიული მოვლენა/პროცესი - პოლიტიკური ისტორია; სოციალური ისტორია;

მაღაუფლება - სახელმწიფო, დემოკრატია;

წყარო, ისტორიული კვლევა - წყარო (პირველადი, მეორადი), ფაქტი/ინტერპრეტაცია/სტერეოტიპი, ისტორიოგრაფია, ისტორიის დამხმარე დისციპლინები.

საკვანძო შეკითხვები

- რაც ვიცით საიდან ვიცით რუსეთის რევოლუციებისა და პირველი მსოფლიო ომის პერიოდზე?
- როგორ ცხოვრობდნენ ადამიანები პირველი მსოფლიო ომის პერიოდში? როგორი იყო მათი საზოგადოება?
- როგორ აღიქვამდა პირველი მსოფლიო ომის თანამედროვე ადამიანი სამყაროს?
- რით განსხვავდებოდა პირველი მსოფლიო ომის პერიოდი თანამედროვეობისგან და/ან სხვა ისტორიული პერიოდებისგან?
- რატომ დაიწყო პირველი მსოფლიო ომი?
- რატომ მოხდა რევოლუციები რუსეთში?
- რატომ და როგორ მოიპოვა საქართველომ დამოუკიდებლობა?
- რატომ იყო საქართველოში პოპულარული სოციალ-დემოკრატიული (მენშევიკური) პარტია?
- რატომ ჰქონდათ ქართველ პოლიტიკოსებს დამოუკიდებლობისთვის ბრძოლაში ევროპული სახელმწიფოების მხარდაჭერის იმედი?
- რატომ არ მიიღეს საქართველო „ერთა ლიგაში“?
- რატომ ატარებს XX საუკუნის პირველი ნახევრის ქართული მეცნიერება, ხელოვნება და ყოფა მკვეთრად გამომხატულ ევროპულ ელფერს?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- წერილობით წყაროებზე (პუბლიცისტური მოწაყენებები, მემუარეები), ფოტო-ფონო მასალებზე დაყრდნობით XX საუკუნის პირველი ნახევრის საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- XX საუკუნის პირველი ნახევრის არსებითი მახასიათებლების (რევოლუციური მოძრაობები, პირველი მსოფლიო ომი, მემარჯვენე და მემარცხენე იდეოლოგიების ჭიდილი, საერთაშორისო ურთიერთობები, გლობალური საფრთხეების პრევენცია) გამოკვეთა (ისტ.საბ. 1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- XX საუკუნის პირველი ნახევრის საზოგადოების (მსოფლმხედველობა - „ომით გადაღლის სინდრომი“, ეკონომიკური ურთიერთობები) თანამედროვე და/ან სხვა ისტორიული ეპოქის საზოგადოებასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- პირველი მსოფლიო ომისა და რუსეთის რევოლუციების შედეგად გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება, საქართველოზე მათი გავლენის გაანალიზება; სხვა ისტორიულ მოვლენებთან მათი შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

მკვიდრი წარმოდგენები

- XX საუკუნის დასაწყისი მემარცხენე და მემარჯვენე იდეოლოგიების დაპირისპირების ხანაა. ილია ჭავჭავაძე ამ დაპირისპირებას შეეწირა;
- პირველი მსოფლიო ომში „ანტანტა“ და „სამთა კავშირის“ დაუპირისპირდა ერთმანეთს; თავისი მასშტაბით ეს ომი მანამდე მომხდარ ყველა სამხედრო დაპირისპირებას აღემატებოდა;
- საბჭოთა კავშირი მას შემდეგ შეიქმნა, რაც რუსეთში რევოლუციების შედეგად მეფის ხელისუფლება დაემხო;
- რუსეთის იმპერიის დამხობამ საქართველოს საშუალება მისცა 1918-1921 წლებში პირველი დამოუკიდებელი რესპუბლიკა შეექმნა, რომელიც დემოკრატიულ ფასეულობებს ეფუძნებოდა;
- პირველი მსოფლიო ომის შემდგომ პერიოდში საერთაშორისო ურთიერთობებს - ერთა ლიგა აწესრიგებდა;
- XX საუკუნის პირველ ნახევარში ქართული კულტურა ევროპულ გავლენას განიცდიდა.

თემა: საბჭოთა პერიოდი

საათების სავარაუდო რაოდენობა - 19 (+4)

საკითხები

1. რეპრესიები;
2. მეორე მსოფლიო ომი და საქართველო;
3. „პერესტროიკა“.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

დრო - ცვალებადობა, ქრონოლოგია, წელთაღრიცხვის სისტემა, საუკუნე, ათასწლეული, ისტორიული პერიოდი, ეპოქა;

სივრცე - კონტინენტი (ევროპა, აზია); რეგიონი (კავკასია, მცირე აზია, ხმელთაშუაზღვისპირეთი, მახლობელი აღმოსავლეთი, შუა და ცენტრალური აზია); საქართველოს ისტორიულ-გეოგრაფიული მხარე;

საზოგადოება - სოციალური ფენა, ეკონომიკა, კულტურა; რელიგია; მსოფლმხედველობა; ეთნოსი/ერი; „კულტურული სხვა“;

ისტორიული მოვლენა/პროცესი - პოლიტიკური ისტორია; სოციალური ისტორია;

მაღაუფლება - სახელმწიფო, დემოკრატია;

წყარო, ისტორიული კვლევა - წყარო (პირველადი, მეორადი), ფაქტი/ინტერპრეტაცია/სტერეოტიპი, ისტორიოგრაფია, ისტორიის დამხმარე დისციპლინები.

საკვანძო შეკითხვები

- როგორ ცხოვრობდნენ ადამიანები საბჭოთა პერიოდში? როგორი იყო მათი საზოგადოება?
- რატომ იდევნებოდა საბჭოთა კავშირში კერძო საკუთრება და ინიციატივა?
- რატომ განხორციელდა საბჭოთა კავშირში ინდუსტრიალიზაცია და კოლექტივიზაცია?
- რატომ დასჭირდა საბჭოთა სახელმწიფოს რეპრესიების განხორციელება? რატომ იდევნებოდა თავისუფალი პრესა/ მრავალპარტიულობა/განსხვავებული აზრი საბჭოთა კავშირში?
- რით განსხვავდებოდა საბჭოთა პერიოდი თანამედროვეობისგან და/ან სხვა ისტორიული ეპოქებისგან?
- როგორ აღიქვამდა საბჭოთა პერიოდის ადამიანი სამყაროს?
- რატომ ახასიათებს „პიროვნების კულტი“ ტოტალიტარიზმს?
- რატომ იყვნენ ქართველები აქტიურად ჩართულნი მეორე მსოფლიო ომში?

- რატომ დაუპირისპირდნენ ერთმანეთს კაპიტალისტური და სოციალისტური ქვეყნები „ცივი ომის“ დროს?
- რატომ არ უშვებდნენ საბჭოთა მოქალაქეებს საზღვარგარეთ?
- რატომ იყო დამკვიდრებული საბჭოთა ხელოვნებაში სოციალისტური რეალიზმი?
- რა ფორმებით იბრძოდნენ საქართველოში კომუნისტური რეჟიმის წინააღმდეგ?
- რატომ დაიწყო „პერესტროიკა“? რატომ დაიშალა საბჭოთა კავშირი?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- წერილობით წყაროებზე (საარქივო მასალები), აუდიო-ვიდეო მასალებზე, ზეპირ ისტორიებზე დაყრდნობით საბჭოთა ეპოქის საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12);
- საბჭოთა ეპოქის არსებითი მახასიათებლების (ინდუსტრიალიზაცია, კოლექტივიზაცია, რეპრესიები, ათეიზმი, ტოტალიტარიზმი) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12);
- საბჭოთა ეპოქის საზოგადოების (რეჟიმი, მსოფლმხედველობა, ინდივიდი/კოლექტივიზმი) თანამედროვე და/ან სხვა ისტორიული ეპოქის საზოგადოებასთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12);
- ინდუსტრიალიზაციის, კოლექტივიზაციის, რეპრესიების, მეორე მსოფლიო ომისა და „პერესტროიკის“ შედეგად გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება, საქართველოზე მათი ზეგავლენის გაანალიზება; სხვა ისტორიულ მოვლენებთან მათი შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).

მკვიდრი წარმოდგენები

- საქართველომ 70 წელი საბჭოთა კავშირის შემადგენლობაში გაატარა;
- საბჭოთა კავშირში მოქალაქის ცხოვრების ყველა სფეროს სახელმწიფო აკონტროლებდა; განსხვავებულად მოაზროვნე პიროვნებებს ხელისუფლება რეპრესიული მეთოდებით უსწორდებოდა;
- საბჭოთა ეკონომიკა კოლექტიური საკუთრების პრინციპს დაეფუძნა; აქ კერძო საკუთრება შეზღუდული იყო;
- საბჭოთა კავშირში რელიგია იდევნებოდა; იგი ბელადის კულტმა და ათეიზმმა ჩაანაცვლა;
- მეორე მსოფლიო ომში საბჭოთა კავშირი ნაცისტურ გერმანიას დაუპირისპირდა. ამ ომში ბევრი ქართველი დაიღუპა;
- „ცივი ომის“ დროს ერთმანეთს კაპიტალისტური და სოციალისტური ბანაკის ქვეყნები უპირისპირდებოდნენ;
- დისიდენტები საბჭოთა რეჟიმის წინააღმდეგ იბრძოდნენ.

თემა: საქართველო და თანამედროვე მსოფლიო

საათების სავარაუდო რაოდენობა - 10 (+4)

საკითხები

1. ეროვნული მოძრაობის აღმავლობა და დამოუკიდებლობის გამოცხადება;
2. საქართველოს დაკარგული ტერიტორიები;

3. საქართველო და ევროსტრუქტურები.
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები: დრო - ცვალებადობა, ქრონოლოგია, წელთაღრიცხვის სისტემა, საუკუნე, ათასწლეული, ისტორიული პერიოდი, ეპოქა; სივრცე - კონტინენტი (ევროპა, აზია); რეგიონი (კავკასია, მცირე აზია, ხმელთაშუაზღვისპირეთი, მახლობელი აღმოსავლეთი, შუა და ცენტრალური აზია); საქართველოს ისტორიულ-გეოგრაფიული მხარე; საზოგადოება - სოციალური ფენა, ეკონომიკა, კულტურა; რელიგია; მსოფლმხედველობა; ეთნოსი/ერი; „კულტურული სხვა“; ისტორიული მოვლენა/პროცესი - პოლიტიკური ისტორია; სოციალური ისტორია; ძალაუფლება - სახელმწიფო, დემოკრატია; წყარო, ისტორიული კვლევა - წყარო (პირველადი, მეორადი), ფაქტი/ინტერპრეტაცია/სტერეოტიპი, ისტორიოგრაფია, ისტორიის დამხმარე დისციპლინები.
საკვანძო შეკითხვები - როგორია თანამედროვე საზოგადოება და ყოველდღიური ყოფა? რით განსხვავდება იგი სხვა ისტორიული ეპოქებისგან? - რატომ მოხდა 9 აპრილის ტრაგედია? - რატომ მიისწრაფვის საქართველო ევროინტეგრაციისკენ? - რატომ აირჩია თანამედროვე საქართველომ რესპუბლიკური მმართველობის ფორმა? - როგორ შეიძლება მოგვარდეს ეთნოკონფლიქტები? - როგორ აისახება გლობალიზაცია თანამედროვე საქართველოზე?
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის
შეფასების ინდიკატორები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - წერილობით, ციფრულ მონაცემებსა და ზეპირ ისტორიებზე დაყრდნობით თანამედროვე საზოგადოების დახასიათება (ისტ.საბ.1,2,3,4,5,7,9,10,11,12); - თანამედროვე ეპოქის არსებითი მახასიათებლების (გლობალიზაცია, ტერორიზმი, ფუნდამენტალიზმი, მიგრაციული პროცესები) გამოკვეთა (ისტ.საბ.1,2,3,5,7,8,9,10,11,12); - თანამედროვე საზოგადოების (ინფორმაციული საზოგადოება და ტექნოლოგიური პროგრესი, „მომხმარებელი საზოგადოება“ და ეკონომიკური ურთიერთობები) წინარე ისტორიული ეპოქების საზოგადოებებთან შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,7,9,10,11,12); - გლობალიზაციის შედეგად გამოწვეული ცვლილებების დახასიათება, საქართველოზე მისი ზეგავლენის გაანალიზება; სხვა ისტორიულ მოვლენებთან მისი შედარება (ისტ.საბ.1,2,3,6,7,8,9,10,11,12).
მკვიდრი წარმოდგენები „9 აპრილი“ საქართველოს მოსახლეობისთვის როგორც ტრაგიკული, ისე საზეიმო დატვირთვის მატარებელია; 1991 წელს საქართველომ დამოუკიდებლობა აღიდგინა; 1991-92 წლების სახელმწიფო გადატრიალებამ საქართველოში სამოქალაქო ომი გამოიწვია და ქვეყნის

განვითარება სერიოზულად შეაფერხა;

- გარე ძალების ჩარევით XX საუკუნის 90-იან წლებში საქართველოში გაღვივდა ეთნოკონფლიქტები, რომელმაც საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობა დაარღვია;
- საქართველო დამოუკიდებლობის მოპოვებიდან დღემდე ევროინტეგრაციის გზას ადგას;
- საქართველო აქტიურადაა ჩართული ტერორიზმისა და ფუნდამენტალიზმის წინააღმდეგ ბრძოლაში;
- გლობალიზაციის პირობებში საქართველომ მსოფლიოში თავი შეიძლება დაიმკვიდროს თავისი თვითმყოფადობით და კულტურული მრავალფეროვნებით.

ბ) გეოგრაფია

საბაზო საფეხურის გეოგრაფიის პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა და აჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების შესაძლო გზებს. პროგრამა შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

სასწავლო თემები

სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.

საგნობრივი საკითხები

წლიური თემების ფარგლებში გამოიყოფა საგნობრივი საკითხები. საგნობრივი საკითხების სწავლება თვითმიზანს არ წარმოადგენს.

საგნობრივი საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები

ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.

თემატური საკვანძო შეკითხვები

თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა:

- მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად;
- სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა;
- თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.

აქტივობები

მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული

გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.

კომპლექსურ/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი

კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

სავალდებულო თემები	საათების რაოდენობა	სავარაუდო სარეზერვო დრო
VII კლასი		
დედამიწა	26 საათი	4 საათი
აფრიკა	12 საათი	4 საათი
ავსტრალია და ოკეანეთი	8 საათი	4 საათი
ანტარქტიდა	8 საათი	4 საათი
VIII კლასი		
სამხრეთ ამერიკა	10 საათი	4 საათი
ჩრდილოეთ ამერიკა	10 საათი	4 საათი
აზია	12 საათი	4 საათი
ევროპა	10 საათი	4 საათი
კავკასია	8 საათი	4 საათი
IX კლასი		

საქართველო-ბუნებრივი და საზოგადოებრივი სისტემები	16 საათი	4 საათი
დასავლეთ საქართველო (იმერეთი, რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთი, სამეგრელო-ზემო სვანეთი, გურია აჭარა, აფხაზეთი);	16 საათი	4 საათი
აღმოსავლეთ საქართველო (თბილისი, შიდა ქართლი, ქვემო ქართლი, კახეთი, მცხეთა მთიანეთი)	16 საათი	4 საათი
სამხრეთ საქართველო (სამცხე-ჯავახეთი)	6 საათი	4 საათი

თემები VII კლასისათვის

თემა: დედამიწა	საათების სავარაუდო რაოდენობა: 26 +(4)სთ
საკითხები - დედამიწის შესახებ არსებული წარმოდგენების ცვლილება; - დედამიწის ფორმა და მოძრაობა; - მსოფლიო ოკეანე; - მოსახლეობის განაწილება დედამიწაზე.	
რუკა და ორიენტირება მასშტაბი, პირობითი აღნიშვნები, კოორდინატები, სასაათო ზონები, კომპასი, ჰორიზონტის მხარეები, აზიმუტი, GPS გეოგრაფიული გარსი ლითოსფერო (რელიეფი, ფილაქენების ტექტონიკა) ატმოსფერო (ამინდი, ჰავა, კლიმატური სარტყელი), ჰიდროსფერო (შიგა წყლები, ჰიდროლოგიური პროცესები) ბიოსფერო (ფლორა და ფაუნა, ნიადაგი), ნოოსფერო, ბუნებრივი ზონა, ლანდშაფტი გეოგრაფიული ობიექტი დედამიწა, კონტინენტი, რეგიონი გეოგრაფიული მოვლენა, გეოგრაფიული პროცესი შინაგანი და გარეგანი ძალები, ბუნებრივი კატასტროფა (ბუნებრივი და ანთროპოგენური სტიქიური პროცესები) გეოგრაფიული კვლევა და ანალიზი გეოგრაფიული აღმოჩენები, ფოტო, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა, აერო და კოსმოსური სურათები, მულტიმედია საშუალებები მოსახლეობა და მეურნეობა ბუნებრივი და მექანიკური მოძრაობა, სტრუქტურა, სიმჭიდროვე, განსახლება მდგრადი განვითარება გარემოსდაცვითი, სოციალური და ეკონომიკური ასპექტები, ბუნებრივი რესურსები	

თემატური საკვანძო შეკითხვები

- როგორ გამოვიყენო რუკა დედამიწის დასახასიათებლად?
- როგორ გამოვიყენო ინფორმაციის სხვადასხვა წყარო დედამიწის შესაწავლად? როგორ გამოვიყენო ცხრილები, გრაფიკები და დიაგრამები დაკვირვების შედეგების წარმოსაჩენად?
- როგორ გროვდებოდა და ვითარდებოდა გეოგრაფიული ცოდნა?
- რატომ ხდება მიწისძვრები და ვულკანური ამოფრქვევები?
- რატომ იცვლება დედამიწაზე სეზონები? რატომ გვაქვს დედამიწის სხვადასხვა ადილას განსხვავებული სეზონი?
- რატომ გვხვდება დედამიწაზე უსწორმასწორო ფორმები?
- რატომ გვხვდება დედამიწის სხვადასხვა ნაწილში განსხვავებული ბუნებრივი პირობები?
- როგორ ჩნდება და გროვდება ხმელეთის წყლები (ტბები, მდინარეები, გრუნტის წყლები, მყინვარები, ჭაობები)?
- როგორ განაპირობებს ბუნებრივი პირობები და რესურსები მოსახლეობის საქმიანობის ტიპებს?
- რატომ არის დედამიწაზე მოსახლეობა არათანაბრად განაწილებული?
- რატომ განსხვავდება ერთმანეთისგან დედამიწის სხვადასხვა ნაწილში მოსახლეობის მახასიათებლები?
- რატომ არის წყალი არათანაბრად განაწილებული დედამიწაზე?
- რა გავლენას ახდენს ოკეანე ჰავის ჩამოყალიბებაზე?
- რა გავლენას ახდენს ოკეანე ადამიანის სამეურნეო საქმიანობაზე?
- როგორ გავლენას ახდენს გლობალური კლიმატცვლილება ოკეანეზე?
- რა განაპირობებს მსოფლიო ოკეანის ფლორისა და ფაუნის მრავალფეროვნებას?
- როგორ იცვლება ანთროპოგენური გავლენით სიცოცხლე ოკეანეში?
- რატომ არ მცირდება წყლის მოცულობა მსოფლიო ოკეანეში?
- რატომ განსხვავდება ოკეანეები ფიზიკურ-ქიმიური თვისებების მიხედვით?
- როგორ ყალიბდება ოკეანის დინებები და რა მნიშვნელობა აქვს მათ?
- როგორ გავლენას ახდენს ადამიანის სამეურნეო საქმიანობა გეოგრაფიულ გარემოზე?

აქტივობები

იდევნი კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკისა და გლობუსის გამოყენებით დედამიწის (რელიეფის, კლიმატური სარტყლების, მსოფლიო ოკეანის, მოსახლეობის) დახასიათება, გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გრძედი, განედი, პოლუსები, ეკვატორი, საწყისი მერიდიანი, თარიღთა ცვლის ხაზი) (გეო.საბ.1,2,3,9);
- დედამიწის შესახებ სხვადასხვა დროს არსებული წარმოდგენების ცვალებადობის მიზეზების გაანალიზება (გეო.სტ.საბ. 3,6);
- გეოგრაფიული გარსის მთლიანობის აღქმა და მისი გეოსფეროების (ლიტოსფერო, ატმოსფერო, ჰიდროსფერო, ბიოსფერო, ნოოსფერო) ურთიერთდამოკიდებულების გაანალიზება; ბუნებრივი ზონების წარმოქმნისა და თავისებურებების განხილვა (გეო.საბ. 4,5,7,9,10,11,12,13);
- დედამიწაზე მოსახლეობის არათანაბარი განაწილების მიზეზების გაანალიზება (გეო.საბ. 8);
- გლობალური ეკოლოგიური პრობლემების (კლიმატის გლობალური ცვლილება, მსოფლიო ოკეანის დაბინძურება) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.7,10,11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- რუკა დედამიწის ან მისი რომელიმე ნაწილის შემცირებული და განზოგადებული გამოსახულებაა. რუკაზე პირობითი აღნიშვნებით სხვადასხვა ინფორმაცია გამოისახება;
- პარალელები და მერიდიანები წარმოსახვითი ხაზებია, რომლებიც დედამიწის რაიმე წერტილის განსაზღვრაში გვეხმარება; ეკვატორი ყველაზე გრძელი პარალელია; ყველა მერიდიანი თანაბარი სიგრძისაა;
- დედამიწას ორი გეოგრაფიული პოლუსი აქვს: ჩრდილოეთი და სამხრეთი;
- დედამიწის ზედაპირზე წყალი უფრო მეტია, ვიდრე ხმელეთი;
- დღე-ღამისა და სეზონების ცვალებადობას დედამიწის ფორმა, წარმოსახვითი ღერძისა და მზის გარშემო მოძრაობა განაპირობებს;
- მზე არათანაბრად ათბობს დედამიწას;
- დედამიწაზე გვხვდება რელიეფის სხვადასხვა ფორმა;
- გეოგრაფიული გარსები ურთიერთდაკავშირებულია და ურთიერთქმედებს ერთმანეთზე;
- დედამიწაზე მრავალფეროვანი ბუნებრივი ზონა გვხვდება;
- დედამიწის შესახებ არსებული წარმოდგენები პერიოდულად იცვლებოდა, რაშიც გეოგრაფიულმა აღმოჩენებმა დიდი წვლილი შეიტანა;
- დედამიწაზე მოსახლეობა სხვადასხვა მახასიათებლით (სტრუქტურა, სიმჭიდროვე) განსხვავდება ერთმანეთისგან;
- დედამიწაზე მოსახლეობა არათანაბრად არის განაწილებული;
- მსოფლიო ოკეანე ერთიანია;
- ოკეანეები ერთმანეთისგან ფიზიკური შემაღეწელობით და ქიმიური თვისებებით განსხვავდება;
- დედამიწაზე წყლის მარაგი თითქმის არასოდეს იცვლება, თუმცა დაბინძურების შედეგად მასზე ხელმისაწვდომობა შეიძლება შეიზღუდოს;
- თბილი და ცივი დინება გავლენას ახდენს ჰავაზე;
- ოკეანეების ფლორა და ფაუნა მრავალფეროვანია;
- ადამიანის სამეურნეო საქმიანობა გავლენას ახდენს ბუნებაზე.

საკითხები

1. აღმოსავლეთ აფრიკის რიფტული რღვევა;
2. საჰარა;
3. ნილოსი;
4. დევიდ ლივინგსტონი;
5. კიმბერლის ალმასები;
6. მოსახლეობა-შრომითი რესურსი;
7. საჰელის რეგიონი.

რუკა და ორიენტირება

მასშტაბი, პირობითი აღნიშვნები, კოორდინატები, სასაათო ზონები, კომპასი, ჰორიზონტის მხარეები, აზიმუტი, GPS

გეოგრაფიული გარსი

ლითოსფერო (რელიეფი, ფილაქენების ტექტონიკა) ატმოსფერო (ამინდი, ჰავა, კლიმატური სარტყელი), ჰიდროსფერო (შიგა წყლები, ჰიდროლოგიური პროცესები) ბიოსფერო (ფლორა და ფაუნა, ნიადაგი), ნოოსფერო, ბუნებრივი ზონა, ლანდშაფტი

გეოგრაფიული ობიექტი

დედამიწა, კონტინენტი, რეგიონი

გეოგრაფიული მოვლენა, გეოგრაფიული პროცესი

შინაგანი და გარეგანი ძალები, ბუნებრივი კატასტროფა (ბუნებრივი და ანთროპოგენური სტიქიური პროცესები)

გეოგრაფიული კვლევა და ანალიზი

გეოგრაფიული აღმოჩენები, ფოტო, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა, აერო და კოსმოსური სურათები, მულტიმედია საშუალებები

მოსახლეობა და მეურნეობა

ბუნებრივი და მექანიკური მოძრაობა, სტრუქტურა, სიმჭიდროვე, განსახლება

მდგრადი განვითარება

გარემოსდაცვითი, სოციალური და ეკონომიკური ასპექტები, ბუნებრივი რესურსები

თემატური საკვანძო შეკითხვები

- რისი გაგება შემიძლია აფრიკის შესახებ რუკის გამოყენებით?
- როგორ გამოვიყენო ინფორმაციის სხვადასხვა წყარო აფრიკის შესასწავლად? როგორ გამოვიყენო ცხრილები, გრაფიკები და დიაგრამები დაკვირვების შედეგების წარმოსაჩენად?
- რატომ არის აფრიკის აღმოსავლეთ ნაწილში აქტიური სეისმური პროცესები, ვულკანიზმი და ტბების სიუხვე?
- რატომ ემთხვევა სამხრეთ ამერიკის და აფრიკის სანაპირო ხაზების მოხაზულობა ერთმანეთს?
- რატომ არის აფრიკა ცხელი კონტინენტი?
- რატომ წარმოიქმნება ვადები და ოაზისები?
- რა გავლენა მოახდინა აფრიკის კონტინენტზე გეოგრაფიულმა აღმოჩენებმა?
- რა შედეგები მოიტანა აფრიკაში კოლონიალიზმმა? რატომ არის აფრიკის სახელმწიფოებს შორის გეომეტრიული საზღვრები?
- რატომ ცხოვრობს დიდი რაოდენობით შავკანიანი მოსახლეობა სხვა კონტინენტებზე?
- რატომ იზრდება აფრიკაში მოსახლეობის რაოდენობა სწრაფად?
- რატომ არის მაღარია ფართოდ გავრცელებული აფრიკაში და რა შედეგებამდე მივყვართ მას?
- რატომ არის აფრიკის სხვადასხვა ქვეყანაში მკვეთრად განსხვავებული ჰუმანური განვითარების ინდექსი?
- რატომ არის აფრიკაში წამყვანი მოპოვებითი მრეწველობა?
- რატომ იქმნება აფრიკაში ეკოლოგიური კრიზისები?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით აფრიკის (მდებარეობის, რელიეფის, კლიმატური სარტყლების, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- აფრიკისთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი ზონების კომპლექსური დახასიათება და მათი ერთმანეთთან შედარება სხვადასხვა არსებითი ნიშნის მიხედვით (გეოლოგია, ამინდი და ჰავა, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,11,12);
- აფრიკის მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (მაღალი შობადობა, მაღალი მოკვდაობა/სიკვდილიანობა) გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- აფრიკის მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- აფრიკისთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (გეოგრაფიული აღმოჩენები, კოლონიზაცია, დაავადებების გავრცელება, ჰუმანური განვითარება, იძულებითი მიგრაცია) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,2,13);
- აფრიკისთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (გაუდაბნობა, სიღარიბე) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- აფრიკის ფილაქანი ორად იყოფა;
- აფრიკა ცხელი კონტინენტი;
- აფრიკაში გვხვდება შრობადი ტბები და მდინარეები;
- აფრიკის უდაბნოებში გვხვდება ოაზისები;
- აფრიკაში არის მსოფლიოში ყველაზე გრძელი მდინარე ნილოსი;
- აფრიკაში გეომეტრიული საზღვრები და ევროპული ენების გავრცელება კოლონიალიზმის შედეგია;
- აფრიკაში მოსახლეობის რაოდენობა ძალიან სწრაფად იზრდება;
- აფრიკისთვის დამახასიათებელია სწრაფი გაუდაბნოების პროცესი;
- აფრიკის ქვეყნები ერთმანეთისგან მკვეთრად განსხვავდება ჰუმანური განვითარების ინდექსით;
- აფრიკაში დაავადებების შედეგად ბევრი ადამიანი კვდება;
- აფრიკაში აქტუალურია სუფთა წყლის პრობლემა;
- აფრიკაში, ზოგიერთ ადგილას, დღემდეა შენარჩუნებული ტომობრივი სოციალური სტრუქტურა;
- აფრიკის კონტინენტი მდიდარია ალმასებით.

საკითხები

1. კუნძულთა არქიპელაგები/ოკეანეთი;
2. მშრალი კონტინენტი;
3. გრუნტის წყლები და ოაზისები;
4. ენდემური და რელიქტური ფლორა და ფაუნა;
5. აბორიგენები;
6. მეცხოველეობა (მეცხოველეობა);
7. ჯეიმს კუკი და აბელ ტასმანი;
8. მარჯნის კუნძულები.

რუკა და ორიენტირება

მასშტაბი, პირობითი აღნიშვნები, კოორდინატები, სასაათო ზონები, კომპასი, ჰორიზონტის მხარეები, აზიმუტი, GPS

გეოგრაფიული გარსი

ლითოსფერო (რელიეფი, ფილაქნების ტექტონიკა) ატმოსფერო (ამინდი, ჰავა, კლიმატური სარტყელი), ჰიდროსფერო (შიგა წყლები, ჰიდროლოგიური პროცესები) ბიოსფერო (ფლორა და ფაუნა, ნიადაგი), ნოოსფერო, ბუნებრივი ზონა, ლანდშაფტი

გეოგრაფიული ობიექტი

დედამიწა, კონტინენტი, რეგიონი

გეოგრაფიული მოვლენა, გეოგრაფიული პროცესი

შინაგანი და გარეგანი ძალები, ბუნებრივი კატასტროფა (ბუნებრივი და ანთროპოგენური სტიქიური პროცესები)

გეოგრაფიული კვლევა და ანალიზი

გეოგრაფიული აღმოჩენები, ფოტო, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა, აერო და კოსმოსური სურათები, მულტიმედია საშუალებები

მოსახლეობა და მეურნეობა

ბუნებრივი და მექანიკური მოძრაობა, სტრუქტურა, სიმჭიდროვე, განსახლება

მდგრადი განვითარება

გარემოსდაცვითი, სოციალური და ეკონომიკური ასპექტები, ბუნებრივი რესურსები

თემატური საკვანძო შეკითხვები

- რისი გაგება შემიძლია ავსტრალიის და ოკეანეთის შესახებ რუკის გამოყენებით?
- როგორ გამოვიყენო ინფორმაციის სხვადასხვა წყარო ავსტრალიისა და ოკეანეთის შესასწავლად? როგორ გამოვიყენო ცხრილები, გრაფიკები და დიაგრამები დაკვირვების შედეგების წარმოსაჩენად?
- რატომ ხდება ავსტრალიაში მიწისძვრა იშვიათად?
- რატომ არის ავსტრალია მშრალი კონტინენტი?
- რატომ არის ავსტრალიაში ბევრი გრუნტის წყალი და ცოტა მდინარე?
- რატომ გვხვდება ავსტრალიაში დიდი რაოდენობით ენდემური ცხოველებისა და მცენარეების სახეობები?
- რა გავლენას ახდენს რელიეფი ავსტრალიის მოსახლეობის განსახლებაზე?
- რატომ ცხოვრობს მოსახლეობის უმეტესობა ავსტრალიის აღმოსავლეთ სანაპიროზე?
- რა გამოარჩევს ავსტრალიისა და ოკეანეთის მკვიდრ მოსახლეობას სხვა კონტინენტების მოსახლეობისგან?
- რატომ იზიდავს ბევრ ტურისტს ოკეანეთი?
- რატომ არის მნიშვნელოვანი მარჯნის რიფები? რატომ აღმოჩნდა საფრთხის ქვეშ მარჯნის რიფები?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით ავსტრალიისა და ოკეანეთის (მდებარეობის, რელიეფის, კლიმატური სარტყლების, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- ავსტრალიისა და ოკეანეთისთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი ზონების კომპლექსური დახასიათება და მათი ერთმანეთთან შედარება სხვადასხვა არსებითი ნიშნის მიხედვით (გეოლოგია, ამინდი და ჰავა, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,11,12);
- ავსტრალიისა და ოკეანეთის მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (არათანაბარი სიმჭიდროვე) გამომწვევი მიზეზების და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- ავსტრალიისა და ოკეანეთის მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- ავსტრალიისა და ოკეანეთისთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (გეოგრაფიული აღმოჩენები, ჰუმანური განვითარება, იმიგრაცია) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,12,13);
- ავსტრალიისა და ოკეანეთისთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (მარჯნის რიფების ეკოსისტემების განადგურება) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- ოკეანეთში ბევრი ვულკანური კუნძულია;
- ავსტრალია მშრალი კონტინენტი;
- ავსტრალიაში მდებარეობს ყველაზე დიდი და ღრმა გრუნტის წყლების აუზი;
- ავსტრალიაში ბევრი შრობადი მდინარეა (კრიკი);
- ავსტრალია გამოირჩევა ეგზოტიკური/ენდემური ცხოველებისა და მცენარეების სიუხვით;
- მოსახლეობის უმეტესობა ავსტრალიაში აღმოსავლეთ სანაპიროზე ცხოვრობს;
- ავსტრალია და ოკეანეთი ცნობილია მარჯნებით;
- ავსტრალია და ოკეანეთი ბევრ ტურისტს იზიდავს;
- დიდ ბარიერულ რიფს განადგურების საფრთხე ემუქრება, რაც გარემოსდაცვით პრობლემებს ქმნის.

თემა: ანტარქტიდა

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 8 (+4) სთ

საკითხები

1. ანტარქტიდა, ყინულით დაფარული რესურსების კონტინენტი;
2. რუალ ამუნდსენი, ფაბიან გოტლიბ ფონ ბელინგსჰაუზენი;
3. ყინულის უდაბნო;
4. ანტარქტიდის ოაზისები;
5. მყინვარების დნობა.

რუკა და ორიენტირება მასშტაბი, პირობითი აღნიშვნები, კოორდინატები, სასაათო ზონები, კომპასი, ჰორიზონტის მხარეები, აზიმუტი, GPS გეოგრაფიული გარსი ლითოსფერო (რელიეფი, ფილაქნების ტექტონიკა) ატმოსფერო (ამინდი, ჰავა, კლიმატური სარტყელი), ჰიდროსფერო (შიგა წყლები, ჰიდროლოგიური პროცესები) ბიოსფერო (ფლორა და ფაუნა, ნიადაგი), ნოოსფერო, ბუნებრივი ზონა, ლანდშაფტი გეოგრაფიული ობიექტი დედამიწა, კონტინენტი, რეგიონი გეოგრაფიული მოვლენა, გეოგრაფიული პროცესი შინაგანი და გარეგანი ძალები, ბუნებრივი კატასტროფა (ბუნებრივი და ანთროპოგენური სტიქიური პროცესები) გეოგრაფიული კვლევა და ანალიზი გეოგრაფიული აღმოჩენები, ფოტო, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა, აერო და კოსმოსური სურათები, მულტიმედია საშუალებები მდგრადი განვითარება გარემოსდაცვითი, ბუნებრივი რესურსები
თემატური საკვანძო შეკითხვები • რისი გაგება შეგვიძლია რუკის გამოყენებით ანტარქტიდის შესახებ? • როგორ გამოვიყენო ინფორმაციის სხვადასხვა წყარო ანტარქტიდის შესასწავლად? როგორ გამოვიყენო ცხრილები, გრაფიკები და დიაგრამები დაკვირვების შედეგების წარმოსაჩენად? • როგორია ანტარქტიდის ყინულქვეშა რელიეფი? • რატომ არის ანტარქტიდა ყველაზე დიდი ყინულოვანი უდაბნო? • არსებობს თუ არა სამხრეთის ოკეანე? • რატომ გვხვდება ანტარქტიდაზე მშრალი ხეობები? • რას სწავლობენ მეცნიერები ანტარქტიდაზე? • რა მოხდება, თუ ანტარქტიდის მყინვარები დადნება? • რატომ გაჩნდა, შემდეგ კი გაქრა ოზონის ხვრელი ანტარქტიდის თავზე?
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით ანტარქტიდის (მდებარეობის, კლიმატური სარტყლების) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საზ. 1,2,3,9); • ანტარქტიდისთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი ზონის კომპლექსური დახასიათება (გეოლოგია, ამინდი და ჰავა, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საზ. 4,5,7,9,11,12); • ანტარქტიდისთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ოზონის ხვრელი, ზეწრული მყინვარების დნობა) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საზ. 9,10,11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- ანტარქტიდა სამხრეთ პოლუსთან მდებარეობს;
- ანტარქტიდა ყველაზე ცივი კონტინენტი. იგი ყინულოვანი უდაბნოა;
- ანტარქტიდაზე გვხვდება მშრალი ხეობები, სადაც მრავალი წელია ნალექი არ მოსულა;
- ანტარქტიდაზე გავრცელებულია ძლიერი, მუდმივი ქარები;
- ანტარქტიდაზე მხოლოდ მეცნიერული კვლევაა ნებადართული. ანტარქტიდაზე არ ცხოვრობს მუდმივი მოსახლეობა;
- ოზონის ხვრელი ანტარქტიდის თავზე გაჩნდა.

თემები VIII კლასისათვის

თემა: სამხრეთ ამერიკა

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 10 (+4) სთ

საკითხები

1. ანდები;
2. ჰილეები;
3. ელ-ნინიო;
4. ამაზონის აუზი;
5. პამპასები;
6. ატაკამა - ყველაზე მშრალი უდაბნო;
7. კონკისტადორები;
8. ბრაზილია;
9. ტყის გაჩეხვა.

რუკა და ორიენტირება

მასშტაბი, პირობითი აღნიშვნები, კოორდინატები, სასაათო ზონები, კომპასი, ჰორიზონტის მხარეები, აზიმუტი, GPS

გეოგრაფიული გარსი

ლიტოსფერო (რელიეფი, ფილაქნების ტექტონიკა) ატმოსფერო (ამინდი, ჰავა, კლიმატური სარტყელი), ჰიდროსფერო (შიგა წყლები, ჰიდროლოგიური პროცესები) ბიოსფერო (ფლორა და ფაუნა, ნიადაგი), ნოსფერო, ბუნებრივი ზონა, ლანდშაფტი

გეოგრაფიული ობიექტი

დედამიწა, კონტინენტი, რეგიონი

გეოგრაფიული მოვლენა, გეოგრაფიული პროცესი

შინაგანი და გარეგანი ძალები, ბუნებრივი კატასტროფა (ბუნებრივი და ანთროპოგენური სტიქიური პროცესები)

გეოგრაფიული კვლევა და ანალიზი

გეოგრაფიული აღმოჩენები, ფოტო, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა, აერო და კოსმოსური სურათები, მულტიმედია საშუალებები

მოსახლეობა და მეურნეობა

ბუნებრივი და მექანიკური მოძრაობა, სტრუქტურა, სიმჭიდროვე, განსახლება

მდგრადი განვითარება

გარემოსდაცვითი, სოციალური და ეკონომიკური ასპექტები, ბუნებრივი რესურსები

თემატური საკვანძო შეკითხვები

- რისი გაგება შემიძლია სამხრეთ ამერიკის შესახებ რუკის გამოყენებით?
- როგორ გამოვიყენო ინფორმაციის სხვადასხვა წყარო სამხრეთ ამერიკის შესასწავლად? როგორ გამოვიყენო

ცხრილები, გრაფიკები და დიაგრამები დაკვირვების შედეგების წარმოსაჩენად?

- რატომ გვხვდება დიდი მთიანი მთაგრეხილები კონტინენტების კიდეებში და არა შუაგულში?
- რატომ არის სამხრეთ ამერიკა მდიდარი სპილენძითა და ნავთობით?
- როგორ ყალიბდება ტროპიკული ტყეები და რატომ აქვთ მათ განსაკუთრებული მნიშვნელობა?
- რატომ არის ამაზონი ყველაზე წყალუხვი მდინარე მსოფლიოში?
- რატომ არის სამხრეთ ამერიკისთვის დამახასიათებელი განსაკუთრებულად მრავალფეროვანი ფლორა და ფაუნა?
- რატომ არის სამხრეთ ამერიკაში ფართოდ გავრცელებული ესპანური და პორტუგალიური ენები?
- რატომ იჩეხება ტყეები?
- რატომ არის სამხრეთ ამერიკაში გამოფიტული ნიადაგის პრობლემა?
- რატომ არსებობს მკვეთრად გამოხატული სოციალური-ეკონომიკური უთანასწორობა სამხრეთ ამერიკის ქვეყნებში?

აქტივობები

იდევნი კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით სამხრეთ ამერიკის (მდებარეობის, რელიეფის, კლიმატური სარტყლების, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- სამხრეთ ამერიკისთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი ზონების კომპლექსური დახასიათება და მათი ერთმანეთთან შედარება სხვადასხვა არსებითი ნიშნის მიხედვით (გეოლოგია, ამინდი და ჰავა, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,11,12);
- სამხრეთ ამერიკის მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (მაღალი ბუნებრივი მატება) გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- სამხრეთ ამერიკის მაგალითზე გარემო-ადამიანი (მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- სამხრეთ ამერიკისთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (ფსევდო-ურბანიზაცია, რასების ასიმილაცია) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,12,13);
- სამხრეთ ამერიკისთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ნიადაგის ეროზია, ტყის ჩეხვა, უმუშევრობა) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- ანდები მსოფლიოს ყველაზე გრძელი მთათა სისტემაა;
- სამხრეთ ამერიკაში ყველაზე მშრალი უდაბნო - ატაკამა მდებარეობს;
- სამხრეთ ამერიკაში სტეპებს პამპასებს უწოდებენ;
- სამხრეთ ამერიკისათვის ტროპიკული ტყეებია (პილევები) დამახასიათებელი, რომელსაც თავისი მნიშვნელობის გამო „დედამიწის ფილტვებს“ უწოდებენ;
- სამხრეთ ამერიკა მსოფლიოში ბიომრავალფეროვნებით გამოირჩევა;
- ამაზონი ყველაზე წყალუხვი მდინარეა მსოფლიოში;
- სამხრეთ ამერიკაში უმეტესწილად ესპანური და პორტუგალიური ენებია გავრცელებული;
- სამხრეთ ამერიკა რასობრივი და ეთნიკური მრავალფეროვნებით გამოირჩევა;
- სამხრეთ ამერიკაში ინტენსიურად იჩეხება ტყეები.

თემა: ჩრდილოეთ ამერიკა

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 10 (+4) სთ

საკითხები

1. კორდილიერები;
2. მდ. იუკონი;
3. ტრანს-ალასკური ნავთობსადენი;
4. დიდი ტბების რაიონი;
5. იელოუსტოუნის ეროვნული პარკი;
6. „ტორნადოების ხეივანი“;
7. კოლორადოს დიდი კანიონი;
8. პრერიები;
9. ქრისტეფორე კოლუმბი, ამერიგო ვესპუჩი;
10. მეგაპოლისები.

რუკა და ორიენტირება

მასშტაბი, პირობითი აღნიშვნები, კოორდინატები, სასაათო ზონები, კომპასი, ჰორიზონტის მხარეები, აზიმუტი, GPS

გეოგრაფიული გარსი

ლითოსფერო (რელიეფი, ფილაქნების ტექტონიკა) ატმოსფერო (ამინდი, ჰავა, კლიმატური სარტყელი), ჰიდროსფერო (შიგა წყლები, ჰიდროლოგიური პროცესები) ბიოსფერო (ფლორა და ფაუნა, ნიადაგი), ნოსფერო, ბუნებრივი ზონა, ლანდშაფტი

გეოგრაფიული ობიექტი

დედამიწა, კონტინენტი, რეგიონი

გეოგრაფიული მოვლენა, გეოგრაფიული პროცესი

შინაგანი და გარეგანი ძალები, ბუნებრივი კატასტროფა (ბუნებრივი და ანთროპოგენური სტიქიური პროცესები)

გეოგრაფიული კვლევა და ანალიზი

გეოგრაფიული აღმოჩენები, ფოტო, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა, აერო და კოსმოსური სურათები, მულტიმედია საშუალებები

მოსახლეობა და მეურნეობა

ბუნებრივი და მექანიკური მოძრაობა, სტრუქტურა, სიმჭიდროვე, განსახლება

მდგრადი განვითარება

გარემოსდაცვითი, სოციალური და ეკონომიკური ასპექტები, ბუნებრივი რესურსები

თემატური საკვანძო შეკითხვები

- რისი გაგება შემიძლია ჩრდილოეთ ამერიკის შესახებ რუკის გამოყენებით?
- როგორ გამოვიყენო ინფორმაციის სხვადასხვა წყარო ჩრდილოეთ ამერიკის შესასწავლად? როგორ

გამოვიყენო ცხრილები, გრაფიკები და დიაგრამები დაკვირვების შედეგების წარმოსაჩენად?

- რა თავისებურებებით ხასიათდება ფილების ტექტონიკა ჩრდილოეთ ამერიკაში?
- რატომ წარმოიქმნება ტორნადოები მხოლოდ ჩრდილოეთ ამერიკაში?
- რატომ გვხვდება ჩრდილოეთ ამერიკის ჩრდილოეთ ნაწილში ბევრი ტბა?
- რატომ არის ჩრდილოეთ ამერიკა მდიდარი ნავთობითა და ოქროთი?
- რა როლი იქონია დიდმა გეოგრაფიულმა აღმოჩენებმა ჩრდილოეთ ამერიკის განვითარებაზე?
- რატომ არის ამერიკის შეერთებული შტატები ეთნიკურად მრავალფეროვანი?
- რატომ ჩამოყალიბდა ამდენი მეგაპოლისი ჩრდილოეთ ამერიკაში?
- როგორ უმკლავდებიან სტიქიურ ბუნებრივ პროცესებს ჩრდილოეთ ამერიკაში? როგორ ამცირებენ სტიქიური ბუნებრივი პროცესებისგან მიყენებულ ზარალს?
- რატომ იქცა ჩრდილოეთ ამერიკისთვის მოხმარებითი კულტურა პრობლემად?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით ჩრდილოეთ ამერიკის (მდებარეობის, რელიეფის, კლიმატური სარტყლების, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- ჩრდილოეთ ამერიკისთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი ზონების კომპლექსური დახასიათება და მათი ერთმანეთთან შედარება სხვადასხვა არსებითი ნიშნის მიხედვით (გეოლოგია, ამინდი და ჰავა, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,11,12);
- ჩრდილოეთ ამერიკის მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (მოსახლეობის არათანაბარი სიმჭიდროვე, ეთნიკური მრავალფეროვნება) გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- ჩრდილოეთ ამერიკის მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- ჩრდილოეთ ამერიკისთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (იმიგრაცია, მეგაპოლისების ჩამოყალიბება, მაღალი ჰუმანური განვითარების ინდექსი) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,2,13);
- ჩრდილოეთ ამერიკისთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ტორნადოები, ქარიშხლები, მდგრადი მოხმარება და წარმოება) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- ჩრდილოეთ ამერიკაში ტექტონიკური ფილების საზღვრების შეუიარაღებელი თვალით დანახვაა შესაძლებელი;
- ჩრდილოეთი ამერიკა მდიდარია ნავთობითა და ოქროთი;
- ჩრდილოეთ ამერიკის ჩრდილოეთი ნაწილი ტბების სიუხვით გამოირჩევა;
- იელოუსტოუნი პირველი ეროვნული პარკია მსოფლიოში;
- ამერიკის შეერთებულ შტატებში ბევრი მეგაპოლისია;
- ინდიელები ჩრდილოეთ ამერიკის აბორიგენი მოსახლეობაა; ამერიკის შეერთებული შტატები ეთნიკური მრავალფეროვნებით გამოირჩევა;
- ჩრდილოეთ ამერიკის სამხრეთი ნაწილი და მისი მიმდებარე კუნძულები (სამხრეთ ამერიკასთან ერთად)

ლათინური ამერიკის სახელითაა ცნობილი;

- ტორნადოები დიდ ზარალს აყენებს ჩრდილოეთ ამერიკას;
- ჩრდილოეთ ამერიკაში ბევრი მეგაპოლისია;
- ჩრდილოეთ ამერიკაში მწვავედ დგას ჭარბი წარმოებისა და მოხმარების პრობლემა.

თემა: აზია

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 12 (+4) სთ

საკითხები

1. ალპურ-ჰიმალაური დანაოჭება;
2. ნახევარუდაბნო;
3. მუსონები;
4. ბაიკალი;
5. დემოგრაფიული პოლიტიკა;
6. „შავი ოქრო“;
7. ცუნამი;
8. არალის ზღვა.

რუკა და ორიენტირება

მასშტაბი, პირობითი აღნიშვნები, კოორდინატები, სასაათო ზონები, კომპასი, ჰორიზონტის მხარეები, აზიმუტი, GPS

გეოგრაფიული გარსი

ლითოსფერო (რელიეფი, ფილაქნების ტექტონიკა) ატმოსფერო (ამინდი, ჰავა, კლიმატური სარტყელი), ჰიდროსფერო (შიგა წყლები, ჰიდროლოგიური პროცესები) ბიოსფერო (ფლორა და ფაუნა, ნიადაგი), ნოსფერო, ბუნებრივი ზონა, ლანდშაფტი

გეოგრაფიული ობიექტი

დედამიწა, კონტინენტი, რეგიონი

გეოგრაფიული მოვლენა, გეოგრაფიული პროცესი

შინაგანი და გარეგანი ძალები, ბუნებრივი კატასტროფა (ბუნებრივი და ანთროპოგენური სტიქიური პროცესები)

გეოგრაფიული კვლევა და ანალიზი

გეოგრაფიული აღმოჩენები, ფოტო, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა, აერო და კოსმოსური სურათები, მულტიმედია საშუალებები

მოსახლეობა და მეურნეობა

ბუნებრივი და მექანიკური მოძრაობა, სტრუქტურა, სიმჭიდროვე, განსახლება

მდგრადი განვითარება

გარემოსდაცვითი, სოციალური და ეკონომიკური ასპექტები, ბუნებრივი რესურსები

თემატური საკვანძო შეკითხვები

- რისი გაგება შემიძლია აზიის შესახებ რუკის გამოყენებით?
- როგორ გამოვიყენო ინფორმაციის სხვადასხვა წყარო აზიის შესასწავლად? როგორ გამოვიყენო ცხრილები, გრაფიკები და დიაგრამები დაკვირვების შედეგების წარმოსაჩენად?
- რატომ არის ბევრი ვულკანური კუნძული წყნარ ოკეანეში?
- რატომ არის ყველაზე ბევრი მაღალი მწვერვალი და დაბალი ადგილი აზიაში?
- რატომ არის მცირე ნალექიანობა მონღოლეთში?
- რატომ და როგორ ყალიბდება ცუნამი?
- რამ განაპირობა ახლო აღმოსავლეთში ნავთობისა და გაზის სიუხვე?
- რატომ გვხვდება აზიაში ყველაზე ცივი და უხვნალექიანი ადგილები?
- რატომ გამოირჩევა აზია ბუნებრივი ზონების მრავალფეროვნებით?
- რატომ იკარგება ერთი დღე თარიღთა ცვლის ხაზის გადაკვეთისას, როდესაც დასავლეთიდან აღმოსავლეთისკენ მივდივართ?
- რატომ გახდა საჭირო ჩინეთში „ერთი ბავშვის“ პოლიტიკის შემოღება; რა გავლენა იქონია მან მოსახლეობის სტრუქტურაზე?
- რამ გამოიწვია ინდოეთში დემოგრაფიული პოლიტიკის წარუმატებლობა ჩინეთისგან განსხვავებით?
- რატომ ხდება აზიაში ჰაერისა და წყლის ინტენსიური დაბინძურება?
- რატომ ემუქრებოდა არალის ზღვას გაქრობის საფრთხე?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით აზიის (მდებარეობის, რელიეფის, კლიმატური სარტყლების, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- აზიისთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი ზონების კომპლექსური დახასიათება და მათი ერთმანეთთან შედარება სხვადასხვა არსებითი ნიშნის მიხედვით (გეოლოგია, ამინდი და ჰავა, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,11,12);
- აზიის მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (მოსახლეობის არათანაბარი განაწილება, ეთნიკური და ლინგვისტური მრავალფეროვნება) გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- აზიის მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- აზიისთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (ურბანიზაცია, დემოგრაფიული პოლიტიკა) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,2,13);
- აზიისთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ნიადაგების დამლაშება, წყლისა და ჰაერის დაბინძურება, მდგრადი ქლაქები, განათლების არათანაბარი ხელმისაწვდომობა, კეთილდღეობის უზრუნველყოფა) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- აზიაში გვხვდება ყველაზე მეტი მაღალი მწვერვალი;
- წყნარ ოკეანეში ხშირია ვულკანები, მიწისძვრები და ცუნამები;
- აზიაში ბევრი განსხვავებული ბუნებრივი ზონაა;
- აზია კონტრასტების კონტინენტი: აქ მდებარეობს ყველაზე მაღალი მწვერვალი – ევერესტი, ყველაზე მარილიანი ზღვა – მკვდარი ზღვა, ყველაზე ღრმა ადგილი მსოფლიო ოკეანეში – მარიანას ღარი და ყველაზე ნალექიანი ადგილი – ჩერაპუნჯი, ყველაზე ცივი ადგილი – ოიმიაკონის ქვაბული, ყველაზე ღრმა ტბა – ბაიკალი;
- აზიაში ბევრი განვითარებადი (ე.წ. მესამე სამყაროს) ქვეყანაა;
- ჩინეთი და ინდოეთი ყველაზე ხალხმრავალი ქვეყნებია;
- მსოფლიოში ნავთობისა და გაზის ყველაზე დიდი რაოდენობით ახლო აღმოსავლეთში მოიპოვება;
- არალის ზღვის ფართობი მკვეთრად მცირდებოდა, თუმცა ახლა დადებითი დინამიკა შეინიშნება.

თემა: ევროპა

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 10 (+4) სთ

საკითხები

1. ალპები;
2. გოლფსტრიმის/ჩრდილოეთ-ატლანტიკური დინება;
3. ისლანდიის გეოგრაფია;
4. დუნაი - ევროპის დედა მდინარე;
5. ხმელთაშუაზღვისპირეთის სუბტროპიკული ტყეები;
6. ანთროპოგენური ლანდშაფტი;
7. „ბებერი“ ევროპა;
8. „ინდუსტრიული რევოლუცია“;
9. ევროკავშირი.

რუკა და ორიენტირება

მასშტაბი, პირობითი აღნიშვნები, კოორდინატები, სასაათო ზონები, კომპასი, ჰორიზონტის მხარეები, აზიმუტი, GPS

გეოგრაფიული გარსი

ლითოსფერო (რელიეფი, ფილაქენების ტექტონიკა) ატმოსფერო (ამინდი, ჰავა, კლიმატური სარტყელი), ჰიდროსფერო (შიგა წყლები, ჰიდროლოგიური პროცესები) ბიოსფერო (ფლორა და ფაუნა, ნიადაგი), ნოსფერო, ბუნებრივი ზონა, ლანდშაფტი

გეოგრაფიული ობიექტი

დედამიწა, კონტინენტი, რეგიონი

გეოგრაფიული მოვლენა, გეოგრაფიული პროცესი

შინაგანი და გარეგანი ძალები, ბუნებრივი კატასტროფა (ბუნებრივი და ანთროპოგენური სტიქიური პროცესები)

გეოგრაფიული კვლევა და ანალიზი

გეოგრაფიული აღმოჩენები, ფოტო, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა, აერო და კოსმოსური სურათები, მულტიმედია საშუალებები

მოსახლეობა და მეურნეობა

ბუნებრივი და მექანიკური მოძრაობა, სტრუქტურა, სიმჭიდროვე, განსახლება

მდგრადი განვითარება

გარემოსდაცვითი, სოციალური და ეკონომიკური ასპექტები, ბუნებრივი რესურსები

თემატური საკვანძო შეკითხვები

- რისი გაგება შემიძლია ევროპის შესახებ რუკის გამოყენებით?
- როგორ გამოვიყენო ინფორმაციის სხვადასხვა წყარო ევროპის შესასწავლად? როგორ გამოვიყენო ცხრილები, გრაფიკები და დიაგრამები დაკვირვების შედეგების წარმოსაჩენად?
- არის თუ არა ევროპა და აზია სხვადასხვა კონტინენტი? სად გადის საზღვარი ევროპასა და აზიას შორის?
- რატომ გახდა საჭირო „საწყისი მერიდიანის“ შემოღება?
- რატომ გვხვდება ევროპის სამხრეთით მაღალი მთის სისტემები?
- რა გავლენა აქვს ევროპის ჰავაზე ჩრდილოეთ ატლანტიკურ დინებას?
- რატომ გვხვდება ჩრდილოეთ ევროპაში დიდი რაოდენობით ტბები, ფიორდები და გეიზერები?
- რატომ დომინირებს ევროპაში ანთროპოგენური ლანდშაფტები?
- რატომ გვაქვს ევროპაში ურბანიზაციის მაღალი დონე?
- რატომ იზრდება ასაკოვანი მოსახლეობის რაოდენობა ევროპაში?
- რატომ იზრდება ევროპაში იმიგრანტების რიცხვი?
- რატომ არის მაღალი ცხოვრების დონე ჩრდილოეთ ევროპაში?
- რატომ შეიქმნა ევროკავშირი?
- როგორ ებრძვიან ევროპაში ზღვისა და ჰაერის დაბინძურების პრობლემას და როგორ გადაიჭრა ისინი გარემოსდაცვითი პოლიტიკის შედეგად?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით ევროპის (მდებარეობის, რელიეფის, კლიმატური სარტყლების, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- ევროპისთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი ზონების კომპლექსური დახასიათება და მათი ერთმანეთთან შედარება სხვადასხვა არსებითი ნიშნის მიხედვით (გეოლოგია, ამინდი და ჰავა, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,11,12);
- ევროპის მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (სიცოცხლის მაღალი ხანგრძლივობა) გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- ევროპის მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- ევროპისთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (რურბანიზაცია, მოსახლეობის „დაბერება“, ცხოვრების მაღალი სტანდარტი) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,2,13);
- ევროპისთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ზღვების დაბინძურება, ანთროპოგენური ზემოქმედება, საერთაშორისო ვაჭრობა) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- ისლანდია ორ ტექტონიკურ ფილაზე მდებარეობს;
- გრძედის ათვლა გრინვიჩის მერიდიანიდან იწყება;
- ჩრდილოეთ ევროპაში ბევრი ტბა, ფიორდი და გეიზერი გვხვდება;
- მდინარე დუნაი ბევრი (თერთმეტი) სახელმწიფოს ტერიტორიაზე გაედინება;
- ევროპის ჰავაზე გავლენას ახდენს ჩრდილოეთ ატლანტიკური დინება;
- ევროპაში მკვეთრად იზრდება ასაკოვანი მოსახლეობის რაოდენობა;
- ევროპაში ყოველდღიურად იზრდება იმიგრანტთა რიცხვი;
- ევროპაში ძირითადად ანთროპოგენური ლანდშაფტები გვხვდება;
- ევროკავშირი ერთიანი ეკონომიკური და პოლიტიკური გაერთიანებაა;
- ევროპის გარემოსდაცვითი პოლიტიკის შედეგად გადაიჭრა ოზონის ხვრელის დაზიანების, ზღვის დაბინძურების და ნაგავსაყრელების პრობლემები.

თემა: კავკასია

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 8 (+4) სთ

საკითხები

1. კავკასიონი - მთავარი კლიმატგამყოფი;
2. აფშერონის ნახევარკუნძული (ნავთობი);
3. სპიტაკის მიწისძვრა;
4. შავი და კასპიის ზღვები;
5. ქალის ტყეები;
6. ეთნიკური მრავალფეროვნება;
7. ყუბანი - რუსეთის „ბეღელი“.

რუკა და ორიენტირება

მასშტაბი, პირობითი აღნიშვნები, კოორდინატები, სასაათო ზონები, კომპასი, ჰორიზონტის მხარეები, აზიმუტი, GPS

გეოგრაფიული გარსი

ლითოსფერო (რელიეფი, ფილაქნების ტექტონიკა) ატმოსფერო (ამინდი, ჰავა, კლიმატური სარტყელი), ჰიდროსფერო (შიგა წყლები, ჰიდროლოგიური პროცესები) ბიოსფერო (ფლორა და ფაუნა, ნიადაგი), ნოოსფერო, ბუნებრივი ზონა, ლანდშაფტი

გეოგრაფიული ობიექტი

დედამიწა, კონტინენტი, რეგიონი

გეოგრაფიული მოვლენა, გეოგრაფიული პროცესი

შინაგანი და გარეგანი ძალები, ბუნებრივი კატასტროფა (ბუნებრივი და ანთროპოგენური სტიქიური პროცესები)

გეოგრაფიული კვლევა და ანალიზი

გეოგრაფიული აღმოჩენები, ფოტო, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა, აერო და კოსმოსური სურათები, მულტიმედია საშუალებები

მოსახლეობა და მეურნეობა

ბუნებრივი და მექანიკური მოძრაობა, სტრუქტურა, სიმჭიდროვე, განსახლება

მდგრადი განვითარება

გარემოსდაცვითი, სოციალური და ეკონომიკური ასპექტები, ბუნებრივი რესურსები

თემატური საკვანძო შეკითხვები

- რისი გაგება შეიძლება კავკასიის შესახებ რუკის საშუალებით?
- როგორ გამოვიყენო ინფორმაციის სხვადასხვა წყარო კავკასიის შესწავლად? როგორ გამოვიყენო ცხრილები, გრაფიკები და დიაგრამები დაკვირვების შედეგების წარმოსაჩენად?
- რატომ არის კავკასია სეისმურად აქტიური? რატომ არის ხშირი კავკასიაში მიწისძვრები, კლდეზვავები, ქვათა ცვენა, ღვარცოფები, მეწყრები?
- რატომ არის კავკასიაში თერმული წყლები?
- გადის თუ არა ევროპასა და აზიას შორის საზღვარი კავკასიაზე?
- რატომ არის კავკასიის ბუნებრივი პირობები მრავალფეროვანი?
- რატომ არის კავკასია ეთნიკურად ჭრელი რეგიონი?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით კავკასიის (მდებარეობის, რელიეფის, კლიმატური სარტყლების, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საზ.1,2,3,9);
- კავკასიის ოროგრაფიული ერთეულების (იმერკავკასიის ვაკე, კავკასიონი, ამიერკავკასიის ბარი, მცირე კავკასიონი, თალიშის მთები, სამხრეთ კავკასიის ფულკანური მთიანეთი) არსებითი ნიშნების მიხედვით (გეოლოგიური, ატმოსფერული პროცესები, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) ერთმანეთთან შედარება (გეო.საზ. 4,5,7,9,10,11);
- კავკასიის მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (ეთნიკური სიჭრელე) გამომწვევი მიზეზების და შედეგების გაანალიზება (გეო.საზ.7,8);
- კავკასიის მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საზ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- კავკასიისთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (ურბანიზაცია, მთიდან ბარში მიგრაცია) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საზ. 4,7,8,9,10,11,2,13);
- კავკასიისთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ზღვის დაბინძურება, ღვარცოფები, მეწყრები, ზვავები, არათანაბარი შესაძლებლობები - განათლება, ცხოვრების დონე) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საზ.9,10,11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- კავკასია მდებარეობს შავ, კასპიისა და აზოვის ზღვებს შორის;
- იალბუზი ევროპის უმაღლესი წერტილია;
- კავკასია მთიანი რეგიონია; იგი ალპურ-ჰიმალაური დანაოჭების შუა ნაწილში /ცენტრში მდებარეობს;
- კავკასიის მდინარეები ატლანტის ოკეანისა და კასპიის ზღვის აუზებს მიეკუთვნება;
- კავკასია ზომიერი და სუბტროპიკული კლიმატური სარტყლების საზღვარზე მდებარეობს;
- კავკასია მდიდარია ნავთობითა და გაზით;
- კავკასია მდიდარია მინერალური და თერმული წყლებით;
- კავკასიის ტერიტორიას ოთხი ქვეყანა იწიფება: საქართველო, რუსეთი, აზერბაიჯანი და სომხეთი.
- კავკასია ეთნიკური სიჭრელით გამოირჩევა;
- კავკასია მდიდარია ტურისტულ-რეკრეაციული რესურსებით;
- კავკასიაში ხშირია სტიქიური ბუნებრივი პროცესები.

თემები IX კლასისათვის

თემა: საქართველო (ბუნებრივი და საზოგადოებრივი სისტემები) საათების სავარაუდო რაოდენობა: 16 (+4) სთ

საკითხები

1. კავკასიონი;
2. „მთა მტირალა“;
3. მდ. რეპრუა (ყველაზე მოკლე მდინარე მსოფლიოში);
4. ენდემური და რელიქტური ფლორა და ფაუნა;
5. ტურისტულ-რეკრეაციული რესურსი;
6. იძულებით გადაადგილებული პირი (დევნილი);
7. ადამიანური (ჰუმანური) განვითარების ინდექსი საქართველოში.

რუკა და ორიენტირება

მასშტაბი, პირობითი აღნიშვნები, კოორდინატები, სასაათო ზონები, კომპასი, ჰორიზონტის მხარეები, აზიმუტი, GPS

გეოგრაფიული გარსი

ლითოსფერო (რელიეფი, ფილაქენების ტექტონიკა) ატმოსფერო (ამინდი, ჰავა, კლიმატური სარტყელი), ჰიდროსფერო (შიგა წყლები, ჰიდროლოგიური პროცესები) ბიოსფერო (ფლორა და ფაუნა, ნიადაგი), ნოოსფერო, ბუნებრივი ზონა, ლანდშაფტი

გეოგრაფიული ობიექტი

დედამიწა, კონტინენტი, რეგიონი

გეოგრაფიული მოვლენა, გეოგრაფიული პროცესი

შინაგანი და გარეგანი ძალები, ბუნებრივი კატასტროფა (ბუნებრივი და ანთროპოგენური სტიქიური პროცესები)

გეოგრაფიული კვლევა და ანალიზი

გეოგრაფიული აღმოჩენები, ფოტო, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა, აერო და კოსმოსური სურათები, მულტიმედია საშუალებები

მოსახლეობა და მეურნეობა

ბუნებრივი და მექანიკური მოძრაობა, სტრუქტურა, სიმჭიდროვე, განსახლება

მდგრადი განვითარება

გარემოსდაცვითი, სოციალური და ეკონომიკური ასპექტები, ბუნებრივი რესურსები

თემატური საკვანძო შეკითხვები

- რისი გაგება შემიძლია საქართველოს შესახებ რუკის გამოყენებით?
- როგორ გამოვიყენო ინფორმაციის სხვადასხვა წყარო საქართველოს შესასწავლად? როგორ გამოვიყენო ცხრილები, გრაფიკები და დიაგრამები დაკვირვების შედეგების წარმოსაჩენად?
- რით გამოირჩევა საქართველოს გეოგრაფიული და გეოპოლიტიკური მდებარეობა?
- რატომ არის მიჩნეული საქართველო სეისმურად აქტიურ ზონად?
- რატომ არის საქართველოში ხშირი სტიქიური ბუნებრივი პროცესები?
- რა განაპირობებს საქართველოს მცირე ტერიტორიაზე ბუნებრივი პირობების მრავალფეროვნებას?
- რატომ არის საქართველო მინერალური წყლებით მდიდარი?
- რატომ არის საქართველო ტურისტულ-რეკრეაციული რესურსებით მდიდარი?
- რატომ არის სოფლის მეურნეობა პრიორიტეტული დარგი საქართველოსთვის?
- რატომ გაიზარდა 1990-იანი წლებიდან საქართველოდან ემიგრაცია?
- რატომ გვაქვს საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში განსხვავებული დემოგრაფიული მდგომარეობა?
- რატომ ისწრაფვის საქართველო ევროკავშირში გაწევრიანებისკენ?
- რატომ არის ჭარბი რაოდენობის დევნილი საქართველოში?
- რა გარემოსდაცვითი პრობლემებია საქართველოში და როგორ ხდება მათი გადაჭრა?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით საქართველოს (მდებარეობის, რელიეფის, ჰავის, მცენარეთა და ცხოველთა სამყაროს, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საზ.1,2,3,9);
- საქართველოს ლანდშაფტების ზოგადი დახასიათება (გეოლოგიური, ატმოსფერული პროცესები, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საზ. 4,5,7,9,10,11);
- საქართველოს მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საზ.7,8);
- საქართველოს მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საზ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- საქართველოსთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საზ. 4,7,8,9,10,11,2,13);
- საქართველოსთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ზღვის დაბინძურება, ღვარცოფები, მეწყრები, მიწისძვრები, ეროზია, გამოფიტვა, ზვავები, არათანაბარი შესაძლებლობები - განათლება, ცხოვრების დონე) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო

ლონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები

- საქართველო სეისმურად აქტიურ ზოლში მდებარეობს;
- საქართველოს ნახევარზე მეტი მთებს უკავია; შხარა საქართველოს უმაღლესი მწვერვალია;
- საქართველო ევროპისა და აზიის გზაშესაყარზე მდებარეობს;
- საქართველო გამოირჩევა სასარგებლო წიაღისეულის მრავალფეროვნებითა და მცირე მარაგით;
- საქართველოს სხვადასხვა რეგიონი განსხვავებული კლიმატით ხასიათდება;
- საქართველო ბიომრავალფეროვნების თვალსაზრისით ევროპაში პირველ ადგილზეა;
- მთაში საქართველოს მოსახლეობის მხოლოდ მცირე ნაწილი ცხოვრობს;
- საქართველოში ბევრი დევნილია;
- სოფლის მეურნეობა საქართველოს ეკონომიკის მნიშვნელოვანი დარგია;
- საქართველოში ხშირია სტიქიური ბუნებრივი პროცესები.

თემა: დასავლეთ საქართველო (იმერეთი, რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთი, სამეგრელო-ზემო სვანეთი, გურია აჭარა, აფხაზეთი);

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 16 (+4) სთ

საკითხები

1. დასავლეთ კავკასიონი;
2. სარკინეთი;
3. ჰიდრო ელექტროენერგია;
4. შავი ზღვა;
5. რიონი;
6. სუფსის ნავთობტერმინალი;
7. სფაგნუმიანი ჭაობები (რამსარის კონვენცია);
8. კოლხეთის დაბლობი.

რუკა და ორიენტირება

მასშტაბი, პირობითი აღნიშვნები, კოორდინატები, სასაათო ზონები, კომპასი, ჰორიზონტის მხარეები, აზიმუტი, GPS

გეოგრაფიული გარსი

ლითოსფერო (რელიეფი, ფილაქნების ტექტონიკა) ატმოსფერო (ამინდი, ჰავა, კლიმატური სარტყელი), ჰიდროსფერო (შიგა წყლები, ჰიდროლოგიური პროცესები) ბიოსფერო (ფლორა და ფაუნა, ნიადაგი), ნოოსფერო, ბუნებრივი ზონა, ლანდშაფტი

გეოგრაფიული ობიექტი

დედამიწა, კონტინენტი, რეგიონი

გეოგრაფიული მოვლენა, გეოგრაფიული პროცესი

შინაგანი და გარეგანი ძალები, ბუნებრივი კატასტროფა (ბუნებრივი და ანთროპოგენური სტიქიური პროცესები)

გეოგრაფიული კვლევა და ანალიზი

გეოგრაფიული აღმოჩენები, ფოტო, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა, აერო და კოსმოსური სურათები,

მულტიმედია საშუალებები

მოსახლეობა და მეურნეობა

ბუნებრივი და მექანიკური მოძრაობა, სტრუქტურა, სიმჭიდროვე, განსახლება

მდგრადი განვითარება

გარემოსდაცვითი, სოციალური და ეკონომიკური ასპექტები, ბუნებრივი რესურსები

თემატური საკვანძო შეკითხვები

- რისი გაგება შემიძლია დასავლეთ საქართველოს შესახებ რუკის გამოყენებით?
- როგორ გამოვიყენო ინფორმაციის სხვადასხვა წყარო დასავლეთ საქართველოს შესასწავლად? როგორ გამოვიყენო ცხრილები, გრაფიკები და დიაგრამები დაკვირვების შედეგების წარმოსაჩენად?
- რატომ არის დასავლეთ საქართველო უფრო ტენიანი, ვიდრე აღმოსავლეთი? რატომ მოდის ნალექების უმეტესი ნაწილი შავი ზღვის სამხრეთ სანაპიროზე?
- რა როლს თამაშობს ჰავის ფორმირებაში კავკასიონი?
- რატომ ჩნდება კარსტული მღვიმეები დასავლეთ საქართველოში?
- რა მნიშვნელობა აქვს მაგნეტიტურ ქვიშებს?
- რა გავლენას ახდენს კლიმატი დასავლეთ საქართველოს მოსახლეობის საქმიანობის ტიპებზე?
- რატომ იცლება დასავლეთ საქართველოს მთიანი რეგიონები მოსახლეობისგან?
- რატომ არის ხშირი დასავლეთ საქართველოში მეწყერი, შტორმი? როგორ სტიქიური ბუნებრივი და ანთროპოგენური პროცესების დრო?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით დასავლეთ საქართველოს (მდებარეობის, რელიეფის, ჰავის, მცენარეთა და ცხოველთა სამყაროს, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- დასავლეთ საქართველოს ლანდშაფტების ზოგადი დახასიათება (გეოლოგიური, ატმოსფერული პროცესები, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,10,11);
- დასავლეთ საქართველოს მხარეების მაგალითზე საქართველოს მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (სიმჭიდროვე) მიზეზების და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- დასავლეთ საქართველოს მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- დასავლეთ საქართველოსთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (რეკრეაცია, ურბანიზაცია, დეპოპულაცია) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,2,13);
- დასავლეთ საქართველოს მაგალითზე საქართველოსთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ზღვის დაბინძურება, მეწყრები, ეროზია, ეკონომიკური ზრდა) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- დასავლეთ საქართველო აღმოსავლეთთან შედარებით ტენიანია;
- აფხაზეთში მდებარეობს მსოფლიოში ყველაზე ღრმა კარსტული უფსკრული;
- შავი ზღვა მნიშვნელოვანი სატრანსპორტო არტერიაა;
- დასავლეთ საქართველოში ორი ავტონომიური ერთეული - აჭარა და აფხაზეთი - მდებარეობს;
- დასავლეთ საქართველოში გავრცელებულია მეციტრუსეობა და მეჩაიეობა;
- აჭარა, რაჭა, გურია, იმერეთი, სამეგრელო-ზემო სვანეთი მდიდარია ტურისტულ-რეკრეაციული, გამაჯანსაღებელი და სამკურნალო რესურსებით (მაგნეტიტური ქვიშა, მინერალური წყლები);
- აჭარისთვის და იმერეთისთვის დამახასიათებელია მეწყრები.

თემა: აღმოსავლეთ საქართველო (თბილისი, შიდა ქართლი, ქვემო ქართლი, კახეთი, მცხეთა მთიანეთი)

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 16 (+4) სთ

საკითხები

1. აღმოსავლეთ კავკასიონი;
2. კაზრეთის საბადოები;
3. ელდარის დაბლობი;
4. ალაზანი;
5. ლაგოდეხის ნაკრძალი;
6. მთისა და ბარის მცხოვრებნი;
7. მეღვინეობა;
8. მდინარე დურუჯი და მდინარე კაბალა;
9. თბილისი.

რუკა და ორიენტირება

მასშტაბი, პირობითი აღნიშვნები, კოორდინატები, სასაათო ზონები, კომპასი, ჰორიზონტის მხარეები, აზიმუტი, GPS

გეოგრაფიული გარსი

ლითოსფერო (რელიეფი, ფილაქნების ტექტონიკა) ატმოსფერო (ამინდი, ჰავა, კლიმატური სარტყელი), ჰიდროსფერო (შიგა წყლები, ჰიდროლოგიური პროცესები) ბიოსფერო (ფლორა და ფაუნა, ნიადაგი), ნოოსფერო, ბუნებრივი ზონა, ლანდშაფტი

გეოგრაფიული ობიექტი

დედამიწა, კონტინენტი, რეგიონი

გეოგრაფიული მოვლენა, გეოგრაფიული პროცესი შინაგანი და გარეგანი ძალები, ბუნებრივი კატასტროფა (ბუნებრივი და ანთროპოგენური სტიქიური პროცესები) გეოგრაფიული კვლევა და ანალიზი გეოგრაფიული აღმოჩენები, ფოტო, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა, აერო და კოსმოსური სურათები, მულტიმედია საშუალებები მოსახლეობა და მეურნეობა ბუნებრივი და მექანიკური მოძრაობა, სტრუქტურა, სიმჭიდროვე, განსახლება მდგრადი განვითარება გარემოსდაცვითი, სოციალური და ეკონომიკური ასპექტები, ბუნებრივი რესურსები
თემატური საკვანძო შეკითხვები • რისი გაგება შემიძლია აღმოსავლეთ საქართველოს შესახებ რუკის გამოყენებით? • როგორ გამოვიყენო ინფორმაციის სხვადასხვა წყარო აღმოსავლეთ საქართველოს შესასწავლად? როგორ გამოვიყენო ცხრილები, გრაფიკები და დიაგრამები დაკვირვების შედეგების წარმოსაჩენად? • რატომ არის აღმოსავლეთ საქართველოს ტერიტორიაზე მრავალფეროვანი ჰავა? • როგორ ჩამოყალიბდა თბილისის ქვაბული და რა გავლენა იქონია რელიეფმა განსახლებასა და განაშენიანებაზე? • რატომ იზრდება თბილისისა და ქვემო ქართლის მოსახლეობა? • რა განაპირობებს კახეთის ყურძნისა და ხორბლის ჯიშების მრავალფეროვნებასა და უნიკალურობას? • რატომ არის დასავლეთთან შედარებით აღმოსავლეთ საქართველოში უფრო მცირე ჩამონადენი? რატომ არის აღმოსავლეთ საქართველოში ხშირი საირიგაციო სისტემა? • რატომ მცირდება აღმოსავლეთ საქართველოში მეცხვარეობა? • რატომ არის შიდა ქართლი გამორჩეული მეხილეობითა და მებაღეობით? • რა სახის სტიქიური ბუნებრივი პროცესებია დამახასიათებელი აღმოსავლეთ საქართველოსთვის და როგორ უმკლავდებიან მათ? • რატომ დგას თბილისი მწვავე ეკოლოგიური პრობლემების წინაშე?
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით აღმოსავლეთ საქართველოს (მდებარეობის, რელიეფის, ჰავის, მცენარეთა და ცხოველთა სამყაროს, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- აღმოსავლეთ საქართველოს ლანდშაფტების ზოგადი დახასიათება (გეოლოგიური, ატმოსფერული პროცესები, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,10,11);
- აღმოსავლეთ საქართველოს მხარეების მაგალითზე საქართველოს მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (შობადობის მაღალი დონე) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- აღმოსავლეთ საქართველოს მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- აღმოსავლეთ საქართველოს მაგალითზე საქართველოსთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (ფსევდო-ურბანიზაცია, შიდა მიგრაცია) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,12,13);
- აღმოსავლეთ საქართველოსთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (ზვავები, ქარისმიერი ეროზია, ღვარცოფები, მეწყრები, უმუშევრობა) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- აღმოსავლეთ საქართველოში მდებარეობს ჩამქრალი ვულკანი - მყინვარწყვრი;
- აღმოსავლეთ საქართველოში სხვადასხვა ტიპის ჰავას ვხვდებით;
- აღმოსავლეთ საქართველო გამოირჩევა ყურმნისა და ხორბლის უნიკალური და ენდემური ჯიშებისა და სახეობების მრავალფეროვნებით;
- თბილისი გაშენებულია მტკვრის ტერასებზე და მთებითაა გარშემორტყმული;
- მდინარე მტკვარი სამ ქვეყანაში გაედინება;
- მოსახლეობა მიმდებარე ქალაქებიდან და სოფლებიდან ყოველდღიურად მიგრირებს თბილისში;
- აღმოსავლეთ საქართველოში მოიპოვებენ ფერად ლითონებსა და საშენ მასალებს;
- აღმოსავლეთ საქართველოში ხელსაყრელი პირობებია მეცხვარეობის განვითარებისთვის;
- შიდა ქართლი გამორჩეულია მეხილეობითა და მებაღეობით;
- ქვემო ქართლი გამოირჩევა შობადობის მაღალი კოეფიციენტით;
- აღმოსავლეთ საქართველოში ხშირია ღვარცოფები.

თემა: სამხრეთ საქართველო (სამცხე-ჯავახეთი) საათების სავარაუდო რაოდენობა: 6 (+4) სთ

საკითხები

1. ვულკანური რელიეფი - ჯავახეთის ზეგანი;
2. კონტინენტური ჰავა;
3. გოდერძის უღელტეხილი;
4. ნამარხი ტყე;
5. მეცხოველეობა;
6. ბორჯომის მინერალური წყალი;
7. ეროზია.

რუკა და ორიენტირება

მასშტაბი, პირობითი აღნიშვნები, კოორდინატები, სასაათო ზონები, კომპასი, ჰორიზონტის მხარეები, აზიმუტი, GPS

გეოგრაფიული გარსი

ლითოსფერო (რელიეფი, ფილაქენების ტექტონიკა) ატმოსფერო (ამინდი, ჰავა, კლიმატური სარტყელი), ჰიდროსფერო (შიგა წყლები, ჰიდროლოგიური პროცესები) ბიოსფერო (ფლორა და ფაუნა, ნიადაგი), ნოოსფერო, ბუნებრივი ზონა, ლანდშაფტი

გეოგრაფიული ობიექტი

დედამიწა, კონტინენტი, რეგიონი

გეოგრაფიული მოვლენა, გეოგრაფიული პროცესი

შინაგანი და გარეგანი ძალები, ბუნებრივი კატასტროფა (ბუნებრივი და ანთროპოგენური სტიქიური პროცესები)

გეოგრაფიული კვლევა და ანალიზი

გეოგრაფიული აღმოჩენები, ფოტო, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა, აერო და კოსმოსური სურათები, მულტიმედია საშუალებები

მოსახლეობა და მეურნეობა

ბუნებრივი და მექანიკური მოძრაობა, სტრუქტურა, სიმჭიდროვე, განსახლება

მდგრადი განვითარება

გარემოსდაცვითი, სოციალური და ეკონომიკური ასპექტები, ბუნებრივი რესურსები

თემატური საკვანძო შეკითხვები

- რისი გაგება შემიძლია სამხრეთ საქართველოს შესახებ რუკის გამოყენებით?
- როგორ გამოვიყენო ინფორმაციის სხვადასხვა წყარო სამხრეთ საქართველოს შესასწავლად? როგორ გამოვიყენო ცხრილები, გრაფიკები და დიაგრამები დაკვირვების შედეგების წარმოსაჩენად?
- რატომ გვხვდება ბევრი ჩამქრალი ვულკანი სამხრეთ საქართველოში? რატომ ახასიათებს სამხრეთ საქართველოს ვულკანური რელიეფი?
- რატომ არის სამხრეთ საქართველოში კონტრასტული ჰავა?
- რატომ გვაქვს ბევრი ტბა სამხრეთ საქართველოში?
- რაზე მეტყველებს განამარხებული ტყის არსებობა?
- რა გავლენას ახდენს რელიეფი სამხრეთ საქართველოს განსახლებასა და საქმიანობაზე?
- რატომ არის სამხრეთ საქართველო ძირითადად სასოფლო-სამეურნეო პროფილის?
- რატომ უკავია სამცხე-ჯავახეთში სასოფლო-სამეურნეო მიწების თითქმის ნახევარი სამოვრებს?
- რატომ ხდება ტყეების ინტენსიური ჩეხვა?
- კათოლიკეები მხოლოდ სამხრეთ საქართველოში ცხოვრობენ?
- რა სახის სტიქიური ბუნებრივი პროცესებია გავრცელებული სამხრეთ საქართველოში და როგორ უმკლავდებიან მათ?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა თემატური რუკის გამოყენებით სამხრეთ საქართველოს (მდებარეობის, რელიეფის, ჰავის, მცენარეთა და ცხოველთა სამყაროს, სასარგებლო წიაღისეულის, მოსახლეობის) დახასიათება; გეოგრაფიული ობიექტების მდებარეობის განსაზღვრა (გეო.საბ.1,2,3,9);
- სამხრეთ საქართველოს ლანდშაფტების ზოგადი დახასიათება (გეოლოგიური, ატმოსფერული პროცესები, ჰიდროლოგია, ფლორა და ფაუნა, ადამიანის ზეგავლენა) (გეო.საბ. 4,5,7,9,10,11);
- სამხრეთ საქართველოს მხარეების მაგალითზე საქართველოს მოსახლეობის მახასიათებლების შესწავლა და მათი დინამიკის (ეთნიკური და რელიგიური სიჭრელე) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ.7,8);
- სამხრეთ საქართველოს მაგალითზე გარემო-ადამიანი(მოსახლეობა)-მეურნეობას შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გაანალიზება (გეო.საბ.5,6,7,8,10,11,12,13);
- სამხრეთ საქართველოს მაგალითზე საქართველოსთვის დამახასიათებელი საზოგადოებრივ-გეოგრაფიული პროცესების (რეკრეაცია) მიზეზებისა და შედეგების გაანალიზება (გეო.საბ. 4,7,8,9,10,11,2,13);
- სამხრეთ საქართველოსთვის დამახასიათებელი მდგრადი განვითარების პრობლემების (გამოფიტვა, ეროზია, ცხოვრების დონე/სტანდარტი) გაანალიზება; მათზე რეაგირებისა და პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.საბ.9,10,11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- კავკასიაში პირველი ობსერვატორია აბასთუმანში მდებარეობს.
- სამხრეთ საქართველო ვულკანური რელიეფით გამოირჩევა;
- სამხრეთ საქართველოში კონტინენტური ჰავა გვხვს;
- სამხრეთ საქართველო მდიდარია ტბებით;
- სამხრეთ საქართველო ეთნიკური და რელიგიური მრავალფეროვნებით გამოირჩევა;
- სამხრეთ საქართველოში განვითარებულია მესაქონლეობა და მეკარტოფილეობა;
- სამხრეთ საქართველოში გავრცელებულია კლდეში ნაკვეთი საცხოვრისები;
- სამხრეთ საქართველოზე ბაქო-ჯეიჰანის მილსადენი გადის.

გ) მოქალაქეობა

საბაზო საფეხურის „მოქალაქეობის“ პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა და აჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების შესაძლო გზებს. პროგრამა შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

სასწავლო თემები

სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.

საგნობრივი საკითხები

წლიური თემების ფარგლებში გამოიყოფა საგნობრივი საკითხები. საგნობრივი საკითხების სწავლება თვითმიზანს არ წარმოადგენს.

საგნობრივი საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები

ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.

თემატური საკვანძო შეკითხვები

თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი კითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა:

- მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად;
- სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა;
- თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.

აქტივობები

მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.

კომპლექსური/პროექტული დავალებათა იდეების ჩამონათვალი

კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

თემები კლასების მიხედვით	საათების სავარაუდო რაოდენობა	სარეზერვო დრო
VII კლასი		
თემატური ბლოკი - ინდივიდი და საზოგადოება		
თემი, რომელშიც ვცხოვრობთ	10 საათი	4 საათი
სასკოლო გარემო/სასკოლო საზოგადოება	10 საათი	4 საათი
ჯანსაღი ცხოვრება	8 საათი	4 საათი
ბუნებრივი გარემოსა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა	10 საათი	4 საათი
ეკონომიკური ურთიერთობები თემში	10 საათი	4 საათი
VIII კლასი		
თემატური ბლოკი - მოქალაქე და სახელმწიფო		
ადგილობრივი თვითმმართველობა	9 საათი	3 საათი
ცენტრალური ხელისუფლება	9 საათი	3 საათი
ეკონომიკა და სახელმწიფო	8 საათი	3 საათი
IX კლასი		
თემატური ბლოკი - მოქალაქე და გლობალური პროცესები		
სამშვიდობო პროცესები	10 საათი	3 საათი
გარემოს დაცვა	8 საათი	3 საათი
ეკონომიკა და გლობალური პროცესები	8 საათი	3 საათი

VII კლასი.

თემატური ბლოკი: ინდივიდი და საზოგადოება

თემა: თემი, რომელშიც ვცხოვრობთ	საათების სავარაუდო რაოდენობა – 10 (+4)
საკითხები 1. დაწერილი და დაუწერელი წესები; 2. არასრულწლოვანი და დანაშაული; 3. საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოება; 4. კულტურული მრავალფეროვნება ჩემ გარშემო.	
ცნებები სოციალიზაცია - მე, პიროვნება, საზოგადოება, საზოგადოებრივი ჯგუფები დემოკრატია, დემოკრატიის პრინციპები - ადამიანის უფლებები, სამართლებრივი დოკუმენტები ინიციატივა - დაგეგმვა, პროფესია, ფინანსები სამოქალაქო მონაწილეობა - მოხალისეობა, ადვოკატირება, ლობირება მდგრადი განვითარება - სამოქალაქო უსაფრთხოება	
საკვანძო შეკითხვები • რა და როგორ აყალიბებს თემში არსებულ ჯგუფებს ერთიან საზოგადოებად? • რატომ არის საერთო სივრცეზე (სადარბაზო, ეზო) ზრუნვა მოქალაქის მოვალეობა? • რატომ და როგორ უნდა განვახორციელო ჩემი საცხოვრებელი გარემოსათვის აქტუალური სათემო აქტივობები? როგორ უნდა ვითანამშრომლოთ ჩვენს თემში მცხოვრებ განსხვავებული შეხედულებების/შესაძლებლობების/ წარმოშობის ადამიანებთან? • რატომ უარესდება საზოგადოებრივი ურთიერთობები თემში პიროვნული ღირსების შელახვის შემთხვევაში? • რატომ და როგორ უნდა ვიზრუნო ჩემს თემში უსაფრთხო გარემოს შექმნაზე (იმ შემთხვევაშიც კი, თუკი ახლო მომავალში ბუნებრივი თუ ტექნოგენური კატასტროფა არ არის მოსალოდნელი)?	
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • თემში არსებული სოციალური და ინფრასტრუქტურული პრობლემების (დაწერილი და დაუწერელი წესების თანაარსებობა, არასრულწლოვანთა დანაშაული, საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოება, ბუნებრივი საფრთხეები) იდენტიფიცირება; საკუთარი ჩართულობით მათ გადაჭრაზე ზრუნვა (მოქ.საბ.2,4,5,7,8,9,10,11,12,13); • სათემო აქტივობების დაგეგმვისას განსხვავებული შეხედულებების ადამიანებთან თანამშრომლობა; თემში მცხოვრები ყველა ადამიანის ინტერესის გათვალისწინება (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6,8,9,12); • პირადი და სათემო აქტივობების დაგეგმვისა და განხორციელებისას მდგრადი განვითარებისა და დემოკრატიის პრინციპების (თანასწორობა, კანონის უზენაესობა, გამჭვირვალობა, პასუხისმგებლობა, ინკლუზიურობა, არაძალადობრივი მეთოდებით მოქმედება, ტოლერანტობა) გათვალისწინებით	

მოქმედება (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,12).

მკვიდრი წარმოდგენები

- თემში განსხვავებული შეხედულებების, ინტერესებისა და ღირებულებების მქონე ადამიანები ცხოვრობენ, თუმცა მათ საერთო საზრუნავი აერთიანებთ;
- თემის ყოველდღიურ ცხოვრებაში აქტიური მონაწილეობა/ჩართულობა მასზე ზრუნვას ნიშნავს;
- ადამიანის ღირსების პატივისცემა აუცილებელია თემში მშვიდობიანი თანაცხოვრებისათვის;
- თემის წევრები ქმნიან ამხანაგობებს საერთო პრობლემების მოსაგვარებლად და ყოფა-ცხოვრების გასაუმჯობესებლად.

თემა: სასკოლო გარემო / სასკოლო საზოგადოება

საათების სავარაუდო რაოდენობა – 10 (+4)

საკითხები

1. უსაფრთხო სკოლა;
2. სასკოლო თვითმმართველობა;
3. თანასწორობა სკოლაში;
4. „მწვანე სკოლა“;
5. ჩაგვრა (ბულინგი).

ცნებები

სოციალიზაცია - მე, პიროვნება, საზოგადოება, საზოგადოებრივი ჯგუფები

დემოკრატია, დემოკრატიის პრინციპები - ადამიანის უფლებები, სამართლებრივი დოკუმენტები

ინიციატივა - დაგეგმვა, პროფესია, ფინანსები

სამოქალაქო მონაწილეობა - მოხალისეობა, ადვოკატირება, ლობირება

მდგრადი განვითარება - სამოქალაქო უსაფრთხოება

საკვანძო შეკითხვები

- რა და როგორ აყალიბებს სკოლაში არსებულ ჯგუფებს ერთიან სასკოლო საზოგადოებად?
- როგორ გავხდეთ სასკოლო საზოგადოების წევრი? რა მიშლის ამაში ხელს?
- როგორ და რატომ ვთანხმდებით ღირებულებებზე სკოლაში? როგორ აისახება ეს შეთანხმება ჩვენს ქცევაზე?
- რატომ არსებობს სკოლაში თვითმმართველობა? როგორ უნდა გამოვიყენოთ იგი საკუთარი უფლებებისა და ინტერესების დასაცავად, ინიციატივების რეალიზაციისთვის?
- როგორ და რაში იხარჯება სკოლის ფინანსები?
- რატომ და როგორ უნდა ვითანამშრომლოთ სკოლაში განსხვავებული შეხედულებების /შესაძლებლობების/ წარმოშობის ადამიანებმა? რატომ უარესდება ურთიერთობები სკოლაში პიროვნული ღირსებების შელახვის შემთხვევაში?
- როგორ შეიძლება პირადი (პერსონალური) ინფორმაციის გამჟღავნებამ გავლენა მოახდინოს სასკოლო ურთიერთობებზე?
- როგორ უნდა გადავჭრათ სკოლაში არსებული სირთულეები არამაღაღობრივი მეთოდებით?
- რატომ ყალიბდება სკოლაში სტერეოტიპები (მაგალითად, ბიჭებისა და გოგონების არათანაბარი შესაძლებლობების შესახებ)?
- როგორ და რატომ უნდა ვიზრუნოთ სკოლის უსაფრთხოებისა და ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესებაზე?

აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • სკოლაში არსებული სოციალური და ინფრასტრუქტურული პრობლემების (ჩაგვრა (ბულინგი), განათლების უფლების რეალიზაცია, უსაფრთხო სკოლა) იდენტიფიცირება; საკუთარი ჩართულობით მათ გადაჭრაზე ზრუნვა (მოქ.საბ.2,4,5,7,8,9,10,11,12,13); • სასკოლო თვითმმართველობაში (სასკოლო კლუბები, თანატოლთა მედიაცია) მონაწილეობა; საჭიროების შემთხვევაში, სკოლაში არსებულ სხვა სტრუქტურულ ერთეულებთან (დირექციასთან, სამეურვეო საბჭოსთან) თანამშრომლობა (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,7,8, 9,12,13); • სასკოლო აქტივობების დაგეგმვისას განსხვავებული შეხედულებების ადამიანებთან თანამშრომლობა და მათი ინტერესების გათვალისწინება (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6,8,9,12); • პირადი და სასკოლო აქტივობების დაგეგმვისას მდგრადი განვითარებისა და დემოკრატიის პრინციპების (თანასწორობა, კანონის უზენაესობა, გამჭვირვალობა, პასუხისმგებლობა, ინკლუზიურობა, არამალადობრივი მეთოდებით მოქმედება, ტოლერანტობა) გათვალისწინებით მოქმედება (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,12). მკვიდრი წარმოდგენები • სასკოლო საზოგადოებას თავისი წესები და ღირებულებები აქვს; მე, როგორც სასკოლო საზოგადოების წევრს, ჩემი უფლება-მოვალეობები და პასუხისმგებლობები მაქვს; • სასკოლო ცხოვრებაში აქტიური მონაწილეობა სკოლაზე ზრუნვას ნიშნავს; • მოსწავლეებს საკუთარი იდეების, ინტერესებისა და ინიციატივების რეალიზება თვითმმართველობის საშუალებით შეუძლიათ; • ადამიანის ღირსების პატივისცემა აუცილებელია სკოლაში მშვიდობიანი ურთიერთობებისთვის; სკოლაში კონფლიქტური სიტუაციების არამალადობრივად მოგვარების მრავალი საშუალება არსებობს.

თემა: ჯანსაღი ცხოვრება საკითხები 1. ჯანსაღი კვება; 2. გარდატეხის ასაკი; 3. ადრეული ქორწინება; 4. ადიქცია. ცნებები	საათების სავარაუდო რაოდენობა – 8 (+4)

სოციალიზაცია - მე, პიროვნება, საზოგადოება, საზოგადოებრივი ჯგუფები დემოკრატია, დემოკრატიის პრინციპები - ადამიანის უფლებები, სამართლებრივი დოკუმენტები ინიციატივა - დაგეგმვა, პროფესია, ფინანსები სამოქალაქო მონაწილეობა - მოხალისეობა, ადვოკატირება, ლობირება მდგრადი განვითარება - სამოქალაქო უსაფრთხოება
საკვანძო შეკითხვები - რატომ და როგორ უნდა ვიზრუნო საკუთარ ჯანმრთელობაზე? - რატომ მიიჩნევა პირადი ჰიგიენისთვის საჭირო ნივთები (სარეცხი საშუალება, საპონი, კბილის ჯაგრისი) პირველადი მოხმარების საგნებად? - რატომ არის კონკრეტული ადამიანის ადიქციური ქცევა მთელი საზოგადოების პრობლემა? - რატომ და როგორ გადაიქცევა სხვადასხვა ქმედება ადიქციურ ქცევად? როგორ ვთქვა "არა" არასასურველ შემოთავაზებაზე? - როგორ შეიძლება დაგვეხმაროს (ბიჭებსაც და გოგონებსაც) ფიზიკური აქტივობა (მაგალითად, ვარჯიში) საზოგადოებაში თვითდამკვიდრებაში? - რატომ არის ადრეული ქორწინება ადამიანის უფლებების დარღვევა? რატომ უშლის იგი ხელს მის საზოგადოებაში თვითდამკვიდრებას? - აღმატება თუ არა დაავადებათა პრევენციაში დახარჯული თანხები მკურნალობაში დახარჯულ თანხებს? აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - პირადი ჰიგიენისა და ჯანსაღი ცხოვრების წესის დაცვის საჭიროებაზე მსჯელობა; მათი დაცვისას წარმოქმნილი (ჯანსაღ კვება, ასაკობრივი თავისებურებები) სირთულეების გაანალიზება (მოქ.საბ.1,2,3,6,7,9,10); - საკუთარი ფიზიკური აქტივობებისა და ჯანსაღი კვების რეჟიმის დაგეგმვა (მოქ.საბ.1,3,5,7,10); - ადამიანსა და საზოგადოებაზე ადიქციის სხვადასხვა ფორმის მავნე ზემოქმედების შედეგების გაანალიზება (მოქ.საბ.2,3,4,5,7,8,9,10,11,12); - საკანონმდებლო დოკუმენტებზე დაყრდნობით იმის გაანალიზება, თუ რა შეიძლება გახდეს ჯანმრთელობისა და განათლების უფლების დარღვევის საფუძველი (ადრეული ქორწინება, არასრულწლოვანთა შრომითი ექსპლუატაცია) (მოქ.საბ.1,3,4,5,6,7,8,9,10,12,13). მკვიდრი წარმოდგენები - პირად ჰიგიენაზე ზრუნვა არა მხოლოდ საკუთარ ჯანმრთელობასა და თავდაჯერებულობას, არამედ ირგვლივ მყოფთა კომფორტსაც განაპირობებს; - ჯანსაღი კვება და ვარჯიში ჯანმრთელობისა და სილამაზის საფუძველია; - დამოკიდებულებასთან (მაგალითად, კიბერადიქცია ან თამბაქოზე დამოკიდებულება) გამკლავება ინდივიდუალური ნებისყოფითა და საზოგადოების მხარდაჭერითაა შესაძლებელი; - ადრეული ქორწინება ხელს უშლის პიროვნულ ზრდასა და განვითარებას, იგი ხშირად წარმოადგენს

ადამიანის უფლებათა (რეპროდუქციული ჯანმრთელობის, განათლების და სხვ.) დარღვევის საფუძველს;

- ჯანმრთელობაზე ზრუნვა დაავადებებისაგან და გაუთვალისწინებელი ფინანსური ხარჯებისაგან გვიცავს.

თემა: ბუნებრივი გარემოსა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა საათების სავარაუდო რაოდენობა – 10 (+4)

საკითხები

1. ვანდალიზმი;
2. ბრაკონიერობა.

ცნებები

სოციალიზაცია - მე, პიროვნება, საზოგადოება, საზოგადოებრივი ჯგუფები

დემოკრატია, დემოკრატიის პრინციპები - ადამიანის უფლებები, სამართლებრივი დოკუმენტები

ინიციატივა - დაგეგმვა, პროფესია, ფინანსები

სამოქალაქო მონაწილეობა - მოხალისეობა, ადვოკატირება, ლობირება

მდგრადი განვითარება - სამოქალაქო უსაფრთხოება

საკვანძო შეკითხვები

- რატომ უნდა ვიზრუნოთ გარემოზე, მიუხედავად იმისა, რომ ამ პროცესში ვერ დავინახავთ მომენტალურ შედეგებს?
- რატომ და როგორ უნდა ვიზრუნო კულტურული მემკვიდრეობის დაცვაზე?
- რატომ არის რესურსების რაციონალური გამოყენება (წყლის ეკონომიური მოხმარება, რესურსების მეორადი გადამუშავება) სამოქალაქო ცნობიერების გამოვლინება?
- რატომ არის კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, წარსულის პატივისცემასთან ერთად, მის აწმყოსა და მომავალზე ზრუნვაც?
- რატომ და როგორ უწყობს ბუნებისა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა ხელს მხარის/თემის სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებას?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის საჭიროების გაანალიზება (მოქ.საბ.3,4,7,9,10,11,13); • საკუთარ დასახლებაში/რეგიონში არსებული ეკოლოგიური, გარემოსდაცვითი, კულტურული მემკვიდრეობასთან დაკავშირებული პრობლემების (ვანდალიზმი, ბრაკონიერობა) იდენტიფიცირება; საკუთარი ჩართულობით მათ გადაჭრაზე ზრუნვა (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6, 7,8,9,10,11,12); • ეკოლოგიური, გარემოსდაცვითი, კულტურული მემკვიდრეობასთან დაკავშირებული პრობლემების ანალიზისას მდგრადი განვითარებისა და დემოკრატიის პრინციპების (თანაწარმოება, კანონის უზენაესობა, გამჭვირვალობა, პასუხისმგებლობა, ინკლუზიურობა, არამალადობრივი მეთოდებით მოქმედება, ტოლერანტობა) გათვალისწინება (მოქ.საბ.3,4,9,10,11,13).
მკვიდრი წარმოდგენები • ბუნებასა და კულტურულ მემკვიდრეობაზე ზრუნვა ქვეყანაზე ზრუნვას ნიშნავს; • ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობა პირველქმნილი სახით არის ღირებული; • არსებობს მატერიალური და არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობა; • კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობის დაცვა საზოგადოების კეთილდღეობას განაპირობებს; • ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის დაზიანება დანაშაულია და კანონით ისჯება.

თემა: ეკონომიკური ურთიერთობები თემში საათების სავარაუდო რაოდენობა – 10 (+4)
საკითხები 1. ფული და ბარტერი; 2. ბაზარი (მოთხოვნა და მიწოდება) და ფასი; 3. კერძო და საჯარო საკუთრება; 4. შემოსავალი, ხარჯვა და ბიუჯეტირება (პირადი ფინანსების მართვა); 5. დაზოგვა და ქველმოქმედება.
ცნებები სოციალიზაცია - მე, პიროვნება, საზოგადოება, საზოგადოებრივი ჯგუფები დემოკრატია, დემოკრატიის პრინციპები - ადამიანის უფლებები, სამართლებრივი დოკუმენტები ინიციატივა - დაგეგმვა, პროფესია, ფინანსები სამოქალაქო მონაწილეობა - მოხალისეობა, ადვოკატირება, ლობირება მდგრადი განვითარება - სამოქალაქო უსაფრთხოება
საკვანძო შეკითხვები, რომლებზეც მოსწავლე თემის სწავლების პროცესში უნდა დაფიქრდეს: • რატომ არის საჭირო ფული? • როგორ ყალიბდება ბაზარი? ვინ არიან ბაზრის მონაწილეები? • როგორ თანხმდებიან ამა თუ იმ საქონლისა და მომსახურების ფასზე? რა განაპირობებს ფასების ცვალებადობას? • რატომ და როგორ უწყობს ხელს კონკურენცია ეკონომიკის განვითარებას?

• როგორ შევაფასოთ საკუთარი შესაძლებლობები? როგორ ვაკეთებთ არჩევანს? • რატომ და როგორ უნდა დავგეგმოთ საკუთარი ბიუჯეტი? • რა ახდენს გავლენას ხარჯვით გადაწყვეტილებებზე? • როგორ გავარჩიოთ საჭიროება და სურვილი? როგორ ვხარჯოთ თანხა გონივრულად? • რატომ არის მნიშვნელოვანი დაზოგვა? • როგორ გამოვიყენოთ საკუთარი რესურსები ჩვენი თემის სასარგებლოდ? სხვის დასახმარებლად?
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • საკუთარი ფინანსური შესაძლებლობებისა და კონკრეტული მიზნების შესაბამისად პირადი ბიუჯეტის დაგეგმვა (მოქ.საბ.1,3,5,6,7,10); • გააანალიზოს, თუ რა განაპირობებს ადამიანების ეკონომიკურ აქტივობას; რა ლოგიკით იღებენ ისინი ამა თუ იმ ფინანსურ გადაწყვეტილებას (მოქ.საბ.2,3,4,5,7,8,9,10,11,12,13); • გააანალიზოს, თუ როგორ ყალიბდება ბაზარი (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,12).
მკვიდრი წარმოდგენები • გაცვლა ეკონომიკური ურთიერთობების საფუძველია; • ჩვენი სურვილები უსასრულოა, არსებული რესურსი კი - სასრული; • ფინანსური გადაწყვეტილებების მიღებამდე კარგად უნდა ავწონ-დავწონოთ ჩვენი სურვილები და შესაძლებლობები; • სტაბილურ შემოსავალს შრომის სანაცვლოდ გამოვიმუშავეთ; • ფინანსური კეთილდღეობის საწინდარი დაზოგვა და გონივრული ხარჯვაა, და არა დიდი შემოსავლები; • ჩვენს ხარჯვით ქცევებზე გავლენას ბევრი ფაქტორი ახდენს, მათ შორის, მეგობრები, გარემო, რეკლამა; • ბაზრის ჩამოყალიბებას მოთხოვნა-მიწოდების ბალანსი განაპირობებს; • კონკურენციის წყალობით ადამიანები იღებენ ინოვაციურ, ხარისხიან და ხელმისაწვდომ პროდუქციას.

VIII კლასი

თემატური ბლოკი: მოქალაქე და სახელმწიფო

თემა: ადგილობრივი თვითმმართველობა საკითხები 1. თვითმმართველობის არჩევნები; 2. ადრეული შეტყობინების სისტემა; 3. ურთიერთობა მუნიციპალურ ორგანოებთან. ცნებები სოციალიზაცია - მე, პიროვნება, საზოგადოება, საზოგადოებრივი ჯგუფები	საათების სავარაუდო რაოდენობა – 9 (+3)

დემოკრატია, დემოკრატიის პრინციპები - ადამიანის უფლებები, სამართლებრივი დოკუმენტები ინიციატივა - დაგეგმვა, პროფესია, ფინანსები სამოქალაქო მონაწილეობა - მოხალისეობა, ადვოკატირება, ლობირება მდგრადი განვითარება - სამოქალაქო უსაფრთხოება საკვანძო შეკითხვები • რატომ არის საჭირო ადგილობრივი თვითმმართველობა? რა ევალუა მას? • რატომ იყოფა მუნიციპალიტეტი წარმომადგენლობით და აღმასრულებელ ორგანოებად? • რატომ აქვს მოსახლეობას საკრებულოს სხდომებზე დასწრების უფლება? რატომ ფუნქციონირებს მუნიციპალიტეტში დასახლების საერთო კრება? • როგორ შემიძლია ჩემს თემში არსებული პრობლემების (მაგ., საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების, ეკოლოგიის) გადასაჭრელად ადგილობრივ თვითმმართველობასთან თანამშრომლობა? • რატომ უნდა იყვნენ თემში მცხოვრები ქალები და კაცები თვითმმართველობაში თანასწორად წარმოდგენილნი? აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • მუნიციპალიტეტში არსებული სოციალური და ინფრასტრუქტურული საჭიროებების იდენტიფიცირება; საკუთარი ჩართულობით მათი გადაჭრის გზების დასახვა (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,7,8,9,10,11,12,13); • სათემო აქტივობების დაგეგმვისას მუნიციპალური ორგანოების როლის განსაზღვრა; საჭიროების შემთხვევაში, მათთან თანამშრომლობა (ინფორმაციის მოპოვება); თემში მცხოვრები ყველა ადამიანის ინტერესის გათვალისწინება (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6,8,9,10,12,13); • ადგილობრივი თვითმმართველობის საქმიანობის შეფასებისას/მისთვის რეკომენდაციების შემუშავებისას მდგრადი განვითარებისა და დემოკრატიის პრინციპების (თანასწორობა, კანონის უზენაესობა, გამჭვირვალობა, პასუხისმგებლობა, ინკლუზიურობა, არაძალადობრივი მეთოდებით მოქმედება, ტოლერანტობა) გათვალისწინება (მოქ.საბ.1,3,4,10,11,12,13). მკვიდრი წარმოდგენები • ლოკალური პრობლემების მოგვარება ადგილობრივი თვითმმართველობის (და არა ცენტრალური ხელისუფლების) ფუნქციაა; • თვითმმართველობასთან მოქალაქეების აქტიური თანამშრომლობით ადგილობრივი პრობლემების სწრაფად და ეფექტურად გადაწყვეტა შეიძლება; • მოქალაქეები ადგილობრივ თვითმმართველობაში არჩევნების, დასახლების საერთო კრების, საკრებულოს სხდომაზე დასწრების, პეტიციებისა და სხვა საშუალებით მონაწილეობენ; • საკრებულო და მერია/გამგეობა ანგარიშვალდებულია მოქალაქეთა წინაშე.

თემა: ცენტრალური ხელისუფლება	საათების სავარაუდო რაოდენობა – 9 (+3)

საკითხები

1. საპარლამენტო და საპრეზიდენტო არჩევნები;
2. ხელისუფლების შტოები;
3. მასმედია - „მეოთხე ხელისუფლება“;
4. საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოება;
5. ენერგოეფექტურობა.

ცნებები

სოციალიზაცია - მე, პიროვნება, საზოგადოება, საზოგადოებრივი ჯგუფები

დემოკრატია, დემოკრატიის პრინციპები - ადამიანის უფლებები, სამართლებრივი დოკუმენტები

ინიციატივა - დაგეგმვა, პროფესია, ფინანსები

სამოქალაქო მონაწილეობა - მოხალისეობა, ადვოკატირება, ლობირება

მდგრადი განვითარება - სამოქალაქო უსაფრთხოება

საკვანძო შეკითხვები

- რატომ და როგორ იქმნება კონსტიტუცია?
- რატომ ვმონაწილეობ არჩევნებში?
- რატომ არის აუცილებელი ხელისუფლების დანაწილება? როგორ აბალანსებენ ხელისუფლების შტოები ერთმანეთს?
- როგორ ატარებს მთავრობა თანასწორობასა და ადამიანის უფლებებზე დაფუძნებულ სახელმწიფო პოლიტიკას?
- რატომ და როგორ უნდა ვაკონტროლოთ ხელისუფლება?
- როგორ უნდა ვითანაშრომლოთ ცენტრალურ ხელისუფლებასთან?
- რატომ იქმნება ქვეყანაში არასამთავრობო საზოგადოებრივი ორგანიზაციები? რა განასხვავებს მათ მოგებაზე ორიენტირებული ორგანიზაციებისგან?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სახელმწიფოში არსებული სოციალური და ინფრასტრუქტურული პრობლემების (საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოება, საგანგებო სიტუაციები) იდენტიფიცირება; საკუთარი ჩართულობით მათი გადაჭრის გზების დასახვა (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13);
- სათემო აქტივობების დაგეგმვისას ცენტრალური ხელისუფლების ორგანოებთან თანამშრომლობის ფორმების გააზრება (ინფორმაციის მოპოვება) (მოქ.საბ.1,3,4,5,8,9,12,13);
- პოლიტიკური პროცესების გაანალიზება მდგრადი განვითარებისა და დემოკრატიის პრინციპების (თანასწორობა, კანონის უზენაესობა, გამჭვირვალობა, პასუხისმგებლობა, ინკლუზიურობა, არაძალადობრივი მეთოდებით მოქმედება, ტოლერანტობა) გათვალისწინებით (მოქ.საბ.3,4,7,9,10,11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები

- კარგი კონსტიტუცია აუცილებლად ფართო საზოგადოებრივი შეთანხმების შედეგია;
- სახელისუფლებო შტოების დანაწილება და ბალანსი სამართლებრივი სახელმწიფოს არსებობის აუცილებელი პირობაა;
- დემოკრატიულ სახელმწიფოში ხელისუფლება ანგარიშვალდებულია მოსახლეობის წინაშე;
- მოქალაქეები სახელმწიფოს პოლიტიკურ ცხოვრებაში არჩევნების, პეტიციების, არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და სხვა საშუალებით მონაწილეობენ;
- ხელისუფლებისათვის ადმინისტრაციული განცხადებით მიმართვა პრობლემის გადაჭრის ერთ-ერთი ეფექტიანი მექანიზმია;
- მედია და არასამთავრობო სექტორი ხელისუფლების კონტროლის საშუალებებია.

თემა: ეკონომიკა და სახელმწიფო

საათების სავარაუდო რაოდენობა – 8 (+3)

საკითხები

1. სახელმწიფო ბიუჯეტი და გადასახადები;
2. ფინანსური ორგანიზაციები და მომსახურებები;
3. მომხმარებელთა უფლებები და პასუხისმგებლობები;
4. დაზღვევა.

ცნებები

სოციალიზაცია - მე, პიროვნება, საზოგადოება, საზოგადოებრივი ჯგუფები

დემოკრატია, დემოკრატიის პრინციპები - ადამიანის უფლებები, სამართლებრივი დოკუმენტები

ინიციატივა - დაგეგმვა, პროფესია, ფინანსები

სამოქალაქო მონაწილეობა - მოხალისეობა, ადვოკატირება, ლობირება

მდგრადი განვითარება - სამოქალაქო უსაფრთხოება

საკვანძო შეკითხვები

- რატომ არსებობს სხვადასხვა პროფესია? რატომ ინაწილებენ ადამიანები შრომას?
- რა უფლებები და პასუხისმგებლობები გვაქვს ჩვენ, როგორც მომხმარებლებს?
- რატომ არის მნიშვნელოვანი სამსახურის დაწყებისას შრომითი ხელშეკრულების გაფორმება?
- როგორ უნდა ავწონ-დავწონოთ ფინანსურ მომსახურებასთან/პროდუქტთან დაკავშირებული რისკები და შესაძლებლობები?
- რატომ უნდა მოვეპყროთ პასუხისმგებლობით ნასესხებ ფულს? რატომ არის საჭირო გავერკვე სესხის პირობებში გადაწყვეტილების მიღებამდე? რა შედეგები შეიძლება მოჰყვეს ფინანსური ვალდებულებისთვის თავის არიდებას?
- როგორ ვირჩევთ ფინანსურ მომსახურებას/პროდუქტს? როგორ და რატომ ვურთიერთობთ ფინანსურ ორგანიზაციებთან?
- რატომ არსებობს ეროვნული ბანკი?
- როგორ დაგვეხმარება დაზღვევა ფინანსური რისკების თავიდან არიდებაში?
- რატომ ვიხდით გადასახადებს? რაში ხარჯავს სახელმწიფო ჩვენს მიერ გადახდილ გადასახადებს?

აქტივობები

იდევნე კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- მომხმარებლის უფლებებისა და პასუხისმგებლობების გაანალიზება და დაცვა (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13);
- ფინანსური გადაწყვეტილებების განხილვისას მდგრადი განვითარების პრინციპების გათვალისწინება (მოქ.საბ.5,6, 7, 8, 10, 11, 13);
- გაანალიზოს, თუ რა ფაქტორების გათვალისწინებით იკვეთება პრიორიტეტები სახელმწიფო ბიუჯეტის დაგეგმვისას (მოქ.საბ. 2, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13).

მკვიდრი წარმოდგენები

- შრომის დანაწილება ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებას უწყობს ხელს; ყველა პროფესია საჭირო და დასაფასებელია;
- ჩვენ, როგორც მომხმარებლებს, გარკვეული უფლებები და პასუხისმგებლობები გვაქვს;
- სესხის აღებამდე რეალისტურად უნდა ავწონ-დავწონოთ ჩვენი სურვილები და შესაძლებლობები, ყურადღებით გავცნოთ ხელშეკრულებას და ერთმანეთს შევადაროთ სხვადასხვა შემოთავაზება;
- დაზღვევა გვეხმარება ფინანსური რისკების შემცირებაში ან თავიდან არიდებაში;
- პასუხისმგებლიანი ფინანსური გადაწყვეტილებები ჩემი მომავალი კეთილდღეობის საფუძველია;
- გადახდილი გადასახადები სახელმწიფო ბიუჯეტში მიდის და მოსახლეობის კეთილდღეობას ხმარდება.

IX კლასი

თემატური ბლოკი: მოქალაქე და გლობალური პროცესები

საკითხები

1. საერთაშორისო საფრთხეები (ტრეფიკინგი, ფუნდამენტალიზმი, ტერორიზმი, დევნილობა);
2. საქართველო სამშვიდობო და ჰუმანიტარულ მისიებში;
3. საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართალი;
4. გაერო.

ცნებები

სოციალიზაცია - მე, პიროვნება, საზოგადოება, საზოგადოებრივი ჯგუფები

დემოკრატია, დემოკრატიის პრინციპები - ადამიანის უფლებები, სამართლებრივი დოკუმენტები

ინიციატივა - დაგეგმვა, პროფესია, ფინანსები

სამოქალაქო მონაწილეობა - მოხალისეობა, ადვოკატირება, ლობირება

მდგრადი განვითარება - სამოქალაქო უსაფრთხოება

საკვანძო შეკითხვები

- რატომ განვითარდა ადამიანის უფლებათა დამცველი ორგანიზაციები მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ პერიოდში? რატომ არსებობს საერთაშორისო ჰუმანიტარული ორგანიზაციები?
- რატომ შეუძლიათ ქალებს სამშვიდობო პროცესებში პოზიტიური როლის შესრულება?
- რატომ აქცევს ძალადობის მიმართ ტოლერანტული დამოკიდებულება ადამიანს/საზოგადოებას/საერთაშორისო საზოგადოებას მოძალადედ? რატომ არის აუცილებელი მოვლენებისთვის (აგრესია/ძალადობა) საკუთარი სახელის დარქმევა?
- რატომ არის მართლმსაჯულება (სახელმწიფო და საერთაშორისო დონეზე) მშვიდობის წინაპირობა?
- რატომ წარმოადგენს ამა თუ იმ ქვეყანაში მიმდინარე შეიარაღებული კონფლიქტი ყველა ქვეყნის პრობლემას?
- რატომ არის ამა თუ იმ სახელმწიფოს მხრიდან აგრესიული/მილიტარისტული პოლიტიკა საკუთარი მოქალაქეები უფლებების დარღვევა?
- რატომ აგებს სახელმწიფო პასუხს მისი, თუნდაც ერთი, მოქალაქის უფლებების დარღვევის შემთხვევაში?
- რატომ ხდება პრაქტიკური ადამიანის უფლებათა დამცველი ორგანიზაციების საქმიანობა მოქალაქის პასუხისმგებლობის შემთხვევაში?
- როგორ შემიძლია მონაწილეობა სამშვიდობო პროცესებში?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- საერთაშორისო საფრთხეების (ტრეფიკინგი, ფუნდამენტალიზმი, ტერორიზმი, დევნილობა) იდენტიფიცირება; მათი გადაჭრის შესაძლო გზებზე მსჯელობა (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6, 8,9,10,11,12,13);
- სამშვიდობო პროცესების გაანალიზება მდგრადი განვითარებისა და დემოკრატიის პრინციპების (თანასწორობა, კანონის უზენაესობა, გამჭვირვალობა, პასუხისმგებლობა, ინკლუზიურობა, არაძალადობრივი მეთოდებით მოქმედება, ტოლერანტობა) გათვალისწინებით (მოქ.საბ.1,2,3,4,10,11,13).

მკვიდრი წარმოდგენები

- ადამიანის უფლებების დაცვა და სამშვიდობო პროცესების უზრუნველყოფა საერთაშორისო ორგანიზაციების (მაგ., გაერო, სტრასბურგის სასამართლო) მთავარი ამოცანაა;
- ადამიანის ფუნდამენტური უფლებების დარღვევა კაცობრიობის წინააღმდეგ ჩადენილი დანაშაულია;
- თავდასხმითი ომის გამოცხადებით სახელმწიფო საკუთარი მოქალაქეების უფლებებსაც არღვევს;
- ომსაც აქვს შეზღუდვები;
- საერთაშორისო საფრთხეების (ტერორიზმი, ტრეფიკინგი, ფუნდამენტალიზმი) წინააღმდეგ წარმატებული ბრძოლა ადამიანების, სახელმწიფოებისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების ერთობლივი ძალისხმევითაა შესაძლებელი;
- პასიურობა და ნიჰილიზმი ადამიანის უფლებათა დარღვევის წინააღმდეგ ბრძოლას ართულებს;
- გაეროს ბავშვის უფლებათა კომიტეტში ბავშვს უფროსებისაგან დამოუკიდებლად შეუძლია განცხადების გაგზავნა.

თემა: გარემოს დაცვა

საათების სავარაუდო რაოდენობა – 8 (+3)

საკითხები

1. კლიმატის ცვლილება;
2. მწვანეთა მოძრაობა;
3. ენერგიის ალტერნატიული წყაროები;
4. იუნესკო.

ცნებები

სოციალიზაცია - მე, პიროვნება, საზოგადოება, საზოგადოებრივი ჯგუფები

დემოკრატია, დემოკრატიის პრინციპები - ადამიანის უფლებები, სამართლებრივი დოკუმენტები

ინიციატივა - დაგეგმვა, პროფესია, ფინანსები

სამოქალაქო მონაწილეობა - მოხალისეობა, ადვოკატირება, ლობირება

მდგრადი განვითარება - სამოქალაქო უსაფრთხოება

საკვანძო შეკითხვები

- რატომ აწყდებიან დაბრკოლებებს გარემოს დამცველ საერთაშორისო ორგანიზაციები მუშაობის პროცესში?
- რატომ არის მნიშვნელოვანი ნარჩენების შემცირება და მათი მეორადი გადამუშავება?
- უნდა მივიჩნიოთ თუ არა კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობის ძეგლების განზრახ დაზიანება კაცობრიობის წინააღმდეგ მიმართულ დანაშაულად?
- როგორ შემიძლია ხელი შევუწყო გარემოს დაცვას საერთაშორისო დონეზე?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის საჭიროების გაანალიზება (მოქ.საბ.1,2,3,5,6,8,9,10,11,13);
- მსოფლიოში არსებული ეკოლოგიური (კლიმატის ცვლილება), გარემოსდაცვითი, კულტურულ მემკვიდრეობასთან დაკავშირებული პრობლემების ყოველდღიურ ცხოვრებასთან დაკავშირება; საკუთარი ჩართულობით მათი გადაჭრის გზების გაანალიზება (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6, 7,8,9,10,11,12,13);
- ეკოლოგიური, გარემოსდაცვითი, კულტურულ მემკვიდრეობასთან დაკავშირებული პრობლემების ანალიზისას მდგრადი განვითარებისა და დემოკრატიის პრინციპების (თანასწორობა, კანონის უზენაესობა, გამჭვირვალობა, პასუხისმგებლობა, ინკლუზიურობა, არაძალადობრივი მეთოდებით მოქმედება, ტოლერანტობა) გათვალისწინება (მოქ.საბ.3,4,5,7,10,11,13).

მკვიდრი წარმოდგენები

- ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის განზრახ დაზიანება კაცობრიობის წინააღმდეგ ჩადენილ დანაშაულს უტოლდება;
- გარემოს დაცვა იგივე ჩვენი სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაცვაა;
- ჩვენს ლოკალურ ქმედებებს შეიძლება გლობალური შედეგები მოჰყვეს (მაგ. მდინარის დაბინძურება - მსოფლიო ოკეანის დაბინძურება);
- გლობალური ეკოლოგიური პრობლემების მოგვარება ინდივიდის, ერთი შეხედვით, უმნიშვნელო ქმედებებზეა დამოკიდებული (მაგ., პოლიეთილენის პარკზე უარის თქმა);
- გარემოს დაცვაზე ბევრი საერთაშორისო ორგანიზაცია ზრუნავს.

თემა: ეკონომიკა და გლობალური პროცესები

საათების სავარაუდო რაოდენობა – 8 (+3)

საკითხები

1. საერთაშორისო ვაჭრობა და ეკონომიკური ინტეგრაცია;
2. ვალუტა და გაცვლითი კურსი;
3. ფინანსური ორგანიზაციები და მომსახურებები;
4. მომხმარებელთა უფლებები და პასუხისმგებლობები;
5. ინვესტირება;
6. ფინანსური რისკები, თადლითობა და ფინანსური უსაფრთხოება.

ცნებები

სოციალიზაცია - მე, პიროვნება, საზოგადოება, საზოგადოებრივი ჯგუფები

დემოკრატია, დემოკრატიის პრინციპები - ადამიანის უფლებები, სამართლებრივი დოკუმენტები

ინიციატივა - დაგეგმვა, პროფესია, ფინანსები

სამოქალაქო მონაწილეობა - მოხალისეობა, ადვოკატირება, ლობირება

მდგრადი განვითარება - სამოქალაქო უსაფრთხოება

საკვანძო შეკითხვები

- რატომ არის ხელსაყრელი საქონლის, მომსახურების, კაპიტალისა და შრომის თავისუფალი გადაადგილება?
- რატომ არის სასარგებლო საერთაშორისო ვაჭრობა ეკონომიკისთვის და ცალკეული მომხმარებლისათვის?
- რატომ ესწრაფვის ზოგიერთი ქვეყანა სხვა სახელმწიფოებთან ეკონომიკურ ინტეგრაციას?
- რატომ არსებობს საერთაშორისო ორგანიზაციები (მაგ. მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაცია, მსოფლიო ბანკი და საერთაშორისო სავალუტო ფონდი)?
- რა გავლენა აქვს ვალუტის კურსის ცვლილებას ადამიანების ფინანსურ გადაწყვეტილებებზე?
- როგორ დავიცვათ თავი ფინანსური თაღლითობისაგან?
- როგორ ამოვიცნოთ გაყალბებული ფული?
- რატომ უნდა ვიცოდეთ ჩვენი, როგორც მომხმარებლების, უფლებები და პასუხისმგებლობები? როგორ უნდა დავიცვათ საკუთარი უფლებები?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- საერთაშორისო ვაჭრობისა და ეკონომიკური ინტეგრაციის დადებითი და უარყოფითი მხარეების გაანალიზება (მოქ.საბ. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13);
- გლობალური და ადგილობრივი ეკონომიკური პროცესების დახასიათება და ყოველდღიურ ცხოვრებასთან მათი დაკავშირება (მოქ.საბ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13);
- მომხმარებლის უფლებებისა და პასუხისმგებლობების გაანალიზება და დაცვა (მოქ.საბ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13).

მკვიდრი წარმოდგენები

- სხვადასხვა ქვეყნის ეკონომიკა ერთმანეთთანაა დაკავშირებული;
- პროდუქციის საყოველთაო ხელმისაწვდომობა ეკონომიკური ინტეგრაციისა და თავისუფალი ვაჭრობის დამსახურებაა;
- ვალუტის კურსის ცვლილებამ შესაძლოა ჩვენს ფინანსურ გადაწყვეტილებებზე იმოქმედოს;
- პერსონალური და ფინანსური მონაცემების გაფრთხილება ფინანსური უსაფრთხოების შენარჩუნებაში დაგვეხმარება;
- ჩვეულებრივ, რაც უფრო მაღალია დაპირებული სარგებელი, მით მაღალია ფინანსურ შემოთავაზებასთან დაკავშირებული რისკიც;
- საკუთარ ფინანსურ კეთილდღეობაზე ზრუნვა, პირველ რიგში, ჩვენი პასუხისმგებლობაა.

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2016 წლის 30 დეკემბრის ბრძანება №182/ნ - ვებგვერდი, 03.01.2017წ.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

თავი XXIV. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები - წლიური პროგრამები კლასების მიხედვით

მუხლი 88. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების წლიური პროგრამები

1. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები დაწყებით საფეხურზე

ბუნებისმეტყველება

I კლასი

მიმართულება: მეცნიერული კვლევა-ძიება

ბუნ.I.1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს პრაქტიკულ აქტივობებში მონაწილეობა და ელემენტარული კვლევითი უნარ-ჩვევების დემონსტრირება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სვამს მარტივ კითხვებს შესასწავლი სხეულის/მოვლენის შესახებ;
- აკვირდება შესწავლის ობიექტს საკუთარი შეგრძნების ორგანოების ან მარტივი ხელსაწყოების გამოყენებით;
- უსაფრთხოების წესების დაცვით მონაწილეობს მარტივ პრაქტიკულ აქტივობებში;
- ამოიცნობს, აღწერს და ახარისხებს სხეულებს ან/და მოვლენებს ილუსტრაციაზე ან რეალობაში;
- აგროვებს და ჩაინიშნავს კითხვაზე პასუხის გასაცემად საჭირო მონაცემებს (ნახატების, პირობითი ნიშნების საშუალებით);
- ეფუძნება პირად მოსაზრებებს ან/და დაკვირვების შედეგებს დასმულ კითხვაზე პასუხის გასაცემად;
- იყენებს კომუნიკაციის სხვადასხვა ფორმას (მაგ. ნახატი, ზეპირმეტყველება, ისტ) საკუთარი მოსაზრებების ან/და კვლევის შედეგების წარდგენისას.

მიმართულება: ცოცხალი სამყარო

ბუნ.I.2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს შეგრძნების ორგანოების მნიშვნელობის გაცნობიერება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ასახელებს ადამიანის შეგრძნების ორგანოებს და მათ ფუნქციებს (მაგ., თვალი - „ვხედავ“, ყური - „ვისმენ“, ენა - „შევიგრძნობ გემოს“, ცხვირი - „შევიგრძნობ სუნს“, კანი - „შევიგრძნობ სითბოსა და სიცივეს, გლუვ ან ხორკლიან ზედაპირს“);
- აღწერს ნაცნობი სხეულის თვისებებს (მაგ., ფერი, სუნი, ფორმა, გემო, ფაქტურა) და უკავშირებს მათ აღქმას სხვადასხვა შეგრძნების ორგანოს (მაგ., „ბურთი წითელია - თვალი“, „შოკოლადი ტკბილია - ენა“, ან „თოვლი თეთრი და ცივია - თვალი და კანი“, „ლიმონი ყვითელი და მჟავა - თვალი და ენა“);
- მსჯელობს შეგრძნებებისა და შეგრძნების ორგანოების მნიშვნელობაზე ადამიანისათვის (მაგ., საკვების ვარგისიანობის დადგენა, ქუჩაში უსაფრთხოდ მოძრაობა) და ცხოველებისათვის (მაგ., საფრთხის დროულად აღმოჩენა, საკვების მოპოვება, თავშესაფრის მოძებნა);
- იყენებს სხვადასხვა მარტივ ხელსაწყოს (ლუპა, ფონენდოსკოპი) შეგრძნების გაძლიერების მიზნით და აღწერს სხეულის თვისებებს, რომლებიც ამ ხელსაწყოების გამოყენებისას გახდა თვალსაჩინო;
- ასახელებს პირადი ჰიგიენის ნივთებს (მაგ., სავარცხელი, კბილის ჯაგრისი, პირსახოცი), მსჯელობს ჰიგიენის წესების დაცვის მნიშვნელობაზე.

შინაარსი

გარემოს მრავალფეროვნების აღქმა შესაძლებელია შეგრძნების ორგანოების - თვალის, ყურის, ცხვირის, ენისა და კანის საშუალებით. ყოველდღიურ ცხოვრებაში შეგრძნების ორგანოები ეხმარება ადამიანს, აღიქვას და ამოიცნოს სხეულები მათი მახასიათებლების (მაგ., ფერი, სუნი, ფაქტურა, ფორმა, ხმა) მიხედვით. შეგრძნებები იცავს ადამიანს საფრთხისგან (მაგ., ქუჩაში მოძრაობისას), საშუალებას აძლევს, აღიქვას გარემოში მომხდარი ცვლილებები (მაგ., ამინდის ცვლილება). აუცილებელია, ადამიანი გაუფრთხილდეს შეგრძნების ორგანოებს, დაიცვას ჰიგიენის ელემენტარული ნორმები. ცხოველებისათვის შეგრძნების ორგანოები განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მტრისაგან თავის დაღწევისა და საკვების მოპოვებისათვის.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- უჩვენებს მოსწავლეებს კონკრეტულ საგანს და სთხოვს, დაასახელონ მისი თვისებები, დაუკავშირონ დასახელებული თვისებები შესაბამის შეგრძნების ორგანოებს;
- სთხოვს მოსწავლეების ერთ ჯგუფს, ჩაიფიქროს რომელიმე სხეული და აღწეროს მისი თვისებები, ხოლო მეორე ჯგუფს - გამოიცნოს ჩაფიქრებული სხეული;
- აძლევს მოსწავლეებს დავალებას, ამოიცნონ ნაცნობი საგანი თვალდახუჭულებმა, აღწერონ საგნის თვისებები და ახსნან, როგორ მოახერხეს ამოცნობა;
- სთხოვს მოსწავლეებს, ამოიცნონ საგანი ხმის მიხედვით, რომელსაც ის გამოსცემს (მაგ., მასზე დაკაკუნების შედეგად);
- ასმენინებს მოსწავლეებს აუდიომასალას (მაგ., ცხოველების ხმები, სხვადასხვა ბუნებრივი მოვლენის: წვიმის, ჭექა-ქუხილის, ზღვის ღელვის თანმხლები ხმები) და სთხოვს, ამოიცნონ, რა გამოსცემს ამ ხმებს;
- რეალურ გარემოში, ვიდეომასალაზე ან კომპიუტერული სიმულაციების გამოყენებით აჩვენებს მოსწავლეებს ქუჩის სიტუაციას. სთხოვს, იმსჯელონ შეგრძნების ორგანოების მნიშვნელობაზე გამაფრთხილებელი ნიშნების აღქმისა და მათზე რეაგირებისათვის;
- სთავაზობს მოსწავლეებს, შეგრძნების სხვადასხვა ორგანოს გამოყენებით გამოიკვლიონ ლოკალური გარემო (მაგ., საკლასო ოთახი, სკოლის ეზო) და აღწერონ კონკრეტული სხეულები;
- აძლევს დავალებას: დახუჭე თვალები და მითხარი, რა ფერია კალამი? არ შეეხო ჭიქას და მითხარი, მასში ცივი წყალი ასხია თუ თბილი? რატომ ვერ მეუბნები? ეხმარება მოსწავლეებს, გამოიტანონ დასკვნა, რომ სხეულის რომელიმე თვისების აღქმა შეგრძნების მხოლოდ განსაზღვრულ ორგანოს შეუძლია;
- აძლევს მოსწავლეებს ისეთი ტიპის დავალებებს, რომელთა ანალიზის საფუძველზე ისინი შეძლებენ გამოიტანონ დასკვნა პირადი ჰიგიენის დაცვის (მაგ., ხელების ხშირად დაბანა, ტანის დაბანა, კბილების გამოხეხვა, კომპიუტერით სარგებლობის ჰიგიენური ნორმების დაცვა) აუცილებლობაზე.

ბუნ. I.3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცოცხალი სხეულების აღწერა არსებითი ნიშან-თვისებების მიხედვით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აღწერს საკუთარ თავს, თანაკლასელებს, სხვა ადამიანებს თვალსაჩინო გარეგნული ნიშნების მიხედვით (მაგ., სიმაღლე, თმის ფერი, თვალის ფერი, ჭორფლიანობა);
- აღწერს და ადარებს ერთმანეთს სხვადასხვა ცხოველს სხეულის ნაწილების (მაგ., თავი, კიდურები, კუდი, ყურები, ნისკარტი, ფრთები, ხორთუმი) მიხედვით;
- ამოიცნობს და ასახელებს ნაცნობი მცენარეების ძირითად ნაწილებს (მაგ., ღერო, ფოთოლი, ფესვი, ყვავილი, ნაყოფი);
- აწყობს ფრაგმენტებისგან მცენარეების, ცხოველებისა და ადამიანის მთლიანი სხეულის მოდელს;
- აჯგუფებს ცოცხალ სხეულებს მცენარეებად და ცხოველებად, ასაბუთებს საკუთარ გადაწყვეტილებას;
- მსჯელობს ადამიანისთვის ცხოველებისა და მცენარეების მნიშვნელობაზე (მაგ., მცენარეების სხვადასხვა ნაწილის გამოყენება საკვებად, საშენ მასალად, გარემოს გასაღამაზებლად; ცხოველებისა და ადამიანების მეგობრობა; საკვები პროდუქტები, რომლებსაც გვამღვვენ ცხოველები);
- აყალიბებს კითხვას სხვადასხვა გარემოში მოხინაღრე მცენარეების/ცხოველების შესადარებლად.

- ემებს პასუხებს: აკვირდება და ადარებს საკლასო ოთახში, სკოლის ეზოში, ლოკალურ გარემოში მზარდ სხვადასხვა მცენარეს (მაგ., ფოთლების ფორმის ან ზომის მიხედვით, ღეროების ფორმის, სისქის ან სიგრძის მიხედვით, ყვავილების ფერის ან ზომის მიხედვით) ან/და ცხოველს (მაგ., ჭიაყელა, ლოკოკინა, პეპელა, ჭიამაია); გადმოსცემს დაკვირვების შედეგებს სხვადასხვა ფორმით (ზეპირი მეტყველებით, ნახატით, კოლაჟით, ფოტოების საშუალებით).

შინაარსი

ცოცხალი სხეულები სხვადასხვა ნაწილისაგან შედგება. მცენარეებს აქვთ ფესვი, ღერო, ფოთოლი, ყვავილი, ნაყოფი და თესლი. ცხოველების დიდ ნაწილს აქვს თავი, ტანი და კიდურები. ზოგიერთ მათგანს აქვს კული, ნისკარტი, რქა, ულვაში და სხვ. მცენარეები და ცხოველები ერთმანეთისაგან განსხვავდებიან სხვადასხვა ნიშნით, მაგალითად, სხეულის ნაწილებით, სივრცეში გადაადგილების უნარით. მცენარეები, ისევე როგორც ცხოველები, ერთმანეთისგან განსხვავდება სხეულის ნაწილების ფორმით, ზომით, შეფერილობით და ა.შ. ადამიანი იყენებს მცენარეებსა და ცხოველებს თავის სასარგებლოდ: საკვებად, საშენ მასალად, გარემოს გასალამაზებლად და სხვა.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სთხოვს მოსწავლეებს, ამოიცნონ და დაასახელონ ადამიანის, ცხოველის, მცენარის სხეულის ნაწილები, იმსჯელონ მათ დანიშნულებაზე;
- აჩვენებს მოსწავლეებს ნაცნობი ან უცნობი მცენარეების/ცხოველების ილუსტრაციებს/ვიდეომასალას. სთხოვს, შეადარონ ისინი ერთმანეთს გარეგნული ნიშნების, ან/და სხეულის ნაწილების მიხედვით;
- აწყობს საკლასო გამოფენას მცენარეების/ცხოველების მრავალფეროვნების თემაზე (მაგ., სთხოვს მოსწავლეებს, წარმოადგინონ ნახატები, ჰერბარიუმები, აპლიკაციები, ფოტოები ცხოველებისა, რომლებიც დადიან/დაფრინავენ/დაცურავენ; მცენარეებისა, რომლებსაც აქვთ ერთმანეთისგან განსხვავებული ყვავილები). სთხოვს, გამოიტანონ დასკვნა ცოცხალი სხეულების მრავალფეროვნების შესახებ;
- სთხოვს მოსწავლეებს, აირჩიონ რომელიმე მცენარე ან ცხოველი (მაგ., საკუთარი შინაური ცხოველი), მოყვანენ მასზე ისტორიას და გაუზიარონ კლასელებს გამოცდილება მასთან ურთიერთობების შესახებ, გამოიტანონ დასკვნა ადამიანებისათვის ცხოველებისა და მცენარეების მნიშვნელობის შესახებ;
- ურიგებს მოსწავლეებს სხვადასხვა მცენარეს/მათ ნაწილებს, სთხოვს, გამოიკვლიონ ისინი და შეადარონ ერთმანეთს მითითებული კრიტერიუმის მიხედვით (ფოთლები - ფორმის მიხედვით, ღეროები - სისქის, სიმაღლისა და სიმაგრის მიხედვით, ყვავილი და ნაყოფი - ფერის, ფორმის, ზომის, მიხედვით და ა.შ.);
- იწვევს სტუმარს (ვეტერინარს, კინოლოგს, ცხოველების მწვრთნელს) ცხოველებთან უსაფრთხოდ ურთიერთობის წესებზე სასაუბროდ.

მიმართულება: სხეულები და მოვლენები

ბუნ.1.4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხეულების შედარება შემადგენელი ნივთიერების/მასალის თვისებების მიხედვით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აღწერს მის ირგვლივ არსებულ სხეულებს და საუბრობს მათ შემადგენელ ნივთიერებაზე/მასალაზე (მაგ., მაკრატელი - რკინა, რვეული - ქაღალდი, საშლელი-რეზინი);
- ამოიცნობს და ასახელებს ყოველდღიურობაში გავრცელებულ ნივთიერებებს/მასალებს;
- ახასიათებს ნივთიერებებს/მასალებს ადვილად დაკვირვებადი თვისებების (მაგ., გამჭვირვალობა, დრეკადობა, ტივტივის უნარი, წყალგაუმტარობა) მიხედვით;
- აჯგუფებს ერთნაირი ნივთიერებისგან/მასალისაგან დამზადებულ სხეულებს.

შინაარსი

ჩვენ ირგვლივ არსებული სხეულები სხვადასხვა ნივთიერებისგან/მასალისაგან (მაგ., ქაღალდი, მეტალი, ხე, რეზინი, პლასტმასა, მინა) შედგება. სხვადასხვა სხეული შეიძლება ერთი და იმავე ნივთიერებისგან/მასალისაგან იყოს დამზადებული, ხოლო ერთი და იმავე დანიშნულების სხეული (მაგ., კოვზი) - სხვადასხვა ნივთიერებისგან/მასალისაგან. ნივთიერებები/მასალები ერთმანეთისაგან განსხვავდება გარკვეული თვისებებით: გამჭვირვალობა, დრეკადობა, სიმყიფე და ა.შ. სხეულის თვისებები დამოკიდებულია არა მხოლოდ მის ფორმასა და ზომაზე, არამედ მისი შემადგენელი ნივთიერების/მასალის თვისებებზეც.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- აჩვენებს მოსწავლეებს ორ განსხვავებულ სხეულს და სთხოვს, შეადარონ ერთმანეთს; ეხმარება მოსწავლეებს, გამოიყენონ სხეულის თვისებებთან დაკავშირებული სიტყვები (მაგ., დიდი, წითელი, მძიმე, პრიალა);
- ურიგებს მოსწავლეებს სხვადასხვა ნივთიერებისგან/მასალისაგან (მაგ., ქაღალდი, რკინა, მინა, ხე, პლასტილინი) დამზადებულ სხეულებს და სთხოვს, გამოიკვლიონ მათი თვისებები (მაგ., სიგლუვე, გამჭვირვალობა, დრეკადობა, იძირება თუ არა წყალში, ატარებს თუ არა წყალს);
- ურიგებს მოსწავლეებს სხვადასხვა ნივთიერებისგან/მასალისაგან დამზადებული სხეულების ნაკრებს და სთხოვს, დააჯგუფონ ერთნაირი ნივთიერებისგან/მასალისაგან დამზადებული სხეულები;
- ურიგებს მოსწავლეების ჯგუფებს ერთნაირ სხეულებს (მაგ., კოვზებს, ბურთულებს) და სთხოვს მათ, დაამზადონ პლასტილინისაგან ამავე სხეულების მოდელი. აქტივობის ბოლოს მოსწავლეები ადარებენ ერთმანეთს მათ მიერ დამზადებულ მოდელს და ორიგინალს, მასწავლებლის დახმარებით უკავშირებენ გამოვლენილ განსხვავებებს შესაბამისი მასალის თვისებებს.

მიმართულება: დედამიწა და გარესამყარო

ბუნ.I.5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ლოკალური გარემოს აღწერა და მასში ორიენტირება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოიცნობს და ჩამოთვლის სასწავლო გარემოში (მაგ., საკლასო ოთახი, სკოლის დერეფანი, სკოლის ეზო, სპორტული დარბაზი, ტუალეტი, ბუფეტი, ექიმის კაბინეტი, ადგილი, სადაც უნდა დაელოდოს უფროსს) არსებულ ობიექტებს და საუბრობს მათ დანიშნულებაზე;
- იყენებს შესაბამის მიმართებით ტერმინებს (მაგ., შორს, ახლოს, ჩემგან მარჯვნივ, ჩემ ზემოთ, ქვემოთ) და განსაზღვრავს სკოლის ტერიტორიაზე არსებული ობიექტების მდებარეობას საკუთარი თავის მიმართ;
- ასრულებს და თავადაც გასცემს მარტივ ინსტრუქციებს, არა უმეტეს 1-2 მიმართულებისა (მაგ., წინ და მარჯვნივ) სკოლის ტერიტორიაზე ორიენტირებისთვის;
- დაკვირვების საფუძველზე ქმნის სკოლის ნახატს, საუბრობს იმ დეტალებზე, რომლებმაც მისი განსაკუთრებული ინტერესი გამოიწვია;
- მასწავლებლის დახმარებით, თანაკლასელებთან ერთად აყალიბებს და იცავს ლოკალურ გარემოში (მაგ., კლასში, სკოლაში, ეზოში, ქუჩაში, სახლში) ქვეყნის წესებს (მაგ., იცავს სკოლის სისუფთავეს);
- ამოიცნობს და განმარტავს ქუჩაში მოძრაობის წესების ამსახველ პირობით ნიშნებს, ხსნის მათი დაცვის აუცილებლობას, საუბრობს უსაფრთხო მოძრაობის წესების დაცვის აუცილებლობაზე.

შინაარსი

სკოლაში არსებულ თითოეულ ობიექტს (მაგ., საკლასო ოთახს, სპორტულ დარბაზს, ტუალეტს, ბუფეტს, ბიბლიოთეკას, უსაფრთხოების კიბეს ან/და გასასვლელს) განსხვავებული დანიშნულება და ადგილმდებარეობა

აქვს. ორიენტირებისთვის საჭიროა მიმართებითი ტერმინების (მაგ., შორს-ახლოს, მარჯვნივ-მარცხნივ, ზემოთ-ქვემოთ) ცოდნა და სწორად გამოყენება. სასკოლო გარემოში საჭიროა გარკვეული წესების დაცვა (მაგ., სისუფთავის დაცვა, ხმაურისგან თავის შეკავება). ქუჩაში ფეხით მოსიარულეთა და მანქანების უსაფრთხო გადაადგილების უზრუნველყოფისათვის შექმნილია პირობითი ნიშნები.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სწავლის დაწყების პირველსავე დღეებში, სკოლის გაცნობის მიზნით, მოსწავლეები გაჰყავს სკოლისა და მისი მიმდებარე ტერიტორიის დასათვალიერებლად;
- სთხოვს მოსწავლეებს, დაასახელონ საგნები, რომლებსაც საკლასო ოთახში ხედავენ და ისაუბრონ ამ საგნების დანიშნულების შესახებ. შეადარონ სახლში არსებულ საგნებს, აღმოაჩინონ მსგავსება სახლსა და სკოლას შორის. მასწავლებელი უნდა შეეცადოს, რომ სკოლის გარემო მოსწავლეთათვის საინტერესო და ახლობელი გახდეს;
- სთავაზობს მოსწავლეებს თამაშებს, რომლებიც მოითხოვენ სივრცეში გადაადგილებას მიმართებითი ტერმინების მიხედვით (მაგ., დამალული საგნის მისაგნებად გადაადგი ორი ნაბიჯი წინ, სამი ნაბიჯი მარცხნივ);
- აძლევს მოსწავლეებს კონკრეტულ ინსტრუქციებს, რომლებიც შეიცავენ მიმართებით ტერმინებს (მაგ., წიგნის მარჯვნივ დადე ფანქარი);
- სთხოვს მოსწავლეებს, შეასრულონ სივრცითი მიმართების შემცველი დავალებები ფურცელზე ან კომპიუტერში (მაგ., მაგიდის ქვეშ დახატე ბურთი);
- სთავაზობს დავალებებს, რომელთა შესრულებისას მოსწავლემ თავად უნდა გასცეს მიმართებითი ტერმინების შემცველი მარტივი ინსტრუქცია (მაგ., აუხსენი გიორგის, როგორ მოძებნოს ექიმის ოთახი; აღწერე, როგორ მოვხვდეთ ჰოლიდან საკლასო ოთახში);
- სთავაზობს საგზაო მოძრაობის წესების თემაზე სიმულაციურ თამაშებს საკლასო ოთახში ან სკოლის ეზოში. სასურველია, საგზაო სიმულაციური თამაშებისათვის მანიშნებლები თავად მოსწავლეებმა დაამზადონ.

ბუნ.I.6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს დღე-ღამესა და წელიწადის დროებთან დაკავშირებული ცვლილებების აღწერა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ასახელებს დაკვირვებად ცვლილებებს დღე-ღამის განმავლობაში;
- განასხვავებს დღე-ღამის მონაკვეთებს - დილა, შუადღე, საღამო, ღამე და უკავშირებს საკუთარ აქტივობას/საქმიანობას;
- ასახელებს და ადარებს ერთმანეთს წელიწადის დროებს, მსჯელობს მათ განმასხვავებელ ნიშნებზე, საუბრობს თითოეული მათგანისათვის დამახასიათებელ ამინდზე;
- ჩამოთვლის კვირის დღეებს, განასხვავებს კვირის დღეებს მათთვის მნიშვნელოვანი მახასიათებლების მიხედვით (მაგ., სასწავლო დღე - უქმე დღე/დასვენების დღე);
- ჩამოთვლის წელიწადის დროების მიხედვით ადამიანის საქმიანობის (მაგ., მცენარეების დარგვა, რთველი, მოსავლის აღება), ცხოველების ქცევის (მაგ., ფრინველების გადაფრენა, ზამთრის ძილი) და მცენარეებისათვის დამახასიათებელი ცვლილებების (მაგ., ყვავილობა, ფოთოლცვენა) მაგალითებს.
- ახარისხებს ტანსაცმელს წელიწადის დროების მიხედვით.

შინაარსი

დღე-ღამისა და წელიწადის დროების მონაცვლეობა რიტმული მოვლენებია. დღე-ღამისა და წელიწადის დროების მიხედვით განსხვავებულია ამინდი, მცენარეებისა და ცხოველების ცხოვრების ნირი და ადამიანის საქმიანობა.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სთხოვს მოსწავლეებს, აღწერონ დღე და ღამე განმასხვავებელი ნიშნების მიხედვით და დახატონ ღამისა და დღის სურათი;
- სთხოვს მოსწავლეებს, საკუთარი დაკვირვების საფუძველზე დაახასიათონ ცხოველების ქცევა დღე-ღამის განმავლობაში (შინაური ცხოველის, მაგ., თუთიყუშის, ძაღლის, კატის ქცევაზე დაკვირვების შედეგების ან ვიდეოფილმის საფუძველზე) და გამოთქვან მოსაზრება, რატომ იქცევა მათი დაკვირვების ობიექტი ასე თუ ისე;
- აჩვენებს მოსწავლეებს წელიწადის დროების ამსახველ სურათებს. სთხოვს, ამოიცნონ და იმსჯელონ მათ განმასხვავებელ ნიშნებზე, დაასახელონ მათთვის საყვარელი წელიწადის დრო;
- სთავაზობს მოსწავლეს, ყუთში ჩაყრილი ფერადი ფურცლებიდან ამოიღოს რომელიმე ერთი ფურცელი და დაუკავშიროს წელიწადის დროს. ახსნას, რატომ დაუკავშირა ეს ფერი დასახელებულ დროს;
- სთავაზობს მოსწავლეებს თამაშს: მოსწავლე ბარათზე დაწერილ წელიწადის დროს უხმოდ, მიმიკით და ჟესტებით განასახიერებს, თანაკლასელებმა კი უნდა გამოიცნონ, წელიწადის რომელი დრო წერია ბარათზე;
- სთხოვს რამდენიმე მოსწავლეს, მოუთხრონ თანაკლასელებს საკუთარი დაბადების დღის შესახებ. მასწავლებელი კითხვებით მიმართულებას აძლევს საუბარს: უფრო ხშირად როგორი ამინდია შენს დაბადების დღეზე? რა გაცვიათ შენ და შენს მეგობრებს? ყოფილა თუ არა თოვლი/წვიმა? ხეები აყვავებულია თუ არა და ა.შ. ამ შეკითხვებზე პასუხების მიღების შემდეგ კლასმა უნდა გამოიცნოს, წელიწადის რომელ დროს არის მისი დაბადების დღე.

II კლასი

მიმართულება: მეცნიერული კვლევა-ძიება

ბუნ.II.1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს პრაქტიკულ აქტივობებში მონაწილეობა და ელემენტარული კვლევითი უნარ-ჩვევების დემონსტრირება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სვამს მარტივ კითხვებს შესასწავლი სხეულის/მოვლენის შესახებ;
- აკვირდება შესწავლის ობიექტს საკუთარი შეგრძნების ორგანოების ან მარტივი ხელსაწყოების გამოყენებით;
- უსაფრთხოების წესების დაცვით მონაწილეობს მარტივ პრაქტიკულ აქტივობებში;
- ამოიცნობს, აღწერს და ახარისხებს სხეულებს ან/და მოვლენებს ილუსტრაციაზე ან რეალობაში;
- აგროვებს და ჩაინიშნავს კითხვაზე პასუხის გასაცემად საჭირო მონაცემებს (ნახატების, პირობითი ნიშნების საშუალებით);
- ეფუძნება პირად მოსაზრებებს ან/და დაკვირვების შედეგებს დასმულ კითხვაზე პასუხის გასაცემად;
- იყენებს კომუნიკაციის სხვადასხვა ფორმას (მაგ. ნახატი, ზეპირმეტყველება, ისტ) საკუთარი მოსაზრებების ან/და კვლევის შედეგების წარდგენისას.

მიმართულება: ცოცხალი სამყარო

ბუნ.II.2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სიცოცხლის ძირითადი ნიშნების ამოცნობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ჩამოთვლის ცოცხალი სხეულების დამახასიათებელ ნიშნებს;
- ირჩევს ცხოველს, აკვირდება და აგროვებს ინფორმაციას როგორ მოძრაობს, იკვებება, სუნთქავს, იზრდება, ვითარდება და მრავლდება. საკუთარ მონაცემებს ადარებს თანაკლასელების ნამუშევარს;

- მოჰყავს მაგალითები ადამიანის ზრდა-განვითარების პროცესის საილუსტრაციოდ (მაგ., ტანისამოსის დაპატარავება, სარძევე კბილების მოცვლა) ან წარმოადგენს თვალსაჩინო მასალას (მაგ., სხვადასხვა ასაკში გადაღებულ ფოტოსურათებს);
- ადარებს ერთმანეთს ზრდასრულ ცხოველებსა და მათ ნაშიერებს, აღწერს ზრდა-განვითარების პროცესში მომხდარ (მაგ., ზომის, ფერის, საფარველის) ცვლილებებს;
- აკვირდება და აღწერს მცენარეების ზრდის პროცესს (მაგ., ხორბლის აღმონაცენის სიმაღლის მატებას), წერილობით ან ფოტოების საშუალებით აღრიცხავს დაკვირვების შედეგებს.

შინაარსი

მცენარეები და ცხოველები ცოცხალი სხეულები, ანუ ორგანიზმებია. ისინი იკვებებიან, იზრდებიან, სუნთქავენ, მოძრაობენ. კვება აუცილებელია ორგანიზმების არსებობისა და ზრდა-განვითარებისათვის. ზრდა-განვითარების შედეგად შეიძლება შეიცვალოს მცენარეებისა და ცხოველების ფორმა, ზომა, შეფერილობა, საფარველი და სხვა ნიშან-თვისებები. მოძრაობა ეხმარება ცხოველებს საკვების მოპოვებაში, თავის დაცვაში, საბინადროს მოწყობაში. ცხოველები გადაადგილდებიან სხვადასხვა სახის კიდურების საშუალებით (მათ შორის, ხმელეთზე სამოძრაო კიდურები, ფარფლები, ფრთები). მცენარეებიც მოძრაობენ, მაგალითად, ყვავილი იშლება და იხურება, ფოთოლი იხრება მზისკენ. ოთახის მცენარეები და შინაური ცხოველები საჭიროებენ ადამიანის მზრუნველობას.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სთხოვს მოსწავლეებს, ჩამოთვალონ საკლასო ოთახში/გარემოში არსებული ცოცხალი და არაცოცხალი სხეულები; ან სთავაზობს ცოცხალი და არაცოცხალი სხეულების ილუსტრაციებს და სთხოვს, დააჯგუფონ ისინი და ახსნან, რატომ მიაკუთვნეს ესა თუ ის სხეული ცოცხალს ან არაცოცხალს;
- აჩვენებს მოსწავლეებს ზრდასრული ცხოველებისა და მათი ნაშიერების ილუსტრაციებს/ვიდეოს; სთხოვს, ამოიცნონ რომელი ცხოველის შვილია; ახსნან, როგორ შეძლეს ამოცნობა, იმსჯელონ რა ცვლილებები განიცადეს ამ ცხოველებმა ზრდის პროცესში; სთხოვს აღწერონ, როგორ ზრუნავენ ცხოველები ახალ თაობაზე;
- აწყობს მოსწავლეების მიერ გადაღებული ცხოველებისა და მათი ნაშიერების ამსახველი ფოტოების გამოვენას;
- მოსწავლეებთან ერთად აკვირდება ხორბლის ან ლობიოს თესლის ზრდა-განვითარებას, ეხმარება მოსწავლეებს მონაცემების შეგროვებაში (ზრდა-განვითარების სხვადასხვა სტადიის აღრიცხვა ჩანაწერების, ფოტოების, ჩანახატის საშუალებით);
- სთხოვს მოსწავლეებს, დაასახელონ კონკრეტული ცოცხალი სხეული და ჩამოთვალონ, რისი გაკეთება შეუძლია მას (მაგ., სიარული, საკვების მიღება, საუბარი), შემდეგ დაასახელონ არაცოცხალი სხეული (მაგ., რობოტი, ბურთი, ფანჯარა) და მოიფიქრონ, რისი გაკეთება შეუძლია ამ უკანასკნელს. მასწავლებელი უნდა დაეხმაროს მოსწავლეებს დასკვნის გამოტანაში, რომ არაცოცხალ სხეულებს თავისთავად რაიმე სახის მოძრაობა ან ქმედება არ შეუძლიათ, მათი აქტივობა დამოკიდებულია რაიმე ზემოქმედებაზე (მაგ., რობოტს ამოძრავებს ადამიანი, სწორ ზედაპირზე ბურთი გაგორდება, თუკი ხელს ვკრავთ, ფანჯარა შესაძლოა გაიღოს, თუ მას ძლიერად დაუბერავს ქარი);
- სვამს კითხვას, რა განსხვავებაა ხელოვნურსა და გამხმარ ყვავილს შორის? ეხმარება მოსწავლეებს განასხვავონ ერთმანეთისაგან ხელოვნური, ანუ არაცოცხალი სხეული (რომელიც არასდროს ყოფილა ცოცხალი) და გამხმარი ყვავილი (რომელიც ოდესღაც ცოცხალი იყო);
- სთხოვს მოსწავლეებს, აირჩიონ რომელიმე მცენარე ან ცხოველი ლოკალური გარემოდან (შინაური ცხოველი, ქოთნის მცენარე), უშუალო დაკვირვების გზით შეისწავლონ მისი სასიცოცხლო გამოვლინებები (მაგ., ღეროს ზრდა სიმაღლეში, ფოთლების მოძრაობა მზისკენ, ყვავილების გაშლა-დახურვა);
- სთავაზობს მოსწავლეებს, უშუალო დაკვირვების გზით შეისწავლონ ჭიაყელას სასიცოცხლო გამოვლინებები/ნიშნები (მაგ., რეაგირება სინათლეზე ან შეხებაზე და ა.შ.), წერილობით აღრიცხოთ დაკვირვების შედეგები. აქტივობის ჩატარების დროს მასწავლებელმა ყურადღება უნდა გაამახვილოს

ცოცხალ ორგანიზმებთან ურთიერთობის ეთიკურ საკითხებზე. აუცილებელია, რომ დაკვირვების შემდეგ ჭიაყელები დააბრუნონ ბუნებრივ საარსებო გარემოში.

ბუნ. II.3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ორგანიზმებისათვის გარემოს მნიშვნელობაზე მსჯელობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აგროვებს ინფორმაციას და მსჯელობს კონკრეტული ორგანიზმის სასიცოცხლო მოთხოვნილებების (საკვები, წყალი, ნიადაგი, ჰაერი, თავშესაფარი) შესახებ;
- ქმნის კონკრეტული ორგანიზმისათვის საარსებო გარემოს მოდელს (მაგ., ჩანახატს, აპლიკაციას ან სხვადასხვა მასალისგან, მაგალითად, პლასტილინისაგან დამზადებულ კომპოზიციას);
- ლოკალურ გარემოში იკვლევს ორგანიზმების სხვადასხვა საბინადროს (მაგ., სორო, ბუდე, სახლი), აღწერს მათი აგების თავისებურებებს;
- იკვლევს მცენარის ზრდისათვის აუცილებელ პირობებს (მაგ., ათავსებს ქოთნის მცენარეს სხვადასხვა პირობებში - სინათლეზე/უსინათლოდ, რწყავს/არ რწყავს), წარმოადგენს კვლევის შედეგებს სხვადასხვა ფორმით (მაგ., ზეპირი მეტყველება, მოკლე ჩანაწერები, ნახატი, ფოტო);
- ადგენს კვების საკუთარ რაციონში შემავალი პროდუქტების სიას და გამოყოფს ადამიანისთვის აუცილებელ საკვებ პროდუქტთა ჯგუფებს (მაგ., ბოსტნეული, ხილი, მარცვლეული, რძის პროდუქტები);
- მსჯელობს გარემოს მნიშვნელობაზე მისი ჯანმრთელობისათვის (მაგ., განიავებული საკლასო ოთახი, სუფთა საცხოვრებელი);
- იცავს გარემოში სისუფთავეს (მაგ., დანიშნულებისამებრ განათავსებს საყოფაცხოვრებო ნარჩენებს) და აღწერს ამ მიზნით საკუთარი ქმედების მნიშვნელობას.

შინაარსი

მცენარეები და ცხოველები ბინადრობენ სხვადასხვა საარსებო გარემოში - ხმელეთზე, წყალში და ჰაერში. გარემო მათ აძლევს საკვებს, წყალს, ჰაერს, რაც საერთო სასიცოცხლო მოთხოვნილებებია. ცხოველები იკეთებენ საკუთარი საჭიროებების შესაბამის საბინადროს, მაგალითად, სოროს, ბუდეს, ბუნაგს. მცენარეებს არსებობისა და ზრდა-განვითარებისათვის ესაჭიროებათ წყალი, ჰაერი, მზის სინათლე და სითბო. ადამიანი გარემოდან იღებს საკვებს, წყალს, ჰაერს, მოიპოვებს მასალას საყოფაცხოვრებო ნივთების დასამზადებლად. ჰაერის, წყლის, საკვების დაბინძურება აისახება ადამიანის ჯანმრთელობაზე, მცენარეებსა და ცხოველებზე.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სთხოვს მოსწავლეებს, იპოვონ შესაბამისობა ცხოველებსა და მათ საბინადროს შორის ილუსტრაციების გამოყენებით (მაგ., მერცხალი - ბუდე, ციყვი - ფულურო, თავვი - სორო);
- სთხოვს მოსწავლეებს, გამოთქვან მოსაზრება, თუ რა შედეგი შეიძლება ჰქონდეს სხვადასხვა ორგანიზმის სასიცოცხლო მოთხოვნილების შეზღუდვას (მაგ., სვამს კითხვებს: რა მოუვა ძროხას ბალახი თუ მოაკლდება? როგორ იმოქმედებს ეს ადამიანზე?);
- სთხოვს მოსწავლეებს, იმსჯელონ, რა ზიანი შეიძლება მოუტანოს ადამიანს საცხოვრებელი გარემოს დაბინძურებამ;
- აჩვენებს ხმელეთზე, წყალში, ნიადაგსა და ჰაერში მობინადრე ცხოველების შესახებ ვიდეომასალას და სთხოვს მოსწავლეებს, იმსჯელონ, თუ როგორ იკმაყოფილებენ ისინი საარსებო მოთხოვნილებებს კონკრეტულ გარემოში;
- აჩვენებს მოსწავლეებს ვიდეომასალას/ილუსტრაციებს ორგანიზმების სხვადასხვა საბინადროს შესახებ, სვამს კითხვებს: რა მასალებს იყენებენ ცხოველები საბინადროს ასაშენებლად? რა მიზანს ემსახურება თავშესაფარი (მაგ., შთამომავლების გამოზრდას, გამოზამთრებას)? როგორ შეესაბამება თავშესაფრის მოწყობა ცხოველის თავისებურებებსა და მისი ცხოვრების წესს?
- ატარებს გასვლით გაკვეთილს. სთხოვს მოსწავლეებს, სკოლის ეზოში/მიმდებარე ტერიტორიაზე ან პარკში მოძებნონ და დააკვირდნენ ცხოველების საბინადროს (მაგ., ფრინველების ან ჭიანჭველების ბუდე), შეისწავლონ (უსაფრთხოების წესების გათვალისწინებით) და აღწერონ მათი თავისებურებები;

- ავალებს მოსწავლეებს, გამოიყენონ სხვადასხვა მასალა (მაგ., ტოტები, კენჭები, თივა, მიწა, თიხა და სხვ.) მათთვის ცნობილი რომელიმე ცხოველის საბინადროს ასაგებად და ნამუშევარი წარუდგინონ თანაკლასელებს;
- ეხმარება მოსწავლეებს, დააკვირდნენ მცენარეების ზრდა-განვითარების პროცესს სხვადასხვა პირობებში (სინათლის არსებობისას/სინათლის გარეშე; რეგულარული მორწყვის პირობებში/მორწყვის გარეშე). ავალებს მოსწავლეებს, აღრიცხონ მონაცემები და წარმოადგინონ სასურველი ფორმით;
- რთავს მოსწავლეებს სკოლის გარემოს გაუმჯობესებისათვის დაგეგმილ აქტივობებში;
- სთავაზობს მოსწავლეებს, შექმნან სასურველი ცხოველის მოდელი, წარმოადგინონ ის და ისაუბრონ, რა სჭირდება ამ ცხოველს სიცოცხლისათვის;
- სთავაზობს მოსწავლეებს, შექმნან საკუთარი ზოოპარკის მოდელი. სთხოვს, ამოირჩიონ ხუთი ცხოველი, რომლებსაც ამ ზოოპარკში მიუჩენენ ბინას. დახატონ, გამოძერწონ ან ამოჭრან ცხოველების გამოსახულებები სხვადასხვა წყაროდან, განათავსონ შესაბამის ვოლიერებში. მაკეტი წარმოადგინონ საკლასო გამოფენაზე. დაასაბუთონ, თუ რა პრინციპით შეურჩიეს ამა თუ იმ ცხოველს კონკრეტული გარემო;
- იწვევს მედიცინის მუშაკს მოსწავლეებთან ჯანსაღი ცხოვრების წესის (ჰიგიენის წესების დაცვა, ჯანსაღი კვება, ფიზიკური ვარჯიში) მნიშვნელობის შესახებ სასაუბროდ.

მიმართულება: სხეულები და მოვლენები

ბუნ. II.4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მაგნიტის მოქმედების დახასიათება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ატარებს მარტივ ცდებს მაგნიტის საშუალებით და სხვადასხვა ნივთიერებისგან/მასალისგან დამზადებულ სხეულებს აჯგუფებს მაგნიტთან ურთიერთქმედების მიხედვით;
- ატარებს მარტივ ცდებს ორი მაგნიტის გამოყენებით და გამოაქვს დასკვნა მაგნიტების პოლუსების ურთიერთქმედების შესახებ;
- ჩამოთვლის მაგნიტის გამოყენების მაგალითებს ყოველდღიური ცხოვრებიდან: მაგნიტური დაფა, ჩანთის საკეტი, მაცივარზე დასამაგრებელი ფიგურები და ა.შ.;
- იყენებს მაგნიტს მარტივი პრობლემის გადასაჭრელად (მაგ., რკინის და სხვა მასალისგან დამზადებული სხეულების გროვიდან რკინის სხეულების გამოსაცალკევებლად ან/და სამაგიდო თამაშის შესაქმნელად).

შინაარსი

მაგნიტს აქვს ზოგიერთი ნივთიერებისგან/მასალისგან დამზადებული სხეულების მიზიდვის უნარი. მაგნიტს აქვს ორი განსხვავებული პოლუსი: ერთნაირი პოლუსები განიზიდავს, ხოლო საწინააღმდეგო პოლუსები მიიზიდავს ერთმანეთს. მაგნიტების გამოყენებით შესაძლებელია ზოგიერთი ნივთიერებისგან/მასალისგან (ძირითადად, რკინა) დამზადებული სხეულების გამოცალკევება სხვა ნივთიერებისგან/მასალისგან დამზადებული სხეულებისგან. ყოველდღიურ ცხოვრებაში მაგნიტს აქვს ფართო გამოყენება.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- ურიგებს მოსწავლეებს მაგნიტს და სხვადასხვა ნივთიერებისგან/მასალისგან დამზადებული სხეულების ნაკრებს. სთხოვს მათ, მიუახლოვონ მაგნიტი სხვადასხვა სხეულს და დააკვირდნენ, რა მოხდება. დააკვირვების საფუძველზე გამოიტანონ შესაბამისი დასკვნა;
- ურიგებს მოსწავლეებს წყვილ ღეროვან ან ნალისებურ მაგნიტს და სთხოვს, დააკვირდნენ, თუ როგორ ურთიერთქმედებენ ისინი. შედეგების განხილვის შემდეგ მოსწავლეები აკვირდებიან მაგნიტის და რკინისაგან დამზადებული სხეულის ურთიერთქმედებას და მსჯელობენ ამ ორი ცდის დროს გამოვლენილ მსგავსება/განსხვავებაზე;

- ურიგებს მოსწავლეების თითოეულ ჯგუფს სამ ღეროვან ან ნალისებურ მაგნიტს, რომელთაგანაც ერთზე მონიშნულია პოლუსები, ხოლო ორზე კი - არა. სთხოვს მოსწავლეებს, დაადგინონ მოუნიშნავი მაგნიტების პოლუსები, გააფერადონ ან დააწებონ მათზე შესაბამისი ფერის წებოვანი ქაღალდი;
- ურიგებს მოსწავლეების ჯგუფებს სხვადასხვა ნივთიერებისგან/მასალისგან (მაგ., პლასტმასა, რკინა, პლასტილინი, ხე) დამზადებული (სასურველია, ერთნაირი ფერის და ფორმის) მცირე ზომის სხეულების ნაკრებს და სთხოვს მათ, გამოარჩიონ რკინის სხეულები ჯერ მაგნიტის დახმარების გარეშე, ხოლო შემდეგ უკვე მაგნიტის დახმარებით შეამოწმონ არჩევანის სისწორე.

ბუნ.II.5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხეულის და მისი შემადგენელი ნივთიერების/მასალის თვისებების დაკავშირება ამ სხეულის დანიშნულებასთან.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აღწერს და ადარებს ერთმანეთს სხვადასხვა სხეულს ზომის, ფორმის და შემადგენელი მასალის მიხედვით;
- ასახელებს მისთვის კარგად ნაცნობი ნივთიერებების/მასალების (მაგ., ხის, მინის, პლასტმასის) ყოველდღიურობაში გამოყენების მაგალითებს;
- მსჯელობს, რატომ მზადდება მის მიერ გამოყენებული ზოგიერთი საგანი (მაგ., სკამი, ტანსაცმელი, სათამაშოები) რამდენიმე განსხვავებული ნივთიერებისგან/მასალისგან;
- ირჩევს ნივთიერებას/მასალას მოცემული დანიშნულების მქონე სხეულის (ან მისი მოდელის) დასამზადებლად, მსჯელობს ამ ნივთიერებების/მასალების თვისებების (მაგ., სიგლუვე, გამჭვირვალობა, დრეკადობა, ტივტივის უნარი, წყალგამტარიანობა) შესაბამისობაზე სხეულის დანიშნულებასთან;
- მოიპოვებს ინფორმაციას და მსჯელობს, თუ როგორ შეიძლება საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მეორადი გამოყენება (მაგ., პლასტიკატის ბოთლებისგან ყვავილის ქოთნების დამზადება, მეტალის ნარჩენების ჯართად ჩაბარება, ქაღალდის - მაკულატურად).

შინაარსი

ადამიანის მიერ შექმნილი სხეულის ფორმა, ზომა და მის დასამზადებლად გამოყენებული ნივთიერების/მასალის სახეობა დამოკიდებულია ამ სხეულის დანიშნულებაზე. ზოგი სხეული შედგება მხოლოდ ერთი სახის ნივთიერებისგან/მასალისგან, ზოგი კი სხვადასხვა ნივთიერებისგან/მასალისაგან. საყოფაცხოვრებო ნარჩენები და მათი ჯეროვანი გადამუშავება მნიშვნელოვანი პრობლემაა. თანამედროვე ტექნოლოგიები ზოგიერთი ნივთიერების/მასალის (ქაღალდი, მეტალები, პლასტმასა, მინა) ხელახალი გამოყენების შესაძლებლობას იძლევა, ამიტომ სასურველია ამ ტიპის ნარჩენების შეგროვება/დახარისხება.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- ურიგებს მოსწავლეებს სხვადასხვა ნივთიერებისგან/მასალისაგან (მაგ., ქაღალდი, რკინა, ორგანული მინა, პლასტილინი) დამზადებულ სხეულებს და ავალებს, გამოიკვლიონ ამ ნივთიერებების/მასალების თვისებები (მაგ., სიგლუვე, გამჭვირვალობა, დრეკადობა, წყალგამტარიანობა, იძირება თუ არა წყალში), დაასახელონ, კიდევ რის/რომელი საგნების დასამზადებლად შეიძლება ამ ნივთიერებების/მასალების გამოყენება;
- ურიგებს (ან აჩვენებს) მოსწავლეებს ორი ან მეტი ნივთიერებისგან/მასალისაგან დამზადებულ სხეულს და სთხოვს, გაარკვიონ ამ ნივთიერებების/მასალების რა თვისებები განაპირობებს მათ გამოყენებას მოცემული სხეულის დასამზადებლად;
- სთავაზობს მოსწავლეებს, შეარჩიონ მათთვის კარგად ნაცნობი რომელიმე საგანი და იმსჯელონ, თუ რა განსხვავებული ნივთიერებებით/მასალებით არის შესაძლებელი მსგავსი დანიშნულების საგნის დამზადება, დაასაბუთონ თავიანთი არჩევანი და შეადარონ ორიგინალს ანუ თავდაპირველად შერჩეულს. განიხილონ ცვლილების დადებითი და უარყოფითი მხარეები;
- სთხოვს მოსწავლეებს, მოიძიონ ინფორმაცია ზოგიერთი საყოფაცხოვრებო ნარჩენის გადამუშავების შესახებ (მაკულატურა, ჯართი, მინისა და პლასტმასის ჭურჭელი). ასევე, მოიფიქრონ, თუ როგორ შეიძლება

გამოცალკევდეს და შეგროვდეს ამ ტიპის ნარჩენები (მაგ., რკინა მიიზიდება მაგნიტით, პლასტმასა ტივტივებს წყალში).

მიმართულება: დედამიწა და გარესამყარო

ბუნ. II.6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წყლისა და ხმელეთის ობიექტების აღწერა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ასახელებს და აღწერს მშობლიურ გარემოში წყლისა (მაგ., ზღვა, ტბა, მდინარე) და ხმელეთის (მაგ., მთა, ვაკე) ობიექტებს;
- აღწერს ბუნებაში ან/და თვალსაჩინოებაზე დამზერილ წყლისა და ხმელეთის ობიექტებს მისი შემადგენელი ნაწილების მიხედვით (მაგ., მთა - მთის მწვერვალი, კალთა და ძირი, მდინარე - ნაპირი, ფსკერი);
- აკვირდება, აღწერს და ადარებს ერთმანეთს ბუნებრივ გარემოში მოპოვებულ ქვებს. აჯგუფებს მათ სხვადასხვა ნიშნის (მაგ., ფერის, ზომის, ფორმის, სიგლუვის) მიხედვით;
- შეისწავლის სხვადასხვა ადგილიდან აღებული მიწის ნიმუშებს ლუპით და შეხებით, ადარებს მათ სხვადასხვა ნიშნით (მაგ., ფერი, ნაწილაკების ზომა, სიფხვიერე, ტენის შემცველობა), აცნობს თანაკლასელებს დაკვირვების შედეგებს;
- ატარებს მარტივ ცდას სხვადასხვა ბუნებრივ გარემოში (მაგ., ბაღი, ტყე, მდინარის ან ზღვის ნაპირი, მდელო) მოპოვებული მიწის ნიმუშების წყალგამტარიანობაზე.

შინაარსი

დედამიწის ნაწილებია წყალი და ხმელეთი. ისინი წარმოდგენილია წყლის ობიექტებისა (მაგ., წყარო, ნაკადული, მდინარე, ტბა, ზღვა) და ხმელეთის ობიექტების (მაგ., მთა, ვაკე) სახით. წყლისა და ხმელეთის ობიექტები ქმნიან ბუნებრივ გარემოს. ისინი შედგება ცალკეული ნაწილებისაგან. მაგალითად, მთას აქვს მთის მწვერვალი, კალთა და ძირი, ხოლო მდინარეს - ნაპირი, კალაპოტი. დედამიწის ზედაპირზე გვხვდება სხვადასხვა სახის მიწის, ქვების ნიმუშები. ბუნებაში არსებული წყალი შეიძლება იყოს მტკნარი ან მლაშე/მარილიანი.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- გაიყვანს მოსწავლეებს ლოკალურ გარემოში და სთხოვს, აღწერონ გეოგრაფიული ობიექტები შესაბამისი ტერმინების გამოყენებით (მაგ., ჩქარი მდინარე, მაღალი მთა, ქვიშიანი სანაპირო, მარჯვენა/მარცხენა ნაპირი);
- სთავაზობს მოსწავლეებს, სურათზე ან ფოტოებზე ამოიცნონ და დაახასიათონ სხვადასხვა ობიექტი (მთა, მდინარე, ტბა და სხვ.). სთხოვს, დააჯგუფონ ისინი წყლისა და ხმელეთის ობიექტებად;
- სთხოვს მოსწავლეებს, დახატონ ან შექმნან გეოგრაფიული ობიექტების მოდელები (მაგ., პლასტილინისაგან შექმნან მთის მოდელი);
- სთავაზობს მოსწავლეებს თამაშს: მოსწავლე ირჩევს რომელიმე ობიექტს, ახასიათებს მას სამი ნიშნის მიხედვით, ხოლო თანაკლასელებმა კი უნდა ამოიცნონ და დაასახელონ ეს ობიექტი.

ბუნ. II.7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ყოველდღიურ ცხოვრებაში გამოყენებული ბუნებრივი რესურსების დასახელება და მათ მნიშვნელობაზე მსჯელობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ჩამოთვლის ბუნებრივ რესურსებს, რომლებსაც იყენებს ყოველდღიურ ცხოვრებაში (მაგ., წყალი, შეშა, ბუნებრივი აირი) და ლაპარაკობს მათ მნიშვნელობაზე;
- მოიძიებს ინფორმაციას, თუ როგორ მოიპოვებენ ადამიანები ლოკალურ გარემოში არსებულ ბუნებრივ რესურსებს (მაგ., სასმელი წყალი, ხე-ტყე, სამშენებლო ქვები);
- ვარაუდობს, რა შეიძლება მოხდეს ბუნებრივი რესურსების ამოწურვის შემთხვევაში;
- უზიარებს თანაკლასელებს საკუთარ გამოცდილებას, თუ როგორ იცავს ან/და ზოგავს ბუნებრივ რესურსებს;
- მსჯელობს, რა შედეგი შეიძლება გამოიწვიოს მდინარის/ტყის საყოფაცხოვრებო და სხვა ტიპის ნარჩენებით დაბინძურებამ.

შინაარსი

სასმელი წყალი, ტყე, სამშენებლო ქვები ადამიანისთვის და სხვა ცოცხალი ორგანიზმებისთვის მნიშვნელოვანი ბუნებრივი რესურსებია. ზოგიერთი ბუნებრივი რესურსი (მაგ., სასარგებლო წიაღისეული, ტყე) დედამიწაზე ამოწურვადია, ამიტომ აუცილებელია მათი დაზოგვა და გაფრთხილება.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სთხოვს მოსწავლეებს, მოიყვანონ ყოველდღიურ ცხოვრებაში წყლის გამოყენების მაგალითები;
- სთხოვს მოსწავლეებს, იმსჯელონ, თუ როგორ შეუძლიათ რესურსების დაზოგვა სკოლაში და სახლში (მაგ. გამორთონ შუქი, როდესაც ის არ არის საჭირო);
- სთხოვს მოსწავლეებს, იმსჯელონ, თუ რა შეიძლება მოჰყვეს ზოგიერთი ბუნებრივი რესურსის მარაგის ამოწურვას (მაგ., ხე-ტყის გაჩეხვის შედეგად ცხოველები დაკარგავენ თავშესაფარს, გარემო გახდება ულამაზო, ჰაერი აღარ იქნება სუფთა). სთხოვს, გამოთქვან მოსაზრება ამ შედეგის თავიდან აცილების გზებზე (მაგ., ტყის მუდმივი განახლება, ხეების დარგვა);
- სთხოვს მოსწავლეებს, იმსჯელონ წყლის მნიშვნელობაზე მცენარეებისა და ცხოველებისათვის (წყალი - როგორც სასიცოცხლო მოთხოვნილება, გადაადგილების ან თესლის გავრცელების საშუალება და სხვ.);
- აჩვენებს მოსწავლეებს ვიდეოს, სადაც ასახულია, რა გზას გაივლის წყალი წყალსატევიდან ონკანამდე; ახატინებს მარტივ სქემას;
- გაიყვანს მოსწავლეებს დაბინძურებულ ბუნებრივ გარემოში ან აჩვენებს დაბინძურებული გარემოს ამსახველ მასალებს (ფოტოს, ვიდეოს), სთხოვს, იმსჯელონ დაბინძურების შესაძლო შედეგებზე.

III კლასი

მიმართულება: მეცნიერული კვლევა-ძიება

ბუნ. III.1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს პრაქტიკულ აქტივობებში მონაწილეობა და ელემენტარული კვლევითი უნარ-ჩვევების დემონსტრირება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სვამს შესაბამის კითხვებს და იყენებს კვლევის სხვადასხვა ხერხს მათზე პასუხის მისაღებად;
- ატარებს მარტივ კვლევით/პრაქტიკულ აქტივობას უსაფრთხოების წესების დაცვით;
- ატარებს გაზომვებს სხვადასხვა ხელსაწყოთ (თერმომეტრის, სახაზავის, წამმზომის, სასწორის) საშუალებით, იყენებს სტანდარტულ ერთეულებს;
- იყენებს სხვადასხვა საშუალებას კვლევის შედეგების აღრიცხვა-ორგანიზებისთვის (მარტივი მეცნიერული ენით ჩაწერა, პიქტოგრამა, ცხრილი, ფოტო, ვიდეო);
- ადარებს და აჯგუფებს კვლევის შედეგად მიღებულ მონაცემებს. აანალიზებს და გამოსახავს პიქტოგრამის, ცხრილის, მარტივი სქემის საშუალებით;
- მარტივი საბუნებისმეტყველო ტერმინების გამოყენებით აყალიბებს კითხვებზე პასუხებს საკუთარი დაკვირვებისა და მოსაზრებების საფუძველზე;
- ადარებს ერთმანეთს საკუთარი და თანაკლასელთა დაკვირვების შედეგებს;
- წარუდგენს მიღებულ შედეგებსა და დასკვნებს თანაკლასელებს კომუნიკაციის სხვადასხვა ფორმით (მაგ., ზეპირი მეტყველების, წერიტი მეტყველების, ისტ-ის საშუალებით).

მიმართულება: ცოცხალი სამყარო

ბუნ. III.2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ყვავილოვანი მცენარეების ზოგადი დახასიათება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოიცნობს ყვავილოვანი მცენარის ძირითად ორგანოებს და მსჯელობს მათი დანიშნულების შესახებ (ფესვი - წყლის შეწოვა, ღერო - წყლისა და საკვების გატარება, ფოთოლი - საკვების წარმოქმნა, ყვავილი - თესლისა და ნაყოფის წარმოქმნა გასამრავლებლად);
- ატარებს ცდას და ავლენს ღეროსა და ფესვის წყალგამტარ ფუნქციას. აყალიბებს ცდის მიზანს, ხსნის მიღებულ შედეგებს და გამოაქვს დასკვნა;
- მოიპოვებს მასალას ყვავილოვანი მცენარის ორგანოების მრავალფეროვნების შესახებ და უზიარებს თანაკლასელებს;
- აკვირდება და აღწერს ყვავილოვანი მცენარეების ზოგიერთ გარეგნულ ნიშანს (მაგ., ეკლები, თესლის გავრცელების სამარჯვები, ფესვის სიგრძე და ფორმა), გამოთქვამს ვარაუდს, თუ როგორ ეხმარება ესა თუ ის ნიშან-თვისება მცენარეს გარემოსთან შეგუებაში (მაგ., სქელი ღერო ხელს უწყობს უდაბნოს მცენარეების მიერ წყლის მომარაგებას, გრძელი ფესვი - ნიადაგის ღრმა ფენებიდან წყლის მოპოვება);
- მოიძიებს ინფორმაციას საქართველოში გავრცელებული ყვავილოვანი მცენარეების მრავალფეროვნების შესახებ და მათი შენარჩუნების მნიშვნელობაზე.

შინაარსი

სხვა მცენარეებისგან განსხვავებით, ყვავილოვან მცენარეებს აქვთ ყვავილი. ყვავილოვანი მცენარის ორგანოებია: ფესვი, ღერო, ფოთოლი, ყვავილი, ნაყოფი და თესლი. თითოეული ორგანო განსაზღვრულ ფუნქციას ასრულებს. ყვავილოვანი მცენარეები ფართოდ არის გავრცელებული ბალახების, ბუჩქების, ხე-მცენარეების სახით. ისინი გვხვდება განსხვავებულ გარემოში (მაგ., ხმელეთზე და წყალში, ცხელ და ცივ, ტენიან და მშრალ ადგილებში). მათ აქვთ განსხვავებული ნიშან-თვისებები (მაგ., ეკლები, ულვაშები, თესლის გავრცელების სხვადასხვა საშუალება) რომლებიც ხელს უწყობს გარემოსთან შეგუებაში. ადამიანი იყენებს მცენარეებს საკვებად, ასევე, წამლების, სხვადასხვა საჭირო ნივთის დასამზადებლად. მცენარეების მრავალფეროვნების შენარჩუნება მნიშვნელოვანია ყველა ცოცხალი ორგანიზმისათვის, მათ შორის, ადამიანისთვის.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სთხოვს მოსწავლეებს, იპოვონ შესაბამისობა მცენარის ორგანოებსა და მათ ფუნქციებს შორის, სვამს კითხვებს: როგორ იღებს მცენარე წყალს? როგორ ხვდება შეწოვილი წყალი ფესვიდან ფოთოლში? რა მოუვა მცენარეს, თუ მას ყველა ფოთოლს მოვაცილით? სად წარმოიქმნება ყვავილოვანი მცენარის თესლი?
- სთხოვს მოსწავლეებს, შექმნან მცენარის ნახატი/აპლიკაცია და მონიშნონ მასზე ძირითადი ორგანოების სახელწოდებები;
- ურიგებს ჯგუფებს სხვადასხვა მენიუს და სთხოვს, ამოარჩიონ ჩამონათვალიდან კერძი/კერძები, რომლის მომზადებისათვისაც გამოიყენება მცენარეები;
- სთხოვს მოსწავლეებს, გაიხსენონ და ჩამოთვალონ, მათთვის ნაცნობი მცენარეების რა ნაწილია საკვებად გამოსადეგი;
- ურიგებს მოსწავლეებს მცენარეების ნიმუშებს, სთავაზობს შეისწავლონ მათი ორგანოები ლუპის საშუალებით და გამოთქვან ვარაუდი ზოგიერთი ახლად აღმოჩენილი ნიშან-თვისების (მაგ., ბუსუსიანი ღერო, დამარღვული ფოთოლი, დაკბილულკიდიანი ფოთოლი) დანიშნულების შესახებ, გააკეთონ მისი ჩანახატი;
- ეხმარება მოსწავლეებს, მოამზადონ პოსტერი ლოკალურ გარემოში გავრცელებული ყვავილოვანი მცენარეების ფოტოებით და მათი მოკლე დახასიათებით;
- სთხოვს მოსწავლეებს, მოიტანონ სახლიდან სხვადასხვა მცენარის (რომელსაც ოჯახში საკვებად იყენებენ) თესლები. აძლევს დავალებას, დააკვირდნენ, შეადარონ ერთმანეთს სხვადასხვა კრიტერიუმის, მაგალითად, ფორმის, ზომის, ფერის და ა.შ. მიხედვით, გამოთქვან ვარაუდი, რომელი მცენარის ნაყოფიდან არის მიღებული თითოეული მათგანი. ეხმარება, გამოიტანონ დასკვნა ყვავილოვანი მცენარეების თესლების მრავალფეროვნების შესახებ;

- სთავაზობს მოსწავლეებს, დაგეგმონ ცდა ღეროსა და ფესვის წყალგამტარი ფუნქციის შესასწავლად. ივარაუდონ, რა პირობები და აღჭურვილობა დასჭირდება ცდის ჩატარებას, ცდის ჩატარების შემდეგ სთხოვს გამოიტანონ დასკვნა ღეროსა და ფესვის წყალგამტარი ფუნქციის შესახებ;
- აჩვენებს მოსწავლეებს მცენარეების ზოგიერთი გარეგნული ნიშნის (მაგ., ეკლების არსებობა, შეფერილობა, ფესვის, ღეროსა და ფოთლის ნაირსახეობები, თესლის გავრცელების სამარჯვები) ამსახველ ილუსტრაციებს/ცოცხალ მასალას. სთხოვს იმსჯელონ, როგორ ეხმარება მოცემული ნიშან-თვისება გარემოსთან შეგუებაში;
- სთხოვს მოსწავლეებს, აირჩიონ მცენარე, მოიპოვონ ინფორმაცია მისთვის დამახასიათებელი შეგუებულობებისა და მათი მნიშვნელობის შესახებ, წარმოადგინონ ნამუშევრები;
- სთხოვს მოსწავლეებს, შეარჩიონ გარემოს ფაქტორი, რომლის ზემოქმედების გამოკვლევაც სურთ (სინათლე, ტემპერატურა, წყალი), დაგეგმონ და ჩაატარონ ექსპერიმენტი მასწავლებლის დახმარებით ორ ერთნაირ ქოთნის მცენარეზე სხვადასხვა პირობებში (სიბნელე/ სინათლე, სითბო/სიცივე, რეგულარულად რწყავენ/ არ რწყავენ), დაადგინონ კონკრეტული გარემოს ფაქტორების გავლენა და მონაცემები წარმოადგინონ კლასის წინაშე.

ბუნ.III.3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ძუძუმწოვრების ზოგადი დახასიათება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- იკვლევს/აგროვებს ინფორმაციას ლოკალურ გარემოში გავრცელებული ძუძუმწოვარი ცხოველების შესახებ და ამზადებს მათი მრავალფეროვნების ამსახველ კოლაჟს;
- აკვირდება და აღწერს ცხოველების ზოგიერთ გარეგნულ ნიშანს (მაგ., სხეულის ფორმა, საფარველი, კიდურები, კბილები) და უკავშირებს მათი ცხოვრების ნირსა და საარსებო გარემოს (მაგ., ხმელეთი, წყალი, ჰაერი, ქვიშიანი უდაბნო, მთა) თავისებურებებს;
- აღწერს ცხოველთა ქცევას (მაგ., მიგრაცია, ჯოგებად გაერთიანება, შთამომავლობაზე ზრუნვა, ზამთრის ძილი) და განმარტავს მის მნიშვნელობას გარემოსთან შეგუებაში;
- მოიძიებს ინფორმაციას საქართველოს ბუნებაში გავრცელებული მსხვილი ძუძუმწოვარი ცხოველების მრავალფეროვნების შესახებ და მსჯელობს მათი შენარჩუნების მნიშვნელობაზე.

შინაარსი

სხვა ცხოველებისაგან განსხვავებით, ძუძუმწოვრები თავიანთ ნაშიერებს რძით კვებავენ. ისინი გვხვდებიან სხვადასხვა საარსებო გარემოში (ხმელეთი, წყალი, ჰაერი). გარემო პირობებთან შეგუებაში მათ ეხმარება ზოგიერთი გარეგნული ნიშანი (სხეულის ფორმა, საფარველი, კიდურები, კბილები), სხვადასხვა ქცევა (მიგრაცია, ჯოგებად გაერთიანება, შთამომავლობაზე ზრუნვა, ზამთრის ძილი). ძუძუმწოვრები ერთმანეთისაგან მრავალი ნიშნით განსხვავდებიან. საქართველოში გავრცელებულია ძუძუმწოვრების მრავალი სახეობა. ძუძუმწოვრების მრავალფეროვნების შესანარჩუნებლად აუცილებელია მათი ბუნებრივი საარსებო გარემოს დაცვა.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- აჩვენებს მოსწავლეებს ცხოველების ილუსტრაციებს, სთხოვს ამოიცნონ ძუძუმწოვრები და დაახასიათონ გარეგნული ნიშნების მიხედვით;
- სთავაზობს მოსწავლეებს ძუძუმწოვრების ზოგიერთი გარეგნული ნიშნის (მაგ., ცხიმის მარაგი, საფარველი, შეფერილობა, ჩლიქის ზომა) ამსახველ ილუსტრაციებს, სთხოვს იმსჯელონ, როგორ ეხმარება მოცემული ნიშან-თვისება გარემოსთან შეგუებაში;
- აჩვენებს მოსწავლეებს ორგანიზმების თვისებრივი (სხეულის შეფერილობა, ზომა, საფარველი) და ქცევითი (მიგრაცია, შთამომავლობაზე ზრუნვა, ზამთრის ძილი, ჯოგებად გაერთიანება) შეგუებულობის მაგალითებს და სთხოვს იმსჯელონ მათ მნიშვნელობაზე;
- აძლევს მოსწავლეებს დავალებას, დააჯგუფონ ძუძუმწოვარი ცხოველები სხვადასხვა კრიტერიუმის მიხედვით (მაგ., კვების თავისებურებების მიხედვით - იკვებებიან მცენარეებით/იკვებებიან სხვა

ცხოველებით/იკვებებიან ყველანაირი საკვებით, საბინადრო გარემოს მიხედვით - ხმელეთის, წყლის, ჰაერის, კიდურების აგებულების მიხედვით - ხმელეთზე სასიარულო კიდურები, ფარფლ-ფეხები, ფრთები);

- სთხოვს მოსწავლეებს, აირჩიონ ცხოველი, მოიპოვონ ინფორმაცია მისთვის დამახასიათებელი შეგუებულობებისა და მათი მნიშვნელობის შესახებ;
- იწვევს სტუმარს ადგილობრივი გარემოსდაცვითი ორგანიზაციიდან და მისი მონაწილეობით აწყობს დისკუსიას ცხოველებისათვის ადამიანის სასარგებლო და საზიანო ქმედებების შესახებ.

მიმართულება: სხეულები და მოვლენები

ბუნ. III.4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სითბოსა და სინათლის გავრცელების მარტივი კანონზომიერებების აღწერა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ასახელებს და აღწერს სინათლისა და სითბოს ბუნებრივ და ხელოვნურ წყაროებს, მათ შორის, მზეს, როგორც სინათლისა და სითბოს ყველაზე მნიშვნელოვან ბუნებრივ წყაროს;
- ატარებს მარტივ ცდებს, აკვირდება სინათლის გავრცელებას და მსჯელობს ჩრდილის წარმოქმნაზე;
- ატარებს მარტივ ცდებს, აკვირდება სითბოს გადაცემას და მსჯელობს სხვადასხვა ნივთიერების/მასალის სითბოგამტარობაზე. აჯგუფებს ნაცნობ ნივთიერებებს/მასალებს ამ ნიშნის მიხედვით;
- იყენებს თერმომეტრს სხვადასხვა სხეულის ტემპერატურის გასაზომად;
- მსჯელობს მისთვის და მისი უშუალო გარემოსთვის სინათლისა და სითბოს მნიშვნელობაზე;
- აფასებს სინათლისა და სითბოს წყაროების გამოყენებასთან დაკავშირებულ რისკებს, მასწავლებლის დახმარებით, თანაკლასელებთან ერთად შეიმუშავებს და იცავს ყოველდღიურ ცხოვრებაში სითბოსა და სინათლის წყაროების უსაფრთხო გამოყენების წესებს.

შინაარსი

სინათლის წყაროები განსხვავდებიან ერთმანეთისგან ნათების სიძლიერით, ხოლო სითბოს წყაროები - გამოყოფილი სითბოს ოდენობით. სითბოს ზოგიერთი წყარო, ამავედროულად, სინათლის წყაროცაა (მაგ., მზე, სანთლის ალი). ნათების სიძლიერე ისევე, როგორც მიღებული სითბოს რაოდენობა, წყაროდან დაშორებით მცირდება. სინათლის გზაზე არაგამჭვირვალე სხეულის განთავსებით წარმოიქმნება ჩრდილი, რომლის სიგრძე დამოკიდებულია სხეულისა და სინათლის წყაროს ურთიერთგანლაგებაზე. ზოგიერთი ნივთიერება/მასალა (მაგ., მეტალები) კარგად ატარებს სითბოს, ზოგი კი - ცუდად (მაგ., ხე-მასალა, პლასტმასა). ასევე, ზოგი ნივთიერება/მასალა კარგად ატარებს სინათლეს (მაგ., მინა, წყალი) ანუ გამჭვირვალეა, ხოლო ზოგი კი საერთოდ არ ატარებს მას. სინათლის წყაროს გარეშე შეუძლებელია იმ სხეულების დანახვა, რომლებიც თვითონ სინათლის წყაროებს არ წარმოადგენენ. სითბოს წყაროს გარეშე შეგვცვივდება, ვერ მოვამზადებთ კერძს/საკვებს და ა.შ. მზისთვის, ლაზერისა თუ კაშკაშა ფარნის შუქისთვის თვალის გასწორება არ შეიძლება, რადგანაც ამან შეიძლება მხედველობის დაზიანება გამოიწვიოს, ასევე, სითბოს ზოგიერთ წყაროსთან ზედმეტად მიახლოებამ შეიძლება დამწვრობა ან აალება გამოიწვიოს.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- ურიგებს/აჩვენებს მოსწავლეებს სხვადასხვა სხეულის, მათ შორის, სინათლის ან/და სითბოს წყაროების ამსახველ თვალსაჩინოებებს. სთხოვს მათ, ამოიცნონ სინათლისა და სითბოს წყაროები და დააჯგუფონ ისინი შემდეგი პრინციპით: მხოლოდ სინათლის წყაროები, მხოლოდ სითბოს წყაროები, ერთდროულად სინათლისა და სითბოს წყაროები;
- სადემონსტრაციო მაგიდაზე დებს სუფთა ფურცელს, ფურცლის ერთ ბოლოში ამაგრებს სახაზავს ვერტიკალურ მდგომარეობაში და ერთი მხრიდან მიაწვთვს ფანარს. შემდეგ ერთ-ერთ მოსწავლეს სთხოვს, ფურცელზე გაჩენილი ჩრდილი წითელი ფანქრით მონიშნოს; მასწავლებელი იმავე მდგომარეობიდან ფანარს ახლა უფრო მაღლა ასწევს და რომელიმე მოსწავლეს სთხოვს, ახალი ჩრდილი ლურჯი ფანქრით მონიშნოს. ამის შემდეგ იმავე მდგომარეობიდან ფანარს კიდევ უფრო მაღლა ასწევს, გაზრდის სინათლის დაცემის კუთხეს და სხვა

მოსწავლეს სთხოვს, ახალი ჩრდილი მწვანე ფანქრით მონიშნოს (სამივე ჩრდილი განსხვავებული სიგრძის გამოვა). მოსწავლეები ადარებენ ჩრდილების სიგრძეს ერთმანეთს და გამოაქვთ სათანადო დასკვნა;

- სთავაზობს მოსწავლეებს, შეხებით დაადგინონ, რამდენად უფრო თბილია ერთი სხეული მეორეზე. შემდეგ თერმომეტრით გაზომონ იმავე სხეულების ტემპერატურები. შეადარონ ერთმანეთს შეგრძნებით და თერმომეტრით მიღებული მონაცემები. იმსჯელონ, რომელი მაჩვენებელია უფრო სანდო;
- ცხელი წყლით სავსე ჭიქაში რამდენიმე წუთით ერთდროულად ათავსებს ხის, პლასტმასისა და რკინის კოვზებს და სთხოვს მოსწავლეებს, გამოთქვან ვარაუდი, თუ რომელი კოვზის ტარია უფრო ცხელი. შემდეგ მოსწავლეები კოვზების ტარებთან შეხებით ამოწმებენ თავიანთი ვარაუდის სისწორეს და მსჯელობენ, თუ რომელი ნივთიერება/მასალა ატარებს სითბოს კარგად/ცუდად;

ბუნ. III.5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ბგერის წარმოქმნისა და გავრცელების აღწერა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მარტივი ცდებით აჩვენებს, რომ მერხევი სხეული წარმოადგენს ბგერის წყაროს;
- დაკვირვებების შედეგად ასკვნის, რომ რაც უფრო ძლიერად ირხევა ბგერის წყარო (მერხევი სხეული), მით უფრო ხმამაღალ ბგერას გამოსცემს იგი;
- მარტივი ცდებით იკვლევს ბგერის გავრცელებას სხვადასხვა გარემოში;
- იკვლევს როგორ წარმოიქმნება ბგერა მუსიკალურ ინსტრუმენტებში;
- მსჯელობს ადამიანის ჯანმრთელობაზე ხმაურის და ხმამაღალი ბგერების უარყოფითი ზემოქმედების შესახებ.

შინაარსი

ბგერის წყაროს წარმოადგენს მერხევი სხეული. ბგერის მარტივი მახასიათებლები (ხმამაღლობა და ტონალობა) დამოკიდებულია ამ მერხევი სხეულის შედგენილობაზე (ანუ რისგან არის ის დამზადებული), ზომაზე და მისი რხევის სიდიდეზე. ბგერას სხვადასხვა გარემოში (მაგ., ჰაერი, ლითონი, წყალი) შეუძლია გავრცელება და მისი ხმამაღლობა (ბგერის სიძლიერე) მიიღწევა წყაროსგან დაცილებისას. ბგერის წარმოქმნაზე და მისი ხმამაღლობისა და ტონალობის (ბგერის სიმაღლე) ცვლილების გზებზე/მიზეზებზე დაკვირვება შესაძლებელია ზოგიერთი მუსიკალური ინსტრუმენტის (დასარტყამი, სიმებიანი) მაგალითზე. ხმაური და ხმამაღალი ბგერები მნიშვნელოვანი მავნე ფაქტორია ადამიანისათვის და მათგან დასაცავად შესაძლებელია გარკვეული მასალების გამოყენება.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- აჩვენებს მოსწავლეებს, რომ მაგიდის კიდეზე დრეკადი სახაზავის ერთი ბოლოს დაფიქსირების შემდეგ მის თავისუფალ ბოლოზე ხელის ჩამოკვრის შედეგად წარმოიქმნება ბგერა. შემდეგ ურიგებს მოსწავლეთა ჯგუფებს თითო სახაზავს და სთხოვს მათ ცვალონ: ა) სახაზავის რხევის სიძლიერე; ბ) სახაზავის თავისუფალი ნაწილის სიგრძე. დააკვირდნენ წარმოქმნილი ბგერის ხმამაღლობასა და ტონალობას და გამოიტანონ სათანადო დასკვნა;
- სთხოვს მოსწავლეებს, შეადარონ ჰაერში და მერხის ზედაპირზე გავრცელებული ბგერის ხმამაღლობა ერთმანეთს. შემდეგ ურიგებს მოსწავლეთა თითოეულ ჯგუფს ძაფს და პლასტმასის 2 ჭიქას. სთხოვს, გააკეთონ „ტელეფონი“ და დაუკავშირონ მისი მუშაობა წინა ცდაში გამოტანილ დასკვნას. შემდეგ აძლევს დავალებას, მოსწავლეებმა ტელეფონის მოდელი გააკეთონ განსხვავებული მასალისა და განსხვავებული ზომის ძაფისა და ჭიქისგან, დააკვირდნენ შედეგებს და გამოიტანონ დასკვნა;
- აჩვენებს მოსწავლეებს სხვადასხვა ნივთიერებისგან/მასალისაგან (მაგ., ქაღალდის, მეტალის და რბილი ქსოვილით) დამზადებულ ყუთებს. სთხოვს მოსწავლეებს, ივარაუდონ, თუ რომელი მათგანი დაახშობს ბგერას (მაგ., მობილური ტელეფონის ზარს) უფრო კარგად. მოსწავლეების ვარაუდის სისწორე მოწმდება ექსპერიმენტით.

მიმართულება: დედამიწა და გარესამყარო

ბუნ.III.6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს უშუალოდ დაკვირვებად ციურ სხეულებზე მსჯელობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აღწერს და ადარებს ერთმანეთს მზეს, სხვა ვარსკვლავებს და მთვარეს;
- აკვირდება ერთი და იმავე სხეულის ჩრდილის სიგრძის ცვლილებას დღის განმავლობაში და მსჯელობს ამ ცვლილების სავარაუდო მიზეზებზე;
- ქმნის და იყენებს დედამიწა-მზის მოდელს დღე-ღამის მონაცვლეობის ასახსნელად;
- აკვირდება მთვარის ხილული ფორმის ცვლილებას, აკეთებს შესაბამის ჩანახატებს და მსჯელობს ამ ცვლილების სავარაუდო მიზეზებზე;
- ადგენს საკუთარი დღის/კვირის რეჟიმს დროის (საათების) მითითებით.

შინაარსი

მზე და ვარსკვლავები სინათლის ბუნებრივი წყაროებია, მთვარეს კი მზე ანათებს. დღე-ღამის მონაცვლეობა ისევე, როგორც სხეულების ჩრდილის სიგრძის ცვლილება დღის განმავლობაში, შესაძლებელია აიხსნას დედამიწის ბრუნვით საკუთარი ღერძის გარშემო დედამიწა-მზის მოდელის დახმარებით. მთვარე დედამიწის გარშემო მოძრაობს. ამის გამო ჩვენ მისი მზით განათებული ნაწილის სხვადასხვა ფრაგმენტს ვხედავთ. მთვარის ხილული ფორმის ცვლილებას პერიოდული ხასიათი აქვს.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სთხოვს მოსწავლეს, სინათლის წყაროსა და გლობუსის გამოყენებით დედამიწაზე დღე-ღამის მონაცვლეობის დემონსტრირება მოახდინოს;
- დღის მანძილზე რამდენიმეჯერ გაიყვანს მოსწავლეებს ეზოში, სთხოვს გაზომონ საკუთარი ჩრდილის სიგრძე დღის სხვადასხვა მონაკვეთში. მონაცემები შეიტანონ ცხრილში, შეადარონ ერთმანეთს და გამოიტანონ დასკვნა;
- ავალეს მოსწავლეებს, ორი კვირის განმავლობაში პერიოდულად დააკვირდნენ ღამის ცას და ჩაიხატონ მთვარის ფორმა კონკრეტული თარიღის მითითებით. ორი კვირის შემდეგ მოსწავლეებმა წარმოადგინონ საკუთარი ნამუშევრები და მათი განხილვის საფუძველზე გამოთქვან ვარაუდი მთვარის ფორმის ცვლილების მიზეზების შესახებ;
- რამდენიმე მოსწავლეს აყენებს ნახევარწრეზე, სთავაზობს, თითოეული მათგანი დააკვირდეს ფანრით განათებულ მრგვალ სხეულს და ჩაიხატოს დაკვირვების შედეგი. წარმართავს მსჯელობას და ეხმარება მოსწავლეებს, შედეგების ანალიზი დაუკავშირონ დედამიწის გარშემო მოძრაობის დროს მთვარის ხილული ფორმის ცვლილებას.

ბუნ.III.7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ამინდის განმსაზღვრელი ბუნებრივი მოვლენების დახასიათება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ჩამოთვლის და ახასიათებს მისთვის ნაცნობ ბუნებრივ მოვლენებს (მაგ., წვიმა, სეტყვა, ცისარტყელა, თოვლი, ქარი, ჭექა-ქუხილი);
- განასხვავებს და აღწერს ამინდის ზოგიერთ კომპონენტს (მაგ., ნალექის რაოდენობას, ტემპერატურას, ქარის სიჩქარეს/სიძლიერეს);
- აკვირდება და აღრიცხავს ჰაერის ტემპერატურას გარკვეული პერიოდის (მაგ., ერთი დღის, ერთი კვირის) განმავლობაში, მონაცემებს წარმოადგენს ცხრილის სახით და აანალიზებს მიღებულ შედეგს;
- აკავშირებს ბუნებრივ მოვლენებს ადამიანისა და სხვა ორგანიზმების აქტივობასთან;
- მსჯელობს ადამიანის საქმიანობაში ამინდის პროგნოზის მნიშვნელობაზე;
- ამოიცნობს ბუნებრივ კატასტროფებს და ასახელებს მათი წარმოშობის ზოგიერთ მიზეზს (მაგ., ზვავი, წყალდიდობა, მეწყერი - უხვი ნალექი);
- აღწერს, თუ როგორ უნდა მოიქცეს ჭექა-ქუხილის, ძლიერი ქარის დროს.

შინაარსი

ზოგიერთი სახის ბუნებრივი მოვლენების (მაგ., წვიმა, ქარი, თოვლი, სეტყვა) ერთობლიობა ქმნის ამინდს. ამინდი იცვლება დღე-ღამისა და სეზონების მიხედვით. ამინდის კომპონენტებია: ნალექის რაოდენობა, ქარის სიჩქარე, ჰაერის ტემპერატურა. ამინდზე დამოკიდებულია ადამიანისა და სხვა ორგანიზმების ქცევა. ამინდის პროგნოზირებას განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს სხვადასხვა პროფესიის (მაგ., მფრინავი, მეზღვაური, ფერმერი) ადამიანებისათვის. სტიქიური ხასიათის ბუნებრივმა მოვლენებმა შეიძლება გამოიწვიოს კატასტროფები, რომლებიც მნიშვნელოვან ზარალს აყენებს ცოცხალ და არაცოცხალ ბუნებას.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- მოსწავლეებს აძლევს დეტალურ ინსტრუქციას ნალექების საზომი ხელსაწყო (წვიმსაზომის ანუ ნალექსაზომის) დასამზადებლად, რომლებსაც განათავსებენ ეზოში. მოსწავლეები პერიოდულად ჩაინიშნავენ მონაცემებს;
- სთხოვს მოსწავლეებს, დღის სხვადასხვა მონაკვეთში თერმომეტრის საშუალებით გაზომონ ჰაერის ტემპერატურა, თერმომეტრის ჩვენებები შეადარონ ერთმანეთს, გაანალიზონ შედეგები და გამოიტანონ დასკვნა;
- სთხოვს მოსწავლეებს, რვეულში გარკვეული პერიოდის (მაგ., ერთი კვირის) განმავლობაში ჩაინიშნონ ამინდის მახასიათებლები, შეადარონ გამოქვეყნებულ პროგნოზს და იმსჯელონ პროგნოზის სანდოობაზე. განსხვავების შემთხვევაში გამოთქვან ვარაუდი, რატომ არ შეიძლება ამინდის წინასწარ განსაზღვრა სრული სიზუსტით;
- აჩვენებს მოსწავლეებს ბუნებრივ მოვლენებთან დაკავშირებულ ვიდეომასალას, სთხოვს იმსჯელონ, ამინდის რომელი კომპონენტის ცვლილებასთან არის დაკავშირებული ესა თუ ის ბუნებრივი მოვლენა/კატასტროფა;
- სთხოვს მოსწავლეებს, დაასაბუთონ, თუ რატომ არის ამინდის პროგნოზი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ამა თუ იმ პროფესიის ადამიანებისათვის.

IV კლასი

მიმართულება: მეცნიერული კვლევა-ძიება

ბუნ.IV.1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს პრაქტიკულ აქტივობებში მონაწილეობა და ელემენტარული კვლევითი უნარ-ჩვევების დემონსტრირება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სვამს შესაბამის კითხვებს და იყენებს კვლევის სხვადასხვა ხერხს მათზე პასუხის მისაღებად;
- ატარებს მარტივ კვლევით/პრაქტიკულ აქტივობას უსაფრთხოების წესების დაცვით;
- ატარებს გაზომვებს სხვადასხვა ხელსაწყო (თერმომეტრის, სახაზავის, წამმზომის, სასწორის) საშუალებით, იყენებს სტანდარტულ ერთეულებს;
- იყენებს სხვადასხვა საშუალებას კვლევის შედეგების აღრიცხვა-ორგანიზებისთვის (მარტივი მეცნიერული ენით ჩაწერა, პიქტოგრამა, ცხრილი, ფოტო, ვიდეო);
- ადარებს და აჯგუფებს კვლევის შედეგად მიღებულ მონაცემებს. აანალიზებს და გამოსახავს პიქტოგრამის, ცხრილის, მარტივი სქემის საშუალებით;
- მარტივი საბუნებისმეტყველო ტერმინების გამოყენებით აყალიბებს კითხვებზე პასუხებს საკუთარი დაკვირვებისა და მოსაზრებების საფუძველზე;
- ადარებს ერთმანეთს საკუთარი და თანაკლასელთა დაკვირვების შედეგებს;
- წარუდგენს მიღებულ შედეგებსა და დასკვნებს თანაკლასელებს კომუნიკაციის სხვადასხვა ფორმით (მაგ., ზეპირი მეტყველების, წერიტი მეტყველების, ისტ-ის საშუალებით).

მიმართულება: ცოცხალი სამყარო

ბუნ.IV.2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ორგანიზმთა ცალკეული ჯგუფების დახასიათება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოიცნობს ორგანიზმების ცალკეული ჯგუფების ტიპურ წარმომადგენლებს ზოგიერთი თვალსაჩინო ნიშნის მიხედვით;
- განასხვავებს ორგანიზმების ცალკეული ჯგუფების (ბაქტერიები, სოკოები, ჭიები, ფეხსახსრიანები, თევზები, ამფიბიები, ქვეწარმავლები, ფრინველები, ძუძუმწოვრები, წიწვოვანი და ყვავილოვანი მცენარეები) აგებულების (მაგ., სხეულის გარეგანი ნიშან-თვისებები, ჩონჩხი) და გამრავლების თავისებურებების მიხედვით;
- ადარებს და აჯგუფებს ცხოველებს აგებულების, საარსებო გარემოს და გამრავლების თავისებურებების მიხედვით; (მაგ., ხერხემლიანი - უხერხემლო, წყლის ცხოველები - ხმელეთის ცხოველები, კვერცხის დეზა - ცოცხლად შობა);
- ადარებს და აჯგუფებს მცენარეებს (წიწვოვანი - ყვავილოვანი) აგებულების მიხედვით (ტიპური ფოთოლი - წიწვი, ყვავილის/ნაყოფის არსებობა - არარსებობა).

შინაარსი

ორგანიზმები არსებითი ნიშან-თვისებების მიხედვით იყოფა ჯგუფებად: ბაქტერიები, სოკოები, მცენარეები, ცხოველები. არსებობენ უხერხემლო და ხერხემლიანი ცხოველები. უხერხემლო ცხოველების წარმომადგენლებია, მაგალითად, ჭიები, ფეხსახსრიანები. ხერხემლიანი ცხოველებია - თევზები, ამფიბიები, ქვეწარმავლები, ფრინველები, ძუძუმწოვრები. ცხოველების ჯგუფში გაერთიანებული ორგანიზმები ერთმანეთისაგან განსხვავდებიან აგებულების, კვების, გამრავლების თავისებურებებით, საარსებო გარემოსა და ცხოვრების ნირის მიხედვით. მცენარეები გვხვდებიან ბალახების, ბუჩქების, ხე-მცენარეების სახით. ყველაზე ფართოდ არის გავრცელებული ყვავილოვანი მცენარეები. ისინი წარმოქმნიან ყვავილს, რომელიც გამრავლების ორგანოა. ყვავილში წარმოიქმნება თესლი. ყვავილოვანი მცენარეებისგან განსხვავებით, წიწვოვანი მცენარეები ყვავილსა და ნაყოფს არ წარმოქმნიან. მათი თესლი მოთავსებულია გირჩაში. საქართველოში გავრცელებულია სოკოების, მცენარეების, ცხოველების მრავალი წარმომადგენელი. ზოგიერთი ბაქტერია, სოკო ან ცხოველი გადამდები დაავადებების გამომწვევია.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სთავაზობს მოსწავლეებს ცხოველების ცალკეული ჯგუფების წარმომადგენლების ილუსტრაციებს/ვიდეომასალას, სთხოვს დააჯგუფონ ისინი თვალსაჩინო ნიშან-თვისებების მიხედვით და დაასახელონ დაჯგუფების კრიტერიუმი;
- ათვალიერებინებს მოსწავლეებს გარემოს (მაგ., სკოლის ეზოს, მიმდებარე ტერიტორიას, ბოტანიკურ ბაღს, ზოოპარკს) და სთხოვს, მიაკუთვნონ ესა თუ ის მცენარე ან ცხოველი სათანადო ჯგუფს;
- სთხოვს მოსწავლეებს, შექმნან სასურველი ცხოველის/მცენარის მოდელი და მიაკუთვნონ შესაბამის ჯგუფს. აწყობს საკლასო გამოფენას;
- ურიგებს მოსწავლეებს სხვადასხვა ცხოველის საფარველის (ბალანი, ბუმბული, ქერცლები, ბაკანი) ნიმუშებს, სთხოვს დაათვალიერონ ლუპით, აღწერონ და მიაკუთვნონ შესაბამის ცხოველს/ცხოველთა ჯგუფს. გამოთქვან მოსაზრება, რასთან არის დაკავშირებული თითოეული მათგანის აგებულების თავისებურება;
- სთხოვს მოსწავლეებს, მოიყვანონ შთამომავლობაზე ზრუნვის მაგალითები (ფრინველები - ბუდის აშენება, კვერცხების მოვლა, ბარტყების კვება, ძუძუმწოვრები - ნაშიერების გამოკვება, მათზე ზრუნვა და გაწვრთნა).

ბუნ.IV.3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა ორგანიზმის სასიცოცხლო ციკლების შედარება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოიცნობს ცხოველებისა და მცენარეების სასიცოცხლო ციკლის ძირითად ეტაპებს (ცხოველები - დაბადება, ზრდა-განვითარება, გამრავლება, მცენარეები - გაღვივება, აღმოცენება, ზრდა-განვითარება, გამრავლება), აღწერს მათთან დაკავშირებულ ცვლილებებს;
- აკვირდება ორგანიზმების სასიცოცხლო ციკლებს სხვადასხვა სტადიაზე, შედეგებს წარმოადგენს ნახატების ან ჩანაწერების სახით;
- ქმნის ფრაგმენტებისაგან კონკრეტული ორგანიზმის სასიცოცხლო ციკლის ამსახველ სქემას, იყენებს ისტ ტექნოლოგიებს მარტივი სქემების ასაგებად;
- ასახელებს სათანადო მაგალითებს იმის საილუსტრაციოდ, რომ ორგანიზმები მუდმივად იცვლებიან ზრდა-განვითარების პროცესში და გადიან სხვადასხვა სასიცოცხლო სტადიას;
- პოულობს მსგავსება-განსხვავებას სხვადასხვა ცხოველის (მაგ., ძაღლი, მერცხალი, ბაყაყი, პეპელა) სასიცოცხლო ციკლებს შორის;
- აგროვებს ინფორმაციას, თუ როგორ შეიძლება აისახოს ადამიანის საქმიანობა ორგანიზმების სასიცოცხლო ციკლებზე.

შინაარსი

ორგანიზმები იზრდებიან, ვითარდებიან, აღწევენ ზრდასრულ ასაკს, იძლევიან შთამომავლობას. ახალი თაობის ინდივიდები იმავე გზას გადიან. ამ პროცესების ერთობლიობას სასიცოცხლო ციკლს უწოდებენ. ორგანიზმები სხვადასხვა ხერხით უზრუნველყოფენ შთამომავლობის შენარჩუნებას, მაგალითად, მცენარეები წარმოქმნიან დიდი რაოდენობით თესლს, ძუძუმწოვრები ზრუნავენ თავიანთ ნაშიერებზე. ცხოველების სასიცოცხლო ციკლის ძირითადი სტადიებია: დაბადება, ზრდა-განვითარება, გამრავლება, მცენარეებისა - თესლის გაღვივება, აღმოცენება, ზრდა-განვითარება, გამრავლება. ზოგიერთი ცხოველის განვითარება მნიშვნელოვანი გარდაქმნების გარეშე მიმდინარეობს, ზოგიერთს კი სასიცოცხლო ციკლის სხვადასხვა სტადიაზე განსხვავებული აგებულება და სასიცოცხლო მოთხოვნილებები ახასიათებს. განსხვავება სასიცოცხლო ციკლის სხვადასხვა სტადიას შორის მნიშვნელოვანია ორგანიზმებს შორის კონკურენციის შესამცირებლად და მათ გადასარჩენად. ბუნებრივ პროცესებში ადამიანის ჩარევა შესაძლოა უარყოფითად აისახოს ორგანიზმთა სასიცოცხლო ციკლზე.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სთავაზობს მოსწავლეებს ორგანიზმის სხვადასხვა სასიცოცხლო სტადიის ამსახველ ილუსტრაციებს ან აჩვენებს ვიდეომასალას. სთხოვს იმსჯელონ, როგორ იცვლება ორგანიზმები ზრდა-განვითარების პროცესში, სვამს კითხვებს: (მაგ., რით განსხვავდება ერთმანეთისაგან ადამიანისა და პეპლის ზრდა და განვითარება?);
- სთხოვს მოსწავლეებს, შექმნან კონკრეტული ორგანიზმის სასიცოცხლო ციკლის ამსახველი მარტივი ნახატი/სქემა, ან თანმიმდევრულად დაალაგონ მისი სასიცოცხლოს ციკლის სხვადასხვა სტადია;
- მოსწავლეებთან ერთად ქმნის ხელოვნურ საარსებო გარემოს (მაგ., თავსახურიანი ქილის, ნიადაგისა და ქვიშის, კენჭების, მცირე ზომის მცენარეებისა და ცხოველების, კერძოდ, ჭიაყელასა და სხვადასხვა მწერის გამოყენებით. აკვარიუმს თევზებით და წყალმცენარეებით) და აკვირდება მასში ორგანიზმების ზრდა-განვითარებას; სთხოვს მოსწავლეებს, შედეგები წარმოადგინონ ნახატების/ფოტოების ან ჩანაწერების სახით;
- ესაუბრება მოსწავლეებს, რა მნიშვნელობა აქვს ადამიანისათვის სასიცოცხლო ციკლის სხვადასხვა სტადიაზე მყოფ ზოგიერთ ორგანიზმს (მაგ., თუთის აბრეშუმხვევიას (“აბრეშუმის ჭიის”) მუხლუხის - სტადიაზე - აბრეშუმის ძაფის წარმოქმნა, ზოგიერთი პარაზიტი ჭიის კვერცხის სტადიაზე - ადამიანის დასნებოვნება);
- სვამს კითხვას: „რა მნიშვნელობა აქვს ორგანიზმებისათვის ზრდა-განვითარების პროცესში მომხდარ ცვლილებებს?“ და სთხოვს მოსწავლეებს, გამოთქვან ვარაუდი;
- სთხოვს მოსწავლეებს, უშუალო დაკვირვების გზით შეისწავლონ კონკრეტული ორგანიზმის სასიცოცხლო ციკლის სხვადასხვა სტადია, შედეგები წარმოადგინონ ნახატების ან ჩანაწერების სახით; სთავაზობს მოსწავლეებს, აირჩიონ სასურველი ცხოველი, მოიპოვონ ინფორმაცია მისი სასიცოცხლო ციკლის თავისებურებების შესახებ, აღწერონ მსგავსება-განსხვავება სხვადასხვა სასიცოცხლო სტადიას შორის.

მიმართულება: სხეულები და მოვლენები

ბუნ.IV.4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ადვილად დაკვირვებადი მოძრაობის და ძალების დახასიათება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აკვირდება და განასხვავებს მოძრაობის სხვადასხვა სახეს (მაგ., სრიალი, ტრიალი, ქანაობა, ხტუნვა);
- აღწერს და ადარებს ერთმანეთს სხვადასხვა მოძრაობას მათი მახასიათებლების (სისწრაფე, მიმართულება) მიხედვით;
- ატარებს მარტივ ცდებს სხეულის მოძრაობაზე ძალის მოქმედების შედეგის (სისწრაფის ან/და მიმართულების შეცვლა) გამოსავლენად;
- განასხვავებს ერთმანეთისაგან კონტაქტურ (მოქაჩვა, ბიძგი) და მანძილზე მოქმედ (მაგნიტური მიზიდულობა და დედამიწის მიზიდულობა) ძალებს.

შინაარსი

ადვილად დაკვირვებადი მოძრაობების სახეებია: სრიალი, ტრიალი, ქანაობა, ხტუნვა და ა.შ. მათი დახასიათება შესაძლებელია მოძრაობის სისწრაფის (წელა, სწრაფად) და მიმართულების მიხედვით. სხეულის მოძრაობის სისწრაფისა თუ მიმართულების ცვლილება განპირობებულია ამ სხეულზე ძალის/ძალების მოქმედებით. ადვილად დაკვირვებადი ძალების მაგალითებია: მოქაჩვა, ბიძგი, მაგნიტური მიზიდულობა და დედამიწის მიზიდულობა. ზოგიერთი ძალის მოქმედებისას (მოქაჩვა, ბიძგი) ურთიერთმოქმედი სხეულები ერთმანეთს უშუალოდ ეხებიან, ზოგი ძალა კი მანძილზე მოქმედებს (მაგნიტების ან მაგნიტისა და რკინის სხეულების მიზიდულობა, დედამიწის მიზიდულობა).

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- თვითონ ან რომელიმე მოსწავლე მისი დახმარებით აჩვენებს დანარჩენ მოსწავლეებს სხვადასხვა სახის მოძრაობის მაგალითებს და სთხოვს მათ, დაასახელონ ეს მოძრაობები (მაგ., სრიალი, ტრიალი, ქანაობა, ხტუნვა), აღწერონ მათი სისწრაფისა და მიმართულების ცვლილებები;
- სთხოვს მოსწავლეებს, სხვადასხვა ძალის გამოყენებით (ბიძგით, მოქაჩვით, დედამიწის მიზიდულობის ძალის გამოყენებით, მაგნიტით) აამოძრაონ რაიმე სხეული (მაგ., სათამაშო მანქანა). მოსწავლეები ასახელებენ სხეულის მოძრაობის გამომწვევ ძალას და ასახულებენ საკუთარ მოსაზრებას;
- ავალებს მოსწავლეების ჯგუფებს, რომ დაამზადონ სატრანსპორტო საშუალების (მაგ., მანქანის, მატარებლის, ნავის) მარტივი მოდელი, რომელსაც ბიძგის, ზამბარის ან რეზინის დახმარებით შეეძლება მოძრაობა. აღწერონ მოდელის შექმნის ეტაპები (მოქმედებების თანმიმდევრობა, წარმოქმნილი სირთულეები და მათი გადაჭრის გზები).

ბუნ.IV.5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს წყლის აგრეგატული მდგომარეობების ცვლილების დაკავშირება სითბოს გადაცემასთან.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოიცნობს და ასახელებს ბუნებრივ გარემოში ან/და ილუსტრაციებზე წყლის სხვადასხვა სახით (სითხის, ყინულის, ორთქლის) არსებობის მაგალითებს;
- აღწერს წყლის მდგომარეობის ცვლილებებს (აორთქლება, კონდენსაცია, დნობა, გაყინვა) და მსჯელობს ამ ცვლილებების მნიშვნელობაზე ადამიანის საქმიანობასა და ყოფაში (მაგ., აორთქლების როლი სველი ტანსაცმლის გაშრობაში);
- იკვლევს, რა ემართება სხვადასხვა აგრეგატულ მდგომარეობაში მყოფ წყალს სითბოს გაცემის ან მიღების შემთხვევაში (მაგ., ყინული გათბობისას წყლად იქცევა; წყლის ორთქლი გაცივებისას თხევადდება, წყალი კი - იყინება);

- მსჯელობს წყლის აგრეგატული მდგომარეობის ცვლილების კავშირზე გარემოში მიმდინარე მოვლენებთან (წვიმა, თოვლი, სეტყვა, წყალსატევებში წყლის გაყინვა).

შინაარსი

ბუნებაში წყალი შეიძლება სხვადასხვა აგრეგატულ მდგომარეობაში არსებობდეს. წყლის ერთი მდგომარეობიდან მეორეში გადასვლა დამოკიდებულია მის მიერ სითბოს გაცემა-მიღებაზე. სითბოს მიღებისას/შთანთქმისას წყალი მყარი მდგომარეობიდან გადადის თხევად მდგომარეობაში, თხევადიდან კი - აირადში ანუ ორთქლდება. სითბოს გაცემისას საწინააღმდეგო პროცესი მიმდინარეობს: აირადი მდგომარეობიდან წყალი გადადის თხევად მდგომარეობაში ანუ კონდენსირდება, სითბოს შემდგომი გაცემისას კი თხევადი მდგომარეობიდან მყარ მდგომარეობაში გადადის ანუ იყინება; ადამიანი წყალს სამივე აგრეგატულ მდგომარეობაში იყენებს. წყლის აგრეგატული მდგომარეობის ცვლილება შექცევადია, რაც განაპირობებს ნალექების მოსვლას, წყლის წრებრუნვას ბუნებაში.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სთავაზობს მოსწავლეებს, ცდის საშუალებით დაადგინონ წყლის თვისებები (ფორმა, დაკავებული მოცულობა, ხილულია თუ არა) სხვადასხვა აგრეგატულ მდგომარეობაში;
- ავალებს მოსწავლეებს, ჩაატარონ საშინაო ცდები და დააკვირდნენ, რა გავლენას ახდენს ყინულის კუბზე გარემოს ტემპერატურის ცვლილება (გაზომონ ტემპერატურა მაცივარში და იმ ოთახში, სადაც ატარებენ დაკვირვებას);
- სთავაზობს მოსწავლეებს, გამოიკვლიონ, იცვლება თუ არა წყლის მასა მისი აგრეგატული მდგომარეობის შეცვლისას (მაგ., ყინულის კუბის გაღობის მაგალითზე);
- აძლევს მოსწავლეებს სათანადო რესურსებსა და ინსტრუქციას (მათ შორის, უსაფრთხოების წესების დაცვასთან დაკავშირებით) და ავალებს, დააკვირდნენ წყლის აორთქლებისა და კონდენსაციის პროცესს.

მიმართულება: დედამიწა და გარესამყარო

ბუნ.IV.6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მნიშვნელოვანი გეოგრაფიული ობიექტების აღწერა, მათი მდებარეობისა და ურთიერთმიმართების განსაზღვრა რუკაზე.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- კითხულობს გეოგრაფიულ რუკას ლეგენდის გამოყენებით;
- ასახელებს და განარჩევს ძირითად საკოორდინაციო ელემენტებს (მაგ., პოლუსები, ეკვატორი, ჰორიზონტის ძირითადი და შალედური მხარეები);
- რუკაზე ამოიცნობს წყლისა და ხმელეთის მსხვილ გეოგრაფიულ ობიექტებს (მაგ., კონტინენტები, ოკეანეები, კუნძულები, ნახევარკუნძულები);
- რუკაზე დატანილი მსხვილი გეოგრაფიული ობიექტების ურთიერთგანლაგების აღსაწერად იყენებს ჰორიზონტის მხარეებს (მაგ., აფრიკის აღმოსავლეთით, სამხრეთ პოლუსთან ახლოს);
- პოულობს რუკაზე საქართველოს, აღწერს მის მდებარეობას გეოგრაფიულ ობიექტებთან მიმართებაში (მაგ., დასავლეთიდან ესაზღვრება შავი ზღვა);
- აღწერს გეოგრაფიულ ობიექტებს მათი შემადგენელი ნაწილებისა და მახასიათებლების მიხედვით.

შინაარსი

დედამიწაზე განარჩევენ წყლისა და ხმელეთის დიდ ნაწილებს - კონტინენტებს და ოკეანეებს. რუკაზე/გლობუსზე დედამიწის ზედაპირი გამოსახულია შემცირებული სახით. განასხვავებენ ჰორიზონტის ძირითად და შალედურ მხარეებს. რუკაზე ობიექტების დატანისას იყენებენ პირობით აღნიშვნებს. ყოველ რუკას აქვს ლეგენდა, სადაც განმარტებულია, თუ რა არის აღნიშნული პირობითი ნიშნებით.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სთხოვს მოსწავლეებს, პლასტილინისაგან გამოძერწილ მთას, მდინარეს, ტბას დახედონ ზემოდან და შეეცადონ, დახატონ ზედხედი. აღმოაჩინონ, რომ გარემო სხვაგვარად გამოიყურება სიმაღლიდან, ზემოდან. შეადარონ საკუთარი ნახატი რუკას, დააკვირდნენ, როგორ გამოიყურება მთა, მდინარე და სხვა ობიექტები გარემოში და როგორ ჩანს ისინი რუკაზე;
- ჩაიფიქრებს ობიექტს და ასახელებს მის გარშემო არსებულ ობიექტებს ჰორიზონტის მხარეების მითითებით. მოსწავლეებმა უნდა გამოიცნონ ჩაფიქრებული ობიექტი;
- სათანადო რესურსების არსებობის შემთხვევაში, აძლევს მოსწავლეებს რეალურ მარშრუტს. სთხოვს მოსწავლეებს რუკებისა და გლობალური პოზიციონირების სისტემის (GPS) დახმარებით მიჰყვნენ მარშრუტს ლოკალურ გარემოში;
- სათანადო რესურსების არსებობის შემთხვევაში (მაგ., ინტერნეტში ჩართული ბუკი), მოსწავლეებს აძლევს დავალებას, იპოვონ მანძილი ორ ობიექტს შორის (მაგ., სკოლასა და სახლს შორის) დედამიწის ვირტუალურ მოდელზე (მაგ., Google Earth, Google Map, Bing Maps).

ბუნ.IV.7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ბუნებაში წყლის წრებრუნვის დახასიათება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ილუსტრაციებზე ან სხვა თვალსაჩინოებაზე აკვირდება და აღწერს ბუნებაში წყლის სხვადასხვა აგრეგატულ მდგომარეობას;
- მსჯელობს ბუნებაში წყლის სხვადასხვა აგრეგატული მდგომარეობის მნიშვნელობაზე;
- ბუნებაში წვიმის და თოვლის წარმოშობას აკავშირებს წყლის აგრეგატული მდგომარეობის ცვლილებასთან;
- სქემატურად გამოსახავს ან/და ქმნის ბუნებაში წყლის წრებრუნვის მოდელს;
- ჩამოთვლის მაგალითებს ცოცხალი სამყაროსათვის წყლის წრებრუნვის მნიშვნელობის საილუსტრაციოდ.

შინაარსი

დედამიწის ზედაპირიდან წყალი ორთქლდება, ადის მაღლა, ცივდება, წარმოქმნის ღრუბლებს, საიდანაც სხვადასხვა ნალექის სახით (წვიმა, თოვლი, სეტყვა) ბრუნდება დედამიწაზე - ამ პროცესს წყლის წრებრუნვა ეწოდება და მას ციკლური ხასიათი აქვს. წყლის წრებრუნვას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ცოცხალი და არაცოცხალი ბუნებისათვის.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- ავალებს მოსწავლეებს, შექმნან წყლის წრებრუნვის პროცესის ცალკეული ეტაპების ამსახველი სქემა და გაუკეთონ წარწერები სათანადო ტერმინოლოგიის გამოყენებით;
- სთავაზობს მოსწავლეებს, ჯგუფებში იმსჯელონ და შეადარონ წყლის აორთქლების პროცესი წელიწადის სხვადასხვა დროს. დაასაბუთონ თავიანთი მოსაზრებები;
- წარმართავს დისკუსიას და საშუალებას აძლევს მოსწავლეებს, გამოთქვან მოსაზრებები, თუ რა შეიძლება მოხდეს დედამიწაზე წყლის წრებრუნვის არარსებობის შემთხვევაში;
- სთავაზობს მოსწავლეებს, დააკავშირონ წვიმის წარმოქმნა წყლის აორთქლებისა და კონდენსაციის პროცესებთან და შეიმუშაონ წვიმის მოდელი სათანადო რესურსების (ჩაიდან ან სხვა ჭურჭელი წყლის ასადუღებლად, თევზი ან ჭურჭლის სახურავი) გამოყენებით. შემდეგ კი უსაფრთხოების წესების დაცვით აჩვენონ, როგორ მუშაობს მოდელი.

მიმართულება: მეცნიერული კვლევა-ძიება

ბუნ.V.1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს პრაქტიკულ აქტივობებში მონაწილეობა და კვლევითი უნარ-ჩვევების დემონსტრირება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სვამს შესაბამის კითხვებს და იყენებს კვლევის სხვადასხვა ხერხს მათზე პასუხის მისაღებად;
- სახავს გზებს და იყენებს სხვადასხვა წყაროს დასმულ კითხვაზე პასუხის მოსაძებნად;
- იყენებს საბუნებისმეტყველო ტერმინებს კითხვებზე პასუხების ჩამოსაყალიბებლად საკუთარი დაკვირვებისა და მოსაზრებების საფუძველზე;
- ატარებს კვლევით აქტივობას უსაფრთხოების წესების დაცვით;
- აწარმოებს გაზომვებს სხვადასხვა ხელსაწყო საშუალებით სტანდარტული ერთეულების გამოყენებით;
- იყენებს სხვადასხვა საშუალებას კვლევის შედეგების აღრიცხვა-ორგანიზებისთვის (ჩანაწერი, სვეტოვანი დიაგრამა, ცხრილი, ფოტო, ვიდეო);
- ანალიზებს შედეგებს და გამოაქვს დასკვნა;
- ადარებს ერთმანეთს საკუთარი და თანაკლასელთა დაკვირვების შედეგებს;
- წარუდგენს მიღებულ შედეგებსა და დასკვნებს თანაკლასელებს კომუნიკაციის სხვადასხვა ფორმით (მაგ., ზეპირი მეტყველების, წერიტი მეტყველების, ისტ-ის საშუალებით).

მიმართულება: ცოცხალი სამყარო

ბუნ.V.2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ორგანიზმებისათვის შეგუებულობების მნიშვნელობაზე მსჯელობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აკვირდება და აღწერს მცენარეებისა და ცხოველების ზოგიერთ გარეგნულ ნიშანს (მაგ., ფოთლის ზედაპირის ფართობი, ყვავილის აგებულება, შეფერილობა, თესლის გავრცელების სამარჯვები, ცხიმის მარაგი, საფარველი), რომლებიც ეხმარება მათ გარემოსთან შეგუებაში;
- აკავშირებს ორგანიზმების გარეგნულ ნიშან-თვისებებს საბინადრო გარემოსთან და ასაბუთებს მათ მნიშვნელობას გარემოსთან შეგუების თვალსაზრისით (მაგ., სქელი ღერო ხელს უწყობს უდაბნოს მცენარეების მიერ წყლის მომარაგებას, გრძელი ფესვი - ნიადაგის ღრმა ფენებიდან წყლის შეწოვას და ა.შ.);
- ამოიცნობს სხვადასხვა ცხოველის სხეულის ერთი და იმავე დანიშნულების ნაწილებს (მაგ., ფეხი, ფრთა, ფარფლი - მოძრაობა; ცხვირი, დინგი, ხორთუმი, მწერების ულვაშები - ყნოსვა; ნიჟარა, ბაკანი, ბუმბული, ბალანი, ქერცლი - სხეულის დაცვა) და მსჯელობს მათ როლზე გარემოსთან შეგუების ან ცხოვრების ნირის თვალსაზრისით;
- აღწერს ცხოველთა ქცევას (მაგ., მიგრაცია, ჯოგებად გაერთიანება, ოჯახებად ცხოვრება, შთამომავლობაზე ზრუნვა, სოციალური ურთიერთობები მწერებში, ზამთრის ძილი) და განმარტავს მის მნიშვნელობას გარემოსთან შეგუებაში;
- ქმნის და იყენებს მოდელებს მფარველობითი და გამაფრთხილებელი შეფერილობის ეფექტიანობის სადემონსტრაციოდ;
- მსჯელობს ტყის სხვადასხვა იარუსში მზარდი მცენარეების შეგუებითი თვისებების (მაგ., სინათლის მოყვარული, ჩრდილის ამტანი) შესახებ.

შინაარსი

განსაზღვრულ გარემო პირობებში (მაგ., სინათლე, ტემპერატურა, ტენიანობა, ნიადაგი, სხვა ორგანიზმები) არსებობას ორგანიზმები ეგუებიან სპეციალური ნიშან-თვისებების, ანუ შეგუებულობების საშუალებით. შეგუებულობები ხელს უწყობს საკვებისა და თავშესაფრის მოპოვებას, კონკრეტულ საარსებო პირობებში გადარჩენასა და გამრავლებას. შეგუებულობები ვლინდება აგებულების, სასიცოცხლო პროცესების, ქცევის თავისებურებებში.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- ათვალიერებინებს მოსწავლეებს გარემოს (მაგ., სკოლის ეზო, მიმდებარე ტერიტორია, პარკი, ბოტანიკური ბაღი, ზოოპარკი) და სთხოვს, მოძებნონ მფარველობითი და გამაფრთხილებელი შეფერილობის მაგალითები;
- სთავაზობს მოსწავლეებს თვალსაჩინოებას (მაგ., შესაბამის ვიდეომასალას). სთხოვს, ამოიცნონ გარემოსთან შეგუებულობის კონკრეტული მაგალითები, იმსჯელონ მათი მნიშვნელობის შესახებ გარემოსთან შეგუებაში;
- სთავაზობს მოსწავლეებს თამაშს მფარველობითი შეფერილობის მნიშვნელობის გამოსავლენად (მაგ., მწვანე ფონზე მოთავსებული სხვადასხვა შეფერილობის ფიგურების აკრეფა დროის ერთეულში);
- სვამს კითხვებს: რა აქვთ საერთო ადამიანის, ფრინველების და ძუძუმწოვრების კიდურებს? ქვეწარმავლების ქერცლსა და ფრინველების ბუმბულს? რა აქვთ განსხვავებული? ეხმარება გამოიტანონ დასკვნა, რომ ერთი და იმავე დანიშნულების მქონე ორგანოები ერთმანეთისაგან განსხვავდებიან აგებულებით, რაც გამოწვეულია კონკრეტულ საარსებო პირობებთან შეგუებით;
- სთხოვს მოსწავლეებს, მოიპოვონ ინფორმაცია სოციალური მწერების (მაგ., ჭიანჭველა, ფუტკარი) შესახებ. იმსჯელონ ფუნქციების განაწილების მნიშვნელობის შესახებ.

ბუნ.V.3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ტიპობრივი ეკოსისტემების დახასიათება და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების მნიშვნელობაზე მსჯელობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოიცნობს საქართველოსათვის ტიპობრივ ეკოსისტემებს (მაგ., ტყე, მდელო, მთა, ზღვა) მათში გავრცელებული მცენარეებისა და ცხოველების მიხედვით;
- იკვლევს სინათლის მნიშვნელობას მცენარეში (ფოთოლში) საკვების (სახამებლის) წარმოქმნისათვის;
- აღწერს კვებითი ჯაჭვის თითოეული რგოლის მიერ საკვების მოპოვების გზას;
- განასხვავებს ცხოველებს კვების ნირის მიხედვით (ბალახისმჭამელი, ხორცისმჭამელი, ნაირმჭამელი);
- ორგანიზმებს შორის არსებული მრავალმხრივი ურთიერთობების გათვალისწინებით, მსჯელობს ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების მნიშვნელობაზე ადამიანისა და გარემოსათვის.

შინაარსი

ეკოსისტემა წარმოადგენს ორგანიზმებისაგან და მათი საარსებო გარემოს არაცოცხალი კომპონენტებისაგან (სინათლე, ტემპერატურა, ტენი) შექმნილ ერთიან სისტემას. ეკოსისტემაში ორგანიზმები ქმნიან კვებით ჯაჭვებს, რომლებშიც ერთეებიან მათთვის დამახასიათებელი კვების ტიპის მიხედვით. კვებით ჯაჭვში გამოიყოფა სამი ძირითადი რგოლი: მწარმოებელი, მომხმარებელი და დამშლელი. მწარმოებლები (მწვანე მცენარეები) წარმოადგენენ საკვებისა და ჟანგბადის პირველწყაროს დედამიწაზე. მომხმარებლები (ცხოველები) კვების ნირის მიხედვით, იყოფიან ბალახისმჭამელებად, ხორცისმჭამელებად და ნაირმჭამელებად. კვებითი ჯაჭვის საშუალებით ორგანიზმებს შორის ხორციელდება ენერგიისა და ნივთიერების გადაცემა. ადამიანის ზოგიერთმა საქმიანობამ, მაგალითად, ტყეების გაჩეხვამ, ნიადაგის არასწორმა მორწყვამ, ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის დაბინძურებამ, ნადირობამ, შესაძლოა, უარყოფითი შედეგები იქონიოს ბუნებრივი პროცესების მიმდინარეობაზე და ზიანი მოუტანოს ყოველივე ცოცხალს დედამიწაზე.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სთხოვს მოსწავლეებს, შექმნან ხელოვნური ეკოსისტემის მოდელი და დააკვირდნენ მასში ორგანიზმებსა და გარემოს ურთიერთქმედებას;
- სთავაზობს მოსწავლეებს, იმსჯელონ ლოკალურ გარემოზე ადამიანის ზემოქმედების უარყოფით შედეგებზე და მათი თავიდან აცილების გზებზე;

- სთხოვს მოსწავლეებს, ნაცნობი ბუნებრივი გარემოს მაგალითზე (ტყის, უდაბნოს, ზღვის ბუნებრივი გარემო) შექმნან კვებითი ჯაჭვის მარტივი მოდელი;
- სთხოვს მოსწავლეებს დაგეგმონ და ჩაატარონ ცდა მცენარისთვის ფოთლების მნიშვნელობის დასადგენად (მაგ., შეისწავლონ ახალგაზრდა აღმონაცენების ზრდის პროცესი, რომელთაგანაც ზოგიერთს მოცილებული აქვს ფოთლები, ხოლო ზოგიერთს - შენარჩუნებული);
- სთხოვს მოსწავლეებს, დააჯგუფონ ორგანიზმები კვებით ჯაჭვში მონაწილეობის მიხედვით (მწარმოებელი/მომხმარებელი/დამშლელი) ან კვების ტიპის (ბალახისმჭამელი/ხორცისმჭამელი/ ნაირმჭამელი) მიხედვით;
- სთავაზობს მოსწავლეებს, მოიყვანონ ისეთი კვებითი ჯაჭვების მაგალითები, რომლებშიც ჩართულია ადამიანი;
- სთხოვს მოსწავლეებს, გამოთქვან ვარაუდი იმის შესახებ, თუ როგორ შეიძლება აისახოს ადამიანის საქმიანობა ბუნებრივ კვებით კავშირებზე;
- ავალებს მოსწავლეებს, აირჩიონ კონკრეტული ბუნებრივი გარემო (საკუთარი საცხოვრებელი, ტყე, უდაბნო, ოკეანე და სხვ.) და გამოიკვლიონ (დაკვირვების შედეგად, ინტერნეტის, ლიტერატურული წყაროების გამოყენების გზით) მასში მოხინაღრე ორგანიზმებს შორის არსებული კვებითი კავშირები.

მიმართულება: სხეულები და მოვლენები

ბუნ.V.4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხეულის მოძრაობის ტრაექტორიის დახასიათება და მისი სიჩქარეზე მსჯელობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აღწერს სხეულის მოძრაობის ტრაექტორიებს (წრფივი, ტეხილი, მრუდწირული), ადარებს ერთმანეთს და გამოხატავს სქემატურად;
- აკვირდება საკუთარ მოძრაობას, ზომავს გავლილ მანძილს და დროის შუალედს შესაბამის ერთეულებში;
- გამოთვლის მოძრავი სხეულის სიჩქარეს და ახასიათებს მას, როგორც მოძრაობის სისწრაფის მაჩვენებელ ფიზიკურ სიდიდეს;
- გამოთვლის მოძრავი სხეულის სიჩქარეს, გავლილ მანძილს ან მოძრაობის დროს პრაქტიკულ სიტუაციებთან დაკავშირებული ამოცანების ამოხსნისას;
- მსჯელობს სტანდარტული ერთეულების გამოყენების აუცილებლობაზე ყოველდღიურ ცხოვრებაში.

შინაარსი

მოძრაობა არის სხეულის მდებარეობის ცვლილება სხვა სხეულების მიმართ. მოძრაობა ხასიათდება ტრაექტორიით (წრფივი, ტეხილი, მრუდწირული), გავლილი მანძილით, დროის შუალედით და სიჩქარით. სიჩქარე არის გავლილი მანძილის შეფარდება ამ მანძილის გავლაზე დახარჯულ დროის შუალედთან. არსებობს სიჩქარის სხვადასხვა ერთეული (მაგ., კმ/სთ, სმ/წმ, მ/წმ). ფიზიკური სიდიდეების (მაგ., დრო, მანძილი, სიჩქარე) გაზომვების შედეგების ჩასაწერად მნიშვნელოვანია სტანდარტული ერთეულების გამოყენება.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- აჩვენებს მოსწავლეებს სხვადასხვა მოძრაობის ამსახველ ილუსტრაციებს/ვიდეომასალას, სთხოვს, სქემატურად ასახონ თითოეული მოძრაობის ტრაექტორია და დააჯგუფონ ისინი ტიპების მიხედვით (წრფივი, ტეხილი, მრუდწირული);
- ყოფს მოსწავლეებს ჯგუფებად და სთხოვს, გამოთვალონ ჯგუფის თითოეული წევრის სიჩქარე სიარულის და სირბილის დროს საზომი ლენტის და წამმზომის გამოყენებით. შედეგები ჯგუფებმა ცხრილის სახით წარმოადგინონ;

- სთხოვს რამდენიმე მოსწავლეს საკუთარი ნაბიჯებით გაზომონ საკლასო ოთახის სიგრძე, შეადარონ მიღებული შედეგები ერთმანეთს და იმსჯელონ ასეთ გაზომვებთან დაკავშირებულ პრობლემებზე. შემდეგ მოსწავლეები მსჯელობენ ამ პრობლემების გადაჭრის გზებზე და ასახელებენ მათთვის ნაცნობ დროის, მანძილის და სიჩქარის სხვადასხვა სტანდარტულ ერთეულს.

ბუნ.V.5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს დამუხტული სხეულების ურთიერთქმედების აღწერა და მარტივი ელექტრული წრედის აწყობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მარტივი ცდებით აჩვენებს, რომ ხახუნით შესაძლებელია ზოგიერთი სხეულის დამუხტვა;
- აკვირდება და აღწერს დამუხტული სხეულის ურთიერთქმედებას სხვა სხეულთან;
- ამოიცნობს და აღწერს ელექტრული წრედის კომპონენტებს (წყარო, გამტარები, ნათურა, ჩამრთველი) და მსჯელობს მათ დანიშნულებაზე;
- მარტივი ცდებით აჩვენებს, რომ ელექტრულ წრედში დენის გასავლელად საჭიროა წრედი იყოს შეკრული;
- აფასებს ელექტრობის გამოყენებასთან დაკავშირებულ რისკებს და იცავს ყოველდღიურ ცხოვრებაში ელექტროხელსაწყოების უსაფრთხოდ გამოყენების წესებს.

შინაარსი

ზოგიერთი ნივთიერებისგან/მასალისაგან დამზადებული სხეულის დამუხტვა შესაძლებელია განსხვავებული ნივთიერებისგან/მასალისაგან დამზადებულ სხეულთან გახახუნებით. დამუხტულ სხეულებს შეუძლიათ მიიზიდონ ან განიზიდონ სხვა სხეულები. ელექტრული წრედი შედგება დენის წყაროსგან და წრედის სხვა კომპონენტებისაგან: გამტარები, ნათურა, ჩამრთველი, ზარი, ძრავა და ა.შ. ამ კომპონენტებს აქვთ თავისი აღმნიშვნელი გრაფიკული სიმბოლოები და კონკრეტული დანიშნულება. იმისათვის, რომ წრედში დენმა გაიაროს, წრედი შეკრული უნდა იყოს. ელექტრობის ყოველდღიურ გამოყენებასთან გარკვეული რისკებია დაკავშირებული და საჭიროა შესაბამისი უსაფრთხოების წესების დაცვა.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- აჩვენებს მოსწავლეებს პლასტმასის ორი ერთნაირი სხეულის, რომელთაგანაც ერთ-ერთი წინასწარ დამუხტა და ქაღალდის პატარა ნაკუწების ურთიერთქმედებას. შემდეგ უხსნის მათ, რომ სხეული შეიძლება დამუხტული იყოს და აჩვენებს, როგორ შეიძლება მათი მარტივად დამუხტვა;
- დამუხტავს პლასტმასის სხეულს ქაღალდზე ხახუნით და შეახებს მას ძაფზე დაკიდებულ ალუმინის ფოლგისგან დამზადებულ მსუბუქ ბურთულას. შემდეგ მოსწავლეების ჯგუფები დამოუკიდებლად იმეორებენ იმავე აქტივობას და აკვირდებიან, როგორ ურთიერთქმედებს ძაფზე დაკიდებული დაუმუხტავი/დამუხტული ბურთულა პლასტმასის სხეულთან და სხვა სხეულებთან. ჯგუფებს დაკვირვების შედეგები შეაქვთ ცხრილში და მსჯელობის საფუძველზე გამოაქვთ დამოუკიდებელი დასკვნა დამუხტული სხეულის სხვა სხეულებთან ურთიერთქმედების შესახებ;
- ყოფს მოსწავლეებს ჯგუფებად და სთხოვს მათ გამტარების, დენის წყაროს (ელემენტი), ჩამრთველისა და ნათურის გამოყენებით ააწყონ დიაგრამაზე/სქემაზე მოცემული ელექტრული წრედი. მოსწავლეთა ჯგუფები მსჯელობენ, თუ რა განაპირობებს წრედში დენის გავლას/არგავლას, დასკვნას წარმოადგენენ წერილობითი სახით.

მიმართულება: დედამიწა და გარესამყარო

ბუნ.V.6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მზის სისტემის, ზოგიერთი კოსმოსური სხეულის აღწერა და მათი დაკავშირება ადვილად დაკვირვებად ასტრონომიულ მოვლენებთან.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- იყენებს მოდელებს, აღწერს დედამიწისა და სხვა პლანეტების განლაგებასა და მოძრაობას მზის სისტემაში;
- ქმნის მზის და მთვარის დაბნელების მოდელებს და მსჯელობს დაბნელების გამომწვევ მიზეზებზე;
- აკვირდება ღამის ცას და იხატავს დაკვირვების შედეგებს. იყენებს შესაბამის რუკებს/ატლასებს და პოულობს შესატყვისობას თავის ჩანახატსა და რომელიმე თანავარსკვლავედს შორის;
- მსჯელობს ტელესკოპის მნიშვნელობაზე ციური სხეულების შესწავლაში.

შინაარსი

მზის სისტემის ნაწილებია მზე, პლანეტები მათი თანამგზავრებით, ასტეროიდები, კომეტები და მეტეორები. მზის მიმართ მთვარისა და დედამიწის კონკრეტული ურთიერთგანლაგებისას დაიმზირება მზისა და მთვარის დაბნელებები. მზე ერთ-ერთი ვარსკვლავია. ღამის ცაზე შეუიარაღებელი თვალით შესაძლებელია სხვა ვარსკვლავების დანახვა, რომლებიც მზესთან შედარებით დედამიწისაგან უფრო შორს არიან. ვარსკვლავების ურთიერთგანლაგების მიხედვით განარჩევენ თანავარსკვლავედებს. ციურ სხეულებს ადამიანები უხსოვარი დროიდან აკვირდებოდნენ. ციური სხეულების შესასწავლად გამოყენებული ტექნოლოგიები დროთა განმავლობაში ვითარდებოდა.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სთხოვს მოსწავლეებს (წყვილებში ან ჯგუფებში) შეარჩიონ მასალა და დაამზადონ მზის სისტემის მოდელები, იმსჯელონ დამზადებული მოდელის ძლიერ და სუსტ მხარეებზე;
- აძლევს მოსწავლეებს დავალებას, მოიძიონ ინფორმაცია, თუ როგორ იკმაყოფილებენ ასტრონავტები ძირითად სასიცოცხლო საჭიროებებს (მაგ., საკვები, წყალი, ნარჩენების განთავსება) კოსმოსში ცხოვრებისა და მუშაობის დროს;
- აჩვენებს მოსწავლეებს ვიდეოფილმებს მეცნიერების მიერ კოსმოსის შესწავლის მნიშვნელოვან ფაქტებთან დაკავშირებით (მაგ., კოსმოსში პირველი გაფრენა, პირველი ქალი კოსმონავტი, მთვარეზე ადამიანების პირველი დაშვება) და სთხოვს, იმსჯელონ მათი მნიშვნელობის შესახებ;
- სთხოვს მოსწავლეებს, გამოთქვან საკუთარი მოსაზრება, თუ როგორ წარმოუდგენიათ კოსმოსის შესწავლა მომავალში;
- ავალებს მოსწავლეებს, იმუშაონ პროექტზე: როგორ ასახავენ ადამიანები საკუთარ წარმოდგენებს ასტრონომიულ მოვლენებზე დრამაში, ფილმებში, ლიტერატურასა და მხატვრობაში.

ბუნ.V.7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს დედამიწის სტრუქტურისა და დედამიწის ქერქში მიმდინარე პროცესების დახასიათება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სქემაზე ამოიცნობს და ასახელებს დედამიწის სტრუქტურულ ნაწილებს (ბირთვი, მანტია, ქერქი);
- ხსნის ბუნებრივ მოვლენებს (ვულკანურ ამოფრქვევებს, მიწისძვრას) დედამიწის სტრუქტურის თავისებურებით და დედამიწის ქერქში მიმდინარე პროცესებით;
- ამზადებს მთათწარმოქმნის პროცესის საილუსტრაციო მოდელს (მაგ., ქაღალდისგან, პლასტელინისგან ან ცომისგან);
- სიმულაციური თამაშის დროს იცავს მიწისძვრის დროს ელემენტარული ქცევის წესებს;
- მსჯელობს დედამიწაზე კონკრეტული ადგილის ისტორიულ განვითარებაზე ნამარხი ორგანიზმების (მაგ., იმერეთისა და რაჭის კირქვიანებში აღმოჩენილი ზღვის ნამარხი ორგანიზმების) მიხედვით.

შინაარსი

დედამიწა შედგება ბირთვის, მანტიისა და ქერქისაგან. ქერქი დედამიწის გარე, ყველაზე თხელი შრეა. ის შედგება ქანებისგან, მინერალებისგან, ნიადაგისგან. დასახლებულია ორგანიზმებით. დედამიწის ქერქში მიმდინარე ზოგიერთი პროცესი იწვევს ქერქის ცალკეული ნაწილების გადაადგილებას ერთმანეთის მიმართ, რაც განაპირობებს მთათწარმოქმნის პროცესს, მიწისძვრებსა და ვულკანების ამოფრქვევას. დედამიწის ქერქის შრეებში შესაძლებელია სხვადასხვა სახის ნამარხი ორგანიზმის ან მათი ანაბეჭდების აღმოჩენა, რომლებიც გვაწვდიან ინფორმაციას დედამიწის წარსულის შესახებ.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სთხოვს მოსწავლეებს, დაამზადონ მიწისძვრისა და ვულკანური ამოფრქვევის სადემონსტრაციო მოდელები;
- სთავაზობს მოსწავლეებს ელექტრონულ თამაშებს ბუნებრივ კატასტროფებზე, რომლებიც განთავსებულია მისამართზე www.buki.ge;
- სთხოვს მოსწავლეებს დაამზადონ გაქვავებული ნამარხის მოდელი;
- მოსწავლეებს აცნობს, თუ როგორ აღადგენენ მეცნიერები გადაშენებული ორგანიზმების იერსახეს განამარხებული ნაწილების მიხედვით. სთავაზობს რომელიმე განამარხებული ორგანიზმის ფრაგმენტს ან ანაბეჭდის გამოსახულებას და სთხოვს, მის საფუძველზე საკუთარი ფანტაზიით შექმნან ორგანიზმის სრული იერსახე. დაასაბუთონ საკუთარი გადაწყვეტილება;
- ორგანიზებას უწევს მოსწავლეების ვიზიტს მუზეუმებში, სადაც განთავსებულია პალეონტოლოგიური მასალა.

VI კლასი

მიმართულება: მეცნიერული კვლევა-ძიება

ბუნ.VI.1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს პრაქტიკულ აქტივობებში მონაწილეობა და კვლევითი უნარ-ჩვევების დემონსტრირება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სვამს შესაბამის კითხვებს და იყენებს კვლევის სხვადასხვა ხერხს მათზე პასუხის მისაღებად;
- სახავს გზებს და იყენებს სხვადასხვა წყაროს დასმულ კითხვაზე პასუხის მოსაძებნად;
- იყენებს საბუნებისმეტყველო ტერმინებს კითხვებზე პასუხების ჩამოსაყალიბებლად საკუთარი დაკვირვებისა და მოსაზრებების საფუძველზე;
- ატარებს კვლევით აქტივობას უსაფრთხოების წესების დაცვით;
- აწარმოებს გაზომვებს სხვადასხვა ხელსაწყოთა საშუალებით სტანდარტული ერთეულების გამოყენებით;
- იყენებს სხვადასხვა საშუალებას კვლევის შედეგების აღრიცხვა-ორგანიზებისათვის (ჩანაწერი, სვეტოვანი დიაგრამა, ცხრილი, ფოტო, ვიდეო);
- აანალიზებს შედეგებს და გამოაქვს დასკვნა;
- ადარებს ერთმანეთს საკუთარი და თანაკლასელთა დაკვირვების შედეგებს;
- წარუდგენს მიღებულ შედეგებსა და დასკვნებს თანაკლასელებს კომუნიკაციის სხვადასხვა ფორმით (მაგ., ზეპირი მეტყველების, წერიტი მეტყველების, ისტ-ის საშუალებით).

მიმართულება: ცოცხალი სამყარო

ბუნ.VI.2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ადამიანის ორგანიზმის, როგორც ერთი მთლიანის განხილვა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოიცნობს ადამიანის ზოგიერთ ორგანოს (მაგ., ძვალი, კუნთი, კუჭი, ფილტვი, გული, სისხლძარღვი) და აღწერს მათ დანიშნულებას;
- ადამიანის სხეულის მოდელზე განსაზღვრავს ორგანოების ურთიერთგანლაგებას;

- ასახელებს სხვადასხვა ორგანოს შეთანხმებული მოქმედების მაგალითებს და მსჯელობს ორგანოთა შეთანხმებული მუშაობის მნიშვნელობაზე;
- აჯგუფებს სხვადასხვა ორგანოს ფუნქციის მიხედვით (მაგ., კუჭი, ნაწლავი - საკვების დაშლა და მონელება, გული და სისხლძარღვები - ორგანიზმის მომარაგება საკვები ნივთიერებებით და ჟანგბადით, კუნთები და ძვლები - სხეულის მოძრაობა და დაცვა).

შინაარსი

ადამიანის სხეული შედგება ცალკეული ორგანოებისაგან. მათი შეთანხმებული მოქმედება უზრუნველყოფს ორგანიზმის, როგორც ერთიანი სისტემის, ფუნქციონირებას (მაგ., სირბილის დროს გული და ფილტვები კუნთების დატვირთვისათან შეთანხმებულად მოქმედებენ).

ძვლები და კუნთები ემსახურებიან სხეულის მოძრაობას და ქმნიან საყრდენს მთლიანი ორგანიზმისათვის. კუჭისა და ნაწლავების დანიშნულებაა მიღებული საკვების გადამუშავება და შეთვისება. ფილტვების საშუალებით ხორციელდება ჩასუნთქული ჰაერიდან ჟანგბადის გადასვლა სისხლში. სისხლი ამარაგებს ორგანიზმს ჟანგბადითა და საკვები ნივთიერებებით. სისხლის მოძრაობას სისხლძარღვებში განაპირობებს გული.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სთხოვს მოსწავლეებს, ამოიცნონ ცალკეული ორგანო თვალსაჩინოებაზე (მაკეტზე/ილუსტრაციებზე);
- ავალებს მოსწავლეებს, იპოვონ შესაბამისობა ორგანოებსა და მათ ფუნქციებს შორის, აღწერონ ცალკეული ორგანოს ადგილმდებარეობა და მნიშვნელობა ორგანიზმისათვის;
- სთხოვს მოსწავლეებს, შეადარონ ესა თუ ის ორგანო ყოფა-ცხოვრებიდან მათთვის ნაცნობ ხელოვნურ სისტემებს (მაგალითად: გული – ძრავა, ტუმბო; თირკმელი – ფილტრი; ჩონჩხი – სამშენებლო კარკასი; სისხლძარღვები – სარწყავი სისტემა, მდინარეთა ქსელი და სხვ). დაასაბუთონ შედარების მართებულობა;
- სთხოვს მოსწავლეებს, მოისმინონ საკუთარი გულისცემა (სტეტოსკოპის დახმარებით) და პულსი, შემდეგ დაითვალონ თითოეული მათგანი ერთი წუთის განმავლობაში და შეადარონ ერთმანეთს;
- სთხოვს მოსწავლეებს, მოიფიქრონ სიტუაციური მაგალითები, რომლებშიც ჩართულია ორზე მეტი ორგანო;
- სთხოვს მოსწავლეებს, იმსჯელონ, თუ რა როლს ასრულებს ამა თუ იმ ორგანოს გამართული მუშაობა მათი ჯანმრთელობის შენარჩუნებაში.

ბუნ.VI.3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ადამიანის ჯანმრთელობაზე სხვადასხვა ფაქტორის გავლენის შესახებ მსჯელობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ასახელებს დაავადების გამომწვევი მიკროორგანიზმებისაგან თავდაცვის ელემენტარულ წესებს (მაგ., ხელების დაბანა და ჰიგიენის სხვა ნორმების დაცვა ყოველდღიურ ცხოვრებაში, აცრა);
- ასახელებს ადამიანის ჯანმრთელობაზე უარყოფითად მოქმედ ფაქტორებს (მაგ., მომატებული რადიაცია, დაბინძურებული გარემო, არაჯანსაღი კვება, ხმაური, ნიკოტინი, ნარკოტიკები);
- აცნობიერებს ჯანსაღი კვების მნიშვნელობას და ადგენს საკუთარ რაციონში შესატანი აუცილებელი პროდუქტების სიას (მაგ., ბოსტნეული, მარცვლეული, რძის პროდუქტები);
- საუბრობს ზოგიერთი საკვები პროდუქტის შენახვის წესებზე, კითხულობს საკვები პროდუქტის ეტიკეტს და ადგენს მის ვარგისიანობას;
- ავლენს პირველადი სამედიცინო დახმარების ელემენტარული წესების ფლობას (მაგ., მსუბუქი ჭრილობების დამუშავება, დაზიანებული კიდურების დაფიქსირება, სისხლდენის შეჩერება).

შინაარსი

ჯანმრთელობაზე მოქმედი მავნე ფაქტორებია: არაჯანსაღი კვება, ნიკოტინი, ნარკოტიკები, ძილის უკმარისობა, არასაკმარისი ფიზიკური აქტივობა, აგრეთვე, დაბინძურებული გარემო, დაავადების გამომწვევი მიკროორგანიზმები, მომატებული რადიაცია, ხმაური და სხვ. დაავადების გამომწვევი მიკროორგანიზმებისაგან

თავდასაცავად აუცილებელია ყოველდღიურ ცხოვრებაში ჰიგიენის ნორმების დაცვა და სათანადო აცრების ჩატარება. ჯანსაღი კვება გულისხმობს დაბალანსებულ რაციონს და ვარგისიანი პროდუქტების გამოყენებას საკვებად. ტრავმული დაზიანებების დროს პირველადი სამედიცინო დახმარების ელემენტარული წესებია: ჭრილობის დამუშავება, დაზიანებული კიდურების დაფიქსირება, სისხლდენის შეჩერება.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სთხოვს მოსწავლეებს, მოიძიონ ინფორმაცია ადამიანის მავნე ჩვევების შესახებ და მოამზადონ მათ საწინააღმდეგოდ სააგიტაციო მასალა (მაგ., პლაკატი);
- სთხოვს მოსწავლეებს, შეადგინონ კვების დაბალანსებული რაციონი განსაზღვრული პერიოდისათვის (1 დღე/1 კვირა) და დაასაბუთონ მისი თითოეული კომპონენტის მნიშვნელობა;
- სთავაზობს მოსწავლეებს სიმულაციურ თამაშს „ექიმი-პაციენტი“, რომელშიც „ექიმი“ ავლენს პირველადი სამედიცინო დახმარების ელემენტარული წესების ფლობას;
- სთხოვს მოსწავლეებს, სიმულაციური თამაშის დროს განასახიერონ გადამდები დაავადებების თავიდან აცილების ზომები და იმსჯელონ მათთვის და მათი თანატოლებისთვის პრევენციის მნიშვნელობის შესახებ;
- სთხოვს მოსწავლეებს, დაასახელონ მათთვის ცნობილი ზოგიერთი დაავადება (მაგ. გრიპი, ყბაყურა, წითელა) და მათი სიმპტომები (სურდო, ხველება, გამონაყარი);
- სთავაზობს მოსწავლეებს სიმულაციურ თამაშს, რომლის დროსაც ისინი წარმოადგენენ გადამდები დაავადებების თავიდან აცილების ზომებს;
- წარმართავს მოსწავლეთა მსჯელობას მზის დაკვრის, სხეულის გადახურების ან გადაციების თავიდან აცილების გზებზე.

მიმართულება: სხეულები და მოვლენები

ბუნ. VI.4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ენერგიის სხვადასხვა სახეზე და მათ ურთიერთგარდაქმნაზე მსჯელობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აღწერს და განასხვავებს ერთმანეთისგან სხვადასხვა სახის (მაგ. მოძრაობის, სითბურ, ელექტრულ, საკვებისა და საწვავის) ენერგიას;
- მაგალითებით ან მარტივი ცდებით აჩვენებს, რომ ენერგია შეიძლება ერთი სხეულიდან მეორეს გადაეცეს;
- მაგალითებით ან მარტივი ცდებით აჩვენებს, რომ ენერგია შეიძლება ერთი სახიდან მეორეში გადავიდეს (მაგ., მოძრაობის ენერგია გადავიდეს სითბურ ენერგიაში, ელექტრული ენერგია - სინათლის, სითბურ ან მოძრაობის ენერგიაში);
- განასხვავებს ენერგიის განახლებად და არაგანახლებად წყაროებს და მსჯელობს ადამიანისათვის მათ მნიშვნელობაზე.

შინაარსი

სხეულის მოძრაობა, გათბობა, განათება და ა.შ. განპირობებულია სხვადასხვა სახის ენერგიის არსებობით. შესაბამისად განასხვავებენ მოძრაობის, სითბურ, ელექტრულ, საკვებისა და ა.შ. ენერგიებს. არსებობს ენერგიის ბუნებრივი და ხელოვნური, განახლებადი და არაგანახლებადი წყაროები. ენერგია შესაძლებელია ერთი სახიდან მეორეში გარდაიქმნას ან ერთი სხეულიდან მეორე სხეულს გადაეცეს. ენერგიას და მის წყაროებს განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვთ თანამედროვე ადამიანის არსებობისათვის (მაგ., გათბობა, განათება, ტრანსპორტი, წყალმომარაგება). შესაბამისად, არაგანახლებადი ენერგიის წყაროების დაზოგვა, მათი ჯეროვნად გამოყენება ან/და ჩანაცვლება განახლებადი ენერგიის წყაროებით თანამედროვეობის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრობლემაა.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- სთხოვს მოსწავლეებს, ჩამოწერონ სახლში არსებული ნივთების სია, რომელთა ფუნქციონირებისათვის ენერგია არის საჭირო და დაასახელონ ამ ენერგიის სახე (მაგ., სითბური, ელექტრული);
- აჩვენებს მოსწავლეებს ელექტროენერგიაზე მომუშავე რაიმე სათამაშოს, საიდანაც მას წინასწარ ამოღებული აქვს ელემენტები. შემდეგ სთხოვს მათ, დაფიქრდნენ, თუ რა მიზეზით არ მუშაობს სათამაშო. მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები თავად ან მასწავლებლის მინიშნებით მიხვდებიან, რომ ყველაზე მარტივი მიზეზი შეიძლება ელემენტების უქონლობა იყოს, სთხოვს მათ, იმსჯელონ, თუ რა სახის ენერგიის წყაროა ელემენტი და დაასახელონ სხვა ნივთები, რომელთა ასამუშავებლად იმავე სახის ენერგიაა საჭირო;
- ყოფს კლასს რამდენიმე ჯგუფად და უსახელებს თითოეულს ენერგიის სხვადასხვა ფორმას. სთხოვს, მოიყვანონ ენერგიის ამ სახის სხვა სახეში გარდაქმნის მაგალითები. აქტივობის ბოლოს შემუშავდება საერთო სქემა, რომელშიც მოცემული იქნება ენერგიის თითოეული სახის გარდაქმნის მაგალითები;
- აჩვენებს სურათებს ან ჩამოწერს დაფაზე ენერგიის სხვადასხვა წყაროს (მაგ., მზე, ბუნებრივი აირი, ქარი, მდინარე, ნავთობი, შემა), სთხოვს მოსწავლეებს, დააჯგუფონ ისინი განახლებად და არაგანახლებად ენერგიის წყაროებად და დაასაბუთონ საკუთარი მოსაზრება.

ბუნ. VI.5 მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნივთიერებათა თვისებების აღწერა და მათი ცვლილებების შესახებ მსჯელობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ასახელებს ყოფა-ცხოვრებაში გამოყენებული ნივთიერებების მაგალითებს და მსჯელობს მათი თვისებების შესახებ;
- აკვირდება და აღარებს ნივთიერებებს თვისებების მიხედვით (მაგ., სუნი, ბზინვარება, წვის უნარი, აგრეგატული მდგომარეობა და სხვ.), შედეგებს წარმოადგენს ცხრილის სახით. ანალიზებს და გამოყოფს თვისებებს, რომლებიც ამ ნივთიერებების გამოყენებას განაპირობებს;
- ახასიათებს მისთვის ნაცნობ ზოგიერთ ნივთიერებას (მაგ., ჟანგბადი, წყალი, ნახშირორჟანგი) და მსჯელობს მათ მნიშვნელობაზე ცოცხალი ორგანიზმებისთვის;
- განასხვავებს ნივთიერებათა თვისებების ცვლილებებს (მაგ., ფორმის, ფერისა და აგრეგატული მდგომარეობის შეცვლა) და მსჯელობს ამ ცვლილებების გამომწვევ მიზეზებზე (მაგ., გაცხელება, შერევა, დაწვა, მექანიკური ზემოქმედება);
- უსაფრთხოების წესების დაცვით ატარებს ცდებს ნივთიერებათა თვისებების ცვლილებების (მაგ., აგრეგატული მდგომარეობის შეცვლა, წვა, ფორმის, ფერისა და სუნის შეცვლა) შესასწავლად ან ასახელებს მაგალითებს ყოველდღიური ცხოვრებიდან, შედეგების ანალიზის საფუძველზე განასხვავებს ფიზიკურ და ქიმიურ ცვლილებებს.
- მოიძიებს სათანადო ინფორმაციას სხვადასხვა ნივთიერების მიღების ან გადამუშავების შესახებ, მსჯელობს, რა გავლენას ახდენს ეს პროცესები გარემოზე.

შინაარსი

ნივთიერებები ხასიათდებიან სხვადასხვა თვისებით. ზოგიერთი თვისება შესაძლებელია დაინახო, ზოგი - შეიგრძნო, ზოგი კი - გაზომო. ნივთიერებების თვისებები განაპირობებს მათ გამოყენებას. თვისებების ცვლილება შეიძლება განხორციელდეს ფიზიკური და ქიმიური გარდაქმნებით. ფიზიკური გარდაქმნების დროს შეიძლება შეიცვალოს ნივთიერების ფორმა ან მდგომარეობა, ნივთიერება კი იგივე რჩება (მაგ., გაბრტყელებული რკინის ლურსმანი ისევ რკინისგან შედგება, წყალი ყველა აგრეგატულ მდგომარეობაში წყალია). აგრეგატული მდგომარეობის ცვლილებისას ნივთიერება უცვლელია ანუ ეს ცვლილება ფიზიკურ გარდაქმნებს მიეკუთვნება. ქიმიური გარდაქმნების (მაგ., წვის) დროს კი წარმოიქმნება ახალი ნივთიერება. ნივთიერებების თვისებები და მათი გარდაქმნები ადამიანმა თავის სასარგებლოდ შეიძლება გამოიყენოს. თუმცა, ამან, ზოგ შემთხვევაში, შეიძლება უარყოფითადაც იმოქმედოს ადამიანის ჯანმრთელობასა და გარემოზე (მაგ., პოლიეთილენის პარკების, კონსერვანტების გამოყენება და სხვა). გარემოს დაცვის კუთხით მნიშვნელოვანია საყოფაცხოვრობო და საწარმოო ნარჩენების ხელახალი გადამუშავება, რაც ასევე ეფუძნება ნივთიერებების თვისებებსა და გარდაქმნის უნარს.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- ურიგებს მოსწავლეებს სხვადასხვა ნივთიერებისგან/მასალისგან დამზადებულ საგნებს (პლასტმასის ჭიქა, ალუმინის ჭურჭელი, კერამიკის ტიგელი) და სთხოვს, ივარაუდონ, რომელი მათგანის გამოყენებაა უფრო გამართლებული სპირტქურის ალზე ნივთიერების გასაცხელებლად? შემდეგ თვითონ ატარებს ცდას მოსწავლეების მიერ გამოთქმული ვარაუდის შესამოწმებლად;
- ურიგებს მოსწავლეებს ყოფაში გამოყენებული სხვადასხვა ნივთიერების (წყალი, ძმარი, შაქრის ფხვნილი, ცარცი, რომელიმე მეტალი და სხვ.) ნიმუშებს და სთხოვს, აღწერონ მათი ფიზიკური თვისებები (სუნი, ფერი, აგრეგატული მდგომარეობა);
- წყლის მაგალითზე აჩვენებს მოსწავლეებს ნივთიერების გადასვლას ერთი აგრეგატული მდგომარეობიდან მეორეში (აორთქლება და კონდენსაცია, დნობა და აორთქლება, დნობა და გამყარება). სთხოვს, გაანალიზონ, იცვლება თუ არა ამ გარდაქმნების დროს ნივთიერება. ავალებს, შეადარონ ერთმანეთს ეს პროცესები სითბოს გაცემა-შთანთქმის თვალსაზრისით;
- აჩვენებს მოსწავლეებს სურათებს ან ვიდეომასალას ან იყენებს შესაბამის სიტუაციურ ამოცანას და წარმართავს დისკუსიას საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისგან ბუნების დაცვის საჭიროების შესახებ.

ბუნ.VI.6 მოსწავლემ უნდა შეძლოს ნივთიერებისა და ნარევის ერთმანეთისგან განსხვავება, ნარევის კომპონენტებად დაყოფის მეთოდების გამოყენება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ერთმანეთისგან განასხვავებს ნივთიერებას და ნარევს. ჩამოთვლის მისთვის ნაცნობი ბუნებრივი ნარევების მაგალიტებს (მაგ., ჰაერი, სასმელი წყალი, ზღვის წყალი, მინერალური წყალი, ნებისმიერი კერძი და სხვ.);
- ამზადებს ერთგვაროვან და არაერთგვაროვან ნარევებს (მაგ., სუფრის მარილის წყალხსნარი, ცარცის ფხვნილისა და წყლის ნარევი), ადარებს მათ და მსჯელობს მათ შორის, მსგავსებასა და განსხვავებაზე;
- მასწავლებლის მითითებით გამოყოფს ნარევიდან მის რომელიმე კომპონენტს შესაბამისი ფიზიკური მეთოდის (მაგ., გაფილტვრა, დაწდომა, ამოშრობა, გაცრა) გამოყენებით;
- ირჩევს და უსაფრთხოების წესების დაცვით იყენებს შესაბამის მეთოდებს (მაგ., ამოშრობა, გაცრა, გამოხდა, გაფილტვრა, დაწდომა) ნარევის კომპონენტებად დასაყოფად ცხოვრებისეულ სიტუაციაში;
- ჩამოთვლის ნარევების გამოყენების მაგალიტებს ყოველდღიური ცხოვრებიდან.

შინაარსი

ნივთიერება და ნარევი ერთმანეთისგან განსხვავდება. ნარევი შედგება ორი ან მეტი ნივთიერებისგან, რომლებიც ერთმანეთს ნებისმიერი თანაფარდობით ერევა. არსებობს ერთგვაროვანი და არაერთგვაროვანი ნარევები. ნარევის ცალკეულ კომპონენტებად დასაყოფად გამოიყენება სხვადასხვა მეთოდი, რაც ნარევის შედგენილობაზეა დამოკიდებული. შედგენილობა განაპირობებს ნარევების მრავალფეროვან გამოყენებასაც. ნარევები ფართოდ გამოიყენება როგორც მრეწველობაში, ისე ადამიანის ყოველდღიურ საქმიანობაში.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- ურიგებს მოსწავლეთა ჯგუფებს სხვადასხვა ნივთიერებას/მასალას (მაგ., წყალი, ქვიშა, მარილი, ზეთი, ძმარი, ცარცის ფხვნილი, ნახერხი და სხვ.) და ავალებს, მათი გამოყენებით დაამზადონ ერთგვაროვანი და არაერთგვაროვანი ნარევები;
- 4 - 5 მოსწავლისგან შემდგარ ჯგუფებს ურიგებს სხვადასხვა ნარევის (მაგ., ცარციანი წყალი, ქვიშისა და წვრილი კენჭების ნარევი, ნახერხისა და ქვიშის ნარევი, მარილიანი წყალი, მინერალური წყალი, ჩაის ნაყენი, ყავა და სხვ.) ნიმუშებს და ავალებს, არგუმენტირებულად დააჯგუფონ ისინი ერთგვაროვან და არაერთგვაროვან ნარევებად;
- ურიგებს მოსწავლეებს სხვადასხვა ნარევს და ავალებს, ნარევის კომპონენტებად დაყოფის მათთვის ნაცნობი ხერხებიდან შეარჩიონ და უსაფრთხოების წესების დაცვით გამოიყენონ ერთ-ერთი. დაასაბუთონ თავიანთი არჩევანი;

- ავალებს მოსწავლეებს, შეიმუშაონ უსაფრთხოების წესები, რომლებიც აუცილებლად უნდა დაიცვან სხვადასხვა ნარევის კომპონენტებად დაყოფის დროს;
- ყოფს მოსწავლეებს ჯგუფებად და თითოეულს ავალებს, უსაფრთხოების წესების დაცვით დაყონ რომელიმე ნარევი კომპონენტებად.

მიმართულება: დედამიწა და გარესამყარო

ბუნ.VI.7. მოსწავლემ უნდა შეძლოს დედამიწაზე სითბოსა და სინათლის განაწილების შესახებ მსჯელობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მსჯელობს დედამიწაზე სეზონების მონაცვლეობის სავარაუდო მიზეზებზე;
- გეგმავს და ატარებს ცდას (მაგ., გლობუსით და ფანრით) დედამიწის ზედაპირზე სითბოსა და სინათლის არათანაბარი განაწილების სადემონსტრაციოდ;
- აკავშირებს ძირითადი კლიმატური სარტყლების არსებობას დედამიწაზე სითბოსა და სინათლის არათანაბარ განაწილებასთან;
- ადარებს ორ კლიმატურ სარტყელს ძირითადი მახასიათებლების მიხედვით.

შინაარსი

დედამიწის ბრუნვის ღერძი დახრილია მზის ირგვლივ მისი მოძრაობის სიბრტყის მიმართ. ღერძის დახრილობის გამო სითბო და სინათლე ჩრდილოეთ და სამხრეთ ნახევარსფეროებში არათანაბრად ნაწილდება. ამით არის გამოწვეული, ერთი მხრივ, სეზონების არსებობა, ხოლო მეორე მხრივ, ის, რომ, როცა ჩრდილოეთ ნახევარსფეროში ზამთარია, სამხრეთ ნახევარსფეროში ზაფხულია. დედამიწაზე სითბოს განაწილების მიხედვით განარჩევენ ძირითად კლიმატურ სარტყლებს: ეკვატორული, ტროპიკული, ზომიერი და პოლარული.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- მოსწავლეებთან ერთად ატარებს ცდას გლობუსის/ბურთის და ნათურის გამოყენებით დედამიწაზე მზის სხივების არათანაბარი განაწილების სადემონსტრაციოდ;
- სთხოვს მოსწავლეებს, მოიძიონ ინფორმაცია და გააკეთონ ცივი და ცხელი სითბური სარტყლების შედარებითი ანალიზი (შესაძლებელია ვენის დიაგრამის ფორმატში);
- სთხოვს მოსწავლეებს, რუკის დახმარებით განსაზღვრონ, რომელი ქვეყნები მიეკუთვნებიან ცხელ და ცივ კლიმატურ სარტყლებს. მოიძიონ ინფორმაცია ამ ქვეყნებისთვის დამახასიათებელი თავისებურებების (მაგ., სასოფლო-სამეურნეო კულტურები, სპორტის ტიპური სახეობები) შესახებ და დაუკავშირონ ბუნებრივ პირობებს.

ბუნ.VI.8. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმელეთის რელიეფის ცვლილებაში ბუნებრივი მოვლენებისა და ადამიანის საქმიანობის როლზე მსჯელობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მოსწავლე იკვლევს და აღწერს ნაცნობი ბუნებრივი გარემოს რელიეფს. წარმოადგენს ვიზუალურ მასალას (მაგ., ფოტოებს) მისი მრავალფეროვნების შესახებ;
- მოიპოვებს ინფორმაციას და აღწერს მისთვის ნაცნობ გარემოში რელიეფის ცვლილების მაგალითებს;
- გამოთქვამს ვარაუდს, თუ რა ბუნებრივი (მაგ., წვიმები, ღვარცოფის მოვარდნა) ან ხელოვნური (მაგ., სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობა, გზების გაყვანა) პროცესების შედეგი შეიძლება იყოს დედამიწის ზედაპირის ცვლილებები;
- განიხილავს დედამიწის ზედაპირზე მიმდინარე ცვლილებების (მაგ., ეროზია, აბრაზია) მნიშვნელობას ცოცხალი სამყაროსათვის.

შინაარსი

ხმელეთის რელიეფის ფორმებია მთები, ქედი, ვაკე, ხევი, ხეობა და სხვა. ისინი წარმოიქმნება დედამიწის ქერქზე მიმდინარე პროცესების ზემოქმედებით. რელიეფზე მოქმედი პროცესებია ქანების გამოფიტვა ქარისა და წვიმის მოქმედებით, მიწისზედა წყლებით ნიადაგის გადარეცხვა ან მდინარის მიერ კალაპოტის გაჭრა, ზღვის ნაპირის გამორეცხვა. ხმელეთის რელიეფის ცვლილების ფაქტორია ადამიანის საქმიანობაც, მათ შორის, სასოფლო-სამეურნეო, გზების და სხვა კომუნიკაციების გაყვანა. რელიეფის ფორმის ცვლილება მუდმივი პროცესია.

სარეკომენდაციო აქტივობები

მასწავლებელი:

- ატარებინებს მოსწავლეებს ცდას წყლის ნაკადით ქვიშის ზედაპირის ცვლილების საჩვენებლად. ცვლის წყლის ნაკადის სიმძლავრეს/წყლის ჭავლის წნევას;
- ადარებინებს მოსწავლეებს ერთი და იმავე ადგილის სხვადასხვა დროს გადაღებულ ფოტოებს და სთხოვს, იპოვონ განსხვავება;
- აჩვენებს მოსწავლეებს ადამიანის საქმიანობის (მაგ., წიაღისეულის მოპოვება, ნიადაგის ტერასებად დამუშავება, ქარსაცავი ზოლებისა და სარწყავი სისტემის შექმნა, სამშენებლო სამუშაოები) შედეგების ამსახველ ილუსტრაციებს/ფოტოებს, სთხოვს, იმსჯელონ დედამიწის რელიეფზე მათი გავლენისა და ადამიანისა და გარემოსთვის მათი დადებითი/უარყოფითი მნიშვნელობის შესახებ;
- სთხოვს მოსწავლეებს, გამოთქვან ვარაუდი სხვადასხვა ბუნებრივი მოვლენის (მაგ., მიწისძვრა, მეწყერი, ქარიშხალი, წყალდიდობა, გვალვა, ვულკანი, მოქცევის ტალღა, ხანძარი) გამომწვევი მიზეზების, აგრეთვე, ახლო და შორეული შედეგების შესახებ;
- სთხოვს მოსწავლეებს, მოიძიონ ინფორმაცია ლოკალურ გარემოში მომხდარი რელიეფის ცვლილებების შესახებ (მაგ., მდინარის მიერ კალაპოტის შეცვლა, სანაპირო ზოლის სიგანის ცვლილება, ტყის გაშენება), განასხვავონ მათში ბუნებრივი მოვლენებით და ადამიანის საქმიანობით გამოწვეული ცვლილებები.

[2. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები საბაზო საფეხურზე

ა) ბიოლოგია

საბაზო საფეხურის ბიოლოგიის პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა და აჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების შესაძლო გზებს. პროგრამა შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

სასწავლო თემა

სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.

საგნობრივი საკითხები

წლიური თემების ფარგლებში გამოიყოფა საგნობრივი საკითხები. საგნობრივი საკითხების სწავლება თვითმიზანს არ წარმოადგენს.

საგნობრივი საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები

ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.

თემატური საკვანძო შეკითხვები

თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი კითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა:

- მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად;
- სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა;
- თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.

აქტივობები

მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.

კომპლექსურ/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი

კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ

თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

თემები კლასების მიხედვით	საათების რაოდენობა	საგარეო სარეზერვო დრო
VII კლასი		
მიკროორგანიზმები	8 საათი	3 საათი
სოკოები	6 საათი	3 საათი
მცენარეები	14 საათი	5 საათი
ცხოველები	16 საათი	5 საათი
სასიცოცხლო ციკლი	6 საათი	4 საათი
VIII კლასი		
ადამიანის მარეგულირებელი სისტემები	14 საათი	3 საათი
ადამიანის საყრდენ-მამოძრავებელი სისტემა	10 საათი	3 საათი
ნივთიერებების მიმოცვლა და ტრანსპორტი	14 საათი	4 საათი
ადამიანის შეგრძნების ორგანოები	8 საათი	3 საათი
ადამიანის რეპროდუქციული სისტემა	8 საათი	3 საათი
IX კლასი		
უჯრედი, ქსოვილი	10 საათი	3 საათი
გენეტიკა	11 საათი	3 საათი
ეკოლოგია	12 საათი	3 საათი
ევოლუცია	12 საათი	3 საათი
ჯანმრთელობა და გარემო	10 საათი	3 საათი

თემები VII კლასისათვის

1. მიკროორგანიზმები
2. სოკოები
3. მცენარეები
4. ცხოველები
5. სასიცოცხლო ციკლი

თემა: მიკროორგანიზმები	საათების სავარაუდო რაოდენობა: 8 (+3)
საკითხები 1. ვირუსები; 2. პროკარიოტები; 3. ერთუჯრედიანი ეუკარიოტები; 4. მიკროორგანიზმების მნიშვნელობა ადამიანისა და ბუნებისათვის.	
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები: ნივთიერება, სტრუქტურა, ფუნქცია, ცოცხალი სისტემა, სასიცოცხლო თვისება, ბიომრავალფეროვნება, სისტემატიკური ჯგუფი, შეგუებულობა, მდგრადობა; კვლევის მეთოდი, კვლევა; ჯანმრთელობა, დაავადება, აღმოჩენა, მდგრადი განვითარება.	
საკვანძო შეკითხვები: • როგორ ავიცილოთ თავიდან ბაქტერიული და ვირუსული დაავადებები? • რა დადებითი და უარყოფითი მნიშვნელობა აქვს ვირუსებს/ბაქტერიებს ადამიანისთვის? • რა მოხდება, თუ მიკროორგანიზმები აღარ იარსებებენ?	
აქტივობები	
იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • კვლევის საფუძველზე მიკროორგანიზმების აგებულების და სასიცოცხლო თვისებების მიხედვით შედარება (ბიოლ.საბ.სტ.1,2,3,5,6,7,8,9,10); • ვირუსული და ბაქტერიული დაავადებების ერთმანეთისაგან განსხვავება; დაავადებების პრევენციის (ჰიგიენა, ვაქცინაცია) შესახებ მსჯელობა (ბიოლ.საბ.სტ.8, 11, 12); • ბუნებასა და ადამიანისათვის ბაქტერიების მნიშვნელობის დასაბუთება (ბიოლ.საბ.სტ.4, 10,11,12); • მიკროორგანიზმებზე მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, გარემოს დაცვა, კვების ტექნოლოგია, ვირუსოლოგია, ბაქტერიოლოგია, პარაზიტოლოგია, მიკრობიოლოგია) (ბიოლ.საბ.სტ.11, 12,13).	
მკვიდრი წარმოდგენები: • ორგანიზმი შეიძლება შედგებოდეს ერთი ან მრავალი უჯრედისგან; • უჯრედის ძირითადი კომპონენტებია: უჯრედის კედელი, პლაზმური მემბრანა, ციტოპლაზმა, ბირთვი, ვაკუოლი, ქლოროპლასტი, მიტოქონდრია; • უჯრედის შემადგენლობაში შედის ორგანული და არაორგანული ნივთიერებები; • ზოგიერთი ორგანიზმის დანახვა და შესწავლა მხოლოდ გამადიდებელი ხელსაწყოთი - მიკროსკოპითაა შესაძლებელი; • მიკროორგანიზმების ჯგუფები ერთმანეთისაგან განსხვავდებიან (მაგ., არაუჯრედული ფორმა, პროკატიოტი, ეუკარიოტი);	

- მიკროორგანიზმებმა შეიძლება ინფექციური დაავადებები გამოიწვიონ;
- ვირუსით გამოწვეული დაავადებებისგან განსხვავებით, ბაქტერიული დაავადებების მკურნალობა ანტიბიოტიკებითაა შესაძლებელი;
- ზოგიერთი მიკროორგანიზმი (მაგ., ნაწლავის ბაქტერია, რემეჟავა ბაქტერია) სასარგებლოა ადამიანისათვის, მათ ასევე მნიშვნელოვანი როლი აკისრიათ ბუნებაში (მაგ., ნიადაგის ბაქტერიები).

თემა: სოკოები

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 6 (+3)

საკითხები:

5. ერთუჯრედიანი სოკოები;
6. მრავალუჯრედიანი სოკოები;
7. სოკოვანი დაავადებები, პრევენცია;
8. სოკოების მნიშვნელობა ადამიანისა და ბუნებისათვის.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

ნივთიერება, სტრუქტურა, ფუნქცია, ცოცხალი სისტემა, სასიცოცხლო თვისება, ბიომრავალფეროვნება, სისტემატიკური ჯგუფი, შეგუებულობა, მდგრადობა; კვლევის მეთოდი, კვლევა; ჯანმრთელობა, დაავადება, აღმოჩენა, ტექნოლოგია, მდგრადი განვითარება.

საკვანძო შეკითხვები:

- რატომ გამოყვეს მეცნიერებმა სოკოები დამოუკიდებელ ჯგუფად?
- რატომ უნდა ვიცოდეთ სოკოების გამრავლების ხერხები?
- რა მნიშვნელობა აქვთ სოკოებს ბუნებაში, ადამიანისთვის?
- როგორ ავიცილოთ თავიდან სოკოვანი დაავადებები?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ერთუჯრედიანი და მრავალუჯრედიანი სოკოების დახასიათება აგებულებისა და სასიცოცხლო თვისებების მიხედვით; (ბიოლ.საბ.1,2,3);
- მსჯელობა სოკოს აგებულებაზე, რაც განასხვავებს მათ მცენარეებისა და ცხოველებისაგან (ბიოლ.საბ.1,2,3,4,5,6,7,8,9,10);
- მსჯელობა სხვადასხვა სოკოს მნიშვნელობაზე ადამიანისათვის (პენიცილიუმი, ანტიბიოტიკის აღმოჩენა, სოკოვანი დაავადება) (ბიოლ.საბ.4,10,11,12);
- სოკოებზე მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, გარემოს დაცვა, მედიცინა, სოფლის მეურნეობა, კვების ტექნოლოგია, მიკრობიოლოგია) (ბიოლ.საბ.11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები

- სოკოები გვხვდება ყველგან: ნიადაგში, წყალში, პროდუქტებში, ადამიანისა და ცხოველების სხეულზე და სხვ.;
- სოკო იკვებება, როგორც ცხოველი - მზა ორგანული ნივთიერებებით;
- არსებობს ერთუჯრედიანი და მრავალუჯრედიანი სოკოები;

- სოკოები მრავლდებიან სხეულის დაყოფით და სპორებით;
- ადამიანი სოკოებს იყენებს მედიცინაში, საკვები პროდუქტის დამზადებაში;
- ბუნებაში სოკოები შლიან ყოველივე ორგანულს და მონაწილეობენ ნაყოფიერი ნიადაგის წარმოქმნაში;
- ზოგიერთმა სოკომ შეიძლება გამოიწვიოს მცენარის, ცხოველისა და ადამიანის დაავადება.

თემა: მცენარეები

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 14 (+5)

საკითხები:

4. მცენარეთა სისტემატიკური ჯგუფების დახასიათება;
5. ფოტოსინთეზის პროცესი და მისი მნიშვნელობა;
6. მცენარეების მნიშვნელობა ადამიანისა და ბუნებისათვის.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

ნივთიერება, ენერგია, სტრუქტურა, ფუნქცია, რეგულაცია, ცოცხალი სისტემა, სასიცოცხლო თვისება, ბიომრავალფეროვნება, სისტემატიკური ჯგუფი, შეგუებულობა; კვლევის მეთოდი, კვლევა; ჯანმრთელობა, დაავადება, აღმოჩენა, ტექნოლოგია, მდგრადი განვითარება.

საკვანძო შეკითხვები:

- რატომ მიიჩნევა, რომ ყველა ორგანიზმის არსებობა ფოტოსინთეზის პროცესზეა დამოკიდებული?
- როგორ იკვებებიან /სუნთქავენ მწვანე მცენარეები?
- რატომ უნდა ვიცოდეთ, თუ როგორ მრავლდებიან მცენარეები?
- რა როლს ასრულებს მცენარეები ადამიანის ცხოვრებაში?
- როგორ უნდა მქონდეს უსაფრთხო ურთიერთობა მცენარეებთან?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- კვლევის საფუძველზე მცენარეთა სხვადასხვა სისტემატიკური ჯგუფის (წყალმცენარეები, გვიმრები, ხავსები, შიშველთესლოვანი, ფარულთესლოვანი) განსხვავება აგებულებისა და სასიცოცხლო თვისებების მიხედვით; გარემოსთან მათი შეგუებულობების მაგალითების მოყვანა (**ბიოლ.საბ.1,2,3,5,6, 9,10**);
- ფოტოსინთეზის პროცესის აღწერა; კვლევის საფუძველზე მსჯელობა იმ ფაქტორებზე, რომლებიც მოქმედებენ მცენარის ზრდა-განვითარებასა და ფოტოსინთეზის ინტენსივობაზე (**ბიოლ.საბ.1,2,3,5,6, 9,10**);
- მცენარეული საფარველის და ბიომრავალფეროვნების დაცვის მნიშვნელობის დასაბუთება (IUCN კატეგორიები საქართველოს „წითელი წუსხა“, ენდემური, რელიქტური, ინვაზიური სახეობები) და ადამიანისთვის მცენარეებთან (ალერგენები, შხამიანი მცენარეები) ურთიერთობის რისკებზე მსჯელობა (**ბიოლ. საბაზო.4, 10,11,12**);
- მცენარეებზე მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, გარემოს დაცვა, მედიცინა, სოფლის მეურნეობა, ფარმაცოლოგია) (**ბიოლ.საბ.11,12,13**).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- მცენარეთა ჯგუფები (წყალმცენარეები, ხავსები, გვიმრები, შიშველთესლოვნები, ფარულთესლოვნები) განსხვავდებიან აგებულებითა და ძირითადი სასიცოცხლო თვისებებით;
- მცენარეები, ისევე როგორც სხვა ცოცხალი ორგანიზმები, შეგუებულნი არიან მათ ბუნებრივ საარსებო გარემოს;
- მწვანე მცენარეებში მიმდინარეობს ფოტოსინთეზის პროცესი, რაც ცოცხალ სამყაროს ჟანგბადითა და საკვებით უზრუნველყოფს;
- მცენარეთა ბიომრავალფეროვნებას დიდი მნიშვნელობა აქვს ადამიანისათვის (მრეწველობა, სოფლის მეურნეობა და სხვ.) და ეკოსისტემის მდგრადობის შენარჩუნებისათვის;
- ფოტოსინთეზის პროცესის აღმოჩენამ დიდი როლი ითამაშა მცენარეების მნიშვნელობის გააზრებაში;
- მცენარეებთან ურთიერთობის დროს უნდა დავიცვათ ჰიგიენისა და უსაფრთხოების წესები.

თემა: ცხოველები

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 16 (+5)

საკითხები:

3. ცხოველთა სისტემატიკური ჯგუფების დახასიათება;
4. ცხოველთა მნიშვნელობა ადამიანისა და ბუნებისათვის.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

ნივთიერება, ენერგია, სტრუქტურა, ფუნქცია, რეგულაცია, ცოცხალი სისტემა, სასიცოცხლო თვისება, ბიომრავალფეროვნება, სისტემატიკური ჯგუფი; შეგუებულობა, მდგრადობა; კვლევის მეთოდი, კვლევა; ჯანმრთელობა, დაავადება, აღმოჩენა, ტექნოლოგია, მდგრადი განვითარება.

საკვანძო შეკითხვები:

- როგორ განვასხვავოთ ფეხსახსრიანების სხვადასხვა ჯგუფი ერთმანეთისაგან?
- რა მნიშვნელობა აქვთ მწერებს ბუნებაში?
- რა მსგავსება-განსხვავებაა ხერხემლიანების სხვადასხვა ჯგუფს შორის?
- რა როლს ასრულებენ ცხოველები ბუნებასა და ადამიანის ცხოვრებაში?
- რატომ უნდა დავიცვა ცხოველებთან ურთიერთობის დროს ჰიგიენისა და უსაფრთხოების წესები?

აქტივობები

იდევნი კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ჩატარებული კვლევის (შედარებით-ანატომიური, ლუპით დაკვირვება, ან ქცევის კვლევა) საფუძველზე ცხოველთა სხვადასხვა სისტემატიკური ჯგუფის (ნაწლავდრუიანები, ჭიები, მოლუსკები, ფეხსახსრიანები, თევზები, ამფიბიები, ქვეწარმავლები, ფრინველები, ძუძუმწოვრები) ერთმანეთისგან განსხვავება აგებულებისა და სასიცოცხლო თვისებების (მაგ., უსქესო, სქესობრივი გამრავლება, სუნთქვა, გაღიზიანებადობა) მიხედვით (ბიოლ.საბ.1,2,3, 5,6,9,10);
- ცხოველთა ბიომრავალფეროვნების დაცვის მნიშვნელობის დასაბუთება (IUCN კატეგორიები საქართველოს „წითელი ნუსხა“, ენდემური, რელიქტური, ინვაზიური სახეობები) და ადამიანისთვის ცხოველებთან ურთიერთობის რისკებზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.4, 10,11,12);
- ჩატარებული კვლევის საფუძველზე ცხოველთა სხვადასხვა ჯგუფის საარსებო გარემოსთან შეგუებულობების შესახებ მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2,3,4,5,6,7,8,9);
- ცხოველებზე მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, გარემოს დაცვა, მედიცინა, სოფლის მეურნეობა) (ბიოლ.საბ.11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები

- როგორც ხერხემლიანი (თევზები, ამფიბიები, ქვეწარმავლები, ფრინველები და ძუძუმწოვრები), ასევე უხერხემლო (მაგ., მოლუსკები, ჭიები, ფეხსახსრიანები) ცხოველები განსხვავდებიან აგებულებისა და ცხოველქმედების პროცესებით;
- ცხოველებს ახასიათებთ როგორც უსქესო, ასევე სქესობრივი გამრავლება;
- ცხოველთა ყველა ჯგუფს განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ადამიანისათვის და ეკოსისტემის მდგრადობისათვის;
- ცხოველებთან ურთიერთობის დროს უნდა დავიცვათ ჰიგიენისა და უსაფრთხოების წესები.

თემა: სასიცოცხლო ციკლი

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 6 (+4)

საკითხები:

- მცენარეთა სასიცოცხლო ციკლი;
- ცხოველთა სასიცოცხლო ციკლი;
- ადამიანის სასიცოცხლო ციკლი.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

ნივთიერება, ენერგია, სტრუქტურა, ფუნქცია, რეგულაცია, ცოცხალი სისტემა, სასიცოცხლო თვისება, ბიომრავალფეროვნება, სისტემატიკური ჯგუფი, შეგუებულობა, მდგრადობა; კვლევის მეთოდი, კვლევა; აღმოჩენა, ჯანმრთელობა, დაავადება, ტექნოლოგია, მდგრადი განვითარება.

საკვანძო შეკითხვები:

- რა განსხვავებაა პირდაპირ და არაპირდაპირ გარდაქმნებს შორის?
- რა მნიშვნელობა აქვს არაპირდაპირ განვითარებას ორგანიზმების გარემოსთან შეგუებისთვის?
- რა თავისებურებები ახასიათებს ადამიანის სასიცოცხლო ციკლის სხვადასხვა სტადიას?
- როგორ შეიძლება თავიდან ავირიდოთ ან შევამციროთ „გარდატეხის“ ასაკისთვის დამახასიათებელი ცვლილებებით გამოწვეული რისკები?

აქტივობები

იდევბი კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- კვლევის საფუძველზე მცენარის ზრდა-განვითარებაზე, მის სასიცოცხლო ციკლზე მსჯელობა და ცხოველებში პირდაპირი და არაპირდაპირი განვითარების განსხვავება (ბიოლ.საბ.1,2,3, 5,6,9,10);
- არგუმენტირებულად მსჯელობა ორგანიზმებისათვის განვითარების სტადიების მონაცვლეობის ბიოლოგიურ მნიშვნელობაზე (ბიოლ.საბ.1,2,3, 5,6,9,10);
- კვლევის (გამოკითხვა, ან ინტერვიუ ფსიქოლოგთან) საფუძველზე გარდატეხის ასაკისათვის დამახასიათებელ ცვლილებებსა და შესაძლო რისკებზე მსჯელობა, კვლევის ეთიკის დაცვა (ბიოლ.საბ.1,2,3,4,5, 6, 7,9);
- ორგანიზმების სასიცოცხლო ციკლის შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, გარემოს დაცვა, მედიცინა, სოფლის მეურნეობა, ფსიქოლოგია) (ბიოლ.საბ.11, 12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები

- სასიცოცხლო ციკლი ორგანიზმის განვითარების სტადიების/ფაზების ერთობლიობაა;
- მცენარეების სხვადასხვა ჯგუფს განსხვავებული სასიცოცხლო ციკლი აქვს;
- ცხოველების სასიცოცხლო ციკლი შეიძლება მიმდინარეობდეს პირდაპირი და არაპირდაპირი გარდაქმნის გზით;
- ადამიანის სასიცოცხლო ციკლის ერთ-ერთი სტადიისათვის (ე.წ. გარდატეხის ასაკი) დამახასიათებელია მნიშვნელოვანი ცვლილებები/თავისებურებები.

თემები VIII კლასისათვის

1. ადამიანის მარეგულირებელი სისტემები
2. ადამიანის საყრდენ-მამოძრავებელი სისტემა
3. ნივთიერებების მიმოცვლა და ტრანსპორტი
4. ადამიანის შეგრძნების ორგანოები
5. ადამიანის რეპროდუქციული სისტემა

თემა: ადამიანის მარეგულირებელი სისტემა	საათების სავარაუდო რაოდენობა: 14 (+3)
საკითხები: 1. ნერვული და ენდოკრინული სისტემების მნიშვნელობა; 2. თავისა და ზურგის ტვინის აგებულება და ფუნქციები; 3. პირობითი და უპირობო რეფლექსები, რეფლექსური რკალი; 4. ენდოკრინული ჯირკვლების ფუნქციის დარღვევები; 5. ფსიქოაქტიური ნივთიერებების მოქმედება.	
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები: ნივთიერება, ენერგია, სტრუქტურა, ფუნქცია, რეგულაცია, ცოცხალი სისტემა, სასიცოცხლო თვისება, შეგუებულობა, მდგრადობა, ჯანმრთელობა, დაავადება; კვლევის მეთოდი, კვლევა, აღმოჩენა, ტექნოლოგია.	
საკვანძო შეკითხვები: • როგორ ხორციელდება ორგანიზმის სხვადასხვა სისტემის შეთანხმებული მოქმედება? • რატომ უნდა შევარჩიო ჩემთვის ოპტიმალური დღის რეჟიმი? • რა შედეგები შეიძლება მოჰყვეს ორგანიზმის მარეგულირებელი სისტემების დარღვევებს? • რა პირობებია აუცილებელი პირობითი რეფლექსების ჩამოყალიბებისთვის? • რა მნიშვნელობა აქვთ შინაგანი სეკრეციის ჯირკვლებს ჰომეოსტაზის შენარჩუნებაში? • რა გავლენას ახდენს ფსიქოაქტიური ნივთიერებები მოზარდის ნერვულ სისტემაზე?	
აქტივობები იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • ნერვული სისტემის აგებულებისა და ფუნქციის დახასიათება, მარტივი რეფლექსური რკალის მოდელის შექმნა, პირობითი და უპირობო რეფლექსების შედარება (ბიოლ.საბ.1,2,5,6,7,8,9); • ენდოკრინული სისტემის ზოგიერთი ჯირკვლის ფუნქციის დარღვევებზე მსჯელობა, მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების მოდელის შექმნა (ბიოლ.საბ.1,2,3, 5,6,7,8,9); • არსებული მონაცემების საფუძველზე ფსიქოაქტიური ნივთიერებების (ნიკოტინის/ალკოჰოლის და სხვა ნარკოტიკის) ნერვული სისტემის ფუნქციონირებაზე მოქმედების დასაბუთება (ბიოლ.საბ.1,2,4,5,6,7,8,10); • არგუმენტების მოყვანა ზოგიერთი მეცნიერული და ტექნოლოგიური მიღწევის (პავლოვის ცდები, კომპიუტერული ტომოგრაფია) მნიშვნელობაზე მედიცინის განვითარებაში (ბიოლ.საბ.7,8,9,11,12); • ადამიანის მარეგულირებელი სისტემების შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (პირველადი დახმარება, ჯანმრთელობის დაცვა, მედიცინა, კრიმინალისტიკა) (ბიოლ.საბ.სტ.11,12,13).	

მკვიდრი წარმოდგენები:

- ნერვული და ენდოკრინული სისტემები აკონტროლებენ და არეგულირებენ ორგანიზმში მიმდინარე პროცესებს და ორგანიზმის შეგუებას გარემოს ცვლად პირობებთან;
- ნერვული და ენდოკრინული სისტემები უზრუნველყოფენ ორგანიზმის შინაგანი გარემოს მუდმივობას (ჰომეოსტაზს);
- ნერვულ სისტემას შეადგენს თავისა და ზურგის ტვინი, მამოძრავებელი და მგძნობიარე ნერვები;
- ორგანიზმის პასუხი გაღიზიანებაზე - რეფლექსი, ხორციელდება რეფლექსური რკალის საშუალებით;
- რეფლექსები შეიძლება იყოს პირობითი (შემენილი) და უპირობო (თანდაყოლილი);
- ენდოკრინულ სისტემას წარმოადგენენ შინაგანი სეკრეციის ჯირკვლები (მაგ., ჰიპოფიზი, ფარისებრი, კუჭქვეშა, თირკმელზედა, სასქესო);
- შინაგანი სეკრეციის ჯირკვლები თავის ფუნქციებს ახორციელებენ ჰორმონების საშუალებით;
- შინაგანი სეკრეციის ჯირკვლების ფუნქციის დარღვევის შედეგად შეიძლება განვითარდეს მძიმე დაავადებები;
- მავნე ნივთიერებები უარყოფით გავლენას ახდენს მარეგულირებელი სისტემების ფუნქციონირებაზე.

თემა: საყრდენ-მამოძრავებელი სისტემა

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 10 (+3)

საკითხები:

1. ძვლის შემადგენლობა, აგებულება;
2. ჩონჩხი. ძვლების შეერთების ტიპები;
3. ჩონჩხის კუნთები;
4. კუნთის მუშაობა და დაღლა.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

ნივთიერება, ენერგია, სტრუქტურა, ფუნქცია, რეგულაცია, ცოცხალი სისტემა, სასიცოცხლო თვისება, შეგუებულობა, მდგრადობა, ჯანმრთელობა, დაავადება; კვლევის მეთოდი, კვლევა, აღმოჩენა, ტექნოლოგია.

საკვანძო შეკითხვები

- რა მნიშვნელობა აქვს საყრდენ-მამოძრავებელ სისტემას ორგანიზმისათვის?
- როგორ იზრდება ძვალი სიგრძესა და სისქეში?
- რატომ აქვს ჩვენს ხერხემალს S-ისებური და ტერფს თაღოვანი ფორმა?
- როგორ შეესაბამება ადამიანის ჩონჩხის აგებულება მის მიერ შესასრულებელ ფუნქციებს?
- როგორ ამოძრავებს ძვლები და კუნთები ადამიანის სხეულს?
- რატომ არის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ჯანსაღი ცხოვრების წესის დაცვა მოზარდის საყრდენ-მამოძრავებელი სისტემის სწორად განვითარებისათვის?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ძვლოვანი და კუნთოვანი ქსოვილების აღწერა, ილუსტრაციაზე ან მაკეტზე ჩონჩხის ძირითადი ძვლებისა და კუნთების ამოცნობა (ბიოლ.საბ.1,2,3);
- კვლევის საფუძველზე ძვლის ქიმიური შედგენილობისა და მნიშვნელობის დადგენა (ბიოლ.საბ.1,2,5,6,7,8,9,10);

• კუნთის მუშაობაზე მსჯელობა და კვლევის საფუძველზე კუნთის დაღლის გამომწვევი მიზეზების დადგენა (ბიოლ.საბ.2, 5,6,7,8,9,10); • ფიზიკური აქტივობის მნიშვნელობის დასაბუთება მოზარდის საყრდენ-მამოძრავებელი სისტემის ნორმალური განვითარებისათვის, კვლევის საფუძველზე თანატოლებში ტანადობის დარღვევების (სკოლიოზის) მიზეზებზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.4,5,6,7,8); • ადამიანის საყრდენ-მამოძრავებელი სისტემის შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (პირველადი დახმარება, ჯანმრთელობის დაცვა, მედიცინა, კრიმინალისტიკა) (ბიოლ.საბ.სტ.11,12,13).
მკვიდრი წარმოდგენები: • საყრდენ-მამოძრავებელი სისტემა შედგება ძვლებისა და კუნთებისგან; • ძვლები შეიცავს ორგანულ და არაორგანულ ნივთიერებებს; • ძვლები ქმნიან ადამიანის ჩონჩხს; • კუნთოვან ქსოვილს მიეკუთვნება: განივზოლიანი (შეადგენს ჩონჩხის და გულის კუნთს) და გლუვი (შინაგანი ორგანოების კედლის შემადგენლობაშია); • ჩონჩხის კუნთები, როგორც წესი, ორივე ზოლოთი მიმაგრებულია ძვლებზე და იწვევს მათ მოძრაობას; • მნიშვნელოვანია ვიცოდეთ პირველადი დახმარება ჩონჩხის სხვადასხვა სახის დაზიანების დროს; • ფიზიკური აქტივობა ხელს უწყობს საყრდენ-მამოძრავებელი სისტემის განვითარებას.

თემა: ნივთიერებების მიმოცვლა და ტრანსპორტი საათების სავარაუდო რაოდენობა: 14 (+4)
საკითხები: 5. სისხლი და სისხლის მიმოქცევის სისტემა; 6. სუნთქვის სისტემა; 7. საჭმლის მონელების სისტემა; 8. გამომყოფი სისტემა.
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები: ნივთიერება, ენერგია, სტრუქტურა, ფუნქცია, რეგულაცია, ცოცხალი სისტემა, სასიცოცხლო თვისება, შეგუებულობა, მდგრადობა, ჯანმრთელობა, დაავადება; კვლევის მეთოდი, კვლევა, აღმოჩენა, ტექნოლოგია.
საკვანძო შეკითხვები: • რატომ არის ურთიერთდამოკიდებული სუნთქვის, საჭმლის მონელებისა და სისხლის მიმოქცევის სისტემების ფუნქციები? • როგორ ხდება გულის მუშაობის/სუნთქვის რეგულაცია? • როგორ ქმნის ორგანიზმი ინფექციის საწინააღმდეგო ბარიერებს? • რა მნიშვნელობა აქვს ორგანიზმის მუდმივი ტემპერატურის შენარჩუნებას? • როგორ ხდება ორგანიზმში წყლის ბალანსის შენარჩუნება? • როგორ დავეხმაროთ ადამიანს სხვადასხვა ტიპის სისხლდენის დროს? • როგორ მოქმედებს მავნე ჩვევები ადამიანის შინაგან ორგანოებზე?
აქტივობები იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ადამიანის სხვადასხვა ორგანოს (სისხლძარღვი, ღვიძლი, კუჭი, გული, ფილტვი, თირკმელი) მიკუთვნება შესაბამის სისტემასთან და მათი ფუნქციების შესახებ მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2,3);
- გარემოსა და ორგანოთა სისტემებს შორის ნივთიერებათა (აირები, წყალი, საკვები ნივთიერებები, ცხოველქმედების პროდუქტები) მიმოცვლის მოდელირება (ბიოლ.საბ.1,2,9,10);
- კვლევის საფუძველზე ორგანიზმის ჰომეოსტაზის (წყლის ბალანსი, ტემპერატურა) შენარჩუნების მნიშვნელობის დადგენა და ორგანიზმის დაცვითი შესაძლებლობების (კანი, ლორწოვანი გარსები, ღვიძლი, ტემპერატურის მატება, ვაგოციტები, იმუნიტეტი) შესახებ მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2, 4,5,6,7,8,9,10);
- კვლევის საფუძველზე გარემოს ცვლად პირობებში ორგანიზმში მიმდინარე ცვლილებების (მაგ., პულოსის აჩქარება-შენელება, სუნთქვის სიხშირის შეცვლა, ოფლიანობა, წნევის მომატება) დადგენა (ბიოლ.საბ.1,2,4, 5,6,8,9,10);
- ადამიანის ორგანოთა სისტემების შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (პირველადი დახმარება, ჯანმრთელობის დაცვა, მედიცინა, კრიმინალისტიკა) (ბიოლ.საბ.სტ.11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- სისხლის, გულსისხლძარღვოვანი, სუნთქვის, საჭმლის მონელებისა და გამომყოფი სისტემები ნივთიერებათა ტრანსპორტსა და მათ მიმოცვლას უზრუნველყოფენ;
- სისხლის მიმოქცევის სისტემას მიეკუთვნება გული და სისხლძარღვები (არტერიები, ვენები, კაპილარები).
- გულის შეკუმშვა-მოდუნება წარმოქმნის სისხლის წნევას და განაპირობებს სისხლის მოძრაობას მცირე და დიდ წრეში;
- სისხლი შეიცავს ფორმიან ელემენტებს (ერიტროციტებს, ლეიკოციტებს და თრომბოციტებს), თითოეულ მათგანს გარკვეული ფუნქცია აკისრია;
- ჟანგბადი სისხლში ხვდება სუნთქვის სისტემიდან, ხოლო საკვები ნივთიერებები - საჭმლის მონელების სისტემიდან;
- სისხლის პლაზმა მონაწილეობს ნივთიერებათა ტრანსპორტში, სისხლის შედედებაში;
- მავნე ნივთიერებები ორგანიზმიდან გამოიყოფა სუნთქვის სისტემით (ნახშირორჟანგი) და სხვა გამომყოფი სისტემებით - თირკმელებით და კანით (შარდოვანა, შარდის მჟავა);
- ორგანიზმის შინაგანი გარემოს და ტემპერატურის მუდმივობის (ჰომეოსტაზი) შენარჩუნებას ადამიანის ჯანმრთელობისათვის გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს;
- სხვადასხვა სახის (არტერიული, ვენური, კაპილარული) სისხლდენის დროს სპეციფიური პირველადი დახმარების გაწევა არის შესაძლებელი.

თემა: შეგრძნების ორგანოები

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 8 (+3)

საკითხები:

6. შეგრძნების ორგანოები და მათი მნიშვნელობა;
7. მხედველობის ორგანოს აგებულება და ფუნქცია;
8. მხედველობა და მისი დარღვევები;
9. სმენის ორგანოს აგებულება და ფუნქციები;
10. სმენის დარღვევა.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

ნივთიერება, ენერგია, სტრუქტურა, ფუნქცია, რეგულაცია, ცოცხალი სისტემა, სასიცოცხლო თვისება, შეგუებულობა, მდგრადობა, ჯანმრთელობა, დაავადება; კვლევის მეთოდი, კვლევა, აღმოჩენა, ტექნოლოგია.

საკვანძო შეკითხვები: • რატომ კარგავს ადამიანი მხედველობას/სმენას თავის ტვინის დაზიანების დროს? • როგორ ახერხებს თვალი მკაფიოდ დაინახოს შორს და ახლოს მდებარე საგანი? • რატომ ვერ ვარჩევთ ფერებს სიბნელეში? • სათვალის შერჩევისას რა უნდა ვიცოდეთ? • რატომ ვიფარებთ ყურებზე ხელებს ძლიერი ხმაურის დროს? • რატომ არის საზიანო მხედველობის ორგანოსათვის სინათლის ეფექტებით გაჯერებულ გარემოში ხანგრძლივად ყოფნა?
აქტივობები იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • ადამიანისათვის შეგრძნების ორგანოების მნიშვნელობის დასაბუთება და მხედველობის/ სმენის ორგანოებში შემავალი სტრუქტურებისა და მათი ფუნქციების აღწერა (ბიოლ.საბ.1,2,9,10); • ბგერის/გამოსახულების აღქმის მექანიზმის სქემატურად (მოდელი) გამოხატვა და კვლევის საფუძველზე სმენის/მხედველობის დარღვევების მიზეზებზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2, 4,5,6,7,8,9,10); • თანამედროვე მიღწევების (ლაზერით მკურნალობა, ხელოვნური ბროლი, ხელოვნური სასმენი ძვლები) მნიშვნელობაზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.7,8, 10,11,12); • ადამიანის შეგრძნების ორგანოების შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (პირველადი დახმარება, ჯანმრთელობის დაცვა, მედიცინა) (ბიოლ.საბ.სტ.11,12,13).
მკვიდრი წარმოდგენები: • გარემოდან ინფორმაციას ადამიანი იღებს შეგრძნების ორგანოებით; • გარემოს მხედველობითი აღქმა დამოკიდებულია სამ კომპონენტზე, ესენია: თვალი, მხედველობის ნერვი და თავის ტვინის ქერქის მხედველობის ზონა; • შორს- და ახლომხედველობა შეიძლება იყოს თანდაყოლილი და შეძენილი; • ადამიანის მიერ ჰაერის რხევის აღქმა ხდება ბგერის სახით. ბგერის აღქმა ხორციელდება სმენის ორგანოთი (გარეთა, შუა და შიგნითა ყური; სმენის ნერვი, თავის ტვინის ქერქის სმენის ზონა); • ძლიერი გამღიზიანებლები (ბგერა, სინათლე) დამაზიანებლად მოქმედებენ შეგრძნების ორგანოებზე (ყურზე, თვალებზე).

თემა: რეპროდუქციული სისტემა საკითხები: 5. ქალის რეპროდუქციული სისტემა; 6. მამაკაცის რეპროდუქციული სისტემა; 7. განაყოფიერება და ნაყოფის განვითარება; 8. სქესობრივი გზით გადამდები დაავადებები.	საათების სავარაუდო რაოდენობა: 8 (+3)
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები: ნივთიერება, ენერგია, სტრუქტურა, ფუნქცია, რეგულაცია, ცოცხალი სისტემა, სასიცოცხლო თვისება, შეგუებულობა, მდგრადობა, ჯანმრთელობა, დაავადება; კვლევის მეთოდი, კვლევა, აღმოჩენა, ტექნოლოგია.	

საკვანძო შეკითხვები: • რატომ არის ჩანასახი მოთავსებული სითხით სავსე ჩანასახოვან ბუშტში? • რატომ არის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ორსულის მიერ ჯანსაღი ცხოვრების წესის დაცვა? • რატომ ითვლება ნაადრევი ორსულობა რისკ-ფაქტორად როგორც დედის, ისე ნაყოფის ჯანმრთელობისათვის? • რა ნიშნებით/სიმპტომებით შეიძლება სქესობრივი გზით გადამდები დაავადებების აღმოჩენა და მათგან თავდაცვა?
აქტივობები იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • ქალისა და მამაკაცის რეპროდუქციული სისტემისა და მისი ფუნქციების აღწერა (ბიოლ.საბ.1,2); • კვლევის საფუძველზე დასაბუთება, როგორ მოქმედებს ნაყოფის განვითარებაზე მშობლის მიერ ჯანსაღი ცხოვრების წესის დარღვევა და სქესობრივი გზით გადამდები დაავადებების გავრცელების რისკ-ფაქტორებზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2,5,6,7,8,9,10); • ადამიანის რეპროდუქციული სისტემის შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, უშვილობის დაძლევა, დაავადებები, ხელოვნური განაყოფიერება, მედიცინა, იმუნოლოგია) (ბიოლ.საბ.11,12,13).
მკვიდრი წარმოდგენები: • ქალის სასქესო ორგანოებია: საკვერცხე, საშო, საშვილოსნო; • მამაკაცის სასქესო ორგანოებია: სათესლე, ასო, წინამდებარე ჯირკვალი; • ჩანასახის განვითარება იწყება სპერმატოზოიდის და კვერცხუჯრედის შერწყმის შედეგად წარმოქმნილი ზიგოტიდან; • ზიგოტა არის ერთი უჯრედი, რომელიც შეიცავს როგორც მამის, ასევე დედის გენეტიკურ მასალას; • ზიგოტა იყოფა და უჯრედების თანმიმდევრული გაყოფის შედეგად წარმოიქმნება ჩანასახი; • ჩანასახს თანდათან უყალიბდება ორგანოები - ვითარდება ნაყოფი; • სქესობრივი გზით გადამდები ინფექციების გავრცელების ძირითადი მიზეზია დაუცველი სქესობრივი კონტაქტი; • ნაადრევ ქორწინებას/ორსულობას/სქესობრივ ურთიერთობებს თან ახლავს მრავალი რისკ-ფაქტორი.

თემები IX კლასისათვის

1. უჯრედი, ქსოვილი

2. გენეტიკა

3. ევოლუცია

4. ეკოლოგია

5. ჯანმრთელობა და გარემო

თემა: უჯრედი, ქსოვილი

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 10 (+3)

საკითხები:

1. უჯრედული თეორია;
2. უჯრედების აგებულება;
3. უჯრედის გაყოფა;
4. მცენარეული ქსოვილები;
5. ცხოველური ქსოვილები.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

ნივთიერება, სტრუქტურა, ფუნქცია, რეგულაცია, ცოცხალი სისტემა, სასიცოცხლო თვისება, ბიომრავალფეროვნება, შეგუებულობა, მდგრადობა, ჯანმრთელობა, დაავადება; კვლევის მეთოდი, კვლევა; აღმოჩენა, თეორია, ტექნოლოგია.

საკვანძო შეკითხვები:

- რატომ მიიჩნევა უჯრედი ყველა ორგანიზმის ელემენტარულ ერთეულად?
- რატომ არის შვილეული უჯრედი დედისეულის მსგავსი?
- რა ბიოლოგიური მნიშვნელობა აქვს მიტოზს/მეიოზს?
- როგორ შეესაბამება ქსოვილთა აგებულება მათ ფუნქციას?
- რა გავლენას ახდენს ჯანსაღი კვება და ფიზიკური აქტივობა უჯრედის მეტაბოლიზმზე?

აქტივობები

იდევნი კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- უჯრედის ზოგიერთი კომპონენტის (უჯრედის კედელი, პლაზმური მემბრანა, ციტოპლაზმა, ბირთვი, მიტოქონდრია, ქლოროპლასტი, ვაკუოლი) ამოცნობა და თითოეულის ფუნქციის დასახელება (ბიოლ.საბ.1,2,3);
- მიკროსკოპული კვლევის საფუძველზე უჯრედების (მცენარეული, ცხოველური) განსხვავება ფორმის, აგებულებისა და ზომის მიხედვით და მათ ფუნქციებთან დაკავშირება; ქსოვილთა ძირითადი ჯგუფების ამოცნობა და შედარებითი დახასიათება (ბიოლ.საბ.1,2,3,4,5,6,7,8,9);
- მიტოზისა და მეიოზის მარტივი მოდელის შექმნა შვილეულ უჯრედებში ქრომოსომების განაწილების კანონზომიერებების ასახსნელად (ბიოლ.საბ.1,2,5,9);
- უჯრედის ფუნქციონირებაზე მავნე ჩვევების მოქმედების დასაბუთება (ბიოლ.საბ.2,4,9);
- უჯრედული თეორიისა და თანამედროვე მიღწევების (ღეროვანი უჯრედები) მნიშვნელობაზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.11,12,13).;
- ციტოლოგიის შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, დაავადებები, მედიცინა, იმუნოლოგია) (ბიოლ.საბ.11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- უჯრედი წარმოადგენს ცოცხალი სისტემის სტრუქტურულ, ფუნქციურ და განვითარების ერთეულს;
- ორგანიზმის ზრდას საფუძვლად უდევს უჯრედების გამრავლება;
- ფუნქციის შესაბამისად უჯრედები განსხვავდებიან ფორმითა და ზომით, აგრეთვე შემადგენელი კომპონენტებით;
- უჯრედის თითოეული კომპონენტი ასრულებს გარკვეულ ფუნქციას;
- მსგავსი ფუნქციის და სტრუქტურის უჯრედები ქმნიან ქსოვილებს;
- მცენარეული ქსოვილები (გამტარი, მექანიკური, წარმომშობი, ძირითადი) განსხვავდებიან აგებულების მიხედვით, მათი სტრუქტურა შეესაბამება მათ ფუნქციას;
- ცხოველური ქსოვილები (ეპითელიური, კუნთოვანი, ნერვული და შმაერთებელი) განსხვავდებიან ერთმანეთისაგან და მათი აგებულება შეესაბამება მათ ფუნქციას;
- მავნე ნივთიერებების მოხმარება იწვევს უჯრედებში მიმდინარე პროცესების დარღვევებს.

თემა: გენეტიკა

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 12 (+3)

საკითხები:

1. მემკვიდრეობითობა;
2. მონოჰიბრიდული შეჯვარება;
3. სქესის გენეტიკური განსაზღვრა;
4. ადამიანის გენეტიკა;
5. ცვალებადობა.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

ნივთიერება, სტრუქტურა, ფუნქცია, რეგულაცია, ცოცხალი სისტემა, სასიცოცხლო თვისება, ბიომრავალფეროვნება, სისტემატიკური ჯგუფი, შეგუებულობა, მდგრადობა, ჯანმრთელობა, დაავადება; კვლევის მეთოდი, კვლევა; აღმოჩენა, თეორია, ტექნოლოგია.

საკვანძო შეკითხვები:

- რა მექანიზმები უზრუნველყოფს შვილების მსგავსებასა და განსხვავებას?
- როგორ განვასხვავოთ სრულია თუ არასრული დომინირება?
- რაზე დამოკიდებულია გოგო დაბადება თუ ბიჭი?
- რა იწვევს მუტაციებს და რას იწვევს მუტაციები?
- შეგვიძლია თუ არა შევამციროთ მუტაციების ალბათობა?
- რა მნიშვნელობა აქვს არამემკვიდრეობით ცვალებადობას ორგანიზმისთვის და როგორია მათი ევოლუციური მნიშვნელობა?

აქტივობები

იდევნი კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- შეჯვარების გენეტიკური სქემის (მონოჰიბრიდული შეჯვარება) შედგენა და კონკრეტული ნიშან-თვისების/სქესის მქონე ინდივიდის დაბადების ალბათობის განსაზღვრა (ბიოლ.საბ.1,2,3,5,9);

• ამა თუ იმ ნიშან-თვისების ცვალებადობისა და მისი ფორმების (ფენოტიპური, გენოტიპური) დადგენა (ბიოლ.საბ.1,2,3,4,5,6); • ადამიანის გენეტიკურ აპარატზე ზოგიერთი ფაქტორის (ალკოჰოლი, ნარკოტიკები, მანქანის გამონაბოლქვი, პესტიციდები) ზემოქმედების საფრთხეზე არგუმენტირებული მსჯელობა (ბიოლ.საბ.4,5,6,7,8); • გენეტიკის შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, გარემოს დაცვა, გენური ინჟინერია, კლონირება, სელექცია, მედიცინა) (ბიოლ.საბ.11,12,13).
მკვიდრი წარმოდგენები: • ორგანიზმის სასქესო უჯრედებში, მისი სხვა დანარჩენი უჯრედებისგან განსხვავებით, ქრომოსომების განახევრებული რაოდენობა; • ზიგოტაში წყვილი გენიდან ერთი მამრისაა/მამის, ხოლო მეორე - მდედრის/დედის; • ნიშან-თვისება განისაზღვრება წყვილი გენით (დომინანტური, რეცესიული); • ადამიანის შემთხვევაში ბავშვის სქესს განაპირობებს სასქესო ქრომოსომების კომბინაცია; • არსებობს ადამიანის გენეტიკის კვლევის მეთოდი (საგვარტომო ნუსხა), რომელიც იძლევა შთამომავლობაში გენეტიკური დაავადებების ალბათობის დადგენის საშუალებას; • ცვალებადობა შეიძლება იყოს განპირობებული როგორც ქრომოსომებში სხვადასხვა სახის ცვლილებებით (მუტაცია), ასევე გარემო ფაქტორების (მოდIFIკაციური ცვალებადობა) მოქმედებით; • ადამიანის გენეტიკურ აპარატზე უარყოფითად მოქმედებს მავნე ნივთიერებები (მაგ., ალკოჰოლი და სხვა ნარკოტიკი).

თემა: ეკოლოგია საათების სავარაუდო რაოდენობა: 12 (+3) საკითხები: 1. ძირითადი ეკოლოგიური ფაქტორები; 2. კვებითი დონეები ეკოსისტემებში; 3. ცოცხალი ორგანიზმების ურთიერთქმედება ეკოსისტემაში. თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები: ნივთიერება, ენერგია, სტრუქტურა, ფუნქცია, რეგულაცია, ცოცხალი სისტემა, სასიცოცხლო თვისება, ბიომრავალფეროვნება, სისტემატიკური ჯგუფი, შეგუებულობა, მდგრადობა, კვლევის მეთოდი, კვლევა; აღმოჩენა, თეორია, ტექნოლოგია, მდგრადი განვითარება. საკვანძო შეკითხვები: • რა როლს შეიძლება ასრულებდეს ადამიანი ეკოსისტემის სტაბილურობის დარღვევაში? • რა მნიშვნელობა აქვს ეკოსისტემაში ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებას? • რა კავშირებია ეკოსისტემის კომპონენტებს შორის? • როგორ მიმდინარეობს ეკოსისტემაში ენერგიის გადაცემა და ნივთიერებათა წრებრუნვა? • რა განსხვავებებია ეკოსისტემაში ორგანიზმთა თანაარსებობის ფორმებს შორის? აქტივობები იდევნი კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • ეკოსისტემის კომპონენტებს შორის ურთიერთკავშირის გაანალიზება და ორგანიზმების ურთიერთქმედების როლზე მსჯელობა მათი მრავალფეროვნებისა და ეკოსისტემის სტაბილურობის შენარჩუნებაში (ბიოლ.საბ.1,2,3,9); • კვლევის შედეგად დიაგრამის წარმოდგენა ლოკალურ გარემოში კვებით ჯაჭვებში ჩართული ორგანიზმების შესახებ და გარემოს დაბინძურების მნიშვნელობაზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2,3,4); • მოდელის შექმნა, რომელიც ასახავს ეკოსისტემაში ნივთიერებათა წრებრუნვას და ამ პროცესის მნიშვნელობაზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2,3,4,5,6,7,8,9); • გარემო ფაქტორების მნიშვნელობის გაანალიზება ადამიანის ჯანმრთელობისათვის და გარემოს დაბინძურების დაკავშირება ორგანიზმთა მრავალფეროვნების შემცირებასთან, გარემოს დაცვაზე ზრუნვა (ბიოლ.საბ.3,4,9,10); • ეკოლოგიის შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ჯანმრთელობის დაცვა, გარემოს დაცვა, სოფლის მეურნეობა, მედიცინა) (ბიოლ.საბ.11,12,13).
მკვიდრი წარმოდგენები: • ეკოსისტემებში მოქმედებს აბიოტური, ბიოტური, ანთროპოგენური ფაქტორები; • ორგანიზმები ეკოსისტემებში ქმნიან კვებით ჯაჭვებს და კვებით ქსელებს; • კვების დონის მიხედვით ეკოსისტემაში, როგორც წესი, გვხვდება პროდუცენტები, კონსუმენტები, რედუცენტები; • ეკოსისტემაში ორგანიზმებს შორის ურთიერთდამოკიდებულების ფორმებია: ნეიტრალიზმი, სიმბიოზი, კონკურენცია, პარაზიტიზმი, მტაცებლობა; • ეკოსისტემაში მუდმივად მიმდინარეობს ნივთიერებების წრებრუნვა და ენერგიის გარდაქმნა; • ბუნებრივი კატაკლიზმები, ნადირობა, ტყის გაჩეხვა და სხვ. არღვევს ეკოსისტემის სტაბილურობას და ამცირებს სახეობათა მრავალფეროვნებას.

თემა: ევოლუცია	საათების სავარაუდო რაოდენობა: 11 (+3)
საკითხები: 1. დარვინ-უოლესის ევოლუციური თეორია; 2. ევოლუციის მამოძრავებელი ფაქტორები; 3. ევოლუციის დამამტკიცებელი არგუმენტები; 4. ბუნებრივი და ხელოვნური გადარჩევა.	
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები: ნივთიერება, ენერგია, სტრუქტურა, ფუნქცია, რეგულაცია, ცოცხალი სისტემა, სასიცოცხლო თვისება, ბიომრავალფეროვნება, სისტემატიკური ჯგუფი, შეგუებულობა, მდგრადობა, კვლევის მეთოდი, კვლევა; აღმოჩენა, თეორია, ტექნოლოგია, მდგრადი განვითარება.	
საკვანძო შეკითხვები, რომლებზეც მოსწავლე თემის სწავლების პროცესში უნდა დაფიქრდეს: • როგორ წარმოიქმნება ახალი სახეობები/ბიომრავალფეროვნება? • რატომ ითვლება ბუნებრივი გადარჩევა ცაცხალი სამყაროს ევოლუციის მთავარ ფაქტორად? • რატომ მიმდინარეობს ორგანიზმებს შორის ბრძოლა არსებობისათვის? • რა მტკიცებულებები ადასტურებს ორგანული სამყაროს ევოლუციას? • რა პრინციპიალური სხვაობაა მემკვიდრეობით და არამემკვიდრეობით ცვალებადობას შორის და როგორია მათი ევოლუციური მნიშვნელობა? • რა მსგავსება და განსხვავებაა ბუნებრივ და ხელოვნურ გადარჩევას შორის?	

აქტივობები	
იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
• ცოცხალი სამყაროს ისტორიულ განვითარებაზე მსჯელობა, ორგანიზმთა მრავალფეროვნების დაკავშირება ევოლუციურ პროცესთან (ბიოლ.საბ.3,7,8,9); • კვლევის საფუძველზე მთავარი ევოლუციური ფაქტორის (ბუნებრივი გადარჩევა) მოქმედების დასაბუთება, არსებობისათვის ბრძოლის სახეების გაანალიზება და ევოლუციის საბოლოო შედეგზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2,3,4,5,7,8); • ბუნებრივი და ხელოვნური გადარჩევის შედარება და ბუნებრივი გადარჩევის პროცესის ამსახველი მოდელის შექმნა (ბიოლ.საბ.1,2,3,4,5,7,8); • ევოლუციის შესახებ მიღებული ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (გარემოს დაცვა, სელექცია, სოფლის მეურნეობა) (ბიოლ.საბ.11,12,13).	
მკვიდრი წარმოდგენები	
• ევოლუცია ცოცხალი სამყაროს განვითარების ისტორიული პროცესია; • ბუნებაში ორგანიზმები ერთმანეთს უწყვეტ კონკურენციას საარსებო გარემოსა და საკვებისთვის; • არსებობისათვის ბრძოლაში იმარჯვებენ ისეთი ორგანიზმები, რომლებსაც კონკრეტულ პირობებში გადარჩენისათვის აქვთ სასარგებლო ნიშან-თვისებები, ანუ ხდება საუკეთესოდ შეგუებული ორგანიზმების ბუნებრივი გადარჩევა; • ბუნებრივი გადარჩევის შედეგად წარმოიქმნება ახალი სახეობები და ორგანიზმთა შეგუებულობები; • ადამიანი აწარმოებს მისთვის საჭირო/სასარგებლო ნიშან-თვისებების მქონე ინდივიდების გადარჩევას (ხელოვნური გადარჩევა), მათ გამრავლებას და შედეგად იღებს მცენარეებისა და ცხოველების ახალ ჯიშებს.	

თემა: ჯანმრთელობა და გარემო	საათების სავარაუდო რაოდენობა: 10 (+3)
საკითხები:	
5. ჯანსაღი კვება და დაბალანსებული დიეტა; 6. ქიმიურ ნივთიერებებზე დამოკიდებულება, მავნე ჩვევები; 7. ფიზიკური აქტივობა და მისი მნიშვნელობა ჯანმრთელობის შენარჩუნებაში; 8. ნაადრევ ქორწინებასთან/ორსულობასთან დაკავშირებული რისკები.	
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:	
ნივთიერება, ენერგია, სტრუქტურა, ფუნქცია, რეგულაცია, ცოცხალი სისტემა, სასიცოცხლო თვისება, შეგუებულობა, მდგრადობა, კვლევის მეთოდი, კვლევა; ჯანმრთელობა, დაავადება, აღმოჩენა, თეორია, ტექნოლოგია, მდგრადი განვითარება.	
საკვანძო შეკითხვები:	
• როდის უნდა მივმართო ექიმს? როგორ განვასხვავოთ ჯანმრთელობა ავადობისგან? • როგორ შეიძლება შეიცვალოს მავნე ჩვევების შედეგად ჩემი გარემოება? • როგორ შეიძლება აისახოს ადამიანის ჯანმრთელობაზე ე.წ. „სწრაფი კვებით“ ხშირი სარგებლობა?	

- როგორ შეიძლება აისახოს ადამიანის ჯანმრთელობაზე დღის რეჟიმის ხშირი დარღვევა?
- როგორ შეიძლება აისახოს მავნე ნივთიერებების მიმართ დამოკიდებულების ჩამოყალიბება ადამიანის ჯანმრთელობასა და მის შთამომავლობაზე?
- რას ნიშნავს მედიკამენტების (წამლების) არადანიშნულებისამებრ მოხმარება და როდის ხდება წამალი საწამლაღვი?
- რა პრობლემები შეიძლება მოჰყვეს ნაადრევ ქორწინებას/ადრეულ ორსულობას?
- როგორ გვეხმარება ფიზიკური აქტივობა ჯანმრთელობის შენარჩუნებაში?
- რატომ არის მნიშვნელოვანი რეპროდუქციული ჯანმრთელობა ადამიანისთვის და მის შთამომავლობისათვის?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- კვლევის საფუძველზე ცხოვრების ჯანსაღი წესის (მაგ., ფიზიკური აქტივობა, დაბალანსებული დიეტა, ჯანსაღი კვება) მნიშვნელობაზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2,4,6,7, 9,10);
- დღის რეჟიმის (მაგ., ძილ-ღვიძილის ციკლი) ხშირი დარღვევის შედეგზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.1,2,4,6,7, 9,10);
- მავნე ნივთიერებებზე (ნიკოტინი, ალკოჰოლი, ნარკოტიკი, აქროლადი ტოქსიკური ნივთიერებები) დამოკიდებულების წარმოქმნა და მისი დაკავშირება ჯანმრთელობასთან (ბიოლ.საბ.1,2,4, 5,6,7, 8,9,10);
- გადამდები დაავადებების გადაცემის გზების განსაზღვრა და პირადი ჰიგიენისა და სანიტარული პირობების მნიშვნელობის გააზრება ინფექციური დაავადებების (მაგ., შიდსი, C-ჰეპატიტი) გავრცელების პრევენციისათვის (ბიოლ.საბ.11,12,13);
- არსებული კვლევების საფუძველზე ადრეულ სქესობრივ კავშირთან, ნაადრევ ქორწინებასა და ორსულობასთან დაკავშირებული რისკების გაანალიზება, მათ გამომწვევ მიზეზებსა და პრევენციაზე მსჯელობა (ბიოლ.საბ.11,12,13).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- ცხოვრების ჯანსაღი წესი განაპირობებს არა მხოლოდ ორგანიზმის ჯანმრთელობას, არამედ პიროვნების სოციალურ წარმატებას;
- ჯანსაღი კვება, დაბალანსებული დიეტა და ფიზიკური აქტივობა მნიშვნელოვანია ჯანმრთელობისათვის და ხელს უწყობს მის შენარჩუნებას; ხელს უწყობს ჯანმრთელობის შენარჩუნებას;
- ნივთიერებებზე (ნიკოტინი, ალკოჰოლი, ნარკოტიკი, აქროლადი ნივთიერებები) დამოკიდებულების გაჩენა უარყოფითად მოქმედებს ადამიანის ყველა ორგანოთა სისტემაზე, მის ფსიქიკაზე და სოციალურ აქტივობაზე;
- მნიშვნელოვანია სქესობრივი გზით გადამდები დაავადებების, შეძენილი იმუნოდეფიციტის სინდრომის, ვირუსული ჰეპატიტების პრევენციული საშუალებების ცოდნა და გამოყენება;
- პირადი ჰიგიენის დაცვა აუცილებელია ადამიანის ჯანმრთელობის, კერძოდ რეპროდუქციული ჯანმრთელობის შესანარჩუნებლად;
- გარდატეხის ასაკისათვის დამახასიათებელი ანატომიური, ფიზიოლოგიური და ფსიქიკური თავისებურებების ცოდნა და გათვალისწინება აუცილებელია როგორც მოზარდისათვის, ასევე ზრდასრული ადამიანისათვის;
- ნაადრევმა ქორწინებამ/ორსულობამ/სქესობრივმა ურთიერთობამ სამედიცინო და სოციალური ხასიათის პრობლემები შეიძლება გამოიწვიოს.

ბ) ფიზიკა

საბაზო საფეხურის ფიზიკის პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა და აჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების შესაძლო გზებს. პროგრამა შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

სასწავლო თემა

სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.

საგნობრივი საკითხები

წლიური თემების ფარგლებში გამოიყოფა საგნობრივი საკითხები. საგნობრივი საკითხების სწავლება თვითმიზანს არ წარმოადგენს.

საგნობრივი საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები

ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.

თემატური საკვანძო შეკითხვები

თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი კითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა:

- მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად;
- სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა;
- თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.

აქტივობები

მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.

კომპლექსურ/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი

კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

თემები კლასების მიხედვით	საათების სავარაუდო რაოდენობა	სარეზერვო დრო
VII კლასი		
მოსამზადებელი პერიოდი	5 საათი	
ნივთიერების აგებულება და მისი ფიზიკური თვისებები	12 საათი	3 საათი
თანაბარი მოძრაობა	14 საათი	5 საათი
ძალა და წნევა	26 საათი	5 საათი
VIII კლასი		
მექანიკური მოვლენები	20 საათი	5 საათი
ელექტრომაგნიტური მოვლენები	20 საათი	5 საათი
სითბური მოვლენები	17 საათი	3 საათი
IX კლასი		
აჩქარებული მოძრაობა	17 საათი	4 საათი
სტატიკა და დინამიკა	22 საათი	5 საათი
ოპტიკური მოვლენები	18 საათი	4 საათი

ფიზიკის კურსის სწავლას დაწყებისთვის რეკომენდაციას ვუწევთ პირველი ხუთი საათი დაეთმოს მოსამზადებელ პერიოდს და შემდეგი საკითხების განხილვას:

VII კლასი	საათების სავარაუდო რაოდენობა: 5
1. ფიზიკური სიდიდეები და მათი გაზომვა; 2. ერთეულთა სისტემები.	

1. ნივთიერების აგებულება და მისი ფიზიკური თვისებები

2. თანაბარი მოძრაობა

3. ძალა და წნევა

თემა: ნივთიერების აგებულება და მისი ფიზიკური თვისებები	საათების სავარაუდო რაოდენობა: 12 (+3)
საკითხთა მინიმუმი: 1. ატომები, მოლეკულები და მათი ურთიერთქმედება; 2. დიფუზია; აგრეგატული მდგომარეობის ცვლილება; 3. მასა და სიმკვრივე.	
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები მატერია (სუბლიმაცია, მოცულობა), სისტემები , სტრუქტურა , ფუნქცია , ურთიერთქმედება , ენერგია (ენერგიის მუდმივობა, ენერგიის გარდაქმნა), კვლევის მეთოდი (ცდა, ექსპერიმენტი, გამოკითხვა, ინტერვიუ); დაგეგმვა-განხორციელება (საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, უსაფრთხოება, რესურსი, ცვლადი (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული) მონაცემი, მონაცემთა ორგანიზება, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა,); მოდელი (ფორმულა) აღმოჩენა , თეორია , კანონი , ტექნოლოგია , მდგრადი განვითარება .	
საკვანძო შეკითხვები: • რა განსაზღვრავს ნივთიერების აგრეგატულ მდგომარეობას? • როგორ შეიძლება შევცვალოთ ნივთიერების აგრეგატული მდგომარეობა? • რა კავშირია დიფუზიის სიჩქარესა და ნივთიერების აგრეგატულ მდგომარეობას შორის? • როგორ მოქმედებს ტემპერატურის ცვლილება დიფუზიის სიჩქარეზე? • რატომ გვირჩევენ სპეციალისტები ზაფხულში ნაკლებად მძაფრსუნიანი სუნამოს დასხმას? • რატომ შევიგრძნობთ ზოგიერთი მყარი ნივთიერების სუნს? • რა კავშირია ნივთიერების აგებულებასა და მის სიმკვრივეს შორის? • რა უნდა ვიცოდეთ ნივთიერებების შესახებ, რომ მრავალშრიანი კოქტეილი დავამზადო?	
აქტივობები იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის	

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს

- აგრეგატული მდგომარეობის დაკავშირება ნივთიერების ატომურ-მოლეკულურ აგებულებასთან (ფიზ.საბ.1, 2, 3);
- სიმკვრივის განსაზღვრა ექსპერიმენტულად (ფიზ.საბ. 4, 5, 6, 7, 9);
- დიფუზიის მოვლენის სადემონსტრაციო მოდელის შექმნა და პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანების გადაჭრა (ფიზ.საბ.4, 5, 6, 7, 8, 9);
- დიფუზიის მოვლენის როლის შეფასება ბუნებასა და ყოფაცხოვრებაში (ფიზ.საბ.1, 2, 3, 10, 11);
- ნივთიერებების ფიზიკური მახასიათებლების ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.1, 2, 3, 10, 11, 12).

მკვიდრი წარმოდგენები

- ნივთიერება მატერიის ერთ-ერთი სახეა;
- ნივთიერება შედგება ატომებისა და მოლეკულებისგან;
- ატომები და მოლეკულები განუწყვეტლივ მოძრაობენ;
- სხეულის მასას ამ სხეულში ნივთიერების რაოდენობა განსაზღვრავს;
- ნივთიერების სიმკვრივე დამოკიდებულია მის მასასა და მოცულობაზე;
- დიფუზია ნივთიერების სამივე აგრეგატულ მდგომარეობაში მიმდინარეობს;
- ტემპერატურის ცვლილება ცვლის დიფუზიის სიჩქარეს;
- მყარი სხეული ინარჩუნებს ფორმასა და მოცულობასაც;
- სითხე ინარჩუნებს მოცულობას, მაგრამ ვერ ინარჩუნებს ფორმას;
- აირი ვერ ინარჩუნებს ვერც ფორმას და ვერც მოცულობას.

დაზუსტება - ამ ეტაპზე არ ისწავლება ბროუნის მოძრაობა.

თემა: თანაბარი მოძრაობა

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 14 (+5)

საკითხთა მინიმუმი:

1. სხეულთა მოძრაობა;
2. ათვლის სისტემა;
3. თანაბარი მოძრაობის სიჩქარე.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები

მატერია, სისტემები, სტრუქტურა, ფუნქცია, ურთიერთქმედება, ენერგია (ენერგიის მუდმივობა, ენერგიის გარდაქმნა) **კვლევის მეთოდი** (ცდა, ექსპერიმენტი, გამოკითხვა, ინტერვიუ); **დაგეგმვა-განხორციელება** (საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, უსაფრთხოება, რესურსი, ცვლადი (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული) მონაცემი, მონაცემთა ორგანიზება, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა,); **მოდელი** (ფორმულა) **აღმოჩენა, თეორია, კანონი, ტექნოლოგია, მდგრადი განვითარება.**

საკვანძო შეკითხვები:

- რატომ არის მნიშვნელოვანი სხეულის მოძრაობის დახასიათება?
- რატომ გახდა აუცილებელი ათვლის სისტემის შემოღება?
- რა გამოყენება აქვს სიჩქარის ცნებას ყოველდღიურ ცხოვრებაში?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • სხეულის მოძრაობის დამახასიათებელ პარამეტრებზე (ტრაექტორია, გავლილი გზა, ათვლის სხეული, ნივთიერი წერტილი, გადაადგილება, სიჩქარე, საშუალო სიჩქარე, ინერცია,) მსჯელობა (ფიზ.საბ.1,2, 3, 6); • ათვლის სისტემისა და ათვლის სხეულის მნიშვნელობაზე, მოძრაობის ფარდობითობაზე არგუმენტირებული მსჯელობა (ფიზ.საბ.6, 7); • ვექტორული და სკალარული სიდიდეების დახასიათება (ფიზ.საბ.6, 7); • წრფივი თანაბარი მოძრაობის შესწავლა მოდელის საშუალებით; პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანების გადაჭრა (ფიზ.საბ.4, 5, 6, 7, 8, 9); • სხეულთა სიჩქარის როლის შეფასება ბუნებასა და ყოფაცხოვრებაში (ფიზ.საბ. 10, 11); • სხეულთა მოძრაობის სახეების ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.10, 11, 12).	მკვიდრი წარმოდგენები: • თანაბარია მოძრაობა, თუ სხეული მუდმივი სიჩქარით მოძრაობს; • სხეულის მოძრაობა ან უძრაობა ათვლის სისტემის არჩევაზე დამოკიდებული; • სხეულის მოძრაობის ერთ-ერთი ძირითადი მახასიათებელი მისი სიჩქარეა; • სხეულის მოძრაობა (სიჩქარე და მიმართულება) სხვადასხვა ათვლის სხეულის მიმართ განსხვავებულია.
დაზუსტება - ამ ეტაპზე განიხილება მხოლოდ ერთი წრფის გასწვრივ მიმართული ვექტორები.	

თემა: ძალა და წნევა საათების სავარაუდო რაოდენობა: 26 (+6) საკითხთა მინიმუმი: 1. სხეულზე მოქმედი ძალები; 2. წნევა აირებსა და სითხეებში; 3. ატმოსფერული წნევა; 4. ზიარკურკელი.	თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები მატერია, სისტემები, სტრუქტურა, ფუნქცია, ურთიერთქმედება, ენერგია (ენერგიის მუდმივობა, ენერგიის გარდაქმნა) კვლევის მეთოდი (ცდა, ექსპერიმენტი, გამოკითხვა, ინტერვიუ); დაგეგმვა-განხორციელება (საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, უსაფრთხოება, რესურსი, ცვლადი (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული) მონაცემი, მონაცემთა ორგანიზება, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა.); მოდელი (ფორმულა) აღმოჩენა, თეორია, კანონი, ტექნოლოგია, მდგრადი განვითარება. საკვანძო შეკითხვები • რაში გვეხმარება სხვადასხვა ძალის ბუნების ცოდნა? • რა განსხვავებაა სხეულის წონასა და სიმძიმის ძალას შორის? • როგორ იქმნება წნევა სითხეებსა და აირებში? • რა მნიშვნელობა აქვს ატმოსფერული წნევის ცოდნას ყოველდღიურ ცხოვრებაში? • სითხის რა თვისებები უდევს საფუძვლად ჰიდრავლიკური წნეხის მოქმედებას? • რატომ არის მნიშვნელოვანი ყოველდღიურ ცხოვრებაში აირებისა და სითხის წნევის გათვალისწინება?

აქტივობები იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • ბუნების სხვადასხვა ძალის მოქმედების შედეგებზე მსჯელობა (ფიზ.საბ.1, 2, 3, 6); • სხვადასხვა ბუნების ძალების მოქმედების შედეგის შესწავლა მოდელების საშუალებით. პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანების გადაჭრა (ფიზ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); • აირებსა და სითხეებში წნევის განაწილების თავისებურებების ექსპერიმენტულად დადგენა და დაკვირვების შედეგების განზოგადება. პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანის გადაჭრა (ფიზ.საბ.4, 5, 6, 7, 9); • წნევის როლის შეფასება ბუნებასა და ყოფაცხოვრებაში (ფიზ.საბ.10, 11); • ზიარჭურჭლის მოქმედების პრინციპის გამოყენებით პრობლემური ამოცანის გადაჭრა (ფიზ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9); • აირებსა და სითხეებში წნევის მოქმედების პრინციპების ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.სტ.10, 11, 12). მკვიდრი წარმოდგენები: • სხეულზე შეიძლება სხვადასხვა ტიპის (სიმძიმის, დრეკადობის, მიზიდულობის, ხახუნის) ძალები მოქმედებდნენ; • ძალის მოქმედების შედეგად სხეულმა შეიძლება დეფორმაცია განიცადოს; • ძალის მოქმედებით სხეულმა შეიძლება შეიცვალოს მოძრაობის სიჩქარე და მიმართულება; • ძალა და სიჩქარე ვექტორული სიდიდეებია; • წნევა ძალის მოქმედების შედეგია; • აირის წნევა ჭურჭელში ყველა მიმართულებით ერთნაირად მოქმედებს; • წნევა, რომელსაც სითხე და აირი განიცდის, ერთნაირად გადაეცემა ყველა მიმართულებით; • ატმოსფერული წნევა დედამიწის ზედაპირიდან სიმაღლის ზრდასთან ერთად მცირდება; • ზიარჭურჭელში სითხე ერთ დონეზე დგება. დაზუსტება - ამ ეტაპზე არ ისწავლება ამომგდები ძალის მათემატიკური გამოყვანა; იდეალური აირი და გაზის კანონები.

VIII კლასი

1. მექანიკური მოვლენები
2. ელექტრომაგნიტური მოვლენები
3. სითბური მოვლენები

თემა: მექანიკური მოვლენები	საათების სავარაუდო რაოდენობა: 20 (+5)
საკითხთა მინიმუმი: 1. მექანიკური მუშაობა, სიმძლავრე და ენერგია; 2. სხეულთა წონასწორობა;	

3. მარტივი მექანიზმები.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები

მატერია, (სიმძიმის ცენტრი), **სისტემები**, **სტრუქტურა**, **ფუნქცია**, **ურთიერთქმედება**, (მარგი ქმედების კოეფიციენტი, ძალის მომენტი) **ენერგია** ენერგიის მუდმივობა, კინეტიკური და პოტენციური ენერგია, ენერგიის გარდაქმნა) **კვლევის მეთოდი** (ცდა, ექსპერიმენტი, გამოკითხვა, ინტერვიუ); **დაგეგმვა-განხორციელება** (საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, უსაფრთხოება, რესურსი, ცვლადი (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული) მონაცემი, მონაცემთა ორგანიზება, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა,); **მოდელი** (ფორმულა) **აღმოჩენა**, **თეორია**, **კანონი**, **ტექნოლოგია**, **მდგრადი განვითარება**.

საკვანძო შეკითხვები:

- რაზეა დამოკიდებული სხეულის მიერ მექანიკური მუშაობის შესრულების უნარი?
- რა კავშირია მუშაობას, ენერგიასა და სიმძლავრეს შორის?
- რატომ ვიყენებთ მარტივ მექანიზმებს ყოველდღიურ ცხოვრებაში?
- რატომ არის მნიშვნელოვანი სხეულის წონასწორობის პირობების ცოდნა?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- მუშაობის, როგორც ენერგიის ცვლილების შედეგის, დახასიათება (ფიზ.საბ. 1, 2, 3);
- მექანიკური ენერგიის მუდმივობაზე - პოტენციური და კინეტიკური ენერგიების ერთი სახიდან მეორეში გადასვლაზე მსჯელობა (ფიზ.საბ.1,2,3); მსჯელობა (ფიზ.საბ.1,2,3);
- მარტივი მექანიზმების მოქმედების პრინციპის ექსპერიმენტული შესწავლა და პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანების გადაჭრა; (ფიზ.საბ.4,5,6,7,9);
- მარტივი მექანიზმების, მსოფლიო მიზიდულობის ძალის, ამომგდები ძალის როლის შეფასება ბუნებასა და ყოფაცხოვრებაში (ფიზ.საბ. 10, 11);
- სხეულთა წონასწორობის პირობების ცოდნისა და მარტივი მექანიზმების გამოყენების დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.10,11,12).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- სრული მექანიკური ენერგია მუდმივია. ის შეიძლება ერთი სახიდან მეორეში გადავიდეს;
- მექანიკური მუშაობა ენერგიის ცვლილების შედეგია;
- მუშაობის შესრულების სისწრაფეს სიმძლავრე განსაზღვრავს;
- სხეული წონასწორობაშია, თუ მასზე მოქმედი ძალებისა და მომენტების ტოლქმედი ნულის ტოლია;
- მარტივი მექანიზმების გამოყენებით ვიგებთ ძალაში.

დაზუსტება - ამ ეტაპზე არ ისწავლება დახრილ სიბრტყეზე სხეულზე მოქმედი ძალების დაშლა მდგენელებად.

თემა: ელექტრომაგნიტური მოვლენები	საათების სავარაუდო რაოდენობა: 20 (+5)
საკითხთა მინიმუმი: 1. სხეულთა დაელექტროება; 2. ომის კანონი წრედის უბნისთვის (მიმდევრობითი და პარალელური შეერთება); 3. ელექტრული ველის მუშაობა და სიმძლავრე; 4. ელექტრომაგნიტები.	
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები მატერია (წინაღობა), სისტემები , სტრუქტურა , ფუნქცია , ურთიერთქმედება , (მუხტი, ძაბვა, დენის ძალა), ენერგია (ენერგიის მუდმივობა, ენერგიის გარდაქმნა) კვლევის მეთოდი (ცდა, ექსპერიმენტი, გამოკითხვა, ინტერვიუ); დაგეგმვა-განხორციელება (საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, უსაფრთხოება, რესურსი, ცვლადი (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული) მონაცემი, მონაცემთა ორგანიზება, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა); მოდელი (ფორმულა) აღმოჩენა , თეორია , კანონი , ტექნოლოგია , მდგრადი განვითარება .	
საკვანძო შეკითხვები • როგორ შეგვიძლია სხეულის დაელექტროება? • როგორ წარმოიქმნება ელვა? • რა კავშირია დენის ძალას, ძაბვასა და წინაღობას შორის? • რა სახის ენერგიებად გარდაქმნით ელექტროენერგიას თქვენს ბინაში? • რატომ და როგორ უნდა დავზოგოთ ელექტროენერგია? • როგორ შეიძლება ელექტრომაგნიტის სიმძლავრის შეცვლა/გაზრდა?	
აქტივობები იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • ნივთიერების გვარობაზე სხეულის დაელექტროების დამოკიდებულებაზე მსჯელობა (ფიზ.საბ.1, 2, 3); • ელექტრული ენერგიის მუშაობასა და სიმძლავრეზე და სხვა სახის ენერგიად გარდაქმნაზე არგუმენტირებული მსჯელობა (ფიზ.საბ. 2, 3); • ელექტრული მოვლენების, მიმდევრობითი და პარალელური შეერთების შესწავლა მოდელების საშუალებით; პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანების გადაჭრა (ფიზ.საბ. 4, 5, 6, 7, 8, 9); • ელექტროენერგიის მიღების, ელექტრული დენის მაგნიტური თვისებების თანამედროვე ტექნოლოგიებსა და ყოველდღიურ ცხოვრებაში რაციონალურად და უსაფრთხოდ გამოყენებაზე არგუმენტირებული მსჯელობა (ფიზ.საბ.10, 11); • ელექტრომაგნიტური პროცესების ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.10,11,12).	

მკვიდრი წარმოდგენები:

- ელექტრული ველი მატერიის ერთ-ერთი სახეა;
- დაელექტროებული სხეულები ელექტრულ ველის მეშვეობით ურთიერთქმედებენ;
- ელექტრული ველის მიმართულება დადებით მუხტზე მოქმედი ძალის მიმართულებით განისაზღვრება;
- მატერია შედგება ატომებისა და მოლეკულებისგან;
- ატომების ბირთვები შედგება პროტონებისა და ნეიტრონებისგან, ხოლო ატომების გარსს წარმოქმნიან ელექტრონები;
- დამუხტული ნაწილაკების მიმართული მოძრაობა ქმნის ელექტრულ დენს;
- სხეულის დაელექტროება სხვადასხვა ხერხით შეიძლება;
- ნივთიერება იყოფა გამტარებად, ნახევარგამტარებად და დიელექტრიკებად (იზოლატორებად);
- მაღალი ძაბვის მოქმედებით დიელექტრიკმა შესაძლოა ელექტრული დენი გაატაროს;
- ელექტრულ სქემებში მიმდევრობითი და პარალელური შეერთება ან მათი კომბინაცია გამოიყენება;
- ელექტროენერგია შესაძლებელია მექანიკურ, სითბურ, ქიმიურ, სინათლის ენერგიად გარდაიქმნას;
- დენიანი გამტარი ქმნის მაგნიტურ ველს.

დაზუსტება - ამ ეტაპზე არ ისწავლება კულონის კანონი.

თემა: სითბური მოვლენები

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 17 (+3)

საკითხთა მინიმუმი:

1. სითბოს გადაცემა;
2. სითბოს რაოდენობა;
3. სითბური ძრავები და ეკოლოგიური პრობლემები.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები

მატერია, (სითბური გაფართოვება, თბოგამტარობა, კუთრი სითბოტევადობა, წვის კუთრი სითბო.), **სისტემები**, **სტრუქტურა**, **ფუნქცია**, **ურთიერთქმედება**, **ენერგია** (კონვექცია, გამოსხივება, ენერგიის მუდმივობა, ენერგიის გარდაქმნა) **კვლევის მეთოდი** (ცდა, ექსპერიმენტი, გამოკითხვა, ინტერვიუ); **დაგეგმვა-განხორციელება** (საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, უსაფრთხოება, რესურსი, ცვლადი (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული) მონაცემი, მონაცემთა ორგანიზება, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა,); **მოდელი** (ფორმულა) **აღმოჩენა**, **თეორია**, **კანონი**, **ტექნოლოგია**, **მდგრადი განვითარება**.

საკვანძო შეკითხვები

- როგორ შეიძლება სხეულის ტემპერატურის შეცვლა?
- რა კავშირია თბოგადაცემასა და ნივთიერების აგრეგატული მდგომარეობის ცვლილებას შორის?
- რატომ ვრცელდება სითბო განსხვავებულად სხვადასხვა ნივთიერებაში?
- როგორ ხდება სითბური ენერგიის სხვა სახის ენერგიად გარდაქმნა?
- რაზეა დამოკიდებული ნივთიერების სითბოტევადობა?
- რა ზიანს აყენებს გარემოს სითბური ძრავების მუშაობა?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სითბოს გადაცემის სახეების დახასიათება და მათ თავისებურებებზე არგუმენტირებული მსჯელობა (ფიზ.საბ.1, 2, 3);
- სითბური ძრავების მოქმედების პრინციპსა და მათი მუშაობით შექმნილ ეკოლოგიურ პრობლემებზე არგუმენტირებული მსჯელობა (ფიზ.საბ. 1, 2, 3, 10, 11);
- ნივთიერების სითბოტევადობისა და წვის კუთრი სითბოს ექსპერიმენტული შესწავლა მოდელების დახმარებით; პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანების გადაწყვეტა (ფიზ.საბ. 4, 5, 6, 7, 8, 9);
- კუთრი სითბოტევადობების და წვის კუთრი სითბოს როლის შეფასება ბუნებასა და ყოფაცხოვრებაში (ფიზ.საბ.1, 2, 3, 10, 11);
- ბუნებაში მიმდინარე სითბური პროცესების შესახებ ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.10,11,12).

მკვიდრი წარმოდგენები

- სითბოს გადაცემა სხვადასხვა მეთოდითაა შესაძლებელი;
- სითბო ყოველთვის მაღალი ტემპერატურის მქონე სხეულიდან უფრო დაბალი ტემპერატურის მქონე სხეულს გადაეცემა;
- სხეულის ტემპერატურის ცვლილება გადაცემული სითბოს რაოდენობასა და სხეულის მასაზეა დამოკიდებული;
- სხვადასხვა ნივთიერების ტემპერატურის შესაცვლელად განსხვავებული სითბოს რაოდენობაა საჭირო;
- სითბოს გადაცემით შესაძლებელია ნივთიერების აგრეგატული მდგომარეობის შეცვლა;
- სხეულის ტემპერატურის ცვლილება მის სითბოტევადობაზეა დამოკიდებული;
- სხვადასხვა საწვავის დაწვით განსხვავებული სითბოს რაოდენობა მიიღება;
- სითბური ძრავა საწვავის ენერგიას მექანიკურ ენერგიად გარდაიქმნის;
- წვის პროდუქტები აბინძურებს გარემოს და ქმნის ეკოლოგიურ პრობლემებს.

IX კლასი

1. აჩქარებული მოძრაობა
2. სტატიკა და დინამიკა
3. ოპტიკური მოვლენები

თემა: აჩქარებული მოძრაობა

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 17 (+4)

საკითხთა მინიმუმი:

1. არათანაბარი მოძრაობა;
2. მრუდწირული (წრიული) მოძრაობა.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები

მატერია, სისტემები (მოძრაობის ფარდობითობა), სტრუქტურა, ფუნქცია, ურთიერთქმედება, ენერგია (ენერგიის მუდმივობა, ენერგიის გარდაქმნა) კვლევის მეთოდი (ცდა, ექსპერიმენტი, გამოკითხვა, ინტერვიუ); დაგეგმვა-განხორციელება (საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, უსაფრთხოება, რესურსი, ცვლადი (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული) მონაცემი, მონაცემთა ორგანიზება, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა); მოდელი (ფორმულა) აღმოჩენა, თეორია, კანონი, ტექნოლოგია, მდგრადი განვითარება.

საკვანძო შეკითხვები • რატომ არის მნიშვნელოვანი არათანაბარი მოძრაობის პარამეტრების შესწავლა? • როგორ შეიძლება აჩქარებული მოძრაობის დახასიათება? • რა სიდიდეებით ხასიათდება მრუდწირული მოძრაობა? • რატომ ითვლება მრუდწირული მოძრაობა აჩქარებულ მოძრაობად?
აქტივობები იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • სხეულის არათანაბარი მოძრაობის დამახასიათებელ პარამეტრებზე მსჯელობა (ფიზ.საბ. 1, 2, 3, 6); • წრფივი თანაბრაჩქარებული და მრუდწირული მოძრაობის შესწავლა მოდელის საშუალებით; პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანების გადაჭრა (ფიზ.საბ. 4, 5, 6, 7, 8, 9); • სხეულთა სიჩქარის ცვლილების როლის შეფასება ბუნებასა და ყოფაცხოვრებაში (ფიზ.საბ. 10, 11); • აჩქარებული მოძრაობის პრინციპების ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.10,11,12).
მკვიდრი წარმოდგენები: • სხეულის აჩქარება მის მასაზე და მასზე მოქმედ ჯამურ ძალაზეა დამოკიდებული; • აჩქარებულია მოძრაობა, თუ მისი სიჩქარე იცვლება; • მრუდწირული მოძრაობა და თავისუფალი ვარდნა აჩქარებული მოძრაობის ერთ-ერთი სახეა; • სხეულის ინერტულობა მის მასაზეა დამოკიდებული.
დაზუსტება - ამ ეტაპზე არ ისწავლება ცენტრისკენული აჩქარების მიმართულების დადგენა გრაფიკულად; კუთხით გასროლილი სხეულის მოძრაობა, ვექტორების დაშლა მდგენელებად.

თემა: სტატიკა და დინამიკა	საათების სავარაუდო რაოდენობა: 22 (+5)
<u>საკითხთა მინიმუმი:</u>	
4. ნიუტონის კანონები;	
5. მსოფლიო მიზიდულობის ძალა;	
6. ამომგდები ძალა სითხეებსა და აირებში.	
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები	
მატერია (ინერცია), სისტემები , სტრუქტურა , ფუნქცია , ურთიერთქმედება (ქმედება, უკუქმედება, გრავიტაცია), ენერგია (ენერგიის მუდმივობა, ენერგიის გარდაქმნა) კვლევის მეთოდი (ცდა, ექსპერიმენტი, გამოკითხვა, ინტერვიუ); დაგეგმვა-განხორციელება (საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, უსაფრთხოება, რესურსი, ცვლადი (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული) მონაცემი, მონაცემთა ორგანიზება, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა); მოდელი (ფორმულა) აღმოჩენა , თეორია , კანონი , ტექნოლოგია , მდგრადი განვითარება .	

საკვანძო შეკითხვები - რა არის მოძრაობის მიზეზი? - რა შემთხვევაში მოძრაობს სხეული ინერციით? - რა შემთხვევაში მოძრაობს სხეული აჩქარებულად? - რატომ არ აწონასწორებენ ქმედება-უკუქმედების ძალები ერთმანეთს? - რა განსხვავებაა სხეულის წონასა და სიმძიმის ძალას შორის? - რა განსხვავებაა წონასა და მასას შორის? - რატომ ვერ ვამჩნევთ უნივერსალურ გრავიტაციულ მიზიდულობას საგნებს შორის? - რატომ მცირდება სითხეში ჩაძირული სხეულის წონა? - როგორ არის დამოკიდებული სხეულის ცურვის პირობები მის სიმკვრივეზე? - როგორ ამოდიან თევზები წყლის სიღრმიდან ზედაპირზე?
აქტივობები იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - ნიუტონის კანონების საშუალებით სხეულის მოძრაობის დაკავშირება მასზე მოქმედ ძალებთან (ფიზ.საბ. 2,3,7); - მსოფლიო მიზიდულობის ძალის დაკავშირება პლანეტების ხელოვნური თანამგზავრისა და კოსმოსური სადგურების მოძრაობასთან (ფიზ.საბ.2,3,4,7,8,10,11); - სითხეებსა და აირებში ამომგდებ ძალაზე არგუმენტირებული მსჯელობა (ფიზ.საბ.1, 2, 3); - ნიუტონის კანონების, სხეულთა ცურვის პირობების ლაბორატორიული შესწავლა მოდელების საშუალებით. პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანების გადაჭრა (ფიზ.საბ.2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9); - სხეულზე მოქმედი სხვადასხვა ტიპის ძალების როლის შეფასება ბუნებასა და ყოფაცხოვრებაში (ფიზ.საბ. 10, 11); - ნიუტონის კანონების და/ან ცურვის პირობების ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.10,11,12).
მკვიდრი წარმოდგენები: - სხეული უძრავია ან მოძრაობს თანაბრად და წრფივად, თუ მასზე მოქმედი ძალების ტოლქმედი ნულის ტოლია; - სხეულის აჩქარება მის მასაზე და მასზე მოქმედ ძალაზეა დამოკიდებული; - ქმედება იწვევს უკუქმედებას; - ყველა სხეული მიიზიდავს ერთმანეთს ძალით, რომელიც მათი მასების პროპორციულია და მათ შორის მანძილის კვადრატის უკუპროპორციული; - სითხეში სხეულის წონა მცირდება; - სითხეში ან აირში ჩაძირულ სხეულზე მოქმედებს ამომგდები ძალა; - ამომგდები ძალა და სიმძიმის ძალა ურთიერთსაპირისპიროდაა მიმართული; - ამომგდები ძალა სიდიდით სხეულის მიერ გამოდევნილი სითხის სიმძიმის ძალის ტოლია; - ამომგდები ძალის სიდიდე სხეულისა და სითხის/აირის სიმკვრივეზეა დამოკიდებული; - სხეული ჩაიძირება, ცურავს თუ ტივტივებს - სხეულისა და სითხის სიმკვრივეებზეა დამოკიდებული; დაზუსტება - ამ ეტაპზე არ ისწავლება მსოფლიო მიზიდულობის ძალისა და ამომგდები ძალის ფორმულის გამოყვანა

თემა: ოპტიკური მოვლენები საკითხთა მინიმუმი: 1. სინათლის გავრცელება სხვადასხვა გარემოში; 2. გამოსახულების აგება ლინზაში; 3. ოპტიკური ხელსაწყოები.	საათების სავარაუდო რაოდენობა: 18 (+4)
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები მატერია (სინათლის წყარო, სინათლის სხივი, გარდატეხა,), სისტემები, სტრუქტურა, ფუნქცია, ურთიერთქმედება, ენერგია (ენერგიის მუდმივობა, ენერგიის გარდაქმნა) კვლევის მეთოდი (ცდა, ექსპერიმენტი, გამოკითხვა, ინტერვიუ); დაგეგმვა-განხორციელება (საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, უსაფრთხოება, რესურსი, ცვლადი (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული) მონაცემი, მონაცემთა ორგანიზება, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა,); მოდელი (ფორმულა) აღმოჩენა, თეორია, კანონი, ტექნოლოგია, მდგრადი განვითარება.	
საკვანძო შეკითხვები • რატომ იცვლება სხივის გავრცელების მიმართულება ერთი გარემოდან მეორეში გადასვლის დროს? • რატომ აქვთ სათვალეებს განსხვავებული სისქის მინები? • რა აქვთ საერთო თვალსა და ფოტოაპარატს? • რატომ ვთვლით, რომ თვალი ოპტიკური ხელსაწყოა? • რატომ ვხედავთ გამოსახულებას სარკეში?	
აქტივობები იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • სინათლის სხივის სხვადასხვა გარემოში გავრცელების თავისებურებებზე არგუმენტირებული მსჯელობა (ფიზ.საბ.1, 2, 3); • ოპტიკური მოვლენების კვლევა მოდელების დახმარებით. გამოსახულების აგება ბრტყელ სარკეში და სხვადასხვა სახის ლინზებში, პრობლემაზე დაფუძნებული ამოცანების გადაჭრა (ფიზ.საბ.4, 5, 6, 7, 8, 9); • სინათლის ბუნებრივი და ხელოვნური წყაროების როლის შეფასება ბუნებასა და ყოფაცხოვრებაში. მათ უსაფრთხოდ გამოყენებაზე არგუმენტირებული მსჯელობა (ფიზ.საბ.2, 3, 4, 9, 10, 11); • განსაზღვროს ნივთიერების რა თვისებებია გასათვალისწინებელი ოპტიკური ხელსაწყოების დამზადების პროცესში (ფიზ.საბ.1); • ოპტიკური მოვლენების პრინციპების ცოდნის დაკავშირება სხვადასხვა პროფესიასთან/საქმიანობის სფეროსთან (ფიზ.საბ.10,11,12).	

მკვიდრი წარმოდგენები, რომლებიც თემის სწავლის შემდეგ მოსწავლეს უნდა ჩამოუყალიბდეს:

- სხივის გავრცელების გზაზე დაბრკოლების არსებობა განაპირობებს ჩრდილის/ნახევარჩრდილის წარმოქმნას;
- ორი გარემოს გამყოფ ზედაპირზე სხივის არეკვლა/გარდატეხა ამ ორი გარემოს სიმკვრივესა და სხივის დაცემის კუთხეზეა დამოკიდებული;
- გარემო ოპტიკურად მით უფრო მკვრივია, რაც ნაკლებია მასში სინათლის გავრცელების სიჩქარე;
- ოპტიკურად ნაკლებად მკვრივ გარემოში გადასვლისას შეიძლება ადგილი ჰქონდეს სინათლის სხივების სრულ არეკვლას;
- ლინზების ტიპიდან და მათი სიმრუდის რადიუსიდან გამომდინარე მიღებული გამოსახულება შეიძლება იყოს ნამდვილი ან წარმოსახვითი, პირდაპირი ან გადებრუნებული, გადიდებული ან შემცირებული;
- სახიფათოა ძლიერი სინათლის წყაროს შეუიარაღებელი თვალით ყურება.

დაზუსტება - ამ ეტაპზე არ ისწავლება ლინზის ფორმულა.

გ) ქიმია

საბაზო საფეხურის ქიმიის პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა და აჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების შესაძლო გზებს. პროგრამა შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

სასწავლო თემა

სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.

საგნობრივი საკითხები

წლიური თემების ფარგლებში გამოიყოფა საგნობრივი საკითხები. საგნობრივი საკითხების სწავლება თვითმიზანს არ წარმოადგენს.

საგნობრივი საკითხების მეშვეობით მოსწავლე გაიაზრებს ცნების შინაარსს, ამუშავებს საკვანძო შეკითხვებს, ასრულებს კომპლექსურ დავალებებს.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები

ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.

თემატური საკვანძო შეკითხვები თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი კითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა: • მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად; • სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა; • თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.
აქტივობები მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით. კომპლექსურ/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.
შეფასების ინდიკატორები შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის. მკვიდრი წარმოდგენები მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

თემები კლასების მიხედვით	საათების საგარაუდო რაოდენობა	სარეზერვო დრო
VIII კლასი		
წყალი, ხსნარები	20 საათი	3 საათი
ჰაერი	20 საათი	3 საათი
ელემენტების ორგანიზების პრინციპი	20 საათი	4 საათი
IX კლასი		
ნივთიერებათა მრავალფეროვნება	25 საათი	3 საათი

ნავთობი და მისი პროდუქტები; ბუნებრივი აირი	18 საათი	3 საათი
ნახშირწყალბადების ფუნქციური ნაწარმები	18 საათი	3 საათი

თემები VIII კლასისათვის

1. წყალი, ხსნარები
2. ჰაერი
3. ელემენტების ორგანიზაციის პრინციპი

თემა: წყალი, ხსნარები	საათების სავარაუდო რაოდენობა: 20 (+3)
საკითხთა მინიმუმი: 5. წყლის ფიზიკური თვისებები, ქიმიური შედგენილობა; 6. ნივთიერების შედგენილობის მუდმივობის კანონი; 7. ნივთიერებათა წყალში ხსნადობა; 8. ხსნართა ნაჯერობა და კონცენტრაცია;	
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები: ნივთიერება ელემენტი, ატომი, მოლეკულა, თვისება, ნარევი, ნაერთი ქიმიური ბმა იონური, კოვალენტური და მეტალური მოლეკულათშორისი კავშირები ელემენტთა პერიოდულობის ცხრილი არაორგანულ ნაერთთა კლასები ოქსიდი, მჟავა, ფუძე/ტუტე, მარილი, ფიზიკური მოვლენა, ქიმიური მოვლენა, ქიმიური რეაქცია, ქიმიური თვისება, ფიზიკური თვისება ორგანულ ნაერთთა კლასები ნივთიერებათა რაოდენობრივი მახასიათებლები ფარდობითი ატომური და მოლეკულური მასები, მასური წილი, მოლი, მოლური მასა, მოლური მოცულობა, კვლევის მეთოდი ცდა, ექსპერიმენტი, ინტერვიუ, გამოკითხვა კვლევის დაგეგმვა-განხორციელება საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, პროცედურა, რესურსი, უსაფრთხოება, ცვლადი (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული), მონაცემი, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა, მოდელი აღმოჩენა, თეორია, კანონი, მდგრადი განვითარება, ტექნოლოგია	
საკვანძო შეკითხვები: • რა მნიშვნელობა აქვს ბუნებაში წყლის სხვადასხვა აგრეგატულ მდგომარეობაში არსებობას? • რა მნიშვნელობა აქვს ნივთიერების შედგენილობის მუდმივობას? • რა მნიშვნელობა აქვს ხსნარებს ბუნებაში? • როგორ შეიძლება გამხსნელისა და გახსნილი ნივთიერებების ერთმანეთისგან დაცილება? • რისთვის ვიყენებთ ხსნარებს ყოფაში? • რა სფეროში მოღვაწე ადამიანები იყენებენ ხსნარებს?	
აქტივობები იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	

- წყლის ფიზიკური და ქიმიური თვისებების, სხვადასხვა ნივთიერების წყალში ხსნადობაზე გამოთქმული ვარაუდის ექსპერიმენტულად შესწავლა (ქიმ.საბ.1,4,6,7,8,9,11,12,13);
- წყლის ფიზიკური თვისებების ახსნა ატომის აგებულების და მოლეკულათშორისი კავშირების საფუძველზე (ქიმ.საბ.2,6,7,8,11);
- სივრცითი მოდელების შექმნის სხვადასხვა საშუალების გამოყენებით მარტივ და რთულ ნივთიერებებს შორის განსხვავების ჩვენება, წყლისა და სხვა ნივთიერებების ფიზიკური და ქიმიური გარდაქმნების ახსნა, ნაერთთა ქიმიური ფორმულების შედგენა ვალენტობის საფუძველზე (ქიმ.საბ.2,4,10);
- პრობლემის გადაჭრა წყლის თვისებების, შედგენილობის მუდმივობის, ნარევის კომპონენტებად დაყოფის ხერხების, სხვადასხვა ტიპის რეაქციების, ხსნარებში ნივთიერებების მასური წილების გამოთვლის გამოყენებით (ქიმ.საბ.1,2,3, 4,5);
- წყლის ფიზიკური და ქიმიური თვისებების, შედგენილობის მუდმივობის, ხსნარების მნიშვნელობის შეფასება ადამიანის ყოფა-ცხოვრებასა და ბუნებაში, წყლის რაციონალურად გამოყენების მნიშვნელობაზე მსჯელობა (ქიმ.საბ.4,12,13);
- ადამიანის საქმიანობის სხვადასხვა სფეროს/ პროფესიის დაკავშირება წყლის ფიზიკური და ქიმიური თვისებების ცოდნის გამოყენებასთან (ქიმ.საბ.4,14).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- თითოეულ ელემენტს ერთი სახის ატომები შეესაბამება;
- ქიმიური ელემენტები ქიმიური სიმბოლოებით გამოიხატება, ხოლო ნივთიერებათა მოლეკულები - ქიმიური ფორმულებით;
- არსებობს მარტივი და რთული ნივთიერებები. ზოგი მარტივი ნივთიერების მოლეკულა ერთატომიანია, ზოგი კი - ორ- და მეტატომიანი;
- ქიმიურად სუფთა ნივთიერების შედგენილობა მუდმივია;
- ნივთიერებებში ელემენტების ატომები ერთმანეთს მათი ვალენტობების შესაბამისად უკავშირდებიან;
- ბუნებაში წყალი ყველა აგრეგატულ მდგომარეობაში გვხვდება.
- ზოგი ნივთიერება წყალში ხსნადია, ზოგი - არა; ნივთიერებები იხსება სხვა გამხსნელებშიც;
- გამხსნელში ნივთიერების დამატებისას დგება მომენტი, როდესაც ნივთიერება აღარ იხსნება, ანუ ხსნარი ნაჯერი ხდება;
- კონკრეტული გამხსნელის ერთსა და იმავე მოცულობაში სხვადასხვა ნივთიერების სხვადასხვა რაოდენობა იხსნება;
- ხსნარში გახსნილი ნივთიერების რაოდენობის მიხედვით ასხვავებენ სხვადასხვა კონცენტრაციის ხსნარებს;
- ხსნარის მასა, უმეტეს შემთხვევაში, გამხსნელისა და გახსნილი ნივთიერებების მასების ჯამის ტოლია;
- ხსნარები ბუნებაში (ზღვის წყალი, მდინარის წყალი, ტბის წყალი) მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ. მათი შედგენილობის მცირე ცვლილებასაც კი, შესაძლოა, ცოცხალი სამყაროსთვის მძიმე შედეგები მოჰყვეს.

დაზუსტება: ამ ეტაპზე არ განიხილება ქიმიური ბმები, ვიზილავთ მხოლოდ წყლის მოლეკულებს შორის. მოქმედ მოლეკულათშორის ძალას.

თემა: ჰაერი

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 20 (+3)

საკითხთა მინიმუმი:

5. ჰაერის შედგენილობა;
6. ჰაერში ჟანგბადის მოცულობითი წილის განსაზღვრა;
7. ჟანგბადის ალოტროპიული სახესხვაობები;
8. წვისა და ჟანგვის რეაქციები.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

ნივთიერება ელემენტი, ატომი, მოლეკულა, თვისება, ნარევი, ნაერთი

ქიმიური ზმა იონური, კოვალენტური და მეტალური

მოლეკულათშორისი კავშირები

ელემენტთა პერიოდულობის ცხრილი

არაორგანულ ნაერთთა კლასები ოქსიდი, მჟავა, ფუძე/ტუტე, მარილი, ფიზიკური მოვლენა, ქიმიური მოვლენა, ქიმიური რეაქცია, ქიმიური თვისება, ფიზიკური თვისება

ორგანულ ნაერთთა კლასები

ნივთიერებათა რაოდენობრივი მახასიათებლები ფარდობითი ატომური და მოლეკულური მასები, მასური წილი, მოლი, მოლური მასა, მოლური მოცულობა,

კვლევის მეთოდი ცდა, ექსპერიმენტი, ინტერვიუ, გამოკითხვა

კვლევის დაგეგმვა-განხორციელება საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, პროცედურა, რესურსი,

უსაფრთხოება, ცვლადი (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული), მონაცემი, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა, მოდელი

აღმოჩენა, თეორია, კანონი, მდგრადი განვითარება, ტექნოლოგია

საკვანძო შეკითხვები:

- რა შეიძლება მოუვიდეს ორგანიზმებს/ცოცხალ სამყაროს, თუ ჰაერის შედგენილობა შეიცვლება?
- რა იწვევს ჰაერის დაბინძურებას და როგორ შეიძლება მისი თავიდან აცილება?
- როგორ ვხვდებით, მოხდა თუ არა ქიმიური რეაქცია?
- რატომ არის მნიშვნელოვანი ჰაერის დაბინძურების წინააღმდეგ ბრძოლა?
- როგორ ვებრძოლოთ კოროზიას?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ჰაერის შედგენილობაში შემავალი მარტივი და რთული ნივთიერებების ფიზიკური და ქიმიური თვისებების ექსპერიმენტულად შესწავლა (ქიმ.საბ.1,4,6,7,8,9,11,12,13);
- ჰაერის შედგენილობაში შემავალი მარტივი და რთული ნივთიერებების თვისებების ახსნა ატომის აგებულების საფუძველზე (ქიმ.საბ.2,6,7,8,9,11);
- სივრცითი მოდელების შექმნის სხვადასხვა საშუალების გამოყენებით ჰაერის შედგენილობაში შემავალი ნივთიერებების გარდაქმნების ახსნა, ქიმიური პროცესების აღწერა (ქიმ.საბ.2,4,10);
- პრობლემის გადაჭრა ნარევის კომპონენტებად დაყოფის ხერხების, ჰაერის შედგენილობაში შემავალი ნივთიერებების ქიმიური და ფიზიკური თვისებების, გამოთვლების გამოყენებით (ქიმ.საბ.1,2,3,4,5);
- ჰაერის შედგენილობაში შემავალი ნივთიერებების მონაწილეობით მიმდინარე ქიმიური გარდაქმნების დახასიათება, ქიმიური რეაქციის ნიშნების ამოცნობა, შესაბამისი ქიმიური რეაქციის ტოლობის შედგენა მასის მუდმივობის კანონის საფუძველზე, სხვადასხვა სახის (მაგ., წვის, ჟანგვის) ქიმიური რეაქციების აღწერა ყოველდღიურობასთან კავშირში (ქიმ.საბ.1,4, 12, 13);
- ჰაერის მნიშვნელობის შეფასება ადამიანის ყოფა-ცხოვრებასა და ბუნებაში, დაბინძურებისგან მისი დაცვის აუცილებლობაზე მსჯელობა (ქიმ.საბ.4, 12, 13);
- ადამიანის საქმიანობის სხვადასხვა სფეროს/ პროფესიის დაკავშირება ჟანგბადის, აზოტის, ნახშირორჟანგის, ინერტული აირების და სხვა ნივთიერებების თვისებების ცოდნის გამოყენებასთან

(ქიმ.საბ.4, 14).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- ჰაერი არის აზოტის, ჟანგბადის, ნახშირორჟანგის, ინერტული აირების, წყლის ორთქლისა და სხვა აირების ნარევი;
- ჰაერის შედგენილობა ცვალებადია და სხვადასხვა ფაქტორზეა დამოკიდებული;
- ჰაერის შედგენილობის ცვლილებამ შესაძლოა დიდი ზიანი მიაყენოს ცოცხალ სამყაროს;
- ჰაერის დაბინძურების თავიდან აცილება დღევანდელი ერის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პრობლემაა;
- ჟანგბადის მონაწილეობით მიმდინარეობს წვისა და ჟანგვის რეაქციები;
- ქიმიური რეაქციის ნიშნებია: ფერის ცვლა, სუნის წარმოქმნა ან გაქრობა, ნალექის წარმოქმნა, გაზის გამოყოფა, სითბოს გამოყოფა ან შთანთქმა;
- ჟანგბადის ალოტროპიული სახეცვლილებაა ოზონი;
- ქიმიურ რეაქციაში შესული ნივთიერებების მასათა ჯამი რეაქციის შედეგად მიღებული ნივთიერებების მასათა ჯამის ტოლია.

თემა: ელემენტების ორგანიზების პრინციპი

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 20 (+4)

საკითხთა მინიმუმი:

1. ატომის შედგენილობა და ელექტრონული აღნაგობა (შრეები);
2. ელექტრონების განაწილება ატომებში;
3. მეტალები და არამეტალები. მათი ნაერთების კლასიფიცირება (ცნებების დონეზე), pH*. ნეიტრალიზაციის რეაქციის არსი;
4. ქიმიური ელემენტების პერიოდულობის კანონი და ცხრილი.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

ნივთიერება ელემენტი, ატომი, მოლეკულა, თვისება, ნარევი, ნაერთი

ქიმიური ბმა იონური, კოვალენტური და მეტალური

მოლეკულათშორისი კავშირები

ელემენტთა პერიოდულობის ცხრილი

არაორგანულ ნაერთთა კლასები ოქსიდი, მჟავა, ფუძე/ტუტე, მარილი, ფიზიკური მოვლენა, ქიმიური მოვლენა, ქიმიური რეაქცია, ქიმიური თვისება, ფიზიკური თვისება

ორგანულ ნაერთთა კლასები

ნივთიერებათა რაოდენობრივი მახასიათებლები ფარდობითი ატომური და მოლეკულური მასები, მასური წილი, მოლი, მოლური მასა, მოლური მოცულობა,

კვლევის მეთოდი ცდა, ექსპერიმენტი, ინტერვიუ, გამოკითხვა

კვლევის დაგეგმვა-განხორციელება საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, პროცედურა, რესურსი,

უსაფრთხოება, ცვლადი (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული), მონაცემი, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა, მოდელი

აღმოჩენა, თეორია, კანონი, მდგრადი განვითარება, ტექნოლოგია

საკვანძო შეკითხვები:

- როგორ ალაგებდნენ მეცნიერები მათთვის ნაცნობ ელემენტებს?
- რატომ გახდა საჭირო ელემენტების კლასიფიცირება?
- როგორია ელემენტთა პერიოდულობის ცხრილის ორგანიზების თანამედროვე სახე?
- რა ინფორმაციას იძლევა ელემენტების პერიოდულობის ცხრილი ელემენტებისა და მათი ნაერთების შესახებ?
- როგორ ვითარდებოდა წარმოდგენა ატომის შესახებ?
- რა თვისებები აქვთ ფუძეებს/ტუტეებს/მჟავებს და როგორ შეიძლება მათი შესწავლა?

რატომ უწოდეს მჟავასა და ფუძეს შორის რეაქციას ნეიტრალიზაციის რეაქცია?
აქტივობები იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - ელემენტების, მათ შორის, მეტალების/არამეტალების და მათი მნიშვნელოვანი ნაერთების თვისებების დახასიათება პერიოდულ სისტემაში ელემენტთა მდებარეობის საფუძველზე (ქიმ.საბ.1,4,6,7,8,9,11,12,13); - ოქსიდების/მჟავების/ფუძეების/მარილების მნიშვნელოვანი წარმომადგენლების დასახელება, ქიმიური თვისებების ექსპერიმენტულად შესწავლა; ინდიკატორების გამოყენებით pH-ის განსაზღვრა* (ქიმ.საბ.1,4,6,7,8,9,11,12,13); - ნივთიერებების თვისებების ახსნა ატომის ელექტრონული აღნაგობის საფუძველზე (ქიმ.საბ.2,6,7,8, 9,11); - სივრცითი მოდელების შექმნა სხვადასხვა საშუალების გამოყენებით; სხვადასხვა ელემენტის ატომის აღნაგობის დემონსტრირება და დახასიათება (ქიმ.საბ.2,4,10); - პრობლემის გადაჭრა ელემენტების თვისებების, მათი ატომის აგებულების, სხვადასხვა ტიპის რეაქციების, გამოთვლების (ფარდობითი ატომური და მოლეკულური მასები, ნაერთში ელემენტის მასური წილი, მოლი, მოლური მასა, ავოგადროს კანონი, ფარდობითი სიმკვრივე, გაანგარიშებები ქიმიური რეაქციების ტოლობების საფუძველზე) გამოყენებით (ქიმ.საბ.1,2,3, 4, 6, 10, 11, 12,12, 14); - ელემენტების მნიშვნელობის შეფასება ადამიანის ყოფა-ცხოვრებასა და წარმოებაში მათი გამოყენების თვალსაზრისით (ქიმ.საბ.4,12,13); - ადამიანის საქმიანობის სხვადასხვა სფეროს/პროფესიის დაკავშირება ელემენტთა პერიოდულობის სისტემის ორგანიზების ცოდნის გამოყენებასთან (ქიმ.საბ.4,14).
მკვიდრი წარმოდგენები: - ატომი შედგება ბირთვისა და მის გარშემო შრეებზე კანონზომიერად განთავსებული მოძრავი ელექტრონებისგან; - ელემენტები პერიოდულ სისტემაში გარკვეული კანონზომიერებით არიან განთავსებულნი; - მენდელეევი პერიოდულობის ცხრილში ელემენტები დალაგა მათი ატომური მასის ზრდის მიხედვით; - არაორგანული ნაერთებია ოქსიდები, ფუძეები/ტუტეები, მჟავები და მარილები; - ნეიტრალიზაციის რეაქციის დროს ფუძე მოქმედებს მჟავასთან და წარმოქმნის მარილსა და წყალს; - მეტალები კარგი სითბო- და ელექტროგამტარები არიან, ახასიათებთ პლასტიკურობა, მეტალური ბზინვარება; - ვერცხლისწყლის გარდა, ყველა მეტალი მყარი ნივთიერებაა; - არამეტალები, როგორც წესი, ხასიათდებიან ცუდი სითბო- და ელექტროგამტარობით, სიმყიფით, არ აქვთ მეტალური ბზინვარება.
დაზუსტება - ამ ეტაპზე მოსწავლეს მოეთხოვება სხვადასხვა ხსნარის მჟავიანობის (pH-ის) განსაზღვრა ინდიკატორების გამოყენებით.

თემები IX კლასისათვის

1. ნივთიერებათა მრავალფეროვნება (ნაერთთა კლასების ზოგადი დახასიათება, რეაქციების ტიპები, რაოდენობრივი გამოთვლები)

2. ნავთობი და მისი პროდუქტები; ბუნებრივი აირი
3. ნახშირწყალბადების ფუნქციური ნაწარმები

თემა: ნივთიერებათა მრავალფეროვნება

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 25(+3)

საკითხთა მინიმუმი:

5. ქიმიური რეაქციების ტიპები: შეერთების, დაშლის, მიმოცვლის, ჩანაცვლების;
6. ქიმიური რეაქციების სითბური ეფექტი (ენერგიის გამოყოფა ან შთანთქმვა). ეგზოთერმული და ენდოთერმული რეაქციები;
7. ქიმია და ეკოლოგია: მჟავა წვიმები, მათი გამომწვევი მიზეზები და მათი თავიდან აცილების გზები. გლობალური დათბობა, სათბურის ეფექტი, ოზონის ხვრელი;
8. წიაღისეულის მოპოვება მდგრადი განვითარების თვალსაზრისით.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

ნივთიერება ელემენტი, ატომი, მოლეკულა, თვისება, ნარევი, ნაერთი

ქიმიური ბმა იონური, კოვალენტური და მეტალური

მოლეკულათშორისი კავშირები

ელემენტთა პერიოდულობის ცხრილი

არაორგანულ ნაერთთა კლასები ოქსიდი, მჟავა, ფუძე/ტუტე, მარილი, ფიზიკური მოვლენა, ქიმიური მოვლენა, ქიმიური რეაქცია, ქიმიური თვისება, ფიზიკური თვისება

ორგანულ ნაერთთა კლასები

ნივთიერებათა რაოდენობრივი მახასიათებლები ფარდობითი ატომური და მოლეკულური მასები, მასური წილი, მოლი, მოლური მასა, მოლური მოცულობა,

კვლევის მეთოდი ცდა, ექსპერიმენტი, ინტერვიუ, გამოკითხვა

კვლევის დაგეგმვა-განხორციელება საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, პროცედურა, რესურსი,

უსაფრთხოება, ცვლადი (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული), მონაცემი, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა, მოდელი

აღმოჩენა, თეორია, კანონი, მდგრადი განვითარება, ტექნოლოგია

საკვანძო შეკითხვები:

- როგორ წარმოიქმნება ქანები და მინერალები?
- ჩვენ იმავე ქანებს ვხედავთ, რომლებსაც დინოზავრები ხედავდნენ?
- როგორ მოქმედებს წიაღისეული რესურსების მოპოვება გარემოზე?
- როგორ წარმოიქმნება მჟავა წვიმები და რა გავლენას ახდენს გარემოზე?
- სად და რისთვის ვიყენებთ არაორგანულ ნაერთებს?
- რა მნიშვნელობა აქვს გაზომვებსა და გამოთვლებს ქიმიაში?
- რა საერთო აქვს გაზომვებს ქიმიასა და ფიზიკაში? რა ერთეულებს იყენებენ გაზომვისას ფიზიკოსები და ქიმიკოსები?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ნაერთთა სხვადასხვა კლასის წარმომადგენლების შედარება ატომის აგებულებისა და მათში არსებული ქიმიური ბმების (იონური, კოვალენტური და მეტალური), ოქტეტის წესის საფუძველზე (ქიმ.საზ. 2,6,7,8,9,11);

- სივრცითი მოდელების შექმნის სხვადასხვა საშუალების გამოყენებით ნაერთთა სხვადასხვა კლასის წარმომადგენელთა ქიმიური გარდაქმნების ახსნა, ნაერთთა კლასებს შორის კავშირების ჩვენება (ქიმ.საზ.2, 4, 10);
- პრობლემის გადაჭრა ნაერთთა სხვადასხვა კლასის წარმომადგენელთა თვისებების ცოდნის, სხვადასხვა ტიპის რეაქციების, გამოთვლების (ფარდობითი და მოლეკულური ატომური მასები, ნაერთში ელემენტის მასური წილი, მოლი, მოლური მასა, ავოგადროს კანონი, ფარდობითი სიმკვრივე, გაანგარიშებები ქიმიური რეაქციების ტოლობების საფუძველზე) გამოყენებით (ქიმ.საზ.1,2,3, 4, 6, 10, 11, 12,12, 14);
- სხვადასხვა კლასის ნაერთთა მნიშვნელობის, ქიმიური გარდაქმნების ტიპების შეფასება ადამიანის ყოფა-ცხოვრებასა და წარმოებაში მათი გამოყენების თვალსაზრისით. ქიმიური გარდაქმნების მნიშვნელობის შეფასება გარემოს დაბინძურებისა და მის წინააღმდეგ ბრძოლის კუთხით. არაორგანული ნაერთების რაციონალურად გამოყენებაზე მსჯელობა (ქიმ.საზ.4,12,13);
- ადამიანის საქმიანობის სხვადასხვა სფეროს/პროფესიის დაკავშირება სხვადასხვა კლასის ნაერთთა ქიმიური თვისებების, ქიმიური რეაქციების ტიპების ცოდნის გამოყენებასთან (ქიმ.საზ.4,14).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- ნივთიერებები იყოფა არაორგანულ და ორგანულ ნაერთებად;
- არსებობს შეერთების, დაშლის, ჩანაცვლებისა და მიმოცვლის რეაქციები;
- სითბური ეფექტის მიხედვით განასხვავებენ ეგზოთერმულ და ენდოთერმულ რეაქციებს;
- ნივთიერებათა წარმოქმნისას ატომთა შორის ქიმიური ბმები (შიდამოლეკულური კავშირები) მყარდება*;
- ერთნაირ ფიზიკურ პირობებში სხვადასხვა აირის ტოლი მოცულობები ერთი და იმავე რაოდენობის მოლეკულებს შეიცავს;
- ნებისმიერი აირის ერთი მოლი ნორმალურ პირობებში, დაახლოებით, 22.4 ლ მოცულობას იკავებს.

დაზუსტება:

მოსწავლეებს მოეთხოვებათ კოვალენტური ბმა ზოგადად, და არა პოლარული და არაპოლარული ბმები. ნაერთთა მიღების ხერხებიდან მოეთხოვებათ:

- ოქსიდების მიღება შესაბამისი მარტივი ნივთიერების წვით;
- ტუტის მიღება შესაბამისი მეტალის ან ოქსიდის წყალთან მოქმედებით;
- ჟანგბადიანი მჟავას მიღება ოქსიდიდან, უჟანგბადოსი - მარტივი ნივთიერებიდან;
- მარილების მიღება ნეიტრალიზაციის რეაქციით, ფუძე და მჟავა ოქსიდების, ფუძისა და მჟავა ოქსიდის, ფუძე ოქსიდისა და მჟავას, მარილისა და მჟავას ურთიერთქმედებით.

თემა: ნავთობი და მისი პროდუქტები; ბუნებრივი აირი

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 18(+3)

საკითხთა მინიმუმი:

6. ორგანული ნაერთების აღნაგობის თეორია;
7. ორგანული ნაერთების კლასიფიკაცია: ნახშირწყალბადები და ფუნქციური ნაერთები;
8. ნახშირწყალბადების კლასიფიკაცია: ალკანები, ციკლოალკანები, ალკენები, ალკინები, არენები;
9. პოლიმერი, მონომერი, ელემენტარული რგოლი, პოლიმერიზაციის ხარისხი;
10. პოლიმერების როლი ბუნებაში და ადამიანის ყოფაში.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

ნივთიერება ელემენტი, ატომი, მოლეკულა, თვისება, ნარევი, ნაერთი ქიმიური ბმა იონური, კოვალენტური და მეტალური

მოლეკულათშორისი კავშირები

ელემენტთა პერიოდულობის ცხრილი

არაორგანულ ნაერთთა კლასები ოქსიდი, მჟავა, ფუძე/ტუტე, მარილი, ფიზიკური მოვლენა, ქიმიური მოვლენა, ქიმიური რეაქცია, ქიმიური თვისება, ფიზიკური თვისება

ორგანულ ნაერთთა კლასები

ნივთიერებათა რაოდენობრივი მახასიათებლები ფარდობითი ატომური და მოლეკულური მასები, მასური წილი, მოლი, მოლური მასა, მოლური მოცულობა,

კვლევის მეთოდი ცდა, ექსპერიმენტი, ინტერვიუ, გამოკითხვა

კვლევის დაგეგმვა-განხორციელება საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, პროცედურა, რესურსი,

უსაფრთხოება, ცვლადი (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული), მონაცემი, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა, მოდელი

აღმოჩენა, თეორია, კანონი, მდგრადი განვითარება, ტექნოლოგია

საკვანძო შეკითხვები:

- თქვენთვის ნაცნობი რომელი ნივთიერებების შედგენილობაში შედის ნახშირბადი?
- რა განაპირობებს ნახშირწყალბადების მრავალფეროვნებას?
- რა როლს ასრულებენ პოლიმერები ბუნებასა და ადამიანის ყოფაში?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ნახშირწყალბადების თვისებების ექსპერიმენტულად შესწავლა (მაგ., უჯერი ნახშირწყალბადების აღმოჩენა ბრომიანი წყლით, წვის რეაქცია), შესაბამისი ქიმიური რეაქციების* აღწერა (ქიმ.საბ.1,4,6,7,8,9,11,12,13);
- ნახშირწყალბადების მრავალფეროვნების ახსნა ნახშირბადის ატომის თავისებურებების, ამ ნაერთებში არსებული ბმების საფუძველზე, ჰომოლოგიური რიგის პირველი 7 წევრის მაგალითზე ნომენკლატურის, ჰომოლოგიური სხვაობისა და იზომერიის ცნების (ჯაჭვის, ჯერადი ბმების მდებარეობის, ცის- და ტრანს- იზომერია) არსის ჩვენება (ქიმ.საბ. 2,6,7,8,9,11);
- სივრცითი მოდელების შექმნის სხვადასხვა საშუალების გამოყენებით ნახშირწყალბადების შედგენილობის, თვისებების და შესაბამისი რეაქციების აღწერა (ქიმ.საბ.2,4,10);
- პრობლემის გადაჭრა ნახშირწყალბადების თვისებების (წვა, ჩანაცვლების რეაქცია მეთანის მაგალითზე, მიერთების და პოლიმერიზაციის რეაქციები ეთილენის მაგალითზე, ჰიდრირება-დეჰიდრირება) და გამოთვლების გამოყენებით (ქიმ.საბ.1,2,3, 4,5);
- ნავთობისა და ბუნებრივი აირის მოპოვება-გადამუშავების დადებითი და უარყოფითი მხარეების შეფასება, მათ რაციონალურად გამოყენებაზე მსჯელობა (ქიმ.საბ.4,12,13);
- იმ სფეროების დასახელება, რომლებისთვისაც მნიშვნელოვანია გამოყენება (ქიმ.საბ.4,14);
- ადამიანის საქმიანობის სხვადასხვა სფეროს/ პროფესიის დაკავშირება ნავთობისა და ნავთობპროდუქტების გამოყენებასთან (ქიმ.საბ.4,14).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- ორგანულ ნაერთთა მრავალფეროვნება ნახშირბადის ატომის თავისებურებებითა (ჯაჭვის და ჯერადი ბმების წარმოქმნის უნარით) და იზომერიითაა განპირობებული;
- ნახშირწყალბადები შედიან ნავთობისა და ბუნებრივი აირის შედგენილობაში;

- ნავთობის გადამუშავებით მიიღება საწვავი, სხვადასხვა პროდუქტი და სინთეზური მასალები;
- ნახშირწყალბადები შედგებიან წყალბადისა და ნახშირბადის ატომებისაგან, რომლებიც წარმოქმნიან ჯაჭვებს და ციკლურ სტრუქტურებს;
- ნახშირწყალბადების ჰომოლოგიური რიგის წევრებს ერთნაირი ზოგადი ფორმულა აქვთ, ხოლო ცალკეული ჰომოლოგების მოლეკულური ფორმულები ერთმანეთისგან განსხვავდებიან CH_2 ჯგუფით - ჰომოლოგიური სხვაობით;
- ორგანული ნაერთების თვისებებს მათი სტრუქტურა განსაზღვრავს;
- პოლიმერები სხვადასხვა გზით მიიღება. განასხვავებენ ბუნებრივ, სინთეზურ და ხელოვნურ პოლიმერებს.

დაზუსტება:

ნახშირწყალბადების ქიმიური თვისებები განიხილება მხოლოდ ქიმიური რეაქციების დონეზე, მექანიზმების გარეშე.

თემა: ნახშირწყალბადების ფუნქციური ნაწარმები

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 18 (+3)

საკითხთა მინიმუმი:

3. ფუნქციური ჯგუფის ცნება და ორგანულ ნაერთთა შესაბამისი კლასები და მათი მნიშვნელოვანი წარმომადგენლების გამოყენება;
4. წარმოდგენა ბიოორგანული ნაერთებზე (ნახშირწყლები, ცხიმები და ცილები) და მათი როლი (გლუკოზა, (ფრუქტოზა, სახამებელი, ცელულოზა სტრუქტურული ფორმულების გარეშე).

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

ნივთიერება ელემენტი, ატომი, მოლეკულა, თვისება, ნარევი, ნაერთი

ქიმიური ბმა იონური, კოვალენტური და მეტალური

მოლეკულათშორისი კავშირები

ელემენტთა პერიოდულობის ცხრილი

არაორგანულ ნაერთთა კლასები ოქსიდი, მჟავა, ფუძე/ტუტე, მარილი, ფიზიკური მოვლენა, ქიმიური მოვლენა, ქიმიური რეაქცია, ქიმიური თვისება, ფიზიკური თვისება

ორგანულ ნაერთთა კლასები

ნივთიერებათა რაოდენობრივი მახასიათებლები ფარდობითი ატომური და მოლეკულური მასები, მასური წილი, მოლი, მოლური მასა, მოლური მოცულობა,

კვლევის მეთოდი ცდა, ექსპერიმენტი, ინტერვიუ, გამოკითხვა

კვლევის დაგეგმვა-განხორციელება საკვლევი კითხვა, ჰიპოთეზა, პროცედურა, რესურსი,

უსაფრთხოება, ცვლადი (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული), მონაცემი, მონაცემთა ანალიზი, დასკვნა, მოდელი

აღმოჩენა, თეორია, კანონი, მდგრადი განვითარება, ტექნოლოგია

საკვანძო შეკითხვები:

- სად გვხვდება და რაში გვხვდება ფუნქციური ჯგუფის ცოდნა?
- როგორია ფუნქციური ჯგუფის მნიშვნელობა ნახშირწყალბადების სხვადასხვა ფუნქციური ნაწარმისთვის?
- რა როლს ასრულებენ ბიოორგანული ნაერთები ორგანიზმებში?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ნახშირწყალბადების ფუნქციური ნაწარმების აღმოჩენა ექსპერიმენტულად თვისებითი რეაქციებით (მაგ., სახამებლის - იოდით, ალდეჰიდებისა და გლუკოზის - ვერცხლის სარკის რეაქციით, გლიცერინის - სპილენძის ჰიდროქსიდით), ქიმიური რეაქციების ტოლობების გარეშე (ქიმ.საბ.1,4,6,7,8,9,11,12,13);
- ნახშირწყალბადებსა და მათ ფუნქციურ ნაწარმებს (სპირტები, ალდეჰიდები, კეტონები, კარბონმჟავები, ამინები) შორის კავშირების ჩვენება მოდელების ან/და სქემების გამოყენებით (ქიმ.საბ.2,4,10);
- პრობლემის გადაჭრა ნახშირწყალბადების ფუნქციური ნაწარმების თვისებითი რეაქციების, სათანადო ტერმინების ადეკვატურად გამოყენებით (ქიმ.საბ.1,2,3, 4,5);
- ნახშირწყალბადების ფუნქციური ნაწარმების (სპირტები, ალდეჰიდები, კეტონები, კარბონმჟავები, ამინები) მნიშვნელოვანი წარმომადგენლების (ღვინის სპირტის, ეთილენგლიკოლის, გლიცერინის, აცეტონის, ძმარმჟავას, აგრეთვე, წამლების, პლასტმასების, ქსოვილების, საკვების) თვისებების მნიშვნელობის შეფასება ადამიანის ყოფა-ცხოვრებასა და ბუნებაში (ქიმ.საბ.4,12,13);
- ადამიანის საქმიანობის სხვადასხვა სფეროს/პროფესიის დაკავშირება ნახშირწყალბადების ფუნქციური ნაწარმების ფიზიკური და ქიმიური თვისებების ცოდნის გამოყენებასთან (ქიმ.საბ.4,14).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- ნახშირწყალბადების ფუნქციური ნაერთების იდენტიფიცირებას მათ შედგენილობაში ფუნქციური ჯგუფების არსებობა უდევს საფუძვლად;
- ფუნქციური ჯგუფები განსაზღვრავენ მათი შემცველი ნაერთების სპეციფიკურ თვისებებს;
- ნახშირწყალბადების ფუნქციური ნაერთებიდან ორგანიზმების ცხოველქმედებაში განსაკუთრებულ როლს ასრულებენ ნახშირწყლები, ცხიმები და ცილები.

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

თავი XXV. ესთეტიკური აღზრდა - წლიური პროგრამები კლასების მიხედვით

მუხლი 89. სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების წლიური პროგრამები

1. სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება დაწყებით საფეხურზე

I კლასი

მიმართულება: შემოქმედებითობა და პრაქტიკა

ს.გ.1.1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარი ჩანაფიქრისა და შთაბეჭდილებების გადმოსაცემად სახვითი ხელოვნების რამდენიმე ძირითადი ელემენტის, მასალისა და ტექნიკის გამოყენება ნამუშევარში.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ქმნის ნამუშევრებს შთაბეჭდილებებით და წარმოსახვით;
- იყენებს სხვადასხვა ტიპის ხაზს (სწორს, ტალღოვანს, ტეხილს, წყვეტილს, ზიგზაგს, ჰორიზონტალურს, ვერტიკალურს, მრუდეს, დიაგონალურს);
- იყენებს სხვადასხვა ფერს;
- იყენებს სხვადასხვა ფორმას (გეომეტრიულს და ბუნებაში არსებულს);
- იყენებს ხატვის, აპლიკაციის, კოლაჟის, ანაბეჭდისა და მოზაიკის ტექნიკას და სხვ;
- იყენებს თიხას და პლასტილინს მცირე პლასტიკის ნიმუშების შესაქმნელად;

- იყენებს ხელოვნურ და ბუნებრივ მასალას;
- სხვადასხვა მასალით ამზადებს ნივთებს;
- იღებს სხვადასხვა ფაქტურას (ხელებით, თითებით, ფოთლებით, ღრუბლით და სხვ.);
- კომპიუტერულ სახატავ პროგრამაში ხატავს/გამოსახავს სხვადასხვა ტიპისა და სისქის ხაზს, მარტივ ფორმებს, ფიგურებს, იყენებს სხვადასხვა ფერს.

მიმართულება: კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია

ს.გ. I.2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს თანაკლასელებთან თანამშრომლობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მუშაობს წყვილში/ჯგუფში საერთო ნამუშევრის შესაქმნელად, უზიარებს თანაკლასელებს განსხვავებულ მოსაზრებებს;
- უსმენს მასწავლებლის ინსტრუქციას, რჩევას/მითითებას;
- მონაწილეობს საკლასო გამოფენაში;
- მხარს უჭერს თანაკლასელებს სხვადასხვა სასწავლო ღონისძიებაში მონაწილეობისას ან ერთობლივი ნამუშევრის შექმნისას.

ს.გ. I .3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ინდივიდუალური და ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენა; აზრის გამოთქმა საკუთარ და თანაკლასელთა ნამუშევრების შესახებ.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ინდივიდუალური ან ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენისას საუბრობს, რისი ასახვა სურდა;
- გამოთქვამს მოსაზრებებს სხვისი ნამუშევრის შესახებ;
- რეაგირებს მასწავლებლის კომენტარზე, ესმის და ასრულებს მითითებას;
- უსმენს და აცდის სხვებს აზრის გამოთქმას;
- უფრთხილდება (არ აზიანებს) საკუთარ და სხვის ნამუშევარს.

მიმართულება: ხელოვნების აღქმა კონტექსტში

ს.გ. I.4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხელოვნების მრავალფეროვნების აღქმა (აღმოჩენა) გარემოში და საკუთარი დამოკიდებულებისა და შთაბეჭდილების გამოხატვა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ჩამოთვლის ხელოვნების დარგებს (მხატვრობა, მუსიკა, კინო, თეატრი და სხვ.) და იხსენებს ყოველდღიურ ცხოვრებაში სად და რა სახით შეხვედრია;
- საუბრობს საოპერო, საბალეტო, თეატრალურ წარმოდგენებზე, სამხატვრო გალერეაში ან მუზეუმში ყოფნისას მიღებულ შთაბეჭდილებებზე;
- საუბრობს და გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებას ნაცნობ ანიმაციურ, მხატვრულ ფილმებზე, ელექტრონულ საგანმანათლებლო თამაშებზე და საყვარელ ილუსტრირებულ წიგნებზე;
- აკვირდება სახვითი ხელოვნების ნიმუშებს, საუბრობს მათ შინაარსზე და მიღებულ შთაბეჭდილებაზე (სიუჟეტები, სცენები, მოვლენები, ცხოველები, მცენარეები, წელიწადის დროები და სხვ.).

შინაარსი და რეკომენდაციები

სახვითი ხელოვნების ძირითადი ელემენტები:

ხაზი: სწორი, ტალღოვანი, ტეხილი, წყვეტილი, ზიგზაგი, მრუდი, ჰორიზონტალური, ვერტიკალური, დიაგონალური.

აქტივობები ხაზით: მოსწავლე აკვირდება ბუნებაში არსებულ ხაზებს (მაგ., მთა, სახურავი - დახრილი, ზიგზაგი ხაზები, ზღვის ტალღა - კლაკნილი, ვერტიკალური - ხის ტანი, ღობე და სხვ.) და იყენებს გამოსახულების შესაქმნელად.

ფერი: სხვადასხვა ფერი.

აქტივობები ფერით: მოსწავლე იყენებს სხვადასხვა ფერს, ასევე მათი შერევით მიღებულ ფერებს ნამუშევრის შესაქმნელად, ჩანაფიქრისა და შთაბეჭდილებების გადმოსაცემად. მოსწავლე თამაშობს ფერებით.

ფორმა: მარტივი გეომეტრიული და ბუნებაში არსებული (მაგ., ღრუბელი და სხვ.).

აქტივობები ფორმით: მოსწავლე ამოიცნობს მისთვის ნაცნობ გეომეტრიულ და ბუნებაში არსებულ ფორმებს (მაგ., წრეს, ოთხკუთხედს საკლასო ოთახში, ქუჩაში და ბუნებაში არსებულს, მაგ., ყვავილს, ღრუბელს, ხეს და სხვ.); ამ ფორმებს იყენებს ნამუშევარში გამოსახულების შესაქმნელად (მაგ., წრის, ოთხკუთხედისა და სამკუთხედებისაგან ქმნის რაიმე ცხოველის ან სხვა მარტივ გამოსახულებას).

მასალა და იარაღი: ფანქარი (ფერადი, უბრალო), ფლომასტერი, გუაში, ფერადი ქაღალდი, მუყაო, ქსოვილი, პლასტილინი, თიხა, ბუნებრივი და ხელოვნური მასალა (ფოთოლი, გირჩა, მარცვლეული, ნიჟარა, მძივები, ლენტები და სხვ.); ფუნჯი, მაკრატელი, წებო.

ტექნიკა და პროცედურა: ფერწერა, გრაფიკა, ძერწვა, აპლიკაცია, კოლაჟი, მოზაიკა, ანაბეჭდი, კომპიუტერული სახატავი პროგრამა და სხვა;

გამოყენებული მასალა და ტექნიკა: აქტივობების დროს მოსწავლე იყენებს მრავალფეროვან მასალას, იარაღს, ტექნიკას. ეცნობა მასალის და ტექნიკის შესაძლებლობებს და იღებს სხვადასხვა ფაქტურას: ხატავს ფუნჯებით, თითებით, ღრუბლით, ატარებს ექსპერიმენტებს არატრადიციული იარაღით და მასალით. აკეთებს მარტივ ანაბეჭდებს (მაგ., ფოთლებს).

სავარაუდო თემები: „წელიწადის დროები“, „ფერთა სამეფო“, „სკოლა“, „მხიარული მატარებელი“, „ახალი წელი“, „წყალქვეშა სამყარო“, „ჩემი ქალაქი/სოფელი“, „ჩემი ოჯახი“, „ჩემი დაბადების დღე“, „მე და ჩემი მეგობრები“, „ჩემი საყვარელი ცხოველი“ და სხვ.

II კლასი

წლის ბოლოს მისაღწევი შედეგები და მათი ინდიკატორები

მიმართულება: შემოქმედებითობა და პრაქტიკა

ს.გ.II.1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარი ჩანაფიქრისა და შთაბეჭდილებების გადმოსაცემად სახვითი ხელოვნების რამდენიმე ძირითადი ელემენტისა და პრინციპის, მასალისა და ტექნიკის გამოყენება ნამუშევარში.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ქმნის ნამუშევრებს შთაბეჭდილებებით და წარმოსახვით;
- იყენებს სხვადასხვა ტიპის ხაზს (სქელს და წვრილს, სწორს, ტალღოვანს, ტეხილს, წყვეტილს, ზიგზაგს, მრუდეს, კონტურს);
- იყენებს ძირითად და შედგენილ ფერებს;
- ქმნის და იყენებს ორ (2D) და სამგანზომილებიან (3D) ფორმებს (გეომეტრიულს და ბუნებაში არსებულს);
- განმეორებადი ხაზებით, ფორმებით და ფერით ქმნის რიტმულ გამოსახულებებს;
- შერეული მასალითა (ბუნებრივი და ხელოვნური) და სხვადასხვა ტექნიკის გამოყენებით ქმნის ნამუშევარს (აპლიკაცია, კოლაჟი, მოზაიკა და სხვა);
- ძერწავს გეომეტრიულ ფორმებს, ქმნის მარტივ კომპოზიციებს და მცირე პლასტიკის ნიმუშებს თიხისა და პლასტილინის გამოყენებით;
- სხვადასხვა მასალით ამზადებს ნივთებს, კონსტრუქციებს, სათამაშოებს და სხვა;
- იღებს სხვადასხვა ფაქტურას (ქსოვილით, კბილის ჯაგრისით, ფუნჯის ტარით, სავარცხლით და სხვ.);
- კომპიუტერულ სახატავ პროგრამაში ხატავს/გამოსახავს სხვადასხვა ტიპისა და სისქის ხაზს, კონტურს, მარტივ (ორგანზომილებიან) ფორმებს, რიტმულ გამოსახულებებს, იყენებს სხვადასხვა ფერს.

მიმართულება: კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია

ს.გ.II.2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს თანაკლასელებთან თანამშრომლობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მუშაობს წყვილში/ჯგუფში საერთო ნამუშევრის შესაქმნელად, უზიარებს თანაკლასელებს განსხვავებულ მოსაზრებებს, იდეებს;
- უსმენს მასწავლებლის ინსტრუქციას, რჩევას/მიითითებას;
- მონაწილეობს საკლასო და სასკოლო გამოფენაში;
- მხარს უჭერს თანაკლასელებს სხვადასხვა სასწავლო ღონისძიებაში მონაწილეობისას ან ერთობლივი ნამუშევრის შექმნისას.

ს.გ.II.3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ინდივიდუალური და ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენა; აზრის გამოთქმა საკუთარ, თანაკლასელთა ან ცნობილ ხელოვანთა ნამუშევრების შესახებ ელემენტარული ტერმინოლოგიის გამოყენებით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ინდივიდუალური ან ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენისას საუბრობს და ხსნის, რისი ასახვა სურდა;
- უზიარებს თანაკლასელებს საკუთარ შთაბეჭდილებებს სხვისი ნამუშევრის შესახებ;
- საუბრისას იყენებს ელემენტარულ ტერმინებს (ხაზი, ფერი, ფორმა);
- უსმენს და აცდის სხვებს აზრის გამოთქმას;
- უფრო ახლოს დგება (არ აზიანებს) საკუთარ და სხვის ნამუშევარს.

მიმართულება: ხელოვნების აღქმა კონტექსტში

ს.გ.II.4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხელოვნების მრავალფეროვნების აღქმა (აღმოჩენა) გარემოში და დაკავშირება ხელოვნების კონკრეტულ/შესაბამის დარგებთან.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ჩამოთვლის ხელოვნების დარგებს (მხატვრობა, მუსიკა, კინო, თეატრი და სხვ.), იხსენებს ყოველდღიურ ცხოვრებაში სად და რა სახით შეხვედრია, საუბრობს საკუთარ შთაბეჭდილებაზე;
- საუბრობს ხელოვნების დარგებზე იმის მიხედვით, თუ რომელ გრძნობის ორგანოებზე მოქმედებენ ისინი;
- საუბრობს სხვადასხვა დარგებთან დაკავშირებულ პროფესიებზე (კომპოზიტორი, მხატვარი და ა.შ.);
- ასახელებს არქიტექტურულ ძეგლებსა და ქანდაკებებს, რომელიც უნახავს და გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებას (რომელი მოსწონს და რატომ);
- საუბრობს საოპერო, საბალეტო, თეატრალურ წარმოდგენებზე, სამხატვრო გალერეაში ან მუზეუმში ყოფნისას მიღებულ შთაბეჭდილებებზე და ახალ ინფორმაციაზე;
- საუბრობს და გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებას მისთვის ნაცნობ საყვარელ ანიმაციურ და მხატვრულ ფილმებზე, ელექტრონულ საგანმანათლებლო თამაშებზე, ილუსტრირებულ წიგნებზე და საუბრობს, რატომ მოსწონს ესა თუ ის ანიმაციური თუ მხატვრული ფილმი, გმირი, მუსიკა/სიმღერა, ილუსტრაცია;
- ამოიცნობს ხელოვნების ნიმუშებში ნაცნობ სიუჟეტებს, სცენებს, საგნებს და მოვლენებს, საუბრობს ნამუშევრის შინაარსზე და მიღებულ შთაბეჭდილებაზე.

შინაარსი და რეკომენდაციები

სახვითი ხელოვნების ძირითადი ელემენტები და პრინციპები

ელემენტები:

ხაზი: სქელი, წვრილი, სწორი, ტალღოვანი, ტეხილი, წყვეტილი, ზიგზაგი, ჰორიზონტალური, ვერტიკალური, მრუდი, დიაგონალური, განსხვავებული სისქის კონტური.

აქტივობები ხაზით:

მოსწავლე იყენებს სხვადასხვა ტიპის ხაზს გამოსახულების შესაქმნელად, ჩანაფიქრის და შთაბეჭდილებების გადმოსაცემად. აკვირდება ხაზებს - „ბუნებაში არსებულს“ და ადამიანის მიერ შექმნილ ნივთებში (მაგ., დაფა, მერხი, ფანჯარა და ა. შ. - ჰორიზონტალური, ვერტიკალური, დიაგონალური ხაზი და ა.შ.) და იყენებს გამოსახულების შესაქმნელად. სხვადასხვა ტიპის ხაზის განმეორებით ქმნის რიტმულ გამოსახულებებს.

ფერი: ძირითადი და შედგენილი, ცისარტყელას ფერები.

აქტივობები ფერით: მოსწავლე ჩანაფიქრის გადმოსაცემად იყენებს ძირითად (წითელი, ყვითელი, ლურჯი) და მათი შერევით მიღებულ შედგენილ ფერებს (მწვანე, ნარინჯისფერი, იისფერი), გარემოში ამოიცნობს და იყენებს ცისარტყელას ფერებს. აკვირდება და შეარჩევს ასახული ობიექტის ფერს, გამოხატავს შესაბამისი ფერით დღე-ღამის სხვადასხვა მონაკვეთს, წელიწადის დროს და სხვა.

ფორმა: მარტივი გეომეტრიული და ბუნებაში არსებული, მაგ., ღრუბელი, ყვავილი და ა. შ., ბრტყელი და მოცულობითი - 2D და 3D.

აქტივობები ფორმით: მოსწავლე მისთვის ნაცნობ გარემოში (საკლასო ოთახში, ქუჩაში თუ ბუნებაში) ამოიცნობს გეომეტრიულ (მაგ., წრეს, ოთხკუთხედს, სამკუთხედს) და ბუნებრივ (მაგ., ყვავილი, ღრუბელი, ხე და სხვა) ფორმებს. ამ ფორმებს იყენებს ნამუშევარში გამოსახულების შესაქმნელად (მაგ., წრის, ოთხკუთხედი, სამკუთხედი ფიგურის, ორნამენტების და სხვა). ორ და სამგანზომილებიან - ბრტყელ და მოცულობით ფორმებს იყენებს მარტივი კონსტრუქციების შესაქმნელად (მაგ., მის მიერ გამომერწილი სხვადასხვა ზომის ოთხკუთხედის, წრის, სამკუთხედისაგან ქმნის თოვლის ბაბუის, ჯამბაზის, სახლის და სხვა გამოსახულებებს;

სხვადასხვა ზომისა და ფორმის კოლოფებისაგან ქმნის ნაგებობებს). ასახავს გარემოში არსებული ობიექტის ფორმას ნამუშევარში (მაგ., პეპელა, ჩიტო, სოკო და სხვა).

პრინციპები: რიტმი.

გამოყენებული პრინციპი: მოსწავლე ქმნის რიტმულ გამოსახულებებს სხვადასხვა ტიპის ხაზის, სხვადასხვა ფერისა და ფორმის განმეორებით ან მათი კომბინაციით.

მასალა და იარაღი: ფანქარი (ფერადი, უბრალო), პასტელი, ფლომასტერი, გუაში, ნახშირი, სანგინა, ფერადი ცარცები, ფერადი ქაღალდი, მუყაო, ქსოვილი, პლასტილინი, თიხა, ფუნჯები, დაჭმუჭნული ქაღალდები, ლითონის, მუყაოს, პლასტმასის კოლოფები, გირჩა, ტოტი, ხის ქერქი, ფოთოლი, მარცვლეული, ნიჟარა, მძივები, ლენტები, მაკრატელი, წებო და სხვა

ტექნიკა და პროცედურა: ფერწერა, გრაფიკა, ძერწვა, აპლიკაცია, კოლაჟი, მოზაიკა, ანაბეჭდი, კომპიუტერული სახატავი პროგრამა და სხვა.

გამოყენებული მასალა და ტექნიკა: აქტივობების დროს მოსწავლე იყენებს მრავალფეროვან მასალას, იარაღს, ტექნიკას და პროცედურას; მასალისა და ტექნიკის შესაძლებლობების ძიება/აღმოჩენაში მოსწავლე მარტივი ექსპერიმენტებით განიმტკიცებს და იღრმავებს მიღებულ ცოდნას და გამომუშავებულ უნარებს. სხვადასხვა მასალისა და ხერხის გამოყენებით იღებს მრავალფეროვან ფაქტურას (ქსოვილით, ფუნჯის ტარით, სავარცხლით და სხვ.) აკეთებს ანაბეჭდს (მაგ., მუყაოსგან/პენოპლასტისგან ამოჭრილი სხვადასხვა ფორმის ან გამოსახულებების, კარტოფილის ან ლიმონის გამოყენებით);

ატარებს ექსპერიმენტებს არატრადიციული იარაღით და მასალით; იყენებს ფანქრებს, ფლომასტერებს, პასტელს, ნახშირს, გუაშის საღებავებს, ფუნჯებს, ფერად ქაღალდებს, მუყაოს, ქსოვილს, დაჭმუჭნულ ქაღალდებს, ლითონის, მუყაოს, პლასტმასის კოლოფებს, გირჩას, ტოტს, ხის ქერქს, ფოთოლს, მარცვლეულს და სხვა; იყენებს ხატვის, აპლიკაციის, კოლაჟის, ანაბეჭდის, მოზაიკის ტექნიკას და სხვა.

სავარაუდო თემები: “ზაფხულის არდადეგები”, “მეგობრობა”, “სოფელი შემოდგომაზე”, “შემოდგომის ნატურმორტი”, “ახალი წლის ღამე”, “ზამთრის პეიზაჟი”, “შობა”, “აღდგომა”, “ბუნება გაზაფხულზე”, “ცირკში”, “ზოოპარკში”, “ჩემი ეზო”, “ჩემი ქალაქის მოედანი”, “ფანტასტიკური ქალაქი”, “საყვარელი გმირი”, თემები საკუთარი ფანტაზიის მიხედვით და სხვა.

III კლასი

მიმართულება: შემოქმედებითობა და პრაქტიკა

ს.გ.III.1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარი ჩანაფიქრის, გუნება-განწყობის (ემოციების) და/ან გარემოზე დაკვირვების შედეგად მიღებული შთაბეჭდილებების ასახვა ნამუშევარში სახვითი ხელოვნების ელემენტებისა და პრინციპების გამოყენებით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- წარმოსახვით, ფანტაზიით ქმნის სიუჟეტებს, პერსონაჟებისა და საგნების გამოსახულებებს;
- მოსწავლე აკვირდება გარემოში ობიექტებს, მოვლენებს და ასახავს მიღებულ შთაბეჭდილებებს;
- ირჩევს მხატვრულ ხერხებს (ხაზი, ფერი, მასალა) საკუთარი ჩანაფიქრის, შთაბეჭდილებების და ემოციის გადმოსაცემად;

- იყენებს სხვადასხვა სისქის კონტურს;
- იყენებს ძირითად, შედგენილ, ცივ და თბილ ფერებს;
- აკვირდება გარემოში არსებულ ფორმათა მრავალფეროვნებას და ასახავს ნამუშევარში (გეომეტრიულს და ბუნებაში არსებულს, ორ და სამ განზომილებიანს);
- სხვადასხვა ხერხით (ფორმით, ზომით, ფერით) გამოყოფს ნამუშევარში მთავარს;
- ქმნის სიმეტრიულ და ასიმეტრიულ გამოსახულებებს, ფორმებს;
- ქმნის მარტივ ორნამენტებს განმეორებადი ხაზების, ფერების და გეომეტრიული ფიგურებისგან.

ს.გ.III.2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა მასალისა და ტექნიკის გამოყენების უნარის განვითარება და გადრმავება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მრავალფეროვანი მასალისა და ტექნიკის გამოყენებით ქმნის პეიზაჟებს, ნატიურმორტებს, პორტრეტებს;
- ქმნის მცირე პლასტიკის ნიმუშებს, მარტივ კომპოზიციებს და კონსტრუქციებს, სხვადასხვა ნივთებს ხელოვნური და ბუნებრივი მასალის გამოყენებით;
- ძერწავს გამოსახულებებს თიხის, პლასტილინის და სხვა სამერწი მასალის გამოყენებით;
- ქმნის გარემოში არსებული განსხვავებული ფაქტურის იმიტაცია/ილუზიას;
- კომპიუტერულ სახატავ პროგრამაში ქმნის ნამუშევრებს (იყენებს სხვადასხვა ტიპისა და სისქის ხაზს, კონტურს, ფერს; გამოსახავს ორგანზომილებიან ფორმებს, მარტივ ორნამენტებს, სიმეტრიულ და ასიმეტრიულ გამოსახულებებს).

მიმართულება: კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია

ს.გ.III.3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს თანაკლასელებთან თანამშრომლობით (წყვილში, გუნდში) შეასრულოს სამუშაო.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ერთობლივი მუშაობისას (ღონისძიებაში მონაწილეობა, ნამუშევრის შექმნა წყვილში/ჯგუფში) უზიარებს თანაკლასელებს განსხვავებულ მოსაზრებებს;
- უსმენს და ითვალისწინებს მასწავლებლის ინსტრუქციას, რჩევას/მითითებას;
- ელექტრონულად უგზავნის საკუთარ ციფრულ ნამუშევარს როგორც თანაკლასელებს, ისე მასწავლებელს;
- მონაწილეობს საკლასო და სასკოლო გამოფენაში, ზეიმში და მათ მომზადებაში;
- მხარს უჭერს და ამხნევებს თანაკლასელებს სხვადასხვა სასწავლო ღონისძიების მომზადების, ჩატარებისა თუ ერთობლივი ნამუშევრის შექმნისას.

ს.გ.III.4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ინდივიდუალური და ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენა; აზრის გამოთქმა საკუთარ, თანაკლასელთა ან ცნობილ ხელოვანთა ნამუშევრების შესახებ ელემენტარული ტერმინოლოგიის გამოყენებით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუმოსწავლე:

- ინდივიდუალური, ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენისას საუბრობს ჩანაფიქრის შესახებ, გამოყენებულ ფერებზე, მასალაზე, ტექნიკაზე და სხვ.;
- სხვებს უზიარებს საკუთარ შთაბეჭდილებებს თანაკლასელთა ან ცნობილ მხატვართა ნამუშევრის შესახებ (რა მოსწონს ან არ მოსწონს, რა არის გამოსახული და სხვ.);
- საუბრისას იყენებს ელემენტარულ ტერმინებს (მასალის ჩამოთვლისას, სახვითი ხელოვნების ელემენტების დასახელებისას, მაგ., გამოვიყენე ტეხილი ან კლაკნილი ხაზი და სხვ.);
- უსმენს, აცდის სხვებს აზრის გამოთქმას, სვამს და პასუხობს კითხვებს (მაგ., ნამუშევრის შინაარსთან დაკავშირებით);
- პატივს სცემს საკუთარ და სხვის ნამუშევარს;
- ნამუშევრის წარდგენისას მხარს უჭერს და ამხნევებს თანაკლასელებს.

მიმართულება: ხელოვნების აღქმა კონტექსტში

ს.გ.III.5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების დარგების, ზოგიერთი ჟანრის განსხვავება ერთმანეთისგან, მათი დაკავშირება ყოველდღიურ ცხოვრებასთან და სხვა საგნებში განვლილ მასალასთან.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ჩამოთვლის და ამოიცნობს სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების დარგებს (ფერწერა, გრაფიკა, ქანდაკება, კერამიკა, ტექსტილი და სხვა);
- ასახელებს და ამოიცნობს ზოგიერთ ჟანრს (პეიზაჟი, ნატურმორტი, პორტრეტი);
- ხელოვნების ზოგიერთ ცნობილ ნიმუშს მიაკუთვნებს მათ შესაბამის დარგს, ჟანრს და საუბრობს საკუთარ დამოკიდებულებაზე (რომელი მოსწონს, რატომ);
- ასახელებს და ახასიათებს დარგებთან დაკავშირებულ პროფესიებს (კომპოზიტორი, მხატვარი, რეჟისორი და ა.შ.);
- აგროვებს ინფორმაციას მის რეგიონში მდებარე (ქალაქი, სოფელი, დასახლება) არქიტექტურულ ძეგლებზე, ფერწერულ ნამუშევრებზე, ქანდაკებებზე, დეკორატიულ-გამოყენებითი და ხალხური შემოქმედების ნიმუშებზე და აცნობს თანაკლასელებს;
- საუბრობს საოპერო, საბალეტო, თეატრალურ წარმოდგენებზე (დეკორაციები, კოსტიუმები, შინაარსი);
- საუბრობს და გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებას მისთვის ნაცნობ საყვარელ ანიმაციურ და მხატვრულ ფილმებზე, ელექტრონულ საგანმანათლებლო თამაშებზე, ილუსტრირებულ წიგნებზე და საუბრობს, რატომ მოსწონს ესა თუ ის ანიმაციური თუ მხატვრული ფილმი, გმირი, მუსიკა/სიმღერა და ილუსტრაცია;
- ასახელებს ნამუშევარს, რომელმაც განსაკუთრებული შთაბეჭდილება მოახდინა სამხატვრო გალერეაში ან მუზეუმში ყოფნისას;
- სვამს კითხვებს ნამუშევარში ასახული საგნების, ადამიანებისა და მოვლენების შესახებ, საუბრობს შინაარსზე, მასში გამოხატულ განწყობილებაზე და მიღებულ შთაბეჭდილებაზე;
- აკავშირებს სახვითი ხელოვნების ნაწარმოების შინაარსს (მაგ., წელიწადის დროები) სხვა საგნებში ნასწავლ მასალასთან (მაგ., ბუნებისმეტყველების გაკვეთილზე მიღებულ ინფორმაციასთან, მუსიკალურ ნაწარმოებთან, რომელიც მუსიკის გაკვეთილზე მოისმინა, ქართული ლიტერატურის ნიმუშებთან-ლექსი, მოთხრობა და სხვა).

შინაარსი და რეკომენდაციები

სახვითი ხელოვნების ძირითადი ელემენტები და პრინციპები

ელემენტები:

ხაზი: სხვადასხვა ტიპის და სისქის ხაზი, კონტური.

აქტივობები ხაზით: მოსწავლე ჩანაფიქრის, გუნება-განწყობის და შთაბეჭდილებების გადმოსაცემად იყენებს სხვადასხვა ტიპის ხაზს ნამუშევრების შესაქმნელად (ცდილობს გადმოსცეს ხასიათი მსხვილი, წვრილი, მრუდი, განსხვავებული სისქის კონტურით და სხვა).

ფერი: ძირითადი და შედგენილი, ცივი და თბილი ფერები.

აქტივობები ფერით: მოსწავლე ჩანაფიქრის, გუნება-განწყობილების (ემოციების) (სიხარულს, მოწყენილობას, შიშს და სხვ.) გადმოსაცემად იყენებს ძირითად, შედგენილ, ცივ და თბილ ფერებს; გამოხატავს შესაბამისი ფერით წელიწადის დროებს, ამინდს, რაიმე მოვლენას და სხვა.

ფორმა: 2D და 3D - ბრტყელი და მოცულობითი, სიმეტრიული და ასიმეტრიული.

აქტივობები ფორმით: მოსწავლე ამოიცნობს სიმეტრიულ და ასიმეტრიულ ფორმებს და იყენებს ნამუშევრის შექმნისას (აღამიანის მიერ შექმნილ და ბუნებაში არსებულ სიმეტრიულ და ასიმეტრიულ ფორმებს; მაგ., სიმეტრიული - პეპელა, ნაგებობა და სხვ.; ასიმეტრიული - ნაგებობა, რაიმე ნივთი, მცენარე და სხვ.), თავად ქმნის ორ და სამგანზომილებიან - ბრტყელ და მოცულობით ფორმებს და აწყობს კონსტრუქციებს; თიხით, პლასტილინით, ცვილით, ცომის გამოყენებით ძერწავს მცირე პლასტიკის ნიმუშებს და ქმნის კომპოზიციას, კონსტრუქციას, სხვადასხვა საგანს.

პრინციპები: ძირითადის გამოყოფა, რიტმი.

გამოყენებული პრინციპები: მოსწავლე ქმნის ნამუშევარს მასწავლებლის მიერ შეთავაზებულ ან თავის მიერ შერჩეულ თემაზე, ან რაიმე ზღაპრის, ლიტერატურული ნაწარმოების, მხატვრული ან ანიმაციური ფილმის და ა. შ. სიუჟეტის მიხედვით, რომელშიც ფერით, ფორმით ზომით გამოყოფს მთავარ პერსონაჟებს.

ეცნობა ქართულ ტრადიციულ და სხვა ორნამენტების ნიმუშებს და თვითონაც ქმნის რიტმულ გამოსახულებებს, ორნამენტებს სხვადასხვა ტიპისა და სისქის ხაზის, ძირითადი და შედგენილი, ცივი და თბილი ფერების, გეომეტრიული და ბუნებრივი ფორმების გამოყენებით და მათი მონაცვლეობით/კომბინაციებით.

მუქი და ნათელი ფერების გამოყენებით ქმნის კონტრასტულ გამოსახულებებს, შეიძლება გამოიყენოს მხოლოდ შავი და თეთრი ფერები.

მასალა და იარაღი: ფანქარი (ფერადი, უბრალო), პასტელი, ფლომასტერი, გუაში, აკვარელი, ნახშირი, სანგინა, ფერადი ქაღალდი, მუყაო, ქსოვილი, პლასტილინი, თიხა, ბუნებრივი და ხელოვნური მასალა (ფოთოლი, გირჩა, მარცვლეული, ნიჟარა, მძივები, ლენტები და სხვ.); ფუნჯი, მაკრატელი, წებო; მასწავლებელს შეუძლია გამოიყენოს მის რეგიონში არსებული ბუნებრივი რესურსი (მაგ., ზღვისპირა რეგიონში - ნიჟარა, კენჭები, მთის რეგიონში - გირჩა, ხავსი, ხის ქერქი და სხვ.).

ტექნიკა და პროცედურა: ფერწერა, გრაფიკა, ძერწვა, აპლიკაცია, კოლაჟი, მოზაიკა, ანაბეჭდი, მონოტიპია, კომპიუტერული სახატავი პროგრამა და სხვ.

გამოყენებული მასალა და ტექნიკა:

მოსწავლე მრავალფეროვანი მასალისა და ტექნიკის შესაძლებლობების კვლევა-ძიებით, ექსპერიმენტებით განიმტკიცებს და იღრმავებს მიღებულ ცოდნას და გამომუშავებულ უნარებს. აკვირდება გარემოში სხვადასხვა ფაქტურას და თავად იღებს მრავალფეროვანი მასალისა და ხერხის გამოყენებით, ცდილობს გადმოსცეს გარემოში/ბუნებაში არსებული სხვადასხვა ობიექტის ფაქტურის (მაგ., ხის, ქერქის, კუს ზაქნის და სხვ.) იმიტაცია/ილუზია.

ატარებს ექსპერიმენტებს არატრადიციული იარაღით და მასალით; იყენებს მრავალფეროვან ხელოვნურ თუ ბუნებრივ მასალას გრაფიკული, ფერწერული, აპლიკაციის, კოლაჟის, ანაბეჭდების, მცირე პლასტიკის ნიმუშების, მარტივი ნაკეთობებისა და კონსტრუქციების შესაქმნელად; ქმნის ნამუშევრებს მონოტიპიის გამოყენებით (სველი საღებავებით მოხატულ ფურცელზე ან სწორ ზედაპირზე ზემოდან აფარებს ფურცელს, შემდეგ, ერთი მოძრაობით ან თანდათან, ინტერვალებით ააძრობს მას. მიღებულ ანაბეჭდში შეიძლება ამოიცნოს რაიმე ფორმები, მიახლოება რაიმე გამოსახულებას და მიუხატოს დეტალები).

სავარაუდო თემები: “მხიარული არდადეგები”, “ზღვაზე”, “მზის ჩასვლა”, “წვიმიანი დღე”, “ხედი ჩემი ფანჯრიდან”, “შემოდგომის ტყე”, “საშობაო საჩუქარი”, “გაზაფხული მოვიდა”, “ზღაპრული ფრინველი”, “თეატრში”, “მოგზაურობა აფრიკაში”, “ჯუნგლები”, “მოგზაურობა მატარებლით/თვითმფრინავით”, “მოგზაურობა კოსმოსში”, “ოცნების ქალაქი”, თემები საკუთარი ფანტაზიის მიხედვით; ეპიზოდები და პერსონაჟები მხატვრული ლიტერატურიდან და სხვ.

IV კლასი

მიმართულება: შემოქმედებითობა და პრაქტიკა

ს.გ.IV.1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარ ინტერესებსა და გამოცდილებაზე დაყრდნობით, ჩანაფიქრის, იდეის, გუნება-განწყობის (ემოციების) და/ან გარემოზე დაკვირვების შედეგად მიღებული შთაბეჭდილებების ასახვა ნამუშევარში სახვითი ხელოვნების ელემენტებისა და პრინციპების გამოყენებით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ასახავს ნამუშევარში ბუნებაზე, ბუნების მოვლენებზე და ობიექტებზე დაკვირვების შედეგებს სხვადასხვაგვარი სახვითი საშუალებებით (მაგ., ჭექა-ქუხილი, დღე-ღამე, წელიწადის დრო და სხვ.);
- ირჩევს მხატვრულ ხერხებს (ელემენტები და პრინციპები) საკუთარი ჩანაფიქრის, შთაბეჭდილების და ემოციის გადმოსაცემად;
- იყენებს სხვადასხვა ტიპის ხაზს, კონტურს და შტრიხს;
- ფერების შეზავებით იღებს სასურველ ფერს (მაგ., მოყვითალო მწვანე, მოლურჯო მწვანე);
- თეთრის ან შავი ფერის დამატებით ცვლის ფერის ტონალობას (ნათელი-ბნელი, ვარდისფერი, რუხი, ცისფერი და სხვა);
- იყენებს კონტრასტულ ფერებს;
- ქმნის კონტრასტულ ნამუშევრებს საპირისპირო წყვილების გამოყენებით (დიდი-პატარა, ბნელი-ნათელი და სხვ.);
- აკვირდება გარემოში ფორმათა მრავალფეროვნებას და ასახავს ნამუშევარში;
- შეარჩევს და განალაგებს სხვადასხვა ზომის გამოსახულებებს წინა და უკანა ხედის გადმოსაცემად;
- ქმნის სიმეტრიულ და ასიმეტრიულ ნამუშევრებს;
- სხვადასხვა ხერხით (ფორმით, ზომით, ფერით) გამოყოფს ნამუშევარში მთავარს;

- სხვადასხვა მხატვრული ხერხით ნამუშევარში გადმოსცემს დინამიკას (ქარი, ფეხბურთი, ფოთოლცვენა და სხვ.).

ს.გ.IV.2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა მასალისა და ტექნიკის შერჩევა და გამოყენება საკუთარი ჩანაფიქრის და იდეის განსახორციელებლად.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მრავალფეროვანი მასალისა და ტექნიკის გამოყენებით ქმნის ნამუშევრებს სხვადასხვა ჟანრში (პორტრეტი, ნატურმორტი, პეიზაჟი, ყოფითი ჟანრი);
- მერწავს და ქმნის მცირე პლასტიკის ნიმუშებს, მარტივ კომპოზიციებს, კონსტრუქციებს სხვადასხვა (ბუნებრივი, ხელოვნური) მასალის გამოყენებით;
- ქმნის დეკორატიული და გამოყენებითი ხელოვნების ნიმუშებს მრავალფეროვანი მასალის საშუალებით (თასები, მძივები და სხვ.);
- მუშაობის პროცესში იყენებს განსხვავებულ ხერხებს, ატარებს ექსპერიმენტებს სხვადასხვა მასალის გამოყენებით;
- ქმნის გარემოში არსებული განსხვავებული ფაქტურის იმიტაციას/ილუზიას მრავალფეროვანი ტექნიკის გამოყენებით;
- კომპიუტერულ სახატავ პროგრამაში ქმნის ნამუშევრებს (იყენებს სხვადასხვა ტიპისა და სისქის ხაზს, კონტურს, ფერს; გამოსახავს ორგანოზომილებიან ფორმებს, ორნამენტს);
- კომპიუტერულ სახატავ პროგრამაში ქმნის რიტმულ, სიმეტრიულ, ასიმეტრიულ ნამუშევრებს.

მიმართულება: კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია

ს.გ.IV.3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს თანაკლასელებთან თანამშრომლობით (წყვილში, გუნდში) შესასრულებელი სამუშაოს დაგეგმვა და განხორციელება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ერთობლივი მუშაობისას (ლონისძიების დაგეგმვა/განხორციელება, ნამუშევრის შექმნა წყვილში/ჯგუფში) უზიარებს თანაკლასელებს განსხვავებულ მოსაზრებებს, იდეებს, მათთან ერთად იღებს საერთო გადაწყვეტილებებს;
- ელექტრონულად უგზავნის საკუთარ ციფრულ ნამუშევარს როგორც თანაკლასელებს, ისე მასწავლებელს;
- იჩენს სხვებთან თანამშრომლობის ინიციატივას და ეხმარება თანაკლასელებს;
- იცავს დროის ლიმიტს ყველა ტიპის აქტივობის შესრულებისას;
- ირჩევს სამუშაო იარაღებს, მასალას, აწესრიგებს მათ განსაზღვრული დროის მონაკვეთში.

ს.გ.IV.4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ინდივიდუალური და ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენა; აზრის, იდეების, შთაბეჭდილებების გაზიარება და საუბარი საკუთარ, თანაკლასელთა ან ცნობილ ხელოვანთა ნამუშევრებზე შესაბამისი ტერმინოლოგიის გამოყენებით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ინდივიდუალური, ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენისას საუბრობს ჩანაფიქრის, იდეის შესახებ (თუ რისი ასახვა სურდა), ასახელებს გამოყენებულ ელემენტებს (მაგ., ხაზი, ფორმა, ფერი), პრინციპებს (მაგ., რიტმული გამოსახულებები) მასალას და სხვა;
- სხვებს უზიარებს საკუთარ შთაბეჭდილებებს თანაკლასელთა ან ცნობილ მხატვართა ნამუშევრის შესახებ (ნამუშევრის შინაარსზე, ჟანრზე, დარგზე, რა მოსწონს ან არ მოსწონს) და ცდილობს დაასაბუთოს საკუთარი პოზიცია;
- საუბრისას იყენებს შესაბამის ტერმინოლოგიას (მასალის ჩამოთვლისას, სახვითი ხელოვნების ელემენტების დასახელებისას, მაგ., სქელი კონტური გამოვიყენე და სხვა);
- უსმენს, აცდის სხვებს აზრის გამოთქმას, სვამს და პასუხობს კითხვებს, ურჩევს და თავად იღებს რჩევებს, ხმარობს კორექტულ გამოთქმებს;
- ნამუშევრის წარდგენისას მხარს უჭერს და ამხნევებს თანაკლასელებს.

მიმართულება: ხელოვნების აღქმა კონტექსტში

ს.გ.IV.5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების დარგებისა და ზოგიერთი ჟანრის განსხვავება ერთმანეთისგან, მათი დაკავშირება ყოველდღიურ ცხოვრებასთან და სხვა საგნებში განვლილ მასალასთან.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ადარებს სახვითი ხელოვნების სხვადასხვა დარგის ნიმუშებს გამომსახველობითი ხერხების, მასალის, ტექნიკის მიხედვით;
- ასახელებს და ამოიცნობს ზოგიერთ ჟანრს (ნატურმორტი, პეიზაჟი, პორტრეტი, ყოფითი);
- ასახელებს და ახასიათებს სახვითი ხელოვნების დარგებთან დაკავშირებულ პროფესიებს (მხატვარი, მოქანდაკე, არქიტექტორი და სხვ.);
- აგროვებს ინფორმაციას ცნობილ არქიტექტურულ ძეგლებზე, ფერწერულ ნამუშევრებზე, ქანდაკებებზე, დეკორატიულ-გამოყენებითი და ხალხური შემოქმედების ნიმუშებზე და აცნობს თანაკლასელებს; მუშაობს ინტეგრირებულ პროექტებზე (ქართული, ბუნებისმეტყველება, მუსიკა და სხვ.);
- საუბრობს იმ ნამუშევრის შესახებ, რომელმაც განსაკუთრებული შთაბეჭდილება მოახდინა სამხატვრო გალერეაში ან მუზეუმში ყოფნისას და ასაბუთებს რატომ;
- ადარებს ერთსა და იმავე თემაზე შექმნილ ხელოვნების ნიმუშს ლიტერატურულ ან მუსიკალურ ნაწარმოებს და საუბრობს თავის შთაბეჭდილებებზე.

შინაარსი და რეკომენდაციები

სახვითი ხელოვნების ძირითადი ელემენტები და პრინციპები:

ხაზი: სხვადასხვა ტიპის და სისქის ხაზი, კონტური და შტრიხი.

აქტივობები ხაზით: მოსწავლე იყენებს შტრიხს და სხვადასხვა ტიპის ხაზს გამოსახულებების შესაქმნელად; სხვადასხვა ტიპის ხაზების გამოყენებით ცდილობს გადმოსცეს მოძრაობა (მაგ., ხეების მოძრაობა ქარში და სხვ.).

ფერი: ძირითადი და შედგენილი, ცივი და თბილი, კონტრასტული ფერები, ტონალობა - თეთრის ან შავი ფერის დამატებით მიღებული ტონი.

აქტივობები ფერით: მოსწავლე ჩანაფიქრის, გუნება-განწყობილების (ემოციების) და დაკვირვების შედეგად მიღებულ შთაბეჭდილებების გადმოსაცემად იყენებს ძირითად, შედგენილ, ცივ და თბილ ფერებს,

კონტრასტულ ფერებს, მათი გამოყენებით აქცენტირებას აკეთებს განსაკუთრებით ემოციურ ან საყურადღებო სიუჟეტებზე.

იყენებს ტონალობას (თეთრის ან შავი ფერის დამატებით ცვლის სინათლის ხარისხს: ნათელი-ბნელი-ვარდისფერი, ცისფერი, იასამნისფერი და სხვა).

აკვირდება გარემოში ობიექტებს, მათ შეფერილობას და ასახავს ნამუშევარში; გამოხატავს შესაბამისი ფერით დღე-ღამის სხვადასხვა მონაკვეთს, წელიწადის დროს, რაიმე მოვლენას და სხვ.

კონტრასტული ფერებით ხატავს ეგზოტიკურ ფრინველებს, ცხოველებს, მცენარეებს, დღესასწაულებს, არდადეგების ყველაზე დასამახსოვრებელ მომენტებს და სხვ.

ცივი და თბილი ფერების გამოყენებით ქმნის გარკვეულ განწყობილებას.

ფერების შეზავებით იღებს სასურველ ფერს.

ფორმა: 2D და 3D - ბრტყელი და მოცულობითი, სიმეტრიული და ასიმეტრიული.

აქტივობები ფორმით: მოსწავლე იყენებს სიმეტრიულ და ასიმეტრიულ ფორმებს ნამუშევრის შესაქმნელად. თავად ქმნის ორ და სამგანზომილებიან - ბრტყელ და მოცულობით ფორმებს და აწყობს კონსტრუქციებს; თიხით, პლასტილინით, ცვილით, ცომის გამოყენებით ძერწავს მცირე პლასტიკის ნიმუშებს და ქმნის კომპოზიციას, კონსტრუქციას, სხვადასხვა საგანს.

პრინციპები: რიტმი, წინა და უკანა ხედი, ძირითადის გამოყოფა, სტატიკა, დინამიკა, კონტრასტი.

გამოყენებული პრინციპები: მოსწავლე გადმოსცემს წინა და უკანა ხედს გამოსახულების ზომის, მკვეთრი და მკრთალი ფერების საშუალებით (წინა ხედი - მკვეთრი, უკანა ხედი - მკრთალი); ცდილობს გადმოსცეს/დახატოს/გამოძერწოს სტატიკური და დინამიკური გამოსახულებები (მაგ., ფოთოლცვენა, ქარი, ბავშვები თამაშობენ ბურთს და სხვ.); ქმნის რიტმულ გამოსახულებებს, სხვადასხვა ზომით, ფერით გამოყოფს მთავარს ნამუშევარში; აკვირდება გარემოში საპირისპირო წყვილებს: კონტრასტულ ფერებს (ბუნებაში, სამოსზე და სხვ.), ბნელ და ნათელ, დიდ და პატარა (ადამიანები, საგნები და სხვ.) გამოსახულებებს და ასახავს ნამუშევარში.

მასალა და იარაღი: ფანქარი (ფერადი, უბრალო), პასტელი, ფლომასტერი, გუაში, აკვარელი, ნახშირი, სანგინა, ფერადი ქაღალდი, მუყაო, ქსოვილი, პლასტილინი, თიხა, ტრადიციულ და არატრადიციული მასალა (პლასტმასის და მინის ბოთლები, ლითონის ნივთები, მუყაოს და პოლიეთილენის პარკები და სხვ.), ფუნჯი, მაკრატელი, წებო.

ტექნიკა და პროცედურა: ფერწერა, გრაფიკა, ძერწვა, აპლიკაცია, კოლაჟი, მოზაიკა, ანაბეჭდი, მონოტიპია, კომპიუტერული სახატავი პროგრამა და სხვა.

გამოყენებული მასალა და ტექნიკა: მოსწავლე მრავალფეროვანი მასალისა და ტექნიკით, სხვადასხვა ხერხის, ტრადიციული და არატრადიციული იარაღის გამოყენებით ატარებს ექსპერიმენტებს. იყენებს ფანქრებს, საღებავებს, მარკერებს, ცარცს, ცვილს, ცომს, ჟურნალ-გაზეთებს, საკაწრავ საშუალებას, მძივებს, ქვებს, ნიჟარებს, თოკს, მავთულს, სხვადასხვა ზომის ლითონისა და მუყაოს ყუთებს და სხვა მრავალფეროვან ხელოვნურ თუ ბუნებრივ მასალას გრაფიკული, ფერწერული, აპლიკაციის, კოლაჟის, ანაბეჭდების, მონოტიპიის, მცირე პლასტიკის ნიმუშების, მარტივი ნაკეთობების, კონსტრუქციების და სხვ. შესაქმნელად.

გადმოსცემს გარემოში/ბუნებაში არსებული სხვადასხვა ობიექტის ფაქტურის იმიტაციას/ილუზიას (დაჭმუჭნული ქაღალდით, დაკაწრით, ჯაგრისით, სხვადასხვა ტიპის ხაზის, ლაქის გამოყენებით და სხვ.).

სავარაუდო თემები: “ზაფხულის ერთი დღე”, “ზამთრის არდადეგები”, “დილა”, “ჩემი ოჯახი”, “ოჯახური ტრადიცია”, “დაბადების დღე”, “პეპელა”, “ჩემი საყვარელი ცხოველი”, “ჩემი სკოლა”, “ზღაპრების ქვეყანაში”, “ჯადოსნური ტყე”, “წინათ და ახლა”, ცხოვრებაში ნანახი ყოფითი სცენები ან გაგონილი ამბები (მაგ., რთველი, ოჯახური დღესასწაულები და სხვა), „ჩემი გარემო“ (ქალაქი, სოფელი, სატრანსპორტო საშუალებები (მატარებელი, მანქანა, თვითმფრინავი), ხიდეები, შენობები, მოედნები და სხვ.), “მოგზაურობა დროში”, სერია: “მოგზაურობა დედამიწის გარშემო”, “მოგზაურობა გემით/ თვითმფრინავით/მატარებლით...”, “სადგური”, “აეროპორტი”, “ნავსადგური”, “ბიბლიოთეკა”, “მომავლის ტრანსპორტი”, “თეატრში”, “ქუჩაში”, “სპორტული შეჯიბრი”, “უცნაური საფრენი აპარატი” და სხვ. (შეიძლება იყოს ადგილობრივი საწარმოს, ადგილობრივი არქიტექტურული ძეგლის, ადგილობრივი და უცხოური ტრადიციის ამსახველი თემებიც) ასევე თემები საკუთარი ფანტაზიის მიხედვით.

V კლასი

წლის ბოლოს მისაღწევი შედეგები და მათი ინდიკატორები

მიმართულება: შემოქმედებითობა და პრაქტიკა

ს.გ.V.1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარ ინტერესებსა და გამოცდილებაზე დაყრდნობით, სახვითი ხელოვნების ელემენტებისა და პრინციპების მიზანმიმართულად გამოყენება ნამუშევარში ჩანაფიქრის, იდეის, გუნება-განწყობის (ემოციების) და შთაბეჭდილებების გადმოსაცემად.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სხვადასხვაგვარი მონასმებითა და ეფექტებით გადმოსცემს განწყობილებას;
- იყენებს სხვადასხვა ტიპისა და სისქის ხაზს, კონტურსა და შტრიხს;
- იყენებს კონტრასტულ ფერებსა და ფერის გრადაციას;
- ცდილობს შუქ-ჩრდილის, ათინათის და დაცემული ჩრდილის საშუალებით გამოსახოს საგანთა მოცულობა;
- ირჩევს სასურათე სიბრტყის ვერტიკალურ ან ჰორიზონტალურ პოზიციას ჩანაფიქრის უკეთ გადმოსაცემად;
- გამოსახულებას გააზრებულად ანაწილებს სასურათე სიბრტყეზე;
- ავლენს პერსპექტივის კანონების ელემენტარულ/საწყის ცოდნას - წინა და უკანა ხედების გამოყენებით;
- სივრცის გამოსახატავად იყენებს ნახევარტონებს (წინა ხედი - მკვეთრი, უკანა ხედი მკრთალი);
- ქმნის სიმეტრიულ და ასიმეტრიულ ნამუშევრებს;
- სხვადასხვა ხერხით (ფორმით, ზომით, ფერით) გამოყოფს ნამუშევარში მთავარს;
- სხვადასხვა მხატვრული ხერხით ნამუშევარში გადმოსცემს დინამიკასა და სტატიკას (ფიგურების მოძრაობა, ქარი);
- გადმოსცემს საგნის საერთო პროპორციას.

ს.გ.V.2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა მასალისა და ტექნიკის მიზანმიმართულად შერჩევა და გამოყენება საკუთარი ჩანაფიქრის და იდეის განსახორციელებლად.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- იყენებს განსხვავებულ ხერხებს, ატარებს ექსპერიმენტებს სხვადასხვა მასალის, ტექნიკის გამოყენებით მოცემულობის უკეთ შესასრულებლად;
- ავითარებს მრავალფეროვანი მასალისა და ტექნიკის (ტრადიციული, არატრადიციული) გამოყენების ხერხებს სხვადასხვა ჟანრის ნამუშევრების შესაქმნელად (პორტრეტი, ნატურმორტი, პეიზაჟი, ყოფითი ჟანრი);

- ავითარებს სხვადასხვა მასალის (ბუნებრივი, ხელოვნური) გამოყენების გზებს მცირე პლასტიკის ნიმუშების, მარტივი კომპოზიციებისა და კონსტრუქციების შესაქმნელად;
- ქმნის დეკორატიულ და გამოყენებითი ხელოვნების ნიმუშებს მრავალფეროვანი მასალისა და ტექნიკის გამოყენებით;
- ავითარებს მრავალფეროვანი ტექნიკის გამოყენების გზებს გარემოში არსებული განსხვავებული ფაქტურის იმიტაციის/ილუზიის შესაქმნელად;
- კომპიუტერულ სახატავ პროგრამაში ქმნის რიტმულ, სიმეტრიულ, ასიმეტრიულ ნამუშევრებს, გამოყოფს ნამუშევარში მთავარს, იყენებს კონტრასტულ ფერებს; ირჩევს სასურათე სიბრტყის ვერტიკალურ ან ჰორიზონტალურ პოზიციას, გამოსახულებას გააზრებულად ანაწილებს სასურათე სიბრტყეზე.

მიმართულება: კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია

ს.გ.V.3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს თანაკლასელებთან თანამშრომლობით (წყვილში, გუნდში) შესასრულებელი სამუშაოს დაგეგმვა და განხორციელება შემოქმედებითი და საორგანიზაციო პრობლემის გადასაჭრელად.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ერთობლივი მუშაობისას (ღონისძიების დაგეგმვა/განხორციელება, ნამუშევრის შექმნა წყვილში/ჯგუფში) უზიარებს თანაკლასელებს განსხვავებულ მოსაზრებებს, იდეებს, მათთან ერთად იღებს საერთო გადაწყვეტილებებს;
- თანამშრომლობს სხვებთან საერთო პრობლემის გადაჭრისას;
- უზიარებს თანაკლასელებს დაკვირვების შედეგებს და საკუთარ გამოცდილებას;
- იჩენს სხვებთან თანამშრომლობის ინიციატივას, ეხმარება სხვებს კონკრეტული ამოცანის შესრულებაში;
- ვირტუალურ ჯგუფებში აზიარებს საკუთარ ციფრულ ნამუშევარს;
- იცავს დროის ლიმიტს ყველა ტიპის აქტივობის შესრულებისას.

ს.გ.V.4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ინდივიდუალური და ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენა; აზრის, იდეების, შთაბეჭდილებების გაზიარება და მიღებულ ცოდნაზე დაყრდნობით საუბარი გამოყენებული ხერხების შესახებ საკუთარ, თანაკლასელთა ან ცნობილ ხელოვანთა ნამუშევრებში შესაბამისი ტერმინოლოგიის გამოყენებით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ინდივიდუალური, ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენისას საუბრობს ჩანაფიქრის, იდეის შესახებ და გამოყენებულ პრინციპებზე, ელემენტებზე, ხერხებზე, მასალაზე, ტექნიკაზე და სხვ.;
- საუბრობს ნამუშევრის შინაარსზე, ჟანრზე, დარგზე, აღძრულ შთაბეჭდილებებზე, განწყობილებაზე (რა განწყობილებას უქმნის ესა თუ ის ხაზი, ფერი, ფორმა და სხვ.) და საკუთარ დამოკიდებულებაზე ხელოვნების ნაწარმოების მიმართ;
- იყენებს შესაბამის ტერმინებს ნამუშევარზე საუბრისას;
- უსმენს, აცდის სხვებს აზრის გამოთქმას მსჯელობის, დისკუსიის დროს, სვამს და პასუხობს კითხვებს, ურჩევს და თავად იღებს რჩევებს, ხმარობს კორექტულ გამოთქმებს;
- ნამუშევრის წარდგენისას მხარს უჭერს და ამხნევებს თანაკლასელებს.

მიმართულება: ხელოვნების აღქმა კონტექსტში

ს.გ.V.5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სხვადასხვა დარგის ნიმუშების დაკავშირება ისტორიულ, რელიგიურ, კულტურულ და სოციალურ კონტექსტთან.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოიცნობს სხვადასხვა კულტურის ხელოვნების ცნობილ ნიმუშებს ძირითადი მახასიათებლების მიხედვით (არქიტექტურული ძეგლები, დეტალები, ორნამენტი და სხვ.);
- საუბრობს ცნობილი არქიტექტურული ძეგლების ფუნქციურ დანიშნულებაზე (თავდაცვითი, საკულტო, საყოფაცხოვრებო არქიტექტურა და სხვ.);
- მსჯელობს ხელოვნების სხვადასხვა დარგის (სახვითი, დეკორატიული) ცალკეული ნიმუშის დანიშნულებაზე (გამოყენებითი, რელიგიური, ესთეტიკური, საინფორმაციო);
- გამოთქვამს მოსაზრებას, რომელი სოციალური ფენისთვის იყო განკუთვნილი გამოყენებითი ხელოვნების ესა თუ ის ნიმუში;
- საუბრობს, როგორ აისახება ერთი და იგივე მოვლენა სხვადასხვა ქვეყნის ხელოვნების ნიმუშებში (მაგ., დღესასწაული, ისტორიული ფაქტი და სხვ.).

ს.გ.V.6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ქართულ ხელოვნებასა და ხელოვნების მოღვაწეებზე მსჯელობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- საუბრობს ქართული ქანდაკებისა და არქიტექტურის რამდენიმე ნიმუშზე;
- მსჯელობს მატერიალური კულტურის ძეგლებზე, რომლებიც უნახავს და გამოხატავს თავის დამოკიდებულებას;
- ამოიცნობს რამდენიმე ცნობილი ქართველი მხატვრისა და მოქანდაკის ნამუშევარს და საუბრობს საკუთარ დამოკიდებულებაზე.

შინაარსი და რეკომენდაციები

სახვითი ხელოვნების ძირითადი ელემენტები და პრინციპები:

ხაზი: სხვადასხვა ტიპის და სისქის ხაზი, კონტური და შტრიხი.

აქტივობები ხაზით: მხოლოდ შავი ფანქრის საშუალებით მრავალი დეტალის გამოყენებით მოსწავლე გამოსახავს საკუთარ თავსა და სხვებს სხვადასხვა რეალურ და გამოგონილ სიტუაციაში, იყენებს სხვადასხვა სისქის ხაზს, კონტურს.

ასრულებს გრაფიკულ ნამუშევარს ფუნჯით და ერთი ფერის საღებავით. ამისთვის ჯერ ვარჯიშობს სხვადასხვა ტიპის ხაზის ფუნჯით შესრულებაში (მასწავლებელმა უნდა აჩვენოს, როგორ იცვლება ხაზის სისქე ფუნჯზე დაწოლის რეგულირებით). შთაგონებისთვის შესაძლებელია დაათვალიეროს ჩინური და იაპონური გრაფიკის ნიმუშები.

ფერი: ძირითადი და შედგენილი, ცივი და თბილი, კონტრასტული ფერები, ტონალობა - თეთრის ან შავი ფერის დამატებით მიღებული ტონი, ნახევარტონები, ფერის გრადაცია.

აქტივობები ფერით და ხაზით: მოსწავლე შავი ფლომასტერით ფურცელზე, ხელის აუღებლად ხატავს კონტურულ მონახაზს (ხაზი მრავალჯერ უნდა გადაიკვეთოს ისე, რომ გადაკვეთის ადგილებზე მიღებული ფორმები არ იყოს ძალიან პატარა ზომის). მიღებულ შემოფარგლულ ფორმებს აფერადებს საპირისპირო (კონტრასტული) და მონათესავე ფერებით. იმისთვის, რომ ნახატი უფრო ეფექტური იყოს, გაფერადებული

მონაკვეთები შეიძლება დაიშტრიხოს, დაიკოპლოს, ჩაიხატოს რაიმე დეტალები; ხაზებს ზოგ ადგილას დაემატოს სისქე და ა.შ.

ფორმა: 2D და 3D - ბრტყელი და მოცულობითი, სიმეტრიული და ასიმეტრიული.

აკტივობები ფორმით: მცირე ზომის კოლოფებს (ასანთის, სუნამოს) მოსწავლეები ღებავენ თეთრი საღებავით, ან აწებებენ გარშემო თეთრ ქაღალდს, ასევე, თეთრი ფურცლისგან აკეთებენ კონუსს და პირამიდას. გეომეტრიულ მოდელებზე აკვირდებიან, თუ როგორ ეცემა მათზე სინათლის სხივი. ასევე მასწავლებელმა დაფაზე სქემატურად შეიძლება აჩვენოს საგნები და სხვადასხვა კუთხით დაცემული ჩრდილები. შემდეგ, მოსწავლეები ხატავენ გეომეტრიულ მოდელებს სხვადასხვა განათებით (პირდაპირი და გვერდიდან) და აფერადებენ ჩრდილებს (ჩრდილების გაფერადებისას არ მოეთხოვებათ ჩრდილების გრადაცია – საკმარისია, ერთი გვერდი მეორეზე მუქი დაიხატოს).

პრინციპები: კომპოზიციური განაწილების საფუძველი (ვერტიკალური ან ჰორიზონტალური ფორმატის შერჩევა, ფორმატზე გამოსახულების განაწილება); რიტმი, ძირითადის გამოყოფა, სიმეტრია და ასიმეტრია, სტატიკა, დინამიკა, კონტრასტი, პროპორცია, სივრცე (პერსპექტივის კანონები - წინა და უკანა ხედები).

გამოყენებული პრინციპები: მოსწავლე გამოსახავს ადამიანის ფიგურას ძირითადი პროპორციების გათვალისწინებით (მარტივად);

აკვირდება, როგორ იცვლება ობიექტის ზომა, ფერი, სიმკვეთრე დამკვირვებლისგან დაშორების მიხედვით და ასახავს ნამუშევარში;

ხატავს პეიზაჟს წინა და უკანა ხედების გამოყენებით.

მოსწავლე ეცნობა სასურათე სიბრტყის გამოყენებისა და კომპოზიციის ელემენტარულ წესებს (ფურცელზე საგნები და ფიგურები უნდა განაწილდეს თანაბრად, ისე, რომ "თვალს არ აღიზიანებდეს" გადატვირთული, ან ცარიელი ადგილები. გამოსახული საგნები არ უნდა იყოს ძალიან პატარა, ან ისეთი ზომის, რომ ვერ ეტეოდეს ფურცელზე).

მასალა და იარაღი: ფანქარი (ფერადი, უბრალო), პასტელი, ფლომასტერი, გუაში, აკვარელი, ნახშირი, სანგინა, ფერადი ქაღალდი, მუყაო, ქსოვილი, ძაფი, თოკი, მავთული, პლასტილინი, თიხა, ბუნებრივი, ხელოვნური, ტრადიციული და არატრადიციული მასალა (პლასტმასის და მინის ბოთლები, ლითონის ნივთები, მუყაოს და პოლიეთილენის პარკები და სხვ.), ფუნჯი, მაკრატელი, წებო, სადურგლო, სამეთუნეო, საქსოვი, სამკერვალო იარაღი და სხვა.

ტექნიკა და პროცედურა: ფერწერა, გრაფიკა და მათი ტექნიკები (მონასმი, ლაქა, ანაბეჭდი), გრაფიტი, ძერწვა, აპლიკაცია, ქაღალდის ნაკეთობები, მოზაიკა, კოლაჟი, მონოტიპია, მოდელირება, კონსტრუქცია, ფარდაგი, თექა, გობელენი, ნაქარგობა, კომპიუტერული ტექნოლოგიები (სახატავი პროგრამა, ტექსტური რედაქტორი); დაჭრა, დაწებება, ამოკაწვრა, ღუნვა, გრეხვა, დაწვნა.

გამოყენებული მასალა და ტექნიკა:

მოსწავლეს სახლიდან მოაქვს პატარა ზომის ნაჭრები რაიმე მოხატულობით და ზევიდან საღებავით ახატავს, აგრძელებს, ამთავრებს მის მოხატულობას (იმისთვის, რომ გუაშის საღებავი არ გადავიდეს, ფერებს უნდა შეერიოს რამოდენიმე წვეთი წყალგამძლე (პვა) წებო).

პლასტილინის (რომელიც ხმება) ან მარილიანი ცომისგან მოსწავლე ამზადებს ნებისმიერი ფორმის ჩარჩოს – მრგვალი, ოვალური, მართკუთხა... ჩარჩოზე ამოკაწრავს ორნამენტებს. როდესაც ჩარჩო გაშრება, იგი უნდა დაწებდეს შესაფერისი ფორმის მუყაოს ნაჭერზე და გაუკეთდეს საკიდი.

ზოგადი აქტივობები:

მოსწავლე აკვირდება გარემოში საგნებს, ობიექტებს, მოვლენებს და ასახავს ნამუშევარში;
ხატავს პორტრეტს, ნატურმორტსა და პეიზაჟს ნატურიდან და მეხსიერებით მეტი დეტალის გამოყენებით;
წარმოსახვით ქმნის პერსონაჟებს;
ასახავს თავისი ცხოვრების საინტერესო, ან მნიშვნელოვან მომენტებს და ცდილობს გადმოსცეს საკუთარი გრძნობები მათ მიმართ;
ირჩევს მხატვრულ ხერხებს გარკვეული იდეის გადმოსაცემად (მაგალითად, ქმნის პლაკატს ეკოლოგიურ ან სხვა თემაზე);
გამოსახავს ახლობელ ადამიანებს (ოჯახის წევრები, მეგობრები და სხვ.), საყვარელ ლიტერატურულ გმირებს და ცდილობს მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გადმოცემას.

სავარაუდო თემები: “მზის ჩასვლა ზღვაში”, “შემოდგომის/გაზაფხულის წვიმა”, “რთველი”, “მშობლიური კუთხე” “ქვის ხანის ადამიანი”, “დინოზავრები”, “მითოლოგიური გმირები”, “სემირამიდას დაკიდული ბაღები”, “საყვარელი ისტორიული გმირი”, “დედამიწა - ჩემი სახლი”, “ერთგულება”, “ექსკურსია” და სხვ. (შეიძლება იყოს ადგილობრივი საწარმოს, არქიტექტურული ძეგლის, ადგილობრივი და უცხოური ტრადიციის ამსახველი თემებიც, ყოფითი სცენები, რეალურად მომხდარი საზოგადო მოვლენები, პირადი მნიშვნელობის მქონე ფაქტები, ასევე, თემები საკუთარი ფანტაზიის მიხედვით და სხვა.

VI კლასი

მიმართულება: შემოქმედებითობა და პრაქტიკა

ს.გ.VI.1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარ ინტერესებსა და გამოცდილებაზე დაყრდნობით, სახვითი ხელოვნების ელემენტებისა და პრინციპების მიზანმიმართულად გამოყენება ნამუშევარში ჩანაფიქრის, იდეის, გუნება-განწყობის (ემოციების) და შთაბეჭდილებების გადმოსაცემად.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სხვადასხვაგვარი მონასმებით და ეფექტებით გადმოსცემს განწყობილებას;
- იყენებს ფერის გრადაციას, კონტრასტულ და მონათესავე ფერებს;
- შუქ-ჩრდილის, ათინათის და დაცემული ჩრდილის საშუალებით გამოსახავს საგანთა მოცულობას;
- გამოსახულებას გააზრებულად ანაწილებს სასურათე სიბრტყეზე;
- ნამუშევრის შექმნისას იყენებს კომპოზიციური განაწილების ძირითად ხერხებს მაგ., წონასწორობას, ხედვის წერტილს (მაგ., მოგზაურობა საჰაერო ბუშტით, ქვემოდან და ზემოდან დანახული სამყარო, საგნები და სხვ.);
- ხატავს სივრცეს პერსპექტივის ძირითადი კანონების გამოყენებით (წინა, შუა და უკანა ხედი, ნახევარტონები);
- სხვადასხვა მხატვრული ხერხით გადმოსცემს დინამიკას და სტატიკას, რიტმს, სიმეტრიას და ასიმეტრიას ჩანაფიქრის გადმოსაცემად;
- სხვადასხვა ხერხით (ფორმით, ზომით, ფერით, სასურათე სიბრტყეზე განაწილებით) გამოყოფს ნამუშევარში მთავარს;
- აკვირდება და ასახავს საგანთა თანაფარდობასა და პროპორციას (მარტივად).

ს.გ.VI.2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა მასალისა და ტექნიკის მიზანმიმართულად შერჩევა და გამოყენება საკუთარი ჩანაფიქრის და იდეის განსახორციელებლად.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- იყენებს განსხვავებულ ხერხებს, ატარებს ექსპერიმენტებს სხვადასხვა მასალის, ტექნიკის გამოყენებით მოცემულობის უკეთ შესასრულებლად და ჩანაფიქრის გადმოსაცემად;
- მიზანმიმართულად ირჩევს მასალას, ტექნიკას (ტრადიციული, არატრადიციული) და აფართოვებს მათი გამოყენების გზებს სხვადასხვა ჟანრის ნამუშევრების შესაქმნელად (პორტრეტი, ნატურმორტი, პეიზაჟი, ყოფითი ჟანრი);
- ასრულებს გრაფიკულ ნამუშევარს სხვადასხვა მასალით (ტუში, მელანი, ნახშირი და სხვ.);
- მიზანმიმართულად ირჩევს და ავითარებს სხვადასხვა მასალის (ბუნებრივი, ხელოვნური) გამოყენების გზებს მცირე პლასტიკის ნიმუშების, მარტივი კომპოზიციების და კონსტრუქციების შესაქმნელად;
- ქმნის დეკორატიულ და გამოყენებითი ხელოვნების ნიმუშებს მრავალფეროვანი მასალის და ტექნიკის (ტრადიციული, არატრადიციული) გამოყენებით;
- თავად ირჩევს მასალას და ტექნიკას (მაგ., ქსოვილს მოხატავს გუაშის და ტემპერის საღებავებით) ნამუშევარში სასურველი ეფექტის მისაღწევად;
- სხვადასხვა მასალის საშუალებით ავითარებს მრავალფეროვანი ტექნიკის გამოყენების გზებს განსხვავებული ფაქტურის იმიტაციის/ილუზიის შესაქმნელად;
- კომპიუტერულ სახატავ პროგრამაში ქმნის რიტმულ, სიმეტრიულ, ასიმეტრიულ ნამუშევრებს, გამოყოფს ნამუშევარში მთავარს, ასახავს საგანთა თანაფარდობასა და პროპორციას, იყენებს კონტრასტულ ფერებს; ირჩევს სასურათე სიბრტყის ვერტიკალურ ან ჰორიზონტალურ პოზიციას, გამოსახულებას გააზრებულად ანაწილებს სასურათე სიბრტყეზე.

მიმართულება: კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია

ს.გ.VI.3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს თანაკლასელებთან თანამშრომლობით (წყვილში, გუნდში) შესასრულებელი სამუშაოს დაგეგმვა და განხორციელება შემოქმედებითი და საორგანიზაციო პრობლემის გადასაჭრელად.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ერთობლივი მუშაობისას (ღონისძიების დაგეგმვა/განხორციელება, ნამუშევრის შექმნა წყვილში/ჯგუფში) უზიარებს თანაკლასელებს განსხვავებულ მოსაზრებებს, იდეებს, მათთან ერთად იღებს საერთო გადაწყვეტილებებს;
- ამოცანის სპეციფიკიდან გამომდინარე განსაზღვრავს და გეგმავს სამუშაოს შესრულების სავარაუდო დროს და თანმიმდევრობას;
- მონაწილეობს ფუნქციების განაწილებაში;
- თანამშრომლობს სხვებთან საერთო პრობლემის გადაჭრისას, უზიარებს საკუთარ გამოცდილებას;
- ეხმარება სხვებს კონკრეტული ამოცანის შესრულებაში და საჭიროების შემთხვევაში ითხოვს მათგან დახმარებას;
- ვირტუალურ ჯგუფებში აზიარებს საკუთარ ციფრულ ნამუშევარს;
- იცავს დროის ლიმიტს ყველა ტიპის აქტივობის შესრულებისას.

ს.გ.VI.4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ინდივიდუალური და ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენა; აზრის, იდეების, შთაბეჭდილებების გაზიარება და მიღებულ ცოდნაზე დაყრდნობით საუბარი გამოყენებული ხერხების შესახებ საკუთარ, თანაკლასელთა ან ცნობილ ხელოვანთა ნამუშევრებში შესაბამისი ტერმინოლოგიის გამოყენებით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ინდივიდუალური, ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენისას საუბრობს ჩანაფიქრის, იდეის შესახებ და გამოყენებულ პრინციპებზე, ელემენტებზე, ხერხებზე, მასალაზე, ტექნიკაზე და სხვ.;
- საუბრობს ნამუშევრის შინაარსზე, ჟანრზე, დარგზე, მასალაზე, ტექნიკაზე, აღძრულ შთაბეჭდილებებზე, განწყობილებაზე (რა განწყობილებას უქმნის ესა თუ ის ხაზი, ფერი, ფორმა, კომპოზიციური განაწილება და სხვ.) და საკუთარ დამოკიდებულებაზე ხელოვნების ნაწარმოების მიმართ;
- ცდილობს ამოიცნოს ჩანაფიქრი სხვათა ნამუშევარში და გამოთქვას საკუთარი მოსაზრება მათ შესახებ (თანატოლთა, ცნობილ მხატვართა ნამუშევრები);
- ნამუშევარზე საუბრისას იყენებს შესაბამის ტერმინებს;
- ტოლერანტულია განსხვავებული იდეების, სტილის, მიდგომების მიმართ და კორექტულია სხვისი ნამუშევრის შეფასებისას.

მიმართულება: ხელოვნების აღქმა კონტექსტში

ს.გ.VI.5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სხვადასხვა დარგის ნიმუშების დაკავშირება ისტორიულ, რელიგიურ, კულტურულ და სოციალურ კონტექსტთან.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოიცნობს სხვადასხვა კულტურის ხელოვნების ნიმუშებს ძირითადი მახასიათებლების მიხედვით და მსჯელობს, როგორ აისახა სოციალური, ისტორიული და რელიგიური კონტექსტი მათ ვიზუალურ მხარეზე;
- ასახელებს ცნობილი არქიტექტურული ძეგლების შექმნის მიზეზებს (პირამიდები, ჩინეთის კედელი, ცათამბჯენები და სხვ.);
- მსჯელობს ხელოვნების ცალკეული ნიმუშის (ქანდაკება, პლაკატი, აფიშა, რეკლამა) დანიშნულებაზე;
- ვიზუალური დეტალების მიხედვით (ნივთები, ტანსაცმელი, შენობები, ტრანსპორტი) ამოიცნობს, რომელი ეპოქა და კულტურაა ასახული ნაწარმოებში;
- მსჯელობს ხელოვნების ნიმუშებში ასახულ ისტორიულ თუ ლიტერატურულ პერსონაჟებზე და საუბრობს მათ ხასიათზე.

ს.გ.VI.6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ქართულ ხელოვნებასა და ხელოვნების მოღვაწეებზე მსჯელობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- საუბრობს ქართული ხელოვნების ძეგლებზე (მაგ., საქართველოს ეკლესია-მონასტრები, ციხე-სიმაგრეები) და მსჯელობს რამდენიმე დამახასიათებელ ნიშანზე;
- საუბრობს ქართული ხელოვნების სხვადასხვა დარგის (ფერწერა, ქანდაკება, დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება) ნიმუშებზე, რომლებიც ყოველდღიურობაში შეხვედრია და გამოხატავს თავის დამოკიდებულებას;
- ჩამოთვლის ქართული ხელოვნების სხვადასხვა დარგის (ფერწერა, ქანდაკება, კედლის მხატვრობა, ხელნაწერთა მინიატურა, ჭედურობა, დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება და სხვ.) რამდენიმე ნიმუშს და მსჯელობს მათ შესახებ;
- საუბრობს ქართული ჩუქურთმის შესახებ (სად უნახავს, რა მოტივებს ვხვდებით ქართულ ჩუქურთმაში: მცენარეული, ცხოველური, გეომეტრიული) და გამოხატავს თავის დამოკიდებულებას;

- ამოიცნობს რამდენიმე ცნობილი ქართველი მხატვრისა და მოქანდაკის ნამუშევარს და საუბრობს საკუთარ დამოკიდებულებაზე.

შინაარსი და რეკომენდაციები

სახვითი ხელოვნების ძირითადი ელემენტები და პრინციპები:

ხაზი: სხვადასხვა ტიპის და სისქის ხაზი, კონტური და შტრიხი.

აქტივობები ხაზით: სხვადასხვა ტიპის ხაზისა და შტრიხის გამოყენებით ქმნის გრაფიკულ ნამუშევარს, სადაც გადმოსცემს ბუნების მოვლენებს, მაგალითად აღელვებულ ზღვას, ძლიერ წვიმას და სხვ.

ფერი: ძირითადი და შედგენილი, ცივი და თბილი, კონტრასტული და მონათესავე ფერები, ტონალობა - თეთრი ან შავი ფერის დამატებით მიღებული ტონი, ნახევარტონები, ფერის გრადაცია.

აქტივობები ფერით: მოსწავლე ხატავს ხეებს. მასწავლებელი აჩვენებს ვიზუალურ მასალას და უხსნის, თუ როგორ შეიძლება მიიღოს რაც შეიძლება მეტი განსხვავებული მწვანე ფერის ტონი ხეების ფოთლების დასახატად – მწვანე საღებავში შეურიოს სხვა ფერები, მაგალითად, ყვითლის შერევით მიიღოს მოყვითალო მწვანე და სხვ. მოსწავლეს შეუძლია შიგადაშიგ, ფოთლებში სუფთა წითელი, ლურჯი, ან ყვითელი ფერიც გაურიოს. ასეთივე მეთოდით უნდა დაიხატოს ხეების ტანიც – მოსწავლემ რამდენიმე სხვადასხვა ფერის შეზავებით უნდა მიიღოს ბევრი სხვადასხვა ტონის ყავისფერი (მასწავლებელს შეუძლია ასევე შესთავაზოს თემა – “ზამთრის ტყე”, სადაც მოსწავლე თეთრის და ცისფერის სხვადასხვა ტონალობას გაათამაშებს).

ფორმა: 2D და 3D - ბრტყელი და მოცულობითი, სიმეტრიული და ასიმეტრიული.

აქტივობები ფორმით და ხაზით: მოსწავლეები აკვირდებიან რამდენიმე გეომეტრიულ ფიგურას (კუბი, პირამიდა, ოქტაედრი, ტეტრაედრი და სხვ.), ნებისმიერ წახნაგებიან საგანს. აღწერენ, რომელი გვერდია ყველაზე მუქი, რომელი ყველაზე ღია. უბრალო ფანქრით დახატავენ მოცულობით სხეულებს – ჯერ ააგებენ მათ კონტურს, შემდეგ კი დაშტრიხავენ ჩრდილიან წახნაგებს. მასწავლებელი უხსნის, თუ როგორ დაშტრიხონ მარტივად ფიგურები: განათებული გვერდი დატოვონ თეთრად, ყველაზე მუქი გვერდი დაშტრიხონ რამდენიმე, ერთმანეთის საწინააღმდეგო მიმართულების შტრიხების 2-4 ფენით, უფრო ღია წახნაგი – შედარებით ნაკლები შტრიხებით და ა.შ.

პრინციპები: კომპოზიციური განაწილების საფუძველი (ვერტიკალური ან ჰორიზონტალური ფორმატის შერჩევა, ფორმატზე გამოსახულების განაწილება); რიტმი, ძირითადის გამოყოფა, სიმეტრია და ასიმეტრია, სტატიკა, დინამიკა, კონტრასტი, საგანთა თანაფარდობა და პროპორცია, სივრცე (პერსპექტივის კანონები - წინა, შუა და უკანა ხედები), წონასწორობა, ხედვის წერტილი.

გამოყენებული პრინციპები:

ფორმატზე გამოსახულების განაწილება: მოსწავლე ფერად ქაღალდზე უბრალო ფანქრით, მკრთალად ხატავს რამდენიმე სხვადასხვა ზომის საგანს – დოქი, ჭიქა, ლარნაკი, რამოდენიმე ვაშლი, მსხალი, ყურძნის მარცვლები და სხვ., შემდეგ გამოჭრის და გამოჭრილ ფიგურებს ალაგებს სახატავ ფურცელზე. ატარებს ექსპერიმენტს – ფიგურებს ფურცელზე გადაადგილებს, მოუძებნის საუკეთესო განლაგებას და აწებებს.

მასალა და იარაღი: ფანქარი (ფერადი, უბრალო), პასტელი, ტემპერა, ფლომასტერი, ტუში, მელანი, გუაში, აკვარელი, ნახშირი, სანგინა, ფერადი ქაღალდი, მუყაო, ქსოვილი, ძაფი, თოკი, მავთული, პლასტილინი, თიხა, ბუნებრივი, ხელოვნური, ტრადიციული და არატრადიციული მასალა, ფუნჯი, მაკრატელი, წებო, სადურგლო, სამეთუნეო, საქსოვი, სამკერვალო იარაღი და სხვ.

ტექნიკა და პროცედურა: ფერწერა, გრაფიკა და მათი ტექნიკები (მონასმი, ლაქა, ანაბეჭდი), ძერწვა, აპლიკაცია, ქაღალდის ნაკეთობები, მოზაიკა, კოლაჟი, მონოტიპია, მოდელირება, კონსტრუქცია, კომპიუტერული ტექნოლოგიები (სახატავი პროგრამა, ტექსტური რედაქტორი, საპრეზენტაციო პროგრამა); დაჭრა, დაწებება, ამოკაწვრა, ღუნვა, გრეხვა, დაწვნა, ქარგვა, ქსოვა, კერვა, ხეზე კვეთა.

გამოყენებული მასალა და ტექნიკა: მოსწავლე ყურადღებით აკვირდება ვან გოგის ნამუშევრის დეტალებს და შეეცდება მსგავსი მონასმების გამოორებას თავის ნამუშევარში.

მოსწავლეები ეცნობიან პუანტილისტების ნამუშევრებს, ნამუშევრების დეტალებს – თუ როგორაა დახატული ხეები, მიწა, ბალახი და სხვ. შემდეგ, ამ ტექნიკით (ფერადი წერტილებით) ხატავენ პეიზაჟს (პუანტილისტების ნამუშევრებში განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს რაიმე დეტალის გამოსახვის თავისებურებას – მაგ., ხეებს – თუ რამდენი სხვადასხვა ფერით არის გადმოცემული მწვანე, როგორ მიიღწევა ერთიანობის ეფექტი და სხვ.).

ზოგადი აქტივობები:

მოსწავლე ხატავს პორტრეტებს, ნატურმორტსა და პეიზაჟს ნატურიდან და მეხსიერებით სახასიათო ნიშნების გამოყენებით;

გამოსახავს საკუთარ თავსა და სხვებს, სხვადასხვა დამახასიათებელი ნიშნების, დეტალების გამოყენებით რეალურ თუ გამოგონილ სიტუაციაში;

ქმნის ტანისამოსის, ავეჯის, სხვადასხვა ნივთის ესკიზს;

იხატავს ქართული ჩუქურთმის ნიმუშებს;

ქმნის ინტერიერის (საკლასო ოთახი, სკოლის სპორტული დარბაზი, თავისი ოთახი) ესკიზებს;

რგავს და უვლის ხეებს და ყვავილებს;

აფორმებს სხვადასხვა საკლასო თუ სასკოლო ღონისძიებას;

ზეიმებისა და თეატრალური წარმოდგენებისთვის ხატავს მარტივი დეკორაციებისა და კოსტუმების დეტალების ესკიზებს და მონაწილეობს მათ დამზადებაში;

სხვადასხვა მასალის გამოყენებით ქმნის მაკეტებს თეატრალური სპექტაკლისთვის;

კონსტრუქტორის სქემების და დეტალების გამოყენებით აგებს მარტივ ელექტრო სათამაშოს.

სავარაუდო თემები: “წელიწადის ოთხი დრო”, “ზღაპრული ბაღი”, “საყვარელი ფილმის გმირი”, “ქართული ორნამენტის მოტივები”, “ლეგენდების სამყარო”, “მოგზაურობა საჰაერო ბუმბითი”, „ქალაქი“, „სოფელი“, “სამშობლო”, “გმირობა”, ემბლემა, ლოგო, ღერბი, დროშა, ექსლიბრისი და სხვა.

[2. სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება საბაზო საფეხურზე

საბაზო საფეხურის სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა და აჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების შესაძლო გზებს. პროგრამა შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

სასწავლო თემა - სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები - ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.
თემატური საკვანძო შეკითხვები - თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა: • მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად; • სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა; • თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.
აქტივობები მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით. კომპლექსურ/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.
შეფასების ინდიკატორები - შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები -

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

თემატური ბლოკი: გარემო და ხელოვნება

სარეკომენდაციო თემები კლასების მიხედვით:

VII კლასი - ბუნებრივი და ადამიანის შექმნილი გარემო

VIII კლასი - განსხვავებული ხედვა

IX კლასი - ახლის მიება

თემატური ბლოკი: ადამიანი ხელოვნებაში

სარეკომენდაციო თემები კლასების მიხედვით:

VII კლასი - ადამიანი - ხელოვნების ობიექტი

VIII კლასი - ადამიანის შინაგანი სამყარო

თემატური ბლოკი: საზოგადოება და ხელოვნება

სარეკომენდაციო თემები კლასების მიხედვით:

VII კლასი - ხელოვნება და ყოველდღიურობა

VIII კლასი - ხელოვნება - ინფორმაციის წყარო

IX კლასი - ხელოვნება - ზემოქმედებისა და კომუნიკაციის საშუალება

სარეკომენდაციო თემები	საათების სავარაუდო რ-ბა	სარეზერვო დრო
VII კლასი		
ბუნებრივი და ადამიანის შექმნილი გარემო	20 საათი	4 საათი
ადამიანი - ხელოვნების ობიექტი	18 საათი	4 საათი
ხელოვნება და ყოველდღიურობა	20 საათი	4 საათი
VIII კლასი		
განსხვავებული ხედვა	12 საათი	4 საათი
ადამიანის შინაგანი სამყარო	12 საათი	4 საათი
ხელოვნება - ინფორმაციის წყარო	14 საათი	4 საათი
IX კლასი		
ახლის მიება	20 საათი	7 საათი
ხელოვნება - ზემოქმედებისა და კომუნიკაციის საშუალება	20 საათი	8 საათი

VII კლასი

თემატური ბლოკი: გარემო და ხელოვნება

სასწავლო თემა: ბუნებრივი და ადამიანის შექმნილი გარემო		საათების სავარაუდო რაოდენობა: 20 სთ + 4
ზოგადი ცნებები		
სახვითი ხელოვნების მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებები და ხერხები		
სახვითი ხელოვნების საშუალებები (ელემენტები) (მაგ.: ფერი: ფერისა და ტონის გრადაცია; კოლორიტი; ხაზი: სხვადასხვა ტიპის და სისქის, კონტური; ფაქტურა).		
სახვითი ხელოვნების ხერხები (პრინციპები) (მაგ.: კომპოზიციური განაწილება, სივრცე, პერსპექტივა (ხედვის წერტილი, ჰორიზონტის ხაზი, თავშეყრის წერტილი), თანაფარდობა, მასშტაბი, პროპორცია, აქცენტი.		
სახვითი ხელოვნების დარგები და ჟანრები		
დარგები (მაგ.: ფერწერა, გრაფიკა, ქანდაკება, არქიტექტურა, დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება).		
ჟანრები (მაგ.: პეიზაჟი, ნატურმორტი, ყოფითი).		
სახვითი ხელოვნების ტექნიკა		
<i>შეირჩევა თემატური ბლოკის შესაბამისად დაგეგმილი აქტივობების მიხედვით.</i>		
სხვადასხვა ეპოქის/მიმდინარეობის ხელოვნება		
<i>ეპოქები/მიმდინარეობები და შესაბამისი ხელოვნების ნიმუშები შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.</i>		
საკვანძო შეკითხვები		
• რატომ არის მნიშვნელოვანი გარემოზე დაკვირვება? • რატომ გაჩნდა ხელოვნების სხვადასხვა დარგი? • რას და რატომ გამოსახავენ ადამიანები? • რა საშუალებებით გამოსახავენ ადამიანები გარემოზე დაკვირვების შედეგებს? • როგორ შემიძლია გამოვიყენო მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხები გარემოზე დაკვირვების შედეგებისა და საკუთარი დამოკიდებულების გადმოსაცემად? • შეუძლია თუ არა ადამიანის შემოქმედებას ზეგავლენა მოახდინოს გარემოზე და როგორ? • როგორ იყენებს ადამიანი ბუნებრივ რესურსებს შემოქმედებით საქმიანობაში?		
აქტივობები		
იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის		
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:		
• დააკვირდეს გარემოს (ბუნებას, ადამიანის შექმნილს) და დაკვირვების შედეგად აღძრული შთაბეჭდილებები, იდეები, ემოციები, გრძნობები შემოქმედებითად ასახოს ნამუშევარში (ს.გ.საბ.1); • ნამუშევრის შექმნისას, შეარჩიოს და გამოიყენოს შესაბამისი მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებები და ხერხები (ხაზის, ფერის, ლაქის, ფორმის გამომსახველობითი შესაძლებლობები, პერსპექტივა, მასშტაბი, კომპოზიციური განაწილება, თანაფარდობა და სხვ.), ჩვეული ან ექსპერიმენტული მასალა და ტექნიკა (ს.გ.საბ.1,2); • წერილობით ან ზეპირად აღწეროს, როგორ იყენებს ადამიანი ბუნებრივ რესურსებს შემოქმედებით საქმიანობაში; მოიძიოს ბუნებრივი რესურსები და მათი გამოყენებით შექმნას ნამუშევარი (ს.გ.საბ.1,2,3,4); • წერილობით ან ზეპირად გააანალიზოს საკუთარ/სხვის ნამუშევარში გამოყენებული მხატვრულ-		

გამომსახველობითი საშუალებები და ხერხები (ხაზის, ფერის, ლაქის გამომსახველობითი შესაძლებლობები, პერსპექტივა, მასშტაბი, კომპოზიციური განაწილება, თანაფარდობა და სხვ.) და ისაუბროს საკუთარ ემოციებზე (ს.გ.საბ.3);

- გამოთქვას ვარაუდი ხელოვნების დარგებისა და ზოგიერთი ჟანრის (პეიზაჟი, ნატურმორტი, ყოფითი) გაჩენის შესაძლო მიზეზების შესახებ და ისაუბროს, თუ როგორ იცვლებოდა პეიზაჟის, ნატურმორტის გამოსახვის თავისებურებები დროსთან ერთად, მოიყვანოს რამდენიმე მაგალითი და ჩამოაყალიბოს (ზეპირად და წერილობით) საკუთარი დამოკიდებულება (ს.გ.საბ.4).

მკვიდრი წარმოდგენები

- გარემო ადამიანის შემოქმედებაზე ახდენს გავლენას, ადამიანის შექმნილი კი ზემოქმედებს გარემოზე;
- გარემო ადამიანის მუდმივი ინტერესისა და დაკვირვების ობიექტია უძველესი დროიდან დღემდე; დაკვირვება მნიშვნელოვანია გარესამყაროს შესაცნობად;
- გარემოდან მიღებულ შთაბეჭდილებებსა და დაკვირვების შედეგებს ადამიანი იყენებს საკუთარ ნამუშევრებში იდეების გადმოსაცემად და თვითგამოხატვისთვის;
- გარესამყაროს ასახვას ნამუშევარში სხვადასხვა დროს სხვადასხვა მიზანი და ფუნქცია ქონდა;
- უძველესი დროიდან დღემდე გარემომცველ სამყაროს ადამიანები მრავალფეროვანი მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხებით, მასალითა და ტექნიკით ასახავენ;
- გარემო და მისადმი ჩემი დამოკიდებულება ნამუშევარში მრავალი განსხვავებული ხერხით შეიძლება გადმოვცე.

თემატური ბლოკი: ადამიანი ხელოვნებაში

სასწავლო თემა: ადამიანი - ხელოვნების ობიექტი	საათების სავარაუდო რაოდენობა: 18 სთ + 4
ზოგადი ცნებები და საკითხები სახვითი ხელოვნების მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებები და ხერხები სახვითი ხელოვნების საშუალებები (ელემენტები) (მაგ.: ფერი: ცივი და თბილი, ფერისა და ტონის გრადაცია, ფორმა: უტრირებული, ფაქტურა, შუქ-ჩრდილი). სახვითი ხელოვნების ხერხები (პრინციპები) (მაგ.: პროპორცია). სახვითი ხელოვნების დარგები და ჟანრები დარგები (მაგ.: ფერწერა, გრაფიკა, ქანდაკება). ჟანრები (მაგ.: პორტრეტი, ყოფითი). სახვითი ხელოვნების ტექნიკა: შეირჩევა თემატური ბლოკის შესაბამისად დაგეგმილი აქტივობების მიხედვით. სხვადასხვა ეპოქის/მიმდინარეობის ხელოვნება ეპოქები/მიმდინარეობები და შესაბამისი ხელოვნების ნიმუშები შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.	
საკვანძო შეკითხვები - რატომ და როგორ გამოსახავდნენ ადამიანებს? - რა ხერხების გამოყენებით შეიძლება გადმოვცეთ ადამიანის გარეგნული თუ შინაგანი მახასიათებლები/ თვისებები? - რა შეიძლება გავიგოთ ხელოვნების ნიმუშებიდან ადამიანებისა და მათი ყოველდღიური ცხოვრების შესახებ? - როგორ შეიძლება გამოვსახოთ ადამიანი (გარეგნობა, ხასიათი, სოციალური სტატუსი და სხვ.)?	
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - ადამიანის გამოსახვა შესაბამისი გამომსახველობითი საშუალებებისა და ხერხების (ნახევარტონები, ფაქტურა, პროპორცია, დეტალი და სხვ.), სხვადასხვა მასალის და ტექნიკის გამოყენებით (ს.გ.საბ.1,2); - გააანალიზოს პორტრეტში გამოყენებული მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებები და ხერხები და იმსჯელოს, რის გადმოცემა სურდა ავტორს მათი საშუალებით (გარეგნობა, ხასიათი, სოციალური სტატუსი და სხვ.) (ს.გ.საბ.3); - განიხილოს პორტრეტის ან ყოფითი ჟანრის წარმოშობის მიზეზები (ს.გ.საბ.4); - შეადაროს ერთმანეთს რომელიმე ორი ეპოქის, დარგის, სტილის, მიმდინარეობის ნაწარმოებები (პორტრეტები, ყოფითი ჟანრის), იმსჯელოს მსგავსება-განსხვავებებზე, თავისებურებებზე (ს.გ.საბ.4).	
მკვიდრი წარმოდგენები ადამიანი (გარეგნობა, ხასიათი, სოციალური მდგომარეობა და სხვ.) და მისი ყოველდღიური ცხოვრება სხვადასხვა ეპოქისა და კულტურის ხელოვნების მუდმივი ინტერესის ობიექტია;	

- ადამიანის გამოსახულება სხვადასხვა დროსა და კულტურაში სხვადასხვა მიზნითა და დანიშნულებით იქმნებოდა;
- როგორც უძველესი დროიდან დღემდე, ჩვენც შეგვიძლია ადამიანის გამოსახვა მრავალფეროვანი მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხებით, მასალითა და ტექნიკით.

თემატური ბლოკი: საზოგადოება და ხელოვნება

სასწავლო თემა: ხელოვნება და ყოველდღიურობა საათების სავარაუდო რაოდენობა: 20 სთ + 4

ზოგადი ცნებები და საკითხები

სახვითი ხელოვნების მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებები და ხერხები

სახვითი ხელოვნების საშუალებები (ელემენტები) (მაგ.: ხაზი, ფერი, ფორმა)

სახვითი ხელოვნების ხერხები (პრინციპები) (მაგ.: რიტმი, ელემენტების განმეორებადობა, სიმეტრია-ასიმეტრია, პროპორცია).

სახვითი ხელოვნების დარგები და ჟანრები

დარგები: მაგ.: დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება, ლანდშაფტური არქიტექტურა, გრაფიკა;

სახვითი ხელოვნების ტექნიკა

შეირჩევა თემატური ბლოკის შესაბამისად დაგეგმილი აქტივობების მიხედვით

სხვადასხვა ეპოქის/მიმდინარეობის ხელოვნება

ეპოქები/მიმდინარეობები და შესაბამისი ხელოვნების ნიმუშები შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.

საკვანძო შეკითხვები

- სად და როგორი სახით გვხვდება ხელოვნება ჩვენ გარშემო?
- რა ფუნქცია აქვს ხელოვნებას ყოველდღიურ ცხოვრებაში?
- რა განასხვავებს ხელოვნების ნიმუშს უბრალო საგნისგან, ნივთისგან?
- რა ფაქტორები ახდენს გავლენას ხელოვნების ნიმუშის იერსახეზე?
- შეიძლება თუ არა ჩემ მიერ შექმნილი ნამუშევარი გამოვიყენო ყოველდღიურ ცხოვრებაში?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- შექმნას დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნების ნამუშევრები, აირჩიოს და გამოიყენოს შესაბამისი მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებები, ხერხები, მასალა და ტექნიკა (ს.გ.საბ.1,2);
- წერილობით და სიტყვიერად გააანალიზოს სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების ნიმუშები, რომლებიც ყოველდღიურ ცხოვრებაში ხვდება და გამოთქვას საკუთარი დამოკიდებულება (ს.გ.საბ.3);
- რამდენიმე მაგალითის საფუძველზე გააანალიზოს ყოველდღიური საგნების, ნივთების ესთეტიკური მხარე და იმსჯელოს, რა ფაქტორებს შეიძლება მოეხდინა გავლენა მათზე (ს.გ.საბ.3);
- ამოიცნოს და შეადაროს ერთმანეთს სახვითი ხელოვნების სხვადასხვა დარგის ნიმუშები (მაგ.: დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება, ლანდშაფტური არქიტექტურა, ანიმაცია და სხვ.) გამოყენებული გამომსახველობითი ხერხების, მასალის, ტექნიკის მიხედვით; იმსჯელოს მათ დანიშნულებაზე (ს.გ.საბ.3,4);
- შეადაროს ორი სხვადასხვა კულტურის რომელიმე გამოყენებითი ხელოვნების ნიმუში და იმსჯელოს მსგავსება-განსხვავებებზე (ს.გ.საბ.3,4).

მკვიდრი წარმოდგენები

- უძველესი დროიდან დღემდე ხელოვნება ადამიანის ცხოვრების განუყოფელი ნაწილი იყო;
- ხელოვნების ნიმუშები სხვადასხვა მიზნითა და დანიშნულებით იქმნებოდა;
- ხელოვნება ყოველდღიურ ცხოვრებაში სხვადასხვა სახით გვხვდება;
- ყველაფერი, რასაც ადამიანი ქმნის, ხელოვნების ნიმუში არ არის, თუმცა ჩვეულებრივი ნივთები შეიძლება ხელოვნების ნიმუშად ვაქციოთ;
- ყოველდღიური საგნების, ნივთების ესთეტიკურ მხარეზე სხვადასხვა ფაქტორმა შეიძლება მოახდინოს გავლენა (ფუნქცია/დანიშნულება, მასალის თვისებები, მასალის ხელმისაწვდომობა, კულტურული თავისებურებების გავლენა, ხელოვანის მხატვრული ხედვა/ შემოქმედებითი მიდგომა, სტილი, მოდა და სხვ.).
- მრავალი განსხვავებული ხერხით შეიძლება შევქმნა ნამუშევარი, რომელსაც ყოველდღიურ ცხოვრებაში გამოვიყენებ.

VIII კლასი

თემატური ბლოკი: გარემო და ხელოვნება

სასწავლო თემა: განსხვავებული ხედვა		საათების სავარაუდო რაოდენობა: 12 სთ+ 4
ცნებები და საკითხები		
სახვითი ხელოვნების მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებები და ხერხები შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით		
სახვითი ხელოვნების დარგები და ჟანრები შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით		
სახვითი ხელოვნების ტექნიკა შეირჩევა თემატური ბლოკის შესაბამისად დაგეგმილი აქტივობების მიხედვით		
სხვადასხვა ეპოქის/მიმდინარეობის ხელოვნება ეპოქები/მიმდინარეობები და შესაბამისი ხელოვნების ნიმუშები შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.		
საკვანძო შეკითხვები		
• იცვლებოდა თუ არა დროსთან ერთად გარესამყაროს ასახვის გზები და ხერხები? • რა განაპირობებს ხელოვანის მიერ გამომსახველობითი საშუალებების, ხერხების, მასალისა და ტექნიკის არჩევანს? • რა ფაქტორებმა შეიძლება მოახდინოს გავლენა ნამუშევრის მხატვრულ ფორმაზე (სტილზე, მიმდინარეობაზე, შესრულების მანერაზე, მხატვრულ-გამომსახველობით საშუალებებზე, ხერხებზე)? • როგორ შეიძლება გამოიყენოს ხელოვანმა მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხები, მასალა, ტექნიკა ჩანაფიქრის, საკუთარი დამოკიდებულების, წარმოდგენების გადმოსაცემად?		
აქტივობები		
იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის		
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:		
• შექმნას ნამუშევარი სხვადასხვა მხატვრულ სტილში (მაგ.: სქემატური, სტილიზებული), ჩანაფიქრის შესაბამისად შეარჩიოს მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებები, ხერხები, მასალა, ტექნიკა (ს.გ.საბ.1,2); • გააანალიზოს, როგორ არის გამოყენებული სხვადასხვა სტილის, მიმდინარეობის, დროის ნამუშევარში გამომსახველობითი საშუალებები, ხერხები, მასალა და ტექნიკა ჩანაფიქრის განსახორციელებლად (ს.გ.საბ.3,4); • გააანალიზოს, როგორ იცვლებოდა დროთა განმავლობაში გარესამყაროს ასახვის გზები ხელოვნებაში (ს.გ.საბ.3,4); • შეადაროს ერთმანეთს ხელოვნების რამდენიმე სტილი, მიმდინარეობა, იმსჯელოს მათ მხატვრულ მახასიათებლებზე, გამოთქვას საკუთარი დამოკიდებულება (ს.გ.საბ.4); • სიტყვიერად და წერილობით იმსჯელოს ხელოვნების ნიმუშებზე სხვადასხვა კონტექსტის გავლენის შესახებ (ს.გ.საბ.4).		
მკვიდრი წარმოდგენები		

- ხელოვნები განსხვავებულად გადმოსცემენ გარესამყაროსადმი საკუთარ დამოკიდებულებას, წარმოდგენებს;
- გარესამყაროს ასახვის მრავალი გზა და ხერხი არსებობს;
- ნამუშევრის მხატვრულ ფორმას (სტილს, მიმდინარეობას, შესრულების მანერას, მხატვრულ-გამომსახველობით საშუალებებს, ხერხებს) სხვადასხვა ფაქტორი განაპირობებს;
- მხატვრულ-გამომსახველობით საშუალებებს, ხერხებს, მასალას, ტექნიკას მხატვრული ჩანაფიქრის შესაბამისად ვირჩევთ.

თემატური ბლოკი: ადამიანი ხელოვნებაში

სასწავლო თემა: ადამიანის შინაგანი სამყარო	მინიმალური საათების რაოდენობა: 12 სთ+ 4
ზოგადი ცნებები და საკითხები სახვითი ხელოვნების მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებები და ხერხები სახვითი ხელოვნების საშუალებები (ელემენტები) (მაგ.: ფერი: კონტრასტული, მონათესავე, ინტენსიური, ნეიტრალური, ფერისა და ტონის გრადაცია, კოლორიტი; ხაზი). სახვითი ხელოვნების ხერხები (პრინციპები) (მაგ.: სტატიკა-დინამიკა, კონტრასტი, კომპოზიციური განაწილება, აქცენტი). სახვითი ხელოვნების დარგები და ჟანრები დარგები (მაგ.: ფერწერა, გრაფიკა, ქანდაკება). ჟანრი (შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით). სახვითი ხელოვნების ტექნიკა შეირჩევა თემატური ბლოკის შესაბამისად დაგეგმილი აქტივობების მიხედვით სხვადასხვა ეპოქის/მიმდინარეობის ხელოვნება ეპოქები/მიმდინარეობები და შესაბამისი ხელოვნების ნიმუშები შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.	
საკვანძო შეკითხვები • როგორ იყენებენ ადამიანები ხელოვნებას თვითგამოხატვისთვის? • როგორ გვეხმარება შემოქმედება საკუთარი თავის შეცნობაში? • როგორ გამოსახავდნენ ადამიანის შინაგან სამყაროს ხელოვნები სხვადასხვა დროს? • მე როგორ შეიძლება გამოვხატო ჩემი ემოციები, განწყობა, აზრები, იდეები ხელოვნების საშუალებით? • რა შეიძლება გავიგოთ ადამიანის ან მისი შინაგანი სამყაროს შესახებ მისი ნამუშევრებით?	
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • ერთი ან რამდენიმე მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალების, ხერხის (შუქ-ჩრდილი, კოლორიტი, ფაქტურა, სხვადასხვა ტიპის ხაზი, მონასმი, კონტრასტი, კომპოზიციური განაწილება, აქცენტი, დეტალი, პოზა, ჟესტი, მიმიკა და სხვ.) გამოყენება პორტრეტში ემოციის, განწყობილების გადმოსაცემად (ს.გ.საბ.1); • სახვითი ხელოვნების დარგის, ჟანრის, მხატვრული ხერხების, მასალის და ტექნიკის შერჩევა საკუთარი	

ჩანაფიქრის, იდეის გადმოსაცემად ნამუშევარში და მსჯელობა სახვით ხელოვნებაზე, როგორც თვითგამოხატვის საშუალებაზე (ს.გ.საბ.2,3); • ერთი ან რამდენიმე ხელოვნების ნიმუშის საფუძველზე მსჯელობა, თუ როგორ გამოსახავდნენ ადამიანების შინაგან სამყაროს სხვადასხვა დროს (ს.გ.საბ.3,4); • გაანალიზოს რამდენიმე ხელოვნის შემოქმედება და იმსჯელოს, აისახა თუ არა და რა სახით მათ ნამუშევრებში იმ კულტურის გავლენა, რომლის წარმომადგენლებიც არიან (ს.გ.საბ.3,4).
მკვიდრი წარმოდგენები • სახვითი ხელოვნება არავერბალური კომუნიკაციის ერთ-ერთი ფორმაა; • ხელოვნების საშუალებით შესაძლებელია როგორც შინაგანი სამყაროს ასახვა, ისე გარემომცველი სამყაროსადმი საკუთარი დამოკიდებულების გადმოცემა; • შინაგანი სამყაროს ასახვა და გარემომცველი სამყაროსადმი საკუთარი დამოკიდებულების გადმოცემა შესაძლებელია მრავალი სხვადასხვა ფორმით (მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხებით, მასალით, ტექნიკით და სხვ.); • ადამიანები შინაგან სამყაროს სხვადასხვა დროს სხვადასხვანაირად გამოსახავდნენ; • ეროვნული კულტურის გაცნობით საკუთარი თავის უკეთ შეცნობა შეიძლება.

თემატური ბლოგი: საზოგადოება და ხელოვნება

სასწავლო თემა: ხელოვნება - ინფორმაციის წყარო	მინიმალური საათების რაოდენობა: 14 სთ + 4
ზოგადი ცნებები და საკითხები სახვითი ხელოვნების მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებები და ხერხები სახვითი ხელოვნების ხერხები (პრინციპები) (მაგ.: რიტმი, ძირითადის გამოყოფა, კომპოზიციური განაწილება) სახვითი ხელოვნების დარგები და ჟანრები დარგები (მაგ.: ფერწერა (მოზაიკა, ვიტრაჟი, გრაფიტი, მინიატურა), გრაფიკა (ბეჭდვითი), ქანდაკება, არქიტექტურა, დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება). ჟანრები (მაგ.: ყოფითი, ისტორიული) სახვითი ხელოვნების ტექნიკა (შეირჩევა თემატური ბლოგის შესაბამისად დაგეგმილი აქტივობების მიხედვით) სხვადასხვა ეპოქის /მიმდინარეობის ხელოვნება ეპოქები/მიმდინარეობები და შესაბამისი ხელოვნების ნიმუშები შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.	
საკვანძო შეკითხვები • რა ინფორმაცია შეიძლება მივიღო ხელოვნების ნიმუშებით? • შეიძლება თუ არა კომუნიკაცია ხელოვნების საშუალებით? • როგორ მოგვითხრობს ხელოვნება ამბავს? • მე როგორ შეიძლება მოვყვე ამბავი/ ისტორია მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებების, ხერხების, მასალის, ტექნიკის გამოყენებით? • რა შეიძლება გავიგოთ სხვადასხვა ეპოქისა და კულტურის შესახებ ხელოვნების საშუალებით? • როგორ შეიძლება გადმოვცეთ რაიმე მოვლენისადმი საკუთარი დამოკიდებულება ხელოვნების ნიმუშის საშუალებით?	
აქტივობები	

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- გადმოსცეს ნამუშევარში რაიმე ამბავი, შეარჩიოს და გამოიყენოს შესაბამისი მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებები, ხერხები, მასალა, ტექნიკა საკუთარი ჩანაფიქრის, დამოკიდებულების უკეთ გადმოსაცემად (ს.გ.საბ.1,2);
- გააანალიზოს რომელიმე ეპოქის ან კულტურის ხელოვნების ნიმუში და იმსჯელოს, რა ინფორმაცია მიიღო მისი მეშვეობით (ს.გ.საბ.3);
- იმსჯელოს ხელოვნებაზე, როგორც, კულტურათშორისი დიალოგის საშუალებაზე, მოიყვანოს რამდენიმე მაგალითი (ს.გ.საბ.3,4);
- იმსჯელოს კულტურის/ კულტურების ან ეპოქების ურთიერთგავლენაზე რამდენიმე მაგალითის საფუძველზე (ს.გ.საბ.4).

მკვიდრი წარმოდგენები

- ხელოვნების ნიმუშების საშუალებით ბევრი ინფორმაციის მიღება შემძღია;
- ხელოვნება კომუნიკაციის ერთ-ერთი საშუალებაა;
- სახვითი ხელოვნების საშუალებით სხვადასხვა ამბის გადმოცემა შეიძლება;
- ამბის გადმოსაცემად სხვადასხვა დროში სხვადასხვა ხერხს იყენებდნენ;
- სათქმელის, იდეების, ინფორმაციის გადმოსაცემად სხვადასხვა მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალება, ხერხი, მასალა, ტექნიკა, თანამედროვე საკომუნიკაციო ციფრული ტექნოლოგია შეიძლება გამოვიყენო.

IX კლასი

თემატური ბლოკი: გარემო და ხელოვნება

სასწავლო თემა: ახლის ძიება

საათების სავარაუდო რაოდენობა: 20 სთ+ 7

ზოგადი ცნებები და საკითხები

სახვითი ხელოვნების მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებები და ხერხები

შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.

სახვითი ხელოვნების დარგები და ჟანრები

შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.

სახვითი ხელოვნების ტექნიკა

შეირჩევა თემატური ბლოკის შესაბამისად დაგეგმილი აქტივობების მიხედვით.

სხვადასხვა ეპოქის ხელოვნება

ეპოქები/მიმდინარეობები და შესაბამისი ხელოვნების ნიმუშები შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით.

საკვანძო შეკითხვები

- რატომ და როგორ იცვლებოდა ხელოვნება სხვადასხვა ეპოქაში?
- რატომ და როგორ შეიცვალა ხელოვნება XX-XXI საუკუნეებში?
- არის თუ არა განსხვავება ადრეულ ეპოქებში მიმდინარე ცვლილებებსა და თანამედროვე

ხელოვნებაში მიმდინარე ცვლილებებს შორის? - როგორ გამომსახველობით საშუალებებს იყენებენ თანამედროვე ხელოვანები? - როგორ შეიძლება გამოვიყენოთ თანამედროვე მიდგომები, მასალები და საშუალებები ნამუშევრის შექმნისას? - რა გზებით შეიძლება ვეზიარო ხელოვნებას? - მომავალში რა გზებით შეიძლება განვითარდეს ხელოვნება?

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - გააანალიზოს, რა უბიძგებდა ადამიანს ახლის ძიებისკენ ხელოვნებაში, მოიყვანოს რამდენიმე მაგალითი (ს.გ.საბ.3,4); - ჩანაფიქრის შესაბამისად შექმნას ნამუშევრები თანამედროვე ხელოვნების მიდგომების (სტილი, მასალას, ტექნიკა, კონცეფციები, პრინციპები და სხვ.) გამოყენებით (ს.გ.საბ.1,2); - გააანალიზოს, რა ცვლილებები განიცადა თანამედროვე ხელოვნებამ და იმსჯელოს მათ გამომწვევ მიზეზებზე (ს.გ.საბ.3,4); - გააანალიზოს თანამედროვე ხელოვნება (მხატვრული მიმდინარეობები, სტილები, ფორმები/ დარგები) და მისი გამომსახველობითი საშუალებები, ხერხები რამდენიმე ნიმუშის მაგალითზე (ს.გ.საბ.3,4); - იმსჯელოს, რა ფორმით ხდება ხელოვნებას ყოველდღიურ ცხოვრებაში და როგორ შეუძლია მასთან ზიარება (ს.გ.საბ.3,4).

მკვიდრი წარმოდგენები - ახლის ძიება ახასიათებს ყველა ეპოქას; - XX-XXI საუკუნეებში მიმდინარე მოვლენებმა რადიკალური ცვლილებები გამოიწვია თანამედროვე ხელოვნებაში (მსოფლმხედველობა, ტექნიკური პროგრესი, გლობალიზაცია და სხვ.); - ცვლილებებმა გამოიწვია ხელოვნების ახალი ფორმების/ დარგების გაჩენა; - თანამედროვე ხელოვანები იყენებენ თვითგამოხატვის მრავალფეროვან, უჩვეულო ფორმებს და გამომსახველობით საშუალებებს, ხერხებს; - ადამიანი ხელოვნებას სხვადასხვა გზით შეიძლება ეზიაროს.

თემატური ბლოკი: საზოგადოება და ხელოვნება

სასწავლო თემა: ხელოვნება - ზემოქმედებისა და კომუნიკაციის საშუალება მინიმალური საათების რაოდენობა: 20 სთ+8
ზოგადი ცნებები და საკითხები სახვითი ხელოვნების მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებები და ხერხები სახვითი ხელოვნების საშუალებები (ელემენტები) (მაგ.: ფერი: კონტრასტული; ხაზი). სახვითი ხელოვნების ხერხები (პრინციპები) (მაგ.: მასშტაბი, პროპორცია, კონტრასტი, სტატიკა-დინამიკა, ძირითადის გამოყოფა, კომპოზიციური განაწილება). სახვითი ხელოვნების ტექნიკა შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით. სახვითი ხელოვნების დარგები და ჟანრები დარგები (მაგ.: ფერწერა, გრაფიკა, ქანდაკება, არქიტექტურა, დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება). სხვადასხვა ეპოქის ხელოვნება ეპოქები/მიმდინარეობები და შესაბამისი ხელოვნების ნიმუშები შეირჩევა თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით. საკვანძო შეკითხვები

• რატომ შეიძლება მოახდინოს ხელოვნების ნიმუშმა ადამიანზე გარკვეული შთაბეჭდილება? • როგორ იყენებს ძალაუფლება/ ხელისუფლება ხელოვნებას საზოგადოებაზე ზემოქმედებისთვის? • როგორია ხელოვნების ზემოქმედების უნარი ინდივიდუალურად ადამიანზე და მთელ საზოგადოებაზე? • როგორ განსხვავდება თანამედროვე და ძველი ხელოვნება ადამიანებზე ზემოქმედების საშუალებების გამოყენების მხრივ? • როგორ იყენებს საზოგადოება ხელოვნებას მიმდინარე მოვლენებზე რეაგირებისთვის? • შეიძლება თუ არა და როგორ მოახდინოს ხელოვნებამ გავლენა საზოგადოებაზე, მის წარმოდგენებზე, დამოკიდებულებებზე, შეხედულებებზე? • როგორი ხერხები შეიძლება გამოვიყენოთ ნამუშევარში საზოგადოებაზე/ სხვებზე გარკვეული ზემოქმედების მოსახდენად? • აქვს თუ არა კავშირი სახვითი ან გამოყენებითი ხელოვნების დარგებს ხელოვნების სხვა დარგებთან (ლიტერატურა, თეატრი, ფოტოგრაფია, კინო)?
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • შეადაროს ორი ან რამდენიმე ეპოქა ან კულტურა საზოგადოებაზე ზემოქმედების საშუალებების მიხედვით (ს.გ.საბ.4); • ნამუშევარში გამოიყენოს ის მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხები, რომელსაც შერჩეულ ეპოქასა ან კულტურაში იყენებდნენ ადამიანზე ზემოქმედების მოსახდენად (მასშტაბი, პროპორცია, კონტრასტი, ძირითადის გამოყოფა და სხვ.) (ს.გ.საბ.1,4); • გააანალიზოს თანამედროვე ხელოვნების საზოგადოებაზე ზემოქმედების ფორმები და მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხები (ს.გ.საბ.3,4); • შეარჩიოს თანამედროვე ხელოვნების სასურველი ფორმა (მაგალითად, პერფორმანსი, ინსტალაცია და სხვ.) და გამოხატოს საკუთარი დამოკიდებულება ამა თუ იმ მოვლენის, ფაქტის, წარმოდგენის მიმართ (ს.გ.საბ.1,2,4).
მკვიდრი წარმოდგენები • ხელოვნება ადამიანზე ზემოქმედების ძლიერი საშუალებაა; • ხელოვნება - ადამიანებს შორის ურთიერთობის საშუალება, უნივერსალური ენაა; • სხვადასხვა ეპოქასა და კულტურაში ზემოქმედებისთვის ხელოვნებას სხვადასხვანაირად იყენებდნენ; • სახვითი ხელოვნების მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხების მიზანმიმართული გამოყენებით ადამიანზე, საზოგადოებაზე გარკვეული ზემოქმედების მოხდენა არის შესაძლებელი.

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 90. მუსიკის წლიური პროგრამები

1. მუსიკა დაწყებით საფეხურზე

ეროვნული სასწავლო გეგმის მუსიკის საგნობრივი პროგრამის წინამდებარე ნაწილში მოცემულია წლიური პროგრამების ნიმუშები I-VI კლასებისთვის. მათი მიზანია, პრაქტიკული რეკომენდაციები მისცეს პედაგოგს სასწავლო თემების სწავლების გზით სტანდარტის შედეგების დამუშავებასა და მათ მიღწევაში.

წლიური პროგრამები სქემების სახითაა წარმოდგენილი (იხ. სქემა 1). თითოეული სქემა თითო სასწავლო თემას შეესატყვისება.

მუსიკის სტანდარტში მოცემული თემებიდან ყველა კლასისთვის განხილულია სამი სასწავლო თემა:

I კლასი:

გარე სამყარო მუსიკაში

თემა: ხმების მრავალფეროვნება.

მუსიკა და ჩვენი ყოფა

თემა: ყოფითი საგნები მუსიკაში;

თემა: თამაშები მუსიკაში.

II კლასი:

გარე სამყარო მუსიკაში

თემა: ცხოველები მუსიკაში;

თემა: ბუნებრივი მოვლენები მუსიკაში.

მუსიკა და ჩვენი ყოფა

თემა: წვეულებები და დღესასწაულები სახლში და გარეთ.

III კლასი:

გარე სამყარო მუსიკაში

თემა: ქალაქის ხმები;

თემა: მუსიკალური გასეირნება ქალაქში.

მუსიკა და ჩვენი ყოფა

თემა: ჩემი ცხოვრების ერთი დღე.

IV კლასი:

გარე სამყარო მუსიკაში

თემა: მუსიკა და ტელევიზია.

მუსიკა და ჩვენი ყოფა:

თემა: მუსიკა და თავისუფალი დრო.

მუსიკა და კინო:

თემა: მუსიკის როლი ანიმაციაში და საყმაწვილო კინოში.

V კლასი:

რეალური და წარმოსახვითი მუსიკაში

თემა: ზღაპრული სამყარო მუსიკაში.

მუსიკა და თეატრი

თემა: მუსიკა დრამატულ თეატრში;

თემა: მუსიკა პანტომიმის თეატრში.

VI კლასი

მუსიკა და კინო

თემა: მუსიკის როლი ხმოვან კინოში.

მუსიკა და თეატრი

თემა: მუსიკალური თეატრი: ოპერა მიუზიკლი ;

თემა: მუსიკა საბალეტო სპექტაკლში.

სტანდარტის შედეგები	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
	შეკითხვები: ცნებები:
რეკომენდაციები:	
საკლასო აქტივობების მაგალითები:	

N1. პირველ გრაფაში წარმოდგენილია მუსიკის სტანდარტის შედეგები, რომლებიც მუსიკის სტანდარტის ორი მიმართულების მიხედვით არის განაწილებული: შემოქმედობითობა და პრაქტიკა; მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია.

ყოველი წლის პროგრამაში კონკრეტულ თემასთან მიმართებით ნაჩვენებია, თუ როგორ უნდა დამუშავდეს ეს შედეგები.

N2. მეორე გრაფაში მოცემულია სასწავლო თემის (მაგალითად, ქალაქის ხმები) სტანდარტის კონკრეტულ შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები. ისინი არ წარმოადგენენ შეკითხვებს, რომლებიც პედაგოგმა მოსწავლეებს უნდა დაუსვას. საგაკვეთილო პროცესი ამ კითხვებზე პასუხების მიღების პროვოცირებას უნდა ემსახურებოდეს. გრაფაში მოცემული კონკრეტული შეკითხვების პროვოცირება რამდენიმე გაკვეთილის მიზნად მოიაზრება.

N3. სქემის ამ ნაწილში მოცემულია ძირითადი ცნებები, რომელთა დამუშავებასაც სტანდარტის კონკრეტული შედეგების დასაძლევად გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს.

N4. გრაფაში ნაჩვენებია ისეთი საკლასო აქტივობების მაგალითები, რომელთა განხორციელება ხელს შეუწყობს სტანდარტის კონკრეტული შედეგების მიღწევას.

I კლასი

გარესამყარო მუსიკაში

თემა: ხმების მრავალფეროვნება

1. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედობითობა და პრაქტიკა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები

მუს.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გარესამყაროში ბუნებრივად არსებული და ხელოვნურად შექმნილი ხმის, ბგერის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) გამოყენება გარკვეული ემოციური მდგომარეობის გადმოსაცემად; მუს.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) მეშვეობით გარესამყაროს ასახვა; მუს.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის სხვადასხვა სიმბოლოთი ჩაწერა.	შეკითხვები: როგორ გამოვიყენოთ სხვადასხვა ხმა რაიმე განწყობის ან სახე-ხატების შესაქმნელად? როგორ შეიძლება ამა თუ იმ ხმის გამოცემა ან ხმაურის შექმნა სხვადასხვა საშუალებით? როგორ შეიძლება ჩაიწეროს ესა თუ ის ხმა? ცნებები: ინსტრუმენტი, ბუნებრივი და ხელოვნურად შექმნილი ხმები, ხმაური, განწყობა.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • მასწავლებელი ასმენინებს კლასს რაიმე ხმების თანამიმდევრობას და სთხოვს მოსწავლეებს, იმავე თანამიმდევრობით გაიმეორონ; • მასწავლებელი ასმენინებს კლასს რაიმე ხმების თანამიმდევრობას და სთხოვს მოსწავლეებს, გაიმეორონ ის ხმები, რომლებიც, მათი აზრით, ხალისიან განწყობას უქმნის; • მასწავლებელი უჩვენებს რაიმე საგნის სურათს და სთხოვს მოსწავლეებს, განასახიერონ ხმა, რომელსაც ეს საგანი გამოსცემს; • მასწავლებელი სთხოვს რომელიმე მოსწავლეს (ან ორ-სამ კაციან ჯგუფს), გაიხსენოს რაიმე სასაცილო სიტუაცია თავისი ცხოვრებიდან, ან ნანახი ფილმიდან, და მხოლოდ ხმებით უამბობს დანარჩენებს (დანარჩენი მოსწავლეები უსმენენ თვალედახუჭულნი). შემდეგ მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს, თუ რა განწყობა შეექმნათ მათ ამ ხმების მოსმენისას (სავსებით შესაძლებელია, რომ თანაკლასელებს სულ სხვა განწყობა დაეუფლოთ).	
2. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოსმენის დროს სახე-ხატების შექმნაში მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) როლის განსაზღვრა; მუს.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცალკეულ მუსიკალურ ელემენტებს (მაგ.: რიტმს, ტემპს, მელოდიას და ა.შ.), ხმაურსა და ვიზუალურ რიგს შორის ასოციაციური კავშირების გაზმა; მუს.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხალხური მუსიკის თავისებურებების ამოცნობა.	შეკითხვები: როგორ დავაჯგუფოთ ხმები და ხმაური სხვადასხვა ნიშნის მიხედვით? როგორ შეუძლია ამა თუ იმ ხმას რაიმე ემოციის გამოწვევა? როგორ აისახება გარესამყარო ამა თუ იმ ხალხურ სიმღერაში ან პროფესიულ მუსიკაში? ცნებები: ხმა, ბგერა, ხმაური; ტონის სიმაღლე; გრძლიობა, სიძლიერე (ხმამაღალი, ხმადაბალი); ხმაბაძვითი სიტყვები.
რეკომენდაციები	

საკლასო აქტივობების მაგალითები:

- მასწავლებელი ასმენინებს კლასს სხვადასხვა ხმის რაიმე თანამიმდევრობას, სთხოვს მათ, გამოიცნონ რა ხმებია და შემდეგ თავიანთ წარმოდგენებზე დაყრდნობით მოყვნენ, თუ რა ხდება ამ ხმების გამოცემის დროს;
- მასწავლებელი აჩვენებს ორ მოკლე ვიდეოს, შემდეგ ასმენინებს ერთ-ერთი ვიდეოს ხმას და სთხოვს მოსწავლეებს, გამოიცნონ ნანახი ვიდეოებიდან ერთ-ერთი და ახსნან, თუ როგორ ამოიცნეს იგი;
- მასწავლებელი ასმენინებს კლასს ხმების თანამიმდევრობას და სთხოვს მოსწავლეებს, ამოირჩიონ ხმები, რომლებიც, მათი აზრით, მხიარულ განწყობას გადმოსცემს (ან შიშს ჰგვრის, ამშვიდებს, სევდიანია და ა.შ.); შემდეგ სთხოვს მათ, იმსჯელონ, რატომ იწვევს ესა თუ ის ხმა ამა თუ იმ განწყობას.
- მასწავლებელი ასმენინებს სხვადასხვა ენაზე შესრულებულ სიმღერებს, სადაც ხმაბაძვითი სიტყვებია გამოყენებული და სთხოვს მოსწავლეებს, ამოიგნონ ისინი. შემდეგ სთხოვს გამოიგნონ, რომელ არსებულ ხმას ბაძავს ეს სიტყვები და იპოვონ ანალოგიური სიტყვები ქართულ ენაში.
- მასწავლებელი სთხოვს რაიმე ხმაბაძვითი სიტყვები თავად მოიფიქრონ და მარტივ მოტივზე წაიმღერონ.
- მოსწავლემ უნდა შეარჩიოს ხმები რაიმე ემოციის გამოწვევის მიზნით და მოასმენინოს თანაკლასელებს. შემდეგ კლასელების რეაქციის მიხედვით შეამოწმოს, თუ რამდენად მიაღწია სასურველ შედეგს;
- მასწავლებელი ასმენინებს სხვადასხვა ხმას და სთხოვს მათ, მოიფიქრონ, თუ რა სიმბოლოებით შეიძლება ამ ხმების ჩაწერა.

მუსიკა და ჩვენი ყოფა

თემა: ყოფითი საგნები მუსიკაში

1. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოსმენის დროს სახე-ხატების შექმნაში მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) როლის განსაზღვრა; მუს.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცალკეულ მუსიკალურ ელემენტებს (მაგ.: რიტმს, ტემპს, მელოდიას და ა.შ.), ხმაურსა და ვიზუალურ რიგს შორის ასოციაციური კავშირების გაბმა; მუს.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხალხური მუსიკის თავისებურებების ამოცნობა.	შეკითხვები: როგორ შეიძლება დავუკავშიროთ ბგერის თვისებები საგნის თვისებებს (რა ასოციაციური კავშირის გაბმა შეიძლება ბგერისა და საგნის თვისებებს შორის)? როგორ აისახება სხვადასხვა ხალხის მუსიკაში ყოფითი საგნები? ცნებები: ბგერის სიმაღლე, სიძლიერე, გრძლიობა.
რეკომენდაციები	

საკლასო აქტივობების მაგალითები:

- გონებრივი იერიში - მასწავლებელი ასმენინებს სხვადასხვა ზომის საგნის მიერ გამოცემულ ხმას (მაგ. სხვადასხვა საათის წიკწიკს) და სთხოვს მოსწავლეებს, ამოიცნონ, რომელია აქედან დიდი ზომის საგანი (მაგ., კედლის დიდი საათი) და რომელია პატარა ზომის საგანი (მაგ., მაჯის საათი). შემდეგ მთელი კლასი მსჯელობს იმის შესახებ, თუ რა ნიშნებით ამოიცნეს ამ საგნების სიდიდე.
- მასწავლებელი ასმენინებს კლასს ორ მუსიკალურ ნაწყვეტს (მაგ., ჰაიდნის 101 სიმფონიის II ნაწ. და ეინარ ენგლუნდის 4 სიმფონიის II ნაწ.) და სთხოვს მოსწავლეებს, გამოთქვან ვარაუდი, როგორი (რა ზომის) საათებია ასახული მუსიკაში. შემდეგ მოსწავლეები მსჯელობენ, თუ რის საფუძველზე გამოთქვეს თავიანთი ვარაუდები.
- მასწავლებელი აჩვენებს მოსწავლეებს რამდენიმე საგნის სურათს და ასმენინებს მოკლე მუსიკალურ ნაწყვეტს და სთხოვს მათ დაასახელონ, თუ რომელი მუსიკალური ნაწყვეტები რომელ საგან უკავშირდება.
- მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გარკვეული საგნის მიერ გამოცემულ ხმას (მაგ., თეფშებისა და ჭიქების წვრიალი) რომელიმე მუსიკალური ნაწყვეტი მიახლოებონ.
- მასწავლებელი ასმენინებს რაიმე ყოფით საგანზე სხვადასხვა ქვეყნის ხალხურ სიმღერას და სთხოვს მათ იმსჯელონ, თუ როგორი ხასიათისაა ესა თუ ის სიმღერა; გამოთქვან მოსაზრება, რა დამოკიდებულება ჰქონდა ამა თუ იმ ხალხს სიმღერაში ნახსენები ნივთის მიმართ (მაგ. ქართული ხალხური სიმღერები: „ნამგალო“; ინგლისური ხალხური სიმღერა „I love sixpence“).
- მოსწავლემ უნდა წარუდგინოს მთელ კლასს საყვარელ ნივთი პატარა მუსიკალური ნაწყვეტის მეშვეობით. წარდგენა შეიძლება შემდეგი გზით: მოსწავლე უჩვენებს თანაკლასელებს რამდენიმე ნივთის სურათს, რომელთა შორის მისი საყვარელი ნივთიც არის. კლასელებმა მუსიკალური ნაწყვეტის დახმარებით უნდა ამოიცნონ, ამ სურათებიდან რომელში არის გამოსახული საყვარელი ნივთი.

2. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედობითობა და პრაქტიკა)

სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები

მუს.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გარესამყაროში ბუნებრივად არსებული და ხელოვნურად შექმნილი ხმის, ბგერის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) გამოყენება გარკვეული ემოციური მდგომარეობის გადმოსაცემად;

მუს.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) მეშვეობით გარესამყაროს ასახვა;

მუს.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის სხვადასხვა სიმბოლოთი ჩაწერა.

შეკითხვები:

როგორ შეიძლება გადმოვცეთ ბგერის თვისებებითა და მოკლე მოტივებით სხვადასხვა საგნის თვისებები?

როგორ გამოვსახოთ ესა თუ ის ბგერა?

ცნებები:

მოტივი, ბგერის სიმაღლე, სიძლიერე, გრძლიობა.

რეკომენდაციები

საკლასო აქტივობების მაგალითები:

- სავარჯიშო „ვიპოვოთ ბგერა“: მასწავლებელი ინსტრუმენტზე იღებს რომელიმე ბგერას და ხელის ზევით-ქვევით მოძრაობით მოსწავლეებს ხმით აძენინებს აღებულ ბგერას (სასურველია, დაბალი რეგისტრიდან, შეძლებისდაგვარად ბოხი ხმით დაწყება და თანდათან მიახლოება). ხელის აწევის დროს მოსწავლეები ხმას „აწვრილებენ“, ჩამოწევის დროს კი ხმას „აბოხებენ“. მასწავლებელი აჩერებს ხელს რაიმე სიმაღლეზე მაშინ, როდესაც მთელი კლასი ხმით იღებს იმ ბგერას რომელიც იყო ინსტრუმენტზე აღებული (ეს სავარჯიშო შეიძლება რამდენიმე ეტაპად დაიყოს: თავიდან მასწავლებელი ხელით მიანიშნებს ხმით ტონის აწევას ან დაწევას. ამის გავარჯიშებას რამდენიმე გაკვეთილი დაჰირდება).
- მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს, თუ როგორი ხმა და ლაპარაკის მანერა მოუხდებოდა ამა თუ იმ საგანს - მაღალი (წვრილი), დაბალი (ბოხი), თუ საშუალო სიმაღლის; ნელა (გაწელილად) წარმოთქმული; ხმაძალა ან ხმადაბლა წარმოთქმული და ა.შ.. მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, დაბალი ან მაღალი ხმით და გარკვეული მანერით წარმოთქმული ფრაზებით „ააჟღერონ“ სხვადასხვა ზომის საგნები (მაგალითად, დიდი და პატარა ჭიქა ან კარადა და საბავშვო სკამი). მასწავლებელი ჩვეულებრივი ხმით წარმოთქვამს რაიმე ფრაზას და შემდეგ სთხოვს ერთ-ერთ მოსწავლეს, გაიმეოროს ეს ფრაზა ისე, როგორც, მისი წარმოსახვით, რაიმე საგანი წარმოთქვამდა.
- მოსწავლეები იყენებენ ბგერების ერთსა და იმავე თანამიმდევრობას სხვადასხვა რეგისტრში, ასევე ბგერებს

სხვადასხვა გრძლიობით და სიძლიერით საგნების მუსიკალური დახასიათების მიზნით (მღერით, ინსტრუმენტზე დაკვრით და ა.შ.) • მოსწავლეები თხზავენ ორი ან სამი საგნის მუსიკალურ „დიალოგს“ სხვადასხვა სიმაღლის ბგერების თანამიმდევრობით და ასრულებენ ხმით (მღერიან), ან ინსტრუმენტით.

თემა: თამაშები მუსიკაში

1. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოსმენის დროს სახე-ხატების შექმნაში მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) როლის განსაზღვრა; მუს.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცალკეულ მუსიკალურ ელემენტებს (მაგ.: რიტმს, ტემპს, მელოდიას და ა.შ.), ხმაურსა და ვიზუალურ რიგს შორის ასოციაციური კავშირების გაზმა; მუს.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხალხური მუსიკის თავისებურებების ამოცნობა.	შეკითხვები: რა მუსიკალური ელემენტებით შეიძლება გადმოცეთ თამაშების ნაირსახეობები? რა მოძრაობებთან ასოცირდება მოტივი, ტემპი და რიტმი? როგორ აისახება სხვადასხვა კომპოზიტორის ნაწარმოებში ბავშვების თამაშები? ცნებები: მოტივი, რიტმი, ტემპი.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • გონებრივი იეროში - მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გაიხსენონ ეზოში ან პარკში რომელი თამაშის დროს უწევთ სირბილი (არბენ- ჩარბენა), ხტუნვა, სრიალი და ა.შ., შემდეგ მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდს იმის შესახებ, თუ მუსიკალური ენის რომელი ელემენტების (მათთვის ცნობილი) მეშვეობით არის შესაძლებელი ზემოაღნიშნული მოქმედებების ასახვა. • მასწავლებელი ასმენინებს კლასს სიარულის, სირბილის, ხტომის ხმებს და სთხოვს მოსწავლეებს, გამოიცნონ მოქმედებები. შემდეგ მასწავლებელი ასმენინებს კლასს რამდენიმე პიესას (მაგ., პროკოფიევის „დაჭერობანა“, რ. შუმანის „მხედარი“,) და სთხოვს მოსწავლეებს, დაუკავშირონ ამ პიესებს ადრე მოსმენილი მოქმედებების ხმები. შემდეგ მოსწავლეების მსჯელობენ თავიანთი არჩევანის შესახებ.	
2. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედებითობა და პრაქტიკა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გარესამყაროში ბუნებრივად არსებული და ხელოვნურად შექმნილი ხმის, ბგერის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) გამოყენება გარკვეული ემოციური მდგომარეობის გადმოსაცემად; მუს.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) მეშვეობით გარესამყაროს ასახვა; მუს.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის სხვადასხვა სიმბოლოთი ჩაწერა.	შეკითხვები: როგორი მოტივი, ტემპი და რიტმი უნდა შეირჩეს გარკვეული მოძრაობის და ამ მოძრაობებთან დაკავშირებული ემოცია-განწყობის გადმოსაცემად? რა ნიშნებით ჩავწეროთ ეს მოტივები? ცნებები: მოტივი, ტემპის მონაცვლეობა, მოტივის მონაცვლეობა, მუსიკალური კოლაჟი, მუსიკალური კომპოზიცია
რეკომენდაციები	

საკლასო აქტივობების მაგალითები:

- გონებრივი იერიში - მასწავლებელი კლასს აჩვენებს რაღაც მოძრაობას (მაგ. მოძრაობას ხელბურთის თამაშის დროს) და სთხოვს მოსწავლეებს, ამოიცნონ თამაში სახეობა. როდესაც კლასი დაასახელებს ამ თამაშს, მასწავლებელი სთხოვს კლასს, გააჟღერონ მოძრაობა, რომელიც მან შეასრულა. იგი წინასწარ კლასთან მოილაპარაკებს, თუ როდის რა ხმის მოძრაობა უნდა გაკეთდეს: მაგ., ბურთის სროლის დროს - ხმის აღმავალი მოძრაობა; ბურთის დაჭერის დროს - ხმის დაღმავალი მოძრაობა. ხელის აქნევა - აღმავალი მოძრაობა, ჩამოქნევა - დაღმავალი მოძრაობა (ხმის მოძრაობის დროს არ არის საჭირო ზუსტი ინტონაცია. მთავარია ყველა მოსწავლემ ხმის აწევა-დაწევა შეძლოს). მასწავლებელს შეუძლია სავარჯიშოს ბოლოს ხელი რაღაც სიმაღლეზე დააფიქსიროს და რაიმე ტონზე „გაამღეროს“ შემდეგი ფრაზა: „აი ხელი ამ ბგერაზე გავაჩერე, თქვენც ამ ბგერაზე გააჩერეთ თქვენი ხმები“. ბოლოს მთელი კლასი მღერის უნისონში (უნისონში სიმღერა გარკვეული ვარჯიშის შემდეგ იქნება შესაძლებელი);
- მასწავლებელი სთავაზობს მიმიკურ ეტიუდს - „ხელბურთის თამაში“. მასწავლებელი ესვრის წარმოსახვით ბურთს ერთ-ერთ მოსწავლეს, ხოლო მასწავლე „იჭერს“ ხელით ამ წარმოსახვით ბურთს. შემდეგ იგი ესვრის ამ წარმოსახვით ბურთს თანაკლასელს. მასწავლებელი აჩერებს ბავშვებს და სთხოვს გააკეთონ იგივე, ოღონდ „ბურთის“ დაჭერის დროს თითოეულმა ხმით უნდა აიღოს ნებისმიერი სიმაღლის ბგერა. ბავშვები კვლავ იწყებენ მიმიკურ თამაშს, ოღონდ ამ შემთხვევაში ისინი „ბურთის“ დაჭერაზე ხმით იღებენ ნებისმიერი სიმაღლის ბგერას, ამ თამაშის მსვლელობის დროს ბავშვები იღებენ სხვადასხვა სიმაღლის ბგერებს ისე, რომ სპონტანურად იქმნება რაღაცა მოტივი. შესაძლებელია ამ თამაშის მსვლელობის აუდიოჩანაწერის გაკეთებაც. ამ ჩანაწერის მოსმენისას მოსწავლეები შეამჩნევენ რომ სხვადასხვა სიმაღლის ბგერების მონაცვლეობის შედეგად შეიქმნა რაღაც მელოდია.

II კლასი

გარესამყარო მუსიკაში

თემა: ცხოველები მუსიკაში

1. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოსმენის დროს სახე-ხატების შექმნაში მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) როლის განსაზღვრა;	შეკითხვები: რა ხერხებით შეუძლია მუსიკას ცხოველის გარეგნობა, ხმა ან ქცევა აღწეროს? როგორ ახასიათებენ სხვადასხვა ცხოველს სხვადასხვა ქვეყნის ხალხურ მუსიკაში?
მუს.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცალკეულ მუსიკალურ ელემენტებს (მაგ.: რიტმს, ტემპს, მელოდიას და ა.შ.), ხმაურსა და ვიზუალურ რიგს შორის ასოციაციური კავშირების გაზმა;	ცნებები: მოტივი, ინტონაცია, მელოდია, რიტმული ფიგურაცია, ტემპი, რეგისტრი.
მუს.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხალხური მუსიკის თავისებურებების ამოცნობა.	
რეკომენდაციები	

საკლასო აქტივობების მაგალითები:

- აქტივობა მიმართულია მუსიკაში გარკვეული ინტონაციისა და მელოდიის გააზრებასა და ამოცნობაზე. **I ეტაპი.** მასწავლებელი სთავაზობს კლასს კატების სამ დუეტს, რომელიც სამი განსხვავებული ეპოქის კომპოზიტორის მიერ არის დაწერილი: როსინის, ჩაიკოვსკისა და რაველის. მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, ყურადღებით მოუსმინონ ნაწარმოებებს და გამოთქვან აზრი, ამ სამიდან ყველაზე მეტად რომელი ჰგავს ნამდვილი კატების კნავილს და რომელი მოგვაგონებს მას მხოლოდ ცალკეული ინტონაციებით. მოსწავლეებმა უნდა დაასაბუთონ თავიანთი ვარაუდები (ყველაზე ნაკლებად ნამდვილი კატების კნავილს ჩაიკოვსკის ნაწარმოები ჰგავს, რადგან იგი ორკესტრისთვის არის დაწერილი, ხოლო დანარჩენი ორი - ადამიანის ხმისთვის. ადამიანის ხმა უკეთესად ზამავს კატის ხმას. მაგრამ როგორ უნდა მივხედეთ, რომ ჩაიკოვსკის მუსიკა კატებს წარმოგვიჩენს? ორკესტრში ისმის კატების კნავილის ინტონაცია). მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, კიდევ ერთხელ მოუსმინონ ჩაიკოვსკის მუსიკას და მიუთითონ კატის კნავილის ინტონაცია, როდესაც ის ორკესტრში გაიჟღერებს. **II ეტაპი.** მასწავლებელი სთხოვს კლასს, დაასახელოს დანარჩენ ორ დუეტს შორის რომელი უფრო ბუნებრივად წარმოაჩენს კატების კნავილს (რაველის თუ როსინის?). არჩევანი რაველის ნაწარმოებზე კეთდება. (ამ ტიპის აქტივობისთვის შესაძლებელია სხვა ნაწარმოებების გამოყენებაც: მაგ. რესპიგის საორკესტრო ტრანსკრიპცია „ფრინველები“, პროკოფიევის „ჩიტი“ სიმფონიური ზღაპრიდან „პეტია და მგელი“ და დაკენის „გუგული“).
- მასწავლებელი ასმენინებს კლასს მუსიკალურ ნაწარმოებს და სთხოვს მოსწავლეებს, თავად გამოიცნონ მუსიკაში გადმოცემული რაიმე ცხოველისთვის დამახასიათებელი ინტონაცია.
- მასწავლებელი ამღერებს მოსწავლეებს რომელიმე ცხოველის ან ფრინველის ხმაზე აგებულ მოტივს (ინტონაციას), შემდეგ მღერის მელოდიას და ანიშნებს მოსწავლეებს, რა დროს წაიმღერონ ეს მოტივი. ერთობლივი მღერის შედეგად გამოდის სრული მუსიკალური კომპოზიცია.

2. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედობითობა და პრაქტიკა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გარესამყაროში ბუნებრივად არსებული და ხელოვნურად შექმნილი ხმის, ბგერის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) გამოყენება გარკვეული ემოციური მდგომარეობის გადმოსაცემად; მუს.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) მეშვეობით გარესამყაროს ასახვა; მუს.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის სხვადასხვა სიმბოლოთი ჩაწერა.	შეკითხვები: როგორ გამოვიყენოთ მოტივი, რიტმი, ტემპი ცხოველის გარეგნობის, ხმის ან ქცევის მუსიკალური აღწერის დროს? რა სიმბოლოებით შეიძლება ცხოველის ხმის ან მოძრაობის ამსახველი ინტონაციის ან მოტივის აღნიშვნა? ცნებები: მოტივი, აღმავალი და დაღმავალი ინტონაცია, რიტმული ფიგურაცია, ტემპი.
რეკომენდაციები	

საკლასო აქტივობების მაგალითები:

- მასწავლებელი სთხოვს სხვადასხვა მოსწავლეს, ხმით რაიმე ცხოველს მიზამონ და მიაქციონ ყურადღება, თუ როგორი ინტონაცია გამოიყენეს მათ მიზამვისას. შემდეგ იგი სთხოვს მოსწავლეებს, კომპიუტერზე ჩაწერონ თავიანთი ხმის მოძრაობა და გააჟღერონ ის, რაც ჩაწერეს.
- მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, რაიმე ცხოველის მიმზამველი ინტონაციები ჩაწერონ კომპიუტერულ პროგრამაში, შემდეგ დაუმატონ რაიმე მოკლე მოტივი („გააგრძელონ“ მუსიკალური აზრი) და კლასს წარუდგინონ ნამუშევარი.

თემა: ბუნებრივი მოვლენები მუსიკაში

1. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოსმენის დროს	შეკითხვები:

სახე-ხატების შექმნაში მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) როლის განსაზღვრა; მუს.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცალკეულ მუსიკალურ ელემენტებს (მაგ.: რიტმს, ტემპს, მელოდიას და ა.შ.), ხმაურსა და ვიზუალურ რიგს შორის ასოციაციური კავშირების გაზიარება; მუს.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხალხური მუსიკის თავისებურებების ამოცნობა.	როგორ გადმოიცემა სხვადასხვა მუსიკალური ინტონაციით, რიტმითა და ტემპით ბუნების მოვლენები? ცნებები: გამომსახველობითი ინტონაციები.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • მასწავლებელი ასმენინებს კლასს ქარის ღმუილს და სთხოვს ხმით მიბადონ ქარის ღმუილს. მასწავლებელი ამახვილებს მოსწავლის ყურადღებას ხმის მოძრაობაზე შემდგომში ასმენინებს მუსორგსკის სიმფონიურ სურათის „ღამე მელოტ მთაზე“ ნაწყვეტს და სთხოვს მოსწავლეებს ამოიცნონ ქარის ღმუილის ინტონაციები. • მასწავლებელი ასმენინებს კლასს რამდენიმე ნაწარმოებს და სთხოვს მათ, ამ ნაწარმოებებში ამოიცნონ ბუნების რაიმე მოვლენის ინტონაციები და მოსაზრებები წარუდგინონ კლასს.	
2. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედობითობა და პრაქტიკა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გარესამყაროში ბუნებრივად არსებული და ხელოვნურად შექმნილი ხმის, ბგერის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) გამოყენება გარკვეული ემოციური მდგომარეობის გადმოსაცემად; მუს.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) მეშვეობით გარესამყაროს ასახვა; მუს.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის სხვადასხვა სიმბოლოთი ჩაწერა.	შეკითხვები: როგორ გამოვიყენოთ მუსიკალური ინტონაციები, რიტმი და ტემპი ბუნების მოვლენების გადმოსაცემად? როგორ ჩავწეროთ ბუნების ამსახველი ინტონაციები და რიტმი? ცნებები: გამომსახველობითი ინტონაციები, ტემპი რიტმი.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, ხმით მიბადონ ბუნების რაიმე მოვლენას, ჩაწერონ ეს ინტონაციები კომპიუტერული პროგრამის დახმარებით გარკვეული სიმბოლოებით და გააჟღერონ თავისი ჩანაწერი კლასში. • მოსწავლეები კომპიუტერული პროგრამის დახმარებით სიმბოლოებით ჩაწერენ ბუნების მოვლენის ინტონაციებს, დაადებენ ჩანაწერს რაიმე ხმის ეფექტს და ასმენინებენ კლასს ბუნების ამა თუ იმ მოვლენის გამოსაცნობად.	

მუსიკა და ჩვენი ყოფა

თემა: წვეულებები და დღესასწაულები სახლში და გარეთ

1. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოსმენის დროს სახე-ხატების შექმნაში მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) როლის განსაზღვრა; მუს.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცალკეულ მუსიკალურ ელემენტებს (მაგ.: რიტმს, ტემპს, მელოდიას და ა.შ.), ხმაურსა და ვიზუალურ რიგს შორის ასოციაციური კავშირების გაზმა; მუს.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხალხური მუსიკის თავისებურებების ამოცნობა.	შეკითხვები: როგორ იქმნება სადღესასწაულო განწყობა მელოდიის, რიტმისა და ტემპის მეშვეობით? როგორ გადმოიცემა მუსიკალურ ინტონაციაში მეტყველების მანერა, ქცევის სტილი, ჟესტი, რომელიც წვეულების, დღესასწაულის დროს წარმოქმნილ ემოციებს გამოხატავს? რა საერთო მუსიკალური ინტონაციებია სხვადასხვა ქვეყნის სადღესასწაულო ხალხურ სიმღერებში ან ცეკვებში? ცნებები: რიტმი, ტემპი, მუსიკალური ინტონაცია; ინტონაცია, როგორც წარმოქმნის მანერა; მელოდია; აკომპანემენტი.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: - გონებრივი იერიში - მასწავლებელი კლასთან საუბრობს სხვადასხვა რიტუალზე, რომელიც არსებობს ჩვენს ცხოვრებაში: მისალმება, გაცნობა, მიწვევა, სუფრა, სხვადასხვა ცერემონია (იუბილე, დაჯილდოება, აღლუმი და ა.შ.). შემდეგ მასწავლებელი აჩვენებს სხვადასხვა ცეკვის ვიდეოჩანაწერს და სთხოვს მოსწავლეებს, რომელიმე ცეკვა მიამსგავსონ გარკვეულ რიტუალს. კლასში იმართება დისკუსია, თუ რა ნიშნით დაუკავშირეს ესა თუ ის ცეკვა რომელიმე რიტუალს (მაგ., რაიმე მოძრაობის, რიტმის, მუსიკის ხასიათის მიხედვით). - მასწავლებელი საუბრობს წვეულების მსვლელობის წესზე (სტუმრების მიღება, სუფრასთან მიპატიჟება და ა.შ.), შემდეგ მოსწავლეებთან ერთად იგი არჩევს, თუ რომელი საცეკვაო მუსიკა ესადაგება წვეულების თითოეულ ეტაპს. - მოსწავლემ დაბადების დღისთვის უნდა შეარჩიოს სხვადასხვა ხასიათის საცეკვაო მუსიკა, რომელიც წარმოაჩენს ამ რიტუალის ყოველ ეტაპს (სტუმრის დახვედრა, მილოცვა, საჩუქრების გადაცემა, სადღესასწაულო ტორტის გამოტანა, ა.შ.).	
2. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედობითობა და პრაქტიკა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გარესამყაროში ბუნებრივად არსებული და ხელოვნურად შექმნილი ხმის, ბგერის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) გამოყენება გარკვეული ემოციური მდგომარეობის გადმოსაცემად; მუს.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) მეშვეობით გარესამყაროს ასახვა; მუს.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის სხვადასხვა სიმბოლოთი ჩაწერა.	შეკითხვები: როგორ შევარჩიოთ მელოდიის ინტონაციები, რიტმი და ტემპი, რომლებიც გარკვეულ სადღესასწაულო განწყობას შეგვიქმნის? რა სიმბოლოებით შეიძლება აღვნიშნოთ ინტონაცია მეტყველების დროს? რა სიმბოლოებით შეიძლება აღვნიშნოთ მელოდიის მოძრაობა? ცნებები: რიტმი, ტემპი, აკომპანემენტი, მუსიკალური ინტონაცია, ინტონაცია მეტყველების დროს, მელოდია.
რეკომენდაციები	

საკლასო აქტივობების მაგალითები:

- მოსწავლეები ქმნიან კოლაჟს სხვადასხვა საცეკვაო მუსიკისგან, რომელიც წარმოაჩენს რაიმე დღესასწაულის (მაგ. საოჯახო, სამოქალაქო დღესასწაულის, ახალი წლის) მსვლელობას;
- მასწავლებელი აჩვენებს სურათებს, სადაც სხვადასხვა ადამიანი ერთმანეთს ესალმება (მაგ., ორი მამაკაცი ხელის ჩამორთმევა; ორი გოგონას მისაღება და ა.შ.) და სთხოვს მოსწავლეებს, შეარჩიონ სამი სხვადასხვა სურათი და მიუსადაგონ გარკვეული ხასიათის საცეკვაო მუსიკა.
- მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, შეარჩიონ გარკვეული ხასიათის საცეკვაო მუსიკა მუსიკალური მილოცვის შესადგენად (მაგ.: დაჯილდოების ცერემონიალისთვის ან სასკოლო მეჯლისისთვის).

III კლასი

გარესამყარო მუსიკაში

თემა: ქალაქის/სოფლის ხმები

1. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოსმენის დროს სახე-ხატების შექმნაში მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) როლის განსაზღვრა; მუს.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცალკეულ მუსიკალურ ელემენტებს (მაგ.: რიტმს, ტემპს, მელოდიას და ა.შ.), ხმაურსა და ვიზუალურ რიგს შორის ასოციაციური კავშირების გაზმა; მუს.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხალხური მუსიკის თავისებურებების ამოცნობა.	შეკითხვები: როგორ ვითარდება მუსიკალური აზრი სხვადასხვა ხმაურის, მოქმედების გადმოცემაში მუსიკალური ინტონაციების, რიტმისა და ტემპის მონაცვლეობით (მაგ.: მელოდიის განვითარება სხვადასხვა ინტონაციის, რიტმისა და ტემპის მონაცვლეობის გზით)? ცნებები: რიტმის, ტემპის, მუსიკალური ინტონაციების კონტრასტები.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • გონებრივი იერიში - მასწავლებელი კლასს ასმენინებს ქუჩის ხმებს და სთხოვს მოსწავლეებს, დაასახელონ, რის ხმებია (მანქანის ძრავის, ფეხის ხმა, მშენებლობის ხმა, საუბარი, სიცილი და სხვ.), ხოლო შემდეგ იმსჯელონ, თუ რა მუსიკალური საშუალებებით შეიძლება ამ ხმების გადმოცემა; • მასწავლებელი ასმენინებს მოსწავლეებს რამდენიმე მუსიკალურ ნაწარმოებს მანქანის თემაზე („ავტომობილში“ ფ. პულენკის საფორტეპიანო ციკლი “გასეირნებები”; „ავტო“ ვ. ზადერაცკის საფორტეპიანო ციკლიდან „მინიატურების რვეული“) და სთხოვს მათ, დაადგინონ რა მუსიკალური ხერხებით მიგვანიშნებენ კომპოზიტორები იმაზე, რომ ნაწარმოები მანქანით მოძრაობას ასახავს.	
2. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედობითობა და პრაქტიკა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გარესამყაროში ბუნებრივად არსებული და ხელოვნურად შექმნილი ხმის, ბგერის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) გამოყენება გარკვეული ემოციური მდგომარეობის გადმოსაცემად; მუს.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) მეშვეობით გარესამყაროს ასახვა; მუს.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი	შეკითხვები: როგორ შევქმნათ კოლაჟი ქალაქის სხვადასხვა ხმის, მუსიკალური ინტონაციის, რიტმისა და ტემპის მეშვეობით? რა სიმბოლოებით შეიძლება ჩაიწეროს მუსიკალური კოლაჟი, რომელიც ქალაქის ხმაურს გადმოსცემს? ცნებები: მუსიკალური ინტონაციების, რიტმებისა და ტემპებისგან შედგენილი კოლაჟი.

გზავნილის სხვადასხვა სიმბოლოთი ჩაწერა.	
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები	
• მასწავლებელი სთავაზობს კლასს ვიდეოს, რომელშიც ნაჩვენებია, თუ რა საშუალებებით შეიძლება ხმით, ტუჩით და სხვადასხვა საგნის დახმარებით მანქანის ძრავის ხმის იმიტირება. შემდეგ სთავაზობს კლასს, ხმით წარმოქმნან მანქანის ძრავის ხმა. წინასწარ შეთანხმებული ნიშნებით მასწავლებელი უჩვენებს კლასს მანქანის სიჩქარის მომატებას. სიჩქარის მომატებისას კლასი ზევით წევს ხმას, როგორც ამას მანქანას ძრავი აკეთებს. შემდეგ მასწავლებელი ანიშნებს სიჩქარის დაკლებას. სავარჯიშოს მთავარი ამოცანაა, ყველა მოსწავლემ შეძლოს დაახლოებით ერთ სიმაღლეზე აწიოს ან დაწიოს ბგერა. • მასწავლებელი აჩვენებს სხვადასხვა მაღაზიის ვიტრინების სურათებს და სთხოვს მოსწავლეებს, მოცემული მუსიკალური მაგალითები რაიმე ნიშნით დაუკავშირონ ვიტრინების სურათებს (იგივე შეიძლება გაკეთდეს სხვადასხვა შენობის სურათებზე).	

თემა: მუსიკალური გასეირნება ქალაქში/სოფელში

1. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოსმენის დროს სახე-ხატების შექმნაში მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) როლის განსაზღვრა; მუს.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცალკეულ მუსიკალურ ელემენტებს (მაგ.: რიტმს, ტემპს, მელოდიას და ა.შ.), ხმაურსა და ვიზუალური რიგს შორის ასოციაციური კავშირების გაბმა; მუს.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხალხური მუსიკის თავისებურებების ამოცნობა.	შეკითხვები: რა ხერხებით შეუძლია მუსიკას მოგვითხროს გასეირნების დროს მიღებულ სხვადასხვა გამოცდილების შესახებ (მუსიკალური განვითარების უმარტივესი პრინციპები)? ცნებები: რიტმული და მელოდიური ოსტინატო; კონტრაპუნქტი.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითი: მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს ნაწყვეტს გერმანიის სიმფონიური პოემიდან „ამერიკელი პარიზში“, სთხოვს მათ გამოიცნონ ამერიკელის თემა და ახსნან, თუ რა ნიშნით ამოიცნეს მათ ეს თემა (მასწავლებელი მოსმენამდე უყვება მოსწავლეებს ამ ნაწარმოების შესახებ). შემდეგ მასწავლებელი ეკითხება კლასს, თუ რატომ მეორდება მრავალჯერ ეს თემა მთელი ნაწარმოების მანძილზე; რა როლს ასრულებს ეს თემა ამ ნაწარმოებში და ა.შ. (იგივე შეიძლება გაკეთდეს მუსორგსკის „სურათები გამოფენიდან“).	
2. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედობითობა და პრაქტიკა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გარესამყაროში ბუნებრივად არსებული და ხელოვნურად შექმნილი ხმის, ბგერის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) გამოყენება გარკვეული ემოციური მდგომარეობის გადმოსაცემად; მუს.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) მეშვეობით გარესამყაროს ასახვა; მუს.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის სხვადასხვა სიმბოლოთი ჩაწერა.	შეკითხვები: როგორ გამოვიყენოთ მელოდიური და რიტმული ოსტინატო ქალაქში/სოფელში მოგზაურობის შესახებ მუსიკალური კომპოზიციის შესაქმნელად? როგორ ჩავწეროთ მუსიკალური კომპოზიცია? ცნებები: რიტმული და მელოდიური ოსტინატო; კონტრაპუნქტი.
რეკომენდაციები	

საკლასო აქტივობების მაგალითები:

- მოსწავლეები იყოფიან ჯგუფებად. იწყებს ერთი ჯგუფი და ინსტრუმენტებზე უწყვეტად იმეორებს რაიმე რიტმულ ფიგურაციას, მას უერთდება შემდეგი ჯგუფი განსხვავებული რიტმული ფიგურაციით და ა.შ.. ასე ერთდროულად სხვადასხვა ჯგუფი უკრავს სხვადასხვა რიტმულ ფიგურაციას და იქმნება პოლირიტმული კომპოზიცია. ამ კომპოზიციას შეიძლება დაერქვას „სხვადასხვა ფეხით მოსიარულე ქალაქის ქუჩებში“ (იგივე შეიძლება შესრულდეს ინსტრუმენტებზე სხვადასხვა მოკლე მოტივების ერთდროულად დაკვრით).
- მოსწავლემ უნდა შექმნას მუსიკალური კოლაჟი გასეირნება ნაცნობ ქუჩაზე სხვადასხვა მოტივისა და რიტმის მონაცვლეობით.

მუსიკა და ჩვენი ყოფა

თემა: ჩემი ცხოვრების ერთი დღე

1. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოსმენის დროს სახე-ხატების შექმნაში მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) როლის განსაზღვრა; მუს.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცალკეულ მუსიკალურ ელემენტებს (მაგ.: რიტმს, ტემპს, მელოდიას და ა.შ.), ხმაურსა და ვიზუალური რიგს შორის ასოციაციური კავშირების გაზიარება; მუს.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხალხური მუსიკის თავისებურებების ამოცნობა.	შეკითხვები: როგორ შეიძლება მუსიკალური ინტონაციებით რაიმე მოქმედების დამახასიათებელი განწყობის გადმოცემა? ცნებები: რიტმული და მელოდიური ოსტინატო; სხვადასხვა ემოციის გადმოცემა ინტონაციები მელოდიაში.
რეკომენდაციები საკლასო აქტივობების მაგალითები: • გონებრივი იერიში - მასწავლებელი მონოტონურად და ინტონაციური მრავალფეროვნებით წარმოთქვამს ლექსს, ფრაზას და სთხოვს მოსწავლეებს ამოიცნონ, თუ რომელი ჟღერს უფრო მოსაწყენად. • მასწავლებელი ასმენინებს კლასს ორ კოლაჟს, რომელიც უფროსის და ბავშვის ხმებისგან არის შედგენილი. შემდეგ იგი სთხოვს მოსწავლეებს ამოიცნონ, რომელი კოლაჟი ასახავს უფროსის ან ბავშვის ჩვეულებრივ დღეს. შემდეგ მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს ახსნან, თუ როგორ ამოიცნეს ისინი. • მასწავლებელი ასმენინებს მოსწავლეებს ერთი და იმავე მოქმედების დროს გამოცემულ ხმას სხვადასხვა მუსიკალური თანხლებით. სთხოვს მათ იმსჯელონ, რა ემოციურ დატვირთვას აძლევს ამ ხმას სხვადასხვა მუსიკა.	
2. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედობითობა და პრაქტიკა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გარესამყაროში ბუნებრივად არსებული და ხელოვნურად შექმნილი ხმის, ბგერის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) გამოყენება გარკვეული ემოციური მდგომარეობის გადმოსაცემად; მუს.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) მეშვეობით გარესამყაროს ასახვა;	შეკითხვები: როგორ უნდა შეირჩეს მუსიკალური თანხლება, რომელიც გარკვეულ მოქმედებას რაიმე განწყობას შეუქმნის? როგორ შეიძლება სხვადასხვა ხმით და მუსიკალური მასალით შეიქმნას კოლაჟი, რომელშიც რაიმე საქმიანობა/მოქმედება და მისგან გამოწვეული განწყობა იქნება გადმოცემული? ცნებები: მოტივი, ტემპის მონაცვლეობა, მოტივის მონაცვლეობა, მუსიკალური კოლაჟი, მუსიკალური

მუს.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის სხვადასხვა სიმბოლოთი ჩაწერა.	კომპოზიცია.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • მოსწავლემ მასწავლებლის მოქმედების ხმას უნდა შეურჩიოს ორი სხვადასხვა მუსიკალური თანხლება და ახსნას, თუ რა ემოციურ დატვირთვას იძენს ერთი და იგივე ხმა სხვადასხვა მუსიკალურ თანხლებასთან ერთად. • მოსწავლემ უნდა შექმნას ხმებისა და მუსიკალური თანხლებისგან კოლაჟი, რომელიც მის ერთ გატარებულ დღეს ასახავს.	

IV კლასი

გარესამყარო მუსიკაში

თემა: მუსიკა და ტელევიზია

1. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოსმენის დროს სახე-ხატების შექმნაში მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) როლის განსაზღვრა; მუს.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცალკეულ მუსიკალურ ელემენტებს (მაგ.: რიტმს, ტემპს, მელოდიას და ა.შ.), ხმაურსა და ვიზუალურ რიგს შორის ასოციაციური კავშირების გაბმა; მუს.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხალხური მუსიკის თავისებურებების ამოცნობა.	შეკითხვები: როგორ მოქმედებს მუსიკა ტელემაყურებლის ემოციაზე? ცნებები: მუსიკალური ფრაზა, ხმის ეფექტები, ტემბრი, მუსიკალური ფაქტურა.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს ცნობილი ტელეგადაცემების მუსიკალურ ქუდებს (მაგ., ეკი-ვოკი, ეკოვიზია და ა.შ.) და სთხოვს მოსწავლეებს, ამ მუსიკალური ქუდების მიხედვით გამოიყონ გადაცემები. შემდეგ მოსწავლეები მსჯელობენ, თუ რა ჟანრის არის ეს გადაცემები (ინფორმაციული, თოქ-შოუ, გასართობი და ა.შ.), რით განსხვავდება ამ გადაცემების მუსიკალური ქუდები ერთმანეთისგან, რა ხასიათი აქვთ, ქრონომეტრაჟი და ა.შ. • დისკუსია თემაზე: როგორ განაპირობებს გადაცემის შინაარსი „მუსიკალური ქუდის“ ხასიათს, ქრონომეტრაჟს. მასწავლებელი ასმენინებს მოსწავლეებს სხვადასხვა უცნობი გადაცემის „მუსიკალურ ქუდს“ და სთხოვს მათ, გამოთქვან მოსაზრებები, თუ რომელი „მუსიკალური ქუდი“ რომელი ჟანრის ტელეგადაცემას მოუხდება. მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდებს და მოჰყავთ არგუმენტები (მსჯელობენ „მუსიკალური ქუდების“ ხასიათზე და ქრონომეტრაჟზე). • მასწავლებელი სთავაზობს კლასს რომელიმე საინფორმაციო გადაცემის ანონსს და სთხოვს მოსწავლეებს, ყურადღება მიაქციონ, როგორი მუსიკა ჟღერს ანონსის დასაწყისში და გადაცემის წამყვანის ტექსტის წარმოთქმის დროს. მოსწავლეები საუბრობენ, როგორია მუსიკა იმ დროს, როდესაც არ ისმის ტექსტი და იმ დროს, როდესაც ტექსტი ჟღერს. მოსწავლეები აცნობიერებენ, თუ როგორ იცვლება მუსიკის ხასიათი, როდესაც მას მოხმობის ან ფონის ფუნქცია აკისრია.	

2. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედობითობა და პრაქტიკა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გარესამყაროში ბუნებრივად არსებული და ხელოვნურად შექმნილი ხმის, ბგერის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) გამოყენება გარკვეული ემოციური მდგომარეობის გადმოსაცემად; მუს.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) მეშვეობით გარესამყაროს ასახვა; მუს.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის სხვადასხვა სიმბოლოთი ჩაწერა	შეკითხვები: როგორ უნდა შევარჩიოთ მუსიკა ტელეპროგრამისთვის? როგორ შეიძლება ჩაიწეროს გადაცემის ქუდი? ცნებები: მუსიკალური ფრაზა, ხმის ეფექტები, ტემბრი, მუსიკალური ფაქტურა.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: I ეტაპი: მასწავლებელი ასმენინებს კლასს რამდენიმე მუსიკალურ ნაწყვეტს და ეკითხება მოსწავლეებს, თუ რომელ ნაწყვეტშია მუსიკალური თემა, მათი აზრით, დასრულებული და რომელში - დაუსრულებელი. მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდებს. II ეტაპი: მასწავლებელი მღერის რაიმე მუსიკალური თემის დასაწყისს და სთხოვს მოსწავლეებს სიმღერით დაასრულონ იგი. III ეტაპი: შემდეგ მასწავლებელი უკრავს ინსტრუმენტზე სხვადასხვა ხასიათის თანხლებას და სთხოვს მოსწავლეებს ამოირჩიონ ის თანხლება, რომელიც, მათი აზრით, უფრო შეესაბამება ამ მუსიკალურ თემას. შემდეგ მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს დაადგინონ, თუ რომელი ტიპის გადაცემას მოუხდებოდა ეს მუსიკა. - მასწავლებელი აძლევს მოსწავლეებს რამდენიმე მუსიკალური თემის დასაწყისს და სთხოვს მათ, დაასრულონ ისინი და შეთავაზებული თანხლებებიდან ყოველ თემას შეურჩიონ სათანადო თანხლება. - მასწავლებელი ასმენინებს რამდენიმე ვოკალურ „მუსიკალურ ქუდს“ და სთხოვს მოსწავლეებს რაიმე გადაცემის სახელწოდების წამღერებას რაიმე მოტივზე და „მუსიკალური ქუდის“ შექმნას. მსჯელობის შედეგად შეირჩევა საუკეთესო „მუსიკალური ქუდი“.	

მუსიკა და ჩვენი ყოფა

თემა: მუსიკა და თავისუფალი დრო

1. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოსმენის დროს სახე-ხატების შექმნაში მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) როლის განსაზღვრა; მუს.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცალკეულ მუსიკალურ ელემენტებს (მაგ.: რიტმს, ტემპს, მელოდიას და ა.შ.), ხმაურსა და ვიზუალურ რიგს შორის ასოციაციური კავშირების გაზმა; მუს.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხალხური მუსიკის თავისებურებების ამოცნობა.	შეკითხვები: როგორ შეუძლია მელოდიურ მოძრაობას, რიტმულ ფიგურაციებს და კილოს აქტიური ან პასიური დასვენებისთვის განწყობის შექმნა? ცნებები: მელოდიის მწყობრი ან ნახტომებით მოძრაობა, ინტერვალი, რიტმული ფიგურაციები.
რეკომენდაციები	

საკლასო აქტივობების მაგალითები:			
- გონებრივი იერიში თემაზე: თავისუფალი დროის გატარების რა ხერხები იციან მოსწავლეებმა, რა იციან აქტიური ან პასიური დასვენების შესახებ. მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს რამდენიმე მუსიკალურ მაგალითს (მაგ.: ლეროი ანდერსონის „მებუკების დღესასწაული“; მოცარტის „ადაჯო“ დივერტისმენტიდან „Lodron“ K. 287; ლეროი ანდერსონი „გასეირნება ციგებით“) და სთხოვს მათ, დაასახელონ ის მუსიკალური მაგალითები, რომლებიც აქტიური ქმედებისკენ მოუწოდებს. - დისკუსია თემაზე: რა ხასიათს სძენს მუსიკას სხვადასხვა მელოდიური მოძრაობა. ამისათვის მასწავლებელი დაფაზე ხაზავს ორ მელოდიურ მოძრაობას ნებისმიერი სიმბოლოთი (მაგ., მოკლე ხაზებით ან წერტილებით), ერთ მაგალითში ეს სიმბოლოები გვერდიგვერდ აღმავალი მიმართულებით არის განლაგებული, ხოლო მეორეში ასევე აღმავალი მიმართულებით ერთმანეთისგან დაშორებით არის განლაგებული. მასწავლებელი უხსნის კლასს, რომ მან ამ სიმბოლოებით ორი ტიპის მელოდიური მოძრაობა გამოსახა და შემდეგ სვამს კითხვას, თუ რომელია მელოდიის მწყობრი მოძრაობის და ნახტომებით მოძრაობის გამოსახულება. შემდეგ იგი სთხოვს კლასს, კიდევ ერთხელ ყურადღებით მოუსმინონ ლ. ანდერსონის „მებუკების დღესასწაულის“ დასაწყისს და დაადგინონ მელოდიური მოძრაობის რომელ ჩანაწერშია იგი წარმოდგენილი.			
2. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედობითობა და პრაქტიკა)		სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები	
მუს.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გარესამყაროში ბუნებრივად არსებული და ხელოვნურად შექმნილი ხმის, ბგერის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) გამოყენება გარკვეული ემოციური მდგომარეობის გადმოსაცემად; მუს.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) მეშვეობით გარესამყაროს ასახვა; მუს.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის სხვადასხვა სიმბოლოთი ჩაწერა.		შეკითხვები: როგორ შეიძლება მელოდიის მოძრაობისა და რიტმული ფიგურაციების სხვადასხვა მეტრით ორგანიზება, რათა შევძლოთ აქტიური ან პასიური დასვენებისთვის მუსიკალური ფონის შექმნა? რა სიმბოლოებით შეიძლება აღინიშნოს მეტრით ორგანიზებული რიტმული ფიგურაციები? ცნებები: ნახტომები ინტერვალებზე მელოდიაში, მელოდიური და რიტმულის ფიგურაციების თანმიმდევრობა, ორწილადი, სამწილადი, ოთხწილადი მეტრი.	
რეკომენდაციები			
საკლასო აქტივობების მაგალითები:			
I ეტაპი. მასწავლებელი უჩვენებს ნოტებით ჩაწერილ მელოდიურ ფიგურაციას, მაგ., აღმავალი მელოდია კვარტსექსტაკორდის ბგერებზე, სადაც მეორდება კვინტური ბგერა და უკრავს ამ მელოდიას (შეიძლება კლასსაც ამღეროს). შემდეგ ასმენინებს რამდენიმე ნაწარმოებიდან ფრაგმენტებს, მათ შორის ამავე დროს არის: ლეროი ანდერსონის „მებუკების დღესასწაული“; გია ყანჩელის „ის აქ არის“; პეტრას თემა სერგეი პროკოფიევის სიმფონიური ზღაპრიდან „პეტია და მგელი“, მათი მელოდიაც ამ აკორდის ბგერებზე მოძრაობს (რა თქმა უნდა, სხვადასხვა ტონალობაში). მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, სხვა ნაწარმოებიდან ამ სამის ამოცნობას. II ეტაპი. კლასი მსჯელობს, თუ რა ხასიათისაა ეს ნაწარმოებები და რა სძენს ერთსა და იმავე მელოდიურ მოძრაობას ამ ხასიათს. III ეტაპი. მასწავლებელი აძლევს მოსწავლეებს რაიმე მელოდიურ ფიგურაციას და სთხოვს მათ, სხვადასხვა ხერხით ამ მელოდიურ ფიგურაციას განსხვავებული ხასიათი შესძინონ. - მასწავლებელი აძლევს რაღაც მოკლე ბგერათა თანმიმდევრობას და სთხოვს სხვადასხვა ხერხით შექმნას პატარა პიესა, რომელიც ორი სხვადასხვა ტიპის დასვენების სტილს გადმოსცემს.			

მუსიკა და კინო

თემა: მუსიკის როლი ანიმაციაში და საყმაწვილო კინოში

1. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(I).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მოსმენის დროს სახე-ხატების შექმნაში მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) როლის განსაზღვრა; მუს.დაწყ.(I).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ცალკეულ მუსიკალურ ელემენტებს (მაგ.: რიტმს, ტემპს, მელოდიას და ა.შ.), ხმაურსა და ვიზუალური რიგს შორის ასოციაციური კავშირების გაბმა; მუს.დაწყ.(I).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხალხური მუსიკის თავისებურებების ამოცნობა.	შეკითხვები: როგორ იქმნება მუსიკის დახმარებით მხატვრული სახე ანიმაციაში? როგორ იქმნება მხატვრული სახეები საყმაწვილო კინოში? ცნებები: მუსიკალური თემა, მუსიკალური ეფექტები, მუსიკალური დახასიათება, ტემპრი, ლაიტმოტივი.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: - გონებრივი იერიში - მასწავლებელი ასმენინებს კლასს რამდენიმე მუსიკალურ თემას, რომლებიც წარმოადგენენ ცნობილ ანიმაციურ გმირებს და სთხოვს მოსწავლეებს, გამოიყონ ისინი. - მასწავლებელი ასმენინებს მოსწავლეებს რაველის „ბოლეროს“ ფრაგმენტს, სთხოვს, ისაუბრონ მის თავისებურებაზე (მაგ.: როგორ ვითარდება მუსიკა; როგორია რიტმული ნახაზი მელოდიაში, თანხლები და ა.შ.). მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, მიუთითონ ამ ფრაგმენტში რიტმული ოსტინატო და რიტმული კონტრაპუნქტი (თანხლების რიტმული ოსტინატო და მელოდიის რიტმული ფიგურაციები). კლასში იმართება დისკუსია, თუ რა ასოციაციას ქმნის რიტმული ოსტინატო (ერთსა და იმავე თემებს ნელ-ნელა იტაცებს ორკესტრის ყველა ინსტრუმენტი). მასწავლებელს შეუძლია კლასს დამხმარე კითხვები დაუსვას: რა მეორდება ჩვენს ცხოვრებაში მუდმივად? როგორ იცვლება თემა ყოველი გამეორებისას? რა ასოციაციას იწვევს ის, რომ ერთსა და იმავე მუსიკალურ მასალას მეტი და მეტი ინსტრუმენტი ასრულებს? და ა.შ. მოსწავლეები აღწერენ თავიანთ ასოციაციებს, მასწავლებელი კი უჩვენებს უ. ბოცეტოს ანიმაციურ ფილმს «Allegro non troppo» — «Bolero» და სთხოვს მოსწავლეებს, ისაუბრონ, თუ რა დაემთხვა/არ დაემთხვა ფილმში წარმოდგენილ ვიზუალურ რიგში მათ წარმოდგენებს ამ მუსიკის შესახებ. - მასწავლებელი სთავაზობს კლასს ორი მულტიპლიკაციური ფილმის "ფერადი ფანქრები" (რეჟ. ავო პაისტიკი; კომპ. აარვოპიარტი) და "ტომი და ჯერი" (რეჟ. უილიამ ჰანა; კომპ. სკოტ ბრედლი) საუნდტრეკების ფრაგმენტებს. მასწავლებელი არ ასახელებს მულტფილმების სათაურს და სთხოვს მოსწავლეებს, გამოთქვან ვარაუდები, თუ რის შესახებ შეიძლება იყოს ამ საუნდტრეკებზე შექმნილი მულტფილმები; რით განსხვავდებიან ერთმანეთს ამ ორი მულტფილმის მუსიკალური თანხლებები. (თუ კი მოსწავლეებს გაუჭირდათ მუსიკის განსხვავებებზე საუბარი, მასწავლებელს შეუძლია მოსწავლეებს დამხმარე კითხვების დასმა, მაგ., რომელ მუსიკალურ თანხლებაში ჟღერს უფრო გაშლილი "ხანგრძლივი" მუსიკალური თემები-მელოდიები; რომელ მუსიკალურ თანხლებაში იცვლება სწრაფად მუსიკალური მოტივები, რიტმები, რას გამოხატავენ ეს მოკლე მოტივები, ინტონაციები და ა.შ.). ამ აქტივობის ჩატარება სხვაგვარადაც შეიძლება: მასწავლებელი უყვება ორივე მულტფილმის მოკლე შინაარსს და მხოლოდ ამის შემდეგ ასმენინებს ორივე საუნდტრეკს და სთხოვს მოსწავლეებს, გამოიყონ რომელი მუსიკა რომელ სიუჟეტს ესადაგება. მოსწავლეები გამოთქვამენ თავიანთ ვარაუდებს. შემდეგ მასწავლებელი აჩვენებს ორივე მულტფილმს მუსიკალური თანხლებით, რათა მოსწავლეებმა დაადგინონ, რამდენად მართებული იყო მათი ვარაუდები. შემდეგ მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, იმსჯელონ ამ ორი მუსიკალური თანხლების განსხვავებებზე.	
2. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედობითობა და პრაქტიკა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები

მუს.დაწყ.(I).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს გარესამყაროში ბუნებრივად არსებული და ხელოვნურად შექმნილი ხმის, ბგერის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ენის ცალკეული ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) გამოყენება გარკვეული ემოციური მდგომარეობის გადმოსაცემად; მუს.დაწყ.(I).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმის, ხმაურის, მღერის და მუსიკალური ელემენტების (მაგ.: რიტმის, ტემპის, მელოდიის და ა.შ.) მეშვეობით გარესამყაროს ასახვა; მუს.დაწყ.(I).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის სხვადასხვა სიმბოლოთი ჩაწერა.	შეკითხვები: რა გამომსახველობითი ხერხები გამოვიყენოთ ანიმაციური ფილმის მოკლე ეპიზოდისთვის მუსიკალური თანხლების შესაქმნელად? რა სიმბოლოებით შეიძლება ჩაიწეროს მუსიკალური თანხლება? ცნებები: ტემბრი, რეგისტრი, მუსიკალური თემა, ლაიტმოტივი, რიტმი, ტემპი.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: - მასწავლებელი რომელიმე მულტფილმიდან მოსწავლეებს სთავაზობს პატარა მონაკვეთს (მაგ., რომელიმე პერსონაჟის სიარული, სირბილი, ცეკვა ან რამდენიმე მოძრაობის თანმიმდევრობას), იგი კლასთან ერთად მსჯელობს, თუ რა ტემპის, რომელ რეგისტრში შესრულებული, რა ხასიათის მუსიკალური თანხლება მოუხდებოდა ამ მონაკვეთს. შემდეგ სთხოვს მოსწავლეებს, რომელიმე სხვა მულტფილმის საუნდტრეკიდან შეარჩიონ ამ პატარა მონაკვეთისთვის სათანადო მუსიკალური თანხლება. - მასწავლებელი სთავაზობს რომელიმე მულტფილმის ნაწყვეტს (ხმის გარეშე) და სთხოვს მოსწავლეებს უკვე ნანახი მულტფილმების "ფერადი ფანქრები" (კომპ. აარვოპიარტი) და "ტომი და ჯერი" (კომპ. სკოტ ბრედლი) მუსიკალური თანხლება გამოიყენონ ამ ეპიზოდის გახმოვანებისთვის. ამისთვის მათ დასჭირდებათ კომპიუტერული პროგრამა, რომელიც დაეხმარება ამ მუსიკალური მასალის დახმარებით ახალი კოლაჟი-საუნდტრეკის შესაქმნელად. მოსწავლეებმა უნდა შეძლონ მუსიკალური მასალის შერჩევა ტემბრის, რიტმის, განწყობის მიხედვით. - მოსწავლეებმა უნდა შეარჩიონ რომელიმე ხუთწუთიანი მულტფილმი და სხვადასხვა საუნდტრეკის გამოყენებით შეუწყონ შერჩეულ მულტფილმს მუსიკალური თანხლება.	

V კლასი

რეალური და წარმოსახვითი მუსიკაში

თემა: ზღაპრული სამყარო მუსიკაში

1. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(II).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის ემოციურ-შინაარსობრივი დატვირთვის შეგრძნება და რეალურ თუ წარმოსახვით სამყაროსთან ასოციაციური კავშირების გაგმა; მუს.დაწყ.(II).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს დრამისა და მუსიკის ელემენტების ურთიერთკავშირების ამოცნობა; მუს.დაწყ.(II).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ტრადიციული თუ არატრადიციული სიმბოლოების სისტემებით ჩაწერილი ხმოვანი გზავნილის ამოცნობა; მუს.დაწყ.(II).7 მოსწავლემ უნდა შეძლოს საქართველოს სხვადასხვა კუთხის ხალხური შემოქმედებისთვის დამახასიათებელი მუსიკალური ენის ელემენტების	შეკითხვები: როგორ იქმნება ზღაპრული სახეები მუსიკაში? ცნებები: ქრომატიზმი, მყარი და მერყევი საფეხურები, დისონანსი, ინტონაცია, მაჟორული და მინორული კილო, ალტერაციის ნიშნები (დიეზი, ბემოლი, ბეკარი)

განსხვავება.	
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: - გონებრივი იერიში - მასწავლებელი ასმენინებს კიკიმორას თემის (რამდენიმე ტაქტი ქრომატული სვლა) საორკესტრო ვერსიას ანტონ ლიადოვის სიმფონიური სურათიდან „კიკიმორა“. შემდეგ უკრავს ინსტრუმენტზე ან ასმენინებს ამ თემის მხოლოდ მელოდიურ ხაზს და სთხოვს კლასს ამ მუსიკალური ნაწყვეტის დახასიათებას. შემდეგ კლასთან ერთად მსჯელობს იმაზე, თუ რა სძენს ამ თემას გარკვეულ ხასიათს. მხოლოდ ამის შემდეგ მასწავლებელი ასახელებს ამ ნაწარმოებს და უყვება მოკლედ ამ ზღაპრული პერსონაჟის შესახებ. შემდეგ იგი ასმენინებს ამ ნაწარმოების მეორე ნაწილს presto და სთხოვს მოსწავლეებს, ამოიცნონ მუსიკაში ამ პერსონაჟის სხვა თვისებები და დაასახელონ ის გამომსახველობითი ხერხები, რომლითაც მათ ამოიკითხეს ეს თვისებები (რიტმი, ინტონაცია, რეგისტრი, ტემბრი). - მასწავლებელი უკრავს ინსტრუმენტზე დადმავალ და აღმავალ ქრომატულ გამას (შეიძლება მასწავლებელმა ამღეროს მოსწავლეებს ეს დადმავალი და აღმავალი გამა). შემდეგ კი სთხოვს მოსწავლეებს, ყურადღებით მოუსმინონ რამდენიმე თემას სხვადასხვა მუსიკალური ნაწარმოებიდან და ამოიცნონ, თუ რომელ თემაშია გამოყენებული ეს ქრომატული სვლა (მაგალითისთვის სხვა ნაწარმოებთან ერთად, რომელშიც არ არის ქრომატული სვლა, შეიძლება შემდეგი ნაწარმოებების გამოყენება: დებიუსის „ფანის შუადღის დასვენება“; გრიგის „ჯუჯების მარში“ სუიტიდან „პერ გიუნტი“; პროკოფიევის ზამთრის ფერიის ცეკვა ბალეტიდან „კონკია“). მოსწავლეები ამოიცნობენ ქრომატულ სვლებს ნაწარმოებებში, ხოლო შემდეგ მასწავლებელი უხსნის მათ, რომ ყველა ეს ნაწარმოები ჯადოსნური გმირების მუსიკალური პორტრეტებია. (მსგავსი სავარჯიშო შეიძლება გაკეთდეს მინორულ და მაჟორულ კილოზე. ამ შემთხვევაში შეიძლება ისეთი ზღაპრული მუსიკალური სახეებს გამოყენება, როგორიცაა ლიადოვის კატა ბაიუნის თემა სიმფონიური მინიატურიდან „კიკიმორა“, გრიგის „მთის მეფის აკლდამაში“ სუიტიდან „პერ გიუნტი“; სტრავინსკის კაშჩეის სამეფოს სამაგელი როკვა ბალეტიდან „ფასკუნჯი“). - რიმსკი-კორსაკოვის ინდოელი სტუმრის არიის საორკესტრო ვარიანტისთვის ოპერიდან „სადკო“ რაიმე ზღაპრული პერსონაჟის ან ზღაპრული სცენის დახატვა ან, პირიქით, რაიმე ზღაპრულ სიუჟეტზე აგებულ ფერწერული ნაწარმოებისთვის მასწავლებლის მიერ შემოთავაზებული მუსიკალური მაგალითებიდან ერთ-ერთის შერჩევა. მოსწავლემ უნდა ახსნას რა ნიშნით შეარჩია ესა თუ ის მუსიკალური მაგალითი.	
2. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედობითობა და პრაქტიკა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(II).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საიმიჯო მუსიკალური კომპოზიციის (რეკლამის, სატელევიზიო გადაცემის ქულის, მუსიკალური ლოგოტიპის) შექმნა; მუს.დაწყ.(II).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ბგერის, ხმის, ხმაურის, მღერისა და მარტივი მუსიკალური გამომსახველობითი ხერხების მეშვეობით რეალური და წარმოსახვითი სამყაროს ასახვა; მუს.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის ჩასაწერად ტრადიციული სანოტო ან არატრადიციული სიმბოლოების სისტემების გამოყენება.	შეკითხვები: როგორ იყენებენ კილოს არამყარ საფეხურებს მუსიკაში ზღაპრული სახეების გადმოსაცემად? როგორ ჩავწერთ მუსიკალური მელოდია, რომელიც ქრომატულ სხვლაზეა აგებული? ცნებები: ტემბრი, რეგისტრი, მუსიკალური თემა, ლაიტმოტივი, რიტმი, ტემპი, ქრომატული სვლები, დისონანსი, კონსონანსი, ალტერაციის ნიშნები.
რეკომენდაციები	

საკლასო აქტივობების მაგალითები:

- მასწავლებელი დაუკრავს კლასის წინაშე სხვადასხვა სახის აკორდს (კონსონანსსა და დისონანსს) და სთხოვს მოსწავლეებს, აღწერონ თუ რა გრძნობას იწვევს ესა თუ ის აკორდი, რა ზღაპრული სახე წარმოუდგებათ თვალწინ ამ აკორდების მოსმენისას. მასწავლებელი უხსნის განსხვავებას ამ აკორდებს შორის (მასწავლებელი თავად განსაზღვრავს, თუ რა მოცულობის თეორიული მასალა უნდა მიაწოდოს მოსწავლეს, სასურველია, რომ მან არ გადატვირთოს სასწავლო პროცესი ზედმეტი დეტალებით და იყოს უკიდურესად ლაკონიური. მუსიკის გაკვეთილი არ უნდა გადაიქცეს მხოლოდ სოლფეჯიოს გაკვეთილად).
- მასწავლებელი წარუდგენს რაიმე ზღაპრული პერსონაჟის სურათს და სთავაზობს მოსწავლეებს, გარკვეული მუსიკალური ხერხებით შექმნან მისი მუსიკალური პორტრეტი. მოსწავლეებმა მუსიკალური ელემენტებით უნდა გადმოსცენ მისი რომელიმე გარეგნული ნიშანი, სავარაუდო სიარული, მოძრაობის მანერა (მაგ., ხტომა-ხტომით, სწრაფი, ნელი), მისი ხასიათი (კეთილი, ბოროტი), სიმღერით გადმოსცეს მისი ლაპარაკის მანერა და ა.შ.
- მასწავლებლის მიერ მიცემულ მუსიკალური მასალისგან მოსწავლეებმა ქმნიან მუსიკალურ თანხლებას საყვარელი ზღაპრის მიხედვით და წარუდგენენ (წაუკითხვენ) თანაკლასელებს

მუსიკა და თეატრი

თემა: მუსიკა დრამატულ თეატრში

1. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(II).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის ემოციურ-შინაარსობრივი დატვირთვის შეგრძნება და რეალურ თუ წარმოსახვით სამყაროსთან ასოციაციური კავშირების გაზმა; მუს.დაწყ.(II).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს დრამისა და მუსიკის ელემენტების ურთიერთკავშირების ამოცნობა; მუს.დაწყ.(II).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ტრადიციული თუ არატრადიციული სიმბოლოების სისტემებით ჩაწერილი ხმოვანი გზავნილის ამოცნობა; მუს.დაწყ.(II).7 მოსწავლემ უნდა შეძლოს საქართველოს სხვადასხვა კუთხის ხალხური შემოქმედებისთვის დამახასიათებელი მუსიკალური ენის ელემენტების განსხვავება.	შეკითხვები: როგორ ჩანს სპექტაკლის მუსიკაში რეჟისორის ჩანაფიქრი? ცნებები: სიუჟეტური და პირობითი მუსიკა.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • გონებრივი იერიში - მასწავლებელი სთავაზობს კლასს მ. თუმანიშვილის სპექტაკლიდან "ჭინჭრაქა": 1. მეფის ასულისა და ჭინჭრაქას გაცნობა და ტყის მხეცების რეპეტიცია; 2. ბაყბაყდევისა და ქოსა მრჩეველის პირველი სცენა. პირველი ეპიზოდის ჩვენების შემდეგ მასწავლებელი მოსწავლეებს ეკითხება, თუ რა მნიშვნელობა (ფუნქცია) ეძლევა ჭინჭრაქასა და მეფის ასულის სიმღერას და მხეცების კვარტეტს. რომელი სიმღერა გადმოსცემს პერსონაჟების შინაგან მდგომარეობას და რომელია განპირობებული სპექტაკლის შინაარსით (სიუჟეტით); რა დატვირთვა აქვს მუსიკას ბაყბაყდევისა და ქოსა მრჩეველის სცენაში. • მოსწავლეებმა საუბრობენ ნანახი სპექტაკლის მუსიკალური გაფორმების ფუნქციებზე: ასახელებენ ეპიზოდებს, სადაც, მათი აზრით, მუსიკა გამოყენებულია როგორც ფონი, რომელიც სცენის განწყობას, პერსონაჟების შინაგან მდგომარეობას, სპექტაკლის მთავარ იდეას გადმოსცემს; • მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს რომელიმე სპექტაკლის გმირს (ზღაპრულს ან რეალურს) შეურჩიონ რაიმე სიმღერა, რომელიც გადმოსცემს მის ხასიათს და იმდერონ ისე, როგორც, მათი აზრით, ეს გმირი იმდერება.	

2. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედობითობა და პრაქტიკა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(II).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საიმპოზო მუსიკალური კომპოზიციის (რეკლამის, სატელევიზიო გადაცემის ქუდის, მუსიკალური ლოგოტიპის) შექმნა; მუს.დაწყ.(II).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ზგერის, ხმის, ხმაურის, მღერისა და მარტივი მუსიკალური გამომსახველობითი ხერხების მეშვეობით რეალური და წარმოსახვითი სამყაროს ასახვა; მუს.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის ჩასაწერად ტრადიციული სანოტო ან არატრადიციული სიმბოლოების სისტემების გამოყენება.	შეკითხვები: რა პრინციპით შევურჩიოთ სპექტაკლს მუსიკალური თანხლება? რა სიმბოლოებით აღვნიშნოთ თანხლება? ცნებები: კონტრასტული, ილუსტრაციული და ასოციაციური მუსიკალური ფონი, რიტმი, ტემპი.
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: - მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, წარმოიდგინონ რაიმე სიტუაცია (ახლობელი ადამიანის შორეულ ქვეყანაში გაცილება; სკოლის რაიმე სიტუაცია და ა.შ.) ახლო წარსულიდან, რომელმაც მათში გარკვეული ემოციური კვალი დატოვა (მხიარული, სევდიანი და ა.შ.) და შეურჩიონ სათანადო (მხიარული სიტუაციისთვის მხიარული მუსიკა) და საპირისპირო (მხიარულ სიტუაციისთვის სევდიანი) განწყობის მუსიკა. სიტუაცია გაითამაშონ თანაკლასელებთან ერთად შერჩეული მუსიკის თანხლებით. შემდეგ მთელმა კლასმა იმსჯელოს, გათამაშებულ სცენას რომელი მუსიკა უფრო მოუხდა: სათანადო თუ საპირისპირო განწყობის. ასე მოსწავლეები ჩაწვდებიან კონტრასტული მუსიკალური თანხლების არსს. - მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს ცხოვრების რაიმე მოვლენასა და გარკვეული ჟანრის მუსიკასთან ასოციაციური კავშირების გაზმას (მაგ., მონატრება - სევდიანი ხალხური სიმღერა); - მოსწავლემ უნდა მოიფიქროს პატარა სცენები, რომელშიც ის გამოიყენებს სათანადო ფუნქციის მატარებელ მუსიკალურ გაფორმებას.	

თემა: მუსიკა პანტომიმის თეატრში

1. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(II).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის ემოციურ-შინაარსობრივი დატვირთვის შეგრძნება და რეალურ თუ წარმოსახვით სამყაროსთან ასოციაციური კავშირების გაზმას; მუს.დაწყ.(II).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს დრამისა და მუსიკის ელემენტების ურთიერთკავშირების ამოცნობა; მუს.დაწყ.(II).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ტრადიციული თუ არატრადიციული სიმბოლოების სისტემებით ჩაწერილი ხმოვანი გზავნილის ამოცნობა; მუს.დაწყ.(II).7 მოსწავლემ უნდა შეძლოს საქართველოს სხვადასხვა კუთხის ხალხური შემოქმედებისთვის დამახასიათებელი მუსიკალური ენის ელემენტების განსხვავება.	შეკითხვები: როგორ უკავშირდება ერთმანეთს ჟესტი და მუსიკა პანტომიმში? ცნებები: მეტყველი ჟესტი და მუსიკალური ინტონაცია.
რეკომენდაციები	

საკლასო აქტივობების მაგალითები: - გონებრივი იერიში - მასწავლებელი სთავაზობს კლასს ჯერი ლიუისის პანტომიმებს ფილმიდან “პორტიე“ ეპიზოდი „დირიჟორობა“ (Bellboy: Conducting) https://www.youtube.com/watch?v=i8ndNSiIASg; ფილმიდან „ხელზე მოსამსახურე ბიჭი“, ეპიზოდი „პანტომიმა - ბოსი“ (“ErrandBoy”: pantomime) https://www.youtube.com/watch?v=Q4v8UdkTx30; პანტომიმა „მბეჭდავი“ https://www.youtube.com/watch?v=rxCQ2KbmSGA , და სთხოვს მოსწავლეებს დაადგინონ, თუ რა ფუნქცია ენიჭება მუსიკალურ თანხლებას (პირობითი, ილუსტრაციული თუ ასოციაციური). პასუხები შეიძლება იყოს განსხვავებული, მაგრამ მოსწავლეებმა უნდა დაასაბუთონ თავიანთი ვერსიები. - მასწავლებელი კვლავ უბრუნდება ჯერი ლიუისის პანტომიმას „დირიჟორობა“ და სთხოვს მოსწავლეებს, დააკვირდნენ, თუ რა ჟესტებით გამოსახავს ამა თუ იმ მელოდიურ სვლას (მელოდიაში ნახტომს, აღმავალ სვლას, დაღმავალ სვლას და ა.შ.) - ყოველთვის ერთი და იმავე ჟესტით ასახავს, თუ არის სხვადასხვა ვარიანტი და ა.შ. მოსწავლეებს შეუძლიათ საკუთარი ვარიანტების შეთავაზება. იგივე აქტივობა შეიძლება ჩატარდეს ჯერი ლიუისის დანარჩენ ორ პანტომიმაზეც. - მოსწავლეები ინტერნეტში პოულობენ მაგალითებს, სადაც პანტომიმის სკეტჩებში ჟესტით გადმოცემულია მელოდიის მოძრაობა (ინტონაცია), მუსიკის დინამიური ნიშნები (piano, forte, crescendo, diminuendo და ა.შ.).	
2. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედობითობა და პრაქტიკა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(II).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საიმიჯო მუსიკალური კომპოზიციის (რეკლამის, მუსიკალური ლოგოტიპის) შექმნა; მუს.დაწყ.(II).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ბგერის, ხმის, ხმაურის, მღერისა და მარტივი მუსიკალური გამომსახველობითი ხერხების მეშვეობით რეალური და წარმოსახვითი სამყაროს ასახვა; მუს.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის ჩასაწერად ტრადიციული სანოტო ან არატრადიციული სიმბოლოების სისტემების გამოყენება.	შეკითხვები: როგორ შევურჩიოთ მიმიკურ ეტიუდს მუსიკალური თანხლება, რომელიც მაყურებელს დაეხმარება იმის დანახვაში, რაც არ ჩანს? როგორ შეიძლება ჩაიწეროს მიმიკური ეტიუდის მუსიკალური თანხლება? ცნებები: კონტრასტული, ილუსტრაციული და ასოციაციური მუსიკალური ფონი, რიტმი, ტემპი.
რეკომენდაციები საკლასო აქტივობების მაგალითები: - გონებრივი იერიში - მასწავლებელი სთავაზობს როუენ ატკინსონის პანტომიმას „უჩინარი ბარაბანი“ („invisible drum“) https://www.youtube.com/watch?v=A_kloG2Z7tU და სთხოვს მოსწავლეებს იმის დადგენას, თუ რა როლს თამაშობს ხმა ამ სკეტჩში - მხოლოდ თანმხლებია თუ თანამთხრობელი. ამ აქტივობით უნდა გამოჩნდეს, თუ როგორ ეხმარება ხმა მაყურებელს იმის დანახვაში რაც არ ჩანს. შემდეგი მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, მოიფიქრონ ანალოგიური სკეტჩი, სადაც რაიმე სხვა უჩინარი საგანი ან არსება მხოლოდ ხმებითა და ხმაურით იქნება წარმოდგენილი. - მასწავლებელი სთავაზობს კლასს მარსელ მარსოს პანტომიმას „პეპლებზე ნადირობის ხმა“ (Bipchasseles papillons) https://www.youtube.com/watch?v=xiwolObiM1s და სთხოვს მოსწავლეებს, ახსნან, თუ რის დანახვაში გვეხმარება მხოლოდ მუსიკა და რა მომენტში უერთდება მას ჟესტიც. მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, მოიფიქრონ მსგავსი სკეტჩი, რომლის ერთ-ერთი მოქმედი პირი მუსიკალური გამომსახველობითი ხერხებით არის წარმოდგენილი. - მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, მოიფიქრონ სკეტჩი, სადაც მათ უწევთ ურთიერთობა წარმოსახვით არსებასთან (ცხოველთან, ადამიანთან) ან ნივთთან, რომელსაც მუსიკა განასახიერებს.	

VI კლასი

მუსიკა და კინო

თემა: მუსიკის როლი ხმოვან კინოში

1. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(II).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის ემოციურ-შინაარსობრივი დატვირთვის შეგრძნება და რეალურ თუ წარმოსახვით სამყაროსთან ასოციაციური კავშირების გაზმა; მუს.დაწყ.(II).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს დრამისა და მუსიკის ელემენტების ურთიერთკავშირების ამოცნობა; მუს.დაწყ.(II).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ტრადიციული თუ არატრადიციული სიმბოლოების სისტემებით ჩაწერილი ხმოვანი გზავნილის ამოცნობა; მუს.დაწყ.(II).7 მოსწავლემ უნდა შეძლოს საქართველოს სხვადასხვა კუთხის ხალხური შემოქმედებისთვის დამახასიათებელი მუსიკალური ენის ელემენტების განსხვავება.	შეკითხვები: რა ფუნქციებს ასრულებს მუსიკა ხმოვან კინოში? ცნებები: კონტრასტული მუსიკალური თემები, რიტმული კონტრასტი
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: - მასწავლებელი მოსწავლეებს სთავაზობს რამდენიმე ფრაგმენტს სხვადასხვა ფილმიდან (მაგ., „პერლ ჰარბორი“ რეჟ. მ. ბეი, 01:41:23-დან 01:43:50-მდე; „ბენ ჰური“, რეჟ. უ. უაილერი, 01:10:47-დან 01:13:52-მდე; „ყბები“ რეჟ. ს. სპილბერგი, 00:16:23-დან 00:17:21-მდე) და სთხოვს მოსწავლეებს გამოიცნონ, თუ როგორი ტიპის მუსიკალური თანხლება არის წარმოდგენილი ამ სამ ეპიზოდში: პირობითი თუ სიუჟეტური. შემდეგ მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გამოიცნონ ამ სამი ეპიზოდიდან რომელშია ილუსტრაციული მუსიკალური ფონი გამოყენებული. შემდეგ იმავეს ეკითხება ასოციაციურ და კონტრასტულ მუსიკალურ თანხლებაზე. - მასწავლებელი ასმენინებს საუნდტრეკს კინოტრილოგიიდან „ბეჭდების მბრძანებელი“ (რეჟ. პ ჯექსონი) “The treason of Isengard” 90:00-dan 0:38-mde) https://www.youtube.com/watch?v=k0hmUb9j0Uo&list=PL3DC9D3B438C636A7&index=4&nohtml5=False. იგი სთხოვს მოსწავლეებს ამოიცნონ, თუ რომელი პოპულარული ფილმიდან არის ეს მუსიკალური ნაწყვეტი. ვარაუდების გამოთქმის შემდეგ, მასწავლებელი აჩვენებს მოსწავლეებს სამ ფრაგმენტს (I ფილმიდან “ბეჭდის სამო” 01:53:10-დან 01:53:50-მდე; „ორი ციხე-სიმაგრე“, 01:53:52-დან 01:54:39-მდე; „მეფის დაბრუნება“, 0:02:20-დან 0:03:06-მდე), სადაც ჟღერს ეს მუსიკალური თემა. მოსწავლეები გამოიცნობენ ფილმს. შემდეგ მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს, თუ რატომ ჟღერს მათი აზრით ეს მუსიკალური თემა სწორედ ამ ეპიზოდებში. კლასში გამართული დისკუსიის შედეგად გამოიკვეთება ამ კონკრეტული მუსიკალური თემის დანიშნულება - თუ რამდენად ხიბლავს და უზნევს ჯადოსნური ბეჭედი პერსონაჟებს გონებას.	
2. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედობითობა და პრაქტიკა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(II).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საიმითო მუსიკალური კომპოზიციის (რეკლამის, სატელევიზიო გადაცემის ქულის, მუსიკალური ლოგოტიპის) შექმნა; მუს.დაწყ.(II).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ბგერის, ხმის, ხმაურის, მღერისა და მარტივი მუსიკალური გამომსახველობითი ხერხების მეშვეობით რეალური და წარმოსახვითი სამყაროს ასახვა; მუს.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის ჩასაწერად ტრადიციული სანოტო ან არატრადიციული სიმბოლოების სისტემების გამოყენება.	შეკითხვები: როგორ შეიძლება კინომუსიკის გამომსახველობითი ხერხების გამოყენება პერსონაჟების შინაგანი განცდების გადმოსაცემად? ცნებები: კონტრასტული მუსიკალური თემები.
რეკომენდაციები	

საკლასო აქტივობების მაგალითები:

- მოსწავლეებმა უნდა შექმნან არსებული ფილმის ტრაილერისთვის სხვადასხვა საუნდტრეკიდან მუსიკალური თანხლება, რომელიც გადმოსცემს ფილმის ზოგად განწყობას, ჟანრობრივ თავისებურებას და ა.შ..
- მოსწავლეებმა რომელიმე ფილმის ერთი და იმავე ეპიზოდს უნდა შეუქმნან ილუსტრაციული და კონტრასტული მუსიკალური თანხლება (გამოყენებული შეიძლება იყოს როგორც არსებული მუსიკალური მასალა, ასევე ორიგინალური საუნდტრეკი);

მუსიკა და თეატრი

თემა: მუსიკალური თეატრი: ოპერა და მიუზიკლი

1. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(II).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის ემოციურ-შინაარსობრივი დატვირთვის შეგრძნება და რეალურ თუ წარმოსახვით სამყაროსთან ასოციაციური კავშირების გაზიარება; მუს.დაწყ.(II).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს დრამისა და მუსიკის ელემენტების ურთიერთკავშირების ამოცნობა; მუს.დაწყ.(II).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ტრადიციული თუ არატრადიციული სიმბოლოების სისტემებით ჩაწერილი ხმოვანი გზავნილის ამოცნობა; მუს.დაწყ.(II).7 მოსწავლემ უნდა შეძლოს საქართველოს სხვადასხვა კუთხის ხალხური შემოქმედებისთვის დამახასიათებელი მუსიკალური ენის ელემენტების განსხვავება.	შეკითხვები: როგორ გადმოიცემა ოპერაში (როკ ოპერაში), მიუზიკლში ამბის მთავარი იდეა და მასში მოქმედი პერსონაჟების ხასიათი? ცნებები: სასიმღერო ხმების ტიპები, საოპერო სპექტაკლის ელემენტები, საორკესტრო პარტია, ინსტრუმენტალური ანტრაქტი, არია, მუსიკალური ნომერი
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: • გონებრივი იერიში - მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს რამდენიმე სურათს (მაგ. პოსეიდონის ქანდაკება; რაფაელის „ახალგაზრდა მამაკაცის პორტრეტი“, ბოტიჩელის „ახალგაზრდა ქალის პორტრეტი“, კუსტოდიევის „ვაჟრის ცოლის პორტრეტი“, ჰალსის „მომღიმარე კავალერი“; სოფი ანდერსონი „ახალგაზრდა ქალიშვილის პორტრეტი“) და ასმენინებს ვოკალურ ნაწარმოებებს (ზღვის მეფის არიოზო რიმსკი-კორსაკოვის ოპერიდან „სადკო“; ტამინოს არია მოცარტის ოპერიდან „ჯადოსნური ფლეიტა“; ნორმას კავატინა ბელინის ოპერიდან „ნორმა“; დონ ჟუანის არია მოცარტის ოპერიდან „დონ ჟუანი“; ლიუბაშას არია რიმსკი-კორსაკოვის ოპერიდან „მეფის პატარძალი“) და სთხოვს მოსწავლეებს, გამოთქვან თავიანთი აზრი, თუ რომელი არია რომელ სურათს ესადაგება. მასწავლებელი უხსნის, თუ რა ხმები არსებობს ოპერაში. შემდეგ სთხოვს მოსწავლეებს გაიხსენონ სამი მამაკაცი და სამი ქალი პერსონაჟი სხვადასხვა ლიტერატურული ნაწარმოებიდან და მოიფიქრონ, რომელ პერსონაჟს რომელი საოპერო ხმა მოუხდებოდა. • მასწავლებელი ასმენინებს კლასს ნაწყევტს ვაგნერის ოპერიდან „ზიგფრიდი“ (1 აქტი, სცენა 3 Hoho! Hohei! Schmiede mein Hammer...) https://www.youtube.com/watch?v=nRJApVjvxJE, და სთხოვს მოსწავლეებს დააკვირდნენ, როგორ გადმოიცემა ორკესტრში მჭედელი უროს ხმა. იგი სთხოვს მოსწავლეებს აღწერონ, თუ რა ემოციას ბადებს ეს საორკესტრო თანხლება მათში, რა დატვირთვას სძენს უროს ხმას ეს საორკესტრო თანხლება. • მასწავლებელი კვლავ ასმენინებს მოსწავლეებს ზღვის მეფის არიოზოს და სთხოვს მოსწავლეებს ახსნან თუ რა ხერხებით მიგვახვედრებს კომპოზიტორი იმას რომ ეს ზღვის მეფეა. • მასწავლებელი მოსწავლეებს ასმენინებს ვალკირიების ფრენას ვაგნერის ოპერიდან „ვალკირია“. მოსწავლემ უნდა შეეცადოს ახსნას თუ რა საშუალებებით ქმნის ვაგნერი აბჯარში გამოწყობილ მითოლოგიურ ფრთებიანი ქალწულების სახეს.	

2. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედობითობა და პრაქტიკა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(II).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საიმპიჯო მუსიკალური კომპოზიციის (რეკლამის, სატელევიზიო გადაცემის ქუდის, მუსიკალური ლოგოტიპის) შექმნა; მუს.დაწყ.(II).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ბგერის, ხმის, ხმაურის, მღერისა და მარტივი მუსიკალური გამომსახველობითი ხერხების მეშვეობით რეალური და წარმოსახვითი სამყაროს ასახვა; მუს.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის ჩასაწერად ტრადიციული სანოტო ან არატრადიციული სიმბოლოების სისტემების გამოყენება.	შეკითხვები: როგორ გადმოვცეთ რეჟიტატივში პერსონაჟის ხასიათი? ცნებები: რეჟიტატივი, ინსტრუმენტალური თანხლება,
რეკომენდაციები	
საკლასო აქტივობების მაგალითები: - მასწავლებელი მოსწავლეებს ასმენინებს რომელიმე მსახიობის წაკითხულ მონოლოგს ან ნაწყვეტს რომელიმე სპექტაკლიდან, სადაც არის ორი პერსონაჟის დიალოგი. ურიგებს ამ მონოლოგის ან დიალოგის ტექსტებს და სთხოვს მოსწავლეებს, ყურადღება მიაქციონ ინტონაციას (ხმის მოძრაობას) ფრაზის წარმოთქმის დროს, შეეცადონ დაღმავალი ან აღმავალი კლავნილი ხაზით აღნიშნონ ნაბეჭდ ტექსტში, თუ როგორ იყო წარმოთქმული ესა თუ ის ფრაზა. შემდეგ ამ კლავნილი ხაზების მიხედვით ნოტებით დაწერონ აღმავალი ან დაღმავალი მოძრაობა. მიღებულ შედეგს ისინი აჟღერებენ მუსიკალური კომპიუტერული პროგრამით, ან მასწავლებელს აკვრევენებენ, ან თავად მღერიან. - ერთ-ერთი მოსწავლე „აჟღერებს“ მოცემულ ტექსტს. იგი გამოთქმით კითხულობს მას, მეორე მოსწავლე ტექსტში სხვადასხვა ნიშნით აღნიშნავს, თუ რა ინტონაციით წაიკითხა თანაკლასელმა ეს ტექსტი.	

თემა: მუსიკა საბალეტო სპექტაკლში

1. სტანდარტის შედეგები (მუსიკის აღქმა კონტექსტში და ინტერპრეტაცია)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(II).4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის ემოციურ-შინაარსობრივი დატვირთვის შეგრძნება და რეალურ თუ წარმოსახვით სამყაროსთან ასოციაციური კავშირების გაგება; მუს.დაწყ.(II).5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს დრამისა და მუსიკის ელემენტების ურთიერთკავშირების ამოცნობა; მუს.დაწყ.(II).6. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ტრადიციული თუ არატრადიციული სიმბოლოების სისტემებით ჩაწერილი ხმოვანი გზავნილის ამოცნობა; მუს.დაწყ.(II).7 მოსწავლემ უნდა შეძლოს საქართველოს სხვადასხვა კუთხის ხალხური შემოქმედებისთვის დამახასიათებელი მუსიკალური ენის ელემენტების განსხვავება.	შეკითხვები: როგორ იქმნება ბალეტში ცეკვისა და მუსიკის მეშვეობით მხატვრული სახე? როგორია მუსიკის გამომსახველობითი ხერხების როლი ბალეტში? ცნებები: ქორეოგრაფიული სახე, ქორეოგრაფიული ტექსტი
რეკომენდაციები	

საკლასო აქტივობების მაგალითები:

- გონებრივი იერიში - მასწავლებელი სთავაზობს რამდენიმე ცეკვის ვიდეოჩანაწერს და სთხოვს მოსწავლეებს, დაადგინონ ამ ცეკვის მეტრი (რამდენ თვლაზეა) და რა მოძრაობით ესმევა ხაზი მეტრის ძლიერ დროს. შემდეგ სთხოვს მოსწავლეებს, ისაუბრონ თითოეული ცეკვის ხასიათზე (მსუბუქი ხალისიანი; ნელი, სადღესასწაულო; სწრაფი ენერგიული და სხვ.).
- მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს ორი საბალეტო წარმოდგენის ფრაგმენტებს (მაგ.: „პატარა სირინოზი“ ქორ. ჯონ ნოიმაიერი, კომპ. ლერა აუერბახი, <https://www.youtube.com/watch?v=9JDfkinWRGc> ; „დონ კიხოტი“ კომპ. ლუდვიგ მინკუსი, ქორ. რუდოლფ ნურიევი, <https://www.youtube.com/watch?v=a2fmPmFA1wk>) და სთხოვს მოსწავლეებს, ფრაგმენტების ყურებისას ყურადღება მიაქციონ, თუ რომელ მუსიკალურ თანხლებაში უფრო მკვეთრად ისმის საცეკვაო რიტმი და მეტრი, რამდენად ემთხვევა ცეკვის რიტმი და ტემპი მუსიკალურ რიტმსა და ტემპს.
- მასწავლებელი სთავაზობს ფრაგმენტს ბალეტიდან „პატარა სირინოზი“. იგი სთხოვს მოსწავლეებს, ყურადღება მიაქციონ, თუ რა დამახასიათებელი ხერხებით გამოხატავს მუსიკა პატარა სირინოზის სახეს, როგორ აისახება ეს მუსიკალური ხერხები ქორეოგრაფიაში. კლასში იმართება დისკუსია, თუ რატომ აირჩიეს ავტორებმა ეს ხერხები სირინოზის სახის გამოსახატად.
- მასწავლებელი სთავაზობს გამოჩენილი ქორეოგრაფის ირჟი კილიანის დადგმის ფრაგმენტს მორის რაველის ოპერა-ბალეტის „ბავშვი და ჯადოქრობა“ მიხედვით <https://www.youtube.com/watch?v=MFViB9vrB1E>, და სთხოვს მოსწავლეებს, ისაუბრონ ამ დადგმაში საცეკვაო რიტმის მნიშვნელობაზე, როგორ არის დახასიათებული ბავშვი მუსიკასა და ცეკვაში, როგორ მიყვება ქორეოგრაფიული ტექსტი მუსიკალურ ტექსტს. რა ხდება სცენაზე? ამოიკითხა თუ არა შინაარსი? რომელი მუსიკალური ელემენტი გადმოსცემს ბავშვის ხასიათს - მელოდია თუ თანხლება? რა მოძრაობით გადმოიცემა ქორეოგრაფიულ ტექსტში ბავშვის ხასიათი? (მოსწავლეებმა უნდა აჩვენონ ეს მოძრაობები) და ა.შ..
- მასწავლებელი მოსწავლეებს სთავაზობს ორ სცენას იგორ სტრავინსკის ბალეტიდან „პეტრუშკა“ (ქორ. მიხეილ ფოკინი, პეტრუშკა-რუდოლფ ნურიევი) <https://www.youtube.com/watch?v=AjkmX21VYeU> და ქორ. ჯორჯ ბალანჩინის ბალეტიდან „ძვირაფასი ქვეები“ ზურმუხტის ვარიაციები <https://www.youtube.com/watch?v=88CdG7ohozA> . ამ ფრაგმენტებს გაცნობამდე მასწავლებელი აძლევს მათ ინსტრუქციებს, თუ რას უნდა მიაქციონ ყურადღება: 1. რამდენად ადვილია მუსიკისა და ცეკვის საშუალებით სიუჟეტის ამოკითხვა, რამდენად ადვილია მუსიკისა და ცეკვის მეშვეობით კონკრეტული პერსონაჟის ხასიათის ამოკითხვა. მოსწავლეები ერთმანეთს უზიარებენ თავიანთ მოსაზრებებს ამ კითხვებთან დაკავშირებით (იმისათვის რომ აქტივობა უფროს სახალისო იყოს, მასწავლებელს შეუძლია სთხოვოს მოსწავლეებს მთავარი პერსონაჟების ყველაზე დამახასიათებელი ჟესტი ან პოზა აჩვენონ).

2. სტანდარტის შედეგები (შემოქმედებითობა და პრაქტიკა)	სასწავლო თემის სტანდარტის შედეგებთან დამაკავშირებელი კითხვები და ძირითადი ცნებები
მუს.დაწყ.(II).1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საიმიჯო მუსიკალური კომპოზიციის (რეკლამის, სატელევიზიო გადაცემის ქულის, მუსიკალური ლოგოტიპის) შექმნა; მუს.დაწყ.(II).2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ბგერის, ხმის, ხმაურის, მღერისა და მარტივი მუსიკალური გამომსახველობითი ხერხების მეშვეობით რეალური და წარმოსახვითი სამყაროს ასახვა; მუს.დაწყ.(II).3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხმოვანი გზავნილის ჩასაწერად ტრადიციული სანოტო ან არატრადიციული სიმბოლოების სისტემების გამოყენება.	შეკითხვები: როგორ კარნახობს პლასტიკა მუსიკის თანხლების არჩევანში და, პირიქით, როგორ ახდენს მუსიკა პლასტიკაზე გავლენას? როგორ შეიძლება საბალეტო ფრაგმენტის თანხლების ჩაწერა? ცნებები: პლასტიკური ინტონაცია, მუსიკისა და ცეკვის რიტმების კონტრაპუნქტი.
რეკომენდაციები	

საკლასო აქტივობების მაგალითები:

- მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს რომელიმე სიუჟეტური ბალეტის ფრაგმენტს მუსიკალური თანხლების გარეშე, ასევე ცალკე მუსიკალურ ფრაგმენტებს და სთხოვს მოსწავლეებს გარკვეული ნიშნით ქორეოგრაფიულ ტექსტს შეურჩიონ სათანადო მუსიკალური ფრაგმენტი.
- მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს გავლილი სიუჟეტური ბალეტებიდან შეარჩიონ ერთ-ერთის მოკლე ფრაგმენტი და მისთვის შექმნან სხვადასხვა მუსიკალური ნაწარმოებებიდან მუსიკალური კოლაჟი (სხვადასხვა მუსიკალური ნაწყვეტი შესაძლოა ტონალობით არ ეწყობოდეს ერთმანეთს, მაგრამ განწყობით, გამომსახველობითი ელემენტებით ესადაგებოდეს ქორეოგრაფიულ ტექსტს).

[2. მუსიკა საბაზო საფეხურზე

საბაზო საფეხურის მუსიკის პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა და აჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების შესაძლო გზებს. პროგრამა შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

სასწავლო თემა -

სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებებისა თუ კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში, შეძლებისდაგვარად, უნდა დამუშავდეს სტანდარტის ყველა შედეგი.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები -

ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.

თემატური საკვანძო შეკითხვები -

თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა:

- მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად;
- სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა;
- თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელიც სასწავლო თემის ფარგლებში ასრულებს გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლს.

აქტივობები

მიმდინარე დავალებების ტიპების/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.

კომპლექსურ/პროექტულ დავალებათა იდეების ჩამონათვალი

კომპლექსური/პროექტული დავალებები წარმოადგენს იმგვარ აქტივობებს, რომელთა შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები -

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები -

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

თემატური ბლოკი: მუსიკა სამყაროში და სამყარო მუსიკაში

სარეკომენდაციო თემები

VII კლასი: ბუნება და ტექნიკა მუსიკაში

VIII კლასი: ხილული და უხილავი მუსიკაში

IX კლასი: მითი და რეალობა მუსიკაში

თემატური ბლოკი: მუსიკა საზოგადოებაში და საზოგადოება მუსიკაში

სარეკომენდაციო თემები

VII კლასი: ძველი და ახალი მუსიკაში

VIII კლასი: თაობები და მუსიკა

IX კლასი: პირადული და საზოგადოებრივი მუსიკაში

თემატური ბლოკი: მე მუსიკაში და მუსიკა ჩემში

სარეკომენდაციო თემები

VII კლასი: სიყვარული და სიმუღვილი მუსიკაში

VIII კლასი: მარტოობა და ერთობა მუსიკაში

IX კლასი: გმირი და ანტიგმირი მუსიკაში

სარეკომენდაციო თემები	საათების სავარაუდო რ-ბა	სარეზერვო დრო
VII კლასი		
ბუნება და ტექნიკა მუსიკაში	18 საათი	4 საათი
ძველი და ახალი მუსიკაში	20 საათი	4 საათი
სიყვარული და სიმუღვილი მუსიკაში	20 საათი	4 საათი
VIII კლასი		
ხილული და უხილავი მუსიკაში	12 საათი	3 საათი

თაობები და მუსიკა	15 საათი	5 საათი
მარტოობა და ერთობა მუსიკაში	15 საათი	5 საათი
IX კლასი		
მითი და რეალობა მუსიკაში	12 საათი	3 საათი
პირადული და საზოგადოებრივი მუსიკაში	12 საათი	4 საათი
გმირი და ანტიგმირი მუსიკაში	15 საათი	4 საათი

VII კლასი

თემატური ბლოკი: მუსიკა სამყაროში და სამყარო მუსიკაში

თემა: ბუნება და ტექნიკა მუსიკაში საათების სავარაუდო რაოდენობა - 18 სთ (+ 4)

ცნებები:

მელოდია, რიტმი და მეტრი, ჰარმონია, ჟანრი, ფორმა

საკვანძო შეკითხვები

- როგორ გადმოსცემენ კომპოზიტორები ბუნებრივ და მექანიკურ სამყაროს მუსიკის საშუალებით?
- როგორ შევარჩიო შესაბამისი რიტმი, ჰარმონია, ფორმა ბუნებრივი ან მექანიკური სამყაროს გადმოსაცემად?
- რა ჟღერადობა გამოვიყენო ბუნებრივი ან მექანიკური სამყაროს გადმოსაცემად?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- მუსიკალური ნაწარმოების ჰარმონიაზე, რიტმსა და ფორმაზე დაკვირვებით მსჯელობა, როგორ ახერხებს კომპოზიტორი ბუნებრივი და მექანიკური სამყაროს გადმოცემას (მუს.საბ.4,5);
- სათანადო რიტმის, ჰარმონიის და ფორმის გამოყენებით ბუნებრივი თუ მექანიკური სამყაროს შესახებ საკუთარი წარმოდგენების გადმოცემა; მიზნის შესაბამისად საკუთარი კომპოზიციისთვის ფორმის/ჟანრის განსაზღვრა (მუს.საბ.1,2,3).

მკვიდრი წარმოდგენები

- მუსიკის საშუალებით ბუნებრივი და მექანიკური სამყაროს გადმოცემა შეიძლება;
- მექანიკური და ბუნებრივი სამყაროს ამოცნობა მუსიკაში გამოყენებული რიტმული და ჰარმონიული ხერხების მიხედვით შეიძლება;
- მექანიკური და ბუნებრივი სამყაროს გადმომცემ მუსიკას სხვადასხვა ემოციური განწყობის გამოწვევა შეუძლია;
- მექანიკური სამყაროს გადმოსაცემად იგონებდნენ და მუსიკალურ ნაწარმოებებში იყენებდნენ ახალ ინსტრუმენტებს („მარტენის ტალღები“, ელექტრო-ორგანი, სინთეზატორი და სხვ.).

თემატური ბლოკი: მუსიკა საზოგადოებაში და საზოგადოება მუსიკაში

თემა: ძველი და ახალი მუსიკაში	საათების სავარაუდო რაოდენობა - 20 სთ (+ 4)
ცნებები:	
მელოდია, რიტმი და მეტრი, ჰარმონია, ჟანრი, ფორმა	
საკვანძო შეკითხვები - როგორ ამოვიცნოთ ძველი და ახალი დროის ნიშნები მუსიკაში? - როგორ შევარჩიო შესაბამისი რიტმი, ჰარმონია, ფორმა ძველი ან ახალი დროისთვის დამახასიათებელი მუსიკალური კომპოზიციის შესაქმნელად? - როგორ მივაღწიო ძველი ან ახალი დროის მუსიკისთვის დამახასიათებელ ჟღერადობას?	
აქტივობები	
იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - მუსიკალური ნაწარმოების ჰარმონიაზე, რიტმსა და ფორმაზე დაკვირვებით მსჯელობა, ახალ თუ ძველ დროს მიეკუთვნება ესა თუ ის მუსიკალური ფრაგმენტი (მუს.საბ.4,5); - სათანადო რიტმის, ჰარმონიის და ფორმის გამოყენებით ძველი ან ახალი დროისთვის დამახასიათებელი მუსიკალური კოლაჟების შექმნა (მუს.საბ.1,2,3).	
მკვიდრი წარმოდგენები - მუსიკაში ძველი და ახალი დროის ნიშნების ამოცნობა შეიძლება; - ძველი და ახალი დროის ნიშნების ამოცნობა მუსიკაში გამოყენებული რიტმული და ჰარმონიული ხერხებით შეიძლება; - ძველი და ახალი დროის მუსიკას სხვადასხვა დროს შექმნილი მუსიკალური ინსტრუმენტებით ასრულებენ (კლავესინი, ლირა, ელექტროგიტარა, სინთეზატორი და სხვ.).	

თემატური ბლოკი: მე მუსიკაში და მუსიკა ჩემში

თემა: სიყვარული და სიძულვილი მუსიკაში	საათების სავარაუდო რაოდენობა - 20 სთ (+ 4)
ცნებები:	

მელოდია, რიტმი და მეტრი, ჰარმონია, ჟანრი, ფორმა
საკვანძო შეკითხვები - როგორ გადმოსცემენ კომპოზიტორები სიყვარულს ან სიძულვილს მუსიკის საშუალებით? - როგორ შევარჩიო შესაბამისი რიტმი, ჰარმონია, ფორმა სიყვარულის ან სიძულვილის გადმოსაცემად?
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - მუსიკალური ნაწარმოების ჰარმონიაზე, რიტმსა და ფორმაზე დაკვირვებით მსჯელობა იმის შესახებ, თუ როგორ ახერხებს კომპოზიტორი სიყვარულის ან სიძულვილის გადმოცემას (მუს.საბ.4); - სათანადო რიტმის, ჰარმონიის და ფორმის გამოყენებით სიყვარულისა და სიძულვილის შესახებ საკუთარი წარმოდგენების გადმოცემა (მუს.საბ.1,2,3); - მუსიკალური ხერხებით გადმოცემულ სიყვარულსა და სიძულვილს შორის კონფლიქტის გაანალიზება შეთავაზებულ მუსიკალურ ფრაგმენტზე დაყრდნობით (მუს.საბ.5).
მკვიდრი წარმოდგენები - მუსიკის საშუალებით სიყვარულის და სიძულვილის გადმოცემა შეიძლება; - სიყვარულის და სიძულვილის გადმოცემა მუსიკაში გამოყენებული რიტმული და ჰარმონიული ხერხებით შეიძლება; - სიყვარულის და სიძულვილის დაპირისპირების თემა მსხვილი ფორმის მრავალ მუსიკალურ ნაწარმოებს დაედო საფუძვლად.

VIII კლასი

თემატური ბლოკი: მუსიკა სამყაროში და სამყარო მუსიკაში

თემა: ხილული და უხილავი მუსიკაში	საათების სავარაუდო რაოდენობა - 12 სთ (+ 3)
ცნებები:	
მელოდია, რიტმი და მეტრი, ჰარმონია, ჟანრი, ფორმა	
საკვანძო შეკითხვები - როგორ გადმოსცემენ კომპოზიტორები ხილულს და უხილავს მუსიკის საშუალებით? - როგორ შევარჩიო შესაბამისი რიტმი, ჰარმონია, ფორმა ხილულის და უხილავის წარმოსაჩენად?	

როგორ შევარჩიო სათანადო მუსიკალური ჟანრი ხილულის ან უხილავის წარმოსაჩენად?
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - მუსიკალური ნაწარმოების ჰარმონიაზე, რიტმსა და ფორმაზე დაკვირვებით მსჯელობს, თუ როგორ ახერხებს კომპოზიტორი ხილულის ან უხილავის გადმოცემას (მუს.საბ.4; მუს.საბ.5); - სათანადო რიტმის, ჰარმონიის და ფორმის გამოყენებით ხილულის და უხილავის შესახებს თავისი წარმოდგენების გადმოცემა (მუს.საბ.1,2,3).
მკვიდრი წარმოდგენები - მუსიკაში ხილული და უხილავის გადმოცემა შეიძლება; - ხილულისა და უხილავის წარმოჩენა მუსიკაში გამოყენებული რიტმული და ჰარმონიული ხერხებით შეიძლება.

თემატური ბლოკი: მუსიკა საზოგადოებაში და საზოგადოება მუსიკაში

თემა: თაობები და მუსიკა საათების სავარაუდო რაოდენობა - 15 სთ (+ 5)
ცნებები: მელოდია, რიტმი და მეტრი, ჰარმონია, ჟანრი, ფორმა
საკვანძო შეკითხვები - როგორ გადმოიცემა სხვადასხვა თაობის და ასაკის ადამიანების ინტერესები და მისწრაფებები მუსიკის საშუალებით? - როგორ შევარჩიო შესაბამისი რიტმი, ჰარმონია, ფორმა სხვადასხვა თაობის და ასაკის ადამიანების ინტერესების და მისწრაფებების გადმოსაცემად?
აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: მუსიკალური ნაწარმოების ჰარმონიაზე, რიტმსა და ფორმაზე დაკვირვებით მსჯელობა, თუ როგორ

ახერხებს კომპოზიტორი გარკვეული თაობის ან ასაკის ადამიანის ინტერესების და მისწრაფებების გადმოცემას (მუს.საბ.4);
• სათანადო რიტმის, ჰარმონიის და ფორმის გამოყენებით თავისი თანატოლების ინტერესებისა და მისწრაფებების შესახებ თავის წარმოდგენების გადმოცემა (მუს.საბ.1,2,3); • მუსიკალური ხერხებით გადმოცემული გარკვეული თაობის ან ასაკის ადამიანების ინტერესების ან მისწრაფებების ანალიზი შეთავაზებულ მუსიკალურ ფრაგმენტზე დაყრდნობით (მუს.საბ.5).
მკვიდრი წარმოდგენები • მუსიკაში სხვადასხვა თაობის და ასაკის ადამიანების ინტერესებისა და მისწრაფებების გადმოცემა შეიძლება; • სხვადასხვა თაობის და ასაკის ადამიანების ინტერესებისა და მისწრაფებების გადმოცემა მუსიკაში გამოყენებული რიტმული და ჰარმონიული ხერხებით შეიძლება; • სხვადასხვა თაობის და ასაკის ადამიანების ინტერესებისა და მისწრაფებების გადმოცემა ყველაზე მკაფიოდ სიმღერებში იჩენს თავს.

თემატური ბლოკი: მე მუსიკაში და მუსიკა ჩემში

თემა: მარტოობა და ერთობა მუსიკაში	საათების სავარაუდო რაოდენობა - 15 სთ (+ 5)
ცნებები:	
მელოდია, რიტმი და მეტრი, ჰარმონია, ჟანრი, ფორმა	
საკვანძო შეკითხვები • როგორ გადმოსცემენ კომპოზიტორები მარტოობის ან ერთობის შეგრძნებას მუსიკის საშუალებით? • როგორ შევარჩიო შესაბამისი რიტმი, ჰარმონია, ფორმა მარტოობისა და ერთობის გადმოსაცემად? • რომელი ჟანრი გამოვიყენო მარტოობის ან ერთობის გადმოსაცემად?	
აქტივობები	
იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • მუსიკალური ნაწარმოების ჰარმონიაზე, რიტმსა და ფორმაზე დაკვირვებით მსჯელობა, თუ როგორ ახერხებს კომპოზიტორი მარტოობის თუ ერთობის გადმოცემას (მუს.საბ.4); • სათანადო რიტმის, ჰარმონიის და ფორმის გამოყენებით მარტოობისა და ერთობის შესახებ თავისი წარმოდგენების გადმოცემა (მუს.საბ.1,2,3); • მუსიკალური ხერხებით გადმოცემულ მარტოობასა და ერთობას შორის კონფლიქტის ანალიზი შეთავაზებულ მუსიკალურ ფრაგმენტზე დაყრდნობით (მუს.საბ.5).	

მკვიდრი წარმოდგენები

- მუსიკაში მარტოობის ან ერთობის შეგრძნების გადმოცემა შეიძლება;
- მარტოობისა და ერთობის შეგრძნების გადმოცემა მუსიკაში გამოყენებული რიტმული და ჰარმონიული ხერხებით შეიძლება;
- მარტოობის შეგრძნების გადმოცემა მცირე ფორმის მუსიკალურ ნაწარმოებებში, ხოლო ერთობის შეგრძნების გადმოცემა კი მსხვილი ფორმის ვოკალურ-ინსტრუმენტალური ნაწარმოებებით შეიძლება.

IX კლასი

თემატური ბლოკი: მუსიკა სამყაროში და სამყარო მუსიკაში

თემა: მითი და რეალობა მუსიკაში საათების სავარაუდო რაოდენობა - 12 სთ (+ 3)

ცნებები:

მელოდია, რიტმი და მეტრი, ჰარმონია, ჟანრი, ფორმა

საკვანძო შეკითხვები

- როგორ გადმოსცემენ კომპოზიტორები მუსიკაში მითს ან რეალობას?
- როგორ შევარჩიო შესაბამისი რიტმი, ჰარმონია, ფორმა მუსიკაში მითის და რეალობის გადმოსაცემად?
- როგორ შევარჩიო სათანადო მუსიკალური ფორმა მითის ან რეალობის გადმოსაცემად?

აქტივობები

იდევნი კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- მუსიკალური ნაწარმოების ჰარმონიაზე, რიტმსა და ფორმაზე დაკვირვებით მსჯელობა, როგორ ახერხებს კომპოზიტორი მითის ან რეალობის გადმოცემას (მუს.საბ.4; მუს.საბ.5);
- რიტმის, ჰარმონიის გამოყენებით მითის ან რეალობის შესახებ საკუთარი წარმოდგენების გადმოცემა; მიზნის შესაბამისად საკუთარი კომპოზიციისთვის ფორმის/ჟანრის შერჩევა (მუს.საბ.1,2,3).

მკვიდრი წარმოდგენები

- მუსიკის საშუალებით მითის და რეალობის გადმოცემა შეიძლება;
- მითებში არსებული სიმბოლოები მუსიკაში არსებული რიტმული და ჰარმონიული სიმბოლოებით შეიძლება იყოს გადმოცემული;
- სხვადასხვა რეალობის (სუბიექტური, ობიექტური) გადმოცემა მუსიკაში არსებული რიტმული და ჰარმონიული ხერხებით შეიძლება;
- სუბიექტურ და ობიექტურ რეალობებს შორის კონფლიქტი მცირე, მსხვილი და თავისუფალი ფორმის მუსიკალურ ნაწარმოებში შეიძლება იყოს გადმოცემული.

თემატური ბლოკი: მუსიკა საზოგადოებაში და საზოგადოება მუსიკაში

თემა: პირადული და საზოგადოებრივი მუსიკაში

საათების სავარაუდო რაოდენობა - 12 სთ (+ 4)

ცნებები:

მელოდია, რიტმი და მეტრი, ჰარმონია, ჟანრი, ფორმა

საკვანძო შეკითხვები

- როგორ მივანიჭო მუსიკას პირადული თუ საზოგადოებრივი ჟღერადობა?
- როგორ შევარჩიო შესაბამისი რიტმი, ჰარმონია, ფორმა მუსიკისთვის პირადული თუ საზოგადოებრივი ჟღერადობის მისანიჭებლად?
- როგორ შევარჩიო სათანადო მუსიკალური ფორმა პირადული თუ საზოგადოებრივის წარმოსაჩენად?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- მუსიკალური ნაწარმოების ჰარმონიაზე, რიტმსა და ფორმაზე დაკვირვებით მსჯელობა, თუ როგორ ახერხებს კომპოზიტორი პირადული თუ საზოგადოებრივი ჟღერადობის მიღწევას (მუს.საბ.4; მუს.საბ.5);
- რიტმის, ჰარმონიის გამოყენებით პირადულის თუ საზოგადოებრივის შესახებ საკუთარი წარმოდგენების გადმოცემა; მიზნის შესაბამისად საკუთარი კომპოზიციისთვის ფორმის/ჟანრის განსაზღვრა (მუს.საბ.1,2,3).

მკვიდრი წარმოდგენები

- მუსიკის საშუალებით პირადულისა და საზოგადოებრივის გამოხატვა შეიძლება;
- პირადულისა და საზოგადოებრივის ამოცნობა მუსიკაში განწყობის მიხედვით შეიძლება;
- მუსიკაში პირადული თუ საზოგადოებრივი ჟღერადობა რიტმული თუ ჰარმონიული ხერხებით არის შესაძლებელი;
- პირადულსა და საზოგადოებრივს შორის კონფლიქტი შეიძლება როგორც მცირე, ასევე მსხვილ მუსიკალურ ჟანრში იყოს წარმოჩენილი.

თემატური ბლოკი: მე მუსიკაში და მუსიკა ჩემში

თემა: გმირი და ანტიგმირი მუსიკაში	საათების სავარაუდო რაოდენობა - 15 სთ (+ 4)
ცნებები:	
მელოდია, რიტმი და მეტრი, ჰარმონია, ჟანრი, ფორმა	
საკვანძო შეკითხვები	
- როგორ ქმნიან კომპოზიტორები გმირის თუ ანტიგმირის სახეს მუსიკის საშუალებით? - როგორ შევარჩიო შესაბამისი რიტმი, ჰარმონია, ფორმა მუსიკისთვის გმირის თუ ანტიგმირის სახის შესაქმნელად? - როგორ შევარჩიო სათანადო მუსიკალური ფორმა გმირის თუ ანტიგმირის სახის წარმოსაჩენად?	
აქტივობები	
იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
- მუსიკალური ნაწარმოების ჰარმონიაზე, რიტმსა და ფორმაზე დაკვირვებით მსჯელობა, თუ როგორ ახერხებს კომპოზიტორი გმირის თუ ანტიგმირის სახის შექმნას (მუს.საბ.4; მუს.საბ.5); - რიტმის, ჰარმონიის გამოყენებით გმირის თუ ანტიგმირის შესახებ საკუთარი წარმოდგენების გადმოცემა; მიზნის შესაბამისად საკუთარი კომპოზიციისთვის ფორმის/ჟანრის განსაზღვრა (მუს.საბ.1,2,3).	
მკვიდრი წარმოდგენები	
- მუსიკის საშუალებით გმირის და ანტიგმირის სახის შექმნა შეიძლება; - მუსიკაში გმირის თუ ანტიგმირის სახის შექმნა რიტმული თუ ჰარმონიული ხერხებით არის შესაძლებელი; - გმირსა და ანტიგმირს შორის კონფლიქტი შეიძლება როგორც მცირე, ასევე მსხვილ მუსიკალურ ჟანრში იყოს წარმოჩენილი; - ანტიგმირი ყოველთვის უარყოფით გმირს არ ნიშნავს და მუსიკაში სხვადასხვა მხატვრული საშუალებით მისადმი თანაგრძნობაც შეიძლება იყოს გამოხატული.	

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2016 წლის 30 დეკემბრის ბრძანება №182/ნ - ვებგვერდი, 03.01.2017წ.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

თავი XXVI. სპორტი - წლიური პროგრამები კლასების მიხედვით

1. მუხლი 91. სპორტის წლიური პროგრამები

ფიზიკური აღზრდა დაწყებით საფეხურზე

I-II კლასები

წლის ბოლოს მისაღწევი შედეგები და მათი ინდიკატორები

მიმართულება: ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება

ფ.ა.1.1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს დაიცვას პირადი ჰიგიენისა და უსაფრთხოების ელემენტარული წესები.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აღწერს ფიზიკური აქტივობის შემდგომ სხეულის მოვლის პროცედურებს;
- აღწერს, თუ როგორი სპორტული ტანსაცმელი და ფეხსაცმელი უნდა ეცვას ფიზიკური აღზრდის გაკვეთილზე წლის სხვადასხვა დროს;
- იცავს უსაფრთხოების წესებს სპორტულ ინვენტართან მიმართებაში;
- იცავს უსაფრთხოების წესებს მოძრავი თამაშების, ტანვარჯიშული და მძლეოსნური ვარჯიშების დროს;
- ასახელებს ფიზიკური აქტივობისა და თამაშისთვის უსაფრთხო და საფრთხის შემცველ ადგილებს;

შინაარსი: ფიზიკური აქტივობის შემდგომ სხეულის მოვლის პროცედურები (ხელების დაბანა, შხაპის მიღება და სხვ.), ფიზიკური აღზრდის სასწავლო გარემო, გაკვეთილზე ქცევის წესები, სასწავლო ობიექტები: სკოლის ეზო, სპორტული დარბაზი და მოედანი. უსაფრთხოების წესების დაცვა ფიზიკური აქტივობისა და თამაშის დროს. უსაფრთხო ქცევის წესები სახლში, სპორტულ დარბაზსა და მოედანზე. სპორტული ინვენტარი, სპორტული ტანსაცმელი და ფეხსაცმელი. ფიზიკური აქტივობისა და თამაშისათვის უსაფრთხო (სახლი, სკოლის ეზო, სპორტული დარბაზი) და საფრთხის შემცველი (მდინარე, სამანქანო გზა, ნაგვის ბუნკერი) გარემო.

რეკომენდაცია: ბავშვებსა და მოზარდებში ფიზიკური აქტივობისას დაზიანების რისკი საკმაოდ მაღალია, თუმცა შემთხვევათა 50%-ში შეიძლება მისი თავიდან აცილება, თუ სათანადოდ იქნება დაცული უსაფრთხოების წესები. ნებისმიერ გარემოში ვარჯიშისა და მოძრავი თამაშის დაგეგმვისას მასწავლებელმა უნდა გაითვალისწინოს, რომ ყველა ბავშვს ესაჭიროება ინდივიდუალური სივრცე მოძრაობისთვის, რათა თავიდან იყოს აცილებული ბავშვების ერთმანეთთან, ინვენტართან ან ნებისმიერ სხვა საგანთან შეჯახება და მოსალოდნელი ტრავმა. ვარჯიშობის დროს ბავშვს უნდა ეცვას თავისუფალი სპორტული ტანსაცმელი (სპორტული შარვალი/შორტი და მაისური), რომელიც არ ზღუდავს მოძრაობას. ტანსაცმელი უნდა შეირჩეს გარემოსა და წელიწადის დროის შესაბამისად.

მიმართულება: მოძრაობა და მოტორული უნარ-ჩვევები

ფ.ა.1.2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ფიზიკურ აქტივობაში მონაწილეობისათვის აუცილებელი საბაზისო მოძრაობითი უნარ-ჩვევების გამოვლენა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- იწყებს ან წყვეტს მოძრაობას მასწავლებლის ნიშანზე;
- სირბილის დროს შეუძლია გადალახოს მასწავლებლის მიერ შექმნილი სხვადასხვა წინაღობა;

- ასრულებს სამწყობრო ვარჯიშებს;
- მასწავლებლის ნიშანზე ერთმანეთს უნაცვლებს სხვადასხვა მოძრაობას;
- სხვადასხვა ზომის ბურთებს ერთი ან ორი ხელით ტყორცნის მიზანში და იჭერს ორი ხელით;
- იცავს წონასწორობას ხტომის დროს;
- ცალ ფეხზე დგომში იცავს წონასწორობას რაიმე საყრდენის ან აღჭურვილობის გარეშე;
- მონაცვლეობით ფეხს ურტყამს გაჩერებულ ბურთს, აწვდის სხვა მოთამაშეს ან ახვედრებს სამიზნეს ახლო და საშუალო მანძილიდან;
- ასრულებს რიტმულ მოძრაობებს მუსიკის თანხლებით.

შინაარსი: სიარული, რბენა, ხტომა, გადაადგილება სწორ ხაზზე, წრიულად, ზიგზაგისებურად და სხვ. წინააღმდეგობების გადალახვა, სამწყობრო ვარჯიშები, მოწყობა, ბრუნები და სხვა.

წონასწორობის შენარჩუნება, ბურთით თამაში (გდება, დაჭერა, მიზანში ტყორცნა, გადაადგილება და სხვ.). მოძრავი თამაშები, ცეკვის ელემენტები.

რეკომენდაცია: I-II კლასებში უნდა გავითვალისწინოთ ბავშვთა ასაკობრივი თავისებურებანი. ამ ასაკში განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს რაციონალური ტანადობის ჩამოყალიბებას, საყრდენ-მამოძრავებელი აპარატის (ხერხემლისა და ზურგის კუნთების) განვითარებას. ამდენად, ამ ასაკობრივი კატეგორიისათვის რეკომენდებულია უპირატესად ტანვარჯიშული, მძლეოსნური ვარჯიშებისა და მოძრავი თამაშების გამოყენება.

I-II კლასებში მნიშვნელოვანი ადგილი უნდა დაეთმოს შემდეგ აქტივობებს: ზოგადგანმავითარებელ ვარჯიშებს (სიარული, სირბილი, ხტომა და სხვ.), ვარჯიშებს ტანადობის ჩამოყალიბებისათვის, ტერფის გამაგრებისათვის, ზურგისა და მუცლის კუნთებისათვის, ვარჯიშებს ტანვარჯიშულ კედელთან. ამ ასაკობრივ ჯგუფში სასურველია სიუჟეტური მოძრავი თამაშების გამოყენება. მოძრავი თამაშის წესები უნდა იყოს მარტივი, გასაგები და ადვილად აღსაქმელი.

მიმართულება: აქტიური მონაწილეობა

ფ.ა.1.3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მონაწილეობის მიღება ჯანმრთელობის შენარჩუნებისა და გაკაფებისათვის აუცილებელ ელემენტარულ ფიზიკურ აქტივობებში.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აქტიურად მონაწილეობს დაგეგმილ ფიზიკურ აქტივობებში (მოძრავი თამაშები, ტანვარჯიში, მძლეოსნობა, ცეკვა და სხვა);
- თამაშისას იცავს დადგენილ წესებს (საჭიროებისამებრ მოაქვს ან გამოყენების შემდეგ ინახავს ინვენტარს);
- ყურადღებით ეკიდება და ითვისებს ახალ მოძრაობებს, ასრულებს მასწავლებლის ინსტრუქციებს.

შინაარსი: სხვადასხვა სახის ფიზიკურ აქტივობაში ჩართულობა; თამაშის წესების დაცვა; მასწავლებლის ინსტრუქციების გაგება და შესრულება.

რეკომენდაცია: მოსწავლეების ყურადღების განვითარება, რაც საფუძვლად უდევს სწავლებას. ამ ასაკში კარგადაა განვითარებული წარმოსახვის უნარი და ამიტომ ბავშვები ყველაზე უკეთ სწავლობენ

თამაშით. შესაბამისად, სიამოვნებით ერთვებიან ახალ-ახალ ფიზიკურ აქტივობებში, როგორებიცაა მოძრავი სიუჟეტური თამაშები. მოსწავლეს შეუძლია შეასრულოს მარტივი და მოკლე ინსტრუქცია, რომელიც შედგება 2-3 თანმიმდევრული საფეხურისგან. ბავშვი ამავე პერიოდში იწყებს სხვებთან ურთიერთობის ჩვევების განვითარებას და თამაშის წესების გაგებას.

ფ.ა.I.4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი უნარ-ჩვევების გამოვლენა ფიზიკურ აქტივობებში მონაწილეობის საფუძველზე.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- იცავს სპორტულ დარბაზში/მოედანზე ქცევის წესებს;
- აცნობიერებს და იცავს გუნდური თამაშის წესებს;
- არის თავაზიანი და ცდილობს გაითვალისწინოს სხვისი ინტერესები;
- ცდილობს გაუფრთხილდეს სხვა მოთამაშეებსა და სპორტულ ინვენტარს;
- ამჟღავნებს ტოლერანტულ დამოკიდებულებას განსაკუთრებული საჭიროების მქონე თანატოლებისადმი;
- გაგებით ეკიდება როგორც მოგებას, ისე წაგებას.

შინაარსი: ადამიანებთან ურთიერთობა, ტოლერანტობა, სხვისი ინტერესების გათვალისწინება, გუნდური თამაშის წესების დაცვა და სხვა.

რეკომენდაცია: I-II კლასებში მნიშვნელოვანია ისეთი უნარ-ჩვევების განვითარება, როგორებიცაა ტოლერანტობა, სხვისი ინტერესების გათვალისწინება და ა.შ. ამ ასაკში მათ უვითარდებათ ნებისყოფითი თვისებები, სოციალური გრძნობები - მისწრაფება ერთობლივი საქმიანობისაკენ; თუმცა ბავშვს ჯერ კიდევ არა აქვს კარგად გათავისებული საზოგადოებრივი წესები და ნორმები. სასწავლო პროცესი მიმართული უნდა იყოს პასუხისმგებლობის გრძნობის გამომუშავებისკენ, რათა მოსწავლე სათანადო ყურადღებით მოეკიდოს თანაკლასელებს და სპორტულ ინვენტარს.

III-IV კლასები

მიმართულება: ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება

ფ.ა.I.1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს დაიცვას პირადი ჰიგიენისა და უსაფრთხოების ელემენტარული წესები.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აღწერს ჰიგიენის მნიშვნელობას ადამიანის ჯანმრთელობისათვის;
- აღწერს ფიზიკური აქტივობის დადებით გავლენას ადამიანის ჯანმრთელობაზე;
- აღწერს, ფიზიკური აქტივობისას როგორ უნდა დაიცვას თავი მსუბუქი ტრავმებისაგან და იცავს უსაფრთხოების წესებს;
- აღწერს ადამიანისათვის ჯანსაღი ცხოვრების წესის უპირატესობას;
- ასახელებს ფაქტორებს, რომლებიც გავლენას ახდენს რაციონალური ტანადობის განვითარებაზე (სწორი კვება, ვარჯიში და სხვ.);
- ლაშქრობისას, ექსკურსიისას იცავს უსაფრთხოების წესებს და ასახელებს საჭირო აღჭურვილობას.

შინაარსი: ჯანსაღი ცხოვრების წესის ელემენტები: პირადი ჰიგიენა, ფიზიკური აქტივობა, უსაფრთხო გარემო. ლაშქრობისა და ექსკურსიის დროს უსაფრთხო გადაადგილებისა და ქცევის წესები. ლაშქრობისთვის, ექსკურსიისათვის საჭირო აღჭურვილობა.

მიმართულება: მოძრაობა და მოტორული უნარ-ჩვევები

ფ.ა.1.2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ფიზიკურ აქტივობაში მონაწილეობისათვის აუცილებელი საბაზისო მოძრაობითი უნარ-ჩვევების წარმოჩენა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ფიზიკური აქტივობისას ერთმანეთს უხამებს სხვადასხვა მოძრაობას, ცვლის სიჩქარესა და მიმართულებას;
- გადაადგილდება ბურთთან ერთად (კენწლავს ხელით, მხრით ან ფეხით მსუბუქ ბურთს ან ბუმტს) ირჩევს ოპტიმალურ სიჩქარეს და გზას მიზნის მისაღწევად ბურთით ან მის გარეშე;
- რბენის დროს სხვადასხვა მანძილიდან მიზანში ტყორცნის/ახვედრებს ბურთს, გადასცემს ან აწოდებს ადგილზე მდგომ პარტნიორს;
- მითითების თანახმად მოძრაობს სხვადასხვა მიმართულებით, სიჩქარის ცვლით, მარტო და სხვებთან ერთად;
- ფეხით აჩერებს მიწოდებულ ბურთს, გადასცემს სხვა მოთამაშეს, აკეთებს ცრუ (შემცდენ) მოძრაობებს ბურთით ან მის გარეშე;
- მოკლე მანძილიდან გამორბენით გადახტება დაბალ სიმაღლეზე, ხოლო დახტომისას იცვლის ადგილს და მიმართულებას;
- ინარჩუნებს წონასწორობას ტანვარჯიშულ სკამზე, დვირზე და ასრულებს სხვადასხვა სახის ვარჯიშებს ტანვარჯიშულ კედელზე;
- ხელებით ეკიდება ღერძზე, ტანვარჯიშულ კედელზე და ბაგირზე, ქანაობს, ცვლის ხელს, გადაადგილდება ხელების მონაცვლეობით;
- ასრულებს სამწყობრო ვარჯიშებს;
- მონაცვლეობით ურტყავს ფეხს გაგორებულ ბურთს.

შინაარსი: სიარული, რბენა, ხტომა, სხვადასხვა მიმართულებით გადაადგილება (გაქცევა, გამოდევნება). მასწავლებლის ნიშანზე მოძრაობების სწრაფი ცვლა და სხვადასხვა მიმართულებით გადაადგილება. წონასწორობის შენარჩუნება, ბურთით თამაში (გდება, დაჭერა, მიზანში სროლა, ხელით ბურთის ტარება ადგილზე და მოძრაობაში, უძრავ და მოძრავ ბურთზე ფეხის დარტყმა, ტარება, კენწვლა და სხვ.). მოძრავი თამაშები, ცეკვის ელემენტები. სამწყობრო ვარჯიშები, მოწყობა, ბრუნები და სხვა.

მიმართულება: აქტიური მონაწილეობა

ფ.ა.1.3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მონაწილეობის მიღება ჯანმრთელობის შენარჩუნებისა და გაკაფებისათვის აუცილებელ ელემენტარულ ფიზიკურ აქტივობებში.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აქტიურად ერთვება საგაკვეთილო პროცესში, კლასგარეშე და სკოლისგარეშე მასობრივ სპორტულ ღონისძიებებსა, ლაშქრობა, ექსკურსია და თამაშებში;
- აქტიურად და ხალისით მონაწილეობს ინდივიდუალურ და ჯგუფურ ვარჯიშებსა და მოძრავ თამაშებში;
- ფიზიკურ აქტივობებში (მოძრავი თამაშები, ტანვარჯიში, მძლეოსნობა და სხვა) მონაწილეობისას იყენებს ფიზიკური აღზრდის გაკვეთილზე მიღებულ ცოდნას და საჭიროების შემთხვევაში უზიარებს სხვებს;
- მასწავლებლის რჩევით, რეგულარულად ასრულებს ჯანმრთელობისათვის აუცილებელ ფიზიკურ ვარჯიშებს;

- აქტიურად მონაწილეობს ინდივიდუალურ და ჯგუფურ ვარჯიშებში, ცეკვებსა და მოძრაობაში.

შინაარსი: საგაკვეთილო და კლასგარეშე მასობრივი სპორტული ღონისძიებები, ლაშქრობები, ექსკურსიები, ინდივიდუალური და ჯგუფური ვარჯიშები, ცეკვა, მოძრაობი თამაშები.

ფ.ა.1.4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი უნარ-ჩვევების გამოვლენა ფიზიკურ აქტივობებში მონაწილეობის საფუძველზე.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- თამაშისას იცავს დადგენილ წესებს და ეტიკეტს;
- გაგებით ხვდება როგორც მოგებას, ისე წაგებას;
- ითვალისწინებს თანაგუნდელთა ინტერესებს;
- იცავს სამართლიანი თამაშის წესებს და პატივს სცემს როგორც საკუთარი, ასევე მოწინააღმდეგე გუნდის მოთამაშეებს;
- ისახავს მიზანს (მინდა უკეთ დავეუფლო მოძრაობებისა და მოქმედებების ტექნიკას, მინდა ვიყო უფრო სწრაფი და ა.შ.) და მასწავლებელთან ერთად გეგმავს მიზნის მიღწევის გზებსა და საშუალებებს;
- ხალისით მონაწილეობს ფიზიკურ აქტივობებში შეზღუდული ფიზიკური შესაძლებლობების მქონე თანატოლებთან, სხვა სქესის, უფროსი და უმცროსი ასაკის მოსწავლეებთან.

შინაარსი: III-IV კლასის მოსწავლეებში ვითარდება ისეთი სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი უნარ-ჩვევები, როგორებიცაა: მიზნის დასახვა, გადაწყვეტილების მიღება, პრობლემის გადაჭრა, თანაკლასელებთან ურთიერთობა, მიზანდასახული მოქმედება და სხვა.

რეკომენდაცია: მნიშვნელოვანია ამ ეტაპზე მოსწავლეს ხელი შეეუწყოს, დამოუკიდებლად მიიღოს გადაწყვეტილება, დაისახოს მიზანი, შეარჩიოს, თუ ვინ შეიძლება დაეხმაროს მიზნის მიღწევაში, განსაზღვროს, მიაღწია თუ არა მიზანს და ა.შ.

ფიზიკური აქტივობის ხელშეწყობისთვის აუცილებელია ბავშვების წახალისება. წახალისება ესაჭიროება ყველა ბავშვს, ანუ არა მხოლოდ იმას, ვინც უკეთეს შედეგს აღწევს, არამედ იმასაც, ვინც თავისი შესაძლებლობების მაქსიმუმს აკეთებს. მაგალითად, ბავშვების უმეტესობა ვერასდროს ირბენს ისე სწრაფად, როგორც განსაკუთრებული მონაცემების მქონე რომელიმე მათი თანაკლასელი.

ფიზიკური აღზრდის გაკვეთილზე, აგრეთვე, აუცილებელია ბავშვის ემოციების გათვალისწინება. იგი სწავლობს თანაკლასელების პატივისცემას, მაგ., საუბრობს თავაზიანად, ითვალისწინებს სხვის აზრს, კორექტულია კამათის დროს, მოქმედებს სამართლიანობის წესების დაცვით და გაგებით ეკიდება წაგებას და მოგებას და ა.შ. ამიტომ თუ ბავშვს რომელიმე ფიზიკური აქტივობა ან თამაში არ მოსწონს, ძალდატანება არ შეიძლება, ვინაიდან ეს გამოიწვევს აგრესიას, რომელიც მას ფიზიკური აქტივობისა და სპორტის მიმართ უარყოფითად განაწყობს.

ფ.ა.1.5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ფიზიკური აქტივობის დაკავშირება სხეულის მდგომარეობასთან.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აღწერს გავარჯიშებული სხეულის თავისებურებებს (ლამაზი ტანი, ძლიერი კუნთები და სხვ.);
- აღწერს ვარჯიშამდე, ვარჯიშობის დროს და ვარჯიშობის შემდეგ საკუთარ ფიზიკურ მდგომარეობას (სუნთქვა, გულისცემა).

შინაარსი: სხეულის მდგომარეობის თავისებურებები, ფიზიკური დატვირთვის გავლენა ორგანიზმზე და ტანადობის ჩამოყალიბებაზე.

V-VI კლასები

წლის ბოლოს მისაღწევი შედეგები და მათი ინდიკატორები

მიმართულება: ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება

ფ.ა.სტ.II.1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ჯანმრთელობის, როგორც საზოგადოებაში წარმატებული არსებობის ერთ-ერთი საწინდარის, განსაზღვრა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- განმარტავს, რატომ არის მისი კეთილდღეობა ნაწილობრივ დამოკიდებული ჯანმრთელობაზე და რა დადებითი შედეგები მოაქვს ჯანმრთელობას;
- აღწერს თამბაქოს ზეგავლენას მწევლის ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე;
- აღწერს ალკოჰოლის ხანმოკლე და ხანგრძლივ ზემოქმედებას ორგანიზმზე;
- აცნობიერებს და განმარტავს, თუ რა ზეგავლენას ახდენს ნარკოტიკების მოხმარება ადამიანის ჯანმრთელობაზე;
- განმარტავს, რა გავლენა აქვს მასმედიას, საზოგადოებასა და ოჯახს ადამიანის არჩევანზე, დაიცვას ჯანსაღი ცხოვრების წესი.

ფ.ა.სტ.II.2. მოსწავლეს განვითარებული უნდა ჰქონდეს საკუთარი და სხვების უსაფრთხოების დაცვისა და კრიტიკული სიტუაციებიდან თავის დაღწევის უნარი.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ვარჯიშის ან ფიზიკური აქტივობის დროს იცავს უსაფრთხოების წესებს;
- აღწერს უსაფრთხოების წესებს, რომლებიც უნდა დაიცვას მზეზე გარუჯვის, ზღვაში ან მდინარეში ბანაობის, თხილამურებით სრიალის, ლაშქრობის, ექსკურსიის ან მთაში მოგზაურობის დროს;
- აღწერს, როგორ უნდა აღმოუჩინოს სხვებს პირველადი დახმარება მსუბუქი ტრავმის დროს;
- აღწერს, რა რეაქცია უნდა ჰქონდეს სკოლაში, ქუჩაში თუ სხვა ადგილებში უეცრად წარმოქმნილ საფრთხესა და კრიტიკულ სიტუაციებზე (ჩხუბი, ძალადობა და სხვ.).

შინაარსი: მავნე ჩვევების (თამბაქოს მოწევა, ნარკოტიკებისა და ალკოჰოლის მოხმარება) გავლენა ადამიანის ჯანმრთელობაზე. მსუბუქი ტრავმის დროს პირველადი სამედიცინო დახმარების ელემენტარული წესები. ბუნებაში უსაფრთხო გადაადგილებისა და ქცევის წესები.

მიმართულება: მოძრაობა და მოტორული უნარ-ჩვევები

ფ.ა.სტ.II.3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ძირითადი და აუცილებელი მოძრაობითი უნარ-ჩვევის წარმოჩენა ფიზიკური აქტივობისას.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ერთმანეთს უხამებს სხვადასხვა სახის და სისწრაფის მოძრაობებს;
- აქტიური თამაშის წინ ასრულებს მოსამზადებელ ვარჯიშებს;

- იყენებს სხვადასხვა გუნდური თამაშის ძირითად ტექნიკურ ელემენტებს;
- ასრულებს მარტივ აკრობატულ ილეთებს;
- დარბის სხვადასხვა დისტანციაზე;
- თამაშისას აქტიურად იყენებს სხვადასხვა ხელმისაწვდომ რესურსს (თოკი, ხარიხა, ბურთები, ღერძი და სხვ.);
- ფიზიკური დატვირთვის წინ ასრულებს მოსამზადებელ ვარჯიშებს;
- ასრულებს რიტმულ მოძრაობებს სხვადასხვა სპორტული ინვენტარის გამოყენებით (სახტუნაო თოკი, ბურთი, რგოლი და სხვ.);
- ასრულებს სამწყობრო ვარჯიშებს.

შინაარსი: რბენა, ხტომა, გადახტომა, ჩამოხტომა, ვიწრო საყრდენზე წონასწორობის შენარჩუნება, სხვადასხვა ზომის, ფორმისა და სიმძიმის საგნების დაჭერა, მიზანში ტყორცნა, მანძილის განსაზღვრა. გუნდური თამაშების (ფეხბურთის, კალათბურთის, ფრენბურთის, ხელბურთის) ძირითადი ტექნიკური ელემენტები, წინ და უკან კოტრიალი, ხარიხაზე დაყრდნობით გადახტომა. სამწყობრო ვარჯიშები, მოწყობა, ბრუნები და სხვა.

მიმართულება: აქტიური მონაწილეობა

ფ.ა.სტ.II.4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს მონაწილეობის მიღება ფიზიკურ აქტივობებში, რომლებიც მის ჯანმრთელობას აუმჯობესებს.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მონაწილეობს პროგრამით გათვალისწინებულ ფიზიკურ აქტივობებში;
- ამოწმებს საკუთარ მიღწევებს სასწავლო წლის განმავლობაში დროის გარკვეული ინტერვალებით;
- მონაწილეობას იღებს ლაშქრობებში, ექსკურსიებში;
- მონაწილეობას იღებს სხვადასხვა რანგის შეჯიბრებებში.

ფ.ა.სტ.II.5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი უნარ-ჩვევების გამოვლენა ფიზიკურ აქტივობებში მონაწილეობის საფუძველზე.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- გუნდური თამაშებისას იცავს დისციპლინას, აკონტროლებს საკუთარ ქცევას და ემოციებს;
- მოქმედებს თანაგუნდელებთან შეთანხმებულად საერთო სპორტული მიზნის მისაღწევად;
- ასრულებს თავის ფუნქციას და იღებს პასუხისმგებლობას გუნდურ თამაშებში მონაწილეობის დროს;
- ყურადღებას იჩენს სხვების მიერ გამოჩენილი ინიციატივის მიმართ და გამოთქვამს საკუთარ აზრს მის თაობაზე;
- სპორტული ლაშქრობების, ექსკურსიების დროს ზრუნავს სუსტებზე და უმცროსებზე;
- ხალისით მონაწილეობს ფიზიკურ აქტივობებში შეზღუდული ფიზიკური უნარის მქონე თანატოლებთან, სხვა სქესის, უფროსი და უმცროსი ასაკის პარტნიორებთან ერთად.

შინაარსი: მიზნის დასახვა, გადაწყვეტილების მიღება, მიზანდასახული მოქმედება, პრობლემის გადაჭრა, ადამიანებთან ურთიერთობა, გუნდური თამაშის წესების დაცვა.

2. ფიზიკური აღზრდა და სპორტი საბაზო საფეხურზე

საბაზო საფეხურის ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა და აჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების შესაძლო გზებს. პროგრამა შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

სასწავლო თემები -

სასწავლო თემა წარმოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის შედეგების, ცნებების, კონკრეტული საკითხების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. თითოეული თემის ფარგლებში შემოღებისდაგვარად სტანდარტის ყველა შედეგი უნდა დამუშავდეს.

თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები -

ცნებები განსაზღვრავს იმ არსებით ცოდნას, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს.

თემატური საკვანძო შეკითხვები -

თემატური საკვანძო შეკითხვები გამომდინარეობს საფეხურებრივი კითხვებიდან და დაისმის თემის კონკრეტულ კონტექსტში. მათი ფუნქციაა:

- მოსწავლის წინარე ცოდნის გააქტიურება, ცნობისმოყვარეობის გაღვივება, პროვოცირება ახალი ცოდნის შესაძენად;
- სასწავლო თემის შედეგზე ორიენტირებულად სწავლა-სწავლების უზრუნველყოფა;
- თემის სწავლა-სწავლების პროცესში შუალედური ბიჯების/ეტაპების განსაზღვრა. საკვანძო შეკითხვა წარმოადგენს მაორგანიზებელ ელემენტს, რომელმაც სასწავლო თემის ფარგლებში შესაძლოა გაკვეთილ(ებ)ის მიზნის როლი შეასრულოს.

აქტივობები

დავალებების ტიპები/ნიმუშების ჩამონათვალი, რომლებიც შეიძლება იყოს გამოყენებული გაგება-გააზრების პროცესების ხელშესაწყობად, ასევე ცოდნის ათვისების, განმტკიცებისა თუ შეჯამების მიზნით.

იდებების ჩამონათვალი კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის;

კომპლექსური/პროექტული დავალება იმგვარი აქტივობაა, რომლის შესრულება მოითხოვს სხვადასხვა ცოდნათა და უნართა ინტეგრირებულად გამოყენებას ფუნქციურ კონტექსტებში.

შეფასების ინდიკატორები -

შეფასების ინდიკატორები სტანდარტის შედეგებიდან გამომდინარეობს და აჩვენებს, თუ რა უნდა შეძლოს მოსწავლემ კონკრეტული თემის ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, ინდიკატორები წარმოადგენს კონკრეტულ თემაში რეალიზებულ შედეგებს. ინდიკატორებში დაკონკრეტებულია ცოდნის ის სავალდებულო მინიმუმი, რომელსაც მოსწავლე თემის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. შეფასების ინდიკატორებზე დაყრდნობით ყალიბდება კრიტერიუმები შეფასების რუბრიკებისთვის.

მკვიდრი წარმოდგენები -

მკვიდრი წარმოდგენები განისაზღვრება სტანდარტის შედეგებზე დაყრდნობით. ეს არის ზოგადი წარმოდგენები, რომლებიც თემის შესწავლისას უნდა ჩამოყალიბდეს მოსწავლის ხანგრძლივ მეხსიერებაში მის (მოსწავლის) წინარე წარმოდგენებზე დაყრდნობით, რათა მას თემის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა გაუადვილდეს. მკვიდრი წარმოდგენები აზროვნების საყრდენია გაგების აქტების განსახორციელებლად.

თემატური ბლოკი - სპორტის ინდივიდუალური სახეობები

სასწავლო თემა - მძლეოსნობა

ცნებები

თვითკონტროლი, ორგანიზებულობა, ფიზიკური თვისებები და ტექნიკური ელემენტები: რბენის ტექნიკა; რბენის საწყისი მდგომარეობები; სალაშქრო და სპორტული სიარული; ხტომის ტექნიკა; ტყორცნის ტექნიკა.

საკვანძო შეკითხვები

- როგორ და რატომ უნდა მოვემზადოთ შეჯიბრის დაწყების წინ? რატომ უნდა შევასრულო სპეციალური ვარჯიშები?
- როგორ მეხმარება რბენები, ხტომები, ტყორცნები, სიარული ფიზიკური თვისებების განვითარებაში?
- როგორ გვეხმარება რბენის, ტყორცნის, ხტომის, სიარულის ტექნიკის შესწავლა წარმატების მიღწევაში/შედეგების გაუმჯობესებაში?
- რატომ ვიყენებთ განსხვავებულ მოძრაობებს სალაშქრო და სპორტული სიარულის დროს?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- მძლეოსნობაში ორგანიზებულობისა (სპეციალური ვარჯიშები) და თვითკონტროლის (ემოციების მართვა, დისციპლინა, უსაფრთხოების წესებისა და სამართლიანი თამაშის წესების დაცვა) გამოვლენა (ფ.ა.სპ.საბ.1,2,3);
- მძლეოსნობის საშუალებით ფიზიკური თვისებების (ძალა, სისწრაფე, გამძლეობა, მოქნილობის, სიმარჯვე) განვითარება (ფ.ა.სპ.საბ.5);
- რბენის, სიარულის, ხტომის, ტყორცნის ტექნიკის გამოყენება (ფ.ა.სპ.საბ.4).

მკვიდრი წარმოდგენები

- მძლეოსნობა მეხმარება ფიზიკური თვისებების განვითარებაში;
- ყველა სპორტის სახეობას, მათ შორის მძლეოსნობას, თავისი წესები აქვს;
- ფიზიკური აქტივობებისას უსაფრთხოების დაცვა მეხმარება ტრავმის თავიდან არიდებაში;
- რბენის, ხტომის, ტყორცნის და სიარულის ტექნიკის შესწავლა მეხმარება ფიზიკური აქტივობის დროს წარმატების მიღწევაში;
- შეჯიბრის დროს მოგებასა და წაგებაზე მეტად მნიშვნელოვანია ფიზიკური განვითარება;
- ფიზიკური აქტივობების შემდეგ მნიშვნელოვანია პირადი ჰიგიენის დაცვა.

თემატური ბლოკი - სპორტის სათამაშო (გუნდური) სახეობები

სასწავლო თემა - ფრენბურთი
ცნებები თვითკონტროლი, ორგანიზებულობა, ფიზიკური თვისებები და ტექნიკური ელემენტები: მდგრადი დგომი, ძირითადი დგომი, არამდგრადი დგომი; გადაადგილებები; ქვედა პირდაპირი ჩაწოდება, ქვედა გვერდითი ჩაწოდება, ზედა პირდაპირი ჩაწოდება, ზედა გვერდითი ჩაწოდება, ზედა პირდაპირი ჩაწოდება ნახტომში გამორბენით; მიღება ზემოდან, ქვემოდან; გადაცემა ზემოდან, ქვემოდან; დარტყმები. საკვანძო შეკითხვები - როგორ და რატომ უნდა მოვემზადოთ ფრენბურთის თამაშის დაწყების წინ? რატომ უნდა შევასრულო სპეციალური ვარჯიშები? - როგორ მეხმარება დგომები, გადაადგილებები, ჩაწოდებები, დარტყმები ფიზიკური თვისებების განვითარებაში? - როგორ გვეხმარება დგომების, გადაადგილებების, ჩაწოდებების, დარტყმების ტექნიკის შესწავლა წარმატების მიღწევაში/შედეგების გაუმჯობესებაში? აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - ფრენბურთის თამაშისას ორგანიზებულობისა (სპეციალური ვარჯიშები) და თვითკონტროლის (ემოციების მართვა, დისციპლინა, უსაფრთხოების წესები, დასვენება, სამართლიანი თამაშის წესები) გამოვლენა (ფ.ა.სპ.საბ.1,2,3); - ფრენბურთის საშუალებით ფიზიკური თვისებების (ძალა, სისწრაფე, გამძლეობა, მოქნილობა, სიმარჯვე) განვითარება (ფ.ა.სპ.საბ.5); - ფრენბურთის თამაშისას ტექნიკური ელემენტების (მდგრადი დგომი, ძირითადი დგომი, არამდგრადი დგომი; გადაადგილებები; ქვედა პირდაპირი ჩაწოდება, ქვედა გვერდითი ჩაწოდება, ზედა პირდაპირი ჩაწოდება, ზედა გვერდითი ჩაწოდება, ზედა პირდაპირი ჩაწოდება ნახტომში გამორბენით; მიღება ზემოდან, ქვემოდან; გადაცემა ზემოდან, ქვემოდან; დარტყმები.) გამოყენება (ფ.ა.სპ.საბ.4); მკვიდრი წარმოდგენები - ფრენბურთის თამაში მეხმარება ფიზიკური თვისებების განვითარებაში; - ყველა თამაშს, მათ შორის ფრენბურთს, თავისი წესები აქვს; - თამაშისას უსაფრთხოების დაცვა მეხმარება ტრავმის თავიდან არიდებაში; - დარტყმის, გადაცემის, მიღების, გადაადგილების, ჩაწოდების ტექნიკის შესწავლა მეხმარება თამაშის დროს წარმატების მიღწევაში; - თამაშის დროს მოგებასა და წაგებაზე მეტად მნიშვნელოვანი ფიზიკური განვითარებაა; - თამაშის შემდეგ მნიშვნელოვანია პირადი ჰიგიენის დაცვა.

თემატური ბლოკი - სპორტის ორთაბრძოლის სახეობები

სასწავლო თემა - კარატე

ცნებები

თვითკონტროლი, ორგანიზებულობა, ფიზიკური თვისებები და ტექნიკური ელემენტები

ძირითადი წესები; სპეციალური ვარჯიშები; გრძივი დგომი; განივი დგომი; დაბალი განივი დგომი; გადაადგილება; დაცვები; შეტევები; კომბინაციები.

საკვანძო შეკითხვები

- როგორ და რატომ უნდა მოვემზადოთ ორთაბრძოლის დაწყების წინ? რატომ უნდა შევასრულო სპეციალური ვარჯიშები?
- როგორ მეხმარება დგომები, გადაადგილებები, დაცვები, შეტევები, კომბინაციები ფიზიკური თვისებების განვითარებაში?
- როგორ გვეხმარება დგომების, გადაადგილებების, დაცვის, შეტევის, კომბინაციების ტექნიკის შესწავლა წარმატების მიღწევაში/შედეგების გაუმჯობესებაში?
- რატომ ვიყენებთ განსხვავებულ მოძრაობებს სპარინგების დროს?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ორთაბრძოლისას ორგანიზებულობისა (სპეციალური ვარჯიშები, ძირითადი წესები) და თვითკონტროლის (დისციპლინა, უსაფრთხოების წესები, დასვენება, სამართლიანი თამაშის წესები) გამოვლენა; (ფ.ა.სპ.საბ.1,2,3);
- კარატეს საშუალებით ფიზიკური თვისებების (ძალა, სისწრაფე, გამძლეობა, მოქნილობა, სიმარჯვე) განვითარება; (ფ.ა.სპ.საბ.5);
- კარატეში ორთაბრძოლისას ტექნიკური ელემენტების (დგომები, გადაადგილებები, დაცვები, შეტევები, კომბინაციები.) გამოყენება. (ფ.ა.სპ.საბ.4);

მკვიდრი წარმოდგენები

- კარატე მეხმარება ფიზიკური თვისებების განვითარებაში;
- ყველა სპორტის სახეობას, მათ შორის კარატეს, თავისი წესები აქვს;
- ორთაბრძოლისას უსაფრთხოების დაცვა მეხმარება ტრავმის თავიდან არიდებაში;
- დგომების, გადაადგილებების, დაცვების, შეტევების, კომბინაციების შესწავლა მეხმარება ორთაბრძოლის დროს წარმატების მიღწევაში;
- ორთაბრძოლის დროს მოგებასა და წაგებაზე მეტად მნიშვნელოვანი ფიზიკური განვითარებაა;
- ორთაბრძოლის შემდეგ მნიშვნელოვანია პირადი ჰიგიენის დაცვა.

დანართები სპორტის სხვადასხვა სახეობისთვის

დანართი 1 - მძლეოსნობა

თემა - მძლეოსნობა

ტიპური აქტივობები - რბენებზე

რბენითი სპეციალური ვარჯიშები:

- რბენა ადგილზე მუხლის მაღლა აწევით;
- რბენა წინსვლით მუხლის მაღლა აწევით;
- რბენა ცერებზე გაშლილი ფეხით;
- ხტომები ფეხიდან-ფეხზე (ირმის ნახტომი);
- რბენა წვივის უკუქნევით;
- წახტომები და სხვა.

რბენის ტექნიკის შესწავლა:

- ხელების მოძრაობის შესწავლა ადგილზე და მოძრაობაში;
- ფეხის სწორი მოძრაობის შესწავლა;
- ტერფის დადგმის შესწავლა;
- ტერფის საყრდენი ფაზიდან გატანის შესწავლა.

რბენებში საწყისი მდგომარეობის შესწავლა

დაბალი საწყისიდან რბენის შესწავლა;

დაბალი საწყისისას არის 3 ძახილი "საწყისზე, ყურადღება, წინ";

მდგომარეობა - „საწყისზე“ მოქმედების შესწავლა;

- მოსწავლე დგას საწყისი ხაზიდან 1,5-2 მ. მოშორებით.
- ძახილზე "საწყისზე" მიემართება საწყის ხაზთან, წესების შესაბამისად იკავებს სასაწყისე მდგომარეობას.

„ყურადღება“ მდგომარეობის შესწავლა;

- ძახილზე "ყურადღება" მოსწავლე იკავებს სათანადო მდგომარეობას და ამის შემდეგ წყვეტს ყველანაირ მოძრაობას.

ძახილზე „წინ“ ან სხვა სასაწყისე ნიშანზე საწყისიდან გასვლის შესწავლა;

- ძახილზე "წინ" მოსწავლე სწრაფად გადის საწყისიდან და იწყებს რბენას.

მაღალ საწყისიდან რბენის შესწავლა;

მაღალი საწყისისას არის ორი ძახილი "საწყისზე და წინ";

- მოსწავლე დგას საწყისი ხაზიდან 1,5-2 მ. მოშორებით.
- ძახილზე "საწყისზე" მიემართება საწყის ხაზთან, წესების შესაბამისად იკავებს მისთვის სასურველ მდგომარეობას;

ძახილზე „წინ“ ან სხვა სასაწყისე ნიშანზე საწყისიდან გასვლის შესწავლა;

- ძახილზე "წინ" მოსწავლე სწრაფად გადის საწყისიდან და იწყებს რბენას.

რბენები:

- რბენები სხვადასხვა მანძილზე დროის აღრიცხვით და დროის გარეშე;
- რბენები გრძელ მანძილზე დროის აღრიცხვით და დროის გარეშე;
- ადგილმდებარეობაზე რბენები;
- რბენები აღმართის და დაღმართის გამოყენებით.

ტიპური აქტივობები - სპორტულ და სალაშქრო სიარულზე

სპეციალური ვარჯიშები სპორტული სიარულისთვის:

- სიარული ცერებზე;
- სიარული ქუსლებზე;

სპორტული სიარულის ტექნიკის შესწავლა:

- ფეხის მოძრაობის შესწავლა დანაწევრებით;
- ფეხების და ხელების სინქრონული მოძრაობა დანაწევრებით;
- სწრაფი სიარული ტექნიკის გამოყენების გარეშე;
- სპორტული სიარული სწრაფ ტემპში ტექნიკის გამოყენებით.

სპორტული სიარულის შემსწავლელი ვარჯიშები:

- სწრაფი სიარული ქუსლებზე;
- სიარული თემოს ჩაგდებით ნელ და სწრაფ ტემპში;
- სწრაფი სიარული თემოს წინ გატანით.

ტიპური აქტივობები - ხტომებზე

სპეციალური ვარჯიშები ხტომებზე:

- ხტომები ორი ფეხით;
- ცალ ფეხზე ხტომები ბარიერის გარეშე;
- გამორბენის შედეგ ირმის ნახტომები;
- წახტომები ცალ ფეხზე ადგილზე და მოძრაობაში;
- სიმაღლეზე შეხტომები და სხვა.

ხტომების ტექნიკის შესწავლა

ხტომები შედგება ოთხ ფაზისაგან: გამორბენი, არეკნი, ფრენი და დახტომი.

- დახტომის შესწავლა:

დახტომისას მოსწავლემ აუცილებლად უნდა შეასრულოს რბილი დახტომი მუხლებში მოხრით და ჩაჯდომით;

- გამორბენის და არეკნის შესწავლა:

გამორბენის და არეკნის შესწავლა უნდა დავიწყოთ ადგილიდან და მცირე გამორბენიდან ხტომის შესწავლით, გამორბენის გადაზომვის შესწავლა, ხტომებისას აქცენტი გაკეთდეს არეკნზე;

- არეკნის და ფრენის ფაზის შესწავლა:

არეკნის ფრენის შესწავლისას აქცენტი გამახვილდეს სწორი კუთხით გასვლას, ფრენის ფაზაში, ფეხების

აწევარზე და წინ გატანაზე.

სივრცეზე ხტომის შემსწავლელი ვარჯიშები

- ხტომა ადგილიდან;
- ხტომა მოკლე გამორბენით;
- ხტომა სწრაფი გამორბენით;
- ხტომა სიმაღლეში;
- ხტომა მანძილზე (მაგ. 5×10 ნახტომი რაც შეიძლება შორს);
- ხტომის გამორბენი დროზე (მაგ. 5×10 რაც შეიძლება სწრაფი გამორბენი).

ტიპური აქტივობები - ტყორცნებზე

ტყორცნის სპეციალური ვარჯიშები:

- სატყორცნი მოძრაობის შესწავლა საგნის გარეშე(იმიტაცია);
- სატყორცნი მოძრაობის შესწავლა საგნის გამოყენებით;
- სპეციალური ვარჯიშები ტანვარჯიშულ კედელთან;
- სპეციალური ვარჯიშები წყვილებში და სხვა.

ტყორცნის ტექნიკის შესწავლა

მოძრაობები ტყორცნებში შეიძლება დაიყოს შემდეგ ფაზებად:

- ადგილიდან მცირე წონის ბურთის და ტენილი ბურთის დაკავების, საწყისი მდგომარეობის და ტყორცნის შესწავლა;
- გამორბენით მცირე წონის ბურთის და ტენილი ბურთის დაკავების, საწყისი მდგომარეობის და ტყორცნის შესწავლა;
- მტყორცნელის გაჩერება (თავშეკავება).

ტყორცნების შემსწავლელი ვარჯიშები

1. მცირე წონის ბურთის ტყორცნა ცალი ხელით.

- ადგილიდან მცირე წონის ბურთის ტყორცნა;
- მუხლზე დგომით მცირე წონის ბურთის ტყორცნა;
- სამ ნაბიჯიან რითმში მცირე წონის ბურთის ტყორცნა;
- ხუთ ნაბიჯიან რითმში მცირე წონის ბურთის ტყორცნა და სხვა.

2. ტენილი ბურთის ან ოდნავ დამძიმებული ბურთის ტყორცნა ორი ხელით.

- ტენილი ბურთის ან ოდნავ დამძიმებული ბურთის მიწაში ტყორცნა;
- მჯდომარე მდგომარეობიდან ტენილი ბურთის ან ოდნავ დამძიმებული ბურთის ტყორცნა;
- მუხლზე დგომ მდგომარეობიდან ტენილი ბურთის ან ოდნავ დამძიმებული ბურთის ტყორცნა;

- სამ ნაბიჯიან რითმში ტენილი ბურთის ან ოდნავ დამძიმებული ბურთის ტყორცნა;
- თავზემოდან ტენილი ბურთის ან ოდნავ დამძიმებული ბურთის ტყორცნა წინ და უკან და სხვა.

დანართი - ფრენბურთი

თემა - ფრენბურთი
ტიპური აქტივობები ფრენბურთში
სპეციალური ვარჯიშები: • რბენა გამართული ფეხით ცერებზე; • რბენა მუხლის მაღლა აწევით; • რბენა წვივის უკან გაქნევით; • რბენა ფეხის გვერდზე გატანით; • სწრაფი რბენა სამ მეტრიან მონაკვეთში (ბადესთან); • მოძრაობაში დარტყმის იმიტაცია და ა.შ. ცნება - დგომები არსებობს სასტარტო დგომების სამი სახეობა (ტიპი): მდგრადი დგომი ერთ ფეხს (ხშირ შემთხვევაში ძლიერი ხელის შესატყვის ფეხს) დგამენ მეორე ფეხის წინ. მოთამაშის სხეულის სიმძიმის ცენტრი პროეცირდება ფეხებს შორის საყრდენი წერტილის ფართობზე, ფეხები მუხლის სახსარშია მოხრილი, სხეული ოდნავ წინ გადახრილი, ხელები იდაყვის სახსარში მოხრილი და წინ გაწვდილია. ძირითადი დგომი ორივე ფეხი ერთ დონეზეა განლაგებული, ტერფები – ერთმანეთის პარალელურად, 20-30 სმ-ის დაშორებით. მოთამაშის სხეულის სიმძიმის ცენტრი პროეცირდება საყრდენის შუაში, სხეულის სიმძიმე თანაბრადაა განაწილებული მუხლის სახსარში მოხრილ ორივე ფეხზე. სხეული ოდნავ წინ დახრილია, იდაყვის სახსარში მოხრილი ხელები სხეულის წინ არის გატანილი. არამდგრადი დგომი ორივე ფეხი განლაგებულია, ძირითადი დგომის ანალოგიურად. მოთამაშე დგას ფეხის წვერებზე, ან მთლიან ტერფზე, ამ უკანასკნელზე სხეულის სიმძიმე ორივე ფეხის ტერფების წინა მესამედზე მოდის, ფეხები მუხლის სახსარშია მოხრილი, ხოლო წინ გამოტანილი ხელები იდაყვის სახსარში. ცნება - გადაადგილება • ვარჯიში - მასწავლებლის ნიშანზე მოსწავლეები იღებენ დგომის იმ მდგომარეობას, რომელსაც

ასახელებს მასწავლებელი და ასრულებენ ნაბიჯს სხვადასხვა მიმართულებით (მარცხნივ, მარჯვნივ, წინ, უკან);

- **ვარჯიში** - მასწავლებლის მიერ მინიშნებული დგომიდან მოსწავლეები ასრულებენ ბრუნს მარჯვნივ და მარცხნივ ზემოდან გადაცემების იმიტაციით;
- **ვარჯიში** - ჯგუფი ეწყობა ერთრიგად. მოსწავლეები გადაადგილდებიან ნელ ტემპში მიდგომით ნაბიჯებით ჯერ მარცხნივ, შემდეგ-მარჯვნივ;

ცნება - ჩაწოდება

ქვედა პირდაპირი ჩაწოდება

რომლის დროსაც დარტყმა ხორციელდება მარჯვენა ხელის მოქნევით წელის დონეზე უკნიდან –ქვევიდან- წინ წელის დონეზე და არტყამენ ბურთს ქვევიდან – უკნიდან. დარტყმის შემდეგ ხელი იჭიმება ჩაწოდების მიმართულებით.

ქვედა გვერდითი ჩაწოდება

მოსწავლე დგას ბადისკენ გვერდულად, დარტყმა სრულდება დამაბული მტევნით ქვევიდან – გვერდიდან. დარტყმის შემდეგ ხელი იჭიმება ჩაწოდების მიმართულებით.

ზედა პირდაპირი ჩაწოდება

მოსწავლე სწორად დგას, სახით ბადისკენ. დარტყმა ხორციელდება უკნიდან და ოდნავ ქვევიდან, რათა ბურთმა იმოძრაოს წინ და ზევით.

ზედა გვერდითი ჩაწოდება

დარტყმით მოძრაობის დროს მარჯვენა ხელი მოქნევით გამოაქვს რკალისებურად უკნიდან – ზევით. დარტყმა ხორციელდება მტევნით უკნიდან – ქვევიდან ისე, რომ დარტყმის შემდეგ ბურთმა იმოძრაოს წინ და ზევით.

ზედა პირდაპირი ჩაწოდება ნახტომში გამორბენით

მოთამაშე დგება პირითი ხაზიდან 3–5 მეტრის დაშორებით და ასრულებს გამორბენს, რის შემდეგაც ბურთზე დარტყმას ახორციელებს მტევნის მოძრაობით მიმართულებით უკნიდან – ზემოდან.

- **ვარჯიში** - მოსწავლეები დგანან პირით ხაზზე და მრავალჯერ (15-20 ჯერ) ასრულებენ ბურთის მაღლა გდებას სხვადასხვა სიმაღლეზე, მარცხენა ხელით;

- **ვარჯიში** - მოსწავლეები ასრულებენ ჩაწოდების ხერხის იმიტაციას;

- **ვარჯიში** - მოსწავლეები დგანან კედელთან 3-4 კოლონად, 3-4 მ. დაშორებით. პირველი მოსწავლე მაღლა აგდებს ბურთს, ასრულებს მოქნევით მოძრაობას და დარტყმას ბურთზე ისე, რომ ბურთი მოხვდეს კედელს და დაბრუნდეს უკან, რომელსაც მეორე მოთამაშე აიღებს და შეასრულებს იგივეს. ასე თანმიმდევრობით გრძელდება მანამ, სანამ კოლონაში მდგარი ყველა მოთამაშე არ შეასრულებს ვარჯიშს;

ცნება - მიღება

ბურთის მიღების შესრულების სამი ხერხი არსებობს: ორი ხელით ზემოდან, ორი ხელით ქვემოდან და ცალი ხელით ქვემოდან.

- **ვარჯიში** - მოსწავლეები დგანან მწკრივში და ასრულებენ ბურთის ერთი ან ორი ხელით ქვემოდან მიღების იმიტაციას;
- **ვარჯიში** - მარჯვენა ფეხით სრულდება ვარდნა წინ და ბურთის ქვემოდან მიღების იმიტაცია. წინამხრები ერთ დონეზეა (მოძრაობას იწყებს ფეხები და ტანი, შემდეგ ერთვება ხელები);
- **ვარჯიში** - მოსწავლეები დგანან კოლონად, მასწავლებელი კი 2-მ-ის დაშორებით და აწვდის ბურთს. მოვარჯიშე ასრულებს ბურთის მიღებას ქვემოდან ორი ხელით (უბრუნებს ბურთს მასწავლებელს), გარბის და დგება კოლონის ბოლოში;

ცნება - გადაცემები

არსებობს გადაცემის შესრულების ორი ხერხი (ორი ხელით ზემოდან და ცალი ხელით ზემოდან) და მათი რამდენიმე ნაირსახეობა.

- **ვარჯიში** - გადაცემის შესასრულებლად მოსწავლეები დგანან საწყის მდგომარეობაში და ასრულებენ გადაცემის იმიტაციას. მასწავლებელი ყურადღებას აქცევს ფეხებისა და სხეულის მდგომარეობას, ხელების და მტევნების განლაგებას. თითები მაქსიმალურად გაშლილი და ოპტიმალურად დაძაბულია; (ვარჯიში მეორდება მრავალჯერ);
- **ვარჯიში** - სირბილით გადაადგილების შემდეგ (სხვადასხვა მიმართულებით) მოსწავლეები დგებიან გადაცემის შესასრულებელ საწყის მდგომარეობაში და ასრულებენ გადაცემის იმიტაციას;
- **ვარჯიში** - წვეილის ერთი მოთამაშე ზუსტად აწვდის ბურთს პარტნიორს, რომელიც ასრულებს გადაცემას ზემოდან. პირველი მოვარჯიშე იჭერს ბურთს და ისევ აწვდის პარტნიორს;

ცნება - დარტყმა

- **ვარჯიში** - მოსწავლეები ასრულებენ ნაბიჯს, შეჩერებით ნაბიჯს და ხელების მოქნევითი მოძრაობით ხტომს ზევით;
- **ვარჯიში.** მოსწავლეები დგანან წვეილებში, ერთმანეთის პირისპირ 3-4 მ-ის დაცილებით. ერთი მოვარჯიშე მარცხენა ხელით აგდებს ბურთს ზევით და ახორციელებს პარტნიორზე დარტყმით მოქმედებას;
- **ვარჯიში.** მოსწავლეები დგანან კედლიდან 4-5 მ-ის დაცილებით და ახორციელებენ ბურთზე დარტყმას გამართული ხელის მტევნით ისე, რომ ბურთი დაეცეს იატაკზე კედლიდან 1მ. დაშორებით, ხოლო შემდეგ იატაკიდან არეკლილი ბურთი მოხვდეს კედელს და მოვარჯიშეს დაუბრუნდეს უკან, რათა ისევ განახორციელოს დარტყმა;

დანართი - კარატეში

თემა - კარატე
ტიპური აქტივობები კარატეში
სპეციალური ვარჯიშები: • მოძრაობაში ხელის დარტყმის იმიტაცია; • მოძრაობაში ფეხის დარტყმის იმიტაცია; • გაწელებები და სხვა.
ცნება - დგომები გრძივი დგომი - ფეხები განლაგებულია დიაგონალზე 40-50 სმ-ის დაშორებით, სხეულის სიმძიმის ცენტრი შუაშია, სხეულის სიმძიმე თანაბრათაა გადანაწილებული, მუხლის სახსარში ორივე ფეხი ოდნავ მოხრილია, ხელები ფეხების შესაბამისად, წინა ხელი თავის სიმაღლეზეა უკანა ხელი კი ტანის სიმაღლეზე. განივი დგომი - ორივე ფეხი ერთ დონეზეა განლაგებული, ტერფები ერთმანეთის პარალელურად, 30-40სმ-ის მუხლის სახსარში ოდნავ მოხრილი. ხელები ანალოგიურად მუცლის პირდაპირ ერთ დონეზე. დაბალი განივი დგომი - ორივე ფეხი ერთ დონეზეა განლაგებული, ტერფები ერთმანეთის პარალელურად, 60-80სმ-ის დაშორებით. სხეულის სიმძიმის ცენტრი საყრდენის შუაში, სხეულის სიმძიმე თანაბრადაა განაწილებულია მუხლის სახსარში მოხრილ ორივე ფეხზე.
ცნება - გადაადგილება დგომების დემონსტრირება, გადაადგილება სხვადასხვა მიმართულებით. • ვარჯიში-ჯგუფი ეწყობა ერთ ხაზზე, მასწავლებლის ნიშანზე გრძივი მაღალი დგომიდან, ნელ ტემპში ასრულებს გადაადგილებას წინ; • ვარჯიში-ჯგუფი გრძივ დგომში ადგილზე ასრულებს მოძრაობას, მასწავლებლის ნიშანზე სწრაფად გადაადგილდებიან წინ და უკან; • ვარჯიში-ჯგუფი ეწყობა ერთ ხაზზე და ადგილზე მოძრაობს დაბალ დგომში, მასწავლებელი ხელის აწევით უჩვენებს გადაადგილების მიმართულებას, მარჯვნივ, მარცხნივ, წინ, უკან.
ცნება - დაცვები მოწინააღმდეგის შეტევის დროს თავდაცვითი ილეთების (ბლოკების) შესრულება. ხელის ბლოკების ნაირსახეობა: შიგნიდან გარეთ ტანის და თავის სიმაღლეზე, გარედან შიგნით თავის და ტანის სიმაღლეზე, დაბლიდან ზევით თავის დასაცავად. • ვარჯიში - მოსწავლეები ეწყობიან ერთ რიგად, მასწავლებლის თვლაზე მოსწავლეები განივი დგომიდან ასრულებენ ხელის და ფეხის ბლოკებს; • ვარჯიში - მოსწავლეები დგანან წყვილებში, ერთი მეწყვილე ხელით წინ ასრულებს შეტევას, მეორე კი ასრულებს ხელის ბლოკს; • ვარჯიში - მოსწავლეები დგანან წყვილებში, ერთი მეწყვილე ფეხით ასრულებს შეტევას, მეორე კი

ასრულებს ფეხის ბლოკს;

ცნება - შეტევები

ხელის და ფეხის მეშვეობით შეტევის განხორციელება.

- ვარჯიში - კლასი მოწყობილია ერთ რიგად, მასწავლებლის თვლაზე ასრულებენ ხელის დარტყმებს გრძივი დგომიდან და მოძრაობაში ორივე დგომიდან;
- ვარჯიში - კლასი მოწყობილია ერთ რიგად, მასწავლებლის თვლაზე ასრულებენ ფეხის დარტყმებს გრძივი დგომიდან და მოძრაობაში ორივე დგომიდან;
- ვარჯიში - მოსწავლეები დგანან წყვილებში, ერთი მოსწავლე მასწავლებლის ნიშანზე ხელს წევს თავის სიმაღლეზე, მეორე მოსწავლე სწრაფად რეაგირებს და დგომიდან ასრულებს ხელით ან ფეხით დარტყმებს;

ცნება - კომბინაციები

ხელის და ფეხის შერეული შეტევების განხორციელება.

- ვარჯიში - მოსწავლეები წყვილებში ასრულებენ კომბინაციებს, შეტევა დგომიდან ხელით ასრულებს დარტყმებს და რამდენიმე დარტყმის შემდეგ ასრულებს კომბინაციებს;
- ვარჯიში - მოსწავლეები წყვილებში ასრულებენ კომბინაციებს, შეტევა დგომიდან ფეხით ასრულებს დარტყმებს და რამდენიმე დარტყმის შემდეგ ასრულებს კომბინაციებს;
- ვარჯიში - მოსწავლეები წყვილებში ასრულებენ კომბინაციებს, შეტევა დგომიდან ხელით და გდებით აგრძელებს კომბინაციებს.

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)]

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

[თავი XXVII. ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები - წლიური პროგრამები კლასების მიხედვით

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 92. ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების წლიური პროგრამები

ა) ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები საბაზო საფეხურზე

საბაზო საფეხურის ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა და აჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების შესაძლო გზებს.

თემატური ბლოკი

ძირითადი ცნებები

ვიზუალური (ბლოკებით) პროგრამირება პროგრამული კოდის შემუშავება შესაბამის პროგრამულ გარემოში. (არასავალდებულო)	ინტელექტუალური საკუთრება; კანონი, საავტორო უფლებები; ეთიკის ნორმები; სოციალური პასუხისმგებლობა; კიბერ დანაშაული, კიბერუსაფრთხოება; ინფორმაციის დაცვა; უსაფრთხოების ნორმების დაცვა; ონლაინ კომუნიკაცია; ელ.ფოსტა; სოციალური მედია; ონლაინ საკომუნიკაციო სერვისები. ალგორითმი; პროგრამული რეალიზაცია. ალგორითმი, პროგრამული კოდი; პროგრამული პროდუქტი (პროგრამა), ტესტირება და დახვეწა.

შენიშვნა: VII კლასში სავალდებულოა ვიზუალური პროგრამირების სწავლება . მაგ: <https://scratch.mit.edu/>, <https://studio.code.org/courses>, <https://developers.google.com/blockly/>, <http://www.alice.org/>, <https://www.kodugamelab.com/about> და სხვა),

VIII კლასში სკოლას შეუძლია სწავლა-სწავლება ვიზუალური პროგრამირებით გააგრძელოს ან აირჩიოს რომელიმე პროგრამულ გარემოში მუშაობა (მაგ. JAVA, Python, C# და სხვა). ეროვნული სასწავლო გეგმა სავალდებულო სახით არ განსაზღვრავს, თუ რომელი ვიზუალური პროგრამირების რედაქტორში ან რომელი პროგრამული ენის გამოყენებით უნდა წარიმართოს სწავლა-სწავლების პროცესი. ამ მხრივ არჩევანის გაკეთების შესაძლებლობა პედაგოგებს, სკოლებსა და სახელმძღვანელოს ავტორებს ეძლევათ.

VII-VIII კლასები

თემატური ბლოკი - ვიზუალური პროგრამირება

საკითხები VII კლასი - ინტელექტუალური საკუთრების დაცვა ონლაინ სერვისების გამოყენებისას; - ეთიკის ნორმები, სოციალური პასუხისმგებლობა, ონლაინ სერვისებთან მუშაობისას; - ალგორითმის შემუშავება და გამოყენება პროგრამულ პროდუქტზე მუშაობისას; - ვიზუალური ბლოკებით პროგრამირება, პირველი ნაბიჯები: ობიექტების გადაადგილება/ამოძრავება, მოვლენები (events); - ფუნქციები (functions); - პარამეტრიანი ფუნქციები (functions with parameters): ჩაშენებული ფუნქციები, რომლებსაც პარამეტრები გადაეცემა; - ფუნქციები პარამეტრების გარეშე (functions without parameters): ჩაშენებული ფუნქციები,

რომლებსაც პარამეტრები არ გადაეცემა;

6. პარალელური პროგრამირება (parallel programming): კოდის რამდენიმე ფრაგმენტის ერთდროულად, პარალელურად შესრულება;
7. ციკლები (for, while, do while ან repeat, forever, repeat until):
 - 7.1. უსასრულო ციკლები;
 - 7.2. სასრული ციკლები;
8. მომხმარებლისგან ინფორმაციის მიღების ინტერაქციული ფორმები;
9. ობიექტები (DateTime);
10. ობიექტების გადაადგილება კოორდინატების მითითებით;
11. პირობითი ოპერატორები (if, else).

VIII კლასი

1. ონლაინ საკომუნიკაციო სერვისების საშუალებით ინფორმაციის გაცვლა (ელ. ფოსტა, სოციალური მედია);
2. საკუთარ პროექტზე მუშაობისათვის, ინფორმაციის დაცვა, უსაფრთხოების დაცვა;
3. ობიექტების შეჯახების დაფიქსირება და შეჯახებაზე რეაგირება (collision);
4. ჩადგმული პირობითი ოპერატორები (nested conditional operators);
5. ჩადგმული ციკლები (nested loops);
6. არითმეტიკული ოპერატორები (arithmetic operators);
7. ლოგიკური ოპერატორები (not, or, and);
8. ცვლადები (Int, Double, Char, Bool, String);
9. მოვლენებზე რეაგირება (Event Response);
10. მოვლენების დაფიქსირება და მათზე რეაგირება (მაგ. mouse clicked, key pressed და ა. შ.);
11. კონტეინერები და კოლექციები (containers and collections);
12. სტრიქონებისა და რიცხვების დამუშავება.

ძირითადი ცნებები

ინტელექტუალური საკუთრება - კანონი, საავტორო უფლებები;

ეთიკის ნორმები - ინტელექტუალური საკუთრება; სოციალური პასუხისმგებლობა

კიბერ დანაშაული, კიბერუსაფრთხოება - ინფორმაციის დაცვა; უსაფრთხოების ნორმების დაცვა;

ონლაინ კომუნიკაცია - ელ.ფოსტა; სოციალური მედია; ონლაინ საკომუნიკაციო სერვისები;

ალგორითმი, პროგრამული რეალიზაცია - ალგორითმი, პროგრამული კოდი; პროგრამული პროდუქტის (პროგრამის) შექმნა მისი ტესტირება და დახვეწა.

საკვანძო შეკითხვები

- როგორ განისაზღვრება ინტელექტუალური საკუთრება და ინტელექტუალური საკუთრების ტიპები ციფრულ სამყაროში?
- როგორ განვასხვავოთ პლაგიატი ციტირებისაგან ციფრულ სამყაროში?
- როგორ დავიცვათ თავი კიბერდანაშაულისაგან?
- როგორ შეიძლება გავცვალოთ ინფორმაცია ციფრულ სამყაროში?
- რატომ და როგორ შეიქმნა პროგრამირების ენები და კომპიუტერული პროგრამები, როგორ შეცვალოს მათ ადამიანის ცხოვრება, რაში გვეხმარება კომპიუტერული პროგრამები?
- რატომ არის მნიშვნელოვანი ალგორითმული აზროვნება თანამედროვე ციფრულ სამყაროში?
- როგორ შეიძლება შევქმნათ კომპიუტერული პროგრამა ვიზუალური პროგრამირების

რედაქტორების საშუალებით?

- რომელი პროფესიის წარმომადგენლები იყენებენ კომპიუტერულ პროგრამებს თავიანთი სამუშაოს შესასრულებლად?
- როგორ შეიძლება პრობლემების გადაჭრა, რთული მათემატიკური ამოცანების ამოხსნა პროგრამული კოდის საშუალებით?
- რატომ არის მნიშვნელოვანი შემოქმედებითი მიდგომა კომპიუტერული პროგრამების შექმნისას?
- როგორ იქმნება კომპიუტერული თამაში?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური დავალებებისთვის

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს

- კომუნიკაციისა და თანამშრომლობისას უსაფრთხოების წესების (მონაცემთა უსაფრთხოება), სამართლებრივი (ინტელექტუალური საკუთრება) და ეთიკური ნორმების (შინაარსი, დიზაინი) დაცვა (ისტ.საბ.1,2).
- პროგრამული პროდუქტის შექმნისას ეფექტური კომუნიკაცია და თანამშრომლობა (ელ.ფოსტა, სოციალური მედია; ონლაინ საკომუნიკაციო სერვისები) ეთიკის ნორმებისა და უსაფრთხოების წესების გათვალისწინებით (ისტ.საბ.1,2,3,4);
- მზა პროგრამული კოდის გამოყენებისას (არსებული კოდის კოპირება/გადმოტანა) სამართლებრივი და ეთიკის ნორმების დაცვა (ისტ.საბ.1,2,3);
- ალგორითმის (ბრძანებების ლოგიკური თანამიმდევრობის) შემუშავება; (ისტ.საბ.3);
- პროგრამული პროდუქტის შექმნა და მისი ტესტირება, დახვეწა (ისტ.საბ.3,4);
- პროგრამული პროდუქტის შექმნისას შესაბამისი ელემენტების (sprite, functions, parallel programming, operators, objects, events და ა.შ.) და ცვლადების ტიპების (Int, Double, Char, Bool, String) გამოყენება (ისტ.საბ.3,4).

მკვიდრი წარმოდგენები

- საკუთარი კომპიუტერული თამაშის შექმნისას, სხვისი ნამუშევარის (პროგრამული კოდი, გამოსახულება) გამოყენება ავტორისა და პირველწყაროს ლინკის მითითების გარეშე პლაგიატს წარმოადგენს;
- სხვისი ტექსტის, პროგრამული კოდის, გამოსახულების და სხვა, დაკოპირება ავტორის თანხმობის და პირველ წყაროს მითითების გარეშე საავტორო უფლებების დარღვევას წარმოადგენს;
- კიბერ დამნაშავისაგან თავის დაცვა საკუთარ კომპიუტერზე არალიცენზირებული პროგრამული უზრუნველყოფის დაინსტალურებისაგან თავის შეკავებით, სხვადასხვა ონლაინ სერვისებზე დარეგისტრირებისას რთულად გამოცნობადი პაროლის შერჩევით და სხვა დამცავი მოქმედებების საშუალებით შეიძლება;
- ონლაინ სივრცეში კომუნიკაცია იმეილის, საკომუნიკაციო პროგრამების (ე. წ. მესენჯერების) და სხვა პროგრამული საშუალებებით შეიძლება. საშუალებით;
- ალგორითმული აზროვნება შეგვიძლია სხვადასხვა ცხოვრებისეული პრობლემების გადაჭრაში გამოვიყენოთ. ალგორითმული მიდგომისას, პრობლემის გადასაჭრელად

შესამუშავებელია, მოქმედებების ლოგიკური ჯაჭვი, რომელის თანამიმდევრულ შესრულებას პრობლემის გადაჭრამდე მივყავართ;

- ალგორითმული აზროვნება მოიცავს:
 - პრობლემების ანალიზის უნარს;
 - პრობლემის ზუსტად განსაზღვრის უნარს;
 - მოცემული პრობლემის ადეკვატური გადაჭრისათვის საჭირო მოქმედებების განსაზღვრის უნარს;
 - სწორი ალგორითმის (მოქმედებათა თანამიმდევრობის) შექმნის უნარს;
 - ალგორითმის შესრულებასთან დაკავშირებული, ყველა შესაძლო პრობლემის განსაზღვრის უნარს;
 - არსებული ალგორითმის ეფექტურობის გაუმჯობესების უნარს.
- პროგრამული ენა წარმოადგენს ხელოვნურად შექმნილ ენას, კომპიუტერული მოწყობილობებისათვის ინსტრუქციების მისაცემად. პროგრამული ენები გამოიყენება პროგრამების შესაქმნელად რომლებიც განსაზღვრავენ კომპიუტერული მოწყობილობის მიერ გარკვეული ოპერაციების შესრულებას, კომპიუტერული მოწყობილობის ქცევას;
- კომპიუტერული კოდზე მუშაობა შემოქმედებითი პროცესია; მისი შემუშავების პროცესს შემოქმედებითად უნდა მივუდგეთ.

დაზუსტება:

თემატური ბლოკი - პროგრამირების საფუძვლები (არასავალდებულო)
VIII კლასში თემისთვის ჩამოყალიბებული შედეგების მოთხოვნების მიღწევა შესაძლებელია მოხდეს არა ვიზუალური პროგრამირებით გზით, არამედ როგრამული კოდის შემუშავებით შესაბამის პროგრამულ გარემოში რომელიმე პროგრამული ენის საშუალებით (მაგ. JAVA, Python, C# და ა. შ. სხვა). ეროვნული სასწავლო გეგმა სავალდებულო სახით არ განსაზღვრავს, თუ რომელი პროგრამული ენის გამოყენებით უნდა წარიმართოს სწავლა-სწავლების პროცესი.

(ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

[თავი XXVIII. ეთნიკური უმცირესობების ენები - წლიური პროგრამები კლასების მიხედვით
საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.

მუხლი 93. ეთნიკური უმცირესობების ენების წლიური პროგრამები (მშობლიური ენა და ლიტერატურა არაქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისთვის).

მშობლიური ენა და ლიტერატურა არაქართულენოვანი სკოლებისათვის/სექტორებისთვის საბაზო საფეხურზე

საბაზო საფეხურის მშობლიური ენისა და ლიტერატურის პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა და აჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების შესაძლო გზებს. პროგრამას აქვს ჩარჩო-სქემის სახე და

გათვლილია საბაზო საფეხურისთვის. მის საფუძველზე შესაძლებელია საბაზო საფეხურის ამა თუ იმ კლასისთვის გამიზნული წლიური პროგრამების შექმნა.

ქვემოთ წარმოდგენილი თემები და ცალკეული თემის ფარგლებში შერჩეული მასალა მოწოდებულია რეკომენდაციის სახით. დასაშვებია თემების შეცვლა-მოდიფიცირება, შევსება და მისთ. მთავარია, შერჩეული თემატიკა პასუხობდეს შემდეგ მოთხოვნებს:

- თემები უნდა ითვალისწინებდეს მოსწავლეთა ასაკობრივ ინტერესებს;
- საბაზო საფეხურის თემატიკა მთლიანობაში უნდა შეესაბამებოდეს ძირითად თემატურ ბლოკებს.

სარეკომენდაციო პროგრამაში ტექსტები დასახელებული არ არის. ამდენად, შეთავაზებული ჩარჩო-სქემის გამოყენების შემთხვევაში, იგი უნდა მოდიფიცირდეს საბაზო საფეხურის კონკრეტული კლასისთვის. ეს გულისხმობს, რომ კლასების შესაბამისად უნდა შეირჩეს სხვადასხვა ტიპისა და ჟანრის ტექსტები (თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა და საკვანძო შეკითხვების გათვალისწინებით).

დასაშვებია ჩარჩო-სქემაში წარმოდგენილი მასალის (საკვანძო შეკითხვების, თემატური მკვიდრი წარმოდგენების, კომპლექსური დავალებების) შერჩევა, მოდიფიცირება, შევსება და მისთ. საბაზო საფეხურის ამა თუ იმ კლასისთვის, თემების ფარგლებში შერჩეული ტექსტების შესაბამისად, შეივსება და დაკონკრეტდება ჩარჩო-სქემის ცნებებისა და საკითხების ბლოკში შესული მასალაც.

I. ადამიანი და მისი ცხოვრება

ცხოვრების გზა, ცხოვრებისეული გამოცდილება, ადამიანის შინაგანი სამყარო(ემოციები, გრძნობები, განცდები)

1. თემა: ცხოვრებისეული გამოცდილება	
საკითხავი ლიტერატურა შეირჩევა საკვანძო კითხვებისა და თემატური მკვიდრი წარმოდგენების გათვალისწინებით.	
ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები	რა განსაზღვრავს ადამიანის ცხოვრებას - მისი პირადი არჩევანი თუ სხვა ფაქტორები (აღზრდა, გარემო, ბედისწერა, ხასიათი, სხვ.)?
კომპოზიციური ელემენტები	როგორ შეიძლება გავუმკლავდე ცხოვრებისეულ განსაცდელს/პრობლემებს?
სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები	საიდან ვიგებ, როგორია სხვა ადამიანი, როგორი ვარ მე? როგორ/რაში ვლინდება ადამიანის შინაგანი სამყარო?სამყარო?რატომ არის მნიშვნელოვანი, გაუგო სხვა ადამიანს?
ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები	რა ვიცი საკუთარ თავზე? როგორ/რა გზით შემიძლია საკუთარი თავის უკეთ შეცნობა? როგორ/საიდან უყალიბდებათ სხვებს აზრი ჩემ შესახებ? რამდენად და რატომ არის/არ არის მნიშვნელოვანი, ერთმანეთს ემთხვეოდეს ჩემი და სხვისი აზრი ჩემ შესახებ?
ტექსტის კონტექსტი	
მიმართებები ტექსტებს შორის	
ტექსტის სიტუაციური	რატომ და როგორ მოგვითხრობს ლიტერატურა

მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) გრამატიკული საკითხები (კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად) ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები	ადამიანების ცხოვრების გზაზე, მრავალფეროვან ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე?რა მიმართებაა მწერლობაში ასახულ ცხოვრებას, ადამიანებს/პერსონაჟებსა და რეალურ ცხოვრებას/ადამიანებს შორის? - რაში და რამდენად მეხმარება ავტორის ემოციებში გარკვევა? - რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? - რა მსგავსება-განსხვავებაა ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე შექმნილ ტექსტებს შორის? რითია ისინი განპირობებული? - რითია საინტერესო ადამიანის ცხოვრებაზე, ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე შექმნილი ლიტერატურა? როგორ შემიძლია გამოვიყენო მისი ცოდნა?
აქტივობები იდეები კომპლექსური აქტივობებისთვის:	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - ადამიანის ცხოვრებაზე, ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირებანასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (მშ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); - ადამიანის ცხოვრებაზე, ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების გამოყენებით (მშ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); - ადამიანის ცხოვრებაზე/ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (მშ.საბ.6, 9, 10, 11, 12); - ადამიანის ცხოვრებაზე/ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (მშ.საბ.7, 9, 10, 11); - საკუთარი ცხოვრებისეული გამოცდილების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (მშ.საბ.5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); - სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (მშ.საბ.12).	
მკვიდრი წარმოდგენები - ადამიანის ცხოვრებაზე, ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე მოგვითხრობს განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტები. - სხვადასხვა ადამიანის ცხოვრებისეული გამოცდილება შესაძლებელია განსხვავებული იყოს. - ავტორის, პერსონაჟის/ლირიკული გმირის ცხოვრებისეული გამოცდილება მეხმარება რეალური ცხოვრების სხვადასხვა პერსპექტივიდან გააზრებაში, ადამიანების/საკუთარი თავის უკეთ შეცნობაში, ლიტერატურული გამოცდილების გამდიდრებაში. - მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებას იმისათვის, რომ უკეთ წარმოაჩინონ	

ადამიანის ცხოვრებისეული გამოცდილება, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველზე, დაარწმუნონ მკითხველი.
- ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად, მათზე აზრის გამოსახატავად შემიძლება გამოვიყენო პირადი გამოცდილება, ნასწავლი ლიტერატურის, ტექსტის ელემენტების, ტექსტის ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა. - საკუთარი ცხოვრებისეული გამოცდილების გადმოცემისას შემიძლება გამოვიყენო ტექსტის ენობრივი საშუალებების, სტრატეგიებისა და გრამატიკის საკითხების ცოდნა.

2. თემა: სიყვარული	
საკითხავი ლიტერატურა შეირჩევა საკვანძო კითხვებისა და თემატური მკვიდრი წარმოდგენების გათვალისწინებით.	
ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები	- როგორ გამოხატავენ ადამიანები სიყვარულს? - როგორ შეიძლება ამოვიცნოთ ნამდვილი სიყვარული?
კომპოზიციური ელემენტები	რამდენად ცვლის/არ ცვლის ადამიანს სიყვარული? რატომ?
სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები	რა მიმართებაა სიყვარულსა და მსხვერპლის გაღებას/სხვის მსახურებას შორის?
ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები	რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც მაქვს სიყვარულთან დაკავშირებით?
ტექსტის კონტექსტი	რატომ წერენ მწერლები სიყვარულზე? / რატომაა სიყვარული ერთ-ერთი უმთავრესი თემა ყველა დროისა და კულტურის ლიტერატურასა და ხელოვნებაში?
მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტულობა)	რაში მეხმარება მწერლის/ლირიკული გმირის ემოციების, სულიერი გამოცდილების გაცნობა?
ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია)	რა მსგავსება-განსხვავებაა სიყვარულზე შექმნილ ტექსტებს შორის? რითია ისინი განპირობებული?
გრამატიკული საკითხები (კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	რატომ წერენ მწერლები სიყვარულზე? / რატომაა სიყვარული ერთ-ერთი უმთავრესი თემა ყველა დროისა და კულტურის ლიტერატურასა და ხელოვნებაში?
ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები	
აქტივობები	
იდეები კომპლექსური აქტივობებისთვის:	

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • სიყვარულზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (მშ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); • სიყვარულზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (მშ.საბ.6, 9, 10, 11, 12); • სიყვარულზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (მშ.საბ.7, 9, 10, 11); • სიყვარულზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (მშ.საბ.5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); • სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (მშ.საბ.12).	
მკვიდრი წარმოდგენები, რომლებიც მოსწავლეს ჩამოუყალიბდება თემის შესწავლის შედეგად: • სიყვარულზე შექმნილია განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტები. • სხვადასხვა ეპოქაში (/კულტურაში) შექმნილ ტექსტებში შესაძლებელია ასახული იყოს განსხვავებული დამოკიდებულებები/წარმოდგენები სიყვარულზე. • მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებას იმისათვის, რომ უკეთ წარმოაჩინონ თავიანთი დამოკიდებულება სიყვარულის მიმართ, სიყვარულთან დაკავშირებული განცდები და ქმედებები, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველზე, დაარწმუნონ მკითხველი. • მწერლის, ლირიკული გმირის/პერსონაჟის ემოციების გაცნობა მეხმარება ადამიანის შინაგანი სამყაროს გაცნობაში, საკუთარი თავის უკეთ შეცნობაში. • სიყვარულზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემიძლია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა. • სიყვარულზე საკუთარი მოსაზრებების/შეხედულებების, სიყვარულთან დაკავშირებული განცდების გადმოსაცემად შემიძლია გამოვიყენო ნასწავლი ლიტერატურის, ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა.	

3. თემა: მეგობრობა	
საკითხავი ლიტერატურა შეირჩევა საკვანძო კითხვებისა და თემატური მკვიდრი წარმოდგენების გათვალისწინებით.	
ზოგადი ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები კომპოზიციური ელემენტები სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი	• რას ეძებს ადამიანი მეგობარში, სხვა ადამიანში? რამდენად ცვლის ადამიანს სხვებთან ურთიერთობა? • როგორ უმეგობრდებიან ადამიანები ერთმანეთს? რა არის საჭირო იმისთვის, რომ კარგი მეგობარი ვიყოთ? ვის შეიძლება ვუწოდოთ ნამდვილი მეგობარი? • რატომაა, რომ ადამიანს ზოგჯერ უძნელდება მეგობრების შეძენა? • როგორ შევინარჩუნოთ მეგობრები? როგორ

მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა) ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) გრამატიკული საკითხები (კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად) ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები	აგვარებენ მეგობრები უთანხმოებას? • რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც მაქვს მეგობრობასთან დაკავშირებით? • რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? • რა მსგავსება-განსხვავებაა მეგობრობაზე შექმნილ ტექსტებს შორის? რითია ისინი განპირობებული?
აქტივობები იდეები კომპლექსური აქტივობებისთვის:	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • მეგობრობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (მშ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); • მეგობრობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (მშ.საბ.6, 9, 10, 11, 12); • მეგობრობაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (მშ.საბ.7, 9, 10, 11); • მეგობრობაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (მშ.საბ.5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); • სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (მშ.საბ.12).	
მკვიდრი წარმოდგენები • მეგობრობაზე მოგვითხრობს განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტები. • ტექსტებში შესაძლებელია ასახული იყოს განსხვავებული წარმოდგენები მეგობრობაზე. • მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებას იმისათვის, რომ უკეთ წარმოაჩინონ წარმოდგინონ მეგობრობის კონკრეტული მაგალითები, თავიანთი დამოკიდებულება მეგობრობის მიმართ, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველზე, დაარწმუნონ მკითხველი. • მეგობრობაზე შექმნილი ლიტერატურის გაცნობა მეხმარება რეალური ცხოვრების უკეთ გაცნობაში, სხვებთან ურთიერთობაში. • მეგობრობაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად, მათზე აზრის გამოსახატავად შემიძლება გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა. • მეგობრობასთან (/თანამშრომლობასთან) დაკავშირებული პირადი გამოცდილების, საკუთარი მოსაზრებების გადმოსაცემად შემიძლება გამოვიყენო ნასწავლი ლიტერატურის, ტექსტის ელემენტების, ენობრივი ენობრივი საშუალებების, სტრატეგიებისა და გრამატიკის საკითხების	

საზოგადოებაში თანაცხოვრება

1. თემა: პირადი და საზოგადოებრივი

საკითხავი ლიტერატურა შეირჩევა საკვანძო კითხვებისა და თემატური მკვიდრი წარმოდგენების გათვალისწინებით.

ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტის ტიპები და ჟანრები კომპოზიციური ელემენტები სტრუქტურულ-ორგანიზაციული ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტულობა) ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) გრამატიკული საკითხები (კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად) ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები	- რას ნიშნავს, იყო საზოგადოების წევრი? - როგორ იმკვიდრებს ადამიანი ადგილს საზოგადოებაში? რატომ და როგორაა შესაძლებელი საზოგადოებაში ერთხელ დამკვიდრებული ადგილის შეცვლა? - რა მიმართებაა ცალკეული ადამიანის ცხოვრებას, პირად კეთილდღეობასა და საზოგადოების/ქვეყნის ცხოვრებას, კეთილდღეობას შორის? - რა მიმართებაა ინდივიდუალურ თავისუფლებასა და საზოგადოებრივ პასუხისმგებლობას შორის? - როგორ შეუძლია ცალკეულ ადამიანს წვლილის შეტანა საზოგადოებრივ ცხოვრებაში? - რამდენად და როგორ დამენმარება პიროვნებისა და საზოგადოების ურთიერთპასუხისმგებლობის თემაზე შექმნილი ლიტერატურის ცოდნა რეალურ ცხოვრებაში? - რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? - რამდენად შეუძლია/არ შეუძლია ლიტერატურას საზოგადოებაზე გავლენის მოხდენა?

აქტივობები

იდეები კომპლექსური აქტივობებისთვის:

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- პასუხისმგებლობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (მშ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11);
- პასუხისმგებლობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (მშ.საბ.6, 9, 10, 11, 12);
- პასუხისმგებლობაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების

გამოხატვა (მშ.საბ.7, 9, 10, 11); - პასუხისმგებლობაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (მშ.საბ.5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); - სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (მშ.საბ.12).	
მკვიდრი წარმოდგენები: - ადამიანისა და საზოგადოების ურთიერთდამოკიდებულებაზე მოგვითხრობს განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტები. - ადამიანისა და საზოგადოების ურთიერთდამოკიდებულებაზე შექმნილი ტექსტების გაცნობა მეხმარება იმაში, რომ გავაცნობიეროს აზღვარი პირადულსა და საზოგადოებრივ შორის, დავიმკვიდრო ჩემი ადგილი საზოგადოებაში. - მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებას იმისათვის, რომ გამოკვეთონ ადამიანის და საზოგადოების პასუხისმგებლობის პრობლემები, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველზე, დაარწმუნონ იგი. - ადამიანისა და საზოგადოების ურთიერთმიმართებაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემიძლია გამოვიყენო პირადი გამოცდილება, ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა. - იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები ადამიანისა და საზოგადოების ურთიერთმიმართებაზე, შემიძლია გამოვიყენო პირადი გამოცდილება, ნასწავლი ლიტერატურის, ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა.	

2. თემა: დანაშაული და პასუხისმგებლობა	
საკითხავი ლიტერატურა შეირჩევა საკვანძო კითხვებისა და თემატური მკვიდრი წარმოდგენების გათვალისწინებით.	
ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტის ტიპები და ჟანრები კომპოზიციური ელემენტები სტრუქტურულ-ორგანიზაციული ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი მიმართებები ტექსტებს შორის	- რას გულისხმობს ადამიანის პასუხისმგებლობა საზოგადოების მიმართ ან პირიქით? როგორ/რაში ვლინდება ადამიანის პასუხისმგებლობა? - ვინ და როგორ ქმნის საზოგადოების წარმოდგენას სამართლიანობაზე, სამართლიან სასჯელზე? რა მიმართებაა სამართლიანობასა და სამართალს შორის? - რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც მაქვს სამართლიანობასთან დაკავშირებით? - რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? - რა ფაქტორები განსაზღვრავს ავტორის/პერსონაჟების წარმოდგენებს ინდივიდუალურ და საზოგადოებრივ

სტრატეგიები: ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	პასუხისმგებლობაზე, დანაშაულსა და სასჯელზე? - რა გავლენას მოახდენდა (/რამდენად შეცვლიდა) ხედვის პერსპექტივის შეცვლა ნაწარმოებში აღწერილ ამბავს? - რა მსგავსება-განსხვავებაა ამ თემაზე შექმნილ ტექსტებს შორის? რითია ისინი განპირობებული? - რამდენად და როგორ დამახმარება ამ თემაზე შექმნილი ლიტერატურის ცოდნა რეალურ ცხოვრებაში?
აქტივობები იდეები კომპლექსური აქტივობებისთვის:	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: - პასუხისმგებლობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (მშ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); - პასუხისმგებლობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (მშ.საბ.6, 9, 10, 11, 12); - პასუხისმგებლობაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (მშ.საბ.7, 9, 10, 11); - პასუხისმგებლობაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (მშ.საბ.5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); - სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (მშ.საბ.12).	
მკვიდრი წარმოდგენები: - დანაშაულსა და პასუხისმგებლობაზე მოგვითხრობს განსხვავებული ჟანრისა და ტიპის ტექსტები. - ავტორების, პერსონაჟების/ამბის გმირების წარმოდგენები დანაშაულზე, სამართლიანობაზე, პასუხისმგებლობის დაკისრების ფორმებზე/დანაშაულსა და სასჯელზე შესაძლებელია არაერთგვაროვანი იყოს. - დანაშაულზე/პასუხისმგებლობაზე შექმნილი ლიტერატურა მეხმარება რეალური ცხოვრების სხვადასხვა პერსპექტივიდან გააზრებაში, რეალური ადამიანების უკეთ შეცნობაში, ლიტერატურული გამოცდილების გამდიდრებაში. - მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებას იმისათვის, რომ გამოკვეთონ ადამიანის და საზოგადოების პასუხისმგებლობის პრობლემები, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველზე, დაარწმუნონ მკითხველი. - პასუხისმგებლობის თემაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემიძლება გამოვიყენო პირადი გამოცდილება, ტექსტის ელემენტების, ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა. - იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები დანაშაულისა და პასუხისმგებლობის თემაზე, შემიძლება გამოვიყენო პირადი გამოცდილება, ნასწავლი ლიტერატურის, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა.	

3. თემა: ურთიერთობები	
<i>საკითხავი ლიტერატურა შეირჩევა საკვანძო კითხვებისა და თემატური მკვიდრი წარმოდგენებისა გათვალისწინებით.</i>	
ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები	რა შეიძლება ისწავლოს უფროსმა თაობამ უმცროსი თაობისგან ან/და პირიქით?
კომპოზიციური ელემენტები	რით განსხვავდებიან თაობები ერთმანეთისგან, რით ჰგვანან ერთმანეთს?
სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები	რამდენად სპეციფიკურია ის პრობლემები, რომლებიც შეიძლება გვექონდეს მე და ჩემს თანატოლებს? რითია განპირობებული ამ პრობლემების არსებობა? რამდენად და როგორაა შესაძლებელი მათი გადაჭრა?
ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები	
ტექსტის კონტექსტი	როგორ შეიძლება კონფლიქტის თავიდან არიდება, მართვა? რა მსგავსება-განსხვავებაა შინაგან კონფლიქტსა და გარეგან კონფლიქტს შორის?
მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა)	რატომ და როგორ თანამშრომლობენ ადამიანები? (/რა მიმართებაა მეგობრობასა და თანამშრომლობას შორის?)
ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია)	რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს?
გრამატიკის საკითხები (კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	როგორ შემიძლია გამოვიყენო/რამდენად დამეხმარებაამ თემაზე შექმნილი ლიტერატურის გაცნობა ყოველდღიურ ცხოვრებაში?
ზეპირმეტყველების სტრატეგიები	
კითხვის სტრატეგიები	
წერის სტრატეგიები	
მეტაკოგნიტური სტრატეგიები	
აქტივობები	
იდეები კომპლექსური აქტივობებისთვის:	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
- მოზარდებზე, თაობათა შორის ურთიერთობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (მშ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); - მოზარდებზე, თაობათა შორის ურთიერთობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (მშ.საბ.6, 9, 10, 11, 12); - მოზარდებზე, თაობათა შორის ურთიერთობაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (მშ.საბ.7, 9, 10, 11); - თანატოლებზე, თაობათა შორის ურთიერთობაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (მშ.საბ.5, 6, 7, 8, 9, 10, 11);	

- სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (მშ.საბ.12).

მკვიდრი წარმოდგენები

- უფროსი და უმცროსი თაობების ცხოვრების სტილი, ინტერესები, შესაძლებლობები, მოვალეობები, გამოცდილებები შესაძლებელია განსხვავდებოდეს ერთმანეთისგან.
- თაობათა შორის ურთიერთობაზე მოგვითხრობს განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტები.
- ჩემს თანატოლებზე შექმნილი ლიტერატურა შეიძლება დამეხმაროს კონკრეტული სპეციფიკური პრობლემების გაცნობიერებასა და გადაჭრაში, ლიტერატურული გამოცდილების გამდიდრებაში.
- მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებებს იმისათვის, რომ უკეთ წარმოაჩინონ მოზარდების სპეციფიკური მახასიათებლები, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველზე, დაარწმუნონ მკითხველი.
- მოზარდებზე შექმნილი ტექსტების უკეთ გასაგებად, მათზე აზრის გამოსახატავად შემოიღია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა (ენობრივი საშუალებების, გრამატიკული საკითხების, ჟანრული მახასიათებლებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა).
- მოზარდებზე შექმნილი ლიტერატურის, თანატოლებზე ჩემი მოსაზრებების, საკუთარი გამოცდილების გადმოსაცემად შემოიღია გამოვიყენო ნასწავლი ლიტერატურის, ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა.
- მოზარდებზე შექმნილი ლიტერატურის, თანატოლებზე ჩემი მოსაზრებების, საკუთარი გამოცდილების გადმოსაცემად შემოიღია გამოვიყენო პირადი გამოცდილება, ნასწავლი ლიტერატურის, ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა.

4. თემა: მარტოობა

საკითხავი ლიტერატურა შეირჩევა საკვანძო კითხვებისა და თემატური მკვიდრი წარმოდგენების გათვალისწინებით.

ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები	• რატომ გაურბის ადამიანი მარტოობას? ან პირიქით, რატომ მიისწრაფვის მარტოობისკენ? რით შეიძლება იყოს გამოწვეული ადამიანის მარტოობა?
კომპოზიციური ელემენტები	• როგორ, რა გზითაა შესაძლებელი მარტოობის დაძლევა?
სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები	• რა გავლენას ახდენს მარტოობა ადამიანის ცხოვრებაზე?
ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები	• როგორ ახასიათებს საზოგადოებას მისი დამოკიდებულება მარტოსული ადამიანების მიმართ?
ტექსტის კონტექსტი	• პასუხობს თუ არა მოცემული ტექსტი კითხვებს, რომლებიც მაქვს ადამიანის მარტოობასთან დაკავშირებით?
მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა)	• რა მსგავსება-განსხვავებაა მარტოობის თემაზე შექმნილ ტექსტებს შორის? რითია
ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია)	

ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	ისინი განპირობებული?
აქტივობები იდეები კომპლექსური აქტივობებისთვის:	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • მარტოობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (მშ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11) • მარტოობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (მშ.საბ.6, 9, 10, 11, 12) • მარტოობაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (მშ.საბ.7, 9, 10, 11) • მარტოობაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (მშ.საბ.5, 6, 7, 8, 9, 10, 11) • სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათიმიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (მშ.საბ.12).	
მკვიდრი წარმოდგენები • ადამიანის მარტოობაზე მოგვითხრობს განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტები. • ადამიანების მარტოობა შეიძლება განპირობებული იყოს სხვადასხვა ფაქტორით. • მწერლები არჩევენ სიტყვებს, ფრაზებს, იყენებენ მხატვრულ ხერხებს, რათა შთამბეჭდავადასახონ ადამიანის მარტოობა, მოახდინონ გავლენა მკითხველზე. • მარტოობის თემაზე შექმნილი ლიტერატურა მეხმარება ადამიანის ღრმად გაცნობაში, სხვებთან ურთიერთობაში. • მარტოობის თემაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემოიძლია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა. • იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები მარტოობის თემაზე, შემოიძლია გამოვიყენო ნასწავლი ლიტერატურის, ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა.	

5. თემა: გმირები საკითხავი ლიტერატურა შეირჩევა საკვანძო კითხვებისა და თემატური მკვიდრი წარმოდგენების გათვალისწინებით.	
ცნებები ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები	საკვანძო შეკითხვები • ვის შეიძლება ვუწოდოთ გმირი? • რა ზრდის/აყალიბებს გმირს?

კომპოზიციური ელემენტები სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა) ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) სტრატეგიები: ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	• რატომ ჩადიან ადამიანები გმირობას? • რა მსგავსება-განსხვავებაა გმირებს შორის? / მათზე შექმნილ ტექსტებს შორის? • რამდენად მეხმარება მწერლის გამონაგონი რეალურად მომხდარი გმირობის გაგება-გააზრებაში? • რატომ უნდა ვიცნობდეთ გმირებს? • რა მიმართებაა გმირსა და ლიდერს შორის? • რატომაა, რომ ზოგიერთი გმირი ფართოდაა ცნობილი, ზოგიერთი კი არა? • რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? • რა საშუალებები შემიძლია გამოვიყენო იმისთვის, რომ შევქმნა ტექსტი გმირზე/გმირობის თემაზე, წარმოვაჩინო ჩემი ცოდნა, გამოვხატო პირადი დამოკიდებულება გმირის/გმირობის მიმართ?
აქტივობები იდეები კომპლექსური აქტივობებისთვის:	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • გმირებზე/გმირობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (მშ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); • გმირებზე/გმირობაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (მშ.საბ.6, 9, 10, 11, 12); • გმირებზე/გმირობაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (მშ.საბ.7, 9, 10, 11); • გმირებზე/გმირობაზე შექმნილი საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (მშ.საბ.5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); • სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (მშ.საბ.12).	
მკვიდრი წარმოდგენები: • გმირები დადებით გავლენას ახდენენ საზოგადოებაზე, უკეთესობისკენ ცვლიან ადამიანების/ქვეყნის ცხოვრებას უდიდესი ძალისხმევით, შესაძლოა, თავგანწირვის ფასად. • გმირებზე შექმნილია სხვადასხვა ტიპისა და ჟანრის ტექსტები. • გმირებს აქვთ საერთო და განსხვავებული ნიშან-თვისებები, კონკრეტული გმირის სახეს	

განსაზღვრავს ეპოქა (/კულტურა).

- გმირები გვიჩვენებენ, რომ ადამიანის შესაძლებლობები ამოუწურავია, გმირად გახდომის პოტენციალი ყველა ადამიანს აქვს.
- ავტორები იყენებენ კომპოზიციურ ელემენტებსა და ენობრივ-გამომსახველობით საშუალებებს გმირის სახის წარმოსაჩენად, მკითხველის დასარწმუნებლად, შთაბეჭდილების გასაძლიერებლად.
- ავტორის მიერ გამოყენებული სიტყვების, ფრაზების საფუძველზე შესაძლებელია ამოვიცნოთ მისი შეხედულებები, დამოკიდებულებები გმირის/გმირობის მიმართ.
- გმირობის თემაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემიძლება გამოვიყენოთ ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა.
- იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები გმირებსა და გმირობაზე, შემიძლება გამოვიყენო საკუთარი გამოცდილება, ნასწავლი ლიტერატურის, ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა.

II თემატური ბლოკი - სამყაროს შეცნობა, ახლის ძიება

მშობლიური სამყარო

1. თემა: სამშობლო

საკითხავი ლიტერატურა შეირჩევა საკვანძო კითხვებისა და თემატური მკვიდრი წარმოდგენების გათვალისწინებით.

ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები	• რა არის სამშობლო? რატომ და რითია სამშობლო მნიშვნელოვანი/განსაკუთრებული ადამიანისთვის?
კომპოზიციური ელემენტები	• რა ადგილ(ებ)ს უწოდებენ ადამიანები „სახლს“? რას ეძებს ადამიანი სამშობლოში?
სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები	• როგორ მესმის „ისტორიული სამშობლო“?
ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები	• რამდენად და როგორ ახდენს სამშობლო ზეგავლენას ადამიანზე?
ტექსტის კონტექსტი	• როგორ/რაში ვლინდება სამშობლოს/ისტორიული სამშობლოს სიყვარული?
მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა)	• როგორ/ რა გზითაა შესაძლებელი მრავალფეროვან ქვეყანაში ერთიანობის მიღწევა? რა ფაქტორები განსაზღვრავს მრავალფეროვანი ქვეყნის ერთიანობას? რატომაა მნიშვნელოვანი ერთიანობა?
ტექსტის სიტუაციური მახასიათებელი (საკომუნიკაციო სიტუაცია)	

გრამატიკული საკითხები (კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად) ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები	• რამდენად და როგორ შეიძლება ისტორიულ თემაზე შექმნილი მხატვრული ნაწარმოებით ვისწავლოთ ისტორია? (/რით განსხვავდება ისტორიკოსისა და მწერლის დამოკიდებულება ისტორიული წყაროს/სინამდვილის მიმართ? • რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? • რას გვასწავლის წარსული თანამედროვეობის შესახებ? • რატომ და როგორაა დღეს შესაძლებელი, ვიზრუნოთ ქვეყნის ხვალისდელ დღეზე? • რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც მაქვს სამშობლოსთან დაკავშირებით? • რა მსგავსება-განსხვავებაა სამშობლოზე დაწერილ ტექსტებს შორის? რითია ისინი განპირობებული?
აქტივობები იდეები კომპლექსური აქტივობებისთვის:	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • სამშობლოზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (მშ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); • სამშობლოზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (მშ.საბ.6, 9, 10, 11, 12); • სამშობლოზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (მშ.საბ.7, 9, 10, 11); • სამშობლოზე/ისტორიულ სამშობლოზე საკუთარი მოსაზრებების/დამოკიდებულების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (მშ.საბ.5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); • სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (მშ.საბ.12).	
მკვიდრი წარმოდგენები • ავტორები სხვადასხვა კუთხით წარმოგვიდგენენ ჩემს მშობლიურ ქვეყანას. • ტექსტებში შესაძლებელია ასახული იყოს განსხვავებული წარმოდგენები სამშობლოზე, განსხვავებული დამოკიდებულებები სამშობლოს მიმართ. • წარსულზე დაწერილი ლიტერატურა მეხმარება ჩემი ქვეყნის თანამედროვეობის უკეთ გაგებაში. • მწერლები იყენებენ ტექსტის ელემენტებს, ენობრივ საშუალებებს, რათა გვიჩვენონ, რა არის მათთვის სამშობლო, გამოხატონ თავიანთი დამოკიდებულება სამშობლოს მიმართ, მოახდინონ	

შთაბეჭდილება მკითხველებზე, დაარწმუნონ ისინი.

- სამშობლოზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემიძლია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა.
- იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები სამშობლოზე/ისტორიულ სამშობლოზე დაწერილ ლიტერატურაზე, გამოვხატო პირადი დამოკიდებულება სამშობლოს/ისტორიული სამშობლოს მიმართ, შემიძლია გამოვიყენო საკუთარი გამოცდილება, ნასწავლი ლიტერატურის, ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა.

ბუნებასთან ურთიერთობა

1. თემა: ადამიანი და ბუნება

საკითხავი ლიტერატურა შეირჩევა საკვანძო კითხვებისა და თემატური მკვიდრი წარმოდგენების გათვალისწინებით.

ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები კომპოზიციური ელემენტები სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა) ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	• რატომ უწოდებენ ადამიანს ბუნების შვილს/ქმნილებას? • რამდენად და როგორ შეიძლება ადამიანმა ისწავლოს ბუნებისგან? • რატომ და როგორ უნდა მივაღწიოთ თანხმობას/ჰარმონიას ბუნებასთან? • რატომაა ბუნება შთაგონების წყარო მწერლებისთვის, სხვა ხელოვანებისთვის? • რა გავლენას ახდენს ტექნოლოგიების განვითარება ბუნებაზე, ჩვენს ცხოვრებაზე? • რას გვასწავლის ადამიანისა და ბუნების ურთიერთობაზე შექმნილი ტექსტები? • რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? • რამდენად დამახასიათებელია ადამიანისა და ბუნების ურთიერთობაზე შექმნილი ტექსტები ყოველდღიურ ცხოვრებაში?
აქტივობები იდეები კომპლექსური აქტივობებისთვის: შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	

- ბუნებაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-განალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების გამოყენებით (მშ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11);
- ბუნებაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (მშ.საბ.6, 9, 10, 11, 12);
- ბუნებაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (მშ.საბ.7, 9, 10, 11);
- ბუნებაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (მშ.საბ.5, 6, 7, 8, 9, 10, 11);
- სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (მშ.საბ.12).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- ადამიანისა და ბუნების ურთიერთობა ასახულია განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებში.
- ავტორები სხვადასხვა კუთხიდან წარმოგვიდგენენ ბუნებას.
- ბუნების კონკრეტულ საგნებში/მოვლენებში შესაძლებელია აისახოს ბუნების/სამყაროს მოწყობის ზოგადი პრინციპები.
- სხვადასხვა ავტორის, პერსონაჟის/ლირიკული გმირის დამოკიდებულებები ბუნების მიმართ შეიძლება განსხვავდებოდეს ერთმანეთისგან.
- ბუნებაზე შექმნილი ტექსტები გვებმარება გავიაზროთ ადამიანის ადგილი სამყაროში, ადამიანის პასუხისმგებლობა ბუნების მიმართ.
- ავტორები იყენებენ ტექსტის ელემენტებს, ენობრივ საშუალებებს, რათა გამოხატონ თავიანთი დამოკიდებულება ბუნების მიმართ, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველებზე, დაარწმუნონ ისინი.
- ადამიანისა და ბუნების ურთიერთობაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემოიღია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა.
- იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები ბუნებაზე შექმნილ ლიტერატურაზე, გამოვხატო პირადი დამოკიდებულება/მოსაზრებები ბუნებისა და ადამიანის ურთიერთობაზე, შემოიღია გამოვიყენო საკუთარი გამოცდილება, ნასწავლი ლიტერატურის, ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა.

ახალი სამყაროს აღმოჩენა-შემეცნება

1. თემა: მოგზაურობა

საკითხავი ლიტერატურა შეირჩევა საკვანძო კითხვებისა და თემატური მკვიდრი წარმოდგენების გათვალისწინებით.

ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები	• რატომ მიისწრაფვის ადამიანი ახლისკენ, უცნობისკენ? (/რატომ მოგზაურობენ ადამიანები?)
კომპოზიციური ელემენტები	• ამდენად ეხმარება ადამიანს უცნობის/უცხოის გაცნობა ნაცნობის/შობლიურის უკეთ გაგებაში ან/და პირიქით?
სტრუქტურული და ორგანიზაციული	• ითია განპირობებული მსგავსება-განსხვავებები ქვეყნებს შორის?

ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა) ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	• ა მსგავსება-განსხვავებაა მოგზაურობაზე, ახლის აღმოჩენაზე შექმნილ ტექსტებს შორის? • რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც მაქვს მოგზაურობასთან, ახალი გამოცდილების მიღებასთან დაკავშირებით? • რას გვასწავლის მოგზაურობაზე შექმნილი ტექსტების გაცნობა? • რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს?
აქტივობები იდეები კომპლექსური აქტივობებისთვის:	
შეფასების ინდიკატორები მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	• მოგზაურობაზე, ახლის აღმოჩენაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების გამოყენებით (მშ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); • მოგზაურობაზე, ახლის აღმოჩენაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (მშ.საბ.6, 9, 10, 11, 12); • სიახლეზე, ახლის აღმოჩენაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (მშ.საბ.7, 9, 10, 11); • მოგზაურობაზე, ახლის აღმოჩენაზე საკუთარი მოსაზრებებისა და გამოცდილების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (მშ.საბ.5, 6, 7, 8, 9, 10, 11);

- სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (მშ.საბ.12).

მკვიდრი წარმოდგენები:

- მოგზაურობაზე, ახლის აღმოჩენაზე შექმნილია სხვადასხვა ტიპისა და ჟანრის ტექსტები.
- მოგზაურობამ, ახლის გაცნობამ მიღებამშესაძლებელიაშეცვალოს ადამიანის წარმოდგენები.
- მწერლები იყენებენ ტექსტის ელემენტებს, ენობრივ საშუალებებს, რათა გამოხატონ თავიანთი დამოკიდებულება ახლის/სიახლის მიმართ, სიახლის აღმოჩენაზე, გაგვიცოცხლონ მოგზაურობის რეალიები, მოახდინონ გავლენა მკითხველებზე, დაარწმუნონ ისინი.
- მოგზაურობაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემიძლია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა.
- იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი გამოცდილება/მოსაზრებები მოგზაურობაზე, ახლის აღმოჩენაზე, შემიძლია გამოვიყენო საკუთარი გამოცდილება, ნასწავლი ლიტერატურის, ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა.

2. თემა: სწავლა-აღზრდა

საკითხავი ლიტერატურა შეირჩევა საკვანძო კითხვებისა და თემატური მკვიდრი წარმოდგენების გათვალისწინებით.

ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები	• როგორ ხდება პიროვნების ჩამოყალიბება/ფორმირება? რა ფაქტორები ახდენს გავლენას პიროვნების ჩამოყალიბებაზე/ფორმირებაზე?
კომპოზიციური ელემენტები	
სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები	• რატომ და როგორ/რითი სწავლობს ადამიანი?
ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები	• როგორ და რამდენად უწყობს ხელს სწავლა-განათლება ადამიანის პიროვნულ ზრდა-განვითარებას?
ტექსტის კონტექსტი	• რას გულისხმობს კარგი სწავლება/კარგი გაკვეთილი? რის სწავლა შეუძლიათ სხვებს ჩემგან?
მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა)	• როგორ აღწევენ ადამიანები ზრდასრულობას/პიროვნულ სიმწიფეს - საფეხურებრივად, თანდათანობით, თუ ერთბაშად, უცებ? (მთავრდება ეს პროცესი თუ მუდმივად გრძელდება?)
ტექსტის სიტუაციური მახასიათებელი (საკომუნიკაციო სიტუაცია)	• რა ფაქტორები ახდენს ზეგავლენას ადამიანის ზრდასრულად ქცევის პროცესზე? რამდენად და როგორ ზემოქმედებს ოჯახი, სოციალური ნორმები?
ზეპირმეტყველების სტრატეგიები	• რა გავლენას ახდენს ბავშვობის გაკვეთილები ჩვენს აწმყოსა და მომავალზე?
კითხვის სტრატეგიები	• რა და რატომ შეიცვალა/არ შეიცვალა სწავლა-სწავლებაში დროთა განმავლობაში?
წერის სტრატეგიები	
მეტაკოგნიტური სტრატეგიები	• რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც

გრამატიკის საკითხები (კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	მაქვს სწავლასთან დაკავშირებით? • რას მასწავლის სწავლა-აღზრდაზე შექმნილი ლიტერატურის გაცნობა? (/რამდენად მეხმარება სწავლაში?) • რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს?
აქტივობები იდეები კომპლექსური აქტივობებისთვის:	
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • სწავლა-აღზრდაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (მშ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); • სწავლა-აღზრდაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (მშ.საბ.6, 9, 10, 11, 12); • სწავლა-აღზრდაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (მშ.საბ.7, 9, 10, 11); • სწავლა-აღზრდაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (მშ.საბ.5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); • სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (მშ.საბ.12).	
მკვიდრი წარმოდგენები: • სწავლა-აღზრდაზე შექმნილია სხვადასხვა ტიპისა და ჟანრის ტექსტები. • ტექსტებში შესაძლებელია ასახული იყოს სწავლების განსხვავებული ტრადიციები და რეალიები, განსხვავებული წარმოდგენები სწავლა-აღზრდაზე, ადამიანის ზრდის პროცესზე. • მწერლები იყენებენ ტექსტის ელემენტებს, ენობრივ საშუალებებს, რათა გამოხატონ თავიანთი შეხედულებები სწავლა-აღზრდაზე, გაგვიცოცხლონ სწავლასთან დაკავშირებული საკუთარი გამოცდილება, კონკრეტული რეალიები; მოახდინონ გავლენა მკითხველებზე, დაარწმუნონ ისინი. • სწავლა-აღზრდაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემიძლება გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა. • იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები სწავლა-აღზრდაზე, შემიძლება გამოვიყენო საკუთარი გამოცდილება, ნასწავლი ლიტერატურის, ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა.	

III თემატური ბლოკი - მარადიული ძიებები

სიკეთე და ბოროტება

1. თემა: ზნეობრივი არჩევანი
საკითხავი ლიტერატურა შეირჩევა საკვანძო კითხვებისა და თემატური მკვიდრი წარმოდგენების

გათვალისწინებით.	
ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები კომპოზიციური ელემენტები სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები ტექსტის კონტექსტი მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა) ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია) გრამატიკული საკითხები (კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად) ზეპირმეტყველების სტრატეგიები კითხვის სტრატეგიები წერის სტრატეგიები მეტაკოგნიტური სტრატეგიები	• საიდან ვიცით, რა არის სიკეთე, რა - ბოროტება? • (/რას ეფუძნება ჩვენი წარმოდგენა სიკეთესა და ბოროტებაზე?) • რატომ მიიჩნევენ/არ მიიჩნევენ სიკეთეს ყოვლისშემძლედ? • რა როლს ასრულებს ადამიანის არჩევანი სიკეთისა და ბოროტის დაპირისპირებაში? • როგორ/რისი მეშვეობითაა შესაძლებელი ბოროტების დამარცხება? • რამდენად და რატომ შეიცვალა/არ შეიცვალა ადამიანის წარმოდგენა სიკეთესა და ბოროტებაზე დროთა განმავლობაში? • რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც მაქვს სიკეთესა და ბოროტებასთან დაკავშირებით? • რამდენად და როგორ დამეხმარება ყოველდღიურ ცხოვრებაში სიკეთისა და ბოროტების თემაზე შექმნილი ლიტერატურის ცოდნა? • რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს? • რა მსგავსება-განსხვავებაა ამ თემაზე შექმნილ ტექსტებს შორის?
აქტივობები იდეები კომპლექსური აქტივობებისთვის: შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • სიახლეზე, ახლის აღმოჩენაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-გაანალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (მშ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11) • სიკეთესა და ბოროტებაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (მშ.საბ.6, 9, 10, 11, 12) • სიკეთესა და ბოროტებაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (მშ.საბ.7, 9, 10, 11)	

- სიკეთესა და ბოროტებაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (მშ.საბ.5, 6, 7, 8, 9, 10, 11)
- სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (მშ.საბ.12).

მკვიდრი წარმოდგენები

- ადამიანების წარმოდგენები სიკეთესა და ბოროტებაზე ასახულია განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებში.
- ავტორები იყენებენ ტექსტის ელემენტებს, ენობრივ საშუალებებს, რათა წარმოგიდგინონ თავიანთი დამოკიდებულება სიკეთისა და ბოროტების მიმართ, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველებზე, დაარწმუნონ ისინი.
- სიკეთისა და ბოროტების დაპირისპირებაზე/ზნეობრივ არჩევანზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემიძლია გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა.
- იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები ზნეობრივ არჩევანზე, სიკეთისა და ბოროტების დაპირისპირებაზე შექმნილ ლიტერატურაზე, გამოვხატო პირადი დამოკიდებულებები სიკეთისა და ბოროტების მიმართ, შემიძლია გამოვიყენო საკუთარი გამოცდილება, ნასწავლი ლიტერატურის, ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა.

ცხოვრების საზრისი

1. თემა: ადამიანის დანიშნულება

საკითხავი ლიტერატურა შეირჩევა საკვანძო კითხვებისა და თემატური მკვიდრი წარმოდგენების გათვალისწინებით.

ცნებები	საკვანძო შეკითხვები
ტექსტი, ტექსტის ტიპები და ჟანრები	• რა ანიჭებს აზრს ადამიანის ცხოვრებას? (/რას ნიშნავს უაზრო ცხოვრება?)
კომპოზიციური ელემენტები	• რამდენად უპასუხებს ტექსტი კითხვებს, რომლებიც მაქვს ადამიანის დანიშნულების, ცხოვრების საზრისის შესახებ?
სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტები	• რა მიზნით და რამდენად ეფექტურად იყენებს ავტორი ენობრივ საშუალებებს?
ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები	• რატომაა მნიშვნელოვანი ადამიანის დანიშნულების/სიცოცხლის საზრისის გააზრება? რამდენად დაგვეხმარება ადამიანის დანიშნულების გააზრება რეალურ ცხოვრებაში?
ტექსტის კონტექსტი	
მიმართებები ტექსტებს შორის (ინტერტექსტუალობა)	
ტექსტის სიტუაციური მახასიათებლები (საკომუნიკაციო სიტუაცია)	
ზეპირმეტყველების სტრატეგიები	
კითხვის სტრატეგიები	
წერის სტრატეგიები	

მეტაკოგნიტური სტრატეგიები გრამატიკის საკითხები (კონკრეტული კონტექსტის შესაბამისად)	
აქტივობები იდეები კომპლექსური აქტივობებისთვის: შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • ადამიანის დანიშნულებაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შესწავლა-განალიზება და ინტერპრეტირება ნასწავლი ცნებებისა და საკითხების გამოყენებით (მშ.საბ.1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11); • ადამიანის დანიშნულებაზე შექმნილი განსხვავებული ტიპისა და ჟანრის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, სათანადო დასკვნების გამოტანა (მშ.საბ.6, 9, 10, 11, 12); • ადამიანის დანიშნულებაზე შექმნილი ტექსტების შეფასება, მათ მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა (მშ.საბ.7, 9, 10, 11); • ადამიანის დანიშნულებაზე საკუთარი მოსაზრებების გაზიარების მიზნით ტექსტების შედგენა ნასწავლი ენობრივი საშუალებების გამოყენებით (მშ.საბ.5, 6, 7, 8, 9, 10, 11); • სწავლის პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებზე დაფიქრება, მათი მიზეზების გაცნობიერება; პრობლემების გადაჭრის გზების დასახვა (მშ.საბ.12). მკვიდრი წარმოდგენები: • ტექსტებში შეიძლება ასახული იყოს განსხვავებული წარმოდგენები/დამოკიდებულებები ადამიანის დანიშნულების, ადამიანის სიცოცხლის საზრისის მიმართ. • ავტორები იყენებენ ტექსტის ელემენტებს, ენობრივ საშუალებებს, რათა წარმოგვიდგინონ თავიანთი დამოკიდებულება ადამიანის დანიშნულების მიმართ, მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველებზე, დაარწმუნონ ისინი. • ადამიანის დანიშნულებაზე შექმნილი ლიტერატურის უკეთ გასაგებად შემიძლება გამოვიყენო ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და კითხვის სტრატეგიების ცოდნა. • იმისათვის, რომ გამოვხატო ჩემი მოსაზრებები ადამიანის დანიშნულებაზე შექმნილ ლიტერატურის შესახებ, გამოვხატო პირადი დამოკიდებულება/მოსაზრებები, შემიძლება გამოვიყენო ნასწავლი ლიტერატურის, ტექსტის ელემენტების, ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების ცოდნა. (ამოქმედდეს 2019 წლის 15 სექტემბრიდან)	

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 3 მაისის ბრძანება №63/ნ - ვებგვერდი, 11.05.2018წ.